13
6 M
1

Ex Bibliotheca
majori Coll. Rom.
Societ. Jesu

13-15. 6. 3

Digitized by Google

DISQVISITIONES MORALES, ET CANONICÆ,

IN QVIBVS,

MVLTÆ ADMODVM, AC SELECTÆ Reſolutiones Practicæ, Tractatuſque non pauci, exactè pro vtroque Foro expenduntur: ſummo ſtudio dilucidantur.

OPVS SANE PRÆSVLIBVS ECCLESIÆ, Sæcularibus ac Regularibus, eorum vices gerentibus: Parochis, Confeſſariis Pœnitentibus, Iudicibus, & cauſarum Patronis, perutile.

SCRIBEBAT
M. F. PETRVS DE MVRGA
Æmilianenſis, Sacro ac perilluſtri, antiquitatéque celebri, Hyrachenſi Aſceterio, & eius almæ Vniuerſitati adſcriptus: Benedictinæ Congregationis Hiſpanæ indignus Monachus.

TOMVS PRIMVS

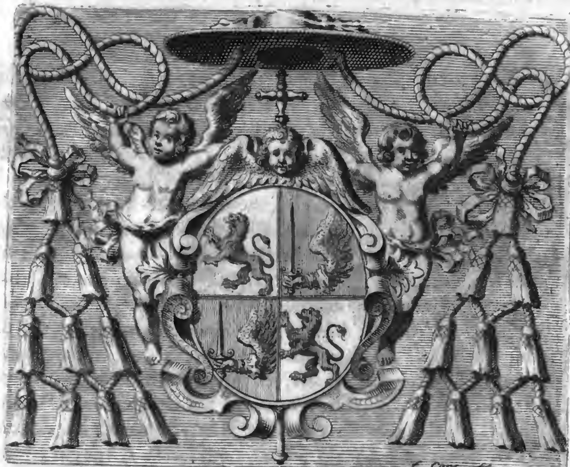
LVGDVNI,
Sumptibus PHILIPPI BORDE, LAVRENTII ARNAVD, PETRI BORDE, ET GVILL. BARBIER.

M. DC. LXVI.

CVM APPROB. ET PERMISSV SVPERIOR.

L. v. 64:
1729

Digitized by Google

Illuſtriſſimo ac Reuerendiſſimo Principi,

D. D. Fr. IOANNI EMMANVELI DE ESPINOSA,

OLIM CONGREGATIONIS BENEDICTINÆ Hiſpano-Anglicæ digniſſimo Generali, poſteà Vrgellenſi Epiſcopo, nunc Archipræſuli, Dominóque Tarraconenſi, Catholicæ Majeſtatis Conſiliario, &c.

DISQVISITIONES, non MORALES ſolùm, ſed CANONICAS, principiis ſacræ Theologiæ, & vtriuſque Iuris innixas, clariſſimo nomini Tuo libenter ſiſto, ILLVSTRISSIME AC REVERENDISSIME PRINCEPS. Neque enim aliò recurrendum cenſui pro felici auſpicio, ac protectione Operis noſtri, Benedictinus Monachus, quàm ad communem, & laudatiſſimum olim eiuſdem Religionis parentem. Nec Benedictinæ Hyrachenſis Academiæ Alumnus, niſi ad fauſtam eiuſdem Academiæ prolem, quæ ab ipſâ literariam progeniem, & prima Sapientiæ incunabula acceperit. Nec deniquè celebrem, latiſſimúmque de *Sepulturis* Tractatum fas fuit, niſi *Religioſo, & Eccleſiaſtico* Principi nuncupare. Quippe *Sepulturæ* locus quamuis in agro, vel luco, aut

fundo, adhuc iuxta Ethnicos, *ſacer*, & religioſus cenſebatur. Sic apud
Virgil. Seruius. Virgilium 8. *Æneidos* celebratur *lucus Religione ſacer.* Et ſeruius *ſu-
pra eiuſdem librum tertium* rationem aſſignat. dicens: *Lucus a Virgilio
nunquam ponitur ſine Religione; quia ibi habitant Lares viales, animæ
Heroum, & piorum.* Quare in os cadaueris ſepulti immittebatur gle-
Oſualdus. Cicero. ba, vt fundus, vel ager *Religioſus* initiaretur. Sic enim tradit Oſual-
Forcatul. dus *ad Donellum*, *lib.*4. *cap.*1. *litera J.* ex Cicerone 2. *de Legibus*,
Abulenſis. & Forcatulo, *Dialogo* 1. *num* 5. Addit Hiſpaniæ Salomon, & omniſcius
Alphonſus Toſtatus *in cap. Geneſis* 23. aliquid ampliùs per hæc verba:
*Quando in aliquo fundo aliquis mortuus, eſt ſepultus, non ſolum locus ſepul-
chri, ſtrictè accipiendo locum, ſacer eſt, ſed etiam tòtus fundus.* Immò &
ripas fluminum ex ſolâ alicuius cadaueris humanatione, ac ſepulturâ,
Pindarus. ſacras, religioſáſque appellari ſolitas, teſtatur Pindarus, *Odiis* 1. *Olymp.*
Philoſtr. Valer. Philoſtrat. *in Heroïcis*, Valer. 5. Argenaut. aliíque. Quomodò ergo
Disqvisitiones noſtræ non cenſeantur *Religioſæ*, & *Sacræ*, cùm de hu-
matione, exequiis, & *Sepulturis* pleniſſimè tractent? Aut cui alteri,
quàm ſacro, & Religioſo Principi deſtinentur? Et verò hæc com-
munia viderentur, ſi de *Sepulturis* in vniuerſum ageremus, provt in
quolibet loco aperiri ſolitis, ſiue profano, ſiue ſacro; ſeu pro Ethnico-
rum, ſeu fidelium tumulandis corporibus. Sed tamen in tam amplam
meſſem non immittimus falcem: nec de profanis ſepulchris agimus,
Arrianus. quæ extruere ſolebant Gentiles in paludibus, apud Arrianum *lib.*7.
Diodor. Olaüs. in Lapidum aceruo, apud Diodorum Siculum *lib.*8. in Arboribus, iux-
Iouius. Reinold. ta Olaum, *lib.*16. *cap.*37. in Cella vinaria, iuxta Iouium *lib.*26. in Cœ-
Alexand. Strabo. naculis, apud Reinoldum *lib.*5. *de Bello Moſcouiæ*, in Columnis, apud
Alexandrum ab Alexandro, *lib.*3. *cap* 2. in Sterquilinio, apud Strabo-
nem *lib.*6. Immò in niue & glacie iuxta eundem Alexandrum. Solùm
itaque ſermo noſter eſt de ſacris Sepulturis, id eſt, deputatis ad Fide-
lium corpora tumulanda in loco religioſo, aut Deo dicato: quales ſunt
Eccleſiæ, Cœmeteria, Eremitoria, Capellæ, &c. Quamuis occaſione
huius materiæ per Theologiæ Moralis præcipuas difficultates diuage-
mur, plurimáque in vtroque Foro quotidiè diſcuſſa, pleraque etiam
ſingularia, & ſpeciali notâ digna, præſertim circa Regularium Priui-
legia, ex profeſſo diſcutiamus. Ea omnia, qualiacumque ſint ſub no-
minis Tui inſcriptione in lucem prodeunt; quia maiorem à nullo
alio mutuare valent. Siue enim ad generis Nobilitatem, ſiue ad He-
roïcam Virtutem, ſiue ad Religionis apicem, ſiue ad Eccleſiaſticæ
Hierarchiæ altitudinem iniiciam oculos, omnia hæc in Te vno felici-
ter aggregantur. De Nobilitate, aliquid, etſi leuiter dicere propo-
ſui animo; ſeriem tamen ſuperſedeo progenitorum præclariſſimæ, &
apud omnia Hiſpaniæ Regna, notiſſimæ Emmanvelivm familiæ texe-
re, ne maximam modeſtiam, & ſummam humilitatem Tvæ Illvstris-
simæ, et Reverendissimæ Dominationis contriſtem. Non enim igno-
ro,

ro, ſed potiùs expetientiâ edoctus ſcio, Te, magnâ, ex huiuſmodi recenſione triſtitiâ affici,& tantâ quidem,quantâ è contrario ſolent ignobiles affici, quoties ſuæ agnationis obſcuritas, in lucem publicam prodit. Liceat tamen dicere, non leue eidem EMMANVELIVM ſtirpis ornamentum acceſſiſſe, quòd eiuſdem agnominis Heros, Hiſpali natus, in magno familiæ Tuæ ſplendore, atque opulentiâ, cum R.P. Magiſtro Fr. LVDOVICO EMMANVELE, Fratre Tuo, & Parente (heu quondàm!) noſtro, Benedictinum Ordinem illuſtraueris. NOVIT Lalætania, quàm prudentem, pacificum, ac vigilem Abbatem in Te olim habuerit inſigne Sanctuarium D. VIRGINIS MONTIS-SERRATI, cui iure, meritóque præfuiſti. NOVIT Hiſpania fidem Tuam in Regem Catholicum, dum pro obedientia, & ſubiectione tenaci erga ipſum, vidit Te Monaſterio pulſum, exulémque, quaſi Paſtorem cum ouibus creditis per aliena paſcua vagantem. NOVIT & Religio Noſtra obſeruantiam Tuam,egregiáſque animi dotes, quibus proindè ſupremum Clauum, & Generalitiam curam demandauit. NOVIT Rex ipſe PHILIPPVS IV. qui Te,nihil de ampliori gradu cogitantem, Vrgellenſi Eccleſiæ præfecit, grauiſſima negotia circa CONCORDIAM, & PACEM HISPANIÆ cum GALLIA commiſit, demúmque in Tarraconenſem Archiepiſcoparum euexit. Nouimus deniquè omnes comitatem, benignitatem, & dulcedinem Tuam, quâ vicinos, & abſentes in amorem rapis. Nec mirum,ſi amabiles iſtæ dotes in pectore Tuo permaneant,quas à primis vnguiculis in omni ſtatu, & fortunâ fouiſti, ac perſeueranter ſeruaſti. Neque enim quotquot Te olim Generalem nouimus, obliuiſci valemus, pietatem illam, manſuetudinem illam, & quaſi materna vbera ad omnes in communi Religionis Parente. Ergo qualecumque hoc munuſculum, & multorum dierum vigilias ſuſcipe, ILLVSTRISSIME AC REVERENDISSIME PRINCEPS, cui longæuam canitiem, æternamque felicitatem precamur. Pompeiopoli xvj. Kalendas Octobris, Anno à Virgineo partu. M. DC. LXV.

ILLVSTRISSIME AC REVERENDISSIME DOMINATIONIS TVÆ

Seruus ac Filius

M. Fr. PETRVS DE MVRGA.

LEGENTI.

OCTO ab hinc annis, BENIGNE, ET AMICE LECTOR, in publicam exiuit lucem Liber à me elaboratus, Quæſtiones Paſtorales de iure, & poteſtate Parochi Eccleſiarum vnitarum inſcriptus, in quo, tanquàm vnum ex iuribus Parochi, materiam iſtorum duorum Voluminum, nimis breuiter abſolui, immò veriùs tetigi, parte 3. quæſt. 7. quia id ſtylus, quem ibi fui ſequutus, & non aliud exigebat. Quia tamen materia illa de Sepulturis, frequentiſsima Parochis eſt, & quàm plurimis quotidianis difficultatibus plena, ſtylum, pro perfectiori Parochi inſtitutione, innouare decreui. Non enim ſat Eccleſiarum præfectis eſt, non ignorare ius ſuum eſſe, Parochianorum ſacram cadauera Eccleſiaſticæ tradere Sepulturæ; ſed debent omnia ſcire, quæ ad hoc munus ritè, rectéque obeundum neceſſaria ſunt. Et ſi non omnium ſcientiâ polleant; debent tamen de his quæ neſciunt, dubitare, & veritatem inquirere diligenter, vel libros, vel viros doctos conſulendo, ne ignorantia illis culpabilis ſit, turpe enim valdè vnicuique eſt ignorare ius in quo verſatur. In duplici iſto Volumine, ni fallor, ferè omnes, quæ Parochis offerri ſolent, difficultates, & quæ ſparſim à quàm plurimis tanguntur Doctoribus, excito, & quâ potui diligentiâ dilucido, ac quâ ingeniolo meo claritate licuit, enodo, vt his meis laboribus fulti, valeant Curati, non ſolùm in hac parte, ſed in quàm plurimis aliis: vti ex copioſiſsimis vtriuſque Tomi Repertoriis, manifeſtè apparet, ſuo muneri, officióque facere ſatis. Difficultates excito, ac reſoluo, & illarum Deciſiones fulcire decreui Iuribus, & copioſiſsimo Doctorum numero, qui in rebus Moralibus, ac Canonicis valdè plauſibilis, & fundamentalis eſt, & etiam rationibus. Quia tamen, non rarò, tàm iura, quàm Doctores ab aliquibus, abſque illorum allegantur inſpectione, & hâc fortè de cauſâ, minùs fideliter, iura ipſa, & Authorum doctrinas ad amuſsim frequentiſsimè reddo. Ignaui enim hominis eſt, riuulos plerumquè turbidos conſectari, audè ſequi, cùm fontes ipſos limpidiſsimos mediocri labore adire, & guſtare poſsit. Infideles etiam certè ſunt Authores, qui aliorum ſententias ſine delectu recenſent, quos ipſimet non legerunt, ſed vel ex dictis, vel ex Voluminibus aliorum, ſæpiúſque fide minùs bonâ collegerunt. Vndè frequenter inueniuntur opiniones, turbatim ab Authoribus receptæ, quæ vnius, aut alteriùs ſolùm authoritati innituntur, & falſæ, vel ſaltem minùs probabiles deprehenduntur. Et aliquas tanquàm communes, maiores ſunt noſtri ſunt ſequuti, quas Neoterici Doctores, ob fundamentorum defectum, improbant. Hâc de cauſâ, & vt mihi credatur, ſtylum præfatum ſcribendi elegi. Ad id enim Scribentes tenemur, iuxta doctrinam Scaccia, de Appellationibus, quæſt. 17. limit. 4. ſub num. 7. verſic. Priuſquàm, dicentis: quia etſi nobis liceat ex alienis ſcriptis componere „noſtra, immò vt nobis credatur, ad id teneamur; adhibito tamen modo, quem tradit „Seneca, Epiſt. 85. lib. 12. dum ait: Nos quoquè apes debemus imitari, & quæcumque ex di„uerſa lectione congeſsimus, ſeparare; meliùs enim diſtincta ſeruantur, deindè adhibitâ inge„nij noſtri curâ, & facultate, in vnum ſaporem varia illa libamenta confundere, vt etiamſi „apparuerit, vndè ſumptum ſit, aliud tamen eſſe, quàm vndè ſumptum eſt, appareat: quod „in corpore noſtro videmus ſine vlla opera noſtra facere Naturam: alimenta quæ accepimus, „quandoiu ſua qualitate perdurant, & ſolida innatant ſtomacho, onera ſunt; at cum ex eo, „quod erant mutata ſunt, tunc demum in vires, & in ſanguinem tranſeunt. Idem in his, „quibus aluntur ingenia, præſtemus, vt quæcumque hauſimus, non patiamur integra eſſe, ne „aliena ſint, ſed concoquamus, illa, &c. Ita enim doctrinis aliorum vtor, vt integra illa remaneant, nec alicui oneri eſſe valeant, ſed illas ita concoquum, vt meum ac piorum alantur ingenia. Tu igitur STVDIOSISSIME, ET CHARISSIME LECTOR, quod reliquum eſt, noſtris feliciter lucubrationibus vtere; latâ labores noſtros ſuſcipe fronte; ac in bonam partem, operam, quam communi, & publicâ impendimus cauſâ, vt aſſoles, accipe. Vale, & apud DEVM OPTIMVM, MAXIMVM mihi ſuperſtiti, & vitâ functo, precibus faue tuis.

Approbatio R. P. M. F. Joſeph Saenz de Aquirre, in Vniuerſitate Hyrachenſi, olim, & nunc in Salmanticenſi, Sacræ Theologiæ publico Profeſſore.

TOMVM Primum *Diſquiſitionum Moralium, & Canonicarum ad Titulum de Sepulturis ſpectantium*, à Reuerendo P. Magiſtro Fr. PETRO DE MVRGA, compoſitum, iuſſu Reuerendiſſimi P. N. M. Fr. RVDESINDI DE MVXICA. Generalis Congregationis Benedictinæ in Hiſpania, & Anglia, ac Regij Concionatoris, attentè vidi, & penitiùs introſpexi. Exiſtimare poſſem ex libri fronte nihil præter Moralem, & Theologicam diſciplinam in eo contineri; & quidem ad funera ſola ſpectantem: vtpotè Opus à viro Theologo elaboratum, & de *Sepulturis* inſcriptum. Sed tamen euoluto libri progreſſu, reſeratiſque tumulis inueni quod de Imperatoribus Mexicanis, ac Principibus Peruanis Recentiores Hiſtoriographi produnt, & inter eos Franciſcus Gomara, & Ioſephus Acoſta: nempè in magnis cryptis & fornicibus ſepeliri ſolitos: ſimúlque cum ipſis in monumenta inferri conſueuiſſe ingentem auri & argenti copiam. Idem de priſcis Regibus inter Gentiles teſtatur Kirchmannus Lobecenſis; & (quod miraberis forſan) Ioſephus de ſepulchro Dauidis & Salomonis: adeò vt affirmet Hyrcanum tria millia talentorum ex ſolo Dauidis monumento percepiſſe. Vndè & apud magnum Caſiodorum Theodoricus Italiæ Rex Annæ Comiti inquiſitionem demandat contra Præsbyterum quemdam theſauros in ſepulchris ſcrutantem. Ita planè in hoc Opere, cui de *Sepulturis* inſcriptio eſt, ingens diuitiarum pondus inueni: aurum probatiſſimum è mineralibus Theologiæ laborioſo ligone effoſſum; Sacrorum Canonum purum argentum; pretioſum Iuriſprudentiæ æs. Non hîc cenotaphia; in quibus nihil præter inſcriptionem, & marmor: Non buſta, quibus phantaſticæ promittantur opes, vt de ſepulchro Nitocris Reginæ Babyloniorum refert Herodotus, ac de Semiramide Plutarchus & Stobœus. Nam illo aperto Darius nullam inuenit pecuniam, ſed ſolùm hæc verba in marmore exarata: *Niſi malus fuiſſes homo, & pecuniæ inſatiabilis, nunquàm ſanè loculos mortuorum inuaſiſſes.* Sed neque ſepulchra in hoc & ſequenti Volumine inuenientur foris dealbata, intùs autem plena oſſibus. Id enim Phariſæis Synagogæ Doctoribus Chriſtus Dominus exprobrauit, tanquàm phylacteria in fronte, pietatem in vultu oſtendentibus; cùm tamen iniuſtitiam & ſuperbiam, id eſt, oſſaria ſolùm, recluderent in penetralibus cordis. Longè aliter huius Operis Author, qui ſub humili titulo, deprimente elatioris montis ſupercilium, ſub puluereâ facie, diuitias ſapientiæ, & infatigabilis ſtudij opes diſſimulat; ac plus exequitur, quàm promittit. Stylus facilis, & ſimplex eſt, qualis Theologum & Canoniſtam decet, plus de veritate curantem, quàm de lenocinio, & politurâ ſermonis. Allegationes Textuum & Doctorum non modò fideles ſunt, ſed pro fidelitate vindices. Sæpè enim ab aliis Græcâ, aut (quod putamus) nimiâ fide citatos, quia non in ipſo fonte conſultos, ſed aliundè veluti gregatim exſcriptos, in legitimum reuocat ſenſum, aut omninò amandat, tanquàm intempeſtiuos. Quod vtinam perpenderent multi ex Recentioribus: qui tranſcriptis aliorum variis allegationibus ſine delectu, paginas onerant; & infideliter citatis Textibus, aut Doctoribus, hoc ſolùm voluiſſe videntur, vt opinionibus, vel potiùs phantaſiis ſuis, pondus ex defenſorum numero adderent, vel excogitarent, *ad ſua deſideria coacervantes ſibi magiſtros*, pernicioſo planè inuento. Quàm longè ab eiuſmodi næuo ſit præſens Opus, palàm erit legenti, ac textus Sacrorum Canonum, & teſtimonia Doctorum cum ipſis Codicibus conferenti. Nec tamen in hoc Primo Volumine quieſcit Author, quamuis alicui videri poſſit exhauſtam reliquiſſe materiam. Adhuc enim plura de eodem argumento meditatur, & præ manibus habet *Secundum Tomum*, in quo liberaliùs, copioſiùs, & profundiùs effodit ſepulchra. Hîc tamen fundamenta iecit, ad praxim ſpectantia, pro magni ædificij mole, & grandioris operis, vt loquar Tertullianicè, paraturâ. Nihil in toto Volumine inueni cenſurâ dignum, ſed elogiis Authoris, quæ calamo liberiùs permitterem ſi non cenſorem, ſed Panegyriſtam agerem. Ita cenſui in Vniuerſitate Hyrachenſi Regni Nauarræ, quinto Idûs Aprilis, anno Domini CIↃ. IↃC. LXV.

Gomara, in Gener. Hiſt. Indiar. à cap. 123.
Acoſta l. 5. Hiſt. Ind. cap. 8.
Kirchmã. l. 3. de Funer. Rom. c. 24.
Ioſephus. l. 7. Ant. cap. 12. & l. 13. c. 16.
Caſſio. l. 4. Var. epiſt. 18.
Herodotus lib. 1. n. 187.
Plutarch. in Apophthegm.
Stobœus in Eglogis Sermone. 10.

MAGISTER Fr. IOSEPHVS SAENZ DE AGVIRRE.

Facultas Reuerendiſſimi Generalis.

NOs M. F. Rudesindus Muxica Generalis Congregationis Sancti Benedicti in Hiſpania, & Anglia, Concionatórque Regiæ Maieſtatis, &c. per præſentes litteras facultatem, & licentiam concedimus Reuerendo Patri Magiſtro F. P. de Murga, vt librum *Diſquiſitionum Moralium, & Canonicarum ad titulum de Sepulturis ſpectantium*, à ſe compoſitum, & elaboratum, typis mandare poſſit: ſiquidem ex noſtra authoritate, peritorum hominum noſtræ Congregationis iudicio, approbatur, & Opus vtile cenſetur. Datum in Noſtro Regali Monaſterio Sancti Benedicti Vallisſoletani, die quintâ Menſis Aprilis, Anni milleſimi ſexcenteſimi ſexageſimi quinti.

Generalis Sancti Benedicti.

De mandato Reuerendiſſimi Patris Noſtri Generalis.

Fr. ANTONIVS MASSEDA.

Approbatio R. P. M. F. Ioannis de Valcazar, Vniuerſitatis Hyrachenſis Regentis, & Primariæ Sacræ Theologiæ Cathedræ Moderatoris.

EX præſcripto Reuerendi admodùm P. Magiſtri F. Ildephonsi de Neyla, Regalis Monaſterij de Sancta Maria, & Ciuitatis Najarenſis, locorúmque ſibi ſubditorum Abbatis, & Ordinarij; nec non Regiæ, & Catholicæ Maieſtatis Capellani Maioris, in Sanctæ Crucis Capella Regia: Opus hoc de *Diſquiſitionibus Moralibus, & Canonicis* inſcriptum, & ſummo opere laborioſum, potiùs admiratione, quàm inquiſitione perlegi. In illo, eius Authorem, Reuerendum ſcilicet P. Magiſtrum F.P. de Murga, Benedictinæ noſtræ familiæ eximium filium, tanquàm apem argumentoſam contemplor; ſicut enim hæc è diuerſarum frugiferarum arborum vernantibus floribus medullam ſugens, fauum mellis, miro modo componit; ſic Author præclariſſimus, ex floridioribus Theologorum, & Canoniſtarum viridariis, floſculos hos in vnum collegit, eos omnis ſaporis ſuauitate inuenies redundantes. Dulcedinem intellectualem, quâ mentes legentium voluptuosè allicit, geſtant. Nihil in eis contra ſolidam doctrinam reperies; dulcificum totum, & totum conſonum vero ſenſui guſtabis. Ergo luci donentur, quæ lucem ſibi poſcunt. Sic libens affirmo in hac alma, & Regali Vniuerſitate Hyrachenſi, die vigeſimâ octauâ Menſis Martij, Anno à partu Virgineo, milleſimo ſexcenteſimo ſexageſimo quinto.

M. F. IOANNES DE VALCAZAR.

Facultas

Facultas Ordinarij.

NOs el Maeſtro Fray Alonſo de Neyla Abbad de Najara, Iuez Ordinario en ella, y en todos los Lugares ſujetos a ſu Abbadia, Capellan Mayor de ſu Mageſtad en la Capilla de Santa Cruz de dicha Ciudad, &c. Hauiendo viſto la approbacion del Padre Maeſtro Fray Ioan de Valcazar, Regente de la Vniuerſidad de Hyrache, del primer Tomo de las *Diſquiſiciones Canonicas, y Morales*, que compuſo el Padre Maeſtro F. PEDRO DE MVRGA, Monge de nueſtra Congregacion de San Benito de Eſpaña, y ſubdito nueſtro, por las preſentes le damos licencia para que le pueda imprimir, y por lo que a Nos toca, le imprima. Dadas en Najara, en nueſtro Real Monaſterio de Santa Maria la Real, de dicha Ciudad, y firmadas de nueſtro nombre, ſignadas, y refrendadas del infra ſcripto Notario publico de nueſtra Abbadia, a ocho dias del mes de Abril, de mil, y ſeiſcientos y ſeſenta y cinco años.

EL MAESTRO FRAY. ALONSO DE NEYLA
Abbad de Najara, y Iuez Ordinario.

Por mandado de ſu R.ma y ante mi.

Diego Ocon de Lumbreras.

Approbatio R. admodùm Patris Magiſtri Dominici de Caſanoua, Societatis IESV, in Pompilonenſi Collegio, præſtantiſſimi Sacræ Theologiæ Profeſſoris.

DE mandato Regij, ac Supremi Senatûs Regni Nauarræ, perlegi, & quidem iucundè, *Diſquiſitiones Morales, ac Canonicas*, Reuerendi admodùm Patris MAGISTRI F. P. DE MVRGA Æmilianenſis, ex inclyta Benedictina Familia, duo in Volumina diuiſas. Nec verò in eis quicquam reperi Orthodoxæ Fidei, aut bonis moribus repugnans; quin & Anthor de arcendis à ſacro Tumulo à Fide alienis, aliiſque iuſſa, cenſuráſve Eccleſiæ aſpernantibus, pro Fide, ac pietate ſapienter differit: moréſque ſimul vt inſtruat, enodandis conſcientiæ nodis, vtiliter inſudat. Acceſſionem inſuper facit haud leuem pietatis, ac cultûs, tùm Eccleſiaſticis Sepulchris, tùm & interdùm rebus aliis Sacris. Quapropter nec horrida dehinc erunt Sepulchra, nec mœroris, ac tenebrarum ſedes. Illuſtrant enim ea, amœnant, ac ditant *Diſquiſitiones* iſtæ ſplendidæ, iucundæ, ac ſimul opulentæ. Micant ſcilicet facili, ac clarâ methodo: florent verò eruditionis amœnitate, appoſitè adſcitis quæſtionibus aliis, veluti parergis variegatæ. Diteſcunt tandem ſoliditate doctrinæ, theſauríſque Sapientiæ, ac ſcientiæ Religionis. Ideò haud ineptè Siracidis verba hùc referam. *In theſauris Sapientiæ, intellectus, & ſcientiæ Religioſitas.* Diſquiſitiones enim iſtæ, ſunt theſauri Sapientiæ, ſpiránque ſimul hæc Sepulchra, Religionis ſcientiam. Arcent quippè profanos, veræ Religionis, ac pietatis exortes; patent verò ſacro, ac hilari ſinu, iis, qui Deo immori profitentur. Quamobrem Opus cenſeo planè dignum, quod in publicam lucem prodeat, Reipublicæ Litterariæ, magnæ abs dubio vtilitati futurum. In hoc Collegio Societatis IESV Pompiloninſi, die 15. Octobris, Anno 1665. Eccleſiaſtici, cap. 1.

DOMINICVS DE CASANOVA.

Appro

Approbatio Doctoris Sorbonici.

EGo infrà ſcriptus Doctor Theologus Pariſienſis, R. P. DE MVRGA *Benedictini Monachi Æmilianenſis de Cœmeteriis, eorum Inſtitutione ac Sepulturis, Diſquiſitiones Morales & Canonicas, Tomos complectentes duos*, accuratè & maximâ cum attentione legi, cúmque in eis nihil quod fidei aduerſetur, repertum ſit, prælo ſubiici, & in lucem edi vetat nihil. Actum Lugduni die 17. Aprilis 1666.

Fr. IOAN. ROBE' Ord. Prædic.

Licentia Ordinarij.

VIſâ Approbatione, imprimatur Lugduni die vigeſima-primâ Aprilis milleſimo ſexcenteſimo ſexageſimo ſexto.

DE NEVF-VILLE, *Vic. Generalis.*

Conſenſus Procuratoris Regij.

VIſis ſuprà ſcriptis Approbationibus pro Rege do manus vt imprimatur. Datum Lugduni die 21. Aprilis 1666.

GALLIAD.

PERMISSIO.

FIat conformiter Concluſionibus Procuratoris Regij. Datum Lugduni die 25. Maij 1666.

DE SEVE.

INDEX

INDEX
TRACTATVVM, DISQVISITIONVM, Dubiorum, Sectionum, ac Paragraphorum, in hoc primo Tomo contentorum.

TRACTATVS PRIMVS.
De Cœmeterio, & de eius Conſtitutione.

DISQVISITIO I. QVID ſit Cœmeterium? pagina 1

DISQVISIT. II. *Quid ad conſtitutionem requiratur Cœmeterij, & quis illud conſtituere queat?* p. 3

DISQ. III. *An Prælati Regulares Cœmeteriū conſtruere, & benedicere valeant?* p. 5

DVBIVM I. Incidens. *An Abbates Congregationis S. Benedicti Hiſpaniæ, propria ex authoritate, nulla præhabita venia Dominorum Epiſcoporum, Diœceſanorum, licitè Miſſas Pontificales celebrare, & alia Pontificalia exercere poſſint, non ſolùm in Eccleſiis in ſuis Monaſteriis exiſtentibus, ſed etiam in omnibus ſuis annexis, & in eorum ſingulis, ſiue Prioratus ſint, Grangiæ, Eccleſiæ Parochiales, per Clericos etiam ſæculares deſeruitæ, dummodò ad menſam vnitæ ſint Monaſteriis, in Capellis, & in aliis locis ad Monaſteria pertinentibus?* p. 15

§. 1. Supponuntur aliqua notabilia pro dubij reſolutione. ibid.

§. 2. Quæſito reſpondetur propoſito. p. 25

DVB. II. Incidens. *An Abbates vſum Pontificalium habentes, illa exercere valeant extra Eccleſias eis ſubiectas, in Monaſteriis exemptis, & in Diœceſi qualibet, de licentia Diœceſani, & Prælati Monaſterij reſpectiuè?* p. 28

DVB. III. Incidens. *An Abbates Benedictini habentes vſum Mitræ, & Baculi, poſſint vbique, ſine Diœceſani, aut alterius licentia, Miſſam celebrare priuatam, cum Cruce Pectorali, Annulo, Stola hinc inde demiſſa, aſſumendo Manipulum dicta Confeſſione, dicendo:* Pax vobis, *& ter in fine benedicendo, cum verſiculis:* Sit nomen Domini benedictum? &c. p. 29

DISQ. IV. *Abbates Benedictini, & alij Pontificalium vſum habentes, poterúntne ea, quæ Epiſcopi ſolemnitate, in Pontificali Romano, pro Cœmeterij ſolemni benedictione præſcripta, ſua Cœmeteria benedicere, & conſecrare?* p. 33

DISQ. V. *An Abbates aquâ ab Epiſcopo benedictâ, pro Eccleſiarum Oratoriorum, Cœmeteriorumque conſecratione, aut benedictione, ſeu reconciliatione indigeant?* p. 34

DISQ. VI. *An Prælati Regulares, Pontificalium vſum non habentes, poſſint benedicere Eccleſias, Cœmeteria, &c. Pontificalis Romani ſolemnitate, & ritu?* p. 36

DISQ. VII. *An Cœmeteria, & loca, pro Sepulturis deſignata Fidelium, immunitate gaudeant Eccleſiæ?* ibid.

TRACTATVS II.
De Cœmeterij, & loci ſacri exſacratione, & pollutione: de reconciliatione, & reconciliatione eorundem.

Præludium. p. 38

§. 1. NOnnulla notabilia, & ſcitu digna recenſentur. ibid.

§. 2. Exponuntur voces *Famoſum, Manifeſtum, Notorium, Occultum, & Publicum?* p. 45

DISQVISITIO I.
De Homicidio.

AN *per homicidium in loco ſacro perpetratum cenſeatur ille pollutus?* p. 52

DVBIVM I. *An locus Sacer per homicidium in eo ineffuſo ſanguine patratum, pollutus cenſeatur?* p. 53

DVB. II. *An polluatur locus Sacer per homicidium Sancti, & Martyris in eo factum?* p. 54

DVB.

DVB. III. *An Homicidium in loco Sacro, ex ſententia Iudicis aliàs iuſta factum, illum polluat?* ibid.

DVB. IV. *An quando quis vſu rationis præditus, & ſanæ mentis, irato animo ſe quouis modo occidit in loco ſacro, iſte pollutus cenſeatur?* p.55

DVB. V. *An locus polluatur Sacer quando quis per furorem, inſaniam, ebrietatem, aliámve cauſam, rationem præuenientem, ſeipſum, vel alium occidat?* p.56

DVB. VI. *An per Homicidium Pagani, Hæretici, Iudæi, aut excommunicati in loco factum ſacro, iſte pollutus cenſeatur?* p.57

DVB. VII. *An Homicidium non volitum in ſe, ſed in cauſa, dando ſcilicet operam rei illicitæ factum, locum ſacrum polluat?* ibid.

DVB. VIII. *An locus Sacer pollutus cenſeatur per Homicidium in eo factum ab eo, qui extra illum exiſtit?* p.58

DVB. IX. *An pollutus cenſeatur locus Sacer, quando in eo exiſtens, extra illum exiſtentem occidit?* ibid.

DVB. X. *An immunitate gaudeat Eccleſia qui in ea exiſtens, extra illum exiſtentem occidit?* p.59

DVB. XI. *An ex Homicidio ad ſui defenſionem, cum moderamine inculpatæ tutelæ facto in loco ſacro, pollutus iſte cenſeatur?* p.60

DVB. XII. Incidens. *In quo moderamen inculpatæ tutelæ conſiſtat?* p.61

DVB. XIII. *An pollutus cenſeatur locus Sacer ex qualibet percuſſione in eo facta, ex qua extra illum mors ſequatur?* p.62

DVB. XIV. *An per Homicidium factum ſuper tectum loci ſacri, ſubter locum ipſum, in ſpecu, aut in pariete illius exteriori, pollutus ille cenſeatur?* p.63

DVB. XV. *An pollutus cenſeatur locus Sacer, ſi quis extra eum percuſſus intra ipſum moriatur?* ibid.

DVB. XVI. *An polluatur locus Sacer per mortem illatam in vim ſententiæ in eo per Iudicem latæ?* p.64

DVB. XVII. *An per mortem alteri animali, quàm homini in loco ſacro illatam, pollutus ille ſit?* ibid.

DISQVISITIO II.

De humani ſanguinis effuſione.

AN humani ſanguinis effuſio in loco ſacro facta, illum polluat? p.65

DVBIVM I. *An locus ſacer polluatur per effuſionem naturalem ſanguinis ab ore, vel naribus exeuntis?* p.69

DVB. II. *An emiſſio ſanguinis in loco ſacro, ſanitatis cauſâ, illum polluat?* ibid.

DVB. III. *An locus Sacer pollutus cenſeatur per effuſionem ſanguinis ex percuſſione caſuali?* ibid.

DVB. IV. *An polluatur locus Sacer per ſanguinis effuſionem ex ludo, aut ioco?* p.70

DVB. V. *An effuſio ſanguinis in loco ſacro ex repræſentationibus ſacris in eo factis cauſata, illum polluat?* p.71

DVB. VI. *An pollutus cenſeatur locus Sacer per effuſionem ſanguinis in eo ſequutam ex repræſentationibus profanis inibi factis?* ibid.

DVB. VII. *An per effuſionem ſanguinis ex naribus, vel auricula propter non leuem percuſſionem in ratione iniuriæ, & peccati mortalis, leuem tamen in ratione percuſſionis in loco ſacro factam, pollutus iſte cenſeatur?* p.72

DVB. VIII. *An per effuſionem ſanguinis ex vulnere in loco ſacro facto ſe defendendo cum moderamine inculpatæ tutelæ, pollutus ille cenſeatur?* ibid.

DVB. IX. *An effuſio ſanguinis hominis mortui in loco ſacro, ab inimico cauſata per vulnus illi illatam, locum illum polluat?* p.73

DVB. X. *An pollutus cenſeatur locus ſacer, per ſanguinem ſponte ſua è vulneribus occiſi, præſente occiſore exeuntem?* p.74

DVB. XI. *An pollutus cenſeri debeat locus ſacer, in quo graue vulnus fuit alicui illatum, ſi ſanguis, non ibi, ſed extra è vulnere fluxerit?* ibid.

DVB. XII. *An polluatur locus ſacer ex graui percuſſione iniurioſâ, & mortali, etiamſi ſanguis non cadat in terram?* p.76

DVB. XIII. *An locus polluatur ſacer, ſi ſententia ſanguinis in eo lata, extra illum executioni mandetur?* ibid.

DVB. XIV. *An per effuſionem ſanguinis Martyris in loco ſacro factam, pollutus iſte cenſeatur?* ibid.

DVB. XV. *An per ſanguinis effuſionem in loco ſacro, ex percuſſione iaculo facta ab eo, qui extra illum exiſtit, pollutus ille cenſendus ſit?* p.77

DVB. XVI. *An pollutus cenſeatur locus ſacer, quando quis ſe in eo irato animo ita vulnerat, vt ſanguis ex vulnere fluat?* ibid.

DVB. XVII. *An polluatur locus ſacer per effuſionem ſanguinis hominis pagani, Hæretici, Iudæi, & excommunicati?* p.78

DVB. XVIII. *An per effuſionem ſanguinis in loco ſacro factam, ex ſententia Iudicis, aliàs iuſta, pollutus ille cenſeatur?* p.79

DVB. XIX. *An per effuſionem ſanguinis ſuper tectum loci ſacri, vel ſubter, aut in pariete exteriori factam, locus pollutus cenſeatur?* p.89

DVB.

Dub. XX. *An mulierum menſtrua in loco fluentia ſacro, illum polluat?* ibid.

Dub. XXI. *An locus ſacer polluatur per percuſſiones graues in eo factas, ſed citra mortem, & ſanguinis effuſionem?* p.80

DISQVISITIO III.

De humani ſeminis effuſione.

An effuſio in loco ſacro facta, illam polluat? p.81

Dubium I. *An per ſeminis animalis irrationalis effuſionem, locus ſacer pollutus reddatur?* p.83

II. *An locus ſacer pollutus cenſeatur per effuſionem ſeminis humani in ſomnis?* p.84

III. *An pollutio in ſe inuoluntaria, pollutionem loco ſacro inducat?* p.85

IV. *An inducatur pollutio loco ſacro, effuſionem ſeminis ex infirmitate prouenientem?* ibid.

V. *An pollutus reddatur locus ſacer, per effuſionem ſeminis illius, qui mentis compos non eſt?* p.86

VI. *An per effuſionem ſeminis, quam Confeſſarius inuitus audiendo Confeſſionem patitur, locus ſacer polluatur?* ibid.

VII. *An pollutus cenſeatur locus ſacer per ſeminis effuſionem, ſi ad terram non cadat?* p.87

VIII. *An polluatur locus ſacer, ſi luxurioſus actus in eo fiat, emiſſio autem ſeminis extra illum conſumetur?* p.88

IX. *An per effuſionem ſeminis ſupra tectum loci ſacri factam, infra pauimentum, & in externis illius parietibus, illum polluat?* ibid.

X. *An per coniugalem actum in loco ſacro factum, pollutus iſte cenſeatur?* p.89

DISQVISITIO IV.

De humatione humani cadaueris.

An per illam locus polluatur ſacer? p.92

Dub. I. *An per humationem excommunicati locus polluatur ſacer, ſi excommunicatio non ſit* Canonis. Si quis ſuadenti Diabolo, *aut per Iudicem denunciata?* p.94

II. *An locus Sacer polluatur humato excommunicato per Iudicem denunciato, & appoſito in tabella?* p.95

III. *An per ſepulturam Hæretici notorij, ſed non denunciati excommunicati, locus ſacer polluatur?* p.96

IV. *An per Pagani ſepulturam locus Sacer pollutus cenſeatur?* p.97

V. *An per humationem infantis fidelium filij non baptizati, locus ſacer in quo tumulatur, polluatur?* ibid.

VI. *An per ſepulturam infantis in ventre matris Chriſtianæ mortui, & cum ea ſepulti, locus ſacer pollutus cenſeatur?* p.99

VII. *An per Cathecumeni ſepulturam, locus polluatur?* ibid.

DISQVISITIO V.

De Conſecratione, ac Benedictione Eccleſiæ per excommunicatum factis.

An pollutus cenſeatur locus ſacer ſi per excommunicatum non toleratum conſecretur, aut benedicatur? p.100

§. 1. Prima refertur ſententia. ibid.

2. Secunda ſententia recenſetur, & pro concluſione ſtatuitur. p.101

3. Improbatur Alterij aſſertum, & noſtrum probatur. p.102

4. Obiectiones pro aduerſariis proponuntur, & fundamentaliter diluuntur; ſoluuntur. p.103

5. Sententiæ noſtræ probatio continuatur. p.111

6. Eneruatur primæ ſententiæ fundamentum. p.113

7. Explicatur diuerſitas Baſilicæ, & Eccleſiæ. ibid.

DISQVISITIO VI.

De exſacratione loci ſacri, per eius commotionem.

An commotio, & euerſio parietum loci ſacri illum exſecret? p.115

DISQVISITIO VII.

De pollutione Capellæ; Altaris, Ambonis; Chori; Confeſſionarij; Sedis; Sepulchri; Menianæ, verbo *Columna*; Propylæi, ſeu Portici, qui eſt ante Eccleſiam; Portæ ipſius Eccleſiæ; Scalæ iſtius; Sacriſtiæ; Cubiculi Eccleſiæ, vulgo *Tribuna*; Turris campanarum; Cryptæ vulgo *Cueua*, ac Tecti.

An polluta Eccleſia, polluta cenſeantur, quæ in Diſquiſitionis recenſentur titulo, Capellæ, altaria, &c. & an iſtorum quolibet polluto, polluta cenſeatur Eccleſia? p.120

DISQVISITIO VIII.

De Cœmeteriorum pollutione.

AN polluta Eccleſia, pollutum cenſeatur Cæmeterium, & è contra: & vbi plura Cæmeteria ſunt, an vno polluto reliqua polluta cenſeantur? p.125

DVBIVM VNICVM. *Si actio pollutionem inducens, in porta duobus Cæmeteriis communi fiat, quodnam polluetur illorum?* p.126

DISQVISITIO IX.

Incidens. De altarium exſacratione.

QVomodò exſacrentur altaria tam fixa, quàm mobilia? p.127

§. 1. De altari immobili. p.133

2. De altari mobili. p.134

DISQVISITIO X.

Incidens. De Calicis, & Patenæ exſacratione.

QVomodo Calix, & Patena exſacrentur? p.137

DISQV. XI. *De reconciliatione loci ſacri, & de eius reconſecratione.* p.143

TRACTATVS III.

De Sepulturâ, & de eius loco. Procemium.

VAria recenſentur Sepulturæ nomina. p.148

DISQVISITIO I. *Quid ſit Sepultura, & quotuplex?* p.151

DISQV. II. *Quid ſit Eccleſiaſtica Sepulturæ locus?* p.152

DISQV. III. *An tempore perantiquo intra Eccleſiam licuerit fidelium cadauera tumulari: & an liceat hodie, intra cuiuslibet Eccleſiæ ambitum illa ſepelire?* ibidem.

TRACTATVS IV.

De iure Sepulchrorum, & Sepulturarum.

Præludium. p.158

DISQVISITIO I. *Quænam Sepulchrorum, & Sepulturarum iura ſint?* p.162

II. *Penes quem reſideat ius Sepulchrorum, & Sepulturarum, quod Dominium directum, & proprietatis illarum ſit? & penes quem ſimile ſit Dominium ſedium in Eccleſia, & Cæmeterio exiſtentium?* p.166

III. *Quis habeat ius in re Sepulchrorum, & Sepulturarum, prout eſt Dominium vſus earum?* p.169

IV. *An ius, & Dominium vſusfructus Sepulchri, & Sepulturæ, & idem eſt de iure Capellæ, acquiri queat per emptionem, abſque ſimoniæ labe?* p.175

V. *An Dominium vſus Capellarum, Sepulchrorum, & Sepulturarum, ſeu ius in illis, à priuatis, maximè à laicis, acquiri poſſit perſonis, per conſtructionem, aut readificationem illorum?* p.182

DVB. VNIC. *An Capella, aut Sepultura conſtructa ab Epiſcopo in ſua Eccleſia, aut alibi, pertineat ad Eccleſiam ipſam, quoad Dominium vtile, an vero ad Epiſcopi conſanguineos, aut ad illius hæredes?* p.188

VI. *An hæredes, Dominium vtile Sepulturæ acquirant?* p.196

VII. *An ſubſtituti, ſeu hæredes poſt primum hæredem, in quolibet gradu inſtituti, in Sepulchri ſuccedant Dominium, & ius?* p.199

VIII. *An hæres Fideicommiſſarius, ſuccedat in ius, & Dominium vtile Sepulchri teſtatoris?* p.205

IX. *Dominium vſus Sepulchri Familiaris, ad quos pertineat?* p.206

X. *An legato acquiri poſſit Dominium vtile Sepulchri?* p.210

XI. *An Patronus Eccleſiæ, vel Capellæ, ſimul cum Eccleſiæ, aut Capellæ Patronatu, Dominium vtile Sepulturæ acquirat, priuatiuè quoad alios?* p.212

XII. *An Dominium vtile, & ius Sepulchri, priuilegio transferatur?* p.213

XIII. *An Dominium vtile Sepulchri vendi poſſit, aut donari cum vniuerſitate bonorum?* p.224

XIV. *An Dominium vtile Sepulchri transferatur in locatione perpetua vniuerſitatis bonorum, in conceſſione illorum in Feudum, Emphyteuſim, & rectam?* pagin.217

XV. *An in donatione vniuerſali bonorum cauſa dotis, ius Sepulchri transferatur?* pagin. 218

XVI. *An in publicatione bonorum, quibuſuis Sepulchri annexum eſt, hoc cum illis transferatur.* p.219

XVII. *An ſequeſter bonorum, quibus ius Sepulchri eſt annexum, illo vti poſſit?* p.220

XVIII. *An*

XVIII. *An Curator bonorum iacentium, iure Sepulchri Hæreditarij illis annexi vti poſſit mortuos inferendo?* p. 221

XIX. *An vſufructuarius bonorum, quibus ius Sepulchri adhæret Hæreditarij, illo vti queat?* p. 222

XX. *An ius, & Dominium vtile Sepulchri, præſcriptione poſſit acquiri?* ibid.

XXI. *An bonorum poſſeſſor, ſuccedat in iure Sepulchri, quod eſt illis annexum?* pagin. 224

XXII. *An per Maiorum illationem, & inſignia, ſeu Arma Familiæ in Sepulchro appoſita, illius dominium vtile cenſeatur acquiſitum?* ibid.

XXIII. *An in caſibus in quibus ius Sepulchri, & ius patronatus tranſeunt cum vniuerſitate bonorum, Epiſcopi requiratur conſenſus?* p. 225

XXIV. *An obtenta executoria Iudicis laici contra bona debitoris habentis ius Sepulchri, vel ius patronatus Eccleſiarum, Capellarum, & huiuſmodi, poſſint hæc iura ſicut alia bona exequi?* p. 226

TRACTATVS V.

De Sepulchrorum conſtructione.

DISQ. I. *SI Teſtator fieri mandat Sepulchrũ in determinato loco, ſub aliqua pœna, & Epiſcopus ibi fieri non permittit, merebatúrne illam mandatarius?* pagina 230

II. *Si Teſtator fieri Sepulchrum mandat, & vbi fieri debeat non declarat, ſi hæredes diſcordent, vbi conſtrui debeat?* pagin. 231

III. *An Epiſcopus compellere poſſit ad perficiendum Sepulchrum, eum, qui illud conſtruere, & facere incœpit?* p. 232

IV. *Promiſit quis Sepulchrum conſtruere, poteritne ad illud conſtruendum compelli?* p. 233

V. *An ad conſtruendum Sepulchrum in Eccleſia Patronata, Patroni requiratur conſenſus?* p. 235

VI. *An pro Sepulchri conſtructione, bona fideicommiſſo ſubiecta, alienari poſſint?* pagin. 236

VII. *An Epiſcopus bona habens patrimonalia, Sepulchrum ſibi conſtruere poſſit, Eccleſiæ expenſis?* p. 237

VIII. *An teneat conuentio, vt non poſſit emptor, in loco empto Sepulchrum conſtruere?* p. 238

IX. *An vniuerſitas in caſu neceſſitatis, cogi poſſit ab Epiſcopo ad conſtruendum Sepulturæ locum?* p. 240

X. *Teſtator mandauit fieri Sepulchrum per hæredem ſuum, mortuo hærede abſque Sepulchri conſtructione, tenebiturne illud hæredis hæres conſtruere?* p. 241

XI. *Legauit quis determinatam pecuniæ ſummam pro conſtruendo Sepulchro, ſub forma ab eo præſcripta, inſufficientem tamen ad illud perficiendum: poteritne illa quantitas in Sepulchrum minus ſumptuoſum, de Epiſcopi conuerti authoritate?* p. 242

XII. *An conſtrui debeat Sepulchrum, quod Teſtator conſtrui mandauit in teſtamento imperfecto?* p. 244

XIII. *An poſſit meretrix, de bonis turpiter acquiſitis, Sepulchrum conſtruere?* pagina 247

TRACTATVS VI.

De iis, qui Sepulturas concedere poſſint.

DISQ. I. *AN Epiſcopus ius habeat concedendi facultatem conſtruendi Sepulchra in Eccleſiis ſuæ ſubiectis iuriſdictioni?* p. 249

II. *An Prælati Regulares poſſint, propria ex authoritate concedere facultatem conſtruendi Sepulchra in Eccleſiis ſuæ ſubiectis iuriſdictioni?* p. 251

III. *An Abbas, aut alter habens Monaſterium vel Eccleſiam in commendam temporalem, poſſit concedere facultatem conſtruendi in illa Sepulchra?* p. 252

IV. *An Canonici habeant facultatem concedendi licentiam ad conſtruenda Sepulchra?* p. 253

V. *An Epiſcopus, & Capitulum Sede vacante, concedere poſſint Sepulturas in Eccleſiis, Monaſteriis exemptis, annexis?* p. 254

TRACTATVS VII.

De facultate eligendi Eccleſiaſticam Sepulturam.

SECTIO I.

De libertate in communi eligendi Sepulturam.

DISQ. I. *QVinam ſint, qui in genere facultatem habeant eligendi Eccleſiaſticam Sepulturam?* p. 256

II. *An electio Sepulturæ ſemel, aut pluries fa-*

cta reuocari poſſit quoties eligenti placuerit? p.258

III. *An qui ſumpſit fideicommiſſum, Maioratum, aut donationem, ſe obligans cum iuramento, ad eligendam Sepulturam, ſecundùm Teſtatoris, vel donatoris voluntatem, teneatur ad obſeruantiam huius electionis?* p.259

IV. *An exequi debeat illius voluntas, qui elegit ſe nullam habere Sepulturam Eccleſiaſticam, ſed vel in mare, aut in fluuium proiici, vel inſepultum in campo ſub dio relinqui, vel ſepultum quidem?* p.261

V. *An poſſit quis eligere in alieno ſepeliri Sepulchro?* ibid.

Dubium Vnicum. *An qui deceſſit facta electione alieni Sepulchri, dicatur deceſſiſſe abſque electione, ſi Sepulchri Dominus nolit aſſenſum præſtare?* p. 263.

VI. *An electio Sepulturæ ab inducto facta, cum iuramento, voto, aut promiſſione, licita ſit, & valida?* ibid.

Dubium I. *An Parochus inducens ad electionem Sepulturæ in propria Parochia, cum voto, iuramento, aut promiſſione à ſuo Parochiano faciendam, pœnas à Iure inflictas incurrat, & electio nulla reddatur?* p.266

II. *An Religioſus, aut Clericus particularis, inducens ad electionem Sepulturæ in ſua Eccleſia ſub iuramento, voto, vel promiſſione, pœnas Conſtitutionum Apoſtolicarum incurrat, & an electio valida ſit, vel nulla?* p.268

III. *An Clericus, vel Religioſus inducens ad electionem Sepulturæ ſub iuramento, voto, aut promiſſione, in Eccleſia aliena, pœnas incurrat inflictas in* cap. Animarum *& in* Clementina Cupientes: *& an electio ipſa ſit nulla?* p.274

IV. *Elegit quis ſibi Sepulturam & poſtea inductus à Clerico, vel Religioſo, iurauit, vouit, aut promiſit illam non mutare, eritne irrita, & nulla electio illa, ex ſuperueniente inductione?* p.275

V. *An per caput* Animarum, *& per Clementinam* Cupientes, *prohibeatur Religioſis, & Clericis, ne inducant ad electionem Sepulturæ pro ſuis Eccleſiis faciendam in Teſtamento, aut Codicillo?* p.276

VI. *An Religioſi, vel Clerici inducentes ad eligendam Sepulturam in ſuis Eccleſiis, ſi non inducant ad iurandum, vouendum, aut promittendum, pœnas incurrant inflictas in* cap. Animarum, *& in Clementina* Cupientes, *& electio ipſa irrita ſit, & nulla?* ibid.

VII. *Elegit quis cum voto, iuramento, aut promiſſione ſepeliri in Eccleſia, in qua de Iure tumulari debent, ſi inelecta decederet Sepultura; inductus tamen à Religioſis, vel Clericis eiuſdem Eccleſiæ: poteritne in illa ſepeliri Eccleſia?* p. 278.

VIII. *An Religioſi, vel Clerici inducentes ad eligendam Sepulturam in Eccleſia ſua cum promiſſione, non irreuocabili, pœnas incurrant Iuris, & electio ſit nulla?* p. 280.

IX. *An Religioſi, & Clerici, qui inducunt ad electionem Sepulturæ in ſuis Eccleſiis, cum iuramento, voto, aut promiſſione ſequuto electionis effectu, Sepulturæ autem non ſequuto effectu, pœnas incurrant?* ibid.

X. *An qui non inductus à Clericis, vel Religioſis Sepulturam elegit cum iuramento, voto, aut promiſſione, aut promiſit iam electam non mutare, validè elegerit, aut promiſerit?* p.281

XI. *An Clerici, vel Religioſi, qui in Eccleſia ſua ſepelierunt, quem induxerunt ad eligendam Sepulturam cum iuramento, voto, aut promiſſione, teneantur, abſque eo quod prius requirantur oſſa illius, & quæ Sepulturæ occaſione receperunt, reſtituere?* p.283

XII. *An ſi in caſu reſtitutionis cadaueris, lis ſit mota, poſſit Eccleſia, cui illud eſt reſtituendum, exceptionem ſpolij opponere, & allegare Eccleſiam ſpoliatricem, non eſſe audiendam, niſi ante omnia, facta reſtitutione, ſicut in cauſis ſit ſpolij?* pagina 284

XIII. *An pactum initum inter Parochum, & Religioſos, vt iſti non poſſint ad Sepulturam certos admittere Parochianos, validum ſit, & licitum; an verò illicitum, & nullum, ſicut initum, inter Parochianos, & Eccleſiaſticos Clericos, & Religioſos illos ad Sepulturam inducentes?* p. 285

XIV. *An impedientes executionem legitimæ electionis Sepulturæ pœnas incurrant, & quas, præter in præcedentibus recenſitas?* ibid.

Disqvisitio VII. *An voluntas, ſeu propoſitum eligendi Sepulturam, pro Sepulturæ electione ſit habendum?* pagina 287

SECTIO

SECTIO II.

De libertate in particulari ad eligendam Sepulturam.

DISQVISITIO VIII. *QVinam ſint, qui ſibi eligere valeant Sepulturam?* ibid.

§. 1. *An ſibi eligere poſſint Sepulturam Religioſi, ad Cardinalatum, aut ad alium extra Ordinem aſſumpti dignitatem?* p.228

2. *An Abbates, ſibi eligere queant Sepulturam?* ibid.

3. *An Religioſi ſubditi ſibi valeant Sepulturam eligere?* p.290

4. *An Religioſus à Monaſterio ſuo non recedens, non remotus, de Superioris ſui licentia, poſſit ſibi Sepulturam eligere?* p.292

5. *An Religioſi legitimè expulſi, ſibi poſſint Sepulturam eligere?* p.293

6. *An Religioſus ad Matrimonium legitimè diſpenſatus, quandiu in ſaeculo degit, ſibi validè valeat eligere Sepulturam?* ibidem.

7. *An Regulares Conuerſi, ſeu Fratres laici nuncupati, poſſint ſibi Sepulturam eligere?* p.294

8. *An Tertiarij, ſibi poſſint eligere Sepulturam?* p.295

9. *An Sanctimoniales fœminæ, ſibi eligere valeant Sepulturam?* p.297

10. *An Nouitij, & Nouitiæ, ſibi valeant eligere Sepulturam?* ibid.

11. *An impubes valeat aliquando ſibi eligere Sepulturam?* p.298

12. *An filiusfamilias Sepulturam ſibi eligere poſſit?* p.299

13. *An mulier, marito viuente, ſibi poſſit Sepulturam eligere?* p.300

DISQ. IX. *Qui ſint, qui aliis Sepulturam eligere valeant?* p.301

§. 1. *An Pater eligere queat Sepulturam pro filio?* ibid.

2. *An Pater eligere poſſit Sepulturam pro filio impubere emancipato?* p.302

3. *An Pater adoptiuus poſſit Filio adoptiuo, & arrogato eligere Sepulturam?* ibid.

4. *An Pater, filio impuberi non legitimo, poſſit Sepulturam eligere?* p.303

5. *An Filius, cui ante pubertatem Pater Sepulturam elegit, debeat in ea tumulari, ſi in pubertate decedat?* ibid.

6. *An facultas eligendi Sepulturam pro Filio impubere, Matri competat, ſicut Patri?* p.304

7. *An Prælatus Regularis poſſit eligere Sepulturam pro ſubdito?* p.305

8. *An Dominus poſſit eligere Sepulturam pro impubere ſeruo?* ibid.

9. *An in caſibus, in quibus conceditur, vt Pater, Mater, & Dominus eligere poſſint Sepulturam pro Filio, & pro Seruo impubere, debeant illam in vita eligere iſtorum?* p.306

10. *An electio Sepulturæ, alterius poſſit voluntati committi? & an fieri debeat electio in vita committentis?* p.307

SECTIO III.

DISQ. X. *Quinam ſint, qui nequeant ſibi eligere Sepulturam?* p.308

§. 1. *An priuati, à Iure, Sepultura Eccleſiaſtica, de quibus in tomo ſecundo latè diſſero, eligere illam poſſint?* ibid.

2. *An decapitandus, vel alio modo per Iuſtitiæ miniſtros morte plectendus, Sepulturam eligere valeat?* ibid.

3. *An leproſi, & qui morbo alio laborant contagioſo, ſibi valeant eligere Sepulturam?* ibid.

DISQ. XI. *Qui ſint, qui eligere nequeunt Sepulturam pro aliis?* p.309

§. 1. *An Filius pro Patre Sepulturam eligere valeat?* ibid.

2. *An Auus valeat pro Nepote eligere Sepulturam?* ibid.

3. *An Frater poſſit Fratri impuberi Sepulturam eligere?* p.310

4. *An conſanguinei, & affines poſſint eligere Sepluturam pro impuberibus orbatis parentibus?* ibid.

5. *An Tutor licitè, & validè eligere valeat Sepulturam pro impubere pupillo?* p.311

6. *An amicus, alteri amico, licitè, & validè Sepulturam valeat eligere?* p.312

SECTIO IV.

De locis in quibus electio Sepulturæ poſſit fieri.

DISQ. XII. *IN quibus Eccleſiis fieri debeat Sepulturæ electio, vt licitè, & validè illa fiat?* p.313

SECTIO V.

De variis modis quibus electio Sepulturæ probetur.

DISQ. XIII. *QVomodo electio ſepulturæ probetur?* p.317

TRACTATVS VIII.

De iis, qui Sepulturam non elegerant: vbi ſint tumulandi?

DISQ. I. *QVænam ſit Sepultura Maiorum, & quis in ea tumulari debeat?* p.321

Dub. I. *Si Pater, & Auus in vna ſiat Sepultura tumulati, & reliqui aſceadentes in alia, in quanam illarum Filius ſepelietur:* p. 322

II. *Si Pater in vna iaceat Sepultura, & Auus in ulia, ſiue ſolus, ſiue cum aſcendentibus aliis, in qua illarum ſepolietur Filius?* p. 323

III. *Si Pater, & Mater habent Sepulturas Maiorum ſuorum, in quanam illarum Filius ſepelietur?* p. 324

IV. *An Filius naturalis illegitimus ſepeliendus in Sepultura Patris, & ſuorum Maiorum ſit, ſi inelecta decedat Sepultura?* p. 325

V. *An Filius ſuperſtite Patre, abſque electione Sepultura decedat, eritne in Aui Sepultura tumulandus?* ibid.

VI. *Decedens abſque Sepultura electione, & abſque eo, quod Maiores illam habeant, habet tamen illam Frater ſecundum carnem, eſtne in illa tumulandus?* p. 326

VII. *An Pater, aut Auus abſque Sepultura electione decedens, vel ſine Sepultura Maiorum ſuorum, debeat in Filij, aut Nepotis Sepultura tumulari?* pagina 327

VIII. *Deceſſit quis habens Maiorum Sepulturam, aliqua inelecta, poteritne ille ad quem cura funeris illius ſpectat, eligere in Eccleſia Parochiali ſepelire?* p. 328

IX. *Quomodo probetur Sepulturam Familiarem, aut Hereditariam eſſe?* ibidem.

Disq. II. *Quanam Eccleſia Parochialis vnicuique propria cenſeatur, ad effectum Eccleſiaſtica Sepultura?* p. 330

SECTIO I.

De Domicilio, & Habitatione.

Dubium I. *An Habitatio, & Domicilium aliquem conſtituunt Parochianum loci Habitationis, aut Domicilij, ad effectum, vt in eo tumuletur ſi inelecta decedat Sepultura?* p. 331

II. *Suſcipit quis Habitationem in aliquo loco, pro aliquo breui tempore vnde commodè reuertere non vales ad ſuſcipienda Sacramenta ad locum ſua Parochia, cenſebiturne propria Parochia, quoad Sacramenta, & Sepulturam, illa ad quam locus noua illius Habitationis non notabilis pertinet?* p. 336

III. *Habet quis Domicilium, aut Habitationem diuiſam, partim in vno loco, & partim in alio; quando iſte moriatur, in quanam illorum locorum Eccleſia, tanquam in propria illius Parochia ſepeliendus eſt?* ibid.

IV. *Si quis Domicilium, aut Habitationem habet in confinio duarum Parochiarum, ad quam illarum tanquam Parochianus pertinebit?* p. 338

V. *Aduena, & Hoſpites in Ciuitate, aut Caſtro hoſpitium habentes, & Peregrini, ſi inelecta Sepultura decedant, aut abſque Maiorum ſuorum Sepultura, vbi tumulari debent?* ibid.

SECTIO II.

De propria Parochia perſonarum diuerſorum ſtatuum, ac Dignitatum.

Dub. VI. *Quanam cenſeatur, & ſit Summi Pontificis Parochialis Eccleſia, vt in ea tumulari debeat, ſi inelecta decedat Sepultura, & abſque Maiorum ſuorum Sepulchro?* pagina 339

VII. *Quanam cenſeatur propria Cardinalium, quoad Sepulturam, Parochialis Eccleſia?* p. 342

VIII. *Quanam cenſeatur, quoad Sepulturam, Nuntiorum Apoſtolicorum propria Parochialis Eccleſia?* p. 344

IX. *Quanam cenſeantur Eccleſia Parochiales, Patriarcharum, Primatuum, Archiepiſcoporum, & Epiſcoporum ad effectum Sepultura?* ibid.

X. *Quanam cenſeatur Parochialis Eccleſia Coadiutoris Epiſcopi?* p. 346

XI. *Quanam ſit Parochialis Eccleſia Abbatum, & aliorum Pralatorum ſecularium, iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem habentium?* ibid.

XII. *Priores, Prapoſiti, & Decani Eccleſiarum Collegiatarum, quamnam habeant Parochialem Eccleſiam ad effectum Sepultura?* p. 347

XIII. *Parochi, & Eccleſiarum Rectores, ſi abſque electione decedant Sepultura, & ſine Sepultura Maiorum, vbi ſepeliendi?* p. 348

Dub. XIV. *Si Rector duas habeat, ex diſpenſatione, Parochiales Eccleſias, ſeu vnam Parochialem, & Canonicatum in Cathedrali, quanam illarum erit propria Parochialis ad effectum Sepultura?* ibidem.

XV. *Si*

XV. *Si quis habens Parochialem Eccleſiam vnitam acceſſoriè ſuæ dignitati, Canonicatui, vel Prabendæ, quanam cenſebitur illi propria Parochialis, ad Sepulturam, ſi obierit abſque electione illius, & abſque Sepultura Maiorum?* p.349

XVI. *Qualis cenſeatur Eccleſia Parochialis Commendatarij, in qua debeat tumulari, ſi inelecta deceſſerit Sepultura & ſine Sepultura Maiorum?* p.350

XVII. *Vicarius perpetuus Eccleſiæ Parochialis, quamnam habeat pro Parochiali propria, quo ad Sepulturam?* ibid.

XVIII. *Canonici tam Cathedralium, quàm Collegiatarum Eccleſiarum, in qua debeant Eccleſia tumulari, tanquam in Parochiali ſua?* ibid.

XIX. *Beneficiarius, in qua Eccleſia debeat ſepeliri, tanquam in Parochiali ſua, ſi decedat abſque Sepulturæ electione, & ſine Sepultura Maiorum?* p.351

XX. *Adiutor Canonici, & Beneficiarij, in quanam Eccleſia ſepeliri debeat, tanquam in propria Parochia?* ibid.

XXI. *An Eccleſia, in qua Capellanus amouibilis, pro certo ſalario, in diuinis inſeruit, cenſeatur eius Parochialis, quoad Sepulturam?* ibid.

XXII. *An Eccleſia, cui Capellanus perpetuus deſeruit, cenſeatur eius Parochialis?* ibid.

XXIII. *Clerici, qui Beneficium non habent, nec alicui Eccleſiæ ſunt addicti, quamnam habeant pro propria Parochiali, in qua ſepeliri debeant, ſi moriantur, ſine electione Sepulturæ, & abſque Sepultura Maiorum?* p.352

XXIV. *Eremitæ, qui Religionem aliquam non profitentur, quam habeant Parochialem Eccleſiam pro Sepultura?* ibid.

XXV. *Confratrum, quanam ſit Parochialis Eccleſia ad effectum Sepulturæ?* p.353

XXVI. *Doctores Vniuerſitatum, Scholaris, & cæteri alij in ſtudio, aut alio in loco moram trahentes, quamnam habeant pro Parochiali Eccleſiam?* p.354

XXVII. *Quanam cenſeatur propria Parochialis Eccleſia Imperatorum, Regum, & aliorum ſupremorum Principum ad effectum Sepulturæ?* ibid.

XXVIII. *Quanam cenſeatur propria Parochialis infantium expoſitorum, ad effectum Sepulturæ?* ibid.

XXIX. *Quanam cenſeatur Parochialis Eccleſia, in qua debeant tumulari mulieres, quæ in aliquibus ſolent recludi regionibus?* p.345

XXX. *Quam habeant pro Parochiali Eccleſia, quoad Sepulturam, relegati, ac confinati?* ibid.

XXXI. *Quanam cenſeatur propria Parochialis, vxoris decedentis abſque electione Sepulturæ, & ſine Sepultura Maiorum ſuorum, viuente marito?* p.356

XXXII. *Si vxor per maritum decedat ſine electione Sepulturæ, in quanam Eccleſia tumulari debeat?* p.357

XXXIII. *An vxor adulterio accuſata, in Sepultura mariti debeat tumulari?* p.358

XXXIV. *An vxor à marito proditoriè occiſa, quæ nequit eligere ſibi Sepulturam, debeat in mariti Sepultura tumulari?* p.359

XXXV. *An maritus inelecta decedens Sepultura, & abſque Sepultura Maiorum ſuorum, tumulari debeat in vxoris Sepulchro, an vero in Parochiali ſua Eccleſia?* p.360

TRACTATVS IX.

De expenſis, & ſumptibus Funerum.

SECTIO I.

De expenſis Funeris in communi.

§. 1. Svpponuntur aliqua pro præſenti materia neceſſaria. p.361

2. De moderatione, à Prælato Eccleſiæ pro expenſis Funerum ſtatuenda. p.362

3. Quod Funerum ſumptus, debeant ante omnia deduci. ibid.

4. Quod Funerum ſumptus, ad hæredes pertineant. p.363

5. Quod non ſit obediendum ei, qui mandauit, ne ſuum ſepeliatur cadauer eo, quo decet honore, & ſumptibus Funeralibus. ibid.

6. Quod Funus, Sepultura, & vtriuſque ſumptus, impediri non poſſunt propter defuncti debita. p.364

SECTIO II.

De expenſis Funerum in particulari.

§. 1. De Funeralibus Summi Pontificis. p.365

2. De Funeralibus Cardinalis legati. p.366

3. De Funeralibus Cardinalis non legati. ibid.

4. De Funeralibus nuntij Apoſtolici. ibid.

5. De Funeralibus Viſitatoris Apoſtolici. p.367

6. De Funeralibus Collectoris Apoſtolici. ibid.

7. De Funeralibus Patriarcharum, Primatuum,

matuum, Archiepiſcoporum, & Epiſcoporum. ibid.
8. De Funeralibus Prælati inferioris. p.368
9. De Funeralibus Præpoſitorum Collegiatarum Eccleſiarum. p.469
10. De Funeralibus Canonicorum Cathedralium,& Collegiatarum Eccleſiarum. ibid.
11. De Funeralibus Parochorum. p.370
12. De Funeralibus Beneficiariorum, & eorum coadiutorum. p.371
13. De Funeralibus Capellanorum. ibid.
14. De Commendatarij Funeralibus. p.372
15. De Religioſorum profeſſorum Funeralibus. ibid.
16. De nouitiorum Funeralibus. p.373
17. De filiorum Funeralibus. p.374
18. De expenſis Funeris patris. p.375
19. De expenſis Funeris vxoris. ibid.
20. De pauperum Funeralibus. p.376
21. De Funeralibus ſeruorum. ibid.
22. De Canonica portione. ibid.

DECISIONES.

Sacræ Romanæ Rotæ, quæ per extenſum poſitæ, ad comprobanda multa in Opere iſto dicta, præſtò ſunt. p.358. & ſequentibus.

DEclarationibus Sacræ Congregationis Concilij, nullam fidem eſſe adibendam in iudicio, vel extra, ſed tantùm illis, quæ in authentica forma, ſolito ſigillo, & ſubſcriptione Eminentiſſimi Cardinalis Præfecti, ac Secretarij eiuſdem Sacræ Congregationis pro tempore exiſtentium munitæ fuerint, eadem Sacra Congregatio ex ſpeciali Sanctiſſimi Domini Noſtri Vrbani, Diuina prouidentia Papæ Octaui iuſſu mandauit, & præcepit. Romæ, die 2. Auguſti, 1631. & Conſilium S. Generalis Inquiſitionis cum huiuſmodi Declaratione poſſe liberè, & licitè à quoquam vendi, & retineri permittit.

R. P.

R. P. Fr. PETRI DE MVRGA BENEDICTINI

Monachi Æmilianenſis,

DISQVISITIONVM MORALIVM. ET CANONIC.

TOMVS PRIMVS.

TRACTATVS PRIMVS.

DE COEMETERIO, ET EIVS CONSTITVTIONE.

DISQVISITIO I.

Quid ſit Cœmeterium?

BREVIARIVM.

Cœmeterium.

Cœmeterium antiquitùs occupauit 40. paſſus per circuitum maioris Eccleſiæ, & 30. per minoris Eccleſiæ, & Capellæ circuitum. n.1.

Ferè omnes Eccleſiæ Cœmeterium extra exteriores ipſarum parietes, pro fidelium habent Sepulturâ, quod immunitate, & priuilegiis Eccleſiæ gaudet, n.1.2.& 3.

Cœmeterium, locus eſt ab Epiſcopo ad Sepulturam fidelium deſtinatus, & benedictus, n.11.

Non indiget conſecratione, ſed benedictione, ſicut nec Eccleſia, prout Baſilica, n.12.

Sepultura.

In primitiua Eccleſia locus fuit ab Eccleſia ſeparatus, pro Sepulturis deſtinatus, & ſacer, Cœmeterium appellatus, n.1.

IN primitiua Eccleſia pro fidelium Chriſtianorum corporibus tumulandis, quidam locus ſeparatus, ac ſacer, à Sanctis Patribus fuit conſtitutus, Cœmeterium appellatus. Ità Auguſtinus Barboſa, *de officio, & poteſtate Parochi, parte 3. cap.26.num.*6. in hæc protumpens. Deindè ab ipſis naſcentis Eccleſiæ primordiis, piè Maiores noſtri inſtituerunt Cœmeteria pro fidelium mortuorum corporibus ſepeliendis. De quo citra omne dubium Cœmeterio, Nicolaus Papa, dum *in Canone ſicut antiquitas, el.7.17. quaeſt..*4. pro maiori aſſignat Eccleſiâ, quadraginta paſſus per circuitum; triginta pro Capellis, & minoribus Eccleſiis. Quæ confinia immunitate Eccleſiæ gaudere, ſtatuit. Sicut antiquitùs (inquit) à Sanctis Patribus ſtatutum eſt, ſtatuimus, vt maior Eccleſia per circuitum quadraginta paſſus habeat; Capellæ verò, vel minores Eccleſiæ, triginta. Qui autem confinia eorum confringere tentauerit, aut perſonam hominis, vel bona eius indè ſubtraxerit, niſi publicus latro erit, quò vſque emendet, & niſi, quod rapuerit, reddat, excommunicetur. Hactenùs Nicolaus. 1

Et quòd de Cœmeterio loquatur, patet ex vſu Eccleſiarum, ferè omnium, habentium 2

quidem per circuitum extra ipſarum fabricas, & exteriores parietes, locum ſacrum, in quo ſub Cœmeterij nomine tumulari fideles conſueuerunt, & qui Eccleſiarum gaudet priuilegiis immunitatis. Quod & aſſerit Franciſcus Maria Samuellius, *in ſua praxi de Sepulturis, tract.1.diſputat.1.controuer.1.concluſ.2.num.3. & concluſ. 3.num.5.* cum Burchardo, *lib. 3. cap.157.* & Durando, *de modo celebrandi Concilia Generalia, part.3.cap.11.*

3 De iiſdem Cœmeteriis, extra Eccleſias, pro fidelium Sepulturis deſtinatis, Innocentius Papa Tertius, *in cap. Conſuluiſti, el.7. de conſecratione Eccleſiæ, vel Altaris*, locutus fuit, ibi; Cœmeteria in quibus excommunicatorum corpora ſepeliri contigerit. Et Alexander etiam Tertius, *in cap. Ad hec, el.5. de Priuilegiis*, vbi in hunc decernit modum. Mandamus, quatenus Hoſpitalariis præcipias, vt ſi quos, in excommunicatione defunctos, in Cœmeteriis Eccleſiarum ſepelierint, eos extra Cœmeteria eiiciant.

4 Cœmeterij autem nomen, multipliciter à Doctoribus exponitur. Noſter Vualafridus Strabo, Augiæ Diuitis Abbas, *in libro de Exordiis, & incrementis rerum Eccleſiaſticarum, cap.6.* de expoſitione nominum quorumdam, ſacris rebus adiacentium, ità Cœmeterium nomen exponit Cœmeterium, recubitorium, vel dormitorium eſt mortuorum, qui & ideò ab Eccleſia dormientes dicuntur, quia ſurrecturi non dubitantur.

5 Hanc expoſitionem ſequuntur Amalaricus Fortunatus, ex Monacho Benedictino Luxouienſi, Treuerenſis Epiſcopus, & Cardinalis, *lib.3. de Eccleſiaſticis Officiis, cap.35.* dicens. Vndè & locus Sepulchrorum. Græcè vocatur Cœmeterium, id eſt Dormitorium. Vndè & Paulus ad Corinthios (1.) Mulier alligata eſt legi, quanto tempore vir eius viuit. Quod ſi *dormierit* vir eius, liberata eſt. Ambroſius Calepinus ,, *in Dictionario*, ibi: Cœmeterium, idem eſt, quod Dormitorium. Vnde locum Sepulturæ deſtinatum, vocant Cœmeterium, quia ibi mortui dormire dicuntur, quaſi mortuorum Dormitorium. Ioannes Azorius, *Inſtitution. Moral. part.2. lib.9.cap.6. verſic.Cœmeterium.* Ioannes Baptiſta Lezana, *in Summa quæſtionum Regularium, tom.2. part.3. verbo Cœmeterium, num.1.* Pax Iordanus, *Volun.1. de Re ſacra, lib.5. tit.11. de Cœmeterij benedictione, num.2.& 4.* Auguſtinus Barboſa, *de Iure Eccleſiaſtico, part.2. lib.2. cap.9. num.3.pag.65. & cap.10.num.1.* Franciſcus Maria Samuellius, *in reddita Praxi, tract.1.diſputat.1. contron.1. concluſ.8.* & Eligius Baſſæus, *in Floribus Theologiæ practicæ, tom.1.verbo Sepultura.* num.1.

6 Alij etymon Cœmeterij, à *Cimin*, quod eſt *Dulce, & Sterium*, quod eſt idem, quod *ſtatio*, deriuant: eo quòd ibi defunctorum oſſa dulciter quieſcant, & Saluatoris aduentum ſpectant. Ità poſt Durandum, *in Rationali diuinorum Officiorum, lib.1. cap.5. num.100. & cap.6. principio*, Samuellius, *loco allegato*, n.3.

7 Alij etiam dicunt, *Cœmeterium*, idem quod *terra aurea* ſignificare, à *Dimin*, quæ vox Græca eſt, & Latinè *aureum* ſignificat, & à *Terum*, quæ terram importat. Sic Gloſſa, *in cap. Sacris, verbo in Cœmeterio, el.12. de Sepulturis*, dicens, Cœmeterium dicitur à *Cemen* Græcè, quod eſt aureum, Latinè, & tertiò, quod eſt terra. Inde Cœmeterium, quaſi aurea terra, quia eſt cæteris pretioſior. Hæc Gloſſa, cui conſonant Pax Iordanus, *vbi ſuprà, num.4.* & Samuellius, *concluſ.9.*

Alij dicunt Cœmeterium, à Cimicibus, id eſt à vermibus dici: ita vt idem ſit Cœmeterium, quod Cimicerium, propter multitudinem vermium ibi naſcentium. Referuntur à Pace Iordano dicto *num.4.* & à Samuellio *num. 19.* 8

Rurſùs alij exiſtimant, Cœmeterium dici, quaſi Ciniſterium, eo quòd cineres, & oſſa mortuorum ibi teruntur, & reguntur. Qui ità ſentiunt, ab eiſdem Iordano, & Samuellio, *vbi proximè*, recenſentur. 9

Deniquè dicunt alij, *Cœmeterium* dici à *Cis*, quod eſt *ante*: ex eo quod ante Eccleſias conſtitutum ſit, & iuxta eas. Samuellius, *concluſione 9.* ſed omiſsâ etymologiâ Cœmeterij, & variis illius expoſitionibus præmiſſis, ſit pro Cœmeterio, ſecundùm ſubſtantiale eius conſiderato. 10

CONCLVSIO.

COEmeterium, eſt locus conſecratus, & ad Sepulturam fidelium deſtinatus. 11

Sic deſcribitur ab Auguſtino Barboſa, *de Iure Eccleſiaſtico, part.2.lib.2.cap.9.num.1.* & à Pace Iordano, *tom.1.lib.5.tit.11.num.5.* & ab aliis. Per ly tamen *conſecratus*, intelligi neutiquàm debet, vt neceſſariò conſecratus eſſe debeat. Sufficit enim, quòd benedictus ille ſit, & ad Sepulturas deſtinatus, vti idem Barboſa, *in c. Ad hec, num.6.de Priuilegiis*, vbi ità fatur. Quibus omiſſis, dic, Cœmeterium dici locum, mortuorum Sepulturæ deſtinatum, authoritate Epiſcopi benedictum, iuxta formam textus *in cap. Nemo Eccleſiam, de Conſecrat. diſtinct.1.* cum aliis, quæ ex Leone, & Gregorio Turonenſe explicat Durant. &c. & Pax Iordanus *nu.1. dicti tituli* fatetur dicens. Poſt Eccleſię, & Altaris conſecrationem, ſubuectit Pontificale rubricam de benedictione Cœmeterij; quam Doctores latè ſumpto vocabulo, conſecrationem paſſim appellant: Pater Illuminatus Moronus, *in Opere centum reſponſa inſcripto, reſponſo 51.num.* 8. in ſimilia prorumpens dicit. Qui locus tamen, licèt dicatur ſacer, in rigore tamen non eſt ſacer, quia non conſecratur. Sola enim Eccleſia conſecratur; Cœmeterium benedicitur. *C. Nemo, de Conſecratione, diſtinct.1.* Hæc ille.

Quocirca dictus Franciſcus Samuellius, *eodem tract.1.de Sepulturis, diſputat.1.controuerſ.3 concluſ.2.* ait. Cœmeterium, idem eſt, ac locus, qui deputatur Sepulturis: & dicitur deputatum per Epiſcopi benedictionem, non verò antè: nec ſufficit, quòd ibi ſit ſepultus aliquis, niſi ſit ab Epiſcopo benedictum. 12

Vndè Barboſa, dum Cœmeterium deſcribit, *de Poteſtate Epiſcopi, part.2.allegatione 27.numero 29.* & dicit. Cœmeterium eſt locus conſecratus Eccleſiæ contiguus, vel ab illa ſeparatus, &c. non venit intelligendus de propria conſecratione, ſed de impropria, aut lata. Quia vti benè docet Ioannes Azorius, *part.2.Inſtitutionum Moralium, lib.9.cap 6. quæſt.1.* ſicut Eccleſia aliquandò non conſecratur, ſed benedicitur ab Epiſcopo, & deputatur ad diuina: ſic etiam Cœmeterium poteſt ab Epiſcopo benedici tantùm

tum, & ad ſepulturam mortuorum deſtinari. Hæc magnus ille Doctor poſtquàm dixerat Cœmeterium conſecrari debere ab Epiſcopo, vel ab alieno, ex conſenſu proprij, & non aliter, nec ab alio. Intellige tamen rigore Iuris attento, quia per priuilegia Apoſtolica, benè poteſt, qui Epiſcopus non ſit, Cœmeterium benedicere, & conſecrare, vti videbimus *Diſquiſit. 3. & 4. huius Tractatus*, poſſe Regulares Prælatos illud benedicere: & conſecrare quidem Abbates noſtros, & alios Pontificialium habentes vſum.

DISQVISITIO II.

Quid ad conſtitutionem requiratur Cœmeterij, & quis illud conſtituere queat?

BREVIARIVM.

Capellania.

Beneficium non eſt, nec quid ſpirituale Capellania abſque Epiſcopi, aut alterius Eccleſiaſtici Superioris erecta auctoritate. n. 13.

Cœmeterium.

Quod à Diœceſano, aut ab alio idoneo Miniſtro, de illius, vel de Papa licentia conſecratum, aut benedictum non eſt, non eſt locus ſacer, nec religioſus, aut idoneus pro fidelium Sepulturis. n. 1. 4. & 11.

Illud benedicit Epiſcopus cum Pontificalibus. n. 2.

Non requirit neceſſariò conſecrationem, ſed benedictio ſufficit. n. 10.

Illud conſecrare non poteſt Sacerdos, qui Pontificalibus non vtitur, niſi de Papa licentia; ſed benedicere poteſt de Epiſcopi authoritate. n. 5. & 8.

Cœmeterium reconciliare non poteſt huiuſmodi Sacerdos, de Epiſcopi authoritate, ſi conſecratum illud ſit. n. 5.

Conſecrationem Cœmeterij petere non poſſunt Mendicantes ab alio Epiſcopo, quam à Diœceſano, niſi iſte bis, aut ter requiſitus, id facere recuſauerit. n. 3.

Ordini Epiſcopali eſt reſeruata Cœmeterij conſecratio, & reconciliatio conſecrati, de Iure tantùm Canonico. n. 8.

Eccleſia.

Mendicantes non poſſunt petere ab alio, quàm à Diœceſano Epiſcopo, conſecrationem Eccleſiæ, vel Altaris, nec primi lapidis poſitionem, niſi bis, aut ter requiſitus Diœceſanus, id facere recuſauerit. n. 3.

Eccleſiam conſecrare, aut conſecratam reconciliare nequit quilibet Sacerdos de Epiſcopi authoritate, ſed benè de Papa licentia. n. 5. & 8.

Eccleſiæ conſecratio, & conſecratæ reconciliatio, ſunt actus de Iure Canonico, Ordini Epiſcopali reſeruati. n. 8.

Benedicere poteſt Eccleſiam quilibet Sacerdos, de Epiſcopi licentia. n. 5.

Hoſpitale.

Non eſt locus ſacer, nec immunitate gaudet, ſi de Epiſcopi authoritate fundatum non ſit; ſecus verò ſi interuenerit illa. n. 13.

Lex.

Ceſſante ratione legis, ipſa ceſſat Lex. n. 14.

Papa.

Diſpenſare poteſt Papa ſuper omni Iure Canonico. n. 8. & 9.

Iuri Canonico authoritatem impertitur. n. 9.

De Papæ authoritate quilibet valet Sacerdos Cœmeterium, & Eccleſiam conſecrare. n. 1. 4. 8. & 11.

De eiuſdem authoritate, quilibet poteſt in aliena Diœceſi Pontificalia exercere. n. 2.

Pontificale.

Clementis Octaui Pontificale, vim legis habet. n. 2.

Pontificales functiones, nemo in aliena Diœceſi, exercere queit, niſi de Papæ, aut Diœceſani licentia. n. 2.

Reconciliare.

Minus eſt reconciliare, quàm conſecrare Eccleſiam, vel Cœmeterium. n. 7.

Regula.

Cui non licet quod eſt minus, quod maius eſt, non licebit. n. 6.

Sacerdos.

De Summi Pontificis authoritate, quilibet Sacerdos conſecrare poteſt Cœmeterium, & Eccleſiam, & conſecrata reconciliare; non tamen ſine illa. n. 1. 4. 8. & 11.

Sacer locus.

Non fit à perſona priuata locus ſacer, ſed ex iure communi, ab Epiſcopo. n. 12. & 13.

Sepulchrum.

Abſque Epiſcopi, aut alterius Prælati Eccleſiaſtici authoritate conſtructum Sepulchrum, ſine ſimoniæ labe, vendi poteſt. n. 14

CONCLVSIO.

COEmeterium non eſt, nec locus ſacer pro fidelium Sepulturis, qui ad id ab Epiſcopo Diœceſano deputatus, & conſecratus, vel ſaltem benedictus non ſit, vel ab alio idoneo Miniſtro, de eius, vel de Summi Pontificis authoritate, & licentia. 1

Conſultò dixi, *Diœceſano*. Quia ſine illius, vel Papæ facultate, nullus alius in ſua Diœceſi exercere poteſt Pontificalia. Concilium Tridentinum, *ſeſſ. 6. cap. 5. de Reformatione*, in hunc modum decernit. Nulli Epiſcopo liceat, cuiuſ- » 2
vis priuilegij prætextu, Pontificalia in alterius »
Diœceſi exercere, niſi de Ordinarij loci expreſ- »
ſa licentia, & in perſonas eidem Ordinario ſub- »
iectas tantùm. Si ſecùs factum fuerit, Epiſcopus »
ab exercitio Pontificalium, & ſic Ordinati, ab »
executione Ordinum, ſint ipſo Iure ſuſpenſi. »

Huc vſque Conciliare Decretum. Ex quo minimè colligas, ſolùm de Ordinum collatione id decernere. Quia de omni Pontificalium vſu loqui, omnium Epiſcoporum praxi, & Doctorum ſententia comprobatur. At in benedictione Cœmeterij vtitur Epiſcopus Pontificalibus, ex præſcripto Pontificalis iuſſu Clementis Papæ Octaui reſtituti, quod vim habet legis, vigore Bullæ illi præfixæ. Pax Iordanus, *tomo 1. de Re ſacra, lib. 5. tit. 12. num. 165* Rota *in Calagurritana iuris pulſandi campanas 11. Martij*, 1619. coram Dunozetto, ex Mohed. *deciſ. 5. de fide inſtrumentor.* & ex Rota *in Elboren. 3. Martij*, 1600. coram Damaſceno. Apud Tamburin. *diſt. 37.* Ergo authoritate propriâ,

nullus alius Epiſcopus, præter Diœceſanum,
poteſt Cœmeterium conſecrare, ſeu benedi-
cere. Et multò minùs id poterit, qui Epiſcopus
non ſit.

Quod probatur ſecundò, *ex cap. Aqua*, &
argumento mox ex eo eliciendo.

3 Tertiò, ex Leone Papa Decimo, in Concilio
Lateranenſi, dum de Patribus Mendicantibus,
„ ait. Nec ab alieno Epiſcopo conſecrationem Ec-
„ cleſiæ Altaris, aut Cœmeterij benedictionem
„ petere, ſeu in Eccleſiis per eos pro tempore ædi-
„ ficandis, primum lapidem per alienum Epiſco-
„ pum poni facere poſſint; niſi vbi Ordinarius
„ bis, aut ter, cum debitis reuerentiâ, & inſtantiâ
„ requiſitus, ſine legitima cauſa id recuſauerit. Ità
recenſet Lateranenſe Concilium Lezana, *in
Summa quæſtionum Regularium, tomo 2. part. 3.
verbo Eccleſia, n. 5.*

4 Quartò probatur authoritate eiuſdem Mag.
Lezanæ *vbi proximè, num. 14.* Pacis Iordani,
dicto tit. 12. num. 157. Bartholomæi Gauanti,
*in Manuali Epiſcoporum, verbo Eccleſia re-
conciliatio, num. 5.* Ioannis Azorij, *Inſtitution.
Moral. part. 2. lib. 9. cap. 5. quæſt. 5.* Auguſtini
Barboſæ, *de Poteſtate Epiſcopi, part. 2. alle-
gat. 28. num. 55. & 56.* & Samuellij, *in Praxi,
de Sepulturis, tract. 2. diſput. 1. controu. 4. con-
cluſ. 1.* dicentis. Fidelium defunctorum cadaue-
ra, vt in Eccleſiaſtica Sepultura queant humari,
quatuor exiguntur. *Primum*, vt locus ſit ad hoc
deputatus cum certa ſolemnitate. *Secundum*, vt
à Diœceſano ſit locus pro ſepultura benedictus.
*c. Nemo, de conſecratione, diſtinct. 1. & cap.
Abolenda, de Sepulturis. Tertium*, vt non ſit
quis à Iure ſepulturâ prohibitus. *Quartum*,
quòd Eccleſia non ſit interdicta. Hæc Samuel-
lius.

5 Conſultò etiam dixi: *vel ab alio idoneo Mi-
niſtro*. Quia, licèt quilibet Sacerdos idoneus ſit
ad benedictionem Cœmeterij ex delegatione
Epiſcopi, vti Pax Iordanus, *dicto tomo 1. tit. 11.
num. 16.* ſicut idoneus eſt ad benedictionem
Oratorij, & nouæ Eccleſiæ ad effectum, vt ibi
Miſſa ritè celebrari queat; vti etiam vtrumquè
habetur ex Rituali Romano Pauli Quinti, *in
Rubrica de Benedictione nouæ Eccleſiæ, vel*
„ *Oratorij*, ibi: Sacerdos nouam Eccleſiam, de
„ licentia Epiſcopi benedicturus, &c. *& in Ru-
brica Ritus benedicendi nouum Cœmeterium,
per Sacerdotem ab Epiſcopo delegatum*; non
tamen eſt idoneus ad conſecrationem. Iordanus,
ibidem, & Azorius, *vbi proximè, quæſt. 1.* Quod
demonſtratur *ex cap. Aqua, el. 9. de conſecra-
tione Eccleſiæ.* Sic in eo Gregorio Nono decer-
„ nente. Aquâ per Epiſcopum benedictâ Eccle-
„ ſiam reconciliari poſſe per alium Epiſcopum,
„ non negamus, per Sacerdotes ſimplices, hoc fie-
„ ri de cætero prohibentes, &c. Sed minus eſt re-
conciliare, quàm conſecrare. Ergo ſi Sacerdos
ſimplex non poteſt ex Epiſcopi delegatione,
reconciliare Eccleſiam, vel Cœmeterium con-
ſecratum, multò minùs, ex eadem poterit dele-
gatione illud conſecrare.

6 Conſequentia patet. Quia, cui non licet,
quod minus eſt, quod maius eſt non licebit.
Textus eſt elegans, *in cap. Cùm illorum, el. 32.*
„ *de ſententia excommunicationis*, ibi: Cum ma-
„ iora intelligantur illis prohibita, quibus vetita
ſunt minora. Vbi Gloſſa, *verbo Minora*, ſic ait.
Et ita, cui prohibetur minus, & maius prohi-
bitum intelligitur. Et in Regula, *Cui licet,
verbo eodem, la 53. de Regulis Iuris, li-
bro 6.* Cui non licet minus, nec ma-
ius: & cui non licet in minori, nec in ma-
iori.

Quòd autem minus ſit reconciliare, quàm 7
conſecrare, ex differentia rituum, & Miniſtro-
rum, pro vtroque aſſignatorum, in Pontificali
Clementis Octaui, & in Rituali Pauli Quinti,
plus quàm manifeſtum fit. In Pontificali nam-
que pro conſecratione, ſeu benedictione Cœ-
meterij, (hanc enim pro illa vſurpat ibi Cle-
mens Papa) multi ritus, ac ceremoniæ, & ſo-
lemnitates Epiſcopo præſcribuntur; pro recon-
ciliatione verò eiuſdem Cœmeterij conſecrati,
ſine Eccleſiæ reconciliatione, pauciſſimi.

Dixi: *ſine Eccleſiæ reconciliatione*: quia ſi
Eccleſia, ſimul cum Cœmeterio reconciliatur,
ritus augentur, & preces. In Rituali enim Ro-
mano, vbi de benedictione, & de reconciliatio-
ne per Sacerdotem, ex Epiſcopi delegatione fa-
ciendis, pauciſſimæ ſolemnitates, ac ceremo-
niæ aſſignantur. Ex quibus omnibus benè pro-
batur minor propoſitio, in qua aſſerui, minus
eſſe reconciliare, quàm conſecrare.

Cum dictis tamen ſtat, quòd quilibet Sacer- 8
dos ſimplex, ex Summi Pontificis delegatione,
& facultate, Cœmeteria, & Eccleſias conſecra-
re, & multò meliùs reconciliare valeat. Quia
cùm huiuſmodi actus ſint de reſeruatis Ordini
Epiſcopali, non de Iure diuino, ſed de humano
poſitiuo Canonico, omnes fatentur, Summum
Pontificem, tanquàm ſupra ipſum poſitum, &
valentem ſuper eo diſpenſare, benè poſſe huiuſ-
modi actus, Epiſcopo inferioribus delegare.

Conſtat etiam hæc veritas, ex pluribus ſa- 9
cris Canonibus. In Canone enim *ſunt quidam
el 6. 25. quæſt. 1.* Sic Vrbanus Papa Primus.
Sunt quidam dicentes Romano Pontifici, ſem-
per licuiſſe nouas concedere leges: quod & nos,
non ſolùm non negamus, ſed etiam valdè affir-
mamus. Et in Canone *ideò permittente, el 16.
eiuſdem cauſæ, & quæſtionis*, ità Sanctus Leo
Papa Quartus. His itaque reſpondetur: Sacro-
ſancta Romana Eccleſia, ius, & authoritatem
ſacris Canonibus impertitur: ſed non eis alli-
gatur. Et infrà. Sic & Summæ Sedis Pontifices,
Canonibus, ſiue à ſe, ſiue ab aliis ſuâ authori-
tate conditis, reuerentiam exhibent: & eis ſe
humiliando ipſos cuſtodiunt, vt aliis obſeruan-
dos exhibeant. Nonnunquam verò, ſeu iuben-
do, ſeu definiendo, ſeu decernendo, ſeu ali-
ter agendo, ſe Decretorum Dominos, & con-
ditores eſſe oſtendunt. Hactenùs noſter Leo.
Plura de hoc argumento, apud Doctum Bruno-
nem Chaſſaing, *in tomo de priuilegiis Regula-
rium, tract. 1. cap. 1. propoſitione 4.* & apud alios
paſſim inuenit meus Lector, Authores.

Ex dictis ſequitur, *primò*, neceſſarium non 10
eſſe Cœmeterium conſecrari, ſed benedictum
eſſe ſufficere, minori illius ſolemnitate. Quod
& docent Pax Iordanus, *tom. 1. de Re ſacra, lib.
5. tit. 11. num. 16.* Auguſt. Barboſa, *de vniuer-
ſo Iure Eccleſiaſtico, part. 2. lib. 2. cap. 9. num. 5.*
& Ioannes Bapt. Lezana, *in Summa quæſtion.
Regular. tomo 2. part. 4. verbo Sepultura, n. 3.*
cum Sylueſtro, *in Summa, verbo Sepultura, q. 1.*
contra Innocentium, & Angelum.

Secundò ſequitur, locum ſacrum, religio- 11
ſum, & Eccleſiaſticum, aut idoneum pro fideli-
bus

bus ſepeliendis non eſſe, qui deputatus non ſit per Epiſcopum, aut alium ad id poteſtatem habentem, ad eorum ſepulturas. Ità poſt Innocentium, *in cap. Abolendæ, de Sepulturis*, & Syluestro, *dictâ quæſt.* 1 *in principio*. Lezana, *dicto num.* 3. & Illuminatus Moronus, *in centum reſponſis, reſponſo* 51. *num.* 7. Imò & qui benedictus non ſit, iuxta doctrinam Cardinalis, *in Clementinam* 1. *quæſt.* 4. *de Sepulturis*, quem recenſet, & ſequitur Samuellius, *in praxi de Sepulturis, tract.* 1. *diſput.* 1. *controu.* 3. *concluſ.* 2. Syluestri, *vbi proximè*, §. 1. Thomæ Sanchez, *de Matrimonio, tom.* 3. *lib.* 9. *diſp.* 15. *n.* 24. cum Soto, *in* 4. *diſt.* 3 *quæſt. vnicâ, art.* 3. *concl.* 3. Nauarro, *in Manuali, cap.* 16. *n.* 32. Angles, *in Floribus, part.* 1. *de Matrimonio, q.* 6. *de ſoluendo debito, in fine*, & cum Henriquez, *in Summa, lib.* 9. *de Miſſa c.* 27. *n.* 5. *& lib.* 5. *de Pœnitentia, cap.* 6. *n.* 9. *in Comment. litt. H.* Ægidij Coninck, *de Sacramentis, quæſt.* 83. *art.* 3 *dub.* 1. *num.* 236. Auguſtini Barboſæ, *dicto num.* 5. & Pacis Iordani, *in præallegato tit.* 11. *num.* 22. Quod certè omninò verum eſt de Iure Canonico, etiamſi ibi aliquod corpus, aut corpora quidē multa tumulata exiſtant, eſto de Iure Cæſareo, *in L. in tantum, in fine, ff. de Rerum diuiſione*, pro ſacro, aut religioſo habeatur locus, in quo humanum cadauer humatum extiterit.

12 Conſultò dixi: *per Epiſcopum.* Quia ad illum pertinet de iure communi loca deputare ſacra. Conſtat *ex cap. Ad hæc, el.* 4. *de Religioſis Domibus*, & ibi Gloſſa, *in caſus figuratione, & verbo Authoritate Pontificis*, ibi: Hoc ideò dicit, quia priuatus, locum non facit ſacrum. Et ità docent D. Antoninus, *in Summa, part.* 3. *tit.* 10. *de Sepulturis cap.* 5. §. 2. Barboſa, *num.* 5. *citato, & num.* 7. Pax Iordanus, *dicto tit.* 11 *num.* 9. Samuellius, *in Praxi de Sepulturis, tract.* 2. *diſput.* 1. *controu.* 3. *concl.* 2. Eligius Baſſæus, *in Floribus Theologiæ Moralis, tomo* 1. *verbo Sepultura, num.* 1. & communis Doctorum ſententia.

13 Et meritò quidem, iure communi attento. Sicut enim Hoſpitale, locus religioſus non eſt, & immunitate non gaudet Eccleſiaſticâ, ſi authoritate Epiſcopi non fundatur; benè tamen ſi eius interueniat authoritas, vti in terminis decernitur *in dicto cap. Ad hæc*, & docent Couarruuias, *tom.* 2. *lib.* 2. *cap.* 20 *num.* 4. recenſitus, & ſequutus ab Antonio Naldo, *in Summa, verbo Eccleſia, num.* 4. & Azorius, *Inſtitutionum Moralium, tom.* 2. *lib.* 9. *cap.* 8. & ſicut Capellania erecta abſque Epiſcopi, vel alterius Eccleſiaſtici Superioris authoritate, non eſt Eccleſiaſticum beneficium, nec quid ſpirituale, vti ſæpè dicit S. Rota, & ità ſe obtinuiſſe in facti contingentia, teſtatur Gonzalez *ad Regulam* 8. *Cancellariæ, gloſſ.* 5. §. 5. *num.* 25. apud præfatum Naldum, *verbo Simonia*, ita Sepulturæ locus religioſus non erit, ſi ab Epiſcopo, ſaltem de iure communi, deputatus non fuerit, vt præter iam redditos Doctores *num* 11. *in principio*, docet præfatus Sanchez, *in recenſito loco*, cum Emmanuele Sa, *verbo Eccleſia* §. *Polluitur Eccleſia*, Iacobo Graffis, *part.* 1. *deciſionum aurearum, lib.* 1. *cap.* 20. *num.* 28 *& lib.* 2. *cap.* 83. *num.* 10. & Emmanuele Roderiquez, *in Summa, part.* 1. *Summæ,* 2. *editionis, cap.* 154. *num.* 13. *in fine, & cap.* 243. *num.* 19.

14 Quocirca Pax Iordanus, *tit.* 11 *allegato, n.* 10. Sepulchrum abſque Epiſcopi authoritate conſtructum, liberè vendi poſſe, aliòve diſtrahi titulo, citra ſimoniæ labem aſſerit. Quia locus merè profanus exiſtimatur, à commercio non excluſus: & conſequenter, ceſſat ratio Legis prohibentis alienationem: atque adeò Lex ipſa, ad *L. Adigere*, §. *Quamuis, de Iure patronatus*, cum adductis per Stephanum Gratianum, *Diſceptationum forenſium, part.* 1. *cap.* 110. *n.* 34. *& ſeq.* vbi in terminis noſtris concludit, poſt Felinum, *in cap. Quanto, columnâ vltimâ, verſic. Circa.* Gloſſ. *de Iudic.* Pariſ. *conſil.* 34. *n.* 14. *lib.* 14. Molina, *de Primogenit. Hiſpan. lib.* 1. *cap.* 24. *num.* 34.

DISQVISITIO III.

An Prælati Regulares Cœmeterium conſtituere, & benedicere valeant?

BREVIARIVM.

Abbas.

Iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem habet Abbas in Monaſterio ſuo, n. 10.

Habet & illam in Monaſteriis, Prioratibus, Grangiis, & in Eccleſiis Monaſterio ſuo annexis, n. 14.

Qui habet priuilegium, vt ea facere poſſit, quæ Abbates benedicti facere poſſunt, illa exercere poteſt non ſolùm in Monaſterio, ſed etiam in eius limitibus, n. 11.

Pœnæ inflicta his, qui huic contraueniunt facultati, recenſentur, n. 12.

Abbas noſtræ Congregationis Benedictinæ Hiſpanæ poteſt, in Eccleſiis ſuo vnitis Monaſterio, omnia Pontificalia exercere, n. 13. & 14.

In vim priuilegiorum poteſt, pro noſtrorum vſu, vaſa ſacra, & veſtimenta benedicere, n. 17.

Poteſt Capellas, Eccleſias, & Hoſpitalia ædificare, & primum lapidem, & eorum fundamenta more benedicere Pontificali, n. 17. 18. 19. & 24.

Ad Miſſam, & veſperas poteſt ſolemniter populum benedicere, n. 17. & 18.

Axioma.

Qui dat formam, dat conſequentia ad formam, n. 5.

Benedicere.

Solemnis benedictio Regularibus conceſſa per Apoſtolica priuilegia, illa eſt, quæ ſic fit. Adiutorium noſtrum, &c. Sit nomen Domini benedictum, &c. n. 21.

Minorum Prælati, benedicere valent Eccleſias, & alia, vbi Chriſma non requiritur, aquâ ab ipſis benedictâ, n. 22.

Plus eſt Eccleſias, & Cœmeteria benedicere, quàm loca pro eis deſignare, n. 25.

Cœmeterium.

Prælati Regulares, propria ex authoritate, & ordinaria, poſſunt deputare, ſolemniter benedicere, & reconciliare in ſuis Monaſteriis Cœmeteria, n. 1. 2. 24. 27. & ſeqq.

Cœmeterij deputatio, ad iuriſdictionis, non autem ad Ordinis pertinet poteſtatem, n. 15.

Sacra Concilij Congregatio.

Accedente Papæ authoritate, tantam vim habet

Sacra Congregationis Declaratio, quantam ipſum Concilium, n. 14.

Eccleſia.

De iure communi, nemo poteſt Eccleſiam ædificare, antequàm Epiſcopus accedat Diœceſanus, atrium deſignet, &c. n. 16.

Eccleſiam ædificare poſſunt Abbates, & primum lapidem, ac fundamenta Pontificali benedicere ritu, n. 17. 18. 19 & 24.

Ordinis Minimorum Prælati, poſſunt Eccleſiam ſolemniter benedicere, & reconciliare, aquâ, non ab ipſis, ſed per aliquem Catholicum Antiſtitem benedictâ, n. 20. & 21.

Epiſcopi.

Formare non poſſunt proceſſus contra Religioſos, ac Religioſas exemptos, eorum Prælatis irrequiſitis, n. 6.

Excommunicatio.

Ipſo Iure lata eſt excommunicatio contra Epiſcopos, & alios quoſcumque, qui inuitis Benedictinis Congregationum S. Iuſtinæ, & Valliſoletanæ, in eorum Monaſteriis, & locis, functionem aliquam facere tentauerint. Et eſt reſeruata Summo Pontifici, n. 8. 9. & 10.

Hoſpitia.

Poſſunt Regulares Hoſpitia, pro ſuis erigere Regularibus, n. 17.

Iuriſdictio.

Prælati Regulares, ratione exemptionis pro territorio Monaſteriorum ſuorum, eandem acquiſierunt iuriſdictionem reſpectu ſoli, & Religioſorum, quàm eorumdem reſpectu haberent Diœceſani, ſi exempti non eſſent, n. 2. 9. & 29.

Tantam habent Prælati præfati poteſtatem, & iuriſdictionem in Religioſos ſuos, & in loca ſua, quantam habent Epiſcopi, & Papa in ſubditos, & loca ſua reſpectiuè, ſi non eis à Papa limitentur, n. 5.

Poſſunt priuatiuè, quoad Epiſcopos dicti Prælati contra ſuos procedere ſubditos, etiam inuocato Sæcularis brachij auxilio, n. 6. & 7.

Punire illos poſſunt, ſi recurſum habeant ad Epiſcopos, n. 5.

Voluntaria iuriſdictio exerceri poteſt extra proprium territorium, nullâ habitâ Diœceſani veniâ. Imò & contentioſa poteſt, quando cognitio cauſæ non vertitur, & effectus in ſuum territorium confertur, n. 14.

Voluntariæ iuriſdictionis, aliqui recenſentur caſus, n. 14.

Authoritate propria, & ordinaria facit quilibet, quæ dignitatis, & officij proprij ratione, illi facere licet, n. 27.

Limita prout in numeris ſequentibus.

Iuriſdictio conceſſâ delegatione perpetuâ, ordinaria eſt, & non delegata, n. 30.

Limita, niſi concedatur tanquam delegato, n. 31. 32. & 33.

Oratoria.

Regulares in ſuis Domibus, & Hoſpitiis, erigere poſſunt Oratoria, o. 17. 24. & 34.

Ordo.

Plus eſt Ordo, quàm iuriſdictio, n. 25.

Pontificalia.

Extra proprium territorium Pontificalia exercens, & in non ſubditum, ab illorum ſuſpenditur exercitio: & ab eo ordinatus, ab Ordinum ſuſpenditur vſu, n. 14.

Abbates noſtri illa exercere valent in ſuis annexis, n. 13. & 14.

Priuilegia.

Quæ priuatis conceduntur priuilegia, ſtrictè interpretantur, tanquàm Iuri odioſa; quæ verò Communitati, vel Ordini Regulari, latè interpretantur, quia cenſentur leges iuri communi inſerta, n. 28.

Priuilegium perpetuum dignitati, vel officio conceſſum, iuriſdictionem ordinariam priuilegiario concedit, & tribuit, etiamſi illud contra ius commune ſit, n. 29.

Regula.

Cui licet, quod eſt plus; licet, quod eſt minus, n. 24.

Religioſi.

Per exemptionem remanent Religioſi, Summo Pontifici immediatè ſubiecti, à quo tamen illorum cura, & ſolicitudo, in Superiores Conuentuum, cenſetur, Ordine tranſlata Hierarchico, n. 3. 4. & 5.

Prioris conditionis poſt exemptionem non ſunt, ac erant ante illam, & quam ipſi Sæculares ſunt, n. 4.

CONCLVSIO.

PRælati Regulares benè deputare poſſunt in ſuis Monaſteriis, ac Eccleſiis, & in ſuis annexis, ſeu in Eccleſiis Monaſteriis vnitis, & in eorum limitibus, Cœmeterium pro fidelium Sepulturis, illúdque benedicere, & quâuis causâ pollutum reconciliare ſolemniter, authoritate propriâ, & ordinariâ. 1

Hanc concluſionem, quoad omnes eius partes, tenet Pater Mag. Ioannes Baptiſta Lezana, *in Summa quæſtionum Regularium, tomo 2. parte 3. verbo Interdictum, num.* 34. Et quoad deputationem, Martinus Bonacina, *in Summa, tomo 2. diſputat. 3. quæſt. 21. puncto 3. propoſit. 1. num.* 3. aſſerens Prouincialem Regularium poſſe in ſuis Eccleſiis facultatem conſtruendi Sepulturas concedere. Pellizzarius, *in ſuo Manuali Regularium, tomo 2. tract. 8. cap. 5. num. 71.* tenet, priuilegium reconciliandi, omnibus competere Prælatis localibus. 2

Sed pro noſtræ concluſionis probatione, nonnulla ſupponere operæ pretium duxi. *Primum eſt*, Prælatos Regulares, ratione exemptionis ab Epiſcopi Diœceſani iuriſdictione, pro ſuis Religioſis, &. pro territorio Cœnobiorum, ſeu Monaſteriorum ſuorum, eandem acquiſiuiſſe poteſtatem, quoad iuriſdictionem, quam in illo haberet Epiſcopus, ſi nondùm fuiſſet exemptum. Non loquor de iuriſdictione, quam in illo haberet Epiſcopus, reſpectu Laicorum, ſeu ſæcularium perſonarum, quia hanc non acquiſiuit Prælatus Regularis precisè; ſed de iuriſdictione ad minus reſpectu ſuorum Religioſorum, & ſoli, ſeu territorij 3

ritorij. Quoad Religioſos, ſatis hoc probaui *in Diſquiſitione Paſtorali, de Iure, & poteſtate Prioris Conuentualis annexi, num.* 13. *& ſeqq.* & latè probat Bruno Chaſſaing. *in opere, cui titulus, Priuilegia Regularium, tract.* 3. *cap.* 2. *propoſit.* 2. Ex his, quæ vtrobiquè cum communi, frequentiſſimáque Doctorum ſententia dicta ſunt, aliqua recenſere libuit, pro huius veritatis dilucidatione.

3 *Primum* eſt, quòd eo ipſo, quo Religioſi exempti fuerunt à iuriſdictione Diœceſanorum, immediatè remanſerunt ſubiecti iuriſdictioni Summi Pontificis: ſed quia non poterant conuenienter per Papam immediatè gubernari, aut per eius Commiſſarios, ſeu delegatos, & in omni, & ſingula Congregatione, & Conuentu neceſſariò ſunt Ordinarij, & immediati Paſtores, quibus illius cura, & ſolicitudo, ex vi proprij incumbat muneris, per exemptionem ab Epiſcopi iuriſdictione, huiuſmodi ſolicitudo, & cura cenſetur à Summo Pontifice eximente, in Superiores Conuentuum, & Congregationum huiuſmodi, Ordine Hierarchico, tranſlata. In Generales ſcilicet, Abbates, ſeu Prouinciales reſpectiuè, in Priores, Guardianos, Commendatores, Miniſtros, Rectores, &c.

Ita Chaſſaing, *loco citato, verſic. Quod* 2. ibi, fuerintque ab Epiſcoporum iuriſdictione exempti, non vt iuriſdictionis, & poteſtatis iugum excuterent, ſed vt in iuriſdictionem Prælatorum..... transferrentur. *Et verſic. finali dictæ ſecundæ propoſitionis*, in ſequentia prorumpit. Ex quibus omnibus conſtat, iuriſdictionem Prælatorum Regularium, non eſſe illis Iure diuino debitam, ſed inſtitutione humana duntaxat. Quo autem tempore cœperit eis concedi, non conſtat. Illud autem omninò certum eſt, quòd ſtatim atque exemptio ab Epiſcoporum iuriſdictione illis data eſt, ex conſequenti, eſt illis iuriſdictio ſpiritualis conceſſa. Hæc illi, cuius vltima verba, clara pro me ſunt.

Hieronymus Garcia, *in Politica Regulari, tomo* 1. *tract.* 8. *difficult.* 3. *dubitat.* 1. *pag. mihi* 572. poſtquàm docuit, iam hodiè omnes Religiones exemptas eſſe ab Epiſcoporum iuriſdictione, vel per propria vniuſcuiuſque illarum priuilegia, quorum nonnulla recenſet, vel per communicationem priuilegiorum aliis Religionibus conceſſorum, ex huiuſmodi exemptionibus, ſic concludit.

Conſta de todo lo dicho, que el poder, y Iuriſdicion, que tenian antiguamente los Obiſpos ſobre los Religioſos, lo han transferido los Romanos Pontifices en los Superiores de las miſmas Religiones, aſſi en las coſas eſpirituales, como en las temporales, aſſi cumulatiuè, *como* priuatiuè, *aſſi en las coſas ciuiles, como criminales; mayormente en todo lo tocante de las puertas adentro del Monaſterio; ſinque en eſto, coſtumbre alguna pueda preualecer.* Hæc allegatus Doctor, qui pro huiuſmodi iuriſdictionis tranſlatione in Regulares Prælatos, nullam aliam aſſignat, nec inſinuat quidem cauſam, quàm exemptionem ab Epiſcoporum iuriſdictione per Summos Pontifices factam.

Idem Pater Hieronymus Garcia, *in tomo ſecundo Politica præfata, tract.* 10. *difficult.* 1. *dubitat.* 1. *num.* 13. ita fatur. *Digo lo ſegundo. La Iuriſdicion que tienen los Prelados de las Religiones, no es como quiera ordinaria, ſino quaſi Epiſcopal. Eſta concluſion es comun de los Doctores citados, y ſe prueba de los textos allegados, en losquales ſe concede Iuriſdicion quaſi Epiſcopal a los Abbades, y Prelados. Lo miſmo ſe colige de vn priuilegio de Pio Quinto, concedido a los Priores Dominicanos, de que abaxo haremos larga mencion: y la razon es, porque como todos ellos eſtan exemptos, y ſujetos immediatamente al Papa, ſucceden en lugar de los Obiſpos quanto al gouierno de ſus ſubditos: y por eſto tienen Iuriſdicion quaſi Epiſcopal, de ſuerte, que aſſi como los Obiſpos* ex vi Officij, & dignitatis, *ſi no ſe les limitaſſe el Papa, podrian en ſu Diœceſi, lo que el Papa en la Ygleſia vniuerſal: aſſi tambien los Prelados de las Religiones, ſi no ſe les limitaſſen, tendrian el miſmo poder* ex vi Officij. *Y aduertio la Gloſſa*, in cap. Abbates de Priuilegiis, *que ſe pone la palabra quaſi, para denotar, que el poder de los Prelados inferiores al Obiſpo, no ſe eſtiende a la poteſtad de Orden, que tienen ſus Señorias, ſino a la de Iuriſdicion.* Hæc omnia Doctor allegatus.

Aſcanius Tamburinus, *tom.* 3. *de Iure Abbatum, diſp.* 5. *quæſito* 11. *num.* 3. *pag.* 68. prædictis conſonat Doctoribus, dicens. Ex Priuilegiis verò ſpecialibus Summorum Pontificum, omnia ferè Regularium Monaſteria ſunt ab Ordinariorum iuriſdictione exempta, ſiue priuilegia directè, ſiue indirectè per communicationem talem largiantur exemptionem; & conſequenter Monaſteria, his temporibus, habent iuriſdictionem pleno iure quaſi Epiſcopalem, iuxta doctrinam Gloſſæ ruptam, *verbo Proprij*; *in Clement.* 1. *de rebus Eccleſ. non alienan.* Cabedo, *in diuerſ. Iuris argument lib.* 3. *cap.* 18. *in principal.* Aug. Barboſa, *de Offic. & poteſt. Epiſc. part.* 3. *allegat.* 105. *num.* 3. Cenedo, *Practicarum, & Canonicar. qq. lib.* 1. Campanil. *in diuerſ. Iur. Canon. Rubrica* 12. *cap.* 13. *num.* 2. Fuſcus, *de Viſitatione, lib.* 2. *cap.* 15. Saytus, *de Cenſuris, lib.* 4. *num.* 12. Mandoſius, *de Signatura gratiæ, verbo exemptio.* De qua re fuſiùs egi 1. *tom diſp.* 15. *quæſito* 23. *& ſeqq.* Hæc Aſcanius, qui *in eodem tomo* 3. *in Praxi criminali, & iudiciaria, quæſito* 15. *num.* 3. idem apertè docet, in ſequentia prorumpens.

In exemplis autem (loquitur de Abbatibus, & de aliis Regularium Prælatis) talis iuriſdictio (coercitiua ſcilicet de quâ diſſerit) manet in propriis Prælatis: & hoc non de iure communi, ſed ex ſpeciali priuilegio exemptionis, cuius vigore in Religionem, ac eius Prælatos à Summis Pontificibus tranſlata eſt omnis poteſtas, quæ in Epiſcopis reperiebatur. Non enim extincta eſt, nec ipſi Summo Pontifici reſeruata; quia hoc non erat expediens, cum ordinariè, & regulariter in ipſa Religione, imò in vnaquaque Domo Religioſâ ſit neceſſaria. Ita Nauarrus, *dicto commentario* 2. (*ſcilicet de Regularibus*) *num.* 63. *verſic. Addo ſecundò.* Roderic. *quæſtion. Regul. tom.* 2. *quæſt.* 3. *artic.* 7. Suarez, *de Religione, tomo* 4 *tract.* 8. *lib.* 2. *cap.* 9. *num.* 3. Huc vſque ad amuſſim doctiſſimus Paſſianenſis Abbas, & Congregationis Benedictinæ Vallis vmbroſæ, meritiſſimus Generalis, Aſcan. Tamburinus.

Ioann. Bapt. Lezana, *in Summ. qq. Regular. tomo* 1. *part.* 1. *cap.* 18. *num.* 1. pro nobis etiam eſt.

eſt. Pro comperto eſt (inquit) Religioſorum familiis præfici debere Prælatos, & Superiores, » qui ipſos ſpiritualiter, & temporaliter regant. » Tum ex illo *Prouerbiorum* 11. Vbi non eſt Gubernator, populus corruit. Tum etiam, quia id exigit obedientiæ votum, quod Regulares emittunt. Habent autem prædicti Prælati, & Superiores Religioſorum, non ſolùm poteſtatem dominatiuam, qualem habent Patresfamilias in ſuos. Sed etiam iuriſdictionem ſpiritualem: cum vtrumque ſit neceſſarium ad rectam gubernationem, œconomiámque ſpiritualem, & temporalem Religioſorum. Hæc verò ſpiritualis iuriſdictio, ſaltem de Iure Eccleſiaſtico, & à Summis Pontificibus deriuata illis conuenit. Eo enim ipſo, quòd Religioſos ab Epiſcoporum ordinaria iuriſdictione exemerunt, illam Prælatis ipſorum conceſſiſſe cenſentur. Suarez, *tomo* 4. *de Religione tract.* 8. *lib.* 2. *cap.* 1. Hactenùs Magiſter Lezana.

Eligius Baſſæus, in eadem fuit ſententia, *tomo* 1. *verbo Prælatus*, *num.* 1. dicens. Prælati Ordinum, alij exempti ſunt à iuriſdictione Epiſcoporum, v.gr. Prælati Mendicantium, qui proindè Summo Pontifici immediatè ſubiecti, quaſi Epiſcopalem in ſuos Regulares iuriſdictionem habent. Hæc ille, qui cauſalem habendi Prælati Regulares iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem in ſubditos aſſignat in hoc, quòd immediatè Sedi Apoſtolicæ ſint ſubiecti.

Franc. Pellizzarius etiam eandem tenuit ſententiam, *in Manuali Regularium*, *tom.* 2. *tract.* 9. *cap.* 3. *num.* 195. Vbi inquirit, an, & quo iure poteſtas abſolutiua competat Prælatis Regularibus? Quam difficultatem, ſatis opportunè nobis reſoluit ſic. Reſpond. competere iure ordinario, quatenus ſcilicet ſunt ordinarij Paſtores animarũ ſuorum ſubditorum, & in eos tranſlata eſt cura, quam Epiſcopi, vel Parochi habent circa ſuos ſubditos Sæculares: quod eſt habere dictam poteſtatem ex vi ſui muneris, & conſequenter ordinariam, ſequitúrque neceſſariò ad exemptionem Religionibus conceſſam, vt patebit conſideranti. Ità Suarez, *tom.* 4. *de Religione*, *tract.* 8. *lib.* 2. *cap.* 15. *num.* 2 addens *num.* 1. huiuſmodi poteſtatem (quoad præſens pertinet) non extendi niſi ad peccata, & cenſuras, ſeu pœnas Eccleſiaſticas, cùm nullum aliud ſpirituale vinculum excogitari poſſit, quod per abſolutionem tollatur.

Hæc omnia Pellizzarius, in quibus ſatis apertè docet, per exemptionem præcisè, & nullo alio priuilegio ſuperaddito, acquiſiuiſſe Regulares Prælatos, iuriſdictionem pro vtroque foro, in ſuos ſubditos. Et licèt ex Franciſco Suarez illam limitare videatur ad iuriſdictionem tantùm ſpiritualem, & ad poteſtatem abſoluendi, non autem abligandi poteſtatem; non certè ità eſt. Cum, quia eadem eſt ratio de temporali, ac de ſpirituali iuriſdictione, & deligandi, ac de abſoluendi facultate: eo maximè, quia ſimul vtraque » facultas concedi dignoſcitur ex illo *Matthæi* 18. » Amen dico vobis, quæcumque alligaueritis ſu» per terram, erunt ligata, & in Cœlo, & quæcumque ſolueritis ſuper terram, erunt ſoluta, & » in Cœlo. Quocirca Gloſſa *in cap. inferior ſedes*, *verbo inferior*, 4. *distinct.* 21. duas quoad præſens regulas tradit. *Prima* hæc eſt. Qui poteſt ligare, poteſt & ſoluere. *Secunda* verò hæc. Qui poteſt ſoluere, poteſt & ligare. Sic ergo Suarez, & Pellizzarius docent, per exemptionem neceſſariò concedi Regularibus Prælatis, facultatem abſoluendi ſubditos, facultatem eos ligandi, ſimul concedi docent. Tum etiam, quia vtriuſque Doctoris mentem, ſatis benè propalat Pellizzarius in recenſitis verbis, ibi: quoad præſens, & quòd per abſolutionem, de quâ, vti vidimus, quæſitum procedebat.

Libuit tandem producere vnum, & alterum teſtem, omni acceptione maiorem, in Iure, maximè Canonico, peritiſſimum: qui certè Doctores, Aug. ſcilicet Barboſa, & Martinus ab Azpilcuita, ſoli, & ſine aliorum teſtium conſortio, plenè pro nobis probare poſſent. Auguſtinus igitur, *de Officio*, *& poteſt. Epiſc. part.* 3 *allegat* 105. *n.* 3. ſic ait. Hodiè tamen attentis Sũmorum Pont. priuilegiis, omnes ferè Regulares ſunt exempti ab Ordinariorum poteſtate, ſiue priuilegia directè, ſiue indirectè per communicationem talem largiantur exemptionem, & conſequenter Monaſteria, his temporibus, habent iuriſdictionem pleno iure quaſi Epiſcopalem, iuxta doctrinam Gloſſæ receptæ, *verbo Proprij*, *in Clement.* 1. *de rebus Eccleſiæ non alienandis.* Nauarr. *d. nu.* 63. *verſic. Addo ſecundò*, vbi Gloſſam illam ſingularem dicit. Cabid. *d. lib.* 3. *cap.* 18. *in princ.* Cochier. *de iuriſdictione Ordinarij in exemptos*, *p.* 1. *q.* 17. *n.* 9. *&* 25. Sayr. *de Cenſur. lib* 4. *cap.* 2. *n.* 12. Anton. Corne. *in tract. de abſolutione iuramènt. p.* 2. *q.* 4. *n.* 28. Fr. Emm. *d. q.* 63. *art.* 3. vbi varia refert priuilegia. Camp. *d. cap.* 13. *num.* 2. Fuſc. *de Viſitat. lib.* 2. *cap.* 15. *ante num.* 1. Marc. Anton. Cuch. *Inſt. maior. lib.* 2. *tit.* 6. *n.* 68. Cened. *d. q.* 26. *n.* 3. ità quòd eorum Superiores ea omnia exercere poſſint in ſuos, quæ Epiſcopi in ſuos. Nauarr. *conſ.* 23. *de priuileg. in nouis*, Sayr. *in florib. deciſ. ſub eod. tit. dec.* 25. Coch. *d. q.* 17. *n.* 25.

Azpilcuita autem, *in cap. Non dicatis*, 12. *q.* 1. *n.* 63. ait: Addo ſecundò, quòd, licèt hæc ſint vera, attento iure communi, non tamen attentis priuilegiis, quibus omnes Regulares ſunt exempti ab Epiſcoporum, & Ordinariorum iuriſdictione per ſua priuilegia competentia per conceſſionem directam, vel indirectam communicationis priuilegiorum aliorum, *& conſequenter, habent iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem*, iuxta Gloſſam ſingularem *Clementinæ* 1. verbo *Monaſterij*, *de Rebus Eccleſiæ non alienandis.* Hæc præfatus Doctor, inter Sacrorum Canonum interpretes, celeberrimus, qui ſatis apertè pro nobis eſt, cum aſſerat conſequi iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem tanquam ex legitima præmiſſa, ex exemptione ab Epiſcopi iuriſdictione.

Secundò probatur ſuppoſitum noſtrum quoad iuriſdictionem Prælatorum Regularium 4 in ſuos ſubditos Regulares. Quia iſti prioris conditionis non ſunt poſt exemptionem, quàm ante exemptionem erant, & quàm Sæculares ſunt. Sed prioris conditionis eſſent, ſi eorum Prælati in eos non haberent ordinariam, tantam, & talem iuriſdictionem, qualem ante exemptionem in eos habebat Epiſcopus, & qualem nunc habet in Sæculares. Ergo Prælati Regulares habent in ſuos ſubditos Regulares tantam, & talem iuriſdictionem, qualem ante exemptionem in eos habebat Epiſcopus Diœceſanus, & quantam nunc habet in Sæculares.

Probatur tertiò eadem ſuppoſiti pars, ex Phi- 5 loſophi

loſophi axiomate: *Qui dat formam, dat conſequentia ad formam.* Sed Summi Pontifices exemerunt Regulares ab Epiſcoporum, & Ordinariorum iuriſdictione, & propriis eiuſdem Inſtituti ſubiecerunt Prælatis, in vim ipſiuſmet exemptionis præciſè, vti ex pluribus magni nominis Doctoribus vidimus. Ergo in vim eiuſdemmet exemptionis, illis plenam in ſubditos Regulares iuriſdictionem contulerunt. Et illimitatam quidem, niſi aliàs limitata reperiatur: ratione cuius poterunt, ratione iuriſdictionis in ſubditos, quicquid Domini Epiſcopi, & Archiepiſcopi poſſunt in ſuos ſubditos immediatos, & in ſuffraganeos reſpectiuè. Immò & quicquid Summus poteſt Pontifex in omnes fideles, ſi ab eodem Pontifice Summo non limitaretur, aut ab alio, ad quem id ſpectet, non arctetur, vti docet, & benè Chaſſaing, *in tomo Priuilegia Regularium, tract.* 3. *cap.* 2. *propoſitione* 2. cum Soto, *in* 4. *diſtinct.* 27. *quæſt.* 1. *art.* 4. Victoria, *in Relectione de Poteſtate Eccleſiæ, quæſtione* 2. *num.* 28. Emmanuele Roderiquez, *quæſt. Regular. tom.* 1. *quæſt.* 17. *artic.* 6. & Miranda, *in Manuali Prælatorum, tom.* 1. *quæſt.* 13. *artic.* 5. *& tom.* 2. *quæſt.* 7. *artic.* 1. Hieronymus Roderiquez, *in Compend. quæſtion. Regular. reſolut.* 68. *num.* 9. Aſcanius Tamburinus, *de Iure Abbatum, tomo* 2. *diſputat.* 17. *quæſito* 18. *numer.* 1. Ioannes Bapt. Lezana *in Summa quæſtion. Regular. tomo* 1. *part.* 2. *cap.* 13. *num.* 86. *tomo* 2. *part.* 4. *verbo Prælatus, num.* 15. *tomo* 3. *in Marimagno Carmelitarum, num.* 399. *& num.* 479. Franciſc. Pellizzarius, *in Manuali Regularium, tomo* 2. *tractat.* 9. *cap.* 3. *num.* 109. Hieronymus Garcia, *in Politica Regulari, tomo* 2. *tract.* 10. *difficult.* 1. *dub.* 1. *num.* 13. Auguſtin. Barboſa, de Poteſtate Epiſcopi, *part.* 3. *allegat.* 105. *numer.* 3. *&* 4. Ego ipſe *in Diſquiſitione de Iure Prioris annexi, num.* 120.

6 Quartò probatur ex Conſtitutione, *Etſi Mendicantium Ordines*, pro Patribus Mendicantibus, & ex Conſtitutione. *Cùm intra mentis noſtræ arcana*, pro noſtra Hiſpana Benedictina Congregatione, à Pio Papa Quinto conditis. Prima, 17. *Kalendas Iulij*, 1567. Secunda, illa inſerta, 8. *Kalendas Septembris eiuſdem Anni.* In vtraque prohibet Epiſcopis, ne proceſſus forment aliquos contra Fratres, aut Moniales: immò declarat, illos non poſſe formare, aut facere ipſorum Fratrum, aut Monialium irrequiſitis Superioribus. Et addit. Fratres quoque, ſi contigerit eos ad huiuſmodi Ordinarios recurſum habere, à præfatis Generalibus, Miniſtris, ſeu Prouincialibus, Prioribus, Guardianis, & aliis ſuis Superioribus caſtigari, & puniri poſſe, & debere. Neque ipſos Ordinarios præfatis Superioribus Ordinum huiuſmodi vllatenus inhibere, quinimò præfatos Superiores proceſſus contra Fratres ſuos, & Moniales huiuſmodi, quando opus fuerit circa delictorum inquiſitionem, vel caſtigationem facere poſſe decernimus, inuocato etiam ad hoc, ſi opus fuerit, auxilio brachij ſæcularis.

Hactenùs Sanctiſſimus ille Pontifex, cuius quidem recenſitæ Conſtitutiones, reuocatæ minimè ſunt à Gregorio Papa XIII. eius ſucceſſore, vti alibi latè probo: & ad ſummum illarum prior, redacta eſt per Gregorium præfatum ad terminos Concilij Tridentini, in ſententia, quam ſequuta eſt Sacra Rota, *in Licien. quarta funeralium*, 15. *Ianuarij*, 1618. coram Coccino Decano, *la* 84. *in tomo* 3. *Aſcanij Tamburini, de Iure Abbatum, pag. mihi* 397. in cuius *numer.* 4. ſic lego. Neque eſt verum, quòd prædicta Conſtitutio Pij V. fuerit reuocata per Gregorium XIII. vt in eius Bulla, quam refert Nauarrus *in Manuali, cap.* 27. *in fine*; quia cum dicta Bulla Pij plura contineret, per Gregorium redacta ad terminos Concilij, vt cenſuit Congregatio Illuſtriſſimorum Interpretum, vt refert Caracia, *loco citato* (ſcilicet, *de quarta funeralium, cap.* 1.) qui etiam in fine tractatus, refert ipſam Declarationem, & benè aduertit Gutierez *loco citato.* De Iuramento ſcilicet confirmatorio, *part.* 2. *cap.* 4. *numer.* 3. Concilium autem Tridentinum iuriſdictioni Ordinariæ, & quaſi Epiſcopali, quam Prælati habebant Regulares in ſuos ſubditos, in ſuos Religioſos, neutiquam derogauit. Vnde datâ tali reductione, in ſua remanſit vi, Piaria præfata, quoad, id quod ex illa reddidi.

Hanc quartam probationem, non tam pro firmando adduxi ſuppoſito, quàm pro demonſtrando, Summos Pontifices non ſolùm conceſſiſſe Prælatis Regularibus iuriſdictionem in ſubditos virtualiter, in ipſis priuilegiis exemptionis, ſed etiam expreſsè: pro quo alia etiam Apoſtolica diplomata recenſere poſſem, inter quæ, reſpectu Abbatum noſtrorum, bonum habent locum Eugenianum, & Clementinum, mox pro fundanda iuriſdictione in loca noſtræ Congregationis reddenda. Relicta iam prima parte, ſatis benè probata, ad ſecundam firmandam accedamus.

Prælati itaque Regulares habent iuriſdictionem Ordinariam in Monaſteria, quibus præſunt, quaſi Epiſcopalem quidem, & priuatiuam reſpectu Dominorum Epiſcoporum, & Ordinariorum aliorum: & non ſolùm in Monaſteria, ſed in Prioratus, Grangias, & in Eccleſias vnitas eorum Monaſteriis, & in alia ipſorum loca. Pro nobis eſt Paſqualigus, *de Sacrificio tomo* 1. *q.* 684. *num.* 4. *& tom.* 2. *q.* 1166. *num.* 4. *in priori loco.* Sic ait. Quicquid poteſt Epiſcopus circa ſuos ſubditos, poteſt etiam Prælatus Regularis circa proprios, vt declarauit Pius V. *ſub die* 21. *Iulij*, 1571. *in ſua Conſtit.* 132. *tom.* 2. *Bullar.* Ergo idem poterit etiam, quoad Eccleſias ſibi ſubiectas, quod poteſt Epiſcopus: quia eſt eadem ratio, cùm talis poteſtas fundetur in ſubiectione, & vtrinquè ſit plena ſubiectio. Ergo poterit deſtruere Altaria conſecrata, ſicut poteſt Epiſcopus. Hæc ibi; in poſteriori verò loco dicit Pius V. *ſub die* 21. *Iulij* 1571. *in Conſt.* 132. *in Bullar.* §. 3. declarat quòd Prælati Regulares, quoad proprios ſubditos, habeant totam illam facultatem, tam ad abſoluendum, & diſpenſandum, quàm ad quoſque alios actus, quam habent Epiſcopi in Clericos, & Laicos ſibi ſubiectos: & meritò, quia Regulares extra Religionem non habent alium Superiorem, niſi Summum Pontificem: & ideò debent intra Religionem pro recto regimine adeſſe: tota illa facultas, quæ quoad Sæculares eſt apud Epiſcopos. Ergo ob eandem rationem, cùm Eccleſiæ Regularium non ſint ſubiectæ

Epiſcopis, ſed omninò exemptæ, debet eſſe apud Prælatos Regulares facultas reducendi Miſſas, quando talis reductio non eſt reſeruata Summo Pontifici, cùm in hoc quoque locum habeat Declaratio Pij V. Ita Paſqualigus. Quod benè probare poſſumus eiſdem probationibus, in præcedentibus adductis. Et vlteriùs firmo duplici probatione deſumptâ ex vna, & altera Apoſtolica Conſtitutione. Prima edita eſt, ab Eugenio Papa Quarto, *pridie Kalendas Iulij, de Anno* 1436. ad fauorem Congregationis Sanctæ Iuſtinæ Ordinis noſtri Benedictini, quam authenticam habet in ſuo Bullario mea Hiſpana Congregatio, *la* 15. *in Ordine, à folio* 44. incipit *Regularem vitam*; & quâ ipſa gaudet per Apoſtolicas alias Conſtitutiones Iulij Secundi, *la* 1. *dicti Bullarij*, & aliorum Pontificum. Secunda verò, à Clemente Octauo emanauit, *ſub die* 2. *Auguſti, de Anno* 1596. pro præfata Hiſpana Congregatione, incipit. *Vt ea, la final dicti Bullarij.*

8 Eugenius igitur ſic decernit, §. 8. Vt autem huiuſmodi Congregationis Monachi liberiùs in eorum Regularis vitæ obſeruantia valeant perdurare, omnes, & ſingulos Epiſcopos, vel locorum quorumlibet Ordinarios, aut alias quaſvis perſonas ad Monaſteria, ſiue loca dictæ Congregationis, cauſa Ordines celebrandi, ſeu cauſas ciuiles, aut criminales exercendi, Conuentus, ſiue Synodos, & Proceſſiones conuocandi, Miſſas, & alia Officia celebrandi, ſub excommunicationis pœna, quam incurrant ipſo facto, ſi aliter attentauerint, accedere, vel morari ipſis inuitis, tenore præſentium prohibemus. Hactenùs Eugenius, cuius Conſtitutio irritans habet Decretum, quod omne inficit, quod contra illius tenorem, à quoquam, quâvis authoritate, & cauſâ contigerit attentari, poſſeſſionémque contrariam.

9 Ex qua quidem Conſtitutione, duo euidenter habemus diffinita. *Primum*, quòd Epiſcopus Diœceſanus nullam iuriſdictionem, aut poteſtatem habeat in Monaſteriis, & locis Congregationis Benedictinæ, & aliarum Congregationum, & Ordinum communicationem habentium illius priuilegiorum. *Secundum*, quòd omnis iuriſdictio pro eiſdem Monaſteriis, & locis, penes Monachos, ſeu eorum reſidere Prælatos.

10 Vltimum rurſùs probatur. Quia præfata loca alicui immediato Prælato ſubiecta eſſe debent. Non ſubſunt Diœceſano Epiſcopo, cum nullam functionem ſpiritualem, aut temporalem in illis exercere poſſint, vti ex recenſita patet Eugeniana Conſtitutione, & ex *cap. Cum Epiſcopus, el* 7. *de Officio Ordinarij, lib.* 6. & ibi Gloſſa, verbo eodem. Ergo ſubſunt Prælato Regulari locali. Vnde Diana *part.* 3. *tract.* 2. *reſolut.* 15. *verſic. Notandum*, de Abbatibus ait: *in ſuis Domibus, & Monaſteriis, habent iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem.*

11 Clemens autem Octauus *vbi ſuprà*, prout ſequitur, ſtatuit. Sanè dilecti filij Generalis, & Abbates Congregationis Valliſoletanæ Ordinis Sancti Benedicti Regnorum Hiſpaniarum, Nobis nuper exponi fecerunt, quòd cum aliàs per Congregationem Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium, Decretorum Concilij Tridentini Interpretum, declaratum fuerit, licere Abbatibus benedictis, vel quibus à Sede Apoſtolica conceſſum ſit priuilegium, vt poſſint omnia ea facere, quæ poſſunt Abbates benedicti, Tonſuram, minoréſque Ordines ſuis ſubditis Regularibus tantùm conferre, aliáque Pontificalia huiuſmodi Abbatibus competentia, *ſui Ordinis Monaſteriorum Eccleſiis, & limitibus exercere.* Et infrà. Quare Generalis, & Abbates præfati, Nobis humiliter ſupplicari fecerunt, quatenus ſuprà dicta, prout declarata ſunt, approbare, eáque omnia ab omnibus inuiolabiliter obſeruari mandaremus. Nos igitur huiuſmodi ſupplicationibus inclinati, Decreta, & ordinationes huiuſmodi Apoſtolicâ authoritate, tenore præſentium approbamus, eáque per quoſcumque Archiepiſcopos, Epiſcopos, & alios locorum Ordinarios inuiolabiliter perpetuò obſeruari debere ſtatuimus, & ordinamus. Decernentes ſic; & non aliter per eoſdem, & alios quoſcumque Iudices Ordinarios, & delegatos, etiam Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales, & cauſarum Palatij Apoſtolici Auditores: Sublatâ eis, & eorum cuilibet quavis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & authoritate, iudicari, & diffiniri debere irritum quoque, & inane quicquid ſecùs ſuper his à quoquam, quavis authoritate, ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obſtantibus quibuſvis, &c.

In cuius Conſtitutionis executionem Illuſtriſſimus. D. D. Decius Carafa Nuncius Apoſtolicus Regnorum Hiſpaniæ, cum illius inſertione, ad inſtantiam Procuratoris Generalis Ordinis noſtri, & Benedicti Baltodani Prioris Conuentus Sancti Claudij Legionenſi, litteras expediuit 17. *die Maij, vſque de Anno* 1611. manu propriâ, & Bartholomæi Gutierrez Abbreuiatoris ſubſcriptas, & regiſtratas, *lib.* 3. *fol.* 212. per quarum tenorem, Dominis Archiepiſcopis, & Epiſcopis præcepit in virtute ſanctæ obedientiæ, & ſub pœna interdicti ingreſſus Eccleſiarum ſuarum, & ſuſpenſionis actuum Pontificalium, & mille ducatorum, ſoluendorum per quemlibet contrauenientium, & Vicariis Generalibus inflixit pœnas excommunicationis maioris, & 500. *ducatorum*, & alias, in præfata, contentas Conſtitutione, vt ſtatim, ac fuerint cum illis requiſiti pro parte dicti Ordinis, aut cuiuſcumque illius Monaſterij, adimpleant, & obſeruent, ac adimpleri, & obſeruari faciant dictam Conſtitutionem, prout illa continetur. Et in contrarium euentum, eis præcepit, vt compareant per ſe, aut legitimum Procuratorem, ad videndum ſe declarari incurſos, in pœnas dicti motus proprij, prout latiùs præfata omnia continentur in publico inſtrumento, per Blaſium Godonet Notarium, & Officialem Nunciaturæ confecto, 25. *die, Menſis, & Anni, de quibus ſuprà*, quòd ſæpe, præ manibus propriis habui, & vidi, ac legi ſanum videlicet, integrum, non cancellatum, nec in aliquo vitiatum, & omni prorsùs carens vitio. 12

Ex quibus Sacræ Congregationis Declaratione, 13

ne, & Clementis Papæ Octaui Conſtitutione, duo etiã babemus certa. *Primum*, poſſe Abbates noſtræ Benedictinæ Congregationis Hiſpanæ, in Eccleſiis Monaſteriorum ſuorum, & in limitibus eorum, videlicet in Prioratibus, Grangiis, Capellis, ſeu Eccleſiis Monaſteriis incorporatis, ſiue vnitis pleno iure, quoad ſpiritualia, & temporalia, hoc eſt ad menſam, vnione acceſſoria, & ſubiectionis, (de qua quidem vnione, & de eius effectibus, ex profeſſo egi in *qq. Paſtoralibus de Iure, & poteſtate Parochi Eccleſiarum vnitarum*, & doctrinam traditam, Eccleſiis variis Monaſterio Hyrachenſi vnitis applicui,) omnia exercere Pontificalia. Quòd autem ſub nomine Eccleſiarum Monaſteriorum, & ſub limitibus eorum veniant omnes annexæ, & quomodocumquè ac ſubiectæ Eccleſiæ, docuerunt Syluester, *in Summa, verbo Ordo, 2. quæſt.*8. & Valerius Reginaldus, *in Praxi fori Pœnitentiæ, lib.*30. *tract.*3. *num.*27. quos ſequitur Aſcanius Tamburinus, *de Iure Abbatum, tomo* 2. *diſputat.* 2. *quæſito* 13. *numero* 2. Sed ne digreſſio iſta longiùs, quàm par eſt, protrahatur, de hoc duxi ad calcem huius Diſquiſitionis, ſpeciale diſcutere Dubium.

14 *Secundum*, quod habemus ex præfatis Declaratione S. Congregationis, Concilij, & Clementina, certum eſt: Abbates noſtros iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem habere in prædicta omnia loca, ad Monaſteria ſua pertinentia, ſeu illis annexa, vel vnita. Quod facilè probatur ſuppoſito Concilij eiuſdem Decreto, *ſeſſ.* 6. *de Reformatione, cap.* 5. decernente: Nulli Epiſcopo liceat cuiuſvis priuilegij prætextu Pontificalia in alterius Diœceſi exercere, niſi de Ordinarij loci expreſsâ licentiâ, & in perſonas eidem Ordinario ſubiectas tantùm; ſi ſecùs factum fuerit, Epiſcopus ab exercitio Pontificalium, & ſic Ordinati, ab exercitio Ordinum ſint ipſo iure ſuſpenſi. Sed Abbates noſtræ Congregationis Hiſpanæ licitè, abſque licentia Ordinarij loci, poſſunt in ſuis Monaſteriis, ac Eccleſiis, & in eorum limitibus Pontificalia exercere, ex Declaratione eiuſdem Concilij, facta per S. Congregationem S. Romanæ Eccleſiæ Cardinalium, Concilij Interpretum, quæ accedente Papæ Clementis authoritate, eandem omnino vim habet, ac ipſummet habet Concilium, iuxta tradita per Ioannem Sancium, *in Selectis diſputationibus, diſputat.*48. *num.*1. & Merolam, *tomo* 2. *diſputat.*4. *cap.*4. *dub.*12. *num.*873. apud Ioannem Machadum, *en el Perfector, y Cura de Almas, tom.*2. *lib.*4. *part.*7. *tract.*3. *documento* 2. *num.*2. Ergo Abbates præfati iuriſdictionem babent in dicta loca, & non ſolùm voluntariam, ſed contentioſam, cùm voluntaria exerceri poſſit à quolibet extra proprium territorium, propria ex authoritate, & nulla habita licentiâ Domini, aut Prælati territorij in quo exercetur. Vndè Auguſtinus Barboſa *in Collectanea ad dictum Concilium, cap.*5. *citato, num.* 20. ait ex Vgolino, de Officio Epiſcopi, *cap.*4. §.14. *num.*4. Cardinale Tuſcho, *Litt. I. concluſ.* 546. & Stephano Gratiano, *diſceptationum forenſium cap.*127. *à principio, & numer.* 6. Epiſcopum, & Vicarium extra territorium habere facultatem faciendi actus voluntariæ iuriſdictionis. Et addit cum Gratiano, poſſe concedere dimiſſorias in aliena Diœceſi. Et cum Gonzalez, *ad Regulam* 8. *Cancellariæ, Gloſſâ* 62. *num.*12. poſſe extra territorium ſuum excommunicare, & abſoluere ſubditum ſuum. Imò cum eodem Gonzalez *num.* 11. & Gratiano, *loco citato, num.*8. docet poſſe Epiſcopum extra ſuam Diœceſim iuriſdictionem contentioſam exercere, quando cauſæ cognitio non vertitur, & effectus confertur in ſuam Diœceſim.

Suppono ſecundò, pro concluſionis princi- 15
palis probatione, actum deſignationis, ſeu deputationis Cœmeterij, ſeu loci pro fidelium Sepulturis, ad poteſtatem pertinere iuriſdictionis, non autem ad Ordinis poteſtatem. Quod ex ſe patet, cùm nullam connexionem habeat hæc authoritatiua loci deputatio, cum poteſtate Ordinis, licèt ad illam ordinetur: ad conſecrationem ſcilicet, aut benedictionem ſaltem dicti loci, ſine quarum altera, iſte, in probabiliſſima opinione, quam *Diſquiſitione defendimus* 2. facet non cenſetur.

Tertiò ſuppono, Religionum Prælatos non- 16
nulla habere Apoſtolica diplomata, quarum virtute, benè poſſunt contra ſacrorum Canonum antiquorum diſpoſitionem, in *Can. Nemo, el.* 9. *de conſecratione, diſtinct.*1. & in Ordine Romano, *pag. mihi* 77. ædificare Eccleſias, & Cœmeteria, illáque ſolemniter benedicere, & polluta reconciliare. Licèt enim Concilium Aurelianenſe, ex quo Canon recenſitus deſumptus eſt, ſtatuit: Nemo Eccleſiam ædificet, antequàm Epiſcopus Ciuitatis veniat, & ibidem Crucem figat, publicè atrium deſignet .... & poſtquam conſecrata fuerit, atrium eiuſdem Eccleſiæ aquâ conſpergat: aliqui Summi Pontifices inter alias diſpoſitiones huic contrarias, quæ ſequuntur, ediderunt.

In primis occurrit Cœleſtinus Papa Quin- 17
tus, concedens Abbati Conuentus Sancti Spiritus de Sulmona, ſui, & noſtri Benedictini Ordinis, Congregationis Cœleſtinorum, 5. *Kalendas Octobris, de Anno* 1294. & ſui Pontificatus primo, vt ad Ciuitates, ſeu Villas, & ad loca quælibet, vbi religiosè, & honeſtè morari poſſitis accedere (verba ſunt Cœleſtinæ Conſtitutionis,) vbiquè pro veſtris vſibus ædificia, Monaſteria, Eccleſias, ſeu *Oratoria*, ex permiſſione, & indulto noſtro conſtruere liberè, & licitè valeatis. Et infrà. Liceat quoque poteſtate Pater Abbas, tibi, tuiſque ſucceſſoribus inter Fratres eiuſdem Ordinis, & aliis ad Miſſas veſtras in Conuentibus benedictionem ſolemnem facere, dummodò ibi præſens non ſit aliquis Epiſcopus, vel alia quævis Superioris perſona, ſtatus, ſicut ſunt Patriarchæ, vel etiam Cardinales, ac vaſa, & alia paramenta ad cultum diuinum pertinentia, nec non in ædificandis Capellis, Eccleſiis, aut Hoſpitalibus primum lapidem, & fundamenta, Pontificali more benedicere.

Hactenùs Sanctiſſimus Petrus Cœleſtinus 18
in Conſtitutione præfata, inſertâ in altera Eugenij Papæ Quarti, datâ *Anno Incarnationis Dominicæ* 1434. *quinto Kalendas Nouembris*, illius confirmatoria, *la* 18. Eugenij præfati, *in Collectione Bullarum Apoſtolicarum Emmanuelis Roderici, incipit Ad decorem.* Eandem refert Conſtitutionem Abbas Paſſinianenſis Aſcanius Tamburinus, *de Iure Abbatum, tomo* 1. *diſputatione* 22. *quæſito* 9.

num. 3. *pag.* 341. Vbi ità legit: quoad benedictionem ſolemnem Miſſarum tempore impertiendam: & aliis ad Miſſas veſtras conuenientibus, benedictionem ſolemnem facere, dummodò, &c. Et quæſitum concludit, dicens. Quam conceſſionem refert Roderic.... & huiuſmodi vſus benedicendi lapides in ædificandis Eccleſijs, Capellis, aut alijs ſacris Domibus (de quarum ædificatione, *in 3 tomo*) inter Abbates, præcipuè Regulares, maximè viget. Hæc Aſcanius, quem Franciſcus Pellizzarius, Manuali Regularium, *tomo* 2. *tract.* 8. *cap.* 5. *num.* 62. recenſet, & id eſſe in vſu apud Abbates Regulares, ait. Refert & Paſqualigus, vbi proximè.

19 Bonifacius Papa Octauus, immediatus D. Petri Cœleſtini ſucceſſor in Petri Apoſtoli Sede, in Bulla authentica, *la* 119. Bullarij noſtræ Benedictinæ Congregationis Hiſpanæ, incipit. *Inter curas*, Sanctæ Mariæ Nagerenſis Prælato, tunc ex Priore Monaſterio Cluniacenſi ſubiecto, in Abbatem exemptum erecto, inter alia maxima priuilegia, poſſe Eccleſias, Cœmeteria, & quæcumque alia pia, & honeſta loca ſibi ſubiecta, benedicere conceſſit.

20 Iulius Papa Secundus, in Marimagno Ordinis Sancti Franciſci de Paula, incipit. *Dudum*, inter Bullas à Cherubino collectas, *tom.* 1. *la* 10. huius Pontificis, in nouiſſima editione, *fol.* 486. ſic §. 22. Ad quod ipſius Ordinis Minimorum Generalis, Vigiles, ac Prouinciales, eorúmque Vicegerentes, omnes, & ſingulos eiuſdem Ordinis Minimorum Eccleſias, Cœmeteria, Capitula, & Oratoria, tam in dicta Diœceſi Hiſpalenſi, quàm vbicumque receptas, ſeu recepta, & recipiendas, ſeu recipienda, ſolemni benedictione benedicere. Ac etiam illas, ſeu illa, & earum quamlibet, ſanguinis, ſeu ſeminis effuſione, ſeu alias quomodocumquè pollutas, ſiue polluta, quoties opus fuerit, aquâ tamen prius per aliquem Catholicum Antiſtitem, vt moris eſt, benedictâ, reconciliare. Huc vſque Iulius Papa, 28. *die Menſis Iulij, de Anno* 1506.

21 Huius Bullæ meminerunt Tamburinus *de Iure Abbatum*, *tomo* 1. *diſputat.* 23. *quæſito* 9. *num.* 3. Vbi illam ad Abbates, & ad alios extendit Regulares Prælatos. Ioannes Baptiſta Lezana, *in Summa quæſtionum Regular. tomo.* 2. *part.* 3. *verbo Eccleſia, ſeu Templum, num.* 7. quo loci illam etiam extendit, & notat cum Sorbo, ſolemnem benedictionem, de quâ in hac Bulla, eſſe illam, quæ fit cum illa ſolemnitate: *Adiutorium noſtrum, &c. Sit nomen Domini benedictum, &c.* Vide pro illa Pontificale, ſeu Rituale Romanum. Verba ſunt Lezanæ, doctiſſimi huius temporis Authoris. Meminit & Paſqualigus, de Sacrificio Miſſ. to. 1. q. 511.

22 Leo etiam Papa decimus, in Bulla *Religionis honeſtas*, *la* 6. apud Emmanuelem Roderiquez, *in Bullario*, *anno* 1514. & 1. ſui Pontificatus, 3. *Februarij die*, Generalibus. Guardianis, &c. Ordinis Minorum, ſic conceſſit. Nos igitur, qui Religioſarum perſonarum vota, per quæ eorum diſpendijs obuiatur, ac commodis, & profectibus prouidetur ſtudio charitatis libenter proſequimur, huiuſmodi ſupplicationibus inclinati, vobis, & pro tempore exiſtentibus Generalibus, & Prouincialibus, ac Guardianis, & Fratribus veſtri Ordinis, & obſeruantiæ, vt Eccleſias, Oratoria, & loca quæcumque recepta, & recipienda, nondùm conſecratas, ſeu conſecrata, factâ priùs requiſitione ab Epiſcopis locorum, eiſque recuſantibus, vel negligentibus, per quemlibet alium Catholicum Epiſcopum, gratiam, & communionem dictæ Sedis habentem, conſecrari facere. Ac veſtri Ordinis Generalibus, & Prouincialibus, Vicarijs, & Cuſtodibus, ac Guardianis pro tempore exiſtentibus.... Vt omnia, & ſingula eiuſdem Ordinis, & obſeruantiæ Eccleſias, Cœmeteria, ad Capitula, & Oratoria vbicumquè exiſtentia, receptas, & recepta, & recipiendas, ſeu recipienda, ac paramenta, & ornamenta, & alia quæcumque ad diuinum cultum, & vſum veſtrum neceſſaria, in quibus Chriſma non interuenit, pro veſtro vſu tantùm, ſolemni benedictione, ac etiam per Vicarios, ſeu Guardianos, aut alios ad hoc à vobis in veſtris Capitulis generalibus, prouidè deputandis, benedicere, ac illos, ſeu illa, & eorum quodlibet, ſanguinis, ſeminis effuſione, ſeu alias quomodolibet pollutas, ſeu polluta, quoties opus fuerit, aquâ per vos, pręſertim in locis remotis, vbi Epiſcopum, aquam benedicentem, per duas dictas adire non poteritis, benedictâ, reconciliare liberè, licitè valeatis, authoritate Apoſtolicâ, tenore pręſentium concedimus, & indulgemus. Non obſtantibus quibuſcumque Apoſtolicis, ac in Prouincialibus, & Synodalibus Concilijs editis generalibus, vel ſpecialibus Conſtitutionibus, & Ordinationibus, cœteriſque contrarijs quibuſcumque. 23

Huius Leoninę Conſtitutionis, plures grauiſſimi Doctores meminerunt. Pax Iordanus, *tomo* 1. *de Re ſacra*, *lib.* 5. *tit.* 12. *num.* 164. & penes eum, Vgolinus, *de Officio Epiſcopi*, *cap.* 29. §. 8. *num.* 2. & Gregorius Sayrus, ab Vgolino allegatus. Auguſtin. Barboſa, *de Poteſtate Epiſcopi*, *parte* 2. *allegat.* 28. *num.* 64. Aſcan. Tamburinus, *de Iure Abbatum*, *tomo* 1. *diſputat.* 23. *quæſito* 9. *ſub num.* 3. Lezana, *in Summa qq. Regular. tomo* 2. *parte* 3. *Verbo Eccleſia*, *num.* 9. Antonin. Diana, *parte* 11. *tract.* 8. *reſolut.* 23. Pellizzarius, *in Manuali Regularium*, *tomo* 2. *tract.* 8. *cap.* 5. *num.* 67. & 101. Leander à Sanctiſſimo Sacramento, *part.* 5. *tract.* 5. *diſputat.* 3. *quæſt.* 4. Thomas Delbene, *de Immunitate Eccleſiaſt. cap.* 2. *dubitat.* 2. *ſect.* 10. *à num.* 10. Ludouicus Caſpenſis, *in Curſu Theologico*, *tomo* 2. *tract.* 23. *ſect.* 3. *num.* 74. Marcus Vidal, *in Arca Vitali*, *tit. de Iuriſdictione*, *inquiſit.* 4. *num.* 6. *pag.* 275. aſſerentem ex compendijs Minorum, & ſui Ordinis Theatinorum, *verbo Benedicere*, *in primo*, §. 4. & *in ſecundo* §. 1. Pręlatos Religionum poſſe benedicere, ſolemni benedictione, omnes ſuas Eccleſias, Oratoria, & Cœmeteria, in vim Leonis Papę conceſſionis, cuius etiam meminit Bruno Chaſſaing, *in Priuilegijs Regularium*, *part.* 2. *tract.* 7. *cap.* 4. *propoſit.* 4. qui & recenſet Compendia Priuilegiorum Fullenſium, Societatis Ieſu, & Mendicantium, Franciſcum à Capite Fontium, *in Compendio*, *verbo Benedicere*, Portellium, *in dubijs Regularium*, *verbo eodem* Antonium Nouarium,

Nouarium, *in Summa Bullarum, titulo de Pollutione Eccleſiarum, num.* 7. & Iacobum Graffis, *conſilio* 12. *de Conſecratione Eccleſiarum, n.* 18. Meminit & Paſqualigus loco cit.

24 Quibus ſuppoſitis, probata manet concluſio noſtra. Quoad priorem enim illius partem, quòd ſcilicet poſſint Prælati Regulares in ſuis Monaſteriis, & Eccleſiis, in annexis, ſeu vnitis, & in limitibus eorum, locum deputare pro Cœmeterio, & Sepulturis, patet. *Primò*. Quia iſta deputatio eſt actio iuriſdictionis, quâ ipſi ſoli inibi gaudent. *Secundò*. Quia ex conceſſione Apoſtolica, poſſunt ædificare, propria ex authoritate Eccleſias, Capellas, Oratoria, Hoſpitalia, &c. ergo poterunt etiam propria ex authoritate deputare in proprio ſolo Cœmeterium, & locum pro Sepulturis. Patet conſequentia. Quia cui licet quod eſt plus, licet vtiquè quod eſt minus. Regula *Cui licet, la* 53. *de Regulis Iuris, lib.* 6. vbi Gloſſa, *verbo Cui licet*, ait. Cui licet plus, & minus. Et in *cap. Cùm illorum, verbo Minora, el* 32. *de ſententia excommunicationis*, inquit. Et è conuerſo, cui conceditur maius, & minus. Et *L.* 188. *ff. eodem tit.* Non debet cui plus licet, quod minus eſt non licere. Sed plus eſt ædificare, propria ex authoritate Eccleſias, &c. quàm deputare in proprio ſolo locum pro Cœmeterio, & Sepulturis. Ergo cum illud propriâ authoritate facere poſſint Abbates, Priores, & alij Regulares Prælati, & iſta poterunt, eadem authoritate.

25 Et confirmatur. Plus eſt Eccleſias, Capellas, Oratoria, & Cœmeteria ſolemniter benedicere, quàm pro iſtis locum deſignare. Sed Abbates, & alij Prælati Regulares poſſunt ſolemniter benedicere Eccleſias, Capellas, Oratoria, & Cœmeteria. Ergo poterunt & locum pro Cœmeterio deſignare. Minor conſtat. Quia benedictio, ad Ordinem pertinet; deſignatio autem ad iuriſdictionem. Sed plus eſt Ordo, quàm iuriſdictio. Ergo plus eſt Eccleſias, Cœmeteria, & alia benedicere, quàm pro illis locum deſignare. Minor verò, ex diplomatibus Apoſtolicis ſuprà redditis demonſtratur, & docetur à Doctoribus, quos *num.* 21. & 23. allegaui.

26 Quoad ſecundam partem non indiget probatione Concluſio, cùm iam ex recenſitis Apoſtolicis Conſtitutionibus, omni appareat euidentiâ, poſſe Regulares Prælatos Cœmeteria ſolemniter benedicere, & reconciliare. Quod & aſſerunt Authores, quos pro earum qualibet recenſui.

27 Quoad vltimam verò probatur. Illud quilibet facere poteſt, authoritate ordinaria & propria, quod ratione officij ſui, aut dignitatis illi facere licet (maximè ſi poteſtas ei facta non ſit tanquam delegato) *cap. His quibus ex Officio, el* 22. & *finale, de Officio Iudicis Ordinarij*, vbi noſter Abbas Panormitanus, illud *ex Officio*, ſic per periphraſim explicat; *ſcilicet ordinariæ poteſtatis*. Sed Prælatis Regularibus ratione ſuæ Prælationis, Officij, & dignitatis, licet ædificare Eccleſias, Capellas, Oratoria, illaſque & illa, ac Cœmeteria ſolemniter benedicere. Ergo poſſunt præfati Prælati Regulares authoritate ordinaria, & propria Eccleſias, Capellas, Oratoria, ac Cœmeteria ædificare; & ſolemniter benedicere.

Sed dices. Prælati Regulares, ex priuilegiis 28 ſuprà adductis habent, quòd poſſint ædificare, ac benedicere Eccleſias, & Cœmeteria, non autem ex iure communi. Ergo ad id iuriſdictionem non habent ordinariam, & propriam.

Sed contra, *Primò*. Quia vti benè docet Bruno Chaſſaing, *de Priuilegiis Regularium, tract.* 2. *cap.* 5. *propoſit.* 5. *pag. mihi* 49. duplex eſt priuilegij genus. Vnum quod priuatis conceditur, & eſt odium Iuris; alterum, quod à Principe in perpetuum conceditur in bonum alicuius Communitatis, aut Ordinis Regularis. Et hoc æquatur Legi, ac ſi inſertum in corpore Iuris eſſet: & tanquàm fauor, eſt ampliſſimè interpretandum, vti docent Oldradus, *conſilio* 30. Compendium priuilegiorum Minorum, *tit. Priuilegium, in fine*. D. Thomas, *Opuſculo contra impugnantes Religionem, cap.* 64. *colum. Penult.* Iaſon, *in cap. fin. num.* 19. & 10. *de Conſtitutionibus*, & Marcellinus à Sancto Benedicto, *verbo Priuilegia, in notabilibus.* Ità Bruno.

Secundò. Quia quòd quis aliquam ex priuilegio facultatem habeat, dummodò priuilegium perpetuum ſit, & Officio, & dignitati conceſſum, eſto contra ius commune ſit, non tollit quò minùs ordinaria, & propria illa ſit dignitati, aut officio, cui ex priuilegio competere dignoſcitur. Gloſſa, *in cap. His quibus, de Officio Iudicis Ordinarij, verbo Caſibus*, ibi: Quia non dicitur illud certum miniſterium, cùm illud competat ratione dignitatis, cui conceſſum fuit priuilegium perpetuum. Quod exemplo eorundem Prælatorum Regularium euidenter demonſtratur. Iuriſdictio enim Eccleſiaſtica, quâ illi in ſuos ſubditos Regulares pollent, ipſis ex priuilegio competit exemptionis, vti vidimus *num.* 2. & 3. Eandem enim iuriſdictionem, quam ipſi nunc habent, Epiſcopi habebant Diœceſani ante exemptionem ex Iuris diſpoſitione, vti dixi *in Diſquiſit. Paſtorali de Iure Prioris annexi, num.* 113. Et hæc iuriſdictio quantumuis ex priuilegio præfatis competat Regularibus Prælatis, ordinaria illis eſt, & propria, vti *ibidem num.* 112. demonſtrauimus: & in confeſſo eſt apud omnes, & nullus ratione vtens, & fumo aliquo veritatis fultus id negare valet. Ergo etiamſi facultas benedicendi Eccleſias, & Cœmeteria Prælatis ex priuilegio competat Regularibus, & non ex iure communi, ordinaria illis, & propria erit. 29

Vltimò. Quoniam iuriſdictio conceſſâ delegatione perpetuâ, & non ad tempus, eſt ordinaria ex communi doctorum ſententia: inter quos id exiſtimat Gloſſa in *L. Pluribus, ff. de Procuratoribus.* Gloſſa etiam in *c. fin. de Officio Iudicis Ordinarij*, & ibi Clarus, ibi: Concludimus. Bartholus, in *L.* 1. §. *ſi plures, ff. de Exercitatoria actione.* Panormitanus Abbas, *in cap. Quoniam*, §. *Cæterum, de Officio delegati.* Nauarrus, *in Manuali, cap.* 27. *num.* 42. Et clariſſimè Baldus, *in L. vnica, ff. de Conſul.* cuius hæc ſunt verba. Vtrum commiſſio faciat aliquem Ordinarium aut delegatum? Reſpondeo, ſi eſt commiſſio perpetua, facit Ordinarium. Sic etiam tenet Chriſtophorus à Capite Fontium, *verbo Abſolutio ordinaria quoad Fratres, num.* 27. Emmanuel Roderiquez, *tomo* 1. *quæſtionum Regularium, quæſt.* 17. *artic.* 6. & *quæſt.* 22. *artic.* 11. quos recenſet, 30

& ſequitur Bruno Chaſſaing, *de Priuilegijs, tract. 3. cap. 2. propoſit. 4. num.* 4. Ergo cùm delegatio facta in priuilegijs, Regularibus prælatis, perpetua ſit, ordinaria, & non delegata erit.

31 Limita tamen hanc doctrinam, quoties in conceſſione facultatis exprimitur, quòd illa alicui tanquàm delegato competat. Tunc enim, quantumcumquè perpetuò dignitati, aut officio concedatur, delegata erit, & nunquam ordinaria, eſto in corpore Iuris habeatur inſerta, cuiuſmodi ſæpè repetitur conceſſa Epiſcopis reſpectu Regularium exemptorum. In Tridentino Concilio, *ſeſſio. 5. de Reformatione, cap. 2. in fine, verſic. Si verò quod abſit*, conceditur facultas procedendi contra exemptos hæreſes prædicantes. *In eadem ſeſſione, cap.* 1. conceditur facultas procedendi contra Prælatos Regulares negligentes circa lectionem ſacræ Scripturæ, in Monaſterijs legi præceptam. *Seſſ. 6. cap. 3. de Reformat.* conceditur facultas viſitandi, puniendi, & corrigendi delinquentes extra Monaſterium degentes. *Seſſ. 7. cap. 8. de Reformat.* iniungitur Ordinarijs obligatio viſitandi ſingulis annis Eccleſias quaſcumque quomodolibet exemptas. *Eadem ſeſſ. cap. de Reformat.* Statuitur, quòd Ordinarij Regulares debitores, in cauſis mercedum, & miſerabilium perſonarum, cogant, & compellant. *Seſſ. 21. cap.* 8. iniungitur etiam obligatio viſitandi Monaſteria in quibus non viget Regularis obſeruantia, &c. *Seſſ. 25. cap. 2 de Reformat.* conceditur facultas Ordinarij procedendi contra prædicantes errores, & ſcandala diſſeminantes. *Seſſ. 25. cap. 8. de Regularibus*, Epiſcopis ſtrictè iniungitur obligatio curandi conſeruationem, & reſtaurationem clauſuræ Monialium. Et *eâdem ſeſſ. cap.* 12. Eccleſiæ Regularium, quibus imminet animarum cura, Epiſcopis ſubiiciuntur, quoad illius adminiſtrationem. In prædictis igitur, & in alijs ſimilibus caſibus, quamuis perpetuò dignitati Epiſcopali iuriſdictio à Iure committatur, ei ordinaria, & propria neutiquàm erit, ſed tantùm delegata, quia nimirùm Epiſcopo confertur tanquàm Sedis Apoſtolicæ Delegato.

Hanc quidem doctrinam, & limitationem noſtram tenent Gloſſa, in *cap. Ad abolendam, verbo Delegatis, & 9. de Hæreticis*, & ibi Panormitanus Abbas, *num.* 15. cum Ioanne Andrea, Thomas Sanchez, *tom. 3. de Matrimonio, lib. 8. diſputat. 2. num. 10. ad medium*, cum Coſma, *Pragmatic. Sanction. tom. 1. de Collatio. §. Item circa, verbo Legatorum.* Auguſtinus Barboſa, *de Poteſtate Epiſcopi, parte 3. allegat. 92. num.* 3. cum Gloſſa 2. *in cap. Per hoc, de Hæreticis, lib. 6. & in cap. 1. de Clerico ægrotante, verbo Authoritate.* Marian *ad cap. Ad abolendam citatum, num. 14. & à nu.* 37. Decio, *in Rubrica, num. 6. de Officio delegati.* Pauin. *de poteſtate Capituli, parte 1. quæſt. 10. nu.* 3. & 4. Aloyſio Riccio, *in Praxi aurea, reſolut.* 449. & alijs. Illuminatus Moronus, *in centum reſponſis, reſponſ. 76. num.* 109. Candidus, *tomo 1. Diſquiſitionum Moralium, diſquiſit. 3. de Abſolutione, artic. 25. dubitat.* 1. cum Gloſſa, *in cap. fin. de Hæreticis*, & communi Doctorum.

32 Nec valet dicere, ordinariam, & non delegatam tribui iuriſdictionem, quando à Lege tribuitur, & delegatur. *L. & quia*, ibi: *nec ipſa lex defert*: per argumentum à contrario, *ff. de Iuriſdictione, omnium Iudicum* & notauit Gloſſa, in *cap. irrefragabili, §. Cæterum, de Officio Ordinarij*, quam ibi multi ſequuntur, vti refert Barboſa *dictâ alleg. 92. num.* 9. Beroi. *in Rubrica de Officio delegati, num.* 57. Orian. in *L. 1. num.* 71. & ibi Iacobus de Nigris, à *num. 37. ff. de Officio eius.*

33 Non inquam valet, quia, licèt delegatio fiat à Canone, aut à Lege, ſi per modum fiat ſpecialis commiſſionis, & non ſub ratione officij, iuriſdictio delegata, non verò ordinaria cenſenda eſt, vt probat textus in *L.* 1. verſic. *Et ideò*, ibi: *Lege, vel Senatuſconſulto delegatam.* & in §. *Qui mandatam*, ibi: *ſed merum imperium*, quod lege datur, *&c. ff. de Officio eius.* Et ita reſpondet Barboſa, *vbi proximè, num.* 5.

34 Circa ſupradicta *n. 17. & 24. de Oratorijs in Hoſpitijs erigendis*, inuenio doctum Paſqualigum docentem nouiſſimè, *de Sacrific. Miſſæ, to. 1. q.* 490. cum Hier. Garcia *in Summ. tr. 3. difficul. 8. dub. 2. punct. 3. n.* 31. Pallerin. *de Pollut. Eccleſiæ, diſp. 2. cap. 11. n.* 3. Th. Hurtado, *Reſol. Moral. p. 2. tr. 12. c. 1. in digreſſ. §. 2. n.* 2224. poſſe erigere Oratoria Regulares in ſuis Hoſpitijs, & addit ex dict. Hurtado id verum, ſiue Hoſpitium ſit auctoritate Epiſcopi, ſiue non; ſi ſit permanens, ad quod diuertant Religioſi itinerantes, aut in quo aliqui negotiorum cauſâ habitent, etiamſi ſit vnus, & reliqui ſeruientes ſint, licet etiam Sæculares. & *q.* 493. docet non poſſe Epiſcopos prohibere Oratoria, neque celebrationem Miſſę in Hoſpitijs, &c. ex Roderiq. *to. 2. q. 75. art.* 1. Alphonſo de Leone, *recollect. 6. de Cenſuris, n.* 854. Ioan. à Cruce, *lib. 2. de Statu Religionis, cap. 5. dub. 7. concl.* 2. Lezana *verbo Altare, n.* 14. Garz. *Vbi ſuprà, n. 32. circa finem*, & Dicaſtillo, *de Sacramentis, tr. 5. diſp. 4. dub. 6. n.* 104. Et ratio eſt, Quia tota facultas, quam Trident. *ſeſſ. 22. in Decreto de ſeruandis, & vitandis in celebrat. Miſſarum*, quoad Regulares, eſt, quòd non patiantur celebrari omninò extra Eccleſiam, aut extra Oratoria diuino tantummodò cultui dicata, nec in priuatis domibus. Sed Hoſpitia non ſunt domus priuatæ, ſed loca Eccleſiaſtica, quæ gaudent immunitate, & non ſunt omninò extra Eccleſiam, Eccleſiæ enim æquiparantur Monaſteria, Grangiæ, & Hoſpitia, & nomine veniunt Eccleſiæ: ergo, &c.

Promiſi *numero. 13. in fine*, Dubium diſcutere circa facultatem vtendi Pontificalibus, noſtris conceſſam Abbatibus.
Vt promiſſis ſatisfaciam,
inquiro.

***

DVBIVM I. INCIDENS.

An Abbates Congregationis S. Benedicti Hiſpaniæ, propria ex authoritate, nullâ præhabitâ veniâ Dominorum Ordinariorum, & Diœceſanorum, licitè Miſſas Pontificales celebrare, & alia Pontificalia exercere poſſint, non ſolùm in Eccleſijs, in ſuis Monaſterijs exiſtentibus, ſed etiam in omnibus ſuis annexis, & in eorum ſingulis, ſiue Prioratus ſint. Grangiæ, Eccleſiæ Parochiales, per Clericos etiam Sæculares deſeruitæ, dummodò ad menſam vnitæ ſint Monaſterijs, in Capellis, & in locis alijs ad Monaſteria pertinentibus?

§. PRIMVS.

Supponuntur aliqua notabilia pro Dubij reſolutione.

BREVIARIVM.

Abbas.

Accedere non tenetur Abbas Benedictinus ad Synodum Diœceſanam, aut ad aliam Congregationem, quàm ad Capitulum Generale Ordinis, n. 6.

Iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem habet in ſuo Monaſterio, in eius Prioratibus, & Grangiis, in Eccleſiis ad menſam vnitis, etiam per Clericos Sæculares deſeruitis: & in omnibus Monaſterij ſui locis, n. 8. 9. 11. 12. 13. 21. 26. 30. & 31. & 32.

Illam habet in Vicarios, Capellanos, & in alios Eccleſiarum vnitarum ad menſam miniſtros, n. 9. 10. 13. 15. 16. 18. 20. 21. 22. & 23.

Illam etiam habent nonnulli Abbates in Laicos, & populum. n. 22.

In Eccleſiis vnitis Monaſterio, in his quæ ad ius Abbatis, & Conuentus pertinent, non Epiſcopo, ſed Abbati contrarium præcipienti obedientia debetur, n. 29.

Abbates Congregationis noſtræ vſum habent Pontificalium, n. 33.

Poſſunt vbique, de Diœceſani licentia, Pontificalibus vti, n. 33.

Poſſunt abſque Diœceſani venia illis vti in omnibus annexis Monaſteriorum ſuorum, n. 37.

Alienare.

Vicarij, & alij Clerici Eccleſiarum vnitarum Monaſteriis, illarum bona nequeunt alienare, niſi de authoritate Prælati Monaſterij, n. 13.

Beneficiarij.

Ad ſeruiendum Parocho tenentur, ſicut alij Eccleſiæ miniſtri, ſinguli in ſuo gradu, & miniſterio, n. 9.

Conſtitutio.

Synodalis Pampilonenſis de anno 1590. *Annullatur à S. Rota, quoad perſonalem acceſſum Abbatis Hyrachenſis ad Synodum, & quoad Vicariorum inamouibilitatem*, n. 5. & 21.

Eugeniana, etſi ex debito *pro Benedictinis, canonizata eſt, in obſeruantiáque exiſtit*, n. 2. & ſeqq.

Cura.

Qui Eccleſiam habet per Vicarium deſeruitam, curam illius habet, n. 10.

Eccleſia.

In Eccleſia Iuris patronati, Laici nequeunt ſtatuta à Fundatore in limine fundationis appoſita, ab Epiſcopo immutari, neque à Legato à Latere, n. 29.

Neque illa poſſunt immutari ab Epiſcopo in Eccleſia Iuris patronati Eccleſiaſtici, n. 29.

Eccleſiæ Regularibus vnitæ, Regulares ſunt, n. 30. 31.

Epiſcopi.

In Clericos Eccleſiarum Regularibus vnitarum, aut in earum bona, aliquid attentare non poſſunt Epiſcopi, n. 10.

Eccleſias Regularium, in quibus cura animarum per Clericos exercetur Sæculares, viſitare poſſunt Epiſcopi, & huiuſmodi Vicarios, tantùm quoad ea quæ ad animarum pertinent curam, n. 22. & 24.

Sed viſitare non poſſunt Eccleſias in quibus Regulares iuriſdictionem habent in Laicos, n. 23.

In Eccleſiis, quas viſitare poſſunt Epiſcopi, iuriſdictionem habent cummulatiuam cum Prælatis Monaſteriorum, quibus illæ ſunt vnitæ, non priuatiuam, n. 25. & 26.

Præcipere non valent Epiſcopi, vt Eccleſiæ vnitæ Monaſteriis reficiantur, n. 28.

Neque ad id poſſunt aliquos ſequeſtrare fructus. Ibidem.

Obedire Epiſcopis præcipientibus aliquid contra iura Monaſteriorum, quibus Eccleſiæ reperiuntur vnitæ, non licet Clericis in illis deſeruientibus; ſed Abbatibus obedire tenentur, n. 29.

Procuratio non debetur Epiſcopis, nec Archiepiſcopis viſitantibus Eccleſias vnitas Benedictinis, neque à Monaſteriis, neque ab ipſis Eccleſiis, neque ab iſtarum Clericis, n. 4.

Exemptio.

Perſonæ, Monaſteria, Prioratus, loca & res omnes ad Congregationem Benedictinam Hiſpanam ſpectantia, Capellani etiam, & Vicarij Eccleſiarum ſuarum exempta ſunt à viſitatione, & iuriſdictione Ordinarij, n. 2. 3. 4. & 5.

Et à Nunciorum, & delegatorum poteſtate, n. 2. & 7.

In aliquibus eſt hæc exemptio limitata; non in omnibus, n. 3. & 4.

Ius patronatus.

Regulares, Ius patronatus habent Eccleſiarum ipſis vnitarum, n. 12. 15. & 48.

Priùs Patrono obediendum à Rectore in his, quæ ſui iuris ſunt, & quæ à Fundatore ſtatuta, quàm Epiſcopo, n. 29.

Iuriſdictio.

In caſu, quo Epiſcopus aliquid valeat ordinare in Eccleſiis Regularibus vnitis cuius ordinatio præualere debeat, Epiſcopi, an verò Prælati Regularis, n. 28. & 29.

Ius plenum.

Dupliciter contingere poteſt, vt pertineat Eccle-

ſia

ſia aliqua Iure pleno ad Regulares. I. *ita vt populus pleno Iure illis ſubdatur.* II. *vt ſolùm ſubdatur Eccleſiæ*, n. 21.

Pontificalia.

A nemine exerceri poſſunt vbi iuriſdictionem Epiſcopalem non habet, aut quaſi, niſi illorum vſum habeat, & licentiam inibi iuriſdictionem illam habentis: aut vtrumque habeat à iure, vel priuilegio, n. 1. & 34.

Illa Abbates exercent, vbi, n. 33. 37. & ſeqq.

Priuilegia.

Congregationis S. Iuſtinæ, & Caſinenſis priuilegia, communicata ſunt Congregationi Benedictinæ Hiſpaniæ, n. 4. & 36.

Priuilegia toti Communitati conceſſa Religioſæ in perpetuum, pro inſertis in corpore Iuris habentur, & latè debent interpretari, n. 34.

A Principe conceſſa, quoties in præiudicium non cedunt tertij, latè debent interpretari. n. 35.

Quoties dubium adeſt circa priuilegiorum Benedictinorum intelligentiam, ad illorum debent interpretari fauorem, n. 36.

Quando duæ adſunt ſententiæ contrariæ, quòd priuilegium aliquod ſit reuocatum; aut non: quòd valeat, aut non valere, & non eſſe reuocatum cenſendum eſt, n. 36.

Vicarij.

Pro Eccleſiis Regularibus vnitis, poſſunt deputari Vicarij ad nutum amouibiles, n. 5. & 4.

Illorum Inſtitutio, & deſtitutio, quoad ſpiritualia, & temporalia ad ipſos pertinet Regulares, n. 21.

Vnio.

Idem ſunt vnio ad menſam: vnio Iure pleno: & vnio quoad ſpiritualia, & temporalia, n. 4.

Tripliciter poteſt ſtare vnio alicuius Eccleſiæ ad Monaſterium, n. 13.

Quid iuris habeant Regulares, in vno quoque modo vnionis Eccleſiæ, n. 13. & ſeqq.

Aliqui recenſentur effectus vnionis acceſſoriæ, ſubiectionis, & ad menſam, n. 30. 31. & 45.

Pro difficultatis propoſitæ exactâ reſolutione, operæ pretium duxi nonnulla ſupponere, & præmittere, ex quibus veritas magis eluceſcat & patens fiat.

1 *Primò.* ſuppono, Pontificalia, à nemine exerceri poſſe in loco, in quo iuriſdictionem Epiſcopalem, aut quaſi Epiſcopalem non habeat, niſi de licentia illam habentis, & aliàs ſiue à Iure, ſiue ex priuilegio vſum habeat Pontificalium. Hoc certum eſt, & à nemine vnquam in dubium verſum. Quod demonſtrari poteſt ex Concilio Tridentino, *ſeſſ. 6. de Reformatione cap. 5.* ſic decernent. Nulli Epiſcopo liceat, cuiuſuis priuilegij prætextu, Pontificalia in alterius Diœceſi exercere, niſi de Ordinarij loci expreſſa licentia.

Poſſe tamen illa exerceri ab habente illorum vſum, in loco, in quo iuriſdictionem Epiſcopalem, aut quaſi Epiſcopalem obtinent, æquè ſuppono certiſſimum. Habet enim omne, quod requiritur ad Pontificalium exercitium. Vndè Aſcanius Tamburinus, *de Iure Abbatum, tomo 1. diſputat. 21. quæſito 2. num.* 1. ita fatur, Clarum eſt de iure communi, quòd vſus Pontificalium, denotat exercitium iuriſdictionis in eo loco, in quo quis eis vtitur, vt *in cap. Cùm ſit, de Authoritate, & vſu Palij*, vbi Gloſſa, & *in cap. 1. eodem titulo.*

Accinit Pax Iordanus Epiſcopus Traguríenſis, *tomo 1. de Re ſacra, lib. 5. tit. 15. de Benedictionibus*, vbi *num. 18. pag. mihi 419. de Benedictione ſolemni Pontificali*, quæ impertitur per verba *Sit nomen Domini benedictum*, ſic ait. Reſeruatur autem Epiſcopis, eorùmque ſuperioribus, in tantum, vt Abbatibus, ac reliquis inferioribus, non aliter competere poſſit, quàm ex Apoſtolico priuilegio, & in Eccleſiis pleno Iure eiſdem ſubiectis, quando in eis diuina Officia celebrantur poſt Miſſarum ſolemnia, veſpertinas, & matutinas laudes, *dicto cap. Abbates, de Priuilegiis in 6.* & ibi Archidiaconus, Ioannes Andræas, Ancharranus, & alij. Hæc ibi. Et *num. 21.* explicans, quales Eccleſiæ pleno in Abbatibus ſubdantur, & aliis, in ſequentia prorumpit.

Eccleſiæ autem dicuntur pleno Iure ſubiectæ, quando in ſpiritualibus, & temporalibus ſubſunt eiſdem, vel ſecundùm alios, quando in eis Sacerdotes inſtituunt, & deſtituunt, omnéſque obuentiones percipiunt, præter ſtipendia miniſtrorum, *ad cap. Auaritiæ*, & *cap. de Monachis, de Præbendis* & *16. quæſt. 1. in Summa*, & ibi Gloſſa (*Pleno Iure*) Archidiaconus, & Ioannes Andr. in *dict. cap. Abbates.*

Idem Doctor, poſtquam aſſeruit poſſe Epiſcopos, & Archiepiſcopos ſolemnem impertiri benedictionem *num.* 34. doctrinam limitat, & facultatem, vt illa vti non poſſint niſi intra propriam Diœceſim: nec in illa, præſente aliquo ex Eminentiſſimis Cardinalibus, aut Legato, vel Nuncio Apoſtolicæ Sedis. Immò addit, non poſſe extra proprium territorium benedictione vti non ſolemni, quamuis fateatur communem vſum Epiſcoporum illam impertiendi, etiam in ipſa Vrbe obtinuiſſe, per illa verba *Sit nomen Domini benedictum, &c.* & triplici ſigno Crucis ſuper populo facto, ſine cantu tamen. Per hunc enim ait diſtingui benedictionem ſolemnem à non ſolemni.

Secundò ſuppono, non ſolùm Monaſteria, 2
Congregationis Benedictinæ Hiſpaniæ, ſed etiam Prioratus, & loca illis vnita, & incorporata, ſeu ſubiecta, vel aggregata, & Monaſteriorum, & Prioratuum, ac locorum omnia, & ſingula, Eccleſias, Capellas, etiamſi ipſis cura immineat animarum, Oratoria manualia, membra, caſtra, fortalicia, ædificia, Villas, Grangias, & bona quæcumque, quæ in præſenti ſunt, & in futurum erunt dictæ Congregationis, à quorumcumque Legatorum, Delegatorum, Subdelegatorum, Nunciorum Apoſtolicorum, Patriarcharum, Archiepiſcoporum, Epiſcoporum, Electorum, Adminiſtratorum, & aliorum quorumcumque Iudicum Ordinariorum, locorum Ordinariorum ditione, authoritate, poteſtate, dominio, viſitatione, reformatione, & correctione prorsùs exempta eſſe, & libera, & non ſolùm Religioſorum perſonas dictæ Congregationis eſſe totaliter liberas, & prorſus exemptas à prædictorum ditione, authoritate, poteſtate, dominio, viſitatione, reformatione, & correctione, ſed etiam eorum Capellanos, etiam animarum curam habentes, ſic ex proprio motu decernente Eugenio Papa Quarto, 7. *Kalendas Martij, Anni Incarnationis Dominicæ* 1434. in Conſtitutione *Etſi ex debito, fol. 7. Bullarij authentici dictæ Congregationis à pag.* 23.

*pag.*23. Quæ quidem, ſicut aliæ omnes, ex motu proprio, conceſſæ, amplè ſunt interpretandæ, etiamſi Iuri derogent communi, iuxta doctrinam Paſqualigi, *de Sacrific. Miſſa, tom.* 1. *quæſtio.* 481. *numero* 6. *ex capite. Si motu proprio, de Prabend. in* 6. Panorm. *in cap. Cùm in cunctis*, §. *Cùm verò*, *n.* 46. *de Elect.* Felino, *in cap. Ex parte*, *n.* 13. *limit.* 6. *de Reſcriptis.* Alexandro de Næuo, *in cap. Quia circa*, *n.* 10. *de Conſanguinitate & Affinitate.* Rebuffo, *in Concord. Tit. Forma Mand. Verbo Motu proprio*, & Gabriele, *lib.* 10. *concluſ.* 2. *n.* 61.

3 Quæ certè Conſtitutio, licet limitata iam ſit in quibuſdam eius diſpoſitionibus, per Concilium Tridentinum, tribuens Ordinario iuriſdictionem delegatam ad viſitanda, v. gr. Beneficia Curata Monaſterijs perpetuò vnita, & annexa, vti *ſeſſ.* 7. *cap.* 7. *de Reformatione.* & *ſeſſ.* 25. *cap.* 11. *de Reformatione*, diſponens Religioſos exercentes curam animarum, ſubeſſe immediatè in ijs, quæ ad dictam curam, & Sacramentorum adminiſtrationem pertinent, iuriſdictioni, viſitationi, & correctioni Epiſcopi, &c. exceptis Eccleſijs, quas ibi recenſet; indubitatum omninò eſt, & inconcuſſum, quoad iuriſdictionem ordinariam per dictam exemptionem Prælatis Regularibus, quibus loca prædicta ſunt vnita, attributam, illimitatam adhuc eſſe, & in ſuo robore permanere dictam Eugenianam Conſtitutionem. Ad quod demonſtrandum litteris vtar Sacræ Romanæ Rotæ ad fauorem mei Hyrachenſis Cœnobij, & totius Benedictinæ Congregationis Hiſpanæ expeditis, quibus canonizatur inuiolabilis obſeruantia exemptionis ab Ordinariorum iuriſdictione per præfatum Eugenium conceſſæ.

4 In primis occurrunt litteræ executoriales relaxatæ *die* 20. *Auguſti de Anno* 1599. cum inſertione trium conformium ſententiarum dominorum Franciſci Orani, in prima inſtantia; Franciſci Giptij, in ſecunda; & Horatij Lancelloti, in tertia: in quibus, contra Dominum Archiepiſcopum Burgenſem, & eius Capitulum Sede vacante, & ad fauorem RR. Abbatum, & Monachorum Ordinis Sancti Benedicti exiſtentium in Diœceſi Burgenſi, & totius Congregationis eiuſdem Ordinis Regni Hiſpaniarum, ſic declaratum fuit. Videlicet.

Dicimus, pronunciamus, ſententiamus, decernimus, & declaramus: priuilegia per Summos Pontifices Congregationi Sanctæ Iuſtinæ prædicti Ordinis conceſſa, & toti Ordini communicata, prædictis Abbatibus, & Monaſterijs ſuffragari, ac dictos Abbates, & Monachos, & Monaſteria, & quaſcumque illorum Eccleſias, & illarum Rectores, ſeu Vicarios, fuiſſe, & eſſe liberos, & exemptos à ſolutione prædictarum procurationum, & quorumcumque onerum ratione viſitationis, aut alia de cauſa Archiepiſcopo, ſeu Capitulo ſolui ſolitorum, & prædictis Archiepiſcopo, ſeu Capitulo, Sede Archiepiſcopali vacante, nullum ius, nullámque actionem ſuper huiuſmodi procurationibus, ſeu oneribus, contra, & aduersùs prædictos Abbates, Monachos, & Monaſteria, & Eccleſias, ac illarum Rectores, ſeu Vicarios, vel eorum quemlibet competiiſſe, neque competere: ac dictos Abbates, Monachos, & Rectores, ſeu Vicarios, & quemlibet eorum à petitis pro parte dictorum Archiepiſcopi, & Capituli prædictis Abbatibus, Monachis, & Rectoribus, ſeu Vicarijs abſoluimus, &c.

Secundò occurrit, deciſio eiuſdem Sacræ Rotæ, in Pampilonenſi Vicariæ de Stella, 28. *Martij*, *de Anno* 1659. coram R. P. D. Albergato, in qua *verſic. primo*, ſic lego Inter alias, in Diœceſana Pamplonæ, duplex publicata fuit Conſtitutio: Vna, quòd Abbates Regulares ad Synodum perſonaliter accedere teneantur: altera, quòd Vicarij amouibiles poſtquam vna vice fuerunt iuridicè nominati, non poſſint ſine cauſa remoueri. Quoad primam, *ſub die* 16. *Decembris* proximè præteriti, coram me reſolutum fuit Abbatem Beatæ Mariæ de Hyrach, non teneri perſonaliter ad Synodum accedere. Et Dubio hodiè ſuper ſecunda Conſtitutione propoſito, reſponſum fuit Vicarium Parochiali Eccleſiæ Sancti Ioannis oppidi de Stella, poſſe ſine cauſa remoueri, &c. In quarum Deciſionum conſequentiam, ſententiam diffinitiuam pronunciauit, & illâ insertâ, litteras relaxauit executoriales, *die* 17. *Menſis Nouembris*, *de Anno* 1659. per quarum tenorem dictas Conſtitutiones Synodales, *de Anno* 1590. quoad dictas duas diſpoſitiones, de acceſſu perſonali Abbatis dicti Monaſterij ad Synodum, & de inamouibilitate Vicariorum amouibilium ſine cauſæ cognitione, & expreſsè Vicarij Sancti Ioannis de Stella, annullauit, vti iniuſtas, nullas, & inualidas. 5

Ducta fuit Rota Sacra ad decernendas, pronunciandas, & declarandas ſententias, in duplici præcedenti numero receoſitas, & ad executoriales earum literas relaxandas, præfatâ Eugenij Papæ Quarti Conſtitutione, in qua præter alia diſponit, decernit. ſtatuit, exemptionem à ſolutione procurationum, & aliorum onerum, vt præmittitur, & à Prouincialibus, Synodalibus, vel alijs quibuſcumque Congregationibus, præterquàm à Capitulo Generali Ordinis. 6

Deniquè, pro firmanda exemptione, in eademmet Conſtitutione, à ditione, authoritate, poteſtate, dominio, viſitatione, reformatione, & correctione quorumcumque Delegatorum, Subdelegatorum, Nunciorum, Ordinariorum, & aliorum, quos *num.* 2. recenſui, noſtræ Congregationi, prout ibi retuli, conceſſa, & pro eiuſdem Eugenianæ obſeruantia inuiolabili, factâ illius expreſsâ mentione, literas Monitoriales expediuit Illuſtriſſimus Dominus Palutius Albertonius, Referendarius Sanctiſſimi Domini Noſtri Alexandri Papæ Septimi, & Cameræ Apoſtolicæ Auditor, ad inſtantiam præfati mei Hyrachenſis Cœnobij, *die* 29. *Menſis Martij*, *de Anno* 1661. in cuius aſſeruantur Archiuio, cum earum intimatione per Notarium publicum factâ. D. Domino Chriſtophoro Gayarre, & Argcha Vicario Generali Diœceſis Pampilonenſi, *die* 9. *Menſis Iunij eiuſdem Anni.* 7

Tertiò ſuppono, per hanc exemptionem, acquiſiuiſſe noſtræ Congregationis Prælatos iuriſdictionem Ordinariam, & quaſi Epiſcopalem in monaſteria, Prioratus, Grangias, Eccleſias, etiam Parochiales, per Clericos Sæculares deſeruitas, (Vnitas tamen, & annexas Iure pleno, quoad ſpiritualia, & temporalia, ſeu ad menſam) & in omnia alia loca ad Monaſteria pertinentia: eandem 8

ſcilicet iuriſdictionem, quam Domini Epiſcopi, & Diœceſani, ante exemptionem habebant ex Iuris diſpoſitione, in omnia, & ſingula recenſita. Quod certè ſuppoſitum, in Diſquiſitione, à *num.* 7. probatum reliquimus. vbi etiam demonſtrauimus, iuriſdictionem eandem quaſi Epiſcopalem habere præfatos Prælatos in ſuos ſubditos Regulares. Et dictis ibi per primos ſex numeros, addo, non ſolùm illam habere in Religioſos, ſed etiam in Vicarios Seculares Eccleſiarum vnitarum ad menſam Monaſteriorum, & in earumdem Beneficiarios, Capellanos, & alios miniſtros, cùm omnes illi inſtituti ſint ad Parochum, & illius vices gerentes deſeruiendum, & ei miniſtrandum in ſuis reſpectiuè miniſterijs, vti ex ſe patet decernitúrque in *cap. Cùm ad hoc*, *cl.* 16. *de Clericis non reſidentibus*, vbi Gloſſ. *verbo Aſſiſſios*, & Lezana, *conſulto* 50. *n.* 189. & Sacra diffinitiuè ſententiauit Rota in Pampilonenſi Parochialis de Stella, ad fauorem Domini Abbatis, & Præſidentis Cœnobij Hyrachenſis. Quod quidem efficaciſſimè probari poteſt doctrinis, & fundamentis adductis in Diſquiſitione, pro acquiſitione iuriſdictionis in ſubditos Regulares, data exemptione illorum ab Epiſcoporum, & Ordinariorum iuriſdictione, in vim præciſè ſolius exemptionis. Eodem enim prorsùs verborum tenore exemit Eugenius Papa Quartus Eccleſias, illarum Vicarios, vel Rectores Seculares, ac eadem Monaſteria Congregationis Benedictinæ, ac exemit Abbates, Priores, Monachos, & alias Regulares perſonas. Ergo ſi in vim præciſè dictæ exemptionis, Iuriſdictio Ordinaria, & quaſi Epiſcopalis, quam ante exemptionem exercebant Domini Epiſcopi, & locorum Ordinarij, in perſonas Regulares, tranſlata eſt in iſtorum Prælatos, etiam in eoſdem tranſlata eſt, quam exercebant ijdem Epiſcopi in Rectores, ſeu Vicarios, & in alios Eccleſiaſticos miniſtros locorum, & Eccleſiarum vnitarum Monaſterijs, etiamſi Seculares illi ſint, cum eadem ſit verborum exemptionis formalis diſpoſitio, eadémque militet ratio, quoad præſens in Clericis Secularibus, ac in Regularibus. Sicut enim iſti, per exemptionem remanſerunt immediatè Summo Pontifici ſubiecti, & ſicut non poterant conuenienter per Papam immediatè gubernari, aut per eius Commiſſarios, & delegatos; ità & Clerici remanent Papæ immediatè ſubiecti, cum eadem inconuenientia immediati gubernij, aut per delegatos. Ergo ſicut hæc fuit ratio translationis iuriſdictionis Ordinariæ, mediantè exemptione, in Prælatos Regulares, reſpectu Regularium degentium in ſuis Monaſterijs, & locis, ita & reſpectu Clericorum in eiſdem degentium. Si enim vbi eadem eſt Iuris ratio, eadem eſt iuriſdiſpoſitio, cum in noſtro præſenti caſu Iuris exemptionis Eugenianæ, non ſolùm ſit eadem ratio reſpectu Clericorum Secularium: ac Regularium, ſed eadem omninò eximentia verba, quare non erit & eadem diſpoſitio, exemptionis, & translationis Ordinariæ iuriſdictionis?

9 Idem probari poteſt ex alia ratione, vbi ſuprà adducta, pro tranſlatione iſtius, in Prælatos Regulares reſpectu ſuorum Regularium, quia ſcilicet iſti non fuerunt exempti, vt excuterent iugum poteſtatis, & iuriſdictionem, quam in eos Epiſcopi habebant Diœceſani, ſed vt illa ad fauorem Religionis, in Prælatos transferretur præfatos. Quæ quidem reſpectu Clericorum Secularium, & in eorum exemptione ab Eugenio facta, etiam interuenit. Nemo enim, ſanâ præditus mente, negare poteſt, quod ad fauorem Religionis, & Monaſteriorum, quibus vnitæ ſunt Eccleſiæ, quibus Clerici inſeruiunt, iſti ſint ab Epiſcopis exempti, nec affirmare, quòd per exemptionem, iugum iuriſdictionis ordinariæ excutiant: cederet enim in fatalem deſtructionem Eccleſiaſticæ diſciplinæ, quòd huiuſmodi Clerici, abſque Ordinario Superiore viuerent; & vteretur quidem Papa, iuriſdictione ſibi à Chriſto collatâ, non ad Eccleſiæ ædificationem, ſed ad deſtructionem; quòd nefas ſit dicere, ſuſpicari, Catholici omnes ſciunt. Ergo exempti fuerunt Clerici per Eugenium Quartum ab Epiſcopi iuriſdictione, vt ſubijcerentur Abbatum, & aliorum Prælatorum Ordinis ditioni, poteſtati, Ordinariæ iuriſdictioni; Non enim dici poteſt, quòd per exemptionem Clericorum, extincta fuerat Ordinaria erga illos iuriſdictio, ſicut nec erga Regulares, nec quòd ipſi Papæ ſit reſeruata, quia hoc non erat expediens, cum ordinariè, & regulariter, neceſſaria in qualibet Eccleſia ſit, tam reſpectu illius, quàm miniſtrorum eius, non minùs ac neceſſaria, à Tamburino, & ab aliis iudicatur Doctoribus, pro qualibet Regulari Domo, & pro Religioſis in ea degentibus.

Quod habeant præfati Regulares Prælati iuriſdictionem in Clericos Eccleſiarum vnitarum pleno Iure quoad ſpiritualia, & temporalia, iuxta *num.* 1. verſic *Eccleſia* ex Iordano dicta, probatur tertiò ex Gloſſa, Innocentio, Abbate Panormitano, Hoſtienſi, Flores de Mena, Aſcanio Tamburino, Auguſtino Barboſa, Paulo Layman, & aliis, quorum aliquos ex ipſis referam. 10

Gloſſa enim *in extrauagantem execrabilis*, *§. Quantum autem*, *verbo Vicarios perpetuos*, *vnica de Prebendis*, *& dignitatibus*, ſic inquirit. *An Rector principalis*, *dicatur curam habere?* Cui difficultati reſpondet. *Dicas quod ſic: quia cum ſpiritualem iuriſdictionem ſuper Vicarium*, *& alios habeat*, *vt dicto cap. Super eo* ſcilicet (*de Prebendis lib. 6.*) *curam habere*, *dicitur.* Et eſt notandum, Gloſſam loqui in cauſa etiam quo Vicarius perpetuus inſtituatur.

Gloſſa etiam *in caput*, *Cum & plantare*, *verbo pleno Iure*, & 3. *el Priuilegijs*, agens de Eccleſiis ad Regulares pertinentibus, & eo, quod Epiſcopus nullam habeat in illarum Presbyteros poteſtatem, ſed quod tota, iſtorum reſpectu, penes ipſos reſideat Regulares, ita ait. *Pleno Iure*, *id eſt vtroque Iure*, *quoad ſpiritualia*, *& temporalia*, *infrà eod. Quoniam. Sed à contrario videtur*, *quod ſi vtroque iure pertineat ad illos* Eccleſia ſcilicet ad Religioſos) *quod Epiſcopus*, *nihil poſſit attentare in illos* (id eſt in Preſbyteros, *quod verum eſt. Et ita inſtitutio*, *& deſtitutio*, *quoad ſpiritualia*, *& temporalia*, *ad ipſos* (id eſt ad Religioſos) *pertinet*. 16. *queſt.* 2.

quæſt. ſecund. cap. prim. Hæc Gloſſa.

Abbas Panormitanus *in dict. cap. Cum & plantare*, *num.* 5. in ſequentia prorumpit. Et notat bene Gloſſa, quid importet priuilegium, cum Eccleſia pleno Iure alicui inferiore Prælato conceditur. *Eripitur enim illa Eccleſia à poteſtate Diœceſani Epiſcopi, ita quod nullum ius Epiſcopale ibi exercere poteſt, quod etiam tenet Heſtienſis, in cap. Quoniam, infrà eodem.* In eadem Gloſſa, ibi: *& iſta inſtitutio, & deſtitutio, &c.* De hac materia dic latiùs, vt notatur *in cap. de Monachis, ſuprà de Prabendis.* Et dixit hic Innocentius inter cætera, *quod iſti Religioſi habentes Eccleſias ſubiectas, habent iuriſdictionem in Clericos ibi inſtitutos, nec ſine eorum conſenſu poſſunt alienari bona illius Eccleſiæ.* Et Infrà proſequitur Abbas. Quando habent pleno Iure, dic, quod aut populus eſt ſibi ſubiectus pleno Iure, & habens ibi inſtitutionem liberam, & deſtitutionem; & ſic intellige hoc argumentum à contrario ſenſu, vt in *cap.* 1. *de Capellis Monachorum, lib.* 6. Si verò Eccleſia eſt pleno Iure ſubiecta, ſed non populus, tunc Religioſi habent ibi inſtitutionem collatoriam tituli, ſed inſtitutio authorizabilis, quoad curam populi, ſpectat ad Epiſcopum.... *Et hoc caſu intellige illud dictum Innocentij, quod habent iuriſdictionem ſuper Clericos*, & quod poſſunt interponere authoritatem alienationis rei Eccleſiaſticæ: & ita ipſemet Innocentius ſentit alibi, in *cap.* 2. *de Tranſactionibus. Et vide Gloſſam, in Clementinam* 1. *de Rebus Eccleſiæ non alienandis.*

12 Hæc omnia Nicolaus Tudeſchus, in quibus apertis verbis docet, Religioſos in Clericos Eccleſiarum ad menſam ſuorum monaſteriorum vnitarum, ſeu Iure pleno, habere iuriſdictionem; & in bona etiam earumdem Eccleſiarum habere dominium iuriſdictionis priuatiuè quoad Epiſcopum Diœceſanum, cum tale dominium nequeat non eſſe penes quos reſidet poteſtas interponendi authoritatem, ad alienationem rerum Eccleſiæ ſimiliter & docet in eiſdem verbis, habere Religioſos Ius patronatus dictarum Eccleſiarum, cum ad Patronum ſpectet facultas authoritatem præſtandi ad dictam alienationem, vti ex eodem Abbate, innocentio, & aliis *in cap. Vt Eccleſ. benef.* (inquit) Rocho de Curte, *de Iure patronatus. quæſt.* 1. *num.* 3. *circa verbum Onerosum*, docet Pax Iordanus, *tomo* 2. *de Re Beneficiaria, lib.* 10. *tit.* 7. *num.* 483. Vbi inquirit, *An alienatio bonorum Eccleſiæ, abſque Patroni conſenſu, nulla ſit?* Et reſpondet, ex dictis Doctoribus, huiuſmodi conſenſum requirendum eſſe, tantum de honeſtate, non de neceſſitate. Sed hæc limitatio procedere nequit reſpectu Patroni, qui ſimul Dominus ſit Eccleſiarum, & ipſarum rerum: quales dubio procul ſunt Abbates, & Conuentus, quibus illæ vnitæ reperiuntur cum omnibus earumdem iuribus, ſeu Iure pleno: neque reſpectu illorum, qui ſimul cum Patronatu habent dominium iuriſdictionis Eccleſiarum; ſed ad ſummum, reſpectu Laici, aut etiam Eccleſiaſtici, qui merum habeat, & ſimplex Ius patronatus.

Eccleſiarum dixi *ad menſam Monaſteriorum vnitarum, ſeu Iure pleno.* De iis enim loqui Abbatem Panormitanum, quando in dicto *cap. Cum & plantare*, Religioſis concedit iuriſdictionem in Clericos Eccleſiarum ad eos pertinentium, omni caret difficultate, cum diuerſimodè pertinere Eccleſias ad Religioſos aſſerat, & materiam diſtinguat, vt ſequitur, vt illius mens, & doctrina benè percipiantur. Sed quantum ad propoſitum concl*ude (inquit Eccleſiaſticæ Coryphæus diſciplinæ) quod Religioſi, quandóque habent in Eccleſiis Ius patronatus duntaxat: quandóque habent Eccleſiam ſubiectam, vt poſſint redditus conuertere in vſus ſuos: quandóque habent in Eccleſiis ſolùm collationem: quandóque habent pleno Iure. 13

Primo caſu, quando habent tantùm Ius patronatus, dic, quod ſiue ſint exempti, ſiue non, non habent iuriſdictionem in Presbyteros inſtitutos, ſed ſolùm habent præſentare Epiſcopo Presbyteros inſtituendos, & poſſunt exigere rationem generalem de adminiſtratione temporalium, & ſi reperiant aliquid corruptione dignum, debent referre ad Epiſcopum. Pro hoc textus in *cap.* 5. 16. *quæſt.* 5. Vbi dicitur, quòd ſi etiam Epiſcopus in Diœceſi alterius, ædificat Eccleſiam, non habet ibi niſi præſentationem Rectoris, & alia, quæ conſequuntur quilibet ex Iure patronatus; cætera verò reſeruantur Epiſcopo loci. Idem ergo in Religioſis exemptis, vel non: nam ſpecialitas hæc non priuatur è Iure in eis.

Secundo caſu, quando habent Eccleſias ſubiectas, vt poſſint redditus deputare in proprios vſus, tunc etiam non habent iuriſdictionem in Presbyteros, nec etiam poſſunt ibi aliquem inſtituere ſine conſenſu Epiſcopi, quia populus ſolùm eſt ſubiectus ipſi Epiſcopo: de quo notatur in *cap. Viſis*, 16. *quæſt* 2. & in *cap. de Monachis.* Si verò habent ibi collationem, tunc nihil vltra poſſunt ibi vſurpare, argumento eorum, quæ dixi in *cap. Cum ex iniuncto, in fine, de Hæreticis.*

Vltimo caſu, quando habent pleno Iure, dic, quòd aut populus eſt ſibi ſubiectus pleno Iure, & habent ibi inſtitutionem liberam, & deſtitutionem: & ſic intellige hoc argomentum à contrario ſenſu, vt in *cap.* 1. *de Capellis Monachorum, lib.* 6. Si verò Eccleſia eſt pleno Iure ſubiecta; ſed non popolus, tunc Religioſi habent ibi inſtitutionem collatoriam tituli, ſed inſtitutio authorizabilis, quoad curam populi, ſpectat ad Epiſcopum, vt notatur hîc, & in *cap.* 1. *de Capellis Monachorum, lib.* 6. Et hoc caſu intellige illud dictum Innocentij, *quod habeat iuriſdictionem ſuper Clericos.* Et quod poſſunt interponere authoritatem alienationis rei Eccleſiaſticæ.

Huc vſque Panormitanus, cuius quidem doctrina, potiſſimum locum habet reſpectu Eccleſiarum Sancti Ioannis de Stella, S. Ioannis de Mendauia, Sancti Andreæ de Villoria, S. Martini de Luguin, Sancti Saluatoris de Vrbiola, Sancti Martini de Arbeyza, Sanctæ Mariæ de Zubieloni, S. Martini de Ayegui, Sancti Saluatoris de Oteyza, S. Martini de Vgar, S. Ceciliæ de Atizala, & Sancti Oemiliani de 14

 Lete,

Lete, Cœnobio meo Hyrachenſi vnitarum. & pertinentium Iure pleno: percipit enim omnium illarum fructus, & illos in proprios conuertit vſus; & inſtitutionem collatoriam tituli in illis habet; in omnibus enim earum beneficia habentibus ſimplicia, illa in titulum confert: videlicet in prima, ſecunda, tertia, quarta, quinta, ſexta, & decima: & in omnibus adnumeratis conſueuit deputare Vicarios, ad nutum Prælati Monaſterij eiuſdem, amouibiles, qui cum ſola illius deputatione, & licentia, ſeu commiſſione Domini Diœceſani, quæ vim inſtitutionis authorizabilis habet, curam exercent. Quam ideò præſtat Diœceſanus, quia licet omnes recenſitæ Eccleſiæ exemptæ ſint, vti patet ex Eugeniana, reddita *ſuprà, num.* 2; non tamen earum populi exempti ſunt, & ſic Diœceſanus authorizare debet, Ordinarius loci, eos, qui curam in eo exercendi ſunt, vti Abbas hic, & Sacra Rota in Pampilonenſi Parochialis præfatæ de Srella, 14. *Decembris, de Anno* 1598. coram Illuſtriſſ. Cardinali Seraphino Oliuario, *La* 1404. ex textu in *cap. Vnico de Capellis Monachorum. in* 6. Antonio de Butrio ibi, *num.* 10. Imola, *num.* 7. & Abbate, *num.* 15. & in *cap.* 1. *num.* 6. *eodem titulo.*

15 Doctrina autem Innocentij, in *cap. Cum, & plantare*, 3. *de priuilegiis*, quam Panormitanus Abbas ſuprà declarat, circa iuriſdictionem Religioſorum in Clericos, huius tenoris legitur ſub *num.* 1. videlicet. Item videtur, quod ſi ſuper poſſeſſionibus conueniantur, *quòd tantùm ſub Patronis exemptis conueniantur*, vt notatur infrà eodem, *Recepimus*. Item non poterunt aliquid alienare, nec maximas cauſas agere ſine conſenſu Patronorum exemptorum: *nam ſicut in his requirendi eſſent Epiſcopi ab Eccleſiis ſibi ſubditis, ita hîc Patroni exempti, qui Ius Epiſcopale habent in eis*, ad hoc requiri debent.

16 Eandem, quam ſequimur, tenet ſententiam idem Innocentius, *in cap. Recepimus, num.* 2. *&* 7. *de Priuilegiis*, modo ab eo allegato, vbi in ſequentia prorumpit. *Item nota, quòd ſi Eccleſia eſt exempta, non ſolum perdit Ius in Eccleſia Epiſcopus, ſed in Clericis Eccleſiæ*, niſi in Sacerdote cura populi cui committit: vt notatur ſuprà de *Capellis Monachorum, cap.* 1. & argumento infrà eodem, *Ex ore.* Inde eſt, quòd *Clerici Eccleſiæ exemptæ non poſſunt excommunicari per Epiſcopum.*. Suprà, *de in integrum reſtitutione, cap.* 2. Infrà, eodem, *Ex parte.* Idem dicimus in Conuerſis, & perpetuò oblatis Eccleſiæ: quia ſunt in parte Domini aſſumpti, 12. *quæſt.* 1. *Qui ſunt.* In Laicis autem, ſcilicet in Parochianis illius Eccleſiæ, nulla iura amittet: dabit enim pœnitentias publicas, chriſmabit, & cætera Epiſcopalia Iura, tam ad legem Diœceſanam, quàm ad iuriſdictionem ſpectantia exercebit. Hæc Innocentius, in cuius vltima parte, clariùs eius mens pro nobis aperitur: quod ſententiam ſcilicet ſuam proferat, de Iuriſdictione in Clericos, & in Parochianos Eccleſiæ, quæ exempta eſt, non autem populus (vti contingit in his; quos ſuprà ad Cœnobium Hyrachenſe pertinere recenſui) ita vt in Clericos illam Abbas habeat; Epiſcopus autem, in Laicos Parochianos.

17 In eadem fuit, dubio procul, ſententia Innocentius, reſpectu Presbyteri curam populi exercentis, ac reſpectu aliorum Clericorum, excepta inſtitutione authorizabili, & omni, quod ad illam reduci poteſt: & hac de cauſa limitationem appoſuit illam: *niſi in Sacerdote cura populi cui committit.* Quam ideò addidit, quia cum Parochiani, in quos illa exercenda eſt, ſubditi ſint Epiſcopi, ratio ipſa poſtulat, vt illam exercens, quà talis, ab eodem habeat illam dependentiam. 18

Doctrinam, quam ſequimur, Cardinalis Zabarella tenuit etiam, in *cap. Recepimus*, citato, *n.* 1. Innocentium ſequutus, & in recenſito *cap. Ex ore*, in fine. Vbi hanc excitat, & reſoluit difficultatem. *Quæro* (inquit) *nunquid cum populus eſt non exemptus, & membrum exemptum, poſſit Abbas inſtituere in membro ſine Epiſcopo?* Dixit Innocentius, quòd ſic; *Sed an deſtituere?* Dixit Innocentius, quod ſi deſtitutus eſt deponendus, hoc referret ad Papam. Ad hoc, *de Officio Archidiaconi, Ad hæc. De Statu Monachorum, in ſingulis*, Verbo *Ordinentur.* Sed videtur potiùs dicendum, quòd Abbas poſſit deſtituere quoad titulum: quia par eſt poteſtas inſtituendi, & deſtituendi, ſcilicet quoad Ordinem, cùm ſit Ordinis Epiſcopalis. *De Electione, Tranſmiſſa*, vbi dixi procedit dictum Innocentij. *Quòd ſi populus etiam eſt exemptus?* Dicit Innocentius, quòd tunc in nullo tenetur Abbas Diœceſano. Et pro hoc, *de Capellis Monachorum, cap. vnico, lib.* 6. Hæc omnia Zabarella.

Ex modernis etiam Doctoribus, quàm plurimi pro nobis ſunt. 19 Flores de Mena, *lib.* 3. *Variarum, quæſt.* 24. *num.* 23. aſſerit cum Oldrado, Alberico, Dominico, Aufredio, & Gregorio Lopez, de Iure competere Abbatibus, & Abbatiſſis Monaſteriorum, quibus Eccleſiæ ſunt annexæ, illarum viſitationem. Et idem de aliis Monaſteriorum Superioribus ait, Prioribus, ſcilicet Miniſtris, &c. Viſitatio autem actus eſt iuriſdictionis. Expreſsè Abbas Tamburinus, *tomo* 1. *de Iure Abbatum, tom.* 1. *diſputat.* 21. *quæſito* 2. *à. num.* 3. cuius verba infrà, ad concluſionis probationem reddam. Auguſtinus item Barboſa, in *cap. Quoniam, n.* 2. *el* 21. *de Priuilegijs*, ſecutis Abbate in *capite Cum & plantare*, §. *In Eccleſiis, num.* 5. *eodem tit.* & in eodem *cap. Quoniam, num.* 3. & ibi Butrio, *num.* 26. Zabarella, *num.* 1. Decio, *num.* 12. & 16. Rebuffo, *in Concordatis, titulo. Forma mandati, verbo Plenum*, Martha *de Clauſulis, clauſula* 85. *num.* 6. Cardinali Tuſcho, *tomo* 6. *litt. P. concluſ.* 364. *num.* 3. Eraſino à Cokier, *de Iuriſdictione Ordinarij in exemptos, part.* 1. *quæſt.* 9. *num.* 6. & Sayro noſtro, *de Cenſuris, lib.* 1. *cap.* 6. *num.* 12. aſſerentibus Eccleſias dici ad aliquem pertinere, vtroque, ſeu pleno Iure, quando in ſpiritualibus, & temporalibus eidem ſubiectæ ſunt, Hinc inferentibus per contrarium, non pleno Iure pertinere Eccleſiam ad Religioſos, vel alias perſonas, quando eis ſubiecta eſt, quoad temporalia, ſed quoad ſpiritualia, ab Ordinariorum iuriſdictione, & poteſtate exempta non eſt.

Hanc tertiam probationem iuriſdictionis 20 Regularium in Clericos Eccleſiarum vnitarum, ex Doctorum authoritate deſumptam, concludo recenſendo Paulum Layman, *in quæſtionibus Canonicis, de Prælatis Eccleſiaſticis, quæſt.* 208. in ſequentia prorumpentem. Multum (inquit) refert,

refert, Vtrum in Eccleſia Parochiali Monaſterio vnita, Vicarius perpetuus, an verò temporalis, Sæcularis, aut Regularis, inſtitutus ſit. Nam iſte (temporalis ſcilicet,) ſubiacet etiam iuriſdictioni, ac viſitationi, Abbatis Monaſterij, tanquam Rectori ſuo. Hæc Doctor allegatus, qui pro ſe recenſet Concilium Tridentinum, *ſeſſ. 25. de Regularibus, cap. 11.*

21 Quartò probatur, ex Declaratione Congregationis Eminentiſſimorum Cardinalium ſacri eiuſdem Concilij Interpretum, quam ex Stephano de Aluin, *de Epiſcoporum, Abbatum, & Abbatiſſarum poteſtate, cap. 14. num. 1. in fine.* Auguſtinus recenſet Barboſa, *in Collectaneis Deciſionum Apoſtolicarum, collectan. 552.* declarat enim *Parochiales vnitas Monaſteriis, quæ iuriſdictionem habent, Ordinarij viſitare poſſunt perſonas, tantum quoad ea, quæ ad curam animarum pertinent: in his quoque Parochialibus poſſunt deputari à Superioribus Regularibus Capellani ad nutum amouibiles, dummodò approbati ſint ab Epiſcopis.*

Quæ certè Declaratio, dubio procul procedit reſpectu Eccleſiarum omnium vnitarum ad menſam, quoad ſpiritualia, & temporalia, ſeu Iure pleno. In his enim deputari poſſunt à Prælatis Regularibus Vicarij, ſeu Capellani amouibiles, tàm Regulares, quàm Sæculares Clerici, iuxta diſpoſitionem Pij V. in Conſtitutione *Ad Exequendum, la 27.* apud Bullarium Magnum Cherubini:, quæ vim legis habet, iuxta ſententiam Rotæ ſacræ, in Iacenſi Vicariæ, 29. *Ianuarij* 1616. coram Buratto, *verſic. Præterea.* & in Deturſenſi Vicariæ, 22. *Aprilis*, 1624. coram Merlino, *verſic. Maximè cum Decretum.* In cuius virtute Cœnobium meum Hyrachenſe, obtinuit contra Fiſcalem Curiæ Epiſcopalis Pampilonenſis, & contra Vicarium ſuæ Eccleſiæ Sancti Ioannis de Stella, poſſe illum ſine cauſa remouere, ſine illâ non cognitâ, per ſententiam in eadem S. Rota latam 7. *Iulij de Anno* 1659. cum derogatione Conſtitutionis Synodalis Pampilonenſis *de Anno* 1590. quâ ſententiâ per R. P. D. Antonium Albergatum pronuntiatâ, & in rem iudicatam tranſactâ, per eundem Dominum, fuerunt pro illius executione litteræ executoriales relaxatæ. Et de eadem dicti Vicarij amouibilitate, ſæpè olim Rota coram Cardinali Seraphino, 14. *Decembris, de anno* 1598. *la* 1304. coram Coccino, 8. *Nouembris*, 1602. & 23. *Iunij eiuſdem anni.*

22 Nec valet dicere dictam Declarationem S. Congregationis Concilij Interpretum, tantum de illis Eccleſiis intelligi, quæ vnitæ ſunt Monaſteriis, quæ iuriſdictionem habent quaſi Epiſcopalem in Clericos, & Laicos omnes ſui territorij, vt in noſtra ſunt Congregatione, Monaſteria S. Æmiliani, S. Mariæ Nagerenſis, S. Ioannis Burgenſis, S. Facundi, S. Petri de Exlonza, S. Iuliani Agalienſis, vulgò de Samos, S. Vincentij de Monforte, & S. Mariæ Montis Serrati.

23 Non inquam valet, quia præfatum Concilium, *ſeſſ. 25. cap. 11. de Reformatione*, apertis verbis excludit à viſitatione Epiſcopi, Eccleſias illas, in quibus Superiores Regularium iuriſdictionem Epiſcopalem, ſpiritualem, & temporalem habent in Parochos, & Parochianos. Ergo præfata eiuſdem Concilij Declaratio, non procedit in his Eccleſiis, ſed in quibus dicti Superiores in Parochos, ſeu in Vicarios, & in alios Eccleſiarum Miniſtros tantùm exercent: ac per conſequens in omnibus vnitis Iure pleno, ſeu ad menſam.

In eodem ſenſu intelligenda venit alia S. 24
Congregationis Declaratio, quam ſic refert Barboſa, *vbi ſuprà, num.* 47. ex Armendariz, *in Additionibus Recopilationis legum Regni Nauarræ, lib. 1. tit. 6. de Viſitationibus, L. 5. §. 2. num.* 88. Parochiales (inquit Declaratio) *Parochiales omnes ſuæ Diœceſis poteſt Epiſcopus viſitare, in quibus ſunt Sacerdotes Sæculares, ſiue Eccleſiæ ſint Regularibus ſubiectæ, ſiue etiamſi ſint Eccleſiæ Regularium, quando tamen cura exercetur per Sacerdotes Sæculares.*

Quintò probatur ex S. Rota, in Nullius, ſiue 25
Piſcienſi Iuriſdictionis, *Nouemb. de Anno* 1593. coram Penia, *tomo* 1. *Deciſionum illius, la* 336. *fol. mihi* 243. vbi ſic *num.* 1. decidit. Vtraque parte informante, fuit concluſum, quod expediretur cauſa ad fauorem Præpoſiti Piſcienſis, cum declaratione expreſſa, quod iuriſdictio quoad Capellam Sancti Ioannis Baptiſtæ, ſitam in Eccleſia Beatæ Mariæ Caſtri Bugiani, cui cura imminet animarum, in his, quæ concernunt adminiſtrationem Sacramentorum & quod perſonam, ſeu perſonas exercentes prædictam curam, ſpectaret ad Præpoſitum cummulatiuè *cum ea Iuriſdictione, quæ competit Abbati Monaſterij, cui dicta Eccleſia reperiebatur vnita*: nam cum Concilium Tridentinum, *ſeſſ.* 25. *de Regularibus, cap.* 11. concedat Ordinariis iuriſdictionem viſitandi perſonas exercentes curam animarum in Monaſteriis virorum, aut mulierum, ea in dubio cumulatiuè, non priuatiuè cenſetur conceſſa, ita vt Superiores procedere poſſint, ſicut poterant antequàm iuriſdictio aliis iudicibus delegaretur. Bartholus, in *L. 1. Cod. de Officio Præfecti Vrbis, & in L. 1. §. Hoc autem edictum, num. 7. ff. de Noui operis nunciatione & in L. Sanctio Legum, ff. de Pœnis.* Baldus *in L. vnica, §. Vbi autem, num.* 6. & 7. *Cod. de Caducis tollendis.* Aretinus, *conſil.* 102. incipit, *Spectabilis Domine, num* 1. Ancharranus, *conſilio* 164. *num.* 5. Verſic. *Nec ex eo quòd populus, de eius, conſil.* 3. Iaſon, *in L. Quòd in rerum, §. Si quis poſt, num.* 7. & *ſeq. ff. de Legatis* 1. vbi latè Aretinus. Abbas, in *cap. Cæterùm, num.* 9. & Felinus, *num.* 4. & ibidem communiter Canoniſtæ *de Iudiciis.* Cardinalis, in *Clementina* 1. §. 1. *num* 4. & 5. *de Hæreticis.* Ancharranus, Geminianus, Francus, & cæteri communiter, in *cap. Per hoc de Hæreticis, lib.* 6. Plenè Angelus, in *L. Teſtamenta*, quem ſolùm dicit Aretinus, benè fuiſſe loquutum de hac materia, & fuerat reſolutum in hac, coram Illuſtriſſimo Prælato, tunc Rotæ Auditore, 15. *Iunij*, 1590.

Hæc omnia Rota in allegata deciſione, in 26
qua ponderanda veniunt verba illa: *cum ea iuriſdictione, quæ competit Abbati Monaſterij, cui dicta Eccleſia reperiebatur vnita.* In quibus apertè ſentit, quòd Abbas, eo ipſo quòd habeat Eccleſiam ſuo vnitam Monaſterio, habeat iuriſdictionem ordinariam in

illam, & in perſona inibi curam animarum exercentes: & priuatiuam quidem, quoad Ordinarium loci, qui illam ibi habet delegatam ſolum, & cumulatinè cum eodemmet Abbate, in vim Concilij Tridentini, illam delegantis eo in capitulo, ex quo vt vidimus *num.* 20. probat Layman habere Abbates iuriſdictionem, & viſitationem in Vicarios Eccleſiarum ſuis Monaſteriis vnitarum. Quocirca S. Rota in Pampilonenſi Parochialis de Stella, 14. *Nouembris*, 1598. coram Cardinali Seraphino, *la* 1304. ſic *num.* 2. ad fauorem Abbatis mei Hyrachenſis Cœnobij, cui Parochialis illa S. Ioannis eſt vnita, de cuius iuribus agebatur, Videlicet.

27 Secundò, hanc donationem ſortitam fuiſſe effectum, & ex obſeruantia comprobari arguunt teſtes examinati pro Abbate, qui probant Abbatem à quinquaginta annis, & citrà percipere medietatem decimarum, ac fructuum, & oblationum, item tertiam partem pedis Altaris, & prouidere de Beneficiis, *viſitare, excommunicare, prædicare*, & *computa exigere.* Qui quidem omnes actus comprobantur per teſtes Vicarij, & Beneficiatorum, vt benè deducitur in facto. Hæc omnia Rota.

28 Hîc occurrit difficultas, An in caſu contrarietatis ordinationum Epiſcopi Diœceſani, & Abbatis Monaſterij cui Parochialis Eccleſia reperitur vnita, præualere debeat præceptum Epiſcopi, an verò Abbatis præceptum?

Reſpondeo ſubdiſtinctione, adhuc in caſu quòd Epiſcopus ordinare valeat, aut præcipere aliquid in Eccleſiis vnitis ad menſam Regularium præter neceſſaria ad decentem Sanctiſſimi Sacramenti conſeruationem, ad decorem adminiſtrationis Sacramentorum, vaſa, & paramenta ſacra, & curam animarum: de quibus ſolum poſſe cognoſcere, & circa ea ordinare, & præcipere, ait P. Franciſcus Pelizzarius, *in Manuali Regularium tomo* 2. *part.* 1. *tract.* 8. *cap.* 4. *num.* 116. quatenùs ex Franciſco Leone, *in Theſauro, part.* 2. *cap.* 31. *num.* 3. docet non poſſe Epiſcopum præcipere, vt Eccleſia, aut Sacriſtia reficiatur, neque ad id partem fructuum ſequeſtrare. Quorum doctrinam allegaui *in quæſtionibus Paſtoralibus, de Iure Parochi vnitarum Eccleſiarum, part.* 1. *quæſt.* 2. *de Diuiſione Beneficiorum, diuiſ.* 1. *num.* 9. in caſu igitur quod Epiſcopus ordinare poſſit, & præcipere abſque limitatione iſta in præfatis Eccleſiis, diſtinctione vtor. Aut contrarietas Decretorum, ſeu ordinationum eſt in his, quæ ad iura Prælati Regularis, & Monaſteriis, cui Eccleſiæ ſunt vnitæ ſpectant; aut in aliis rebus. Si ſecundum, præualere debet Epiſcopi ordinatio. Et in hoc caſu intelligo Pelizzarium, *verſic. Addo*, & S. Rotam in modo reddita Deciſione coram Penia, in qua ſic *num.* 2. lego Præterea, vt omnis ambiguitas tolleretur, placuit Dominis vlteriùs declarare in ſententia, quod ſi hac in materia (curæ ſcilicet animarum, & adminiſtrationis Sacramentorum) contingeret Præpoſitum facere Conſtitutiones, ſeu Decreta diſcrepantia à Decretis Superiorum Regularium, tunc Præpoſiti Decreta præualere, & obſeruari deberent. Hæc Rota.

29 Si autem primum, Decreta, & præcepta Superiorum Regularium, præualere debere cenſeo. Ducor, *Primò* ob Canonem *Viſis, el* 1. 16. *quæſt.* 2. dicentem, Quomodò poſſeſſoris iura cognoſcentur, & ſuarum rerum ſibi tributa reddentur, vbi quod ſuum eſt, per alterum datur, & cum voluerit aufertur. Hæc ibi. *Secundò* moueor, ob ea quæ docet Lambertinus, *de Iure patronatus, part. lib. quæſt.* 1. *principali, artic.* 6. *pag. mihi* 122. vbi inquirit, *Eccleſia patronata Rector, cui obedire debeat: Patrono, an Ordinario?* & reſpondet. Pro obſeruantia conſtitutorum à Fundatore, & pro honore exhibendo Patrono, & in conſiſtentibus in onere ipſius, & alimentis præſtandis, Patrono inopi, dicerem, Rectorem Eccleſiæ potiùs debere obedire ipſi Patrono, & exequi ea, quæ debet, & Patrono debentur de Iure, virtute Iuris patronatus, vel ratione modorum appoſitorum per Fundatorem in limine fundationis, quàm Epiſcopo mandanti oppoſitum fieri: cum illa non poſſint immutari per Epiſcopum: immò neque per Legatum à Latere: & quod fortius eſt, nec præſumitur Papa id agere velle, vt proximè diximus. In Patrono verò Eccleſiaſtico, dicerem idem quoad Epiſcopum, non autem quoad Legatum à Latere, vel quoad Papam, qui poſſunt, & Papa præſumitur velle derogare.

Omnia iſta Lambertinus, ex quibus conuincitur, quòd data contrarietate prædicta inter Epiſcopi, & Prælati Regularis Decreta in iis, quæ ad iſtum, & ſuum ſpectant Monaſterium, ſiue Vicarius Eccleſiæ vnitæ Regularis, ſiue Sæcularis Clericus ſit, tenetur potiùs Prælato obedire Regulari, quàm Epiſcopo: quia Prælatus Regularis cum ſuo Conuentu Patronus eſt Eccleſiæ vnitæ: & etiam, quia illius habet dominium.

Ex dictis bene colligitur, grauiter, & lethaliter quidem peccare, non ſolùm Epiſcopos, eorum Vicarios, Viſitatores, & alios miniſtros aliquid ordinantes, diſponentes, & mandantes contra iura, quæ Regulares habent in ſuis Eccleſiis, tam quoad ius, quod habent ad viſitationem illarum, ad Parochialia in illis exercenda, ad prouidendum de Vicariis, ſeu Capellanis amouibilibus, de Beneficiariis, ad percipiendas Decimas, Primitias, & alia quælibet emolumenta, quæ eis competunt ratione Eccleſiarum, eorum Monaſteriis annexarum, &c. Sed & ipſos Vicarios, Beneficiarios, & quaſcumque alias perſonas illorum mandata, & ordinationes exequentes, & contra iuſtitiam delinquere cum reſtitutionis onere, ita vt abſolui nequeant, niſi ſatisfactione conuenienti præſtita, & reſtitutis, non ſolùm iuribus, aut rebus ablatis, ſeu impeditis, ſed etiam expenſis factis in litibus, ſi quas ob huiuſmodi facinus, ſequuti fuerint Regulares. Neque excuſationem habebunt, qui talibus obediunt ordinationibus, in tremendo Dei iudicio, eo quòd de mandato id faciant Prælati, Epiſcopi ſcilicet, aut alterius illius Officialis, ſeu miniſtri, quia cum iſti nulliter, & iniuſtè id ordinauerint, & ſine iuriſdictione, illi debuerunt eis non obedire.

Sextò probatur Prælatos Regulares habere iuriſdictionem ordinariam, & quaſi Epiſcopalem in Eccleſiis vnitis ſuis Monaſteriis.

Quia

Quia huiuſmodi gaudent iuriſdictione in ſuis Monaſteriis, & in locis aliis ſuis Regularibus, & priuatiuam quidem. Vndè Paſqualigus, *de Sacrific. Miſſæ, tom. 1. 493. numero 5.* loquens de facultate Epiſcopo conceſſa *ſeſſ. 22. Trid. in Decreto de ſeruand. & vitand. in celebrat. Miſſ.* Sic ait. Quanquam exiſtimo, quòd nunquam Epiſcopi in hac materia habuerint iuriſdictionem, quoad Regulares, quando celebrant in locis propriis exemptis, qualia ſunt Monaſteria, Grangiæ, Hoſpitia. Quia Concilium ſolùm dat facultatem ſupra Regulares quantumuis exemptos, *Sed non extendit ipſorum iuriſdictionem, quoad locum, ſed illam relinquit intra terminos Diœceſis, atque adeò non dat iuriſdictionem exercendam in locis exemptis, & quæ licet ſint in Diœceſi, non ſunt tamen de Diœceſi.* Nam, cùm alia ſit exemptio locorum eorundem Regularium, vtpotè ſpeciali diſpoſitione Apoſtolica ſtabilita, vt dixi *in qq. Canonic. q. 176. n. 2. Centuria 2.* Opus fuiſſet quod Concilium expreſſiſſet, quod non ſinant Epiſcopi celebrare extra Eccleſiam, &c. etiam in locis exemptis. Verum hoc non diſpoſuit Concilium. Hæc Paſqualigus. Sed Eccleſiæ per vnionem dictam fiunt Regulares, & Monaſteriis, quibus vniuntur, ſubiiciuntur. Huiuſmodi enim vnio, dicitur vnio acceſſoria, & ſubiectionis, vt cum Rebuffo *in Praxi Beneficiorum parte 1. tit. de Vnionibus Beneficiorum, num. 12.* Garcia de Beneficiis, *part. 12. capite 2. numero 6. & 7.* Gonzalez, *ſuper Regulam 8. Cancellariæ, Gloſſa 5. numero 27.* Viuiano, *in Praxi, de Iure patronatus, parte 3. lib. 14. capite 5. numero 6.* poſt Innocentium, *in capite Nouit, numero 1. Ne Sede vacante*, Hoſtienſem, *in Summa, lib. 3. tit. Ne ſede vacante, numero 5.* dixi in *Quæſtionibus Paſtoralibus, parte 2. quæſt. 2. numero 6.* Ergo iuriſdictionem ordinariam, & quaſi Epiſcopalem habent in his Eccleſiis vnitis Monaſteriis, iſtorum Prælati. Minor, quoad primam probatur partem, cùm, ex vna, & altera Sacræ Rotæ Deciſione, in Pampilonenſi Vicariæ de Stella, ad fauorem Abbatis, & Conuentus Hyrachenſis Cœnobij. In vtraque enim habetur, Eccleſiam Sancti Ioannis de Stella eſſe Regularem, ratione ſcilicet vnionis illius Abbati, & Conuentui factæ. Prima, edita fuit 14. *Decembris, de Anno* 1648 coram Othobono. Secunda, 26. *Maij*, 1653. coram Meltio. Ex ex altera in Pampilonenſi Iurium Parochialium, 29. *Ianuarij*, 1663. ad eorundem fauorem, contra Vicarium de Mendauia, coram R.P.D. Beuilaqua. In primis duabus declaratur Eccleſiam S. Ioannis de Stella eſſe Regularem, & in tertia idem deciditur de Eccleſia. S. Ioannis de Mendauia, ratione vnionis, quam vtraque habet Eccleſia ad Abbatem, & Monachos dicti Hyrachenſis Cœnobij. Et benè quidem. Quia vti probaui vbi *proximè part. 2. quæſt. 6. num. 8.* cum Thoma Sanchez, *lib. 7. operum Moralium cap. 29. n. 148.* allegante Gregorium Lopez, *lege 3. tit. 12. partita 1.* cum Emmanuele Roderiq. *tom. 1. Quæſtion. Regular. quæſt. 20. artic. 1.* & Petro Peruſio, *de Vnione Eccleſiarum, cap. 2.* ab eodem Emmanuele allegato, cum Azorio, *Inſtitution. Moral. part 2. lib. 6. cap. 28 quæſt. 2.* Ælìgio Baſſæo, *tomo 1.* verbo *Beneficium I. num. 2.* Hieronymo Roderiquez, *in Compendio Quæſtion. Regular. reſolut. 15. num. 2.* & Franc. Pelizzario *in Manuali Regularium tom. 2. tract. 8. cap. 4. num. 113. verſic. Addo*, hic, inter alios, eſt vnionis acceſſoriæ, ſubiectionis, & ad menſam effectus, vt Eccleſia Sæcularis, per vnionem eius Eccleſię Regulari factam, fiat Regularis. 31

Tum etiam probatur minor. Quia effectus vnionis etiam eſt, vt Eccleſia acceſſoriè alteri vnita, fiat exempta, & libera, ſi libera ſit, & exempta Eccleſia, cui vnitur, vti *eadem quæſt. 6. num. 22.* probaui authoritate P. Ioannis Azorij *vbi proximè*, & noſtri Tamburini, *de Iure Abbatum, tomo 3. diſput. 15. quæſito 5. n. 5.* & hac efficaciſſima ratione. Quia Eccleſia per vnionem acceſſoriam ſuipſius alteri factam, amittit proprias prærogatiuas, qualitates, & priuilegia, immò & naturam ſui Beneficij, & acquirit prærogatiuas, qualitates, priuilegia, & naturam Beneficij Eccleſiæ, cui vnitur, in quod quaſi transformatur, vti expreſsè docet Gloſſa, in *capite Recolentes, §. Cæterum, verbo Coaptent, el 3. de Statu Monachorum*, ibi. Et ita id, quod aggregatur alij, ipſius naturam imitari debet. *Et in cap. Nouit, verbo Vniendo, el 1. Ne Sede vacante*, ibi. Sed ſi vna vnitur alteri, ſecundùm hoc, illius naturam, & conſuetudinem, & priuilegia aſſumit, cui vnitur. *Et in Can. Et temporis, 16. quæſt. 1.* ibi. Si vna vnitur alteri, ſecundùm hoc illius naturam, & conſuetudinem, & priuilegia aſſumit, cui vnitur, & peribunt iura illius Eccleſiæ, quæ vnitur. Et ità etiam docent Petrus Gregorius, *de Beneficiis, cap. 20. de Vnione, numero. 15. prope finem* Rebuffus, *in Praxi de Beneficiis, part. 1. tit. de Vnionibus, numero 57. fol. 284.* Nicolaus Garcia *de Beneficiis, parte 12. capite 2. numero 14. 17 & 18.* Gonzalez, *ad Regulam 8. Cancellar. gloſſa 5. §. 7. num. 12 15. 25 32. & 33.* Leſſius, *de Iuſtitia, & Iure, lib. 2. cap. 34. dubitat. 27. numero 148.* Barboſa, *de Poteſtate Epiſcopi, allegat. 66. num. 34.* Graña, *in Catena Iurium, tom. 2. tit. 5. de Prebendis, & dignitatibus*, ad textum in *cap. De multa, numero 8.* Bartholom. Gauantus, *verbo Beneficiorum vnio, num. 25.* Bauny, *in Praxi Beneficiorum, diſputat. 8. quæſt. 4. verſic. Prima, & Tertia.* Layman, *lib. 4. tract. 2. cap. 9. numero 2. verſic. Alter modus eſt*, ex Gloſſa, *in cap. Super eo, verbo Non obuiet, de Prabendis, lib. 6* Caſtrus Palaus, *tomo 2. tract. 13. diſputat. 6. punct. vlt. §. 1. num. 7.* Tamburinus, *de Iure Abbatum, loco citato num. 4.* Thomas Delbene, *de Parlamentis, dubitat. 4. ſect. 21 ſubſect. 8. num. 7. pag. mihi 195.* cum Nauarro, *in Manuali, cap. 25. num. 126.* Ioannes Baptiſta Lezana, *tomo 4. conſulto 15. numero 24.* Vndè Angelus relatus à Garcia, *Conſilio 247.* Beneficium vnitum (ait) ita ſequi naturam, & qualitatem Monaſterij, cui vnitur, vt ſi aliqua Beneficia Sæcularia ſpectarent ad collationem Beneficij vniti, poſſint ratione vnionis, & naturæ, & qualitatis Beneficij, cui vnitum eſt, conferri Regularibus perſonis. Quæ Angeli doctrina, ſequuta eſt à Cardinali Tuſcho, *Volum. 1. litt. B. concluſ. 76. num. 3.*

Dictis addo S. Rotam, in Seguntina dimidiæ annatæ, 7. *Maij*, 1607. coram Manzanedo, apud Farinacium, *tom. 3. Deciſionum*

la 199.

la 199. hoc argumentum, *numero* 5. conſicientem. Vlteriùs, quia huiuſmodi Beneficia ſunt vnita, & annexa iſti Abbatiæ.... Sed ſic eſt, quòd Beneficium vnitum conuertitur in naturam eius, cui fit vnio, & amitit nomen antiquum, Rota *Deciſ.* 11. *numero* 3. *de Rebus Eccleſiæ*, in antiquis, Oldradus *vbi ſuprà* (ſcilicet *conſil.* 257. *num.* 15. *&* 19) Ancharranus, *in cap. Acceſſorium*, *num.* 2. *de Regulis Iuris*, *in* 6. Caſſad *deciſ.* 13. *num.* 1. *ſuper Reg.* Gomez, *in Regulam*, *de Infirm. quæſt.* 15. *num.* 1. Et ſic iſta Beneficia Abbatiæ vnita, fuerunt conuerſa in naturam ipſius Abbatiæ, &c. Hæc S. Rota: Ergo Eccleſiæ Regularibus vnitæ, Regulares ſunt, & eandem ſubiectionem recognoſcunt Superioribus Monaſteriorum, quam eiſdem recognoſcunt Eccleſiæ intra Monaſteriorum clauſtra exiſtentes, & eiſdem qualitatibus potiuntur, & gaudent.

32 Sextò probatur, ex Bulla Leonis Decimi, in Concilio Lateranenſi, *ſeſſ.* 11. edita. Pro nobis ibi eſt. Ad conſeruandam inter Epiſcopos, & eorum Superiores, ac Prælatos, & Fratres huiuſmodi mutuam charitatem, & beneuolentiam diuinique cultus augmentum, pacémque & tranquilitatem vniuerſalis Eccleſiæ ſtatus, quòd ità demùm fieri cognoſcimus, ſi vnicuique quantum fieri poteſt, *ſua iuriſdictio conſeruetur.* Sacro approbante Concilio, ſtatuimus, & ordinamus, quòd Epiſcopi, & eorum Superiores, & alij Prælati præfati, Parochiales Eccleſias ad eoſdem Fratres ratione locorum ſuorum legitimè ſpectantes, *quoad ea, quæ ad Parochianorum curam, & Sacramentorum conſeruationem, adminiſtrationémque pertinent*, ſine tamen Viſitatorum inſolito grauamine, vel impenſa, viſitate, & illarum curam gerentes, & circa illam delinquentes, ſi Religioſi fuerint, iuxta ipſius Ordinis regularia inſtituta intra ſepta regularis loci: Seculares verò Presbyteros, & Fratres huiuſmodi beneficia obtinentes, liberè tanquàm ſuæ iuriſdictioni ſubiectos punire.

Hæc Leonina, & Conciliaris Conſtitutio, incipit, *Dum intra mentis Arcana reuoluimus*, in publica ſeſſione edita, 19. *Decembris, Anno Incarnationis Dominicæ* 1516. reddita à Seuerino Binio, *tomo* 4. *part.* 2. *Conciliorum*, *pagina mihi* 122. per quam apertè demonſtratur, Regulares Prælatos iuriſdictionem habere in Eccleſiis Parochialibus ad eos, & Monaſteria ſua ſpectantibus, & in Presbyteris Regularibus, & Secularibus eiſdem Eccleſiis deſeruientibus: & Epiſcopos, & alios Ordinarios locorum, habere etiam iuriſdictionem in dictis Presbyteris, ſolùm *quoad ea, quæ ad Parochianorum curam, & Sacramentorum conſeruationem, & adminiſtrationem pertinent*, & non in aliis. Quod certè mihi in dubium, euidens eſt. Quia ibi intendebat Summus Pontifex, & cum eo Concilium illud Generale, declarare, quæ eſſent de iuriſdictione Regularium, & de eorum facultate, & quæ de Ordinariorum, & Diœceſanorum, iuriſdictione, vti per ſe patet ex illis proœmij verbis, *ſi vnicuique quantùm fieri poteſt, ſua iuriſdictio conſeruetur*: & perueniendo ad declarationem iuriſdictionis, quam habent Diœceſani reſpectu Eccleſiarum ad Regulares ſpectantium, ſolùm exprimit quam habeant in Presbyteris earum, *quoad Curam, & Sacramenta.* Ergo excludit Diœceſanos, à iuriſdictione, in omnibus aliis, tam reſpectu Presbyterorum, quàm Eccleſiarum: quia qui vnum exprimit, & aliud tacet, cenſetur excludere quod tacet *cap. Nonne, cl.* 5. *de Præſumptionibus* & conſequenter illam ad Regulares pertinere declarat.

Quartò, pro Dubij reſolutione, ſuppono, 33
Abbates dictæ noſtræ Congregationis Benedictinæ, Hiſpanæ vſum habere Pontificalium. Alexander enim Papa Quartus, Anno 6. ſui Pontificatus, in Conſtitutione *Dilecto filio*, *la* 106. Bullarij. authentici dictæ Congregationis, *folio* 217. ſic Abbati Sancti Facundi conceſſit. Sanè petitio tua nobis exhibita continebat: quod tibi, & ſucceſſoribus tuis authoritate Apoſtolica eſt conceſſum, vt in Miſſarum ſolemniis, & conſuetis horis, poſitis in Monaſterio veſtro, & Eccleſiis ei ſubiectis, ſolemnem Benedictionem, more Pontificum elargiri. Nos itaquè tuis ſupplicationibus inclinati, volentes tibi gratiam facere ampliorem, vt tu, & ijdem ſucceſſores vbiquè de licentia locorum Diœceſanorum, in huiuſmodi ſolemniis, & horis poſitis dare Benedictionem huiuſmodi, tibi, eiſdemque ſucceſſoribus authoritate præſentium indulgemus.

Innocentius Papa Octauus, *Anno* 1495. conceſſit Abbati Sanctæ Mariæ Nagerenſis, in Bulla *Inter Curas*, *la* 119. eiuſdem Bullarij, *pag.* 253. Mitra, Annulo aureo, Sandaliis, & Baculo Paſtorali vti, & in dicto Monaſterio Nagerenſis, ac in aliis ſibi ſubiectis Eccleſiis, & Capellis, infra Miſſarum & Veſperarum ſolemnia, benedictionem ſolemnem ſupra populum, dummodò in Benedictione huiuſmodi, aliquis Antiſtes, aut dictæ Sedis legatus præſens non fuerit, elargiri.

Similem conceſſionem fecit Iulius Papa Secundus Abbati Sancti Amiliani de la Cogolla, *Anno* 1505. Adeſt eius Bulla in dicto Bullario Congregationis, *fol.* 239.

Clemens Papa Septimus, Abbati mei Hyrachenſis Cœnobij conceſſit, Anno ſui Pontificatus Octauo, in Bulla, *Expoſcit*, *la* 122. *fol.* 240. Mitra, Annulo, & aliis Pontificalibus inſigniis liberè vti poſſe, nec non, quòd in dicto Monaſterio Benedictionem ſolemnem ſuper populum, poſt Miſſarum, & Veſperarum ſolemnia, dummodò in Benedictione huiuſmodi aliquis Antiſtes, vel Sedis Apoſtolicæ Legatus præſens non fuerit, elargiri.

Clemens deniquè Octauus, *Anno* 1596. ad fauorem omnium, & ſingulorum Abbatum præfatæ Congregationis Benedictinæ Hiſpanæ Bullam expediuit, incipit, *Vt ea, quæ*, quam in Diſquiſitione, *numero* 11. recenſui, per cuius tenorem approbauit Decreta Sacræ Congregationis Concilij Tridentini Interpretum, per quæ declaratur poſſe Abbates, etiam non Benedictos omnia Pontificalia exercere in Eccleſiis Monaſteriorum, & in limitibus eorum.

Et licet præfata, & alia priuilegia, recenſitis ſint Abbatibus conceſſa, illis omnibus gaudent cœteri eiuſdem Congregationis Abbates, 34
per multa Summorum Pontificum diplomata, Eugenij

Eugenij ſcilicet Quarti, in Bulla, *Etſi ex debito, n.21.la 7. præfati Bullarij, & in Bulla* 44. incipit, *Beatiſſime Pater, n.*14. Alexandri Sexti, in Bulla, *inter cæteros, n.3. la* 21. & Clementis Octaui, in Bulla *Romanus Pontifex, n.2.la* 123. Quæ vtique omnes, quia conceſſa toti Cõmunitati Religioſæ, Congregationíque in perpetuum, habentur pro inſertis in corpore Iuris communis, & latè debent interpretari. Sanchez, *de Matr. to 3.lib.8. diſp.1.n.13.pag. mihi* 6. cum Oldrado, *conſ.300. n.4. verſ. Conſiderandum*, & Henriquez alios allegante, *lib. 7. de Indulgentiis, c.22.n.3. & c.24.n.4 in fine.* Ægidius Coninck, *de Sacram. diſp.33.dub.2.n.16.pag.70.* Ioan. Caramuel, *in Theologia Fundamentali, ſub n.945.verſ. Priuilegia*, cum Bonacina, *to 2 diſp.1.q.6.pag.7.n.4.* Marcus Vidal, *in Arca Vitali, de Caſibus reſeruatis, Inquiſ.1.n.48.97. & 127.* Thom. Delbene, *de Parlamentis, dub.4. ſubſect.33.n.2.p.140.* Aſcanius Tambur. *de Iure Abbatũ, to.1.diſp.16.quæſ.5.n.14.* cum Salas, *diſp. 20.ſect.10.n.15.* & Azorio, *Inſtit. Moral. p.1.lib.5.c.23. q.3.* Ioan. Bapt. Lezana, *in Summ. QQ. Regul to.2.p.4. verbo Priuil.n.9. & to.4. conſulto* 40. *n.102. & in Appanagio, dub.7.n.*138. ad calcem operis, cum Suarez, *de Leg. lib.8.c.27. n.7.* Alexandro Calcanet, Ancharam, Menochio, *de Præſumpt lib.6.præſump.84 n.18.* Sylueſtro, *verbo Priuileg.q.3.* Tiraquellium, *de Priuilegiis piæ cauſæ, priuleg.*162. & Layman, *lib.1.tr.4.c.23.n.5.* Pelizzarius, *in Manuali Regul. tom.2.tr.8.c.1.n.142.* Caſtrus Palaus, *to.1.tract.3.diſp.4.q.10.n.5.* cum Salas. *de Legib. diſp.19.ſect.8.n.52. & diſp.20.n.99. verſ Sextò.* Bonacina, *eodem tr. diſp.2.q.3.punct.9.§.1.n.5.* & Bruno Chaſſaing *de Priuil. Regul. tr.1.c.5.propoſ.5.* ex D. Th. *in Opuſc. contra impugnãtes Religionem, c.64. columm. penult.* Compendio Priuilegiorum Minorum, *tit. Priuil. in fine.* Marcelino à S. Benedicto, *verbo Priuil. in Notabilibus* & ex Iaſone, *in c.fin.n.19. & 20. de Conſt.*

35 Immò & quodlibet priuilegium Principis, quoties in tertij non cedit præiudicium, debet amplè interpretari. Azorius, *p.1.lib.5.c.23.q.2.* Palaus, *p.1.tr.4.diſp.4. punct.3.§.4.n.1.* Laurent. de Peyrinis, *de Priuil. to.1. ad Conſtit.10. Clem. VII.n.10. &* 14. Caramuel, *dicto fund.* 38. *n.944. in fine*, cum Filliucio, *tr.8.c.10.n.261.* Chaſſaing, *de Priuil p.2.tr.8.c.1.prop.1.v. Obſerua tamen* 1.

36 Et quoties dubium adeſt circa intelligentiam priuilegiorum noſtrorum, quantùm illorum patiuntur verba, ad fauorem noſtrum interpretari debent. Ita Alexander Papa Sextus noſtræ Valliſoletanæ Congregationi Hiſpanæ conceſſit Kalend. April. de *Ann.* 1501. cuius priuilegij meminerunt Emmanuel Roderiquez, *tom.1. QQ. Regul.q.63.art.7.ver. Secunda via.* Chaſſaing, *de Priuil. Reg. tr.1.c.4.prop.2.* & penes eum Portel, *verbo Priuilegiorum Declaratio, n.*76 & Compendium Societatis Iesv. Ex quibus cõcludit Bruno Chaſſaing, quòd quando ſunt duæ opiniones, ſeu ſententiæ contrariæ, quòd valeat, aut non valeat priuilegiũ; quòd ſit reuocatum, vel non cenſendum valere, & non eſſe reuocatum, & recenſito Cardinali in Clementina *Archiepiſc. la 2. de Priuil. §. Si tamen, n.2. &* 3. aſſerente, quòd exemptis, & priuilegiatis nõ præiudicatur in ſuo priuilegio, niſi quatenùs exprimitur; ſic infert. Ergo iuxta illum, cùm nullum dubium exprimat aliquid cõtrarium priuilegio, dubio aliquo interueniente, in fauorem priuilegij eſt interpretandum, & concludendum. Quæ quidẽ illatio, cõmunis omni probatur priuilegio.

Idem priuilegium conceſſit idem Alexander VI. Congregationi Caſinenſi, ſeu S. Iuſtinæ, cuius meminit Paulus Papa III. in Bulla *Benignitas, la* 15. Bullarij Cherubini, *to.1.pag.mihi* 721. §.7. dicens. Et demum Alexander prædeceſſor præfatus, motu proprio, voluit, & declarauit, quicquid dubij in huiuſmodi priuilegiis, ſeu aliquo eorum pro tempore emergeret, datâ verborum ambiguitate, & variâ peritorum interpretatione, in fauorem dictæ Congregationis, ac locorum particularium eius interpretari. Et §.11. de nouo eidem Congregationi hoc priuilegium ipſe Paulus conceſſit *Non. Nouemb. Ann. Incarn. Dom.* 1537. in reddita Bulla, quâ etiam noſtra Hiſpana Cõgregatio gaudet, ſicut & aliis omnibus conceſſis, & gaudebit concedendis præfatæ Caſinenſi Congregationi, & quodlibet Monaſterium, locus, & perſona illius, per communicationem ampliſſimam priuilegiorum.

§. II.

Quæſitui reſpondetur propoſito.

BREVIARIVM.

Abbas.

Exercere poteſt Pontificalia in Monaſterio ſuo, & in omnibus annexis, etiamſi per Clericos deſeruiantur Sæculares. n.37.38.

Abbates Benedicti, & quibus conceſſum eſt, vt ea omnia facere poſſint, quæ poſſunt facere Benedicti, Tonſuram, & minores Ordines ſubditis Regularibus poſſunt conferre. & alia exercere Pontificalia in Eccleſiis, & limitibus Monaſteriorum ſuorum. n.42.

Circa vſum Pontificalium procedunt à pari cum Epiſcopis, n.37.

Cura.

Cura animarum Eccleſiæ ad menſam vnitæ non exercetur à Vicario nomine proprio, ſed illius, cui vnita reperitur, & ad illius libitum, nomine. n.45.

Per vnionem Eccleſiæ alicui factam, cura illius ad eum transfertur. n.45.

Eccleſia.

S. Ioannis de Stella ædificata eſt ab Abbate, & Monachis Hyrachenſibus. n 44.

Eſt illis vnita Iure pleno, quoad ſpiritualia, & temporalia. n.45. & 46.

Abbas, & Præſidens Cœnobij, ſunt illius veri Rectoris, & Parochi. n.45.

Eccleſia iſta Regularis eſt. n.48.

Poteſt Abbas Hyrachenſis in illa omnia Pontificalia exercere propriâ ex authoritate. n.49.

Vnio laborant Decretum Sacræ Congregationis, obtentum à Vicario, & Beneficiariis, ac Parochianis, anno 1617. *& Breue Vrbani Octaui, pro illius confirmatione, & obſeruantia, de anno* 1631. à n.41.

Ius patronatus.

In Eccleſiis ad Regulares pertinentibus, non acquiritur Ius patronatus, niſi de priuilegio Apoſtolico. n.48.

Priuilegia.

Sæpè conceduntur ad ea, quæ iam obtinebantur. n.49.

Priuilegia vni ex noſtris conceſſa Monaſteriis, reliquis communia ſunt. n.34.

Vicarius.

Eccleſiæ vnitæ Vicarius, ab eo deputari debet, cui illa vnita eſt. n.46.

Data quaſi poſſeſſione deputandi Vicarium amouibilem in vna Eccleſia Abbatiæ vnita, manutentio datur ad deputandum amouibilem in aliis eidem vnitis n.50.

Viſitatio.

Qui eſt in quaſi poſſeſſione viſitandi vnam Eccleſiam Abbatiæ vnitam, manutenetur in quaſi poſſeſſione viſitandi alias eidem Abbatiæ vnitas, eſto illa non probetur. n.50.

CONCLVSIO.

ABbates Congregationis Benedictinæ Hiſpanæ, 37
nulla obtentâ, nec petita quidem licentiâ Diœceſanorum, exercere licitè, & liberè poſſunt Pontificalia in ſuis Monaſteriis, & in omnibus locis, & Eccleſiis dictis Monaſteriis ad menſam vnitis, etiamſi illis per Clericos deſeruiatur Sæculares.

Hanc concluſionem tenet Aſcanius Tamburin. *to.1. de Iure Abbatum* in epiſtola ad Lectorẽ, ibi: Verũ cum in

in Eccleſiaſtica Hierarchia Abbates in Prælatorū appellatione communicent cum Archiepiſcopis,& Epiſcopis,*c.Decernimus de Iudiciis*,& quoad Pontificalia, pari greſſu procedant,*c. Vt Apoſtol.de Priuil. in 6.* & textus *in L.illud,ff.Ad Leg.Aquiliam,& L. A Titio ff.de Verb.oblig.*Et quando aliquid committitur Ordinariis locorum, commiſſum etiam intelligatur Abbatibus, niſi ſubiecta materia aliud expoſcat. Gloſſa *in c. Ordinariis, verbo Locorum,de Officio Ordinarij, in 6.* vbi cōmuniter DD.& Abbates exempti Ordinarij appellantur à Nauarro,*conſ.9.tit.de Priu.*Decio,*conſ.*121. Panormit.*c.Vt fama, n.6. de ſent. excom.* & aliis apud Eraſm.Cochier, *de Iuriſd. Ordin.in exemptos,p.*1.*q.*1. *n.9.& diſp* 21.*quæſ.*2. *à n.*3.in ſequentia prorumpens. Sed cum Abbas circa vſum Pontificalium procedat à pari cum Epiſcopis,& cum omnibus,quibus talis vſus permiſſus eſt, vt *in c. Apoſtol. de Priuil.in 6.* & ſicut Epiſcopis, & Archiepiſcopis de Iure conceditur talis vſus,non ſolū in Eccleſia Metropolitani,& Cathedrali,ſed etiam in qualibet Eccleſia ſuæ Prouinciæ, vt in dicto *c.Cum ſis:*ita & Abbati etiam in Eccleſiis aliis,& Beneficiis vnitis eſt permiſſus talis vſus: cum etiam in ipſis locis habeat iuriſdictionē.Vnde cùm militet eadē ratio in Abbate, quæ militat in Epiſcopo, idem ius in eodem militare debet;iuxta *text. in L.Illud.ff.ad Leg. Aquil.& L.à Titio.ff.de verbor.obligat.* De qua re dubium non eſt:quia poteſtas exercendi Pontificalia,non ſolum in Eccleſia propria,ſed etiam in aliis ſibi pleno Iure ſubiectis, competere noſcitur Abbatibus per textum *in dicto c.vt Apoſt.*& per *c. Abbates eodem tit. & lib.6.*& per priuilegia ſpecialia ſuper eis cōceſſa à Sede Apoſtolica,&c. Hæc omnia Adamus & Abbas Tamburinus.Libuit reddere verba Alexandri Papæ Quarti, *in dicto c. Abbates*, pro Tamburino,& nobis prolata. Huiuſmodi illa ſunt, (quod quidem caput tertium eſt *in tit.de Priuil.in 6.*) Videlicet.

38 Abbates, quos Apoſtolica Sedes,in exhibitione benedictionis ſuper populum ſpeciali priuilegio inſigniuit:in Eccleſiis,quæ ad eos pertinēt pleno Iure,quando in eis diuina officia celebrant, poſſunt poſt Miſſarum ſolemnia, & veſpertinas,ac matutinas laudes, benedictionem ſolemnem ſuper populum elargiri. Hactenùs textus.Gloſſa autē verbo *Pleno Iure*,explicat quænam Eccleſię ad Abbates pleno pertineant Iure,dicens.Scilicet in ſpiritualibus,& tēporalibus.Supra eodem,*Cum & plantare,§.in Eccleſiis*,& ſupra *c. Quoniam per confeſſionem.* Ioan.item Andreas, addit ibi pro maiori explicatione,ex Ancharrano,Alanū ſcripſiſſe, quod tunc Eccleſiæ pleno Iure pertinent ad Monaſteria, quando in eis Sacerdotes inſtituunt;&omnes obuentiones percipiunt, præter ſtipendia miniſtrorum. *De Prabendis, Auaritia, c.De Monachis,el* 16. *q.*2. *in Summa.* Hæc Ioan. Andreas.Idem lego in Doctiſſimo Pace Iordano, ex eiſdem Iuribus & Doctoribus.Illum recenſui *ſuprà n.*1. huius *dub.*11.*verſ. Eccleſia autem.* Et quod eiuſmodi ſint Eccleſiæ ad Cœnobium Hyrachenſe pertinentes, *n.*13.*verſ. Vltimo caſu*, oſtendi.

39 Præter probationem efficaciſſimam,quæ pro noſtra concluſione ex Iuribus, Gloſſis, & Doctoribus allegatis reſultat,addere libuit, ex ratione, aliam non leuem. Huiuſmodi illa eſt. Ad exercenda Pontificalia licitè in aliquo loco, præciſè neceſſaria eſt in illa exercente, præter illorum vſum, & ſufficit iuriſdictio reſpectu illius loci,aut licentia ſaltem inibi illam habentis,& qui vtramque obtinet, benè illa, & licitè exercere poteſt. Vtrumque *n.*1.demonſtraui,ex Conc.Trident.*ſeſſ.6.de Refor.c.*5.& aliis Iuribus, Gloſſis, & Doctoribus.Sed Abbates præfatæ Congregationis Benedictinæ Hiſpanæ habent vſum Pontificalium,vti vidimus *n.*33.&habent etiam iuriſdictionem ordinariam,& quaſi Epiſcopalem,non ſolùm in ſuis Monaſteriis,&in Prioratibus, Grangiis, ac in aliis locis, & Eccleſiis ad eadem pertinentia Monaſteria, vti prolixè **à num.8.** oſtendi. Ergo exercere benè poſſunt, liberè,& licitè dicta Pontificalia,nulla obtenta, aut petita quidem Diœceſani licentia,non ſolùm in Eccleſiis intra Cœnobiorum clauſtra exiſtentibus, ſed etiam in omnibus locis prædictis, & in Eccleſiis Parochialibus eis vnitis,& eorū Cōuentibus, etiamſi per Clericos illæ deſeruiantur Sæculares.

Sed obiicies. Vſus Pontificalium dictis Abbatibus conceſſus,reſtrictus eſt ad Monaſteria ſua,ita declarante S.Rituum Congregatione,*die* 8.*Maij, de an.*1617. ad inſtantiam Vicarij, Beneficiatorum, & Parochianorum Eccleſiæ S. Ioannis de Stella, annexæ Cœnobio Hyrachenſi. Pro cuius Declarationis, & Decreti confirmatione, ad eorumdem inſtantiam, Breue ſuum expediuit Vrbanus Papa VIII.*die 7. Martij* 1631.inſerto Congregat. Decreto, huiuſmodi ſub tenore videlicet. 40

Cum de Anno milleſimo,quingenteſimo, nonageſimo ſexto, felicis recordationis Clem. Octauus conceſſerit priuilegium Abbatibus Congregationis Vallisſoletanę Benedictis,vel quibus à Sede Apoſtolica conceſſum eſt priuilegium,&poſſint ſuis ſubditis Regularibus tantùm Tonſuram,minoréſque Ordines cōferre, aliáque Pontificalia in Monaſteriis,& Eccleſiis ſui Ordinis,& intra eius limites exiſtēribus conferre,& exercere,huius priuilegij vigore,Abbas Monaſterij B. Mariæ de Hyrache Ordinis S. Benedicti Pampilonenſis Diœceſis, Trienalis, non Benedictus, *nec habens aliquod priuilegium à Sede Apoſtolica*, ſed tantùm prætextu, quòd dictum Monaſterium de Hyrache fuerit aliàs vnitum dictæ Congregationi Vallisſoletanæ, & vſurpare ſibi iuriſdictionem celebrandi Miſſam Pontificalem, non ſolùm in Monaſteriis,& Eccleſiis ſui Ordinis, *ad quæ eſt reſtrictum dictum priuilegium*, verùm etiam in Parochiali Eccleſia S.Ioa.Bapt. ciuitatis Stellæ, eiuſdem Pampilonenſis Diœceſis, *quæ non eſt ſui Ordinis, aut annexa, vel incorporata dicta Congregationi*,ſed potiùs diſtincta,& ſeparata ab illa: ideò cùm animaduertiſſet, dictum priuilegium non extendi ad dictam Parochialem, *quam ad dictum effectum pleno Iure ad ipsū Abbatē ſpectare opus eſſet,extorſit licentiam ab Epiſcopo Pampilonenſi*, qui cùm ſit eiuſdem Ordinis,& Congregationis, dicto Abbati conceſſit, & authoritate propria *gratiā à Sede Apoſtolica limitatā ampliauit*, vt ſcilicet dictus Abbas poſſit celebrare dictam Miſſam,& alia Pontificalia exercere in dicta Parochiali Eccleſia de Stella ſub cenſuris,& pœnis pecuniariis cōtra illum impediētes.Cum verò Vicarius, Beneficiati, & Parochiani dictæ Eccleſiæ ciuitatis Stellæ inſtarēt declarari,dictum Epiſcopū non potuiſſe talem licentiam concedere,& dicta priuilegia ampliare,ideò ad eorum inſtantiam propoſito huiuſmodi negotio in Cōgregatione Sacrorum Rituum,eadē Sacra Rituum Congregatio reſpondit. *Non licere,nec licuiſſe Epiſcopo Pampilonenſi dare,ſeu ampliare propria authoritate gratiam non conceſſam,ſeu limitatā à Sede Apoſtolico,* & à Summo Pontifice,ſed eſſe ſeruandam ſtrictè prout ſonat:*dictúmq; Abbatem Monaſterij B.Mariæ de Hyrache non poſſe,neque debere celebrare. Miſſam,& alia Pontificalia exercere in dicta Parochiali Eccleſia de Stella*,neque vigorē aſſerti priuilegij, *cùm illud ſit reſtrictum ad Abbatē: Benedictos tantùm*, & ad proprias Eccleſias ſui Ordinis: nec vigore prætenſæ licentiæ, *cum Epiſcopus illā dare,& ampliare cōcedere non poſſit*, maximè Vicario,Beneficiatis,& Parochianis illius cōtradicentibus.Et ita cēſuit,& declarauit,& à dicto Abbate in ciuitate,& Diœceſi Pampilonenſi ſeruari mandauit, quibuſcumque non obſtantibus.

Hactenùs in dicto S. Congregationis Rituum Decreto,& Declaratione.In quibus prout continent relatione Vicarij, Beneficiatorum,ac Parochianorū,pro illis obtinendis, eidem factam Congregationi, plura adnoto, ex quibus conuincitur, tam illa, quàm Breue 41

Vrbani

Vrbani Octaui, pro illorum cõfirmatione, approbatio-
ne, & executione editum, ſubreptitia & obreptitia eſſe,
ac per conſequens, omnia illa nullius roboris, & mo-
menti exiſtere, tanquàm falſis innixa fundamentis. Si-
cut enim ſubreptio vitiat grat á ipſo Iure; vti Pax Ior-
danus docet *to.2. de Re Beneficiar.lib.*10.*tit.*11.*n.*322.
*ex c. Ad aures, c. Conſtitutus, de Reſcript. c. Si motu pro-
prio, de Prabendis in 6. Clement.* 1. *eodem tit.* Garcia de
Beneficiis, *p.*8.*c.*3.*n.*2. Menochio de Arbitrariis Iudi-
cis, *caſu* 201. *&* 202. Beltrá ad Papã *dec.*150. & Sanch.
de Matrimonio *lib.*8. *diſp.*21. & ſicut ſententia lata ex
errore intolerabili, nulla eſt, & ſententiæ nomen non
meretur, Paulinus Berti, *in Praxi criminali Regul. pro
tom.*4. *QQ. Regul.* Roderiq *tit.* 24.*c.*2.*de ſententia, n.*2.
cum Abbate, *in c. ſententia n.*3. *de ſententia, & re iudi-
cata*, & Ioanne Anania, *conſ.*83. & ſicut ſententia lata
ex falſis teſtibus, vel ex falſis inſtrumentis, nulla etiam
eſt. Iordanus, *to.*3. *de Re iudiciaria, lib.*14 *tit.*25. *de ſen-
tentia, n.*118. *ex L.*3. & per totum Codicem, *Si ex fal-
ſis inſtrumentis.* Alex *in L. Si ab hoſtibus, col* 3. *ff. Soluto
Matrim.* & Matanta alios recenſente, *in Speculo, tit. de
Sententia, n.*145. Sicut nulla etiam eſt lata cõtra mino-
rẽ, ex falſis allegationibus, nec trãſit in iudicatum: Idẽ
Pax Iordanus *vbi proximè, n.*122. *ex L.*1. & ibi Barto-
lo, *Cod. Si ex falſis allegationibus.* Ita Declaratio, & De-
cretum Sacræ Congregationis, & Vrbani Breue, vitiã-
tur, & nulla redduntur, ex falſis allegationibus, per Vi-
carium, Beneficiarios, & Parochianos factis, quæ illa
omnia ſubreptitia reddiderunt. Subreptio enim, vti ipſe
Pax dicit *dict. to.*2. *tit.*11. *n.*332. cum Innocentio, *in c.
Delecta, n.*3. *de Reſcriptis*, Abbate *ibidem, n.*7. Felino,
*n.*2. & multis aliis Doctoribus, cõſiſtit in eo, quòd ve-
rum tacendo, vel falſum exprimendo, narretur aliquid
neceſſariò exprimẽdum Principi, quãdo ipſe plenè in-
tellexit tenorem precũ: ſicut obreptio, in eo quod per
verborum inuolucrum, aut cautam locutionem, ironi-
cã, ſeu callidam, effugiatur plena, & deliberata conçe-
dentis intelligentia, & conſciẽtia. Vel vt alij malũt ſu-
breptio dicitur, quando veritas tacetur, vel per confu-
ſam, & perplexam narrationẽ occultatur: & obreptio,
quando falſum narratur. Et ſicut ſententia ipſo Iure
nulla, ſemper retractari poteſt. Iordanus, *dicto tit.*25.
*n.*123 *ex L. Si expreſſim*, vbi Gloſſa, & Bart. *ff de Ap-
pellationibus*, ita & Decretum Sacræ Congregationis,
& Breue pro illius confirmatione, & executione ex-
peditum. Libuit nonnulla recenſere, ex quibus ſub-
reptio præfata demonſtretur.

42 In primis, Clemens Papa Octauus, & eius priuile-
gium falsò, vel ſaltẽ fallaciter refertur. In illo enim non
concedit Abbatibus Benedictis Pontificalium exerci-
tium, ſed Decretum Sacræ Congregationis Concilij
Tridentini Interpretum, in quo declaratur licere Ab-
batibus Benedictis, vel quibus à Sede Apoſtolica con-
ceſſum ſit priuilegium, vt poſſint ea omnia facere, quę
poſſunt Abbates Benedicti, Tonſuram, & minores Or-
dines ſuis ſubditis Regularibus conferre, & alia Pon-
tificalia, *in Eccleſiis, & limitibus Monaſteriorum Ordi-
nis* exercere, approbat, & inuiolabiliter ab omnibus
Archiepiſcopis, Epiſcopis, & aliis locorum Ordinariis
obſeruari debere, ſtatuit, & ordinat.

43 Secundò, falsò aſſertum fuit, Abbatem Hyrachen-
ſem, non habere priuilegium aliquod à Sede Apoſto-
lica, ad Pontificalia exercenda conceſſum. Habet vtiq;,
& plura ſuprà à nobis fideliter reddita: & quidem non
reſtricta, vti in contrarium, fuit allegatum, ad Mona-
ſteria Ordinis, & ad Eccleſias intra illa exiſtentes; ſed
extenſa ad Eccleſias illis ſubiectas, & ad eorũ limites.

44 Tertiò, non minùs falsò fuit aſſertum Eccleſiam
S. Ioannis de Stella, non eſſe Eccleſiam Ordinis, anne-
xam, vel incorporatam dictę Congregationi Vallisole-
tanæ, & Monaſterio Hyrachenſi. Contrarium namque
S. Rota, pluries canonizauit ad fauorem Abbatis, &
Conuentus Hyrachẽſis, contra aduerſarios Vicarium,
Beneficiatos, & Parochianos eiuſdem Eccleſiæ: & non
ſolùm poſt dictam ſiniſtram relationem, ſed antea.
Nonnulla irrefragabilia, pro hac demonſtranda veri-
tate, inſtrumenta producam. Pro vnione, annexione, &
incorporatione, adſunt Donatio Regis Sanctij, cogno-
mento *fortis*, Erà 1225. facta cum authoritate Epiſc.
Pampilonenſis, & Vrbani Papæ Secundi, in vim priui-
legij ab eo conceſſi Petro Aragonum, & Nauarrę Re-
gi, & eius ſucceſſoribus. Côceſſit igitur Sanctius Rex
Abbati, & Conuentui Hyrachenſis Cœnobij Eccleſiã
illam S. Ioannis, quam faciebat fieri ab illius Mona-
chis in hæreditatibus propriis Regis donatoris, vt ha-
berẽt, & poſſiderent illam in perpetuum cum decimis,
& primitiis, oblationibus, & obuentionibus omnibus
ſuorum Parochianorum integrè pacificè, & quietè
ſine ſubiectione, & contradictione alicuius Sæcula-
ris, aut Clericalis perſonæ.

De quà quidem donatione, Rota Sacra, coram Car- 45
dinali Seraphino, 14. *Decemb* 1598. *dec.*1304. Sic ait.
*Ex qua colligitur Eccleſiam fuiſſe pleno Iure conceſſam
Abbati, & Monaſterio de Hyrache*, & coram Cardinali
Pamphilio, 28. *Februarij*, 1600. inquit. Aliud fundamen-
tum, quod per præfatam donationem, non cenſeatur
tranſlata cura animarum in Abbatem, ſimiliter tollitur
in deciſione (Seraphini ſcilicet modo adducta) ex quo
Eccleſia fuit pleno Iure conceſſa Abbati Coram Coc-
cino etiam, 8. *Nouemb.*1602. Ita dixit. Nec facit quòd
ſententiæ condemnent etiam Vicariũ, & promotorem
Fiſcalem, quia quatenus attinet ad Vicarium, *cùm Ec-
cleſia ſit vnita Monaſterio de Hyrache*, & Vicarius
ipſe ſit amouibilis, non poteſt dare de nullitate, cùm
cura penes Monaſterij curam exerceat ad eius libitum.
Et coram eodem 23. *Iun.*1603. Quare nõ poterat dare
de nullitate (ſcilicet Vicarius) cùm cura ſit penes Ab-
batẽ *cuius Monaſterio Eccleſia eſt vnita.* In ſententia
diffinitiua, quam idemmet R. P. D. Coccinus tulit, cõ-
firmata per alteram Lancellotti, *menſe Aprilis* 1606.
& per alteram Peniæ 2. *Martij*.1607. qui illis inſertis
executoriales relaxauit, 18. *die Maij eiuſdem Anni*, ſic
habetur. Nec non declaramus prædictum Abbatem, & »
Præſidentem ac alios, qui pro tempore fuerint, & erũt »
dicti Monaſterij, fuiſſe, & eſſe veros, & legitimos Re- »
ctores prædictæ Eccleſiæ Parochialis, & illam fuiſſe, & »
eſſe vnitam dicto Monaſterio, & ad dictum Monaſte- »
rium ſpectaſſe, & ſpectare. »

Omnia recenſita inſtrumenta conieeit Sacra Rota 46
ante impetrationem Decreti S. Congregationis & Vr-
bani Breuis, & poſt illa, alia non pauca. Coram Cerro,
16. *Iunij*, 1642. in Deciſione pro bono Iure, Abbatis,
ſic vt ſequitur lego. Adminicula autem, & quidem ef-
ficacia deſumuntur. Primò, ex vniformi, & continua
obſeruantia: & fortiùs, quia Abbas per tres ſententias
Rotales bonæ memoriæ Seraphini, Peniæ, & Coccini
conformes, & in iudicatum tranſactas *obtinuit dictam
vnionem canonizari. Ex quibus nedum reſultat vehe-
mens vnionis adminiculum, & præſumptio, ſed illa red-
ditur indubitata, notoria, & manifeſta.* Et coram eodem,
3. *Iunij*, 1643. Rota (ait) Abbate tantùm informante,
reſpondit, conſtare de eius bono iure: *Quia Eccleſia S.
Ioannis reperitur vnita Monaſterio B. Mariæ de Hy-
rache*, & in Eccleſiis vnitis clara eſt diſpoſitio Cõſti-
tutionis ſanctæ memoriæ Pij Quinti, 47. *in Bullario
nouo*, quod Ius nominandi Vicarium ſpectet ad eos,
quorum Eccleſiis facta eſt vnio. Coram Otthob. 14.
*Decemb.*1648. Sic decidit S. Rota. Iuſtitia verò ſenten-
tiæ deducitur *ex vnione Eccleſiæ Parochialis S. Ioann.
de Stella Monaſterio B. Mar. de Hyrache, de qua vnio-
ne ampliùs dubitare non poteſt cùm ſit canonizata per
tres ſententias Rotales bonæ memoriæ Coccini Lancel-
loti, & Peniæ:* ſtante verò vnione, certum eſt, quòd no-
minatio Vicarij Eccleſiæ vnitæ, ſpectet ad Abbatem,

& Monachos,& coram Miltio, 26. *Maij*,1653. prout ſequitur. Commiſſa mihi appellationis cauſa in tertia inſtantia, dubitaui, an dictæ ſententiæ Rotales eſſent confirmandæ,vel infirmandæ. Et Domini,cauſa pluries propoſita, ac vltimo loco reſoluta, illas confirmandas eſſe cenſuerunt. Omiſſa enim validitate dictarum ſententiarum, quæ nec ab ipſis Parochianis fuit impugnata,illarum iuſtitia,ſatis clara ex eo viſa fuit,*quia firmata vnione dictæ Eccleſiæ S.Ioannis facta ad fauorem Monaſterij Sanctæ Mariæ de Hyrache,de qua dubitari hodie non poteſt,cùm illa fuerit ſemper tres ſententias, nempè bonæ memoriæ Coccini, Penæ, & Lancelloti canonizata*, venit in neceſſarium conſequens, quòd ius nominandi Vicarium Eccleſiæ vnitæ,ſpectet ad Abbatem Eccleſiæ, cui vnio facta reperitur. Hactenùs S.Rota, in Deciſionibus allegatis.

47 Ex quibus quidem omnibus,euidenter demõſtratur, Eccleſiam prædictam, vnitam fuiſſe Hyrachenſi Cœnobio,& illi eſſe ſubiectam pleno Iure,quoad ſpiritualia,& temporalia;& in perpetuum illi incorporatam,& non eſſe diſtinctam,& ſeparatam, niſi quantùm diſtincta,& ſeparata eſt filia,à matre.Hic eſt enim inſeparabilis vnionis acceſſoriæ,& ad menſam effectus.Et cõſequenter,incorporata,vnita,& annexa eſt dicta Eccleſia, toti Congregationi Benedictinæ Valliſoletanæ, ſeu Hiſpanæ,cuius membrum fuit Cœnobium Hyrachenſe effectum, cum omnibus ſuis bonis,iuribus, & pertinentiis,per vnionem eidem Congregationi factam, per Clemen.Papam VII. Vnde illius Abbas, quamvis ab eodemmet Põtifice diploma non obtinuiſſet, quod recenſui, circa vſum Pontificalium, frueretur aliis conceſſis Congregationi,tam in communi, quàm particularibus illius Cœnobiis, ſeu eorum Abbatibus.

48 Ex dictis,non minùs euidenter conuincitur, Eccleſiam præfatam,Eccleſiam eſſe Ordinis: & Regularem certè;non verò Sæcularem.Quia vnio acceſſoria ſubiectionis,& ad menſam,hunc producit inſeparabilem effectum,vt Eccleſia alteri vnita,amittat qualitates,prærogatiuas, priuilegia, & naturam, quam ante vnionem habebat,& acquirat,quæ altera,cui vnitur,habet.Præterquàm quod, expreſsè id ſemel, & iterũ deciſum inuenio à Sacra Rota in Deciſionibus Otthoboni, & Meltij,modo redditis.In Deciſione Otthoboni, ſic lego minùs obſtare poteſt prætẽſum Ius patronatus Parochianorum S.Ioan.de Stella,*quia,cum agatur de Eccleſia Regulari,Parochiani tenẽtur exhibere priuilegiũ Apoſtolicum, ſine quo in Eccleſiis Regularium,Ius patronatus non acquiritur*.In Meltij autem Deciſione,quę ſequuntur.Atque ità,*cum hodie agatur de dicta Eccleſia pro Regulari habita*,præſentationes habitæ à Parochianis, remanent deſtitutæ omni titulo, cum prætenſum Ius patronatus,non poſſit habere locum *in Eccleſia Regulari*,niſi quatenus doceatur de priuilegio Apoſtolico, ſine quo illud non acquiritur, iuxta textum *in cap.Nobis.de Iure patronatus,&c.*

49 Vnde abſque ampliatione vlla priuilegiorum,quibus Abbas fruitur Hyrachenſis, potuit, & poteſt Miſſam Pontificalem celebrare,& alia pariter Põtificalia exercere in dicta S.Ioa.de Stella Eccleſia,&in aliis omnibus eidem vnitis Cœnobio:& quidem ſine licẽtia vlla Ordinarij Diœceſani loci.Et ſi illam aliquando obtinuit, non vtique extortam,vti aduerſarij temerè dixerũt;ſed obtentam, non ob illius neceſſitatem, ſed ad faciliùs, ſine impedimẽtoque indebito, prætextu præiudicij prædicti Ordinarij, munus ſuum exequendum, & ad liberiùs iure vtendum ſuo. Sæpè enim venia, & facultas petitur ad aliquid, quæ iam aliquando legitimè acquiſita, adhuc validè obtinetur.

50 Quocircà Ioan. Azorius,*Inſtit.Mor.p.1.lib.5.c.23. q.3.*quæſito, *Quidnam operetur,& proſit Priuilegium, quod continet ius commune?* Reſpondet, aliquando id genus Priuilegia concedi, vt quis ad ius commune reſtituatur.Vt ſi Petro v.g.ſit interdictum,ne appellaret, datur ei facultas appellandi.Aliquandò concedi Priuilegium ius tantum commune continens,quia conceditur gratia poſtulantis.Ita *in c.Quia in cauſis de Procuratoribus*,Vniuerſitati Pariſienſi poſtulanti facultatem agendi,& reſpondendi per Procuratorem in iudicio,ſic Papa reſpondit:licet de iure communi hoc facere valeatis,inſtituẽdi tamen Procuratorem ſuper his, auctoritate præſentium, vobis cõcedimus facultatẽ.Aliquãdo petitur priuilegiũ,inquit Azorius, ad id,quod nobis iure communi facere licet,ob ſcrupulos penitùs ex animo excutiendos, cum alioqui de iure dubitaretur cõmuni.Aliquando petitur Priuilegium,quia ius cõmune ignoratur. Aliquando, quia ius commune ſeruari non ſolet,vt in *c.innouamur,de Pace,& Treng.* Aliquando conceditur Priuilegium ius cõmune continens, vt iuri communi aliquid addat.Vt ſi Epiſcopo licentia teſtandi concedatur, conceditur licentia teſtandi,non de bonis patrimonialibus, de quibus teſtari de iure poterat cõmuni, ſed de acquiſitis ratione Eccleſiæ,cui præeſt. Et ſi datur ei facultas nouam creandi, in Eccleſia ſua dignitatem, ei conceditur creandi facultas ſine conſenſu Capituli. Alia adducit Azorius exempla, quæ in ipſo videri poſſunt.

Ægidius Coninck, de Sacramentis, *diſput.8.dub.7. n.55.pag.mihi* 392.Sanch.de Matr.*to.1.lib.2.diſp.37. n.15*.ad vltimum argumentum, Ægidius Trullenc. *in Bullam Cruciatam,lib.1.§.7.c.3.dub.3.n.10.* & Marcus Vidal,*in Arca Vitali,tit.de Ieiunio,inquiſ.1.n.122.* docent ſæpè priuilegia concedi,ad ſedandos ſcrupulos. Et Bruno Caſſaing,*in Priuil.Regul.p.2.tr.7.c.3.prop. 1.ver.Obiicies*,ſic ait,Obiicies,Clem.IV.Abbati S.Benedicti Monaſterij S.Crucis Burdigalæ, & ſucceſſoribus eius, conceſſit facultatem conferendi Tonſuram, quam in prooriginali in eodem Monaſterio conſeruatam vidi. Ergo Abbates illius Ordinis non habẽt illud priuilegium;alioquin in vanum illa cõceſſio facta fuiſſet.Reſpondetur primò,plura Pontifices,quæ aliàs cõceſſa ſunt,ad tollendos ſcrupulos,*vel ad ſedandas controuerſias*,de nouo cõcedere. Hæc Bruno ex dictis omnibus ſatis benè,& clarè probatũ manet,obiectionem nobis factam contra concluſionem noſtram, ex Decreto S.Congregationis,& Breuis Vrbani PP. nullius roboris,& momenti exiſtere. Ex dictis in hoc dubio,opportunè inquiri poteſt, pro illius coronide,an exiſtente Abbate in quaſi poſſeſſione deputandi Vicarium amouibilem in vna Eccleſia, ſuo vnita Monaſterio, dicatur eſſe in quaſi poſſeſſione illum ſic deputãdi in aliis Eccleſiis vnitis? Et an exiſtente in quaſi poſſeſſione viſitandi vnam,cenſeatur eſſe in quaſi poſſeſſione viſitãdi alias? ita vt in vtroque caſu manutenibilis illa ſit? 51

Reſpondeo affirmatiuè cum Poſtio,*obſer.73.n.153. pag mihi* 280.in ſequentia prorumpente. Hinc etiam, ex quaſi poſſeſſione viſitandi vnam partem,ſeu membrum,Abbatiæ,acquiritur quaſi poſſeſſio viſitandi totam Abbatiam, ex quo magis attenditur cauſa actus, quàm exercitium,Rota,*dec.501.n.3.p.2.* Et ex eadem ratione, ex quaſi poſſeſſione deputandi Capellanos ad nutum amouibiles in vna Eccleſia, ſeu beneficio Abbatiæ ſubiecto,dicitur acquiſita poſſeſſio,& datur manutentio etiam in quaſi poſſeſſione deputandi ſimiles Capellanos in aliis Eccleſiis,& beneficiis, quæ ſint ex membris,& pertinentiis eiuſdem Abbatiæ,etiam quod non probetur particularis poſſeſſio.Burat.*deciſ.346.in princ.& n.1.dec.382.n.1.& 2.vbi addit litt.A.*Hactenus Poſtius.Conſonat Iordanus, *to.3.l.14.tit.15.n.21.* 52

DVBIVM II. INCIDENS.

An Abbates vſum Pontificalium habentes, illa exercere valeant extra Eccleſias eis ſubiectas,

in

in Monaſteriis exemptis, & in Diæceſi qualibet, de licentia Diæceſani, & Prælati Monaſterij reſpectiuè?

BREVIARIVM.

Abbas.

Qui Pontificalium habet vſum, illa exercere benè poteſt extra loca ſua, de licentia habentis iuriſdictionem in loco vbi exercenda ſunt, ſiue ſit ille Monaſterium, ſiue Diœceſis altera. n.1.2.

Poſſunt etiam Tonſuram, & minores Ordines alienis conferre, cum litteris dimiſſoriis, & licentia Diœceſani, aut Prælati Monaſterij in quo illos conferunt. n.13.

CONCLVSIO.

1 Abbates, qui vſum habent Pōtificaliū, illa exercere bene, & licitè queunt in qualibet Diœceſi, ex Diœceſani licentia, & in quolibet Monaſterio, exempto ab Ordinario loci, ſeu à Diœceſano, de licentia Prælati eiuſdem Monaſterij, non obſtante S. Concilij Tridentini Decreto, *ſeſſ. 6. cap. 5.*

Hanc tenent concluſionem Emmanuel Roderiq. *to. 1. QQ. Regul. q. 28. art. 2.* qui id aſſerit de Abbate, Pōtificalia exercente in aliena Diœceſi, de Diœceſani conſenſu: & Aſcanius Tamburinus, *de Iure Abbatum, to. 1 diſp 21. quæ. 3. n. 5.* vbi ait cum Philippo Franco, in *c. Vt Apoſtolica, n. 5. & 6. de Priuil. in 6.* poſſe Abbatem in Monaſterio exempto Pontificaliter celebrare, ſi ab illius ad id inuitetur Superiore. Idem docet *quæſ. 4. n. 1. & 3.* Vbi expreſsè ait quod inuitatus ab alio Abbate, vt in ſua Eccleſia minores Ordines conferat, poteſt illos conferre, ſicut Epiſcopus ab alio Antiſtite inuitatus, poteſt hoc facere. Quod etiam docet *tom. 2. diſp. 2. quæſ. 14. n. 2.* cum Gloſſa in *Can. Quoniam, 69. diſtinct.* verbo *Monaſterio. Can. final. 9. q. 2.* Lauren. Hoſtienſi, Ioanne Andrea, Dominico de Sancto Geminiano, in *c. Abbates*, verſ. *Quid ſi Abbas, de Priuilegiis, in 6.* Maiolo, *de Irregularitate, lib. 3. c. 23. n. 12.* Gregorio Sayro, *in Theſauro ſeu de Cenſuris, lib. 4. c. 13. n. 15.* & Iacobo de Graffis, *p. 2. deciſ. aurearum, lib. 1. cap. 10. n. 2.*

2 Probatur primò concluſio, reſpectu Abbatum Cōgregationis noſtræ Benedictinæ Hiſpanæ, ex priuilegio Alexandri Papæ Quarti, Abbati Sancti Facundi cōceſſo, quod *dub. 1. n. 33.* recenſui, in quo ita Pontifex. Nos itaq; tuis ſupplicationibus inclinati, volentes tibi gratiam facere ampliorem, vt tu, & iiſdem ſucceſſores, *vbique, de licētia locorum Diœceſanorum*, in huiuſmodi ſolemniis, & horis poſitis dare Benedictionem huiuſmodi (ſolemnem ſcilicet more Pōtificum) tibi, eiſdemque ſucceſſoribus, authoritate præſentiū indulgemus. Quo quidem priuilegio omnes alij Abbates dictæ Cōgregationis gaudere, nefas ſit dubitare, cum omnia, & ſingula priuilegia cuicumque Abbati, & Monaſterio conceſſa, omnibus, & ſingulis aliis dictæ Congregationis, extenſa fuerint, & communicata per Papam Clem. Octauum, *An. 1592 priuil. 123.* Bullatij eiuſdem Cōgregationis, *n. 2.* Quod autem Benedictio ſolēnis more Pontificum facta: cum *Sit nomen Domini benedictum. Adiutorium noſtrum in nomine Domini, &c.* ſit vſus Pontificalium, docet Pax Iordanus, *Volumine 1. de Re ſacra, lib. 5. tit. 15. n. 17. & 18.* dicens, quod reſeruatur Epiſcopis, & eorum Superioribus. Et *n. 38.* docet Concil. Trid. *ſeſſ 6. c. 5.* prohibere Epiſcopis benedictionem ſolemnem extra Diœceſim propriam: & conſequenter Epiſcopum ſic benedicentem (verba dicti Doctoris ſunt) incurrere pœnas, ibi ſtatutas contra exercentes Pontificalia in aliena Diœceſi. Quod etiam colligitur (addit) ex eodem Barboſa, *dicta allegatione 28. (de Poteſtate Epiſcopi) num. 63.*

3 Secundò probatur concluſio, quia inter Pontificalia præcipuum eſt Ordines conferre. Sed hos conferre poſſunt Abbates non ſolum ſuis ſubditis, ſed alienis, de Diœceſani licentia, & cum litteris dimiſſoriis, ita declarante Sacra Cōgregatione Conc. Trid. apud Petrum Vincent. Marcilla, *ſuper Decretis eiuſdem Concilij, lib. 2. tit. 13. c. 10.* Zerola, *in Praxi Epiſcopali, verbo Abbas*, Tambur. *loco citato.* Ergo à fortiori, accedente dicto conſenſu, poterunt alia Pontificalia ad poteſtatē iuriſdictionis ſpectātia in Eccleſiis alienis exercere de licentia habentium iuriſdictionum in illis. Patet conſequentia, quia quando in caſu non expreſſo, eadem ac quæ in expreſſo militat ratio, tunc caſus non expreſſus dicitur in Lege, Decreto, aut Declaratione venire, ex legiſlatoris, decernentis, aut declarantis mente Gloſſa in *c. Si poſtquam, verbo Ad Sedem, el 33. de Elect. lib. 6. & in c. 1. de Temp. ordinationum, verbo Italia, eod. lib.*

DVBIVM III. INCIDENS

An Abbates Benedictini, habentes vſum Mitræ, & Baculi, poſſint vbique ſine Diæceſani, aut alterius licentia, Miſſam celebrare priuatam cum Cruce Pectorali, Annulo, Stola hinc inde demiſſa, aſſumendo Manipulum dicta Confeſſione, dicendo Pax vobis, & ter in fine benedicendo, cum verſu, Sit nomen Domini benedictum, &c.

Priuatam conſultò, vt excluderem Miſſam Pontificalem, addidi, De hac enim non inquiro, quia iam ſuprà *dub. 1.* reſolui neminem poſſe illam celebrare, niſi de licentia habentis iuriſdictionē in loco celebrationis; non tamen excludere intendo Miſſam ſolemnem, quæ canendo celebratur, dummodò tamen benedictio in illius fine, non fiat canendo verſus illos. *Sit nomen Domini benedictum: Adiutoriū noſtrū in nomine Domini, &c.* Quia huiuſmodi benedictio ſic facta, Pontificalis eſt, & pro vſu Pontificalium reputatur. Vnde Pax Iordanus, *Volum. 1. de Re ſacra, l. 5. tit. 15. de Benedictionibus, n. 33. & ſeq.* ſic ait. 1

Nunc deueniendo ad ipſum Epiſcopum benedicentem, quamuis regulariter poſſit ſolemniter, & priuatim benedicere; attamen facultas hæc in quibuſdam caſibus reſtringitur Primò quidem limitatur, quod ad ſolemnem benedictionem, *vt illa vti poſſit tantum intra propriam Diœceſim*, Archiepiſcopus, & Legatus intra propriam prouinciam, nō alibi: imò Archiepiſcopus tantum dum viſitat: Angelus, Tabiena, & alij Summiſtæ in verbo *Benedictio, in princ.* Vgol. *dict. c. 32.* (ſcilicet *de Offic. Epiſcopi*) *§. 2. n. 2.* Barboſa *alleg. 28. n. 63.*

Notanter dixi: *Miſſam ſolemnem, quæ canendo celebratur.* Quia quælibet Miſſa, etiam ſi Parochialis, vel Cōuentualis non ſit, ſed votiua, aut Defunctorum quidem ſolemnis dicitur, ſi ſolemniter, ſeu canendo celebretur. Quocirca Paſqualigus *de Sacrificio Miſſæ, to. 1. q. 431 ſic n. 5.* ait. Tertiò colligitur, nō ſubſiſtere, quod habet Suarez *diſp 80. de Euchariſt. ſect. 4. in fine*, quod Miſſa ſolemnis non ſit omnis, quę celebratur cum cantu, ſed ſolùm Miſſa, cum cātu, quę ſit etiam Miſſa diei; cum vt obſeruat etiā Quartus *in Rubr. Miſſ. p. 1. tit. 15. dub. 8. ver. Colligitur*, omnis Miſſa, quæ celebratur cum cantu, ſit Miſſa ſolemnis. Pro tali enim habetur apud Rubricas: nam *tit. 5. n. 3.* dicitur in die etiam depoſitionis defuncti, vel tertiò, ſeptimò, trigeſimò, aut anniuerſario ſolemni. Et *n. 5.* Miſſæ votiuæ, ſi ſolemniter celebrentur. Diſtinguit ergo Miſſas votiuas ſolemnes, à non ſolemnibus. Cum autem ita loquantur Rubricæ, nos quoque debemus ipſis conformate, & habere eaſdem Miſſas pro ſolemnibus? Huc vſque Paſqualigus.

BREVIARIVM.

Abbas.

Abbates Benedictini habentes vſum Mitræ, & Baculi

Baculi vbique celebrare poſſunt Miſſas priuatas, & ſolemnes, ſeu cum cantu, cum Pectorali Cruce, &c. nullâ prababitâ licentiâ Ordinarij, aut alterius, n.1. *& ſeqq.*

Miſſa.

Miſſa ſolemnis, quanam ſit? n 1.

Ritus pro Miſſis celebrandu alicui præfixus, ab eo vbique ſeruandus, n.6.

Nihil addendum, vel prætermittendum tam in verbis, quàm in actibus, propria ex authoritate, aliàs peccatum, admittitur mortale, niſi paruitas excuſet materia, n.2. 4. & 6.

CONCLVSIO.

2 Liberè, & licitè poſſunt Abbates Benedictini, vſũ Mitræ, & Baculi habentes, vbiq; non ſolùm in ſuis annexis, ſed extra illa, Miſſas ſolenniter, ſicut & priuatè, cum Cruce Pectorali, & aliis in titulo Dubij expreſſis, & mox *n.3.* exprimẽdis, ſine vlla Ordinarij loci, aut alterius licentia celebrare, dummodò in fine Miſſæ ſine cantu dicat benedictionem, *Sit nomen Domini, &c.*

Probatur Concluſio. Liberè, & licitè vti poteſt quilibet Sacerdos ritibus præfixis in Miſſali, quo vtitur, authoritate edito Apoſtolica, immò & tenetur, ita vt Ordinarium Miſſæ ſeruari debeat tam in verbis, quã in actibus, vti colligit Pax Iordanus, *to.1. de Re ſacra, lib 4. tit.1. n.*330. ex Bullis Pij V. & Clement. VIII. ad Miſſale, & aduertit ex Angelo, *verbo, Miſſ.* §.7. Gauanto, *in Manuali, verbo Miſſa ritus, n.9.* concordaréque omnes teſtatur. Et addit. Nihilq; addendum, vel prætermittendum priuata authoritate: alioquin mortaliter peccatur: niſi leuitas materiæ excuſet. Bonacina, de *Sacram. diſp.4. q. vltim. punct.7.* §.3. Azor. *p.1. lib.10. c.29. q. vlt.* Tabiena, *verbo Miſſa, n.21.* Hæc ille. Sed in Miſſali Monaſtico authoritate Pauli Papæ Quinti edito pro omnibus militantibus ſub Regula Sanctiſſ. P. N. Benedicti, præſcribuntur Ritus celebrandi cum Cruce Pectorali &c. pro Abbatibus vſum Mitræ, & Baculi habentibus, æquè ac pro Dominis Epiſcopis. Ergo ſicut liberè, & licitè poſſunt Domini Epiſcopi, vbiquè, Ritibus illis vti, ità & Domini Abbates vſũ Mitræ & Baculi habentes, illis vti poſſunt liberè, & licitè abſq; vlla Diœceſani, aut alterius venia, non ſolùm in ſuis Monaſteriis, & in eorum annexis, ſed vbique terrarum.

Quòd poſſint Epiſcopi, in aliena Diœceſi, celebrare Miſſam cum inſignibus omnibus Põtificalibus (Baculo excepto) præterquàm ſic vſus obtinuit, & communis praxis, docent Gloſſ. *in Clem. fin. verbo Celebrare, de Priuil.* Zabarela, *ver. Septimò quæro.* Imola, *n.4. & 10.* Vital *n.13.* Vanshel. circa Hoſtienſ. *in c. fin. de vſu Pallij.* Panor. *in c. ex tuarum, & in c. fin. de Auctor. & vſu Pallij, & in c. Antiqua, n.10. de Priuil.* Milit. *Repertor. verbo, ſeu* §. *Epiſcopus, v. Epiſcopus etiam.* Aret. *Conſ.150. n.3.* Sylueſt. *verbo Archiep. n.6.* Graffis, *p.1. dec. lib.3. c.2. n.10.* Couar. *lib 3. var. c.20, n. 9.* Henriq. *lib.3. Sum. c.6. n.6.* Laym. *in Theol. Mor. lib.1. tr.4. c.5. n.5. & in qq. Can. c.17. n.274.* Bonac. *de Sacra. diſp. 3. q. vnica. punct.2. n.3.* Barboſa *de poteſt. Epiſc. alleg.* 81. Alzed *de Præced. Epiſ. dign. p.1. c.13. n.*88. & Hurtad. *p.1. reſol. Mor. tr.2. c.6. reſol.22. n.*239. quos recenſet, & ſequitur Paſqualigus, *de Sacrific. Miſſ. to.2. q.*1230.

Et non ſolùm poſſunt Abbates ſeruare ritus Miſſalis Pauli V. ſed tenentur ex Decreto S. Congregationis, de quo Barboſa *in Sum. Apoſtol. Deciſ., verbo Abbas, collect.3. n.1.* Vbi ita ait. Abbates omnes Monachi militantes ſub Regula S. Benedicti ſeruare tenentur rubricas in Miſſali Monaſtico reformato poſitas, etiam ſub pœna priuationis Officiorũ nec non vocis actiuæ, & paſſiuæ tam contra dictum Miſſale non recipiẽtes, quã contra illos receptioni, & obſeruationi ſe opponentes, S. Congregatio Rituum, in Burgenſi, 5. Ianuarij, 1626. teſte Aldano, *in Compendio Canonicarum Reſolution. lib.3. tit.25. n.17.* Huc vſque Auguſt. Barboſa.

3 Libuit ad amuſſim Ritus recenſere Miſſalis Monaſtici, ad concludentem probationem minoris propoſitionis, in qua poſſet eſſe difficultas. In primis enim, in Ritu *de preparatione Sacerdotis celebraturi*, ſic habetur. *Si celebrans ſit Epiſcopus, vel Abbas vt ſuprà, non ducit Stolã ante pectus in modum Crucis, ſed ſinit hinc indè vtraſque extremitates pendere: & antequam accipiat Stolam, accipit paruam Crucẽ pectoralem, quã oſculatur, & collo impoſitã, ſinit ante pectus cordulis pendere. Manipulum quoque non accipit ante Stolam, niſi in Miſſis Defunctorum, ſed accipit ad Altare, cum in Cõfeſſione dicit: Indulgentiam, illúmq; prius oſculatur.* Huc vſque in dicto Ritu, *n.4.* & ſub *n. 5.* ſic habetur: *Si ſit Epiſcopus, vel Abbas, vt ſuprà, habens vſum Põtificalium, & ſolẽniter celebret, accipit paramenta, & alia, vt in Pontificali.* In Ritu 2. *de ingreſſu Sacerdotis ad Altare*, ſic *n.6.* ordinatur. *In Miſſa Pontificali omnia ſeruentur, vt in Pontificali, & Cæremoniali Romano ordinatur: cuius Pontificalis ordinum, Epiſcop. ſiue Abbas, vt ſuprà nunquam prætermittat, quandocumque cum Diacono, & Subdiacono paratis celebrat.* In Ritu 5. *de Oratione*, *n.1.* Ita diſponitur. *Dicto hymno Gloria in excelſis, vel ſi non ſit dicendus eo omiſſo, Celebrans oſculatur Altare in medio... dicit voce prædicta, Dominus vobiſcum, vel ſi ſit Epiſcopus, vel Abbas vt ſuprà. Pax vobis, (quod dicitur tantùm hoc loco, quando dictus eſt hymnus, Gloria in excelſis.) Et cum ſpiritu tuo.* In Ritu 12. *de Benedictione in fine Miſſæ*, provt ſequitur, *n.7 &* 8. ſtatuïtur. *In Miſſa ſolemni Celebrans, eadem voce, & modo, quo in Miſſis priuatis ſemel tãtùm benedicit populo, niſi ſit Epiſcop. vel Abbas, vt infrà, & dicto Euangelio ſecundùm Ioannem, vel alio, vt ſuprà, miniſtrante Subdiacono librũ, ſi opus eſt, diſcedit cum miniſtris ordine, quo venerat. Epiſcopus autem, & Abbas habẽs facultatem dandi ſolemnem benedictionem ex indulto S. Sedis Apoſt. ter. benedicit Populo, etiã in Miſſis priuatis, vt in Pontific. & Cæremoniali habetur.* Hæc omnia Miſſale Monaſteriũ, Pauli V. authoritate recognitũ, ex quibus ſatis benè, & cõcludẽter probata manet minor noſtræ probationis, pro firmanda cõcluſione adductæ.

4 Nec valet ſi quis obiiciat, Ritus præfatos, intelligi debere ſeruandos ab Abbatibus vſum habentibus Pontificalium, in propriis Monaſteriis, non autem extra illa; etſi extra, ſolùm ad ſummum in ſuis Monaſteriis pleno Iure annexis.

Non inquam valet *Primò.* Quia in Ritibus redditis hæc diſtinctio, & limitatio non apponitur. Ergo à nemine apponi poteſt. Ritus enim, & Rubricæ Miſſalis, maximè accedente Bulla Vrbani Papæ Octaui, ſub grauibus præcipientis pœnis illos ſeruari, vim habent legis. Vbi autem lex non diſtinguit, nec nos diſtinguere debemus. Et quidem, ſi aliud præfati voluiſſent Pontifices, illud expreſſiſſent.

5 *Secundò.* Quia ſicut in recenſitis Ritibus de Abbatibus diſponitur, diſponitur de Epiſcopis. Sed Epiſcopi æqualiter illis poſſunt extra, ac intra propria territoria vti. Ergo & Abbates ita extra Monaſteria, & illorum annexa eiſdem Ritibus vti poſſunt, ac intra. Et quidem, ita Domin. Epiſcop. & Abbatum noſtræ Hiſpanę Congregationis, vſus obtinuit. Sępè id practicari vidi.

6 *Tertiò.* Quia Ritus, aliquibus perſonarum generibus, pro Miſſarũ celebratione pręfixi, v. gr. pro Latinis, aut Gręcis, vel pro Regularibus huius, aut illius Religionis, Ciſtercienſis ſcilicet, Carmelitanæ, vel Dominicanæ, loco non circumſcribuntur, ſed extra eum vbique ab illis ſeruantur, & ſeruari tenentur. Vnde Paſqualig. *de Sacrif. Miſſæ, to.1. q.272. n.5.* inquit. Qui eſt abſens à propria Eccleſia, poteſt retinere ritum illius circa recitationem horarum canonicarum, & celebrationem Miſſæ quamvis ſit diuerſus à ritu Eccleſiæ, apud quam reperitur. Vnde Ambroſianus poteſt recitare Ambroſiano modo; & ſecundùm aliquos etiam tenetur. Græcus apud Latinos ſeruare poteſt proprium ritum Græ-

cum.

cum. Hæc ille, qui *q.434.n.7.* ſibi conſonat. Conſonat & Pax Iordanus, *to.1.de Re ſacra, lib.4.ti.1.n.331.* qui ait non permittendum Latino Sacerdoti græcè, nec Græco Latinè celebrare, duplici ductus fundamento *Primum* eſt, quia nihil addendum, aut prætermittendum priuata authoritate, de iis, quæ in Miſſali præſcribuntur pro celebratione Miſſarum; etſi aliter fiat, peccatum admittetur mortale, niſi paruitas excuſet materiæ. *Secundum*, quia ita interdictū inuenitur à Pio Papa Quinto in Bulla incipit *Prouidentia, la 12.* inter ſuas, ſub die 13. *Kalend. Sept.* 1566. de quo Ang. Barboſa, *in Sum. Bullar. verbo Miſſa n.2.* Ergo idem dicendum eſt in noſtro caſu, quod Abbates noſtri, vſum Pontificalium habentes, loco non habeant circumſcriptos Ritus pro celebratione, & quod illis poſſint, & debeant vbique vti.

Pro pleniori difficultatis propoſitæ intelligenti, & exactiori illius reſolutione; operæ pretium duxi, hîc reddere quæſtionem celebrem, perdoctè reſolutam à Doctiſſimo Zachariâ Paſqualigo, *in to.2. de Sacr. noua Legis, la 1230. in ordine, pag. mihi* 451. quam ſic, vt ſequitur, propoſuit, & reſoluit. Videlicet.

An Epiſcopus poßit in aliena Diœceſi celebrare Miſſam cum inſig.nbus Pontificalibus?

S V M M A.

1. *Inſignia Pontificalia, quanam ſint.*
2. *Inſignia Pontificalia, alia ad ornatū, alia in ſignū Iuriſdictionis.*
3. *Epiſcopus an poſſit vti inſignibus Pontificalibus celebrans extra Diœceſim.*
4. *Epiſcopus non poteſt in aliena Diœceſi exercere Pontificalia, etiam quoad vſum.*
5. *Epiſcopus poteſt in aliena Diœceſi vti inſignibus Pōtificalibus.*
6. *Concilium Trid. non prohibet vſum inſignium Pontificalium, ſed exercitium actuum Pontificalium.*
7. *Vſus Pontificalium, & exercitium differunt; & in quo.*
8. *Vſus Pontificalium ineſt actioni celebrandi vt acceſſorius ſuo principali.*
9. *Epiſcopus in aliena Diœceſi, an poſſit celebrare cum Baculo.*
10. *Abbates Lateranenſes, ſolùm ex ſpeciali priuilegio vtuntur Baculo extra proprias Eccleſias.*
11. *Concil. Trid. prohibet exercitium Pontificalium in aliena Diœceſi inſinuatum informatum aliquo actu Iuriſdictionali.*
    Delatio Baculi in forma Pontificali, eſt actus Iuriſdictionalis.
12. *Aliud celebrare cum inſignibus Pontificalibus & aliud celebrare Pontificaliter.*
13. *Celebrare Pontificaliter, continet exercitium Pontificalium.*
14. *Inſignia Pontificalia, quomodò ſint ſigna iuriſdictionis.*
    Benedicere cum Baculo, eſt benedicere iuriſdictionaliter.
15. *Mithra, non eſt ſignum iuriſdictionis, ſed dignitatis.*

1 MOſconius, *de Maieſt. milit. Eccleſ. p.1.l.1.c.8.* recenſet inſignia Epiſcopalia, quæ ſunt Mithra, Baculus Paſtoralis, Annulus, Sandalia, Chirotecæ, & Crux pectoralis, Tunicella, Dalmatica: & habent ſuas myſticas ſignificationes, de quibus latè Dur. *de D. Off. lib.3.c.13.& ſeq.* Et de his dubitatur, an poſſit vti in aliena Diœceſi, abſque licentia, quando celebrat Miſſam, abſque eo tamen, quod exerceat aliquem actum Ordinis Pontificalis; quia certum eſt, quod non poteſt aliquem huiuſmodi actum exercere, cum id ſit prohibitum per Conc. Trid. de quo infrà, dum prohibet exercitium Pontificalium.

2 Supponendum autem, quod inſignia Pontificalia, nō omnia eodem modo ſe habent. Quædam enim ſolùm ad ornatum conferunt, etiā quoad myſticam ſignificationē: quia ſcilicet ordinantur ad ornandum omnem Pōtificem, in ordine ad ſuas functiones, & myſticè ſignificant illas qualitates, quæ ordinātur ad ſpiritualem ornatum, vt cōſtabit examinanti myſticas ſignificationes, quas recenſet Dur. *n. præc.* citatus. Alia verò, vltra ornatum, & ſignificationem myſticam, ſunt etiam in ſignum poteſtatis, & Iuriſdictionis, & talis eſt Baculus: nam eſt ſignum poteſtatis ſpiritualis quā habet ſupra ſuum populum. Et proinde in ordinatione Epiſcopi, quando ordinans tradit ipſi Baculum, dicit. *Accipe Baculum paſtoralis officij, vt ſit in corrigendis vitiis piè ſæuiens, in trāquillitate ſeueritatis cēſuram non deſerēs.*

Prima ſentētia aſſerit, non poſſe Epiſcopū vti inſignibus Pōtificalibus, dū celebrat Miſſam in aliena Diœceſi. Ita Fœlicius Pacian. *de Prælat. lib 2.c.29.n.46.& 54.* Campanil. *in Diuerſ. Iur. Can. rubr.6.c.1.n.2.reſol.* Gauan. *in Man. Epiſc. verb. Oration. Epiſc. n.11.* Diana, *p.2.tr.6.reſ.36.& p.4.reſ.183.ver. Notandum eſt.* Et quoad Mithrā, idem tenent Barb. *de Poteſt. Epiſ. alleg. 80. n.14.* Kochier, *de Iuriſdict. Ordin. in Exemptos, p.2.q.1.n.8.* Bellar. *ad c.5.de Refor. litt. S. ſeſſ.6. Conc. Tr.* 3

Probatur. Quia, Conc. Tr. *d.c.5.de Refor. ſeſſ.6.* prohibet Epiſc. in aliena Diœceſi vſum Pontificalium, & non intelligitur ſolùm, quatenus dicunt exercitium alicuius actus concernentis Ordinem Epiſcopalem, ſed etiam vt dicunt vſum inſignium Pontificalium: nam vſus, & praxis, ita interpretantur, cum non celebrent Epiſcopi in aliena Diœceſi cum Pontificalibus ſine licentia. Nec dici poteſt, quod id faciant ob reuerentiam, & decentiam: quia, ſi negaretur licentia, de facto celebrarent: quia non eſt credendum, quod vellent amittere iuriſdictionem, ſi illam haberent. 4

Confirmatur. Inſignia Pontificalia, continent ſigna Iuriſdictionis. Ergo cum non poſſit Epiſcopus in aliena Diœceſi exercere Iuriſdictionem, nec poteſt vti inſignibus Pontificalibus.

Secunda ſententia aſſerit poſſe Epiſcopum in aliena Diœceſi celebrare cum inſignibus Pontificalibus. Ita Gloſſa, *in Clem. fi. verb. Celebrare, de Priuil.* Zabarela, *verſ. Septimo quæro,* Imola, *n.4.& 10.* Vital. *n.13.* Vanſhel, *circa Hoſtien. in c fin. de Vſu Palij.* Panorm. *in c Ex tuarum, & in c. fin. de auctor. & vſu Palij, & in c. Antiqua, n.10. de Priuil.* Milit. *in Repert. §. Epiſc. ver. Epiſc.* Etiam Aret. *conſ.150.n.3.* Syluester, *verbo Archiepiſc. n.6.* Et ex his, qui ſcripſerunt poſt Conc. Trid. Graffis, *p.1. deciſ. lib 3.c.2.n.10.* Couar. *lib.3. Var. c.120. n.9.* Henriq. *lib.3. Sum. c.6.n 6.* Laym. *lib.1. Theol. Moral. tr.4.c.5.n.5.& in QQ. Can. c.17.n.274.* Bona. *diſp.3. de Sacr. q. vnic. punct.2.n 3.* Barbo. *de Poteſt. Epiſc. p.2. alleg.30.& p.3. alleg.81.n.14.& tom.3. Collect. lib.5. tit.7. Clem.2.n.7.* Alzed *de Præc. Epiſc. dignit. p.1.c.13.n.88.* Tho. Hurtad. *p.1. reſ. Moral. tr.2.c.6. reſ.22.n.239.* Vbi latè. Et idem habetur etiam in obſeruationibus Doctrinæ, *verbo Pontif. ad c.1. de Refor. ſeſſ.6. Conc. Trid.* 5

Dicendum I. Epiſcopum poſſe celebrare Miſſam cum inſignibus Pontificalibus præſcindendo à Baculo. De quo quid dicendum ſit infrà, explicabitur. Quod ante Conc. Trid. poſſet in aliena Diœceſi celebrare cum ornamentis Pontificalibus, non videtur reuocari poſſe in dubium: nam Innoc. *cit. n. præced.* & apud Gloſſam mox citand. teſtatur de vniuerſali conſuetudine, quod Epiſcopi celebrarent in aliena Diœceſi cum Pontificalibus. Idem etiam teſtatur Gloſſa, *in Clem. fin. verb. Etiā celebrare, circa fin. de Priuileg.* quo ſtante videtur concludi, quod etiam poſt Tridentinum idem poſſint. 6

Ratio eſt. Quia Concil. Trid. *in illo c.5. de Reform. ſeſſ.6.* non loquitur de vſu Pōtificalium, ſed de exercitio Pontificalium: inquit enim. Nulli Epiſcopo liceat Pontificalia in alterius Diœceſi exercere, niſi de Ordinarij loci expreſſa licentia, & in perſonas eidem Ordinario ſubiectas; tantùm ex quibus patet, quod loquitur non de vſu inſignium Pontificalium, ſed de exercitio, atq; de illo exercitio, quod habet actum tranſeuntem in externas perſonas, vt proinde requirat duas cōditiones, vt poſſit exercere, nempè licentiam Diœceſani, & quod exerceat tamen in perſonas eidem Diœceſano ſubiectas. Immò videtur intelligere ſolùm de exercitio Pontificalium, quod conſiſtit in ordinatione; vt declarant verba immediatè ſequentia; *Si ſecus fuerit, Epiſcopus, ab exercitio Pōtificalium, & ſic Ordinati, ab executione Ordinum ſint ipſo Iure ſuſpenſi.* Verba enim: *ſic Ordinati*: manifeſtant, quòd loquitur de exercitio Pontificalium in ordinatione. 7

Deinde,

8. Deinde, quòd vſus Pontificalium, & exercitium ſint quid diuerſum, tradit etiam Gloſſ. *in dict. Clem. fin. verbo, Etiam celebrare, de Priuil.* ibi: *Archiepiſcopus non cõmittit Epiſcopo vſum Pontificaliũ extra ſuam Diœceſim, ſed ſuo Iure Epiſcopus celebrans, vtitur illo, quod, vt dixi, approbat conſuetudo. Sed ſi Iuriſdictione, vel officio vti vellet, puta ordinando, degradando, chriſmando, vel ſimilia faciendo, tunc ſine licentia Epiſcopi, id non poterit.* Ex quibus patet, quòd vſus Pontificalium eſt diuerſus ab exercitio, cùm hoc dicat vſum Pontificalium informatum aliquo actu Iuriſdictionis, Officij, ſeu miniſterij Epiſcopalis. Et ita intelligunt etiam exercitium Pontificalium, de quo Conc. Trid. cit. Villal. *to. 2. Sum. tr. 18. dif. 9. n. 5.* Tamb. *de Iur. Abb. to. 1. diſp. 15. n. 5.* Quaranta, *in Sum. Bull. verb. Archiep.* Coninch, *de Sacr. diſp. 16. dub. 5. n. 35.* Vbi per exercitium Pontificalium, de quo Tridẽtinum, intelligit ordinationem. Vnde, cum per Tridentinum prohibeatur exercitium, non autem vſus Pontificalium, remanet, quod ſi ante Concil. non erat prohibitus, neque nunc ſit prohibitus.

9. Præterea, in aliena Diœceſi celebrare poteſt abſq; licentia. Ergo poterit etiam celebrare cum ornamentis Pontificalibus. Conſeq. prob. Quia non celebrat tanquam ſimplex Sacerdos, ita vt in celebrando ſuſtineat perſonam priuati Sacerdotis, alioquin non poſſet celebrare ſine licentia, ſicuti non poſſunt ſimplices Sacerdotes, ſed celebrat tanquam Epiſcopus. Ergo ei debentur ornamenta Epiſcopalia, ex eo quod habet facultatem celebrandi vti Epiſcop. quia ornamenta connexa ſunt cum perſona. Quod præſertim verum eſt, quia ornamenta Pontificalia conſiderantur tanquam acceſſoria ad actionem celebrandi, cui inſint tanquam ſuo principali, *iuxta L. ex diuerſ. ff. de Rei vendic.* Et ideò conceſſio celebrationis, vt Pontificalis, ſe extendit etiam ad ornamenta, vt ad acceſſorium, *iuxta L. Aurelius, §. Legat. & L. fin. §. fin. ff. de Libert. Legat. & L. Lectu, ff. ſi cert. pet.* vbi Doctores communiter, *L. Lucius, ff. Qui potiores in pignore habeantur,* & conſiderant Ancharan. *conſ. 291. n. 1.* Merlin. *deciſ. 35. n. 5.*

10. Dicendum II. Probabile eſſe, quod Epiſc. in aliena Diœceſi celebrãs, non poſſit vti Baculo Paſtorali, Ratio eſt, quia licet tunc vſus Pontificalium non ſit informatus aliquò actu Iuriſdictionis, aut Ordinis exercito, & proindè non ſit exercitium Pontificalium in materia determinata, cõtinet tamen oſtenſionem exercitam Iuriſdictionis: quia cum Baculus ſit ſignum Iuriſdictionis Paſtoralis, dum adhibetur, erigitur ſignum talis Iuriſdictionis: & proinde adeſt in actu exercito illius oſtenſio. Si quis aſſumeret ſignum inſtitutum ad directè oſtendendam aliquam ſcientiam ex publica auctoritate, cenſeretur in foro externo illam ſectam profiteri. Vndè etiam vtens ſigno Iuriſdictionis, cenſetur profiteri ſe habere Iuriſdictionem, & Iuriſdictionali modo facere, quod facit, quod non conuenit Epiſcopo exiſtenti in aliena Diœceſi.

11. Confirmatur. Quia licet Abbates Canonicor. Lateranenſium vti poſſent Baculo Paſtorali in Eccleſiis ſibi ſubiectis, non tamen poterant vti extra ipſas, etiam in actibus pertinentibus ad Monaſteria, quales ſunt Proceſſiones: non alia ratione, niſi quia oſtendit Iuriſdictionem: Vnde vt poſſent vti, opus fuit priuilegio ſpeciali, quod fuit conceſſum ab Vrbano III. Præpoſito Sanctæ Agathæ Cremonæ, eius Congregationis Canonicorum Lateranenſium, vt refert Tambur. *to. 1. de Iur. Abbat. diſp. 21. q. 3. n. 10.* cuius tenorem refert. Ergo neque Epiſcopi poterunt vti in aliena Diœceſi, cum ibi non habeant Iuriſdictionem: & proinde non poſſint oſtendere Iuriſdictionem habere.

12. Dices Conc. Trid. prohibet tantum exercitium Pontificalium, quatenus dicit vſum Pontific. informatum aliquo actu Iuriſdictionis, aut Ordinis vt dictum eſt. Ergo ſub hac prohibitione, non cõtinetur vſus Baculi.

Reſp. Prohibere vſum Pontificalium in formatum quocumq; modo aliquo actu Iuriſdictionali, aut Ordinis. Vſus autẽ Pontificalium cum Baculo, eſt informatus aliquo actu Iuriſdictionis, non determinato, ſed applicabile, cuicumque actui determinato, nempe oſtenſioni Iuriſdictionis, & declaratione per ſignum, quod ibi habebat Iuriſdictionem. Hæc autem declaratio, & oſtenſio, ſicuti ſupponit Iuriſdictionem, ita illam exercet, non circa aliquam materiam determinatam, ſed in communi erga Populum, dum ſe exhibet illi, tanquam Superiorem, & populus tanquam talẽ illum veneratur.

13. Dices, *Clem. fin. de Priu.* conceditur Archiepiſcopo, quod in locis exemptis Prouinciæ poſſit in Pontificalibus celebrare diuina Officia, & quod idem poſſit Epiſcopus in locis exemptis Diœceſis. Ergo non poterunt extra Prouinciam, aut Diœceſim: quia conceſſio non ſe extendit extra Prouinciam, & Diœceſim. Quia conceſſio non extenditur extra ipſas, ſed nominatim ſtat pro Diœceſi, aut Prouincia.

Quod etiã confirmari poteſt *ex c. Abb. de Priu. in 6.* Vbi Abbates, qui habent facultatẽ benedicẽdi ſolẽniter in propriis locis, non poſſunt extra ipſa benedicere.

Reſp. aliud eſſe vti inſignibus Põtificalibus in celebratione Miſſæ priuatæ; & aliud celebrare diuina Officia in Pontificalibus. Nam primum ſolum vſum dicit ornatus Epiſcopalis; at ſecundum, dicit illum ſpecialem modum, quo Officia à Pontificibus, ſeu Epiſcopis celebrantur. Hic autem modus ita qualificat diuina Officia, vt ratione ipſius ſiant propria Epiſcop. & ratione ritus eleuantur, vt pertineãt ad Ordinem Epiſcopalẽ. Vnde celebrare in Põtificalibus, dicit vſum ipſi informatum aliquo actu cõcernente Ordinem: atque adeò exercitiũ Pontific. quod non cõpetit Epiſcop. in aliena Diœceſi.

14. Ad fundamentum 1. ſentent. patet reſponſio ex dictis, quatenus procedit ex auctoritate Conc. Trid.

Ad id quod additur de Praxi, reſp. Quòd praxis procedit de celebratione in Pontificalibus Diuinorum officiorum, quæ vt dictum eſt, continet exercitium Pontificalium, cum ſit cum actu concernẽte Ordinem; non autem de vſu Põtificalium ſimplici in Miſſis priuatis. Quia ſi in his, nõ iis vtuntur, inde fit, quia commodius eſt ſine ipſis celebrare: & etiam, quia vt plurimùm illa non habent ſecum, dum ſunt in aliena Diœceſi.

15. Ad confirmat. Inſignia Pontificalia continere ſigna Iuriſdictionis, ſi ſint cum Baculo; ſecus autem ſine Baculo. Deinde etiam cum Baculo non ſunt ſigna Iuriſdictionis, niſi in habitu; nõ autem in actu. Sicut autem Epiſc. in aliena Diœceſi retinet Iuriſdictionem in habitu, ita etiam poteſt habere ſigna huius Iuriſdictionis. Non poteſt autem vti Baculo, quia in fine Miſſæ deberet benedicere Populum cum Baculo. Benedicere autem cum Baculo, eſt iuriſdictionali modo benedicere: quia impeditur benedictio cum oſtenſione Iuriſdictionis: & ideò eſt vti Pontificalibus informatis actu aliquo Iuriſdictionali. Nec eſt benedictio ſimplex Sacerdotalis ſed eleuata ratione modi, & ritus ad Ordinem Epiſcopalem, ſicut etiam eſt benedicere Populo: vt proinde *iuxta Clem. fin. de Priu.* non conueniat Archiep. niſi in Prouincia, neque Epiſcopo in Diœceſi.

16. Ex dictis colligitur. Quod Mithra nequaquã eſt ſignum Iuriſdictionis, ſed tantum dignitatis, & ſpectare ad decorem, & ornatum, vt obſeruat Durand. *lib. 2. de Rit. Eccleſ. c. 9. n. 15.* Quod ſatis ex eo conſtat, quod Epiſc. ea vtantur coram Summo Pontifice, in cuius (ſupple, præſentia) deponuntur ſigna Iuriſdictionis: vnde etiam Cardinales deferunt Rochetum coopertũ, quod detectum geſtant Sede vacante. Et hoc deſumitur etiam *ex c. Vt Apoſt. de Priu. in 6.* ibi: & ex maioritate, ac decore maiori ornatuum, maioritas appareret dignitatis: & poſtea ſubſequitur diſpoſitio de qualitate Mithræ, ita vt dignioribus decernatur magis ornata; minus dignis, minus ornata: vt appareat diſcrimen dignitatis, quando ſimul conueniunt. Vnde conſtat ex hoc textu, quod Mythra eſt ad decorem, & in ſignum dignitatis.

DISQVISITIO IV.

Abbates Benedictini, & alij Pontificalium vſum habentes, poteruntne eâ, quâ Epiſcopi, ſolemnitate in Pontificali Romano, pro Cœmeterij ſolemni benedictione præſcriptâ, ſua Cœmeteria benedicere, & conſecrare?

BREVIARIVM.

Abbas.

Qui Pontificalium vſum habet, eadem poteſt, quâ Epiſcopi, ſolemnitate, Cœmeteria benedicere, & conſecrare. n. 1.

S. Facundi, & Hyrachenſis Cœnebij Abbates, Pontificalium vſum habent, & alij etiam noſtra Hiſpana Congregationis Benedictina. n. 1.

Conſecrare poſſunt dicti Abbates Calices, Patenas, & Altaria Chriſmate ſacro. n. 4.

Axioma.

Conceſſum cenſetur, quòd expreſsè non eſt prohibitum. n. 2.

Cœmeterium.

Prælatus in Cœmeterij conſecratione Oleo ſacro, aut Chriſmatis Vnctione non vtitur. n. 3.

Pro illius benedictione diuerſi Ritus à Pontificali pro Epiſcopis praſcribuntur, ac a Rituali Romano pro quolibet Sacerdote. n. 3.

Benedictio Cœmeterij cum Pontificalis Romani Ritu, latè dicitur conſecratio. n. 6.

Conſecratione non indiget Cœmeterium, indiget tamen illâ, aut benedictione. n. 7. 8.

Si ab Epiſcopo benedicatur prout à Rituali praſcribitur, benedici dicitur: ſi prout à Pontificali, conſecrari. n. 6.

Eccleſia.

Conſecrari debet, aut benedici. n. 8.

Pontificalia.

Recenſentur Pontificalia inſignia. n. 1.

Priuilegia.

Interpretari debent iuxta conditionem & ſtatum perſona, cui ſunt conceſſa. n. 5.

CONCLVSIO.

1 OMnes, & quicumque Prælati facultate vſus Pontificalium præditi, Cœmeteria ſua eâdem poſſunt ſolemnitate, quâ Domini Epiſcopi, in Pontificali Romano præſcriptâ, benedicere, conſecrare.

Hæc concluſio, quatenus aſſerit poſſe ſolemniter benedicere Cœmeteria eâ ſolemnitate, quæ in Pontificali continetur Romano, probatur. Quia vſus Pontificalium, abſolutè, & ſine hac limitatione, aut reſtrictione conceſſus exiſtit, vt ſuppono. Cœleſtinus ſaltem Papa Tertius Abbati Sancti Facundi, 2. *Idus Iuly, Anni quarti ſui Pontificatus*, qui fuit Domini *Annus* 1194. priuilegium conceſſit, quo omnes noſtræ Benedictinæ Congregationis Hiſpaniæ potiuntur, & gaudent, in quo ſic decreuit: Statuentes, & authoritate Apoſtolica indulgentes, vt liceat tibi, & aliis Abbatibus, qui pro tempore fuerint, omni appellatione, & contradictione remota, vti liberè Tunica, Dalmatica, Chirotecis, Annulo, & Sandaliis, Mithram, Baculo, quorum vltimorum vtrumque hactenus habuiſti. Et Clemens Papa Septimus Hyrachenſis Cœnobij Abbati conceſſit vſum liberum Mithræ, Annuli, & aliorum inſignium Pontificalium. Alij etiam Summi Pontifices eadem in ſuis diplomatibus generalitate vtuntur. Ergo Abbates, & alij ſimilem Pontificalium vſum habentes, poſſunt eadem ſolemnitate, quâ Epiſcopi, Cœmeteria benedicere, conſecrare: ea ſcilicet, quæ in Pontificali continetur Romano.

Conſequentia patet. Quia conceſſum cenſetur quod non eſt prohibitum. *Cap. Nuper, el. 29. de Sententia excommunicationis*, & ibi Gloſſa, *verbo Non reſtituit*. Vbi allegat *legem Nec non, §. Quod eis, ff. ex quibus cauſis maiores, &c. & in Can. Conſuluiſti, el 20. 2. quæſt. 4. verbo Superſtitioſa*, vbi ita fatur. Omnia conceſſa intelliguntur de Iure communi, niſi prohibita in certis caſibus inueniantur, vt innuit *c. Lex Diuina*, & extra, *de ſentent. excommunicat. cap. Nuper. & ff. de legibus, L. Quæſitum, Cod. de Teſt. L. Sancimus.* Hæc Gloſſa. Verba autem Canonis *Lex Diuina* per Benedictum Papam conditi, ſequentia ſunt. *Nam cur prohibeatur, quod prohibendum nunquam Sancta Scriptura declarat?* Quæſtio erat, An poſſet Ioannes ſecundam ſuam filiam nuptiis copulare, cui primam decreuerat ſponſare? Et reſpondet, quod ſic. *Nam cur prohibeatur, &c.* Sed nec in Pontificali, dum de Cœmeterij ſolemni benedictione per Epiſcopum ſolemniter, & Pontificaliter facienda, nec alibi prohibitum inuenitur, ne in Cœmeterij benedictione Abbates Pontificalibus vtantur: Ergo illis benè, & licitè vti valent in dicta benedictione. 2

Et confirmatur: Quia nullus Ritus in Pontificali, pro ſolemni Pontificia benedictione Cœmeterij, præter vſum Pontificalium aſſignatur, qui per ſimplicem Sacerdotem exerceri ſine Papæ diſpenſatione non valeat. Non enim vtitur Epiſcopus in ſolemni benedictione Cœmeterij, Olei ſacri, aut Chriſmatis vnctione, ſed precibus tantum, & benedictionibus communibus, ac aliis ceremoniis, quibus vtitur Sacerdos ſimplex in noui Cœmeterij benedictione, ex Epiſcopi delegatione, & Ritualis Romani Pauli Quinti præſcripto. Et hæc tantùm eſt inter Pontificale, & Rituale differentia (excepto Pontificalium vſu) quòd Pontificale pro benedictione ab Epiſcopo facienda, quinque præſcribit Cruces, in Cœmeterio apponendas, & ceremonias, & preces auget; Rituale autem pro facienda à ſimplici Sacerdote, de Epiſcopi delegatione, vnam tantùm Crucem, & multò pauciores preces, ac ceremonias præfinit, vti vtrumque videnti euidenter patebit. Quocirca Pax Iordanus, *tomo 1. de Re ſacra, lib. 5. tit. 11. num.* 16. ita ait. Sic etiam de Cœmeterio cautum eſt, vt benedictione ſimplicis Sacerdotis ab Epiſcopo delegati dedicetur ad Chriſtianorum Sepulturam, vt locus fiat Religioſus, prout in Rituali Romano reformato, *tit. de Benedictione noui Cœmeterij, pag. mihi* 225. quo loci benedictio ipſa præſcribitur, quæ in ſubſtantia non differt à conſecratione per Epiſcopum faciendâ, niſi in eo quòd vnica tantùm Crux figitur in medio illius tempore benedictionis; cum in conſecratione Epiſcopali quinque opponantur, ex præſcriptis ibi ritibus, & benedicantur, vt in dicto Rituali. Hactenùs præfatus Doctor. Ergo ſi Abbates vti poſſunt Pontificalibus, & Cœmeterium ſolemniter benedicere, vtrumque coniungere benè quibunt: 3

benedicendo ſcilicet illud cum Pontificalibus.

4 Immò, etiamſi Pontificale, Chriſmatis vnctionem pro ſolemni Cœmeterij benedictione Epiſcopo præſcriberet, ea in tali benedictione poſſent Abbates noſtræ Congregationis vti, ſicut & Pontificalibus. Patet à maioritate rationis. Quia conſecrare poſſunt, & de facto conſecrant, Chriſmate ſacro, Calices, Patenas, & Altaria ex Innocentij Papæ Octaui conceſſione, Abbati facta Ciſtercienſi, 5. *Idus Aprilis de, Anno* 1489. incipit eius diploma, *Expoſcit, la* 5. *in Collectione Bullarum Emmanuelis Roderici, folio mihi* 233. & dictæ noſtræ Congregationis Abbatibus, per multa communicationis priuilegia, maximè Clementis Papæ Octaui, ſub *die* 30. *Septembris* 1592. incipit *Romanus Pontifex*, extenſa: ac ex Declaratione S Congregationis Cardinalium, ad inſtantiam Procuratoris Generalis Congregationis Caſſinenſis, aliàs Sanctæ Iuſtinæ, *die* 10. *Nouembris* 1614. facta: quam referunt Antonius Naldus, *in Summa, verbo Abbas, num.* 4. *pag. mihi* 3. Antoninus Diana, *part.* 3. *tract.* 2. *reſolut.* 15. & Auſonius Noctinot *in Compendio, eodem verbo, n.* 1.

5 Probatur vlteriùs concluſio. Quia priuilegia interpretari debent iuxta conditionem perſonæ, cui conceſſa reperiuntur, & iuxta illius ſtatum. Iſtam regulam, pro legitima priuilegiorum interpretatione, tradunt grauiſſimi Doctores, quorum aliquos, & illorum doctrinas operæ pretium recenſere duxi. In primis occurrit P. Ioannes Azorius, *part.* 1. *Inſtitutionis Moralis, lib.* 5. *cap.* 23. *quæſt.* 2. *in fine*, vbi ita ait. Item vt ait Bartholus *in L. ex Militari*, priuilegia ſunt interpretanda iuxta conditionem, & ſtatum perſonæ, cui conceduntur. Hæc ille. Aſcanius Tamburinus, *de iure Abbatum, tom.* 1. *diſput.* 16. *quæſito* 5. *num.* 12. in ſimilia prorumpit dicens. Notandum eſt etiam, quòd vt ait Bartholus in *L. ex militari, ff. de militari*, priuilegia interpretanda ſunt iuxta conditionem, & ſtatum perſonæ, cui conceduntur. Iacobus etiam Gordonus, *in Theologia Morali, tomo* 1. *lib.* 2. *quæſt.* 10. *cap.* 14. *in fine*, ſic vt ſequitur fatur. Poſtremò (inquit) ſolent vt plurimùm priuilegia recipere interpretationem iuxta rationem perſonæ, cui fit conceſſio. Exempli gratia, Si detur Epiſcopo priuilegium celebrandi interdicti tempore, intelligi debet, in Pontificali ritu, vt perſonam decet. Hactenùs Gordonus, qui ſuam, & aliorum, quos recenſui, Doctorum doctrinam, ſatis benè, & opportunè pro nobis exemplificat. Ergo cum detur Abbatibus, Pontificalibus condecoratis facultas, Oratoria, Capellas, Eccleſias, & Cœmeteria benedicendi, intelligi debet concedi, cum Pontificali ritu, vt eorum perſonas decet.

6 Quoad vltimum, quod de Cœmeterij conſecratione in concluſione dixi, etiam probatur. Quia ſolemnis Cœmeterij benedictio, prout in præfato Clementis Octaui Pontificali præſcribitur, conſecratio dicitur, non propriè, & ſtrictè, ſed lato modo, & impropriè ſumpta, vti benè aduertit Pax Iordanus, *dicto volum.* 1. *lib.* 5. *tit.* 11. *num.* 1. *&* 6. Immò multò minùs ſolemnis Cœmeterij benedictio, quàm ibi præſcribitur, cum ſolo cantu ſeptem pſalmorum pœnitentialium, illuminatione quatuor tantùm candelarum in Cœmeterij circuitu, aſperſione iſtius cum aqua benedicta, & trium recitatione orationum, conſecratio dicitur Cœmeterij ab Ordinario Romano *folio mihi* 93. ſicut ibidem etiam dicitur conſecratio loculi, vel ſepulchri, ſola trium orationum ſuper illud recitatio; latè tamen, & impropriè in his, & ſimilibus vox *conſecratio* vſurpatur.

In quo quidem ſenſu intelligi debet P. Azorius, dum *part.* 2. *Inſtitution. Moral. lib.* 9. *cap.* 6. *quæſt.* 1. docet debere Cœmeterium ab Epiſcopo conſecrari Diœceſano: & ſufficere aliquando ab illo benedici: ſicut ſufficit, quòd Eccleſia aliquandò non conſecretur, ſed quòd benedicatur. In caſu tamen benedictionis, de quo Doctor iſte, Epiſcopus Pontificali non vtitur, in quo vnica forma, & ritus benedicendi, ſeu conſecrandi Cœmeterium per Epiſcopum præſcribitur, ſed Rituali Romano Pauli Quinti vteretur, vt forma, & ritibus, pro benedictione à Sacerdote, de Epiſcopi commiſſione facienda, vti benè Pax adnotat Iordanus, *vbi proximè, n.* 17. Nulla enim alia in Rituali habetur, niſi quæ ſub hoc titulo: *Ritus benedicendi nouum Cœmeterium, per Sacerdotem ab Epiſcopo delegatam.* 7

8 Ex quo certè titulo, & ex dictis manifeſtè ſequitur, non eſſe neceſſarium Cœmeterium eſſe conſecratum, ſed eſſe benedictum, illius minori ſolemnitate ſufficere. Quod & docent Ioannes Baptiſta Lezana, *in Summa quæſtionum Regularium, tomo* 2. *part.* 4. *verbo Sepultura, n.* 3. cum Sylueſtro, *in Summa, verbo eodem, quæſt.* 1. contra Angelum, & Innocentium, & Auguſtinus Barboſa, *de Iure Eccleſiaſtico, part.* 2. *lib.* 2. *c.* 9. *n.* 5.

DISQVISITIO V.

An Abbates aquâ ab Epiſcopo benedictâ, pro Eccleſiarum, Capellarum, Oratoriorum, Cœmeteriorúmque conſecratione, aut benedictione, ſeu reconciliatione indigeant.

BREVIARIVM.

Aqua Benedicta.

Prælati Regulares non indigent aquâ ab Epiſcopo benedictâ, ad benedicendas Eccleſias, Capellas, Oratoria, & Cœmeteria, & ad illa reconcilianda, ſed poſſunt vti à ſe ipſis benedicta, n. 1. & ſeqq.

Axioma.

Qui vnum exprimit, & aliud tacet, cenſetur excludere quod tacet, n. 4.

Dictio.

Implicatiua eſt dictio etiam, *& inuoluit, ac ampliat diſpoſitionem, ità vt idem ſit in caſu non expreſſo, quamuis contrario, ac in expreſſo*, n. 7.

Dictio Præſertim, *etiam eſt implicatiua, ſeu inuolutiua eiuſdem Iuris, & diſpoſitionis in caſu non expreſſo, etiam contrario, ac eſt in expreſſo*, n. 7.

Priuilegia.

Principum Priuilegia, maximè ſi in Religionis fauorem conceſſa ſint, latè interpretari debent. n. 4.

Regula.

Fauores conuenit ampliari. n. 4.

Cui licet, quod eſt plus, licet vtique quod eſt minus. n. 5.

Non debet, cui plus licet, quod minus eſt non licere. n. 5.

CONCLV.

CONCLVSIO.

1 AD benedictionem Eccleſiarum, Capellarum, Oratoriorum, Cœmeteriorum, & aliorum locorum ſuorum, aut eorum reſpectiuè conſecrationem, & ad eorum reconciliationem non indigent Abbates, Priores, & alij Regularium Prælati, aquâ ab Epiſcopo ad id benedictâ, ſed aquam, quâ vti poſſint ad prædicta, poſſunt ipſi benedicere, ſiue benedictio ſolemniter, iuxta Pontificalis ritum ab Abbatibus fiat, ſiue iuxta Rituale Romanum Pauli Papæ Quinti, minus ſolemniter ab eiſdem Abbatibus, aut ab aliis fiat Prælatis.

2 Concluſionem, quoad priorem eius partem, de benedictione probo, Quia priuilegia dictis conceſſa Prælatis, hanc conditionem vtendi aquâ per Epiſcopum benedicta in benedictionibus ſolemnibus, aut minus ſolemnibus, vt ex illorum patet inſpectione, non exprimunt. Ergo Prælati præfati non indigent aqua ab Epiſcopo benedicta, ſed vti poſſunt à ſeipſis benedicta, pro benedictione Eccleſiarum, Cœmeteriorum, &c.

3 Sed dices. Priuilegia Regularibus conceſſa fuerunt ad benedictiones, cum conditione, vt in eis vtantur aquâ ab Epiſcopo benedictâ. Expreſsè habetur in conceſſione Iulij Papæ Secundi, pro Ordine Minimorum S. Franciſci de Paula facta, & *ſuprà reſolut.* 3. *n.* 10. recenſita. Ergo falſa eſt concluſio, & falſa probatio adducta.

4 Sed contra. Quia Iulij Secundi priuilegium, duo continet, vt ex illius inſpectione dignoſcitur. *Primum* eſt, facultas ad benedicendas Eccleſias, &c. *Secundum* eſt, facultas ad eas reconciliandas. In ſecunda conceſſione conditionem appoſuit illam præfatus Pontifex; prima autem minimè illam expreſſit. Ergo illam non intendit in prima apponere conceſſione. Conſequentiam probo. *Primò*, quia ſi aliud Iulius voluiſſet, expreſſiſſet. *Secundò*, quia qui vnum exprimit, & aliud tacet, cenſetur excludere, quod tacet. *Cap. Nonne benedicimus, el* 5. *de Præſumptionibus. Tertiò*, quia Priuilegium Principis latè eſt interpretandum, maximè ſi in fauorem conceſſum ſit Religionis, verbi gratia, Priuilegium exemptionis Clericorum à Iuriſdictione Principum temporalium, vel Religioſorum ab Ordinariorum poteſtate, & iuriſdictione amplè interpretandum eſt in Religionis fauorem, Suarez, *de Legibus, lib.* 8. *cap.* 27. *num.* 2. quem recenſet, & ſequitur Ioann. Baptiſta Lezana, *in Summa QQ. Regularium, tomo* 2. *part.* 4. *verbo Priuilegium, num.* 9. Summa enim ratio eſt, quæ pro Religione facit, vti dicti dicunt Doctores *ex L. Sunt perſona, ff. de Religioſis, & ſumptibus funerum*, & Paſqualigus, *de Sacrific. Miſſæ, tomo* 1. *quæſt.* 481. *num.* 5. vbi addit *L. final. Cod. de His, qui veniam ætatis impetrauerunt*, & *doctrinam* Bart. *in L. Omnes populi, num.* 60. *ff. de Iuſtitia, & Iure, & L. ſi conſtante, ff. ſoluto matrimonio.* Sed Iulij Secundi priuilegium nobis obiectum, & aliàs Regularibus per Summos conceſſa Pontifices, ſunt vt plurimum, priuilegia exemptionis Religioſorum ab Ordinariorum iuriſdictione, & in Religionis fauorem, vti ex ſe patet. Ergo amplè interpretari debent in Prælatorum Regularium, & Religioſorum fauorem. Regula conſonat Iuris, *Fauores conuenit ampliari la* 15. *de Regulis Iuris, in* 6.

5 Quartò probatur conſequentia. Quia *cui licet, quod eſt plus, licet vtique, quod eſt minus.* Regula Iuris eſt, *la* 53. *in* 6. & quia. *Non debet, cui plus licet, quod minus eſt non licere, L.* 188. *ff. eod tit.* Sed plus eſt benedicere Eccleſias, Capellas, Oratoria, Cœmeteria, &c. quàm aquam. Ergo Prælatis Regularibus ex proprio munere, & officio, licet aquam pro benedictione Eccleſiarum, &c. benedicere, ſicut illa benedicere licet.

6 Quoad alteram concluſionis partem, de eo, quod Abbates, & alij Prælati non indigeant aqua ab Epiſcopo benedicta, ad reconciliandas Eccleſias, Cœmeteria, & alia ſua Regularia loca, ſed poſſe vti aqua à ſemetipſis benedicta, illam probo ex Conſtitutione Leonis Papæ Decimi, *reſolut.* 3. *numero* 12. reddita, ibi: ac etiam per Vicarios, ſeu Guardianos, aut alios, ad hoc à vobis, in veſtris Capitulis Generalibus prouidè deputandos, benedicere, ac illos, ſeu illa, & eorum quodlibet, ſanguinis, ſeminis effuſione, ſeu aliàs quomodolibet polluta, quoties opus fuerit, *aquâ per vos*; præſertim in locis remotis, vbi Epiſcopum, aquam benedicentem per duas dictas adire non poteritis, *benedictâ*, reconciliare liberè, licitè valeatis authoritate Apoſtolicâ, tenore præſentium concedimus; & indulgemus.

7 Adnotanda venit dictio illa, *præſertim* quæ in Conſtitutione Leonis Decimi additur. Ratione enim illius Prælati Ordinis Minorum, & aliorum Ordinum, iſtius priuilegiis gaudentium, benè vti poſſunt aqua à ſeipſis benedicta, in prima Eccleſiarum, Cœmeteriorum, & aliorum locorum benedictione, ac in eorumdem reconciliatione: non ſolum ſi Epiſcopus per duas diſtet dictas, ſed etiam ſi ille in loco ſit proximo. Et ratio, quia præfata dictio, eſt comparatiua, & idem quod *maximè*, ſeu *præcipuè* ſignificat, vti benè Auguſtinus docet Barboſa in *Extrauagante Rem nouam, num.* 5. *vnica de Dolo, & contumacia, & in tractatu de Dictionibus vſu frequentioribus, dictione* 277. cum Cardinali Tuſcho, *Litt. D. concluſ.* 338. *num.* 1. Gutierrez, *Canonicarum quæſtionum lib.* 1. *cap.* 20. *num.* 5. Cenedo, *ſingular.* 83. *num.* 1. & aliis Thomas Sanchez, *de Matrimonio, tomo* 1. *lib.* 2. *diſput.* 39 *concluſ.* 2. Ioannes Baptiſta Lezana, *in Summa QQ Regularium, tomo* 2. *part* 3. *verbo Dictio, num.* 20. & ego ipſe, *in Diſquiſitione Paſtorali, de Iure Prioris annexi, numero* 109. Tantámque vim, & talem habere dictionem iſtam dicunt Doctores recenſiti, & dixi, vt importet idem eſſe in caſu contrario, quamuis ratio expreſſa deficiat, aut licet in illo, fortior militet ratio. Eſt enim præfata dictio implicatiua, ſeu inuolutiua eiuſdem iuris in vno, & in altero caſu, etſi contrario. Exprimítque caſum minus dubitabilem: & implicat, ſeu inuoluit magis dubitabilem. Vnum exprimit, & alium includit. Talis namque eſt eius virtus, vt implicet, inuoluat, & ampliet diſpoſitionem, ſicuti dictio, *etiam* iſtam habet virtutem. Lezana, *vbi proximè*, ex *L. etiam, ff. de Minoribus, Clementina Religioſus*, 3. *de Procuratoribus*, & Cardinali ibi, *num.* 2. *Clement.* 1. *de Teſtamentis*, & Cardinali ibi, *num.* 1. Laurentius de Peyrinis, *tomo* 1. *Priuilegiorum Minimorum, ad Conſtitutionem* 14. *Leonis Decimi, num.* 4. *pag. mihi* 168. ex iiſdem iuribus, & ex *Clement.* 1, §. *In quibus, de Supplenda negligentia Prælatorum*, & Cardinali ibi. Atque ita denotat (dictio ſcilicet *etiam*, ait Peyrinus) aliam eſſe facultatem à iam conceſſa, vt Nauarrus, in *cap. Si quando, de Reſcriptis, except.* 2. *num.* 2. *tomo* 4. Panormitanus, in *cap. vnico, de Commodato, num.* 3.

8 Vnde, quod ad ſummum, ex Iulij Papæ Secundi priuilegio ſequitur, eſt non poſſe Præla-

tos Regulares in vim illius, Eccleſias, & alia ſua loca reconciliare, aquâ à ſe ipſis, ſed ab Epiſcopo benedictâ, non autem quod id efficere nequeant vigore conceſſionis factæ Minoribus per Leonem decimum

DISQVISITIO VI.

An Prælati Regulares Pontificalium vſum non habentes, poſſint benedicere Eccleſias, Cœmeteria, &c. Pontificalis Romani ſolemnitate, & ritu?

BREVIARIVM.

Benedictio.

Prælati Regulares, vſum Pontificalium non habentes, benedicere non poſſunt Eccleſias, Cœmeteria, &c. Pontificalis ritu, n.1.

Priuilegia.

In his, quæ clarè non exprimunt, interpretari debent eorum conceſſiones, iuxta conditionem perſonarum quibus fuerunt conceſſa, n.2.

CONCLVSIO.

1 NOn licet Prælatis Regularibus vſum Pontificalium non habentibus, in Benedictione Eccleſiæ, Cœmeterij, aut alterius loci, illâ vti ſolemnitate, & ritu, ac ceremoniis in Pontificali Romano, à Clemente Papa Octauo præſcriptis, ſed præfixis in Rituali Romano Pauli Papæ Quinti, vti debent.

2 Ratio Concluſionis eſt. Quia priuilegia, in his, quæ clarè non exprimuntur, & eorum conceſſiones, interpretari debent, iuxta conditionem, & ſtatum perſonæ, cui conceſſa ſunt, Azorius, *Inſtitution. Moral. part. 1. lib. 5. cap. 23. quæſt. 2. in fine.* Iacobus Gordanus, *in Theologia Morali, tomo 1. lib 2. quæſtione 10. cap. 14. in fine.* Noſter Tamburinus, *de iure Abbatum, tomo 1. diſputat. 16. quæſito 5. num. 12.* Sed conditio perſonarum Prælatorum Regularium, vſum non habentium Pontificalium, non fert, vt benedicant Eccleſias, Oratoria, Cœmeteria, aut alia loca cum ritu, ſolemnitate, & ceremoniis in Pontificali, ſed ſolùm in Rituali præſcriptis. Ergo facultas eis per Pontifices Summos facta, ad illa benedicenda, per ſua priuilegia, intelligi debet conceſſa iuxta Rituale Romanum, & eius ritus, ſolemnitates, ac ceremonias, non autem iuxta Pontificale, & eius præſcriptum. Minor probatur. Quia Clemens Octauus in Pontificali, præfixit ad huiuſmodi benedictionem ceremonias, & ſolemnitates iis, qui vſum Pontificalium non habent incompetentes: immò & repugnantes, contradictorias; Rituale autem Pauli Quinti præcipit benedictiones fieri, ritu omni Sacerdoti competenti. Ergo conditio Prælatorum non habentium vſum Pontificalium, non fert vt vtantur in benedictione Eccleſiæ, Cœmeterij, &c. ritu, & ſolemnitatibus Pontificalis, ſed in Rituali præſcriptis.

DISQVIS. VII. INCIDENS.

An Cœmeteria, & loca pro Sepulturis deſignata, Fidelium immunitate gaudeant Eccleſiæ.

BREVIARIVM.

Cœmeteria.

Cœmeterium, & loca pro Sepulturis Fidelium deſignata ab Epiſcopo, aut ab alio ad id poteſtatem habente, immunitate gaudent Eccleſiarum, n.1. *& ſeqq.*

Cœmeteria vt plurimùm, iuxta Eccleſiam maiorem, intra 40. paſſus exiſtunt; iuxta minorem verò intra 30. n.3 *& 6.*

Dictio..

Verificatur Dictio, ſæpiſſimè, *in tribus actionibus, aut vicibus,* n.8.

Dictio Plures, *aut* Plurimi, *in tribus, immò in duobus verificatur,* n.8.

Eccleſia.

Qui cauſas ſanguinis, aut pœnarum in Eccleſia agitat, aut Cœmeterio, anathemati ſubiacet. n.3.

Immunitas Eccleſiæ.

Gregorij XIV. Conſtitutio circa Eccleſiæ immunitatem recenſetur. n.7.

Paſſus.

Menſura quinque pedum eſt. n.6.

Pes.

Menſura quindecim digitorum. n.6.

Sacrilegium.

Qui Eccleſiam infringit, aut Cœmeterium, perſonam, aut quid aliud inde aufert, vel diripit, ſacrilegium committit, n.3.4.5

CONCLVSIO.

IMmunitate gaudent Eccleſiaſticâ Cœmeteria, & alia loca pro Sepulturis, authoritate Epiſcopi, aut alterius habentis ad id facultatem, deputatâ. 1

Hanc tenent concluſionem. Gloſſ. in *Can. Sicut antiquitùs, in caſu figuratione.* Ioannes Baptiſta Scortia, *in Selectas Summorum Pontificum Conſtitutiones, Epitome 152. pag. mihi 575.* cum Suarez, *tomo 1. de Religione. lib. 3. cap. 9. num.* 8. & Cardina. Tuſcho, *tomo 3. litt. concluſ. 10. num. 3.* Franciſcus Maria Samuellius, *in Praxi, de Sepulturis, tract. 1. diſputat. 1. controuerſ. 1. concluſ. 3. & controuer. 3. concluſ. 2.* & Auguſtinus Barboſa, *de Iure Eccleſiaſtico, part. 2. lib... cap. 3. num. 63. pag. 23.* ex Gloſſa in *cap. conſuluiſti, verbo Cœmeteria, el. 7. de Conſecratione Eccleſiæ,* ibi: *Eadem gaudent immunitate Eccleſia, & Cœmeterium:* cum Deciano, Anaſt. Germon. Franciſco Leon. Alexandro, Ambroſin. Gambacurta, Valaſco, Ægidio Trullench., Antonino Diana, Farinacio, & aliis.

Probatur concluſio primò ex *cap. Ad hæc, & 4. de Religioſis Domibus,* in quo ſic Vrbanus Papa Tertius diffinit. Inquiſitioni tuæ taliter reſpondemus, quod ſi locus ad hoſpitalitatis vſum, & pauperum prouiſionem fuerit (ſicut moris eſt) authoritate Pontificis deſtinatus, cum ſit religioſus, non debet mundanis vſibus deputari, Vbi Gloſſa, *verbo Authoritate,* ita fatur. Hoc ideò dicit, quia priuatus, locum non facit ſacrum. *ff. de Rerum diuiſione, in tantum,* §.

Si

Si quis in Sepulchro. Hæc ibi. Ex quo quidē textu, & Gloſſa, fit manifeſtum, locum per Epiſcopū aliúmve ad id poteſtatem habentem, pro Sepulturis Fidelium deſtinatum, religioſum fieri, & ſacrum. Sed locus religioſus, & ſacer immunitate gaudet Eccleſiaſtica, ſeu Eccleſiæ, vti manifeſtè patet ex *capite* 1. *& toto titulo. De Immunitate Eccleſiarum.* Ergo Cœmeteria, & alia loca, pro Sepulturis deputata Fidelium, Epiſcopi, aut alterius ad id facultatem habentis authoritate, eadem gaudent immunitate.

Probatur ſecundò concluſio ex *cap. 5. de Immunitate Eccleſiarum.* Expreſsè illam definit Lucius Papa Tertius, dicens. Cum Eccleſia Dei, ſecundùm Euangelicam veritatem, Domus Orationis eſſe debeat, non ſpelunca latronum, aut ſanguinis forum: Sæculares Iudices cauſas, vbi de ſanguinis effuſione, & corporali pœna agitur, in Eccleſiis, vel *Cœmeteriis* agitari ſub interminatione anathematis prohibemus. Hæc in Decretali illa vbi Gloſſa *verbo Cœmeteriis* ait. Quæ eodem priuilegio gaudent cum Eccleſiis. Quod apertè diffiniuit Ioannes Papa Octauus, *in Canone Quiſquis Inuentus, el 21. 17. quæſt. 4.* ibi. Sacrilegium committitur, ſi quis infregit Eccleſiam, vel triginta Eccleſiaſticos paſſus, ſi qui in circuitu Eccleſiæ ſunt, ... aliquid inde diripendo, vel auferendo. Quem etiam Canonem, pro tertia noſtræ concluſionis adduco efficaci probatione. Cœmeteria enim, vt plurimùm, intra triginta Eccleſiaſticos deſignata paſſus exiſtunt.

Quartò probatur ex *Canone. Id conſtituimus, el 36. eiuſdem cauſæ, & quæſtionis.* Ex Concilio deſumpto Aurelianenſi. Id conſtituimus (inquit) obſeruandum, quod Eccleſiaſtici Canones decreuerunt, & Lex Romana conſtituit, vt ab Eccleſiæ atriis, vel domo Epiſcopi, eos (ſcilicet fugitiuos) abſtrahere omninò non liceat.

Quintò probatur ex Concilio Triburenſi, relato *in Canone. Si quis, el 20. 17. quæſt. 4.* Vbi ſic decernitur. Si quis contumax, vel ſuper rebus timorem Dei, vel reuerentiam Sanctarum Eccleſiarum non habuerit, & fugientem ſeruum ſuum, vel quem ipſe perſecutus fuerit, de atrio Eccleſiæ, vel de porticibus Eccleſiæ quomolibet adhærentibus, per vim abſtraxerit, pro emunitate nongentos ſolidos Epiſcopo componat, & ipſe publica pœnitentia iuſto iudicio Epiſcopi mulctetur.

Sextò ex *Canone. Sicut, dicta cauſa, & quæſt. el 7.* in quo ita Nicolaus Papa omnibus Epiſcopis ſcribens ſtatuit. Sicut antiquitùs à Sanctis Patribus ſtatutum eſt, ſtatuimus, vt maior Eccleſia per circuitum quadragiuta paſſus habeat, Capella verò, vel minores Eccleſiæ, triginta. Qui autem confinia earum confringere tentauerit, aut per ſententiam hominis, vel bona eius indè ſubtraxerit, niſi publicus latro erit, quò vſque emendet, & niſi, quod rapuerit reddat, excommunicetur. Vbi Gloſſa, *verbo Paſſus*, ex D. noſtro Iſidoro ait, quod *paſſus*, menſura ſit quinque pedum; *pes* autem, menſura quindecim digitorum.

Septimò, & concludenter quidem, probatur concluſio, ex Conſtitutione Gregorij Papæ XIV. incipit, *Cùm alias*, in qua ſic lego. Hac itaque noſtra perpetuò volitura Conſtitutione, omnia, & quæcumque priuilegia, indulta, & gratias, tam per prædictum Sixtum, ac Pium V. quàm alios quoſcumque noſtros prædeceſſores, aut noſmetipſos, Sedem Apoſtolicamque eiuſve Legatos ſuper abducendis, vel extrahendis ab Eccleſiis, Monaſteriis, Sacellis, Domibus regularibus, & ſecularibus, locisve ſacris, aut religioſis, aliiſque in caſibus à iure permiſſis, hominibus certorum tunc expreſſorum, vel non expreſſorum criminum reis, aut fraudulentis decoctoribus, etiam in odium certorum delictorum, & pro bono, pace, & quiete publicâ, & cauſis vrgentiſſimis, ac neceſſariis, & æquipollentibus caſibus in iure expreſſis, atque ex paritate, identitate, aut maioritate rationis extenſis, perpetuò, vel ad certum nondum elapſum tempus, ſeu ad vitam alicuius Principis, aut beneplacitum, aut aliàs quomodolibet conceſſa, etiam iteratis aut multiplicatis vicibus approbata, & innouata, ac vſu recepta, litteraſque Apoſtolicas ſub plumbo, aut in forma Breuis, ſeu alias quomodocumque deſuper confectas, quarum tenorem hîc habere volumus pro expreſſis, ac ad verbum inſertis, ſublata penitùs omni differentia: ita ad vnam tantùm formam reducimus, & moderamus. Vt Laïcis ad Eccleſias, locáque ſacra, & religioſa prædicta confugientibus, ſi fuerint, publici latrones, viarúmque graſſatores, qui itinera frequentata, vel publicas ſtratas obſident, ac viatores ex inſidiis aggrediuntur, aut depopulatores agrorum, quive homicidia, & mutilationes membrorum in ipſis Eccleſiis, earumve *Cœmeteriis*, committere non verentur, aut qui proditoriè proximum ſuum occiderint, aut aſſaſſini, vel hæreſis, aut læſæ Maieſtatis in perſonam ipſiuſmet Principis rei, immunitas Eccleſiaſtica non ſuffragetur. Sed vniuerſis, & ſingulis Venerabilibus Fratribus noſtris Patriarchis, Primatibus, Archiepiſcopis, Epiſcopis, cæteriſque Eccleſiarum, & Monaſteriorum Prælatis, tam Secularibus, quàm cuiuſuis Ordinis Regularibus, diſtrictè præcipiendo mandamus, & præcipimus, vt Laicos in caſibus prædictis delinquentes, ad eorum Eccleſias, Monaſteria, Domos, & alia loca ſupradicta ſacra, ſeu religioſa reſpectiuè confugientes, & in eis ſe recipientes, atque morantes, qui prædicta delicta, eorumvè aliquod iudicio ſuo commiſiſſe videbuntur, quando à Curia ſeculari fuerint requiſiti, & quilibet eorum fuerit requiſitus, miniſtris, & officialibus Curiæ ſecularis, abſque irregularitatis nota, aut alicuius cenſuræ Eccleſiaſticæ incurſu tradi, & conſignati curet, & faciat. Ne autem Curia Secularis prædicta Miniſtri facultate illos per ſe, & propria authoritate extrahendi, & abducendi ſibi olim, vt præfertur attributa, & per præſentes reuocata abutantur, volumus, dictáque authoritate decernimus, & declaramus, vt Curia ſæcularis, eiúſque Iudices, & Officiales ab Eccleſiis, Monaſteriis, locíſque ſacris prædictis, Laicum aliquem, vt præfertur delinquentem, in nullo ex caſibus ſupradictis, ſine expreſſa licentia Epiſcopi, vel eius Officialis, & cum interuentu perſonæ Eccleſiaſticæ ab eo authoritatem habentis, ad quos ſolos, & non alios Epiſcopo inferiores, etiamſi aliàs Ordinarij ſint, aut nullius Diœceſis, aut Conſeruatores ab hac Sede ſpecialiter, vel generaliter deputati, prædictam licentiam dandi facultas pertineat. Occurrente autem caſu in loco exempto, & nullius Diœceſis, tunc ad Epiſcopum viciniorem deuoluatur hæc cognitio, & non ad alios; capere, extrahere, aut incarcerare non poſſint, niſi eo caſu, quo ipſe Epiſcopus, & dictæ perſonæ Eccleſiaſticæ requiſitæ, illos in delictis ſuperiùs expreſſis culpabiles tradere, aut capturæ, carcerationi interuenire, & aſſiſtere recuſauerint; tuncque reuerētiæ Eccleſię, & locis ſacris debitę memores, prędictos delinquētes, minori, quo id fieri poterit cum ſcādalo, & tumultu

§. 3. *Declarat caſus, in quibus Laici delinquentes, Curia ſeculari ſint remittendi: à quibus & quomodo.*

§. 4. *Curia Secularis ſine licentia Iudicis Eccleſiaſtici, nullo pacto reos accipiat de loco ſacro.*

§. 5. *Reuocat facultates omnes conceſſas, & immunitatem Eccleſiarum obſeruari præcipit.*

extrahere curent. Quódque delinquentes Laici prędicti, poſtquàm vt præfertur ab Eccleſiis, locíſque ſacris extracti, & capti fuerint, ad carceres Curiæ Eccleſiaſticæ reponi, & inibi ſub tuto, & firmo carcere, ac opportuna cuſtodia data illis, ſi opus fuerit, per Curiam Sæcularem, detineri debeant, nec inde extrahi, C. nequè prædictæ Sæculari conſignari, nec tradi poſſint, niſi cognito priùs per Epiſcopum, ſeu ab eo deputandum, an ipſi verè crimina ſuperiùs expreſſa commiſerint: túncque demum de mandato Epiſcopi per Iudicem Eccleſiaſticum Curiæ Sæculari, quacunque appellatione poſtpoſitâ, conſignentur. De crimine verò Hæreſis cognitio ad forum Eccleſiaſticum tota pertineat, neque in ea Curiæ Sæculares ſe quoquomodò intromittant. Sicut etiam prohibemus, ne contra Eccleſiaſticas perſonas Seculares, aut cuiuſvis Ordinis, vel Militię, etiam S. Ioannis Hieroſolymitani Regulares, quoquomodò, etiam vigore prędictorum priuilegiorum, indultorum, aut conceſſionum, quæ omnia ad terminos Iuris per præſentes reducimus, procedant, aut ſe intromittant, illáſve ab Eccleſiis, Monaſteriis, Domibus, locíſque ſacris, aut Religioſis, etiam in caſibus in hac Conſtitutione expreſſis extrahere, abducere, capere, carcerare, aut cognoſcere de criminibus ad forum Eccleſiaſticum pertinentibus, aliàs quam de Iure, & per priuilegia eiſdem Ordinibus, aut Militiis conceſſa permittitur, quomodolibet præſumant. Quòd ſi quis quacumque dignitate, & authoritate præditus, præmiſſorum, aut alio quouis prætextu, quiſquam prætet, aut contra huius noſtræ Conſtitutionis tenorem, attentare præſumpſerit, declaramus eum, ipſo facto, cenſuras, & pœnas eaſdem incurrere, quæ contra libertatis, & immunitatis Eccleſiaſticæ violatores, per ſacros Canones, & Conciliorum Generalium, noſtrorumque prædeceſſorum Conſtitutiones ſunt promulgatæ. Sicque per quoſcumque Iudices Ordinarios, & Delegatos, etiam cauſarum Palatij Apoſtolici Auditores, & Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales, ſublatâ eis, & eorum cuilibet quamuis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, in quamuis cauſa, & inſtantia, iudicari, & diffiniri debere: nec non irritum, & inane decernimus, ſi ſecùs ſuper his, per quoſcumque, quauis authoritate, ſcienter, vel ignoranter, contigerit attentari. Non obſtantibus &c.

§. 5. Prius cognoſcat Iudex Eccleſiaſticus an ne crimina excepta admiſerint.

§ 6.7. Prohibet ne Iudices Laici, de crimine Hæreſis, & de perſonis Eccleſiaſticis Sæcularibus, vel Regularibus quoquomodò cognoſcant.

§ 8. Contrauenientes, pœnas hic enarratas ipſo Iure incurrant.

§. 9. Clauſula Sublata, &

Decretum irritans

§. 10. Clauſ. Derogatoria.

Huc vſque Gregorius Papa in præfata Conſtitutione, *la* 7. apud Angelum Cherubinum, *tom.* 2. 8 *pag mihi* 707. in qua licet ſemel tantum expreſſam mentionem de *Cœmeterio* faciat, dum de locis immunitate Eccleſiaſtica gaudentibus agit, ſæpiſſimè decernit, eadem illud gaudere. Si enim dictio *ſæpiſſimè* verificatur, ſi actus ter actus fuerit, aut geſtus, vti docet Antonius Naldus, *in Summa, verbo Dictio, num.* 10. *pag.* 228. cum Claro, §. *Furtum, num.* 29 addens idem eſſe de dictione *Plurimi*, & de ſimilibus, quæ ad minus debent in tribus verificari, iuxta Gloſſam notabilem *in* §. *Et quòd ſæpe, Authentica de Trieme, & Semiſſe, collat.* 9. & verificari poſſunt in duobus tantum, vt ego met ad ſacietatem probaui *in Diſquiſit. de Iure Prioris onniæi, num.* 67. & 10. *ex Regula Pluralis locutio, la* 40. *de Regul. Iur. in* 6. iuncta Gloſſ. & *cap. Is, cui, §. ſi vero, l* 19. *de Præbendis, eod. lib. ex cap. Nullus,* 1. *de Electione, & Gloſſ. ibi, verbo Duo.* Rota, in Mediolanenſi Iuris patronatus, 5. Iulij, 1619. coram Pirouano. Viuianus, *de Iure patron. part.* 2. *lib.* 10. *cap.* 4. *num.* 2. Baſſæus, *tom.* 1. *verbo Electio, num.* 7. Layman, *in QQ. Canonicis, de Prælatis Eccleſiaſticis, q.* 18. & penes eum Ioann. Andreas, *Regula* 80. *in* 6. Gloſſa *in L.* Neratius, *la* 85. *de Verbor. ſignificat* & Gloſſ. *in L. deteſtatio, la* 4. *de Verbor. & rerum ſignificat.* Diana, *p.* 10. *tr.* 13. *reſol.* 33. Si igitur plura ſunt duo, & ſæpiſſimè fiat, quod ter agitur, quare Gregorius ſæpiſſimè non decernat *Cœmeterium* immunitate gaudere, cum id ſemel ſub proprio decernat vocabulo, & ſex vicibus, ſub dictione *loci ſacri*, vel *religioſi*?

TRACTATVS SECVNDVS.

DE COEMETERII, ET LOCI SACRI Exſacratione, & pollutione, de reconciliatione, & reconſecratione eorumdem.

PRÆLVDIVM.

§. PRIMVS.

Nonnulla notabilia, & ſcitu digna recenſentur.

BREVIARIVM.

Conſuetudo.

Parem vim habet cum lege conſuetudo, n. 14.

Exſacratio.

Eccleſia, & loci ſacri Exſacratio, & violatio, ſicut & Altaris, contingit quando eius forma amittitur, aut tollitur, n. 11.

Ità per violationem rei conſecratio tollitur, vt noua indigeat, n. 12.

Immunitas.

Immunitate gaudent Oratoria, & loca ſacra, etiamſi benedicta non ſint, n. 5. & 3.

Si tamen Regularia illa ſint; non ita ſi Secularia, n. 25.

Loca ſacra.

Quoad effectus pollutionis, & reconciliationis loca ſacra non cenſentur, quæ conſecrata, aut benedicta non ſunt ab Epiſcopo, aut ab alio ad id poteſtatem

Google

teſtatem habente, etiamſi ad celebranda diuina ſint depriuata. n. 2. 3. & 4.

Recenſentur ſigna ad dignoſcendum, an locus ſacer authoritate fuerit Epiſcopi fundatus. n. 6. & 26.

Quoad pollutionem locus ſacer non intelligitur, qui non exiſtit intra ipſius loci corpus. n. 7.

Amittant loca ſacra conſecrationem, & benedictionem, & omnia alia priuilegia, ſi diruta ſuat, ſine reparationis ſpe. n. 17.

Miſſa.

Satisfaciunt præcepto de audienda Miſſa, intereſſentes Miſſæ Oratorij Regularium; non verò intereſſentes Miſſæ Oratorij priuati Sæcularium. n. 25.

Monaſterium.

Venit nomine Eccleſiæ Monaſterium, & qualibet eius pars; in fauorabilibus tamen, non in odioſis. n. 5.

Odia.

Reſtringi debent. Non irrogantur, niſi expreſsè infligantur in Iure. n. 13.

Oratoria.

Priuata Oratoria campanas habere non poſſunt, niſi priuatas ad ſolos incolas Domus conuocandos. n. 6. & 26.

Oratoria exiſtentia in Eremitoriis, Hoſpitalibus, & in Domibus priuatis abſque authoritate Epiſcopi, aut alterius poteſtatem habentis conſtructa, per nullam actionem polluuntur, etiamſi de legitima licentia in eis poſſint Miſſæ celebrari, & celebrentur. Vndè poſt actionem in eis celebrari poteſt. n. 18.

Oratoria abſque tali conſtructa licentia, ad nutum fundatoris, ad vſum poſſunt profanos conuerti. n. 18.

Ex quibus ſignis inferantur legitima ex authoritate erecta, oſtenditur. n. 6. & 26.

Poſſunt hodie Regulares Prælati Oratoria erigere, abſque Diœceſani conſenſu, in omnibus ſuis locis, & Hoſpitiis, vt in eis Miſſæ celebrentur, Tridentino, & aliis non obſtantibus, à n. 20. ad 23.

In Oratoriis Regularium, omnes etiam Sæculares celebrare poſſunt. n. 23.

Quæ debeant obſeruari in his Oratoriis, vt in eis Miſſa, & alia diuina celebrentur. n. 23. & 24.

In Oratoriis Regularium plures Miſſæ eodem die celebrari poſſunt, ſecus in Sæcularium Oratoriis. n. 25.

Regularium Oratoria localia ſunt; perſonalia verò, quæ Sæcularium ſunt. n. 25.

Benedictione non indigent Oratoria. n. 25.

Pœnæ.

Non irrogantur, niſi expreſsè contineantur in Iure. n. 13.

Pollutio loci ſacri.

Pollutio reconciliationem exigens, non contrahitur per actionem illius iniuriuam in Clauſtro factam ſuperiori, in Dormitorio, aut in Officina Regularium, etiam benedicta, ſi non ad Diuina deſtinata. n. 5.

Loci ſacri pollutio ſe habet inſtar cenſuræ interdicti. n. 8.

Eſt introducta iure Eccleſiaſtico, vt Sacrum, aut Diuina Officia in loco ſacro non celebrentur, nec cadauera tumulentur, quando actio in eo facta, in grauem cedit illius irreuerentiam. Et in hac conſiſtit prohibitione n. 8.

Locus ſacer, per nullam actionem verè polluitur, ſed ad fidelium terrorem tanquam pollutus habetur. n. 9. & 10.

Differt Pollutio ab exſacratione, & violatione. n. 11. & 12.

Incurritur quando materiali forma, & figura manente, tale ſcelus in loco ſacro patratur, quod velut à loci ſanctitate alienum, fidelibus horrorem ingerit, & ſcandalum. n. 12.

Pollutio non tollit conſecrationem, aut benedictionem loci: ideò noua non eget, ſed reconciliatione. n. 12.

Per nullam actionem, quæ in Iure expreſſa non ſit inducitur pollutio, aut ſaltem conſuetudine non introducta. n. 13. 14. & 15.

Pollutio tanquam odioſa reſtringi debet. n. 13.

Inducitur tam loco conſecrato, quàm benedicto. n. 16.

Locus ſacer dirutus, ſine reparationis ſpe, per nullam polluitur actionem. n. 17.

Non inducitur pollutio per actionem aliquam, quæ notoria, voluntaria, iniurioſa, & intra locum ſacrum facta non ſit. n. 27. 28. 29. & 30.

PRo huius tractatus exactâ dilucidatione præmittere aliqua operæ pretium duxi. *Primum* eſt, 1
pro loco ſacro, in præſenti, illum ſolùm venire, qui conſecratus, vel benedictus fuerit ab Epiſcopo, vel ab alio ad id facultatem habente, vel ſaltem iuxta Doctores aliquos, qui ad Diuina celebranda, vel fidelium cadauera tumulanda, præfata fuerit facultate deputatus. Quia hæc authoritatiua deputatio, benedictioni æquiualet, vt docent Gloſſa, *in cap. Si Eccleſia. verbo Non conſecrata, el 10. & final. de Conſecratione Eccleſiæ, vel Altaris.* Vbi »
ita fatur. Et ita Eccleſia non conſecrata, gaudet »
eodem priuilegio, quo & conſecrata.... Et ita ſi aliquis »
illuc confugerit, debet ab Eccleſia defendi. »
Et hoc ideò, quia locus ille authoritate Epiſcopi »
dedicatus eſt diuino cultui. Et quod ſemel dedica- »
tum eſt, ad profanos vſus redire non debet. Hæc »
Gloſſa. Azorius, *Inſtitution. Moralium part. 3. lib. 3. cap. 31. quæſt. 4. columna mihi* 183. Thomas Delbene, *de Immunitate Eccleſiaſtica, part. 1. cap. 2. dubitat. 2. sect. 7. num.* 8. & Ferdinand. Caſtrus Palaus, *part. 2. Operum Moral. tract. 11. diſputat. 1. punct. 1. num. 2.* cum Baſilio Poncio, *de Matrimonio, lib. 10. c. 10. n. 5.*

Non reticeam tamen Pacem Iordanum *volum. 1.* 2
de Re ſacra, lib. 5. tract. 11. à num. 22. aſſerentem, ad pollutionem non cenſeri locum ſacrum, qui ſaltem benedictus non fuerit, etiamſi deputatus ſit ad Diuina publicè celebranda. Cui conſonat Thomas Sanchez, *tomo 3. de Matrimonio, lib. 9. diſput. 15. num. 24.* Cuius verba lubens hîc exſcribere duxi, quia malè pro contraria adducitur ſententia. Primo ergo (inquit magnus ille Doctor) nomine Eccleſiæ, quoad hunc effectum, intelligitur ſola Eccleſia conſecrata, aut benedicta. Quia ante hanc conſecrationem, aut benedictionem, non eſt locus ſacer. Sic Sotus, *4. diſtinct. 12. quæſt. vnica, artic. 3. concluſ. 3.* Nauarrus, *Summa, cap. 16. num. 32.* Angles, *Floribus 1. parte de Matrimonio, quæſt. 6. de ſoluendo debito, in fine.* Henriquez, *lib. 9. de Miſſa, cap. 27. num. 5. & lib. 5. de Pœnitentia, cap. 6. n. 9. in Comment. litt. H.* vbi benè addit, deſiderari vltra hoc, vt locus ille deputatus ſit ad Diuina Officia, aut ad fidelium ſepulturas. Huc vſque Sanchez. Eandem ſequuntur ſententiam Ægidius Coninck, *de Sacramentis, quæſt. 83. artic. 3. dub. 1. num. 136.* dicens. Nota tertiò, Oratoria, quæ nec conſecrata, nec benedicta ſunt, per eiuſmodi actus non pollui. Quia hoc locis ſacris conuenit, quorum ſanctitas,

per

per tales actus violatur. Et Ludouicus Caſponſis, *in Curſu Taeologico, tomo 2. tract. 23. diſputatio. 3. ſect. 3. num. 73.* Vbi ita fatur. Sunt tamen duo obſeruanda. Primum eſt, in hac materia, nomine Eccleſiæ non intelligi Oratoria, nec Eccleſias nec conſecratas, nec benedictas.

3 Cenſeri tamen locum ſacrum, quoad effectum immunitatis Eccleſiæ, in quo Diuina cœpta fuerint, celebrari, quamuis conſecratus, aut benedictus ille non ſit, docet ipſe Pax Iordanus. Et diſparitatem reddit. Quia quoad pollutionem, cum res ſit odioſa, & pœnalis, ſtrictè eſt interpretanda, & ad locum rigorosè, & propriè ſacrum coarctanda. Cùm autem ſolùm locus conſecratus, aut benedictus ſit rigorosè ſacer, hinc eſt, quòd ſolùm ille polluatur; è contra verò, quoad immunitatem dicendum eſt. Quia immunitas priuilegium eſt: ac per conſequens, extendendum venit ad locum, qui conſecratus, aut benedictus non ſit, ſed tantùm authoritatiuè, ad Diuina celebranda, deputatus.

4 Ob cuius quidem rationem, ac diſparitatem, & authoritatem Doctorum, quos pro ſe Iordanus allegat, videlicet D. Antoninij, Turrecrematæ, Caietani, Nauarri, *in Manuali, cap. 16. num 32.* Iacobi de Graffis, & Emmanuelis Sa, & ob authoritatem Thomæ Sanchez, Henriquez, & Emmanuelis Roderiquez, penes ipſum, ac Buſembaum, *in Medulla Theologia, lib. 6. tract. 3. cap. 3. dub. 4. verſic. Addo I.* Valdè ſecunda mihi ſententia placet, illámque grato amplector animo, & in praxi ſequendam cenſeo.

5 Vnde infertur, locum ſacrum non cenſeri, quoad Sacrilegium, & pollutionem, reconciliationem poſtulantem, Dormitorium Regularium, neque Clauſtrum ſuperius, neque denique Cellas, Cameras, aut alias Officinas, licet benedictæ illæ ſint. Quia licet nomine Eccleſiæ Monaſterium veniat, & quælibet eius pars, in fauorabilibus tamen, vt benè Thomas Delbene, *vbi ſuprà, num. 26*; non verò in odioſis, qualia ſunt de quibus in præſenti. Vndè Emmanuel Sa, *verbo Eccleſia, n. 1.* ſic ait: Eccleſiæ nomine non venit Monaſterium niſi in materia fauorabili. Et præfatus Delbene *dictâ ſect. 7. num. 26.* id intelligit, ſecundùm extenſionem priuilegiorum tantùm. Id tamen, quod de Sacrilegio dixi, non de qualicumque intelligas, ſed de eo, quod cum loci ſacri pollutione coniunctum eſt, ratione ſcilicet homicidij, aut ſanguinis, vel ſeminis effuſione.

6 In dubio autem, an Eccleſia, Capella, Oratorium, vel Hoſpitale, &c. publicâ Epiſcopi authoritate ſint fundata, ſigna optima à Delbene à *num.* 38. aſſignantur. Videlicet, ſi ibi Diuina celebrentur, omnibus indifferenter ad ea admiſſis audienda. Ita Maſcardus, *de Probationibus, concluſ 869. num. 1. & 2.* Sanchez, *de Matrimonio, lib. 9. diſputat. 15. n. 39.* Vbi idem dicit, ſi decennio ibi publicè celebrentur: cui conſentit Menochius, *de Præſumptionibus, lib. 3. præſumpt. 132. n. 52.* Item, ſi ibi campana ſit publica, ſeu in loco poſita eminenti, gratia populum conuocandi ad Diuina Officia audienda. In Oratorio enim priuato, haberi non poteſt campana, niſi priuata, ad ſolos domus incolas conuocandos. cap. Patentibus, de Priuilegiis. Item, ſi ibi ſit Cœmeterium, aut Sepultura. Si ibi Baptiſmus adminiſtretur. Et ſi decimas recipiat. Deniquè ſi ſit immunis à collectarum ſolutione. Ita docent (ait) Abbas, *in cap. Patentibus, citat. num. 1. & 2.* Maſcardus *Concluſione 869. num. 3.* Quaranta, *verbo Alienatio, à num. 28.* Riccius *in Praxi, §. Alienatio, deciſ. 40.* Rota, *deciſ. 725. diuerſorum, part. 1.* Filliucius *tract. 44. cap. 4. quæſt. 18.* Decianus, *tract. Crimin. lib. 6. cap. 25. num. 16.* Farinacius, *de Carceribus, quæſt. 28. num. 71. & in Appendice, de Immunitate, cap. 18. num. 267.* Sanchez *loco citato*, & Bonacina, *de Alienatione bonorum Eccleſ. quæſt. vnicâ, puncto 2. num. 12.* Hæc omnia Delbene.

Nec cenſetur locus ſacer quoad pollutionem, & 7
reconciliationem, quod non eſt intra illius corpus, v. gr. reſpectu Eccleſiæ, quod à tecto interiori, vſque ad pauimentum, & à ſumma Ara, vſque ad oppoſitum parietem non exiſtit, ſacrum non eſt. Ita Gloſſa *in cap. Si Eccleſiam, verbo Sanguinis, vnico de Conſecratione, lib. 6.* dicens. Si autem ſupra tectum pone cum ſagitta homo interficitur, dixit tibi Hug. quòd non eſt facienda reconciliatio: quia extra Eccleſiam videtur factum. Thomas Sanchez, *de Matrimonio, tomo 3. lib. 9. diſputat. 15. à num. 25.* Pax Iordanus, *volum. 1. de Re ſacra lib. 5. tit. 12. num. 72.* Machadus, *en el perfecto Confeſſor, y Cura de Almas, tomo 2. lib. 2. part. 3. tract. 4. documento 4. num. 9.* Ibi. *A cerca de eſtas acciones, conque queda la Ygleſia polluta, aduierten comunmente los Doctores, que es neceſſario, que ſe hagan dentro del' diſtrito que contienen las paredes de la Ygleſia, &c.* Pro quo allegat Canonem *Eccleſiam, L. 1. & 2. de Conſecratione, diſtinct. 1.* Hermannus Buſembaum, *in Medulla Theologiæ, lib. 6. tract. 3. de Euchariſtia, dub. 4. verſic. Dixi ſecundò, non violata*, ibi. Quia in Eccleſia interiùs violata. Franciſcus Pellizzarius, *in Manuali Regularum tomo 2. parte 1. tract. 8. cap. 5. num. 72. verſic. Noto 5.* Antonius Naldus, *in Summa, verbo Eccleſia, num. 29.* Thom. Delbene, *de Immunitate Eccleſiaſt. part. 1. cap. 2. dubitat. 2. ſect. 7. num. 1. & ſeq.* Emmanuel Sa, *verbo Eccleſia, verſic. Primò effuſione.* Ioann. Bapt. Lezana, *in Summa QQ. Regular. tomo. 2. part. 3. verbo eodem, à num. 12.* Et ratio eſt. Quia vti benè Pax Iordanus ait, materia iſta pœnalis eſt, ac magis ſtrictè interpretanda, quàm fauorabilis de Immunitate: & ideò ad partes Eccleſiæ extrinſecas extendi non debet.

Secundum, quod prænotatur eſt, pollutionem 8
Eccleſiæ, locive alterius ſacri, nihil aliud eſſe, quàm cenſuram quandam, ſeu potiùs prohibitionem, iure introductam Eccleſiaſtico, vt nec Sacrum, nec Diuina Officia in eo celebrentur, aut fidelium cadauera tumulentur, quando in illo eſt aliquid factum in grauem ipſius loci irreuerentiam. Ita Lezana, *vbi proximè num. 11.* Quocirca Paludanus, *in 4. diſtinct. 18. quæſt. 8. artic. 4.* & Syluester, *in Summa, verbo Conſecratio, quæſt. 9. in fine. & verbo Interdictum 4. quæſt. 3.* penes Dianam *part. 6. tract. 6. reſolut. 27.* dicunt quòd pœna iniuncta ob Eccleſiæ pollutionem, ſit inſtar cenſuræ, ſeu pœnæ Interdicti Eccleſiæ. Et noſter Gregorius Saytus, *in Theſauro, lib. 5. cap. 16. num. 1.* ait pollutionem, ſeu violationem Eccleſiæ, eſſe interdicto locali ſimilem. Et Auila, *de Cenſuris, par. 5. diſputat. 6. dub. 6. concluſ. 3. in fine*, aſſerit, Interdictum locale, reduci quodammodo ad Eccleſiæ violationem.

Dicitur pollutus locus ſacer, non quia verè Ec- 9
cleſia; Altare, Cœmeterium, aut quilibet alius locus ſacer polluatur, cum Sanctus ſit, & peccare nequeat, ſed quia ad terrorem, tanquam pollutus habeatur, præſertim quia quoad ſe delinquens vt illum pollueret, quantum potuit, fecit, vti benè adnotant Gloſſa *in cap. Si Eccleſiam, verbo Pollui,*

vnico

vnico de Conſecratione lib.6. dicens: Pollui quoad opinionem hominum, qui eam polluunt, quantum in eis eſt. Quæ enim ſunt Sancta, coinquinari non poſſunt. Noſter Petrus Creſpetius *in Summa Eccleſiaſtica Diſciplina, verbo Eccleſia, in fine, pag. mihi* 293. Pax Iordanus *loco allegato, tit.* 11. *numero* 3 & Auguſtinus Barboſa, *de Officio, & poteſtate Epiſcopi, part.2. allegat.*28. *n.*20. in ſequentia prorumpens.

10 Ille autem in rei veritate non fœdatur, aut polluitur: cum enim ſancta ſit, coinquinari non poteſt, *cap. Veſtra, de Cohabitatione Clericorum, cum mulieribus*, cum ſimilibus citatis à Gambarupta, *dicto caſu* 6. *num.* 1. ſed tanquam polluta reconciliatur, propter ſcandalum, & ad fidelium exemplum, & terrorem, vt ſcilicet videntes Eccleſiam, quæ in nullo peccauit, propter alterius culpam lauari, & purificari, reminiſcantur quantùm de propriis peccatis, eorum expiatione ſit laborandum. Ita Durandus, *in Rationali Diuinorum, lib.* 1. *cap.* 14. *num.*10. Hucuſque Barboſa. Pro dictis facit etiam *Canon, Quod quidam dicunt,* 1. *quæſt.*1. *in fine*, vbi de Sacramentis ab Hæreticis miniſtratis, & receptis.

11 Tertiò præmitto, pollutionem loci ſacri, longe ab eius exſacratione, & violatione differre. Exſacratio enim, & violatio contingit in Eccleſia, aut Altari, quando tollitur, ſeu amittitur forma illius: & iuxta aliquorum ſententiam, quando frangitur, aut tollitur ſigillum Reliquiarum, & cætera huiuſmodi, quæ materialiter contingunt circa ipſam Eccleſiam, vel Altare. Quocirca Herman. Buſembaum, *in Medulla Theologiæ lib.*6. *tract.* 3. *cap.* 3. *de Euchariſtia, dub.*4. *verſic. Quæres*, ita fatur. Reſpond. Exſacratio dicitur, cum res ſacra perdit ſuam conſecrationem, ita vt de nouo conſecrari debeat: quod fit, quando ita deſtruitur, vt formam, & vſum perdat.

12 Pollutio autem incurritur quando materiali forma, & figura manente, tale ſcelus in loco patrato ſacro, quod veluti ab illius ſanctitate maximè alienum, fidelium mentibus horrorem ingerit, & ſcandalum, polluique cenſetur. Ex qua fit differentia, quod exſacratio cauſet amiſſionem conſecrationis in loco exſacrato, aut violato; ſecùs pollutio. Vndè noſter Nicolaus Tudeſchus, Panormitanus Abbas, *in cap. Propoſuiſti, notabili vltimo, num.*4. *el* 4. *de Conſecratione Eccleſiæ, vel Altaris*, dixit. Nota, quod Eccleſia, quandoque polluitur, & non indiget reconſecratione, ſed reconciliatione; quando exſacratur, nec ſufficit reconciliatio. De quibus videatur Pax Iordanus, *volum.* 1. *de Re ſacra, lib.*5. *tit.*11. *n.*1. & 2.

Cum dictis tamen ſtat, quod non ſemel Violatio, pro Pollutione vſurpetur: vt videre licet apud dictum Iordanum, *in recenſito titulo, num.*117. *iuncto eius ſummario*: apud Ioann. Baptiſtam Lezanam, *in Summa QQ. Regularium tomo* 2. *parte* 3. *verbo Eccleſia, num.*11. & apud alios paſſim. Et apertè patet ex *Canone ſi motum fuerit*, iuncta Gloſſa, *verbo Conſecretur, el* 19. *diſt.*1.

Conſultò dixi iuxta aliquorum ſententiam exſacrari Altare, quando tollitur ſigillum Reliquiarum. Quia in contrarium adeſt multorum aliorum placitum. De quo infrà latiùs diſſeram.

13 Quartò præmitto, non cenſeri pollutum locum ſacrum per vllam actionem, aut crimen, quod non ſit in Iure expreſſum, niſi in locis, vbi viget conſuetudo, vt pollutus ille cenſeatur per hoc, aut illud facinus in illo admiſſum. Quia huiuſmodi conſuetudo ſeruari debet, quamuis talia crimina, non reperiantur expreſsè in Iure prohibita fieri in loco ſacro.

Prima pars, patet. Quia quòd locus ſacer pollutus cenſeatur, odioſum eſt, & pœnale fidelibus. Odioſa autem, & pœnalia non irrogantur niſi expreſsè caueantur in Iure. Auguſt. Barboſa, *tract. de Axiomatibus Iuris, verbo Odium, numero* 1. *ex L. Cum quidam, ff. de liberis, & Poſthumis can. Renouantes,* 22. *diſtinct. cap. Odia, de Regulis Iuris, lib.* 6. Ægidio, *conſilio* 9. *num.*20. & 21. Robles, *de Repræſentat. lib.*2. *cap.*14. *num.* 10. Federico de Senis, *conſil.* 25. *numero* 4. *in fine verſic. Inſuper.* Idem Barboſa, *eodem tract. verbo Pœna, num.* 7. *ex Authent. de non eligendo ſecundo nubentes, §. Sin autem* Mario Antonino, *Variar. Reſolutionum, lib.*3. *reſolut.*39. *num.* 11. & 32. Garcia Gironda, *de Priuilegiorum, ſeu exemptionum explicatione, num.* 563. Menochio, *conſil.*272. *numero* 83. *conſil.*275. *numero* 21. *conſil.*431. *num.*2. *conſil.*526. *num.*11. *conſil* 1032. *num.*19. *conſ.*1128. *num.*2. & *conſ.*1192. *num.*3. Cardinali Tuſcho, *litt. F. concluſ.*816. *num.*4. & Hectore Felicio, *allegat.*66. *n.*6. *verſic. Et eſt regula communis, p.*2.

Secunda etiam pars, de conſuetudine, patet. 14
Quia conſuetudo, parem vim habet cum lege. Præfatus Barboſa *in allegato tractatu verbo Conſuetudo, num.*5. *ex L. De quibus, ff. de Legibus, §. Ex non ſcripto. Inſtitut. de Iure naturali Gentium, cap. fin. de conſuetudine cap. conſuetudo,* 1. *diſtinct. L.*2. *Cod. Quæ ſit longa conſuetudo.* Thoma de Thomaſſet, *in Floribus Legum, reg.*78. Belleto, *Diſquiſition. Cleric. part.*1. *tit. De Fauore Clericorum perſonar. num.*10. §. 3. Stephano Gratiano, *Diſceptationum forenſ. cap.* 801. *num.* 11. & 12. & *cap.*892. *num.*17. & aliis, quos pro more cumulat ſuo.

Quod quartò præmittimus, docent Pax Iordanus, *dicto tit.*11. *num.* 5. cum Cardinali Hoſtienſi, *in Summa, de Conſecratione Eccleſiæ, num.* 9. ac Piaſecio, *in Praxi Epiſcopali, parte* 1. *cap.*5. *numero* 3. & Thomas Delbene, *de Immunitate Eccleſiaſtica, part.*1. *cap.*2. *dub.*2. *ſect.*13. *numero* 1. Paſqualigus, *de Sacrific. Miſſæ, tom.*1. *quæſt.* 565. *num.*9. Et ſic, & non aliter intelligo Auguſt. Barboſam, *de Poteſt. Epiſcopi, part.*2. *allegat.*28. *numero* 21. *pag. mihi* 272. abſolutè docentem, cum Salua, *de Beneficiis, part.* 1. *quæſt.*5. *numero* 102. Azorio, *Inſtitutionum Moralium part.* 3. *lib.*2. *cap.*5. *quæſt.* 3. *verſic. Si reges*, Thoma Sanchez, *de Matrimonio, diſp.*15. *à num.*4. cum Gregorio à Valentia, & Gabriele Vazquez, non pollui Eccleſiam, niſi in caſibus in Iure expreſſis. Quia hanc tradit generalem doctrinam contra P. Franciſcum Suarez aſſerentem, *tom.*3. *in* 3. *p. D. Thomæ, diſp.*81. *ſect* 4. *verſic. Tertiò violatur*, rationem quare Eccleſia polluitur, non conſiſtere, in eo, quod prohibeatur in ea fieri percuſſionem illicitam, & ſacrilegam; ſed ex eo potius, quod actio turpis eſt, & ſacrilega, veluti in pœnam, delictique deteſtationem, ſtatutum eſſe ab Eccleſia, vt pollutus cenſeatur locus ſacer, & ibi non celebretur, donec reconcilietur.

Et in eodem intelligo ſenſu, Alterij ſententiam, 15
*diſput.*2. *de Interdicto, cap.*2. *colum.*3. quam Leander à ſanctiſſimo Sacramento recenſet, *p.*5. *tract.*5. *diſp.*1. §. 5. *q.*49. Vbi ſic inquirit, & reſoluit. Videlicet: An Eccleſia polluatur propter furtum, vel rapinam in ea commiſſam? Affirmatiuam partem eſſe probabilem innuit Alterius, *loco citato, verſic. Tertiò quæritur*, eò quod Speculator, *tit. de Conſecrat. Ec-*

cleſia, §. 1. & Ioannes Selua, *de Beneficiis, parte* 1. *quæſt.* 5. *num.* 101. dicant, *alicubi eſſe receptum*, vt pro polluta habeatur. Sed vt mihi certum reſpondeo, minimè Eccleſiam per dicta crimina pollui. Quia nullus eſt textus in Iure, qui id velit. Hactenùs P. Leander, cuius placitum, minùs mihi arridet, ſi conſuetudinem receptam excludat à facultate indicendi pollutionem loco ſacro, & illam ſolùm textui attribuat Iuris.

16 Quintò præmitto, per actiones in Iure prohibitas locum ſacrum pollui, ſiue ille ſit conſecratus, ſiue non. De conſecrato enim ſtatuitur *in cap. Propoſuiſti, el 4. de Conſecratione Eccleſiæ*, & de non conſecrato, *in cap. Si Eccleſia, el final eodem tit.* & cum Gloſſa, & Doctoribus *vtrobique*, ac cum Nauarro, *in Manuali, cap.* 27. *num.* 256. & Toleto, docet Pax Iordanus, *volum.* 1. *de Re ſacra, lib.* 5. *tit.* 12. *de reconciliatione Eccleſiæ, & Cœmeterij, numero* 20. *pag.* 403. Ægidius etiam Coninck, *de Sacramentis, quæſt.* 83. *artic.* 3. *dub.* 1. *num.* 234. *verſic. Et hi*, & Leander à ſanctiſſimo Sacramento, *vbi proximè, quæſt.* 43.

17 Sextò præmitto, per nullam actionem prohibitam pollui Eccleſiam, aut alium locum dirutum, ſiue de authoritate Superioris, ſiue ſine illa dirutus fuerit, dummodò non ſubſit reparationis ſpes. Quia quomodocumque ſit ille dirutus ſine ſpe reparationis, conſecrationem, aut benedictionem, & omnia alia amittit priuilegia. Ita Thom. Sanchez, *de Matrimonio, tomo* 3. *lib.* 9. *diſput.* 15. *num.* 37. *pag. mihi* 213. ex Can. *Hoc diximus*, 16. *quæſt.* 7. deſumpto ex Origine, *homilia* 15. *ad cap.* 21. *Matthæi ex cap. Abbate, ad finem, el* 25. *de Verborum obligatione, & cap. Cum ex iniuncto, el* 2. *de Noui operis nuntiatione*, & vtrobique Gloſſa, *ad ſecundum cap. verbo Principale.* Ita & Pax Iordanus *dicto tit.* 12. *num.* 25. Qui poſt Sanchez allegat Innocentium, & alios *in citatum cap. Cum ex iniuncto.* Felinum, *in cap. Cum dilecta, num.* 21. *el.* 22. *de Reſcriptis.* Baldum *in Proœmio, ff. veteri, num.* 5. Remigium, *de Immunitate Eccleſiæ, ampliatione* 20. Iulium Clarum, *Pra. crimin. lib.* 5. *recep.* §. *fin. quæſt.* 30. *numero* 6. *verſic. Maius eſt dubium*, Pazem, *Practic.* 1. *tomo, part.* 5. *cap.* 3. §. 3. *num.* 38. Angelum Theologum, *in Summa, verbo Ciuitas, num.* 1. Sylueſtrum, *eodem verbo q.* 2. Tabienam, *quæſt. vlt.* Atmillam, *n.* 3. & alios.

18 Septimò præmitto, per nullam actionem à Iure fieri prohibitam in loco ſacro, pollui Oratoria, in Hoſpitalibus, Heremitoriis, aut in priuatis Domibus, abſque authoritate Epiſcopi, aut alterius ad id facultatem habentis, conſtructa, iuxta à nobis dicta, *ſuprà diſquiſit.* 2. primi Tractatus, eſto ibi de legitima licentia Miſſæ celebrentur. Ita Gloſſa, *in Clementinam Quia contingit, la* 2. *de Religioſis Domibus*, Sylueſter, *in Summa, verbo Loca ſacra, quæſt.* 2. *&* 5. *& verbo Immunitas I. quæſt.* 1. Tabiena, *verbo eodem, quæſt.* 14. *&* 15. Angelus, *numero* 26. Atmilla, *num.* 19. Iulius Clarus, *lib.* 5. *Recept. in Pract. crimin.* § *fin. num.* 6. *verſic. Sed quid dicendum*, quos, & alios recenſent, ac ſequuntur Thomas Sanchez, *vbi proximè, num.* 39. & Pax Iordanus, *volum. de Re ſacra, lib.* 5. *tit.* 12. *num.* 26. Idem tenent Acugna *in commentario ad cap Oratorium*, & Auguſt. Barboſa, *de Iure Eccleſiaſtico, lib.* 2. *cap.* 8. *à num.* 12. à Ioanne Baptiſta Lezana relati, & ſequuti, *in Summa QQ. Regularium, tomo* 2. *part.* 4. *verbo Oratorium, num.* 4. Gauantus, *in Praxi Epiſcoporum, verbo Eccleſia reconciliatio numero* 16. cum Franc. Suarez, *tomo* 3. *in* 3. *part. D. Th. diſp.* 8. *ſect.* 4. *col.* 8. Quem etiam *in tom.* 1. *de Religione, tract.* 2. *lib.* 3. *de reuerentia debita locis ſacris, cap.* 9. *n.* 10. Abbatem, *in cap. vlt. n.* 4. *de Cenſibus*, & Clarum, *lib.* 5. *ſeutent.* §. *fin. q.* 3. *n.* 3. allegar, & ſequitur Thom. Delbene, *de Immunitate Eccleſ. tomo* 1. *c.* 2 *dub.* 2. *ſect.* 7. *à n.* 15.

Ratio autem eſt. Quia huiuſmodi Oratoria, non 19
cenſentur loca religioſa, aut ſacra, nec nomine veniunt Eccleſiæ, ſi abſque præfata ſint authoritate conſtructa: & poſſunt ad fundatoris nutum, in vſus conuerti profanos. Quare, non attento actu inductiuo pollutionis, in eis licitè celebrari poterit, vti benè Pax Iordanus aduertit.

Conſultò addidi, aut alterius ad id facultatem 20
habentis: propter Prælatos Regulares, qui in vim plurium Apoſtolicarum Conſtitutionum, facultate gaudent requiſita, ad authorizandam conſtructionem, non Oratoriorum tantùm, ſed & Eccleſiarum, & aliorum ſacrorum locorum, in Monaſteriis, & annexis ſuis, ac in locis eorundem, vti probatum relinquo, *tract.* 1. *Diſquiſ.* 3. Immò, & illa potiuntur hodie ad conſtruenda Oratoria pro Miſſis, & aliis Diuinis Officiis celebrandis, in Hoſpitiis, ſeu in Domibus, in quibus aliqui morantur, & degunt Religioſi pro litibus, aliiſve negotiis, illúcque accedentes hoſpitantur. Et ad id, nullo indigent Diœceſani conſenſu.

Nec iſta Regularium facultas ſublata eſt per 21
Concilium Tridentinum, vti docent Anton. Diana, *part.* 4. *tract.* 4. *reſolut.* 106. cum Ioanne Præpoſito, *in* 3. *part. D. Thomæ, quæſt.* 83. *artic.* 3. *dub.* 4. *numero* 151. & Clarius *part.* 9. *tract.* 1. *reſol.* 34. cum Portell. *in Dubiis Regularium, verbo Altare, num.* 1. Villalobos, *in Summa, tomo* 1. *tract.* 8. *difficult.* 33. *num.* 7. Ludouico de San Ioan. *de Sacramento Euchariſtiæ, quæſt.* 12. *artic.* 3. *dub.* 2. *Append.* 1. Cardinali de Lugo, *eodem tract. diſput.* 20. *ſect.* 2. *numero* 52 Marchino, *de Sacramento Ordinis, tract.* 3. *part.* 3. *c.* 9. *num.* 12. Serra, *in* 3. *part. D. Th. quæſt.* 83. *art.* 3. & aliis penes Garciam, *in Summa, tract.* 3. *difficult.* 8. *dub.* 2. *punct.* 3. *num.* 29. Franciſcus Pellizzarius, *in Manuali Regularium, tomo* 2. *part.* 1. *tract.* 8. *cap.* 2. *ſect.* 2. *à num.* 88. *ad* 92. Caſtrus Palaiis, *part.* 4. *tract.* 22. *diſp. vnicâ, punct.* 8. *num.* 9. *pag.* 142. Ioan. Bapt. Lezana, *in Summa QQ. Regular. tom.* 1. *cap.* 18. *n.* 14. *tom.* 2. *part.* 3. *verbo Altare, n.* 14. ibi: immò addendo, &c. *& part.* 4. *verbo Oratoria, n.* 6. Laurentius de Peyriniis, *de Priuilegiis, tom.* 1. *ad Conſtitutionem Pyrrhi, n.* 29. *&* 31. *& tom.* 3. *ad Conſtitutionem* 13. *Vrbani Octaui, n.* 3. non obſcurè inſinuat. Et Didacus Antonius Frances, de Vrrutigoyti, *in foro conſcientiæ, & Paſtorali interno, part.* 3. *voto* 7. *n.* 23. *&* 24. Paſqualigus, *de Sacrificio Miſſæ, tom.* 1. *q.* 484.

Et certè facultas olim facta fuit, *in cap. in his, el* 30 *de Priuilegiis*, Dominicanis, & Minoribus ad celebrandum vbicumque fuiſſent, in Altari portatili, ſeu viatico. Cui conceſſioni minimè derogari per Concilium Tridentinum *ſeſſ.* 22 *cap.* 1. *in Decreto de Obſeruandis, & euitandis in celebratione Miſſarum*, licet aliis priuilegiis ante ipſum Concilium conceſſis derogetur per illud, docent Emmanuel Roderiquez, *tom.* 1. *QQ. Regularium, quæſt.* 43. *artic.* 5. *pag. mihi* 248. Hieronymus Roderiquez, *in Compendio dictarum quæſtionum, reſolut* 9. *num.* 4. *&* 5. Antonin. Diana, *part.* 9. *tract.* 1. *reſolut.* 34. cum Portel, Villalobos, Ludouico de San Ioan, Lugo, & Marchino, *locis modò ex eo allegatis.* Idem Diana, *part.* 4. *tract.* 4. *reſol.* 106. cum Præpoſito *in* 3. *part. quæſt* 83. *art* 3. *dub.* 4. *num.* 151. & Bruno Chaſſaing, *de Priuilegiis Regularium, part.* 2. *tract.* 8. *cap.* 1. cum

cum Flauio Cherubino, *in Bullam* 4. *Clementis Papa Quarti, qua habetur tomo* 1. *Bullarij Magni.*

22 Sed quicquid de hoc, & de aliis priuilegiis Regularibus conceſſis, ante Tridentinum, ſit, certum eſt, per illud minimè derogari priuilegio Societati IESV cooceſſo per Gregorium Papam XIII. anno
„ 1575. incipit *decet Romanum Pontificem*, in quo
„ habetur: Volumus, vt in Oratoriis, & aliis locis,
„ vbi aliqui Societatis reſidebunt, apptobauerint, &
„ ad diuinum duntaxat cultum deputauerint, Miſſæ,
„ & alia diuina Officia, alterius licentia deſuper mi-
„ nimè requiſita, celebrari poſſint. Quo quidem priuilegio, gaudere alias Religiones, quæ communicant in priuilegiis cum Societate, aſſerunt Emmanuel Roderiquez, *quaſt*.43. *citata, artic*.4. Hieronymus Roderiquez, *dicto num*.5. Franc. Suarez, *tom*.3. *in* 3. *part. diſput*.81. *ſect*.3. *except*.4. Valerius Reginaldus, *in Praxi, lib*.9. *num*.178. Antonius Naldus, *in Summa, verbo Miſſa, num*.32. *pag. mihi* 498. Lezana, *tomo* 1. *QQ. Regular. part*. 1. *cap*.18. *num*.14. Laurentius de Peyrinis, *de Priuilegiis, tomo* 1. *ad Conſtitutionem Pyrrhi, num*.29. & Caſtr. Palaus *part*. 4. *tract*.22. *diſputat. vnica, punct*. 8. *num*.9. Paſqualigus, *dicta q*.484. cum Peregrino *in Compend. priuileg. Clericor. Regul. tit. Miſſa*, §.1. Suarez, *de Euchar. diſp*.81. *ſect*.3. *verſic. Quarta receptio*. Azorio, *tom*.1. *lib*.10. *cap*. 26. *quaſt*.9. Henriq. *lib*.9. *cap*.27. *num*.1. Villalob. *p*.1. *tract*.8. *diffic*.23. *in fine* Fagundez *in pracept*.1. *Eccleſ. lib*.3. *cap*.13. *num*.17. Portel. *in dub. Regular. verbo Altare, num*.3. Marchino, *de Sacramento Ordinis, tract*.3. *p*.3. *cap*.9. *num*.13. Garzia, *in Summa, tract*. 3. *difficult*.8. *dub* 2. *punct*.3. *num*. 31. Quintanaduen. *tomo* 1. *ſing. tract*.7. *ſingular*.34. *numero* 6. Quartò, *in Rubric. Miſſal. p*.3. *tit*.10. *num*.1. *ſect*.2. *dub*.9. Caſpenſe, *tom. tract*.23. *diſp*.3. *ſect*.3. *num*.68. & aliis.

23 Circa quod priuilegium, aliqua aduertunt Doctores. *Primum*, in vim illius, præter Prouinciales, poſſe Generales, & Viſitatores, & non alios Oratoria approbare io Domibus vbi aliqui Religioſi reſidebunt per modum Hoſpitij, propriis tamen Religionis, non autem Sæcularium. *Secundum*, huiuſmodi approbationem debere dictos Prælatoa per ſeipſos facere. *Tertium*, non poſſe deputationem hanc Oratorij facere in Domibus, aut locis, qui Ordinis proprij non ſint. *Quartum*, ad iſtam deputationem, nulla Epiſcopi Diœceſani indigere authoritate. *Quintum*, reſpectu iſtorum Oratoriorum, locum non habere conſtitutiones Clementis Papæ Octaui, *la* 99. apud Angeli Cherubini Bullarium, incipit *Quoniam ad inſtitutam*, & Vrbani Octaui, incipit *Romanus Pontifex*, ſub die 28. Auguſti, de Anno 1624. nec Decretum Sacræ Congregationis, ſub Gregorio Papa XV. edito circa facultatem nouos Conuentus admittendi. *Sextum*, non ſolùm Religioſos Ordinis, ſed extraneos, & Clericos Sæculares, poſſe in huiuſmodi celebrare Oratoriis. *Septimum*, in eiſdem non poſſe publicè celebrari Diuina, aut modulatim, & more communitatis, ſtatutis horis, nec Sanctiſſimum reſeruari Sacramentum, nec publicas campanas pulſari, ad conuocandos non domeſticos, nec quæſtiones fieri eleemoſynarum.

24 *Primum* aſſerit Franc. Pellizzarius, *num*.91. eo ductus, quia Generales, & Viſitatores concurrunt cum Prouincialibus ratione officij: immò (addit) ſunt maiores illis: *Secundum* tenent idem Pellizzarius *ibidem*, & Diana, *parte* 9. *tract*.1. *reſolut*. 34. *verſic. Sed hic*, conceſſioni præfatæ Gregorij Papæ XIII. innixi, ibi: per ſe. *Tertium*, affirmat eo in loco Pellizzarius, ex eius eiuſdem conſtitutionis verbis. Cum propriè loquendo (ait ille) non dicantur reſidere Religioſi in loco, qui ipſorum non ſit. Sic ille, cum aliis Viris doctis à ſe conſultis. *Quartum*, docent idem Pellizzarius, *num*.88. *verſic. Monet*. Palaus, *dicto num*.9. *verſic. ex quibus*, Laurentius de Peyrinis, *num*.29. *allegato*, & Naldus, *numero* 32. *Quintum* aſſerit Peyrinus, *tomo* 3. *de Priuilegiis, ad conſtitutionem* 13. *Vrbani Papa Octaui, num*.3. cum Riccio, *in Praxi, parte* 1. *deciſ*. 652. & Vrritiguyti *in Paſtorali interno, part*.3. *voto* 7. *num*.26. cum pluribus, quos recenſet. Et ratio eſt, quia appellatione Monaſterij, non venit Hoſpitium. *Sextum* tenent Lezana, *verbo Oratoria, numero* 6. cum Paſqualigo, *in Deciſionibus Moralibus, deciſ*. 180. Pellizzarius, *loco ſape citato, num*.92. Caſtrus Palaus, *num*.9. *verſic. ex quibus*, & Naldus *num*. 32. cum Suarez *diſp*.83. *ſect* 3. *in fine*. *Septimum*, aſſerunt Laurent. de Peyrinis, *dicto n*.3. & Vrrutigoyti, *num*.24.

De his Oratoriis addit Diana, *parte* 9. *tract*.1. *reſolut*. 34. *verſic. ex his ſequitur*, eſſe localia. Quod & tenent Palaus, *num*. 9. allegato, *verſic. ex quibus*, ac Pellizzarius, *vbi ſupra, numero* 92. Oratoria autem Sæcularium, eſſe perſonalia, ait ipſe Diana. Qui præter hoc diſcrimen, quod reperitur inter Regularium, & Sæcularium Oratoria, alia aſſignat. *Primum* eſt, quod in Regularium Oratorio, plura (eodem ſcilicet die) celebrari poſſunt Sacra; in Sæcularium verò, vnum tantum. *Secundum*, quod intereſſentes Miſſæ, in Regularium Oratorio celebratæ, præcepto Eccleſiaſtico ſatisfaciant; ſecùs intereſſentes Miſſæ Oratorij Sæcularis, niſi de familia ſint Domini Oratorij. *Tertium*, eſt immunitate Eccleſiæ gaudere Oratorium Regularium; non vero Sæcularium Oratorium. 25

Concordare tamen vtrumque Oratorium Regulare, & Sæculare, in duobus, docet præfatus Diana. *Primum*, in eo, quòd benedictione non indigeant: ei conſonat Paſqualigus, *vbi ſuprà, quaſt*.494. cum Bordono, *tomo* 3. *Conſil. Regular. reſolut*.90. *num*.3. & Paſſerin. *de Pollut. Eccleſ. diſput*. 2. *cap*.11. *num*.4. *Secundum*, in eo, quòd nec indigeant reconciliatione, ſi in eis actio pollutionis inductiua exerceatur. Limitat Paſqualigus, *ſi non ſint benedicta*. Sic ille *quaſt*. 495. cum eodem Paſſerino *ibidem*, Bordono, *num*.4. Barboſa, *de Iure Eccleſ. lib*.2. *cap*.8. *num*.16. Auila, *de Cenſur. p*.5. *tract*.5. *diſput*.7. *dub*.2. *concluſ*.1. *in fine*. Reginald. *lib*.29. *cap*.9. *ſect*.5. *numero* 187. *verſ. caterum*, Caſpenſi, *p*.1. *tract*.23. *diſput*.3. *ſect*.3. *num*.73. Leandro, *de Sacrament. tract*.5. *diſput*.8. §.4. *quaſt*.25. Laym. *lib*.5. *tract*.5. *cap*.5. *num*.1. Megala, *p*.1. *Inſtitutio. peregrin. lib*.5. *cap* 13. *numero* 5. Henriq. *lib*.5. *cap*.6. *num*. 5. *in Comment. litt. H. & libro* 9. *cap*. 27. *num*.5. & aliis. Sed de hoc ſecundo, aliter dicendum credo, quoties locus Oratorij deputatus exiſtit ad officia diuina celebranda, vel ad fidelium ſepulturam, Epiſcopi, aut Prælati Regularis authoritate, iuxta iam dicta, & vt tenet Pellizzarius, *part*.1. *tract* 5. *cap*.3. *num*.44. & ratio eſt. Quia in hoc caſu, locus ſacer eſt, & non profanus. Vnde ſacrilegia ei irrogatur iniuria, de neceſſitate in confeſſione Sacramentali explicanda, ſi ſanguinis, aut ſeminis fiat in eo iniuſta profuſio ad Eccleſiæ pollutionem ſufficiens.

26 Sed inquires. Poteritne, aliquandò præſumi, quod ad conſtructionem loci ſacri authoritas Epiſcopi, aut alterius ſimilem facultatem habentis interuenerit. Reſpondeo quòd ſic, quoties plura aut aliquod ex ſequentibus interuenire repereris. *Primum eſt*, quòd per decennium ibi fuerint Diuina celebrata, aditu cuique patente, omnibúſque indifferenter ad ea audienda admiſſis. Ità abbas, *in cap. Patentibus, num.* 1. *&* 2. *el* 10. *de Priuilegijs*, Pax Iordanus, *volum.* 1. *de Re ſacra, lib.* 5. *tract.* 12. *num.* 28. Thomas Sanchez *tom.* 3. *de Matrimonio, diſputat.* 15. *num.* 39. *ad finem.* & Thomas Delbene, *de Immunitate Eccleſiaſtica, tomo* 1. *cap.* 2. *dubitat.* 2. *ſect.* 7

Secundum, quòd ibi ſit Campana publica, ſeu in loco poſita eminenti, ad conuocandum populum ad audienda Diuina. Delbene vbi proximè. Et probatur ex præallegato *cap. Patentibus, de Priuilegijs*, in quo Cœleſtinus Papa Tertius Abulenſ. Epiſcopo » reſcribens, ſic decernit. Patentibus litteris certificari deſideras, vtrum Templariis, Hoſpitalariis, & aliis Oratoria in Domibus ſuis habentibus, liceat Campanas in eis ponere, publicéque pulſare. Reſpondemus autem conſultationi tuæ, quòd non licet eis hoc agere: quin potius per te per cenſuram Eccleſiaſticam, appellatione remota, coërcendi ſunt, vt ità ſint ſuo iure contenti, quòd iuſtitiam non impediant aliorum. Hæc in dicta decretali.

Tertium, quòd ibi ſit Sepultura, aut Cœmeterium. Thom. Delbene, *dictâ ſect.* 7.

Quartum, quòd ibi Sacramentum adminiſtretur Baptiſmi. Sic præfatus Delbene.

Quintum, quòd locus ille Decimas recipiat. Idem Delbene.

Sextum, tandem, quòd à ſolutione collectarum, ſit ille locus immunis. Ita Delbene.

27 Octauò præmitto, non pollui locum ſacrum per vllam actionem in eo à Iure fieri prohibitam, niſi notoria illa ſit, vel per ſententiam; vel per confeſſionem rei in iudicio; vel per probationem iuridicam plenè per idoneos teſtes factam; aut per facti ipſius euidentiam. Ità docent Emmanuel Sa, *Verbo Eccleſia, num.* 19. Zerola, *in Praxi Epiſcop. verbo Pollutio Eccleſiæ, verſic. Secundò*, licet ſub hoc termino. *Publica.* Ioannes Bapt. Lezana, *in Summa QQ. Regular. tom.* 2. *part.* 3. *verbo Eccleſia, ſeu Templum, num.* 13. *ſub voce Manifeſtá*: ibi: Requiritur ergo quòd ſit manifeſta, vel per facti euidentiam, aut iuridicam confeſſionem, aut probationem. Pax Iordanus, *volum.* 1. *de Re ſacra, lib.* 5. *tit.* 12. *numero.* 101. 102. *&* 111. Petrus Creſpetius, *in Summa Eccleſiaſticæ diſciplinæ, verbo Eccleſia, in fine.* Thomas Delbene, *de Immunitate Eccleſiaſtica, part.* 1. *cap.* 2. *dub.* 2. *ſect.* 3. *num.* 22. Caſtrus Palaus, *parte* 2. *tract.* 11. *diſputat.* 1. *puncto* 1. *num.* 2. *ex cap. Significaſti, el* 5. *de Adulterijs*, Nauarro, *in Manuali, cap.* 27. *num.* 251. Franciſco Suarez, *tom.* 3. *in* 3. *part. D. Th. diſput.* 81. *ſect.* 4. *§. Secundò dubitari ſolet.* Baſilio Poncio, *de Matrimonio, lib.* 10. *cap.* 20. *in fine.* Et cum Fagundez, *in Præcepta Decalogi, part.* 2. *lib.* 4. *cap.* 4. *num.* 24. Machadus, *en el Perfecto Confeſſor. tomo.* 1. *lib.* 2. *part.* 3. *tract.* 4. *documento* 4. *num.* 10. cum eodem Fagundez, *parte* 1. *lib.* 3. *cap.* 14. *à num.* 35. & cum Barboſa, *de Iure Eccleſiaſtico lib.* 2. *cap.* 4. *num.* 29.

28 In eadem fuit ſententia Aſcanius Tamburinus, de Iure Abbatum, *tom.* 1. *diſputat.* 23. *quæſito* 11. *num.* 8. dum dixit, quod Eccleſia, aut Cœmeterium occultè pollutum, quandiu pollutio latet, non indiget reconciliatione; at quando incipit publicari, & manifeſtari violatio, tunc neceſſe eſt, vt Eccleſia reconcilietur. Quocirca Pax Iordanus, *dicto tit.* 12. *num.* 61. dixit, quod ſi homicidium, aut effuſio ſanguinis omninò occulta ſit, vel duobus, tribus, aut quatuor tantum nota, qui ſecretò apud ſe retineant, vel non diuulgent, non attendatur pollutio durante ſecreto. Quia tunc hominum opinio minimè offenditur, ex quo ignoratur; at ſi confeſſione delinquentis (addit) aut eorum, qui prius relauerant, publicetur, ab eo tempore intrabit violatio, ſeu potius pollutio, & opus erit reconciliatione.

Hæc Iordanus, qui pro ſe allegat *caput Significaſti, de Adulterijs*, Gloſſam, *in cap. Si Eccleſiam, vnicum de Conſecratione Eccleſiæ lib.* 6. Nauarrum *in Manuali, cap.* 27. *num.* 256. *in fine.* Gregorium Sayrum, *in Theſauro, lib.* 5. *cap.* 16. *à num.* 10. Vgolinum, *de Officio Epiſcopi, cap.* 29. *§.* 1. *in fine.* Aloys. Riccium, *in Praxi reſolut.* 257. *num.* 4. *& reſolut.* 260. *per totam.* Piaſcum, *in Praxi Epiſcopali, part.* 1. *cap.* 5. *num.* 5. *verſic. Sacrilegio*, & Ludouicum de Miranda *in Manuali Prælatorum, tomo* 2. *quæſt.* 39. *art.* 5. *concluſ.* 2. Iacobum de Graffis, *in deciſionibus aureis, part.* 1. *lib.* 2. *cap.* 48. *num.* 11. Leonardum Leſſium, *de Iuſt. & Iure, lib.* 4. *cap.* 3. *de Speciebus Luxuriæ, dubitat.* 12. *num.* 86. *verſic. Sed contraria ſententia, pag. mihi* 634. & Auguſt. Barboſam, *de Poteſtate Epiſcopi allegatione* 28. *num.* 37. Quibus addo Buſembaum, *in Medulla Theologiæ, lib* 6. *tract.* 3. *de Euchariſtia, dub.* 4. *verſic. Porro Eccleſia*, cum Paulo Layman, *lib.* 5. *tract.* 5. *cap.* 5.

Quod autem ea fuerit Pacis Iordani mens, *in dicto num.* 61. euidens mihi eſt, tam ex fine numeri præcedentis, ibi: *Nunc quartam capiamus circunſtantiam, ſeu qualitatem notorietatis*: quam ex *num.* 111. Vbi ſic fatur. Quarto ex particula, *notoria*, colligitur, ex occulta emiſſione, pollutionem quidem induci ex parte rei, ſiue materialiter; attamen donec effuſio publicetur, haberi pro non inducta, & à ſolo tempore publicationis, vim haberi prohibitionis, de non vtendo Eccleſia, vel Cœmeterio polluto, prius quàm reconcilietur. Hactenus Doctor ille. Hîc multa occurrunt, neceſſariò dicenda, pro exacta explicatione huius prænotati, & vocis *Notorium*; ſed ne illud, & digreſſio nimis protrahatur, libuit de hoc diſſerere in §. ſequenti. 29

30 Nonò, & vltimò præmitto, nonnullas neceſſariò requiri conditiones, ſeu qualitates, ad pollutionem loco ſacro, per actiones Iure prohibitas inducendam, præter notorietatem, quæ quidem tranſcendentalis eſt, & communis omnibus actionibus loco ſacro pollutionem inducentibus. Alia eſt, quod actio voluntaria ſit: alia, quòd intra locum ſacrum fiat. Et vtraque etiam communis eſt, & tranſcendentalis omni actioni pollutionem inducenti. Alia eſt, quoad pollutionem ex ſanguine, aut ex ſemine cauſatam, quòd iſta humana ſint, non alterius animalis. Alia, quòd iſtorum reſpectu, non quælibet ſanguinis, aut ſeminis ſufficiat, ad loci pollutionem, quantitas; ſed neceſſaria ſit, quæ ad fluitionem ſufficiat. Et alia tandem reſpectu homicidij, & ſanguinis effuſionis eſt, vt actio homicidij, aut effuſionis ſanguinis, iniurioſa ſit.

§. II.

§. II.

Exponuntur voces Famoſum, Manifeſtum, Notorium, Occultum, ac Publicum.

BREVIARIVM.

Abſoluere.

Poſſunt Prælati Regulares ſubditos ſuos abſoluere ab occultis per accidens, prout probabilibus opponuntur. n. 54.

Blaſphemia.

Illa eſt publica Blaſphemia, quæ prolata eſt coram maiori parte alicuius communitatis. n. 63.

Si tamen illam percipiant. Quia præſentia ſine intelligentia non ſufficit. n. 64.

Certa regula dari nequit ad dignoſcendam notoriam Blaſphemiam; ſed relinquentis prudentis arbitrio. n. 65.

Delictum.

Attendi non debet ad factum materialiter ſumptum ſolum, ſed etiam ad ipſum formaliter in ratione delicti, quando de delicto agitur. n. 49.

Diſpenſare.

Prælati Regulares diſpenſare poſſunt cum ſubditis ſuis ſuprà occultis per accidens, prout probabilibus opponuntur, etiamſi à duobus ſciuntur. n. 54.

Diſpenſare poſſunt Epiſcopi, & dicti Prælati Regulares, ſi crimen notorium non ſit. n. 50. 60. 61.

Limita dummodò rei diſpenſandi inquiſiti non ſint, etiamſi crimen probari nequiuerit. n. 58. 60.

Fama.

Eſt illæſæ dignitatis ſtatus, vita, & moribus comprobatus, & in nullo diminutus. n. 32.

Procedit Fama aliquandò ex ſcientia; aliquandò ex ſuſpicione; aliquandò ex certo authore; & aliquandò ex incerto. n. 32.

Famoſum.

Idem eſt, quod Publicum. Et vtrumque, quod eſt fama publica proclamatum. n. 32.

Quando ex ſcientia procedit, idem eſt, quod Notorium. Quia non poteſt tergiuerſatione vlla celari. Quando verò ex ſuſpicione, impropriè notorium dicitur. n. 32.

Interpretatio.

Iura ſtrictè interpretari debent; priuilegia autem, latè. n. 61.

Manifeſtum.

Illud manifeſtum dicitur, quod facilè probari poteſt, ſaltem per multos, licèt non euidenter. n. 33.

Notorium.

Illud eſt notorium, quod adeò clarè, & euidenter patet, vt negari non poſſit. n. 34. 45.

Confunditur aliquando Notorium cum Famoſo, aut Publico, & cum Manifeſto. n. 31.

Notorium, aliud ſimpliciter; aliud ſecundùm quid, reſpectu determinati loci. n. 36.

Ad Notorium ſimpliciter requiritur, vt ſciatur à pluribus communitatibus, etſi non omnibus. n. 36.

Ad Notorium ſecundùm quid requiritur, vt factum ſciatur certò à maiori parte incolarum particularis communitatis, ita vt nulla tergiuerſatione celari poſſit. n. 36.

Notorium, aliud Facti; *aliud* Iuris; *& aliud* Præſumptionis. n. 37.

Notorium Facti, *eſt, quod ità ſe exhibet conſpectui hominum, vt nulla poſſit tergiuerſatione celari.* n. 35. 38.

Notorium Facti, *ſex requirit conditiones. I. Vt ſcientia facti, multorum ſit. Maioris ſcilicet, aut magnæ partis incolarum. II. Vt factum, in loco publico fiat. III. Vt die, & non de nocte fiat. IV. Qualitas attenditur perſonarum præſentium; an prudentis arbitrio rem geſtam manifeſtaturi, vel non. V. Numerus attenditur incolarum: nam in parua communitate, minor numerus ſufficit ad faciendum Notorium, quàm in magna. VI. Quod adſtantes factum intelligant dum fit.* n. 39. 63. 64.

Ad Notorium Facti, *communitas ſecundùm aliquos, habere debet ſaltem decem incolas.* n. 36. 63. 64.

Secundùm alios, ſufficit habere tres n. 39.

In dubio, an aliquid ſit Notorium Facti, prudentis arbitrio relinquitur. n. 40.

Notorium Facti, *per duos teſtes deponentes de viſu facti, & de eo, quod ibi aderat maior pars incolarum, quæ idem, quod ipſi videre potuit; aut vidiſſe populum præſentem facto, etſi ipſi non viderint, probatur.* n. 41.

Vt Iudex procedat per modum Notorij, debet declarare in proceſſu, delictum eſſe notorium: & per hoc, quod intendit procedere per viam Notorij. Et ad hanc declarationem duorum teſtium examen, qui de Notorio deponant, præcedere debet. n. 42.

An hæc requiratur declaratio in Notorio Facti permanentis, & in Notorio Facti coram ipſo Iudice, controuerſum eſt. n. 43.

Reus in Notorio, non dubitatiuè, ſed aſſertiuè examinatur. n. 44.

Quando de delicto notorio agitur, non attenditur ad factum materialiter ſumptum; ſed ad ipſum formaliter in ratione delicti. Explicatur exemplo. n. 49.

Notorium Iuris *eſt, quod clarè conſtat, vel per Iudicis ſententiam diffinitiuam, vel per confeſſionem rei in iudicio, vel per idoneorum teſtium plenam probationem in iudicio factam, quæ neque colorate impugnari nequeat.* n. 45.

Confeſſio rei extraiudicialis, Notorium Iuris non facit. n. 46.

Notorium Præſumptionis eſt, quod publicè habetur pro tali; ſed verè probari nequit, vt quod vnus ſit alterius filius, Frater, aut conſanguineus. n. 47.

Quod ſemel fuit Notorium Facti, aut Iuris, fieri poteſt Occultum, ſi moriantur omnes, qui illud nouerunt: & ſi ſententiam Iudicis, rei confeſſio, & probatio deperdantur. n. 48.

Occultum.

Quod non eſt Notorium cognitum, publicè, aut manifeſtè, occultum eſt. n. 50. 61.

Occultum, aliud per ſe; *aliud* per accidens. *Occultum* per ſe, *eſt, quod nihil habet ex natura ſua, vndè ab hominibus cognoſci poſſit. Occultum* per accidens *eſt, quod ex natura ſua ab hominibus cognoſci poteſt; de facto tamen non cognoſcitur, quia deſunt, qui illud agnoſcerent.* n. 51.

Occultum per accidens, *aliud eſt quod opponitur* Probabili. *Et eſt, quod licèt externè fuit factum, teſtibus idoneis probari non poteſt, etiamſi ab aliquibus ſciatur. Aliud opponitur* Famoſo, *ſeu* Publico. *Eſtque illud, quod etſi probari poſſit, infamia tamen non laborat. Aliud eſt quod* Notorio *opponitur. Et eſt*

& eſt illud, quod etſi laboret infantia, & probari poſſit, non tamen eſt ita clarum, quod tergiuerſatione excuſari nequeat. n.52.61.

Occultum per ſe, non cadit ſub Eccleſiæ iuriſdictione, nec in odioſis, nec in fauorabilibus. n.53.

Limita in actibus internis, qui exteriores perficiunt. n.53.

Occultum per accidens, prout opponitur Famoſo, & Publico, ſub fauorabili cadit conceſſione, quoad forum conſcientiæ, in litteris Pœnitentiariæ habentibus clauſulam : Dummodò impedimentum occultum ſit ; *ſecus quoad facultatem diſpenſandi in omni irregularitate, excepto homicidio voluntario.* n.57.

Occultum per accidens prout Probabili opponitur, ſub fauorabili venit conceſſione. n.54.58.

A Pollutione loci ſacri excuſat. n.56.

Pollutio loci ſacri.

Occulta eſt Pollutio, non ſolùm quando probari non poteſt, quia nulli interfuerunt, ſed etiam quando interfuerunt, ſed non publicarunt ; dummodò tamen tot non ſint, qui multitudinem conſtituant. n.62.

Publicum.

Propriè ſumitur Publicum, pro Notorio, quando publicitas orta eſt ex euidentia ; impropriè, verò quando ex ſuſpicione. n.32.35.

Publicum vt ſit, in plurimum non ſufficit, vt à duobus, vel tribus ſciatur. n.66.

Nec ſufficit, vt coram multitudine adſtantium fiat actio, ſi illam non intelligant. n.64.

Sententia.

Ad ſui valorem, & effectum, ſemper in Iudice illam pronunciante, competentiam petit. n.48.

Teſtes.

Duo, vt plurimum, plenè probant. n.54.58.

Plures recenſentur caſus, in quibus plures, quàm duo requiruntur teſtes. n.55.

Tridentinum Concilium.

Caput ſextum ſeſſionis 24. à S. Congregat. declaratur. n.58.

31 INter qualitates, vel conditiones, ad pollutionem loci ſacri requiſitas, notorietatem recenſuimus, ita vt nulla actio formaliter, vt ita loquar pollutionem inducat, quæ notoria non ſit. Sed quia vox *Notorium*, non ſemel à Doctoribus, cum vocibus *Famoſum*, *Publicum*, *& Manifeſtum* confunditur, operæ pretium duxi ſingulas earum exponere, vt melius percipiatur, in quibus caſibus, notorietatis ratione, locus ſacer pollutus cenſeatur : & incidenter nonnullos caſus, memoria dignos, reſoluere lubens decreui : ac vocem *Occultum* pariter explicate. Quæ quidem, & aliæ præfatæ, multis accipiuntur modis, prout Iuris Canonici profeſſores, apud Pacem Iordanum, *volum.1. de Re ſacra, lib.5. tit.12. de Reconciliatione Eccleſiæ, & Cæmetery*, exponunt *in cap. Veſtra, el 7. de Cohabitatione Clericorum, & mulierum* Menochius, *de Arbitrariis, caſu* 166. Maſcardus, *de Probationibus, concluſ.*1107. *à numero* 13. Gabriel, *commun. concluſ. tit. de Reſtitutione ſpoliatorum, concluſ.*1. *num.*117. Farinacius, *in Praxi, quæſt.*21. *num.*1. Ioannes Baptiſta Lezana, *in Summa QQ. Regularium, tom.2. verbo Notorium*, & Emmanuel Sa, *verbo Manifeſtum.*

32 *Famoſum* igitur, ſeu *Publicum*, quod idem eſt, teſte Lezana, *vbi proximè*, *num.*3. illud dicitur, quod eſt fama publica proclamatum. Ita idem Lezana, cum Thoma Sanchez, *tomo 2. Conſiliorum, lib.6. cap.3. dub.3. num.*1. & Soto, *de ſecreto membro* 2. Quibus conſonat Sa, *verbo Manifeſtum, num.4. verſic. Publicum* : quatenùs dicit : Publicum crimen eſt publica infamia proditum. Pro quo ſcire oportet, Famam deſcribi à Gloſſa, *in dict. cap. Veſtra, verbo Notorium*, in hunc modum. *Fama, eſt illæſa dignitatis ſtatus, vita, & moribus comprobatus, & in nullo diminutus ex L. cognitionum, §. exiſtimatio, ff. de Variis, & extraordinariis cognitionibus.* Fama autem, vti ipſa adnotat Gloſſa, & probat ex *Canone Sanctum eſt, el 26. de Conſecratione, diſtinct.* 4. quandoque ex ſcientia ; quandoque ex ſuſpicione procedit ; quandoque ex certo authore ; quandoque ex incerto. Et quidem hoc ipſum docet Gloſſa *in cap. Manifeſta, verbo eodem, el 15. 2. queſt.*1. Vbi adnotare libuit, idem eſſe *Famoſum*, quod *Notorium*, quando *Fama* ex ſcientia procedit, vti ex dicendis de *Notorio*, patebit. Quia quod ex ſcientia procedit, euidenter patet, & nulla poteſt tergiuerſatione celari. Quando verò ex ſuſpicione *Fama* procedit, *Famoſum* impropriiſſimè *Notorium* dicitur. Impropriè etiam ſumitur aliquando *Publicum* pro *Notorio*, quando publicitas orta eſt ex ſuſpicione ; propriè autem, & rigoroſè, quando ex euidentia, vti omne conſtabit *num.*35.

Manifeſtum dicitur illud, quod facilè probari poteſt. Sic Gloſſa, *in cap. Veſtra, verbo Notorium, el 7. de Cohabitatione Clericorum, & mulierum, & in cap. Manifeſta, verbo eodem, el 15. 2. queſt.*1. Emmanuel Sa, *verbo Manifeſtum, num.*1. Ioannes Baptiſta Lezana, *in Summa QQ. Regular. tom. 2. part.4. verbo Notorium num.*3. cum Angelo Theologo, *verbo Manifeſtum, num.*1. Syluestro, *ibidem*, & cum Thoma Sanchez, *tomo 2. Conſiliorum, lib.6. cap.3. dub.3. num* 16. Addit tamen Lezana, requiri ad Manifeſtum, vt poſſit probari per multos. Quod & Sa innuit ibi : ſed non ſit notorium. Sed benè verum eſt, quod non ſemel *Manifeſtum*, pro *Notorio* ſumatur, vt videre eſt in Leonardo Leſſio, *de Iuſtit. & Iure, lib.2. cap.20. dubitat.22. numero* 185. impropriè tamen, vti aduertit Gloſſa tam *in Can. Manifeſta*, quam *in cap. Veſtra modo allegatis*, ex qua adæquatam *Manifeſti* habemus deſcriptionem. Illam, ſub hac tradit verborum forma. Manifeſtum eſt, quod ſemper ex ſcientia, & ex certo authore procedit, & quod poteſt probari. Quam probat *ex L. Hæredes palam, ff. de Teſtamentis, & qui teſtamentum facere poſſunt.* Illud tamen, quod ait, *ex ſcientia*, intelligi non debet de plena rei notitia, quæ tergiuerſatione nulla celari poſſit, quia tunc non manifeſtum, ſed notorium eſſet, vti modo videbimus ; ſed de notitia, quæ diſcuſſione egeat, & tergiuerſationem aliquam admittere queat. 33

Notorium eſt illud, quod adeo clarè, & euidenter patet, & conſtat, vt negari non poſſit. Sic Lezana *verbo Notorium*, Auguſt. Barboſa, *de Poteſtate Epiſcopi, part.2. allegat.39. num.22.* dicens. Notorium eſt plena rei notitia inducens indubitatam, & finitam probationem, diſcuſſione non egentem. Allegat Iulium Clarum, *lib.5. §. fin. queſt.*9. Maſcardum, *de Probationibus, concluſ.*1101. Paulum Comitolum, *Reſponſionum Moralium, lib.1. queſt.*57. Menochium, *Illuſt. cap.2. num.11. & cap.20. numero* 23. Farinacium, *in Praxi criminal. quæſt.21. num.*8. Aldrete, *de Religioſa diſciplina tuenda, libro 1. cap.5. §.1. num* 6. & Menochium, *de Arbitrariis, caſu* 166. *num.*4. Sic & Marcus Vidal. *in Arca Vitali, tit. de Blaſphemia, inquiſitione vnica, num.38. in fine*, ibi. Aduertendum verò, non poſſe 34

dari

dari certam, & infallibilem regulam ad cognoſcendam Blaſphemiam publicam, ſiue *notoriam* facti, quæ tunc contingit, quando quis poſt Blaſphemiam prolatam, nequit illam vlla tergiuerſatione celare, & excuſare. Hæc ille. *Notorium* itaque eſt, plena rei notitia, indubitatam, & finitam probationem, diſcuſſione non egentem, inducens.

Quæ certè doctrina, veriſſima eſt, & compro-
35 batur ex Gloſſa, *in Can. Manifeſta, el* 15. 2. *quæſt.* 1. dum ait. Notorium facti, eſt, quod exhibet, & offert ſe oculis omnium: id eſt, quod ita habet facti euidentiam, quod non poteſt negari: ſupple probabiliter. Hæc ibi Et *in cap. Veſtra, verbo Notorium, el 7. de Cohabitatione Clericorum, & mulierum*, vbi in ſequentia prorumpit. Nutorium facti eſt, quod ita exhibet ſe cõſpectui hominum, quòd nulla poteſt tergiuerſatione celari. Et fortius comprobatur ex textu in *cap. Tuanos, el* 8. *dict. tit. de Cohabitat.* in quo Innocentius Papa Tertius, ſic de-
» cernensait. Nos igitur conſultationi tuæ taliter
» reſpondemus, quod ſi crimen eorum, ita publicum
» eſt, vt meritò debeat appellari notorium: in eo ca-
» ſu, nec teſtis, nec accuſator eſt neceſſarius, cum hu-
» iuſmodi crimen, nulla poſſit tergiuerſatione celari.
» Si verò publicum eſt, non ex euidentia, ſed ex fa-
» ma: in eo caſu, ad condemnationem eorum, ſola
» teſtimonia non ſufficiunt: cum non ſit teſtimoniis,
» ſed teſtibus iudicandum. Hactenùs Innocentius, in illa Decretali.

36 Hîc aduertere duxi cum Leonardo Leſſio, *de Iuſt. & Iure, lib.* 2. *cap.* 11. *dubitat.* 13. *num.* 74. *Notorium* dici dupliciter: ſimpliciter ſcilicet, ac abſolutè: & ſecundùm quid, ſeu reſpectu loci determinati. Ad Notorium in hac ſecunda acceptione, ſufficit quod maior pars incolarum illius loci, Collegij, aut Congregationis factum ita certè ſciat, vt nulla queat tergiuerſatione celari, dummodò communitas illa, qualiſcumque illa ſit, decem ſaltem incolis conſtet. Ad Notorium autem abſolutè, & ſimpliciter ſumptum, hæc non ſufficit ſcientia, ſed requiritur, vt ſit aliis communitatibus communis, etſi non omnibus, pluribus ſaltem & vt plurimum. Sed tanti huius Doctoris audiamus verba.

Addit Nauarrus, *cap.* 25. *Enchirid. num.* 73. etiam dici Notorium, quod euidenter notum eſt maiori parti alicuius Congregationis, ſeu Collegij, vbi non ſunt pauciores, quàm decem. Itaquè ſi ſex, aut ſeptem in Congregatione, vbi decem, vel vndecim ſint, factum ſciant, dicitur eſſe Notorium: quod verum eſt reſpectu illius Congregationis, non autem abſolutè. Quidquid enim notum eſt maiori parti alicuius Collegij, vel Congregationis, eſt Notorium in illa Congregatione, non autem abſolutè reſpectu totius Vrbis, aut Parœciæ. Huc vſque Leſſius, cui accinit Emmanuel Sa, *verbo Manifeſtum, num.* 2.

37 *Notorium*, in triplici eſt differentia. Aliud enim eſt Notorium *Facti*; aliud Notorium *Iuris*; & aliud Notorium *Præſumptionis*. Ita diſtinguit Gloſſa, *in Can. Manifeſta, verbo eodem, el* 15. 2. *quæſt.* 1. dicens. Notorium triplex eſt. Eſt enim Notorium Facti, Notorium Iuris; & Notorium Præſumptionis. Gloſſa etiam *in cap. Veſtra, verbo Notorium, el 7. de Cohabitat. Clericor. & mulier.* Sic fatur. Circa Notorium diſtingue: Aliud eſt Notorium Facti; aliud Iuris; aliud Præſumptionis.

38 Notorium Facti, vt hæc Gloſſa ait, eſt, quod ita exhibet ſe conſpectui hominum, quod nulla poteſt tergiuerſatione celari. Et vt illa. Notorium Facti eſt, quod exhibet, & offert ſe oculis omnium; id eſt, quod ita habet Facti euidentiam, quod non poteſt negari: ſupple probabiliter. Conſonat Leſſius, *loco recedito, num.* 73. dicens. Notorium Facti dicitur, quod in præſentia multorum eſt perpetratum, vel quod maiori parti viciniæ, paſſim ob oculos verſatur Pro vtroque exemplum adfert, dicens. Vt ſi quis in platea publica pugnet, vel iurgia cum clamore miſceat: Si quis publicè concubineam habeat, & domi filios alat.

Accinit Lezana *tomo* 2. *part.* 4. *verbo Notorium, num.* 5. vbi nonnulla pro Notorio adnotat Facti. 39
Primum eſt, pro illo non ſufficere notitiam (certam ſcilicet) paucorum hominum, ſed requiri vt illa ſit maioris, vel magnæ ſaltem partis loci, viciniæ, Conuentus, &c. Quod & tenet Laurentius de Peytinis *in Formulario Prælatorum Regularium, litt. P. cap.* 17. *pagina mihi* 674. *num.* 3. & 4. *Secundum*, conſiderari debere locum, in quo res contingit, vt ſcilicet publicus ſit, in quem ſoleat conuenire communitas. Conſonat etiam in hoc P. Peytinus. *Tertium* eſt, conſiderari etiam debere tempus in quo res contingit, nempè Dies. Quia quod nocte fit, ſecretum cenſetur, iuxta doctrinam traditam ab Abbate *in cap. Veſtra, ſepe citato de Cohabitatione Clericor. & mulierum*, à Syluestro, *in Summa, Verbo Notorium, quæſt.* 1. & à Maſcardo, *de Probationibus, concluſ.* 1106. *num.* 18. quam etiam Laurentius de Peytinis citatus ſequitur cum Speculat. *lib.* 3. *de Notor. crimin.* §. 8. *à num.* 5. *Quartum* eſt, ad qualitatem perſonarum coram quibus res contingit attendi debere. An ſcilicet, prudentis arbitrio, iudicari poſſit rem geſtam manifeſtatutos, vel non. Suarez, *tomo* 5. *in* 3. *partem D. Th. diſputat.* 9. *ſect.* 2. *num.* 11. & Theſaurus, *in Praxi, parte* 1. *cap.* 21. *Quintum* eſt, attendi etiam debere ad Numerum perſonarum in communitate, in qua res contingit, exiſtentium: vti cum Farinacio, *part.* 1. *Praxis, quæſt.* 21. *num.* 45. docet Laurentius de Peytinis, *vbi proximè*. Quia minor numerus ſufficit ad faciendum Notorium in parua, quàm in magna communitate. Quot autem perſonæ debeant in communitate exiſtere, vt res, quæ in ea contingit, ſi à maiori, aut à magna illius parte ſciatur, notoria dicatur, non eſt eadem omnium Doctorum ſententia. Exiſtere enim debere ſaltem decem, docent Nauarrus, & Leſſius *num.* 36. allegati; alij verò, quos ſupreſſis nominibus recenſet, & ſequitur præfatus Peytinus, tres ſaltem ſufficere, vt exiſtant in parua communitate, vti in paruo Conuentu, in quo non eſt magnus Religioſorum numerus, è contra tenent.

Quando denique aliquid dicatur Notorium Fa- 40
cti, cum non ſit expreſſum in Iure, relinquendum eſſe Iudicis arbitrio, qui attento ipſo facto, & inſpectis circunſtantiis loci, temporis, & perſonarum interuenientium, quoad quantitatem, numerum, & qualitatem earum, iudicet an ſit notorium, necne, docet idem Laurentius de Peytinis *loco citato*, cum Speculat. *Vbi proximè, num.* 6. Farinacio, *dicta quæſt.* 21. *num.* 48. Maſcardo, *de Probationibus, concluſ.* 1106. *num.* 18. & cum aliis penes ipſos.

Quod ſi petas, ad probandum Notorium, quot 45
ſufficiant teſtes? Reſpondet Peyrinus, *in loco ſape allegato, num.* 4. ex Iulio Claro, *in Praxi criminali, lib.* 5 §. *fin. quæſt* 9. *num.* 6. Speculatore, *lib.* 3. *Rubrica de Notor. crim.* §. 8. *nu.* 17. & 20. & ex Farinacio, *part.* 1. *Praxis, quæſt* 21. *num.* 109. duo ſufficere deponentes de viſu: ſcilicet, quod erant præſentes, & viderunt crimen de quo teſtificantur,

cantut, & quod ibi erat maior pars Communitatis, quæ idem, quod ipſi videre potuit. Alij tamen, quos recenſent Farinacius, *num.* 107. & Maſcardus, *num.* 21. dicunt; non eſſe neceſſe, quod deponant, ſe vidiſſe factum; ſed ſufficere, quod deponant, ſe vidiſſe populum præſentem facto.

42 Præfatus Laurentius de Peyrinis adnotat num. 5. quod antequàm Iudex procedat per modum Notorij, debet declarare in proceſſu, delictum eſſe notorium, & per hoc, quod intendit in eo procedere per viam Notorij. Ad quam declarationem præcedere debet duorum teſtium examen, qui de Notorio deponant. Ita ille, ex Iulio Claro, *vbi proximè*, *num.* 8. Quæ certè doctrina bene mihi arridet, ſolum in caſu, quo ipſi Iudici non conſtet de ipſo Notorio, ſed illud ignoret, aut de eo dubitet: ſi enim ipſi de Notorio conſtet, examen illud præmittere neutiquam debet. Non ad illud tenetur.

Hæc mea limitatio probatur quia quæ manifeſta ſunt, iudiciarium ordinem non requirunt. *Can. Prohibentur*, 2. *q.* 1. & manifeſta accuſatione non indigent. *Can. Manifeſta, ead. cauſa, & q.* Ergo neque probatione indigent, vti interpretatur Tamburinus, *de Iure Abbat. to. 3. diſp.* 4. *q.* 11. *in fine.* Et illuſtratur exemplo Iudicis Conſeruatoris, qui per modum Nutorij ſemper procedere debet, ſiquidem cognoſcere nequit, niſi de manifeſtis, & notoriis iniuriis, & violentiis, vti conſtat ex textu in *cap.* 1. *de Officio Iudicis delegati, in* 6. Et ibi Gloſſa *verbo Conſeruatores*, ibi. De manifeſtis ergo, ſolummodò habent cognoſcere. Et intellige manifeſta illa, quæ notoria ſunt, & ita patentia, quod nulla probabili tergiuerſatione celari poſſunt. Hæc Gloſſa. Barboſa, *de Poteſtate Epiſ. part.* 3. *allegat.* 106. *pag. mihi* 373. Ioannes Baptiſta Lezana, *in Summa QQ. Regular. tom.* 1. *parte* 2. *cap.* 10. *num.* 12. & alij communiter Doctores. Conſeruator autem ad ea, quæ iudicialem indaginem exigunt, ſuam non valet extendere poteſtatem, ita decernente Innocentio Papa Quarto *in dicto cap.* 1. *Statuimus.* Id eſt, vt inquit Gloſſa, *verbo Indaginem*, non poteſt ſe intromittere in cauſæ cognitione, ſeu in ipſius examinatione. Qua tamen prohibitione non obſtante, poteſt Iudex Conſeruator & tenetur, vt munus ſuum valeat exercere, ſummariam informationem de notorietate iniuriæ, & violentiæ præmittere, ſi de illa dubitet qualitate Notorij, vel clatè de illa non appareat. Quæ vtique probatio recipere poteſt, & debet ad ſuam iuriſdictionem fundandam, ita vt ſi inueniat iniuriam, & violentiam notoriam, procedat; aliàs ſe incompetentem pronunciat. Ita Gloſſa, *verbo Conſeruatores, à medio*, Barboſa, *num.* 20. cum communi Doctorum, & Lezana, *dicto num.* 62.

Et ratio eſt, quia cum alicui iuriſdictio committitur, committitur quoque id ſine quo illa exerceri non poteſt. Lezana, cum Moneta *de Conſeruatoribus, cap.* 7. *quæſt.* 3. *num.* 90. & 93. & Molina, *tom.* 6. *diſputat.* 29. *numero* 2. Et quilibet Iudex conſtitutus, ad videndum an ſit ſua iuriſdictio, poterit indagare, an ſua illa ſit, & illud inquirere, etiam in forma iudicij, vti docet Barboſa, *ex regula in L.* 2. *ff. de Iuriſdictione omnium Iudicum, & cap. Præterea, de Officio Iudicis delegati.* Ioanne Andrea *colum.* 3. Dominico, *num.* 6 & 7. Anchan. *num.* 5. *in dictum cap.* 1. *dicti tituli in* 6. Emman. Roderiq. *tomo* 1. *QQ Regularium, quæſt.* 65. *art.* 12. *verſic. Sed contraria*, Azorio, *part.* 2. *lib.* 5. *cap.* 34. *quæſt.* 7. & Molina *vbi proximè*, id in terminis reſoluentibus. Et meritò quidem, quia vbicumqrè iuriſdictio alicui competit reſpectu certæ qualitatis, debet ante omnia eidem, de illa conſtare qualitate. Barboſa, *num.* 19. per Bartolum, *in L. Multum intereſt, num.* 2. & 5. *ff. de Condic. & demonſt.* Siculum, *num.* 50. *cum ſeqq. in cap.* 1. *de Officio Delegati.* Vantium, *de Nullitate tit. ex defectu Iuriſdictionis Ordin. num.* 167. & Petrum Barboſa *in L. Siquis ex alieno, num.* 148. *ff. de Iudiciis.* Etſi de illa qualitate non poſſet per informationem illi conſtare, illam aliàs ignoranti, talis Iudicis officium eſſet inutile, vti bene Gloſſa *in dict. cap.* 1. *de Officio Iudic. Delegati in* 6. *verbo Conſeruatores.* Sicut igitur Iudex Conſeruator poteſt, ſine præuia probatione Notorij, in cauſa procedere, quoties illi aliàs de tali conſtat qualitate, ſic & quilib. & Iudex per modum Notorij volens in qualiber cauſa procedere, bene valet, abſque vllo teſtium præuio examine, ad præfatam procedere declarationem, ſi de eadem qualitate non dubitet.

43 An autem hæc requiratur Declaratio, etiam in Notorio Facti permanentis, & in Notorio coram ipſo Iudice facto, non eſt concors Doctorum Sententia. Nam Bajard. *ad dictum Iulij Clari locum*, *num.* 8. tenet apud Laurent. de Peyrinis, quod non; Farinacius autem, ſemper illam eſſe neceſſariam, ſiue factum negetur per reum, ſiue non, maximè ſi neget. Ducet *in Praxi criminali, part.* 1. *quæſt.* 21. *num.* 116.

44 Tandem aduertit P. Peyrinus, *in Formulario Prælatorum Regular. Litt. P. cap.* 17. *num.* 6. quòd quando reus in delicto notorio examinatur, non debet dubitatiuè examinari: An ſcilicet tale patrauerit facinus; ſed aſſertiuè: ſcilicet. Notum eſt, quod tale commiſiſti delictum, cur illud commiſiſti? Allegat plura ſacræ Scripturæ teſtimonia, ex *Geneſi cap.* 6. Perſpicuum eſt, quod vxor tua ſit, cur mentitus es eam ſororem tuam eſſe? *Exodi cap.* 32. Quid tibi fuit populus hic, quia induxiſti ſuper eos peccatum magnum? *I. Regum, cap.* 13. Quid feciſti? & *ex cap.* 2. *eiuſdem libri.* Quare facitis res huiuſcemodi, quas ego audio res peſſimas ab omni populo? Allegat & Lucam de Penna, *in L. Quoties, colum* 8. *Cod. de Dignitatibus, lib.* 12. & Follerium *in Practica criminali, rubrica. Item, qui captus eſt in flagranti, num.* 12.

45 Notorium *Iuris eſt*, quoad clarè conſtat, vel per Iudicis ſententiam diffinitiuam vel per confeſſionem rei in iudicio, vel tandem per probationem plenè in iudicio, per idoneos factam teſtes. Ita quoad duas priores partes Gloſſa in *cap. Veſtra, verbo Notorium*, & *verbo Non diffitetur, el* 7. *de Cohabitatione Clericorum, & mulierum.* Et quoad ſecundã, & tertiam, Gloſſa, *in Can. Manifeſta, verbo eodem*, 2. *quæſt.* 1. Ioannes Bapt. Lezana, quoad omnes, *in Summa QQ. Regular. tom.* 2. *part.* 4. *verbo Notorium num.* 4. in caſu, quo probationes tam claræ ſint, & manifeſtæ, vt neque coloratè impugnari poſſint. Sic ille ex Maſcardo, *de Probationibus, concluſ.* 1106. *nu.* 26. & 29. & ex Theſauro, *in Praxi, part.* 1. *cap.* 21. §. *Notorium Iuris.* Et huic ſolido innititur fundamento. Quia illud eſt Notorium, quod adeo euidens eſt, & clarum, vt negari non poſſit.

Et in hoc ſenſu, admittit Lezana ſententiam aſſerentem eſſe Notorium Iuris, quod in iudicio plenè eſt probatum, etiamſi reus crimen non confiteatur, nec Iudex de illo ſententiam proferat, quam colligit ex Toleto, *in Summa, lib.* 5. *cap.* 36. §. *Ille dicitur*, & ex Leſſio, *de Iuſtitia, & Iure lib.* 2. *cap.* 11. *dubit.* 13. *num.* 73. & ex aliis, quibus addo

ipſum

ipſum Leonardum Leſſ. *eod. lib. cap. 20. dubitat. 22. num* 185. cum Couarruuia, *lib. 3. variarum, cap. 3. num.* 4. *&* 5. Emmanuelem Sa, *verbo Manifeſtum n.* 3. cum Nauarro, *in Manuali, cap.* 25. & Sylueſtro, *verbo Notorium, num.* 3. & Auguſtinum Barboſa *de Poteſtate Epiſc. parte* 2. *allegat.* 39. *num.* 24. vbi poſtquam *n.* 23. dixerat, ex Maſcardo *concluſ.* 1326. *num.* 4. Farinacio *in Praxi q* 21. *num.* 31. Stephano Gratiano *diſceptat. forenſ. cap.* 142. *num.* 9. *&* 10. Aldrete, *de Diſciplina Religioſa tuenda, lib.* 1. *cap.* 5. §. 2. *num.* 11 Afflicto Menochio, & aliis, dici Notorium delictum, quod committitur, aut confitetur, in iudicio, addit: *item omne illud quod ex actis Iudicij conſtat.* Pro quo allegat. Menochium, *Remed.* 1. *Recuper. num.* 232. *& de Arbitrariis, caſu* 166. *n* 61. *in conſilio* 100. *num.* 6. Tiraquellum, *de Retract. lignag.* §. 36. *gloſſa* 2. *n.* 44. Maſcardum, *concluſ.* 1101. *num.* 13. *& ſeqq.* Farinacium *dicta quaſt.* 21. *num.* 14. *& quaſt.* 9 *num.* 20. Mendez à Caſtro, *in Praxi Luſitana lib.* 3. *cap.* 15. *num.* & Aldrete, §. 2. *num.* 10. & concludit cum Maſcardo, *concluſ.* 1296. *num.* 15. & Farinacio *num.* 31. eſſe Notorium, quod deducitur ex ſententia in iudicio prolata. Quare dictum Gloſſæ *in cap. Veſtra citat.* Peyrini, *in Formulario Prælator, litt. P. cap.* 17. *num.* 1. & aliorum recenſentium inter Notoria Iuris; ſolum ea, quæ per confeſſionem in iudicio factam, & quæ per diffinitiuam conſtant ſententiam, excludere non debet à Notorio Iuris, quæ plenè probatum fuerit in iudicio, ita vt probabiliter impugnari nequeat.

46 Conſultò dixi: *per confeſſionem in iudicio factam.* Quia confeſſio extraiudicialis, etiamſi coram Parocho fiat, & teſtibus, Notorium Iuris non inducit, vti benè Leonard. Leſſius docet *dicto cap.* 20. *dubitat.* 22. *num.* 185. cum P. Molina, *diſputat.* 333.

47 Notorium denique *Præſumptionis* eſt, vt ſi aliquis publicè habitus pro alicuius filio: ibi enim non requiritur aliquis Iuris ordo. Hoc enim, quod aliquis ſit alterius filius, verè probari non poteſt, ſed potius per præſumptiones. Ita Gloſſa, *in Can. Manifeſta, verbo eodem, in fine, el* 15. 2. *quaſt.* 1. & Gloſſa, *in cap. Veſtra, verbo Notorium, in fine el* 7. *de Cohabitatione Clericorum, & Mulierum, & in cap. Michaël, verbo Conſtiterit, el* 13. *de Filiis Presbyterorũ.* Vndè Conſanguinitas dicitur notoria præſumpta, quia verè probari non poteſt, quod vnius alterius ſit filius. Vti dicta Gloſſa *in Can. Manifeſta, ex L. Lucius, ff. de Condi. & demon.*

48 Duo rursùs, pro *Notorio* adnotare duxi. *Primum*, quod id, quòd aliquandò eſt notorium, poteſt occultum effici: vt ſi omnes, qui id nouerunt, moriantur: Sic Lezana, *verbo Notorium, num.* 6. cum Thoma Sanchez, *tomo* 2. *Conſilior. lib.* 6. *cap.* 3. *dub.* 3. *num.* 14. & Corduba. Et idem eſt quoad Notorium Iuris, ſi acta ſententiæ diffinitiuæ Iudicis competentis, (hæc enim qualitas ſemper ſupponitur ad ſententiæ valorem, & effectum,) aut confeſſionis rei, in iudicio factæ, vel legitimæ, & plenæ probationis, per idoneos factæ teſtes, deperdita ſunt. Et ratio in promptu eſt. Quia deeſt radix, & origo, vnde Notorium Iuris naſcebatur: de cuius conſeruatione, hoc, dubio procul, dependebat, ſicut de ea, ad fieri, dependere, omnes fateri tenentur. Iudicialia enim, præcipuè in conſeruari, maximè actis publicis, in iudicio factis dependere, nefas ſit dubitare.

49 *Secundum*, quod quando de delicto agitur Notorio, attendi non debet ad factum materialiter ſumptum, ſed ad ipſum formaliter, in ratione delicti conſideratum. Vndè etiamſi Notorium ſit Sacerdotem celebraſſe, ſi notorium non ſit illum celebraſſe cenſura irretitum, irregularitas ex celebratione ſequuta; notoria minimè cenſebitur. Et ſi notorium aliquem ingreſſum fuiſſe in Monialium clauſuram, non tamen eſt notorium ingreſſum fuiſſe ſine licentia, huiuſmodi ingreſſus, notorius in ratione non cenſebitur delicti. Sic illuminatus Moronus, *in centum reſponſis, reſponſo* 12. *num.* 32. *reſponſ.* 98. *num.* 213. Lezana, *vbi proximè, num* 7. cum Nauarro, *in Manuali, cap.* 27. *num.* 255. *in fine*, & Theſauro, *in Praxi, part.* 1. *cap.* 21. §. *Aduertendum ſecundò.* Auguſtinus Barboſa, *de Poteſtate Epiſcopi, part.* 2. *allegat.* 39. *num.* 26. vbi ita fatur. Vndè etiam optimè, aliqui Doctores exigunt, vt delictum non ſit occultum, ſed publicum (aut Notorium) quod non tantùm actus, qui eſt delictum, ſit publicus, ſed etiam vt ſit publicum eum fuiſſe delictum: hinc reſoluentes, poſſe Epiſcopum diſpenſare, etiamſi actus ſit materialiter publicus, non verò formaliter in quantùm delictum, adhuc enim occultum dicitur delictum. Hæc Barboſa, qui allegat Emmanuelem Sa, *verbo Epiſcopus, num.* 35. Emman. Roderiquez, *in Summa, part.* 1. *cap.* 176. *num.* 3. Henriquez, *in Summa, lib.* 14. *cap.* 20. *num.* 4. Sayrum, *in Theſauro, lib.* 7. *cap.* 3. *num.* 13. Bonacinam, *de Cenſuris diſputat.* 7. *quaſt* 5. *punct.* 1. *num.* 4. *verſic. Dixi in prouenientibus.* Sigiſmundum à Bononia, *de Electlion. dub.* 71. Fagundez, *in quinque Eccleſiæ præcepta, parte* 2. *lib.* 8, *cap.* 8. *num.* 25. *&* 29. Aloyſium Riccium, *in Praxi Fori Eccleſiaſtici, reſolut.* 450. *num.* 5. *in* 2. *editione.* Vgolinum, *de Cenſuris, Tabula* 1. *cap.* 131. §. 7. *ſub num.* 4. & alios.

In eadem fuit ſententia Sanchez, *tomo* 3. *de Matrimonio, lib.* 8. *diſputat.* 34. *numero* 56. dicens. Tradunt optimè aliqui Doctores exigi vt delictum non ſit occultum, ſed publicum; non tantùm vt actus, qui eſt delictum, ſit publicus, ſed etiam ſit publicum eum feciſſe delictum. Quia qualitas adiuncta verbo, debet intelligi iuxta verbi qualitatem. *L. In delictis,* § 1. *ff. de Noxalibus.* Neque enim verè dicitur delictum publicum, quamuis materialiter ſit actus ille publicus, niſi formaliter publicus, nempe in quantùm delictum. Hactenus Th. Sanchez, qui addit ſic fuiſſe deffinitum in Sacra Pœnitentiaria. Hæc de Notorio ſufficiant.

Occultum omne illud eſt, quod Famoſo, vel 50
Publico, Manifeſto, & Notorio opponitur: ſeu quod notum non eſt aliquo ex prædictis modis. Ita Emmanuel Sa, *verbo Manifeſtum, num.* 4. *verſic. Publicum crimen.* Lezana, *tomo* 2. *part.* 4. *verbo Occultum, num* 4. *&* 5. Barboſa *dicta allegat.* 39. *num.* 21. cum Panormitano *in cap. fin. de Tempore Ordinat.* vbi occultum crimen ad hoc, vt quis poſſit promoueri, appellat illud, quod Notorio opponitur, *& in c. Quaſitum de Pœnitentiis, & Remiſſionibus.*

Diuiditur Occultum, in Occultum per ſe, & 51
Occultum per accidens, vti benè Ioannes Caramuel, *in Theologia Fundamentali, Fund.* 24. *num.* 701. Lezana, *vbi proximè, num.* 2. Occultum per ſe, eſt illud, quod mihi habet, ex natura ſua, vnde ab hominibus cognoſci queat. Huiuſmodi eſt actus internus intellectus, & voluntatis, nullo ſigno manifeſtatus externo. Occultum per accidens, eſt illud, quod ex natura ſua ab hominibus valet cognoſci; de facto tamen minimè cognoſcitur: quia qui illud cognoſceret, defuit. Huiuſmodi eſt actus externè factus, quem nemo vidit, quia nullus in loco, quo factus eſt, erat. Ita cum Caietano, & Aragon, 2. 2. *quaſt.* 11. *artic.* 3. Lezana *dicto num.* 2.

Occultum per accidens adhuc eſt in triplici 52
differentia. *Primum* eſt, vt diſtinguitur contra Probabile: & eſt illud, quod ſi extrinſecè fuerit factum, idoneis

idoneis tamen teſtibus probari non poteſt, etiamſi ab aliquibus ſciatur, de quo Iacobus de Graffis, *in Deciſionibus aureis, part.1. lib.1. cap.13. num.43.* cum Gloſſa, *in can. Manifeſta 2. quæſt.1.* illuminatus Moronus, *in centum Reſponſis, reſponſ.98. num.203.* cum Abbate *in cap. ex litteris, de tempore Ordinationum*, Ioannes Bapt. Lezana, *verbo Occultum, num.2.* Abbas Tamburinus, *de Iure Abbatum, tom.3. in Praxi Criminali quæſito 3. num.3.* de illo agit.

Secundum eſt, provt opponitur Famoſo, ſeu Publico, & eſt illud, quod licet probari valeat, non tamen laborat infamia. Sic Graffius, qui de illo ait. Eſt, quod ab Eccleſia toleratur. Sic Moronus etiam, & Lezana, *locis proximè* redditis. *Tertium* tandem Occultum per accidens eſt, provt condiſtinguitur contra Notorium. Et eſt illud, quod etſi infamia laboret, & probari poſſit, non tamen tàm manifeſtum eſt, & clarum quod tergiuerſatione celari, aut excuſari nequeat. Ita Graffius cum Soto, *de ratione tegendi ſecretum, memb.2.* Moronus, *dicto num.203.* cum Angelo, & Syluestro, *verbo Occultum*, & Ioannes Bapt. Lezana *dicto num 2.*

53 Quæ diuiſio, ac ſubdiuiſio Occulti valdè adnotanda venit, pro multorum reſolutione dubiorum, tam in materia præceptiua, & odioſa, quàm in fauorabili, & priuilegiata. Occultum enim per ſe, ſub Eccleſiæ non cadit iuriſdictione (ſaltem directè,) vti benè Marcus Vidal, *in Arca Vitali, de Sacramento Pœnitentiæ, inquiſitione 1. num.43.* Vndè actus merè internus, reſeruari non valet, nec puniri: neque ſub facultate abſoluendi, aut diſpenſandi venit. Ità D. Thomas, 2.2. *quæſt.104. artic.5. in corpore*, ibi. Et ideò in his, quæ pertinent ad interiorem motum voluntatis, homo non tenetur homini obedire, ſed ſolùm Deo. Vbi Caietanus, *verſic. Ad primum*, ſic ait. Ad primum horum dicitur, quod actus interiores dupliciter inueniuntur, ſcilicet ſecundùm ſe tantùm, & ſic non ſubiiciuntur iudicio humano, » iuxta illud Apoſtoli, 1. *ad Corinthios* 4. Nolite ante » tempus iudicare, donec Dominus manifeſtet conſilia » cordium. Alio modo vt ſunt rationes actuum exteriorum, & ſic computantur cum actibus exterioribus iudicio humano ſubditis, & hoc modo cadunt ſub inhibitionibus Eccleſiæ. Hactenus Cardinalis Caietanus, cui conſonat Moronus, *reſponſo 3. n.121.* dicens. Intellige tamen, niſi actus internus ita externo ſit copulatus, vt externus non poſſit perfici ſine interno: vt v. gr. Superior iubet Sacrificium pro aliquo offerri. Subditus tenetur habere intentionem illud applicandi iuxta præceptum Superioris, quia aliàs non eſſet Sacrum fieri pro tali, quod eſt imperatum. Hæc ille.

54 Occultum autem per accidens, in prima acceptione ſumptum, provt ſcilicet diſtinguitur contra probabile, ſub fauorabili cadit conceſſione: quia reuerà, & ſimpliciter occultum eſt, cum nec Famoſum, ſeu Publicum, nec Manifeſtum, nec deniquè Notorium ſit. Vndè Epiſcopus virtute Concilij Tridentini, *ſeſſ. 24 de Reformatione cap.6.* diſpenſare poteſt quando delictum non eſt publicum, vel notorium, quamuis ſit notum tribus, vel quatuor, nec de illo ſit fama in maiori parte viciniæ, vel Collegij, vti docet Auguſt. Barboſa, *de Poteſt. Epiſcopi, part. 2. allegat.39 num.25.* Et Prælati Regulares in vim dicti Conciliaris Decreti, & Priuilegij Pij Papæ Quinti, Dominicanis conceſſi, poſſunt cum ſubditis ſuis in caſibus ſuis occultis diſpenſare, & eos abſoluere. Ita Lezana, *tomo 2. parte 4. verbo Occultum, n.3.* qui addit, quod Barboſa, videlicet, hoc verum eſſe, etiamſi actus illi externi ſint, & ab vno, vel duobus ſciantur. Tales enim caſus (inquit) dicuntur improbabiles. Quod certè vltimum, in ſano ſenſu intelligi debet. Duo enim teſtes, vt plurimùm; idonei ſunt ad probandum, iuxta illud *Matthæi* 18. vt in ore duorum, vel trium teſtium, ſtat omne verbum. Et tenet doctrina tradita, etiamſi tutius, ſuper quibus erit diſpenſandum, publici ſint, dummodò in ratione delictorum non ſint publici: id eſt, poſſe diſpenſari in actu, quem publicè conſtat fuiſſe factum, ſi non eſt publicum fuiſſe dictum. Sequitur ex dictis *num.49.* & in terminis docet Barboſa, *num.26.* cum Sa, & aliis, quos ex ipſo *dict. num. 49.* recenſui.

Conſultò *vt plurimùm* dixi. Quia vti conſtat *ex cap. licèt vniuerſis, el 23. de teſtibus, & atteſtationibus*, quædam ſunt cauſæ, quæ plures, quàm duos exigunt teſtes. Quæ autem illæ ſint, exprimit Gloſſa, *verbo Quadam.* Pro teſtamento enim, de Iure Cæſareo, ſeptem requiruntur teſtes. *L. Hac conſultiſſima, Cod. de Teſtibus.* Et pro donatione cauſa mortis, quinque exiguntur. *L. fin. Cod. de Donationibus cauſa mortis.* Et in Codicilliis alij quinque, *L. vlt. Cod. de Codicilliis*, Baſſæus, *tomo 1. verbo Codicillus, num.1.* cum Leſſio, *de Iuſt. lib.2. cap.19. num.2.* Bonacina, *de Contractibus, diſputat.3. quæſt.17. n.2.* Quandóque requiruntur plures. Syluester Papa in Concilio Romano, *cap.3.* ex quo deſumptus eſt, *Canon Preſul, el 2.2. quæſt.4.* ſic ſtatuit. Præſul non damnabitur, niſi cum ſeptuaginta duobus teſtibus. » Presbyter autem Cardinalis, niſi cum quadraginta » quatuor teſtibus non damnabitur. Diaconus verò » Cardinalis Vrbis Romæ, niſi triginta ſeptem teſti- » bus non condamnabitur. Subdiaconus, Acolitus, » Exorciſta, Lector, Oſtiarius, non niſi ſeptem teſti- » bus condemnabitur. Hæc omnia ibi. *Et in Can. Nullam el 3. ead. quæſt.4.* contra Epiſcopum, eundem numerum ſeptuaginta duorum teſtium Leo Papa Quartus aſſignat. 55

In caſu pariter noſtro, de loci ſacri pollutione, 56 certum eſt non attendendas actiones occultas per accidens, in dicta acceptione prima. Si enim Eccleſia polluta non cenſetur, quando homicidium in ea factum, à tribus, vel quatuor, qui ſecreto apud ſe illud retineant ſcitur, iuxta dicta *ſupra num.28.* ſecreto tamen illo durante, à fortiori; polluta non cenſebitur, quoties idoneis teſtibus, ob iſtorum defectum, illud probari nequit.

Occultum per accidens in ſecunda acceptione, 57 provt ſcilicet non eſt Famoſum, & Publicum ſub conceſſione fauorabili, in foro conſcientiæ venire quoad Breuiaria S. Pœnitentiariæ, in quibus adeſt clauſula: *Dummodò impedimentum occultum ſit.* Tenet Nicolaus Garcia, *de Beneficiis, part.7. cap.11. num.46. pag. mihi 89.* Secus tamen docet cum Iacobo de Graffis, *lib.1. Deciſionum aurearum, c.13. n.45* quoad facultatem diſpenſandi in omni irregularitate, excepto homicidio voluntario. Quod probat ex Declarationibus S. Congregationis Concilij, *ſuper ſeſſ.24. c.6.* ibi. Occulto. Quas ſic refert.

Intelligendum eſt Occultum, ſecundùm terminos 58 Iuris.

Abſolutus, vel diſpenſatus à proprio Epiſcopo in materia delicti perpetrati coram duobus, vel tribus teſtibus, quod tamen non fuit notorium, non eſt tutus in conſcientia. Quia Concilium vtitur termino Occulto, quod propriè loquendo dicitur, quod probari non poteſt. *Cap. Veſtra, de Cohabitatione Clericorum*; at per duos teſtes probari poteſt, & verba Concilij intelligi debent ſecundùm proprietatem. Idem reſpondet de illis, qui occaſione delictorum occultorum fuerunt inquiſiti, ſed quia non potuerunt delicta probari, rei ipſi non fuerunt quidem

dem abſolui, nec diffinitiuè, nec alio modo, ſed ſimpliciter dimiſſi, recepta promiſſione, de ſe præſentando, non poſſe iſtos vti huius Canonis beneficio: quia deducta ad forum contentioſum: ſicque ſufficit ſola deductio, quidquid inde ſequatur. Hactenus S. Congregatio.

59 Contrariam nihilominus ſententiam, quam probabilem ipſe pronunciat Garcia, tenent apud eum *num.* 45. Nauarrus, *in Manuali, cap.* 27. *num.* 250. aliàs 255. Maiolus, *de Irregularitate, lib.* 5. *cap.* 55. *num.* 4. Antonius Rochus, *de Viſitatione, verbo Occultis*, Zerola *in praxi Epiſcoporum, part.* 2. *verbo Irregularitas*, §. Marcus Antonius Genuenſis, *in Praxi Archiepiſcopalis Curiæ Neapolitanæ, cap.* 66. *num.* 2. Candelabrum aureum, *de Irregularitate, num.* 315. Cechus, *de Caſibus reſeruatis, caſu vltimo, num.* 1. *& de Irregularitate, circa finem.* Gregorius Sayrus, *in Theſauro, lib.* 4. *cap.* 17. *num.* 21. Vgolinus, *de Officio Epiſcopi, cap.* 57. §. 2. *num.* 3. *&* 5. Piaſecius, *in Praxi Epiſcoporum, part.* 1. *cap.* 1. *num.* 56. Ludouicus Lopez, *tom.* 2. *part.* 2. *cap.* 8. Henriquez, *in Summa, lib.* 14. *cap.*.. §. 4. Vega, *in Summa, part.* 2. *cap.* 49. *caſu* 16. Sorbus, *in Compendio Priuilegiorum Mendicantium, in reſolutionibus materia abſolutionum, pag.* 48. Toletus, *in Summa, lib.* 1. *cap.* 89. *num.* 5. & Victorellus ibi in Annotationibus. Compendium priuilegiorum Ciſtercienſium Hiſpaniæ, *verbo Abſolutio, quoad Monachos, ſub* §. 11. Auila, *de Cenſuris, part.* 2. *cap.* 7. *diſputat.* 1. *dub.* 1. *concluſ.* 2. *& part.* 7. *diſputat.* 10. *dub.* 2. Franciſcus Suarez, *tomo* 4. *in* 3. *part. D. Th. diſputat.* 30. *ſect.* 2. *nu.* 2. *& tom.* 5. *diſputat.* 41. *ſect.* 2. *num.* 6. & Molina, *de Iuſtitia, tract.* 3. *diſputat.* 79. *num.* 8. *verſic.* 2.

Quibus addo Ioannem Baptiſtam Lezana, *in*
60 *Summa QQ. Regularium, tom.* 2. *part.* 4. *verbo Occultum, num.* 5. aſſerentem, quod in prædicta facultate, caſus occulti nomine, intelligatur id, quod etſi probari poſſit per teſtes idoneos, de facto tamen non eſt probatum, publicatum, aut diffamatum. Quod & probat ex ipſo Tridentino. Cum enim Sancta Synodus dixiſſet: *liceat Epiſcopis in irregularitatibus omnibus, & ſuſpenſionibus ex delicto occulto prouenientibus, diſpenſare*: id limitat dicens: *exceptis deductis ad forum contentioſum.* Ergo ſub prædicta cadunt facultate ea, quæ non ſunt deducta ad forum contentioſum, etiamſi probari benè poſſint. Quia exceptio firmat regulam in contrarium, in non exceptis.

61 Eandem tenet ſententiam Auguſtinus Barboſa cum pluribus, quos recenſet, *in Collectanea ad Concilium præfatum, dicta ſeſſ.* 24. *cap.* 6. *num.* 29. *pag. mihi* 402. *& de Poteſtate Epiſcopi, part.* 2. *allegat.* 39. *à num.* 21. quam ea præcedenti probat ratione. Tum etiam, quia occultum plerumque accipitur, non prout eſt improbabile; ſed prout contradinſtinguitur à Notorio Publico, vel Famoſo, ſecundùm Abbatem, *in cap. Quæſitum, el* 7. *de Pænitentiis, & Remiſſionibus, & in cap. Quæſitum eſt, el* 17. *& fin. de Temporibus Ordinationum.* Vbi occultum crimen, ad hoc vt quis poſſit promoueri appellat illud, quod Notorio opponitur, licet probari poſſit. Notorium autem eſt plena notitia rei, indubitatam, & finitam probationem, diſcuſſione non egentem, inducens. Ergo vt aliquid ſit occultum, ſufficit, etiam ſi facilè probari queat, vt notorium non ſit, ad effectum, vt quis ad Ordines poſſit promoueri, ab occultiſque abſolui, & diſpenſari contra id, quod tenet Lezana, *vbi ſuprà num.* 4. ea ductus ratione, quia tale occultum, cum aliàs non ſolum ſit probabile, ſed etiam publicum, & famoſum, non poteſt dici ſimpliciter occultum, ſed ſecundùm quid, & largo modo, quatenus opponitur Notorio, ſeu quatenus Notorium non eſt. Ac per conſequens, nomine occulti non venit in prædictis priuilegiis. Ita ille. Sed tanti Magiſtri venia, non ita bene. Quia ſi in his quæ Iuris ſunt, Occultum latè, vti modo ex Abbate vidimus, & Barboſa, ſumitur prout Notorio opponitur, quare non ita, in his, quæ priuilegij ſunt non ſumetur, cum Iura ſtrictè, priuilegia verò, amplè debeant interpretari?

In terminis autem noſtris, de loci ſacri pollutio- 62
ne, Occultum dicitur, non ſolùm quando probari non poſſit, quia nulli interfuerunt, ſed etiam quando etiamſi interfuiſſent, ſed non publicaſſent, vt non ſolum ſententia, ſed & verbis vtar doctiſſimi Patris Iordani, *volum.* 1. *de Re ſacra, lib.* 5. *tit.* 12. *num.* 63. *ex Gloſſa, in can. Quis aliquando,* §. *Hæc ergo, verbo Secreta, de Pænitentia, diſtinct.* 1. ibi. Argum. eſſe ſecreta, quæ fiunt ſub præſentia quinque hominum. Vnde ſe idem Iordanus explicat, dicens. Quod ſubintelligas, niſi plurimi fuiſſent præſentes, vt numerus eorum conſtitueret multitudinem: quia, etſi ipſi tacerent, quoad alios, ſufficerent tamen inter ſe, vt non poſſit dici factum Occultum. Quæ quidem Patris doctrina, doctrinæ Leſſij, ſuprà à nobis traditæ, maximè conſonat.

Accinit, & Marcus Vidal, *in Arca Vitali, tit. de* 63
Blaſphemia, inquiſit. vnica, num. 38. vbi ſic ait: Reſpondeo Blaſphemiam publicam ſimpliciter loquendo in ordine ad forum conſcientiæ, eam cenſeri, quando fuerit prolata coram maiori parte alicuius Collegij, vel Communitatis, quæ non poteſt eſſe minor, quàm decem perſonarum, ex Nauarro, *cap.* 25. *num.* 73. Vnde iuxta numerum perſonarum loci, in quo blaſphematur, eſt accipienda notitia multorum audientium blaſphemiam. Nam reſpectu magnæ Ciuitatis, videtur maior numerus requiri, quàm reſpectu alicuius oppidi, vel Collegij.

Verùm quidem eſt, quod ad minus coram ſex 64
perſonis audientibus pronuntiari debet blaſphemia, ad hoc vt publica dicatur, quouis in loco pronuntietur. Quia penè occultum dicitur, quod fit coram quinque. *Cap. Quis aliquando,* §. *Hæc ergo ſecreta, de Pænitentia, diſt.* 1. & Gloſſa, *in cap. Manifeſta,* 2. *quæſt.* 1. Vbi habetur, occultum dici, quod quinque ſciunt. Publica autem dicitur certè, quando quis in publica platea blaſphemat coram pluribus adſtantibus, qui non tam longè diſtant, vt audire non poſſint: cum ad blaſphemiam publicam denominandam, non ſolùm requiratur præſentia multorum, ſed etiam intelligentia, & notitia illorum; aliàs non eſſe dicenda publica, ſi plures adſtantes, quando quis blaſphemat, non audirent. Facit Gloſſa *in cap. Teſtes,* 3. *quæſt.* 9. vbi non ſufficit præſentia, niſi ſit intelligentia. Quare blaſphemia prolata coram dormientibus, vel ſurdis, vel ebriis, vel amentibus, & huiuſmodi, non eſſet publica. Quia non ſolùm ceſſat cauſa reſeruationis, nempè ſcandalum adſtantium, vel occaſio mali; verùm etiam, quia huiuſmodi adſtantes non audiunt, & non aduertunt ad blaſphemiæ verba.

Aduertendum verò, non poſſe dari certam, & in- 65
fallibilem regulam ad dignoſcendam blaſphemiam publicam, ſiue notoriam facti, quæ tunc contingit, quando quis poſt prolatam blaſphemiam, nequit illam vlla tergiuerſatione celare, & excuſare. Ideò communiter Doctores hoc relinquunt arbitrio, atque iudicio diſcreti, & prudentis viri, qui conſideratis omnibus circumſtantiis, meliùs poteſt iudicare an hæc

vel illa blaſphemia, ſit publica, necne. Ita Diana. *part.2. tract.1. Miſcelaneo, reſolut.24.*

66 Hæc omnia ad amuſſim præfatus Vitalis, quæ lubens hîc exſcribere duxi, tam pro doctrina ſuprà adducta firmanda, quàm pro vlteriori intelligentia terminorum, Publicum videlicet, & Notorium: qui confunduntur aliquando, vti hîc à præfato Authore, & à Zerola, *in Praxi Epiſcopali, verbo Pollutio Eccleſia, verſic. Secundò.* Vbi inter alia, quæ recenſet neceſſaria ad hoc vt Eccleſia dicatur polluta, primum eſt, vt homicidium, ſanguinis, vel ſeminis effuſio, ſit publica. Vbi etiam addit, non ſufficere ad hoc vt ſit publica, vt ſciatur à duobus, vel tribus. Abbas, *in cap. ſignificaſti, num.2. de Adulteriis, & ſtupro.* Confunduntur igitur non ſemel præfati termini, ſi latè, & impropriè ſumantur, vti *ſuprà num.31.* adnotauimus, ſi tamen in ſtricta, propria, & rigoroſa conſiderentur acceptione, confundi à nemine queunt, quia valdè in illa differunt. Et tandem ea omnia libens recenſui, pro potiori cautela in iudicando, quid ſit Manifeſtum, Publicum, & Notorium in praxi, ſeu hic, & nunc; aut quid tale non ſit, omnino neceſſaria. Huiuſmodi enim iudicium, vt rectum, & prudentiæ conſonum, ex circumſtantiis maturè diſcuſſis pendere, nemini fas eſt dubitare.

67 Et in terminis de loci ſacri pollutione, Lezana, *tom.2. part.3. verbo Eccleſia, num.13.* Ita fatur. Requiritur ergo, quod res manifeſta ſit, (id eſt Notoria, iuxta dicta *num.37. & 45.* vel præfati euidentiam, aut iuridicam confeſſionem, vel probationem. Verbum *Manifeſta*, ideò de Notoria hoc in loco Lezanæ intelligo; quia pro illius explicatione vtitur Doctor iſte, extremis diuiſionis Notorij: Iuris ſcilicet, & Facti. Huius quidem, ibi. Per facti euidentiam. Et illius, ibi. Aut iuridicam confeſſionem, vel probationem. In quo, vti *num.45.* vidimus, Notorium iuris ſaluatur.

68 Quibus prænotatis in præſenti tractatu, quoad primam eius partem de Exſacratione, decem præcipua diſcutienda ſunt. *Primum* eſt, An per homicidium locus polluatur ſacer? *Secundum*, An per ſanguinis effuſionem? *Tertium*, An per effuſionem ſeminis? *Quartum*, An per profani cadaueris humanationem? *Quintum*, An per conſecrationem, aut benedictionem ipſius loci per Epiſcopum, aut alium Miniſtrum excommunicatum non toleratum factam? *Sextum*, An per loci commotionem, aut euerſionem? *Septimum*, An polluta Eccleſia, pollutæ cenſeantur illius Capellæ, Altaria, Ambones, Propyleæ, Menianæ, Chori, Confeſſionarij, Sedes, Campanile, Cryptæ, Sacriſtia, &c.? *Octauum*, An polluta Eccleſia, pollutum cenſeatur Cœmeterium, & è conuerſo? *Nonum*, Quomodò Altaria, & Aræ exſacrentur? *Decimum*, Quomodò Calix, & Patena exſacrentur? Et denique de Reconſecratione, & Reconciliatione loci ſacri, plura vtilia dilucidabuntur.

* * *

DISQVISITIO PRIMA.
De Homicidio.

An per Homicidium, in loco ſacro perpetratum, cenſeatur ille pollutus.

BREVIARIVM.

Eccleſia.

Reconſecrari debet amoto Altari, aut parietibus dirutis. n.2.

Polluta per Homicidium, aut adulterium, reconſecrari non debet, ſed reconciliari per aquam cum vino benedictam, & cinere. n.2.

Pollutio loci ſacri.

Per Homicidium pollnitur locus ſacer. n.1. & ſeqq.

Si tamen ſit iniurioſum. n.4.

Si voluntarium. n.5.

Si Notorium. n.6.

Si per ſententiam Iudex factum declarauerit. n.7.

CONCLVSIO.

COmmunis Doctorum ſententia tenet pollui 1
locum ſacrum per Homicidium in illo factum. Ita D. Antoninus, *in Summa part.3. tit.12. de Conſecratione Eccleſiarum, cap.6. §.4.* Zerola, *in Praxi Epiſcopali, verbo Pollutio Eccleſia, verſic. Primo.* Aſcanius Tamburinus, *de Iure Abbatum, tom.1. diſputat.23. quæſito 11. num.1.* Antonius de Eſcobar, & Mendoza, *in Theologia Morali, tract 6. examine 4. cap.4. num.32. pag. mihi 727.* Ludouic. Calpenſis, *in Curſu Theologico, tom. 2. tract. 8. cap.5. ſect.2. num.72.* Thom. Delbene, *de Immunitate Eccleſiaſt. tom.1. cap.2. dubit.2. ſect.1. nu.2.* Lezana, *in Summa QQ. Regular. tomo 2. part.3. verbo Eccleſia, num.12.* Ferdinand. Caſtr. Palaus, *tom.2. tract.11, diſputat.1. punct.1. num.1.* Machadus *encl. perfecto Confeſſor. tom.1. lib. 2. part.3. tract. 4. document.4. num. 3.* Hieronymus Buſembaum, *in Medulla Theologia, lib. 6. tract.3. dub.4. verſic. Per factum.* Pax Iordanus, *volum.1. de Re Sacra, lib. 5. tit.12. num.4.* Auguſt. Barboſa, *de Poteſt. Epiſcopi, part.2. allegat. 28. num.2.* Æligius Baſſæus, *tomo 1. verbo Sacrilegium 1. num.6.* cum Syluio, *in 3. part. quæſt.83. artic. 3. quæſt. 1.* & Azor *part.2. lib 9. cap.5. quæſt.1.* Leander à Sanctiſſimo Sacramento, *part.5. tract. 5. diſputat.1. quæſt.2.*

Probatur primò Concluſio, ex Canone *Si motum, cl. 19. de Conſecratione, diſtinctione* 1. 2
vbi ſic Iginius Papa decernit. Si motum fuerit Altare, denuò conſecretur Eccleſia: ſi parietes mutantur, & non Altare, ſalibus tantum exorcizetur. Si Homicidio, vel adulterio Eccleſia violata fuerit, diligentiſſimè expurgetur, & denuò conſecretur. Hactenus Iginius.

Probatur ſecundò ex *cap. Propoſuiſti, cl.4. de* 3
Conſecratione Eccleſia, in quo ita Innocentius Papa Tertius, decernens reſcripſit. Propoſuiſti, quod venientibus ad Eccleſiam Sancti Iacobi, ex diuerſis regionibus peregrinis, & volentibus aliis, ab aliis per contentionem, & rixas Altaris de nocte cuſtodiam vendicare, Homicidia contingunt fieri interdum, & aliquando vulnera inferuntur, Et infrà.

Fraterni

„ Fraternitati tuæ taliter reſpondimus, quod manente „ Eccleſia, & Altari, poterit & ipſa reconciliari per „ aquam cum vino, & cinere benedictam.

4 Concluſio, nulla alia indiget probatione, benè tamen explicatione. Pro qua quatuor occurrunt adnotanda. *Primum* eſt, Homicidium vt pollutionem loco ſacro inducere valeat, iniurioſum eſſe debere; aliàs ille minimè pollutus cenſebitur. Ita Gloſſa, *in cap. Si Eccleſiam pollui verbo Sanguinis, vnico de Conſecratione Eccleſiæ, vel Altaris, lib. 6.* ibi: Et iniurioſi. Vbi Geminianus, *num.* 8. Ioann. Andreas, *num. 2. in fine.* Et *in cap. Propoſuiſti citatum,* Abbas, *num. 2.* Vgolinus, *de Officio Epiſcopi, cap. 29. §. 1. num. 1. verſic. 3.* quos recenſet, & ſequitur Pax Iordanus, *vbi proximè, num. 6. & 7.* Ita & Zerola, *in Praxi Epiſcopali, verbo Pollutio Eccleſiæ verſic. Secundo.* Azorius, *Inſtitutionum Moral. part. 2. lib. 9 cap. 5. quæſt. 1. iuncto verſic. Secundo in fine.* Delbene, *de Immunitate Eccleſ. part. 1. cap. 2. dub. 2. ſect. 2. num. 2.* Barboſa, Baſſæus, Caſpenſis, Leander, Lezana, & Tamburinus, *locis ſupra, num. 1. allegatis.*

5 *Secundò* adnotatur, Homicidium vt locum polluat ſacrum, debere eſſe voluntarium. Sic Zerola, *dicto verſic. Secundo*, ibi. Quinto vt ſit voluntaria. Barboſa, Baſſæus, Caſpenſis, Leander, Lezana, Pax Iordanus, *locis iam redditis*. Et ſic omnes alij dicere Doctores debent. Quia nulla omnino actio iniurioſa eſt, quæ voluntaria non ſit.

6 *Tertiò.* Actio homicidium cauſans debet fieri in loco ſacro, vt illum polluat: id eſt intra ipſum, v. gr. reſpectu Eccleſiæ: à tecto interiori vſque ad pauimentum, & à Summa Ara, vſque ad parietem oppoſitum. Ita Zerola Tamburinus, Barboſa, Delbene, Lezana, Baſſæus, & Caſpenſis, *vbi ſuprà.* Pax Iordanus, *num* 72. Leander, *quæſt.* 10. & alij, quos in Præludio huius tractatus, §. 1. *num.* 7. retuli.

7 *Quartò* denique neceſſarium eſſe ad inducendam pollutionem ex homicidio, vt iſtud ſit notorium. Docent Zerola, *dicto verſic. Secundo*, ibi. Primò vt homicidium, ſanguinis, vel ſeminis effuſio ſit publica. Petrus Creſpetius, Cœleſtinus Monachus, *in Summa Eccleſiaſtica diſciplina, verbo Eccleſia, pag. 293. colum. 1. ſub litt. B.* Thom. Delbene, *vbi ſuprà, ſect. 1. n. 2. & ſect. 2. n. 2.*

Immò Antoninus Diana, *part. 6. tract. 6. reſol. 27.* cum Suarez, *tomo 3. in 3. partem D. Thom. diſp. 81. ſect. 4. caſ. 3. dub. 2.* & Fagundez, *part. 1. lib. 3. cap. 14. num. 34.* ait, Aliqui ſatis probabiliter aſſerunt non ſufficere quamcumque notitiam delicti, nec Eccleſiam cenſendam eſſe pollutam, donec Iudicis ſententia declaratum ſit Eccleſiam illam eſſe pollutam. Ratio eſt; quia illa pœna pollutionis Eccleſiæ, eſt veluti quædam cenſura: & inſtar cenſuræ requirit ſententiam Iudicis. Nullus enim excommunicatus vitari debet, donec per ſententiam Iudicis declaretur, ac denuncietur cenſuram incurriſſe. Hæc Diana, quem ſequitur Auſonius Noctinot, *in illius Compendio, verbo Pollutio Eccleſiæ, num. 1.*

Sed de hoc infrà, *Diſquiſit. 2.* redibit ſermo.

In præſenti autem aliquæ difficultates occurrunt dilucidandæ, quarum reſolutio, maximè conuenit quotidianæ praxi.

* * *

DVBIVM PRIMVM.

An locus ſacer, per Homicidium in eo, ineffuſo ſanguine patratum, pollutus cenſeatur?

BREVIARIVM.

Axioma.

Quod Ius non diſtinguit, nos diſtinguere non debemus. n. 1.

Pollutio loci ſacri.

Per Homicidium, ineffuſo ſanguine factum in loco ſacro, pollutus cenſetur. n. 1.

CONCLVSIO.

CErtum eſt cenſeri pollutum locum ſacrum per homicidium in eo perpetratum, quamuis ſanguis non effundatur. 1

Hanc concluſionem tenet Gloſſa, *in cap. ſi Eccleſiam pollui, verbo Sanguinis, vnico de Conſecratione Eccleſiæ, lib. 6.* ibi. Etſi ſine ſanguinis effuſione occidatur ibi homo, puta cum terſorio ad collum. Vbi benè obſeruat, quod *in cap. Propoſuiſti, el 4. eod. tit.* non dicitur, an *in eo fuerit ſanguinis effuſio, necne.* (Quaſi diceret: Ius non diſtinguit. Ergo nec nos diſtinguere debemus.) Tenent *in dict. cap. ſi Eccleſiam*, Geminianus, *verbo Sanguinis, num.* 8. Ioannes Andreas, *num. 2. & in cap. Propoſuiſti, numero* 2. Abbas *ibidem, num.* 2. Vgolinus, *de Officio Epiſcopi, cap. 29. §. 1. num. 1. verſic. 3.* quos, & alios, ſuppreſſis nominibus allegat, & ſequitur Pax Iordanus, *volum. 1. de Re ſacra, lib. 5. tit. 12, numero* 7. Thom. Delbene, *de Immunitate Eccleſiaſtica, tom. 1. c. 2. dub. 2. ſect. 1. n. 2 & ſect. 2. n. 2.* Azorius, *Inſtitutionum Moral. part. 2. lib. 2. cap. 5. q. 1. verſic. Primò quæritur, in fine*, Franciſc. Pelizzarius, *in Manuali Regularium, tom. 2. tract. 8. cap. 5. ſect. 2. num. 72. verſic. Noto ſecundò.* Paſqualigus, *de Sacrific. Miſſæ, tom. 1. quæſt. 539. num.* 8. cum Paſſerin. *de Pollut. Eccleſiæ, diſputat. 5. cap. 7. num. 7.* Baſſæus, *tomo 1. verbo Sacrilegium I. numero* 6. Leander à Sanctiſſimo Sacramento, *part. 5. tract. 5. diſputat. 1. quæſt. 11.* cum Nauarro, *in Manuali, cap. 27. num. 256.* Viualdo, *de Interdicto, num.* 66. Gregorio Sayro, *de Cenſuris, lib. 5. cap. 16. numero* 12. ex Paludano, Syluestro, Tabiena, Philiarcho, Iacobo de Graffis, & aliis, & cum Alterio, *diſput 3. de Interdicto, cap. 1. colum. 2.* Henriquez, *in Summa, lib. 9. cap. 27. num.* 5. & Auila, *de Cenſuris, part. 5. diſp. 7. dub. 1. concl. 1.*

Ratio autem concluſionis eſt. Quia verè Homicidium perpetratur, quamuis ſanguis non effundatur. Et ſic verificatur cauſa prohibitionis per Eccleſiam factæ, *in Canone ſi motum, el 19. de Conſecratione, diſtinct. 1. & in cap. Propoſuiſti, el 4. de Conſecratione Eccleſiæ, quorum tenorem in Diſquiſitione, num. 2. & 3.* recenſui. 2

* * *

DVBIVM SECVNDVM.

An polluatur locus ſacer per Homicidium Sancti, & Martyris in eo factum?

BREVIARIVM.

Pollutio loci ſacri.

*Inducitur pollutio per martyrium in loco ſacro perpetratum.*n.1.& ſeqq.

Non polluitur locus ſacer ex paſſione Sancti, ſed ex actione mortem inferentis: illa enim eſt grata, & meritoria; iſta verò ſacrilegè peccaminoſa. n.2.3.

CONCLVSIO.

1 PEr mortem Sancto, in loco ſacro violenter illatam, qualiter illam noſter Cantuarienſis Archipræſul Thomas ſubiuit, locus ipſe ſacer polluitur.

Ita docet Gloſſa, *in cap. ſi Eccleſiam pollui, verbo Sanguinis, circa finem, vnico de Conſecratione Eccleſiæ, lib.6.* vbi in ſequentia prorumpit. Sed quid ſi Sanctus Vir, ibi occidatur, nunquid reconciliaretur Eccleſia? Videtur, quod ſic. Quia iura indiſtinctè loquuntur. Et ſceleratius eſt, Iuſtum, & Sanctum occidere, quàm iniuſtum, 23.*quæſt.*5.*ſi non licet.*

2 In contrarium videtur (obiicit ſibi Gloſſa) cum Eccleſia ſanctificata, non ſit polluta.

Sic autem facit ſatis obiectioni. Sed hoc verum eſt, ex ſanguinis effuſi paſſione, ſed ex ipſius effuſi actione, benè polluitur iuxta illud (Senecæ ſcilicet, *lib. 3. declama.*) Actio diſplicuit, paſſio grata fuit.

3 Gloſſam ſequuntur D. Antoninus, *in Summa parte 3. tit.12. cap.6.* §.4. Azorius, *Inſtitution. Moralium, part.2. lib.9. cap.5. quæſt.1. verſic. Rurſus, ſi roges, colum. mihi* 1017. Auguſt. Barboſa, *de Poteſt. Epiſcopi, part.2. allegat.28. num.29.* cum Gregor. Sayro, *in Theſauro, lib.5. cap.16. num.14. verſic. item.* Iacobo de Graffis, *in deciſionibus aureis, part.1. lib.2. cap.48. num.24.* & Vgolino, *de Poteſt. Epiſcopi, cap.29.§. In princip. verſic. id, quod locum habet.* Pax Iordanus, *volum.1. de Re ſacra lib.5. tit.12. num.8. ex Canone ſi non licet, el 29. 23. quæſt.5.* Turrecremata, *in Can. ſi motum num. 2. de Conſecratione diſtinct.1.* Nauarro, *in Manuali, cap.27. num.256. poſt medium* Vgolino, *vbi proximè*, §.1. *num.1. verſic.3.* Machadus, *en el perfecto Confeſſor, tomo 1. lib.2. part. 3. tract. 4. documento 4. num.3.* Buſembaum, *in Medulla Theologiæ, lib.6. tract.3. dub.4. verſic. I. Perfactum.* Pellizzarius, *in Manuali Regularium, tom.2. tract.8. cap.5. ſect.2. num.72. verſic. Noto ſecundò*, cum Fagundez, *in Precepta Eccleſiæ, precept.2. lib.4. cap.4. num.17.* Leander à Sanctiſſimo Sacramento, *part.5. tract.5. diſput.1. quæſt.4.* cum Archidiacono, *in cap. ſi Eccleſiam pollui citatum.* Armilla, *verbo Conſecrationum* 5. Syluestro, *verbo eodem, quæſt.2. num.5.* Vinaldo, *in Candelabro, de Interdicto, num.65.* Auila, *part.5. diſput.7. dub.1. concluſ.2. in fine.* Philiberto, *tract.3. de Sacrificio Miſſæ, part.3. cap.10. num.7.* Alterio, *diſput.3. de Interdicto, cap.1. colum.2.* & Bonacina, *quæſt.4. de Matrimonio, punct. vlt. num.20.* & Thomas Delbene, *de Immunitate Eccleſiaſtica, tomo 1. cap.2. ſect.3. num 7.* cum P. Franciſco Suarez, *tomo 3. in 3. partem D. Thomæ, diſput.81. ſect.4. caſu 1.* ex hac ratione. Quia licet interfectio vt paſſio ſit meritoria, tamen vt actio, eſt peccaminoſa: quin & ſacrilega. Nobiſcum ſentit Paſqualigus, *de Sacrificio tomo 1. quæſt.549.* qui multos allegat Doctores, & concludit dicens. Eſt tamen hoc diſcrimen in hac pollutione, quod quando reconciliatur Eccleſia, non eſt lauandus locus, in quo ſanguis Martyris effuſus eſt, ſicut fit, quando aliàs per ſanguinis effuſionem polluta eſt, vt aduertunt Gloſſa, Tabiena, Syluester, Angelus, Sayrus, Graffis, & alij excitatis Doctoribus, ſed colligendus eſt ſanguis, & conſeruandus. Nam illa lotio fit ad purgandum locum: Sanguis autem Martyris non reddit locum immundum, ſed venerabilem. Et ideo nec maior quantitas aquæ benedictæ eſt ibi effundenda. Hæc ille.

DVBIVM TERTIVM.

An Homicidium in loco ſacro, ex ſententia Iudicis, aliàs iuſta, factum, illum polluat?

BREVIARIVM.

Pollutio loci ſacri.

Per mortem in loco ſacro illatam ex ſententia iuſta, ille polluitur. n.1 2.

Fallit quando Reipublicæ perturbator, aliter capì non poteſt. n.3.

CONCLVSIO.

POllui locum ſacrum, per Homicidium in loco ſacro, ex ſententia Iudicis factum, quamuis aliàs iuſta communis ſententia docet. 1

Illam tenent Azorius, *part.2. Inſtitution. Moralium, lib.9. cap.5. quæſt.1. verſic. Primò quæritur, in fine.* Pellizzarius, *in Manuali Regularium, tom.2. tract.8. cap.5. num.72. verſic. Noto 3. in fine.* Iacobus Gordonus, *in Theologia Morali, tom.2. lib.6. quæſt.9. cap.4. num.13. verſic. Ad has.* Ludouicus Caſpenſis, *in Curſu Theologico, tom.2. tract.23. diſput.3. ſect.3. num.69* Pax Iordanus, *volum.1. de Re ſacra, lib.5. tit.12. num.10* Baſſæus, *tom.1. verbo Sacrilegium I. num.6.* Buſembaum, *in Medulla Theologiæ, lib.6. tract.3. dub.4.* Auguſt. Barboſa, *de Poteſtate Epiſcopi, tom.2. allegat.28. num.25.* cuius verba modò referam. Leander à ſanctiſſimo *part.5. tract.5. diſput.1. quæſt.9.* cum Alterio, *de Interdicto, diſput.3. cap.1. colum.2. in fine,* & Philiberto Marchino, *de Ordin. tract.3. part.3. cap.10.* Thomas Delbene, *de Immunitate Eccleſiaſtica, tomo 1. cap.2. ſect.3. num.6.* cum Paludano, *in 4. diſtinct.18. q.8. artic.1.* Nauarro, *in Manuali, cap.25. num.85. & cap.27. num.250.* Franciſco Suarez, *tom.3. in 3. partem D. Thom. diſput.81. ſect.4. caſu 1.* Fagundez, *in Præcepta Eccleſiæ, lib.4. cap.4. num.17.* & Cardinali de Lugo, *de Sacramento Eucharistiæ, diſput.10. ſect. 2. num. 54.* & Paſqualigus, *tom.1. de Sacrif. q.54. n.2.*

Rationem concluſionis reddit Barboſa in ſequentia prorumpens. Hinc etiam ſi Iudex reum ſuſpenderet intra Eccleſiam, per hoc ſimiliter ipſa Eccleſia violata cenſeretur. Quia licet huiuſmodi homicidium 2

micidium fieri licitè poſſit, & taliter ſuſpenſus ſupplicio dignus ſit, Ius tamen habet, vt in tali loco talem vim non patiatur. Et deindè fit etiam iniuria loco ſacro, & ipſi Deo, in cuius honorem Eccleſia ſpecialiter dicata, & conſecrata eſt. Hæc omnia præfatus Doctor.

3 Limitat tamen iſtam Doctrinam, & communem concluſionem Hermmanus Buſembaum, *loco allegato*, vt non procedat in caſu, quo aliquis Reipublicæ perturbator, in locum confugeret ſacrum, & aliter capi non poſſet. Tunc enim inquit, non induceretur illi pollutio, ex morte illata huiuſmodi perturbatori in eodem loco.

DVBIVM QVARTVM.

An quando quis vſu rationis præditus, & ſanæ mentis, irato animo, ſe quouis modo occidit in loco ſacro, iſte pollutus cenſeatur?

BREVIARIVM.

Axioma.

Vbi Ius non diſtinguit, nos diſtinguere non debemus. n.2.

Exſacratio.

Locus ſacer non exſacratur per Homicidium in eo perpetratum. n.1.

Irregularitas.

Qui volens partem proprij digiti abſcindit, irregularis efficitur. n.4.

Martyr.

Qui ſe ob deteſtationem proprij peccati interimit, Martyr non eſt. n.4.

Mors.

Mortem propriâ arripere manu, in vllo licet caſu; benè tamen in perſecutione illam libenter accipere. n.4.

Occidere.

Innocentem priuatâ occidere poteſtate, nulla lex concedit. n.4.

Pollutio loci ſacri.

Locus ſacer per ſuicidium, & per effuſionem proprij ſanguinis polluitur. n.1.& ſeqq.

A Iure inducta eſt pollutio loci ſacri in deteſtationem actionis in illo, contra reuerentiam illi debitam facta. n 3.

Suicidium.

Grauius delictum eſt ſuicidium, quàm homicidium alterius. n.3.4.

Vita.

Propria vita, & membrorum dominium non habet homo. n.4.

CONCLVSIO.

QVi ſanæ mentis compos, irato animo, ſe in loco occidit ſacro, hunc per ſuicidium polluit.

1 Hanc tenet Gloſſa concluſionem, *in cap. Propoſuiſti, verbo Reconciliari, in fine el 4. de Conſecratione Eccleſiæ.* Vbi ita fatur. Sed pone, quod vir ſeipſum, vel aliquis alius aliquem in Eccleſia ſuſpendat: quid dices? Non videtur reconſecranda, vt hîc, ſed eſt reconcilianda. Ioannes etiam Andreas, *in cap. ſi Eccleſiam pollui, vnico eod. tit. in 6. in Additione ad Gloſſam, verbo Sanguinis*, ſic ait. Si vir ſanæ mentis, ſeipſum occidat in Eccleſia, vel vulneraret irato animo ad Sanguinis effuſionem: ex quo publicum eſt, reconciliabitur Eccleſia.

Tenent ſimiliter Azorius, *Moralium Inſtitutionum, part.2. lib.9. cap.5. quaſt.1.* cum Geminiano, *in dictum cap. ſi Eccleſiam pollui*, Auila, *de Cenſuris; part.5. diſput.7. dubitat.1. concluſ.2. verſic. Præterea*, quem Henriquez, *lib.9. cap.27. num.6.* Marchinum, *tract.3. de Sacrificio Miſſæ, part.3 cap.10. num.7.* & Alterium, *de Interdicto, diſput.3. colum.3. verſic. Quæritur tertiò*, recenſet, & ſequitur Leander, *part.5 tract.5. diſput.1. quaſt.5. & 13.* Tenent & Auguſt. Barboſa, *de Poteſtate Epiſcopi, part.2. allegat.28. num 31.* cum Gregorio Sayro, *in Theſauro, lib.5. cap.16. num.4.* & Thomas Delbene, *de Immunitate Eccleſiaſtica, part.1. cap.2. ſect.3. num.5.* ac Pax Iordanus, *volum.1. de Re ſacra, lib.5. tit.12. num.13.* Nouiſſimè Paſqualigus, de Sacrificio, *tom.1. quaſt.545. num.5.* cum Gloſſa, *in cap. vnico de Conſecratione Eccleſ. in 6.* Geminiano, *ibi.* Ioanne Andrea, *num.3.* Syluestro, *verbo Conſecratio, 2. quaſt.5. caſu 1.* Tabiena, *num.7.* Angelo, *numero 7.* Palud. *in 4. diſt.18. quaſt.8 art.4. concluſ.1. in fine* Suarez, *diſp.81. de Euchariſtia, ſect.4. caſu 2. in fine.* Fagundez, *in Præcept. 1. Eccleſ. lib.3. c.14. n.9.*

Probatur concluſio primò. Quia Iura loquentia de pollutione Eccleſiæ per Homicidium, ſine vlla loquuntur diſtinctione. Ergo nec nos diſtinguere debemus. *L. de Pretio, ff. de Publiciana in rem actione.* 2

Secundò. Quia pollutio loci ſacri à Iure eſt inducta in deteſtationem actionis in Eccleſia factæ contra honorem, & reuerentiam illi debitam. Quæ quidem non minus læditur per ſuicidium, ſed potiùs magis, quàm per homicidium alterius perpetratum. Ergo per ſui ipſius occiſionem in ſanâ mente fictam, polluitur locus ſacer. 3

Tertiò probatur. Quia Homicidium iniurioſum in loco ſacro factum, ipſum locum polluit. Sed ſuicidium, ſeu homicidium, quod quis in ſeipſum committit, iniurioſum ſibi ipſi illud patranti eſt, cum nemo ſit Dominus vitæ, aut membrorum ſuorum, vti benè Pax Iordanus loco proximè allegato, *ex L. liber homo, ff. Ad legem Aquiliam, & ex Can. Tu dixiſti, el 11. 23. quaſt.5.* ex D. Auguſt. deſumpto, *lib.1. de Ciuitate Dei*, vbi ſic contra Petilianum, aſſerentem Iudam, & alios, qui ſe pro peccato interimunt, Martyres reputari. 4

Tu dixiſti: laqueo traditor periit: laqueum talibus dereliquit. Hoc ad nos omninò non pertinet: neque enim veneramur nomine Martyrum, eos, qui ſibi collum ligauerunt. Et *ex Can. Non eſt, el 12. eadem cauſa, & quaſt.* ex D. Hieronymo, *in Ionam Prophetam* deſumpto. Vbi dicitur. » Non eſt noſtrum mortem arripere, ſed illam ab aliis libenter accipere. Vnde & in perſecutionibus non licet mihi propriâ perire manu, abſque eo vbi caſtitas periclitatur: (id eſt vt ibi Gloſſa, etiamſi hæc periclitetur:) ſed percutienti colla ſubmittere.

Addo dictum D. Auguſtinum, *in Can. ſi non licet, eadem cauſa, el quaſtione, ex allegato lib.1. de Ciuitate*, in ſequentia prorumpentem. » Si non licet priuata poteſtate alicui hominem occidere innocentem, cuius occidendi licentiam lex nulla concedit: profectò etiam, qui ſeipſum occidit, homicida eſt, & tantò fit nocentior cum ſe occiderit, quantò innocentior in ea cauſa fuit, quâ ſe occidendum putauit.

tauit. Hæc D. Auguſtinus, qui rurſus *tract. 51. in Ioannem, ſub medium*, & ex ipſo, Eccleſia in feſto Sancti Laurentij, ſic ait. Petro autem dixit, ſignificans, quâ morte clarificaturus erat Deum: Cum eſſes iunior, cingebas te, & ambulabas, quò volebas: cùm autem ſenueris, alter te cinget, & feret, quò tu non vis. Vbi ſatis expreſſit, non à ſeipſo, ſed ab alio debere occidi, qui veſtigia ſequitur Christi. Hactenus Hipponenſis Præſul.

Faciunt etiam *Lex omne delictum, §. Qui ſe vulnerauerit, ff. ad Legem Aquiliam, & Canon. Qui partem, el 6. distinct. 55.* vbi ſic Innocentius. Qui partem cuiuſlibet digiti ſibiipſi volens abſcidit, hunc ad Clerum Canones non admittunt. Pœna enim irregularitatis, hic ſe mutilanti inflicta, grauis eſt, & grauem ſupponit culpam. Quia res, quæ culpâ caret, ad damnum vocari non conuenit. *Cap. Cognoſcentes, el 2. de Constitutionibus.* Ergo homicidium, quod in ſeipſum committit, animo irato, vſu rationis prædictus, & ſana mente pollens, locum ſacrum polluit.

DVBIVM QVINTVM.

An locus polluatur ſacer, quando quis per furorem, inſaniam, ebrietatem, aliamve cauſam, rationem, præuenientem, ſeipſum, aut alium occidat?

BREVIARIVM.

Iniuria.

Irrogari nequit iniuria per actionem, quæ culpa caret: quæ vſum rationis præueniat. n.3.

Iniuſtitia.

Vbi culpa deeſt, iniuſtitia non committitur. n.3.

Peccatum:

Nullum datur peccatum, quod non ſit voluntarium, & liberum. n.3.

Actiones aliarum facultatum à voluntate, non ſunt peccata, nec malitiam habent moralem, niſi pro eo tempore, quo imperio ſubſunt voluntatis, & quo ab iſta reuocari poſſunt. n.3.

Si à voluntate exordium habuerint, & reuocari non poſſunt, erunt effectus peccati non peccata, quia non continuatur libertas ad peccatum neceſſaria. n.3.

Pollutio loci ſacri.

Non inducitur per homicidium, aut ſuicidium vſum rationis præueniens. n.1.

Non induci dicitur per homicidium, quod iniurioſum non ſit, & iniuſtum. n.2.

CONCLVSIO.

1 PEr nullum Homicidium factum in loco ſacro, ab aliquo ex his, qui in Dubij titulo adnumerantur, locus ille violatur, aut polluitur.

Ita docent D. Antoninus, *in Summa, part. 3. tit. 12. cap. 6. §. 4.* Azorius, *part. 2. Institutionum Moral. lib. 9. cap. 5. quæſt. 1.* cum Hoſtienſi, & Hugone, *in cap. Propoſuisti, el 4. de Conſecratione Eccleſiæ.* Auguſtinus Barboſa, *de Poteſtate Epiſcopi, part 2. allegat 28. à num. 4.* Ioann. Bapt. Lezana, *in Summa QQ. Regular. tom. 2. part. 3. verbo Eccleſia, ſeu Templum, num. 12.* Pellizzarius, *in Manuali Regularium, tomo 2. tract. 8. cap. 5. num. 72. verſic. Noto 3. in fine.* Machadus, *en el Perfecto Confeſſor, tom. 1. lib. 2. part. 3. tract. 4. documen. 4. num. 3. & 4.* Ludouicus Caſpenſis, *in Curſu Theologico, tom. 2. tract. 23. diſp. 3. ſect. 3. num. 69.* Pax Iordanus, *volum. 1. de Re ſacra, lib 5. tit. 12. de Eccleſiæ, & Cœmeterij reconciliatione, num. 14. & 33.* Buſembaum, *in Medulla Theologiæ, lib. 6. tract. 3. cap. 3. dub 4 de Eucharistiâ, verſic. 1. Per factum,* & Leander à ſanctiſſimo Sacramento, *part. 5. tract. 5. diſputat. 1. quæſt. 5.* cum Collectario, *in cap. fin. de Delictis puerorum.* Nauarro, *in Manuali, cap. 27. numero 256. verſic. Dixi iniurioſè.* Sayro, *in Theſauro, lib. 5. cap. 16. num. 13.* Viualdo, *tract. de Interdicto, num. 61.* Philiberto, *tract. 3. de Sacrificio Miſſæ, parte 3. cap. 10. num. 7.* Auila, *part. 5. diſput. 7. dub. 1. concluſ. 2.* Alterio, *de Interdicto, diſput. 3. cap. 1. colum. 2.* Bonacina, *de Matrimonio, quæſt. 4. punct. vltim. num. 20.* Henriquez, *lib. 9. cap. 27. num. 6.* Couarruuia, Syluestro, Armilla, & communi Doctorum, Paſqualigus, de Sacrificio, *tom. 1. q. 540. num. 4. & 5.* cum Squillan. *de obilgat. Cleric. part. 5. num. 88.* Mazuchel *L. de Caſibus reſeruatis, diſput. 2. cap. 6. quæſt. 1. diffic. 2. num. 11.* Franciſc. de Lugo, *lib. 5. de Sacrament. cap. 6. quæſt. 7. num. 44.* Caſſina, *tit. 7. num. 9.* Castilent. *in Theologia Morali, verbo Conſecratio Eccleſiæ, cap. 37.* Paſſerino, *de Pollut. Eccleſ. diſput. 5. cap. 15. num. 4.* & aliis quàm plurimis, quos recenſet.

2 Ratio concluſionis eſt. Quia homicidium, vt ex eo pollutio loco ſequatur ſacro, iniurioſum & iniuſtum debet eſſe. Sed nequit eſſe iniuſtum, & iniurioſum homicidium perpetratum per furorem, inſaniam, ebrietatem, aut ſimilem aliam cauſam, vſum præuenientem rationis. Ergo per huiuſmodi homicidium, locus non polluitur ſacer. Conſequentia ex præmiſſis legitimè infertur. Maior, ex dictis, maximè in præludio huius tractatus *num. 30.* conſtat. Minor autem, patet. Cum *ex Canone illud, el 2. 15. quæſt. 1.* ibi. Illud relatum per æquè eſt eos, qui iniuriam pati poſſunt, & facere poſſe: Sanè ſunt quidam, qui facere non poſſunt, vt puta furioſus, & impubes, qui doli capax non eſt. Namque hi iniuriam pati ſolent, non facere. Tum *ex Clementina vnica, de Homicidio*, in qua ſic habetur. Si furioſus, aut infans, ſeu dormiens hominem mutilet, vel occidat, nullam ex hoc irregularitatem incurrit.

3 Tum etiam, quia iniuſtum, & iniurioſum non eſt, quod culpa caret, & peccato. Peccare autem nequit vſu carens rationis: cum ratione carens, careat, & voluntate, quæ omninò neceſſaria eſt ad peccatum, cùm hoc in tantùm ſit, in quantùm fuerit voluntarium. Vnde Gabriel Vazquez, *tom. 1. in 1. 2. D. Thom. diſput. 73. cap. 9. num 46.* ſic ait. Notandum eſt eas ſolùm actiones aliarum facultatum præter voluntatem poſſe eſſe, & dici peccata, & habere malitiam moralem, quæ ſubſunt imperio voluntatis, & pro eo tantum tempore eſſe malas, & peccata, quo reuocari poſſunt ab eadem voluntate: quia eo vſque earum continuatio ex voluntate pendet; cùm verò ſunt extra poteſtatem voluntatis, iam non eſſe propriè mala, nec peccata moraliter, etiamſi exordium à voluntate habuerint, ſed tantùm eſſe effectus peccatorum: & ita latiori quadam ſignificatione peccata vocari, quatenùs effectus etiam peccati, peccatum dici ſolet. Ratio verò eſt, quia cum fundamentum neceſſarium generis moralis, in quo fundatur bonitas, & malitia morum, ſit voluntarium, & liberum, ſicut requiritur libertas in principio, vt actus in principio ſit peccatum,

cadem

eadem ratione requiritur continua quædam libertas, vt peccatum perſeueret. Hucvſque magnus ille Doctor.

Ex dictis colligo, per homicidium caſuale merè, in loco contingens ſacro, iſtum pollutum non cenſeri. Quia illud peccaminoſum non eſt, iniuſtum, & iniurioſum. Vt ſi quis v. gr. ſubito cadendo intereat, aut aliquid è tecto, vel pariete cadendo. Et quidem Corollarium tenent noſtrum Gloſſa, *in cap. ſi Eccleſiam pollui, verbo Sanguinis*, in terminis de effuſione ſanguinis, ibi. Vndè ſi ibi occidatur canis, vel humanus ſanguis caſu effundatur: vel ſi quis ibi minutionem faciat, Eccleſia non eſt reconcilianda. Et in terminis de homicidio caſuali, Baſſæus, *tomo* 1. *verbo Sacrilegium* 1. *num.6.* Barboſa, Buſembaum, Leander, Machadus, *locis ſuprà redditis*, Pax Iordanus iam citatus, cum Abbate, *in cap. Propoſuiſti, num.*2. *el* 4. *de Conſecratione Eccleſiæ*, & Geminiano, *in dict. cap. ſi Eccleſiam, num.*21.

DVBIVM SEXTVM.

An per homicidium Pagani, Hæretici, Iudæi, aut Excommunicati, in loco factum ſacro, iſte pollutus cenſeatur?

BREVIARIVM.

Pollutio loci ſacri.

Inducta eſt à Iure, non tam in perſonarum gratiam, quàm in deteſtationem actionis factæ in loco ſacro, contra honorem, & reuerentiam illi debitam. n.2.

Ita pollutus cenſetur locus ſacer, per homicidium Pagani, &c. in eo factum, ac per Fidelis homicidium. n.1.

CONCLVSIO.

1 PEr cuiuſcumque hominis mortem violenter, & inurioſè in loco ſacro illatam, pollutus ille cenſetur, ſiue Paganus fuerit mortuus, ſiue Hæreticus, ſiue Iudæus, ſiue Excommunicatus.

Hanc concluſionem tenet Pax Iordanus, *volum.* 1. *de Re ſacra, lib.*5. *tit.*12. *de Eccleſia, & Cæmeterij reconciliatione, num.*12. & Paſqualigus, *de Sacrific. tom.*1. *q.*545. *num.*6. cum Paſſerino, *diſput.*5. *de Immunitate Eccleſ. cap.*44. *num.*4.

Et probatur *primò*. Quia Iura, ex quibus habemus, locum pollui ſacrum, per homicidium in eo perpetratum, indiſtinctè de homicidio loquuntur, & non de Fidele tantùm, occiſo. Ergo de occiſione hominis cuiuſlibet intelligenda ſunt, ſiue ille fuerit Paganus, ſiue Hæreticus, &c. Quod enim Ius non diſtinguit, nos diſtinguere non debemus, *L. de Pretio, ff. de Publiciana in rem actione*, vbi Bartolus, *L. de Præſ. ff. de Officio Præſid.* Lezana, *in Summa QQ. Regularium, tomo* 2. *part.*4. *verbo Leges Regularium, num.*35. Franciſcus Pellizzarius, *in Manuali Regularium, tomo* 1. *tract.* 6. *cap.*3. *num.*13. Marcus Vidal, *in Arca Vitali, tit. de Caſibus reſeruatis, num.*79. Thomas Delbene, *de Immunitate Eccleſiaſtica, part.*1. *cap.*1. *dub.*7. *num.*2. *& cap.*2. *dub.*7. *ſect.*1. *num.*11. *dub.*12. *num.*12. Quod certè Iuri etiam Canonico maximè conſonat, *in cap. Ad audientiam, el* 12. *de Decimis*, vbi Summus Pontifex ità ait. Nam ſi intelligeremus tantummodò de noualibus: vbi ponimus de laboribus, de noualibus poneremus. Vbi Gloſſa, *verbo intelligeremus*, ſic dicit. Argumentum, quod à forma verborum, ſine certa ſcientia, non eſt recedendum, 31. *diſtinct. Omnino, ff. de Legatis,* 3. *Non aliter, &* 31. *quæſt.*1. *§. Quomodo Virginibus. Cod. de Caducitate tollenda, L. vnicâ, §. Si vero, & de Conſecratione, diſtinct.*4. *ſi quis Presbyter. & ſuprà de Tranſlatione inter corporalia, & Cod. de Peculio eius, qui libertatem meruit. L. vnicâ* 28. *q.*1. *Sic enim.*

Secundò probatur. Quia pollutio loci ſacri à Iure inducta eſt, non tam in perſonarum gratiam, quàm in deteſtationem actionis factæ in loco ſacro, contrà honorem, & reuerentiam illi debitam. Sed actio homicidij Pagani, aut alterius ex adnumeratis in titulo Dubij, facta in loco ſacro, iſtius honorem, & reuerentiam lædit, ſicut homicidium Fidelis. Ergo ſicut ex iſto cenſetur pollutus locus ſacer, in quo fuerit perpetratum, ita & ex illo ſimiliter pollutus cenſeri debet. 2

DVBIVM SEPTIMVM.

An Homicidium non volitum in ſe, ſed in cauſa, dando ſcilicet operam rei illicitæ factum, locum ſacrum polluat?

BREVIARIVM.

Pollutio loci ſacri.

Per homicidium in loco ſacro factum, dando operam rei illicitæ, etiamſi in ſe illud volitum non ſit, locus ipſe pollutus cenſetur. Et declaratur exemplis. n.1.

Fallit in caſu, quo homicidium ſit omninò caſuale. n.2.

Voluntarium.

Moraliter voluntarium, & peccaminoſum eſt homicidium, quando actio ſit periculoſa, non adhibita conuenienti circumſpectione, ne illud ſequeretur. n.1.

CONCLVSIO.

QVi in loco ſacro rem facit illicitam, ex qua mors ſequatur, illum per homicidium polluit, eſto illud directè, & in ſe minimè intendat, ſed illud velit in cauſa. 1

Procedit concluſio in caſu, v. gr. quo Magiſter Scholarum in loco ſacro, modo excedendo correctionis, diſcipulum percuſſit, qui ex illo interiit vulnere: & in caſu, quo Clericus Chirurgiam exercens in dicto loco, tumorem ſecat, vel quid aliud ſimile facit, ex quo mors ſequatur: & in ſimilibus etiam aliis caſibus.

Concluſionem tenet Doctor Nauarr. *in Manuali, cap.*27. *num.*251. quem recenſet, & ſequitur Auguſt. Barboſa, *de Poteſtate Epiſcopi, part.*2. *allegat.*28. *num.*15. quatenùs idem affirmat dicendum in homicidio ſequuto ex ludo illicito intra Eccleſiam habito. Verba Barboſæ ſunt, ſub quibus Azpilcuetam refert. Illis conſonat Iacobus Gordonus, *in Theologia Morali, tomo* 2. *lib.*6. *quæſt.*9. *cap.*4. *num.*12. Vbi ſic Dubium proponit, & reſoluit, in terminis

terminis ſimilibus, de ſanguinis effuſione. *At quid, ſi effuſio ſequatur magna ex actione iocoſa?* Expendendum, an effectus ſequutus, cenſeatur moraliter voluntarius, vt verè eſt quando actio illa iocoſa fuit periculoſa, & non eſt adhibita conueniens circumſpectio, ne ſequatur talis effectus. Tenent etiam Pax Iordanus, *volum.* 1. *de Re ſacra, lib.* 5. *tit.* 12. *num.* 32. & Ioannes Machadus, *en el Perfecto Confeſſor, tomo* 1. *lib.* 2. *part.* 3. *tract.* 4. *document.* 4. *num.* 3. dicens. *La primera es el homicidio culpable, oſea voluntario, o caſual.* Quibus addit Paſqualigus *de Sacrific. q.* 540. *num.* 7. Sayrum, *de Cenſur. lib.* 5. *cap.* 16. *num.* 13. Roderiquez, *in Summ. p.* 1. *cap.* 154. *num.* 8. & Azorium, *p.* 1. *lib.* 10. *cap.* 26. *quæſt.* 13. Ipſe tamen contrarium tenet cum Suar. *diſput.* 81. *de Euchar. ſect.* 4. *caſu* 2. Fagundez, *in præcept.* 1. *Eccleſ. lib.* 3. *cap.* 14. *num.* 15. Mazuchel *de Caſib. reſeruat. diſput.* 2. *cap.* 6. *difficult.* 2. *numero* 15. Lugum Cardin. *de Euchar. diſput.* 20. *ſect.* 2. *num.* 54. Delbene, *de Immunit. p.* 1. *cap.* 2. *dub.* 2. *ſect.* 2. *num.* 4. Franc. de Lugo, *lib.* 5. *de Sacrament. cap.* 6. *q.* 7. *num* 44. & Paſſerinum, *de Pollut. Eccleſ. diſp.* 5. *cap.* 14. *num.* 5. Nam quamuis ludus ſit illicitus; non per hoc tamen fit, quod in ipſo præuideatur homicidium ſequuturum. Dum ergo non præuidetur, nec etiam eſt voluntarium, ſiue ludus ſit licitus, ſiue illicitus: quia quod ſit illicitus, non facit præuideri homicidium: dum autem non præuidetur, nec etiam eſt voluntarium, atque adeò nec iniurioſum. Hæc Paſqualigus. Cuius ratione attentâ, ni fallor, nobis contrarius non eſt, cum nemo velit in cauſa, quod non præuidet.

2 Ex quibus fit, per homicidium merè caſuale, quando ſcilicet, conueniens fuit adhibita circumſpectio, vt illud non ſequeretur, quâ tamen non obſtante contigit, locum ſacrum, in quo accidit minimè pollui. Ratio concluſionis eſt. Quia illæ actiones, ex quibus mors ſequitur, & homicidium peccaminoſæ ſunt, iniuſtæ, & iniurioſæ, tam perſonæ occiſæ, quàm loco ſacro, in quo fuit ei mors illata. Ac per conſequens, ex Iuris diſpoſitione, ille pollutus cenſebitur, ſicut irregularis ille, qui talem dedit operam, mortis illatiuam. Ratio verò illationis, & corollarij, in contrarium eſt. Quia ſuppoſita debita circumſpectione, ſeu illa adhibita, actiones ex quibus caſu mors contigit, non fuerunt iniuſtæ, & iniurioſæ.

DVBIVM OCTAVVM.

An locus ſacer pollutus cenſeatur per homicidium in eo factum ab eo, qui extra illum exiſtit?

BREVIARIVM.

Pollutio loci ſacri.

Per homicidium in loco ſacro factum, ab eo, qui intra illum exiſtit, illi pollutio inducitur. n. 1.

CONCLVSIO.

Pollutus cenſetur locus ſacer in quo perpetratur homicidium ab eo, qui extra illum exiſtit.

Ita docent Auguſtinus Barboſa, *de Offic. & Poteſtate Epiſcopi, part.* 2. *allegat.* 28. *num.* 26. cum Stephano Fagundez, *in quinque Eccleſia præcepta, part.* 1. *lib.* 3. *cap.* 14. *num.* 11. Pax Iordanus, *volum.* 1. *de Re ſacra, lib.* 5. *tit.* 12. *num.* 15. cum Nauarro, *in Manuali, cap.* 27. *num.* 256. Vgolino, *de Officio Epiſcopi, cap.* 29. §. 1. *num.* 1. *verſic. Tertio.* Leander à ſanctiſſimo Sacramento, *part.* 5. *tract.* 5. *diſput.* 1. *quæſt.* 8. Thomas Delbene, *de Immunitate Eccleſiaſtica, tomo* 1. *cap.* 2. *ſect.* 3. *numero* 3. ibi. Solùm requiritur (ſcilicet ad pollutionem inducendam,) vt quis, non ſine iniuria mortali in Eccleſia percuſſionem recipiat, ex qua poſtea, quamuis poſt multos menſes moriatur, etiam ſine vlla ſanguinis effuſione. Docet & Paſqualigus, *q.* 552. cum Tabiena, *verbo Conſecratio, numero* 7. Viualdo, *in Candelabro, tit. de Interdict. cap.* 3. *num.* 15. Auila, *de Cenſuris, part* 5. *diſput.* 7. *dub.* 1. *concluſ.* 2. *caſu* 1. Ledeſma, 2. *part.* 4. *quæſt.* 26. *artic.* 2. *tract. de Irregularitate, in fine,* Suarez, *diſput.* 81. *de Euchariſtia, ſectione* 4. *caſ.* 1. Sayro, *lib.* 5. *de Cenſur. cap.* 16. *num.* 15. Reginaldo, *in Praxi, lib.* 29. *cap.* 9. *ſect.* 5. *num.* 181. *in fine.* Amico, *tomo* 7. *diſput.* 33. *ſect.* 12. *num.* 335. Franciſc. Lugo, *lib.* 5. *de Sacramentis, cap.* 6. *quæſt.* 7. *numero* 45. & Paſſerino, *de Pollut. Eccleſiæ, diſp.* 5. *cap.* 5. *n.* 5.

Ratio concluſionis eſt. Quia in caſu noſtro, concurrunt omnes qualitates homicidij iniuſti, & iniurioſi in loco ſacro patrati, & totalis ratio à Iure, & à Doctoribus, ad inducendam eidem loco pollutionem, conſiderata. Ergo cenſeri debet pollutus, per homicidium in illo perpetratum, ab exiſtente extra illum.

DVBIVM NONVM.

An pollutus cenſeatur locus ſacer, quando in eo exiſtens extra illum exiſtentem occidit?

BREVIARIVM.

Pollutio loci ſacri.

Non polluitur locus ſacer, ſi quis in eo exiſtens, extra illum exiſtentem occidat. n. 1.

CONCLVSIO.

Pollutus non cenſetur locus ſacer, quando intra illum exiſtens, extra illum exiſtentem occidit, nec etiam ſi ſic vulneratus, ad eundem confugeret locum, & in eo moreretur. 1

Hanc tenent Pax Iordanus, *tomo* 1. *lib.* 5. *tit.* 12. *num.* 16. cum Archidiacono, *in cap. ſi Eccleſiam pollui, num.* 2. *vnico de Conſecratione Eccleſiæ, in* 6. & Vgolino, *de Officio Epiſcopi, cap.* 19. §. 1. *verſic.* 4. Ioannes Machadus, *en el Perfecto Confeſſor, tomo* 1. *lib.* 2. *part.* 3. *tract.* 4. *documento* 4. Paſqualigus, *de Sacrificio tom.* 1. *quæſt.* 552. cum Amico, *in Curſu Theolog. tom.* 7. *diſput.* 33. *ſect.* 12. *num.* 335. Suarez, *de Euchariſt. diſput.* 81. *ſect.* 4. *caſu* 1. Fagundez, *præcept.* 1. *Eccleſ. lib.* 3. *cap.* 14. *num.* 11. Reginald. *in Praxi, lib.* 29. *cap.* 9. *ſect.* 5. *num.* 181. *in fine.* Delbene, *de Immunit. part.* 1. *cap.* 2. *dub.* 2. *ſect.* 2. *num.* 5. Bonacina, *diſput.* 3. *de Legib. quæſt.* 7. §. 4. *num.* 8. Franciſc. de Lugo, *lib.* 5. *de Sacrament. cap.* 6. *quæſt.* 7. *num.* 45. Paſſerino, *de Pollutione*

*tione Eccleſ. diſput.*5. *cap.* 5. *numero* 5. Tabiena, *verbo Conſecratio* 2. *num.* 7. Barboſa, *de Poteſtate Epiſcopi, part.*2. *allegat.*28. *num.* 26. Leander à ſanctiſſimo Sacramento, *part.*5. *tract.*5. *diſput.*1. *quæſt.*7. cum Viualdo, *tract. de Interdicto, num.*67. Nauarro, *in Manuali, cap.*27. *num.*256. Philiberto Marchino,, *tract.*3. *de Sacrificio Miſſæ, part.*3. *cap.*10. *num.*7. Auila, *de Cenſuris, part.*5. *diſput.*7. *dubitat.*1. *concluſ.* 2. & cum Gregorio Sayro, *in Theſauro, lib.*5. *cap.*16. *num.*16. Buſembaum, *in Medulla Theologiæ, lib.* 6. *tract.*3. *cap.*3. *dub* 4. *de Euchariſtia, verſic. I. Per factum*, vbi inter homicidia non inducentia loci ſacri pollutionem, tertio recenſet loco homicidium, cuius cauſa data eſt extra Eccleſiam: (illius recenſeo verba,) quia requiritur vt vulnus, ſiue cauſa Phyſica fiat intra Eccleſiam. Cardinalis Lugo, *de Euchariſtia, diſput.* 20. *ſect.*2. Hæc Hermannus. Machadus verò, quæ ſequuntur. *Loqual ſe ha de. entender quando ſe comete el homicidio dentro de la Yglesia. Por loqual ſi vno que fue aborcado, o herido fuera, acabaſſe de morir en la Yglesia, no queda poluta, ni tampoco, ſi el que eſtaua dentro de la Yglesia, matò al que eſtaua fuera; porque aunque el homicidio tubo en la Yglesia ſu cauſa, y principio, con todo no ſe cometio dentro della.* Eſt igitur ratio concluſionis, quia cum actio homicidium immediatè cauſans, in loco ſacro facta non fuerit, quia licet incipiat in Eccleſia, conſumatur tamen, & ponitur in termino extra Eccleſiam, atque adeo prout eſt occiſiua, completur extra Eccleſiam. Ergo cum homicidium conſiſtat in occiſione paſſiuè accepta, & non committatur intra Eccleſiam, ſed extra, cum extra ipſam conſummetur: atque adeò iniurioſa illi non cenſetur: & per conſequens illi pollutionem non inducet.

DVBIVM DECIMVM incidens.

An immunitate gaudeat Eccleſiæ, qui in ea exiſtens extra illam exiſtentem occidit?

BREVIARIVM.

Immunitas Eccleſiæ.

Gaudere immunitate vnicè dependet ab Eccleſiaſticis Conſtitutionibus, non ab animo, aut fiducia, qua quis delinquit, vt ab Eccleſia defendatur. n.8.

Illa gaudent habitacula intrinſeca, & extrinſeca Eccleſiarum, & Monaſteriorum, ac Xenodochiorum Epiſcopi authoritate erectorum. n.5.

Illa gaudet, qui in Eccleſia exiſtens, extra eam exiſtentem occidit. n.1. & ſeqq.

Non incurritur priuatio immunitatis, niſi in caſibus in Iure expreſſis. n.3. *& in expreſsè recenſitis à Greg. XIV.* n.8.

Pollutio loci ſacri.

Pœna pollutionis, quia odioſa, non extenditur ad partes loci extrinſecas. n.5.

CONCLVSIO.

IMmunitate Eccleſiæ, & loci ſacri, qui in eo exiſtens, occidit extra illum exiſtentem. 1

Hanc tenent concluſionem Martinus Bonacina, *de Legibus, diſput.*3. *quæſt.*7. *paragr.*4. *numero* 8. Thomas Delbene, *de Immunitate Eccleſ. part.*1. *cap.*2. *dub.*2. *ſect.* 3. *num.* 12. Antoninus Diana, *part.*1. *tract.*1. *reſolut.* 9. Auſonius Noctinot, *in illius Compendio, verbo Immunitas Eccleſiarum quoad delicta, num.*26. & illam approbat Pax Iordanus, *volum.*2. *de Re Beneficiaria, lib.*11. *tit.*3. *numero* 327. *& ſeq.* & in facti contingentia practicandam credit. Eius verba lubens hîc exſcribere duxi, pro noſtra firmanda ſententia, & pro contraria infirmanda.

Maior difficultas eſt è contra (inquit:) Num ſtans in Eccleſia, & occidens, aut mutilans exiſtentem extra, perdat ſimili modo immunitatem? Et quidem partem affirmatiuam docuerunt Abbas, *in cap. fin. de Immunitate num.*11. Couarruuias, *loco ſuprà citato*, Decianus, & Farinacius *iiſdem locis*; & alij apud eos.

Bonacina verò loco prædicto, *num.* 8. ſuſtinet contrarium, his rationibus. *Primò*, quia veriùs dici poteſt homicidium committi extra Eccleſiam. 2

Secundò. Quia priuatio immunitatis non incurritur, niſi in caſibus à Iure expreſſis; in Iure autem, ſicut narratum eſt ſuperius, cauetur ſolùm de homicidio intra Eccleſiam. 3

Tertiò tandem, quia cum verſemur in materiâ pœnali, & odioſa, vtpotè libertatis delinquentis, & immunitati Eccleſiaſticæ contraria, non videtur facienda extenſio ad actum homicidij, vel mutilationis inchoatum in Eccleſia; alioquin, etiam dicendum eſſet, illum immunitate priuari, qui ſuborta in Eccleſia contentione, & euaginato gladio in ea, inſecutus aduerſarium, extra Eccleſiam interficeret. 4

Ita Bonacina, cuius opinio probabilis mihi videtur. Tantò magis, quia longè maior iniuria cenſetur irrogata Eccleſiæ in caſu ipſo, vnde nec polluitur per homicidium taliter patratum Archidiaconus, *in cap. Vnico, de Conſecratione Eccleſiæ, numero* 2. Barboſa, *de Poteſtate Epiſcopi, allegat.*28. *num.*26. *&* 27. cum concordantibus, vt noto ſuprà, de Reconciliatione Eccleſiæ, *ſub ampliatione* 6. de Pollutione per effuſionem Sanguinis. Quare in contingentia facti, ſic practicandum crediderim; quoniam etſi Doctorum contrarium aſſerentium ſumma ſit authoritas, nullum tamen adducunt ſolidum fundamentum.

Hæc omnia Pax Iordanus, quæ ad amuſſim conſultò recenſere duxi, quia *volum.* 1. *de Re ſacra, lib.* 5. *tit.* 12. *num.* 17. contrariam ſecutus fuerant ſententiam. Sic enim ait, poſtquam numero præcedenti dixerat, non pollui Eccleſiam, quando quis exiſtens in Eccleſia extra illam exiſtentem feriret, aut occideret. Reſpectu tamen immunitatis (inquit) aliud reſoluitur. Nam qui ſic delinqueret ex Eccleſia percutiendo extra illam, non frueretur immunitate. Abbas, *in cap. fin. de Immunitate Eccleſ.* Barboſa *dicta allegat.* 28. *num.* 27. *&* 28. Vbi de ratione diuerſitatis, de qua *infrà eadem, num.* 23. 5

Ita Iordanus *num.* 17. dicto autem *num.* 23. diuerſitatem reddit dicens: quod in materia immunitatis, tanquàm in priuilegiata, lata ſit interpretatio, & omnia Monaſteriorum, Eccleſiarum, Xenodo-

chiorum habitacula intrinſeca, ex extrinſeca comprehenduntur, etiamſi in eis diuina celebrata nondum fuerint, dummodo ſint Epiſcopi erecta authoritate; in materia verò pollutionis, tanquam in pœnali ſtrictiùs (inquit) proceditur. Vndè cum Iura pollutionem indicentia, de ſolis diſponant Eccleſiis, nulla ſit extenſio ad alia loca, neque ad partes extrinſecas Eccleſiarum.

6 Hæc tamen diuerſitas, ſeu diſparitas rationis, meum non vrget intellectum ad ſentiendum, non gaudere immunitate Eccleſiæ, illum, qui ex eadem, extra illam exiſtentem occideret; immò potius gaudere, ex eadem ſentire cogor. Quia ſi materia hæc immunitatis, fauorabilis eſt, & extendenda, quare immunitate non gaudeat, qui ex Eccleſia extra eam exiſtentem occidit, cum illa gaudeat, qui extra exiſtens, intra illam exiſtentem occidit, quod probabile, ſeu verum pronunciet Barboſa, *num.* 28. licet contrariam ſententiam veriorem dicat, capere non valeo.

7 Ratio differentiæ, ſecundùm Barboſam, eſt in eo ſita, quod in caſu pollutionis, vt Eccleſia polluta dicatur, ſolùm attenditur homicidium ſi voluntarium ſit, & iniurioſum in Eccleſia patratum: quod propriè verificatur in homine occiſo exiſtente intra Eccleſiam; non verò quando exiſtit extra, licet occidens ſit intra illam; quoad priuilegium verò immunitatis, attenditur ſpes, animus, & fiducia, qua quis delinquit, vt ab Eccleſia defendatur, & ſic euadat pœnam crimini condignam. Quod propriè verificatur in illo, qui cum ſit in Eccleſia, occidit alium extra eam exiſtentem; non autem è conuerſo, ſi quis extra Eccleſiam exiſtens, occidat intra eam exiſtentem, niſi ſtatim (addit) ad Eccleſiam confugiat. Quia tunc præſumitur ſpe veniæ feciſſe homicidium. Et ideò, iuxta veriorum ſententiam immunitate carebit, vt cum Couarruuia, *Variarum lib.* 2. *cap.* 20. *num.* 15. *verſic.* 27. Gutierrez, *Practicarum lib.* 3. *quaſt.* 1. *num.* 29. Suarez de Paz, *in Practic. tom.* 1. *part.* 5. *cap.* 3. §. 3. *num.* 99. Bobabilla, *in Politica, lib.* 2. *cap.* 14. *num.* 29.

8 Hæc Auguſt. Barboſa, cuius quidem doctrina, ſaluâ tanti Doctoris veniâ, mihi non ſatis probatur. Quia quòd quis immunitate Eccleſiæ gaudeat, aut non, neutiquam pendet ex ſpe, animo, aut fiducia, qua ipſe delinquit, vt ab Eccleſia defendatur, & ſic pœnam euadat, ſuis dignam facinoribus, ſed vnicè dependet ex Eccleſiæ Canonibus, & Conſtitutionibus Apoſtolicis. Gregorij autem Papæ XIV. Conſtitutio, *Cum alias, la* 7. *apud Cherubini Bullarium,* diſponit, & exponit omnes caſus, in quibus delinquentes immunitate gaudere debeant, aut non ſic §. 3. dicens.

„ Vt Laicis, ad Eccleſias, locaque ſacra, & religioſa prædicta confugientibus, ſi fuerint publici latrones, viarumque graſſatores, qui itinera frequentata, vel publicas ſtratas obſident, ac viatores ex inſidiis aggrediuntur, aut depopulatores agrorum, quive homicidia, & mutilationes membrorum in ipſis Eccleſiis, earúmve Cœmeteriis committere non verentur, aut qui proditoriè proximum ſuum occiderint, aut Aſſaſſini, vel hæreſis, aut læſæ Maieſtatis in perſonam ipſiuſmet Principis, rei, immunitas Eccleſiaſtica non ſuffragetur. Hæc omnia in præfata Gregoriana Conſtitutione, in qua nihil de animo, ſpe, aut fiducia rei; totum, de eius facto.

DVBIVM VNDECIMVM.

An ex Homicidio ad ſui defenſionem, cum moderamine inculpatæ tutelæ facto in loco ſacro, iſte pollutus cenſeatur?

BREVIARIVM.

Iniuria.

Nulla ab eo ſit, qui iure vtitur ſuo. n. 4. 5.

Irregularitas.

Non incurritur per mutilationem, aut homicidium factum à furioſo, infante, dormiente, aut ſe defendente cum moderamine inculpatæ tutelæ; ſecus ab alium, etiam proprium patrem defendente. n. 3.

Pollutio loci ſacri.

Non polluitur locus ſacer per homicidium factum ad ſui defenſionem, aut proximi, cum moderamine inculpatæ tutelæ. n. 1. *& ſeqq. Secùs ſi moderamen excedatur.* n. 7.

Polluitur tamen, ſi priùs occiſus effuſionem ſanguinis, per vulnus occiſori illatum, cauſauit. n. 8.

Vis.

Vim vi repellere licet ſi maiori violentia, quàm oporteat, aggreſſus non vtatur. n. 4.

CONCLVSIO.

NOn polluitur locus ſacer, aut pollutus cenſetur per homicidium in eo factum, cum quis ſe defendit cum moderamine inculpatæ tutelæ. 1

Ita docent Auguſt. Barboſa, *part.* 2. *de Poteſtate Epiſcopi, allegat.* 28. *num.* 16. Pax Iordanus, *vol.* 1. *de Re ſacra, lib.* 5. *tit.* 12. *num.* 37. Ludouic. Caſpenſis, *in Curſu Theologico, tomo* 2. *tract.* 23. *diſput.* 3. *ſect.* 3. *num.* 39. Buſembaum, *in Medulla Theolog. lib.* 6. *tract.* 3. *cap.* 3. *dub.* 4. *de Euchariſtia, verſic. I. Per factum.* Machadus, *enel Perfecto Confeſſor, tom.* 1. *lib.* 2. *part.* 3. *tract.* 4. *document.* 4. *num.* 3. & Leander à Sanctiſſimo Sacramento, *part.* 5. *tract.* 5. *diſputat.* 1. *quaſt.* 3. cum Gregorio Sayro, *in Theſauro, lib* 5. *cap.* 16. *num.* 14. Angelo, Tabiena, Syluestro, Victoria, Viualdo, Auila, *de Cenſuris, parte* 5. *diſputat.* 7. *dub.* 1. *concluſ.* 2. Bonacina *de Matrimonio, punct. vlt. num.* 20. & aliis Paſqualigus *De Sacrificio, to.* 1. *q.* 546. cum Gloſſ. *in c. vnic. de Conſecrat. Eccleſ. in* 6. Panormit. *in c. Propoſuiſti, n.* 2. *eod. tit.* Nauarr. *in Manu. c.* 27. *nu.* 256. Henriq. *in Sum. lib.* 9. *c.* 27. *n.* 5. *in Com. Lit. I.* Azorio, *part.* 1. *lib.* 16. *c.* 16. *q.* 13. Graffis, *p.* 1. *deciſ. lib.* 20. *c.* 48. *n.* 9. Suarez, *de Euchar. diſp.* 81. *ſect.* 4. *caſu* 1. *&* 2. Riccio *in Praxi, reſolut.* 479. *p.* 1. Reginaldo *in ſua Praxi, lib.* 29. *cap.* 9. *ſect.* 5. *n.* 180. Cardin. Lugo, *diſp.* 20. *de Euchariſt. ſect.* 2. *n.* 54. Franc. Lugo, *lib.* 5. *de Sacramentis, cap.* 6. *q.* 8. *n.* 50. & pluribus aliis.

Triplex pro concluſione aſſignatur ratio. *Prima.* 2 Quia huiuſmodi homicidium non eſt propriè voluntarium. Primò enim, & per ſe non intenditur, ſed propria defenſio naturalis, ſecundariò tamen intenditur, & per accidens, tanquam medium neceſſarium, & ordinatum ad ſui defenſionem. Vnde per accidens illud contingit.

Secunda, à ſimili ſumetur. Sacerdos enim, qui 3 Templum ſpirituale eſt, pollutus non cenſetur, ſeu irregularis

irregularis ex homicidio à ſe facto cum moderamine inculpatæ tutelæ, ad neceſſariam ſui defenſionem. Ergo nec Templum materiale in quo idem patratur homicidium, pollutum cenſebitur. Antecedens expreſsè eſt diffinitum, *in Clementina vnica de Homicidio*, vbi ſic Papa Clemens Quintus. Si furioſus, aut infans, ſeu dormiens hominem mutilet, vel occidat, nullam ex hoc irregularitatem incurrit. Et idem de illo cenſemus, qui mortem aliter vitare non valens, ſuum occidit, vel mutilat inuaſorem. Vbi Gloſſa, *verbo Suum*, tenet irregularem effici Clericum inuaſorem patris, matris, alteriuſve coniunctæ perſonæ occidentem, quam aliter iuuare non poterat. Quod vtique ex ipſo colligit præcedenti textu. Secus autem dicendum eſſe, quoad loci ſacri pollutionem, docet Barboſa, *dicto num.* 16. Non enim polluitur ex homicidio ſecuto ex defenſione proximi cum moderamine inculpatæ tutelæ, ait Doctor iſte.

4 *Tertia* denique. Quia tale homicidium iniurioſum dici nequit. Qui enim ſe defendendo, cum præfato moderamine alium occidit, ſuo iure vtitur, vti ex nuper citata *Clementina* patet, *ex cap. Dilecto, el 6. de Sententia excommunicationis in 6.* ibi. Præterea cum omnes leges, omniaque Iura, vim vi repellere, cunctiſque ſe defenſare permittant. Et *cap. Significaſti nobis, el 18. de Homicidio*, ibi. Quamuis vim vi repellere omnes leges, & omnia Iura permittant; quia tamen id debet fieri cum moderamine inculpatæ tutelæ, &c. & *L. Vt vim vi, ff. de Iuſtitia, & Iure*, vbi Bartolus, Paulus, & cæteri Doctores, quos ſuppreſſis nominibus recenſet Barboſa, *in dicta allegat.* 28. *num.* 16.

Quocirca D. Thomas, 2. 2. *quæſt.* 64. *artic.* 7. *in corpore*, ita fatur. Si aliquis ad defendendam propriam vitam vtatur maiori violentia, quàm oporteat, erit illicitum; ſi verò moderatè violentiam repellat, erit licita defenſio. Nam ſecundùm Iura, vim vi repellere licet cum moderamine inculpatæ tutelæ. Hæc Angelicus Doctor.

5 Si igitur, qui ſic ſe defendit ſuo iure vtitur, nemini facit iniuriam: quod vtiquè docent Pax Iordanus, & Barboſa *vbi ſupra*, & *de Axiomatib. Iuris, axioma.* 135. *n.* 8. ex *L. Iniuriarum*, §. *de Iniur.* 1. *ff. L.* 3. §. *is tamen, ff. de libero homine exhib. L. Qui iniuriarum*, §. *is qui, de iureiur. L. iureiurando. L. Quod Reip. L. Iniuriam. ff. de Iniur. L. Fluminum*, §. *vltimo, & etiam* argum. in *L. Proculus. ff. de damno infecto* & *in cap. Cum Eccleſia, el* 31. *de Electione*, vbi ſic ait Summus Eccleſiæ Præſul: *quia non videtur iniuriam facere, qui vtitur iure ſuo.* Ergo ex homicidio ad ſui defenſionem cum moderamine inculpatæ tutelæ facto, locus ſacer minimè pollutus cenſetur.

6 Alia de hac re, apud Maſcardum, *de Probationibus, concluſ.* 1051. *num.* 31. apud Surdum, *conſil.* 374. *num.* 17. Flaminium Pariſium, *de Reſignatione Beneficiorum, tom.* 2. *lib.* 13. *q.* 1. *num.* 164. à Barboſa recenſitos, & apud Panormitanum, *in cap. Propoſuiſti, n.* 2. *el* 4. *de Conſecratione Eccleſiæ*, Geminianum, *in cap. Si Eccleſiam pollui, num.* 8. *el vnico eod. tit. in* 6. Farinacium, *de Homicidio, quæſt.* 125. *num.* 22. Syluestrum, *in Summa, verbo Loca ſacra, quæſt.* 2. & Azorium, à Pace Iordano citatos, inuenire valebis.

7 Conſultò addidi in concluſione: *cum moderamine inculpatæ tutelæ.* Quia ſi ſe defendens, excedit dictum moderamen, & vltra propriam defenſionem, vim dictam exerceat, locus ſacer, citra omne dubium, pollutus cenſebitur, ita vt reconciliatione indigeat, vti bene Paſqualigus *n.* 4. cum Syluestro, *verbo Conſecratio Eccleſ.* 2. *n.* 5. Paſſerino, *de Pollut. Eccleſ. diſp.* 5. *c.* 36. *n.* 4. Pax Iordanus, *num.* 38 cum Innocentio, & Syluestro, *vbi proximè, quæſt.* 5. Barboſa, *num.* 18. rationem hanc reddens. Quia iam tunc voluntarium, & iniurioſum erit homicidium dicendum. Ita ille, ex communi Doctorum.

Aduertit tamen Paſqualigus, quòd quamuis exceſſus reddat homicidium peccaminoſum mortaliter, & iniurioſum, non ſtatim debeat pollutiuum Eccleſiæ pronuntiari, niſi in hominum æſtimatione exceſſus ille lædat reuerentiam Eccleſiæ debitam, quæ tunc læditur, quando conſtat clarè eſſe extra lineam defenſionis, & tranſire ad terminos vindictæ.

Deinde, exceſſus, non prouenit ex animo inferendi iniuriam, ſed propulſandi. Ergo non reddit homicidium iniurioſum, quia adhuc iſte exceſſus eſt effectus animi ſe defendendi. Et proindè, quod exceſſus in defenſione, ſi non ſit ex dolo, non debeat puniri, tradunt Abbas, *in c. Significaſti in fine, de Homicidio* Felino, *n.* 14. Anchar. *in Clem.* 1. *Notab.* 3. *de Homicid.* Florian. de S. Petro, *in L. Si ex plagis*, §. *Tabernarius, ff. ad L. Aquil.* Alexan. *in Addit. ad Bart. L.* 1. *C. Vndè vi.* Si autem non debet puniri, neque etiam debet reddere homicidium pollutiuum Eccleſiæ, cùm non polluatur niſi per homicidium punibile.

Denique. Exceſſus in defenſione, non trahit excommunicationem contra inijcientes manus violentas in Clericum, *c. Olim, de Reſtit. ſpol.* vbi Gloſſ. *verbo Exceſſiſtis, in fin. c. Perpendimus, de Sent. Excom.* Gloſſ. *in C. Significaſti,* 2. *verbo Moderamine, de Homicid.* Graffis, 1. *p. dec. lib.* 2. *c.* 65. *n.* 14. Farinac. *in Praxi, p.* 5. *q.* 125. *n.* 418. Ergo cùm talis exceſſus non puniatur à Iure, neque etiam debet reddere homicidium pollutiuum Eccleſiæ: quia ſicuti non reddit illud iniurioſum reſpectu perſonæ, ita nec etiam reſpectu Eccleſiæ.

Sentit tandem, & bene Barboſa, *numero* 19. quod 8
etiamſi verum ſit, quòd homicidium ſequutum in propriam defenſionem, ſeruato præfato inculpatæ tutelæ moderamine, non ſit voluntarium, & culpabile ex parte aggreſſi occiſoris, ſeu homicidæ, ac per conſequens propter illud Eccleſia non cenſeatur polluta; ſecus tamen dicendum, ſi aggreſſor occiſus prius aggreſſum percuſſerit, ea percuſſione, quæ ad Eccleſiæ pollutionem ſufficiat. Tunc enim actio illa percuſſionis voluntaria, & peccaminoſa ex parte aggreſſoris erit: ac per conſequens Eccleſiam polluet. Quam quidem Auguſtini Barboſæ doctrinam, Pax Iordanus, ſine vlla formidine, aut dubitatione, *num.* amplectitur 39. Quibus Doctoribus lubens ſubſcribo.

DVBIVM DVODECIMVM Incidens.

Quæritur, in quo moderamen inculpatæ tutelæ conſiſtat?

BREVIARIVM.

Moderamen inculp. tut.

Quinque ad moderamen inculpatæ tutelæ requiruntur. n. 2.

CONCLVSIO.

1 MOderamen inculpatæ tutelæ, in modo, tempore, & cauſa conſiſtit.

Ita Auguſt. Barboſa, *de Poteſtate Epiſcopi, allegatione* 28. *num.* 18. cum Chirchouio, *tomo* 2. *communium opinionum, lib.* 9. *tit.* 10. *num.* 13. *verſic. Sed primò*, Gregorio Sayro, *in Theſauro lib.* 6. *cap.* 17. *à num.* 7. Farinacio, *in Praxi criminali, part.* 5. *quæſt.* 125. *num.* 349. *& ſeqq.* Chriſtophoro de Pace, *in Scholiis ad LL. Stili, L.* 58. *num.* 5. Rebello, *de Obligation. iuſtitiæ, part.* 1. *lib.* 3. *quæſt.* 12. *nu.* 7. Bernardo Greuæo, *ad Practicam Cameræ Imperialis, lib.* 2. *concluſ.* 110. *conſid.* 1. *à num.* 9. Petro Caballo, *de omni genere homicidij, num.* 94.

2 Quæ tria diffuſè expendit Ioannes Azorius, *Inſtitutionum Moralium, part.* 3. *lib.* 2. *cap.* 1. *quæſt.* 2. cuius explicationem, tanto dignam Doctore, hîc lubens exſcribere duxi. Sic ille diſertè fatur. Ad moderamen autem inculpatæ tutelæ, requiritur. *Primò*, vt inuaſor ſit iniuſtus: hoc eſt inuadat contra iuſtitiam. *Secundò*, vt inuaſus non prius offendat, quàm inuadatur. *Tertiò*, vt inuaſus tueatur ſe, & offendat inuaſorem in ipſo congreſſu, non autem poſt factum interuallum: hoc eſt, non poſt congreſſum finitum, & perfectum. *Quartò*, vt quandiu poteſt inuaſus ſe tueri, non occidendo, non occidat. Vndè non debet inuaſus maiori vi iniuriam repellere, quàm ſit vis inuaſoris. Verbi gratia ſi pugnis cæditur, non debet ſe armis defendere, niſi pugni ſint tam magni, vt mortem poſſint inferre. Si inuaditur ab inermi, non ſe defendat armis. Item ſi poteſt ſe tueri ſolum percutiendo, non occidat. Si baculo inuaditur, non ſe defendat enſe, niſi timeat ſe baculo interimendum, aut grauiter vulnerandum. *Quintò*, debet inuaſus probabiliter exiſtimare ſe grauiter lædendum, vel occidendum, ſi vim non pellat. Huc vſque Pater Azorius, qui allegat Nauarrum, *in Manuali, cap.* 15. Sylueſtrum, *in Summa, verbo Bellum, quæſt.* 2. *num.* 1. Couarruuiam, *de Homicidio, in cap. Si furioſus, vnico, Clementin. de Homicidio*, & Cordubam, *lib.... ſui quæſtionarij, quæſt* 38.

Libuit tamen aduertere cum Paſqualigo, *de Sacrific. to.* 1. *q.* 546. *n.* 7. quòd feruor defenſionis, non permittit quod defenſio ita ponderetur vt ſit, omninò iuxta menſuram neceſſariam: & ideò non poteſt præſcribi defenſori, quod vſque ad talem terminum, & non vltra extendat defenſionem, vt notant Baldus, *in L* 1. *n.* 10. *Cod. Vnde vi.* Hyppolit. *in L. is qui, num.* 6. *Cod. Ad L. Cornel. de Sicariis.* Obred. *de neceſſ. defenſ. cap.* 12. *n.* 25. Et ideò exceſſus, niſi ſit cum dolo, habendus eſt pro defenſione neceſſaria.

***

DVBIVM DEC. TERTIVM.

An pollutus cenſeatur locus ſacer, ex qualibet percuſſione in eo facta, ex qua extra illum mors ſequatur.

BREVIARIVM.

Pollutio loci ſacri.

Non polluitur locus ſacer per Homicidium in eo cauſatum, ſi extra illum mors ſequatur. n. 1. 2. 3.

Nec polluitur, ſi in eo membra iniurioſè conterantur, mors autem, aut effuſio ſanguinis ibi non ſequatur. n. 2.

CONCLVSIO.

NOn cenſetur pollutus locus ſacer per Homicidium in eo cauſatum, ſi extra illum mors ſequatur, & contingat. 1

Hanc concluſionem tenent Abbas Panormitanus, *in cap. Propoſuiſti, num.* 14. *el* 4. *de Conſecratione Eccleſiæ*, & penes Paſqualigum, *de Sacrificio, to.* 1. *q.* 550. Amicus, *in Curſu Theolog. tom.* 7. *diſput.* 33. *ſect.* 12. *num.* 335. Mazuchell. *de Caſibus reſeruat. diſputat.* 2. *cap.* 6. *difficult. prim. num.* 6. & Stephanus à S. Gregorio, *de Sacramentis, lib.* 3. *cap.* 21. *num.* 14. Suarez, *in* 3. *partem D. Th. tomo* 3. *diſputat.* 81. *ſect.* 4. *caſu* 1. Azorius, Fagundez, & Præpoſitus, *locis proximè citandis*, Reginaldus *in Praxi, tomo* 1. *lib.* 29. *cap.* 9. *ſect.* 5. *num.* 18. Marchinus, *de Sacramento Ordinis, tract.* 3. *part.* 3. *cap.* 10. *num.* 7. & Alterius, *de Interdicto, diſputat.* 3. *cap.* 1. *colum* 2. *verſic. Sex autem*, penes Leandrum à Sanctiſſimo Sacramento, *par.* 5. *tract.* 5. *diſputat.* 1. *quæſt.* 12. & Antoninus Diana, *part.* 6. *tract.* 6. *reſolut.* 26. vbi ſequentia prorumpit.

Sed negatiuam ſententiam, quam ipſe Marchinus, & Fagundez probabilem vocat, tuetur etiam Præpoſitus, *in* 3. *partem, quæſt.* 83. *artic.* 3. *dub.* 2. *num* 152 & Suarez *tom.* 3. *in* 3. *part. diſputat.* 81. *ſect.* 4. *caſu* 1. vbi ait. Exiſtimo neceſſarium eſſe, vt mors ipſa in Eccleſia contingat: quia aliàs reuera non fit homicidium in Eccleſia. Ita ille. Vndè Azorius, *parte* 1. *lib.* 10. *cap.* 26. *quæſt.* 13. docuit, quod ſi ſanguis minimè fundatur, licet oſſa, vel membra conterantur, aut frangantur, non idcirco polluitur Eccleſia. Et hæc anteà docuerat Panormitanus, *in cap. Propoſuiſti, num.* 14. *de Conſecrat. Eccleſiæ.* 2

Et ratio huius ſententiæ eſt, quia diximus ſuprà: pollutio Eccleſiæ eſt pœna. Ergo reſtringenda erit. Cum igitur in caſu noſtro, in Eccleſia non fuerit ſanguinis effuſio, neque mors in ea contigerit, reuera Homicidium non committitur in Eccleſia. Ergo quod non remanet polluta, dicendum eſt. Et in his caſibus fauere Eccleſiis debemus, vt potiùs non ſint pollutæ, quàm pollutæ.

Vndè ex his aliqui approbant opinionem Patris Reginaldi, *in Praxi, tom.* 2. *lib.* 29. *cap.* 9. *ſect.* 5. *num.* 18. Vbi docet, Eccleſiam non violari, ſi quis vino conſecrando immiſcuiſſet aliquid veneni, vt illius ſumptione Sacerdos moreretur, qui eo ſumpto Domum rediens, mortuus eſt: quia in hoc caſu, non adeſt effuſio ſanguinis, & Homicidium non 3

poteſt

poteſt ſimpliciter dici fuiſſe in Eccleſia commiſſum. Ergo &c. Hucuſque Diana. Reginaldo conſonat Paſqualigus, *de Sacrificio, q.544. n.3.*

DVBIVM DEC. QVARTVM.

An per Homicidium factum ſuper tectum loci ſacri, ſupter locum ipſum in Specu, aut in pariete illius exteriori, pollutus ille cenſeatur.

BREVIARIVM.

Pollutio loci ſacri.

Non polluitur locus ſacer per mortem factam ſupra tectum, infra pauimentum, aut ad parietem exteriorem. n. 1.

CONCLVSIO.

1 EX morte iniurioſè illata, in aliqua ex adnumeratis in quæſito partibus, non cenſetur pollutus locus ſacer.

Ita docent Æligius Baſſæus, *part. 1. verbo Sacrilegium I. num 6* Leander à Sanctiſſimo Sacramento, *part.5 tract.5. diſputat 1. queſt.* 10. cum Nauarro, *in Manuali, cap.27. num.256. verſic. Dextinera*, Archidiaconum referente, Gregorio Sayro, *in Theſauro, lib. 5. cap.16. num.* 14. ex Summa Aſtienſi, Angelo, Syluestro, Tabiena, & aliis. Et cum Marchino, *de Sacrificio Miſſæ, tract. 3. diſputat. 3. cap.* 10. *num.* 7. Alterio, *de Interdicto, diſputat. 3. cap. 1. colum.* 2. Aulla, *de Cenſuris, part. 5. diſputat. 7. dubit. 1. concluſ.* 2. Villalobos, *tract. 8. de Miſſa, difficult. 24. num.* 1. & aliis. Pax Iordanus, *volumine 1. de Re ſacra, lib. 5. tit.12. de Eccleſia & Cœmeterij reconciliatione*, *num* 10. cum Vgolino, *de Officio Epiſcopi, cap. 29. §. 1. num. 1. verſic.* a Mario Alterio, *de Cenſuris, tomo 2. diſputat. 3. cap. 1. verſic. Sed quid.* Auguſtinus Barboſa, *de Poteſtate Epiſcopi, part. 2. allegat. 28. num. 25.* cum Franc. Suarez, *tom. 3. in 3. partem D. Thomæ, diſputat.* 81 *sect. 4. in principio.* & Stephano Fagundez, *in quinque Eccleſiæ præcepta, part. 1. lib. 3. cap. 14. num. 10: & part. 2. lib. 4. cap. 4. num. 17.*

2 Ratio autem concluſionis eſt, quia in caſibus contentis in Dubij titulo, homicidium in loco ſacro non fit. Quod certè ex ſacrorum Canonum diſpoſitione, omninò requiritur ad inducendam loco ſacro pollutionem: ſed potius ad hoc, vt ille pollutus cenſendus ſit.

DVBIVM XV.

An pollutus cenſeatur locus ſacer, ſi quis extra eum percuſſus, intra ipſum moriatur?

BREVIARIVM.

Odia.

Odioſa, & pœnalia, vltra id quod verba patiuntur, extendi non debent, ſed reſtringi. n. 2.

Pollutio loci ſacri.

Iura pollutionem indicentia, odioſa ſunt, & reſtringenda. n. 2.

Si quis moriatur in loco ſacro ex vulnere extra eum accepto, ille pollutus non cenſetur. n. 1.

Regula.

Odia reſtringi, & fauores conueait ampliari. n. 2.

CONCLVSIO.

POllutus minimè cenſetur locus ſacer, ſi in eo quis moriatur, ex vulnere extra eum accepto. 1

Hanc tenent concluſionem D. Antoninus, *in Summa, part. 3. tit 12. cap.6. §.4.* Paſqualigus, *de Sacrificio, q.531.* cum Gloſſa, *in cap. vasc. de Conſecrat. Eccleſ. in 6. verbo Sanguinis*, & 32. Doctoribus, Durand. Palud. Syluestr. Tabiena, Armilla, Angelo, Roderiq. Viualdo, Graffis, Piaſeco, Azor, Sa, Aulla, Suarez, Fagundez, Reginaldo, Barboſa, Delbene, Mazuchell. Stephano à S. Greg. Ludouico à S. Ioan. Dicaſtillo, Amico, Tanneru, Gaſp. Hurtado, Franc. Lugo, Pace Iordano, Paſſitrino, & aliis. Ludouicus Caſpenſis, *in curſu Theologico, tom. 2. tract. 23. diſputat. 3. sect. 3.* Leander à Sanctiſſimo Sacramento, *part. 5. tract. 5. diſputat. 1. quaſt. 14.* cum Gregorio Sayro, *in Theſauro, lib. 5. cap. 16. num. 15.* Nauarri *in Manuali, cap. 27. num. 256. verſic. Aut datur cauſa* & Alterio, *de Interdicto, diſputat. 3. cap. 1. colum. 3. verſic.* Secundò polluitur. Et Hermannus Buſembaum, *in Medulla Theologia, lib.6. tract. 3. cap. 3. verſic. I. Per factum,* vbi id aſſerit, & probat, dicens. Non eſt autem tale,... 3. cuius cauſa data eſt extra Eccleſiam. Quia requiritur vt vulnus, ſiue cauſa phyſica fiat intra Eccleſiam. Ad hoc ſcilicet, vt illa polluatur.

Et ratio quidem in promptu eſt. Quia cum Iura pollutionem indicentia loco ſacro, pœnalia ſint, & odioſa, extendi non debent vltra id, quod illorum patiuntur verba, ſed reſtringi. Ioannes Baptiſta Lezana, *in Summa Quæſtionum Regularium, tomo 2. part. 4. verbo Leges Regularium, num.* 33. Caſtrus Palaus, *parte 1 tract. 3. diſputat. 5. punct. 3. §. 3. num. 7. & 8.* Marcus Vidal, *in Arca Vitali, tit. de Monialibus, num.* 106. Textus expreſſus nobis adeſt, *in cap. 15. de Regulis Iuris, lib. 6.* vbi ſic decernitur. *Odia reſtringi, fauores conuenit ampliari.* Vndè odioſa, & pœnalia non irrogantur, niſi expreſsè caueatur in Iure. Barboſa, *de Axiomatibus Iuris, verbo Odium, num. 1. & verbo Pœna, num.7.* vtrobique cumulat quàm plures Doctores, & vtriuſque Iuris textus, videlicet *L. Cum quidam, ff. de Liberis, & Poſthumis, Authent. de non eligendo ſecundo nubentes, §. Sin autem. Can. Renouantes, 22. diſtinct. & cap. Odia,* modò redditum. Ægidium *conſil.9. num. 21. & 21.* Robles, *de Repraſentationib. lib. 2. cap. 14. num.* 10. Federicum de Senis, *conſil. 25. num* 4. Mari. Antonin. *Variarum reſolution. lib. 3. reſolut. 39. num. 11. & 32.* Gironda, *de Priuilegiorum explicatione, numero 563.* Menochium *conſilio 272. num. 83. & conſiliis 275.* 431. 526 1032. 1128. *&* 1192. quorum numeros non recenſeo, vt prolixitatem euitem. Allegat etiam Barboſa, Cardinalem Tuſchum, *in lit. P. concluſ.* 816. *numero* 4. & Hectorem Felicium *allegat.* 66. *numero.* 6.

***

DVBIVM

DVBIVM XVI.

An polluatur locus ſacer per mortem illatam in vim ſententiæ, in eo per Iudicem latæ?

BREVIARIVM.

Acta.

Omnia acta ciuilia, & criminalia per Iudices Sæculares, & eorum miniſtros, in locis facta ſacris, ipſo iure ſunt nulla. n. 3.

Negotiatio.

Negotiationes, maximè nundinarum in loco fieri ſacro, in Iure prohibentur. n. 3.

Pollutio loci ſacri.

Per homicidium extra locum ſacrum factum in executionem ſententiæ in eo lata, pollutus ille non cenſetur. n. 1.

CONCLVSIO.

1 Minimè pollutus cenſetur locus ſacer, per homicidium extra eum factum, in executionem ſententiæ in eodem pronuntiatæ loco.

Hanc tenent concluſionem Leander à ſanctiſſimo Sacramento, *parte 5. tract. 5. diſput. §. 2. quæſt.* 24. cum Nauarro, *in Manuali, cap. 27. num. 256. verſic. Dixi naturalis,* & Alterio, *de Interdicto, diſput. 3. cap. 1. colum. 3. quæſito 2.* Pax Iordanus, *volum. 1. de Re ſacra, lib. 5. tit. 12. de Eccleſia, & Cœmeterij reconciliatione, num. 10.* cum Sayro, *in Theſauro, lib. 5, cap. 16. num.* Vgolino, *de Officio Epiſcopi, cap. 29. §. 1. num. 1. verſic. 2.* & Mario Alterio, *de Cenſuris, tomo 2. diſput. 3. cap. 1. verſic. Sed quid.* Et ex iiſdem addit Doctoribus, id verum eſſe, etiamſi huiuſmodi executio in turri, ſupra tectum, aut in parietibus externis ipſius Eccleſiæ fieret. Quod etiam docet Auguſt. Barboſa, *de Poteſtate Epiſcopi, part. 2. allegat. 28. num. 25.* cum Syluestro, Suarez, *tom. 3. in 3. partem D. Thom. diſput. 81. ſect. 4. in princ.* & Fagundez, *in quinque Eccleſiæ præcepta, part. 1. lib. 3. cap. 14. num. 10. & part. 2. lib. 4. c. 4. n. 17.*

2 Ratio concluſionis eſt. Quia ſi vulnus ex Eccleſia extra illam exiſtenti illatum, ex quo mors ſequatur, Eccleſiam non polluit, nec polluere cenſetur, vti reſoluimus *dubio 13.* neque ſententia in eo lata, & extra eam exequuta, mortem inferendo, illum polluere cenſebitur.

Huiuſmodi autem ſententia, proceſſus, eſt acta omnia in Eccleſia, aut Cœmeterio facta, & prolata, ipſo iure ſunt nulla, vti benè Gloſſa, *in cap. Decet, §. 1. el 2. de Immunitate Eccleſiarum, lib. 6. in verbo Proceſſus,* ibi. Nam cum tantum proceſſus, & ſententiam Iudicum irritet. Et Pax Iordanus, *vbi proximè, num. 11.* ex eodem Iure, deſumpto ex Concilio Generali Lugdunenſi, in quo ſic Gregorius Papa Decimus decernit. „Ceſſent in Eccleſiis, „eorúmque Cœmeteriis negotiationes, & præcipuè „nundinarum, ac fori cuiuſcúmque tumultus, omnis „in eis ſæcularium Iudiciorum ſtrepitus conquieſcat, „nulla ibi cauſa per Laicos, criminalis maximè agitetur: ſint loca eadem à Laicorum cognitionibus „aliena. Hactenus conciliare Decretum, *in dicto cap. licet, el 2. dicti tituli.*

Ad quem textum Auguſtinus Barboſa, ſequentia adnotat, & benè *num. 5.* ita fatur. Notatur ad hoc, quod ſæculare iudicium, & iam Ciuile non poteſt in Eccleſia fieri, vt per Rebuffum, *in Commentario ad Tit. ff. de Verborum ſignificatione, ad L. Appellatione, 72. verſic. Item ſicut pag. 350* Azorius *Inſtitutionum Moralium, part. 2. lib. 9. c. 9. quæſt. 1.*

Numero 6. ſic ait Barboſa. Notatur etiam ad hoc, quod citatio non poteſt fieri in Eccleſia, vt per Tiraquell. *de Retractu lig. ad finem tit. num. 82.* Valaſcum, *conſilio 81. num. 1. cum ſeqq.* Azeuedo, *ad Curiam Piſan. lib. 1. cap. 5. num. 4. litt. E.* Ludouicum Correa, *in Repetitione cap. Inter alia, de Immunitate Eccleſiæ, part. 2. num. 27.* Metipſum *de Parochis, c. 13. n. 15.*

Et denique ad illa textus verba. *Omni careant roboris firmitate.* Sic proſequitur. Ergo ipſo iure, iuxta ea, quæ de his verbis tradunt Tiraquellus, *in L. ſi vnquam, verbo Reuertatur, num. 86. Cod. de Reuocand. donation.* Saytus, *in Claui Regia, lib. 3. c. 8. num. 26.* Farinacius *Fragment. crimin. part. 2. litt. L. num. 129.*

DVBIVM XVII.

An per mortem alteri animali, quàm homini, in loco ſacro illatam, pollutus ille ſit?

BREVIARIVM.

Iniuria.

Omne animal irrationale iniuriæ incapax eſt. n. 2.

Pollutio loci ſacri.

Ideo ex homicidio pollutio ſequitur loco ſacro, quia homicida actionem iniurioſam in illo exercuit. n. 2.

Per nullius animalis irrationalis mortem, in loco ſacro factam, ille pollutus cenſetur. n. 1.

CONCLVSIO.

Per nullius animalis mortem, in loco ſacro factam, ſi irrationale illud ſit, pollutus cenſetur ipſe occiſionis locus. 1

Ita docet Gloſſa, *in cap. ſi Eccleſiam pollui, verbo Sanguinis, vnico de Conſecratione Eccleſiæ, lib. 6.* ibi. Vnde ſi ibi occidatur canis.... Eccleſia non eſt reconcilianda. Vbi Barboſa, *num. 7.* in ſimili de ſanguinis effuſione, pollutionis inductiua cum eadem Gloſſa ait. Notatur ad hoc; quod vt Eccleſia per ſanguinis effuſionem polluatur, ſeu violetur, requiritur, quod ſanguis hominis viuentis effundatur, & non ſufficit, quod ſanguis ſit brutorum animalium, vt per Sayrum, *dicto cap. 16. num. 6.* (*libri ſcilicet 5. Theſauri,*) Raguſium, *de Miſſa in Eccleſia, quæſt. 60. num. 2.* & plures, quos refero, *dicta allegat. 28. num. 31.* Hæc ibi. *Et de officio, & poteſtate Epiſcopi, in dicta allegatione, & numero,* pro ſe recenſet Cenedum, *ad Decretum, part. 3. collect. 11. in principio.* Vgolinum, *de Poteſtate Epiſcopi, cap. 29. §. 2. verſic. Excipitur ergo.* Nauarrum, Ledeſmam, & Viualdum.

Ratio

Ratio autem concluſionis eſt. Quia Iura de homicidio ſemper, nunquam verò de alterius animalis morte, in loco ſacro patrata loquuntur, dum de iſtius reconciliatione, ob mortem in illo illatam. Et meritò quidem, quia Eccleſia ideo ex homicidio polluta cenſetur, quia homicida actionem exercet iniurioſam in illa. Nullum autem irrationale animal, capax eſt iniuriæ, vti benè Barboſa, *dicta allegatione* 28. *num.*31. & Pax Iordanus, *volum.*1. *de Re ſacra lib.*5. *tit.*12. *num*... adnotant. Ergo per nullius occiſionem bruti, in loco ſacro factam, iſte polluitur.

DISQVISITIO II.

De humani ſanguinis effuſione.

An humani ſanguinis effuſio in loco ſacro facta illum polluat?

BREVIARIVM.

Cenſura.

Eccleſiaſtica cenſura, Iudicis requirit ſententiam, vt aliquem vitare teneamur. n.20.

Cœmeterium.

Polluta Eccleſia, pollutum cenſetur Cœmeterium Eccleſiæ contiguum. n.5.

Communio.

Cui non communicauimus viuo, mortuo communicare non poſſumus. n.18.

Conſecratio.

Eccleſiæ conſecratio iterari non debet, niſi ſit illa exuſta. n.2.

Diuina.

Fieri nequeunt Diuina in Eccleſia, aut loco polluto, ante illius reconciliationem. n.18.

Eccleſia.

Reconſecrari debet Eccleſia anteà conſecrata, ſi exuſta fuerit. n.2.

Eccleſia conſecrata, ſanguinis effuſione polluta, reconciliatur per aquam cum vino, & cinere benedictam. n.3.

Eccleſia non conſecrata ſanguinis, aut ſeminis effuſione polluta, aqua benedicta protinùs reconcilietur. n.4.

Excommunicatio.

Excommunicatus non denunciatus, vitari non debet. n.20.

Hæreticus.

Neque viuus, neque mortuus Hæreticus, etiam notorius, vitari debet, ſi denunciatus non ſit excommunicatus. n.18.

Iniuria.

Nullum animal irrationale iniuriæ capax eſt actiuè, aut paſſiuè. n.10.

Minima.

De minimis non curat Prætor. n.11.

Modica.

Non veniunt in conſideratione. n.11.

Pœna.

Non obligat ante Iudicis ſententiam declaratoriam remiſſiuè. n.17.

Pollutio loci ſacri.

Per iniurioſam ſanguinis effuſionem, locus polluitur ſacer. n.1. & ſeqq.

Polluta Eccleſia, pollutum cenſetur Cœmeterium illi contiguum. n.5.

Non polluitur locus ſacer per effuſionem ſanguinis non iniurioſam. n.8.

Neque per effuſionem ſanguinis per alterius, quàm hominis. n.9.

Non qualibet ſanguinis emiſſio, eſto illa iniurioſa ſit, ſufficit ad inducendam loco ſacro pollutionem, ſed requiritur, quod effuſio ſit, quæ largitatem oſtendit, non modicam fuſionem. n.11.12.

Quanta autem debeat eſſe hæc largitas, ſeu quantitas, arbitrio relinquitur viri prudentis. n.15.

Actio per quam cauſatur ſanguinis effuſio, vt pollutionem inducat, debet eſſe voluntaria, iniurioſa, & notoria: & non ſolùm quoad effuſionem debet eſſe notoria, ſed de eo quod voluntaria, & iniurioſa fuerit. n.16.

Nec ſufficit qualibet notorietas, ſed quæ habetur ex Iudicis ſententia, declarantis pollutionem proceſſiſſe ex hoc, vel illo delicto. n.17.18.20.

Pollutio loci ſacri impedit, ne in eo Diuina celebrentur, aut cadauera ſepeliantur, antequam reconcilietur. n.5.18.

Non inducitur pollutio Eccleſiæ per ſepulturam Hæretici notorij, qui denunciatus non ſit excommunicatus. n.18.19.

Neque per ſepulturam Fidelis excommunicati notorij, ſi tamen non ſit denunciatus, aut notorius Clerici percuſſor. n.19.

Pollutionis pœna eſt inſtar cenſuræ interdicti, & veluti cenſura requirit Iudicis ſententiam. n.20.

Reconciliatio.

Eccleſia conſecrata polluta ſanguinis, vel ſeminis effuſione, reconciliatur per aquam cum vino, & cinere benedictam. n.3.

Non conſecrata verò, per aquam benedictam. n.4.

Ad reconciliationem Eccleſiæ conuocatur Clerus ciuitatis, & proceſſio adhibetur. n.7.

CONCLVSIO.

INiurioſa humani ſanguinis effuſio in loco ſacro facta, illum polluere cenſetur. 1

Ita docet Gloſſa *in cap. Propoſuiſti*, el 4. *de Conſecratione Eccleſiæ*, & in *cap. ſi Eccleſia* el final, *eodem tit. vtrobique in caſus figuratione*, & *in cap. ſi Eccleſiam pollui, verbo Sanguinis, vnico eod. tit. in* 6. D. Antoninus, *in Summa, part.*3. *tit.*12. *cap.*6. §.4. Emmanuel Sa, *verbo Eccleſia, num.*13. Antonius Naldus, *in Summa eodem verbo, num.*28. Azorius, *Inſtitutionum Moral. part.*2. *lib.*9. *cap.*5. *quæſt.*1. *verſic. Secundò polluitur.* Iacobus Gordonus, *in Theologia Morali, tom.*2. *lib.*6. *quæſt.*9. *cap.*4. *num.*12. Tamburinus, *de Iure Abbatum, tom.*1. *diſput.*23. *quæſito* 11. *num.*1. Petrus Creſpetius, *in Summa Eccleſiaſticæ diſciplinæ, verbo Dedicatio Eccleſiæ, an iteranda pag. mihi* 232. *colum.*1. & *verbo Eccleſia ſanguine, aut ſemine polluta, pag.*292. *colum.*2. Pellizzarius, *in Manuali Regularium, tomo* 2. *tract.*8. *cap.*5. *ſect.*2. *num.* 72. Thom. Delbene, *de Immunitate Eccleſiaſt. tom.*1. *cap.*2. *dubitat.*2. *ſect.*2. *num.*1. Lezana, *in Summa QQ. Regularium, tom.*2. *part.*3. *verbo Eccleſia, num.*12. Pax Iordanus, *volum.*1. *de Re ſacra, lib.*5. *tit.*12. *à n.*4 Antonius de Eſcobar, & Mendoza, *in Theologia Morali, tract.*6. *examine* 4. *cap.* 4. *n.*32. *pag. mihi* 727. Ludouic. Caſpenſis, *in Curſu Theologico, tom.* 2. *tract.*23.

tract. 23. *diſputat.* 3. *ſect.* 3. *num.* 70. Caſtrus Palaus, *tom.* 2. *tract.* 11. *diſputat.* 1. *punct.* 1. *num.* 1. Bartholom. Gauantus, *verbo Eccleſia reconciliatio, num.* 1. Machadus, *en el Perfecto Confeſſor, tom.* 1. *lib.* 2. *part.* 3. *tract.* 4. *document.* 4. *num.* 3. cum Fagundez, *in quinque Eccleſia precepta, precepto* 2. *lib.* 4. *cap.* 4. *num* 14. *&* 16. Baſſæus, *tom.* 1. *verbo Sacrilegium I. num.* 6. Buſembaum, *in Medulla Theologia, lib.* 6. *tract.* 3. *cap.* 3. *dub.* 4. *verſic. Per mortalem.* Auguſt. Barboſa, *de Poteſtate Epiſcopi, parte* 2. *allegat.* 28. *num.* 2. *& ſeqq. & in cap. Si Eccleſiam pollui, num.* 2. 7. *&* 8.

2 Probatur concluſio ex pluribus Apoſtolicis Conſtitutionibus. Et primo, ex *Canone Eccleſiis, el* 20. *diſtinct.* 1. quem refert Creſpecius, *dicta columna* 1. in quo Concilium Generale Nicænum, ſub S. Sylueſtro Papa, ſic decernit. Et Eccleſiis ſemel Deo conſecratis, non debet iterùm conſecratio adhiberi, niſi aut ab igne exuſtæ, aut ſanguinis effuſione, aut cuiuſcumque ſemine pollutæ fuerint.

3 Probatur ſeeundò *ex dicto cap. Propoſuiſti* 4. *de Conſecratione Eccleſia*, in quo Alexander Papa Tertius, ſic reſcripſit. Propoſuiſti, quod venientibus ad Eccleſiam Sancti Iacobi ex diuerſis regionibus peregrinis, & volenribus aliis ab aliis per contentionem, & rixas Altaris de nocte cuſtodiam vendicare, homicidia contingunt fieri interdum, & aliquando vulnera inferuntur. Et infrà. Fraternitati tuæ taliter reſpondemus, quod manente Eccleſia, & Altari, & ipſa reconciliari poterit per aquam eum vino, & cinere benedictam.

4 Tertiò, *ex cap. ſi Eccleſia non conſecrata, el* 10. *eod. tit.* Vbi ita Gregorius Papa Nonus. Si Eccleſia non conſecrata, cuiuſcumque ſemine fuerit, aut ſanguinis effuſione polluta, aqua protinùs exorcizata lauetur, ne diuinæ laudis organa ſuſpendantur.

5 Quartò probatur *ex cap. Si Eccleſiam pollui vnico eod. tit. lib.* 6. in quo Bonifacius Papa Octauus, ſic decernit. Si Eccleſiam pollui ſanguinis, aut ſeminis effuſione contingat, ipſius Cœmeterium ſi contiguum ſit eidem, cenſetur eſſe pollutum. Vndè antequam reconciliatum fuerit, non debet in eo aliquis ſepeliri.

6 Quintò, *ex cap. Tuarum, el* 11. *de Priuilegiis*, vbi Innocentius Papa Tertius, ita ait. Cùm in quadam Eccleſia baptiſmali, eis à prædeceſſore tuo collata, quidam eorum percutiens Vicarium Sacerdotem, ipſam Eccleſiam ſanguinis effuſione fœdaſſet, vſque ad reconciliationem Diuina ibidem interdixiſti officia celebrari, &c.

7 Sextò probatur concluſio, ex Clemente Papa Tertio, allegato *parte* 50. Concilij Generalis Lateranenſis, *cap.* 67. in ſequentia prorumpit. Eccleſias, quæ ſanguinis, vel ſeminis ſunt effuſione pollutæ, Ciuitatis Clericis conuocatis, cum proceſſione, & aquæ benedictæ aſperſione, provt in Ordinario habetur aſcriptum, poteris emundare.

Circa quæ Iura, duo adnoto. *Primum*, quod in vim Canonis Concilij Nieœni, ſub Sancto Sylueſtro, Eccleſia ſanguinis, aut ſeminis effuſione polluta, non poteſt reconciliari aliter, quàm ſi denuò conſecretur. Patet ex illius diſpoſitione. Idem enim decernit in caſu exuſtionis, ac in caſu effuſionis ſanguinis, vel ſeminis. Hic enim dictio *Aut*, non eſt diſiunctiua, ita vt diſiungat ſenſum, & verba, vti frequenter ſolet, & docet Barboſa, *tract. de dictionibus vſu frequentioribus, dict.* 46. *num.* 1. ex Pariſio, *conſil.* 91. *num.* 29. *lib.* 2. Natta, *conſil.* 675. *num.* 26. *vol.* 4. Hondedæo, *conſil.* 35. *num.* 17. *vol.* 2. ſed eſt alternatiua, quæ importat idem, quod *Seu*, aut *Siue*, vti cum Baldo, *conſil.* 45. *&* 450. *lib.* 5. Romano, *conſil.* 176. *num.* 7. *in fine.* Cardinali Thuſcho, *tomo* 2. *litt.* 2. *concl.* 244. *num.* 8. & Flaminio Pariſio, *de Confidentia benefic. queſt.* 32. *num.* 40. Et vt verificetur iſta alternatiua, ſufficit alteram partem eſſe veram. Ipſe Barboſa *ex L. ſi hæredi plures, ff. de Cond. Inſtit. L. Plerumque, §. fin. ff. de Iure dotium, L. Si quis ita ſtipulatus fuerit, in fine, ff. de verborum obligation.* & ex Rebuffo, Portoles, Mandoſio, Euerardo, Pichardo, Cenedo, Galganet, & Azorio, *Inſtitut. Moralium, part.* 1. *lib.* 5. *cap.* 27. *queſt.* 1. Vndè iſta alternatiua attribuit actum reeonciliationis, cuilibet in ſolidum, exuſtioni ſcilicet, & effuſionis ſanguinis, vel ſeminis, iuxta doctrinam Gloſſæ *in cap. Cùm plures, verbo Forma, el* 8. *de Officio, & Poteſtate Iudicis Delegati, lib.* 6. dicentis, quod quando pluribus ſub hac forma mandatum committitur, vt omnes, aut duo, vel vnus eorum illud exequatur, quilibet eſt Iudex in ſolidum, vigore alternationis, *ex cap. In alternatiuis, de Regulis Iuris, eod. lib.* quam ſequuntur Archidiaconus, Ioannes Andreas, Dominicus, & Franchus, provt referuntur à Cenedo *poſt Canonicas queſtiones, ſingular.* 6. *num.* 3. *in fine*, & à Barboſa, *vbi proximè, num.* 2. illos omnes allegante, pro hoc, quod iſta alternatiua attribuit actum cuilibet in ſolidum. Decretum igitur eſt à Conc. Nicœno, in *Canone Eccleſiis* citato, quod Eccleſia polluta ſanguinis, aut ſeminis effuſione, iterùm conſecretur. Dictio enim *Niſi*, in illo appoſita, exceptiua eſt, & in effectu aduerſatur præcedentibus. Barboſa, *dictione Niſi, la* 217. *num.* 2. *ex. L. Actione, Cod. de Tranſaction.* & Doctoribus ibi. Et neceſſariò ſignificat oppoſitum antecedentis cui immediatè aduerſatur: Idem Barboſa, *num.* 3. ex Dec. *in L. Bonorum. in* 2. *lect. num.* 27. *Cod. Qui admitti, & in L. Si quis in aliquo, num.* 2. *Cod. de Edendo.* Alexandro, *conſ.* 83. *num.* 3. *vol.* 1. Surdo, *de Alimentis, tit.* 1. *queſt.* 104. *num.* 7. & aliis. Ita vt ſi oratio affirmatiua præcedit, neget; ſi verò oratio negatiua præcedit (vti in noſtro Canone *Eccleſiis* contingit: ait enim: *non debet iterùm conſecratio adhiberi, niſi, &c.*) affirmet, & includat: quia de ſui natura eſt ſemper contradicere præcedentibus. Barboſa, *n.* 5. cum Bart. Saliuto, Iaſone, & aliis pluribus quos ibi recenſet.

Dictio aut, aliquando diſiunctiua non eſt, ſed alternatiua

Dictio al- ternatiua & attri- actum cui- bet in ſo-

Dictio Ni- exceptiua & pen- tùs aduer- ſat.

Conſultò dixi, *in vim Canonis Concilij Nicœni*: quia ex Iuribus aliis poſterioribus, ſuprà redditis, aliter dicendum erit. Ad reconciliandam enim Eccleſiam pollutam ob effuſionem ſanguinis, aut ſeminis, immò ob homicidium in illa perpetratum, non indicitur reconſecratio, ſed aſperſio, aut lotio per aquam benedictam fienda. Expende verba Alexandri PP. *manente Eccleſia, &c.*

Secundum, quod adnoto eſt, diuerſam aquam aſſignari pro reconciliatione Eccleſiæ conſecratæ, ac pro Baſilicæ, ſeu Eccleſiæ non conſecratæ. Pro huius enim reconciliatione, aqua ſolùm exorcizata, & benedicta per ſimplieem Sacerdotem indicitur, vti contra Toletum *in Summa, lib.* 5. *cap.* 8 *num.* 15. ſentientem, per Epiſcopum benedici debere: docet, Barboſa *in dictum caput Si Eccleſia, num.* 2. *in fine, el* 10. *de Conſecratione Eccleſia, & de Officio, & Poteſtate Epiſcopi, allegat.* 28. *num.* 57. *pag. mihi* 277. cum Auila, *de Cenſuris, part.* 5. *diſputat.* 7. *dubit.* 4. & bene colligit ex ipſo textu *dicti capitis Si Eccleſia*, ibi: *aqua protinùs exorcizata lauetur.* & prius collegerat Panormitanus, *n.* 3. quòd protinus, vt præcipitur, fieri non poſſet, ſi Epiſcopi

licentia

licentia,authoritas,aut benedictio expectanda eſſet. Pro reconcilianda autem Eccleſia iam conſecrata, aqua benedicta cum vino, & cinere aſſignatur ab Alexandro Tertio *in cap. Propoſuiſti el 4. de Conſecratione*, quæ fieri debet reconciliatio, ſecundùm formam contentam in Pontificali, vt aduertit Panormitanus *in dictum cap. Propoſuiſti, num.4.* ac per conſequens à Pontificalia exercente: Pontificale enim & illius Ritus, pro ſolis ſunt inſtituti, qui Pontificalia exercent. Vnde in *cap. Aqua, el 9. de Conſecrat.* Sic lego Aqua per Epiſcopum benedi-„ cta, Eccleſiam reconciliari poſſe per alium Epiſco-„ pum non negamus: per Sacerdotis ſimplices hoc „ fieri de cætero prohibemus. Vbi Barboſa, *num.2.* colligit: *ſi ſit conſecrata.* Reconciliatio autem Baſilicæ, ſeu Eccleſiæ non conſecratæ, per quemcumque fiat ſimplicem Sacerdotem. *Vbi proximè*, Barboſa *ex cap. ſi Eccleſia, citato*, & ibi Gloſſa, *verbo Lauetur.* Mario, Alterio, Henriquez, Sayro, Toleto, Ludouico de Miranda, Homobono, Fagundez, Vgolino, & Auila.

8 Notanter dixi in concluſione: *iniurioſa.* Quia effuſio ſanguinis, quæ iniurioſa non eſt, locum non polluit ſacrum. Docent Gloſſa *in cap. ſi Eccleſiam pollui, verbo Sanguinis, vnico de Conſecratione Eccleſiæ, lib.6.* Azorius, *part.2. lib.9. cap.5. quæſt.1.* ibi. Non polluitur Eccleſia alia quauis iniuria corporali, citra ſanguinis effuſionem. Barboſa, *de Poteſt. Epiſc. allegat.* 28. *n.*30. Tamburinus Abbas, *vbi ſuprà, verſic. Vtrum.* Baſſæus, *num* 6. cum Reginaldo, *lib.*29. *num.*180. Franciſco Suarez, *tom.3. in 3. part. diſput.*81. *ſect.4. de Euchariſtia.* Iacobo de Graffis, *lib.2. cap.*48. *num.*24. *&* 25. & cum Ægidio Coninck, *quæſt.*83. *artic.3. dub.1.* Pax Iordanus, *loco citato, num.*6. Thom. Delbene, *ſect.1. num.1. & ſect.2. num.1.* Leander, *part.5. tract.5. diſput.1.§.2. quæſt.*15. cum Sayro, *de Cenſuris, lib.5. cap.16. num.2.* Nauarro, *in Manuali, cap.27. num.256.* Syluestro, *verbo Conſecratio* 2. *quæſt. 5. verſic. Secundus caſus & verbo Interdictum* 4. *§.3.* Henriquez, *libro 9. cap.27. num.5.* Viualdo, *de Interdicto, num.*54. Auila, *part.5. diſput.7. dubitat.1. concluſ.2.* Alterio, *de Interdicto, diſput.3. cap.1. colum.3. verſic. Secundò polluitur*, cum Philiberto Marchino, *tract.3. de Ordine, part.3. cap.10. n.*8. & aliis. Iacobus Gordonus, *vbi ſuprà*, & alij paſſim Doctores.

9 Notanter addidi: *humani ſanguinis*: Quia cuiuſcumque alterius animalis ſanguis in loco ſacro effundatur illum neutiquam pollutum reddet. Gloſſa, *in cap. ſi Eccleſiam pollui, verbo Sanguinis, citat.* ibi. Vnde, ſi ibi occidatur canis. Barboſa, *ibidem, num.7. & de Poteſtate Epiſcopi dicta allegat.*28. *num.*31. cum Sayro, *vbi proximè, num.6.* Ragucio, *de Miſſa in Eccleſia, quæſt.60. num.2.* Nauarro, Ledeſma, Viualdo, Cenedo & Vgolino. Tamburinus, *vbi proximè*, Pax Iordanus, *num.*52. cum Ioanne Andrea Butrio, & cæteris Doctoribus, *in cap. ſi Eccleſia, el 10. & fin. de Conſecratione Eccleſiæ.* Leander, *quæſt.*19. & aduertit Barboſa, *dicto num.7.* quod ſanguis effuſus, vt locum polluat ſacrum, debet eſſe hominis viui.

10 De eo quod humanus debeat eſſe ſanguis, duplex eſt ratio. *Prima*, quia Iura de pollutione loci ſacri loquentia ob ſanguinis effuſionem, non de quocumque ſanguine, de humano tantùm illam decernunt. *Secunda*, quia actio pollutionem inducens, iniurioſa eſſe debet. Sed nullum irrationale animal iniuriæ eſt capax, neque actiuè, neque paſſiuè, vti benè Barboſa, *dicto num.*31. & Pax Iordanus, *in dicto titulo* 12. *num.*52. obſeruant. Ergo per effuſionem ſanguinis illius, pollutio loco ſacro non inducitur. Ac per conſequens, ſola humani ſanguinis effuſio illam inducere quibit.

Nec ſine aduertentia dixi: *effuſio*: Quia non quæcumque ſanguinis emiſſio, ad pollutionem, loco ſacro inducendam, ſufficere poteſt; ſed ad hunc effectum, effuſio requiritur. Effuſio autem largitatem oſtendit, & non paruam ſanguinis quantitatem. Ita Panormitanus Abbas, *in cap. Propoſuiſti, num.3. el 4. de Conſecratione Eccleſiæ*, ex textu, & Gloſſa, *in cap. Cum illorum, in §. Quod ſi Clauſtrales, in verbo effuſionem ſanguinis, el 32. de ſententia excommunicationis.* Abbas Tamburinus, *dict. diſput.*23. *quæſito* 11. *num.1. verſic. Nec præterea*, & ante Gloſſam, & vtrumque Abbatem D. Hieronymus, *ſuper Malachiam Prophetam*, relatus *in Canone Reuertimini ad me, 16. quæſt.1.* Verba tanti Eccleſiæ Doctoris iſta ſunt. *Verbum effuſionis, nomen largitatis oſtendit.* Vnde non polluitur locus ſacer per modicam ſanguinis fuſionem: vtpotè ſi gutta ſanguinis, etiam iniurioſè in Eccleſia ceciderit, ſed per notabilem, ſeu conſiderabilem ſanguinis fluxum. Barboſa *allegat.28. num.*34. cum Tiraquello, *in tract. de Iudicio in rebus exiguis, verſ.*11. *pag.*55. Et ideo ſtatutum loquens de vulnere cum ſanguinis effuſione, non habet locum in vulnere ex quo modicum ſanguinis effunditur. Idem Barboſa, *num.*35. cum Hipp. *conſil.*80. *num.*260. & Marco Antonio Genuenſi, *in Practica Curiæ Archiepiſcopalis Neapolitanæ, cap.80. n.2.* Pax Iordanus, *volum.1. lib.5. tit.12. num.46.* cum eodem Genuenſi, Gloſſa, *in cap. ſi Eccleſiam pollui, verbo Sanguinis, vnico de Conſecratione Eccleſiæ in 6.* Franco *in dictam Gloſſam, eodem verbo.* Angelo, *verbo Conſecratio Eccleſiæ, §.4.* Syluestro, ibi, *quæſt.5. verſic.2.* Nauarro, *cap.27. num.256. verſic. Dixi effundere*, Azorio, *part.3. lib.2. cap.5. quæſt.1. verſic.2.* Vgolino *de Poteſtate Epiſcopi, cap. 29. §.2. verſic.2.* Toleto, *in Summa, lib.5. cap.8.* & cum pluribus aliis penes iſtos Doctores. Et ratio huius eſt, quia de Minimis, non curat Prætor. Iordanus, *ex L. Prætor ait, ff de Iudic.* Et quia modica non veniunt in conſideratione. Idem Pax Iordanus cum Tiraquello, *vbi proximè, n.*11. 11

Præfatam Doctrinam, quod ad pollutionem Eccleſiæ requiratur, non quælibet ſanguinis emiſſio, ſed effuſio cum largitate, tenent dictus Barboſa, *de Vniuerſo Iure Eccleſiaſtico, part.... lib.... cap.4. numero* 16. Azorius, *Inſtitutionum Moral. part.2. lib.2. cap.5. quæſt.1.* Iacobus Gordonus, *in Theologia Morali, tom.2. lib.6. quæſt 9. cap.4. num.12.* Buſembaum, *in Medulla Theologiæ, lib.6. tract.3. cap.3. dub.4. de Euchariſtia, verſic.11. Per mortaliter.* Caſtrus Palaus, *part.2. tract.11. diſputat.1. punct.1. num.1.* Thomas Delbene, *de Immunitate Eccleſ. part.1. cap.2. dubitat.2. ſect.2. num.42.* Machadus, *en el Perfecto Confeſſor, tom.1. lib.2. part.3. tract.4. documento 4. num.4.* cum Fagundez, *in quinque Præcepta Eccleſiæ, præcepto 2. lib.4. cap.4. num.14. &* 16. Baſſæus, *tom.1. verbo Sacrilegium.1. n.6.* 12

Tenuerunt & Gloſſa *in Clementinam, ne Romani, §. Verum, verbo Effundendis, la 2. de electione, & electi poteſtate.* Ludouic. Caſpenſis, *in Curſu Theologico, tom.2. tract.23. diſput.3. ſect.3. num.70.* Pellizzarius, *in Manuali Regularium, tomo 2. part.1. tract.8. cap.5. ſect.2. num.72. verſic. Noto 2. in fine* Diana *part.6. tract.6. reſolut.25.* & Leander, *part.5. tract.5. diſput.1. §.2. quæſt.16.* cum Suarez, *tom.3.* 13

in 3.*partem, diſput.*81.*ſect.*4. *num.* 2. Reginaldo, *tom.*2. *lib.*29. *cap.*29. *num* 181. Auila, *de Cenſuris, part.*5. *diſputat.*7. *dubitat.*1. *concluſ.*2. Sayro, *in Theſauro, lib.*5.*cap.*16. *num.*2. Mario Alterio, *de Interdicto, diſputat.*3. *cap.*1. *col.*4. *verſic. Quæritur quintò*, & Philibetto Marchino, *tract.*3. *de Ordine, part.*3. *cap.* 10. *num.*8. ac Viualdo, *de Interdicto, num.*59. Paſqualigus de *Sacrific.* *q.*555.

14 Dubitari autem poteſt, quænam quantitas ſufficiat ad effuſionem ſanguinis, loco ſacto pollutionem inducere valentem: & quæ modica ſit, vt dici nequeat effuſio? Aloÿſius Riccius, *in Praxi, reſolut.*261. prout Pax Iordanus, *volum.*1 *lib.*5 *tit.*12. *num.*47. *verſic. Riccius refert*, reſoluit ſufficere ad inducendam pollutionem, quod vnam, & alteram excedat guttam. Quia ſimpliciter, & abſque diſtinctione Iura de ſanguinis loquuntur effuſione. Ergo nos diſtinguere nõ debemus: ſed ſufficiet, quod pauca in quantitate, ex vulnere guttæ ſanguinis exeant.

15 Pax tamen ipſe, *dicto num.*47. ait cum Franco, & aliis, *in cap. Si Eccleſiam pollui, vnico de Conſecratione, in* 6. cum Vgolino, *de Officio Epiſcopi, cap.* 29. §.2. *verſic.*2. Argum. *capitis de cauſis*, §. *final. de Officio Iudicis Delegati, & L.* 1.*ff. de Iure deliberandi*, cum communi Doctorum, relinqui Iudicantis arbitrio, iudicium de quantitate ſufficienti ad loci ſacri pollutionem, & de inſufficienti. Idem dicit Paſqualigus cum pluribus.

Et *verſic. Nec obſtat.* Riccij probationi reſpondet Pax Iordanus, quod licet Iura indiſtinctè loqui videãtur, vtuntur tamen verbo *Effuſionis*. Ac proinde, omnes actus excludere, tali non comprehenſos verbo. Et ſic reuera diſtinctè loquuntur. Quocircà Paſqualigus *num.*5. colligit cum Facundez *præcept.*1. *Eccleſ. lib.*3. *c.*14.*n.*14. & 19. ad polluendam Eccleſiam non ſufficere, quod ſanguis guttatim fluat è vulnere. Nam dum guttatim fluit, non poteſt eſſe in illa copia, quæ requiritur ad effuſionem; præſertim, quia effuſio, ex proprietate ſuæ ſignificationis, importat continuum, & copioſum fluxum ſanguinis per aliquod tempus, quod non contingit, ſi guttatim fluat. Ibi Paſqualigus docet, Regulares, quibus conceſſum eſt, poſſe Eccleſias ſuas reconciliare, poſſe ſicut Epiſcopum declarare, an quantitas ſanguinis effuſi pro pollutione ſufficiat, necne. Quia facultas reconciliandi, trahit ſecum facultatem arbitrandi, an ſequuta ſit pollutio. Alioquin priuilegium haberet obicem pro exequutione ſi dependeret ab Epiſcopi arbitrio.

16 Pro præſenti Diſquiſitione, lectoris commendo memoriæ, ea, quæ pro præcedente adnotaui *num.*4. & *ſeqq.* Vnum eſt, quod ad hoc vt ſanguinis effuſio locum ſacrum polluere cenſeatur, debet eſſe voluntariè cauſata. Aliud, quod actio illa iniurioſa ſit, per quam ſanguinis cauſetur effuſio. Et aliud tandem, quod huiuſmodi actio voluntaria, & iniurioſa notoria ſit. Si enim notoria non eſt, non ſolùm quoad effuſionem ſanguinis, ſed quoad voluntariè, & iniurioſè cauſatam, locus ſacer per illam pollutus non cenſebitur.

17 Immò addo, non ſufficere ad hoc vt pollutus ille cenſeatur, aliam notitiam, quamuis notoriam, quàm illam quæ habetur ex Iudicis ſententia, declaratoria quidem pollutionis ex hoc, vel illo procedentis delicto, v.gr. ex homicidio, ſanguinis effuſione, &c. ita docent Nauarrus, *tomo* 2. *Conſiliorum*, 2. *editionis Romanæ, tit. de Hæreticis, conſil.*10.*num.*4. *pag. mihi* 377. Antonius Naldus, *in Summa verbo Eccleſia, num.*29. Baſſæus, *tom.*1. *verbo Sacrilegium I. num.*8. *verſic. Obſeruandum*, Diana, *parte* 6. *tract.*6. *reſol.*27. cum Suarez, & Fagundez mox citandis. Quod tenere debent omnes aſſerentes, pœnas non obligare, ante ſententiam Iudicis, declaratoriam criminis. Pro quo, plures allego *tomo* 2. *Diſquiſit.*1. *dub.*13. Et non loquimur de pœna, quæ eſt cenſura.

Libuit Nauarrum, & Dianam recenſere additamentum fulcientes noſtrum. Sic Doctor Aſpilcueta fatur. Tertiò, quod maioris difficultatis eſt illa pars eiuſdem quæſtionis, quæ habet. An profanetur, vel exſecretur Eccleſia per ſepulturam Hæretici, qui eſt excommunicatus, ſicut per ſepulturam Chriſtiani excommunicati? Ad quam tamen videtur negatiuè reſpondendum, tenendo, quod ſupra dictum eſt: ſcilicet Hæreticum notorium non eſſe vitandum, donec denuncietur excommunicatus. Ratio enim quare per excommunicati ſepulturam Eccleſia exſecretur, & Miſſa, ac alia diuina Officia publica ibi non debeant fieri, eſt illa, quod, cui non communicauimus viuo, non debemus communicare mortuo, vt habet *prædictum caput Sacris, & dictum caput ad hæc.* Quæ ratio, cum non habeat locum hodie *per Extrauagantem Ad euitanda* Martini Quinti, niſi in excõmunicatis denunciatis, vel notorio percuſſore Clerici, vt tradimus *in prædicto Manuali c.*27.*n.*35. non habebit etiam locum in ſepultura Hæretici non denunciati pro excommunicato. 18

Hucuſque ad amuſſim magnus Doctor Nauarrus, ex quo manifeſtè habemus, Eccleſiam minimè pollui ex Sepultura Hæretici, aut Fidelis excommunicati, eſto notoriè excommunicatus, aut Hæreticus ſit, dummodò non ſit denunciatus excommunicatus. Cuius quidem doctrina, & ratio eandem exigit denunciationem in pollutione Eccleſiæ, ex Homicidio, effuſione humani ſanguinis, & ex cæteris aliis cauſis prouenientc cum omnium illarum, eadem ſit ratio. 19

Diana etiam, hac propoſita quæſtione, An Eccleſia non cenſeatur polluta per quamcumque delicti notitiam: niſi hoc fuerit per ſententiam Iudicis declaratum? Sic illam reſoluit. Negatiuam-ſententiam docet Suarez, *tomo* 3. *in* 3. *partem, diſputat.*81. *ſect.*4. *caſu* 3. *dubio* 2. & Fagundez, *parte* 1. *lib.*3. *cap.*14. *num.*34. Qui tamen etiam cum Suarez affirmatiuam ſententiam probabilem putat. Sic enim aſſerit. Aliqui ſatis probabiliter aſſerunt non ſufficere quamcumque notitiam delicti, nec Eccleſiam cenſendam eſſe pollutam, donec Iudicis ſententia declaratum ſit Eccleſiam illam eſſe pollutam. Ratio eſt, quia illa pœna pollutionis Eccleſiæ eſt veluti quædam cenſura: & inſtar cenſuræ requirit ſententiam Iudicis. Nullus enim excommunicatus vitari debet, donec per ſententiam Iudicis declaretur, aut denuncietur cenſuram incurriſſe. 20

Quod verò huiuſmodi pœna ſit inſtar cenſuræ, ſeu pœnæ interdicti ingreſſus Eccleſiæ: ac proinde inſtar pœnæ, cenſuræ, docet Paludanus, *in* 4. *diſtinct.* 18. *quæſt.*8. *artic.*4. Syluester, *verbo Conſecratio, quæſt.*9. *in fine*, & *verbo Interdictum* 4. *quæſt.* 3. Hucuſque Fagundez, & Sayrus etiam *de Cenſuris lib.*5. *cap.*16. *num.*1. ait, pollutionem, ſiue violationem Eccleſiæ, eſſe ſimilem interdicto locali. Et Auila, *de Cenſuris, parte* 5. *diſputat.*6. *dubitat.*6. *concluſ.*3. *in fine* aſſerit, ad interdictum locale reduci quodammodo Eccleſiæ violationem. Sed poſt Concilium Conſtantienſe, nemo tenetur interdictum ſeruare, donec per Iudicis ſententiam interdicti cenſura publicè denunciata fuerit. Ergo &c. Hactenus Antoninus Diana.

Pro maiori huius Diſquiſitionis dilucidatione, operæ pretium duxi, nonnulla Dubia diſcutere.

DVBIVM

DVBIVM I.

An locus polluatur ſacer per effuſionem naturalem ſanguinis ab ore, vel naribus exeuntis?

BREVIARIVM.

Pollutio loci ſacri.

Non inducitur pollutio loco ſacro per effuſionem copioſam ſanguinis naturaliter ab ore, vel naribus n. 1.

Actio pollutionem inducens, ita iniurioſa eſſe debet, vt mortalis ſit eius iniuria, in ratione peccati. n. 2.

CONCLVSIO.

1 QVoties naturaliter ſanguis ab ore, vel naribus exiit, in quacumque exeat quantitate, locus ſacer, in quo effunditur, pollutus non cenſetur.

Ita docent D. Antoninus, *in Summa, parte* 3. *tit.* 12. *cap.* 6. §. 4. Pax Iordanus, *volum.* 1. *de Re ſacra, lib.* 5. *tit.* 12. *num.* 40. cum Nauarro, *in Manuali, cap.* 27. *num.* 256. *verſic. Dixi iniurioſa.* Ioannes Machadus, *en el Perfecto Confeſſor, tom.* 1. *lib.* 2. *part.* 3. *tract.* 4. *documento* 4. *n.* 3. Ioann. Bapt. Lezana, *in Summa QQ. Regular. tomo* 2. *part.* 3. *verbo Eccleſia, num.* 12. Leander à ſanctiſſimo Sacramento, *part.* 5. *tract.* 5. *diſput.* 1. § 2. *quæſt.* 15. Auguſt. Barboſa, *de Officio, & poteſtate Epiſcopi, part.* 2. *allegat.* 28. *num.* 36. *& in cap. ſi Eccleſiam pollui, num.* 8. *vnico de Conſecratione Eccleſia, lib.* 6. vbi pro ſe, & nobis allegat Gregorium Sayrum, *in Theſauro lib.* 5. *cap.* 16. *numero* 14. Fratrem Ludouicum Lopez, *in Inſtructorio conſcientia, part.* 1. *cap.* 33. *verſic. Sed certè ſecundùm.* Ioannem Azorium, *Inſtitutionum Moralium, part.* 1. *lib.* 6. *c.* 26. *q.* 13. & Farinacium, *in praxi criminali,*
2 *p.* 3. *q.* 125. *n.* 22.

Ratio autem concluſionis eſt: Quia effuſio ſanguinis in loco ſacro, vt ei pollutionem valeat inducere, iniurioſa eſſe debet: & ita iniurioſa, vt iniuria ad mortale pertingat peccatum, vti benè docent Iacobus Gordonus, *tomo* 2. *Theologia Moralis, lib.* 6. *quæſt.* 9. *de Sacrilegio* 10. *cap.* 4. *n.* 12. Thomas Delbene, *de Immunitate Eccleſiaſtica, tomo* 1. *cap.* 2. *dubitat.* 2. *ſect.* 2. *num.* 32. Barboſa, *dicto num.* 36. Vbi ita fatur. Si enim percuſſio lethalis non eſt, quæ ad mortalem culpam ſufficiat, neque ad pollutionem Eccleſiæ ſufficiens cenſeri debet (loquitur de rixa puerorum, in qua alter alterum percutit, & ex naribus multus effluit ſanguis) & ita reſoluit Suarez, *dicta ſeſſ.* 4. §. *ſecundo violatur, in fine.* (*Tomo ſcilicet* 3. *in* 3. *part, diſput.* 81.) Si tamen ſanguis exiret de naſo ex percuſſione violenta inter maiores quatuordecim annorum pollui Eccleſiam reſoluit, iudicatumque refert Marius Antoninus, *Variarum lib.* 1. *reſolut.* 112. *caſu* 6. quem citat Gambarupta (*de caſibus reſeruatis, cap.* 15.) *dicto caſu* 6. *num.* 9. Hactenus Barboſa. Sed quoties naturaliter ſanguis exiit ab ore, vel naribus in qualibet quantitate effuſio non eſt iniurioſa. Ergò per illam non inducitur pollutio loco ſacro, in quo contingit.

DVBIVM II.

An emiſſio ſanguinis in loco ſacro ſanitatis cauſa illum polluat?

BREVIARIVM.

Pollutio loci ſacri.

Pollutio non cauſatur loco ſacro per emiſſionem ſanguinis gratia ſanitatis. n. 1.

CONCLVSIO.

MInimè pollutus cenſetur locus ſacer per emiſſionem ſanguinis, in eo remedij, & ſanitatis gratia factam. 1

Hanc tenent concluſionem Gloſſa, *in cap. ſi Eccleſiam pollui, verbo Sanguinis, vnico de Conſecratione Eccleſia, lib.* 6. ibi. Vel ſi quis ibi minutionem faciat. Barboſa, *de Poteſtate Epiſcopi, part.* 2. *allegat.* 28. *num.* 30. ibi: aut medicinali effuſione. Pax Iordanus, *volum.* 1. *de Re ſacra, lib.* 5. *tit.* 12. *numero* 44. cum Vgolino, *de officio Epiſcopi, cap.* 29. §. 2. *in principio.* Hermannus Buſembaum, *in Medulla Theologiæ, lib.* 6. *tract.* 3. *dub.* 4. *de Euchariſtia, verſic.* 11. *Per mortaliter.* Thomas Delbene, *de Immunit. Eccleſiaſt. part.* 1. *cap.* 2. *dubitat.* 2. *ſect.* 2. *num.* 35. Leander à ſanctiſſimo Sacramento, *part.* 5. *tract.* 5. *diſput.* 1. §. 2. *quæſt.* 23. cum Henriquez, *lib.* 9. *cap.* 27. *num.* 5. Auila, *part.* 5. *diſp.* 7. *dubitat.* 1. *concluſ.* 2. & Alterio, *de Interdicto, diſput.* 3. *cap.* 1. *colum* 4. *verſic. Quæritur quintò.* Iacobus Gordonus, *in Theologia Morali, tomo* 2. *lib.* 6. *quæſt.* 9. *cap.* 4. *num.* 12. Lezana, *in Summa, part.* 3. *verbo Eccleſia, num.* 12. & Machadus *tom.* 1. *del Perfecto Confeſſor, lib.* 2. *part.* 3. *tract.* 4. *documento* 4. *n.* 3.

Et probatur. Quia huiuſmodi ſanguinis effuſio, iniurioſa non eſt, nec culpabilis, lethali culpa. Ergo per illam, non cenſetur pollutus locus ſacer, in quo contingit. Patet conſequentia, quia effuſio ſanguinis pollutionis inductiua, debet eſſe iniurioſa, & culpabilis mortaliter.

DVBIVM III.

An locus ſacer pollutus cenſeatur, per effuſionem ſanguinis, ex percuſſione caſuali?

BREVIARIVM.

Pollutio loci ſacri.

Si ex caſuali percuſſione, ſanguis effundatur in loco ſacro, iſte non polluitur. n. 1.

PRocedit difficultas propoſita, quando lapis, v. gr. lignum, aut quid aliud cadit, quod ſanguinem effluere faciat: & quando quis, licitè ſaltem, operam rei dando, alius percutitur, & ſanguinem effundit. Et in vtroque ſenſu, aut caſu, ſit.

CONCLVSIO.

SAnguis, ex percuſſione caſuali, in loco effluens ſacro, illum non polluit.

Ita docent Gloſſa, *in cap. ſi Eccleſiam pollui, verbo Sanguinis, vnico de Conſecratione Eccleſ. lib.* 6. ibi. Vel humanus ſanguis, caſu effundatur. D. Antoninus, *in Summa, part.* 3. *tit.* 12. *cap.* 6. §. 4. Ioannes Azorius, *Inſtitutionum Moralium, part.* 2. *lib.* 9. *cap.* 5. *quæſt.* 1. *verſic. Secundò polluitur Eccleſia.* Aſcanius Tamburinus, *de Iure Abbatum, tom.* 1. *diſput.* 23. *quæſito* 11. *num.* 1. *verſic. Vtrum.* Gordonus, *in Theologia Morali, tomo* 2. *lib.* 6. *quæſt.* 9. *cap.* 4. *num.* 12. Ioannes Bapt. Lezana, *in Summa QQ. Regularium, tom.* 2. *part.* 3. *verbo Eccleſia, n.* 12. Leander à ſanctiſſimo Sacramento, *tomo* 5. *tract.* 5. *diſput.* 1. §. 2. *quæſt.* 15. Paſqualigus, *de Sacrificio, q.* 553. *num.* 5. Thomas Delbene, *de Immunitate Eccleſiaſtica, tomo* 1. *cap.* 2. *dubitat.* 2. *ſect.* 2. *numero* 33. & ſequitur ex Gloſſa marginali, *in dictum caput ſi Eccleſiam pollui*, quatenùs docet, minimè Eccleſiam pollui, ſi quis occidatur ſub lapide, aut ligno cadente. Ergo multo minùs polluetur, ſi quis ſanguinem ſub lapide, aut ligno, alia verè cadente fundat: & quando quis operam rei dando licitè, caſu cauſet effuſionem ſanguinis.

Ratio concluſionis noſtræ eſt, quam ſæpè in præcedentibus tradidi. Quia ſcilicet actio pollutionem loco ſacro inducens, voluntaria eſſe debet, & iniurioſa, qualis non eſt de qua in noſtro caſu. Siue enim lapis, aut lignum, vel quid aliud ſimile caſu cadat, ſiue præter intentionem licitè operantis quis percutiatur deeſt iniuria, & deeſt voluntas.

DVBIVM IV.

An polluatur locus ſacer per ſanguinis effuſionem ex ludo aut iocoꝛ

BREVIARIVM.

Pollutio loci ſacri.

Per ſanguinis effuſionem ex ludo, aut ioco licito, & licitè in loco ſacro facto contingente, pollutus ille non cenſetur. n. 1. 2.

Secus ſi illicitè: quia actio periculoſa, & quia non fuit adhibita conueniens circumſpectione talis ſequeretur effuſio. n. 3.

CONCLVSIO.

1 MInimè pollutus cenſeri debet locus ſacer, per effuſionem ſanguinis in eo prouenientem ex ludo, aut ioco licito, in eodem licitè facto.

Hanc tenent concluſionem Aſcanius Tamburinus, *de Iure Abbatum, tom.* 1. *diſput.* 23. *quæſito* 11. *num.* 1. *verſic. Nec præterea.* Iacobus Gordonus, *in Theologia Morali, tom.* 2. *lib.* 6. *quæſt.* 9. *cap.* 4. *numero* 12. *verſic. At quid.* Pax Iordanus, *volum.* 1. *de Re ſacra, lib.* 5. *tit.* 12. *num.* 41. cum Nauarro, *in Manuali, cap.* 27. *num.* 256. *verſic. Dixi iniurioſa,* ducto argumento, *ex cap. Continebatur, el* 8. *& cap. Lator, el* 9. *de Homicidio* cum vtrobique notatis. Ioannes Baptiſt. Lezana, *tom.* 2. *part.* 3. *verbo Eccleſia, num.* 12. Thom. Delbene, *de Immunitate Eccleſiaſtica, tom.* 1. *cap.* 2. *dubitat.* 2. *ſect.* 2. *num.* 35. Leander à ſanctiſſimo Sacramento, *tom.* 5. *tract.* 5. §. 11. *diſput.* 1. *quæſt.* 21. cum Villalobos, *tract.* 8. *difficult.* 24. *num.* 8. Sayro, *in Theſauro, lib.* 5. *cap.* 16. *num.* 4. & Philiberto Marchino, *de Ordine, tract.* 3. *part.* 3. *cap.* 10. *num.* 8. Paſqualigus, *de Sacrific. q.* 553. *n.* 5. cum Ludouico à S. Ioanne, *in ſum. q.* 11. *de Euchar. art.* 7. *dub.* 2.

2 Ratio concluſionis eſt. Quia huiuſmodi ſanguinis effuſio, non procedit ex actione voluntaria, & iniurioſa mortaliter. Ergo non cenſetur locus ſacer ex ea pollutus, non enim pollutio loco inducitur ſacro per effuſionem, quæ voluntaria, & iniurioſa non ſit.

3 Conſultò addidi in concluſione *licito, & licitè facto.* Quia ſi actio non fuit illam agenti licita, vel ſi licita, licitè illam non fecit, ſequuta ex illa effuſione ſanguinis in loco ſacro, iſte pollutus cenſebitur, vt benè Gordonus *vbi proximè* docet, & conſtat ex dictis *Diſquiſit* 1. *huius tractatus dub.* 7. vbi in ſimili de Homicidio idem cum pluribus firmaui Doctoribus. Et ibi traditis, maioris claritatis, & doctrinæ gratia, quod nunc occurrit dicendum, Lectori meo, reddere libet.

4 Ex duplici capite dixi in præſentis Dubij reſponſione, pollui locum ſacrum ex effuſione ſanguinis in eo facta, cauſata ex ludo. *Primum* eſt, quando ludus prohibitus eſt ludenti. *Secundum*, quando exercetur ludus aliàs licitus illicitè, non adhibita ſcilicet conuenienti diligentia, & circumſpectione, ne ex illo homicidium, au ſanguinis effuſio ſequatur. Ex quocumque ex duplici capite, ſeu cauſa, quilibet iſtorum ſequatur effectus, pollutus cenſebitur locus ſacer in quo contigerit, ſi ſaltem præuideatur effectus, iuxta ea, quæ vbi proximè ex Paſqualigo recenſui: ſicut irregularis verè erit Clericus, qui dando operam ludo ſibi prohibito, aut non prohibito quidem, ſed non adhibitâ conuenienti diligentiâ, ne ſequeretur homicidium, aut membri mutilatio, iſta, aut illud, cum effectu, ex ludo ſequatur.

Exemplum primi ſit in eo, qui ludo ſæcularium ludit, v. gr. in eo, qui ludos facit laruales, vulgo *maſcara*, dedecet enim Eccleſiaſticam perſonam, fictam perſonam, hoc modo, repræſentare: & proptereà eos reos mortalis culpæ damnat Baſſæus, *tomo* 1. *verbo Ludus I. num.* 4. cum Angelo, *in Summa, verbo eodem. n.* 2. & Salone, 2. 2. *quæſt.* 4. *de Dominio, artic.* 6. *concluſ.* 2. In eo etiam ſit exemplum, in Clerico arma deferente, quod illi ſub graui pœnâ prohibitum eſt *in cap. Clerici, el* 2. *de Vita, & honeſtate Clericorum*, vbi Panormitanus, *n.* 1. ita ait. Nota, quod armorum delatio, Clericis eſt inhibita, in tantum quod contrafacientes, grauiter peccant. Quod tamen benè limitat idem Doctor, vt non procedat in delatione cultelli apti ad incidendum panem. Ita *in cap. Lator, num.* 3. *de Homicidio.* Qui igitur cum armis, quæ defert, omninò caſualiter, & abſque omni alia culpa, quam huiuſmodi armorum delatio, alium occidit, vel eius amputat membrum, irregularis efficitur, quia fuit in culpa deferendi arma, (pugionem v. gr.) & ſic ei homicidium imputatur. Abbas, *eodem n.* 3.

Tertium ſit in eo exemplum, qui ludit cum Laico, quantumcumque enim aliàs ludus ille licitus eſſet Clerico, propter commixtionem Laici, illicitus redditur Clerico, quia Clerici non debent ludere cum Laicis. Gloſſa *in cap. Continebatur, in formatione caſus, in fine, el* 8. *de Homicidio.* Vbi Abbas *notabili* 3. in hæc prorumpens. Tertiò poteſt dici, quod ludus erat illicitus propter commixtionem Laici, quia Clerici non debent ludere cum Laicis. Et

nota

nota benè hunc intellectum. Cauendum ergo eſt Clericis à tali commixtione: nam caſus inde proueniens imputatur eis. Hæc magnus Eccleſiaſticæ Diſciplinæ Coryphæus, Barboſa cum pluribus quos recenſet, *in dictum, cap. n.* 1. etiam ait. Clericus, qui ludit aliquo ludo Sæcularium, vel cum Sæculari, ſi caſu aliquis occiditur, non poteſt ordinari ſine diſpenſatione Papæ. Ex qua quidem Doctrina infertur, quod ſi Clericus, aut Religioſus, cum Sæcularibus, ludum pilæ exerceret, & tegula, ictu pilæ mota, caderet, abſque omni alia culpa ſua, & aliquem occideret, irregularis redderetur. Vndè Religioſus, qui cum Sæcularibus ludebat eo ludo, qui vulgo *a la barra* dicitur, & puerum, caſu per viam currentem, transfixit, & occidit, irregularitatem contraxit, quia ludebat cum Sæcularibus, & quia illud ludi genus Religioſos dedecet.

Exemplum alterius capitis, ex quo effuſio ſanguinis imputatur, in ludo aliàs licito, quando ſcilicet quis conuenientem non adhibet circumſpectionem, ne illa ſequatur, affertur à Panormitano in *cap. lator, n.* 2. *de Homicidio*, in eo, qui habebat cultellum ad incidendum panem, & ſolatioſè, abſque cultelli remotione, luſit ad brachia, & colluſorem proiecit ad terram, & cultello caſu eum vulnerauit, occidit. Ex quo enim ludus ille fuit deliberatus, vt ſupponitur, imputatur, Clerico non remouenti cultellum à ſe, mors illa; ſecus ſi ex parte ipſius non fuiſſet ille deliberatus, vt ſi alius influit in eum ludendo, & proiecit eum ad terram, & ſic in nulla culpa reperitur proſtratus.

DVBIVM V.

An effuſio ſanguinis in loco ſacro, ex repræſentationibus ſacris in eo factis cauſata, illum polluat?

BREVIARIVM.

Pollutio loci ſacri.

Si abſque dolo, & culpa notabili effuſio ſanguinis in loco ſacro ſequatur ex repræſentationibus ſacris in eo factis, pollutus ille non cenſetur. n. 1.

Repræſentare.

Profanas repræſentationes fieri in loco ſacro, prohibitum eſt. n. 1.

Sacra etiam in eo rarò, aut nunquam fieri permittantur. n. 2.

CONCLVSIO.

1 NOn cenſetur pollutus locus ſacer, ſi ſecluſo dolo, & culpâ notabili effuſio ſanguinis in eo ſequatur ex repræſentationibus Natalis, Epiphaniæ, Paſſionis, Sepulturæ, Reſurrectioniſque Dominicæ, & ſimilium, quales Martyria Sanctorum ſunt.

Hæc concluſio eſt Pacis Iordani, *volum.* 1. *de Re ſacra, lib.* 5. *tit.* 12. *num* 42. & ſequitur ex doctrina Gloſſæ *in cap. Cum decorem, verbo Laruarum, el* 12. *de Vita, & honeſtate Clericorum*, & Abbatis Panormitani *ibi, num.* 1. *in fine*. Illa enim in ſequentia prorumpit. Non tamen hîc prohibetur repræſentare Præſepe Domini, Herodem, Magos, & qualiter Rachel plorauit filios ſuos, &c. quæ tangunt feſtiuitates illas, de quibus hîc fit mentio: cum talia potiùs inducant homines ad compunctionem, quàm ad laſciuiam, vel voluptatem, ſicut in Paſcha Sepulchrum Domini, & alia repræſentantur ad deuotionem excitandam. Et quod hoc poſſit fieri, (in Eccleſia ſcilicet) eſt *argumentum, de Conſecrat. diſt.* 2. *Semel, & diſt.* 4. *Quæris.*

Hæc Gloſſa, quam Panormitanus commendat dicens. Non tamen per iſtum textum prohibentur repræſentationes ſolemnitatum fidei noſtræ, vt hîc dicitur in Gloſſa, quam nota pro obſeruantia cómoni. Sequitur inquam, & euidenter quidem, ex vtriuſque doctrina, concluſio noſtra. Quia ſi non prohibentur huiuſmodi ſacræ repræſentationes, eo quod potiùs ad compunctionem, quàm ad voluptatem inducant. Ergo iniurioſæ non ſunt, nec mortaliter peccaminoſæ: ac per conſequens, nec inductiuæ pollutionis loco ſacro, ſi ex eis ſanguinis effuſio in eo ſequatur, ſecluſo dolo, & culpa notabili.

Conſulit tamen præfatus Pax Iordanus, *vbi proximè, n.* 43. vt rarò, aut nunquam licentia ad huiuſmodi repræſentationes, quantumuis ſacras, in Eccleſia peragendas concedatur, ob inconuenientia grauiſſima, quæ malitia temporum (experientia teſte) ſequuntur. Etſi rarò, aut nunquam concedi debet licentia ad ſacras repræſentationes, concedi ad profanas non licere, nefas ſit dubitare. 2

DVBIVM VI.

An pollutus cenſeatur locus ſacer, per effuſionem ſanguinis in eo ſequutam ex repræſentationibus profanis inibi factis?

BREVIARIVM.

Pollutio loci ſacri.

Per effuſionem ſanguinis, aut mortem præter intentionem ſequutam in loco ſacro, ex repræſentationibus profanis in eo factis, pollutus non cenſetur ille. n. 1. 2.

Actio pollutionis inductiua, non eſt, quæ non eſt mortaliter peccaminoſa in ratione percuſſionis, etſi aliàs mortalis ſit. n. 2.

Repræſentare.

Turpes, & profanas repræſentationes fieri in loco ſacro, ſub lethali prohibentur. n. 1.

CONCLVSIO.

MInimè pollutus cenſetur locus ſacer, ſi præter intentionem copioſa ſanguinis effuſio, aut mors quidem ſequatur ex profanis repræſentationibus, & turpibus in eo factis cum peccato etiam lethali, contra prohibitionem Iuris, *in cap. Cum decorem, el* 12. *de Vita, & honeſtate Clericorum*, aut alia ex cauſa mortali. 1

Ita docet Thomas Delbene, *de Immunitate Eccleſiaſt. p.* 2. *c.* 2. *dubitat.* 2. *ſect.* 2. *n.* 41. cum Cardinali de Lugo, *de Sacrament. Euchar. diſp.* 20. *ſect.* 2. *n.* 54.

Probatur concluſio. Quia licet actio ex qua præter intentionem, ſanguinis effuſio ſequitur, aut mors, mortalis ſit, non tamen eſt talis in illo genere homicidij, aut effuſionis ſanguinis. Sed huiuſmodi ſanguinis effuſio, aut homicidium quidem, in loco perpetratum ſacro, inducere non valet iſtius pollutionem niſi ex actione mortaliter peccaminoſa in ratione percuſſionis, cauſatiuæ effuſionis præfatæ, aut homicidij, & ex actione iniurioſa, vti ſuprà dictum eſt.

Ergo ſanguinis effuſio, aut mors ex repræſentationibus profanis, & turpibus, aut alia ex cauſa aliàs mortali ſequuta, locum non polluet ſacrum.

DVBIVM VII.

An per effuſionem ſanguinis, ex naribus, vel auricula propter non leuem percuſſionem in ratione iniuriæ, & peccati mortalis, leuem tamen in ratione percuſſionis, in loco ſacro factam, pollutus iſte cenſeatur?

BREVIARIVM.

Pollutio loci ſacri.

Per effuſionem ſanguinis in magna quantitate de naribus, auricula, aut ore, etiam mortalem in ratione offenſo, pugno, alapa, & ſimilibus, non ita grauem in ratione percuſſionis, locus non polluitur ſacer. n.1.

Verum tenet etiamſi percuſſus maior ſit quatuordecim annorum. n.3.

Si tamen grauis ſit, adhuc in dictis partibus, percuſſio, quà talis, effuſio ſanguinis polluet locum in quo facta fuerit. n.2.

CONCLVSIO.

1 PEr ſanguinis effuſionem, etiam grauem, ſeu lethiferam in ratione offenſæ, & in magna quantitate, quæ de naribus proflueret, aut auricula, vel ore, pugno, v.gr. alapa, aut ſimilibus non ita grauibus in ratione percuſſionis, locum ſacrum, ſi contigerit in eo fieri, polluere nullatenus cenſebitur.

Ita docent Emmanuel Sa, *verbo Eccleſia, nu.* 13. *verſic. Primo, in fine.* Ibi. Nec ſecundùm quoſdam (ſcilicet polluitur Eccleſia) ſi quis alteri nares percutiat, vnde multus ſanguis effluat. Paſqualigus, *de Sacrific. q.*560. cum Dicaſtillo, *de Sacrament. tr.* 5. *diſput.*4. *dub.*7. *num.*117. & Paſſerino, *de Pollutione Eccleſ. diſput.* 6. *cap.* 6. *num* 4. Antoninus Diana, *part.*6. *Reſolutionum Moralium, tract.* 6. *reſolut.* 14. *verba Philiberti Marchini, de Sacramento Ordinis, tract.* 3. *part.* 3. *cap.* 11. *num.* 8. ſic recenſens, & ſequens. Tertiò excipitur effuſio ſanguinis etiam lethifera, ſeu grauis, & in magna quantitate, quæ de naſo proflueret, pugno, alapa, & ſimilibus. Et addit ipſe Diana, quem ſequitur Auſonius Noctinot, *in illius Compendio, verbo Pollutio Eccleſia num.* 2. Eſt ergo hæc ſententia abſolutè tenenda: & non quoad pueros tantùm rixantes in Eccleſia. Docent etiam concluſionem Hermann. Buſembaum, *in Medulla Theologiæ, lib.*6. *tract.*3. *cap.*3. *dub.*4. *de Euchariſtia, verſic. II.* Per mortaliter. Caſtrus Palaus, *part.*2. *tract.* 11. *de Reuerentia locis ſacris debita, & eorum immunitate, diſputat.* 1. *punct.* 1. *num.* 1. cum Fagundez, *de Præceptis Eccleſiæ, part.* 2. *lib.*4. *cap.*4. *num.* 18. Pax Iordanus, *volum.* 1. *de Re ſacra, lib.* 5. *tit.* 12. *num.* 51. cum Vgolino, *de Officio Epiſcopi, cap.* 29. § 2. *ad finem*, & Iacobo de Graffis, *in Deciſionibus aureis, part.* 2 *lib.* 2. *cap.* 15. *num.* 17. *in princ.* Quem etiam *eodem libro, cap* 48. *num.* 25. Victoriam, *de Euchariſtia, quæſt.* 99. dictum Fagundez, *præcepto* 1. *lib.* 3. *cap.* 14. *num.* 7. & Finellium, *caſ.* 5. *Summ.* 2. *num.* 5. recenſet, ac ſequitur Thomas Delbene, *de Immunitate Eccleſiaſtica, parte* 1. *cap.* 2. *ſect.* 2. *num.* 48. Leander denique, *parte* 5. *tract.* 5. § 2. *quæſt.* 17. cum præfato Marchino, *cap.* 10. *num.* 8. & Gregorio Sayro, *in Theſauro, lib* 5. *cap.* 16. *num.* 2. *in fine.*

Et ratio omnium iſtorum Doctorum, pro ſua, & noſtra concluſione eſt. Quia licet percuſſio narium, auriculæ, vel oris, ſeu dentium, grauis ſit in ratione peccati mortalis, & iniuriæ; leuis tamen cenſetur in ratione percuſſionis, modo recenſito facta, pugno, vel alapa &c. cùm facilè ex auricula, & naribus, ac ore magna ſanguinis copia effluat. Si tamen grauis eſſet percuſſio, etiam in qualibet iſtarum parte, in ratione percuſſionis, ſecus dicendum eſſet, vt benè Pax Iordanus docet, ob contrariam rationem. Omne enim neceſſarium ad inducendam loco ſacro pollutionem, in tali reperiretur caſu. Percuſſio ſcilicet grauis, tam ratione percuſſionis, quàm ratione peccati, & iniuriæ, cum effuſione copioſa ſanguinis, & in loco ſacro. 2

Vndè ſi non ita grauis ſit percuſſio in ratione percuſſionis, minùs arridet ſententia Auguſtini Barboſæ, *de Poteſtate Epiſcopi, parte* 2. *allegat.* 28. *num.* 36. aſſerentis, pollui Eccleſiam effuſione ſanguinis de Naſo ex perſona maiori quatuordecim annorum, violenter percuſſa: quod etiam docuerant Ægidius Coninx, *parte* 3. *quæſt.* 83. *artic.* 3. *dub.* 1. *prope finem*, & Syluius, 3. *parte, quæſt.* 3. *artic.* 3. §. *Quæritur*, à Delbene, & Diana recenſiti. Ducor, quia licet in ratione offenſæ, & iniuriæ, grauior ſit percuſſio facta maiori quatuordecim annorum, quàm minori; in ratione tamen percuſſionis, non eſt grauior in maiori, quàm in minori quatuordecim annorum, ſi æqualiter vterque lædatur. Ergo effuſio ſanguinis ex naſo, quæ in minori non ſufficeret ad inducendam pollutionem loco ſacro, ſi in eo fieret, ſufficere nec poterit in maiori. Quando, videlicet, maior quatuordecim annorum, maiorem, ſeu grauiorem non pateretur percuſſionem, quà talem, quàm minor fuiſſet paſſus. Quocirca Paſqualigus, *vbi ſuprà, ſic num.*4. infert. 3

Ex dictis colligitur, quod etiamſi ex leui vulnere fluat talis copia ſanguinis, quæ ſufficiat, vt dicatur effuſus, & vulnus ſit graue in ratione iniuriæ, neque adhuc polluetur Eccleſia. Ratio eſt. Quia vt dictum eſt in ſuperioribus, leue vulnus, etiam cum copia ſanguinis, non polluit Eccleſiam. Quod autem accedat grauitas ratione iniuriæ, nihil confert ad cauſam pollutiuam Eccleſiæ, nam non auget in eodem genere, ſeu in ratione cauſæ pollutiuæ, ſed in alio genere, nempè iniuriæ, & offenſionis moralis. Hactenus P. Zacharias Paſqualigus, *dicta q.*560. & *q.*562. latè idem proſequitur.

DVBIVM VIII.

An per effuſionem ſanguinis ex vulnere in loco ſacro facto ſe defendendo cum moderamine inculpatæ tutelæ, pollutus ille cenſeatur?

BREVIARIVM.

Irregularitas.

Qui ſe defendendo cum moderamine inculpatæ tutelæ,

tela aut mutilat, aut occidit alium, irregularitatem non contrahit, n. 3. 4.

Pollutio loci ſacri.

Non inducitur pollutio loco ſacro per magnā ſanguinis effuſionem, nec per homicidium cauſatum ab eo, qui ſe defendit cum moderamine inculpatæ tutelæ. n. 1.

Vis.

Vim vi repellere, omnia Iura permittunt. n. 4.

CONCLVSIO.

1 POllutus non cenſetur locus ſacer, in quo quis cum moderamine inculpatæ tutelæ, ſe defendēdo, aggreſſorem vulneret, etiamſi magnam iſtc ſanguinis effundat quantitatem ex vulnere ei illato.

Ita docent Iacobus Gordonus, *in Theologia Morali tom. 2. lib. 6. q. 9. cap. 4. n.* 12. & Ioannes Machadus, *en el Perfecto Confeſſor, tom. 1. l. 2. p. 3. tr. 4. documento 4. n. 3.* & docere omnes debent, qui docent per homicidium, ad ſui defenſionem, cum moderamine inculpatæ tutelæ factum, loco ſacro pollutionem non induci. De quorum numero ſunt plures, quos *Diſquiſitione præcedenti, dub.* 11. *allegaui.* Quia omnes rationes ob quas non inducitur pollutio loco ſacro, ratione homicidij in eo, ad ſui defenſionem patrati, ſi cum præfato inculpatæ tutelæ moderamine fiat, militant & in ſanguinis effuſione ad ſui defenſionem, cum ſimili moderamine facta. Ergo qui ſentiūt, per tale homicidiū, non pollui locū ſacrū, ſentire debēt nec pollui per talem ſanguinis effuſionē.

2 Antecedens, inductione patet. In primis enim effuſio illa, non eſt propriè voluntaria: cùm primò, & per ſe illa non intendatur, ſed eſt propria defenſio naturalis; ſecundariò autem, & per accidens intenditur tanquam medium omninò neceſſarium, ad propriam ordinatum defenſionē. Ergo per accidens contingit illa ſanguinis effuſio. Ergo neutiquam per illam locus polluitur ſacer. Si enim homicidium caſuale, & per accidens ſequutum, pollutionem non inducit, vti *dicto dub.* 11. *Diſquiſit. præcedentis* ſatis probatum reliquimus, quare effuſio ſanguinis caſualis, & per accidēs ſequuta, illam inducere quibit?

3 Secundò. Templum ſpirituale, id eſt Sacerdos, pollutus, ſeu irregularis non eſt, per effuſionem ſanguinis, aut mutilationē quidem membrorum ad ſui defenſionem, cum moderamine inculpatæ tutelæ factam, ita definiente Clemente Papa V. *in Clementina vnica de Homicidio*, in Concilio Generali Vniuerſi. Videlicet. Si furioſus, aut infans, ſeu dormiēs, hominem mutilet, vel occidat, nullam ex hoc irregularitatem incurrit. Et idem de illo cenſemus, qui mortem aliter vitare non valens, ſuum occidit, vel mutilat invaſorem. Hactenus ibi. Ergo neque materiale Templum, aliuſve locus ſacer, pollutus cenſeri debet per ſimilem ſanguinis effuſionem.

4 Tertiò tandem. Nulla actio pollutionem loco induit ſacro, quæ iniurioſa, & mortalis non ſit, vti non ſemel vidimus. Sed actio ad propriam defenſionem cum moderamine inculpatæ tutelæ facta, non eſt iniurioſa, neque mortalis. Ergo minimè, valet loco ſacro inducere pollutionem. Minor patet ex Clementina, *numero præcedenti* ad amuſſim reddita, ibi: qui mortem aliter vitare non valens. Vbi innuit Clemens Papa, ius ad propriam vitam conſeruandam, quiſque habere, etiam cum mutilatione, & morte inuaſoris. Et clariùs, ex *cap. ſignificaſti*, 18. *eod. tit. de Homicidio*, ibi: *quamuis vim vi repellere omnes Leges, & omnia Iura permittant.* Et ex *cap. Dilecto, el* 6. *de ſententia excommunicationis, l.* 6. ibi: *Præterea, cùm omnes Leges, omniaque Iura vim vi repellere, cunctiſque ſe defenſare permittant.* Ex L. etiam, *Vt vim vi, ff. de Iuſtitia, & Iure.* Patet etiam ex eo, quod qui ſuo iure vtitur, nec peccat, nec alteri facit iniuriam.

DVBIVM IX.

An effuſio ſanguinis hominis mortui in loco ſacro ab inimico cauſata, per vulnus illi illatum locum illum polluat?

BREVIARIVM.

Analoga.

Verba analoga, pro principaliori analogato ſumuntur in odioſis, & pœnalibus, n. 2.

Homo.

Vox Homo, vniuocè pro homine ſumitur viuo; analogicè, pro mortuo. n. 2.

Homo per mortem deſinit eſſe homo. n. 2.

Odioſa.

Extendi non debent odioſa, & pœnalia ad impropriam, & latam ſignificationem, ſed ad propriam; & rigoroſam arctari. n. 2.

Pœna.

Inſligi poteſt pro minori culpa, quæ pro maiori non inſligatur. n. 4.

Pollutio loci ſacri.

Non inducitur pollutio loco ſacro, per effuſionem ſanguinis defuncti, ab inimico cauſata per vulnus illi in Eccleſia illatum n. 1.

Cauſa vnica pollutionem loco ſacro inducens, eſt Eccleſia lex, non maior culpæ grauitas, n. 4.

Punitio.

Grauiùs punitur vulnus cadaueri illatum quàm viuenti n. 3.

CONCLVSIO.

LOcus ſacer minimè pollutus cenſetur, per effuſionem ſanguinis ab inimico cauſatam in illo, per vulnus cadaueri illatum. 1

Ita docent Antonin. Diana, *p. 6. tr. 6. reſ.* 25. Auſonius Noctinot in ipſius Dianæ *Compend. verbo Pollutio Eccleſiæ, n.* 2. Leander à Sanctiſſ. Sacramento, *p. 5. tr. 5. §. 2. q.* 18. Pax Iordanus, *vol. 1. de Re ſacra l. 5. tit. 12. n.* 53. cum Gregorio Sayro, *in Theſaur, l. 5. cap. 16. n.* 7. Thomas Delbene, *de Immunitate Eccl. part. 1. c. 2. dub. 2. ſect. 2. n.* 49. cum Henr. *lib. 9. c. 27. n.* 5. & Stephano Fagund. *de Præceptis Eccleſ. præcepto 1. lib. 3. cap. 14. n. 14. &* 15. Paſqual. *de Sacrificio, tom. 1. q.* 554. cum Bordono, *in conſil. Regul. tom. reſol. 89. n.* 17. Squillan. *de oblig. Cleric. part. 5. n.* 88. Franc. de Lugo, *lib. 5. de Sacrament. cap. 6. q. 8. n.* 54. Caſtilent, *in Theolog. Moral. verbo Conſecratio Eccleſiæ, difficult. 3. verſ. Dico* 2. & Paſſerino, *de Pollut. Eccleſ. diſp. 6. cap. 7. n.* 4.

Ratio præcipua concluſionis eſt: quia per mortē deſinit eſſe homo: & ſic cadaueris ſanguis verè, & propriè ac rigoroſè humanus non eſt, ſed impropriè loquendo, vti benè Auguſt. docet Barboſa, *de Poteſt. Epiſcop. 2. alleg. 28. n. 31. in fin.* & Noctinot, *vbi proximè*, dicens: Homo mortuus, non eſt homo vniuocè, ſed analogicè, & minùs principaliter. Homo enim mortuus, non eſt amplius homo, *l. ſi homo mortuus, ff. de verb. oblig. & l. Seruo manumiſſo, ff. de Condit. indebiti, & l. Falſus, C. de Furtis*, apud Paſqual. *n.* 3. Ergo per effuſionem ſanguinis hominis mortui, in loco cauſatam ſacro per vulnus illi illatū, ipſe non polluetur locus. Patet conſequentia: quia Iura pollutionem loco ſacro indicentia, pœnalia ſunt, & odioſa 2

odioſa. Vnde extendi non debent ad impropriam, & latam ſignificationem, ſed benè ad propriam, & rigoroſam arctari. Ita vt verba analoga, ſumantur pro principaliori analogato. Noctinot citatus. Sed Iura loco pollutionem inducentia ſacro, ob ſanguinis effuſionem, de ſanguine verè, propriè, & rigoroſè humano loquuntur: Ergo nec debent, nec poſſunt quidem ad effuſionem ſanguinis impropriè humani, cadaueris ſcilicet extendi. Ac per conſequens, per illius effuſionem in qualibet quantitate, per vulnera ab inimico, cadaueri in loco illata ſacro, iſte neutiquam pollutus cenſebitur.

3 Nec valet dicere cum Vgolino, *de Officio Epiſcopi, cap. 29. § 2. ad finem*, Bacconio, *in 4. diſtinct. 10. quæſt. 2. art. 3.* Durando, *in Rationali diuinorum Officiorum, lib. 1. cap. 6. n. 41. in fine*, cum Sa, *in Summa, verbo Eccleſia, num. 13.* & aliis oppoſitæ ſententiæ Authoribus, quos ſuppreſſis nominibus recenſent Pax Iordanus, & Delbene, *locis paulò ante citatis*, ſanguinem cadaueris, ſeu hominis mortui, impiè, ac crudeliter effundi magis, quàm viuentis: & hac de causâ dirum appellat Eccleſia, in hymno de Paſſione Dominica, Lanceæ mucronem; Crucem autem, & Clauos, dulces proclamat. Quod & ex eo fieri manifeſtū videtur, quia longè ſeueriùs puniuntur vulnera cadaueri, quàm viuenti homini illata.

4 Non inquam valet. Quia culpæ grauitas, non eſt pollutionis Eccleſiæ, aut alterius loci ſacri cauſa, aliàs enim Blaſphemia, aut odium Dei, quæ grauiſſima peccata ſunt, Eccleſiam pollucrent in ea patrata, quod dici nequit: ſed cauſa vnica hanc inducens pollutionis pœnam, eſt Eccleſiæ lex, quæ benè valet pro minori culpâ hanc imponere pœnam, & pro grauiori illam non iniungere. Parum ergo, ad inducendam loco ſacro pollutionem proderit, quod grauiùs peccatum ſit vulnus homini mortuo, quàm viuenti illatum.

DVBIVM X.

An pollutus cenſeatur locus ſacer per ſanguinem ſponte ſua è vulneribus occiſi præſente occiſore, exeuntem?

BREVIARIVM.

Pollutio loci ſacri.

Per effuſionem ſanguinis è vulneribus occiſi, ad occiſoris præſentiam factam in loco ſacro, iſte non polluitur. n. 2. 3.

Sanguis.

Cadaueris humani ſanguis, non eſt propriè humanus, ſed impropriè, & analogicè. n. 2.

Sæpè ſolet ad præſentiam occiſoris, è vulneribus occiſi copioſè effluere, qui ad aliorum non effluxerat præſentiam. n. 1.

1 PRiùs quàm Concluſionem ſtatuam, ſuppono, contingere ſolere, quod ad præſentiam occiſoris ſæpè è vulneribus occiſi copioſè ſanguis effluat, qui ad aliorum non effluxerat præſentiam: per quod videtur deſignari, ſeu indicari illum fuiſſe occiſorem. Ita tradunt Doctores apud Proſperum Farinacium, *de Indiciis & tortura, quæſt. 52. n. 154. & ſeqq.* & Auguſtinum Barboſam, *de Poteſtate Epiſcopi, part. 2. allegat. 28. n. 32.* ſexdecim grauiſſimos recenſentem, de quorum numero ſunt Martinus Delrius, *Diſquiſitionum Magicarum, lib. 1. c. 3. quæſt. 4. pag. 12. & lib. 5. ſect. 4. n. 20. pag. 680.* & Ioſeph Maſcardus, *de Probationibus concl. 867. n. 24. aut 74.* quos recenſitos ſequuntur ipſe Barboſa, & Pax Iordanus, *vol. 1. de Re ſacra, lib. 5. tit. 12. n. 56.* Quo ſuppoſito, ſit.

CONCLVSIO.

PEr effuſionem ſanguinis è vulneribus cadaueris ad occiſoris præſentiam in loco ſacro factam, pollutus iſte non cenſetur. Ita Iordanus, & Paſqualigus, *de Sacrific. q. 554. n. 6.* 2

Dupliciter probatur iſta concluſio. *Primò*, ex dictis dubio præcedenti. Quia ſanguis ille ex vulneribus hominis mortui non eſt propriè ſanguis humanus, ſed impropriè. Ergo per illius effuſionem, in loco ſacro contingentem, iſte non polluetur. Quia Iura ei pollutionem inducentia per ſanguinis effuſionem, ſolùm loquuntur de effuſione ſanguinis propriè humani.

Secundò. Quia actio inducens, ſeu cauſans loco ſacro pollutionem, debet eſſe libera, & iniurioſa, vti ſæpè in præcedentibus dictum reliquimus. Sed in illa ſanguinis effuſione ad præſentiam occiſoris omnis libertas, & iniuria ceſſat vti ex ſe patet. Ergo per illam neutiquam dici poteſt, quod pollutus ſit, aut cenſeatur locus ſacer in quo effluere contigerit. 3

DVBIVM XI.

An pollutus cenſeri debeat locus ſacer, in quo graue vulnus fuit alicui illatum, ſi ſanguis non ibi, ſed extra è vulnere fluxerit?

BREVIARIVM.

Pollutio loci ſacri.

Non inducitur loco in quo vulnus fuit illatum, ſi ſanguis extra illum, fluat attento Iure; ſecus attentâ plurium Doctorum ſententiâ n. 1. & ſeqq.

Homicidium locum non polluit ſacrum, ſi cauſa mortis in eo data eſt, & mors extra illum ſequatur. n. 2.

CONCLVSIO.

PRincipiis intrinſecis inſpectis, Iuribus ſcilicet pollutionem inducentibus loco ſacro, ob ſanguinis effuſionem, pollutus ille cenſeri non debet in quo vulnus fuit inflictum, ſi in eo non fiat ſanguinis emiſſio, ſed extra; ſecus dicendum attentis extrinſecis principiis, authoritate ſcilicet plurium Doctorum, pollui illum aſſerentium. 1

Prima concluſionis pars probatur. Quia Iura pollutionem inducentia loco ſacro, ob ſanguinis effuſionem, de ſanguinis intra Eccleſiam effuſione loquuntur, vti benè obſeruant Aug. Barboſa, *de Poteſtate Epiſcopi, part. 2. allegat. 28. n. 24.* & Antonin. Diana, *part. 6. Reſolutionum Moral. tract. 6. reſolut. 47.* Ergo pollutio vt pœna, non eſt extendenda ad effuſionem ſanguinis extra Eccleſiam, etiamſi in ea vulnus fuerit inflictum, Iuribus illam inducentibus attentis. Patet conſequentia: quia pœnæ, & odia vltra propriam, & rigoroſam verborum ſignificationē extendi non debent, ſed ad illā arctari,

restringi,

...o, & pœ... re ſtringi ...ns non ...ndi.

reſtringi. Ita decernitur *in cap. Odia, el 15. de Regulis Iuris, in 6.* & docent Ferdinand. Caſtrus Palaus, *part. 1. ſuorum operum Moralium, tract. 3. diſputat. 5. punct. 3. §. 3. num. 7. & 8.* Lezana, *in Summa QQ. Regular. tom. 2. part. 4. verbo Leges Regularium, n. 33.* Marcus Vidal. *in Area vitali, tit. de Monialibus, inquiſitione 2. num. 106.* Abbas Tamburinus, *de Iure Abbatum tomo 1. diſput. 17. quæſtio 6. num. 3. ex dicto cap. Odia, & ex cap. Sanè de Priuilegiis*, in quo licet de priuilegiis decernat Alexander Papa Tertius: Temerarium eſt, & indignum, aliquem ſibi ſua authoritate præſumere, quòd Romana Eccleſia, alicui (certa ratione inſpecta) ſingularibus voluit beneficiis indulgere: ſic illũ præfatus interpretatur Aſcanius, *in capite Sanè, de Priuilegiis* dicitur, priuilegia eſſe reſtringenda, quod intelligitur maximè de priuilegiis odioſis. Neque poſſent Abbates, vt huiuſmodi priuilegia pœnalia, & odioſa, in quibus pœnæ ſtatutæ ſunt, in ſuis conuentibus, vel Congregationibus obſeruentur, efficere, per ſolam priuilegiorum communicationem, abſque ſpeciali Sedis Apoſtolicæ conceſſione. Hæc Tamburinus, poſtquam Regulam illam generalem tradit, quia odia reſtringi, fauores conuenit ampliari.

...ilegia ...æ conti... ...a, quoad, ...non ex... ...antur ...commu... ...tionem ...

2 Et confirmatur à ſimili de Homicidio, quòd non polluit locum ſacrum, ſi cauſa mortis data in eo eſt, & mors extra illum ſequatur: cum in hoc caſu dici non debeat, homicidium in loco contingere ſacro. Ad hoc enim duo, quoad præſens, requiruntur, iuxta dicta *diſquiſit. 1. dub. 9. & 14.* & iuxta tradita à Ioanne Præpoſito, *in 3. partem D. Th. quæſt. 83. artic. 3. dub. 2. num. 132.* apud Dianam, *vbi proximè* vnum, quod cauſa mortis data in loco ſacro ſit; alterum, quod mors in eo ſequatur. Ergo ſimiliter; ad pollutionem loci ſacri in cauſa ſanguinis, vtrumque requiritur; & quod vulnus in eo infligatur, & quod in ipſomet ex vulnere ſanguis effluat.

...mentum ...ili, effi...

Quæ certè probatio, validiſſima eſt in Iure. Argumentum ſcilicet à ſimili, ad ſimile. Auguſtinus Barboſa, tract. locorum communium argumentorum Iuris, *loc. 101.* cum Euerardo, *in Topicis legalibus, loco 10.* Petro Andrea Gambara, *in Dialectica legali, lib. 2. in loco à Simili.* Petro Henriquez *conſil. 14. n. 6.* Deciano, *conſ. 31. n. 47. vol. 1.* Et licet hæc doctrina, non ſolùm ampliationes aliquas habeat, ſed etiam limitationes, ratione quarum infirmetur, & coerceatur huius argumenti vis, vti videre licet apud dictum Barboſam, & alios, hoc non procedit, quando in vtroque ſimili eadem adeſt ratio, vti idem Doctor *n. 3.* docet, cum Oſaſch. Pedemont. *deciſ. 68. n. 9.* Maſcardo, *de Probationibus, concl. 1253. n. 5.* Menochio *de Arbitrariis, caſu 84. n. 8. & 9.* & Farinacio, *in Fragmento criminali, part. 1. litt. E. n. 199.* Neque procedit, quando in vtroque & ſimilis, eadem Iuris diſpoſitio. Idem Barboſa, *n. 4.* cum Baldo, *conſil. 188. in fine, verſ. Non obſtat argumentum, lib. 1.* quem refert Cardinalis Tuſchus, *tomo 1. Practicarum concluſ. litt. A. concl. 507. n. 30.* Quod eadem, immò maior ratio ſit in eo, quod polluatur locus ſacer per mortem in eo cauſatam, & extra illum paſſam, quam in effuſione ſanguinis, ſimiliter in Eccleſia cauſata, & extra illam facta, negari non poteſt, cum maior iniuria irrogetur, tam patienti, quàm ipſi Eccleſiæ per cauſam homicidij, quàm effuſionis in ea datam. Nec negari quidem poteſt, quod eadem de vtraque cauſâ, ſit Iuris diſpoſitio, *in capite Propoſuiſti, el 4. de Conſecratione Eccleſiæ*, cuius recenſui textum *in Diſquiſit. 1.* huius tractatus, *n. 3.* Ratio autem Quare validum ſit, & efficax argumentum à ſimili, ad ſimile, eſt quia de ſimilibus idem eſt iudicium. Barboſa, *n. 2.* ex *l. Non poſſunt, & l. ſeq. ff. de legibus, §. Rectè Inſt. Mandati.* Albertino, *tract. de Hæreticis, quæſt. 24.* & Farinacio, *vbi proximè, n. 188.*

...ſimilibus, ...m eſt in... ...um.

Secunda pars concluſionis ſuadetur authoritate Doctorum, plurimorum admodum, & grauiſſimorum, aſſerentium, quod ſi quis accepto in loco ſacro graui vulnere, non illo loco ex eo, ſed extra, copioſè ſanguinem effundat, pollutus cenſeatur locus ſacer, in quo vulnus accepit. 3

De quorum numero ſunt Gloſſa, *in cap. ſi Eccleſiam pollui, verbo Sanguinis, vnico de Conſecratione Eccleſiæ, lib 6.* & Gloſſa marginalis *ibidem*, vbi ita in idem fatur. Vode dicit Bartholus, *l. libellorum, ff. de Accuſationibus*, quod locus percuſſionis, non mortis, eſt attendendus. Emmanuel Sa, *verbo Eccleſia, n. 13. verſ. Primo, effuſione Sanguinis*, ibi: ſufficit verò ibi eſſe inflictum vulnus, etiamſi ſanguis extra Eccleſiam effluat. Azorius, *part. 2. lib. 9. cap. 5. q. 1. verſ. Secundò polluitur.* Suarez *tomo 3. in 3. partem D. Th. quæſt. 83. artic. 3. ſect. 4. verſ. Secundo violatur.* Aſcanius Tamburinus, *de Iure Abbatum, tomo 1. diſputat. 23. quæſtio 11. n. 1. verſic. Primus caſus eſt.* Pax. Iordanus, *volum. 1. de Re ſacr, à lib. 5. tit. 12. n. 18.* Samuellius, *in Praxi de Sepulturis, tract. 2. diſput. 1. controu. 8. concluſ. 4.* Thom. Delbene, *de Immunitate Eccleſiaſtica, part. 1. cap. 2. dub. 2. ſect. 2. num. 50.* cum Victoria, *in Summa de Euchariſtia, quæſt. 99.* Nauarro *in Manuali, cap. 27. n. 256.* Reginaldo *in Praxi, to. 2. lib. 29. n. 18.* Toleto, *in Summa, lib. 5. cap. 8.* Lugo, *de Sacramento Euchariſtiæ, diſput. 20. ſect. 2.* Gregorio Sayro, *in Theſauro, lib. 5 cap. 16. n. 5. & 8.* Auila, *de Cenſuris, part. 5. diſput. 7. dub. 1. concluſ. 2.* Vuigers, *de Sacramentis, in 3. part. D. Th. quæſt. 83. dub. 15. n. 68.* Paulo Layman. *lib. 5. tract. 5. cap. 5. n. 8.* Marchino, *de Sacramento Ordinis, tract. 3. part. 3. cap. 10. n. 7.* & Fagundez, *in Præcepta Eccleſiæ, Præcepto 1. lib. 3. cap. 14. n. 16.* Iacobus de Graſſis, *in Deciſionib. aureis, part. 1. lib. 2. cap. 48. de Sacrilegij ſpeciebus, n. 23.* ibi: quod ſecus eſſet, ſi vulnus acciperetur in Eccleſia, quamuis percuſſus antè egrederetur, quàm ſanguinem in illa infunderet, *ff. Ad Legem Aquiliam, l. Huic ſcriptura.* Antoninus Diana, *part. 6. tract. 6. reſolut. 47. in fine.* Noctinot. *in illius Compendio, verbo Pollutio Eccleſiæ num 2.* Iacobus Cordon, *in Theologia Morali, tomo 2. lib. 6. q. 9. cap. 4. verſ. At quid*, ſi bene ibi expendatur: Tertiò polluitur Eccleſia, quando intra eam infligitur graue vulnus, licet ibi effundatur ſanguis. Ly enim *licet*, eſt coniunctio aduerſatiua: & idem ſignificat, quod *quamuis*, vulgo *annque*; aduerſatiua autem coniunctio, locum non habet, quando effuſio eodem in loco, quo vulnus fit. Supponit Gordoni propoſitio ſanguinis effuſionem extra Eccleſiam factam. Quare omiſſio negatiuæ dictionis *non*, vel fuit ab Authore intenta, ob rationem à nobis modò tactam; vel Typographi incuria, in prædicta illius reperitur propoſitione. Vtrumque nobis, pro hac fauet ſententia, & ſecunda concluſionis parte.

Licet, *coniunctio, eſt aduerſatiua: & idem importat quod* quamuis.

Ratio autem, qua hæc fulcitur ſententia eſt. Quia de eſſentia pollutionis loci ſacri, non eſt, quod in eo ſanguis effundatur; ſed ſatis eſt, quòd in eo fuerit facta percuſſio, & talis, vt de per ſe ſit ſanguinis effuſiua: & ſi ſanguinis effuſio non contingit in eo, ſed extra per accidens contingit non per ſe: eum percuſſio grauis fuerit, & ſufficiens ad effuſionem, in loco ipſo exequendam. Plura pro vtraque concluſionis noſtræ parte adducit Paſqualigus, *de Sacrific. tom. 1. q. 565.*

DVBIVM XII.

An polluatur locus ſacer ex graui percuſſione iniurioſâ, & mortali, etiamſi ſanguis non cadat in terram?

BREVIARIVM.

Pollutio loci ſacri.

Inducitur per effuſionem ſanguinis ex vulneri iniurioſo, etiamſi ille non cadat in terram ſed in vaſe recipiatur. n. 1.

CONCLVSIO.

1 SI ſanguis effluat ex vulnere iniurioſo in loco ſacro, etiamſi in terram non cadat, ſed recipiatur in vaſe, ſcutella, aut in alia qualibet re, pollutus ille cenſendus eſt.

Ita docent Gloſſa *in cap. Si Eccleſiam pollui, verbo Sanguinis, vnico de conſecratione Eccleſiæ lib. 6.* ibi: vel cum ſanguinem colligit in ſcutella. Iacobus de Graſſis, *in Deciſionib. aureis, part. 1. lib. 2. cap.* 48. *n.* 23. ibi: vel ſi recipiatur in aliquo vaſe. Aſcanius Tamburinus, *de Iure Abbatum, tomo 1. diſputat. 23. quæſit. 11. num. 1. verſic. Nec preterea,* eiſdem ferè verbis. Iacobus Gordonus *tom. 2. Theologiæ Moral. lib. 6. quæſt. 9. cap. 4. num. 12. verſic. At quid,* ibi: Item, ſiue attingat pauimentum, ſiue non. Pax Iordanus, *volum. 1. de Re ſacra, lib. 5. tit. 12. num.* 18. cum Nauarro, *in Manuali, cap. 27. n.* 256. Toleto, *in Summa, lib. 5. cap. 8. n. 11.* Angelo, *verbo Conſecratio Eccleſiæ,* §. 5. Sylueſtro, *eod. verbo, quæſt. 5.* Vgolino, *de Officio Epiſcopi, cap. 29. §. 1. n. 1. verſ. 3.* & cum Aloyſio Riccio, *in Praxi reſolut.* 258. Paſqualigus *de ſacrific. q. 565.* n. 10.

2 Ratio concluſionis eſt. Quia ex eo quod colligatur ſanguis in vaſe, aut in qualibet alia re, non minuitur iniuriâ loco ſacro, & perſonæ percuſſæ irrogatâ, nec impeditur naturalis ſanguinis effuſio, nec tandem ratio legis pollutionem indicentis euitatur. Ergo ſi ex vulnere in loco ſacro inflicto, ſanguis copioſè effluat, locus polluitur ille, eſto in vaſe, ſcutella, aut in qualibet re ille ſuſcipiatur.

DVBIVM XIII.

An locus polluatur ſacer ſi ſententia ſanguinis in eo lata extra illum executioni mandetur.

BREVIARIVM.

Pollutio loci ſacri.

Non inducitur per ſententiam in eo latam dum modo extra illum executioni mandetur. n. 1.

CONCLVSIO.

1 POllutus non cenſetur locus ſacer ſi Iudex intra illum ſententiam ſanguinis ferat, aut mortis quidem, ſi extra eum executioni tradatur.

Ita docet Leander à Sanctiſſimo Sacramento, *part. 5. tract. 5. diſput. 1. §. 2. quæſt. 24.* cum Nauarro, *in Manuali, cap. 27. n. 256. verſ. Dixi naturalis,* & Alterio, *de Interdicto, diſput. 3. cap. 1. colum. 3. quæſito 2.* Pater Antoninus Diana, *part. 6. Reſolutionum Moralium, tract. 6. reſolut. 26.* pro concluſione, ſic arguit. Pollutio Eccleſiæ eſt pœna. Ergo reſtringenda erit. Cum igitur in noſtro caſu, in Eccleſia non fuerit ſanguinis effuſio, neque mors in ea contigerit, reuera homicidium non committitur in Eccleſia. Ergo quod non remaneat polluta dicendum eſt. Et in his caſibus fauere Eccleſiis debemus, vt potiùs non ſint pollutæ, quàm pollutæ. Hactenus Diana, ad probandum Eccleſiam, in qua quidam cum ſacculis arenæ ita acriter fuit concuſſus, vt poſt tres dies extra illam mortuus ſit, non remanſiſſe pollutam. *Pro concluſione arguit,* dixi. Quia idem argumentum facere poſſumus ad illam firmandam, ob ſimilitudinem vtriuſque caſus, in hoc quod cauſæ fuerunt datæ in Eccleſia, & effectus extra illam.

Faciunt etiam pro concluſione, quæ diximus *diſquiſit. 1. dub. 13. & in præſenti dub. 11.*

DVBIVM XIV.

An per effuſionem ſanguinis Martyris in loco ſacro factam pollutus iſte cenſeatur?

BREVIARIVM.

Pollutio loci ſacri.

Per ſanguinem Martyris polluitur Eccleſia. n. 1.

CONCLVSIO.

LOcus ſacer pollutus cenſetur per effuſionem 1
ſanguinis in eo factam, è vulneribus corpori Martyris inflictis in ipſo loco.

Hanc tenent ſententiam Gloſſa *in cap. ſi Eccleſiam pollui, verbo Sanguinis, vnico de Conſecratione Eccleſiæ, lib. 6.* D. Antoninus *in Summa, part. 3. tit. 12. cap. 6. §. 4.* Auguſtinus Barboſa, *de Poteſtate Epiſcopi, part. 2. allegat. 28. num. 29.* Pax Iordanus, *volum. 1. de Re ſacra lib. 5. tit. 12, n. 8. pag. mihi* 402. & Leander à Sanctiſſimo Sacramento, *part. 5. tract. 5. diſput. 1. §. 1. quæſt. 4.*

Sic ſe, & noſtram concluſionem explicat Gloſſa præfata. In contrarium videtur, cum Eccleſia ſanctificata, non ſit polluta. Sed hoc verum eſt, ex ſanguinis effuſi paſſione; ſed ex ipſius effuſi actione, benè polluitur, iuxta illud: Actio diſplicuit, paſſio grata fuit. Vnde primum teneas. Hæc Gloſſa, quæ dictum, *Actio diſplicuit, &c.* à Seneca ſumpſit, *lib. 3. declamat.*

Eandem explicationem dedit Pax Iordanus dicens. Quamuis itaque ex ſanguinis effuſi paſſione, Eccleſia cenſeatur potius ſanctificata, quàm polluta, propter actionem nihilominus inducitur pollutio, & violatio.

Probatur concluſio ratione à prædicta Gloſſa 2
adducta. Quia ſcilicet Iura indiſtinctè loquuntur de iniurioſa effuſione humani ſanguinis in loco ſacro. Et quia ſceleratius eſt iuſtum, & ſanctum vulnerari, quàm iniuſtum, & nequam.

DVBIVM XV.

An per ſanguinis effuſionem in loco ſacro, ex percuſſione iaculo facta ab eo, qui extra illum exiſtit, pollutus ille cenſendus ſit?

BREVIARIVM.

Pollutio loci ſacri.

Ex ſanguinis effuſione in loco ſacro ex percuſſione iaculo ab eo facta, qui extra illum exiſtit, pollutus ille cenſetur. n. 1.

CONCLVSIO.

1 POllutus cenſeri debet locus ſacer, in quo quis effuſionem, patitur ſanguinis, in illo cauſatam ab alio, extra illum exiſtente, quolibet iaculo.

Ita docent Auguſtinus Barboſa, *de Officio, & poteſtate Epiſcopi, parte 2. allegatione* 28. *num.* 26. cum Doctore Nauarro, *in Manuali, cap.* 16. *num.* 3. Vgolino *de Poteſt. Epiſcopi, cap.* 29. §. 1. *verſic.* 4. *Non polluitur.* & cum Stephano Fagundez, *in quinque Eccleſiæ præcepta, part. 1. lib. 3. cap.* 14. *num.* 11. & Pax Iordanus, *volum. 1. de Re ſacra, lib. 5. tit.* 12. *num.* 15. cum dicto Nauarro, *cap.* 27. *num.* 256. *in fine.* Toleto, *in Summa, lib. 5. cap.* 8. *num.* 11. & aliis.

Exemplificat Pax in eo, qui extra Eccleſiam exiſtens, iaculo, baliſta, tormento manuario (vulgò *Mosquete, Corabina, Arcabuz, Eſcopeta, o Piſtolete*) lapide, ſeu quauis alia inſtrumenti ſpecie, exiſtentem in Eccleſia feriret. Et genuinam hanc reddit rationem. Quia concurrunt (inquit) omnes qualitates prædictæ (percuſſionis ſcilicet voluntariæ, & liberæ, iniurioſæ, & iniuſtæ, cum effuſione humani ſanguinis in Eccleſia) & ratio totalis à Iure, & à Doctoribus conſiderata.

DVBIVM XVI.

An pollutus cenſeatur locus ſacer, quando quis ſe in eo irato animo ita vulnerat, vt ſanguis ex vulnere fluat?

BREVIARIVM.

Diſtinguere.

Vbi Ius non diſtinguit, diſtinguere non debemus n. 2.

Excommunicatio.

Clericus, aut Religioſus, qui ſe percutit, excommunicationem Canonis incurrit. n. 4.

Irregularitas.

Qui ſe mutilatione vulnerat membri, irregularitatem incurrit. n. 4.

Membra.

Nemo membrorum ſuorum dominus eſt. n. 4.

Pollutio loci ſacri.

Per mortem, & per effuſionem iniurioſam ſanguinis, grauem in ratione percuſſionis, ab ipſo cauſatam patiente in loco ſacro, iſte pollutus cenſetur. n. 1. & ſeqq.

Pollutio loci ſacri à Iure inducta eſt, non tam in gratiam perſonarum, quibus irrogatur iniuria, quàm in deteſtationem actionis in illo factam contra reuerentiam ipſi debitam. n. 3.

Vita.

Nemo vitæ ſuæ dominus eſt, n. 4.

Vulnerare.

Se vulnerare, nemo poteſt. n. 4.

CONCLVSIO.

POllutus cenſetur locus ſacer in quo quis ſe iniurioſè vulnerat, ſi ſanguinem copioſè ex vulnere emittat, dummodò pars corporis percuſſa, naſus non ſit, aut auricula, & dummodò ille vſu rationis, præditus ſit. 1

Iſtã concluſionem tenent D. Antoninus *in Summa, part. 3. tit.* 12. *cap.* 6. §. 4. quatenus id docet de Suicidio per malam voluntatem, & in terminis noſtris, & propriis, de ſanguinis effuſione, Ioannes Andreas, *in cap. Si Eccleſiam pollui, unico de Conſecratione Eccleſiæ, lib. 6. in Additione ad Gloſſam, verbo Sanguinis*, vbi ita fatur. Si vir ſanæ mentis, ſeipſum occidat in Eccleſia, vel vulneret irato animo, ad ſanguinis effuſionem: ex quo publicum eſt, reconciliabitur Eccleſia. Pax Iordanus, *volum. 1. de Re ſacra, lib. 5. tit.* 12. *num.* 13. Thomas Delbene *de Immunitate Eccleſiaſtica, parte 1. cap. 2. ſect.* 3. *num.* 5. Iacobus Iordanus, *in Theologia morali, tom. 2. lib. 6. quæſt.* 9. *cap.* 4. *num.* 12. *in fine.* Leander à Sanctiſſimo Sacramento, *part. 5. tract. 5. diſputat.* 1. §. 1. *quæſt.* 13. & Auguſt. Barboſa, *de Poteſtate Epiſcopi, parte 2. allegat.* 28. *& num.* 31. Sic enim ait. Neque refert, an alienus, vel proprius effundatur ſanguis: ſi enim quis ſuæ mentis compos, ex ira, vel deſperatione, ſeipſum occidat, vel iniurioſè percutiat, cenſebitur Eccleſia violata, & reconciliatione indigebit.

Probatur concluſio *primò*. Quia Iura loco ſacro pollutionem, ob ſanguinis effuſionem indicentia, abſolutè loquuntur, non diſtinguunt de ſanguinis proprij, aut de alieni effuſione, Ergo nec nos diſtinguere debemus. *L. de pretio, ff. de Publiciana in rem actione.* Tambur. *to.* 1. *diſp.* 18. *q.* 6. *n.* 65. *cum pluribus.* 2

Secundò probatur. Quia pollutio loci ſacri, à Iure inducta eſt, non tam in gratiam perſonarum, quibus irrogatur iniuria, quàm in deteſtationem actionis in dicto factam loco, contra reuerentiam, & honorem ipſi debitum loco. Ergo cum nemini fas ſit cedere alieno iuri, maximè Eccleſiæ, & Diuino quidem, qui ſanguinem in loco ſacro effuderit, ex vulnere à ſeipſo ibi, à ſe inflicto, quantum eſt ex ſe, ipſum locum polluet, & conſequenter, pollutus cenſebitur ex Iuris diſpoſitione. 3

Tertiò, cum nemo ſit ſuorum membrorum Dominus, vti bene Paſqualigus, de *Sacrificio, q.* 545. *n.* 5. & Pax Iordanus, *ex L. liber homo, ff. Ad legem Aquiliam, & ex Canone. Non eſt noſtrum,* 23. *quæſt.* 5. & cum nemo ſe vulnerare poſſit. Idem Pax, *ex L. Omne debitum, §. Quis ſe vulnerauerit, ff. Ad legem Aquiliam, & Canone Si non licet,* 24. *quæſt.* 5. & ſi ſe cum mutilatione membri vulnerauerit, fiat irregularis, *Canon. Qui partem, diſtinct.* 55. & ſi Clericus ſit, aut Religioſus, & ſe percutiat, excommunicationem *Canonis Si quis ſuadente Diabolo,* 17. *quæſt.* 4. incurrat, euidens om- 4

ninò fit, percuſſionem in proprium corpus, in loco ſacro factam, iniurioſam eſſe, & mortalem in ratione peccati: ac per conſequens, inducere illi pollutionem, & à fortiori, ſi quis ſe occidat. Multò enim minus quis vitæ ſuæ Dominus eſt, iuxta illud D. Auguſtini, *tractatu 51. in Ioannem, ſub medium*, & habetur in homilia Feſti Sancti Laurentij Martyris: Hinc enim quidam maligni, atque peruerſi homines, & in ſeipſis crudeliores, & ſceleratiores homicidæ, flāmis ſe donant, aquis ſe præfocant, præcipitio ſe collidunt, & pereunt. Hoc Chriſtus non docuit; immò etiam Diabolo præcipitium ſuggerenti reſpondit: Redi retrò Satana: ſcriptum eſt, *Non tentabis Dominum Denm tnnm*. Petrus autem dixit, ſignificans, quâ morte clarificaturus erat Deum: *Cùm eſſes iunior, cingebas te, & ambulabas, quò volebas; cum autem ſenueris, alter te cinget, & feret quò tu non vis.* Vbi ſatis expreſſit, non à ſeipſo, ſed ab alio debere occidi, qui veſtigia ſequitur Chriſti. Hactenùs D. Auguſtinus.

DVBIVM XVII.

An polluatur locus ſacer per effuſionem ſanguinis hominis Pagani, Hæretici, Iudæi, & Excommunicati.

BREVIARIVM.

Pollutio loci ſacri.

Per effuſionem ſanguinis Pagani, Hæretici, Iudæi, & Excommunicati in loco ſacro, polluitur ille. n. 1.

CONCLVSIO.

1 SAnguis cuiuſlibet hominis, etiam Gentilis, Hæretici, Iudæi, & Excommunicati, in loco ſacro iniurioſè effuſus, pollutionem illi inducit.

Hæc concluſio probatur *primò*, quia Iura indicentia loco ſacro pollutionem ob effuſionem humani ſanguinis in eo iniurioſè cauſatam, non diſtinguunt de ſanguine hominis huius, aut illius Religionis; fidelis, Eccleſiæ incorporati; vel ab illa per mucronem cenſuræ excommunicationis, præciſi, ſeparati; ſed abſolutè pœnam pollutionis ſacris imponunt locis ob culpabilem humani ſanguinis effuſionem in eis factam. Ergo ſi culpabiliter, & iniurioſè in loco ſacro effundatur ſanguis Pagani, Hæretici, Iudæi, aut Excommunicati, pollutus cenſeri debet. Conſequentia patet. Quia nulla adeſt ratio, quare nos diſtinguamus, aſſerendo, pollui loca ſacra per effuſionem ſanguinis hominis fidelis, Eccleſiæ vniti, incorporati, & negando pollui per effuſionem ſanguinis excommunicati, præciſi, Pagani, Hæretici, Iudæi, aut alterius infidelis. Quod enim ius non diſtinguit, nos diſtinguere non debemus. *L. De pretio ff. de Publiciana in rem actione.*

2 *Secundò* probatur. Per homicidium Pagani, & aliorum ſupradictorum in loco ſacro patratum, ille polluitur, vti benè Pax Iordanus, *volumine 1. de Re ſacra, lib. 5. tit. 12, num. 12.* Ergo etiam polluitur per effuſionem ſanguinis Pagani, & reliquorum, de quibus in concluſione. Patet conſequentia, quia Iura æquè infligunt pollutionem per effuſionem humani ſanguinis, ac per homicidium, & ob eandem rationem. Ergo cum eadem ſint circa vtrumque Iura, & eadem illorum ratio, eadem etiam illorum Iurium erit circa vtrumque diſpoſitio, iuxta commune axioma: *Vbi eſt eadem ratio*, eadem eſt Iuris diſpoſitio. Barboſa, *tract. de Axiomatibus Iuris, verbo Ratio, axiom. 197. num. 3.* cum Abbate, *in cap. Nihil, num. 5. de Electione*, Duio, *conſil. 15. num. 2. & conſil. 301. num. 7. & 8.* Calderino, *conſil. 147. in princip.* aliàs *conſil. Lite pend. & conſilio 337. verſic. Sed poſito, alias conſil. 8. de Teſtamentis.* Baldo, *conſil. 324. Omiſſis, in fine, lib. 5.* Alexandro, *conſil. 75. Videretur, num. 3. & 4. lib. 5. & conſil. 36. Viſo themate, num. 11. in fine cum ſeqq. lib. 6.* Ioannes Baptiſta Lezana, *to. 4. Conſultorum, conſulto 21. num. 16. & in Turri Dauidica, cap. 3. num. 5.* Pellizzarius, *in Manuali Regularium, tomo 2. tract. 8. cap. 7. num. 174.* Aſcanius Tamburinus, *de Iure Abbatum, tomo 1. diſputat. 17. quæſit. 1. in fine & tomo 4. de Iure Abbatiſſarum, diſputatione 17. quæſit. 2. nnm. 1,* qui vtrobique ait. Vbicumque eadem eſt ratio, eadem ibi debet eſſe Iuris diſpoſitio. Allegant præfati Doctores. *Legem illud, ff. ad Legem Aquiliam. L. Si poſtulauerit, §. 2. ff. ad Leg. Iuliam, de Adulter. L. Quid nummularios, ff. de edendo. L. Nauta, §. fin. ff. Nauta, caup. L. à Titio, ff. de Furtis. L. illud. Cod. de Sacroſanctis Eccleſiis, §. Si igitur. Inſtit. Quod cum eo.* In eadem fuit ſententia Gloſſa, *in cap. Sæpè contingit, verbo Italia, el 1. de Temporibus Ordinationum*, vbi ad illa textus verba. *Statuimus vt nullus Epiſcoporum Italiæ, de cætero aliquem Vltramontanum Clericum ordinare præſumat.* ſic inquirit videlicet.

Quid è conuerſo, ſi Epiſcopus Vltramontanus ordinet Italicum? Et ſic reſpondet. Non videtur hæc Decretalis locum habere, quia pœnalis eſt, & ſic reſtringenda: & ſic proprium non excedit caſum. *Suprà eodem lib. de Electione, Statutum, de Pœnitent. diſtinct. 1. Pœna.* In contrarium videtur, cum per omnia ſit eadem ratio vtrobique. Ergo idem Ius.

Nec valet dicere odioſa, & pœnalia non debere extendi, & ampliari ad caſum in diſpoſitione non expreſſum. Quia vti ait Gloſſa præfata, quando eſt eadem ratio, & penitùs omnimoda ſimilitudo, propriè extenſio non fit. *ex Lege Si poſtulauerit, ff. ad Legem Iuliam de adulter. L. Quidam, §. Nummularios, ff. de Edendo*; & tunc dicuntur extendi, quando ad caſum non omninò ſimilem extenduntur.

Vltimò probatur concluſio. Quia pollutio, non tam in percuſſi gratiam, quàm in criminis, in loco ſacro perpetrati, in deteſtationem inducta eſt à Iure. Sed illud, in iniurioſa hominis Pagani, Hæretici, Iudæi, & Fidelis excommunicati ſanguinis effuſione patratur, ſicut in effuſione Catholici, ab Eccleſia per cenſuram non præciſi. Ergo locus ſacer, in quo ſanguinis Pagani, &c. effuſio fit, pollutus cenſeri debet. Caſus enim iniurioſæ effuſionis ſanguinis Fidelis, & infidelis omninò ſimiles ſunt, & eadem ratio prohibitionis adeſt in vno, ac in alio, & ſic pœna Iuris, non extenditur, eo maximè, quia Ius non diſtinguit de effuſione ſanguinis hominis huius, aut illius Religionis.

DVBIVM

DVBIVM XVIII.

An per effuſionem ſanguinis in loco ſacro factam, ex ſententia Iudicis aliàs iuſta, pollutus ille cenſeatur?

BREVIARIVM.

Pollutio loci ſacri.

Quantumuis iuſta ſit ſententia Iudicis, ſi in vim illius, ſanguis in loco ſacro effundatur, ille pollutus cenſeri debet. n. 1.

CONCLVSIO.

1 POllutus cenſendus eſt locus ſacer, in quo effuſus fuerit ſanguis, ex Iudicis ſententia, quantumuis aliàs iſta iuſta fuerit.

Ratio concluſionis eſt. Quia licet huiuſmodi effuſio poſſet licitè fieri, & taliter percuſſus dignus illo fuerit ſupplicio, fit tamen illi iniuria: quia licet ſit ſupplicio dignus, ius tamen habet, ne in tali loco vim talem patiatur. Et loco etiam ſacro pariter infertur, ac irrogatur iniuria: immò & Deo ipſi, in cuius honorem ſpecialiter exiſtit locus ille dicatus, vt in ſimili de homicidio, ex Iudicis ſententia facto in Eccleſia, docent Auguſtinus Barboſa, *de Poteſtate Epiſcopi, p. 2. allegat.* 28. *num.* 25. Antonius Naldus, *in Summa, verbo Eccleſia, num.* 28. & Pax Iordanus, *volum.* 1. *de Re ſacra, lib.* 5. *tit.* 12. *num.* 10. & alij, quos recenſui Diſq. 1. d. 3. huius Tractatus.

DVBIVM XIX.

An per effuſionem ſanguinis ſuper tectum loci ſacri, vel ſupter, aut in pariete exteriori factam, locus pollutus cenſeatur?

BREVIARIVM.

Immunitas Eccleſiæ.

Immunitate gaudent Eccleſiæ, quæ extra illius ambitum internum extant, v. gr. tectum externum, infra pauimentum, externique parietes. n. 2.

Pollutio loci ſacri.

Sanguinis effuſus extra internum loci ſacri ambitum, illum non polluit. n. 1.

CONCLVSIO.

1 PEr effuſionem ſanguinis ſuper tectum loci ſacri, vel ſupter illum in cauernis, aut in externis parietibus, ille pollutus nullatenùs cenſetur, dummodò intra illum ſanguis non effundatur.

Ita docent Sylueſter, Nauarrus, Marius, Altcrius, *de Cenſuris, tomo* 2. *diſputat.* 3. *de Interdicto, cap.* 1. *verſic. Sed quid.* Suarez, *tomo* 3. *in* 3. *part. D. Th. diſputat.* 81. *ſect.* 4. *in principio.* & Fagundez, *in quinque Eccleſiæ præcepta, part.* 1. *lib.* 3. *cap.* 14. *num.* 10. & *part.* 2. *lib.* 4. *cap.* 4. *num.* 17. quos recenſet, & ſequitur Auguſtinus Barboſa, *de Poteſtate Epiſcopi, part.* 2. *allegat.* 28. *num.* 25. Docet etiam Antoninus Diana, *in Reſolutionibus Moralibus, part.* 6. *tract.* 1. *de Immunitate Eccleſiarum, reſolut.* 1. *circa finem*, vbi ſic ait.

Nec obſtat dicere, quod ſanguinis, vel ſeminis effuſio ſupradicta loca non contaminat: quia ad effectum pollutionis, cùm ſit pœnalis, ſolus internus ambitus Eccleſiæ ſpectandus eſt; ſecus quoad priuilegium immunitatis, quod eſt fauorabile, & ideò latè interpretandum per Doctores, quos citat, & ſequitur Decianus, *lib.* 3. *conſil.* 70. *num.* 19. & 21. Spetellus, *Deciſione* 63. *num.* 10. & plures alij. Hæc Diana. 2

Ratio igitur genuina noſtræ Concluſionis eſt, quia pollutio loci ſacri infligitur ab Eccleſiæ Iuribus, ob effuſionem iniurioſam ſanguinis humani in Eccleſia v. gra. Sed effuſio de qua in caſu noſtro, non in Eccleſia, ſed extra ipſam fit. Ergo non polluit effuſio præfata Eccleſiam, aut alium locum ſacrum. 3

DVBIVM XX.

An mulierum menſtrua in loco fluentia ſacro, illum polluant?

BREVIARIVM.

Mereri.

In naturalibus, & neceſſariis non meremur, nec demeremur. n. 2.

Pollutio loci ſacri.

Per menſtrua mulierum in loco ſacro fluentia, pollutus iſte non cenſetur. n. 1.

CONCLVSIO.

NVllatenùs cenſeri debet pollutus locus ſacer per effuſionem ſanguinis menſtrui mulierum in loco ſacro factam. 1

Ita docent Auguſt. Barboſa, *de Poteſtate Epiſcopi, part.* 2. *allegat.* 28. *num.* 43. Pax Iordanus, *volum.* 1. *de Re ſacra, lib.* 5. *tit.* 12. *num.* 105. cum Fuſco, *de Viſitatione, lib.* 2. *cap.* 25. *num.* 6. Leander à ſanctiſſimo Sacramento, *part.* 5. *tract.* 5. *diſputat.* 1. §. 2. *quæſt.* 20. cum Viualdo, *de Interdicto, num.* 56. Paſqualigus, *de Sacrificio*, 566. *n.* 5. cum Fuſcho, de *Viſitatione, lib. cap.* 25. *num.* 6. & cum Paſſerino, *de Pollutione Eccleſiæ, cap.* 2. *num.* 4.

Probatur primò concluſio. Quia actio valens pollutionem loco inducere ſacro, debet eſſe voluntaria, & libera, iniurioſa, & mortalis quoad culpam. Sed nullum iſtorum verificatur in præfatorum fluxione menſtruorum. Ergo iſtorum fluxio locum ſacrum polluere non poteſt. Maior propoſitio, omnibus Doctoribus, de Eccleſiæ agentibus pollutione, communis eſt. Minor autem patet. Quia menſtrua mulierum fluxio, eſt illis naturalis, & neceſſaria, & non voluntaria, & libera. Ergo non eſt iniurioſa, nec mortalis. In naturalibus enim, ac neceſſariis, non meremur, nec demeremur, nec in his denique, quæ vitare non poſſumus, aliquam iniuriam irrogare poſſe, fas eſt dicere.

Secundò probatur. Quia per effuſionem ſanguinis in magna quantitate ex naribus, vel auricula, ex 2

iniurioſa

iniurioſa,& mortali percuſſione procedentem, non polluitur Eccleſia in qua facta fuerit percuſſio, dummodò hæc in ratione percuſſionis, grauis non ſit, vti *dub.* 7. plena probaui manu. Ergo multò minus Eccleſiam, & alium locum ſacrum fluxio polluet menſtruum, in parua quidem quantitate ſanguinis à natura ipſa ſine voluntate patientis, ac ſine iſtius culpa, & iniuria procedens.

DVBIVM XXI.

An locus ſacer polluatur per percuſſiones graues in eo factas ſed citra mortem, & ſanguinis effuſionem?

BREVIARIVM.

Conſuetudo.

Valet conſuetudo, quod Lex inducere. n. 5.

Pollutio loci ſacri.

Vt pollutio loco inducatur ſacro ratione percuſſionis, iſta mortalis debet eſſe in ratione peccati, & grauis in ratione percuſſionis. n. 1.

Probabilius eſt locum ſacrum non pollui per percuſſionem tam grauem, vt oſſa frangantur ſi nec mors, nec ſanguinis effuſio ſequatur. n. 2.

Probabilitate tamen non caret contrarium. n. 4.

Vbi conſuetudo viget, vt locus ſacer, in quo percuſſio grauis fit citra mortem, & ſanguinis effuſionem, pollutus cenſeatur, ſeruanda eſt. n. 5.

Pollutus non cenſetur locus ſacer, niſi in caſibus in Iure expreſſis. n. 5.

1 PRO Dubij propoſiti, Concluſionúmque intelligentia aduertere libuit, nos in præſenti agere de percuſſionibus grauibus: non quidem grauitate in ratione peccati, quia in hac conſideratione ſemper percuſſio debet eſſe grauis, & lethalis, vt pollutionem inducere valeat loco ſacro, vti benè Pax Iordanus, *volumine* 1. *de Re ſacra, lib.* 5. *tit.* 12. *ſub num.* 48. verſic. *Secùs autem*, cum Nauarro, & aliis; immò enormior, ſeu grauior peccato ſufficienti ad mortale, poteſt dari in linea peccati percuſſio, quæ inſufficiens ſit ad loci ſacri pollutionem inducendam. Idem Iordanus cum Ioanne Andrea, *in cap. Aqua, num.* 3. *el* 9. *de Conſecratione Eccleſiæ*, Panormitano, *in cap. Propoſuiſti, num.*4. *el* 4. *eodem tit.* Syluestro, verbo *Conſecratio* 2. *quæſt.* 5. *verſic.* 2. *in fine.* Nauarro, *in Manuali, cap.* 27. *num.* 256. *verſic. Dixi Sanguis*, & cum Vgolino, *de Officio Epiſcopi, cap.* 29. §. 2. *verſic. Excipitur.* Ioannes Azorius *Inſtitutionum Moralium, part.* 2. *lib.* 9. *cap.* 5. *quæſt.* 3. *verſic. Si roges*, cum Ioanne Selua, *de Beneficiis, parte* 1. *quæſt.* 5. *num.* 102; Sed agere de percuſſionibus grauibus, grauitate percuſſionis.

CONCLVSIO. I.

2 PRobabilius eſt locum ſacrum non pollui, per percuſſionem tam grauem, vt brachia, & alia oſſa frangantur, ſiue quid aliud, ſi nec mors, nec effuſio ſanguinis ſequatur.

Hanc tenent concluſionem Pax Iordanus cum Hoſtienſeo, Abbate, Azorius cum Selua, *locis citatis.* Thomas Delbene, *de Immunitate Eccleſiaſtica, part.* 1. *cap.* 2. *dubit.* 2. *ſect.* 2. *num.* 46. Leander à Sanctiſſimo Sacramento, *parte* 5. *tract.* 5. *diſputat.* 1. §. 2. *quæſt.* 2. cum Philiberto Marchino, & cum Lugo, ac Paſqualigus *de Sacrific. Miſſæ to.* 1. *q.* 565. *n.* 9. ibi. Eccleſia non polluitur, quia actio non fit ipſi præciſè iniurioſa, nec lædit ſanctitatem ipſius: nam plures ſunt huiuſmodi actiones, per quas tamen non polluitur: quia eſt actio deſtinata à Iure tanquam pollutiua: & ideò niſi ſit illa, quam deſtinat Ius, non polluit. Ius autem decernit, quòd effuſio ſanguinis, non autem quod vulnera de ſe, ſecluſa effuſione ſanguinis, ſit pollutiua: & ideò, niſi hæc intra Eccleſiam fiat, non ſequitur pollutio. Idem docet *q.* 539. *n.* 9. pluribus DD. allegatis.

3 Ratio concluſionis iam tacta eſt. Quia ſcilicet quod locus ſacer polluatur in hoc, vel in illo caſu, & non in aliis, Iuris Canonici eſt. Sed omne Ius Canonicum, quod de pollutione loci ſacri per vulnera diſponit, ſolum loquitur de vulneribus, cum emiſſione ſanguinis, aut cum amiſſione vitæ percuſſi. Ergo per nullam percuſſionem, quantumuis grauem, in loco factam ſacro; iſte pollutus cenſendus eſt, ſi nec mors, nec ſanguinis effuſio ſequatur ex percuſſione

CONCLVSIO II,

4 PRobabilitate non caret, quod locus ſacer pollutus cenſeri debeat, ſi in eo lethalis percuſſio fiat, etiamſi de facto mors non ſequatur; nec ſanguis effluat in quantitate neceſſaria ad inducendam pollutionem.

Ad aſſertionem iſtam ducor, ex Ferdinando, Caſtro Palao, *part.* 2. *tract.* 11. *puncto* 1. *num.*1. ſic cum Fagundez, *in quinque Eccleſiæ præcepta, part.*2. *lib.* 4. *cap.*4. *num.* 14. & 16. dicente. Aduerte iniuſtam percuſſionem, vulnerationem, mutilationem, ſi contingant, abſque ſanguinis effuſione, ſacrilegia eſſe: quia ſunt contra Eccleſiæ immunitatem. At Eccleſiam purificatione non indigere, niſi ſanguis in magna quantitate effundatur, aut vulnus lethale ſit. Hæc Palaus, cuius vltima verba, ſi bene expendantur, ad pollutionem loco ſacro inducendam, ſufficere percuſſionem, ex ſe illatiuam mortis, quamuis hæc, aut ſanguinis effuſio non ſequatur, apertè docent. Lethale enim, mortiferum ſignificat, vulgò *coſa mortal*, non autem mortuum. Et dictio *Aut*, alternatiua hîc eſt, & actum pollutionis, cuilibet illorum attribuit in ſolidum, effuſioni ſcilicet ſanguinis, in magna quantitate, & vulneri lethali: iuxta dicta *ſupra in hac Diſquiſitione, num.* 7. *verſic. Circa quæ Iura.*

5 Et quidem, vbi viget conſuetudo de noſtræ concluſionis caſu, quam alicubi exiſtere teſtantur, apud Pacem Iordanum, *dicto tit.* 12. *num.* 39. Abbas, *in cap. Propoſuiſti, num.*4. *el* 4. *de Conſecratione Eccleſiæ*, & Ioannes Andreas, *in cap. Aqua, num.* 3. *el* 9. *eod. tit.* quod Eccleſiæ pro pollutis habeantur, & claudantur, donec reconcilientur, ad populi terrorem, vt à ſimilibus abſtineant, arceanturque criminibus, citra omne dubium, obſeruanda illa erit, vtpotè laudabilis. Quia licet Eccleſia, alterve locus ſacer, pollutus non cenſeatur niſi in caſibus in Iure expreſſis: cum conſuetudo id valeat inducere, quod Lex, vbi conſuetudo extiterit, vt Eccleſiæ, & alia loca pro pollutis habeantur ex percuſſionibus præfatis, citra mortem, aut notabilem ſanguinis effuſionem factis, procul dubio obſeruanda erit.

DISQVI

DISQVISITIO III.

De humani ſeminis effuſione.

An hæc effuſio in loco ſacro facta illum polluat?

BREVIARIVM.

Luxuria.

Mortale peccatum admittit, qui voluntariè paruam ſeminis emittit guttam. n.8.

In materia luxuriæ, paruitas materiæ non datur in multorum ſententia Doctorum. n.8.

Pœnæ.

Extendi non debent ad caſus non expreſſos. n.11.

Pollutio loci ſacri.

Per quamcumque ſeminis humani voluntariam effuſionem in loco ſacro factam ille polluitur. n.1. & ſeqq.

Non polluitur per ſeminationem alterius animalis, quàm hominis vtriuſque ſexus. n.3.5.

Ad loci ſacri pollutionem, non ſufficit vnius, aut alterius gutta ſeminis emiſsio, dummodò conſummata non ſit, ſed copioſa eſſe debet. n.7.8.9.

Vt illum polluat ſeminis effuſio, iſta debet eſſe voluntaria, iniurioſa, & mortalis. n.6.

Debet etiam intra ambitum loci ſacri fieri. n.10.

Debet eſſe notoria effuſio, vt pollutus cenſeatur locus ſacer. n.12.

Incipit cenſeri pollutus, à tempore, quo fit notoria ſeminis effuſio n.12.

Dum illa notoria non eſt, ab illam ſcientibus, non debet locus ſacer pro polluto haberi. n.13.

Per adulterium locus polluitur ſacer. n.15.

CONCLVSIO.

1 PEr quamcumque humani ſeminis effuſionem in loco factam ſacro, pollutus ille cenſetur.

Conſultò dixi *quamcumque:* vt comprehenderem omnem effuſionem humanam, ac vtriuſque ſexus, & omnis conditionis illius. Siue illa ordine fiat à natura præſcripto, ad humanam propagationem neceſſario, ſiue contra illum, per molliriem ſcilicet, ſodomiam, aut beſtialitatem: ſiue à Fidele, ſiue à Pagano, vel Iudæo, &c.

2 Concluſionem tenent Iacobus de Graſſis, *in deciſionibus aureis, part.1. lib.2. cap.48. num.26.* Ioannes Azorius, *Inſtitutionum Moralium, parte 2. lib. 9. cap.5. quæſt.1. & 4.* Ægidius Coninck, *de Sacramentis part.1. quæſt.83. artic.3. dub.1. num.229. in fine.* Ioann. Baptiſta Lezana, *in Summa QQ. Regularium, tomo 2. part.3. verbo Eccleſia num.12.* Ludouic. Caſpenſis, *in Curſu Theologico, tomo 2. tract. 23. diſput.3. ſect.3. num.71.* Pax Iordanus, *volum.1. de Re ſacra, lib.5. tit.12. num.103. & 110.* Thomas Delbene, *de Immunitate Eccleſiaſtica, part.1. cap.2. dubitat.2. ſect.4. num.3.* Auguſtin. Barboſa, *de Poteſtate Epiſcopi, part.2. allegat.28 num.42.* cum Nauarro, *in Manuali, cap.27. num.92.* Syluestro, Henriquez, Roderiquez, Suarez, Miranda, *in Manuali Prælatorum, tomo 2. quæſt. 39. artic.5. concluſ. 1. verſic.2. caſus.* Vgolino, *de Officio Epiſcopi, cap.29. §.3.* Gambarupta, *de Caſibus reſeruatis, cap.15. caſu 6. num.11.* Mario Alterio, *de Cenſuris, tomo 2. diſput.3. de Interdicto, cap 1. verſic. Tertiò,* & Stephano Fagundez, *in quinque Eccleſiæ præcepta, part.1. lib.3. cap.14. à num.20.* Paſqualigus, *de Sacrificio, q.566.* cum Leſſio, *de Sacramentis, q.83. artic.2. tit. de loco, num.81.* Dicaſtillo, *de Sacrament. tract.5. diſput.4. dub.7. num.116.* Paſſerino, *de Pollutione Eccleſiæ, diſput.7. cap.1. num.2.* Reginaldo, *in Praxi, lib.29. cap.9. ſect.5. num.182.* cum Gloſſa, *in cap. vnic. verbo Seminis, de Conſecrat. lib.6.* Tenet etiam Leander à ſanctiſſimo Sacramento, *parte 5. tract.5. diſput.1. §.3. quæſt. 27.* cum Auila, *de Cenſuris, part.5. diſput.7. dubit.1. verſic. Secundus eſt.* Viualdo, *de Interdicto, num.70.* Philiberto Marchino, *tract.3. de Ordine, parte 3. cap.10. num.9.* Gregorio Sayro, *in Theſauro lib.5. cap.16. num.18.* & Nauarro, *in præcitato capite, n.257.* cuius doctrinam ſub his recenſet verbis.

Secundus caſus eſt, quando in Eccleſia ſemen humanum voluntariè effunditur. Dixi humanum, quia cæterorum animalium ad id non pertinet. Gloſſa, *in dicto cap.1. verbo Humanum:* & quia ſatis eſt, vt ſit cuiuſlibet hominis, ſiue fœminæ, viri, Clerici, Laici, fidelis, ſiue infidelis: & quod effundatur, iuxta, contra, aut extra curſum naturalem. Textus *in dicto cap. Eccleſiis, verbo Cuiuſque,* & Speculator, *vbi ſuprà tit. de Dedicatione Eccleſiæ, colum.30.* 3

4 Hæc ſunt Doctoris Nauarri verba, quæ non parum prodeſſe, pro dictis, ac dicendi in tota hac Diſquiſitione, & pro illis illuſtrandis, manifeſtum. Sed maioris claritatis gratia, libuit præmonere aliquas conditiones adeo eſſe neceſſarias ad inducendam pollutionem loco ſacro, ob ſeminis emiſſionem, vt qualibet illarum deficiente, præfata non ſequatur pollutio. Illas ſic recenſeo.

5 *Prima* conditio eſt, vt ſemen humanum ſit. Et quidem verum ſemen. Vnde effuſio ſeminis corrupti, eſto cum peccato fiat mortali, non polluit Eccleſiam. Paſqualigus, *quæſt.566. num.6.* cum Paſſerino, *cap.5. num.4.* quia per corruptionem amittit formam ſeminis. Nec illam polluit emiſſio humoris, quem emittunt Eunuchi, aut Hermaphroditi, qui nullius ſexus ſunt. Paſqualig. *quæſt 569. num.2.* cum Paſſerino, *cap.16. num.4.* Secus ſi præpolleant in altero, vel in vtroque ſexu, & ſint apti ad generationem: effuſio enim ſexus, aut ſexuum præpotentium, polluent. Paſqualig. *num.3.* Quæ certè conditio, & qualiter exprimitur *in Canone ſi motum, el. 18. de Conſecratione diſtinct.1.* ibi: vel adulterio. Adulterium enim, neutiquam inter alios, quàm inter homines, virum ſcilicet, & eius vxorem dari poteſt. Et Gloſſa *in cap. ſi Eccleſiam pollui, verbo Seminis, vnico de Conſecratione Eccleſiæ, lib.6.* ibi. Humani, non canum.

6 Hanc primam conditionem, præter Gloſſam, & Nauarrum, *vbi proximè,* exigunt Azorius, Coninck, *locis num. 2. redditis.* Abbas Tamburinus, *de Iure Abbatum, tom.1. diſputat.23. quæſito 11. num.2.* Delbene *citatus, num.1.* Pax Iordanus, *num.101. & ſeqq.* Ioannes Machadus, *en el perfecto Confeſſor, tomo 1. lib. 2 part.3. tract.4. documento 4. num.5.* Barboſa *allegat.28. num.44.* cum Ludouico Miranda, & Vgolino *locis iam citatis.* Iacobus Gordonus, *in Theologia Morali tomo 2. lib.6. quæſt.9. cap.4. num.4.* Et Ludouicus Caſpenſis, *dicto num.71.* ac Paſqualigus, *tom.1. Sacrific. Miſſæ quæſt.566. num.2.* cum Durando, *de Diuin. Offic. lib.2.*

lib.1.cap.6.num.39. Sayro, *de Cenſur.lib.5.cap.16. num.17.* Suarez *de Euchariſt. diſp.81.ſect.4.caſu 3. & aliis pluribus.*

6 *Secunda* conditio, ſeu qualitas eſt, vt ſeminis effuſio voluntaria ſit, iniurioſa, & mortalis. Ita præter Doctorem Martinum ab Azpilcueta, docent Azorius, Coninck, Gordonus, Aſcanius Tamburinus, cum Syluestro, *in Summ. verbo Conſecratio 2. q.5.* Emmanuel Sa, *verbo Eccleſia num.14.* Barboſa, *num.43.* Pax Iordanus, *num.104.* & Lexana. Omnes, *locis ſuprà n.2.recenſitis.* Paſqualig.*q.567. cùm aliis.*

7 *Tertia* qualitas, & conditio eſt, vt vera ſit ſeminis effuſio. Non enim ſufficit ad pollutionem loco ſacro inducendam, modicæ quantitatis humani ſeminis emiſſio, ſed iſta, notabilis quantitatis debet eſſe. Ita Graſſius, *vbi ſuprà*, cum Aſtienſi. Auguſtinus Barboſa, *num.49.* Pax Iordanus, *numero 108.* Delbene, *num.2.* cum Cardinali de Lugo, *de Euchariſtia, diſput.20. ſect.2. num.55.* Franciſcus Pellizzarius, *in Manuali Regularium, tomo 2. part.1.tract.8.cap.5.ſect.2.num.72.verſic.Noto 4.* cum Bonacina, *quæſt.4. de Matrimonio, puncto vltimo, num.20.* Hermannus Buſembaum, *in Medulla Theologia, lib.6.tract.3. de Euchariſtia, cap.3.dub.4.* Vbi de caſibus, quibus Eccleſia polluitur, *caſu 2.* Antoninus Diana, *Reſolution. Moral. part.11. tract.2.reſolut.58.* Caſpenſis, *num.71.* Leander, *quæſt.28.* cum Suarez, *tom 3. in 3. part. D. Thom. diſput.81.ſect.4. verſic. Tertiò violatur,* Philiberto Marchino, *de Ordine, tract.3.p.3.cap.10.n.9.* Coninck, *dicto num.229.* Petro Ledeſma, Gambarupta, Filliucio, Nugno, & aliis. Paſqualigus, *q.570.* cum pluribus aliis præter redditos.

8 Ratio autem huius conditionis eſt, quia vti benè Suarez, Pax Iordanus, & alij, ex eo quod licet quælibet quantitas, etiamſi paruam ſeminis guttam non excedat, peccatum lethale intemperantiæ ſit, tamen non cenſetur adeò grauis in ratione iniuriæ loco ſacro pollutionem inducentis. Et ratio diſparitatis eſt: quia ad mortale peccatum intemperantiæ ſufficit quælibet voluntaria libidinis admiſſio contra Ius naturale, & diuinum illam prohibens, maximè in multorum ſententia Doctorum, qui paruitatem materiæ in luxuria dari negant; attamen, cum iniuria, pollutionem loco ſacro inducens, non ex naturali, & diuino Iure immediatè proueniat, ſed poſitiuo, & humano Eccleſiaſtico, & hoc non alio pacto, quàm effuſione interueniente, effuſio autem denotat largitatem, & copioſum ſeminis fluxum, non autem vnius, aut alterius guttæ emiſſionem, vti in ſimili de ſanguinis effuſione, *Diſquiſitione præcedenti tradidi* hinc eſt, quod non ſufficiat ad pollutionem loci ſacri ea ſeminis quantitas, quæ ad culpam mortalem.

9 Illud autem aduertere duxi, quod ſi actus emiſſionis completus eſt, ſiue parum, ſiue multum ſeminis ſit emiſſum, pollutio ſequitur loci ſacri; ſi vero emiſſio ſeminis tantum ſit diſtillatio, inchoatio, & principum pollutionis venereæ, locus ſacer non manet pollutus. Alioquin, quomodo poſſemus cognoſcere veritatem, & ſeminis quantitatem, & eadem eſt ratio de paruo, ac de multo ſemine, dummodo actus luxuriæ conſummatus ſit. Ita Pax Iordanus, *volum.1.lib.5. tit.12. n.109. pag. mihi 410.* & Diana, *part.11. tract.2. Miſcellaneo. reſolut.58. verſic. Sed vt verum fatear, in fine.* Paſſerinus, *de Pollut. Eccleſia, diſput.7.cap.12. num.4.* penes Paſqualigum, *quæſt.570. num.1.* qui tamen tenet, non pollui, niſi per abundantem effuſionem, in ea quantitate, in qua ſolet effundi *allegat.25.* DD. & ſimile de pollutione per effuſionem ſanguinis, quæ non polluit, niſi ſit copioſa, & Iura, eodem modo loquuntur de vtraque. Inter alios recenſet Suarez, *de Euchariſt. diſput.81.ſect.4.caſ.3.* Sayrum, *de Cenſur.lib.5.cap.16.num.21.* Fagundez, *in Præcept. Eccleſ.lib.3 cap.14 num.21.* Reginald. *in Praxi, lib.29. cap.9.ſect.5.num.182.* Coninck, *de Sacrament.q.83. art.3.dub.1. num.227.* Amicum, *in Curſu Theolog. tom.7 diſput.33.ſect.12. num.337.* Leſſium, *de Sacrament.q.83.art.2.tit.de loco, num.81.* Dicaſtillum, *de Sacrament.tract.5.diſp.4.dub.7.num.218.* Gaſp. Hurtad. *eod.tract. diſput.4.de Sacrificio Miſſæ, difficult.7. verſ. Tertiò violatur.* Lugum Cardin. *de Euchariſt. diſput.20. ſect.2. num 55.* Barboſam, *de Poteſt. Epiſcop. allegat.28. num. 49.* Delbene, *de Immunit. part.1. cap.2. dub.2. ſect.4. num.2.* Caſpenſem, *in Curſu Theolog. part.2. tract.23. diſput. 3. ſect.3. num.71.* Sa, *verbo Eccleſia, numero 14.*

Quarta conditio, & qualitas neceſſaria ad inducendam loco ſacro pollutionem, ex ſeminis humani effuſione eſt, vt iſta, intra ipſum locum fiat. Non enim ſufficit ad iſtum effectum, illud extra locum emittere ſacrum. Sic docent Auguſt. Barboſa, *de officio, & poteſtate Epiſcopi, part.2. allegat.28. numero 45.* cum pluribus, quos recenſet Doctoribus. Ioannes Machadus, *en el Perfecto Confeſſor, tomo 1. lib.2 part.3.tract.4 documento 4.num.9.* Pax Iordanus, *vbi proximè, num.101. & 112.* Caſtrus Palaus, *part.2. tract.11. diſputat. vnica, puncto 1. numero 2.* Diana, *part.6. tract.1. reſolut.1. verſic. Nec obſtat dicere.* Leander à ſanctiſſimo Sacramento, *p.5.tract.5.diſp.1.§.3.q.30.* 10

Ratio ob quam requiratur dicta qualitas, & conditio eſt, quia cum huiuſmodi pollutio pœna ſit ab Eccleſiaſtico Iure, in deteſtationem obſcœni criminis in loco ſacro patrati inflicta, cum expreſſione tantum illa, de qua in Iuribus infrà recenſendis, & pœnæ extendi non debeant, ſed reſtringi iuxta Iuris diſpoſitionem, in *cap. Odia, el 15. de Regulis Iuris in 6.* & communem Doctorum ſententiam, hinc eſt, quod præfata pollutionis pœna ſolùm impoſita, & inflicta cenſeatur, quando tale ſcelus intra ipſum ſacrum admittitur locum, ſecùs autem quando extra illum perpetratur. 11

Quinta qualitas, & conditio eſt, vt ſeminis effuſio notoria ſit. Ex occulta enim illius emiſſione, certum eſt ex parte rei, ſeu materialiter pollutionem loco ſacro induci; non tamen formaliter, donec effuſio publicetur: quia habetur pro non inducta pollutio, ante huiuſmodi publicationem, & à ſolo publicationis tempore vim habet Iuris prohibitio, de loco ſacro non vtendo, prius quàm reconcilietur, *cap. ſignificaſti, de Adulteriis,* cum cæteris paulo inferiùs recenſendis. 12

Hanc qualitatem requiri neceſſario ad pollutionem inducendam loco ſacro per ſeminis effuſionem, docent communiter Doctores, tam Theologi, quàm ſacrorum Canonum profeſſores. De quorum numero ſunt Iacobus de Graffis, *in Deciſionibus aureis, part.1 .lib.2. cap.48. num.26.* Iacobus Gordonus, *in Theologia Morali, tom 2.lib.6.quæſt.9.cap.4. num.14* Thomas Delbene, *de Immunitate Eccleſiaſtica, part.1.cap.2.dubitat.2.ſect.4.num.2.* Barboſa, *dicta allegat.28.num 50.* Pax Iordanus, *tit.12 citato, num.101. & 111.* Leander, *vbi ſuprà, quæſt.32.* cum Soto, Roderiquez, Suarez, Baſilio, Hurtado, Petro Ledeſma, Philiberto Marchino, Trullench, Candido, Lugo, & Auila, *de Cenſur.p.5 diſp.7. dubitat.3.* 13

dubitat. 3. & penes eum Henriq. *lib*. 9. *c*. 27. *n*. 5. Nauarr. *in Manuali, cap*. 27. *num*. 251. Caſtro, *de Lege Pœnali, lib*. 2. *cap. vltimo, poſt concluſionem* 3. Mario Alterio, *de Interdicto, diſput*. 3. *cap*. 1. *columna* 4. *verſic. Secundò dubitari ſolet*. Villalobos, *tract*. 8. *difficult*. 24. *num*. 5. Ioannes Caramuel, apud dictum Leandrum, & penes Dianam *part*. 11. *tract*. 2. *reſolut*. 58. *verſic. Sed magis*, Dicaſtillus, *de Sacramentis, tomo* 1. *tract*. 5. *diſput*. 4. *dub*. 7. *num*. 118. Vbi ſic ait. Requiritur etiam, quod ſit notoria; ſi enim non publicè conſtet, non ſufficit, vt Eccleſia ſit polluta, etiam reſpectu eorum, qui fortè id ſciunt, etiamſi ſcit, qui patrauerit delictum, qui non tenetur ſe manifeſtare. Hæc Dicaſtillus.

14 Iſtæ ſunt præcipuæ qualitates ad pollutionem loco ſacro inducendam, per humani ſeminis effuſionem, requiſitæ: quæ quidem principia ſunt, ad plures in hac materia decidendas difficultates, quarum nonnullas, in ſequentibus dilucidabo Dubiis: quorum reſolutionibus benè perceptis, facilè quibit Lector, omnia decidere ſimilia. Sed ad probandam principalem huius Diſquiſitionis concluſionem redeamus: pollui ſcilicet locum ſacrum, per effuſionem ſeminis humani in eo factam.

15 Quod polluatur per adulterium locus ſacer probatur *ex Canone ſi motum*, *el* 18. *de Conſecratione, diſtinct*. 1. ibi ſi homicidio, vel adulterio Eccleſia violata fuerit, diligentiſſimè expurgetur, & denuò conſecretur. Et ex *cap. Significaſti nobis*, *el* 5. *de Adulteriis & ſtupro*, in quo ſic Alexander Papa decernit circa Eccleſiam in qua quidam Presbyter dormierat cum alterius coniuge. Ideóque mandamus, quatenus condignam pœnitentiam præfatæ imponens adulteræ, Eccleſiam per aſperſionem aquæ benedictæ, reconciliare procures.

16 Quod polluatur per quamlibet aliam ſeminis effuſionem locus: probatur *ex Canone Eccleſiis*, *el* 19. *de Conſecratione, diſtinct*. 1. ſic deffiniente. Eccleſiis ſemel Deo conſecratis, nõ debet iterum conſecratio adhiberi, niſi aut ab igne exuſtæ, aut ſanguinis effuſione, aut cuiuſcumque ſemine pollutæ fuerint. Probatur etiam ex Clemente Papa Tertio, *part*. 50. *Conſilij Lateranenſis*, *cap*. 67. relato à Petro Creſpetio, *in Summa Eccleſiaſtica diſciplina, verbo Eccleſia ſanguine, vel ſemine polluta, pag. mihi* 292. *columna* 2. ita ſtatuente Eccleſias, quæ ſanguinis, vel ſeminis ſunt effuſione pollutæ, Ciuitatis Clericis conuocatis, cum proceſſione, & aquæ benedictæ aſperſione, prout in Ordinario habetur aſcriptum, poteris emundare. Tertio, *ex cap. ſi Eccleſia*, *el* 10. *de Conſecratione Eccleſiæ*, in quo ſic Gregorius Papa Nonus. Si Eccleſia non conſecrata, cuiuſcumque ſemine fuerit, aut ſanguinis effuſione polluta, aqua protinùs exorcizata lauetur, ne diuinæ laudis organa ſuſpendantur. Denique probatur, *ex cap. ſi Eccleſiam pollui, vnico eod. tit. in* 6. in quo Bonifacius Papa in hunc modum decernit. Si Eccleſiam pollui ſanguinis, aut ſeminis effuſione contingat, ipſius Cœmeterium, ſi contiguum ſit eidem, cenſetur eſſe pollutum. Vnde antequam reconciliatum fuerit, non debet in eo aliquis ſepeliri. Quibus certè Iuribus, ſatis munita remanet noſtra Diſquiſitionis concluſio. Nunc ad excitandas, & reſoluendas aliquas difficultates practicas, & ad illam illuſtrandam aptas accedamus.

* * *

DVBIVM I.

An per ſeminis animalis irrationalis effuſionem, locus ſacer pollutus reddatur?

BREVIARIVM.

Animalia.

Irrationabilia animalia iniuria, tam actiua, quàm paſſiua incapacia ſunt. n. 3.

Iniuria.

Nec fieri poteſt, nec pati ab animali irrationale. n. 3.

Peccare.

Non poſſunt irrationabilia peccare, cum voluntate, & libero arbitrio careant. n. 3.

Pœna.

Non cenſetur infligi niſi in caſibus in Iure expreſſis. n. 2.

Pollutio loci ſacri.

Per nullius animalis irrationalis coitum in loco ſacro factum, polluitur ille. n. 1. & ſeqq.

Pollutio loci ſacri conſiſtit in pœna prohibitionis vtendi illo ad diuina, donec reconcilietur. n. 2.

CONCLVSIO.

PEr nullius animalis bruti, ſeu irrationalis coitum, in loco ſacro factum, pollutus iſte cenſeri debet. 1

Ita docent Gloſſa, *in cap. ſi Eccleſiam pollui, verbo Seminis, vnico de Conſecratione Eccleſiæ, lib*. 6. ibi. Seminis humani, non canum. Pax Iordanus, *volum*. 1. *de Re ſacra, lib*. 5. *tit*. 12. *num*. 102. cum Vgolino, *de Officio Epiſcopi, cap*. 29. §. 3. *in principio, & fine*, & cum Nauarro, *in Manuali cap*. 27. *numero* 257. Auguſtinus Barboſa, *de officio, & poteſtate Epiſcopi, part*. 2. *allegat*. 28. *num*. 44. cum eodem Vgolino, & Ludouico Miranda, *in Manuali Prælatorum, tomo* 2. *quæſt*. 39 *artic*. 5. *concluſ*. 1. *verſic. Secundus caſus eſt*. Aſcanius Tamburinus, *de Iure Abbatum, tomo* 1. *diſput*. 27. *quæſito* 1. *num*. 2. *in fine*. Paſqualigus *de Sacrific. tom*. 1. *q*. 566. *num*. 2. cum Sayro, *lib*. 5. *de Cenſur. cap*. 16. *num*. 17. Suar. *diſp*. 81. *de Euchar. ſect*. 4. *caſu* 3. *& tom*. 1. *de Relig. lib*. 3. *cap*. 2. *num*. 3. *caſ*. 2. *& aliis*.

Probatur concluſio *primò*. Quia ſola humani ſeminis effuſio in loco ſacro facta, à Iure punitur pœna prohibitionis vtendi loco illo ad Diuina, donec reconcilietur: in quo pollutio loci ſacri conſiſtit. Ergo non cenſetur pollutus per coitum, aut aliam effuſionem ſeminis brutorum. Patet conſequentia; Quia pœnæ infligi non cenſentur, niſi in caſibus in Iure expreſſis, vti ex Barboſa, & aliis pluribus, in Præludio huius tractatus, *n*. 13. dixi. 2

Secundò probatur. Per ſolam effuſionem ſeminis voluntariam, iniurioſam, & mortaliter peccaminoſam, cenſetur pollutus locus ſacer. Sed nulla brutorum actio poteſt eſſe huiuſmodi. Ergo per quamcumque effuſionem ſeminis brutorum, non cenſebitur pollutus locus ſacer. Minor patet. Quia animal irrationale incapax eſt iniuriæ tam actiuæ, quàm paſſiuæ, vti benè Barboſa *dicta allegatione* 28.

num. 31. & Pax Iordanus *in præallegato tit.*11.*n.*52. Nec peccare poteſt, cum voluntate, & libero careat arbitrio. Ergo nulla brutorum actio poteſt eſſe voluntaria, iniurioſa, & peccaminoſa. Ac per conſequens, nec cauſatiua pollutionis loci ſacri. Nec effuſio ſeminis bruti, etiam procurata ab homine cum peccato, ſufficit ad pollutionem loci ſacri: quia præterquam quod, vt ait Paſqualigus, non habet illam deformitatem, quam habet effuſio ſeminis humani, ex qua lædatur Eccleſiæ ſanctitas, hæc ſub illa prohibetur pœna; non verò illa.

DVBIVM II.

An locus ſacer cenſeatur pollutus per effuſionem ſeminis humani in ſomnis?

BREVIARIVM.

Pollutio loci ſacri.

Non cenſetur pollutus locus ſacer per effuſionem ſeminis in ſomnis factam. n. 1.

Pollutio venerea.

Qui nimis bibit, aut comedit, vel calida, eo fine vt pollutio eueniat in ſomniis, mortaliter peccat in genere luxuriæ. n. 3. & ſeqq.

Qui vt gulæ ſatisfaciat nimis bibit, aut comedit, peccatum luxuriæ non committit, etiamſi præuideat euenturam pollutionem in ſomniis ibidem.

CONCLVSIO.

1 POllutus non cenſetur locus ſacer per effuſionem ſeminis in ſomniis contingentem.

Hanc concluſionem tenent D. Antoninus, *in Summa, part.* 3. *tit.* 12. *cap.*6. §. 4. Iacobus de Graffis, *in Deciſionibus aureis, parte* 1. *lib.*2. *cap.* 48. *num.*26. *fol. mihi* 166. Ioann. Azorius, *Inſtitution. Moral. part.*2. *lib.*9. *cap.*5. *quæſt.*3. Auguſt. Barboſa, *de Officio, & poteſt. Epiſcopi, part.*2. *allegat.* 28. *num.*4. cum Emmanuele Roderiquez, *in Summa, tom.*1. *cap.*123. Gambatupta, *de caſibus reſeruatis cap.*15. *caſu* 6. *num.*11. Mario, Alterio, *de Cenſuris, tomo* 2. *diſput.*3. *de Interdicto, cap.*1. *verſic. Tertiò*, & Ludouico de Miranda, *in Manuali Prælatorum, tom.*2. *quæſt.*39. *artic.*5. *concluſ.*1. *verſic. Secundus caſus eſt.* Pax Iordanus, *volum.*1. *de Re ſacra, lib.*5. *tit.*12. *num.*104. cum Syluestro, *verbo Conſecratio* 2. *quæſt.*5. *verſic. Tertius caſus*, Vgolino, *de officio Epiſcopi, cap.*29. §. 3. *verſic. Excipitur.* Toleto, *in Summa, lib.*5. *cap.*8. *num.*11. Fuſco, *de Viſitatione, lib.*2. *cap.*25. *num.*6. & Nauarro, *in Manuali, cap.*27. *num.*256. Thomas Delbene, *de Immunitate Eccleſiaſtica, part.*1. *cap.*2. *dubitat.*2. *ſect.* 4. *num.*6. Diana, *Reſolutionum Moral. part.*11. *tract.* 2. *reſolut.*58. cum Bonacina, *de Matrimonio, quæſt.*4. *punct. vlt. num.*19. & cum Tabiena, Henriquez, & Finello. Leander à ſanctiſſimo Sacramento, *part.*5. *tract.*5. *diſput.*1. §. 1. *quæſt.*25. cum Henriquez, *lib.*9. *cap.*27. *n.*9. *in corpore, & in Annotationibus litt. Q.* Viualdo, *de Interdicto, n.*71 Auila, *de Cenſuris, part.* 5. *diſput.*7 *dubitat.*1. *verſic. Secundus eſt.* Philiberto Marchino, *tract.*3. *de Ordine, part.*3. *cap.*10. *n.*9. & cum Gregorio Sayto, *in Theſauro, lib.*5. *cap.*16. *n.*21. Paſqualig. *q.*567. *n.*1.

Ratio concluſionis eſt. Quia effuſio ſeminis 2
pollutionem loco ſacro inducere valens, voluntaria debet eſſe, iniurioſa, & mortalis in genere luxuriæ. Effuſio autem humani ſeminis in ſomniis, talis non eſt, ſi præter intentionem illa contingit. Ergo ex ea locus non polluitur ſacer.

Conſultò dixi: *in genere luxuriæ.* Quia non 3
ſufficit ad polluendum locum ſacrum, quod effuſio illa ſit in alio genere voluntaria, & mortalis. Exemp. gratia. Peccare quis poteſt mortaliter in nimio cibo, aut potu præueniendo inde ſecuturam in ſomniis pollutionem, præter intentionem. In quo caſu, ſequuta in loco ſacro pollutione, locus ille non cenſetur pollutus: quia non eſt peccatum mortale in genere luxuriæ, vti benè docet Anton. Diana cum Franciſco de Lugo, *de Sacramentis, lib.*5. *cap.* 6. *quæſt.*9. *num.* 58. & priùs docuerat Iacobus de Graffis, *lib.*2. *allegato, cap.*87. *de pollutione nocturna, num* 15. in ſequentia prorumpens. Qui nimis comedit, vel edulia calida, ſi eo fine comedit, vt pollutio eueniat, peccat mortaliter (in genere ſcilicet luxuriæ: de eo enim ibi diſſerit;) aliàs ſecus, ſi comedat, vt gulæ ſatisfaciat. Syluester, *in verbo Pollutio*, Nauarrus, *cap.* 16. *num.*8. Hæc noſter Graffis, & Caſtrus Palaus in eadem fuit ſententia, *tomo* 7. *de Iuſt. & Iure, tract.*1. *aliàs* 30. *de Prudentia, &c. diſput.*3. *punct.* 7. *num.*5. *verſ. Si autem pollutio, pag. mihi* 34. cum eodem Nauarro, Vazquez, 1. 2. *diſput.*115. *num.*9. Suarez, *tomo* 3. *in* 3. *part. quæſt.*8. *in comment. artic.*7. Leſſio, *de Iuſtitia, & Iure, lib.*4. *cap.*3. *dub.*14. *num.*100. Toleto, *lib.*5. *cap.*13. Paulo Layman, *lib.*3. *ſect.*4. *n.*16. & Filliucio, *tract.*30. *cap.*8. *quæſt.*6. *num.*151. quem etiam Doctorem, *eodem cap.*8. *num.*148. & D. Antoninum, *in Summa, part.*2. *tit.*6. *cap.* 5. recenſet, & ſequitur Baſſæus, *tomo* 1. *verbo Luxuria, num.* 15. *verſic. Vt pollutio nocturna.* Idem docent quàm plures alij Doctores. Thomam Sanchez, qui vnus pro mille ſufficeret, ad amuſſim recenſere libet. Sic enim fatur *tomo* 3. *de Matrimonio, lib.*9. *diſput.*45. *n.*17. *pag. mihi* 308. videlicet.

Secundò deducitur: idem dicendum eſſe quam- 4
uis cauſæ non ad luxuriam pertinentes, vt nimia comeſtio, ebrietas mortalis, efficerentur mortales in genere luxuriæ ratione ſolius finis intenti ab operante: adhuc enim pollutio in illis præuiſa & præter intentionem accidens, non eſſet mortalis. Vt ſi quis calida comedat, vel excedat in cibo, & potu etiam mortaliter, vt potentior fiat ad fornicandum. Quoniã finis ille nihil operatur ad pollutionem: nec deſiderium copulæ, ceſſante delectatione in ipſa cogitata, habet rationem cauſæ pollutionis, teſte Caietano, 2. *quæſt.*154. *art.*5. *paulo ante* §. *In reſponſione ad* 5. Quare ſola cauſa illius pollutionis eſt exceſſus in cibo, & potu. Pollutio autem in huiuſmodi cauſa, quæ per accidens habet rationem cauſæ illius, præuiſa, & non intenta, minimè eſt lethalis: vt probaui *num. præced.*

Hactenùs magnus ille Doctor *dicto n.*17. poſt- 5
quam *num.*16. docuerat pollutionem præuiſam in gulæ peccato, etiam mortali, vt in ebrietate, & nimia comeſtione mortali, non habere ſpecialem pollutionis malitiam mortalem, niſi ſit intenta, aut ſit probabile conſenſus periculum: atque ita ratione pollutionis præuiſæ, neminem ſub mortali teneri vitare eam cauſam. Et id probat *primò*, quando gula eſt venialis. Quia, qui comedit, & bibit, proſequitur ius, quod habet à natura id faciendi: & cum difficillimum ſit in cibo, & potu, quæ neceſſariò ſumenda ſunt, modum tenere, cum propter corruptionem

nem naturæ, & appetitus: tum etiam, quia ignoratur quantitas determinata naturæ neceſſitati, iuxta Auguſt. *lib.* 12. *Confeſſionem*, *capit.* 31. nemo eſt obligandus ad rem adeò difficilem, vt pollutionem inuoluntariam inde prouenientem euitet. Et hanc rationem confirmat, quia ſi homines tenerentur ſub mortali, vitare cauſam venialiter illicitam, ratione pollutionis in ea præuiſæ, frequenter intolerabilibus torquerentur ſcrupulis.

6 Et denique hanc partem, de pollutione præuiſa in gula veniali, ait eſſe expreſſam doctrinam D. Gregorij, *in reſponſione* 11. ad D. Auguſtinum Angliæ Apoſtolum, & refertur *in Canone Teſtamentum*, *el* 1. *diſtinct.*6. & illam tenere D. Antonin. *vbi ſuprà, paulo poſt principium, verſic. Et nota, quod quamuis.* Angel. *verbo Pollutio, num.*2. Syluest. *ibid. in fine, & verbo Virginitas, quæſt.*4. Roſell. *verbo Communicare, num.*4. *in fine.* Et Tabien. *ibi, quæſt.*44.*num.*34.*in fine.* Gerſon. 2.*part. tract. de Pollutione diurna, propoſit.* 1. *alphabeto* 38.*litt.E.* Adrian, *in* 4.*tract. de Eucharistia, quæſt. quæ incipit, dictum eſt, quod ſomnus excuſet à culpa*, §.*His præmiſſis.* Nauarr. *in Manuali Latino, cap.*16,*n.*8. *& Hiſpano, num.*6.*&* 8.& Ludouic. Lopez 1.*part. Inſtructorij, cap.*74. §. *Addimus non eſſe.*

7 Verba autem noſtri Gregorij Magni, pro nobis ſatis clara, huiuſmodi ſunt. Sed eſt in eadem illuſione (loquitur de pollutione nocturna, vti ait Gloſſa *in caſus figuratione*) neceſſaria valdè diſcretio, quæ ſubtiliter penſare debet, ex qua re accidat menti dormientis. Aliquando enim *ex crapula*; aliquandò ex naturæ ſuperfluitate, vel infirmitate; aliquandò ex cogitatione contingit pollutio. Et quidem cum ex naturæ ſuperfluitate, vel infirmitate euenerit, omnino hæc illuſio non eſt timenda: quia hanc animus neſciens pertuliſſe, magis dolendus eſt, quàm feciſſe. *Cùm verò vltra modum appetitus gulæ in ſumendis alimentis rapitur, atque idcircò humorum receptacula grauantur, habet exindè animus aliquem reatum: non tamen vſque ad prohibitionem ſacri myſterij percipiendi, vel Miſſarum ſolemnia celebrandi*, cum fortaſsè aut dies feſtus exigit, aut exhiberi myſterium (pro eo, quod Sacerdos alius deeſt) ipſa neceſſitas compellit. Nam ſi alij adſint, qui implere myſterium valeant, *illuſio per crapulam facta, à perceptione Sacri Myſterij prohibere non debet, ſed ab immolatione ſacri myſterij (vt arbitror) abſtinere debet humiliter*: Si tamen dormientem turpi imaginatione illuſio non côcuſſerit. Nam ſunt quidá, in quibus ita plerumque illuſio naſcitur, vt eorum animus etiam in ſomno corporis poſitus turpibus imaginationibus non fœdetur. Qua in re vnum ibi oſtenditur, quod ipſa mens omnino rea non ſit tunc, ſed ſuo iudicio penitus libera, cum ſe, etſi dormienti corpore nihil meminit vidiſſe, tamen in vigiliis corporis meminit ſe in ingluuiem ventris incidiſſe. Si verò ex turpi cogitatione vigilantis oritur illuſio in mente dormientis, patet animo reatus ſuus, videt enim à qua radice, inquinatio illa proceſſerit: quia quod cogitauit ſciens, hoc pertulit neſciens. Et propter talem pollutionem à ſacro myſterio ea die abſtinere oportet.

8 Hucuſque D. Gregorius. In quibus, quoad caſum præſentem, de pollutione procedente in ſomniis ex crapula, adnotandum venit, *primò* illud: *habet exindè aliquem reatum.* In quo docet huiuſmodi pollutionem, ex tali cauſa eſſe peccatum veniale, vti interpretatur ibi Gloſſa, *verbo Reatum*, quod & ipſe Sanctiſſimus Doctor immediatè demonſtrat dicens: *non tamen vſque ad prohibitionem ſacri myſterij percipiendi, vel Miſſarum ſolemnia celebrandi.* Si enim eſſet mortale, ab vtroque prohiberet, vti benè Sanchez *vbi ſuprà. Secundò*, illud: *ab immolatione ſacri myſterij.... abſtinere debet*: conſilium continere, non præceptum. Ita Gloſſa *verbo Humiliter*, ex hoc enim ſic infert. Ergo eſt conſilium: benè enim poteſt celebrare, ſi vult: nam pro leuibus criminibus non abſtinebit Sacerdos à celebratione Miſſarum: ſed pro talibus abſtinebit, pro quibus poſſet excommunicari, vt *de Conſecratione diſtinct.*2.*Si non ſunt.&c. Quotidie.* Hæc Gloſſa.

DVBIVM III.

An pollutio in ſe inuoluntaria, pollutionem loco ſacro inducat?

BREVIARIVM.

Pollutio loci ſacri.

Non inducitur loco ſacro pollutio, ex pollutione in ſe inuoluntaria, etiamſi ex culpa contingat præcedente, aut poſt ipſam delectatio ſequatur peccaminoſa. n.1.

CONCLVSIO.

Pollutio etiamſi ex culpa procedat præcedenti, aut poſt illam delectatio mortaliter peccaminoſa ſequatur, non polluit locum ſacrum, in quo contingit; ſi tamen in ſe voluntaria ipſa non ſit. 1

Ita docent Paſqualigus, *de Sacrificio Miſſæ, to.*1. *q.*567. cum Sayro, *de Cenſuris, lib.*5. *cap.*16.*n.*20. Henriq. *lib.*9. *Summ. cap.*27.*n.*5. *Litt. P.* & Bonacina, *de Matrimonio, q.*4. *punct. vlt. nu.* 19. Auguſtinus Barboſa, *de Officio, & poteſtate Epiſcopi, parte* 2. *allegat.*28. *num.*43. Thomas Delbene, *de Immunitate Eccleſiaſtica, parte* 1. *cap.*2.*dubitat.*2. *ſect.*4.*num* 6. Auila, *de Cenſuris, part.*5.*diſputat.*7. *dubitat.*1. ibi. Non tamen ſufficit pollutio facta, licèt indirectè voluntaria. Ita & Pax Iordanus, *volum.*1. *de Re ſacra, lib.*5. *tit.*12. *num.*106. cum Vgolino, *de Officio Epiſcopi, cap.*29. §.3. *verſic. Excipitur*, cum Aloyſio, Riccio, & aliis.

Ratio autem concluſionis eſt, quia huiuſmodi effuſio, quoad effectum inducendi loco ſacro pollutionem, ſufficienter voluntaria non eſt.

DVBIVM IV.

An inducatur pollutio loco ſacro, per effuſionem ſeminis, ex infirmitate prouenientem?

BREVIARIVM.

Pollutio loci ſacri.

Non inducitur pollutio ſacro loco per ſeminis effuſionem, ex infirmitate contingentem. n.1.& ſeqq.

Per culpabilem effuſionem inducitur, etiamſi in terram non cadat ſemen. n.3. & 4.

CONCLVSIO.

1 POllutus neutiquam cenſetur locus ſacer per effuſionem humani ſeminis, & fluxum, quem quis ex infirmitate in illo patitur.

Tenent hanc concluſionem Auguſtinus Barboſa, *de Officio, & poteſtate Epiſcopi, part.2. allegat.*28. *num.* 43. cum Vgolino, *eodem tractatu, cap.*29. §.3. *verſic. Excipitur tamen.* Pax Iordanus, *volum.* 1. *de Re ſacra, lib.*5. *tit.* 12. *num.* 105. & ante illos Iacobus de Graffis, *in deciſionibus aureis, part.*1. *lib.*2. *cap.*48. *num.*26. vbi ita fatur. Quare propter pollutionem naturalem ex impetu, & magno ardore libidinis, profectam ob viſam pulchram faciem adoleſcentis, vel mulieris, vel etiam voluntariam, ſi ſemen non ſpargitur in terram, ſed occultè, ſiue per veſtem, Eccleſia non indiget reconciliatione. Ita communis eſt opinio per Syluestrum relata, *in verbo Conſecratio* 2. §.5. Nauarrum, *cap.*27.*num.*251. Tenet etiam Aſcanius Tamburinus, *de Iure Abbatum tom.*1. *diſputat.*23. *quæſit.*11. *num.*2. licèt non ita expreſsè.

2 Illud autem, quod Graffius addit: *vel etiam voluntariam, ſi ſemen non ſpargatur in terram, &c.* minus mihi arridet, ob ea, quæ ſæpè dixi. Per effuſionem enim voluntariam ſeminis iniurioſam, & mortaliter peccaminoſam, in loco ſacro factam, cenſetur iſte pollutus, ſi mortalis, & voluntaria illa ſit in genere Luxuriæ. Sed eiuſmodi eſt effuſio illa, de qua meus Graffius. Ergo illa locum polluit ſacrum, ſeu ex illa pollutus eſt cenſendus.

3 Deinde impugnatur à ſimili. Effuſio ſanguinis voluntaria, & iniurioſa, ex percuſſione in loco ſacro facta illum polluit, etiamſi ſanguis non ſpargatur in terram, ſed in ſcutella, aut vaſe recipiatur, & etiamſi pauimentum non attingat, ob quodlibet impedimentum, vti *Diſquiſitione præcedenti dub.*12. ex eodem Iacobo de Graffis, & aliis magni nominis probaui Doctoribus. Ergo idem fateri debet iſte Doctor in effuſione voluntaria, & iniurioſa ſeminis, etiamſi in terram non ſpargatur. Nulla enim militat Iuris diſpoſitio, aut ratio in caſu ſanguinis, quæ non militet in ſeminis caſu.

4 Vndè Barboſa *allegatione* 28. *citata, nu.* 44. ita ait. Semen hoc humanum, cuius effuſione Eccleſia polluitur, ſufficit ſi in Eccleſia effundatur, etiamſi intra vas naturale contingens, ſicut diximus de effuſione ſanguinis, per quam ſimiliter polluitur Eccleſia, dummodò intra eandem contingat, licet non cadat in ipſa Eccleſia materiali. Hæc Barboſa, & ſub eiſdem verbis, eadem Aſcanius Tamburinus *loco citato*, cum dicto Barboſa, & Gambarupta, *de Caſibus reſeruatis, cap.*15. *caſu* 6. *num.*2. Sed de hoc pro nunc ſatis, quia *dub.*7. redibit ſermo.

5 Ratio concluſionis ea eſt. Quia in caſu illius, ceſſat voluntas. Ac per conſequens, ceſſat etiam iniuria loco ſacro irrogabilis per effuſionem ſeminis, & quæ cauſa eſt vt ei cenſeatur inducta pollutio per effuſionem voluntariam illius.

* * *

DVBIVM V.

An pollutus reddatur locus ſacer, per effuſionem ſeminis illius, qui mentis compos non eſt?

BREVIARIVM.

Pollutio loci ſacri.

Per effuſionem hominis furioſi, & à mente alienati, non polluitur locus ſacer. n.1.

CONCLVSIO.

NOn cenſetur pollutus locus ſacer per effuſionem vllam ſeminis in eo factam à mente quomodocumque alienato. 1

Ita docent Pax Iordanus, *volum.*1. *de Re ſacra, lib.* 5. *tit.* 12. *num.* 107. cum Vgolino, *de Officio Epiſcopi, cap.*29. §.3. *verſic. Excipitur tertiò.* Hermannus Buſembaum, *in Medulla Theologiæ, lib.6. tract.*3. *de Euchariſtia, cap* 3. *dub.*4. vbi de Pollutione Eccleſiæ, *verſic. II. Per mortaliter malam.*

Et probatur facilè. Quia huiuſmodi effuſio ſeminis, voluntaria non eſt: & illam patiens nec meretur, nec demeretur in ea. Meritum enim, & demeritum, voluntarium liberum ſupponit: voluntarium enim liberum, neceſſariò vſum rationis prærequirit, nihil enim volitum, quin præcognitum: & iniuria, quæ cauſa eſt pollutionis loci ſacri, ſupponit etiam vſum rationis, ob cuius defectum nullum animal irrationale iniuriam facere, ſeu irrogare, aut pati poſſe, docent dictus Pax Iordanus *vbi proximè, num.*52. & *Barboſa, de Poteſtate Epiſcopi, allegatione* 28. *num.*31. Vndè per neceſſarium conſequens, aberit in noſtro caſu, pollutio loci ſacri, cum effuſio ſeminis illam inducens, neceſſariò debeat habere qualitates, actionis voluntariæ, & iniurioſæ, quæ in præſenti deficiunt. 2

DVBIVM VI.

An per effuſionem ſeminis, quam Confeſſarius inuitus, audiendo Confeſſionem patitur, locus ſacer polluatur?

BREVIARIVM.

Luxuria.

Auditiones, cogitationes, aut locutiones, non ſolùm neceſſarias, ſed vtiles circa materiam veneream, nemo tenetur omittere propter commotiones corporis, aut pollutiones inuoluntarias directè indè contingentes. n.2.

Pollutio loci ſacri.

Non inducitur pollutio loco ſacro per pollutionem factam in ſomniis indirectè voluntariam. n.1.

Neque per pollutionem, quam Confeſſarius audiendo Confeſſiones, patitur. n.1.

Voluntarium.

Voluntarium in cauſa, quoad bonitatem & malitiam moralem, menſuratur ſecundùm bonitatem,

tem , & malitiam cauſæ tantum. n. 2.

Voluntarium directum eſt , quoad poſitiuè procedit ab aliquo , in quantum eſt agens. n.2.

Voluntarium indirectum eſt , quod non agitur, cum in poteſtate ſit voluntatis illud agere. n.2.

Voluntarium indirectè , non imputatur voluntati, quando poteſt facere , aut omittere , & non facit , aut omittit , ſed quando poteſt , & ſimul tenetur. n.2.

CONCLVSIO.

1 NOn cenſetur pollutus locus ſacer per pollutionem, quam inuitus patitur Confeſſarius audiendo Confeſſionem in illo.

Hæc concluſio apertè ſequitur ex Doctrina Caietani, *tomo* 1. *Opuſculorum, tract.*22. *de Pollutione ex auditione Confeſſionis proueniente, quæſt. vnica,* mox recenſenda. Illam expreſsè tenent Thomas Sanchez, *tomo* 2. *de Matrimonio, lib.*9 *diſputat.*15. *num.* 9. Thomas Delbene , *de Immunitate Eccleſiaſtica , part.*1. *cap.*2. *dubitat.*2. *ſect.*4. *num.*6. & Leander à ſanctiſſimo Sacramento, *part.*5. *tract.*5. *diſputat.*1. §. 3. *quæſt.*26. cum Mario Alterio, *de Interdicto, diſputat.*3. *cap.*1. *colum.*4. *verſic. Tertiò, violatur.* Et cum Auila, *de Cenſuris, parte* 5. *diſputat.* 7. *dubitat.*1. *verſic. Tertiò violatur Eccleſia,* cuius ſic refert verba. Non tamen ſufficit pollutio facta in ſomniis , licèt indirectè voluntaria : vndè à fortiori , non violat pollutio, quam Confeſſarius inuitus patitur audiendo Confeſſiones. Ita exſcribit Pater Leander , Patris Auilæ verba : quæ quidem dilucidantur , illuſtrantur ex aliis D. Thomæ , & Caietani, loco citato. Huiuſmodi illa ſunt.

2 Quoad ſecundum (inquit Caietanus) iam habetur ex dictis , vna ex communibus ratio , ſcilicet, quod voluntarium , in cauſa tantum, menſuratur in bonitate , & malitia morali , ſecundùm bonitatem cauſæ tantum. Sed hæc pollutio , (de qua eſt quæſtio) eſt voluntaria in cauſa tantùm. Ergo,&c. Cùm igitur cauſa quandoque non mala, quandoque bona ſit moraliter, reſtat vt pollutio ipſa mala moraliter non ſit. Ex propriis autem probatur dicta concluſio. Si voluntarium indirectè, id eſt, quia eſt in poteſtate voluntatis , non imputatur voluntati, ex eo quòd poteſt facere , & non facit , ſed ex eo, quod poteſt, & debet facere , & non facit, vt patet *in prima ſecunda D. Thomæ, quæſt.*6. *artic.* 3. *in corpore articuli*, vbi ſic dicit in forma. Voluntarium dicitur, quod eſt à voluntate. Ab aliquo autem dicitur eſſe aliquid dupliciter: vno modo directè, quod ſcilicet procedit ab aliquo , in quantum eſt agens, ſicut calefactio à calore. Alio modo indirectè ; ex ipſo , quod non agit, ſicut ſubmerſio nauis dicitur eſſe à Gubernatore , in quantum deſiſtit à gubernando. Sed ſciendum, quòd non ſemper, id; quod ſequitur ad defectum actionis , reducitur ſicut in cauſam, in agens, ex eo, quod non agit , ſed ſolùm tunc , non poteſt , & debet agere, & non agit. Si enim Gubernator non poſſet nauem dirigere , vel non eſſet ei commiſſa gubernatio nauis, non imputaretur ei nauis ſubmerſio , quæ per abſentiam Gubernatoris contingeret , &c. Hæc ille in forma. Voluntarium igitur indirectè, id eſt, quia eſt in poteſtate voluntatis non imputatur voluntati ex eo quia poteſt facere, & non facit, ſed ex eo, quod poteſt, & debet facere, & non facit. Sed in propoſito, pollutio hæc non cadit ſub voluntario niſi indirectè (quia ſcilicet voluntas non diuertit ab auditione, quæ eſt eius cauſa) & voluntas, quamuis poſſit, non tamen debet diuertere à tali actu auditionis, cogitationis, & ſimilium. Ergo hoc non imputatur voluntati. Declaratur minor , quia nullus Artifex debet omittere inchoationem , aut proſecutionem operis, propter defectus conſequentes ex neceſſitate materiæ, Stultè enim aliquis omitteret conſtructionem ſerræ, aut gladij, ex eo, quod rubiginem contrahant ; propterea quia ex ferro ſit, & ſic de aliis. Pollutiones autem , & ſtimuli carnis in propoſito contingunt ex neceſſitate materiæ. Ex eo enim, quod res venerea eſt materia purganda, lauanda, diſputanda, prædicanda , cogitanda , exinde naturali ſequela, ſequitur commotio carnis, &c. Teſtatur autem hoc non ſolùm experientia , ſed doctrina tertij de Anima, vbi in cap. de Motiuo principio, vult Ariſtoteles , quod quandoque intellectu non præcipiente, ex imaginatione moueatur pars aliqua corporis, &c. Non igitur debet homo propter defectus contingentes ex neceſſitate materiæ venereæ , omittere , non ſolùm neceſſarias, ſed vtiles cogitationes, locutiones, &c. Nam alioquin oporteret vt Angelos, aut Viros valdè priuilegiatos tantùm , de huiuſmodi diſputare, audire , &c. cuius oppoſitum Eccleſiaſtica , non habet conſuetudo, & ratio docet.

Hæc omnia, menti perpetuò tenenda, ad amuſſim 3
Eminentiſſimus dignitate, & ſcientia , Thomas de Vio , Caietanus: ex quibus, & ex doctrina Angelici Doctoris in illis inſerta, veritas noſtræ oſtenditur concluſionis , & Patris Auilæ propoſitio ſuprà recenſita illuſtratur. In caſu enim noſtro, pollutio non eſt directè, & in ſe volita ; & ad ſummum indirectè eſt volita in ſua cauſa : ſed quia licet Confeſſarius poſſit, ſi velit, cauſam, ſcilicet auditionem Confeſſionis, remouere, quia tamen ad talem remotionem in conſcientia non tenetur, omittendo huiuſmodi auditionem, hinc eſt, quod huius effectus, ſcilicet pollutio, ei ad culpam non imputetur : ac per neceſſitium conſequens, quod ex ea non cenſeatur pollutus locus ſacer : cum minimè ille pollutus cenſeri poſſit per ſeminis effuſionem, quæ culpabilis, & mortaliter quidem non ſit, & iniurioſa.

DVBIVM VII.

An pollutus cenſeatur locus ſacer per ſeminis effuſionem ſi ad terram non cadat?

BREVIARIVM.

Pollutio loci ſacri.

Per ſeminis humani effuſionem, in loco ſacro factam; pollutus ille cenſetur , etiamſi ad terram non cadat. n.1.

CONCLVSIO.

QVomodocumque voluntariè in loco ſacro, fiat 1
ſeminis emiſſio, eſto iſtud in vaſe aliquo, ſeu in ſcutella, aut in veſte recipiatur, locus ſacer pollutus cenſetur.

Ita docent D. Antoninus, *in ſumma, parte* 3 *tit.* 12. *cap.*6. §. 4. quatenus dicit. Secundus caſus violationis eſt, propter adulterium, & qualemcumque ſeminis emiſſionem voluntariè procuratam , ſiue cum aliis, ſiue per ſe ſolùm. Hæc Florentinus, qui à generali

nerali regula, ſolùm excipit pollutionem in ſomniis contingentem. In terminis autem præſentis difficultatis, Pax Iordanus, *volumine* 1. *de Re ſacra, lib.* 5. *tit.* 12. *num.* 110. Auguſtinus Barboſa, *de Officio, & poteſtate Epiſcopi, part.* 2. *allgat.* 28. *n.* 44. & Leander à ſanctiſſimo Sacramento, *part.* 5 *tract.* 5. *diſputat.* 1. §. 3. *quaſt.* 31. cum Auila, *de Cenſuris, part.* 5. *diſputat.* 7. *dubitat.* 1. *concluſ.* 2. *verſic. Intra Eccleſiam.* Mario Alterio, *diſputat.* 3. *de Interdicto, cap.* 1. *concluſ.* 3. *verſic. Secundò polluitur.* Gregorio Sayto, *in Theſauro, lib.* 5. *cap.* 16. *num.* 8. cum Summa Confeſſorum, *quaſt.* 152. Paludano, Bachon, Sylueſtro, Viualuo, & Iacobo de Graffis. Paſqualigus *de Sacrific. Miſſa, to.* 1. *c.* 568. cum Bonacina, *q.* 4. *de Matrim. punct. vlt. n.* 19. Dicaſtillo, *de Sacrament. tr.* 5. *diſp.* 4. *dub.* 7. *n.* 118. Gaſpar. Hurtado, *de Sacram. diſp.* 4. *de Sacrific. Miſſa, diffic.* 7. Ludouico à S. Ioanne, *in Summ. p.* 1. *q.* 11 *de Euchariſt. art.* 8. *dub.* 1. *& aliis.*

Rario autem concluſionis eſt. Quia etiamſi vaſe aliquo, ſcutella, veſte, aut in qualibet denique alia re ſemen recipiatur, & loci ſacri pauimentum non attingat, verè illud in loco effunditur ſacro. Et ex eo, quod recipiatur in vaſe, &c. non minuitur voluntaria iniuria tali irrogata loco: nec ratio Iurium, pollutionem illi inducentium, euitatur.

DVBIVM VIII.

An polluatur locus ſacer, ſi luxurioſus actus in eo fiat, emiſſio autem ſeminis extra illum conſumetur?

BREVIARIVM.

Pollutio loci ſacri.

Si actus iniurioſus fiat in loco ſacro, & extra illum pollutio ſequatur, attento Iuris rigore, ille non polluitur; ſecus attentis Doctorum doctrinis. n. 1.

Iura omnia pollutionem indicentia loco ſacro, ob ſeminis emiſſionem recenſentur. n. 2.

CONCLVSIO.

1 PEr effuſionem ſeminis extra locum ſacrum factam, ex cauſa data intra illum, principiis intrinſecis, & rigore Iuris inſpectis, probabilius eſt, dictum locum ſacrum non pollui; attentis autem extrinſecis principiis, doctrinis ſcilicet, & authoritate plurium Doctorũ, probabilius eſt, ille pollutum iudicandum.

2 Pro prima concluſionis parte probanda, adeſt diſpoſitio Iuris indicentis loco ſacro pollutionem, ob humani ſeminis emiſſionem in loco ſacro, *Can. Si motum, de Conſecrat. diſt.* 1. *cap. Significaſti, el* 5. *de Adulteriis, & ſtupro*, vtrobique de effuſione adulterina in Eccleſia: & de qualibet alia culpabili effuſione, *Can. Eccleſiis, el* 19. *de Conſecratione, cit.* Concilium Lateranenſe, *c.* 67. *cap. Si Eccleſiam pollui, vnico de Conſecratione Eccleſia, lib.* 6. & *in cap. Si Eccleſia, el* 10. *eodem tit.* Quæ quidem omnia Iura, de effuſione ſeminis intra Eccleſiam loquuntur, & nullum reperitur aliud, quod pœnam pollutionis loco ſacro indicet, ob cauſam effuſionis ſeminis in eo datam, & non conſummatam in ipſo. Vnde manifeſtè apparet, quod per principia intrinſeca Iuris, probabilius ſit, immò vnicè probabile, non pollui locum ſacrum per ſeminis effuſionem in eo cauſatam, extra ipſum autem completam.

Per principia verò extrinſeca, hæc ſententia minùs probabilis eſt, quàm contraria. Pro iſta adeſt Auguſtinus Barboſa, *de Officio, & poteſtate Epiſcopi, part.* 2. *allegat.* 28. *num.* 51. vbi ſic illam propugnat, & ſimul communem proclamat contrariam. 3

4 Iodè fit (inquit præfatus Doctor) vt quemadmodum Eccleſiæ pollutionem ex cauſa voluntariæ & iniurioſæ effuſionis ſanguinis contingentis intra Eccleſiam, reſoluimus contra communem ferè omnium Doctorum ſententiam, non aliter Eccleſiam ferè pollutam cenſendam, quàm ſi vtrumque copulatiuè ſcilicet, & vulnus, & ſanguinis effuſio notabilis intra Eccleſiam contingat, nec ſufficere, quod vulnus tantum, ſi effuſio extra eueniat, idque ex eo, quia Iura de hoc loquentia, principaliter ad effuſionem ipſam, non verò ad vulnus ſe referunt: ſic ſimiliter idem nobis dicendum videtur in præſenti ſpecie, ita vt quamuis actus intra Eccleſiam effuſioni ita proximus ſit peccaminoſus, ſi tamen actualis effuſio, non intra, ſed extra Eccleſiam contingat, minimè per hoc eſt Eccleſia polluta cenſenda, cum verum ſit dicere, effuſionem ſeminis, minimè intra eandem contigiſſe, quidquid communis ſententia ſit in contrarium.

Hactenus Barboſa, pro cuius placito, paucos Doctores, ex multis, quos vidi recenſere queo; per contraria verò aſſerente, ſufficere ad polluendum locum ſacrum, quod in eo cauſa detur emiſſionis ſeminis extra illum ſequutæ, allegare valeo omnes, qui idem in ſimili, de effuſione ſanguinis facta extra locum ſacrum, ex vulnere in eo illato docent. Non paucos recenſui. *Diſquiſit.* 2. *dub.* 11. *verſic. Secunda pars.* 5

DVBIVM IX.

An per effuſionem ſeminis ſupra tectum loci factam ſacri infra pauimentum, & externis illius parietibus illum polluat?

BREVIARIVM.

Pollutio loci ſacri.

Per effuſionem ſeminis extra corpus loci ſacri factam, iſte non polluitur. n. 1.

Quod autem ſit illius corpus, explicatur. n. 1.

Explicantur multi caſus, in quibus polluitur locus ſacer, quia actus inductini pollutionis, intra illius corpus fiunt. n. 2.

Et multi in quibus non polluitur, quia extra illud fiant. n. 4. & ſeqq.

CONCLVSIO.

NOn cenſetur pollutus locus ſacer, per vllam ſeminis effuſionem, in aliqua parte extra illum exiſtente factam. 1

Ita docent quàm plurimi Doctores grauiſſimi, ex quibus non paucos, in teſtes huius veritatis producam: ſed priùs quàm illos allegem, vt meliùs percipiatur pars, de qua multi illorum loquantur, operæ pretium duxi aduertere, corpus alicuius loci, Eccleſiæ v. gr. eſſe illud ſpatium, quod reperitur à recto interiori, vſque ad pauimentum; à Summa Ara, vſque ad parietem oppoſitum; & à pariete vno colaterali, ad alium colateralem. Ac proindè quicquid ſupra tectum Eccleſiæ fit in cymbalorum turri: in camera, aut cella: in Choro, qui intra

dictos

dictos parietes ſitus non ſit: in Sacriſtia: Tribuna: in Confeſſonariis extra dictum ſpatium exiſtentibus: in ſpelunca infra pauimentum exiſtente, extra Eccleſiam fieri dicitur.

2 Concluſionem tenent Iacobus Gordonus *in Theologia Morali, tomo 2. lib. 6. quaſt. 9. cap. 4. num.* 14. Leander à ſanctiſſimo Sacramento, *parte 5. tract. 5. diſputat.* 1. §. 3. *quaſt.* 30. Barboſa, *de Officio, & poteſtate Epiſcopi, allegatione* 28. *num.* 45. cum Mario Alterio, *de Cenſuris, tomo* 2. *diſputat.* 3. *de Interdicto, cap.* 1. *verſic. Requiritur.* Suarez *tomo* 3. *in* 3. *partem, diſputat.* 81. *ſect.* 4. *col.* 2. *verſic. Quod autem ſanguinis.* Gregorio Sayro *in Theſauro, lib.* 5. *cap.* 16. *num.* 8. Auila *de Cenſuris, part.* 5. *diſputat.* 7. *dubitat.* 1. & cum Fagundez, *in quinque Eccleſia pracepta, parte* 1. *lib.* 3. *cap.* 14. *à num.* 37. *ad* 52. Vbi adnumerat ſupra tectum; cameras adhærentes; portam; Confeſſonaria; Chorum; & Clauſtra. Tenent, & Thomas Sanchez, *de Matrimonio, tomo* 3. *lib.* 9. *diſputat.* 15. *num.* 26. Vbi de ſupra Eccleſiæ tecto; *num.* 27. vbi de Cella Camera, aut ſpelunca, ſub Eccleſia conſtructis *num.* 28. vbi de Porta Eccleſiæ, quoad limen ſeu lineam, quam non attingunt valuæ; *n.* 29. vbi de Cameris Eccleſiæ adhærentibus; *num.* 30. vide Turri cymbalorum; & *num.* 31. vbi de Sacriſtia. Pax Iordanus, *volum.* 1. *de Re ſacra, lib.* 5. *tit.* 12. *num.* 72. vbi de partibus extrinſecis Eccleſiæ; num. 78. vbi de Sacriſtia, etiamſi ſit Eccleſiæ coniuncta, & per Eccleſiam pateat ingreſſus ad eam: *num.* 80. vbi de cubiculis, etiamſi conſtituta ſint ad audiendum ſacrum ex eis, cum Soto, *in* 4. *diſtinct.* 33. *quaſt. vnica, artic.* 3. *concluſ.* 3. Nauarro, *in Manuali, cap.* 16. *num.* 34. *verſic.* 4. Idem Pax, *num.* 81. vbi de Confeſſonario, quando pars aliqua illius intra concauum parietis ſita, atque pariete ab Eccleſia diuiſa eſt feneſtella cratibus obducta: quoad illam partem, quæ Eccleſiam non reſpicit Confeſſonarium: *num.* 82. vbi de tecto Eccleſiæ à parte exteriori, cum Gloſſa *in cap. Si Eccleſiam pollui, vnico de Conſecratione Eccleſia lib.* 6. Ioanne Andrea, Ancharrano, & Dominico *ibi.* Ipſe Iordanus, *num.* 85. cum Nauarro, *loco citato*, de Turri cymbalorum, & de Cryptis, & aliis locis ſubtus Eccleſiam ædificatis, *num.* 96. cum Ioanne Andrea, Ancharrano, Franco, & aliis, *in dictum caput Si Eccleſiam pollui.* De Scalis tandem Eccleſiæ, & de portis eius, quoad eam partem, quæ eſt extra limen, & clauſuram illius, hoc eſt extra lineam, quam attingunt valuæ in liminibus, idem docet, *num.* 90. cum Dominico, *in cap. ſi Eccleſiam*, Syluestro, *verbo Cœmeterium, quaſt.* 3. Angelo, *verbo Conſecratio Cœmeterij*, §. 3. Tabiena, *verbo Conſecratio* 4. *quaſt.* 2. Armilla, *verbo Cœmeterium, num.* 4. & aliis. Quæ omnia, licet non ita expreſsè, iterùm Pax Iordanus docet. *num.* 112. Et tandem Caſtrus Palaus *part.* 2. *tract.* 11. *diſputat.* 1. *punct.* 1. *num.* 2. vbi ita fatur. Quapropter ſi aliquæ ex his actionibus fiant ſupra Eccleſiæ tectum, vel infrà pauimentum Eccleſiæ, diuinis Officiis, aut fidelium Sepulturæ non deputatum, non dicitur fieri in loco ſacro. Idem eſt ſi extra limen Eccleſiæ fiat: quia limen eſt terminus loci ſacri, aut initium profani. Similiter ſi in Turri, vbi cymbala pulſantur, aut in Sacriſtia, aut in Cellulis Eccleſiæ adhærentibus. Quia hæc non dicuntur locus ſacer ad hunc effectum, vtpotè quæ cum Eccleſia vnum corpus non componunt. Hæc palaus. Similia docet Naldus, vbi proximè.

3 Ratio autem ab omnibus pro concluſione adducta eſt, quia huiuſmodi ſeminis emiſſio, in loco ſacro non fit, quoad effectum pollutionis inducendæ, per modum pœnæ inflictæ ob ſacrilegium in loco ſacro admiſſum: licet aliàs ſacer cenſeatur, & ſit ad effectum Eccleſiaſticæ immunitatis.

Et licet concluſio noſtra vera abſolutè ſit, limitationes tamen habet, & fallentias. In primis enim non procedit reſpectu Capellæ, Cellulæ, aut Cauernæ pro diuinis officiis, aut fidelium Sepulturis deputatæ. Ita Antonius Naldus, *in Summa verbo Eccleſia, num.* 29. Palaus *dicto num.* 2. Fagundez, *loco citato, num.* 38. 4

Secundò non habet locum reſpectu Chori ſi intra Eccleſiæ corpus ſitus exiſtat, ſiue in eiuſdem Eccleſiæ pauimento, ſiue in edito loco. Quia Chorus, vt præfertur ſitus, pars eſt eiuſdem Eccleſiæ, cum intra illius ambitum contineatur: intra tectum ſcilicet interius, & pauimentum ac inter Summam Aram, & oppoſitum parietem, & inter collaterales. Solum igitur locum habet concluſio reſpectu Chori, extra Eccleſiæ parietes exiſtentis, vti in Pampilonenſi exiſtit ciuitate, in Conuentibus Sanctimonalium Carmelitarum Excalciatarum, & Recolectarum ſancti Auguſtini. Ita colligitur ex Palao, Naldo, & aliis. 5

Tertiò fallit in Campanili, aut Cymbalario intra Eccleſiæ corpus incluſo. Tunc enim ſub Eccleſiæ nomine venit, quoad pollutionis effectum ex ſeminis emiſſione, & ſimilibus prouenientes. Vti benè Naldus *dicto num.* 21. & colligitur ex aliis Doctoribus allegatis. 6

Quartò non procedit in Cellulis, Cubiculis, & Tribunis ſi intra parietes, & concaua Eccleſiæ, ſita illa ſint. Quia ipſius Eccleſiæ partes conuincuntur eſſe. Sic Palaus, *num.* 2. cum vera, & communi ſententia, & colligitur ex Naldo, & aliis allegatis. 7

DVBIVM X.

An per coniugalem actum in loco ſacro factum pollutus iſte cenſeatur?

BREVIARIVM.

Debitum coniugale.

Sine peccato in Eccleſia ſoluitur ab iis, qui diuturnò tempore in ea habitare coguntur, etiamſi deſit incontinentia periculum. n. 10. 11.

Lex.

Ad ea, quæ frequenter accidunt, attendit. n. 11.

Miracula.

Ob incontinentiam coniugum in Eccleſia exercitam, miracula, quæ acciderunt referentur. n. 7.

Pollutio loci ſacri.

Non inducitur pollutio loco ſacro per actum coniugalem, quando ex neceſſitate coguntur coniuges in illo diu permanere, & in eorum aliquo adſit incontinentia periculum. n. 1. 8.

Immò, eſto abſit tale periculum, dummodò ibi cogantur diu permanere. n. 10. 11.

Neceſſitate tamen ceſſante diu ibi permanendi coniuges, per coitum polluitur locus ſacer. n. 14.

PRiuſquàm Concluſiones pro reſpõſione difficultatis propoſitæ ſtatuam, adnotare duxi, duas circa illam inuenire ſententias contrariè oppoſitas. Prima abſolutè negat pollui locũ ſacrum, per coniugalem actum in eo conſummatum. Iſtam tenet Glo. *in Canon. Eccleſ.* c. 19. *de Conſecr. diſt.* 1. *verbo* 1

Semine, vbi ſic fatur. Per coitum emiſſum per adulterium, vel per forniationem; nam ſi per ſomnum vel coitum cum vxore emittitur, non ideò reconſectabitur Eccleſia. Gloſſa item *in c. Si Eccleſiam pollut, verbo Seminis, vnico eodem tit. in 6.* ſic ait. Vnde ſi vir cognoſcit vxorem in Eccleſia, non reconciliabitur. Ita ibi, Vbi Ioannes Andreas, Francus, & Geminianus, *n.* 10. quos & Fuſcum, *de viſitatione, lib.* 1. *cap.* 28. *n.* 9. *& lib.* 2. *cap.* 21. *n.* 6. Martinum à S. Ioſeph, *in Manuali Confeſſariorum tom.* 1. *lib.* 1. *tract.* 20. *de Matrimonio, num.* 2. Dicaſtillum, *de Sacramentis, tom.* 3. *tract.* 10. *diſput.* 9. *dub.* 5. *n.* 57. & Martinum Perez. *de Matrimonio, diſput.* 49. *ſect.* 4. *n.* 7. recenſet Pax Iordanus, *volum.* 5. *de Re ſacra, lib.* 5. *tit.* 12. *n.* 113. Et penes Paſqualig. *de Sacrificio Miſſa, tom.* 1. *quæſt.* 571. Hugo, Laurent. *in dict. cap. Eccleſiis.* Archidiac. *ibi, & in cap. vnic. n.* 2. *de Conſecrat. Eccleſ. in* 6. Henriq. *in cap. fin. n.* 3. *de Conſecrat. Eccleſ.* Gerſon, *in Compend. Theologie, part.* 2. *tr. de Sacramen. Matrim. Alphab.* 27. *litt. P.* Roſella, *verbo Conſecratio* 5. *n.* 9. Gaſpar. Hurtado, *de Sacram. diſput.* 4. *de Sacrificio Miſſa, diffic.* 7. *& de Matrim. diffic.* 4. Pontius, *eod. tr. l.* 10. *cap.* 50. & Ianuar *de Caſib. reſ.* 64.

2 Ratio, & fundamentum huius ſententiæ eſt. Quia humani ſeminis effuſio, tunc ſolum valet ſacrum polluere locum, quàndo mortaliter peccaminoſa, & ſacrilega eſt. Sed copula maritalis in loco ſacro exercita, etiam ſine neceſſitate non eſt mortaliter peccaminoſa, & ſacrilega. Ergo non valet loco ſacro pollutionem inducere. Maior cum conſequentia patet, Minor autem probatur. Copula coniugalis in loco ſacro exercita non poteſt eſſe mortaliter peccaminoſa, nec ſacrilega ratione circunſtantiæ loci, niſi ratione prohibitionis factæ per ius naturale, aut diuinum poſitiuum, aut denique per Eccleſiaſticum ne in tali loco fiat. Sed ſecluſo ſcandalo, à nullo Iure prohibetur, ne copula coniugalis in loco fiat ſacro. Ergo illa ſacrilega non eſt, nec mortaliter peccaminoſa, niſi in caſu ſcandali. Minor vltimi ſyllogiſmi probatur. Quia Iura à Doctoribus contrariæ ſententiæ Patronis, pro illa probanda adducta ſunt. *Canon. Si motum, de Conſecratione, diſtinct.* 5. *Canon. Eccleſiis, diſt.* 68. *cap. Significaſti, el cap. de Adulteriis, cap. fin. de Conſecrat. Eccleſia, & cap. Si Eccleſiam pollut, vnico eod. tit. lib.* 6. Sed nullibi iſtorum Iurium de copula maritali fit mentio. Ergo per nullum eorum fieri prohibetur in loco ſacro.

3 Secunda ſententia, ex oppoſito abſolutè affirmat pollui locum ſacrum per copulam coniugalem in illo conſummatam. Iſtam tenent D. Antoninus, *in Summa, part.* 3. *tit.* 12. *cap.* 6. § 4. cum Ioanne Andrea, Paſqualigus, *de Sacrificio Miſſa, tom.* 1. *q.* 571. cum aliis 94. Doctoribus, de quorum numero ſunt, Abulenſis, *q.* 237. *in Matthæum.* Azorius, *p.* 1. *l.* 10. *c.* 26. *q.* 13. Leſſius, *de Iuſt. lib.* 4. *cap.* 3. *dub.* 12. *n.* 86. Palaus, *p.* 2. *tr.* 15. *diſp.* 1. *punct.* 1. *n.* 1. Coninch. *de Sacram. q.* 83. *art.* 3. *dub.* 1. *n.* 231. Reginald. *in Praxi, lib.* 29. *cap.* 9. *ſect.* 5. *n.* 182 *verſic. Quocirca.* Layman. *lib.* 5. *tract.* 5 *cap.* 5. *n.* 8. Filliucios, *tr.* 5. *cap* 4. *n.* 117. Bonacin., *q.* 4 *de Matrim. punct. vlt. num.* 6. Amicus *tom.* 9 *diſp.* 26 *ſect.* 4. *n.* 53. Riccius, *reſol.* 257. *n.* 6. *part.* 3. Criſpenſis, *p.* 2. *tr* 23. *diſp* 3. *ſect.* 3. *n.* 71. & alij grauiſſimi quidem, & magni nominis Authores. Ex ſeq. (quos lege) aliquos allegat, & pro nobis ſunt, Iacobus de Graffis, *in Deciſionib. aureis, par.* 1. *lib.* 2 *cap* 48. *n.* 26. & allegat communionem. Antonius Naldus, *in Summa, verbo Eccleſia n.* 28. Aſcanius Tamburin. *de Iure Abbatum tom.* 1. *diſput.* 23. *q.* 15. *n.* 2. Tenent penes Thomam Delbene, *de Immunitate Eccleſiaſtica part.* 1 *cap.* 2. *dub.* 2. *ſect.* 4. *n.* 9. Paludanus *in* 4. *diſtinct.* 18. *art.* 4. *& diſt.* 31. *q.* 3. *art.* 2. Caiet. *in Summa, verbo Matrimonium, cap. vlt.* Armilla, *verbo Debitum, n.* 6. Tabina, *verbo Conſecratio, n.* 8. Toletus, *in Summa, lib.* 5. *cap.* 8. *n.* 14. Gregor. de Valentia, *tom.* 4. *diſp.* 10. *quæſt.* 6. *punct.* 2. § 7. & apud Auguſtinum Barboſam, *de Poteſtate Epiſcopi, part.* 2. *allegat.* 28. *n.* 47. Gloſſa, *in Canonem. Quoniam in Romani, verbo Opportuno, & in Can. Eccleſiis, verbo Semine* (vtrobique tamen nihil aliud dicit, quàm quòd vir in Eccleſia non teneatur reddere vxori debitum) Nauarrus, *in Manuali, cap.* 27. *n.* 252. Couarruuia, *de Sponſalibus, part.* 2. *cap.* 8. § 2. *n.* 3. Perez, *tit.* 1. *lib.* 5. *Ordination. pag.* 12. Fuſcus, *locis pro prima recenſitis ſententia.* Gregorius Sayrius, *in Theſauro, lib.* 5. *cap.* 16. *à n.* 19. Franciſcus Suarez, *tom.* 3. *in* 3. *partem D. Th. diſp.* 81. *ſect.* 4. *verſ. Tertiò violatur*, Cenedus, *ad Sextum Decretalium, Collectanea* 11. *n.* 2. Ragucius, *de Miſſa in Eccleſ. quæſit* 58. Fagundez, *in quinque Eccleſiæ præcepta, par.* 1. *lib.* 3. *cap.* 14 *à n.* 22. *& part.* 2. *lib.* 4. *cap* 4. *n.* 20. Auila, *de Cenſuris, part.* 5. *diſp* 7. *verſic. Secundus.* Gambarupta *de Caſibus reſeruatis, c.* 55. *caſu* 6. *n.* 11. *in fine.* Vgolinus, *de Officio Epiſcopi, cap.* 29. § 3 *verſ.* 3. *locum habet.* Et Ludouicus Miranda, *in Manuali Prælatorum, tom.* 2 *quæſt.* 29. *art.* 5, *concl.* 5. *verſ. Secundus eſt.* Tenet & Petrus Tapia, *en el Catecismo* § 6. *del* 6. *Mandamiento, n.* 7. *ibi: es Sacrileg.*

Huius ſententiæ fundamentum eſt. Quia licet coniugalis actus de ſe licitus ſit, eſt tamen illicitus propter circunſtantiam loci ſacri, cui fit iniuria: argumento textus *in Canone Accuſat.* 2. *quæſt.* 7. *cap. Vt in domibus, el* 1. *de immunitate Eccleſiarum, & cap. Decet Domum Domini el* 2. *eodem tit. lib.* 6. 4

Et confirmatur à ſimili, de effuſione ſanguinis, & de homicidio in Eccleſia, aut loco alio ſacro ex ſententia Iudicis aliàs Iuſta, facto. Quia licet talis pœna ſit crimini condigna, & ſic ex ſe ſit licita, & meritoriè applicata; attamen illius applicàtio in loco ſacro redditur illicita, & eidem loco iniurioſa, propter illius circunſtantiam. 5

Hæc ſententia videtur compoſita, Canonizata, vno, & altero miraculo. Accidit enim in Eccleſia Cœnobij noſtræ Benedictinæ Congregationis Hiſpanæ, à Ciuitate Najarenſi quinque diſtantis Leucis, cui *Valuanera* vulgare vocabulum eſt, vbi Imago Sanctiſſimæ Deiparæ Virginis Mariæ, ſummo veneratione, conuenientibus eo religionis, & voti cauſa peregrinis, ex prouinciis variis, & multis Hiſpaniæ Regnis, colitur: accidit inquam, vt in præfata Eccleſia quidam peregrinus conſorti ſuæ maritaliter iungeretur, non ſine grauiſſima ſacri illius loci iniuria: in cuius quidem teſtimonium, duo Deus ſtupenda patrauit miracula. Vnum, vt à coniuge ſeparari nequiret, donec copulatus deprehenderetur. Alterum, vt Imago Sanctiſſimi Pueri Ieſu, in vlnis Virginis Matris exiſtens, verſa quidem facie, & corpore ad peregrinos delinquentis, immutata corporis poſitione, faciem aliò verteret ſuam, in tanti facinoris deteſtationem. In qua præternaturali humani corporis poſitione, vſque in hodiernum cernitur diem. Sed audiamus M. Gregorium Brauo de Soto mayor, *en la Hiſtoria de Nueſtra Señora de Valuanera, part.* 1. *cap.* 11. *fol.* 51. Vbi ſic caſum referens ait. 6

Vn dia, viſpera de Nueſtra Señora de Septiembre, eſtando de vela mucho gente en aquel Santo Templo, entre la demas muchedumbre de peregrina gente, que ſe quedò a velar, fueron dos deſpoſados moços. 7

moços. Con diligencia procuraron para aliuiar, y paſſar la noche maſ a ſu guſto, ſubiendo las gradas del Altar mayor, alojar, y quedarſe a un rincon de el al lado donde ſe dize la Epiſtola. Dizen que ſu principal intento de hauer hecho aquella Romeria, era pedirle hijos a Nueſtra Señora. Tenia ſu Sanctiſſima Imagen entonces al Niño, ſentado ſobre ſus rodillas, buelto todo el cuerpo, y el roſtro al pueblo. Pero no reuerenciando, ni acatando los deſuenturados moçuelos al hijo Diuino, ni a la Sacratiſſima Reyna de los Angeles Madre ſuya, atreuieron (deſuergença notable) a cumplir en el Sancto Templo, delante del Sanctiſſimo Sacramento, de eſta Diuina Imagen, de la de ſu Sanctiſſimo, y amado Hijo, y ſus Santos, con acto torpe, y deshoneſtiſſimo, ſus torpes, y deſenfrenados deſeos, y apetitos. Et quadam digreſſione facta, in qua ponderat Author diuinam clementiam, in noſtrorum punitione delictorum, ſic proſequitur. *Eſto experimentaron eſtos miſerable hombres: pues ſolo moſtrò Dios el eſtar offendido, en que la Imagen del Niño, que tenia la Madre Santiſſima en ſus braços, boluio el roſtro, y deſde el medio cuerpo arriba, a la parte del Euangelio, quedando la metad del cuerpo buelto a la gente, y la otra metad con el roſtro, mirando a la pared de aquel lado, haziendo el ſegundo tercio del cuerpacito vnas arrugas, como las puede hazer, vno de carne, y hueſo, que ſe ponga de aquella ſuerte, como ahora eſtà, en memoria de tan notable coſa.*

Son tantas las luzes, y lamparas que arden en la Igleſia, y mas las de aquella noche, que los que eſtauan en ella, hecharon de ver la mudanza, que en ſu cuerpecito hazia el Niño Y dando vozes, pidiendo a Dios miſericordia, porque no ſabain quien fueſſe la cauſa de vn enojo tan claro de ſu Diuina Mageſtad, permitio, que los mal mirados moçuelos, no pudieſſen deſligarſe, ſino que anſi como eſtauan en el acto loſciuo, y torpe, fueſſen viſtos de todos los circunſtantes, como ſi ſobre ellos huuieſſe hechado Vulcano ſu ſutil red, que hechò ſobre, Marte, y Venus. Conocida la culpa tan fea por el pueblo, y Religioſos, que a las vozes confuſas, y mezeladas vnas de Milagro, otras de Miſericordia, acudieron: procuraron con hymnos, Salues, y Oraciones, amanſar la juſta indignacion de Dios: ſupplicando a ſu Mageſtad ſe apiadaſſe de aquellos miſerables peccadores.

Y como en la Reales entrañas de Nueſtro Señor tienen ſu centro, y deſcanſo, la piedad, Clemencia, y miſericordia, tuuola tan grande con ellos, que no ſolo confeſſaron ſu culpa ſacramentalmente, pidiendo la juſta y digna penitencia della, ſino que delante de todo el pueblo (a quien hauiam eſcandalizado) la hizieron con lagrimas, y gemidos. Y pidiendo perdon por el eſcandalo que hauian dado: contritos, y arrepentidos, deſpues de largas oraciones ſe boluieron para ſu caſa.

Sic refert Gregorius præfatus ſtupenda illa miracula, quibus Deus oſtendit ſe per actum coniugalem, qualis ille fuit, vti ex narratione apparet, in loco ſacro conſummatum, ſummoperè ad indignationem prouocari, & huiuſmodi loci ſanctitatem violari.

Tertia tandem ſententia, media incedit via, ita vt in aliquo caſo coniunctio maritalis in loco ſacro facta, illum non polluat, & in alio polluat. Sic enim diſtinguit, aut coitus in loco exercetur ſacro ex neceſſitate, ad vitandam ſcilicet alterius coniugis incontinentiam, in caſu, quo cogantur diu permanere in loco ſacro, aut ibi commorari, & cohabitare, & ita intra illum reſtricti, & obſeſſi exiſtant, vt ad loca non ſacra minimè ſe poſſint recipere, quò maritaliter copulentur, ac tandiu ibi detineantur, vt probabili periculo incontinentiæ videantur expoſiti, niſi ibi copulentur; aut ſine tali neceſſitate in loco ſacro actus exercetur maritalis, coniugalis, quia non coguntur coniuges in illo diu permanere, & poſſint ſi velint, ſe ad loca non ſacra, quò maritali vtantur licentia, ſe recipere. In primo diſtinctionis membro, & in illius caſu, negat iſta ſententia, pollui locum ſacrum, per actum coniugalem in eo exercitum, affirmat autem in ſecundo.

9 Hanc ſententiam defendunt Ioann. Azotius, *Inſtit. Moral part. 3. lib. 9. cap. 5. quæſt. 2. verſ. Dubia quæſtionis.* Leonardus Leſſius *de Iuſtit. & Iure, lib. 4. de Temperantia, cap. 3. dub. 12. num. 85. pag. mihi 634.* Ægidius Conick, *de Sacramentis, tom. 1. q. 83. artic. 3. dub. 1. n. 231. verſic. Tertia.* Thom. Sanchez *de Matrimonio, tom. 3. lib. 9. diſput. 15. n. 12.* Ioann. Machadus, *en el perfecto Confeſſor tom. 1. lib. 2. part. 3. tract. 4. documento 4. ſub n. 6.* Pax Iordanus, *vol. 2. de Re ſacra, lib. 5. tit. 12. n. 113.* Caſtrus Palaus, *part. 2. tract. 13. diſput. vnica, punct. 1. n. 1. pag. 120.* Franciſcus Pellizzarius, *in Manuali Regularium, tom. 2. part. 1. tract. 8. cap. 5. n. 72. verſic. Noto quartò: iuncto ſummario.* Ioann. Baptiſta Leaan. *In Summa Quæſtionum Regularium, tom 2. part. 3. verb. Eccleſia, n. 12.* Hermannus Buſembaum, *in Medulla Theologia, lib. 6. tract. 3. de Eucharistia, cap. 3. de celebratione Miſſarum, dub. 4. de Pollutione Eccleſia, caſu 11.* Auguſt. Barboſa *in Can. Eccleſiis, n. 5. el 3. diſtinct. 68. num. 6.* Et licet ibi abſolutè dicat, pollui Eccleſiam per coitum coniugalem in illa habitum, certum eſt fuiſſe in hac tertia ſententia, cum ſeipſum alleget, *de officio, & poteſtate Epiſcopi*, vbi illam ſequitur expreſſè, *part. 2. alleg. 28. num. 48.* & de illa ait eſſe magis communem, & veram, pro qua recenſet Couarruuiam, *de Sponſalibus, part. 2. cap. 7. §. 2. num. 3.* Stephanum de Gaeta, *in Repetitione cap. Ad limina 30. quæſt 1. §. 4. n. 178.* Petez, *lib. 1. verſ. Quari poteſt Vtrùm copula, tit. 1. lib. 5. Ordinationum,* Matienzum, *in Rubrica, tit. 1. Gloſſa 1. n. 99. lib. 5. Noua recopilationis.* Viualdum, *in Candelabro aureo part. 1. num 272.* Ricardum, *in 4. diſtinct. 32. artic. 3. quæſt. 1.* Maiorem *ibidem, etiam quæſt. 1.* Sayrum, *in Claui Regia, lib. 9. cap. 8. n. 21.* Marium Alterium, *de Cenſuris, tom. 2. diſput. 3. de Interdicto, cap. 1. verſic. Sed eſt aliqua controuerſia.* Defendunt etiam Ludouicus Caſpenſis, *in Curſu Theologico, tomo 2. tract. 23. diſputat. 3 ſect. 3. num. 71.* Baſſæus, *tomo 1. verbo Sacrilegium II. num 3. in fine:* Thomas Delbene, *de Immunitate Eccleſiaſtica, parte 1. cap. 2. dubit. 2. ſect. 4. num. 13.* cum Syluestro, *verbo Conſecratio 2. quæſt. 5. caſu 3. & verbo Debitum coniugale, quæſt. 3. num. 5.* Henriq. *lib. 9. cap. 27. num. 5.* Franciſco Suarez, *tomo 3. in 3. partem, diſputat. 81. ſect. 2. & tomo 1. de Religione, lib. 3. cap. 8. num. 3.* Sayto *In Theſauro, lib. 5. cap. 16. num. 19.* Victoria, *de Euchariſtia, quæſt. 99.* & cum aliis. Antoninus Diana, *part. 11. tract. 8 reſol. 34 verſ. Sed contrarium,* cum Henriquez, *loc. cit. & lib. 11. cap. 16. n. 4.* Petro Ledeſma, *de Matrimonio, quæſt. 64. artic. 7. concl. 1. & in Summa tract. de Euchariſt. cap. 20. difficult. 1.* cum Bartholomæo Ledeſma, & aliis.

Ex quibus quidem Doctoribus, Thomas Sanch. 10
n. 3. Pax Iordanus, *n. 116* Thom. Delbene, *n. 8* vnanimi conſenſu docent, excuſati, à culpa mortali, coniuges coitum habentes in Eccleſia, & iſtam minimè pollui, ſi ibi diuturno tempore cogantur

habitare, etiamſi incontinentiæ periculum reſpectu vtriuſque conſortis deſit: eo nixi fundamento, quod Lex, ad ea, quæ frequenter accidunt, ſoleat attendere. Verba Thomæ Sanchez reddere duxi.

11 Vnde quamuis neceſſitas vrgens ad permittendam in hoc caſu copulam, ſit incontinentiæ periculum, non tamen admitto eſſe neceſſarium ad eum finem referri, vt à culpa mortali excuſetur: nec credo eſſe neceſſarium, vt id adſit periculum, ſed ſatis eſt, vt in ea diuturna obſidione, attenta humana fragilitate, & morali modo loquendo, adſit communiter id periculum, quamuis deſit in aliquibus particularibus coniugibus, aut euentibus. Quia Lex, ad ea, quæ frequenter accidunt, attendit. *Lex, Nam ad ea, ff. de Legibus*. Hactenus P. Sanch.

Pro hac tertia ſententia, quæ probabilior mihi probatur, & plauſibilior, ſit.

CONCLVSIO I.

12 QVando ex neceſſitate coguntur coniuges diu in loco permanere ſacro, & adeſt periculũ incontinentiæ in vtroque, vel in altero quidem eorum, non polluitur locus ſacer, aut pollutus cenſetur, per actum coniugalem in eo conſummatum.

Hanc tenent omnes Doctores pro prima, & tertia ſententia adducti. Et probatur, quia non eſt credendum Eccleſiam, obligare voluiſſe coniugem ſic periclitantem ad abſtinendum à Iure petendi debitum in illo caſu. Eſſet etenim dura nimis talis obligatio, & peccandi periculo valde expoſita.

13 Et confirmatur à ſimili, de homicidio, in loco ſacro, cum moderamine inculpatæ tutelæ, ad ſui facto defenſionem. Quod vtique non peccaminoſum, iniurioſum, & inductiuum eſſe pollutionis, ſed licitum, probatum reliquimus *Diſquiſ.1. huius Tractatus, dub.11.* Ergo nec actus coniugalis, ad defenſionem propriæ vitæ ſpiritualis, incontinentiam ſcilicet propriam, aut conſortis vitandam, exercitus in loco ſacro, peccaminoſus, iniurioſus, & inductiuus erit pollutionis, ſed licitus. Neceſſitas enim ita tollit irreuerentiam, aliàs in loco ſacro ſequendam, ſi neceſſitas non adeſſet, in caſu maritalis coitus, ac homicidij præfati.

CONCLVSIO II.

14 NEceſſitate ceſſante, de qua in præcedenti concluſione, actus coniugalis in loco ſacro exercitus, mortaliter peccaminoſus eſt, iniurioſus & ex eo cenſetur pollutus locus ipſe ſacer.

Hæc ſententia ſecundæ, & tertiæ ſententiæ conformatur. Et probatur. Quia ſecluſa dicta neceſſitate, Iure naturali prohibita videtur talis maritalis coniunctio in loco ſacro. Magna enim indecentia eſt tali loco, ad actum ita materialiter turpem, ſine neceſſitate vti. Ergo iſta deficiente, actus coniugalis in eo habitus, peccaminoſus, ſacrilegus, & inductiuus pollutionis erit.

Et comprobatur ex euentu miraculoſo, ad ſecundæ ſententiæ fauorem reddito, *n.7*. Ideò enim in illo caſu peccaminoſa fuit, & ſacrilega illa maritalis coniunctio, quia abſque neceſſitate in ſacro illo loco fuit exercita, cum facilè poſſent, ſi vellent illi coniuges ad loca non ſacra ſe recipere, vbi commodè coirent, ſine vlla hominum nota: cum terra illa, præter Eccleſiæ, & Cœnobij ſolùm, nimis montuoſa, ac deſerta exiſtat.

Ex dictis fit ſatis ad argumenta, pro prima, & ſecunda ſententia, prout tertiæ contrariantur, adducta.

DISQVISITIO IV.

De humatione profani cadaueris.

An per illam locus polluatur ſacer?

BREVIARIVM.

Communicare, Communio.

Quibus non communicauimus viuis, non communicemus defunctis. n.5.7.

Quibus viuis communicauimus, mortuis communicare debemus. n.7.

Excommunicati non tolerati, Hæretici etiam non tolerati, Pagani, & non baptizati, viui, & defuncti ab Eccleſia communione repelluntur. n.7.

Communicare poſſumus in Sacramentis, & in aliis Diuinis, poſt publicationem Extrauagantis Inſuper ad euitandum, *excommunicatis, & Hæreticis, non denunciatis excommunicatis*. n.10.11.

Eccleſia.

Si infideles ſepulti ſunt in Eccleſia non conſecrata, conſecrari illa non debet, niſi extractis corporibus, raſis tignis, & parietibus, & illa reparata. num.3.

In Eccleſia conſecrata, in qua Fideles ſepulti ſunt Miſſa celebrari poſſunt. n.3.

Eccleſia, & Cœmeterium, in quibus ſepulti fuerint excommunicati, reconciliari debent, & quomodo. num.4.

Excommunicatio.

Lata eſt excommunicatio contra ſepelientes excommunicatos, interdictos, & vſurarios manifeſtos. num 9.

Fauor.

Conuenit ampliari fauore. n.8.

Odioſa.

Pœnalia, & odioſa imponi non debent, niſi exprimatur, quod ſint imponenda. Nec extendenda ſunt. n.8.

In odioſis, benignior interpretatio eſt facienda. n.8.

Pollutio loci ſacri.

Per humationem profani cadaueris in loco ſacro, pollutus iſte cenſetur. n.1. & ſeqq.

Amplia, etiamſi omnis deſit in ſepelientibus culpa. num.12.

Debet tamen eſſe talis humatio notoria. n.13.

Non inducitur pollutio loco ſacro per humationem ſuſpenſi, interdicti, aut alterius quàm excommunicati non tolerati, Hæretici non tolerati, Pagani, & non baptizati. n.8.

Profanum.

Profanum cadaueri, eſt corpus Pagani, non baptizati, excommunicati denunciati, & Hæretici denunciati excommunicati. n.1.

Sepultura.

Profanum cadauer in loco ſacro ſepultum, foras iactari debet, & locus mundari. n.2.3.6.

Alia vide, Verbo Eccleſia; Excommunicatio; Pollutio loci ſacri.

CONCLV

CONCLVSIO.

1 PEr humationem profani cadaueris in loco ſacro, pollutus ille cenſetur.

Profanum cadauer, in præſenti, eſt corpus cuiuſlibet Pagani; non baptizati; Hæretici denunciati excommunicati; & Fidelis excommunicati etiam denunciati: ſiue corpus ſit viri, ſiue fœminæ; ſiue infantis, aut pueri, ſiue adulti.

Concluſionem tenent D. Antoninus *in Summa, parte* 3. *tit.* 12. *cap.* 6. §. 4. Nauarrus, *tomo* 2. *Conſiliorum*, *lib.* 5. *tit. de Hæreticis*, *conſilio* 10. *ad* 4. *quæſtionem*, *in* 2. *editione*, *fol.* 377. Emmanuel Sa, *verbo Eccleſia*, *num.* 15. *&* 16. Ioannes Azotius, *Inſtitutionum Moral. part.* 1. *lib.* 10. *cap.* 26. *quæſt.* 13. *Verſic. Tertiò*, *& verſic. Quarto modo*, *colum. mihi* 1154. *& part.* 2. *libro* 9. *cap.* 5. *quæſt.* 2. *verſic. Quartò*, *& verſic. Quintò.* Ægidius Conink, *de Sacramentis*, *tomo* 1. *quæſt.* 83. *artic.* 3. *dub.* 1. *num.* 232. *& tom.* 2. *de Sacramentis*, *& cenſuris*, *diſputat.* 14. *dub.* 8. *num.* 60. *& ſeqq.* Antonius Naldus, *in Summa*, *verbo Eccleſia*, *num.* 29. Iacobus Gordonus, *in Theologia Morali*, *tom.* 2. *lib.* 6. *quæſt.* 9. *cap.* 4. *num.* 16. Caſtrus Palaus, *part.* 2. *Operis Moralis*, *tract.* 11. *diſputat. vnica, punct.* 1. *num.* 1. *in fine.* Franciſcus Pellizzarius, *in Manuali Regularium*, *tomo* 2. *part.* 1. *tract.* 8. *cap.* 5. *num.* 72. *verſic. Noto* 10. *& Noto* 11. Auguſtinus Barboſa, *de officio*, *& poteſtate Epiſcopi*, *parte* 2. *allegat.* 28. *num.* 52. *&* 53. cum pluribus, quos recenſet. Pax Iordanus, *volum.* 1. *de Re ſacra*, *lib.* 5. *tit.* 12. *num.* 117. cum Theſauro Fori Eccleſiaſtici, *part.* 1. *cap.* 5. *verſ.* 4. *&* Toleto, *in Summa*, *lib.* 5. *cap.* 8. *num.* 11. *verſic.* 3. & 4. Baſſæus, *tomo* 2. *verbo Sacrilegium* I. *num.* 6. Ludouicus Caſpenſis, *in Curſu Theologico*, *tomo* 2. *tractatu* 23. *diſputat.* 3. *ſect.* 3. *num.* 72. Ioannes Baptiſta Lezana, *in Summa Quæſtionum Regularium tom.* 2. *part.* 3. *verbo Eccleſia*, *num.* 12. Aſcanius Tamburinus, *de Iure Abbatum*, *tom.* 1. *diſputat.* 23. *quæſit.* 11. *num.* 3. *&* 4. cum Henriquez, *lib.* 9. *de Miſſa*, *cap.* 27. §. 5. *& lib.* 13. *cap.* 51. §. 3. Suarez, *tom.* 3. *in* 3. *part. diſput.* 81. *ſect.* 4. *verſic. Quarta cauſa. Et de Religione*, *to.* 1. *tract.* 2. *lib.* 3. *cap.* 2. *à num* 3. & cum Valerio Reginaldo, *in Praxi*, *lib.* 32. *num.* 17. Bartholomæus Gauantus, *in Manuali Epiſcoporum*, *verbo Eccleſia conſecratio*, *num.* 2. *&* 3. Martino Bonacina *tomo* 1. *de Matrimonio*, *quæſt.* 4. *punct.* 19 *& vlt. à num.* 32. & Thomas Delbene, *de Immunitate Eccleſiaſtica*, *part.* 1. *cap.* 2. *dubitat.* 2. *ſect.* 5. *&* 6. cum pluribus, quos vtrobique allegat. Leander à Sanctiſſimo Sacramento, *part.* 5. *tract.* 5. *diſputat.* 1. §. 4. *per plures quæſtiones.*

2 Probatur concluſio, *primò*, ex *Canone Eccleſiam el* 26. *de Conſecratione*, *diſtinctio.* 1. deſumpto ex Concilio Aurelianenſi, *cap.* 3. Vbi ſic habetur. Eccleſiam in qua Paganus ſepultus eſt, non liceat conſecrare, neque Miſſas in ea celebrare, ſed iactare foras, & mundare oportet.

3 *Secundò* probatur ex *Canone Eccleſiam, el* 27. *ead. diſtinct.* ex Concilio Agripinenſi, in quo ſequentia lego. Eccleſiam in qua mortuorum cadauera Fidelium, ſiue infidelium ſepeliuntur, ſanctificare non licet. Sed ſi apta videtur ad conſecrandum, indè euulſis corporibus, & raſis parietibus, vel tignis eius loci, reædificetur. Sed ſi hæc conſecrata ante fuerat, Miſſas in ea celebrare licet: tametſi Fideles fuerint, qui in ea ſepulti ſunt. Hæc textus. Gloſſa autem in caſus figuratione, quæ ſequuntur dicit. In Eccleſia non conſecrata infidelium corpora erant ſepulta. Dicitur hîc, quod non debet conſecrari, niſi prius extractis corporibus, & raſis tignis, &c. parietibus fuerit reparata; vbi verò infideles non ſunt ſepulti, ſi Eccleſia conſecrata eſt, ibi poterit Miſſa celebrari.

Tertiò, probatur *ex cap. Conſuluiſti*, *extra ei* 7. *de Conſecratione Eccleſiæ*, *vel Altaris*, vbi ita Innocentius Papa Tertius decreuit. Cœmeteria, in quibus excommunicatorum corpora ſepeliri contingit, reconcilianda erunt aſperſione aquæ ſolemniter benedictæ, ſicut in dedicationibus Eccleſiarum, fieri conſueuit. 4

Quartò, ex eodem probatur Pontifice, *in cap. Sacris el* 12. *de Sepulturis*, dicente. Sacris eſt Canonibus inſtitutum, vt quibus non communicauimus viuis, non communicemus defunctis: vt careant Eccleſiaſtica Sepultura, qui priùs ab Eccleſiaſtica vnitate præciſi, nec in articulo mortis Eccleſiæ reconciliati fuerint. 5

Quintò, ex Alexandro Papa Tertio, *in cap. Ad hæc*, *el* 5. *de Priuilegiis*, ſic ſtatuente. Mandamus, quatenùs Hoſpitalariis præcipias, vt ſi quos in excommunicatione defunctos, in Cœmeteriis Eccleſiarum ſepelierint, eos extra Cœmeteria eijciant. 6

Ratio autem concluſionis eſt. Quia Fideles excommunicati non tolerati, Hæretici etiam non tolerati, Pagani, & non baptizati, ſiue mares, ſiue fœminæ, viui repelluntur ab Eccleſia. Ergo mortui in ea admitti non debent. Patet conſequentia; quia cui non communicatur viuenti, defuncto communicandum non eſt. *cap. Sacris*, *citat. & cap. A nobis eſt ſæpe*, *el* 28. *de ſententia Excommunicationis*, vbi præfatus Innocentius Tertius ait. Non communicetur mortuo, cui non eſt communicatum & viuo. Et à contrario idemmet Pontifex, *in cap. Ex parte*, *el* 11. *de Sepulturis*, ſic decernens, ait. Et cui communicabatur viuenti, communicandum ſit iam defunctæ. De hac ratione, & de eius efficacia videantur, Gloſſa, *in dictum Canonem Eccleſiam*, *el* 26. *verbo Celebrare*, *& in cap. Ad hæc cit. verbo*, *Sepelierint*, Nauarrus, *dicto conſil.* 10. *ad quartam quæſtionem*, *verſic. Tertiò.* Naldus, *num.* 29. *allegato*, & Pax Iordanus, *num.* 118. 7

Conſultò inter profana cadauera, Fidelem excommunicatum, non autem alia Eccleſiaſtica irretitum cenſura recenſui. Quia cùm Eccleſiæ pollutio, Ex Eccleſiaſtico procedat Iure, & nullum in medium proferatur, quod de alis, quàm de excommunicationis cenſura loquatur, hinc benè fit, illud ad nullum alia diuerſa ligatum cenſura extendi poſſe, ſed ad excommunicatum tantum arctari debere, iuxta regulam: Odia reſtringi, & fauores conuenit ampliari. *La* 15. *de Regulis Iuris lib.* 6. & regulam: In pœnis, benignior eſt interpretatio facienda. *La* 49. *eod. tit. & libro.* & iuxta Gloſſæ doctrinam, *in cap. Tranſmiſſæ verbo Ex vi* 31. *& finale de Iure patronatus*, ibi: Quia cum ſit illud pœna, non debet imponi, niſi exprimatur quod ſit imponenda. Et *in Clementinam vnicam de Conſanguinitate, verbo Eos*, ibi. Tamen non eſt locus huic pœnæ, quia in his caſibus, & ſimilibus, expreſsã non eſt. Quam quidem Gloſſam ſequuntur Pax Iordanus, *volum.* 1. *lib.* 5. *tit.* 12. *num.* 131. cum Gregorio Sayro, *in Theſauro*, *lib.* 5. *cap.* 16. *num.* 22. & Vgolino, *de Officio Epiſcopi*, *cap.* 29. §. 4. *in fine* Thomas Delbene, *de Immunitate Eccleſiaſtica*, *par.* 1. *cap.* 2. *dubitat.* 2. *ſect.* 5. *num.* 4. cum Suarez, *de Religione*, *tomo* 2. *tract.* 2. *lib.* 3. *de Re-* 8

uerentia debita locis ſacris, *cap.* 2. *num.* 12. Pellizzarius, *in Manuali Regular. tom. 2. tract. 8. cap. 5. ſect. 2. num. 72. verſic. Noto* 10. cum Paulo Layman, *libr. 5. tract. 5. cap. 5. num.* 8. Sequitur etiam hanc doctrinam Auguſtinus Barboſa cum pluribus, quos recenſui *in Præludio huius Tractatus, num.* 13.

9 Nec obſtat Clementina *Eos qui, La* 1. *de Sepulturis*, vbi ita de Interdictis, ac de Excommunicatis loquitur.

Non inquam obſtat: quia ibi nulla fit mentio de Pollutione, ſeu de Reconciliatione, ſed tantum de excommunicatione, quam ſepelientes Interdictos, Excommunicatos, ac Vſurarios manifeſtos ſubeunt, fit. Ergo eius diſpoſitio extendi non debet, non poteſt, ad Eccleſiæ, ſeu Cœmeterij pollutionem.

Conſultò etiam addidi: *non tolerati*: tam reſpectu Fidelis excommunicati, quàm Hæretici. Quia diuerſa eſt ratio de vtroque tolerato, ac de vtroque non tolerato, ſaltem poſt Conſtantienſe Generale Concilium, in Extrauagante, *Inſuper ad euitandum*: quam Papa Martinus Quintò confirmauit pro ſedandis conſcientijs. Ante illius enim promulgationem, omnes Excommunicati, & Hæretici erant non tolerati, & ſic diſpar non erat ratio in vno, quàm in altero excommunicato, aut Hæretico. Decreuit itaque præfatum Concilium, in recenſita Extrauagante (quæ licet non extet, vti ait Coninx, *de Cenſuris*, *diſput.* 14. *dub.* 2. *num.* 9. refertur tamen à D. Antonino, *in Summa*, *part.* 3. *tit.* 25. *cap.* 3. & ex eo à Soto, *in* 4. *diſtinct.* 22. *quæſt.* 1. *artic.* 5. & vim ſuam habet ex praxi Eccleſiæ vniuerſalis, approbantis dictæ Extrauagantis diſpoſitionem, vti idem met Coninx, cum Soto, Victoria, *de Excommunicatione, num.* 10. Caietano *in Summa*, *verbo Excommunicatio minor*, Henriquez, *lib.* 13. *cap.* 5. *num.* 1. Auila, *de Cenſuris*, *part.* 2. *cap.* 6. *diſputat.* 2. *dubitat.* 1. Suarez *diſputat.* 9. *ſect.* 2. *num.* 5. & Nauarro, *in Manuali*, *cap.* 27. *num.* 36. Vbi, quam antea tenuerat contrariam ſententiam mutauit, & cum communi Doctorum benè obſeruat:) Decreuit inquam Conſtantienſe Concilium, ne quis in poſterum in perceptione, vel adminiſtratione Sacramentorum, aut in diuinis officiis, aut etiam extra ea teneatur ligatos excommunicatione, aut cenſura vitare, niſi cenſura ſit nominatim contra eos à Iudice publicata, vel denunciata, exceptis Clericorum percuſſoribus, ita notoriis, vt factum, nulla tergiuerſatione, poſſit celari, & excuſari.

11 Ita ex dicta Extrauagante, Conciliare Decretum refert Coninx: & recenſet aliud Baſileenſe in Extrauagante, *Ad euitanda ſcandala*, non ita amplum, cum ab hac moderatione omnes omninò planè notoriè Excommunicatos excipiat? quod licet poſterius ſit, priori præferri non debere, reſoluit præfatus Doctor, dictæ totius Eccleſiæ praxi innixus. Pro qua, & aliis modò recenſitis, videatur etiam Iacobus Gordonus, *in Theologia morali*, *tom.* 2. *lib.* 7. *quæſt.* 11. *cap.* 2.

12 Pro dictis, & dicendis *in præſenti Diſquiſitione*, duo adnotare duxi. *Primum*, quod ad inducendam loco ſacro pollutionem per profani corporis humationem, non requiritur culpa mortalis in iis, qui illud Eccleſiaſticæ tradunt Sepulturæ, ſed ſolum factum ſepeliendi corpus excommunicati denunciati, notorij Clerici, aut Monachi percuſſoris, vel non baptizati ſufficiet. Immò etiamſi omne deſit peccatum, & ex motiuo miſericordiæ Sepulturæ tradatur Eccleſiaſticæ, locus polluetur ſacer. Ita docent Thomas Delbene *dicta dubitat.* 2. *ſect.* 6. *num* 12. & 13. cum Suarez, *tom.* 1. *de Religione, lib.* 3. *cap.* 2. *à num.* 10. Ioannes Bapt. Lezana, *tom.* 2. *Quæſt. Regul. part.* 3. *verbo Eccleſia*, *num.* 13. cum Paulo Layman, *lib.* 5. *tract.* 5. *cap.* 5. *num.* 8. Pellizzarius, *in Manuali*, *Regul. tomo* 2. *part.* 1. *tract.* 8. *cap.* 5. *num.* 72. *verſic. Noto* 11. cum Cardinali de Lugo.

Secundum, quod libuit adnotare eſt, non cenſeri pollutum locum ſacrum, per profani cadaueris humationem, niſi hæc notoria ſit. Sic docet Pax Iordanus, *volum.* 1. *lib.* 5. *tit.* 12. *num.* 122. Sa, Zerola, Lezana, Creſpetius, Delbene, Palaus, Nauarrus, Suarez, Baſilius, Ponce, Fagundez, Machadus, & Barboſa, *in Præludio huius Tractatus citati*, pro vniuerſali hac propoſitione, quod per nullam actionem in loco ſacro à Iure fieri prohibitam, pollutus ille cenſeatur, quæ notoria non ſit. Sic ibi *num.* 27. 13

His adnotatis, aliquas difficultates excitare operæpretium duxi, & reſoluere, pro maiori huius Diſquiſitionis dilucidatione. Sit igitur.

DVBIVM I.

An per humationem excommunicati, locus polluatur ſacer, ſi excommunicatio non ſit Canonis, ſi quis ſuadente Diabolo, *aut per Iudicem non denunciata?*

BREVIARIVM.

Pollutio loci ſacri.

Non inducitur pollutio per humationem excommunicati, qui aut non ſit publicus, ſeu potius notorius Eccleſiaſtici percuſſor, aut per iudicis ſententiam excommunicatus denunciatus. n. 1.

Non inducitur per humationem occiſi in Duello, quamuis ille ſit excommunicatus, & ſepultura priuatus. n. 3. 4.

Sepultura.

Qui in Duello occiſum Eccleſiaſtica Sepultura tradunt, peccant mortaliter. n. 4.

CONCLVSIO.

PEr humationem cadaueris perſonæ excommunicatæ, ſi eius excommunicatio non fuit per legitimi Iudicis ſententiam incurſa, declarata, & denunciata, aut ſi excommunicatio non fuit *Canonis Si quis ſuadente Diabolo*, & notoria quidem, non cenſetur pollutus locus ſacer. 1

Concluſio iſta communis eſt inter Doctores. Illam tenent Nauarrus, *tomo* 2. *Conſiliorum, lib.* 5. *tit. de Hæreticis*, *conſil.* 10. *verſic. Tertiò. folio mihi* 377. & penes Pacem Iordanum mox citandum, *in Manuali*, *cap.* 27. *num.* 35. Ipſe Iordanus *volum.* 1. *de Re ſacra, lib.* 5. *tit.* 12. *num.* 126. Antonius Naldus, *in Summa*, *verbo Eccleſia*, *numero* 29. Martin. Bonanica, *tomo* 1. *quæſt.* 4. *de Matrimonio*, *punct.* 19. *num.* 22. Villalobos, *tract.* 8. *difficult.* 24. *num.* 7. & Leander à Sanctiſſimo Sacramento, *parte* 5. *tract.* 5. *diſputatione* 1. §. 4. *quæſt.* 34. cum Henriquez, *in Summa*, *lib.* 9. *cap.* 27. *num.* 5. *Litt. V.* & penes ipſum Tabiena, & Syluest. & cum

cum Auila, *de Cenſuris, part.5. diſputat.7. dubitat.1. concluſ.2. verſic. Tertius eſt.* Alterio, *diſputat.3. de Interdicto, cap.1. colum.3. verſic. Quæ concluſio*, & cum Philiberto Marchino, *de Ordine, tractat.3. p.3. c.10. n.10.*

2 Ratio concluſionis eſt, quia in illius caſibus, ceſſat prohibitio ſepeliendi excommunicatos in loco ſacro: vtpotè, quia illi, de quibus in præſenti, ſunt ab Eccleſia tolerati: Et ſicut illis poſſumus viuis communicare, poſſumus etiam communicare mortuis, *cap. ex parte, el 11. de Sepulturis.* Ac per conſequens, cauſa pollutionis loci ſacri ceſſat. Actio enim per quam illa inducitur, peccaminoſa mortaliter, & iniurioſa eſſe debet: & in præſenti caſu, cadauer debet eſſe profanum, id eſt Paganum, aut non baptizatum, aut excommunicatum non toleratum, ſiue fidele, ſiue Hæreticum, vt eius tumulatio valeat pollutionem inducere. Quâ datâ profanitatis qualitate, cenſeretur locus ſacer pollutus, eſto bona fide, & ſine peccato fuiſſet tumulatum, ob ignorantiam probabilem, ſeu inculpabilem, quæ fortè contingere poſſet.

3 Nec ex hoc licet inferre pollui Eccleſiam per humationem hominis, qui in Duello fuit occiſus, cum à Concilio Trident. *ſeſſ. 25. de Reformatione, cap.19.* Eccleſiaſtica priuetur Sepultura, & mortaliter peccent, qui illum in ipſa humauerint, vti docet Pax Iordanus *dicto tit.12. n.126.*

Non inquam licet id inferre, quia per præfatam priuationem à Concilio præſcriptam, aut per illud Decretum, pollutio loci ſacri non decernitur, neque Decretum Concilij Conſtantienſis circa deobligationem euitandi excommunicatos alios quàm denunciatos, & notorios Clericorum percuſſores, nullum redditur, ſed in ſuo robore permanere, citra omne dubium eſt.

4 Quod autem mortaliter peccent ſepelientes aliquem, quem Eccleſiaſtica Sepultura Tridentinum priuat, ex eo prouenit, vti benè notat Baſſæus, *tomo 1. verbo Sepultura, num.6.* quia faciunt contra prohibitionem Eccleſiæ in re grauiſſima. Cum quo benè ſtare poteſt, quod Sepultura morientis in Duello, loco ſacro pollutionem non inducat: ſicut reuera, non induci, docent Baſſæus, & Pax Iordanus, *locis allegatis.* Quia Baſſæus ait, & benè, Eccleſia reconcilianda non eſt, niſi in ea ſepultus fuerit excommunicatus denunciatus, vel infidelis. Ita ille cum Molfeſio, *in Summa, part.2. tract.13. cap.8. num.67.* Bonacina, *tom.3. diſput.2. quæſt.3. punct.48. num.3.* Syluestro, *verbo Sepultura quæſt.9. n.11.* & cum Paulo Layman, *lib.3. ſect.5. tract.5. cap.12. num.12.* Intellige, niſi fuerit excommunicatus denunciatus, aut notorius Eccleſiaſtici percuſſor: aut aliàs adſit alia pollutionis cauſa ex adnumeratis, & adnumerandis in aliis huius tractatus Diſquiſitionibus.

DVBIVM II.

An locus ſacer polluatur, humato excommunicato, per Iudicem denunciato, & appoſito in tabella?

BREVIARIVM.

Axioma.

Vbi eadem eſt Iuris ratio, eadē eſt Iuris diſpoſitio. n.2.

Eccleſia.

Materialis Eccleſia deſtinata eſt ad orandum; ad Diuina in ea celebranda: & ad Sacramenta miniſtranda. n.3.

Pollutio loci ſacri.

Non inducitur pollutio per humationem excommunicati, qui notorius non ſit Clerici percuſſor, aut excommunicatus denunciatus, publicatus. n.1.

Similia.

De ſimilibus idem iudicium eſt habendum. n.2.

CONCLVSIO.

Per ſepulturam, ſeu humationem excommunicati declarati per Iudicis ſententiam, aut Decretum, & per tabellam, aut aliàs publicati, locus ſacer, in quo ille ſepultus fuerit, pollutus cenſetur. Et idem aſſero, de humatione notorij Clerici, aut Monachi percuſſoris. 1

Hanc omnes Theologi, & Canoniſtæ Doctores aſſertionem tenent. Nauarrus, *tomo 2. conſiliorum, lib.5. tit. de Hæreticis, conſil.10. num.4. & in Manuali, cap.27. num.35.* Emmanuel Sa, *verbo Eccleſia, num.15.* Ioann. Azorius, *Inſtitut. Moral. part.1. lib.10. cap.26. quæſt.13. verſic. Tertiò, quando in Eccleſia, & part.2. lib.9. cap.5. quæſt.1. verſic. Quartò polluitur.* Antonius Naldus, *in Summa, verbo Eccleſia, num.29.* Ægidius Coninck, *de Sacramentis, tom.1. quæſt.83. artic.3. dub.1. numero 232.* Iacobus Gordonus, *in Theologia Morali, tomo 2. lib.6. quæſt.9. num.15.* Pax Iordanus, *volum.1. de Re ſacra, lib.5. tit.12. num.123. & 125.* Aſcanius Tamburinus, *de Iure Abbatum, tom.1. diſput.23. quæſito 11. num.3.* Bonacina, *tomo 1. de Matrimonio, quæſt.4. puncto 19. num.22.* Ioann. Bapt. Lezana, *in Summa QQ. Regularium, part.3. verbo Eccleſia num.12.* Bartholom. Gauantus, *in Manuali Epiſcoporum, verbo Eccleſiæ reconciliatio, num.2.* Ludou. Caſpenſis, *in curſu Theologico, tomo 2. tract.23. diſp.3. ſect.3. n.72.* Caſtrus Palaus, *part.2. Operis Moralis, tract.11. punct.1. vnica diſputationis, num.1. in fine.* Leander à ſanctiſſimo Sacramento, *part.4. tract.2. diſput.8. quæſt 7. & part.5. tract.5. §.4. quæſt.33.* Antonius de Eſcobar, & Mendoza, *in Theologia Morali, tract.6. cap.4. num.32.* & Auguſtinus Barboſa, *de Poteſtate Epiſcopi, part. 2. allegat.28. num.52.* cum Victoria, *verbo Euchariſtia, num.99.* Henriquez, *in Summa lib.9. de Miſſa, cap.27. §.5. & lib.13. cap.51. §.3.* Gambarupta, *de Caſibus reſeruatis, cap.15. caſu 6. num.13.* Mario Alterio, *de Cenſuris, tomo 2. diſput.3. de Interdicto, cap.1. verſic. Quartò violatur.* Gregorio Sayro, *in Theſauro lib.2. cap.4. num.11. & lib.5. cap.17. num.22.* Auila, *de Cenſuris, part.5. diſput.7. dub.1. verſic. Tertius caſus.* Franciſco Suarez, *tomo 3. in 3. partem D. Thom. diſput.81. ſect.4. verſic. Quarta cauſa, & tomo 1. de Religione, tract.2. lib.3. cap.2. à num.3.* Reginaldo, *in Praxi Pœnitentiæ, lib.32. num.17.* Vgolino, *de Poteſtate Epiſcopi, cap.29. §.4.* Ludouico de Miranda, *in Manuali Prælatorum tomo 2. quæſt.29. artic.5. concluſ.1. verſic. Tertius caſus.* Homobono, *de examine Eccleſiaſtico, tract. 12. cap.3. quæſt.13. reſolut.1. pag.447.* & cum Fagundez, *in quinque Eccleſiæ præcepta, part.1. lib.3. cap.14. à num. 55.*

Probatur concluſio. Expreſsè definitum eſt *in cap. Conſuluiſti, el 7. de Conſecratione Eccleſiæ*, debere reconciliari Eccleſiarum Cœmeteria in quibus excommunicati fuerint ſepulti. Verba textus 2

recenſui

recenſui in Diſquiſitione, *num.*4. Ergo à fortiori reconciliandæ erunt ipſæ Eccleſiæ, ſi in eis excommunicati fuerint tumulati. Ita inferunt recenſiti Doctores. Et benè quidem. Quia ſi vbi eadem eſt Iuris ratio. eadem eſt Iuris diſpoſitio. *L. Ideoque, ff. de Legibus, L. illud, ff. ad legem Aquiliam. L. A Titio, ff. de Verborum ſignificatione.* Gloſſa, *in cap. Cum Marthæ, verbo Idem eſt ratione, el 6. de Celebratione Miſſarum,* vbi ait. Vbi eadem eſt ratio, debet eſſe idem Ius. Et æquitatis enim ratio, ſimilia Iura ſuadere videtur. *Cod. ad L. Falcidiam. L. vltim. Fauet etiam textus, in cap. Cum dilecta, el 4. de Confirmatione vtili, vel inutili*, ibi. Eiuſdem æquitatis ſimilitudine prouocati, prædicta priuilegia..... duximus innouanda. Vbi Gloſſa, *verbo Similitudine*, ſic ait. Similis enim æquitatis ratio, ſimilia Iura ſuadere videtur. *Et in cap. Tranſlato, verbo Quod de Vno, el 3. de Conſtitutionibus*, ita fatur. Argument. quod vbi eſt eadem ratio, ibi debet eſſe idem Ius: & quod de ſimilibus, idem iudicium eſt habendum. Sic ibi. Et quidem vbi maior fuerit ratio, eadem ſaltem, ſed à fortiori, erit Iuris diſpoſitio. Quod autem maior ſit ratio ad non humandos excommunicatos non toleratos (de quibus concluſio, noſtra procedit) in Eccleſia, quam in Cœmeterio, per ſe ita notum eſt, vt nulla indigeat probatione. Eſt namque Eccleſia, principalis, reſpectu Cœmeterij, & Cœmeterium eſt acceſſorium Eccleſiæ. Et hac de cauſa, polluta Eccleſia, pollutum redditur Cœmeterium ei contiguum; ſecus verò è contra, ex Cœmeterij pollutione, non ſequitur Eccleſiæ pollutio, vti latè Doctores, & ego ipſe nonnihil, *Diſquiſ. 2. dub. 17. n. 2.*

3 Eſtque Eccleſia ad altiores effectus, & ad maiorem Dei cultum, quàm Cœmeterium deſtinata, vti notiſſimum eſt omnibus Chriſti fidelibus. Cœmeterium namque, ſolum ad Sepulturas fidelium; Eccleſia autem, vltra hunc effectum, eſt ad iſtos conſecrata: Vt in ea oretur: vt res diuina fiat: & vt miniſtrentur Eccleſiaſtica Sacramenta, vti benè Azorius, *part. 2. lib. 9. cap. 6. in principio*, docet. Ac per conſequens, ſi iniurioſo Cœmeterio eſt, in eo excommunicatum non toleratum ſepelire, propter reuerentiam illi debitam, per huiuſmodi humationem violatam, eadem erit humatio Eccleſiæ iniurioſiſſima ob maiorem ei debitam reuerentiam, propter maiorem ſuam ſanctitatem. Propter quod enim vnumquodque tale, & illud magis. Et ſic concluditur, Eccleſiam pollui, per ſepulturam excommunicati denunciati, & notorij Clerici, & Religioſi, ſicut polluitur Cœmeterium per ſimilem ſepulturam.

DVBIVM III.

An per Sepulturam Hæretici notorij, & denunciati excommunicati locus ſacer polluatur?

BREVIARIVM.

Communio.

Notoriis Clericorum percuſſoribus, nec aliis excommunicatis denunciatis communicare non poſſumus viuis, aut mortuis. n. 2.

Hæreticis, & Schiſmaticis notoriis communicare poſſumus viuis, & defunctis, ſi eorum excommunicatio per Iudicem competentem denunciata non n. 2.

Excommunicatio.

Contra Hæreticos, & Schiſmaticos quotannis fe in Bulla Cœna Domini. n. 2.

Excommunicatis ipſis directè non fauent Extrauagantes Inſuper ad euitandum, & Ad euita. ſcandala. n. 3.

Extrauagantes.

Vide Verbo Excommunicatio.

Neceſſitas.

Licitum facit neceſſitas, quod aliàs eſſet illicitum n. 2.

Pollutio loci ſacri.

Non inducitur pollutio per humationem Hæretici notorij, ſi non eſt denunciatus excommunicatus. n. 1.

Inducitur tamen per humationem Hæretici excommunicati denunciati. n. 3.

CONCLVSIO.

NOn cenſetur pollutus locus ſacer per humationem in eo factam cadaueris Hæretici, publici etiam, & notorij, non tamen denunciati excommunicati.

Ita docent Nauarrus, *tomo 2. conſiliorum, lib. 5. tit. de Hæreticis, conſil. 10. num. 4. verſic. Tertiò.* Antonius Naldus, *in Summa, verbo Eccleſia numero 29.* Iacobus Gordonus, *in Theologia Morali, tomo 2. lib. 6. quæſt. 9. num. 15.* Thomas Delbene, *de Immunitate Eccleſiaſtica, part. 1. cap. 2. dubit. 2. ſect. 5. num. 2. & ſect. 6. num. 1.* Franciſc. Pellizzarius, *in Manuali Regularium, tomo 2. part. 1. tract. 8. cap. 5. num. 72. verſic. Noto 10.* cum Cardinali de Lugo. Pax Iordanus, *volum. 1. de Re ſacra, lib. 5. tit. 12. num. 127.* cum Gregorio Sayro, *in Theſauro, lib. 5. cap. 16. num. 2.* Vgolino, *de Officio Epiſcopi, cap. 29. §. 4. verſic. Excipitur.* Pacis verba libuit in medium proferre. In tantum (inquit Doctor iſte) vt neque cadauer notarij Hæretici cenſeatur polluere, niſi denunciatus ſimul fuerit excommunicatus. Ita Iordanus, qui Nauarri rationem expendens, ita. vlteriùs fatur.

Et rationem reddit Nauarrus, *dicto loco num. 2. & 4.* nimirum, quòd non teneamur euitare notorios Hæreticos, vel Schiſmaticos, ſicut teneamur excommunicatos denunciatos, vel notorios Clericorum percuſſores, quia multitudo Hæreticorum, & neceſſitas communionis, facit licitum, quod aliàs eſſet illicitum, iuxta regulam: Quod non eſt licitum, &c. *de Regulis Iuris in 6.* Vel quia dicta Extrauagans *Ad euitanda*, loquitur de ſolo notorio percuſſore ſecundùm antiquam editionem. Aut quia ipſa Extrauagans reſtricta ſit ad ſolum hunc caſum. Quapropter & ſi quis notorius Hæreticus ſit, vel Schiſmaticus, & conſequenter excommunicatus, quia in Bulla Cœnæ tales ſingulis annis excommunicantur; attamen non tenemur illos euitare viuentes, ſicut tenemur duas præfatas ſpecies excommunicatorum. Nauarrus, *loco citato, & in Manuali, cap. 27. num. 35. in fine, & de horis Canonicis, cap. 21.* Et ob id, neque poſt mortem: & ſic violatio, per illorum ſepulturam, non inducitur. Huc vſque Pax Iordanus.

3 Ex dictis benè colligitur, per humationem Hæretici, denunciati excommunicati, in loco factam ſacro, præfatum pollui locum. Quia violantur Iura, tradi Eccleſiaſticæ Sepulturæ excommunicatos prohiben

prohibentia, & reconciliationem poſt humationem indicentia. Violantur certè, quia ne Extrauagans *Inſuper ad euitandum*, Concilij Conſtantienſis, neque Extrauagans *Ad euitanda ſcandala*, Excommunicato fauet denunciato; immò potiùs aduerſatur. Cum igitur ei viuo communicare non liceat, neque mortuo communicare licebit. Ac per conſequens, per illius in loco ſacro humationem, ipſe locus pollutus cenſebitur.

DVBIVM IV.

An per Pagani Sepulturam locus ſacer pollutus cenſeatur?

BREVIARIVM.

Erubeſcere.

Erubeſcimus ſine textu loqui. n. 3.

Ethnos.

Vox Ethnos Græca, ſignificat quod Latina Gens. n. 1.

Gentiles.

Qui Baptiſmum non ſuſceperunt, Gentiles ſunt, & Ethnici. n. 1. *& Pagani.* ibid.

Paganus.

Omnis ille, qui Baptiſmum non ſuſcepit, etiamſi filius Catholici ſit, Paganus eſt. n. 1.

Pollutio loci ſacri.

Inducitur pollutio loco ſacro per humationem hominis non baptiZati, etiamſi infans ſit, & filius Fidelis. n. 2. 3.

1 PRo tituli intelligentia, adnotare duxi, quod vox *Paganus*, rigoroſè, & ſtrictè ſignificat omnem nondum baptizatum ſiue ille filius ſit Fidelis, ſiue Gentilis, ſiue cuiuſcumque ſectæ profeſſoris. Sic Paſſeratius *in Dictionario Ambroſij Calepini. verbo Paganus*, dicens. Ob id à Hieronymo, cœteriſque Eccleſiaſticis Scriptoribus Pagani appellati Ethnici, qui non ſub Chriſti vexillo militarent. Pagani itaque Ethnici ſunt, id eſt Gentiles. *Ethnos* enim Græcè, idem ſonat, quod Latinè *Gens*. Vnde Ethnici, à gentibus geniti dicuntur, vti Hugo Cardinalis primus Dominicanæ familiæ, *Matthei* 5. *verſ.* 47. docet. Quod vtrique priùs noſter Benedictinus Anſelmus Laudunenſis, Gloſſæ interlinealis Author *ibidem* docuerat, dicens. Id eſt Gentiles. *Ethnos* Græcè, Latinè *Gens*. Et in *cap.* 18. *verſ.* 17. ibi: Sit tibi, ſicut Ethnicus: ait. Id eſt Gentilis. Quo adnotato, ſit pro Dubij deciſione.

CONCLVSIO.

2 PEr Sepulturam cadaueris hominis non baptizati, in loco factam ſacro, pollutus iſte cenſetur.

Ita docent omnes Authores. Emmanuel Sa, *verbo Eccleſia, num.* 16. Ioannes Azorius, *Inſtitutionum Moralium, part.* 1. *lib.* 10. *cap.* 26. *quæſt.* 13. *verſic. Quartò.* Coninch, *de Sacramentis part.* 1. *quæſt.* 83. *artic.* 3. *dub.* 1. *num.* 233. Aſcanius Tamburinus, *de Iure Abbatum, tomo* 1. *diſput.* 23. *quæſito* 11. *num.* 4. Bonacina, *tomo* 1. *de Matrimonio, punct.* 19. *num.* 29. Pellizzarius, *in Manuali Regularium, tomo* 2. *part.* 1. *tract.* 8. *cap.* 5. *num.* 72. *verſic. Noto* 11. Thomas Delbene, *de Immunitate Eccleſiaſt. part.* 1. *cap.* 2. *ſect.* 6. *num.* 1. Caſtrus Palaus, *tomo* 2. *Operis Moralis, tract.* 11. *diſput. vnica, puncto* 1. *num.* 1. *in fine.* Ludouicus Caſpenſis, *in Curſu Theologico, tomo* 2. *tract.* 23. *diſput.* 3. *ſect.* 3. *num.* 72. Ioannes Baptiſta Lezana, *in Summa QQ. Regularium, tomo* 2. *part.* 3. *verbo Eccleſia, ſiue Templum, num.* 12. Antonius Naldus, *in Summa, verbo Eccleſia, num.* 29. Antonius de Eſcobar, & Mendoza, *in Theologia Morali, tract.* 6. *cap.* 4. *numero* 32. Gauantus, *in Manuali Epiſcoporum, verbo Eccleſiæ reconciliatio, num.* 3. Auguſt. Barboſa, *de Poteſtate Epiſcopi, part.* 2. *allegat.* 28. *num.* 53. cum Fagundez, *in quinque Eccleſiæ præcepta, parte* 1. *lib.* 3. *cap.* 14. *num.* 57. Miranda, *in Manuali Prælatorum, tomo* 2. *quæſt.* 39. *artic.* 5. *concluſ.* 1. *verſic. Quartus caſus.* Sayto, *in Theſauro, lib.* 5. *cap.* 16. *à num.* 25. & Vgolino, *de Officio Epiſcopi, cap.* 29. §. 5. Leander à ſanctiſſimo Sacramento, *part.* 5. *tractatu* 5. §. 4. *quæſt.* 36. cum Suarez, *tomo* 3. *in* 3. *partem D. Thom. diſput.* 81. *ſect.* 4. *verſic. Quintò violatur*, Alterio, *diſput.* 3. *de Interdicto, cap.* 1. *verſic. Quintò polluitur.* Auila, *de Cenſuris, part.* 5. *diſp.* 7. *dubitat.* 1. *concluſ.* 2. *verſic. Quartus eſt.* Philiberto Marchino, *de Ordine, tract.* 3. *de Sacrificio Miſſæ, part.* 3. *cap.* 10. *num.* 11. Hoſtienſi, Angelo, Syluestro, Ledeſma, Viualdo, Henriquez, & Nauarro. Et concludit Leander, dicens. Et omnes, qui id intelligunt, etiam loquendo de infante, aut puero filio infidelium, aut Gentilium. Et concludere benè poterat dicendo: de puero filio Fidelium. Quoad hoc enim vt quis Fidelis, & Chriſti miles ſit, aut non, nihil differt Fidelis filius, à filio infidelis, & Gentilis.

Satis probata manet concluſio per principia extrinſeca, authoritatem ſcilicet Doctorum: ſed quia erubeſcimus, ſine textu loqui, *L. Diſſentiens*, ibi: 3
Nulla præcipit Iuris diſpoſitio. Vbi Albor. *Cod. de Repudiis. L. ſi verò §. ſi verò, ff. ſoluto Matrimonio*, & ex his Thomas Sanchez, *de Matrimonio, tomo* 1. *lib.* 2. *diſput.* 39. *num.* 6. *pagina mihi* 172. *in medium* libuit proferre Canonem, ex Concilio Aurelianenſi, *cap.* 3. deſumptum, & à noſtro Benedictino Gratiano, Decreti Compilatore, *de Conſecratione, diſtinct.* 1. exſcripto, *el* 26. *in ordine*, in quo ſic lego. Eccleſiam, in qua Paganus ſepultus eſt, non liceat conſecrare, neque Miſſas in ea celebrare, ſed iactare foras, & mundare oportet. En Conciliare Decretum, expreſsè Eccleſiam pollutam ex Pagani humatione pronuncians, & reconciliationem eidem indicens Eccleſiæ.

DVBIVM V.

An per humationem infantis Fidelium filij, non baptizati, locus ſacer in quo tumulatur polluatur?

BREVIARIVM.

Eccleſia.

Sub nomine Eccleſiæ Prælati veniunt. n. 5.

Paganus.

Fidelium filius non baptiZatus, Paganus, & infidelis eſt negatiuè. n. 2. 3. 4.

Pollutio loci ſacri.

Per ſepulturam Filij Fidelium nondum baptizati, locus ſacer polluitur. n.1.& ſeqq.

1 E*X dictis in Diſquiſitione, & in dubio præcedenti, manet & hoc deciſum.* Sed quia Doctores allegandi in his terminis, de Filio ſcilicet fidelium loquuntur, & aliqua ſpecialia dicenda reſtant, ad iſtam in ſpecie difficultatem dilucidandam, & ſi breuiter aggredior.

CONCLVSIO.

2 POllutus cenſetur locus ſacer, in quo Filius Fidelium, natus, & nondum renatus per Baptiſmum, ſaltem flaminis, ſepultus eſt.

Conſultò dixi: *natus:* quia de eo, qui de vtero nondum egreſſus eſt matris, & ſimul cum matre ſepultus eſt, infra, dubio ſequenti eſt, nobis diſſerendum, & ob eandem rationem, & cauſam vltima illa addidi verba, *ſaltem flaminis.*

Concluſionem noſtram tenent Ægidius Conink, *de Sacramentis, tom.1.quaſt.83.art.3.dub.1. n.235.* Iacobus Gordonus, *in Theologia Morali, tom.2. cap.6. quaſt.9.n.15.* Aſcanius Tamburinus, *de Iure Abbatum, tom.1. diſput.23. quæſit.11.n.4.* Eligius Baſſæus, *tom.1.verb.Sacrilegium I.n.6.& 7.* Ioann.Bapt. Lezana, *in Summa quæſtion. Regularium, tom.2.part.3.verbo Eccleſia, n.12.* Franc.Pellizzarius, *in Manuali Regularium, tom.2. part.1. tract.8 cap.5.n.72.verſic. Noto 11.* Caſtrus Palaus, *part.2. operis Moralis, tract.11, diſput.vnica, punct. 1. in fine.* Ludouicus Caſpenſis, *in Curſu Theologico, tom.2. tract.23. diſput.3. ſect.3.n.72.* Thomas Delbeue, *de Immunitate Eccleſiaſtica, part.1.cap.2. dubit.2. ſect.6.n.3.* Martin.Bonacina, *tom.1. de Matrimonio, quaſt.4 punct.19. n.23.* cum P.Franciſco Suarez, *tom.3. in 3. part. D.Th. Diſput.81. ſectione 4. verſic. Quinto violatur.* Antonius Diana *in Reſolutionibus Moralib. part.11. tract.8. reſol.22.* cum Fagundez, *in quinque Eccleſia præcepta, part.1. lib.3. cap.14 n.57.* Cardinale de Lugo, *de Sacramento Euchariſtia diſput.20. n.27.* dicente. Quintò polluitur Eccleſia per ſepulturam hominis infidelis, hoc eſt Pagani non baptizati, quo nomine comprehenditur infans non baptizatus, quando ſeorſim ſepelitur, non quando in vtero matris grauidæ, etiam mortuus ſepelitur: Et cum Franciſco de Lugo, *de Sacramentis, tomo 1. lib.5. cap.6. quaſt.11. n.72.* Tenet & Leander à Sanctiſſimo Sacramento, *part.5 tract.5. diſput.3. de Interdicto, cap.1. verſic. Sed poſtulabit quis*, etiam Philibetto Marchino, *tract.3. de Ordine, part.3. cap.10. n.12.*

3 Probatur concluſio. Quia quamuis quis ſit filius Chriſtianorum, ſi ipſe baptizatus non eſt, infidelis ille comprobatur, ſaltem negatiuè, id eſt, in quantum non eſt poſitiuè Fidelis. Nondum enim ſub Chriſti Domini vexillo militauit, cum ad eius militiam, non fuerit per Baptiſmum adſcriptus. Ergo per illius humationem in loco factam ſacro, eidem loco pollutio inducitur. Antecedens planè manet probatum, etſi breuiter. Conſequentia autem in illo benè infertur. Quia nondum baptizatus, etſi Filius Chriſtianorum ſit, Ethnicus, Paganus, & Gentilis eſt, vti vidimus dubio præcedente. Sed Ethnici, Pagani, & Gentilis in loco ſacro tumulati, illum polluunt. Ergo etiam Filij Fidelium nondum baptizati, ſi in eodem loco humentur, illi pc nem inducent.

Sed dices cum Paludano recenſito, & ſi Gregorio Sayro, *in Theſauro de Cenſuris, lib 16. num.25. verſic. Addit etiam*, & cum Vg *de Poteſtate Epiſcopi, cap.19.§.3.* penes Bona & Leandrum. *locis citatis*, etiam Pace Iorda citum formidine) *volum.1. de Re ſacra, lib.5. t num.121.* huiuſmodi Chriſtianorum Filios priè Gentiles, & infideles non eſſe, ſicut Filij tilium, & aliorum infidelium ſunt. Et ſic pc rum humationem in loco ſacro factam, iſtur nimè pollui, cum Iure cautum non ſit iſtum ill pollui ſepultura.

Sed contra Quia licet Filij Chriſtianorum dum baptizati, formaliter infideles non ſint ſupponimus, cum falſam Religionem, per vl proprium non admiſerint actum; ſunt tamen deles negatiuè, quatenus fidem, Religionem Chriſtianam, non ſolùm profeſſi non ſunt, nec illam per vllum actum proprium, etiam voto, appropriauerint. Quæ quidem infidel negatiua, ſufficit ad excludendos fidelium Fil poſitiuè à communione fidelium, ſicut poſit infideles excluduntur. Si enim ab hac fidelium co munione, poſitiuè ſecernitur fidelis, qui poſiti talis, & abſolutè, quando incorrigibilem ſe oſte dit, Eccleſiam non audiendo, *id eſt, qui Eccle præſident*, vti Author operis imperfecti interpret tur locum *Matthæi, cap.18 verſ.17.* & ibi tanqua Ethnicus reliquis fidelibus iubetur haberi, & ne deputari in numero fratrum præcipitur, vti D. A guſtinus, *de Verbis Domini, ſerm.16.* apud Em manuel Sa exponit, quare ſecerni non debeat Filius Chriſtianorum, non baptizatus, & tanquan Ethnicus, & à numero fratrum alienus reputari?

Quod vtique ita fieri, praxis confirmat vniuerſalis Eccleſiæ, & noſtram pariter firmat concluſionem. Non enim ſepeliri in loco ſacro Filios Chriſtianorum ſine Baptiſmo infantes, extra materna viſcera mortuos, permittit. Immò neque Pax Iordanus, Vgolinus, & alij pollutionem ex eorum humatione induci loco ſacro negantes, illos ad iſtam admittunt. Quinimmò Pax ipſe addit. Crederem tamen talium cadauera, ſi à cæteris diſcerni poſſint, debere exhumari: prout de aliis cadaueribus prohibitorum. Verba illius omnia ſunt. Si enim præfatis pueris mortuis communicari neutiquam fidelibus licet, & illorum cadauera exhumari debent, & extra Eccleſiam proiicienda veniunt, quare iſta per illorum ſepulturam non polluatur, capere non valeo.

Et quidem ex præſcripto Pauli Papæ Quinti, in Rituali Romano, *in Rubrica de exequiis*, titulo: *Quibus non licet dare Eccleſiaſticam ſepulturam:* plures recenſentur, quibus Sepultura dari non licet & quoad præſens, ait: *Infantibus mortuis abſque Baptiſmo.*

* * *

DVBIVM

DVBIVM VI.

An per ſepulturam infantis in ventre matris Chriſtianæ mortui, & cum ea ſepulti, locus ſacer pollutus cenſeatur?

BREVIARIVM.

Pollutio loci ſacri.

Per humationem infantis mortui in vtero materno, & cum matre ſimul ſepulti locus ſacer non polluitur. n. 1. & ſeq.

Si viuus incluſus in ventre matris mortuæ ſepeliatur, polluetur locus ſacer. n. 2.

Vix caſus iſte accidere poteſt, cum ſtatim mortua matre fœtus ſuffocetur. n. 3.

CONCLVSIO.

1 MInimè pollutus cenſetur locus ſacer per humationem infantis in ventre matris fidelis incluſis & ſimul cum matre ſepulti.

Ita docent Ioann. Azorius, *Inſtitutionem Moralium, part. 2. lib. 9. cap. 5. quæſt. 1. verſic. Quid dicendum.* Ægidius Conink, *de Sacramentis, tom. 1. quæſt. 83. artic. 3. dub. 1. num. 233.* Iacobus Gordonius, *in Theologia Morali, tomo 2. lib. 6. quæſt. 9 cap. 4. num. 15. verſic. At quid, columna mihi 1222.* Bonacina, *tom 1. quæſt 4. de Matrimonio, puncto 19. num. 24.* & penes eum Hugo, Hoſtienſis, & Gregorius Sayrus *in Theſauro, lib. 5. cap. 16. num. 26.* docent & Thomas Delbene, *de Immunitate Eccleſiaſtica, part. 1. cap. 2. dubitat. 2. ſect. 6. num. 4.* Ludouicus Caſpenſis, *in Curſu Theologico, tomo 2. tract. 23. diſputat. 3. ſect. 3. num. 72.* Franciſcus Pellizzarius, *in Manuali Regularium, tomo 2. part. 1. tract. 8. cap. 5. num. 72. verſic. Noto* 11. Eligius Baſſæus, *tomo 1. verbo Sacrilegium I. num. 7.* Cardinalis de Lugo, *de Sacramento Eucharistiæ, diſputat. 20. num 27.* Pax Iordanus, *volum. 1. de Re Sacra, lib. 5. tit. 11. num. 119.* cum Syluestro, *verbo Conſecratio 2. quæſt. 5.* Vgolino *de Officio Epiſcopi, cap. 29. §. 5. verſic. 2. excipitur.* Goffredo, *de Conſecratione Eccleſiæ, num. 10.* & cum Hoſtienſi, *eodem tit. §. Etiam ſit, num. 8.* & Leander *à Sanctiſſimo Sacramento, part. 5. tract. 5. diſputat. 1. §. 4. quæſt. 38.* cum Alterio, *diſputat. 3. de Interdicto, cap. 1. colum. 6. verſic.* Addit vnum, & penes ipſum Paludano, Suarez, & aliis. Allegat vlteriùs P. Leander Philibertum Marchinum, *tract. 3. de Ordine, part. 3. cap. 10. num. 12.* & Auilam *de Cenſuris, part. 7. diſput. 7. dub. 1. concluſ. 2 verſic. Tertius eſt.*

2 Ex quibus Doctoribus aliqui concluſionem limitant, in caſu, quo infans viuus, in vtero clauſus matris ſepeliatur. Tunc enim inquiunt, ex illius ſepultura, locum pollui ſacrum. Non quidem, quia in eo humatur, non baptizatus, ſed quia in eo occiditur. Ita Iacobus Gordonus, *vbi proximè*, & Leander *dicta quæſt. 38.* cum Suarez, *tom. 3. in 36. D. Th. diſput. 81. ſect. 4. verſic. Quimò violatur,* cum Marchino, *loco citato,* & cum Alterio *dicto num. 12. addente.* Secùs eſt dicendum, ſi qui occiderent fœtum in vtero extra Eccleſiam poſt obitum matris, & deinde traderetur ſepulturæ cadauer matris cum Filio intra ventrem: nam tunc non pollueretur Eccleſia, neque ex cauſa homicidij, neque propter ſepulturam. Hæc ille.

Ægidius autem Coninck, *dicto num. 233.* ait, quod vix caſus ab iſtis Doctoribus exceptus, moraliter accidere poteſt, niſi ponamus in ipſa Eccleſia, vel iuxta illam matrem mori, & ſtatim, ac expirauit, ſepulturæ tradi. Quia ſi factus in ventre matris mortuæ aliquo conſiderabili tempore permaneat, ſtatim ſuffocabitur. Quare Methaphyſicus euadit recenſitus caſus. 3

Probatur abſolutè concluſio. Quia quamuis præfatus infans in vtero matris clauſus baptizatus non ſit, & conſequenter ſit infidelis, ſaltem negatiuè; nihil minùs quandiu in vtero matris manet, quoad hunc effectum ad minus, pars corporis eius cenſetur, vti expreſsè docent Gloſſa *in Can. Eccleſiam, el 1. & 26. in ordine, verbo Celebrare, de Conſecratione, diſtinct. 1.* Coninch, Bonacina, Caſpenſis, & Leander, *locis allegatis,* & Pax Iordanus, *dicto num. 110. ex l. 1. §. 1. ff. de ventre inſpiciendo. Et inſinuatur in Canone. Si qua mulier prægnans, el 116. de Conſecratione, diſtinct. 4. ibi*: nam nihil participat in hoc mater infanti. Et ibi Gloſſa. *Nec in hoc aliquid habet commune cum filio.* Id eſt in voluntate percipiendi Baptiſmum, quando voluerit ipſa. Ergo in aliis commune habet mater cum filio in ventre ſuo incluſo, & ei participat. Participat igitur fœtus incluſus eodem iure cum ipſo ventre includente. Et ſicut mater admittitur ab Eccleſia in vita cum fœtu in vtero, ſic etiam admitti debet poſt mortem: decernente Innocentio Papa Tertio, *in cap. ex parte, el 11. de Sepulturis*: Et cui communicatur viuenti, communicandum ſit iam defunctæ. 4

DVBIVM VII.

An per Cathecumeni ſepulturam locus polluatur ſacer?

BREVIARIVM.

Baptiſmus.

Eſt Eccleſiæ viſibilis ianua. n. 5.

Ante ſuſceptionem Baptiſmi, ad alia non admittitur Sacramenta. n 5.

Fidem internam habens, adhuc Baptiſmi aqua non ablutus, ad Eccleſiam ſecundùm eſſentialem pertinet rationem. n. 4.

Qui nondum eſt baptizatus, ab Eccleſia puniri non poteſt. n. 5.

Cathecumenus.

Propriè non eſt fidelis; fidelis tamen cenſetur. num. 2. 3.

Membrum Chriſti eſt Cathecumenus. n. 4.

Vinculo Charitatis eſt fidelibus coniunctus. n. 4.

Communicare ei poſſumus, etiam in diuinis, tam viuis, quàm defunctis. n. 4.

Habens fidem internam, ad Eccleſiam pertinet ante Baptiſmi ſuſceptionem, ſecundùm rationem eſſentialem. n. 4.

Non poteſt alia Sacramenta ſuſcipere: Nec ab Eccleſia puniri. n. 5.

Non debet in loco ſacro ſepeliri; ſed ſi ſepeliatur, ille non polluitur. n. 1. & 5.

Pollutio loci ſacri.

Non inducitur per humationem Cathecumeni. num. 1.

CONCLVSIO.

1 PEr Cathecumeni ſepulturam in loco ſacro, non cenſetur ille pollutus.

Ita docent Martin. Bonacina, *tom. 1. de Matrimonio quæſt. 4. punct. 19. num. 23.* Bartholom. Gauantus, *in Manuali Epiſcoporum, verbo Eccleſia reconciliatio, num. 4.* Pax Iordanus, *volum. 1. de Re ſacra, lib. 5. tit. 12. num. 120.* Eligius Baſſæus, *tom. 1. verbo Sacrilegium I. num. 7.* Auguſtin. Barboſa, *de Officio & poteſtate Epiſcopi, part. 2. allegat. 28. num. 53. pag. mihi 277.* cum Vgolino, *eodem tractatu, cap. 29. §. 5. verſic. Excipitur.* cum Alterio, *tom. 2. de Cenſuris, diſputat. 3. de Interdicto, cap. 1. verſic. Sed poſtulabit quis*, & cum Gregorio Sayro, *in Theſauro, lib. 5. cap. 16. num. 24.* Leander à Sanctiſſimo Sacramento, *part. 5. tract. 5. diſput. 1. §. 4. quæſt. 40.*

2 Probatur concluſio. Quia licet Cathecumenus propriè Fidelis non ſit, cùm ſacrum Baptiſmum, per quem ſolùm propriè Fideles efficimur; in re nondum receperit; eſt tamen largo modo Fidelis, cum in voto ſuſceperit: & virtute Baptiſmi Flaminis regeneratus, & Fidelis cenſendus ſit.

Quocirca noſter D. Lanfrancus Cantuarienſis Archipræſul, *in Paraphraſi capitis 1. Epiſtolæ Apoſtoli Pauli ad Coloſſenſis*: pro Fidelibus Fratribus, Cathecumenos intelligit. Vide ibi, *pag. 163. in principio.* Et *in Indice rerum, & verborum*, ſic ait. Cathecumeni vocantur Fideles.

3 Facit & textus elegans, *in cap. Veniens el 3. de Presbytero non baptizato*, ibi: Nam cum quis non ſolùm per Sacramentum Fidei, ſed per fidem etiam Sacramẽti efficiatur procul dubio membrum Chriſti, & qui Chriſtum habet per Fidem, etiamſi Baptiſmum non habeat, habet vtique fundamentum præter quod aliud poni non poteſt, quod eſt Chriſtus Ieſus, &c. Hæc ibi.

4 Deinde probatur. Quia Cathecumenus viuens, nobis vinculo Charitatis coniunctus eſt. Ergo non eſt ſeparandus mortuus. Antecedens confirmari poteſt, non ſolùm ex dicto *cap. Veniens*, decernente Cathecumenum Chriſti eſſe membrum: & ex Concilio Arauſicano I. *Canone* 19. dicente: Cathecumeni nonnunquam admittendi ſunt, etiam inter domeſticas orationes. Recenſetur à Petro Criſpetio, Cœleſtino Monacho, *in Summa Eccleſiaſtica diſciplina, verbo Cathecumenus, verſ. Cathecumenis plura.* Et aſſeritur à Pace Iordan. *loc. cit.* à Barboſ. Vgolino, & Alterio, *ſupra allegatis*, & à Iacob. Granado, *in 2. 2. D. Thomæ, Controuerſia 1. de Fide, tract. 6. diſput. 2. num. 9*, cum Turrecremata, *in Summa, de Eccleſia, lib. 1. cap. 8. ad 8.* & Gregorio Valentia, *2. 2. quæſt. 1. punct. 7. 4. 8. §. 14 verſic. Cathecumeni*, quatenus aſſerit ipſe Granadus, Cathecumenum internam Fidem habentem, adhuc aqua Baptiſmi non ablutum, ad Eccleſiam, ſecundùm eſſentialem pertinere rationem. Et paucis interiectis, ad huius probationem, ſic præfatum textum, *capitis Veniens*, exponit, vt dicat, *Hominem, non ſolùm fuerit verum membrum Chriſti per Baptiſmum, ſed etiam per Fidem Baptiſmi.* Id eſt, per fidem, quàm habet de ipſo Sacramento Baptiſmi licet ipſum non habeat Sacramentum, vti Gloſſa ibi, *verbo Habet per fidem.* Conſequentia verò noſtra probata manet, ex ſæpè recenſitis Iuribus, decernentibus, quod cui communicatur viuenti, communicandum ſit iam defuncto.

5 Aduertunt tamen nonnulli ex noſtræ ſententiæ Doctoribus, quod licet per Cathecumeni humationem, in loco factam ſacro, iſte non polluatur; non debet in eo tumulari, cum careat Baptiſmo in re, per quem participes efficimur priuilegiorum Eccleſiæ, & Sacramentorum. Quibus conſonat Granadus, *vbi proximè*, quatenus docet Cathecumenum ad Eccleſiam, prout viſibilis iſta eſt, non pertinere. Quia Baptiſmus, (inquit) eſt ianua Eccleſiæ viſibilis, & ideò necnon baptizati admittuntur ad alia Sacramenta, nec ab Eccleſia puniri poſſunt.

DISQVISITIO V.

De Conſecratione, ac Benedictione Eccleſiæ, per Excommunicatum factis.

An pollutus cenſeatur locus ſacer, ſi per Excommunicatum non toleratum, conſecretur, aut benedicatur?

§ I.

Prima refertur Sententia.

BREVIARIVM.

Baptiſmus.

Extra Baptiſmalem Eccleſiæ Fontem, quibus liceat Baptiſmum miniſtrare. n. 2.

Ratio.

Vbi æqualis, aut maior eſt ratio, ad ſimilia procedi poteſt. n. 2.

Rationis identitas, non tam operatur extenſionem legis, quàm legem enucleare. n. 2.

Simile.

De ſimilibus idem Iudicium eſt habendum. n. 2.

De ſimilibus ad ſimilia rectè proceditur. n. 2.

1 CIrca difficultatem propoſitam, & eius deciſionem, duplex eſt Doctorum ſententia, ex diametro oppoſita. Prima aſſerit, actionem ipſam conſecrationis, aut benedictionis Eccleſiæ, aut alterius loci ſacri per Epiſcopum, aliumve Miniſtrum Excommunicatum denunciatum, aut Clerici, vel Religioſi percuſſorem notorium factam, pollutionem eidem inducere loco, ſicut inducit homidium, effuſio ſanguinis, & ſeminis, &c.

Hanc tenent D. Antoninus, *in Summa, part. 3. tit. 12. cap. 6. §. 4. in fine.* Ioannes Azorius, *Inſtit. Moral. part. 1. lib. 10. cap. 26. quæſt. 13. verſic. Quintò, & part. 2. lib. 9. cap. 5. quæſt. 1. verſic. Sextò, polluitur.*

polluitur. Emmanuel Sa, *verbo Eccleſia*, *num.* 17. Gregorius Saytus, *in Theſauro*, *lib.* 5. *cap.* 16. *num.* 27. Bonacina, *tomo* 1. *quæſt* 4. *de Matrimonio*, *punct.* 19. *num.* 23. Aſcanius Tamburinus, *de Iure Abbatum*, *tomo* 1. *diſputat.* 23. *quæſito* 11. *num.* 5. Auguſtinus Barboſa, *de poteſtate Epiſcopi*, *parte* 2. *allegat.* 27. *num.* 28, cum Henriquez, *in Summa*, *lib.* 9. *cap.* 27. *num.* 6. *in fine*. Vgolino *de Officio Epiſcopi*, *cap.* 29. §. 6. *num.* 1. Gambarupta, *de Caſibus reſeruatis*, *cap.* 15. *caſu* 6. *num.* 15. *pag.* 204. Pax Iordanus, *volum.* 1. *de Re ſacra*, *lib.* 5. *tit.* 12. *num.* 132. cum Hoſtienſe, Ioanne Andrea, Butrio, Abbate, & aliis *in cap. Conſuluiſti*, *el* 7. *de Conſecratione Eccleſiæ*, *vel Altaris*. Ludouico de Miranda, *in Manuali Prælatorum tomo* 2. *quæſt.* 49. *artic.* 5. *concluſione* 1. *verſiculo Quintus*, Sylueſtro, *verbo Conſecratio* 2. *quæſt.* 5. *verſic. Quintus*. Toleto *in Summa*, *lib.* 5. *cap.* 8. *num.* 1. *verſic. Quinta*. & cum Portell. *in dubiis Regularium*, *verbo Eccleſia reconciliatio*, *num.* 4 & apud Thomam Delbene, *de Immunitate*, *parte* 1. *cap* 2. *dubitat.* 2. *ſect.* 6. *num.* 14. Sylueſter, *verbo Benedictio*, *quæſt* 6. Tabiena, *verbo Conſecratio* 4. *num.* 8. Nauarrus, *in Manuali*, *cap.* 27. *num.* 258 & alij. & penes Leandrum à Sanctiſſimo Sacramento, *part.* 5. *tract.* 5. *diſputat.* 1. §. 4. *quæſt.* 35. Auila *de Cenſuris*, *parte* 5. *diſputat.* 7. *dubitat.* 1. *concluſ.* 2. *verſic. Quartus*, & Marius Alterius, *diſputat.* 3. *de Interdicto*, *cap.* 1. *concluſ.* 12. *verſic. Omnes Authores*, dicens, omnes tam veteres, & recentiores (excepto vno Suario, *vbi infrà*) in hac ſententia conuenire; & ideò oppoſitum non carere aliqua temeritatis nota, indubitanter affirmat.

2 Hæc ſententia nullo Iuris fundamento nititur, rem ſaltem decernenti: ſolúmque in paritate quadam fundatur. Dicunt enim præfati Authores, quod ſicut ſepultura, humatio, ſeu ſepelitio excommunicati denunciati, & notorij Clerici, & Monachi percuſſoris, valet loco ſacro, in quo illa fit, pollutionem inducere, iuxta ea, quæ probata reliquimus, ita & à fortiori, illam inducere valeat conſecratio, & benedictio loci ſacri, per Miniſtrum pariter excommunicatum denunciatum, aut notorium Clerici, & Monachi percuſſorem facta: cum de ſimilibus, idem debeat eſſe iudicium, vti ait Nauarrus, *tit. de Sepulturis*, *conſil.* 1. *ex cap. Dudum*, *el* 2. *de Electione*. De ſimilibus enim ad ſimilia, rectè proceditur. *L. Non poſſunt*, *ff. de Legibus*. Nulla namque certior, & facilior via aperiri poteſt ad informandum arbitrium iudicantis, pro ſimilibus cognoſcendis, quàm rationis conſideratio. Vbi enim æqualis, aut maior ratio adeſt, ad ſimilia procedi poterit. Quia rationis identitas hoc operatur, vt non tam extendere, quàm enucleate Legem videamur. Menochius, *de arbitrariis Iudicum*, *lib.* 2. *centur. p. caſu* 84. cum pluribus, quos recenſet penes Pacem Iordanum, *num.* 134. qui quidem Pax *eodem volum.* 1. *lib.* 3. *tit.* 1. *de Baptiſmo*, *num.* 18. Clementinam, *Præſenti*, *vnicam de Baptiſmo*, prohibentem, ne quis aliquos, niſi Regum, vel Principum liberos, extra Fontem Baptiſmalem Eccleſiæ baptizet: *aut niſi talis neceſſitas emerſerit*, *propter quam nequeat ad Eccleſiam*, *abſque periculo propter hoc acceſſus haberi*: extendit ex identitate rationis, ad caſum, quo nobilis puella occultè peperit; & ex baptiſmo in Eccleſia veris ſimiliter timeretur manifeſtatio erroris: & conſequenter, diffamatio, & vitæ periculum, & ſic de ſimilibus. Hæc præfatus Pax Iordanus.

§. II.

Secunda ſententia recenſetur, & pro Concluſione ſtatuitur.

BREVIARIVM.

Opinio.

Vnius Doctoris opinio contra reliquos, in re opinabili, & obſcura ſequi poteſt, ſi maturo nitatur fundamento. n. 4. 5.

Opinio communiter ſequuta, non rarò ab aliquo refutatur Doctore, illa rectè examinata, & a pluribus illa relicta, contraria ſequuntur. n. 5.

Communis opinio, non eſt præferenda illi, quæ validioribus, & melioribus nititur rationibus. n. 5.

Pollutio loci ſacri.

Non inducitur pollutio loco ſacro, ex eo, quod conſecretur, aut benedicatur per Miniſtrum excommunicatum denunciatum, aut notorium Eccleſiaſtici percuſſorem. n. 3. & ſeqq.

Propoſitio.

Illa propoſitio, & ſententia dicitur temeraria, quæ ſine graui fundamento authoritatis, vel rationis aliquid contra communem Doctorum aſſerit. n. 4.

Secunda verò ſententia, è contra docet, minimè Eccleſiam, aut alium locum ſacrum pollutum iudicandum, ex eo, quod conſecretur, aut benedicatur per Epiſcopum aut alium Miniſtrum excommunicatum denonciatum, aut notorium Clerici, vel Monachi, ſeu Religioſi percuſſorem. 3

Illam tenent Franciſcus Suarez, *tomo* 3. *in* 3. *partem D. Th. diſputat.* 81. *ſect.* 4. *verſic. Quartò violatur*. Fagundez, *in quinque Eccleſiæ præcepta*, *lib.* 13. *cap.* 14. *num.* 50. Philibertus Marchinus, *de Sacramento Ordinis*, *tract.* 3. *part.* 3. *cap.* 10. *num.* 11. *in fine*, & Paulus Layman *lib.* 5. *tract.* 5. *num.* 5. prout noniſſimè recenſet, & ſequitur Leander à ſanctiſſimo Sacramento, *part.* 5. *tract.* 5. *diſputat.* 1. §. 4. *quæſt.* 35. Tenent etiam Ægidius Coninck, *tomo* 1. *de Sacramentis*, *quæſt.* 83. *artic.* 3. *dub.* 1. *num.* 232. *pag. mihi* 178. Thomas Delbene, *de Immunitate Eccleſiaſtica*, *part.* 1. *cap.* 2. *dubitat.* 2. *ſect.* 6. *num.* 15. (cum hac tamen limitatione: dummodò, inquit, Miniſter, ſeu Epiſcopus fidem Sanctæ Trinitatis tenuerit, ſicuti habetur *in Canone Eccleſiis*, *de Conſecratione*, *diſtinct.* 1.) Antonius Diana, *in Reſolutionibus Moralibus*, *part.* 11. *tract.* 8. *reſolut.* 22. Cum Cardinali de Lugo, *de Sacramento Euchariſtiæ*, *diſputat.* 20. *ſect.* 2. *num.* 27. Fagundez, *vbi ſupra*, *num.* 56. & cum Dicaſtillo, *de Sacramentis tomo* 1. *tractatu* 5. *diſputat.* 4. *dub.* 7. *num.* 124. Ioannes Baptiſta Lezana, *in Summa quæſtionum Regularium*, *tomo* 2. *parte* 3. *verbo Eccleſia*, *ſeu Templum*, *num.* 12. Pro hac etiam ſententia recenſet Pax Iordanus, *dicto tit.* 12. *num.* 133. Emmanuelem Roderiquez, *in Summa*, *tomo* 1. *cap.* 153. *num.* 2. *concluſ.* 1. & Vgolinum *de officio Epiſcopi*, *cap.* 29. §. 6. *in principio*.

4 Hanc ſententiam conſtanter amplector, & ad ſubſcribendum compellor, non ſolùm propter authoritatem Doctorum, quos pro ipſa recenſui, ſed præcipuè ob principia intrinſeca, quæ illam probabiliorem, citra omne dubium, quàm contrariam efficiunt. Quod oſtendere intendo: & notam temeritatis, quàm Alterius ei innrere vult, facilè propellere aggredior. Pro quo ſuppono, propoſitionem, ſeu doctrinam, aut ſententiam temerariam illam à Theologis communiter dici, quæ eſt contra communem Doctorum, ſine graui fundamento authoritatis, vel rationis. Non enim ſufficit ad inurendam ei temeritatis notam, eſſe contrariam communi Doctorum ſenſui, ſi tamen habeat efficacem rationem, aut magni momenti teſtimonium, prioribus non cognitum Doctoribus, vti benè doctiſſimus Ludouicus Turrianus, *part. 1. diſputationum ſelectarum, diſput. 30 dub. 1. verſic. Rurſus dicitur*, & ſapientiſſimus Gabriel Vazquez, *tom. 1. in 1. 2. D. Th. diſput 62. cap. 4. ſub num. 13.* docent. Sed libuit huius tanti Magiſtri verba, in medium proferre, vt ſuppoſitum noſtrum illuſtrius euadat.

5 Quod ſi quis (inquit P. Vaſquez) leui aliqua ratione, nec maturè conſiderata, amplectatur opinionem minùs tutam, contra cæteros Doctores, peccabit ſanè, non quia contra conſcientiam operetur, ſed quia leuiter, & temerè de re aliqua iudicauit, vt rectè tradit Nauarrus, *in Can. Si quis, de Pœnitentia, diſtinct. 7. num. 50. & 51. & 52.* Quando verò cenſeri debeat temeritas, & leue fundamentum in iudicando, arbitrio prudentis relinquitur: nec enim cenſeri debet temeraria opinio vnius Doctoris contra reliquos, in re obſcura, & opinabili, ſi maturo fundamento, excogitata ſit. Nam vt rectè admonet Corduba, *lib. primo, quæſt. 17.* §. 13. temeraria opinio eſt abſolutè cenſenda, non quæ communi ſenſui Doctorum Scholaſticorum contraria eſt, ſed quæ abſque ſufficienti ratione, & fundamento excogitata eſt. Nam multæ opiniones initio excogitatæ, & in Scholas inuectæ ſunt, quæ communes tunc non fuerunt. Vnum in hac re maturè ſatis procedendum eſt. Hæc omnia Pater Vaſquez.

Dictis conſonat Doctoribus Ægidius Coninch, *de Sacramentis, quæſt. 74 artic. 8. dub. vnico, num.* 186. in hæc prorumpens verba. Reſpondeo primò, non eſſe inuſitatum in Eccleſia Dei, vt opinio aliqua, quæ aliquando fuit viſa quaſi communis inter Doctores Scholaſticos, qui vnius fortè authoritatem ſequuti, eam minùs diligenter examinarant, poſtea ab aliis refutetur.

Accinit & nouiſſimè Auguſtinus Barboſa, *in c. Canonum ſtatuta, num 9. el l. de Conſtitutionibus*, vbi ita fatur. Communis tamen opinio non eſt præferenda illi opinioni, quæ validioribus, & melioribus rationibus nititur. Fichard. *dicto tit. 17. n* 424. *pag. 251.* Farinacius, *in Praxi criminali, part. 1. quæſt. 15. num. 56.* Martha, *de Iuriſdictione, part. 2. cap. 6. num 6. & 7.* Hactenùs Barboſa. Habemus igitur pro à nobis ſuppoſito, vltra alios, qui ſine dubio aderunt, Cordubam, Suarez, Vaſquez, Turrianum, Coninch, Fichardum, Farinacium,ततham, Barboſam, & Ioannem Caramuelem, *infrà reddendum à n.* 8.

§. III.

Improbatur Alterij aſſertum, & noſtru probatur.

BREVIARIVM.

Opinio.

Non eſt temeraria opinio, & ſententia, quæ ſ[...] habet graue fundamentum authoritatis, au[...]tionis, etiamſi communi contrarietur. num.[...] ſeqq.

Vnicus Doctor probus, pius, & Doctus, qui ex profeſſo diſcutit, opinionem probabilem fa[...] n. 6. 7.

Authores graues ſua ſola authoritate benè funda[...] poſſunt opinionem probabilem, extrinſecè tam[...] n. 6.

Communes opiniones ſapè erroribus, & hallucinat[...]nibus obnoxiæ ſunt. n. 9.

Opiniones communes, tanta non ſunt authoritat[...] vt oppoſitæ non ſint aliquando probabiles. n. 9

Pollutio loci ſacri.

Ex ſola Iuris Canonici diſpoſitione, loci ſacri po[...]lutio prouenit. n. 11.

Non cenſetur pollutus locus ſacer ex eo, quod con[...]cretur, aut benedicatur per excommunicatu[...] denunciatum, aut notorium Clerici percuſſoren[...] n. 11. & ſeqq.

QVod igitur ſuppoſito contra Marium Alterium, ſeu eius propoſitionem, ſic inſurgo Sententia illa temeraria non eſt, quamuis contraria communi ſit, quæ pro ſe habet fundamentum graue authoritatis, aut rationis. Sed ſententia, quàm ſequimur vtrumque habet authoritatis, & rationis fundamentum. Ergo non eſt temeraria. Ergo iniuſtè ei Alterius notam inurit temeritatis.

Maior cum vtraque conſequentia patet. Minor autem quoad eius primam partem ſatis benè probata manet. Quod ſic demonſtro. Fundamentum authoritatis graue illud eſt, quod Doctorum grauium, id docentium, authoritati nititur. Authores enim graues, opinionem probabilem, benè valent ſuâ ſolâ authoritate, extrinſecè tamen fundare, & conſtituere, vti Auſonius Noctinot *in Summa Dianæ, verbo Opinio, num. 1.* Immò & authoritas vnius Doctoris pij, probi, & docti, qui rem ex profeſſo diſcutit, poteſt efficere opinionem probabilem, vti Lezana, *in Summa quæſtionum Regularium, tom. 2 part. 4. verbo Opinio Regularibus tenenda, num. 3.* vbi rationem hanc reddit.

Quia authoritas talis Doctoris non eſt leue, aut leuiſſimum fundamentum, ſed alicuius ponderis. 7
Sanchez, *tom. 1. in Decalogum, lib. 1. cap. 9. num.* 7. poſt Angelum, Syluestrum, Nauarrum, & Sa, Diana, *part. 4. tract. 4. reſolut.* 94. Paſqualigus, *in Deciſionibus Moralibus, de Opinionis electione, deciſ. 2.* poſt Sayrum, Vaſquez, Caſtrum Palaum, & alios & *deciſ. 360. & ſeqq.* Sed ſic eſt, quod noſtra ſententia habet pro ſe tot pios, probos, & doctiſſimos Authores, qui rem ex profeſſo diſcutiunt, fundamentumque contrariæ ſententiæ ſectatorum, & propriæ, ſumma diligentia examinant, & ſcrutantur, quot *numero* 3. recenſuimus. Ergo noſtra ſententia graue habet

habet authoritatis fundamentum. Ac per neceſſarium conſequens, non eſt temeraria, & iniuſtè nota inuritur temeritatis.

8 Ad huius argumenti confirmationem, libuit in omni ſcientia doctiſſimi Ioannis Caramuelis doctrinam in medium proferre, qui *in Theologia Fundamentali, fundamento 66. num.* 1989. *ad finem*, hanc ſibi, & à ſeipſo traditis in ſuperioribus, obiectionem nonam opponit. Videlicet.

Non eſt probabilis ſententia, quæ militat contra omnium Doctorum conſenſum; atqui aſſerens certum ſe peccauiſſe, dubium an mortaliter, ita vt ne probabile quidem iudicium de eo queat elicere non teneri confiteri, Doctorum torrenti, vt aiunt, opponitur. Ergo. Minorem probas ex omnium Doctorum ſententia, quos citat Sanchez *ſuprà num.* 66. (*ſcilicet lib.* 1. *Summæ, cap.* 10.) Et ſtatim ſic Caramuel præfatæ reſpondet obiectioni.

9 Sed hæc ratio non vrget. Primò, quia poſſet aliquis diffidere ſententiis communibus. Experientia enim conſtat, eſſe multis erroribus, & hallucinationibus obnoxias. Nam quæ omnes dicunt, pauci, aut nulli examinant, & ideò crebrò erramus, quando torrenti hominum inconſideratè ſubſcribimus. Ergo ſi ingredi placeret hanc viam, poſſemus negare maiorem, condonare minorem, & illatam conſequentiam negare.

Secundò. Communibus Theologorum ſententiis ſit ſua authoritas, cur autem tanta, vt oppoſitæ non ſint aliquando probabiles?

Tertiò. Condonemus, & hoc: & ad argumentum reſpondeamus. Illud erat. Opinio, quam omnes Theologi reprobant, non eſt probabilis. At hanc reprobant omnes. Ergo non eſt probabilis. Et nos tranſire maiorem permittimus, & minorem negamus. Nam Theologi, qui negant noſtram reſolutionem, alio ſenſu voces, ipſas vſurpant, & ideò non diſſentiunt in re &c. Hucuſque noſter Caramuel, ex cuius ſolutionibus, primam, & ſecundam bene pro nobis expendere poſſumus.

10 Minorem autem noſtri principalis argumenti, quoad ſecundam eius partem quod ſcilicet noſtra ſententia, graue rationis habeat fundamentum, ac per conſequens, quod intrinſecè fundata illa ſit, quod ſit probabilis, & nulla digna temeritatis nota, probo ſimol cum ipſa ſententia. Si enim iſta per rationem bene euaſerit probata, fundamentum rationis graue ipſammet habere, demonſtratione notum erit, ſine vlla alia probatione. Cum nihil aliud ſit, fundamentum habere rationis, quàm poſſe ratione probari.

11 Quod locus ſacer pollutus cenſeatur, prouenit ex Iuris Canonici diſpoſitione. Sed in nullo huius Iuris textu habetur, quod Eccleſia, aut alter locus ſacer, pollutus cenſeatur ex conſecratione, aut benedictione illius, per Miniſtrum excommunicatum denunciatum, aut notorium Clerici, vel Monachi percoſſorem facta. Ergo per huiuſmodi conſecrationem, aut benedictionem minimè pollutus cenſendus eſt locus ille.

***

§. IV.

Obiectiones pro aduerſariis proponuntur, & fundamentaliter diluuntur, ſoluuntur.

BREVIARIVM.

Axioma.

Vbi eadem eſt Iuris ratio, eadem eſt Iuris diſpoſitio: & vbi maior fuerit ratio, eadem ſaltem, ſed à fortiori erit diſpoſitio. n. 18.

Locum habet in materia fauorabili, & extenſibili; ac in conformi Iuri communi. n. 30.

Taciti, & expreſſi, idem eſt iudicium. n. 26.

Baſilica.

Eccleſia non conſecrata, Baſilica dicitur. n. 18.

Communio.

Cui non communicauimus viuo, mortuo communicare non poſſumus. n. 26. 30.

Maior fit in Eccleſia, quàm in Cœmeterio communicatio. n. 30.

Dictio *Vel.*

Non eſt ſemper copulatiua, ſed aliquando idem, quod etiam *importat.* n. 19.

Eccleſia.

Illa propriè dicitur Eccleſia, quæ conſecrata eſt. n. 18.

Eadem gaudet Immunitate Eccleſia, qua Cœmeterium. n. 23.

Excommunicatio Canonis.

Canonis Si quis ſuadente Diabolo *Excommunicatio, non ſolum viros, ſed fœminas afficit.* n. 34.

Afficit etiam ſeipſum percutientem. n. 34. 36.

Canon ille fauorabilis eſt, & odioſus n. 34. *& ſeqq.*

Afficit percutientem profeſſum, aut Nouitium vtriuſque ſexus cuiuſlibet Ordinis, non ſolum Choro deſtinatum, ſed Conuerſum, Oblatum, Donatum, & Tertiarium, & Heremitam ſub obedientia Prælati Eccleſiaſtici, alicui deſeruientem. Eccleſia. n. 35. 36. 37.

Eſt Papæ reſeruata. n. 35.

Excipe Canonicos Regulares, Monachos, & Moniales. n. 36.

Illam incurrit, non ſolum, qui manus violentas in perſonam iniecit Eccleſiaſticam, ſed qui in rem illius corpori coniunctam: qualis eſt, quam manu tenet, equus, cui inſidet, veſtis, qua operitur, &c. n. 43.

Non incurritur per percuſſionem minatam: neque per exercitam, ſi effectu illa careat; neque per ſui percuſſionem pœnitentiæ gratia: neque ſi correctionis cauſa moderatè, prout culpa ratio, perſonæ qualitas, & conſuetudo exigit, Prælati Magiſtri, & Pædagogi percutiant. n. 44.

Gloſſa.

Cæteros omnes antecellit Doctores. n. 28. 29.

Quando textus non reperitur, Gloſſæ opinio Legis vigorem habet. n. 28. 29.

Opinio Gloſſæ ſemper eſt ſequenda, niſi vſus, & conſuetudo ſit contraria. n. 29.

Innocentius III.

Ad Summum fuit Pontificatum aſſumptus anno 1198. n. 23.

Interpretatio.

Fauorabilis eſt, & amplianda interpretatio per quam reditur ad Ius commune. n. 27.

Lemma.

Lemma.

Paucis verbis indicat argumentum eius, cui præfigitur. n. 23.

Lex.

Omnem ſuam efficaciam, & vim à mente, & voluntate Legiſlatoris accipit Lex. n. 24.

Legiſlatoris mens, ex ratione expreſſa intelligitur. n. 24.

Lex aliqua fauorabilis eſt, & odioſa reſpectu diuerſarum conſiderationum: & ſecundùm vnam, ampliabilis; ſecundùm aliam verò reſtringibilis. n. 34. 42. 43.

Lex abſolutè eſt fauorabilis, quæ bonum publicum Religionis reſpicit, quamuis aliàs particularibus perſonis odioſa n. 34.

Regula traditur ad dignoſcendum, quænam ſit Lex fauorabilis, quænam verò odioſa. n. 38. 39. 40. 41.

Quando odium à fauore diſtingui nequit in Lege, ex principali Legiſlatoris intento, indicanda eſt fauorabilis, aut odioſa. n. 41.

Quando fauor, & odium commodè diſtingui poſſunt in Lege, amplianda eſt quatenus fauorabilis, & reſtringenda quatenus odioſa. n. 41.

Odia.

Odia, & pœnæ ad caſum in diſpoſitione expreſſum, reſtringi debent. n. 14.

In odioſis, & pœnalibus Legibus non valet argumentum à paritate, aut à maioritate rationis. n. 14.

Pollutio loci ſacri.

Ad pollutionem loci ſacri, non attenditur maior grauitas actionis, nec ſcandalum ex illa procedens, ſed præcisè Iuris Canonici diſpoſitio. n. 13. 15. 16. 17.

Non cenſetur pollutus locus ſacer, per humationem ſuſpenſi, & interdicti in illo. n. 15.

Solum cenſetur pollutus locus ſacer ex iuris diſpoſitione, per homicidium, effuſionem ſanguinis, & ſeminis, & per humationem Excommunicati denunciati, & notorij Eccleſiaſtici percuſſoris. n. 15.

Polluta non cenſentur Altaria, Calices, Patenæ, & veſtes ſacræ, quibus Excommunicati non tolerati, & degradati celebrant, nec benedictione indigent, aut reconciliatione. n. 17.

Religioſus.

Qui expreſsè, vel tacitè profeſſus eſt, cum effectu Religioſus cenſetur. n. 36.

Sepeliri. Sepultura.

Olim, non fuit permiſſum omnibus Fidelibus ſepeliri, intra Eccleſias, nec intra Baſilicas. n. 19. & ſeqq.

Sepultura loci ſacri nihil prodeſt, ſed obeſt ei, qui in mortali deceſſit. Horribili illuſtratur exemplo. n. 20.

Excommunicatus non toleratus, ſepultura priuatur Eccleſiaſtica. n. 32. 42.

12 Sed obijcies. Implicitè, & virtualiter contineri caſum noſtrum de pollutione loci ſacri, per Excommunicatum non toleratum conſecrati, aut benedicti, in *cap. Conſuluiſti*, el 7. *de Conſecratione* Eccleſiæ, vel Altaris ob paritatem, ſeu potius ob maioritatem rationis. Maior enim ratio militat ad prohibendum, ne Excommunicatus non toleratus cum ſolemnitate magna, & non ſine maximo Fidelium ſcandalo, Eccleſiam conſecret, aut benedicat, quam ad prohibendum, ne ipſemet excommunicatus in loco ſacro ſepeliatur. Prohibendo igitur iſtam [mi]norem actionem Pontifex in allegato iam ca[pite], maiorem illam prohibere credendum eſt.

Sed contra. *Primò.* Quia ad pollutionem [loci] ſacri, neutiquam attenditur maior grauitas a[ctio]nis, & ſcandalum ex illa procedens, ſed Iuris [Ca]nonici diſpoſitio precisè. Aliàs enim ex blaſ[phe]mia, odio Dei, & actione hæretici, aut Iuda[ei], qua Sacratiſſima Christi Domini imago, fuſti[bus] vapularetur publicè in ipſa Eccleſia coram o[mni] populo, polluta illa remaneret: quia actio hu[ius]modi, ſine vlla comparatione, grauior eſt, ſc[an]dalique maioris inductiua, quàm homicidium, [ef]fuſio ſanguinis, & ſeminis, & quam infidelium, [ex]communicatorúmque ſepultura. Illud autem ne[mo] dicere valet. Ergo nec quod per paritatem, aut m[a]ioritatem aſſertam rationis, prohibita cenſeatur [in] *cap. Conſuluiſti*, conſecratio, aut benedictio, ne p[er] excommunicatum non toleratum Miniſtrum fia[t,] ſub pollutionis pœna, & reconciliationis.

Secundò. Quia in Legibus pœnalibus, non val[et] argumentum à paritate, aut à maioritate rationis, cum odia reſtringi debeant ad caſum duntaxat expreſſum, iuxta Regulam *Odia reſtringi, & fauore[s] conuenit ampliari.* la 15. *de Regulis Iuris, in 6.* & Regulam. *In pœnis benignior eſt interpretatio facienda* la 49. *eodem libro.* & iuxta ea, quæ tradi[t] Gloſſa *in cap. Tranſmiſſæ, verbo Ex vi, el final de Iure patronatus.* ibi. Quia cum ſit pœna, non debet imponi, niſi exprimatur, quod ſit imponenda & *in Clementinam vnicam, de Conſanguinitate, verbo Eos*, ibi. Tamen non eſt locus huius pœnæ, quia in his caſibus, & ſimilibus, expreſſa non eſt.

Idem tenent communiter Doctores. Nicolaus Garcia, *de Beneficio tomo* 2. *part.* 11. *cap.* 10. *num.* 206. ex Canone *Pœnæ, de Pœnitentia, diſtinct.* 1. cum Nauarro *ibi, à num.* 1. Dominico *num.* 9. Iaſone, *in L. Cum quidam, ff. de Liberis, & poſthumis, à num.* 9. Decio, *in L. Si quis, ad quod, num.* 47. *ff. de Iuriſdictione omnium Iudicum, & in L. Factum cuique, §. In pœnalibus, de Regulis Iuris.* Aymonio, *de Antiquitate temporis*, 4. *p. ſect. Videamus modò, num.* 24. Euerardo *loco à ratione Legis larga, à num.* 63. Dueñàs, *Regula* 287. Caſtro, *de Lege pœnali, lib.* 1. *cap.* 7. *documento* 3. & cum Auila, *de Cenſuris, part.* 7. *diſputat.* 7. *dubitat.* 5. Et addit Garcia. Præſertim cum pœna ipſo iure imponitur. Tiraquel. *in L. Si vnquam, verbo Reuertatur, à num.* 248. *ſeu* 30. & Villaguta, *de Extenſionibus, tit. de Extenſione Legum pœnalium, reſpectu meræ pœnæ.* Salas, *de Legibus, diſputat.* 21. *ſect.* 5. *num.* 11. dicens cum Rebello, *de obligation. iuſt. & Rel. lib.* 1. *quæſt.* 7. *ſect.* 4. quod Lex pœnalis, non extenditur de caſu ad caſum ex identitate, vel maioritate rationis, maximè ſi pœna executionem ſecum afferat.

Idem ſentiunt Antonius Naldus, *in Summa, verbo Caſus, num.* 3. *pag.* 519. Palaus, *part.* 1. *tract.* 3. *diſputat.* 5. *punct.* 3. §. 4. *num.* 3. Thom[as] Delbene, *de Immunitate Eccleſiaſtica, part.* 1. *cap.* 2. *dubitat.* 2. *ſect.* 11. *num.* 14. Ioann. Caramuel *in Theologia Regulari, in Regulam Sanctiſſimi communis Parentis Benedicti, num.* 550. *& in Theologia Fundamentali, num.* 2075. cum Laymau, *lib.* 3. *tract.* 3. *cap.* 6. *num.* 8. *& lib.* 4. *tract.* 4. *cap.* 8. *num.* 27. Llamas, *pag.* 367. Reginaldo, *lib.* 25. *num.* 160. 174. *& ſeqq.* & aliis. Illuminatus Moronus, *in centum reſponſis, reſponſo* 51. *num.* 44. Antonius Diana, *part.* 1. *tract.* 10. *reſolut.* 26. cum Salas, *de Legibus, diſputat.* 24. *tractatus* 14. *ſect.* 13.

ſect. 13. *num.* 29. *in fine.* Pottellio, *in Additionibus ad Dubia Regularium, verbo Lex, numero* 13. Valero, *in Differentiis vtriuſque fori, verbo Lex, different.* 5. *numero* 2. Bonacina, *de Legibus diſputat.* 1. *quæſt.* 1. *punct.* 8. *num.* 23. Idem Diana, *parte* 2. *tract.* 17. *reſolut.* 66. cum Miranda *in Manuali Prælatorum, tract. de Monialibus, quæſt.* 2. *artic.* 10. *concluſ.* 1. & cum Caſtro *de Lege Pœnali, lib.* 6. *capite* 3. *numero* 5. *& cap.* 4. *numero* 1. Pax etiam Iordanus, contrariæ ſententiæ ſectator, *volum.* 1. *lib.* 5. *tit.* 12. *numero* 131. vbi ſequentia prorumpit.

15 Sublimita tertiò, largo tamen modo, & impropriè in interdicto, aut ſuſpenſo; nam etſi Eccleſiaſtica cenſura ſint irretiti, *cap. Quærenti de Verborum ſignificatione*, & Eccleſiaſtica ſepultura carere debeant; quia tamen violatio, vt ſæpiùs fuit dictum, prouenit ex Conſtitutione Eccleſiæ, quæ quaſi pœnalis cenſetur in hac parte, & conſequenter non extendenda, iuxta *cap. Odia, & cap. In pœnis, de Regulis Iuris in* 6. Gloſſa, *in Clement.* 1. *de Conſanguinitate.* Gloſſa *in cap. fin. de Iure patronatus*, cum vulg. proptereaque cum de ſolis excommunicatis Iura diſponant, ad reliquas has cenſuras extendenda non erunt. Sayrus *dicto lib.* 5. *c.* 16. *num.* 22. Vgolinus *dicto cap.* 29. §. 4. *in fine*, & concord.

Hæc omnia ad amuſſim præfatus Pax Iordanus, ex quo, & ex dictis, ſic argumentor. Iura ſolum diſponunt pollutionem loco ſacro induci per homicidium, effuſionem ſanguinis, & ſeminis, & per humationem excommunicati non tolerati. Ergo huiuſmodi diſpoſitio extendenda non eſt ad conſecrationem, aut benedictionem eiuſdem loci per excommunicatum non toleratum Miniſtrum factas etiamſi maior ratio ad hanc adeſſet diſpoſitionem, quàm ad illam de facto factam. Quia Lex pœnalis, vti benè Naldus, *vbi proximè* ait, non tam pendet ex ratione, quàm ex Legiſlatoris voluntate.

16 Et confirmatur. Maior ratio adeſt ad inducendam loco ſacro pollutionem, per celebrationem Diuinorum, & ſanctiſſimi, & incruenti Miſſæ Sacrificij à Sacerdote excommunicato denunciato, & à notorio Eccleſiaſtici percuſſore, & ſic ab Eccleſia non tolerato, quam per eiuſdem humationem, & ſepulturam, tam ex parte grauitatis actionis, quàm ratione ſcandali ex illa prouenientis. Sed in præfato celebrationis caſu, non inducitur pollutio loco ſacro (nullus, quem viderim, nec contrariæ ſententiæ ſectator, id aſſeruit vnquam.) Ergo dici non debet, induci illam per Conſecrationem, aut Benedictionem loci per Miniſtrum excommunicatum denuntiatum, & notorium Eccleſiaſtici percuſſorem, ob aſſertam maioritatem rationis.

17 Confirmatur ſecundò. Altaria, in quibus excommunicati non tolerati celebrant, Calix, Patena, & veſtes ſacræ, quibus in celebratione vtuntur, non cenſentur pollutæ, nec reconciliatione indigent, aut reconſecratione, vti bene docet Auguſtinus Barboſa, *de Officio, & poteſtate Epiſcopi, parte* 2. *allegat.* 27. *numero* 26. cum Fuſco, *de Viſitatione, lib.* 1. *capite* 22. *numero* 5. & decreuit Honorius Papa Tertius, *in cap. A Nobis, el* 2. *de Sacramentis non iterandis*, ſub hoc tenore. A Nobis humiliter quæſiuiſtis, quid fieri debeat, de mortuorum corporibus, qui tempore Schiſmatici, & reprobi Vualdemarij à Schiſmaticis ſunt ſepulti, & de indumentis Sacerdotalibus cum quibus, nec non de Altaribus, in quibus degradati Presbyteri celebrarunt. Nos autem inquiſitioni veſtræ breuiter reſpondemus, quod non credimus ob duntaxat ſepultos huiuſmodi exhumandos, aut debere indumenta talia iterum benedici, vel reconciliari Altaria ſupradicta. Hæc In Decretali illa. Ergo cum minor adſit ratio ad pollutionem inducendam ex actione Conſecrationis, aut Benedictionis Eccleſiæ, aut alterius loci ſacri per Miniſtrum excommunicatum non toleratum facta, (maiori enim grauitate, & maiori ſcandalo eſt plena celebratio degradati, quàm Conſecratio, & Benedictio præfata, quia illic verum Chriſti Corpus conſecratur, hic ſolum materialis Eccleſia conſecratur, aut benedicitur) ſi non polluitur Altare per celebrationem, nec polluetur Eccleſia per benedictionem, aut conſecrationem.

18 Quod ſi inſtes. Vbi eadem eſt Iuris ratio, eadem eſt Iuris diſpoſitio, & vbi fuerit maior ratio, eadem ſaltem, ſed à fortiori erit diſpoſitio, per vos *ſuprà diſquiſit.* 4. *dub* 5. *num.* 5. vbi hoc vtentes principio, dixiſtis, *in cap. Conſuluiſti, el* 7. *de Conſecratione Eccleſiæ* decerni pollutionem fuiſſe inductam Eccleſiæ per ſepulturam excommunicati, licet nullam ibi fecerit Summus Pontifex de Eccleſiæ mentionem, ſed de Cœmeterio tantùm, & de ſepultura, & de humatione in eo facta. Ergo inefficax eſt veſtra ſecunda ſolutio, ad primam datam obiectionem, inefficacioréſque confirmationes, ad illam corroborandam adductæ, in veſtra ſaltem ſententia.

Fortis quidem replicatio, & ad hominem vel apparet, ingenuè fateor; ſed fortior ni fallor, eius euadet ſolutio, Adſit nobis ſupremum Numen, vt quod mente concepimus, in publicam lucem feliciter, prodeat, naſcatur. Ad rem igitur.

19 Suppono in primis prohibitam fuiſſe antiquis temporibus cadauerum ſepelitionem, non ſolum in Eccleſia conſecrata (hoc enim vox *Eccleſia* ſonat) ſed & in Baſilica, (id eſt in Eccleſia non conſecrata: vt ex multis patet ſacris Canonibus, quos *infrà* §. 7. vel potiùs eorum aliquos recenſebo, vt hîc magnam euitem diſgreſſionem.) Patet ſuppoſitum primò, ex Concilio Bracharenſi I. *Canone* 36. ſic diffiniente. Placuit vt corpora defunctórum, nullo modò intra Baſilicam Sanctorum ſepeliantur: ſed ſi neceſſe eſt, de foris circa murum Baſilicæ vſque adeo non abhorret. Celebratum fuit, ſub Honorio Papa Primo teſte Bartholomæo Carranza, & Miranda, *in Summa Conciliorum, fol. mihi* 176. Sedem aſſumpſit Domini Petri, Anno Domini 622. Deinde ex Concilio Arelatenſi Quarto, ſub Carolo Magno celebrato, Anno 813. teſte Baronio, *can.* 21. idem omnino diffiniente. Tertiò, ex Concilio Moguntino Primo, ſub eodem Carolo celebrato in eodem Anno, in quo *Canone* 52. ſic ſtatuitur. Nullus mortuus infra Eccleſiam ſepeliatur, niſi Epiſcopi, aut Abbates, aut digni Presbyteri, vel Fideles Laici. Vbi non concedit Concilium Fideles Laicos ſepiliri, imm̀o excludit. Particula *enim*, & dictio *vel*. hic copulatiua non eſt, ſed idem, quod *etiam* ſignificat, Quaſi diceret, Nullus præter Epiſcopos, Abbates, & dignos Presbyteros, etiamſi Fideles Laici ſint, infra Eccleſiam ſepeliatur. Sic dictum intelligo Concilium: cum ob licentiam à Latinitate, in exponendo dictionem *vel*, conceſſam: tum authoritatem Concilij Triburienſis, ſub Arnulpho Imperatore Anno 895. celebrati, ſecundùm Baronium. Sic ſe præ-

cedentibus conformans ſtatutis, *Canone* 17. ſtatuit. Videlicet.

20 Secundùm ſtatuta Sanctorum Patrum, & experimenta miraculorum prohibemus, & præcipimus, vt deinceps nullus Laïcus in Eccleſia ſepeliatur, niſi fortè talis ſit perſona Sacerdotis, aut cuiuſlibet iuſti hominis, qui per vitæ meritum talem viuendo ſuo corpori defuncto locum acquiſiuit. Corpora antiquitùs in Eccleſia ſepulta, nequaquam proiiciantur, ſed pauimento deſuper facto, nullo tumulorum veſtigio apparente, Eccleſiæ reuerentia conſeruetur. Vbi verò hoc præ multitudine cadauerum difficile ſit facere, locus ille Cœmeterium, & Polyandrium habeatur, ablato inde Altari, & conſtituto ibi religioſè Sacrificium Deo valeat offerri. Beatus Gregorius Primus in miraculis Patrum (ſcilicet *lib.* 4. *Dialogorum*, *cap.* 35.) memoria dignum, & huic rei congruum refert miraculum, in Geneuenſi vrbe contigiſſe. Ibi namque quidam, Valentinus nomine, Mediolanenſis Eccleſiæ defenſor, defunctus eſt, cuius corpus in Eccleſia beati Martyris Syri ſepultum eſt. Nocte autem media in eadem Eccleſia factæ ſunt voces, ac ſi quis ex ea violenter repelleretur, atque traheretur foras. Ad quas nimirum voces concurrere, & videre duos teterrimos ſpiritus, qui eiuſdem Valentini pedes cum ligatura conſtrinxerant, & eum ab Eccleſia clamantem, ac nimium vociferantem foras trahebant. Qui videlicet exterriti ad ſua ſtrata reuerſi ſunt, & mane facto aperientes ſepulchrum, vbi idem Valentinus poſitus fuerat, eius corpus non inuenerunt. Cúmque extra Eccleſiam quærerent vbi proiectum eſſet, inuenerunt hoc in ſepulchro alio poſitum, ligatis adhuc pedibus, ſicut de Eccleſia fuerat abiectum. Ex qua re colligendum eſt, quia hi, quos grauia peccata deprimunt, ſi in ſacro loco ſepeliri ſe faciunt, reſtat vt etiam de ſua præſumptione iudicentur, quatenus eos ſacra loca non liberent, ſed etiam culpa temeritatis accuſet. Quid igitur loca ſacra ſepultis proſunt, quando hi, qui indigni ſunt ab eiſdem ſacris locis diuinitùs proiiciuntur. Sancta Synodus dixit: Mira res, & multis expaueſcenda, idcòque per futura temporum curricula ab omnibus obſeruanda.

21 Hucuſque Concilium Triburenſe, *in præfato Canone* 17. quem, & ſuprà recenſitos, vti eos exſcripſi, ſcribit Petrus Creſpetius, Cœleſtinus Monachus, *in Summa Eccleſiaſtica diſciplinæ, verbo Sepultura, pag. mihi* 843. & 844. vbi immediatè poſt Triburenſem Canonem recenſitum, ait. Idem renouat Concilium Nannetenſe, *cap.* 6. & ſignanter vetat, nec vllatenus Laïci in Eccleſia ſepeliantur, ſed in atrio, aut in porticu, aut extra Eccleſiam. Et hæc verba ex illo refert Concilio. Infra Eccleſiam verò, aut propè Altare, vbi Corpus Domini, & Sanguis conficitur, nullatenus habet Sacerdos licentiam ſepeliendi.

22 D. etiam Gregorius Magnus Pontifex huius nominis Primus, *lib.* 12. *Regiſtri*, *indictione ſeptima*, *Epiſtola* 11. prohibet conſecrari Baſilicam, ſi in illa erat aliquod corpus humatum, vti videbimus infrà.

23 Quo itaque ſuppoſito, mirum non eſt Innocentium Papam Tertium, qui anno Domini 1198. ad Eccleſiæ vniuerſalis regimen aſſumptus eſt, *in præfato capite Conſuluiſti*, mentionem de Eccleſia, aut de Baſilica non fecerit, ſed de ſolo Cœmeterio. Eo maximè, quia Decretalem illam conſultò de Cœmeterio, & de humatis in eo, non autem de Eccleſia, aut Baſilica, & de ſepultis in eis condidit Innocentius. Quod apertè ibi Gloſſa, *in figuratione caſus* oſtendit. Sic enim ait. *Caſus Corpora excommunicatorum in Cœmeterio Eccleſiæ ſepulta ſunt. Quæritur vtrum Cœmeterium debeat denuò conſecrari?* Si igitur idem quæreretur de Eccleſia, aut Baſilica, & de tumulatis in eis, aut in earum aliqua, idem procul dubio, quod reſpondit, expreſsè reſponderet Innocentius. Quia eadem, qua Cœmeterium gaudet Eccleſia immunitate, vti ibidem benè Gloſſa ait, *verbo Cœmeteria.* Et quod ea fuerit Pontificis prædicti mens, illa intentio, ex lemmate conſtat recenſitæ Decretali præfixo, quod paucis verbis, eius indicat argumentum, iuxta Paſſerati expoſitionem, *verbo Lemma.* Quod autem noſtra Decretalis ſibi præfixum habet, tale eſt. *Polluitur Eccleſia, vel Cœmeterium, ſi excommunicatus in ea ſepelitur.*

24 Si igitur ea fuit Pontificis mens, illa Innocentij intentio, legitimè intelligitur Decretalis illa, de humatione in Eccleſia, ſicut de facta in Cœmeterio. Quia Lex omnem vim, & efficaciam ſuam accipit à mente, & voluntate Legiſlatoris, ita vt in lege, magis attendi debeant, quæ ex Legiſlatoris mente, quàm quæ ex ipſius Legis comprehenduntur verbis, vti benè Marcus Vidal, *in Arca Vitali, tit. de Duello, inquiſitione* 5. *num.* 29. & Auguſtinus Barboſa, *tractatu de Axiomatibus Iuris*, *Axiom.* 136. *num.* 17. ex *L. Scire Leges, ff. de Legibus, L. Non aliter, ff. de Legat.* 3. *L. Nominis, & rei*, §. *Verbum ex Legibus, ff. de Verborum ſignificatione.* Surdo, *Deciſ.* 35. *num.* 14. Marco Antonio Gennuenſi, *in Practicabil. Eccleſiaſt. quæſt.* 144. *num.* 3. Ferrer, *in Conſtitution. Cathaloniæ gloſſa* 4. *num.* 66. & ſicut ratio generalis Legis, reſtringitur ex mente Legiſlatoris, idem Barboſa, *num.* 18. cum Surdo *deciſ.* 9. *num.* 13. & Arenendariz *in Præmio ad Recopilationem Legum Nauarræ, num.* 131. Ita è contrario, ratio particularis Legis extenditur, ex Legiſlatoris mente. Contrariorum enim eadem eſt diſciplina. Vnde argumentum à contrario ſenſu validum eſt in Iure. Barboſa *in tract. locorum communium argumentorum Iuris, loco* 77. ex pluribus Iuribus, & Doctoribus, quos allegat. Et ſic ratio Legis, ſeu Conſtitutionis *capitis Conſuluiſti*, bene ex mente Innocentij Tertij, illius conditoris, de Cœmeterio, ad Eccleſiam, & Baſilicam in noſtra extenditur ſententia.

25 Sed inſtabis. De mente Pontificis non conſtat legitimè, cum in textu dictæ Decretalis, illius ratio non exprimatur, nec vllum contineat verbum, ex quo præfata mens colligi queat. Nec illam exprimere valent illius titulus, ſeu lemma, nec Gloſſa, cum neutrum Author ſcripſerit Decretalis ipſius. Præter quàm quod, nec ſic bene obiectioni fit ſatis. Quæ quidem in veſtra propoſitione fundatur, quæ aſſerit. Vbi eadem eſt Iuris ratio, eadem eſt Iuris diſpoſitio: & vbi maior fuerit ratio, eadem ſaltem erit Iuris diſpoſitio, & à fortiori.

26 Huic replicæ reſpondeo. *Primò*, quod licet in noſtra Decretali illius non exprimatur ratio, vnanimi omnium conſenſu Doctorum intelligitur eſſe iſtam: vt ſcilicet vereantur homines eis in ſacris communicare mortuis, quibus non communicabant viuentibus. Quæ vtique ratio,

ratio, ſi non in textu illo *capitis Conſuluiſti* exprimitur, in aliis Iuris Canonici textibus, apertis demonſtratur verbis. Et non ſolùm ab aliis Supremis Eccleſiæ Legiſlatoribus, ſed ab eodemmet Innocentio Tertio dictæ Decretalis *Conſuluiſti*, conditore. Vidim. *Diſquiſitione* 4. *num.* 5. & 7. vnum, & alterum textum. *Primum*, iuxta Decretalium ordinem, ex *cap. Sacris*, *el* 12. *de Sepulturis*, qui certè titulus præcedit titulum *de Conſecratione Eccleſiæ, vel Altaris*, in quo eſt *dictum Caput Conſuluiſti*, & ad quem propriè iſtius materia, quæ eſt de Sepultura: & alium ex *cap. A Nobis*, *el* 28. *de ſententia excommunicationis.* Poſterior quidem tam ordine, quàm tempore. Et in eadem materia ſepulturæ excommunicati, & in quo fit ſatis expreſſa mentio, tam *capitis Sacris*, quàm *capitis Conſuluiſti*: ibi. *A Nobis eſt ſæpe quæſitum, &c.* Cum igitur in primo, & tertio capite, expreſſa ſit eorum ratio, expreſſa, & in ſecundo cenſetur, cum eadem ſit trium omnium materia: & cum in tertio, ſecundi fiat mentio præfata. Eo maximè, quia *taciti, & expreſſi, idem eſt iudicium*: Barboſa, *tract. de Axiomatibus Iuris, axiom.* 218. *numero* 1. ex *L. Cum quid ff. ſi certum petatur L. ſi filiusfamil. ff. eod. tit. L. vlt. ff. de Legatis* 2. *L. Item quia, ff. de Pactis. L. vlt. Cod. Qui bonis cedere poſſunt.* Federico de Senis, *conſil.* 100. Couarruuia, *in capite Quamuis pactum, de Pactis, in* 6. *part.* 2. *in initio num.* 6. Menochio, *conſil.* 108. *numero* 54. & *conſil.* 183. *numero* 8. & 30. & *conſil.* 461. *numero* 45. & *de Præſumptionibus, lib.* 4. *præſumpt.* 40. *numero* 8. & ex aliis, quos recenſet.

27 Huiuſmodi autem noſtra *capitis Conſuluiſti* interpretatio, eò magis eſt admittenda, quatenus conformis Iuri communi anteriori & poſteriori, vti modò vidimus, ex quo eſt fauorabilis. Rota in vna Seguntina dimidiæ Annatæ, 7. Maij, de Anno 1607. coram Manzanedo, apud Farinacium, *tomo* 3. *deciſionum, la* 199. & ad calcem mearum QQ. Paſtoralium, *la* 11. vbi ſic, *numero* 2. decidit. Quæ interpretatio eò magis eſt admittenda, quatenus per illam reditur ad Ius commune, ex quo eſt fauorabilis. Dec. *conſil.* 3. *num.* 5. Aym. *conſ.* 35. *numero* 38. Sarnen. *in Regulam, de Iure quæſito non tollendo, quæſt.* 16. *num.* 2. Hæc S. Rota. Ergo multò magis interpretatio noſtra eſt admittenda, & fauorabilis, quatenus per illam non redimus ad Ius commune, ſed in illo, fixo ſtamus pede. Et per conſequens, extendi poteſt, & debet à Sepultura Cœmeterij, ad Eccleſiæ ſepulturam: in qua maior eſt cum viuis, & defunctis reſpectiuè communicatio, quàm in illa Cœmeterij, iuxta ea, quæ diximus *Diſquiſit.* 4. *dub.* 2. *numero* 3. In Eccleſia namque communicamus in Sacrificiis, Sacramentis, Diuinis, Officiis, ſacris, concionibus, & Sepulturis; in Cœmeterio verò, in Sepulturis tantùm communicamus.

28 *Secundò* reſpondere poſſem: quod etiamſi non reperiretur expreſſa Innocentij Papæ mens in *cap. Sacris*, & in *cap. A Nobis*, ſatis expreſſa eſſet in lemmate *capiti Conſuluiſti*, præfixo, & in caſu ab eius Gloſſa figurato. In lemmate quidem, quia vel authoritate eiuſdem Innocentij fuit ei præfixum, vel authoritate æqualem habentis poteſtatem, Gregorij ſcilicet Papæ Noni, Decretalium voluminis Compilatoris. In caſu autem Gloſſæ: quia hæc cæteros omnes antecellit Doctores: & quia quando textus non reperitur, Gloſſæ opinio, legis vigorem habet. Vtrumque pro nunc, ex aliorum ſententia ſufficiat aſſerere. Periodum Dominus Ioſephi Felius, & Cerezo, *in Margarita variarum concluſionum, verbo Opinio*, exhibeo.

Opinio (inquit) Gloſſæ, ſemper eſt ſequenda, 29
niſi vſus, & conſuetudo ſit contraria. Iacobus Butrigattis, in *L.* 1. *Cod. Qui pro ſua iuriſdictione*, & Bartolus Baldus, Alexander, & Iaſon *in L. Vt vim, ff. de Iuſtitia, & Iure* omnes vno ore dicunt Gloſſam, authoritate cæteros omnes Doctores antecellere: à quorum opinione, non multum recedere videtur Ioannes de Imola, in *L.* 1. *col.* 2. *de Vulgari, & populari ſubſtitutione.* Vbi docet Gloſſam ſufficere pro textu quando textus non reperitur. Cuius opinio hodie etiam in foro, & tribunalibus recepta eſt, in quibus Gloſſæ opinio Legis vigorem habet. Io. Hennequinus, *in tractatu Notarum ad Accurtium, in principio*, de authoritate Gloſſæ. Huc vſque Author præfatus, pro nobis ſatis opportunè.

Ad illud autem, quod ad hominem nobis obii- 30
citur, ſcilicet: Vbi eadem eſt Iuris ratio, eadem eſt Iuris diſpoſitio, &c. locum habere in materia fauorabili, & extenſibili, & in conformi Iuri communi, & in eodem Iure contenta, tanquam certum reſpondeo. Huiuſmodi autem eſſe, de qua in noſtra ſententia, oſtendiſſe me credo. Plura enim in idem oſtendi. *Primum* ſit, rationem *capitis Conſuluiſti*, hanc eſſe: vt non communicemus mortuis, quibus non communicauimus viuis. Cum autem hæc communicatio maior ſit in Eccleſia, quàm in Cœmeterio, bene fit quod ſi ex vi dicti capitis polluitur Cœmeterium ob communicationem, per eandem ipſa polluatur Eccleſia.

Secundum, pro maiori primi explicatione, ſit. 31
Hæc materia fauorabilis eſt; quia ob reuerentiam loco ſacro debitam, prohibita eſt Sepultura in Cœmeterio fieri. Ergo cum ſacratior iſto Eccleſia ſit, ſepultura & in Eccleſia cenſetur prohibita.

Tertium. Prohibitionem hanc, ne ſcilicet in 32
Eccleſia excommunicatus non toleratus ſepeliatur, haberi oſtendi in ipſo *capite Conſuluiſti*, ſi non in formali eius diſpoſitione, in eius lemmate, & Gloſſa & ſic benè valet eius extendi diſpoſitio ad ſepulturam in Eccleſia pro excommunicato non tolerato minimè faciendam.

Inſtabis iterum. Lex *capiti Conſuluiſti* pœnalis 33
eſt, per vos, & reſtringibilis ad caſum in ea expreſſum. Ergo non eſt fauorabilis, & extenſibilis.

Reſpondeo præfatam Legem eſſe fauorabi- 34
lem, & odioſam, extenſibilem, & reſtringibilem. Fauorabilem quidem, & extenſibilem, prout reſpicit conſeruationem decoris, & reuerentiæ debitæ loco ſacro; odioſam verò, & reſtringibilem, prout prohibet ſepulturam in illo, pro excommunicato non tolerato. In prima conſideratione; & ratione eius dici poteſt abſolutè fauorabilis. Quia Lex illa abſolutè fauorabilis eſt, quæ reſpicit bonum publicum Religionis, quamuis particularibus perſonis aliàs odioſa ſit. Exemplum ſit in Lege *Canonis Si quis ſuadente diabolo*, quæ odioſa, & pœnalis eſt iniicientibus violentas manus in Clericum, vel Monachum cum maiori excommunicatione Papæ reſeruata illos afficiat; nihilominus tamen abſolutè fauorabilis

eſt, quia reſpicit decorem, & reuerentiam toti Ordini Clericali debitam, iuxta ea, quæ tradidit Ægidius Conink, *de Excommunicatione, diſputat.* 14. *dub.* 15. *num.* 168. *verſic. Nota tamen primo*, ex *cap. Contingat, el* 36. *de ſententia excommunicationis*, vbi ita præfatus Innocentius Papa Tertius. „Nos autem fraternitati tuæ ſuper hoc reſpondemus, „quod huiuſmodi manus iniectio, etſi non violen„ta, tamen iniurioſa videtur: cum ille Canon non „tam in fauorem Clerici ordinati, quàm in fauorem „Ordinis Clericalis fuerit promulgatus. Et ita extenditur, vt non ſolùm comprehendat viros, quos tantùm comprehendere deberet, ſi pœnalis, & odioſa tantum eſſet. Ait enim: *Si quis* & *illum.* Sed etiam mulieres afficit, Gloſſa ibi, *verbo Si quis*, ex *L.* 1. *ff. de Verborum ſignificatione.* Paterque ex *cap. De Monialibus, mox recenſendo.* Comprehendit etiam ipſum patientem, ſi ſeipſum violenter percutiat Clericus. Coninck, *num. citato, & num.* 170. & communiter Doctores. Et ſequitur ex ratione dicti *capitis Contingit.* Et hoc verum, non obſtante, quod textus Canonis allegati ſatis clarè diſtinguat agentem, à patiente tanquam à perſona diſtincta.

35 Extenditur etiam eius diſpoſitio in fauorem Religioſorum cuiuſcumque Ordinis, & ſexus, tam profeſſorum, quàm Nouitiorum, etiam Laicorum, Conuerſorum, Oblatorum, Donatorum, & Tertiariorum: immò, & Heremitarum ſub obedientia Prælati Eccleſiaſtici alicui Eccleſiæ deſeruientium; cùm tamen Innocentius Papa Secundus, in præfato Canone, ſolum de Clerico, & de Monacho expreſſam faciat mentionem. Ita enim conſtituit. Si quis ſuadente diabolo, huius ſacrilegij vitium, ſeu crimen incurrerit, quod in Clericum, vel Monachum violentas manus iniecerit, anathematis vinculo ſubiaceat, & nullus Epiſcoporum illum præſumat abſoluere: niſi mortis vrgente periculo, donec Apoſtolico conſpectui præſentetur, & eius mandatum ſuſcipiat. Hactenus Innocentius II. illius conditor Canonis.

36 Quod autem Canon iſte, quamuis pœnalis, extendatur ad perſonas in eo non expreſſas, euidenter omnino; ex pluribus aliis Iuribus, illum ſupponentibus, & ex vi illius excommunicatos percuſſores decernentibus, demonſtratur. Nonnulla libuit recenſere, vt præ oculis habeat Lector, non vnum, ſed plura huius veritatis teſtimonia. In primis enim de Monachis, & de Canonicis Regularibus ſeipſos percutientibus, decernit Alexander Papa Tertius, non eſſe ad Apoſtolicam Sedem mittendos. *Cap. Monachi, el* 2. & *cap. Non dubium el* 5. *de ſententia excommunicationis*, vbi idem „Pontifex ait: Non dubium eſt, quod hi, qui vio„lentas manus in Clericum, vel Canonicos, aut „cuiuſlibet Religionis Conuerſos, iniiciunt ex Con„ſtitutione Concilij, (17. *queſt.* 4. *Si quis ſuaden„te*, exponit ibi Gloſſa, *verbo Ex Conſtitutione*) ſen„tentiam excommunicationis incurrunt. Hæc ibi Alexander. In *cap. De Monialibus, el* 33. *eod. tit.* „Innocentius Tertius, ſic decreuit. De Monialibus „tua à Nobis fraternitas requiſiuit, per quem ſit eis „beneficium abſolutionis impendendum, ſi vel in ſe „inuicem, vel Conuerſos, vel Conuerſas ſuas, aut „Clericos etiam manus iniecerint temerè violentas. „Super hoc igitur tuæ conſiderationi taliter reſponde„mus, vt per Epiſcopum in cuius Diœceſi Monaſte„rium fuerit, abſoluantur. Et in *cap. Religioſe, el* 21. „*eod. tit. lib.* 6. Ita de Nouitiis, Bonifacius Papa „Octauus. Quamuis autem, qui Religionem ingreditur, Religioſus cenſeri cum effectu non p[…] donec ſit tacitè, vel expreſsè profeſſus: ſi tamen violentas manus in eum iniiciat, exco[…]municationis latæ à Canone (17. *q.* 4. *Si ſuadente*, ait ibi Gloſſa, *verbo A Canone*) vin[…]lum non euadit.

Quoad Tertiarios, Dominicanos, & Franci[…]nos, contra Caietanum *in Summa, verbo Exc[…]municatio, cap.* 10. §. *Nota ſeptimò.* Conink, *Excommunicatione, diſputat.* 14. *dub.* 15. *num.* 1[…] Et generaliter de Tertiariis, Auguſt. Barboſa *dictum Canonem, num.* 25. ſic ait. Tertiò inf[…]tur Tertiarios collegialiter viuentes, ſub habi[…] & voto aliquo expreſſo, gaudere priuilegio C[…]nonis, & aliis omnibus, quibus Fratres Ordin[…] cuius tertiæ Regulæ habitum geſtant, potiunt[…] & gaudent; ſecus autem ſi in propriis domib[…] habitent, vt per Fr. Emmanuelem, *tom.* 2. *quæſti[…]num Regul. quæſt.* 65. *artic.* 5. Layman. *dict[…] cap.* 5. (ſcilicet *lib.* 1. *tract.* 5. *partis* 2.) *num.*[…] *verſic. Dubitatur autem primò de Tertiariis*, [...] plures alios per me citatos *dicta allegat.* 1[…] *num.* 41. Bonacina *dicto puncto* 1. *num.* 8. (de *Cenſuris* ſcilicet, *diſputat.* 2. *quæſt.* 4. Portel. *vbi ſuprà num.* 8. (*de dubiis* ſcilicet *Regular. verba Manu[…] violenta.*)

Et quoad Heremitas, qualitatibus recenſitis *num.* 35. prædictis, idem Ægidius Conink, *loco citato.* Eligius Baſſæus, *tom.* 1. *verbo Excommunicatio* 7. §. *vnico* in dictum Canonem, *ſi quis ſuadente diabolo, num.* 4.

Ex quibus omnibus manifeſtum fit, præfatam Canonis Legem abſolutè eſſe fauorabilem. Quod etiam in terminis docuit Iacobus Gordonus, *in Theologia Morali, tomo* 1. *lib.* 2. *quæſt.* 12. *cap.* 1. vbi ad dignoſcendum, quænam Lex ſit fauorabilis, quænam verò odioſa, hanc tradidit regulam. Expendendum prudenter eſt (inquit) ex intentione Legiſlatoris, materia, & circunſtantiis, quis reſpectus ſit, qui habita ratione æquitatis, & communis boni, facit vt Lex ſimpliciter habenda ſit fauorabilis, vel odioſa. Lex ſanè excludens fœminas ab hæreditate, ſimpliciter habetur odioſa, & reſtringenda, quia ille fauor maſculorum priuatus eſt, & non neceſſarius, immò nec valdè vtilis ad pacem, & morum boneſtatem. E contrario Lex. *Si quis ſuadente*, quia habet publicum bonum Religionis, putatur ſimpliciter fauorabilis, extendenda. Hucuſque præfatus Doctor.

Ei conſonat Ioann. Bapoſta Lezana, *in Summa QQ. Regularium, tomo* 2. *parte* 4. *verbo Leges Regularium, num.* 34. in hæc prorumpens verba. Quando verò res dubia fuerit, ita vt id cognoſci non poſſit, attendi debet ad primarium finem Legiſlatoris, ita vt ſic ille ſit fauorabilis, Lex etiam fauorabilis ſit; ſi autem ſit odioſus, Lex odioſa cenſeatur. Couarruuias *lib.* 2. *Variarum, cap.* 12. *num.* 5. Sanchez, *lib.* 1. *de Matrimonio, diſputat.* 1. *num.* 4. Bonacina, *de Legibus, diſputat.* 1. *queſt.* 1. *puncto* 8. *num.* 13. Ex quo collige, Legem illam, quæ immediatè, & principaliter reſpicit vtilitatem publicam, cum illa proſit multis, eſſe dicendam fauorabilem. Nauarrus. *lib.* 1. *Conſiliorum, de Conſtitutionibus, conſil.* 3. *num.* 6. Miranda, *in Manuali Prælatorum, tom. queſt.* 25. *artic.* 26. *concluſ.* 12. Hæc Doctus Lezana, quem in parte lubens ſecutus fui in quæſtionibus Paſtoralibus, *in Diſquiſit. Paſtorali, de Iure Prioris annexi, num.* 50. & iterum ſequor; in ſenſu tamen modo, duplici ſequenti numero, exponendo.

Et

40 Et licet verum ſit, quod ad dignoſcendum quænam diſpoſitio legis ſit fauorabilis, vel odioſa, conſiderari debeat primarium illius intentum, ita vt fauorabilis ſit, ſi in alicuius ſtatuatur fauorem, licet in odium, & damnum redundet alterius; & è contra, odioſa ſit, ſi primarium legiſlatoris intentum, in odium, & pœnam ſit alicuius, licet in alterius fauorem cedat. Quia ex primario fine diſpoſitio attendenda eſt, vti benè Thom. Sanchez *vbi proximè* colligit ex Gloſſa, *in cap. ſi propter*, el 10. *de Reſcriptis, lib.6. verbo Primi anni*. Vbi illius diſpoſitionem, de reſeruatione fructuum vacaturæ Epiſcopo mortuo, fauorabilem eſſe aſſerit: quia principaliter in fauorem Epiſcopi edita eſt, vt debita ſoluat, quamuis ſecundariò in damnum eorum, quibus obueuire illi debebant, redundet. Quod etiam tenet ibi Dominicus, *num.9.* & Francus, *num.6.* Gloſſa, *in cap. Sciant cuncti, verbo Alios*, el 12. *de Electione, lib.6.* & ibi Dominicus, *in fine*, Francus, etiam *in fine*. Bart. *in L. Qui exceptione*, 40. *in princ. num.2.* per illum textum, *ff. de Condictione indebiti*, & ibi Albericus, *num.1.* Salicetus, *num.1.* idem Bart. *in L. ſi quis nec cauſam, in princip. numero 6. ff. ſi certum petatur, & ibi* Paulus, *num.4.* Felinus, *cap. 1. de Sponſalibus, num. 14. verſic. Aliud eſt, & cap. Non dubium, num.2. verbo Pœnali, & 5. de ſententia excommunicationis*, vbi dicit eſſe optimum textum ad hoc probandum, *cap. Statuto perpetuo*, §. *Statuimus*, el 12. *de Decimis, & Primitiis, lib.6.* ibi: „ cum non ſit dicendum aſ„ perum, ſed pium potius, & benignum, ſi ſuper de„ cimis futurorum noualium contra Parochialium „ Eccleſiarum grauamen, (quod ex diſtinctione in„ dulti huiuſmodi poſſit accidere) taliter obuiatur. „ Tenent etiam Additio ad Panormitanum, *dicto cap. Non dubium, num.3. verbo Pœnali*. Syluester *in Summa, verbo Interpretatio, fin.* Mandoſius *Regula 10. de Annali, quæſt.3. num.7.* & Flaminius Pariſius, *de Reſignatione Beneficiorum lib.12.q.2. n.23. cum ſeqq.*

Cum Grano tamen id intelligi debet. Non enim ex eo quod primum legiſlatoris intentum fauorabile ſit, abſolutè extendenda eſt legis diſpoſitio, & in omnibus, ſi ſecundariò alicui noceat; & è contra, ſi primarium intentum pœnale ſit, & odioſum: ſecundariò alicui proſit, non eſt in omnibus reſtringenda diſpoſitio: ſed vtraque debet diſpoſitio extendi in eo, quo eſt fauorabilis; reſtringi autem in eo quo pœnalis eſt, & odioſa, & arctari debet. Ac per conſequens, ad dignoſcendum, quænam ſit pœnalis Lex, aut fauorabilis non ſufficit attendere primum, legiſlatoris intentum, niſi in caſu ſolùm, quod in legis diſpoſitione odium à fauore diſtingui nequeat.

41 Hanc præfatæ communis doctrinæ intelligentiam, à Sapientiſſimo Magiſtro Thoma Sanchez loco reddito didici: cuius verba non grauabor hîc exſcribere, quia pro noſtra firmanda, non parum prodeſt. Ita enim fatur. Hæc tamen doctrina, quamvis ita communiter recepta ſit, non caret graui ſcrupulo: quia Ioannes Andreas, *cap.1. de Lecluto, num. 5.* apertè ſentit, Conſtitutionem emanatam principaliter in fauorem, ſi pœnam tamen contineat, reſtringendam eſſe, vt aduertit ibi Panormitanus, *num.10.* qui ſic conciliat, vt extendenda ſit, quatenus eſt fauorabilis; reſtringenda verò, quatenus eſt odioſa. Idem Gloſſa, *L.2. Cod. de in Ius vocando, verbo Liberis*, vbi Bartolus, *num.1.* Baldus, *num.4.* Alexander, *num.5.* Salicetus, *num.2. & 3.* Iaſo, *num.4.* Paulus, *dicta L. ſi quis nec cauſam, numero 5.* Alciatus, *L.5.* Parad *cap.16. num.6.* Quare videtur corruere illa doctrina communis. Si enim quatenus fauorabilis eſt Conſtitutio, extendi debet, quatenus autem pœnalis, reſtringi, iam non attenditur principale Conſtitutionis intentum, ad diſcernendum an ſit fauorabilis, & extendenda, necne. Sed ea doctrina communis, vt vera ſit, intelligenda eſt, quando odium à fauore diſtingui nequit. Tunc enim ex principali intento fauoris, aut odij, iudicanda eſt fauorabilis, aut odioſa. Quoties verò fauor, & odium diſtingui commodè poſſunt, tunc verum habet alia doctrina hîc tradita, vt extendenda ſit, quatenus eſt fauorabilis; reſtringenda verò, quatenus eſt odioſa. Sic Couarruuias *lib.1. Variarum, cap.11. num.5.* Huc vſque Sanchez.

Quibus poſitis, facilis euadit ſolutio per argumentum in contrarium factum petita. Lex *capitis Conſuluiſti*, pœnalis eſt, & reſtringibilis ad caſum in ea expreſſum, diſtinguo antecedens. Eſt pœnalis, & reſtringibilis, quatenus prohibet ſepeliri excommunicatum non toleratum in Sepultura Eccleſiaſtica, ſub pœna pollutionis illius, concedo antecedens: non enim præfata Decretali alia actio prohibetur, ſub dicta pollutionis pœna, ſeu de non vtendo in futurum Cœmeterio, ſine noua conſecratione, aut benedictione, niſi ſepelitio excommunicati denunciati, aut notorij Eccleſiaſtici percuſſoris. Vnde extendi nequit ad aliam actionem quamlibet, quæ tumulatio non ſit excommunicati prædicti. Eſt pœnalis, eſt reſtringibilis, quatenus hanc eandem actionem ſepelitionis talis excommunicati ſolùm prohibeat fieri in Cœmeterio, & non pro Eccleſia prohibeat, nego antecedens: & nego conſequentiam. Quia benè poteſt vna Lex eſſe pœnalis ſecundùm quid, ſeu ſecundùm vnum reſpectum, & conſiderationem, & reſtringibilis: ſecundùm illam; & ſecundùm aliam eſſe abſolutè fauorabilis, & extenſibilis, qualis certè eſt præfata Lex *capitis Conſuluiſti*. Eſt enim, vti diximus abſolutè fauorabilis, & extenſibilis, quatenus reſpicit bonum publicum, & commune venerationis, & reuerentiæ loco ſacro debitæ, & non communicationis fidelium poſt mortem, eis, quibus viuentibus non communicabant. Et ſecundùm iſtum reſpectum, extenſibilis eſt, à loco ſacro Cœmeterij, ad locum ſacrum Capellæ, Baſilicæ, ac Eccleſiæ, ob maioritatem rationis; & ſecundùm quid, ſeu minùs principaliter, eſt pœnalis, prout punitionem reſpicit excommunicati vitandi: ſecundùm quem reſpectum reſtringibilis illa eſt ad talis excommunicati punitionem, ita vt extendi nequeat ad punitionem ſuſpenſi, interdicti, irregularis, latronis, homicidæ, &c. Vnde ex vi legis præfatæ, non prohibentur ſepeliri, non ſolùm in Eccleſia, Baſilica, aut Capella ſuſpenſus, interdictus, &c. ſed nec in Cœmeterio.

Quod quidem omnino manifeſtum fit exemplo recenſitæ Legis, *Canonis, ſi quis ſuadente Diabolo:* quæ abſolutè, vti vidimus, & ſimpliciter fauorabilis eſt, & extenſibilis quoad perſonas, tam delinquentes in percuſſione Eccleſiaſticæ perſonæ, quàm patientes ipſam percuſſionem, in quantum reſpicit commune Ordinis Clericalis bonum: & ſecundùm quid, ſeu minùs principaliter eſt pœnalis, & odioſa, ac reſtringibilis quoad actionem, in ea, ſub excommunicationis pœna, prohibita: percuſſionis ſcilicet, ſeu iniectionem manuum violentam in Clericum, vel Monachum, ſuadente Diabolo: ita vt non ſolùm extendi nequeat ad percuſſionem merè Laici, ſed neque ad percuſſionem Clerici, aut Mo-

nachi, quæ violenta non ſit, & iniurioſa, ac ſuadente diabolo: aut ad aliam actionem, quàm realem, & corporalem percuſſionem eorum, qui ſub nomine Clerici, aut Monachi veniunt in præſenti, iuxta dicta *ſuprà num.* 34. 35. *&* 36. aut rerum quidem corpori Clerici, aut Monachi coniunctarum, quales ſunt res, quas manu tenent, equus, aut aliud animal, cui inſident, veſtes, quibus operiuntur, &c. vti Coninch, *de Excommunicatione, diſput.* 14. *dub.* 15. *num.* 165. *verſic. Debet autem.* Baſſæus, *tomo* 1. *verbo Excommunicatio VII.* §. *vnico* ad dictum Canonem, *num.* 2. *verſic. Per manus violentas*, cum Toleto, *in Summa, lib.* 1. *cap.* 31. *num.* 4. Reginaldo, *lib.* 1. *num.* 205. *& ſeqq.* Filliucio, *tract.* 15. *numero* 15. 16. *& ſeq.* Suarez, *de Cenſuris, diſput.* 22. *ſect.* 1. Molina, *tomo* 4. *tract.* 3. *diſput.* 52. Nauarro, *in Manuali, cap.* 27. *num.* 78. Crouſers, *ad cap.* 7. *Regulæ Minorum lect.* 16. *fol.* 633. Ioannes Bapt. Lezana, *in Summa QQ. Regularium, tom.* 2. *part.* 3. *verbo Clericus, num.* 7. *pag. mihi* 135. cum Syluestro, *verbo Excommunicatio* 6. *num.* 5. Caietano, *in Summa, eod. verbo, cap.* 10. Laymano, *lib.* 5. *tract.* 9. *cap.* 12. *num.* 5. Auguſtinus, Barboſa, *in dictum Canonem, num.* 33. vbi in ſequentia prorumpens.

Tertiò fit conſequens, eripientem aliquid per vim, & iniuriam de manibus Clerici, vel corpore eius, puta librum, pileum, aut veſtem, & ſimilia, aut illam ſcindentem, ſiue frangentem, aut detinentem Clericum per veſtem, & non permittatur abire, ſeu capientem frænum equi, in quo Clericus inſidet, incurrere excommunicationem huius Canonis. Allegat præter Nauarrum, *num.* 77. & Laymanum *lib.* 1. *tract.* 5. *de Excommunicatione, part.* 2. *cap.* 5. *ſub num.* 5. *verſic. Manus.* Hondedœum, *conſil.* 103. *num.* 1. *cum ſeqq. & num.* 24. *volum.* 1. Hippol. *ſing.* 188. Bernardum Diaz, *Reg.* 95. Ioannem Garciam, *Reg.* 175. *num.* 3. Menochium, *de Arbitrariis, caſu* 389. *num.* 17. Bonacinam, *de Cenſuris, diſput.* 2. *quæſt.* 4. *puncto* 1. *num.* 12. Belletum, *Diſquiſitionum Clericalium, part.* 1. *tit. de Fauore Clericorum Canonis*, §. 1. *num.* 5. & Carolum de Graffis, *de Effectibus Cleric. effectu* 9. *num.* 88. *&* 95. Vnde fit, Clerium violenter eripientem de manibus meis librum à ſe exhibitum in officio Secretarij Curiæ Epiſcopalis Pampilonenſis, tanquam inſtrumentum commune quorumdam Vicariorum, quorum cauſam in iudicio gerebat, vigore ſpecialis mandati, & Cœnobij mei Hyrachenſis, ex aduerſo principalis, cui de mandato Iudicis, & mihi tanquam illius Procuratori, liber ille fuerat communicatus, excommunicationem præfati Canonis contraxiſſe. Quod efficaciter probat dictum Naldi, *verbo Clericus num.* 21. per hæc verba Clerico è manu rem propriam, quæ ipſi fuerat commodata, eripiens ante tempus, incurrit excommunicationem. Et ideò hoc corollarium, poſt communiſſimam Doctorum opinionem appono, vt demonſtrem, quam erroneè, & temerariè aſſeruerit præfatus percuſſor, excommunicationem ob facinus, quod retuli, non contraxiſſe, & vt ad meliorem mentem redeat, ſi fortè in eodem iaceat errore, quando legat, quod trado in ſcriptis, & in voce reddidi quando caſus contigit, & credere renuit, recuſauit.

44 Neque extenditur Lex dicti Canonis ad iniuriam Clerico, aut Monacho factam, per percuſſionem minatam, non tamen exercitam. Ægidius Coninck, *vbi ſuprà, verſic. Hîc non ſufficit*, vbi exemplificat in eo, qui manum eleuat ad alapam impingendam, nòn tamen illam deſcendat: vel ſi in Cleric proiiciat lapidem, aut quid aliud ſimile, & er Quæ doctrina vera eſt, etiamſi caſu, & præter tentionem percutiat alterum Clericum proxi adſtantem. Barboſa *in dictum Canonem, num.* cum Suarez *tom.* 5. *in* 3. *partem D. Thom. diſput. ſect.* 1. *n.* 54. & cum eodem Coninck, *dicto dub. num.* 197.

Neque extenditur ad Clericum, vel Monach ſeipſum percutientem pœnitentia. Coninck, *numer.* 169. Neque extenditur ad Prælatos, Eccleſiaſ cos, Magiſtros, Pædagogos, & alios quoſcumqu qui ad honeſtum aliquid docendum, vel in offic Clericos continendos aſſumuntur, titulo correctio nis illos moderatè punientes, prout ratio culpæ, pe ſonæ qualitas exigit, & conſuetudine eſt receptum Caſtrus Palaus, *part.* 6. *operis Moralis, tract.* 29. *a Cenſuris, diſput.* 3. *punct.* 23. §. 3. *num.* 6. *ex cap Super eo, el* 1. *cap. Ex tenore, el* 10. *& cap. Cum voluntate, el* 54. *de ſententia excommunicationis.* Ex eiſdem Iuribus, ex Syluestro *verbo Excommunicatio* 6. *num.* 6. *caſu* 8. & Nauarro, *in Manuali cap.* 27. *num.* 81. Ioannes Bapt. Lezana, *verbo Clericus num.* 9. Vbi doctrinam extendit ad patrem reſpectu filij, etiam in ſacris conſtituti, ex Syluestro *ibidem*, Nauarro, *num.* 82. & Suarez *dicta ſect.* 1. *num.* 48. Barboſa, *num.* 67. ſentit cum aliis probabiliorem eſſe contrariam ſententiam.

Nec denique extenditur ad percutientes in caſibus ſequentibus. I. Quando ſolùm per iocum quis Clericum percutit. Lezana, *num.* 9. cum Toleto, *lib.* 1. *cap.* 33. *num.* 1. Barboſa, *num.* 54. cum Abbate *in cap.* 1. *de ſent. excom. num.* 4. & Gloſſa *verbo De Familia in cap. cum voluntate*, § *fin.* & Hoſtienſi *ibi, num.* 12. *eod. tit.* & aliis II. Quando fortuitò percutit, & non prauo animo, vti contingit oſtiario, aut Principis miniſtro irruentem turbam cohibenti. Lezana *ibidem ex cap. Si verò de ſent. excomm.* & Bonacina, Iacobus de Graſſis, *in deciſionibus aureis part.* 1. *cap.* 49. *num.* 50. III. Quando percutit vim vi repellendo, cum moderamine inculpatæ tutelæ, ad defenſionem ſui honoris, pudicitiæ, aut rerum ſuarum. Lezana, ex *cap. Si verò, & cap. Ex tenore de ſent. excom.* Graffius, *num.* 46. *&* 47. Barboſa, *in dictum Canonem, num.* 57. *&* 58. qui quoad defenſionem pudicitiæ aduertit, cum pluribus quos recenſet, quod etiam Graffius admonuerat, quod ſi Clericus ſolùm verbis aggrediatur, niſi valde moleſtus ſit, vt mulier ſe ab eo aliter liberari non poſſe, quàm fuſte, aut verbere, percutere non licere. Ampliant doctrinam Lezana, cum Laymano, *lib.* 5. *tract.* 9. *cap.* 12. *num.* 8. & cum aliis penes eum, & Barboſa, vt procedat etiam in defendente perſonam alterius. Dummodo innocens ille ſit, addit Lezana. IV. Quando Clericum iniuriam ferentem, vel in flagranti graui crimine deprehenſum, de fuga ſuſpectum, quis capit, vt ſuo Eccleſiaſtico Iudici præſentetur. Graffius, *num.* 49. Lezana cum Nauarro, *cap.* 27. *num.* 81. *&* 85. Toleto, *dicto cap.* 23. *num.* & Laymano, *loco citato*, §. *Tertia.* V. Quando quis percutit incontinenti Clericum inuentum turpiter cum vxore, matre, ſorore, aut propria filia Lezana, cum Nauarro, *num.* 84 & Suarez *dicta ſect.* 1. *num.* 37. Barboſa, *num.* 59. cum pluribus Graffius, *num.* 45. Baſſæus, *num.* 6. *verſic. Quintò.* Turpiter inuenitur, inquit Barboſa, *num.* 60. qui actum quemcumque impudicum exercet, veluti oſculando, amplexando, vel ſi reperiatur ſolus cum ſola in loco ſuſpecto, & apto ad turpes actus exercendos, ſicuti docent (inquit) Couarruuias,

uarruuias, *de Sponſalibus, part.* 2. §. 6. *num.* 3. Suarez *ſect.* 1. *num.* 37. Bonacina *dicto num.* 5. (ſcilicet *de Cenſuris, diſput.* 2. *quaſt.* 4. *puncto* 4.) *verſic Rogabis ſecundo.* Vbi ſubdit ſufficere vt maritus percutiat Clericum loquentem cum ſua vxore, abſque alio turpi actu, quando illum prius ter admonuerat, & ipſe noluit deſiſtere. Belletus *dicto* §. 2. (ſcilicet, *Diſquiſitionum Clericorum, part.* 1. *tit. de fauore Clericorum Canonis*) *num.* 9. *verſic. Item ſi Clericus,* vbi limitat ſi deoſcularetur eaſdem mulieres in publico ſecundùm conſuetudinem patriæ, provt fit in Gallia, in Sabaudia, & in Polonia. Hæc Barboſa.

---

§. V.

Sententiæ noſtræ probatio continuatur.

BREVIARIVM.

Axioma.

Conceſſum videtur, quod non eſt prohibitum. n. 46. 47.

Cœmeterium.

Eccleſiæ acceſſorium eſt Cœmeterium. n. 48.

Cœmeterium ſi Eccleſiæ ſit contiguum, ſub nomine Eccleſiæ venit. n. 48.

Polluta Eccleſia, Cœmeterium illi contiguum pollutum cenſetur. n. 48.

Communio.

Maior communio fit quoad Diuina, in Eccleſia, quàm in Cœmeterio. n. 46.

Connexi.

Diſpoſitum à Lege in vno connexorum, in alio diſpoſitum cenſetur. n. 48.

Diſpenſare.

Poſſunt Epiſcopi diſpenſare, vbi non eſt prohibitum. n. 47.

Eccleſia.

Dignior eſt Eccleſia Cœmeterio. n. 46.

Cœmeterium Eccleſiæ contiguum ſub Eccleſiæ venit nomine. n. 48.

Interdictum.

Interdicta ciuitate, caſtro, aut villa, ſuburbia pariter interdicta ſunt. n. 49.

Lex.

Eſt ordinatio rationis ad bonum commune, ab eo, qui curam habet Communitatis promulgata. n. 45.

Omnis Lex prudens, & iuſta eſſe debet. n. 45.

Extendi debet ad caſum in ea non expreſſum, quoties aliàs ſequeretur iniquitas, abſurditas, aut imprudentia in Legiſlatore. n. 45.

Quæ diſponit Lex in vno connexorum, in alio diſponere cenſetur. n. 48.

Quando inutilis, & illuſoria redditur Lex aut vilipendi valet, ſi non extendatur vltra verborum proprietatem naturalem, & ciuilem, extendi debet ad impropriam ſignificationem. n. 49.

Licitum.

Cui non licet, quod minus eſt, neque quod maius eſt licebit. n. 46.

Pollutio loci ſacri.

Polluta Eccleſia, polluitur Cœmeterium ei contiguum. n. 48.

Pollutio loci ſacri, illum ſupponit ſacrum, id eſt conſecratum, aut benedictum. n. 50.

Regula.

Cui licet, quod eſt plus, licet vtique quod eſt minus. n. 46.

VLteriùs probatur ſententia, quam ſequor, & quod graue habeat fundamentum oſtenditur. 45
Quando iniquitas, abſurditas, aut imprudentia in Legiſlatore ſequitur ex eo, quod Lex non extendatur ad aliquem caſum ſub lata forma verborum Legis non comprehenſum, ad illum lex debet extendi, ne aliquod ex his ſequatur inconueniens. Caſtrus Palaus, *part.* 1. *operis Moralis, tract.* 3. *diſput.* 5. *punct.* 3. §. 4. *num.* 8. Emmanuel Sa, *verbo Lex, num.* 1. Ioannes Bapt. Lezana, *in Summa qq. Regularium, tomo* 2. *part.* 3. *verbo Leges Regularium, num.* 32. Iacobus Gordonus, *in Theologia Morali, tomo* 1. *lib.* 2. *quaſt.* 12. *cap.* 2. *num.* 2. *verſic. Quæres.* Franciſcus Pellizzarius, *in Manuali Regularium, tomo* 1. *tract.* 4. *cap.* 5. *num.* 180. Barboſa, *tract. de Axiomatibus Iuris, axiomate* 130. *num.* 3. *verbo Interpretatio*, vbi allegat *l.* 3. *ff. de Milit. teſtament. L. ſi quando, ff. de Legatis* 1. Cardinalem Manticam, *de Tacitis, & ambiguis conuent. lib.* 2. *tit.* 12. *numero* 30. Antonium Monachum Florent. *deciſ.* 1. *num.* 86. Ferrer. *in Conſtitutionibus Cathaloniæ, gloſſa* 1. *num.* 152. Octauium Gloritium, *reſp.* 1. *p.* 3. *num.* 129. & Cardinalem Tuſchum, *tomo* 4. *litt. ſ. concluſ.* 330. *n.* 30. 33. & 54. & *n.* 4. in ſequentia prorumpit Barboſa.

Ampla interpretationem in dubio faciendam eſſe, ne abſurdum ſequatur, ad vitandum correctionem, contrarietatem, repugnantiam, vel perplexitatem. Fuſarius, *de Subſtitution. quaſt.* 241. *num.* 43. & *quaſt.* 320. *num* 59. Vincentius Caroſius, *ſing.* 297. *etiam impropriando verba. L. Titius,* §. 1. *ff. de Legatis,* 1. Peregrinus, *de Fideicommiſſ. artic.* 7. *numero* 18. Fuſarius, *de Subſtitution. quaſt.* 650. *num.* 7. Sed ex eo, quod Lex *capitis Conſuluiſti*, non ſe extendat ad Baſilicam, & Eccleſiam, ſed ad Cœmeterium arctetur, abſurditas ſequitur, & imprudentia in Legiſlatore. Ergo illa ad Baſilicam extenditur, & Eccleſiam. Maior patet. Quia omnis lex, iuſta debet eſſe, ac prudens: eſt enim lex (iuxta D. Thomam, 1. 2. *quaſt.* 90. *artic.* 1. & communem doctrinam Diſcipulorum eius, quorum aliquos recenſet Æligius Baſſæus, *tomo* 1. *verbo Lex* 1. *n.* 1.) ordinatio rationis ad bonum commune, ab eo, qui curam communitatis habet, promulgata. Sed nequit eſſe diſpoſitio aliqua, ordinatio rationis ad bonum commune, ſi ex ea iniquitas, abſurditas, aut imprudentia in Legiſlatore ſequatur, ex eo, quod diſpoſitio non extendatur ad aliquem caſum ſub lata forma verborum eius non comprehenſum. Ergo ad dictum caſum extendi debet, ne iniquitas, abſurditas, aut imprudentia ſequatur.

46 Minorem autem principalem probo. Abſurdum eſt dicere poſſe Fideles communicare in Eccleſia in Diuinis, quibus non licet in eiſdem communicare in Cœmeterio. Maior enim fit communicatio, quoad Diuina in Eccleſia, quàm in Cœmeterio, & dignior eſt Eccleſia, quàm Cœmeterium: & cui non licet, quod minus eſt, neque quod maius eſt licebit. Textus eſt expreſſus *in cap. Cum illorum abſolutio, el* 32. *de ſententia excommunicationis*, ibi: cum maiora intelligantur illis prohibita, quibus vetita ſunt minora. Vbi Gloſſa, *verbo Minora*, ita fatur. Et ita, cui prohibetur minus, & maius prohibitum intelligitur. Et in *Regulam Cui licet, la* 53. *de Regulis Iuris, licet*, ibi: Cui non licet minus, nec maius. Et per conſequens, imprudenter permitteret Papa ſepeliri

peliri in Eccleſia , qoem à Cœmeterio excluderet. Permitteret, dixi, cum dicere deberem, concederet. Quia conceſſum videtur, quod non eſt prohibitum. De quo eſt textus elegans in *cap. Nuper , el 29. de ſententia excommunicationis* , vbi §. *In ſecundo*, ſic Innocentius Papa Tertius decernens ait.

47 Quia tamen Conditor Canonis , eius abſolutio„ nem ſibi ſpecialiter non retinuit , eo ipſo conceſſiſſe „ videtur facultatem aliis relaxandi. Et Gloſſa *verbo* „ *Non retinuit.* , ita fatur. Et eſt hîc argumentum Epiſcopos poſſe diſpenſare , vbi ſpecialiter diſpenſatio non eſt inhibita, argumento *ſupra, de Sponſalibus, Cum apud* 16. *quaſt.* 1. *Sunt nonnulli*. Et conceſſum videtur, quod non eſt prohibitum, *ff. ex quibus cauſis maiores. L. Nec non.* §. *Quod eis.* Hæc ibi: *Et in capite Cum illorum, verbo Interdicta, el 32. de ſententia excommunicationis*, ait Gloſſa. Et eſt argomentum, quod diſpenſare poſſunt, vbi non eſt prohibitum. Et denique in *Canone Conſuluiſti , el* 20. 2. *quaſt.*4. *verbo Superſtitioſo*, ita dicit Gloſſa. Omnia conceſſa intelliguntut de Iure communi , niſi prohibita in certis caſibus inueniantur. Ergo ex eo, quod diſpoſitio *capitis Conſuluiſti*, non ſe extendat ad Baſilicam , & Eccleſiam , ſed ad Cœmeterium arctetur , abſurditas ſequitur , & imprudentia in illius conditore. Hoc non eſt dicendum. Ergo nec quod dicta diſpoſitio non ſe extendat ad Baſilicam, & Eccleſiam.

48 Vlteriùs probatur noſtra ſententia. Diſpoſitum in vno connexorum, in alio cenſetur diſpoſitum. Caſtrus Palaus , *parte* 1. *tract.* 3. *diſput.* 5. *punct.* 3. §. 4. *num.* 11. & Thomas Sanchez , *tom.* 2. *de Matrimonio, lib.* 7. *diſput.* 20. *num.* 1. Quo loci , diſpoſitum de Ancilla data in Matrimonium à Domino ſuo tanquam libera , aſſerit diſpoſitum de ſeruo à Domino pariter in Matrimonium dato tanquam libero, *ex Authentico Ad hoc, Cod. de Latina libertate*, ibi: „ Qui ſuam Ancillam credens tradidit in Matrimo„ nium tanquam liberam , ſiue conceſſerit dotale in„ ſtrumentum , ſiue non , aut ſciens eam ducit, tacuit „ ex ſtudio : dominium eius amittit, eaque ad ingenui„ tatem rapitur. Idem dicitur de ſeruo. Hue vſque „ Authentica illa , quæ deſumpta eſt, vti ait Sanchez „ *ex Authentic. de Nuptiis , collat.* 4. §. *ſi verò Decretum , verſic. Hoc autem decernimus*. Et meritò quidem cenſetur diſpoſitum de vno connexorum, quod de alio fuerit diſpoſitum. Quia connexorum idem eſt iudicium. Barboſa , *tract. de Axiomatibus Iuris, axioma.* 51. *num.* 2. *ex L.* 3. §. *Iudicio contrario, ff. de Contrar. act. tutel. L. Proindè, ff. Ad Legem Aquiliam. L. cum actum , ff. de Negotiis geſtis cap. Tranſlato , de Conſtitutionibus cap. Praterea, de Officio Delegati.* Marſilio , *ſingul.* 251. *connexorum.* Deciano, *conſil.* 45. *num.* 17. *cum ſeqq. lib.* 2. Crauetta *conſil* 275. *num.* 3. *cum ſeqq.* Caſtrenſ. *conſil.* 110. *num.* 2. *cum ſeqq. lib.* 2. Ioanne de Imola, *conſil.* 139. *num.* 6. Idem Barboſa , *tract. de clauſulis, clauſ.* 38. *num.* 4. cum Gloſſa , *verbo Annexi* , *in cap. Cum ſingulis , de Prabendis lib.* 6. *& in cap. Quanto de Iudiciis, verbo Connexa* Hipolit. *ſingul.* 251. Guillelmo Benedict. *in cap. Reynutius, de Teſtamentis, verbo, Et bonum, à num.* 1. Menochio, *de Arbitrariis, lib.* 1. *quaſt.* 45 *& lib.* 2. *caſ.* 95. & Gironda, *de Priuilegiis, ſeu exemption. explicat. numero* 751. Et quia à connexis valet argumentum. Dictus Barboſa , *tract. locorum communium argumentorum Iuris , loco* 21. cum Petro Andrea Gambarupta, *in Dialectica legali , lib.* 2. *loco* 2. Canniuncula, *in Topicis legalibus , loco* 15. Et negari non poteſt quod Eccleſia, & Cœmeteria ſint connexa. Connexa enim ſunt ea, quorum vnum ab altero depen Barboſa *dicta clauſula* 38. *num.* 2. ex Abbate *in c Quando de Iudiciis , num.* 5. *&* 6. Tuſcho, *tom practicar. concluſionum, litt. C. concluſ.* 625. *num* & aliis. Et quando ad vnum finem diriguntur. E boſa, ex Gloſſa *in L. cum filius* , §. 1. *ff. de Verum obligation.* Menochio *de Arbitrariis , caſu num.* 6. & aliis. Et quando in illis eadem militat tio. Barboſa ex Gloſſa *vlt. in fine , cap. Praterea , Officio Delegati*, Baldo, *in L. cum actum, not.* 2 *de Negotiis geſtis.* Et quando vna res ex conſuet dine deputata eſt , vt accedat alteri. Barboſa , ci Dec. *conſil.* 516. *num.* 23. Zephalo , *conſil.* 168. *numero* 66. *vol.* 2. Quæ omnia verificantur in Cœm terio reſpectu Eccleſiæ , ab hac enim illud depe det , tanquam acceſſorium eius : & ad eumdem pulturæ finem diriguntur : & eadem in vtroque n litat ratio non communicandi mortuis , quibus n fuit viuis communicatum. Et tandem Cœmeteriu deputauit conſuetudo immediatè ad Eccleſiam, vt accedat. Ergo diſpoſitum de Cœmeterio in *cap. Conſuluiſti* , cenſeri debet diſpoſitum de Eccleſia , ſe Baſilica cuius eſt connexum, cui acceſſorium eſt , ſub cuius nomine venit.

Deinde probatur ſententia , quam ſequimur Quando Lex ex rigore , & proprietate verborum vilipendi valet, & inutilis redditur , ac illuſoria , extendi debet vltra proprietatem verborum naturalem , & ciuilem , & ad improprium ſignificationem recurri. Iacobus Gordonus , *in Theologia Morali, tomo* 1. *lib.* 2. *quaſt.* 12. *cap.* 2. *num.* 7. *in fine* cum Panormitano *in Canonum ſtatuta , num.* 14. *el* 1. *de Conſtitutionibus* , Decio *ibidem* , Nauarro , *in Manuali, cap.* 27. *num.* 51. Couaruuia, *lib.* 3. *Variarum, cap.* 3. *num.* 9. & communi Emmanuel Sa , *verbo Lex , num.* 1. Pellizzarius *in Manuali Regularium tom.* 1. *tract.* 4. *cap.* 5. *num.* 331. *& tract.* 6. *cap.* 6. *num.* 16. Caſtrus Palaus , *part.* 1. *operis Moralis, tract.* 3. *diſput.* 5. *punct.* 3. §. 3. *num.* 5. Ioannes Baptiſt. Lezana, *in Summo QQ. Regularium, tomo* 2. *parte* 4. *verbo Leges Regularium, num.* 10. Auguſt. Barboſa, *tract. de Axiomatibus Iuris , axiomat.* 130. *num.* 3. *ex l.* 3. *ff. de Milit. teſtament. L. ſi quando, ff. de Legatis* 1. Cardin. Manica, *de Tacitis & ambiguis conuent. lib.* 2. *tit.* 12. *num.* 30. Antonio Monacho Florent. *deciſ.* 1. *num.* 86. Ferrar. *in Conſtitutionibus Cathalonia , gloſſa* 1. *num.* 152. Octauio Glotitio , *reſp.* 1. *part.* 3. *num.* 129. & Cardin. Tuſcho, *tom.* 4 *litt J. conſil.* 330. *num.* 22. Ego ipſe , *in Diſquiſitione Paſtorali, de Iure Prioris annexi, numero* 48. Vbi id probaui, *ex cap. ſi Ciuitas, el* 17. *de ſententia excommunicationis, lib.* 6. Vbi Bonifacius „ Papa Octauus , ſic decernendo faſſus eſt. Si ciuitas, „ Caſtrum, aut Villa ſubiiciantur Eccleſiaſtico Inter„ dicto , illorum ſuburbia , & continentia ædificia eo „ ipſo intelligi volumus interdicta. Nam licet prædi„ cta videantur aliàs murorum ambito terminari: hoc „ tamen caſu , ne vilipendi valeat ſententia interdicti, „ (quod fieret ſi poſſet in eorum ſuburbiis, vel con„ tinentibus ædificiis licitè celebrari, vt priùs) expe„ dit interpretationem fieri laxiorem. Et à ſimilibus „ ſic concludit. Si ſit Eccleſia interdicto ſuppoſita , „ vel ſubiecta : nec in Capella eius celebrari, neque „ in Cœmeterio ipſius eiſdem Eccleſiæ contiguo poterit ſepeliri. Hæc Bonifacius. Sed ſic eſt, quod ſi *caput Conſuluiſti* intelligeretur in rigore , & proprietate verborum de Cœmeterio , & non de Baſilica & de Eccleſia, redderetur inutilis ac eluſoria , & vilipendi poſſet. Ergo debet vltra proprietatem verbi Cœmeterij , ad Baſilicam , & Eccleſiam extendi.

tendi. Minor qua difficultas, probatur. Quia non minus inutilis, & elluſoria redditur hæc Lex *capitis Conſuluiſti*, ſi data illa poſſunt excommunicati vitandi, ſeu non tolerati, ſepeliri in Eccleſia, cui eſt annexum, & contiguum Cœmeterium, quam Lex *capitis ſi Ciuitas* redderetur, ſi interdicta Ciuitate, poſſet in ſuburbio celebrari, aut ſi Eccleſia pariter interdicta, poſſet in Cœmeterio eius ſepeliri.

50 Vltimò noſtra probatur ſententia. Pollutio loci ſacri, neceſſario illum ſupponit, aut conſecratum, aut ſaltem benedictum. Ergo pollutio induci non poteſt loco ſacro cum ipſa conſecratione, & benedictione. Ac per conſequens, per conſecrationem, aut benedictionem Epiſcopi, aut alterius Miniſtri excommunicati, non tolerati, locus ſacer pollui non poteſt.

§. VI.

Eneruatur primæ ſententiæ fundamentum.

BREVIARIVM.

Baptiſmus.

Miniſtrari poteſt in Domo, puellæ nobilis infanti, quem occultè peperit, ad infamiam, & vitæ periculum vitandum: non in vim Clementinæ de Baptiſmo; ſed in vim neceſſitatis, & pietatis Eccleſiæ.n.52.

Odia.

Odioſa, & pœnalia, vt extendantur, non admittunt paritatem; aut maioritatem rationis, nec attendunt ſimilia, ſed expreſſam diſpoſitionem.n.51.

51 EX dictis patet ſolutio ad ea, quæ *num.* 2. pro contraria ſententia dicta ſunt. Non enim in odioſis paritas, aut maioritas attenditur rationis: nec de ſimilibus, ad ſimilia rectè proceditur, ſi legis diſpoſitio ad illa omnia expreſsè non ſe extendat. Nam legem rectè non enucleamus, expendimus, & declaramus pœnalem, & odioſam, ſi illam de re, in ea expreſſa, intelligimus, & interpretamur. Recta namque legis pœnalis enucleatio eſſe non poteſt, quæ contra legis modum, ſeu formam illam interpretandi conſtitutum, fit. Cum igitur ea ſit, vt odia reſtringantur: vt in pœnis, benigna interpretatio fiat: vti vidimus ſuprà, nō rectè proceditur in noſtro caſu de ſepelitione excommunicati in loco ſacro, quoad pœnam pollutionis illius, ſeu eo non vtendi abſque noua conſecratione, aut benedictione illius, ad ipſum actum conſecrationis, aut benedictionis per excommunicatum non toleratum factum; rectè tamen procedit, quoad eundem pollutionis effectum, ab humatione in Cœmeterio, ad ſepelitionem in Baſilica, aut in Eccleſia: & ſic de ſimili, ad ſimilia: quia diſpoſitio fauorabilis eſt, & in commune bonum, & comprehendit ſimilia. Quæ quidem interpretatio; vera enucleatio eſt diſpoſitionis dicti *capit. Conſuluiſti*: quia leges, & formam, ſeu regulam exponendi diſpoſitiones fauorabiles ſeruat. Videlicet. Fauores conuenit ampliare.

52 Ad id autem, quod dicit Pax Iordanus, licere ſcilicet domi baptizare infantem, quem nobilis puella occultè pepererit, ad vitæ, & infamiæ vitandi periculum. Dico, licere quidem; non ob extenſionem Clementinæ de Baptiſmo, ex identitate rationis, cum pœnalis, & præceptiua illa ſit; ſed ob neceſſitatem, & pietatem Sanctæ Matris Eccleſiæ, nolentis cum tanto periculo obligare ad Baptiſmum in Eccleſia miniſtrandum.

§. VII.

Explicatur diuerſitas Baſilicæ, & Eccleſiæ.

BREVIARIVM.

Baſilica.

A profanis olim fuit dicta Baſilica, *Domus ampla & ſpatioſa, cauſarum cognitioni deſtinata*.n.53.

Poſtea dicta fuit Baſilica, *Domus deſtinata ad negotiatorum vſum*.n.53.

Domus Regis, fuit etiam Baſilica, *appellata*.n.60.

In Iure Canonico ſumitur nomen Baſilica *ad ſignificandam Domum ad Diuinum cultum deſtinatam antequam dedicetur, ſeu conſecretur*.n.54.& ſeqq.

Baſilica *dicitur Domus præfata nondum conſecrata, ſiue ſæcularis, ſiue Regularis, ſiue Parochialis, ſiue non Parochialis ſit*.n.61.

Nomen Baſilica *ſumitur aliquando pro Templo*.n.60.

Sæpe pro Eccleſia vſurpatur.n.59.*Sed latè, & impropriè*. n.61.

Gaudet Baſilica iiſdem priuilegiis, quibus Eccleſia gaudet conſecrata.n.62.

Dedicatio.

Eccleſiæ Dedicatio, eſt illius conſecratio. n.54. & ſeqq.

Dominium.

Rerum, quas quis Eccleſiis contulit, dominium, aut poteſtatem, poſt donationem non habet.n.59.

Eccleſia.

Dupliciter vſurpatur nomen Eccleſia, *pro vniuerſitate omnium Fidelium Chriſtianorum, qui per vniuerſum ſparſi ſunt orbem, & Congregatio Fidelium dici ſolet*. n.53. *& pro Domo deſtinata ad Diuinum cultum poſt illius Dedicationem, ſeu conſecrationem*. n.54. & ſeqq.

REſtat nunc, vt ſtemus promiſſis. *Numero enim* 19. *ad finem*, expendere obtuli *Baſilicæ, & Eccleſiæ nomina*. Quod onus lubens ſuſcipio, ad multorum depellendam ignorantiam, qui errore laborantes maximo, exiſtimant Baſilicæ nomen, ſignificare paruam Domum Deo, & Sanctis eius dicatam, vulgò *Hermita*, ita vt nomen *Baſilica*, Domum Parochialem Deo dicatam non comprehendat, vulgò *la Ygleſia Parochial*. Vnde expendere Baſilicam non intendo eo in ſenſu, quo expenditur ab humanarum litterarum profeſſoribus, prout ſcilicet olim dicta fuit Baſilica, Domus quædam ampla, & ſpatioſa, cauſarum cognitioni deſtinata: ab eo ſic dicta, quod Principes ad ius dicendum eò conuenirent. Nec prout poſtea, ad vſum negotiatorum, pariter deſtinata legitur. De quibus plura apud Ioannem Paſſeratium *in Dictionario Ambroſij Calepini, verbo Baſilica*: ſed eo in ſenſu, quo à Iure Canonico, & ab eius profeſſoribus paſſim vſurpatur. Nec Eccleſiam, prout vniuerſitatem fidelium Chriſtianorum omnium, qui per vniuerſum ſparſi ſunt orbem, dicit, & Congregatio Fidelium appellari ſolet, & de qua Tertullianus, *lib.*3. *aduerſus Marcionem*, ſic faſſus eſt: *eſſe caput Chriſtum, ſuni cuius Eccleſia membra*. Et noſter Gregorius Magnus, *lib.*28. *Moralium, cap.*6. *poſt medium. Quid enim ſancta Eccleſia,* 53

cleſia, niſi ſuperni ſui capitis corpus eſt? Et eius amiciſſimus. D. Iſidorus Hiſpalenſis Archiepiſcopus, *lib.1. de Eccleſiaſticis Officiis, cap.1. Eccleſia autem* (inquit) *vocatur propriè, propter quod omnes ad ſe vocet, & in vnum congreget*: exponere aggrediot; ſed prout Domum Deo, & Sanctis dicatam dicit ad Diuinum cultum, & officium perſoluendum, & ad alia id genus deſtinata. In qua acceptione, frequenter etiam à præfato Iure Canonico, & ab eius profeſſoribus Eccleſia recenſetur. Faciamus igitur Lectori promiſſum:ſoluamus:adimpleamus.

54 Baſilicam diximus ſignificare in ſacro Iure Canonico, Domum deſtinatam ad Diuinum cultum ante quàm dedicetur, ſeu conſecretur; Eccleſiam verò, eandemmet Domum iam dedicatam,ſeu conſecratam importare. Vtrumque facilè, eodem Iure, & genuina eiuſdem interpretatione vtens, Deo fauente monſtrabo. Ad rem igitur.

55 Gregorius Magnus, Primus huius nominis,Pontifex Summus, ſic Epiſcopo Meſſanenſi reſcripſit, *lib.12. Regiſtri, Indictione VII. epiſt.10.* Ianuarius Subdiaconus Eccleſiæ Meſſanenſis petitoria nobis inſinuatione ſuggeſſit, quæ habetur in ſubditis, in Ciuitate Meſſanenſi Baſilicam ſe pro ſua deuotione fundaſſe, quam in honorem Sancti Stephani, & Pancratij, atque Eupli, deſiderat conſecrari. Et ideo, Frater chariſſime, ſi in tuæ Diœceſis Ciuitatis Iure conſiſtit, & nullum corpus ibidem conſtat humatum, percepta primitus donatione legitima..... His igitur procuratis, benedictio optata proueniat. Nec ante dedicationis munus impertias, quàm ſuperiùs comprehenſus fuerit ordo donationis impletus. Hactenùs D. Gregorius,in cuius Decretali Epiſtola, planè oſtenditur Eccleſiam à Baſilica ſolùm in Conſecratione, ſeu Deditione differre.

Idem etiam *in cap. Nunc autem,el 1. de Religioſis Domibus*, manifeſtè monſtratur. Ibi enim Gregorius Papa, Archiepiſcopo Neapolitano, reſcribens, decernit. Nunc autem ad Baſilicam, quæ dedicanda eſt, debet diſquiri, cuius Ciuitatis Epiſcopus antequàm fundaretur, baptizauerit incolas: & ad cuius conſignationem,ſub annua deuotione concurrerint. Hæc ibi. Gloſſa autem *in caſu formatione*, ſic ait. Quædam Eccleſia conſtructa fuit circa confines duorum Epiſcopatuum: populus petebat illam conſecrari: contentio erat inter Epiſcopos, quis eorum deberet eam conſecrare. Et in verbo *Dedicanda*, ita fatur. Dedicanda, id eſt conſecranda. Tunc appellatur Eccleſia,ſicut electus, in conſecratione nomen aſſumpſit Epiſcopi. Hæc Gloſſa. Quid clarius?Nihil prorſus.

56 Concilium Ilerdenſe I. *Canone 3.* allegatus in *Canone ſi ex Laicis,el 1.10.quæſt.1.* qui & recenſetur à Petro Creſpetio, *in Summa Eccleſiaſtica diſciplina, verbo Baſilica, verſic. Baſilica in eius*, ſic ait. Si ex Laicis quiſpiam à ſe factam Baſilicam conſecrari deſiderat, nequaquam eam ſub Monaſterij ſpecie vbi congregatio non colligitur,à Diœceſana lege audeat ſegregare.

57 Clariùs Gloſſa, in *cap. ſi Eccleſiam pollui,verbo eodem, vnico de conſecratione Eccleſiæ,vel Altaris, lib.6:* ſatis opportunè in hæc verba. Propriè Eccleſia dicitur conſecrata; Baſilica, non conſecrata. Et paucis interiectis. Quod propriè Eccleſia dicitur conſecrata, patet *de Conſecratione, diſtinct. 1. Non oportet 16. quæſt.5. Poſſeſſio.* Hæc Gloſſ. *In Canone. Non oportet, diſtinct.69. el fin.* ex Concilio Laodicenſi, ſic habemus. *Non oportet exercitare eos, qui necdum ab Epiſcopis ſuis ſunt promoti,neque in Eccleſiis,neque in Domibus.* Vbi Gloſſa, *verbo in Domibus*,ſic ait.In Domibus,id eſt,in Eccleſiis non[...]cratis,Eccleſia igitur non conſecrata, propriè Ec[...]ſia dici non poteſt; ſed Baſilica,aut Domus.

Exornant Abbas,*in Rubrica de conſecratione* [...]*cleſiæ,num.2.& in cap. ſi Eccleſia.num.2.vlt.eod.* Ioannes Azorius,*part.2.Inſtitutionum Moral.li*[...] *cap.3.quæſt.1.* vbi in ſequentia prorumpit. Vnde requiruntur,vt ædes aliqua ſit Eccleſia. Primum Epiſcopi authoritate fundetur; alioqui enim lo[...] religioſus,& ſacer eſſe non poteſt. Alterum, vt ſi[...]data ſit ad rem Dininam faciendam, & Sacrame[...] conferenda. Tertium, vt ſit conſecrata; alio[...] non Eccleſia, ſed Baſilica dici poteſt. Hæc præfa[...] Doctor. Exornat etiam Pax Iordanus,*volum.1.de* [...]*ſacra,lib.5.tit.8.de ædificatione Eccleſiarum, num.* [...] dicens ferè eadem,quæ Azorius. Sic enim fatur. Vn[...] tria requiruntur ad conſtruendam Eccleſiam. P[...]mum authoritas Epiſcopi. Secundum,vt fundetur [...] rem Diuinam faciendam, & Sacramenta confere[...]da. Tertium,vt ſit conſecrata;alioquin ante conſecr[...]tionem Baſilica nuncupatur, id eſt Domus Regi[...] Hactenùs Pax Iordanus.

Non nego tamen, Baſilicam pro Eccleſia non ſe[...]mel vſurpari,& è conuerſo. Vnde *Canon ſic quidam el 2.10. quæſt.1.* ex Concilio Toletano. Tertio de[...]ſumptus,ita ait. Si quidam contra omnem autho[...]ritatem Eccleſias, quas ædificauerunt, poſtulant conſecrari. *In Canone Nouerint,el 6.10.q.1.* ex Concil. Toletano Quartò,ſic habetur. Nouerint conditore[...] Baſilicarum, in rebus, quas eiſdem Eccleſiis conferunt, nullam ſe poteſtatem habere. Et Gloſſa,*in clementinam cedit quidem, verbo Meſquitis, vnica de Iudæis,& Sarracenis*,in hæc prorumpit verba. Quod nos vocamus Baſilicas, vel Eccleſias ipſi vocant Meſquitas, Iudæi Synagogas.

Baſilica etiam pro Templo ſumitur. Ita Amalarius, Fortunatus, Germanus, Monachus Benedictinus in Cœnobio Luxouienſi, Treuerenſis Archiepiſcopus, & S. Romanæ Eccleſiæ Cardinalis, *lib.3. de Eccleſiaſticis Officiis, cap.2. de ſitu Eccleſiæ*, vbi ita fatur. Eccleſia eſt conuocatus populus per Miniſtros Eccleſiæ ab eo, qui facit vnanimes habitare in Domo. Ipſa Domus vocatur Eccleſia,quia Eccleſiam continet. Vnde Iſidorus Baſilicæ prius vocabantur Regum habitacula, vnde & nomen habent. Nunc autem ideo Diuina Templa Baſilicæ nominantur, quia ibi Regi Deo cultus, & Sacrificia offeruntur. Hæc præfatus Eminentiſſimus Doctor, & Eccleſiæ Pater, cuius opus de Eccleſiaſticis officiis, quatuor libris diſtributum,habetur *in volumine de Diuinis officiis ferè omnium vetuſtorum Eccleſiæ Patrum, ac Scriptorum*, Romæ ædito, *anno 1591.* Gregori. XIV. Papæ dicato.

Vnum tamen aſſero, eandem Domum, in qua Deo cultus,& ſacrificia offeruntur, tunc verè, propriè, & rigoroſè loquendo Eccleſiam debere dici, quando conſecrata eſt; Baſilicam verò, antequam conſecretur,ſiue illa Parochialis ſit,ſiue non:ſiue ſæcularis;ſiue Regularis:ſiue Sanctiſſimum habeat Sacramentum Euchariſtiæ aſſeruatum;ſiue illo careat. Et omnem alium loquendi modum, improprium eſſe,& latum. Ita Nicolaus Tudeſchus, Panormitanus Abbas,*in Rubrica de conſecratione Eccleſiæ,vel Altaris,n.2.& in cap. ſi Eccleſia,n.2.el 10.& finali eod.tit.* In priori loco ſic ait. Item ſcias pro intellectu rubricæ, & materiæ, quod Eccleſia ante quàm conſecretur,non appellatur propriè Eccleſia, ſed Baſilica. Poſt conſecrationem aſſumit nomen Eccleſiæ,ſicut electus in Epiſcopum, qui poſt conſecrationem aſſumit nomen Epiſcopi. Hæc ibi,& allegat textum, 61

&

& Gloſſam, *in cap.1. de Religioſis Domibus.* In poſteriori vero loco dicit. Nota, quod Baſilica, largo modo poteſt vocari Eccleſia. Ita etiam Abbas Tamburinus, *de Iure Abbatum, tomo 1. diſput.23. quæſtio 9. num.1.* Marcus Vitalis, *in Arca Vitali, tit. de Iuriſdictione, inquiſit.5. num.2.* & Thomas Delbene, *de Immunitate Eccleſiaſtica, part.1. cap.2. dubitat.2. ſect.7. num 27.* Addit tamen, ſed immeritò, id in Iure fundamentum non habere. Et allegat textum *in cap. finali de Conſecratione Eccleſiæ, & in cap. penultimo. de Immunitate Eccleſiæ.* Immeritò inquam id dicit, quia in dicto *cap.1. de Religioſis Domibus*, expreſsè appellatur Baſilica, quæ dedicata, & conſecrata non eſt: & textus à Delbene citati, de Eccleſia, non propriè, ſed latè ſumpta, intelligi benè valent.

62 Pro huius Diſquiſitionis, & puncti coronide, aduertere duxi, Baſilicam, ſeu Eccleſiam non conſecratam, eiſdem gaudere priuilegiis, quibus conſecrata gaudet, vti Aſcanius Tambutinus docet, *ubi proximè, n.2.* & ita quidem decreuit Gregorius Nonus, *in cap. Eccleſiæ, el 9. de Immunitate Eccleſiarum*, dicens Eccleſia in qua Diuina myſteria celebrantur, licet adhuc non extiterit conſecrata, nullo Iure priuilegium immunitatis admitur. Quia obſequiis Diuinis dedicata, nullis eſt temerariis auſibus profananda. Vbi Gloſſa, *verbo Admitur*, ait, ſic ergo patet, quod Eccleſia non conſecrata, eodem gaudet priuilegio, quo & conſecrata. *Et in cap. ſi Eccleſia, verbo Non conſecrata*, ibi. Et ita Eccleſia non conſecrata, gaudet eodem priuilegio, quo & conſecrata, vt hîc patet. Et adnotandum eſt, quod in hoc loco ampliat Gloſſa dictum ſuum, ſiquidem in primo allegato loco, loquitur de priuilegio immunitatis Eccleſiæ; in hoc autem, de priuilegio, quo cauetur, ne Eccleſia polluta ad Diuina vtatur, antequam reconcilietur: quod certè diſtinctum eſt priuilegium. Et ratio ipſa hanc poſtulat ampliationem. Quia vbi eſt eadem ratio, eadem eſt Iuris diſpoſitio. Ratio autem adducta à Gregorio Nono, videlicet. *Quia obſequiis Diuinis dedicata*: æquè militat in Eccleſia, & Baſilica, tam reſpectu vnius, quàm reſpectu omnium priuilegiorum Eccleſiæ conceſſorum. Vnde abſolutè eſt noſtra propoſitio de Iure veriſſima, quod Baſilica eiſdem gaudeat, quibus Eccleſia priuilegiis.

DISQVISITIO VI.

De Exſacratione loci ſacri per eius commotionem.

An commotio, & euerſio parietum loci ſacri, illum exſacret?

BREVIARIVM.

Accidens.

Naturaliter deperit accidens cum ſubſtantia. n.7.8. 14.& 16. ac 20.

Aqua.

Non conuerti immediatè in Chriſti ſanguinem aquam docet Gloſſa. n.16.

Aqua benedicta præexiſtens in maiori quantitate, benedictionem communicat aqua de nouo adueniente. n.13.

Hoc autem prouenit ex eo, quod vtraque vna fit aqua, vel præexiſtens augetur; aut per ſolam iuxta poſitionem aduenientis, aut per virtutem actiuam, conuerſiuam in propriam ſubſtantiam, in præexiſtente repertam. n.16.

In minori quantitate vino conſecrando aqua miſcetur, vt à vino, in propriam ſubſtantiam conuertatur. n.16.

Argumentum.

Argumentum à contrario ſenſu validiſſimum eſt in Iure. n.9.

Inter alios, tamen hanc admittit diſtinctionem, quod non procedat, quando in caſu contrario, eadem, aut maior ſit ratio. n.20.

Baptiſmus.

Iterari non poteſt Baptiſmus. n.3.

Benedictio.

Loci ſacri benedictio ſoli ipſi inhæret: vnde non amittitur per parietum renouationem, aut euerſionem. n.1.

Chriſma.

Præexiſtens Chriſma in maiori quantitate, oleo de nouo adueniente conſecrationem communicat. n.13.

Quod ex eo prouenit, quod ex vtroque vnum fit oleum, vel præexiſtens augetur, ſiue per ſolam iuxta poſitionem de nouo aduenientis; ſiue per virtutem actiuam conuerſiuam aduenientis in propriam ſubſtantiam. n.16.

Collegium.

Idem cenſetur Collegium, etiamſi omnes Collegæ moriantur, aut aliò demigrent. n.11.

Hoc verum fictione Iuris, non veritate. n.14.

Conſecratio.

Conſecrationem non amittit Eccleſia per tecti, ſed per parietum renouationem, aut euerſionem, aut combuſtionem, ſeu dealbationem. n.2.3.18.

Conſecratio iterari non debet Eccleſiæ, niſi parietes euertantur. n.2. *aut exuſtionem patiantur.* n.3. *aut dealbentur.* n.18.

Intellige, in maiori ſaltem parte. n.4.

Conſecratio conſiſtit in exteriori parte vncta. n.4.7.

In interiori ſcilicet parte reſpectu Eccleſiæ. n.18.

Conſecratio fit cum vnctione, & crucibus in ſuperficie. n.7.

Conſecratio deperditur per euerſionem, & ſimultaneam omnium parietum reædificationem, aut maioris partis. n.5. *Deperditur conſecratio, etiamſi non ſimul, ſed paulatim per partes, & ſucceſſiuè fiat refectio.* n.8.14.

Conſecratio eſt accidens parietis. n.8.14.

Conſecrationem non communicat paries conſecratus præexiſtens, parieti de nouo addito: quia contigui ſunt, & non continui, & vnus non habet virtutem actiuam conuerſiuam alterius in propriam ſubſtantiam. Vnde accidens ſuum conſecrationis, illi communicare nequit. n.16.

Conſecratio Eccleſiæ præexiſtentis deperditur, ſi tota, aut in maiori parte laminis tegatur. n.19.

Contigua.

Illa ſunt contigua, quorum terminus vnus eſt. n.16.

Continua.

Illa continua ſunt, quorum extrema ſe inuicem ſe coniungunt. n.16.

Domus.

Per euerſionem, & ſimultaneam omnium parietum, aut maioris partis deſtruitur domus, ita vt ſi inſimul reficiatur, eadem domus non cenſeatur: nec remaneat in ea obligatio, quæ reſpectu illius aderat. n.6.

Si domus non tota inſimul, ſed per partes ſucceſſiuè corruat, & reficiatur, eadem poſt reædificationem cenſetur. n.3. & 9. *Non tamen in veritate, ſed fictione Iuris.* n.14.

Eccleſia.

Eccleſia poſt ſucceſſiuam per partes reparationem, etiam diuturnam, eadem qua ad aliquos cenſetur effectus, fictione Iuris. n.9. *Sed quoad effectum conſecrationis eadem non cenſetur: cum iſtam non cauſet fictio Iuris, ſed vera vnctio, quæ deperdita fuit per parietum deſtructionem.* n.14.

Homo.

Idem eſt homo etiamſi per partes corrumpatur, & partes nouæ generentur. n.12. *Quod ex eo prouenit, quod habeat virtutem actiuam, & conuerſiuam in propriam ſubſtantiam.* n.15.

Locus ſacer.

Locus ſacer benedictus per parietum euerſionem profanus non redditur, nec vendi poteſt: quia benedictio ſolo inhæret. n.1.

Nauis.

Licet pro deſtructis tabulis, nouarum fiat acceſſio, eadem Nauis cenſetur. n.10. *Non tamen in veritate, ſed fictione Iuris.* n.14.

Oleum.

Præexiſtens Oleum in maiori quantitate, ſi benedictum ſit, aut conſecratum, benedictionem, & conſecrationem oleo de nouo aduenienti communicat. n.13. *ex eo ſcilicet, quod ex vtroque vnum fiat, vel præexiſtens augetur, ſiue per ſolam iuxta poſitionem de nouo aduenientis: ſiue per virtutem actiuam conuerſiuam aduenientis olei in propriam ſubſtantiam.* n.16.

Populus.

Idem cenſetur populus, etiamſi omnes illius incolæ moriantur, aut aliò demigrent. n.11. *Non tamen in veritate idem eſt, ſed Iuris fictione.* n.14.

Religioſa.

Quæ religioſis adhærent, religioſa cenſentur. n.13. *Si tamen continuantur, vel augentur.* n.17.19.

Sacrum.

Quando non ſacrum ſacro continuatur, ſacrum redditur, & verum eſt, quod dicitur. Sacrum trahit ad ſe non ſacrum; *ſecus verò quando ſit illi contiguum.* n.17.19.

Vniuerſitas.

Qualibet, Vniuerſitas eadem cenſetur etiamſi omnes moriantur, aut aliò demigrent, & alij de nouo naſcantur. n.11. *Non tamen ita eſt, ſed fictione Iuris.* n.14.

1 CONſultò inquirimus in præſenti, de exſacratione, & non de pollutione, ſeu de violatione, quæ contingit quando locus ſacer non erat conſecratus, ſed tantùm benedictus. Benedictio enim loci ſacri non amittitur per euerſionem, & renouationem parietum, etiam ſit omnium illorum, vti docet Ægidius Coninck, *de Sacramentis, quæſt.* 83. *artic.* 3. *dub.* 1. *n.* 235. Quia benedictio (inquit) inhæret ipſi ſolo, quod non poteſt tolli. Ludouicus item Cal ſis, *in Curſu Theologico, tomo* 2. *tract.* 23. *diſp n.*74. dicens, quod ſi Eccleſia tantùm ſit bened etiamſi tota deſtruatur, dummodò maneant fu menta, non indigere noua benedictione. Quod ei cum Syluestro, *verbo Conſecratio*, 3. *quæſt.* 4. & Franciſco Suarez, *tomo* 3. *in* 3 *part. D. Th. diſpu ſect.* 4. *caſu* 6. docet Thomas Delbene, *de Immun te Eccleſiaſtica, part.* 1. *cap.* 2. *dubitat.* 2. *ſect.* 14. & 5. qui ait ſumi *ex Lege* 73. *de Contrahenda ptione*, ibi. Æde ſacra terræ motu diruta locus æd eij non eſt profanus, & ideò vendi non poteſt. In lige dicta, de euerſione, ſine reparationis ſpe.

Conſultò etiam inquirimus de parietum euerſi ne, & renouatione, non autem de tecti euerſio Quia etiam iſto combuſto, aut aliàs deſtructo, du modo parietes illæſi remaneant, aut ſaltem n enormiter læſi, conſecrata manet Eccleſia, & ir polluta, ex illa ſaltem cauſa. Quod euidenter prob tur ex textu in *cap. Ligneis, el 6. de Conſecratio Eccleſiæ, vel Altaris*, vbi ſic Innocentius Papa Te tius decernens ait, Ligneis ædificiis Eccleſiæ veſtr caſu conſumptis, parietibus tamen illæſis, ac menſ principalis Altaris in ſua extremitate modicam paſ ſa fracturam: inquiſitioni tuæ taliter duximus re ſpondendum, quod cum parietes in ſua integritat permanſerint, & tabula Altaris mota, vel enormi ter læſa non fuerit, ob cauſam prædictam, nec Eccleſia, nec Altare debet denuò conſecrari. Hæc Innocentius in illa Decretali. Vbi Gloſſa *in caſus figuratione* ſic ait. Nota, quòd parietibus Eccleſiæ in ſua integritate permanentibus, non eſt Eccleſia reconſecranda. Et idem aſſerit *verbo Parietibus*: vbi rationem reddit. Ita ibi fatur. Quandiu parietes integri ſunt, non eſt Eccleſia reconſecranda: quia in parietibus conſecratur Eccleſia, & non in tecto. Abbas Panormitanus, *in dictum capue, num.* 1. ſic ait. Nota primò ex textu iuncta Gloſſa, quod conſecratio Eccleſiæ conſiſtit, non in tecto, ſed in parietibus; ideò corruente tecto, remanentibus parietibus, non fiet reconſecratio. Hæc Nicolaus Tudeſchus.

Quod de commotione, euerſione, & de renouatione parietum diximus, procedit etiam in illorum combuſtione: nam quamuis illi minimè corruant, per eorumdem exuſtionem exſacratur Eccleſia. Diffinitum eſt in Concilio Nicœno, ex quo deſumptus eſt Canon Eccleſiis, *de Conſecratione, diſtinct.* 1. in quo ſic lego. Eccleſiis ſemel Deo conſecratis, non debet iterum conſecratio adhiberi, niſi aut ab igne exuſtæ, aut ſanguinis effuſione, aut cuiuſque ſemine pollutæ fuerint. Quia ſicut infans à qualicumque Sacerdote in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti ſemel baptizatus, non debet iterum baptizari, ita nec locus Deo dicatus iterum conſecrandus eſt, niſi propter eas cauſas, quas ſuperiùs nominauimus; ſi tamen fidem Sanctæ Trinitatis tenuerint, qui eum conſecrauerunt. 3

Hæc omnia in allegato Canone, quem Gloſſa, *verbo Exuſta*, exponit dicens. Pro maiori parte; aliàs ſecus argumento, *ff. de Contrahenda emptione, Domum*, cum ſcilicet ita comburitur, quod deſtruatur, vel decruſtetur interiùs, & exteriùs: tunc exſecratur. Conſecratio enim Eccleſiæ, maximè conſiſtit in Vnctione exteriori, & coniunctione, & diſpoſitione lapidum. Hactenus Gloſſa. 5

Panormitanus etiam *in cap. Propoſuiſti el 4. de Conſecratione Eccleſiæ, vel Altaris, num.* 7. idem tenet, & probat, dicens. Secundus caſus eſt, ſi parietes Eccleſiæ ſint combuſti. Et eſt ratio, quia conſecratio Eccleſiæ, conſiſtit in exteriori parte. Fit

enim

enim delinitio, ſeu vnctio cum Crucibus in ipſis parietibus Eccleſiæ ab interiori parte in ſuperficie muri. Vnde violatur ipſa conſecratio ex combuſtione parietum, licet parietes non corruant. Huc vſque Abbas. Conant. Thomas Delbene, *de Immunitate Eccleſiaſtica, parte 1. cap. 2. dubitat. 2. ſect. 14. num. 2. & 4.* & Auguſtinus Barboſa, *in dictum Canonem Eccleſiis, num. 4. & de officio, & poteſtate Epiſcopi, parte 2. allegat. 27. num. 18.* cum Piaſecio, *in Praxi Epiſcoporum, part. 1. cap. 5. num. 24. verſic. Secundo*, & Ludouico de Miranda, *in Manuali Prælatorum, tomo 2. quæſt. 39. artic. 4. concluſ. 1.*

CONCLVSIO I.

5 Eccleſia (& idem de quolibet alio loco ſacro dicendum eſt,) per euerſionem, & ſimultaneam omnium parietum, aut maioris partis eorum reædificationem, conſecrationem amittit, ſi conſecrata erat, & noua indiget conſecratione, vt deſtinata ſit ad Diuina.

Hæc concluſio communis eſt inter Doctores, Theologos, & Canoniſtas. Ita Gloſſa, *in Can. Eccleſiis, verbo Exuſta*, ibi: ita comburitur, quod deſtruatur, *de Conſecratione, diſtinct. 1.* Abbas, *in dictum cap. Propoſuiſti, num. 8.* Aſcanius Tamburinus, *tom. 1. de Iure Abbatum diſputat. 23. quæſito 11. num. 6.* Pax Iordanus, *volum. 1. de Re ſacra titulo 9. num. 67. libri 5.* cum Gloſſa, *in Canonem de Fabrica, el 6. & 20. de Conſecratione, diſtinct. 1. in cap. Propoſuiſti, citat. & in cap. de Ligneis de Conſecratione*, & ibi Hoſtien. Ioann. Andr. Butr. cum Innocentio *in Rubrica eiuſdem tituli*, Hoſtienſi *in Summa, num. 6.* Miranda *in Manuali Prælatorum, tomo 2. quæſt. 49. artic. 4. concluſ. 2.* Syluestro, *verbo Conſecratio 2. quæſt. 4. verſic. 2. & 3.* Angelo, *verbo Eccleſia, §. 3.* Hermannus Buſembaum, *in Medulla Theologiæ, lib. 6. tract. 3. cap. 3. dub. 4.* Iacobus Gordonus, *in Theologia Morali, tomo 2. lib. 6. quæſt. 9. cap. 4. num. 16.* Ioann. Bapt. Lezana, *in Summa QQ. Regularium. tomo 2. part. 3. verbo Eccleſia, num. 12. in fine.* Emmanuel Sa, *verbo eodem, num. 18.* Coninck, *de Sacramentis, quæſt. 83. artic. 3. dub. 1. num. 235.* Ludouicus Caſpenſis, *in Curſu Theologico, tomo 2. tract. 23. diſput. 3. ſect. 3. num. 74.* Delbene, *de Immunitate, tom. 1. cap. 2. dubitat. 2. ſect. 14. num. 4. & 5.* Barboſa in recenſita *allegat. 27. num. 13.* cum Piaſecio, *in Praxi parte 1. cap. 5. num. 4.* Henriquez, *lib 9. cap. 27. numero 5. in fine.* Vgolino, *de Poteſtate Epiſcopi, cap. 28. num. 4. verſic. 2.* & Mario Alterio, *de Cenſuris, tom. 2. diſput. 3. cap. 1. verſic. Sexta cauſa.*

6 Et probatur à Barboſa. Quia quoties Domus priuata modo prædicto deſtruitur, & de nouo inſimul reficitur, non cenſetur eadem Domus, nec durat obligatio reſpectu illius, ex textu in *L. inter ſtipulantem, §. ſacram. ff. de verborum obligationibus, & in L. Qui res, §. Aliam, ff. de Solutionibus*, & ex textu *in cap. Iudæi, & in cap. ſicut Iudæi*, iuncta vtrobique Gloſſa, & Doctoribus, de Iudæis, quatenus concedunt prædictis, veteres reficere Synagogas, non verò reædificare nouas. Ergo ſimiliter, quoties Eccleſia, vt præfertur, deſtruitur, & inſimul reficitur, eadem, ac antea erat non cenſetur: & verè eadem minimè eſt, cum amittat formam ſuam, ac per conſequens, & conſecrationem.

7 Deinde probatur concluſio. Conſecratio Eccleſiæ conſiſtit in exteriori parte: fit enim delinitio, ſeu vnctio cum Crucibus in ipſis parietibus Eccleſiæ ab interiori parte, in ſuperficie muri, vti Gloſſa, *in Can. Eccleſiis, de Conſecratione, diſtinct. 1.* Panormitanus *in dict. cap. Propoſuiſti, num. 7.* & Thomas Delbene, *vbi proximè, num. 9.* Ergo per euerſionem, & refectionem ſimultaneam omnium parietum Eccleſiæ, aut maioris partis eorum, conſecratio præexiſtens amittitur, & noua requiritur. Patet conſequentia: quia conſecratio erat accidens reſpectu parietum. Sed ſubſtantia rei deſtructa, naturaliter deperiit eius accidens. Ergo deſtructis Eccleſiæ parietibus illorum amittitur conſecratio.

CONCLVSIO II.

Amittitur Eccleſiæ conſecratio per euerſionem, aut reædificationem maioris partis parietum, etiamſi non ſimul, ſed per partes, & paulatim, & ſucceſſiuè reficiatur. 8

Hæc concluſio eſt contra Gloſſam *in Canonem De fabrica, verbo Innouata, de Conſecratione, diſtinct. 1.* contra Leandrum à ſanctiſſimo Sacramento, *part. 5. tract. 5. diſput. 1. §. 5. q. 42.* Buſembaum, & Thomam Delbene.

Sed pro ea adeſt Abbas Panormitanus, *in cap. Propoſuiſti, citato num. 8.* qui vnus pro mille ſufficit, ob tanti Doctoris authoritatem, & ſoliditatem fundamenti, cui innititur, qui etiam ex Innocentio refert alios noſtram tenentes ſententiam. Fundamentum igitur eſt. Quia Eccleſia, quæ per partes corruit, & ſucceſſiuè reficitur, hodie v.gr. vna certa pars, cras altera, & ſic ſucceſſiuè, non eſt verè eadem Eccleſia, & realiter, ex toto, vel ex parte maiori, licet ſucceſſiuè, eſt refecta. Ergo conſecratio, quæ in antiquis conſiſtebat parietibus, ſublata eſt, & amiſſa. Quia vti pro prima dixi concluſione, conſecratio eſt accidens parietibus, & amiſſa ſubſtantia, neceſſariò amittitur accidens.

Sed obiicies. Eccleſia per partes ſucceſſiuè euerſa, & refecta, eadem cenſeri debet, ac ante euerſionem, & reparationem erat: quod exemplis Domus priuatæ, Nauis, Collegij, Conuentus, & cuiuſlibet alterius Vniuerſitatis, & hominis etiam, demonſtrare intendunt contrariæ ſententiæ Authores. Domus enim, ſi per partes ſucceſſiuè, etiam tota corruat, & reficiatur, eadem, ac antea cenſetur, & durat obligatio reſpectu illius. Argumentum à contrario ſenſu, deſumitur ex Lege *inter ſtipulantem, & Lege, Qui res*, ſuprà, circa primam concluſionem, allegatis. Quod quidem validiſſimum eſſe, oſtendit Auguſtinus Barboſa, *in tractatu Argumentorum Iuris, loco 27.* per plures numeros, præcipuè *numero 10.* vbi inter alia, ex Caſtrenſi, *conſilio 98. In cauſa appellationis, libro 2.* ait, quod ſtatutum, in quo diſponitur, quod filiusfamilias non poſſit obligari, niſi gerat publicè negotia Domus, intelligitur à contrario, quod ſi gerat negotia Domus, poteſt obligari. Sic ſimiliter, diſpoſitio dictarum legum, quod Domus priuata inſimul deſtructa, & in totum, non cenſeatur eadem poſt reædificationem, nec duret illius obligatio, intelligitur à contrario ſenſu, quod ſi non tota inſimul corruat, & reficiatur, ſed paulatim, per partes, & ſucceſſiuè, eadem cenſeatur, & quod duret illius obligatio, etiamſi tota illa reædificetur. 9

Nauis etiam eadem moraliter cenſetur, licet pro deſtructis tabulis, nouarum acceſſio fiat, ea de carina. *L. Quod in rerum, §. fin. ff. de Legatis 1. & L. Proponebatur, ff. de Iudiciis.* Gloſſa *in cap. de Fabrica, verbo Innouata de Conſecratione diſtinct. 1.* 10

P 3 Populus

11 Populus etiam idem dicitur, licet aliqui, immò omnes illius vicini, & incolæ moriantur, aut alium in locum demigrent, ſe conferant, & alij naſcantur, aut illuc aliunde gratia acquirendi domicilium, veniant. Et idem eſt dicendum de Collegio, Conuentu, & de qualibet alia Vniuerſitate. Pro quibus facit *Lex Proponebatur, de Iudiciis, modò adducta.*

12 Homo ſimiliter, etiamſi eius partes aſſiduè corrumpantur per calorem naturalem, & aliæ de nouo generentur ex aſſumpto cibo, idem homo, ac antea erat remanet, quia nouæ illæ partes generatæ in totum hominem, qui antea erat, conuertuntur. Idem ergo dicendum in noſtro caſu de ſucceſſiua Eccleſiæ renouatione.

13 Obiicies etiam parietes conſecrati, qui permanent, & in maiori quantitate, communicant conſecrationem minoribus partibus, quæ paulatim, & ſucceſſiuè reficiuntur. Quod probari videtur exemplo Aquæ Benedictæ, Olei ſacri, & Chriſmatis: ex quibus, ſi minor pars præexiſtenti ſuperaddatur, benedictio, & conſecratio, parti ſuperuenienti communicatur, vti docent Leonardus Leſſius, *de Sacramento Vnctionis, capite 1. dub. 5. numero 11. verſic. Adnimaduertendum.* Antoninus Diana, *part. 11. tract. 3. reſolut. 15.* cum Petro Ledeſma, *in Summa, tom. 1. tract. de extrema Vnctione, capite 2. concl. 4. difficult. 3.* Ioanne à Cruce, *in Directorio conſcientiæ, eod. tractatu, dub. 6. Concluſ. 1.* Henriquez, *lib. 3. cap. 8. numero 2.* Dicaſtillo, *tom. 1. tract. 7. diſputat. prima, dub. 7. numero 74.* Præpoſito, *in 3. partem D. Thom. quæſt. vnica de Sacramento Extrema Vnctionis, dub. 3. num. 19.* & Trid. Lench., *de Sacramentis, lib. 5. cap. vnico, dub. 2. num. 3.* & apparet ex Rituali Romano, iuſſu Pauli Papæ Quinti edito, *in Rubrica, de Materia Baptiſmi*, ibi. Si aqua benedicta tam imminuta ſit, vt minus ſufficere videatur, alia non benedicta admiſceri poteſt; in minori tamen quantitate. Hæc ibi. Idem de Oleis, & Chriſmate ab eodem Rituali *in Rubrica de Sacris Oleis* præſcribitur. Veteribus (inquit) Oleis niſi neceſſitas cogat, vltra annum non vtatur; ac ſi deficere videantur, & Chriſma, aut Oleum benedictum haberi non poſſit, aliud Oleum de oliuis non benedictum adiiciatur, ſed in minori quantitate. Hactenus ibi. Quod & *in cap. Quod in dubiis, el 3. de Conſecratione Eccleſiæ, vel Altaris*, Innocentius Papa Tertius decernit dicens. Nec negamus, quin Oleum non conſecratum, conſecrato poſſit Oleo commiſceri. Vbi Gloſſa *in caſus formatione*, ait. Nota quod ea, quæ Religioſis adhærent, Religioſa cenſentur. Item addit magis dignum, trahit ad ſe minus dignum. Et *verbo Conſecratio*, dicit. Et ita ſacrum, tanquam dignius, trahit ad ſe non ſacrum.

14 Ad primum, quod obiicitur, reſpondeo Panormitano *in dicto cap. Propoſuiſti, num. 8.* Domum, Populum, (& idem eſt de Naui, Collegio, Conuentu, & qualibet alia Vniuerſitate) poſt reædificationem, poſt mortem plurimorum, immò & omnium vicinorum, & aliorum natiuitatem, &c. eandem eſſe Domum, eundem populum; non quidem in veritate; ſed fictione Iuris: & Iura in contrarium allegata, de fictione Iuris loquuntur. In ſpiritualibus autem, qualis eſt Eccleſiæ conſecratio, veritatem conſideramus, & non fictionem, vti idem notat Abbas, cum Archidiacono, *in cap. 1. de Voto, lib. 6.* Vnde quamuis fictione Iuris, quoad alios effectus Eccleſia poſt ſucceſſiuam, per paruas partes, etiam diuturnam renouationem, eaden antea cenſeatur; quoad conſecrationem verò, ter dicendum eſt. Quia cum in veritate, niſi in gatur Oleo ſacro, nequeat Eccleſia eſſe ſacra, (1 enim fictione Iuris conſecratur,) & in veritate, rietes ſucceſſiuè refecti, etiam ex eiſdem lap bus, non ſint idem, ac antea erant, nequeunt c ſecratione gaudere præcedenti, quia ſublata pa tum ſubſtantia, accidens conſecrationis ſub tum eſt.

Ad id, quod de homine dicitur, reſponde verum quidem eſſe, quod aſſeritur; ſcilicet, eu dem eſſe hominem poſt corruptionem aliquart illius partium, & poſt aliarum generationem. H tamen ex eo prouenit, quod habeat virtutem ac uam, & conuerſiuam alimenti in propriam ſu ſtantiam; paries autem præexiſtens, hanc non h bet virtutem, vt poſſit in ſeipſum conuertere pa tem parietis de nouo aduenientis. Ex quo fit, pra exiſtentem, non poſſe ſuum proprium conſecr tionis accidens aduenienti communicare cum hc ſine ſua ſubſtantia communicari non valeat.

Ad id quod de Aqua Benedicta, Oleo ſacro, & Chriſmate obiicitur, reſpondeo, ſupponendo continua eſſe, quorum extrema inuicem ſe con iungunt; contigua autem, quorum terminus vnu eſt: v. gr. vinum in vaſe, quoad ſeipſum, continuum dicitur; reſpectu autem vaſis, contiguum. Ita Pax Iordanus, *de Re Beneficiaria, lib. 10. tit. 7. num. 117.* ex Gloſſa, *in cap. Si ciuitas, verbo Contigua, de Sententia excommunicationis, lib. 6. & cap. vnico de Conſecratione Eccleſiæ eodem lib. verbo Continua*, ex Philoſopho, *5. Phyſicorum*, Auguſt. Barboſa, *de Officio, & poteſtate Epiſcopi. allegat. 72. num. 55.* Flaminio Pariſio, *de Confidentia, quæſt. 28. à num. 255.* & Aloyſio Riccio: & admittendo, omnia prædicta continua, ſuam communicare benedictionem, & conſecrationem reſpectiuè, aquæ, & oleo, in minori quantitate illis ſuperuenienti; nego tamen parietem conſecratum præexiſtentem, parti parietis de nouo aduenienti, ſeu ædificatæ, ſuam poſſe communicare conſecrationem. Diſparitatem reddo. Quia aqua ſuperaddita (& idem eſt de Oleo,) continua eſt præexiſtenti, & ratione iſtius continuationis, vna aqua ex vtraque fit, ſeu potius præexiſtens augetur, vel per ſolam iuxta poſitionem, aduenientis de nouo, vel per virtutem actiuam conuerſiuam ſuperuenientis in propriam ſubſtantiam.

Et hoc vltimum bene colligi poteſt ex Rituali Romano decernente, admiſcendam eſſe aquam (& idem ait de Oleo) in minori quantitate. Ideò enim exigit, iniungit, vt aqua, & oleum ſuperaddatur in minori quantitate, vt vim habeat præexiſtens, conuertendi in propriam ſubſtantiam, partem ſuperuenientem. Et ob hanc etiam cauſam, præcipitur ad conſecrationem, miſceri aquam in minori quantitate vino, vt ab iſto in propriam conuertatur ſubſtantiam, iuxta Gloſſam, *in cap. Cum Marta, verbo Cum vino, el 6. de Celebratione Miſſarum*, vbi ita fatur. Cum vino. Id eſt vinum aquaticum. Non enim tranſeunt duo in ſanguinem, ſed vinum, quod aquam ſibi incorporauit. Ita expone aquam cum vino. Id eſt. compactum, vel compoſitum ex eis. Hæc omnia Gloſſa. Paries autem præexiſtenti additus, ei non eſt continuus, ſed contiguus, quia extrema eorum ſunt ſimul, & vnus non habet virtutem actiuam, alterius conuerſiuam in propriam ſubſtantiam, nec in ſeipſo augetur per iuxta poſitionem alterius. Vnde ex eo, quod Aqua,

&

& Oleum præexiſtens, ſuam benedictionem, & conſecrationem, aquæ, & oleo in minori quantitate ſuperuenienti communicet & non probatur, idem efficere parietem veterem conſecratum, nouæ refectioni ſucceſſiuè per partes factæ.

17 Ex quibus habemus veram intelligentiam eorum quæ ex Gloſſa *in cap. Quod in dubiis recenſui.* Verum enim eſt Religioſa cenſeri, quæ Religioſis adhærent, ſi continuentur, ſi augeantur. Et ſimiliter ſacrum trahere ad ſe non ſacrum quando continuantur; non autem quando contigua fiunt.

18 Ex dictis colligo primò contra Thomam Tamburinum, *de Sacrificio Miſſæ, lib.* 1. *cap.* 1. §. 5. *nu.* 6. & Auguſtinum Barboſam, *de Poteſtate Epiſcopi, part.* 2. *allegat.* 27. *num.* 38. *in fine*, Eccleſiam amittere conſecrationem, ſi de nouo dealbetùr. Quia licet conſecratio adhibeatur in cruſta parietum, & iſti poſt dealbationem remaneant, cenſeri non poteſt quod remaneat conſecratio, quoad Eccleſiam: quia iſta vt conſecrata ſit, debet habere delinitiones, ſeu vnctiones in ipſis parietibus ab interiori parte, in eorum ſuperficie, vti benè Abbas, *in cap. Propoſuiſti, num.* 7. *el* 4. *de Conſecratione Eccleſiæ*, & Thomas Delbene, *de Immunitate Eccleſiaſtica, parte* 1. *cap.* 2. *dubitat.* 2. *ſect.* 14. *nu.* 9. Vndè docent, ex combuſtione, & decruſtatione parietum, quamuis non corruant, Eccleſiæ amitti conſecrationem. Colligo inquam, quia ſi conſecratio parietis præexiſtentis, communicari nequit parti parietis contigui de nouo ædificati, neque communicari illa poterit ſuperficiei interiori cruſtæ albæ, poſt ipſam conſecrationem, de nouo parietibus, media dealbatione aduenientis.

19 Secundò colligo, contra P. Gabrielem Vazquez, *tomo* 3. *in* 3. *partem D. Thomæ, quæſt.* 83. *artic.* 2. *diſputat.* 233. *cap.* 4. *num.* 34. quod ſi parietes omnes Eccleſiæ conſecratæ, & tota Eccleſia tegatur laminis argenteis, vel aureis, ita, vt ex auro, vel argento noua fieret Eccleſia, noua iſta egeret conſecratione, & ratio eſt, quia laminæ illæ parietibus præexiſtentibus non continuarentur, nec iſti per illas augerentur. Quomodò ergo ſuperficiei interiori nouæ Eccleſiæ aureæ, vel argenteæ communicari poterit conſecratio veteris Eccleſiæ, ſi nouo parieti ei aduenienti, & magis contiguo quidem, quàm eſſet Eccleſia ex laminis confecta, & nouæ ſuperficiei albæ, etiam magis contiguæ, communicari non valet? Nullatenus quidem, quia non quodcumque ſacrum trahit ad ſe non ſacrum, & fit per acceſſionem ſacrum, ſed illud tantum, quod commiſtione confunditur, vti Abbas benè docet *in cap. Ad hæc, in fine, el* 1. *de Conſecratione Eccleſiæ. cap. Quod in dubiis, el* 3. *& cap. Propoſuiſti, num.* 8. *eodem tit.* & quod continuari poteſt, & augeri per non ſacrum, & idem ex vtroque fieri, vel per iuxta poſitionem de nouo aduenientis, vel per virtutem actiuam conuerſiuam in propriam ſubſtantiam, ſuperuenientis rei, vti dictum relinquimus.

Libuit Panormitani verba ipſa reddere. Et in fine Gloſſæ (inquit *in dicto capite* 1.) non intelligas, ſi lapis de nouo additur alteri, quod efficiatur ſacer: quia *caput Quod in dubiis infra eodem*, procedit in liquoribus, & in his, quæ commiſtione confunduntur, vt ibi clarius dicam; ſecus in aliis rebus. Hæc ibi. *In cap. Quod in dubiis, num.* 5. poſt alia, ſic fatur. Et in fine Gloſſæ non intelligas, quod filum non ſacrum, efficitur ſacrum: (quo ſcilicet reficitur veſtis ſacra,) quia vt dixi in *capite* 1. *ſuprà eodem*, iſte textus procedit in liquoribus, & in his, quæ miſtione confunduntur, ſed in aliis, quæ miſtione non confunduntur, vnum non tranſit in naturam alterius; & ſic argumentum Gloſſæ non colligitur ex textu. *In capite* tandem *Propoſuiſti*, ſic ait Abbas. Nec obſtat, ſi dicatur, quod ex quo fuit refecta priùs minor pars, traxit maior pars minorem partem ad naturam ſuam: argumentum *in cap. proximo in fine*, & ſic de aliis partibus. Nam dico, quod hoc non procedit in iſtis, quæ miſtione non confunduntur, vt dixi *in capite* 1. *ſupra eodem.* Hæc omnia Doctiſſimus Nicolaus Tudeſchus.

Reſtat nunc reſpondere ad id quod *num.* 9. 20
dicebatur, de argumento à contrario ſenſu. Dico igitur, locum illum, non paucas admittere limitationes. Ex quibus, vna hæc eſt, quod argumentum à contrario ſenſu, vim non habet vllam, quando in caſu contrario, eadem, aut maior militat ratio. Ita Thomas Sanchez, *de Matrimonio, tomo* 3. *libro* 9. *diſputat.* 32. *num.* 11. *pag. mihi* 250. cum Sylueſtro, *in Summa, verbo Ignorantia* 8. *D.* 3. & Euerardo, *in ſuis Topicis, loco à contrario ſenſu, num.* 12. Auguſtinus Barboſa, *dicto loco* 27. *num.* 27. *limitatione* 8. cum Gloſſa, *verbo Videtur, in L. Cum Prætor, ff. de Iudiciis.* Natta, *conſilio* 126. *num.* 14. Surdo, *deciſ.* 18. *num.* 24. Cardinali Tuſcho, *Practicarum concluſionum, tomo* 1. *litt. A. concluſ.* 498. *num.* 108. Franciſco Molina *de Ritu Nuptiali, lib.* 3. *quæſt.* 51. *num.* 8. & Caſtill. *Controuerſiarum, tomo* 5. *cap.* 88. *num.* 32. At eadem eſt ratio, quoad amiſſionem conſecrationis in euerſione, & refectione, ſeu in reædificatione Eccleſiæ ſucceſſiuè, & paulatim, ac in inſimultanea: cum vti vidimus, quomodocumque deſtruatur, ſiue ſimul, ſiue paulatim, & ſucceſſiuè, æquè parietum ſubſtantia, deperditur: & per neceſſarium conſequens, amittatur etiam qualitas conſecrationis, quæ illi accidentaliter inhærebat, quia qualitas non poteſt ſtare ſine ſubiecto, vti iam diximus, & docet, ac probat Ioannes Baptiſta Lezana, *in Turri Dauidica, ad finem tomi* 4. *conſultorum ſuorum, cap.* 4. *num.* 219. *pag. mihi* 537. ex *Lege eius, qui in Prouincia, ff. Si certum petatur*, & quàm plurimis Doctoribus, à Sacra Rota congeſtis, coram Ludouiſio, Gregorio XV. nuncupato in aſſumptione ad Summum Pontificatum, inter impreſſas illius deciſiones, *La* 381. *num.* 3. 4. *&* 5. Ergo in præſenti noſtro caſu non valet argumentum à contrario ſenſu. Amittit conſecrationem Eccleſia ſi inſimul deſtruatur, & reficiatur. Ergo illam non amittit ſi per partes, & paulatim, ac ſucceſſiuè.

DISQISITIO VII.

De Pollutione Capellæ; Altaris; Ambonis; Chori; Confeſſonarij; Sedis; Sepulchri; Menianæ vulgo *Columna*; Propylæi, ſeu Portici, quæ eſt ante Eccleſiam; Portæ ipſius Eccleſiæ; Scalæ iſtius; Sacriſtiæ; Cubiculi Eccleſiæ, vulgo *Tribuna*: Turris campanarum; Cryptæ, vulgo *Cueua*; ac Tecti.

An polluta Eccleſia, polluta cenſeatur, quæ in Diſquiſitionis recenſentur titulo, Capellæ, Altaria, &c. & an iſtorum quolibet polluto, polluta cenſeatur Eccleſia?

Breuiter me difficultate expediam, propoſita, variis illam concluſionibus dilucidando, reſoluendo, pro varietate rerum, quas in illius adnumeraui titulo.

BREVIARIVM.

Altare.

Altare fixum, pars Eccleſiæ eſt. n. 1.

Pollutum cenſetur ad Eccleſiæ pollutionem, & polluto Altari fixo, Eccleſia polluitur. n. 1.

Non exſacratur Altare ad Eccleſiæ exſacrationem, nec contra. n. 2. 3.

Ambo, ſeu Pulpitum.

Ad Eccleſiæ pollutionem polluitur, & è contra. n. 5.

Pars eſt Eccleſiæ, & ſub eius venit nomine. n. 5.

Campanile.

Si intra Eccleſiæ ambitum exiſtat, ad illius polluitur pollutionem; ſecus ſi extra Eccleſiam, vti frequenter contingit, exiſtat. n. 6.

Si intra Eccleſiam ſit, ad eius pollutionem Eccleſia polluitur. n. 6.

Capellæ.

Si intra Eccleſiæ corpus ſitæ ſint, ad illius pollutionem, polluta cenſentur, & è contrà. Et idem eſt ſi ad eas per Eccleſiam aditus pateat. n. 7. 16.

Secus verò ſi aditus iſte non pateat. n. 7.

Chorus.

Si intra Eccleſiæ exiſtat corpus, ad Eccleſiæ pollutionem, polluitur Chorus; & è contra ad Chori pollutionem, polluitur Eccleſia. Secus dicendum, ſi extra Eccleſiæ ambitum ille ſit. n. 8.

Cœmeteria.

Plura, ſunt Cœmeteria, & non vnum, quando pariete medio ſeiunguntur. n. 9.

Confeſſionalia.

Si exiſtant intra concauum parietum Eccleſiæ, ab Eccleſia pariete diuiſa, & feneſtella cratibu[s] ducta, ad Eccleſiæ pollutionem polluuntu[r &] è contra. Et idem eſt, ſi pariete non diuida[ntur] ſed linteo cerato, aut tabulis fixis; ſecus ſi quod complari, & plicari poſſit, aut tabella [...] ferreis nexa, vulgo con gonzes, diuidantur. n.

Quando polluuntur; ſolùm eſt, quoad partem Eccleſiam reſpicit. n. 9.

Cryptæ, ſeu Cauernæ.

Si deſtinatæ ſint ad diuina celebranda, vel ad Sep[ultu]ras, ad Eccleſiæ pollutionem polluuntur, & è c[on]tra, Eccleſia polluitur ad pollutionem car[um]. Dummodò tamen ad eas pateat per Eccleſ. aditus. n. 11.

Cubicula, vulgo *Tribunas*.

Polluta non cenſentur, per actiones pollutionis, [in]ductiuas. n. 10.

Meniana, ſeu Valcones, &c.

Si intra Eccleſiæ ſint corpus, polluuntur ad Ecc[le]ſiæ pollutionem, & è contrà. n. 12.

Paſtophoria.

Idem ſignificat, quod thalamus, ſeu interius cub[icu]lum, domicilium Præpoſiti Templi. n. 17.

Pollutio loci ſacri.

Omnes eius afficit partes, cum eius corpus ſit vnitu[m] & indiuiſum. n. 1. 3. 4.

Vide Altare. Ambo. Campanile. Capellæ. Chorus. Confeſſonaria. Cryptæ. Cubicula. Meniana. Port[a] Eccleſiæ. Propylæi. Sacriſtia. Scala. Sedes. Sepulchra. Tectum.

Porta Eccleſiæ.

Actio inductiua pollutionis loci ſacri, facta in linea, quam attingunt valuæ in liminibus portæ Eccleſiæ, Eccleſiam polluit, & polluta Eccleſia, linea illa polluta cenſetur; ſecus ſi actio extra illam fiat lineam. n. 13.

Propylæi, ſeu Cornijas.

Si intra corpus exiſtant Eccleſiæ, ad iſtius pollutionem, polluuntur, & è contra. n. 14.

Sacriſtia.

Ad Eccleſiæ pollutionem polluitur, & è conuerſo, dummodo ad Diuina celebranda, vel ad Sepulturas ſit deſtinata, & per Eccleſiam pateat ad eam aditus. Secus ſi iſte non pateat, nec deſtinata ad prædicta. n. 15. 17.

Scala.

Per actionem inductiuam pollutionis loci ſacri, in ſcala Eccleſiæ factam polluitur Eccleſia, & è contra, ſi Scala intra corpus ſit Eccleſiæ; ſecus ſi extra illud ſit. n. 20.

Sedes.

Si in ſedibus intra Eccleſiam exiſtentibus, actio fiat pollutionis inductiua, per illam Eccleſia polluitur. n. 19.

Sepulchra.

Si in Sepulchris intra Eccleſiam, aut in Cryptis, ſub Eccleſiæ pauimento, ad quas pateat per Eccleſiam aditus, actio fiat pollutionis inductiua, Eccleſia polluitur, & è contra. n. 21.

Tectum.

Nulla actio ſupra tectũ loci ſacri facta, illum polluit; ſecus ſi infra illud fiat inductiua pollutionis. n. 22.

CONCLVSIO I.

De Altaribus.

Polluta Eccleſia, polluta cenſentur Altaria, & è contra, polluto Altari, per aliquam actionem inductiuam pollutionis loci ſacri in illo factam polluitur Eccleſia. Procedit Concluſio de Altari fixo. 1

Illam

Illam tenet Nicolaus Tudeſchus, Abbas Panormitanus, *in cap. Propoſuiſti, num.* 10. *el* 4. *de Conſecratione Eccleſiæ.* Pax Iordanus, *volum.* 1. *de Reſacra, lib.* 5. *tit.* 12. *num.* 99. Ioannes Baptiſta Lezana, *in Summa quæſtionum Regularium, tomo, parte* 3. *verbo Altare, num.* 21. cum Sylueſtro, *in Summa, verbo eodem, quæſtione* 11. Paſqualigus *de Sacrific. Miſſ. tom.* 1. *q.* 697. *n.* 2. cum Abbate *loco cit. & in cap.* 1. *n.* 1. *de Conſecrat.* Tabiena, *verbo Altare, n.* 9. Angelo, *n.* 4. Armilla. *n.* 12. Azorio, *p.* 1. *lib.* 10. *cap.* 20. *q.* 14. & Franc. Lugo. *de Sacramentis, lib.* 5. *cap.* 7. *q.* 3. *n.* 31.

Ratio autem concluſionis eſt. Quia Altaria partes Eccleſiæ ſunt. Pollutio autem Eccleſiæ totum eius reſpicit, concernit corpus, cum ſit vnitum, & indiuiduum. Ergo polluta Eccleſia, polluuntur Altaria fixa, & pollutis Altaribus fixis, polluitur & ipſa Eccleſia.

2 Sed dices. Altare fixum non exſacratur, ad Eccleſiæ exſacrationem, vti docent Aſcanius Tamburinus, *de Iure Abbatum, tomo* 3. *diſputat.* 23. *quæſit.* 6. *n.* 4. *verſic. Hoc autem,* cum Sylueſtro, *vbi proximè,* & Ludouico Miranda, *in Manuali Prælatorum, tom.* 2. *quæſt.* 39. *artic.* 7. *concluſ. vnica.* Auguſtinus Barboſa, *de Poteſtate Epiſcopi, part.* 2. *allegat.* 27. *n.* 26. cum eiſdem, & Raguſio, *de Miſſa in Eccleſia, quæſt.* 34. *&* 35. Pax Iordanus, *dicto lib.* 5. *tit.* 10. *num.* 55. Bartholomæus Gauantus. *in Manuali Epiſcoporum, verbo Altare, nu.* 14. & Lezana, *loco allegato* Paſqualigus *dicta q.* 697. *n.* 1. quod probat *ex cap.* 1. *de Conſecratione Eccleſiæ.* Ergo nec polluitur Altare fixum, ad Eccleſiæ pollutionem. Patet conſequentia, quia non apparet maior ratio pro pollutione, quàm pro exſacratione.

3 Reſpondeo concesſo antecedente, negando conſequentiam, cum Abbate Panormitano, Lezana, Pace Iordano, Barboſa *in cap. Ad hæc num* 4. *el* 1. *de Conſecratione Eccleſiæ.* Quia diuerſa eſt vtriuſque ratio. Conſecratio enim Eccleſiæ, diſtincta eſt ab Altaris conſecratione: cum illa in parietibus conſiſtat, & muribus, iſta verò, in Altaris ipſius conſecrati integritate, & inamouibilitate. Vndè exſacrari poteſt Eccleſia muris collapſis, vel combuſtis, remanente Altaris conſecratione, quia ipſum integrum permanet. Violatio autem, ſeu pollutio Eccleſiæ, totam Eccleſiam concernit. Vndè illa polluta, quælibet illius polluitur pars, Et ſic Altare fixum, & è contra.

4 Sed audiamus Nicolaum Tudeſchum. Sed dubitatur (inquit) numquid exſacrata Eccleſia, debeat etiam reconſecrari Altare, & quid in pollutione? Concludunt Doctores, hîc, quod poſſibile eſt, quod Eccleſia indigeat reconſecratione, & non Altare. Et idem eſt è contra; ſecus eſt in pollutione. Ratio diuerſitatis: nam conſecratio Eccleſiæ, quæ conſiſtit in parietibus, eſt ſeparata à conſecratione Altarium. Vndè poteſt violari conſecratio Eccleſiæ, puta, quia parietes ſunt combuſti, vel corruerunt, conſecratione Altarium remanente intacta: & ita è contra. Nam Altaria poſſunt deſtrui parietibus Eccleſiæ remanentibus illæſis. Sed pollutio concernit totum corpus Eccleſiæ. Nam ex homicidio commiſſo in Eccleſia, totum corpus cum ſit vnitum, & indiuiduum, polluitur, ideò etiam in Altaribus non poteſt celebrari ante reconciliationem, cum ſint in corpore Eccleſiæ. Hæc omnia Abbas Panormitanus. Plura de Altaris exſacratione dicenda occurrunt, quæ commodiori loco, *in Diſquiſitione* 9. dilucidare decreui.

CONCLVSIO II.

De Ambonibus.

SI in Ambonibus, ſeu Pulpitis in quibus Epiſtolę, & Euangelia canuntur, concioneſve ſacræ fiunt, 5 actio pollutionem inducens exerceatur, ad illorum pollutionem tota polluitur Eccleſia. Et idem aſſero de Ambonibus, quæ ad organa, ad muſicalem concentum, aut ad alia intra Eccleſiæ corpus fiunt, & de Organorum loco, ſi in eis dicta exerceatur actio pollutionis inductiua loci ſacri.

Hanc tenent concluſionem Thomas Sanchez, *tomo* 3. *de Matrimonio, lib.* 9. *diſputatione* 15. *n.* 33. *in fine.* Franciſcus Pellizzarius, *in Manuali Regularium, tomo* 2. *part.* 1. *tract.* 8. *cap.* 5. *num.* 72. *verſic. Noto* 5. & Pax Iordanus, *volum.* 1. *de Re ſacra, lib.* 5. *tit.* 12. *num.* 76. Et ratio eſt, quia omnia recenſita, ſub Eccleſiæ nomine veniunt: cum intra eam, vti illius partes exiſtant. Vndè, è conuerſo, Eccleſia polluta, polluta etiam illa cenſentur.

CONCLVSIO III.

De Campanili.

SI actio inductiua pollutionis, in Campanili, exiſtenti intra Eccleſiam, id, eſt eius ambitum, inter 6 tectum, & pauimentum, & inter illius parietes, ipſa polluitur Eccleſia; ſecus verò aſſero, ſi actio exequatur illa extra Eccleſiam id eſt extra loca modo recenſita.

Ita quoad vtramque concluſionis partem, tenet Antonius Naldus, *in Summa verbo Eccleſia, nu.* 29. & quoad ſecundam, Tho. Sanchez, *vbi proximè, n.* 30. cum Angleſ, Suarez, Emmanuele, Ludouico Lopez, Vega, Cañedo, & Henriquez, *lib* 5. *de Pœnitentia, cap.* 6. *n.* 5. *in Cōmentario litt. H.* Iacobus de Graſſis, *in deciſionibus aureis, part.* 1. *libro* 2. *cap.* 83. *n.* 10. ibi. Aut campanilia. Pax Iordanus *dicto tit.* 12. *n.* 85. cum Nauarro *in Manuali, cap.* 16. *n.* 34. Machadus, *en el perfecto Confeſſor, tomo* 2. *lib.* 2. *part.* 3. *tractatu.* 4. *documēto* 4. *n.* 9. Buſembaum, *in Medulla Theologiæ, lib.* 6. *tract.* 3. *de Euchariſtia, dub.* 4. *verſic. Addo* 11.

Et ratio eſt. Quia in primo caſu, Campanili eſt Eccleſiæ pars, cum intra illam exiſtat, in ſecundo autem, cum extra illam ſitum exiſtat, nequit eſſe illius pars. Vndè in primo caſu, polluto Campanili, polluitur Eccleſia, & è conuerſo, polluta Eccleſia, Campanile polluitur. In ſecundo verò, nullo modo Campanile polluitur, cum ad hunc effectum locus ſacer non ſit; cum tamen alias locus dicatur ſacer, vti obſeruant Iacobus de Graſſis, & penes eum Nauarrus, *dicto c.* 16. *n.* 3. *& c.* 25. *num.* 17.

CONCLVSIO IV.

de Capellis.

SI Capellæ intra Eccleſiæ corpus conſtructæ ſunt 7 id eſt, infra illius tectum, ſupra pauimentum, & intra parietes quatuor, qui ipſam conſtituunt Eccleſiam materialem, polluta Eccleſia, polluuntur Capellæ, & è contra. Et idem eſt, ſi Capellæ ſupra tectum, aut infra pauimentum ſitæ, aut extra parietes, habeant aditus per ipſam Eccleſiam. Si verò Capellæ intra Eccleſiam non ſint, nec ad illas pateant aditus per Eccleſiam, non polluuntur Capellæ ad Eccleſiæ pollutionem, nec è conuerſo.

Ita docent Thomas Sanchez, *de Matrimonio, tomo.* 3. *lib.* 9. *diſputat.* 15. *n.* 25. *&* 26. Thomas Delbene,

bene; *de Immunitate Eccleſiaſtica, part.* 1. *c.* 2. *ſect.* 7. *n.* 2. *& ſect.* 8. *n.* 3 Franciſc. Pellizzarius, *in Manuali Regularium, tomo* 2. *part.* 1 *tract.* 8. *c.* 5. *n.* 72. *verſic. Noto* 5. Ioannes Bapt. Lezana, *in Summa quæſtionum Regular. tomo* 2. *part.* 3. *verbo Eccleſia, n.* 13. cum Paulo Laymano, *lib.* 5. *tract.* 5. *c.* 5. *n.* 10. Pax Iordanus, *volum.* 1. *de Reſacra, lib.* 5. *tit.* 12. *n.* 83. 88. *&* 89.

Ratio omnium eſt. Quia quando Capellæ intra Eccleſiæ exiſtunt corpus, aut habent per Eccleſiam aditus, partes ipſius Eccleſiæ ſunt; quando verò nec exiſtunt intra Eccleſiam, nec per illam patet aditus, nec ſunt Eccleſiæ partes, nec tales cenſentur. Vnde in primo caſu, polluta Eccleſia, neceſſario polluuntur Capellæ, & è conuerſo; ſecus verò in ſecundo.

CONCLVSIO V.

de Choro.

8 SI Chorus intra corpus Eccleſiæ ſitus ſit: intra quatuor ſcilicet parietes, interrectum, & pauimentum Eccleſiæ, ſiue in ipſo ſit pauimento, ſiue in edito loco, & in eo actio pollutionem inducens exerceatur, ad illius pollutionem polluitur ipſa Eccleſia, & ad Eccleſiæ pollutionem, Chorus polluitur ipſe. Si verò Chorus ſitus ſit extra Eccleſiæ corpus, ad Eccleſiæ pollutionem non polluitur ille; nec è contra quando ſcilicet ſunt intermedij parietes, qui quaſi diſtinctam efficiant Cameram.

Hanc tenent Thomas Sanchez, *de Matrimonio, tom.* 3. *lib.* 9. *diſputat.* 15. *num.* 33 *pag. mibi* 212. vbi allegat D. Antoninum, *in Summa, part.* 2. *tit.* 1. *cap.* 21. §. 1. *circa medium*, qui tamen ibi, nihil de hac differit materia. Pax Iordanus, *volumin* 1. *de Reſacra, lib.* 5. *tit.* 12. *num.* 77. Pelizzarius, *in Manuali Regularium, tomo* 2. *part.* 1. *tract.* 8. *c.* 5. *num.* 72. *verſic. Noto* 5. Thomas Delbene, *de Immunitate Eccleſiaſt. part.* 1. *cap.* 2. *dubitat.* 2. *ſect.* 7. *num.* 2. & Lezana, *in Summa QQ. Regular. tom.* 2. *part.* 3. *verbo Eccleſia, num.* 13.

Ratio autem concluſionis eſt. Quia in primo caſu Chorus eſt ipſius Eccleſiæ pars; non verò in ſecundo. Vnde in primo, neceſſe eſt, vt illa eſt polluta, pollutus & ipſe ſit; ſecùs in ſecundo, cum nihil ſit vtrique commune.

CONCLVSIO VI.

de Confeſſionaliis.

9 SI Confeſſionalia, ſeu ſedes ad Confeſſiones excipiendas expoſitæ, ſint intra parietum Eccleſiæ concauum, atque pariete ab Eccleſia diuiſæ, feneſtellaque, cratibus obiectis clauſæ, pars, quæ Eccleſiam reſpicit polluitur ad Eccleſiæ pollutionem, & è contra ad pollutionem illius partis ſedis, ſeu Confeſſionalij, Eccleſia polluitur. Secus autem aſſero de Confeſſionalij parte, quæ Eccleſiam non reſpicit: non ſolum ſi à parte exteriori Eccleſiæ ſit Confeſſionalium fabricatũ, ſed etiamſi ab interiori.

Han tenent concluſionem Thomas Sanchez, *tomo* 3. *de Matrimonio, lib.* 9. *diſputat.* 15. *num.* 24. Pax Iordanus, *volum.* 1. *de Reſacra, lib.* 5. *tit.* 12. *num.* 81. Franciſc. Pelizzarius, *in Manuali, Regularium, tomo* 2. *part.* 1. *tract.* 8. *cap.* 5. *num.* 72. cum Fagundez.

Thomam Sanchez audiamus, ſecundam partem concluſionis primariò fulcientem: ex cuius probatione, prima ſatis fundata manet. Sic igitur fatur. Si verò de ea parte, in qua eſt Confeſſarius, credo non claudi nomine Eccleſiæ, etiamſi ſit intra ipſius p rietis concauum: vbi enim extra eſſet, nulla ver retur difficultas, quamuis locus omnino patens, n laque te intermedia diuiſus eſſet. Quia iam eſt ex Eccleſiam. Ducor. Quoniam paries ille intermed ſeparat, atque templo excludit, ita vt pars illa p diſtincto domicilio habenda ſit, vt expreſsè prob textus, *cap. vnic. de Conſecratione Eccleſiæ, in* 6. *i* Non vnum, ſed plura Cœmeteria eſſe noſcuntu quæ quamuis ſibi cohærentia, pariete tamen med ſciunguntur. Ex quo textu parietem diuidere, ita res ſic diuiſæ dicantur duæ, obſeruant ibi Gloſſa *verbo Pariete*, & ibi Archidiaconus, *fin.* Anchar ranus, *num.* 2. *notabili* 5. Dominicus *n. finali*, Fran cus *num.* 3. Idem cenſeo, ſi partes illæ linteo cerato aut tabella fixis, & immouibilibus ſcientiæ ſint Quoniam cum illa ſint fixa, & immobilia, inſtar pa rietis habentur. Secùs ſi volo, quod complicari, au explicari poteſt, aut tabella ferreis nexa vncis (vulgò *con gonzes*) diuidantur. Quia ea facile, mobilia, fixo parieti minimè æquiparantur. Quod ſi ſit paries quidam tenuis (vulgò *tabique*) ſecernens eas partes, portaque claui obſerata, per quam aditus ex vno loco ad alium patet, adhuc credo partem Confeſſarij externam non claudi nomine Eccleſiæ. Quia teſtibus Ancharrano, Dominico, *n.* 3. Franco *proxime relatis*, paries intermedius diuidit, licet ſit porta, per quam de vno ad alium tranſitur locum. Hæc omnia Pater Sanchez, poſtquam dixit de ea parte, in qua mulieres ſunt, manifeſtum eſſe, eam eſſe Eccleſiæ partem. Cum intra ipſius (inquit) contineatur ambitum, nulloque pariete intermedio ſecernatur.

Ex doctrina huius magni Doctoris, probationem noſtræ habemus concluſionis. Violari, ſeu pollui ſcilicet Confeſſionalium, quoad, reſpicientem Eccleſiam, partem, polluta Eccleſia: & Eccleſiam pollui, polluta parte Confeſſionalij Eccleſiam reſpiciente. Quia illa, Eccleſiæ pars eſt. Secus verò, & ob contrariam rationem, quoad Confeſſalij partem, Eccleſiam non reſpicientem. Paries enim ille, quamuis tenuis, ſedem quoad illam ſeparat partem, ab Eccleſia.

CONCLVSIO VII.

de Cubiculis, vulgo Tribunas.

CVbicula Eccleſiæ ad Miſſam audiendam deſtinata, ſi in eis fiat actio aliqua, pollutionem loco ſacro inducere valens, Eccleſiæ pollutionem non communicant. 10

Ita docent Iacobus de Graſſis, *in deciſionibus aureis, part.* 1. *lib* 2. *c.* 83. *n.* 10. *fol. mibi* 242. Thomas Sanchez, *de Matrimonio, tomo* 3. *lib.* 9. *diſputat.* 15. *n.* 19. *&* 35. cum Soto, *in* 4. *diſtin.* 33. *quæſt. vnica, artic.* 3. *concluſ.* 3. Nauarro, *in Manuali, c.* 16. *num.* 32. *verſic.* 4. Angles, *in Floribus,* 1. *parte, de Matrimonio, quæſt.* 6. *de ſoluendo debito, in fine.* Suarez, *tom.* 3. *in* 3. *part. D. Th. quæſt.* 83. *artic.* 3. *diſputat.* 81. *ſect.* 4. §. 3. *violatur.* Ludouico Lopez, 1. *part. Inſtructorij, c.* 82. §. *At vero de redditione* Emmanuele Roderiquez, *in Sũmma, part.* 1. *editionis* 2. *c.* 154. *n.* 10. *concluſ.* 9. *& c.* 243. *n.* 19. Vega, *in Summa, lib.* 1. *c.* 78. *caſu* 1. & Cañnedo *in Summa Sacramentorum, tract. de Matrimonio, c.* 8. *n.* 75. Franciſcus Pellizzarius, *in Manuali Regularium, tomo* 2. *parte* 1. *tractatu* 8. *c.* 5. *n.* 72. *verſic. Noto* 5. cum Fagundez. Ioannes Machadus, *en el perfecto Confeſſor, y Cura de Almas, lib.* 2. *part.* 3. *tract.* 4. *documento* 4. *n.* 9. & Pax Iordanus, *volum.* 1 *de Reſacra, lib.* 5. *tit.* 12. *n.* 80.

Et ratio concluſionis eſt. Quia huiuſmodi Cameræ,

ræ, partes Eccleſiæ non ſunt, nec ſub nomine Eccleſiæ veniunt, quoad hunc ſaltem effectum pollutionis, cum mediet paries, & non ſint cultui diuino mancipatæ.

CONCLVSIO VIII.

de Cryptis.

11 SI in Cryptis, vulgò *Cauernas, Cueuas, ò Grutas*, ſubtus Eccleſiam ædificatis actio fiat pollutionē inducens, eſto illa ad diuina celebranda, vel ad fidelium ſepulturam ſint deſtinatæ, non polluitur Eccleſia ſub qua ſunt, nec illæ ad Eccleſiæ pollutionem polluuntur.

Procedit concluſio, in caſu, quo Cryptæ non habeant aditum per Eccleſiam. Tunc enim aliter dicendum eſt, vt in ſimili, de Capellis, *concluſ.* 4. dixi, & de Sepulchris, *concluſ.* 15. dicam.

Illam tenent Gloſſa, *in cap. Si Eccleſiam pollui, verbo Sanguinis, vnico de Conſecratione Eccleſiæ, lib.* 6. Emmanuel Sa, *verbo Eccleſia, num.* 13. *verſic. Primo.* Antonius Naldus, *in Summa, verbo eod. num.* 28. Thomas Sanchez, *dicta diſputat.* 15. *num.* 27. cum Ioanne Andrea, Ancharrano, Dominico, Franco, Syluestro, Tabiena Armilla, Nauarro, Ledeſma, Suarez, Ludouico Lopez, Vega, Roderiquez. Ioannes Baptiſta Iezana, *in Summa QQ. Regularium, tomo 2. part. 3. verbo Eccleſia, num.* 13. Pax Iordanus, *volum. 1. de Re ſacra, lib. 5. tit. 12. num.* 86. & Buſembaum, *in Medulla Theologiæ, lib. 6. tract. 3. cap. dub. 4. verſic. Addo II.*

Ratio concluſionis eſt. Quia Cryptæ ad quas non patet aditus per Eccleſiam, Eccleſiæ partes non ſunt, nec ſub illius nomine veniunt, cum mediet. Eccleſiæ ſolum. Cryptæ autem, ad quas patet aditus per Eccleſiam, quia illius partes reputantur, polluuntur ad illius pollutionem, & è conuerſo, Naldus *dicto nu.* 29. Pax Iordanus, *num.* 89. & Thomas Delbene, *de Immunitate Eccleſiaſtica, part. 1. cap. 2. dubitat. 2. ſect. 7. num.* 2.

CONCLVSIO IX.

De Menianis.

12 MEniana, ſic à Menio eius Authore dicta ſunt ædificia, quæ Hiſpanè loquendo, *buelan por el ayre, y ſalen hazia à fuera, como Salidizos, Balcones, y Corredores*, quæ ſi intra Eccleſiæ corpus exiſtant, polluuntur ad Eccleſiæ pollutionem: & è conuerſo, ſi in eis actio fiat pollutionis inductiua, Eccleſia ipſa polluitur.

Ita docet Pax Iordanus, *dicto titulo* 12. *num.* 75. & probatur. Quia huiuſmodi ædificia, partes Eccleſię ſunt, cum intra illius parietes, ſupra pauimentum, & infra tectum exiſtant. Ergo ad Eccleſiæ pollutionem polluuntur, & è conuerſo.

CONCLVSIO X.

De Porta Eccleſiæ.

13 AD pollutionem portæ, per actionem inductiuam pollutionis in ea factam intra lineam, quam attingunt valuæ in liminibus, polluitur Eccleſia, & è contra, ſecus verò, ſi actio fiat extra limen, & clauſuram ipſius portæ, & Eccleſiæ: hoc eſt extra lineam, quam valuæ attingunt.

Ita docent Pax Iordanus, *volum. 1. de Re ſacra, lib. 5. tit. 12. num.* 90. cum Dominico, *in cap. ſi Eccleſiam pollui, vnico, de Conſecratione Eccleſiæ, lib. 6.* Syluestro, *in Summa, verbo Cœmiterium, quæſt.* 3. Angelo, *verbo Conſecratio Cœmeterij*, §. 3. Tabiena, *verbo Conſecratio 4. quæſt. 2.* Armilla, *verbo Cœmeterium, num.* 4. Auguſtinus Barboſa, *de poteſtate Epiſcopi, part. 2. allegat. 28. num.* 20. cum Gambarupta, *de Caſibus reſeruatis, cap. 15. caſu 6. num.* 5. & Geminiano, *in dictum caput, ſi Eccleſiam pollui.* Leander à Sanctiſſimo Sacramento, *parte 5. tract. 5. diſputat. 1. §. 5. 5. quæſt.* 48. cum Bartolo, *in L. 1. ff. de Cloacis*, Matio Alterio, *diſputat. 3. de interdicto, cap. 2. colum. 3 verſic. Eodem modo*, & Auila, *de Cenſuris, part 5. diſputat 7. dubitat. 2. concluſione* 4.

Et ratio concluſionis eſt. Quia in primo illius caſu, actio pollutionis inductiua, in parte Eccleſiæ fit, non verò in ſecundo. Vnde in illo Eccleſia polluitur; non autem in ſecundo.

CONCLVSIO XI.

de Propylæis.

SI actio pollutionem inducens, fiat in Propylæis, intrinſecùs, per Templi, ſiue Eccleſiæ ſummitatem, ad puluerem tuto excutiendum, vulgò *en las Cornijas, o andenes, que ay en las paredes de la Igleſia por de dentro, para ſacudir el poluo de ellas*, Eccleſia ipſa polluitur. Et idem eſt de propylæis, quæ ad ornatum, & ad circumeundam Eccleſiam facta ſunt. 14

Concluſionem tenent Thomas Sanchez, *de Matrimonio, tomo 3. lib. 9. diſput. 15. n.* 32. Pellizzarius, *in Manuali Regularium, tomo 2. parte 1. tract. 8. c. 5. n. 72. verſic, Noto* 5. Pax Iordanus, *vbi ſuprà, n.* 74. Hermanus Buſembaum, *in Medulla Theologiæ, lib. 6. tract. 3. de Eucbariſtia. dub. 4. verſic. Addo* 11. Ratio autem ſæpe repetita eſt in præcedentibus concluſionibus. Quia ſcilicet huiuſmodi Propylæa verè Eccleſiæ ſunt, cum intra illius ambitum ſint.

CONCLVSIO XII.

de Sacriſtia.

PEr actiones inductiuas pollutionis, in Sacriſtia factas, non polluitur Eccleſia, quamuis per vnam ad aliam pateat aditus. 15

Ita docent Thomas Delbene, *de Immunitate Eccleſiaſtica, part. 1. c. 2. ſect. 8. dubitat. 2. n.* 3. Thomas Sanchez, *de Matrimonio, vbi proximè, n.* 31. Anton. Naldus, *in Summa verbo Eccleſia, n.* 29. Machadus, *en el Perfecto Confeſſor, y Cura de Almas, tomo 2. lib. 2. part 3. tract. 4. documen. 4 n* 9. Buſembaum, *vbi proximè.* Pellizzarius, *loco citato circa finem*, cum Fagundez. Pax Iordanus, *dicto tit. 12. n.* 78. Ioannes Baptiſta Lezana, *in Summa QQ. Regularium, tomo 2. part. 3. verbo Eccleſia, num.* 13.

Et ratio eſt. Quia Sacriſtia non eſt Eccleſiæ pars, dummodo intermedius exiſtat paries, quamuis de vna ad aliam pateat aditus. Ergo ad pollutionem vnius, altera polluta non cenſetur.

Sed dices. Capellæ extra corpus Eccleſiæ exiſtentes, ſi de iſta ad illas pateat aditus, & ingreſſus, eſto inter illas mediet paries, partes illius reputantur, & ad iſtius pollutionem, illæ pollutæ cenſentur, & è contra. Ergo ſimiliter, eſto mediet paries inter Eccleſiam, & Sacriſtiam, ſi de vna ad aliam pateat aditus, & ingreſſus, per actionē pollutionis inductiuam, in Sacriſtia factam Eccleſia pariter polluta cenſebitur. 16

Reſpondeo, conceſſo antecedente, negando conſequentiam. Diſparitatem reddo, cum Sanchez, Pace Iordano, Lezana, *locis alleg.* Quia Capellæ, & Eccleſia pariter ſunt deſtinatæ ad idem munus, nempè ad diuina Officia celebranda, & ad ſepulturas Fidelium; Sacriſtia autem, ad veſtium Sacrarum, & aliorum 17

ſacrorum cuſtodiam. Eſtque ad inſtar aliorum cubiculorum Eccleſiæ, de quibus concluſione ſeptima dixi. Pro qua quidem diuerſitate facit, quod antiquitùs, vti obſeruat Pax Iordanus, ſeparato nomine ab Eccleſia nuncupabantur Sacriſtiæ, nimirum Paſtophoria, vti apparet, ex Sancto Clemente Romano, *lib. 2. Conſtitutionum, cap. 62.* Vbi præcipit Eccleſias habere duas Paſtophorias. Quæ vox, vti exponit D. Hieronymus *in Ezechielem, cap. 42. & in Iſaiam*, apud eundem Iordanum, & Paſſeratium, *in Dictionario, verbo Paſtophorium*, idem ſonat, quod thalamus, ſeu interius cubiculum, in quo habitat Præpoſitus Templi, ſeu eius domicilium. Quocirca apud Eſdram legitur. ,, Exurgens Eſdras in Paſtophorium Ionathæ, & hoſpitatus illic, non guſtauit panem, nec bibit aquam. Cum igitur Sacriſtiæ non ſint in plurimum deſtinatæ ad diuina Officia celebranda, & ad fidelium ſepulturas, ſicut Eccleſiæ ſunt, & Capellæ deſtinatæ, hinc eſt, quod diſpar militet ratio ad cõtrahendam pollutionis pœnam, quamuis Capellæ, & Sacriſtiæ æquè ſint Eccleſiis contiguæ, & æquè de vna, ad aliam aditus pateat, & acceſſus.

18 Cum quo tamen ſtat, quod ſi adſit Sacriſtia quæ etiam ſit ad diuina officia celebranda, & ad fidelium ſepulturam deſtinata, & ad illam pateat immediatus de Eccleſia aditus, ad vnius pollutionem, altera polluta cenſeatur. Quia tunc eadem militat in Sacriſtia, ac in Capella ratio: & non minus illa pars Eccleſiæ cenſeatur, quam iſta. Et cum limitatione intelligi debet noſtra concluſio.

CONCLVSIO XIII.

De Sedibus.

19 SI in Sedibus intra Eccleſiam exiſtentibus, actio fiat aliqua ex inducentibus pollutionem loco ſacro, ex illa Eccleſia ipſa polluitur. Ratio eſt. Quia non minus pertinent ad Eccleſiam huiuſmodi ſedes, quam Ambones, ſeu Pulpita. Sed per actionem pollutionis inductiuam in iſtis factam; polluta cenſetur Eccleſia, vti diximus concluſ. 2. cum Sanchez, Pellizario, & Pace Iordano. Ergo idem dici debet de actione in ſedibus, ſeu ſcamnis in Eccleſia exiſtentibus facta, ob paritatem rationis, ſeu potius, ob iſtius identitatem,

CONCLVSIO XIV.

De Scala.

20 PEr nullam actionem, pollutionis inductiuam, in Scala Eccleſiæ factam, ipſa polluta cenſetur Eccleſia, ſi Scala extra Eccleſiæ exiſtat corpus, qualis adeſſe ſolet pro aſcenſu ad Turrim, ſeu Campanile, & ad Cameras, vulgò *Tribunas*, ac ad Chorum; polluitur tamen, ſi intra Eccleſiæ ambitum ſcala ſit, ſiue pro ad Aram maiorem aſcenſu, ſiue pro aſcenſu ad Chorum, vel Campanile, qualis non rarò etiam inueniri ſolet.

Hanc tenet Pax Iordanus, *volum. 1. de Re ſacra, lib. 5. tit. 12. num. 9.* Et ratio eſt, quia Scala in primo caſu, pars Eccleſiæ non cenſetur, cum non ſit à tecto interiori ad pauimentum, nec à Summa Ara, ad parietem oppoſitum; in ſecundo verò caſu, ob contrariam rationem, Scala, pars eſt Eccleſiæ. Ergo per nullam actionem factam in Scala polluitur Eccleſia, ſi Scala extra Eccleſiæ corpus ſit, & per quamlibet actionem pollutionis inductiuam polluetur, ſi Scala intra ambitum Eccleſiæ exiſtat. Et hanc quidem concluſionem tenere debent Doctores omnes, pro præcedentibus allegati. Quia rationi, pro præſenti, ductæ innixi, aſſerunt, per actionem in Amboni[bus] Campanili, Capellis, Choro, Confeſſionalibus Menianis, &c. intra Eccleſiæ ambitum exiſtenti[bus] factam, Eccleſiam pollui, quia ex quo intra illius c[or]pus exiſtunt, partes ſunt ipſius Eccleſiæ; & è con[tra] non pollui, quando intra illius ambitum non e[xi]ſtunt, quia non reputantur illius partes.

CONCLVSIO XV.

De Sepulchris.

SI ſepulchra intra Eccleſiam ſint, aut ad illa p[er] ipſam aditus pateat, etiamſi infrà Eccleſiæ pa[ui]mentum exiſtant, polluta cenſentur ad Eccleſiæ po[l]lutionem, & è conuerſo, ad ſepulchrorum poll[u]tionem, polluta cenſetur Eccleſia.

Ita docet Pax Iordanus, *vbi proximè, num. 87.* & probatur. Quia cum ſint ad ſepulturam deſtinat[a] Fidelium, & ad illa pateat aditus per Eccleſiam, illiu[s] partes cenſentur. Ac per conſequens, polluta Eccleſia, polluta cenſentur Sepulchra præfata, & è contra ſepulchris pollutis, polluta etiam cenſetur Eccleſia in qua exiſtunt, aut per quam patet ad illa acceſſus, aditus.

CONCLVSIO XVI.

De Tecto.

NVlla actio in tecto exteriori Eccleſiæ facta, illam polluere valet.

Sic docent Thomas Sanchez, *tomo 3. de matrimonio, diſputat. 15. num. 26. libro 9.* Pax Iordanus, *volum. 1. lib. 5. tit. 12. num. 82.* cum Gloſſa *in cap. Si Eccleſiam pollui, vnico de Conſecratione Eccleſiæ, lib. 6.* & ibi Ioann. Andr. *num. 2.* Dominic. *num. 8.* Anchartan. *verſic. Tangit Gloſſa.* Quibus addit Sanchez, Francum *in dict. cap. Si Eccleſiam, num. 6. in fine.* Archidiaconum, *in cap. Eccleſiis, num. 2. de Conſecratione, diſtinct. 1.* Henricum, *in cap. fin. num. 4. de Conſecratione Eccleſiæ.* Roſellam, *in Summa, verbo Conſecratio 1. num. 7.* Angelum *verbo Conſecratio Eccleſiæ, num. 5.* Sylueſtrum, *verbo Conſecratio 2. quæſt. 5. caſu 1.* Tabienam, *eodem verbo 2. quæſt. 5. & 6.* Nauarrum, *in Manuali. cap. 27. num. 256.* Ledeſmam, *2. part. 4. quæſt. 26. à 2. ad finem, paulo ante 1. de Caſibus reſeruatis.* Franciſcum Suarez, *in 3. partem D. Thomæ, tomo 3. quæſt. 83. artic. 3. diſputat. 81. ſect. 4. paulo poſt principium* Iacobum de Graffis, *in deciſionibus aureis, parte 1. lib. 2. cap. 48. de Sacrilegij ſpeciebus, num. 24. folio mihi* 166. Vegam, *in Summa, tom. 2. cap. 94. caſu 5.* Ludouicum Lopez, *2. part. Inſtructorij, de Euchariſtia, cap. 79. §. Præterea ſeries,* Emmanuelem Sa *in Summa, verbo Eccleſia, §. Polluitur Eccleſia,* & Emmanuelem Rodériquez, *in Summa, tom. 1. ſecundæ editionis, cap. 154. num. 10. concluſ. 9. & num. 7. concluſ. 6.* Docet etiam Buſembaum, *in Medulla Theologiæ lib. 6. tract. 3. de Euchariſtia, cap. 3. dub. 4. verſic. Addo 11.*

Conſultò dixi, *in tecto exteriori*: quia ſi quis ſuſpendatur à parte interiori tecti Eccleſiæ, quæ pauimentum illius reſpicit, dubio procul, Eccleſia polluta remanebit, vti bene obſeruant Sanchez, & Pax Iordanus: quia intra Eccleſiæ corpus actio exercetur pollutionis inductiua. è contra autem quando ſuſpenderetur ſupra tectum in parte exteriori, quæ pauimentum Eccleſiæ non reſpicit, aut ibi actio, alia, quæ pollutionẽ cauſare ex ſe poſſet, exerceretur, nullatenus Eccleſia pollueretur, quia extra illã fieret. Corpus enim Eccleſiæ, vt non ſemel dixi, conſtat ex ambitu

ambitu qui eſt à tecto interiori, ad pauimentum, à pariete Summæ Aræ, ad parietem oppoſitum, & ab vno pariete colaterali, ad alium colateralem.

DISQVISITIO VIII.

De Cœmeteriorum pollutione.

An polluta Eccleſia, pollutum cenſeatur eius Cœmeterium, & è contra: & vbi plura Cœmeteria ſunt, an vno polluto, reliqua polluta cenſeantur?

BREVIARIVM.

Acceſſorium.

Sequitur naturam ſui principalis. n. 3. 7.
Acceſſorum alterum acceſſorium non ſequitur, etiamſi ſit contiguum. n 7.
Corruit acceſſorium ſublato ſuo principali. n. 3.
Acceſſorium ſuum principale ad ſe non trahit. n. 4.

Cœmeteria.

Cœmeterium Eccleſia contiguum, ad Eccleſia pollutionem polluitur. n. 1. 2. 3.
Cœmeterium Eccleſia contiguum ſub Eccleſia nomine venit, tanquam eius acceſſorium. n. 3.
Cœmeterium Eccleſia non contiguum ad Eccleſia pollutionem non polluitur. n. 3. & 5.
Si plura ſint Cœmeteria vnius Eccleſia ab inuicem ſeparata ſolo pariete, etiamſi pateat aditus vnius ad alterum per portam intermediam, vno polluto, aliud non polluitur. n. 6 7.
Cœmeterium, à Cis *dicitur, quod eſt* Ante. *Id eſt, ante Eccleſiam. n. 9.*

Contigua.

Illa ſunt, quorum extrema inuicem ſe contingunt. n. 2. *Seu, quorum terminus eſt vnus.* n. 7.

Continua.

Illa continua ſunt, qua vnum corpus conſtituunt. num. 7.

Eccleſia.

Non polluitur ad pollutionem Cœmeterij, etiam ſibi contigui. n. 4.

Minus dignum.

Ad ſe non trahit magis dignum n. 4.

Pollutio loci ſacri.

Vide verbo Cœmeterium: *& verbo* Eccleſia.

CONCLVSIO I.

1 SI Cœmeterium Eccleſiæ ſuæ contiguum ſit, polluta illa, pollutum cenſetur Cœmeterium.

Ita docent Gloſſa, *in cap. Si Eccleſiam pollui, in formatione caſus, ad finem, vnico, de Conſecratione Eccleſia, lib. 6.* Azorius, *inſtitution. Moral. lib. 20, partis 1. cap. 26 quaſt. 13. & part. 2. lib 9. cap. 6. q. 2.* Emmanuel Sa *verbo Eccleſia, num. 22. verſic. Polluta Eccleſia*, Anton. Naldus, *in Summa, verbo eod. num. 29* Ægidius Coninch, *de Sacramentis, quaſt. 83. artic. 3. dub. 1. num. 234.* Aſcanius Tamburinus, *de Iure Abbatum, tom. 1. diſput. 23. queſic. 11. n. 7.* Thom. Delbene, *de Immunitate Eccleſiaſt. part. 1. cap. 2. dubitat. 2. ſect. 9. n. 1.* cum Syluestro, *in Summa, verbo Cœmeterium quaſt. 1.* Fumo, *verbo eodem, num. 2.* Nauarro, *in Manuali, cap. 27. n. 5.* & Auila, *de Cenſuris, part. 5. diſput. 7. dubitat.* 2. Auguſtinus Barboſa, *de Iure Eccleſiaſtico, part. 2. lib. 2. cap. 9. num. 9. pag. mihi 66.* cum pluribus, quos recenſet. Pax Iordanus, *volum 1. de Re ſacra, lib. 5. tit. 12. num. 91. 98. & 99.* Ioannes Baptiſta Lezana, *in Summa, tom. 2 part. 3. verbo Cœmeterium, num. 4.* cum Gregorio Sayro, *in Theſauro, lib. 5. c. 16. n. 18.* Baconio, *in 4. diſt 11 artic. 2.* Franciſ. Suarez, *tom. 3. in 3. partem D. Thomæ, diſputat. 81. ſect. 4. §. Quintò violatur.* Pellizzarius, *in Manuali Regularium, tom. 2. tract. 8. cap. 5. num. 72. verſic. Nota* 12. Lodouicus Caſpenſis, *in Curſu Theologico, tract. 23. diſp. 3. ſect. 3. num. 73.* Iacobus Gordonus, *in Theologia Morali, tomo 2. lib. 6. quaſt. 9 cap. 4. n. 16.* & Leander à Sanctiſſimo Sacramento, *part. 5. tract. 5. diſp. 1. §. 5. quaſt. 44.* cum Henriquez, *in Summa, lib. 9. cap. 27. num. 5. litt. N.* Nauarro, *vbi proximè, n. 253.* Alterio, *diſput. 3. de Interdicto, cap. 2. quaſt. 2.* & Viualdo, *eodem tract. num. 78.*

Et probatur concluſio, *ex cap. Si ciuitas, ol 17. de ſententia excommunicationis, lib. 6.* Vbi in ſimili 2
de Interdicto, ſic Bonifacius Papa Octauus decernit. Ratione quoque ſimili ſi ſit Eccleſia Interdicto ſuppoſita, vel ſubiecta, nec in Capella eius celebrari, nec in Cœmeterio ipſius eidem Eccleſiæ contiguis poterit ſepeliri. Hæc in Decretali illa. Vbi Gloſſa, *verbo Contiguis*, hanc dictionem exponit dicens. Contigua ſunt, quorum extrema ſe inuicem contingunt. Et in terminis de Pollutione, eſt textus expreſſus, *in cap. Vnico de Conſecratione, in 6.* Vbi ſic præfatus Bonifacius Octauus. Si Eccleſiam pollui ſanguinis, aut ſeminis effuſione contingat, ipſius Cœmeterium, ſi contiguum ſit eidem, cenſetur eſſe pollutum. Vnde antequam reconciliatum fuerit, non debet in eo aliquis ſepeliri. Hæc Bonifacius.

Ratione etiam probatur Quia Cœmeteria Eccle- 3
ſiæ contigua, ſub Eccleſiæ nomine veniunt, tanquam illi acceſſoria. Sed acceſſoria ſequuntur naturam ſui principalis, Barboſa, *tract. de Axiomatibus Iuris, axiomate 4. num. 1. ex L. etiam, Cod. de Iure dotium. Regula Acceſſorium, de Regulis Iuris, lib. 6.* cum Socin. *Reg. 5.* Puteo, *deciſ. 1. lib. 1.* Menochio, *conſilio 58. à num. 13.* Surdo, *de Alimentis, tit. 9. quaſt. 31. à n. 8. & deciſ. 88. n 10.* Cardinali Tuſcho, *Practicarum concluſionum, tomo 1. litt. A. concl 76.* & quàm pluribus aliis. Et acceſſorium corruit ſublato principali. Idem Barboſa, *eodem axiomate, num. 12. ex L. Qui liberis, ff. de Vulgari, & pupillari ſubſtitutione, L. Cum principalis*, vbi Dec. *de Regulis Iuris, § Fideiuſſores, Inſtit. de Fideiuſſoribus. §. Si quis ancillas, Inſtit. de Legatis.* Anchartano, *conſil. 394. Dubium eſt, num. 3.* Card. Tuſcho, *dicta litt. A. concluſ 77.* Menochio, *conſil 8. n. 135. & conſil. 58. num. 14.* & de Præſumptionibus, *lib. 5. præſumpt. 21. num. 26.* Caſtill. *Controuerſiarum, lib. 5. part. 2. cap. 168. à num. 12.* & Thoma de Thomaſet, *in Floribus legum, Regula 92.* Vbi declarat procedere in coniunctis, & vbi militat eadem ratio. Ergo cum Cœmeterium ſit Eccleſiæ acceſſorium, vti ex ſe patet, & eadem pollutionis ratio militet in Cœmeterio, ac in Eccleſia, corruente iſta, & ſublata facultate celebrandi in illa Diuina, & ſepeliendi Eccleſiaſtico more, corruet, & Cœmeterium, & eadem facultas ablata cenſebitur.

CONCLVSIO II.

POlluto Cœmeterio Eccleſiæ contiguo, non cen- 4
ſetur polluta ipſa Eccleſia.

Ita communiter Doctores tenent, tam pro prima allegati concluſione, quàm alij.

Et expreſsè deffiniuit Bonifacius Papa Octauus, *in cap. Si Eccleſiam pollui*, pro prima recenſito concluſione, nam poſt verba ibi reddita, ſubdit. Non
» ſic quoque in caſu conuerſo ſentimus, vt videlicet
» polluto Cœmeterio (quamuis Eccleſiæ contiguo)
» debeat Eccleſia reputari polluta: ne minùs dignum
» maius: aut acceſſorium principale, ad ſe trahere vi-
» deatur. Hæc omnia textus. Et Gloſſa, *verbo Viola-*
» *tum*, ait: multò ergo minùs principale ſequetur acceſſorium.

CONCLVSIO III.

5 SI Cœmeterium non ſit Eccleſiæ contiguum, ad iſtius pollutionem, illud nullatenus pollutum eſt cenſendum.

Iſtam tenent concluſionem Ægidius Coninch, & Barboſa, *locis num. 1. allegatis*, Lezana, *dicto n. 4.* cum Franciſco Suarez, *dicto §. Quintò violatur*, & Sylueſtro, *verbo Cœmeterium, n. 2.*

Probatur primò, & expreſsè quidem, *ex dicto cap. Si Eccleſiam pollui*, Vbi poſt verba reddita *n. 2.*
„ Videlicet. Vnde antequàm reconciliatum fuerit,
„ non debet in eo aliquis ſepeliri immediatè ſubiun-
„ git. Secùs ſi remotum fuerit ab eadem.
„ Secundò probatur. Quia Cœmeterium Eccleſiæ non contiguum, ſeu remotum, non eſt illius pars, nec minùs principale, minúſve dignum reſpectu illius. Ergo ad Eccleſiæ pollutionem huiuſmodi Cœmeterium pollutum cenſendum non eſt.

CONCLVSIO IV.

6 SI plura ſunt Cœmeteria vnius Eccleſiæ ab inuicem ſeparata, vel ſolo pariete intermedio, etiamſi aditus pateat vnius ad alterum per portam intermediam, vno polluto, impollutum manet alterum.

Ita docent Azorius, *part. 2. lib. 9. cap. 6. quæſt. 3. colum. mihi* 1019. Emmanuel Sa, *verbo Eccleſia, num. 23.* Coninch, *de Sacramentis, quæſt. 83. art. 3. dub. 1. num. 234.* Thom. Delbene, *de Immunitate Eccleſiaſt. part. 1. cap. 2. dubitat. 2. ſect. 9. n. 6.* cum Angelo, Theologo, *verbo Conſecratio Cœmeterij, n. 2.* Geminiano, *in cap. Si Eccleſiam pollui*, ſæpè citatum, Auila, *de Cenſuris, part. 5. diſput. 7. in fine*, & Durando, *in Rationali, lib. 1. cap. 6. propè finem.* Pax Iordanus, *volum. 1. de Re ſacra, lib. 5. tit. 12. num. 95.* cum Vgolino, *de Officio, Epiſcopi, cap. 29. §. 6. num. 2. in exceptionibus.* Pro quo, (inquit ipſe Iordanus) facit illud vulgare: *par in parem, &c. L. ille à quo. § Tempeſtiuum, ff. ad Trebellianum.* Et Leander à Sanctiſſimo Sacramento, *part. 5. tract. 5. diſputat. 1. §. 5. quæſt. 46.* cum Syluestro, *verbo Cœmeterium* §. 3. Mario Alterio, *diſput. 3. de Interdicto, cap. 2. colum. 3. verſic. Poſtulabit quis*, & cum Viualdo, *eodem tract. num. 81.*

7 Concluſio eſt expreſsè deffinita à Bonifacio Papa Octauo, in dicto *cap. ſi Eccleſiam pollui*, ſub hoc te-
» nore. Non vnum, ſed plura Cœmeteria eſſe noſcun-
» tur; quæ quamuis ſibi cohærentia, pariete tamen
» medio, ſe iunguntur: Ideóque violato eorum alte-
» ro, alterum (licet de vno ad aliud per portam inter-
» mediam habeatur acceſſus) non propter hoc repu-
» tabitur violatum. Hæc Bonifacius in Decretali illa.
» Vbi Gloſſa, *verbo Violatum*, ſic ait. Nota, quod licet acceſſorium ſequatur principale contiguum; non tamen ſequitur acceſſorium etiam contiguũ, vt hîc. Quid autem ſit Contiguum, & quid continuum; explicat *verbo Contiguum*, dicens. *Contigua dicu[ntur] quorum extrema ſe contingunt.* Fuit dictum A[riſto]telis, 5. *Phyſicorum*, qui ſubdit, *illa eſſe cont[igua]* (additio eſt Ioannis Andreæ) *quorum termin[us] vnus*: & idem datur exemplum de aqua in vaſ[e] enim vaſi contigua; ſed in ſe continua. Gloſſa *cap. Si ciuitas, verbo Contiguis, el 17. de ſen[tent.] excommunicat. lib. 6.* eadem repetit. Et conſonat Iordanus *Vbi proximè num. 92.* cum Vgolino *Officio Epiſcopi, cap 20. §. 6. numer. 2.* ac Do[mi]nico, *in citat. cap. Si Eccleſiam pollui.* Et ſic P[hi]loſophi refert verba. Videlicet: *illa eſſe contig[ua] quorum terminus eſt vnus; continua verò, quæ vn[um] corpus conſtituunt.* Et vtriuſque exemplum pra[ti]tum de vaſe aqua recenſet ipſe Pax dicens. V. g[ra]tia, Aqua in vaſe dicitur continua reſpectu ſui, v[aſi] autem dicitur contigua. Vide & Leandrum à Sa[n]ctiſſimo Sacramento, *part. 4, tract. 5. diſput. 1. quæ[ſt.] 15. fol. mihi* 379.

Aduertit tamen prædictus Pax Iordanus, *n. 9[2]* quod ſi Cœmeterium circundatum ſit parietibu[s] quamuis aditus, & ingreſſus pateret ad ipſum, e[x] Eccleſia non cenſetur contiguum, quia tunc extre[ma] non ſe contingunt: & conſequenter (ait,) no[n] violaretur ex Eccleſiæ pollutione. Quod probat e[x] Gloſſa, *in formatione caſus, in dict. cap. Si Eccleſiam pollui, ad finem*, dicente. Nota vlterius, quòd paries intermedius, diuidit res diuerſas, vt cenſeantur res diuerſæ. Et Nota, quod porta, ingreſſus, vel aditus, non facit propter hoc contigua,

Sed quod dicunt Gloſſa, & Iordanus, de pariete intermedio, & de parietibus, quibus circundatum ſit Cœmeterium, intelligendum eſt, citra omne dubium, quando aliquis paries præter Eccleſiæ parietem, inter ipſam, & Cœmeterium mediat. Aliàs enim nullum vnquam daretur contiguum Eccleſiæ Cœmeterium, cum hoc extra Eccleſiam ſemper ſit, Cœmeterium namque, à *Cis*, quod eſt *Ante*, Etymon habet, quia ſcilicet ante Eccleſiam fieri ſolet, vti ex Syluestro, *verbo Cœmeterium, num. 1.* obſeruat Lezana, *tom. 2. part. 3. verbo eodem, num. 2.* & Franciſcus Maria Samuelius, *in Praxi de Sepulturis, tract. 1. diſput. 1. controuer. 1. concluſ. 9.* Ergo quodlibet, quantumuis contiguum Cœmeterium ante parietes Eccleſia conſtituentes materialem eſſe debet, ac per conſeqnens, vt Cœmeterium non ſit Eccleſiæ contiguum, debet dari duplex paries inter Eccleſiæ ſolum, & ſolum Cœmeterij, quorum alter, proprium circundet ſolum.

DVBIVM Vnicum.

Si actio pollutionem inducens, in porta duobus Cœmeteriis communi fiat, quodnam polluetur illorum?

BREVIARIVM.

Cœmeterium.

Si duo Cœmeteria cum communi porta ſint, & in illa actio pollutionem inducens fiat, illud polluitur, cuius cauſa facta fuit ipſa porta. n. 1.

Si non ſciatur, cuius cauſa fuerit facta porta, illud polluetur, cui proximiùs actio fuerit facta n. 2.

Si in medio portæ fuerit actio facta, & non ſciatur cuius cauſa fuerit porta facta, probabile eſt vtrumque

que pollui. n.3. *Et etiam eſt probabile neutrum illorum pollui.* n.4.

Pœnæ.

Imponi non debent, niſi exprimatur in lege, quod ſint imponenda. n.4.

CONLCVSIO I.

2 SI ſciatur, cuius Cœmeterij cauſa, porta, pro illius acceſſu fuerit facta, illud polluetur, quando in porta communi duobus Cœmeteriis, actio pollutionem inducere valens loco ſacro, facta fuerit.

Iſtam concluſionem tenent Emmanuel Sa, *in Summa, verbo Eccleſia, num.* 23. Pax Iordanus, *vol.1. de Re ſacra, lib.5. tit.* 12. *num.* 97. argumento Legis. *Etſi non ſunt, ff. de Auro, & argento legato,* ibi. Spectamus, quæ res, cuius rei ornandæ fuerit adhibita, non quæ ſit pretioſior. Thomas Delbene, *de Immunitate Eccleſiaſtica, part.1. cap.2. ſectione 9. num.8.* cum Geminiano, *in cap. Si Eccleſiam pollui, vnico de Conſecratione, lib.6.* & Angelo Theologo, *verbo Conſecratio Cœmeterij, num.2.* & Leander à Sanctiſſimo Sacramento, *part.5. tract.5. diſputat.1. §.5. quæſt.74.* cum Ancharrano, & Franco recenſitis, & ſequutis à Syluestro, & cum Mario Alterio, *diſput.3. de Interdicto, cap.2. colum.3. verſic. Sed quid dicendum,* ac cum Auila, *de Cenſuris, part 5. diſp.7. dubit.2. conoluſ.3.*

Et ratio concluſionis noſtræ eſt. Quia porta, quæ pro acceſſu, & aditu Cœmeterij facta eſt, pars illius eſt. Ergo polluta porta, quæ certò ſcitur facta, pro acceſſu determinati Cœmeterij, illud pollutum cenſendum eſt.

CONCLVSIO II.

SI non ſciatur, cuius Cœmeterij gratia porta duobus communis facta fuerit, ad ingreſſum, & acceſſum illius, & actio loci ſacri pollutiua, non in medio portæ fiat, ſed in viciniori parte alterutri eorum, illud ſolùm pollutum cenſebitur.

Hanc tenent Emmanuel Sa, Pax Iordanus, & Leander, *vbi proximè.* Et penes Leandrum Ancharranus, Francus, Syluester, Alterius, & Auila, *locis modò redditis.*

Fundamentum huius eſt, quia cenſetur facta porta, pro acceſſu illius Cœmeterij, & illius cauſa, ac gratia.

CONCLVSIO III.

3 SI actio inductiua pollutionis, in medio portæ duorum Cœmeteriorum exequatur, & neſciatur, cuiuſnam illorum gratia fuerit porta facta, probabile eſt, vtrumque pollui Cœmeterium; & etiam eſt probabile neutrum pollui.

Quod vtrumque polluatur, docet Th. Delbene cum Geminiano, & Angelo, *vbi ſuprà.* Pax Iordanus cum Dominico, & Ioanne Andrea *in cap. Si Eccleſiam pollui, vnico de Conſecratione in 6.* & cum Vgolino, *de Officio Epiſcopi, cap.29. § 6. n.2. verſ. At quid.* & Syluestro, *verbo Cœmeterium, quæſt. 2.* & Leander, *dicta quæſt. 47.* cum Ancharrano, & Franco ab eodem allegatis Syluestro, & cum Alterio, & Auila, *n.1.* redditis.

Ratio huius ſententiæ eſt, quia tunc paries præſumitur factus, & porta facta, non acceſſoriè, ſed ad diuidenda illa duo Cœmeteria paries, & porta ad vtriuſque acceſſum, & ingreſſum. Et ſic tam paries, quàm porta pars cenſebitur vtriuſque Cœmeterij. Ac per conſequens, polluta porta, vtrumque Cœmeterium pollutum cenſeri debet, quia polluta parte, totum polluitur.

Quod autem neutrum polluatur Cœmeterium, docet Emmanuel Sa, *dicto num.* 23. vbi ita fatur. In dubio autem, cuius cauſa (ſcilicet porta facta fuerit,) quidam dicunt vtrumque pollui; ego neutrum dicerem. Si enim cum certum eſt alterum eſſe pollutum (de quo caſu diximus *in Diſquiſitione, concluſ.4.*) alterum non polluitur, quanto minùs cum dubium eſt? Hæc Doctor ille, cuius certè placitum mihi magis arridet, plauſibilius eſt. Ducor, quia Leges ſacræ loco ſacro pollutionem indicentes pœnales ſunt, & odioſæ. Pœnæ autem imponi non debent, niſi exprimatur in Lege, quod ſint imponendæ, vti benè Gloſſa, *in cap. Tranſmiſſa, verbo Ex vi el final. de Iure patronatus,* & *in Clementinam vnicam de Conſanguinitate, verbo Eos.* Priori enim loco ſic ait. Quia cum ſit illud pœna, non debet imponi, niſi exprimatur quòd ſit imponenda. Poſteriori verò, ſic. Tamen non eſt locus huius pœnæ, quia in his caſibus, & ſimilibus expreſſa non eſt. Hæc Gloſſa. Cum igitur nullibi habeatur à Iure expreſſum, quod in caſu propoſito, vtrumque Cœmeterium, aut eorum aliquod habeatur pro polluto, neutrum cenſeri debet pollutum. Et ita quidem adimplentur Iuris diſpoſitiones, *in cap. Odia reſtringi el 15. & in cap. In pœnis, el 49. de Regulis Iuris, lib.6.* Ibi enim, ſic decernitur. Odia reſtringi, fauores conuenit ampliari. Hic autem ſic. In pœnis, benignior eſt interpretatio facienda. 4

DISQVISITIO IX.

Incidens, de Altarium exſacratione.

Quomodo exſacrentur Altaria, tam fixa, quàm mobilia?

BREVIARIVM.

Altaria.

Ex lapide fieri debent tam fixa, quàm mobilia. n.1.

Conſecrarentur tanquam ab ordinario Miniſtro à ſolo inſignito Ordine Epiſcopali. n.1.

Nequeunt illa conſecrare Abbates non priuilegiati, etiamſi benedicti ſint. n.1.2.

Abbates Congregationis Caſinenſis illa conſecrare poſſunt. n.1.2.3.

Illa etiam conſecrare poſſunt Abbates noſtræ Hiſpanæ Congregationis. n.4. *Et de facto conſecrant.* n.7.

Ara.

Altare paruum eſt, & mobile. n.1.

Conſecrare.

Abbates noſtri conſecrant Altaria, Calices, Patenas, & Campanas. n.7.

Oracula.

Priuilegia conceſſa Mendicantibus, & noſtræ Congregationi per viua vocis Oracula ante Pium V. & Gregorium XIII. iam non ſunt Oracula, ſed Bullata. n.5.

Non ſunt reuocata per Gregorium XV. nec per Vrbanum

banum VIII. iſta priuilegia. n.5.6. & ſequentibus.

Plura de Oraculis traduntur vſque ad. n.29.

Priuilegia.

Quæ conceſſa ſunt Congregationi Caſinenſi, & cuilibet illius, & noſtræ Monaſterio, Domui, & loco, omnibus aliis Monaſteriis, Domibus, & locis illius communia ſunt per communicationem. n.4.

Varia priuilegia extenſionis aliorum, noſtræ Congregationi facta, recenſentur. n.4.

1 DVo Altarium genera ſunt in vſu apud Romanam Eccleſiam. Alia enim ſunt ſtabilia, & fixa ſemper in eodem loco; alia verò, quæ vt facilè moueri queant de vno ad alium locum, parua ſunt, & vulgo *Aras* vocantur: Et tam fixa, quàm mobilia ex Lapide fiunt, ita decernente Sancto Syluestro Papa, qui primus Altare lapideum Chriſmate delibutum erexit in Dedicatione Eccleſiæ Sancti Petri Apoſtolorum Principis, atque ex eo tempore Sanciuit, ne deinceps ex alia fieret materia.

Ritus autem, quibus Altaria conſecrari debeant, præſcribuntur in Pontificali Romano, authoritate, & iuſſu Clementis Papæ Octaui edito, & in Ceremoniali Epiſcoporum. Miniſter Ordinarius conſecrationis Altarium, eſt ſolùm, qui Ordine Epiſcopali eſt inſignitus. Licet enim quis iuriſdictione polleat Epiſcopali, & licèt ſit Abbas benedictus, de iure, conſecrare nequibit Altaria, Calices, Patenas, Campanas, aut quid aliud benedicere, in cuius benedictione vnctio requiritur Chriſmatis.

Poterit tamen ſic benedicere, & conſecrare à Sede Apoſtolica priuilegiatus, vti priuilegiatus fuit Abbas Sancti Æmiliani de la Colľlla anno 1505. per Iulium Papam Secundum, vti apparet ex priuilegio 121. Bullarij noſtræ Congregationis Hiſpanæ, authentico, expedito per Franciſcum, Diaconum Cardinalem tit. S. Sabinæ, & Patriarcham Conſtantinopolitanum, & vti priuilegiati fuerunt omnes, & ſinguli Abbates Congregationis Caſinenſis die 6. Iunij, de Anno 1575. per Pium Papam Quintum vti refertur in Decreto Sacræ Congregationis Concilij Tridentini, ad fauorem dictæ Caſinenſis Congregationis editam ſub die decima Septembris, 1614. quod exſcribit Abbas Aſcanius Tambarinus, *de Iure Abbatum, tom.3. diſput.23. quæſito 1. num.5. fol. mihi* 378. quod etiam recenſent Antonius Naldus, *in Summa, verbo Abbas, num.4. pag.3.* Franciſcus Pellizzarius, *in Manuali Regularium, tom.2. tract.8. cap.5. num. 3. pag.388.* in quo ſic habetur Decreto.

2 Sacra Congregatio Cardinalium Concilij Tridentini Interpretum, declarauit Deciſionem aliàs à ſe editam, quod Abbates vtcumque benedicti, benedicere non poſſint eam quibus vnctio requiritur, non obſtare quo minùs ijdem munus prædictæ benedictionis, quoad ea, in quibus vnctio requiritur, impendere queant, ſi ſpecialibus Sedis Apoſtolicæ priuilegiis, quibus idem Concilium nequaquam derogat, muniti fuerint. Datum *die* 10. *Septembris* 1614. P. Cardinalis Arigon.

3 Hæc in prædicto Decreto Sacra declarauit Congregatio, pro præfata Caſinenſi Congregatione. Pro qua aliud etiam edidit *die 5. Aprilis de Anno* 1620. ſub hoc tenore. Sacra Congregatio Cardinalium Concilij Tridentini Interpretum cenſuit, Abbates Congregationis Caſinenſis, vti hac in parte, Sedis Apoſtolicæ priuilegiis munitos, poſſe vtique in locis eorum iuriſdictioni ſubiectis, Campanas, & Calices benedicere. *Die 5. Aprilis,* 1620. R. Cardinalis Vbaldinus. Quod Decretum idem refert Abbas Tamburinus, *dicto tom.3. diſput.23. quæſit.*

Quibus quidem priuilegiis, omnes, & ſin[guli] Abbates noſtræ Benedictinæ Congregationis [Hiſ]panæ, ſeu Valliſoletanæ potiuntur, & gaudent. Æ[mi]lianenſi vtique, in vim Conſtitutionis Cleme[ntis] Papæ Octaui, incipit *Romanus Pontifex, ſub die* [...] *Septembris, de Anno* 1592. expedita, *la* 123. [...] *Bullarij, fol.*242. in qua, poſtquàm in præcede[nti] omnia priuilegia dictæ Congregationis confir[ma]uerat, ſic §.2. ait. Et pro potiori cautela, illa om[nia] & ſingula in eis contenta, & comprehenſa eid[em] Monaſterio Sancti Benedicti, ac ſingulis de e[ius] obſeruantia Monaſterij, Dominus, & locis conc[e]dimus, & de vno eorum Monaſterio ad aliud co[n]cedendo, ſine vlla differentia extendimus.

Caſinenſibus etiam omnibus priuilegiis gaude[nt] in vim Conſtitutionum Iulij Papæ Secundi *de An[no]* 1505. Leonis X. ac Clementis VII. de Anno 152[...] *La* 51. *fol.*1.83. *fol.*166. *dicti Bullarij.* Potiuntu[r] etiam in vim priuilegij Clementis Papæ Octaui, in[c]ipit Romanus Pontifex, *de Anno* 1593. facultate a Innocentio Papa Octauo facta 5. *Idus Aprilis, de Anno* 1489. Abbati Monaſterij Ciſtertij, & Abbatibus aliorum quatuor principalium Monaſteriorum illius Congregationis, in Conſtitutione *Expoſcit, la* 118. *primi tomi Bullarij illius*, in qua ſic §.4. *fol. mihi* 157. decernit. Nos, qui Ordinem ipſum præ cæteris in viſceribus gerimus charitatis, & illum intendimus non minoribus gratis, & priuilegiis, quàm prædeceſſores noſtri fecerint decorare: tuis, in hac parte ſupplicationibus inclinati, tibi, & ſucceſſoribus tuis, ac dictis Abbatibus Aliorum quatuor Monaſteriorum prædictorum, nunc, & pro tempore exiſtentibus: vt de cætero perpetuis futuris temporibus, prædicta (pallas ſcilicet, & etiam" illas, quæ ad Monaſteria, & loca dicti Ordinis non" expectarent,) & quæcumque alia veſtimenta, ac ornamenta Eccleſiaſtica, Corporalibus, Vaſculiſque" ad reponendum Sacram Euchariſtiam, ac Imaginibus" quibuſlibet comprehenſis, in locis, & Domibus" dicti Ordinis benedicere: & Calices conſecrare," tam de dicto Ordine, quàm ſi ad vos aliunde" nonnunquam deferantur. Ac Altaria de nouo con-" ſtructa, ſeu tranſlata, reſtaurata, aut mutata in" quibuſlibet locis dicti Ordinis, Chriſmate ſacro" priùs ab aliquo Catholico Antiſtite recepto, con-" ſecrare: & etiam benedictionem ſolemnem poſt" Miſſarum, Veſperarum, & Matutinarum ſolem-" nia, in quibuſlibet Monaſteriis, Domibus, at-" que locis dicti Ordinis vtriuſque ſexus, ſeruatis gra-" dibus ſuperioritatis inter vos, elargiri. Ac ne Mo-" nachi dicti Ordinis pro ſuſcipiendis Subdiacon-" natus, & Diaconatus Ordinibus extra clauſtrum" hinc inde diſcurrere cogantur: tibi, & ſucceſſori-" bus tuis, vt quibuſcunque dicti Ordinis Monachis:" aliis verò quatuor Abbatibus præfatis, ac eorum" ſucceſſoribus, vt ſuorum Monaſteriorum prædicto-" rum Religioſis, quos ad id idoneos repereritis, Sub-" diaconatus, & Diaconatus Ordinis huiuſmodi aliàs" ritè conferre. Hæc omnia in dicta Conſtitutione In-" nocentius Papa, cuius facultate benedicendi, & con-" ſecrandi in illa contenta, gaudere Abbates aliorum" Ordinum, etiam non benedictos, docet Pellizarius" *vbi ſuprà n.*104.

Nec obſtat, quod priuilegium conceſſerit prædictum Iulius Secundus Abbati Sancti Æmiliani viuæ vocis Oraculo: & quod reuocata iam exiſtant viuæ vocis Oracula per Gregorium Papam XV. & Vrbanum VIII. in Conſtitutionibus Romanus Pontifex,

Pontifex, & *Aliàs fœlicis*, quæ ſunt *la 27. Gregorij apud Angeli Cherubini Bullarium, tom. 3. edita 2. Iuly 1622. & la 121. Vrbani, tomo 4. edita 20. Decembris 1631.*

Non inquam obſtat, qoia prioilegia Regolaribus viuæ vocis Oraculo conceſſa ante Pium Papam Quintum, Mendicantibos maximè, & noſtræ Congregationi, ab ipſo Piſſimo Pontificè fuerunt facta bullata per confirmationes, quas expreſsè de illis fecit, pro Mendicantibus, io Bulla *Etſi Mendicantium Ordines*, edita 17. *Kalendas Iuly, de Anno 1567.* & pro noſtra Congregatione Valliſolerana, in Bulla, *Cum intra mentis noſtra arcana*, expedita 8. *Kalendas Septembris eiuſdem Anni*, eum inſertione primodictæ. *Etſi Mendicantium*, quæ authentica in Archiuio mei Hyrachenſis Cœnobij aſſeruatur. In qua ſic præfatus Pontifex ſtatuit.

,, Ac inſuper vt faciliùs præmiſſa omnia illibata perſiſtant, omnia, & ſingula priuilegia, immunitates, indulgentias, facultates, libertates, indulta, diſpenſationes, fauores, & gratias, quæ Decretis Concilij Tridentini alias quàm ſuperius eſt dictum, conceſſum, & declaratom non contrariantur expreſsè eiſdem Fratribus necnon Monialibus quibuſcumque, & Sororibus Tertij Ordinis prædictorum Ordinum reſpectiuè, Ordinibus, ac illorum Eccleſiis, Domibos, & perſonis, etiam *Viua vocis Oraculo*, in genere, vel in ſpecie, tam per recolendæ memoriæ Eugenium Quartum, Sixtum Quartom, Leonem Decimom, Paulum Tertium, ac dictum Paulum Quartum, & Pium etiam Quartum, quàm alios quoſcumque Romanos Pontifices etiam prædeceſſores noſtros, ac Nos, & Sedem eandem quomodolibet conceſſa, confirmata, & innouata, necnon noſtras, & prædeceſſorum noſtrorom, ac aliàs quaſcumque deſuper confectas litteras, quarum omnium tenores, ac eorumdem prædeceſſorum noſtrorum nomina, & alia de neceſſitate exprimenda, ac ſi de verbo ad verbum, nihil penitùs omiſſo, & forma in illis tradita obſeruata inſerti forent, etiam præſentibus pro ſufficienter expreſſis haberi volumus, authoritate Apoſtolica, tenore præſentium perpetuò approbamus, & confirmamos, illiſque perpetuæ, & inuiolabilis firmitatis robur adiicimus, eaque perpetuis futuris temporibus, inuiolabiliter obſeruari debere, ac Fratribus, Superioribus, & perſonis Ordinum huiuſmodi, necnon aliis quibuſcumque, quos illa concernunt, ſuffragari debere, ſeu poſſe volumus. Necnon priuilegia, immunitates, facultates, libertates, indulta, diſpenſationes, exemptiones, fauores, & gratias, tam ſpirituales, quàm temporalea, modo, & forma, quibus conceſſa ſunt, etiam per viam communicationis, & extenſionis actiuè, & paſſiuè inter ſe, & alios quoſcumque Ordines reſpectiuè, *de nouo concedimus*. Hactenus Pius Quintus, in dicta Bulla. *Etſi mendicantium Ordines, la 41. in tom. 2. Bullarij Angeli Cherubini, §. 5. pag. mihi 231.*

6 Et præterquam qood præfata Pij Quinti noua conceſſio, euidenter diſſoluit obiectionem, in contrariom propoſitam, libuit addere, ad illus ſolutionem, ſufficere confirmationem Oraculorum, per ipſum factam Pium, ad hoc, vt ipſa ſtante confirmatione, illa deſinant eſſe Oracula, & incipiant eſſe priuilegia Bullata. Ita enim docent grauiſſimi Doctores. Laurentius de Peyrinis, *de Priuilegiis Regularium, tomo 3. capite 12. ad dictam Vrbani Conſtitutionem, Aliàs fælicis, num. 1.* Ioannes Baptiſta Lezana, *in Summa QQ. Regularium, tom. 2. part. 4 verbo Oracula, num. 7.* quos recenſui, & ſequutus fui *in Diſquiſitione de Iure Prioris annexi, num. 34.* Bruno etiam Chaſſaing, *de Priuilegiis Regularium, tract. 1. cap. 2. propoſitione 6. pag. 34.* Marcus Vidal, *in Arca Vitali, tit. de Iuriſdictione, inquiſitione 4 num. 17.* Franciſcus Pellizzarius, *in Manuali Regularium, tom. 2. part. 1 tract. 8. cap. 1. à num. 130. ad num. 133. & part. 2. tract. 10. cap. 10. num. 76.* Et addere poſſum quàm plures grauiſſimos, & doctos Viros, Theologos, & in vtroque Iure peritos, qui prædictam meam *Diſquiſitionem* approbauere, & commendauere, in cenſuris appoſitis, in principio mearum quæſtionum Paſtoralium, *de Iure, & Poteſtate Parochi Eccleſiarum vnitarum.* Videlicet RR. PP. Magiſtros, Petrum Bergaño, totius illius operis, pro Ordine noſtro Cenſorum; Dominicum de Caſa noua; Andream Salo; & Ludouicum Diaz de Morentin, è Societate Ieſu; Ioannem Bobé, & Alexandrum Richar, Ordinis Patrum Prædicatorum, & Theologos Pariſienſes, & DD. DD. Michaëlem de Olondrix, & Ioannem Montero de Eſpinoſa, celeberrimos Iuriſconſultos, in Regio, & Supremo Pampilonenſi Senatu Aduocatos: qui omnes, & alij non pauci, qui per Epiſtolas ad me miſſas, *Diſquiſitionem*, illam approbauerunt, & ſuam fecerunt: qui enim alterius approbant doctrinam, propriam illam faciunt.

Pro maiori doctrinæ dilucidatione, operæ pretium duxi, aliquas ex Doctoribus allegatis, ad amuſſim recenſere. In primis enim Laurentius de Peyrinis, ad præfatam Vrbanam Conſtitutionem, *la 18. apud ipſum*, ſic *dicto cap. 12 à num. 1. pag. mihi 512*, ait. Noto 1. qood iſta reuocatio, non intelligitur de Viuæ vocis Oraculis conceſſis ante Pium Quintum. Nam iſte Pontifex, illa omnia innouauit, & de nouo conceſſit cum clauſula, *Quorum tenores, ac ſi de verbo, ad verbum, &c.* Quæ clauſula operatur, vt confirmatio, & innouatio ſint ex certa ſcientia, vt probaui *tom. 1. noſtrorum priuilegiorum, in Conſtitutione 4. Pauli Tertij, numer. 11.* vt conſtat *ex Conſtitutione ſeptima, Pij Quinti, tom. 2. noſtrorum priuilegiorum* (ſuprà à nobis citata eſt, quæ. *Etſi Mendicantium*, incipit) §. 31. Immò nec etiam iotelligitur de Viuæ vocis Oraculis conceſſis ante Gregorium XIII. ſeu etiam ab ipſo Gregorio ante confirmationem, de qoa mox. Quia iſte etiam Pontifex ea omnia confirmauit per ſuam Conſtitutionem primam, ex certa ſcientia, quam habes, *tomo 2. noſtrorum priuilegiorum*, in Gregor. XIII. quæ clauſula vim habet nouæ conceſſionis. Com itaque iſti duo Pontifices, per confirmationem, & innouationem ex certa ſcientia, quæ nouæ conceſſionis vim habet, prioilegia Viuæ vocis Oraculis conceſſa confirmarint in genere, & in ſpecie per ſuas particulares Conſtitutiones, iam illa deſinunt eſſe conceſſa per Viuæ vocis Oraculum, ſed ſunt conceſſa per nouas dictorom Pontificum Conſtitutiones. Quare ſub iſta reuocatione cadere non videntur, ſaluo ſaltem meliori iudicio, & ſtylo Curiæ Romanæ aliter interpretante, & ſentente. Neque etiam cadunt ſub iſta reuocatione Viuæ vocis Oracula concedentia indulgentias: quia hæc non nominantur, nec venire commodè poſſunt nomine priuilegiorum, aut gratiarum, ſed ſunt omnino diuerſa: & à diuerſis non fit illatio, præſertim in odioſis, qualis eſt hæc Conſtitutio, cum ſit reuocatoria tot priuilegiorum. Immò no-

7 Peyrinus, circa viua vocis Oracula, refertur.

Clauſula Quorum tenores, &c. Quid importet.

Viua vocis Oracula conceſſa ante Pium V. & Greg. XIII. Regularibus, per illos ſunt confirmata.

Confirmatio ex certa ſcientia, noua conceſſionis vim habet.

Oracula per Bullam confirmata, deſinunt eſſe Oracula, & ſiunt bullata.

Oracula indulgentias concedentia, non reuocantur per Greg. Vrbanum. Indulgentiæ non veniunt nomine priui-

legiorum, aut gratiarum.

dio, quod aliqui putarunt iſtam Conſtitutionem non obligare in foro conſcientiæ, interpretantes illam tanquam odioſam, vt minus lædat, quàm fieri poteſt: cum conueniens eſſe dicant, vt priuilegia Regularibus conceſſa, conſeruentur, cum fuerint conceſſa intuitu meritorum, & ſanguinis ſparſi pro conſeruatione, & augmento S. Romanæ Eccleſiæ. Pro qua doctrina citant Baldum de Periglis, *in tract. de Exempt. num.*22. qui habetur *tom.*12. *tract. fol.*195. Sed ego in his non me immiſceo. Puto, ſtandum eſſe illi interpretationi, quam ſtylus Romanæ Curiæ admittit, & ſeruat.

Per reuocationem Oraculorum, non reuocatur Oraculum concedens communicationem priuilegij per ſcripturam conceſſi.

8 Neque etiam puto, hanc reuocationem comprehendere viuæ vocis Oracula communicantia aliquod priuilegium alicui Religioni, aliàs conceſſum per diploma. Nam in his non cadit ratio iſtius reuocationis, cum gratia conceſſa per viuæ vocis Oraculum hoc modo intelligatur omnino, ſicut Apoſtolicum diploma. Ita Turrianus *part.*2. *ſelectarum diſputationum, diſput.*16. *dub.*5.

Per reuocationem Oraculorum, non reuocantur explicationes, & declarationes facta Viua vocis Oraculo.

9 Noto 2. quòd per iſtam derogationem viuæ vocis Oraculorum, non derogatur his viuæ vocis Oraculis, quibus Sanctitas, aut alij Summi Pontifices priuilegia Religionibus conceſſa, aut Decreta Summorum Pontificum, aut ſacros Canones, & Decreta Tridentini, aut aliorum Conciliorum explicant, aut declarant, dummodò hæc viuæ vocis Oracula non contineant aliquam gratiam, priuilegium, aut indultum. Ita Lezana, *in Summa quæſtionum Regular. cap.*3. *num.*21. & probaui *tom.*2. *priuilegiorum Regularium, in Conſtitutionem* 8. *Pauli Quinti, num.*1.

Non reuocantur Oracula, quæ ſortita ſunt effectum etiamſi iſte tractum habeat ſucceſſiuum.

10 Noto 3. quod viuæ vocis Oracula, quæ ſortita ſunt effectum ante hanc derogationem, licet effectus habeat tractum ſucceſſiuum in futurum, non creduntur reuocata per hanc Conſtitutionem. Ita Lezana, *loco citato.* & dixi *tomo* 2. *priuilegiorum, in Conſtitutionem* 3. *Gregorij XV. num.*1. Quia Papa id non explicat. Hæc ita dicta velim, dummodò ſtylus Curiæ Romanæ aliter non ſeruet, aut ſentiat. Nam aliàs ex nunc ea caſſanda decerno.

Bruno Chaſſaing, circa ſubſiſtentiam Viua vocis Oraculorum recenſetur.

11 Hactenus doctus Laurentius de Peyrinis, in explicatione dictæ Conſtitutionis Vrbani Papæ Octaui, reuocatoriæ viuæ vocis Oraculorum. Bruno Chaſſaing, *vbi ſuprà, in Propoſit.*6. quæ huiuſmodi eſt: *Priuilegia omnia viuæ vocis Oraculo conceſſa, firma ſunt, vbi Conſtitutiones Gregorij XV. & Vrbani, non fuerunt debitè publicata, & Regularibus intimata, & aliqua ex ipſis vbi etiam fuerunt publicata*: ſic vt ſequitur fatur.

Tangere ſacra Fratribus Laicis conceſſum fuit per Viua vocis Oraculum.

Quamuis poſſimus in hac materia aſſerere, nullum eſſe viuæ vòcis Oraculum, quin in Bullis Pontificum reperiatur, excepto priuilegio tangendi ſacra Laïcis, ſeu Conuerſis Fratribus facto, vt obſeruauit quidam vir Regularis doctiſſimus, ex conſequenti nullum eſſe viuæ vocis Oraculum, niſi vnum: nihilominus aſſentiendo propoſitioni poſitæ, illius prima pars probatur. I. Ex præcedentibus, in quibus oſtenſum eſt vniuerſaliter priuilegia ſubſiſtere. Ergo & priuilegia viuæ vocis, &c.

Viua vocis Oracula, & omnia alia priuilegia Pius V. Regularibus confirmauit.

12 II. Quoniam priuilegia multorum Ordinum à multis Pontificibus ea ſpecialiter innouantibus ex certa ſcientia confirmata fuerunt, & præcipuè à Pio V. Bulla inchoata, *Etſi Mendicantium*, eadem in fauorem omnium Mendicantium innouante his verbis: *Etiam viuæ vocis Oraculo, in genere, vel in ſpecie*, tam per recolendæ memoriæ
» Eugen. IV. Sixtum IV. Leonem X. Paulum III.
» ac dictum Paulum IV. & Pium etiam IV. quàm
» alios quoſcumque Romanos Pontifices etiam prædeceſſores noſtros, ac Nos, & Sedem dem conceſſa, & perpetuò approbamus, & firmamus.

Quoad verò 2. partem, probatur 1. Quoi Bulla Gregorij XV. inchoata, *Romanus Pont.* reuocat priuilegia viuæ vocis Oraculo conce etiam quomodolibet confirmata, & innouata cipiendo illa, quæ ſortita fuerant effectum alia Cardinalibus in fauorem Regularium, &c. & ab eiſdem propria manu firmata: nec non e illa quæ ad inſtantiam Regum impartita repe bantur.

II. Quia Bulla Vrbani VIII. quæ incipit *A felicis recordat.* de die 20. Decembris, 1631. lius Oraculi exceptionem facit, ponitque cla lam reuocatoriam eandem, quàm Gregorius, c clauſula alia reuocatoria ſuæ regulæ, *de non tol do Iure quæſito, &c.* Vult tamen, vt publicat & intimatio huius ſuæ Conſtitutionis fiat per C nerales, Prouincialibus; & per Prouinciales Pr latis localibus; & per hos, aliis. Quod ſi fac non fuerit, non eſt curandum de contentis in h Bulla: quòd ſimiliter dicendum de contentis Bulla Gregorij, ſi publicata, & intimata nc fuerit.

Quoad verò 3. partem, videlicet quod aliqu priuilegia huiuſmodi vim habeant, non obſtant publicatione dictarum Bullarum, probatur I. E conceſſione, ſeu potius declaratione eiuſdem Vr bani, inchoata etiam *Aliàs felicis*, de die 11 Aprilis 1635. quàm refert Angelus Maria Cherubinus, *in Appendice tom.* 4. *pag.* 49. & poſt illum Barboſa, *proximè citandus*: quia declarauit Officiales, ſeu miniſtros, quibus aliàs, ante emanatas prædictas Conſtitutiones, ex Officiorum ſuorum authoritate, & prærogatiua de Oraculo per eos à Romanis Pontificibus pro tempore exiſtentibus habito, fides haberi ſolebat, quoad ea, quæ vt præfertur ad cuiuſlibet eorum officium, ſeu munus, quo funguntur pertinent, in litteris etiam prædictis ſuper reuocatione Oraculorum huiuſmodi emanatis, minimè comprehenſos fuiſſe, nec comprehendi debere. Et ad abundantiorem cautelam eoſdem Officiales, ſeu miniſtros aduerſus eaſdem Conſtitutiones, quatenus opus ſit, reſtituit, & plenariè reintegrat in omnibus, & per omnia.

II. Quoniam exiſtente Bulla præfata Gregorij, multi Doctores exiſtimarunt multa priuilegia huiuſmodi non eſſe reuocata, vt ſunt illa, quæ ſortita erant effectum, licet executio haberet tractum ſucceſſiuum. Sic Barboſa, cum his, quos citat *in Collectanea Apoſtolicarum Deciſionum, Collect.* 538. 16

III. Quoniam priuilegia, & gratiæ viuæ vocis Oraculo Miniſtris, Vicariis, & Procuratoribus Generalibus factæ, & eorum Ordinibus conceſſæ, quæ ſortitæ fuerunt effectum ante Gregorij XV. reuocationem præfatam, licet effectus habeat tractum ſucceſſiuum, vel aliàs reſpiciant particulares perſonas vt ſunt Præſentaturæ, vel Magiſteria in dicta reuocatoria Gregorij non comprehenduntur, nullaque reualidatione indigent, vt Sacra Congregatio Regularium 2. Aprilis, 1625. declarauit, teſtibus Caſtellino, *de Election.* 5. *n* 37. *verſic. Pro parte.* Laurentio de Peyrinis, *Priuilegiis Regularium, ad Conſtitutionem* 3. *Gregorij XV. n.*1. Quæ priuilegia Vrbanus VIII. minimè reuocat, cum approbet præfatam Gregorij Conſtitutionem, & ſuperaddat reſtrictiones ſuperiùs poſitas. 17

Ex

18 Ex quibus ſequitur, quod vbi prædicta Bulla Vrbani Oraculorum reuocatoria non eſt publicata, & intimata, vt ſuprà, poſſunt Regulares in foro conſcientiæ vti omnibus priuilegiis per Tridentinum expreſsè reuocatis, ex conceſſione Pij Quinti ad ſupplicationem Generalis Ordinis Minorum facta coram Cardinali Antonio de Monelia, quæ habetur Romæ in Conuentu Aracœlitano, quam referunt Collectores priuilegiorum, *verbo Concilium*: & Ioannes de la Cruz, *in Speculo Coning. ad finem*: ac ſic in vi illius Oraculi *proximè citati*, exiſtimarunt Henriquez *lib. 7. de Pœnitentia, tomo 1. cap. 24. ad finem, cum Gloſſa, littera R.* Rodriquez, *tomo 1. qq. Regular. quæſtione 8. art. 9.* Beia, *part. 4. caſu* 138. Vega *in Summa, tomo 1. capit. 62. caſu* 4. Sanchez, *in Summa, tom. 2. lib. 5. capite 4. num. 16.* Llamas, 1. *parte Methodi, cap.* 3. Hucuſque Pater Chaſſaing Pœnitentiarius prædictorum Summorum Pontificum Gregorij X V. & Vrbani V I I I. in Baſilica Lateranenſi, Eccleſiarum Orbis prima.

19 Marci Vidal, *dicti tituli de Iuriſdictione inquiſit. 4. num. 17.* verba, quæ ſequuntur ſunt. Reſpondetur ſecundò, quod viuæ vocis Oracula poſita in authentico libro, & confirmata à Summis Pontificibus per authenticam Bullam, & ex certa ſcientia, ac ex plenitudine poteſtatis, deſinunt eſſe per viuæ vocis Oracula conceſſa, ſed deſumunt conceſſionem per nouas Pontificum Conſtitutiones. Et ideò hîc, & nunc non videntur reuocata per dictam Conſtitutionem Vrbani Octaui, conſequens erit certum, dum probabitur antecedens. Probatur ergo. Primò, ita ſentit, & affirmat expreſsè doctiſſimus Laurentius de Peyrinis, *in Priuilegiis Minimorum, tom 3. cap. 12. Conſtitut. 18. aliàs* 28. *Vrbani V I I I. in Scholiis, num.* 1. Sed cùm authoritas tantum vnius Doctoris pij, & Religioſi reddat opinionem probabilem, & tutam in conſcientia, vt alibi dixi cum D. Thoma, & pluribus aliis doctoribus, ita etiam erit probabilis, & tuta in conſcientia hæc opinio doctiſſimi Laurentij, quam ſequi videntur Lezana, *in Summa quæſtionum Regularium, tomo 1. capite 3. numer.* 21. Diana, *part. 5. tractat. 14. reſolut.* 17. Ergo, &c.

20 Secundò probatur. Confirmatio priuilegiorum, in qua Summus Pontifex dicit ſe confirmare ex certa ſcientia, vel ex plenitudine poteſtatis, vel non obſtante Lege in contrarium, habet vim nouæ conceſſionis talium priuilegiorum. Ita Gloſſa, *in cap. Quia diuerſitatem, cap. Veniens de Tranſactionib. & cap. 2. de Pactis*, vt affirmant Cardinalis Tuſchus, *verbo Confirmatio ex certa ſcientia*, Portel. *de Dubiis Regularium, titul. Priuilegij confirmatio, num.* 59. Suarez, *lib. 8. de Legibus, capite 18. numer.* 12. Laymanus, *lib. 1. tract. 4. cap. 23. numer. 16. quæſt.* 4. & alij quàm plures. Ratio eſt, quia aliquod nouum Ius creat hæc confirmatio ex certa ſcientia, & vim habet reddendi actum, de inualido, validum, & illud nullum confirmandi. Sed omnia viuæ vocis Oracula conceſſa ante Pium Quintum, & ante Gregorium X I I I. fuerunt ab his Pontificibus confirmata ex certa ſcientia per Bullas authenticas. Ergo vim habent nouæ conceſſionis. Ergo non ſunt annullata, & reuocata per dictam Conſtitutionem Vrbani V I I I. Maior eſt certa. Minor ſimiliter videtur certa vt patet ex Compendio priuilegiorum Regularium. Ergo etiam prima conſequentia erit certa. Secunda verò probatur, quia cum viuæ vocis Oracula confirmata per particulares Conſtitutiones ex certa ſcientia, habeant vim nouæ conceſſionis, iam amittunt eſſe viuæ vocis Oracula, & fiunt, vt conceſſa propriè, & ſpecialiter per nouas horum Pontificum Conſtitutiones; & ideò cadere non videntur ſub iſta reuocatione.

[*...tia per Bullam confirmata.* *Confirmata ex certa ſcientia per Bullam vim habent nouæ conceſſionis.*]

Probationes alias adducit Marcus Vidal, *à numer.* 19. & efficaces quidem; illas nihilominus omitto, quia recenſitæ ſufficiunt. Illa tamen, quæ *num.* 22. dicit, referre, etſi breuiter, operæ pretium duxi. Ibi enim aſſerit, omnia priuilegia ſuæ Religionis, Clericorum ſcilicet Regularium, fuiſſe motu proprio, & ex certa ſcientia confirmata à pluribus Summis Pontificibus, præſertim à Paulo V. *die 4. Aprilis*, 1612. qui expreſsè confirmauit (ait) & ſpecialiter, omnia viuæ vocis Oracula: & etiam à Gregorio X V. die 16. Octobris, 1621. qui non ſolùm motu proprio, & ex certa ſcientia confirmaſſe teſtatur omnia ſua priuilegia; ſed etiam omnia innouaſſe, his verbis: *eaque omnia, & ſingula priuilegia innouamus, ac de nouo etiam concedimus.* Et ſimul docet, Regulares cuiuſcumque Religionis, vti, & gaudere viciſſim, priuilegiis conceſſis aliis Religionibus, ſiue ad inſtar, ſiue æquè principaliter, per participationem, & communicationem habitam ex vi, & virtute Pontificiæ Conſtitutionis, quæ tribuit idem Ius ac ſi ſpecialiter ſingulis Religionibus ſigillatim omnia hæc priuilegia conceſſa fuiſſent. Et concludit ſic. Ergo à pari, hoc idem videtur affirmandum de Oraculis viuæ vocis, quæ per confirmationem ex certa ſcientia acquirunt idem Ius, & vim priuilegiorum, quæ ſunt conceſſa per authenticam Conſtitutionem. Igitur, cum hæc non annullentur per Conſtitutionem Vrbani V I I I. neque etiam illa. Hæc omnia M. Vidal. 21

[21 *Omnia viuæ vocis Oracula Regularibus conceſſa vſque ad Gregorium X V. non reuocantur per Vrbanum V I I I.*]

[*Priuilegia omnia Clericorum Regularium confirmauit Greg. X V. ex certa ſcientia, & innouauit, & de nouo conceſſit.*]

[*Regulares gaudent priuilegiis aliis Religionibus conceſſis.*]

[*Oracula confirmata ex certa ſcientia per Bullam, idem Ius acquirunt, ac habent, quæ ſunt conceſſa per authenticam Conſtitutionem.*]

Pellizzarius, etiam *dicto tract. 8. cap. 1. numer.* 130. poſtquam recenſuit reuocationes Oraculorum per Gregorium, & Vrbanum præfatos factas, docet, quod ſub illis non comprehendantur, niſi ea viuæ vocis Oracula, quæ continent aliquam facultatem, licentiam, & gratiam: non item, quæ ſunt merè declarationes, aut explicationes factæ circa res concernentes ipſos Regulares; ſicut nec ea, quæ ante reuocationem ſuum effectum ſortita fuerant: idque eſto effectus tractum haberet ſucceſſiuum in futurum, vt notant Lezana, & Peyrinus. Sic ibi lego, cum ex mente Authoris: tum ex Peyrini, & Lezanæ ſententia. Vnde ex Typographi errore ſcriptum credo, *quæ ante reuocationem ſuum effectum ſortita non fuerant.* Addito ſcilicet illud *non*, quod inter ſortita mediat, & *fuerant*. In *numero* autem 131. *& ſeqq.* ſic vt ſequitur ait. 22

[22 *Pellizzarius, & eius doctrina circa viuæ vocis Oracula recenſetur.*]

[*Oracula, quæ ſunt merè Declarationes, & explicationes, non ſunt reuocata per Gregor. nec Vrbanum.*]

[*Oracula, quo effectum ſortita fuerant, etiamſi effectum tractum habeant ſucceſſiuum non ſunt reuocata.*]

Quin etiam Peyrinus, *tom. 3. priuilegiorum, cap.* 12. loquens de Bulla Vrbani Octaui, reuocatoria viuæ vocis Oraculorum, putat in hac reuocatione non includi viuæ vocis Oracula conceſſa Regularibus, tum ante Gregorium X I I I. 23 tum ab ipſo Gregorio: idque ex eo colligit, quod ipſe Gregorius 10. Octobr. 1575. per bullatam confirmationem, & innouationem ex certa ſcientia (quæ iuxta ſupra dicta, vim habet nouæ conceſſionis) confirmauerit Ordini Minimorum, & conſequenter etiam Ordinibus communicantibus de priuilegiis talis Ordinis, omnia priuilegia viuæ vocis Oraculo vſque ad illud tempus conceſſa à Summis Pontificibus; confirmauerit inquam,

[23 *Confirmatio ex certa ſcientia, habet vim nouæ conceſſionis.*]

tum in genere, tum in ſpecie & quidem per particulares Conſtitutiones: vt proindè præſentia ſpectari debeant tanquam priuilegia ſcripta, non autem tanquam viuæ vocis Oracula: quippe quæ ex vitalis confirmationis mutauerunt naturam: adeoque non amplius veniunt nomine viuæ vocis Oraculorum, ſed abſolutè, & ſimpliciter dici poſſunt, & debent priuilegia ſcripta. Ita Peyrinus, quàm probabiliter (maximè, quoad forum externum) viderit ipſe, & iudicent alij, non enim lubet in his immorari.

24 Addo, quod cum Paulus V. *die* 23. *Maij* 1605. priuilegia PP. Dominicanorum per quoſcumque Romanos Pontifices, per ipſum, & per Sedem Apoſtolicam ſub quacumque verborum forma, & expreſſione, in genere, & in ſpecie, & per ſolam ſignaturam, & *viuæ vocis Oraculo*, aut aliàs quomodolibet conceſſa, ac ſemel, ſeu pluries confirmata, cum omnibus, & ſingulis in eis contentis clauſulis, decretis, & declarationibus, Apoſtolica authoritate perpetuò confirmauerit, & approbauerit, illiſque perpetuæ, & inuiolabilis Apoſtolicæ firmitatis robur adiecerit (ſingulas litteras, tam plumbo, quàm ſub forma Breuis, aut alias deſuper confectas, quarum tenores, & formas, datas, effectus, Decreta, & alia in illis contenta, ac ſi de verbo ad verbum, infererentur huic ſuæ Bullæ pro ſufficienter expreſſis haberi volens) quatenus S. Concilij Tridentini Decretis, necnon Regularis Ordinis Dominicani inſtitutis non aduerſentur, ac reuocata non ſint, neque ſub aliquibus reuocationibus comprehenſa: doctrina modò tradita pariter procedit, etiam quoad viuæ vocis Oracula Regularibus conceſſa à Summis Pontificibus vſque ad *diem* 23. *Maij*, *Anno* 1605. quod eſt benè aduertendum, quandocumque proponitur indultum aliquod viuæ vocis Oraculo conceſſum, vt conſtet, an ipſum comprehendatur ſub præfata Peyrini doctrina.

25 Quin etiam Gregorius XV. *die* 16. *Octobris* 1621. in Bulla *In Apoſtolica*, Theatinorum priuilegia per quoſcumque Romanos Pontifices ipſis conceſſa principaliter, aut per communicationem aliarum Religionum ex certa ſcientia, & de plenitudine poteſtatis ſimpliciter confirmauit: ſicque reualidauit etiam priuilegia aliàs reuocata, tam illorum propria, quàm aliorum iis communicata, & conſequenter etiam ea, quæ modo ſupradicto, cum fuiſſent *viuæ vocis Oraculo*, conceſſa, facta ſunt bullata. Siquidem confirmatio hæc fuit facta ſine iis clauſulis, *Quatenus tamen ſint in vſu, & non ſint reuocata, ſeu ſub aliquibus reuocationibus comprehenſa, ac ſacris Canonibus, & Concilij Tridentini Decretis non aduerſentur*: alioquin confirmationes priuilegiorum, cum ſint quoddam priuilegium, & gratia, teſte Suarez *lib*. 8. *de Legibus*, *cap*. 19. *numero* 8. communicantur: Ita vt confirmatis priuilegiis vnius Ordinis in forma ſpecifica, confirmata cenſeantur priuilegia etiam aliorum Ordinum, qui cum eo communicant in priuilegiis: vt notat Bordonus, *tomo* 2. *reſolution*. 52. *numer*. 321. Rodriquez, Miranda, Portello, & Peregrino, monens id procedere quando confirmatio eſt vniuerſalis quoad priuilegia: ſi enim Papa confirmet ſolùm priuilegia propria vnius Ordinis, non ideò cenſetur confirmare priuilegia aliorum Ordinum; cum eius voluntas non operetur vltra intentionem, & plus confirmaret, quàm intenderet: Gregorius autem XV. confirmauit Theatinorum priuilegia, tum p
ipſorum, tum iis communicata ex aliis Ordi
vt patet ex tenore Bullæ.

Bordonus certè *reſolutione* 31. *numero* 5.
hanc doctrinam Peyrini, ex eo, quod conf
tio, ſeu innouatio *viuæ vocis Oraculorum*
per Bullam, non immutat naturam illorum,
ea non dicerentur confirmari, ſed recipere n
eſſe; verum iſta ratio non videtur concludere
tra Peyrinum: vt hinc patet, quod quamuis
firmatio, ſeu innouatio *viuæ vocis Oraculoru*
cta non viuæ vocis Oraculo, non immutet illo
naturam, vt oſtendit ratio Bordoni; id tamen
procedit in caſu, quo dicta confirmatio, ſeu
nouatio fiat per Bullam (vt in caſu noſtro:)
enim ſine dubio, immutatur natura *viuæ*
Oraculorum: cum *viuæ vocis Oraculum*, etiam
cundùm Bordonum ſit conceſſio, ſeu gratia
tenus facta ſine ſcriptura; quod vtique non v
ficatur de *viuæ vocis Oraculis* per Bullam con
matis, ſeu innouatis, etiam ſolum in genere: c
data hypotheſi, iam ſint gratiæ factæ cum ſ
ptura: quod eſt ea mutare naturam, & fieri p
uilegia ſcripta, cum prius eſſent *viuæ vocis O*
cula.

Addit Bordonus *reſolut. citata*, ſub gener
reuocatione *viuæ vocis Oraculorum*, non compr
hendi, neque indulgentias *viuæ vocis Orac*
conceſſas (cum hæ, teſte Nauarro, *conſil*. 2. *de Pa*
nit. numero 3. non veniant nomine indultorum & gratiarum, quæ iuxta Cancellariæ Regulas Papa initio ſuæ aſſumptionis, ſolent reuocari quippe quæ ſunt maxima priuilegia, ideoque egent ſpeciali expreſſione) neque gratias omnino fauorabiles, nemini præiudiciales (v.g. quod Officium B.V. recitetur ſingulis Sabbatis non impeditis:) cum finis dictæ reuocationis fuerit, ne vſus *viuæ vocis Oraculorum* cederet in detrimentum Eccleſiaſticæ diſciplinæ, vt colligitur ex illis verbis, *minus Canonica interpretatione extendi, & perperam, in Eccleſiaſtica diſciplina detrimentum executioni demandari*: & aliàs cauſa finalis reſtringat, aut ampliet Conſtitutionem ad limites ſuos. *l. Cum pater*, *§. Dulciſſimis*, *ff. de Legatis* 2. quod vtique non euenit in noſtro caſu, cum potius reuocatio illa conſeruet diſciplinam Eccleſiaſticam, neque gratias fauore Prælatorum factas contra Religioſos ſubditos idque ob rationem modò allatam

Omnia ſupradicta, doctiſſimus P. Pellizzarius: *loco allegato* dicit. Et *tractat*. 10. *cap*. 10. *num*. 76. iterum approbat præfati Laurentij de Peyrinis doctrinam. Vbi ex eodem recenſet Conſtitutionem Gregorij Papæ XIII. per quam confirma„uit Minimis omnia, & ſingula priuilegia, immu„nitates, exemptiones, libertates, prærogatiuas,„ fauores, conſeruationes, declarationes, faculta„tes, diſpenſationes, gratias, conceſſiones, indul„gentias, & indulta ſpiritualia, & temporalia,„ etiam per modum communicationis, extenſionis„ inter ſe; & cum aliis Ordinibus Mendicanti„bus, & non Mendicantibus, ... etiam per ſolam„ ſignaturam, etiam *viuæ vocis Oraculo*. Et con„cludit dicens, quod prius id fecerat Pius V. per Bullam ſeptimo loco exſcriptam à Peyrinis, quæ incipit: *Etſi Mendicantium Ordinum*. Quæ conceſſio vtique (addit Pellizzarius) per communicationem; ſuffragatur etiam Religioſis aliorum Ordinum.

Lezana

29 Lezana denique, verbo *Oracula viua vocis*, *numero* 7. ſic ait. Dubium tamen eſt, an per dictas Conſtitutiones reuocata etiam ſiot *viua vocis Oracula*, quæ etſi primitùs verbo tenus conceſſa ſunt; poſtea tamen per Bullam, vel Breue fuerunt confirmata. Ad quod Bordonus, *ſuprà num.* 4. *&* 5. affirmatiuè reſpondet. Probabilius tamen credo contrarium cum Peyrinis, *loco relato* ex verb. priuileg. Minim. *num.* 1. Quod intelligo non ſolùm quando prædicta *viua vocis Oracula* nominatim, & expreſsè referuntur in dicta Bulla, ſeu Breui, ſed etiam quando in genere, aut in communi ſub nomine *viua vocis Oraculi* innouantur, aut confirmantur ex certa ſcientia, ſeu cum clauſula: *Quorum tenores, ac ſi de verbo ad verbum, &c.* quia iam prædicta *viua vocis Oracula*, deſinunt eſſe talia, & fiunt veluti conceſſa per dictas Bullas, Breuia, ſeu Reſcripta Papæ. Vnde infert, idem Author, *viua vocis Oracula* conceſſa Religionibus Mendicantibus ante Pium. V. non reuocari per dictas Conſtitutiones, quia ipſe Pius V. in Bulla *Etſi Mendicantium*, quam retuli *tom.* 1. *p.* 2. *cap.* 1. *num.* 12. confirmat omnia priuilegia, etiam *viua vocis Oraculo* conceſſa Mendicantibus, &c. Idemque dicit de *viua vocis Oraculis* conceſſis antè Gregor. XIII. propter aliam Bullam ipſius, in quibus pro Minimorum Ordine illa confirmat. Hæc ibi. Et *num.* 8. ait, quod ſi priuilegium Bullatum vni Religioni conceſſum, alteri communicetur per *viua vocis Oraculum*, hoc non reuocetur, per dictas Conſtitutiones, quia non eſt ſimpliciter *Oraculum*, ſed Bullatum.

---

§. I.

De Altari immobili.

BREVIARIVM.

Altare fixum.

Exſacratur Altare fixum, ſi mota ſit iunctura, qua menſa ſtipiti adhæret. n. 30.

Si tota Altaris menſa conſecrata exiſtit, & illa enormiter lædatur, exſacratur. n. 31.

CONCLVSIO I.

30 ALtare fixum, ſi mota ſit iunctura, qua menſa ſtipiti adhæret, ſeu ipſa menſa moueatur, exſacratum redditur.

Iſtam concluſionem tenet Gloſſa, *in cap. Quod in dubiis*, in formatione caſus, *el* 3. *de Conſecratione Eccleſiæ*, & ibi Abbas Panormitanus, *num.* 1. dicens. Nota 1. quòd totum Altare exſacratur, ſi tabula ſuperior mota fuit. Et nota, quod loquitur indiſtinctè. Non enim refert ſe ad caſum, quando conſecratio conſiſtit ſub tabula, ſed indiſtinctè loquitur. Hæc ibi. Ipſe Abbas, *in cap.* 1. *num.* 3. *dict. tit.* cum Innocentio. Ægidius Coninck, *de Cenſuris, quæſt.* 83. *art.* 3. *dub.* 2 *num.* 239. Ideoque amittunt (inquit) ſuam conſecrationem per enormen fractionem, vel per ſolam amotionem à baſi, cui affixa ſunt, per leuem autem fractionem, eam non amittunt. Tenent etiam Ioann. Bapt. Lezana, *in Summa QQ. Regular. tom.* 2. *part.* 3. *verbo Altare*, *num.* 20. Emmanuel Sa, *verbo eodem*, *num.* 1. ibi. Secundò, ſi fuit mota iunctura, qua menſa ſtipiti lapideo adhæret. Bartholom. Gauantus, *in Manuali Epiſcoporum, verbo Altare*, *numero* 13. Aſcanius Tamborinus, *de Iure Abbatum*, *tom.* 1. *diſputat.* 23. *quæſito* 6. *num.* 4. ibi. Vel quando Altaris fixi menſa à ſtipite, vel columnis, quibus innititur, remouetur, vel ita frangitur, vt ad vſum, pro quo eſt conſecratum, non ſit amplius aptum deſeruire, quod relinquitur Ordinarij iudicio, qui rem oculis inſpectam, facilè poteſt diiudicare. Et Auguſtinus Barboſa, *de Poteſtate Epiſcopi*, *part.* 2. *allegat.* 27. *num.* 26. dicens Deinde violatur, & exſacratur hoc Altare fixum, ſi mota fuit iunctura, qua menſa ſtipiti adhæret. Allegat Ludouic. Mirandam, *in Manuali Prælatorum*, *tom.* 2. *quæſt.* 39. *articulo* 3. *concluſ.* 1.

Probatur primò concluſio noſtra *ex Canone Si mota*, *el* 19. *de Conſecratione*, *diſtinct.* 1. in quo ſic Iginius Papa decernit. Si motum fuerit Altare, denuò conſecratur Eccleſia. Id eſt Altare denuò conſecretur, vt ibi exponit Gloſſa, *verbo Eccleſia.*

Probatur ſecundò, *ex capite Ad hæc*, *el* 1. *de Conſecratione Eccleſiæ, vel Altaris*, vbi Alexander Papa Tertius, ita decreuit. Ad hæc, ſi Altare motum fuerit, aut lapis ille ſolummodo ſuppoſitus, qui ſigillum continet, confractus, aut etiam diminutus, debet denuò conſecrari.

Tertiò probatur, ex dicto *cap. Quod in dubiis*, *el* 3. *eod. tit.* in quo ſic Innocentius Papa Tertius, Altare verò, in quo tabula, cui conſecrationis benedictio pontificali miniſterio adhibetur, ſi mota vel enormiter fracta fuerit, debet non immeritò conſecrari.

Quartò probatur concluſio *ex cap. ligneis*, *el* 6. *eod. tit.* in quo idem Innocentius, ſic reſcribens decernit. Inquiſitioni tuæ taliter duximus reſpondendum, quod cum parietes in ſua integritate permanſerint, ſi tabula Altaris mota, vel enormiter læſa non fuerit: ob cauſam prædictam (recti ſcilicet conſumptionem caſualem) nec Eccleſia, vel Altare debet denuò conſecrari.

CONCLVSIO II.

SI tota tabula, ſeu menſa Altaris fixi conſecrata exiſtit, & illa fuerit enormiter læſa, conſecrationem amittit, & denuò debet conſecrari. 31

Hanc tenent Abbas Panormitanus, *in dicto cap. Quod in dubiis*, *numero* 1. dicens: quia, ex quo Altare amittit formam ſuam, licet locus conſecrationis remaneat inuiolatus, totum Altare exſacrabitur. Et per hoc quod dicitur in litera, dum dicit, idem eſſe ſi enormiter ſit fracta menſa Altaris. In quibus oſtenditur formam Altaris amitti, tam amotione ſuperioris menſæ Altaris, quàm enormi illius fractioni. Idem Abbas, *in dicto cap. Ad hæc*, *in fine*, ait. Vndè ſi patitur enormem læſionem, amitti formam ſuam, & dicitur exſecratum: ideò debet denuò conſecrari. Et *in capite Ligneis*, *numero* 1. ſic fatur Abbas. Nota 2. quod Altare non exſacratur, ſi patitur modicam fracturam; ſecus ſi enormem. Gabriel Vazquez, *tomo* 3. *in* 3. *partem D. Thom. quæſt.* 83. *artic.* 2. *diſputat* 233. *cap.* 2. *numero* 12. vbi ſic ait. Et quamvis in capite illo primo, idem dicatur de Altari confracto, & diminuto, tamen diminutio intelligi debet ſicut

fractio, vt ſit notabilis Coninck, *vbi ſuprà*, ibi. Idcóqoe amittunt ſuam conſecrationem per enormem fractionem. Tamburinus Abbas, cuins verba, pro prima reddidi concluſione. Gauantus, & Barboſa, *locis recenſitis*. & Lezana, *dicto num.*20.cum Bacconio, *in* 4. *diſtinct.* 11. *artic.* 1. Syluestro, *in Summa, verbo Altare*, *quaeſt.* 8. & Ioanne Azorio, *Inſtitutioanm Meralium*, *par.* 1. *lib.* 10. *cap.* 27. *quaeſt.* 12.

Er probatur *ex cap. Ad hoc cap. Quod in dubiis, & ex cap. Ligneis*, ad probationem primæ adductis concluſionis, quæ quidem omnia Iura, æquè ſecundam probant.

---

§. II.

De Altari mobili.

BREVIARIVM.

Altare.

In Altaris conſecratione, loco Reliquiarum, partem Hoſtia conſecrata reponi, abſurdum eſt. n. 39.

Non exſacratur Altare per, quod in eo celebret degradatus, iaterdictus, aut excommunicatns. n. 41.

Altare portatile, ad exſacrationem Eccleſia, non exſacratur. n. 42.

Exſacratar Altare portatile, qaando ita frangitur, vt ea pars, qaa remanet, apta non ſit commodè capere Hoſtiam, & Calicem. n. 32.

Exſacratur qaaado aagali, in quibus Chriſma poſitum fuerat, franguntur. n. 33.

Noa exſacratur, quando vnns tantum frangitur angulus. n. 33.

Non exſacratur quando ſeparatur à ligao cui aliqaaado ianititur, vel circundatur. n. 34.

Limita, dummodò lapis ſit per ſe ſafficiens ad capiendam Hoſtiam, & Calicem, & independenter à ligao coaſecratus ſit. n. 35.

Non exſacratur per remotionem, aut fractionem loculi vbi Reliquia poſita faeraat, qui Sepalchrum dicitur, & repoſitorium. n. 36.

De ſubſtantia conſecrationis Altaris, ſeu Ara non eſt, qaod Reliquia apponantar ia ea n. 36.

Qaenam Altaria, à Sacris damaentur Caaonibus. n. 38.

Ara.

Vide Altare mobile, ſeu portatile.

Imagines.

Haretici olim Imagiaes ex Templis auferebant. n. 39.

Indumenta ſacra.

Benedictionem non amittunt indumenta, ex eo, quod illis vtatur Schiſmaticns. n. 41.

Pollutio.

Eccleſia polluta, Altare mobile pollutum non cenſetur. n. 43.

Reliqniæ.

Anferebantur ab Hareticis olim ex Templis. n. 39.

CONCLVSIO III.

32 EXſacratur Altare mobile, ſeu portatile, aut Ara, quando ita frangitur, vt ea pars, quæ remanet, non ſit apta commodè Calicem, & Hoſtiam capere.

Iſtam tenent Abbas Panormitanus, *in gaois*, *num.* 2. Suarez, *diſp.* 81. *de Eucharist.* Vaſquez, *tom.* 3. *p. diſp.* 233. *cap.* 2. *num.* 13. *p.* 1. *lib.* 10. *cap.* 27. *q.* 12. Roderiquez, *in Sum* 249. *concluſ.* 15. Henriquez, *in Sum. lib.* 9. *c. n.* 1. Layman, *lib.* 3. *tract.* 5. *cap.* 6. *num.* 3. R *lib.* 23. *cap.* 9. *sect.* 6. *nam.* 102. Coninck, *a crament. q.* 113. *art.* 3. *dub.* 2. *n.* 239. & ali timi apud Paſqualigum *de Sacrific. q.* 696. E nuel Sa, *verbo Altare*, cum Suarez, *tom.* 3. *part. D. Th. diſpatat.* 81. *sect.* 6. Tamburinus A *de Iure Abbatum*, *tom.* 1. *diſputat.* 23. *quaeſt num.* 4. cum Henriquez, *in Summa, lib.* 9 *cap* §. 1. Gauantus, *ia Manaali*, *verbo Altare*, *nu* cum Syluestro, *eodem verbo*, *num.* 1. Barboſa *Poteſtate Epiſcopi*, *part.* 2. *allegat.* 27. *num.* 2 *in cap. Ad hac*, *num.* 3. *el* 1. *de Conſecratione clesia*, *vel Altaris*. Lezana, *in Summa*, *tom.* 2. *v Altare*, *num.* 22. & Pax Iordanus, *volum* 1. *de ſacra*, *lib.* 3. *tit.* 12. *nam.* 54.

Er ratio concloſionis eſt. Quia per huiuſm fractionem, inutile redditur Altare, ad quod fu conſecratum. Et ſic ſuam formam amiſit. Ai men Paſqualigus *loco citato*, poſſe contingere q Ara fuerit tantæ magnitudinis, quod in quat partes fracta, quælibet illarum capiat Hoſtiam, pedem Calicis, & tunc negari non poteſt (ait) q exſacrata remaneat: quia ex enormi fractura amit Ara conſecrationem, *cap. Qaod in dubiis, de Co ſecratione Eccleſia*, ſicut Eccleſia deſtructa, quo maiorem partem, amittit conſecrationem, eſto par quæ remanet adhuc ſit apta vbi in ea celebretur, & oos diximus.

Quòd ſi petas, qoando fractuta cenſeatur enormis? Reſpondet Paſqualigus, *numero* 4. quod ex proportione ad læſionem enormem iudicari debeat. Tunc antem læſio enormis (loquir) dicitur quando eſt ſupra ſextam partem. *L. Vndè ſi Niaerua, ff. Pro ſocio*, & notat Bar. *in L. Societatem*, §. *Arbitrorum, eod. tit.* vel ſaltem (addit) ſi ſit vltra dimidiam partem. *L.* 2. *Cod. de Reſcindenda venditione* vbi Bald. *init. & in L.* 2. §. *Sed & ſi quis, Cod. Communia, de legatis.*

CONCLVSIO IV.

EXſacratur etiam Altare mobile, quando anguli ipſius, in quibus Chriſma fuerat poſitum franguntur. 33

Ita docent Abbas Tamburinus, *dicto numero* 4. ibi. Vel quando cornua, quæ iniunguntur, fuerunt fracta. Lezana, *numero* 22. cum Portellio *in Dubiis Regularium*, *verbo Altare*, *numero* 4. Auguſtinus Barboſa, *dicta allegat.* 27. *numero* 25. ibi: aut quando omoia cornua, quæ iniunguntur ſunt fracta.

Vndè quando vnum tantum frangitur cornu, Altare mobile, & portatile conſecrationem non amittit. Quia ſic confractum, oon eſt enormiter læſum, vt patet. Ergo non amittit conſecrationem. Patet. conſequentia à ſimili de Altari fixo. Si enim hoc per leuem fractionem non amittit conſecrationem, quare illam portatile amittet; dummodò commodè capere valeat poſt fractionem Calicis pedem, & Patenam cum Hoſtia ſuperpoſita, ſine labendi periculo?

Ratio autem concluſionis, in promptu eſt. Quia confracta Ara, quoad duo ſaltem cornua iuncta, formam ſuam amitit, eſto ita ſit capax, vt bene

Calicem,

Calicem, & Patenam modo præfato capere valeat, & enormiter manet læſa. Ergo conſecrationem per huiuſmodi amittit fractionem, exſactata manet.

CONCLVSIO V.

4 PEr ſeparationem à lignis, quibus aliquando innititur Ara, vel quibus circundatur, illa non exſacratur.

Haec tenet Abbas antiquus & Panormitanus approbat (licet cum limitatione, *num.* 35. recenſenda) *in cap. Ligneis, num.* 2. *de Conſecratione Eccleſiæ, & Altaris*, Lezana, *in Summa QQ. Regular. tom.* 2. *part.* 3. *verbo Altare, num.* 22. cum Suarez, *tom.* 3. *in* 3. *part. D. Tho. diſputat.* 81. *ſect.* 5. Cardinali de Lugo, *de Sacramento Euchariſtiæ, diſputat.* 20. *ſectio.* 2. *num.* 72. *&* 75. Auguſtinus Barboſa, *alleg.* 27. *num.* 25. cum Vgolino, *de Poteſtate Epiſcopi*, *cap.* 30. *num.* 4. & Fuſco, *de Viſitatione, cap.* 21. *num.* 6. *& cap.* 22. *num.* 2. & Pax Iordanus, *volum.* 1. *lib.* 5. *tit.* 12. *num.* 54.

Hanc igitur Concluſionem Panormitanus Abbas tenet *loco citato* Vbi ſic difficultatem proponit, & reſoluit. Et per iſtum textum (ait) infert Abbas ad quæſtionem quotidianam, nunquid Altare viaticum ſit exſactatum, ſi lapis remoueatur à ligno? Nam ſæpè Altare viaticum fit ex lapide paruo inſerto in ligno, & concludit, quod non Et credo, quod vult arguere à ſimili. Nam ſicut corruente tecto Eccleſiæ manentibus parietibus, non fit reconſecratio, ita ſublata illa tabula, ſeu ligno, cui inhærebat lapis, non debet fieri reconſecratio. Ioannes Andreas hoc fatetur, ſi ſepulchrum ſit in ipſo lapide; ſecùs autem ſi in ligno eſſet Sepulchrum, ſiue foramen, & ibi eſſet conſecratio, & lapis eſſet loco ſigilli: & hoc eſt indubitatum: nam tunc non violatur conſecratio.

35 Sed ego dubito etiam in priori caſu, ponendo quod Altare recipiat formam ſuam ex ligno, & lapide: puta quia lapis eſt ita paruus, quod per ſe non ſufficeret ad formam Altaris viatici. Nam licet conſecratio ſit in ipſo lapide; tamen ſublato ligno, verum eſt dicere, quod ipſum Altare patitur enormem fracturam, & ſic perdit formam ſuam. Ad hoc adduco iſtum textum in ſecunda parte. Nam hoc caſu, quando lignum, vel tabula eſt de forma Altaris, conſecratio fuit facta in toto Altari, licet forſan ſit in certa parte fractum; & hoc credo verius. Hactenus doctiſſimus Nicolaus Tudeſchus, cui lubens ſubſcribo, & in hoc ſenſu noſtram ſtatuo concluſionem, quod non exſacretur Ara per ſeparationem à ligno, ſi lapis per ſe ſolum ſit ſufficiens ad formam Altaris (vt capiat ſcilicet Calicem, & patenam modo iam dicto,) & indè pendenter à ligno ſit conſecratus.

CONCLVSIO VI.

6 NOn exſacratur Altare per remotionem, aut fractionem Sepulchri, Repoſitorij, ſeu loculi vbi collocatæ fuerant Reliquiæ.

Ita grauiſſimi, & doctiſſimi tenent Teologi, quorum aliqui pro contraria recenſentur ſententia, ſed immeritò quidem, cum noſtram potius tueantur. Illam igitur tenent Gabriel Vazquez, *tom.* 3. *in* 3. *part. D. Th. diſputatio.* 2. 33. *cap.* 2. *num.* 16. *&* 18. cum Soto, *in* 4. *diſtinct.* 13. *quæſt.* 2. *artic.* 3. §. *Rurſus etiam.* Ægidius Conink, *de Sacramentis, quæſt.* 83. *artic.* 3. *dub.* 2. *de Ritu venerabilis Sacramenti*, *num.* 240. 241, *&* 242. Emmanuel Sa, *in Summa*, *verbo Altare*, *verſic. Violione.* Aſcanius Tamburinus, *de Iure Abbatum, tom.* 1. *diſputat* 23. *quæſito* 6. *num.* 3. *verſic. Altera opinio*, quatenus aſſerit, validam eſſe conſecrationem Altarium ſine Reliquiis factam, nec eſſe de ſubſtantia conſecrationis Altaris, huius Reliquiarum appoſitionem. Et licet *num.* 4. *ſiquenti* dicat vtrumque Altare fixum, & viaticum conſecrationem amittere, quando ſignum Sepulchri in quo conditæ ſunt Reliquiæ frangeretur, remoueretur, vel minueretur: hoc non in propria opinione, ſed in ſententia Azoris, *part.* 1. *lib.* 10. *cap.* 27. *quæſt.* 12. & aliorum dicit,

Et hanc eſſe Aſcanij mentem, pro comperto mihi eſt; cum, ex modo loquendi: cum poſt illud: *vel minueretur*: immediatè addat: *vt ait Azor, &c.* Quaſi diceret: *iuxta mentem Azoris &c.* Tum etiam, quia non eſt veroſimile Doctorem tantùm ſentire, indigere reconſecratione Altare per fractionem, remotionem, vel diminutionem illius, quod non eſt de ſubſtantia conſecrationis ipſius. Nec credi poteſt mutauiſſe ſententiam, cum vndecim tantum lineæ ab eo repetiantur ſcriptæ, inter lineam, in qua veriorem pronuntiauit ſententiam. & opinionem eorum, qui docent non eſſe de ſubſtantia conſecrationis Altarium, Reliquiarum appoſitionem, & lineam, in qua id, quod de Signo Sepulchri Reliquiarum ſcripſit. Pro nobis allego pariter Emmanuelem Sa, eo quod etiam dicat, quod Reliquiæ Sanctorum, non ſpectant ad conſecrationis eſſentiam.

Tenent etiam concluſionem noſtram Ioann. Bapt. Lezana, *tom* 2. *part.* 3. *verbo Altare, num.* 6. *&* 20. cum Baceonio, cum Suarez, *tom* 3. *in* 3. *part. D. Th. diſputat* 81. *ſect.* 5. & Paulo Laymano, *lib.* 5. *de Sacrificio Miſſæ*, *tract.* 5. *cap.* 6. *numero* 8. Leander à ſanctiſſimo Sacramento, *part.* 2. *tract.* 8. *diſputat.* 7. *quæſt.* 6. cum Thoma Hurtado, *tom.* 1. *Moralium Reſolutionum*, *tract.* 2. *diſputat.* 4 *difficult.* 8. Petro Ledeſma, *de Euchariſtia*, *cap.* 20. Iacobo Granado, *tract.* 14. *diſputat.* 12. *num.* 2. Zerola, *in Praxi Epiſcoporum*, *part.* 1. *verbo Altare*, *pag.* 63. & apud illum Selua, Fagundez, *in præcepta*, *præcepto* 1. *lib.* 3. *cap.* 22. *num.* 6. 7. 8. Cardinali de Lugo, *diſputat.* 20. *num.* 75. Victorello, *in notis ad Emmanuelem Sa*, *verbo Altare*, Valero, *verbo Miſſa*, *difficult.* 2. *in fine.* Dicaſtillo, *tract.* 5. *diſputat.* 4. *dub.* 8. *num.* 147. & Paſqualigo, *deciſ.* 46. *&* 47. qui id etiam tenet *de Sacrificio*, *q.* 691.

Opponunt contrariæ ſententiæ Authores nonnullos ſacros Canones, præcipuè *Can. Placuit, de Conſecratione, diſtinct.* 1. in quo iubetur Epiſcopo euertere Altaria, quæ paſſim per agros, & villas ſine Reliquiis Martyrum extruebantur. *Canonem etiam ſeptimum ſeptimæ Synodi Generalis*, in quo præcipitur deponi, qui Templum, ſine Sanctis Reliquiis conſecrarit. Opponunt etiam *cap. Adhæc*, *el* 1. *de Conſecratione Eccleſiæ*, *vel Altaris*, cuius verba ſupra reddidi, *num.* 30. ad ſecundam primæ concluſionis probationem. 37

Sed reſpondet Vaſquez, *dicto numero* 16. *verſic. Alterum eſt.* licet in aliquibus Canonibus ſtatutum fuerit, (omnia illius verba ſunt) vt nullum Altare conſecretur ſine Reliquiis Sanctorum, nihilominus conſuetudine contrarium obtentum eſſe, cum vix fieri poſſit, vt pro tot Altaribus Reliquiæ Sanctorum inueniantur.

Conink autem *dicto numero* 241. reſpondet *Canonem placuit*, tantum intelligi, de illis Altaribus, in quibus committebantur ſuperſtitiones 38

ſtitiones in aliquotum cultu, qui quales eſſent, neſ-,, ciebantur, vt ea textu colligitur ibi: Et ideò, nul-,, la memoria Mattyrum probabiliter accipiatur, ,, niſi aut vbi corpus, & Reliquiæ eettæ ſunt, aut vbi ,, origo alieuius habitationis, vel poſſeſſionis, vel paſ-,, ſionis fideliſſima otigine traditur. Nam quæ per ,, ſomnia, & per inanes quaſi reuelationes quorum-,, liber hominium vbicumque conſtituuotur Altaria, omninò reprobantur. Hæc in Canone illo, deſumpto *ex Concilio Africano, cap.* 1. Et Gloſſa *in caſus formatione* ita fatur. Quidam propter ſomnia, & inanes cauſas conſtruebant Altaria in agris, & io villis ſine Reliquiis Sanctorum: quare præcipitur hîc, vt ab Epiſcopis deſtruantur; vel ſi fortè propter ſcandalum populi ab Epiſeopis non poſſint deſtrui, populus admoneatur, vt illa loca debeat euitare. Hæc ibi. *Verbo autem Paſſim*, adnotat Cooeiliare hoc Decretum procedere, non in Eccleſiis, ſiue earum Altaribus; Sed in Altaribus, quæ paſſim per agros fiebant.

39 Ad *Canonem ſeptimum ſeptimæ Synodi*, reſpondet idem Coninex dupliciter. Primò, ex illo nihil contra noſtram probari ſententiam. Quia ex eo, quod Templum non poſſit ſine Reliquiis cooſecrari, non ſequitur neceſſariò, idem de Altaribus dicendum. Secundò, quia illud præcipitur ibi, in odium hæreticorum illius temporis, qui vt ibi dieitur, omnes ex Templis Imagines, ac Reliquias abſtulerant. Sic Ægidius, *num.* 142. ait. Nota tertiò, quoſdam apud Sylueſtrum, *ſuprà num.* 4. docere, quando Reliquiæ haberi non poſſunt, earum loco in conſecratione Altaris, debere in eo reponi partem Hoſtiæ conſeeratæ. Sed hoc omninò abſurdum eſt, & contra reuerentiam tanti Sacramenti. Hæc ille, cuius placitum ſequitur Barboſa, *de Poteſtate Epiſcopi, part.* 2. *allegat.* 27. *num.* 22. dieens. Sed nullo modo earum loco (Reliquiarum ſcilicet) cum non inueniontur, poteſt poni aliquod fragmentiolum Sanctiſſimæ Euchariſtiæ, vt aduertunt Sylueſter, *verbo Altare, num.* 4. Fagundez, *in quinque præcepta Eccleſiæ, part.* 1. *lib.* 2. *cap.* 22. *num.* 6. *&* 9. eum eodem Sylueſtro, *citato loco, num.* 3.

40 Ad *caput Ad hæc, de Conſecratione Eccleſiæ, vel Altaris*, reſpondet dictus Ægidius, *num.* 240. quod ex illo non ſequatur, quod Sigillum, ſiue Sepulchrum ſit de neceſſitate Altaris, nec quod in eo huius forma conſiſtat: quia ibi tantum dicitur, Altare amittere conſecrationem ſi tabula, ſiue menſa eius, in qua eſt Sigillum, frangatur. Non quidem quia Sigillum frangatur, cum ea fractio fieri poſſit etſi Sigillum maneat iotegrum; ſed quia menſa, quæ immediatè eonſecratur, frangitur.

CONCLVSIO VII.

41 NOn exſacratur Altare, per hoc, quod in eo celebret degradatus, interdictus, aut excommunicatus.

Hanc tenent Aſcanius Tamburinus, *de Iure Abbatum, tom.* 1. *diſputat.* 23. *quæſito* 6. *num.* 4. *verſic. Si degradatus*, eum Fuſco *de Viſitatione, cap.* 22. *num.* 5. Auguſtinus Barboſa, *de Poteſtate Epiſcopi, part.* 2. *allegat.* 27. *num.* 26. Ioaon. Bapt. Lezana, *in Summa QQ. Regularium, tom.* 2. *part.* 3. *verbo Altare, num.* 23. & Pax Iordanus *volum.* 1. *de Re ſacra, lib.* 5. *tit.* 10. *num.* 58.

Et probatur *ex cap. A Nobis, el* 2. *de Sacramentis non iterandis*, vbi id Honorius Papa Tertius expreſsè deeernit, de Altaribus, in quibus Presbyteri degradati celebrarunt, ac pariter de Iodumentis, cum quibus celebrarunt. Nos autem (inquit) tioni veſtræ breuiter reſpondemus, quod nc mos ob hoc duntaxat, ſepultros (à Schiſmat licet, & Schiſmatis tempore) huiuſmodi exl dos: aut debere Indumenta talia iterum be vel reconciliari Altaria ſupradicta. Hæc Hc Vbi Gloſſa, *verbo Altaria*, hanc reddit rat. quia propter hoc non ſunt exſacrata, ſicut nec ſia licet polluatur ſanguine, *de Conſecratione,* 1. *In Eccleſiis.*

CONCLVSIO VIII.

AD exſacrationem Eccleſiæ, Altare por ſeu Ara noo exſacratur.

Iſtam teneot Ioann. Bapt. Lezana, *verbo num.* 22. *&* 23. & Pax Iordanus *dicto tit.* 1 *mero* 55.

Probatur eonclusio. Minorem habet conn nem eum Eccleſia Altare portatile, quam habe tare fixum, ſiquidem ſine conſecrationis amiſ poteſt de vno, ad aliom transferri locum, quo ſiao fieri non poteſt, vt concloſione dictum eſt ma. Ergo ſi Eccleſia exſacrata, non exſacratur tare fixum, neque portatile, & mobile exſac tur. Conſequentia patet, quia ſi exſacraretur, ratione connexionis. Ergo ſi non exſacratur, q maiorem habet connexionem, neque quod mi rem habet exſacrabitur. *Propter quod enim vm quodque tale, & illud magis.*

Immò addit Lezana, *loco citato*, quòd pollu ſeu violata Eccleſia, non cenſeatur pollutum, violatum Altare viaticum, & mobile. Et alleg Sylueſtrum *in Summa, verbo Altare, quæſt.* 11. Azorium, *part.* 1. *Inſtitutionum Moral. lib.* 1 *cap.* 27. *quæſt.* 14. qui quidem *columna mihi* 115 ita fatur. Decimo quarto quæritur, An polluta, violata Eeeleſia, Altare quoque pro polluto, violatoque haberi debeat? Reſpondeo, quandocumque violatur Eccleſia, Altare, videlicet ſtabile, non portabile, in ea contentum, aut certè poſitum in loco, qui cum Eccleſia coniungitur, pollui, & violari, & è cootrario. Rationem autem teddit Lezana, qoam *numero præcedente* reddidi pro concluſionis probatione. Paſqualigus in eadem eſt ſententia, *de Sacrificio Miſſ. to.* 1. *q.* 698. *n.* 3. cum Abbate *in cap. Propoſuiſti, de Conſecrat. Eccleſ.* Gloſſa & cæteri Canoniſtæ, *in c. Eccleſiæ, de Conſecrat. diſt.* 1. Tabiena, *verbo Altare, n.* 9., Angelo, *n.* 4. Armilla, *n.* 12. Miranda, *in Manu. to.* 2. *q.* 39. *artic.* 7. Fuſco, *de Viſitat. lib.* 1. *c.* 22. *n.* 7. Barboſa, *de Poteſtate Epiſcopi allegat.* 27. *num.* 26. Franc. Lugo, *de Sacram. lib.* 5. *cap.* 7. *q.* 3. *num.* 3. & Iordano *tom.* 1. *lib.* 5. *tit.* 10. *num.* 55.

***

DISQVI

DISQISITIO X.

Incidens de Calicis, & Patenæ Exſacratione.

Quomodo Calix, & Patena exſacrentur.

BREVIARIVM.

Accidens.

Sine ſubſtantia, cui ſemel adhæret, ad aliam ſubſtantiam naturaliter tranſire nequit accidens. n.22.

Aqua benedicta.

Si aqua benedicta, non benedicta in maiori quantitate addatur, benedictionem illa amittit. n.24.

Calix.

Eius materia aurea, argentea, vel ſtanea. n.1.

Conſecrationem amittit, quando ita notabiliter frangitur, vt commodè Sanguinem Chriſti continere non poſſit. n.1.

Item, quando foramen etiam modiciſſimum in cupæ fundo fit, eſto illud ab artifice concinnetur. n.2.

Quando non torneatilis, à columna, vel pede ſeparatur ſuo. n.3.4.

Quando denuò auro tegitur. n.10.19.20.

Conſecrationem non amittit per aliquos ictus, dummodo notabiliter non frangatur, aut interna ſuperficies, quæ Sanguinem tangit, mutetur. n.5.6.7.

Nec illam amittit, contra aliquorum ſententiam, quando paulatim in parte interiori ſetam deperdit ſuperficiem auri. n.11.

Nec torneatilis, per ſeparationem cupæ à columna, & pede ſine fractione facta. n.27.

Calix, ſtatim ac Chriſti Sanguinem recipit conſecratur ſpeciali, altiori, & efficaciori modo, ac per Chriſma conſecraretur. n.12. & ſeqq.

Vt licitè primo Calice vtatur, debet Chriſmate inungi. Non autem poſtquam illo vſus fuit Sacerdos, ſemel ſaltem celebrando n.13.

Ideò conſecratur vt habilis reddatur ad contactum Sanguinis Chriſti. n.15.19.20.

Non conſecratur tota illius materia, ſed ſolùm ſuperficies interior remanet per inunctionem conſecrata. n.19.21.

Pars Calicis conſecrata, ad ſe non trahit partem non conſecratam præexiſtentem, aut ſuperadditam: illam non conſecrat. n.22.

Chriſma.

Si oleum in maiori quantitate Chriſmati addatur, conſecrationem amittit Chriſma. n.24.

Conſecratio.

Non tantum eſt opus humanum conſecratio; ſed efficax eſt ex Chriſti Sacerdotio. n.7.8.

Per conſecrationem habiles redduntur res, ad excitandam in nobis reuerentiam, & deuotionem. n.7.

Conſecratis rebus, præſens eſt Deus, quarto, & ſpeciali modo, ſicut inſtrumento ad excitandam reuerentiam, & deuotionem circa Diuinum cultum. n.7.

Circa conſecrationem, aut exſacrationem rerum, nihil conſuetudo operari poteſt. n.8.

Conſuetudo.

Impotens omninò eſt in ſpiritualia. n.8.

Nulla introduci poteſt contra legem Diuinam, poſitiuam, aut naturalem. n.9.

Ex eo habet vim derogandi legibus, quia earum conditores conſentientes eidem deferunt conſuetudini. n.9.

A pœna excuſat temporali non à gehennali. n.8.

Deus.

Omnibus rebus, præſens eſt, præſentia, eſſentia, & potentia: & rebus conſecratis, etiam alio quarto modo, tanquam inſtrumento ad excitandam reuerentiam, & deuotionem circa cultum diuinum. n.7.

Miſſa.

Ideo poſt Sanguinis ſumptionem præcipitur vt vinum & aqua in maiori quantitate miſceantur, quàm erant ſpecies Sacramentales, vt iſta ab illis in ſeipſas conuertantur, & nulla conſecratarum in Calice permaneat, ac per conſequens nec Sanguis Domini. n.24.25.26.

Patena.

Eius materia & Calicis aurea &c. n.1.

Amittit conſecrationem quando ita frangitur, vt commodè continere non valeat Corpus Chriſti ſub ſpecie panis. n.1.

Per aliquos ictus, non exſacratur, ſi tamen non frangatur notabiliter, aut ſuperficiem, quæ Corpus Domini tangit, mutet. n.5.6.7.

Exſacratur quando denuo auro tegitur. n.10.19.20.

Non amittit conſecrationem, quando paulatim aurum ſuperficiei deperditur. n.11.

Statim ac Patena non conſecrata, recipit Corpus Domini altiori modo conſecratur. à n.12. ad 18.

Vt licitè deſeruiat Patena prima vice, prærequiritur in ea conſecratio; poſtea alia non eget conſecratione, quàm acquiſita per contactum Corporis Domini. n.13.

Ideò conſecratur vt ad dictum contactum habilis reddatur. n.15.19.20.

Non conſecratur tota illius materia, ſed ſola ſuperficies, quæ tangit Corpus Domini. n.19.21.

Pars conſecrata Patenæ alias ſuas partes non conſecrat. n.22.

Tactus.

Corporis Chriſti aquas reddit ad Baptiſmum aptas. n.7.

Calicem, & Patenam conſecrat. à n.12. ad 18.

CONCLVSIO I.

CAlix & Patena conſecrationem amittunt, 1
quando ita notabiliter franguntur, vt inſeruire nequeant ad vſum, ad quem inſtituta exiſtunt: Calix videlicet ad commodè Sanguinem Chriſti continendum: & Patena ad Hoſtiam conſecratam, & eiuſdem Chriſti Corpus contrectandum, ita vt illud ſub panis ſpecie capere valeat.

Ita docent Aſcanius Tamburinus, *de Iure Abbatum tom. 1. diſputat. 23. quæſito 3. num. 3.* Ioannes Bapt. Lezana, *in Summa QQ. Regular. tomo 2. verbo Calix, num. 5.* cum Gabriele Vaſquez, *tom. 3. in 3. part. D. Th. diſputat. 233. cap. 4.* Auguſtinus Barboſa, *de Poteſtate Epiſcopi, part. 2. allegat. 27. num. 37. &* 38. cum D. Thoma, *3. part. quæſt. 83. artic. 3.* cum Vaſquez *loco citato num. 34.* Cardinali Belarmino, *lib. 2. Miſſa, cap. 24.* & cum Steph. Fagundez, *in quinque Eccleſiæ præcepta, parte 1 lib. 3. c. 21. n. 16.* Ibi tamen D. Thomas nihil de Calicis, aut Patenæ agit conſecratione, ſed ſolùm de

de materia ex qua fieri debeant, aurea ſcilicet, argentea, aut ſaltem ſtanea. Docent etiam Pellizzarius, *in Manuali Regularium, tomo 2. tract. 8. cap. 5. num. 117.* Diana, *part. 1. tract. 8. reſolut. 31. in fine* & Thomas Tamburinus, *Opuſculo de Sacrificio Miſſæ, lib. 1. c. 1. §. 5.* cum Cardinali de Lugo, *de Euchariſtia, diſputatio 2. ſect. 4. n. 93.* Thomæ Tamburini verba hæc ſunt.

2 Amittitur conſecratio per fractionem, vel per talem diminutionem, quæ illa inutilia reddat, ſeu inepta ad Sacrificij vſum. Quare de quodam Calice, qui demodiciſſimum foramen habebat in fundo cuppæ, quod tamen promiſerat Artifex, ita artificioſè concinnare, vt vix præteritus defectus apparere poſſet, idque ſine vlla Calicis immutatione, dixi eum conſecrationem amiſiſſe. Quia propter illud foramen, vndè Sanctiſſimæ ſpecies exudabant, aptus nequaquam remanſerat ad Sacrificium. Huc vſque Tamburinus.

CONCLVSIO II.

3 CAlix non torneatilis conſecrationem amittit per cuppæ à columna, vel pede ſeparationem.

Hanc aſſertionem tenent Ioannes Azorius, *Inſtitutionum Moralium part. 1. lib. 10. cap. 28. quæſt. 7.* ex vnanimi omnium conſenſu. Aſcanius Tamburinus, *de Iure Abbatum, tom. 1. diſputat. 23. quæſito 3. num. 6. verſic. Retinet*, cum Henriquez, *in Summa, lib. 9. cap 28. num. 2. litt. N.* Bartholomæo ab Angelo *Dialogo 5. de Miſſa*, §. 326. Franciſco Suarez, *tomo 3. in 3. part. D. To. diſputat. 81. ſect. 7. verſic. Rurſus inquiri poteſt.* Nugno, *quæſt. 83. artic. 3. dub. 4.* Ægid. Coninck, *de Sacramentis, quæſt. 83. articulo 3. dub. 2. num. 248.* Ioannes Bapt. Lezana *vbi ſuprà, num. 6. in fine:* Thomas Tamburinus, *vbi proximè, num. 2.* Barboſa, *dicta allegat. 27. num. 40. in fine*, cum Valerio Reginaldo, *in Praxi fori Pœnitentiæ, lib. 29. num. 200.* & Fagundez, *in quinque Eccleſiæ præcepta, part. 1 lib. 3. cap. 21. num. 17.*

4 Ratio concluſionis eſt, quia ſcyphus, ſeu cuppa Calicis, per ſeparationem à columna, & pede, amittit formam ſuam, & non eſt aptus ad vſum ad quem Calix factus fuerat. Et quia ſicut Altare fixum exſacratur, ſi mouetur iunctura, qua menſa ſtipiti adhæret, vti diximus *diſquiſitione 9. concluſ. 1.* ita Calix fixus ſeu non torneatilis pariter exſacrabitur per ſeparationem cuppæ à columna, & pede.

CONCLVSIO III.

5 CAlix, & Patena per aliquos ictus à fabro inflictos, conſecrationem non amittunt, dummodo notabiliter non frangantur, nec mutetur internè ſuperficies illa, qua Corpus, & Sanguis Chriſti Domini continetur.

Iſtam docent Ioann. Azorius *vbi proximè quæſt. 5.* cum Sylueſtro, Tabiena, Armilla, & Paludano Auguſtinus Barboſa, *dicta allegat. 27. num. 39.* cum eodem Armilla, *verbo Calix, num. 4.* Bartholomæo ab Angelo, *loco reddito*, §. 323. Thomas Tamburinus, *dicto Opuſculo, de Sacrificio Miſſæ, lib. 1. cap. 1. §. 5. num. 9.* & ſtando in id quod Iuris eſt, nobiſcum ſentiunt Antonius Naldus, *in Summa, verbo Calix, numero 1.* & Lezana *eodem verbo num. 7.* Addunt tamen duo iſti Anthores, quod conſuetudine receptum ſit, vt habeantur pro exſacratis, & noua indigeant conſecratione. Sed contrarium verum exiſtimo, ob e
Thomas docet Tamburinus, in ſequentia
pens.

Illa (inquit) per hanc occaſionem eſt al
ſententia corrigenda: non enim eſt verum
aliqui vniuerſaliter affirmant, per ictum
Calicem, vel Patenam amittere conſecra
Sanè ſi per ictum frangatur, vel ineptu
ſubſtantiam pro Sacrificio fiat, amittere no
bium; at ſi ineptus non fiat, cur dici poſſ
tere? amitteret etiamſi in terram ſuper lapic
lix ſine vlla prorſus mutatione concideret
nemo dixit. Immò licet aliquantulùm tunc
queretur, ita vt mallei vi, cum dexteritate
nari poſſit, non amitteret: quia ſemper r
idem conſecratus Calix. Hæc omnia rec
Author, cui lubens ſubſcribo. Vndè non
qua de cauſa conſuetudo introducere valeat
ve facultate, vt Calix conſecratus, qui forma
amiſit, conſecrationem amittat.

Conſecrationes ſiquidem Eccleſiaſticæ nc
humana tantum opera (periodum exhibeo c
nalis Caietani, *in 3. partem. D. Thomæ, quæ*
artic. 3.) ſed ſunt efficaces ex Chriſti Sacerd
quo ſicut per ſeipſum efficaciam habent Sacra
tales operationes, quia ab ipſo ſunt immediat
ſtituta Sacramenta, ita participatum in miniſtri
efficaciam præbet conſecrationibus, quæ ab
fiunt, ita quòd ex Chriſti Sacerdotio diffuſo,
ticipato in nobis, res conſecratæ habiles redd
ad excitandam in nobis reuerentiam, & deuc
nem, ſicut aquæ ex tactu carnis Chriſti red
ſunt habiles ad baptiſmum: & huiuſmodi ha
tas, vocatur ſpiritualis virtus inchoatiuè. Et
apparet, quod Deus, qui ante conſecrationem
Eccleſiæ præſens, ſicut aliis rebus per præſenti
eſſentiam, & potentiam, fit poſtea præſens Al
Eccleſiæ, & aliis huiuſmodi ſpeciali modo, ſi
nouo inſtrumento ad excitandam reuerentiam,
deuotionem circa Diuinum cultum. Perducitur
tem ad complementum huiuſmodi virtus cum d
uina huiuſmodi aſſiſtentia actualiter vtitur re con
crata ad excitandam deuotionem, reuerentiam
& aliquem alium effectum, ad quem res conſe
crata eſt faciendum.

Hucuſque doctiſſimus Caietanus, ex cuius doctrina ſatis apparet, conſuetudinem nihil operari poſſe circa conſecrationem, aut exſecrationem Calicum, Patenarum, aut aliarum rerum. Si enim conſecrationes Eccleſiaſticæ non ſunt tantum opera humana, ſed habent efficaciam ex Chriſti Sacerdotio, ex Chriſti inſtitutione, quid conſuetudo hominum valebit ad efficiendum vt res antea conſecrata, habeatur pro exſacrata, & noua indigeat conſecratione? Nihil omnino. Quia conſuetudo in ſpiritualia impotens omnino eſt. Vndè licet à pœna excuſet temporali, ſed non à gehennali, vti ait Gloſſa *in Canone Denique Sacerdotes, verbo Conſuetudine, 4. diſtinct.* quam ſequuntur Gloſſa marginalis *in cap. Cum venerabilis el 7. de Conſuetudine*, & vtrobique, & *in tract. de Axiomatibus Iuris, verbo Conſuetudo*, Auguſtinus Barboſa, cum pluribus, quos pro more ſuo recenſet, & Abbas Panormitanus *indict. cap. 7. n. 5.*

Et quod nihil operari valeat conſuetudo, in his, quæ Iuris diuini ſunt, ſiue naturalis, ſiue poſitiui, declarat præfatus Barboſa, *in Rubrica dicti tituli de Conſuetudine, n. 8. & 9.* vbi in ſequentia prorumpit. Alia (inquit) eſt conſuetudo contra ius diuinum, alia contra ius humanum introducitur. Meminit

nit huius diuiſionis textus *in c. finali de Conſuetudine.* Inter vtrumque, illa conſideratur differentia, quod prior; nequaquàm valere, nec introduci poteſt, ſiue Ius diuinum poſitiuum ſit, ſiue naturale conſideretur. Conſtat namque tale Ius immutabile eſſe, ſicut immutabilis eſt Author illius, textus *in cap.* 1. ibi. Incommutabilis, *de Summa Trinitate.*

9 Accedit, quod conſuetudo, ex eo habet vim derogandi legibus, quia ipſarum conditores, iuſtis de cauſis, conſentientes eidem conſuetudini deficiunt, quaſi conſenſu deficiente, poteſtas conſuetudinis deficiat: ac ſubindè, cum Author legis diuinæ nunquam tale Ius derogandi reſpectu ſuæ legis tribuiſſet, quin immò contrarium apparet ex illo *Lucæ* 21. *Cœlum, & terra tranſibunt, &c.* vtique videtur dicendum, nullam introduci poſſe conſuetudinem contra Ius diuinum obligans, ſiue poſitiuum, ſiue naturale.

10 Nec probatur quidem mihi, quòd Azorius, *loco citato* ait: quod ſcilicet conſuetudine receptum ſit, vt cùm denuò Calix auro tegitur, aurificis opera, iterum non conſecretur. Tum, ob modò ex Caietano dicta, & circa conſuetudinem. Tum etiam, ob ea, quæ *Diſquiſitione ſexta.* Sicut enim conſecratio Eccleſiæ in ſuperficie interiori conſiſtit, ita vt exſacretur illa, ſi parietes decruſtentur, ſi comburantur, ſi dealbentur, & conſecratio præexiſtens amittitur, & denuò debent conſecrari: ita ſimiliter à paritate rationis, dici debet de Calice, & de Patena: vt enim denuò auro tegantur artificis opera, decruſtantur, ſiue circumraduntur per totam interiorem ſuperficiem, comburuntur, & quaſi dealbantur, dum auro denuò teguntur. Ergo ſicut ibi exſacratur Eccleſia, ita & hic Calix, & Patena.

11 Si paulatim in parte interiori Calix, & Patena totum perdant aurum, quod inunctum fuerat Chriſmate, in illorum conſecratione, non ideò amittere conſecrationem, docent Azorius, *dicta parte* 1. *lib.* 10. *cap.* 28. *quæſt.* 6. cum Angelo, Armilla, Sylueſtro, & Tabiena, *in Summis ſuis, verbo Calix,* Ioannes Baptiſta Lezana, *in Summa quæſtionum Regularium, tomo* 2. *parte* 3. *verbo eodem, num.* 5. *verſic. Non tamen*, cùm Franc. Suarez. *tom.* 3. *in* 3. *part. D. Th. diſputat.* 81. *ſect.* 7. §. *Rurſus inquiri poteſt*, & Thomas Tamburinus, *Opuſculo de Sacrificio Miſſæ, lib.* 1. *cap.* 1. §. 5. *num.* 3. cum Hurtado, *de Sacrificio, diſp.* 4. *difficult.* 10.

Rationem reddunt Doctores citati, dicentes, quod licet inunctio, vel conſecratio immediatè circa ſuperficiem inauratam verſetur, totus tamen Calix, & tota Patena conſecrantur per modum vnius. Et ſic etiamſi ſuperficies illa auri deperdatur, non amittetur Calicis, & Patenæ conſecratio, cum remaneat, corpus Calicis, & Patenæ, idem enim contingit, in Calice, & Patena argenteis non inauratis: ſuperficies enim interna, quæ conſecratione inungitur, paulatim per vſum deperditur, & per attritionem, noua apparet argentea ſuperficies, & ſucceſſiuè tractu temporis alia, & alia ſuperficies apparet. Sicut igitur in his caſibus, non denuò conſecrantur Calix, & Patena, ita nec in illo amiſſionis ſuperficiei aureæ, debent denuò conſecrari.

Sed hæc ratio, meum non vrget intellectum, ad aſſentiendum iſtis Doctoribus, quamuis grauiſſimis. Quia per inunctionem ſuperficiei internæ, non magis conſecratum redditur totum corpus. Calicis, & Patenæ, quàm totum corpus parietum Eccleſiæ. Sed per decruſtationem totalem, immò & notabilem parietum Eccleſiæ, Sacro Chriſmate inunctorum, exſacratur Eccleſia tota. Ergo ſi alia non ſubſit cauſa, ad ablationem ſuperficiei, ſiue aureæ, ſiue argenteæ Calicis, & Patenæ, totum illorum corpus, exſacratum remanebit. Et idem poteſt argumentum confici ex Altari, ſeu ex Ara, quæ tota redditur exſacrata quando anguli franguntur, in quibus Chriſma fuerat appoſitum. De vtroque ſimili egimus *in Diſquiſitionibus* 6. & 9. *huius Tractatus.* Sit igitur pro vera ſententia.

CONCLVSIO IV.

Calix, & Patena, ſi ſuperficie Chriſmate inuncta, tempore deperdita, à corpore, & Sanguine 12
Chriſti Domini noſtri phyſicè tangantur; denuò acquirunt conſecrationem.

Ratio, quæ pro firmanda noſtra conclusione, mihi magis probatur eſt, quia per immediatum Corporis, & Sanguinis Ieſu Chriſti Domini, & Saluatoris Noſtri contactum, altiori, & efficaciori modo conſecrantur Calix, & Patena ſtatim, ac illa recipiunt, poſt amiſſionem ſuperficiei, per inunctionem conſecratæ, quàm per ipſam Chriſmatis inunctionem fuerant conſecrata. Ac proinde Calix v. gr. non remanet conſecratus poſt inaurationem amiſſam, quia ad inunctionem aureæ ſuperficiei totum Calicis corpus fuerit conſecratum: nec quia qualibet permanente parte ſuperficiei conſecratæ, tanquàm dignior, trahat ad ſe, quæ ſequuntur Calicis partes, tanquam minus dignas. Plura in hoc dico numero, quæ ſeorſim, & ſigillatim dilucidare, & illuſtrare operæ pretium duxi.

Primum eſt, conſecrati Calicem, & Patenam 13
per immediatum contactum Corporis, & Sanguinis Domini, ita vt nulla alia indigeant conſecratione ad futurum illorum vſum, poſt Chriſti contactum, pro Miſſæ Sacrificio. *Ad futurum illorum vſum, poſt Chriſti contactum*, conſultò dixi, quia ad præcedentem, neceſſaria illa fuit, vt licitè illis vteretur. Et procedit dictum noſtrum, tam in caſu, quo Sacerdos bona celebret fide, credendo Calicem, & Patenam inunctos fuiſſe; quàm in caſu, quo Sacerdos ſciret nondum fuiſſe conſecratos, & ſic mala fide. In vtroque namque, locum habet dictum, quod ad contactum illum conſecratus reddatur Calix, pariter & Patena, conſecrata fiat. Et licet recenſendi Doctores, in caſu loquantur bonæ fidei, idem dici debet in malæ fidei caſu: quia bona, aut mala fides nihil confert ad conſecrationem, vti benè docet Pater Franciſcus Pellizzarius, *in Manuali Regularium, tomo* 2. *tract.* 8. *cap.* 5. *num.* 101. cum Martino Azpilcueta, Doctore Nauarro, *in Manuali, cap.* 27. *num.* 256. Stepha. Fagundez, *in quinque Eccleſiæ præcepta, præcepto* 5. *lib.* 3. *cap.* 21. *num.* 15. & cum Paulo Layman, *lib.* 5. *tract.* 6. *cap.* 5. *num.* 13.

Dictum noſtrum prius protulerunt Antoninus Diana, *part.* 2. *tract.* 14. *de Celebratione Miſſarum, reſolut.* 69. & *part.* 5. *tract.* 13. *reſolut.* 6. cum Franc. Nigro, Trimarcho, Cœleſtino, & aliis. Auſonius Noctinot, *in Summa eiuſdem Dianæ, verbo Vaſa ſacra, num.* 1. illum ſequitur. Et Hermannus Buſembaum, *in Medulla Theologiæ, lib.* 6. *tract.* 3. *de Euchariſtia, cap.* 5. *num.* 4. vbi ita ait. Sub mortali requiritur Calix, & Patena conſecrata, ſi tamen in nondum conſecratis aliquis bonâ, immò addit Bordonus, & Tamburinus malâ fide celebraſſet (licet celebrando peccaſſet mortaliter) probabile eſſe, quod hoc ipſo cenſeantur

conſecrata, liceatque in iis celebrare, contra Cardinalem de Lugo, & Laymanum docet Diana, *part. 2. tractatu 14. parte 5. tract. 13. reſolut. 60. & parte 9. tract. 7. reſolut. 18.* ex aliis octo idemque de Sacris veſtibus, item de Corporali, Pixide, &c. quæ immediatè tangunt ſpecies, cenſet Tamburinus, *de Exp. ſacr. lib. 1. cap. 3. §. 1.*

Diana autem *in preallegata reſolut. 60.* ſic difficultatem proponit, & reſoluit. An ſi in Calice non conſecrato, quis celebret bona fide, remaneat conſecratus. Affirmatiuam ſententiam ego docui *in 2. parte, tractatu de celebratione Miſſarum, reſolut. 69.* Sed nouiſſimè contra me ſurgit amiciſſimus Pater Lugo, *in 3. partem, tomo 2. de Sacramento Euchariſtiæ, diſputat. 20. ſect. 4. num. 91.* Verum aduerſum illum, nominatim in mei defenſionem colluctatur Franciſcus de Nigro, *in Additionibus ad Ruyz, parte ſexta, animaduerſione 8. num* 4. vbi ſic ait.

Vtrum Calix, & Patena nondum conſecrata, ex eo tantùm conſecrata remaneant; ſi cum eis bona fide ante conſecrationem celebretur? Negat Lugo; affirmat Diana. Et licet ipſe nullum Authorem pro ſua ſententia adducat, tamen illam docet Pater Trimarchi, & probabilem putat P. de Peyrinis; quibus adhæreo. Poſſet probari primò hæc ſcientia: quia Eccleſia polluta, non eget alia reconciliatione, ſi quis in ea bona fide celebrauit. Igitur Calix non egebit conſecratione, vel benedictione, poſtquam in illo celebratum eſt. Antecedens non continet doctrinam falſam, vt contra Dianam ait Lugo, ſed continet doctrinam veram, & grauium, ac claſſicorum Theologorum, Caſtri, *lib. 2. de Lege pœnali, cap. vltimò* Emmanuelis Sa, *verbo Eccleſia, num. 19.* Auilæ *de Cenſuris, part. 5. diſputat. 7. dubitat. 3. concluſ. 1.* Henriquez, *lib. 9. de Miſſa, cap. 27. num. 6.* ac aliorum. Et patet: quia Sacrificij dignitas habet, vt ſanctificet locum ſine alia reconciliatione. Conſequentia verò probatur. Quia ſicut Eccleſia ſanctificatur per Sacrificium, ita & Calix. Et addit P. Trimarchi contra Lugum in Dianæ defenſionem, quod Doctorum parietates, currere non debent quatuor pedibus, ſed duobus tantùm modo humano.

14 Secundò probatur, quia per contactum ſanguinis Chriſti, ſanctificatur Calix. Ergo non indiget alia conſecratione, vel benedictione. Nam quærit P. Trimarchi à Lugo: cur requiritur conſecratio in Calice? Reſpondebit Lugus: quia Calix non conſecratus, eſt materia profana, & per conſecrationem non eſt amplius profana, ſed ſacra. Sic argumentatur. Sed per contactum Sanguinis Chriſti, Calix iam non eſt amplius materia profana, ſed ſacra, quod nemo negabit. Ergo & Calix non conſecratus non eget conſecratione, ſi in eo bona fide celebretur.

Hucuſque Nigro pro me, contra Lugum: vnde canendum eſt mihi illud Ouidianum.

Sæpe premente Deo, fert Deus alter opem.

Notandum eſt etiam noſtram ſententiam, præter Doctores, docere nouiſſimè etiam Cœleſtinum, *in Compendio Theologiæ Moralis, tract. 8. c. 5. quæſt. 9.* vbi ſic ait.

Vtrum Sacerdos poſſit celebrare in Patena, & Calice nondum conſecrato, ſi alius Sacerdos bona fide, cum ipſis Miſſam ante celebrauit? Reſpondeo, quod ſic. Quia per talem Miſſam bona fide celebratam benedicta remanſerunt.

Ita ille, & reuera, quia alia conſecratione dicendum eſt indigere Calicem, & Patenam, p contactum Sanguinis, & Corporis Chriſti ſanct ficata.

Hæc omnia Pater Antoninus Diana, in cui vltima iſta clauſula, incuria Typographi, me dum exiſtere credo, vel enim addere debuit adue bium *non* poſt *dicendum eſt* vel pro *quia* appo nere debuit *qua*: & in fine, hanc interrogant notam?

Præfatum primum dictum noſtrum etiam coll go ex Cardinali Caietano, *3. parte, q. 83. art. 3. ad 3* quem *ſuprà numero 7.* recenſui, & ex eo illud prob Conſecratio Calicis, & Patenæ ideò fit, vt hab litentur ad contactum Corporis, & ſanguinis Chr ſti. Sed, hæc habilitas, recipit complementum cu actualiter continet Corpus, & Sanguinem Chriſt Ergo per huiuſmodi contactum conſecrantur Cali & Patena, & altiori, ac efficaciori modo, quàm per inunctionem Chriſmatis conſecrarentur. Maio certa eſt, quia vti Aſcanius Tamburinus ait *tomo 1. de Iure Abbatum, diſputat. 23. quæſito 3. n. 4* Calix, & Patena conſecrantur præcipuè propte Corporis, & Sanguinis Chriſti contactum, & iden omnes alij dicunt Doctores. Minor etiam certiſſima eſt, quia nihil aliud excogitari poteſt, per quo habilitas illa perfici, & compleri queat, quàm pe actualem contactum, & continentiam Corporis, & Sanguinis Domini. Conſequentia vero, bene ex præmiſſis deducitur.

Et altiori, ac efficaciori modo conſecrari dixi, per actualem contactum, quàm per Chriſmatis vnctionem. Quia ideò inunctio Chriſmatis conſecrat, quia participat Chriſti Sacerdotio diffuſo, & participato in nobis, vti Caietanus *loco citato* docet, & à quo habet efficaciam. Ergo per immediatum contactum Corporis, & Sanguinis Chriſti altiori, & efficaciori modo Calix, & Patena conſecrata manebunt. Propter quod enim vnumquodque tale, & illud magis. Et hoc certè declarat ipſius Chriſti Domini nomen: *Chriſti enim* nomen (verba ſunt D. Auguſtini, *tract. 33. in Ioannem, poſt initium*, & S. Matris Eccleſiæ, in Officio Sabbati poſt Dominicam tertiam Quadrageſimæ) *à Chriſmate dictum eſt: Chriſma autem* Græcè, Latinè *vnctio nominatur.*

Et roboratur exemplo à Caietano adducto. Aquæ ex contactu carnis Chriſti, redditæ ſunt habiles ad Baptiſmum: conſecratæ ſunt: (conſecratio enim eſt rem habilem reddere ad faciendum effectum, ad quem eſt deſtinata.) Ergo à ſimili, ex contactu Corporis, & Sanguinis Chriſti Calix, & Patena habiles redduntur, conſecrantur, & altiori quidem modo, per contactum immediatum Corporis, & Sanguinis ipſius Chriſti Domini, quàm per Chriſmatis vnctionem.

Et hoc vtiquè non parùm ſuadet communis doctrina aſſerentium, quòd ſi parietes Eccleſiæ per partes paulatim reficiantur, & ſi aurum Calicis, & Patenæ non penitus decidat, & aliqua illius parte remanente, denuò inaurentur, non amittitur Eccleſiæ, Calicis, & Patenæ conſecratio: quia pars (inquiunt Authores illam ſequentes) conſecrata, tanquam magis digna, trahit ad ſe partem non conſecratam minus dignam. Ex qua certè doctrina, (quæ mihi aliàs non ſatis probatur, ob iam dicta *in Diſquiſit. 6. num. 16. 17. & 19.* & ob modo dicenda) benè deducitur, quod intendimus: conſecrari ſcilicet Calicem, & Patenam ad contactum Corporis, & Sanguinis Chriſti. Quia Chriſtus minorem virtutem non habet

ad

ad conſecrandum per ſui contactum, quàm per Chriſmatis contactum, immò incomparabiliter multò maiorem, cum totam virtutem ipſe Chriſmati, miniſterio communicet Sacerdotali: & minorem efficaciam non habent Corpus, & Sanguis Chriſti, quàm pars parietis, aut auri conſecrati præexiſtens habet, nec magis vnitur nouus paries, & nouum aurum iam præexiſtentibus, quàm Corpus, & Sanguis Domini, Calici, & Patenæ à quibus continentur. Si ergo in Authorum illorum ſententia, pars parietis, aut auri conſecrata præexiſtens, potens eſt, partes de nouo aduenientes ad ſe trahere, & conſecrare, cur id denegant Corpori, & Sanguini Chriſti?

19 *Secundum*, quòd dico eſt, totam materiam Calicis, & Patenæ non conſecrari per inunctionem Chriſmatis; ſed ſolùm ſuperficies interior per illam habilis redditur, & conſecratur propter contactum Corporis, & Sanguinis Chriſti. Vnde conſecrationem amittunt hæc vaſa, vti benè Aſcanius Tamburinus, *loco citato, num.* 3. ſi cum ſunt inaurata (verba illius reddo,) & vſu aurum conteritur, poſtea iterum deaurantur quoad illam ſuperficiem, quæ tangit Corpus, & Sanguinem Chriſti: quia qui murat, vel addit materiam, nouum opus videtur facere, *L.* 1. *§ Opus nouum, ff de Noui operis nunciatione* Tum, quia eſt alia ſuperficies, & antiqua eſſe deſiit: & Calicis, ac Patenæ conſecratio in ſuperficie conſiſtit.

20 Tum etiam, quia Calix, & Patena conſecrantur præcipuè propter Corporis, & Sanguinis Chriſti contactum; cum autem de nouo auro teguntur, contactus non poteſt fieri in parte conſecrata: quia aurum additum non eſt conſecratum. Ita tenent Sylueſter, Angelus, Armilla, Roſſella, Tabiena, *in verbo Calix*, quos refert, & ſequitur Azorius, *Inſtitutionum, Moral. part.* 1. *lib.* 10. *cap.* 28. *quæſt.* 4. *& part.* 2. *lib.* 9. *cap.* 7. *quæſt.* 3. Bartholomæus ab Angelo, *Dialogo* 5. *de Miſſis*, §. 324. Roderiquez, *in Summa, tom.* 1. *cap.* 249. *num.* 21. Suarez *tomo* 3. *diſput.* 81. *ſect.* 7. §. *Alia autem forma, verſic. Solet verò.* Reginaldus, *in Praxi fori Pœnitentiæ, lib.* 29. *num.* 199. Vgolinus, *de Poteſtate Epiſcopi, cap.* 31. *num.* 3. *verſic.* 2. D. Barboſa, *de Officio, & poteſtate Epiſcopi, part.* 2. *allegat.* 27. *num.* 38. contra Emmanuelem Sa, *in Aphoriſmis, verbo Calix*, Syluam, *de Beneficiis, part.* 1. *quæſt.* 5. *num.* 99. Ægidium de Coninck, *de Sacramentis, quæſt.* 83. *artic.* 3. *dub.* 3. *num.* 246.

Hactenus noſter Tamburinus, cui, & ab eo recenſitis Doctoribus addo Antonium Naldum, *in Summa, verbo Calix, num.* 1. Baſſæum, *in Floribus Theologiæ Moralis, tomo* 1. *verbo eodem, num.* 3. cum Gabriele Vazquez, *in* 3. *part. D. Thomæ, diſputat.* 233. *cap.* 4 *num.* 33. Filliucio, *tract.* 5. *num.* 132. Henriquez, *lib.* 9. *cap.* 28. *num.* 2. & Syluio, *in eandem,* 3. *partem, quæſt.* 83. *art.* 3. *quæſito* 6. Lezanam, *in Summa quæſtionum Regular. tom.* 2. *part.* 3. *verbo Calix, num.* 5. *verſic. Amittunt, in fine.* Fabium Incarnatum, *in Scrutinio Sacerdotali, part.* 2. *tract.* 2. *de Sacrificio Miſſæ, pag. mihi* 34. & penes Barboſam, *dicto num.* 38. Durandum, *in Rationali Diuinorum, lib.* 1. *cap.* 6. *num.* 35. & Stephanum Fagundez, *in quinque Eccleſiæ præcepta, part.* 1. *lib.* 3 *cap.* 21. *num.* 24. & penes Dianam, *part.* 2. *tract.* 15. *reſolut.* 3. addo Pirigianum, *in* 4. *ſententiarum, tom.* 1. *diſput.* 13. *quæſt.* 2. *artic. unico.* Molfeſſium, *in Summa, tom.* 1. *tract.* 3. *cap.* 12. *num.* 53. Petrum Ledeſma, *in Summa, tomo* 1. *de Sacramento Euchariſtiæ, cap.* 21. *fol.* 148. Scotziam, *de Sacrificio Miſſa, lib.* 2. *cap.* 14. *num.* 8. & communem Doctorum. Et ita certam eſſe hanc ſententiam putant Reginaldus, *tomo* 2. *dicto lib.* 29. *ſect.* 6. *num.* 199. & alij, vt contraria, quam ſequuntur præter citatos Sa, Syluam, & Ægidium Coninck, Laymanus, Cardinalis de Lugo, Diana, & Thomas Tamburinus, doceant periculoſam.

Qua communi ſententia ſuppoſita, & veritate 21
Tertij noſtri Dicti, numero ſequenti ſcribendi, concludenter demonſtratur, nihil Calicis, aut Patenæ conſecrari præter ſuperficies eorum interiores, & iſtis ſemel amiſſis, inſimul, aut denuò aliis ſuperadditis, exſacrari Calicem, & Patenam, & vtrumque ad Sacrificium ineptum remanere. Et reſpectu Eccleſiæ, idem probatum reliquimus *Diſquiſit.* 6. *num.* 3. *& ſeqq.* Ibi enim oſtendimus exſacrari Eccleſiam per ſolam parietum exuſtionem, & decruſtationem, licet non illi corruant, quia non conſiſtit in alio illius conſecratio, quàm in deliuitione, & vnctione, cum Crucibus, in ſuperficie interori muri, ſeu parietum quod vtrique ſignum manifeſtum eſt, totum Eccleſiæ ædificium, aut totum parietum corpus, non conſecrari. Sic ſimiliter in Calice, & Patena philoſophandum eſt. Aliàs ſi tota materia parietum, Calicis, & Patenæ conſecraretur, & vera eſſet in vniuerſum ſententia, etſi communis, quod pars conſecrata præexiſtens, trahat ad ſe de nouo additas, & illas conſecratas reddat, vti volunt Tamburinus Abbas, *num.* 5. Lezana, *verſic. Non tamen,* Pellizzarius *in Manuali Regularium, tomo* 2. *tract.* 8. *cap.* 5. *num.* 118. & alij quàm plurimi, etiamſi de nouo ſæpè Eccleſia dealbaretur, & incruſtaretur, & Calix, ac Patena inaurarentur, non indigerent vnqoam noua conſecratione, quia materia parietum, Calicis, & Patenæ præexiſtens conſecrata, traheret ad ſe nouam cruſtam, & inaurationem, ſeu auri ſuperficiem ſuperadditam. Si enim parui auri pars prioris deaurationis non deperdita, ratione conſecrationis, quam retinet, poteſt in iſtorum ſententia Doctorum ad ſe attrahere nouum aurum ſuperadditum, & illud conſecrare, cur non idem efficere valebit totum corpus, ſeu materia parietum, Calicis, Patenæ, ſi conſecrata illa remanet.

Tertium, quod dico eſt, partem Calicis, Patenæ, 22
aut ſuperficiei illorum conſecratam, ad ſe tanquam digniorē non trahere partem aliquam Corporis Calicis vel Patenæ præexiſtentem, nec ſuperficiei auri de nouo aduenientis, & illam non conſecrare. Hoc dictum, vti modò dixi, communi ſententiæ opponitur, ſed illud verum eſſe, conſtanter teneo, ob ea, quæ *Diſquiſit.* 6. *à num.* 15. dixi. Pars enim ſuperficiei conſecrata ſuperaddita corpori Calicis, aut Patenæ, non eſt eadem in ſubſtantia cum eodem corpore, & idem eſt de eadem ſuperficie reſpectu ſuperficiei ei ſuperuenientis in noua deauratione. Ergo accidens conſecrationis, quod in ſe habet huiuſmodi ſuperficies communicare nequit, neque corpori Calicis, aut Patenæ, cui adhæret, neque nouæ auri ſuperficiei de nouo aduenienti.

Antecedens patet, quia ſuperficies conſecrata non habet virtutem ad conuertendum in propriam ſubſtantiam ſuam, corpus Calicis, & Patenæ, nec nouam auri ſuperficiem ſuperuenientem, nec è contra. Ergo non eſt idem in ſubſtantia cum illis. Conſequentia verò probatur. Quia accidens, ſine ſubſtantia, cui ſemel adhæret, ad aliam ſubſtantiam, & ſubiectum naturaliter tranſire non poteſt. Ergo accidens conſecrationis, quod ſiue partialiter, ſiue integrè reperitur in Calicis, & Patenæ ſuperficie, communicari nequit corpori Calicis, & Patenæ, cui ad-

hæret, neque nouæ auri ſuperficiei, per nouam inaurationem ſuperuenienti.

23 Neque ſuperficies conſecrata corpori Calicis, & Patenæ, aut ſuperficiei denuò aduenienti continua eſt, ſed contigua, cum eorum extrema ſint ſimul, & nullus eorum in ſeipſo augetur per iuxta poſitionem alterius, & ſic vnius accidens, in alio eſſe non poteſt. Secus contingere diximus, ob contrariam rationem, in Aqua Benedicta, & in Oleo conſecrato, quia ſi eis addatur in minori quantitate aqua, aut oleum ſimplex, totum benedictum, aut conſecratum reddetur. Augetur enim per ſuperuenientem partem in ſeipſa Aqua-Benedicta, & idem eſt de Oleo, vel per iuxta poſitionem, vel per virtutem actiuam, quam habet pars maior, conuerſiuam ſuperuenientis in propriam ſubſtantiam. Et ſic ſuperueniens eadem benedictione, aut conſecratione gaudebit, quâ præexiſtens gaudebat.

24 Secùs autem contingit in caſu, quo maior Aquæ, aut Olei pars, Aquæ Benedictæ, aut Oleo conſecrato aduenit, ob contrariam rationem: quia adueniens de nouo, augetur per præexiſtentem, & iſta amitteret ſuam benedictionis, aut conſecrationis qualitatem. Quod dubio procul, Rituale demonſtrat Romanum, *in Rubricis de Materia Baptiſmi, & de Sacris Oleis*, dum diſponit, quod ſi Aqua, aut Oleum Sacrum in minori quantitate ſint, quàm conueniat, adiiciatur aqua, aut oleum non benedictum, in minori tamen quantitate. Et in Miſſa ad conſecrationem, miſceri aqua in minori quantitate vino, præcipitur, vt ab iſto in propriam conuertatur ſubſtantiam. Et poſt Dominici Sanguinis ſumptionem, præcipitur pro ablutione, vt in Calice apponatur vinum ſemel, & illo hauſto, vinum, & aqua pro ſecunda ablutione, & in maiori quidem quantitate, quàm ſpecies Sacramentales erant, debet ablutio adhiberi, vt illæ ab ſpeciebus non conſecratis in ſe ipſas conuertantur, & nulla conſecratarum permaneat in Calice, ac per conſequens nec Chriſti Domini Sanguis.

25 Hæc doctrina contra Æligium Baſſæum eſt, aſſerentem, *tomo 1. verbo Euchariſtia I. num. 24.* & dicentem: hinc, ſi gutta ſpecierum vini conſecratarum miſceatur cum alio vino eiuſdem ſpeciei non conſecrato, Sanguis Chriſti non deſineret eſſe ſub illa gutta: quia per illam mixtionem non corrumperetur vinum, ſed potius conſeruaretur. Hæc ille. Noſtra tamen doctrina veriſſima eſt. Illam tenet Gloſſa, *in cap. Quod in dubiis, verbo Conſecrato, el 3. de Conſecratione Eccleſia, vel Altaris*: ibi enim ſic ait. Et ita Sacrum, tanquam dignius trahit ad ſe non Sacrum.... ſecus ſi vinum apponatur Sanguini, *cap. Cum Martha, §. Quæſiuiſti, verbo Præterea.* In maiori ſcilicet quantitate, quàm eſſet ſanguis. Abbas etiam Panormitanus, *ibidem*, *num. 3.* dicens. Nota ſecundò in fine, quod compoſitum ex diuerſis aſſumit naturam ſimplicis dignioris, & hoc tene menti. Nam quotidie iſta littera allegatur, quod magis dignum trahit ad ſe minus dignum.... In *Gloſſa fin.* ibi: ſecus ſi vinum apponatur Sanguini. Nam ſi poſt tranſubſtantiationem factam per Sacerdotem in Altari apponeretur vinum in Calice, remaneret vinum, nec aſſumit naturam Sanguinis Chriſti, vt in *cap. Cum Martha.*

Clariùs D. Thomas, *3. parte, quæſt. 77. artic. 8. in corpore.* Libuit Angelicam, ad amuſſim, doctrinam reddere.

Reſpondeo dicendum, quod iſtius quæſtionis veritas manifeſta eſt ex præmiſſis, (ſcilicet *art. 1. & 3. eiuſdem quæſt. 77.*) dictum eſt enim ſuprà, quod ſpecies in hoc Sacramento remanentes, ſicut adipiſcuntur virtute conſecrationis modum eſſendi ſubſtantiæ, ita etiam conſequuntur modum agendi, & patiendi: vt ſcilicet agere, & pati poſſint, quicquid ageret, vel pateretur ſubſtantia ſi ibi præſens exiſteret. Manifeſtum eſt autem, quod ſi eſſet ibi ſubſtantia vini, liquor aliquis poſſet ei permiſceri. Huius tamen permiſtionis diuerſus eſſet effectus, & ſecundùm formam liquoris, & ſecundùm quantitatem. Si enim permiſceretur aliquis liquor in tanta quantitate, quod poſſet diffundi per totum vinum, totum fieret permiſtum: quod autem eſt commiſtum ex duobus, neutrum miſcibilium eſt; ſed vtrumque tranſit in quoddam tertium, ex his compoſitum. Vnde ſequeretur, quod vinum priùs exiſtens, non remaneret, ſed liquor permiſtus, eſſet alterius ſpeciei (puta ſi permiſceretur aqua) ſolueretur ſpecies vini, & eſſet liquor alterius ſpeciei. Si autem eſſet eiuſdem ſpeciei liquor adiunctus (puta ſi vinum permiſceretur vino, remaneret quidem eadem ſpecies, ſed non remaneret idem numero vinum: quod declarat diuerſitas accidentium: puta, ſi vnum vinum eſſet album, & aliud rubeum.

Si verò liquor adiunctus eſſet tam paruæ quantitatis, quod non poſſet perfundi per totum, non fieret totum vinum permiſtum, ſed aliqua pars eius. Quæ quidem non remaneret eadem numero, propter permiſtionem extraneæ materiæ; remaneret tamen eadem ſpecie, non ſolùm ſi paruus liquor permiſtus eſſet eiuſdem ſpeciei, ſed etiamſi eſſet alterius ſpeciei. Quia gutta aquæ multo vino permiſta, tranſit in ſpeciem vini, vt dicitur *in primo de Generatione.* Manifeſtum eſt autem ex prædictis (ſcilicet *artic. 4. eiuſdem quæſtionis, & quæſt. 76. artic. 6. ad 3.*) quòd Corpus, & Sanguis Chriſti remanet in hoc Sacramento quandiu illæ ſpecies manent eædem numero. Conſecratur enim hic panis, & hoc vinum. Vnde ſi fiat tanta permiſtio liquoris cuiuſcumque, quod pertingat ad totum vinum conſecratum, & fiat permiſtum, erit aliud numero, & non remanebit ibi Sanguis Chriſti; ſi verò fiat tam parua alicuius liquoris adiunctio, quod non poſſit diffundi per totum, ſed vſque ad aliquam partem ſpecierum, deſinet eſſe Sanguis Chriſti ſub illa parte vini conſecrati, remanebit tamen ſub alia.

Hæc omnia Angelicus Doctor, qui totus pro nobis eſt: & ita apertè dictum noſtrum fulcit, vt nulla alia indigeat probatione, ſicut nec doctrina eius, explicatione aliqua. Et hac vtique de cauſa, Caietani commentario caret.

CONCLVSIO V.

Calix torneatilis per ſeparationem cupæ à columna, & pede, ſine fractione facta, conſecrationem non amittit. 27

Ita docent Ioannes Azorius, *Inſtitution. Moralium part. 1. lib. 10. cap. 28. quæſt. 7.* cum Armilla, *verbo Calix*, *num. 2.* Antonius Naldus *in Summa, verbo eodem, num. 3. pag. mihi* 101. Aſcanius Tamburinus, *de Iure Abbatum*, *tom. 1. diſput. 23. quæſito 3. num. 6. verſic. Pertinet*, & cum Henriquez, *in Summa, lib. 9. cap. 28. num. 2. litt. N.* Bartholomæo ab Angelo, *Dialogo 5. de Miſſa*, *§. 326.* Suarez, *tomo 3. in 3. partem, D. Thom. diſput. 81. ſect. 7. verſic. Rurſus inquiri poteſt.* Nugno, *quæſt. 83. art. 3. dub. 4.* Coninck, *de Sacramentis*, *quæſt. 83. artic. 3. dub. 3. num. 248.* Ioannes Baptiſta Lezana, *in Summa QQ. Regular. tom. 2. part. 3. verbo Calix*, *num. 6.* Auguſtinus Barboſa, *de Poteſtate Epiſcopi*, *part. 2. allegat. 27.*

*gat.*17. *num.*40. cum Valerio Reginaldo, *in Praxi fori Pœnitentia, lib.*29. *num.*200. & Fagundez, *in quinque Eccleſia pracepta part.*1. *lib.*3. *cap.*21. *numero* 17. Thomas Tamburinus, *in Opuſculo de Sacrificio Miſſa, lib.*1. *cap.*1. §.5. & Franciſcus Pellizzarius, *in Manuali Regularium, tomo* 2. *part.*1. *tract.*8. *cap.*5. *num.*118. *in fine*, cum Paulo Laymano, *lib.*5. *tract.*5. *c.*6. *n.*5.

Probatur concluſio. Quia licet cupa Calicis, abaſſi, & pede ſeparetur, apta non ſit ad Sacrificium, tamen apta eſt cum illa, & columna, & pes coniunguntur. Et ex aliaj parte eſt idem moraliter Calix, ac erat ante partium ſeparationem. Vnde conſecratus erit, ſicut fuit ante ſeparationem huiuſmodi. Quod idem Calix ſit, horologij benè explicatur exemplo. Si enim horologij partes diſſoluantur, & iterum vniantur, eædem ſunt, ac antea erant; ſecus autem ſi frangantur, & iterum miniſterio compingantur Artificis. Aliis etiam ſub exemplis id Azorius explicat. Ita enim proponit difficultatem, reſoluit, & probat. Videlicet.

Sed dubiæ quæſtionis eſt, An amittat conſecrationem Calix, quando ita eſt à principio elaboratus, vt ſcyphus à pede amoueri, & adaptari iterum, & coniungi pro arbitrio noſtro facilè queat? Reſpondeo cum Armilla, *verbo Calix*, *num.*2. huiuſmodi Calicem adhuc conſecrationem retinere: quia Calix à principio ita factus, vt faciliùs, & commodiùs ſeparatim ex loco, in locum transferri queat. Sic enim pletumque fiunt veſtes, aut menſæ funiculis, fibuliſve colligatæ, & adſtrictæ, quæ ſi deinde ſacrarentur, non ideò conſecrationis fierent expertes, ſi annullis illis, funiculis, fibuliſve ſolutis, in partes ſeponerentur. Talis enim partium diuiſio, menſam, aut veſtem non ſcindit, ſed vinculis, quibus eſt alligata, ſoluti. Idem planè eſt de Calice iudicandum: aliquando enim cum ſeparatur ſcyphus à pede, Calix ille verè dicitur ſcindi, & proinde conſecratione priuari: aliquando vero ſeparatur, quia nexu, & vinculo ſoluitur, quo cum pede cohæret, & tunc non ſcinditur verè: & idcirco ſeruat conſecrationem. Hactenus P. Azorius.

DISQVISITIO XI.

De reconciliatione loci ſacri, & de eius reconſecratione.

BREVIARIVM.

Abbas.

Poteſtatem Ordinis, & dignitatis Epiſcopalis particeps. n.2.

Baſilica.

Eodem gaudet priuilegio, quo Eccleſia. n.2.

Benedicere.

Pralati Regulares benedicere poſſunt ſuas Eccleſias, Cœmeteria, Capitula, Oratoria, ac Paramenta, Ornamenta, & omnia alia ad cultum diuinum neceſſaria, pro ſuorum vſu; in quibus tamen Chriſma non interuenit. n.5.

Conſecratio.

De Iure tantum humano reſeruata eſt Ordini Epiſcopali Conſecratio, & reconſecratio. n.2.

Conſecratio, in cruſta, & ſuperficie imprimitur. n.6.

Excommunicatus.

Si non ſit toleratus, & in loco ſacro tumuletur, vt iſte reconciliari poſſit, debet ille exhumari. n.17.

Si tamen ante mortem ſigna dedit pœnitentia, extumulari non debet. n.19.20. & 21.

Debet tamen in hoc caſu poſt mortem ab Excommunicatione abſolui. n.20.

Exſacratio.

An idem ſint Exſacratio, & violatio, ac Conſecrationis amiſſio. n.1.

Exſacratio, per ſolam nouam aufertur conſecrationem. n.1.

Per dealbationem exſacratur Eccleſia. n.12.13.14. & 25.

Forma.

Mutata forma, interimitur ſubſtantia rei. n.14.

Interdictus.

Si pœnitentia ſigna dederit, poterit in loco ſacro ſepeliri. n.21.

Iudicium.

Dei iudicium, veritati, qua nec falli poteſt, nec fallere, ſemper innititur. n.20.

Eccleſia iudicium, nonnunquam ſequitur opinionem, quam & fallere, & falli ſapè contingit. n.20.

Papa.

Omnia, qua de Iure humano ſunt ſtatuta, alterare benè poteſt. n.2.

Pollutio loci ſacri.

Per reconciliationem tollitur pollutio Altaris, & loci ſacri. n.1.

Polluitur locus ſacer per homicidium, effuſionem ſanguinis, & per ſepulturam hominis excommunicati non tolerati. n.6.

Reconciliare. Reconciliatio.

Simplex Sacerdos, poteſt de Epiſcopi licentia, locum ſacrum reconciliare cum aqua a ſeipſo benedicta. n.2.

Pralati Regulares, reconciliare poſſunt Baſilicas, Eccleſias, & alia ſua loca ſacra polluta. n.3.4.5. & 6.

Poſſunt, ad id, aquam benedicere dicti Pralati. n.5.6.23.24.

Reconciliatio vt fiat, prius extrahi debent, & procul iactari corpora, per quorum humationem locus ſacer fuit pollutus. n.7.8.9.10.

Dummodo tamen ab aliis corporibus non profanis, diſcerni poſſint. n.9.17. & 18.

Excommunicati etiam non tolerati corpus extrahi non debet, ſi ante mortem ſigna dedit pœnitentia, ſed debet abſolui. n.19.

Parietes etiam radi debent ante reconciliationem: n.9.10. *& quomodo.* n.11.12.13.

Radi non debent ſi Eccleſia ſit conſecrata. n.13.24.15.

Reconſecratio.

Iure communi attento, ſolus Epiſcopus Diœceſis, poteſt reconſecrare Eccleſiam, & Epiſcopus alienus, de proprij licentia, cum aqua à Diœceſano benedicta cum vino, ſale, & cinere. n.2.

Abbas, immò & ſimplex Sacerdos, reconſecrare poteſt Eccleſiam, ſi habeat priuilegium, à Papa conceſſum. n.4.

Reconſecrari debet Eccleſia, ſi eius parietes in toto, aut in maiori eorum parte exuſti ſint, aut ſimul, vel ſucceſſiuè corruerint. n.16.

Sepul

Sepultura.

Nihil obeſt iuſtis, quod in nulla, vel in vili tumulentur ſepultura: nec prodeſt impiis, quod in celebri ſepeliantur, aut ſpecioſo humentur ſepulchro. *n.18.*

1 PRo intelligentia præſentis materiæ, & tituli, operæ pretium duxi aduertere differentiam, quæ verſatur inter reconciliationem, & reconſecrationem loci ſacri, per quarum quamlibet aufertur prohibitio celebrandi diuina, & ſepeliendi Fidelium cadauera in loco ſacro, cauſata quidem per actiones inducentes exſacrationem, aut pollutionem illius. Differentia quoad earum effectus, in hoc ſita eſt, quod impedimentum, ſeu prohibitio reſultans in exſacratione, violatione, aut in conſecrationis amiſſione (omnia enim iſta nomina, in ſententia Pacis Iordani, ***volum.1. de Re ſacra, lib.5. tit.11. num.1.*** Idem important,) aufertur per nouam conſecrationem, & locum non habet niſi reſpectu Altaris, aut loci antea conſecrati. Impedimentum autem pollutionis, quod reſultat in loco ſacro benedicto, & etiam in conſecrato per actiones *in Diſquiſitionibus præcedentibus* recenſitas, per reconciliationem tollitur. Quod docuit Nicolaus Tudeſchus, Abbas Panormitanus, *in cap. Propoſuiſti, el 4. de Conſecratione Eccleſiæ, vel Altaris.* Sic enim dicit *num.4.* Vltimò nota, quod Eccleſia quandoque polluitur, & non indiget reconſecratione, ſed reconciliatione; quandoque exſacratur, & indiget reconſecratione, nec ſufficit reconciliatio.

2 Secundò differunt, quoad cauſam efficientem earum. Reconſecratio enim, Iure communi attento, *in cap. Tua, el 2. de Conſecratione Eccleſiæ*, fieri non poteſt, niſi ab Epiſcopo, & ita docent Abbas *in dictum cap. Tua, num.2. & in cap. Aqua, num.12. el 9. eiuſdem tituli.* Pax Iordanus, *dicto lib.5. tit.10. num.5.* & Ioannes Baptiſta Lezana, *in Summa QQ. Regular. tomo 2. part 3. verbo Eccleſia, num.14.* cum Bacconio, *in 4. diſtinct.11. artic.3.* Soto, *in 4. diſtinct.13. quæſt 2. artic.3.* & Ludouico de Miranda, *in Manuali Prælatorum, tomo 2. quæſt.39. artic. 8. concluſ.2* Benè tamen fieri valet à ſimplici Sacerdote, habente ad id priuilegium Apoſtolicum, qualem poſſe Papam, pro Eccleſiis, Abbatibus noſtris concedere, nefas ſit dubitare, cum poteſtatem Ordinis, & dignitatis Epiſcopalis participent, vti docet Aſcanius Tamburinus, *de Iure Abbatum, tomo 1. diſput.1. quæſito 8. num.7.* & cum pro Altarium conſecratione, illam eis dederit, vti vidimus *Diſquiſitione 9.*

Et ratio eſt, quia licet conſecratio, & reconſecratio Eccleſiarum, reſeruata ſit Ordini Epiſcopali, huiuſmodi reſeruatio, Iure humano Eccleſiaſtico tantùm, introducta eſt, ſicut etiam conſecratio Altarium, quæ eidem exiſtit Ordini reſeruata: ea autem omnia, quæ Iure Eccleſiaſtico humano ſtatuta ſunt, benè poteſt Summus Pontifex alterare, tanquam poſitus ſuprà ipſum Ius humanum, vti benè Abbas *in dictum caput Aqua, num.8.* Azorius, *parte 2. lib.9. cap.5. quæſt. 5.* Aſcan. Tamburinus, *de Iure Abbatum tom.1. diſput.23. quæſt.10. num.2.* Caſtrus Palaus, *part.4. tract.22. diſput. vnica, puncto 8. num.13.* Ioann. Bapt. Lezana, *vbi proximè, num.15.* Emmanuel Roderiquez, *tomo 1. QQ. Regular. quæſt 19. artic.6.* cum Syluestro, *verbo Eccleſia conſecratio, §.2.* & Armilla *eodem verbo, §.9.* Pax Iordanus *lib. citato, tit.12. num.162.* Barboſa, *de Poteſtate Epiſcopi, part.2. allegat.28. num.56.* cum Vgolino, *eodem tractatu, cap.29. §.8. num.2.* Mario Alterio, *de Cenſuris, tom.2. diſput.3. de Interdicto, cap.4.* Qui omnes, in terminis de Eccleſiæ [re]conciliatione id docent, aſſerentes, quod licet [ve]rum ſit, quod reconciliatio Eccleſiæ conſecrat[æ] fieri ab alio nequeat, quàm ab Epiſcopo Diœce[sa]no, vel ab alio Epiſcopo, de illius licentia, & cu[m] aqua à Diœceſano ipſo benedicta, & ſacrata c[um] ſale, vino, & cinere, poſſe tamen fieri a ſimplici S[a]cerdote, de Summi Pontificis mandato, aut ven[ia] conſtanter tenent, ſicut & poſſe reconciliari Baſi[li]cam, ſeu Eccleſiam non conſecratam, de ſola Epi[ſ]copi loci licentia, cum aqua benedicta à quolib[et] Sacerdote pro communi Eccleſiarum, & Fideliu[m] vſu: quia licet ille locus non conſecratus (ait Al[b]bas, *cap. ſi Eccleſia, num.6. in fine, el final de Co[n]ſecratione Eccleſiæ*) gaudeat eodem priuilegio cu[m] conſecrato, non tamen ſequitur, quod in reconc[i]liationis actu, debeat ſeruari eadem forma. Na[m] cum magis delinquatur in loco conſecrato, exped[it] vt maior fiat demonſtratio in actu reconciliationis.

Quod poſſint Prælati Regulares ſuas Eccleſias & loca ſacra, non ſolùm benedicta, ſed conſecrat[a] reconciliare poſt pollutionem, docent Emmanue[l] Roderiquez *dicto artic. 6.* Aſcanius Tamburinus *loco proximè citato, num.3.* Pax Iordanus, *eodem tit.12. num.164.* Laurentius de Peyrinis, *de Priuilegiis Regularium, ad Conſtitutionem 1. Iulij Secundi, §.22. ad Conſtitutionem 18. Leonis Decimi, §.3. & in ſecunda parte ſui Ritualis, notabil.4.7.8. & 9.* Caſtrus Palaus, *dicto num.13. §. Cæterum,* & Lezana, *dicto num.15.* cum Paulo Laymano, *lib.5. tract.5. cap.5. num.12.* & Antonio Nouario, *in Summa Bullarij, tit. de Pollutione Eccleſiarum, num.7.* Zachar. Paſqualigus, *de Sacrificio Miſſæ tom.1. quæſt. 610.* ex Roderiquez, *in Summ. part.1. cap.28. concluſ.2. & tom.1. QQ. Regular. quæſt.19. artic.3. & 6.* Sayro, *de Cenſur. lib.5. cap.16. num.31.* Henriq. *in Summa lib.9. cap. 27. num. 6. & in Comment. litt.D.* Armilla, *verbo Conſecratio, num.12. in fine.* Anila, *de Cenſur part.5. diſput.7. dub.4. concluſ.3. in fin.* Vgolino, *de Poteſt. Epiſcop. p.2. cap.29. §.8. num.2.* Barboſa, *eod. tract. allegat.28. num.64.* Portel. *in Dub. Regular. verbo Eccleſia reconciliatio, num.1.* & aliis ex pluribus, quos nominat.

Iulius enim Papa Secundus in Bulla, *Cum ad ſacrum Ordinem, 5. Kalendas Auguſti, de Anno 1506.* quam exſcribit P. Peyrinus, inter alia, quæ Ordini ſancti Franciſci de Paula conceſſit, hoc *in eius, §.22.* Lego. Ac quod ipſius Ordinis Minimorum Generalis, & Vigiles, ac Prouinciales, eorúmque vicegerentes, omnes, & ſingulas eiuſdem Ordinis Minimorum Eccleſias, Cœmeteria, Capitula, & Oratoria, tam in dicta Diœceſi Hiſpalenſi, quàm vbicumque receptas, ſeu recepta, & recipiendas, ſeu recipienda, *ſolemni benedictione benedicere*: ac etiam illas, ſeu illa & earum quamlibet ſanguinis, ſiue ſeminis effuſione, ſiue aliàs quomodocumque pollutas, ſeu polluta, quoties opus foret, aqua tamen priùs per aliquem Catholicum Antiſtitem (vt moris eſt) benedicta, reconciliare.

Leo etiam Decimus, in Bulla *Religionis honeſtas*, *la 18.* apud eundem Laurent. de Peyrinis, ſic Minoribus conceſſit, *die 3. Februarij 1514. §.3.* Ac veſtri Ordinis Generalibus, & Prouincialibus, Vicariis, & Cuſtodibus, ac Guardianis pro tempore exiſtentibus præfatis, vt omnia, & ſingula eiuſdem Ordinis, & obſeruantiæ Eccleſias, Cœmeteria, ac Capitula, & Oratoria vbicumque exiſtentia, receptas, & recepta, & recipiendas, ſeu recipienda, ac paramenta,

„ menta, & ornamenta, ac alia quæcumque ad Diui-
„ num cultum, & vſum veſtrum neceſſaria, in quibus
„ Chriſma non interuenit, pro veſtrò vſu tantum,
„ *ſolemni benedictione*, ac etiam per Vicarium, ſeu
„ Guardianos, ſeu alios in veſtris Capitulis Genera-
„ libus prouidè deputandos, benedicere, ac illas, ſeu
„ illa, & eorum quodlibet, ſanguinis, aut ſeminis effu-
„ ſione, ſeu alias quomodolibet pollutas, ſeu polluta,
„ quoties opus fuerit, aqua *per vos*, præſertim in locis
„ remotis, vbi Epiſcopum aquam benedicentem per
„ duas dictas diſtantem adire non poteritis, benedicta,
„ reconciliare liberè, & licitè valeatis, authoritate
„ Apoſtolica, tenore præſentium concedimus, & in-
„ dulgemus. Hactenus Leonina Conſtitutio.

De his, & de aliis noſtris Abbatibus, conceſſis priuilegiis, latiùs egimus ſuprà *Diſquiſ. 3. tract. 1. de Cœmeterio, & de eius conſtitutione.*

6 Poterunt igitur Regulares Prælati Eccleſias etiam conſecratas reconciliare, in quibus homicidia, aut vulnera fiunt, cum aqua benedicta vino, oleo, & cinere miſta ab Ordinario Epiſcopo, aut à ſeipſis benedicta, iuxta recenſita Apoſtolica diplomata: in his enim caſibus Eccleſia non exſacratur, ſed tantum polluitur, vt decernitur *in cap. Propoſuiſti*, vbi Abbas, *num. 1. el 4. de Conſecratione Eccleſia, vel Altaris.* Poterunt etiam reconciliare Cœmeteria in quibus excommunicati non tolerati tumulati extiterint, cum aſperſione dictæ aquæ ſolemniter benedictæ cum vino, oleo & cinere, iuxta *cap. Conſuluiſti*, & ibi Abbas, *num. 1. el 7. de Conſecratione.* Poterunt, & à fortiori reconciliare Eccleſias non conſecratas, ſeu Baſilicas, cum aqua benedicta à quolibet Sacerdote, pro communi vſu, ſanguinis, aut ſeminis effuſione pollutas, iuxta ſtatuta *in cap. ſi Eccleſia, el final eiuſdem tituli.*

7 Sed vt reconciliatio Eccleſiæ, Baſilicæ, & Cœmeterij polluti, per prohibitam Sepulturam, quæ præſentis noſtri inſtituti proprior eſt, ritè, & rectè fiat, à quocumque miniſtro Sæculari, aut Regulari, operæ pretium duxi aduertere, quod ante reconciliationem huiuſmodi loci ſacri, cadauer infidelis, aut excommunicati non tolerati, exhumari debet, & foras iactari, & proiici. Siue illud ſit hominis adulti, ſiue infantis infidelis, aut fidelis filij, dummodo intra matris fidelis ventrem non fuerit iſte tumulatus: tunc enim pars ventris materni, ab Eccleſia reputatur.

8 De qua vtique ex tumulatione, & proiectione huiuſmodi profanorum cadauerum facienda, communis eſt Doctorum ſententia. Gloſſa, *in cap. Eccleſiam, verbo eodem, el 26. & in Can. Eccleſiam, in caſus formatione, & verbo Sanctificare, & verbo Euulſis, el 27. de Conſecratione, diſtinct. 1. in cap. Sacris, verbo Exhumari, el 12. de Sepulturis, & in cap. Conſuluiſti, verbo Cœmeteria, el 7. de Conſecratione Eccleſia*, vbi Abbas Panormit. *num. 1.* Nauarrus, *tom. 2. Conciliorum, lib. 5. tit. de Hæreticis, conſil. 10. num. 4 verſic. Ad quartum.* Azorius, *Inſtitutionum Moralium, part. 2. lib. 9. cap. 5. quaſt. 1. verſic. Quæres.* Baſſæus, *tom. 1. verbo Sacrilegium I, num. 7.* Thomas Delbene, *de Immunitate Eccleſiaſtica, part. 1. cap. 2. dubitat. 2. ſect. 6. num. 6.* Pax Iordanus, *volum. 1. de Re ſacra, lib. 5. tit. 12. num. 124*, Leander à ſanctiſſimo Sacramento, *part. 4. tract. 2. diſput. 8. quaſt. 7. & part. 5. tract. 5. diſput. 1 §. 4. q. 38. & diſput. 3. q. 8.*

9 Quod & ſæpè diffiniuit Eccleſia. In Concilio enim Aurelianenſi, *cap. 3.* ex quo deſumptus fuit di-
„ ctus *Canon. Eccleſiam, el 26.* ſic habetur. Eccleſiam
„ in qua paganus ſepultus eſt, non licet conſecrare, ne-
„ que Miſſas in ea celebrare, ſed iactare foras, & mun-
„ dare oportet. In *Canon. 27. ſequenti*, Concilium Agri-
„ pinenſe, non ſolum id de pagano ſtatuit, ſed de fideli etiam excommunicato, & parietes radi debere decernit. Eccleſiam (inquit) in qua mortuorum cada-
„ uera fidelium, ſiue infidelium ſepeliuntur, ſanctifi-
„ care non licet: ſed ſi apta videntur ad conſecrandum,
„ inde euulſis corporibus, & raſis parietibus, vel tignis
„ eius loci reædificetur. Et *in dicto cap. Sacris*, ita Innocentius Papa Tertius, de excommunicatis decernit. Vnde ſi contingat interdùm, quod vel excommuni-
„ catorum corpora per violentiam aliquorum, vel alio
„ caſu in Cœmeterio Eccleſiaſtico tumulentur, ſi ab
„ aliorum corporibus diſcerni poterunt, exhumari de-
„ bent, & procul ab Eccleſiaſtica ſepultura iactari. „

De raſura præfata parietum loci ſacri, exhumatione paganorum, ſeu infidelium, aut excommunicatorum polluo facienda, agunt præter recenſita Iura; 10
Gloſſa *in dictum Canon. Eccleſiam, el 27. de Conſecrat. diſtinct. 1. in caſus formatione, & verbo Raſis.* Azorius, *part. 1. lib. 10. cap. 26. q. 13. verſic. Quartò.* Emmanuel Sa, *verbo Eccleſia, num. 16* Delbene, *vbi proximè, num. 7.* Lezano, *in Summa QQ. Regularium, tom. 2. part. 3. verba Eccleſia, ſeu Templum, num. 12.* Barboſa, *de Poteſt. Epiſcopi, part. 2 allegat. 28. num. 53.* cum Gregorio Sayro, *in Theſauro, lib. 5. cap. 16. num. 25.* Pax Iordanus, *dicto num 124* Aſcanius Tamburinus, *de Iure Abbatum, tom 1. diſp. 23. quæſito 11. num. 4. in caſu* ſepelitionis infidelis; negat tamen in caſu, quo excommunicatus fuerit tumulatus. Quod etiam inſinuare videtur Sa, cum aſſerat fieri debere raſuram poſt infidelis tumulationem, nihil de excommunicato dicens.

Quomodò autem raſura iſta fiat, vel in quo conſiſtat, dicit Gloſſa, *in prællegata Canone 27. verbo Et raſis*, dicens. Et raſis, id eſt dealbatis. *Et verbo Reædificetur*, ſic ait. Reædificetur, id eſt ipſa raſura debet dealbari. Delbene, *num. 9.* inquit. Modus autem radendi parietes Eccleſiæ, eſt illos dealbare. Conſonat P. Leander *part. 5. tract. 5 diſput. 3. quaſt. 8.* cum Auila, *de Cenſuris, part. 5. diſput. 7. dubitat. 4.* Mario Alterio, *de Interdicto, diſput. 3. cap. 4. colum. 3. in fine*, & cum communi Doctorum. 11

Crederem tamen, hanc doctrinam eſſe ſolum veram, quando Eccleſia non eſt conſecrata, & vt propriè, & rigoroſè loquar, quando Baſilica per profani cadaueris humationem adeſt polluta, nō vero quando ex eadem actione, Eccleſia propriè dicta, conſecrata ſcilicet, polluta remanet; niſi in hoc caſu dealbentur parietes in aliis, quàm in partibus, ſacro delinitis Chriſmate. Ducor, quia ſi iſtæ etiam dealbarentur, exſacraretur Eccleſia per nouam incruſtationem ſuperadditam, media dealbatione, prioribus cruſtis Chriſmate inunctis ablatis, vel ſaltem noua cruſta coopertis, iuxta ea, quæ dicta relinquo *in Diſquiſitione 6. num. 18.* Vnde minus arridet Pax Iordanus, *dicto num. 24.* dum ait. Non erit fortè inconueniens Eccleſiam conſecratam ob eiuſmodi cauſam dealbari ſimpliciter, non ſublata incruſtatione. Inconueniens enim, & magnum quidem aderit, in huiuſmodi caſu, ſi dealbata incruſtatione conſecrata, amittit Eccleſia, vt opinor, conſecrationem, quæ illi inerat in cruſta, in ſuperficie interiori. 12

Doctrina igitur præfata de raſura parietum, ac tignorum, vulgò *las vigas*, & omne genus materiæ, ex qua corpus internum Eccleſiæ, aut loci ſacri conſtat, iuxta Vlpianum, *ff. de Tigno iniuncto, L. 1. & ff. Ad exhibendum, L. Gemma, §. Tigni & ff. de Verborum ſignificatione, L. Tigni*, apud Sebaſtianum Brant, *in expoſitione dicti tituli, de Tigno in-* 13

iuncto, & Calepinum Paſſeratij, *in Dictionario, verbo Materia, ſeu Materies, & verbo Tignus, & Tignum*, falleoriam hanc patitur, quod radi non debeat Eccleſia conſectata. Et ita docent Gloſſa, *in Canon. Eccleſiam, el 27. de Conſecretione diſtinct.* 1. tam *in caſus formatione*, ibi: *ſi Eccleſia conſecrata eſt, ibi poterit Miſſa celebrari*; id eſt ſine raſuta, & noua conſecrarione, eum ſola teconciliarione: quam, *in verbo, Eccleſiam in qua* quam ſic per paraphraſim explicat: *non conſecratam.* Abbas, *in cap. Conſuluiſti, num.4. el 7. de Conſecratione Eccleſiæ, vel Altaris*, ibi. Sed quæro, quid ſi excommunicatus ſepeliretur in Eccleſia? Solutio. Sentit hic Ioannes Andreas, quod Eccleſia debet reconciliari, & parietes etiam ſunt radendi, & corpora excommunicatorum ſunt reücienda, *de Conſecratione diſtinct.1. Eccleſia.* Et idem ſi pagani ſepelirentur. Sed hoc dictum; non placet, quatenus docet, quod parietes ſunt radendi. Nam pet hoc violaretur conſecratio Eccleſiæ, & ſic eſſet reconſecranda. Nec obſtat *cap. Eccleſia* allegatum per Ioannem Andream, quia loquitur in Eccleſia nondum conſecrata. Tune enim eſt verum, quod prædixi; ſecus autem, ſi Eccleſia eſt conſecrata, ratione prædicta. Hactenus magnus Eccleſiaſticæ diſciplinæ Corypheus Nicolaus Tudeſchus, Abbas dictus Panormitanus, quem ſequuntur Ioannes Aaorius, *parte 1. lib.10. cap.26. q.13. verſic. Quarto modo, & parte 2. lib.9. cap.5. quæſt.1. verſ. Quæres, an in his caſibus.* Emmanuel Sa, *verbo Eccleſia, num.16.* Thomas Delbene, *de Immunitate Eccleſiaſtica, part.1. cap.2. dub.2. ſect.6. n.7.*

14 Et ratio huius eſt, quam tetigi. Quia ſi raderentur parietes Eccleſiæ conſecratæ, eius amitteretur conſecratio. *Nam mutata forma, interimitur ſubſtantia rei, ff. Ad exhibendum, L. Iulianus, §. ſed & ſi quis.* Verba ſunt Gloſſæ modò recenſitæ, *verbo, & raſis.* Et illius veritas illuſtratur ex dictis *in Diſquiſitione 9. à num.32.* Quæ certè interpretatio, textui conſonat illius Canonis, ibi: & raſis parietibus, vel tignis eius loci, reædificetur. Non enim reædificari poteſt, quod nondum fuerit deſtructum. Reædifico namque verbum, idem, quod ædificium collapſum reſtitoo, teſte Paſſeratio, ſignificat. Si ergo ex illo Canone, raſis parietibus, & tignis Eccleſiæ, ex ſepultura infidelium, & fidelium excommunicatorum pollotæ, reædificari illa debet, per raſuram præfatam illius deperditur conſecratio. Quod quidem, & benè docent poſt Panormitanum, *vbi proximè*, Sa, & Thomas Delbene, *loco citato n.8.* eom Tabiena, *verbo Conſecratio 4. num.2.* & Syluestro, *eodem verbo 2. num.5. caſu 4.* & Leander à ſanctiſſimo Sacramento, *part.5. tract.5. diſput.3. quæſt.8.* cum Auila, *de Cenſuris, part.5. diſputat.7. dubitat.4.* Mario Alterio, *diſput.3. de Interdicto, cap.4. colum.3. in fine*, & cum communi Doctorum ſententia.

15 Quare, ſalua tanti Doctoris venia, non ita placet Pax Iordanus, *volum.1. lib.5. tit.12. num.124.* dum, quod recenſui ait. Videlicet. Non erit fortè inconueniens Eccleſiam conſecratam, ob eiuſmodi cauſam dealbari ſimpliciter, non ſublata incruſtatione. Quia per nouam incruſtationem, quæ per nouam fit dealbationem, interimitur, auferrus præexiſtens incruſtatio, quoad Eccleſiæ illius corpus, quod in ſuperficiebus interioribus parietum, turi, & pauimenti benè, & perfectè ſaluatur, ita vt, ſi impoſſibile, noua dealbatio ſine vlla præexiſtenti Eccleſiæ fabrica, per ſe ſtare poſſet, verè eſſet Eccleſia, ſeu Baſilica. Quod benè probat exemplum P. Gabrielis Vaaquez, de laminis argenteis, vel aureis, qoibus tota tegeretur Eccleſia, de quo ſuprà, *Diſquiſit.6. num.19.* quod non obſcurè manifeſtat Concilium Agripinenſe præfato Canone *Eccleſiam, in qua, el 27. de Conſecratione, diſtinct.1.* Siquidem in raſura parietum, tignorum Eccleſiæ, eius deſtructionem conſideratreædificationem autem eiuſdem, in dealbatione.

Vnde benè Azorius, *part.1. lib.10. cap.26. q.1* dicit, conſecrandam eſſe Eccleſiam, cum parietes, aut ex toto, aut maiori ex parte igne exuſti ſunt, *cap. Eccleſiis, diſtinct.68. & cap. Eccleſiis, de Conſecratione diſtinct.1.* Item, ſi caſu ſimul corruerint, vel alio modo ſimul, non paulatim cruſtam amiſerint: nam teſte Abbate, *in cap. Propoſuiſti, de Conſecratione Eccleſiæ*, conſecrationis forma, in cruſta, & ſuperficie imprimitur. Hæc Azorius. Cuius vltima verba ſi benè expendantur, ſicut & illa: *vel alio modo* non parum nobis proſunt. Quibus certè non cohæret illud: *non paulatim*: quia ſi forma in cruſta conſiſtit, ſi iſta amittatur, ſiue ſimul, ſiue paulatim, forma tamen amittitur. Non enim, vti ſæpè ſuprà diximus, pars præexiſtens, communicari poteſt aduenienti, niſi in liquoribus.

Doctrina etiam illa, *de exhumatione cadauerum profanorum*, & de illorum electione, fallentias etiam patitur, limitationes. *Prima* eſt, exhumari, & iactari non debere, quando diſcerni non poteſt, quænam ſint profana, infidelium ſcilicet, vel excommunicatorum non toleratorum, quænam non, vel fidelium ſepultura dignorum cadauera. Tune enim, nec procul iactari, nec exhumari vlla illorum debent.

Ita limitat Gloſſa, *in cap. Conſuluiſti, verbo Cœmeteria, el 7. de Conſecratione Eccleſiæ*, ibi: ſi à corporibus fidelium diſcerni poterunt. Et *in cap. Ad hæc, verbo Eiiciant, el 5. de Priuilegiis*, ibi: ſi potuerint diſcerni oſſa eorum, ab oſſibus fidelium; aliàs non. *In cap. Sacris, in caſus formatione el 12. de Sepulturis & in Can. Eccleſiam, el 27. de Conſecratione, diſtinct. verbo Si fideles*, ibi: Vbi autem diſcerni non poſſunt fideles ab infidelibus, neutri ſunt exhumandi. Limitant etiam Abbas *in dict. cap. Sacris, num.1.* Pax Iordanus, *vbi proximè, num.124. citato.* Thomas Delbene, *de Immunitate Eccleſiaſtica, part.1. cap.2. dubitat.2. ſect.6. num.6.* Baſſæus, *in Floribus Theologiæ, tom.1. verbo Sacrilegium 1. num.7.* & Leander à ſanctiſſimo Sacramento, *parte 5. tractat.5. diſputat.1. §.4. quæſt.33. diſput.3. quæſt.8.*

Et quidem ita declarauit Innocentius Papa Tertius, *in dicto cap. Sacris, el 12. de Sepulturis*, dicens. Quod ſi diſcerni non poterunt, expedire non credimus, vt cum excommunicatorum oſſibus, corpora extumulentur fidelium: cum licet non obſit iuſtis ſepultura nulla, vel vilis, impiis tamen, celebris, vel ſpecioſa non proſit. Hæc textus ille, quibus ſimilia profert Gloſſa, *in caſus formatione.*

Secunda fallentia eſt, quando excommunicatus, 13
etiam non toleratus, cum ſignis contritionis, diem clauſit extremum, deceſſit, obiit. Tunc enim exhumari non debet huiuſmodi excommunicatus, qui Eccleſiaſticæ fuerit traditus Sepulturæ. Hanc tenet limitationem Gloſſa, *in cap. A Nobis, verbo Forma ſeruetur, el 28. de ſentent. excommunicationis*, vbi ſic inquirit de excommunicato, cum ſignis contritionis mortuo, & ſepulturæ tradito Eccleſiaſticæ. Sed nunquid exhumabitur corpus, ſi ſepultum fuit in Cœmeterio Eccleſiæ. Sicque quæſitum reſoluit. Non credo, quod debeat exhumari: ſi alibi ſepultum fuerit, tunc debet exhumari, & abſolui quoad Eccleſiam, cum iam ſit quoad Deum abſolutus, *argument. 11. quæſt.3. Tunc vero, & poſtea abſolui.*

Gloſſa

Gloſſa etiam *in cap. Ad hac, verbo Eiiciant, el 5. de Priuilegiis*, eodem modo quæſitui reſpondet, dicens. Niſi fortè tales fuerint, qui petierunt abſolui, & per eos non ſtetit, quominùs fuerint abſoluti: & quia poſt mortem ſunt abſoluendi. Hæc ibi.

Gloſſam recenſet, ſequitur, & commendat Nicolaus Tudeſchus, Abbas Panormitanus, *in dicto cap. Ad hac, num. 3.* Cum illis, ſentiunt, & pro nobis ſunt Bartholom. Gauantus, *in Manuali Epiſcoporum, verbo Eccleſia reconciliatio, num. 2.* Pax Iordanus, *dicto volum. 1. lib. 5. tit. 12. num. 130.* & Thomas Delbene, *loco citato, num. 10.* Vbi ita fatur, rationem limitationis reddens. Denique cum dixi exhumandum eſſe corpus excommunicati non tolerati, ſi diſcerni poſſit: intellige, ſi is mortuus fuerit ſine ſignis contritionis; ſecus ſi cum ſignis. Quia ſi in tali caſu, poteſt poſt mortem, in communi ſententia, à cenſura abſolui, & ſepeliri, poterit multò magis, à cenſura abſolui, & in ſepultura retineri. Hæc P. Delbene.

20 Probari etiam poteſt *ex dicto cap. Sacris, el 12. de Sepulturis*, ibi: vt careant Eccleſiaſtica ſepultura, qui priùs ab Eccleſiaſtica vnitate præciſi, nec in articulo mortis Eccleſiæ reconciliati fuerint. Hæc Innocentius Papa Tertius. Ex quo etiam *in cap. A Nobis, el 28. de ſententia excommunicationis*, ſecunda deſumi poteſt probatio. Ibi enim ſic vt ſequitur decernit.

A Nobis eſt ſæpe quæſitum, vtrum ſi aliquis excommunicatus in quo indicia fuerint pœnitentiæ manifeſta, nec per eum ſteterit, quominus reconciliaretur Eccleſiaſticæ vnitati, non ſuſcepto beneficio abſolutionis deceſſerit, pro abſoluto ab Eccleſia ſit habendus? & vtrum pro tali recipienda ſit eleemoſyna, & à fidelibus ſit orandum? & infra. Nos igitur conſultationi tuæ breuiter reſpondemus, quod iudicium Dei, veritati, quæ non fallit, nec fallitur, ſemper innititur; iudicium autem Eccleſiæ, nonnunquam opinionem ſequitur, quam & fallere ſæpe contingit, & falli. Propter quod contingit interdum, vt qui ligatus eſt, apud Deum, apud Eccleſiam ſit ſolutus; & qui liber eſt apud Deum, Eccleſiaſtica ſit ſententia innodatus. Vinculum ergo, quo peccator ligatus eſt, apud Deum in culpæ remiſſione diſſoluitur; illud autem, quo ligatus eſt apud Eccleſiam, cum ſententia remittitur, relaxatur. Quod in ſuſcitatione Lazari, ſermo Euangelicus manifeſtat: quem prius ſuſcitauit, & Apoſtolis præcepit poſtmodum ſoluere ſuſcitatum. Vnde quantumcumque ſe quis iuramento præſtito, quod Eccleſiæ mandato pareret, humiliare curauerit, quantacumque pœnitentiæ ſigna in eo præceſſerint, ſi tamen morte præuentus, abſolutionis non potuerit beneficium obtinere, quamuis abſolutus apud Deum fuiſſe credatur, nondum tamen habendus eſt apud Eccleſiam abſolutus. Poteſt tamen, & debet ei Eccleſiæ beneficio ſubueniri, vt ſi de ipſius viuentis pœnitentia per euidentia ſigna conſtiterit, defuncto etiam, abſolutionis beneficium impendat.

Hæc omnia in Decretali illa: ex qua dixi deſumi poſſe probationem limitationis, & fallentiæ ſecundæ: quia ſi defuncto cum ſignis pœnitentiæ, abſolutionis beneficium impendi poteſt, & debet, multò magis retineri ille debebit in Sepultura, quam poſſidet, & cui tradi deberet poſt abſolutionem.

21 Probatur denique limitatio præfata *ex cap. is, cui, el 20. de ſententia excommunicationis, lib. 6.* Vbi Bonifacius Papa Octauus, de interdicto ab ingreſſu Eccleſiæ decernit. Talis quoque, ſi hoc interdicto durante decedat, non debet in Eccleſia, vel Cœmeterio Eccleſiaſtico (*niſi pœnituerit*) ſepeliri. Ergo ſi pœnituerit, ſepeliri debet. Ergo à fortiori, qui excommunicatus, pœnitens mortuus fuerit, & in Eccleſia, aut Cœmeterio ſepultus, exhumari neutiquam debebit, ſed abſolui, & in ſepultura retineri valebit. Liceat mihi (ſalua omni reuerentia, & obedientia Eccleſiæ debita) illud vulgare proloquium, hîc in medium proferre. *Turpius reiicitur, quàm non admittitur hoſpes.* Non enim decens videtur, vt exhumetur, coram Deo abſolutus, vt ab Eccleſia abſoluatur, & iterum ſepulturæ tradatur. Decenter vtique non potuit ante Eccleſiæ abſolutionem ſepeliri; ſed tamen iam ſepultus, non ita decenter exhumabitur.

22 Sed dices contra ea, quæ *num. 6.* dixi: Benedictio aquæ cum vino ſale, & cinere, pro reconciliatione Eccleſiæ conſecratæ neceſſariæ, ita annexa eſt, & debita Epiſcopo Diœceſano, vt fieri nequeat ab alio, etiam ab Epiſcopo reconciliaturo Eccleſiam de licentia Diœceſani, ita decernente Gregorio Papa Nono, *in cap. Aqua, el 9. de Conſecratione Eccleſiæ*, cuius verba reddidi *Diſquiſit. 2. huius Tractatus n. 7. verſic. Secundum.* Ergo Prælati Regulares, qui habent per ſua priuilegia licentiam ad ſuas Eccleſias pollutas reconciliandas, neceſſariò vti debent aqua benedicta cum vino, ſale & cinere ab Epiſcopo loci, ſeu à Diœceſano; melioris enim conditionis eſſe non debent, quàm Epiſcopus extraneus, cui munus reconciliandi, committit Diœceſanus.

23 Reſpondeo diſtinguendo antecedens. Benedictio cum vino, ſale & cinere, eſt Diœceſano Epiſcopo annexa, & fieri non poteſt ab alieno Epiſcopo, de Iure communi humano: concedo antecedens, de Iure diuino, & de Iure particulari priuilegij Apoſtolici, ita vt illud concedi non poſſit à Papa alteri quàm Epiſcopo Diœceſis nego antecedens. Minus enim eſt benedicere aquâ, cum vino, ſale, & cinere pro reconciliatione Eccleſiæ pollutæ, quàm illam conſecrare, & Chriſmate ſacro inungere. Et hoc, quod maius eſt, non eſt reſeruatum Epiſcopo Diœceſano de Iure diuino, nec Epiſcopo quidem, & poteſt à Summo Pontifice, contra Iuris communis diſpoſitionem, mediante priuilegio, Abbatibus, ſicut conſecratio Altarium, Calicum, Patenarum, Campanarum concedi, immò, & cuilibet ſimplici Sacerdoti, vti diximus. Ergo benedictio præfata Diœceſano minus erit reſeruata.

24 Vnde nego conſequentiam, quia Summi Pontifices, in priuilegiis iam redditis, conceſſerunt Regularibus Prælatis facultatem ad benedicendam aquam neceſſariam ad Eccleſias pollutas reconciliandas, & ad iſtarum reconciliationem. Nec erit inconueniens, quod Prælati Regulares, ratione priuilegiorum, quibus potiuntur, & gaudent, melioris conditionis exiſtant de facto, quàm Epiſcopi, quibus illa cōceſſa non ſint: quia cum id ex libera depēdeat Summorum Pontificum voluntate, non cedit in detrimentum Epiſcopalis dignitatis. Cùm enim ſuo vtantur Iure in priuilegiorum conceſſione, Epiſcopis nullam faciunt iniuriam, nec illorum dignitati, & authoritati derogatur.

25 Nec valet dicere, priuilegia prædicta ita intelligenda ſunt, vt quantò minus fieri poſſit, Iuri præiudicent communi. Intelligi enim poteſt illorum conceſſio, vt poſſint Prælati Regulares Eccleſias non conſecratas, ſeu Baſilicas ſuas, cum aqua, pro communi Eccleſiæ, & fidelium vſu, ab ipſis Prælatis benedicta, reconciliare. Sic enim & vitatur Iuris communis correctio, & verba priuilegiorum eluſoria non

non ſunt, ſiquidem per illa conceditur Prælatis præfatis, generalis, & abſoluta facultas reconciliandi ſuas Baſilicas pollutas, independenter à Diœceſanis, ad quos de Iure pertinebat priuatiuè, Baſilicas omnes intra Diœceſim exiſtentes per ſeipſos, aut per alios de eorum licentia reconciliare.

26 Non inquam valet. Tum, quia priuilegia Regularibus conceſſa, ad inſtar Iuris communis latè interpretanda ſunt. Tum, quia priuilegia huiuſmodi, & illius verba, in ſenſu formali, ſtricto, & proprio intelligi debent, non autem in improprio, & lato. Verbum enim Eccleſia, in ſenſu proprio, de ſo telligitur conſecrata, non autem de Baſilica. etiam, quia conceſſio vniuerſalis eſt, & compre dit omnes, & ſingulas Eccleſias. Ergo & conſec Dictio enim, *Omnis*, reſtrictionem nullam re Barboſa, *Tract. de Dictionibus*, *dict.* 241. *nu* cum Barthol. *in L. Generali*, §. *Vxori*, *ff. de vſuf. legato.* Ruin. *conſil.* 61. *num.* 15. *volum.* 5. & Re do, *conſil.* 27. *num.* 22. & *ſeqq.* & *conſil numero* 49. *tomo* 4. & hæc pro nunc, dicta ficiant.

TRACTATVS TERTIVS.

DE SEPVLTVRA, ET DE EIVS LOCO.

PROOEMIVM.

Recenſentur varia Sepulturæ nomina.

BREVIARIVM.

Sepultura.

Varia explicantur nomina, quibus appellatur locus, in quo cadauera, ſeu hominum corpora, poſt illorum mortem collocantur. n. 1. & ſeq.

1 LOCA in quibus mortuorum corpora ſepeliuntur, variis ſolebant appellari nominibus. Polyandrium; ſcilicet; Monumentum; Pyramis; Mauſoleum; Arca; Buſtum; Dormitorium; Tumulus; Sarcophagus; Vrna; Cenotaphium; Puticuli; Ergaſtulum; Sacra quies; Sedes; Arca; Theſaurus; Orcinum; Conditorium, ſeu Conditiuum; Domus æterna; Feretrum; Depoſitum; Sepulchrum, & Sepultura. De quibus omnibus, latiùs Franciſcus Maria Samuellius *in Praxi de Sepulturis, tract.* 1. *diſput.* 1. *controuerſ.* 3. per ſexdecim concluſiones, in quarum fine aduertit, omnia dicta nomina, pro ſynonimis in præſenti accipi Tractatu, licet nomine, ſeu in voce differant, *ex L. ſi idem, Cod. de Codicillis.* Et quamuis ſcire, qua ex cauſa, res eadem, quæ Sepultura communiter nuncupatur, præfatis dicatur nominibus, magis ad bonarum litterarum ſcientiam, ſeu ad amatores illarum, quàm ad praxim ſpectare non dubitem, quia tamen vtriuſque profeſſoribus non erit ingratum, iniucundum, operæ pretium duxi, ex his, quæ prædictus Author tradit, quæ ſufficiant recenſere, nomen vnum poſt aliud, ordine alphabetico, aliquatenùs dilucidando.

Arca.

2 De iſto nomine fecit mentionem D. Auguſt. *de Ciuitate Dei*, *lib.* 18. *cap.* 5. dicit enim ibi. Arca enim, in qua mortuus ponitur, quod omnes iam Sarcophagum vocant, à noſtris pro Sepulchro vſurpatur. De illo etiam, penes dictum Samuellium *concluſ.* 13. Caſſiodorus, *lib.* 6. *cap.* 8. Tibullus, *lib.* 3. *eleg.* 2. Tertulianus, *de Reſurrectione carnis, cap.* 37. Accius Poëta, apud Gellium, *lib.* 1. *cap.* 24. & Plinius, *lib.* 7. *cap.* 16. Allegat etiam *L. penultimam Cod. de Sepulchro violato.* & *L. Qui in Inſulis*, §. *diuerſos de Religioſis*, & *ſumptibus funerum.*

Area.

Nomen iſtud deſumptum fuiſſe ab Areis in qu bus frumentum trituratur, ait Samuellius, *concluſ.* penes quem ita D. Cyprianus ratiocinans *in act paſſionis*, inquit. Eius corpus propter Gentiliu curioſitatem, in proximo poſitum eſt cum cæreis & Scholaribus in Areis Macrobij Candidi Proc ratoris. Tertulianus etiam *ad Scapul.* Sub Hilarin Præſide, cum de Areis ſepulturarum noſtrarum ac clamaſſent, Areæ non ſint, Areæ ipſorum non fue runt, meſſes enim ſuas non egerunt. Hæc Tertu lianus. In Martyrologio item Romano, *die Septem bris* 3. Sic legitur. Sancta Serapia paſſa eſt *quart Kalendas Auguſti*: & à B. Sabina in ſuo Monumento, iuxta Aream Vindiciani, ſepulta eſt.

Buſtum.

Hoc nomen ait P. Samuellius ſumitur pro loco, in quo mortui Corpus fuit combuſtum, & ſepultum, *quaſi benè vſtum.* Ita ille, *concluſione* 10. Nullam adducit probationem. Plures congerit Paſſeratius *in ſuo Dictionario, verbo Buſtum.* Allegat enim Feſtum. Seruium, *in* 12. *Æneid.* dicentem. Pyra, eſt lignorum congeries: Rogus, quum ardere cœperit, dicitur: *Buſtum* vero, iam exuſtum vocatur. Quem ordinem ait ſeruare Poëtam dicentem, Conſtituere Pyras. Item, ſubiectiſque ignibus atris, Ter circum accenſos cincti fulgentibus armis Decurrere rogos. Item poſtea, Semiuſtaque ſeruant *Buſta.* Liuium etiam recenſet *lib.* 5. ſcribentem, locum fuiſſe iuxta æquimelium, nomine *Buſta Gallica*, quoniam aceruatos cumulos ſuorum defunctorum ex peſtilentia vſſerant Galli. Ciceronem etiam *lib.* 3. *de Legibus*, dicentem: Pœna fuit Solonis Lege conſtituta, ſi quis *Buſtum* (tumbam ſcilicet, ſeu Monumentum) aut violaſſet, aut deieciſſet. Et *ad Attic.* ſic fantem. Vnas video à te non eſſe redditas, quas L. Quintius familiaris meus quum ferret, ad *Buſtum* Baſilij vulneratus, deſpoliatus eſt. Et apud Soſipatrum *lib.* 1. dicit Paſſeratius, quod *Buſtar*, ille locus interpretetur, vbi mortuorum cremantur corpora. Et tandem concludit Paſſeratius dicens. *Buſticeta*, Sepulchra in agro.

Cenotaphium.

Nomen iſtud, ſignificat Spulchrum honoris duntaxat,

taxat, & memoriæ cauſa factum , non vt in illo cadauer vllum exiſtat , quod à Græcis ſepulchrum inane , & tumulus. Sic Samuellius , *concluſione* 12. De quo , ait, Cenotaphio , fit memoria *in L. vel quæ,6. ff. de Religioſis , & ſumptibus funerum*, §. *Si adhuc*. Vbi Aſinius , *fol.*204. dum diſputat, An Cenotaphium dicatur Religioſum. Et *num.* 2. aſtruit, affirmat honorarium appellari. Apud Athenienſes eſſe hoc nomen maximè vſurpatum , ait præfatus Samuellius.

Conditorium, ſeu Conditiuum.

6 Hoc nomine pro ſepultura vtuntur Samuellius, *concluſ.* 13. *Lex penultima, Cod. de Sepulchro violato. Lex, Qui in inſulis*, §. *Diuerſos,ff. de Religioſis, & ſumptibus funeris*. Tertulianus , *de Reſurrectione carnis* , *cap.* 37. Noſter Caſſiodorus, *lib.6. Epiſt.*8. Plinius , *lib.7.cap.*16. & Accius , apud Gellium, *lib.*1.*cap.*24. Paſſeratius , *in Dictionario, verbo Conditorium*, vbi addit , quod Suetonius , *in Auguſt.c.*18.*& in Caligul.c.*52.illud accipit pro ipſa capſa,vulgo *Ataud*,in qua mortui reconduntur,cum ait , Alexandri Magni conditorium aureum fuiſſe.

Depoſitum.

7 Nomen *Depoſitum* ſumitur pro capſa in altum poſita, in qua corpora defunctorum ponuntur. Quæ depoſita ſtrictè prohibuit Pius Papa Quintus 1. *Aprilis,de Anno* 1566. *in Conſtitut.Cùm primùm*,§. *& vt in Eccleſiis* , in Bullario Magno Angeli Cherubini , *tomo* 2. *la*[illegible] *fol. mihi* & Paulus Papa Quintus in Rituali Romano , *tit. de Exequiis*, ibi. » Cui locus ſepulturæ dabitur in Eccleſia , humi tantum detur. » De qua prohibitione videantur Samuellius , *concluſ.*15. Ioannes Bap. Lezana, *in Summa QQ. Regularium, tomo* 2.*part.* 4. *verbo Sepultura, num.* 20. cum Antonio Naldo *in Summ. verbo eodem* , *num.* 12. Auguſtinus Barboſa *Apoſtolicarum Deciſionum, collectan.*671. *num.*5.

Domus æterna.

8 Sub hoc nomine loquuti ſunt *de Sepultura*,teſte Samuellio, *concluſ.*13. Tertulianus, *de Reſurrectione carnis, cap.*37. Caſſiodorus, *lib.6.epiſt.*8. Tibullus, *lib.*3.*eleg.*2. Accius Poëta, apud Gellium,*lib.*1. *cap.*24. Plinius,*lib.7.cap.*16. *L.penult. Cod. de Sepulchro violato. Et L. Qui in Inſulis*, §.*Diuerſos, ff. de Religioſis, & ſumptibus funerum.* Et ſic non incongruè appellari poteſt Sepultura. Domus quidem , quia quodcumque habitaculum, Domus dicitur. Paſſeratius *verbo Domus.* Vndè & Templa,& auium nidi, domus dicuntur. Pro quo carmina iſta Virgilij affert. Videlicet *ex lib.*6.

Oſtia iamque domus patuere ingentia centum.
Sponte ſua.

Et 8. *Æneid.*

Antiquaſque domos auium cũ ſtirpibus imis
Eruit

Æterna etiam , quia,ibi collocatur corpus, pro toto huius mundi tempore. Vſque ad vniuerſalem reſurrectionem.

Dormitorium.

9 Sic etiam appellatur Sepultura , à Dormiendo. In ea enim dormiunt, & requieſcunt fidelium corpora,vſque ad nouiſſimum diem, in quo mortui,qui » in Chriſto ſunt, reſurgent primi, vti Apoſtolus ait » Paulus, 1. *ad Theſſalonienſes,capite* 4.*verſic.*15. vbi » *verſic.*12. Nolumus autem vos ignorare fratres de » dormientibus, &c. & *verſic.*13. Ita & Deus eos,qui » dormierunt per Ieſum, adductum eo. Et Ioannes, » *Apocalypſis* 14. *verſic.*13. Beati mortui, qui in Do» mino moriuntur. A modo iam dicit Spiritus vt re» quieſcant à laboribus ſuis. In ſepulchris Chriſtianorum requies defunctorum eſt, ait D. Ambroſius *in lib.de Officiis*, Refertur, *in c. Aurum.*

Ergaſtulum.

10 Appellatur *Ergaſtulum* Sepultura, vel per antiphraſim, à verbo Græco,quod *operari*,vel *laborare* ſignificat ; quaſi quod cadauera in ſepultura non laborent,ſed requieſcant à laboribus ſuis, iuxta modò allegatum textum Apocalypſis.Et ita ſentit Samuellius,*concl.*11. Vel ſic appellatur,quia ſic corpora includuntur in Sepultura , ſicut in Ergaſtulo ſerui. Vulgo *en la carcel.*

Feretrum.

11 Appellatur etiam *Feretrum* , Sepultura. Et aliquando ſignificat plebeiorum Sepulturam, & damnatorum, vti Samuellius , *concluſ.*14. ex Gloſſa, *in L.Quicumque,*§ *Libiſtinarij,ff. de Inſtitoria actione.* Aliquandò verò Potentum Sepulturam ſignificat. Ita idem Samuellius, *ex* 2. *lib.Regum,cap.*3.

Mauſoleum.

12 Sepultura , vel Sepulchrum Regis, aut Principis Mauſoleum dicitur à Mauſolo Rege Cariæ , cuius vxor Artimiſia,pudicitia inſignis, Sepulchrum miræ conſtruxit pulchritudinis , quod inter ſeptem Orbis miracula adſcribitur, hac potiſſimum de cauſa,quod in illo erat columna, in qua ſculpenda , quatuor illi excellentiſſimi,& eminentiſſimi Sculptores,Scopus, Briſxes , Thimoteus,& Leochares claruerunt.Hinc alia Sepulchra Regia,pretioſa,& pulchra, per autonomoſyam Mauſolea appellari ſolent De Mauſoleo præfati Regis Cariæ in Aſia,memoriam fuerunt, & de Arthemiſia illius ædificatrice,Gloſſa,*in can. Bene quidem,verbo In Mauſoleo,el* 1.*diſt.*96.Samuellius, *concl.*8.& Paſſerat.*verbo Mauſoleum*,vbi hæc Martialis carmina,*de Amphitheatro Domitiani* recenſet,

Ære nec vacuo pendentia Mauſolea.
Laudibus immodici Cares in aſtra ferant.

Teſtatur idem Paſſeratius,ſicut & Gloſſa reddita, & Samuellius,quòd dixi,ab huius ſcilicet operis ſimilitudine,Sepulchra omnia ſumptuoſiora,Mauſolea eſſe appellata:& hinc Suetonium Ceſarum Sepulchrum, Mauſoleum appellauiſſe.Et addit Paſſeratius,tam ingenti amore proſecutam fuiſſe Mauſolum Regem , Arthemiſiam illius vxorem,vt eius fato perfuncti cineres,vino permiſtos tradatur ebibiſſe.

Monumentum.

13 Sic appellatur propriè, quicquid honoris cauſa ad perpetuam memoriã fit,nullo corpore in eo exiſtente, quaſi monens mentem. Generaliter Monumentum eſt res memoriæ cauſa in poſterum prodita (ait Paſſeratius *verbo Monumentum*,) in quam ſi corpus,vel reliquiæ inferantur,fiet Sepulchrum:ſi verò nihil eorum inferatur,erit Monumentum,memoriæ cauſa factum.Quocirca Varro,*lib.*5.*de Lingua Latina*,penes ipſum, ſic ait.Monumenta, à monendo, quæ ſunt in Sepulchris.Et ideo ſecundùm viam, quo prætereuntes admoneant,& ſe fuiſſe,& illos eſſe mortales. Ab eo cætera quoque ſcripta , ac facta memoriæ cauſa , Monumenta dicta. Hæc Varro.

Diuus etiam Auguſtinus,*in tract.de Cura habenda pro mortuis,c.*4.quem recenſet Samuellius,*concluſ.*4. *n.*8.in ſequentia prorumpit. Non ob aliud , vel memoriæ,vel monumentum, dicuntur ea,quæ inſignita fiunt Sepulchra mortuorum,niſi quia eos,qui Viuentium oculis morte ſubtracti ſunt,ne obliuione etiam ſubtrahantur,in memoriam reuocant,& admonenda faciunt cogitare. Hactenus Auguſtinus,ex quo,& ex Varrone benè colligitur,Sepulchrum,non ſolum vacuum,ſed potiori ratione,cadauer continens,poſſe,& debere Monumentum appellari , quia viuentes admonet eſſe mortales , & in cinerem reuerſuros.

Orcinum.

14 Pro Sepultura, hoc nomine vtitur Pater Samuellius, *concluſ.* 13. & penes eum Tertulianus, *de Reſurrectione carnis*, c. 37. Caſſiodorus, *lib.6.Epiſt.*8. Plinius, *lib.7.cap.* 16. Arcius Poëta, apud Gellium, *lib.1.cap.*24. Pro quo etiam allegat *L.penult.Codice de Sepulchro violato & L. Qui inſulis*, §. *Diuerſos, ff. de Religioſis, & ſumptibus funerum.*

Pyramis.

15 Nomen *Pyramis*, ſumptum eſt à *Pyra* quæ erat aceruus lignorum accenſorum, dum comburebantur corpora, quorum cineres in Pyramidibus poſtea collocabantur, quæ altæ erant, & acutæ. De quibus Martialis cecinit.

Barbara Pyramidum, ſileat miracula Memphis.

Nonnullæ recenſentur Pyramides tam ab Authoribus profanis, quàm ſacris admirabilis magnitudinis, & artificij. Inter quas celebrauit antiquitas, & adnumerauit inter ſeptem Orbis miracula tres Ægypti Pyramides, præſertim Pyramidem ampliſſimam, ex Arabicis conſtantem lapidibus, de qua dicitur fuiſſe viginti annis conſtructam, opera trecenta & quadraginta ſex millia hominum, vti tradunt apud Samuellium, *concluſ.7.* Plinius, *lib.* 32.*cap.*21. Herodotus, *lib.2.* Ariſtoteles, *Politic.* Diodorus, *lib.* 2. Phyloſtratus, *lib.*1. Plutarchus, *lib.5.de Pyramidum Diſtinctione.* Epigrammatarius Græcus, *lib.* 4. Marcellinus, *lib.*22. & Villalpadus, *in Ezechielem, tomo 2.part.2.lib.5.diſputat.4.c.63.fol.*559. & alij.

Celebris etiam fuit Pyramis immenſæ magnitudinis, Cluſi in Tuſcia, vulgò *en la Toſcana*, Italiæ parte, Ciuitas eſt Regalis, *Chiuſi* Italicè dicta. In Pyramide illa tumulatus fuit Porſena Rex Hetruſcorum, & cineres aliorum Regum, & Imperatorum, & in duabus aliis vltra Nilum prope Babylonem exiſtentibus, ſeruari ſolebant.

Polyandrium.

16 Sepultura etiam appellari ſolet *Polyandrium.* Samuellius enim *concluſ.* 3. Pollyandrum, ſeu Polyandrium dicitur quaſi *pollutum antrum* propter cadauera ibi ſepulta; vel Polyandrium dicitur, vbi publica ſepulchra reperiuntur. Hæc ille. Paſſeratius, *verbo Polyandrium*, ſic ait. Polyandrium, aduerbium, locus vbi multi viri ſunt. Deinde vbi multi homines. Vſurpatur pro Sepulcho, vbi multi ſepulti. Et infra. Polyandrion.... in Græciæ ciuitatibus dicebatur commune hoſpitum ſepulchrum: ita dictum à multitudine ſepultorum. Vnde habemus, ſepulturam, Polyandrium dici non poſſe, quando vnius tantum cadaueris habitaculum, & hoſpitium eſt, ſed bene quando plurium.

Puticuli.

17 Nomen hoc *Puticuli* tribui ſolet ſepulturæ, ex loco publico Romæ vltra Exquilias, dicto *Puticuli*, eo, quod ibi cadauera putreſcerent, Paſſeratius *verbo Puticuli*, ex Feſto, & Samuellius *concluſ.* 10. Præfatus Romanus locus, commune ſepulchrum fuit miſeræ plebi, ait Paſſeratius. Et Samuellius, Puticuli (inquit) in quibus cadauera plebeiorum humabantur.

Sacra quies.

18 Hoc nomen Sepulturæ traditur à Samuellio, *concluſ.13.ex L.penult.Cod.de Sepulchro violato, & ex L. Qui in Inſulis*, §. *Diuerſos, ff.de Religioſis & ſumptibus funerum*, ex Tertuliano, *de Reſurrectione carnis*, c.37. Caſſiadoro, *lib.6 epiſtola* 8. & ex aliis. Et merito Sepulturæ, dictum nomen tribuit, quia in ea fidelium defunctorum cineres, & oſſa, dulciter quieſcunt, & Saluatoris aduentum ſpectant.

Sarcophagus.

Nomen hoc *Sarcophagus*, nomen græcum eſ pidis, ſiue marmoris genus, quod circa aſſum T dis ſcinditur: in quo corpora Defunctorum conc intra quadrageſimum abſumuntur diem, exce dentibus, vti ex Plinio, *lib. 36.c.17.* tradit Paſſ tius, *verbo Sarcophagus*, & Samuellius, *concl.* Et dictus lapis præfatum habet nomen *à carne ec da.* Et inde pro Sepulchro, aut Sepultura cor nienter, à citatis Authoribus, vſurpatur. All Paſſeratius Iuuenalem, *ſat.*10. dicentem. *Sarcop go contentus erit.* Et D. Auguſtinum, quem et recenſet Samuellius *lib.* 18. *de Ciuitate Dei, c.* 5 *mo* 5. dicentem. Arca enim; in qua mortuus pc tur, quod omnes iam, Sarchophagum vocant noſtris pro Sepulchro vſurpatur. Allegat etiam muellius, *Legem Libertis, ff.de Alimentis, & ci riis legatis.* Plinium, *lib.2.c.96.& lib.35. cap.17.* *ſtoria*, & Valerium Maximum, *lib.* 11.

Sedes.

Sepultura etiam *Sedes* dicitur, appellatur. P quo Samuellius, *concluſ.* 13. allegat *L. penultima Cod.de Sepulcrbo violato, L. Qui in Inſulis*, §. *Diue ſos, ff. de Religioſis, & ſumptibus funerum.* Te tulianum, *de Reſurrectione carnis*, c.37. Caſſiod rum, *lib.6.Epiſt.*8. Plinium, *lib.7.c.16.* Acciumq poëtam apud Gellium, *lib.1.c.24.* quos ipſe ſequ tus Samuellius. Addo & Paſſeratium, *verbo Sed* & penes eum, Principem poetarum Virgilium, ſic *Æneid.* canentem.

Sedibus vt ſaltem placidis in morte quieſcam.

Et quidem non immerito nomen *Sedis*, traditu *Sepulturæ.* Quia *Sedes* interdum ponitur pro habitatione, & domicilio, tam in ſingulari numero, quàm in plurali, vti idem Paſſeratius, paulò ante dixerat. Pro qua veritate firmanda, recenſet Ciceronem, *de Prouinc. Conſular.* In ſequentia prorumpentem. Nam ſi ille aditus Gallis patuiſſet, nunquam hæc vrbs ſummo imperio domicilium, & ſedem præbuiſſet. Allegat eundem Cicer. pro *Cluentio*, dicentem, Sederatorum ſedes. Virgilium etiam 1. *Æneid* ſic canentem

Hic tamen ille vrbem Pataui, ſedéſque locauit
Teucrorum.

Refert & Ouidium, *Eleg.lib.* 1. *Triſt.*

Quáſque petam ſedes hoſpes in vrbe liber.

Et *lib.*4.*Eleg.*1.

Hic ego ſolita iaceo nouus incola ſedis.

Allegat etiam Senecam, *cap.* 2. *de Conſol.ad Mart.* ibi. In ſedem ſuam animum reponere.

Item & Suetonium, *in Aug.c.*28. dicentem. In ſua ſede Rempublicam ſiſtere. Cum igitur Sepultura domicilium ſit nobis poſt mortem, ita vt illam habitare perpetuò debeamus vſque ad conſummationem mundi, quovſque Tuba illa canat, de qua *Matthæi c. 24.verſic.*31. dicitur. Et mittet Angelos ſuos " cum tuba, & voce magna: & congregabunt electros " eius à quatuor ventis, à ſummis cœlorum, vſque ad " terminos eorum: Optimo Iure, appellari poteſt *Sedes*, provt nomen iſtud, habitationem, ſignificat. "

Sepulchrum.

Nomen *Sepulchrum*, quod vti Paſſeratius *eodem verbo*, & Samuellius, *concluſione* 16. aiunt, à ſepeliendo dictum eſt; vel à ſeorſum, eſt à pulchro. *A ſeorſum* quidem, quia à viuis ibi cadauera ſepeliantur, hoc eſt ſeparantur. Et à *Pulchro*, quaſi *ſemi Pulchro*; cum non ita intus, vt foris eſt, pulchrum exiſtat. Nomen igitur Sepulchrum prò omni loco Sepulturæ vſurpatur. Paſſeratius, & Samuellius *ex L.Prætor ait, ff.de Sepulchro violato.* 21

Sepultura.

Sepultura.

22 Hoc nomen, quandoque pro funeratione, & actu ipſo ſepeliendi vſurpatur. Vndè Plinius apud Paſſeratium dixit. Poſt ſepulturam, aliæ Manium ambages ſunt. Cicero 1. *Taſc.* Cuius hoc dicto admoneor, vt aliquid etiam de humatione, & Sepultura dicendum exiſtimem. Quandoquè etiam pro loco ipſo in quo mortuorum corpora collocantur, vt in præſentia accipitur. In qua acceptione, illo vſus eſt, apud ipſummet Paſſeratium Sulpic. *ad Ciceronem lib.*4. cum dixit. Ab Athenienſibus locum Sepulturæ intra vrbem vt darent, impetrare non potui. Et de vtraque acceptione, ego ipſe alibi.

Pro Plinij loco, hic ex Paſſeratio recenſito, ex eodem adnoto, nomen *Manius*, pronomen eſſe, quo quidam Romanorum appellati ſunt, quod manè nati eſſent: ſicut Lucij prænomen erat iis, qui prima luce naſcebantur. Sic ille *verbo Manius*, vbi ait: Hoc prænomine appellatus eſt Martius quidam, qui (vt ſcribit Plinius, *lib.*8. *capite* 5.) in ſumma annonæ caritate, populo ſingulos frumenti modios, ſingulis aſſibus vendidit. Omnia verba, Paſſeratij ſunt. Ex quibus colligo, *Manios*, de quibus idem Plinius, in loco ante allegato, fuiſſe de iis, qui ſic appellati ſunt, quod manè nati eſſent.

...is præ- ...æo- ...ius ...iari ...: præ- ...eo. ...mi pri- ...ico ...ent.

Theſaurus.

23 Sepulturæ hoc nomen tribuitur, à Franciſco Maria Samuellio, *concluſ.*13. qui pro ſe allegat *Legem pænalt. Cod. de Sepulchro violato. L. Qui in inſultis §. Diuerſos, ff de Religioſis, & ſumptibus funerum.* Tertulianum, *de Reſurrectione Carnis, cap.*37. Caſſiodorum, *lib.*6. *epiſt.*8. Plinium, *libro* 7. *cap.*16. & Accium Poëtam apud Gellium, *lib.*1. *cap.*24. Et fortè hoc nomen, Sepulturæ tribuitur, quia licet Theſaurus propriè ſit, vt ait Paulo Iure conſulto, *de Acquirendo rerum dominio, L. vnquam,* ſit tam vetus diſpoſitio pecuniæ, vt eius non extet memoria, & iam dominum non habeat: accipitur etiam pro quibuſuis diuitiis repoſitis, vti Paſſeratius *verbo Theſaurus*, ait ex Cicerone *in Epiſt.* Ibi. Non ſi Varronis Theſauros haberem, tantos ſumptus ſuſtinere poſſem. Et ex eodem 2. *de finib.* Suppeditare alicui aliquid de ſuis Theſauris; at per tranſlationem accipitur pro quodam quaſi penu, vulgo *Prouiſion*, quarumuis rerum repoſitarum, vti ait Paſſeratius *verbo Theſaurus* ex Quintil. *lib.*2. *cap.*7. dicente: Abundabunt autem, copia verborum optimorum, & compoſitione, ac figuris iam non quæſitis, ſed ſponte, & ex repoſito velut theſauro ſe offerentibus. Tribuitur igitur, vt autumo hoc nomen, Sepulturæ, ob iſtam vltimam Theſauri acceptionem, quia ſcilicet reponuntur in ea hominum cadauera vt ſeruentur.

Tumulus.

24 Nominis iſtius, ethymologia eſt, vti Paſſeratius *eodem verbo*, & Samuellius, *concluſ.*6. quaſi tumens humus, quæ ſepulto homine eleuatur: ſolet enim vbi aliquis ſepelitur, terra eminere. Vſurpatur hæc vox *Tumulus*, pro ſepultura, tam in Sacra Scriptura,
» quàm in profanis litteris. Fuiſſem quaſi non eſſem,
» de vtero tranſlatus ad tumulum, ait Sanctus Iob.
» *cap.*10. & *cap.*17. Spiritus meus attenuabitur, dies
» mei breuiabuntur, & ſolùm mihi ſupereſt Sepul-
» chrum. Pro eadem re, ſepultura ſcilicet, vſus eſt, *Sepulchro* hìc, *Tumulo*, ibi, Quo etiam vſus fuit, penes Samuellium, D. Hieronymus, *in cap.*10. *Matthæi*, & penes eundem, & Paſſeratium Virgilius. 3. *Æneid.* Ibi.

O felix vna ante alias Priameia Virgo.
Hoſtilem ad tumulum Troiæ ſub mænibus altis
Iuſſa mori.

Et Cicero, *lib.*3. *Quæſtionum Tuſculan.* ex Homero.
Quò magis eſt æquum tumulis mandare peremptos.
Firmo animo, & luctum lacrymis finire decernis.

Vrna.

Nomen denique *Vrna*, aliquando Sepulturæ datur. Authores ſunt Paſſeratius *verbo Vrna*, & Franciſc. Maria Samuellius, *concluſ.*10. eo quod olim mortuorum cineres in vrna ſeruabantur. Vndè Cicero, 1. *Taſc.* Quid Poëtæ? nonne poſt mortem nobilitari volunt? vndè ergo illud? 25

Aſpicite, ô Ciues ſenis Enni imaginis vrnam.

Vnde vox, quandoque ſumitur pro vaſe, quo aqua è puteis, vel è fluminibus hauritur, *vulgo cantaro, pozador, ô vaſija para facer aqua.* Quandoque vſurpatur pro vaſe, quo Iudicum, aut votum deciſiuum in re aliqua habentium, Suffragia colliguntur. Quandoque etiam accipitur pro menſuræ genere capiente quatuor congios, hoc eſt amphoræ dimidium, *Congius*, eſt menſura liquidorum, ſex continens Sextarios. *Sextarius* eſt menſura binas cotulas, quæ & heminæ dicuntur capiens. *Hemina* menſura exigua eſt. Vndè Quint. *lib.*6. *c.*4. Fabius Maximus (inquit) incuſans Auguſti congiariorum, quæ amicis dabantur exiguitatem, heminaria eſſe dixit, id eſt tenuia, & exigua. Hæc Paſſeratius, *verbo Hemina.* Hæc certè vini menſura, aſſignata eſt *in Sancta Regula, cap.*40. à Sanctiſſimo Patriarcha noſtro Benedicto, ibi. Tam in infirmorum contuentes imbecillitatem, credimus *Heminam* vini per ſingulos ſufficere per diem. In quem locum Nicolaus Brauo, *num.*4. *pag.*236. ſic vt ſequitur, ait.

Congius qualis menſura ſit. Sextarius, genus eſt menſuræ. Hemina, menſura eſt exigua.

Ex quibus mihi perſuadeo, deſignatam menſuram vini, à Regula conceſſam, non eſſe adeò amplam, vt aliqui autumant; neque iti hoc eum Declaratorio illo Congregationis Caſinenſis, ſeu ſanctæ Iuſtinæ, conuenio (concedente ſcilicet ſuis de vino, quantum expedit, ita vt iuxta Regulam, non ſubrepat ſatietas, vel ebrietas;) propterêaſque ad rem accedere exiſtimationem Epiſcopi Vrgellenſis teor, & iam ſi omni adminiculo nudam protulerit. Hæc ille. Exiſtimatio autem D. Antonij Perez eſt, *Heminam* idem menſuræ genus importare, quod quartæ partis minutæ menſuræ, quæ Hiſpanicè *Azambe* dicitur, quæ quidem quarta pars, vulgo etiam *Quartello* appellatur.

DISQVISITIO I.

Quid ſit Sepultura, & quotuplex?

BREVIARIVM.

Berchorius.

Monachus fuit Benedictinus. n.1.

Sepultura.

Triplex Sepultura genus diſtinguitur, & explicatur. n.1.2.3.4.

Sepultura Eccleſiaſtica, quæ corporalis dicitur, materialiter ſumitur, & formaliter. n.5.

CONCLVSIO I.

TRiplex eſt genus Sepulturæ. Corporalis. Virtualis. Et Supernaturalis. 1

Ita Sepulturas diſtinguit Magnus Petrus Berchorius Pictauienſis, Benedictinus Monachus, *in Dictionario Morali, verbo Sepelire*, ſicque explicat.

Sepul

Sepultura Corporalis, eſt illâ, quâ humana corpora ſepeliuntur, & quâ poſt mortem, iuxta Eccleſiæ morem, recounduntur. Primo enim ſudario inuoluuntur: ſecundo, in feretro ornato ponuntur: tertiò, circa ea ipſa cerei accenduntur: quartò, ad foueam deferuntur: quintò, à cantantibus Sacerdotibus conducuntur: & ſextò, in terra inferiùs inhumantur. Quod quidem Sepulturæ genus demonſtratur, cum dicitur. ***Dorminit.*** Per dormitionem enim Sepultura intelligitur, quia ſicut homo volens dormire, infra pannos ſolet in lectum intrare, & ibi requieſcere, ſic per mortem homo dormire volens, pannis ſudarij ſolet inuolui, & ſic in loco ſepulchri requieſcit corporaliter, & ſopitur, & ibidem abſconditur, & velatur. Vnde *in Pſalmo* dicitur. Sicut vulnerati dormientes in Sepulchris. *&* 3. ***Regum*** 11. Dorminuit Salomon cum patribus ſuis, & ſepultus eſt.

2 Et hæc quidem Sepultura meditanda eſt, frequentanda, deflenda, & cum mœſtitia deploranda, iuxta illud *Eccleſiaſtici* 38. Fili, in mortuum produc lacrymas, & quaſi dira poteſtas, incipe plorare, & non deſpicias ſepulturam eius. Et ob multa certè, quæ præfatus demoſtrat Doctor, dicens. Ad Pietatis officium exercendum: Orationis, & eleemoſynæ ſuffragium impendendum: Communis caſus naufragium meditandum, Amicorum ſuſpirium conſolandum: Vanæ gloriæ diſpendium deteſtandum: Humanæ vitæ compendium cogitandum.

3 ***Sepultura Virtualis***, illa eſt, quâ quilibet virtuoſus, & perfectus homo per humilitatem ſepultus, & in ſeipſo reconditus, & abſconſus eſt. Vndè *Geneſis* 15. ad Abram dicitur: Tu autem ibis ad patres tuos in pace ſepultus, in ſenectute bona. Sicut enim ille, qui corporaliter ſepelitur, ſudario inuoluitur: in feretro ornato ponitur: circa illum cerei accenduntur: ad foueam defertur: cantantibus Sacerdotibus conducitur: & tandem in terra inferiùs humatur: ita iuſtus debet poni in ſudario puritatis conſcientiæ: in feretro ornato exteriùs honeſtate apparentiæ: cereis, & luminaribus, ſapientiæ ſcilicet claritate circundari: ad foueam mortis, per mortis, & humanæ defluentiæ conſiderationem deferri: circa eum cantus diuinæ laudis, & ſpiritualis lætitiæ audiri: & inhumari per ſepulturam, & abſconſionem ſuæ virtutis, & exiſtentiæ.

4 ***Sepultura*** tandem ***Supernaturalis***, eſt Sepultura animarum beatarum, quæ in paradiſo ſepeliri dicuntur, in quantum à noſtris viſibus abſconduntur: quod oſtenditur cum dicitur: ***In Ciuitate***: id eſt, Cœleſtium Ciuium fœlicitate. De qua Sepultura *Iob.* 3. dicitur. Gaudentque vehementer cum inuenerint Sepulchrum.

Hac de diuiſione Sepulturæ. Sed omiſſo ſecundo, & tertio illius genere, ad primum, de quo in præſenti opere noſtro, diſſerendum nobis eſt, redeamus. Sit pro eo.

CONCLVSIO II.

5 SEpultura Corporalis, & Eccleſiaſtica dupliciter ſumitur: materialiter ſcilicet, & formaliter. ***Sepultura,*** in prima acceptione, eſt locus in quo cadauer mortui reconditur. Iſta deſcriptio, doctrinę Petri Berchorij modò traditæ conſonat, & traditur à Martino Bonacina *tomo 2. de Contractibus, diſputat.* 3. *q.* 21. ***puncto*** 1. ***num.*** 2. vbi addit etymologiam nominis, quod ſcilicet Sepultura dicitur *à ſepeliendo*, ſeu *à ſepiendo*: eo quod cadauer humo, veluti ſepe circundiatur, & circumſepiatur. Qui quidem locus etiam ſepulchrum communiter vocari ſolet, ſicut & Sepultura, vti Samuellius ait, ***concluſ.*** 16. ***ex L. Prætor ait, §. Sepulchrum, ff. de Sepulchro violato.*** [illegible] in hoc opere, nunc Sepulturæ nomine, nunc S[...]chri appellatione, ſeu vocabulo, pro eadem o[...] vtemur re. Sepultura autem formaliter ſumpt[a] actio ipſa, ſeu officium ſepeliendi. Ita idem Bon[acina] ***num.*** 3. docet.

DISQVISITIO II.

Quid ſit Eccleſiaſticæ Sepultur[æ] locus?

BREVIARIVM.

Sepultura.

Quibus ritibus, & locis pro cadaueribus tumulan[dis] vſi fuerint Gentiles, & Iudæi, remiſſiuè. n. 1.

Locus pro Sepulturis fidelium Chriſtianorum, qui[s] ſit. n. 2.

CONSVLTO agimus in præſenti [de] Sepultura Eccleſiaſtica, & de eius [lo]co, relictis variis modis, & locis t[u]mulandi mortuorum cadauera ap[ud] Gentiles, & Hebræos obſeruatis: qu[o]rum ritus, quoad funera, cadauera, atque Sepulchr[a] Aloyſius Nouarinus, in ſuis ſatis erudiós Schedia[s]maribus, ſeu obſeruationibus ſacro-profanis, & al[ii] recenſent. Cum autem non ſit meum de iis inſtitue[re] ſermonem, eos lubens omitto, & de Sepultura ab E[c]cleſia, pro ſuis humandis fidelium corporibus ſtatut[a] agere aggredior: & ea, quæ ſcitu digniora inueni, in ſe[quentibus] tractatibus, & diſquiſitionibus, auidè illu[ſtrare] decreui. Et pro præſentis, breui reſolutione ſi[t].

CONCLVSIO.

LOcus pro Sepulturis Eccleſiaſticis, ad fidelium cadauera tumulanda, fuit, & eſt Cœmeterium locus ſcilicet, in plurimum, iuxta Eccleſias, & Baſilicas deſtinatus, deſignatus. Et iam etiam hodie, ferè omnes Eccleſiæ, & Baſilicæ Parochiales, & Regulares, aptæ ſunt, & capaces, vt in eis Sepulturæ fiant, quibus fidelium corpora recondantur.

Hæc concluſio, manifeſtè conſtat, ex dictis *Tractatu primo, Diſquiſitione prima*: & ita omnibus illius veritas nota eſt, ex communi, & vniuerſali Eccleſiæ praxi, vt nulla, aut parua probatione indigeat. Sed pro illius exacta dilucidatione ſit.

DISQVISITIO III.

An tempore perantiquo intra Eccleſiam licuerit fidelium cadauera tumulari: & an liceat hodie, intra cuiuſlibet Eccleſiæ ambitum illa ſepelire?

BREVIARIVM.

Clotarius.

Obiit Rex Francorum Clotarius anno 565. n. 10.

Cœme

Cœmeterium.

Congruenter conſtitui poteſt aliquantulùm remotè ab Eccleſia propter fœtorem, præſertim pro cadaueribus eorum, qui peſte infecti deceſſerunt. n. 31.

Concilium.

Moguntinum I. celebratum eſt anno 813. *ſub Carolo Magno Imperatore.* n. 13.

Tiburenſe fuit celebratum anno 895. *ſub Arnulpho Cæſare.* n. 13.

Conſtantinus.

Imperator Conſtantinus Magnus obiit anno 337. *& ſepultus eſt in veſtibulo Baſilicæ Sanctorum Apoſtolorum.* n. 2.

Conſuetudo.

Inducere valet ius, & priuilegium conferre. n. 36.

Dictio *Vel.*

Quandoque copulatiua non eſt, ſed id importat, quod vel etiam. n. 13.

Eleemoſynæ.

Non omnibus proſunt; ſed his tantum, pro quibus, dum viuunt, cooperantur vt proſint. n. 29.

S. Gregorius Magnus.

Creatus fuit Summus Pontifex anno Domini 590. *& obiit anno* 604. n. 6.

Magnis nobilitauit prærogatiuis Cœnobium ſui, & noſtri Ordinis, in honorem Sancti Medardi conſtructum. n. 20.

Eius ſententia circa Sepulturam, de iis, qui in lethali culpa decedunt. n. 29.

Honorius I.

Cathedram aſcendit Summi Pontificatus, anno Domini 122. n. 5.

Orationes.

Non omnibus proſunt; ſed his tantum, pro quibus dum viuunt, cooperantur vt proſint. n. 29.

Paſchalis II.

Ex Benedictino Monacho, Pontifex creatus fuit Paſchalis Secundus, anno 1099. n. 16.

Peccator.

In lethali decedens culpa à nemine iuuari poteſt eleemoſynis, orationibus, aut Sacrificiis. n. 28. & 29.

Sepelire; Sepeliri; Sepultura.

Prope Altare ſepeliri non licet. n. 4. 8.

Qui habet propriam Sepulturam prohibere poteſt ne aliquis in ea ſepeliatur. n. 11.

Propriam illam habet, & omnes præeminentias in Eccleſia de Amurrio Domus de Murga. n. 9. 10. & 11.

Olim intra Eccleſiam ſepeliri, omnibus fuit à Iure prohibitum. A n. 3.

Quare id fuerit interdictum oſtenditur. n. 8.

Fuit poſtea permiſſum, intra Eccleſiam ſepelire viros eximiæ virtutis, & ſanctitatis, & in dignitate Eccleſiaſtica, aut Sacerdotali conſtitutos. A n. 12.

Indifferenter tandem permiſſum eſt omnibus fidelibus vt in Eccleſiis ſepelirentur. A n. 15. *Et quare* n. 19.

Quilibet fidelis (habens tamen velle, & nolle) ſi excommunicatus, aut alius interdictus non ſit, poteſt ſibi eligere ſepulturam in Monaſteriis, & in aliis locis. n. 16.

Procedit etiamſi Eccleſiæ Parochiales non ſint. n. 33. 36.

Procedit & in Eccleſiis exterioribus Sanctimonialium; ſed non in interiori parte, intra clauſuram; niſi Sepultura familiaris ſit, aut hæreditaria, nam tunc procedit. n. 37.

Qui tumulat, quem ſepelire non poterat, debet illius oſſa reſtituere illi Eccleſiæ ad quam pertinebat. n. 17.

Debet etiam illi reſtituere, omnia quæ occaſione Sepulturæ recipit. n. 18.

Sepeliri iuxta Sanctorum corpora optatiſſimum ab antiquis fuit ſæculis. n. 20. *Et quare.* n. 21. & 27.

Sepeliri in loco ſacro prodeſt iuſtis. n. 21. 27. & 28.

Obeſt tamen improbis, à n. 21. ad 29.

Horribilibus exemplis comprobatur. A n. 23. ad 26.

Locus aptus, & licitus pro Sepulturis eſt Eccleſia, Baſilica, Cœmeterium, & quilibet alius locus Eccleſiæ proximus ad Sepulturas ab Epiſcopo deſtinatus. n. 30. *Vel à Prælatis Regularibus reſpectiuè in propriis locis.* n. 32.

Pro Sepulturis, tam Regularium, quàm Sæcularium, aſſignari poſſunt Sacriſtia, Clauſtra, & Capitula Regularium. n. 31.

Recenſentur varia Apoſtolica diplomata noſtræ, & aliis Religionibus conceſſa, pro libera Sepulturarum electione. n. 33. 34. & 35.

Infans, & Comes Don Vela.

Ayalæ Domus Fundator fuit, Maior, & origo omnium fere Principum Hiſpaniæ, Regum Chriſtianorum, & Imperatorum Alemaniæ. Sepultus iacet extra Eccleſiam. n. 1.

VARII, & multi reperiuntur in Eccleſia mores, & vſus circa locum Sepulturæ, iuxta temporum diuerſitatem, & Iurium diſpoſitionem. Vnde diſtinguere libuit tempora, vt concordem iura Quod certè, vt autumo, meliori non poſſum facere, & clariori modo, quàm *Diſquiſitionis* reſolutionem, in plures aſſertiones diuidendo.

Conſultò indefinitè, & in vniuerſum inquiro, 1
An licuerit fidelium cadauera in Eccleſia tumulari. Quia non ſolùm ignobilium hominum cadauera, ſed Nobilium etiam, Magnatum, Principum, Regum, & Imperatorum mos olim, & conſuetudo fuit extra Eccleſias, & Baſilicas tumulandi. Infans Comes Don Vela, Dominus Domus de Ayala, eius fundator, Maior Comitum de Ayala, & fere omnium Hiſpaniæ Dignitatum, ſeu Principum ſæcularium, imò & Regum Chriſtianorum, & Imperatorum, vti in Genealogia Domuum de Ayala, & de Murga, nondum excuſſa oſtendo, extra Baſilicam Sanctæ Mariæ de Reſpaldiza, ante eius portam ſepultus fuit in Prouincia de Ayala, in diſtantia duarum leucarum ab Orduña Ciuitate, vbi poſtquam in Arca lapidea, in qua fuit tumulatus, quingentis ab hinc annis, vſque ad hodiernum diem integer perſeuerat, vti illius incolæ teſtantur. Et Amiax, *l.* 3. *c.* 3. *fol.* 125. Vincentius Blaſcus de Lanuza, *lib.* 4. *cap.* 43. & Alphonſus Lupus de Haro, *in ſuo Nobiliario*, vbi de Domo de Zarate, huius Principis nobilem faciunt commemorationem.

De Conſtantino etiam Magno, qui anno 337. 2
obiit, teſtatur ex Cardinali Cæſare Baronio, Henricus Spondanus eodem anno, in eius Compendio, auſum neutiquam fuiſſe tumulari in Baſilica Apoſtolorum, ſed foris in eius atrio, ſeu veſtibulo, Quod & narrat D. Ioannes Chriſoſtomus, & in gloriam extollit Apoſtolorum, *homilia* 26. *in Epiſtolam ad Corinthios* 2. *& hom.* 66. *ad Populum Antiochenum.* De quo Samuellius, *in Praxi de Sepulturis, tract.* 1. *diſputat.* 1. *controuerſ.* 1. *concluſ.* 7. vbi etiam recenſet Optatum Mileuitanum, *de Schiſmate Donatiſtarum* Theodoretum, *Epiſtola ad Aurelium Presbyterum,* & alios. Sit ergo.

CONCLVSIO I.

OLim, ex Eccleſiaſtico iure, intra Eccleſiæ am- 3
bitum, nulla defunctorum corpora ſepelire licebat, ipſo iure Eccleſiaſtico prohibente.

Ita docent Gloſſa, *in Can. Præcipiendum, verbo Sepeliantur*, 13. *quæſt.* 2. Ioannes Azorius, *Inſtitut. Moralium, part.* 2. *lib.* 2. *c.* 6. *verſic. Cantum.* Auguſtinus Barboſa, *de Iure Eccleſiaſtico, part.* 2. *lib.* 2. *c.* 10. *n.* 6. *De officio, & poteſtate Parochi, cap.* 26. *n.* 6. *& in Canon. Præcipiendum*, el 15. 16. *q.* 2. Samuellius, *vbi proximè, concluſ.* 4. vbi allegat *Legem Nemo, Cod. de Sacroſanctis Eccleſiis.* Burchardum, *l.* 3. *c.* 157. Durandum, de modo celebrandi *Concilia Generalia, part.* 3. *c.* 11. Et alij paſſim Doctores grauiſſimi, ſi cautumant.

4 Probatur *primò* concluſio, *ex Canone Præcipiendum*, §. *Prohibendum eſt*, el 16. 13. *quæſt.* 2. deſumpto ex Concilio Varenſi, in hunc modum definiente. Prohibendum eſt etiam ſecundùm Maiorum inſtituta, vt in Eccleſia, nullatenus ſepeliantur, ſed in atrio, aut porticu, aut in exhædris Eccleſiæ. Intra Eccleſias verò aut prope Altare, vbi Corpus, & Sanguis Domini conficitur, nullatenus ſepeliantur. Homines ſcilicet: de hominibus enim ſepeliendis: abſolutè, & indiſtinctè loquitur Conciliare illud Decretum.

5 *Secundò* probatur *ex Concilio* Brachatenſi, ſub Honorio Papa Primo, *celebrato*, vti refert Bartholomæus Carranza, & Miranda Toletanus Archiepiſcopus, *in Summa Conciliorum.* Qui quidem Pontifex Summus Honorius, Sedem aſcendit Petri, anno Domini centeſimo, vigeſimo ſecundo. Definitio Concilij, *in Can.* 36. prout à Petro Creſpetio, Cœleſtinn Monacho recenſetur, *in Summa Eccleſiaſtica diſcipline, verbo Sepultura*, talis eſt. Placuit, vt corpora defunctorum, nullo modo intra Baſilicam Sanctorum ſepeliantur; ſed ſi neceſſe eſt, foris circa murum Baſilicæ vſque adeo non abhorret.

6 Probatur *Tertiò* ex *Epiſtola Decretali, de conſtruenda Eccleſia*, Epiſcopo Meſſanenſi à D. Gregorio Magno Papa huius nominis Primo, quæ habetur in eius Regiſtro, *lib.* 12. *indictione* 7. *la* 10. in qua ſic ait. Et ideo frater chariſſime, ſi in tuæ Diœceſis ciuitatis inte conſiſtit, & nullum corpus ibidem conſtat humatum, &c. Creatus fuit Pontifex præfatus Gregorius, *anno Domini* 590. & abiit ad Cœlum, *anno* 604.

7 *Quartò* probatur concluſio, *ex Can. Eccleſiam*, el 27. *de Conſecratione, diſtinct.* 1. deſumpto ex Concilio Agripinenſi, in quo ſic habetur. Eccleſiam in qua mortuorum cadauera fidelium, ſiue infidelium ſepeliuntur, ſanctificare non licet; ſed ſi apta videtur ad conſecrandum inde euulſis corporibus, & raſis parietibus, vel tignis eius loci, reædificetur: ſed ſi hæc conſecrata ante fuerit, Miſſas in ea celebrari licet, tamen ſi Fideles fuerint, qui in ea ſepulti ſunt. Hæc ibi. Vbi ſatis apertè diffinitur non licuiſſe, in Eccleſia ſepelire.

8 Ratio autem quare in Eccleſia fuerit fidelibus interdicta Sepultura, *ex dicto Canone Præcipiendum* facilè colligitur ibi: Vbi corpus, & Sanguis Domini conficitur. Quia ſcilicet Eccleſia locus eſt ſpecialiter Deo dicatus, cui mors vltra non dominabitur, *Roman.* 6. *verſic.* 9. Vbi quotidie colitur, & veneratur. Vnde indecorum videtur, & turpe receptaculum fieri mortuorum. Quocirca Gloſſa *in dictum Canonem*, ita fatur. Immo prohibetur fieri Sepultura in Eccleſia: quia locus ille ſpecialiter Deo dicatus eſt, cui mors vltra non dominabitur. Hæc Gloſſa Videatur etiam Samuellius, *loco reddito concluſ.* 6. cum Gratiano, *Diſceptationum forentium tom.* 2. *cap.* 110. *num.* 34 & cum Rota *in Pampilonenſi Sepultura*, 30. Maij, 1591.

Quæ vtique ratio, ſemper viget, cum Paulus Papa Quintus, *in Ritnali Romano*; *in Rubrica de Exequiis* dicat. Vbi viget antiqua conſuetudo [ſepe]liendi mortuos in Cœmeteriis, retineatur, & [vbi] fieri poteſt, reſtituatur; at vero cui locus Sep[ultu]ræ dabitur in Eccleſia, humi tantum detur. Cae[te]ra autem prope Altare, non ſepeliantur. Exp[endo] verba *prope Altare*, quæ etiam *in recenſito co[n]*tinentur *Canone*.

Procedit autem prohibitio, non ſolùm in [Ca]pella maiori Eccleſiæ vti autumare, aſſerere v[ide]tur præfatus Samuellius, *vbi proximè, numer*[o] per hæc verba. Quæ dicta prohibitio, procedi[t in] Capella maiori, vt declarauit Rota, *in Calag[ur]tana de Amurrio* 12. *Decembris*, 1603. coram [Lu]douiſio, qui fuit poſtea Gregorius XV. Papa. [H]ille. Sed procedit in tota Eccleſia, vti *ex reda[ctis] textibus* euidenter demonſtratur. Prædicta aut[em] Rotæ Deciſio, quam etiam refert Marcinus Bo[na]cina, *in Summa, tomo* 2. *diſputat.* 3. *de Contra[cti]bus, quæſt.* 21. *punct.* 3. *numero* 4. non loquitur [in] genere, ſed in ſpecie, de Sepultura, quam hab[ebat] in Parochiali Eccleſia Sanctæ Mariæ de Amurr[io] Domus, & Palatium de Murga. De qua, & eorum Dominis, ſic Rota in ſententia diffini[ti]ua coram R. P. D. Petro Franciſco Gipſio, in [ſe]cunda, & tertia inſtantia per alias confirmata ſe[n]tentias, & executioni demandata, *vndecima d[ie] Maij, de anno* 1598. *& Vigeſima Octaua menſ[is] Septembris, de Anno* 1605. Videlicet.

Decernimus, ſententiamus, & diffinimus di[cto] Domino Lupo de Murga, ſuiſque hæredibus & ſucceſſoribus in perpetuum Dominis Domus, & Palatij de Murga pro tempore exiſtentibus, ſpectare, & pertinere præeminentias, antelationes & Ius ſedendi in dicta Eccleſia, in primo, & præeminentiori loco: necnon in offerendo, in eundo proceſſionibus, in ſumendo pacem ante dictos Ioannem de Vrrutia, & ante Mariam Venero coniuges, & ante cæteros alios Parochianos, incolas, & habitatores dicti loci, eorumque vxores, filios, & fœminas quaſcumque reſpectiuè; videlicet, hominibus, ante homines; & fœminis, ante fœminas; exceptis tamen Dominis Domus de Ayala, & Amurrio, & Cle[...]is dictæ Eccleſiæ. Et proinde, attento, quod dicta Eccleſia de nouo eſt ampliata, & Altare maius ex illo loco, vbi anteà erat, fuit mutatum, necnon ſepulturam, quam habebat Domus de Murga in dicta Eccleſia antea quàm illa eſſet mutata, eſſe transferendam ad Capellam maiorem nouiter ampliatam, ſiue ædificatam, in eadem parietate, & diſtantia trium pedum à gradibus Altaris Maioris Sanctiſſimi Sacramenti, & ante dictum Altare, in quo ſeu qua ante ampliationem dictæ Eccleſiæ exiſtebat.

Hæc omnia ad amuſſim *in præfata Rota ſententia* continentur. Et in Deciſione recenſita Ludo- 11 uiſi fuit dictum, Dominum Palatij de Murga potuiſſe impedire, ne in dicta ſua Sepultura, & Capella maiori Eccleſiæ de Amurrio, aliquis ſepeliretur, abſque ipſiuſmet Domini licentia: quia vſus fuit Iure ſuo. Vnde ex ea, non benè Samuellius docet prohibitiones antiquorum Iurium, de non ſepeliendo intra Eccleſias, procedere in Capella maiori.

CONCLVSIO II.

Licet olim nemini licuerit in Eccleſia, aut in Baſi- 12 lica quidem ſepeliri; in progreſſu tamen temporis aliquibus perſonis in Dignitate Eccleſiaſtica, aut in Sacerdotali conſtitutis, & in virtute, & ſanctitate

ſanctitate præſtantiſſimis, permiſſum fuit à Conciliis, & à Summis Pontificibus, in Baſilicis, ac in Eccleſiis tumulari.

Hanc tenent Samuellius, *in Praxi, de Sepulturis, tract. 1. diſputat. 1. controuerſ. 1. concluſ. 5.* cum Euagrio, *lib. 4. cap. 3. & 30.* Burchardo, *lib. 3. cap. 17.* Optato Mileuitano, *lib. 3. de Schiſmate Donatiſtarum*, Nicephoro, *lib. 14. cap. 58.* & Auguſtinus Barboſa, *de Iure Eccleſiaſtico, lib. 2. cap. 10. num. 6. & 7. partis ſecunda, pag. mihi 69. & de Officio, & poteſtate Parochi, cap. 26. num. 7.* cum Gloſſa, & Turrecremata, *in Can. Nullus mortuus*, mox citando, *in fine.* Conrad. Brun. *de Ceremon. lib. 2. capite ſecundo, verſic. Illud tamen*, Petro Gregorio *Syntagm. Iuris, lib. 2. cap. 12. num. 12.* & aliis, (de quibus Cenedos *ad Decretum, Collectan. 46. num. 1.*) interpretantibus textum, ibi: fideles Laici: non de omnibus fidelibus ex fide Baptiſmi, ſed de his, qui ex fidei virtute, & conſtantia, Sancti habiti ſunt, miraculiſve coruſcant, vel aliàs inſignes perſonæ extiterunt. Verba ſunt Barboſæ, ſatis quidem opportuna *pro expoſitione ſtatim dicto Canoni* à me reddenda.

13 Probatur *primò* concluſio ex Concilio Moguntino, ſeu Magonciensi I. ſub Carolo Magno celebrato *anno Domini* 813. teſte Baronio, & Spondano illius Compendiatore, qui quidem Canon adeſt *cauſa* 13. *quæſt.* 2. ſub verborum tenore. Nullus mortuus infra Eccleſiam ſepeliatur, niſi Epiſcopi, aut Abbates, aut digni Presbyteri, vel fideles Laici. Hæc ibi. Vbi non concedit Concilium, fideles Laicos poſſe in Eccleſia ſepeliri, immò excludit. Dictio enim *Vel*, ibi copulatiua non eſt, ſed idem quod *etiam* ſignificat. Quaſi diceret. Nullus præter Epiſcopos, Abbates, & dignos Presbyteros etiamſi fideles Laici ſint, infra Eccleſiam ſepeliatur.

Sic præfatum intelligo Concilium. Cum, quia dicta dictio *Vel*, licet plerumquè coniunctio diſiunctiua ſit, idem quod dictio *aut* ſignificans, non tamen tarò pro *etiam*, vel pro *vel etiam* ponitur. Paſſeratium teſtor. Tum etiam, quia Concilium Triburtenſe, ſub Arnulpo Cæſare, *anno Domini* 895. celebratum, *in Can.* 17. in hunc modum definiuit. Secundum ſtatuta Sanctorum Patrum, & experimenta miraculorum prohibemus, & præcipimus, vt deinceps nullus Laicus in Eccleſia ſepeliatur, niſi fortè talis ſit perſona Sacerdotis, aut cuiuſlibet iuſti hominis, qui per vitæ meritum, talem, viuendo, ſuo corpori defuncto, locum acquiſiuit. Hactenus in illo Conciliari Decreto à Petro Creſperio *in Summa Eccleſiaſtica diſciplina, verbo Sepultura* relato, interpretationem genuinam Concilij Moguntini deſumo, & ſecundam huius concluſionis, concludentem probationem.

14 *Tertiò* probatur *ex Concilio Manuetenſi*, ab eodem Creſperio, *vbi proximè* recenſito, quod *in cap.* 6. Signanter vetat, ne vllatenus Laici in Eccleſia ſepeliantur, ſed in atrio, aut in porticu, aut extra Eccleſiam.

CONCLVSIO III.

15 Pia tandem mater Eccleſia, omnibus fidelibus indifferenter indulſit, vt ſibi benè valeant eligere ſepulturam, non in Cœmeteriis ſolùm, ſed in Baſilicis, & in Eccleſiis.

Hanc tenent Gloſſa *in cap. Ex parte, in caſus formatione, & verbo Parochianum, el 5. de Sepulturis, & in cap. Cum liberum, in caſus etiam formatione, & verbo Diſpoſuit, el 6. eod. tit.* Auguſtinus Barboſa, *vtrobiquè. Et de Iure Eccleſiaſtico, part. 2. lib. 2. cap. 10. num. 8. ac de Officio Parochi, cap. 26. num.* 8. cum pluribus, quos pro more recenſet ſuo. Et Samuellius, *dicta diſputat. 1. controuerſia 2. concluſ. 4.*

16 Probatur *primò* ex noſtro Benedictino Paſchali Papa Secundo, qui in Sede Petri ſedit anno 1099. allegato *parte 43. Concilij Lateranenſis* ſub Alexandro Papa Tertio, *cap. 1.* qui vti exſcribit Petrus Creſpetius, *vbi proximè, pag. mihi* 844. ſic ſtatuit. Volumus, ac iuxta Canonum ſententiam nobis probabile videtur, vt ſicut morienti conceditur rerum ſuarum iudicium facere, quocumque loco ſibi placuerit, ſic nimirum iuſtum eſt ſui corporis licentiam habere eligendi ſepulturam in quocumque loco voluntas extiterit, ſiue in Monaſteriis, ſiue in aliis locis. Hucuſque Paſchalis ſecundus.

17 Secundò probatur *ex cap. Ex parte el 5. de Sepulturis, & ex cap. Cum liberum el 6. eod. tit.* in quibus dictus Alexander Tertius ſupponit, Laicos facultatem habere, vt in Eccleſiis ſepeliantur; In primo enim ſic decernens ait. Ex parte Canonicorum Obrigen. nobis eſt intimatum, quod Prior de Inſula quendam Parochianum ſuum poſt appellationem ad nos factam in ſua Eccleſia ſepeliuit, & infrà. Mandamus, quatenus præfatum Priorem compellas, vt memoratis Canonicis prædicti Parochiani corpus reſtituat, & exindè amicabiliter conueniat cum eiſdem. Hæc ibi. In ſecundo verò ſic ait.

18 Cum liberum ſit: & infrà. Ad audientiam noſtram peruenit, ex conqueſtione Abbatis, & Fratrum Sancti Martini Laudun. quod cum Presbyter quidam corpus cuiuſdam mulieris (prout in vltima voluntate diſpoſuit) ad eandem Eccleſiam ſepeliendum deferret, Monachi Sancti Vicentij Lauden. corpus ipſius violenter rapere, & in Eccleſia ſua ſepelire minimè dubitarunt: & infrà. Mandamus, quatenus ſi ita eſſe inueneritis, præfatos Monachos compellatis, vt oſſa præfatæ mulieris, & beneficia, quæ occaſione ſepulturæ ipſius recepiſſe noſcuntur, memoratis Fratribus cum integritate reſtituant, & de cætero talia facere non præſumant. Hactenus *in dicta Decretali*: ex qua, & ex præcedenti, ſecunda, & tertia reſultat probatio.

19 Rationes ad hanc conceſſionem Summos Pontifices mouentes, recenſentur à Patre noſtro Gregorio Magno, relato, *in Canone, cum grauis, el 17. 13. quæſt. 2.* & à Gloſſa, *verbo Sepeliantur. Prima*, quam Gregorius aſſignat, eſt: quia eorum proximi (mortuorum ſcilicet) quoties ad eandem Eccleſiam veniunt, ſuorúmque ſepulturam aſpiciunt, recordantur: & pro eis Domino preces fundunt. Huic aliàs addit Gloſſa, & eſt *ſecunda* in ordine: quia ſcilicet ſpecialiter commendantur Patrociniis Sanctorum illorum, in quorum nomine dedicata eſt Eccleſia. *Tertia*, quia minus ibi vexantur à Spiritibus immundis. Et concludit Gloſſa. Et eſt hîc argumentum, quod ibi potius ſepeliendi ſunt homines, vbi maior eſt concurſus populorum, vt in Cathedralibus Eccleſiis. Ita illa, quæ in hoc vltimo conſonat *Canoni vbicumque, el 6. eadem cauſa 13. & quæſt.* 2. ex Concilio Triburenſi deſumpto, in quo ſic ſtatuitur. Vbicumquè temporum, vel locorum facultas tulerit, apud maiorem Eccleſiam, vbi Sedes eſt Epiſcopi, ſepulturæ celebrentur.

20 Vndè meritò, iuxta Sanctorum corpora ſepeliri, ab antiquis ſæculis, fidelibus optatiſſimum fuit. Quod Clotarij Francorum Regis, qui *anno* 565. obijt, exemplo comprobatur. Cuius corpus à filiis ſuis Sueſſionas tranſlatum eſt, atque ſepultum in

loco, quem ipſe delegerat ad Baſilicam conſtruendam in honorem nuper defuncti Sancti Medardi, quam poſtea Sigebertus filius ædificauit. Henricus Spondanus, in Compendio Annalium Eccleſiaſticorum Cæſaris Baronij, *tomo 2. anno citato, num.* 4. Ædificauit igitur Sigebertus celeberrimum noſtri Ordinis Cœnobium, & ad illius preces, præfatus Gregorius Magnus, Primus huius nominis Eccleſiæ Romanæ Pontifex, illud maximis nobilitauit prærogatiuis, *an.* 593. vti videre licet *in Conſtitutione expedita lib.* 2. *Regiſtri eius, indictione* 11. *poſt Epiſtolam* 38. *columna mihi* 79.

21 Meritò inquam optatiſſimum fuit ſæculis ſuperioribus iuxta Sanctorum ſepeliri corpora; ab iis tamen, quos grauia peccata non deprimunt; ſecus verò à peccatoribus, qui in lethali decedunt facinore. D. enim Auguſtinus relatus *in Canone Quibus peccata, el* 16. 17. *quæſt,* 2. ſic ait. Quibus peccata dimiſſa non ſunt, à ſacris locis poſt mortem adiuuari non poſſunt: quia quos peccata grauiora deprimunt, ſi in locis ſacris, ſe ſepeliri faciunt, reſtat vt de ſua præſumptione iudicentur: quia eos ſacra loca non liberant, ſed de culpa temeritatis accuſant. Hæc S. Auguſtinus.

22 Accinit præfatus Magnus Gregorius, dicens. Nam quos peccata grauia deprimunt, non ad abſolutionem potius, quàm ad maiorem damnationis cumulum, eorum corpora in Eccleſiis ponuntur. Quod melius oſtendere poterimus, ſi ea, quæ diebus noſtris, geſta ſunt, breuiter enarremus. Ita D. Gregorius *lib.* 4. *Dialogorum, cap.* 50. incipit, *Quos grauia*, & refertur *in Canone Cum grauia, el* 17. *dicta cauſa, & quæſtione.* Et in ſequentibus quatuor, nonnulla ſtupenda accidiſſe teſtatur, quæ licet breuiter, libuit recenſere, vtpotè, ad morum reformationem, maximè deſeruientia.

23 *In capite* igitur 51. teſtatur Sanctus hic Doctor, in Ciuitate Portuenſi fuiſſe quandam Sanctimonialem fœminam, quæ carnis quidem continentiam habuit, ſed linguæ procacitatem, atque ſtultiloquium non declinauit. Hæc defuncta eſt, atque in Eccleſia ſepulta. Eadem autem nocte cuſtos eiuſdem Eccleſiæ per reuelationem vidit, quia deducta ante ſacrum Altare per medium ſecabatur, & pars vna illius igne cremabatur, & pars altera intacta remanebat. Cumque hoc ſurgens mane Fratribus narraſſet, & locum oſtenderet in quo fuerat igne conſumpta, ipſa flammæ combuſtio, ita ante Altare in marmoribus apparuit, ac ſi illic eadem fœmina igne corporeo fuiſſet concremata. Qua ex re, apertè datur intelligi, quia, quibus peccata dimiſſa non fuerunt, ad euadendum iudicium, ſacris locis, poſt mortem, non valeant adiuuari.

24 *Cap.* 52. *ſequenti*, enarrat, Valerianum Patricium, in Brixia ciuitate defunctum, cum vſque ad ætatem decrepitam, leuis, ac lubricus extitiſſet, modúmque ſuis prauitatibus ponere contempſiſſet, & ſepultum in Eccleſia fuiſſe. Eadem verò nocte, qua ſepultus eſt, Beatus Fauſtinus Martyr, in cuius Eccleſia corpus illius fuerat humatum, Cuſtodi ſuo apparuit, dicens: Vade, & dic Epiſcopo, vt proijciat hinc fœtantes carnes, quas hîc poſuit: (Epiſcopus enim accepto pretio, locum ei in Eccleſia præbuit, in quo ſepeliri debuiſſet:) quod ſi non fecerit, die trigeſimo ipſe morietur. Quam viſionem Cuſtos Epiſcopo timuit confiteri, & rurſus admonitus declinauit. Die autem trigeſimo, eiuſdem Ciuitatis Epiſcopus cum veſpertina hora, ſanus, atque incolumis ad lectum rediiſſet, ſubitâ, & inopinatâ morte defunctus eſt.

In capite 53. refert, in Genuenſi vrbe obiiſ lentinum, Eccleſiæ Mediolanenſis defenſoren rum quidem valdè lubricum, & cunctis leuita occupatum, & ſepultum fuiſſe in Eccleſia S Syti Martyris. Nocte autem media, in eadem E ſia factæ ſunt voces, ac ſi quis violenter ex ea e leretur, atque traheretur foras. Ad quas nim voces, cucurrerunt Cuſtodes, & viderunt quoſdam terrerrimos Spiritus, qui eiuſdem Vale pedes quadam ligatura ſtrinxerant, & cum ab cleſia clamantem, ac nimium vociferantem f trahebant. Qui videlicet exterriti ad ſua ſtrata re ſunt. Mane autem facto, aperientes ſepulchrum quo idem Valentinus poſitus fuerat, eius cor non inuenerunt. Cúmque extra Eccleſiam quæ rent vbi proiectum eſſet, inuenerunt. Ex qu Petre collige, quia his, quos peccata grauia d munt, ſi in loco ſacro ſepeliri ſe faciant, reſtat, etiam de ſua præſumptione iudicentur: quate eos ſacra loca non liberent, ſed etiam culpa tem ritatis accuſet.

Denique *capite* 54. Magnus enarrat Gregoriu quendam tinctorem in Vrbe Romæ obiiſſe, & Eccleſia Beati Ianuarij Martyris ſepultum fuiſſe. S quenti autem nocte, ex eadem ſepultura, audien cuſtode eius ſpiritum clamare cœpiſſe: *Ardeo: A deo*: Cum verò diu has duas voces emiſiſſet, cuſt hoc eius nunciauit vxori. Vxor verò illius eos, q diligenter inſpicerent artis eiuſdem viros tranſmiſi ad Eccleſiam, volens cognoſcere, qualiter eiu corpus eſſet in Sepulchro de quo talia clamaſſet. Qu aperientes ſepulchrum, veſtimenta quidem intact repererunt, quæ nunc vſque in eadem Eccleſia, pr eiuſdem cauſæ teſtimonio ſeruantur; corpus verò omninò non inuenerunt, ac ſi in ſepulchro eodem poſitum non fuiſſet. Hactenus præfatus Eccleſia Doctor, & Pontifex Summus, qui finem capiti imponit, addendo ſequentia. Qua ex re colligendum eſt, qua vltione eius anima damnata ſit, cuius & cato eſt ab Eccleſia proiecta. Quid igitur ſacra loca ſepultis proſunt, quando hi, qui indigni ſunt ab eiſdem ſacris locis diuinitùs puniuntur. Hæc D. Gregorius.

Sed ad rationes redeundo, ex quibus meritò optatiſſimum fuerit, ac ſit, in Eccleſia, & iuxta Sanctorum corpora, Fideles in Dei gratia decedentes ſepeliri, libuit recenſere *Canonem Non æſtimemus.* §. *Quod verò, el* 19. 13. *quæſt.* 2. ex Concilio Mogocienſi deſumptum, vbi ſic habetur. Quod verò quis apud memorias Martyrum ſepelitur, hoc tantùm videtur mihi prodeſſe defuncto, vt commendans eum, etiam Martyrum patrocinio affectus, pro illo, ſupplicationis augeatur. Hæc Concilium, mutuo ab Auguſtino, in libro, de agenda cura pro mortuis, accepit. Et obſerua, ly *memorias Martyrum*, pro Monumentis eorumdem ſupponere Martyrum, iuxta mentem eiuſdem Sancti Doctoris, quam ſuprà, dum de nominibus ſepulturæ, *num.* 13. §. *Diuus etiam Auguſtinus*, egimus.

Conſultò dixi in Dei gratia decedentes. Quia id ſolùm locum habere queit, eorum reſpectu, qui in gratia, & non ſatis purgati, diem compleuerunt extremum. Nam de illis, qui impœnitentes mortui ſunt, aliter dicendum venit. Quia in *Canone in præſenti, el* 20 13. *quæſt.* 1. D. Hieronymus ait. In præſenti ſæculo ſcimus, ſiue orationibus, ſiue conſiliis inuicem poſſe nos adiuuari; cum autem ante tribunal Chriſti venerimus, nec Iob, nec Daniel, nec Noë rogare poſſe pro quoquam, ſed vnumquemque portare onus ſuum. Verùm hoc

de

de impœnitentibus accipiendum eſt, de quibus Propheta dicit: Non dabit Deo placationem ſuam, nec pretium redemptionis animæ ſuæ. Et ideò frater, non redimet eum, ſed laborabit in æternum, & viuet adhuc in finem. De aliis enim intelligi non poteſt. Hucuſque D. Hieronymus, in exponendis ſacris Scripturis Doctor maximus à Deo prouiſus, vti canit Eccleſia. Et huc ſpectat illud D. Ambroſij, Mediolanenſis Præſulis, & Eccleſiæ etiam Doctoris, relatum *in Canone Aurum Eccleſia habet, el* 70.12. *quæſt.*2. vbi ita fatur. Nemo poteſt dolere, quia in ſepulchris Chriſtianorum requies defunctorum eſt. Id eſt, defunctorum perfectorum, vel ſaltem pœnitentium Chriſtianorum.

29 Ex dictis intelligendum venit quando verum habeat; quod Franciſcus Maria Samuellius, *in Praxi de Sepulturis, tract.* 1. *diſput.*1. *contrauerſ.*1. *concl.*6. *num.*13. in hac ait propoſitione. *Non temerè ſanè poſtea corpora fidelium in Eccleſia inoleuit tumulari.* Temerè enim in Eccleſia tumulantur, qui impœnitentes ex præſenti migrauerant vita; ſine temeritate autem, qui ſine culpæ lethalis conſcientia, diem clauſerunt extremum. Quia ita habetur in reddito *Canone Non æſtimemus.* Quamuis (inquit ibi, D. Auguſtinus) non pro quibus fiunt (ſacrificia ſcilicet, ſiue Altaris, ſiue orationum, ſiue eleemoſynarum) omnibus proſint; ſed bis tantum, pro quibus dum viuunt, cooperantur vt proſint. Idem Auguſtinus, *in Canone, Quibus peccata, ſuprà, num.* 21. relato, ait, quod decedentes in peccato mortali ſacra loca non liberant, ſed de culpa temeritatis accuſant.

Gregorius etiam Magnus recenſitus *num.*22. ait, Quos peccata grauia deprimunt, non ad abſolutionem potiùs, quàm ad maioris damnationis cumulum, eorum corpora in Eccleſiis ponuntur. Sed quia non diſcernimus, qui ſunt, qui dum vixerunt cooperati fuerint, vt eis ſacrificia prodeſſent, oportet (inquit Auguſtinus, *in eodem, Canone Non æſtimemus*) ea pro regeneratis omnibus facere: vt nullus eorum prætermittatur, ad quos hæc beneficia poſſint, & debeant peruenire. Meliùs enim ſupererunt iſta his, quibus nec obſunt, nec proſunt, quàm eis deerunt, quibus proſunt. Hæc D. Auguſtinus, cui conſonat Petrus Lombardus, Magiſter Sententiarum, & Pariſienſis Epiſcopus, (qui frater extitit inſignium Virginum, noſtri Gratiani, Decreti Compilatoris, & Petri Comeſtoris; & floruit tempore Conradi Tertij Imperatoris *anno Domini milleſimo centeſimo quadrageſimo*) *in* 4. *diſtinct.* 45, vbi *de ſuffragiis Defunctorum.*

Lom- Mag. ſe- mo

CONCLVSIO IV.

30 LOcus ad ſepulturam Fidelium in hoc noſtro tempore aptus, & licitus, Eccleſia eſt, Cœmeterium, & quilibet alius locus Eccleſiæ proximus, ad Fideles ſepeliendos deputatus ab Epiſcopo.

Concluſionem iſtam tenent D. Antoninus, *in Summa, part.*3. *titul.* 10. *de Sepulturis, cap.*5. §.2. Emmanuel Roderiquez, *tom.* 3. *QQ. Regularium, quæſt.*58. *artic.*1. Hieronymus Roderiquez, *in illarum compendio, reſolut.*128. *num.*1. cum Simanca, *de Catholicis Inſtitutionibus, cap* 18. *num.*9. *ad medium,* & Durando, *in Rituali Diuinorum Officiorum, lib.*1. *cap.*5. *num.*12. Ioannes Baptiſta Lezana, *in Summa QQ. Regularium, tom.*2. *part.* 4. *verbo Sepultura, num.*3. cum Angelo, *verbo eodem, num.* 2. & Sylueſtro, *ibidem quæſt.*1. & Eligius Baſſæus, *in Floribus Theologiæ practica, verbo etiam Sepultura, num* 1. cum Paulo Laymano, *lib.*3. *ſect.* 5. *tract.*5. *cap.*12. *num.*1. & 2.

Notanter dixi: *& quilibet alius locus Eccleſiæ proximus*: quia ſic regulariter fit, licet congruenter conſtitui poſſit Cœmeterium, & locus pro Sepulturis, aliquantulùm ab Eccleſia remotus, propter fœtorem, præſertim pro cadaueribus eorum, qui peſte moriuntur infecti, vti D. Antoninus, & Baſſæus, *vbi proximè.* Quod & dixi, vt comprehenderem Sacriſtiam, Clauſtrum, immò & Capitulum Regularium, quæ pro Sepulturis tam Regularium, quam Sæcularium benè valent aſſignari, vti docet Mag. Lezana, *allegato in loco*, cum Paſqualigo, *in Deciſionibus Moralibus, deciſ.*381. & *tom.*3. *in Matrimagno Minimorum, circa* §.21. *n.*71. 31

Dixi etiam: *Deputatus ab Epiſcopo.* Non quia ille ſolùm locus aptus ſit ad Fidelium Sepulturas, qui ab Epiſcopo ſit deputatus, cum illum etiam deputare valeant Abbates, & alij Regularium Prælati, iuxta ea, quæ diximus, *tract.*1. *diſquiſit.*3. *num.* 1.2.24.27. & *ſeqq.* ſed quia de Iure communi, ad Epiſcopum huiuſmodi ſpectet deputatio. 32

CONCLVSIO V.

QVæcumque Baſilica, & Eccleſia Regularis, & Sæcularis, etiamſi Parochialis non ſit, poteſt recipere quemcumque ſepulturam in eo eligentem. 33

Concluſio iſta, quoad primam eius partem de Regularibus Baſilicis, & Eccleſiis, probatur ex variis Summorum Pontificum diplomatibus. Alexander Papa Tertius, id meo dilectiſſimo Hyracheníi Aſceterio, olim Sanctæ Mariæ de Monte Læto conceſſit 8. *Kalendas Iulij, Anni Incarnationis Dominicæ,* 1172 *in Bulla Plumbea, in illius Archiuo aſſeruata, & ad calcem Quæſtionum mearum Paſtoralium, de Iure Parochi Eccleſiarũ vnitarum, exſcripta.* In qua, inter alia hoc indultum fuit. Sepulturã quoque illius loci, liberam eſſe concedimus, vt eorum deuotione, & extremæ voluntati, qui ſe illis ſepeliri deliberauerint, niſi fortè excommunicati, vel interdicti ſint, nullus obſiſtat; ſaluâ tamen iuſtitiâ illarum Eccleſiarum, à quibus mortuorum corpora aſſumuntur. Hæc Alexander.

Similes conceſſiones fecerunt Alexander Papa Quartus, inſigni Cœnobio Sancti Æmiliani vulgo, *de la Cogolla,* 2. *Kalendas Maij, de Anno* 1259. apud Bullarium noſtræ Congregationis, *priuilegio* 120. & Eugenius Papa Quartus Congregationi Sanctæ Iuſtinæ, aliàs Caſinenſi, idem conceſſit 7. *Kalendas Martij, Anni* 1434. & 6 *Nonas Iulij, de Anno* 1 . 36. penes idem Bullarium, *priuilegiis* 7. & 9. quibus, & aliis omnibus Congregationi Caſinenſi præfatæ conceſſis, noſtra gaudet Hiſpana Congregatio per varia alia Apoſtolica diplomata, maximè *per primum dicti ſui Bullarij*, à Iulio Papa conceſſum 18. *Kalendas Iulij Anni Dominicæ Incarnationis* 1505. & *per priuilegium* 83. *fol.*165. à Leone Papa Decimo conceſſum, 6. *Nonas Octobris, Anno ſui Pontificatus Nono, & confirmato* per Clementem Papam Septimum, qui Bullam expediuit *die* 26. *Menſis Nouembris, Anni* 1523 eo quod litteræ Leonis prædeceſſoris, eius obitu ſuperueniente, confectæ non fuerant. Qui etiam Clemens Cœnobio Sancti Benedicti Valliſoletani, tunc noſtræ Congregationis Capiti, libertatem Sepulturæ conceſſit, pro omnibus, qui apud illud iſtam eligere vellent. Diploma illius extat, *el* 24. *fol.*66. 34

Similem etiam facultatem fecerunt, Sixtus Papa

Quartus, Patribus Ordinis Prædicatorum, *Anno 1474. pridie Kalendas Septembris, in illorum Mari magno*, §.28. Idem Sixtus, Auguſtinianis, 7. *Idus Septembris eiuſdem Anni*, §.2. Minoribus, *in Mari magno, pridie Kalendas eiuſdem Menſis, & Anni*, §.30. Carmelitanis, *in Mari etiam magno*, 4. *Kalendas Decembris*, 1476. §.57. De quibus prolixè Lezana, *in Summa, QQ. Regularium, tom.*3. Auguſt. Barboſa, *de Iure Eccleſiaſtico, part.*2. *lib.*2. *cap.*10.*num.*19. cum Vgolino, *de Officio Epiſcopi, cap.*17.*num.*2. Card. Tuſcho, *in Practicis concluſionibus, litt. P. concluſ.*97.*num.*5. & Hieronymus Roderiquez, *in Compendio QQ. Regular. reſolut.*128. *num.*3. id aſſerit de Minoribus, & Dominicanis *per Clementinam Dudum*, §. *Huiuſmodi, de Sepulturis*. Et addit, quod poſteà Pius Papa Quintus, id ad reliquos ampliauit Religioſos: Et ſic (inquit) electio Sepulturæ in Eccleſiis Regularium, nō poteſt à Parochis impediri, vt reſoluit nouiſſimè Aloyſius Riccius in Praxi rerum fori Eccleſiaſtici, *part.*4.*reſ.*193.

36 Secundò probatur concluſio, quoad vtramque illius partem. Quia quælibet Eccleſia capax eſt, ſiue ex conſuetudine, ſiue ex Epiſcopi authoritate, etiamſi Parochialis non ſit, habendi Cœmeterium, & Ius ſepeliendi. Barboſa, *de Poteſtate Parochi, par.* 3. *cap.*26.*num.*14. *& de Iure Eccleſiaſtico, loco proximè allegato* cum Hoſtienſi, *in ea. Nonnulli, num.*3, *ad finem, verſic. Quod ſi aliquis*, & ibi Ioanne Andrea, *num.*8. Butrio, *num.*10. Zabarella, *quæſt.*11. *de Clerico non reſiſtente*. Hojeda, *de Incompatibilitate Beneficiorum, part.*1. *cap.*13. *num.*19. Rota; *deciſ.* 228.*num.*7.*part.*2.*Recentiorum, & in Mediolanenſi Quartæ funeralis*, 14. *Maij*, 1622. coram R.P.D. Merlino. Et Franciſcus Maria Samuellius, *in Praxi, de Sepulturis, tract.*1.*diſput.*6.*controuer.*14.*concl.*11. *pag. mihi* 297.

Nec contrarius nobis eſt D. Antoninus, *in Summa, part.*3.*tit.*10.*cap* 5. §.2. dum ait. Competit autem (Ius ſcilicet Sepulturæ) generaliter Eccleſiis Parochialibus, & etiam aliis, quibus à Iure, vel priuilegiis conceſſum eſt, non autem aliis. Sed potius pro nobis eſt. Quia conſuetudo benè valet Ius, & priuilegium conferre.

Et non ſolum procedunt, & locum habent prædicta reſpectu Eccleſiarum Religioſorum, ſed etiam reſpectu Eccleſiarum Sanctimonialium. Vnde Ioannes Baptiſta Ventriglia, *in Praxi rerum Notabilium, annotatione* 52. *num.*47. *pag.*479. ita ait. Nota vltimò, quòd electio Sepulturæ poteſt fieri in Eccleſia Monialium, dummodo hodie non fiat intra ſepta Monaſterij. Ita Natta, *conſ.*432.*volum.*2. Laborius, *variarum elucubrationum, tit.*2.*cap.*11.*n* 22.*&* 23. niſi intra ſepta prædicta repetiretur Sepulchrum Familiare, & Hæreditarium. Quia poteſt fieri electio. Docet Medices, *de Sepulturis*.1.*part.q.*9.*n.*11. Hæc Ventriglia.

TRACTATVS QVARTVS.

DE IVRE SEPVLCHRORVM ET SEPVLTVRARVM.

PRÆLVDIVM.

BREVIARIVM.

Actio.

Actio Confeſſoria *ei competit, qui ſibi deberi ſeruitutem contendit.* n.14.

Actio Negatoria *poſſeſſori competit pro tuendo Iure ſuo, qui negat alium habere in re ſua ſeruitutem.* num.14.

Actio vtilis in pignore creditori competit; vſufructuario in fundo; tributario, vulgo al Pechero, in re quam in tributum, ſeu in pectam accepit emphyteuta, in re quam in emphyteuſim; feudatarioque in re quam in feudum accepit. n.15. & 18. & 20. *reſpectu creditoris.*

Beneficium.

Statim ac Clericus acceptat Beneficium ſibi collatum, Ius in re, & quaſi dominium in illo acquirit. n.7. 9. & 20.

Præſentatus ad Beneficium, Ius ad illud habet, non autem habet Ius in illo ante collationem, & acceptationem. n.17. *Idem eſt de electo, & de poſtulato.* n.19.

Creditor.

Ius habet in pignore creditor, & ei datur actio vtilis. n.15, 18. & 20.

Dominium.

Ius eſt de re corporali perfectè diſponendi, niſi Lex obſiſtat, vel conuentio prohibeat. n.1.

Dominium aliud directum, & aliud vtile. n.2.

Dominium directum, ſecundùm ſe conſideratum, eſt cum ſola rei proprietate, & ſine illius fructu, cum ſpe tamen conſolidationis. n.2.

Sæpè ſolet vtrumque in Domino rei eſſe conſolidatum. n.2.

Dominium vtile, eſt cum vſufructu rei. n.2.

Eſt verum dominium. n.3. 16.

Dominium perfectum ſolum eſt, quando directum, & vtile, conſolidata ſunt, in eodem ſcilicet ſubiecto; imperfectum verò, quando quodlibet eorum, ſine alio datur. n.2. & 16.

Dominium fundi dotalis, quoad directum, & proprietatem, penes vxorem eſt; quoad vtile verò penes maritum. n.3.

Omne dominium, Ius eſt; non autem omne Ius eſt dominium. n.5.

Dominium, & Ius, in quinque differunt. n.6 & ſeqq.

Pater Ius habet in Filium, non verò dominium. n.5.

Vir habet Ius in vxorem, ſed non dominium. n.5.

Dominium, ſolum rerum corporalium eſt. n.6.

Dominium non acquiritur ante traditionem veram, vel fictam à Iure approbatam n.7.

Fallit in donatione, & priuilegio Principis, quando de

de volnntate eius aliud non conſtat. n.8.11.

Quando aliqnid donatur, venditur, aut relinquitur ciuitatibus, Eccleſiis, ſeu aliis piis locis, vel in captiuorum redemptionem, etiam illius acquiritur dominum ante traditionem. n.10.

Idem contingit in contractu Societatis omnium bonorum per matrimonium. n.10.

Idem etiam, quando aliquid donat quis ſub ea conditione, vt donatarius præbeat donatori alimenta, ſtatim ac iſta non præbeat, dominium, & poſſeſſio rei, ad donatorem abſque vlla redit traditione. num.11.

Dominium ſolum eſt reſpectu proprietatis, non reſpectu poſſeſſionis. n.13.

Habenti dominium in re datur actio confeſſoria, non verò negatoria. n.14.

Qui dominium habet in re, habet Ius in re. n.15.

Dominium, in hoc differt à proprietate, quod dominium, comprehendat directum, & vtile, ſiue ſimul in vno Domino, ſiue ſeorſim in duobus; proprietas verò de ſolo dominio directo dicitur. n.16.

Dominium imperfectum datur, quando proprietas, & vſusfructus in eodem ſubiecto non ſunt, ſed in diuerſis. n.16.

Dominium rei poteſt ſimul in duobus exiſtere ſubiectis: quoad proprietatem in vno, & quoad vſumfructum in alio n.18.

Quaſi dominium multipliciter dicitur. n.4.

Emphyteuta.

In re accepta in emphyteuſim, dominium directum non habet emphyteuta, ſed qui rem in Emphyteuſim dedit; habet tamen dominium vtile. n.3.

Habet in re illa Ius in re, & actio vtilis ei competit. num.15.

Illius Dominus eſt, ſed non eſt proprietarius. n.16.

Feudum.

Qui rem accepit in feudum, Ius habet in ea, & actio vtilis ei competit. n.15.

Eſt illius Dominus, ſed non proprietarius. n.16.

Hæreditas.

Vt quis ſit verus hereditatis Dominus, ſiue ad eum per teſtamentum, aut ab inteſtato pertineat, vt illa adeatur ſufficit, vt accepietur. n.9.

Per acceptationem hereditatis Ius in re acquirit in ea, & ei tribuit acceptatio, actionem realem in eam. n.20.

Hypotheca.

Qui Ius habet in hypothecam, fructus ſuos facit. num.20.

Ius hypotheca ſine traditione, aut apprehenſione, ex ſola legis diſpoſitione, vel conuentione acquiritur. n.12.

Ius.

Ius dicitur poteſtas, ſeu facultas legitima quam quis habet circa rem, aut functionem, cuius violatio iniuſtitiam conſtituet. n.19.

Ius ad rem, eſt, quod ſiue corporale, ſiue incorporale alicui debetur ex contractu, vel quaſi contractu: ex delicto, vel quaſi delicto; vel alia ex cauſa, aut Iure. n.17.

Ius ad rem ſimul poteſt in duobus eſſe, & in vno: & quando eſt in vno, reſpectu diuerſorum. n.18. *Vbi exemplis illuſtratur.*

Ius ad rem non tribuit actionem in rem, ſed in perſonam, in Scotti ſententia n.19.

Ius in re eſt tam reſpectu rerum corporalium, quàm incorporalium. n 6.

Ius in re ſpiritualium rerum, ſine vlla acquiritur traditione. n.7.

Ius in re, eſt tam proprietatis, quàm poſſeſſionis. n 13.

Habenti Ius in re, datur actio, tam negatoria quàm confeſſoria. n.14.

Qui Ius habet in re, non ſemper habet rei dominium. n.15.

Ius in re, aliud directum, quod eſt facultas, qua quis plenè in ſuum commodum vti poteſt re corporali, vt libet, niſi Lex obſtet aut conuentio. Aliud facultatiuum, ſeu vtile, quod eſt facultas vtendi re, ſiue corporali, ſiue incorporali, ſecundùm vſus lege conceſſos. n.17.

Ius in re, tribuit actionem realem in rem, quia rem habet obligatam. 20.

Legatum.

Statim ac hæres hæreditatem acceptat, fit legatarius verus legati Dominus n.10.

Pecta.

Qui rem in Pectam habet, Ius habet in ea, & actio vtilis ei competit. n.15.

Dominus rei dicitur, ſed non proprietarius. n.16.

Plura de Pecta qualitatibus, & effectibus, ſcitu digniſſima traduntur. n.11. & ſeqq.

Pignus.

Sine traditione, aut apprehenſione, ex ſola conuentione, vel legis diſpoſitione, Ius acquiritur pignoris. n.12.

Vendi poteſt pignus, ſi debitor, illius Dominus noluerit, aut non potuerit debitum ſoluere. n.18.

In pignore Ius habet creditor, & ei actio vtilis datur. n.15.18. & 20.

Poſſeſſio.

Niſi naturaliter apprehendatur, non acquiritur num.9.

Proprietas.

De ſolo directo dominio dicitur proprietas. n.16.

vendicare.

Quilibet rem in qua habet Ius vendicare poteſt quocumque tranſeat, tanquam ſibi obſtrictam. n.10.

Venditio.

Si res vendatur vni, & antequam emptori tradatur, alteri de nouo vendatur, & tradatur, primus emptor Ius ad rem venditam non habet, ſed ad venditorem: res enim per traditionem ſecundi emptoris fit, cum ipſa non fuerit obligata, Sed venditor. num.19.

Vſufructuarius.

Ius habet in fundo vſufructuarius: & actio vtilis ei competit. n.15.

DILVCIDATO in Tractatu præcedenti 1
Sepulchrorum, & Sepulturarum loco, libuit in præſenti diſquirere ea, quæ ad Ius ſpectant Sepulturarum. Vbi Iuris appellatione intelligo, liberam facultatem, qua quis ſuo nomine, & authoritate, de re ſua, quidquid voluerit ipſe ſtatuere poteſt, ſiue in vita, ſiue in morte, Quæ quidem facultas verum Dominium eſt, cum Dominium, vti colligit Azorius, *Inſtitution. Moralium part.3.lib.1.cap.10. quæſt.1.* ex Bartolo, *in l.Si quis vi, §.Differentia, ff.de acquirenda poſſeſſione*, ſit Ius de re corporali perfectè diſponendi, niſi lex obſiſtat, vel conuentio prohibeat. Vel vti Iacobus Gordonus, *in Theologia Morali, tom.1. lib.3.quæſt.2.cap.1.num,1.* eſt Ius ſuper rem ad omnem eius vſum, ſublatis impedimentis. Aut tandem, vti vult Leonardus Leſſius; *de Iuſtitia, & Iure, lib.2. cap.3. dubit.1 num.4* Eſt Ius gubernandi, vel diſponendi de re aliqua tanquam ſua. Vel vti ipſemet Doctor, *dubitat.2. num.7.* Dominium eſt Ius in re extendens ſe ad omnem eius vſum, ſeu diſpoſitionem, niſi Lege prohibeatur. Quæ tamen vltima

diffinitio,

Digitized by Google

diſfinitio, ſolum dominio coouenit perfecto. Quod vt melius explicetur, & quæ in præſenti Tractatu agenda ſunt, exactè dilucidentur, opetæ pretium duxi, aliqua, ſcitu oeceſſaria, ſupponere.

2 *Primò* ſuppono cum Axorio, & Leſſio, *locis proximè allegatis*, duplex dari rerum dominium. Directum ſcilicet, & vtile. Directum dominium ſecundum ſe conſideratum, eſt ſine fructu tei, cum ſola rei proprietate; cum ſpe tamen conſolidationis. Ideò dixi: *ſecundùm ſe conſideratum*: quia aliquando, & ſæpe ſæpius vtrumque eſt in Domino rei conſolidatum dominium; dominium autem vtile eſt cum vſuftuctu rei. Exemplum ditecti dominij, à dominio vtili ſeparati, in Domino Pectæ ſit; vtilis verò, in eius Vaſallo, vulgò *Pechero*, illi tributum, Hiſpanè, Paſſeratio *verbo Tributum* teſte, *la Pecha* perſoluente. Sit etiam exempluo dominij directi, in emphyteuſis Domino, qui canonem pereipit annualem, propter fundum ab eo in emphyteuſim conceſſum; vtilis verò in empbyteuta, qui canonem perſoloit huiuſmodi. Vtriuſque autem dominij conſolidati exemplum ſit in eo, qui proptiam habet vineam, illamque proptiis excolit expenſis, ac eius pereipit fructus, & in proprios vſus conuettit. Quod vtique dominium, perfectum dominium dicitut: dominia verò tam vſusfructus, quàm proprietatis oou conſolidata, impecta dominia dicuntur, & ſunt. Leſſius *dicta dubit.* 1. *n.* 4.

3 Quod Ius vtile, domioium dicendum ſit, communis docet Doctotum ſententia: & ptobat Ioann. Azorius, *vbi ſuprà, quaeſt.* 2. *verſic Dubitabit*, *ex L. Quis vſumfructum, ff. Si vſusfructus petatur.* Vbi Iulianus dicit, vſumfructum dominium eſſe. Et *ex L. Semper*, §. *In hoc interdicto, ff. Quod vi, aut clam.* Vbi Vlpianus ait, eſſe dominium ſeruitutum, & vſusfructus, *ex L. ſemper, ff. de Iure dotum.* Vbi Triphonius dicit, pcues matitum eſſe dominium fuudi dotalis, cum reveta non ſit penes eum, niſi Ius vtile; penes vxorem verò, Ius directum, & proprietatis: ac *ex L. Poſſeſſores, Cod. de Fundis Patrimonialibus, lib.* 61. Vbi Theodoſius appellat fundorum Dominos, eos, qui patrimoniales Principis fuudos, & emphyteoticarios poſſident, eum tamen veri Domini quoad directum non ſint emphyteutæ, vt mudò dixi, ſed qui rem ſuam in emphyteuſim dant. *L.* 1. *& L. Cum indubitanter, Cod. de Iure Emphyteutico. & L.* 1. *ff. Si ager Vectigalis.*

4 *Secundò* ſuppono, quaſi dominium, multipliciter apud Iuriſconſultos ſumi. Aliquando enim, quaſi dominium dieitur, Ius rei incorpotalis, veluti ſeruitutum, actionum, & vſusfructus, poſſeſſionis, & obligationis. Aliquandò verò dicitur quaſi dominium habete ille, qui bona fide, & ignorans iuſta ex cauſa, aliquam rem ab eo accepit, qui non erat tei ipſius Domiους. *Inſtituta de Rerum diuiſione*, §. *Si quis à non Domino.* Aliquando denique, is quaſi dominium habere dicitur, qui vtile tantum rei dominium poſſidet. De quibus quaſi dominij diuiſionibus, Azotius videatur *loco ſæpè reddito, quaeſt.* 3.

5 *Tertiò* ſuppono, quod licet diffiniantr dominium, per hoc, quod ſit ius; non tamen dominium, & Ius idem ſunt io vetiori ſententia, quam ſequitur Azorius *in præcitato cap.* 10. *quaeſt.* 5. ſed latius patet Ius. Quia vir in vxotem Ius habet, & pater in filium; neuter tamen baber dominium. Eandem ſequitur Leonardus Leſſius ſentcotiam, *dubitat.* 2. *n.* 7.

6 *Quartò* ſuppono, diſcrimina aliqua reperiri inter dominium, & Ius in re. *Primum* eſt, quod ius in te, eſt terum corpotalium, & etiam incorporalium: vt ſeruitutum, actionum, obligatioonm, & v fructus. V. gr. Ius eligendi, Ius nominandi, i tuendi, & præſentandi ad Beneficium. Domin autem propriè, & ſtrictè, eſt terum corporal tantum. *L. Rectè dicimus, ff. de Verborum ſig. catione.* Hoc aſſerit diſcrimen Azorius, *quaeſt* Sed illud oegat Leſſius, *num.* 8. ibi enim ita fa Tamen hæc diffetentia paſſim non ſeruatur, ne à vulgo, neque à Theologis, neque à Iuriſperi dicimur enim paſſim Domini rediuuum, & fi lium iurium. Vndè quotidiè emuntur chirograp & actiooes perſonales, ac ſeruitutes.

Secundum diſctimen eſt, quod Ius in re rer ſpititualium, ſine vlla acquiritut traditione. Exe pli graria, ſtatim ac Superior legitimus alicui Be ficium confert, & iſte acceptationis præſtat conſ ſum, Ius acquirit in ſibi collato Beneficio. Parer *cap. Si tibi, el* 17. *de Prabendis, lib.* 6. vbi ſic c cetnitur. Si tibi abſenti, per tuum Epiſcopum co feratur beneficium, licet per collatoonem huiuſm di, donec eam ratam habueris Ius in ipſo benefici vt tuum diei valeat non acquiras, &c. & doce Ferdioand. Caſtrus Palaus, *parte* 7. *tract.* 31 *diſp tat. vnica, punct.* 8. *num.* 4. Amicus, *in Curſu The logico, tom.* 5. *diſputat.* 13. *num.* 20. & ante illos Axorius, *parte* 3. *lib.* 1. *cap.* 10. *quaeſt.* 6. & Leſſiu *lib.* 2. *de Iuſtitia, & Iure, cap.* 3. *dubitat.* 3. *n.* 16 Dominium verò, ſine tradirione non acquiritu *L. Traditionibus, Cod. de Pactis. L. Nunquam nu da, ff. de Acquirendo rerum dominio.* Quod tame intellige, de traditione vera, vel ficta, & ipſo Iur approbata *de rerum diuiſione*, §. *Theſauros.* §. *Per tra ditionem*, §. *Vendita*, §. *Interdum, &* §. *Item ſi quis*

Excipiunt tamen Palaus, cum Couarruuia, 2. *Variarum reſolutionum, cap* 19. *num.* 3. Moliua, *de Iuſtitia, tract.* 2. *diſputat.* 3. *poſt medium, verſic. Quia verò*, & cum Rebellio, *de obligation. Iuſtitia, lib.* 1. *quaeſt.* 8. *ſect.* 4. *num.* 19. Leſſius, & Amicus caſum donationis, aut priuilegij Principis. Quia i de illius voluntate aliud non conſtat, credendum eſt transferte dominium rei donatæ, abſque vlla traditione. Et Amicus refutat dicentes idem eſſe de his, quæ Princeps permutariuè donat, ſed id tantum (addit) verum eſt de Donationibus, & priuilegiis, non de permutarionibus, quas niſi certò conſtet, ſemper præſumitur Princeps celebrare iuxta legem, qua obligatur quoad vim directiuam.

Alios excipit caſus Leonardus Leſſius, *dicto* n. 16. *Primus* eſt, in Beneficiis. In his enim requiritur Ius in re, & quaſi dominium, per collationem, & acceptationem, vt patet *ex capite Si tibi abſenti*, modo recenſito. *Secundus* eſt, in hæreditate. Quia ad hoc vt quis fiat hæreditatis Dominus, ſiue per teſtamentum, ſiue abinteſtato, non aliud requiritur, quàm vt hæredi1as adeatur. Conſtat *ex L. cum hæredes, la* 23. *ff. de acquirenda, vel amittenda poſſeſſione.* Vbi ita babetur. Cum hæredes inſtituti ſumus, adita hæreditate, omnia quidem Iura ad nos » tranſeunt; poſſeſſio autem niſi naturaliter apprehenſa ſit, ad nos non pertinet. Hæreditas autem » aditur, quando verbo, vel facto acceptatur; vti patet *Inſtituta, de hæredum qualitate*, §. *vltimo.* Amicus, *vbi proximè, num.* 10.

Tertius caſus eſt in legato. Quia ſi res certa le- 10 gata ſit, ſtatim ac hæres acceptat hæreditatem, efficitur legatarius Dominus tei legatæ. Colligitur *ex* » *L. A Titio, la* 64. *ff. de Furtis*, ibi: Quod res le- » gata recta via ab eo, qui legauit, ad eum cui legata » eſt, tranſeat.

Quartus caſus eſt, quando aliquid donatur, venditur

ditur; aut relinquitur ciuitatibus, Eccleſiis, aut piis aliis locis, aut in captiuorum redemptionem, colligitur, *ex l. Vt inter Ius Diuinum, la 22. Cod. de Sacroſanctis Eccleſiis.*

Quintus caſus eſt, in contractu Societatis omnium bonorum, per matrimonium. Couarruuias, *Variarum reſolutionum, cap. 19. n. 1. & 2.*

11 *Sextus* eſt, quando quis alteri donat, & tradit domum, fundum, aut quid aliud ſimile, ſub ea conditione, vt donatori alimenta donatarius præbeat; illa iſto non præbente, vt debet, ſtatim recipit dominium, & poſſeſſionem rei donatæ, abſque vlla traditione, donatur. *L. 1. Cod. de Donationibus, quæ ſub modo conficiuntur.*

Septimus eſt, ſi Princeps contrahat cum aliquo, vel donet. Qui idem eſt cum eo, de quo *ſuprà n. 8.* quem benè probat Leſſius ratione iſta Quia ſicut ex voluntate Principis eſt, quod requiratur traditio ad acquiſitionem dominij, ita etiam ex eiuſdem voluntate poteſt acquiri dominium ſine traditione.

12 Iſti, & non alij ſunt de Iure Cæſareo caſus, in quibus dominium ſine traditione rei acquiratur iuxta Leonardi Legij ſententiam: qui tamen aduertit, quod ad Ius Hypothecæ, vel Pignoris acquirendum, non eſt neceſſaria traditio aut apprehenſio, ſed nuda conuentio ſufficit, vel Legis diſpoſitio, ex *l. 1. ff. de Pignoribus.*

13 *Tertium* diſcrimen inter dominium, & Ius in re repertum, eſt, quod Ius in re, eſt tum proprietatis, tum poſſeſſionis. Gloſſa, *in cap. Cum Eccleſia, verbo Quidquid Iuris, el 3. de Cauſa poſſeſſionis, & proprietatis*, ibi: ſecundum quod iſti Clerici faciebant, qui dicebant ſe habere Ius in electione, & hoc deduxerunt in iudicium loco proprietatis, & poſſeſſionis. Dominium autem ſolùm eſt proprietatis, non poſſeſſionis.

14 *Quartum* diſcrimen eſt, quod habenti Ius in re, datur actio confeſſoria, & negatoria, ſed habenti dominium datur actio confeſſoria, non verò negatoria. Ita Gloſſa *proximè citata, verbo Quicquid Iuris. Inſtituta de Actionibus, §. Æqua ſi agat.* Actio confeſſoria datur ei, qui ſibi deberi ſeruitutem contendit: ſecundum quod, Clerici *in dicto cap. Cum Eccleſia*, faciebant, qui dicebant ſe habere Ius in electione: & hoc deduxerunt in iudicium loco proprietatis, & poſſeſſorij. Actio verò negatoria, competit poſſeſſori pro tuendo Iure ſuo, qui negat alium ſeruitutem in re ſua habere. Quod in caſu dicti capitis faciebant Canonici, dum in iudicium deduxerunt negatoriam: negabant enim Clericos Ius habere in electione. De quibus Gloſſa reddita.

15 *Quintum* tandem diſcrimen eſt, quod Ius in re, latius patet, quàm dominium. Quia qui habet dominium in re, habet quoque Ius in re, non tamen è conuerſo, qui habet Ius in re, habet dominium. Vnde eſt Ius eligendi, Ius præſentandi, Ius poſſidendi, Ius habitandi, Ius paſcendi, Ius aquandi pecus. Creditor etiam Ius habet, in pignore, & ei actio vtilis datur. *L. Et qui, ff. de Seruitutibus.* Vſufructuarius ſimiliter habet Ius in fundo, & datur ei actio vtilis. *L. 1. ff. Si vſusfructus petatur.* Datur denique actio vtilis ei, qui in emphyteuſim, in feudum, aut pectam, rem aliquam accepit, ac habet. Pro hoc, & præcedentibus diſcriminibus, videatur P. Ioan. Azorius, *part. 3. lib. 1. cap. 10. q. 6.*

16 *Quartò* ſuppono, differre dominium à proprietate, in hoc, quod dominium latius patet, quàm proprietas. Comprehendit enim dominium, directum, & vtile: fructuarius enim dominium habet fructuum. *l. 1. ff. Si vſusfructus petatur.* Et is, cui data eſt res in emphyteuſim, aut feudum (& idem eſt, ſi in tributum vulgo *en pecha* fuerit data) dominium habere dicitur: proprietas autem, de ſolo directo dominio dicitur, & de vero, & proprio. *L. fin. ff. de Superficiebus*, & nunquam de dominio vtili dicitur: Ita præfatus Azotius, *loco proximè allegato, quæſt. 7.* cum Baldo, *in l. Cum res, Cod. de Probationibus.* Quibus conſonat Leonardus Leſſius, *de Iure, & iuſtitia, lib. 2. cap. 3. dubitat. 2. n* 8. ibi. Proprium eſt perfecti dominij, vt poſſis re tua vti pro tuo arbitratu, eam vel tibi ſeruando, vel vendendo, vel donando, vel vaſtando. En proprietas. Et de dominio, pro vtile comprehendit, immediatè ſic Leonardus præfatus fatur. Hic excluduntur. *Primò*, omnia illa Iura, quæ etſi dicantur dominia, non ſunt tamen dominia plena: vt dominium directum, quod eſt dominium proprietatis nudæ, ſine vſufructu: & dominium vtile, quod eſt ſolius vſusfructus, vel vſus. Hactenus ille Doctor. Ex quo, & ex Azorio quidem habemus, dominium duas habere partes: proprietatem ſcilicet, & vſumfructum, vt perfectum illud ſit; imperfectum namque ſufficienter in proprietate ſaluatur, & in vſufructu ſeparato, vti contingit quando proprietas fundi, domus, aut ſimilis alterius rei, penes vnum reſidet; & penes alium, vſusfructus.

Suppono *Sextò*, Ius in re, & Ius ad rem differre 17 ſicut dominium. Aliud enim eſt Ius in re directum, & aliud Ius in re facultatiuum. Ius in re directum, eſt facultas, qua quis plenè in ſuum commodum vti poteſt re corporali, & incorporali vt libet, niſi Lex, aut conuentio obſtet. Ius autem in re facultatiuum, ſeu vtile, quod non eſt directum, eſt facultas vtendi re, ſiue corporali, ſiue incorporali ſecundùm vſus Lege conceſſos. Ius ad rem, eſt, quod ſiue corporale, ſiue incorporale debetur alicui ex contractu, vel quaſi contractu; ex delicto, vel quaſi delicto; vel ex alia cauſa, aut Iure, v. gr. Clericus à Patrono ad Beneficium præſentatus, habet Ius ad illud; ſed non habet Ius in illo.

Sicut autem dominium vnius rei poteſt eſſe, in 18 duobus Dominis ſimul, dominium ſcilicet proprietatis in vno, & dominium vſusfructus in alio, & aliquando vtrumque eſt in vno, ita & Ius ad rem poteſt ſimul eſſe in duobus, & in vno; ſed quando in vno, reſpectu diuerſorum. Exemplum primi. Petrus vendens Ioanni fundum pretio non ſoluto, nec Fide de ſoluendo habita, Ius habet in fundo Petrus; Ioannes autem Ius habet ad fundum, Exemplum ſecundi. Paulus debitor, qui pignus dedit Andreæ creditori, habet Ius in re pignorata: & directum quidem, quia niſi obſtaret conuentio, illa poſſet vti pro ſuo libito. Et habet Ius ad rem, quia illud habet ad recuperandum pignus, ſi Paulus, aut alius illud ei abſtulerit, & ad vendendum illud, ſi noluerit, aut non potuerit Paulus ei debitum ſolum. De his omnibus agit Azorius, *part. 3. lib. primo, cap. 10. quæſt. 8.*

Ioannes etiam Baptiſta Scortia, *in Selectas Summorum Pontificum Conſtitutiones, Theoremate* 127. 19 videndus etiam eſt, vbi Iuris nomine vtitur, pro poteſtate, & facultate legitima, quam quis habet circa rem, aut functionem aliquam, cuius violatio iniuſtitiam conſtituit. Ibi explicat Ius ad rem, dicens illud eſſe, quod non tribuit actionem in rem, ſed in perſonam tantum: vt quod tibi competit per ſtipulationem, per donationem, per emptionem, alioſque contractus ante traditionem rei. Si enim res illa alteri vendatur, & re ipſa emptori tradatur, illius fit, & illam vendicare nequit, quia res tibi non erat obligata, ſed tantùm habes actionem perſonalem

ſonalem in eum qui te illa fraudauit. Huius generis eſt Ius, quod quis habet ad acceſſionem hæreditatis antequam illam adeat, & quod ad Beneficium habet ante acceptationem, qui ad illud eſt electus, poſtulatus, vel præſentatus.

20 Ius verò in re, eſt, quod realem tribuit actionem, ſeu quod non habet obligatam. Huius generis eſt Ius, quod habetur per quemlibet contractum, rei traditione ſecuta: & quod habet Clericus in Beneficio poſt acceptationem collationis in eo factæ: quod habet hæres per teſtamentum, aut ſucceſſionem ab inteſtato, ſecuta acceptatione eius quoque hypothecæ, ac pignoris: & omne aliud Ius, quod rem aliquam ſiue corporalem, vt ſunt Domus, agri, &c. ſiue incorporalem, vt ſunt Officia, beneficia, redditus, & ſimilia, ita alicui obſtrictum tenet, vt poſſit ex ea fructus, emolumenta, ſeruitutem, vel honorem percipere, & quocumque res huiuſmodi tranſeat poſſit tanquam ſibi obſtricta vendicari.

Quibus ſuppoſitis euocationem præcipuarum difficultatum ad Sepulchrorum, ſeu Sepulturarum Ius pertinentium, ſpectantium aggrediamur.

DISQVISITIO I.

Quænam Sepulchrorum, & Sepulturarum Iura ſint?

BREVIARIVM.

Dominium.

Directum dominium, & proprietatis tunc alicuius rei datur, quando aliquis ſuo nomine, & authoritate propria, tanquam ſua vti poteſt ad omnem eius vſum, & diſpoſitionem, niſi Lex, aut conuentio in toto, aut in parte ſaltem prohibeat. num. 2.

Vtile dominium, tunc datur alicuius rei, quando aliquis, quoad vſum, ea vti poteſt tanquam ſua, & poteſt impedire, ne alius vtatur ea, quoad vſum, etiamſi ille alius ſit directus, & proprietarius illius rei dominij. n. 5.

Perfectum dominium rei datur, quoties proprietas, & vſusfructus illius, in vno reperiuntur ſubiecto. num. 7.

Emphyteuta.

Impedire benè poteſt, ne Dominus, rem emphyteuſim conceſſa, vtatur. n. 5.

Extumulare.

Prohibitum eſt ſub cenſuris, ne Fidelium oſſa extumulentur. n. 9.

Pecta.

Qui rem habet in pectam, poteſt impedire ne directus Dominus illa vtatur. n. 5.

Res Deo dicata.

Quod ſimul Deo fuit dicatum, in vſus profanos conuerti non poteſt. n. 3.

Sepultura.

Datur verum dominium directum, & proprietatis Sepulturæ. n. 1. 7.

Datur Ius Sepulturæ, quod ſit dominium illius vtile, ſeu vſusfructus illius. n. 4. 5.

Fideles habere non poſſunt dominium directum, & proprietatis Sepulturæ; ſed benè poſſunt dominium illius vtile habere. n. 4. & 5.

Inuito vſufructuario Sepulturæ, ſeu illius vſumfructum habente, non poteſt aliquis in ea inferri.

Dominium directum, & proprietatis frequenter ſeparatum, à dominio illius vtili reperitur. n. 6.

Extincto illo, aut familia, cui fuit conceſſus vſusfructus Sepulchri, aut Sepulturæ, ſtatim illud ad Eccleſiam redit. n. 1. 7.

Extincta vſufructuaria Sepulchri, aut Sepulturæ familia, poteſt alteri illius vſus dari, in aliquorum ſententia; ſed verius credo non poſſe. n. 1. 7. 8.

In Sepultura familiari, hæres extraneus etiamſi vniuerſalis hæres ſit, humari nequit. n. 8.

Vſuarius, vſufructuarius.

Qui vſum, aut vſumfructum rei alicuius habet, impedire poteſt, ne alter, etiamſi Dominus directus, & proprietarius ipſius rei ſit, illa vtatur. num. 5.

Vſuario, & vſufructuario extinctis, vſus, & vſusfructus redeunt ad eos, qui vſum conceſſerant, vel vſumfructum. n. 8. 9.

CVM plura circa vnam, & eandem rem Iura eſſe queant, vti ex ſupra *in Præludio*, dictis fit notum, quæ in Sepulchris ſunt, ſeu in Sepulturis & quæ ad eas pertineant, in hac Diſquiſitione enucleare duxi; quodlibet tamen eorum ſeorſim expedire; explanare decreui. Quod vt exactè, & quà fas eſt claritate fiat, libuit diſtinctis id exequi concluſionibus. Pro quo ſit.

CONCLVSIO I.

REſpectu Sepulchrorum, & Sepulturarum datur Ius, quod ſit verum illarum dominium directum, & proprietatis.

Ita tenuit Rota in Calagurritana Sepulturæ Mercurij, 17. Maij, de Anno 1606. coram R.P.D. Coccino Decano, *inter eius impreſſas, la 291. pagina mihi* 426. & Marcus Vidal, *in Arca Vitali, tit. de Simonia, inquiſitione* 1. *n.* 84. in hæc prorumpens verba. Addo etiam (inquit) cum Sanchez, *loco citato (tomo* ſcilicet 1. *opuſculorum, lib.* 2. *cap.* 2. *dub.* 14. *n.* 4. quod mortuo eo, qui habebat, quoad vſum Ius in Sepulchro, & extincta eius familia, poteſt concedi vſus huius Sepulchri aliis ad beneplacitum: quia mortuo habente vſum, vſus redit ad proprietarium. Hæc Vidal.

Fundamentaliter probatur concluſio. Dominium directum verum, & quoad proprietatem alicuius rei tunc datur, quando aliquis ea vti poteſt ſuo nomine, & authoritate propria, tanquam re ſua ad omnem eius vſum, & diſpoſitionem, niſi Lex, aut conuentio id in toto, vel ſaltem in parte, prohibeat. Sed datur, qui ſuo nomine, & propria ex authoritate, tanquam re ſua vti poſſit Sepulchris, & Sepulturis ad vſum ſepelitionis, & tumulationis ſaltem. Ergo datur Ius Sepulchrorum, & Sepulturarum, quod ſit verum illorum dominium directum, & proprietatis.

Conſultò dixi, *ad vſum ſepelitionis ſaltem*: quia ad vſus profanos, Sepulchri Dominus, eo vti non poteſt. Lege enim prohibitum eſt, & ſtrictè quidem, ne res ſemel Deo dicata, in profanos conuertatur vſus. *Can. Ligna, el* 37. *can. Veſtimenta, el* 41. *de Conſecrat. diſt.* 1. *Can. Nulli liceat, el* 13. 12. *q.* 2. *Can. Quæ ſemel, el* 4. 19. *q.* 3. Et extra, *c. Ad hæc, el* 4. *de Religioſis Domibus, c. Conqueſtus, lib, de Foro competente, c. Semel, el* 51. *de Regul. Iuris, l.* 6. Gloſſ. in omnia allegata Iura, & ibi Aug. Barb. & Doctor. Paulus de Citadinis

de

*de Iure patronatus,part.*3.*quaſt*.3. Rochus de Curte, *eodem tract.verbo Eccleſiam,n.*3.Ioan.Bapt.Scortia *in ſelectas Summorum Pontificium Conſtitutiones, theoremate* 142. *verſic. Alij,in fine.*

CONCLVSIO II.

4 DAtur reſpectu Sepulchrorum, & Sepulturarum Ius,quod ſit dominium vtile,ſeu vſusfructus illarum.

Hæc concluſio ſequitur ex ratione pro præcedente tradita. Illam tenent Abbas Panormitanus, *in cap. Abolendæ,n.*5.*el* 13.*de Sepulturis.* Illuminatus Moronus, *in centum reſponſis, reſponſo* 51.*n.*31. communis Doctorum ſententia & Rota, *in ſuprà allegata Calagurritana,* vbi ſic *num.*1. Lego.

Circumſcripto Iure apponendi ſtratum cum luminaribus,& oblationibus ſuper Sepulchro, & aliis: difficultas fuit reſtricta, an eſſet dandum mandatum de manutenendo Ioanni Lopez, quoad Ius ſepeliendi in loco vbi Maiores ſui fuerant tumulati. Circa quem articulum Doctores, *in cap. Abolendæ, de Sepulturis*, Hoſtienſis, *num.*18. *in fine.* Butrius, *n.*3.Abbas, *n.*5. & latè Petrus de Vbaldis, *in tract. de Canonica Parochiali, cap.*10.*n.*4. *&* 5. dicunt, quòd Chriſti Fideles non poſſunt habere Sepulchrum in Eccleſia, vel Cœmeterio propriè, ſed ad quoad vſum tantùm, ita quòd inuito tali vſuario, alius nõ poteſt inferri in illo loco.Hactenùs S Rota in dicta Deciſione.Ex qua etiam in alia etiam Calagurritana de Amurrio coram Gregorio XV.de qua *ſuprà tract.*3.*Diſquiſitio.*3.*n* 9 *&* 11. & in ſententia diffinitiua in eadem cauſa lata ad fauorem Lupi de Murga, Domini Domus, & Palatij de Murga, *n.*10.*eiuſdem diſquiſitionis* recenſita.

5 Et probatur ratione concluſio,& certè fundamentali. Ius,& dominium vtile alicuius rei, & vſusfructus eius tunc datur, quando aliquis quoad vſum, aut vſumfructũ,eâ vti poteſt tanquam ſuâ,& poteſt impedire ne alius eâ vtatur,quoad eundem vſum,aut vſumfructum, etiamſi ille alius ſit Dominus directus, & proprietarius eiuſdem rei, vt videre eſt in eo qui fundum in emphyteuſim, aut in tributum vulgò *à Pecha* accepit. Sed quàm plures ſunt, qui tanquam ſuo, vti poſſunt Sepulchro, immittendo ſcilicet, quem voluerint, & impediendo, ne alius, quamuis Dominus directus, & proprietarius ſit Sepulchri, eo, quoad eundem vſumfructum, ſeu cadaueris immiſſionem vtatur,vti Sacra Rota *vbi proximè*, & alibi ſæpè declarauit. Ergo datur reſpectu Sepulchrorum,ſeu Sepulturarum Ius, quod ſit dominium vtile, ſeu vſusfructus illarum.

6 Ex quibus benè fit, dari poſſe Iura, & dominia Sepulturarum quoad directum, & proprietatem ſeparata à dominiis, quoad vſum,& vſumfructum:& de facto ſeparata reperiri. In quo certè ſeparationis caſu, neque dominium vſusfructus, neque dominium directum, & proprietatis perfectum eſt, ſed vtrumque imperfectum dici poteſt,& verè eſt.Quia illud ſolùm perfectum dominium eſt, quod ſimul directum,& vſum implicat, inuoluit, continet.

CONCLVSIO III.

7 DAtur Ius in re, quod ſit perfectum Sepulturarum dominium.

Hanc probo. Ius in re, & perfectum alicuius rei dominium datur quoties vſusfructus, & proprietas eius in vno coſolidantur Domino. Sed vſusfructus, & proprietas Sepulturarum ſæpè in vno conſolidantur Domino. Ergo tunc datur Ius in re, quod ſit perfectum illarum dominium. Maior cum conſequentia patet. Minorem, præterquam quod nota ipſa eſt, probo ex Marco Vidal. *tit. de Simonia, inquiſit.*1. *num.*1. ibi. Quia mortuo habente vſum, vſus redit ad proprietarium. Franciſco Maria Samuellio, *in Praxi de Sepulturis, tract.*1.*diſputat.*1. *controuer.* 4. *concluſ.* 4. *pag.*30. *num.* 5. dicente. Ius Sepulturæ acquiſitum cenſetur, per cadauerum Maiorum illationem cum inſignibus familiæ: & quando illorum deficit progenies, quibus tale Ius competit, & extinguitur, mox liberè ad Eccleſiam redit, quæ liberè eundem locum aliis vendere queit, ſicut de vſufructu, illo extincto, cui facta eſt conceſſio, *L. penult. Cod. de vſufruct*. Idem docet *controuerſ.*5. *concluſ.*13. *num.*17. *pag.* 35. Probo denique minorum ex Sacra Rota, *in dicta Calagurritana Sepultura, de Anno* 1606. coram Coccino, in ſequentia *num.*3. prorumpente. Hinc Petrus de Vbaldis, *loco prædicto, numer* 6. dixit, quòd ſi progenies illorum, quibus facta fuit conceſſio ſit extincta, extinguitur quoque vſus, & redit ad Eccleſiam liberè, ſicuti dicitur de vſu, & vſufructu, extincto illo cui fuit facta conceſſio, vt *in l. penult. Cod. de vſufructu.*

Præfata tamen Samuellij doctrina, quòd extincta familia; poſſit aliis Sepulchrum ad beneplacitum concedi, improbatur à Cæſare Lambertino, Inſulano Epiſcopo, *de Iure patronatus, articul.* 4. *quæſtionis quintæ principalis, numer.*18. *&* 19 vbi ita contra Angelum Theologum, *in Summa verbo Sepultura, numer.*41. §. *Allegando Petr. de Anchar. fatur.* Et ſubdit dicta Summa, quòd ſi eſſent extincti Dominus, & omnes deſcendentes per mortem, benè poſſet aliis concedi: quia mortuo vſurario, ille vſus redit ad proprietarium liberè. *Cod. de Vſufructu.* Quod vltimum ego non teneo, quia eſt contra 4. *Concluſionem præcedentem*, in qua dixi, in Sepulchro vnius, non eſſe ſepeliendos, niſi hæredes ſanguinis, & nullo modo extranei,quamuis eſſent hæredes vniuerſales. 8

Et mala eſt ratio Fratris Angeli, & eius ſimile: 9 nam mortuo vſurario ceſſat vſus rei, vt ille dixit;ſed mortuo fundatore Sepulchri, & omnibus de eius familia, tantò magis frequentatur vſus illius Sepulchri: quia illud eſt eorum hoſpitium, *dicto cap. Ebron.*13.*quæſt.*2. Sed Frater Angelus ſic dixit:quia ita faciunt Fratres, & malè: nam mortuis omnibus de vna familia, concedunt Capellam, ſeu Sepulchrum alteri familiæ: & quod peius eſt, iſti de familia noua, euacuant Sepulchra: & proiiciunt oſſa cadauerum primorum fundatorum, in aliquibus locis ſine aliqua religione: quod ego ſæpius vidi, & turbatus fui. Quibus antidotum dabitur, quia & eorum cadauera ita proiicientur finita eorum familia. Et dixi eos incurrere cenſuras, quas incurrunt extumulantes, oſſa Fidelium ab eorum Sepulchris.

Hucuſque Lambertinus præfatus, cuius ſententia plauſibilior mihi eſt,ob principium intrinſecum, ab eo adductum Quamuis contraria ſatis probabilis videatur, authoritate Doctorum illam ſequentium, extrinſecè fundante eorundem placitum.

Circa id, quod addit Pater Samuellius, ibi: quæ 10 liberè eundem locum aliis vendere queit: libuit accuratè eius diſcutere propoſitionem, inquirendo, An poſſit licitè, & ſine ſimoniæ labe Sepulchrum, ſeu Sepultura vendi? Eademque Diſquiſitio, de venditione procedit Capellæ: quæ grauis quidem

quidem eſt, & frequenti, ac quotidianæ praxi pervtilis, neceſſaria. Pro cuius dilucidatione, operæ pretium duxi, eam *in ſpeciali Diſquiſitione* pertractare, ad quam, pro ſana Samuellis intelligentia, me, & lectorem remitto.

11 Pro *præſentis* autem *Diſquiſitionis* coronide, & pro illuſtranda propoſitione, à me non ſemel prolata, maximè *in Præludio huius Tractatus, num.16. & hîc, num.5.* Videlicet, illos, qui tributum, quod Hiſpanè *Pecha* communiter appellatur, percipiunt, directum, & proprietatis dominium habere bonorum, pro quibus eis tributum illud perſoluitur; perſoluentes autem illud, ſolùm habere vſumfructum eorumdem bonorum: & quod illis extinctis, dominium vſusfructus redeat ad directum Dominum, in quo vtique illud conſolidabitur cum directo, & proprietatis dominio; operæ pretium duxi, recenſere ad amuſſim aliqua, ex pluribus, quæ pro illa ſatis eruditè, & perdoctè ſcripſit, vt ſemper ſolet, Illuſtris Iuris peritus D. D. Ioannes Montero de Eſpinoſa, *in allegatione Iuris*, pro Regio Cœnobio S. Mariæ Oliuenſis, Ciſtercienſis Congregationis, contra Villam Carcaſtellum dictam; in cauſa quæ verſa fuit ſuper dominio directo, dictæ Villæ, Vaſallagio, & aliis, primo, & in prima inſtantia, in Curia Maiori, & Regia Regni Nauarræ; & Secundò, in Supremo Senatu Regio eiuſdem Regni, & in vtroque Tribunali, pro præfato obtinuit Cœnobio ſententias diffinitiuas, *Anno* 1664. in Officio Philippi de Errazo Secretarij.

12 Sic igitur, *in allegatione præfata*, quam mihi, pro ſua, erga me beneuolentia, dignatus eſt illius Author concedere, *concluſione* 1. *à numer.*28. fatur. *Y lo que mas es por eficaciſſimo argumento del dominio, no ſolo reſpecto de la Iuriſdicion, y proteccion,* ſino tambien del territorio, y de las heredades que poſeen los particulares, *vezinos de Carcaſtillo, ſe pondera* la Pecha, *que pagauan de pan metadenco a los Señores Reyes de Nauarra, y la pagan al Monaſterio, aunque reduzida, y moderada, como ſe dixo. Porque el dar parte de frutos de algun termino, y heredades, es reconocimiento de dominio, y quien los lleua, ſolo por percibirlos, ſin otra coſa ninguna, ſe preſume* Señor del. *l. Si vrbana prædia, ff. de Condictione indebiti. l. Colonus, ff. de vi, & vi armata.* Bald. *conſil.*130. *num.*1. *lib.*3. Speculator, *de Emphyteut. §. Nunc aliqua, num,*118. Auendaño, *de Exequendis mandatis*, 1. *part. cap.*5. *num.*8. *verſ. Item deducitur*, vbi ait, quod ſi aliquis poſſidet terram particularem, intra territorium, & terminos alicuius Ciuitatis, aut Villæ, & ob eam poſſeſſionem ſoluit tributum, ſiquidem ſoluit Regi, præſumitur eam antiquitùs à Rege habuiſſe. *Y luego añade eſtas palabras.* Et qui reſpondit *alicui de fructibus terræ, videtur terram habere ab eo pro quo reſpondit:* vt probat eleganter Baldus, *in* 3. *volumine, conſil.* 130. Velazquez de Auendano, *de Cenſ. cap.*12. *num.*9. *&* 10. donde con los textos, que refiere prueua, *que la preſtaçion de los frutos preſupone dominio, y propriedad de las tierras*, & ſequitur Maſcardus, *de Probationibus, concl.* 549. *num.*8. Solorzano expreſsè, *in Polit. Indiarum, lib.*2. *cap.* 21. *verſic.* Y aſſi los vemos. *Donde dize, que los Vaſallos de Eſpaña pagan oy a ſus Señores en eſpecie las miſmas fanegas de trigo, o çeuada, en que fueron encabeſados de tiempo antiguo.*

Perceptio annua partis fructuum alicuius hæreditatis vel termini, arguit dominium proprietatis iſtius in percipiente.

Qui partem, hanc fructuū alteri præſtat, videtur terram ab eo accepiſſe. Huiuſmodi præſtatio, ſupponit, in percipiente proprietatis dominium.

13 *A que ſe añade, la Pecha, que pagauan al Rey de las quinze libras de la Cena, que es denotante, y euidente ſeñal del Vaſallage, comò ſe puede v* [...] *el Fuero* (Regni ſcilicet Nauarræ) tit.4. lib.3. d[...] Cenas de Pechas, e de los Solariegos, & tra[...] Belluga, *Speculo Principum, rubrica* 46. *cap.* 2 [...] *& ſequent.* Seſſe, *de Inhibit. in cap.*4. § 7. *nu*[...] Capiblanco, *de Varonibus, in Pragmat.* 1. *n.* [...] Nouariò, *de Grauaminibus Vaſſallorum, tom.* 1. [...] *num.*146. Calixto Ramirez, *de Lege Regia*, § [...] num.5. *Donde dize, que todos los que habit*[...] *el Reyno, ſon Vaſallos del Rey mediatos, o immed*[...]*tos*; ſed quidam ſimplices ratione protectionis [...] iuriſdictionis, nulla aſtricti ſeruitute. *Y Luego* [...]*ze*, Alij verò ſunt Vaſſalli qualificati, quia co[...]tione ſeruitutis legati, quibuſdam oneribus cæte[...]que tributis, & *peitis* ſunt obnoxij, qui dem[...] his oneribus realibus, & perſonalibus ad quæ [...]nentur, plena in cæteris omnibus, & integra lib[...]tate fruentur, &c. Seſſe, tom.4. deciſ.402. *do*[...] *habla tambien de Pechas, que ſe pagan por los h*[...]*bres de eſta condicion, a los Señores de los luga*[...] *Y de eſta condicion de gente ſujeta a ſeruicios, y* [...]*butos, que pagan perſonales a los Señores, como* [...] *Vaſſallos, habla Solorzano*, de Iure Indiarum, lib[...] c.23. n.47. & 48. *Y expreſſamente a nueſtro inten*[...] *Don Geronimo Altamirano*, in tit. Codicis, de [...]liis Officialium, in rubrica, cap.3. n.46. *dize eſ*[...] *palabras.* Indidem hominum conditionis appella[...] in Vaſallos emanauit, oneribus realibus, perſo[...]libúſque obnoxios, quia ſeruitutis conditione c[...]ſtricti ſunt, & tributa capitis pendere, & ſeruitia R[...]gi præſtare. *Y cita a Calixto Ramirez, Seſſe, y S*[...]*lorzano*, vbi proximè.

Y ſe confirma mas, conſiderandoſe, que las P[...]*chas en eſte Reyno ſon perſonales, como ſe prueba* p[...] el cap.4 lib.3. tit.4. del Fuero general, ibi. *Dos mu*[...]*lieres, que no ſean caſadas, peyten como vn varo*[...] *Todo home que contreyto es, en toda fazienda pa*[...] *a razon de vna muger. Otro ſi paſſe el mozo a raz*[...] *de mullier, haſta que ſea velloſo en ſu, &c. Y pare*[...] *concordante de derecho comun la ley* Cum antea, *Co*[...] *de Agricolis, & cenſitis, lib.*11. ibi: Cum anteà p[...] ſingulis viros, per binas verò mulieres capitis nor[...]ma ſit cenſa, nunc binis, ac ternis viris: mulieribu[...] autem quaternis, vnius pendendi capitis attributum eſt. *Y la ley* Ætatem, ff. de Cenſibus, *donde ſe ponen exemplos de tributos perſonales. Lo miſmo ſe colige a la letra del miſmo fuero* (ſcilicet Regni Nauarræ) en el cap.1. del miſmo titulo, vt lib.2. ibi: *Dos mulieres non caſadas tanto peyten, como vn ayeſſadero (in alijs azadero) dos ayeſſadores, tanto peyten, como vn peytero, que tiene vn jugo de bueyes.* Y en el cap.2. del miſmo tit. ibi: *Partan la carne de diez caſadas peyteras, en juſto quantas caſas fueren.* Et ibi: *Conſendos robos de auena, e conſendos panes, que ſean feytos conſendos quartales de farina.* Y el cap.3. ibi: *En eſta Cena peyten dos mullieres non caſadas, tanto como vn hombre peytero. Y los miſmos Fueros eſtan en el reducido*, lib.1. tit.11. cap.1.2.3. & 4. Y en el miſmo lib.3. tit.8. en el cap.3. *ay de eſto Fuero expreſſo*, ibi: *Pero ſi moran las criaturas en las vezindades de aquel Señor, deben peytar, e ſer collazos del. Y eſtos, como ſe ve del Fuero, no tenian bienes algunos, porque viuian los padres, y por la habitacion ſola, ſe les obliga a pagar la Pecha.* Y en el cap.4. ibi: *Si a eſta mullier digere el Señor, dame peyta, que filla eres de mi Villano. Donde por razon de la obligacion de la Pecha, ſe pone el ſer hija de ſu Villano.*

Otros muchos Fueros ay, que diſponen, que dos peynes de azada, paguen tanto como vn pechero, que tiene

tiene vn yugo de bueyes. Y ſe prueba mas eſte intento, por la ley del año 1531. que es la peticion 110. de las Ordenanzas antiguas, y la ley 1. tit. 5. lib. de la Recopilacion de los Syndicos, ibi: Porque los labradores ningunas tierras, ni heredades pueden tener francas, y libres, ſin pagar por ellas pecha, ſegun Fuero, y Ordenanza de eſte Reyno, &c. Segun eſto, la tierra, que era libre, viene a ſer pechera, por la perſona del pechero. Et paulò inferius, en la miſma ley: que quales quiera heredades de hijoſdalgo, por qualquiera titulo, y manera, que vengan en Labradores, y pecheros, que mientras las tuuieren, y las tengan, ayan de pagar, y paguen por las tales heredades, pecha. Luego de la perſona recibe la calidad de pechero la hazienda, y aſſi no es Real, textus in dicta Lege Ætatem, ff. de Cenſibus, & L. Cum antea, Cod. de Agricolis, & Cenſitis, lib. 11.

16 Eſte miſmo intento fauorece el Fuero en el cap. 12. lib. 3. tit. 5. por eſtas palabras. Nuil Villano, que aya padre, o madre pecheros, porque heredad pechera comprare, deſpues que el padre, e la madre fueren muertos, non poyte dos peytas, que aſſi manda el Fuero. Luego no ſe atiende a las heredades en quanto a la pecha, ſino a las perſonas, pues de dos pechas, muertos los padres, ſe extingue la vna, y el cap. 13. la haze mas claramente perſonal, pues dize, que a los hijos, que no pagaren pecha de reconocimiento, muertos los padres, puede prender el Señor quando va al entierto. Y en el cap. 14. ibi: Deben dar al Señor de la pecha, los Varones pecha entegra, e las mugeres, que no han maridos, la mitad de la pecha. Y lo miſmo ſe colige de caſi todos los titulos 6. y 7. del miſmo libro, donde claramente ſe prueba, que las pechas antes del año 1531. eran perſonales, argumento eorum, quæ de onere poſito per fumantes tradit Bartulus, in L. Diximus, §. Si pater, & ibi Gloſſa, de Excuſationibus tutorum, & in L. 4. §. Actor, num. 3. ff. de Re iudicata. Platea, in L. His, qui, Cod. de Filiisfamilias, & quemadmodum, &c.

17 Y aunque las conſideremos, que ſon Reales, tambien en eſta intelligencia ſe prueba el dominio, que tuuieron los Reyes en las tierras de Carcaſtillo, pues ſe dira, que pagauan las pechas por ellas, y que ſon Reales, ſegun la ley 1. tit. 5. lib 3. de la Recopilacion de los Syndicos. La qual fue interpretacion de lo que paſsò anteriormente. Pero lo cierto es, que las pechas ſon mixtas, y que eſtan cargadas ſobre las perſonas, y los bienes, y que antiguamente la pagauan los Labradores de todo genero de bienes, como ſe prueba de vna Ordenança del Rey Don Ioan, del año 1463. que eſtà en el libro 2. tit. 8. de las Ordenanças Reales del Conſejo y es la Ordenança 14. §. 1. ibi: Con deliberacion, proueyendo a todo lo ſobredicho, ordenamos, declaramos, y mandamos, que como ſea por Fuero, e por derecho, vſo, eſtilo, e practica del Reyno, que en lo de las pechas, no ſolamente aquella ſea fundada en las coſas, mas en la condicion de las perſonas, caſas, bienes, muebles, e heredamiento, que ſiruen, e ſiruieren en cada año en la poſſeſſion: en cada año continuado pagar la dicha pecha, que non obſtante la dicha cautela, e malicia nueuamente tomada por los dichos Labradores, que cada vno de los dichos tales pecheros aya de pagar, lo que ha vſado de pagar por las caſas, y heredades, y gozos de los terminos, y montes que goza, y ha gozado, e tanto, quanto, e aqueyllo que ha vſado pagar, e a otra parte por las caſas, que de nueuo han edificado, &c.

18 Con que ſe vè, que en eſta parte, no ay differencia de lo que paſaua antes del año 1531. en Nauarra, a lo que paſaua en Caſtilla. Otalora, de Nobilitate, 3. part. cap. 9. num. 9. y en la 2. parte, cap. 1. num. 2. De todo lo qual reſulta, que pues las pechas en eſte Reyno, comprehenden a las perſonas, y a los bienes, y las pagan los de Carcaſtillo concegil, y ſingularmente, por entrambos lados, ſe ha de reconocer eſte Dominio, y Vaſſallage, y no es improprio llamar al que debe, y paga pecha, Vaſſallo, que aſſi le llama, y tiene por tal el Fuero, en el lib. 3. tit. 5. de los Villanos del Rey, e de los Monaſterios, cap. 5.

Pecta afficit in Nauarra, perſonas, & bona.

Qui pectam ſoluit, Vaſallus eius eſt, cui illa ſoluitur.

19 Y no es eſtraño en los Reyes, hauer tenido en los principios de los Pueblos propriedad, y dominio en las heredades, y tierras particulares. Porque en la antiguedad, hallamos veſtigios euidentes deſte dominio, y ſe llamauan fundos patrimoniales, porque eran del Patrimonio del Principe, que eſtauan deſtinados para ſus vſos eſpecialmente, vel ad ſupportanda onera Reipublicæ, como lo diffine Lucas de Peña, in L. Quicumque, 7. num. 2. Cod. de omni agro deſerto, lib. 11. Y eſtos, no eran enagenables, niſi iuſſu Principis, iuxta textum in Lege Iulianum, §. 1. ff. de Legatis 1. Lege 2. §. ſi quis à Principe, ff. Ne quid in loco publico, L. Sacra, §. Sciendum, de Rerum diuiſione. L. Prohibere, §. Planè cum Lege ſequenti, ff. Quod vi, aut clam. L. Sed celſus, 6. de Contrahenda emptione. L. Cum ſeruus, 8. §. final, de Legatis 1. in L. Omnia, Cod. de Paganis. Y a eſto pareze que correſponde la ley 11. tit. 5. lib 7. y la ley 11. tit. 7. del miſmo libro de la recopilacion de Caſtilla, que hablan de las tierras valdias, en que tiene ſu Mageſtad fundada ſu intencion; para que ſe preſuman ſer Realengas, como de muchos lo eſcriue Bobadilla, en ſu Politica lib. 2. cap. 16. num. 52. y Renato Chopino, de Dominio Franciæ, lib. 3. tit. 18. n. 3.

Reges in Hiſpania in principio, propter debellationem Saracenorum, dominium, & proprietatem terrarū particularium acquiſiuerūt.

Terræ particulares deſerta, Regalis patrimonij præſumuntur.

20 Y fundo deſierto, ſe dize aquel, que hauiendole cultiuado primero, a quien el Principe le concedio, qui nunc primum præciſus eſt, vt loquitur Diuus Hieronymus, ſuper Oſeam, relatus in cap. 1. de Verborum ſignificatione, le dexò deſpues de beneficiar, y ſembrar: por lo qual propriamente ſe llama deſierto, quia ſcilicet non ſeruitur, & deſeritur, como elegantiſſimamente lo diffinio San Iſidoro, lib. 14. ethimologiarum, cap. penultimo, y en eſta accepcion ſe ha de entender la Rubrica del tit. Cod. De omni agro deſerto, como lo notò alli Lucas de Peña. Y antiguamente los Principes ſolian, o donar eſtos predios graciosamente, como ſe prueba de la ley final, Cod. de Locatione prędiorum ciuilium, in illis verbis: etiamſi alteri Imperator, vel exoratus, vel ſpontè donauerit. Y mas claramente de la ley 1. & 4. Cod. Theodoſiano, de Collatione donatorum vel releuatorum poſſeſſ. lib. 11. tit. 20. Y la ley del Reyno de Caſtilla 13. tit. 7. lib. 7. ibi: Mandamos, que ninguna perſona, a quien non hauemos hecho, o hizieremos merced de qualesquiera Cortijos, y heredamientos, y tierras. Y entonces no ſe pagaua nada al Principe, ſino que los gozauan libres, por tenerlos, ſolo por ſu liberalidad, dicta L. 1. con eſtas palabras, verdaderamente Regias. Admodum nobis videtur abſurdum, & à noſtrorum temporum trāquillitate ſubmotum, vt hi, qui proſcriptionis ſortem pertulerūt, ad exemplum eorum, qui fundos donatos ſacra liberalitate tenuerunt, auri, atque argenti collationibus redderentur obnoxij, quæ ſub diuæ memoriæ Conſtantio adſcripta eſt, cum multum interſit inter eum, qui principali munificentia perfruitur, & eos, qui propria recuperare meruerunt. Y no menos elegantemente en la ley 4. que es del miſmo Emperador Honorio, en tiempo, que imperaua con Theodoſio, ibi: Largitates,

tates, tam noſtræ clementiæ, quàm retrò Principum, quæ in bene meritos de Republica conferuntur, tenere perpetuam firmitatem præcepimus, nec quidquam pro his poſſeſſionibus, quæ largitate principali, iamdudum in ſingulos quoſque collatæ ſunt, damnoſæ conuentionis moleſtiam pertimeſcat.

21 *O los dauan en locacion*, & patet, ex L. 1. Cod. de Locatione prædiorum ciuilium, illic: Sed nec locabitur alteri. *Y por ſu Rubrica, y todo aquel titulo, o en emphiteuſi.* Dicta L. Qui fundos, Cod. de Omni agro deſerto. Et tradit Molina de Hiſpanorum primog. lib. 4. cap. 3. *y en entrambos caſos, no los gozauan los poſſeedores ſin pagar el canon, o penſion, que ſe conuenia, y acoſtumbraua*, vt liquet ex dicta Lege. Qui fundos, *en las palabras que pondera* Molina, ibi: Canone ſaluo ſuſceperit, *y de la ley* 4. Cod. eodem, ibi: Fiſcale onus agnoſcant. *L.* 4. Cod de Fundis patrimonialibus, *lib.* 11. ibi: Vt ea, quæ in noſtra poſſeſſione poſiti præſtiterint, & in poſterum ſoluat. *Y conſuena* la ley 4. tit 6. lib. 7. Recopilationis Caſtellæ, *en aquellas palabras. Y ſi hallaren, que los lugares ſon del todo yermos, ſe aya informacion ſi tenian terminos, y deeſſas y egidos, y los que pareciere, que gozan de los dichos terminos, ſean obligados a pagar, lo que en los pedidos cauia, ſaluo ſi quiſieren dejar los tales terminos, y deeſſas para nos, y para nueſtra Corona Real. Con que ſe perſuade facilmente de la pecha que pagauan los de Carcaſtillo a los Reyes, y oy la pagan al Monaſterio, por las Donaciones Reales, que eran dueños de las heredades, que poſſeen, y poſſeyan los vezinos. Y finalmente ſe concluye por todos los medios ponderados, que los Señores Reyes de Nauarra tuuieron calificado dominio, y Vaſſallage en la dicha Villa, y hombres della, no ſolo por la Iuridicion, y proteccion, comò ſupremos Principes; ſino tambien por ſer Señores del territorio, y heredades del, porque les pagauan la pecha.*

22 Hucuſque doctiſſimus D. Ioannes Montero de Espinoſa *in præcitata concluſ.* 1. qui circa *concluſionem* 3. *num.* 52. ita ait. Ex his infertur, *que el Vaſſallage preſcindiendo lo de la Iuriſdicion, viene a conſiſtir en el prouecho, y frutos, que ſe ſacan de lleuar las impoſiciones, rentas, pechos, y derechos, que ſon los ſeruicios perſonales, y reales.* Et infra. *Y el pagar las pechas, ſe atribuye a reconocimiento del dominio, y del Vaſſallage. Y ſon textos expreſſos*, L. Hi, qui 4 de Agricolis, & cenſitis. *que hablando de los Señores, y deſtos derechos que ſe les pagan, dize.* Hi penes quos fundorum dominia ſunt, pro his colonis originalibus, quos in locis eiſdem cenſitos eſſe conſtauit, vel per ſe, vel per exactores proprios recepta compulſionis ſolicitudine implenda munia functionis agnoſcant. *Y en los que por largo tranſcurſo de tiempo han percéuido eſtos derechos, tubo por indubitado el dominio el Emperador*, n L. Litibus, *Cod eodem*, ibi: Litibus imponentes celeritatem ſancimus, ſi quando coloni cuiuſcumque conditionis contra Dominos terræ declamauerint, ſuper hoc ipſo dubitantes, vtrum his terræ Dominus eſt, necne, an ipſi coloni dominium ſuæ terræ poſſident (eos tamen dicimus, qui non ex longo, prolixoque tempore, vel longinqua, & inueterata redituum ſuſceptione, ſufficientem habent cautelam in quibus caſibus, nec contradicendi quidem licentia colonis relinquitur, longi temporis præſcriptione, vel redituum frequentiſſima conſequentia colonorum impetu excludente. *Y todos los tierra tenientes, ſon los que pagan* onera mixta, nempè, quæ ſoluuntur à erſonis ratione rerum, & realia, quæ ab ipſis rebus debentur, *como lo ſon las pechas*, vt comprobauimus, *ſuprà num.* 32. de quo videri poſſunt Leon, *deciſ. Valentina* 159. *part.* 2. Portoles, *in verbo Contributio*, *à numero* 1. Seſſe, *deciſ.* 7. *&* 129.

Vaſſallagiũ, abſtractum à Iuriſdictione, in præſtatione ſeruitiorum regalium, & perſonalium conſiſtit.

Pecta ſoluitur in recognitionem dominij, & Vaſſallagij.

Dominium terræ, comprobatur eſſe, penes eum, cui per longi temporis curſum annua fructuũ penſio fuerit perſoluta.

Hæc, & plura alia tradit præfatus celeberrimus vtriuſque Iuris peritus, quibus mea dicta propoſitio probari poſſet, ſed vt illa maneat ad ſatietatem probata, illuſtrata, dicta ſufficiant.

DISQVISITIO II.

Penes quem reſideat Ius Sepulchrorum, & Sepulturarum, quod dominium directum, & proprietatis illarum ſit? & penes quem ſimile ſit dominium ſedium in Eccleſia, & Cæmeterio exiſtentium?

BREVIARIVM.

Banchus; Scamnum; Sedile.

Laici, qui banchos, ſcamna, & ſedilia in loco ſacro apponunt, dominium directum, & proprietatis, quoad Ius ibi ſedendi non habent, ſed ſolùm dominium vtile ad ſummum, ex tolerantia, quæ ceſſare poteſt quotieſcumque Prælatus vult. à n. 13.

Capella.

Dominium proprietatis, & directum Capellæ, eſſe nequit penes Laicum. à n. 13.

Chriſtus.

Caput eſt Eccleſiæ, Chriſtus Dominus. n. 1.

Eccleſia

Dominium directum, & proprietatis omnium rerum Eccleſiaſticarum habet Vniuerſalis Eccleſia. n. 1.

Papa.

Vicarius eſt Chriſti Domini. n. 1.
Habet abſolutam adminiſtrationem rerum & Iurium Eccleſiaſticorum. n. 1.

Sacra.

Religioſa, & ſacra in dominio alicuius eſſe non poſſunt Laici, aut Eccleſiaſtici, quoad directum, & proprietatem. à n. 2.

Sepultura.

Dominium directum, & proprietatis Sepulturæ Eccleſiaſticæ, nullus fidelium habere poteſt. à n. 2.
Immediatum dominium directum, & proprietatis Sepulturarum Eccleſiaſticarum, eſt penes Eccleſias in quibus, aut in quarum Cæmeteriis exiſtunt, & penes illarum miniſtros, eo modo quo reſidet penes Religioſos, dominij capaces in communi, rerum quas poſſident dominium. n. 10. *iuncto* 1.

NON procedit quæſtio præſens de dominio, 1 quod Deus Opt. Maxim. habet rerũ omniũ, quas

quas creauit, & conſeruat, & ſic locorum in quibus Sepulturæ conſiſtunt: nec de dominio, quod acquiſiuit in Sepulturas ipſas, ex illatum dedicatione ad ſuorum fidelium tumulationem, & requiem, donec à ſomno excitentur ſuo, & occurrant omnes in iudicium extremum, ad præmia bonorum ſuorum operum, vel maiorum punitionem percipiendum: nec de dominio ſupremo, quòd Chriſtus, Dominus dominantium, provt Caput Eccleſiæ, & ipſa Eccleſia, Congregatio ſcilicet omnium eiuſdem Chriſti fidelium, quoad proprietatem habent omnium bonorum Eccleſiaſticorum. Eccleſia enim, iuxta veriorem ſententiam Innocentij, quam ſequitur Nicolaus Tudeſchus, Abbas Panormitanus, *in cap. Cum ſuper, num.* 18. *el* 4. *de Cauſa poſſeſſionis, & proprietatis*, dominium directum, & proprietatis omnium Iurium, & rerum Eccleſiaſticarum habet, & Summus Pontifex Chriſti Vicarius, admi-
„ niſtrationem habet illarum, non dominium. Quod
„ colligitur *ex Canone Non liceat*, *el* 20. 12. *quæſt.* 2. Vbi ſic Symmachus Papa decernit. Non liceat Papæ, prædium Eccleſiæ alienare. Sed procedit de immediato dominio, illi ſimili, quod Religiones dominij capaces, in bona habent ſua. De hoc igitur intelligenda ſunt, quæ in hac dicemus Diſquiſitione. Pro cuius reſolutione, ſit.

CONCLVSIO I.

2 NVllus fidelium habet, aut habere quidem poteſt dominium directum, & proprietatis Sepulchrorum, & Sepulturarum Eccleſiaſticarum.

Hanc concluſionem tenent communiter Doctores. Abbas, Nauarrus, Lambertinus, Rochus de Curte in diffinitionis Iuris patronatus explicatione *verbo In Eccleſia, num.* 13. Martinus Rauauit, *Enchirid. Iudicum Eccleſiaſticorum Notabili* 240. Hoſtienſis, Butrius, Petrus de Vbaldis, Auguſtinus Barboſa, Samuellius, Moronus, Laurentius de Peyrinis, & ante omnes illos, & alios, Gloſſa *in cap. Quanto, verbo Connexa, el* 3. *de iudiciis*, quam, & aliquos, ex allegatis Doctoribus, & Rotam in Calagurritana Sepulturæ, 17. Maij, de Anno 1606. coram R. P. D. Coccino Decano, inter eius impreſſas *la* 291. quæ pro noſtra etiam eſt concluſione, recenſere libet.

3 In primis enim Gloſſa prædicta ſic ibi ait, *in fine*, de Laico. Et tamen dominium Sepulturæ non habet, *Inſtituta, de Rerum diuiſione*, §. *Nullus*.

4 Abbas Panormitanus, *in cap.* 1. *de Sepulturis, num.* 1. dixit. Dominium non poteſt quis habere (in Sepultura ſcilicet) quia res ſacra, & religioſa, non poſſunt eſſe in dominio alicuius, vt *in L. In tantum*, §. *Sacræ, de rerum diuiſione*. Et *in cap. Abolendæ, num.* 5. *el* 13. *eodem*, ita fatur. Sed quæritur nunc, an in Cœmeterio, vel Eccleſia poſſit Laicus habere Sepulturam, vel Ius ſepeliendi? Dicit Hoſtienſis, & Goffredus, quod non, reſpectu proprietatis: quia vt dixi, loca ſacra, & religioſa, non poſſunt eſſe in dominio alicuius. Hæc Nicolaus Tudeſchus Archiepiſcopus, & Cardinalis, Abbas dictus, qui licet de Laico inquirat; de omni tamen reſoluit priuato, etiam Eccleſiaſtico. Ratio enim ab eo, in reſolutionis probationem adducta, æquè in Eccleſiaſtico, ac in Laico militare, manifeſtè dignoſcitur.

5 Lambertinus, *de Iure patronatus, part.* 1. *lib.* 3. *quæſtione nona principali, artic.* 9. *num.* 4. Et ideò dicas (inquit) quem habere vſum tantùm in Sepulchro, & non dominium, nec poſſeſſionem, niſi abuſiuè.

Martinus ab Azpilcueta, Doctor Nauarrus *lib.* 3. 6
Conſiliorum, tit. de Sepulturis, conſilio 1. *num.* 1. in hæc prorumpit verba. Nulli poteſt dari locus Sepulturæ, etiam cum authoritate Epiſcopi: quia rei ſacræ dominium, nullus poteſt habere. *L. Inter ſtipulantem*, §. *Sacram, ff. de Verborum Obligationibus*, & §. *Sacra, Inſtituta, de Rerum diuiſione*. Hactenùs inſignis ille Doctor qui abſolutè de omnibus id aſſerit.

Barboſa, *de Iure Eccleſiaſtico part.* 2. *libro* 2. *cap.* 7
10. *num.* 11. nobiſcum eſt, & *de officio, & de poteſtate Parochi, part.* 3. *cap.* 26. *num.* 11. Vbi ſic ait. Tribus modis (vt verbis vtar Nauarri, loco infrà citando) locus ſepulturæ dari poteſt: primò, vt is, cui datur, fiat Dominus eius; ſecundò vt habeat Ius ſepeliendi in eo mortuos ſuos, & impediendi, ne alij ſepeliantur in eo; tertiò, vt poſſit ſepelire aliquem in eo, vt ſatis videtur colligi, ex textu *in cap. Abolendæ, de Sepulturis*, & notatis per Innocentium, Panormitanum, & alios ibi, & *ex Clementina Dudum*, §. *Huiuſmodi, eod tit.* iunctis traditis per Cardinalem, & alios, & per Hieronymum Rodriquez, *dicta reſolut.* 128. *num.* 11. Primo modo, nulli dari poteſt locus Sepulturæ, etiam cum authoritate Epiſcopi, quia rei ſacræ dominium, nullus poteſt habere. Hucuſque Barboſa, qui etiam de omni, & non ſolùm de Laico dicta docet, & non ſolùm de Laico, iterùm dico, vti ex prima eius apparet inſpectione.

Franciſcus Maria Samuellius, *in Praxi de Sepulturis, tract.* 1. *diſputat.* 1. *controuer.* 4. *concluſ.* 8. ita fatur. Eccleſia habet intentionem fundatam, quod illius Sepultura ſit libera, & non alicuius priuatæ familiæ, *iuxta* §. *Sacræ, Inſtitut. de Rerum diuiſione*. Et *controuer.* 5. *concluſ.* 5. ſic ait. Sepulchrorum dominium nequit præſcribi, ſed duntaxat inferendorum cadauerum. *L. Monumenta, Cod. de Legibus.* Vbi ſatis clarè de dominio proprietatis, & directo, non poſſe præſcribi aſſerit. Et in hoc ſenſu, dubio procul, locutus fuit *concluſione* 2. *eiuſdem controuerſiæ*, dum dixit Sepulchra particulari, ſeu ſingulari titulo transferri haud valent, vt *de Legato, L. Iulianum*, §. *fin. ff. de Legatis*, 1. comprehenditur tamen in legato Ius inferendorum Cadauerum.

Illuminatus Moronus, *in centum reſponſis, reſ-* 8
ponſo 51. *num.* 31. ſic etiam ait. De eadem etiam Sepultura tertio modo ſumpta, vt videlicet dicit Ius, quod quis habet ſepeliendi in aliquo loco, aſſerunt Doctores eſſe illud Ius, quod habet Eccleſia ſepeliendi aliquos in ſuo Cœmeterio. Huius Iuris, quoad dominium, non poſſunt eſſe capaces Laici, ſecundùm Goffredum, & Hoſtienſem *in cap. Abolendæ, de Sepulturis.*

Laurentius de Peyrinis, *de Priuilegiis, tom.* 3. *cap.* 4. *num.* 46. in ſequentia prorumpit. Sed quæres modo, An qui emit. (Sepulturam ſcilicet in Eccleſia, de illa enim loquitur ibi,) acquirat dominium illius? Reſpond. negatiuè: quia Eccleſia, cum ſit res ſacra, & ideò merè ſpiritualis, non poteſt per Laicum poſſideri, nec in totum, nec in partem. *L. Quæ de tota, ff. de Rei vendicatione.* Quare dicendum eſt, Laicum habere vſum quidem Sepulturæ ab ipſo emptæ in Eccleſia, vel Cœmeterio, non tamen dominium. Ita Lambertinus, *de Iure patronatus, libro* 3. Hactenus P. Peyrinus.

Sacra denique Rota in *præallegata Deciſione co-* 9
ram Coccino, ſic vt ſequitur ait. Circa quem articulum, Doctores, *in cap. Abolendæ, de Sepulturis*, Hoſtienſis, *numero* 18. *in fine.* Butrius, *numero* 3. Abbas,

Abbas, *num.* 5. & latè Petrus de Vbaldis, *in tractatu de Canonica Parochiali, cap.* 10. *n.* 4. & 5. dicunt, quod Chriſti Fideles non poſſunt habere Sepulchrum propriè. Id eſt, quoad proprietatem, & directum dominium, vti ex contextu, in ſequentibus dictæ Deciſionis verbis manifeſtè apparet.

Ex dictis, ſatis benè, & plenè probata manet noſtra concluſio. Habet enim pro ſe plures grauiſſimos, & doctiſſimos Authores, qui per pluta ſæcula Eccleſiam illuſtrarunt: habet & Sacram Rotam. Habet & rationem, à plutibus Doctoribus tactam, & variis Iuribus fulcitam. Quia Sepultura ſcilicet, res eſt ſpiritualis: & ſpiritualia, in dominio, & proprietate alicuius eſſe nequeunt.

CONCLVSIO II.

10 Eccleſia in qua, aut in cuius Cœmeterio ſitæ ſunt Sepulturæ, & dictæ Eccleſiæ miniſtri habent dominiom directum, & proprietatis immediatum illarum, eo modo, quo penes Religioſos dominij capaces in communi, rerum ſuarum reſidet dominium.

Hæc concluſio communis etiam eſt inter Doctores, eos maximè, quos pro prima allegaui. Illam etiam tenet Marcus Vidal, *in Arca Vitali, tit. de Simonia, num.* 84. *inquiſit.* 1. ibi: Quia mortuo habente vſum (ſepulchri ſcilicet, de eo enim loquitur) vſus redit ad proprietarium, qui in præſenti eſt Eccleſia cum ſuis Miniſtris. Hæc ille. Moronus, *reſponſo* 51. *num.* 67. Bonacina, *tomo* 2. *de Contractibus, diſputat.* 3. *quæſt.* 21. *punct.* 3. *num.* 5. Franciſcus Pellizzarios, *in Manuali Regularium, tomo* 2. *tract.* 8. *cap.* 5. *ex Lege corruptionem, Cod. de Vſufructu.* Ante illos omnes, Syluester, *in Summa, verbo Sepultura, quæſt.* 3. *in principio.* & Rota in Calagurritana, de qua, *numero præcedente*, ibi: Quod ſi progenies illorum, quibus fuit facta conceſſio, ſit, extincta, extinguitur quoque vſus, & redit liberè ad Eccleſiam, ſicuti dicitur de vſu, & vſufructu, extincto illo, cui fuit facta conceſſio, vt *in L. penult. Cod. de Vſufructu.*

Et quidem in hoc Rotæ Vidalis, & aliorum dicendi, & ſentiendi modo, ſic poteſt efficacitet noſtra probari concluſio. Quia dominium directum, & proprietatis ille habet ſolum, qui ſpem habet conſolidationis vſusfructus rei, quando iſte eſt ab illo ſeparatus iuxta ea, quæ primo ſuppoſui, *in præludio huius Tractatus, num.* 2. Sed in prædicto modo ſentiendi, extincta familia illorum, qui habebant Sepulchri vſum, redit iſte ad Eccleſiam, & ad eius Miniſtros. Ergo Eccleſia, & Miniſtri eius habent dominium directum, & proprietatem Sepulchrorum, & Sepulturarum in ea, aut in Cœmeterio eius exiſtentium.

11 Conſultò dixi: *in modo ſentiendi Rotæ, Vidalis, & aliorum*: quia in ſententia Lambertini, quàm *in Diſquiſitione præcedente numero* 9. probabiliorem cenſui, ductus ratione ab eo tradita, nihil probat argumentum, cum extinctis his, qui habebant Sepulchrorum vſum, iſte non redeat liberè ad Eccleſiam, & ad eius Miniſtros, niſi in caſu, quod vſuarij Sepulchris vſi nunquam fuerint. In illo enim, Lambertini ratio, locum non habet: eum Sepulchra non ſint illorum hoſpitia, nondum enim in illis, vt ſuppono, recepti ſunt, & ſic dici non poteſt, quod extinctis dictis vſuariis, vſus Sepulchrorum frequentetur.

12 Alia etiam limitatio, Lambertini ſententiæ addi, me iudice, debet; quod ſcilicet poſſit Eccleſia, in caſu neceſſitatis, Sepulchrorum vſum ex concedere. Poteſt enim contingere, quod iam Eccleſiæ, & Cœmeterij Sepulturæ co priuatis perſonis, & illarum familiis ſint, & aliquis, vel aliqui decedant ſine propria a Sepultura: in quo certè caſu, aliena debet c cedi: ne dicamus, vel irrationabiliter eſſe i vſuarium: vel irrationabiliter fuiſſe ei con Sepulturam, ad vſum irreuocabilem, in ca tæ neceſſitatis. Sed de hoc, *Diſquiſitione ſe* redibit ſermo, de quo vide *n.* 7. 28.

CONCLVSIO III.

Laici Ius dominij directi, & proprietati habent in banchis, ſedilibus, & ſellis in E ſia, Capella, aut Sepultura appoſitis.

Hanc tenent Nicolaus Tudeſchus, Abbas, Panormitanus, Rochus de Curte, Syluestc *Summa, verbo Sepultura, quæſt.* 3. Martin. Ra *in Enchirid. Iudicum Eccleſiaſticorum, notabil* Laurentius de Peyrinis, *de Priuilegiis, tom.* 3 4. *num.* 46. Marcus Vidal, *tit. de Simonia, num pag.* 490. cum Genuenſi, *in Praxi Archiepiſco cap.* 32. *num.* 19. Illuminatus Moronus, *reſpon num.* 33. Quorum omnium, licet verba ad vng non referam, libet tamen omnia non omittere quorum, ad concluſionis maiorem probatior recenſere.

Abbas, *in cap. Abolenda num.* 5. *de Sepult el* 13. poſtquam aſſeruit non poſſe Laicum hab Sepulturam, vel Ius ſepeliendi reſpectu propri tis, & directi dominij, in Eccleſia, vel Cœmi rio, quæ ſequuntur addit. Et idem videtur dic dum, ſecundùm Hoſtienſem, in ſedibus, ſeu b chis, quæ Laici in multis locis vendicant ſibi Eccleſiis. Hæc Panormitanos.

Syluester autem ita fatur. Et idem videtur cendum ſecundùm Panormitanum, & Hoſtienſ in ſedibus, ſeu banchis: quia Laici tale Ius in Eccle acquirere non poſſunt, ſed tolerantur ex gratia ſi in huiuſmodi, ſicut & Iure patronatus, vt *ex cap. de Iure patronatus.* Iſta ille.

Rochus de Curte *in expoſitione diffinitionis Iu patronatus, verbo in Eccleſia, num.* 16. *pag. mihi* 36. *Codicis de Iure patronatus diuerſorum, Francofu editi, anno* 1581.

Laurentius de Peyrinis, poſtquam *loco cita* dixerat. Quare dicendum eſt, Laicum habe vſum quidem Sepulturæ ab ipſo emptæ in Eccleſia vel Cœmeterio, non tamen dominium. Immedia tè addit. Quod idem dic, de ſedibus, ſeu ban chis, vt ait Sylueſter, *verbo Sepultura, quæſt.* 3 vide Barboſam de *Officio Parochiali, cap.* 26. *numer* 11.

Moronus ſic ait. Idem dicendum ſecundùm Hoſtienſem, & Panormitanum, de Sedilibus, & banchis, quæ collocant in Eccleſiis Sæculares, quia Sæculares in Eccleſiis, nullum Ius poſſunt acquirere, niſi ex quadam tolerantia, quæ poteſt ceſſare, quotieſcumque vult Prælatus.

* * *

DISQVI

DISQVISITIO III.

Quis habeat Ius in re Sepulchrorum, & Sepulturarum, prout eſt dominium vſus earum?

BREVIARIVM.

Alienare.

Sepulchrorum, ſeu Sepulturarum vſum alienare, nn poſſint Regulares ſine licentia S. Congregationis Concilij, & Eccleſiæ Sæculares, abſque Epiſcopi licentia. n. 5.

In illius alienatione, ſeu conceſſione, ſeruanda eſt forma præſcripta, pro alienatione rerum Eccleſiarum. n. 28.

Axioma.

Nullus videtur dolo facere, qui iure ſuo vtitur. n. 15.

Beneficium.

In Eccleſia de Patronato Laicali, nullus, Papa inferior, prouidere poteſt de Beneficiis, niſi præuia Patroni præſentatione n. 29.

Si Papa confert Beneficium de Iure patronatus Laicalis, prouiſio nulla eſt, & ſubreptitia, ſi in litteris non faciat de dicto Iure patronatus mentionem. n. 29. *Si illam facit, tenet.* ibid.

Beneficium Iuris patronatus Eccleſiaſtici, validè confertur à Papa abſque dicta mentione. n. 29.

Legatus à Latere, irrequiſito, & inuito Patrono Eccleſiaſtico, poteſt conferre Beneficia Eccleſiæ ſui patronatus; ſecus Patrono Laico inuito. n. 29.

Facta iam præſentatione ad Beneficium ſi à Patrono Laico, variari poteſt; non verò ſi à Patrono Eccleſiaſtico, fuerit facta. n. 29.

Dominium.

Perfectum cuiuſcumque rei dominium non datur niſi in eo, qui actu habet directum, & vtile illius. n. 2.

Qui perfectum rei habet dominium, poteſt de illa ad omnem vſum diſponere, niſi lege prohibeatur. n. 4.

Qui habet dominium directum, & proprietatis rei, & non dominium vtile, illa vti non poteſt inuito vſufructuario. n. 20.

Iniuria.

Non facit iniuriam, qui Iure ſuo vtitur. n. 15.

Ius patronatus.

Eſt honorificum, onerosum, & vtile, competens alicui in Eccleſia, pro eo, quod Diœceſani conſenſu, Eccleſiam fundauit, conſtruxit, & dotauit ipſe, vel is à quo cauſam habuit, ſolus, vel alio concurrente. n. 21.

Non acquiritur Ius patronatus à fundante, & conſtruente, vel dotante Eccleſiam propriis expenſis, niſi præcedat licentia Epiſcopi, aut alterius illam potentis concedere: etiamſi ex teſtatoris iuſſu conſtruat, &c. Et licentia ſubſequuta non ſufficit. n. 22.

Ex gratia toleratur in Laicis Ius patronatus. n. 23.

A Laico, in Laicum, etiam Compatronum transferri nequit Ius patronatus, niſi de Superioris licentia; ſed bene in Eccleſiam n. 25. *Neque per legatum transfertur ſine illa.* n. 26.

Poteſt transferri cum aliis bonis, quibus eſt acceſſorium, etiam per contractum inter viuos. n. 25. *Etiam abſque licentia.* n. 27.

Vt tamen licitè fiat, & validè, nulla Iuris patronatus mentio fieri debet. n. 27.

Ius patronatus ſpirituali eſt annexum; non præexiſtenti, ſed ad illud, tempore poſterius, ordinatum. n. 31.

Alia Vide *verbo Beneficium.*

Papa.

Poteſt conferre Beneficia de Iure patronatus abſque præſentatione; ſi tamen ſint de Iure patronatus Laicali, non tenet collatio, niſi in literis fiat de tali patronatu mentio. n. 29.

Regulares.

Qui dominij capaces, in communi ſunt, ſunt, dominium habent immediatum ſuarum Eccleſiarum & Sepulchrorum eorum. n. 5.

Sepultura.

Dominium vſusfructus Sepulturæ habet Eccleſia, & eius Miniſtri habent, antequam illam alicui concedant. n. 1.

Ante dictam conceſſionem, habent etiam perfectum illius dominium: directum ſcilicet, & proprietatis, ſimul cum vtili. n. 2. 4.

Dominium vtile, ſeu vſusfructus Sepulturæ poſſunt Eccleſiæ ſæculares, & earum Miniſtri Laicis concedere, de licentia Epiſcopi, & ſeruata forma à Iure præſcripta, pro alienatione rerum Eccleſiæ. n. 3. & 5.

Regulares verò ad id indigent licentia S. Congregationis Concilij. n. 5.

Qui dominium vtile habet Sepulturæ poteſt prohibere, ne aliquis, ſine ſua licentia in ea tumuletur. n 6. 20 *Habet enim in illa Ius, priuatiuè quoad omnes alios.* n. 16.

Eccleſiarum tamen Rectores Sæculares, & Regulares, in caſu neceſſitatis, poſſunt vnius Sepulchrum, & Sepulturam alteri concedere, etiam inuito vſufructuario illius. n. 7. & ſeqq. 3.

Qui abſque diſpenſatione Superioris, vel voluntate Domini vſusfructus Sepulturæ, in illam fuit immiſſus, debet extrahi. à n. 12.

Qui relicto Maiorum ſuorum Sepulchro in loco minus Religioſe ſe ſepeliri mandauit, exhumari debet, & cum ſuis Maioribus tumulari. n. 13.

Qui in ſua Eccleſia ſepeliuit, quem non poterat, exhumare illum debet, & reſtituere cum omnibus, quæ occaſione illius Sepulturæ recepit. n. 14

Non præſumitur acquiſitum dominium vtile Sepulturæ ex ſolo curſu decennali, ac cadauerum illatione. n. 17.

Nec præſumitur acquiſitum ex Iure patronatus, quod quis habeat in eadem Eccleſia. n. 18.

Qui habet dominium vtile Sepulturæ, poteſt concedere licentiam immittendi, quos ipſe voluerit. n. 19. *Si tamen plures Compatroni Sepulturæ ſint, ſeu Domini vſus, omnes debent licentiam concedere, ſeu conſentire* n. 20.

Qui habet vſum, ſeu dominium vtile Sepulturæ, patronus illius dici poteſt. n. 20. *Sed impropriè.* n. 21.

Sepulturæ ius, ſimilitudinem habet cum Iure patronatus. n. 21. & ſeqq. 4.

Dominium vſusfructus Sepulturæ, non acquiritur à

à Laico abſque licentia Prælati Eccleſiaſtici.n.22.

Dominium huiuſmodi, ex gratia toleratur in Laicis. n.23.

Transferri in alium non poteſt, niſi de Superioris licentia.n.25.

Neque cum illa ſine iuſta cauſa, & ſeruata forma pro alienatione rerum Eccleſiæ requiſita.n. 28.

Ab alio quàm à Papa, præiudicari non poteſt, qui dominium hoc habet, niſi iuſta ex cauſa neceſſitatis, aut maximæ vtilitatis. n.30.

Dominium vſusfructus Sepulturæ ſpirituali eſt annexum, non præexiſtenti, ſed ad illud tempore poſterius, ordinatum: ad Eccleſiaſticam ſcilicet ſepelitionem. n. 31.

QVæSTIONI propoſitæ, vti præcedentibus, libuit, claritatis gratiâ, diſtinctis ſatisfacere cõcluſionibus. Sic enim reſolutionis illius doctrina, clarior euadet.

CONCLVSIO I.

1 IVs in re, quod ſit dominium vſus, ſeu vſusfructus Sepulturæ, Eccleſia, & eius Miniſtri habent, antequam dictum vſum alicui concedant.

Hanc concluſionem tenent Martin. Bonacina *in Summa, tomo 2. de Contractibus, diſputat. 3. quæſt. 21. punctio 3. propoſit. 1. numero 5*. Marcus Vidal, *in Arca Vitali, tit. de Simonia, inquiſit. 1. num.* 84. Franc. Maria Samuellius, *in Praxi de Sepulturis, tract. 1. diſputat. 1. controuerſ. 4. concluſ. 4. pag.* 30. Franc. Pellizzarius, *in Manuali Regularium, tomo 2. part. 1. tract. 8. c. 5. num.* 151. & alij dicentes, quod extinctâ progenie eius, cui ius Sepulturæ fuit conceſſum, ad Eccleſiam illud reuertatur.

2 Illam probo hac efficaci ratione. Eccleſia, & eius Miniſtri habent perfectum dominium Sepulturarum antequam illarum vſum alicui concedant. Sed dari non poteſt alicuius rei dominium perfectum, penes quem ſimul non ſit dominium directum, ſeu proprietatis, & dominium vtile, ita vt vtrumque dominium conſolidatum ſit in eodem ſubiecto, vti oſtendimus ſæpe, *in præludio huius Tractatus, numero 2. & 16. & alibi*. Ergo Eccleſia, & eius Miniſtri habent ius in re, quod ſit dominium vſusfructus Sepulturæ antequàm dictum vſumfructum alicui concedant.

CONCLVSIO II.

3 ECcleſia, & eius Miniſtri concedere perſonis Sæcularibus, & Laicis poſſunt, dominium vſusfructus Sepulturarum.

Ita Concluſio communiſſima eſt inter Doctores. Illam tenent Gloſſa, *in cap. Quanto, verbo Connexa, el 3. de Iudiciis*, ibi: Et ius funerandi poteſt Laicus poſſidere. *ff. de Mortuo inferendo, L.* 1. Lambertinus, *de Iure patronatus, part. 1. lib. 1. quæſt. vlt. principali, artic. 13. lib. 3. quæſt. 5. principali, artic. 4. & quæſt. 9. principali, artic. 9. numero 1. & 4.* vbi ſic ait. Et ideo dicas, quem habere vſum tantum in Sepulcho, & non dominium, nec poſſeſſionem, niſi abuſiuè. Marcus Vidal, *in Arca Vitali, tit. de Simonia, inquiſit. 1. num.* 84. Bonacina, *tom. 2. de Contractibus, diſputat. 3. quæſt. 21. punct. 3. num. 5*. Pellizzarius, *in Manuali Regularium, tom. 2. tract. 8. cap. 5. num. 172. verſic. Aduertit*, cum Bordono, *tom. 2. reſolut. 51. n.* 84. Auguſt. Barboſa, *de Iure Eccleſiaſtico, part. 2. c.* 10. & Moronus, *in centum reſponſis, reſp.* 51

Probatur Concluſio. Eccleſia, & ius M[illegible] ſunt Domini Sepulchrorum, potiunturque [illegible] rum reſpectu, dominio perfecto, quando vtil[illegible] ſolidatum exiſtit directo, & proprietatis do[illegible] Sed qui dominium perfectum alicuius rei [illegible] poteſt de illa diſponere ad omnem eius vſum [illegible] Lege prohibeatur. Ergo cum id nulla Lege ſit [illegible] ſiæ, & eius Miniſtris prohibitum, poterunt c[illegible] dere Laicis dominium vtile, ſeu vſusfructus S[illegible] chorum, Sepulturarum.

Quocirca aduertit cum Bordono Pellizzari[illegible] *proximè*, Superiores locales Regulares, cu[illegible] Conuentus conſenſu, poſſe concedere Sæcula[illegible] ius Sepulturæ in ſuis Templis. Quia immec[illegible] Prælatus eſt cum ſuo Conuentu Dominus Ecc[illegible] ſuæ, & Sepulchorum in ea conſtructorum. [illegible] ad ipſum cum Conuentu, de his diſponere ſpe[illegible] non autem ad Prælatos ſuperiores, cum ius com[illegible] ne nihil de hoc diſponat.

Concluſio tamen noſtra, & doctrina tradita [illegible] telligi ſic debent, vt Miniſtri Eccleſiarum Sæc[illegible] rium, concedere poſſint dominium vtile Sepu[illegible] rarum, cum authoritate tamen Epiſcopi, iuſta [illegible] ſa interueniente, & ſeruata forma à Iure præſcri[illegible] pro alienatione rerum Eccleſiæ, aliàs enim [illegible] poſſunt, vti docet Doctiſſimus Nauarrus, *lib. Conſiliorum, tit. de Sepulturis, conſil. 1. num.* Vbi poſtquam dixerat, quod Locus Sepulturæ p[illegible] reſt tribus dari modis: *Primò*, vt cui datur, [illegible] Dominus eius. *Secundò*, vt habeat ius ſepeliendi ea mortuos ſuos, & impediendi, ne alios ſepelia[illegible] in ea. *Tertiò*, vt poſſit ſepelire aliquem in ea: a[illegible] rit quod ſecundo modo non poteſt dari ſine auth[illegible] ritate Epiſcopi. Et addit. Neque cum illa ſine iu[illegible] cauſa, & ſeruata forma, in alienandis rebus Eccl[illegible] ſiæ ſeruanda. Quia licet per illum modum, n[illegible] transferatur dominium rei, transfertur tamen v[illegible] eius, & quoddam ius ſepeliendi. Quod fieri nequi[illegible] niſi ſeruatis Canonibus, de non alienandis rebu[illegible] Eccleſiæ, de quibus *cap. ſine exceptione, 12. quæſt.* 2 *& cap. Nulli, de Rebus Eccleſiæ non alienandis*. Hæc omnia magnus Martinus ab Azpilcueta.

Illum ſequitur Barboſa, *de Officio, & poteſtate Parochi, part. 3. cap. 26. num. 11. & de Iure Eccleſiaſtico part. 2. lib. 2. cap. 10. num. etiam* 11. qui eiſdem Nauarri vtitur verbis, & alegat Extrauagantem *Ambitioſæ*, Pauli Papæ Secundi, *de Rebus Eccleſiæ non alienandis*. Idem docent Samuellius, *in Praxi de Sepult. tract. 1. diſputat. 1. controuerſ. 8. concluſ. 6. pag.* 42. & Ioannes Baptiſta Ventriglia, *in praxi rerum notabililium, annotat. 1. §. 2. n. 25. pag.* 14.

Et eodem modo, intelligi debent reſpectiuè, reſpectu Sepulturarum Eccleſiarum Regularium, quod non poſſint earum immediati Prælati, cum Conuentibus, prædictum ius Sepulturæ alicui concedere ſine iuſta cauſa, ſeruata forma in alienandis rebus Eccleſiæ, à Iure ſtatuta, & obtenta legitimi Superioris licentia, qui certe hodie nullus alius eſt, quoad Regulares, vbi viget Decretum Sacræ Congregationis Concilij Tridentini, de mandato Vrbani Papæ Octaui edito, *die 7. menſis Septembris, de Anno* 1624. quod exſcribunt Ioann. Bapt. Lezana, *in Summa QQ. Regularium, tomo 1. par. 1. cap. 10. n. 2. part. 3. verbo Alienare, num. 4.* & Pellizzarius, *in Manuali, tom. 1. tract. 6. cap. 8. num.* 2. niſi eadem S. Congregatio, priuatiuè, quod Prouinciales, Generales, & quoad Eminentiſſimos Cardinales, Ordinum Protectores. In Iure enim communi, pro

pro omnibus rebus Eccleſiaſticis, tam Regularibus, quàm Sæcularibus, & in dicto Decreto pro Regularibus, non ſolùm prohibetur ſub pœnis nullitatis, excommunicationis, priuationis, &c. alienatio propria, quæ tunc fit, quando proprietas, & dominium directum rei in alium transfertur, ſed etiam impropria, quando ſcilicet vſusfructus illius, transferrur, alienatur, vti benè docent Ferdin. Caſtrus Palaus, *tom. 2. tract.* 12. *diſputat. vnica, punct.* 15. §. 6. *num.* 1. & 13. Pellizzarius, *vbi proxime, num.* 8. Azorius, *Inſtitutionum Moralium, part.* 2. *lib.* 2. *cap.* 1. *quæſt.* 2. *verſic. Voluerunt.* Et euidenter probatur ex Iuribus, & Decreto ſuprà allegatis. Prohibennit enim fieri, & expreſsè quidem, pacta, cenſus, hypothecæ, locationes vltra triennium, conductiones, & conceſſiones quæcumque. Et licentia debet dari in Scriptis à S. Congregatione.

CONCLVSIO III.

6 LAicus habens dominium vtile Sepulchri, impedire poteſt, ne aliquis in eo ſine ipſius conſenſu & licentia tumuletur.

Ita docent Martinus Rauauit, *in Enchirid. notabili* 240. cum Abbate, *in cap. penult. de Sepultur.* Ioann. Bapt. Ventriglia, *in Praxi rerum notabilium, annotat.* 52 § *vnico, num.* 3. Quia quod noſtrum eſt (inquit) abſque facto noſtro, auferri à nobis non poteſt *L. Id quod noſtrum, de Regulis Iuris.* Et allegat Sebaſtianum de Medices, *de Sepulturis, cap.* 9. *num.* 4.

Vndè Pellizzarius, ex Bordono, *num.* 78. ait poſſe Eccleſiæ Miniſtros, Laicis, Sepulturas, eo pacto expreſſo concedere, vt ſine illorum licentia, quibus conceduntur, nullus in eis tumulari queat. Eo nixus fundamento, quod quilibet, rei ſuæ arbiter, & Dominus eſt. Quod quidem pactum ſeruari debet, cum licitum ſit: argum. *cap.* 1. & 3. *de Pactis, lib.* 6. Quam vtique doctrinam canonizauit Sacra Rota, 12. Decembris, 1603. in Calagurritana de Amurrio coram Ludouiſio, (poſtea in Summo Pontificatu, Gregor. XV. appellatio:) de qua *ſupra tract.* 3 *diſquiſit.* 3. *num.* 9.

7 Quo tamen non obſtante, ex iuſta ſuperueniente cauſa neceſſitatis, bene valent Eccleſiarum Rectores, tam Regulares, quàm Sæculares, alicui extraneo ſepulturam illam donare, ſeu ad ſui vſum concedere, vti docent Syluester, *verbo Sepultura, quæſt.* 3. Pellizzarius, *in Manuali, tomo* 2. *tract.* 8. *cap.* 5 *num.* 172. *verſic. Addit.* & *num.* 151. cum Paulo Laymano, *lib.* 4. *tract.* 2. *cap.* 13. *num.* 15. Armilla, Sa, & Roderiquez, *tom.* 3. *QQ. Regular quæſt* 58. *artic.* 10. & aliis. Et quidem etiam inuito eo, cui conceſſum eſt Sepulchrum, ſi iuſta occurrat cauſa, ſiue neceſſitatis, ſiue vtilitatis. Verba ſunt Pellizzarij. Cui alij ex citatis Doctoribus conſonant. Marcus Vidal, *tit. de Simonia, inquiſit.* 1. *num.* 84. cum Genuenſi, *in Praxi Archiepiſcopali, cap.* 32. *n.* 19. Bonacina, *tomo* 2. *de Contractibus, diſputat.* 3. *quæſt.* 21. *punct.* 3. *propoſit.* 1. ex *Can. Aurum,* 12. *quæſt.* 2. Moronos, *reſponſo* 51. *num.* 32. cum Romano, *in ſuis ſingularibus.* Samuellius, *in Praxi de Sepulturis, tract.* 1. *diſputat* 6. *controuer* 14. *concluſ.* 1. *pag.* 294. cum eodem Romano, *ſingulari* 602. Archidiacono, *in cap. Præcipiendum,* 13. *quæſt.* 2. Abbate, *in cap. Abolenda, num.* 5. el 13. *de Sepulturis.* Lanorio, *tom.* 1. *Variar Lucubrationum tit.* 2. *cap.* 9. *num.* 19. & *c.* 11. *n.* 3 & Peyrino, *tom.* 1 *priuilegiorum Minimorum, fol.* 198. *colum.* 2. *num.* 22. & *fol.* 432. *n.* 49. Samuellius, ſic fatur.

Prælatus vterque, Diœceſanus, & Regularis 8
localis, valent ſepelire facere aliquem in alterius ſepultura, illo inuito, ſi nimirum cauſa iuſta, & legitima adſit: puta ſi ſepeliendus careat propria Sepultura, vel quia in Eccleſia, ſeu Cœmeterio, non adeſſet Sepultura communis, ſed eſſet omnium particularium, & in caſu etiam neceſſitatis, in quo ſunt omnia communia.

Cuius ratio eſt adæquata: quia in huiuſmodi 9
euentu, vterque faceret eleemoſynam extremè indigenti, quæ fieri poteſt, de alterius bonis, inuito Domino. Sed ſepeliendus in extrema neceſſitate reperitur Sepulturæ. Ergo vera concluſio. Nam maior charitas, & pietas non adeſt, quàm quæ defunctis fit in Sepultura præſtanda. *Cap. Aurum,* 12. *quæſtio.* 2.

Eleemoſyna extremè indigenti de alienis fieri poteſt. Charitas, & pietas maior non adeſt, quàm quæ defunctis fit in Sepultura præſtanda.

Hæc omnia præfatus Samuellius: cuius rationi, alia hæc addi poteſt. Quod data aliqua iuſta cauſa, ſiue neceſſitatis, ſiue maximæ vtilitatis, irrationabiliter eſſet inuitus is, qui nollet extraneum, in ſuo tumulari Sepulchro.

Quod de Prælato Diœceſano, & Regulari do- 10
cet Samuellius, docent de Rectore, aut Parocho. Bonacina, *loco citato, num.* 4. Pellizzarius, *tract.* 8. *cap.* 5. *num.* 172. & præfatus Martinus Rauauit, *dicto notabili* 240. vbi ait cum Abbate, *in cap. penult. de Sepulturis,* quod propter neceſſitatem poterit extraneus ſepeliri. Et ita voluit (addit) Archidiaconus, *in cap. Præcipiendum,* 13. *quæſt.* 2. Cuius dictum refert, & ſequitur Ludouicus Romanus, *in ſingularibus ſuis, not.* 685. dicens, quod ſecundùm Canones, Prælatus ex iuſta cauſa, poteſt in Sepulchrum vnius aliquem immittere alio inuito. Et ita tenet Angelus de Clauaſio, *in Summa, in verbo Sepultura, verſic.* XII. *in addition.* Sic Rauauit.

Addit etiam P. Samuellius, *vbi proximè con-* 11
cluſ. 2. quod qui in aliena Sepultura ſunt humati, etiam ſine iuſta cauſa, non idcirco dishumandi ſint niſi eſſent excommunicati publici, & denunciati, nominatim interdicti, vſurarij manifeſti, mortui in duello, hæretici manifeſti, non baptizati, & alij ſimiles, qui ſunt de Iure Sepultura priuandi. Cuius hanc reddit rationem. Quia irrogaretur (inquit) iniuria maxima ſine ſua culpa. Idem docet Laurentius de Peyrinis, *ad Conſtitutionem* 21. *Leonis Papæ Decimi,* §. 11. *num.* 23. cum Zabarella, *in Clement.* 1. *de Sepulturis quæſt.* 30. *n.* 32.

Eorum tamen ſententia, in hac parte, non mihi 12
ſatis probatur, ſed contraria, quam tenent Pellizzarius, *tract.* 8. *cap.* 5. *num.* 151. *verſic. Quod ſi.* & Bonacina, *tomo* 2. *de Contractibus, diſputat.* 3. *quæſt.* 21. *puncto* 3. *propoſit.* 1. *num.* 4. ex *lege* 2. §. *Vſumfructum, ff. de Religioſis, & ſumptibus funerum.* Vbi docet, quod ſi non adſit diſpenſatio Superioris, & Sepulturæ Dominus ſit rationabiliter inuitus, is, qui in Sepulturam ſuam cadauer intulit, cogi poſſit illud auferre, aut loci pretium ſoluere, *iuxta legem, Qui intulit, ff. de Religioſis, & ſumptibus funerum.*

Quæ quidem ſententia, Iuri etiam conſonat 13
Canonico, *in cap. Cum fraternitatem, el* 3. *de Sepulturis,* vbi Innocentius Papa Tertius decernit, exhumari debere illius corpus, qui contra rationabilem conſuetudinem, relicto maiorum ſuorum Sepulchro, ad nouum, & minus Religioſum ſe transferri, & & in eo ſepeliri mandauit: & debere eum patribus ſepeliri ſuis. Et rationem decidendi reddit, quia quod contra antiquam, & rationabilem conſuetudinem aliquid de corpore ſuo ſepeliendo mandauerit

hoc non præiudicat rationi, ſed viribus debet carere. Ex quo ſic argumentor pro noſtra ſententia. Qui contra voluntatem Domini Sepulchri, ſine iuſta cauſa, extranei cadauer in eo tumulat, rationi præiudicat dictanti, contra Domini voluntatem, & ius, neminem ibi eſſe tumulandum, & viribus debet carere iniuſta huiuſmodi tumulatio. Ergo exhumari debet huius extranei cadauer, non ſolum contra, ſed præter Domini Sepulchri voluntatem, in eo tumulatum, ſi ipſe velit Dominus dishumari, etiamſi defunctus excommunicatus, interdictus, vſurarius, hæreticus, non baptizatus, aut in duello occiſus, non fuerit.

14 Secundò, *in cap. Ex parte, el 5. eod. tit.* Alexander Papa Tertius, mandauit Priori de Inſula reſtituere Canonicis Obrigen. corpus cuiusdam parochiani ipſorum, quod in propria tumulauerat Eccleſia. Et idem Pontifex, *cap. Cum liberum, el 6. dicti tit.* cum Presbyter quidam, corpus cuiusdam mulieris (provt in vltima voluntate diſpoſuit) ad Eccleſiam Monaſterij Sancti Martini Laudun tumulandum deferret, & Monachi Sancti Vincentij Laudun. Quorum parochiana illa fuerat, corpus ipſius „ violenter rapuiſſent, & in Eccleſia humauiſſent ſua, „ ſic decernit. Mandamus quatenus, ſi ita eſſe inueneritis, præfatos Monachos compellatis, vt oſſa præfatæ mulieris, & beneficia, quæ occaſione Sepulturæ ipſius recepiſſe noſcuntur, memoratis Fratribus, cum integritate reſtituant, & de cætero talia facere non præſumant. Quas certè dishumationes ideo Alexander mandauit, quia humationes factæ fuerant in præiudicium eorum, quibus reſtitui corpora præcepit. Si ergo in præiudicium iuris, quod in Sepulchro quis habet, aliquod extraneum cadauer in eo ſepeliatur, quare illud exhumari non poſſit, & debeat.

15 Neque illi fiet maxima, aut vlla prorſus iniuria: quia iuxta Theologorum regulam, *nullus videtur dolo facere, qui iure ſuo vtitur.* Ioannes Caramuel, *in Theologia Fundamentali, n.* 1101. cum Paulo Laymano, *lib. 1. tract. 4. c. 15. num. 10. & alibi ſæpe.* Nemo enim fraudem, aut damnum facit, niſi qui facit id, ad quod ius non habet. Caramüel *ibidem*, cum eodem Laymano, *lib. 3. tract. 1. ſect. 5. c. 5. n. 16.* Conſonat Sacræ Rotæ Deciſio, in Pampilonenſis Parochialis de Stella, 20. *Octobris, de Anno* 1621. coram R.P.D. Ioanne Baptiſta Coccino Decano, ad fauorem mei Hyrachenſis Cœnobij, quam exſcripſi *in QQ. Paſtoralibus, de Iure Parochi Eccleſiarum vnitarum part.* 4. *quæſt. 9. ſect. 2. n. 11.* ita in illa habetur. Neque obſtat inconuenientia, quæ allegatur, quaſi ius deputandi Concionatorem ſpectat ad Abbatem, non eſt inconueniens, quod Abbas illum transmittat, etiam ante vel in ipſo die concionis; ſed inconueniens eſt, quod Vicarius ipſe eligat Concionatorem irrequiſito Abbate: nam etſi poſtquam Vicarius elegit, Abbas à ſemetipſo electum transmittat, *nullam facit iniuriam, cum iure ſuo vtatur*; ſed ſibi imputet Vicarius, ſi vt eum decet, non petit ab Abbate Concionatorem.

16 Ex dictis fit, eum, qui ius habet in Sepulchro, & dominium vtile, illud habere priuatiuè, quoad omnes alios, dummodò illud cum licentia ab initio obtenta ædificauerit cum effectu, aut emerit. Ita Samuellius, *in Praxi de Sepulturis, tractatu 1. diſputat. 1. controuerſ. 4. concluſ. 6. pag. 30. & diſputat. 6. controuer. 14. concluſ.* 10. Barboſa, *de Iure Eccleſiaſtico part. 2. lib. 2. c. 10. n. 12. & de Officio, & poteſtate Parochi, part. 3. c. 26. n. 12.* cum Perez de Lara, *de Anniuerſariis, & Capellanis, lib. 1. cap. 25. num.* 47. & Lambertino, *de Iure patronatus, part. 1. lib. 1. artic. vlt. verſiculo Benè verum, & verſic. Si de cætero, & quæſt. 11. principali, art. 13. Idem* Lambertinus, *part. 3. quæſt. 5. principali, artic. 4. num. 1. & quæſt. 9. artic. 9. n.* 4. Allegat Barboſa Rotam, *in Addit. ad Greg. XV. deciſ. 22. n. 2.* apud Farinacium, 1. *part. poſthum.*

Hoc tamen ius, non cenſetur acquiſitum ex ſolo 17 curſu decennali, & cadauerum illatione, vti docet Samuellius, *dict. diſput. 6. controu. 14. concluſ.* 10. & Barboſa, *de Officio, & poteſt. Parochi, dicto c. 26. num.* 13. ex Rota, in Burgenſi Sepulturæ, 9. *Decembris*, 1605. coram Ortembergo & in Calagurritana Sepulturæ, 21. *Martij* 1616. coram Ioann. Bapt. Coccino, Decan.

Nec cenſetur acquiſitum ex iure patronatus, 18 quod quis habeat in Eccleſia, ius, & dominium vtile Sepulturæ, aut Sepulchri. Ita Samuellius, & Barboſa, *vbi proximè*, ex Lambertino, *dicta quæſt. 11. in princ. artic.* 13. & Rota, in Toletana Capellaniæ, & Sepulturæ, 27. *Iulij*, 1616. coram Vbaldo.

Secundò fit ex dictis Sepulchri, aut Sepulturæ 19 dominium habentem, poſſe concedere licentiam, & facultatē immittendi, quos ipſe voluerit. Et probatur ex *S. Rotæ deciſione* in Burgenſi Sanctæ Dorotheæ, 13. *Februarij*, 1579. coram Clemente Papa Octauo, tunc Rotæ Auditore, ex Calagurritana de Amurrio, 12. *Decembris*, 1603. coram Gregorio Papa XV. de qua *ſuprà tract. 3. diſquiſit. 3. num. 9.* egi: & ex alia Calagurritana Sepulturæ, 17. *Maij*, 1606. coram Coccino, inter eius impreſſas, *la* 291. vbi ſuppoſitis iam dictis, illationis noſtræ redditur ratio, deſumpta, *ex præfata Clementis Octaui Deciſione*, quæ conſiſtit in hoc: *quod ex iure prohibendi, infertur ad ius immittendi.*

Tertiò fit, eum, qui habet dominium vſus fructus Sepulturæ, poſſe Patronum illius appellari. Et ita illum nominat Abbas Panormitanus, *in cap. Nos inſtituas, num. 1. el. 1. de Sepulturis*, vbi ita fatur. Item ex illo verbo *Alienam*. Nota, quod quis poteſt eligere alienam Sepulturam; hoc intellige conſentiente patrono vel ratum habente, vt probat exemplum, quod ſequitur in littera. Nam Ioſeph conſenſit vt Chriſtus ſepeliretur in Sepulchro ſuo. Hæc Nicolaus Tudeſchus, Samuellius etiam *in Praxi de Sepulturis, tract. 1. diſputat. 6. controuerſ. 14. concluſ.* 15. ſic ait Sepulturæ vſum, qui habet, prohibere poteſt, ne abſque illius conſenſu, quis in ea ſepeliatur. *cap. 1. de Sepulturis.* Nec poteſt quis extraneus in ea ſepeliri ſine Patroni conſenſu, nec ipſo inuito. *L. 2. §. Vſusfructus, ff. de Religioſis, & ſumptibus funerum.* Hactenus ille.

Idem docet Ioann. Bapt. Ventriglia, *in Praxi rerum notabilium, annotat. 52. num.* 3. Quia quod noſtrum eſt (inquit) abſque facto noſtro auferri non poteſt, *L. Id, quod noſtrum, ff. de Regulis Iuris.* Notat Sebaſtianus Medices *de Sepulturis, c. 9. num.* 4. Barboſa, *de Iure Eccleſiaſtico, lib. 2. cap.* 10. Vndè in ſupradicto caſu, prædictus Patronus, vel eius ſucceſſores ſunt requirendi pro licentia prædicta ſine qua Rector, vel Regularis, in prædictis Sepulchris aliquem ſepelire non poſſunt. Et hoc de iure eſt, quod in fundo, in quo quis habet vſum, non poteſt Dominus inhabitare inuito vſufructuario. *L. Si hæres, § fin. ff. de Vſufructu, & habitatione.* Quod tamen limitatur, ſi Patroni eſſent extincti: tunc enim Rector Eccleſiæ, & Regulares poſſent non ſolùm ibidem alium mortuum ſepelire, ſed etiam Sepulchrum alteri concedere: quia mortuo vſufructuario, ille vſus redit ad proprietarium liberè *L. penult. Cod. de Vſufructu.* Ita Sebaſtianus Medices, *loco citato, quæſt.* 18.

*quæſt.*18. *num.*3. Limitatur etiam, ſi fieret cauſa neceſſitatis Lauorius, *Variarum elucubrationum, tit.*2. *cap.*11. *num.*36. poſt Abbatem, & Romanum, *locis per eum adductis*. Hactenùs Ventriglia. Sed de eo, quod extinctis Patronis ſepulchrorum poſſint aliis concedi, *ſuprà Diſquiſit.*1. *num.*9. *& Diſquiſit.* 2. *num.*11. *&* 12. Nonnihil dixi, & contrarium tenui.

Quod ſi petas. Plures ſunt Patroni Sepulturæ, debéntne omnes aſſenſum præſtare ad hoc vt in eam cadauer alienum inferatur? Reſpondeo non ſufficere licentiam maioris partis Patronorum, ſed omnes illos aſſentire debere, vt licitè quis extraneus, in eorum Sepultura, tumulari valeat. Ita docet idem Ventriglia, *vbi proximè*, *num.*4. *pag.*471. vbi ait: textus eſt ad litteram, *in L. ſi plures, ff. de Religioſis, & ſumptibus funerum*, & tenet Medices, *loco citato, num.*5.

21 Dicta tamen Patroni denominatio, impropriè conuenit ius habenti in Sepulchro, aut Sepultura, habenti vſumfructum illius, vti benè probat Rochus de Curte, *de Iure patronatus, in expoſitione diffinitionis illius, verbo in Eccleſia*, *num.*13. *quæſt.*6. in qua inquirit, An ius patronatus haberi poſſit in Sepultura, ſeu Sepulchro, quod quiſpiam conſeruat? Et iſtam ſic reſoluit difficultatem. Breuiter concludo, quod non. Et me mouet: quia non conuenit hoc caſu diffinitio iuris patronatus. Ergo nec diffinitum. *L.*1. §. *Dudum, ff. de Dolo*. Secundò me mouet, quia non militat eadem ratio in conſtruente Sepulturam, quæ in conſtruente Eccleſiam, vel Capellam. Quia erigere Eccleſias, vel Capellas tendit ad cultum diuinum, ſed non ſic in Sepulturis. Hæc Rochus, qui ſic ius patronatus diffinit, provt ſumitur pro iure competente in Eccleſiis, quoad præſentationem Rectoris, & quædam alia. Ius patronatus (inquit) eſt honorificum, oneroſum, & vtile competens alicui in Eccleſia, pro eo, quod, Diœceſani conſenſu, Eccleſiam fundauit, conſtruxit, & dotauit ipſe, vel is à quo cauſam habuit, ſolus, vel alio concurrente. Ita ille *in Præfatione tractatus præfati, n.*4. Nomen igitur Patroni, non tribuitur propriè, & ſtrictè habenti dominium vtile Sepulturæ, ius in Sepulchro; benè tamen impropriè, & largo modo loquendo ratione ſimilitudinis, quam habet ius iſtud Sepulchri ſeu Sepulturæ, cum iure patronatus, vti idemmet Rochus de Curte admittit, in expoſitione recenſitæ diffinitionis, *verbo in Eccleſia, num.*13. *circa finem, pag. mihi* 360.

22 Similitudinem vtique habent ius Sepulchri, aut Sepulturæ, ac ius patronatus, in multis. *Primò*, in eo, quod neutrum acquiritur ſine Epiſcopi, alteriúſve Eccleſiaſtici Prælati conſenſu, iſtum præſtare potentis. Quamvis enim quis, propriis expenſis Sepulchrum, Capellam, & Eccleſiam ædificet, nullum ius acquirit in eis, niſi licentia Epiſcopi, vel alterius Eccleſiæ Prælati, ab initio obtenta præcedat, & ædificatio, cum effectu ſit ſubſecuta. De Sepulchro dixi *num.*16. & de Iure patronatus: ſic præfatus Rochus de Curte, *in dicta explicatione diffinitionis illius, verbo Pro eo quod*, *in principio*. Primò igitur quæro, an conſenſus Diœceſani debeat interuenire in fundatione, conſtructione, vel dotatione, ſiue ſit Clericus, ſiue Laicus, qui Eccleſiam, vel Capellam fundet, conſtruat, vel dotet? Breuiter concludo, quod ſic. Ita firmat Calderinus, *in conſilio ſuo vigeſimo, incipiente. Quidam ædificauit*. Et eſt vltimum conſilium ſub hoc titulo *De iure patronatus*. Et mouetur per textum *in capitulo Pia mentis, in capitulo Frigentius, & in capitulo Conſiderandum*, 16. *q.*7. *& in cap. Nobis, ſupra eodem titulo*. Probatur etiam ex diffinitione iuris patronatus, in generalitate ſui, *& in cap. Nemo, de Conſecratione, diſtinct.*1. Et aduerte, quia talis conſenſus requiritur etiam, quod ex iuſſu teſtatoris, quis conſtruere vellet. Ita Angelus, *in conſilio ſuo* 125. incipit, *Bona dicti teſtatoris*. Huc vſque Rochus. Qui *num.*10. latè probat authoritatem, ſeu licentiam, neceſſariò præcedere debere, ita vt ſi opus ſequatur, non ſufficiat ad acquirendum ius patronatus.

Secundò, ſimilitudinem habent ius patronatus, & ius Sepulchri, & Sepulturæ, in hoc, quod vtrumque, Laicis ſaltem, toleratur ex gratia. Expreſsè id docet Nicolaus Tudeſchus, Panormitanus Abbas, *in cap. Abolenda, num.*5. *el* 13. *de Sepulturis*, ibi: Quicquid tamen dicatur, inuito Epiſcopo, non poſſunt Laici ſibi ius tale acquirere in Eccleſia ſecundùm eum (Hoſtienſem ſcilicet:) ſed tolerantur ſolùm in iſtis ex gratia, ſicut in iure patronatus. Hæc Abbas ibi. Et *in cap. Quoniam, num.*2. *el* 3. *de Iure patronatus*, vbi de hoc ita fatur. Nota primò, ibi: *Suſtinuit*: quod Patroni conſequuntur ius patronatus ex gratia, & permiſſione quadam; & tolerantia Eccleſiæ. Nam de Iure communi, ex ſola fundatione, non poſſet Patronus acquirere ius patronatus; cum illud ſit annexum ſpiritualibus, *in cap.*4. *de Iudiciis. Sic loco proximè citato. Et in cap. Illud, el* 8. *eod. tit. num.* 2. ait. Ius Patroni pendet ex gratia. Conſonat Syluester, *in Summa, verbo Sepultura, q.*3. 23

24 Conſonat & Illuminatus Moronus, *in centum reſponſis, reſponſo* 51. *num.*33. in terminis de Iure Sepulchrorum: & addit. Idem dicendum ſecundùm Hoſtienſem, & Panormitanum, de ſedilibus, & banchis, quæ collocant in Eccleſiis Sæculares; quia Sæculares in Eccleſia nullum ius poſſunt acquirere, niſi ex quadam tolerantia, quæ poteſt ceſſare quotieſcumque vult Prælatus. Hæc Moronus, vbi firmare videtur ius Sepulchrorum, & Sepulturarum, ex gratia, & tolerantia habere Sæculares, ad nutum Prælati Eccleſiaſtici auferibile.

25 *Tertiò* habent ſimilitudinem ius patronatus, & ius Sepulchrorum, & Sepulturarum, in hoc, quod ſicut quando ius patronatus legitimè creatum, & in eſſe deductum transfertur de vna perſona in aliam Laicam, etiam Compatronam, relaxando, vel renunciando ei partem ſuam, vel ius ſuum patronatus, neceſſariò requiritur conſenſus Epiſcopi, vti docet Rochus de Curte, *dicto verbo pro eo quod, quæſt.*2. *num.*5. *ex cap. ſi Laicus, vnico de Iure patronatus lib.*6. *in principio*, à contrario ſenſu, ibi. Si Laicus ius patronatus Eccleſiæ ſibi competens, eidem, vel alteri Eccleſiæ, ſeu loco religioſo, duxerit conferendum: huiuſmodi collatio (quamuis abſque aſſenſu Epiſcopi facta fuerit,) efficax eſt cenſenda. Sic Bonifacius Papa Octauus decreuit. Ergo à contrario ſenſu, ſi Laicus Laico contractu inter viuos confert de per ſe, & principaliter ius patronatus, & non acceſſoriè cum aliis bonis (in hoc enim ſenſu procedit doctrina) huiuſmodi collatio abſque aſſenſu Epiſcopi, inefficax erit cenſenda. Et ita docet Abbas, *in cap. Illud, num.*5. cum Hoſtienſe, Ioanne Andrea, & Archidiacono, *in dictum Can. Si Laicus* recenſita, & 16. *quæſt.*7. *Pia mentis*. Et hanc eſſe communem, & veriorem ſententiam, & opinionem contra Innocentium, & quoſdam alios aſſerentes, non ſolùm Clerico, ſed etiam Laico, poſſe Patronum Laicum, patronatum concedere, docet ipſe Abbas, quem Rochus à Curte ſequitur. Sic igitur ad transferendum in perſonam priuatam ius Sepulchri, aut Sepulturæ, neceſſariò requiritur Epiſcopi, aut alterius legitimi Prælati licentia.

Quæ vtique illatio, legitima eſt. A ſimili enim ad ſimile valet argumentum. Auguſt. Barboſa, *tractat. locorum communium argumentorum Iuris*, *loco* 101. *à num.*1. cum Maſcardo, *de Probationibus, concluſ.*1253. (vbi ait, quod procedit etiam delictis.) Cardinali Tuſcho, *tom.*1. *practicarum concluſionum, litt. A. concluſ.*507. *num.*29. Deciano, *conſilio* 31. *num.*47. *volum.*1. & cum pluribus aliis, quos recenſet. Et hac ratione id probat. Quia de ſimilibus, idem eſt iudicium. *L. Non poſſunt*, *& L. ſequenti, ff. de Legibus*, *§. Rectè, Inſtitut. Mandati*, Albertinus, *in tract. de Hæreticis, quæſt.*24. *num.*9. Farinacius, *Fragmento criminali*, *part.*1. *litt. E. numero* 188.

26 Conſultò dixi: *contractu inter viuos*: quia ex teſtamento, & vltima voluntate, ſi ius patronatus per viam Legati intendat transferre teſtator, ſpecialis eſt difficultas: in qua licet Cardinalis Florentinus, apud Rochum, ius patronatus ad Legatarium transferri ex vi Legati doceat, ita vt antequam Epiſcopus approbet Legatum, & ſine illius approbatione, poſſit vacante Eccleſia ad illam præſentare; ipſe tamen Rochus, *vbi proximè*, *num.*6. poſt Abbatem Calderinum, & communem Doctorum docet, adeò eſſe neceſſarium Epiſcopi conſenſum, & Legati approbationem, vt ante conſenſum præfatum, ius patronatus Legatum, apud hæredem remaneat. Quod latè proſequitur Panormitanus, *in cap. Cum ſæculum*, *num.*6. *el* 13. *de Iure patronatus*, contra Feric. *conſilio* 222. *in ſingulari opinione*, non diſtinguentem inter Legatum, & hæreditatem. Nam his (inquit) qui ex Legato, habet ex ſucceſſione. Sed Abbati, plus placet oppoſitum: quia iura loquuntur communiter de filiis, vel hæredibus, non autem de Legatariis, vt *in Can. Filiis*, 17. *quæſt.*7. *& in cap. Perlatum, el* 1. *de Iure patronatus.*

27 Notanter etiam addidi: *de per ſe, & principaliter, & non cum aliis bonis acceſſoriè*. Quia ſi Patronus concedit generaliter ius patronatus concedendo vniuerſitatem aliquam, tranſit etiam tunc huiuſmodi ius in quemcumque Laicum, vel Clericum nomine proprio, etiam ſine authoritate Epiſcopi, vti tradit Panormitanus, *in cap. ex litteris*, *num.*1. *el* 7. *de Iure patronatus*, *cap. illud*, *num.*4. *& cap. Cum ſæculum*, *eodem tit.* Non tamen debet exprimere in conceſſione ius patronatus; quia ſi diceret: vendo tibi talem villam cum iure patronatus in ea exiſtente: non valet venditio reſpectu iuris patronatus. Ita Abbas, *in dicto cap. Illud*, cum Ioanne Andrea, *in cap. Si Laicus, vnico, de Iure patronatus, lib.*6. vbi plenè Dominicus.

28 Actus itaque alienationis iuris Sepulturæ, & dominij vtilis illius Laico, aut Clerico quidem Laicali titulo, ſeu reſpectu perſonæ particularis, & non in ordine ad Eccleſiam, expreſsè nequit fieri, abſque conſenſu, & voluntate Epiſcopi expreſſa, vti docent Martinus ab Azpilcueta, *lib.*3. *conſiliorum, tit. de Sepulturis*, *conſil.*1. *num.*1. Auguſt. Barboſa, *de Iure Eccleſiaſtico*, *part.*2. *lib.*2. *cap.*10. *num.*11. & de Officio Parochi, *part.*3. *cap.*26. *num.*11. & Samuellius, *in Praxi, de Sepulturis*, *tract.*1. *diſput.*3. *controuerſ.*8. *concluſ.*6. *num* 9. qui pro ſe, & nobis allegat *num.*12. Ioannem Andream, *in cap. ex parte, de Sepulturis*, & ibi Ancharanum, *num.*4. Abbatem *ibidem, num.*1. *& in cap. Abolendo*, *num eod. tit.* Rochum de Curte, de Iure patronatus, in expoſitione diffinitionis illius, *verbo in Eccleſia, quæſt.*6. Lambertinum, *eodem tract. lib.*1. *parte* 5. *quæſt.*41. *artic.* 11. *num.*[illegible]. Bellencinum, *de Subſidio charitatiuo, quæſt.*15. *num.*1. Gramaticum, *deciſ.*82. Guillelmum, *in cap. Raynutius*, *verbo Mortuo*, *artic.*16. *de Teſtamentis*. Sebaſtianum Medices, *de Sepulturis*, *quæſt.*14. *artic.*9. *&* 10. Genuenſem, *cap.*41. *num.*16. & Rotam in Abulenſi Sepulturæ, 20. *Februarij*, 1611. coram illius R.P.D. Decano.

Quartò, habent ſimilitudinem ius patronatus, & 29
ius ſepulturæ, in hoc, quod alius Prælatus Eccleſiaſticus quàm Papa, non poteſt pro ſuo libito, & independenter à Patroni proprij, & Laici voluntate, de Eccleſia vacante, & de Sepultura diſponere: Epiſcopus itaque, aliuſve Prælatus Papa inferior, de Eccleſia patronata laicali prouidere non poteſt ſine Patroni præſentatione. Abbas, *in cap. Quoniam*, *n.*2. *el.*3. *de Iure patronatus*, vbi ita f[illegible]t. Et ex hoc infertur, quod Papa poſſit prouidere de Eccleſia patronata Laicorum ſine præſentatione Patronorum, licet ſecus ſit in aliis Prælatis citra Papam. Sic ibi cum Gloſſa, *in Clementin.*2. *de Prebendis*, & Archidiacon. 16. *quæſt* 7. *Filiis*, *& in cap. Hortamur*, 71. *diſtinct.* Et ipſe Panormitanus, *in cap. Cum dilectus*, *num.*2. *el* 28. *de Iure patronatus*, in hæc prorumpit. Nota primò, quod Legatus de Latere poteſt reſeruare beneficium primò vacaturum collationi ſuæ conferendum per ſe certæ perſonæ. Et paucis interiectis ait. Nota ſecundò duas differentias inter Patronum Eccleſiaſticum, & Sæcularem. Nam Patronus Eccleſiaſticus ſubeſt iuriſdictioni Legati, vnde poteſt Legatus conferre beneficium patronatum, & reſeruare collationi ſuæ, Patrono Eccleſiaſtico inuito, & irrequiſito: ſecus in Patrono Sæculari: & ad iſtud quotidie allegatur iſta littera.... Secunda differentia eſt in variatione: quia Sæcularis poteſt variare. Et nota benè, quia permittitur variatio etiam Clerico, ſi eſt Patronus ratione patrimonij ſui: quia præſentat vt Laicus, & non vt Clericus. Hæc ibi. Et *num.*11. docet, quod Papa, benè poteſt, irrequiſito, & inuito Patrono, Laico, beneficia de iure patronatus laicali conferre. Et de hoc reddit rationem. Quia Laicus habet Patronatum à Papa. Addit tamen, quod ſi Papa non facit mentionem in litteris ſuis, de Patronatu laicali, non valet collatio, tanquam ſubreptitia. Quia Papa (inquit) non conſueuit conferre talia beneficia, ſaltem quin faciat mentionem. Et ita quidem notatur *in Clementina: Per litteras*, *la* 2. *de Prebendis, & dignitatibus*, & ibi Gloſſa, *verbo Apoſtolicus.*

Similiter, irrequiſito, & inuito eo, qui ius, & dominium vſusfructus Sepulchri habet, aut Sepulturæ, ſine conſenſu Patroni illius, nemo Papa inferior, ſiue Parochus, ſiue Abbas, ſiue Epiſcopus, ſiue alius denique ſupremus ſub Papa Prælatus, facere poteſt quod corpus illius, qui in Sepultura ius non habebat, in ea tumuletur, ſine iuſta tamen neceſſitatis, aut maximæ vtilitatis quidem cauſa, iuxta ea, quæ *ſuprà*, *num.*7. *& ſeqq. tribus* dicta ſunt. Conſultò dixi: *Papa inferior*: &: *ſub Papa*. Quia Papa benè valet irrequiſito, & inuito Sepulchri, & Sepulturæ Patrono, ſeu quoad vſumfructum Domino, vt inferatur extraneum cadauer concedere. Quia Laicus habet ius, & dominium Sepulchri, aut Sepulturæ à Papa, ex eius gratia, & dependenter à Pontificia voluntate, ſicut & Patronus Eccleſiæ, habet illius Patronatum.

Quintò denique aſſimilantur ius patronatus, & 31
ius Sepulchri in hoc, quod vtrumque ius eodem modo eſt annexum ſpirituali, antecedenter, non conſequenter, nec concomitanter. Quod, vt melius præcipiatur, aduerto, res aliquas ex ſe materiales, vel naturales, ſacras cenſeri, & ſpirituales, ratione

annexio

annexionis, coniunctionis, ſeu vinculi cum re ſacra, & ſpirituali. Tripliciter autem contingit vinculum iſtud, annexio, & coniunctio rei materialis, ſeu naturalis cum ſacra, & ſpirituali. Primò, *antecedenter*, quod tunc contingit, quando materiale, aut naturale ad ſacrum, & ſpirituale ordinatur, ſicut ius patronatus, quod ordinatur ad præſentandum Clericos ad beneficia Eccleſiaſtica, & vaſa ſacra, quæ ordinantur ad Sacramentorum vſum. Ita D. Thomas, 2.2. *quaſt.*100. *artic.*4. *in corpore*, Caſtrus Palaus, *part.*3. *tract.*17. *diſput.*3. *punct.* 1. *num.*2. *pag. mihi* 475. Eligius Baſſæus, *in Floribus Theologiæ practicæ*, *tom.* 1. *verbo Simonia IV. num.*1. cum pluribus, quos recenſet. Secundò *concomitanter*, quod ſcilicet comitatur rem ſacram, illique intrinſecè coniungitur, & eſt veluti pars, vnum totum cum re ſacra componens. Huiuſmodi eſt labor ſuſceptus in adminiſtratione Sacramentorum, & aliorum quorumvis officiorum Eccleſiaſticorum. Sic Palaus, & Baſſæus, cum pluribus. Tertiò tandem *conſequenter*, quando ſcilicet materiale conſequitur ſpirituale, & à ſpirituali dependet, vti effectus à cauſa, ſicut habere beneficia Eccleſiaſtica dicitur ſpiritualibus annexum, quia non competit niſi habenti Clericale officium: ius enim, & poteſtas recipiendi fructus Eccleſiaſticos, quod eſt de beneficij ratione, competit ſolum propter officium, ſeu miniſterium ſpirituale, à quo dependet præexiſtente. S.Thomas, Palaus, & Baſſæus, *locis citatis*. Ex quibus modis annexionis rei materialis, ſacræ, & ſpirituali, primus eſt, qui Sepulchro conuenit, & Sepulturæ, ſicut iuri patronatus conuenit: quemadmodum enim iſtud ſpirituale dicitur antecedenter, quia ordinatur ad præſentandum Clericos ad beneficia, ita & ius Sepulturæ ſpirituale eſt, quia ordinatur ad ſepelitionem Eccleſiaſticam, & ſic antecedenter ſpirituale etiam eſt, & dicitur.

DISQVISITIO IV.

An Ius, & dominium vſusfructus Sepulchri, & Sepulturæ, & idem eſt de Iure Capellæ, acquiri queat, per emptionem, abſque Simoniæ labe?

BREVIARIVM.

Capella.

*Res eſt ſpiritualis antecedenter, quia ordinatur ad celebrationem diuinorum.*n.12.

*Quod proximior ſit Altari maiori, ſecundum vnam conſiderationem eſt materia Simoniæ, & ſecundum aliam non.*n.2. & 3.

Quoad materiale ipſius, & ſine ordinis, reſpectu, aut conſideratione ad ſpirituale, abſque Simonia, vendi poteſt Capella. n.4.

Conſuetudo.

Eſt ius quoddam moribus inſtitutum, quod pro Lege ſuſcipitur. n.23.

Antequam ſit legitimè præſcripta, conſuetudo non eſt, ſed conatus illam introducendi. n.25.

Legitimè introducta, & præſcripta, nouum ius inſtituere cenſetur. n.23.

Omni humano iuri derogat ex Papæ tolerantia. n.23. *Non verò ſi præſcripta non ſit.* n.25.

*Iuri naturali, & diuino nulla conſuetudo derogare valet.*n.23. & 31.

Vt iuri deroget humano, rationabilis eſſe debet, & vt rationabilis ſit, ſufficit, vt non ſit repugnans Legi naturali, & diuino n.26.

Quæ ſtatuto induci poſſunt, poſſunt & conſuetudine. n.23.

*Conſuetudo dat iuriſdictionem.*n.23.

Dat priuilegium n.23.

Non extenditur de loco ad locum, nec de perſona ad perſonam. n.24.

Eſt quid odioſum, & ſtricti iuris, & ſtrictè interpretanda eſt. n.25.

*Conſuetudo per Legem reprobata, non ſolum in præteritum, ſed etiam in futurum, poteſt ex noua cauſa contra illam legem induci.*n.28.

Contractus.

*Emptionis, & venditionis contractus, tria pro forma requirit, mercem, pretium, & mutuum conſenſum.*n.6.

Emptio.

*Contractus eſt obligans venditorem ad tradendam mercem, pro pretio. Seu eſt pactio pretij pro merce.*n.6.

Gratia.

*Spiritualis gratia, pretio æſtimari non poteſt.*n.31.

Ius humanum.

A libera, & iuſta voluntate Summi dependet Pontificis. n.23.

Miſſa.

*Pro Miſſis celebrandis ſtipendium datur, non per modum pretij, ſed per modum eleemoſynæ ad Sacerdotis ſuſtentationem.*n.5.

Papa.

Supra ius humanum poſitiuum eſt. n.23.

Sacramenta.

*Nouæ Legis Sacramenta maximè ſpiritualia ſunt, in quantum ſunt cauſa gratiæ ſpiritualis.*n.31.

Sepultura.

Res eſt ſpiritualis antecedenter, quia ordinatur ad Eccleſiaſticam humationem. n.12.

Conſiderari poteſt Sepultura, ſecundùm formale, & ſecundùm materiale à n.1.

*Quod proximior ſit Altari maiori, ſecundum vnum reſpectum, ad materiale pertinet Sepulturæ; & ſecundum alterum, ad formale.*n.2.3.

Materiale ſepulchri, & ſepulturæ, habito reſpectu ad materiale, & ad expenſas, vendi poteſt. n.4. *Si tamen adſit conſuetudo patriæ legitimè introducta, & præſcripta.* n.22. & 23. *Aliàs erit Simonia de iure Eccleſiaſtico.* n.14. 15. 16. 20.21.22. & 29.

*Cautè procedi debet in emptione, & venditione ſepulchri, & ſepulturæ, ne Simonia committatur: & quæ ſit vtendum cautela.*n.3.& 4.

*Iure hæreditario, à parentibus, ad filios transfertur ſepulchrum ſeu ſepultura.*n.4.

De ſepultura, prout dicit officium tumulandi, non verò prout eſt mortuorum habitaculum, loquuntur cap. Non ſatis & capit. Cum in Eccleſiæ, de Simonia. *num.* 29. De dicta diſtinctione, vide *n.*9.

Simonia.

Eſt ſtudioſa voluntas emendi, aut vendendi pretio temporali aliquid ſpirituale, vel ſpirituali annexum. n.31.

*Committitur contra Ius diuinum, & naturale quoties merx, & pretium ſunt diuerſi ordinis, & ſpiritualis, & temporalis.*n.31.

Ius, & dominium vſusfructus Capellæ, & ſepulchri, acquiri

acquiri poteſt ſine Simonia per contractum emptionis, ſi terra conſuetudo id ferat, & materiale tantum à contrahentibus intendatur, & non vllus ſpiritualis reſpectus. à n. 5.

Semper committitur Simonia quoties datur pretium rei temporalis pro re ſpirituali annexa conſequenter: ſeu quæ ſpirituale ſupponit ordine temporis. n. 7.

Abſque Simonia poteſt dari temporale pretium pro re annexa antecedenter ſpirituali (ſeu quæ ordinetur ad ſpirituale tempore poſterius) dummodo non detur ratione reſpectus, & ordinis ad ſpirituale. n. 7. 11.

Si temporale autem detur ratione illius reſpectus, & ordinis, Simonia contra ius naturale, & diuinum committetur. n. 30. 31.

Pretium accipere pro materiali ſepultura prohibitum ſæpe fuit in Iure Canonico. n. 14. 15. 16. 20. 21. & 27.

Simonia contra ius Canonicum committitur in emptione, & venditione materialis ſepulturæ. n. 22.

Excuſantur à Simonia, ementes, & vendentes materiale ſepulturæ, ſi id ferat conſuetudo patria legitimè introducta, & præſcripta. n. 22. & 23.

Exigi, & extorquere pecunias pro fidelium exequiis reprobatur. n. 10. 15. 18. 19. 31.

Poſſunt tamen Eccleſiaſtici officium iudicis implorare, pro obſeruatione conſuetudinis, pia fidelium deuotione introducta, erogandi pecunias, exequias mortuorum celebrantibus. n. 10. 31.

Poſſunt exigere tamen, quod qui ſepelitur viuens iuſſerit, de ſuis bonis tribui. n. 15.

In ingreſſu Religionis aliquid ab ingredientibus, etiam palliatè exigere, ſimoniacum eſt. n. 19.

Stipendium pro Miſſis, & pro diuinis officiis celebrandis, ſine Simonia datur, dummodo per modum eleemoſynæ ad ſuſtentationem Miniſtrorum, & non per modum pretij detur. n. 5.

Spiritualia.

Spiritualibus annexa ſunt antecedenter, quæ ex ſpiritualibus iam præexiſtentibus dependet. n. 11.

Spiritualibus annexa conſequenter, ſunt, quæ ordinantur ad ſpiritualia tempore poſteriora. n. 11.

Venditio.

Eſt contractus obligans venditorem ad tradendam mercem pro pretio. Vel, eſt pactio mercis, pro pretio. n. 6.

1 VT quæſtioni propoſitæ fiat ſatis, operæ pretium duxi præmonere, Capellam, Sepulchrum, & Sepulturam dupliciter conſiderari poſſe. *Primò* enim conſiderationi ſubeſt materiale Capellæ, Sepulchri, & Sepulturæ, prout ſcilicet eſt fundum quoddam, ſeu terra, vel etiam ædificium in ea factum. *Secundò* conſideratur formale eorumdem Capellæ, & Sepulchri, in qua conſideratione attenditur, quod eorum quodlibet ſit locus ſacer, religioſus, & benedictus ad officia diuina celebranda, vel ad fidelium corpora, more Eccleſiaſtico, tumulanda. Ad materiale ipſorum pertinet, quod in hac, vel in illa parte Eccleſiæ, vel Cœmeterij ſint, vti docent Emmanuel Sa, *verbo Simonia*, *num.* 2. ibi: Nec ſacra vendere ratione materiæ, & ibi: Nec locum Sepulturæ honoratiorem. Antonius Naldus, *in Summa, verbo Sepultura*, *num.* 8. cum Soto, *de Iuſtitia, & Iure*, *lib.* 9. *quæſt.* 7. *artic.* 1. Aragone, 2. 2. *quæſt.* 100. *artic.* 4. & cum Praxi Archiepiſcopali Neapolitana, *cap.* 30. *num.* 18. & 19. Bartholom. Gauantus, *in Manuali Epiſcoporum*, *verbo Sepultura*, *num.* 4. Ioann. Bapt. Lezana, *in Summa QQ. Regular. tom.* 2. *part.* 4. *verbo eodem*, *num.* 14. cum Thoma Sanchez, *tom.* 1. *conſiliorum*, *lib.* 2. *cap.* 3. *dub.* 14. *num.* 3. & Ioanne à Cruce, *in Directorio, præcepto* 7. *quæſt.* 4. *dub.* 9. Martinus Bonacina, *in Summa, tom.* 1. *de Simonia, quæſt.* 4. §. 6. *num.* 1. & 2. Ioannes de la Val, *in eiuſdem Bonacinæ Compendio, verbo Simonia*, *num.* 26. Auguſt. Barboſa, *de Iure Eccleſiaſtico*, *part.* 2. *lib.* 2. *cap.* 10. *num.* 16. Marcus Vidal, *in Arca Vitali*, *tit. de Simonia*, *inquiſit.* 1. *num.* 19. & 20. Pax Iordanus, *volum.* 1. *de Re ſacra, lib.* 5. *tit.* 11. *num.* 11. *pag.* 399. Franciſc. Pellizzarius, *in Manuali Regular. tom.* 2. *tract.* 8. *cap.* 5. *n.* 172. Thomas Delbene, *de Immunitate Eccleſiaſtica, tom.* 2. *cap.* 17. *dubitat.* 14. *n.* 13. & alij paſſim Doctores.

Modificant tamen, limitant, & benè dictam doctrinam Baſſæus, *tom.* 1. *verbo Simonia III. num.* 2. 2
Bonacina, Ioannes de la Val, & Lezana, *locis citatis*, quando circunſtantia huius, aut illius loci, ſecundùm reſpectum temporalem, non autem ſecundùm ſpiritualem inſpicitur. Exempli gratia. In hoc quod Capella, Sepulchrum, vel Sepultura proximior ſit Altari maiori, poteſt attendi propinquitas iſta, vel prout Domini Capellæ, aut Sepulturæ, præcedant alios ibi exiſtentes; vel prout ex propinquo, aut propinquiſſimo ipſi adſunt Altari maiori. Primus vtique reſpectus, merè temporalis eſſe dignoſcitur; ſecundus verò, merè ſpiritualis. Ille, ad materiale Capellæ, Sepulchri, vel Sepulturæ ſpectat; iſte autem ad eorum formale pertinet. Et in hoc ſenſu, intelligo Ioannem Baptiſtam Veneriglian, *in Praxi rerum notabilium annotat.* 1. §. 2. *num.* 25. dicentem ſic. Immò pro dicta conceſſione licitum eſt recipere pretium ratione ſitus, vel dignioris loci, quaſi hoc non videatur concernere ſpiritualia. Ita tenet Gratianus, *diſceptationum forenſium, cap.* 110. *num.* 9. & latiùs probat, *cap.* 210. *per totum.* Hæc Veurriglia.

In eadem fuit ſententia Marcus Vidal allegatus, *à num.* 78. dum aſſeruit, dari poſſe abſque Simoniæ labe, maius pretium pro loco ſummo Altari, vel Sanctiſſimo corpori Domini propinquiori, qui honorabilior eſt. Quia locus honorabilior per accidens rei ſacræ coniungitur, & ſpirituali, cum ſecundùm ſe, non videatur concernere aliquid ſpirituale. Nam dicit tantùm quandam dignitatem, & præeminentiam: non enim talis honoratior locus ſimpliciter neceſſarius eſt ad Sepulturam v. gr. Ergo vendendo illum, non venditur ſimpliciter Sepultu ra, neque quid ſpirituale. Locus itaque honorab lior (inquit) eſt quid temporale, cum ſit tantùm i exiſtimatione hominum, & conſiſtat in eorum a prehenſione: & ſic pretio, bene ſine Simonia, co tractari queit. Recenſet pro ſe Vidal, Thomam Sa chez, *tom.* 1. *Opuſculorum*, *lib.* 2. *cap.* 2. *dub.* 4. *n.* Nicolaum Garciam, *de Beneficiis*, *tom.* 1. *part. cap.* 9. *num.* 117. *in Additionibus*, & penes eum S tum, Gratianum, Salazar, Humad. & alios. Cit & Ioannem à Cruce, Roderiquez, Aragonum, P liarchum, Sa, & Barboſam. Quibus addo Naldu *dicto num.* 8. cum Praxi Neapolitana, *cap.* 30. *cōea* & aliis, ex modo recenſitis, & Antoninum Diana *part.* 2. *tract.* 15. *reſolut.* 57. qui aſſerit, ſic fuiſſe ciſum à S. Rota, in Tarraconenſi Sepulturæ, *Maij, de Anno* 1572. coram Lanzellotto.

Cautè tamen procedere debent ementes, & ve dentes Sepulchra, vel Sepulturas, & Capellas, c ratione finis intenti, in illa maiori proximitate, po vera interuenite Simonia, quæ nequeat ab vllo D

Ec

ctore ſaluari; quod certè continget, quando finis intentus propinquitas illa ad Sanctiſſimum, qua talis fuerit.

4 Vt ergo quis tanti facinoris effugiat, in præfatorum emptione, & venditione labem, purè, mentis oculos, in reſpectu figat temporali. Sic enim, & non aliter hoc maximo liber erit flagitio. Quocirca Thomas Delbene, *de Immunitate Eccleſiaſtica, tom.2. cap.17. dubitat.14. num.1.* Sic fatur. Qui Sepulchrum proprium ſuis ſumptibus emptum, vel ædificatum pro ſe, vel ſuis habet, illud, quoad proprietatem, iuxta valorem fundi, & reſpectu habito ad ſolas expenſas in eo ædificando factas, vendere poteſt; quia ſic non venditur benedictio loci, ſed materiale illud, ad quod alia ſequuntur. Vnde ratione materialitatis, quæ in ipſo eſt, iure hæreditario à parentibus ad filios transferri ſolet. Et quod dictum eſt de Sepulchro, idem proportionaliter dicunt de Capella. Hactenus Delbene. Sed quod de proprietate dicit, neutiquam amplector. Quia Laici, incapaces ſunt proprietatis, & dominij directi Capellarum, Sepulchrorum, & Sepulturarum, vti *Diſquiſit.2. huius Tractatus*, demonſtratum eſt.

Ex dictis patet præſentis reſolutio difficultatis. Sed vt illa, ea, qua fas eſt doctrina, & ſacrorum Canonum probatione illuſtretur, libuit eam duplici concluſione dilucidare. Sit igitur.

CONCLVSIO I.

5 POteſt acquiri ſine ſimoniæ labe dominium vſusfructus Capellæ, Sepulchri, & Sepulturæ, per contractum emptionis, ſi conſuetudo patriæ id ferat, & materiale tantum Capellæ, Sepulchri, & Sepulturæ, vel aliquid ad materiale ſpectans, tantum à contrahentibus in emptione, & venditione intendatur.

Hanc concluſionem tenent Ioann. Azorius, *Inſtitution. Moral. part.3. lib.12. cap.17. quæſt.2.* Laurentius de Peyrinis, *de Priuilegiis, ad Conſtitutionem Leonis Decimi, la 21. num.21.* Doctores ſupra allegati aſſerentes ſic: licitè poteſt ſine ſimonia vendi, honoratior Sepulturæ locus, & Hieronymus Roderiquez, *in Compendio QQ. Regularium, reſolut. 128. de Sepulturis, num.2.* in hæc prorumpens verba. Vſus vendendi Capellas pro Sepultura defunctorum, non eſt Simoniacus: tum, quia datur per modum eleemoſynæ ad reparationem Eccleſiæ, vel ad ſuſtentationem miniſtrorum Eccleſiæ, & non pro pretio, ſicut datur ſtipendium pro diuinis, & Miſſis celebrandis: tum etiam ex tacito conſenſu Papæ, & conſuetudine recepta, quæ præcipitur obſeruari *in cap. Ad Apoſtolicam, de Simonia,* & cui videtur authoritatem impartire Princeps, ſciens eſſe contrariam legibus, ac proinde velle antiqua iura, *cap. Non ſatis, & cap. Cum in Eccleſia, de Simonia,* immutare. *Ibidem artic.2.* De quo Nauarrus, *in Manuali, cap.23. num.102.* Couarruuia, *lib.1. Variar. cap.20. num.5.* Caietanus, *2.2. quæſt.100. artic.3.* Idem docet Portel, *verbo Sepultura num.8.* P. Villalobos, *2. part. Summa, tract. 37. difficult.12. n.3. & 9.* Suarez, *tom.1. de Religione, tract.3. lib.4. c.14. n.22.*

6 Huc vſque Hieronymus Roderiquez, cuius, & aliorum Doctorum, ſimili generalitate loquentium doctrina, præciſione, qua vtimur, citra omne indiget dubium. Circa ea autem, quæ dicit, nonnulla aduertere duxi. *Primum* eſt, quod ſi interuenit vera venditio Capellæ, Sepulchri, vel Sepulturæ, neceſſariò fit pro vero pretio. Quia venditio, eſt contractus obligans venditorem ad tradendam mercem pro pretio: ſicut emptio, eſt contractus, qui conſenſu perficitur pretij merce. Ita diffinit Eligius Baſſæus, *tom.1. verbo Emptio, num.1.* cum Valentia, *tomo 3. diſput.5. quæſt.20. puncto 1.* cum Syluio, *2.2. quæſt.77.* & Filliucio, *tractatu 35. num.4.* Breuius Leſſius, vtrumque diffinit contractum, *lib.2. de iuſtitia, & iure, cap.21. dubitat.1. num.1.* dicens. Emptio diffiniri poteſt, pactio pretij, pro merce. Venditio, pactio mercis pro pretio. Ita ille *ex L.1. ff. de Contrahenda emptione.* Vbi tria (inquit Leonardus) requiruntur pro forma, ſeu ſubſtantia huius contractus, merx, pretium, & mutuus conſenſus. Ergo non poteſt dari Capellæ, & Sepulchri vera venditio, quin verum intercedat pretium, quia nequit venditio, abſque eo, quod de eius ſubſtantia, & forma eſt, ſubſiſtere.

Quod autem verum intercedat pretium in Capellæ, Sepulchri, vel Sepulturæ venditione, inconueniens non eſt, nec ex eo ſequi valet, ſimoniacam illam reddi. 7 Quia pretium dari, & recipi poteſt licitè, & ſine ſimonia, pro re, quæ ideò ſpiritualis cenſetur, quia ad ſpiritualia ordinatur, licet dari nequeat pro re, quæ ſpiritualis eſt, quia ſpirituale ſupponit ordine temporis, vti ex D. Thoma explicabo. Illud tamen intellige, dummodò pretium non detur ratione illius reſpectus, & ordinis ad ſpirituale, quod formale eſt Capellæ, Sepulchri, & Sepulturæ; ſed ratione fundi, vel expenſarum forte factarum in ædificatione, reparatione, vel conſeruatione illorum. Conueniens enim, & decens eſt, vt defuncti, qui Sepulchrum inhabitant, & Capellam, ad Capellæ, & Sepulchri contribuant reparationem, & conſeruationem, vti benè Marcus Vidal, *de Simonia, Inquiſit.1. num.19.* Baſſæus, *verbo Simonia III. num.2.* Lezana, *tom.2. part.4. verbo Sepultura, num.14.* cum Thoma Sanchez, *tom. 1. conſiliorum, lib. 2. cap.3. dub.14. num.1.* & alij docent. Quia pretium, in huiuſmodi caſu, non accipitur pro Sepultura, aut Capella, prout res Religioſa, aut Sacra, ſed pro damno, quod Eccleſiis infertur in alienatione vſusfructus fundi illius, & ſoli, & pro incommodis temporalibus inde Eccleſiis reſultantibus. Negari enim non poteſt (verba ſunt Baſſæi) Sepulturas illas magna ex parte Eccleſias damnificare, male pulchras reddere: & pro iſto damno, pretium aliquod moderatum peti, & accipi poteſt, cum hoc potius ſit quædam reſtitutio damnificationis temporalis, quàm venditio rei ſacræ.

Secundum, quod aduertere duxi, circa ea, quæ 8 Hieronymus Roderiquez, in verbis ſupra recenſitis dicit, eſt, quod *in cap. Non ſatis,* ab ipſo reddito, non fit de Sepultura, prout habitaculum eſt mortuorum, & in acceptione, de qua in præſenti, ſed in tertia, prout dicit officium tumulandi, & ſepeliendi. Quod ſic probo. Quia in eodem ſenſu fit mentio de Sepultura in illa Decretali, ac fit de Chriſmata, & de Oleo, vti ex verborum apparet contextu. Sed de Chriſmate, & de Oleo ſacro non fit ibi mentio, niſi prout ſubſunt Sacramenti adminiſtrationi. Ergo nec de Sepultura, niſi prout dicit actum tumulandi, ſepeliendi.

Et in eodem ſenſu ſumitur Sepultura *in capite* 9 *Cum in Eccleſia*, ibi: pro Sepulturis, & exequiis mortuorum. Ponitur enim dictio, *et*, quæ mediat, pro *hoc eſt*, ſeu pro *id eſt*; non autem ad coniungenda diuerſa. Dictio itaque, *et*, ſi ponatur inter duo idem ſonantia, tunc remota, *et*, illa duo reſoluunt in vnum, vti reſoluit Auguſtinus Barboſa, *tract. de Dictionibus vſu frequentioribus, dict.110. num.13.* cum

Dictio et ponitur aliquā do, non inte diuerſa ſed idē ſonantia.

Gonzalez, *ad Regulam* 8. *Cancellariæ, gloſſa* 3. *numero* 13. Quod autem idem ſonet nomen *Exequiæ*, quod nomen *Sepultura*, prout hoc ſæpè ſumitur pro officio ſepeliendi, ſeu exequias mortuorum celebrandi, certum eſt. Nomen enim Sepultura trifariè ſumitur, *primò*, pro loco ipſo in quo fidelium corpora tumulantur: *ſecundò*, pro iure ſepeliendi: *tertiò*, pro officio, quo cadaueribus impenditur. De quibus ſignificationibus dicti nominis, agit Franc. Maria Samuellius, *in Praxi de Sepulturis, Preludio* 10. *num.* 1. *pag.* 15. *& de prima, & tertia*, Paſſeratius, *in Dictionario, verbo Sepelio*, dicens. Sepultura, quandoque pro ipſo Sepulchro dicitur.... Hiſpanè Sepultura. Quandoque pro funeratione, atque ipſo ſepeliendi actu...Plin. Poſt Sepulturam aliæ manium ambages ſunt. Cicero 1. *Tuſcul.* Cuius hoc dicto admoneor, vt aliquid etiam de humatione, & Sepultura dicendum exiſtimem. Hæc Paſſeratius. In dicta igitur Decretali. *Cum in Eccleſia*, ſub Sepulchris, & exequiis idem omnino ſignificatur: duo illa nomina, idem ſonantia ſunt: duo reſoluunt in vnum. Ac per conſequens, nihil decernitur in præfato iure, quod noſtræ obſtet concluſioni, quæ procedit de Sepultura, prout in prima acceptione; Decretalis autem allegata, procedit de Sepultura, prout in tertia.

Sepultura nomen, triplicem habet ſignificationem.

10 *Tertium*, quod adnoto eſt, quod *in cap. Ad Apoſtolicam*, non præcipitur quod obſeruetur conſuetudo exigendi, & extorquendi pecuniam pro mortuorum exequiis, immò potiùs reprobatur. Quæ autem obſeruari præcipitur, illa eſt, quæ erga ſanctam Eccleſiam, pia fidelium deuotioni introducta inuenta fuerit: erogandi ſcilicet pecuniam exequias mortuorum celebrantibus: qui illam petere nequeunt, ſed officium iudicis implorare, iuxta Gloſſam *in cap. citatum, verbo Nituntur, & in cap. Abolenda, de Sepulturis, verbo Exigere.*

11 Concluſionem noſtram docuit, me iudice, D. Thomas, 2.2. *quæſt.* 100. *artic.* 4. *in corpore*, quatenus ita fatur. Reſpondeo dicendum, quod aliquid poteſt eſſe annexum ſpiritualibus dupliciter. Vno modo, ſicut ex ſpiritualibus dependens, ſicut beneficia Eccleſiaſtica, dicitur ſpiritualibus annexum, quia non competit niſi habenti officium Clericale. Vnde huiuſmodi non poſſunt vllo modo eſſe ſine ſpiritualibus. Et propter hoc ea, nullo modo vendere licet, quia eis venditis, intelliguntur etiam ſpiritualia venditioni ſubiici. Quædam autem ſunt annexa ſpiritualibus, in quantum ad ſpiritualia ordinantur: ſicut Ius patronatus, quod ordinatur ad præſentandum Clericos ad Eccleſiaſtica beneficia, & vaſa ſacra, quæ ordinantur ad Sacramentorum vſum. Vnde huiuſmodi non præſupponunt ſpiritualia, ſed magis ea ordine temporis præcedunt. Et ideò aliquo modo vendi poſſunt, non autem in quantum ſunt ſpiritualibus annexa. Hactenus Angelicus Doctor.

12 Ex quibus tanti Præceptoris verbis, & ſententia, noſtra euidenter infertur concluſio, quia Capellæ, Sepulchra, & Sepulturæ ſpiritualibus ſunt annexa, non primo, ſed ſecundo modo, à D. Thoma in eis explicato, in quantum ſcilicet ad ſpiritualia, ad Diuina ibi celebranda, & fidelium defunctorum corpora, Eccleſiaſtico ritu tumulanda ordinantur, non aliter ac vaſa ſacra ad Sacramentorum vſum ordinantur. Et ſicut iſta ordine temporis præcedunt, & in ſuo non dependent eſſe, ab vſu Sacramentorum, ita & fundum, & Sepulturæ, ac Capellæ terra, immò & fabrica Capellæ, & Sepulchri præcedunt, & non dependent in ſuo eſſe à Diuinorum celebratione, nec ab Eccleſiaſtica cadauerum humatione. Et ſicut Ius patronatus, (cui in multis aſſimilatur ius vſusfructus Capellæ, Sepulchri, ſeu Sepulturæ, vti oſtendimus *Diſquiſitione præcedenti à num.* 22.) ordinatur ad ſpirituale, ordine temporis poſterius, ſcilicet ad præſentationem Clericorum ad beneficia, & ab eo in ſuo eſſe non dependent, quia nulla præexiſtente præſentatione ſæpiſſimè, immò ſemper habet Patronus ius præſentandi, ita & Capellæ, ac Sepulturæ. Ergo ſi hæc independentia à ſpirituali, ordine temporis poſterioris, ſufficit in D. Thomæ ſententia vt vaſa ſacra, & huiuſmodi vendi aliquo modo poſſint, ſufficiet, & in Capella, Sepulchro, & Sepultura. Et per conſequens iſta benè vendi poterunt ſecundùm temporale, vel materiale ipſorum, quod præcedit pariter, & independet à ſpiritualibus.

Sed obiicies. D. Thomas, & alij Doctores, Capellarum, Sepulchrorum, & Sepulturarum venditionem permittentes, intelligi debent, de licita illorum venditione, ſimonia tantum de iure naturali, & diuino prohibita, attenta; ſecus autem ſi prohibitio poſitiua Iuris Canonici conſideretur, quod quidem prohibere videtur Sepulturam, non ſolùm ſecundùm formale, ſed etiam ſecundùm materiale ipſius. Quod vtique conſtare videtur ex pluribus ſacris Canonibus.

In primis enim Magnus Gregorius, huius nominis Primus Eccleſiæ Catholicæ Pontifex Summus, vti habetur *in eius Regiſtro, lib.* 7. *Indict.* 2. *epiſt.* 56. ita decernens, Epiſcopo Caralitano ſcripſit. Queſta eſt nobis Nereida clariſſima fœmina, quod ab ea centum ſolidos pro filiæ ſuæ Sepultura, fraternitas veſtra non erubeſcat exigere.....Quod ſi ita ſe veritas habet, quia graue nimis eſt à Sacerdotis officio pretium de terra conceſſa putredini quærere, & de alieno velle facere luctu compendium: ab hac ſe petitione fraternitas veſtra contineat, & moleſtia ei de cætero non exiſtat.... Hoc autem vitium, & nos poſtquam Deo authore, ad Epiſcopatus honorem acceſſimus, de Eccleſia noſtra omnino vetuimus, & prauam denuo conſuetudinem nequaquam vſurpari permiſimus, memores quia dum Abraham à filiis Emor, hoc eſt Ephron, filio Seor Sepulchrum pretio ad humandum corpus coniugis poſtularet, pretium accipere renuit, ne commodum videretur de cadauere conſecutus. Si ergo tantæ conſiderationis paganus vir fuit, quanto magis nos, qui Sacerdotes dicimur, hoc facere non debemus? Vnde ne hoc auaritiæ vitium, ne vel in alieni[s] denuo tentari præſumatur admoneo. Sed ſi quand[o] aliquem in Eccleſia veſtra ſepeliri conceditis, ſiquidem parentes ipſius, proximi, vel hæredes pro l[u]minaribus ſponte quid offerre voluerint, accipe[re] non vetamus. Peti verò, aut aliquid exigi, omnin[o] prohibemus: quod valde irreligioſum eſt, ne aut venalis fortaſſe, quod abſit, dicatur Eccleſia, aut ve[l] de humanis videamini mortibus gratulari, ſi ex eorum cadaueribus ſtudeatis quærere quolibet mod[o] compendium. Hæc omnia noſter Gregorius, relat[us] *in Canone Queſta eſt, el* 12. 13. *q.* 2.

Concilium etiam Tiburenſe, relatum *in Canon[e] in Eccleſiaſtico, el* 14. *ead. cauſa, & eadem quæ[ſt.]* ſic ait. Quid terra terram vendis? memento qu[ia] terra es, & in terram reuerteris.... Si terram vend[is] inuaſione rei dominicæ reus teneberis. Gratis a[c]cepiſti à Deo, gratis da pro eo. Quare interdictu[m] ſit omnibus omnino Chriſtianis terram mortu[i] vendere, & debitam Sepulturam denegare, niſi fo[r]tè proximi, & amici defuncti propter nomen, & [re]demptionem animæ viri defuncti gratis aliq[uid] dare velint. Hactenus Canon præfatus, vbi Glo[ſ-]

ve[…]

verbo Si terram, illum non de qualibet terra intelligit, & illius prohibitionem, ſed de Religioſa, & ſacra tantum. Sic enim ibi fatur. Si terram ſacram, vel Religioſam. Et dico, quod terra ſit ſacra, vel Religioſa authoritate Pontificis.

16 In *Canone etiam* 107. 1. *quæſt*. 3. ita Paſchalis Papa, provt ſequitur dixit. Si quis obiecerit non conſecrationem emi, ſed res ipſas, quæ ex conſecratione proueniunt, penitus deſipere probatur. Nam cum corporalis Eccleſia, aut Epiſcopus, aut Abbas, aut tale aliquid ſine rebus corporalibus in nullo proficiat, ſicut nec anima, ſine corpore corporaliter viuit, quiſquis horum aliquid vendit, ſine quo nec alterum prouenit, neutrum inuenditum dereliquit. Nullus igitur emat Eccleſiam, vel præbendam, vel aliquid Eccleſiaſticum, nec paſtellum, nec paſtum antea, vel poſtea pro huiuſmodi ſoluat. Huc vſque Paſchalis Papa.

17 Concilium etiam Vatenſe Secundum, relatum *in Canone Præcipiendum,* 13. *quæſt*. 2. *el* 15. & apud Petrum Creſpetium, *in ſumma Eccleſiaſticæ diſciplinæ, verbo Sepultura non pretio æſtimatur*, ſic decernit. Præcipiendum eſt ſecundum Canonum authoritatem, vt de Sepulchris, & hominibus ſepeliendis, nihil muneris exigant, niſi fortè, qui ſepelitur, viuens iuſſerit Eccleſiæ, in cuius atrio ſepelitur, aliquid de ſuis rebus tribui, aut etiam poſt mortem ipſius, illi, quibus commiſſum eſt, eius eleemoſynam facere de rebus illius, aliquid date ſponte voluerint, & tamen nullatenus à Presbyteris Eccleſiæ illius aliquid exigatur, ſiue ab illis, qui locis, & villis præſunt. Ita ibi. Quod vtique Decretum, ſub nomine Concilij Varenſis, à noſtro refertur Gratiano, *cauſa, & quæſtione citatis*, à Creſperio vero, ſub nomine Concilij Vaſenſis II. & penes eum allegatur à Burchardo, *lib*. 3. *cap*. 159. ſub nomine Concilij Nannetenſis.

18 Prædicta prohibitio venditionis Sepulturæ, in non paucis aliis inuenitur Conciliis, in Meldenſi videlicet, *Canone* 63. *&* 72. in Metenſi, *Canone* 2. in Nannetenſi, *Can*. 6. De quibus, idem Petrus Creſpetius.

19 Extra etiam, in iure, non ſemel dicta reperitur prohibitio facta. In *capite* enim *Non ſatis, el* 8. *de Simonia*, ſic Alexander Papa Tertius decreuit. Pro Sepultura quoque, & Chriſmatis, & Olei receptione, nulla cuiuſquam pretij exactio attentetur: nec, ſub obtenta cuiuſquam conſuetudinis, reatum ſuum quis teneatur: quia diuturnitas temporis, non diminuit peccata, ſed auget. Hæc Conciliare, & Pontificium Decretum.

20 Innocentius item Papa Tertius in Concilio Lateranenſi, relato *in cap. Audiuimus, el* 41. *eiuſd. tit. de Simonia*, ſic vt ſequitur, Sepulturæ inhibuit venditionem. Præterea cum Miles, aut Clericus Domum Religionis ingreditur, vel apud Religioſos eligit Sepulturam, etiamſi nihil loco Religioſo reliquerit, difficultates ingerunt, & malitias, donec aliquid muneris manus contingat eorum. Cum igitur non ſolùm à malo, ſed ab omni ſpecie mali ſit (ſecundùm Apoſtolum) abſtinendum: exactiones huiuſmodi penitus inhibemus. Hæc Innocentius, *in ſacro illo Conc*.

21 Et in terminis *de Sepultura* pro materiali *ſumpta* idem Pontifex Innocentius, ita vt ſequitur, illius venditionem prohibens, decreuit, *in cap. Abolendæ, el* 13. *de Sepulturis*. Abolendæ conſuetudinis perverſitas apud Montem Peſſulanum (vt dicitur) inoleuit, vt decedentibus, non prius permittar effodi Sepultura, quàm pro terra, in qua ſepeliendi ſunt, certum pretium Eccleſiæ perſoluatur. Et infrà. Mandamus, quatenus cum loci Diœceſanus exiſtas, inhibeas Clericis, ne quidquam omnino præſumant exigere hac de cauſa.

Ex quibus certè Pontificiis, & Conſiliariis Conſtitutionibus, pluſquam manifeſtum videtur, Capellam, Sepulchrum, & Sepulturam vendi non poſſe, abſque ſimoniæ labe, etiamſi materiale tantum iſtorum contractui emptionis, & venditionis ſupponatur.

Fateor quidem iura *num*. 16. *&* 21. recenſita, & obiecta, multoperè meum vrgere intellectum, ad ſentiendum ſimoniacam eſſe de Iure Canonico, venditionem Capellæ, Sepulchri, & Sepulturæ, ſecundum materiale ipſorum; ſi tamen conſuetudo patriæ, legitimè præſcripta, aliud non ferat. Quam vtique limitationem conſultò addidi concluſioni noſtræ. Fateor ſimiliter, quàm plures ex Doctoribus pro illa adductis, ſentire huiuſmodi venditionem, ſimoniacam de iure exiſtere Eccleſiaſtico. Bonacina, *tomo* 1. *Tractat. de ſimonia, quæſt*. 4. §. 6. Ioannes de la Val, *in eius Compendio, verbo Simonia, num*. 26. Antonius Naldus, *in ſumma, verbo Sepultura, num*. 8. Hieronymus Roderiquez, *in Compendio QQ. Regular. reſolut*. 128. *numero* 2. Pellizarius, *in Manuali Regularium, tomo* 2. *parte* 1. *tract*. 8. *cap*. 5. *ſect*. 4. *num*. 172. Lezana, *in ſumma QQ. Regular. tomo* 2. *parte* 4. *verbo Sepultura, num*. 14. & alij paſſim; nihilominus tamen audacter docent, illam licitè, & ſine ſimoniæ labe, fieri, celebrarique poſſe, ſuppoſita conſuetudine legitimè pro huiuſmodi venditione introducta, & præſcripta. 22

Ratio huius *reſolutionis*, & noſtræ concluſionis eſt, quia Ius poſitiuum humanum, & Eccleſiaſticum, eſt totum in manu Summi Pontificis, & ab eius libera, & iuſta dependens voluntate, vti cum communi Doctorum docet Marcus Vidal, *in Arca Vitali tit. ſimonia, inquiſit*. 1. *num*. 77. Sed data conſuetudine legitimè præſcripta, contraria quidem iuri Eccleſiaſtico, cenſetur Summus Pontifex per conſuetudinis tolerantiam ipſi iuri derogare, Illuminatus Moronus, *reſponſo* 3. *num*. 9. ibi: Conſuetudo tollit omnem legem, quæ non ſit ius naturale, vel diuinum, quæcumque illa ſit ſiue Eccleſiaſtica, ſiue ciuilis, *cap. licet ex quadam, de teſtibus, & atteſtationibus*, & latè probat Sanchez, *de Matrimonio, lib*. 7. *diſputat*. 4. *num*. 14. Hæc ille. Gloſſa, *in cap. Dilecti, verbo Conſuetudo, el* 4. *de Arbitris*, ibi: Et ita eſt argumentum, quod conſuetudo dat iuriſdictionem, & derogat iuri ſcripto. Eſtque textus expreſſus *in cap. Cum tanto, el* 11. *de Conſuetudine*, ibi: Licet etiam longæuæ conſuetudinis non ſit vilis authoritas: non tamen eſt vſque adeò valitura, vt vel iuri poſitiuo debeat præiudicium generare, niſi fuerit rationabilis, & legitimè præſcripta. Immò & nouum ius inſtituere cenſetur. Vnde Iuris appellatione venit conſuetudo. Barboſa, *Tract. de Appellatiua verborum vtriuſque iuris ſignificatione, appellatiuo* 124. *verbo Ius, num*. 6. ex Mencha. *Vſufreq. cap*. 3. *num*. 2. & Bettazol. *de clauſulis inſtrument. clauſula* 4. *gloſſa* 35. *num*. 2. *& appellatiuo* 129. *verbo Lex, num*. 4. dicens conſuetudo venit appellatione legis, ſiue iuris, ex Menochio, *dicto cap*. 5. *num*. 2. quia parem vim habet cum lege. Guido Papa *ſingul*. 803. Bernard. Græuæ *ad Practicam Cameræ Imperialis, lib*. 1. *concluſ*. 36. Hæc Auguſt. Barboſa. Et ratio iſtorum eſt, quia conſuetudo eſt ius quoddam moribus inſtitutum, quod pro lege ſuſcipitur. Verba ſunt Iſidori noſtri, 23

Hiſpalenſis Archiepiſcopi, relata, *in Canone Conſuetudo, el 5. diſtinct. 1.* Vnde Innocentius Papa Tertius, *in dicto cap. Dilecti*, ſic ait. Quia tamen ſecundùm conſuetudinem approbatam, quæ pro lege ſeruatur in partibus Gallicanis, &c. Neque differt à lege, niſi tanquam tacitum ab expreſſo. Moronus, *vbi proximè, num.21.* cum Miſinger, *centuria 4. obſeru. 41. num.16.* Eademque inducuntur conſuetudine, quæ induci poſſunt ſtatuto. Moronus, *reſponſo 12. num.34.* cum Lappo, *allegatione 43. in fine.* Franco, *in cap. unico, §. ſtatuimus, in fine, de Clerico non reſidente, lib.6.* & Federico de Senis, *conſil.17. num.7. verſic. Præterea, & conſil. 277. num.1. circa finem, verſic. 2.* Auguſtinus Barboſa, *tract. de Axiomatibus iuris, Axiom.56. verbo Conſuetudo, num.11.* ex eiſdem DD. & addit, quod regulariter valet argumentum ab vno ad aliud. Crauet. *conſil.137. num.3.* Alexand. *conſil. 52. num.7. verſic. Si ergo, lib.5. & conſil.119. Quoniam, num.9. verſic. Quia à pari procedunt lib.6.* Dat etiam priuilegium conſuetudo. Gloſſa, *in Canonem conqueſtus, verbo Conſuetudo, el 8.9. quæſt.3.* ibi: Item conſuetudo dat priuilegium, vt hic, *& 64. diſtinct. Quia.* Quocirca Moronus, *loco citato, num.33.* ait cum Oldrad. *conſil.172. in principio, & conſil.146. in fine, & conſil.254. numero 5.* Anchar. *conſil.50.* & Baldo, *conſil.49. lib.1.* conſuetudine poſſe introduci, quicquid introduci poteſt priuilegio. Quod etiam docet Barboſa, *dicto axiomate 56. num.7.* ex eiſdem Oldrad. Anchar. & Baldo. Ergo data conſuetudine patriæ legitimè præſcripta, vendi poſſunt quoad materiale ipſorum, abſque ſimoniæ labe, etiam de Iure Canonico introductæ, Capella, & Sepulcbrum.

24 Conſultò dixi: *data conſuetudine patria*: & in concluſione: *ſi id patria conſuetudo ferat.* Quia conſuetudo non, extenditur de loco ad locum; neque de perſona ad perſonam, vti benè Illuminatus Moronus, *reſponſo 3. num.51. ex L.3. §. Si quis hoc interdicto*, & ibi Bartolus, *ff. de itinere, actuque priuato. ex L. Ius ſingulare, & L. Quod vero contra, ff. de Legibus*, cum Bartolo, *in cap.1. num.9. de Feudis*, Decio, *conſil.483.n.22.* & Purpurato, *conſil.522.n.12.*

Sed dices, quando conſuetudo loci particularis deficit, ſpectanda eſt conſuetudo aliorum locorum. Barboſa, *in cap. Dilecto, el 10. & vltimo de officio Archidiaconi, num.4.* cum Innocentio ibi, *num.8. verſic. Item, & num.9.* Mohed. *deciſ.3. num.2. de Decimis*, & Rota, in Otolien. *Canonic. 11. Martij, 1619.* coram Remboldo. Ergo etiamſi in patria deficiat conſuetudo vendendi Capellas, & Sepulchra, materiali illorum inſpecto, poterunt vendi ſi in vicinis locis talis adſit conſuetudo. Ergo extenditur de loco ad locum.

Reſpondeo, antecedens verum ſolum eſſe in caſu, quo dubium adſit de conſuetudine patriæ: Si enim dubitetur, an adſit in patria talis conſuetudo vendendi Capellas, necne, (& idem eſt de Sepulchro, aut Sepultura,) & certum ſit, talem adeſſe conſuetudinem in locis vicinis, tunc forè poterunt vendi & in patria; ſecus autem ſi tale non intercedat dubium. Quia doctrina illa, in antecedente obiecta, hanc patitur limitationem. Vnde idem Barboſa, *in cap. Cum olim num.5. el 6. de Conſuetudine*, ita ait. Nam conſuetudo patriæ ſequenda eſt. Molina, *de Primogen. lib.1. cap.11. numero 1.* Cald. Pereira, *de renouatione emphyt. quæſtion.15. numero 47.* qua deficiente, in caſu dubio, ſeruandæ ſunt leges Regni viciniotis, & ſecundùm eas iudicandum, *L. 114. ff. de Verborum ſignificatione, pag.455.* Gutiettez, *Practicar. libro 3. quæſt.17. numero 215.* Gonzalez, *ad Regular. 8. Cancellar. gloſſa 5. §.7. num.119.* Peregrinus, *Variar. lib.1. in rubrica, de officio iudicis Ordinarij, num.7.* Valaſcus, *de Part. cap.19. numero 11.* Cabed. *part.2. deciſ. 211. in fine.* Expreſſiùs ipſemet Barboſa, *in cap. Super eo, numero 2. el 22. de Cenſibus.* Notatur (inquit) ad hoc, quod in dubiis, vicinorum conſuetudo locorum eſt obſeruanda. Non ergo ſequenda ſemper eſt conſuetudo locorum vicinorum, deficiente adhuc patriæ conſuetudine, ſed in dubiis tantum, in ſententia Barboſæ.

Notanter etiam dixi: *legitimè præſcripta*: Quia ſola conſuetudo legitimè præſcripta aduerſus latam præualet legem. Moronus, *eodem reſponſo 5. numero 90.* Auguſt. Barboſa, *in Rubrica de Conſuetudine, numero 10.* Rationem reddit P. Moronus, *numero 93.* ſequenti, in hunc modum. Legem impediri conſuetudine, eſt quid odioſum, & in detrimentum Principis: & eſt ſtricti iuris, ſtrictèque interpretanda. Rota *in nouiſſimis, parte 2.* apud Farinacium, *deciſ.102. numero 4.* Ergo de ſola præſcripta eſt intelligenda. Vnde cum de conſuetudine eſt ſermo, eſt intelligendus de præſcripta. Idem Moronus iuxta Gloſſam, *in Canonem Mos, diſtinct.1.* & textum ibi, & Baldum, *in cap. 1. de Feudis, columna 1.* vbi rationem reddit: quia conſuetudo antequam ſit præſcripta, dicitur voluntas, & conatus illam introducendi: ideo appellatione conſuetudinis non venit intelligenda, ſed tantum præſcripta. Id etiam dixi *ex recenſito cap. Cum tanto, el 11. de Conſuetudine*, vbi id expreſsè decernitur, & docet ibi Barboſa, *numero 1.* cum Abbate antiquiore, Zabarella, Barbaoa, Bellamera, Ioanne Andrea, Imola, Anania, Hoſtienſi, Ancharano, Innocentio, Panormitano, Baldo, Buttio, & pluribus aliis, quos recenſet.

Sed quia in prædicta Decretali *Cum tanto*, exigitur, quòd conſuetudo rationabilis ſit, vt iuri poſitiuo præiudicium generare valeat, operæ pretium duxi adnotare, quod licet varia adſint Doctorum placita circa illius explicationem, in quo rationabilitas conſuetudinis ſaluetur, quæ latè recenſet Moronus, *reſponſo 3. numero 14.* & Barboſa ibi, *numero 11.* dicens, quod illa eſt conſuetudo rationabilis, iuxta mentem Sylueſtri, *in Summa, verbo Conſuetudo, quæſt. 1.* & Soti, *de iuſtitia, lib.1. quæſt.7. artic.2. verſic. Quamvero longum*, quando de ea re, de qua eſt conſuetudo, iuſta eſſet Lex denuò edita priori mutata, ſi qua eſſet, vel minimè mutata, ſi nulla exiſtebat. Iuxta mentem autem Curtij *dict. cap. ſect. 2. numero 29.* & Monetæ, *de Diſtributionibus quotidianis, parte 2. quæſt. 12. numero 8.* quæ continet bonum, honeſtum, & honorabile. Et quæ haberet illas tres comites, vt religioni conueniat, congruat diſciplinæ, & ſaluti proſpiciat, vt loquitur textus *in cap. Conſuetudo, diſtinct.1.* & tandem illam eſſe rationabilem dicit, in ſententia Rebelli, *de Obligation. iuſtit. part.1. lib.1. quæſt.5. numero 4.* quam Eccleſia approbat, vel ſaltem, quæ peccatum non continet: illud mihi valdè arridet, pro præſenti difficultate, quod dicto Morono teſte, placuit Gabrieli, *in 4. diſtinct. 1. numero 3. dub.6.* & Nauarro, *tomo 1. conſiliorum, libro 3. tit. de cenſibus, exactionibus, & procurationibus, conſil.3. numero 3. pag mihi 1057. editionis 2.* ſcilicet quod conſuetudo rationabilis ſit, quoties iuri naturali, vel diuino poſitiuo non repugnat. Si igitur non repugnat iuri naturali, vel di-

uino

uino poſitiuo, quod Capella, Sepulchrum, aut Sepultura, ſecundùm materiale ipſorum vendantur, vti ex D. Thomæ doctrina, *ſuprà numero* 11. tradita conſtat, (nullo enim modo vendi poſſent, ſi iuri naturali, aut Diuino repugnarent) conſuetudo illa vendendi rationabilis eſt. Ac per conſequens, iuri poſitiuo Canonico rationabiliter præiudicium generabit.

27 Sed obiicies. Conſuetudo vendendi Sepulturam, quoad materiale ipſius, ſeu quoad terram, reprobata eſt, *per cap. Abolendæ*, *el* 13. *de Sepulturis*, *vti numero* 20. vidimus, *& in capite Non ſatis*, *el* 8. *de Simonia*, de quo *numero* 18. Sed conſuetudo, quæ à Lege reprobatur, vt iniqua induci nequit. Barboſa, *in cap. Cum venerabilis*, *numero* 5. *&* 6. *de Conſuetudine*, ibi. Notatur „ etiam ad hoc, quod conſuetudo non valet contra „ Legem expreſsè conſuetudini derogantem, vt per „ Dueñas, *reg.* 144. Gutierrez. *Practicarum libro* 3. *quæſt.* 31. *numero* 12. *ad finem.* Cardinalem Tuſchum *tomo* 2. *litt. C. concluſ.* 814. *numero* 5. Carraſc. *in explicatione ad aliquas Leges recopilat. cap.* 8. *numero* 23. Farinacium, *in Praxi criminali*, *parte* 7. *in fragmentis*, *litt. C. numero* 722. *cum ſeq.* & ibi. Et conſuetudo etiam futura procedere non poteſt aduerſus Legem, quæ ipſam conſuetudinem ſimpliciter reprobauit, vt per Couarruuiam *lib.* 3. *Variarum*, *cap.* 13. *numero* 4. Menchacam *controuerſ. frequent. cap.* 3. *numero* 1. Viui. *tomo* 1. *communium opinionum*, *lib.* 1. *tit.* 17. *numero* 362. *pag.* 246. Nauarrum, *de Spoliis Clericorum*, §. 14. *numero* 2. Fratr. Emmanuelem, *quæſtion. Regularium tom.* 1. *quæſt.* 9. *artic.* 5. Gutierrez, *Practicar. lib.* 3. *quæſt.* 31. *n.* 4. Hæc omnia Barboſa. Ergo conſuetudo vendendi Sepulturam etiam quoad terram induci non poteſt.

28 Huic obiectioni reſpondeo conceſſa maiori, negando minorem. Quia etiam conſuetudine reprobata per Legem, non ſolùm in præteritum, vti reprobata eſt conſuetudo vendendi Sepulturæ terram per *caput Abolendæ*, ſed etiam in futurum, poſſet ex noua cauſa induci conſuetudo contra talem Legem, illam reprobantem, vti benè Moronus, *reſponſo* 3. *numero* 114. *ex L. Si hominem, ff. Mandati.* Et ante illum Sotus, *de Iuſtitia, & iure*, *lib.* 1. *quæſt.* 7. *artic.* 2. *pag. mihi* 68. Antonius Naldus, *in Summa, verbo Conſuetudo, num.* 4. Sanchez, *de Matrimonio*, *tom.* 2. *lib.* 7. *diſputat.* 4. *numero* 14. cum Panormitano, *in cap. Cæterum*, *numero* 9. *de Iuramento calumniæ, & cap* 2. *numero* 8. *de Probationibus*, *& cap. fin. numero* 24. *de Conſuetudine.* Dominico, *cap.* 1. *ad finem*, *de Conſtitutionibus*, *lib.* 6. & cum Franco *ibi*, *numero* 9. *in fine.* Decio, *in cap.... de Probationibus*, *numero* 68. *in noua editione*, cum Aretino *ibi, numero* 34. Felino, *numero* 11. cum Barbatio, *in dict. cap. fin. numero* 81. & 82. cum Rocho de Curte, *de Conſuetudine*, *ſect.* 7. *numero* 11. Petro Rauenas, *eodem Tractat. ſect.* 3. *numero* 11. *&* 16. *verſic. Prædicta concluſio.* Baldo, *Nouello de Dote*, 6. *part. priuileg.* 21. *numero* 19. Ioanne Lupo, *in cap. per veſtras*, *de Donationibus inter virum, & vxorem notab.* 3. *in princip. numero* 2. *&* 3. Roſella, *verbo Conſuetudo*, *numero* 1. & ibi Angelo 1. *numero* 9. Sylueſtro, *quæſt.* 6. Tabiena, *quæſt.* 4. *numero* 5. *ad finem*, Armilla, *numero* 4. Forreto, *in repetitione cap.* 2. *de Probationibus*, *numero* 26. Couarruuia, *lib.* 3. *Variarum*, *cap.* 13. *numero* 4. Antonio Gomez, *L.* 51. *Tauri*, *numero* 26. *in fine*, cum Auiles, *cap.* 8 *Prætorum*, *gloſſa Coſtumbre*, *numero* 3. Auendaño *reſponſ.* 16. *numero* 3. *verſic. Quod præ maximè*, cum Dueñas, *regula* 144. *limitat.* 1. Burgos de Paz, *L.* 1. *Tauri*, *numero* 480. Gutierrez, *lib.* 3. *Practicar. quæſtionum*, *quæſt.* 31. *numero* 12. Antonio Gabriel, *tom.* 1. *communium*, *libro* 33. *folio* 151. *verſiculo Conſuetudo ex noua cauſa*, cum Brunoro, *in ſuo Compendio*, *litt. C. verbo Conſuetudo etiam futura*, & Zeuallos *in ſuis quæſtionibus practicis*, *quæſtion.* 704. *numero* 6. Quamvis igitur iuxta *cap. cum de beneficio*, & ibi notata per Archidiaconum, & alios, *el* 4. *de Præbendis*, *& dignitatibus*, Barboſam, & alios *numero* 27. recenſitos, nequeat induci conſuetudo contra Decretum irritans, tamen tam longa poteſt eſſe in contrarium maximè in aliorum Principum ſæculo, vt decretum illud irritans euincat, vti præfati docent Authores. Immò ipſe Barboſa *in dicto cap. cum venerabilis, dicto numero* 5. nobiſcum ſentit, cum dicat. Valet tamen (conſuetudo ſcilicet, de qua agebat,) quando eſt inducta ſciente, & patiente Papa, vel illo, qui Legem poteſt tollere. Dueñas, *regula* 206. *verſic. Limita* 5. Carraſc. *dicto* 8. *numero* 24. Hæc Barboſa. Vnde nego conſequentiam, ex illo contra nos illatam.

Conſultò etiam dixi, *numero* 22. *caput Abolendæ*, *& Canonem ſi quis obiecerit*, multopere meum vrgere intellectum ad ſentiendum ſimoniacam eſſe, de Iure Canonico venditionem Capellæ, Sepulchri, & Sepulturæ ſecundum materiale ipſorum: quod de aliis iuribus obiectis *num.* 19. *&* 20. non dixi, quia in eis mentio de Sepultura, provt terra eſt, non fit, aut provt fundum, ſed provt officium dicit ſepeliendi, vt videre licet, *in cap. Non ſatis numero* 19. recenſito. Quod etiam *de capite Audiuimus*, intelligi benè poteſt. Quod autem *de cap. Abolendæ*, *& Canone ſi quis obiecerit* dixi, dico etiam de *Canone Queſta eſt.* Quia in eo Magnus Gregorius de Sepulturæ terra loquitur, ſicut & *Canon Præcipiendum*, ibi: vt de Sepulchris. *Et Canon, in Eccleſiaſtico*, de quibus vtique omnibus idem ſentio, prohibere ſcilicet venditionem Sepulturæ etiam materialiter ſumptæ. 29

CONCLVSIO II.

NVllo modo vendi poſſunt Capellæ, Sepulchra, & Sepulturæ ſecundùm illorum formalem reſpectum ſine contractione criminis ſimoniæ, non ſolùm Iure poſitiuo Eccleſiaſtico, ſed à naturali introductæ, & diuino. 30

Hæc concluſio quoad priorem eius partem, *de Iure poſitiuo humano Eccleſiaſtico*, ſatis probata manet ex iuribus, circa probationem primæ concluſionis, *à num.* 14. recenſitis, quæ dubio procul, pro hac ſecunda fulcienda, maximam vim habere dignoſcitur. Quoad poſteriorem verò, de prohibitione à diuino, & naturali iure inducta, hac efficaci, & fundamentali probo ratione.

Capella, Sepulchrum, & Sepultura ſecundùm eſſe formale ipſorum, id eſt provt loca benedicta ſunt, aut religioſa, non ſunt pretio æſtimabilia. Sunt enim altioris ordinis, ſpiritualis ſcilicet; pretium verò eſt ordinis materialis. Ergo Capella, Sepulchrum, & Sepultura ſecundum formale ipſorum, & ius, ac dominium vſusfructus illorum, nequeunt ſine violatione iuris diuini, & naturalis violatione vendi: ac per conſequens, ſine incurſione in crimen ſimoniæ, iure naturali, & diuino prohibitum. Patet hæc conſequentia. Quia ſi merx, & pretium diuerſi ſunt ordinis, ſpiritualis, ſcilicet, & tẽporalis, ſimonia cõtra 31

 ius

ius diuinum, & naturale committitur, vti docent D. Thomas, 2.2.*quæſt.*100. *artic.*2. *tam in corpore,* ibi. Reſpondeo dicendum, quod Sacramenta nouæ Legis ſunt maximè ſpiritualia, in quantum ſunt cauſa ſpiritualis gratiæ, quæ pretio æſtimari non poteſt, & eius rationi repugnat, quod non gratuito detur.... Sic ergo dicendum eſt, quod accipere pecuniam pro ſpirituali Sacramentorum gratia, eſt crimen Simoniæ, quod nulla conſuetudine poteſt excuſari: quia conſuetudo non præiudicat iuri naturali, vel diuino. Quam in argumentorum ſolutionibus, maximè *in reſponſione ad* 4. ibi. Et ideò, ſi aliqua ex conſuetudine exigantur, quaſi pretium rei ſpiritualis, cum intentione emendi, vel vendendi, eſt manifeſtè Simonia. Hæc D. Thomas. Quam doctrinam tenent etiam Emmanuel Sa, *in Summa, verbo Simonia, num.* 1. Barboſa *de Poteſtate Parochi, parte* 3. *cap.* 26. *num.* 57. Marcus Vidal, *in Arca ſua Vitali, tit. de Simonia, inquiſit.* 1. *num.* 6. cum Nauarro, *in Manuali, cap.*23. *num.* 99. *&* 100. Hermannus Buſembaum, *in Medulla Theologiæ, lib.* 3. *tract.* 1. *cap.* 2. *dub.* 3. *in principio*, vbi ſic Simoniam diffinit cum D. Thoma *eadem quæſt.* 100. *artic.* 1. & cum Paulo Laymano, *lib.* 1. *tract.* 10. *cap.* 8. Eſt ſtudioſa voluntas emendi, aut vendendi pretio temporali aliquid ſpirituale, vel ſpirituali annexum. Laurentius etiam de Peyrinis, *de Priuilegiis, tomo* 1. *ad Conſtitutionem* 21. *Leonis Papæ Decimi, num.* 21. *pag. mihi* 198. vbi ita fatur. Non poteſt tamen vendi ius Sepulturæ quatenus quid ſpirituale eſt; licèt etiam quoad hoc poſſint Religioſi accipere quicquid pro eo à Laicis datum fuerit; exigere autem nequaquam. *Dicto c. Queſta* 13. *quæſt.* 2. Immò ſi ſit conſuetum dari aliquid pro officio Sepulturæ, poſſunt compelli Laici id obſeruare. *Cap. Ad Apoſtolicam de Simonia.* Gloſſa *in cap. Abolendæ, verbo Exigere,* vbi Panormitanus, *num.* 6. Hactenus P. Peyrinus.

DISQVISITIO V.

An Dominium vſus Capellarum, Sepulchrorum, & Sepulturarum, ſeu Ius in illis, à priuatis, maximè à Laïcis, acquiri poſſit perſonis per conſtructionem, aut reædificationem illorum?

BREVIARIVM.

Axioma.

Voluntas pro facto reputatur, vbi actum excludit neceſſitas. n.14.

Axioma hoc ſolum eſt verum, quando factum ipſum non requiritur. n.15.

Capella.

Dominium Capellæ, quoad vſumfructum acquirit priuatiuè quoad alios, illius constructor, ſi ante conſtructionem licentiam obtinuit conſtruendi, à potente illam concedere, & conſtructio cum effectu ſubſequatur. à n.1.

Contractus.

Eſt actus externus inter duos, aut plures ex conſenſu ipſorum vltrò, citróque obligationem pariens. n.34.

Dominium.

Loci Religioſi, & ſacri dominium, ſub nullius dominio quoad proprietatem cadit. n.2.

Monaſterij, aut alterius rei, de Eccleſiaſticis reditibus ædificatæ, dominium, ad Eccleſiam illam pertinet, cuius ipſi reditus fuerunt, etiamſi in proprio ſolo, & fundo fuerit facta conſtructio. n.21.

Idem eſt, ſi conſtructio fuit ex bonis Militis, Pupilli, & Vxoris facta: quia dominium rei erit Militis, Pupilli, aut vxoris. n.21.

Ius patronatus.

Qui ſibi illud reſeruauit, cenſetur reſeruaſſe etiam hæredibus. n.1.

Acquiritur per reædificationem, ſicut per primam conſtructionem n.3.

Æqualiter acquiritur ab omnibus, qui fundant, conſtruunt, vel dotant, etiam inæqualiter. n.7.8.

Non acquiritur ab eo, qui ædificare cœpit, ſed ab eo, qui conſtructionem perfecit. n.11. & 15.

Maiores.

Maiores dicuntur Pater, Auus, & alij ſuperioris aſcendentes. n.31.

Negotiatio.

Qui pecuniam alterius non priuilegiati, negotiationi exponit, lucrum ex negociatione procedens, ſuum facit, dummodo pecuniæ Dominus tantumdem ex illa non fuiſſet lucraturus. n. 23.

Regula.

Qui facit per alium, eſt perinde ac ſi faciat per ſeipſum. n.13.

Quod iuſſu alterius ſoluitur, pro eo eſt, quaſi ipſ ſoluiſſet, vel ipſi ſolutum eſſet. n.13.

Ratihabitionem retrotrahi, & mandato non eſt d bium comparari. n.18.

Sepultura.

Priuatiuè quoad alios, dominium vtile Sepultu acquirit illius conſtructor, ſi ante conſtructi nem, licentiam obtinuit à potente illam conce dere, & conſtructio fuit cum effectu ſequut. n.1. & ſeqq.

Qui habet Dominium vtile Sepulturæ prohibere p teſt, ne aliquis abſque eius licentia in ea ſep liatur. n.1.

Qui ſepulturam conſtruxit, ius patronatus illi latè ſumptum, habet n.2.

Qui ſepulturam ſibi fabricauit, ſi inteſtatus cedat, in illa eſt ſepeliendus, etiamſi ali habeat alibi. n.3. & 4.

Sepulturam conſtruens, tacitè cenſetur reſeru ſibi ius ſepeliendi. n 4.5.

Si plures illam conſtruunt, æqualiter omnes ius quirunt ſepeliendi. n.6. & 8.

Si vnus incipiat Sepulturam conſtruere, & a perficiat, vterque illius dominium vtile ac rit. à n.9.

Dummodo tamen de mandato, aut commiſſione cipientis, alter opus perficiat. n.12. & 13.

Qui cœpit Sepulturam conſtruere, ſi deſiſtat, teſt ab Epiſcopo ad perficiendum comp. n 9.

Si quis ſepulturam pro ſe, & pro aliis conſtr dominium illius vtile, pro omnibus acqu n.17.

Qui Sepulturam alterius pecunia conſtruit, acq

rit Dominium illius vtile, ſi pecunia Dominus id ratum habuerit. n. 19.

Si pecunia Dominus fuerit Eccleſia, Miles, Pupillus, aut vxor, dominium Sepulturæ pecuniæ Domino acquirit. à n. 21. ad 24.

Si tamen Dominus pecuniæ ſit perſona priuata, non priuilegiata, ſibi acquirit Sepulturæ dominium, illam conſtruens. n. 22. & 23.

Sepultura ex bonis reſtitutioni obnoxiis conſtructa, ſi illa non fuerint Eccleſiæ, Militis, Pupilli, aut vxoris, ad heredes tranſit conſtructoris. n. 24.

Qui Sepulturam ſuæ conſtruit familiæ, dominium vtile illius acquirit omnibus deſcendentibus ſuis maribus, & fœminis, ſiue heredes ſint, ſiue non. n. 25. 26. & 27.

Si illam tantum conſtruit pro ſe, & ſuis heredibus, aut ſucceſſoribus, dominium vtile illius deſcendentibus ſuis non acquirit. n. 25. 26. & 27.

Sepultura familiaris, ſeu agnationis eſt, quæ conſtruitur pro ſe, & pro iis, qui ſunt de eius familia n. 27.

Hereditaria Sepultura eſt, quæ pro ſe, & ſuis conſtruitur heredibus. n. 27.

In Sepultura familiari non poteſt heres extraneus de Iure Canonico ſepeliri. à n. 27. ad 34.

Poſſunt omnes de familia, etiam non heredes. n. 34.

In Sepultura hereditaria ſolum poſſunt ſepeliri heredes, filij & deſcendentes conſtructoris. n. 27. & 34.

In ſepultura familiari alterius agnationis ſepeliri non poteſt, qui deſcendit per fœminam, etiamſi ſit heres. n. 31.

Colligitur an ſit Sepultura familiaris, an verò hereditaria, ex inſcriptione. n. 27.

Qui ſepulturam non elegit, ſepeliri debet cum maioribus ſuis, de linea maſculina. n. 31.

Difficultas propoſita, multa implicat, ſpeciali diſcuſſione digna. Quæ vt melius dilucidentur, quæ circa eam dicenda occurrunt, diſtinctis concluſionibus illuſtrare decreui, ſit ergo.

CONCLVSIO I.

1 SEpulchrum conſtruens, aut Sepulturam, vel etiam Capellam, ius acquirit in Capella, Sepultura, & Sepulchro, & dominium vtile illorum, priuatiuè quoad alios, dummodo ab initio licentiam obtinuerit illa ædificandi, à potente illam concedere, & ædificatio ipſa cum effectu ſequatur.

Ita docet Rochus de Curte, *de Iure patronatus, in explicatione diffinitionis illius, verbo in Eccleſia, num.* 13. vbi fatetur habere ius vſus Sepulchri, qui illud conſtruxit, & Ius patronatus illius lato modo ſumptum; non tamen verum Ius patronatus. Et *verbo Eccleſiam fundauit, num.* 13. *pag.* 379. cum Calderino, *conſil.* 4. *de Iure patronatus*, ait, quod ſi quis reſeruauit ſibi ius patronatus, cenſetur reſeruaſſe etiam heredibus. Franc. Maria Samuellius, *in Praxi de Sepulturis, tract.* 1. *diſputat.* 1. *controuerſ.* 4. *concluſ.* 6. *pag.* 50. dicens. Ad Sepulturæ ius acquirendum priuatiuè quoad alios, licentia exigitur ab initio Sepulturam ædificandi, vna cum ipſa ædificatione ſubſequuta. Et *diſputat.* 6. *controuerſia* 14. *concluſ.* 10. vbi *pag.* 296. ſic ait. Sepulturam propriam quis habere poteſt quoad vſum, & prohibere, ne abſque eius aſſenſu, in illa ſepeliri quis poſſit. Et ad hoc ius Sepulturæ acquirendum, quoad alios priuatiuè, requiritur licentia ædificandi Sepulturam ab initio, vna cum ipſa ædificatione ſubſequuta. Hæc ille.

Tenet etiam concluſionem Auguſt. Barboſa, *de Officio, & poteſtate Parochi, parte* 3. *cap.* 26. *numero* 12. Vbi ita ſatur. Et ad hoc ius Sepulturæ acquirendum quoad alios priuatiuè, requiritur licentia ædificandi ab initio Sepulturam, vna cum ipſa ædificatione ſubſequuta. Marcus etiam Vidal, *tit. de Simonia, inquiſitione* 1. *numero* 84. in ſequentia prorumpit, Infertur tertiò, quod licet Laïcus in Sepultura conſtructa ſuis impenſis, vel empta habere poſſit ius quoad vſum pro ſe, & ſuis ſucceſſoribus; nihilominus nullum acquirit dominium, cum loca Religioſa non cadant ſub alterius dominio. Hæc Vidal. Vbi voce *dominium* & *dominio* vtitur pro dominio directo, & proprietatis. 2

Quod de conſtructione diximus Sepulchri, intelligi etiam debet, de reædificatione illius. Sic enim ait Samuellius, *dicta diſputat.* 1. *controuerſ.* 7. *concluſ.* 5. *pag.* 39. & in ſimili *de Iure patronatus* idem docet Abbas *in cap. Quoniam numero* 8. *el* 3. *de Iure patronatus*, ibi. Et ſic habes, quod ex noua conſtitutione quis acquirit Ius patronatus. 3

Concluſionem etiam tenet Laurentius de Peyrinis, *de Priuilegiis, tomo* 3. *in Additamentis ad Conſtitutionem Leonis Decimi, cap.* 4. *numero* 52. *pag. mihi* 434. vbi in ſequentia prorumpit. Si autem defunctus adultus & diſcretus, Capellam cum Sepultura ſibi fabricauit cum Armis, & inſcriptionibus, licet inteſtatus decedat, tunc non eſt dubium, quin ſepeliri debeat in Sepultura ab ipſo fabricata: ſtatim enim ac ſibi fabricauit, eam elegiſſe videtur, etiamſi alibi habeat Sepulturam, in qua Maiores ſui Sepulti ſunt. Hæc P. Peyrinus.

CONCLVSIO II.

SI Sepulchrum conſtruens, nullam ſibi faciat reſeruationem Iuris illius, tacitè cenſetur reſeruatum ius ſepeliendi. 4

Concluſionem tenent Franciſcus Pellizzarius, *in Manuali Regularium, tomo* 2. *part.* 1. *tract.* 8. *capite* 5. *numero* 144. Laurent. de Peyrinis, modo pro prima adductus concluſione. Samuellius, *controuerſ.* 6. *concluſ.* 6. *tractatus* 1. *& diſputationis* 1. dicens. Sepulturam conſtruens, nulla ſibi facta reſeruatione Iuris, cenſetur tacitè ius ſepeliendi reſeruatum, ſicut contingit de conſtruente Eccleſiam. Sic ille, *pag.* 36. Et in ſimili de Iure patronatus, tenet Rochus de Curte, *in explicatione diffinitionis Iuris patronatus, verbo Eccleſiam fundauit, numero* 12. Vbi docet de conſtruente Eccleſiam, abſque eo, quod dixerit ſe velle eſſe Patronum, illius Ius patronatus acquirere. Et allegat Rotam, *in antiquis, deciſ.* 255. *la* 5. *de Iure patronatus*. Gloſſam, *in cap. Si quis Baſilicam, verbo Sunt tributaria, de Conſecratione, diſtinct.* 1. ac probat *ex cap. Significauit, de Teſtibus, &* Cardinali Abbate, Felinóque Sandæo ibi, dicentibus ſufficere, quod conſtruens non remiſerit ipſum Ius patronatus.

Et iuxta hanc doctrinam, intelligo Samuellium proximè redditum, ibi, *ſicut contingit de conſtruente Eccleſiam*: non enim fuit eius mens aſſerere conſtruentem Eccleſiam, ius Sepulturæ 5

pulturæ eo ipſo acquirere, ſentit enim contrarium *eod. tract. diſput. 6. controuerſ.* 14. *concluſ.* 10. *pa.* 297. dicens. Sepulturam propriam quis habere poteſt quoad vſum, & prohibere, ne abſque eius aſſenſu, in ea ſepeliri quis poſſit; & ad hoc ius Sepulturæ acquirendum, quoad alios priuatiuè, requiritur licentia ædificandi Sepulturam ab initio, vna cum ipſa ædificatione ſubſequuta, & non cenſetur tale ius acquiſitum ex ſolo curſu decennali, ac cadauerum illatione, nec vtique ex Iure patronatus, quod quis in Eccleſia habet. Quod igitur voluit Samuellius, in recenſitis dicere verbis, fuit, quod ſicut conſtruens Eccleſiam, eo ipſo acquirit Ius patronatus illius, abſque eo, quod indigeat expreſſa illius reſeruatione, aut mentione quidem vlla: ſic ſimiliter, conſtruens Sepulturam, eo ipſo acquirit ius illius, nulla facta reſeruatione.

CONCLVSIO III.

6 SI plures ſimul vnum conſtruant Sepulchrum, omnes æqualiter ius in illo ſepeliendi, Dominium vtile illius acquirunt.

Hanc tenet concluſionem Samuellius, *tract.* 1. *diſputat.* 1. *controuerſ.* 6. *concluſ.* 6. *pag.* 37. ibi. Et ſicut plures conſtruunt Sepulturam, omnes æqualiter ius habent ſepeliendi, cum Sepultura ſit indiuiſibilis.

7 Probatur concluſio, à ſimili de Iure patronatus, quod quidem habent in Eccleſia, omnes eius fundatores, conſtructores, & dotatores, etiamſi inæqualiter fundent, conſtruant, vel dotent, vti docet Cæſar Lambertinus, *de Iure patronatus*, *part.* 2. *lib. quæſt.* 4. *principali*, *artic.* 1. *pag. mihi* 177. vbi *numero* 1. Ita fatur. Omnes Doctores dicunt, Ius patronatus eſſe in ſolidum apud omnes, ſiue æqualiter dederint Eccleſiæ pro illa fundanda, conſtruenda, & dotanda, ſiue vnus dederit fundum, alter conſtruxerit, alter dotauerit, ſiue plures ſimul conſtruxerint, vel plures dotauerint, etiam inæqualiter, vt volunt moderni, *in hoc tractatu*.... & nos oſtendimus latè *ſuprà in* 1. *parte*, 1. *lib. in* 3. *quæſtione principali*, *in* 1. *articulo cum quatuor ſequentibus*, *& plenius in* 8. *articulo*. Hactenus Lambertinus.

8 Eandem doctrinam tradit Rochus de Curte *in eodem tractatu*, *in expoſitione diffinitionis*, *verbo Et dotauit*, *numero* 21. *pag.* 396. dicens. Duodecimo quæro circa prædicta. Pone, quod plures dotent, & vnus plus conferat, quàm alter: an per hoc habeat maius ius in Patronatu? Hoſtienſis; in loco præallegato (ſcilicet *in Summa*, *de Iure patronatus*, §. *Qualiter transferatur*, *verſic. Quid ſi plures*) dicit, quod Ius patronatus ad ſingulos pertinet in ſolidum.... Præmiſſetam etiam deciſionem, ſcilicet in quantum dictum eſt, quod licet vnus minus conferat, tamen ita Patronus eſt, ſicut qui plus confert: comprobo per deciſionem Gloſſæ *in Clementina*, *Plures*, in Gloſſa magna *poſt principium*, *eodem titulo*; quæ dicit, quod omnes concordant in hoc, vt in hæredes etiam ex inæqualibus partibus, æqualiter tranſeat Ius patronatus. Et etiam omnes concordant ſecundum Gloſſam ibi, vt qui aliquid in dote poſuit, ita ſit Patronus, ſicut qui plus poſuit. Hæc omnia, & alia dicit ad intentum præfatus Rochus de Curte. Si igitur omnes Eccleſiæ conſtructores, æqualiter Ius patronatus acquirunt, etiam Sepulchri conſtructores ius, & dominium vſus in illo per conſtructionem in ſolidum acquirere dicendum eſt, & æqualiter, propter ſimilitudinem repertam inter ius Sepulchrorum, & Ius patronatus, de qua nonnihil dixi *diſquiſit.* 3. *à n.* 22.

CONCLVSIO IV.

SI vnus Sepulchrum, aut Sepulturam conſtruere incipiat, & alter illam perficiat, vterque dominium vtile illius acquirit.

Hanc tenet Samuellius, *in Praxi*, *de Sepulturis*, *tract.* 1. *diſputat.* 1. *controuerſ.* 6. *concluſ.* 11. vbi ita ait. Sepulturam, ſi quis incipit conſtruere, & alter perficiat, ambo erunt Domini; licet Diœceſanus eum quiuerit compellere ad perficiendum, qui eam incœpit, & infra terminum ſibi bene viſum, cogere ad eam perficiendam; cum ex ſola inchoatione illius, Sepulturæ ius acquiratur, minimè ſine eius perfectione. Hactenus Samuellius.

In ſimili de Iure patronatus idem docet Paulus de Citadinis *de Iure patronatus*, *part.* 3. *quæſt.* 14. vbi inquirit, *numero* 37. *pag.* 449. An ex qualibet incœptione fundationis acquiritur Ius patronatus? Quid enim ſi incipientem ædificare pœniteat, & relicto ædificio alius perficiat? An incipienti, vel perficienti acquiratur Ius patronatus ex tali fundatione.

Et reſpondet. *Primò*, quod ex incœptione fundationis, ſeu ædificationis, non acquiratur Ius patronatus. Quia Ius patronatus (inquit) acquiritur ex fundatione, & conſtructione Eccleſiæ, quæ cōſtructa dici non poteſt dum aliquid ſupereſt conſtruendum. §. 1. *Inſtituta*, *Quibus modis teſtamenta infirmentur*. Sic nec aſcendiſſe domum, vel arborem dici poteſt, qui de præſenti aſcendit. Gloſſa, *in L. Venditis*, *Cod. de Contrahenda emptione*. Nec qui vult ædificare, dicitur ædificaſſe. Nec qui vult eligere, dicitur elegiſſe. Gloſſa, *in L. Serui electione*, *ff. de legat.* 1. Sed ſic eſt, quod omnia Iura concedentia Ius patronatus ex conſtructione, vel fundatione, loquuntur in præterito, fundauit, vel fundauiſſe, ſæpius allegatis, *cap. Piæ*, *& cap. Trigentius*, *& cap. Filiis*, §. 1. *quæſt.* 7. Quod verbum de ſui natura actus perfectionem denotat, non inceptionem tantum. Notatur *in L. Si quis*, *verſic. Quod ſi dum proponitur*, *ff. de Iuriſdictione omnium iudicum*. Ideo ſtatutum puniens, qui Baldum exportauit de Ciuitate, non puniet exportantem: quia adhuc non perfecit, vt ſonat ſtatutum, ſicut tenet Baldus, *in L. Si quis non dicam rapere*, *Cod. de Epiſcopis*, *& Clericis*. *in L. Fugitiui*, *Cod. de ſer. fugi.* Ioannes Andreas, *in Additionibus ad Speculatorem*, *tit. de Conſtitutionibus*, *circa principium*. Ergo nec inceptioni erit Ius patronatus acquiſitum. Ac per conſequens, ex incœptione conſtructionis Sepulchri Ius, & dominium vtile in illo non acquiritur, ſi non perficitur. Quia Ius, & dominium præfatum, ex conſtructione acquiritur Sepulchri, quod conſtructum dici nequit, dum aliquid in eo ſupereſt conſtruendum.

Nec ad illud acquirendum per eum, qui conſtruere incœpit, ſufficiet quod per alterum conſtructio perficiatur, ſi de eius mandato, aut commiſſione, non perficitur Sepulchrum per alterum, etiamſi paſſus fuerit alterum perficere. Quia vti docet præfatus Paulus de Citadinis *de Iure patronatu Eccleſiæ*, voluntas in his, quæ ſunt facti, vt ædificare, licet mille annis ſiſtat in cogitation

catione, non habetur pro facto, *cap. 1. de eo, qui mittitur in poſſeſſionem cauſa rei ſeruandæ cap. Cum aliquibus, de Re indicata. L.Promiſſor, §.Conſlt.de Conſtitutionibus Principum.*

3 Secus autem ſi per alium ordinaſſet perfici, morte, vel alio modo impeditus: quia ſi per eum non ſtat quominus conſtruat, conſtruere dicitur. Paulus de Citadinis, *loco priximè citato, numero 39. ex L. Vter ex fratribus, ff. de Conditionibus Inſtitutionum*, tunc ſibi indubitatè acquiritur tale ius, vel hæreditatibus ſuis.

Secundò, quia per alium facit, per ſe facere videtur. Regula, *in cap. Qui facit per alium, eſt perinde, ac ſi faciat per ſeipſum. la 22. de Regulis Iuris, lib. 6.* deſumpta ex Regula. *Qui iuſſu alterius ſoluitur, pro eo eſt, quaſi ipſe ſoluiſſet, vel ipſi ſolutum eſſet, la 1 1. Iuris Cæſarei.* Gloſſa *in dicta Regula 22.* Idem Paulus de Citadinis.

4 Sed obiicies contra id, quod de *voluntate* dictum eſt, axioma illud Drexelij Amuſſi, *lib. 2. cap. 6. quæſt. 7.* Bidermani, *de Actibus humanis, fol. 201.* Fabri, *part. 1. fol. 298.* Valerij Reginaldi, *in Praxi fori Pœnitentiæ, lib. 27. numero* 8. quos recenſet, & ſequitur Ioannes Caramuel *in Theologia fundamentali, numero 3109. fol. mihi 303.* Quod etiam fuit D. Bernardi, & Ioannis Azonj, *Inſtitutionum Moral. part. 1. lib. 2. cap. 6. quæſt. 6. colum. mihi 114. in principio.* Axioma tale eſt. *Voluntas, pro facto reputatur, vbi actum excludit neceſſitas.* Quod æquè de bona, & mala intelligi voluntate, docet Ioannes Caramuel. Ita vt voluntas bona cum charitate, Deo accepta ſit, & pro facto habeatur apud Deum, vbi non adimpletur per impoſſibilitatem, vt probatur, *de Pœnitentia, diſtinct. 1.* vſque ad Canonem, *Quis aliquando*, & in aliis operibus habetur pro facto. *Canon. Quicumque, §. Si quis maſculum*, & ibi Gloſſa, *de Pœnitentiis, diſtinct. 1 citat.*

Ergo qui conſtruere incœpit Sepulchrum animo illud perficiendi, reputabitur de facto perfeciſſe, ſi morte, aut aliàs fuit impeditus non perfecit, & erit illius Dominos, etiamſi de illius mandato non perficiatur per alterum.

15 Sed contra, quia axioma illud, non eſt ſemper verum. Non enim voluntas habetur pro facto, niſi ſequatur effectus, vbi factum ipſum requiritur, vti benè Paolus de Citadinis, *vbi ſuprà, numero 40. ve in dicta quæſt. de Pœnitentiis, diſtinct. 1. per totam*: præſertim *in Canone Quis aliquando.* Puta, volo facere eleemoſynam: ire ad Sepulchrum Sacrum: & ſimilia: iſta requirunt actum: ideo non ſufficit ſola voluntas. Pleniſſimè Archidiaconus, *in Canon. Qui bona, §. Qui ergo, 16. quæſt. 1.* In aliis vbi ſola voluntas ſufficit, non requiritur factum de neceſſitate: vt offendendo Deum, qui ſola hominis voluntate affligitur: & grauius ex facto: cum ſola voluntas, pœnitentia poſſit remoueri; factum autem non. Hæc Paulus præfatus, & concludit dicens, quod non ſufficit cœpiſſe, niſi perficiatur, quoad acquirendom Ius patronatus. Et idem dicendum nobis eſt, de incipiente Sepulchrum conſtruere, animo illud perficiendi: qui etiamſi ex neceſſitate, illud per ſe, aut per alium de facto non perficiat, non erit illius Dominus: quia ius, & dominium Sepulchrorum ab Eccleſia non datur volentibus illa conſtruere, aut incipientibus quidem, ſed de facto perficientibus.

16 *Secundò* reſpondet Paulus de Citadinis *quæſtioni ſuæ 14. ſupra numero 10. recenſita*, acquiri Ius patronatus perficienti, argumento *Legis 1. §. Omnia enim, Cod. de veteri iure enucleando, L. 2. §. Quotiens, ff. de Origine iuris omnium Magiſtratum, &c.* Cum ſequenti. Ius Papirianum dictum eſt, quia Papirius compleuit, & non condidit. Vnde benè probatur noſtra concluſio, quoad perficientem Sepulchrum ab alio incœptum, acquiri ſcilicet ius in eo, & dominium vtile illius.

CONCLVSIO V.

QVi de Rectoris Eccleſiæ conſenſu, Sepulchrum conſtruit pro ſe, & aliis, qui nihil expendunt in illius conſtructione, ius, & dominium vtile illius æquè omnibus acquirit. 17

Iſtam tenet Franc. Maria Samuellius, *in Praxi de Sepulturis, tract. 1. diſput. 1. controuerſ. 7 concluſ. 3. pag. mihi* 38.

Probatur concluſio. Quia conſtructor præfatus pro aliis ædificans, nomine illorum ædificare cenſetur, & quaſi de eorumdem mandato. Vnde accedente ſaltem illorum ratihabitione, dubio procul, illi ius acquirent in Sepulchro, ob Regulam, *Ratihabitionem retrotrahi, & mandato non eſt dubium comparari. La 11. de Regulis Iuris, lib. 6.* 18

CONCLVSIO VI.

QVi alterius pecunia Sepulchrum conſtruit, ius, & dominium vtile illius acquirit, ſi pecuniæ Dominus id ratum habuerit. 19

Hanc etiam tenet Pater Samuellius, *vbi proximè, controuerſ. 6. concluſ. 9. pag. 37.*

Illam poſſumus probare ſic. Qui propria ex pecunia Sepulchrum conſtruit, ius in illo acquirit, & dominium vtile illius. Sed accedente ratihabitione Domini pecuniæ, efficitur eiuſdem pecuniæ Dominus, qui illam in Sepulchri impendit conſtructione. Ergo qui alterius pecunia Sepulchrum conſtruit, accedente ratihabitione Domini pecuniæ, ius, & dominium vtile Sepulchri acquirit.

Sed inquires. Ædificauit quis Sepulchrum alterius pecunia, id ratum non habentis: quis acquiret Sepulchri ius? qui illud conſtruxit? aut pecuniæ Dominus? 20

Reſpondeo ſub diſtinctione. Aut pecunia erat Eccleſiæ, vel perſonæ priuilegiatæ, verbi gratia, pupilli, militis, vel vxoris; aut erat alterius priuati. Si primum, pecuniæ Dominus, Sepulchri dominium vtile acquirit; ſi autem ſecundum, illud ſibi conſtructor acquirit. Qui tamen tenebitur reſtituere ſuam pecuniam Domino, ſi conſtructor fuit in dolo, ſecundùm diſtinctionem poſitam *in §. Cum in ſuo, Inſtitutione de Rerum diuiſione.*

Prima pars probatur, ex ſexta Synodo Vniuerſali, relata *in Canone Apoſtolicos, ol 13. 12. quæſt. 2.* ibi. Si autem Epiſcopus conuictus fuerit conſtruxiſſe Monaſterium de Eccleſiaſticis redditibus, tradat eidem Eccleſiæ ipſum Monaſterium. Vbi plura ad rem Gloſſa, *verbo Conſtruxiſſe*, è quibus, quæ ſequuntur reddere libuit. 21

Sed quid ſi Clericus de peculio Eccleſiæ in proprio ſolo ædificet: tunc videtur ædificium ſolo cedere, *ff. de Rerum diuiſione. In tantum.* Sed dicas in fauorem Eccleſiæ ſolùm ædificio cedere *17. quæſt. 4. cap. Quaſi.* Et hoc eſt ſpeciale in Eccle-

ſia, quod ſi res comparatur de bonis Eccleſiæ, ſtatim eſt facta Eccleſiæ, vt hîc, & extra, *de Peculio Clericorum, cap. 1 & cap. Si quis.* Idem eſt in milite. *Cod. de Rei venditione, Si vt proponis.* Et in pupillo, *Cod. Arbitrium tutelæ, L. 3.* Et in vxore, *ff. de Donationibus inter virum, & vxorem, vxor.* Huc vſque Gloſſa. Quam, & præfatum Canonem ſequutus eſt Paulus de Citadinis, *de Iure patronatus, pare 3. cauſa 1. ex qua acquiritur Ius patronatus, numero 93.* vt probatet ædificantem Eccleſiam in fundo proprio, illius Patronatum, non ſibi, ſed Eccleſiæ, pupillu, militi, aut vxori acquirere, ſi pecunia Eccleſiæ, pupilli, militis, aut vxoris erat. Sed, de hoc, vide *diſquiſitionem ſextam, immediatè ſequentem.*

22 Secundam etiam partem reſponſionis, tenet idem Paulus de Citadinis, quatenus de Patronatu Eccleſiæ, pecunia alicuius priuati ædificatæ, ſic ait. Et tunc crederem quod acquiritur Ius patronatus ædificanti. Sed ipſe tenebitur ad pecuniam, vel materiam reſtituendam ſecundùm diſtinctionem poſitam *in dicto, § Cum in ſuo,* ſi ædificans fuiſſet in dolo.

23 Et hæc quidem pars probatur. Quia qui pecuniam alterius, ſaltem non priuilegiati negociationis exponit, lucrum ex negociatione procedens illa, ſuum proprium facit, & illud neutiquam reſtituere tenetur domino illius pecuniæ, ſed tantum eius pecuniam negociationi ſubiectam. Emmanuel Sa, *verbo Reſtitutio, numero 16.* cum Salone, *quæſt. 62. artic. 6. controuerſ. 3.* quos ſequitur Anton. de Eſcobar, & Mendoza, *in Theologia Morali, tract. 3. exam. 2. cap. 6. numero 137.* Qui tamen limitant, dummodo Dominus pecuniæ tantundem, ex ſua non fuiſſet pecunia lucraturus. Ergo qui ex alterius pecunia Sepulchrum acqoiſiuit, ſuum illud efficit; ſaltem ſi pecuniæ Dominus, illam in Sepulchri acquiſitione, non inſumpſiſſet.

24 Ex dictis quoad primam partem fit, Sepulchrum de bonis reſtitutioni obnoxiis conſtructum, ad hæredes tranſire conſtructoris, etiamſi bonorum Dominus id ratum non habuerit; licet Samuellius, *tract. 1. diſput. 1. controuerſ. 7. concluſ. 7.* contrarium doceat. Procedit tamen corollarium noſtrum, in caſu, quo bona, qoibus Sepulchrum fuit acqoiſitum, non ſint Eccleſiæ, pupilli, militis, aut vxoris.

CONCLVSIO VII.

25 QVi Sepulchrum ſuæ conſtruit familiæ, ius, & dominium vtile, ſeu vſusfructus illius, omnibus deſcendentibus ſuis maribus acquirit, & fœminis, etiam emancipatis, ſiue hæredes illi ſint, ſiue non; ſecus autem ſi Sepulchrum tantum pro ſe, & ſuis hæredibus, aut ſucceſſoribus conſtruit. Tunc enim ius, & dominium præfatum, deſcendentibus ſuis non acquirit, ſeu perſonis de ſua familia, quæ ſimul hæredes illius non ſiot, aut ſucceſſores, ſi Sepulchrum acquirat pro ſe, & hæredibus, & ſucceſſoribus ſuis, & non pro aliis.

26 Conclrſionem iſtam tenet Samuellius, *in Praxi de Sepulturis, tractat. 1. diſputat. 1. controuerſ. 4. concluſ. 17.* vbi ita fatur. Iura Sepulchrorum filij emancipati etiam habent. *L. Inſtitut. de hæreditatibus, quæ ab inteſtato deferuntur, §. Emancipati.* Et *controuerſia 5. concluſ. 1. pag. 33.* in hæc prorumpens. Sepulchrorum iura adipiſcuntur *ex L. Familiaria, & ex L. Hæreditaria, ff. de Religioſis, & ſumptibus funerum.* Familiaria certè ſibi, ac familiæ: Hæreditaria verò ſibi, & hæredibus, quis conſtituit: ſed in vtroque hæredibus, & cæteris ſucceſſoribus, qualeſcomque fuerint, licet ſepelire, & mortuum inferre. Et *concluſ. 6. eiuſdem controuerſiæ*, ſic ait. Sepulturæ ius, quod quis ſuæ familiæ conſtituit, ſpectat ad filios, nepotes, pronepotes, & deinceps ad omnes natos, tam Maſculos, quam Fœminas, etiamſi eſſent emancipati, ſiue hæredes fuerint, ſiue abſtineant. Quod non procedit, quando Sepulchra acquiſita eſſent pro ſe, & ſuis hæredibus, & ſucceſſoribus, & non aliis. Hæc omnia Pater Samuellius.

Vtrumque Sepulchrum deſcribit etiam Paſſeratius, *verbo Familiaris*, dicens. Sepulchra Familiaria, quæ quis ſibi, & Familiæ ſuæ conſtituit: quemadmodum hæreditaria dicuntur, quæ quis ſibi, & hæredibus extruit. Autor Caius Iuris Conſultus, *L. Familiaria, de Religioſis, & ſumptibus funerum.*

Illuminatus Moronus, *in centum reſponſis, reſponſo 51. de Sepulturis, numero 54.* Sepulchra Familiaria, ſeu Agnationis, & Hæreditaria etiam diſtinguit: deſcribit: vnde dignoſci queant, oſtendit: & quid iuris in vtroque Sepulchrorum genere ſit, tradit. Eius verba ad amuſſim reddere libet.

Duplicitet ergo (inquit) poteſt dari ius Sepulturæ ab Ecleſia Laicis. Vel ſibi tantum, & de Familia; vel ſibi, & hæredibus. Sepulchra, quæ conſtruuntur ſibi, & de Familia, dicuntur Familiaria: quia ius ſepeliendi in illis, extenditur tantum ad eos, qui ſunt de Familia *L. Familiaria, ff. de Religioſis, & ſumptibus funerum*; quæ verò pro ſe, & hæredibus conſtruuntur, dicuntur Hæreditaria, eadem lege. Differentia autem eſt inter hæc duo genera Sepulchrorum, quod in Sepulchris Familiaribus præter einſdem familiæ, & agnationis mortuos, extranei quoque ſi eſſent hæredes, poſſent ſepeliri. In Hæreditariis autem, quæ quiſque ſibi, hæredibuſque cooſtituit, nulla habita prærogatiua gentilium, aut agnatorum, illi tantum, qui hæredes eſſent, ſepelirentur, excloſis omnibus aliis, præter liberos, & deſcendentes, quibus licet hæredes non ſint, debetur tamen ius Sepulturæ, niſi mala mente exhæredarentur. *L. Si Sepulchrorum. Cod. de Religioſis, & ſumptibus funerum. Lege Familiaria, & L. ſequenti, §. Sed & in vtroque, ff. eodem.* Sepulchrum autem, an ſit Familiare, vel Hæreditarium, colligitur ex inſcriptione. Sebaſtianus Medices, *de Sepulturis, parte 1. quæſt. 3.* Maſcardus, *de Probationibus, concluſione 1292. numero 4.* Menochius, *lib. 2. de Præſumptionibus, præſumpt. 59.* Huc vſque P. Moronus, qui *numero 66* ſic concludit. Probatur ergo qualis ſit Sepultura ex inſcriptione, *ex L. Familiaria, ſuprà citata, & ex cap. Cum cauſam, de Probationibus. Et numero* 67. ait colligi ex inſcriptionibus, qualia ſint Sepulchra. Quod etiam dicunt Gaſpar Theſaurus, *quæſtionum forenſium, lib. 1. quæſt.* 10, cum Caſtren. *in L. Si Sepulchrum, Cod. de Religioſis, & ſumptibus funerum,* & Ioannes Baptiſta Ventriglia, *in Praxi rerum notabilium, annotat. 52. numero 24. in fine.*

Circa id autem, quod docet Moronus, poſſe ſcilicet in Sepulchris Familiaribus hæredes ſepeliri, etiamſi de familia non ſint, ſed extranei, eſt duplex ſententia. Vtramque recenſet, & concordat

vb

vbi proximè, ptæfatus Gaſpat Antonius Theſaurua: Pro negante Sepulehrorum iura ad hæredes extraneos tranſire, allegat Ananiam, *conſil.86. Pro expeditione, columna, fin.* & Bologninum *ibidem*, per textum *in L. Pro harede, de Acquirenda hereditate, & L. penultima, ff. de Sepulchro violato*, & Ancharanum, *conſil.113. columna 2. verſio. de Sepulchro*, qui ex hoc infert, non licete Parocho Eccleſiæ immittere aliquem in Sepulchro, qui non ſit de deſcendentibus illorum, qui Sepulchrum conſtruxerunt. Batt. *in L.4. §.fin. de Operibus publicis.* Petrum de Vbaldis, *de Portione Canonica, cap.10. num.4.* Romanum, *ſingular.684.* niſi ex iuſta cauſa, vt ibidem Romanus ſentit. Bertachinum, *de Epiſcopis, part.3. quaſt.31.* Quod verum arbitratur ipſe Theſaurus durante adhuc agnatione, & deſcendentia; ſed ſi ea extincta (inquit) ſit, poterit Rector Eccleſiæ, Capellam, ſeu Sepulchtum vnius agnationis, alteri aſſignare, vt conſeruentur officia in Eccleſia, & orario pro defunctis, vt per Anchar. *conſil.113. citato, in fine*, Angelum, *in Summa, verbo Sepulchrum*, Syluestrum, *verbo Sepultura*, Petrum de Vbaldis. *cap.19. citato, n.6.* & Imolam, *in L.Si Patroni, in principio, ad Trebellianum.*

29 Pro affirmatiua autem ſententia, aſſerente ad hæredes extraneos ius Sepulchrorum Familiarium tranſire, reddit Theſaurus præfatus Caſtrum, *in L. Si Sepulchrum, Cod. de Religioſis, & ſumptibus funerum, & in L. Quia perinde, §. Reſtituta, ad Trebellianum*, vbi Alexander, Tiraquellus, *de Retract. §.26. gloſſa 1. numero 52.* Et pro ea videntur facere textus *in L.Vel quod, §. Sed in vtroque, ff. de Religioſis, & ſumptibus funerum, in citata Lege Si Sepulchrum*, & fortiùs *in L. Ius Sepulchri, Cod.eod.tit. de Religioſis, & ſumptibus funerum.*

30 Pro concordia tandem iſtarum diſſidentium opinionum, ait Theſaurus, eſſe diſtinguendum de Iure Cæſareo, ſeu Ciuili & de Canonico. Iure igitur ciuili attento, *in L.4. 8. & 9. Cod. de Religioſis, & ſumptibus funerum*, Familiarium Sepulchrorum ius, ad omnes hæredes indifferenter pertinere aſſerit. Immò addit, notari *in L.Ius Sepulchri*, differentiam inter Sepulchrum Hæreditarium, & Familiare, quia ius Familiaris Sepulchri, non ſolùm pertinet ad omnes hæredes etiam extraneos, ſed etiam ad illos de familia, qui non ſunt hæredes; Hæreditarium verò Sepulehrum, & eius ius, ad ſolos hæredes ſpectat.

31 Sed de Iure Canonico ſeruabitur (inquit prædictus Theſaurus) opinio Ioannis de Anania, & Bologniui, quiſque ſepeliendus eſt (niſi tamen alibi eligat ſepeliri) vbi ſepulti ſunt Maiores de linea
„ maſculina, *cap.1. de Sepulturis. Nos inſtituta maio-*
„ *rum Patrum conſiderantes* (decernens, inquit ibi
„ Leo Papa Tertius) *ſtatuimus, vnumquemque in*
„ *Maiorem ſuorum Sepulchris iacere, vt Patriarcha-*
„ *rum exitus docet. Cap. Fraternitatem, §. Qui vero, el 3. & cap. is qui, el 3. eod.tit.lib.6.* Maiores autem dicuntur, Pater, Auus, & alij ſuperiores aſcendentes. Auguſt. Barboſa, *de Iure Eccleſiaſt. part.2. lib. 2. cap.10. numero 32. ex L. Maiorum, ff. de Verborum ſignificatione*, cum citatis à ſeipſo, *in Tractatu de Appellatiua verborum vtriuſque iuris ſignificatione, appellat.137. à numero 4. & ind. cap. Nos inſtituta, numero 3.* Lælius Zechius, *de Republica Eccleſiaſtica, cap. 28. de Parocho, numero 17. verſic. Falſis.* Samuellius, *de Sepulturis, tract 1. diſputat.5. controuerſ.4. concluſ.8. pag.234. ex Canone Ebron, 13. quaſt.2. iuncto dicto cap. Nos inſtituta*, & ex Declaratione S. Congregationis Epiſcoporum, & Regularium, *in Aſculana*, 28. Octobria, 1616. quam etiam refert Barboſa, *in Summa Apoſtolicarum Deciſionum, collectanea 671. de Sepultura, numero 7.* Henricus Villalobos, *in Summa, tom.2. tract.31. difficult.2. num.4.* & Antonin. Diana, illo citato, *part.5. tract.3. reſolut.108.* Et cum mulieres non habeant Sepulchra, niſi virorum, *cap. Is, qui, §. Mulier, el 3. de Sepulturis in 6 Canon. Ebron. Canon. Vna quaque, 13. quaſt.2.* D. Antoninus, *part.3. Summa, tit.10. cap.5. de Sepulturis, §.1.* Gaſpar Anton. Theſaurus, *QQ. Forenſium lib. 1. quaſt.10. num.5.* Deſcendentes ex fœminis, etiamſi hæredes ſint (ait iſte Doctor) non poterunt occupare Sepulchra alterius agnationis, præſertim ne inducatur confuſio in Sepulchris gentilitiis. Et hoc (addit) videtur de mente prædictorum. (Ioannis ſcilicet de Anania, & Bologniui) Ancharani, & Petri de Vbaldis *in locis ſuprà citatis*, Chaſſanei, *in Catalogo gloria mundi, part.1. conſiderat.40.*

Concluſionem noſtram, quoad primam eius partem, tenent Rochus de Curte, *de Iure patronatus, verbo In Eccleſia, numero 15.* cum Archidiacono, *in Can. Pracipiendum, 13. quaſt.2.* Romano, *in ſuis ſingularibus, ſingulari incipiente Q. eſt in facta charta decima nona, colum. 4.* Ancharano, *conſil. 116.* Ioanne Anania, *conſilio 76. incipiente Pro expeditione*, & cum Ludouico Bolognino. Lambertinus, *eod.tract.de Iure patronatus, parte...lib...quaſt. 5. principali, artic.4. numero 8. pag.mihi 188.* quem, & Laurentium de Peyrinis, de Priuilegiis, *tom.3. cap.4. numero 48.* ſequitur Franciſcus Pellizzarius, *in Manuali Regularium, tomo 2. part.1. tract.8. cap. 5. numero 152.* Qui omnes docent, quod ius Sepulchrorum non tranſit ad hæredes extraneos, ſed ad deſcendentes ſolùm, hæredes ſanguinis, etiamſi hæredes bonorum non ſint. Pro hæredibus ſanguinis, intelligit Pellizzarius eos, qui naſcuntur ex filiis, tum Maſculos, tum Fœminas. Qui etrè Doctores intelligi debent de Sepulchris Familiaribus. 32

Vnde dictus Pellizzarius. *numero 153.* cum Bordonn, *tomo 2. reſolut.51. numero 68.* ait quod ſi Regulares inſtituuntur hæredes vniuerſales alicuius, habenos ius Sepulchri in alia Eccleſia, ſuccedunt in tale ius, *ex L. His conſequenter, §. Sed etiam, ff. de Familia erciſcunda*, vbi dicitur ius Monumenti ſequi hæredes bonorum. Sic tamen ſe explicat Pellizzarius, vt velit dicere, ſuccedere Regulares in ius Sepulchri; non ita quidem, vt poſſint ibi ſepelire aliquem extraneum, aut ſuum Religioſum; ſed quod poſſint impedire, ne ibi ſine eorum licentia aliquis ſepeliatur, ſi defunctus viuens habebat talem vſum in ſuo Sepulchro. Quæ omnia manifeſtè procedunt in Sepulchris Familiaribus. 33

Probatur autem concluſio, quoad vtramque eius partem, hac ratione. Contractus vim, & efficaciam habet, iuxta mentem contrahentium, & vltra, non extenditur. Diffinitur enim, vt vult Leonard. Leſſius, *de Iuſt. & Iure, lib.2. cap.17. dubitat. 1. numero 2.* Contractus eſt ſignum externum practicum, vltro, citroque obligationem ex conſenſu contrahentium pariens. Vel vti Eligio placet Baſſæo: eſt actus externus inter duos, vel plures ex conſenſu ipſorum, vltrò, citróque obligationem pariens. Vis igitur, & obligatio contractus, à conſenſu, & voluntate pendet contrahentium. Baſſæus, *verbo Contractus, num. 13.* Et non à voluntate vtcumque, ſed ſigno actúve externo explicata. Ergo cum Ius, & dominium vſus acquiratur per contractus in Sepulchris, illorum vis, & obligatio regu- 34

landa eſt per voluntatem, actu externo expreſſam. Sed in acquiſitione Sepulchri Familiaris, acquiritur per expreſſam voluntatem, Ius, & dominium vſus illius pro omnibus, qui ſunt de Familia, Maribus, & Fœminis, hæredibus, & non hæredibus, dum illud Familiare, ſine limitatione effluitur: & in acquiſitione Sepulchri hæreditarij, per expreſſam voluntatem, acquiritur dominium vtile illius pro ſe, & ſuis hæredibus, aut ſucceſſoribus tantum, & non pro iis, qui ſunt de eadem familia, & agnatione, ex vi contractus ſaltem. Ergo vera eſt concluſio noſtra, quoad vtramque illius partem.

Conſultò dixi: *ex vi contractus ſaltem*. Quia ratione coniunctionis ſanguinis, & amoris, & humanitatis gratia, ſepeliri debent in Hæreditario Sepulchro deſcendentes conſtructoris, vel illud acquirentis, etiamſi hæredes non ſint, vti docet Samuellius, *in Praxi de Sepulturis, tract. 1. diſput. 5. controuer. 1. concluſione* 15.

DVBIVM VNICVM.

An Capella, aut Sepultura constructa ab Epiſcopo in ſua Eccleſia, aut alibi, pertineat ad Eccleſiam, ipſam, quoad dominium vtile; an verò ad Epiſcopi conſanguineos, aut ad illius hæredes?

BREVIARIVM.

Adminiſtratio.

Omnium rerum Eccleſiæ adminiſtratio, ad illius pertinet Rectorem, ſeu ad Collegium; minimè verò ad Sæculares. n. 19.

Argumentum.

Non valet argumentum à ſimili, in his, quæ à Legis dependent diſpoſitione. n. 29.

Bona Eccleſiaſtica.

Quicquid de bonis, & de redditibus Eccleſiaſticis emitur, comparatur, aut conſtruitur à quolibet Eccleſiaſtico, Eccleſiæ acquiritur, non ementi, comparanti, aut conſtruenti, neque eius conſanguineis, aut hæredibus. n. 8. 12. 14. 18. 20. 23. 26.

Amplia, etiamſi emat nomine proprio, aut conſanguineorum, vel hæredum. n. 26.

De bonis Eccleſiaſticis fieri non poſſunt ſumptus ſuperflui, & vani. n. 34. 35. 36.

De illis, palatia fabricare non licet. n. 36.

Non licet de eis conſanguineos extollere, neque neptes nuptui tradere. n. 36.

Bona Eccleſiaſtica patrimonia pauperum ſunt. n. 36.

Dominium abſolutum omnium bonorum, redditnum, ac prouentuum Eccleſiaſticorum, habet Eccleſia Vniuerſalis. n. 37.

In ſententia D. Bernardi, nullus Eccleſiaſticus habet dominium, aut poſſeſſionem, ſed ſolum adminiſtrationem redituum, & prouentuum Eccleſiaſticorum. n. 36.

Habent ad ſummum dominium limitatum, ad ſuos & ſuorum decentes vſus, & adminiſtrati pia Opera. n. 31. & ſeqq.

Quod liberè diſponant Clerici in Hiſpania, ... ctibus beneficiorum, etiam in vltima volu... quod confiſcari poſſint propter hæreſim, ... eis, intuitu Eccleſiæ, acquiſita, docet S... n. 31.

Proprietas rerum intuitu Eccleſiæ acquiſitar... de bonis Eccleſiaſticis, etiam de diſtributi... non eſt Clericorum, ſed Eccleſiæ. n. 10. 1... 14. 15. 17. 18. 23. 24. 26. 33.

Rerum huiuſmodi, in Eccleſiæ fauorem, ab acqu... fieri debet inſtrumentum. n. 10. 24.

Quicquid Epiſcopi, & alij Eccleſiaſtici de f... tibus, & reditibus Eccleſiaſticis comparant, ... aut conſtruunt, non ſibi, conſanguineis, aut ... dibus, ſed Eccleſiæ acquirunt. n. 8. 12. 14 20. 23. & 26.

Amplia etiamſi proprio emat, aut comparet no... n. 26.

Quicquid Epiſcopi, & alij Eccleſiaſtici habent, ... ſumitur acquiſitum de bonis Eccleſiæ, aut ei... tuita. n. 9.

Sed contra hanc præſumptionem admittitur prob... n. 9.

Si donatio, inſtitutio, aut legatum Eccleſiaſticæ ... ſona fit ab extraneo, cenſetur facta conceſſio in... ta Eccleſiæ, non perſonæ. Si perſona ſit Epiſcop... Eccleſiæ Rector, aut Clerici ſint, vel Canonic... eorum perſonis non nominatis; è contra verò ... propria nomina donatariorum exprimantur, ... propinqui ſint donatoris intra 4. aut 7. gradu... n. 21.

Vendicare poteſt Eccleſia rem comparatam, ex ei... bonis. n. 12. 26.

Amplia, ſiue res mobilis ſit, ſiue immobilis. n. 18.

Eccleſiaſticus, qui de rebus Eccleſiæ aliquid alter quam Eccleſiæ comparat, fur eſt. n. 12. 23. 32. 3...

Eſt etiam Sacrilegus. (Latè ſaltem) n. 12. 32. & 34

Iudæ comparatur. n. 12.

Bona Clerici decedentis, qui in diuerſis Eccleſiis beneficia habebat, inter illas diuidi debent poſt mortem, cum proportione, iuxta quantitatem redituum ex illis perceptis. n. 18. 20.

Cui autem Eccleſiæ minus ſeruiuit, plus debet ex dictis bonis reſtitui. n. 20.

Qui poſt ordinationem ſuam bona acquiſiuit propria, & illa, & Eccleſiaſtica bona relinquit, inter Eccleſiam, & hæredem cum proportione diuiduntur: æquali ſcilicet, ſi æqualia ſint illa; inæquali, ſi inæqualia. n. 24.

Si Clericus inteſtatus decedat, eius Eccleſia ſuccedit in bona, etiam intuitu perſonæ acquiſita, ſi non habeat conſanguineos, qui ab inteſtato ſuccedant. n. 22.

Capella.

Si de reditibus Eccleſiaſticis Epiſcopus, aut alter Eccleſiaſticus Capellam conſtruat, ad ſucceſſores, & ad Eccleſiam, cuius fuerunt reditus pertinet quoad proprietatem, vtile dominium, & Ius patronatus; non autem ad conſanguineos, aut ad hæredes conſtructoris à n. 1. ad 5.

Clerici.

Perſona Eccleſiaſtica, in terra Eccleſiæ vineam, aut pomariam, aut quid ſimile ad vitam ſuam ſuſtentandam plantauit, vſque ad obitum ſuum illud poſſideat, poſtea illud Eccleſiæ reſtituat. n. 13.

Eccle

Eccleſiaſtici, de bonis mobilibus intuitu Eccleſiæ acquiſitis, intuitu eleëmoſynæ, moderatè erogare poſſunt, in ægritudine conſtituti. n.16.18.
Poſſunt etiam erogare moderatè intuitu ſeruitij recepti, & iuxta ſeruitij meritum, ſiue ſeruitores conſanguinei ſint, ſiue extranei. n.16.17.18.
De bonis intuitu Eccleſiæ acquiſitis, nequeunt teſtamentum Eccleſiaſtici condere. n.14.15.16.17.18. 20.22.25.
Nec poſſunt dimittere aliquid poſt mortem tradendum. n.16.22.
Victu tantum, & veſtitu contenti eſſe debent, & totum ſuperfluum pauperibus erogare. num.17.32. 34.36.
Ex Clericatu ditiores fieri non debent. n.36.
De bonis patrimonialibus teſtari poſſunt n.14.24.
Poſſunt etiam teſtari de bonis ex hæreditate acquiſitis. n.17.18.22.23.24.
Item poſſunt teſtari de acquiſitis ex doctrina. n.18. 22.24.
Teſtari ſimiliter poſſunt de acquiſitis ex artificio. n. 17.18.24.
Etiam teſtari poſſunt de donatis à conſanguineis, aut ab aliis, non habito reſpectu ad Eccleſiam. n.17. 22.23.24.

Collegium.

Eccleſiaſticum collegium in duobus conſtituitur. num.19.

Dominium.

Rei constructæ in alieno fundo, quæ Eccleſia non ſit, ad fundi Dominum dominium pertinet. n.7.
Dominium rei emptæ, comparatæ ex bonis Eccleſiaſticis, militis, & pupilli, ad Eccleſiam, militem, & pupillum pertinet. n.12.26.27. *Siue res ſit mobilis, ſiue immobilis* n.18.
Eccleſia rem ſic emptam poteſt vendicare. n.12.
Si pecunia, aut pretium, quo res emitur, aut acquiritur, non ſit pupilli, aut militis, & ſi ſit Eccleſiæ, non ematur ab habente adminiſtrationem illius, dominium acquiritur ementi. n.12.26.27.
Dominium directum, & proprietatis, vt de vno ad alium per contractum, priuilegio Legis transferatur, etiamſi in Eccleſiam transferatur, requiritur ſemper rei traditio; ſecus ſi priuilegio Legis ex vltima voluntate transferatur. Quia in primo caſu, eſt penes quem dictum remaneat dominium, ſed non in ſecundo. n.28.
Dominium vtile rei acquirit Eccleſia ante rei traditionem, ex contractu priuilegio Legis. n.28.
Dominium vſus rei legatæ, acquirit legatarius, à die mortis teſtatoris; directum autem dominium illius, remanet penes hæredem, vſque ad traditionem, adita hæreditate. n.28.

Eccleſia.

Eccleſia vniuerſalis, dominium abſolutum habet omnium bonorum Eccleſiaſticorum. n.37.
Eccleſiæ, dominium tantum vtile acquirunt ante rei traditionem. n.28.
Limita, niſi transferatur priuilegio Legis ex vltima voluntate. n.28.29.
Rei emptæ, aut acquiſitæ ex redditibus Eccleſiaſticis, dominium directum, & poſſeſſionem acquiri ab Eccleſia, aſſerit Sarmientus; negat Vazquez. n. 29.
Alia Vide verbo Bona Eccleſiaſtica.

Epiſcopus.

Viſitare debet Eccleſiæ ornamenta, bona ſtabilia, & prouentus fabricarum, & in vſus vtiles, & neceſſarios Eccleſiæ expendi curare. n.19.
Diſponere poteſt liberè; & prout voluerit, etiam in teſtamento, de bonis patrimonialibus, & aliunde acquiſitis, quàm intuitu Eccleſiæ. n.8.14.18.20.22. 23.24.25.
Vide alia, verbo, Capella Clerici, & Bona Eccleſiaſtica, Sepulchrum.

Filius.

Dum Filius ſub patris poteſtate exiſtit, quæ acquirit, patri acquirit. n.29.

Ius patronatus.

Quando plures, etiam inæqualiter fundant, conſtruũt, aut dotant Capellam, aut Eccleſiam, omnes illi, æqualiter Ius patronatus illius acquirunt. n.3.
Ius patronatus Capellæ, aut Eccleſiæ ex redditibus, & bonis Eccleſiæ conſtructæ, ad Eccleſiam, cuius bona fuerant, pertinet à. n.1.
In dubio an fuerit conſtructa ex bonis Eccleſiæ, vel ex patrimonialibus, Ius patronatus erit mixtum. n.2.3.4.
Quando quis in proprio fundo, Capellam conſtruit, aut Eccleſiam, Ius patronatus illius, Eccleſiaſticum tantum eſſe, docent Gloſſa, & Abbas; mixtum autumant alij. n.6.7.

Legatarius.

Si ante traditionem rei legatæ, in fraudem Fiſci, & creditorum, Legatarius Legato renunciet, renunciatio tenet. n.28.
In Legatis, acquiritur legatario dominium vſus rei Legatæ, à die mortis teſtatoris: & dominium directum remanet vſque ad traditionem penes hæredem, adita hæreditate. n.28.

Patroni.

In Sacramentorum adminiſtratione, in viſitatione ornamentorum Eccleſiæ, in bonis ſtabilibus eius, aut in prouentibus fabricarum, ſe non poſſunt ingerere, niſi id in fundatione, ac in inſtitutione cautum ſit. n.19.

Regulares.

Qui dominij in communi ſunt capaces, illud non habent abſolutum, ſed limitatum ad vſus tantum eis à Iure permiſſos. n.37.

Sepulchrum.

Si conſtruatur ab Epiſcopo, aut ab alio Eccleſiaſtico Sepulchrum de redditibus, aut bonis Eccleſiaſticis, quoad dominium vſus illud ad Eccleſiam pertinet, non ad conſanguineos, aut ad hæredes conſtructoris. n.1.7.9.30.
Secus, ſi de bonis aliis, non acquiſitis intuitu Eccleſiæ Sepulchrum fiat. n 1.

Seruus.

Res, quas ſeruus acquirit, Domino ſuo acquirit. n.29.

Teſtamentum.

Epiſcopi, & alij Eccleſiaſtici, de bonis Eccleſiaſticis, aut intuitu Eccleſiæ perceptis, teſtari non poſſunt; ſed benè de patrimonialibus, & de aliunde acquiſitis. n.8.14.18.20.22 23.24.25.

CONCLVSIO.

Dominium vtile Capellæ, & Sepulchri conſtructi ab Epiſcopo, & à Clerico de bonis Eccleſiaſticis ad Eccleſiam pertinet, cuius fuerant bona, non ad hæredes, aut ad conſanguineos conſtructoris; ad hos autem pertinebit, ſi conſtructum fuerit, de bonis patrimonialibus, aut aliunde acquiſitis, quàm intuitu Eccleſiæ, animo transferendi illud ad conſanguineos, vel ad hæredes. 1

Hanc concluſionem, tenet quoad primam partem, de Capella, Abbas Panormitanus, *in cap. Ad audientiam. num.* 12. *el* 3. *de Eccleſiis Ædificandis, vel reparandis,* in ſequentia prorumpens. Item adde

ad prædicta textum notabilem in fine, iuncta Gloſſa, 12. *quaeſt.* 2. *c. Apoſtolicos*, quod ſi Rector alicuius Eccleſiæ contraxit Capellam ex redditibus alicuius Eccleſiæ, non acquirit ſibi, & conſanguineis ſuis, ſed Eccleſiæ. Et ex hoc credo, peccare Clericos, qui cum redditibus Eccleſiæ ædificant Capellas, eas attribuentes patrimonio, & vendicantes ſibi vt priuato Ius patronatus. Nam vſurpant bona Eccleſiæ. Et ex illo textu potes inſtrui, quid fiendum de Eccleſia, quam de facto, Prælatus alicuius Eccleſiæ, de redditibus prælaturæ conſtruxit. Hactenus Nicolaus Tudeſchus.

2 Abbati conſonat Rochus de Curte, *de Iure patronatus, verbo Ius, num.* 18. in terminis de Iure patronatus, dicens. Pone, quod Clericus fundauerit, & dotauerit Eccleſiam, & dubitetur, an de patrimonio, an de bonis ſuæ Eccleſiæ id fecerit: an hoc caſu iudicabitur Ius patronatus Eccleſiaſticum, vel Sæculare? Iſtam quæſtionem tangit Dominus Ioannes de Liguano, *in dicto capite Dilectus*, & non decidit. Reperio, quod Dominus Felynus, *in dicto capite Ex litteris, in* 1. *columna*, decidit, quod iudicabitur Ius patronatus Eccleſiaſticum. Quia in dubio cenſetur Clericus illam Eccleſiam dotaſſe de bonis beneficiorum. Er ratio, ſecundum eum, eſt: quia Clerici licitè diſtribuunt fructus tales in pios vſus, ſecundùm notata per Innocentinm, *in Cap. Epiſcopus de Præbendis.*

Iſta ratio Domini Felini non eſt concludens, vt vides. Vnde ego credo deciſionem huius quæſtionis, pendere ab alia quæſtione, quam tangunt Doctores, maximè Abbas, *in cap.* 3. *de Peculio Clericorum, in cap. Cum in Officiis, & in cap. Cum eſſes, de Teſtamentis, in* 11. *columna, verſic. Tertio principaliter quæro.* Videlicet, An acquiſita per Clericum, cenſeantur acquiſita de fructibus Eccleſiæ; an de fructibus patrimonij ſui? In qua quæſtione, opinio, & diſtinctio Abbatis ibi, videtur æquior: ſcilicet, quod aut conſtat de quibus bonis Clericus acquiſiuit. Et res eſt clara; Si autem dubium eſt, & tunc cenſebitur acquiſiuiſſe tam ex redditibus propriis, quàm ex redditibus Eccleſiæ. Et ideò acquiſita, ſecundùm eum, debent diuidi inter Eccleſiam, & hæredem Clerici æqualiter, vel inæqualiter ſecundum quod magis de redditibus patrimonij, vel è contra perceptum eſt, provt explicat Abbas, *in dicto capitulo, circa finem, de Peculio Clericorum.*

3 Ex hoc infero in quæſtione noſtra, quod ſi præſupponimus Clericum habere patrimonium, & beneficiũ, & reperiebatur eum fundaſſe vnam Eccleſiam, vel Capellam, erit Patronus ratione ſuorum fructuum, vel reddituum. Et licet regulariter diuiſio rerum acquiſitarum per Clericum fiat, vt dictum eſt, tamen non erit curandum hoc caſu, quod maiores redditus percipiantur de beneficio, quàm de patrimonio, vel è contra. Quia quando plures fundant, vel dotant Eccleſiam, ita eſt Patronus, qui confert minus, ſicut qui confert plus, ſecundum Gloſſam, *in Summa*, 62. *diſtinctione.* Et concludunt Innocentius, Abbas, & alij *hîc.* Fateor tamen, quod ratione miſturæ, regulabitur hoc caſu ſicut Ius patronatus Eccleſiaſticum: quia magis dignum, &c. vt declaraui *ſuprà, in prima quæſtione acceſſoria.* Vnde Dominus Felynus malè videtur concluſiſſe, quod in totum iudicetur Ius patronatus Eccleſiaſticum, quia de bonis, vel redditibus Eccleſiæ in totum præſumatur acquiſitum. Quia veritas eſt in contrarium, vt ex prædictis apparet.

4 Hucuſque Rochus. Vbi ſatis apertè docet, quod ſi conſtat Clericum de redditibus beneficij ædificat, aut dotat Eccleſiam, vel Capellam, non erit illius Patronus, ſed Eccleſia, cuius eſt beneficium; è contra verò, Patronum ipſum eſſe, ſi ædificat, aut dotat ex bonis ſui patrimonij. Et reſolutio, quoad vtramque partem, ait, res eſt clara. Et in dubio, an ædificauerit, vel dotauerit de redditibus beneficij, aut de redditibus patrimonij, quod præſupponitur habere, vel bona aliunde, quàm ex beneficio acquiſita, (aliàs non erit dubium) cum redditus beneficij, & redditus patrimonij, aut aliunde prouenientes permixtos habeat, de illis omnibus ædificauiſſe, vel dotauiſſe, dicendum eſſe docet. Ac per conſequens, Ius patronatus mixtum eſſe: Eccleſiaſticum, ratione bonorum Eccleſiaſticorum; & Laïcum, ratione bonorum patrimonij.

Idem Parochus, *in verbo Eccleſiam fundauit*, *num.* 8. approbat ſententiam eiuſdem Abbatis, *in dicto cap. Ad audientiam, el* 3. *de Eccleſiis ædificandis*, & Cardinalis Florentini, *in conſilio* 322. incipiente, *In nomine indiuiduæ Trinitatis*, aſſerentium, quod ſi Rector alicuius Eccleſiæ conſtruit Capellam ex redditibus Eccleſiæ, Ius patronatus acquiritur ipſi Eccleſiæ; non autem conſanguineis: fuit etiam quod intentio Rectoris fuerit de acquirendo conſanguineis, *per capitulum, Apoſtolicos*, cum Gloſſa, 12. *quæſt.* 2. & alia per eos allegata. Et ſequitur Dominus Felinus Sandeus *in cap. Cum venerabilis*, 10. *columna, de Exceptionibus.*

Hæc, *in dicto num.* 8. Rochus à Curte, *qui in num.* 11. *ſequenti*, in ſequentia prorumpit. Septimè quæro circa prædicta: pone quod Clericus ædificat Eccleſiam in proprio ſolo, vel fundo, de pecuniis Eccleſiæ ſuæ: an Eccleſia, cuius erant pecuniæ ſit ſolùm Patrona alterius Eccleſiæ ædificatæ, vt ſuprà Gloſſa *in Capitulo Apoſtolicos*, 12. *quæſt.* 2. videtur concludere quod ſic. Dicit enim, quod fauore Eccleſiæ ſolùm ædificatio cedit. Et illam Gloſſam dicit ſingularem. Abbas, *in conſilio ſuo* 94. incip. *in quæſtione hæredum, in ſecundo volumine.* Ego autem arbitror, quod hoc caſu, vterque ſit Patronus, ſcilicet & Clericus ratione ſoli, & Eccleſia ratione pecuniarum, ex quibus fuit conſtructa Eccleſia, iuxta theoricam Innocentij, & aliorum *in hac rubrica.*

Nec obſtat, quod dicit dicta Gloſſa. Quia loquitur in conſtruente aliud ædificium, quàm Eccleſiam: Et ſic in eo, qui conſtruit ad vtilitatem propriam. Tunc enim expendit pecuniam Eccleſiæ, aliter quàm debeat. Sed vbi conſtruit de pecuniis Eccleſiæ aliam Eccleſiam, facit opus bonum; nec eſt ſibi aliquid imputandum. Et ita (iudicio meo) eſt intelligenda dicta Gloſſa; aliàs eius deciſio eſſet iniqua.

Hæc omnia præfatus Doctor, ex quo, & ex Panormitano, ſatis benè probata manet noſtra concluſio, quoad dominium Capellæ, & cuius etiam ſit Ius patronatus illius: eſſe ſcilicet Eccleſiæ, ſi ex redditibus, aut ex bonis Eccleſiæ fiat; conſtruentis autem, ſi ex propriis ædificetur: & conſequenter, conſanguineorum, aut hæredum, provt ipſe voluerit diſponere. In eo autem, quod Rochus dicit, ædificantem in proprio ſolo Capellam, vel Eccleſiam ex redditibus Eccleſiaſticis, Compatronum fieri, apertè recedit ab opinione Gloſſæ *in dicto Canone Apoſtolicos, verbo Conſtruxiſſe*, quam Paulus de Citadinis ſequitur, *de Iure patronatus, parte* 3. *cauſa* 1. *ex qua acquiritur Ius patronatus, num.* 93. Verba enim Gloſſæ, huiuſmodi ſunt. Sed quid ſi Clericus de peculio Eccleſiæ in proprio ſolo ædificet: tunc videtur ædificium ſolo cedere, *ff. de Rerum diuiſione*,

diuiſione, In tantum. Sed dicas, in fauorem Eccleſiæ ſolum ædificio cedere, *17. quæſt. 4. Canon. Quaſi.* Et hoc eſt ſpeciale in Eccleſia, quod ſi res comparatur de bonis Eccleſiæ, ſtatim eſt facta Eccleſiæ, vt hic.

Ex dictis etiam probata manet Concluſio quoad dominium vtile Sepulchris, à ſimili Iuris patronatus, quam tenet Franciſcus Maria Samuellius, *in Praxi, de Sepulturis, tractatu 1. diſputat. 6. controuerſ. 14. concluſ. 14. pag. mihi* 298. dicens. Epiſcopus in ſua Eccleſia, Capellam cum Sepultura conſtruens, Ius ad ſucceſſores tranſit minimè verò ad conſanguineos, vel hæredes; niſi conſtiterit iuridicè de bonis patrimonialibus conſtruxiſſe, animo tranſmittendi Ius ad conſanguineos, vel hæredes. Ita ille, qui pro ſe allegat præfatum Rochum, *verſ. Ipſe, vel is à quo, n.* 14. Lambertinum, *part. 1. lib. 1. quæſt. 8. artic 7. num. 1. de Iure patronatus.* Couarruuiam, *in cap. Raynutius*, §. 9. n. 11. & Lauorium, *tom. 1. variarum Lucubrationum, tit. 2. cap. 9. n.* 54. 61. & 91. Id autem, quod dicit: *in ſua Eccleſia*: non addit, vt limitet concluſionem: procedit etiamſi extra propriam conſtuat Eccleſiam: ſemper enim militat eadem, aut maior ratio, ſi extra propriam ædificet Eccleſiam, vti ex dictis, & ex recenſendis iuribus apparet.

8 Libuit, pro vlteriori, & efficaciori concluſionis probatione, textus aliquos reddere, ex quibus illius veritas, illuſtrior euadat. In primis enim, pro nobis eſt. Concilium Hiſpalenſe, celebratum ſub Leandro, Sanctiſſimo Benedictino Monacho, Archipræſule, *anno Chriſti Domini* 594. & Gregorij Magni, Primi huius nominis Papæ, & Leandro in Monaſtica profeſſione, & amicitia coniunctiſſimi, *anno quinto*, relatum *in Canone Fixum, el 4. cauſa 12. quæſt. 5.* in quo ſic Lego. Fixum ab hinc, & perpetuò manſurum eſſe decernimus, vt Epiſcopus res ſui Iuris, quas ante Epiſcopatum, aut certè in Epiſcopatu hæreditaria ſucceſſione acquiſiuit, ſecundum authoritatem Canonicam, cui vult conferat, & quicquid vult, de eis faciat. Poſtquam autem Epiſcopus factus eſt, *quaſcumque res* de facultatibus Eccleſiæ, aut ſuo, aut alterius nomine comparauerit, decernimus, vt non in propinquorum ſuorum, ſed Eccleſiæ, cui præeſt, Iura deueniant. De rebus verò Eccleſiaſticis, teſtari liceat Epiſcopo, ſi tantundem de propriis reſtituat. Hactenus Conciliare Decretum, cui in vltima illius parte conſonat diſpoſitio *Canonis Si Epiſcopus, el 5. eadem cauſa, & quæſtione.*

9 *Secundò*, Concilium Arelatenſe, relatum, *in cap. 1. de Peculio Clericorum*, ſic decernitur. Inueſtigandum eſt, ſi nihil patrimonij habens Presbyter quando promotus eſt ad Eccleſiaſticum ordinem, poſteà emerit prædia, cuius Iuris ſint: quoniam Eccleſiæ ad quam nihil habens promotus eſt, eſſe debent iuxta Canonicam authoritatem.

Ita Concilium *in dicto capite.* Ex quo Bernardus arguit, omnia, quæ Prælatus poſſidet, præſumi de bonis Eccleſiæ acquiſita fuiſſe. Et *in verbo Debent*, ait ibi Gloſſa, præſumi de bonis Eccleſiæ empta. Addit tamen. Sed contra hanc præſumptionem, admittitur probatio. Quocirca Samuellius, quæ *ſuprà, num. 7. verſic. Ex dictis recenſui*, dixit, ibi: niſi conſtiterit Iuridicè, de bonis patrimonialibus conſtruxiſſe. Et Ioannes Andreas, *in cap. 1. de Teſtamentis*, cum Hoſtienſe dicit præſumendum pro Eccleſia, niſi probetur aliud.

10 *Tertiò*, idem Concilium Arelatenſe, ex quo deſumptum eſt caput ſecundùm dicti tituli *de Peculio Clericorum*, ſic decernit. Presbyter cum Diœceſim tenet: de eis, quæ ſuperemerit, ad ipſius Eccleſiæ nomen ſcripturam faciat, aut ab eius ordinatione diſcedat. Hæc textus. Gloſſa autem *verbo Presbyter*, ita fatur. Nota quod cum Presbyter aliquid emit, debet facere inſtrumentum, in quo contineatur illud eſſe Eccleſiæ. Quod verum eſt, cum emit de rebus Eccleſiæ; ſecus eſt, ſi de patrimonio ſuo emit. Sic ibi Bernardus. Ex quo, & ex textu, efficaciter, ſicut ex præcedentibus, noſtra, quoad omnes eius partes, concluſio probatur.

Quartò probatur *ex cap. 3. eiuſdem tituli*, in quo 11
Pius Papa decernit. Vt vnuſquiſque Presbyter res, quas poſt diem conſecrationis acquiſierit, propriæ Eccleſiæ relinquat. Ita *in capite Vnuſquiſque* Vbi Gloſſa, *verbo Acquiſierit*, exponit. Occaſione Eccleſiæ.

Quintò, ex *cap. 4. dicti tituli*, deſumpto *ex Con-* 12
cilio Remenſi, vbi habetur. Inquirendum eſt, ſi aliquis Presbyterorum, de redditibus Eccleſiæ, vel oblationibus, vel votis Fidelium, alieno nomine res comparauit. Quia ſicut nec ſuo, ita nec alieno nomine Presbyter fraudem facere de facultatibus Eccleſiaſticis debet: quoniam hoc ſacrilegium eſt, & par crimini Iudæ furis, qui ſacras oblationes aſportabat, & furabatur.

Hæc Concilium. Vbi ſic Bernardus. Nota quod de rebus Eccleſiæ non poteſt Prælatus aliquid alicui acquirere, vel emere, niſi Eccleſiæ. Item, qui de rebus Eccleſiæ fraudem facit, ſacrilegium committit, & furtum. Sic *in caſu formatione*, & *verbo Sacrilegium*, exponit vocabulum ſacrilegij, Largè ſumi *in hoc cap. Inquirendum.* Et *verbo Comparauit*, ait Gloſſa, poſſe Eccleſiam res ſic comparatas vendicare, licet ſuæ non ſint. Et eſt (inquit) ſpeciale in Eccleſia. Sic Et miles. *Cod. de rei vendicatione, Si vt proponis.* Sic & pupillus, *Cod. Arbitrium tutelæ, l. 4.* Quia in aliis ſecus eſt de Iure communi, *Cod. de Rei vendicatione. Si ex ea. Cod. de Donatione inter virum, & vxorem. Et ſi de tua. Cod. Communia vtriuſque iudicij. Si patrui tui.* & Ioannes Andreas, *in marginali*, hanc Eccleſiæ vendicationem, comprobat. Cum, ex longa interpretatione Magiſtrorum, *ff. de Legibus, l. Minimè.* Tum, ex caſibus militis, & pupilli. *Cum in Eccleſia* (ait) *maior ſit ratio, vel ſaltem eadem.* Tum etiam, quia ſi aliquid de meo peruenit ad te bonum, & æquum eſt, vt illud mihi reddas.

Sextò, ex *cap. Si quis el 5. & finali, de Peculio* 13
Clericorum, ex Concilio Toletano deſumpto, in quo ſic diffinitur. Si quis ſanè Clericorum agella, vel vineolas in terra Eccleſiæ ſibi fuiſſe probabitur ſuſtentandæ vitæ cauſa, vſque ad diem obitus ſui poſſideat; verum poſt ſuum deceſſum Eccleſiæ reſtituat, nec teſtamentario, aut ſucceſſorio Iure, cuiquam hæredum, prohæredúmve relinquat, niſi forſan, cui Epiſcopus, pro ſeruitiis, ac præſtatione Eccleſiæ largiri voluerit. Hactenus ſacrum illud Concilium.

Septimò, ex *cap. Quorundam, el 1. de Teſtamen-* 14
tis, vbi Gregorius Papa IX. de quodam Epiſcopo, qui in duabus partibus hæreditatis ſuæ nurum ſuam inſtituerat hæredem, & in reſiduis quatuor Eccleſiam ſuam pariter inſtituerat, ſic decernit, & præcipit, vti ibi Gloſſa, *verbo Hortamur*, exponit. Hortamur igitur, vt ſolicitè hoc diſcutias, & quicquid ipſum habuiſſe putauerit, à qualibet perſona detineri, nullatenus patiaris, niſi hoc ſolum, quod eum ante Epiſcopatum ordinem proprium habuiſſe conſtiterit. Quicquid verò Eccleſiæ ante ipſius

conſecra

„ conſecrationem fuiſſe cognoueris, vel in Epiſcopa-
„ tus ordine prædictum Epiſcopum acquiſiuiſſe, in
„ eiuſdem Eccleſiæ dominio conſeruetur.

Iſta Gregorius Papa, in quibus facultatem teſtandi Epiſcopis relinquit de bonis patrimonialibus; de rebus verò Eccleſiæ, ſeu intuitu Eccleſiæ acquiſitis, non ita, vti ex ſumma dictæ Decretalis apparet. De his autem, quæ non intuitu Eccleſiæ acquirit quis in Epiſcopatu (& idem dicendum de his, quæ in beneficio,) idem debet fieri iudicium, ac de patrimonialibus, iuxta Gloſſæ doctrinam, *verbo Acquiſiuiſſe.*

15 *Octauo*, ex *cap. Cum in Officiis, el 7. de Teſtamen-*
„ *tis*, deſumpto ex Concilio Lateranenſi, vbi ſic dif-
„ finitur. Cum in Officiis charitatis, primo loco illis
„ teneamur obnoxij, à quibus beneficium nos cogno-
„ ſcimus recepiſſe: è contra quidam Clerici, cum ab
„ Eccleſiis ſuis mutua beneficia perceperint, bona per
„ eas acquiſita, in alios transferre præſumunt. Hoc
„ igitur, quia antiquis Canonibus conſtat inhibi-
„ tum, nos indemnitati Eccleſiarum prouidere vo-
„ lentes, ſiue inteſtati deceſſerint: ſiue aliis conferre
„ voluerint, penes Eccleſias eadem bona præcepimus
„ remanere. Hactenus Lateranenſe Decretum. Vbi
„ Gloſſa, *verbo Acquiſita*, ſic ait. Quod enim ac-
„ quirit Sacerdos, vel quilibet alius Clericus intuitu
Eccleſiæ, ad Eccleſiam pertinet.

16 *Nonò* probatur ex *cap. Ad hæc, el 3. eodem titu-*
„ *lo*, in quo ſic Alexander Papa Tertius. Ad hæc præ-
„ ſentibus innoteſcat, quod Clerici de mobilibus,
„ quæ per Eccleſiam ſunt adepti, de Iure teſtari non
„ poſſunt. Viuentes tamen, & ſui compotes mode-
„ ratè valent aliqua de bonis ipſis, non ratione teſta-
„ menti, ſed eleemoſynæ intuitu erogare in ægritu-
dine conſtituti.

Hæc Alexander Vbi Gloſſa, *verbo De mobilibus*, ait, quod ſi teſtari nequeunt de mobilibus Clerici, multò fortius, nec de immobilibus. Et *verbo Non poſſunt*, docet, quod in morte poſſunt largiri de mobilibus intuitu ſeruitij recepti, tam proximis, quàm extraneis. Quod etiam declaratur ab eodem Alexandro, in *cap. Relatum, infrà recenſendo, num. 18.* Expende verba: *in ægritudine conſtituti:* quia iuxta Ioannem Andream, *in marginali*, non poteſt dimittere poſt mortem tradendum: nec diſponere poſt mortem erogandum, poteſt. Ita ille ex Vincen. Et vlteriùs ait, quod non credit, quod generalis conſuetudo excuſet Clericos, dantes in morte omnia mobilia parentibus. Sed ſi de legitimè introducta, & præſcripta loquitur conſuetudine, bona tanti Doctoris venia, contrarium dicendum cenſeo. Quia conſuetudo legitimè introducta, & præſcripta, benè derogari poteſt Iuribus Canonicis, prohibentibus Clericis bonorum erogationem, vti latè probaui *diſquiſit. 4. huius Tractatus, n. 23.*

17 *Decimo*, ex *cap. Quia nos el 9. dicti tituli*, in quo
„ idem Alexander Tertius, ita decernit. Quia nos: &
„ infrà. Conſultationi tuæ taliter reſpondemus, quod
„ licet Clerici, de his, quæ paternæ ſucceſſionis, vel
„ cognationis intuitu, aut de artificio ſunt adepti, ſeu
„ dono conſanguineorum, aut amicorum, non habi-
„ to reſpectu ad Eccleſiam, peruenerunt ad ipſos, li-
„ berè diſponere valeant. De his tamen, quæ conſide-
„ ratione Eccleſiæ perceperunt, nullum de Iure poſ-
ſunt facere teſtamentum.

Circa quam Decretalem ait ibi Bernardus, quod Clericus, de bonis paternis, vel de iis quæ intuitu perſonæ acquiſiuit, poteſt liberè teſtari; ſecus verò de bonis ratione Eccleſiæ acquiſitis. Et *verbo Teſtamentum*, aſſerit, Clericos, de rebus Eccleſiæ nullum poſſe facere teſtamentum: cum eorum (inquit) proprietas non ſit ſua: cum ſolùm vſum & tantum victu, & veſtitu contenti eſſe 12. *queſt. 1. Clericus*, qui & *c. Duo: & 10. Epiſcopus.* Et totum ſuperfluum, erogan pauperibus, 12. *quaſt. 1. c. vltimo.* Conced poſſe facere moderatam donationem cauſ recepti, ex *cap. Relatum el 12. hoc tit.* mo ſendo. Sed de his quæ *de proprietate* ait, in bit ſermo.

Vndecimò probatur concluſio ex *cap. R el 2. & 12. de Teſtamentis*, in quo præfat xander Papa Tertius, ſic vt ſequitur decer declarans Concilium Lateranſe, relatum ir adducto *capite Cum in Officiis*, ait. Relatum ribus noſtris, quod quia ſtatuimus in Later Concilio, vt bona per Eccleſiam acquiſita, in Clericorum obitu deuoluantur, dubitatis, ſit de immobilibus tantum, vel de mobilib tiendum. Et infrà. Reſpondemus, quod gene bona quælibet per Eccleſiam acquiſita ei d iuxta Lateranenſe Concilium poſt acquirent tum remanere. Nomine autem Eccleſiæ, non copus, vel ſucceſſor Clerici morientis, vbi eſt legium Clericorum, ſed communis Congre intelligitur, quæ rerum illarum debet Canon diſtributionem, & curam habere. Vbi autem i co defuncti tantum eſt vnus ordinandus, is ea (ſicut & alia ipſius Eccleſiæ) in Dei timore diſ ſet. Licet autem mobilia per Eccleſiam acquiſ de Iure in alios pro morientis arbitrio transferri n poſſunt; conſuetudinis tamen non eſt improbanc vt de his pauperibus, & religioſis locis, & illis, viuenti ſeruierant, ſiue conſanguinei ſint, ſiue al aliqua iuxta ſeruitij meritum conferantur. Cæt rum, quæ ex hæreditate, vel artificio, aut doct na proueniunt, diſtribuantur pro arbitrio decede tis. Quia verò nonnulli in diuerſis Eccleſiis bene cia poſſident, diuidentur, quæ habuerant per æ mationem congruam inter ipſas.

Circa quam Decretalem, nonnulla obſeruan veniunt. I. Quod in ea dicitur: *generaliter*: & abſolutè, & de omnibus bonis eſt intelligenda. E ita docet Gloſſa, *verbo Bona*, & id, ex aliis compro bat Iuribus.

II. Quod Collegium Eccleſiaſticum, in *duobus* conſtituitur. Quod & fusè probaui *in Diſquiſitione Paſtorali, de Iure Prioris annexi num. 4.*

III. Quod adminiſtratio rerum omnium Eccleſiæ, ad illius Rectorem, ſeu ad Collegium ſpectat; minimè verò ad Parochianos Laicos. Vnde abſurdiſſimum eſt, & tyrannicum, ac iuxta *Can. Prædi.* 12. *q. 2. Can. Sicut qui*, 17. *quæſt. 4.* Creſpecium, *in Summa Eccleſiaſticæ diſciplinæ, verbo Facultates Eccleſiæ*, ſacrilegium proximum, quod Laïci, prætextu Patronatus, quod fortè non habent in Eccleſia, eius redditus, prouentus, & bona, non ſolùm adminiſtrent, ſed pro vt volunt, non tantò expendant. Et ſæpè quidem in litibus contra authoritatem, & immunitatem ipſiuſmet Eccleſiæ, ac veri eiuſdem, & bonorum ſuorum Rectorem, ac Adminiſtratorem. Et quod damnabilius eſt, approbante id Diœceſano Epiſcopo. Et aliquando ita, non abſolutè, ſed diſſolutè potius, vt Ordinario viſitanti, rationem dati, & accepti reddere nolint: cum graui quidem Eccleſiæ, Rectoris, ac Epiſcopi iniuria, ac Sacrorum Canonum vilipendio maximè Tridentini Concilij, *ſeſſ. 24. in Decreto de reformatione, cap. 3. in fine*, ita decernentis. Patroni verò, in iis, quæ ad Sa- „
cramentorum adminiſtrationem ſpectant, nullate- „
nus ſe præſumant ingerere; neque viſitationi orna- „

mentorum

,, mentorum Eccleſiæ, aut bonorum ſtabilium, ſeu fa-
,, bricarum prouentibus immiſceant, niſi quatenus id
,, eis ex inſtitutione, ac fundatione competat; ſed
,, Epiſcopi hoc faciant: & fabricarum redditus, in vſus
,, Eccleſiæ neceſſarios, & vtiles prout ſibi expedire
,, magis viſum fuerit, expendi curent.

Quocirca S Rota, in Pampilonenſi Parochialis Eccleſiæ S. Mariæ de Legarda, ſitæ intra fines Eccleſiæ Parochialis S. Ioannis de Mendauia, *Mercurij*, 10. *Maij, de Anno* 1662. coram R. P. D. Beuilaqua, ſic ad fauorem Abbatis Hyrachenſis Cœnobij, decidere decreuit. Videlicet.

A ſententia per Prouiſorem Pampilonæ lata, in qua declaratur exercitium Iurium Parochialium Eccleſiæ Ruralis S. Mariæ de Legarda, ſitæ intra fines Eccleſiæ Parochialis S. Ioannis de Mendauia, ſpectare ad Vicarium, appellauit Abbas de Hyrach, & commiſſa mihi cauſa, ante illius diſcuſſionem ſuper negotio principali, & viribus dictæ ſententiæ. Idem Abbas, ne eleëmoſynæ, pecuniæ, & aliæ oblationes ad celebrationem Miſſarum, & ad fabricam Eccleſiæ deſtinatæ, in expenſis litis conſumantur, petiit contra Vicarium decerni inhibitionem ſpecialem: & deſuper propoſito Dubio, concedendam eſſe. Domini reſponderunt, moti ex diſpoſitione Iuris, quæ eſt, vt quando eleemoſynæ, & oblationes, quæ à Chriſti Fidelibus Eccleſiæ offerentur, ſint ad fabricam, & alium certum vſum deſtinatæ, & tunc non eſt Epiſcopo, Parocho, vel alio Adminiſtratori permiſſum in alium vſum illas conuertere, abſque Sedis Apoſtolicæ licentia, vt ſtatuit Clemens V. *in Clement. 2. in principio*, ibique Cardinalis, *num. 3. de Religioſis Domibus.* Abbas, *in cap. De his, num. 3. de teſtamentis.* Mareſcott, *variarum reſolution. lib. 2. cap. 42. in princip.* Riccius, *in Deciſionibus Curiæ Archiepiſcopal. Neapolitanæ*, 170. *num. 1. part.* 4. Marian. Soccin. *in tract. de Oblation. libel. 19. n. 3. el* 4. Vbi ampliat, etiamſi opus in quod prætenditur conuerti, eſſet pium. Rota, *deciſ. 37. n. 8. part. 5. recentiorum.*

Non obſtat, quod vbi non agitur de priuato, & intereſſe Parochi, ſed ipſius Eccleſiæ, lis mota pro illius defenſione debet ſubſtentari ipſius expēſis, ad textum *in capite Vt præterita*, 45. vbi Gloſſa, *verbo Expenſa, de Electione. cap. Cupientes, 6. dicto tit. in* 6. Germinian. *conſil. 55. num. 1. cum ſeqq.* Cephal. *conſil. 761. n. 31.* Rota coram Pen. *deciſ.* 499. *n. 6. &* 8. Caualer. *deciſ. 402. n.* 1. bon. me. Merlin. *deciſ.* 48. *ante n.* 1. Addend. ad San. mem. Gregorij X V. *deciſ. 263. num. 8.* quoniam tunc dicitur agi de intereſſe Eccleſiæ ad hunc effectum, quandò lis vertitur cum extraneis, non autem, ſi vt in præſenti inter eaſdem perſonas de eadem Eccleſia, vt poſt Innocentium, Decium, & alios, *in cap. Ex Litteris, de Probationibus*, explicat Rota, *deciſ. 138. n. 1. part. 1. recentior.* bonæ memoriæ Merlin. *dicta deciſ.* 48. Adden. *ad eandem deciſ.* 263. in Sanct. memor. Gregor. XV. Abbatem verò de Hyrach petentem hîc inhibitionem, non poſſe extraneum reputari, Domini colligebant ex vnione huius Parochialis, vſque *de Anno* 1408. plenariè Monaſterio cum onere ibidem Vicarium retinendi, aſſignata congrua ſubſtentatione. Ex qua vnione fit, vt reputetur Rector habens animarum curam, tametſi illam exerceat Vicarius, vt in alia ciuili cauſa fauore Abbatis dixit Rota coram Eminentiſſimo Otthobono, *deciſ.* 159. à. *n. 1. cum ſeqq.* & Latius coram Cardinale Seraphino, *deciſ.* 1304. à quo fuit etiam conſimilis inhibitio relaxata, & allata *in Summario Abbatis, num.* 3.

Litis expenſas, nemo collitiganti debet miniſtrare.

Quæ, eò faciliùs, admittenda videntur, quia adſunt in cauſa Iurati terræ Mendauiæ. Vnde ſuccedit regula, quod nemo debet ſecum collitigandi litis expenſas ſubminiſtrare, ſed quilibet de proprio facere tenetur vt notat Baldus *in L. Imperatores*, vbi etiam Alberic. *n. 2. ff. de tutelis, & rationibus*, dixerat Rota coram bonæ memoriæ Merlino, *dicta deciſ. 48. num.* 3.

Et ita deciſum, vtraque parte.

In cuius Deciſionis vim idem R. P. D. Beuilaqua inhibitionem relaxauit, 21. *Iunij*, 1662, in qua ſic ait: Inhibeatis, & inhibendo expreſsè præcipiatis, & mandetis, prout nos tenore præſentium inhibemus, præcipimus, & mandamus DD. RR. Vicario, & Beneficiatis Villæ de Mendauia, ac incolis, & Iuratis dictæ Villæ, ſeu oppidi, ex aduerſo principalibus, omnibuſque aliis, & ſingulis ſua quomodolibet intereſſe putantibus, & in exequutione præſentium nominandis, & cognominandis, ne ſub mille ducatorum auri de Camera, & pro illis mandati exequutiui R. Cameræ Apoſtolicæ, & locis piis, arbitrio noſtro applicandorum, ac excommunicationis, aliiſque Eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris, & pœnis, & quoad RR. DD. Ordinarios, ſub interdictu ingreſſus Eccleſiæ audeant, ſeu præſumāt vel eorum aliquis audeat, ſeu præſumat pecunias deſtinatas pro fabrica Eccleſiæ S. Ioannis Oppidi, ſeu Villæ de Mendauia ſeu pro celebratione Miſſarum vel pro certis aliis vſibus dictæ Eccleſiæ quouis quæſito, prætextu, aut colore, amouere, vel pro expenſis præſentis litis expendere, neque vllo modo, niſi pro illis certis deſtinatis, diſponere, quod ſi ſecus factum fuerit, ad reſtitutionem de proprio, & ad pœnarum, & cenſurarum prædictarum exequutionem procedemus iuſtitia mediante.

I V. Obſeruandum, conſuetudine introduci 20
poſſe, contra Iuris prohibitionem, vt Clerici, de bonis mobilibus, intuitu Eccleſiæ acquiſitis, aliqua pauperibus, ſuis ſeruitoribus, conſanguineis, & extraneis, & locis piis mortis tempore conferant.

V. Poſſe Clericos liberè teſtari de omnibus bonis mobilibus, & immobilibus, quæ poſſident, dummodo intuitu Eccleſiæ illa non acquiſierint.

V I. Bona Clerici, plura habentis beneficia, ita diſtribui debere inter Eccleſias beneficiorum huiuſmodi, vt plus ei detur Eccleſiæ, à qua plus Clericus percepit. Attendi tamen debet, vtrum vni plus ſeruierit, quàm alteri. Quia ſi vni non ſeruiuit, vel parum ſeruiuit Eccleſiæ, plus ei tenetur reſtituere. Ita obſeruat Gloſſa, *in dicto cap. Relatum el* 12. *de Teſtamentis, verbo Congruam*, argumento *cap. Cum ſecundum, el 16. de Præbendis, & dignitatibus*, ibi: Qui Altario deſeruit, viuere debet de Altari. Ex quo Apoſtoli axiomate, benè infert Gloſſa Ergo ſi non ſeruiuit, vel ſi parum ſeruiuit, plus ei tenetur reſtituere.

Quod ſi petas, quando cenſeri debeat fieri Epiſ- 21
copo, aut Clerico inſtitutio, legatum, aut donatio intuitu Eccleſiæ, & quando intuitu perſonæ? Reſpondeo, ex *cap. Pequiſiſti, el 15. de Teſtamentis*, quod ſi inſtitutio, (& idem eſt, quoad præſens de legato, & de donatione dicendum) ab extraneo fit, præſumitur intuitu Eccleſiæ facta, non intuitu perſonæ; è contra verò, ſi à propinquo, hoc eſt à conſanguineo intra quartum gradum incluſiuè. *Cod. de Epiſcopis, & Clericis, Authent. licentiam; & Authent. de Eccleſiaſticis titulis, & priuilegiis*, §. *Interdicimus, col. 9. & cap. Non debet, de conſanguinitate, & affinitate*; vel vt alij volunt, vſque ad ſeptimum gradum,

gradum, cum Canon non diſtinguat hic, vt 12. *q.*3.*Can.*1.*&* 2.& *c.Quia nos el* 9.*de Teſtamentis.*

Vtramque expoſitionem reddit Gloſſa, *verbo A propinquo.*

Præſumitur, dixi præſumptione Iuris, non de Iure. Vnde probatio in contrarium admittitur. Textus eſt expreſſus *in dicto cap. Requiſiſti*, §. *Si verò* ibi: niſi fortè contrarium probaretur. Et docet ibi Gloſſa. *verbo Præſumitur.*

Dicta procedunt quoad Epiſcopum, & quoad Eccleſiæ Rectorem; quoad Canonicos autem ſimplices, & beneficiarios præſumitur intuitu perſonarum donari. Ita Gloſſa *in Canone Pontifices, verbo Ab extraneis*, 12. *quæſt.* 3. Cuius opinionem approbat ibi Archidiaconus, ſi propria nomina exprimantur donatariorum; ſecus ſi donans diceret: Dono hoc Canonicis, aut beneficiatiis iſtis. Tunc enim cenſeretur donari intuitu Eccleſiæ, ſicut cenſeretur ſi donatio fieret Epiſcopo, aut Rectori.

22 *Duodecimò* probatur concluſio *ex capite* 1. *de Succeſſionibus ab inteſtato*, quod huiuſmodi eſt. Sed hoc ibidem inuentum eſt, de Epiſcopis, Presbyteris, & Clericis, vt ſi per hæreditatem, vel alio modo intuitu perſonæ aliquid acquiſierint, donare eis liceat, cui voluerint, dùm viuunt. Si autem ante obierint, quàm hoc fecerint, Altari cui ſeruiunt, omnia perpetuo ſanctificentur, & in ius Eccleſiæ tradantur.

Sic Decretalis illa, ex qua non obſcurè habemus Eccleſiaſticos in ea relatos, non poſſe donare intuitu Eccleſiæ acquiſita, nec de eis in teſtamento, in propinquorum, aut aliorum Sæcularium fauorem diſponere; ſiquidem inteſtatis decedentibus, ſuccedit eorum Eccleſia, etiam in bona intuitu perſonæ acquiſita; ſi tamen non habeant conſanguineos, qui eis ab inteſtato ſuccedant. Illi enim in huiuſmodi bonis admitterentur, & non Eccleſia, vti ait Gloſſa, *in verbo Tradantur.* Et quia concedendo donationes, de rebus intuitu perſonæ acquiſitis, denegare illas videtur de acquiſitis intuitu Eccleſiæ.

23 *Tertio decimo*, ex Concilio Cartaginenſi III. *in Canone* 49. relato à Petro Creſpetio, *in Summa Eccleſiaſtica diſciplina, verbo Facultas, verſic. Facultates, quas Clerici &c. pag.* 407. & à Gratiano *in Can. Placuit* 12. *quæſt.* 3. ſub his verbis. Placuit vt Epiſcopi, Presbyteri, Diaconi, vel quicumque Clerici, qui nihil habentes ordinantur, & tempore Epiſcopatus, vel Clericatus ſui, agros, vel quæcumque prædia nomine ſuo comparant, tanquam rerum Dominicarum inuaſionis crimine teneantur obnoxij niſi admoniti, Eccleſiæ ea ipſa contulerint. Si autem ipſis propriè aliquid liberalitate alicuius, vel ſucceſſione cognationis obuenerit, faciant inde, quod eorum propoſito congruerit. Hactenus Concilium præfatum, quem allegare, & renouare Concilium Moguntinum Secundum *Canone* 8. & Paunenſe, *Canone* 14. teſtatur Creſpetius.

24 *Quarto decimo* probatur ex Concilio Toletano IX. *Can.* 4. à Creſpetio, *vbi proximè*, & à Gratiano recenſito *in Can. Sacerdotes*, 12. *quæſt.* 4. vbi ſic habetur. Sacerdotes, vel quicumque illi ſunt, quibus Eccleſiaſticarum rerum cura commiſſa eſt, quæcumque adminiſtrationis ſuæ tempore emerint, ſi de rebus propriis, vel vile, vel earum habuerint, ad Eccleſiæ nomen, cui præſunt, chartatum inſtrumenta conficere procurent. Non enim iuſtum eſt, vt Eccleſia, quæ ſuſcepit extraneum, efficiat in alieno diuitem, & in ſuo retineat fraudatorem. Hi vero, qui ſuarum rerum noſcuntur habere compendium ex omni re, quam poſt ordinationis ſuæ diem viſi ſunt acquiſiſſe

ſiue nulla, ſiue aliqua ſint inſtrumenta
compenſata tam Iuris ſui, quàm Eccleſiaſti
rum habita, ſi ſe vtriuſque rei quantitas exa
inter Eccleſiam, & decedentis hæredes
conquiſitio pertinebit; ſi autem quælibet p
ri cumulo ſui Iuris excreuerit, maiorem p
etiam in diuiſione percipiet. Quicumque
prædictis Sacerdotibus, vel miniſtris, pro ſ
te, atque amicitia, vel præſtatione, aut qu
modo, aut per Scripturæ ſeriem aliquid n
quolibet percipere, in rebus Eccleſiaſticis
rerit numerari: ſed quod exinde voluerint
ipſorum voluntatis arbitrio ſubiacebit. Qu
poſt eorum mortem inordinatum fortaſſe
rit, Eccleſia hoc ſibi, cui præfuit, vel mini
terit, in perpetuum vendicabit.

Hucuſque Toletanum Concilium, prov
bitur à Creſpetio, & à Gratiano, partim 12.
*Can.*1. & partim *eadem cauſa, q.*3. *Can.* 2. *Qu*
cum aliqua tamen varietate accidentali ver

Vltimò probatur ex *Canone Epiſpiſcopi, e*
q. 1. Ex Concilio Agathenſi deſumpto, in
diffinitur. Epiſcopi, de rebus propriis, vel acc
vel quicquid de proprio habent, hæredibus
voluerint) derelinquant; quicquid verò de
ſione ſuæ Eccleſiæ fuerit, ſiue de agris, ſiue
ctibus, ſiue de oblationibus, omnia in Iure Ec
reſeruare cenſuimus.

Ita textus. Et Gloſſa, *verbo De prouiſione, ſic*
Clerici, de rebus mobilibus nihil in vltima vol
te poſſunt dare, niſi talis ſit Eccleſiæ conſuetud
extra, *de Teſtamentis, Ad hec* & *c. Relatum*, §.
de quibus ſuprà n. 6. & 18. & *verbo De fructibus,*
Nondum perceptis: argumento *ff. Quemadmo*
vſusfructus amittatur. Si vſufructuarius, in fine.
mo etiam de perceptis non poſſunt condere t
mentum, extra *de Teſtamentis. Quia nos adm*
Verbo autem *Acquiſitis*, ait. De propriis, ve
acquiſitis, non occaſione Eccleſiæ.

Plures alias probationes ex ſacris Canonibus
dere poſſem, pro noſtra firmanda concluſione;
quia ad illius veritatem demonſtrandam, præſ
ſufficiunt, reliquas libet omittere, ne concluſionis
lucidatio nimis protrahatur, prolongetur.

Ex dictis habemus, nullum Eccleſiaſticum po
ex redditibus, vel fructibus dignitatis, beneficij Cu
rati, aut ſimplicis, & ex bonis intuitu Eccleſiæ pro
uenientibus, & etiam ex diſtributionibus, (vti be
obſeruat, & docet Gabriel Vazquez. *Opuſculo*
*Beneficiis, c.*1. §. 3. *dubio* 5. contra Syluestrum,
ductus ratione, quia ex redditibus datur, ſicut
corpus, & groſſa beneficij) rem aliquam emere, qu
non fiat Eccleſiæ, cuius eſt beneficium, aut dign
etiamſi emptio nomine Eccleſiæ non fiat, ſed pro-
prio emptoris, vel alterius. Et ita docet Vazquez,
proximè, dubio 1. *n.* 38. cum Couarruuia, *in c. Quorun-*
dam, n. 5. *el* 1. *de Teſtamentis.* Conſtat expreſsè ex *ca-*
none Fixum, ſupra n. 8. ex *dicto c. Quorundam, n.* 14.
ex *c.* 1. *de Peculio Clericorum, n.* 9. *c. Presbyter, n.* 10.
c. vt vnusquiſque, n. 11. *c. Inquirendum. n.* 12. ex *c. Si*
quis, n. 13. & ex reliquis Iuribus à nobis redditis.

Et probatur à Couarruuia, quia licet generale ſit, quod emptum ex pecunia aliena ementi acquiritur, non illi, cuius eſt pecunia, vt habetur in *L. Ex eo Cod. de Rei vendicatione*; tamen hoc ſpeciale Eccleſiæ priuilegium, quod emptum ex redditibus ipſius, fiat Eccleſiæ ſicut emptum ex pecunia illius etiamſi nomine Prælati fiat emptio: & colligitur ex citatis capitibus. Et idem eſt de re empta ex pecunia pupilli à tutore. Idem etiam fatetur Couar-

ruuia,

ruuia, *in caput Cum in Officiis, de Teſtamentis, n.3. ad finem,* vbi fatetur, quod emptum ex pecunia, & redditibus beneficij, aut Epiſcopatus, ſit ipſius Eccleſiæ. Secus inquir, Couarruuia in illo *cap. 1. de Teſtamentis, n.5.* eſt, quando quis ex pecunia Eccleſiæ, non gerens illius curam, aut adminiſtrationem, emit rem aliquam, non tamen nomine Eccleſiæ: & quia tunc non pertinet ad Eccleſiam, & ita neque ad illam pertinet Ius vendicationis, quamuis oppoſitum ſit, quando quis pecunia militis, rem aliquam emit, etiamſi non nomine militis. Hactenus Couarruuia, provt à Patre Vazquez refertur.

7 Franciſcus Sarmiento, *de Reddutibus, part.3. cap. 2. à n.1.* prolixè etiam docet, quod empta ex redditibus Eccleſiæ, fiunt ipſius Eccleſiæ, vt apertè habetur in *Can. Placuit, 12. quæſt.3. Can. Sacerdotes, quæſt.4. cap. Presbyter, & Can. Quicumque, ead. cauſa, & quæſt. Can. Fixum, ead. cauſa, quæſt.5. Can. Res in Epiſcopatu, 12. quæſt.2.* & *de Peculio Clericorum, c.1.2.3.* & 4 & aſſerit *n.5.* quod ipſo facto, quod res, ex redditibus, vel pecunia Eccleſiæ ematur, dominium illius in Eccleſiam transfertur. Quia quod efficit in aliis cauſa debiti cum traditione, hoc ipſum efficit in Eccleſia cauſa debiti, qualis eſt prædicta: ex eo enim debetur Eccleſiæ res, quia ex redditibus, aut pecunia Eccleſiæ empta eſt, & priuilegium Eccleſiæ, quod ſupplet traditionis vicem, vt habetur in *L. finali, Cod. de Sacroſanctis Eccleſiis*, Vbi probatur, quod Eccleſiæ priuilegium eſt, quod abſque traditione domioium in Eccleſiam transferatur. Ita Sarmiento, quem Vazquez recenſet, *dicto n.1.*

28 Circa ſuam doctrinam hîc redditam, dubitat ipſe Vaſquez, *n.9.* an cum transfertur dominium rei per Legem, transferatur dominium vtile, vel directum? Et docet, quod quando Eccleſiæ acquiritur dominium ex contractu, priuilegio Legis, tantùm dominium acquiritur vtile, non verò directum vſque ad rei traditionem. Quia ſemper videtur neceſſaria traditio, quæ Iure gentium requiritur ad dominium transferendum, vbi ex contractu acquiritur alicui dominium. Et *n.12* diſtinguit de tranſlatione dominij ficta per Legem. Aut transfertur priuilegio Legis ex contractu, aut ex vltima voluntate. Si primum. Priuilegium Legis tantum confert poteſtatem transferendi dominium vtile ſine traditione: quia eſt apud quem remaneat dominium directum vſque ad traditionem, ſcilicet apud alium contrahentem. Si ſecundum. Cum non ſit apud qoem remaneat dominium, ideò transfertur, ſine traditione, dominium directum. Et ideò dicit, quod in noſtro caſu non acquiritur Eccleſiæ dominium directum, ſed tantum vtile; in legatis verò, acquiritur legatario dominium directum rei legatæ, à die mortis teſtatoris. Hoc autem non probat Vaſquez, ſed aſſerit cum Tellez, Fernandez, quod neque in legatis, transfertur dominium directum à die mortis; ſed remanet illud apud hæredem adita hæreditate; benè tamen fructus à die mortis deberi ait. Quia ſi legatarius legato renunciet in fraudem Fiſci, aut creditorum, renunciatio tenet: quæ vtique neutiquam teneret, ſi dominium directum legatarius haberet.

29 Immò addit Sarmiento, *dicto cap.2. n vltimo ad finem*, quod res empta ex redditibus Eccleſiæ, tranſit, ad Eccleſiam, & iam quoad poſſeſſionem, ſine, traditionis actu: & ita directum dominium rei emptæ ad Eccleſiam pertinere. Quod probat à ſimili, ſicut res acquiſita per ſeruum Domino acquiritur, & ſicut Iure antiquo, res à Filio acquiſita, erat patris babentis eum ſub poteſtate, Iure peculij, vti habetur in *L.1. §. Item adquirimus, ff. de acquirenda poſſeſſione*. Ergo ſimiliter, quia Clericus videtur habere hæc ex redditibus Iure peculij, videtur etiam Eccleſiæ acquirere poſſeſſionem.

In hac tamen opinione, Vaſquez non aſſentitur Sarmiento, eo ductus fundamento: quia argumentum à ſimili, non valet in his, quæ ex mera pendent Legis diſpoſitione quod etiam aduertit Tamburin. *de Iure Abbat. tom.2 dict 4. quæſt.2. num.3.* Ideò in hac (inquit) re, ſufficiat dicere, quod res empta ex redditibus acquiritur Eccleſiæ: vel quia ad illam Iure pertinet, & debetur: vel qoia etiam ſtatim in ea Eccleſia Ius acquirit, & dominium vtile.

Ex quibus omnibus, ſatis demonſtrata manet noſtræ veritas concluſionis. Quia ſi res empta ab Epiſcopo, vel ab alio Clerico, ex fructibus, redditibus, aliiſve rebus, intuitu Eccleſiæ perceptis, ſit Eccleſiæ, Eccleſiæ etiam erit Capella, & Sepulchrum ſi ex eiſdem conſtruatur bonis. Conſtructio enim emutioni æquiualet. 30

Sed dicet aliquis. Epiſcopus, & alij dignitatem, aut beneficium Curatum, vel ſimplex obtinentes, dominium habent redditaum, ac aliorum prouentuum, dignitatum, & beneficiorum ſuorum. Ita enim docet Simanta, *de Catholicis Inſtitutionibus, tit.9. num 90.* dicens. Sed cum vera ſit ſententia, quod Clerici verum dominium habent fructuum ſuorum beneficiorum: & moribus, ac Legibus Hiſpaniæ receptum ſit, vt Clerici liberè eoſdem fructus, etiam in vltima voluntate, alienare, ac diſtribuere poſſint: relinquitur planè, vt propter hæreſim confiſcari queant. Hactenus Doctor ille. Ergo benè poſſunt ex eiſdem bonis Capellam, & Sepulchrum conſtruere animo tranſferendi illorum Ius ad conſanguineos, vel ad hæredes. 31

Reſpondeo primò, antecedens non eſſe ita certum ſicut aſſeritur, loquendo de redditibus, fructibus, & diſtributionibus. Præter Iura enim ſuprà reddita, declarantia huiuſmodi bona ad dominium Eccleſiæ pertinere: extat plurium Sanctorum Patrum ſententia, aſſerens furtum eſſe, & ſacrilegium, pauperibus ſuperflua non erogare: & quod ſuperflua bona ſunt pauperum: & quod illis ea non date, idem eſt, quod ea ſurripere. Si ergo furtum eſt. Ergo contra iuſtitiam eſt. Ergo alieni vſurpatio eſt. Non ergo Epiſcopi, & alij Eccleſiaſtici ſunt omnium redditaum Domini, ſed ad ſummum eorum, qui congruæ ſuſtentationi neceſſarij ſunt. Vnum, & alterum ſanctiſſimum Benedictinum Doctorem libuit recenſere, quorum quilibet, probabilem ſatis reddit opinionem negantem Clericis proprietatem bonorum, quæ ratione ubtinent Clericatus. Primus ſit Sanctus Petrus Damiani, Oſtienſis Epiſcopus, & S.R.E. Cardinalis, qui *tom.3. opuſc.27. cap.1.* ſic, vt ſequitur fatur. 32

Et notandum, quod non ſolùm Leuitas, ſed Leuitarum etiam pecora, Dominus ſua eſſe teſtatur; vt per- 33
» ſpicuè doceat, quod ij, qui Eccleſiaſticis mancipan-
» tur obſequiis, Deo debēt, non modò ſuæ ſedulitatis,
» & laboris impendium, ſed etiam proprietatum quo-
» que earum, quas poſſident facultatem. Sciantque ſe
» ſimul, & ſua Iuris eſſe, non proprij, ſed Diuini.

Hæc Damianus. Sed magis adhuc vrget Melliſluus Bernardus, pluribus in locis, pro eadem ſententia. In primis enim *tom.1. epiſt.2. ad Fulcoueem, n.11.* exponens ſententiam in diuitem latam, *Lucæ 16. Memento Fili, quia recepiſti bona in vita tua*, ſic ait.

Recepiſti dixit; non rapuiſti, ne etiam de hoc tibi fruſtra blandiaris, quod tuis contentus, aliena 34

Digitized by Google

,, non rapias. Veruntamen, quæ ſunt illa tua? Benefi-
,, cia Eccleſiæ? Rectè: quia ſurgis ad Vigilias: vadis
,, ad Miſſas: horis chorum nocturnis, diurniſque fre-
,, quentas. Benefacis. Sic Eccleſiæ præbendam gratis
,, non accipis. Dignum eſt, vt qui Altario deſeruit;
,, de Altario viuat. Conceditur ergo tibi vt ſi benè de-
,, ſeruis, de Altario vivas; non autem vt de Altario
,, luxurieris, vt de Altario ſuperbias, vt inde compares
,, tibi fræna aurea, ſellas depictas, calcaria deargenta-
,, ta, varia, griſeaque pellicea à collo, & manibus or-
,, natu purpureo diuerſificata. Denique, quicquid præ-
,, ter neceſſarium victum, ac ſimplicem veſtitum, de
,, Altario retines, tuum non eſt, rapina eſt, ſacrilegium
,, eſt.

Hactenus ibi D. Bernardus, qui *tom. 3. in Cantica, ſerm. 23. n. 14.* eandem firmat ſententiam dicens.

35 Timeant Clerici, timeant miniſtri Eccleſiæ, qui in
,, terris Sanctorum, quas poſſident, tam iniqua gerunt,
,, vt ſtipendiis, quæ ſufficere debeant, minimè conten-
,, ti, ſuperflua, quibus egeni ſuſtentandi forent, im-
,, piè, ſacrilegèque ſibi retineant, & in vſus ſuæ ſuper-
,, biæ, atque luxuriæ, victum pauperum conſumere
,, non vereantur duplici profecto iniquitate peccan-
,, tes, quod & aliena diripiunt, & ſacris, in ſuis vani-
,, tatibus, & turpitudinibus abutuntur,

36 Tertiò ſententiam fulcit Bernardus, *tom. 4. in tract. de Vita, & moribus Clericorum, cap. 7. num. 21.* in ſequentia prorumpens.

,, Sed eſto ſtudioſè quis, & fructuoſè laboret: *di-*
,, *gnus* planè, *operarius mercede ſua: vt qui Altario* *1. Timoth. cap. 5.*
,, *deſeruit, de Altario viuat.* Viuat inquam, de Alta-
,, rio, vt iuxta eundem Apoſtolum, *alimenta, & qui-*
,, *bus tegatur habens, his contentus ſit.* Tertium ei hoc *1. Timoth. cap. 6.*
,, periculum eſt. *De Altario,* inquit, *viuat:* non ſuper-
,, biat, non luxurietur, denique non ditetur; nec con-
,, tra Sancti cuiuſdam planè dignam omni acceptio- *D. Hieron. ad Negot.*
,, ne ſententiam, ex Clericatu dirior fiat. Non ſibi de
,, bonis Eccleſiæ ampla palatia fabricet, mutans qua-
,, drara rotundis; nec loculos inde congreget: nec in
,, vanitate, & ſuperfluitate diſpergat; non extollat de
,, facultatibus Eccleſiæ conſanguineos ſuos, aut ne-
,, ptes, (ne Filias dixerim) nuptui tradat. Res paupe-
,, rum non pauperibus dare, par ſacrilegij crimen eſſe
,, dignoſcitur. Sanè patrimonia pauperum, facultates
,, Eccleſiarum: & ſacrilega eis crudelitate ſurripitur
,, quicquid ſibi miniſtri, & diſpenſatores, non vtique
,, Domini, vel poſſeſſores vltra victum accipiunt, &
,, veſtitum. Nec enim ordinauit Deus his, qui Euan-
,, gelio ſeruiunt, de Euangelio quærere, aut habere
,, delicias, vel ornatum, ſed viuere (ait Paulus) ex eo:
,, vt videlicet ſint contenti alimenta corporis, non ir-
,, ritamenta gulæ, aut incentiua libidinis, & quibus
,, tegantur, non quibus ornentur, accipere. Hucuſque
,, Mellifluus Doctor.

Aliàs, ſacrilegio Hieronymi verba ſunt, *ad Pamachium, de obitu Paulinæ.*

Corint. c. 9 verſic. 14.

37 Secundò reſpondeo, quod eſto Epiſcopi, & Beneficiarii, Domini ſint fructuum, prouentuum Epiſcopatus, & Beneficiorum, non tamen ita perfectè, & integri Domini illorum ſunt, quod poſſint de illis diſponere cauſa mortis, aut inter Viuos, prout libuerit, donando ſcilicet conſanguineis, vel aliis diuitibus, aut illos inſumendo in rebus ſtatum Eccleſiaſticorum huiuſmodi dedecentibus, ſed tantum illos poſſunt expendere in ſuos, & ſuorum decentes vſus, & in pia opera, vti benè doctiſſimus, & religioſiſſimus Nauarrus, *tom. 1. conſiliorum, lib. 3. tit. de Solutionib. conſil. 7. n. 12. pag. mihi* 615. Habent enim dominium ab Eccleſia vniuerſali, quæ vera, & abſoluta eſt rerum Eccleſiaſticarum Domina; limitatum quidem, vt bona expendant, in vſus tantum, eis à Iure, & à Sacris Canonibus conceſſos, iuxta ea, quæ *tomo 2. diſquiſit. 6. de Religioſis proprietarii. n. 49. & 50.* dicam, in ſimili, de conuentib nium rerum temporalium habentibus, eiuſdem Eccleſiæ vniuerſalis, quæ illud tr limitationibus, & conditionibus ſibi benè ergo Epiſcopus non poteſt donare ſuis pr redditibus, ſeu bona, quæ Epiſcopatus intui pit, neque Beneficiarius, quæ ratione benef modo poterit eorum aliquis, Capellam, au chrum, ex eiſdem bonis conſtructum, co neis donare?

Sed nota circa dicta *n. 19.* quod quando tra Monachum vertitur, Monaſterium te ſumptus, & expenſas ſubminiſtrare. Tamb *Iure Abbat. tom. 3. in Praxi Crim. quæſt. 3. n* ratio eſt: quia cum proprium non habeat, ſi ſubminiſtrarentur expenſæ, priuaretur defe quæ nec diabolo denegaretur ſi eſſet in iudi

DISQVISITIO V

An Hæredes, dominium vti Sepulturæ acquirant?

BREVIARIVM.

Beneficium.

Ius in Beneficio, ante illius acceptationem, acq nequit. n. 10.

Iuriſdictio.

Eſt poteſtas Iuri publico introducta, cum neceſſit Iuris dicendi, æquitatiſque ſtatuendæ. n. 9.

Ius in re.

Spiritualium, aut ſpiritualibus annexorum Ius, al que traditione acquiritur. n. 14.

Ius patronatus.

Quando in pluribus, quàm vltra duos exiſtit, præ ſentatio ſolùm valet, quæ facta eſt per maiorem partem. n. 11.

Ius patronatus æqualiter quoad omnia habent omnes hæredes, etiam inæqualiter inſtituti, niſi quoad Ius præſentandi. n. 2. 3. 11. *In ſolidum illud habent.* n. 14. 16.

Æqualiter illud omnes acquirunt, etiamſi inæqualiter Eccleſiam dotent, &c. n. 3.

Ius patronatus ſolum acquiritur fundatione, conſtructione, dotatione, aut priuilegio Apoſtolico. numer. 6. 9.

Eccleſia, intra cuius parochiam de nouo altera conſtruitur, non fit illius Compatrona. A. n. 4.

Fit tamen Compatrona; Capellæ intra illam conſtructæ, ratione fundi. n. 10.

Per Iuriſdictionem, quam quis habet in loco, in quo Eccleſia conſtruitur, Compatronatus non fit illius. num. 8. 9.

Filius hæreditati renuncians paternæ, Ius patronatus illi annexum perdit. n. 12.

Ius patronatus eſt indiuiſibile. n. 16.

Apud quemlibet Patronum eſt in ſolidum. n. 24. 16.

Si inter hæredes bona inæqualiter diuidantur, & cui minor bonorum pars datur, Ius patronatus adiudicatur, adiudicatio nulla, & ſimonia eſt. num. 16.

Ius

Ius patronatus creditoribus cedi non poteſt. n. 16.

Parochia.

Quaſi particio Curæ dicitur. n. 9.

Sepulchrum.

Dominium vtile Sepulchri hæreditarij acquiritur hæredi, etiam ſi in minima parte hæres ſit. à n. 1.

Ante poſſeſſionem hæreditatis illud acquirit; ſi tamen hæreditatem adiecit. n. 17.

Si hæreditas dimidatur, dominium vtile Sepulchri, vni hæredum adiudicari non poteſt. n. 12.

Ius, ſeu dominium vtile Sepulchri, venit cum vniuerſitate bonorum. n. 12.

Acceſſorium eſt rei, cui illud fuit acquiſitum. n. 12.

Quando hæreditas diuiditur, ſi maiorem partem hæreditatis recipienti, dominium vtile Sepulchri adiudicetur, adiudicatio nulla eſt, & ſimoniaca. n. 16.

Si teſtator, dominium vtile Sepulchri hæreditarij relinquat filiis, & ab illo deſcendentibus, & filius fiat deſcendentibus decebat, ad illius hæredes illud ſpectabit, ſiue collaterales illi ſiat, ſiue extranei. n. 20. 21. 22.

Sepulchrum Familiare, ad eos ſolum, qui de cognatione ſunt, pertinet. n. 23.

Teſtamentum.

Pro Lege, voluntas teſtatoris habetur. n. 20.

CONCLVSIO I.

1 IVs, & dominium vtile, vel ſaltem vſus Sepulchri hæreditarij, hæredi acquiritur, quamuis in minima parte bonorum hæres ille ſit.

Hanc concluſionem tenet Franciſc. Maria Samuellius, *in Praxi, de Sepulturis, tract. 1. diſputat. 1. controuer. 5. concluſ. 4. pag. 34.*

2 Illam à ſimili de Iure patronatus probo. Hæredes inæqualiter inſtituti, æqualiter ſuccedunt in Iure patronatus, quoad Ius proceſſionis, alimentorum, defenſionis, & ſimilium, de quibus *in canone Piæ mentis*, Gelaſius Papa, *16. quæſt. 7. in can. Quicumque*, Concilium Toletanum *in can. Filiis, ead. cauſa, & ead. q.* & extra, *in cap. Nobis, el 24. de Iure patronatus*, Clemens Tertius, ita vt ſolùm reperiatur limitatum Ius patronatus, quoad Ius præſentandi, per Clementinam *Plures, la 2. eod. tit.* Ergo hæredes inæqualiter inſtituti, quamuis in minima bonorum parte, æqualiter per capita acquirunt Ius, & dominium vſus Sepulchri hæreditarij. Conſequentia patet à paritate. Antecedens probo, ex doctrina Cæſaris Lambertini, *de Iure patronatus quæſt. 4 principali, artic. 2. num. 2. pag. mihi* 178. Vbi dicit cum Petro de Ancharrano, *in dictam Clementinam, columu. 1.* quod ſecluſo Iure præſentandi, in aliis Iuribus patronatus, modò recenſitis, ſuccedunt hæredes, non per ſtirpes, vti in Iure præſentandi, ſed per capita æqualiter, licet inæqualiter ſint hæredes: id eſt, vti exponit Gloſſa magna, *in dictam Clementinam Plures*, vt quot ſunt capita hæredum, & Patronorum, tot Iura patronatus proceſſionis, alimentorum, &c. ſint: ſeu, quod idem eſt, omnes illi, eiſdem potiantur Iuribus in ſolidum.

3 Eandem doctrinam tradit Rochus de Curte *de Iure patronatus, in expoſitione diffinitionis illius, verbo Ius, num. 11. pag. mihi* 281. & in alia edit. *pag. 33.* ibi. Et iſtam diſtinctionem videtur ſenſiſſe Gloſ. *in dicto cap. 1.* dum dicit, quod Ius patronatus tanquam indiuiduum; eſt apud vnumquemque hæredem in ſolidum, quantum ad omnes effectus, præterquàm quoad præſentationem, quæ eſt apud omnes pro ſua parte, ita, quod nullus de per ſe, poterit præſentare. Et *verbo Eccleſiam fundauit, num. 19. num. 279. aliàs* 380. eandem ſententiam tenet, dum quærit, An ratione alicuius Iuris, quod quis habeat in fundo, ſuper quo Eccleſia conſtruitur, licet non ſit totaliter Dominus fundi, efficiatur Patronus? Et reſpondet. Videtur dicendum, quod ſic. Quia ſi plures darent dotem Eccleſiæ, licet vnus minus altero, tamen omnes ſunt Patroni, vt per Abbatem *hîc*, & *in cap. Ad audientiam, 1. de Eccleſiis ædificandis*, & dicam *infrà* ſuper *verbo Dotauit*. Ergo ſi quis habeat directum dominium in fundo; & alter habeat vtile, vel aliud Ius, licet minus habeat, debent æqualiter eſſe Patroni. Sic Rochus.

Quantum ad omnes effectus dixit; qui huiuſmodi ſunt, vti Bauny, *in Praxi Beneficiorum, diſp. 4. q. 2.* docet. I. Eſt proceſſio, ſeu præcedentia in proceſſionibus, in ſcamno, in offerendo, vt primus Parœcorum panem ſacrum conficiat, vt è manu æditui, cum Miſſarum ſolemniis offertur ſingulis, ante omnes accipiat, Pacis Symbolum ſolus ſumat. II. Eſt Ius ponendorum Armorum, quæ gentis ſunt propria, in parietibus, ſeu feneſtris Templi: & Ius cingendi Templi vitta lugubri, ſeu atro panno, vulgò *deluto*. III. Eſt Ius præſentandi inſtituendum, ad Beneficium, quod vacat. IV. Eſt, vt ſi ad inopiam Patronus deueniat, ſubſidia vitæ neceſſaria ab Eccleſia petere poſſit, iuxta iſtius facultates, & perſonæ qualitatem. V. Eſt vt à Patrono præſentatus, ſi idoneus ſit, reijci nequeat.

Decis, ex dictis ſequi, Eccleſiam Parochialem, 4
intra cuius limites noua ædificatur, & eum, qui in aliquo loco iuriſdictionem habet, in quo Eccleſia conſtruitur, Ius patronatus in noua acquirere Eccleſia, ratione Iuris precisè, quo in eo habent loco, abſque eo, quod fundent, conſtruant, aut dotent. Conſequens eſt falſum. Ergo & antecedens, Minor probatur, ex Abbate, *in cap. Ad audientiam, num. 10. el 1. & 3. de. Ecleſ. ædific. vers. Ecce ex his*, improbante ſententiam Innocentij, *in cap. Cum venerabilis de Exceptionibus.* (quem ſequitur Ioann. de Anania, *in cap. 5. de Capell. Monach. in 6.*) aſſerentis, quod Eccleſia acquirit Patronatum in Eccleſia fundata intra Parochiam ſuam. Et ideò illam reprobat Abbas, quia non eſt aliquis textus in Iure, qui de hac loquatur materia, præter præfatum *capitis Ad audientiam*; qui tamen hoc non probat ſimpliciter, & abſolutè, ſed loquitur in caſu, quo Eccleſia antiqua de ſuo contulit Eccleſiæ nouiter conſtructæ. Si autem Eccleſia antiqua nihil de ſuo contuliſſet, nullo Iure probatur, quod Patrona efficiatur Eccleſiæ nouiter conſtructæ. Et ideò reſtringenda eſt Innocentij, & Ioannis de Anania ſententia, ſecundùm iſtum textum, *Ad audientiam*, ſic intellectum.

Et quod aliter non acquirat. Ius patronatus, pro- 5
bat Nicolaus Tudeſchus, ex *cap. Cum dicat, el 2. de Eccleſiis ædificandis*, vbi non ſeruatur Patronatus antiquæ Eccleſiæ, quæ nihil de ſuo contulit quandoquidem ibi Lateranenſe Concilium ſolùm decernat. » Conſtituimus, vt vbicumque tot ſimul leproſi » ſub communi vita fuerint congregari, quod Eccle- » ſiam cum Cœmeterio ſibi conſtituere, & proprio » gaudere valeant Presbytero, ſine contradictione ali- » qua permittantur habere. Caueant tamen vt iniu- » rioſi veteribus Eccleſiis de Iure Parochiali, nequa- » quam exiſtant, quod enim eis pro pietate conceditur, » ad aliorum iniuriam nolumus redundare. Sta- » tuimus etiam, vt de ortis, & nutrimentis animalium » ſuorum, decimas tribuere non cogantur. Hactenus »

Conciliare Decretum, & nihil aliud, ex eo, in Decretali recenſita lego.

6 Secundò id probat Abbas ſic. Patronatus acquiritur altero de tribus modis, conſtructione, fundatione, aut dotatione, vt notat Gloſſa, *in cap. Pia mentis* (*verbo Eodem*, *el 26. 16. quæſt.* 7. ibi efficitur autem quis Patronus tribus de cauſis: Dotatione, conſtitutione, & fundatione. Vndè verſus.

Patronum faciunt dos, ædificatio, fundus.

Sed ex ædificatione intra limites Parochiæ duntaxat, Eccleſia antiqua non ponit fundum, quia non habet proprietatem illius loci, neque dotem, neque ſúptus ad conſtructionem. Ergo non acquirit Patronatum.

7 Panormitanum ſequitur Rochus de Curte, *de Iure patronatus*, *verbo Eccleſiam fundauit*, *num.* 9. quoad deciſionem de Eccleſia conſtructa intra fines Parochiæ. Quam etiam firmare aſſerit Ioann. de Imola, *in cap. de Monachis*, *in penul. colum.* poſt Antonium Butrium.

8 Quoad ſecundam partem probatur minor, authoritate Felini Sandei, *in dicto cap. Cum Venerabilis*, *in 12. colum.* inferentis, ex præfata Abbatis diuiſione, quam tanquam notabilem amplectitur, quod habens iuriſdictionem in aliquo loco vbi Eccleſia conſtruitur, per hoc non eſt Compatronus conſtruentis.

9 Ad obiectionem reſpondeo negando ſequelam. Quia vti Rochus *num.* 20. adnotat, Ius, quod habet Eccleſia Parochialis in Parochia, reſpectu animarum eſt, non reſpectu loci, vel fundi. Dicitur enim Parochia, quaſi partitio curæ. Abbas, *in Rubrica de Parochiis*, *num.* 1. & iuriſdictio, potius concernit, perſonas, quàm loca, cum deſcribatur à Gloſſa, *in L. 1. ff. de Iuriſdictione omnium iudicum*, & à Pace Iordano, *volumine* 3. *de Re Iudiciali*, *lib.* 13. *tit.* 2. *num.* 12. vt ſit *poteſtas Iure publico introducta, cum neceſſitate Iuris dicendi, æquitatiſque ſtatuendæ.* Ius autem patronatus non acquiritur, niſi ex aſſignatione fundi, vel conſtructione, vel ex dotatione, vel ex priuilegio Papæ, vti omnes concedunt; minimè autem per Ius in animas, aut perſonas, aut ex illius vſu in ipſas. Ergo ex Iure, quod Eccleſia Parochialis, & Iudex habent in loco, in quo noua ædificatur Eccleſia, in ea Patronatum acquirere nequeunt.

10 Sed petes. Eritne idem dicendum, quando quis intra aliquam Eccleſiam Capellam ædificat, aut dotat? Reſpondet Abbas *in dicto capite Ad audientiam*, *num.* 11. quod non; ſed Eccleſiam fieri Compatronam, & concurrere debere cum ædificatore, & dotatore, ad præſentationem. Eius deciſionem, ad amuſſim libuit recenſere.

Sed dubitatur (inquit) de *quæſtione*, quam hactenus non reperi tactam. Quid ſi Capella ædificatur intra Eccleſiam per aliquem Laicum, & per eum dotatur, nunquid quærat Eccleſia Patronatum in illa Capella, vt ſic in præſentatione concurrat cum Laico conſtructore, & dotatore? Ego ſemper tenui, quod ſic. Quia non poteſt negari, quin Eccleſia antiqua ponat fundum, & ex fundatione acquiritur Ius patronatus, vt notatur *in dicto cap. Pia mentis.* Vndè ſicut Eccleſia acquirit hîc (ſcilicet *in cap. Ad audientiam*, quod exponit) Ius patronatus, quia contulit obuentiones illius Villæ, ita Eccleſia illa debet obtinere Patronatum, quia contulit fundum. Et hoc bene notabis, quia in multis locis propter inaduertentiam non ſeruatur. Hucuſque Eccleſiaſticæ diſciplinæ Coryphæus. Ex quibus bene ſatis, & fundamentaliter quidem, probata manet obiectionis diſparitas, & ſolutio.

Adnotat Ant. Fran. ſuper Panormitanum cap. *Ad audientiam*, quod quando ſunt pl Patroni vltra duos, Ius patronatus eſt apu quemque in ſolidum, & ideò debent præſe Collegium, aliàs non valet (inquit) præ quia tunc attenditur maior pars Patronum dominum Abbatem, *in cap. 3. de Iure patro* ideò dicimus (addit,) quod Ius patronatus quemlibet heredem in ſolidum, etiam ſi ſi des ex imparibus partibus, vt eſt Gloſſa etiam per An. Sicu. *in cap. 1. de Iure patron* per eum *in cap. Quarimonia*, *eod. tit.* I ille.

Dictis addo, quod ſi hereditas diuidatur pulchri vni eorum adiudicari nequit. Ita San *tract. 1. diſputat. 1. controuer. 5. concluſ. 13.* *praxis.* Et ratio meo videri eſt clara. Quid venit cum vniuerſitate bonorum, & eſt acce rei, aut rebus, quibus illud fuit acquiſitum. in ſimili de Iure patronatus, bene dilucidat ſa, *de Poteſtate Epiſcopi, part. 3. allegat. 71.* 2. dicens.

Primo modo transfertur Ius patronatus ſione, quando ſcilicet cum vera vniuerſitate id eſt hereditate, in qua quis ſuccedit: tunc transfertur acceſſoriè. Cardinalis Mantica, *Re ciſ.* 140. *num.* 2. Cardinalis Tuſchus, *Practic concluſion. Litt. I. concluſ.* 612. *in fine.* Et ſic t mittitur ad heredes ſiue ſint ſui, ſiue *extranei:* ſuccedant ex teſtamento, ſiue ab inteſtato. *Clem tina Plures*, *de Iure patronatus*, Bonacoſa, *to communium opinionum lib.* 1. *tit.* 5. *num.* 3. *pag.* Spinus, *in Speculo teſtamentorum*, *gloſſa* 4. *p num.* 46. Aloyſius Riccius, *in Collectan. dec num, part.* 4. *collect.* 1025. Caldas Pereyna, *de ption. cap.* 12. *num.* 16. Vgolinus, *de Poteſtate E copi*, *cap.* 51. *in principio*, *num.* 6. *verſic. Te* Franciſcus Leo, *in Theſauro fori Eccleſiaſtici*, *p* 2. *cap.* 6. *num.* 25. *verſic. Secundò.* Et me cita *in hoc loco*, Viuianus, *dicto lib.* 4. (de *Iure* ſcil *patronatus*, *cap.* 2. *num.* 1. Maranta, *in repetiti Legis*, *is poteſt*, *num* 33. *ff. de Acquirenda hære tate.* Vbi etiam reſoluit, quod non poteſt filius nunciare hereditati paternæ, & retinere Ius patr natus Eccleſiæ: immò renunciando hæreditati, pe dit illud, quia tranſit cum vniuerſitate bonorum Hæc omnia Auguſt. Barboſa.

Ex quibus ne colligas, hæredem in parte bon rum, quibus Ius Sepulturæ adhæret, in hoc Ius ne ſuccedere, cum non ſuccedat in vniuerſitate bon rum, ſed in eorum parte.

Ne inquam id colligas, quia in præſenti ſicut materia Iuris patronatus, quando dicitur, vtrumq Ius, cum vniuerſitate bonorum tranſire, intelli tur tranſire rem cum omnibus ſuis Iuribus, & qu litatibus, bonis, & malis, honoris, & oneris, qu rei adhærent, & rem ipſam ſequi, ſicut acciden ſuam ſequuntur ſubſtantiam, cui inhætent; non a tem dici intenditur, quod vt transferantur dict Iura in nouum poſſeſſorem, debeant omnes res a eum transferri, quibus Iura adhærent ipſa.

Et hoc in Iure patronus demonſtratur. Si enim Patronus plures bonorum ſuorum hæredes inſtitu, omnes ſimul efficiuntur Patroni in ſolidum. Ita Gloſſa, *in cap. Perlatum*, *verbo Diuidi*, ibi. Nota, quod Ius patronatus apud vnumquemque hæredum eſt in ſolidum, quoad omnem eius effectum, *ff. de bonis libertorum*, *L. Si libertus*, *in fine.* Abbas, *dicto c. n. 2. & in c. Quarimoniam, n. 3. eod. tit.* dicens. Tamen Ius patronatus non poteſt diuidi inter hæredes, nec

adiu

adiudicari vni ex hæredibus, ſed omnes bæredes Patroni erunt in ſolidum.

15 Et recenſita ſententia Ioanois Andreæ, aſſerentis poſſe Ius patronatus vni ex hæredibus adiudicari, tum, quia Ius patronatus tranſit cum vniuerſitate bonorum, vt *in cap. Ex litteris*: tum quia vtilius eſt Eccleſiæ vnum habete Patronum, quàm plures, quia ſolet negligi, quod communiter poſſidetur, *Cod quando, & quibus quarta pars debeatur, L. 2. lib.* 10. ſic Abbas proſequitur.

16 Sed mihi plus placet opinio præcedens, tali ratiooe. Aut enim bæreditas æqualiter diuiditur inter inſtitutos, & non apparet tatio, quare magis debet adiudicari vni ex hæredibus, quàm alteri. Vndè cum ſit Ius indiuiſibile, conſiſtit peoes omnes in ſolidum, vt notat Gloſſa, *ſuprà eodem, cap.* 1. Aut cui adiudicatur, fuit data minor pars bæreditatis: & non valet illa adindicatio: quia videtur adiudicatum Ius patronatus in compenſationem bonorum: & ſic quodammodò commutaretur cum re temporali, & tecipiet æſtimationem, contra *cap. De Iure, infrà eodem.* Et tene menti hanc quæſtionem, quia quotidie poteſt aecidere. Et per hoc aliàs dixi, quod Patronus oihil babens in bonis, non poterit cedere Ius patronatus ereditoribus: quia non recipit æſtimationem, vt dixi, nec poteſt interuenire titulus non gratuitus, vt *in cap. Quia Clerici, ſuprà eodem, & cap. Præterea, de Tranſactionibus.* Hactenus Nicolaus Tudeſchus, dictus Abbas.

CONCLVSIO II.

17 HÆres, Ius, & dominium vtile Sepulchti babet, quamuis nondùm in poſſeſſionem hæreditatis miſſus ſit: ſi tamen hæreditatem adiecit.

18 Ita docet Franc. Maria Samuellius, *in Praxi de Sepulturis, tract.* 1. *diſputat.* 1. *controuer.* 5. *concluſ.* 12. *pag. mihi* 35. Et ratio concluſionis eſt. Quia Ius in re rerum ſpiritualium, ſeu ſpiritualibus annexarum, ſine traditione acquiritur, vti *in præludio huius Tractatus, num.* 7. dixi, & ſic ſine poſſeſſionis aprehenſione. Sed Ius, & domioium vtile Sepulchrorum eſt ſpirituale. Ergo acquiritur illud, quamuis hæres, in hæreditatis poſſeſſionem, miſſus nondum ſit.

19 Conſultò additum eſt in concluſione, *ſi tamen hæreditatem adiecit.* Quia aliàs inſtitutus hæres, Ius in Sepulchro oon poteſt acquirere, ſicut nec in beneficio Ius acquirere poteſt, cui illud fuit collatum, antequam ſuum præſter aſſenſum, vti loco proximè recenſito vidimus, ex *cap. Si tibi, el 7. de Præbendis, lib. 6.* & docent Ioannes Azorius, *Inſtitutionum Moralium part. 3. lib. 1. cap.* 10. *quæſt.* 6. Leonardus Leſſius, *de Iuſtitia, & Iure, lib.* 2. *cap.* 3. *dubitat.* 3. *num.* 16. Emman. Sa *verbo Beneficium, num.* 10. Ferdin. Caſtrus Palaus, *part.* 7. *de Iuſt. & Iure, tract.* 31. *diſputat. vnica, punct.* 8. *numero* 4.

CONCLVSIO III.

20 SI teſtator diſponat, quod Ius Sepulchri ſui, filio ſuo, & deſcēdentibus ſpectet, decedente ſine deſcendentibus filio, ſpectabit Ius, & dominium vtile Sepulchri ad hæredem filij collateralem, vel etiam extraneum, ſi hæreditarium illud ſit.

Hanc colligo *concluſionem*, ex doctrina Petri de Ancharrano, *conſil.* 80. quem refert, & ſequitur Rochus de Curte, *de Iure patronatus, verbo Ipſo, vel Is, à quo cauſam habuit, num.* 19. Vbi ſic ait. Subtritur nunc alia notabilis dubitatio circa prædicta. Pone, quod teſtator diſponat, quod Ius patronatus ſpectet filio ſuo, & deſcendentibus. Euenit caſus, quod filius non habet deſcendentes, ſed moritur relicto hærede collaterali, vel extraneo, an talis hæres erit Pattonus? Videtur dicendum quod non. Quia voluntas teſtatoris babetur pro Lege, §. *Diſponat, in Authentico de Nuptiis.* Sed cum diſpoſuerit quod ad deſcendentes tranſeat Ius patronatus, ad alios oon debet poſtea tranſire. Et pro iſta parte facit deciſio Baldi ſuprà allegati, *in L. ſecunda, Cod. in Ius vocando.*

In contrarium tamen conſuluit Petrus de Ancharrano, *in conſilio ſuo* 80. incipieote, *Prima facie.* Et mouetur inter cætera, quia videtur teſtator ex abundanti de deſceodentibus mentionem feciſſe. Mouetur etiam ex aliis, de quibus per eum. Et opinio ſua mihi placet. Quia veriſimiliter facit mentionem de deſcendentibus, quia ſperabat filium ſuum liberos habiturum. Nec eſt veriſimile, quod deficientibus, voluerit ipſum Ius patronatus remanere io aëre, vel illud extingui: argumeoto legis *Cum de indebito, ff. de Probationibus, & præſumptionibus.* Et ex his, ſatis tolluntur obiecta, de quibus ſuprà. 21

Hæc omnia præfatus Rochus de Curte. Ex cuius quidem, & Ancharrani doctrina, ſatis bene probata manet noſtra concluſio: non ſolum propter ſimilitudinem repertam inter Ius patronatus, & Ius Sepulchri: ſed propter Rationes à Doctotibus recenſitis tactas, quæ æquè in noſtro militant caſu, diſpoſitionis circa Ius Sepulchri, ac circa Ius patrotus, vti ex ſe patet. Vndè oon eſt cur in earum immoremur applicatione. 22

Conſultò addidi: *Si hæreditarium illud ſit.* Quia ſi familiare tantum exiſtat Sepulchtum, ad alios, quàm eos, qui de agnatione, & familia ſunt, tranſire neutiquam queit Sepulchrum, iuxta ea, quæ ſuprà dixi, *diſquiſit.* 5. *num.* 34. *in fine*, & latiùs dicam *diſquiſit.* 9. *num.* 2. 23

DISQVISITIO VII.

An Subſtituti, ſeu Hæredes poſt primum Hæredem, in quolibet gradu inſtituti, in Sepulchri ſuccedant dominium, & Ius?

BREVIARIVM.

Adminiſtratio.

Bonorum ſuorum adminiſtratio, & amenti; ſurdo ſimul, & muto; & prodigo interdicta. n. 10.

Armorum inſignia.

Filius, inſignia Armorum patris ſequitur, & non matris. n. 9.

Codicillum.

Nemo directè inſtitui hæres poteſt in Codicillo. n. 19.

Si in Codicillo inſtitutio fiat vulgaris, pupillaris, exemplaris, breuiloqua, vel compendioſa, ex benigna Iuris interpretatione, vim ſubſtitutionis fideicommiſſariæ habet. n. 19.

Exhæ

Exhæredatio.

An patres exhæredare poſſint filios. n. 12. 26.

Falcidia.

A Falcidio eius Auctore nuncupatur. n. 23.

Falcidia eſt quarta pars bonorum, quàm ſibi hæres, cui legitima non debetur, retinet, quando contingit hæreditatem exhauriri legatis. n. 22.

Si hæres ſit, cui legitima debeatur, poteſt à legatis proportionaliter detrahere, donec legitimam ſibi debitam impleat, etiamſi quartam excedat partem. n. 22. 26.

A legatis ad pias cauſas Falcidia non detrahitur, niſi hæreditas etiam ad pias cauſas ſit. n. 21.

Neque detrahitur ſi id expreſsè teſtator prohibeat. n. 21. 27.

Neque detrahitur ſi res ſit legata, ea conditione, vt res alienari non poſſit. n. 21.

Neque quando hæres non conficit inuentarium, infrà tempus, à Iure præſcriptum. n. 21.

Non detrahitur quando hæres à Iudice monitus, intra annum, teſtatoris voluntatem executioni non mandat. n. 21.

Neque quando alicui legatur inſtrumentum, aut ſcriptura, cuius erat Dominus. n. 21

Neque quando conſcius valoris hæreditatis, quibuſdam ab initio legata ſoluit. n. 21.

Alia pro Falcidia notantur vſu. n. 24.

Filius.

Conditionem patris, non matris ſequitur, quoad nobilitatem, honores, gentilia, Armorum inſignia, &c. n. 9.

Sub patris, non autem ſub matris eſt poteſtate. n. 9.

Hæres.

Alius eſt hæres, qui primo ad hæreditatem vocatus; alius, qui ſecundo, tertio, aut vlteriori loco vocatus. n. 3.

Inuentarium.

Fieri ita debet, vt incipiatur intra triginta dies à notitia teſtamenti, & perfici intra alios ſexaginta, cum Notario, & citatis creditoribus, ac legatariis. n. 21.

Legitima.

Debetur legitima patri. n. 22. & 26.

Debetur Iure naturæ Filio. n. 22. & 26.

Debetur, defunctis Filiis, nepotibus ex eis legitimè natis. n. 26.

Si filij filios habeant, non debent parentibus legitimam. n. 26.

Debetur à matre filiis, etiam naturalibus; non autem ſpuriis. n. 26.

Grauari non poteſt legitima per legata, aut per fidei commiſſa. n. 22. 25. & 26.

Per debita tantum grauatur. n. 26.

Legitima, ſi filij quinque, vel plures ſint, eſt ſolutis debitis, & ſumptibus funeris, dimidium bonorum defuncti; ſi infra quinque verò ſint; eſt tertia bonorum pars. n. 26.

Nobilitas.

Filius patris, non verò matris, nobilitatem ſequitur. n. 9.

Nuptiæ.

Omnes, quæ poſt primam celebrantur, nuptiæ, ſecundæ dicuntur, in quocumque numero ſint. n. 2. 3.

Patria poteſtas.

Patriam poteſtatem habet pater, non mater. n. 9.

Nulla, quantumuis longæua ætate filij, patria diſſoluitur poteſtas. n. 9.

Publiciana.

A Publio eius Authore denominatur. n. 23.

Sepulchrum.

In Sepulchri dominium, in quod ſuccedunt ſuccedunt ſubſtituti. n. 1. & 28.

Debent tamen prius hæreditatem adijcere: ill ceptare. n. 29.

Subſtitutio.

Vocatio eſt vnius, aut plurium ad hæreditat locum alterius, vel aliorum. n. 2.

Poſt primam hæredis, inſtitutiones, omnes ſubſt nes, ſecundæ inſtitutiones dicuntur, ſicut omn ptiæ poſt primas ſecundæ etiam dicuntur n. n. 2. 3.

Semper fit ſubſtitutio cum hac conditione, expr aut tacita: Si iſte quem hæredem inſtituto, lit, aut non poſſit ſuccedere, ſuccedat ſubſ tus. n. 3.

Subſtitutio, alia Vulgaris; alia Pupillaris; Exemplaris; alia Breuiloqua, ſeu Reciproca; Compendioſa; alia Fideicommiſſaria. n. 3. ſeqq.

Subſtitutio Vulgaris, dicitur, quia vulgò ita fit. P trus v. g. mihi hæres ſit; ſed ſi hæres mihi non ſ tunc ſit Andreas, & ſi non ſit Andreas, Paulus ſ n. 3. 4.

Subſtitutio Pupillaris dicitur, quia fit tantum pupill n. 5. & 11.

Subſtitutio Exemplaris dicitur, quia ad exemplum pupillaris inuenta eſt. n. 11.

Subſtitutio Compendioſa dicitur, quia fit verborum compendio, dicendo v. g. inſtituo Petrum hæredem, & quandocumque morietur, vel ſi abſque liberis, ſubſtituo Paulum. n. 15.

Subſtitutio Pupillaris hoc modo fit: Si filius meus decedat impubes, filia ſit hæres. n. 4.

Expirat hæc ſubſtitutio, ſi filius ad pubertatem perueniat. n. 4. & 6.

Adinuenta eſt hæc ſubſtitutio, ne pupilli inteſtati decedant: in cuius loco, pater teſtari cenſetur, media ſubſtitutione. n. 4. & 13.

Subſtitutus pupillari ſubſtitutione, ſuccedit non ſolum in bona, quæ à patre pupillus obtinuit, ſed in omnia ad pupillum ſpectantia. n. 4.

Nequit fieri pupillaris ſubſtitutio ab eo, qui pupillum in ſua non habet poteſtate: Vndè nequit à matre: neque pater filio illegitimo poteſt pupillariter ſubſtituere. n. 5.

Si pupillus, cui fit ſubſtitutio, poſt teſtatoris mortem, in alterius recidit poteſtatem, nulla eſt ſubſtitutio. n. 5.

Auus, viuente filio, nequit pupillariter nepotem ſubſtituere: quia iſte, in illius recidit poteſtatem. n. 5.

Viuente auo, non poteſt pater filium pupillariter ſubſtituere: quia mortuo patre, recidit filius, in aui poteſtatem. n. 5.

Subſtitutio pupillaris tribus fit modis, qui recenſentur. n. 7.

Subſtitutio pupillaris excludit matrem à ſucceſſione filij impuberis, propter independentiam, quam habet à matre. n. 8. 9.

Subſtitutio Exemplaris eſt cum filio, cui bonorum adminiſtratio eſt interdicta, amenti ſcilicet, ſurdo ſimul et muto, vel prodigo, ſubſtitutio fit. n. 10. & 13.

Subſtitutio Exemplaris, ſimul erit pupillaris, ſi inſtitutus impubes ſit. n. 10.

In Exemplari ſubſtitutione ſemper Vulgaris continetur ſubſtitutio. n. 10.

Fieri poteſt Exemplaris ſubſtitutio à patre, matre, auo, auia, proauo, proauia. n. 12.

Subſtitutio Exemplaris paterna, valet in bonis à paterna

terna preuenientibus linea; materna verò, in prouenientibus à linea materna. n.12.

Si illo, cui exemplaris *ſit ſubſtitutio, liberos habeat, vel fratres, an vnus eorum ſubſtitui debeat, relicta aliis legitima.* n.12.

Subſtitutio exemplaris *adinuenta eſt, ne filij inteſtati decederent: in quo cum pupillari conuenit, & diſconuenit in aliis.* n.13.

Subſtitutio Breuiloqua, *aliàs* Reciproca, *eſt, quo inſtituti ſibi inuicem ſubſtituuntur.* n.14.

Sub ſe continet ſubſtitutiones Vulgares, Pupillares, Exemplares, *&* Fideicommiſſarias, *n.* 14.

Subſtitutio Compendioſa *plures ſubſtitutiones continet quoad diuerſa tempora.* n.16.

Subſtitutio Fideicommiſſaria *contingit cum instituitur hæres cum onere dandi alteri vel totam hæreditatem, vel partem aliquotam eius, vt tertiam, vel quartam,* &c. n.17.

Hæc ſubſtitutio, obliqua eſt; reliqua verò directa. n.18.

Iſta fieri poteſt in Codicillo, reliqua autem non; ſed ex benigna Iuris interpretatione, vim Fideicommiſſaria ſubſtitutionis habebunt. n.19.

Hæres grauatus reſtituere hæreditatem per Subſtitutionem Fideicommiſſariam, ſibi reſeruare poteſt quartam partem illius, in quo fuit inſtitutus, qua Trebellianica dicitur. n.20. *Sed non poteſt illam à Legatis reſeruare.* n.21.

Si hæres Fideicommiſſarius ſit, cui legitima à teſtatore debetur, detrahet in primis legitimam ſibi debitam: & poſtea, quartam etiam Trebellianicam. n.25.

Quando tamen à teſtatore prohibetur Trebellianica non detrahitur. n.27.

Trebellianica.

A Trebelliano à quo fuit conſtituta denominatur. n.20.23.

Trebellianica eſt reſeruatio quartæ partis hæreditatis, pro hærede fideicommiſſario. n.20.

Cauſa ob quas fuit adinuenta recenſentur. n.20. *in fine.*

Non detrahitur à Legatis Trebellianica. n.21.

Neque detrahitur, quando prohibitum eſt à teſtatore. n.27.

CONCLVSIO.

1 SVbſtituti ſuccedunt in Ius, & dominium vtile Sepulchrorum, in quod ſuccedunt hæredes.

Hanc tenet concluſionem Franciſc. Maria Samuellius, *in ſua praxi de Sepulturis, tract. 1. diſput. 1. controu. 5. concl. 7. pag. 34.* ex Alexandro, *in L. Centurio, n. 44. de Vulgari, aut Pupillari ſubſtitutione.*

2 Pro illius, & tituli *diſquiſitionis* intelligentia, operæ pretium duxi aduertere, quod nomen ſubſtitutus in præſentia accipitur, pro eo, qui à teſtatore ſecundo, tertio, aut vlteriori alio loco, hæres inſtituitur, in defectum primo inſtituti, ſecundo, aut tertio, &c. Sicut ſubſtitutio, dicitur ſecunda inſtitutio, non quia vlteriores aliquando non ſint, ſed omnes ſecundæ dicuntur, ſicut ſecundæ dicuntur nuptiæ, omnes, quæ poſt primas contrahuntur, vt adnotat Sebaſtianus Brant, *in expoſitione titulorum Iuris, ff. de Vulgari, & Pupillari ſubſtitutione, ex Cod. de ſecundis nuptiis, in rubro.* Sed vt melius adnotatio percipiatur, verba huius Authoris libet reddere. Et priùs ſuppono, quod ſubſtitutio, eſt vocatio vnius, aut plurium ad hæreditatem in locum alterius, vel aliorum. Ita Baſſæus, *tom. 1. verbo Subſtitutio, n. 1.*

Hæredes autem dicuntur eſſe inſtituti, aut ſubſtituti. Inſtituti dicuntur primo gradu, id eſt primo loco. Subſtituti autem, ſecundo, vel tertio. Dicitur itaque ſubſtitutio, ſecunda inſtitutio, etiamſi ſint vlteriores. Sicut omnes ſecundæ dicuntur nuptiæ, quæ poſt primas contrahuntur. *Cod. de ſecundis nuptiis, in rubro.* & fit inſtitutio, & ſubſtitutio hoc modo Lucius Titius mihi hæres eſto. Iſta dicitur inſtitutio, quaſi prima hæredis factio. Subſtitutio autem ſecunda inſtitutio hoc modo fit. Si Lucius Titius mihi hæres non erit, tunc Seius hæres eſto. Si Seius non erit, Sempronius eſto. Et ſic conſequenter, poteſt quis in teſtamento, quot gradus hæredum vult facere, & plures in locum vnius, vel vnum in locum plurium ſubſtituere. Hactenus Brant. 3

Subſtitutio itaque ſemper fit ſub conditione hac, tacita, aut expreſſa: *Si iſte, qui inſtitutus eſt nolit, aut non poſſit ſuccedere ſuccedat ſubſtitutus*: vti apertè docent iſte Doctor, & Iacobus Gordonus, *in Theologia Morali, tom. 1. lib. 4. quæſt. 4. cap. 4. verſic. Prima.*

Subſtitutio diuiditur à præfato Sebaſtiano Brant, vbi proximè, in *Vulgarem, Pupillarem, Exemplarem, Breuiloquam,* & in *Compendioſam*: alij *Fideicommiſſariam* addunt ſubſtitutionem. Subſtitut. diuiſio.

Vulgaris ſubſtitutio, eo modo fit, quo dictos Brant *ſuprà* exponit. Ideóque dicitur *Vulgaris*, quia vulgo ſubſtitutio illo modo fit. *Pupillaris*, expreſsè per hæc fit verba. Si filius meus intra tempus deceſſerit pubertatis, filia ſit hæres. Ita Gloſſa, *in cap. ſi paterfamilias, verbo Pupillaris, el 1. de Teſtamentis, lib. 6. ex Inſtitut. de Pupillari ſubſtitutione, primo reſponſ.* Et expirat (ait) ſtatim cum ad pubertatem peruenerit, vt ibi. Additque cauſam ob quam hæc adinuenta eſt ſubſtitutio: quia cum multum proſit hæredem habere, & pupillus teſtare nequeat, vtile fuit pupillis modum inuenire, ne decederent inteſtati. *Inſtit.* modo *cit. in principio.* 4

Conſonant Iacobus Gordonus, *in Theologia Morali, tom. 1. lib. 4. quæſt. 4. cap. 4 num. 13. pag. 595.* & Leonard. Leſſius, *de Iuſtitia, & Iure, lib. 2. cap. 19. dubitat. 7. num. 79.* vbi cum Gomezio, *tomo 1. cap. 4. num. 13.* ex ead. *inſtit.* docet, quod pater in ſuo teſtamento, loco filij impuberis, quodammodo teſtatur, directè ſubſtituendo ei hæredem, ſi ante pubertatem deceſſerit. Per quam ſubſtitutionem (ait) fit, vt non ſolùm bona illius pupilli, quæ à patre obtinuerit, ſed etiam alia, ad ſubſtitutum perueniant, perinde ac ſi ipſemet teſtamentum fuiſſet, vt docet Gomezius, *cap. 4. num. 13.* Nam, vt §. *Igitur, Inſtit. de Pupillari ſubſtitutione*, dicitur: in Pupillari ſubſtitutione, duo quodammodò ſunt teſtamenta, alterum patris, alterum filij, tanquam ſi ipſe filius ſibi hæredem inſtituiſſet. Hæc Leſſius.

Duo requiruntur ad ſubſtitutionem *Pupillarem*, vt valida illa ſit. *Primum* eſt, vt teſtator eum, cui ſubſtituit, in ſua habeat poteſtate. Defectu cuius, mater nunquam queit ſubſtituere pupillariter. Leſſius, *vbi proximè, numero* 80. cum Couarruuia, *de Teſtamentis, cap. 16. §. 5. numero* 18. Quia filij non ſunt in matris poteſtate. Nec pater poteſt ſubſtituere pupillariter filio illegitimo, ob eandem cauſam. Leſſius. *ibidem.* 5

Secundum eſt, vt pupillus, cui fit ſubſtitutio, non recidat per teſtatoris mortem in alterius poteſtatem. Ita idem Leſſius, *dicto numero* 80. & Eligius Baſſæus, *in Floribus Theologiæ practicæ, tomo 1. verbo Subſtitutio, numero 3.* qui etiam docet primum requiſitum cum Bonacina, *de Contractibus, diſputat. 3. quæſt. 17. punct. 4. num. 4.* Vnde

Auus non poteſt, viuente patre, nepotem pupillariter ſubſtituere, quia nepos poſt Aui mortem, in patris recidit poteſtatem. Nec pater, viuente Auo, poteſt filium pupillariter ſubſtituere, quia nepos poſt patris mortem, in Aui recidit poteſtatem, Iure communi. Leſſius cum Gomezio, *loco reddito*, *num.* 2.

Hæc ſubſtitutio *Pupillaris* dicitur, quia tantum pupillo fit, vti Ioannes Andreas ait *in c. Raynutius*, *in margin.el* 16. *de Teſtamentis.*

6 In hac *Pupillari* ſubſtitutione ſemper hæc includitur conditio, ſaltem virtualis, & tacita: *ſi in ætate pupillari*, (id eſt ante pubertatem) *filius deceſſerit meus*, *quem hæredem inſtituo*, *ſubſtituo filiam meam Bertham.* Ita Leſſius, *num.* 81. quia ob hanc conditionem dicitur *Pupillaris* ſubſtitutio, vti tradunt Doctores. Et addit ille, intelligi etiam alias conditiones, ratione quarum tacitè continentur aliæ ſubſtitutiones. Nam in omni formula ſubſtitutionis; continetur omnis ſubſtitutio, cuius perſona, cui ſubſtituitur, eſt capax, ſeu quæ verbis illius formulæ ſignificare poteſt, niſi conſtet de contraria teſtatoris mente. Primum probat Gloſſa, in *capite* 1. *de Teſtamentis*, *in* 6. *verbo Pupillares* ibi: Et expirat ſtatim cum ad pubertatem peruenerit, vt ibi. Scilicet *Inſtituta de Pupillari ſubſtitutione.*

7 Tripliciter fieri poteſt *Pupillaris* ſubſtitutio, vti obſeruat præfatus Leſſius, *dicta dubitat.* 7. *numero* 82. *Primo*, verbis generalibus, vt ſi teſtator de filio ſuo impubere loquens, non tamen ſpecificè exprimens, quod impubes ſit, dicat. Inſtituo filium meum Petrum hæredem: & ei Titium ſubſtituo. *Secundo*, verbis ſpecialibus, mentionem ſcilicet pupillaris ætatis faciendo. *Tertio* tandem, verbis ſpecialiſſimis vtendo, conditionemque exprimendo. v. g. Meum filium impuberem hæredem inſtituo, & ſi in pupillari obierit ætate, poſt mortem meam, ei Titium ſubſtituo.

8 Quocumque autem ex his tribus modis, fiat ſubſtitutio *Pupillaris*, pupillaris ſubſtitutus, pupilli matrem penitùs excludit, ſi pupillus impuber, ſeu in ætate pupillari deceſſerit. Iacobus Gordonus, *tom.* 1. *lib.* 4. *cap.* 4. *quæſt.* 4. *num.* 13. *verſic. Secunda.* Clarius Leſſius, *vbi proximè cum* Gomezio, *tom.* 1. *cap.* 4. *num.* 7. & Couarruuia, *de Teſtamentis*, *cap.* 16. §. 5. *num.* 20. & Auguſtinus Barboſa, *in cap. Si pater*, *n.* 5. *el* 1. *eodem tit. lib.* 6. cum pluribus, quos vt ſequitur, recenſet.

Notatur ad hoc, quod ſubſtitutio *Pupillaris*, excludit penitus matrem à ſucceſſione filij, vt per Gregorium *L.* 7. *verbo Del Moro*, *tit.* 5. *part.* 6. Afflictum Neapolit. *deciſ.* 38. *n.* 3. Magonium Florent. *deciſ.* 144. *num.* 21. Ceuallos, *Commun. contra communes*, *quæſt.* 70. Menochium, *lib.* 4. *præſump.* 80. Tiraquelum, *de Iure patronatus*, *Gloſſa*, 7. *num.* 61. Viuianum, *tom.* 1. *communium opinionum*, *lib.* 3. *tit.* 16. *num.* 57. *pag.* 411. *& tom.* 2. *lib.* 6. *tit.* 16. *num.* 19 *pag.* 98. Surdum, *deciſ.* 273. Plures referens Fuſarius, *de Subſtitutione*, *quæſt.* 156. *num.* 1. Et à legitima, vt per Menchacam *de ſucceſſ. progreſſu*, *lib.* 2. § 11. *num.* 24. Craſſ. §. *Subſtitutio*, *quæſt.* 20. *num.* 2. Cardinalem Manticam, *de Coniecturis vltimarum voluntatum*, *lib.* 5. *tit.* 11. *num.* 14. *& tit.* 15. *num.* 37. Theſaurum Pedem, *deciſ.* 200. *n.* 8. Surdum, *conſil.* 212. *num.* 1. Fuſarium, *dicta quæſt.* 156. *numero* 14. Antonium de Amatis *reſolut.* 25. *numero* 1. Rotam. *deciſ.* 639 *numero* 4. *part.* 1. *recentiorum.* Directa enim ſubſtitutio à patre facta filio pupillo, excludit matrem, etiam à legitima ipſius filij, vt per Menochium, *conſilio* ... *mero* 1.

Hucuſque perilluſtris Doctor Auguſti[...] boſa, qui *in cap. Raynutius*, *num.* 2. *el* 16. [...] *mentis*, ſic declarat connexionem, & depen[...] quam filij habent à patre, & independentia [...] tre, ratione cuius, vt dictum eſt, ſubſtitut[...] laris, matrem pupilli penitus excludit, ſi p[...] in pupillari ætate, ſeu impubes deceſſerit. Vi[...]

Cum filij, quoad nobilitatem, honores, ge[...] Armorum inſignia, & alia id genus, non [...] ſed patris conditionem ſequantur. *L. Libera*, [...] *fine*, *ff. de Senatoribus*, *L.* 1. *in principio*, *ff. Ad n*[...] *pales. L. eos* 22. *L. Nullus*, *la* 44. *Cod. de Decuri*[...] *lib.* 10. cum ſimilibus: & pater filios habeat i[...] teſtate, mater verò minimè, §. *vltimo*, *Inſtitu*[...] *Patria poteſtate*, mirum eſt cur filius à matre [...] minetur in hoc textu.

Hæc ibi. Et quoad nobilitatem, idem doc[...] *cap. Ex litteris*, *num.* 5. *el* 2. *& finali*, *de Con*[...] *ſione infidelium*, dicens. Notatur ad hoc, quod [...] bilitatem paternam filius ſequitur, non matern[...] Tiraquelus, *de Nobilitate*, *cap.* 15. *per totum*, [...] *cap.* 18. *num.* 20. Ioannes Barajona, *in Additio*[...] *bus ad Palatium, in repetitione rubricæ de Donati*[...] *nibus inter virum*, *& vxorem*, §. 22. *ſub. litt.* [...] Pichardus, *de Nobilitate communicatiua*, *num.* 8[...] *cum ſequentibus.* Et quoad patriam poteſtatem i[...] fatur *in eodem cap. num* 4.

Et ita ex textu etiam colligitur receptiſſimum Iuris axioma, quod pater habet filium in poteſtate. Idem probat textus *in L. Item in poteſtate*, *cum ſequentibus*, *ff. de iis*, *qui ſunt ſui. L. Si maritus. L. Libertos. L. ſin. Cod. de Patria poteſtate, princ. &* §. 1. *Inſtit. eod.* Reſoluunt Gloſſa, & ſcribentes *vtrobique.* Latè poſt multos Pinellus *in Rubrica Cod. d*[...] *Bonis maternis*, *part.* 2. *per totam.* Polit. *in repetiti*[...] *ne Legis Filium*, *num.* 138. vbi Corraſ. *num.* [...] *Cod. Familiæ erciſcundæ.* Conan. *lib.* 2. *Comment*[...] *cap.* 13. Aſcan. *de Patria poteſtate*, *cap.* 5. *cum ſequentibus.* Caldas Pereyra, *in L. Si curatorem*, *verbo Sine curatore*, *num.* 38. *cum duobus ſequentibus.* *Et verbo Læſis*, *num.* 121. Quæ quidem patria poteſtas ætate Filij non diſſoluitur. Poteſt enim ſexagenarius eſſe ſub poteſtate patris, vt notauit *Gloſſa*, *verbo Pupillus*, *in L. finali*, §. 1. *ff. de verborum obligationibus*, recepta ex Pegado, *in repetit. L. Inter cætera*, *ff. de liberis*, *& poſthumis*, *part.* 1. §. 1. *n.* 4. Hæc omnia Barboſa, quæ lubens recenſui, vt melius percipiatur ratio ſuprà tacta, ob quam, data pupillari ſubſtitutione, non ſuccedat mater in bonis filij, à patre inſtituti, cum præfata ſubſtitutione.

Exemplaris ſubſtitutio eſt, cum filio amenti, vel ſurdo ſimul, & muto, vel prodigo, cui bonorum adminiſtratio eſt interdicta, fit ſubſtitutio: vt ſi teſtator habens talem filium, dicat: Inſtituo filium meum, & ei ſubſtituo Titium. Leſſius, *de Iuſt. & Iure*, *lib.* 2. *cap.* 19. *dubitat.* 7. *n.* 83. Baſſæus, *tom.* 1. *verbo Subſtitutio*, *num.* 4. ex *lege Humanitatis*, *Cod. de Impuberum*, *& aliis ſubſtitutionibus* Gomezio, *lib.* 1. *Variarum*, *c.* 6. *n.* 1. & Molina, *diſputat.* 185. Si hic filius nondum fuerit pubes, eadem ſubſtitutio *exemplaris* erit ſimul *pupillaris*, Leſſius, *vbi proximè.* Quod loci addit, quod in eadem ſubſtitutione ſemper continetur vulgaris ſubſtitutio. Si enim (inquit) contingat filium mori ante teſtatorem, ſubſtitutus ſuccedet ex *vulgari.* Et rurſus addit. Idem dicendum, ſi nomine ipſius hæreditas repudietur.

Omnibus, in hoc numero dictis, hoc vltimo excepto, conſonat Iacobus Gordonus, *in Theologia Mo*-

rali,

rali tomo 1.*lib.*4.*quaſt.*4.*c.*4.*n.*13.&addit etiam contineti in hac, ſubſtitutionem Fideicommiſſariam. Hinc, ſi filius amens, ad mentem redeat, ſubſtitutus ſuecedet ex taeito fideicommiſſo.

Exemplaris ſubſtitutio expitat ſi filius redeat ad ſanam mentem. Docent Gloſſa, *in capite Rayuntius, verbo Si abſque liberis moreretur, de Teſtamentis, ex Inſtiuta de Pupillari ſubſtitutione,* §. *Qua ratione,* & Leſſius *dicto num.*83. addit tamen: nec cito in inſaniam relabatur.

Hæc ſubſtitutio *Exemplaris* dicitur, quia ad exemplum pupillaris ſubſtitutionis eſt inuenta. Leſſius *de Iuſt. & Iure lib.*2.*cap.*19.*dubitat.*7. *num.* 83. Baſſæus, *tom.* 1. *verbo Subſtitutio, num.* 4. poſt Ioannem Andteam, *in Gloſſam marginali dicti cap. Raynutius*, ibi: *Pupillaris* dicitur, quia fit pupillo tantum. *Exemplaris*, quia fit ad exemplar pupillaris: & eodem tationis motiuo. Ita ibi. Et poſt Gloſſam magnam, *verbo Si abſque liberis reddito*, ita fantem. *Exemplaris* eſt, quæ fit ad exemplum *pupillaris*, quæ fit furioſo in his verbis: Si filius meus deceſſetit priuſquam peruenerit ad ſanam mentem, ille ſit hætes *Cod. de impuberum, & aliis ſubſtitutionibus. Humanitatis. Inſtitua de Pupillari ſubſtitution.* §.1.

12 Subſtitutio *Exemplaris*, fieri poteſt non ſolùm à patre, ſed etiam à matre. Gotdonus, *vbi proximè*, Baſſæus, *dicto num.*4. vbi etiam aſſerit fieri poſſe ab auo, auia, proauo, & proauia. De paterna ſubſtitutione, & de materna ſic ait Leſſius. *num.*84. *dicta dubitationis* 7. Vbi notandum primò, poſſe hanc ſubſtitutionem fieri non ſolùm à patte, ſed etiam à matre, idque in diuerſos ſubſtitutos. Et patris ſubſtitutio valebit in bonis prouenientibus à patre, & linea paterna; matris verò valebit in iis, quæ à matre, & linea materna, vt docet Gomezius, *cap.*6.*num.*13. Hæc Leonardus. Locus, quem ex Gomezio teddit, ex *tomo eius primo eſt*, quem in principio dictæ dubitationis allegat. Ex quo etiam Doctore, *eodem capite, num.*6. adnotat ſecundò ipſe Leſſius, quod ſi ille, cui fit ſubſtitutio hæc *Exemplaris* habet liberos, vel fratres, debet vnus, vel plures ex bis ſubſtitui, relicta legitima eis, quibus iure illa debetur. Ita ille. Sed ego neutrum deberi credo, ſuppoſito, quod pater exhætedate filios queat, in ea ſententia, quam reeenſet Auguſtinus Barboſa *in cap. Raynutius, num.*5. *de Teſtamentis*, aſſerente, valere legem, quæ permittit parentibus, ne teneantur nomine legitimæ filiis ſuis quicquam telinquete, vt multis (ait) latè contendit Sactamento, *lib.*2. *ſelect. cap.*14 *num.*6.

13 *Exemplaris* ſubſtitutio, vix à Pupillari diſtinguitur, vt ait Ioannes Caramuel, *in Theologia Morali, lib.*2. *de Lege Morali, ſeu Virtuali, diſputat.* 18. *de Teſtamento, artic.*6. *num.*891. habet tamen locum in filio amenti, ſurdo ſimul & muto, aut prodigo. Ita ille. Gloſſa autem *in cap. Si paterfamilias, verbo Pupillares, el* 1. *de Teſtamentis in* 6. ait vtramque conuenire in eo, quod inuenta fuerit, vt inſtituti filij, inteſtati ne decederent; differet tamen in aliis, de quibus ibi, & *in cap. Rayuntius, Gloſſa* 3. *el* 16. *eodem titulo.*

14 *Breuiloqua* ſubſtitutio, quæ & *Reciproca* diei ſolet, vti Baſſæus, *verbo Subſtitutio, num.* 6 & Leſſius, *dubitat.*7. ſæpè allegata, *num.*92. eſt, qua inſtituti ſibi inuicem ſubſtituuntur. Vt ſi teſtator dicat: Inſtituo Petrum, & Paulum meos hæredes, & eos inuicem ſubſtituo. Ita recenſiti Doctores Leſſius, & Baſſæus, *vbi proximè* Iacobus Gordonus, *in Theologia Morali, tomo* 1. *lib.*4.*quaſt* 4. *cap.*4. *num.*15. Subſtitutio iſta plures, quoad perſonas, complectitur, ſubſtitutiones. Sic enim, vt præfertur facta, vt minimum ſunt in ea duæ ſubſtitutiones. *Vulgares*, quæ ideò ſic dicuntur, quia vulgaribus, & communiter vſitatis verbis fiant. Si vterque ſubſtitutus impubes eſt, & pupillus, duæ ſubſtitutiones *Vulgares*, & duæ *Pupillares*, in ſubſtitutione illa erant. Si alter pupillus, & impubes, alter verò pubes fuerit, in huiuſmodi *Breuiloqua* ſubſtitutione, erunt duæ tantum ſubſtitutiones *Vulgares*. Quia hæc ſubſtitutio ſolùm eas complectitur, quæ vtrique ſubſtituto pariter conueniunt. Poteſt tandem *Breuiloqua* comprehendere duas *Fideicommiſſarias* ſubſtitutiones. Quod vtique tunc eueniet, quando facta illa fuerit in Codicillo; vel ſi in teſtamento fiat, ſi teſtator iubeat, vel roget hæredes, vt qui prius decedat, alteri hæreditatem reſtituat.

Hæc omnia expreſsè docet Leonardus Leſſius, *loco citato*, & non obſcurè Gordonus, cum Couarruuia, *de Teſtamentis, cap.* 16. *num.*3. & 4. Baſſæus etiam, quoad *Pupillares*, & *Fideicommiſſarias*. Videantur Molina *diſputat.*191. Gomezius, 1. *Variarum, cap.* 8. *num.* 2. & Gloſſa, *in cap. Rayuntius, verbo Si abſque liberis*, vbi poſt alia ait. Notandum tamen, quod hæc ſubſtitutio non eſt propriè ſubſtitutio per ſe, ſed eſt quædam adiectio ſubſtitutionis, nam ſub ſe continet *Vulgares, Pupillares, Exemplarias, & Fideicommiſſarias.*

Compendioſa ſubſtitutio ſub his fit verbis. Inſtituo Petrum v.g. hæredem meum, & quandocunque morietur; vel ſi abſque Filiis deceſſerit, ſubſtituo Paulum. Gloſſa, *in cap. Si pater, verbo, Abſque deductione, el* 1. *de Teſtamentis, & vltimis voluntatibus, in* 6. & Barboſa *ibi, num.* 11. cum Menochio, *de Preſumptionibus, lib.* 4. *præſumpt.* 51. *num.*7. & Surdo, *deciſ.* 37. *num.* 8. Gloſſa *in cap. Raynutius, verbo Si abſque liberis moreretur, el* 16. *de Teſtamentis*, ex *Inſtituta, de Impuberum, & aliis ſubſtitutionibus*. Dicitur *Compedioſa* iſta ſubſtitutio, quia fit ſub verborum compendio, vti ait Ioannes Andreas, *in marginali dicti capit. Raynutius.* 15

Compendioſa ſubſtitutio, quia ex pluribus compendioſè componitur quoad diuerſa tempora, rationes, & cauſas, vt verbis vtar doctiſſimi Caramuelis *loco præallegato*, plures continet ſubſtitutiones quoad diuerſa tempora: Comprehendere enim poteſt omnes hæredes, & omnes ætates eorum, vti Leſſius, *lib.* 2. *de Iuſt. & Iure, cap.* 19. *dubitat.* 7. *num.* 93. Baſſæus, *tom.* 1. *verbo Subſtitutio, num.*7. cum Gomezio, *lib.* 1. *Variarum, cap.* 7. *num.* 1. & 2. vt ſi teſtator dicat: Inſtituo filium meum hæredem, & quandocumque ex vita deceſſerit, ſubſtituo ei Titium. Titius enim ſi filius ante patrem moriatur, vel alia de cauſa non fiat hæres, Titius ex vulgari ſuccedet ſubſtitutione. Si filius fiat hæres, & in pupillari, ſeu impuberi ætate decedat, ſuccedet Titius ſubſtitutus, ex pupillari ſubſtitutione. Si autem poſt pubertatem filius hæres moriatur, ſuccedet præfatus Titius ex ſubſtitutione Fideicommiſſaria, detracta legitima, & Trebellianica. Si tandem filius amens ſit, ſuccedet ſubſtitutus ex ſubſtitutione Exemplari. Hæc omnia Leſſius, & Baſſæus, *locis proximè allegatis*, & Iacobus Gordonus *dicto numero* 15. cum Couarruuia, *de Teſtamentis cap.*16.§.9. & cum Molina, *à diſputat.* 182. *vſque ad* 193. 16

Fideicommiſſaria ſubſtitutio contingit, cum hæres inſtituitur cum onere dandi aliquam partem de- 17

terminatam hæreditatis alicui perſonæ determinatæ. Ita illam deſcribit Ioannes Caramuel *vbi proximè*. Alij verò volunt contingere, quando inſtituitur hæres cum grauamine dandi alteri hæreditatem, ſiue totam, ſiue partem aliquotam eius, v. gr. dimidiam, tertiam, quartam, aut aliam quidem: & ille, cui reſtituenda illa eſt, dicitur ſubſtitutus fideicommiſſarius. Hanc ſecundam deſcriptionem tenent Iacobus Gordonus, *tomo* 2. *Theologiæ Moralis*, *lib*. 4. *quæſt*. 4. *cap*. 4. *numero* 14. Baſſæus *dicto verbo Subſtitutio*, *numero* 5. Leſſius, *de Iuſtitia & Iure*, *lib*. 2. *cap*. 19. *dubitat*. 7. *num*. 85. cum Gomezio, *lib*. 1. *Variarum*, *cap*. 5. *num*. 1. & ante illos Gloſſa, *in cap*. *Raynutius*, *verbo Si abſque liberis*, *de Teſtamentis*.

18 Circa quam ſubſtitutionem tria adnotantur *Primum* eſt, illam indirectam eſſe & obliquam, quia per eam ſubſtituto defertur hæreditas miniſterio alterius, reliquas verò recenſitas ſubſtitutiones directas eſſe: quia per eas immediate, & directe hæreditas à teſtatore defertur ſubſtituto, abſque alterius interuentione, aut miniſterio. Ita Leſſius, *loco proximè reddito*, cum Gomezio, *lib*. 1. *variarum*, *c*. 5. *num*. 1. & Couarruuias, *de Teſtamentis*, *cap*. 16. §. 4. *num*. 2. Baſſæus, *dicto num*. 5. cum Valerio Reginaldo, *lib*. 25. *num*. 629. Felliucio, *tract*. 34. *n*. 169. poſt Gloſſam, *in cap*. *Si paterfamilias*, *verbo Obliqua*, *el* 1. *de Teſtamentis*, *lib*. 6. & *verbo Trebellianica*.

19 Vnde fit, hanc *Fideicommiſſariam* ſubſtitutionem fieri poſſe in Codicillo. Gloſſa, *in capite Raynutius*, *verbo Si abſque liberis moreretur el* 16. *de Teſtamentis*, ibi: Aliquando duas fideicommiſſarias tantum, vt quando fit in Codicillis, vt *L*. *Scæuola*, *ff*. *Ad Trebellian*. Leſſius, *num*. 66. Baſſæus, *num*. 5. Reliquas verò ſubſtitutiones minimè poſſe fieri in Codicillo, docent idem Leſſius, & Baſſæus. Ratio diſparitatis eſt, quia in Codicillo bene poteſt onus hæredi imponi, vt hæreditatem alteri reſtituat, (vt in fideicommiſſaria fit inſtitutione;) minimè tamen in Codicillo directè aliquis hæres inſtitui poteſt, quod in cæteris fit ſubſtitutionibus. Quia in illis hæres inſtituitur ſub certa conditione ſubſtitutus, nempe ſi prior inſtitutus non ſit hæres, vel ſi hæres fuerit, moriatur tamen in pupillari ætate, vel amentia, &c. Addit tamen Leſſius, quod ſi quis in Codicillo faciat ſubſtitutionem *Vulgarem*, *Pupillarem*, *Exemplarem*, *Breuiloquam*, vel *Compendioſam* ex benigna Iuris interpretatione, vim ſubſtitutionis *Fideicommiſſariæ* habebit. Gloſſa, communiter recepta *inſtituta de Vulgari ſubſtitutione in principio*.

20 *Secundum*, quod adnotatur eſt, hæredem ſic grauatum reſtituere per Fideicommiſſariam ſubſtitutionem, poſſe detrahere, ſibique reſeruare quartam partem eius, in quo inſtitutus fuit. Ita Ioannes Andreas *in Gloſſa Marginali ad cap*. *Raynutius citatum*, vbi aliis recenſitis ſubſtitutionibus ait: & in eis non habet locum deductio quartarum. Gloſſa, *in cap*. *Si Paterfamilias*, *verbo Trebellianica*, *el* 1. *de Teſtamentis*, *lib*. 6. & *in dictum cap*. *Raynutius*, *verbo Trebelliarium*, & *in Canonem*, *Reſponſa verbo eod*. *el* 5. *diſtinct*. 2. Leſſius, *loco citato num*. 67. & Gordonus, *in Theologia Morali*, *tomo* 1. *lib*. 4. *quæſt*. 4. *cap*. 14. *num*. 14.

Vnde ſi in tota hæreditate quis fuerit inſtitutus, per inſtitutionem fideicommiſſariam poterit detrahere quartam partem totius hæreditatis; ſi in dimidia, quartam dimidiæ partem; ſi in quarta, quartam quartæ detrahere quibit? Et ſic proportionaliter in quacumque inſtituatur hæredita[te] quartam illius detrahere poterit talis i[nſtitutus]. Quod ſi teſtator ei aliquid determinatum, aſſignet, & reliquum iubeat reſtitui (ait [Leſſius]) Si illud certum, non adæquat quartam pa[r]tius, in quo inſtitutus eſt, poterit detr[ahere ex] reliquo, donec quartam compleat præfatam [...] patere aſſerit, §. *Sed quia ſtipulationis*, *in*, *Fideicommiſſariis hæreditatibus*, *L*. 1. & *Ad Senatusconſultum Trebellianum*. Ider[n] Iacobus Gordonus, *vbi proximè* ex eiſdem I[...] & 2. *modò redditis*.

Quarta hæc *Trebellianica* appellatur, & vti aiunt Gloſſa *in cap*. *Raynutius*, *verbo T[rebellia]nam*, & Leſſius, *dicta dubitat*. 7. *num*. 88. à S[enatus]conſulto Trebelliano, à quo fuit conſtitutum [vt] detraheretur, vti ex dicto colligitur §. Cauſa huius conſtitutionis fuit, ne ob fideicommiſſi [...]na eſſet, & grauis illius inſtitutio. Ita Gordo[nus] Leſſius, qui *num*. 87. aliam addit dicens: tum [...]na ſit hæredis inſtitutio; tum, vt alliciatur ac[ce]ptandum, & præſtandum, quod teſtator cupit.

Conſultò diximus: *poterit detrahere qu[artam] partem hæreditatis*. Quia à Legatis, non detra[hitur]. Leſſius, *dicto num*. 88. & Gordonus *num*. 14. Couarruuia, *in cap*. *Raynutius*, §. 1. *num*. 10. *de Teſtamentis*: ſicut nec à Legatis ad pias c[auſas] detrahitur Falcidia. *Authentico ſimiliter*, *Cod*. *Legem Falcidiam*. Leſſius, & Gordonus, *vbi proximè*, & iſte *num*. 16. vbi plures recenſet caſus, in [qui]bus Falcidia à Legatis non detrahitur. *Primò* ſi te[ſta]tor expreſsè prohibeat. *Secundò*, ſi legata ſin[t ad] pias cauſas, niſi fortè hæreditas ſit etiam ad pias c[au]ſas: nam ſic vtrimque (ait) ſtat priuilegium, & [...]nitur ad ius commune. *Tertiò*, ſi res ſit legata [ſub] conditione, vt nunquam queat alienari. *Qua[rtò]*, quando hæres non conficit inuentarium intra te[m]pus à Iure præſcriptum. Debet enim illud incip[ere] intra triginta dies à notitia teſtamenti, & intra al[ios] ſexaginta perficere, etiamſi poſt illos triginta [non] ceperit. Ita Emmanuel Sa, *verbo Hæreditas*, *n*. [...] vbi addit, debere illud facere cum Notario, cita[tis] creditoribus, & legatariis. *Quintò*, quando hæres Iudice monitus, intra annum teſtatoris voluntatem executioni non mandat. *Sextò*, quando alicui legatur inſtrumentum, aut Scriptura, de re, cuius erat Dominus. *Septimò*, quando conſcius valoris hæreditatis, quibuſdam ſoluit ab initio legata integra. De quibus, & alij Syluester, *in Summa*, *verbo Legitima quæſt*. 9.

Falcidia, eſt quarta bonorum, quam ſibi hæres retinet, quando contingit hæreditatem exhauriri legatis. Ita Gordonus, *n*. 16. *citato*, cum Cuia, *in Parat*. *Cod*. *ad legem Falcidiam*. Quod tamen intellige, quando hæres non ſit, cui debita ſit legitima. Quia quando hæc illi eſt debita, & teſtator tam multa fecerit legata, vt illi integram non reliquerit legitimam, poterit à legatis detrahere ſpectata ſingulorum proportione, donec legitimam ſibi debitam impleat. Si verò hæres ſit, cui iure non ſit debita legitima, ſolum detrahere poterit vſque ad quartam præfatam bonorum, quam ſibi reſeruare valet, ſicut in fideicommiſſis. Ita Leſſius, *de Iuſtitia*, & *Iure*, *lib*. 2. *c*. 19. *dubitat*. 7. *n*. 91. cum Syluestro (quem vide *verſic*. *Quarto*, ibi: Et ſi pater, &c.) & cum Molina, *diſputat*. 213. Legitima autem debetur filio *c*. *Raynutius*, §. *fin*. *el* 16. *de Teſtamentis* Leſſius, *num*. 90. Debetur etiam patri. Leſſius *ibidem*, & Sa, *verbo Legitima*, *num*. 1.

Falcidia dicitur à Falcidio eius Authore, ſicut *Trebellianica*, à Trebelliano, *Publiciana*, à Publio. Ita

Sebaſtia

Sebaſtianus Brant. *in expoſitione ff. Ad Legem Falcidiam, ex inſtituta, de Actionibus §. Alleg.* De hoc expreſsè noſter Gratianus, *in Canone Quadam, el 6. diſtinct. 2.* ibi. Sub eodem Imperatore (Octauiano ſcilicet) Falcidius Tribunus plebis, Legem fecit, ne plus quis extraneis teſtamento legaret, quam vt quarta pars ſupereſſet hæredibus: ex cuius nomine Lex *Falcidia* eſt nominata. Hæc Gratianus. Libet Sebaſtiani præfati inſtructionem, pro vſu detrahendæ Falcidiæ recenſere. Huiuſmodi illa eſt.

4 Et antequam detrahatur *Falcidia*, detrahendum eſt prius ex patrimonio totum æs alienum: item funeris impenſæ: item pretium ſeruorum manumiſſorum. Et de reſiduo patrimonij debent fieri quatuor partes: ita quod vna ex illis remaneat penes hæredem: de aliis tribus ſoluantur legata, vnicuique plus, vel minus ſecundùm quod teſtator voluit: & ſi plus ſit legatum, quàm ſint vires patrimonij: id eſt ante omnia deducitur, & poſtea *Falcidia* detrahitur. Vndè ſolet dici: Tunc defalcabis, cum per legata grauaris. Gloſſa, *in cap. Raynutius de Teſtamentis.* Hactenus Brant.

25 *Tertium*, quod circa ſubſtitutionem adnotatur *Fideicommiſſariam*, eſt, quod ſi iis, cui fideicommiſſum imponitur, fideicommiſſis hæreditatem exhaurientibus, ſit ex aſcendentibus, vel deſcendentibus teſtatoris, quibus legitima debetur, poteſt ſic grauatus, ante omnia, ſuam detrahere legitimam. Sic Gordonus, *num.* 14. & Leſſius, *num.* 90. vbi reddit hanc breuem, ſed efficacem rationem. Quia legitima fideicommiſſis grauari non poteſt, nec legatis, & legitima detracta, de reliquo detrahere poterit quartam *Trebellianicam*, vti dictum eſt, & docet Leſſius, *vbi proximè*, cum Couaruuia, *de Teſtamentis, cap* 16. § 11. *num.* 10. *ex cap. Raynutius*, & *ex cap. Raynaldus, eod. tit.*

26 Quanta autem ſit legitima filiis debita, declarant Iuriſconſulti ex *Nouell.* 18. c. 1 & *Authentico nouiſſima*, & *Cod. de Inoffocioſo Teſtamento*, Syluester, *in Summa, verbo Legitima portio, quæſt.* 1. & Sa, *eodem verbo, num* 1. Verba Syluestri reddo.

Hæc debetur iure naturæ filiis, qui ſine cauſa exhæredari non poſſunt: & eis mortuis debetur nepotibus, ex eis legitimè natis. Et huic nullum grauamen poteſt imponi per legata, aut fideicommiſſa; ſed per debita tantùm. Non poteſt etiam imponi dilatio, vel conditio, aut modus; & ſi apponantur, habentur pro non adiectis, *dicta L. Omnimodo, & duabus ſequentibus.* (ſcilicet) *Cod. de Inoffocioſo Teſtamento.* Et hæc eſt talis. Si filij ſunt quatuor, vel infra, debent habere tertiam partem; ſi quinque, vel vltra, debent habere medietatem. *Cod. de Inoffocioſo Teſtam. Authentico Nouiſſima.* Et intellige etiam partem, vel medietatem eius, quod eis deferatur ab inteſtato, vt notat Gloſſa, *in L. Si arrogator. De Adoptionibus*, & ibi Bartolus, pro hoc allegat *L. Papinianus, §. Quoniam autem ff. de Inofficioſo Teſtamento.* Intellige detractis debitis ſi quæ eſſent. Pro quo facit Lex *Veniſſe, ff. de Verborum ſignificatione.*

Hactenus Syluester, *in loco reddito*: qui *quæſt* 8. quærit. Quid ſi filius inſtitutus ſit in minori parte? Et reſpondet. Et dico, quod nihilominus aget vſque ad ſupplementum. *Dicta L. Omnimodo.* Quia hæc legitima datur in bonorum ſubſidium de iure naturæ. Ita ibi præfatus Doctor, cui in omnibus conſonat Emmanuel Sa, *dicto num* 1. & *ſequentibus.* Et *num.* 1. addit, quod debetur à matre filiis etiam naturalibus; non autem ſpuriis. Et quod debetur à filiis parentibus, & fratribus ex parte patris: vtrumque tamen ſi ipſi filij, filios non habeant.

Tandem pro Trebellianica, & Falcidia, ac pro 27 ſubſtitutione Fideicommiſſaria, adnotare duxi, poſſe teſtatorem prohibere, ne Fideicommiſſarius hæres Trebellianicam, aut Falcidiam quartam detrahat. Ita Iacobus Gordonus, *in Theologia Morali, tomo* 1. *lib.* 4. *quæſt.* 4. *cap.* 4. *num.* 14. & Leſſius, *de Iuſt. & Iure lib.* 2. *cap.* 19. *dubitat.* 7. *num.* 89. vbi difficultatem excitat, & reſoluit dicens. Petes. Vtrum teſtator poſſit prohibere, ne hæres detrahat Trebellianam? Reſpondeo, poſſe, vt docet Gomezius *ſuprà* (ſcilicet *tom.* 1. *cap.* 5. *num.* 11. Quia poteſt prohibere, ne hæres detrahat Falcidiam à Legatis, *Authentico, Sed cum Teſtator, Cod. ad Legem Falcidiam.* Ergo etiam ne detrahat Trebellianam à Fideicommiſſ. Conſequentia probatur: quia in Iure Trebelliana, & Falcidia æquiparantur, ita vt ipſa nomina ſæpè confundantur. Idem docet Couarruuias, *cap.* 18. (videlicet *de Teſtamentis*) *num.* 10. Hæc Leonardus Leſſius.

Conſultò prædicta omnia admonere operæ pretium duxi, vtpote apprimè neceſſaria ad noſtræ 28 concluſionis, & difficultatis propoſitæ intelligentiam. Habemus enim ex his, omnem ſubſtitutum verum hæredem eſſe, quomodocumque ſubſtituatur: ſiue enim quis in locum alterius, ſecundo, tertio, quarto, aut vlteriori loco hæres inſtituatur, ſiue vulgariter, ſiue pupillariter, ſiue exemplariter, ſiue breuiloquè, ſiue compendioſè, ſiue Fideicommiſſariè ſubſtitutio fiat, verus, & legitimus teſtatoris hæres efficitur. Vnde concluſio, nulla alia indiget probatione: cum Sepulchrum hæreditarium ſit illud, quod quis acquirit in vim contractus, pro ſe, & pro omnibus hæredibus ſuis, ſiue æqualiter, ſiue inæqualiter inſtituantur, vti *diſquiſit.* 5. *num.* 34. dixi. Sed vt ſubſtituti in Ius, & dominium vtile ſuccedant Sepulchri, adiicere prius debent hæreditatem, ob ea, quæ de hærede primario inſtituto, *diſquiſit* 6. *num.* 19. circa concluſionem ſecundam dixi: Non enim quoad hoc, maiori gaudet priuilegio ſubſtitutus hæres, quàm primarius.

DISQVISITIO VIII.

An Hæres Fideicommiſſarius, ſuccedat in Ius, & dominium vtile Sepulchri teſtatoris?

BREVIARIVM.

Ius Patronatus.

An Fideicommiſſarius in Ius patronatus ſuccedat. n. 7. 8.

Sepulchrum.

In Hereditarium Fideicommiſſarius ſuccedit, non in Familiare, niſi ſit de Familia. n. 1. & ſeqq.

CONCLVSIO

Fideicommiſſarius, & quilibet alius hæres ſubſtitutus, non acquirit ius, & dominium vſus Sepulchri familiaris, ſi de familia non ſit teſtatoris, iure ſaltem Canonico attento; acquirit tamen illud ſi ſit de familia. 1

Hæc concluſio, quo ad primam eius partem, facilè

cilè probatur. Quia ius Sepulchri familiaris acquiritur in vim contractus pro ſolis, qui ſunt de familia illud acquirentis, vti dixi *in diſquiſit.5. & 6.* ſicut ius Sepulchri hæreditarij pro hæredibus. Ergo ſi hæres ſubſtitutus fideicommiſſariè, aut alio modo, ſi de familia non ſit, dominium vtile Sepulchri familiaris, per ſubſtitutionem non acquirit.

2 Quoad ſecundam etiam, eadem facilitate probatur concluſio: quia Sepulchrum familiare, pro omnibus, qui ſunt de familia maribus, & fœminis, hæredibus, & non hæredibus, fuit acquiſitum. Ergo cum per ſubſtitutionem non amittat quis iura, ei competentia ratione agnationis, ſubſtitutus qui eſt de familia, acquiret ius, & dominium vtile Sepulchri familiaris.

3 In noſtra, dubio procul, fuit ſententia Franc. Maria Samuellius, *in praxi de Sepulturis, tract.1. diſputat.1. controuerſ.5.* quatenùs *concluſ.4. pag.33.* ſic aſſerit. A Sepulchrorum iure Fideicommiſſarius excluditur, ſed apud hæredem remanet, etiam vt quis in minima parte, hæres eſſet, & in iure vtique Patronatus, concluſio iſta extenditur. *L. Quia perinde, ff. Ad Trebellianum.* Hæc ibi. Vbi ſatis manifeſtè primam noſtræ concluſionis partem tuetur. Agit enim ibi de Sepulchro, quod ad hæredes ſpectat: & ait in illo Fideicommiſſarium non ſuccedere, ſed hæredes, eſto inquam minima bonorum parte inſtituti ſint.

4 Pro ſecunda autem noſtræ concluſionis parte, faciunt ſexta, & ſeptima præfati Authoris. In ſexta enim ita fatur. Sepulturæ ius, quod quis ſuæ familiæ conſtituit, ſpectat ad Filios, Nepotes, Pronepotes, & deinceps ad omnes natos, tam Maſculos, quàm Fœminas, etiamſi eſſent emancipati, ſiue hæredes fuerint, ſiue abſtineant: quod non procedit, quando Sepulchra acquiſita eſſent pro ſe, & ſuis hæredibus, ac ſucceſſoribus, & non aliis. Hæc ibi; in ſeptima autem, quæ ſequuntur autumat. In ius Sepulchrorum Subſtituti ſuccedunt, vt Alexander *L. in Centurio, num.44. de Vulgari, & Pupillari.* In qua vtique de Sepulchro Familiari aſſerit pertinere ad hæredes Subſtitutos, quod in quarta, Subſtituto negauerat Fideicommiſſario, de Sepulchro Hæreditario.

5 Et quod dicta fuerit Samuellij mens, patet certè, quia cum benè ſciret in quo ſaluaretur ratio Sepulchri Hæreditarij, & in quo Familiaris etiam ratio; & in quo vnum ab altero diſtinguatur, vti ex verbis eius, modo recenſitis apparet, ſibi eſſet contrarius, negando in quarta concluſione, vno ex ſubſtitutis, Fideicommiſſario ſcilicet, quod omnibus Subſtitutis in ſeptima concedit, quod dici neutiquam poteſt. Prætetquam quod ex contextu, & ordine doctrinæ, clarè colligitur Authoris intentio.

6 In eadem etiam fuit ſententia (ni fallor) Gaſpar Antonius Theſaurus, *lib.1. quaſt. Forenſium, quaſt. 10. num.5. fol. mihi* 43. Quoad primam concluſionis partem, de Sepulchro Familiari, quando dixit. Ad hæredem autem Fideicommiſſarium, & obliquum, non tranſit ius Sepulchri. *L. Quia perinde, §.1. Ad Trebellianum.* Et quoad ſecundam, dum ſic faſſus eſt. Quia reſtituta hæreditate, iura Sepulchrorum apud hæredem remanent. Imola, *in L. Si duo Patroni, eodem titulo.* Ripa, *in L. Centurio, n.56. de Vulgari ſubſtitutione.*

7 Accinit Samuellio extendenti ſuam dictam concluſionem quartam, in materia Iuris patronatus, Auguſtinus Barboſa, *in cap. Ex litteris num.7. de Iure patronatus*, vbi ait hoc ius non tranſire in Fideicommiſſarium, ſed penes hæredem Et allegat Bartolum *in L. Quia perinde, ſemel citatam*, & Nicol. de Neapol. & Al *ibi, ff. Ad Trebellianum.* Couatruuiam, *lib.2. cap.18. verſic. Quibus, & alia, ſo* Rochum de Curte, *de Iure patronatus, v num.20. & ſeqq.* Acoſtam, *in cap. Si pat Trebellianica, num.4. de Teſtamentis, in 6* linam, *de Primogen. lib.1. cap.24. numer* rentem eſſe communem, licet ipſe contr: neat.

Sed hæc communis, vt aſſeritur, opini nam mihi difficultatem ingerit, ad dubitai illius veritate. Suppoſito enim quod ſubſt Fideicommiſſaria facta, Fideicommiſſarius hæres quartæ ſaltem partis hæreditatis, vti *ſtione vidimus præcedenti, num.20.* & quod & ſinguli hæredes, etiamſi in minima parte ditatis ſint inſtituti, æqualiter, & in ſolidun ſuccedant Patronatus (excepto tantùm effect ſentandi,) vti latè manet probatum, *in diſq ne ſexta, num.2. 3. 11. 14. & 16.* videtur nec dicendum, Fideicommiſſarium, non minùs ſu re, quàm ſubſtitutus Fideicommiſſarius, cui tuendæ ſunt aliæ partes hæreditatis, in Ius natus, bonis teſtatoris annexum, ſuccedit. Ex ximè, quia illud indiuiſibile eſt, & bona ſeq Vnde ſi filius hæreditati paternæ, cui annexur Ius patronatus, renunciet, illud perdet. *Quia* tra cum vniuerſitate bonorum, vt dictum eſt *in d diſquiſ.6. n.12.*

DISQVISITIO IX.

Dominium vſus Sepulchri Fam liaris, ad quos pertineat?

BREVIARIVM.

Beneficia.

Irrita, & reprobata eſt promiſſio Beneficij ante illius vacationem facta. n.10.

Fœmina.

Sub Maſculino comprehenditur in Legibus humanis, & diuinis. n.9.11.12.13.

In gerendis per vniuerſitatem, vocandæ ſunt Fœminæ innuptæ, & viduæ, ſi aliud tamen non ferat conſuetudo. n.12.

Alia vide verbo Ius patronatus: *& verbo* Sepulchrum.

Ius patronatus.

Fundatoribus, conſtructoribus, & dotatoribus Eccleſiarum Ius patronatus Iura concedunt. n.9.10.11.

Ius patronatus, quod eſt de parentela, extraneo renunciari non poteſt. n.6.

Fœmina, etiam priuata, & quæ Dignitates non ſunt, Ius patronatus habere poſſunt. n.10.11.12.13. *Et præſentare valent.* n.12.13.

Tantum habet de Iure patronatus paupercula, quantum habet Rex. n.12.

Pupillus, poſt ſeptennium, ſi Ius habeat Patronatus, præſentare poteſt ad Beneficia. n.11.12.

Qui plures habet Patronorum voces, computandi Patronos per ſtirpes, & non per capita, & qui maioribus innatur meritis, inſtituendus eſt. n.13.

Omnes Filij, & Filiæ hæredes, etiam inæqualiter in parte

parte bonorum Patroni defuncti, vnius Patroni locum habent. n. 13.

Qui hæres non eſt Patroni, in illius Ius patronatus hæreditarium non ſuccedit. n. 13.

Fœmina innupta, aut nupta intra familiam, in Ius patronatus familiare ſuccedunt. n. 14. 15. 16.

Vocem habent in præſentatione, ſi aliud intentio fundatoris, aut conſuetudo non ferat. n. 15.

Donari poteſt Laico Ius patronatus de Epiſcopi conſenſu, & abſque eo, Eccleſiæ, & cuilibet & Religioſo loco. n. 7.

Maſculinum.

In Legibus humanis, & Diuinis Maſculinum, Fœmininum comprehendit. n. 9. 11. 12. 13.

Sepulchrum.

Familiare Sepulchrum ad omnes de Familia pertinet. n. 16.

Sepulchrum Familiare exhæredato non tollitur. n. 1. 2. 6. 8. 16.

Non tollitur Familiare Sepulchrum hæreditati renuncianti. n. 3.

Nullam dependentiam ab hæreditate habet Familiare Sepulchrum, aut cum illa connexionem. n. 2.

Si ex iuſto odio quis exhæredetur, Sepulchrum Familiare ei denegandum eſt. n. 4.

Sepulchrum Familiare, & Hæreditarium differunt in hoc, quod Familiare acquirit quis pro ſe, & pro omnibus ſuæ Familiæ, aſcendentibus, deſcendentibus, & tranſuerſalibus, etiamſi hæredes non ſint; Hæreditarium vero, pro ſe, & hæredibus. n. 2.

Deſcendentes, in Sepulchro Hæreditario ſepeliri poſſunt, etiamſi hæredes non ſint, ratione coniunctionis ſanguinis, & amoris, & humanitatis gratia; non autem in vim contractus, ſi quis pro ſe, & hæredibus tantum, aut etiam pro ſucceſſoribus illud acquiſiuit. n. 2. *in fine*, & n. 3.

CONCLVSIO I.

1 IVs Sepulchri Familiaris, exhæredato non tollitur. Hanc tenet concluſionem Franc. Maria Samuellius, *in ſua Praxi de Sepulturis, tract. 1. diſputat. 1. controuerſ. 4. concluſ. 13. & 15. pag. 32. ex L. 1. & Lege cum fratrem, Cod. de His, quibus vti indignis auferantur hæreditatis. L. Quia perinde, ff. Ad Senatuſconſultum Trebellianum.* Et reddens rationem ait. Quia hæres eſſe non deſinit. *L. ex facto, §. Iulianus, ff. de Vulgari, & Pupillari ſubſtitutione, & §. Reſtitutum, Inſtituta, de Fideicommiſſariis hæreditatibus.*

2 Sed hæc Samuellij ratio, non ſatisfacit. Quia Sepulchra Familiaria, nullam dependentiam ab hæreditate habent, aut cum illa connexionem. Et ideo per exhæredationem, cuiquam ex Familia, nequit ius acquiſitum Sepulchri Familiaris tolli. Quæ vtique potiſſima ratio eſt, pro concluſione præfata firmanda. Fundatur enim in differentia, quæ inter Sepulchra Familiaria, & Hæreditaria reperitur. *Familiaria* namque ſunt Sepulchra, quæ quis pro ſe, & pro omnibus ſuæ Familiæ conſtruit; *Hæreditaria* verò, quæ pro ſe, & hæredibus. In illis ius habet quilibet de Familia: non ſolùm aſcendentes, & deſcendentes à conſtructore, ſed tranſuerſales etiam, quamvis hæredes non ſint, ius habent acquiſitum in illis. In Hæreditariis autem, nullus ex Familia, qui hæres non ſit, ius habet, præter liberos, & deſcendentes, vti Moronus vult, *reſponſo 51. de Sepulturis, num. 64.* dicens, quod iſtis, licet hæredes non ſint, ius Sepulchri debetur, niſi mala mente (addit) exhæredarentur. Allegat Legem *ſi Sepulchrorum Cod. de Religioſis, & ſumptibus funerum. L. Familiaria, & L. ſequentem, §. Sed & in vtroque, ff. eodem titulo.*

Sed ego non credo, quod huiuſmodi deſcendentes, qui hæredes non ſint, ius tale habeant in Sepulchro Hæreditario, niſi in contractu acquiſitionis illius, id fuiſſet conuentum, expreſſeque cautum. Quia vti dixi *diſquiſit. 5. num. 34.* vſus Sepulchri acquiritur per contractum cuiuſvis, & obligatio regulari debet, per voluntatem, actu externo expreſſam. Per hoc tamen abſolutè non excludo huiuſmodi deſcendentes à Sepulchro Hæreditario, cum illis, aliàs illud debeatur ratione coniunctionis ſanguinis, & amoris, & ob humanitatem, vti vbi proximè doctrinam limitaui, & modò videbimus.

Samuellius enim *dicto tract. 1. diſputat. 5. controuerſ. 1. concluſ. 15. pag. 227.* ita ait. Filius renuncians hæreditati paternæ, tamen eſt ſepeliendus in paterna Sepultura ſi adeſt, & ſi non adeſt, vbi eam ſibi elegit, aut ea non electa in Eccleſia Parochiali. Nam quamvis filius renunciet hæreditati paternæ, non proinde renunciat coniunctioni ſanguinis, & amoris, ratione cuius, vnio in eadem Sepultura debetur, *cap. Ebron, 13. quæſt. 2. & L. vel quod, ff. de Religioſis, & ſumptibus funerum.* Et *in concluſ. 16. immediatè ſequenti*, ſic aſſerit. Filius quamvis exhæredatus, vel præteritus fuerit, adhuc tamen ſepeliri debet cum patre, humanitatis gratia. *L. vel quod eodem, ff. L. ſi quis fuit hæres, eodem titulo.* 3

Addit tamen conformiter ad illud Moroni, *niſi mala mente exhæredarentur*: ſecus verò eſt aſſerendum, ſi ex iuſto odio Teſtator id vetauerit, vt eadem Lex habet, *Vel quod.* Quia Teſtator (inquit) poteſt diſponere de Sepulturæ iure, quod proprium eſt. Idem docuerat ipſe Samuellius *diſputat. 1. eiuſdem tractatus, controuerſ. 4. concluſ. 17. pag. 33. ex L. 3. §. ſi quis in hæreditarium, ff. de Sepulchro violato,* in hæc prorumpens verba. Teſtator iura ſepeliendi prohibere valet, iuſto odio commotus. Et *concluſ. 17. dictæ controuerſiæ 1. diſputationis 5.* dicit. Pater, ſi crimine læſæ Majeſtatis damnatus ſit, tunc in tali euentu, filius exhæredatus omnino à Fiſcho, à iure Sepulturæ etiam excluditur, vt habet *Lex 1. §. Interdum etiam, ff. de ſuis, & legitimis hæredibus.* 4

Ratio igitur fundamentalis concluſionis noſtræ eſt, quæ ſic formari valet. Sepulchrum Familiare debetur omnibus, qui ſunt de Familia eius, qui familiare illud effecit. Sed exhæredatus per exhæredationem non deſinit eſſe de Familia illius. Ergo ius Sepulchri ſuæ Familiæ exhæredato non tollitur. 5

Et confirmatur hæc ratio. Iuri Sepulchri Familiaris nemo renunciare valet in præiudicium eorum, qui de eadem ſunt parentela, & Familia. Samuellius, *tract. 1. diſputat. 1. controuerſ. 5. concluſ. 18. pag. 35.* & in ſimili de Iure patronatus, Rochus de Curte, *verbo Ipſe, vel Is à quo, num. 73.* Vbi ſic ait; Sed circa hanc quæſtionem, ſuboritur alia acceſſoria. Pone, quod Ius patronatus competat illis de parentela tantum: vtputa, quia in fundatione ordinatum ſit: an vnus de parentela poſſit renunciare alteri extraneo ius ſuum? iſte punctus non habet dubitationem. Vnde dic breuiter, quod non. Et ratio eſt. Quia Ius patronatus hoc caſu competit conditionaliter, & qualificatiuè, ſcilicet illis de parentela. Vnde ſi aliquis non habet iſtam qualitatem, non poteſt eſſe Patronus. Ita concludit Dominus Cardinalis Florentinus, *in conſilio ſuo 48.* incipit, *Quidam nobilis.* Hactenus Rochus. Tunc ſic. Sed qualitas parentelæ, ratione cuius alicui competit ius Sepulchri 6

pulchri Familiaris, ei tolli nequit per exhæredationem. Ergo nec ipſum ius tolli poteſt.

7 Sed dices, Patronus renunciare poteſt Iuri patronatus in præiudicium deſcendentium, vel legitimorum hæredum. Archidiaconus, *in cap. Si Laicus vnico, de Iure patronatus, lib.6.* Geminianus, *ibidem.* Rota, *in antiquis, tit. de Iure patronatus, deciſ. vltima, in fine*, quæ incipit. *Quidam Laicus.* Alexander, *conſil.* 13. quod incipit, *Omnipotentis Dei, colum.3. in fine, & conſil.18.* incipit, *Attentis narratis, in 2. columna, & colum.26.* incipit, *Ponderatis, colum. vltima, in tom.5.* Paulus de Caſtro, *conſil.154.* quod incipit, *Circa præſentem caſum, colum. vlt. circa medium*, quos refert Rochus de Curte, *vbi proximè, verbo ipſe, vel is à quo cauſam habuit, quæſt.33. num.72.* Et Patronus alteri donare poteſt Ius patronatus, de conſenſu tamen Epiſcopi, quando Laico donatur, aut renunciatur, iuxta *dictum cap. Si Laicus*, & ibi Gloſſa, *verbo Cenſenda:* quia ſine dicto conſenſu ibi dicitur, & decernitur donari benè, & efficaciter poſſe Eccleſiæ, aut Religioſo loco cuicumque Rochus, *eodem verbo Ipſe, vel is, quæſt.17. num.31.* cum Abbate, *in cap. illud prætereundum, el 8. de Iure patronatus*, cum Cardinale *ibi*, dicente hanc opinionem eſſe communem: & cum communi Doctorum, *in cap. Ex inſinuatione, el 14. & cap. Cum ſæculum el 13. eod. tit.* Et quod magis vrget, docet Calderinus, *in conſil.19.* quod incipit *Conceſſum*, ſub eodem titulo *de Iure patronatus*, vti refert Rochus præfatus, *verbo ſæpe allegato, quæſt.33.* videlicet, quod poteſt Patronus donare Ius patronatus alteri in præiudicium ſucceſſorum, etiam quando Ius patronatus ipſum eſſet conceſſum pro ſe, & filiis ſuis maſculis tantummodo. Nec in hoc caſu, ſecundùm eum eſt neceſſarius conſenſus ipſorum filiorum, vel ſucceſſorum. Cuius fundamentum eſt, quia ex tali conceſſione facta pro ſe, & filiis, transfertur ius gradatim de patre in filiû. Ergo ſtante primo gradu, ceſſat ſecundus. Allegat *L. Cum pater, §. pe. ff. de Legatis 2. & L. Peto, §. Fratre, eod. tit.* Et faciunt notata per omnes, *in L. Gallus, §. Quidam rectè, ff. de Liberis, & poſthumis.* Et ſic ſecundùm Calderinum, viuente patre, filius nullam poteſtatem habet. Vnde poterit pater alteri Ius patronatus donare in præiudicium filiorum, & ſucceſſorum. Ergo à ſimili, benè poterit quis, in præiudicium filiorum, & ſucceſſorum Ius Sepulchri extraneo donare illique renunciare.

8 Huic obiectioni reſpondeo cum eodem Rocho de Curte, *in recenſita quæſt.33.* dictam doctrinam procedere in eo, qui fundauit Eccleſiam (& idem à ſimili dico de eo, qui Sepulchrum conſtruxit,) aut illam, vel eius Patronatum pro ſe, & hæredibus ſuis acquiſiuit, per ea, quæ docet, cum aliis à ſe allegatis, Alexander *in Conſiliis ſuprà redditis*, maximè *in conſilio 13. Omnipotentis Dei.* Et per id, quod Samuellius ait, *tract.1. diſput.5. controuerſ. 1. concluſ.16. pag.227.* ſcilicet, quod Teſtator poteſt de Sepulturæ iure, quod proprium eſt, diſponere. Secus autem dicendum ait Rochus, quando quis acquiſiuit Ius patronatus (aut Sepulchri, addo,) pro ſe, & ſuis, id eſt pro ſua familia, per ea, quæ docent Alexander *loco citato*, Baldus, *in L.3. ff. de interdictis, & relegatis.* Speculator, *in tit. de locato, §. Nunc aliqua, verſic. 144.* Salycetus, *in L.2. Cod. de Iure Emphyteutico*, & Iaſo *ibidem, colum.83. verſic. ſeptimo quærit Salycetus.* Et ratio huius eſt. Quia vt latè *ſuprà, numero 2.* oſtendi, eo ipſo, quo Sepulchrum factum fuit Familiare, omnes de familia, ius Sepulchri ipſius acquiſiuerunt, & ſine traditione quidem ob ea, quæ dixi *in præludio huius Tractatus, num.7.*

CONCLVSIO II.

IVs Sepulchri Familiaris retinent mulieres illius familiæ, ſiue proximiores, ſiue remotiores illæ, Sepulchri conſtructori ſint, quando Sepulchrum illud ad aliam tranſit familiam: ſiue fœminæ illæ, hæredes ſint Sepulchri conſtructoris, aut illud, pro familia acquirentis, ſiue non.

Hanc tenet concluſionem Samuellius, *in Praxi de Sepulturis, tract.1. diſput.1. controuerſ.4. concluſ. 16. pag.33. & diſput.5. controu.4. concluſ.9. num.27. pag.236. ex L. Liberorum, ff. de Verborum ſignificatione.* Et in ſimili, de Iure patronatus, tenet Rochus de Curte, *eod. tit. verbo Competens alicui, quæſt.1.* Quam multipliciter probat. *Primò*, quia iura concedunt Ius patronatus conſtructoribus, fundatoribus, & dotatoribus Eccleſiarum. *Can. Filiis, 16. quæſt.7. cap. Quoniam, & cap. Nobis*, cum ſimilibus, *de Iure patronatus.* Et licet videantur loqui per verba maſculini generis, tamen maſculinum comprehendit fœmininum. *L. Si ita ſcriptum, §. Si ſub conditione, ff. de Legatis 2. L. prima, ff. de Verborum ſignificatione. Can. Si quis ſuadente diabolo, 17. quæſt.4. iuncto capite Mulieres de ſententia excommunicationis.* Paſqualigus, *de Sacrif. Miſſæ tom.1. quæſt.481. num.7. ex L. Qui duos mulos, ff. de Legatis 3. & L. Mancipia, Cod. de Seruis fugitiuis, & ex traditis per Tiraquel. de Retract. conſanguinit. §.1. gloſſ.9. num.180. & numerò 204.* Bald. *in L.2. Cod. de Iure Emphyteut.* Imola, *in cap. Potuit, in fine, de Locat.* Alexand. *in L. Quod dicitur, num.5. ff. de obligat.* Arias Pinel. *in L. 3. num.23. Cod. de bon. mater.* & Iul. Clar. *lib.5. recept. ſentent. §. Emphyteuſis, quæſt.32.* Quæ regula procedit, non de Lege humana ſolùm, ſed etiam de Diuina, *cap. Maiores*, & *ibi* Panormitanus, *col.2. el 3. de Baptiſmo:* vbi dicit menti eſſe tenendum. Abbatis verba, *ſub num.3.* huiuſmodi ſunt. Item nota hîc textum apertum, quod in Lege Diuina etiam maſculinum concipit fœmininum. Ita apertè arguit hîc textus. Nam Chriſtus dixit: *Niſi quis renatus fuerit, &c.* Et dicitur, quod per hoc includere voluit *maſculos*, & fœminas. Non ſolùm ergo in Lege humana maſculinum concipit fœmininum (ſcilicet in textibus ciuilibus, & Canonicis modo recenſitis, quos etiam allegat Abbas,) ſed etiam in Lege Diuina, vt hîc, quod tene menti. Hactenus noſter Abbas Panormitanus.

Secundò probat concluſionem Rochus, *ex cap. Cum dilecta, el 16. & finali, de Conceſſione præbendæ*, in quo Honorius Papa Tertius, de Fœmina Ius patronatus habente, ſic ſtatuit. Cum dilecta in Chriſto filia Comitiſſa Flandrenſis fecerit promiſſiones de non vacantibus beneficiis Eccleſiarum, in quibus Ius obtinet patronatus, & donationes eorum in manibus poſuerit alienis. Mandamus, quatenus ad irritum decernentes, inhibeatis eidem, ne ſimilia de cætero attentare præſumat. Hæc Honorius in Decretali illa, ex qua euidens eſt fœminam habere poſſe Ius patronatus: ac per conſequens, Ius Sepulchri.

Nec valet dicere Ius patronatus, per hunc textum, poſſe habere Fœminam in dignitate conſtitutam; non autem ex eo ſequi illud habere poſſe fœminam priuatam. Quia & hanc obtinere illud poſſe, docet Abbas in dictum *cap. Cum dilecta, n.7.* Vbi ſic inquirit, & reſoluit. Sed quæro, quia textus hic ſolùm probat de muliere conſtituta, in dignitate, vt poſſit

poſſit habere Ius præſentandi; quid dicendum in priuata muliere? Non recolo me legiſſe hoc in alio textu. Sed Domini de Rota, in quadam eorum deciſione, ſentiunt, quod idem. Et ſatis mihi placet. Quia Iura non diſtinguunt; ſed ædificatori dant Ius patronatus, 16. *quæſt.7. & c. Filiis.* Et maſculinum comprehendit in ſe fœmininum, *in L. Si ita, ff. de Legatis 2. & in c. Si quis ſuadente 17. quæſt.4. iuncto cap. Mulieres, de Sententia excommunicationis.* Huc vſque Abbas *num.7. recenſito, & ſub numero 9. in fine*, ſic ait. Et ex hac deciſione infero ad primum quæſitum, quod ſi pupillus maior ſeptennio poteſt præſentare. Ergo fortius mulier cum non poſſit dici actus virilis. Facit *cap. Dilecta de exceſſibus Prælatorum.* Et hoc nota benè. Hactenus Nicolaus Tudeſchus, quem ſequitur Rochus de Curte, *dicta quæſt.1.* & pro eadem ſententia reddit Antonium de Butrio, & Imolam. Et ait ſubiicere Butrium, quod ita ſeruatur quotidie. Allegatque Rochus Rotam, *in deciſione 321. de Iure patronatus*, quæ incipit. *Fuit dubitatum, vtrum valeret conſuetudo.*

2 *Tertiò* probat concluſionem idem Rochus ex ratione ab Abbate *vbi proximè* tacta, ſcilicet, quod pupillus poteſt præſentare. Ergo & fœmina poterit à fortiori.

Quam concluſionem tenet etiam Gloſſa, *in Canon. Quoniam inueſtituras, verbo Vel fœmina, el 13. 16. quæſt.7.* dicens. Argumentum, quod ad præſentationem fœminæ poteſt quis inueſtituram conſequi, vt extra, *de Iure patronatus, ex litteris.* Hæc Gloſſa.

Pro eadem concluſione recenſet Rochus præfatus Ioannem Andream, Panormitanum, & alios *in cap. Nobis, de Iure patronatus*, Cardinalem Florentinum *in Clementinam Plures, quæſt.6. la 2. & final eod. tit.* Andream Barbatia, *in cap. Quanto, in fine de Iudiciis*, dicentem quod de Iure patronatus tantum habet paupercula, quantum Rex. Calderinum, *conſilio 4. ſub eodem titulo*, vbi decidit, quod relicto Iure patronatus fratribus ſuis hæredibus, & aliis eorum deſcendentibus maſculis, quibus deficientibus ipſum Ius patronatus deueniat ad Epiſcopum: quod ſi ipſi hæredes moriantur ante teſtatorem, qui poſtea decedat relicta filia, quod ipſa filia ſuccedat in Iure patronatus. Recenſet & Innocentium, *in cap. Cum ex iniuncto, in fine, de Noui operis nunciatione*, dicentem fœminas virgines, & viduas vocandas eſſe in gerendis per vniuerſitatem. Ex quo deducit Rochus Innocentij ſententiam eſſe, quod ſi Ius patronatus vniuerſitati competat, fœminas virgines, & viduas eſſe ad præſentandum vocandas; ſi tamen conſuetudo illas non excludat. Quæ vtique conſuetudo, ſi adſit, ſeruanda eſt. Et addit Rochus pro concluſione, aliquem non reperiſſe, contrarium tenentem.

13 Illam fulcit Panormitanus, *parte 1. Conſiliorum, conſilio 54. num.4.* Vbi in ſequentia prorumpit. Et ex his concludo ad caſum noſtrum quod cum illæ duæ filiæ dicti nepotis ex filio dicti Iacobi, ſcilicet Franciſcina, & Chriſtophora fuerunt hæredes vniuerſales dicti Iacobi, alio hærede extraneo non apparente, argumento *in L. in ſuis, ff. de Liberis, & poſthumis, & L.1. Cod. de His, qui ante apertas tabulas hæreditatem tranſmittunt*, cum aſſerant ſe hæredes, argumento *in L. Gerit, & L. Pro hærede. ff. de acquirenda hæreditate*, debent ipſæ tenere locum vnius Patroni, ſcilicet Iacobi hæredis paterni, & ſi non apparent alij, qui poſſint legitimè docere ſe eſſe Compatronos, debent admitti præſentationes, (quæ fiunt) per iſtas Dominas: quia imputandum eſt legitimè non comparentibus: argumento *in cap. Dilecti, & cap. Cum nobis, & capite Scriptum, de Electione*, & per Ioannem Andream *in dicto cap. Querellam.* Et ſic ſi non comparent, & doceant de Iure ſuo, & præſentant alium, inſtituendus eſt, qui habet plures voces Patronorum, computando Patronos per ſtirpes, & non per capita, modo prædicto, & qui maioribus iuuatur meritis, de quo dicendum, vt *dicto cap.3. & cap. Cum autem, de Iure patronatus.* De Domina Manbæa filia dicti Simonis, non fecit serioſè ſpecialem mentionem: quia habuit fratrem maſculum: vnde ignoro, ſi pariter fuit hæres patris ſui, cum dicto Franciſco: Vnde ſi fuerunt hæredes patris, ſaltem in parte bonorum, debet admitti tanquam Patrona: quia omnes filij Simonis tenent locum vnius Patruni, vt patet per prædicta: nec eſt diſtinguendum inter maſculum, & fœminam: & ſi fœmina eſt hæres, ſuccedit in Iure patronatus, ſicut maſculus. Idem ſi conſtituat, vel dotet, vt notat Ioannes Andreas *in cap Nobis, de Iure patronatus*, & Ioannes de Lignano, *in Clementina 2. eodem tit.* per Federicum, *conſil.16.* Facit *caput finale, de Conceſſione prebendæ.* Secus dicendum, ſi dicta Domina Matthæa non fuit hæres patris, vel fratris.

Hæc omnia Abbas, qui licet de fœminis hæredibus Patronorum loquatur, ita vt excludat à Iure patronatus eas, quæ hæredes Patronorum non fuerint; id tamen decidit in caſu contingenti de Iure patronatus Hæreditario, vti ex illius apparet figuratione, & deciſione. Neutiquam autem fœminas non hæredes à ſucceſſione Iuris patronatus Familiaris excludere intendit, cum de eo minimè agat, & ſola qualitas parentelæ ſufficiat ad illud acquirendum, iuxta Fundatoris mentem, & Rochi de Curte, doctrinam, *verbo Competens alicui, ſub q.1.n.2.* vbi in hæc prorumpit verba. 14

An autem quando Ius patronatus competeret illis de parentela, vt multoties vidi, fœminæ admittantur ad vocem dandam in præſentatione. Ego arbitror, quod ſi fœminæ non ſint nuptæ extra parentelam, quod vocem habeant: & pari modo, ſi nondum ſunt nuptæ. Quia nihil eſt, quod obeſt. Si autem ſunt nuptæ extra parentelam, hoc dependet à quæſtione, *An fœmina nupta dicatur de domo, vel de parentela patris ſui?* de qua habetur per Banolum, *in L. quoties, Cod. de Priuilegiis Scholarium, lib.12.* & aliquid per Baldum, *in L. Voluntas, Cod. de Fideicommiſſis*, & per Dominum Felinum Sandeum plenè, *in capitulo Super eodem, el ſecundo, in prima columna de Teſtibus*, & per Moderniores, *in L.1. Cod. Vnde vir, & vxor.* Dic, vt in dictis locis concluditur. Conſideranda tamen eſt hæc conſuetudo, vt ſupra ad alium propoſitum dixi. Item conſiderandum eſſet in primis Fundatoris mens, per Iura vulgaria. 15

Hæc omnia Rochus de Curte, qui benè concludit; fœminas de parentela innuptas, aut nuptas quidem intra ſuam parentelam, Ius patronatus retinere Familiare. Et conſequenter idem concludit in ſimili noſtro caſu de Iure Sepulchri: illud ſcilicet retinere, ſi ſit familiare, omnes fœminas familiæ conſtructoris huic proximiores, & remotiores, quamvis hæredes illius non ſint, & Sepulchrum ad aliam tranſeat familiam. Quia (illius vtor verbis) nihil eſt, quod obeſt. Et quia conſideranda venit mens Fundatoris, qui Sepulchrum, & eius Ius abſolutè ſuæ conſtituit familiæ, ad quam, dubio procul, ſpectant Filia, Neptis, Proneptis, & deinceps 16

Digitized by Google

omnes natæ, ſicut Filius, Nepos, Pronepos, &c. Et ſic ad omnes illas, illoſque, etiamſi emancipati ſint, & non hæredes, Iura Sepulchri huiuſmodi ſpectant, vti benè Samuellius, *in Praxi de Sepulturis, tract.1. diſputat.5. controuerſ.4. concluſ.9. num.17. pag.236.* cum Couartuuia *in cap. Raynutius, el 16. de Teſtamentis*, & cum aliis penes ipſum. Et in ſpecie de Iure Sepulchri idem Rochus de Curte, *verbo In Eccleſia, queſt.6. num.15.* ibi. Dicunt enim præfati Doctores, quod tale Ius Sepulchrorum non tranſit ad hæredes extraneos, ſed ſolùm deſcendentes poſſunt ibi ſepeliri, etiam quod non ſint hæredes. Supple etiam ad fœminas: ex eodem Doctore.

DISQVISITIO X.

An Legato acquiri poßit dominium vtile Sepulchri?

BREVIARIVM.

Axioma.

Conceſſum cenſetur, quod non eſt prohibitum. n.1.

Epiſcopus.

Defendere tenetur, & exequi vltimas teſtatorum voluntates. n.6.

Circa vltimas aliorum voluntates ampliori non gaudet poteſtate, quàm quilibet alius Summo Pontifice inferior gaudet. n.6.

Si abſque legitima cauſa, ſuper iuribus diſpenſet tertij, nulla erit, & contra iuſtitiam, ac iniqua diſpenſatio. n.7.

Ius patronatus.

Abſque Epiſcopi conſenſu, poteſt transferri Ius patronatus in Eccleſiam. n.2.3.4.

In Laicum, aut in Clericum, nomine proprio, transferri nequit, ſine Epiſcopi preuio conſenſu; benè tamen illo interueniente. n.2.3 4.

Poteſt legari Laico, & Clerico abſque preuio Epiſcopi conſenſu; vt validum tamen ſit eius Legatum, poſtea ſaltem illum præſtabit. n 1.2.

Ante Epiſcopi conſenſum, Ius patronatus legatum, penes heredem remanet. n.2.

Exigitur Epiſcopi conſenſus in tranſlatione Iuris patronatus in Laicum, & in Clericum nomine proprio, vt ille in quem transfertur capax illius fiat, & vt aduertat Epiſcopus, an interuenerit ſimoniæ labes. n.3.

Legatum.

Donàtio quædam eſt à defuncto relicta, & ab herede præſtanda. n.1. & 4.

Sepulchrum.

In Sepulchro Familiari, quilibet de parentela, abſque traditione, in ipſa prima illius acquiſitione, Ius acquiſiuit, quo, ſine iuſta cauſa, ſpoliari à nemine valet. n.5.

Non poteſt Epiſcopus efficere vt Sepulchrum de teſtatoris mandato pro certis perſonis conſtructum, pro aliis deſeruiat, niſi iuſta exiſtente cauſa. n.6.

Qua non ſuperueniente, nulliter, iniquè, & contra iuſtitiam faciet. n.7.

Ius, & dominium vſus Sepulchri hereditarij, accedente Epiſcopi conſenſu, acquiri poteſt à Clerico nomine proprio, & à Laico etiam, mediante legato. n.1.

Sepulchri autem familiaris Ius, legato acquiri nequit. n.5.6.7.

CONCLVSIO I.

IVs Sepulchri hæreditarij acquiri benè poteſt legato, ſi accedat Epiſcopi conſenſus. Ita docent Theſaurus, *qq. Forenſium, lib.1. q.10. num.5. pag.43.* ibi. Poteſt tamen iſtud Ius legari. Bartolus, *in L.3. ff. de Sepulchro violato.* Bertachinus, *de Epiſcop. part.3. queſt.13.* Hæc ille. Samuellius, *in Praxi de Sepultur. tract.1. diſput.1. controu.4. concluſ.12. pag. 32.* cum Genuenſi, *in Praxi cap.109. num.2.* Lambertino, *de Iure patronat. lib.1. part. 2. queſt.10. artic.3.* & Rocho, *eod. tractat. verbo, In Eccleſia, queſt.6.* 1

Hanc concluſionem probo à paritate, & à ſimili, quod reperitur inter Ius Sepulchri, & Ius patronatus, de quo latè *ſupra diſquiſit.3. huius Tractatus, num.21. & ſequentibus.* Ius patronatus, accedente Epiſcopi conſenſu, licitè & validè legari poteſt. Ergo etiam legari poteſt Ius Sepulchri, accedente eodem Epiſcopi conſenſu, ita vt omne ius, & dominium, quod teſtator habebat in Sepulchro hæreditario, mediante legato, in legatarium transferatur. Conſequentia patet à dicto ſimili. Argumentum enim à ſimili ad ſimile, validiſſimum eſt. Auguſt. Barboſa, *in tract. locorum communium argumentorum iuris, loco 101. num.1*, cum Euerardo *in Topicis legalibus, loco 10.* Deciano *conſilio 31. numero 47. volum.1.* Maſcardo *de Probationibus, concluſ.1253. num.4.* & pluribus aliis, quos vt ſolet recenſet. Et rationem reddit, quia de ſimilibus idem eſt iudicium. *L. Non poſſunt, & L. ſeq. ff. de Legibus, §. Rectè, Inſtitut. Mandati.* Albertinus *in tractatu de Hæreticis, quæſt. 24. num.9.* Farinacius, *Fragmento criminali, part.1. Litt. E. n.188.*

Quod ſaltem procedit quoties in vtroque ſimili eadem adeſt ratio. Barboſa, *num.3.* Maſcardus, *numero 5.* Farinacius, *num.199.* & Menochius, *de Arbitrariis caſu 84. num.8. 9.* Et quando æqualis eſt iuris diſpoſitio in vtrobique. Barboſa, *num.4.* cum Baldo, *conſil.188. in fine, verſic. Non obſtat argumentum, lib.1.* relato à Cardinali Tuſcho, *tom.1. practicarum concluſ. Litt. A. concluſ.507. num.30.* In iure autem Sepulchri, eadem adeſt ratio, ac in Iure patronatus: & eadem etiam adeſt Iuris diſpoſitio: cum, iuxta axioma illud iuris, *Vbi eſt eadem ratio, ibi eadem debet eſſe Iuris diſpoſitio*, Barboſa, *tract. de Axiomatib. Iuris, axiomate 197. n.3. ex L. illud, ff. Ad legem Aquiliam. L. Si poſtulauerit, § 2. ff. Ad legem Iuliam, de Adulteriis. L. Quidam nummularios, ff. de edendo. L. Nauta, §. final. ff. Nauta, caupones. L. A Titio, ff. de Furtis. L. illud, Cod. de Sacroſanctis Eccleſiis, §. Si igitur inſtitutus, Quod cum ee*, Gloſſa, *verbo Italia in caput 1. de temporibus Ordinationum, lib.6.* Abbate *in cap. Nihil, num.5. de Electione.* Decio, *conſil.15. num.2. & conſil.301. num.6. & 8.* Calderino *conſil. 247.* aliàs *vnico, vt lite pendente, & conſil.337. verſic. Sed poſito*, aliàs *conſil.8. de Teſtamentis.* Baldo, *conſil.324. in fine, lib.5.* & Alexandro, *conſil.75. num.3. & 4. lib.5. & conſil.36. num.11. in fine, cum ſeqq. lib.6.*

Tum etiam, quia in iure nullibi eſt expreſsè prohibitũ legari ius Sepulchri, ſicut nec Ius patronatus.

Ergo

Ergo in vim diſpoſitionis Iuris, ſi hoc legari poteſt, poterit & illud. Et quidem vtrumque, ex quo non eſt legari prohibitum, legari licitè, & validè poterit, iuxta iuris axioma: *Prohibitum, quod non inuenitur, per Legem permiſſum cenſetur. L. Nec non 28. poſt initium*, ibi: Sed ſi Lex non prohibeat. Et §. *Quod eis*, iuncta Gloſſa, *verbo Prohibeant, ff. Ex quibus cauſis maiores. L. 1. ff. de Teſtibus, L. Mutus, ff. de Procuratoribus in §. Quæritur. L. Ab ea parte, ff. de Probationibus, L. Statuas, Cod. de Religioſis, & ſumptibus funerum. Canon. Omnes*, & ibi Gloſſa, 3. *diſtinct. Can. Sunt nonnulli, el 25. cauſ. 16. quæſt.* 1. Gloſſa, *in Can. Conſuluiſti, verbo Superſtitioſa, el 20. 2. quæſt. 4. ex can. Lex diuina 27. quæſt.* 2. & extra, *cap. Nuper*, §. *In ſecundo*, & ibi Gloſſa, *verbo Non retinuit, el 29. de Sententia Excommunicationis, cap. Cum illorum el 32. eod. tit.* iuncta Gloſſa, *verbo Interdicta*, Aug. Barboſa, *tract. de Axiomatibus Iuris, axiom. 193. verbo Prohibitum, num. 7.* cum Alciato, *reſponſo* 8. *num.* 18. Burſat. *conſil.* 110 *num.* 27. *libro* 1. Burgos de Paze, *conſil.* 8. *num.* 3. Bertazol, *de Clauſulis Inſtrument. Clauſ.* 2. *Gloſſa* 1. *num.* 5. & aliis pluribus. Et concludit Auguſt. Barboſa, *num.* 8. dicendo. Quare in dubio, facienda eſt interpretatio, vt actus cenſeatur permiſſus, quandò non reperitur prohibitus. Et pro hoc allegat Ancharranum *conſil.* 344. Aym. *conſil.* 203. *num.* 2. *lib.* 1. Maſcardum, *de Probationibus concluſion.* 1237. *num.* 2. Menochium, *de Præſumptionibus, lib.* 6. *præſumpt.* 16. *num.* 2. & Ceuallos, *Commun. contra communes, quæſt.* 227. Idem tenet Paſqualig. *de Sacrific. Miſſ. to.* 1. *q.* 693. *n.* 11. cum eiſdem Maſcar. Menoch. Zeuallos, *locis allegatis*, cum Ancharamo, & Crauetta, *conſil.* 203. *n.* 2. *lib.* 9. poſtquam dixerat ex legibus modò receptis, *ex cap.* 1. *de Tranſlat. Prælat.* vbi Gloſſa, *verbo Non inuenitur, ex dicto cap. Cum illorum, & ex cap. Cum apud, de Sponſalibus*, quod in materia indifferenti, quod non eſt prohibitum, cenſetur permiſſum. Ita enim explicat Paſqualigus, & ſequitur axioma prædictum.

Quod autem licitè, & validè poſſet Ius patronatus legato donari, etiam Laico de Epiſcopi conſenſu, patet à contrario ſenſu, *ex cap. Illud, el* 8. *de Iure patronatus*, vbi Auguſt. Barboſa, *à num.* 2. qui *num.* 4. aſſerit conſenſum Epiſcopi non requiri ad tranſlationem Patronatus ab vno Patrono alteri Compatrono, quod etiam docet *in cap. Ex inſinuatione, num. etiam 4. el 14. eiuſdem tit.* & vtrobique allegat Azorium, *Inſtitutionum Moral. part.* 2. *lib.* 6. *cap.* 20. *quæſt.* 6. & plures alios Doctores. Et *dicto cap.* 8. *n.* 3. loquendo de donatione non facta Compatrono ſic ait. Et in omnem inuentum ſtante donationis effectuatione, præſumitur conſenſum Ordinarij interueniſſe. Idem Barboſa, *de Officio & poteſtate Epiſcopi, parte* 3. *allegat.* 71. *num.* 12. in terminis de tranſlatione Iuris patronatus ex legato, tenet poſt Abbatem fieri poſſe Laico accedente Epiſcopi authoritate vtriuſque doctrinam reddere libet.

2 Panormitanus igitur, *in dicto cap. illud, num.* 4. ſic ait. Secundo caſu principali, cum concedit Ius patronatus, aut concedit generaliter concedendo Vniuerſitatem aliquam; & tunc tranſit etiam in quemcumque, etiam ſine authoritate Epiſcopi, vt *ſupra eodem, ex litteris, & infra eodem. Cum ſæculum*; non tamen debet exprimere Ius patronatus. Vndè, ſi diceret: Vendo tibi talem villam cum Iure patronatus in ea exiſtente, non valet venditio reſpectu Iuris patronatus: & de hoc vltimo, vide latiùs per Ioannem Andream, *in cap.* 1. *eod. tit. lib.* 6.

Aut vult concedere Ius patronatus per ſe, aut in vltima voluntate, puta *legando*: & ſi hoc facit cum conſenſu Epiſcopi, indubiè tenet. Sed numquid valeat ſine conſenſu Epiſcopi, dicam poſt Ioannem Andream, *infra eodem, cap. Cum ſæculum.* Aut vult concedere inter viuos: & tunc, aut Eccleſiæ, aut loco Religioſo, & valet conceſſio etiam ſine authoritate Epiſcopi. Textus videtur hîc *in verſic. Licet.* Nam ille *verſic.* Venit aduerſatiuè ad præcedentia. Et paucis interiectis, alterum diſtinctionis membrum apponit, dicens. Aut vult concedere Laico, vel Clerico recipienti nomine proprio: & non valet conceſſio ſine conſenſu Epiſcopi, argumento hîc, & *in dicto cap.* 1. à contrario ſenſu. Et hanc opinionem tenet Hoſtienſis. Ioannes Andreas. Sequitur Anchidiaconus, *in dicto cap.* 1. *& 16. quæſt. 7. Piæ mentis.* Licet Innocentius, & quidam alij ſenſerint contrarium, ſcilicet, quod Laico etiam poſſet concedere ſine conſenſu Epiſcopi. Sed prima opinio communior, & verior. Hactenus Abbas *in dicto cap.* 8. in *cap. autem. Cum ſæculum num.* 6. *el* 13. *eod. tit.* in ſequentia prorumpit.

Sed ex eodem verbo quæritur, nunquid poſſit transferri Ius patronatus titulo legati? Dicit hic Ioannes Andreas, quod quemadmodum Ius patronatus poteſt donari, ita & legari, quia legatum eſt quædam donatio à teſtatore facta, vt *inſtitut. de Legatis, in principio.* Et ideò ſufficit, quod ſi Eccleſiæ legetur, non eſt neceſsè interuenire conſenſum Epiſcopi ſicut in donatione inter viuos, & dixi *ſupra eodem, illud.* Si autem legatur Laico, vel Clerico nomine proprio, debet interuenire conſenſus Epiſcopi, ſicut in donatione. Dicit tamen hoc ſpeciale fauore vltimæ. voluntatis, vt conſenſus Epiſcopi poteſt interuenire ex poſt facto. Sed conſilium eſt, vt habeatur conſenſus, vel ante mortem teſtatoris. Sed Federicus, *conſil.* 222. fuit in ſingulari opinione, quod poſſit transferri titulo legati ſine conſenſu Epiſcopi. Quia Iura indiſtinctè dicunt, quod transfertur ſucceſſione, nec diſtinguunt inter legatum, & hæreditatem. Nam is, qui ex legato, habet ex ſucceſſione: Adducit etiam alias rationes. Et alij Doctores moderni communiter dicunt oppoſitum: & maximè Cal. qui dicit, quod ante conſenſum Epiſcopi, Ius patronatus conſiſtit apud hæredem, quia ex ordinatione Laici Ius patronatus non poteſt in alium transferri. Quod mihi plus placet. Quia Iura loquuntur communiter de filiis, vel hæredibus, non autem de Legatariis, vt *in c. Filiis* 17. *quæſt.* 7. *in capite* 1. *ſuprà eodem.* Huculque magnus Nicolaus Tudeſchus, in cuius verba: *Ex poſt facto*: ſic ait Sebaſt. Saphia. Vide ad hæc omnia Dominos de Rota in ſimili quæſtione, *deciſ.* 17. incipit. *Quidam, in titulo de Iure patronatus, in antiquis.*

Auguſtinus autem Barboſa ſic ait, dicto loco, 3 *de Poteſtate Epiſcopi, à num.* 10. Quæ ſupra dicta, ad propoſitum noſtrum accommodans, ſic intellige: vbi Ius patronatus cum vniuerſitate, ſiue hæreditate transfertur in hæredem, vel quia ſuccedit, vel quia emit hæreditatem, in qua erat villa, ſeu caſtrum, cui Ius patronatus annexum exiſtebat, tunc conſenſus Epiſcopi non requiritur. *Dict. cap. Ex litteris, cap. Cum ſæculum*, & ibi Abbas *de Iure patronatus.* Viuianus, *in Praxi Iuris patronatus, part.* 1. *lib.* 4. *cap.* 1. *num.* 2. In aliis verò caſibus, in quibus Ius patronatus transfertur de per ſe, vel inter viuos ex contractu, aut donatione, diſtinguendum eſt inter tranſlationem, quæ

ſit in Eccleſiam, vel locum Religioſum; & illam, quæ fit in Laicum, ita vt ex contractu in Eccleſiam, vel locum Religioſum, valeat Iuris patronatus tranſlatio, ſine Epiſcopi conſenſu, *cap. illud, de Iure patronatus, cap. vnic. eod. tit. lib. 6.* Viuianus, *tom. 1. communium opinionum, lib. 1. tit. 4. numero 9. pag. 167.* Stephanus Gratianus, *diſceptat. forenſium cap. 177. num. 3.* Suarez, *dicto lib. 4. de Simonia cap. 28. num. 15.* Viuianus, *dicto lib. 4. cap. 1. num. 16. in 2. editione.* Si autem fiat tranſlatio in Laicum, non valet ſine Epiſcopi conſenſu, *dict. cap. vnico, à principio,* à contrario ſenſu. Mantica, *deciſ. 86. num. 5.* Farinacius, *par. 1. Recentiorum, deciſ. 686. num. 3.* Viuianus, *dicta p. 1. lib. 1. cap. 1. num 14.* Idem eſt ſi ex vltima voluntate Ius patronatus transferatur ex titulo particulari, puta ex legato: quia ſi legetur Eccleſiæ, non requiritur conſenſus, qui tamen accedere debet, ſi Laico fiat, vel Clerico recipienti nomine proprio. Abbas, *in dicto cap. Cum ſæculum, num. 6. & in dicto cap. illud, num. 4. de Iure patronatus.* Viuianus, *dicta part. 1. lib. 4. cap. 1. n. 5. aliàs n. 18.* ſecundùm nouam impreſſionem.

Hactenus Auguſtinus Barboſa, qui *num. 13.* reddit rationem ob quam Epiſcopi requiratur conſenſus in tali Iuris patronatus tranſlatione. Vt aduertat ſcilicet Epiſcopus, an interuenerit ſimoniæ labes. Ex Panormitano, *in dicto cap. illud, num. 6.* Vel, quia ſicut in fundatione cum dicto conſenſu ex gratia fit capax Iuris patronatus Fundator, ita in tranſlatione per hunc Epiſcopi conſenſum inducitur eadem capacitas in eum, in quem fit tranſlatio. Sic Barboſa, ex Viuiano, *vbi proximè, n. 6. & 7.*

4 Ratio denique, qua ex Ioanne Andrea Nicolaus Tudeſchus ſuprà vtitur, ad probandum Ius patronatus poſſe legato transferri, potiſſima eſt ad noſtram primam concluſionem probandam, pro qua ſic ex illa argumentor. Qui ius Sepulchri, & dominium vſus eius habet, poteſt illud alteri inter viuos donare. Ergo omne illud ius, & dominium in eumdem, vel in alium titulo transferre legati. Antecedens patet: quia vti *in præludio huius Tractatus, num. 1.* diximus, dominium, eſt ius ſuper rem, ad omnem eius vſum ſublatis impedimentis. Sed per conſenſum Epiſcopi auferutur vnicum impedimentum prohibens donationem iuris Sepulchri. Ergo, qui hoc ius, & dominium vſus Sepulchri habet, illud alteri inter viuos donare poterit, de Epiſcopi conſenſu. Hunc enim ſupponit antecedens, ſicut exprimit concluſio. Conſequentia etiam patet: quia legatum, eſt quædam donatio à teſtatore facta, vti probat Abbas *ex inſtituta de Legatis,* & aſſerit Sebaſtianus Brant *in expoſitione tituli, ff. de Legatis,* dicens. eſt legatum, donatio quædam à defuncto relicta, & ab hærede præſtanda: vnde ſolet dici:

O puer, hoc dictum tu credas eſſe legatum.
Quod ſi donatum, vel à teſtatore relictum.

CONCLVSIO II.

5 IVs, & dominium vtile Sepulchri Familiaris, legato acquiri non poteſt, & à teſtatore in Legatarium transferri.

Hæc concluſio fundatur, in differentia reperta inter Sepulchrum Hæreditarium, & Familiare. Quæ in hoc conſiſtit, quod Hæreditarium, ſine præiudicio eorum, qui ſunt de familia, liberè poteſt teſtator, tanquam partem hæreditatis propriæ, cuius eſt dominus, hæredi in teſtamento relinquere, aut Legatario, ſicut & quamlibet aliam rem ſuam; quod neutiquam facere poteſt de Sepulchro ab alio facto Familiari. Hæc enim diſpoſitio in præiudicium cederet parentelæ, ſi extra eam fieret inſtitutio, aut legatum: ſiquidem ex vi conſtructionis Sepulchri pro familia, præcisè, & abſque traditione, quilibet de agnatione ius in Sepulchro acquiſiuit, iuxta doctrinam *in præludio huius Tractatus traditam, numero 7.* quo, ſine iuſta cauſa, legitima, à nemine ſpoliari valet: ab eo maximè, qui Sepulchrum illud non conſtruxit.

Quæ quidem ratio magis eluceſcet, vrgebitque 6 amplius, in concluſione firmanda, ſi oſtenderim, neque Epiſcopum efficere poſſe, vt Sepulchrum de teſtatoris mandato conſtructum, pro certis perſonis tantum, verbi gratia pro Sacerdotibus tantum, pro Doctoribus tantum, & ſic de ſimilibus, (quod aſſerit Samuellius *in praxi de Sepulturis, tract. 1. diſputat. 1. controuerſ. 7. concluſ. 9. & 15.*) pro aliis etiam deſeruiat, ſine iuſta, & legitima cauſa ſuperueniente. Vrgebit inquam amplius: quia Epiſcopus ampliori non gaudet poteſtate circa vltimas voluntates, cauſa iuſta deficiẽte, quam quilibet alius Summo Pontifice inferior. Quod ſic oſtendo. Voluntas vltima teſtatoris impleri debet: & Epiſcopus tenetur illam defendere, & exequi, *cap. ſi hæredes,* & ibi Panormitanus Abbas, *num. 7. el 6. de Teſtamentis, cap. Ioannes,* vbi Auguſtin. Barboſa, cum aliis, *numero 1. el 19. eod. tit.* Ergo non poterit Epiſcopus, Sepulchrum de teſtatoris mandato conſtructum pro aliquibus, abſque iuſta, & legitima ſuperueniente cauſa, diſponere vt pro aliis deſeruiat.

Secundo. Quia iniuria fieret illis, pro quibus fuerat conſtructum Sepulchrum, ſi cauſa deficiente legitima aliis deſeruiret. Sed Epiſcopus contra ius tertij iniquè, & nulliter procedit ſine iuſta cauſa diſpenſando. Ergo iſta deficiente, nequit Epiſcopus diſponere, vt pro aliis deſeruiat Sepulchrum, quàm pro his, ad quorum tumulationem, de teſtatoris mandato, illud fuerat conſtructum.

DISQVISITIO XI.

An Patronus Eccleſiæ, vel Capellæ, ſimul Eccleſiæ, aut Capellæ Patronatu, dominium vtile Sepulturæ acquirat, priuatiuè quoad alios?

BREVIARIVM.

Sepulchrum:

Ex Iure patronatus, quod quis acquirat in Eccleſia, aut Capella, ex fundatione, conſtructione, vel dotatione, non acquirit ius Sepulchri priuatiuè, quoad alios. n. 1. & 2.

Vt tamen ius illud Sepulchri acquirat, ſufficit tacita Epiſcopi licentia: & quando illa intelligatur adeſſe, declaratur. n. 2.

CONCLVSIO.

EX Iure patronatus, quod quis in Eccleſia, aut 1 Capella habet, ob eius fundationem, conſtructionem, aut dotationem, non cenſetur acquiſiuiſſe ius Sepulturæ, priuatiuè quoad alios.

Hanc

Hanc concluſionem tenent Auguſt. Barboſa, *de Iure Eccleſiaſtico, part. 2. lib. 2. cap. 10. numero 9. pag. mihi 69. & num. 13.* ex Rota, *deciſ. 308. numero 2.* apud Farinacium, *part. 2. in poſthumis, tomo 4. Recentiorum, num. 3. & 4. & in Toletana Capellania, & Sepultura, 27. Iunij, de Anno 1616.* coram Vbaldo, & Lambertino, *de Iure patronatus, part. 1. lib. 1. quaeſt. 11. artic. 13.* Aloyſius Riccius, *in praxi, part. 1. reſolut. 39. num. 9.* quem, & Rotam *in Auenionenſ. conceſſionis Capellarum, 13. Ianuarij de Anno 1587.* coram Litta, recenſet, & ſequitur Ioannes Baptiſta Ventriglia, *in praxi rerum notabilium, annotat. 1. §. 2. num. 25. pag. 14.* Franciſcus Maria Samuellius, *in praxi de Sepulturis, tract. 1. diſputat. 1. controuerſ. 4. concluſ. 7. pag. 31. & controuerſ. 8. concluſ. 5. pag. 41.* qui etiam allegat Rotam in Burgenſi Sepulturæ, 9. Decembris, 1605. coram Ottembergo, & coram Lancellotto, 5. Maij, 1603. & in Pampilonenſi Sepulturæ, 15. Decembris, 1606. coram Ludouiſio, qui fuit in Summo Pontificatu Gregorius XV appellatus, *deciſ. 283. & 1. part. diuerſorum, deciſ. 222.* Innocentium, *in cap. 1. de Sepulturis,* Abbatem, *in cap. Certificari, eod. tit.* Archidiaconum, *in cap. de Pactis, lib. 6. & in Clementinam Dudum, §. Huiuſmodi, de Sepulturis.* Genuenſem, *in praxi, cap. 40. numero 17.* Gratianum, *part. 2. Diſceptationum Forenſium, cap. 240. fol. 38.* & alios.

2 Samuellij verba, *in dicta concluſ. 7.* iſta ſunt. Ius Sepulturæ, minimè cenſetur acquiſitum priuatiuè quoad alios, ex Iure patronatus, quod quis in Eccleſia habet. Hæc ibi. Et *in concluſione 5. citata*, ita fatur. Capella alicui conceſſa, etiam cum Iure patronatus, non intelligitur Ius conceſſum ſepeliendi, niſi de eo mentio expreſſa ſit; ſed ſufficit Domini Epiſcopi tacita licentia, quæ eſt intelligenda, quando ſcilicet Sepultura eſt in loco patenti, & Epiſcopus non contradicit: & præſertim, ſi dicta Capella, vbi eſt Sepultura, ab eo fuerit viſitata. Hæc Doctor præfatus, cui prædictus conſonat Ventriglia *loco citato*, dicens ex Rota, & ex Riccio, *vbi proximè*, quod conceſſa ſimpliciter Capella, non dicitur conceſſum Ius Sepulturæ. Et addit. Sed ſi Patronus in loco patenti dictæ Capellæ foderet Sepulturam, Epiſcopo non contradicente, præſumeretur licentia tacita. Hæc Ventriglia.

DISQVISITIO XII.

An dominium vtile, & Ius Sepulchri, priuilegio transferatur?

BREVIARIVM.

Sepulchrum.

Ius, & dominium vtile Sepulchri, quod familiare non ſit, aut hereditarium, priuilegio acquiri poteſt. n. 1. & ſeqq.

CONCLVSIO.

1 PRiuilegio acquiri poteſt dominium vtile Sepulchri. Iſtam docet Franc. Maria Samuellius, *in ſua praxi, de Sepulturis, tract. 1. diſputat. 1. controuerſ. 5. concluſ. 19. pag. 35.* cum Rocho de Curto, *de Iure patronatus, verbo. Ipſe, vel is, à quo cauſam habuit, n. 25. & verbo in Eccleſiam, n. 13.* cum Lambertino, *eod. tract. lib. 1. q. 2. art. 3. part. 2.* & aliis.

Duas rationes tangit Samuellius, vt probet concluſionem cum eis. *Prima*, eſt fundata in ſimilitudine, quam habet Ius Sepulturæ, cum Iure patronatus: nam multa (inquit) quæ procedunt cum Iure patronatus, etiam procedunt in Iure Sepulturæ. 2
Quibus verbis duo inſinuat. *Primum*, Ius patronatus priuilegio acquiri poſſe: quod expreſsè docet Ferdinandus Caſtrus Palaus, *parte 2. operis Moralis, tract. 13. diſputat. 2. punct. 2. numero 10.* cum Azorio, *inſtitutionum Moral. part. 2. lib. 6. cap. 19. quaeſt. 12.* Et nemo id negare quibit, iure, & ratione ductus. Quia cum Papa liberam habeat in Beneficiis adminiſtrationem, poteſt hoc onus, ob Eccleſiæ bonum, aliquibus imponere Beneficiis, ſicut impoſuit fundantibus, conſtruentibus, & dotantibus Eccleſias, honorem Patronorum, dicto oneri oppoſitum.

Ius patronatus acquiri poteſt priuilegio.

Papa, liberam habet adminiſtrationem in Beneficiis.

Quod ſi petas, An hoc priuilegium concedere etiam poſſit Epiſcopus? Reſpondeo, quod non, cum eodem Palao *dicto num. 10.* poſt Panormitanum, *volum. 2. Conſiliorum, conſilio 106.* incipit. *Chriſti eiuſque Matris præſidio, num. 4.* ibi: Præterea; in dicta diuiſione fuit Ius patronatus conceſſum quibuſdam Laicis, qui nec conſtruxerunt; nec fundauerunt, nec dictam Capellam dotauerunt. Ergo eis tale Ius per Epiſcopum non potuit concedi, præſertim cum dicta Capella eſſet iam conſtructa, & dotata tempore conceſſionis dicti Iuris patronatus. Nec enim poteſt Epiſcopus rei ſacræ, ſine cauſa legitima, hanc ſeruitutem imponere, vt notat Gloſſa *in dict. cap. Piæ mentis, 16. quaeſt. 7.* & Ioannes An. *in cap. 1. de iureiurando*, & Innocentius *ſuper Rubricam eiuſdem tituli.* Facit, quod leg. & no. *in cap. Cum dilectus, de Conſuetudine, & cap. 2. de iudiciis.* Hæc Abbas, quem præter Palaum, ſequitur Auguſt. Barboſa, *de officio, & poteſt. Epiſcopi, parte 3. allegat. 70. num. 25. pag. mihi 191.* vbi ait Ius patronatus non poſſe competere ex conceſſione, & priuilegio Epiſcopi, *cap. 2. de Rebus Eccleſiæ non alienandis, lib. 6.* Rebuffus, *in praxi Beneficiorum, part. 3. Signaturæ, verbo Nec non Iuris patronatus, numero 3.* Nicol. Garcia, *de Beneficiis, part. 5. cap. 9. numero 28.* Viuianus, *in Praxi Iuris patronatus, part. 1. lib. 2. cap. 5. num. 22. in 2. editione*, quia non poteſt concedere ſine Papæ authoritate, Ius patronatus ſuper Eccleſia libera. Calderinus, *conſil. vltimo, de Iure patronatus.* Nequit enim ſine legitima cauſa, rei ſacræ hanc imponere ſeruitutem. 3

Epiſcopus non poteſt alicui Ius patronatus concedere, qui nec fundauit, conſtruxit, aut dotauit Eccleſiam, aut Capellā.

Nequit ſine cauſa legitima, rei ſacræ ſeruitutem imponere.

Secundum, quod Samuellius inſinuat, in verbis *ſuprà*, ex eo redditis, eſt, priuilegio etiam acquiri poſſe Ius, & dominium vtile Sepulchri: id enim ſine dubio dicere voluit, dum dixit: nam multa, quæ procedunt in Iure patronatus, procedunt in Iure Sepulchri. Supponit dari Patronum ex priuilegio. Ex eoque infert, dari poſſe & Ius Sepulchri. 4

Secunda ratio à Samuellio, pro concluſione fundanda tacta eſt, quia Ius Sepulchri præſcribi poteſt. Quæ certè ratio, optimè illam probat. Quia ſicut à conſuetudine ad priuilegium valet argumentum, *cap. Cum contingat, el 13. de Foro competente*, ibi: Niſi fortè, ij quibus delinquentes ipſi deſeruiunt, *ex indulgentia, vel conſuetudine* ſpeciali, iuriſdictionem huiuſmodi valeant ſibi vendicare: Vbi Bernardus, ait. Nota, quod *priuilegium, & conſue-* 5

Ius Sepulchri poteſt præſcribi.

Argumentum à conſuetudine ad priuilegium valet, & à priuilegio ad conſuetudinem.

tudo derogant Iuri communi, & in criminibus. Item ſolus Epiſcopus cognoſcit de criminibus in diœceſi ſua commiſſis, de Iure communi, niſi *conſuetudo, vel priuilegium* ſit in contrarium, & in terminis docet Barboſa *tract. locorum communium argumentorum Iuris, ex eodem cap. Cum contingat*, & Flaminio Pariſio, *de Confidentia beneficiali, quæſt.* 38. *numero* 17. dicens à Conſuetudine ad Priuilegium valet argumentum, quia per Conſuetudinem introduci poteſt, quicquid per Priuilegium concedi valet. Cardin. Tuſchus, *tom.* 2. *Practicarum concluſionum, Litt. C. concluſ.* 808. & è contra, valet à Priuilegio ad Conſuetudinem argumentum, quia quod poteſt Priuilegium, poteſt Conſuetudo, Oldradus, *conſilio* 146. *in fine, & conſil.* 172. *in principio.* Vtrumque Barboſa, *loco* 25. *numero* 2. *& loco* 88. *numero* 1. ita à præſcriptione ad priuilegium, valet argumentum. Præſcriptio enim, & conſuetudo æquiparantur, ita & valeat argumentum à Præſcriptione, ad Conſuetudinem, quia quicquid poteſt præſcribi, poteſt per Conſuetudinem induci. Barboſa, *vbi proximè, loco* 84. *numero* 1. cum Oldrado, *dicto conſil.* 172. *in principio*, incipit. *Quia omnes*, & cum Tuſcho, *eodem tomo* 1. *Litt. A. concluſ.* 507. *numero* 7. Optimè igitur concludit Samuellius, acquiri poſſe priuilegio, Ius Sepulchri, quia illud præſcribi poteſt.

Argumentum à præſcriptione ad priuilegium valet. Valet à priuilegio ad conſuetudinem.

Conſultò addidi in Summario: *quod Familiare non ſit, aut Hæreditarium.* Quia qui de Familia ſunt, vel Hæredes reſpectiuè, Ius habent in Sepulchris, quæ ſine aliquali ipſorum iniuria, & præiudicio, extraneo concedere nemo poteſt.

DISQVISITIO XIII.

An Dominium vtile Sepulchri, vendi poſſit, aut donari cum vniuerſitate bonorum?

BREVIARIVM.

Beneficia.

Qui Ius aliquod ad beneficium habet, ſimoniam committit, ſi pretio oblato, vexationem redimere intendit. 14. 16. 19.

Ius patronatus.

Per ſe vendi non poteſt Ius patronatus, abſque labe ſimoniæ. n. 5. 6. 7.

Si per ſe vendatur, Eccleſia remanet libera à Iure patronatus. n. 4.

Qui vendit per ſe Ius patronatus, ſi eſt particularis perſona, excommunicandus eſt: ſi autem Vniuerſitas, debet interdicto feriri. n. 4.

Quando dicatur vendi per ſe. n. 7.

Committitur etiam ſimonia, quando ſimul venditur cum rebus, quibus eſt annexum, ſi in emptione, mentio fiat de ipſo Iure patronatus, aut ſi vendi, vel emi intendatur. n. 11.

Item ſimoniaca eſt venditio ſi res venditur maiori pretio eo, quod annexum habeat Ius patronatus. n. 7.

Quando cum rebus, quibus eſt annexum Ius patronatus, ipſo expreſſo venditur, valet venditio quoad res ipſas ſolum. n. 13.

Licitè, & validè venditur cum vniuerſitate rei aut rerum, quibus eſt annexum. n. 3. 6. 7.

Actio ad Ius patronatus vendi non poteſt. n. 14.

Donari poteſt Ius patronatus cum vniuerſitate bonorum. n. 20.

Regula.

Vtile, non debet per inutile vitiari. n. 13.

Sepulchrum.

Ius, & dominium vtile Sepulchri vendi poteſt cum vniuerſitate bonorum. n. 1. & ſeqq.

Non poteſt vendi, per ſe abſque ſimonia. n. 5.

Si vendatur per ſe, venditor Iure, quod habebat in Sepulchro priuatur. n. 4.

Si res, cui Ius, Sepulchri eſt annexum, maiori pretio vendatur ratione huius annexionis, ſimonia committetur. n. 7.

Actio ad Sepulchrum, ſine ſimonia labe, vendi non poteſt. n. 14.

Donari poteſt Ius Sepulchri cum vniuerſitate rei, aut rerum, quibus eſt annexum n. 20.

Simonia.

Quoties res maiori venditur pretio, eo quod ſacra ſit, ſimonia committitur. n. 7.

Qui actionem habet ad rem ſacram, v. g. ad Beneficium, ad Ius patronatus, ad Sepulchrum illam vendens, ſimoniam admittit. n. 14.

Qui dictam habet actionem, pretio redimens vexationem, ne ab illius conſequutione impediatur, ſimoniam committit. n. 14. 16. 18.

Vniuerſitas.

Vniuerſitas rei, vel bonorum, quomodo intelligat n. 7. 8.

Hæreditas, vniuerſitatem continet. n. 9.

Vniuerſitatem continent omnia alicuius bona. n. 10.

CONCLVSIO.

IVs, & dominium vtile Sepulchri vendi poteſt cum vniuerſitate bonorum.

Ita docent Franciſcus Maria Samuellius, *in Praxi de Sepulturis, tractat.* 1. *diſputat.* 1. *controuerſ.* 4. *concluſ.* 12. *pag.* 32. qui allegat Genuenſem, *in Praxi, cap.* 109. *num.* 2. & Lambertinum, *de Iure patronatus, lib.* 1. *part.* 2. *quæſt.* 10. *artic.* 3. Ac Rochus de Curte, *eod. tractat. verſic. in Eccleſia quæſt.* & alij.

Et in ſimili de Iure patronatus, tenet concluſionem Auguſtinus Barboſa, *in cap. Ex litteris, numero* 5. *de Iure patronatus*, vbi cum pluribus, quos recenſet, docet Ius patronatus tranſire in emptorem vendita hæreditate, fundo, aut Palatio in quo illud exiſtit, *Et de Officio, & poteſtate Epiſcopi, parte* 3. *allegatione* 71. *num.* 33. *&* 34. vbi in ſequentia prorumpit.

Quarto modo transfertur Ius patronatus de vno in alium per venditionem veræ vniuerſitatis, in qua ſit patronatus, vel cui inſeparabiliter adhæreat. *Cap. Ex litteris, de Iure patronatus*, Spinus *in Speculo teſtamentorum, gloſſa* 4. *num.* 111. Suarez, *lib.* 4. *de Simonia, cap.* 28. *numero* 12. *cum ſequentibus, & à numero* 18. Surdus, *de Alimentis, tit.* 9. *quæſt.* 12. *numero* 27. *&* 28. Viuianus, *in Praxi, de Iure patronatus,*

tronatus, *lib.4. cap.5. partis primæ.* Menochius, *de Præſumptionibus lib.3. quæſt.90. numero 25.* Couarruuias, *lib.1. Variarum, cap.13. numero 3. & 4.* Gregorius, *L.68. verbo Tal villa, tit.18. part.3.* Cenedus, *ad Decretales, collectanea 5.* Menochius, *conſil.90. numero 118. & 125.* Molina, *de iuſtitia, tractat.2. diſputat.620. numero 6.* Rota in vna Toletana Iuris præſentandi, ſecunda Iunij, 1612. coram Illuſtriſſimo Patriarcha Manzanedo, apud Farinacium, *part.2. tom.1. deciſ.399.* Nicolaus Garcia, *dicto cap.9.* (*de Beneficiis* ſcilicet, *part.5.*) *numero 19.* Nam Ius patronatus vendi, ſeu alienari poteſt ſub bonorum generalitate. Caldas Pereyra, *de Renouatione emphyteuſis, quæſt.21. numero 53.* Suarez, *dicto cap.28. numero 12. & 17.* Ceuallus, *Communium contra communes, tom.4. quæſt.897. à numero 559.* Hactenus Barboſa, *in præcitata allegatione*, qui *p.2. lib.2. de iure Eccleſiaſtico, cap.10. n.18.* etiam docet vendi poſſe Ius patronatus, modo iam dicto.

Conſultò dictum eſt, poſſe vendi Ius patronatus: *cum vniuerſitate bonorum*: & *ſub bonorum generalitate*: & idem *de Iure Sepulchri*: quia de per ſe, neutrum vendi poteſt. Nam tunc (ait Barboſa, *dicta allegatione numero 35.*) iure ſuo priuatur, & Eccleſia remanet libera. *Cap. Quia Clerici*, & ibi Gloſſa, & Abbas, *numero 6. de Iure patronatus.* Et ſi perſonæ ſingulares vendiderint, excommunicari debent; ſi autem Vniuerſitas, interdicenda eſt, ex Concilio Tridentino, *ſeſſ.25. in Decreto de Refor-*
, *matione, cap.9. ad medium*, ibi. Nec dictum Ius
, patronatus, venditionis, aut alio quocumque titulo
, in alios contra Canonicas ſanctiones transferre
, præſumant; ſi ſecus fuerint, excommunicationis, &
, interdicti pœnis ſubiiciantur: & dicto Iure patrona-
, tus, ipſo iure priuati exiſtant.

Et meritò vtroque Iure priuatur venditor, Patronatus ſcilicet, & Sepulturæ, ſi per ſe illud vendat. Quia in huiuſmodi venditione, ſimoniam committit, vti benè docent Azorius, *Inſtitutionum Moralium, part.2. lib.6. cap.20. quæſt.8. colum. mihi 745.* Antonius de Eſcobar, & Mendoza, *in Theologia Morali, tract.6. examine 2. cap.2. numero 17. 23. & 25.* Eligius Baſſæus, *tom.1. verbo Simonia III. numero 2.* cum D. Thom. *2.2. quæſt.100. artic.4. ad 3.* Suarez, *de Religione, lib.4. cap.14. numero 17.* Sylueſtro, *in Summa, verbo Simonia, quæſt.11.* Paulo Layman. *lib.4. tractat.10. cap.8. numero 37.* Aragone, *2.2. quæſt.100. artic.4. ad 3.* & Syluio etiam *2.2. quæſt.100. art.4. concluſ.2.* Hos allegat Doctores Baſſæus, pro ſimonia contracta à venditore iuris Sepulchri. Pro contracta à venditore Iuris patronatus, recenſet Barboſa, *vbi proximè, numero 35. caput De Iure, el 16. de Iure patronatus*, Azorium, & Suarez *locis modo redditis*, Viuianum, *de Iure patronatus, part.1. lib.4. cap.5. numero 5.* & Rebuffum, *in Commentario ad L. Coniunctionem, 29. ff. de Verborum ſignificatione, verſic. Item ſi vendatur, pag.169. in principio.* Illos ſequitur Barboſa, *loco citato*, qui *in dicto cap. De Iure, numero 5.* ſic ait. Notatur ad hoc, quod pretium datum pro emendo Iure patronatus, nec emptor, nec venditor habere debet, ſed Eccleſiæ tribuitur, cui ob ſimoniam illata fuit iniuria, vt per Zabarellam, & Panormitanum, *in præſenti*, Lambertinus, *lib.1. part.2. quæſt.5. artic.6.* Viuianum, *dicto lib.4. cap.5. numero 9.* Vide Abbatem, *num. ſequenti.*

Quæ certè doctrina iam tradita, benè in omni- 6
bus conſonat Abbati, *in dicto cap. De iure*: qui in primis docet, quod licet Ius patronatus tranſeat cum vniuerſitate vendita, iuxta *caput Cum ſæculum, el 13. eod. tit.* per ſe tamen vendi neutiquam poteſt. Diſparitatis rationem reddit. Quia quando venditur vniuerſitas, pretium pro re temporali conſtituitur, non autem pro Iure patronatus, quod acceſſoriè in tali venditione ſe habet: & ſi de eo principaliter ageretur, ſicut de re temporali, cui eſt annexum, non illud transferret venditor in emptorem, vti notat Ioannes Andreas *in cap. Si Laicus, vnico, eodem tit. lib.6.* tunc enim pretium conſtitueretur pro ipſo Iure patronatus quod ſpirituale eſt. In quo duplex conſiderat inconueniens Abbas. *Primum* quod æſtimaretur Ius patronatus, res æſtimabilis pretio. *Secundum*, quod committeretur ſimonia: quia ſicut iſta committitur in merè ſpirituali, ita in annexo, vt probatur *in cap. Quæſitum, de rerum permutatione, & in cap. Præterea, de Tranſactionibus.* Deinde docet, quod ſimonia ipſo iure, contractum impedit, ex Gloſſa, *dicto in cap. De Iure, verbo Irritum.* Et denique, excitata quæſtione, quis debeat habere pretium dictæ ſimoniacæ venditionis Iuris patronatus? Reſpondet: quod illud non pertineat ad emptorem, ex quo fuit in mala fide, & emit contra prohibitionem capituli, argumento *in L. Si fundum, Cod. de Euictionibus, in L. Quemadmodum, Cod. de Agricolis, & cenſitis, lib.11. & in cap. De hoc, de ſimonia.* Quod neque pertineat ad venditorem aſſerit: quia ex iactura emptoris locupletari non debet, vti habetur *cap. 48. de Regulis Iuris, libro 6.* per hæc verba. *Locupletari non debet aliquis, cum alterius iniuria, vel iactura.* Et concludit, quod illud pretium reſtitui debeat Eccleſiæ, cuius erat Patronus, qui ius illud vendidit, & cui facta fuit iniuria in illius venditione. Allegat Vincentium, *Canonem, Si quis in atrio 17. quæſt.4.* dictum *cap. De hoc autem, el 11. de ſimonia* vbi Gloſſa, *verbo Reſtituant, & Authentic. de Sanctiſſimis Epiſcopis.*

Simonia committitur in ſpirituali annexo.

Simonia ipſo iure irritat contractum.

Regula locupletari non debet, &c.

Etſi dicta ſufficerent pro illuſtranda concluſione 7
propoſita, operæ pretium duxi pro maiori illius dilucidatione doctrinam Ioannis Azorij ex recenſito loco reddere. Inquirit igitur ibi Doctor iſte: Quomodo Ius patronatus vendi queat? & reſpondet ſic. Reſpondeo in primis, per ſe vendi non poſſe abſque ſimoniæ labe. Porrò tunc per ſe vendi videtur, vel quando venditur ſeparatum, & diuiſum à re, in qua conſtitutum eſt: vt ſi Patronus venderet ius, quod habet nominandi Clericum, abſque fundo, agro, villa, vel poſſeſſione, in qua eſt Patronatus: vel quando quis Ius patronatus venderet vna cum ea re, ſed plus pretij exigeret, & acciperet pro ea re, quia in ea hæreat Ius patronatus. Simoniæ enim crimen admittitur, cum quis vendit Calicem, veſtem, aut rem aliam ſacratam maiori pretio, ob id, quod ſacrata ſit; aut ſi vendat Sepulturæ locum ampliori pretio, ex eo, quod locus ille ius habeat Sepulturæ ſactum. Ius tamen Patronatus vendi poteſt cum vniuerſitate rei, in qua eſt conſtitutum, videlicet cum villa, caſtro, hæreditate, dotali fundo, vel alia re, quæ non ſingula corpora, ſed corporum vniuerſitatem, *hoc eſt aliqua iura contineat*; dummodò nullum maius pretium pro ea re accipiatur, eo quod Ius patronatus, habeat. *Cap. Ex litteris, & cap. Cum ſæculum de Iure patronatus.*

Dicitur

8 Dicitur Ius patronatus vendi cum vniuerſitate rei, quia venditur cum tota ea re, in qua eſt vniuerſitas. Vniuerſitas verò in præſenti loco intelligitur, cum res aliqua non ſolum eſt particularis, ſed continet in ſe non tantum corpora rerum, ſed etiam Iura vniuerſitatis. Abbas, *in cap. Ex litteris, de Iure patronatus, num.*10. & 31. Et cum ea res ex toto in emptorem tranſit, transferuntur etiam ſeruitutes, onera, iura, & actiones ad eam pertinentes. Patronatus enim, non cuicumque rei certæ ineſt, ſed rei vniuerſitatem bonorum habenti: velut villæ, Caſtro, Monaſterio, Eccleſiæ, Conuentui, Seminario, Ciuitati, Prouinciæ. Hæc enim habent Iura vniuerſitatis. Hactenus D. Azorius, qui immediatè ſubiungit, proponit, & ſoluit nonnulla dubia, ſcitu digna.

9 *Primum* eſt, An hæreditas contineat vniuerſitatem? Cui reſpondet ſic. Continet: quia hæreditas, eſt quid vniuerſum. *L. Bonorum, 2. ff. de Verborum ſignificatione. Et L. Hæreditas, ff. de Petitione hæreditatis.*

10 *Secundum*, An omnia bona alicuius, vniuerſitatem contineant? Quod reſoluit dicens. Innocentius, & Ioannes Andreas, *cap. Ex litteris, de Iure patronatus*, negant; & Abbas *in eo capite, num.*12. affirmat, & probat *ex L. Bonorum, 2. ff. de Verborum ſignificatione.* Vbi Azorius approbat Abbatis placitum. Tum, quia in vltimo illud refert loco. Tum, quia pro illo probationem adducit, & nullam pro contrario recenſet, nec inſinuat quidem.

Opinionem illam approbat Doctor, quam in vltimo recenſet loco.

11 *Tertium* tandem dubium eſt, An tutò res cum Patronatu vendatur, cum quis, ita vendit. Vendo tibi villam, aut vendo Caſtrum, & eius patronatus, quod in eo habeo: aut ſic. Vendo tibi villam, aut Caſtrum cum omnibus, quæ in eis ſunt ſeruitutibus, oneribus, & actionibus. Vel ſic. Vendo tibi villam cum Iure patronatus ad eam pertinenti?

Reſolutio eſt. Quidam negant, huiuſmodi venditionem valere: quia tunc venditur etiam Ius patronatus. Quare iſti volunt, ſolùm fas eſſe ſic paciſci. Vendo tibi villam, aut Caſtrum Cornelianum.

Aliis verò videtur, tuta conſcientia venditionem hanc fieri poſſe, dummodo venditor in animo non habeat vendere Ius patronatus. In foro tamen iudiciali venditio hæc, tanquam ſimoniæ labe infecta, irrita, & manis cenſebitur. Nam venditor, ex ſuis verbis, Ius patronatus vendidiſſe crederetur.

12 Hæc omnia Ioannes Azorius. Ex quibus habemus, quid in ſimilibus quæſtionibus de venditione bonorum, quibus ius Sepulturæ inhæreat, reſpondendum ſit. Ius enim patronatus, ſimilitudinem habet, cum Iure Sepulturæ. Samuellius, *in Praxi de Sepulturis, tract. 1. diſputat. 1. controuerſ. 5. concluſ.* 19. Nam multa (inquit,) quæ procedunt cum Iure patronatus, etiam procedunt cum Iure Sepulturæ. Plures ego ipſe adduxi ſimilitudines, *tract. 4. diſquiſit. 3. à num.* 22.

13 Sed inquires. Vendit quis villam, aut rem ſuam, cui adhæret Ius patronatus, aut Sepulturæ dicens: Vendo tibi villam, & Ius patronatus Eccleſiæ illius, vel etiam Ius Sepulturæ, quod in illa habeo, eritne inualida venditio villæ, ſicut Ius patronatus, aut Sepulturæ venditio? Et idem inquires de vendente domum, & Ius Sepulturæ, quæ illius ratione in Eccleſia habet.

Reſpondeo venditionem villæ, & domus validam eſſe, licet non valeat Iuris patronatus, & Sepulturæ venditio. Ita reſoluit Aug. Barboſa, *dicta allegat.* 71. *num* 36. cum Rebuffo, *in commentario ad Legem Coniunctionem, la 29. ff. de Verborum ſignificatione, verſic. Item ſi vendatur, pag.* 169. *in principio.* Rocho de Curte, *de Iure patronatus, verbo Ipſe, vel is, à quo, num.* 52. & cum Viuiano, *in ſimili tract. part.* 1. *lib.* 4. *cap.* 5. *num.* 12. Et ratio, me iudice, duplex eſt. *Prima*, quia venditio villæ, aut domus, &c. etiamſi ſimul æquè principaliter cum iure vendatur ſpirituali, nullo iure decernitur nulla, ſicut decernitur Iuris ſpiritualis venditio, ſiue ſeorſim, ſiue inſimul, directè, ſeu æquè principaliter fiat. *Secunda*, quia venditio de per ſe rei, cui annexum eſt Ius illud ſpirituale, valida eſt ſeorſim facta. Ergo valida etiam erit ſi ſimul, & æquè principaliter cum Iure ſpirituali res illa vendatur. Patet conſequentia: quia vtile, per inutile non vitiatur: ita decernente Bonifacio Papa Octauo, *cap.* 38. *de Regulis Iuris lib.* 6. illius verba reddo. Vtile, non debet per inutile vitiari. Vbi Ioannes Andreas, illius "
libri ordinarius Gloſſator, *verbo Vtile*, plura cu- "
mulat ſcitu digniſſima.

Quod ſi iterum petas. Poteritne principaliter 14
vendi actio ad Ius patronatus, ad Iuſve Sepulturæ, quam quis habet, quamuis Ius ipſum vendi nequeat? Reſpondeo quod non, cum eodem Barboſa, *ibidem, num.* 37. qui allegat Aloyſium Riccium, *in Praxi rerum fori Eccleſiaſtici, reſolut.* 193. Et probatur à ſimili, de eo, qui habet actionem ad Beneficium, ſeu Ius ad illud de eo ſcilicet, qui electus, præſentatus, aut poſtulatus iam eſt, non autem confirmatus, inſtitutus, vel qui collationem ei factam acceptauit. Huiuſmodi enim non poteſt oblato pretio, vexationem redimere ab his, qui poſſunt obeſſe, & prodeſſe ad conſequendum, vel non, Ius in re Beneficij, confirmationem ſcilicet, inſtitutionem, aut collationem illius, vti benè Leonard. Leſſius, *de Iuſtitia, & Iure, lib.* 2. *cap.* 35. *dubitat.* 18. *num.* 106. *ex cap. Matthæus, el* 23. *de Simonia*, cum communi Doctorum. Antonius de Eſcobar, & Mendoza, *in Theologia Morali, tract* 6. *examine* 2. *cap.* 4. *num.* 30. Ibi. Ante ius acquiſitum in beneficio, vel alia re ſpirituali, non licet redimere vexationem, quæ ius acquirendum impedit. Eligius Baſſæus *tom.* 1. *verbo Simonia V. num.* 5. Idem docet; dictum tamen limitando, eorum reſpectu rantum, qui non ſolùm obeſſe poſſunt, ſed etiam prodeſſe ad ius acquirendum. Nam qui nondum (inquit) habet ius in re, poteſt oblato pretio redimere vexationem ab his, qui ſolùm poſſunt obeſſe (iniuſtè intelligo) ſiue vi, ſiue fraude obſint, ſine muneribus, & precibus apud electores, vel collatorem. Allegat dictam Decretalem *Matthæus*, Franciſcum Suarez, *tom.* 1. *de Religione, lib.* 4. *cap.* 50. *numero* 19. 20. & 28. ac Bonacinam, *de Simonia, diſputat.* 1. *quæſtione* 6. *puncto* 5. *num.* 4.

Hæc Baſſæi limitatio intellecta de vexatione 15
iniuſta, ſeu de facto facta, non autem de Iure conſonat doctrinæ Gloſſæ *in dicto cap. Matthæus* provt illam intelligit ibi Abbas, *num.* 4. dicens Si ergo datur pecunia contradicentibus de facto, non committitur Simonia, ſecundùm Gloſſam. Et pro hoc facit, quia videretur electus potius redimere vexationem ſuam, quàm emere aliquid ſpirituale.

Ipſe tamen Abbas, cum Innocentio abſolutè docet, 16
ſicut

ſicut Eſcobar, & alij Moderni Doctores docent, quod ante acquiſitionem Iuris, nullam licet redimere vexationem, ſiue illa ſit Iuris; ſiue facti; ſiue iuſta, ſiue iniuſta. Innocentius hic tenet contrarium (inquit Abbas) dicens, quod ante confirmationem non debet dari pecunia, ſiue contradicat de Iure, ſiue de facto: argum. *in c. Significaſti, ſuprà de Electione.* Et hoc dictum placet mihi: quia pro Iure quærendo non eſt licitum dare pecuniam etiam ad redimẽdam vexationem; ſecus pro Iure quæſito, ad hoc quod notatur *in cap. Dilectus, infra eodem.* Nam videtur pecuniam dare, vt liberius poſſit conſequi iſtud ius ſpirituale. Sed quando eſt iam ius conſequutum, & vexatur in eo, tunc pecunia propriè datur pro vexatione: & nota hoc dictum Innocentij. Hæc Panormitanus. Vtraque ſententia, ſatis probabilis eſt: & in praxi tuta.

Simonia non eſt, redimere vexationem, qua patitur circa ſpirituale conſequutum.

17 Præter iam dicta docet Baſſæus, *dicto numero 5.* ex D. Thom. 2. 2. *quæſt.* 100. *artic.* 2. Caietano, *in Summa, de Simonia, quæſt.* 3. & Nauarro, *in Manuali, cap.* 23. *num.* 102. quod qui habet ius in re beneficij, per confirmationem, inſtitutionem, vel liberam collationem, poteſt pretio redimere vexationem, ſi forte aliquis illum à poſſeſſione capienda impediat: quia poſſeſſio, ſecundùm ſe, non eſt quid ſpirituale, ſed id habet ex titulo, cuius vi capitur: vnde non dat pretium pro re ſpirituali. Quæ certe doctrina, valde, ni fallor, conſonat vltimæ propoſitioni, quam ex Abbate, *numero præcedenti* recenſui.

[S]imoniam [n]on committ[it], qui beneficium obti[n]uit, ſi, ne impediatur à [po]ſſeſſione capienda, pretio [re]limat vexationem.

18 In materia Iuris patronatus, aduertit Barboſa in *capite Cum eſſem, num.* 3. *el* 12. *de Simonia*, cum Valerio Reginaldo, *in Praxi fori Pœnitentiæ, lib.* 23. *numero* 267. *verſic. Committo*, quod ſi illud litigioſum ſit, non poteſt vlla ex partibus, citra Simoniam, cum Cauſidico paciſci, ſeipſum præſentaturum, vt cauſam ſedulo, & cum diligentia agat. Et meritò quidem, quia pro Iure quærendo, iuxta ſententiam, & verba, Abbatis non eſt licitum dare pecuniam, etiam ad redimendam vexationem: & conſequenter pro præſentatione ad beneficium, peti non licet agentia, & ſolicitudo litis, quæ pecunia æſtimabilis eſt.

[Simo]niam [co]mmittit [patr]onus liti[gio]ſus, pactum [cu]m cauſidico [ine]ns de illo [præ]ſentando, [vt] ſedulo, & [dili]genter [cau]ſam agat.

19 Primæ concluſioni, eiuſque probationi finem imponendo, recenſere duxi, quod in præcitato *capite Matthei* habetur, quod quidam à maiori parte Capituli electus, cum pauci contradicerent; conſenſit, vt vni ex electoribus contradicentibus daretur pecunia vt quieſceret: ne ſcilicet ſe opponeret eius confirmationi. In quo caſu, Papa iudicauit eum Simoniam commiſiſſe; & beneficium dimittere debere. Et huius ratio ſupra eſt tacta, videlicet: quia quando datur aliquid ei, qui prodeſſe queit, cenſetur illum inducere ad non opponendum, quod Iure poſſet inducere, opponere, & ad præbendum conſenſum, & ita ſibi viam ſternere directè, & propriè ad dictum beneficium.

CONCLVSIO II.

20 DOminium vtile Sepulchri donatione, cum vniuerſitate rei, de vno in alium transferri poteſt, conſentiente tamen Epiſcopo.

Hæc concluſio, ſicut & prima, locum habet in Sepulchro Hæreditario; non autem in Familiari, & pro agnatione acquiſito, ob ea, quæ dixi *diſquiſit.* 3. *numero* 5. & ſæpe alibi. Illam tenet Samuellius, *in Praxi de Sepulturis, tract.* 1. *diſputat.* 1. *controuerſ.* 5. *concluſ.* 15. *pag.* 35. per hæc verba. In Sepulturæ, per donationem omnium bonorum transfertur licet donatum ſit ſpirituale, donatio namque valebit, Domino Epiſcopo conſentiente. Hæc ille. Pro qua, & ſequentibus concluſionibus illius controuerſiæ, allegat Rochum *de Iure patronatus, verbo Ipſe, vel is à quo, num.* 23. 30. 37. 65. 72. *&* 89. *& verbo In Eccleſia, num.* 13. & Lambertinum, *eodem tract. lib.* 1. *quæſt.* 2. *artic.* 3. *parte* 2.

Et probatur concluſione à ſimili de Iure patronatus: hoc enim bene poteſt conſentiente Epiſcopo donari, *capite Ex inſinuatione el* 14. *de Iure patronatus*, & ibi Abbas, *num.* 5. ibi. In contrarium facit ſecundùm Ioannem Andream: quia remittere eſt idem quod donare, vt in *c. Veniens, de Teſtib.* ſi ergo Compatronus remittit ius ſuum (in caſu ſcilicet illius capitis, *Ex inſinuatione.*) Ergo illud donat, & per conſequens debet interuenire conſenſus Epiſcopi. Hactenus Abbas Barboſa *ibidem, n.* 2. *& de Iure, & poteſt. Epiſcopi, allegat.* 71. *n.* 20. & vtrobique plures recenſet pro noſtra præmiſſa. Ergo idem poterit facere, qui dominium habet vtile Sepulchri, donare ſcilicet illud de conſenſu Epiſcopi. Et quidem, abſque donatione rei alterius, cui annexum ſit hoc ius, ſi ſimilitudo in hoc etiam currere debeat, vt credo currere debere. In caſu enim dictæ Decretalis *Ex inſinuatione*, nihil amplius inuenio donatum, quàm Ius patronatus. 21

Remittere, idem eſt, quod donare.

DISQVISITIO XIV.

An Dominium vtile Sepulchri transferatur in locatione perpetua vniuerſitatis bonorum, in conceſſione illorum in Feudum, Emphyteuſim, & Pectam?

BREVIARIVM.

Beneficia.

Si Parochiani habent Ius patronatus, non poſſunt præſentare conductores domorum in Parochia exiſtentium, ſed illarum Domini, niſi aliud conſuetudo ferat. n. 5.

Ius patronatus.

Tranſit tum vniuerſitate bonorum, ſi ſpecialiter non excipiatur. n. 2. & 6.

Tranſit in Feudatarium. n. 3. 5.

Tranſit etiam in Emphyteutam. n. 1. 5.

Locatio.

Dominium directum, aut vtile non transfertur in conductorem temporalem. n. 3. 6.

Transfertur tamen dominium vtile in locatione perpetua. n. 3.

Sepulchrum.

Dominium vtile Sepulchri Hæreditari transfertur in locatione perpetua vniuerſitatis bonorum, & in conceſſione in Feudum, Emphyteuſim, & Pectam. n. 1. & 4.

CONCLVSIO.

1 IN locatione perpetua vniuerſitatis bonotum, & in conceſſione illotum in Feudum, Empbyteuſim, & etiam in Pectam, cum eadem ſit omnium tatio, Ius, & dominium vtile Sepulchri Hæreditarij transfertur.

Hanc concluſionem tenet Frane. Maria Samuellius, *in Praxi de Sepulturis, tract. 1. diſput. 1. controuerſ. 3. concluſ. 16. & controuer. 6. concl. 4. In primo* enim loco ſic ait, *pag.* 35. Ius Sepulturæ comprehenditur per locationem perpetuam vniuerſitatis. Et in poſteriori, *pag.* 36. in ſequentia prorumpit. Donato fundo, Sepulturæ Ius cenſetur in illo donatum eſſe, quando aliundè ad illud accedi nequit, ſicut etiam, data vniuerſitate bonorum in Feudum, etiam donatum intelligitur Ius Sepulturæ: & pari modo de conceſſione facta in Emphyteuſim. Allegat vtrobique Rochum de Curte, & Lambertinum, *in eodem tract. de Iure patronatus*, Rochum *pro concluſ. 16. in verbo Ipſe vel is à quo, num.* 23. 30. 37. 65. 72. & 89. & *in verbo In Eccleſia, num.* 13. & *pro concluſ. 4. in dicto verbo Ipſe, vel is, num.* 13. Lambertinum autem recenſet *pro concluſ. 16. lib. 1. part. 2. quæſt. 2. artic. 3 & pro 4. in eiſdem lib. part. & quæſt. articulo 1. & 7.*

2 Idem in ſimili de Iure patronatus docent Gloſſa *in cap. Ex litteris, el 7. de Iure patronatus*, vbi etiam Panormitanus, *num.* 1. Azorius, *Inſtitutionum Moral. part. 2. lib. 6. cap. 20. quæſt.* 11. & 12. qui teſtatur de communi Doctorum, *in cap. Cum ſeculum.* Barboſa etiam, *de Offic. & Poteſtate Epiſcopi, part. 3. allegat. 71. num.* 4.

In lemmate *dicti capit. Ex litteris*, ſic lego. Ius patronatus conſiſtens in aliqua vniuerſitate temporalium, tranſit cum ipſa vniuerſitate, etiamſi vniuerſitas tranſeat quoad vtile dominium, niſi Ius patronatus ſpecificè ſit exceptum. Quod vtique lemmatis dictum, bene comprobat textus ipſe de locatione ad firmam (id eſt quoad dominium vtile, vti exponit infra Barboſa,) militi factam de Villa, cui annexum erat Ius patronatus. In formatione autem caſus ita ait Gloſſa. Nota, quod Ius patronatus tranſit cum vniuerſitate, niſi ſpecialiter excipiatur.

3 Azorius autem, licet *in quæſt.* 11. aſſerat non transferri Ius patronatus in locatione rei, cui illud inhæret, loquitur de locatione temporali, cum dicat conductorem dominium directum non acquirere, nec vtile: ex quo videtur aſſerere in locatione illud transferri perpetua, cum negari nequeat vtile dominium acquiri per illam. Quod ex dictis ab iſto Doctore *in quæſt. 12. immediatè ſequenti* illuſtratur. Sicut enim rei venditæ (inquit) dominium directum in emptorem tranſit, ſic vtile dominium in Feudatarium. Ergo patronatus (infert) Ius, quod eſt quoddam rei commodum, in Feudatarium transfertur.

4 Et *in cap. 25. quæſt 18. eiuſdem libri*, ſatis bene ſe explicat P. Azorius. Inquirit enim ibi: An penes conductorem ſit poteſtas Beneficia conferendi? Et reſpondet ſic. Conductorem accipimus eum, qui ad certum tempus conducit omnes annuos prouentus ad Epiſcopum pertinentes. Reſpondeo, minimè; quia non omnia Epiſcopi Iura conducit, ſed reditus annuos. Ita Selua, *de Beneficiis, part. 2. quæſt.* 9. Hæc Azorius. Expende verba: *ad certum tempus.* Expende etiam rationem. In locatione enim temporali, certi ſcilicet, & determinati temporis, vniuerſitas Iurium non transfertur. Non vtique tranſit res ex toto in conductorem, cum omnibus ſcilicet ſeruitutibus, oneribus, Iuribus, & actionibus ad eam pertinentibus: in quibus omnibus, collectiuè ſumptis, conſiſtit vniuerſitas, de qua in hac propoſitione: *Ius patronatus vendi poteſt validè, & licitè cum vniuerſitate rei, vel bonorum*: iuxta veram eiuſdem Azorij doctrinam, quam recenſui, *diſquiſit.* 13; *num.* 8. Cum igitur dominium vtile rei, tranſeat in Feudatarium, in Emphyteutam, & in locatorem perpetuum (non enim poteſt Dominus rei ſic locatæ, ea vnquam vti,) & Ius patronatus conſiſtens in vniuerſitate temporalium, tranſeat cum ipſa vniuerſitate, etiam ſi hæc ſolum quoad dominium vtile tranſeat, vti *num.* 2. Vidimus, dici debet, etiam in ſententia Ioannis Azorij, quod Ius patronatus, & Ius etiam Sepulchri transferatur in locatione perpetua vniuerſitatis rei, ſeu bonorum: cum vtrumque Ius, pars ſit dictæ vniuerſitatis.

Barboſa denique, *dicta allegatione 71. & num.* 4. 5
Expreſsè docet in Feudo, & in Emphyteuſi Ius patronatus transferri. Et allegat Ioſephum Ludouicum, *tom. 3. communium opinionum, tit. de Iure patronatus, concluſ. vnica, verſic. Acquiritur etiam, pag. 534. colum.* 2. Cenedum, *ad Decretales, collectanea 5. num.* 10. & Viuianum, *de Iure patronatus, parte 1. lib. 4. cap.* 6. reſoluentem cum Panormitano, *in cap. Querelam, num. 19. de Electione*, quod ſi Parochiani debent præſentare, Parochum, cum non debent præſentare conductores domorum in Parochia exiſtentium, ſed Domini locatores, qui habent Ius patronatus ex præſumpta fundatione, conſtructione, ſeu dotatione; niſi conſuetudo ſit in contrarium.

Sic Viuiani reſolutionem recenſet Barboſa: quæ certè dicto Azorij, *in dicta quæſt.* 11. conſonat, aſſerentis, non transferri locationis ratione Ius patronatus: locationis ſcilicet temporalis. Et quod iſta fuerit Auguſtini Barboſæ mens, ex eo conſtat, quod ipſe *in cap. Ex litteris, num.* 1. docet. Sic enim ait ibi. Ius patronatus tranſit cum vniuerſitate, niſi ſpecialiter excipiatur, etiamſi vniuerſitas detur conductori ad firmam: id eſt quoad vtile dominium. Hæc ille, *dicto capite, el 7. de Iure patronatus.*

DISQVSITIO XV.

An in donatione vniuerſali bonorum cauſa dotis, Ius Sepulchri transferatur?

BREVIARIVM.

Ius patronatus.

In donatione cauſa dotis bonorum, quibus annexum eſt Ius patronatus; Ius ipſum donatur. n. 1. & 2.

Ius Sepulchri.

Cum bonis, quibus annexum eſt Ius Sepulchri, cauſa dotis donatis, illud transfertur. n. 1. & 2.

CONCLV

CONCLVSIO.

IN donarione voiuerſali bonorum cauſa dotis fa-cta, Ius Sepulchri illis annexum ſimul donatur, & transfertur.

Haoc tenet in terminis Samuellius, *in Praxi de Sepulturis, tract. 1. diſputat. 1. controuerſ. 9. concluſ.* 16. dicens: ae dos data cum bonorum voiuerſitate, tranſire facit Iura Sepulturæ. Allegat Rochum de Curte, *de Iure patronatus*, & Lambertinum, *in locis pro concluſione præcedentis diſquiſitionis recenſitis.* Et in ſimili de Iure patronatus illam tenet Auguſt. Barboſa, *in cap. Ex litteris, el 7. eod. tit.* cum Palatios, *in cap. Per tuas de Donationibus inter virum, & vxorem*, §. 43. & Bacca, *de Decimatutorum, cap. 23. num. 19. & tract. de non meliorandis filiabus, cap. 26. num.* 1. Ipſe Barboſa, *de Officio, & poteſtate Epiſcopi, part. 3. allegat.* 71. *num* 38. dicens, procedere de Iuris patronatus tranſlatione, quando Villa, vel Caſtrum datur in dotem, & dictum Ius eſt villæ, aut Caſtro annexum. Et recenſet Tiraquellum, poſt leges connubiales, *gloſſa 9. num.* 7. Molinam, *de Primogen. lib. 1. cap.* 24. *num.* 3. Menochium, *conſilio 66. num.* 27. Petrum Barbóſam, *in L. Diuortio, § Si vir, a num.* 55. *ff. ſoluto Matrimonio.* Petez, *in L. 1. tit. 6. lib. 1. Ordination. pag.* 144. Azeuedum, *L. 9. num. 4. tit. 6. lib. 1. noua recopilationis, & L. 7. num. 2. tit. 3. lib. 6.* Viuianum, *de Iure patronatus, part. 1. lib. 4. capite 7. num.* 6. Nicolaum Garcia, *de Beneficiis, part. 5. cap. 9. à num.* 149. Et Cardin. Manticam, *deciſ. Rotæ* 140.

Et ratio concluſionis eſt, qoia Ius Sepolchri, ſicut & Ios patronatus, eſt acceſſorium rei, cui eſt annexum, & non poteſt illam noo ſequi, niſi ſpecificè ſit exceptum, iuxta dicta *diſquiſ.* 14. *num.* 2. & 6. Et quia aliàs res non donaretur cum vniuerſitate, ſi quidem iſta conſiſtit in re ipſa cum omnibus ſeruitutibus, oneribus, Iuribus, & actionibus ad eam pertinentibus, vti eadem diximus diſquiſit. numero 4.

DISQVISITIO XVI.

An in publicatione bonorum, quibus Ius Sepulchri annexum eſt, hoc cum illis transferatur?

BREVIARIVM.

Ius patronatus.

1 *Probabile eſt Ius patronatus annexum rei publicata, ſeu confiſcata, cum eadem re tranſire in Fiſcum Eccleſiaſticum, & non in Laicum confiſcantem.* n. 1. *Probabilius tamen eſt, tranſire etiam in Fiſcum Laicum.* n. 2. 3. & 4.

Sepulchrum.

2 *Probabile eſt, Ius Sepulchri, rebus confiſcatis per laicum adhærens, cum ipſis rebus in Fiſcum non tranſire.* n. 1. *Probabilius eſt, tranſire.* n. 2. 3. & 4.

CONCLVSIO I.

PRobabile eſt, quod in publicatione bonorum, Ius Sepulchri, ſeu dominium vtile Sepulturæ eis adhærens, ad Fiſcum Eccleſiaſticum tranſeat, non verò ad Laicum. 1

Hanc concluſionem tenet in terminis Frao. Maria Samuellius, *in Praxi de Sepulturis, tract. 1. diſputat. 1. controuer. 5. concluſ. 17. pagina* 35. abſolutè dicens. Ius Sepulturæ in publicatione omnium bonorum, tranſit ad Fiſcum Eccleſiaſticum; ſecus ad Laicum. Hæc ille, qui allegat Rochum, *de Iure patronatus, verbo Ipſe, vel is à quo, quæſt.* 13. *num.* 65. & Lambertinum, *in ſimili tract. lib. 2. part. 2. quæſt. 2. artic. 1. & 7.* qui tamen in terminis de Iure patronatus veniunt intelligendi, pro quibus adſunt apod Azorium *part. 2. lib. 6. cap. 20. quæſt. 14. verſic. Alij verò negant*, Gloſſa, *in Clementinam Paſtoralis, de ſententia, & re Iudicata.* Archidiaconus, *in Cano. Filiis*, 16. *quæſt* 7. Antonius, & alij, *in cap. Cum Laici, de Iure patronatus.* Eandem ſententiam tenuit Rota in Lucana Iuris patronatus, 27. Aprilis, de Anno 1605. coram Coccino, la 232. Vbi allegatur altera in Agathenſ. Iuris patronatus, 4. Martij 1602. coram Pamphilio, & Imola, *in dictam Clementinam Paſtoralis, num.* 70. & 71. *& in cap. Quibuſdam, num.* 10. *de Pœnis, & in cap. finale, num. 4. de Iure patronatus.*

Ratio huius ſententiæ eſt. Quia Ius patronatus, Eccleſiæ obtinetur authoritate, indulgentia, & gratia: rei coniungitur ſpirituali: & Canonum firmatur inſtitutione. Ergo Reſpublica, Princeps, Rex, vel illorum Fiſcus, aut Imperator quidem illud auferre, & ſibi aſumere non poteſt.

CONCLVSIO II.

PRobabilius eſt, in publicatione, ſeu confiſcatione bonorum, cui Ius patronatus adhæret, & Ius etiam Sepulturæ, vtrumque comprehendi, & ad Fiſcum tranſire confiſcantem, etiamſi iſte Laici Principis ſit, & non Eccleſiaſtici. 2

Haoc tenet Gloſſa, *in Canon. Filiis, verbo Propinquis, in fine*, 16. *quæſt.* 7. argumento ex *cap. ex Litteris, el 7 de Iure patronatus.* Abbas Panormitanus, *ibidem, numero 2. & in capite Cum Laici, numero 3. & 4. el 10. eod. tit.* Azorius, *dicta quæſt.* 14. eum Ioanne Andrea, & Cardinali, *in dicto cap. Cum Laici, §. Ipſe, vel is, numero* 65. Auguſtinus Barboſa, *in prætacto cap. Ex litteris, numero 9. de Officio etiam, & poteſtate Epiſcopi, parte 3. allegat. 71. numero* 45. pluribus, vt ſolet cumulatis Doctoribus, & Noguerol, *allegat. 36 numero* 26. cum Nicolao Garcia, *de Beneficiis, part. 5. cap. 9. numero* 27. Salgado, de Protectione Reg. p. 4. esp. io. num. 107.

Libuit recenſere Nicolaum Tudeſchum, qui *in dicto cap. Cum Laici* inquirit, An Iudex Sæcularis poſſit propter delictum priuare Patronum Laicum Iure patronatus? Et reſpondet. Satis putarem, quod per ſe non poſſit eum priuare, cum Ius patronatus teneat ab Eccleſia, & non à Principe Sæculari; ſed cum vniuerſitate bonorum, poterit. Et ideò, ſi pater commiſit crimen læſæ Maieſtatis, & ſic omnia bona confiſcantur, dico, quod tranſit Ius patronatus in Fiſcum, & non ad filios. Et ſic intellige Gloſſam notabilem, *in dictum cap. Filiis.* Hæc Abbas. 3

Huius concluſionis, & ſententiæ ratio eſt:

quia ſicut vnà cum vniuerſitate Ius patronatus transfertur donatione, legato, aut venditione in donatarium, legatarium, & emptorem, ſic etiam rebus Patroni, in Fiſcum tranſeuntibus, Patronatos, tranſire ipſo Iure creditur, cum non ſit minor ratio in hoc caſu, quàm in illis. Et idem Iuris eſt, ſi Ius patronatus in re aliqua certa inſtitutum ſit, & res illa, ob hæreſim, v. gr. aut ob crimen læſæ Maieſtatis humanæ, vel ob aliud publicetur delictum. ſic Azorius, *vbi ſupra*, & latius Barboſa, *in dicta cap. Ex litteris*, *num.* 2. cum hac tamen limitatione, vt rei illi ita inſeparabiliter Ius patronatus adhæreat, vt rem ipſam tanquam ſuum principalem ſequi debeat. Et apponit exemplum in fundo, in quo Eccleſia fuerat ædificata.

Quæ dicta ſunt de Iure patronatus, faciunt etiam pro concluſione, quoad Ius Sepulchri, propter ſimilitudioem, & identitatem rationis.

DISQVISITIO XVII.

An Sequeſter bonorum, quibus Ius Sepulchri eſt annexum, illo vti poſſit?

BREVIARIVM.

Ius patronatus.

Sequeſter rerum, quibus annexum eſt Ius patronatus, eodem Iure vti poteſt ſicut poterat ipſe Patronus. n. 7. 8. 9. 10. 11.

Sepulchrum.

Sequeſter rerum, quibus adhæret Ius Sepulchri hæreditarij illo poteſt vti. n. 6.

Sequeſter, Sequeſtratio, Sequeſtrum.

Ille ſequeſter eſt apud quem res deponitur controuerſa, vt lite finita, victori reddatur. n. 1.

Duplex eſt Sequeſter, vnus neceſſarius, & alter voluntarius. n. 2.

Neceſſarius Sequeſter eſt, qui ponitur ex officio Iudicis, aut ad inſtantiam alterius ex partibus n. 2.

Voluntarius eſt, qui partibus conuenientibus ponitur. n. 2.

Sequeſter Voluntarius, non autem actor, aut reus rem depoſitam poſſidet. n. 4. 5

Sequeſter, ſi fructus rei depoſitæ ſeruari poſſunt, non poteſt, illos vendere, ſed in propria ſpecie debet victori litis reddere. n. 12.

Si fructus non poſſunt, aut non ſolent conſeruari, ſi ſtantes non ſunt, illorum æſtimationem debet Sequeſter litis Victori. n. 12.

Si Beneficium, aut Dignitas apud ſequeſtrem deponatur, æquum eſt, vt iſte ſit in ordine conſtitutus, quem Beneficium poſtulat, aut Dignitas. n. 10.

Sequeſter poteſt exercere omnia Iura Beneficio, Dignitati, Patrono, aut cuilibet alteri annexa, ſi aliàs capax ſit ad illud munus exequendum. n. 10.

Sequeſtratio eſt rei de qua agitur ſeparatio, vel poſſeſſionis interdictio. n. 4.

Sequeſtrum, eſt illud ſcriptum, quod de ſequeſtratione conficitur. n. 3.

PRO diſquiſitionis iſtius intelligentia, 1 & eorum, quæ in ea dicenda ſunt, operæ pretium duxi aduertere cum Gloſſa *in Clem. Ad compeſcendas, vnica de Sequeſtratione poſſeſſionis, & fructuum*, *in fine formationis caſus*, & Ioanne Azorio, *Inſtitutionum Moralium, part.* 2. *lib.* 6. *cap.* 25. *quæſt.* 17. quod Sequeſter in Iure dicitur is, apud quem pecunia, vel res controuerſa deponitur vt finita lite, victori reddatur. *L. Sequeſter, de verborum Significatione. L. Ei apud quem L. Propriè, & L. licet, ff. Depoſiti.*

Sequeſter autem duplex eſt: vnus dicitur *Voluntarius*: 2 & eſt ille, qui à Iudice accedente: aut non accedente partium conſenſu, deligitur. Alter *Neceſſarius* nominatur: & eſt ille, qui Iudicis authoritate, & officio datur citra litigantium conſenſum. *L. Licet citata.* Vel vti Rota coram Coccino, *la* 478. *num.* 9. *Voluntarius* eſt, qui partibus conuenientibus ponitur, *Neceſſarius* verò, qui ponitur ex officio Iudicis, aut ad inſtantiam alterius ex partibus.

Sequeſtrum dicitur ſcriptum illud, quod de Se- 3 queſtratione conficitur. Gloſſa., *in dict. Clement. Ad compeſcendas.*

Sequeſtratio tandem eſt rei de qua agitur ſepa- 4 ratio, vel poſſeſſionis interdictio. Interim enim, quod res apud Sequeſtrem eſt, nec actor, nec reus poſſidet. Gloſſa, *in Clement. Ad compeſcendas citat. ex dicta Lege licet.* Quod verum eſt, ſi Sequeſter ſit voluntarius; ſecus ſi neceſſarius, vti decidit Rota coram præfato Ioanne Baptiſta Coccino, *deciſ.* 158. *num.* 2. *deciſ.* 243. *num.* 1. *& deciſ.* 478. *num.* 10. Ex aliis enim deciſionibus, & Doctoribus, in allegatis modo, reſoluit, per Sequeſtrum voluntarium poſſeſſionem perdi; non autem per neceſſarium: quia quod noſtrum eſt, à nobis, ſine facto noſtro, auferri non poteſt.

Dicta *in præcedenti numero*, adhuc indigent diſtin- 5 ctione, qua Pax Iordanus *in volum.* 3. *lib.* 14. *tit.* 15. *de Sequeſtratione poſſeſſionis, & fructuum*, *num.* 32. vtitur, deſumpta, ex Hoſtienſi, *in Summa*, §. 3. *einſdem tituli.* Ait enim, quod duo ſunt modi ſequeſtrandi. *Primò*, inquit, quando fit amittendæ poſſeſſionis cauſa: & tunc neuter litigantium poſſidet, ſed Sequeſter. *Secundò*, quando ſequeſtratur res, cuſtodiæ cauſa: & tunc poſſeſſio remanet penes poſſideotem, vt in Iuribus *ſuprà* 4. *alleg.* Hæc ille.

CONCLVSIO.

SEqueſtro facto bonorum, quibus annexum eſt 6 Ius, & dominium vtile Sepulchri, hoc ſimul Sequeſtratum eſſe intelligitur, ita vt Sequeſter, ſeu depoſitarios, eo ipſo valeat vti, mortuos inferendo, tumulando; ſi tamen Sepulchrum Hæreditarium ſit.

Conſultò addo *ſi Hæreditarium ſit*: quia ſi Familiare, aliter dicendum erit. Hoc enim vti non poteſt Sequeſter, ſi de eadem familia non ſit, ſicut nec proprietarius ipſe bonorum inferre poterat non familiarem, vti non ſemel diximus, *diſquiſit.* 3. *à num.* 5. & alibi.

Concluſionem tenet Franc. Maria Samuellius, *in Praxi de Sepulturis*, *tract.* 1. *diſputat.* 1. *controuerſ.* 6 *concluſ.* 5. ibi: ac Depoſitarius Ius habet inferendi.

Et probatur à ſimili, de Iure patronatus: in 7 cuius terminis Sequeſtro facto, poteſt Sequeſter, ſeu Depoſitarius dicto Iure vti. Gloſſa *in Clementinam*

tinam Ad compeſcendas, *vnica de Sequeſtratione*, *verbo Beneficium*, vbi Abbas, *num.* 7. dicens. Nota hîc text. iuncta Gloſſa, *in verbo Beneficium*, caſum ſingularem, quem neſcio alibi ita clarum, in quo ſequeſtrantur nedum fructus Beneficij, ſed ipſum Beneficium, & *Iura Beneficij*, *& Beneficiati exercet ſequeſter*, etiamſi Beneficium ſit Curatum, vt hîc. eadem ferè dixerat Gloſſator, qui ſe refert ad ſcripta à ſeipſo, *in cap. Examinata de Iudiciis*, Azotius, *Inſtitutionum Moral. part.* 2 *lib.* 6. *cap.* 25. *quæſt.* 17. cum Innocentio, *in dicto, cap. Examinata*, Ioanne Liguano, Cardinale, & Paulo, in *dictam Clementinam*, Felino, & Dominico. Aug. Barboſa, *de Poteſtate Epiſcopi*, *part.* 3. *allegat.* 71. *num.* 39. & *in eandem Clementinam, num.* 23. *&* 24. cum Felino, *in cap. Examina, num.* 10. *& in cap. Cum Bertholdus*, *num* 30. *de Re iudicata*, Hieronymo Gigas, *de Penſionibus*, *quæſt.* 72. *num.* 3. Rocho à Curte, *de Iure patronatus, verbo Ipſe, vel is, num.* 71. Coraſſio, *lib.* 3. *Miſcelan. cap.* 2. *num.* 16. *& in Paraphraſi Sacerdotum*, *part.* 2. *cap.* 6. *à num.* 2. Rebuffo, *in tract. Nominat. quæſt.* 14 *num.* 76. Gutierrez, *de Tutelis, par.* 3. *cap* 7. *num.* 18. Doctore Sahagun, *in cap. fin. de Sequeſtratione poſſeſſionis*, *à num.* 56. & Valerio Reginaldo, *in Praxi fori Pœnitentiæ*, *lib.* 30. *tract.* 4. *num.* 245.

8 Et *dicto num.* 24. hoc deducit Barboſa corollarium. Vnde fit (inquit,) quod cum perſona illa apud quam Beneficiom ſequeſtratur ipſum poſſideat, & debitam, plenamque de eo curam habere debeat, vt textus habet, rectè fit, quod ſi tale Beneficium fuerit Epiſcopatus, vel alia dignitas, ad quam pertineat Beneficia conferre, eligere, vel præſentare, conſequenter hæc omnia, pendente lite, facere poterit, vt ex hoc textu deducunt Cardinalis, *num* 9. *hîc*. Innocentius, *in cap. Examinata*, *de Iudiciis*, vbi etiam Imola, *num.* 11. Felinus, *in cap. Cum Bertholdus*, *num.* 29. *cum ſequentibus*, *de Re iudicata*, Coraſſius, *lib* 3. *Miſell. cap.* 2. *n.* 16. Poſt alios Cenedo, *Practicarum, & Canonicarum quæſtionum*, *lib.* 1. *quæſt.* 10 *num.* 3. Nicolaus Garcia, *de Beneficiis*, *part.* 5. *cap* 6. *à principio*. Hactenus Barboſa, qui in eadem fuit ſententia, *in cap. Ex Litteris*, *num.* 8. *illatione* 6. *&* 7. *de Iure patronatus*.

9 Huc ſpectat doctrina Pacis Iordani, *volum.* 3. *de Re Iudiciali, lib.* 14. *tit.* 15. *num.* 19. dicentis. Item ad ſequeſtratarium ſpectat Ius eligendi, & *præſentandi*, & alia faciendi, quæ numerantur inter fructus poſſeſſionis, vt fuit notatum *in titulo*, *de Iure patronatus*. Hæc tamen (addit) præſtabit, non ſuo nomine proprio ſed Officij ſui, vel beneficij: & habebitur perinde ac ſi fuiſſet electus, vel præſentatus per illum, qui finaliter obtinebit: quod dicit notandum Vitalinus *ſuprà*. Scilicet *in Clementinam Ad Compeſcendas*, 1. *& vnicam de Sequeſtratione poſſeſſionis*, *n.* 69.

10 Dicta tamen intelligenda ſunt cum diſtributione accommoda, ita vt ſequeſter, illa tantum Iura beneficij exercere valeat, quorum ipſe capax aliàs ſit. Quare Gloſſa *in modò allegatam Clementinam, verbo Idoneam*, & Abbas, ibi, *n.* 11. dicunt, æquum eſſe, ſequeſtrationem fieri exiſtenti in ordine, quem beneficium requirit, *cap. Nemo deinceps, de Electione*, *cap. Cum ex eo*, *eodem tit. in* 6. *& cap. Beneficium*, *de Regularibus eod. lib.* Vnde benè aduertit Azorius, *dicta quæſt.* 19. *in fine*, ſententiam ſuam aſſerentem ſequeſtrum beneficia poſſe conferre, intelligi debere quando ſequeſter eſt Clericus. Nam in Laicum (inquit) Ius beneficia conferendi minimè cadit. Cum quo tamen ſtat, quod ſi Laicus ſequeſter aliundè habet, ad illa conferenda, facultatem, ex Apoſtolico priuilegio, benè illa conferre quibit. Qui autem illo caret, non poterit beneficia conferre: poterit tamen ad illa præſentare ratione Iuris patronatus, quod adminiſtrat.

11 Dicta probatur ſententia. Quia ſequeſter omnia Iura, quæ ad beneficium ſpectant obire, & exequi poteſt, vti Gloſſa, & Abbas *in dictam Clementinam Ad compeſcendas*, Azorius, Barboſa, *in locis citatis*, & Pax Iordanus. Et licet Ius in beneficio non habeat, fructus tamen eius colligere poteſt, inter quos computantur collatio, electio, & præſentatio. Azorius cum Gloſſa, *in cap. Cum olim, de Maioritate, & obedientia*, Iordanus, *vbi proximè*. Adminiſtrationemque habet, etiam in his, quæ ſpiritualia ſunt. Gloſſa, & Abbas, *in præfatam Clementinam*, & Azorius.

12 Nec obſtat, quod fructus rei ſequeſtræ, debeant victori cauſæ reſtitui, ita decernente Clemente Papa Quinto, *in eadem Clementina* ſæpè allegata. Vbi Gloſſa *verbo Reſtituat*, Azorius, & alij.

Non inquam obſtat: quia obligatio huiuſmodi, ſolum habet locum reſpectu fructuum, qui ſeruari poſſunt, & ſolent, vti benè Abbas, *num.* 14. poſt Gloſſam, *verbo Fructibus*, dicentem vel ipſorum æſtimatione, ſi fructus non extant, facit de tranſactionibus, *Veniens, in fine*. Cuius dictum exponens Panormitanus, ita fatur. Quod indubiè procedit, quando fructus non poterant conſeruari: quia tunc illos vendere debet, & pecuniam apud ſe retinere, vt *in Lege Quemadmodum*, *aliàs litibus*, *Cod. de Agricolis, & cenſitis, lib.* 11. Si autem poterant conſeruari, non videtur, quod ſit licitum ſequeſtro illos vendere. Hæc Abbas.

DISQVISITIO XVIII.

An Curator bonorum iacentium, Iure Sepulchri hæreditarij illis annexi vti poßit mortuos inferendo?

BREVIARIVM.

Ius patronatus.

Curator bonorum iacentium, vti poteſt Iure patronatus illis adhærente. n. 3.

Sepulchrum.

Sepulchro Hæreditario vti poteſt curator, mortuos inferendo, & prohibendo ne cadauer vllum ſepeliatur in illo, ipſo curatore, aut tutore inuito. n. 1.

CONCLVSIO.

1 CVrator quilibet, & Tutor, ſub cuius cura ſunt bona, quibus annexum ſit Ius, & dominium Sepulchri Hæreditarij, illo vti poſſunt, tam mortuos inferendo, quàm impediendo, ne in illo tumulentur, ipſo Curatore, aut Tutore inuito.

2 Notanter procedit diſquiſitio, & eius reſolutio, de Sepulchro Hæreditario, & non de Familiari: quia in Familiari Sepulchro, nemo, qui non ſit de Familia, pro qua conſtructum eſt, & acquiſitum, poteſt humari: nec prohiberi poteſt, ne in illo ſepe-

liatur quilibet de Familia. Omnis enim de pareotela, Ius habet in Sepulchto, priuatiuè quoad omnes alios, qui de cognatione eadem non ſint, vti diximus.. Vnde nullus Curator, aut Tutor inferre quibit eum, qui de Familia non ſit, nec poterit prohibere, ne Familiaris tumuletur.

Ratio autem conclusionis eſt, Quia ſi huiuſmodi bonis Pupilli, aut Minoris, ſub cura Tutoris, vel Curatoris exiſtentibus, Ius patronatus ſit annexum, & illis adhærcat, benè illu poterit vti Curator, vel Tutor præſentando ad beneficia dicti Patronatus, Auguſt Barboſa, *in cap. Ex Litteris, num.6. el 7. de Iure patronatus*, cum Aloyſio Riccio, *in Deciſionibus Curia Archiepiſcopalis Neapolitana, part.1. deciſ.11.* & Campanile, *in Diuerſorio Iuris Canonici, Rubrica 11. cap.13. n.360. in medio.* Cum Federico etiam de Senis, *conſilio 212. in 1. dub.* Lambertino, *de Iure patronatus, lib.2. part.1. quaſt.2. artic.10.* & cum Rota in Foroliuien. Iuris patronatus, 25. *Octobris, de Anno* 1599. & 15. *Maij, de Anno* 1600. coram Cardinali Lancellotto, quibus addo Aymo. *conſil.76. num* 2. Rochum de Curte, *de Iure patronatus*, quos, & Rotam, *in deciſ.6. de Iure patronatus in antiquis* recenſet, & ſequitur eadem Sacta Rota in Terdonen. Iuris patronatus, 6. *Aprilis, de Anno* 1609. coram Ioanne Baptiſta Coccino, *la 464. num.10.* Et addit Barboſa ſufficere, quod communiter Tutor reputetur, etiamſi eſſet minùs legitimus. Pro quo adducit Socinum, *conſilio 153. num 3 lib.2.* Caputaquen. *deciſ.323. in fine, part.3.* Cardinalem Lancellottum *in modo allegatis Deciſionibus*, Rotam in alia Segohienſi Capellaniæ, 13. *Ianuarij*, 1623. coram Vbaldo. Ergo à ſimili, ſi bona Pupilli, aut Minoris, ſeu iacentia denique, annexum habeant Ius Sepulchri, poterunt Curator, & Tutor illo benè vti, mortuos inferendo, & impediendo, ne aliquis tumuletur ipſis inutilis, ſi Sepulchrum Hæreditarium ſit.

Et quidem hoc argumentum efficax, & validum eſt. Quia Ius Sepulchri, & Ius patronatus æquiparantur. Ab æquiparatis autem valet argumentum, vti benè docet Auguſt. Barboſa *tractatu locorum communium argumentorum Iuris, loco 6. ex L.Stichus, ff.de Manumiſſis teſtamento.* Cephalo, *conſil 210. num.41. & conſil.537. num.19.* Laurentio de Pinu, *conſil.66. numer.6. & conſ.136. num.6.* Socino iuniore, *conſil.71. num.2. & conſil.122 n.18. volum. 3.* Menochio, *conſil 32. num.17.* Surdo, *de Alimentis, tit.9. quaſt.1. num 9. & conſil.393. n.36.* Gratiano, *Diſceptationum forenſium, cap.298. n.70.* Valenzuela, *conſil.124. num.16. tom 2.* & ex aliis plurimis.

Et merito quidem: quia æquiparatorum, eadem eſt diſpoſitio. Idem Barboſa, *tract. de Axiomatibus Iuris, axiomate 14. n.1. ex l.1. ff de Latis*, 1. Gloſſa, *in L.Si quis ſeruo, Cod.de Fartis, & in cap. Si poſtquam, § fin. de Electione, in 6.* Ioanne Anania, *conſil.27. incipit, Viſo caſu, numer.3.* Alexandro, *conſil.17. Viſis, num.3. lib.3.* Et quia æquiparatorum, idem eſt iudicium: ideò regulariter, de vno æquiparatorum, fit extenſio ad aliud. Ipſe Barboſa, *eodem axiomate, num.2.* cum Bartolo, & Doctoribus, *in L.1. ff.de Legatis* 1. Curtio Iuniore, *conſ.124. num.7.* Gabriele, *conſ.21. n.37. & ſeq. lib.1.* & cum quam plurimis aliis.

DISQVISITIO XIX.

An vſufructuarius bonorum, quibus Ius Sepultura adharet Hareditaria, illo vti queat?

BREVIARIVM.

Ius patronatus.

Vſufructuarius bonorum, quibus eſt annexum Ius patronatus, illo poteſt vti. n.1.

Ius Sepulchri.

Qui habent vſumfructum bonorum, quibus adhæret Ius Sepulchri, iſto vti poſſunt Iure. n.1.

CONCLVSIO.

IVre, & dominio vtili Sepulchri vti poteſt, qui 1
vſumfructum habet rerum, quibus illud annexum reperitur.

Ratio huius concluſionis eſt: quia huiuſmodi vſuſtuctuarius, Ius acquirit patronatus bonis adhærens, quorum vſumfructum habet, vti docet Auguſt Barboſa, *in cap. Ex Litteris, num 7. el 7. de Iure patronatus, & de Officio, & poteſtate Epiſcopi, part. 3. allegat.71. n.40.* cum Rocho de Curte, *de Iure patronatus, verbo Ipſe, vel is, à quo, quaſt.28. à num.62.* Lambertino, *eodem tractatu, lib.1. par.2. quaſt.9. artic.3.* Viuiano, *in ſimili tract part.1. lib.4. cap.7. num 6.* Camillo Borello, *in Summa omnium deciſionum, tit.33. num 239.* Molina, *de Primogeni. lib.1. cap.24. num 3.* Spino, *in Speculo teſtamentoram, gloſſa 4. num 13.* Menochio, *conſil.66. n.26.* Cenedo, *ad Decretales, collectanea 5. n.5.* Aloyſio Riccio, *in Deciſionibus Curia Archiepiſcopalis Neapolitana, part.1. deciſ.13.* & cum Campanile, *in Diuerſorio Iuris Canonici, rubrica 11. cap.13. num. 362.* Ergo acquirit etiam Ius, & dominium vtile Sepulchri Hæreditarij annexum bonis, quorum habet vſumfructum, & illo vti poterit tam mortuos inferendo, quàm impediendo, ne aliquod in eo tumuletur cadauer, ipſo contradicente, aut inuito. Conſequentia, patet à ſimili, & à rationis identitate.

DISQVISITIO XX.

An Ius, & dominium vtile Sepulchri præſcriptione poſſit acquiri?

BREVIARIVM.

Ius patronatus.

Præſcriptis bonis, quibus Ius patronatus adhæret, ipſum etiam præſcribitur Ius. n.5.6.

Vno effectu Iuris patronatus præſcripto, alij non intelliguntur præſcripti. n.6.

Ad præſcribendum Ius patronatus, neceſſaria eſt poſſeſſio quadragenaria ex acta continuato, bona

Fide

Fides præſcribentis, ſcientia, & patientia domini contra quem præſcribitur. n. 3. 6.

Præſcriptio.

Cum aliquali titulo, bona Fide, & poſſeſſione quadragenaria præſcribitur. n. 2. 3.

Sufficit ad præſcriptionem titulus inualidus, & putatiuus. n. 2.

Præſcribitur poſſeſſione immorabili; abſque omni titulo. n. 2.

Immemorabilis poſſeſſio, eſt præcipua præſcriptionis cauſa. o 3. 4.

Sepulchrum.

Ius, & dominium vtile Sepulchri, acquiritur præſcriptione, ad præſcriptionem bonorum, quibus illud annexum eſt. n. 1. 4.

CONCLVSIO.

1 QVi bona præſcriptione acquirit, quibus eſt annexum Ius, & dominium vtile Sepulchri, ſimul acquirit ipſum Sepulchri Ius.

Hanc tenet concluſionem Samuëllius, *in Praxi de Sepulturis, tract. 1. diſput. 1. controuerſ. 5. concl. 5.* Vbi ait, Sepulchrorum dominium nequit præſcribi (ſcilicet quoad proprietatem) ſed duntaxat inſerendorum cadauerum. *Et concluſ.* 19. dicens. Et Ius funerandi præſcribi valet. Et licet addat: ſecus verò eſt aſſerendum, cuius memoria non exiſtit: contrarius non ſibi, & nobis eſt, vt prima apparet facie, ex appoſitione dictionum *ſecus*, videlicet & *non*. Incuria enim Typographi dictionem *non*, additam fuiſſe, in dubium mihi eſt.

2 Ducor, quia ſi aliquid præſcribi queit, maximè illud, cuius non exiſtit memoria in contrarium: propter quod enim vnumquodque tale, & illud magis. Poſſeſſione enim quadragenaria præſcribitur cum aliquali titulo, contra Ius commune: non enim requiritur, quod titulus iuſtus ſit, vel talis, qui dominium tribuat, vt docet Gloſſa, *in cap. Epiſcopum, verbo Cauſam, el 1. de Præſcriptionibus, lib. 6.* Et ſine vllo titulo præſcribitur immemorabili poſſeſſione, ſic Bonifacio Papa Octauo decernente, *in dicto cap. Epiſcopum* per hæc, quæ ſequuntur verba. Vbi tamen eſt Ius commune contrarium, vel habetur præſumptio contra ipſum, bona Fides non ſufficit, ſed eſt neceſſarius titulus, qui poſſeſſori cauſam tribuat præſcribendi. Niſi tanti temporis allegetur præſcriptio, cuius contrarij memoria non exiſtat.

3 Quocirca Rota, in Valentina Parochialis de Palma, 2. Iunij, de Anno 1606. coram Coccino, inter eius impreſſas, *in 295. pag. mihi* 430 ſic *num.* 2. ait. Rota cenſuit, affirmatiuè reſpondendum: quia adeſt poſſeſſio quadragenaria cum titulo, & bona Fide, quæ ceſſante immemorabili, ſufficit ad præſcribendum in iis quæ ſunt contra Ius. *Capite* 1. Iuncta Gloſſa, *in verbo Legitimè, de Præſcriptionibus in* 6. Et in terminis Vnionis Philip. de Peruſiu, *in conſilio*, quod eſt inter conſilia Fel. 2. *numer.* 1. 2. & 3. Rebuffus, *in Praxi, tit. de Vnione, num.* 35. *& in fine.* Et fuit late deductum coram me, in cauſa Feltren. Præbendæ, 6. Iunij, Anni præteriti. Qui titulus licet inualidus, & putatiuus, ſufficit. *L. Celſus*, vbi Gloſſa, & Doctores *ff. de Vſucapionibus*, Gloſſa, *in cap. de Quarta, de Præſcriptionibus*, Rebuff. *in loco allegato.* Bona Fides verò ſufficit, quod allegetur, quia præſumitur. Bartolus, *in dicta L. Celſus, num.* 17.

4 Hactenus S. Rota in dicta coram Coccino deciſione: in qua adnotanda veniunt verba illa: quæ ceſſante immemorabili, ſufficit, &c. Ibi enim, pro principaliori præſcribendi cauſa, immemorabilis aſſignatur poſſeſſio. Si ergo Samuëllius pro Iuris Sepulchri acquiſitione, præſcriptionem ſufficere aſſerit, immemorabilem, ſeu cuius memoria non exiſtit, &c. neutiquam excludit, immo potius includit, implicat.

In ſimili de Iure patronatus tenet concluſionem 5 Auguſt. Barboſa, *de Officio, & poteſtate Epiſcopi, part. 3. allegat. 71. num* 42. cum Felino, *in dicto cap. Cauſam, num. 8. de Præſcriptionibus*, & cum Rocho de Curte, *de Iure patronatus, verbo Ipſe, vel is, à quo, num.* 81. *pag. mihi* 425. aſſerens, in præſcriptione vniuerſitatis bonorum, cui annexum eſt Ius patronatus, hoc ipſum Ius illi adhærens, ſimul præſcribi.

Aduertit tamen Barboſa, quod præſcripto vno 6 fructu Iuris patronatus, v. gr. præſentationis, vel alterius honoris, vtilitatis, vel oneris, non intelliguntur præſcripti alij fructus, quibus præſcribens non eſt vſus, & allegat Lambertinum, *de Iure patronatus, lib. 1. part. 2. queſt. 11. artic.* 4. & Viuianum, *in ſimili, ſeu eodem tract. part 1. lib. 4. cap. 8. num.* 3. dicentem quod ad hoc, vt præſcribatur Ius patronatus, requiritur tempus quadraginta annorum ex actu continuato, & quod præſcribens ſit in bona Fide, cum ſcientia, & patientia Domini, contra quem præſcribitur.

Aliud ego aduertere operæ pretium duxi, non 7 quidem minus vtile, pro praxi Iuris patronatus: hoc illud ſit, quod non quælibet frequentatiu actuum præſentandi ad Beneficia ſimplicia, aut Curata, etiam per ſpatium quadraginta annorum, aut per immemorabile quidem, ſufficit ad præſcribendum Ius patronatus, & ad illud acquirendum, ſi præſentationes factæ fuerint per viam petitionis, & admiſſæ ab eo ad quem ſpectat conferre, aut inſtituere, ad preces, & ſupplicationem præſentantium. Non enim probatur ex illis, eſto plures admodum ſint, aliqua eorum quaſi poſſeſſio præſentandi, ſed ſolum quædam honorantia, & prærogatiua proponendi Beneficiarium ſimplicem, aut Curatum, vel eius Vicarium gratum, & beneuolum, quæ certè non conſtituit in aliqua quaſi poſſeſſione, nec attribuit aliquod Ius coactiuum, & obligatorium, vti in ſpecie decidit S. Rota, *in Pampilonenſi Vicaria de Stella* ad fauorem Abbatis, & Conuentus Hyrachenſis, 3. *Iunij, de Anno* 1643. *coram R.P.D. Cerro*, citatis Geminiano, *conſil.* 45. *num.* 4. Decio, *conſil.* 134 *num. 3. verſic. Poſtremo*, Ferreto, *conſil* 33. *num. 4. & conſil.* 212. *num. etiam* 4. Rocho de Curte, *de Iure patronatus, verbo Competens, num.* 60. & Gonzalez, *ſuper Regulam* 8. *Cancel. gloſſ.* 18. *num.* 90. *Et in eadem cauſa.* 26. *Maij, de Anno* 1653. *coram R.P.D. Meltio*, in qua præter præcedentem deciſionem D. Cerri, allegatur Rota *coram Caualerio, deciſ.* 419. *num. 3. verſic. Et licet. Archidiaconus, in cap. Hortamur, 71. diſtinct.* & Abbas *in cap. Quod Dei timorem, de Statu Monachorum, & in cap. Venerabilis, de Exceptionibus.*

Iuris patronatus poſſeſſio. nullis præſentationum actibus acquiritur ſi per viam petitionis illi fiant.

Probatetur autem dicta quaſi poſſeſſio, ſi quis, 8 per publicas ſcripturas, expreſsè declarantes Ius patronatus talis Eccleſiæ ſibi competere tali vtens Iure, ad tale beneficium vacans ob obitum N. vltimi illius poſſeſſoris, vel ob talem, aut talem cauſam, præſentet N. Clericum, vt ad illud neceſſariò recipiatur, & ei titulus conferatur, Canonicè inſtituatur. Si enim ſic factæ ſunt præſentationes à bonam Fidem habente, & effectum ſuum ſortitæ ſunt, per admiſſionem eius ad quem titulum confirmare incumbit,

Iuris patronatus quaſi poſſeſſio. per ſcripturas probatur publicas.

incumbit, ſcientis tamen, & patientis, vetam, & propriam acquiſiuit præſcotans, qoaſi poſſeſſionem coactiuam vnius ſaltem effectus Iuris patronatus, præſcribendi ſcilicet ad beoeficium.

9 *Per publicas ſcripturas*, diai, *& effectum ſuum ſortita ſunt*, addidi, ob diſpoſitionem Sacri Concilij Tridentini *ſeſſ.25. in Decreto de Reformatione, cap.9.* incipit, *Sicuti Legitima*, ſic vt ſequitur decernit. » In iis verò perſoois, ſeu Communitatibus, » vel Vniuerſitatibus, in quibus id Ius plerumque » ex vſurpatione, potius quæſitum præſumi ſolet, » pleniot & exactiur probatio ad docendum verom » titulum requiratur; nec immemorabilis temporis » probatio aliter eis ſuffragetur, quàm ſi præter » teliqua ad eam neceſſaria, præſentatiooes etiam » continuatæ, non mioori ſaltem, quàm quinquaginta » annorum ſpatio, *quæ omnes effectum ſortita ſint, authenticis ſcripturis probentur.* Hactenus Conciliare Decretum: ex quo venit obſeruandum, nullatenus poſſe Vniuerſitatem aliquam Ciuitatis, Villæ, aut alterius quidem particularis, & exigui loci, pet immemotabilem ſolam probate, Ius patronatus alicuius Eccleſiæ poſſidere, niſi ſimul oſtendat præſentationes à ſe factas ſpatio quinquaginta annorum, quæ ſortitæ ſint effectum: & contiouatè quidem, ita vt à Iote patronatus prætenſo cadat, ſi per authentica inſtrumenta de continuata quinquagenaria poſſeſſione præſentandi non doceatur.

Vniuerſitas nulla poteſt Ius patronatus, per ſolam immemorabilem probare, ſed addere debet præſentationes factas, per 50. annos, de quibus per publicas ſcripturas conſtet.

DISQVISITIO XXI.

An bonorum Poſſeſſor, ſuccedat in Iure Sepulchri, quod eſt illis annexum?

BREVIARIVM.

Ius patronaros.

Poſſeſſor bonorum, quibus Ius adhæret patronatus, in illud ſuccedit. n.2.

Sepulchrum.

In Ius Sepulchri ſuccedit poſſeſſor bonorum, quibus illud reperitur annexum. 0.1.

CONCLVSIO.

1 POſſeſſot bonotum, quibus Ius, & dominium vtile Sepulchri adhæret, in ipſom Ius & dominium ſuccedit.

Hanc tenet concluſiooem Franciſcus Maria Samuellius, *in Praxi de Sepulturis, tract.1. diſput.1. controuer.5. concluſ.11. pag. mihi* 34. Sic dicens. In Sepulchri Iure bonotum ſuccedit, §. *Quos autem, Inſtitut. de bonorum poſſeſſionibus:* Eſt enim Succeſſot vniuerſalis. Allegat Author iſte pro concluſiooe Aſinium, *in L.2. Sed fructuarius, ff. de Religioſis, & ſumptibus funerum.* Lambertinum, *de Iure patronatus, lib.1. part.2. artic.3. quæſt.15. & quæſt.2. articul.34.* Rochum de Curte, *eodem tractatu, verbo Ipſe, vel is à quo, num.14.* Innocentium, *in cap. Cum In noſtris, de Conceſſione præbenda*, & alios.

2 Eandem tenet Aoguſtinus Barboſa, io terminis Iuris patronatus, *de Officio, & poteſtate Epiſcopi, part.3. allegat.71. num.5.* per hæc verba. Sic etiam bonorum poſſeſſor ſuccedit io Iore patronatus, cum ſit vt hæres. Recenſet dictum, §. *Quos autem*, & Lambertinum, *Vbi proximè, quæſt.2. art.24.*

DISQVISITIO XXII.

An per Maiorem illationem, & inſignia, ſeu Arma Familiæ in Sepulchro appoſita, illius dominium vtile cenſeatur acquiſitum?

BREVIARIVM.

Arma.

Alicuius Familiæ in re aliqua appoſita, demonſtrant rem, illius eſſe Familiæ. n.1. 3. & 4.

In Eccleſia appoſita, demonſtrant Ius patronatus illius, eſſe Domini Armorum. n.3. & 4.

Beneficia.

Probatur eſſe de Iure patronatus illius Familiæ, cuius Arma, ſeu Armorum inſignia in Eccleſia exiſtunt affixa, aut depicta. n.4.

Dominium.

Dominium rei, in qua alicuius Armorum inſignia ſunt, probatur eſſe Armorum Domini. 0.1.2. & 4.

Ius patronatus.

Ex exiſtentia Armorum in Eccleſia, probatur illam eſſe de Iure patronatus Domini Armorum. n. 4. 6.

Iudex Sæcularis in executionem ſuæ ſententiæ, per quam alicui bona adiudicauit, poteſt mittere in poſſeſſionem Iuris patronatus illis acceſſorij, quà talis. n.6.

Ius patronatus, cum bonis confiſcatis, quibus eſt annexum, ad Fiſcum tranſit Sæcularem. n.6.

Sepulchrum.

Ius, & dominium vtile Sepulchri, per Maiorum illationem, & Armorum Familiæ appoſitionem, cenſetur acquiſitum. n.1. 5.

CONCLVSIO

IVs, & dominium vtile Sepulchri, cenſetur alicui acquiſitum, per Maiorum ſuorum illatiooem, & per Armorum ſuæ Familiæ appoſitionem. 1

Hanc tenet concluſionem Samoellius, *in Praxi de Sepulturis, tract.1. diſput.1. controuerſ.4. concl.4. pag.30.* allegat Syluestrum, *in Summa, verbo Sepultura, quæſt.3.* Petrum de Vbaldis, *de Canonica portione Epiſcop. cap.10. num.6.* Rotam, *in Calagurritana Sepultura 21. Maij, de Anno* 1616. coram Coccino. *In Burgenſi Sepultura, 9. Decembris,* 1605. coram Ortembergo, Et Lambertinum, *de Iure patronatus, part.1. lib.1. articulo vltimo, verſic. Bene verum, & verſic. Si de cætero.* Et alios.

Probatur concluſio ex Rotæ deciſione *ſub 29. die Martij, de Anno* 1610. *coram Alexandro Ludouiſio*, qui poſtea in Petri Cathedra, & prima Eccleſiæ Catholicæ ſedens, fuit Gregotius XV. nuncupatos, inter boius tanti, & Maximi Viri impreſſas, *la* 463. teperitur. In ea eoim fuit deciſum, inſignia, ſeu Arma Domus, & Palatij de Murga, quæ in veteri Capella Maiori Eccleſiæ Patochialis de Amurrio, Calagurritanæ Diœceſis fuerant, vbi illius

illius adfuerat Sepulchrum, debere ad nouam Capellam Maiorem, & ad locum noui Sepulchri eiuſdem Domus transferri. Supponit iſta Ludiuiſiana Deciſio, alteram eiuſdem Ponentis, & Gipſianam diffinitiuam ſententiam, in eadem cauſa pronuntiatas, quas *ſuprà tract.3.diſquiſit.3.numer.9. &* 10. recenſui.

2 Et clariùs probatur ex altera Sacræ Rotæ Deciſione in cauſa Romana, amotionis Inſignium, *Lunæ,5. Iulij,* 1604. coram Ioanne Baptiſta Coccino, inter eius impreſſas, *la* 201. *pag. mihi* 322. vbi *num.*3. Sic Lego. Et tanto magis ſatisfecit conuentioni, quia ad alium effectum huiuſmodi inſignia non retinentur, quàm ad oſtendendum dominium. Bartolus, *in l.Stigmata, Cod.de Fabricenſibus,lib.*11. Cagnol. *in L.*1. *num.*177. *ff.Si certum petatur.* Et ideò, cum huiuſmodi Inſignia ſint poſita in facie, & non ſit conuentum de certa parte, ſatis habetur effectus, nempè quod oſtendant dominium. Hæc in dicta deciſione.

3 Et in terminis de Iure patronatus; cui in multis Ius Sepulchri aſſimilatur, vti iam oſtendi *in hoc tract. Diſquiſit.* 3. *à num.*22. in alia Tiburtina Capellaniæ, 22. *Aprilis, de Anno ſequenti* 1605. coram eodem Coccino, *la* 230.*pag.*358. ita *num.*1. habetur. Quæ inſignia, & inſcriptio probant Ius patronatus, vt de Inſigniis Anchartanus, *conſilio* 113. *num.*4. Ananias, *conſil.*86. Ripa, *in cap.Cum Eccleſia Sutrina, num.*97. *de Cauſa poſſeſſionis, & proprietatis.* Lambertinus, *de Iure patronatus, lib.* 3. *quæſt.*5. *artic.*4. *num.*2. Et fuit reſolutum in cauſa Imolen. Iuris patronatus, 26. *Martij* 1593. coram Illuſtriſſimo Domino Cardinali Pamphilio, & aliàs ſæpè. Hactenus Rota.

4 Quocirca Auguſtinus Barboſa, *de Poteſtate Epiſcopi, part.*3. *allegat.*72. *num.*52. in ſequentia prorumpit, dicta Coccini Deciſione, & aliis vtens. Nec leue eſſet adminiculum ad probandum Beneficium eſſe de Iure patronatus alicuius Familiæ, ſi Armarum, ſiue Inſignium eiuſdem Familiæ, pictura, vel affixio ſit in Eccleſia patronata ex Ancharrano, *conſil.*113.*num.*4. Ripa, *in cap.Cum in Eccleſia Sutrina, num.*97. *de Cauſa poſſeſſionis, & proprietatis,* Lambertino, *de Iure patronatus, lib.*3.*quæſt.*5.*artic.*4.*num.*2. Rota, *Deciſ.*13.*num.*3. *verſic. Et plurimum mouebant, part.*1. *recentiorum.* Reuerendiſſ. Coccin. *Deciſ.* 230. *num.*1. Non enim talis Armorum appoſitio conſueuit fieri, in re prorſus aliena, vt ponderat Rota apud Seraphinum, *deciſ* 1141. *n.*7. cuius meminit Lotterius, *dicto libro* 2. (ſcilicet *de Re Beneficiaria*) *quæſt.*13.*n.*147.

5 Hucuſque Barboſa, cuius ratio expendenda venit, & ponderanda pro concluſione noſtra firmanda. Quia ſi Armorum, ſeu Inſignium appoſitio, non conſueuit fieri, in re prorſus aliena. Ergo fieri conſueuit in re aliquo modo propria, quoad dominium ſaltem vtile, aut vſus ipſius rei, quale reſpectu Eccleſiæ, Capellæ, & Sepulturæ habere poſſe Familias, & particulares perſonas, diximus *diſquiſit.*3. *concluſ.*2. Ergo ex Inſigniis, Armis Familiæ in Sepulchro appoſitis, Ius, & dominium vtile illius, acquiſitum Familiæ ipſi cenſetur. Prima conſequentia patet à contrario ſenſu. Argumentum enim à contrario validum eſt in vtroque Iure. *L.*1. *§.Huius rei, ff. de Officio eius, cui mandata eſt Iuriſdictio. L.Qui teſtamento, §.Mulier,* vbi Gloſſa, *ff.de Teſtamentis. L.Si procuratorum, § Si ignorantes, ff.Mandati. L.Si quis locuples,*57. *ff.de Manumiſſis teſtamento. L.Conuenticula,* & ibi Cyn. *à principio, Cod. de Epiſcopis. & Clericis. L,apud*

...à con- ...io ſenſu ...ium eſt ...ure.

antiquos, 21. *Cod. de Furtis. Can. Qualis,* 25. *diſtinct. cap. Cum Apoſtolica, de iis, quæ fiunt à Prælato ſine conſenſu Capituli, cap. Quamquam,* vbi Doctores, *de Cenſibus, lib.*6. & quàm plurimi alij, quos recenſet, & ſequitur Auguſtinus præfatus, *in tract. locorum communium argumentorum Iuris, loco* 27.*num.*1. Qui in ſequentibus numeris, plures ampliationes, & limitationes cumulat, quarum nullius recenſione in præſenti indigemus.

Ex dictis in hac *Diſquiſitione* comprobatur veritas doctrinæ traditæ per D.Petrum Diez, Rebadeneyra Noguerol. *in Allegationibus Iuris, allegat.*36. *num.*26. vbi in ſequentia prorumpit. Etſi Ius patronatus eſt annexum alicui maioratui, aut hæreditati, nulli dubium eſt tranſire in creditorem, vel emptorem cum vniuerſitate bonorum. *cap.Ex Litteris, de Iure patronatus.* Garcia (*de Beneficiis*) *part.*5.*cap.*9.*num.*10. & 11. *cum ſequentibus.* Ripa, *de Simonia, part.*1. *articul.*4. *num.*38. & 39. *pag.*81. Mangillo, *de Euictionibus, quæſt.*127. *num.*6. & *ſequentibus.* Et ſic Iudex in executionem ſententiæ, poteſt mittere in poſſeſſionem horum Iurium, tanquam bona acceſſoria. Mieres 13. *part. quæſt.* 11. *num.*10. *in* 2. *editione.* Vbi ex Baldo dicit, quod Iudex Sæcularis mittens aliquem in poſſeſſionem hæreditatis, videtur mittere in poſſeſſionem Iuris patronatus. Garcia, *part* 5.*cap.*9.*num.*27. qui loquitur in ſententia confiſcatoria, quod comprehendat Ius patronatus bonis confiſcatis annexum. Sequitur Salgado, *de Regia protectione, part.*4. *cap.*10. *num.*107. *cum duobus ſequentibus.* Barboſa, *in Collectan. ad cap. Ex Litteris, de Iure patronatus num.*8. *vſque ad* 10. *& in cap. Cum Bertoldus, de Re iudicata, num.*3. *verſic. Secundo colliges.* Parladorus, *lib.*2. *cap.fin.*5. *part.* §.3.*n.*54. Hæc omnia præfatus Doctor Petrus Diez, Ribadeneyra Noguerol. Comprobatur etiam, ex ab eo traditis, veritas eorum, quæ *diſquiſit.*16. *huius Tractatus, concluſ.*2. eius, & aliorum Doctorum authoritate fretus, dixi. 6

DISQVISITIO XXIII.

An in caſibus, in quibus Ius Sepulchri, & Ius patronatus tranſeunt cum vniuerſitate bonorum, Epiſcopi requiratur conſenſus?

BREVIARIVM.

Acceſſorium.

*Suum ſequitur principale.*n.5.

*Conceſſo principali, in aliqua diſpoſitione, conceditur etiam illi acceſſorium.*n.5.

*Acceſſorium principali annexum, propriam perdit, & principalis ſui naturam acquirit.*n.7.

Beneficium.

*Curatum, & duplex beneficium ſimplici vnitum, ſimplex efficitur.*n.7.

Conſuetudo.

*Ad acceſſoria extenditur conſuetudo.*n.5.

Delegati.

Eandem Iuriſdictionem ia omni exercent acceſſorio, ac ia priacipali. n.5.

Ius patronatus..

9 *Quando cum vniuerſitate tranſit bonorum, non requiritur Epiſcopi conſenſus.*n.1.5.

*Nequit quis ſibi retinere, aut alteri concedere Ius patroaatus ſine Epiſcopi licentia, niſi Eccleſia, aut loco Religioſo.*n.2.3.

*Sine Epiſcopi etiam licentia, legari aou poteſt.*n.3.

Qaando ſeparatim à bonis, quibus adbaret legatur, manet apud baredem vſque dum Epiſcopi accedat aſſenſus. 3.4. *Ius patroaatus acceſſorium eſt rei, cui adbaret*,n.5.

*Acceſſoriè cum re, cui adhoret tranſit, quando res datur in feudum, & in emphyteuſim, & quando confiſcatur.*n.5.

Præſcriptio.

*Preſcripto principali, v.gr. fundo, cenſetur praſcriptum acceſſorium, v.g. ſeruitus fundo competens.*o.5.

Amplia, etiamſi acceſſorium dignius ſit priacipali. num.6.

Sepolchtum.

Ius, & dominiam vtile Sepulchri, cum bonis, quibus eſt annexum transfertur, abſque Epiſcopi conſenſu,o.1.5.

CONCLVSIO

1 IN caſibus, in quibus Ius patronatus, & Ius, ſeu dominium vtile Sepulchri cum bonis, quibus adhærent, & ſunt annexa, tranſeunt, non tequiritur vt Epiſcopus conſenſum præſtet, & veniam.

Haoc conclosionem, quoad Ius patronatus tenet Auguſtin. Barboſa *ia cap. Ex Litteris*, *num* 1. & 2. *iuncto Summario cl 7. de Iure patronotus*, & *de Officio*, & *poteſtate Epiſcopi*, *port.* 3. *allegat.*71. *num.*46. cum Suarez, *tom.*1. *de Religione*, *tract.*3. *de Simonia*, *lib.*4. *cap.*28. *num.*12. *cum ſeqq.* & *à num.*18. Azorio, *Inſtitutionum. Moral. part.*2.*lib* 6. *cap.*20. *quaſt.* 8. Lambertino, *de Iure patronatus*, *lib.*1. *part.*2. *articul.*1. *in fiue*, Aloyſio Riccio, *ia Collectan. deciſionum*, *part.*5, *collect.* 1679. Abbate etiam, *ia dicta Iura*, & cum pluribus aliis Doctoribus.

2 Sed vt verum fatear, hoc *in allegatis Iuribus* non inuenio expteſſum; oec ex illis quidem colligere queo, In ptimo enim ſolum agitut de validitate præſentationis per Militem factæ ad Eccleſiam vacantem, cuius Ius pattonatus erat annexum Villæ, qoæ per locationem ad fitmam, ei fuerat à quadam Abbatiſſa conceſſa. Et in ſecundo, hoc ſolum contioetur. Prohibemus, ne cum ratione feudorum emptorum, aliùerve acquiſitorum, vel etiam alio modo Ius patronatus in Eccleſiis Parochialibus acquiſieritis, Epiſcopo Ius parochiale minuere præſumatis. Et licet Gloſſa, *verbo Contuliſſet*, *in cap. Ex inſinuatione*, *cl* 14. *ead. tit.* videatur cum Barboſa ſentire, cum dicat. Sic ergo videtur, quod Laicus Ius pattonatus poſſit donare ptiuato, etiam ſine conſenſu Epiſcopi; diſſentite tamen iudico, cum immediatè addat. Sed ſupple, quod de conſenſu Epiſcopi, hoc fecit. Qui quidem conſenſus requiritur *ex capite Conſuluit*, *cl* 15. *eadem tit. de Iure patron.* Vbi decernitur oon poſſe Pattonum Eccleſiam ſibi tetinere, vel alteri coocedere ptopria ex authoritate: & conſequenter Epiſcopi præſcribit conſenſum.

Quod aotem Abbas, *in dicto cap. Cum ſeculum*, *num.*6. dicit, hoc eſt, quod Fide. *conſilio* aaa. fuit in ſingulari opinione, quod poſſit transferri (Ius ſcilicet patronatus) titulo legati ſine conſenſu Epiſcopi. Mouetur; quia Iura indiſtinctè dicunt, quod ttansfertur in ſucceſſione, nec diſtioguunt inter legatum, & hæreditatem. Nam is, qui ex legato, babet ex ſucceſſione. Adducit etiam alias rationes. Et alij Doctores Moderni communiter dicuot oppoſitum, & maximè Cal. qui dicit, quod ante conſenſum Epiſcopi, Ius pattonatus conſiſtit apod hæredem, quia ex ordinatione Laici, Ius pattonatus oon poteſt in alium ttansferri. Quod mihi plus placet. Quia Iura loquuotur communiter, de Filiis, vel hæredibus, non autem legatariis, vt *ia cap. Filiis*, 17. *quaſt.*7. *in cap.*1. *ſuprà eodem.* Hæc Panormitanus. 3

Cuius certè doctrina, Barboſæ dictum non probat, cum ſolum illa procedat in caſu, quo quis ſeparatim à bonis, quibus Ius patronatus adhæret, illud ſine Epiſcopi leget conſenſu, & venia. Et in eo reſoluit, quod hac non interueoiente, nullatenus poteſt teſtator Laicus, Ius patronatus, titulo legati, alteri relinquere, quàm bonorum hæredi, quibus illud adhæret tanquam ſuo principali, & à quo niſi in Eccleſiæ fauorem, abſque Epiſcopi beneplacito ſeparari non poteſt. 4

Vnde Auguſtini Barboſæ dictum, quod pro aſſertione propria ſtatuo, aliter probari oportet. Et ni fallot, illud ſic efficaciter probo. Ius patronatus acceſſorium eſt rei, cui adhæret, cui annexum reperitur. Expreſsè Abbas, *in cap. de Iure*, *num.*2. *ol* 16. *de Iure patronatus*, ibi: & Ius patronatus tranſit acceſſoriè. (Si enim acceſſorium non eſſet rei, acceſſoriè cum illa non tranſiret. Barboſa, *dicta allegat.*71.*num.*2. ibi: tunc enim transfertur acceſſoriè. Et *num.*41. ibi: cui eſt annexum Ius patronatus, quia acceſſoriè cum vniuerſitate data in feudum, vel emphyteuſim transfertur Ius patronatus. *Et num.*45. ibi: nam publicando bona, quibus Ius patronatus eſt anoexum, dicitur quoque indirectè, & acceſſoriè Ius pattonatus publicari. Et alibi ſæpè ait, Ius patronatus quandoqoe ſolere eſſe adhæreos, & annexum Caſtto, Villæ, & tebus aliis, & tunc ait *eodem num.*45. *in fiae* ſequendo Rotam coram Coccino, *deciſ.*231.*num.*1. Ios patronatus annexum alicui Caſtro tranſire ad Fiſcum Laicum, ipſo confiſcato Caſtro. Plures alios in præcedentibus Diſquiſitionibus recenſui Authores, prædictam annexionem acceſſoriam affirmaotes. Sed acceſſorium ita ſequitur ſuum principale, vt iſto in aliqua diſpoſitione conceſſo, cenſeatur etiam conceſſum in illa acceſſorium illius. Barboſa, *tract. de Axiomatibus Iuris*, *axiomate* 4. *num.*4. *ex cap. Pradentiam*, §.*Si verò*, *el* 21. *de Officio Delegati*, ibi: Tunc Delegati eandem iuriſdictionem, quam in principali, & in acceſſorio exerceboot. Vbi ootare, ait, Doctores, quod delegata cauſa principali, cenſentur etiam delegata omnia acceſſoria ad cauſam: & ad id, (inquit.) Albericus notauit dictum textum *in L. Cum principalis*, *ff. de Regulis Iuris*, & aduertere etiam Euerardum *ia Loco à conceſſione antecedentis, ad conceſſionem conſeqaentis*, *poſt num.*2. Et Aymo. *de Antiquitate temporis*, *part.*4. *in principio*, *numer.*67. Vbi propterea ſubdit (addit Barboſa) quod conſuetudo, ſeu præſcriptio, etiam quod ſit ſtricti Iuris, & de ſua oatura non extendenda, extenditur ad acceſſoria, & præſcribens fundum, cenſetur etiam præſcribere ſeruitutem fundo competentem. 5

Et dicta doctrina ita eſt vera, vt etiam procedat quando acceſſorium dignius eſt quàm principale. (vt in noſtris terminis de Iure patronatus, & de Iure Sepulchri.) Barboſa, *loco reddito, n.7.* cum Romano, *conſil.330. circa primum, num.13. in fine*, & ibi Apoſtill. *in verbo Dignius.* Cardinali Tuſcho, *tom.1. Practicarum concluſionum, Littera A. concluſ.76. numer. 26.* Petro Barboſa, *in L.Cum Praetor, §.fin.num.211. ff.de Iudiciis.* Caſtillo, *Controuerſiarum lib.5.part.2.cap.169.num.21. cum ſeqq.& num.44.* & cum Stephano Gratiano, *Diſceptationum forenſium, tom.4.cap.657.n.19.& ſeqq.*

7 Quin immò, ita illa certa eſt apud doctos, vt ſentiant, quod ſi principale, & acceſſorium diuerſam habeant naturam, quando acceſſorium principali annectitur, perdit ſuam naturam, & ſui principalis naturam recipit. Ipſe Barboſa, cum eodem Romano, *dicto conſil.330. num.14.* Puta (ait dictus Doctor Barboſa, *num 6.*) ſi Parochialis Eccleſia vniatur acceſſoriè Beneficio ſimplici, omnimodam naturam, & conditionem Beneficij ſimplicis aſſumit. Pro quo allegat Nauarrum, *conſil.10. de Maioritate, & obedientia, in nouis*, Azorium, *Inſtitutionum Moral.part.2.lib.6.cap.28.quaeſt.20.in fine*, & Nicolaum Garciam, *de Beneficiis, part.11. cap.4. numer* 195. Quod egomet latè probaui *in Quaeſtionib. Paſtoralib. de Iure, & poteſtate Parochi Eccleſiarum Vnitarum, part.2 quaeſt.6. de Effectibus vnionis, effectu 2. & 7.* ex Gloſſa, *in cap. Recolentes, verbo Coaptent, el 3. de Statu Monachorum, in cap. Nonit, verbo Vniendo, el 1. Ne Sede vacante, & in Canone. Et temporis qualitas, verbo Viuere, 16.quaeſt. 1.* Innocentio, Rebuffo, Gonzalez, Granna, Petro Gregorio, Gauanto, Leſſio, Bauny, Palao, vtrique Roderiquez, Layman, Delbene, Lezana, & ex S.Rota, locis ibi recenſitis, vbi addidi dictum Garciam, *part.12.cap.2. num.14.17. & 18.* ac Auguſtin. Barboſam, *de Officio, & poteſt. Epiſcopi, part.3. allegat.66. num.34. & ſeqq.* Ergo in caſibus, in quibus Ius patronatus, tanquam acceſſorium, cum vniuerſitate bonorum tranſit, quibus adhaeret, Epiſcopi conſenſus, ad huiuſmodi non requiritur tranſlationem, cum ille ad rerum tranſlationem non deſideretur. Aliàs enim acceſſorium ſuum principale, & eius naturam, & qualitates non ſequeretur.

Hoc ipſum argumentum fieri poteſt, ad probandam noſtram concluſionem, quatenus aſſerit, Epiſcopi nullatenus requiri conſenſum, pro tranſlatione Iuris, & Dominij vtilis Sepulchri, dum bona transferuntur, quibus acceſſoriè illud adhaeret: propter vtriuſque Iuris ſimilitudinem, ſaepè ſaepius in hoc ponderatam Tractatu, & propter identitatem rationis, quae in vtroque verſatur.

DISQVISITIO XXIV.

An obtenta executoria Iudicis Laici, contra bona debitoris, habentis Ius Sepulchri, vel Ius patronatus Eccleſiarum, Capellarum, & huiuſmodi, poſſint haec Iura, ſicut alia bona exequi?

BREVIARIVM.

Capella.

Ius, & dominium vtile, quod in Capella habet Patronatus, quoad praeminentiam, temporale eſt, & vendi poteſt. n.10.

Poteſt in dicta conſideratione pro ſolutione debiti temporalis Patroni exequi. n.11.

Poterit emptor vti Sepulchro in Capella exiſtente, tanquam acceſſorio honorifico praeminentia directò empto. n.12.

Ius patronatus.

Pro ſolutione debiti temporalis Patroni, vendi poteſt honorificum Iuris patronatus, & exequi, quia temporale illud eſt. n.11. & 12.

Honorifico tamen acquiſito per emptorem, Iure ſpirituali praeſentandi ad beneficia, tanquam acceſſorio honorifico, vti poterit. n.11.

Sepulchrum.

Ius, quod ſibi in Sepulchro reſeruat Patronus in limine erectionis Eccleſia, merè temporale eſt: vendi, & exequi poteſt, quà tale, pro ſolutione debiti temporalis Patroni. n 2.

Ius Sepulchri, quod acquiritur poſt erectionem, conſecrationem Eccleſiae, merè temporale eſt, vendi, & exequi poteſt quoad praeminentias: v.gr. quoad hoc, vt ſit in praeminentiori loco; vt ſit priuatiuum acquirenti illud, ſua familiae, vel haeredibus; & vt impedire valeant, ne alter in eo tumuletur. n.3.4.5.6.7. & 9.

Quoad Ius autem Principale, ſpirituale eſt, & vendi, & exequi non poteſt directè. n.3.5.9.

Si praeminentia loci Sepulturae attendatur, in quantum propinquior eſt Summa Ara, Sanctiſſimo Sacramento, ſpiritualis eſt, vendi non poteſt, aut exequi pro temporali. n.7. & 8.

Ius principale Sepulchri eſt ſpirituali annexum, & non eſt pretio aeſtimabile. n.3.5.8.

Simonia.

Committitur ſimonia quoties venditur, exequitur, & acquiritur pro pretio temporali Ius patronatus Capellae, aut Eccleſiae, quoad principale, poſt Eccleſiae erectionem, & benedictionem. n.3.5. & 12. *Et idem eſt de principali Iure Sepulchri.* n.3.5.8.

DIFFICVLTATEM propoſitam, doctè 1 reſoluit Petrus Diez, de Ribadeneira Noguerol, *in alleg.66.* pro D. Maria Sande, & Meſa, cuius patrocinium ſuſceperat in cauſa, quae verſa fuit inter illam Dominam actricem, & haeredes Cardinalis Ducis de Lerma, reos, contra quos obtinuerat ſententiam, & mandatum executorium, pro ingenti

ducatorum ſumma argenteæ pecuniæ: & in qua cauſa, inter alias, hæc vti ipſe Doctor ait, valde ventilata eſt difficultas: An prædicta executio fieri potuiſſet in Patronatibus tam Eccleſiarum Collegiatarum, quàm Monaſteriorum, & in Iuribus Sepulchrorum, & in aliis eiuſdem generis à prædicto Cardinali acquiſitis, ex fundatione, priuilegio, aut alio modo? Pro cuius reſolutione diſtinguit de Eccleſia in limine fundationis, ſeu erectionis, & de eadem poſt illius erectionem. Qua diſtinctione præmiſſa, ſequentes ſtatuit concluſiones.

CONCLVSIO I.

2 QVando in limine erectionis Eccleſiæ, Patronus reſeruat ſibi, & ſucceſſoribus, Ius Sepulchri in ea, poteſt in eo exequi. Allegat dictus Noguerol, Boic. *in cap. Abolendæ de Sepulturis, ſub. num.* 8. *verſic. Quandoque*, & Lotherium, *de re Beneficiaria, lib* 2. *cap.* 4. *numer.* 9. *verſic. Prior eſt.* Et probat concluſionem breui hac, ſed efficaci ratione. Quia in hoc caſu, Ius illud merè temporale eſt: quia tempore talis reſeruationis, Eccleſia conſecrata non erat.

CONCLVSIO II.

3 QVando poſt erectionem Eccleſiæ Ius Sepulchri acquiritur, poteſt illud vendi, quoad præeminentias: quoad hoc v.gr. vt Sepulchrum priuatium ſit Patrono, ſuis hæredibus, & ſucceſſoribus; aut eis, qui de ſua ſunt familia; vt ſit in præeminentiori loco Eccleſiæ; & vt in eo alius tumulari nequeat. Quoad principale autem Sepulchri illud non poteſt.

Ratio primæ partis concluſionis, quæ reſpicit Sepulchri præeminentias, eſt, quia Ius Sepulchri, quoad recenſitas, eſt merè temporale, & pretio æſtimabile. Pro ea recenſet, & ſequitur Noguerol doctore *in cap. Abolendæ, el* 13. *de Sepulturis*, Nicolaum Garciam, *de Beneficiis, part.* 5. *cap.* 9. *num.* 137, *in addit.* dicentem ita fuiſſe deciſum. Gutierrez, *de Gabellis, quæſt.* 9. *num.* 24. & 25. Lotherium, *de Re Beneficiaria, lib* 2. *quæſt.* 4. *num.* 10. & 11. Barboſam, *de Poteſtate Parochi, cap.* 26. *num* 16. & Rotam, apud Farinacium, *in Poſthumis, part.* 1. *deciſ.* 561. *n.* 1.

4 Pro eadem ſunt Emmanuel Sa, *verbo Simonia, n.* 2. ibi, Nec locum Sepulturæ honoratiorèm, aut pompam funeris non neceſſariam. Supplo ex dictis: non eſt Simonia. Antonius Naldus, *in Summa, verbo Sepultura, n.* 8. dicens. Sepulturæ locus honoratior, licitè vendi poteſt pluris, abſque labe ſimoniæ, eo quia ſit in meliori, vel digniori loco: quod non eſt ſpirituale, ſed temporale, & pretio æſtimabili, & maximè de hoc extante conſuetudine vniuerſali. Sotus, *de Iuſtitia, lib.* 9. *quæſt.* 7. *artic.* 1. Aragon. 2. 2. *quæſt.* 100. *artic.* 4. &c.

Antoninus etiam Diana, *part.* 2. *tract.* 15. & 1. *Miſcellaneo, reſolut.* 57. vbi citatis Ioanne de la Crux, *in Directorio conſcientiæ, pars.* 1. *præcepto* 7. *quæſt.* 4. *dub* 9. *concluſ.* 2. Emman. Roderiquez *tom.* 3. *quæſtion Regular. quæſt.* 58. *artic.* 2. Philiarco, *de Officio Sacerdot. tom* 2. *part.* 2 *lib.* 6. *cap* 9. Raguccio, *de Eccleſiaſtica Diſciplina. q* 86. *n.* 3. & Marco Antonio Genuenſi, *in Praxi Archiepiſcopali Neapolitana, cap.* 32. *n.* 19. & aliis, in ſequentia prorumpit.

5 Dico igitur, quod aut pretium petitur pro Sepultura ſimpliciter, aut pro aptiori loco Sepulturæ. Primo caſu, pretium peti non poteſt, abſque labe ſimoniæ, quod ceſſat ſecundo caſu, quando locus honorabilior petitur pro Sepultura: nam cum talis locus non ſit neceſſarius ad Sepulturam, non venditur Sepultura, nec ſacrum: contra Suarez (*de Relig. tom.* 1. *lib.* 4 *cap.* 14. *n* 22.) & Eccleſia Cœmeteria habet, vbi gratis ſepeliri homines poſſunt. Situs igitur, & locus dignior, non videtur concernere ſpiritualia. Vnde tanquam non neceſſarius vendi poteſt: & ideò ſi aliquis eligat honorabiliorem locum in Eccleſia, propter talem præeminentiam, poteſt ille honor pretio æſtimari, & vendi: cum hoc caſu non vendatur Sepultura, quæ gratis præſtanda eſt, ſed ille locus aptior, & honorabilior. Et ita fuiſſe deciſum in Rota, *in cauſa Terraconenſis Sepulturæ*, 17. *Maij*, 1572. coram Lancellotto, teſtatur ex Gratiano, Garſias, *vbi ſuprà* (ſcilicet *tom.* 1. *de Beneficiis, par.* 5. *cap.* 9. *n.* 17. *in additionib.*) Nec ſacri Canones aliud prohibent, quàm quod Clerici nolint mortuum in loco ſacro ſepeliri, niſi aliquid detur pro terra; ſed non ſi quis nolit ſepeliri in loco communi aliorum, ſed petit locum honoratiorem: nam in hoc caſu non erit ſimonia aliquid exigere, ſicut & vaſa ſacra, & Capellæ, venduntur ratione materiæ, Et ita ego ſentio, in fauorem conſulentis. Hæc omnia Antoninus Diana.

Auguſtinus tandem Barboſa, *in præallegato cap. Abolendæ, num.* 2. *el* 13. *de Sepulturis*, ita fatur. Hanc 6 eandem concluſionem ex hoc textu deſumunt Doctores citandi, pariter reſoluentes licitam eſſe receptionem pretij pro Sepultura ratione ſitus, vel dignioris loci, quaſi hoc non videatur concernere ſpiritualia, ſed tantùm honorem, & præeminentiam, quæ poteſt pretio æſtimari, & vendi, cum hoc caſu non vendatur Sepultura, quæ gratis eſt præſtanda defunctis per eorum Parochos. Hæc Barboſa, qui immediatè pro ſe, & nobis, præter ſuprà recenſitos Doctores, in locis redditis, allegat Emmanuelē Roderiquez, *in Summa, part.* 2. *cap.* 50 *num.* 50. Victoriam, *in Relect.* 2. *de Simonia, num.* 10. Gregorium Lopez, *L.* 1. *verbo Vendere, tit.* 13. *part.* 1. Didacum à Roſario, *in Addit. ad Summam Caietani, verbo Simonia.* Nauarrum, *conſil.* 2. *tit. de Sepulturis, in in antiq.* Molinam, *de Primogen. lib.* 1. *cap.* 24. *n* 40. *n* 40. Menochium, *de Arbitrariis, caſu* 277. Toletum, *in Inſtructione Sacerdotum, lib.* 5. *cap.* 89. *in fine.* Spinum, *in Speculo teſtamentorum gloſſa* 2. *princip. n.* 44. Lælium Zechium, *de Republica Eccleſiaſtica, lib.* 1 *cap.* 28. *de Parocho, n.* 19. *verſic. Caueat etiam.* Zerolam, *in Praxi Epiſcopi, part.* 1. *verbo Sepultura*, §. 2. Cabedum, *de Patronatu Regiæ Coronæ, cap.* 22. Petrum Ledeſmam, *in Summa, par.* 1. *tract.* 12 *colum.* 34. Humadam, *ad Gregorium Lopez, L.* 55. *Gloſſa* 5. *tit. part.* 1. Salaz, *de Vſu, & conſuetudine, cap.* 10. *n.* 24. Perez de Lara, *de Anniuerſariis, & Capellaniis, lib.* 1. *cap.* 25. *num.* 17. Genuenſem. *in Praxi, cap.* 40. *num.* 19. *in* 1. *editione, & in vlt. dicto c.* 32. *n.* 19. Suarez, *tom.* 2 *de Religione, tract.* 2. *lib.* 4. *de Simonia, cap.* 14. *n.* 19. *& ſeq.* Stephanum Gratianum, *Marchiæ deciſ.* 26 *à principio. Et diſceptationum forenſium, cap.* 110. *n.* 6. *& ſeqq.* Valerium Reginald. *in Praxi fori Pœnitentiæ lib.* 23. *num.* 208. & 226. Belletum, *Diſquiſitionum Clericalium, part.* 1. *tit. de Clerico debitore*, §. 3. *à n.* 27. Lauorium, *Variarum Lucubrationum, tom.* 1. *tit.* 2. *cap.* 10. *ex num.* 2. Azotium, *Inſtitution. Moral, part.* 3. *lib.* 12. *cap.* 17. *quæſt.* 2. Filliucium, *tract.* 45. *cap.* 3. *quæſt.* 11. Bonacinam, *varior. tract. vbi de Simonia, quæſt.* 4. §. & Melchorum Phœbos, Luſit. *deciſ.* 8. & 9. vbi (ait) *num.* 13. reſoluit, quod vſus Sepulchri hæreditarij, eſt pretio æſtimabilis, & vendi poteſt pro debitis defuncti:

functi : & *num.* 14. dicit, quod non ſoluitur gabella, de venditione Sepulturæ ratione ſitus, vel dignioris loci.

Hæc omnia Barboſa *à num.* 2. *ad* 4. qui *num.* 5. *ſequenti* explicat in quo Suarez pro nobis ſit, & in quo diſſentiat. Dicit enim ſentire Suarez poſſe Ius vendi Sepulturæ, ratione obligationis, quam ſubit Eccleſia non tumulandi alium in ea: quia aliud eſt vendere Sepulturam, quod prohibetur; aliud vendere obligationem non ſepeliendi alium, quod prohibitum non inuenitur. At verò ratione ſitus, & honorationis loci, ſentire, non poſſe vendi Ius Sepulturæ. Et quidem, ſi Pater Franciſcus Suarez dignitatem, & honorem ſitus, & loci Sepulturæ conſideret, & attendat ſecundùm maiorem propinquitatem ad Summam Aram, ad Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum, aut ſecundùm aliquem alium ſpiritualem reſpectum, contrarius nobis neutiquam eſt, qui *ſupra diſquiſit.* 4. *huius Tractatus*, *num.* 2. cum Baſſæo, Bonacina, Ioanne de la Val, Lezana, & Ventiglia diximus, aſſeruimus vendi non poſſe ſecundùm illum reſpectum. Et in hoc ſenſu Suarez fuiſſe locutum credo; non autem conſiderato loco, & ſitu Sepulturæ honoratioris ob rationem, & reſpectum aliquem temporalem. tunc enim, vti bene ait Barboſa, non emitur res ſacra, ſed honor quidam humanus, qui in hominum æſtimatione, & appretiatione poſitus eſt: & ſicut emitur, abſque ſimonia, locus honoratior in quo ſedeat quis, vti idem Pater Suarez *dicto lib.* 4. *cap.* 28. *num.* 23. Gabriel *in* 4. *diſtinct.* 25. *quæſt.* 2. *dubio* 10. & ex illis Barboſa, ita etiam, abſque ſimonia, locus honoratioris Sepulturæ emi bene poterit: quia vt ſic eſt pretio æſtimabilis.

8 Ratio autem poſterioris partis concluſionis, eſt præcedenti contraria: quia Ius ſcilicet Sepulturæ, ſecundùm principale illius, eſt rei ſpirituali annexum: & ſic non eſt pretio æſtimabile, nec vendi poteſt abſque ſimonia. Ex qua certè concluſione, tertia ſequitur iſta, difficultatis propoſitæ deciſiua.

CONCLVSIO III.

9 IVs Sepulchri, quoad præeminentia ſequi poteſt pro ſolutione debiti temporalis Domini Sepulchri; minimè verò quoad Ius principale illius. Primum quidem, quia ſecundùm illam conſiderationem, Ius Sepulchri eſt pretio æſtimabile: & conſequenter deſeruire poteſt debiti temporalis ſolutioni. Secundum autem: quia cum Ius principale Sepulchri ſpirituale ſit, non eſt pretio æſtimabile: & ſic in commercio eſſe nequit. Vndè nec exequi pro debiti temporalis ſolutione.

CONCLVSIO IV.

IVs Capellæ dotatæ in Eccleſia, ratione præemi- 10
nentiæ, quam in illa habet, qui eam dotauit, aut conſtruxit, vendi poteſt. Ratio, eſt, quia in hac conſideratione, eſt quid temporale. Ita præfatus Doctor Noguerol, *num.* 23. cum Nicolao Garcia, *de Beneficiis part.* 5. *cap.* 9. *num.* 237. *in Addit.* Gutierrez, *de Gabellis*, *quæſt.* 9. *num.* 26. vbi reddendo rationem concluſionis, ait, quod vſus Eccleſiæ hoc admiſit. Et cum Loterio, *de Re Beneficiaria*, *lib.* 2. *quæſt.* 4. *num* 13. & 14. ex quo ſequentem infert aſſertionem.

CONCLVSIO V.

EXecutio fieri poteſt in præeminentia, quam 11
quis habet in Capella. Ita in terminis tradit Phœbus (ait Noguerol) *deciſ.* 8. *num* 8. 9. & 11. *cum ſequentibus*: Vbi dicit, ita fuiſſe deciſum. Quem refert, & ſequitur Barboſa, *de Poteſtate Parochi*, *cap.* 26. *num.* 17. & 18. Et addit idem Noguerol, *num.* 24 *dictæ allegationis* 36. ita obſeruat praxis Senatus Supremi in multis caſibus occurrentibus, & fuit deciſum in cauſa creditorum Marchionis de Auñon, vbi Patronatus Capellæ Maioris Monaſterij Diui Auguſtini iuſſus fuit vendi pro debitis fundatoris. Et *num.* 25. *ſequenti* ait. Idem quoque procedit in Patronatibus Eccleſiaſticis, in quibus vltra Ius honorificum Patroni poſſunt præſentare Canonicos, Beneficiatos, Moniales, & Cathedras prouidere: Quia licet ſit res ſpiritualis, & Eccleſiaſtica, *cap. Quantò, de Iudiciis*, tamen poſſunt vendi, vt per Garciam, *dicto capite* 9. *num.* 137. Hæc Noguerol.

Quæ vera ſolum ſunt iuxta dicta, ſi vendatur, & 12
exequatur honorificum tantum Patronatus, ſine vlla expreſſione, aut intentione quidem vendendi, vel exequendi principale Patronatus Ius, quod eſt ad præſentandum Canonicos, Beneficiatos, &c. Quia cum hoc ſpirituale ſit, in cõmercio eſſe non poteſt, nec abſque ſimoniæ labe vendi, cum non ſit pretio æſtimabile. Quia tamen hoc Ius, honorificum ſequitur, illo acquiſito per fundationem, dotationem, conſtructionem, emptionem, &c. hoc, nouus Patronus, licitè vti poterit, ſi honorificum tamen ſolum, emptor emere intenderit: quia eſt illius acceſſorium, licet in ſe ſit entitatiuè, & qua ſpirituale, principalius illo. Pro quo facit, quod idem Noguerol, *num.* 26. ait, quod Iudex in executionem ſententiæ, poteſt mittere in poſſeſſionem horum Iurium ſpiritualium, tanquam in bona acceſſoria.

TRACTATVS QVINTVS.

DE SEPVLCHRORVM CONSTRVCTIONE.

IN præcedenti Tractatu, nonnulla reſoluimus circa Sepulchrorum conſtructionem, ea ducti occaſione, & cauſa, quia ex eorum conſtructione acquiritur Ius, & dominium vtile illorum, de quo ibi nobis erat ſermo. Alia nunc remiſimus dilucidanda, circa eandem conſtructionem, claritatis gratia, ad digreſſionem vitandam: & præcipuè, quia ſic id ordo doctrinæ poſtulabat, vti ex dictis, & dicendis facilè patebit.

DISQVISITIO I.

Si Teſtator fieri mādat Sepulchrum in determinato loco, ſub aliqua pœna, & Epiſcopus ibi fieri non permittit, merebitúrne illam mandatarius?

BREVIARIVM.

Locus Sacer.

Conſtrui, aut fieri non poteſt vllus locus ſacer, non interueniente authoritate Epiſcopi Diœceſani, aut alterius Prelati poteſtatem habentis in ſolo in quo conſtruendus, aut ſacrandus eſt. n. 2. 3.

Locus legitima authoritate, ad Diuina deputatus, non poteſt humanis vſibus deputari. n. 2.

Sepulchrum.

Si Epiſcopus non permittit conſtrui Sepulchrum, in loco, à Teſtatore præſcripto, ſatisfacit mandatarius, ſi illud alibi conſtruat. n. 1. 2. & 3.

CONCLVSIO.

1 SI Epiſcopus, petita licentia ad conſtruendum Sepulchrum in loco à teſtatore aſſignato, illam concedere noluerit, voluntati defuncti ſufficienter ſatisfaciet mandatarius, & omni carebit culpa, ſi alibi illud conſtruat.

Hanc concluſionem tenet Franciſcus Maria Samuellius, *in Praxi, de Sepulturis, tract. 1. diſputat. 1. controuerſ. 6. concluſ. 7.* cum Rocho de Curte, *de Iure patronatus, verbo Ipſe, vel is à quo, quæſt. 13.* & Lambertino, *eodem Tractatu, lib. 1. part. 2. quæſt. 2. artic. 1. & 4. & quæſt. 3. artic. 3. & 4.*

2 Prima concluſionis pars probatur. Quia Sepulchrum, quod à teſtatore fieri mandatur, debet eſſe locus ſacer, hoc enim intenditur à Catholico teſtatore, vt Eccleſiaſtico in eo tumuletur more, & eorum cadauera pariter ſepeliantur, pro quibus illud conſtrui ſtatuit. Sed nullus locus ſacer conſtrui poteſt, aut effici, non interueniente permiſſione, authoritate, & licentia Epiſcopi Diœceſani (aut alterius ad id poteſtatem habentis in ſolo, in quo conſtruendus ille eſt, iuxta ea, quæ dicta reliquimus, *tract. 1. diſquiſit. 2. num. 1. & 11. & diſquiſit. 3. num. 1. 2. 24. 27. & ſeqq.*) vti ſtatutum eſt *in can. Nemo, el 8. de Conſecratione, diſtinct. 1.* vbi Concilium Aurelianenſe diffiniuit ſic. „Nemo Eccleſiam ædificet antequam Epiſcopus Ciuitatis veniat, & ibidem Crucem figat, publicè atrium deſignet, &c. & clarius Vrbanus Papa Tertius, *in cap. Ad hæc, el 4. de Religioſis domibus*, ita decernens. „Ad hæc, & infrà. Inquiſitioni tuæ taliter reſpondemus, quod ſi locus ad hoſpitalitatis vſum, & pauperum prouiſionem fuerit, (ſicut moris eſt,) authoritate Pontificis deſtinatus, cum ſit (ſcilicet eo ipſo) religioſus, non debet mundanis vſibus deputari, &c. Vbi Gloſſa, *verbo Authoritate Pontificis*, ſic textum explicat. Hoc ideò dicit, quia priuatus locum non facit ſacrum, *ff. de Rerum diuiſione, in tantum, §. Sacra, ff. de Sepulchro violato, L. 3. §. Si quis in Sepulchro, dolo malo, & §. Si quis in Sepulchro*, & in formatione caſus, ſic ait Bernardus. Nota quod ad hoc vt locus ſit ſacer, neceſſe eſt, quod accedat authoritas Pontificis Gloſſa, *in can. in Eccleſiaſtico, verbo Si terram, 13. quæſt. 2.* Et dico quod terra ſit ſacra, vel religioſa authoritate Pontificis. Abbas, *in dict. cap. Ad hæc, num. 2.* ſic etiam fatur. Nota 1. ex iſto textu, quod Hoſpitale non efficitur Religioſum, niſi fuerit ædificatum, vel deputatum ad hoſpitalitatem authoritate Epiſcopi. Ex quo infertur, quod priuata perſona non poteſt facere locum priuatum, eſſe religioſum. Et inducitur iſte textus contra diſpoſitionem Iuris ciuilis, vt licet cadauer ſepeliatur in certo loco, non tamen ille efficiatur religioſus, licet Ius ciuile diſponat contrarium. Hactenus ibi Panormitanus, & *in cap. Abolenda, num. 4. el 13. de Sepulturis*, in ſequentia prorumpit. Secundò eſt dare locum religioſum, non autem ſacrum, vt ſi corpus alicuius fuerit hîc ſepultum, de voluntate Domini, *L. 2. Cod. de Religioſis, & ſumptibus funerum*, & talis locus vendi non poteſt ſecundùm Gloſſam. Et hoc eſt indubitatum de Iure Ciuili; quia immediatè, quatenus corpus tangit illum locum, deſinit eſſe in dominio alicuius. *L. Quanquam, ff. de Aqua pluuia arcenda.* Sed Innocentius dicit hoc procedere de Iure Ciuili, & non de Canonico. Vndè putat, quod locus non efficitur religioſus, niſi authoritate Pontificis deputetur ad talem vſum. Pro hoc *cap. Ad hæc, de Religioſis domibus*, vbi patet, quod Hoſpitale non efficitur religioſum, ſi ſolùm fuit ædificatum authoritate priuata. Non enim videtur Laicum poſſe conſtituere locum religioſum. Et hæc opinio fuit originaliter Gloſſæ *Decreti, 13. quæſt. 2. cap. in Eccleſiaſtico.* Et nota illam Gloſſam. Nam ex hoc infertur, quod talis locus poteſt vendi. Hæc omnia Nicolaus Tudeſchus. Dictis conſonat D. Antoninus, *in Summa, part. 3. tit. 10. cap. 5. de Sepulturis, §. 2.* ibi: & prouenit ex aſſignatione Pontificatus, vel Pontificis, argumento *13. quæſt. 1. Eccleſias.* Pax Iordanus, *volum. 1. de Re ſacra, lib. 5. tit. 11. num. 9.* Barboſa, *de Iure Eccleſiaſtico, part. 2. lib. 2. cap. 9. num. 5. & 7.* Baſſæus, *tom. 1. verbo Sepultura, num. 1.* Samuellius, *in Praxi de Sepulturis, tract. 1. diſputat. 1. controuer. 3. concluſ. 2. pag. 25.* & paſſim communis Doctorum. Ergo ſi Epiſcopus petita à mandatario licentia ad conſtruendum Sepulchrum in loco à teſtatore deſignato illam neget, & alium pro illo conſtruendo Sepulchro aſſignet, ſufficienter adimplebit mandatarius teſtatoris voluntatem, ſi illud conſtruat in loco ab Epiſcopo præſcripto.

Secunda autem concluſionis pars, probatur. Quia 3
mandatarius quantum potuit fecit, vt adimpleretur teſtatoris voluntas. Ergo omni caret culpa, ſi Sepulchrum alio in loco conſtruat, de Epiſcopi voluntate. Antecedens patet ex dictis. Quia Epiſcopo renitente, immò non concedente licentiam, non poterat mandatarius Sepulchrum conſtruere. Ergo petendo ab Epiſcopo facultatem, & veniam, fecit quantum potuit, vt adimpleretur teſtatoris voluntas. Conſequentia verò probatur. Quia ad impoſſibile nemo tenetur. Ergo culpa caret mandatarius, ſi Sepulchrum conſtruat iuxta Epiſcopi, non autem iuxta teſtatoris voluntatem, quæ rationabilis debet eſſe vt adimpleri debeat.

DISQVI

DISQVISITIO II.

Si Teſtator fieri Sepulchrum mandat, & vbi fieri debeat non declarat, ſi hæredes diſcordent, vbi conſtrui debeat?

BREVIARIVM.

Defuncti.

Inter miſerabiles computantur perſonas. n. 4.
Defunctorum voluntates exequi tenentur, Ordinarij etiam quoad profana, teſtamentariis, & hæredibus negligentibus. n. 3. 4.
Et ſub lethali quidem culpa, ſi materia ſit grauis. n. 4.

Epiſcopi.

Vltimas teſtatorum voluntates, quomodo adimplere teneantur Epiſcopi. n. 3. 4.
Sub nomine Epiſcopi, & Diœceſani, venit Abbas, & quilibet habens iuriſdictionem Ordinariam, quanquam illam non habeat in tota Diœceſi. n. 8.
Quicquid officij, & iuriſdictionis Diœceſano tribuitur, exerceri poteſt ab habente iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, ſeu Ordinariam in loco. n. 6. 7. 9. 10. 11.

Iudex.

Eccleſiaſticus Iudex ſubuenire debet omnibus miſerabilibus perſonis, omni auxilio deſtitutis. n. 4.

Sepulchrum.

Si, loco non aſſignato, mandauit teſtator fieri Sepulchrum, ibi fieri debet, vbi de voluntate eius coniectura ſuadeat. n. 15.
In caſu, quo hæredes diſcordent, conſtrui debet in loco, quem Ordinarius deſignauerit. n. 1. & ſeqq.

Vidua.

Cauſa viduarum, ad forum ſpectant Eccleſiaſticum. n. 4.

CONCLVSIO.

1 Electio loci in quo conſtruendum eſt Sepulchrum, ſpectat in caſu propoſito ad Epiſcopum Diœceſanum. Ita docet, Franc. Maria Samuellius, *in Praxi de Sepulturis, tract.* 1. *diſputat.* 1. *controuer.* 6. *concluſ.* 7. cum Rocho de Curte, *de Iure patronatus, verbo Ipſe, vel is à quo, quæſt.* 13. & Lambertino, *eod. tract. lib.* 1. *part.* 2. *quæſt.* 2. *art.* 1. & 4. & *quæſt.* 3. *artic.* 3. & 4. Et addit Samuellius. Vel in Parochia conſtruetur, niſi ex aliqua coniectura Teſtatoris mens aliter colligatur, vt citati Scriptores, Rochus, & Lambertinus *in allegatis locis* aſtruunt. Ita ille *pag.* 37.

2 Quod ad Epiſcopum pertineat huiuſmodi loci, pro Sepulchro, deſtinatio, eſt de mente Concilij Aurelianenſis, relati *in Canone Nemo, el* 8. *de Conſecratione, diſtinct.* 1. vti P. Samuellius aduertit.

3 Alio ex capite id etiam probo: Quia ſcilicet Epiſcopus Diœceſanus negligentibus hæredibus, & teſtamentariis in adimplenda defuncti voluntate, adimplere illam poteſt, non ſolum quoad pias cauſas, qualis eſt Sepulchri conſtructio, ſed quoad profanas. Panormitanus, *in cap. Nos quidem, num.* 8. *el* 3. *de Teſtamentis, & vltimis voluntatibus*, dicens. Nota, quòd Epiſcopus ſupplet negligentiam executoris teſtamenti: quod an procedat in omnibus relictis etiam ad non pias cauſas, multi tenent, quod ſic: quia voluntas teſtatoris. Largo modo dicitur pia, cum non poſſit aliquid amplius velle. *L.* 1. *Cod. de Sacroſanctis Eccleſiis.* Idem Abbas latè *in cap. Si hæredes num.* 6. & 7. *eodem titulo*, & *vtrobique* Aug. Barboſa, & *de Officio*, & *poteſtate Epiſcopi, parte* 3. *allegat.* 82. *num.* 15. cum pluribus, quos recenſet Doctoribus, eo quod executio huiuſmodi vltimæ voluntatis deuoluatur ad Epiſcopum, *Authent. Hoc amplius Cod. de Fidei commiſſ.* Immò addunt Abbas, & Barboſa, quod teneatur Epiſcopus voluntatem exequi teſtatoris, negligentibus hæredibus, aut teſtamentariis illam adimplere.

Teſtatoris voluntas adimplenda eſt.

Et quod teneatur, probatur. Quia Iudex Eccleſiaſticus ſubuenire debet omnibus oppreſſis, & miſerabilibus perſonis, deſtitutis omni auxilio. 4 *Cap. Super quibuſdam, in fine, el* 26. *de Verborum ſignificatione*, ibi. Item viduis, pupillis, orphanis, & perſonis miſerabilibus, tenearis in iudicio Eccleſiaſtico reſpondere. Vbi Gloſſa, *verbo Viduis*, ait. Ex hoc videtur, quod cauſa viduarum ad Eccleſiam ſpectet. Et Abbas *ibi, num.* 4. ait. Nota *in* §. *Cum autem*, quod miſerabiles perſonæ, vt iſtæ, de quibus in textu, & conſimiles, poſſunt conuenire Laicum coram Iudice Eccleſiaſtico, etiamſi cauſa de ſe non ſit Eccleſiaſtica. Et eſt caſus ſpecialis, in quo actor non ſequitur forum rei. Ratio eſt, quia omnes iſtæ perſonæ miſerabiles, ſunt ſub protectione Eccleſiæ. 88. *diſtinct. per totum*, & *in cap. Significantibus, ſupra de Officio Delegati.* Quam tamen doctrinam limitat ipſe Abbas, *in cap. Licet ex ſuſcepto, num.* 7. *el* 16. *de Foro competente*, ita vt ſolùm procedat quando miſerabilis perſona eſt oppreſſa, quod contingit quando eſt vidua, & ſpoliata; & quando perſona eſt pauper, eſto aliàs de oppreſſione non conſtet, quia ſatis opprimitur paupertate, vti ſentit Innocentius, *in cap. Significantibus, citato.* Aliàs enim miſerabilis perſona, non oppreſſa, aut pauper, adire non valet Iudicem Eccleſiaſticum contra Laicum niſi in caſu negligentiæ Iudicis Laici. Et in ſpecie de defuncto, Ioannes Bapt. Lezana, *tomo* 4. *conſulto* 52. *num.* 49. per hæc verba. Eo præſertim, quòd Iudex Eccleſiaſticus debet fauere miſerabilibus perſonis omni auxilio deſtitutis, *cap. Super quibuſdam, de verborum ſignificat.* 87. *diſt. per tot.* qualis eſt defunctus, cum non habeat amplius velle, *L.* 1. *Cod. de Sacro S. Eccleſ.* Genuenſis, *in Praxi Archiepiſcopali Neapolitana, ex impreſſione Veneta* 1645. *pag. mihi* 333. Hæc ille. Ergo Epiſcopus, & Iudex Eccleſiaſticus exequi debet, & tenetur vltimam teſtatoris voluntatem exequi, maximè negligentibus hæredibus, & teſtamentariis. Et ſub mortali quidem culpa, ſi materia grauis ſit.

Miſerabiles perſonæ ſub Eccleſiæ ſunt protectione, & de ſuis cognoſcit cauſis.

Teſtatoris voluntatem tenetur exequi Epiſcopus.

Quod autem coniectura ſit vtendum, pro electione loci, in quo debeat conſtrui Sepulchrum, quando ille non fuit à Teſtatore expreſſus, ſiue illius voluntas ab hæredibus, vel à teſtamentariis, ſiue ab Epiſcopo vel alio Ordinario exequatur, certum mihi videtur. 5 Quia Teſtatoris voluntas vltima, modis omnibus ſeruari debet. *Can. Vltima voluntas*, 13. *quæſt.* 2. vbi Gloſſa, *verbo, Quod de libero*, Abbas *in cap. Cum eſſes, n.* 33. *de Teſtamentis*, Iacobus de Graſſis, *in Deciſionibus aureis, part.* 1. *lib.* 2. *cap.* 53. *n.* 11. limita tamen pro caſu, quo voluntas illa rationabilis ſit, vti bene Gloſſa limitat, *verbo vltima.*

Poteſtas

6 Poteſtas autem, quam Ordinarius, Epiſcopus Diœceſanus habet ad vltimas defunctorum voluntates exequendas, habent etiam omnes iuriſdictione pollentes ordinaria, & quaſi Epiſcopali. Ita Abbas Panormitanus, *in cap. Ioannes, num. 2. el 19. de Teſtamentis*, per hæc verba. Nota ibi: *per Diœceſanum*, quod ad Diœceſanum pertinet compellere executores teſtamentarios: dicit tamen Ioannes Andreas idem in eo, qui habet iuriſdictionem in loco: quaſi Diœceſanus ponatur hic ad denotandum eum, qui habet iuriſdictionem in loco. Et ideò ſi alius citra Epiſcopum haberet ibi iuriſdictionem Epiſcopalem, vt ſunt multi Abbates, *de Priuilegiis, Abbates, lib. 6.* poterunt iſti hanc compulſationem facere. Hæc magnus Nicolaus Tudeſchus. Ita & Thomas Sanchez *tom. 3. de Matrimonio, lib. 8. diſputat. 2. num. 10. & 12.* quatenus aſſerit, poteſtatem factam per Concilium Tridentinum Epiſcopis, ad abſoluendum, & diſpenſandum circa omnes caſus occultos, & non deductos ad forum contentioſum, excepta irregularitate prouueniente ex homicidio voluntario, vti habetur *ſeſſ. 24. cap. 6. de Reformatione*, competere Capitulo, Sede Epiſcopali vacante, Abbatibus, & aliis Prælatis habentibus iuriſdictionem, quaſi Epiſcopalem, & Diœceſim nulli Epiſcopo ſubiectam. Et in ſpecie de executione vltimarum voluntatum, Auguſtinus Barboſa, *de Offic. & poteſt. Epiſcopi, part. 3. allegat. 82. num. 30. & 31.* ita fatur.

Abſolutio. & diſpenſatio competens Epiſcopo per Tridentinum ſeſſ. 24. cap. *6. competit iuriſdictionẽ habentibus quaſi Epiſcopalem.*

7 Poteſtas hæc, quam habent Epiſcopi exequendi pias defunctorum voluntates, competit etiam Abbatibus habentibus quaſi Epiſcopalem iuriſdictionem, vt tenent Flores de Mena, *Variarum, quæſtionum lib. 2. quæſt. 24. num. 22.* & doctiſſimus parens meus, *in annotationibus ad Ordinationes Regias Luſitanas, lib. 1. tit. 62. §. 39. num. 4.* Sic etiam, quia id poterant Epiſcopi Iure Ordinario per textum *in dicto cap. Nos quidem*, tranſit ea poteſtas in Capitulum, quatenus Iure Ordinario competebat Epiſcopis. Couarruuias *in cap. Ioannes, num. 2. de Teſtamentis.* Rendina, *in Promptuario receptarum ſententiarum, tom. 1. tit. 10. num. 4.*

Teſtatorum voluntates exequi competit Abbatibus habentis, iuriſdictionẽ, & Capitulo in Sede vacante.

8 Dictum procedit, etiam reſpectu illius, qui non habet iuriſdictionem in tota Diœceſi, ſed in aliqua illius parte, vti ſunt multi ex Abbatibus noſtræ Congregationis Benedictinæ Hiſpanæ, Najarenſis, Burgenſis, & alij non pauci; Decanus Tutelenſis, Prior Roncæ Vallis, & quàm plures alij. Docuit Panormitanus, *in dicto cap. Ioannes, num. 2.* addens verbis ſupra recenſitis, & immediatè quidem, quæ nunc reddam. Videlicet. Tenebis menti hoc dictum, quod Officium tributum Diœceſano, poteſt exequi, ſeu exerceri per eum, qui habet iuriſdictionem Epiſcopalem, vel quaſi in eodem loco, quanquam non habeat iuriſdictionem in tota Diœceſi. Et pro hoc facit Gloſſa notabilis *in Clementin. 1. de Rebus Eccleſiæ non alienandis*, quæ vult, quod inferiores habentes iuriſdictionem Epiſcopalem, poſſunt exercere omnia, quæ ſpectant ad iuriſdictionem Epiſcopalem: quod latiùs dico *in cap. Significaſti de Foro competente.*

9 Hæc Abbas. Ex cuius doctrina euidenter colligitur, Abbatem Najarenſem, Æmilianenſem, & alios quoſlibet iuriſdictionem Ordinariam habentes, vti poſſe facultate per Concilium Tridentinum Epiſcopis facta *ſeſſ. 4. in decreto, de vſu, & editione ſacrorum librorum*, per hæc verba. Non liceat Fratribus imprimere, ſeu imprimi facere libros de „ rebus ſacris, ſine approbatione Ordinarij, & licen- „ tia ſuorum Superiorum. Concedendo ſcilicet ſuis „ ſubditis Religioſis, approbationem, & licentiam ad edendos in publicam lucem libros, ab ipſis compoſitos, & etiam non Religioſis: & omnes ſic licentiatos, ſatisfacere, in hac parte, diſpoſitionibus, præfati Decreti Tridentini, & alterius, Concilij Lateranenſis, *ſeſſ. 10.* ſub Leone Papa X. quod habetur *in Conſtitut. 12.* huius Pontificis, *tom. 1. Bullarij Cherubini*, innouati per Pium Quartum *in Indice librorum prohibitorum*, per Sixtum Quintum aucto, & per Clementem Octauum recognito, & publicato. De quibus omnibus diſpoſitionibus agunt Aſcanius Tamburinus, *de Iure Abbatum to. 1. diſp 15. quæſt. 7. num. 4.* Lezana, *in Summa QQ. Regularium, tom. 2. part. 4. verbo Libri, num. 2. & ſeqq.* Eligius Baſſæus, *tom. 1. verbo Excommunicatio. VIII. §. vnico.* & alij paſſim Doctores. 10

Librorum approbatio pertinet ad omnes iuriſdictionem habentes Ordinariam.

Secundò colligitur huiuſmodi Prælatos habentes iuriſdictionem priuatiuè ad Epiſcopos, illam poſſe exercere in cauſis matrimonialibus, non obſtante Concilio Tridentino, huiuſmodi cauſas relinquente, Epiſcopi tantum examini, & iuriſdictioni, *ſeſſ. 24. de Reformatione, cap. Cauſæ omnes, §. Ad hæc, el 20.* Et ita docet Tamburinus, *vbi proximè, quæſito 7. num. 37. & tomo 2. diſputat. 8. quæſit. 6. num. 1.* ſic enim ait. Abbates, & Prælatos inferiores habentes territorium ſeparatum cum iuriſdictione quaſi Epiſcopali, poſſe cognoſcere de cauſis matrimonialibus. Habetur deciſum *in vna Salamantina iuriſdictionis, 5. Iunij 1565. coram Eminentiſſimo Cardinale Ioanne Aldobrandino.* Refert etiam ſic fuiſſe declaratum à Sacra Congregatione, teſte Flaminio. Deciſionem Rotæ coram dicto Cardinali, ad calum exſcribit *tomi 3. la 39.* Vide tract. *6. Diſq. 1. num. 21. circa diſpenſationes.*

Matrimoniales cauſæ agitari poſſunt coram quacumque iuriſdictionem habentẽ Ordinariam.

Colligitur tertiò, non comprehendere eoſdem 11 Abbates, & Prælatos dictam diſpoſitionem Concilij, *in eodem cap. 20. §. Adhæc*, cauſas criminales Epiſcopo tantum relinquentem, ſed poſſe illos de criminalibus cognoſcere, vti etiam docet idem Aſcanius *dicto tom. 2. quæſit. 6.* ex Gloſſa, *in cap. Auctoritate de Priuilegiis, lib. 6.* & Doctoribus *ibidem*; & probat *ex Declaratione S. Congregationis Concilij, ex Rota in vna, & altera Burgenſi iuriſdictionis Sancti Ioannis, 6. Nouembris, 1596. coram Orano, & 6. Martij, 1598.* coram Cardin. Pamphilio, *las 41. & 44. in fine tomi 3.*

Cauſæ criminales, agitari poſſunt corã quocumque Ordinariam iuriſdictionẽ habente.

DISQVSITIO III.

An Epiſcopus compellere poſſit ad perficiendum Sepulchrum, eum, qui illud conſtruere, & facere incœpit?

BREVIARIVM.

Capella.

Qui Capellam conſtruxit, poteſt compelli ad competentem illius dotem. n. 3.

Dos.

Pater obligatur ad dandam dotem competentem filia. n. 2.

Qui

Qui Capellam conſtruxit, aut Eccleſiam, vel iſtam conſecrari fecit, dotem illi praſtare tenetur. n.2.3.

Eccleſia.

Dotem Eccleſia dare debet, qui illam fundauit, aut conſecrari fecit. n.2.

Sepulchrum.

Qui cœpit illud conſtruere, compelli poteſt ab Epiſcopo ad illud perficiendum. n.1.

CONCLVSIO

1 COmpelli benè poteſt ab Epiſcopo ad perficiendum Sepulchrum, ille, qui conſtruere illud incepit, & infra terminum ſibi benè viſum.

Ita docet Franc. Maria Samuellius *in Praxi de Sepulturis, tract. 1. diſputat. 1. controuerſ. 6. concluſ. 11. pag. 37.* Allegat Sebaſtianum Medices, *de Sepulturis, quaſt. 16. num. 13.* & Paulum de Citadinis, *de Iure patronatus, parte 3. quaſt. 14. & 18.*

Et ratio concluſionis eſt. Quia, qui conſtruere cœpit Sepulchrum, tacitè ſe obligauit ad illud perficiendum. Ergo ad id compelli poteſt ab Epiſcopo, ſeu ab Ordinario loci infra terminum ſibi benè viſum.

2 Illuſtratur hæc ratio, doctrina Nicolai Tudeſchi, Eccleſiaſticæ diſciplinæ facile Principis, *in cap. Cum ſicut, num. 2. el 8. de Conſecratione Eccleſia, & in cap. Ad audientiam, num. 5. el 3. de Eccleſiis adificandis* tradita, Sic enim fatur *in dicto cap. Cum ſicut.* Nota I. ex textu iuncta Gloſſa, quòd fundans Eccleſiam, vel faciens eam conſecrari, obligatur ad dotem competentem illi dandam, quemadmodum pater carnalis obligatur ad dotem competentem filiæ dandam. *L. fin. de Dotis promiſſione.* Et qui fecit Eccleſiam conſtrui, vel conſecrari, quia quodammodo cenſetur pater, cum deduxerit Eccleſiam de non eſſe ad eſſe. Et paucis interiectis, ait. Etſi fuit omiſſum (aſſignare ſcilicet dotem) poteſt compelli fundator, ſeu faciens eam conſecrari, ex quaſi contractu. Hæc Abbas, illo in capite. *In cap. autem Ad audientiam*, in ſequentia prorumpit.

3 Do, & aliud remedium, vt directè compellatur ad ſufficienter dotandum, qui conſtruxit Eccleſiam, vel Capellam: quia ex conſtructone tacitè ad hoc ſe obligauit. Ita Panormitanus, quem Auguſtinus Barboſa, & Viuianum *in Praxi Iuris patronatus, part 1. lib. 2. cap. 4. num. 23.* recenſet, & ſequitur, *in dicto cap. Cum ſicut, num. 4.* Si ergo, quis conſtruens Capellam, aut Eccleſiam, aut conſecrari faciens, tacitè ſe ad illius obligat dotem, & compelli poteſt ad ſufficienter illam dotandam, qui conſtruere cœpit Sepulchrum, tacitè etiam ſe ad illud perficiendum obligauit, & ab Ordinario ad id compelli poterit.

DISQVISITIO IV.

Promiſit quis Sepulchrum conſtruere; poteritne ad illud conſtruendum compelli?

BREVIARIVM.

Pollicitatio.

Eſt oblatio voiui, ab alio non acceptata, ſeu ſolum offerentis promiſſum. n.15.

Actionem producit de Iure Canonico pollicitatio, vt qui pollicetur, cum effectu compellatur adimplere promiſſum. n 1.14.15.

Promiſſio.

Oblatio eſt vnius ab alio acceptata. n.15.

Sub mortali obligat. n.1. & ſeqq.

Omnis promiſſio eſt executioni mandanda. n.1.14.15.

Qui promiſit, compelli poteſt, cum effectu adimplere promiſſum. n.1.14.15.

Sepulchrum.

Qui promiſit Sepulchrum conſtruere, ad illud cum effectu conſtruendum compelli poteſt. n.1.16.

CONCLVSIO.

COmpelli benè poteſt ad Sepulchri conſtructionem, qui illud facere, conſtruere promiſit. 1
Hanc tenet concluſionem Samuellius, *in Praxi de Sepulturis, tract. 1. diſputat. 1. controuerſ. 6. concluſ. 12.* cum Sebaſtiano Medices, *tractu de Sepulturis, quaſt. 16. num. 13.* & cum Paulo de Citadinis, *de Iure patronatus, part. 3. quaſt. 14. & 18.*

Ratio concluſionis eſt: quia pollicitatio, & non ſolùm promiſſio, de Iure Canonico actionem producit, vt qui promittit, aut pollicetur, cum effectu compellatur ad promiſſum, cum effectu, adimplendum. Textus eſt, *in cap. Qualiter, el 3. de Pactis*, vbi ita Gregorius Papa Nonus decernit. „Stodiosè agendum eſt, vt ea, „quæ promittuntur, opere compleantur. Vbi Gloſſa, *verbo Qualiter, & verbo Compleantur.* Abbas Panormitanus, mox recenſendus, Auguſtin. Barboſa, *num. 1.* dicens. Iudex ſtudere debet, vt ea, quæ promittuntur, opere compleantur. Et quàm plures allegat Doctores. Gloſſa etiam *in cap. Relatum, el 4. de Clericis non reſidentibus*, in caſus reformatione, vbi ita fatur. Nota, quod ex promiſſione ſua, quis obligatur. Et quidem ſub culpa mortali ſi acceptata ſit promiſſio, niſi materiæ excuſet paruitas, vti docent Tho. Sanchez, *tom. 1. de Matrimonio, lib. 1. diſputat. 5. num. 20. pag. mihi* 11. cum Ricardo *in 4. d. 38. art. 3. q. 3.* Dionyſ. *d. ead. q. 2. §. Quaritur item.* D. Antonino, *par. 2. tit. 10. cap. 1. §. 4.* Tabiena, *verbo Pactum, q. 2. n. 3.* Metina, *lib. 5. de Sacra hominum continentia, c. 23. §. Sed ais rurſus.* Nauarra, *de reſtitutio. in noua edit. c. 2. dub. 7. coroll. 3. n. 329.* Angles, *in floribus, 2. p. q. 1. de Voto, ar. 2. diffic. 3. concluſ. 1.* Mercado, *de Contractib. lib. 6. c. 16.* Palacios, *eod. tr. c. 11.* Sylueſtro, *verbo Pactum, q. 4. & ver. Lex, q. 10.* & aliis pluribus Theologis, & Iuris peritis. Antonius Naldus, *in Summa, verbo Promittere*, Eligius Baſſæus, *tom. 1. verbo Promiſſio, num. 9.* cum Nauarro, *in Manuali cap. 18. num 6.*

Promiſſio acceptata obligat ad mortale.

Filliucio, *tract.* 33. *num.* 28. Roderiquez *in Summa, part.* 2. *cap.* 29. Leſſio, *de Iuſt & Iure lib.* 2. *c.* 18. *num.* 55. & Sylvio, 22. *quaſt.* 66. *artic.* 2. *concluſ.* 2. Hermannus Buſembaum, *in Medulla Theologia, lib.* 3. *tract.* 5 *de* 7. *præcepto Decalogi, dub.* 2. *n.* 1. cum Vazquez, 1. *part. diſputat.* 85. *cap.* 6. *num.* 4. Maldero, & aliis Et communis Doctorum, vti teſtantur Sanchez & Baſſæus contra Caietanum, 2. 2. *quaſt.* 113. *artic.* 1. *ad* 4. Dianam *part.* 2. *tract.* 3. *Miſcel. reſol.* 9. *part.* 4. *tract.* 4. *reſolut.* 122. & alios.

2 *Pactum eſt duorum in idē conſenſus. Pactum non ſeruans, excōmunicari poteſt. Excommunicatio, ferri nō poteſt niſi ob mortale peccat.*

Et probat Sanchez, 1. Quia promiſſio acceptata verè, & propriè habet rationem pacti, cum concurrat duorum in idem placitum, & conſenſus. Sed pactum non ſeruans excommunicari poteſt, *cap.* 1. *de Pactis*, ibi: aut initia pacta ſuam obtineant firmitatem, aut conuentus, ſi ſe non cohibuerit, Eccleſiaſticam ſentiat diſciplinam. Ergo lethale peccatum eſt promiſſionem acceptatam non adimplere. Patet conſequentia, quia excommunicatio ferri non poteſt niſi pro mortali peccato. *Can. Nemo Epiſcoporum*, 11. *quaſt.* 3.

3 *Fides humana ſeruari debet amicis, & inimicis ſub mortali pec.*

Secundo probat Sanchez ex communi hominum conſenſu: omnes, enim (inquit) odio habent illos, qui fidem præſtitam minimè ſeruant, Vnde D. Auguſtinus, *Epiſt.* 51. *ad Bonifacium*, relatus *in Canone Noli*, el 3. 23. *quaſt.* 1. ſic ait. Fides enim quando » promittitur, etiam hoſti ſeruanda eſt, contra quem » bellum geritur: quanto magis amico pro quo pu- » gnatur. Ergo ſignum eſt fractionem eius eſſe mortalem.

4 Tertio probat, *ex dicto cap. Qualiter de Pactis* » ibi. Studiosè agendum eſt, vt ea, quæ promittuntur, » opere compleantur. Ponderato per Panormitanum, » vti videbimus, quod loquatur textus de ſimplici promiſſione. Ergo à fortiori promiſſio acceptata, ſub mortali obligabit.

5 *Iuramentum ad hoc fit, vt qui iurat, verum dicat.*

Quarto, ex D. Ioanne Chriſoſtomo, relato *in Can. Iuramenti*, 22. *quaſt.* 5. vbi docet inter ſimplicem loquelam, & Iuramentum Deum diſferentiam non conſtituere. Verba S. Doctoris, iſta ſunt. Iuramenti huiuſmodi cauſa eſt, quia omnis, » qui iurat, ad hoc iurat, vt quod verum eſt loqua- » tur. Et ideo Dominus inter iuramentum, & lo- » quelam noſtram, nullam vult eſſe diſtantiam, quia » ſicut in iuramento nullam conuenit eſſe perfidiam: » ita quoque in verbis noſtris nullum debet eſſe men- » dacium: quia vtrumque & periurium, & mendacium diuini Officij pœna damnatur, dicente Scri- » ptura: Os, quod mentitur, occidit animam. Quiſ- » quis ergo verum dicit, iurat: quia ſcriptum eſt: » Teſtis fidelis non mentietur. Hucuſque textus. Vbi Gloſſa, *verbo Diſtantiam*, Sic ait. Quantum ad hoc, cum mortaliter peccat qui ſimpliciter dicit falſum: ſicut qui ſub iuramento dicit falſum: magis tamen peccat peierando, quàm mentiendo.

Iuramentū & vera iratus conueniunt.

Mendacium, qui dicit, mortaliter peccat, ſicut qui falſum Iurat.

6 *Promiſſio ſimplex, obligat ſub mortali culpa.*

Quinto. Violare obligationem rei grauis eſt mortale peccatum. Sed non adimplere promiſſum in re graui, eſt violare obligationem rei grauis. Ergo eſt peccatum mortale. Minor probatur, quia ex qualibet promiſſione oritur obligatio. Gloſſa *in dict. Can. Iuramenti, verbo Diſtantiam in fine, in Can. Quicumque ſuffragio, verbo Promiſerint*, 12. *quaſt.* 2. per hæc verba. Videtur, quod aliquis obligetur nudis verbis, licet non interceſſerit ſtipulatio. Et poteſt dici, quod competit actio, ex nuda promiſſione. Et *in Can. Quia Ioannes, ead. cauſa quaſt.* 5. *in caſus formatione, ad finem*, ibi: ſed quia promiſerat. Et tandem *in cap. Iudicante, verbo Nudis verbis*, el 4. *de Teſtamentis*, ibi: & eſt argumentum, quod per nuda verba, quis obligatur.

Sexto. Eadem ratio iuſtitiæ, proportionaliter 7 ſumpta, obligat ad ſoluendum promiſſa homini, ac Deo. Sed obligatio reſpectu Dei grauis eſt, & ſub lethali tenetur, qui Deo promiſit, adimplere. Ergo ſimiliter reſpectu hominis, licet non tam grauiter peccet, qui ei non adimpleuerit promiſſum. Maior patet, quia non tenetur homo promiſſa Deo ſoluere, quia Deus eſt promiſſarius, ſed quia liberè ſe ad illa promittens adſtrinxit. Sed hæc æque militat ratio in promiſſione homini facta, ac facta Deo. Ergo eadem ratiò iuſtitiæ proportionaliter ſumpta obligat ad ſoluendum Deo, & homini promiſſa.

Promiſſio ſiue Deo, ſiue homine fiat, ex eadem iuſtitia ratione, adimpleri debet.

Et confirmatur, quia ſi in violanda homini fide, 8 ſola eſt culpa mendacij, & ob id venialis, ſimiliter venialis eſſet fractio voti: quia mentiri Deo, non eſt culpa lethalis, vt dum quis fictè ore tantum aliquid vouet: mentitur vtique Deo, & ſolùm peccat venialiter. Ergo vel vtra fractio mortalis, vel nulla talis eſt.

Septimò. Fidem ſeruare, non ſolum pertinet ad 9 virtutem veracitatis, ſed etiam ad iuſtitiæ virtutem: quia promittere, non eſt vtrumque verum dicere, ſed adſtringendo alteri fidem. Vnde Cicero, *lib.* 1. *de Officiis* ait, hanc fidem eſſe iuſtitiæ fundamentum. Ergo promittens, obligatur ex iuſtitia ad promiſſum adimplendum, iuxta materiæ qualitatem: ſub mortali, ſi grauis illa ſit; & ſub veniali, ſi leuis.

Fidem datam adimplere tenemur, tam ex iuſtitia, quàm ex veracitate.

Confirmatur. Promiſſio, quæ coram Notario 10 & teſtibus fit, ex iuſtitia obligat, & ad mortale. Sed horum aſſiſtentia, & teſtificatio nouam non addit obligationem, ſed præexiſtentem probat. Ergo promiſſio per ſe obligat ex iuſtitia.

Octauò probatur. Quoties quis in foro externo 11 compellitur per Iudicem adſtare promiſſis, tenetur ſub mortali in foro interno ex lege iuſtitiæ ſoluere promiſſum, vti Caietanus ipſe docet *in Summa, verbo Perfidia*. Et patet, quia idem in vtroque foro eſt ſeruandum, vbi forus externus falſæ præſumptionis non innititur, nec in pœnam, quæ Iudicis ſententiam deſiderat, damnat, vt aduertit Sanchez ex Soto *in lib.* 4. *de Iuſt. quaſt.* 5. *artic.* 3. *verſic.* 4 *Arguitur.* Couarruuia, *in capite Cum eſſes, numero* 7. *de teſtamentis*, & Ledeſma, 2. 4. *quaſt.* 18. *art.* 1. *dub.* 12. Sed promittens, cogitur in foro externo ſtare promiſſis, *in L.* 2. *tit.* 16. *L.* 5. *Recopilat. Caſtella*, quæ lex, nec falſæ innititur præſumptioni, nec pœnalis quidem eſt. Ergo promiſſio obligat ſub mortali.

Sententia Iudicis obligat ſub mortali in foro interno, ſi falſa non innititur præſumptioni.

Promittens, cogitur per legem adimplere promiſſum.

Confirmatur. Sententia Iudicis eo tendit, vt 12 vnicuique ius ſuum reddat, & æqualitatem conſtituat: hoc enim eſt iuſtitiæ finis. Ergo ſi promittens non erat ex vi promiſſionis obligatus ex iuſtitia, non poterat ad id compelli per Iudicem.

Iuſtitiæ finis, eſt vnicuique ſuum ius reddere, & facere æquale.

Addit Th. Sanchez ex Mendoza, *de Pactis, lib.* 1. 13 *cap.* 4. *n. vlt.* teneri reſtituere non implentem promiſſum: eumque, cui promiſſio facta eſt, poſſe vti occulta compenſatione.

Promittēs, ad reſtitutionem tenetur. Compenſatio competit promiſſario.

Pro coronide huius diſquiſitionis, libuit recenſere Abbatem Panormitanum, *in præallegato capite Qualiter*, el 3. *de Pactis*, in ſequentia pro- 14 rumpentem. Iudex debet ſtudiosè agere, vt promiſſa adimpleantur. Nota primò, verbum *Studiosè*, quod Iudex in compellendo adimplere promiſſa, vel pacta, non debet eſſe contentus ſimplici comminatione,

Promiſſa, vt adimpleātur cum effectu Iudex ſtudiosè agere debet.

minatione, vt quidam dixerunt, *in cap.* 1. ſed ſtudioſè, & effectualiter agere, vt promiſſa adimpleantur opere. Et facit textus ad ea, quæ dixi *ſuprà cap.* 1.

15 Secundò nota ibi: *promittuntur*: quod omnis promiſſio eſt neceſſariò executioni mandanda, & pondera: quia textus non requirit, quod interuenerit ſtipulatio, vel ſcriptura, vel alia ſolemnitas. Et ſic videtur, quod cùm verbum *promiſſio* ſit multum generale, nedum in pacto, quod eſt duorum, ſed in pollicitatione, quod eſt vnius tantum, debet habere locum iſte textus: nam ex ſignificatu huius verbi, *promittuntur*, non requiritur, quod interuenerit pactum, ſed ſufficit nuda promiſſio vnius tantum: & pro hoc textu *in cap. Iuramenti,* 22. *quæſt.* 5. vbi dicitur, quod inter ſimplicem loquelam, & iuramentum Deus non facit differentiam, ſcilicet, quoad obligandum promittentem, vel iurantem aliquid: nam vterque peccat contrauenierdo, licet in quantitate reatus ſit differentia: quia grauius peccat veniens contra iuramentum, vt notatur *in cap. finali de Iureiurando*: & de hac materia dic, vt dictum fuit, *in cap.* 1. *ſupra eodem.*

Promiſſio qualibet etiã non ſtipulata Scriptura, vel alia ſolemnitate munita neceſſariò eſt adimplenda. Pactum eſt duorum in idem conſenſus. Stipulatio neceſſaria non eſt, vt pollicitatio obliget. Pollicitatio, eſt promiſſio nondum acceptata. Obligatio, ita ex ſimplici loquela, ac ex iuramento naſcitur.

16 Hæc omnia Nicolaus Tudeſchus, ex quibus, & ex aliis adductis, ſatis benè probatur compelli poſſe, & debere ad conſtruendum Sepulchrum, qui illud conſtruere promiſit. Si enim quælibet promiſſio, ſeu pollicitatio, de qualibet alia re, abſque ſtipulatione, ſcriptura, aut alia ſolemnitate, inducit obligatum ex iuſtitia implendi promiſſum, in promittente, quia verba cum effectu ſunt accipienda, *cap. Relatum, el* 4. *de Clericis non reſidentibus,* vbi Gloſſa *in verbo Cum effectu, & in caſus formatione, & in prædicto cap. Qualiter, de Pactis*: & in Iudice inducit obligationem ſtudioſè compellendi, & effectualiter agendi, vt promiſſum adimpleatur, quantò maiorem inducet obligationem, promiſſio de re piiſſima conſtruendi Sepulchrum?

DISQVISITIO V.

An ad conſtruendum Sepulchrum in Eccleſia patronata, Patroni requiratur conſenſus?

BREVIARIVM.

Capella.

Conſtrui poteſt in Eccleſia abſque Patroni conſenſu. n.4.

Declaratio.

Non habet locum in iis, quæ clara ſunt. n.4.

Patronus.

Honores, Iura, & onera Patronorũ recenſentur. n.2.3.

Per Sepulchri conſtructionem in Eccleſia patronata, nec detrahitur aliquid honoribus, & Iuribus Patrono debitis, nec onere vllo Patronus grauatur. n.2.

Idem dic, quoad vtrumque, quando Capella, ſine Patroni conſenſu, in Eccleſia patronata conſtruitur. n.4.

Probatio.

Declarationem intendit veritatis, probatio. n.4.

Regula.

Cui licet plus, & minus. n.4.

Non debet, cui plus licet, quod minus eſt, non licere. n.4.

Sepulchrum.

Ad conſtruendum Sepulchrum in Eccleſia, neceſſaria eſt licentia Domini iſtius, aut Ordinarij loci, cui ſubiecta Eccleſia eſt. n.1.

Non requiritur Patroni, quo talis. n.1.

CONCLVSIO.

AD conſtruendum Sepulcrum in Eccleſia Iuris patronatus, nullus requiritur Patroni eiuſdem Eccleſiæ conſenſus, quà Patroni illius. 1

Conſultò dixi: *quà Patroni*: quia alio ex capite, neceſſaria erit Patroni licentia, ad huiuſmodi conſtructionem, ſi aut ſit Eccleſiæ, non ſolùm Patronus, ſed etiam Dominus; vt ſunt Regulares, & Sæculares Eccleſiaſtici, quibus annexa, & vnita ſit ipſa Eccleſia; aut Patronus ipſe, ſit Ordinarius loci.

Concluſionem abſolutè tenet Franc. Maria Samuellius, *in Praxi de Sepulturis, tract.* 1. *diſp.* 1: *controuerſ.* 6. *concluſ.* 8. per hæc verba. In Sepulchri conſtructione, in Eccleſia patronata, non requiritur conſenſus Patroni: quia ſicut in illa fundari valet Capella, inuito Patrono, ſic multò magis Sepultura conſtrui valebit. Hæc ibi *pag.* 37. *Et diſputat.* 6. *controuerſ.* 14. *concluſ.* 9. *pagina* 296. vbi ita fatur. Ad ſepulturam conſtruendam, vel Capellam in Eccleſia patronata, ſeu, quæ fundatorem habet, minimè requiritur conſenſus Fundatoris; Immò eo inuito conſtrui poteſt. Allegat Author iſte Lambertinum, *de Iure patronatus, lib.* 1. *quæſt.* 5. *artic.* 17. *num.* 2. Lauorium. *Variarum Incubrationum, tit.* 2. *cap.* 9. *num.* 8. *tom.* 3. & Laurentium de Peyriniis, *de Priuilegiis, tom.* 3. *folio* 433. 2

Probatur primò concluſio. Nullum præiudicium Patrono infertur, ex conſecratione Sepulchri in Eccleſia patronata. Ergo abſque illius conſenſu poteſt illud conſtrui. Antecedens patet, quia Iuri honorifico, aut vtili; quod habet Patronus in Eccleſia, minimè detrahitur; nec Ius oneroſum augetur per Sepulchri conſtructionem, abſque eius conſenſu. Non enim aufertur ab eo honor præſentandi Rectorem, nec præcedentia, nec quod debeat ab Eccleſia ſuſtentari, ſi ad paupertatem deuenerit: æquè enim benè, & fortè melius, ex redditibus Eccleſiæ ſuſtentari poterit, conſtructo Sepulchro, quàm non conſtructo: nec imponitur ei maior obligatio quoad oneroſum: quoad onus ſcilicet defendendi Eccleſiam, & ei ſubueniendi. Ex Sepulchri ergo conſtructione, nullum Patrono præiudicium infertur. Conſequentia autem prima probatur. Quia ſi Patroni conſenſu indigeret Sepulchri conſtructor, pro illius conſtructione in Eccleſia patronata, eſſet preciſè, eo quod ex tali conſtructione Ius aliquod Patroni violaretur.

Secundò probatur. Patroni munus eſt defendere Eccleſiam, cuius Patronus exiſtit. Vndè (ait Panormitanus Abbas, *in cap. Nobis num.* 7. *de Iure patronatus*) debet defendere Eccleſiam ſuam, & poteſt denunciare Presbyterum ſi eſt dilapidator, vel aliàs inhoneſtus, & debet procurare Eccleſiæ beneficium, Samuellius, *dicta controuerſ.* 14. *concluſione* 9. Sed contradicendo Sepulchri conſtructionem in Eccleſia non illam defenderet, nec Ius procuraret beneficium, & augmentum, ſed impediret potius, impugnaret. Ergo ad conſtructionem Sepulchri in Eccleſia Patronata, Patroni conſenſus nullatenus requi- 3

tiiur, & ſi illam contradicat, conſtructio ipſa retardari non debet, nec æſtimanda venit Patroni contradictio, quia irrationabilis eſt, & contra id, quod ex proprio munere agere debebat.

4 Tertiò probatur. In Eccleſia Patronata, ſine Patroni licentia, & conſenſu, conſtrui poteſt Capella, iuſta interueniente cauſa, *cap. Ad audientiam*, & ibi Gloſſa *in formatione caſus, ad finem, verbo Magna difficultate, & verbo Præſentationem Rectoris, el 3. de Eccleſiis ædificandis*, Abbas *ibi, num. 2.* & Auguſt. Barboſa, *eod. num.* Ergo à fortiori poterit in eadem Sepulchrum conſtrui, nullo Patroni conſenſu requiſito. Patet conſequentia, quia cui licet, quod eſt plus, licet vtique, quod eſt minus. Textus eſt expreſſus, & formalis regula tradita, *cap. 56. de Regulis Iuris, lib.* vbi Gloſſa, *verbo Cui licet*, ſic fatur. Cui licet plus, & minus. *Et in cap. Cum illorum, verbo Minora, el 52. de Sentent. excommunicationis*, ita ait. Et è conuerſo, cui conceditur maius, & minus. Supple: conceditur. Et *L. Non debet cui plus licet, quod minus eſt non licere, la 88. ff. de Regulis Iuris.* Quod autem minus ſit Sepulchrum conſtruere, quàm Eccleſiam, ſeu Baſilicam Parochialem, de qua *in dicto cap. Ad audientiam*, nulla indiget probatione, cum clarum illud ſit. Declaratio enim non habet locum in claris. Rota *in Pampilonenſi de Stella, 29. Octobris, de Anno 1621. coram Coccino*, & apud illam Caſtrus, *in L. Heredes, §. Si quid, num. 4. in fine, ff. de Teſtamentis*, & *conſil. 22. colum. fin. verſic. Præterea dicta declarationi, lib. 1. deciſ. conſil. 114. n. 5. verſic. Et dicit hoc procedere.* Probatio autem, declarationem intendit veritatis.

DISQVISITIO VI.

An pro Sepulchri conſtructione, bona fideicommiſſo ſubiecta alienari poſſint?

BREVIARIVM.

Argumentum.

Validiſſimum eſt in Iure, argumentum ab æquiparatis. n. 4.

Expenſæ.

Funerum, & exequiarum expenſa omne debitum præcedunt. n. 3.

Ante omnia deduci debent de hæreditate. n. 3.

Pro illis ſoluendis alienari poſſunt bona fideicommiſſo ſubiecta. n. 1. 3.

Sepulchrum.

Cauſa pia eſt Sepulchri conſtructio: & legatum factum pro conſtruendo. n. 2.

Pro Sepulchri conſtructione, alienari poſſunt bona fideicommiſſo ſubiecta. n. 3. 4.

1 RESPONDET Pater Samuellius, *in ſua Praxi de Sepulturis, tract. 1. diſputat. 1. controuerſ. 6. concluſ. 10.* quod poſſint alienari bona præfata pro Teſtatoris exequiis faciendis, iuxta illius qualitatem; non tamen pro Sepulchri conſtructione. Allegat Lambertinum, *de Iure patronatus, lib. 1. part. 1. quæſt. 8. artic. 17.* Rochum de Curte, *eod. tract. verbo Eccleſiam, quæſt. vltima*, & Paulum de Citadinis, *eodem etiam tractatu part. 3. quæſtio. 2. artic. 2.*

Nullam textus, aut rationis adducit Samuellius, 2
pro dicto ſuo, probationem. Et ſi illud verum teneret, quoad primam partem, de Teſtatoris exequiis, quare reſpectu ſecundæ, de eiuſdem Teſtatoris Sepulchro non teneat, neutiquam capere valeo. Sicut enim expenſæ exequiarum ad cauſam pertinent piam, ſic pertinet Sepulchri conſtructio; legatum enim factum ad monumenti conſtructionem, dicitur pium, vti cum Baldo, & Angelo, *in L. Hæreditas. §. Si defuncto, ff. de Petitione hæreditatis*, & cum eodem Angelo, Rapha. Paulo Caſt. & Imola, *in L. 1. §. finali, ff. ad Legem Falcidiam*, docent Antoninus Diana, *part. 7. tract. 6. de Teſtamentis priuilegiatis, reſolut. 31. ad finem*, & Auſonius Noctinor, *in illius Compendio, verbo Teſtamentum, num. 10. in fine.* Quare, pro vera difficultatis propoſitæ reſolutione, ſit.

CONCLVSIO.

PRo conſtruendo Teſtatoris Sepulchro, alienari 3
bene poſſunt bona fideicommiſſo, ab ipſo ſubiecta Teſtatore.

Probatur concluſio. Pro expenſis exequiarum Teſtatoris alienari poſſunt bona, fideicommiſſo ſubiecta. Ergo alienari etiam poſſunt pro conſtruendo illius Sepulchro. Antecedens Samuellij eſt, & ab omnibus admitti debet: quia ſunt adeo priuilegiati ſumptus funerum, vt ante omnia deduci debeant. Præcedunt enim omne debitum. *L. At ſi quis, §. 1. & L. penult. ff. de Religioſis, & ſumptibus funerum.* Et ſunt magis priuilegiati, quàm omne debitum. Abbas, *quæſt. 3.* incipit *Sempronius, num. 1.* Nam regula eſt (inquit) vt impenſa funeris, de hæreditate ſemper deducatur: & hæc impenſa eſt adeò priuilegiata, vt omne debitum præcedat, vt *L. Impenſa funeris, eodem titulo.* Idem Samuellius, *dicto tract. 1. diſputat. 6. controuerſ. 15. concluſ. 6.*

Conſequentia verò probatur. Argumentum ab 4
æquiparatis validiſſimum eſt in Iure. Auguſt. Barboſa, *tract. Locorum communium Argumentorum Iuris, loca 6. n. 1. ex L. Stichus, ff. de Manumiſſis teſtamento.* cum Cephalo, *conſil. 210. n. 42. conſil. 537. n. 19.* Laurentio de Pinu, *conſil. 66. n. 6. & conſil. 136. n. 6.* Socino Iuniore, *conſil. 71. n. 2. & conſil. 122. n. 18. volum. 3.* Franciſco Beccio, *conſil. 8. n. 9. volu. 1.* Franciſco Viuio, *deciſ. 255. n. 19. lib. 2.* Menochio, *conſil 32. num. 17.* Sbroz, *de Vicario Epiſcopi, lib. 2. quæſt. 61. n. 11. & 12. & lib. 3. quæſt 6. n. 8.* Surdo *de alimentis, tit. 9. quæſt. 1. num. 9. & conſil. 393. num. 36.* Franciſco Molina, *de Ritu nupt. lib. 3. quæſt. 46. num. 24.* Stephano Gratiano, *diſceptationum forenſium, cap. 298. n. 70.* Narbona, *L. 20. Gloſſ. 22. n. 4. tit. 1. lib. 5. Recopilationis.* Fontanella, *de Pactis nuptialibus, clauſula 4 Gloſſa 7. part 2. num. 61.* vbi ait quod procedit affirmatiuè, non negatiuè. Valenzuela *conſil. 124. n. 16. tomo 2.* Ioſeph Vela, *differentiarum forenſium, diſſertatione 6. n. 45.* & Rota, *deciſ. 6. n. 3. & 5. part. 1. in poſthumis Farinacij, aliàs parte 3. recentiorum*, Vbi additur, quod valet etiam in ſtatutis, argumentum ab æquiparatis, ſeu ſubrogatis. Quod maximè procedit, quando adeſt ſimilitudo in eo, quo fit æquiparatio. Idem Barboſa, *eodem loco, numero 2.* cum Pelaez, *de Maioratu, part. 1.*

part.1. quæſt.28. num.22. Surdo, *deciſ.119. num.16. & 21.* Cardinali Seraphino, *deciſ.288. num.5.* Cephalo, *conſil.537.* incipit *Diligenter*, *num.19. volum.4.* & Franciſco Viuio, *dicta deciſ.155. num.19. poſt princip. & num.21.* Sed Sepulchrum, & funus, ſeu exequiæ, ſic æquiparantur, vt omnino aſſimilentur in hoc, quod tendant ad animæ remedium, defuncti ſolatium. Ergo ſi bona fideicommiſſo ſubiecta à teſtatore pro expenſis ſuarum exequiarum alienari poſſunt, poterunt etiam alienari pro conſtruendo illi Sepulchro. Huius argumenti vis, & efficacia, illuſtratur doctrina Abbatis, *diſquiſ. ſequenti* reddenda.

DISQVISITIO VII.

An Epiſcopus, bona habens patrimonialia, Sepulchrum ſibi conſtruere poſſit, Eccleſiæ expenſis?

BREVIARIVM.

Epiſcopus.

Centeſimam partem bonorum immobilium Eccleſiæ ſuæ, poteſt Epiſcopus alienare pro conſtruendo, & magnificando Sepulchro ſuo. n.1.2.9.

Amplia, etiam ſine conſenſu Capituli. n.2.

Limita, dummodo graue nocumentum Eccleſiæ non inferat Cathedrali. n.1. & ſeqq.

Exequiæ Epiſcopi fieri debent non ſui hæredis expenſis, ſed Cathedralis Eccleſiæ. n.8.9.

CONCLVSIO.

1 POteſt Epiſcopus, ex bonis Eccleſiæ ſuæ Cathedralis, centeſimam alienare partem, pro conſtruendo ſibi Sepulchro, illoque magnificando. Et ſic poteſt illud non conſtruere ex patrimonialibus.

Hanc concluſionem probat *Canon Bonæ rei, el penult. 12. quæſt.2.* ex Concilio quodam Toletano deſumptus, vbi ſic habetur. „Ad Eccleſiam verò, quæ „Monaſticis non informabitur regulis, aut quam „pro ſuis magnificare voluerit Sepulturis, non am„plius, quàm centeſimam partem cenſus Eccleſiæ, „cui præſidet ibidem conferri licebit. Hæc textus, in „Canone illo. Cuius Gloſſa, *in formatione caſus* apponit hanc limitationem: dummodo ei (Eccleſiæ ſcilicet Cathedrali) damna grauia non infligat. Quam etiam Abbas mox citandus reddit.

2 Probat etiam concluſionem textus, *in cap. Apoſtolicæ, el 9. de Donationibus*, in quo Innocentius Papa Tertius præfatum Canonem, & eius verba, modo à nobis recenſita approbat. Addit tamen quod ſi donatio graue intulerit Eccleſiæ detrimentum, ſiue illa fuerit facta de poſſeſſionibus, ſiue de prouentibus ad Epiſcopalem menſam, vel Cathedralem Eccleſiam pertinentibus, in qualibet portione conſtiterit eſſe collatum, poterit legitimè reuocari, niſi præſcriptione, vel alia legitima exceptione actio huiuſmodi excludatur. Et notat Gloſſa *verbo Elargiri*, hanc donationem poſſe Epiſcopum facere, ſine conſenſu Capituli. Sufficit enim (inquit) à iure ſemel conceſſum fuiſſe, *ff. de Conditionibus inſtitutionum, quæ ſub conditione, §. vltim. & de iis, quæ fiunt à Prælato ſine conſenſu Capituli, Paſtoralis.*

In omnibus conſonat Auguſt. Barboſa *in dictum cap. Apoſtolicæ.* Vbi inter alia adnotat ſequentia. 3
Primum, quod Epiſcopus poteſt de bonis propriæ Eccleſiæ, aliam Eccleſiam, vel Capellam dotare. Ita *num. 2.* ex Lambertino, *de Iure patronatus, lib.1. part.1. quæſt.5. art.16.* & ex Iuliano Viuiano, *in Praxi Iuris patronatus, part.1. lib.2. c.4. n.33.*

Epiſcopus dotare poteſt de bonis Eccleſiæ ſuæ aliam Eccleſiam vel Capellam.

Secundum, quod ſucceſſor in Regno poteſt reuocare donationes factas à prædeceſſore, quæ grauiter, & enormiter Coronam lædunt; ſecus ſi non lædunt, vel modicè lædant. Sic *num.3.* cum Menochio, *conſil.307. à num.17.* Cabedo Luſitaniæ, *deciſ.19. num.2. deciſ.30. num.1. & deciſ.40. à num.16. part.2.* 4

Rex ſucceſſor, quas donationes à prædeceſſore factas, reſtore poſſit, & quas non.

Tertium, quod Clericus debet expenſis ſuæ Eccleſiæ, & ſucceſſoris ſepeliri. Ita *num.4.* cum Geminiano, *conſil.1. num.5. & 6.* & Belleto, *diſquiſitionum Clericalium, part.1. tit. de Clerico debitore, §.3. num.5.* Vnde in Pampilonenſi Epiſcopatu, adiudicatur Beneficiario defuncto, tertia pars fructuum anni ſequentis poſt mortem, pro expenſis funeris, vti apparet ex Conſtitutione Synodali. 5

Clericus debet expenſis Eccleſiæ, & ſucceſſoris ſepeliri.

Et addit Barboſa ex eiſdem Geminiano, & Belleto *in locis redditis*, quod ſi conſanguinei Clerici defuncti, de ſuis, expenſas fecerint exequiarum quod poſſint illas à ſucceſſore repetere dummodo proteſtati fuerint, ſe illas facere, ſeu feciſſe animo rehabendi. Aduertit tamen, attendi debere, non ſolùm ad qualitates dignitatis, perſonæ, & Sepulturæ, ſed ad quantitatem facultatum Eccleſiæ, ſeu beneficij, quia ſi expenſæ tranſcendunt facultatem beneficij, non tenetur ad exceſſiuas ſucceſſor, *ex L. At ſi quis, §. equum, ff. de Religioſis, & ſumptibus funerum*, & Geminiano, *conſil.1. allegato, n.7.* 6

Clerici defuncti hæres, repetere poteſt, & quando, expenſas exequiarum illius.

Numero denique quinto adnotat, ex Baldo, *in repetitione L. Celſus, num.2. verſic. quarto, ff. de Vſucapionibus*, Viuiano, *tom.2. communium opinionum, lib.7. tit.5. num.55. pag.239* & Molina, *de primogen. lib.2. cap.6. num.68. verſic. Contrariam, & verſic. Cæterum*, quod titulus illegitimus, qui ex errore iuris legitimus reputabatur, conſtituit præſcribentem in mala fide, & deſtruit longiſſimi temporis præſcriptionem. Quod ex Molina aduertit, procedere, quando titulus eſt à iure reprobatus, & cui Lex reſiſtit, ſeu manifeſtè eſt vitioſus. 7

Præſcriptio non acquiritur ex titulo illegitimo.

Concluſionem noſtram probat, ex duplici textu Canonico ſupra allegato, Abbas, *in quæſtione ſua 3.* quæ incipit *Sempronius, numero 4.* quibus vtitur ad probandum exequias pro Epiſcopo defuncto, fieri debere, non ex bonis relictis hæredi, ſed ex bonis Eccleſiæ: quia ſi Sepulturam magnificare ex his poteſt, exequiæ etiam ex iiſdem fieri debent. Verba Panormitani ad amuſſim reddo. 8

Epiſcopi exequiæ, fieri debent expenſis ſuæ Eccleſiæ, non autem hæredis ſui.

Ad primam partem concluſionis (inquit) primò adduco *c. Bonæ rei, 12. quæſt.2. & cap. Apoſtolicæ, de Donationibus*, quæ ſingulariter faciunt in hac materia. In eis enim dicitur Epiſcopum poſſe ex redditibus ſui Epiſcopatus centeſimam partem ſuæ Eccleſiæ dare inferiori, quam pro ſuis Sepulturis magnificare cupit. Ecce ergo cauſam, quam ex mente illorum Canonum ſatis liquidè apprehendere poſſumus, exequias Prælati, celebrandas expenſis Eccleſiæ, cum ex cauſa Sepulturæ poſſit alienare etiam bona immobilia Eccleſiæ vſque ad centeſimam partem, dummodo Eccleſiæ ſuæ Cathedrali, graue damnum non inferat. Hactenus Nicolaus Tudeſchus. 9

DISQVISITIO VIII.

An teneat conuentio, vt non poßit emptor, in loco empto, Sepulchrum conſtruere?

BREVIARIVM.

Conditio.

Si apponatur in contractibus, contra iure communi diſpoſitum, habetur pro non appoſita. n.4.

Sepulchrum.

Conſtrui benè poteſt in loco, ea ſub conditione vendito, vt in illo non poſſit conſtrui. n.1.

CONCLVSIO.

1 NOn obſtante conditione, in contractu venditionis appoſita, de eo, quod in loco vendito Sepulchrum conſtrui non poſſit, validè, & licitè iſtud in illo conſtruitur.

Ita docet Franciſcos Maria Samuellius, *in ſua praxi de Sepulturis, tract.1. diſputat.1. controuerſ. 7. concluſ.1.* vbi idem dicit de conſtructione Eccleſiæ, & Capellæ. Inquirit enim, An valeat conuentio, vt minimè liceat emptori in loco empto Eccleſiam, Capellam, aut Sepulturam ædificare? Et reſpondet ſic. Huiuſmodi conuentio nec valet, nec tenet: quia Laicus, licet Imperator ſit, vel Vir ſanctus nequit legem rei Eccleſiaſticæ imponere, vel aliquid diſponere contra libertatem Eccleſiaſticam. *Anthent. Caſſa, Cod. de Sacroſanctis Eccleſiis.* Sed dicta conuentio, eſt contra Religionem. Ergo non eſt admittenda. *L. Si quis Sepulchrum, in princip. ff. de Religioſis, & ſumptibus funerum,* cum Religionis fauor, multa inducat.

Immunitati Eccleſiaſticæ, à nulla Laicali poteſtate præiudicari poteſt.

2 Hæc omnia præfatus author, qui pro ſe, & nobis allegat Bartolum, *in L.a. Cod. communia de Manumiſſionibus.* Lambertinum, *de Iure patronatus, lib.1. part.1. quæſt.3. artic.23. fol.16. & de Sepultur. numero 9. fol.19a.* & alios, eorum ſuppreſſis nominibus. Et intelligit concluſionem procedere, priuſquam Eccleſia ſit ædificata, vel ſit incœpta ad ædificandum.

Et quidem ſi procedit ante Eccleſiæ conſtructionem, reſpectu Capellæ, & Sepulchri, à fortiori procedere debet poſt illius conſtructionem: quia tunc magis res Eccleſiaſtica eſt, quàm erat ante conſtructionem, vti ex terminis ipſis patet.

3 Sed obiicies. In limine fundationis Eccleſiæ, poteſt fundator apponere quaſcumque conditiones etiamſi ſint contra ius. Aſcanius Tamburinus, *de Iure Abbatum, tom.2. diſputat.5. quæſito 10. numero 7. pag.64.* & Auguſt. Barboſa, *de officio, & poteſtate Epiſcopi, parte 1. tit.2. de Epiſcopali munere, gloſſa 17. num.28.* vterque ex S. Rota *in vna Romana Iuris patronatus, 31. Maij, de Anno 1613. coram Sacrato,* & ex Lambertino, *de Iure patronatus, lib.1. part.1. artic.1. quæſt.9. num.25.* apud Aſcanium, & apud Barboſam, *num.52.* Ergo benè poteſt quis fundum ſuum vendere, conditione appoſita, vt non poſſit emptor in illo conſtruere Eccleſiam, Capellam, aut Sepulturam.

Patronus poteſt in limine fundationis Eccleſiæ, conditiones ſibi viſas apponere, etiã contra ius.

4 Reſpondeo *primò*, antecedens non eſſe verum quando apponitur conditio à iure reprobata. Vnde Eccleſiæ fundator, nec in limine fundationis illius poteſt facere, vt ſub ordinatione Epiſcopi illa non ſit, vti docet Panormitanus *in cap. Si conditiones, num.8. el 7. & final. de conditionibus appoſitis.* Et ſi apponat huiuſmodi conditionem, habebitur pro non appoſita. Et Tamburinus, ac Barboſa *locis redditis,* ex Rota, & Lambertino, *vbi proximè,* ſuum limitant dictum, dummodò conditiones non ſint impoſſibiles, aut à iure reprobatæ.

Patronus non poteſt apponere conditiones à iure reprobatas, etiam in limine fundationis.

Reſpondeo *ſecundo*, conditionem turpem, & vitioſam in quolibet contractu, aut diſpoſitione appoſita, ſeruandam non eſſe, & haberi pro non appoſita. Eſt textus elegans *in cap. Si conditiones, el 7. de conditionibus appoſitis*, ibi: Licet aliæ conditiones appoſitæ in matrimonio, ſi turpes aut impoſſibiles fuerint, debeant propter eius fauorem, pro non adiectis haberi. Ex quo, & ex *Lege 6. tit.4. part.4.* ait Sanchez, *de Matrimonio, tom.1. lib.5. diſputat.5. numero 1.* Certum igitur eſt, conditionem turpem, ſicut & impoſſibilem adiectam matrimonio, haberi pro non appoſita, matrimoniúmque manere purum. 5

Conditio vitioſa, & turpis, in contractu appoſita, ſeruanda non eſt, & habetur pro non appoſita, & idem eſt de conditione impoſſibili.

Nec valet dicere, quod Gregorius Papa IX. in præcedenti Decretali, ſolùm decernat, conditiones impoſſibiles, & turpes appoſitas contractui matrimonij habendas pro non appoſitis, non quà tales; ſed propter matrimonij fauorem: ſicut propter eius fauorem pater, & mater in ipſius prærogatiua ad teſtimonium admittuntur, qui in aliis contractibus, & cauſis repelluntur: ſic decernente Clemente Papa Tertio, *in cap. Videtur, el 3. Qui Matrimonium accuſare poſſunt*, per hæc verba. Quod vero legitur, pater non recipiatur in cauſa filij, nec filius in cauſa patris, in criminalibus cauſis, & contractibus, verum eſt. In matrimonio vero coniungendo, & diſiungendo, ex ipſius coniugij prærogatiua, & quia fauorabilis res eſt, congruè admittuntur. Ergo ex dicto *cap. Si conditiones,* non probatur conditiones turpes, & vitioſas in aliis contractibus appoſitas, haberi pro non appoſitis. 6

Teſtes poſſunt eſſe parentes in cauſa matrimonij filiorum, non autem in aliis.

Non inquam valet, quia licet Papa Gregorius, ibi exprimat præfatas conditiones, *propter fauorem matrimonij*, pro non appoſitis habendas: certum eſt, motum fuiſſe Gregorium, ad illam Decretalem ſtatuendam, non ob illam cauſam ſolùm, ſed etiam in odium talium conditionum. Quod verum colligo ex ipſius Gloſſa, *verbo Impoßibiles,* vbi ad demonſtrandum iſtas conditiones pro non adiectis habendas, allegat *caput Pactiones, el 8. & finale de Pactis,* in quo idem Gregorius Nonus ſic decernit. Pactiones factæ à vobis (vt audiuimus) pro quibuſdam ſpiritualibus obtinendis: cum in huiuſmodi omnis pactio, omniſque conuentio debeat omnino ceſſare, nullius penitus ſunt momenti. Quod etiam de aliis eſt dicendum, quæ obſeruatæ vergunt in animæ detrimentum. Nam etiam iuxta legitimas ſanctiones, pactum turpe, vel rei turpis, aut impoſſibilis de iure, vel de facto, nullam obligationem inducit. Hactenus Gregoriana, vbi apertè Conſtitutionem condidit vniuerſalem, pro omni contractu, & non pro matrimonio tantum. Vnde licet de hoc tantum, mentionem formalem, & explicitam faciat, idem virtualiter; & implicitè decernit de omni alio contractu in altera Decretali, *Si conditiones*, quæ poſteriori tempore condita eſt, vti ex ordine titulorum Decretalium apparere videtur. 7

Pacta, & conuentiones quæcumque pro ſpiritualibus acquirendis, reprobantur, & quæ animæ vergunt detrimentum. Pacta rei impoſſibilis, aut turpis, nullã obligationem inducunt.

Nec ex dictis inferas Profeſſionem ſolemnem Religionis, factam ab aliquo, ſub ea conditione, vt proprium poſſideat, ſi proprium in rigoroſa acceptione, 8

Google

prione, provt dominium directum & proprietatis dicit, poſſidere intendat, validam eſſe, & conditionem, pro non adiecta haberi debere, ſicut ſi intendat ſolùm vſum, & dependenter à Prælati ſui voluntate valida eſt. Ne inquam inferas. Quia valor votorum emiſſorum, vnicè dependet à voluntate vouentium. Vndè ſi intentionem profitendi non habet, niſi habere poſſit temporalia quoad proprietatem, nullatenus ſubſiſtet profeſſio: nec poteſt haberi pro non adiecta huiuſmodi conditio, cum in illa nullitas conſiſtat profeſſionis, ſuppoſito, quod de eſſentia ſit, & de ſubſtantia profeſſionis ſolemnis Religionis, non habere dominium proprietatis; licet abſque illius detrimento, vſus habeatur rerum temporalium, dependenter tamen à Prælati voluntate. Ita Auguſtin. Barboſa, *in dicto cap. Si conditiones, numero* 13. quoad ſecundam partem, ex Azorio, *Inſtitut. Moralium, part. 1. lib. 11. cap 15 quaſt. 9. & in cap. Inſinuante, numero 3. el 7. & fin. Qui Clerici vel vouentes*, quoad vtramque partem: ibi enim in ſequentia prorumpit.

9 Notatur ad hoc, quod fœmina poteſt Religionem profiteri ea conditione, vt domi ſuæ maneat, & certam ſuorum bonorum portionem habeat ad neceſſaria vitæ ſubſidia, & alimenta ex Superioris voluntate pendentem; vt per Nauarrum, *Commentario 2. de Regularibus, numero* 14. Azorium, *Inſtitutionum Moral. part. 1. lib. 12. cap. 9. quaſt. 4.* latè Ioannes à Cruce, *de ſtatu Relig. lib. 1. cap. 3. dub 2.* vbi aſſerit prohibitionem Concilij Tridentini, *ſeſſ. 25. de Regularibus, cap. 2.* habere tantùm locum in redditibus, vt proprijs, & irreuocabilibus per Prælatos, & ſine eorum licentia diſtrahendis. Bartholomæus à S. Fauſto, *in Theſauro Religioſorum, lib. 5. quaſt. 146.* vbi hoc limitat, niſi Religionem profiteretur cum pacto, vt in propria domo maneat independenter à Superioris voluntate, quia tunc nulla erit profeſſio, cum huiuſmodi pactum ſit contra obedientiæ votum, ac ſubinde contra Religionis ſubſtantiam pugnet. Vnde textus *in præſenti*, intelligi de retentione, ſeu reſeruatione bonorum ad vſum profitentis in domo propria pro ſuis neceſſitatibus tanquam obedientiarij, & ex voluntate Prælati, tenent Nauarrus, *conſil. 20. numero 3 ſub titulo de Regularibus, in antiquis, & dicto commentario 2. numero* 16. Azorius, *dicto lib. 12. cap. 5. quaſt. 2. in fine.* Beja, *Reſponſorum caſuum conſcientia, p. 4. caſu* 17. Fr. Emmanuel, *quaſtion. Regular. tom. 3. quaſt. 17. artic. 6.* Sanchez *de Matrimonio lib. 7. diſputat. 25. numero 21. & in Pracepta Decalogi, libro 5. cap. 4. numero* 99. Nicol. Garcia, *de beneficiis, part. 7. cap* 10. *numero* 100. Et ita non quoad proprietatem, ſed quoad vſum, vt intelligit Sanchez, *lib. 5. diſput. 9. numero 14. verſic. Ad quartum.* Alij tamen clarius, vt ipſi dicunt, in hac quæſtione ſub diſtinctione procedunt, dicentes, quod ſi quis Religioſus ſub ea conditione, vt ſibi liceat proprium, & bona immobilia poſſidere, & liberè acquirere profiteatur retinendo ea, vt propria, etiam inuito Prælato, talis profeſſio erit nulla, & irrita, vtpote contra eſſentiam, atque ſubſtantiam Religionis, & omnino contraria voto paupertatis; ſecus autem eſſet quando vſum ſolùm ſibi reſeruaret profitens pro ſuis neceſſitatibus, ex Superioris licentia, eiuſque nutu reuocabilem, tunc enim valet profeſſio, nec conditio reiicitur. Ita Gloſſa *hic, verbo Vt in domo.* Bart. *in Authent. ingreſſi, de Sacroſanctis Eccleſiis, numero* 29. Vbi Paul. *numero* 18 Bernard. *regula* 521. Garc. *reg. 420. numero* 2. Spin. *in Speculo teſtamentor. gloſſa 12. num. 12.* Leſſius, *de Iuſtitia, lib. 2. cap. 41. num. 63.*

Vſus temporalium, dependens à voluntate Prælati, ſtatui Religioſo non contrariatur.

Contrariatur verò proprietas, dominium, & vſus independens.

Ceuall. *Commun. contra commun. quaſt. 85. numero* 2. Ludouic. Miranda, *in Manuali Prælator. tom. 1. quaſt. 28. artic. 2.* Homad. *L. 7. gloſſa 1. numero 2. tit. 7. partita* 1. Syluest. *verbo Religio* 3. q 8. Fr. Emmanuel *dicta quaſt. 1. artic. 6.* Bartthol. de Vecchis, *in Praxi Nonsior. diſputat. 13. dub. 1. numero* 11 Baſil. Pontius, *de Matrimonio, lib. 5 cap. 10. num. 10.* Suarez, *tom. 3 de Religione, lib. 6. cap. 12. numero 14. &* 15. nouiſſimè, poſt primam impreſſionem, viſus Hieronymus Roderiquez, *in Compend QQ. Regular. reſolut. 136. numero* 13. benè Sanchez, *in præcepta Decalogi, tom. 2 lib. 5. cap. 4. numero* 97. vbi *numero* 98. reſoluit, in dubio, reſeruationem aliquorum bonorum tempore profeſſionis à Religioſo factam, eſſe hoc modo intelligendam: nempe, quoad vſum ex licentia Abbatis, ab ipſóque reuocabilem. Et in his terminis credo intelligendum Marcum Antonium Genuenſem nimis largè loquentem *in Practicabilib. Eccleſiaſt. quaſt.* 265. Huc vſque Auguſtin. Barboſa.

Religioſus poteſt in profeſſione reſeruare ſibi vſum temporalium, dependentem à Superioris voluntate.

Sed benè inferre licet, legatum Monacho, aut Religioſo alteri relicto, cum ea conditione, vt illi proprium ſit, non autem Conuentui, aut Religioni, validum eſſe, & conditionem haberi pro non appoſita, non ſolùm ſi intentio ſit teſtatoris, vt ſit proprium quoad vſum tantum, & dependenter ab Abbate, aut ab altero Religioſi legitimo Prælato, ſed etiamſi intendat, vt talis vſus ſit Religioſo proprius independenter a Superiore: & etiamſi tandem velit, vt Religioſus legatarius, habeat verum, & rigoroſum dominium proprietatis, & directum rei legatæ. Et ita docent Ioannes Baptiſt. Lezana, *in Summa quaſtion Regular. tom. 1. part. 1. cap. 6. num. 34. pag. mihi* 39. cum Thomas Sanchez, *tom. 2. in Decalogum, lib. 7. cap. 17. num. 12.* Abbas Tamburinus, *de Iure Abbatiſſarum, tom. 4. diſputat. 8. quaſito* 5. cum Imola, *in L. Si alienum, 49. in princip. num. 3. ff. de Heredibus inſtituendis*, Angelo, *in L. Quidam 5. §. Illo, num. 2. Cod. de Neceſſariis ſeruis heredibus inſtituendis*, Iaſone *Authent Ingreſſi num. 37. Cod. de Sacroſanctis Eccleſiis*, Caldas, *L. Si curatorem, verbo Læſis, num. 147. Cod. de in integrum reſtitutione*, & cum Riminaldo, *Inſtitut. Per quas perſonas, à n. 104. vſque ad* 108. 10

Legatum factũ Monacho, cũ conditione, vt illi ſit proprium, & non Monaſterio, tenet pro Monaſterio.

Et ratio eſt: quia conditiones turpes adiectæ legatis, non vitiant, ſed vitiantur: ac proinde habentur pro non adiectis, & illis reiectis, valet legatum. *L. 1. L. Si quis ita inſtitutus. L. Quæ ſub conditione. L. Conditiones, quæ & L. Conditiones contra, ff. de Conditionibus inſtitutionum, & L. 3. partita 6. tit. 4.* Sed conditio appoſita in legato, vt Religioſus habeat dominium proprietatis, ſeu directum rei legatæ, aut vſum quidem eius independentem à Prælati voluntate, eſt turpis, & ſacrilega, & contra ſubſtantiam, & eſſentiam voti paupertatis. Ergo non vitiat legatum, ſed vitiatur, & habetur pro non adiecta. Valet itaque legatum, non provt ſit, ſed vt ſit Monaſterij, dominij capacis, aut Sedis Apoſtolicæ, ſi illud factum fuerit Minoritæ, vel Capucino, vſus autem Religioſi legatarij, ſi tamen Prælato id placuerit, ſin minus ſui Conuentus ſit. 11

Conditiones turpes legatis addictæ, non vitiãt legata, & habẽtur pro non addictis.

Quod ſi petas, quid ſit, ſi teſtator velit, vt legatum illud, quoad dominium, & proprietatem ad Religioſum, & non ad Monaſterium, ſeu ad Conuentum ſuum pertineat, ita vt ſi aliud Prælatus velit, ad extraneum tranſeat legatum? Reſpondeo legatum nihilominus ad Conuentum, & Monaſterium, ſeu ad Cœnobium pertinere, & conditionem haberi pro non adiecta. Et ita tenent Lezana, & Aſcanius Tamburinus, *locis modo recenſitis.* 12

Legatũ factũ Monacho, cum conditione, vt illi propriũ ſit, aliàs pertineat ad extraneum, ad Monaſterium pertinet Monachi legatarij.

Ratio

13 Ratio autem ea eſt. Quia adiectio pœnæ actui interdicto, ſeu prohibito, eſt ipſo iure nulla. Lezana, *ex L. vnica, in fine, Cod. de his, quæ pœna nomine in teſtamento, vel Codicillo relinquuntur.* Tamburinus, *vbi proximè* cum Bartolo, *in L. Lucius Titius, 78. §. Tres hæredes, n. 3. ff. Ad Trebellianam,* & ibi Cuman. *numero 6.* Baldo, *in dicta Lege vnica, numero 44.* Tabiena, *in Summa, verbo Monachus, quæſt. 14. numero 15.* Cœpola *caut. 252. numero 2.* Angelo Theologo, *in Summa, verbo Monaſterium, numero 11.* Syluestro, *verbo Religio 6. quæſt. 7. dicto 3.* Gualdenſi, *de Arte teſtandi, tit. 5. cautione 63. numero 1.* Cucc. *inſtitut. maiorat. tit. 1. numero* 114. Galganeto, *de Conditionibus, & demonſtrationibus, part. 2. cap. 5. quæſt. 12. conſil. 7.* Corduba, *in Summa, quæſt. 154.* Thoma Sanchez, *tom. 2. in Decalogum, lib. 7 cap. 17. n. 17.* & Emman. Roderiquez, *to. 2. quæſtion. Regular. quæſt. 125. art. 3.* contra Iacobum de Graffis, *in Deciſionibus aureis, part. 1 lib. 3. cap. 5. numero 41. fol. mihi 384.* dicentem ex Archidiacono, *in Canon. ingredientibus, 16. quæſt. 3.* quod ad extraneum illum competat ratio, ſi Prælatus Religioſum moleſtet ſuper relicto: & contra Bartholomæum à S. Fauſto, *in Theſauro Religioſorum, lib. 8. quæſt. 88.* & recenſet Aſcanius verba præallegatæ legis vnicæ, quæ huiuſmodi ſunt. Quod ſi aliquid facere, vel legibus interdictum, vel aliàs probroſum, vel etiam impoſſibile iuſtus aliquis eorum fuerit, tunc ſine vllo damno etiam neglecto teſtatoris præcepto ſeruabitur hæc lex illa. Sed actui, de quo difficultas procedit, & qui malus eſt, & per conſequens interdictus, prohibitus, reprobatus, quod ſcilicet Religioſus proprium habeat, apponitur à teſtatore pœna, vt tranſeat in caſu contrario ad extraneum legatum. Ergo huiuſmodi adiectio pœnæ, ipſo iure eſt nulla. Et per conſequens, tenebit legatum ad Cœnobij fauorem, & conditio habebitur pro non adiecta.

Pœna adiectio actui prohibito, eſt nulla ipſo iure.

Eſt etiam nulla ſi imponatur actui impoſſibili, vel probroſo vulgo feo.

14 Secundò poteſt inferri in eiſdem terminis legati, validum eſſe illud ſi relinquatur Religioſo, aut Religioſæ ea conditione, vt fornicetur, mentiatur, &c. & conditionem haberi pro non adiecta: quia illa turpis eſt, peccati inductiua: & non vitiat legatum, ſed ipſa potius vitiatur. Sic prædictus Lezana, *tom. 2. part. 4. verbo Legata Regularibus relicta, numero 16. ex L. 1. L. Si quis ita. L. Quæ ſub conditione L. Conditiones, quæ & L. Conditiones contra, ff. de Conditionibus inſtitutionum, & L. 3. tit. 4. part. 6.* & Sanchez, *tom. 2. in Decalog. lib. 7. cap. 17. numero 12.* iuxta ea, quæ tradunt Cornexo, *tom. 2. in 3. part. tract. 6. de Matrimonio, diſputat. 3. dub. vlt.* & alij, de conditionibus turpibus adiectis Matrimonio.

Legatum relictum cum conditione peccaminoſa tenet conditio, tamē habetur pro non appoſito.

15 Tertiò infertur, legatum alicui factum ea lege, & conditione, vt matrimonium contrahat, eſſe validum, ſi legatarius Religioſus ſit, & non contrahat: & conditio habetur pro non adiecta: quia impoſſibilis illi eſt: id enim poſſumus, quod iuſtè poſſumus: ſicut è contra, id non poſſumus, quod honeſtè non poſſumus. Axioma eſt Iuris, receptiſſimum à Theologis, & Iuriſperitis Doctoribus, *ex Lege Nepos Proculo, ff. de Verborum ſignificatione,* Sanchez, *tom. 1. de Matrimonio, lib. 5. diſputat. 15. numero 4.* cum Soto, *in 4. diſtinct. 29. quæſt. 2. artic. 3. paulò poſt princip. concluſ. 2.* Gregorio Lopez, *L. 6. verbo Si furtares, tit. 4. part. 4.* Palacios, *lib. 5. de Contractibus, cap. vlt. fol. 498. verſic. Quam ob rem dixerim.* Enriquez, *lib. 11. de Matrimonio, cap. 12. numero 6.* Barthol de Ledeſma, *dub. 25. de Matrimonio, concluſ. 9.* & cum Ludouico Lopez, *2. part. Inſtructorij conſcientiæ, noui. de Matrimonio, cap. 43. ad finem.* Auguſtinus Barboſa, *tractatu de Axiomatibus Iuris, axiom. 184. num. 6.* cum Surdo, *conſil. 203. n. 44.* Stephano Gratiano, *diſceptat. 891. n. 31.* & cum Ioſepho Vela, *diſſertat. forenſ. diſſertat. 6. n. 28.* & alij communiter.

Legatum relictum alicui, cū conditione, vt contrahat matrimoniū, ad legatariū pertinet, ſi ſit Religioſus etiamſi non contrahat. Impoſſibile dicitur, quod licitè fieri nequit. *Axioma Iuris eſt*: Id poſſumus, quod iuſtè poſſumus. *Et è cōtra*, Id non poſſumus, quod honeſtè non poſſumus.

Immò, ſi legatum Sanctimoniali relinqueretur, ea ſub conditione, vt egredi deberet è Monaſterio, illi ſoluendum eſſet legatum, etiamſi non egrederetur. Ita Lezana, *dicto verbo Legatum, num. 17. in fine.* Vnde declarauit Sacra Congregatio Epiſcoporum, & Regularium, *in vna Camerinenſi, Menſis Martij, 1634.* ſolui debere cuidam Moniali legatum ſexaginta ſcutorum, etiamſi ratione ſui ſtatus, aſſiſtere non potuiſſet cuidam proceſſioni cum veſte alba, ſicut legatum requirebat. 16

Legatum relictum Moniali cū conditione, vt egrediatur Monaſterio, illi debetur etiamſi non egrediatur.

Et quod fortius quidem eſt, legatum alicui factum, ſub conditione, vt matrimonium contrahat, eſt conditio impoſſibilis, aut turpis non ſit, cum ſit Laicus, & ad contrahendum non impeditus, ſi Religionem ingrediatur, ei illud debetur ſolui. Sic idem Lezana, *vbi proximè,* cum Syluestr. *in Summa, verbo Hæreditas 4. §. vlt. & verbo Legatum 1. num. 13.* Molina, *tom. 1. de Iuſtitia, tract. 2. diſput. 207.* Couarruuia, *1. variar. cap. 19. num. 11.* Portello, *in Dubiis Regularium, verbo Legatum, num. 10.* Bonacina, *de Contractibus, diſput. 3. quæſt. 1. puncto quarto, numero 10.* Auguſtinus Barboſa, *de Poteſt. Epiſcopi, part. 3. alleg. 83. num 27.* cum Couarr. citato, *cap. 9.* Emmanuele Coſta, *in L. cum tale, §. Si arbitratu, limitat. 4. num. 5.* Menochio, *de Præſumpt. lib. 4. quæſt. 148. à num. 13.* Perez de Lara, *de Capellaniis, & anniuerſariis, lib. 1. cap. 21. num. 24. verſic. Legatum relictum.* Thomas Sanchez, *de Matrimonio, tom. 1. lib. 1. diſput. 3. num. 29. ex §. Sed & hoc præſenti, authentic. de ſanctiſſimis Epiſcopis, §. Sed & hoc præſenti, collat. 9. de Authentic. Niſi rogati, Cod. ad Senatuſconſultum Trebelliarum.* Allegat Molinam *vbi proximè, concluſ. 1. fol. 1267.* dicentem eſſe omnium: & plures alios. Et ait ipſe, ſicut & Barboſa, eſſe ferè certum. 17

Legatū factū Laico ea ſub cōditione, vt cōtrahat matrimoniū, ad illū pertinet, ſi Religionem ingrediatur.

Præter iura modo recenſita, addit Lezana, *cap. In præſentia de Probationibus,* & Declarationem Sanctæ Congregationis Concilij, *in Piſaurien. 26. Auguſti, 1616.* quam ex Sellio, *in ſelectis Canon. cap. 46. n. 16.* refert prædictus Barboſa, *in Collectaneis Deciſionum Apoſtolicarum, verbo Legatum, collect. 446. n. 1.* in qua habetur: legatum factum puellæ ad effectum nubendi, ſi ipſa effecta fuerit Monialis, dicti legati ſolutioni locus erit. 18

DISQVISITIO IX.

An Vniuerſitas, in caſu neceſſitatis, cogi poſſit ab Epiſcopo, ad conſtruendum Sepulturæ locum?

BREVIARIVM.

Sepulchrum.

Si Eccleſia, aut Cœmeterium ſufficiens non eſt ad ſuſcipienda parochianorum cadauera, poteſt compelli ad conſtructionem loci competentis Vniuerſitas, n. 1.

CONCLV

CONCLVSIO.

1 POteſt cogi Vniuerſitas, à loci Ordinario, ad conſtruendum locum competentem pro Sepulturis omnium incolarum, & Parochianorum, ſi Eccleſia, aut Cœmeterium illius populi, capax non ſit, & ſufficiens ad illorum omnium cadauera ſuſcipienda.

Hanc concluſionem tenet Franciſcus Maria Samuellius, *in Praxi de Sepulturis, tract. 1. diſputat. 1. controuerſia 7. concluſione 2. pag.* 38. Immò addit, poſſe Epiſcopum Diœceſanum ad id, perſonam cogere particularem. Sic enim ibi fatur. Ad Sepulturam ædificandam in caſu neceſſitatis, Vniuerſitatis, vel aliquis particularis cogi poteſt; puta ſi Eccleſia eſt adeò parua, vt Cœmeterium ſufficiens non habeat ad mortuos ſumendos ſuæ Parochiæ, Diœceſani authoritate. Hæc ibi, pro cuius, & duarum ſequentium concluſionum probatione, prout ſolet, allegat Paulum de Citadinis, *part. 3. quæſt. 29. cauſa 1. de Iure patronatus*, Calderinum, *conſil. vltim. de Iure patronatus.* Doctores *in Lege hac conſultiſſima, §. Sed ex imperfecto, Cod. de Teſtamentis*, & Lambertinum, *de Iure patronatus, lib. 1. part. 4. q. 3. artic. 13.*

DISQVISITIO X.

Teſtator mandauit fieri Sepulchrum per hæredem ſuum, mortuo hærede abſque Sepulchri constructione, tenebitúrne illud hæredis hæres conſtruere?

BREVIARIVM.

Hæres.

Illius perſonam, cuius eſt hæres repræſentat, & vna perſona cum illo reputatur. n. 2.

Succedit hæres in omnia iura, & onera realia ſui auctoris, n. 2. 3.

Sepulchrum.

Tenetur Sepulchrum conſtruere hæres illius, qui illud conſtruere debuerat. n. 1.

Votum.

Votum reale, ad quod defunctus tenebatur, tenetur hæres, ſalua legitima portione adimplere. n. 3.

Non tamen tenetur ſub vinculo, & reatu voti; ſed quia hæreditatem adeptus eſt illius, qui ad illud extiterat obligatus. n. 4.

Votum factum a Ciuibus, Canonicis, &c. ſucceſſores non obligat, qua votum. n. 4.

Si tamen abiit in conſuetudinem illius obſeruantia, obligabit tanquam Lex per conſuetudinem introducta. n. 4.

Ad votum mixtum ex reali, & perſonali defuncti, tenetur hæres, qua reale, non qua perſonale. n. 5.

CONCLVSIO.

1 HÆres ab hærede inſtitutus, tenetur Sepulchrum conſtruere, cui iſte obſtrictus extiterat, & obligatus. Et idem eſt, ſi non per inſtitutionem, ſed ab inteſtato, in illius ſucceſſerit bona.

Ita docet Franc. Mar. Samuellius, *in Praxi de Sepulturis, tract. 1. diſputat. 1. controuerſ. 7. concluſ. 4.* cum Lambertino, *de Iure patronatus, lib. 1. part. 4. quæſt. 3. artic. 13.* Calderino, *conſil. vlt. de Iure patronatus*, cum Paulo de Citadinis, *part. 3. quæſt. 29. cauſa 1. de Iure patronatus*, & cum Doctoribus, *in L. Hac conſultiſſima, §. Ex imperfecto Cod. de Teſtamentis.*

Ratio concluſionis eſt: quia hæredis hæres, illius repræſentat perſonam: & ambo, quoad obligationem conſtruendi Sepulchrum, vna reputantur perſona, vt in ſimili dixit Gabriel Vazquez, *Opuſculo de Teſtamentis, cap. 8. §. 4. dub. 13. n. 94.* 2

Quæ certè repræſentatio, in hoc conſiſtit, quod hæres ſuccedat in onera realia auctoris ſui. Vnde ad debita realia teſtatoris tenetur; poſtquam hæreditatem adiuit: quia ſicut in omnia iura realia illius ſuccedit, ſic & in onera, vti benè docet Eligius Baſſæus, *tom. 1. verbo Hæres, n. 3. ex L. Hæres, in omne, ff. de Acquirenda hæreditate.*

Quocirca idem Eligius, *verbo Votum III. n. 17. verſic. Si autem docet* cum Ioanne Azorio, *Inſtitut. Moralium part. 1. lib. 11. cap. 15. quæſt. 15. columna mihi* 1252. Nauarro, *in Manuali cap. 12. num. 56.* Gregorio Sayro, *in Claui Regia, lib. 6. cap. 7. dub. 6.* Syluio, *2. 2. quæſt. 88. artic. 3. quæſt. 1. concluſ. 2.* Thoma Sanchez, *in Decalogum, lib. 4. cap. 15. num. 25. 26. & 37.* & cum Laymano, *tract. 4. cap. 6. num. 12. & 13.* Votum reale, ſi ante mortem perſolutum non fuerit à teſtatore, obligare hæredem, poſtquam hæreditatem adiit, ſalua legitima portione. Et huius rationem reddit dicens: quia ſicut hæres ſuccedit in bonis, & in actionibus, ac iuribus defuncti, ita etiam in oneribus, quæ hæreditatem attingunt, etiamſi nulla re per ſe ſit obligata. 3

Hæc Baſſæus, quæ non ita intelligas, vt hæres ſub voti vinculo, illud adimplere teneatur. Licet enim *in Lege Si quis rem, ff. de Pollicitationibus* habeatur: ſi decimam quis bonorum vouit, decima non priùs in bonis deſiit eſſe, quàm fuerit ſeparata: & ſi fortè, qui decimam vouit, deceſſerit ante ſe poſitionem, hæres ipſius hæreditario nomine decimæ obſtrictus eſt. Voti enim obligationem ad hæredem tranſire conſtat. Voti tamen obligatio perſonæ vouentis eſt, non rei. Nemo enim voto alterius adſtringitur, ita vt voti reus teneatur, niſi id præſter, vti benè Azorius, *loco citato* docet. Poteſt tamen aliunde obligari, vel ratione v. gr. hæreditatis obtentæ, vel quando Ciues, vel Canonici vouent ſe talem feſtum obſeruaturos, qui ſucceſſerunt, nulla voti religione obligantur; ſi tamen illius diei obſeruantia abiit in conſuetudinem, tanquam legem, illam tenere conſuetudinem debent. Sic ſimiliter, ſi vota defuncti realia fuerint, vt ſi vouerit Templum, Sacellum, Hoſpitalémve extructurum, vel tali Eccleſiæ Calicem donaturum, vel eleemoſynam pauperibus erogaturum, ea debet hæres exoluere: non quia voto ipſe teneatur; ſed quia defuncti, qui vouerat hæreditatem adeptus eſt. 4

Et idem dicendum eſt de voto mixto, ex perſonali, & reali, quà reali, tantum; non quà perſonali. Vt ſi teſtator vouit peregrinationem ad Sanctum Iacobum Apoſtolum, vt illi Calicem auferret aureum, tenetur hæres Calicem aureum Sancto Iacobo offerre; non tamen peregrinari tenetur: quia peregrinatio eſt perſonalis. Nec tenetur quidem ad expenſas, quas in peregrinatione teſtator faceret, ſi peregrinaretur: quia iſtæ acceſſoriæ eſſent peregrinationi: & principali ſublato, aufertur quoque, quod acceſſorium eſt, vti præfatus Azorius docet, *loco* 5

Hh *reddito.*

reddito, verſic. Perſonalia. Et benè quidam, quia axioma iuris eſt, *quod acceſſorium corruit ſublato principali.* Auguſt. Barboſa, *tract. de Axiomatibus iuris, verbo Acceſſorium, axiomate 4. num. 12. ex L. Qui liberis, ff. de Vulgari, & pupillari ſubſtitutione. L. Cum principalis,* vbi Decius, *ff. de Regulis Iuris. §. Fideiuſſores, Inſtitut. de Fideiuſſoribus, §. Si quis ancillas. Inſtit. de Legatis.* Anchartano, *conſil. 394. incipit, Dubium eſt, num. 3.* Cardinali Tuſcho, *Practicar. concluſionum, tom. 1. Littera A. concluſ. 77. num. 16.* Surdo, *conſil. 318. num. 5.* Menochio, *conſil. 8. num. 135. & conſil. 58. numero 14. & de Præſumptionibus, lib. 5. præſumpt. 21. num. 26.* Caſtillo, *controuerſiarum lib. 5. part. 2. capite 168. à num. 12.* & Thoma de Thomaſſet, *in Floribus legum, regula 92.* Et adducit exemplum Barboſa, ex Iaſ. *in Addit. ad Port. indict. §. Si quis ancillas,* in legato facto vaccæ cum vitulo: in quo ſi non valet legatum vaccæ, quia verbi gratia ſit mortua, vitulus non debebitur: cum acceſſoriè veniat vitulus ad vaccam, in tali legato. Vnde ſublato, & deſtructo principali legato, acceſſorium manet ſublatum, & deſtructum. Dictio igitur *cum,* acceſſoriè coniungit. Secus contingeret, ſi ſic fieret legatum: lego vaccam, & vitulum. Quia ſunt duo ſeparata legata. Dictio enim *et,* principaliter coniungit. Et ſic deſtructo, & ſublato legato vaccæ, adhuc ſubſiſtet legatum vituli.

Axioma. Acceſſorium corruit, ſublato principali.

Dictio cum acceſſoriè coniungit. Dictio et principaliter coniungit.

DISQVISITIO XI.

Legauit quis determinatam pecuniæ ſummam pro conſtruendo Sepulchro, ſub forma ab eo præſcripta, inſufficientem tamen ad illud perficiendum: poterítne illa quantitas in Sepulchrum minùs ſumptuoſum, de Epiſcopi conuerti authoritate?

BREVIARIVM.

Epiſcopus.

Commutare poteſt vltimam teſtatoris voluntatem, quando illa exequi non poteſt; de conſenſu hæredis tamen, & ſi iſte diſſentiat, & legatum ſit relictum Eccleſiæ, de iſtius conſenſu. n. 8. & 9. 10. & 11.

Immò ſi relictum, non ſit ſufficiens ad effectum, ſeu ad vſum ad quem fuit à teſtatore deſtinatum, poteſt illud in alium conuertere. n. 7. 9.

Legatum.

Legatum relictum ad vnam cauſam piam, nemo præter Summum Pontificem in alium vſum conuertere valet. n. 2.

Limita, ſi ad illum vſum non ſufficiat: quia tunc poterit Epiſcopus in alium vſum conuertere. n. 1. 7. 8. 9. *De conſenſu tamen hæredis.* o. 10. *vel Eccleſiæ, cui fuerit relictum.* n. 11.

Lis.

Quando lis pro Eccleſiæ defenſione, vertitur inter extraneos, expenſis Eccleſiæ ſubſtentari debet; ſecus quando inter perſonas einſdem Eccleſiæ. n. 5.

Nemo ſecum colliiganti expenſas ſubminiſtrare tenetur, ſed quilibet de proprio illas facere debet. n. 6.

Papa.

Solus Papa alterare poteſt vſum eorum, quæ Religioſis locis donata ſunt. n. 2 4.

Et ſolus ipſe poteſt vltimas commutare voluntates. n. 3.

Rector.

Qui Eccleſiam habet ſuo Monaſterio vnitam, illius eſt Rector, & curam habet animarum. n. 5.

Sepulchrum.

Pecuniam pro conſtruendo Sepulchro relictam, ſi inſufficiens ſit, poteſt Epiſcopus in aliud minus ſumptuoſum Sepulchrum conuertere. n. 1.

Immò, & in quemlibet vſum pium. n. 1.

Teſtamentum.

Vltimas voluntates teſtatorum, ſolus Papa commutare queit. n. 3.

Vnio.

Ex vnione Eccleſiæ, plenariè facta Monaſterio, fit, vt illius Prælatus, reputetur Rector, Curam animarum habens illius. n. 5.

CONCLVSIO.

1 AVthoritate Epiſcopi interueniente, benè poterit quantitas pecuniæ relicta inſufficienter pro Sepulchro conſtruendo, in aliud minus ſumptuoſum conuerti.

Ita docet Pater Samuellius, *in Praxi de Sepulturis, tract. 1. diſputat. 1. controuerſia 7. concluſ. 4. pag. 38.* dicens. Sepulturam, ſi teſtator mandet conſtruendam per hæredem intra certum tempus, & hic hæres moriatur, mortui hæres tenebitur. Si centum verò pro Sepultura legauerit conſtruenda, ſub certa forma, ſi centum illa non ſufficiant, poterunt in alium pium vſum, ad Ordinarij arbitrium, illa centum conuerti, in aliam etiam Sepulturam: ſimiliter, ſi mandauerit conſtrui Sepulturam in teſtamento imperfecto, eius voluntas eſt ſeruanda. Hæc Author ille qui pro ſe allegat Paulum de Citadinis, *de Iure patronatus, part. 3. quæſt. 29. cauſa 1.* Calderinum *in eodem tract. conſil. vlt.* Lamberiinum etiam *lib. 1. part. 4. quæſt. 3. art. 13. de Iure patronatus,* & Doctores *in L. Hac conſultiſſima, §. Ex imperfecto, Cod. de Teſtamentis.*

Notetur, quod vltimo aſſerit loco, videlicet, quòd ſi mandatur conſtrui Sepulchrum in teſtamento imperfecto, conſtrui debeat. Quæ certè doctrina veriſſima eſt, quia vti Antonius Naldus aduertit, *in Summa, verbo Teſtamentum, num. 8.* de Teſtamento ad pias cauſas notant communiter ſcribentes *in cap. cum eſſes, in cap. Tibi, & in cap. Relatum, de Teſtamentis,* & ſequitur Rota, *deciſ. 553. parte 1. diuerſorum,* quod in eo non requiruntur ſolemnitates iuris poſitiui, ſed tantum attenditur ius naturale, & Diuinum. Vnde etiamſi in eo deſit hæredis inſtitutio, validum exiſtet, quia illius executor, loco habebitur hæredis. Et loco teſtium, ſufficiet ſubſcriptio teſtatoris. Et ſic ſimilibus, de quibus latè Ruin. 71. *num. 18. & 24. lib. 3.*

2 Sed obiicies. Solus Summus Pontifex alterare valet eorum vſum, quæ per fideles locis Eccleſiaſticis, & religioſis donata exiſtunt. Textus eſt elegans, *in Clementina Quia contingit, la 2. de Religioſis Domibus,* in qua ſic Concilium Viennenſe, ſub Clemente Papa Quinto: prouentus eoſdem (inquit) „ in vſus ſuos damnabiliter conuertentes, cum tamen „ ea quæ ad certum vſum largitione ſunt deſtinata fi- „ delium, ad illum debeant, non ad alium (ſalua quidem „ Sedis

Sedis Apoſtolicæ authoritate,) conuerti. Hæc textus. Gloſſa autem, *verbo Sedis Apoſtolica*, ita fatur. Nota per hanc litteram, ſolùm Papam alterare poſſe vſum illorum, quæ per fideles donata ſunt, vel relicta. Et noſter Abbas Panormitanus, ſimilia *n.3.* profert. Solus Papa (inquit) poteſt alterare vſum eorum, quæ per fideles locis Eccleſiaſticis, & Religioſis donata ſunt. Barboſa etiam *in eandem Clementinam, num.11. de Officio, & poteſtate Epiſcopi, parte 3. allegat.50. num.41.* docet quod legata ad pias cauſas facta, nemo alius, niſi Romanus Pontifex poteſt ad alios vſus conuertere, vel transferre. Allegat Clementinam præfatam, Vezin. *tom. communium opinionum, libro 26. titulo 30. num.50.* Zerolam, *in Praxi Epiſcop. part.1. verbo Legatum, §. ſecundo*, & Nicolaum Garciam, *de Beneficiis, part 7. cap.1. à n.108.*

3 Et rationem hanc reddit, Barboſa. Nam illi ſoli licèt commutare pias teſtatorum voluntates. Tiraquellus, *de priuilegiis pia cauſa, priuileg.135.* Pinellus, *in Rubrica, Codice de Reſcindenda venditione, part.1.cap.2.num.19.* Nauarrus, *conſil.2.num.6. de Rebus Eccleſia non alienandis.* Perez, *tit.2. lib.5. Ordinationum, pag 72.* Frater Emmanuel Rodetiquez, *quaſtionum Regularium, tom.2. quaſt.125.artic.9.* Beja, *Reſponſionum Caſuum conſcientia, parte 4 caſu 22.* Henriquez, *in Summa, lib.7. cap.37.§.2. Lit.F. & lib.9. cap.22. § 6. Lit.M.* Menchaca, *Illuſtrium, cap.25. num.27. & ſeqq.* Iacobus de Graffis, *de Arbitrariis Confeſſ. lib.2.cap.69.num.1.* Cenedus, *Practicarum quaſtionum, lib.1. quaſt.35. num.12.* & Melchior Phœbus Luſitanus, *deciſ.47.à num.12.tom.1.*

4 Et nouiſſimè S.Rota, ſub die 10. Maij, 1662. in Pampilonenſi Parochialis coram R.P.D.Beuilaqua, prout ſequitur, decidit.

A ſententia per Prouiſorem Pampilonæ lata, in qua declaratur exercitium iurium Parrochialium Eccleſiæ Ruralis Sanctæ Mariæ de Legarda, ſitæ intra fines Eccleſiæ Parochialis Sancti Ioannis de Mendauia, ſpectare ad Vicarium, appellauit Abbas de Hyrach, & commiſſa mihi cauſa, ante illius diſcuſſionem ſuper negotio principali, & viribus dictæ ſententiæ, idem Abbas, ne eleemoſynæ, pecuniæ, & aliæ oblationes, quæ à Chriſti fidelibus Eccleſiæ offeruntur, ſunt ad fabricam, & alium certum vſum deſtinatæ, & tunc non eſt Epiſcopo. Parocho, vel alio Adminiſtratori permiſſum, in alium vſum illas conuertere, abſque Sedis Apoſtolicæ licentia, vt ſtatuit Clemens V. *in Clementina 2. in principio*, ibique Cardinalis, *num. 3. de Religioſis Domibus.* Abbas, *in cap. De his, num.2. de Teſtamentis* Maſcott. *variar. reſolut. lib.2. cap.42. in principio.* Riccius, *in Deciſionibus Curia Archiepiſcopalis Neapolitana 170. num.1.parte 4.* Marianus Socinus, *in tract. de Oblat. lib.19. num.3. & 4.* vbi ampliat, etiamſi opus in quod prætenditur conuerti, eſſet pium. Rota, *deciſ.37.n.8.part.5.recentiorum.*

5 Non obſtat, quod vbi non agitur de priuato, & intereſſe Parochi, ſed ipſius Eccleſiæ, lis mota pro illius defenſione, debet ſuſtentari ipſius expenſis, ad textum *in cap.Vt praterita,45.* vbi Gloſſa, *verbo Expenſa, de Electione cap.Cupientes,6.eod tit.in 6.* Geminianus, *conſil.55, num.1. cum ſequent.* Cephalus, *conſilio 761. num.31.* Rota, coram Penia, *deciſ.499. num 6. & S.*Caualerius, *deciſ.402.num.1.*bonæ memoriæ Merlinus, *deciſ.48. ante numerum primum.* Addend. ad Sanctæ memoriæ Gregorium X V. Abbatem verò de Hyrache petentem hìc inhibitionem, non poſſe extraneum reputari, Domini colligebant ex vnione huius Parochialis vſque *de anno 1408.* plenariè Monaſterio cum onere ibidem Vicarium retinendi, aſſignata congrua ſubſtentatione. Ex qua vnione fit, vt reputetur Rector habens Animarum Curam, tametſi illam exerceat Vicarius, vt in alia ciuili cauſa, fauore Abbatis, dixit Rota coram Eminentiſſimo Otthobono, *deciſ.159. num.1. cum ſequent.* Et latiùs coram Cardinale Seraphino, *deciſ. 1304.* à quo fuit etiam alia conſimilis inhibitio relaxata, & relata in Summario Abbatis, *num.3.*

Quæ eò faciliùs admittenda videntur, quia adſunt in cauſa iurati terræ Mendauiæ. Vnde ſuccedit regula, quod nemo debet ſecum collitiganti litis expenſas ſubminiſtrare, ſed quilibet de proprio facere tenetur, vt notat Baldus, *in L. Imperatores*, vbi etiam Albericus, *num.2.ff.de Tutelis, & rationibus*, dixerat Rota coram bonæ memoriæ Merlino, *dict. deciſ.48.num.3.* Et ita deciſum, vtraque parte. 6

Hæc omnia S. Rota coram R.P.D. Beuilaqua, cuius inhibitio, in vim iſtius deciſionis relaxata, manet ſuprà recenſita, *tract.4. Diſquiſit.5.dub.vnico,n.19.* poſt deciſionem, quam ideò hìc exſcribo, vt deſeruiant in ea adducta, pro firmanda impugnatione concluſionis noſtræ. Vnum hìc aduerto pro *Rota deciſione*, quòd in Conſtitutione Synodali Pampilonen. *de Anno 1466. innouata Anno 1531.lib.3.tit.de Decimis, fol.19.* Sic habetur. Statuimus, quòd Primitiæ remaneant Eccleſiis pro quibus dantur abſque exactione Regali, vel Epiſcopali, aut alicuius alterius Hæc ibi.

7 Illis tamen non obſtantibus, dictæ aſſertioni ſtandum eſſe, fixè teneo. Ducor. Quia Clementina *Quia contingit*, nobis in contrarium obiecta, eſto regula ſit generalis, & generaliter accepta ab eius Gloſſatore, à Doctoribus, & à Reuerendiſſimis Sacræ Rotæ Dominis, limitationem tamen, & exceptionem patitur, quæ nobis plurimum, & noſtræ fauet aſſertioni. Verum enim in plurimum, & generaliter eſt, quod inferior Summo Pontifice, & Eccleſiæ Catholicæ Præſule, abſque eius venia & authoritate, non poſſit commutare pias Teſtatorum voluntates, & in alios vſus inſumere, res ab illis legatas, quàm in eos, ipſis præfixos. Veriſſimum nihilominus eſt, quod ſi legata ad certum vſum deſtinata, ad illum, non ſufficiant vſum, poſſunt per Epiſcopum in alium pium vſum conuerti.

8 Pro quo adduco Abbatem *in præfatam Clementinam, dicto num.3.* ibi. Quod intellige ſi ad illum vſum conuerti poſſunt; ſi autem conuerti nequeunt, vide quod lc. & noto *in cap. Nos, de Teſtamentis*, & hìc per Doctores, per Ioannem de Lignano, poſt Bar. *ſuper Clementinam exiui de Paradiſo.* Hæc Panormitanus ibi, *& in cap. Nos quidem, num 6. el 3. de Teſtamentis*, ad verba *Non poteſt*, infra reddenda, in ſequentia prorumpit Nota, quod ſi relictum à defuncto, non poteſt deputari ad vſum deſtinatum per teſtatorem, non efficitur caducum relictum, ſed debet commutari ad aliam piam cauſam, ſicuti hic fit commutatio de loco ad locum. Ad hoc, *L.legatum, de Vſufructu legatorum*, & ibi per Bartholum, & Ioannem de Lignano, *in Clementina Quia contingit, de Religioſis Domibus, & in Tractatu Minoricarum.* Et per hoc dico, quod ſi pecunia relicta à teſtatore, non ſufficeret ad Monaſterium conſtruendum, debet conuerti in alium pium vſum. Hactenus Dominus Nicolaus Tudeſchus.

9 Adduco etiam Auguſtinum Barboſam, *de Officio & poteſtate Epiſcopi, part.3.allegat.83.num. 7. & in Clementinam. Quia contingit* iam recenſitam, *n.12.* vtrobique docentem, inter iuſtas cauſas, ob quas Epiſco

Epiſcopus vltimas voluntates commutare poſſe, illam primam eſſe, quando pecunia legata ad aliquem vſum non ſufficeret: quia tunc in alium, per Epiſcopum conuerti poſſe ait. Allegat Bertachinum, *de Epiſcopo, lib. 4. part. 4. num. 71.* Rochum de Curte, *in tract. de Iure patronatus, verbo Conſtruxit, quaeſt. 11.* Vgolinum, *de Officio Epiſcopi, cap. 61. num. 3.* Monetam, *de Commutatione vltimarum voluntatum, cap. 5. num. 330.* Kopin, *deciſ. 91.* & Riccium, *in collectan. Deciſionum, part. 3. collectanea 558. verſic. Tertia cauſa.*

10 Quod ſi petas, Poteríne Epiſcopus ipſe ſolus, hanc commutationem, & conuerſionem facere; vel debet potiùs conſortio hæredis vti?

Reſpondeo non poſſe per ſe ſolum Epiſcopum, huiuſmodi commutare cauſam piam, & conſenſu hæredis, ad commutationem indigere. Ita decernitur à Gregorio Papa Nono, *in allegato cap. Nos quidem, de Teſtamentis*, per hæc, quæ ſequuntur.

„ Peruenit ad nos S. hac luce migraſſe, & ſu-
„ premæ voluntatis elogio, Monaſterium præcepiſſe
„ fundari cuius deſiderium à T. Religioſa fœmina
„ eius hærede protrahitur. Quamobrem te horta-
„ mur, vt eam commoneas, quatenùs infrà annum
„ Monaſterium, quod iuſſum eſt, debeat ordinare, &
„ cuncta ſecundùm voluntatem defuncti; ſine alter-
„ catione conſtruere. Quod ſi intra prædictum tem-
„ pus, ſiue in loco, quo conſtitutum fuerat, ſeu ſi ibi
„ non poteſt, & alibi placet ordinare, tecum implere
„ neglexerit, tunc per te ædificetur, & omnia per te
„ loco ipſi, ſine diminutione qualibet aſſignentur. Sic
„ enim ſecundùm piiſſimas leges dilatas defuncto-
„ rum pias voluntates Epiſcopali decens eſt ſtudio ad-
impleri. Hactenus Gregorius in Decretali illa.

11 Et Abbas ibi, ita nos monet. Sed vnum ſemper nota, quod iſta conuerſio, non poteſt fieri per ſolum hæredem, nec per ſolum Epiſcopum, ſed per eum, & per Epiſcopum, qui habet exequi: quod probat textus ibi: *ordinare tecum*: vt legitur, & notatur *in dicta Lege legatum, & in aliis tribus proximè allegatis.* Hæc Panormitanus, quem, & Petrum de Vbaldis, *de Canonica Epiſcopali, in 7. cap. principali*, ſequitur Barboſa, *in dicta allegatione 83. num. 6.* Vbi addit, quod ſi hæres conſentire nollet, poſſet ſolus Epiſcopus. Pro quo recenſet Felinum, *in cap. cum acceſſiſſent, de conſtitutionibus*, & Rochum de Curte, *de Iure patronatus, verbo Pro eo.*

Aduertit tamen cum Petro de Vbaldis, quod ſi nolit hæres conſentire, requiratur conſenſus Eccleſiæ, cui ſit legatum, *ex Lege legatum, ff. de Vſufructu legatorum, & Lege legatum, ff. de adminiſtratione rerum ad ciuitatem pertinentium.* Et quod ſi nec Eccleſia conſentiat, nec hæres, Epiſcopus ſolus exequatur, ex Bartolo, *in dictam Legem legatum, ff. de Vſufructu legatorum, per legem primam, Cod. de Nuptiis.*

* * *

DISQVISITIO XII.

An conſtrui debeat Sepulchrum, quod teſtator conſtrui mandauit in teſtamento imperfecto?

BREVIARIVM.

Legata.

In relictis ad pias cauſas, non requiritur quod teſtes ſint rogati, neque quod omnes maſculi ſint. 0.6

Neque quod teſtam. ſit abſolutum. 5.

Valida ſunt legata pia, relicta in teſtamento inualido ſecundum ius ciuile. n. 10. 16.

Legata non pia in teſtamento ad pias cauſas, facto; ſine ſolemnitatibus Iuris Ciuilis, tenent. n. 12. 13.

Legata acceſſoria ſunt hereditati. n. 13.

Sepulchrum.

Debet conſtrui, quod fieri mandauit teſtator in teſtamento inualido, ob defectum ſolemnitatum iuris. n. 15. 16. 17.

Solemnitas.

Quæ ſufficit ad principale aliquod, ad eius ſufficiet acceſſorium. n. 13.

Teſtamentum.

Aliud eſt clauſum, quod in ſcriptis dici ſolet. Aliud eſt apertum, ſeu nuncupatiuum, quod ſine ſcripto fit. n. 2.

Vtrumque teſtamentum imperfectum eſt, & inualidum, ob defectum voluntatis, poteſtatiſque teſtatoris, & incapacitatis heredis. n. 3. 10.

Valet ad pias cauſas factum, abſque heredis inſtitutione. n. 4.

Teſtamentum factum ſine heredis inſtitutione, inualidum, niſi apponatur in eo, qui illud exequatur. n. 4.

Executor teſtamenti, heredis vices gerit. n. 4.

Inualidum eſt, quod fuit inceptum, non tamen abſolutum. 0. 5.

Pro valore teſtamenti de Iure Canonico ſufficiunt duo teſtes legitimi. n. 6.

Non requirit Ius Canonicum, quod ſint rogati, neque quod omnes maſculi ſint. 0. 6.

Inualidum eſt teſtamentum, cui deſunt ſolemnitates de Iure Canonico requiſita. n. 6.

Quando de Teſtamento agitur, ſecundùm Ius Canonicum, & non ſecundùm leges eſt iudicandum. n. 6.

In foro conſcientiæ nullus requiritur teſtis ad valorem teſtamenti. n. 7.

In teſtamento clauſo, quinque deſiderantur ſolemnitates de Iure Ciuili, pro illius valore, & duo pro aperto, & nuncupatiuo. Adnumerantur omnes. n. 8. 9.

Teſtes.

Quot, & quales requirantur ad valorem legatorum, & teſtamentorum. Vide verbo Legata, *&* verbo Teſtamentum.

PRo tituli *Diſquiſitionis*, & eorum, quæ in ea, 1
dicenda ſunt intelligentia, operæ pretium duxi præmonere, Teſtamentum ſic definiri. *Eſt voluntatis noſtra iuſta ſententia de eo, quod poſt mortem fieri vult,*

Codicillum, in quo differat à Teſtamento.

vult, cum directa hæredis inſtitutione. Differt Teſtamentum à Codicillo, in duobus. I. quod iſtud non fit ad inſtituendum hæredem, ſed ad mutandum aliquid, ex diſpoſitis in Teſtamento. II. Quod ad Codicillum ſufficiant 5. Teſtes, etiam non rogati, etiam mulieres; ad Teſtamentum autem requiruntur ſeptem rogati, mares, & puberes. Sic Baſſæus, *tom.1. verbo Teſtamentum, num. 1. ex L. 1. ff. de Teſtamentis*, Molina, *tom.1. diſputat.124.* Valer. Reginaldo, *in Praxi fori Pœnitentiæ, lib. 25. num. 621.* Syluest. *in Summa, verbo Teſtamentum 1. num.11.* & Filliucio, *tract.34. cap.7.*

2 *Secundò* præmoneo duplex eſſe Teſtamentum, vnum dicitur in Scriptis, ſeu *Clauſum*, eo quod teſtator velit, quod in eo continetur, latere. Alterum dicitur *Nuncupatiuum*, eo quòd teſtator ſine ſcriptura coram teſtibus declaret, quid velit fieri poſt mortem. Et ob id Teſtamentum apertum appellari ſolet. Ita Baſſæus, *num.2. ex L. Hac conſultiſſima, Cod. de Teſtamentis.* Auguſtinus Barboſa, *in Rubr. de Teſtam.n* 8.

3 *Tertiò* præmoneo, quodlibet Teſtamentum, ſiue clauſum ſit, ſiue apertum, inualidum eſſe, & nullum ob defectum voluntatis liberæ & poteſtatis diſponendi in Teſtatore, & incapacitatis ſuccedendi in hærede. Ita Leonardus Leſſius, *de Iuſtitia, & Iure, lib.2. cap.19. num.4. & 7. dubitationis* 2. cum Couarruuia, *cap.11. de Teſtamentis, num. 9.* & Iulio Claro, *§. Teſtamentum, quæſt. 6. num. 1.* Antonius Naldus, *in Summa, verbo Teſtamentum, num.8.* & Baſſæus, *eod. verbo, num.4.*

4 Inualidum etiam eſt, & nullum, ſi non fiat hæredis inſtitutio in illo. Docet Panormitanus, *in cap. iudicante, num. 3. el 4. de Teſtamentis, ex L.1. §. Ante hæredis, Inſtitut. de Legatis.* Si tamen Teſtamentum ſit ad pias cauſas, valet etiam hærede non inſtituto; dummodo tamen deputetur perſona, cui committatur executio diſpoſitionis bonorum. Quia tunc executor, hæres cenſetur inſtitutus, cum onere diſtribuendi bona in pias cauſas. Ita Leſſius, *dicta dubitat.2. num.* 10. Naldus, *vbi proximè.* Et Aug. Barboſa, *in cap. Cum tibi, num.3. el 13. de Teſtamentis,* cum Tiraquello *de mort. part.7. declarat.5. num.14.* Menochio, *conſilio 369. num.* 10. Valaſco, *conſil.68. num.4.* & Mendez à Caſtro, *in Praxi Luſitana, lib.1. cap. 3. num.22.* Emmanuel Sa, *verbo Teſtamentum, n.4.*

5 *Tertiò* eſt inualidum, & nullum Teſtamentum, quando incœptum requiritur, & non abſolutum. Docet Eligius Baſſæus, *loco citato, num. 2.* Quo ſpectat dictum illud Emmanuelis Sa, *num.36.* Non dicitur diſpoſuiſſe, qui voluit diſponere, ſed fuit impeditus. Dicta tamen nullitas, non procedit quoad legata pia. Nam, quoad illa, valet Teſtamentum iam incœptum, etiamſi abſolutum non ſit, ſi morte interueniente, illius impediatur abſolutio. Sic Hermannus Buſembaum, *in Medulla Theologiæ, lib.3. tract.5. de 7. præcepto, cap.4. dub. 2. verſic. Reſp. Si Teſtamentum,* & Antoninus Diana, *part.5. tract.3. de Caſibus occurrentibus tempore mortis, reſolut.126. pag. mihi* 110. cum Maldero, *2.2. tract.1. cap.11. dub.8.* & cum Paulo Layman, *lib.3. ſect.5. tract. 5. cap. 2. num.6.* & aliis penes eundem Layman.

6 *Quartò* nullum, & inualidum eſt Teſtamentum ob defectum ſolemnitatum, quæ à Iure ſaltem Canonico requiruntur, *in cap. Relatum, el 11. de Teſtamentis*, vbi ſæpè Panormitanus, præcipuè *num.1. & 3.* Leſſius, *dicta dubitat.2.* & Baſſæus, *vbi ſuprà, num.4.* Solemnitas autem de Iure Canonico eſt, vt duo, aut tres Teſtes legitimi adſint dum Teſtamentum, aut vltima voluntas ad pias cauſas celebratur: Immò & dum ad profanas, vti Bernardus *in dicto capite Relatum*, dicens. Ex hac Decretali nota, quod cum de Teſtamentis agitur, non ſecundum leges, ſed ſecundum Canones iudicandum eſt. Item duorum teſtimonium, valet in cauſa teſtamentaria. Item in ore duorum, vel trium teſtium, ſtat omne verbum. Hæc Bernardus, & Abbas, *in dicto num.3. addit*, ex Baldo, non requiri in relictis ad pias cauſas, quod teſtes ſint rogati: nec quod omnes ſint maſculi, nec alia ex ſolemnitatibus à Iure ciuili præſcriptis. Illas enim omnes, ſaltem pro cauſis piis, Canonicum Ius proſcribit, iis tantum contentum, quas ſtatuunt, decernunt naturale Ius, Euangelicum, & gentium. Nempe, quod adſint duo teſtes, pro eo tunc, quo teſtator ſuam exponit, vltimam explicat voluntatem. Quod ſit poteſtas in diſponente; capacitas in eo in cuius fauorem diſponitur; & libertas in diſponente. Leſſius, *de Iuſt. & Iure, lib. 2. cap. 19. dubitat. 2. num. 4. & 7.* cum Couarruuia, *capite 11. de Teſtamentis, num. 9.* Iulio Claro, *§. Teſtamentum, quæſt. 6. num. 1.* Eligius Baſſæus, *tom. 1. verbo Teſtamentum, numero 4.* Naldus, *verbo Legatum, num.8. & verbo Teſtamentum, numero* 8. Buſembaum, *loco citato.*

Immò neque in foro conſcientiæ, neceſſarij ſunt vlli teſtes ad valorem Teſtamenti, etiam de Iure Canonico, vti benè Leſſius, *dicto num. 7.* Anton. Diana, *part. 7. tract. 6. de Teſtamentis priuilegiatis, reſolut. 2. in fine*, cum Mazuch, *de caſibus reſeruatis, diſputat. 2. cap. 20. q. 1. num. 12.* Auſonius Noctinot, *in Summa eiuſdem Dianæ, verbo Teſtamentum, num. 2.* Buſembaum, *vbi ſuprà.* Naldus, *verbo Teſtamentum, num. 8. in fine*, ibi: & loco teſtium, ſufficeret ſubſcriptio ipſius teſtatoris & ſimilia. De quibus latè Ruin.71. *num.18. & 24. lib. 3.* Et ratio eſt, quia Ius Canonicum duos non exigit teſtes, vt valida ſit diſpoſitio in foro conſcientiæ, ſed vt probari illa poſſit in foro externo, quantum ſatis ſit ad hoc vt Iudex pro ea ſententiam ferat. Ita Leſſius, *ex præallegato cap. Relatum.* Vbi Barboſa, *num.4.* pro nobis etiam eſt, dicens. Multa namque priuilegia piis cauſis conceduntur, in eis ſola ſubſcriptio manu teſtatoris, ſine teſtibus facta, vim teſtamenti obtinet. Allegat Tiraquellum, *de Priuilegiis piæ cauſæ, priuileg. 4.* Azcuedum, *L. 1. num. 31. tit. 4. lib. 5. nouæ recopilationis.* Valaſcum, *conſil.67. num. 8.* & Cabedum Luſitan. *deciſ. 129. num.12. part.1.* eſt etiam pro nobis Eligius Baſſæus, *tom.1. verbo Teſtamentum, num.4.* 7

Teſtes exiguntur, non ad validitatem Teſtamenti, ſed vt illius diſpoſitio probari poſſit.

Solemnitates verò, requiſitæ de Iure Ciuili, ad valorem Teſtamenti clauſi, quinque ſunt; & duæ ad aperti valorem. Illius ſolemnitates huiuſmodi ſunt. *Prima*, vt conficiatur ſcriptura, in qua voluntas contineatur teſtatoris, & quod claudatur ſcriptura. *Secunda eſt*, vt adhibeantur ſeptem teſtes mares, liberi, & puberes ad id rogati. *Tertia eſt*, vt coram illis, vno, & eodem tempore dicat teſtator, illud eſſe ſuum Teſtamentum, illudque ſubſcribat, ſi ſciat, propria manu; ſin minus, adhibeat octauum [illegible]ſtem, qui loco teſtatoris ſubſcribat. *Quarta*, v[illegible]dem tempore illud ſubſcribant illi ſeptem teſtes, ſuoque vel alieno ſignent annulo. *Quinta* denique, vt in Teſtamento, nomen ſcribatur hæredis. Has omnes recenſent Leſſius, *dicta dubitatione* 2. Baſſæus, *numero* 2. cum Couarruuia *de Teſtamentis, in cap. Cum eſſes.* Vazquez *Opuſculo, de Teſtamentis,* 8

tis,c. 1.§. 4.*num.*14. & 15. Molina, *tom.* 1. *diſputat.* 125. & 126. & cum Bonacina, *de Contractibus, diſputat.* 3. *quæſt.* 17. *punct.* 1. Hermannus Buſembaum, *in Medulla Theologiæ, lib.* 3. *tract.* 5. *cap.* 4. *dub.* 2. *verſic. Reſp. II.* cum Laymam. *lib.* 3. *tract.* 5. *cap.* 1. Et fere omnes. Emmanuel Sa, *verbo Teſtamentum, num.* 7. *Ex illis eſt.*

9 Teſtamenti autem noncupatiui ſeu aperti hæ ſunt. *Prima*, numerus ſeptem teſtium cum qualitatibus, numero præcedenti, pro teſtibus clauſi teſtamenti, recenſitis. Qui quidem, aut eorum aliquis, vt ideoneus ſit, pro quocumque firmando teſtamento, non debet eſſe cœcus, non ſurdus, non mutus, nec furioſus, non prodigus, non infans, non Religioſus, non cognatus, nec qui in poteſtate ſit teſtatoris, nec hæres, nec denique, qui in hæredis ſit poteſtate, vti docet Buſembaum, *vbi proximè* Addit Sa, *n.*22. nec ſeruus; nec ille in cuius poteſtate ſit hæres; nec pater, auus, aut filius; nec incapax teſtamenti teſtatoris, vt ſpurius; nec hæreticus; nec inteſtabilis Iure. *Secunda* ſolemnitas, eſt, quod omnes teſtes, audiant; & intelligant teſtatoris voluntatem coram eis ſcripto, vel voce articulata prolatam. Ita Baſſæus, *vbi ſupra, num.* 3. *ex L. Hac conſultiſſima, Cod. de Teſtamentis*, §. *Per nuncupationem.* Buſembaum.

10 Quod ſi petas. In teſtamento inualido ſecundum Iuris Ciuilis diſpoſitionem, relinquuntur legata pia; eruntne iſta valida?

Reſpondeo, quod ex quocumque capite, Iure tantum ciuili introducto, teſtamentum reddatur inualidum, legata pia in ipſo relicta, valida exiſtent. Sic docent Leſſius, *de Iuſtitia, & Iure lib.* 2. *cap.* 19. *dubitat.* 2. *numero* 9. cum Couarruuia, *cap.* 11. *numero* 4. *de Teſtamentis*, Gabriel Vazquez, *opuſculo de Teſtamentis, capite* 3. *dub.* 1. *fol. mihi* 249. cum Burgos de Paz, *in L.* 3 *Tauri, numero* 767. Armilla, *verbo Legatum* §. 51. & cum Dominico Soto, *de Iuſt. & Iure, quæſt.* 5. *artic.* 3. Antonius Naldus, *verbo Legatum, & verbo Teſtamentum, vtrobique, numero* 8. quatenus ſolum videtur excludere legata pia relicta in teſtamento inualido, ex defectu voluntatis. Docet etiam Baſſæus, *numero* 4. Anton. Diana *part.* 7. *tract.* 6. *reſolut.* 3. cum Molina, *de Iuſtitia, tract.* 2. *diſputat.* 134. *colum.* 3. Facundez *eod. tract. lib.* 6. *cap.* 3. *num* 35. Paſqualigo, *in Deciſionibus Moralibus, deciſ* 476. *numero* 3. Ægidio Trullench, *in Decalogum, tom.* 2. *lib.* 7. *cap.* 18. *dub.* 4. *numero* 2. Thoma Sanchez, *tom. Opuſculorum, lib.* 4. *cap.* 1. *dub.* 7. *numero* 3. Cardinali de Lugo, *de Iuſtitia, tom.* 2. *diſputat.* 22. *sect.* 9. *num.* 273. Bonacina, *de Contractibus, diſput.* 3. *quæſt.* 1. *punct.* 3. *num.* 19. Thoma Manlio, *tract. de Vltimis voluntatibus, lib.* 1. *tit.* 12. *num.* 4. Euerardo iuniore, *conſil.* 27. *num.* 58. *volum.* 1. & cum Ciarlino, *in Controuerſiis forenſibus, tomo* 1. *c.* 21. *n.* 8. Eſtque communis opinio, quamuis oppoſita etiam ſit communis, vti ait Naldus. Et certè *capite Relatum, el* 1. & 11. *de Teſtamentis*, vti bene obſeruat Diana, maximè noſtræ fauet ſententiæ in qua Decretali, de legatis relictis Eccleſiæ cauſa, mentio fit: & tamen illa valida declarantur, quamuis ſeptem, aut quinque teſtes non interfuerint; & tamen de teſtamento ad cauſas pias, aut ad profanas, in illa nihil legitur.

11 Quod ſi iterum petas: In teſtamento ad pias cauſas facto non ſeruatis Iuris Ciuilis ſolemnitatibus, ſed illis tantum, quæ ſunt de Iure naturali, Euangelico, & gentium neceſſariæ, relinquuntur legata, non pia, ſed profana, tenebitne, quoad huiuſmodi legata?

Reſpondet. Cardin. de Lugo *vbi proximè n.* 274. Cum Vazquez, Bonacina, & aliis penes Dianam, *dicto tract.* 6. quod non: quia facultas diſponendi in vltimis voluntatibus ſine Iuris Ciuilis ſolemnitatibus, ſolum reperitur conceſſa ad fauorem cauſæ piæ. Ergo cum odioſa ſit diſpoſitioni ipſius Iuris Ciuilis, extendi ad cauſas profanas neutiquam debet.

Contraria tamen ſententia mihi magis arridet, quàm cum communi Doctorum: tenent Leſſius *dicta dubitat.* 2. *num.* 9. Barboſa *de Poteſtate Epiſcopi, parte* 3. *allegat.* 82. *num.* 31. *verſic. fin.* Denique, ex Panormitano, & DD. *in cap. Relatum, el* 1. & 11. *de Teſtamentis. & de Iure Eccleſiaſtico, lib.* 3. *cap.* 27. *num.* 96. Baſſæus, *verbo Teſtamentum, num* 4. Buſembaum, *in Medulla Theologia, lib.* 3. *tract.* 5. *cap.* 4. *dub.* 2. *verſ. Reſp. Si teſtamentum*, cum Trullench, *in Decalogum, tomo* 2. *lib.* 7. *cap.* 18. *dub.* 4. Diana, *part.* 7. *tract.* 6. *reſolut.* 4. cum Dicaſtillo, *de Iuſtitia, lib* 2. *tract.* 3. *diſputat.* 1. *dub.* 8. *n.* 150. Fagundez, *eod. tract. lib.* 6. *cap.* 3. *num.* 21. Sanchez, *tom* 2. *Opuſculorum, lib.* 4. *dub* 7. *num.* 2. Molina, *de Iuſtitia, tom.* 1. *tract.* 2. *diſputat.* 134. Villalobos, *in Summa, tom.* 2. *tract.* 30. *difficult.* 4. *num.* 7. Euerardo iuniore, *conſil.* 27 *num.* 21. *volum.* 1 & cum Graſſo, *de Succeſſion* §. *Teſtamentum, quæſt.* 18. *num.* 7. Auſonius Nocbnot, *in Summa eiuſdem Diana, verbo Teſtamentum. n.* 2 *ad finem*, cum Gratiano, *diſceptationum forenſium, tomo* 4. *c.* 605. *à num.* 23. Emmanuel Sa, *verbo Teſtamentum numero* 4. 12

Et ratio potiſſima eſt: quia ſolemnitas, quæ ad principale aliquod ſufficit, ſufficit ad illius acceſſorium. Sed legata, acceſſoria ſunt hæreditati. Ergo ſolemnitas, quæ ſufficit ad teſtamentum cauſæ piæ, ſufficit ad legata non pia in eodemmet teſtamento relicta. Ac per conſequens legata profana relicta in teſtamento ad pias cauſas, abſque Iuris ciuilis ſolemnitatibus valida exiſtent. Maior patet, quia acceſſorium, ſequitur naturam ſui principalis. Auguſt. Barboſa, *tract. de Axiomatibus Iuris, verbo Acceſſorium, numero* 1. *ex cap. Acceſſorium, el* 42. *de Regulis Iuris, in* 6. & *ex. L. etiam, Cod. de Iure dotium.* Præter quæ Iura; plures allegat Doctores, Sociorum, Puteum, Menochium, Surdum, Tuſchum, Ioannem Franc. Leonem; Antonium Monachum, Pichardum, Mari Antoninum, Maſtrill. Magdelen, Caſanate, Cancerium Narbonam, Reynoſam, Steps. Gratianum, & Caſtillum. 13

Secundò probatur noſtra ſententia: quia ſi illa non valerent legata, deberent accreſcere cauſæ piæ, quæ fuit hæres inſtituta. Hoc autem æquum non eſſet: quia cauſa illa pia vult ad ſui fauorem, quod teſtamentum illud inualidum ſecundùm ius Ciuile, validum ſit, & inualidum. Validum, quia ſibi vult hæreditatem; inualidum, quia vult legatarios carere, & priuari legatis ipſis relictis: & ſic, quod in ſui fauorem propugnetur, & oppugnetur, idem teſtamentum. Æquum autem eſt, quod ſi cauſa pia vult illud haberi verum in vno, velit etiam haberi in alio. Quibus omnibus præmonitis, & præmiſſis, ſit pro deciſione principalis difficultatis propoſitæ. 14

CONCLV

CONCLVSIO.

15 COnſtrui debet Sepulchtum, quod in Teſtamento imperfecto, inualido, & nullo mandatur Teſtator conſtrui.

Hanc tenet conelusionem Franc. Maria Samuellius, *in ſua Praxi de Sepulturis, tract.* 1. *diſputat.* 1. *controuerſ.*7. *coneluſ.*4. dicens. Sepulturam, ſi Teſtator mandet conſtruendam per hæredem, intra certum tempus, & hic hætes moriatur, mortui hætes tenebitur; ſi centum verò pro ſepultura leganerit conſtruenda, ſub certa forma, ſi centum illa non ſufficianr, poterit in alium pium vſum, ad Ordinarij arbitrium illa centum conuerti in aliam etiam Sepulturam: Similiter, ſi mandauetit, conſtrui Sepulturam in Teſtamento impetfecto, eius voluntas eſt ſeruanda.

Hæc omnia præfatus Author, qui allegat Paulum de Citadinis, *part.*3. *quaſt.* 29. *cauſa* 1. *de Iure patronatus.* Calderinum, *conſil. vlt. eod. tit.* Lambertinum, *de Iure etiam patronatus, lib.*1.*part* 4. *quaſt.*3.*art.*13. & Doctores, *in L. Hac conſultiſſima, §. Ex imperfecto, Cod. de Teſtamentis.*

16 Probatur concluſio, hac efficaciſſima ratione. Sepulchrum, quod fieri mandat Teſtator in Teſtamento imperfecto, inualido, & nullo ob defectum ſolemnitatum Iuris, eſt legatum pium. Sed omnia legata pia facta in Teſtamento, quantumuis inualido, à potente, & volente diſponere per vltimam voluntatem, valida ſunt, & debent ab hærede ſolui. Ergo tenetur hæres conſtruere Sepulchtum, quod Teſtator fieri mandauit in Teſtamento imperfecto, inualido, & nullo ob defectum ſolemnitatum Iuris.

17 Maior, negari non poteſt. Quia ſicut exequiæ tendunt ad remedium animæ, & defuncti ſolatium, & defunctus inter miſerabiles perſonas computatur, vti benè Ioannes Baptiſta Lezana, *in Summa quaſtionum Regular. tom.*4 *conſulto* 52.*num.*49. ex eo probat, quod non habebat amplius velle, *L.* 1. *Cod. de Sacroſanctis Eccleſiis*, Geneuen. *in Praxi Archiepiſcopali Neapolitana.* Ita & Sepulchrum ad eiuſdem defuncti ſolatium tendit. Quod euidenter apparet ex ſacris Canonibus, & Scripturis. In *Can.* enim *Ebron, el* 2.13. *quaſt.*2. habetur, quod in Ciuitate Ebron, ſepulti ſunt Sancti Patriarchæ cum vxoribus ſuis; Adam ſcilicet, cum Eua; Abraham, cum Sara; Iſaac, cum Rebecca; & Iacob, cum Lya. Et quod Tobias dixit ad filium ſuum. Cum » acceperit Deus animam meam, corpus meum ſe» pelies, & honorem habebis matri tuæ omnibus die» bus vitæ eius: & cum ipſa compleuerit tempus ſuum, » ſepelias eam iuxta me in vno Sepulchro. Et *in Can.* » *Vnaquaque, eadem cauſa, & quaſt. el* 3. dicitur » ex D. Aug. quod vnaquæque mulier, ſequatur vi» rum ſuum, ſiue in vita, ſiue in morte. Et ex D. » Gregorio Magno, quod B. Scholaſtica Sanctiſſimi » Patriarchæ Benedicti, ſepulta eſt in Sepulchro, » quod ſibiipſi præparauerat, vt quorum mens vna » fuit ſemper in Domino, eorum quoque corpora, » Sepultura non ſepararet. Sic Gregorius *libro* 2. » *Dialogorum, cap.*33. Et ex eo Eccleſia, in officio dictæ Sanctæ. In eodem *Canone* 3. refertur, quod S. Patriarcha Ioſeph moriens in Ægypto, rogauit fratres ſuos, vt tempore viſitationis ſuæ (quando ſcilicet Deus educeret eos de terra Ægypti) oſſa ſua ſecum deferrent, & in Sepulchro patrum ſuorum ea collocarent. Item de nonnullis legitur in libro Regum: Obijt, & appoſitus eſt ad patres ſuos; hoc eſt, in Sepulchro patrum ſuorum. Et in tempore noui Teſtamenti Philippus, vnus ex ſeptem Diaconibus legitur ædificaſſe ſibi Sepulchrum, in quo ipſe, & filij eius quieuerunt. Et in eodem Canone etiam refertur, quod Beatus Seuerus Rauetinatum Archiepiſcopus tumulum fieri iuſſit, in quo ſe, & vxorem, & filiam collocauit. Ex quibus omnibus exemplis fit manifeſtum, omnes in illos recenſitos, voluiſſe cum alijs tumulari, vt ſolatium mortui ſuſciperent, ex illorum conſortio. Et conſequenter, legatum pro Sepulchro conſtruendo, pium opus eſt, cum ordinetur ad ſolatium miſerabilis perſonæ, quæ non habet amplius velle, & alieno indiget auxilio. Minor autem argumenti, conſtat ex dictis *num.*10.

Sepulchrum ad ſolatium tendit defuncti.

DISQVISITIO XIII.

An poßit meretrix de bonis turpiter acquiſitis, Sepulchrum conſtruere?

BREVIARIVM.

Conceſſa

*Vnicuique omnia conceſſa cenſentur de Iure communi, quæ non ſunt expreſsè prohibita.*n.5.

Eleemoſyna.

*Fieri non poteſt de malè acquiſitis.*n.2.5.

Epiſcopus.

*In acquiſitis per meretricem, manum apponere nequit Epiſcopus.*n.4.

Meretrix.

*Nequit oblationes publicas facere.*n.2.

*Poteſt tamen illas, & eleemoſynas poſt conuerſionem, & pœnitentiam.*n.3.*&* 4.

*Poteſt etiam poſt pœnitentiam, ex turpiter acquiſitis Sepulchrum conſtruere.*n.3.

*Non autem antea.*n.1.*&* 3.

Poſt conuerſionem poteſt, de turpiter acquiſitis, per Teſtamentum, & vltimam voluntatem diſponere. n.4.

Oblatio.

*Ex turpiter acquiſitis, Eccleſia non poteſt Oblationes recipere.*n.1.& 5.

Sepulchrum.

*Fieri non poteſt, de turpiter acquiſitis, ante pœnitentiam.*n.1.

Poteſt tamen poſt illam. n.3.

Teſtamentum.

*Valet Teſtamentum ad pias cauſas factum coram duobus teſtibus, & ſine Parochi aſſiſtentia.*n.4.

Duæ fœminæ, etiam non rogatæ teſtes idoneæ ſunt, & ſufficientes ad Teſtamentum, ad pias cauſas. n.4.

NOn poſſe meretricem Sepulchrum, de turpiter acquiſitis conſtruere, docet Franciſcus Maria Samuellius, *in Praxi de Sepulturis, tract.*1.*diſputat.*1.*controuerſ.*7.*concluſ.*6. cum Sebaſtiano Medices, *eodem tract. quaſt.*16.*num.*26. & cum Lambertino, *de Iure Patronatus, lib.*1.*part.*1.*quaſt.*6. *artic.*7. *quaſt.*8. *artic.*10.*&* 11. *& lib.*2. *part.*1. *quaſt.* 10. *artic.* 1. 7. *&* 12.*& part.*2. *quaſt.*10. Sepulturam (inquit Samuellius) nequit Meretrix, de bonis turpiter acquiſitis 1

quiſitis ædificare, ac omnino prohiberi debet ab iis, ad quos ſpectat.

2 Hæc ſententia ſic fundari poteſt. Conſtructio Sepulchri, eſt oblatio quædam Eccleſiæ facta. Sed Eccleſia recipere nequit oblationes de turpiter acquiſitis, *Can. Oblationes, diſtinct.* 90. ex Concilio 4. Carthaginenſi, & Gratianus, 14.*quæſt.* 5. *in principio*, ex D.Auguſtino, *in libro de Verbis Domini, tractatu* 35. dicens. Quod verè eleemoſynæ non ſint faciendæ ex fœnore, vel vſuris, nec quolibet malè acquiſito Auguſtinus teſtatur, &c. Et in ſpecie de acquiſitis per Meretricem, *vtrobique* Gloſſa. In primo loco, *verbo Opprimunt*, *in fine*, ibi. Idem dico de Meretrice. In ſecundo autem, ibi. Quod autem dicitur, quod Sacerdos non poteſt percipere mercedem proſtibuli, poteſt dici, quod non debet recipi oblatio Meretricis. Et Auguſt. Barboſa, *ad dictum Canonem Oblationes*, *numero* 5. ait. Sentit hæc Gloſſa publicas Meretrices, non poſſe oblationes offerre. De quo vide Sarmiento, *de Redditibus Eccleſiæ parte* 4. *cap.* 5. *numero* 9. *prope finem.* Suarez, *dicto cap.* 6. *numero* 6. *cum ſequentibus.* Hæc Barboſa. Suarez autem, quem recenſet, eſt Pater Franciſcus Suarez, *de Religione*, *tom.* 1. *lib.* 1. *de Diuino cultu in dictis capite, & numero.* Ergo Meretrix conſtruere non poteſt Sepulchrum ex turpiter acquiſitis. His tamen non obſtantibus, ſit pro vera ſententia, & pro explicatione præcedentis.

CONCLVSIO.

3 SI Meretrix conuertatur, & pœniteat, benè poterit, de bonis turpiter acquiſitis Sepulchrum conſtruere.

Hanc colligo aſſertionem ex Gloſſa in contrarium adducta: ſic enim ait *in dicto verbo Opprimunt.* Si tamen propterea correctus nollet ceſſare, debent reſpui: Vel dic, quòd inde poteſt fieri eleemoſyna, non tamen oblatio. Idem dico in Meretrice. Hæc ibi. Et *in* 11.*quæſt.* 5. ſic fatur. Quod autem dicitur, quòd Sacerdos non poteſt percipere mercedem proſtibuli, poteſt dici, quod non debet recipi oblatio Meretricis, licet eleemoſyna poſſit inde fieri: & hæc eſt ratio, vt propter ruborem, citiùs conuertatur. Iſta Gloſſa præfata, quæ in vltimis verbis ſatis apertè docet, quod ſi conuertitur Meretrix, ex turpiter acquiſitis, non ſolum eleemoſynas, ſed oblationes poſſit facere: eo maximè, quia immediatè allegat *Canonem Miror* in quo ſic ex D. Auguſtino habetur. » Oblatio verò Domus tuæ, à Clericis non ſuſcipiatur interdixi, communionemque tibi interdico donec peracta, pro auſibus, vel errore à me diffinita tibimet pœnitentia tempore ordinato pro hoc facto, corde contrito, & humiliato, dignum offeras Sacrificium Deo. Hæc *in dicto Canone Miror*, *el* 7. 17.*quæſt.*4.

4 Colligo etiam concluſionem ex Abbate Panormitano, *in cap. Quia plerique*, *num.* 14. *de Immunitate Eccleſiarum*, vbi poſtquam docuit poſſe Meretricem eleemoſynas ex turpiter acquiſitis facere, in ſequentia prorumpit. Hanc partem apertè fouet Cyn. *in L. Cum te, Cod de Condictione ob turpem cauſam.* Vbi in quæſtione facti, recitat ſe dicere, quod Meretrix, de eo, quod lucratur in meretricio, poteſt facere teſtamentum, & diſponere prout vult. Idem Baldus, *in L.1.Cod.eod.* vbi dicit, quod Epiſcopus non poteſt in illis taliter acquiſitis apponere manum, etiam poſt mortem Meretricis: & ita dicit reſpondiſſe, à quodam Epiſcopo interrogatus. Hæc Nicolaus Tudeſchus. Si ergo in eius, & doctorum quos allegat ſententia, poteſt Meretrix teſtamentum facere, & diſponere prout vult de bonis turpiter acquiſitis, cur non poterit illorum partem legare, & de ea diſponere ad cauſam piam conſtructionis Sepulchri, in eadem tantorum ſententia Doctorum? Diſpoſitio enim vltimæ voluntatis ad pias cauſas, eſt valdè priuilegiata. Teſtamentum enim ad pias cauſas factum coram duobus teſtibus tantum, & ſine Parochi aſſiſtentia, valet. Idem Abbas, *in cap. Cum eſſes, numero* 12. *&* 17. *in fine. el* 10. *de Teſtamentis & cap. Relatum, numero* 1. *el* 11. *cod. tit.* cum Speculatore, *in tit. de Inſti.edi.* §.*Compendioſè vero, ver. Item per ius Canonicum.* Et dixi *ſupra Diſquiſit. præcedenti.* Et duæ ſufficiunt fœminæ, etiam non rogatæ. Abbas, *in dicto capite Relatum, numero* 3. vbi Auguſt. Barboſa, *numero* 5. quoad hoc vt non debeant rogari, cum Couarruuia ibi, *numero* 4. Claro, *in* §. *Teſtamentum quæſt.* 6.*numero* 3. Gratiano, *diſceptat. forenſium, cap.* 93, *num.* 8.& Tiraquello, *de Pia cauſa, priuileg.*3. Et teſtamentum imperfectum, valet ad eaſdem pias cauſas. Abbas, *in c. Sed hoc, num.*2.*el* 1. *de ſucceſſionibus ab inteſtato*, cum Bartolo, *in L. In teſtamento, ff. de Fideicommiſſariis libertatibus.* Dixi cum aliis *diſquiſit.*12.*num.*4.

Ratione etiam probatur concluſio. Quia omnia 5
vnicuique conceſſa intelliguntur de Iure communi, niſi expreſsè prohibita in certis caſibus inueniantur. *cap. Nuper*, §. *In ſecundo*, vbi Gloſſa, *verbo Non retinuit, el* 29.*de Sententia excõmunicationis.* Gloſſa etiam *in Can Conſuluiſti, verbo Superſtitioſa, el* 20.2. *quæſt.* 4. Abbas, *in dicto cap. Nuper, num.*1. ibi. tamen, quia conditor Canonis, eius abſolutionem ſibi non retinuit, aliis indulſiſſe videtur. Barboſa ibidem, *num.*15. quia illa (inquit) quæ Sedes Apoſtolica ſibi non retinuit videntur conceſſa. Speculator, *tit. de legatis*, §. *Nunc oſtendendum*, *num.* 53. Anton. Monach. Bononiem. *deciſ.* 28.*num.*12. Sed nullibi inuenitur expreſsè prohibitum Meretrici, ne Sepulchrum conſtruat, de bonis turpiter acquiſitis. Ergo ei id conceſſum cenſetur.

Nec contrarium quidem probatur ex iuribus in contrarium adductis. Quia *in Canone Oblationes*, ſolum hoc habetur. » Oblationes diſſidentium fratrum, neque in Sacrario, neque in Gazophylacio recipiantur. Similiter dona eorum, qui pauperes opprimunt, à Sacerdotibus refutanda ſunt. Et *in loco allegato*, 14.*quæſt.* 5. hæc tantum lego. Quod verò eleemoſynæ non ſint faciendæ ex fœnore, vel vſuris, nec quolibet male acquiſito, Auguſtinus teſtatur *in libro de verbis Domini, tract.* 35. Cum igitur in his locis expreſsè non prohibeatur conſtructio Sepulchri ex turpiter à Meretrice acquiſitis, non ſunt ad hoc extendenda. *Cap. Odia, de Regulis Iuris, lib.* 6.

TRACTATVS SEXTVS.

DE IIS, QVI SEPVLTVRAS CONCEDERE POSSINT.

DISQVISITIO I.

An Epiſcopus, Ius habeat concedendi facultatem conſtruendi Sepulchra, in Eccleſiis, & locis, ſuæ ſubiectis iuriſdictioni?

BREVIARIVM.

Abbas.

Qui Ordinarius eſt loci, & territorium habet, poteſt monitorias generales pro rebus deperditis, & furto ablatis expedire, modò non ſit ſubiectus vlli Diœceſano. n. 12.

Poteſt diſpenſare in denunciationibus matri, monialibus. n. 11.

In iis, & aliis caſibus, ad iuriſdictionem Ordinariam pertinentibus, venit ſub nomine Epiſcopi. n. 13.

Banchi. Sedes.

Laici in Eccleſia Ius Banchorum, & Sedium habere non poſſunt, niſi ex gratia, & tolerantia. n. 1.

Beneficia.

Qui plura habet beneficia, compellendus eſt ad oſtendendam diſpenſationem, cuius vigore illa poſſideat. n. 10.

Diœceſanus.

Sub nomine Diœceſani venit, qui iuriſdictionem Epiſcopalem, aut quaſi Epiſcopalem habet in loco, licet regulariter ſolus veniat Epiſcopus. n. 10.

Excommunicatio.

Pro rebus deperditis, & furto ablatis, poſſunt Ordinarij non Epiſcopi, promulgare excommunicationem. n. 12.

Ius patronatus.

Ex gratia, & tolerantia, habent Laici in Eccleſia Ius patronatus. n. 1.

Matrimonium.

Diſpenſare poteſt in denunciationibus matrimonialibus, qui iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem habet in loco. n. 11.

Ordinarius.

Qui Ordinariam habent iuriſdictionem, omnia poſſunt in ſuo territorio, quoad poteſtatem iuriſdictionis, quæ Epiſcopus in ſua Diœceſi. n. 10.

Habent in ſuis locis ſacris, & in eorum bonis iuriſdictionem, & adminiſtrationem. n. 2.

Sepelire. Sepulchrum.

Ius Sepulchri in Eccleſia haberi non poteſt, niſi ex gratia, & ex tolerantia. n. 1.

Qui Epiſcopalem, aut quaſi Epiſcopalem habent iuriſdictionem, poſſunt in territorio ſuo facultatem concedere ad Sepulchra conſtruenda. n. 1.

Ius Sepulchri dari non poteſt, ſine Superioris authoritate, & variis iuribus, indicentibus formam ſeruandam in alienatione rerum Eccleſiæ, ſeruatis. n. 1.

Non licet ſepelire ſupra Altaria; ſub Altaribus; iuxta Altarium bradellas; & iuxta ſcabella lignea, aliàs Peannas. n. 5. 6. 7.

Hoc prohibetur Ordinariis, ſub pœna ſuſpenſionis à Diuinis; & Gubernatoribus, ſub excommunicatione lata ſententia. n. 4.

CONCLVSIO.

EPiſcopi, & alij iuriſdictionem Ordinariam quaſi 1
Epiſcopalem habentes, poſſunt in ſuo territorio concedere facultatem conſtruendi Sepulchra in Eccleſiis, & in aliis Religioſis locis, ſeruatâ tamen formâ per ſacros Canones ſtatuta.

Hanc concluſionem tenent communiter Doctores. Panormitanus, *in cap. Abolendæ, num. 5. el 53. de Sepulturis*, vbi inquiſito, An in Cœmeterio, vel Eccleſia, poſſit Laicus habere Sepulturam, vel Ius ſepeliendi? Et relatis Hoſtienſe, Gofredo, & Vincentio, tam quoad Sepulturæ, quàm quoad ſedium, ſeu banchorum Ius, ſic propriam pronuntiat, declarat ſententiam. Videlicet. Quicquid tamen dicatur, inuito Epiſcopo, non poſſunt Laici, ſibi Ius tale acquirere in Eccleſia ſecundum eum: ſed tolerantur ſolum in iſtis ex gratia, ſicut in Iure patronatus, *cap. 3. de Iure patronatus.*. Hæc Abbas. Ergo in eius ſententia, volente Epiſcopo, poſſunt Laici Ius tale acquirere in Eccleſia, & facultatem conſtruendi in ea Sepulchrum. Archidiaconus, ab Ant. Fran. citatus, in notis ad dictum Abbatis, locum, *in can. Præcipiendum, 13. quæſt. 2.* quatenus dicit, quod poteſt Epiſcopus concedere vni, quod in Sepulchro ſepeliatur alterius. Nauarrus, *tom. 1. Conſiliorum, lib. 3. tit. de Sepulturis, conſil. 1.* Illuminatus Moronus, *in Centum reſponſis, reſponſo 51. num. 34. & 35.* cum Doctoribus, *in dictum cap. Abolendæ*; Sebaſtino medices, *tract. de Sepulturis, quæſt. 6. num. 6.* Caualerio, *deciſ. 15. num. 2.* & cum actis Eccleſiæ Mediolanenſis, *part. 2. tit. de Sepulturis.* Auguſtinus Barboſa, *de Officio Parochi, cap. 26. num. 9. & de Iure Eccleſiaſtico vniuerſo, parte 2. lib. 2. cap. 10. num. 9.* qui *num. 11.* ait, non poſſe dari ſine authoritate Epiſcopi, & iuſta cauſa, & ſeruata forma alienationis rerum Eccleſiæ, Ius ſepeliendi quis mortuos ſuos in aliquo Sepulchro, & impediendi, ne alij ſepeliantur in eo. Tenent & Franc. Maria Samuellius, *in Praxi de Sepulturis, tract. 1. diſputat. 6. controuerſ. 17. concluſ. 1. pag. mihi* 306. qui allegat Burſatum, *volum. 1. conſil. 110. num.* 27. Ancharranum, *conſil. 243. num.* 2. Menochium, *de Præſumptionibus lib. 6. præſump. 16. num.* 2. Crauettum, *conſil.* 203. Gonzalez, *ad Regulam Cancellariæ, Gloſſa 6. num.* 55. Gregorium XV. *deciſ. 383. n. 12.* Vitalinum *in Clementinam Dudum*, §. *Huiuſmodi, num. 10. de Sepulturis.* Archidiaconum, *in cap. 1. n. 6. de Pactis.* Lauorium, *Variarum lucubrationum, tit. 2. cap. 9. num. 1. 2. & 8.* Maſſobrium, *in Praxi concurſuum, præludio 11. num. 9. & 11.* Gratianum,

Diſceptationum forenſium, *cap.* 298. *num.* 44. & ait conſtare concluſionem, *ex L. Nec non*, iuncta Gloſſa, *verbo Non prohibeat*, *ff. Ex quibus cauſis, maiores. L. Mutus*, §. *Queritur*, *ff. de Procuratoribus. Cap. Omnes*, & ibi Gloſſa, 3. *diſtinct. cap. Nuper, verſic. in* 2. & *cap. Cum illorum, de ſententia excommunicationis.* Tenet etiam Bonacina, *in Summa*, *tom.* 2. *de Contractibus*, *diſputat.* 3. *quaſt.* 21. *punct.* 3. *propoſit.* 1. *num.* 3.

2 Probat iſte Doctor aſſertionem, ex Conſtitutione *Cum primum*, la 5. Pij Papæ Quinti, apud Angelum Cherubinum, *tom.* 2. *pag. mihi* 178. Kalendis Aprilis; de Anno 1566 edita, cuius verba modo recenſebo. Probatio autem ex ratione, hæc mihi efficax eſt. Quia Epiſcopi, & alij Ordinarij in Eccleſiis, locis ſacris, & in ipſorum bonis, iuriſdictionem habent, & adminiſtrationem; ratione quarum ad illos ſpectat diſtributio Sepulturarum, & aliorum omnium, quæ diſtriboi ſolent, & debent.

3 Conſultò addidi: *ſeruata tamen forma per Sacros Canones ſtatuta.* Quia prohibitum ſæpe eſt, mortuorum condere corpora ſupra Altaria; ſub Altaribus; propè Altaria, & iuxta ipſorum bradellas, ſcabella lignea, *vulgò Peaunas.* Sequentia libuit, pro hac demonſtranda veritate, recenſere Iura.

In primis enim Concilium Nannetenſe, à Petro Creſpetio relatum *in Summa Eccleſiaſtica Diſcipline: verbo Sepultura*, *fol. mihi* 843. ſic *cap.* 3. deffi-
» nit. Infrà Eccleſiam verò, aut propè Altare, vbi
» Corpus Domini, & Sanguis conficitur, nullatenus
» habeat Sacerdos licentiam ſepeliendi.

4 Pius Quintus in præallegata Conſtitutione *Cum primum*, cum Ordinariis, & Gubernatoribus ſtatus Eccleſiaſtici loquens, vti apparet §. 3. *ſic* §. 6. de-
„ cernit. Et vt in Eccleſiis nihil indecens relinquatur,
„ ijdem prouideant, vt capſæ omnes, & depoſita, ſeu
„ alia cadauerum conditoria ſuper terram exiſtentia,
„ omninò amoueantur, prout aliàs ſtatutum fuit, &
„ defunctorum corpora, in tumbis profundis intra ter-
„ ra collocentur.

Huius Conſtitutionis meminerunt, præter Bonacinam, *vbi ſuprà*, Pax Iordanus, *volumine* 1. *de Re ſacra*, *lib.* 5. *tit.* 11. *num.* 7. dicens. Depoſitum, eſt capſa in altum poſita, in qua corpora defunctorum collocabantur, quæ hodie prohibita reperiuntur per Pium Quintum, in Bulla *Cum primum*, §. *Et vt in Eccleſia*, 1566. *Kalendis Aprilis*, *tomo* 2 *Bullarij Cherubini*, *fol.* 179. Samuellius, *vbi ſuprà*, *tractat.* 1. *diſputat.* 1. *controuerſ.* 3. *concluſ.* 15. ſub eiſdem ferè verbis, quibus ex Iordano recenſui. Illuminatus Moronus, *reſponſo* 51. *num.* 35. Franciſc. Pellizzarius, *in Manuali Regularium*, *tom.* 2. *tract.* 8. *cap.* 5. *num.* 174. Auguſt. Barboſa, *de Iure Eccleſiaſtico*, *part.* 2. *lib.* 2. *cap.* 10. *num.* 9. *pag. mihi* 69. & *de Officio*, & *poteſt. Parochi*, *cap.* 26. *num.* 9. Circa quam quidem Pianam Conſtitutionem aduertere duxi, in ea, præfata, & alia Ordinariis præcipi, ſub pœna ſuſpenſionis à Diuinis; Gubernatoribus verò, ſub excommunicationis, latæ ſententiæ, pœna.

5 Sacra item Congregatio negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſita, ſub die 6. Septembris, de Anno 1593. præcepit, ne cadauera reponantur ſub Altaribus, neque ſub gradibus eorum. Hoc recenſent Decretum Bartholo. Gauantus, *in Manuali Epiſcoporum*, *verbo Sepultura*, *num.* 6. Barboſa, *de Officio Parochi*, *capite* 26. *num.* 10. & *in Collectaneis Deciſionum Apoſtolicarum*, *verbo Cadauer*, *num.* 2. Anton. Naldus, *verbo Sepultura*, *num.* 12. *in fine.* Moronus, *vbi proximè*, *num.* 36. & Ioannes Baptiſta Lezana, *in Summa quæſtionum Regularium*, *tom.* 2. *part.* 3. *verbo Altare*, *numero* 17.

Eadem Sacra Congregatio, aliud edidit Decre- 6
tum, & declarationem, Anno ſequenti 1594. ſub die octaua Menſis Februarij, cuius meminerunt Naldus, *verbo Miſſa*, *num.* 32. Moronus, *dicto num.* 36. Barboſa, *de Iure Eccleſiaſtico*, *dicto cap.* 10. *n.* 10. & Pellizzarius, *dicto num.* 174. In quo quidem Decreto, iniunctum fuit Ternenſi Epiſcopo, vt amoueri faceret Sepulchra, quæ extarent ſubtus altaria, vel ipſorum bradellam. Vide Paſqualig. *de Sacrific. q.* 675.

Deindè ſub die octaua. Nouembris de Anno 1599. 7
Sacra Congregatio Archiepiſcopo Tranenſ. reſcripſit, conſecranda non eſſe Altaria, ſub quibus ſepulta ſunt corpora mortuorum, niſi eis remotis. Illam recenſent Gauantus, *verbo Altare*, *num.* 9. Lezana, *dicto num.* 17. Moronus *v. num.* 36. & Barboſa *de officio Parochi*, *cap.* 26. *citato num.* 10. & *de Officio*, & *poteſtate Epiſcopi*, *part.* 2. *allegat.* 27. *num.* 27. vbi ſic fatur. Permittendum non eſt Sepulchra hominum ſupra Altaria eſſe erigenda, vt admonet Archidiaconus, per textum ibi, *in cap. Non oportet*, *de Conſecrat. diſtinct.* 1. quem refert, & ſequitur Fuſcus, *de Viſitatione*, *lib.* 1. *cap.* 21. *num.* 15. Et hinc reſpondit Sacra Congregatio Archiepiſcopo Tranen. 8. Nouembris, 1599. non eſſe conſecranda. Altaria ſub quibus ſepulta ſunt corpora mortuorum, niſi eis remotis, prout refert Praxis noua Epiſcopalis, *dicto cap.* 1. *num.* 7. *in fine.* Hæc Barboſa. Vide Paſqualigum *dict. q.* 675.

Denique, eadem Sacra Congregatio cuidam reſ- 8
cripſit Epiſcopo, ſi quæ Altaria eſſent, quæ vel ſuperius, vel in medio continerent cadauera, ſiue Laicorum, ſiue etiam Prælatorum, non eſſe in ipſis celebrandum. Meminerunt, huius reſcripti, Naldus *verbo Miſſa*, *num.* 32. *verſic. Et hic.* Lezana, *verbo Altare*, *num.* 17. Pellizzarius *dicto tract.* 8. *cap.* 5. *num.* 174. & Barboſa, *de Iure Eccleſiaſtico*, *part.* 2. *lib.* 2. *cap.* 10. *num.* 16. Vbi refert ex Actis Eccleſiæ Mediolanenſis, *part.* 2. Decretum Viſitationis Apoſtolicæ, *verbo Sepultura*, tenoris ſequentis, videlicet Sepulchrum ipſorum in poſterum ædificandorum, oſtium longè abſit ab Altaris ſcabellis ligneis, vel bradella, cubitis ad minus tribus: Sepulchra verò ipſa ad ſcabellum ligneum non pertingant. Hæc ibi. Decretum autem Sacræ Congregationis, æditum fuit, Anno 1601.

Paulus etiam Quintus in Rituali Romano, *in* 9
Rubrica de Exequiis, ita ſtatuit. Vbi viget antiqua conſuetudo ſepeliendi mortuos in Cœmeteriis, retineatur, & vbi fieri poteſt, reſtituatur; at verò cui locus Sepulturæ dabitur in Eccleſia, humi tantum detur. Cadauera autem propè Altaria non ſepeliantur.

Dixi in concluſione: & *alij iuriſdictionem ordina-* 10
riam habentes quaſi Epiſcopalem: quia in iis quæ iuriſdictionis ſunt, omnia poſſunt, iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem habentes, quæ poſſunt Epiſcopi: quilibet in ſuo territorio reſpectiuè. Gloſſa, *in cap. Ordinarij*, *verbo Locorum*, *el* 3. *de Officio Ordinarij*, *lib.* 6. vbi de compulſione, quæ fieri debet Beneficiariis, plura habentibus beneficia, vt oſtendant, exhibeant diſpenſationē, vigore cuius illa poſſideant. Et in Clementina *Quamuis verbo*, *Diœceſanis*, *vnica de Foro competente*, ibi: Per Diœceſanos intelligo eos, qui habent in loco Epiſcopalem iuriſdictionem, vel quaſi. Vbi in Marginali Fontanella, cum Cardinali; licet regulariter appellatione Diœceſanorum (addit) veniant ſoli Epiſcopi. Gloſſa, *in c.* 1. *de Vita*, & *honeſtate Clericorum.* Gloſſa, *in c.* 1. *de Iure patronatus.* Hæc ibi. Gloſſa, *in Clementina* 1. *verbo Proprij*, *la* 2. *de Rebus Eccleſiæ non alienandis.*

Idem

Idem in terminis diſpenſationis denunciationum matrimonialium, in vim Concilij Tridentini, *ſeſſ. 24. cap. 1. de Reformatione Matrimonij*, docent Tho. Sanchez, *de Matrimonio, tom. 1. lib. 3. diſputat. 7. num. 4. pag. mihi* 211. Auguſt. Barboſa, *de Poteſtate Epiſcopi, part. 2. allegat.* 32. *num.* 32. cum Nauarro *conſil. 5. de Sponſalibus, num* 4. Flores de Mena, *Variarum reſolutionum, lib. 3. quaſt.* 24 *num.* 26. Gregorio Sayro, *in Floribus deciſionum eiuſdem Doctoris Nauarri, deciſione 9. de Sponſalibus.* Franciſco Molina, *de Ritu Nuptiarum, lib. 2. differentia* 11. *num.* 6. & cum Stephano Gratiano, *diſceptationum forenſium, cap.* 83. *num.* 15. Aſcanius Tamburinus, *de Iure Abbatum, tom. 1. diſputat. 1. queſtio* 3. *& tomo 2. diſputat.* 8. *quaſit.* 4. *num.* 2. cum dicto Nauarro *lib. 4. conſiliorum in 1. editione, conſilio citato, & in 2. tit. de Clandeſtinis denunciationibus, conſil.* 2. Henriquez, *in Summa, lib. 11. de Matrimonio, cap.* 5. *num* 5. Emmanuel Roderiquez, *in Summa, tomo 2. in ſecunda editione, cap.* 217. *n.* 4. & cum Valerio Reginaldo, *in Praxi fori pœnitentia, lib.* 31. *num.* 232.

12 Docent etiam, in terminis monitoriarum generalium, pro rebus deperditis, & furto ablatis, dictus Barboſa, *de Iure Eccleſiaſtico, tomo 1. cap.* 17. *num.* 92. Belletus, *de iuriſdictione Abbatum, num.* 9. *&* 22. Bonacina, *tomo 3. de Cenſuris in particulari, diſputat. 2. quaſt. 1. num.* 3. & Machadus, *in Summa, tomo 1. lib. 1. parte 3. tract. 6. documento 2. num.* 2. qui poſt Suarez *tomo 5. in 3. partem D. Thoma, diſputat. 2. ſect. 1. num.* 2. tenent, Abbates iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem habentes, poſſe dictas monitorias expedire, ex quo iſte actus non eſt Ordinis Epiſcopalis, ſed Epiſcopalis iuriſdictionis.

13 Vndè in his, & aliis caſibus ad iuriſdictionem Ordinariam pertinentibus, ſub nomine Epiſcopi, venit Abbas Ordinarius loci, territorium habens, dummodò tamen nulli ſit Diœceſano ſubiectus, ſiue Epiſcopo, qui illam inibi exercere valeat, vti bene limitat Gloſſa *in Clement. Quamuis, verbo Diœceſanis, de Foro competente.* Abbas Tamburinus, *dict. tomo 2. diſputat. 8. queſit. 4. num.* 2. qui *tom. 1. diſp. 1. q.* 4. ex multis docet, quemcumque Prælatum ordinaria iuriſdictione prædirum, nomine Ordinarij comprehendi. Illum ſequitur Lezana in Maremagnum Dominic. *num.* 171.

DISQVISITIO II.

An Pralati Regulares, poſsint propria ex authoritate, concedere facultatem conſtruendi Sepulchra in Eccleſiis ſua ſubiectis iuriſdictioni?

BREVIARIVM.

Conceſſa.

Qua non ſunt expreſsè prohibita, cēſentur cōceſſa. n. 5.

Concilium.

Conſtitutio Concilij Prouincialis, exemptis, nihil praiudicat intra Prouinciam exiſtentibus, nec eſt illis Superior. n. 2.

Lex.

Lex extra territorium Legiſlatoris non ligat. n. 2.

Prælati Regulares.

Omnes Regulares Pralati Supremi, mediati, & locales, & eorum Praſidentes, ſeu Vicarij in capite, habent Ordinariam iuriſdictionem, & adminiſtrationem pro vtroque foro. n. 7.

Veniunt ſub nomine Epiſcopi quoad facultatem per Tridentinum Concilium ſeſſ. 24. cap. 6. *de Reformatione ad abſoluendum, &c. conceſſam.* n. 8.

Cum ſuis Conuentibus ſunt immediati Eccleſiarum ſuarum Domini. n. 5. 6.

Niſi de licentia Pralatorum Regularium, nemo in eorum Eccleſiis conſtruere valet Sepulchra. n. 3.

Pralati immediati, & locales Regulares, Sepulchra concedere poſſunt in Eccleſiis ſuis. n. 4. *Cum Conuentibus ſcilicet ſuis, & de licentia S. Congregationis.*

Sepulchra.

Regulares concedere poſſunt Sepulchra in Eccleſiis, & locis ſuis exemptis ab Ordinariis locorum, ſi eis non ſit per Ordinis Conſtitutiones interdictum. n. 1. 6. 7.

Sine illorum licentia, nemo poteſt Sepulchra in Regularium conſtruere locis. n. 3.

CONCLVSIO.

PRælati Regulares, tam ſupremi, quam intermedij, & locales, ſeu Conuentuales, & infimi, ſi 1 ſpecialiter per proprias Ordinum Conſtitutiones non ſit eis interdictum, poſſunt concedere in Eccleſiis ſuis, & locis religioſis facultatem conſtruendi Sepulchra; ſeruatis tamen ſeruandis, de Iure communi, & de mandato Vrbani Papæ Octaui, in Decreto Sacræ Congregationis Concilij, pro alienatione rerum Eccleſiæ, & Regularium, de quibus *ſupra tract. 4. diſquiſit. 3. num.* 5. Procedit concluſio, de Regularibus, & de eorum locis, exemptis à Diœceſani Epiſcopi ſubiectione.

Illam tenent Doctor Nauarrus, *lib. 13. Conſiliorum, tit. de Sepulturis, conſil.* 1. Bonacina, *in Summa, tom. 2. tract. de Contractibus, diſputat. 3. queſt.* 21. *punct. 3. propoſit. 1. num.* 3. Auguſt. Barboſa *de Iure Eccleſiaſtico, part. 2. lib. 2. cap* 10. *num. 9. & de Officio Parochi, cap. 26. num.* 9. Illuminatus Moronus, *reſponſo* 51. *num.* 35. Pellizzarius, *in Manuali Regularium, tom. 2. tract. 8. cap. 5. num.* 172. cum Bordono, *tom. 2. reſolut.* 51. *num.* 84. Aliquorum Doctorum iſtorum liber verba reddere, vt ex eorum inſpectione, in noſtra illos fuiſſe ſententia, demonſtretur.

In primis Martinus ab Azpilcueta, in allegato inquirit conſilio, An conſtitutio Concilij Prouincialis, ne Sepulturæ locus, quouis nomine cuiquam detur, néue Sepulchra fiant in vlla quauis Eccleſia, ſine Epiſcopi conſenſu, valeat, nec ſit hoc Decretum contra Regulares Mendicantes exemptos, & alios qui habent priuilegia ſepeliendi in Eccleſiis ſuis. Et reſpondet, quod prædicta Conſtitutio, nihil præiudicat exemptis, cum Concilium Prouinciale non ſit Superior eis *L. final. ff. de iuriſdictione omnium Iudicum.* Hæc Nauarrus. 2

Moronus ſic ait. In Eccleſiis autem Regularium, 5 non poſſunt conſtrui (ſupple Sepulchra: de iis enim erat illi ſermo,) niſi eadem facultate obtenta, ſaltem à Prouinciali.

Pellizzarius, in ſequentia prorumpit. Aduertit 4 autem Bordonus, *tomo 2. reſolut.* 51. *n* 84. Superiores locales cum ſui Conuentus conſenſu, poſſe ſæcularibus concedere Ius Sepulturæ in ſuis Templis.

Et probat: quia Prælatus localis cum ſuo Conuentu, eſt immediatus Dominus ſuæ Eccleſiæ, ac Sepulchrorum in ea conſtructorum. Ergo ad ipſum ſpectat de iis diſponere, non autem ad Prælatos ſuperiores, cum Ius commune de hoc nihil diſponat. Iſta ille, qui quoad id, quod de dominio dicit, intelligi debet, de Prælato, & de Conuentu Dominij capacibus in communi, quales diximus eſſe omnes, non ſolum Monachales, ſed etiam Mendicantes, præter Minores, & Capucinos. Debet tamen interuenire licentia S. Congreg. Concilij.

5 Quatenus Bordonus, ab hac facultate excludit Prælatos ſupremos, & intermedios, Generales ſcilicet, & Prouinciales, concors non eſt Bonacinæ, & Morona, illam Prouinciali concedentibus. Pro illorum tamen concordia, conſulendæ ſunt cuiuſcumque Ordinis, vel Congregationis Conſtitutiones: ex quibus benè cognoſci poterit, quid in hac Sepulchrorum materia, poſſint Superiores tam immediati, quàm mediati, & ſupremi: & quid in aliis. Non enim aſſignare poſſumus regulam generalem pro omni, & ſingulo Ordine: quilibet enim illorum ſuas habet ſpeciales ordinationes: & non raro toto cœlo diſtantes. Vnde, quod Ius commune de hoc, aut de illo non diſponat, parum, me iudice refert, ſi ſpecialis diſpoſitio reperiatur in municipali Lege, ſtatuto, & Conſtitutione, ab habente ad id facultate condita: eo maximè, quia ex quo aliquid non eſt alicui expreſsè prohibitum, ei conceſſum cenſetur.

6 Probatur primo concluſio, & efficaciter quidem ratione, vbi proximè à Bordono tacta. Quia ſcilicet Prælatus Regularis, ſaltem cum Conuentu Dominus eſt Eccleſiæ ſuæ. Ergo ad ipſum ſpectat diſponere de Sepulchris, quæ in illa conſtrui debeant, non autem ad Epiſcopum, aut ad alium Superiorum extra Ordinem.

7 Secundò probatur eodem fundamento, quo vſi ſumus *Diſquiſitione præcedenti*, ad probandum Epiſcopum, & alios habentes iuriſdictionem Ordinariam quaſi Epiſcopalem, poſſe concedere facultatem conſtruendi Sepulchra in ſuis locis religioſis, & Eccleſiis: quia ſcilicet habent adminiſtrationem illarum, ratione cuius ad eos ſpectat diſtributio Sepulchrorum, & aliorum, quæ in illis diſtribui debent. Sed Prælatus Regularis, non ſolum ſupremus & medius, ſed etiam localis, v. gr. Abbas, Prior, Guardianus, Rector, &c. qui ex officio, & munere proprio ſuo præeſt Conuentui, aut Collegio, abſolutè eſt Ordinarius, cum iuriſdictione, & adminiſtratione, immò & eorum Vicarij in capite (Præſidentes in noſtra Congregatione nuncupati,) eandem habent adminiſtrationem, & quaſi Epiſcopalem iuriſdictionem pro vtroque foro, vti *in quæſtionibus Paſtoralibus, de Iure Parochi Eccleſiarum vnitarum, part. 3. quæſt. 13. n. 7. & in Diſquiſitione Paſtorali, de Iure Prioris annexi, n. 95. 96. 97. 113. & 133.* latè probaui. Ergo ſicut Domini Epiſcopi, & alij Superiores Prælati poſſunt in Eccleſiis ſuis facultatem conſtruendi Sepulchra concedere, ita poterunt Prælati Regulares ſupremi, medij, & immediati, ſeu locales in ſuis Eccleſiis illam concedere.

8 Et confirmatur: quia quilibet ex prædictis, in iis, quæ à Tridentino conceduntur Concilio, ac delegantur *ſeſſ. 24. cap. 6. de Reformatione*, quoad cenſurarum abſolutionem, &c. ſub nomine venit Epiſcopi. Cum multis, *in dicta Diſquiſitione de Iure Prioris annexi, n. 143. & ſequentibus* probaui, & præcipuè *n. 145.* ex Pij Papæ Quinti Conſtitutione, incipit *Romani Pontificis*, apud Bullarium Emmanuelis Roderiquez *la 13.* Vbi rationem reddit dicens: Ne Prior Conuentualis, & Superiores Prælati... in hac parte deterioris conditionis... exiſtant. Ergo ne dicti Prælati Regulares deterioris conditionis ſint, quàm alij Ordinarij, quod iſti poſſunt, quoad Sepulchrorum conſtructionem, poterunt & illi. Si enim in eo, quod magis eſt, parificantur, quare non in eo, quod eſt minus?

DISQVISITIO III.

An Abbas, aut alter habens Monaſterium, vel Eccleſiam in commendam temporalem, poſſit concedere facultatem conſtruendi in illa Sepulchra?

BREVIARIVM.

Commenda: Commendatarius.

Commenda Eccleſiæ, aut Monaſterij, alia eſt perpetua, alia ad tempus. n. 1.

Commendatarius perpetuus, eſt verè beneficiarius, & diſponit de fructibus, &c. n. 2.

Commendatarius temporalis, eſt veluti Tutor, Curator, ſeu Cuſtos Eccleſiæ. n. 1.

Eandem habet adminiſtrationem Eccleſiæ commendatæ, in Eccleſiæ vtilitatem, ac habet Curator ſui minoris, & Tutor pupilli ſui. n. 4.

Aſſimilatur Vicario in capite, & Præſidenti. n. 5.

Curator.

Ille dicitur, qui curam gerit minoris: ſcilicet non habentis 25. annos completos. n. 4.

Adminiſtrare tenetur bona in minoris vtilitatem num. 4.

Minor.

Ille dicitur, qui 25. annos completos nondum habet. num. 4.

Pupillus.

Ille appellatur, qui impuber eſt. n. 4.

Sepulchra.

Commendatarius, ſiue perpetuus, ſiue temporalis, illa concedere poteſt. n. 4.

Tutor.

Ille dicitur, qui curam gerit pupilli. n. 4.

Adminiſtrare tenetur bona, in pupilli vtilitatem. num. 4.

DIFFICVLTATI propoſitæ, reſpondet negatiuè Martinus Bonacina, *in Summa, tom. 2 de Contractibus, diſputat. 3. quæſt. 21. puncto 3. num. 4.* Sed 1

Pro illius intelligentia, & reſolutione, ſuppono, cum Aſcanio Tamburino, *de Iure Abbatum, tom. 1. diſputat. 4. quæſito 5. dupliciter.* Eccleſiam commendari poſſe: ad tempus nimirum, & in perpetuum. Primo modo commendatur, quando mortuo illius Rectore, aut ſuſpenſo, quocumque ille appelletur nomine, alicuius velutidepoſitarij Fidei, & curæ Eccleſia ad tempus committitur, in quo ſe habet veluti tutor, curator, ſiue cuſtos; non autem vt Beneficiarius vel titularis, cum non ſibi illam poſſideat. Ita Tamburinus, ex Rota, *in antiquis, deciſ. 244.*

2 Secundo modo commendatur Eccleſia, quando alicui in perpetuum, eius vita durante committitur, vt eam gubernet, & regat, cum facultate, diſponendi de fructibus ipſius ſicut vetus Beneficiarius. Et hic modus dicitur in vtilitatem Commendatarij. Garcia, *de Beneficiis, part 4 cap.4. num.7.* Ioannes Azorius, *Inſtitut. Moral. part.1. lib.6 cap.31. quæſt.1. in fine.* Et hæc commenda perpetua, eſt titulus Canonicus. *Can. Si plures, 21. q.1. Et extra, c. Dudum, el 2. de Electione.* Auguſt. Barboſa, *de Officio, & poteſtate Epiſcopi, allegat.68. num.2.* & alij.

3 Difficultas propoſita non procedit, de Commendatario in ſecunda acceptione: quia habet omnia Iura Eccleſiæ ſicut titularis, niſi expreſsè in commenda eadem, vel ad partes illi ſit ademptum. Abbas Tamburin. cum Sarnen. *in Regula de Triennali, quæſt.5. num 11. & de Idiomate, quæſt.4.* Rebuffo, *in Praxi Beneficiali, de Commend. num.6. & ſeq.* & ex S. Rot. *in Acheruntina fructuũ, 2. Decembris, 1591. coram Cardinali Hieronymo Pamphylio,* in qua (inquit) ideò fuit reſolutum, per derogationem factam priuilegiis conceſſis quibuſuis Superioribus Monaſteriorum, & Ordinum, cenſeri etiam derogatum priuilegiis conceſſis Commendatariis Monaſteriorum. Hæc ille; ſed procedit in prima acceptione, difficultas. Pro cuius reſolutione, ſit.

CONCLVSIO.

4 ABbas Commendatarius poteſt concedere facultatem conſtruendi Sepulchra, in Eccleſia ſibi commendata.

Probatur concluſio *primò*. Commendatarius etiam temporalis, eandem habet adminiſtrationem Eccleſiæ ſibi commendatæ, in ipſiuſmet Eccleſiæ vtilitatem, quam habet Curator in ſui Minoris (ſcilicet non habentis 25. annos completos) Iura, & bona, & quam Tutor, in Pupilli (impuberis nempe) bona, & iura. Sed Curator, & Tutor poſſunt, & debent bona Minorum, & Pupillorum benè, vtiliter, & diligenter adminiſtrare: Vnde finita tutela, Pupillus directam habèt actionem tutelæ pro mala, vel inutili, aut negligenti adminiſtratione Tutoris. Ergo ſi in vtilitatem cedat Eccleſiæ Sepulchrorum conſtructio. Commendatarius, etiam temporalis, tanquam illius Tutor, & Curator, non ſolùm poterit facultatem ad illa conſtruenda concedere, ſed etiam tenebitur. Aliàs enim, non Eccleſiæ Tutor, Curator, nec Cuſtos eſſet.

5 Probatur *ſecundò*. Commendatarius temporalis aſſimilatur Vicario in capite, ſeu Præſidenti Monaſterij, qui illud regit, non in perpetuum, ſicut regit Abbas, Prior Conuentualis, Guardianus, Rector, &c. Sed ad tempus, durante ſcilicet Sede vacante, ſuſpenſione, aut abſentia Abbatis, Prioris, &c. Sed huiuſmodi Præſidens poteſt concedere facultatem conſtruendi Sepulchra, modo, quo Abbas, & quilibet alter Prælatus localis titularis, illam concedere poteſt: Ergo etiam poterunt eandem concedere, qui Eccleſiam in commendam habent, ſiue in perpetuum, ſiue ad tempus.

DISQVISITIO IV.

An Canonici habeant facultatem concedendi licentiam, ad conſtruenda Sepulchra?

BREVIARIVM.

Canonici.

Prout ſinguli, dominium, & adminiſtrationem Eccleſiæ non habent. Habent tamen aliquando, prout Capitulum, n.1.

Capitulum.

Epiſcopus, & Capitulum vnum corpus ſunt. n.2.

Sede vacante ſuccedit Capitulum in iuriſdictione, quæ Epiſcopo Iure Ordinario competit; aliquibus tamen de Iure exceptis. n.1.

Non ſuccedit in iuriſdictione, quæ Epiſcopo competit Iure ſpeciali. n.2.

Neque ſuccedit in iuriſdictione Epiſcopo delegata. num.2.

Capitulum Sede non vacante, Iure communi attentò concedere non poteſt facultatem conſtruendi Sepulchra. n.3.

Sede non vacante non habet Capitulum, de Iure communi, iuriſdictionem, ſed illa priuatiuè ad Epiſcopum pertinet. n.3.

Neque habet dignitatem. n.3.

Per conſuetudinem tamen habet iuriſdictionem in aliquibus Eccleſiis. n.3.4.

Delegatus.

Mortuo Epiſcopo delegato, non cognoſcit Capitulum Sede vacante, ſed ſpectatur Epiſcopus ſucceſſor, vt de delegatis cognoſcat. n.2.

Dignitas.

Dignitatem ſolus habet ille, qui habet iuriſdictionem. n.3.

Eccleſia.

Iura Eccleſiæ æquè ab Epiſcopo, & à Capitulo poſſidentur. n.2.

Sepulchra.

Sede non vacante, non poteſt Capitulum, de Iure, facultatem conſtruendi Sepulchra concedere. n.3.

Poterit tamen ſi habet priuilegium, vel conſuetudinem legitimè præſcriptam. n.4.

NON procedit difficultas de Canonicis, prout ſingulis, ſed prout Capitulum conſtituunt, & vniuerſitatem. 1
Prout ſinguli enim, dominium non habent, nec adminiſtrationem Eccleſiæ. Nec procedit quidem de Canonicis prout Collegium, & Capitulum conſtituunt Sede Epiſcopali vacante. Tunc enim, dubio procul, dubio eſt affirmatiuè reſpondendum. Quia Capitulum de mortuo Epiſcopo, omnem facultatem, & iuriſdictionem, quæ Iure ordinario Epiſcopo competebat, acquirit, nonnullis exceptis ſpeciarim Iure prohibitis *cap. Cum olim,* vbi Gloſſa, *verbo Capitulo, el 14. de Maioritate, & obedientia,* Auguſtinus Barboſa, *ibi, num.3. & de Poteſtate Epiſcopi, allegat.36. n.9.* cum Federico de Senis, *conſil.16. num.2.* Pauino, *de Poteſtate Capituli Sede vacante, quæſt.1 num.3. & ſeqq. & quæſt.5. num.2. verſic. Item regulariter, part.1.* Nauarro, *conſil.43. n.1 de Temporibus Ordi-*

nationum, & conſil.7.numer.1. de Filiis Presbyterorum. Flaminio Panſio, *de Reſignatione beneficiorum, lib.7.quæſt.23.à num.27.* Gutiertez, *Canonicarum, lib.1. cap.11.num.10.* Ioanne Azorio, *Inſtitut. Moralium, part.2.lib.3.cap.37. quæſt.6.* Fraoc. Suarez, *tom.5. in 3.part. de Cenſuris, diſputat.7. ſect.2.n.4.* Molina, *de Iuſtitia, tract.5.diſput.11.num.5.* Aloyſio Riccio, *in Collectan. deciſionum, part.3.collect.610. & part.4.collect.*880. Rota, *deciſ.1. num.13. part.2. diuerſorum, & deciſ.346.num.2.part.1.recentiorum, & deciſ.632 part.2.recentior.* & cum aliis. *Cap. Ad abolendam, in principio,* vbi Gloſſ. *verbo Sede vacante, el 9. de Hæreticis. cap. Si Epiſcopus,* & ibi Gloſſ. *vebo Sed Capitulum, el 3. & cap. Eccleſia, el 4. & final. de Supplenda negligantia Prælatorum, lib.6. cap. Etſi Capitulum,* vbi Gloſſa, *in Summa, & verbo Epiſcopum, el 5. de Inſtitutionibus. cap. Cum nullus,* & ibi Gloſſa, *verbo Capitulum, de Temporibus Ordinationum, eodem lib. Cap. Epiſcopali, vnico de Maioritate, & obedientia, in eodem 6. Clement. Multorum, §. Propter,* vbi Gloſſa, *verbo Sede vacante, la 1. de Hæreticis, & verbo* Capituli. Aſcanius Tamburinus, *de Iure Abbatum tom.1.diſput.25. quæſito 2.n.1.* Vbi ait, quod ſuccedit in exercitio iuriſdictionis Epiſcopalis, in libera ſpiritualium, & temporalium adminiſtratione.

2 Notanter dixi ſuccedere Capitulum Epiſcopo, in iis, quæ illi Iure competunt ordinario: quia in iuriſdictione Epiſcopo delegata, non ei ſuccedit, vti benè Nicolaus Tudeſchus, Panormitanus Abbas, *in dictum cap. Cum olim, quæſt.5. el 14. de Maioritate, & obedientia,* cum Lap. Abbate ſeniore, Ioanne Andrea, & Innocentio, *in cap. Ad abolendam de Hæreticis,* & Federico, *conſil.30.* Vbi dicit ſecus eſſe, ſi Epiſcopus cognoſcit Iure delegati, vel alio Iure ſpeciali, & facit *cap. Paſtoralis, §. Præterea, de Officio Ordinarij*: Vbi mortuo Epiſcopo delegato, expectatur ſucceſſor, & noo recurritur ad Capitulum.

Addit aliam rationem Abbas: quia Capitulum ſuccedit Epiſcopo propter communionem, quæ eſt inter eos: Sunt enim vnum corpus, vt *in cap. Nouit, & cap. Quanto, de His, quæ fiunt à Prælato.* Item, vt dicit Innocentius, *cap. Dilecti, el 13. eodem tit.* dignitates, & Iura Eccleſiæ pariter poſſidentur per Epiſcopum, & Capitulum. Sed in iis quæ competunt Epiſcopo Iure ſpeciali, & delegato, ceſſat iſta communicatio. Ergo non ſuccedit. Et concludit Abbas. Et ex his limita regulam ſuprà dictam, vt Capitulum ſuccedat in iuriſdictione Epiſcopali competente Iure proprio. Eandem limitationem admittunt Azeuedus, *ad Curiam Piſanam, lib. 1. cap.8.num.12.* Shroz, *de Vicario Epiſcopi, lib.1.q.16. num.1. & lib.2.quæſt.135.num.4.* quas recenſet, & ſequitur Barboſa, *de Poteſtate Epiſcopi, part.2. allegat.36. num.10.* cum aliis citatis per Riccium, *in Praxi aurea, reſolut.118.n.2.*

CONCLVSIO.

3 CAnonicorum Capitulum, Sede non vacante, Iure communi attento, concedere noo poteſt facultatem conſtruendi Sepulchra in ſua Eccleſia, ſiue Cathedrali, ſiue Collegiata.

Hanc tenet concluſionem Martinus Bonacina, *tomo 2. de Contractibus, diſput.3.quæſt.21. punct.3. propoſit.1.num.3* Illam ſic probo, Capitulum, etiam Eccleſiæ Cathedralis, de Iure communi, non habet iuriſdictionem, ſed ad Epiſcopum pertinet priuatiuè Canonicorum exceſſus corrigere, & eorum cognoſcere cauſas. *Cap. Irrefragabili, el 13. de Officio Iudicis Ordinarij*, ex Concilio Generali deſumpt. Ibi enim ſic decernitur. Irrefragabili conſtitutione ſancimus, vt Eccleſiarum Prælati ad corrigendos ſubditorum exceſſus, maximè Clericorum, & reformandos mores prudenter intendant, ne ſanguis eorum, de ſuis manibus requiratur: Et licet paucis interiectis, addat exceptionem hanc, reſpectu Canonicorum, videlicet. Exceſſus tamen Canonicorum Cathedralis Eccleſiæ, qui conſueuerunt corrigi per Capitulum, per ipſum in illis Eccleſiis, qui talem hactenus conſuetudinem habuerunt, ad commonitionem, vel iuſſionem Epiſcopi corrigantur, intra terminum competentem, ab eo præfigendum; alioquin ex tunc Epiſcopus Deum habens præ oculis, ipſos (vt animarum cura requirit) per cenſuras Eccleſiaſticas corrigere non poſtponat: non eximit Canonicos in vniuerſum ab Epiſcopi iuriſdictione, ſed tantum approbat conſuetudinem ab aliquibus habitam Capitulis, corrigendi ſuos Canonicos, vti ex ipſo textu fit manifeſtum.

Vnde eo, noſter Abbas Tamburinus, *tom.1. de Iure Abbatum, diſputat 25. quæſito 2.n.4.* ait, quod de Iure communi non habet Capitulum Cathedralis Eccleſiæ iuriſdictionem in ſingulos Canonicos, ſed quod ad Epiſcopum ſpectet. Neque habet Capitulum Cathedralis Eccleſiæ dignitatem. Idem Aſcanius, *eodem numer.4.* Et eſt ex modo dictis manifeſtum: quia vti docet Gloſſa, *in cap. Statutum, notabili 2. el 11. de Reſcriptis, lib.6.* & Abbas Panormitanus, *in cap. De multa, num.21. el 28. de Præbendis, & dignitatibus, concluſ.1.* cum communi Doctorum, *vt is dicatur habere dignitatem, qui habet iuriſdictionem*: (verba illius reddo.) Sed qui non habet dignitatem, & iuriſdictionem in Eccleſia, non poteſt concedere facultatem conſtruendi in ea Sepulchra: hoc enim ad adminiſtrationem, cum iuriſdictione pertinet, vti ex dictis, & ex dicendis conſtabit. Ergo Capitulum, ſi Sedes non vacat, non poteſt, de Iure communi, concedere facultatem conſtruendi Sepulchra in ſua Eccleſia, ſed hoc munus pertinet ad Epiſcopum, cuius eſt adminiſtratio, & iuriſdictio, priuatiuè quoad Capitulū, & quoad alios.

Conſultò dixi: *Iure communi attento*: Quia bene poterit Capitulum facultatem facere præfatam, 4
ſi habeat ad id priuilegium, aut conſuetudinem quidem legitimè præſcriptam. Si enim illam poteſt præſcribere, quoad iuriſdictionem correctionis Canonicorum, vti *ex præallegato capite Irrefragabili,* quare non, quoad poteſtatem conferendi facultatem conſtruendi Sepulchra, quæ minor certè eſt, cum reſpiciat Templum materiale; illa autem ſpirituale?

DISQVISITIO V.

An Epiſcopus, & Capitulum Sede vacante, concedere poſſint Sepulturas in Eccleſiis Monaſteriis exemptis, annexis?

BREVIARIVM.

Iuriſdictio.

Nemo poteſt contentioſam iuriſdictionem in perſonam, aut in locum exemptum exercere. n.3.5.

Sepulchra,

Sepulchra.

*In Eccleſiis pleno Iure annexis Monaſterio exempto ab Ordinarij iuriſdictione, non poteſt Epiſcopus, aut Capitulum Sede vacante Sepulturam concedere.*num 3.

Sepulchra concedere, eſt exercere adminiſtrationem, & iuriſdictionem in Eccleſiis pro quibus conceduntur. n. 3.4.

Vnio.

Vnio pleno Iure, eſt quoad temporalia, & ſpiritualia. num. 1.

De Vnione pleno Iure, variis modis conſtare poteſt. num. 1.

Per vnionem plenariè factam, Eccleſia vnita fit earumdem qualitatum, & natura, quibus gaudet principalis, cui fuit acceſſoriè vnita n. 2.

1 PRo reſolutione præſentis difficultatis, & eius exacta dilucidatione, duo ſuppono ſcitu neceſſaria. *Primò,* Eccleſias eſſe plenariè, ſiue pleno Iure vnitas, & annexas, id eſt, *quoad ſpiritualia, & temporalia,* conſtare, non ſolum ex inſtrumento vnionis, in quo dicatur vnam Eccleſiam alteri vniri *pleno Iure*: vel *cum omnibus Iuribus ſuis*: aut *in perpetuum illi incorporari, & annecti*, vti latè probaui *in quæſtionibus Paſtoralibus, de Iure Parochi Eccleſiarum vnitarum, part. 2. quæſt. 6. & alibi ſæpè,* & nouiſſimè S. Rota 27. *Iunij*, 1664. *in Pampilonen. Iurium Parochialium,* coram Hinot, ibi. Hanc autem plenariam, & ſubiectiuam vnionem, tam quoad tẽporalia, quàm quoad ſpiritualia, Domini reſultare dicebãt non ſolùm ex illis verbis: *cum Omnibus iuribus, & pertinẽtiis ſuis,* ſub quibus, non ſolum temporalia, ſed etiam ſpiritualia continentur. Innocentius, &c. ſed etiam, quando ille, cui vnita fuit, in ea inſtituit Capellanos, & obuentiones percipit illius, præter ſtipendia miniſtrorum. Ita ex Anchattano, & Alano Ioannes Andreas, *in cap. Abbates, ſub verbo Pleno Iure, in additione ad Gloſſam, el 3. de Priuilegiis, lib. 6.* & Aſcanius Tamburin. *de Iure Abbatum, tom. 1. diſput. 21. quæſito 2. n. 11.*

2 *Secundò* ſuppono, per vnionem pleno Iure factam, fieri Eccleſiam vnitam earum qualitatum, & naturæ, quibus gaudet illa, cui vnitur: inter quas quidẽ qualitates, vna eſt, vt ſi iſta libera eſt, & exempta, libera, & exempta, quæ vnitur, reddatur. Ioannes Azorius, *Inſtitut. Moral. part. 2. lib. 6. cap. 28. q. 2.* Abbas Tamburinus præfatus, *tom. 3. de Iure Abbatum, diſput. 15. quæſito 5. n. 5.* Ego ipſe, *dicta, quæſt. 6. num. 22.* Ea ductus ratione: quia Eccleſia acceſſoriè vnita, amittit propriam naturam, conſuetudines, & priuilegia, quæ antea habebat, vti *num. probaueram* 3. & aſſumit naturam, conſuetudines, & priuilegia principalis, cui incorporatur, vti *eodem num. 3.* Vnde Rota, in dicta Pampilonenſi Iurium Parochialium, 19. Ianuarij, 1663. coram R.P.D. Beuilaqua, ibi. Cauſa ad hoc ſacrum Tribunal deuoluta, & Iure collitigantium ad examen deducto, ad fauorem Abbatis hodie emanauit reſolutio, ſcilicet conſtare de illius bono Iure. Et fundamentum huius reſolutionis fuit: quia dicta Eccleſia Parochialis Sancti Ioannis de Mendauia, cui vnita reperitur illa de Legarda vſque de anno 1408. à Nicolao... tunc Adminiſtrare Apoſtolico Epiſcopatus Pampilonæ plenariè, & per viam incorporationis vnita fuit Monaſterio de Yrach cum omnibus pertinentiis ſuis, reſeruato Vicario ibi reſidenti congrua per Abbatem dicti Monaſterij perſoluenda: per quam vnionem ſic factam ſequitur, Eccleſiam à primæua ſui natura receſſiſſe, & prædium Monaſterij, cui fuit vnita, reputari. Felin. *in cap. Cum in noſtra, num. 30. de Reſcriptis.* Oldradus, *conſil. 257. num. 15.* Gonzalez, *ad Regulam 8. Cancellariæ Gloſſa 5. §. 7. num. 2. & 3.* Cardinalis Cauallerius, *deciſ. 330. n. 5.* Duran. *deciſ. 303. n. 3.* bonæ memoriæ Merlinus, *deciſ. 37. num. 1. & ſeq. & deciſ. 115. n. 5. in recentioribus, deciſ. 352. n. 7. par. 4.* & in Acernen. Vicarij, prima Iulij, 1654 §. *Atque*,, coram bonæ memoriæ Richio, &c. Vnde, quamuis in priuilegio exemptionis, quod habent Monaſteria, mentio non fiat expreſſa de exemptione Eccleſiarum ipſis, modo prædicto, vnitarum, eo ipſo, quo vnitæ illis ſunt, eadem omnino gaudent exemptionis immunitate. His ſupoſitis, ſit.

CONCLVSIO.

IN Eccleſiis, pleno Iure annexis Monaſteriis exemptis ab Ordinario loci, & ab eius iuriſdictione, non poteſt Ordinarius, neque Capitulum Sede vacante, Sepulturas concedere, aut facultatem, Sepulchra conſtruendi. 3

Hæc concluſio probatur. Sepulturas concedere, aut facultatem conſtruendi Sepulchra facere, eſt adminiſtrationem, & iuriſdictionem in Eccleſiis illis exercere, pro quibus conceſſio fit. Sed Epiſcopus exercere non poteſt adminiſtrationem, nec iuriſdictionem in Monaſteriis à ſua iuriſdictione exemptis, neque Capitulum quidem Sede Epiſcopali vacante, cum aliam non habeat, quàm Epiſcopalem, ſeu illius exercitium. Ergo neque Capitulum, neque Epiſcopus poteſt in Eccleſiis vnitis pleno Iure Monaſteriis exemptis Sepulturas concedere, aut facultatem Sepulchra conſtruendi.

Maior patet ex dictis *in præcedentibus Diſquiſitionibus.* Ideò enim diximus poſſe Epiſcopos, Prælatos Regulares, Commendatarios, & Capitulum Sede vacante concedere Sepulturas, & facultatem conſtruendi Sepulchra, quia habent adminiſtrationem, & iuriſdictionem in Eccleſiis, pro quibus illas concedunt. Ergo illas concedere, eſt iuriſdictionem exercere. 4

Minor autem eſt per ſe nota. Quia nemo poteſt Ius dicere, & actum iuriſdictionis exercere contentioſæ in alienum territorium, aut à ſua exemptum iuriſdictione, ſicut nec in perſonam exemptam. *cap.* 5
Atſi Clerici, el 4. de Iudiciis, ibi: Sicut enim ſen- ,,
tentia à non ſuo Iudice lata non tenet. Vbi Gloſſa ,,
verbo Non tenet. cap. Ad audientiam, el 2. de Con- ,,
ſuetudine, ibi: Cum ſententia à non ſuo Iudice la- ,,
tæ, nullam obtineat firmitatem, vbi Gloſſa, *verbo* ,,
Iudice. Can. In primis, 2. q. 1. ante finem, ibi. Senten- ,,
tia non à ſuo Iudice dicta, nihil firmitatis contineat. ,,
Vbi Gloſſa, *verbo A Iudice, & l. 2. & 3. Cod. Si à non competente Iudice.* Concedere autem Sepulturam in alieno, aut in exempto territorio, eſt in illud iuriſdictionem exercere. Vide, quæ ex Paſqualigo recenſui, *tract. 1. D. 3. dict. 1. §. 1. n. 30.*

Conſequentia verò, benè ex præmiſſis infertur, cùm eadem gaudeant Eccleſiæ vnitæ exemptione, quâ Monaſterium, cui vnitæ reperiuntur, vti iam dixi; & reſpectu Eccleſiarum noſtræ Congregationi Hiſpaniæ, & Sanctæ Iuſtinæ, ſeu Caſinenſi annexarum, patet ex Conſtitutione. *Etſi ex debito, Eugenij Papæ Quarti, n. 1. la 7. noſtri Bullarij, pag. 24.* quam *ſuprà, tractatu 1. diſquiſit. 3. dubio 1. num. 2.* recenſui. 6

TRACTA

TRACTATVS SEPTIMVS.

DE FACVLTATE ELIGENDI ECCLESIASTICAM SEPVLTVRAM.

PROOEMIVM.

IN hoc Tractatu multa occurrunt diſcutienda. *Primò*, de libertate in communi Sepulturam eligendi. *Secundò*, de libertate in particulari. Hoc eſt, de iis, qui Sepulturam, tam pro ſeipſis, quàm pro aliis eligere valeant. *Tertiò*, de iis, qui nec pro ſe, nec pro aliis eligere illam queant. *Quartò*, de locis in quibus validè, & licitè eligi illa poſſit. *Quintò* tandem, de modo probandi electionem Sepulturæ, fuiſſe iam factam. Tractatum, in quinque diuidam ſectiones. In *prima*, de libertate in communi præfatæ electionis agam: in qua quàm plures difficultates, pro vtriuſque fori praxi ſcitu digniſſimas, enucleare, pro viribus meis, diligenter curabo. In *ſecunda*, de iis, qui eligere ſibi, & aliis Sepulturam benè valent, diſſeram: in qua certè non paucas dilucidabo, & non minus vtiles, quàm in prima, quæſtiones. In *tertia*, nonnullas aliàs excitabo, & non inutiliter reſoluam de iis, qui eligere nequeant pro ſe, & pro aliis. *quartam* tandem, & *quintam* breuiter, ſed prout ſatis ſit, ad doctrinæ complementum, abſoluam. In illa agam de locis in quibus electio fieri poſſit; & in iſta, de modo, quo electio ipſa probetur.

SECTIO I.

De libertate in communi eligendi Sepulturam.

DISQVISITIO I.

Quinam ſint, qui in genere facultatem habeant eligendi Eccleſiaſticam Sepulturam?

BREVIARIVM.

Filiusfamilias.

Niſi de patris conſenſu, quamuis Sepulturam eligat, nequit pro anima ſua aliquid relinquere, ſi non habeat peculium caſtrenſe, aut quaſi caſtrenſe. num. 4.

Parochus.

Non poteſt Parochus impedire, ne quis ſepeliatur in Sepultura à ſe electa, in loco Sepulturæ capaci. num. 10.

Si vocatus ad funus ſepeliendi extra Parochiam, accedere recenſet, aut licentiam dare nolit, licitè ſepeliri ille poterit, abſque Parochi interuentione. num. 10.

Puber.

Pubertatis annus in fœmina, duodecimus eſt, in viro autem, quartus decimus. n. 5.

Sepelire, Sepulchra, Sepultura.

Qui violenter rapit, & tumulat, quem ſepelire non poterat, illum tenetur reſtituere, & omnia, quæ receperit occaſione Sepulturæ illius. n. 3.

Quilibet Fidelis, qui liberum habet arbitrium, & puber eſt, ſiue Vir ſit, ſiue fœmina, eligere poteſt Sepulturam in quocumque loco, Sepulturæ capaci. n. 1. & ſeqq.

Poteſt eligere illam filiusfamilias. n. 4.

Eligere poteſt, qui minor ſit 25. ann. n. 2.

Ante pubertatem nemo eligere poteſt Sepulturam. num 4.

Non poſſunt illam eligere, qui ſunt à Iure prohibiti, ne illam eligere valeant. n. 7.

Neque illi, qui Sepultura ſunt, ipſo Iure priuati. num. 8.

Pater eligere poteſt Sepulturam pro Filio impubere, ſi id conſuetudo patria ferat. n. 4.

Sepultura electio, pars eſt vltima voluntatis. n. 6.

Teſtamentum. Volunt. vlt.

Filiusfamilias eligens Sepulturam non poteſt aliquid pro anima relinquere ſua, ſine patris conſenſu, niſi habeat peculium caſtrenſe, aut quaſi caſtrenſe. num 4.

Voluntas vltima, ambulatoria eſt vſque ad mortem, & reuocari ſemper poteſt, quo vſque adueniat illa. num. 6.

Sepultura electio, pars eſt vltima voluntatis. n. 6.

CONCLVSIO.

QVilibet Fidelis, qui liberum habeat arbitrium, & ætatem legitimam, pubertatis ſcilicet, poteſt ſibi eligere Sepulturam Eccleſiaſticam, in quocumque loco huius Sepulturæ capaci, ſiue vir ille ſit, ſiue fœmina. 1

Hanc concluſionem tenet D. Antoninus, *in Summa, part. 3. tit. 10. cap. 5. de Sepulturis, in principio.* Trullench, *tom. 3. tract. de Iure Parochi, cap. 9. dub. 5. num. 4.* Bruno Chaſſaing, *de Priuilegiis Regularium, tract. 2. cap. 7. propoſit. 4.* Bonacina, *tom. 2. diſputat. 3. de Contractibus, quæſt. 2. punct. 3. n. 6. verſic. Dixi niſi, & n. 8. verſic. Sexto,* Pax Iordanus, *vol. 2. de Re Beneficiaria, libro 10. tit. 20. num. 102. & 103.* Aſcanius Tambutinus, *de Iure Abbatum, tom. 1. diſp. 25. quæſito 17. num. 20.* Auguſt. Barboſa, *de Iure Eccleſiaſtico, part. 2. lib. 2. cap. 10. num. 19 pag. mihi 71.* cum Cæſar. de Graſſis, *deciſ. 1. num. 1. de Sepulturis.* Lel. Zecchio, *de Republica Eccleſiaſt. cap. 28. de Parocho, n. 17. Fallencia 2.* Aloyſio Riccio, *in Praxi*

rerum

rerum fori Eccleſiaſtici, *reſolut.* 563. *in* 2. *editione.* Belleto, *Diſquiſitionum Clericorum*, *part.*1. *tit. de Clerico debitore*, §.3.*num.*13.Parlador. *different.*66. §.1.*num.* 1. Tenent etiam Franc. Maria Samuellius, *in Praxi de Sepulturis*, *tract.*1.*diſput.*2. *controuer.* 1. *concluſ.*1.*controuerſ.* 3.*concluſ.*4. & 6. & *diſputat.*5. *controuerſ.*1. *concluſ.*1. & 7. Illuminatus Moronus, *in centum reſponſis*,*reſponſ* 51.*num.*37.*pagina* 184. cum Angelo, *in Summa, verbo Sepultura, num.*5. & Ioannes Baptiſta Ventriglia, *in Praxi rerum notabilium. annotatione* 52. §.*Vnico, num.*1. cum Lauorio, *Variarum lucubrationum*,*tit.*2.*cap.*11.*num.*1.& 6. Vbi in ſequentia prorumpit.

2 Ampliatur ſecundò ſententia, vt etiam Filiusfamilias poſſit ſibi eligere Sepulturam,citat.*Can.Vnaquaque*, §.*Exemplo*, 13. *quæſt.*2. Imola, *in cap.Ex parte, de Reſtitutione ſpoliatorum*, *num.*6. Cuman. *in L.Tam ij*, §.*Filiusfamilias*, *num.*5. *ff.de Donationibus cauſa mortis*, dummodo ſit pubes, & habeat liberum arbitrium,*cap.*1. *de Sepulturis*, & *cap.Licet hoc, eod.tit.*& *lib.*6. Molina, *de Iuſtitia*,& *Iure*, *tomo* 1. *tract.*2.*diſput.*214. Layman.Theologus Moralis, *lib.*3, *de Iuſtitia*, *tract.*5.*cap.*12. *quæſt.*3.*n.*5. Et hoc etiamſi ſit minor Viginti quinque annis. Imola, *loco citato*, *num.*6. Belletus, *diſquiſition.Clericorum*, *part.*1.*de Clerico debitore*, §.3.*n.*14. dummodo non ſit minor quatuordecim. Quodque indubitatè procedit in Filio emancipato, dicit Cuman. *citato loco*, & alij, quos refert, & ſequitur Medices, *loco citato*,(ſcilicet *de Sepulturis*,) 1.*parte*, *quæſt.*8.*num.*19. Hactenus præfatus Ioann.Baptiſta Ventriglia.

3 Quoad partem primam, de facultate, cuilibet Fideli, prædito libero arbitrio, & pubertate,eligendi Sepulturam competente, probatur concluſio *primo*, ex *cap.Cum liberum ſit*, *el* 6. *de Sepulturis*,vbi Alexander Papa Tertius,mandat compellere Monachos Sancti Vincentij Laudenſis, qui violenter rapuerant corpus cuiuſdam mulieris, quæ ſibi elegerat Sepulturam in Monaſterio Sancti Martini Laudunenſis,vt oſſa illius, & beneficia, quæ occaſione Sepulturæ ipſius receperant, cum integritate Monachis Sancti Martini reſtituerent: & de cætero talia facere (ait Pontifex) non præſumant.

4 Probatur *ſecundò*, ex *cap. Licet pater*, *el* 4. *de Sepulturis*, *lib.*6. Vbi Bonifacius Papa Octauus ſic „ decernit. Licet pater Minores, qui nequeunt an„ tequam ad annos pubertatis proueniant eligere Se„ pulturam,poſſit (ſi conſuetudo terræ id habeat)quo „ voluerit ſepelire; hoc tamen non poteſt, vbi con„ ſuetudo huiuſmodi non habetur, ſed ſunt cum ſuis „ maioribus, vel in Parochiali Eccleſia tumulan„ di. Quamuis autem filiusfamilias, abſque patris aſ„ ſenſu, ſibi poſſit eligere Sepulturam, pro anima tamen ſua, præter ipſius aſſenſum (niſi peculium caſtrenſe, aut quaſi caſtrenſe habeat) aliquid iudicare non poteſt.

5 Hucuſque in Decretali illa. Vbi Gloſſa *verbo Pubertatis*, aſſignat pro annis pubertatis mulieris, duodecim; & pro viri pubertate, quatuordecim. Et *verbo Sepulturam*, reddit rationem quare Filius ſub patria poteſtate exiſtens ſibi valeat eligere Sepulturam, dicens. Quia electio refertur ad id tempus, quo ſolutus eſt à patria poteſtate. Idem dicit Pax Iordanus, *volum.*2. *de Beneficiaria*, *lib.*10. *tit.*20. *num.*304. Quam certe rationem tradit Hoſtienſis, *in cap. De vxore*, *n.*4. *el* 7. *de Sepulturis*, ad probandum, Religioſum ſemper poſſe ſibi eligere Sepulturam: quia ſcilicet actus ille eligendi, refertur in tempus habile, quo Religioſus, per mortem à iugo eximitur obedientiæ.Idem enim ait eſt,aliquid tempore habili, vel inhabili, dummodo effectus, ad tempus habile referatur. *L.Quod Sponſa, Cod. de Donationibus ante nuptias.* Et eandem reddit Ventriglia, *dicta annotat.* 52. *de Electione Sepulturæ*, *num.*7. vt etiam poſſit mulier eligere illam, adhuc eius viro viuente: cum electio (inquit) prædicta,ad eum ſtatum pertineat,in quo mulier ſoluitur à Lege viri.

Ex *cap. Cum dilectus*, *el Final, de Succeſſionibus ab inteſtato*,probare intendit Ioannes Ægidius Trullench, *loco citato*, concluſionem noſtram; ſed ni fallor ex illa Decretali, nulla prorſus probatio pro illa fieri poteſt: Quia nihil ibi de Sepultura, nec de eius agitur electione.

6 *Tertiò* probatur concluſio ratione iſta. Quia electio Sepulturæ, pars eſt vltimæ voluntatis, cuius libertas auferri nequit. Gloſſa, *in cap Animarum, verbo Prædictos, in Addit. el* 1. *de Sepulturis*,*lib.*6. ex *Codice de Sacroſanctis Eccleſiis*, *L.*1. Ioannes Bapt. Ventriglia, *vbi proximè num.*1. ex *Canone Vnaquaque*, §.*E contra Adam*,13.*quæſt* 2.*cap.Cum liberum*, *cap.Nos inſtituta*, & *cap.de Vxore*, *de Sepulturis*. Vnde Martin. Bonacina, *tom.*2.*diſputat.*3. *quæſt.*2. *punct.*3. *num.*6. *verſic. Secundò*, ait electio Sepulturæ reuocari poteſt: cum naturam redoleat vltimæ voluntatis, quæ ambulatoria eſt vſque ad mortem.

7 Concluſio tamen noſtra, duas patitur limitationes. *Prima* eſt reſpectu eorum, qui ſunt à Iure prohibiti, ne Sepulturam eligere valeant. Ita limitant, & benè Moronus, *reſponſo* 51.allegato, *n.*38. cum Sebaſtiano de Medices, *de Sepulturis*, *quæſt.*8. Barboſa,*de Iure Eccleſiaſtico*,*part.*2.*lib.*2.*cap.*10.*num.* 19.& *de Officio Parochi*, *cap.*26. vbi refert Declarationem S. Congregationis Cardinalium, in vna Capuana, ſub die 31. Martij, de Anno 1629. in Congregatione Sacrorum Rituum factam. Ita & Samuellius, *de Sepulturis*, *tract.*1. *diſputat.*2. *controu.*3. *concluſ.*4. cum Natta, *conſil.* 432. *num.*6. Cæſare de Graſſis, *deciſ.*1. *num.*1. *de Sepulturis*, Zechio, *de Republica Eccleſiaſtica*, *cap.*20. *de Parocho*, *num.*17. *Fallentia* 2. Riccio, *part.*4. *Praxis*, *deciſ.*128.& 563. Belletto, *diſquiſition. Clericorum*, *part.*1.*tit.de Clerico debitore*,§.3. *n* 17. Vgolino, *de Officio Epiſcopi*,*cap.*17.*num.*2. Geminiano, *in cap. Licet*,§. *Quamuis*, *de Sepulturis*, *in* 6 & cum Cardinale Tuſcho, *concluſ.*97.*n.*5.*Litt.P.*

8 *Secunda* limitatio eſt, eorum reſpectu, qui ſunt Eccleſiaſtica priuati Sepultura. Hanc tenent Moronus, cum Seb. Medices, *locis proximè redditis*, & Ioannes Baptiſta Ventriglia, *in Praxi rerum notabilium*, *annotat.*52. §.*Vnico*,*num.*21. Vbi reddit rationem. Quia ſcilicet Sepultura carens, fruſtratoriè illam eliget. Quinam autem priuati exiſtant Sepultura Eccleſiaſtica, prolixè in ſecundo tomo huius operis, per totum diſſero.

9 Quoad ſecundam autem partem de loco Sepulturæ eligendæ, probatur concluſio, ex *capite* 1. *de Sepulturis*, ibi. Et ſic demum vbicumque libitum „ fuerit, eliget Sepulturam. Et ex *cap.Cum quis*,*el* 2. *eod.tit.lib.*6. Vbi ſic Bonifacius Papa. Si quis anti„ qua dimiſſa,nouam (etiam in loco minus religioſo) „ elegerit Sepulturam, electionem huiuſmodi (licet Iura ſuper hoc videantur eſſe diuerſa) nequaquam volumus impugnari.

10 Pro coronide huius diquiſitionis, recenſere libuit Ioannem Baptiſt. Ventrigliam, *loco citato*,*numer.*10. Sic ibi fatur. Electio Sepulturæ, adeò eſt exequenda,& ſepeliendum corpus in Sepultura electa,

cta,vt Parochus non poſſit impedire illam,ſub prætextu, quod ſit extra Eccleſiam Parochialem. Quia liberum eſt vnicuique eligere Sepulturam in quacumque Eccleſia, relicta Parochia: quæ aliud non poteſt prætendere, niſi ſua Iura. Eſt commune, & indubitatum. Hinc eſt Sacram Congregationem Rituum, procurante Domino Ioſepho Natale, Canonico, Pœnitentiario Metropolitanæ Eccleſiæ Capuanæ, decreuiſſe Parochum loci Caſſapullæ, Capuanæ Diœceſis, non poſſe prohibere Fundatori, & ſucceſſoribus de prædicta familia de Natale, Ius Sepulturæ, in Eccleſia per ipſos de Natale ædificata, in loco prædicto, reſeruata quarta funerali eidem Parocho. Immò ſi Parochus prædictus vocatus accedere, vel licentiam dare recuſet, licitum eſſe ſepelire corpora in dicta Eccleſia abſque illius licentia S. Congregatio prædicta duabus Declarationibus, vna ſub die 31. Martij, 1629. & altera ſub die 22 Decembris eiuſdem Anni 1629. Quas Declarationes vidi oculatim in forma authentica, cum tanquam vnus ex Viſitatoribus interfui Viſitationibus prædictæ Eccleſiæ. Illaſque refert Alphonſus de Leon, *de Officio Capellani, part. 1. quaeſt. 2. ſect. 1. num. 7. & 8.* Barboſa, *de Iure Eccleſiaſtico, lib. 2. cap. 10. num. 22. & ſeq. Et in Summa Apoſtolicarum Deciſionum, verbo Sepultura, n. 11.* Id etiamſi electio fiat in Eccleſia Regulari. Lauorius, *citato cap. 11. n. 22.* Hæc omnia Ventriglia.

DISQVISITIO II.

An electio Sepulturæ ſemel aut pluries facta reuocari poſſit quoties eligenti placuerit?

BREVIARIVM.

Iuramentum.

Si ſeruato iuramento, in ſalutem non vergat, ſed in detrimentum animæ, non illud obligat. n. 5.

Quando poſt iuramentum factum noua cauſa orta eſt, non præuiſa, tempore iuramenti, illud non obligat. n. 6. 7. 8.

Sepultura.

Electio Sepulturæ ſemel, aut ſæpè facta, vſque ad finem vitæ reuocari poteſt. n. 1. 2. 3. 6.

Poteſt eligi in loco minus Religioſo. n. 2.

Electio Sepulturæ, pars eſt vltimæ voluntatis. n. 3.

In graui, & periculoſa infirmitate facta, non cenſetur reuocata per conualeſcentiam, & poſteriorem vitam longæuam. n. 9.

Reuocari non poteſt, ſi fuit vltroneo iuramento, aut voto firmata Sepulturæ electio. n. 4. 5.

Teſtamentum. Voluntas vlt.

Omnis actus vltimæ voluntatis, reuocabilis eſt. n. 3.

Per vltimam diſpoſitionem, ſaltem tacitè, priores omnes reuocantur. n. 1.

Teſtamentum aut vltima voluntas, ſeu diſpoſitio facta in graui, & periculoſa infirmitate, per conualeſcentiam, & vitam longæuam reuocata non cenſetur. n. 9.

Pars eſt vltimæ voluntatis Sepulturæ electio. n. 3.

Votum.

Quod in animæ detrimentum vergit, non obligat. n. 5

Noua cauſa orta, non præuiſa tempore voti, ceſſat voti obligatio. n. 6.

CONCLVSIO.

1 ELectio Sepulturæ iam facta, vſque ad vitæ finem, benè ab eligente reuocari poterit, quoties illi benè viſum fuerit.

Hanc tenent concluſionem Gloſſa, *in cap. Animarum, verbo eodem, el 1. de Sepulturis, lib. 6,* ibi. Quia licet elegerit quis Sepulturã in vno loco, poteſt poſtea eligere in alio. Auguſt. Barboſa, *de Iure Eccleſiaſt. part. 2. lib. 2. cap. 10 n. 24.* cum Geminiano, *in cap. Licet, §. Quamuis, de Sepulturis in 6.* Cæſare de Graſſis, *dec. 1. n. 5. de Sepulturis.* Ancharrano, *concil. 214. n. 5. & ſeqq.* Mario Antonio, *Variarum reſolut. lib. 1. reſolut. 212. caſu 59. verſ. Tertio.* Sebaſtiano Medices, *de Sepultur. par. 1. q. 8. n. 1.* Carolo Maranta, *Reſponſorum, tom. 2. reſponſ. 14. n. 1.* Franc. Samuellius, *in Praxi de Sepulturis, tract. 1. diſp. 2. controuerſ. 1. concl. 16. pag. 50.* & Ioannes Baptiſta Ventriglia, *in praxi rerum notabilium, annot. 52. de Electione Sepulturæ, n. 31.* quo in loco addit, eſſe commune, & indubitatum, & quod fieri queat reuocatio non ſolum expreſsè, ſed etiam tacitè per ſubſequutam electionem. Regulare enim eſt (ait) in cauſæ mortis actibus, vt ſecunda voluntas, reuocet primam. Docet accuratè Maranta, *loco citato, n. 4.* Ita Ventriglia.

2 *Primò* probatur concluſio, ex *cap. Cum quis, §. Si quis, el 2 de Sepulturis, lib. 6.* Vbi ſic Bonifacius Papa Octauus decernens ait. Si quis antiqua dimiſſa, nouam (etiam in loco minus religioſo) elegerit Sepulturam, electionem huiuſmodi (licet Iura ſuper hoc videantur eſſe diuerſa) nullatenus volumus impugnari.

3 *Secundò* probatur ratione. Quia electio Sepulturæ, eſt pars vltimæ voluntatis. Ventriglia *vbi proximè,* cum Sebaſtiano Medices, *loco modo allegato,* & cum Maranta, *part. 2. Controuerſ. reſponſ. 14. n. 5.* Martin. Bonacin. *tom. 2. diſput. 3. q. 2. punct. 3. n. 6. verſic. Secundò.* Sed omnis actus vltimæ voluntatis, ex natura ſua eſt reuocabilis. Ventriglia, Bonacina, ac Maranta, *n. 3.* Ergo electio Sepulturæ validè reuocari poteſt, toties, quoties voluerit eligens, vſque ad vitæ vltimum.

4 Limitanda tamen eſt reſolutio, in caſu, quo electio, motu proprio, & non ad alterius ſuggeſtionem, iuramento fuerit, aut voto firmata. Tunc enim ratione voti, aut iuramenti Sepulturæ electio reuocari nequit. Ita Ventriglia *dicta annot. 52. n. 32.* cum Genuenſi, *in Praxi Archiepiſcopali Neapolitana, cap. 76. n. 15. in Annot.* Cæſare de Graſſis, *deciſ. 2. de Sepulturis, n. 12.* & Maranta, *loco proximè recenſito, n. 7.* Vbi affirmare ait, quod ſi quis donauerit aliquid Eccleſiæ, & in eodem inſtrumento donationis elegerit in eadem Eccleſia Sepulturam, iuramentum appoſitum in dicto contractu, confirmat tantum donationem, non verò ſe extendit ad electionem. Quod verum ſaltem eſt, ſi aliud non exprimatur.

5 Hæc certè limitatio probatur ex *cap. Si verò, el 8. de Iureiurando,* in quo ſic Alexander Papa Tertius decernit. Diximus tibi reſpondendum, quod non eſt tutum quemlibet contra iuramentum ſuum venire, niſi talis ſit, quod ſeruatum vergat in interitum ſalutis æternæ; nec Nos alicui dare materiam volumus, veniendi contra iuramentum proprium ne authores periurij videamur. Hæc Alexander.

Quæ tamen limitatio non procedit quando poſt iuramentum, aut votum, noua cauſa orta eſt, non præuiſa tempore voti, aut iuramenti. Quia tunc non obſtante iuramento, aut voto, electio Sepulturæ

turæ iuramento, aut voto prius firmata, ex dicta ſuperueniente cauſa infirmatur; Vnde benè teuocari valet, vti benè Ventriglia, *annotat.52.citata,n.23.* cum Laoorio, *Variarum Lucubrationum, tit,2.cap.11. num.4.* & Sebaſtiano Medices, *de Sepulturis, queſt.15. num.finali,* Vbi exemplificat caſum, ſi quis efficiatot Religioſus, aut Epiſcopus creetor poſt clectionem Sepultutæ, iutamento, aut voto fitmatam.

Idem dicit Samuellius, nonnihil addens. Ita enim fatur. Quilibet motu proprio, cum voto, & iuramento ſibi Sepulturam eligete valet nouam, antiqua relicta, eriam in loco minus religioſo. *Extra, de Sepulturis, cap. Cum quis.* Et ſic facta electione Sepultutæ tenetur deinde ſeruare huiuſmodi votum, ſeu iuramentum; niſi aliàs ſit factus Epiſcopus, aut Regularis, vel talis Sepultutæ locus ſit quaſi diſſipatus, & huiuſmodi. *cap. Inter, de Religioſis Domibus.* Hæc Samuellius, *loco ſuprà allegato* cum Sylneſtro, *verbo Sepultura, n.5. & verbo Excommunicatio 7. num.49.* §.16. citante Archidiaconum, & cum Lauotio, *dict. tit. & cap. num.16.* & Lapo, *allegat.59.*

7 Firmatur limitatio, *ex cap. Quemadmodum, el 25. de Iureiurando,* ibi: » Sed pto fornicatione, quam » poſtea perpettaret, eam dimittere poſſet; non oh- » ſtante huiuſmodi ioramento; quooiam in eo talis » erat ſubintelligenda conditio: ſi videlicet in Legem » coniugij illa non peccatet. Vbi Gloſſa, *verbo Conditio,* ait. Nota, quod plerumque intelliguntur conditiones in iuramentis, vt hæc: *Si placet Papa:* vt *ſuprà eodem, Venientes.* Item hæc. *Si Deo placuerit. 22. quaeſt.2. Beatus,* §.1. Item hæc: *Si res in eodem ſtatu permanſerit. 22 quaeſt.2. Ne quis, ff. de Solutionibus. Cum quis.* Has, & alias recenſet conditiones Gloſſa, in iuramentis ſubintellectas.

8 Firmatur etiam ex *cap. Ad noſtram, el 20. de Iureiurando,* vbi decernitur ab Innocentio Papa Tertio, iurantem non repetere vſuras, poſſe ex noua cauſa ſuperueniente illas repetere. v.gr. ſi Vſurariua creditor in teſtamento hæredi iniunxerit obligationem reſtituendi vſuras à ſeipſo peteeptas.

9 Dubium occurrit, hîc opportunè diſſoluendum. An ſcilicet, cenſeatur teuocata electio Sepulturæ, in ioſirmitate facta, ſi conualeſcat ægrotus, & poſt longum decedat tempus.

Reſpondeo, non cenſeri teuocatam. Ratio fundamentalis eſt: Quia non cenſetur mutata voluntas. Et probatur à ſimili de Teſtamento facto, in exiſtimato mortis articulo: quod certè, ex eo, quod conualuerit teſtator, & poſtea multis tranſactis annis moriatur, non cenſetur teuocatum, infirmatum, vti benè Ioann. Baptiſt. Ventriglia *in allegata annot. 52. num.34. ex L. finali,* & ibi Bald. & DD. *ff. de Hæredibus inſtituendis, cap. Licet, de Procuratoribus, lib.6.* com Mantica, *de coniecturis vltimarum voluntatum, lib.12. tit.1. num.2.* Quare, qui in graui infirmitate ſibi Sepulturam eligit, & poſt longum tempus, ex alia decedat infirmitate, morietur cum electione Sepulturæ. Quia illa ſemel facta, teuocata non præſumitur. Ita præfatus D. cum Belletto, *Diſquiſitionum Clericorum, part.1. de Clerico debitore,* §.3. *num.29.*

10 Et quidem argumentum factum, à Teſtamento, ad electionem Sepulturæ, benè valet; quia electio Sepulturæ, eſt eiuſdem qualitatis cum Teſtamento, cum ſit pars vltimæ voluntatis, vti vidimus *num.3.* argumentum autem de maiori ad minus affirmatiuè factum, valet quando maius, & minus ſunt eiuſdem qualitatis, vt cum Cardinali Tuſcho, *practicarum concluſionum, tom.1. Litt. A. concl.501. n.10.* tenet Auguſt. Barboſa, *tract. Locorum argumentorum communium Iuris, loco 66. verbo à Maioris, num.4.* Ergo ſi tenet, & valet Teſtamentum factum, pluribus ab hinc annis, in ioſirmitate finali exiſtimata, & mortali, ab eo, qui conualuit, & nouiſſimè, hodierna decedit die, tenebit, valida erit electio Sepulturæ ab illo facta, vel ab alio, ſi poſt longum moriatur tempus illa non reuocata.

DISQVISITIO III.

An qui ſumpſit Fideicommiſſum, Maioratum, aut donationem, ſe obligans cum iuramento, ad eligendam Sepulturam, ſecundùm Teſtatoris, vel donatoris voluntatem, teneatur ad obſeruantiam huius electionis?

BREVIARIVM.

Donatio. Donatarios. Donator.

Quaſcumque conditiones honeſtas, ſibi benè viſas, poteſt Donator in donatione apponere, & illas adimplere tenetur donatarius, donationem acceptans. n.4.

Hæres.

Liber eſt ad acceptandum, vel non acceptandum hæreditatem n.4.

Iuramentum.

Strictiſſimum iniungit vinculum ad exequendum promiſſum. n.2.

Semper ſeruari debet, niſi ſeruatum in interitum vergat ſalutis æterna. n.3.

Amplia, etiamſi metu iniuſto extortum ſit, dummodo de re licita, & factum ſit, animo ſe obligandi. n.3.

Obligat ad vſuras ſoluendas. n.2.

Si iurem viarum graſſatori, illi aliquarum pecuniarum ſummam ſoluere, & relaxationem iuramenti, ab illam poteme facere, non obtineam, ſub periurij reatu, illam ſoluere compeller. n.3.

A iuramento, metu extorto, abſoluit Eccleſia. n.3.

Iure natura efficere tenemur, vt verum, quod iurauimus ſit. n.3.

Sepolchra, Sepultura.

Fideicomiſſarius, & donatarius, ſub iuramento promittens eligere Sepulturam, illam tenetur eligere, ſub duplici vinculo; iuſtitia, ſcilicet, & Religionis. n.1.3. & 4.

Vſura.

Prohibita eſt vſura Iure diuino, & humano. n.2.

Solui non debet vſura, niſi qui ſeſe ſub iuramento ad illam ſoluendam obligauerit: quo in caſu ad illius ſolutionem compelli poteſt n.2.

Poſt ſolutionem tamen vſurarum, cogendus eſt vſurarius ad illas reſtituendas, etiam per cenſuras. n.2.

CONCLVSIO.

Fideicommiſſarij, & donatarij, qui ſe cum iuramento obligarunt ad Sepulturam eligendam ſecundùm teſtatoris, aut donatoris voluntatem, te- 1

nentur ad huiuſmodi electionẽ, & illius obſeruantiã.

Hæc concluſio certa eſt, & manifeſta. Illam tenent Ioann. Ægidius Trullenč, *tom. 3. tract. de Iure Parochi, cap. 9. dub 5. num 11.* cum Aloyſio Riccio, *in Praxi fori Eccleſiaſtici, reſolut. 293. partis quartæ*, & Franciſcus Maria Samuellius, *in Praxi de Sepulturis, tract. 1. diſputat. 2. controuerſ. 1. concluſ. 17. pag. 50.* cum Molina *de Primogenit. lib. 1. cap. 24. num. 40.* Lauotio, *Variarum Lucubrationum, tit. 2. cap. 11 num.* Gratiano, *diſceptation. forenſium, cap. 210. num. 19* & aliis.

2 Quod certa ſit, & vera concluſio, ex quo fuit iuramento firmata, patet ex eo, quod obligatio iuramento firmata, ſtrictiſſimum vinculum iniungit ad exequendum promiſſum, illam contrahenti. Gloſſa, *in cap. Ad noſtram, verbo Repeterent, el 2. & 20. de Iureiurando*, ibi: Sed ſi iurauerit ſoluere (vſuras ſcilicet,) nec repetere, &c. Apertè decernitur „ ab Alexandro Papa Tertio, *in cap. Debitores, el 6.* „ *eodem titulo*, in hunc modum. Debitores ad ſol„ uendas vſuras, in quibus ſe obligauerant, cogi non „ debent. Si verò de ipſarum ſolutione iurauerint, eo„ gendi ſunt Domino reddere iuramentum. Et cum „ vſuræ ſolutæ fuerint, creditores ad eas reſtituendas „ ſunt Eccleſiaſtica ſeueritate (ſi neceſſe fuerit) compellendi.

Hæc in textu illius Decretalis. In eius Summa ſic habetur. Qui ſe obligauit ad vſuras ſoluendas, ſoluere non cogitur, niſi iurauerit: quo caſu cogitur; ſed repetit. Et in eaſus formatione, ſic lego. Aliquis promiſit ſoluere vſuras, cum vſuræ inhibitæ ſint in Iure Canonico, & Diuino. Quærebatur, vtrum ille ſit compellendus ad illas ſoluendas? Et reſpondetur, quod non debet compelli ad hoc. Si verò iurauit ſoluere, tunc propter iuramentum, debet compelli. Et Bernardus ibi inquit. Nota, quod ſecundùm Canones, obligatio vſurarum non tenet, ſed iuramentum ſuper hoc factum, tenet, & debet ſeruari. Gloſſa item, *verbo Cogi non debent*, ſic fatur. Quia nulla fuit obligatio de Iure Diuino, ſiue Canonico; tamen iuramentum ſuper hoc factum, eſt ſeruandum.

3 Idem Alexander Tertius, *in cap. Si verò, el 8. de* „ *Iureiurando*, ita decernit. Si verò aliquis, quem„ quam grauiſſimo metu ſub religione iuramenti „ ſuum Ius refutare coegerit, ipſumque ſibi retinue„ rit: Quia Nos conſulere voluiſti an alter eorum, „ vel neuter id habere debeat. Duximus tibi reſpon„ dendum, quod non eſt tutum quemlibet contra iu„ ramentum ſuum venire, niſi tale ſit quod ſeruatum „ vergat in interitum ſalutis æternæ. Nec Nos alteri „ dare materiam volumus veniendi contra iuramen„ tum proprium; ne Authores periurij videamur. Ve„ rum aliquando in Romana Eccleſia à pluribus præ„ deceſſoribus noſtris factum eſſe recolitur, quod „ Clerici, qui coacti miniſterium Eccleſiæ abiura„ runt, de iuramento, abſolutionis beneficium me„ ruerunt: & ad coercendam iniquitatem eorum, qui „ Eccleſiaſticos viros ad præſtandum illud compule„ rant, permiſſi ſunt in eadem Eccleſia miniſtrare.

Hæc omnia in Decretali illa. Cuius Summa, ſeu Epigraphe, & Titulus talis eſt. Si iuramentum per metum extortum ſeruari poteſt, ſine interitu ſalutis æternæ, ſeruandum eſt: Eccleſia tamen Romana conſueuit à tali iuramento abſoluere. Plura ad rem, in Gloſſa lego. Sub caſus formationem, hæc generalis traditur regula: quod iuramentum ſemper eſt ſeruandum, dummodo in obſeruatione ipſius periculum animæ vergat. Quæ quidem ſatis textui conformis apparet.

Vnde communis Doctorum ſententia tenet, iuramentum promiſſorium, graui extortum metu, etiamſi iniuſtè, obligare, modo de re licita ſit factum, & animo ſe obligandi. Quia iure naturæ efficere tenemur, vt verum ſit, quod iuramus, ne Deum falſi faciamus teſtem. Quare ſi mihi viarum graſſatores occurrunt, & pro redimenda propria vita, certam nummorum quantitatem, puta quinquaginta aureos, eis cum iuramento promitto, illam ſoluere, ſub periurij crimine, teneor, ſi iuramenti abſolutionem, ſine relaxationem non obtineo, ab eo, qui ipſum iuramentum relaxare queat. Ita Eligius Baſſæus, *tom. 1. verbo Iuramentum 1. num. 5.* cum Paulo Layman. *lib. 4. tract. 3. cap. 7. num. 2.* Syluio, *2. 2. quæſt. 89. artic. 7. quæſito 1.* & cum aliis. Hermannus Buſembaum, *in Medulla Theologiæ, libro 3. tract. 2. cap. 2. verſic. Obligaris probabiliter*, cum Martino Becano, *2. 2. quæſt. 89.* Latè, & fundamentaliter ipſe Becanus, *de Iuſtitia, & Iure, ſub dicta quæſt. 89. quæſt. 5. fol. mihi* 800. Si ergo ex iuramento de ſoluendis vſuris, Iure Canonico & Diuino prohibitis, & de extorto metu graui, & illicitè, & iniuſtè obligatio naſcitur, à fortiori naſcetur ex licito, & ſpontaneo contractu, quo qui Fideicommiſſum, Maioratum, aut donationem ſumpſit, ſe obligans cum iuramento ad eligendam Sepulturam ſecundùm Teſtatoris, aut donatoris voluntatem.

Et non ſolùm tenetur illam eligere ſub iuramenti religione, & vinculo, ſed ratione iuſtitiæ, & rei acceptæ, quia res cum ſuo onere tranſit. Samuellius, *loco iam reddito*, ex *L. Mevius, & L. Qui heredi, ff. de Conditionib. inſtitutionum*, & ſibi imputare debet, quod ſe cum ea obligauerit conditione. Quocirca idem Samuellius *tract. 1. diſputat. 6. controuer. 10. concluſ. 4.* ait. Teſtator etiam nequie pro ſuo hærede, quem vniuerſalem inſtituit licitè, ac validè Sepulturam eligere, quamuis eum poſſit obligare ad illam (eligendam ſcilicet,) quia eſt in poteſtate hæredis, acceptare, vel non acceptare hæreditatem ſub tali conditione, vt eligat Sepulturam in hoc vel illo loco: & obligatio facta, omnino tenet. *L. 1. ff. ad Trebellianum.* Ita ille. 4

Cui certè doctrinæ conſonat Trullench *vbi ſuprà*. Ibi enim ait cum Riccio, quod accipiens Fideicommiſſum, Maioratum, aut donationem, & adſtringens ſe cum iuramento ad eligendam Sepulturam, ſecundùm voluntatem Teſtatoris, tenetur ad illius obſeruantiam, quaſi imputandum ſit ei, qui ſe cum illa conditione obligauit. Quia tranſit cum ſuo onere, & poteſt donator in traditione ſuæ rei, apponere conditiones, & pacta honeſta, quæ ſunt implenda per ſucceſſorem. Ita Speculator, *in §. Compendiosè, num. 26. de Inſtrument. edit. & in tit. de Sepulturis, n. 6.* Hoſtienſis, quem ſequitur Angelus, *verbo Sepultura, n. 40.* & concluſum fuit in Rota, teſte Riccio, *ſuprà*. Hactenus Ægidius Trullench. Et benè quidem: quia contractus, ex conuentione Legem accipiunt. D. Ioannes Montero, & Spinoſa, *in allegatione Iuris pro Cœnobio Hyrachenſe, contra Villam de Mendauia*, in cauſa quadam, ſoper caducitate, & commiſſo termini, Vulgo dicti *de Mendalauieja*, ex *L. 1. §. Si conueniat, ff. depoſiti*, & *L. Contract. 9. ff. de Regulis Iuris.*

DISQVI

DISQVISITIO IV.

An exequi debeat illius voluntas, qui elegit ſe nullam habere Sepulturam Eccleſiaſticam, ſed vel in mare, aut fluuium proÿci, vel inſepultum in campo ſub dio relinqui, vel ſepultum quidem?

BREVIARIVM.

Sepulchra. Sepultura. Sepelire.

Voluntas Catholici eligentis non ſepeliri, aut Sepulturam non ſacram, exequi non debet. n. 1.

Errauit D. Marcellinus Papa, qui ob idolatriam à ſe commiſſam, voluit in pœnam illius non ſepeliri: & excommunicauit eos, qui ipſummet tumulaſſent. n. 3.

Hæres, qui teſtatorem congruè tumulat contra illius præceptum, & voluntatem eligentis non ſepeliri, nullam pœnam, à Teſtatore inflictam ob illud facinus, incurrit. n. 2. 3.

Non debet exequi voluntas mandatis, ne corpus ſuum ſepeliatur, niſi cum vna candela, aut vt tumuletur cum tubis, &c. n. 2.

CONCLVSIO.

1 NVllo modo eſt attendenda voluntas Catholici Eccleſiaſticæ Sepulturæ capacis, eligentis non habere illam, ſed profanam tantum, aut inſepultum relinqui ſub dio in campo, aut in mare, ſeu in fluuium proiici.

Hanc concluſionem tenent Gloſſa, *in can. Nunc autem, verbo Marcellinus*, 21. *diſtinct. vel* 8. D. Antoninus, *in Summa, part.* 3. *tit.* 10. *cap.* 5. *de Sepulturis, in principio.* Syluester, *in Summa, verbo Sepultura, quæſt.* 5. vbi recolit factum D. Marcellini, & ſententiam Gloſſæ mox recenſendam. Dominicus Baonez, 2. 2. *quæſt.* 32. *artic.* 2. Gregorius de Valentia, *ibidem, diſputat.* 3. *quæſt.* 2. & Lauorius, *variarum Lucubrationum, tit.* 2. *cap.* 16. *num.* 18. & 19. Salizetus, *in L.* 5. *num.* 2. *Cod. de his, quæ pœna nomine.* Angelus, Armilla, Roſella, & Tabiena, *in ſuis Summis, verbo Sepultura*, & Hoſtienſis, *in Summa, verbo eodem*, quos refert, & ſequitur Franciſc. Maria Samuellius, *in Praxi de Sepulturis, tract.* 1. *diſputat.* 2. *controuer.* 1. *concluſ.* 18. & *diſputat.* 6. *controuer.* 15. *concluſ.* 8. *pag.* 300. & *concluſ.* 11. Tenet etiam Ioannes Baptiſta Ventriglia, *in Praxi rerum notabilium, annotat.* 52. §. *vnico de Electione Sepulturæ, num.* 46. in ſequentia prorumpens.

2 Nota extra textum, in hac materia electionis Sepulturæ, quod eligens, & mandans corpus ſuum non ſepeliri, non eſt obediendum, nec hæres incidit in aliquam pœnam, ſi eum congruè ſepeliri faciat. Doctores in *L. Quidam in ſuo, ff. de Conditionibus inſtitutionum.* Antonius de Butrio, *in Rubrica de Sepulturis. num.* 1. Lauorius, *citato loco* (ſcilicet *Variarum Lucubrationum, tit.* 2. *cap.* 11.) *n.* 29. Quod ampliatur, vt ſi quis eligens mandauit corpus ſuum poni in vna ſtorea, ſiue panno, ipſumque ſepeliri cum vna candela, priuans hæredem hæreditate, ſi contra faceret, adhuc non eſt audiendus: & hæres, qui eum ſepeliuit honorificè, iuxta ſuæ conditionis ſtatum, non venit priuandus hæreditate. Quia tales voluntates, tanquam ineptæ circa Sepulturam non ſunt ſeruandæ. *L. Seruo,* §. *fin. ff. de Legatis* 1. Paulus, *in dictam Legem Quidam in ſuo, num.* 3. Vbi teſtatur non fuiſſe ſeruatam diſpoſitionem cuiuſdam Doctoris Paduani, qui mandauerat, quod corpus ſuum portaretur cum tubis, & corneis ad Eccleſiam, vtque fierent nuptiæ, & vxor indueretur pannis rubeis, aliàs priuaretur hæreditate. Hæc omnia Ventriglia, cui conſonat Samuellius, *dicta controuer.* 15. *concluſ.* 10. Vbi ſic fatur.

Teſtator, ſi purpura ſe indutum ſepeliri mandauerit, illius hæres, abſque pœnę alicuius periculo, poterit talem voluntatem reiicere, vt eſt textus *in L. Seruo alieno,* §. *final. ff. de Legatis.* Pari etiam modo dicendum eſt de illo, qui gemmas ſecum recondi mandauit. *L. Non oportet, n.* 1. *Cod. de his, quibus vt indignis.* Et horum eſt ædæquata ratio: quia immoderatæ, & ineptæ Teſtantium voluntates, ſunt reiiciendæ. Iſta Samuellius. Gloſſa autem præallegata, quæ ſequuntur verba profert, loquens de ſententia, quam Papa Marcellinus contra ſe pronunciauit, in pœnam idololatriæ, quam admiſerat, thura idolis offerendo, & contra illos, qui ſuum cadauer ſepelirent, excommunicationis mucrone ipſos feriendo. Sed videtur (inquit) quod hæc ſententia, quæ præcepit non ſepeliri corpus ſuum, contineat errorem, vndè nulla deberet eſſe, *vt extra, de ſententia excommunicationis, cap. Per tuas.* Si quis enim præcipiat, quod corpus ſuum non ſepeliatur, hoc præceptum non eſt adimplendum, vt *ff. de Conditionibus inſtitutionum, Quidam.* Hactenus Gloſſa. 3

DISQVISITIO V.

An poſſit quis eligere, in alieno ſepeliri Sepulchro?

BREVIARIVM.

Axioma.

Quod noſtrum eſt, abſque facto noſtro auferri non poteſt. n. 2.

Dominium. Dominus.

Locorum ſacrorum, & religioſorum, nullus priuatus habet dominium directum. n. 4.

Inuito vſufructuario, rei Dominus directus, & proprietatis, illa vti non poteſt. n. 2.

Sepulchra.

Alienam Sepulturam ſibi eligere nemo poteſt niſi de conſenſu habentis illius vſum. n. 2. 3. 4. 7.

Qui habet dominium vſus Sepulturæ, poteſt impedire quod ſine eius licentia in illa tumuletur. n. 1. 2. 3.

Dominium proprietatis Sepulturæ, nulla priuata habet perſona. n. 4.

Sepulturæ Patronus, non eſt Parochus, neque Conuentus Regularium, in quorũ Eccleſia illa exiſtit. n. 2.

Sepelire non poteſt Parochus, neque poſſunt Regulares aliquem in aliena Sepultura. n. 2.

Limita in caſu neceſſitatis. n. 1. 2.

Limitant alij, in caſu extinctionis familiæ. n. 2.

CONCLVSIO.

1 NEmo poteſt, ſi deſit conſenſus habentis Dominium vtile Sepulturæ, illam ſibi eligere.

Hanc tenent concluſionem. Ioannes Batiſta Ventriglia, *in Praxi rerum notabilium, annotat.* 52. *de Electione Sepultura*, §. *vnico, num.* 3. & Franciſcus Maria Samuellius, *in Praxi de Sepulturis, tract.* 1. *diſputat.* 5. *controuerſ.* 1. *Concluſ.* 5. *pag.* 224. vbi ita ait. In Sepultura aliena, illius Patrono contradicente, nemo ſepeliri poteſt, licet Parochus, cum Domini Epiſcopi venia, & in caſu neceſſitatis, aliquando hoc permittere poſſet. Allegat Abbatem, *in cap. penult. de Sepulturis, num.* 5. Romanum, *in ſingulari* 692. & Lauorium, *tomo* 1. *variarum lucubrationum, tit.* 2. *cap.* 11. *num.* 38.

2 Ioannis Bapt. Ventrigliæ doctrinam, ad amuſſim reddo. Huiuſmodi illa eſt. Sed hic aduerte, quod ſi quis eligat ſepeliri extra patriam, vel etiam in patria, ſed in alieno Sepulchro, non debet ibi ſepeliri, niſi conſentientibus Patronis Sepulchri. Quia, *quod noſtrum eſt* (axioma Iuris eſt, de quo Auguſtinus Barboſa, *tract. de Axiomatibus Iuris, axiomate* 163. *n.* 2. cum Menochio, *conſilio* 161. *n.* 19. & *conſil.* 296. *n.* 10. & *conſil.* 477. *n.* 7. & Melchiore Phœbos, *tom.* 1. *deciſ.* 28. *num.* 12) *abſque facto noſtro auferri à nobis non poteſt. L. Id quod noſtrum, ff. de Regulis Iuris.* Notat Sebaſtianus Medices, *de Sepulturis cap.* 9. *n.* 4. Barboſa, *de Iure Eccleſiaſtico, lib.* 2. *cap.* 10. & in hac materia non dicitur Patronus Rector Eccleſiæ, vel Superior Regularis, ſed ille, cui per Rectorem, vel Regulares facta eſt conceſſio Sepulturæ. Vnde, in ſupradicto caſu, prædictus Patronus, vel eius ſucceſſores ſunt requirendi pro licentia prædicta: ſine qua Rector, vel Regulares in prædictis, aliquem ſepelire non poſſunt. Et hoc de Iure eſt, quod in fundo, in quo quis habet vſum, non poteſt Dominus inhabitare inuito vſufructuario. *L. Si hæres*, §. *fin. ff. de vſufructu, & habitatione.* Hactenus Ventriglia, qui duas, loco citato affert limitationes. *Prima* eſt, ſi Patroni eſſent extincti. *Secunda*, ſi fieret neceſſitatis cauſa. In vtroque enim caſu, ait, poteſt concedi vſus Sepulturæ vnius, alteri extraneo. De quibus ego ipſe, *ſupra, Tract.* 4. *Diſquiſit.* 1. *num.* 1. 7. 8. & 9. Et de ſecunda, Samuellius, *loco proximè recenſito.*

3 Ratio fundamentalis noſtræ concluſionis eſt. Quia, qui habet dominium vſus Sepulchrorum, impedire poteſt, ne in ea aliquis ſine ipſius licentia tumuletur. Panormitanus Abbas, *in cap. Abolenda, num.* 5. et 13. *de Sepulturis ex L.* 2. § *vſumfructum, ff. de Religioſis, & ſumptibus funerum.* Martinus Rauaui, *in Enchirid. notab.* 240. Marcus Vidal, *in Arca Vitali, tit. de ſimonia, inquiſitione* 1. *n.* 84. Aug. Barboſa, *de Officio & poteſtate Parochi, part.* 3. *c.* 26. *n.* 12. Samuellius, *in Praxi de Sepulturis, tract.* 1. *diſputat.* 6. *controuerſ.* 14. *concluſ.* 15. Et dare poteſt licentiam, vt in ea alij ſepeliantur. Rota, in vna Burgeoſi Sanctæ Dorotheæ, *ſub die* 13. *menſis Februarij, de Anno* 1579. coram Hippolyto Aldobrandino, poſtea ad D. Petri Sedem aſſumpto, Clemente Octauo nuncupato. In alia Calagurritana de Amurio, *die* 12. *Decembris de Anno* 1603. coram Alexandro Ludouiſio, dicto Gregorio XV. poſtquam eandem aſcendit ſupremam Cathedram. Et in alia Calagurritana Sepulturæ, 17. *Maij* 1606, coram Coccino Decano, *in* 291. *pag. mihi* 425. Ergo nemo poteſt eligere alienam Sepulturam, niſi de conſenſu habentis illius dominium vtile.

4 Noſtram illuſtrat rationem Dominus Eminentiſſimus Nicolaus Tudeſchus, Panormitanus Abbas, *vbi proximè*, ſic inquirens, & reſpondens. Sed quæritur nunc, an in Cœmeterio, vel Eccleſia, poſſit Laicus habere Sepulturam, vel ius ſepeliendi? Dicit Hoſtienſis, & Gofredus quod non, reſpectu proprietatis: quia, vt dixi, loca ſacra, & religioſa non poſſunt eſſe in dominio alicuius, ſed quoad vſum poteſt habere, vt ibi ipſi, & ſui ſepeliantur, nec eis inuitis, poteſt extraneus ibi ſepeliri. *L.* 2 §. *vſumfructum.*

5 Sed obiicies contra concluſionem noſtram caput primum de Sepulturis, in quo decernitur ſic à Leone Papa Tertio. Nos inſtituta Maiorum Patrum conſiderantes, ſtatuimus vnumquemque, in Maiorum ſuorum Sepulchris iacere, vt Patriarcharum exitus docet. Nulli tamen negamus, propriam eligere Sepulturam, & etiam alienam: Dominus enim, & Magiſter alienam elegit vt propriam.

6 Hæc tamen Decretalis nobis nullatenus aduerſatur. *Primò*, quia licet Dominus, & Magiſter, Chriſtus Ieſus elegerit Sepulturam alienam, non tamen inuito illius Domino, immo potius Ioſepho ab Arimathæa illud ipſi Chriſto offerente, & alias funeris expenſas inſumente. Sic enim teſtatur Euangeliſta, & Apoſtolus eius Matthæus, *cap.* 27. *verſic.* 58. 59. & 60. Hic acceſſit ad Pilatum, & petiit corpus Ieſu. Tunc Pilatus iuſſit reddi corpus. Et accepto corpore, Ioſeph inuoluit illud in ſindone munda. Et poſuit illud in monumento ſuo nouo, quod inciderat in petra. Et aduoluit ſaxum magnum ad oſtium monumenti, & abiit. Hæc D. Matthæus, cui conſonat D. Marcus, *c.* 15. *verſic.* 46. ibi. Ioſeph autem mercatus ſindonem, & deponens eum inuoluit ſindone, & poſuit in monumento, quod erat exciſum de petra: & aduoluit lapidem ad oſtium monumenti. Lucas etiam *c.* 23. *verſic.* 53. Et Abbas *cap.* 1. *de Sepult. n.* 5. ait. Ioſeph conſentit, &c.

7 *Secundò* nobis non aduerſatur Decretalis. Quia intelligi illa poteſt, vt poſſit quilibet Sepulturam in aliena eligere Parochia, vt non obſcurè docet ibi Gloſſa, *verbo Alienam*, dicens. Alienam elegit: quia natus in Bethleem, nutritus in Nazareth, Sepultus fuit in Hieruſalem in Sepulchro Ioſeph. Et diſertis verbis Auguſtinus Barboſa *ibidem n.* 5. Collige (inquit) ex textu quemlibet alienam Sepulturam eligere poſſe: intellige alterius Eccleſiæ, quam eius Parochiæ, vt bene interpretatur Lauorius *dicto cap.* 11. *n.* 35. vbi ſubdit, verba relata, intelligenda non eſſe reſpectu Sepulchri familiæ, ſeu hæreditarij, aut alterius proprij particularis, ſed reſpectu Rectoris Eccleſiæ, quo inuito quilibet etiam non ſuus Parochianus, in eius Eccleſia, etiamſi eſſet diuerſæ Diœceſis, dummodo commodè portari, & ſepeliri valeat, eligere poteſt.

8 Hæc omnia Barboſa, quo citato, *de Officio Parochi, cap.* 26. *num.* 10. & Lauorio, *Variarum Lucubrationum tit.* 2. *cap.* 11. *num.* 35. ac communi Doctorum *in dictum cap. Nos inſtituta*, ita fatur Samuellius, *in Praxi de Sepulturis, tract.* 1. *diſput.* 5. *controuerſ.* 1. *concluſ.* 4. Sepulturam alienam quis valet eligere inuito Parocho, etiam non ſuus Parochianus, in illa Eccleſia, licet ſit diuerſæ Diœceſis, & dummodo commodè transferri, ac ſepeliri poſſit, ſanè eligere de iure valet.

DVBIVM

DVBIVM VNICVM.

An qui deceſſit, facta electione alieni Sepulchri, dicatur deceſſiſſe abſque electione, ſi Sepulchri Dominus, nolit aſſenſum præſtare?

BREVIARIVM.

Sepulchra.

Electio aliena Sepulturæ nulla eſt, non aſſentiente illius Patrono: & ſi alia non electa quis decedat, inteſtatus quoad Sepulturam decedet. n. 1.

Effectum tamen habebit electio, ſi in caſu neceſſitatis diſpenſet Prælatus, aut Rector. n. 1. 2. & 3.

In neceſſitatis caſu, poſſunt diſpenſare Epiſcopus, Prælatus Regularis, & Rector Eccleſiæ, vt quis in alieno tumuletur Sepulchro, inuito illius Patrono, & Domino. n. 1.

CONCLVSIO.

1 QVi deceſſit, facta electione alieni Sepulchri, ſi illius Dominus non conſentiat, inteſtatus quoad Sepulturam dici debet, ſi aliam non elegerit.

Ita docent Abbas Panormitanus, *in cap. Abolendæ, num. 5. de Sepulturis, ex L. 2. §. vſumfructum, ff. de Religioſis, & ſumptibus funerum* & Ioannes Bapt. Ventriglia, *in Praxi rerum notabilium, annotat. 52. de Electione Sepulturæ, §. vnico*, vt in ſequentia prorumpit. Reſpondetur, ſine dubio prædictum dici deceſſiſſe ſine electione Sepulturæ, ſtante prædicto diſſenſu. Nam idem eſt aliquid non eſſe factum, & nulliter factum: & quod nulliter factum eſt, iudicatur non factum: argumento eorum, quæ habentur *in L. 4 §. Condemnatum, ff de re iudicata.* Pariſius, *conſil. 95. num. 11. lib. 1.* Contrarium dicendum eſſet (adnotanda venit, & menti tenenda hæc limitatio, pro dubij noſtri vera reſolutione, adæquata quidem, ſeu ſi mauis, pro illius explicatione,) ſi accederet Epiſcopi, vel Rectoris Eccleſiæ diſpenſatio, qui poſſunt illam concedere in caſu neceſſitatis, etiam inuito Patrono Sepulturæ. Docet Bonacina, *tomo 2. de Contractibus, diſp. 3. quæſt. 21. punct. 3. n. 4.* Hæc Ventriglia.

2 Quod prælatus tam ſæcularis, quàm Regularis, & Parochus poſſint, in caſu neceſſitatis, velit, nolitve Sepulchri Dominus, illud extraneo concedere, dixi *ſupra, tract. 4. diſquit. 3. num. 7. & ſequentibus.*

3 Quocirca Franc. Maria Samuellius, *in Praxi de Sepulturis, tract. 1. diſputat. 5. controuerſ. 1. concluſ. 5. pag. 224.* ait. In ſepultura aliena, illius Patrono contradicente, nemo ſepeliri poteſt, licet Parochus, cum Domini Epiſcopi venia, & in caſu neceſſitatis, aliquando hoc permittere poſſet. Et id quod in capite primo de Sepulturis dicitur, quod poſſit aliena Sepultura eligi, eſt ſane intelligendum de alterius Sepultura Eccleſiæ, quàm ſuæ Parochiæ, vt nuper diximus. Hactenus Pater Samuellius, qui allegat Romanum, *in ſingular. 692.* & Lauorium, *tomo 1. variarum Lucubrationum, titulo 2. c. 11. numero 38.*

DISQVISITIO VI.

An electio Sepulturæ ab inducto facta, cum iuramento, voto, aut promiſſione, licita ſit, & valida?

BREVIARIVM.

Axioma.

Clauſula poſita in quacumque parte diſpoſitionis, ad omnia in illa contenta refertur. n. 10. *Si tamen omnium eadem ſit ratio.*

Clauſula: In virtute ſanctæ obedientiæ. *Idem importat, ac ſub pœna peccati mortalis inobedientia.* n. 6.

Clauſula: ſub interminatione maledictionis æternæ: *idem, ac ſub pœna æterna, peccato mortali debita, importat.* n. 7.

Clauſula: Diſtrictæ præcipimus, *aut* prohibemus; *inducit etiam pœnam peccati lethalis.* n. 7.

Excommunicatio.

Excommunicatio Papæ reſeruata, lata eſt contra Clericos, & Religioſos inducentes ſcienter, aut cum ingenti temeritate, ad eligendam cum iuramento, voto, aut promiſſione Sepulturam in Eccleſiis ſuis, aut ad illam non mutandam. n. 9. & 10.

Non comprehendit Nouitios. n. 13.

An Fratres Laicos. n. 12.

Non ligat Clericos, nec Religioſos inducentes ad electionem in aliena Eccleſia, cum iuramento, &c. n. 17.

Neque inducentes ad eligendam Sepulturam in propria, dummodo non inducant ad iurandum, vouendum, aut promittendum. n. 15.

Neque ligat inducentes ad iurandum vouendum, &c. ſi effectus iuramenti, voti, aut promiſſionis non ſequitur. Hoc eſt, ſi inductus non iurat, vouet, aut promittit. n. 16.

Interdictum.

Qui præſumpſerint, Cleri, aut Religioſi in Eccleſiis, aut Cœmeteriis ſuis ſepelire, quos induxerant ad eligendas cum iuramento, voto, aut promiſſione Sepulturas in illis, ſi intra decendium corpora, & omnia, quæ occaſione Sepulturæ eorum receperant, non reſtituunt, ſupponuntur interdicto, Eccleſia, & Cœmeteria, in quibus illa fuerant tumulata. n. 5.

Nouitij.

In materia pœnali, non veniunt Nouitij nomine Religioſorum. n. 13.

Non obligantur per ſe & directè ſub culpa aut pœna ad vota Religionis, nec ad obſeruantias Regulares. n. 14.

Caſus à Prælato Regulari reſeruati, Nouitios non afficiunt. n. 13.

Obedientia.

Inobedientia peccatum, grauiſſimum eſt. n. 6.

Depoſitionis pœna, à Canone, inobedienti infligitur. n. 6.

Religioſi.

Alij Laici ſunt, alij Clerici ad chorum deputati n. 12.

Sepul

Sepulchra.

Nulla eſt, & illicita Sepultura electio, ſi fiat cum iuramento, voto, aut promiſſione ab eo, quem ad electionem cum iuramento, &c. induxerant Clerici, aut Religioſi Eccleſiæ electæ. n. 1.

Qui ſic elegit, incapax factus eſt, aliam eligendi. n. 4.

Mortaliter peccant Clerici, & Religioſi inducentes ad electionem cum iuramento, in propria inducentium Eccleſia. n. 2. & 3.

Excommunicationique Papæ reſeruatæ ſubijciuntur. n. 9. *Dummodò ſcienter, aut cum ingenti id fecerint temeritate.* n. 10.

Si præſumpſerint ſic inductos in ſuis Eccleſiis ſepelire, tenentur intra decendium reſtituere corpora, & omnia, quæ ratione ſepulturæ receperint; aliàs Eccleſiæ, aut Cœmeteria in quibus fuerint tumulata, interdicto ſubiicientur. n. 5.

Prohibitum etiam eſt Clericis, & Religioſis, ne inducant ad non mutandam ſepulturam iam in ſuis Eccleſiis, aut Cœmeteriis electam. n. 3.

Prædicta non procedunt, quando Nouitij inducunt. n. 13. *Neque quando Laici Sæculares, etiam Oeconomi Eccleſiarum.* n. 11.

CONCLVSIO.

1 NVlla eſt, & inualida electio Sepulturæ facta cum iuramento, voto, aut promiſſione, ab inducto per Clericum, aut Religioſum eiuſdem Eccleſiæ, vt illam faceret cum iuramento, voto, aut promiſſione.

2 Ita docent Gloſſa, *in cap. Animarum, ſub initium, in Additione*, ibi. Not. Si quis induxerit aliquem ad vouendum, iurandum vel promittendum, vt eligeret Sepulturam in tali loco, non valet electio. Et ibi. Nota.... quod veniens contra iſtam Conſtitutionem, peccat mortaliter. Barboſa, *in idem caput Animarum, num. 1. el 1. de Sepulturis lib. 6. & in cap. Pactum, num. 3. el 1. de Pactis, eodem libro*, cum Cæſare de Graſſis, *deciſ. 2. à num. 12. ſub tit. de Pactis*, cum Genuenſi, *in Praxi Neapolitana, cap. 74. num. 3. alias cap. 61. annotat. 1.* Riccio, *in Praxi rerum fori Eccleſiaſtici, deciſ. 662. alias reſolut. 563.* & cum Lauorio, *Variarum Lucubrationum, tomo 1. titulo 2. cap. 11. num. 3.* Syluester, *in Summa, part. 1. verbo Excommunicatio VII. num. 49. & part. 2. verbo Sepultura, num. 5.* Ioannes Ægidius Trullench, *tom. 3. tract. de Iure Parochi, cap. 9. dub. 5. num. 12. & 15.* Samuellius, *in Praxi de Sepulturis, tract. 1. diſputat. 2. controuerſ. 1. per totam, pag. 43.* Ioannes Baptiſta Lezana, *in Summa quæſtionum Regularium, tom. 2. part. 4. verbo Sepultura, num. 6. & 7.* Emmanuel Roderiquez, *tomo 3. quæſtionum Regularium, quæſt. 58. artic. 7. dub. 2.* Ioann. Bapt. Ventriglia, *in Praxi rerum notabilium, annot. 52. de Electione Sepulturæ, §. vnico, à num. 28.*

3 Probatur concluſio, *ex dicto cap. Animarum*, in quo ita Bonifacius Papa Octauus decernit. Anima-
,, rum periculis, & ſcandalis, quæ frequenter ex his
,, proueniunt, obuiare volentes, vniuerſis Religioſis,
,, & ſæcularibus Clericis, cuiuſcunque ſtatus, vel con-
,, ditionis exiſtant, in virtute ſanctæ obedientiæ, ac
,, ſub interminatione maledictionis æternæ, diſtrictiſ-
,, ſimè prohibemus, ne aliquos ad vouendum, iuran-
,, dum, vel fide interpoſita, ſeu alias promittendum
,, inducant, vt apud eorum Eccleſias Sepulturam eligant, vel iam electam vlteriùs non immutent.

4 Nos enim (ſi ſecus actum fuerit) electionem talem, decernimus nullius penitus exiſtere firmitatis. ,,
Statuentes, vt ij, qui ſic elegerint, nec apud ſic ele- ,,
ctas Eccleſias vllatenus ſepeliri, nec alibi (ne con- ,,
tra votum, iuramentum, aut promiſſum huiuſmodi, ,,
à ſe factum, materiam habeant veniendi) poſſint ,,
eligere Sepulturam; ſed contradictione quacunque ,,
ceſſante, ſepeliantur omninò apud illas Eccleſias, ,,
apud quas ſepeliendi de Iure fuiſſent, ſi aliàs Sepul- ,,
tura non electa forſitan deceſſiſſent.

Si verò idem Religioſi, vel Clerici prædictos in 5
ſuis Eccleſiis, vel Cœmeteriis præſumpſerint ſepelire, ad reſtitutionem tam ſepultorum corporum (ſi ,,
petantur) quàm etiam omnium, quæ occaſione ſe- ,,
pulturæ illorum peruenerint, quomodolibet ad eoſ- ,,
dem intra decendium integraliter faciendam, ipſos ,,
obligatos eſſe cenſemus. Quam niſi fecerint, Eccle- ,,
ſiæ ipſæ apud quas ſepulti fuerint, nec non & Cœ- ,,
meteria earundem, ex tunc eo ipſo ſint, & tandiu ,,
maneant Eccleſiaſtico ſuppoſita interdicto, donec ,,
ab eis facta fuerit reſtitutio plenaria omnium, præ- ,,
dictorum. Hactenus Bonifacij Decretalis.

Pro cuius intelligentia, & maiori Diſquiſitionis 6
dilucidatione, nonnulla, ſcitu digna, operæ pretium adnotare duxi. *Primum* ſit clauſulam: *in virtute ſanctæ obedientiæ*: idem importare, ac ſub pœna peccati inobedientiæ, ita vt tranſgreſſores incurrant in peccatum inobedientiæ, quod grauiſſimum quidem eſt, cum fideles omnes, maximè Religioſi, & Clerici Summo Eccleſiæ Principi, & Chriſti Vicario Generali obedire teneamur: & tranſgreſſori à Canone pœna depoſitionis infligitur, vbi alia ſtatuta non fuerit reperta, vti docet Ioannes Baptiſta Ventriglia, *vbi ſupra, num. 36.* cum Fuſco, *de Viſitatione, lib. 1. cap. 31. num. 8. & 9.* Et cum pœna ſit adeò grauis, culpa huiuſmodi inobedientiæ lethalis erit. Idem Ventriglia, Gloſſa ſupra recenſita, Ioannes Ægidius Trullench, *dicto num. 15.* Præterquam quod, clauſa præfata (ſuppoſita ſaltem materiæ grauitate) importat obligationem ſub mortali, à quocumque legitimo prolata Prælato. Franc. Pellizzarius, *in Manuali Regularium, tomo 2. part. 1. tract. 9. cap. 3. num. 37. pag. mihi 607.* Bartholomæus à Sancto Fauſto, Fullenſi Monacho, *in Theſauro Religioſorum, lib. 6. de Voto Obedientiæ, quæſt. 11. num. 7. pag. 452.* Ratio eſt (inquit iſte grauiſſimus Author) quia vſus communis eſt, vt hæc verba indicent mentem Prælati eſſe, obligare ad mortale. Et colligitur (addit) *ex Clementina Exiui, de Verborum ſignificatione.* Eandem doctrinam ab Aſcanio Tamburino, *tomo 3. de Iure Abbatum, diſputat. 3. quæſito 6. num. 5.* accepi; vbi poſtquam egit de obligatione obediendi Papæ, & aliis Superioribus, tum ratione voti, tum etiam ratione iuriſdictionis: & poſtquam pro actuali obligatione obediendi ſub lethali culpa, aſſeruit duas conditiones requiri, tanquam neceſſarias, nimirum materiam capacem talis obligationis, & voluntatem Prælati, in ſeqẽntia prorũpit.

Circa primam eſt cauendum, aliquam actionem, vel materiam ſecundùm ſe conſideratam, poſſe leuem videri, quæ in tali ſtatu, & ratione finis, ſeu circunſtantiarum, ſit grauis: quia eius dilatio in tali caſu poteſt afferre nocumentum graue Religioni. Circa verò poteſtatem Prælati aduertendum eſt, communem conſuetudinem Religionum eſſe, vt præcepta ordinaria Abbatum, & Prælatorum, quæ fiunt ore tenus, non exiſtimentur ita obligare, vt dempta negligentia, & contemptu, & alia ſimili occaſione, tranſgreſſio mortalis ſit, quantumvis materia ſit grauis, & verba ſint præceptiua. Ratio eſt: quia huiuſmodi verba ex vſu indicant in Abbate voluntatem

luntatem obligandi, vt elicitur ex S. Thoma, 2.2. *quæſt.* 186. *artic.* 9. & S. Bernardo, *libro de Præcepto, & diſpenſatione, cap.* 12. & S. Antonino, 3. *part. tit.* 16. *cap.* 1. §. 9. Immò, vt aduertit idem Suarez *loco citato, num.* 26. (*tomo ſcilicet* 4. *de Religione, lib.* 2. *cap* 9.) ſi Abbas, & Prælatus præcipiendo, verba ſubiungat, quibus ſufficienter indicet, voluntatem ſuam obligandi in conſcientia iuxta materiæ capacitatem; tunc ſuppoſita grauitate materiæ, obligatio erit ſub mortali. Ita docent omnes Doctores, vt fatetur idem Suarez *loco citato*. Quod ſi petas, quæ ſint huiuſmodi verba indicantia talem voluntatem Abbatis. Reſpondeo non poſſe certam regugulam aſſignari: ſed in hac re attendendum eſt vſus huius, vel illius Religionis. In mea Religione Vallis Vmbroſæ; ſicut etiam in aliis Congregationibus, vt audiui, verba Prælatorum obligantia ad peccatum mortale ſunt hæc: *Præcipio tibi in virtute obedientia*, vel *ſancta obedientia*. Hucuſque Aſcanius.

7 Clauſula ſimiliter: *ſub interminatione maledictionis æternæ*: pœnam infert æternam, quæ peccato debetur mortali, ſeu pro huius præcepti tranſgreſſione, & ſic importat obligationem illud non tranſgrediendi ſub lethali culpa. Gloſſa *in præallegato cap. Animarum, el* 1. *de Sepulturis, lib* 6. ibi. Nota ibi 3 ſub interminatione maledictionis æternæ, quod veniens contra iſtam Conſtitutionem, peccat mortaliter. Trullench, *tom.* 3. *tract. de Iure Parochi, cap.* 9. *dubio* 5. *num.* 15. Ioannes Bapt. Ventriglia, *in Praxi rerum notabilium, annotat.* 52. §. *vnico, num.* 36. cum Ioanne Andrea, *in cap. Romana*, §. *Procurationes, el* 2. *de Cenſibus, lib.* 6. & ibi Lap. *n.* 1. Geminian. *n.* 8. Mario Alterio, *tomo* 1. *diſp.* 22. *lib.* 5. *cap.* 8. ſuper verbum, *Indignationum*.

8 Clauſula etiam: *diſtrictè prohibemus*: inducit etiam peccatum mortale. Ita Lezana, *in Summa quæſtionum Regularium, tomo* 2. *part.* 3. *verbo Clauſula, num.* 24. & colligitur, *ex Clementina vt Clericorum, la* 1. *de Officio Iudicis Ordinarij*, iuncta Gloſſa marginali. Ibi enim ſimilem clauſulam Clemens Papa Quintus appoſuit, videlicet. *Diſtrictè iniungimus*. Gloſſa autem dicit. Si negligant, peccant mortaliter. Si ergo dictio: *ſtrictè*: iuncta verbo præceptiuo, mortale inducit peccatum, quia animum Superioris ad obligandum ſub illo manifeſtat, potiori iure illud inducere Bonifacium Papam in noſtro textu, ſub dictione *ſtrictiſſimè*, iuncta verbo *Prohibemus*, & recenſitis clauſulis: *in virtute*, & : *ſub interminatione, &c.* quarum quælibet, vti vidimus, mortale etiam peccatum demonſtrat, nefas ſit dubitare.

9 *Secundum*, quod aduoto eſt prædictam Decretalem *Animarum*, fuiſſe per Clementem Papam Quintum confirmatam, *in Clementina cupientes*, §. *Sanè la* 3. *de Pœnis*: & addit contra Religioſos, & Clericos inductores, pœnam excommunicationis latæ ſententiæ, Summo reſeruatam Pontifici. Docent ibi Gloſſa, *verbo Similem ſententiam, & verbo Abſoluendos*, & Ioannes Andreas, *in Summa*. Auguſt. Barboſa, *num.* 7. & 8. *& de poteſtate Epiſcopi, part.* 2. *allegat.* 50. *num.* 100. cum Raynet. *in Catalogo cenſurarum extra Bullam, cap.* 2. *in principio, & cap.* 3. *excommunicatione* 1. Gambarupta, *de caſibus reſeruatis, cap.* 7. *num.* 4. Iulio Lauorio, *de Indulgentiis, part.* 2. *cap.* 11. *num.* 25. Gregorio Sayro, *de Cenſuris, lib.* 3. *cap.* 29. *num.* 39. Filliucio, *tract.* 15. *num.* 170. Toleto, *lib.* 1. *cap.* 36. *num* 3. & cum Memoriali Clericorum, *cap.* 2. *excommunicatione* 2. Docent etiam Sylueſter, *in Summa, verbo Sepultura, num.* 49. Trullench, *tomo* 3. *de Iure Parochi, cap.* 9. *dub.* 5. *num.* 19. & Ioannes Bapt. Ventriglia, *vbi ſupra, num.* 37. ac Ioannes Bapt. Lezana, *in Summa quæſtionum Regularium, tomo* 2. *parte* 4. *verbo Sepultura num.* 7. cum Emmanuele Roderiquez, *tom.* 3. *quæſt. Regul. quæſt.* 85. *artic.* 7. Franciſco Suarez, *tomo* 5. *in* 3. *partem D. Th. diſputat.* 22. *ſectio* 4. *num.* 25. Bonacina, *de Cenſuris in particulari, tom.* 3. *diſputat.* 2. *quæſt.* 5. *puncto* 4. & cum Paſqualigo, *deciſ.* 373.

10 *Tertium* adnotandum eſt, hanc excommunicationem non incurrere, qui ſcienter, vel cum ingenti temeritate, quæ ſcientiæ comparatur, prædicta non violauerint Iura, *capitis Animarum, & Clementinæ Cupientes*, vti Ventriglia innuit, *num.* 40. Ex vtraque conſtat Apoſtolica Conſtitutione. Ex prima quidē ibi: Si verò iidem Religioſi... præſumpſerint, &c. Ex ſecunda autem ibi: ſane temerarios, &c. Et probatur, quia clauſula poſita in vna parte diſpoſitionis, ſiue in principio, ſiue in medio, ſiue in fine, refertur ad omnia in illa contenta, quando omnium eadem eſt ratio. Lezana *tomo* 2. *part.* 3. *verbo Clauſula, n.* 4. Pellizzarius, *in Manuali Regularium, tom.* 2. *part.* 1. *tract.* 8. *cap.* 3. *numer.* 180. *ſub initium*, Iacobus Raggius, *de Regimine Regularium, centuria* 2. *tract.* 12. *dub.* 196. *numer.* 1. Trullench *in Bullam Cruciatæ, lib.* 1. §. 7. *cap.* 2. *dub.* 13. *num.* 2. *pag. mihi* 438. Illuminatus Moronus, *in centum reſponſis, reſpon.* 99. *num.* 66. *pag.* 543. & ante omnes illos. Thomas Sanchez, *de Matrimonio, tom.* 1. *lib.* 6. *diſputat.* 22. *num.* 16. *ad medium*, cum Nauarro, *lib.* 5. *Conſiliorum, tit. de Simonia, conſil* 35. *num.* 4. *in* 1. *editione, & in* 2. *conſil.* 92. *num.* 4. & cum Bartolo, Iaſone, Romano, Alexandro, Socino, Capicio, Alciato; & Bologneto, quos recenſet, & ſequitur Menochius, *de Præſumptionibus, lib.* 4. *præſumpt.* 181. *num.* 2.

11 *Quartum* eſt, Laicum ſæcularem etiam Eccleſiæ œconomum, in Iuribus redditis, non comprehendi. Vnde quamuis inducat, ad eligendam Sepulturam in ſua Eccleſia cum iuramento, voto, aut promiſſione, vel ad non mutandam iam electam, pœnas per illa inflictas non incurret, nec puniri illis poterit. Ita docent Samuellins, *in Praxi de Sepulturis, tract.* 1. *diſp.* 2. *controuerſ.* 1. *concluſ.* 13. & 20. Roderiquez, *tom* 3. *quæſtionum Regular q.* 58. *artic.* 7. *dub.* 4. Trullench, *loco præallegato, n.* 16. *in fine, & n.* 19. & Ioann. Bapt. Ventriglia, *in ſæpè repetita annotatione* 52 *n.* 41. cum Sebaſtiano Medices, *de Sepulturis*, 1. *p. q.* 8. *n.* 18. & Petro de Vbaldis, *de Canonica Epiſcop. c.* 11. *n.* 15.

Et ratio efficax eſt: quia Conſtitutiones prædictæ ſolum ſtatuunt contra vniuerſos Religioſos, & Clericos ſæculares, vti ex ipſis inſpicienti fit plus quàm manifeſtum. Ergo non comprehendunt Laicum ſæcularem. Patet conſequentia, quia dictæ Conſtitutiones odia continent. Ergo non ſunt ampliandæ ad perſonas in ipſis non expreſſas, ſed ad expreſſas reſtringendæ. *Cap. Odia el* 15. *de Regulis, lib.* 6. & paſſim Doctores. Et à diuerſis non fit illatio. Axioma Iuris eſt, quod recenſet, Auguſt. Barboſa, *in tract. de Axiomatibus, verbo Illatio, Axiomate* 114. *ex L. vlt. in fine* & ibi Bart. *ff de Calumniatoribus. L. Papinianus exulis. ff. de Minoribus. L. inter ſtipulantem*, §. *Sacram, ibi: Sed hæc diuiſſilia ſunt. ff. de Verborum obligationibus. L. Naturalem*, § *Nihilominus. ff de Acquirenda poſſeſſione*. Lancellotto, *de Attentatis part.* 2. *c.* 12. *limitat.* 2. *n.* 2. Pariſio, *conſil.* 18. *n.* 10. *volum.* 1. Socino *conſ.* 18. *n.* 41. *volum.* 1. Mario Antonino, *variarum reſolut. lib.* 1 *reſolut.* 106. *n.* 42. *& lib.* 2 *reſolut.* 1. *n.* 9. Stephano Gratiano, *diſcept. forenſium, to.* 3. *c.* 516. *n.* 6. *c.* 524. *n.* 56. *& to.* 5. *c.* 859. *n.* 26. Anton. Monacho

Bononien. deciſ.6. num. 5. & deciſ.19.num.34. Cancerio, *Variarum part. 2. cap. 5. num. 131.* Surdo, *conſil.150. num.94. & conſil.460. num. 59. & conſil.552. num. 17.* Ioanne Maria Nouatio, *quaeſtionum forenſium, lib.1. quaeſt. 15. num. 6.* Quod procedit etiamſi diuerſitas ſit in ſola ratione, Menochio, *conſil.106.num 304.* & Rota apud Paulum, de Rubes, *deciſ.116. num.46. & deciſ.218.num.28. & deciſ.255.num.20.tomo 2.diuerſorum, aliàs part.2. recentiorum.*

12 "Conſultò dixi: Laicum ſaecularem: quia in rigore Iuris, aliter dicendum eſt de Religioſo Laico: quia recenſitae Conſtitutiones contra vniuerſos Religioſos latae ſunt: & Laici profeſſi, Religioſi ſunt, ſicut deputati ad Chorum, qui Religioſi Clerici dicuntur, & ſunt.

13 Nouitij autem ſiue Laici, ſiue Clerici, non afficiuntur praefatarum Conſtitutionum poenis, vti benè docent Ventriglia, Lezana, *tom. 2. part.4. verbo Nouitij num.4.* cum Sanchez, *tomo 2. in Decalogum, lib.6. cap.14. numero 10* Azorius, *Inſtitution. Moral. part.1. lib.12. capite 2. quaeſt. 10. column. mihi 1314.* Eligius Baſſaeus, *tom 1. verbo Clauſura, num.3.* ibi. Nouitiae tamen, Pellizzarius, *in Manuali Regularium, tom. 1. tract. 2. cap. 8. num. 1.* Abbas Tamburinus, *de Iure Abbatum, tomo 2. diſputat. 13. quaeſito 5. num. 20.* Et ratio, quam Ventriglia *loco citato, num.42.* & communiter tradunt Doctores, eſt: quia Nouitij in materia poenali, nomine Religioſorum non veniunt.

Ex quo quidem fundamento reſoluit praefatus Aſcanius Tamburinus, *vbi proximè,* cum Ledeſma, *in Summa, cap.13 de Poenitentia, dub.14.* Emmanuele Sa, *verbo Caſus, num. 8.* Roderiquez, *tomo 1. quaeſtionum Regularium, quaeſt.21. artic.11.* Ioanne de la Crux, *de ſtatu Religioſo lib.1. cap.6. dub.10. concluſ.2.* Iacobo de Graffis, *in Appendice ad deciſiones, lib.1. cap.7.num. 69.* Azorio, *vbi proximè,* Ludouic. de Miranda, *in Manuali Praelatorum, tomo 2. quaeſt. 34. artic.16.* Coriolano, *de Caſibus reſeruatis, part. 1. ſect. 3. artic. 18. in ſecunda edit.* Villalobos, *in Summa, tom 1. tract.9. difficult.55. num.6* Portelho, *in dubiis Regular. verbo Nouitij abſolutio, num.36.* Petro Fay, *in Addiiionibus ad 3. part. D. Th. quaeſt.8. art.5.* Bellochino, *in Praxi Theologiae Moralis, part.1.q.2.nu.19.* Vega *in Summa, tomo 2.cap.50.caſu 6.* Vgolino, *de Poteſtate Epiſcopi, part.2. cap. 35. num.8.* Naldo, *in Summa, verbo Nouitius, numero 7.* & Homobono, *de caſibus reſeruatis, part.1.cap.32.*

14 Et ex eodem etiam fundamento Laurentius de Peyrinis, *tomo 2. de Praelato, quaeſt.3.cap.1.§.3.n.119. pag.mihi 463.* in ſequentia prorumpit. Dico 5. Nouitius non obligatur per ſe, & directè ad vota Religionis, nec ad obſeruantias regulares, ita vt ſi eas, non ſeruet, peccet, & incurrat, poenas tranſgreſſoribus impoſitas. Ita Roſela, *verbo Nouitius, num.32.* Angelus, *verbo eod. §.18.* Armilla *num.18.* Tabiena, *num.13.* Syluester, *verbo Religio 5.quaeſt.6.* Azorius *part.1.lib.12.c.2.quaeſt.10.* Henriquez, *lib.7.cap.22. n.7.& lib.6.cap.16 n.3. ad finem.* Sa, *verbo Religio, n.8.* Campanile *in diu.rubrica 12.c.3.n.21.* Iacob.de Graffis, *in deciſionib. aureis parte 1. lib.3. c.5. n.13.* Emmanuel Roderiquez, *tom.1.quaeſt.Regular.q.21. artic.11.* Long. *de Caſibus reſeruat.part.1.ſect.3.artic.18 n.3.* Vech.*diſp.11.dub.14.n.1.* Suarez, *tom.3.de Religione lib.5.cap.16.num 2.* Reginaldus, *in Praxi, lib.18. num. 284.* Et probatur, quia cum nondum admiſſus ſit ad profeſſorum coetum, ſed tantum in probatione verſetur, ad experiendum, an ſit admittendus, non debet ex iuſtitia profeſſorum legibus adſtringi. Hactenus P.Laur. de Peyrinis.

Quintum, quod adnoto eſt, Religioſos, aut Clericos ſimpliciter exhortantes ad electionem Sepulturae in ſuis Eccleſiis, Conſtitutionem praefatarum non incurrere poenas, ſi non inducant ad vouendum, iurandum, aut promittendum, ſed ſolùm ad eligendum inducant, ſimpliciter exhortantes, vt dictũ eſt. Ita ex Gloſſa, *in dict. c. Animarum,* & ex Roderiquez, *tom.3. qq.Regular.q.58 art.7.in fine,* docet Trullench, *tract. de Iure Parochi, c.9.d.5.n.13.* Sed de hoc agam. *d.6.* 15

Sextum eſt, nec poenis praefatis obſtrictos eſſe Religioſos, & Clericos inducentes ad vouendum, iurandum, aut promittendum, niſi ſequatur effectus, nimirum, niſi inductus vouerit, iurauerit, aut promiſerit Sepulturam eligere, vel electam, non mutare. Ratio eſt: quia verba intelligenda ſunt cum effectu. Secus tamen ſi voto, iuramento, & promiſſione factis reuocauit electionem inductus: quia effectus inductionis, tempe votum, aut iuramentum iam fuit ſecutus. Et ita docent Trullench, *num.17. & 19.* & Barboſa, *de Iure Parochi, cap.26.num.36.* 16

Septimum, quod adnoto eſt, praedicta iura non afficere Religioſos, aut Clericos quomodocumque inducentes ad eligendam Sepulturam in aliena Eccleſia expreſsè habetur deciſum, à contrario ſenſu, *in dicto cap Animarum,* ibi: apud eorum Eccleſias. Vndè fallitur Trullench *n.16. in fine,* dom ait, quod Decretalis iſta non diſtinguat. Qui tamen, *num. 19. in fine,* adnotationem noſtram tenet cum Gregorio Sayro, *in Theſauro, lib.3.cap.30.num.41.* Sed de his, infra redibit diſſerendi occaſio." 17

Quibus ſic adnotatis, & praemiſſis, nonnulla dubia exciuare, & reſoluere duxi, pro potiori noſtrae Diſquiſitionis dilucidatione. Sit ergo.

DVBIVM PRIMVM.

An Parochus inducens ad electionem Sepulturae in propria Parochia cum voto, iuramento, aut promiſſione à ſuo Parochiano faciendam, poenas à Iure inflictas incurrat, & electio nulla reddatur?

BREVIARIVM.

Axioma.

Iuri ſuo quilibet renuntiare poteſt. n.5

Conceſſio.

Conceſſum de Iure cenſetur, quod non eſt expreſsè prohibitum. n.12.

Ius.

Renuntiare poteſt quilibet Iuri ſuo. n.3.

Iuri ſuo renuntiare praeſumitur, qui Iuri ſuo contrarium facit. n.3.

Parochus.

Ius Parochi eſt mortuos Parochiae ſuae, Eccleſiaſticae tradere Sepulturae. n.13. *Vide Sepulchra.*

Regula.

Quod ob gratiam alicuius conceditur, non eſt in eius diſpendium retorquendum. n.2.

Sepulchra.

Electio Sepulturae facta ad inductionem, vel ad ſuggeſtionem Parochi, probabile eſt, quod ſit valida, ſaltem ſolo Iure Eccleſiaſtico attento. n.1.2.3.

Probabilius lõgè eſt quod inualida illa ſit. n.4.& ſeqq.

Poenas incurrit Parochus. n.14.

Electio

Electio Sepulturæ, facta ad ſuggeſtionem, vel ad inductionem Laici, connexionem habens cum Eccleſiaſticis, valida eſt attento Iure Eccleſiaſtico. n. 12.

Electio Sepultura facta cum pacto, etiam virtuali, quod includitur in ſuggeſtione, nulla eſt, & irrita Iure naturæ, ac ſimoniaca. n. 7. 8. 9.

1 IOANNES Baptiſta Ventriglia, *in Praxi rerum notabilium, annotat.* 52. *de Electione Sepulturæ, §. vnico, n.* 43. & Syluester, *in Summa, part.* 1. *Excommunicatio VII. num* 49. *in fine*, negatiuam tenent ſententiam. Syluester enim ſic ibi fatur. Tertio, quid agendum quando Eccleſia, in qua dictus eligens erat de Iure ſepeliendus, eſt illa ad quam inducebatur? Et reſpondet Ioannes Andreas, quod iſta quæſtio eſt indubitata: quia conſtitutio emanauit in fauorem Eccleſiæ, cui Sepultura debetur: vnde in eius pœnam retorqueri non debet, *de Regulis Iuris, Quod ob gratiam, lib.* 6 Item licet inducens peccet auferendo libertatem eligendi, tamen certat de debito retinendo. *Cod. de Cond. L. final.* Idem Petrus de Ancharrano. Hæc Syluester.

2 Ventriglia etiam in ſequentia prorumpit, dicens, male agere Parochum ſic inducentem ad electionem Sepulturæ, vel ad non mutandam electam, medio voto, iuramento, aut promiſſione; non tamen incurrere pœnas inflictas, *in cap. Animarum, el* 1. *de Sepulturis, lib.* 6. neque *in Clementina Cupientes, la* 3. *de Pœnis*. Fundamentum huius Doctoris eſt: quia vti modo dictum eſt, Conſtitutiones prædictæ in fauorem ſuæ Eccleſiæ, & ſuiipſius conditæ ſunt. Quod autem in fauorem eſt alicuius, in ipſius odium retorqueri non debet. *Cap. Quod ob gratiam, el* 61. *de Regulis Iuris in* 6. *L. Nulla, ff de Legibus.* Ergo Parochus ſic, vt in titulo Dubij prædicitur inducens, pœnas non incurrit præfatarum Conſtitutionum.

3 Addit Ventriglia. Id etiam procedit ſi Parochus induceret ad eligendam Sepulturam in alia Eccleſia, & ad mutandam electionem factam in ſua Parochia. Quia Iuri ſuo vnuſquiſque renuntiare poteſt. *Cap. Si de terra, de Priuilegiis, c. Tuis, de Teſtibus. L. Si quis in conſcribendo, Cod. de Epiſcopis, & Clericis.* Tenet Bonacina, *tom.* 3. *de Excommunicationibus in particulari, diſp.* 2 *q.* 5 *punct.* 4. *n.* 5. Hæc Ventriglia. Quibus adde iuribus, *c. Accedentibus, el* 15. *de Priuilegiis*, vbi Gloſſa *verbo Renuntiaſſe. cap. Ex ore*, cum Gloſſa, *verbo Renuntiaſſe*, plura allegante iura, *el* 3. *de his, quæ fiunt à mari parte Capituli caput Gratum el* 2[illegible] *de Officio, & poteſtate Iudicis delegati*, vbi Gloſſa, *verbo Receſſum*, ita ait. Nota, præſumptionē Iuris, quod Iuri ſuo renuntiare præſumitur, qui Iuri ſuo, contrarium facit. Sic illa, *ex c. Cum veniſſet, el* 25. *de Teſtibus, & atteſtationibus*, & ex aliis iuribus.

Hæc certè ſententia ſatis probabilis videtur; contraria, nihilominus, probabilior ſaltem eſt. Pro qua ſit.

CONCLVSIO.

4 SI Parochus inducat ad eligendam Sepulturam in propria Eccleſia, Parochianum ſuum, vel ad illā non mutandam, pœnas incurrit inflictas per *c. Animarum, el* 1. *de Sepulturis, l.* 6. & per *Clementinam Cupientes, la* 3. *de Pœnis*: & electio ipſa irrita eſt, & nulla.

5 Hanc Concluſionem, quoad ſecundam partem, de nullitate electionis, ſibi, ni fallor contrarius, tenet prædictus Ioann Baptiſta Ventriglia, *vbi ſupra, n.* 29. Franc. Maria Samuellius, *in Praxi de Sepulturis tract.* 1. *diſputat.* 2. *controuerſ.* 5. *concluſ* 1. cum pluribus, quos ex eo referam, Auguſtinus Barboſa, *de Officio Parochi, c* 26. *n.* 38. *pag. mihi* 230. *& de Iure Eccleſiaſtico, parte* 2. *lib.* 2. *c.* 10. *n.* 38. *pag.* 274. Ioann. Bapt. Lezana, *in Summa quæſtionum Regul tomo* 2. *part.* 4. *verbo Sepultura, quoad Regulares, n.* 10. cum Genuenſi, *in Praxi Neapolitana, cap.* 61. *n.* 3. & alij. Ventriglia enim, ſic ait. Ampliatur primo ſuprapoſita libertas Sepulturæ, vt ſola ſuaſio Sepulturæ electionis illam infirmet, ita vt ſi Parochus interrogando infirmum, dicat: vis ſepeliri in Parochia, vel tali Eccleſia, nominando illam ſpecialiter, electio non valet, tanquam facta ad ſuggeſtionem alterius. Docet poſt alios Riccius, *citato loco, n.* 3. (ſcilicet *in Praxi, part.* 1. *reſolut.* 573.) Bellettus, *citato loco, n.* 26 (videlicet) *in Diſquiſitionibus Clericorum, parte* 1. *de Clerico debitore, §.* 3. vbi dicit, multò minus valere electionem Sepulturæ verbis indignatiuis, ſeù adulatoriis, & conditionalibus factam. Purpur. *conſil.* 413. *per totum, volum.* 2 Hucuſque Ventriglia. Si igitur ſola ſuggeſtio Parochi electionem Sepulturæ infirmat, inualidat, in iſtius Doctoris ſententia, multò magis electionem infirmabit Parochi inductio, non qualiſcumque, ſed facta ad vouendum, iurandum, aut promittendum huiuſmodi electionem, ſeu illius non mutationis.

Samuellius etiam *loco citato* cum Grauetto, *volum.* 6
1. *conſil.* 16. Burſachio, *volum.* 3. *conſil.* 226. *num.* 18. Riccio *part.* 2. *dictis.* 662. *fol.* 782. multos alios recenſente, *& parte* 4. *reſolut.* 293. *num.* 30. Lauorio, *Variationum, tit.* 2. *cap.* 11. *num.* 3. Aſinio, *L.* 3. *ff. de Religioſis, & ſumptibus funerum, num.* 42. Gratiano, *diſceptationum forenſium, tomo* 2. *cap.* 210. *num.* 18. Auguſtinus Barboſa, *de Officio Parochi, cap.* 26 *n.* 38. *pag. mihi* 274. Ioannes Bapt. Lezana, *in Summa qq. Regular. tomo* 2. *part.* 4. *verbo Sepultura quoad Regulares, num.* 10. *pag.* 604. vbi ita fatur. Vnde ſi Parochus dum vadit ad infirmum communicandum, ipſum interrogat, non in genere, in qua Eccleſia vult ſepeliri, ſed in ſpecie, dicendo: vis ſepeliri in Parochia, vel in alia Eccleſia, ipſam ſpecialiter nominando, non valet hæc electio tanquam facta ad ſuggeſtionem; debet enim in genere interrogare. Hęc Lezana cum Genuenſi *in Praxi Neapolitana, c.* 61. *n.* 3. Similia dicit Barboſa *cap.* 26. *num.* 38. & addit pro concluſione noſtra, quæ ſequuntur.

Caueat quam maximè Parochus, ne aliquem in- 7
ducat ad promittendum, aut iurandum ſe acceptu- rum Sepulturam in ſua Eccleſia, aut quam antea accepiſſet, non mutaturum: quia id prohibitum eſt, in *cap.* 1. *de Sepulturis, lib.* 6. Melchor Phœbus Luſitanus, *deciſ.* 8. *in fine, tom.* 1. Iulius Lauorius, *Variarum lucubrationum, tom.* 1. *tit.* 2. *cap.* 11. *numero* 3. cum aliis ſupra citatis, *num.* 25. (ſcilicet cum Corduua de Lara, *in L. Si quis à liberis, §. Parens, num.* 96. *& ſequentibus, ff. de Liber. agnoſcen.* Gutierrez, *de Iuramento confirmatorio, part.* 2. *cap.* 4. *num.* 11. *cum ſeqq.* Vgolino, *de Officio Epiſcopi, capite* 17. *num.* 1. *verſic. Item locum.* Roderiquez, *tomo* 3. *quæſtion. Regularium, quæſt.* 58. *articulo* 7. Bonacina, *de Cenſuris extra Bullam, diſputat.* 2. *quæſt.* 5. *puncto* 4.) Vnde ſi Parochus dum vadit ad infirmum communicandum, ipſum interrogat, non in genere, in qua Eccleſia vult ſepelire, ſed in ſpecie dicendo: vis ſepeliri in Parochia, vel in alia Eccleſia, ipſam ſpecialiter nominando, non valet hæc electio tanquam facta ad ſuggeſtionem, ſed debet in genere interrogare. Burſat. *conſil.* 226. *num.* 18.

*num.*18. *volum.* 3. Aloyſius Riccius *in Praxi, parte* 4. *reſolut.*293. *num.*30. Hactenus Barboſa

8 Subſcribit Ioannes Ægidius Trullench, *tract. de Iure Parochi, cap.*9. *dub.*5. *num.* 10. cum hac tamen limitatione: ſi pactum, vis, fides, ſeu promiſſio, aut aliquid huiuſmodi intercedat; ſecus ſi ſola nuda, & ſimplex interrogatio. Nam hæc (inquit) nullo modo aufert libertatem ad electionem liberam Sepulturæ. Ita ille. Sed illius diſtinctio, quoad ſecundum membrum, mihi non probatur: quia vt modò dicam, in Parocho intereſſe habente, non poteſt eſſe interrogatio ſimplex, ſed quamcumque ille fecerit, implicitam ſaltem in ſe coniunctionem implicabit.

9 Probatur ratione, noſtra ſecunda concluſionis pars. Quia omnis electio Sepulturæ cum pacto facta, ipſo iure nulla eſt, & irrita. Gloſſa *in cap. Pactum, verbo Elegerint, el* 1. *de Pactis*, ibi, & nota, quod licet tale pactum inter Eccleſias initum, valeat: non tamen valet pactum, quod Parochianus promittit, vel obligat, vel iurat ſe Sepulturam electurum, vel electam, non dimiſſurum. Gloſſa item *in cap. Animarum, recenſitum ſuprà, verbo Sepulturam*, vbi reddens rationem ait: Cum enim hoc ſit ſpirituale, pactio interuenire non debet. Trullench, *loco iam allegato*, vbi ita fatur. Hinc eſt, quod electio Sepulturæ, quæ fit ex pacto, etiam in loco, vbi quis aliàs deberet ſepeliri inducat ſimoniam. Quia Ius Sepulturæ eſt variabile, & per pactum non eſſet tale, quaſi per illum inducatur quid plus, quod non erat de Iure communi, vt docet Felinus *in cap. Ad audientiam, el* 2. *de Reſcriptis, colum.* 8. *ad medium, verſic. Exprimere, num.* 9. *fallentia* 1. Riccius *ſupra num.*4.

Pactio in ſpiritualibus, ſimoniaca eſt.

10 Quocirca ſic *in Canone, Quam pio, el* 2. *cauſa* 1. *quæſt.* 2. *circa finem* habetur. Veruntamen ſi veſtræ
„ neceſſitati adeò eſt opportunus (quidam ſcilicet qui
„ fidem ſuſcipere volebat Catholicam) quam repe-
„ riſtis, dum tamen omnis deſit pactio, omnis ceſſet
„ conuentio, nullaque Eccleſiæ veſtræ fiat diſtractio,
„ accedat, gratis Deo ſeruire incipiat, &c. Hæc ibi.
„ Sed electio, non ſolùm per inductionem, ſed per ſuggeſtionem facta, omni pactione, omnique conuentione non eſt immunis: virtualiter enim etiam in ſuggeſtione pactio continetur, & conuentio. Ergo electio Sepulturæ per inductionem, & ſuggeſtionem factam à Parocho in ſpecie, ipſo Iure nulla, & irrita eſt.

Pactio virtualiter in ſuggeſtione continetur.

11 Sed dices. In nulla Apoſtolica Conſtitutione, in Iure communi inſerta, aut extravaganti, expreſsè inuenitur prohibita ſuggeſtio præfata. Ergo gratis affirmatur inualidum, & irritam eſſe ipſo Iure electionem Sepulturæ, ex eadem facta ſuggeſtione.

12 Fateor quidem nullibi me inueniſſe expreſsè prohibitam ſuggeſtionem per Parochi interrogationem, in ſpecie factam. Quam benè, & latè probat Samuellius, *in Praxi de Sepulturis, tract.* 1. *diſputat.* 2. *controuerſ.* 5. *concluſ.* 2. expreſsè prohibitam non exiſtere. Vndè Iure Canonico tantum inſpecto, & Conſtitutionibus aliis Apoſtolicis attentis, licita eſt huiuſmodi ſuggeſtio: quia omnia conceſſa intelliguntur de Iure communi, niſi prohibita in certis caſibus inueniantur. Verba ſunt Gloſſæ *in Canone Conſuluiſti, verbo Superſtitioſa, el* 20. 2. *quæſt.*4. de quo plura dixi, *in diſquiſitione Pectorali, de Iure Prioris annexi, num.* 118. *& ſeqq. & in hoc opere, tomo* 2. *Diſquiſit.* 1. *dub.* 14. *de abſolutione ab hæreſi, num.*4. Iure tamen naturæ attento, prohibente omnem pactionem, & conuentionem, non ſolùm formalem, & expreſſam, ſed etiam virtualem, & implicitam circa rem ſpiritualem, certum mihi eſt, nullam, & irritam eſſe Iure naturæ electionem Sepulturæ factam ex ſuggeſtione Parochi, per interrogationem, in ſpecie, de qua ſuprà.

Pactio qualibet etiam virtualis circa ſpiritualia, *iure natu[ræ] eſt nulla.*

Et ratio eſt: quia huiuſmodi interrogatione Parochi, implicita ſaltem, conuentio inuenitur, cum eius munus, & eius proprium ſit, mortuos ſuæ Parociæ Eccleſiaſticæ tradere Sepulturæ. Vt latè probaui, *in quæſtionibus Paſtoralibus, de Iure Parochi vnitarum Eccleſiarum, part.* 3. *quæſt.*7. & conſequenter, percipere debet emolumenta, quæ ſecum ſepelitio defunctorum trahit. Secus autem dicerem de interrogatione, & ſuggeſtione facta à quolibet, qui intereſſe non habeat in ſepelitione, quoad emolumenta ex illa percipienda, vt ſi Pater, Frater, propinquus, vel amicus Laicus, qui connexionem habet cum Parocho, Beneficiariis, Prælato, aut Religioſis Eccleſiæ, quam in ſpecie proponit, ſimilem interrogationem moribundo proponat. 13

Quoad primam concluſionis noſtræ partem, probatio efficax reſultat, ex prohibitione Apoſtolica *in capite Animarum, el* 1. *de Sepulturis, lib.* 6. *& in Clementina Cupientes, §. ſanè, la* 3. *de Pœnis*, abſolutè, & indiſtinctè prohibentibus ſub pœnis in eis contentis vniuerſis Religioſis, & Secularibus Clericis cuiuſcunque ſtatus, & conditionis, ne aliquos ad vouendum, iurandum, vel fide interpoſita, ſeu aliàs promittendum inducant, vt apud eorum Eccleſias Sepulturam eligant, vel iam electam vlterius non immutent. Clauſula enim *vniuerſis*, vti ex ipſo termino euidenter patet, vniuerſalis eſt. Clauſula autem vniuerſalis, omnia complectitur, & non debet reſtringi, nulla exiſtente ratione reſtringendi. Barboſa, *tract. de Clauſulis, verbo Vniuerſalis, clauſula* 184 *num.* 1. cum Marta *eodem tract. quæſt.* 4. *clauſula* 4. *num.* 1. & cum Ludouico Morot. *conſil.* 59. *colum.* 1. & nihil excludit, idem operando, ac ſi eſſet facta, de omnibus mentio ſpecialis. Idem Barboſa, *num.* 2. cum Stephano Gratiano, *diſceptationum forenſium, cap.*990. *num.*15. Præterquam quod, clauſula illa: *cuiuſcumque ſtatus, & conditionis*; tam generalis eſt, vt non poſſit non comprehendere Parochos. Et tandem: quia vbi Ius non diſtinguit, nos diſtinguere non debemus. *L. de pretio, ff. de Publiciana in rem actione.* 14

DVBIVM II.

An Religioſus, aut Clericus particularis, inducens ad electionem Sepulturæ in ſua Eccleſia, ſub iuramento, voto, vel promiſſione, pœnas Conſtitutionum Apoſtolicarum incurrat, & an electio valida ſit, vel nulla?

BREVIARIVM.

Acceptatio.

Virtualis contingit acceptatio, quando Religioſus gratias agit donum offerenti, & ab eo petit, vt illud alteri, v.g. conſanguineo tradat ſuo. n.24.

Non acceptat, nec implicitè, qui dicit ea re non indigeo: ſi tibi placuerit; gratum mihi facies, ſi dederis conſanguineo meo. n.26.

Confeſſio.

Confeſſio.

Alia eſt voluntaria confeſſio; & alia ex neceſſitate iudicij. Et qualis vtraque ſit, explicatur. n.23.

Confeſſio voluntaria à Prælato, aut à Procuratore Eccleſiæ, Monaſterij re facta, in iuribus amittendis, non præiudicat Eccleſiæ, vel Monaſterio. n.23.

Confeſſio voluntaria reuocari debet etiam non docto de errore. n.23.

Contractos.

Ex contractu Monachi; Monaſterium non tenetur, niſi quatenus ſit ei tacitè, vel expreſſè aliqua commiſſa adminiſtratio. n.28.

Si nomine ſuo, aut Monaſterij contrahat, eſt probabile obligari naturaliter, & teneri operam dare, vt Prælatus approbet. n.28. *Valde etiam probabile eſt non obligari, niſi damnum intulerit.* n.29.

Delictum.

Ex vnius de Eccleſia, aut de Monaſterio delicto, quando tota communitas damnum patiatur. n.6. 21.22.23.& 28.

Dictio *Vniuerſis.*

Omnes, & ſingulas perſonas, maiores, & minores, comprehendit. n.12.

Excommunicatio.

Nunquam communitati infligitur, ſed ſingularibus perſonis. n.12.

Lex.

Nulla lex illuſoria, & inutilis eſt. n.13.

Vt illuſoria non reddatur, eius verba ſecundùm impropriam, ſignificationem ſunt intelligenda. n.13.

Semper intelligi debet Lex, ita vt Legiſlatoris mens ſaluetur, & intentio n.15.

Intentio Legiſlatoris, & Legis intelligentia ex præfatione, proœmio, & initio hauritur Legis. n.16.

Legiſlatoris intentio eſt anima Legis. n.15.& 16.

Monaſterium.

Ex delicto, aut contractu Monachi, aut Prælati, non tenetur Monaſterium, niſi quatenus inde aliquid eſt in ipſius Monaſterij commodum conuerſum. n.28.

Papa.

Supremam habet rerum Eccleſiaſticarum adminiſtrationem. n.9.

Obligationem, quamquis alteri tenet ad certum quid Eccleſiaſticum, tollere poteſt de plenitudine poteſtatis. n.9. & 12.

Sine cauſa poteſt, in ſententia Borgaſij, Eccleſiaſticos, ſuis Eccleſiaſticis priuare iuribus. n.10. & 12.

Non tamen poteſt bona temporalia, aut läicalia auferre. n.10.

Plenariè vices gerit Chriſti in tota Eccleſia. n.11. & 12.

Habet plenitudinem poteſtatis diſpenſandi in omnibus diſpenſabilibus votis. n.11. & 12.

Parochus.

Qui violenter corpus eius, qui alibi elegit Sepulturam, vel funus ſpoliauit, antequam veniret ad manus eorum quibus debebatur, ius, quod habebat amittit. n.5.

Prælatus.

Præiudicare poteſt Eccleſiæ, vel Monaſterio in acquirendis, ſecus verò in acquiſitis. n. 3.5.18.19.20. 21.22.& 24.

Procutator.

Ad vindicandam Eccleſiam, & eam defendendam, quilibet admittitur particularis. n.23.

Proprietarius.

Religioſus nullo modo acceptans donum ſibi oblatum, proprietàrius non efficitur, ſi vt illud alteri det, ſuadet. n.26.27.

Religioſus.

Si Religioſus Cathedraticus, aut Concionator legere, aut prædicare omittat, ne Monaſterium emolumentum ex ſuis percipiat laboribus, Monaſterio præiudicat; non tamen ad reſtitutionem tenetur. n.24.& 25.

Religioſus non acceptans donum ſibi oblatum, præiudicat Monaſterio; ſed ad reſtitutionem non tenetur. n.24.

Religioſus eſt obligatus Religioni ex obedientia, & ex Charitate, non autem ex iuſtitia. n.25.

Religioſus, niſi ex iuſta cauſa acceptare nolit ab extraneo oblata, contra Charitatem Monaſterio debitam peccat. n.27.

Ex vi voti paupertatis non obligatur Religioſus ad acquirendum, ſed ad non alienandum. n.27.

Quod tamen acquirit, Monaſterio acquirit. n.28.

Reſtitutio.

Eſt actus iuſtitiæ, quo reparatur damnum proximo per iniuriam illatum. n.7.

Tunc eſt facienda, quando quis priuatur re poſſeſſa, vel ſibi ex iuſtitia debita. n.25.

Sepultura.

Electio Sepulturæ facta cum iuramento, voto, aut promiſſione ex inductione Religioſi, aut Beneficiarij priuati valida eſt, in quorũdã ſentẽtia. n.1.2.3.&4.

Immò in ſententia Petri de Vbaldis valida eſt etiam ex Prælati inductione. n.3.

Verior tamen ſententia tenet nullam, & inualidam eſſe electionem factam ex inductione, non ſolum Prælati, ſed cuiuſlibet Beneficiarij, aut Religioſi priuati, & pœnas inducentem incurrere, contra inductorem latas. n.6. & ſeqq.

Qui violenter rapit corpus eius, qui alibi elegit Sepulturam, vel funus ſpoliauit antequam veniſſet ad manus eorum, quibus debebatur, ius, quod habebat, amittit. n.5.

Seruus.

Domino ſuo præiudicare non poteſt in acquiſitis; poteſt tamen in acquirendis. n.3.& 5.

Tutor.

Delictum Tutoris, Pupillum non obligat. n.22.

ELECTIO Sepulturæ cum voto, iuramento, aut promiſſione facta, ex inductione alicuius perſonæ particularis Eccleſiæ illius, in qua fit electio, puta Beneficiarij ſimplicis, Monachi, aut Fratris ſimiliter ſimplicis, qui ſcilicet non ſit Parochus, Prælatus, Vicariúſve eorum, aut Sacriſta, qui totam communitatem talis Eccleſiæ repræſentet, controuertitur inter Doctores, an valida ſit. Alij enim docent, quod perſuaſionem factam à particulari Clerico, aut Religioſo, non perdit eius Eccleſia ius Sepulturæ per promiſſionem acquiſitum. Et conſequenter aſſerunt validam exiſtere electionem per huiuſmodi inductionum factam. 1

Hanc ſententiam tenet Emmanuel Roderiquez, 2
tomo 3. quæſtion. Regular. quæſt.58. artic.7. dub.3. Hieronymus Roderiquez, *in Compendio dictarum quæſtionum, reſolut.*128. *num.*8. cum Portello *in Dubiis Regularium, verbo Sepultura, num.*4. Emmanuel præfatus in ſequentia prorumpit. Tertiò dubitatur circa eandem Conſtitutionem (ſcilicet *capitis Animarum, el* 1. *de Sepulturis in* 6.) an ſi vnus Religioſus inducat aliquem ad Sepulturam eligen-

dam, tunc electio ſit nulla? Et reſpondetur, quod non, cum ſecundùm Archidiaconum *in dicta Conſtitutione*, locus eſt ei, cum interuenerit dolus, & fraus omnium Religioſorum, aut maioris partis illius Eccleſiæ in qua quis inducitur ad ſepeliendum. Vnde ait Gloſſa, *ſuper dictam Conſtitutionem*: *Nota puniri Eccleſiam ex facto omnium de Eccleſia.* Quod argumento aliquorum iurium comprobatur. Delictum enim vnius, non debet aliis nocere, vt eſt vulgatum in Iure.

3 Ex his infert Petrus de Vbaldis, quod ſi ſolus Prælatus induxiſſet illum ad Sepulturam ibi eligendam, non eſſet locus Decretali, & tunc valeret electio. Quia delictum ſolius Prælati, non nocet Eccleſiæ. Quæ opinio mihi non placet. Prælatus enim, cum ſit caput Eccleſiæ, & Monaſterij, omnes in ſuo facto, quantum ad hoc videtur repræſentare: quia ſolus Prælatus poteſt præiudicare Eccleſiæ in acquirendis, vt patet in quodam Decreto, ſicut etiam ſeruus poteſt præiudicare Domino in acquirendis, vt in quadam lege eſt obſeruatum, ſecus in acquiſitis, prout in ſimili caſu aduertit Doctiſſimus Syluester.

4 Hactenus Emmanuel Roderiquez, cuius ſententiam refert Ioannes Baptiſta Lezana, *in Summa quæſtionum Regular. tomo 2. part. 4. verbo Sepultura num.* 8. vbi ait. Præcipuè tamen nota pro praxi Regularium, quod ſi vnus Religioſus nomine ſuo inducat aliquem dicto modo (ſcilicet medio voto, iuramento, aut promiſſione) ad eligendam Sepulturam in ſua Eccleſia, quamvis ipſe peccauerit, tamen non propterea alij Religioſi, aut totus Conuentus incidet in prædictas pœnas, niſi ipſe ſit Prælatus, aut alius nomine Communitatis. Quia ſolum iſti poſſunt aliis, aut Communitati præiudicare. Roderiquez *dicto art.* 7. Portellus, *ſupra, num.* 4. Licet oppoſitum tueatur Paſqualigus, *ſuprà deciſ.* 380. Vide Angelum, *ſuprà num.* 33. & Syluestrum, *ſupra quæſt.* 11. Hæc Lezana, in prædictæ ſententiæ fauorem.

5 Syluester, *loco citato*, ita ait. Si Sacerdos Parochialis corpus eius, qui alibi elegit Sepulturam, violenter rapuerit, vel funus ſpoliauit antequam veniret ad manus eorum, quibus debebatur, ſecundum Hoſtienſem, *in dicto capite Cum liberum*, amittit ius, quod habebat: & idem ſi aliquis Conuentus totus, vel maior pars eius hoc fecerit; ſecus ſi pars minor, vel ſolus Prælatus. Et paucis interiectis, ſubiungit. Petrus autem de Peruſ. *vbi ſuprà*, quantùm ad hoc, id eſt quartam Canonicam, tenet contrarium: quia delictum Presbyteri Eccleſiæ nocere non debet. *De ordine cognitionis, cap.* 2. 16. *quæſt.* 6. *Si Epiſcopum.* Et quod notatur *in Regula Delictum, lib.* 6. *& in L. fin. quis in tantam, Codice, Vnde vi.* Sed tamen primum eſt verius, ſi quid tale fiat à Prælato. Quia Prælatus ſolus præiudicare poteſt Eccleſiæ in acquirendis, 16. *quæſt.* 6. §. *fin.* ſicut ſeruus Domino in acquirendis. *Cod. de Acquirenda poſſeſſione, L. fin.* ſecus in iam acquiſitis.

Huc vſque Syluester, *verbo Sepultura, quæſt.* 11. à Lezana citata. Illi conſonant D. Antoninus *in Summa, part.* 3. *tit.* 10. *cap.* 5. *de Sepulturis*, quoad id, quod de Conuentu, de maiore, de minore eius parte, ac de Prælato docet: & Trullench *tomo* 3. *de Iure Parochi, cap.* 9. *dub.* 5. *num.* 19. cum Roderiquez, *tomo* 3. *qq. Regular. q.* 61. *artic.* 3. Hieronymo Roderiquez, *reſolut.* 529. *num.* 14. Portellio, *ad Dubia Regularium, verbo Canonica portio, num.* 6. & Barboſa, *de Poteſtate Parochi, cap.* 26. *num.* 27. quoad id, quod dicit de Parocho.

CONCLVSIO.

Verior tamen ſententia docet Religioſum, & Clericum particularem inducentem ad eligendam Sepulturam in propria Eccleſia, ſub iuramento, voto, aut promiſſione, pœnas incurrere Conſtitutionum Apoſtolicarum, de quibus in præſenti diſquiſitione, & electionem ipſam, eſſe ipſo facto nullam. 6

Hanc tenent prædictus Syluester, *verbo Excommunicatio VII. num.* 49. *prope finem, verſic. Secundo.* Paſqualigus, *dicta deciſ.* 380. *à num.* 2. Ioannes Ægidius Trullench, *dicto tomo* 3. *tract. de Iure Parochi, cap.* 9. *dub.* 5. *num.* 17. Franciſcus Maria Samuellius, *in Praxi de Sepulturis, tract.* 1. *diſputat.* 2. *controuerſ.* 8. *concluſ.* 2. *&* 3. *pag. mihi* 64. *&* 65. cum dicto Zacharia Paſqualigo, *vbi proximè*, & multis aliis Doctoribus, ſuppreſſis eorum nominibus.

Syluester enim *loco proximè allegato*, hoc excitat Dubium. Quare ex delicto vnius de Eccleſia, & fortè minimi propter prædicta, tota Eccleſia damnum patiatur, vt ſit interdicta? Quod ſic reſoluit. Dico ſecundùm Petrum de Ancharrano, quod reliqui de Eccleſia hanc pœnam incurrunt ex ſequenti eorum delicto, non reſtituendo malè accepta ex facto alicuius de Collegio, quaſi ex hoc totum Collegium delinquat.

Hæc Doctiſſimus Syluester, in quibus, dubio procul, pro nobis eſt: quia duo aſſerit: *Primum*, quemlibet, quamvis minimum de Eccleſia delinquere *contra caput primum de Sepulturis, in* 6. *& contra Clementin. Cupientes, §. fin. de Pœnis*, ſi inducat alium ad vouendum, iurandum, aut promittendum ſepeliri in Eccleſia ſua. *Secundum* eſt, cadauer, & quæ ratione funeris accepit Eccleſia, ex facto illius particularis, ſeu potiùs vnius de eadem Eccleſia, debere reſtitui, & fuiſſe malè accepta, ex facto alicuius, de illius Eccleſiæ gremio. Ergo aſſerit præfactus Doctor quemlibet particularem Religioſum, aut Clericum incurrere pœnas dictarum Conſtitutionum inducendo, vt præfertur ad electionem Sepulturæ, ſeu ad non mutandam electam: & Eccleſiam nullum ius acquirere ad eligentis Corpus, neque ad aliquod, ratione illius, emolumentum percipiendum: & conſequenter nullam exiſtere electionem, modo recenſito, factam.

Conſequentia iſta patet: quoad priorem quidem partem: quia pœnæ infliguntur per dictas Conſtitutiones, contra illas delinquentibus. Quoad ſecundam verò: quia reſtituere malè accepta, ille debet, qui rem alienam ex iniuſta acceptione, aut damnificatione reddere tenetur. Leonard. Leſſius, *de Iuſtitia lib.* 2. *cap.* 7. *dubitat.* 5. *num.* 20. *pag. mihi* 64. Eligius Baſſæus, *tom.* 1. *verbo Reſtitutio I. num.* 5. Auſon. Noctinot. *in Summa Diana, verbo Reſtituere, quis teneatur, num.* 1. *&* 2. communiter ſcribentes. Reſtitutio enim, vti bene ait Buſembaum, *in Medulla Theologiæ, lib.* 3. *tract.* 5. *de Sept. Decalogi præcepto, cap.* 2. *dub.* 3. *in principio*, eſt actus iuſtitiæ, quo reparatur damnum proximo per iniuriam illatum. Ergo Syluester, dum aſſerit, omnes de Eccleſia reſtituere debere malè accepta, ex facto alicuius de eadem Eccleſia, aſſerit, iſtam ius nullum acquiſiuiſſe ad ſic accepta: ac per conſequens electionem ex tali facto priuati factam, nullam, & irritam in huius Doctoris ſententia: ſi enim valida illa fuiſſet, transtuliſſet in Eccleſiam ius ad prædicta. 7

Quod Trullench *dicto num.* 17. in noſtra fuiſſe ſententia, ſit manifeſtum ex ſuis verbis. Huiuſmodi 8

enim

enim ſunt. Vt autem electio Sepulturæ ad inductionem Religioſorum ſit inualida, requiritur vt maior pars illorum, aut ſolus Prælatus inducat. Nam ſi vnus ſolus induxerit, valet electio, vt tenet Roderiquez ſuprà citatus. Contrarium tamen eſt verius textuique conformius. Nam Papa vniuerſis Religioſis, & Clericis id prohibet. Aliter enim nunquam, aut raro haberet locum dicta Decretalis. Quia communiter hic, aut ille, & non maior pars inducit ad Sepulturam. Et dato quod eſſet verum in Religioſis, idem etiam dicendum erat in Clericis, à paritate rationis. Hactenus dictus Trullench.

9 Probatur concluſio *ex cap. Animarum el* 1. *de Sepulturis, lib* 6. in quo Bonifacius Papa Octauus cum vniuerſis Religioſis, & Clericis ſæcularibus, cuiuſcumque ſtatus, conditioniſque exiſtentibus loquitur, quando ſub pœna nullitatis electionis, & ſub præcepto formali ſtatuit, ne inducant aliquos ad electionem Sepulturæ cum iuramento, voto, aut promiſſione apud eorum Eccleſias, vel ad non immutandam apud eaſdem iam electam. Quod benè ſtatuere quiuiſſe, nemo ſanæ mentis negare poteſt. Quia omnium bonorum Eccleſiæ, ſi non dominium, vti aliqui docere videntur, ſupremam adminiſtrationem habet. Et de plenitudine poteſtatis poteſt diſpenſare, quod obligatus homini ad certum quid, vlterius ei non teneatur, & ſic tollere certam obligationem. Paulus Borgaſius, *tract. de Irregularitatibus, & diſpenſationibus, parte* 3. *concluſ.* 4. *pag. mihi* 48. *columna* 2. *circa medium, ex Canone Per principalem, cauſa* 9. *quæſt.* 3. *& argumento Legis Quotiens, Cod. de Precibus Imperatori offerendis.* Quod intelligit redditus Author, de perſona Eccleſiaſtica, & de Iure Eccleſiaſtico. Ita *caſu* 41. & *ca-*

10 *ſu* 31. ita *eodem folio, columna* 1. fatur. Solus Papa, quem ſuo iure ſine cauſa priuat, quod intellige de perſona Eccleſiaſtica, & iure Eccleſiaſtico, 9. *quæſt.* 3. *Per principalem*, & ibi Gloſſa, & 19. *diſtinct. In memoriam, & de exceſſibus Prælatorum. Quam ſit graue.* Et dixi: *& iure Eccleſiaſtico*: propter ea, quæ dixit Innocentius, *in cap. Inquiſitioni, de ſententia Excommunicationis, in verſic. Mortale*: vbi dixit, quod licet Papa poſſit præmiſſa, non tamen poſſet auferre bona temporalia, vel Laicorum: & ſi illa à me peteret, puta libros, vel domum meam, non teneor parere. Et idem *in cap. Quæ in Eccleſiarum de Conſtitutionibus, & in cap. Quia plerique, de Immunitate Eccleſiarum, & textus in Clementina.* 1. *Vt lite pendente.* Facit textus *in cap.* 1. *de Prebendis in* 6. *& in cap. Conſtitutus de Religioſis Do-*

11 *mibus.* Hactenus Borgaſius, qui *parte* 6. *tit. de Voto, & voti redemptione commutatione, & diſpenſatione, ſub num.* 26. *pag.* 185. Sic ait. Ad tertium dicendum, quod quia Summus Pontifex gerit plenariè vices Chriſti in tota Eccleſia, ipſum habere plenitudinem poteſtatis diſpenſandi in omnibus diſpenſabilibus votis, *Cuncta per mundum*, 9. *quæſt.* 3. *& Can. Per*

12 *principalem.* Hæc ille. Si ergo Papa plenariè vices Chriſti gerit in tota Eccleſia, & habet plenitudinem poteſtatis diſpenſandi in votis, quæ ſunt de iure Diuino, & poteſt tollere obligationem, quam quis ad certum quid habet Eccleſiaſticum, reſpectu perſonæ Eccleſiaſticæ, & poteſt Eccleſiaſticum ſuo Iure Eccleſiaſtico priuare, negari nequit, quod poſſit impedire acquiſitionem iuris Sepulturæ per electionem illius factam cum voto, iuramento, aut promiſſione ad inductionem priuati Religioſi, aut Clerici, de quo dubio procul intelligi debet dicta Conſtitutio *Animarum*: cum, quia dictio *Vniuerſis*, omnes, & ſingulas perſonas, maiores, & minores, Religioſos, & Clericos comprehendit. Tum etiam, quia præceptum formale, immediatè ad ſingulares dirigitur perſonas. Et quod hæc ſit Pontificis mens, conuincitur *ex Clementina cupientes*, §. *Sanè la* 3. *de Pœnis*, in qua innouatur *caput Animarum*, & per illam additur iſtius violatoribus, excommunicationis pœna: quæ quidem non infligitur vnquam Communitati, ſed ſingularibus perſonis.

Secundò probatur concluſio. Nulla Lex, vel Conſtitutio, maximè in iuris corpore inſerta, inutilis eſt, & illuſoria. Et hac de cauſa Lex, quæ in propria verborum ſignificatione intellecta, inutilis, & illuſoria redditur, intelligi debet ſecundùm impropriam illorum ſignificationem, vt dixi, *in Diſquiſit. Paſtorali, de Iure Prioris annexi, num.* 48. *ex cap. Si Ciuitas, el* 17. *de ſententia Excommunicationis, in* 6. & docent Emmanuel Sa, *in Aphoriſm. verbo Lex, num.* 1. Ferdinandus Caſtr. Palaus, *part.* 1. *Oper. Moral. tract.* 3. *diſputat.* 5. *punct.* 3. *num.* 5. Lezana, *in Summa quæſtio. Regular. tom.* 2. *part.* 4. *verbo Leges Regularium, num.* 10. Franciſc. Pellizzarius, *in Manuali Regul. tom.* 1. *tract.* 4. *cap.* 5. *num.* 331. *& tract.* 6. *& cap.* 6. *num.* 16. & penes illos Couarruuias, *Variarum, cap.* 3. Felinus, *in cap. Translato, de Conſtitutionibus, num.* 14. Suarez, *de Legibus, lib.* 6. *cap.* 2. *num.* 7. Maſcardus, *de Probationibus, concluſ.* 596. *num.* 2. Sarmientus, *lib.* 1. *Select. cap.* 12. *numero* 7. & Tiraquellus, *in L. Connubial. gloſſa* 5. *numero* 115. Sed Conſtitutio *capitis Animarum*, 1. *de Sepulturis lib.* 6. ſæpè repetita, inutilis eſſet, & illuſoria ſi quemlibet particularem Clericum, & Religioſum non comprehenderet, & afficeret in ſua prohibitione inductionis ad Sepulturam eligendam cum iuramento, voto, aut promiſſione. Ergo quemlibet afficit Clericum, comprehendit Religioſum dicta Conſtitutio, quamvis minimum Eccleſiæ, vel Conuentus. Ergo electio Sepulturæ ex inductione cuiuſlibet Clerici, aut Religioſi particularis in Eccleſia eius facta cum iuramento, &c. irrita eſt, & nulla exiſtit. Minor in qua eſt difficultas probatur. Quia ſi maior pars Clericorum, aut Religioſorum, 14 aut Prælatus, vel Parochus Eccleſiæ non inducerent ad huiuſmodi electionem, nunquam illa fieret contra huius Conſtitutionis diſpoſitionem ac per conſequens illa inutilis, & illuſoria redderetur. Sed hoc non eſt dicendum. Ergo dici debet, quod inductio per quemlibet priuatum facta, in illa comprehendatur diſpoſitione.

Tertiò probatur. Lex ſemper intelligi debet, ita 15 vt Legiſlatoris ſaluetur mens: eſt enim iſta veluti ſpiritus, & anima Legis, vti prolixè, *in d. Diſquiſit. de Iure Prioris annexi, num.* 16. probaui. Sed illa ſaluari nequit, ſi prædicta Bonifacij Conſtitutio, quemlibet particularem Clericum, & Religioſum non comprehenderet. Ergo quemlibet in particulari comprehendit. Ergo Sepulturæ electio, ex cuiuſlibet illorum inductione facta cum iuramento, &c. nulla erit, & irrita. Maior, & vtraque conſequentia patent. Minorem probo. Bonifacij Octaui intentio in præfata fuit Decretali, omnino tollere animarum pericula, & ſcandala, quæ oriebantur ex inductione Eccleſiaſticorum circa electionem Sepulturæ cum iuramento, voto, aut promiſſione. Sed eadem pericula, & ſcandala oriuntur ex inductione facta per particularem Clericum, aut Religioſum, ac ſi fiert per Parochum, Prælatum, aut per maiorem partem, Capituli Eccleſiæ, aut Conuentus Monaſterij. Ergo Bonifacij Octaui mens non ſaluatur, ſi Conſtitutio, & Decretalis prædicta ſingulares Capituli, & Conuentus perſonas non afficit, comprehendit.

Maior

16 Maior vltimi ſyllogiſmi patet : quia intentio, & Legiſlatoris mens, ac vera eius intelligentia, ex præfatione, procemio, & initio legis aut Conſtitutionis hauriri debet. Emman. Sa, *verbo Lex, num.*1. Paulus, *part.*1. *tract.*3. *diſput.*5. *punct.*3. §.3. *num.*10. Ioann.Bapt.Lezana, *tom.*2. *part.*4. *verbo Leges Regularium, num.* 36. *&* 37. & ego ipſe *in Diſquiſit. Paſt. de Iure Prioris annexi, num.*16. Sed initium Decretalis Bonifacij, vti *in præſenti vidimus Diſquiſitione, num.*2. huiuſmodi eſt. Animarum periculis, & ſcandalis, quæ frequenter ex his prouenium, obuiare volentes, vniuerſis Religioſis, & ſæcularibus Clericis, &c. Ergo illius mens, & intentio fuit omnino tollere animarum pericula, & ſcandala, quæ fidelibus oriebantur ex inductione Eccleſiaſticorum circa electionem Sepulturæ cum voto, iuramento, & promiſſione.

17 Sed obiicies. Procurator, immo Abbas, vel Epiſcopus per ſuum factum præiudicare non valet Monaſterio, aut Eccleſiæ ſuæ. Ergo multò minus præiudicabit Religioſus, aut Clericus particularis Eccleſiæ ſuæ per inductionem electionis Sepulturæ in ea factæ cum iuramento, voto, aut promiſſione. Conſequentia à maioritate patet rationis. Potentiores enim ſunt Procuratores, Abbates, Parochi, & Epiſcopi, Monachis particularibus, & Clericis minimis Beneficiariis. Ergo ſi illi per ſuum factum Eccleſiis ſuis præiudicium facere nequeunt, neque iſti facere quibunt. Antecedens diffinitur *in Canone finali*, 16. *quæſt.*6. à Gelaſiò Papa, provt ſequitur.

18 Si ergo delictũ perſonæ in damnum Eccleſiæ non poteſt cõuerti, quia Procurator conditionẽ Eccleſiæ poteſt facere meliorem, non deteriorem : ſi peccato Abbatis poſſeſſiones Monaſterij auferri non licet : quomodo delictum Epiſcopi vertetur in damnum Eccleſiæ, vt inde detrimentum ſuæ cauſæ patiatur? Sed detrimentum cauſæ pati, non ſic eſt accipiendum, vt Eccleſia ſuo iure priuetur, &c. Hæc Gelàſius, vbi Gloſſa, *verbo Si ergo*, ita fatur. Concludit Gratianus, ex ſupra dictis, quod propter delictum Prælati Eccleſia pàti damnum non debet : quia Procurator eſt, non Dominus. Hæc illa. Et quidem quod culpa Prælati, aut alterius Superioris non præiudicet Eccleſiæ, docet Paſqualigus, *de Sacrific. tomo* 2. *q.*1111. ex Rota, coram Caputaquen. *dec.*128. *num.*3. *part.*2. Seraph. *deciſ.*436. *num.*2. Puteo, *in Rom. Caſtri Feliciani, dec.*285. *num.*1. *& in Feſulan. Prioratus*, 3. *Martij*, 1617. coram Pamphilio, *la* 427. *num.*3. *p.*4. *Recent.* coram Corrado 27. *Iunij* 1644. coram Celſo, 1649. & coram Otthobono. Idem Paſqualigus, *q.*1200: *num.*8. idem firmat *ex cap.*2. *de Teſtibus, in* 6. & ibi Gloſſa, *verbo Conuentum.* Abbate, *in cap. fin. num.*44. *verſ. Et non credo, de Præſcriptionib.* Beroio, *conſ.*116. *num.*11. *lib.*1. Federico de Senis, *conſil.*143. *num.*2. Angelo, *conſil.*245. *num.*8. Seraph. *dec.*1417. *num.*3. Coccino, *in Theatina Iuriſdictionis*, 10. *Maij*, 1621.

19 Obiectioni reſpondeo, diſtinguendo antecedens. Procurator, &c. non valet præiudicare Monaſterio, aut Eccleſiæ in acquiſitis, concedo antecedens; in acquirendis, nego antecedens. Et nego conſequentiam: quia in ea agitur de acquirendis per inductionem; non autem de acquiſitis.

20 Ad Canonem adductum ad probationem antecedentis, dico illum diſtinctionem à me datam probare. Agit enim Pontifex Gelaſius, de poſſeſſionibus à Monaſterio iam acquiſitis, & de iure, quod habebat Epiſcopus. Vnde, non eſt mirum, quod diffiniat delictum perſonæ Procuratoris, Abbatis, aut Epiſcopi, in Eccleſiæ damnum non poſſe conuerti.

21 Obiici etiam poteſt nobis *caput Delictum, el* 76. *de Regulis Iuris, lib.*6. vbi ita Bonifacius Papa Octauus decernit. Delictum perſonæ, non debet in detrimentum Eccleſiæ redundare. Sed ſi electio Sepulturæ ad ſuaſionem, & inductionem Clerici, aut Religioſi particularis cum iuramento, voto, aut promiſſione facta, eſſet nulla, & irrita; iam delictum perſonæ in detrimentum redundaret Eccleſiæ. Ergo valida eſt, & rata electio Sepulturæ provt dictum eſt facta.

22 Eodem modo ad hunc, ac ad præcedentem textum Canonis, *Illud ſtatuendum, el fin.*16. *quæſt.*6. reſpondeo : delictum perſonæ, in detrimentum redundare non debere Eccleſiæ : videlicet in iam acquiſitis ab Eccleſia; ſecus verò in acquirendis. Et quod ibi ſolum agat Pontifex de acquiſitis, ex exemplis ibi à Gloſſa adductis demonſtro. *Primum.* Epiſcopus commiſit delictum propter quod fuit depoſitus, & ab Epiſcopatu priuatus. Bona Eccleſiæ non debent confiſcari. *Secundum.* Epiſcopus tenebat à Rege Caſtrum in feudum, & Regi promiſit fidelitatem. Epiſcopus fuit depoſitus ob crimen proditionis in Regem. Caſtrum non redit ad Regem. *Tertium.* Procurator Eccleſiæ commiſit falſum, & ſi fuiſſet cauſa propria, illam perderet; non tamen ſuam perdit Eccleſia. *Quartum.* Delictum Tutoris non obligat Pupillum.

Et vrget ſolutio obiectionis, quam ſibi opponit Gloſſator, *ex Canone Placuit, el* 2. 16. *quæſt.*3. vbi delictum Prælati non repetentis rem Eccleſiaſticam, nocet Eccleſiæ. Et idem obiicit *ex capite* 1. *de Præſcriptionibus.* Solutio igitur illius eſt : delictum, aliud in faciendo : & hoc non præiudicat Eccleſiæ, vt hic (ſcilicet *in cap. Delictum*;) & aliud in omittendo : & hoc præiudicat, vt ibi : (ſcilicet *in Canom Placuit, & cap.*1. *de Præſcriptionibus.* Hæc, quod dicit Gloſſa, idem, quod ego dixi eſt : Quod in acquirendis poteſt quis præiudicare, ſuo delicto, Eccleſiæ, aut Conuentui, ſeu Monaſterio; non verò in acquiſitis.

23 Exornat diſtinctionem iſtam Auguſtin. Barboſa, *de Poteſtate Epiſcopi, part.*3. *allegat.*125. vbi poſtquam latè diſcuſſerat, An, & quando Epiſcopi confeſſio, Eccleſiæ præiudicet? Et explicato, quod eius confeſſio poteſt fieri in iudicio, & ex neceſſitate iudicij, per modum contentioſæ iuriſdictionis; & alio modo, extra iudicium, & abſque neceſſitate iudicij, per viam iuriſdictionis voluntariæ poteſt fieri. Quam diſtinctionem, inquit, tradit Bartholus poſt alios, *in L. Certum*, §. *Sed an, & ipſos, num.*2. *ff. de Confeſſis.* Paulus, Cuman. & alij ibi. Sarmientus, & alij ab eo citati, *lib.*3. *ſelect. cap.*15. *num.*5. & ab Octauian. Pedamont. *deciſ.*39. *num.*6. *&* 34. Surd. *deciſ.*326. *num.*4. *lib.*3. Rota, *in Maſſilien. Pecuniaria*, 6. *Iunij*, 1611. coram Gregorio XV. apud Farinacium, *part.*1. *recentiorum, deciſ.*334. *num.*5. *in Virdunen. Abbatiæ*, 27. *Nouembr.*1615. coram Buratto, apud Farinacium, *part.*2. *recentiorum, deciſ.*768. *num.*5. *& in Mediolanenſ. Fabrica*, 29. *Ianuarij*, 1616. coram Pirouano, *ead. part.*2. *deciſ.*779. *num.*2. Explicato etiam, confeſſionem voluntariam tunc dici, quando fuit facta non præcedente Iudicis iuſſu, vt per Alexandrum, *conſ.*222. *num.*16. *lib.*2. Rotam, *in Pampilonenſi Decimarum de Gongora*, 14. *Maij*, 1610. coram Bononienſi, *& in dicta Virdunen. in medio*, vel nullo iure cogente, vt poſt Ægidium, *deciſ.*694. *in princ.* exemplificat Rota *in dicta Mediolanenſi, num.*2. *in medio*, reſoluit dictus Barboſa, confeſſionem Prælati, ſeu Procuratoris voluntariam non præiudicare, nec aptam reperiri ad obligandam

gandam Eccleſiam,ſeu principalem,in aliquo,per ea, quæ tradunt Baldus, *in L.1. num.3. Cod. de Confeſſis* Pariſius, *conſil* 47. *num.*92. *lib.*1. *volum.*1. Aufrer. *in Addit. ad Capell. Toloſ. deciſ.*392.Honded. *conſil.*66. *num.*72. *volum.*1. quos recenſet, & ſequitur Rota, *dicta deciſ.*779. *num.*2 *in fine*,vt reuocari debeat etiam non docto de errore, vt per Rotam, *deciſ.*19.*de Procurat.& deciſ.*2.*de Confeſſis,in nouis, & in Pampilonenſi Decimarum*, 10. *Martij*, 1610. coram Sacratto. Et quamvis geminatè facta fuiſſet, ſecundum Caputaquen. *deciſ.*198.*part.*1. & Rota, *dicta deciſ.*768.*n.*15.*in fine.*

Ad finem denique dictæ allegationis, ita Barboſa fatur. Aduertit tamen idem Farinacius (ſcilicet *in apoſtilla ad deciſionem Rotæ,in vna Montis Regalis iuriſdictionis*,5.*Iunij* 1606. coram Penna,per ipſum Farinacium impreſſa, *part.*1. *recentiorum, la* 118.) aliud eſſe Epiſcopum facere aliquem actum, quo amittitur libertas Eccleſiæ, & Eccleſia inducitur in ſeruitutem (aduertat hîc Lector,) & tunc fauore libertatis non amittendæ, requiritur conſenſus omnium, (Epiſcopi ſcilicet, & Capituli;) & aliud eſt Epiſcopum facere actum, quo defenditur libertas Eccleſiæ, vt liberetur à ſeruitute, in qua reperitur conſtituta: & hoc caſu, fauore Eccleſiæ, ſolus Epiſcopus, & quilibet alius admittitur ad vindicandam Eccleſiam à ſeruitute. Hactenus Auguſt. Barboſa. In quibus apertè docet Epiſcopum, Procuratorem, & alium ſimilem, per actum ſuum ſuo principali, aut Communitati non præiudicare in obligatione, ſeu ſeruitute inducenda, & in amittenda ſua immunitate, & libertate.

24 Pro maiore dilucidatione doctrinæ in præcedentibus traditæ, libuit exempla in Religioſo apponere frequentiſſima. Religioſus enim Cathedræ v.gr. præfectus, ex malitia ſua prætermittens legere, ſuum Conuentum emolumento priuat, quod ex lectione ſua Conuentui proueniret. Et idem eſt de Concionatore nolente prædicare, ex praua etiam intentione, ne Conuentus eleemoſynam debitam propter concionem percipiat. Et Religioſus quicumque, qui non acceptat donum ab extraneo oblatum, Conuentum priuat illo dono: ſiue abſolutè illud recuſet; ſiue, omni tamen acceptatione, etiam virtuali excluſa, (quæ tunc fit, vt ait Sanchez *tomo* 1. *de Matrimonio*, *lib.*6. *diſputat.*4. *num.*7. *pag. mihi* 431. quando Religioſus offerenti donum, gratias agit,& rogat,petitque ab eo,vt illud ſuo conſanguineo tradat)poſcit vt alteri donet.

25 Exemplum primum de Cathedratico, adducit Antonius Naldus, *in Summa, verbo Religioſus*, *numero* 4. vbi ita ait. Religioſus præfectus Cathedræ prætermittens legere ex ſua malitia, propter quod Conuentus priuatur illo prouentu, non tenetur illud lucrum ceſſans reſtituere Monaſterio, ſuppoſito, quod haberet, vnde poſſet reddere.Et ratio eſt: quia Monachus non eſt obligatus Religioni ex iuſtitia, ſed ex obedientia, & Charitate. Hæc ibi, & ſe remittit ad ea, quæ dixerat *verbo Filius,num.*4. vbi ita ad rem fatur. Reſtitutio enim eſt facienda, quando quis priuatur re poſſeſſa, vel ſibi debita ex iuſtitia; lucra vero Prælati, & patrisfamilias acquiſita, ſunt quidem Religionis,& patrisfamilias; quæ vero non ſunt acquiſita, non ſunt debita ex iuſtitia,ſed ex obedientia. Salon, *tom.*1. *quæſt.*62.*artic.*2.*controuerſ.*3. Hæc Naldus. Addo Leonard.Leſſium,*de Iuſtitia,& Iure,lib.*2.*cap.*8.*dubit.*3.*num.*18. cum Bannez, *dicta quæſt.*62.*art.*3.*dub.*6.& aliis.

26 Exemplum autem de Religioſo non acceptante, nec implicitè donum oblatum, quod contingit non acceptare, quando non profitetur ſe nolle acceptare: vt ſi dicat ſic: *ea re non indigeo: ſi tibi placuerit, gratum mihi facies ſi dederis conſanguineo meo*, (verba ſunt Thomæ Sanchez, *loco allegato*:) tradunt præter Sanchez, Lezana, *in Summa quæſtion. Regular. tom.*1. *part.*1. *cap.*6. *numero* 46. *pag. mihi* 40. Laurentius de Peyrinis, *de ſubdito*, *tom.*1. *quæſt.*2. *cap.*2. §.4. *verſic. Neque facit contra votum paupertatis*, *pag.*172. *colum.*2. Marcus Vidal, *in Arca Vitali, tit. de Paupertate Religioſa*, *numero* 75. vbi cum eiſdem Doctoribus, cum Fagundez, *in* 2. *præcept. lib.* 8. *cap.* 6. *numero* 18. Filliucio, *tomo* 2. *quæſt.*8. *tract.*34. *cap.*3. *numero* 62. Bonacina, *de Contractibus*, *diſputat.*3. *quæſt.*12. *punct.*1. *numero* 6. Suarez, *tom.*3. *de Religione, lib.*8. *cap.*15. *numero* 45. Naldo *verbo Religioſus*, *numero* 8. cum iuxta codicem, quem habeo, *numero* 3. dicere deberet. Bordono, *reſolut.*43. *numero* 60. & Diana, *part.*1. *tract.* 6. *reſolut.* 8. docet, proprietarium non eſſe Religioſum, nullo modo acceptantem ab extraneo aliquod donum, ſuadentem etiam illum, vt alteri illud det. Et præter tot Doctorum authoritatem, adducit Vidal ad id probandum has tres breues rationes.

Ratio eſt (inquit:) tum, quia aliud eſt donare, 27 & aliud petere ab extraneo, vt alteri donetur. Tum, quia nihil ſibi acquiſitum alienat, ſed eſt tantum merus interceſſor. Tum, quia neque diſponit de re ſua, aut Religionis, cum nullum acceptet dominium. Ex vi enim paupertatis voti Religioſus non obligatur ad acquirendum, ſed ad non alienandum. Forſitan peccare poteſt contra Charitatem, ſi nulla cauſa iuſta ductus, non acceptet: quia tunc ſuam Religionem priuat tali emolumento, & vtilitate; non ideo cenſetur, quod ſit indirecta donatio: nam reuera nihil acceptauit, & nihil acquiſiuit. Deinde in donatione indirecta, præſupponitur dominium, quod in caſu noſtro Religioſus non acquiſiuit. Hæc omnia Vidal. Et hæc dicta ſufficiant, pro exemplis delictorum, perſonæ particularis Religioſi, præiudicantium Conuentui in acquiſitione. Exempla autem in medium etiam proferam delictorum non præiudicantium irrequiſitis, verba recenſendo Doctiſſimi Leonardi Leſſij, *dicto lib.*2.*cap.*41. *dubitat.*11. *numero* 90. *pag.mihi* 499. quæ huiuſmodi ſunt.

Notandum tertiò, etiamſi Monachus acquirat 28 Monaſterio, Monaſterium tamen non teneri ex delicto Monachi, quamvis ſit Prælatus, niſi quatenus inde aliquid conuerſum eſt in Monaſterij commodum, *cap. Delictum*, 76. *de Regulis Iuris*, *in* 6. vbi dicitur: Delictum perſonæ, in damnum Eccleſiæ non eſſe conuertendum. En vnum à Leonardo traditum, de quolibet delicto. Aliud de delicto, ſeu facto in materia contractus, ſic ipſe reddit, immediatè poſt recenſita dicens. Ex contractu etiam Monachi, non tenetur, niſi quatenus tacitè, vel expreſsè ei commiſſa eſt aliqua adminiſtratio. Si vlteriùs ſuo, vel Monaſterij nomine contrahit, probabile eſt obligari naturaliter, (Religioſum ſcilicet) ac teneri operam dare, quantum in ſe eſt, vt Prælatus approbet. Eſt tamen in poteſtate Prælati, contractum ratificare, vel irritare, provt commodius ipſi fuerit, vt docet Nauarrus, *commentario* 2. *num.*42. Vnde is, cum quo contraxit, non poteſt reſilire, ſi Prælatus contractum approbet.

Contraria tamen ſententia, ſcilicet ex tali con- 29 tractu non naſci obligationem naturalem in Religioſo, niſi damnum intulerit, eſt etiam valde probabilis, & plurimorum Doctorum, quos citat Nauar-

rus. Iuxta quam dici poteſt, eum cum quo contraxit, non teneri, & poſſe reſilire, niſi poſt approbationem Prælati ipſe quoque ratificet. Huc vſque Leſſius.

DVBIVM III.

An Clericus, vel Religioſus inducens ſub iuramento, voto, aut promiſſione ad electionem Sepulturæ, in aliena Eccleſia, pœnas incurrat inflictas in cap. Animarum, & in Clementina Cupientes: & an electio ipſa ſit nulla?

BREVIARIVM.

Conceſſum.

Videtur conceſſum, quod non eſt expreſsè probibitum. n. 2.

Lex.

Pœnalis Lex, interpretari debet ſecundùm naturalem ſignificationem verborum. n. 2.

Non eſt extendenda ad caſus in ea non expreſſos, ſed reſtringenda. n. 2.

De illa intelligitur vulgatum axioma: Si aliud Legiſlator voluiſſet, illud expreſſiſſet. *n.* 2.

Sepultura.

Religioſus, aut Clericus inducens ad electionem Sepulturæ in aliena Eccleſia, pœnas non incurrit capitis Animarum. n. 1. & 2.

Electio Sepulturæ cum iuramento, voto, aut promiſſione facta ex inductione Clerici, aut Religioſi, qui non ſit de eadem Eccleſia, in qua illa ſit, nulla eſt iure naturæ, non autem Eccleſiaſtico. n. 4.

DVaro propoſito, duabus concluſionibus ſatisfacere duxi, quarum altera, illi quoad pœnas; altera vero, quoad valorem, aut nullitatem electionis reſpondeat.

CONCLVSIO I.

1 REligioſi, & Clerici, qui inducunt aliquem ad eligendam Sepulturam cum iuramento, voto, aut permiſſione in altera, quàm indecentium Eccleſia, cuius membra non ſint, pœnas inflictas *in capite Animarum, & in Clementina Cupientes*, non contrahunt.

Ita docent Auguſtinus Barboſa, *de Poteſtate Epiſcopi, parte* 3. *allegat.* 50. *num.* 100. cum Nauarro, *in Manuali, cap.* 27. *num.* 103. Ioann. Bapt. Lezana, *in Summa quæſtionum Regular. tomo* 2. *part.* 4. *verbo Sepultura quoad Regulares, num.* 7. cum Portellio, *in Dubiis Regular. verbo Sepultura num.* 5. Bonacina, *tomo* 3. *de Cenſuris extra Bullam, diſputat.* 2. *quæſt.* 5. *puncto* 4. & Paſqualigo, *deciſ.* 373. Anton. Diana, *part.* 5. *tract.* 3. *de Caſibus occurrentibus tempore mortis, reſolut.* 101. cum Toleto, *lib.* 1. *cap.* 36. *num.* 3. Noctinot, *in Summa ipſius Dianæ, verbo Sepulturam eligere, num.* 6. Emman. Roderiquez, *tomo* 3. *qq. Regularium, q.* 58. *artic.* 7. *dub.* 4. Hieronymus Roderiquez, *in illarum Compendio, reſolut.* 128. *numero* 9. cum Villalobos, *in Summa, part.* 1. *tract.* 17. *difficult.* 25. *num.* 4. Ioannes Ægidius Trullench, *tom.* 3. *tract. de Iure Parochi, cap.* 9. *dub.* 5. *num.* 19. *ad finem*, cum Gregorio Sayro, *in Theſauro, lib.* 3. *cap.* 30. *num.* 41. Ioannes Bapt. Ventriglia, *in Praxi rerum notabilium, annotat.* 52. *num.* 39. cum Medices, *de Sepulturis, parte* 1. *quæſt.* 8. *num.* 17. & Lauorio, *Variar. lucubrationum, titulo* 2. *cap.* 11. *num.* 10. & ante omnes recenſitos Doctores, docuit Syluester, *in Summa, verbo Excommunicatio VII. num.* 49. *dubio* 1. cum Petro Ancharrano, & Ioanne Andrea.

2 Probatur concluſio. Quia prohibitio iurium prædictorum, ſolum loquitur de Religioſis, & Clericis inducentibus ad electionem Sepulturæ apud eorum Eccleſias. Prohibitio autem, quà talis, ſicut quælibet alia pœnalis diſpoſitio, non debet extendi ad alios caſus, ſed ad expreſſos in illa eſt reſtringenda, *cap. Odia, el* 15. *de Regulis Iuris, in* 6. Debetque intelligi, & interpretari iuxta propriam ſignificationem naturalem verborum. Lezana, *vbi ſuprà, verbo Leges Regularium, num.* 33. Marcus Vidal, *in Arca Vitali, tit. de Monialibus, num.* 106. Caſtr. Palaus, *part.* 1. *tract.* 3. *diſputat.* 5. *punct.* 3. §. 3. *num.* 7. & 8. Ego *in Diſquiſit. Paſtorali de Iure Prioris annexi, num.* 49. Ergo prædicta iura non afficiunt Religioſos, nec Clericos ſæculares inducentes ad eligendam Sepulturam cum iuramento, voto, aut promiſſione, in Eccleſia aliena. Si enim hos voluiſſent Pontifices dictorum iurium conditores comprehendere, illos expreſſiſſent, iuxta vulgatum axioma, quo Roderiquez, *tom.* 2. *quæſtion. Regular. quæſt.* 44. *artic.* 4. *verſic. Quartum*, & alij communiter vtuntur Doctores: & iuxta regulam: Non eſt expreſsè prohibitum: ergo cenſeri debet conceſſum, *cap. Nuper,* §. *In ſecundo,* vbi Gloſſa *verbo Non retinuit, el* 29. *de Sententia Excommunicationis.* Et conceſſum videtur, quod non eſt prohibitum Gloſſa præfata, *ex L. ex quibus cauſis maiores* 25. *annis in integrum reſtituuntur. L. Nec non,* §. *Quod eis,* & Gloſſa *in Canon. Conſuluiſti, verbo Superſtitioſa,* 2. *quæſt.* 4. *ex Canon. Lex Diuina,* 27. *q.* 2. *ex dicto cap. Nuper. ex L. Sancimus, & L. Quæſitum, ff. de Teſtibus.*

3 Aliam rationem reddit Emman. Roderiquez. *dicto artic.* 7. Quia ſi contrarium (inquit) diceremus, eſſet parata fraus annullandi electionem Sepulturæ, ſi electio annullaretur per fraudem Religioſorum cuiuſcuſque Ordinis, (ponit iſte author caſum, quod Religioſi S. Franciſci, inducerent aliquem, vt eligat Sepulturam in Eccleſia Patrum Prædicatorum,) quod procedit, niſi conſtaret de fraude miſcientia eos ad inducendum illum vt apud ſuam Eccleſiam Sepulturam promitteret. Quia in hoc caſu haberet locum diſpoſitio iſtius Conſtitutionis (*capitis* ſcilicet *Animarum*) nam quod per me non poſſum facere, neque per alium licet, Ne quod vna via prohibetur; alia permittatur, præcipuè interueniente fraude, & circu.... Canonis, vt aduertit Gutierrez *de Iuramento confirmatorio,* 2. *part. cap... n.* 15. Hactenus Emmanuel Roderiquez.

CONCLVSIO II.

4 QVando quis elegit Sepulturam cum voto, iuramento, aut promiſſione, ex inductione Clerici, aut Religioſi, qui non eſt membrum Eccleſiæ in qua illam elegit, attentis tantum *capite Animarum, & Clementina Cupientes*, valida eſt illius electio; inualida tamen, & irrita iure naturæ attento.

Hæc concluſio quoad primam eius partem,

proba

probatur eadem ratione, qua *num.*2. primam probauimus concluſionem. Iura enim modo recenſita, ſolum loquuntur de electione Sepulturæ, facta vi inductionis Clerici, aut Religioſi Eccleſiæ in qua eligitur illa. Ergo dictis iuribus attentis, valida erit electio facta per inductionem Clerici, aut Religioſi alterius Eccleſiæ, cum illorum diſpoſitio, vti pœnalis, extendi non debeat, ſed reſtringi ad caſum electionis per perſonam eiuſdem Eccleſiæ.

Concluſionem, quoad ſecundam partem, tenet Gloſſa *in dictum caput Animarum, verbo Sepulturam*, & Ioannes Ægidius Trullench. *tom.*3. *Tract. de Iure Parochi, cap.*9. *dub.*5. *num.*10. Et probatur dupliciter. *Primo.* Quia de Iure naturæ prohibita eſt omnis pactio, & conuentio in rebus ſpiritualibus, ita vt ſi illa in iſtis interueniat, ſimonia committatur, vti *dub.*1. *huius Diſquiſitionis* dictum eſt *à n.*9. *Secundo.* Quia ius Sepulturæ, eſt variabile: & hoc ceſſat, data electione illius cum iuramento, voto, aut promiſſione.

DVBIVM IV.

Elegit quis ſibi liberè Sepulturam, & poſtea inductus à Clerico, vel Religioſo, iurauit, vouit, aut promiſit illam non mutare, eritne irrita, & nulla electio illa ex ſuperueniente inductione?

BREVIARIVM.

Alienare.

Epiſcopus alienare non poteſt ſeruos, nec alia Eccleſiæ ſua bona. n.9.

Seruum bene meritum Eccleſia alienare poteſt. n.9.

Donare.

Nemo abſque Iudicis interuentione donare poteſt, de Iure Cæſareo, vltra centum aureorum ſummam. n.8.

Lex.

Generalis poſterior, & indiſtinctè loquens, limitanda eſt per ſpecialem priorem, & iuxta illam interpretanda, niſi expreſſis verbis illi contradicat. n.4.

Amplia I. *etiamſi in Lege poſteriori adſit clauſula:* Non obſtante. *Quia intelligi debet de Lege contraria, quæ non poſſit cum poſteriore ſuſtineri per aliquam limitationem, aut diſtinctionem.* n.4.

Amplia II. *etiamſi prior Lex iam fuerit abrogata, per illam poſterior eſt limitanda, & iuxta illam interpretanda.* n.5.

Non ſolum eſt limitanda Lex poſterior per priorem, ſed per illius rationem. n.5.

Quando prior Lex ponit caſum ſpecialem, Lex noua generaliter loquens, illi ſpeciali caſui non derogat. n.6.

Regula.

Vtile, per inutile non vitiatur. *Exponitur à* n.3.

Quando vtile ab inutili ſeparari poteſt, vtile per inutile non vitiatur. n.8. *Exemplis illuſtratur.* n.8. 9. & 10.

Quando vtile ab inutili ſeparari non poteſt, per inutile vitiatur vtile. n.10. *Vbi exemplo declaratur.*

Sepultura.

Electio Sepulturæ liberè facta, ſi poſtea, qui illam elegit, inductus à Clerico, aut Religioſo Eccleſiæ electæ illam non mutare promiſit, irrita electio redditur, & nulla. n.1. & 2.

Qui ſic inductus elegit, aut non mutare promiſit, nullam poſtea eligere poteſt. n.2.

In caſu electionis, & promiſſionis non mutandi Sepulturam electam, per inductionem, ſepeliendus eſt promittens, vbi de iure ſepeliri deberet, ſi nullam feciſſet electionem. n.2.

Teſtis.

Qui vero miſcet aliquid falſitatis, eius teſtimonium, nihil valet. n.11.

CONCLVSIO.

1 QVi in aliqua Eccleſia ſibi Sepulturam liberè, ſine voto, iuramento, aut promiſſione elegit, ſi poſtea inductus à Clerico, vel à Religioſo eiuſdem Eccleſiæ, iurat, vouet, aut promittit electam Sepulturam non mutare, electio præcedens irrita, & nulla redditur per promiſſionem illam factam ex dicta inductione.

Ita docet Gloſſa, *in cap. Animarum, verbo eodem, el* 1. *de Sepulturis, lib.*6. & Franciſc. Maria Samuellius, *in Praxi de Sepulturis, tract.*1. *diſput.*2. *controuerſ.*3. *concluſ.*3. *pag.*54. cum Natta, *conſil.*432. *num.*6. Cæſare de Graſſis, *deciſ.*1. *num.*1. *de Sepulturis.* Zecchio *de Republica Eccleſiaſt. cap.*28. *de Parocho, num.*17. *Fallentia* 2. Riccio, *in Praxi, part.*4. *deciſ.*128. & 563. Belletto, *Diſquiſitionib. Clericalib. part.*1. *tit. de Clerico debitore*, §.3. *num.*17. Vgolino, *de Officio Epiſcopi, cap.*17. *num.*2. Geminiano, *in cap. Licet*, §. *Quamuis, de Sepulturis, lib.*6. Cardinale Tuſcho, *Litt. P. concluſ.*97. *num.*5. & cum Auguſt. Barboſa, *de Officio Parochi, cap.*26. *num.*19. refert etiam Samuellius, & allegat plures alios Scriptores, in præcedentibus recenſitos. Verba Gloſſæ, quam recenſui, huiuſmodi ſunt. Videlicet.

2 Nota, ſi quis induxerit aliquem ad vouendum, iurandum, vel promittendum, vt eligeret Sepulturam in tali loco, non valet electio, immò quantum ad electionem Sepulturæ, decedit inteſtatus. Idem dicendum eſt, ſi nulla promiſſione, voto, vel iuramento præcedente, elegerit Sepulturam in vno loco, & poſtea iuret, vel promittat non mutare: quia tunc electio Sepulturæ caſſatur. Hactenus Gloſſa.

Et probatur concluſio *ex præallegato cap. Animarum* expreſsè prohibente, ſub nullitatis pœna, & ſub inhibitione, ne ſepeliantur in Eccleſia electa, nec alibi, niſi in Eccleſia in qua de iure ſepeliri deberent, ſi inteſtati deceſſiſſent, qui ex inductione cum voto, iuramento, aut promiſſione elegit Sepulturam, aut iam electam promiſit non mutare. Qui 3 quidem caſus expreſſus, pro deciſione Dubij propoſiti facit. Verba dictæ Decretalis Bonifacij Octaui, quæ ſequuntur, ſunt. Diſtrictiſſimè prohibemus, ne „ aliquos ad vouendum, iurandum, vel fide interpoſita, „ ſeu aliàs promittendum inducant, vt apud eorum „ Eccleſias Sepulturam eligant, vel iam electam, vlterius „ non immutent. Nos enim (ſi ſecus actum fuerit) „ electionem talem decernimus nullius pœnitus exiſtere „ firmitatis. Statuentes, vt ij, qui ſic elegerint, nec „ apud ſic electas Eccleſias, vllatenus ſepeliri, nec alibi.... „ poſſint eligere Sepulturam; ſed contradictione „ quacunque ceſſante, ſepeliantur omnino apud illas „ Eccleſias, apud quas ſepeliendi de iure fuiſſent, ſi „ aliàs Sepultura non electa forſitan deceſſiſſent. Hæc „ omnia in præallegata Decretali.

3 Sed obiicies. Vtile, per inutile non vitiatur. *Cap. Vtile, el 38. de Regulis Iuris, lib.6.* ab eodem conditum Bonifacio Papa Octauo per hæc verba. Vtile, non debet per inutile vitiari. Sed ſic eſt, quod electio iam ante inductionem facta, vtilis erat, valida, firma, & rata. Ergo & poſt inductionem, & promiſſionem ex vi illius facta, non immutandi Sepulturam iam electam, firma etiam erit, & valida, quamvis huiuſmodi promiſſio inutilis ſit, & infirma. Aliàs enim vtile, per inutile vitiaretur.

4 Reſpondeo primo: *cap. Vtile*; legem eſſe generalem, & poſteriorem lege *capitis Animarum*. Vnde, quamvis ad inuicem contraria ſibi eſſent iſta iura, poſterius deberet interpretari, & intelligi iuxta primum, cum expreſſis verbis illi non contradicat. Lex enim generalis poſterior, & indiſtinctè loquens, limitanda eſt per ſpecialem antiquiorem, & iuxta illam intelligenda, niſi expreſſis verbis illi contradicat. Sanchez de Matrimonio, *tomo 1. lib.2. diſputat.24. num.6. ex L. Sed & poſteriores, ff. de Legibus*, ibi: Poſteriores Leges ad priores pertinent, niſi coottariæ ſint. Qua ratione (inquit) Gloſſa, *in L. Sciendum, verbo, Non compelli*, & ibi Bartholus, *in princ. num.1.* & Iaſon, *num.4. ff. Qui ſatis dare cogantur*, idem Bart. *in L. Omnes populi, quæſt.3. ff. de Iuſtitia, & Iure:* Baldus, *Authentico, Offeratur, numero 12. initio, Cod. de Litis conteſtatione.* Abbas, *conſilio 24. num.1. verſic. Secundo principaliter, volum.2.* Decius, *ff. de Regulis Iuris, regula 80. numero 11. & reg.90. num.12.* Nauarrus, *Can. Placuit, de Pœnitentia, diſtinct.6. num.148. & in Summa Latina, cap.27. num.260.* innitentes huic doctrinæ, aſſerunt, illam Authenticam, *Offeratur*, multò poſteriorem, reſtringi per dictam legem *Sciendum*, antiquiorem. Quæ doctrina adeo eſt vera, vt procedat, licet in Lege noua, ſit clauſula: *Non obſtante.* Debet enim intelligi, de Lege contraria, quæ non poſſit cum hac ſuſtineri per aliquam limitationem, aut diſtinctionem, *vt Authent. de ſucceſſion. ab inteſtatu, circa princip.* & docet ibi Gloſſa, *verbo Vacantibus.* Bart. *ſuper extrauagantem, Ad reprimendum, §. Non obſtantibus, num.6. & dicta. L. ſciendum, num.2.* vbi Iaſon, *num.4.* Idem Iaſon, *L.1. numero 9. ff. ſoluto Matrimonio, quemadmodum dos petatur.*

5 Immò licet anteriores Leges abrogatæ ſint; iuxta illas recentiores explicandæ. *L. Non eſt nouum, ff. de Legibus.* Et ita docent cum Barthol. Ludouicus Gomez, *Regula de Trienali, quæſt.61. verſic. Tertius intellectus*, Burgos de Paz, *L 1. Tauri, num.570.* Et non tantum per Legem ſpecialem anteriorem, ſed etiam per rationem legis prioris, poſteriores leges limitandæ ſunt. Vt docet Bart. *L. De pretio, ff. de Publiciana in rem actione.*

6 Et confirmatur: quia quando Lex antiqua ponit caſum ſpecialem, Lex noua generaliter loquens, non intelligitur derogare illi caſui ſpeciali, vt optimè Antonius Gabriel, *in 2. editione Communium, lib.10. verbo Lex, fol.50. columna 2.* vbi id colligit ex Bart. & ex aliis. Idem Azeuedo, *L.5. Recopilationis, tom.4. L.1. num.52.* Hæc omnia Thomas Sanchez.

7 Cum igitur Conſtitutio *Animarum* ſpecialis ſit, & anterior, & Conſtitutio *Vtile*, poſterior ſit, & generalis, & apertis iſta illi non verbis contradicat: nec clauſulam contineat *Non obſtante:* & cum prior abrogata non ſit, immò potius confirmata poſt poſteriorem (*Vtile* ſcilicet) per Clementem Papam Quintum *in Clementina Cupientes, §. ſanè, la 3. de pœnis:* & cum ratio prioris, adhuc ſubſiſtat: & cum denique, prior Conſtitutio præfata, caſum ponat ſpecialem, & poſterior generaliter loquatur, omnino tenendum eſt *caput Vtile* interpretari debere, intelligi, ac limitari, & reſtringi, per *caput Animarum*, & non è contra, & huic non derogari per illud. Vnde reſolutioni Dubij per me datæ, minimè obſtare quilibet Regula, *Vtile non debet per inutile vitiari*, nobis obiecta.

8 Secundo reſpondeo obiectioni: Regulam illam ſolum poſſe habere locum, quando vtile poteſt ab inutili ſeparari. Tunc enim verum eſt, quod vtile, non vitiatur per inutile; ſecus autem quando vtile ab inutili ſeparari nequit. Quam vtique magiſtralem diſtinctionem meno tenendam, tradit Gloſſa, *in dictum caput*, vbi plura reddit exempla, demonſtrantia vtile, per inutile non vitiari, quia vnum ab alio ſeparari poteſt. Pro primo ſupponit, neminem donare alteri poſſe, ſine Iudicis interuentione, vltra ſummam centum aureorum, *ex L. Sancimus, Codice de Donationibus.* Quo ſuppoſito, ponit caſum, quod quidam alteri donet contra diſpoſitionem dictæ legis, mille aureos: & inquirit, An donatio valeat quantum ad centum, quæ donare illa permittit; an vero quoad omnes inualidè donet? Et reſpondet, valere donationem, quoad centum aureos: & hoc per rationem textus. Videlicet: *quia vtile non debet vitiari per inutile.* Et addit diſtinctionem præfatam, dicens. *Quod verum eſt quando vtile, ſeparabile ab inutili.*

9 Secundum hoc adducit exemplum, quod ſi Epiſcopus, vel alius Prælatus, (qui in vim Canonis, *ſi quos, 12. quæſt.2.* manomittere benè poteſt ſeruum Eccleſiæ ſuæ bene meritum, non obſtante prohibitione alienandi ſeruos, & alia Eccleſiæ bona, aliàs ſæpe à ſacris ſtabilita Canonibus,) manumittat quendam ſeruum bene meritum ſuæ Eccleſiæ, & ſimul det ſeruo ipſi poſſeſſionem Eccleſiæ: manumiſſio valida erit: quia per adiectionem donationis poſſeſſioois, quæ ſeparari bene poteſt, non vitiatur. Manumiſſio enim eſt vtilis; donatio autem inutilis. Si ergo vtile, per inutile non vitiatur, iuxta deciſionem textus, per adiectionem donationis, quæ inutilis eſt, non vitiabitur vtilis manumiſſio.

10 Gloſſa ſecunda eandem tradit diſtinctionem. Et vltra exempla ſupra dicta, multa alia in medium profert, de vtilibus, & inutilibus ſeparabilibus, in quibus habeat locum textus *in cap. Vtile:* è quibus vnum eligere libuit deſumptum *ex L.1. ff. de aqua quotidiana, & æſtiua, §. Trebatius.* Vbi habetur, quod ſi habeo ſeruitutem ducendi ad aquam, certum numerum pecorum, ſi plus ducam, ſuperflua poterit Dominus remouere. Et aliud, in quo diſpoſitio *dicti capitis Vtile*, locum nequeat habere, ex eademmet Lege, *in 6. Item quæritur*, deſumptum: vbi dicitur, quod ſi habeo ſeruitutem ducendi certam aquam, per fundum tuum, & ego aliam aquam illi miſceo, quod à tota potero prohiberi. Et reddit diſparitatem, dicens. Ratio ergo diuerſitatis eſt, quia pecora ſeparabilia ſunt; aqua miſta, inſeparabilis: ideo in primo, prohibeor ſolum a ſuperfluo; in ſecundo, à toto. Pro quo, plura alia iura ibi allegat, quæ breuitati conſulens, lubens recenſere omitto.

11 Cum ergo electio Sepulturæ liberè facta, ante omnem ſuaſionem, ſeparari in effectu ſepelitionis, minimè valear ab electione poſtea ex inductione facta, cum iuramento, voto, aut promiſſione, hinc eſt, quod prior electio vtilis, inutilis reddatur per ſecundam. Vnde non eſt vniuerſaliter verum,

quod

quod vtile, per inutile non vitietur. Licet enim regulariter vtile non vitietur per inutile, vitiatur tamen, vti docet præfata Gloſſa, quando adeſt ſpecialis ratio, qualis eſt iſta ſeparationis: Immò & quando ſpecialis caſus contra regulam generalem apparet in Iure expreſſus. Qualem certè inuenimus *in canone Pura, el* 17. 3. *quaſt.* 9. vbi à D. Ambroſio quæſito *in libro de Paradiſo Dei*, ſi teſtis admiſcet vero aliquid falſitatis, an eius teſtimonium valeat? Reſpondit, quod non. Quia pura, & ſimplex teſtimonij ſeries intimanda eſt. Plerumque teſtis dum ad ſeriem geſtorum aliquid ex ſuo adiicit, totam teſtimonij fidem partis mendacio decolorat. Nihil igitur, quod bonum videtur addendum eſt. Hactenus in canone illo, ex D. Ambroſio Mediolanenſi Archipræſule deſumpto.

12 Et Gloſſa, *verbo Aliquid*, ait. Argument. Vtile, per inutile vitiari, vt 12. *quaſt.* 2. *Si quos, de ſeruis. Diſtinct.* 27. *Si quid veri...* Sol. Vtile, per inutile vitiatur, vbi inuenitur expreſſum. Sed in Iure noſtro *capitis Animarum el* 1. *de Sepulturis, lib.* 6. inuenitur expreſſum, quod electio iam facta nullius exiſtat firmitatis ſi eligens inductus à Religioſo, vel Clerico iurauerit, promiſerit, aut vouerit illam non mutare. Ergo electio vtilis Sepulturæ, per inutilem ſuperuenientem promiſſionem non mutandi illam, vitiatur. Vndè contraria ſententia, quam tenet vterque Roderiquez, Emmanuel, *tom.* 3. *quaſtion. Regular. quaſt.* 58. *artic.* 7. *dub.* 1. *caſu* 1. & Hieronymus, *in illarum Compendio, reſolut.* 128. *num.* 7. mihi non ſatis probatur.

DVBIVM V.

An per caput Animarum, & per Clementinam Cupientes, prohibeatur Religioſis, & Clericis, ne inducant ad electionem Sepulturæ pro ſuis Eccleſiis faciendam in Teſtamento, aut Codicillo?

BREVIARIVM.

Sepulchrum. Sepultura.

Licitè inducunt Clerici, & Religioſi ad electionem Sepulturæ faciendam in Teſtamento, aut Codicillo Iure Canonico. n. 1. 2.

CONCLVSIO.

1 Electio Sepulturæ facta in Teſtamento, aut Codicillo, non eſt in Iure prohibita, *nec in cap. Animarum, nec in Clementina Cupientes.* Facta ſcilicet ex inductione Clerici, aut Religioſi. In eo enim ſenſu procedit reſponſio, quo reſpondeat quæſitui.

Hanc concluſionem tenet Ioannes Baptiſta Lezana, *in Summa quaſtionum Regul. tom.* 2. *part.* 4. *verbo Sepultura, quoad Regulares num.* 7. ibi. Nec qui inducunt ad eligendam Sepulturam in Teſtamento, ſeu Codicillo, & allegat Theſaurum, *in Praxi, part.* 2. *verbo Sepultura, cap.* 3. & alios penes cum tenet etiam Ioannes Bapt. Ventriglia, *in Praxi rerum notabilium, annotat.* 52. *num.* 38. cum Bonifac. *in præfatam Clementinam, Cupientes, num.* 74. Toleto, *lib.* 1. *cap.* 36. §. *Quarta.* Franciſco Suarez, *tom.* 5. *in* 3. *partem D. Thomæ, de Cenſuris, diſputat.* 22. *ſect.* 4. *num.* 25. Gregorio Sayro, *in Theſauro, lib.* 5. *cap.* 12. *num.* 9. Allegat & Emmanuelem Roderiquez, *tom.* 3. *quaſtionum Regularium quaſt.* 58. *artic.* 7. *in fine*; ſed ibi de hac non diſſerit, nec loquitur difficultate.

Ratio concluſionis eſt, quia inducere ad eligendam Sepulturam in Teſtamento, aut Codicillo, 2 non eſt inducere ad eligendam illam cum iuramento, voto, aut promiſſione. Ergo Iura in titulo Dubij propoſita, non ſunt extendenda ad inducentes, ad electionem Sepulturæ in Teſtamento, vel Codicillo faciendam, nec ad electionem ſic, ex huiuſmodi inductione factam. Antecedens, per ſeipſum, ex ipſis terminis patet. Conſequentia verò probatur: quia recenſita Iura, pœnalia ſunt. Ergo extendi neutiquam debent, nec poſſunt quidem, ad caſum in ipſis non expreſſum, ſed ad expreſſum arctari. *Cap. Odia, de Regulis Iuris in* 6. *L. Interpretationem, ff. de Pœnis.* Marcus Vidal, *in Arca Vitali, tit. de Duello, inquiſit.* 6. *num.* 10. *ex L. Cum quidam, ff. de Liberis, & poſthumis.*

DVBIVM VI.

An Religioſi, vel Clerici inducentes ad eligendam Sepulturam in ſuis Eccleſiis, ſi non inducant ad iurandum, vouendum, aut promittendum, pœnas incurrant inflictas in cap. Animarum, *&* in Clementina Cupientes, *& electio ipſa irrita ſit, & nulla?*

BREVIARIVM.

Sepulchrum. Sepultura.

Inducere ad eligendam Sepulturam in propria Eccleſia ſine iuramento, voto, aut promiſſione, in Iure non prohibetur. n. 1.

Clerici, & Religioſi inducentes ad eligendam Sepulturam in ſuis Eccleſiis, ſi non inducunt ad iurandum, &c. pœnas non incurrunt à Iure inflictas. n. 1.

Electio facta Sepulturæ ex inductione, non tamen ex inductione ad iurandum, vouendum, aut promittendum, non eſt irrita in vim Iuris Canonici. n. 1.

CONCLVSIO.

Clerici, & Religioſi non incurrunt pœnas inflictas à Iure, *in capite Animarum el* 1. *de Sepulturis lib.* 6. & *in Clementina Cupientes, de Pœnis*, ſi ad iurandum, vouendum, aut promittendum electionem Sepulturæ non inducunt, aut ad non mutandam iam electam, neque electio irrita eſt in vim dictorum Iurium, eſto ſuaſerint, aut induxerint ad faciendam dictam electionem in ſuis Eccleſiis, aut ad non mutandam Sepulturam in illis electam. 1

Ita docent Syluester, *in Summa, verbo Excommunicatio VII. num.* 49. *dub.* 1. cum Archidiacono. 2

D. Antoninus, *in Summa, parte 3. tit. de Excommunicatione, cap. 51.* Emmanuel Roderiquez, *tom. 3. quaſtion. Regul. q. 58. artic. 7. verſic. vltimo*, dicens. Secundùm notabile eſt, quod dicta Conſtitutio (loquitur *de dicto c. Animarum*) non habet locum contra ſimpliciter exhortantes ad eligendam Sepulturam, non interueniente promiſſione, vel voto, ſeu iuramento. Quia hi tales non incurrunt pœnas eius. Ita tenet Ioannes Andreas, & Ioannes de Lugo, & alij, quos refert Gregorius Lopez, *in L. 5. tit. 1.3. art. 1.* Docent etiam Ioann. Bapt. Lezana, *in Summa quaſtion. Regular. tom. 2. part. 4. verbo Sepultura, numero 7.* cum Franc. Suarez, *in 3. partem D. Th. tomo 5. diſputat. 22. ſect. 4. numero 25.* dicto Roderiquez, *in Summa, tom. 4. capite 103. concluſione 10.* Portellio, *in Dubiis Regularium, verbo Sepultura, in Additionibus, numero 3.* Paſqualigo, *deciſ. 373.* & Gloſſa, *in dicto capite Animarum* vbi poſtquam aſſeruit, pœnam *in dicto capite* contentam, *& in Clementina Cupientes* incurrere Religioſos inducentes aliquem ad promittendum, iurandum, vel vouendum, quod eligat Sepulturam penes ſe, hoc eſt in eorum Eccleſia, ſic inquit. Sed quis ſi induxerunt ſolum ad eligendum, vtrum puniantur iſta pœna? Reſpondet, quod non. Et hanc reddit rationem. Nam licet per votum, iuramentum, vel promiſſionem tollatur libera facultas; non tamen per electionem. Quia licet elegerit quis Sepulturam in vno loco, poteſt poſtea eligere in alio. Ioannes denique Ægidius Trullench, noſtram concluſionem tenet, *tomo 3. tract. de Iure Parochi, capite 9. dub. 5. num. 19.* ibi: neque inducens ad eligendum tantum, ſi non inducit ad vouendum, vel iurandum, vel promittendum.

3 Dictis addo efficacem hanc rationem, quam tetigit Magiſter Lezana, *loco proximè allegato.* Quia ſcilicet præfata Conſtitutio *Animarum* ſolum loquitur de inducentibus ad vouendum, iurandum, ſeu promittendum, non autem ad eligendum vtcumque Sepulturam. Quod patet ex ipſiuſmet textus inſpectione. Ait enim ibi Bonifacius Papa: „diſtrictiſſimè prohibemus, ne aliquos „ad vouendum, iurandum, vel fide interpoſita, ſeu „aliàs promittendum inducant, vt apud eorum „Eccleſias Sepulturam eligant, vel iam electam vlterius non immutent. Ergo non eſt extendenda illius diſpoſitio, ad ſimplicem inductionem electionis Sepulturæ. Patet conſequentia. Quia illius diſpoſitio pœnalis eſt, & odioſa. Ergo extendi non debet ad caſum in ea non expreſſum. Tritum enim valde eſt in Iure, quod pœnæ, & odia reſtringi debent ad caſus expreſſos, & vltra eos non extendantur. De quo nonnihil dixi *Dubio præcedente num. 2.*

***

DVBIVM VII.

Elegit quis cum voto, iuramento, aut promiſſione ſepeliri in Eccleſia, in qua de Iure tumulari deberet ſi in electa decederet Sepultura; inductus tamen à Religioſis, vel Clericis eiuſdem Eccleſiæ: Poteritne in illa ſepeliri Eccleſia?

BREVIARIVM.

Declaratio.

Non habet locum in claris. n. 4.

Dictio *Omnino.*

Omnia indiſtinctè, ac omni ex parte comprehendit. n. 5.

Excludit omnem gratiam, & diſpenſationem. n. 6.

Præciſum importat exequutionem n. 6.

Regula.

Quod ob gratiam alicuius conceditur, non eſt in eius diſpendium retorquendum. n. 8.

Sepulchrum, Sepultura.

Qui cum iuramento, voto, aut promiſſione elegit ſepeliri in Eccleſia, in qua de Iure ſepeliri deberet, ſi in electa deceſſiſſet Sepultura, in illa eſt tumulandus non obſtante tali electione, ex inductione Clerici, aut Religioſi eiuſdem Eccleſiæ facta. n. 1. & ſeqq.

Non tamen in vi electionis, ſed ex Iuris diſpoſitione. n. 5. & 7.

Per huiuſmodi electionem, non perdit quis ius, quod ei de Iure competebat. n. 2. & 3.

In fauorem Eccleſiæ, cui Sepultura debetur, emanarunt Decretalis Animarum, *& Clementina* Cupientes n. 3. & 8.

CONCLVSIO.

IN Sepulchro, & in Eccleſia in qua quis de Iure ſepeliri debet, in electa Sepultura decedens, ſepeliendus eſt, qui ex inductione Clerici, aut Religioſi eiuſdem Eccleſiæ, cum voto, iuramento, aut promiſſione in ea elegit ſepeliri. In Sepultura ſcilicet Maiorum ſuorum, & in iſtius defectu, in ſua Eccleſia Parochiali. 1

Ita docent Syluester, *in Summa, verbo Excommunicatio* VII. *numero 49. dub. 3.* cum Ioanne Andrea. Ioannes Ægidius Trullench, *tom. 3. tract. de Iure Parochi, capite 9. dub. 5. numero 16.* Emmanuel Roderiquez, *tomo 3. quaſtion. Regular. quaſt. 58. artic. 7. verſic. Primum dubium eſt.* Hieronymus Roderiquez, *in Compendio dictarum, qq. reſolut. 128. numero 6. pag. 915.* cum Franc. Suarez, *tomo 5. in 3. part. D. Thomæ, Diſputat. 22. ſect. 4. à numero 25.* & Portellio, *verbo Sepultura, numero 3. & 4.* & Franciſcus Maria Samuellius, *in Praxi de Sepulturis, tract. 1. diſputat. 2. controuerſ. 6. concluſ. 2.* cum Paſqualigo, *deciſ. 378.* & Petro de Vbaldis, *de Canonica Epiſcopali, capite 11. num. 13.* Libuit Hieronymi præfati verba recenſere, quia quæ alij, in hoc caſu dixerunt Doctores, breuiter, fundamentaliter ipſe reſoluit. Quæ ſequuntur ſunt.

Circa quam Conſtitutionem, (capitis ſcilicet 2 *Anima*

Animarum,) notandum eſt primò, quod non perditur ius Sepulturæ, ſi aliàs vouens, iurans, aut promittens, ſepeliendus erat de Iure communi apud Eccleſiam vbi extat ſuorum parentum, ſeu Maiorum Sepultura. Quia eo caſu non ſepelitur virtute electionis factæ per votum, vel iuramentum, ſed virtute Iuris communis, diſponentis, morientis ab inteſtato, in loco Maiorum eſſe ſepeliendum. Immo, & ſic ſuadens, non videtur peccare contradictum Decretum. Id enim emanauit in fauorem Eccleſiæ vbi defunctus haber ex Iure Sepulturam, cui ipſe ſuadens per ſuam ſuaſionem vires obtulit. Hactenus Hieronymus Roderiquez.

3 Quocirca Syluester, *loco allegato*, ait, quod iſta quæſtio eſt indubitata. Quia iſta Conſtitutio emanauit in fauorem Eccleſiæ, cui Sepultura debetur. Vnde, in eius pœnam retorqueri non debet. *De Regulis Iuris. Quod ob gratiam lib. 6.* Item licet inducens peccet auferendo libertatem eligendi; tamen certat de debito retinendo. *Codice de Conditione, L. finali.* Idem Petrus de Ancharrano. Hæc Syluester.

4 Nec valet ſi quis obiiciat textum ipſum *in dicto* „ *capite Animarum*, vbi diſertis verbis videtur decerni oppoſitum, ibi: ſtatuentes, vt ij, qui ſic ele- „ gerint, nec apud ſic electas, vllatenus ſepeliri, nec „ alibi poſſint eligere Sepulturam. Verba enim: nec apud ſic electas: cum clara ſint, interpretatione non indigent, aut declaratione. Declaratio enim non habet locum in claris. Rota, *in Pampilonenſi, de ſtella, Veneris 19. Octobris, Anni* 1621. coram R. P. D. Coccino Decano, cum Caſtro, *in L. Heredes, §. Si quid numero 4. in fine ff. de Teſtamentis, & conſil. 22. colum finali, verſic. Præterea dicta Declarations, lib. 1. Deciſ. conſil. 154. n. 5. verſic. Et dicit hoc procedere.*

5 Non inquam valet. Quia Bonifacius Papa in recenſita Decretali, tantum intendit annullare, & irritare electionem Sepulturæ factam cum voto, iuramento, aut promiſſione ex inductione Religioſi, aut Clerici ſæcularis eiuſdem Eccleſiæ, quà talem, & reduplicatiuè, & illius effectum, prout illius effectus eſt huiuſmodi electionis interdicere. Ex eodem enim textu, id euidenter apparet. Quia immediatè poſt verba nobis obiecta, hæc profert Ponti- „ fex; ſed contradictione quacumque ceſſante, ſepe- „ liantur omnino apud illas Eccleſias, apud quas ſe- „ peliendi de Iure fuiſſent, ſi aliàs Sepultura non ele- „ cta forſitan deceſſiſſent. Expende verba: ſepelian- „ tur omnino: quæ certe non ſolum concluſionem noſtram non euincunt, ſed potius corroborant, firmiſſime fulciunt, conuincunt. Dictio enim *Omnino*, omnem aliam Eccleſiam, & Sepulturam excludit vti in ſimilibus reſpectiuè caſibus, grauiſſimi reſoluunt Doctores, vti Marcus Vidal, *in Arca vitali, tit. de Matrimonij Sacramento, pag. mihi 342. numero 40. in fine.* Ioannes Bapt. Lezana, *tom. 2. verbo Dictio, num.* 28. vbi ita fatur. Dictio *Omnino*, indiſtinctè, ac omni ex parte omnia comprehendit. Auguſtinus Barboſa, *de Poteſtate Epiſcopi, part. 3. allegat. 95. num. 6. pag.* 304. ibi: vbi dictio illa: *Omnino*, indiſtinctè omnes annos comprehendit, ac omni ex parte locationem annullat, iuxta notata per me *in Remiſſionibus de Dictionibus, & Clauſulis, dictione* 206.

6 Prædictis conſonat Thomas Sanchez, *tomo 1. de Matrimonio, lib. 1. diſputat. 32. numero 6.* & non pauca addit ad caſum noſtrum ſatis opportunè. Tertia differentia (inquit) eſt, ſi contractus firmetur iuramento, non licet amplius contrauenire: nec peti poteſt abſolutio, nec facta ſolutione, datur repetitio, ſed contractus omnino firmus, & irreuocabilis manet: quod ſignificant illa verba *dict. Authent. Sacramenta*, ibi: inuiolabiliter cuſtodiantur: „ & verba illa *capitis 2. de Pactis, in 6.* ibi: Omnino „ ſeruari debebit. Vt ibi animaduertunt Dominicus, „ *num.* 3. Francus, *num.* 4. Nam dictio *Omnino*, importat abſque aliqua diſpenſatione: quia eſt dictio præciſa, vt docet Iaſon *L. 1. n. 3. ff de Iuriſdictione omnium Iudicum*, Albet, *in Dictionario, verbo Omnino.* Bertach. alios allegans, *in Repertorio, eodem verbo.* Et ita importat præciſam executionem. Gloſſa *Clementina 1. verbo Omnino, de vita, & honeſtate Clericorum.* Præpoſitus, *cap. Tua, de Sponſalibus, num. 10. initio.* Vnde Tiraquellus, *L. Si vnquam, Cod. de reuocandis donationibus, verbo Reuertatur, n. 78. & 79.* multos referens, ait ſignificare, ſine vlla exceptione, ſine remedio, & ad vnguem. Et *num.* 81. multis relatis ait, excludere omnem gratiam, & diſpenſationem: quod idem multis relatis docet Matienzo, *L. 5. Recopilationis, in Rubrica, Gloſſa 1. n. 39.* Hæc omnia, ad amuſſim, in doctiſſimo Sanchez, loco recenſito, lego.

Et quod illa fuerit Summi Præſulis Bonifacij 7
mens, declarat ibi Gloſſa, *verbo Apud quas*, in hæc, quæ ſequuntur prorumpens. Quid ſi Eccleſia iſta de qua promiſerat, ſit illa, in qua ab inteſtato ſepeliri debebat? Declarari debuiſſet. Quia ſi dicamus, quod ibi non debeat ſepeliri; vbi ergo ſepelietur? Et littera dicit, non apud illas, &c. Vnde poſſet dici, quod ibi ſepelietur, non obligatione permiſſionis, licet poteſtate Iuris: ſicut cum ex duabus ſeruitutibus remittitur altera, altera remanet. Hactenus Gloſſa.

Denique probatur noſtra concluſio. Quia Boni- 8
facij Decretalis, dubio procul, in fauorem emanauit Eccleſiæ, cui ſepelitio debetur, vti ex ipſamet apparet, cum præcipiat ſub interdicti Eccleſiaſtici pœna, reſtitutionem fieri huiuſmodi Eccleſiæ, tam cadaueris, quàm omnium, quæ occaſione Sepulturæ illius Clerici, aut Religioſi alterius Eccleſiæ recepiſſent. Sed ſic eſt, quod ſi in noſtro caſu, non ſepeliretur in Sepulchro Maiorum ſuorum, nec in Eccleſia vbi illud exiſtit, ob iſtius Decretalis prohibitionem, in damnum, & pœnam talis Eccleſiæ vbi illud exiſtit, ipſa vergeret, contra eiuſdem Bonifacij aliam Decretalem, *in cap. 61. de Regulis Iuris, eodem lib. 6.* Quod ob gratiam alicuius conceditur „ (inquit ibi,) non eſt in eius diſpendium retorquen- „ dum. Ergo dicendum eſt, dictam non obſtare Con- „ ſtitutionem *Animarum*, quominus poſſit, & debeat in Sepulchro Maiorum ſepeliri ſuorum, qui cum voto, iuramento, aut promiſſione, ex inductione Clerici, aut Religioſi eiuſdem Eccleſiæ, eligit ibi tumulari, & in Parochiali, deſit Sepultura Maiorum.

***

DVBIVM

DVBIVM VIII.

An Religioſi, vel Clerici inducentes ad eligendam Sepulturam in Eccleſia ſua, cum promiſſione non irreuocabili, pœnas incurrant Iuris, & electio ſit nulla?

BREVIARIVM.

Promiſſio.

Quænam obliget ad mortale: & quæ irreuocabilis ſit, declaratur. n. 3. 6.

Sepulchrum.

Electio Sepulturæ, ex inductione Clerici, aut Religioſi Eccleſiæ electa facta cum promiſſione reuocabili, Iure non prohibetur Canonico. n. 1. & ſeq.

CONCLVSIO

1 NEc pœnas Iuris incurrit Religioſus, aut Clericus inducens ad eligendam Sepulturam in propria Eccleſia, cum promiſſione reuocabili, nec electio ſic facta, irrita eſt, & nulla Iure Canonico attento.

Ita docet Ioannes Bapt. Lezana, *in Summa quæſtionum Regular. tom. 2. part. 4. verbo Sepultura, num.* 7. vbi allegat Paſqualigum, *deciſ.* 373. Nullam reddit rationem Lezana, aut probationem. Ea autem probabiliſſima mihi videtur: Quia Bonifacius Papa Octauus, *in cap. Animarum, el 1. de Sepulturis, in 6.* nullitatem indixit electioni Sepulturæ factæ ex inductione Clerici, aut Religioſi cum voto, iuramento, ſeu promiſſione tollente libertatem nouam Sepulturam eligendi. Apertè ex
„ textu colligitur; ibi: ne contra votum, iuramen-
„ tum, aut promiſſionem huiuſmodi, à ſe factum,
„ materiam habeat veniendi.

2 Et ita quidem illum intellexit Gloſſa; quæ quidem, quæſito, An qui induxerunt ſolùm ad eligendum, incurrant pœnas dictæ Conſtitutionis, & Clementinæ *Cupientes, de Pœnis*? Reſpondit, quod non. Et hanc reddit rationem. Nam licet per votum, iuramentum, vel promiſſionem tollatur libera facultas, non tamen per electionem: quia licet elegerit quis Sepulturam in vno loco, poteſt poſtea eligere in alio. Ita Gloſſa. Sed ſic eſt, quod electio Sepulturæ facta ex inductione cum promiſſione reuocabili, non tollit libertatem, & liberam facultatem eligendi Sepulturam in alio loco, cum reuocari poſſit promiſſio, vt ſupponitur. Ergo nec electio Sepulturæ ex huiuſmodi inductione Religioſi, aut Clerici ſæcularis ſub promiſſione reuocabili nulla eſt, & irrita, nec inducens pœnas incurrit dictarum Conſtitutionum, & ſic in Iure inflictas.

3 Quod ſi petas, quænam ſit promiſſio reuocabilis, & quæ irreuocabilis? Breuiter reſpondeo pro nunc, promiſſionem irreuocabilem eſſe, quæ obliget ad mortale, ſub lethali ſcilicet culpa: quod tunc contingit, quando materia grauis ſit, & promiſſio ſerio, & cum animo ſe obligandi fiet, & ſit acceptata. Tunc enim reuocari non licet promiſſio, abſque graui virtutis Iuſtitiæ, aut alterius ei affinis violatione, iuxta tradita per Eligium Baſſæum, *tomo 1. verbo Promiſſio, num.* 9. Thomam Sanchez *tom. 1. de Matrimonio, lib. 1. diſputat. 5. dub. 3. num. 20. pag. mihi* 11. Gabrieli Vaſquez, *tom. 1. in 1. part. D. Thomæ, quæſt. 21. diſputat. 85. cap. 6. num. 42. verſic. Verum enim verò.* Leonard. Leſſium *de Iuſtitia, & Iure, lib. 2. cap. 18. dubitat* 8. *num.* 55. cum D. Antonino, *in Summa, part. 2. tit. 10. cap. 1. §. 4.* Ricardo, *in 4. diſputat. 38. circa tertium principale, quæſt. 3.* Soto, *de Iuſtitia & Iure, lib. 7. quæſt. 2. artic. 1. ad primum*, & Martino ab Azpilcueta, Doctore Nauarro, *in Manuali, cap. 18. num 6.* Et addit. Et videtur communis Canoniſtarum eſſe. Reuocabilis autem è contra erit promiſſio, quando ad mortale peccatum non obligabit, ob defectum ſcilicet grauitatis materiæ promiſſæ, ob defectum etiam animi ſe obligandi, & ob acceptationis defectum. Quolibet enim iſtorum deficiente, promiſſio reuocabilis cenſebitur in noſtro caſu.

DVBIVM IX.

An Religioſi, & Clerici, qui inducunt ad electionem Sepulturæ in ſuis Eccleſiis, cum iuramento, voto, aut promiſſione, ſequuto electionis effectu, Sepulturæ autem effectu non ſequuto, pœnas incurrant?

BREVIARIVM.

Excommunicatio.

Non eſt inflicta excommunicatio in cap. Animarum, de Sepulturis, *inducentibus ad electionem Sepulturæ cum iuramento, &c. in propria Eccleſia Clericorum, aut Religioſorum inducentium, ſed præceptum tantum.* n. 4. & 7.

Infligitur tamen excommunicatio Papæ reſeruata in Clementina Cupientes, de Pœnis. n. 4.

Sepulchrum, Sepultura.

Clerici, & Religioſi inducentes ad electionem Sepulturæ cum iuramento, voto, aut promiſſione irreuocabili, pœnas incurrunt, cap. Animarum, & Clementinæ Cupientes, *electione ſic facta, eſto ſepelitio ipſa non ſequatur.* n. 1. & ſeqq.

Illas tamen non incurrunt, electione non ſequuta cum iuramento, voto, &c. n. 2. 5. & 6.

Verba.

Intelligi debent cum effectu. n. 2. & 6.

CONCLVSIO.

1 REligioſi, & Clerici, qui inducunt ad electionem Sepulturæ in propria Eccleſia, cum iuramento, voto, aut promiſſione irreuocabili, iuxta *dubio præcedente* dicta, pœnas incurrunt, *in cap. Animarum el 1. de Sepulturis in 6. & in Clementina Cupientes, de Pœnis* inflictas, ſi inductus, elegit, cum iuramento, voto, aut promiſſione irreuocabili, in illa tumulari Eccleſia; ſecus autem, ſi non elegit. In caſu tamen electionis factæ, dictis ſubſunt pœnis, quamuis de facto poſtea, qui Sepulturam, prout præfertur elegit, in ea non tumuletur.

Ita docent Sylueſter, *in Summa, verbo Excommunicatio* 2

municatio VII num. 49. vbi dicit pœnas non incurrere, qui induxit prædicto modo, ſed non eſt ſequutus effectus, vt quia inductus illud non fecit ad quod inducebatur, ſecundùm Zabarelam *in dicta Clementina.* Verba enim debent intelligi cum effectu, maximè hoc caſu, quo agitur de pœna ſpirituali. Hæc Syluester. Eligius Baſſæus, *tomo* 1. *verbo Sepultura, n.* 2. Trullench, *tomo* 3. *tract. de Iure Parochi, c.* 9. *dub.* 1. *n.* 19. ibi. Immo nec inducentem ad iurandum, &c. (incurrere ſcilicet cenſuram *Clementinæ Cupientes*) niſi ſequatur effectus, nimirum ſi non vouit, iurauit, aut promiſit eligere Sepulturam. Quia verba debent intelligi cum effectu; bene vero ſic inductus poſtquam iurauit, aut vouit, reuocauit promiſſionem ſic factam. Quia reuera inductus iurauit, &c. ſicque fuit ſequutus effectus inductionis, & violata Conſtitutio. Ita Barboſa, *de Officio, & poteſtate Parochi, cap.* 26. *num.* 36. Hactenus Trullench. Ioannes Bapt. Lezana, *in Summa quæſtion. Regularium, tom.* 2. *part.* 4. *verbo Sepultura, num.* 7. cum Portellio, *in dubiis Regularium, eodem verbo Sepultura, in Additionibus, num.* 4. & Theſauro, *in Praxi, parte* 2. *verbo Sepultura, cap.* 5. Emmanuel Roderiquez, *tom.* 3. *quæſtion. Regular. quæſt.* 58. *artic.* 7. *dub.* 5. *& in Summa* (prout refertur à Hieronymo Roderiquez, *in Compendio dictarum qq. reſolut.* 128. *num.* 27. & Barboſa *vbi proximè pag. mihi* 218.) *tomo* 4. *cap.* 130. *n.* 7. & Hieronymus præfatus, *dicto num.* 27. vbi in ſequentia prorumpit.

3 Clericum, vel Religioſum inducentem aliquem ad vouendum, vel iurandum electionem Sepulturæ apud propriam Eccleſiam, incurrere excommunicationem poſitam *in capite Animarum periculis de Sepulturis, lib.* 6. etiam non ſequuto effectu Sepulturæ, intrepidè tenet Author *tomo* 4. *Summæ, c.* 130. *num.* 7. vbi ad cor rediens, de oppoſito ſe corrigit, quod dixerat *tomo* 3. *quæſt.* 58. *artic.* 7. §. *Quinto circa*, quia inquit, verba prohibitionis iam hic ſortiuntur ſuum effectum: ſiquidem actus talis inductionis conſiſtit in quadam ſucceſſione continua, qui vbi primum incipit, iam pro conſummato habetur, vt in ſimili de ſubornatione ad Officia, diximus *ſupra retractatione* 11. Atque ita in hanc partem ſe inclinat Suarez, (quamuis oppoſitum probabile iudicet) *tomo* 5. *de Cenſuris, diſputat.* 22. *ſect.* 4. *n.* 26. & faciunt tradita ab eodem, *ibidem, diſputat.* 4. *ſect.* 5. *n.* 5. Hactenus præfatus Hieronymus Roderiquez.

4 In quibus, huius Authoris verbis, duo adnoto, in quibus, ni fallor, ſe decepit. *Primum* eſt, *in capite Animarum*, poſitam eſſe, & inflictam Excommunicationis pœnam. Quæ certè inflicta neutiquam fuit: quia tantum in illa Decretali, præter nullitatem electionis Sepulturæ, & priuationem ſepelitionis in alia Eccleſia, quam in ea, in qua de Iure ſepeliendus eſſet, ſi inteſtatus decederet, præceptum in virtute ſanctæ obedientiæ, ac ſub interminatione maledictionis æternæ, vniuerſis Religioſis, & Clericis ſæcularibus impoſitum, ne inducant ad electionem Sepulturæ cum iuramento, voto, aut promiſſione iniungitur. Excommunicatio autem nequaquam in dicta infligitur Conſtitutione, ſed in Clementina *Cupientes* allegata.

Vtrumque dicit Gloſſa *in eodem cap. Animarum, verbo Æterna*, ſub hoc tenore, Hodie tranſgreſſores, excommunicati ſunt ipſo iure: nec abſoluuntur ab alio, quàm à Papa, niſi in articulo mortis, *per Clementinam de Pœnis, Cupientes, in fine.* Vbi ly *Hodie*, denotat tempus in quo decretalem *Animarum* gloſ-

ſabat. Quaſi diceret, in vim huius textus, ... tranſgreſſores excommunicationi non ſubſunt; iam tamen eſt eis excommunicatio reſeruata, inflicta, per ſuperuenientem Cōſtitutionem *Clementinæ Cupientes.* Et quidem hæc, ex abundanti dicta ſunt; nam ad probationem ſufficiebat dicere, excommunicationē *in c. Animarum* non exprimi. Ergo non poteſt dici, quod in iſto illa infligatur. Pœna enim per legem infligi minimè cenſetur, niſi in illa exprimatur.

Secundum eſt, ſenſiſſe, Emmanuelem Roderiquez *quæſt.* 58. *artic.* 7. oppoſitum, quod in allegato Summæ loco, & in eo ſe correxiſſe. Vtrobique enim docuiſſe incidere in pœnas inflictas per Conſtitutionem præfatas inducentes ad electionem Sepulturæ cum voto, &c. ſequuta tantum dicta electione, & non ſequuta ſepelitione: atque adeo ſequuto primo effectu electionis, & non ſequuto effectu illius ſecundo, licet primario in intentione, qui eſt actualis tumulatio, ſentit Lezana, *n.* 7 *allegato*, ſiquidem ibi Emmanuelem pro ſe, & pro nobis allegat, *dicto artic.* 7. & merito quidem, quia ibi idem tenere demonſtrat: ſic enim eo in loco fatur. 5

Quinto circa eandem Conſtitutionem (*Animarum* ſcilicet) dubitatur, An ſi Clericus, vel Religioſus inducat aliquem ad vouendum & tamen non eſt ſequutus effectus, quia moribundus noluit vouere, an ſcilicet incidat in excommunicationem huius Conſtitutionis? Reſpondetur, quod Zabarela, dicit, quod ex ſola inductione, non ſunt excommunicati, niſi inductio effectum ſortiatur: vt quia ſcilicet inductus fecit illud ad quod fuit inductus. Verba enim debent intelligi cum effectu, maximè in hoc caſu, in quo agitur de pœna ſpirituali, quod ex dictis in ſuperioribus maximè conſtat. 6

Hæc ad amuſſim Emmanuel, qui minus bene docet, ſicut Hieronymus eius nepos, Caput *Animarum* ſæpe recenſitum, ſententiam excommunicationis continere contra Religioſos, & Clericos inducentes ad eligendam Sepulturam in propria eorum Eccleſia, cum iuramento, voto, aut promiſſione. 7

DVBIVM X.

An qui non inductus à Clericis, vel Religioſis, Sepulturam elegit cum iuramento, voto, aut promiſſione, aut promiſit iam electam non mutare, validè elegerit, aut promiſerit?

BREVIARIVM.

Conceſſum.

Quod non eſt expreſſe prohibitum, cenſetur conceſſum. n. 3.

Iuramentum.

Iuramenta mulierum conſtante matrimonio, ſponte, ſine vi, & dolo facta, quibus alienationes rerum dotalium firmantur, ſeruari debent. n. 4.

Iuramentum quo quis electionem Sepulturæ à ſe factam, aut promiſſionem electam non mutandi firmauit, ſub periurio ſeruari debet. n. 5.

Sepulchrum.

Qui ſponte, non coactus elegit Sepulturam cum iuramento, voto, aut promiſſione, aut electam non mutare promiſit, validè elegit, & promiſit. n. 1. 2. & 3.

Tenetur ſepeliri in Sepultura electa cum iuramento, voto, aut promiſſione ſponte factis. n. 4. 5.

CONCLVSIO I.

1 QVi ex proprio motu, ex deuotione, vel veritus ne mortis tempore ab aliis impellatur ad aliam eligendam, aut aliàs liberè, & ad nullius Religioſi, aut Clerici illius Eccleſiæ inſtantiam Sepulturam eligit cum iuramento, voto, aut promiſſione, aut ſub eodem vinculo promittit iam electam non mutare, validè eligit, aut electionem confirmat.*

Ita docent D. Antoninus, *in Summa, part.* 3. *tit.* 10. *de Sepulturis, cap.* 5. *in in principio, & tit.* 24. *de Excommunicatione, cap.* 51. Ioann. Ægidius Trullench. *tom.* 3. *tract. de Iure Parochi, cap.* 9. *dub.* 5. *num.* cum Angelo, *in Summa, verbo Sepultura, num.* 40. Ioannes Bapt. Ventriglia *in Praxi rerum notabilium, annotat.* 52. §. *vnico, num.* 28. cum Sebaſt. Medices, *tract. de Sepulturis, part.* 1. *quæſt.* 15. *num.* 50. Aloyſio Riccio *in Praxi, reſolut.* 573. *prima partis*, & Matantta, *Controuerſ. part.* 2. *reſp.* 14. *num.* 8. Syluester *verbo Sepultura, quæſt.* 5. Samuellius, *in Praxi de Sepulturis, tract.* 1. *diſputat.* 2. *controuerſ.* 3. *concluſ.* 7. *& controuerſ.* 8. *concluſ.* 7. *pag.* 67. cum Hoſtienſi, *in Summa, tit. de Sepulturis*, §. *Cum licitum, verſic. Quid ei quis.* Lauorio, *variar. Lucubration. tit.* 2. *cap.* 11. *num.* 16. Dilecto, *de Arte teſtandi, Cautela* 7. *Quo remedio, tit. de Sepulturis.* Vitalino, *in cap. Cupientes, num.* 38. *de Pœnis.* Aymon. *conſil.* 10. *num.* 11. & 13. Cæſare de Graſſis, *deciſ.* 2. *num.* 12. *de Sepulturis.* Stephano Gratiano, *tom.* 2. *Diſceptation. forenſ. cap.* 210. *num.* 20. Franco, *in cap.* 1. *num.* 3. *de Sepulturis lib.* 6. Anchatrano ibi, Riccio, *part.* 2. *deciſ.* 662. & aliis. Verba Samuellij recenſere libet.

2 Si quis tantum ex deuotione motus, abſque tertij præiudicio, ſano iudicio, ſepulturam ſibi elegerit, vt vereatur mortis tempore, ne ab aliis ſit impulſus ad ſuam electionem factam remouendam, eam ſibi elegit cum iuramento, tenetur illam ſeruare, & talis electio tenet, & non eſt in diſpendium ſalutis, *cap. Cum contingat, de Iureiurando, & cap.* 1. *de Pactis, In* 6. *iuncta L. Si quis in quibus*, §. 1. *ff. de Legatis.* Hæc ille in concluſione primo allegata; in altera verò ſic fatur.

Præfatum pactum, ſeu iuramentum, de ſe obligando ad aliquam certam eligendam Sepulturam, ſi liberum fuerit, id eſt ad nullius inſtantiam, & ſuggeſtionem Parochi, tunc valeret, & cogi poſſet ad illius obſeruantiam, niſi aliquid ſuperueniat, quod ante iuramentum cogitatum non fuit. Exempli gratia, ſi fiat Epiſcopus, aut Religioſus, vel locus eſſet occupatus, vel diſſipatus. Hæc omnia Franc. Maria Samuellius.

3 Probatur concluſio, breuiter, efficaciter tamen. Nullibi reperitur prohibita, aut annullata huiuſmodi electio voluntaria, & ſpontanea promiſſio non mutandi Sepulturam iam electam. Ergo huiuſmodi electio, & voluntaria promiſſio valida eſt. Antecedens probatur. Si alicubi eſt prohibita, & proirrita declarata huiuſmodi electio, aut eius ratificatio cum iuramento, &c. maximè *in cap. Animarum, el* 1. *de Sepulturis lib.* 6. Non ibi: quia non prohibetur, & irritatur in illa Decretali quæcumque electio Sepulturæ cum iuramento, &c. quocumque modo facta, ſed ex inductione Clerici, aut Religioſi eiuſdem Eccleſiæ electæ. Ergo nullibi eſt prohibita, & pro nulla, declarata. Conſequentia verò bene ex antecedenre infertur. Quia conceſſum cenſetur, quod non eſt expreſsè prohibitum. *Capite Nuper*, §. *In ſecundo*, & ibi Gloſſa, *verbo Non retinuit, el* 29. *de ſententia excommunicationis ex L. Ex quibus cauſis maiores viginti quinque annis, in integrum reſtituantur. L. Nec non*, §. *Quod eis*, & Gloſſa *in can. Conſuluiſti, verbo Superſtitioſa*, 2. *quæſt.* 4. *ex Can. Lex Diuina*, 27. *quæſt.* 2. *L. Sancimus. & L. Quæſitum, ff. de Teſtibus.*

CONCLVSIO II.

QVi ſpontè, & non inductus, cum iuramento, aut voto Sepulturam elegit, aut iam electam non mutare promiſit, in illa ſepeliri ſub iuramenti, aut voti reatu tenetur. 4

Hanc tenent Doctores pro prima allegati concluſione. Et probatur *primò* à ſimili, *ex cap. Cum contingat, el* 28. *de Iure iurando*, vbi Innocentius Papa Tertius, ſic decernit. „Cum contingat interdum, quod conſtante matrimonio mulieres alienationibus ſuper rebus dotalibus, & donationibus propter nuptias conſentiant: ne vlterius contraueniant proprio Sacramento firmando, ac ſoluto, proceſſu temporis, matrimonio, contrauenire nitantur. Vtrum hoc eis liceat, à Nobis tua fraternitas requiſiuit. Nos autem fraternitati tuæ, taliter reſpondemus, quod etſi mulierum conſenſus in talibus non videatur obligatorius ſecundùm legitimas ſanctiones; ne tali tamen prætextu viam pertingat periuriis aperiri: mulieres ipſæ ſeruare debent huiuſmodi iuramenta, ſine vi, & dolo ſpontè præſtita, cum in alterius præiudicium non redundent, nec obſeruata vergant in diſpendium ſalutis æternæ.” Hucuſque Innocentius in illa Decretali.

Secundò probatur in terminis noſtris, de Sepulturæ electione cum iuramento, voto aut promiſſione ex inductione facta per Clericos, aut Religioſos Eccleſiæ electæ, ex ſæpe recenſito *capite Animarum, el* 1. *de Sepulturis lib.* 6. vbi ita Bonifacius Papa Octauus. „Nos enim.... ſtatuentes, vt hi, qui ſic elegerint, nec apud ſic electas Eccleſias, vllatenus ſepeliri, nec alibi (ne contra votum, iuramentum, aut promiſſum huiuſmodi, à ſe factum, materiam habeant veniendi) poſſint eligere Sepulturam.” Hæc Bonifacius, ex quibus efficax fit pro noſtra concluſione argumentum tum. Si enim, qui non ſpontè, ſed inductus, & ſic quodammodò coactus, elegit Sepulturam cum voto, iuramento, aut promiſſione, ne voto, iuramento, aut promiſſioni contraueniat, teneatur, quantum eſt ex ſe, ſtare electioni promiſſæ, illam vtique non mutando: qui omninò liberè illam cum eiſdem elegit vinculis, à fortiori tenebitur ab electione non reſilire. 5

DVBIVM

DVBIVM XI.

An Clerici, vel Religioſi, qui in Eccleſia ſua ſepelierunt, quem induxerunt ad eligendam Sepulturam cum iuramento, voto, aut promiſſione, teneantur abſque eo quod prius requirantur, oſſa illius, & quæ Sepulturæ occaſione receperunt, reſtituere?

BREVIARIVM.

Decimæ.

Conductores, & Feudatarij ſoluere debent, & ſine vlla mora Eccleſiæ Parochiali Decimas, non autem Clericis, aut Religioſis prædia in locationem, aut in feudum concedentibus, cum pacto, vt illas eis ſoluere tenerentur. n. 3. 4.

Interdictum.

Interdicto ſupponitur Eccleſia, quæ intra decendium, computandum de momento ad momentum, non reſtituit cadauer in ipſa ſepultum in vim electionis Sepulturæ factæ cum iuramento, voto, aut promiſſione, ex inductione Clerici, vel Religioſi eiuſdem Eccleſiæ. n. 9.

Lex.

Lex, ſeu ſtatutum, vbi aliquid mandat fieri, intelligitur ſi petatur, licet verba ſint præciſa, & neceſſaria. n. 10.

Peccatum.

Regula ad diſcernendum numerum peccatorum interruptorum aſſignatur. n. 6. 7.

In inueſtigando numero peccatorum interruptorum Confeſſarius ſeſe ſcrupuloſè gerere non debet. n. 7.

Reſtitutio.

Clerici, & Religioſi, qui aliquem induxerunt ad eligendam cum voto, iuramento, aut promiſſione Sepulturam in propria Eccleſia, & ipſamet Eccleſia, ſtatim, nulla præmiſſa petitione, reſtituere tenentur Eccleſiæ, in qua ille de Iure ſepeliri debebat, omnia, quæ occaſione Sepulturæ illius acceperunt. à n. 1. ad 7.

Debent etiam intra decendium, de momento ad momentum computandum, reſtituere corpus defuncti; ſi tamen petatur. n. 8. 9.

Quicquid occaſione pacti electionis Sepulturæ recipitur, Eccleſiæ, cui de Iure debetur cadauer, reſtitui debet. n. 3.

Malè accipiens, ſemper eſt in mora culpabili reſtituendi. n. 4. & 5.

Quicunquè obſtrictus eſt oneri reſtitutionis ratione rei acceptæ, vel iniuſtæ acceptionis, aut retentionis, ſtatim ac commodè poteſt, reſtituere tenetur ſub lethali culpa, niſi dilationem obtineat à creditore, vel iſte ſit irrationabiliter inuitus. n. 5.

Toties quis peccat non reſtituendo, quoties proponit non reſtituere: & quoties ſe offert occaſio commoda reſtituendi, & non reſtituit, illam occaſionem aduertens. n. 6. 7.

Sepulchrum.

Religioſi, & Clerici, qui induxerunt ad electionem Sepulturæ in propria Eccleſia, & ipſa Eccleſia tenentur ſtatim reſtituere Eccleſiæ, cui de Iure corpus debebatur, omnia, quæ ratione receperant Sepulturæ, & cadauer (ſi tamen petatur, alias non) intra decendium, à die, & momento petitionis. n. 1. & ſeqq.

CONCLVSIO I.

EA omnia, quæ Religioſi, & Clerici qui aliquem ad eligendam Sepulturam apud ſuam Eccleſiam cum voto, iuramento, aut promiſſione induxerunt, & ipſa Eccleſia, receperunt, ac recepit, abſque vlla præuia requiſitione, aut petitione debent abſque aliqua reſtituere mora, Eccleſiæ illi, in qua inductus ſepeliendus erat de Iure, ſi ille in inducentium non fuiſſet Eccleſia tumulatus. 1

2 Ita docent Gloſſa, *in cap. Animarum. ſub initium, el 1. de Sepulturis, lib. 6.* Ioannes Ægidius Trullench, *tom. 3. tract. de Iure Parochi, cap. 9. dub. 5. num.* 18. Syluester, *in Summa, verbo Excommunicatio VII. num.* 49.

Gloſſa enim præfata, ſic fatur. Nota, quod ſepelientes aliquem indebitè, tenentur reſtituere, quicquid exindè receperunt, etiamſi non fuerint requiſiti. Hæc ibi. Et *verbo Decendium*, in ſequentia prorumpit. Sed in reſtitutione rerum, credo, quod ſtatim, currat: & ideò in rebus additum: ſi petantur. Iſta enim Conſtitutio, non intendit minuere, ſed addere ad decretalem, *Plerique*, ſupra *de Pactis*. Sed ibi ſine aliqua petitione, dicebatur eos obligatos ad reſtitutionem. Hæc omnia Gloſſa, Concilium autem Lateranenſe ſub Innocentio Papa Tertio, *in Decretali allegata Plerique, la 7. de Pactis*, quæ ſequuntur dicit, decernit.

3 Plerique (ſicut accepimus) Regulares Clerici, & ſæculares interdum cum vel domos locant, vel feuda concedunt, in præiudicium Parochialium Eccleſiarum pactum adiiciunt, vt conductores, & feudatarij, decimas eis ſoluant, & apud eoſdem eligant Sepulturam. Cum autem id de auaritiæ radice procedat, pactum huiuſmodi penitus reprobamus, ſtatuentes, vt quicquid fuerit occaſione huius pacti perceptum, Eccleſiæ Parochiali reddatur.

Hæc Conciliare Decretum. Ex quo habemus, reſtitui debere quicquid percipitur occaſione pacti electionis Sepulturæ: quod interuenire, quando ex inductione eligitur illa, nefas ſit dubitare. Tollitur enim eligenti libertas illam mutandi, vt ſæpè in præcedentibus dictum eſt: quod ſine pacto fieri nequit.

4 Reſtitutio cuiuſcumque rei perceptæ occaſione pacti, abſque temporis præfixione, in hac iniungitur Decretali. In quo apertè demonſtrat, ſtatim, ſine vlla temporis mora, reſtitui illam deberi. Ita Decretalem, vti vidimus intellexit Gloſſa *in cap. Animarum*, quam, & Petrum de Ancharrano ſequutus eſt Syluester, *loco reddito*, dicens. Tenentur.. reſtituere.... omnia, quæ occaſione talis Sepulturæ eis obuenerunt, etiamſi non petantur, ſecundum Gloſſam (& reddit Syluester rationem addens:) quia vt dicit Petrus de Ancharrano, malè accipiens, ſemper eſt in mora. Ita Syluester.

5 Quam vtique rationem ſequutus eſt, Sa quando dixit verbo Reſtitutio, paulò ante finem: Per nullum tempus licet alienum retinere, cum adeſt opportunitas reſtituendi. Sotus 3. *diſtinct. 4. quæſt. 9. artic. 1. columna* 18. Huc ſpectat Eligij Baſſæi doctrina, *tom. 1. verbo Reſtitutio IV. §. IV. num.* 14. vbi ait. Quicumque obſtrictus eſt onere reſtituendi ratione rei acceptæ, vel iniuſtæ acceptionis, aut detentionis, tenetur ſtatim ac commodè poteſt reſtituere, niſi dilationem obtineat à creditore, aut niſi creditor ſit

ſit irrationabiliter inuitus. Quia præceptum negatiuum non detinendi rem alienam, item non differendi ſolutionem debitam, omni tempore obligat. Tamen illud ſtatim, quo facienda eſt reſtitutio, non accipitur mathematicè, ſed moraliter: expectata ſcilicet opportunitate reſtituendi abſque dolo & fraude. Vndè debitor ex delicto, vel quaſi delicto, tenetur ſub mortali ſtatim reſtituere, ac commodè poteſt, alioquin cenſetur eſſe in mora. Hactenus Baſſæus ſequutus D. Thomam, 2. 2. *quaſt.* 62. *artic.* 8. Syluium *ibi*, Gregorium Sayrum, *in Claui Regia, lib.* 10. *cap.* 4. Molinam, *tomo* 3. *tract.* 2. *diſputat.* 753. *num.* 2. & Ioannem Azorium *Inſtitution. Moral. part.* 3. *lib.* 4. *cap.* 34.

6 In eadem fuit ſententia Ludouicus Caſpenſis, *in Curſu Theologico, tomo* 2. *tract.* 18. *diſp.* 1. *ſect.* 2. *num* 19. vbi in hæc prorumpit. Tertiò etiam fit. Qui non reſtituit, toties de nouo peccare non reſtituendo, quoties proponit non reſtituere, ſicut qui proponit de nouo peccare, & ſimiliter, quoties ſe offert occaſio reſtituendi, & non reſtituit, illam occaſionem aduertens, & Dominus rationabiliter inuitus. Quæ regula ad diſcernendum numerum peccatorum pœnitentis, quando per multum tempus deſiuit reſtituere, attendenda eſt à Confeſſario, pro integritate Confeſſionis.

7 Quam regulam ita certam, & veram eſſe ait Baſſæus, *allegato in loco, num.* 15. vt peccata in re aliena retinenda multiplicentur, quoties moraliter interrumpitur intentio, & voluntas non reſtituendi, per ſomnium, contritionem, &c. Admonet tamen Confeſſarios non debere ſeſe ſcropuloſè gerere, in inueſtigando numero peccatorum interruptorum, in retinenda re aliena; ſed ſufficit, ait, inueſtigare temporis ſpatium, quo res aliena detenta fuit, quo cognito, plus, vel minus cognoſcit numerum peccatorum, & ſtatum pœnitentis.

CONCLVSIO II.

8 CLerici, & Religioſi, qui in ſuis Eccleſiis tumularunt, quem induxerunt ad eligendam Sepulturam apud illas cum iuramento, voto, aut promiſſione, ſequuta tamen huiuſmodi electione, intra terminum decem dierum tenentur illius reſtituere cadauer Eccleſiæ, in qua de Iure ſepeliri debuiſſet, ſi non electa Sepultura deceſſiſſet; ſi tamen ab illa Eccleſia, ſeu ab eius petatur Miniſtris; ſecus verò ſi non petatur.

9 Hanc concluſionem tenent Gloſſa *in cap. Animarum citatum*, Syluester *vbi ſuprà*, Trullench, *tract. de Iure Parochi, cap.* 9. *dub.* 5. *num.* 18. Gloſſa enim ſic fatur. Nota, quod tenentur reſtituere oſſa cadaueris, ſi fuerint requiſiti, & moniti ab Eccleſia; aliter non. Nota, quod ſi requiſiti, & moniti non reſtituant oſſa defuncti intra decem dies, Eccleſia ipſo facto ſupponitur interdicto. *Et verbo Decendium*, ita ait. Iſtud decendium in reſtitutione corporis currit ex quo petitum fuerit. Et Ioannes Andreas *in marginali*, dicit. Computato die perceptionis ſecundùm Archidiaconum. Et intelligo de momento ad momentum. Ipſe autem remittit ſuprà, *de Reſtitutione ſpoliatorum, Frequens.*

10 Auguſt. Barboſa etiam concluſionem noſtram tenet *in dict. cap. Animarum*, cum Lap. Abbate, Archidiacono, Anchartano, Ioann. Andr. Geminiano, Monacho, Dominico, Francho, Viuiano, *in Rationabili, lib* 3. *pag.* 244. Alagona, *in Compendio, pag.* 459. Filliucio, *tract.* 15. *cap.* 7. *q* 3. Iulio Lauorio, *Variar. Lucubration. tomo* 1. *tit.* 2. *de priſco, & recenti funerandi more, cap.* 11. *num.* 3. Bonacina *de Cenſuris extra Bullam, diſput.* 2. *quaſt.* 5. *punct.* 4. Vgolino, *de Officio Epiſcopi, cap.* 17. *num.* 1. *verſic. Item locum*, ſeipſo, *de Offic. & poteſt. Parochi, cap.* 26. *num.* 25. & aliis. Et *num.* 5. in illa verba textus: *Quam niſi fecerit, &c.* ait. Notatur ad hoc, quod Lex, ſeu ſtatum vbi aliquid mandat fieri, intelligitur ſi petatur, licet verba ſint præciſa, & neceſſitatiua vt per Tiraquellum *de Retractu Leg.* §. 1. *gloſſa* 10. *num.* 109. Sordus, *deciſ.* 57. *num.* 2.

DVBIVM XII.

An ſi in caſu reſtitutionis cadaueris, lis ſit mota, poſſit Eccleſia, cui illud eſt reſtituendum, exceptionem ſpolij opponere, & allegare Eccleſiam ſpoliatricem, non eſſe audiendam, niſi ante omnia facta reſtitutione, ſicut in cauſis fit ſpolij?

BREVIARIVM.

Sepulchrum.

Ortalite ſuper reſtitutione cadaueris, Eccleſia, cui reſtitui debet, exceptionem Spolij non poteſt opponere Eccleſiæ ſpoliatrici. n. 2.

Spolium.

In cauſis ſpolij, ſpoliatus allegare poteſt, partem aduerſam audiendam non eſſe, niſi prius reſtituatur ipſe. n. 1.

Spoliatus ante omnia debet reſtitui. n. 1.

HAnc difficultatem excitat & reſoluit Ioann. 1
Baptiſta Ventriglia, *in Praxi rerum notabilium, annotat.* 52. *de Electione Sepulturæ,* §. *vnico, num.* 44. *pag. mihi* 488. quem ad amuſſim recenſere duxi. Nota (inquit) ſecatò, inter pœnas notatas contra inducentem aliquem ad electionem Sepulturæ contra textum (capitis ſcilicet *Animarum, &* 1. *de Sepulturis in* 6.) reperiri pœnam, quod Eccleſia in qua cadauer ſepultum eſt ex inductione, teneatur reſtituere oſſa, & oblationes Eccleſiæ, in qua aliàs ſine inductione erat ſepeliendum cadauer; in qua reſtitutione, ſi contigerit lis inter dictas Eccleſias, poſſet dubitari, An Eccleſia, cui facienda eſt reſtitutio, poſſit ante omnia opponere exceptionem ſpolij, & allegare, non eſſe audiendam Eccleſiam ſpoliatricem, niſi ante omnia facta reſtitutione, vt indubitatum eſt in cauſis ſpolij, & reſtitutionis ſpoliatum ante omnia eſſe reſtituendum vulgaris Iuribus.

Reſpondeo negatiuè. Quia Eccleſia, quæ præ- 2
tendit reſtitutionem, nunquam fuit in poſſeſſione: Vndè non poteſt dici ſpoliata. Et hoc etiam, quia corpus defuncti non facilè vexandum eſt, & loco dimouendum. *L. fin. Cod. de Sepulchro violato, & in L. Nemo, Cod. de Religioſis, & ſumptibus funerum.* Innocentius, *in cap. Cum liberum, de Sepulturis.* Lauorius, *variarum Lucubrationum, tit.* 2. *cap.* 9. *num.* 112. Rota, *deciſ.* 854. *in antiquis.* Hactenus Ventriglia.

DVBIVM XIII.

An pactum initum inter Parochum, & Religioſos, ut iſti non poſſint ad Sepulturam certos admittere Parochianos, validum ſit, & licitum, an verò illicitum, & nullum, ſicut initum inter Parochianos, & Eccleſiaſticos, Clericos, aut Religioſos illos ad Sepulturam inducentes?

BREVIARIVM.

Pactum.

Licitum, & validum eſt pactum, quo Regularium Conuentus adſtringitur ad non ſepeliendos in Eccleſia ſua aliquos Parochianos. n.1.&ſeqq.

Per pactum, priuilegio derogatur. n.2.3.4.

Priuilegium.

Priuilegio derogatur per pactum illius, cui illud conceſſum fuerat. n.2.3.4.

Sepulchrum.

Regulares, qui Parocho per pactum promiſerunt aliquos non ſepelire Parochianos, promiſſum, adimplere coguntur. n.3.4.

CONCLVSIO.

1 COnoentio inita inter Parochum, & Religioſos, ſeu inter Capitulom Eccleſiæ ſæcularis, & Capitulum, vel Conuentum Regularium, valida eſt, & licita, in qua ſcilicet adſtringatur Regulare Capitulum ad non tumulandos in ſua Eccleſia hos, aut illos Parochianos.

Ita docent Gloſſa, *in cap. Pactum, verbo Elegerunt, el 1. de Pactis, in 6.* D. Antoninus, *in Summa, part.3.tit.10.cap.5. de Sepulturis*, §.2. Barboſa, *in dict.cap.Pactum,num.*1. cum Lapo, Archidiacono, Abbate, Anchartano, Burtio, Dominico, Franco, Vioiano; Alagona, & aliis. Emmannel Roderiqnez, *tom.3.queſtionum Regular. queſt.58.art.7.verſic.Et aduertendum.* & Ioaones Ægidius Trullench, *tom.3. tract.de Iure Parochi, cap.9.dub.5. num.*14. Cuius, & Gloſſæ verba, quæ ſequuntur ſunt.

2 Nota (inquit Gloſſa,) quod licet tale pactum inter Eccleſias initum valeat, non tamen valet pactum, quod Parochianus promittit, vel obligat, vel iurat ſe Sepolturam electurum, vel electam non dimiſſurum. Hæc Gloſſa; Trullench autem, iſta. Nota ſecundò cum Gloſſa in dicta Conſtitutione (capitis ſcilicet *Animarum el 1. de Sepulturis, lib.6.*) *verbo Sepultura*, quod iorer duas Eccleſias benè valet pactum cum Rectore Eccleſiæ Parochialis factum cum quibuſdam Religioſis, ne aliquos, vel certos ipſius Eccleſiæ Parochianos reciperent ad Sepulturam Eccleſiaſticam, etiamſi Monaſterium habeat indultum liberæ Sepulturæ à Summo Pontifice conceſſum, & Parochiani apud Religioſos elegerint Sepulturam. Quia per pactum præfatum indulto fuerant derogatum, & ceſſat diſpoſitio noſtræ Conſtitutionis, quæ edita eſt io odium Clericorum, & Religioſorum ad eorum auaritiam compeſcendam. Hucuſque Trullench.

Noſtra concluſio eſt expreſsè diffinita à Bonifacio Papa Octauo, *in dicto cap. Pactum*, quod ſic Ioannes Andreas ſummauit. Monachi habentes liberam à Sede Apoſtolica Sepulturam, ſi paciſcuntur de non recipiendis aliquibus, vel certis Parochianis Eccleſiæ alicuius, ſeruare compelluntur pactum; nec illos ſepelire poterunt, licet apud eos elegerint ſepeliri. Cum per pactum, priuilegio renunciauerint. Hæc ſumma illius Decretalis; textus autem huiuſmodi eſt. 3

Pactum cum Rectore, Eccleſiæ Parochialis Eccleſiæ factum à vobis, ne aliquos, vel certos ipſius Eccleſiæ Parochianos recipiatis ad Eccleſiaſticam Sepulturam, omnioo ſeruare debetis. Quanquam Sepultura libera ſit Monaſterio veſtro ab Apoſtolica Sede indulta: & illi apud vos elegerint ſepeliri: Cum per dictum pactum indulto huiuſmodi derogetur. 4

DVBIVM XIV.

An impedientes executionem legitimæ electionis Sepulturæ pœnas incurrant, & quas, præter in præcedentibus recenſitas?

BREVIARIVM.

Hæres.

Hæres, qui res ſubtrahit hæreditarias, quartam Trebellianicam, & Ius inſtitutionis debitum perdit. num.2.

Præiudicare.

In acquirendis, præiudicare poſſunt Parochus, & Prælatus Eccleſiæ, aut Monaſterio ſuo, & ſeruus Domino; ſecus in acquiſitis. n.2.

Vide verbo Delictum, *& verbo* Prælatus.

Reſtitutio.

Parochus violenter rapiens, vel ſpolians funus antequam veniat ad manus eorum, quibus debetur, reſtituere tenetur cadauer, & quicquid cum eo accepit, & ius, quod habebat, & quartam Canonicam perdit. n.1. & ſeqq.

Item, Si totus Conuentus, aut maior illius pars, violenter funus ſpoliet, ad ſimilem tenetur reſtitutionem; ſecus ſi minor pars, aut Prælatus violenter ſpoliet. n.2.

Qui violenter officium pro defunctis facit, tenetur reſtituere candelas, & quicquid de funere accepit. num.7.

Sepulchra.

Officium ſuper cadaueribus, quæ in Regularium Eccleſiis ſepeliuntur, ad ipſos Regulares facere ſpectat, non ad Archipresbyteros, aut Parochos, etiam Cathedralium. n.7.

Quæ reſtitui debeant ob violentum ſpolium funeris, aut officium pro defunctis, Vide verbo Reſtitutio.

CONCLVSIO I.

PArochus violenter rapiens, vel ſpolians funus antequam veniat ad manus eorum, quibus debetur, tenetur reſtituere cadauer, & quicquid cum eo accepit, & perdit Ius, quod habet, & quartam Canonicam. 1

Ita docent D. Antoninus, *in Summa, part.3.tit.10. cap.5. de Sepulturis*, cum Hoſtienſe Bernardus, *in cap. Cum liberum el 6. de Sepulturis*, vbi Abbas Panormitanus, *num.3.* Roderiquez, *tom.3. quæſtion. Regular. quæſtione 61. artic.3.* Ioannes Bapt. Lezana, *in Summa quæſtion. Regular. tom.2. part.4. verbo Sepultura, num.*10. Ioann. Ægidius Trullench, *tom.3. tract. de Parocho, cap.9. dub.5. num.19. in fine*, cum Portellio, *ad Dubia Regularia, verbo Canonica portio, num.6.* & Hieronym. Roderiquez, *in Compendio, quæſt. Regular. reſolut.129. num.14.* Auguſt. Barboſa, *de Iure Eccleſiaſtico, part.2. lib.2 cap.10. num.27. de Iure Parochi, part.3. cap.26. num.27. & in dict. cap. Cum liberum, num.1. & ſeqq.* cum vtroque Abbate, antiquo, & Panormitano, Innocentio, Zabarella, Ioanne Andrea, Anania, Butrio, Ancharrano, Henrico, Viuiano, *in Rationali libri tertij Iuris Pontificij, pag.239.* Alagona, *in Compendio Iuris Canonici, pag.456.* Dueñas, *Regula 397. limit.9.* Farin. *in Praxi criminali, par.1. q.20. n.123.* qui loquitur de Sacerdote Parochiali, corpus eius, qui alibi elegit Sepulturam, violenter rapiente, & funus ſpoliante (verba Barboſæ recenſeo,) quod teneatur totum reſtituere, quod accepit, & perdere debeat quartam Canonicam. Lauorius, *Variarum Lucubrationum, tom.1. tit.2. cap.9. num.121.* Vbi declarat, niſi velint amicabiliter conuenire iuxta terminos textus *in cap. Ex parte, ſuprà hoc titulo.* Hæc Barboſa, quæ verò ſequuntur, Emmanuel præfatus ait.

2 Vnde ſi Sacerdos Parochialis, corpus eius, qui alibi elegit Sepulturam, violenter rapuerit, vel funus ſpoliauerit antequam veniret ad manus eorum, quibus debebatur, ſecundum Hoſtienſem *in dict. cap. Cum liberum*, amittit Ius, quod habebat. Et idem ſi aliquis Conuentus totus, vel maior pars eius hoc fecerit; ſecus ſi minor pars, ſolus Prælatus. Vnde ſecundum Oldradum, *conſilio 224.* tenetur reſtituere quicquid accepit, & ipſum corpus: & vltra hoc perdit quartam Canonicam, ad ſimilitudinem hæredis res hæreditarias ſubtrahentis, qui in eis quartam Trebellianicam perdit, & Ius inſtitutionis debitum, quod aliàs erat detracturus, vt in Iure, *L. Paul. reſpondit, ff ad Legem Falcidiam, reſci. ff. de his, quibus eſt diffinitum.* Quantum autem ad quartam, Petrus de Peruſio contrarium tenet, quia delictum Presbyteri Eccleſiæ nocere non debet, vt in Iure, *Regula Delictum, de Regulis Iuris lib.6.* eſt vulgatum. At primum eſt verum, ſi tale quid fiat à Prælato, quia ſolus Prælatus poteſt præiudicare Eccleſiæ in acquirendis, vt patet ex quodam Decreto, *16. quæſt.6. § finali*, ſicut ſeruus Domino in acquirendis poteſt præiudicare, vt *in quadam Lege finali, Cod. de Acquirenda poſſeſſione* eſt obſeruatum; ſecus in acquiſitis, prout aduertit Syluester, *de Sepulturis, num.11.* Hæc omnia Pater Emmanuel.

3 Probatur *primò* concluſio ex *cap.6. de Sepulturis, citato*, in quo ſic Alexander Papa Tertius decernit.
» Cum liberum ſit: & infra. Ad audientiam noſtram
» peruenit ex conqueſtione Abbatis, & Fratrum San-
» cti Martini Laudunenſis, quod cum Presbyter qui-
» dam corpus cuiuſdam mulieris (prout in vltima
» voluntate diſpoſuit) ad eandem Eccleſiam ſepelien-
» dum deferret, Monachi Sancti Vincentij Laudu-
» nenſis corpus ipſius violenter rapere, & in Eccleſia
» ſua ſepelire minimè dubitarunt: & infrà. Manda-
» mus, quatenus ſi ita eſſe inueneritis, præfatos Mo-
» nachos compellatis, vt oſſa præfatæ mulieris, & be-
» neficia, quæ occaſione Sepulturæ ipſius recepiſſe
noſcuntur, memoratis Fratribus cum integritate re- »
ſtituant, & de cætero talia facere non præſumant. »

Hucuſque Decretalis, vbi Bernardus, verbum 4
Beneficia, ſic exponit. Id eſt, oblationes, & quicquid propter hoc perceperunt. Addo & quartam Canonicam, dictam quartam funeralem, quæ de Iure, Eccleſiæ Sancti Vincentij, ſuppoſito quod mulier præfata illius fuerit Parochiana, debebatur, vti ſupra vidimus, & docet Panormitanus ibi, *num.3.* dicens. Dicit Hoſt. quod præſuppoſito, quod iſta fuit Parochialis Eccleſia, nihilominus perdidiſſet Ius iſtius portionis propter violentiam illatam, *vt in cap. Cum, qui, de Prabendis, lib.6. & L. Si quis in tanta, Cod. vnde vi.*

Probatur *ſecundo* concluſio, ex Declaratione Sacræ Congregationis Rituum, *in Vicuntina, 21. Iulij, de Anno 1607.* quam recenſent Auguſt. Barboſa, *in Summa Deciſionum Apoſtolicarum, verbo Defunctus, num.4.* & Ioannes Baptiſta Lezana, *in Summa quæſtionum Regular. tom.2. part.3. verbo Defunctus, n.1.* In illa enim Declaratione, defuncti corpus, quod præter eius voluntatem, non ſine violentia in Eccleſia Cathedrali ſepultum fuit, inde transferri mandatur, vt ſepeliatur in Eccleſia in qua ſepeliri voluit. 5

Tertiò probatur ex altera Declaratione Congregationis, cauſis Epiſcoporum, & Regularium præpoſitæ, edita 20. *Martij de Anno 1643.* in qua Eminentiſſimi Cardinales iuſſerunt cuidam Parocho, vt reſtitueret ceram, quam abſtulerat, cum quidam defunctus deferretur ſepeliendus ad Eccleſiam quandam Regularium. Illam refert prædictus Lezana, *eodem tom.2. part.4. verbo Sepultura, n.10.* 6

CONCLVSIO II.

QVi violenter Officia, pro defunctis, facit, reſtituere tenetur candelas, & quicquid ex funere accipit. 7

Iſta concluſio probatur ex alia Declaratione eiuſdem Sacræ Congregationis, *in quadam Tropenſi*, vbi cum Archipresbyter Cathedralis cum ſuis Presbyteris geſtarent corpus cuiuſdam defuncti ad Eccleſiam Patrum diſcalceatorum Sancti Auguſtini, vbi erat relictum, violenter ingreſſi fecerunt officium pro illo, & ex feretro acceperunt candelas. Ad quæ Sacra Congregatio Eminentiſſimorum Cardinalium, negotiis Epiſcoporum, & Regula- »
rium præpoſita, iuxta alias reſoluta, reſpondit, Of- »
ficium ſuper cadaueribus in Eccleſiis Regularium, »
ad ipſos Regulares ſpectare, & pertinere, & nullo »
modo ad Parochos defunctorum, etiamſi ſint Ar- »
chipresbyteri, aut Curati Cathedralium. Et ideò »
in caſu propoſito cenſuit reſtituendam eſſe ratam »
Candelarum, ſeu interſtitiorum, cum quibus fuit »
aſſociatum cadauer, Regularibus Oratoribus, prout »
omnino reſtitui, & ita in poſterum ſeruari »
mandat. Die 27. Maij, 1639. Sic recenſet »
Declarationem P. Magiſter Lezana,
dicto verbo Defunctus num.8.

DISQVISI

DISQVISITIO VII.

An voluntas, ſeu propoſitum eligendi Sepulturam, pro Sepulturæ electione ſit habendum?

BREVIARIVM.

Sepulchrum.

Propoſitum eligendi Sepulturam electione non ſequuta, non ſufficit pro Sepulturæ electione. n. 1.

Probatur illius electio per ſcripturam; propria manu ſignatam, ſubſcriptam per Codicillum inualidum, per duos, aut tres teſtes, etiam ſingulares. num. 3.

Probatur etiam per dictum Confeſſoris. n. 4.

Teſtes.

Duo, vel tres requiruntur ad probationem electionis Sepulturæ, & cuiuſlibet prædiſpoſitionis. n. 3.

CONCLVSIO.

1 PRopoſitum eligendi Sepulturam, ſi de facto non fiat, non ſufficit pro Sepulturæ electione. Ita docent Ioannes Bapt. Ventriglia, *in Praxi rerum notabilium, annotat.* 52. *de Electione Sepulturæ, §. Vnico, num.* 45. *pag. mihi* 478. Samuellius, *in Praxi de Sepulturis, tract.* 1. *diſputat.* 2. *contr.* 1. *concluſ.* 19. *pag.* 51. *ex L. Si repetenda, Cod. de Condictione ob cauſam.* Martinus Bonacina, *tom.* 2. *de de Contractibus, diſputat.* 3 *quæſt.* 21. *punct.* 3. *n.* 10. *verſic. Addo,* cum Medices, *de Sepulturis, quæſt.* 8. Marco Antonio Genuenſi, *in Praxi, cap.* 61. *in additionibus, tit.* 2. *cap.* 11. *n.* 15. Anton. Diana, *par.* 5. *tract.* 3. *de Caſibus occurrentibus tempore mortis, reſolut.* 106. *pag. mihi* 103. cum eodem Genuenſi, & Iulio Lauorio. Libuit Ventrigliæ, & Dianæ verba reddere.

2 Aduertendum (inquit Ioann. Bapt. Ventriglia,) quod non dicitur probata electio Sepulturæ, ſi probetur propoſitum ſine electione: vt ſi teſtes deponant infirmum dixiſſe, deſiderare in tali Eccleſia ſepeliri. Et rationem huius reddit, addens. Nam deſiderium, ſeu propoſitum eligendi, non eſt electio, nec eſt actus efficax. Hæc ille. Diana autem quæſito, An ſi quis teſtatur infirmum dixiſſe ſe velle in tali Eccleſia ſepeliri, ſit in illa ſepeliendus? ſic difficultatem reſoluit.

Reſpondeo negatiuè. Nam ad probandam ele-
3 ctionem Sepulturæ requiruntur ſaltem duo, vel tres teſtes, cum ſit ſpecies vltimæ voluntatis, & agatur in ea de præiudicio Eccleſiæ Parochialis, ſicut quælibet diſpoſitio ad pias cauſas requiritur numerum duorum, vel trium teſtium. *cap. Cum eſſes, de Teſtamentis.* Et ita docet Genuenſis, *in Praxi, cap.* 61. *num.* 10. & Iulius Lauorius, *in Variis elucubrationibus, tit.* 2 *cap.* 11. *num.* 18. Vbi addit, probari Sepulturam etiam Codicillo inualido, & per ſcripturam manu propria ſubſcriptam, & etiam per teſtes ſingulares, vt ſi deponant audiuiſſe electam Sepulturam à Franciſco in tali loco, ſed diuerſis temporibus. Immò in tali caſu ſufficere dictum Confeſſarij tantum, tradit Molfeſius, *in Summa, tom.* 2. *tract.* 13. *cap.* 8. *num.* 32. Et ita practicari in Curia Archiepiſcopali Neapolitana, teſtatur Lauorius, *vbi ſuprà, num.* 20. *in fine.* Hactenus P. Diana.

Conſonant Dianæ Laurentius de Peyrinis, *de* 4 *Priuilegiis Minimorum, tom.* 3. *cap.* 4. *num.* 52. & P. Lezana, *in Summa quæſtion. Regular. tom.* 2. *par.* 4. *verbo Sepultura, num.* 11. quoad probationem electionis Sepulturæ per teſtamentum, vel per duos teſtes, etiam ſingulares, & per Confeſſarij dictum. Et pro huiuſmodi Confeſſarij aſſertione, allegat Lezana Paſqualigum *deciſ.* 404. & 406. Et in caſu quo teſtes diſcordent, eſſe coniecturis ſtandum, quibus teſtator veriſimilius moueri potuerit ad eligendam vnam, potius quam aliam, docet Peyrinus cum Lauorio *vbi proximè, n.* 20.

Et quidem, quod per teſtes ſufficienter probetur 5 electio Sepulturæ, declarauit S. Congregatio Epiſcoporum, & Regularium, 11. Decembris, 1615. *in Nepeſina.* A qua quæſitum fuit: Num ſepeliendi eſſent in Eccleſiis Regularium, qui coram teſtibus duntaxat, licet abſque ſcriptura in iiſdem Eccleſiis Sepulturam ſibi elegerint? Et reſpondit in ſupradictis Eccleſiis eſſe ſepeliendos, ſine præiudicio tamen iurium Parochialium. Exſcribitur iſta Declaratio à præfato Laurentio de Peyrinis, *dicto tom.* 3. *de Priuilegiis, cap.* 4. *num.* 53. *pag. mihi* 434. *ad Conſtitutionem Leonis Papæ Decimi.*

SECTIO II.

De libertate in particulari ad eligendam Sepulturam?

DISQVISITIO VIII.

Quinam ſint, qui ſibi eligere valeant Sepulturam?

NOn intendimus in præſenti diſcutere, qui ſint omnes, in particulari, qui benè ſibi valeant eligere Sepulturam. Superfluè enim, & inutiliter talem aggrederemur diſcuſſionem. Et penè infinitam hominum potentium huiuſmodi electionem facere, texeremus, abſque vlla neceſſitate, ſeriem. Quid enim vtilitatis Lectori adferrem meo, ſi prolixè diſſererem, An ſummus Pontifex ſibi poſſit Sepulturam eligere? An Imperator? An Reges? An Principes ſupremi, nullum in temporalibus Superiorem agnoſcentes? An Duces, Marchiones, Comites, Vicecomites, Barones? An Cardinales, Patriarchæ, Archiepiſcopi, Epiſcopi, & alij, tam Eccleſiaſtici, quàm ſæculares, qui puberes ſunt, velle habent, & nolle, & à Iure in plurimum eligere non prohibentur Sepulturam? Cum ex dictis, *ſectione præcedenti,* reſolutum relinquamus, hos omnes illam eligere poſſe. Quod igitur intendimus, & quod elucidare aggredimur eſt, quinam ſint, qui licet ob aliquam ſpecialem rationem nequeant, aut nequire videantur teſtari, ſeu eligere Sepulturam, quod certè pars vltimæ voluntatis eſt, benè tamen illam poſſint eligere, illa prorſus ratione non obſtante. Et non ſolùm ſibi, ſed aliis. Et qui tandem Sepulturam eligendi facultate minimè potiantur. Vnde Sectionem iſtam, in quatuor Diſquiſitiones diuidere

dere libuit. In prima, & octaua in ordioe, huius Tractatus reſpectu tractare duxi, de iis, qui ſibi eligere queunt Sepulturam. In ſecunda, de iis, qui aliis valeant ſua illam acquirere deſignatione. In tertia, operæ pretium duxi eos, qui electionem pro ſe facere non poſſint, recenſere. Io qoarta denique, eos referam, qui nec pro aliis eligere valeant, prout de Iure, licet data conſuetudine, probabiliter eligere benè poſſint. Quamlibet tandem Diſquiſitionem vt recta dilucidatur methodo, & clarior eius euadat reſolutio, in paragraphos diuidam diuerſos.

§ I.

An ſibi eligere poſſint Sepulturam Religioſi, ad Cardinalatum, aut ad aliam extra ordinem aſſumpti dignitatem?

BREVIARIVM.

Epiſcopus.

Eligere poteſt Sepulturam in qualibet Eccleſia extra Cathedralem, etiamſi Religioſus ſit. n. 1. & 3.

Quicquid adquirit, ſua adquirit Eccleſia. n. 3.

Solum habere adminiſtrationem, non autem dominium, docent grauiſſimi Doctores. n. 3.

Epiſcopi Religioſi ſine Papa licentia, teſtari non valent. n. 2.

Sepulchrum.

Eligere poſſunt Sepulturam Religioſi ad Dignitates extra Ordinem aſſumpti. n. 1. & ſeqq.

Illam valent eligere præfecti Beneficiis Regularibus, Monaſteriis annexis. n. 1.

Teſtamentum.

A mortis tempore, valere incipit. n. 3.

Sepulturæ electio, pars eſt teſtamenti. n. 2.

CONCLVSIO

1 Religioſi aſſumpti ad Cardinalatum, Archiepiſcopum, Epiſcopatum, aut ad aliam extra Ordinem dignitatem, ſibi poſſunt Sepulturam eligere.

Ita docent Emmanuel Roderiquez, *tom. 3. quæſt. Regular. quæſt. 60. part. 2. verſic. Reſpondeo, in fine*, quatenus ait: Profeſſi autem, qui præficiuntur Beneficiis Regularibus, quæ ſunt de membris Monaſterij, poſſunt ſibi eligere Sepulturam, quia habent velle, & nolle. Hieronymus Roderiquez, *in Compendio dictarum quæſtionum, reſol. 128. num. 16.* Vbi idem ait. Et expreſsè Franciſcus Pellizzarius, *in Manuali Regularium, tom. 2. tract. 8. cap. 5. numero* 130.

Et ratio concluſionis eſt, quia ad huiuſmodi aſſumpti dignitates, velle habent, & nolle. Quæ quidem ratio, & reſolutio, ex dicendis §. 2. *ſequenti*, pro Abbatibus, dilucidabuntur.

2 Nec valet dicere. Epiſcopus Religioſus, ſine Pontificis Summi diſpenſatione, teſtari non poteſt, vt manifeſtè colligitur ex Aſcanio Tamburino, *de Iure Abbatum, tom. 2. diſputat. 22. quæſito 17. & 18.* & expreſsè docent Ioannes Bapt. Lezana, *in Summa quæſtion. Regular. tom. 1. part. 1. cap. 17. num. 5.* & Bartholom. à Sancto Fauſto, *in Theſauro Religioſorum, lib. 8. de Voto Paupertatis, quæſt. 63.* cum D. Thoma, 2. 2. *quæſt. 185. artic. vlt. ad 3.* Dominico Soto, *de Iuſt. & Iure, lib. 10. quæſt. 5. artic. 7.* Nauarr. *de Redditibus, quæſt. 1. monit. 9. num. 2. & quæſt. 5. monit. 11. num. 1.* Henriquez, *lib. 10. cap. 33. num. 3.* Ioanne Azorio, *Inſtitutionum Moral. part. 1. lib. 12. cap. 7. quæſt. 2.* & Emmanuele Roderiquez, *dicto tom. 3. quæſt. 69. artic. 4.* Sed electio Sepulturæ eſt pars teſtamenti, & vltimæ voluntatis, Gloſſa *in cap. Animarum, verbo Prædictos, in Addit. el 1. de Sepulturis, lib. 6.* Bonacina, *tom. 2. diſputat. 3. quæſt. 1. puncto 3. num. 6. verſic. Secundo*, Ioannes Baptiſta Ventriglia, *in Praxi Rerum notabilium, annot. 52. §. Vnico, num. 1.* & Samuellius, *in Praxi de Sepulturis, tract. 1. diſputat. 6. controu. 11. concluſ. 2. num. 3. pag. mihi* 287. Ergo Religioſus ad Epiſcopatum, ad aliamve extra Ordinem ſuum Dignitatem aſſumptus, ſine Summi Pontificis diſpenſatione, ſibi non poteſt eligere Sepulturam.

Non inquam valet. Quia ideò Religioſus ad Epiſcopatum aſſumptus, teſtari non poteſt, vti Lezana, Barth. à S. Fauſto, Tamborinus, & allegati exponunt Doctores, quia quicquid adquirit, ſuæ acquirit Eccleſiæ, cum ſola libera adminiſtratione, vt colligunt *ex Canone Statutum eſt, vnico*, 18. *quæſt. 1.* Adminiſtratio autem morte finitur, ex qua teſtamentum valere incipit; electio verò Sepulturæ è contra, ab Epiſcopo fieri poteſt Religioſo, cum, quia tempore, quo eligit; velle habet, & nolle, ex quo vnico principio, benè eligere ſibi Sepulturam queit: tum etiam, quia huiuſmodi electio ad tempus refertur in quo nullum aderit impedimentum ratione ſtatus Religioſi. Quod addo in ſententia Hoſtienſis, relaxata *ſuprà Diſquiſit. 1.* Vnde ad argumentum, conceſſis maiori, & minori, nego conſequentiam, ob diſparitatem traditam. 3

Vnde verum tenet, quod præfatus Ventriglia, loco docet allegato, *num. 9.* Vt Epiſcopus ſcilicet, poſſit ſibi eligere Sepulturam, etiam extra Eccleſiam ſuam Cathedralem, & in alia. Habemus ex *cap. Bene, 12. quæſt. 2. cap. Apoſtolica, de Donationibus.* Gloſſa, *in cap Vbicumque, 13. quæſt. 2.* Labotius, *Variarum elucubrationum, tit. 2. cap. 11. num. 6.* Hæc ille.

§. II.

An Abbates, ſibi eligere queant Sepulturam?

BREVIARIVM.

Abbas.

Velle, & nolle habet in multis, reſpectu ſubditi, & reſpectu ſui n. 2. 3. 4. 6.

Quicquid habet facultatis in ſubditum, habet, & in ſeipſum: tam quoad ieiunia, quàm quoad caſus reſeruatos, &c. n. 3.

Poteſt ſibi Sepulturam eligere. n. 1. & ſeq.

Adminiſtratio.

Reſidet penes Abbatem, penes virum, & penes patrem; non autem penes vxorem, & Filiumfamilias. n. 5.

Diſpenſatio.

Prælatus quilibet Regularis, etiam localis, & eius Vicarius, ſeu Præſidens, ſecum diſpenſare poteſt in omnibus, in quibus poteſt, cum ſubditis. numer. 3.

Electio.

Religioſus, abſque licentia ſui Prælati petita, & obtenta,

obtenta, inualidè aſſenſum præbet electioni de ſe facta, ad Prælationem extra Monaſterium ſuum. num. 1.
Prælatus localis poteſt irrequiſito Conuentu licentiam ſubdito conferre ad aſſenſum præſtandum electioni, & ad tranſeundum ad Prælationem. n. 1.

Prælatus.

Vice Dei fungitur Prælatus. n. 1.
Penes illum eſt, in multis, velle, & nolle, tam reſpectu ſui, quàm ſubditorum. n. 2. 3. 4. 6.
Alia Vide verb. Abbas. Adminiſtratio. Diſpenſatio. Electio. Sepultura.

Religioſus.

Velle, & nolle non habet. n. 1. 2. & 5.

Sepultura.

Eligere poſſunt Sepulturam Prælati omnes Regulares, etiam locales, & eorum Vicarij in capite, ſeu Præſidentes Monaſteriorum. n. 1.
Poteſt etiam eligere illam quilibet Religioſus præfectus Beneficio Regulari Monaſterio vnito. n. 6.
Religioſi priuati regulariter debent ſepeliri in Eccleſia Monaſterij ſui. n. 4.
Eligere poſſunt Sepulturam, ſi commodè transferri non poſſunt ad ſui Cœnobij Eccleſiam. n. 4.
Eligere poſſunt illam vxores. n. 5.
Filiifamilias eligere illam valent. n. 5.

CONCLVSIO.

1 Abbates Regulares benè poſſunt ſibi eligere Sepulturam, in Eccleſia, quam ipſi maluerint. Ita docent Abbas Panormitanus, *in cap. De vxore, num. 5. el 7. de Sepulturis.* Emmanuel Roderiquez, *tom. 3 quæſtion. Regular. quæſt. 60. art.* 1. Hieronymus Roderiquez, *in Compendio dictarum qq. reſolut.* 128. *num.* 16. Pellizzarius, *in Manuali Regularium tom. 2. tract. 8. cap. 5. num.* 126. Vbi abſolutè de omnibus Regularibus id docet Prælatis. Idem docet Lezana, *in Summa quæſtion. Regularium, tom.* 1 *part. 1. cap. 9. num.* 10. cum Tabiena, *verbo Sepultura, quæſt.* 4 *num.* 5. Caſtr. Palaus, *part. 2. tract.* 16. *diſputat. 4. punct.* 13. §. 8. *num. 1. pag.* 366. cum Thoma Sanchez, *in Decalogum, tom. 2. lib. 6. cap 14. numer.* 7, & aliis penes ipſum. Ioannes Ægidius Trullench. *tom. 3 tractat. de Iure Parochi, cap. 9. dub.* 6. cum Sylueſtro, *in Summa, verbo Sepultura, quæſt* 7. *num.* 7. & Ioannes Baptiſt. Ventriglia, *in Praxi rerum notabilium, annotat.* 52. §. *Vnico, num* 9. cum Sebaſt. Medices, *de Sepulturis, part. 1. quæſt. 8. numer. 12. ad finem*, quo loci, benè limitat in Abbate depoſito, vel qui Abbatiæ renunciauit Quam quidem fallenciam, & limitationem alij etiam addunt Doctores, eo innixi fundamento, quod in Sepulturæ electione, inſpiciatur mortis tempus, & ad illud referatur.

Concluſionem colligit noſtram præfatus Ventriglia ex *cap. Si Religioſus, el 27. de Electione in* 6. » Vbi Bonifacius Papa Octauus, ſic decernit. Si quis » Religioſus (cuius arbitrium, non ex ſua, cum velle, » & nolle non habeat; ſed ex illius, quem vice Dei, » ſuprà caput ſuum poſuit, & cuius imperio ſe ſubiecit, voluntate dependet) electioni de ſe ad Prælationem aliquam extra ſuum Monaſterium, vel ſuam » Eccleſiam celebratæ ſui Superioris, qui dare ipſam » valeat, non petita licentia, & obtenta, præſumpſerit conſentire: conſenſus ſic præſtitus non teneat: » & in pœnam præſumptionis illius, electio eadē ipſo » facto, viribus vacuetur omnino. Et infrà, Decernentes vt iidem Superiores (ſuis irrequiſitis Conuentibus) electis huiuſmodi conſentiendi, & tranſeundi, liberam dare valeant facultatem.

Hactenus Bonifacius: in cuius Decretali duo 2 veniunt ponderanda. *Primum eſt*, Religioſorum particularem, & ſubditum, ideò non poſſe conſentire electioni de ſe factæ, quia velle, & nolle non habet. Quæ quidem in hoc textu eſt vnica decidendi ratio. *Secundum eſt*, Abbatem, ſeu quemlibet alium immediatum Prælatum huiuſmodi Religioſi, eſſe penes quem ſit velle, & nolle ipſius, ſeu à cuius voluntate, velle, & nolle ipſius dependet, ita vt accedente Prælati aſſenſu, ſuum ipſe præſtare aſſenſum valeat, & diſſenſum, & non aliter.

Ex quo conuincitur Abbatem velle, & nolle reſ- 3 pectu ſui habere. Quicquid enim facultatis erga ſubditum habet ſuum, erga ſeipſum etiam habere, certum omnino eſt. Vnde in caſibus, in quibus diſpenſare valet cum Monachis, ſecum benè diſpenſare queit. Aliàs prioris conditionibus eſſet, quàm Monachi: quod nefas ſit dicere. Et hac de cauſa, iuſta aliqua interueniente, poteſt ſeipſum à ieiunio ſoluere: in illis ſcilicet caſibus, in quibus Monachis poteſt ſuis ieiunium relaxare. Azorius, *Inſtit. Moral. part. 1. lib. 7. cap. 18. quæſt. 6. colum. mihi* 763. qui id colligit ex Sylueſtro, *verbo Lex, quæſt.* 14. ex Soto, *in 4 diſtinct. 18. quæſt. 1. artic. 3 & lib. 1. de Iuſtitia, & Iure, quæſt. 6. artic. 1. ad finem*, & ex Caietano, 1. 2. *quæſt 96. artic. 5. dub. vltimo.* Abbas Tamburinus, *de Iure Abbatum, tom. 2. diſput. 12 quæſit. 8. numer.* 1. cum Valerio Reginaldo, *in Praxi, lib. 4. num. 226. verſic.* Tertium eſt. Antonin. Diana, *par. 1. tract. 9. reſol.* 15. cum Villalobos, *in Summa, tom. 1. tract. 23. difficult.* 22. & Auſonius Noctinor, *in Compendio. Dianæ, verbo Ieiunium quos obliget, num.* 37. Qui etiam docent, id in caſibus procedere reſeruatis. Et in vniuerſum Prælati omnes Regulares, non ſolum Generales, & Prouinciales, ſed etiam locales, ſiue Abbates, ſiue Priores, Guardiani, Commendatores, Rectores, ſiue quocumque alio appellentur nomine, ſiue principales, ſint, ſiue eorum Vicarij, in eorum abſentia, quos in noſtra Congregatione *Præſidentes* vocamus, poſſunt ſecum diſpenſare in iis omnibus in quibus cum ſuis poſſunt diſpenſare ſubditis. Diſertis id docet verbis Thom. Sanchez, *de Matrimonio, tom. 3. lib. 8. diſput. 3. concluſ.* 4. & latè, eruditéque probat.

Concluſionem noſtram colligunt Doctores alij, 4 ex *cap. Religioſi, finali de Sepulturis, in* 6. Vbi ſic præfatus Bonifacius Octauus, circa Sepulturas decernit Regularium. » Religioſi, niſi à propriis Monaſteriis adeò forſitan ſint remoti, quod ad ea, cum » moriuntur, commodè portari non poſſint, nequeunt » (cum velle, & nolle non habeant) ſibi eligere Sepulturam: Sed ſunt apud ſua Monaſteria tumulandi. » Hæc illo in capite. Ex cuius decidendi ratione quæ eadem eſt hîc, & in ſuprà reddito capite *Si Religioſus*, benè colligunt Doctores, quod illius diſpoſitio non comprehendat Abbates, & alios Prælatos, cum iſti velle habeant, & nolle in multis. Ac per conſequens, eſſe illis conceſſam facultatem, Sepulturam eligendi, ex *cap. Nuper*, §. *In ſecundo*, & ibi Gloſſa, *verbo Non retinuit, el 29. de ſententia excommunicationis.* Gloſſa, *in cap. Conſuluiſti, el 20. 2. q. 4. verbo Superſtitioſa*, Vbi ita fatur. Omnia conceſſa intelliguntur de Iure communi, niſi prohibita in certis caſibus inueniantur.

Conſonat Gloſſa, *in dicto cap. Religioſi, verbo Se-* 5 *pulturam.* Sic enim ait. Ad primum reſpondeo, quod licet vxor, & Filiusfamilias, ſint in poteſtate viri, vel patris, non tamen in tantum quin aliquid habeant, & velle, & nolle, quod non eſt in Monacho. Hæc Gloſſa,

Gloſſa, quæ ideò denegat Monacho facultatem eligendi Sepulturam, quam vxori concedit, & Filiofamilias,quia non habet aliquid velle,& nolle,ſicut iſti habent. Si ergo Abbas, & quilibet alius Prælatus Regularis habet velle, & nolle, & adminiſtrationem,quam vxor,& Filius non habent,ſed pater, & vir,poterit & ipſe eligere Sepulturam ſicut eligere poſſunt vxor,& Filius, quia habent aliquid velle, & nolle.

6 Ex dictis fit concluſionem noſtram ampliandam eſſe ad omnes Prælatos Regulares etiam immediatos,& locales cuiuſcumque Ordinis,tam Monachalis, quàm Mendicantis,cum quoad illam, eadem in omnibus militet ratio:& non eſſet ad ſupremos Religionum limitandam Prælatos, vt limitare,arctareque illam voluiſſe videtur Auguſt.Barboſa,ex ſæpè repetita ratione, *de Iure Eccleſiaſtico, part.2.lib.2. cap.10.n.30.pag.mihi 72.* cum Laurentio de Franchis,*tract.de Controuerſiis inter Epiſcopos,& Regulares, in variis quæſtionibus, quæſt.61.*Quia (inquit) in multis habet,velle,& nolle.Et illam quidem ampliant Emmanuel Roderiquez, *tom.3. quæſtion.Regular.quæſt.60.artic.2.verſic.Reſpondeo,ad finem,*& Hieronymus Roderiquez, *in Compendio dictarum qq.reſol.*128.*num.*16. ad Religioſos,qui præficiuntur Beneficiis Regularibus, quæ ſunt Monaſteriis vnita.Quia habent (inquiunt) velle,& nolle.

§. III.

An Religioſi ſubditi ſibi valeant Sepulturam eligere?

BREVIARIVM.

Declarationes Cardinalium.

*Multa recenſentur, quibus aliqua prohibentur, & aliqua conceduntur Regularibus.*n.7.8.9.10.

Dictio *Niſi.*

*Multa pro illius explicatione afferuntur, & pro illius efficacia demonſtranda.*n.4.

Lex.

*Quando aliquid prohibet attento non ſolum effectu, ſed etiam initio, non ſufficit, quod ad tempus habile referatur. Declaratur exemplis.*n.2.

Minor.

*Non poteſt ſeruum manumittere.*n.2.

Religioſus.

*Non habet voluntatem, nec declarare illam poteſt per Sepulturæ electionem.*n.2.

*Religioſus,etiam Nouitius extra Monaſterium ægrotans, Viaticum, & extremam vnctionem debet de manu ſui Prælati accipere, & non de Parochi manu, in Pellizzarij ſententia.*n.11.

*Religioſus ſubditus, ſi decedat in loco ita à Monaſterio diſtante, vt ad illud commodè transferri nequeat, vnico ſcilicet die, poteſt ſibi eligere Sepulturam.*n.1. & ſeqq.

Poteſt irrequiſitio, & inuito Parocho, transferri Religioſi cadauer. n.6. & 9. ibi X.

Ius nullum prætendere poteſt Parochus in Religioſum. num.7.

CONCLVSIO.

1 SI Religioſi particulares, priuati, & ſubditi, in loco remoto,& à Monaſterio diſtanti decedant, benè ſibi valent eligere Sepulturam.

Ita docent Gloſſa *in cap. Religioſi, verbo eodem, el.5. & finale, de Sepulturis, lib. 6.* & ibi Ioannes Andreas. D.Anton. *in Summa, part. 3.tit.10.cap.5. de Sepulturis, in princ.* Nicolaus Tudeſchus,Panormitan.Abbas, *in cap. Nos inſtitutas, num.4.el 1. de Sepulturis, & in cap. Nimis, num.2. el 16. de Exceſſibus Prælatorum.*Hoſtienſis,*in cap de Vxore, n.5. el 7. de Sepulturis.* Barboſa, *in dicto cap. Religioſi, n.5. de Iure Eccleſiaſtico, part.2.lib.2.cap.10.n.30. & de Officio, & poteſtate Parochi, part.3.cap.26. num.3. Paulo poſt initium*, cum Nauarro, *commentario 2.de Regularibus,num.43.*& Didaco Narbona, *tract. de ætate ad omnes actus requiſita, anno 14. quæſt.47.num.5.* Ægidius Trullench, *tract. de Iure Parochi, cap.9.dub.6.* Lezana, *in Summa quæſtion. Regul.tom.1.cap.9.num.10. & tom.2. part.4. verbo Sepultura, num. 16.* cum Syluestro, *eodem verbo, quæſt.6.*& Nauarr.*loco citato.*Caſtrus Palaus,*tom.3. tract.16. diſput.4 punct.13. §.8. n.4.* cum Abbate, *in dicto cap. Nimis iniqua, n.2.* Sanchez,*in Decalogum tom.2.lib.6.cap.14.num.3.*Anton.Diana,*par.5. tract.3.reſolut.210.* Noctinot, *in Summa dicti Dianæ,verbo Sepulturam non eligens,num.9.*Emmanuel Roderiq. *tom.3.quæſtion. Regular.quæſt.60. artic.2. verſic. Aduertendum.* Hieronymus Roderiquez,*in illarum Compendio, reſolut.128.n.16.* cum Petro de Vbaldis, *de Canonica Epiſcopali, cap.10.num.11.& cap.11. num.6.* Franco, *in prællegato cap. Religioſi, n.2.* Tabiena, *verbo Sepultura,quæſt.4 num.5.* Roſſella, *eod.verbo,num.2.* & cum Abbate,*in recenſito, cap. de Vxore, n.5.* (qui tamen ibi non benè allegatur.) Ioannes Baptiſta Ventriglia, *in Praxi rerum notabilium, annot.52.de Electione Sepulturæ,§.Vnico,n.19.*& Pellizzarius,*in Manuali Regular.tom.2. tract.8.cap.5.n.127 & 128.*cum Mancino,*tract.de Infirmis,in ordine ad Sepulturam,n.11.*

Immò addit Hoſtienſis *loco iam reddito*, poſſe 2
Religioſum ſibi Sepulturam eligere, ſine limitatione à nobis in concluſione appoſita. Cuius certè doctrina in noſtro caſu, vera eſt, & à nemine, quem viderim impugnatur.Sed ipſe impugnatur Hoſtienſis ab Abbate, *in cap. de Vxore citato, n.4.* quoad alium caſum. Cum,ex *cap.finali de Sepulturis,lib.6. Religioſi.*Tum etiam,quia quando Lex aliquid prohibet non ſolum attento effectu, ſed etiam attento initio, tunc non ſufficit, quod illud ad tempus habile conferatur: quod contingit in *L.Si minor,ff.de Seruis exportandis:* quæ habuit reſpectum in prohibitione manumiſſionis ſerui, ad initium, quo minor non habet firmum conſilium, ideò prohibuit, quod minor 20.annorum ſeruum manumitteret.Sic contingit *in dicto cap.finali,* prohibente Religioſo eligere Sepulturam: quia licet poſt mortem abſoluatur à iugo Superioris; tamen in vita, cum non habeat voluntatem,declarare illam per electionem Sepulturæ non poteſt.Attento ſcilicet initio.

Probatur concluſio noſtra, ex allegato *cap. Reli-* 3
gioſi, de Sepulturis in 6. Vbi ſic Bonifacius Papa » Octauus decernit.Religioſi niſi à propriis Monaſte- » riis adeò forſitan ſint remoti, quod ad ea cum mo- » riuntur commodè portari, non poſſint, nequeunt » (cum velle,vel nolle non habeant) ſibi eligere Se- » pulturam:ſed ſunt apud ſua Monaſteria tumulandi. » Hæc in Decretali illa.Vbi Gloſſa,*verbo Religioſi,*ait. Et exceptionem præmittit,ibi: *niſi.*Et in additione. Nota (inquit) primò, quod Religioſus non poteſt eligere Sepulturam,niſi eſſet in loco remoto.

Ex dicta vtique Decretali, ſi benè expendatur 4
dictio illa *niſi*, concluſionis noſtræ veritas demonſtratur. Dictio enim illa talis eſt virtutis, vt ſi affirmationi

motioni iungatur, ipſa neget, ſi autem negationi adhæreat, omnino affirmet. Sanchez, *tom* 1. *de Matrimonio, diſput.* 19. *n.* 3. *ex L. Si cum*, §. *Qui iniuriarum, ff. Si quis cautionibus. L. Actione, Cod. de tranſactionibus*, cum Bartolo, & reliquis Doctoribus, *ibi.* Dyno, *Regula Peccatum, de Regulis Iuris, lib.* 6. *n.* 1. Iaſon, *Inſtituta, de Actionibus in princ. n.* 3. & Rebuffo multos referente, *de Verborum ſignificatione, L.* 216. *Propè, in fine*, §. *Niſi*. Illuminatus Moronus, *in centum reſponſis, reſponſo* 28. *n.* 10. *pag.* 111. Vbi ita fatur.

Ex illa dictione, *Niſi*, quæ talis eſt naturæ, vt ſi poſtponatur affirmatiuæ, relinquit poteſtatem faciendi in omnibus caſibus, præterquam in excepto; quando verò poſtponitur negatiuæ, tollit poteſtatem faciendi, niſi in excepto. Hæc ibi. Et *reſponſo* 47. *num.* 3. in ſequentia prorumpit. Dictio enim illa, *Niſi*, eſt exceptiua, & in effectu aduerſatur præcedentibus, vt *in L. Actione*, vbi Bartol. Iaſon, & alij, *Cod. de Tranſactionibus, & in Reg. Peccatum, de Regulis Iuris, in* 6. Socinus Iunior, *conſil.* 163. *num.* 36. *volum.* 2. Federicus de Senis, *conſil.* 80. *num.* 2. Alexander, *conſ.* 64. *lib.* 4. & ponitur priuatiuè & aduerſatiuè quoad præcedentia. Gratianus, *Diſceptationum forenſium. tom.* 3. *cap* 446. *num* 41. Rota, apud Farinacium, *deciſ.* 391. *num* 14. *part* 1. *recentiorum.* Et cum in hac Rubrica antecedat affirmatiua, nempè (dicatur Officium defunctorum,) dictio ſequens, *Niſi*, negat. Quia illius natura eſt, ſemper contradicere. Bart. Salicetus, Iaſon, *num.* 3. Decius, *n.* 5. Padilla, *n.* 12. per textum ibi, *L. Actione, Cod. de Tranſactionibus*, Sanchez, *de Matrimonio lib.* 1. *diſput.* 19. *n.* 3. & ſæpè fuit tentum in Rota. Contradicit ergo prædictæ Rubricæ, & vult in caſu, quo extet conſuetudo, illa ſeruetur, relicta Rubrica. Hæc omnia Illuminatus præfatos. Habemus igitur *in Decretali Religioſi*, concludentem probationem concluſionis, vi dictionis, *Niſi*, ſuppoſita.

5 Quod ſi petas, quanta debeat eſſe diſtantia inter locum defunctionis, & Monaſterium proprium Religioſi, vt iſte cenſeatur in loco exiſtere diſtante, ad effectum eligendi ſibi Sepulturam? Reſpondeo cum Pellizzario, *in Manuali Regular. tom.* 2. *tract.* 8. *cap.* 5. *num.* 129, & cum Bordono, *tom.* 2. *reſol.* 51. *num.* 161. citato ab ipſo Pellizzario, in præſenti remotum dici Religioſum, cuius cadauer vnico die non poteſt ad proprium, aut ad aliud eiuſdem Ordinis transferri Monaſterium: Sic enim periculum eſt in mora ob corruptionem cadaueris, adeóque res debet expediri breui. Ita illi, qui ideò addunt: vel ad aliud eiuſdem Ordinis: quia in ea ſunt ſententia, vt Religioſus extra Monaſterium decedens proprium ad iſtud debeat transferri tumulandus, ſi commodè fieri poteſt, aliàs ad aliud eiuſdem Ordinis.

6 Quòd ſi iterum quæras. Quando Religioſus extra ſuum decedit Monaſterium, poteritne liberè ad illud transferri, abſque Parochi impedimento, illo irrequiſito, aut nolente, & abſque eo quod illi Ius aliquod ſoluatur? Reſpondeo quòd ſic, cum Samuellio, *in Praxi, de Sepulturis, tract.* 1. *diſputat.* 4. *controuer.* 18. *concl.* 3. Diana, *par.* 5. *tract* 3. *reſol.* 110. Auſonio Noctinot, *in Diana Compendio, verbo Sepulturam non eligens, n.* 9. Ioanne Bapt. Ventriglia, *in Praxi rerum notabilium, annotat.* 52. *de electione Sepulturæ*, §. *Vnico, num.* 19. Barboſa, *de Officio, & poteſt. Parochi, cap.* 26. *n.* 30. *&* 68. *& in Collectaneis Deciſionum Apoſtolicarum, verbo Regulares quoad ſuam & aliarum Sepulturam, collectanea* 645. *n.* 1. *&* 2. Laurentio de Peyrinis, *tom.* 2. *de Priuilegiis, ad Conſtitutionem* 7. *Pij Quinti, num.* 13. *pag. mihi* 278. Illuminato Morono, *in centum Reſponſis, reſponſo* 51. *num.* 16. Lezana, *in Summa quæſtion. Regular. tom.* 1. *part.* 1. *cap.* 12. *verſic Ad decimum*, cum Pellizzario, *dicto num.* 129. & Bordono, *vbi proximè, num.* 170.

Quod non poſſit Parochus prætendere Ius Sepulturæ Religioſorum extra Monaſteria ſua decedentium, & quod ab huiuſmodi debeat prætenſione abſtinere, declarauit S. Congregatio Cardinalium negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſita, *in vna Puteolana*, 22. *Maij, de Anno* 1615. cuius meminerunt Barboſa, *dictis num.* 68. *&* 2. Moronus, *n.* 16. *allegato.* Lezana, *tom.* 1. *part*, 4 *verbo Sepultura, n.* 16. addit eandem S Congregationem declaraſſe 24. *Nouembris* 1634. *&* 24. *Septembris* 1636. Clerum ſæcularem nihil poſſe prætendere propter exequias, aut Sepulturam Monachorum, aut Fratrum extra clauſtra morientium. 7

Quod verò Parochis inconſultis, à quibus Sacramenta receperant Religioſi, qui extra Monaſteria deceſſerunt, poſſint eorum cadauera ad Monaſteria huiuſmodi transferri, reſoluit Sacra Congregatio Cardinalium Concilij Tridentini Interpretum, in decima ex Declarationibus quatuordecim ad Cardinalem Ludouicum Archiepiſcopum Bononienſem, & Principem miſſis, *die* 2. *Iulij* 1620. cuius memoriam faciunt Ventriglia *vbi proximè*, Moronus *dicto n.* 16. Barboſa *de Officio Parochiali, cap.* 26. *n.* 30. *& dicta Collectan.* 645. *n.* 1. & exſcribitur à Peyrinis *allegato loco*, ſub hoc tenore. 8

Dichiariationi. *Della Sacra Congregatione dell. Illuſtriſſ. & Reuerend. Signori Cardinali Interpreti del Sacro Concilio di Trento, riceuute da Roma dall. Illuſtriſſ. & Reuerendiſſ. Signor Cardinal Ludouiſio Arciueſcouo di Bologna, e Principe, alli* 2. *de Luglio*, 1620. 9

Illuſtriſſ. & Reuerendiſſ. Signori.

I Curati della Città, e Diœceſi di Bologna ſupplicanno humilmente le Signorie Voſtre Illuſtriſſime a fare loro grati di determinare, ſe li Frati, che hanno Chieſe, non curate dentro le loro Parochie, poſſano fare li infra ſcritti, atti, per prouidere alle controuerſie, che naſcono ſpeſſo tra di loro.

I. *Annunciar le feſte, & diguiai all altare nella celebracione della Meſſa.*

II. *Racogliere le offerte, e dar la pace al popolo alla Meſſa.*

III. *Portar pluuiale, o Stola per la Parochia fuori della Chieſa, o Clauſtro.*

IV. *Quando ſono chiamati alla Sepoltura di qualche morto, ſe habbiano de andare alla Caſa del morto, o trasferirſi alla Chieſa parochiale, doue ſi raduna il Clero, o pur aſpettare per la ſtrada.*

V. *Celebrare la prima Meſſa nella loro Chieſa, auanti quella del Curato.*

VI. *Publicare fra la Meſſa, li ordini del Signor Cardinale Arciueſcouo, y Matrimonij, & altro che occorra.*

VII. *Predicare nelle loro Chieſe, l'Auento, la Quareſima, & fra l'anno, quando ſi predica nella Chieſa Parochiale.*

VIII. *Portar fuori delle loro Chieſe, o Clauſtri Pluuiale, o Stola, quando fanno le proceſſioni del loro Ordine, o del Cordone, o della Cētura, o del Roſario.*

IX. *Riceuere nelle loro Chieſe, le Donne alla purificacione doppo il parto.*

X. *Morendo Fratri, como auiene alle volte, & in particolar de Canonici Regolari Lateranenſi, fuori del Monaſterio, in caſa de loro parenti, e hauendo i*

Curati aminiſtrati loro i ſantiſſimi Sacramenti, ſe poſſano i loro Superiori far li portare, di notte alla loro Chieſa ſenza dirne coſa alcuna al Curato, & ſenza darli le ragioni parochiali.

XI. *Quando more alcun loro Superiore, o Maeſtro, o Theologo Collegiale in Conuento, ſe poſſano farlo portar por la Città per diuerſe Parochie, o per la piazza con muſiche, & riti ſtraordinarij, & metterli anche il piuiale ſenza interuento del Curato.*

XII. *Eſſendo publicato vn ordine generale dal Signor Cardinal Arciueſcouo, che niuno laſci celebrar Meſſa a Preti foraſtieri, ſenza prima vedere, che ne habiano hauuta licenza da ſua Signoria Illuſtriſſima, o dal ſuo Vicario Generale, ſe li Fratri ſiano tenuti ad obſeruarle.*

XIII. *Se poſſano racorre grano, vba, legne, & ſimili altre coſe, prima che il Curato habbia raccolto le ſue primitie.*

XIV. *Se poſſano benedir le caſe nella Dieces la Settimana ſanta, eſſendo queſto vfficio del Curato, come ſi legge nel Rituale Romano noue.*

Sacra Congregatio Cardinalium Concilij Tridentini Interpretum, ad ſingula capita ſuperiùs propoſita, hunc in modum reſpondit, videlicet.

Ad I. Regulares non prohiberi dies feſtos, & ieiunia in ſuis Eccleſiis annunciare.

Ad II. Reſpondit poſſe, dummodo à perambulationibus per Eccleſiam, ac ſimilibus eleemoſynarum extorſionibus abſtineant.

Ad III. Non poſſe.

Ad IV. Debere ad Parochialem Eccleſiam accedere vbi Clerus conuocari conſueuit.

Ad V. Prohiberi non poſſe, quominus Miſſa in Eccleſiis Regularium celebretur ante Miſſam Parochialis Eccleſiæ.

Ad VI. Non poſſe publicare Matrimonia.

Ad VII. Poſſe, petita tamen benedictione ab Illuſtriſſimo Archiepiſcopo.

Ad VIII. Non licere Regularibus huiuſmodi proceſſiones facere extra Eccleſias, & ambitum illarum.

Ad IX. Regulas non poſſe prohiberi in eorum Eccleſiis mulieres poſt partum ad purificationem admittere.

Ad X. Regulares extra clauſtra decedentes, poſſe ad eorum Eccleſias deferri, etiam Parochis inconſultis.

Ad XI. Non poſſe,

Ad XII. Non licere Regularibus in ſuis Eccleſiis ad celebrandum admittere Presbyteros ſæculares, contra prohibitionem Illuſtriſſimi Archiepiſcopi.

Ad XIII. Non eſſe id prohibitum Regularibus.

Ad XIV. Non poſſe.

HORATIVS Cardinalis Lancellottus.

Loco † Sigilli.

In Bologna per Vittorio Benacci Stampator Archiepiſcopalis.

10 Sic exſcribit Laurentius de Peyrinis Declarationem Sacræ Cõgregationis Concilij. Circa quam *num.*8. aduertit, Feſtum *in Conſtitutionibus ſui Ordinis, part.*1. *cap.*23. referre Declarationem Sacræ Congregationis, qua declaratur poſſe fieri proceſſionem Roſarij per totam Ciuitatem, ſi ita habeat conſuetudo à decem retro annis ſeruata, in quatuor feſtiuitatibus Beatæ Mariæ, nimirum Natiuitatis, Annunciationis, Purificationis, & Aſſumptionis.

Occurrit hîc difficultas, reſolutione digna. De cuius ſcilicet manu debeat Religioſus, Clericus, aut Laïcus, profeſſus, aut Nouitius, extra Monaſterium ad mortem ægrotans, Sacramentum Euchariſtiæ per modum Viatici, & Extremam vnctionẽ accipere? Cuius reſolutionem, à Doctiſſimo Franciſco Pellizzario libuit, & eius doctrinam ad amuſſim mutuatam, ad vnguem meo Lectori reddere. Sic enim fatur *tom.*2. *tract.*8. *cap.*5. *n.*138. Videlicet.

Reſpondeo debere recipere vtrumque de manu proprij Prælati Regularis, aut alterius ab ipſo delegari. Sicque audiui à viro fide digniſſimo ad quatuor vices practicatum fuiſſe hîc Ferrariæ (vbi hæc ſcribimus:) & quidem meritò: cum Sacramenta recipi debeant à proprio Paſtore, qui vtique reſpectu Regularis etiam ægrotantis extra Monaſterium, non eſt Parochus Parœciæ intra quam ægrotat, ſed ſuus Prælatus Regularis. Puto autem in tali caſu poſſe deferri Euchariſtiam ſolemniter ad domum, in qua eſt Regularis ægrotans. Sicque in caſibus propoſitis fuit practicatum Ferrariæ nemine contradicente. Quanquam Bordonus, *tom.*2. *reſol.*51. *n.*170. ex Declaratione Sacræ Congregationis facta *Anno* 1620. dicat Religioſum, in hoc caſu, debere Sacramentum Viatici, & Extremæ vnctionis recipere de manu Parochi, intra cuius Parœciam ægrotat. Quod cum non ſit in vſu, dicendum eſt, vel de ea Declaratione minùs certò conſtare, vel eam non fuiſſe acceptatam, vel certè non obligare inſtar Legis vniuerſalis, iuxta alibi dicta. Huculque Pater Pellizzarius. 11

---

§. IV.

An Religioſus à Monaſterio ſuo non recedens, non remotus, de Superioris ſui licentia poſſit ſibi Sepulturam eligere?

BREVIARIVM.

Dictio *Nequit.*

Idem importat, ac dictio Non poteſt. *n.*2.

Dictio *Non poteſt.*

In plurimum nullitatem actus importat. n.2. & 3.

Non inducit nullitatem, quando apponitur ſolùm ob honeſtatem perſonæ & ſtatus perfectionem. n.3.

Diſpenſare.

Nemo poteſt in Superioris Lege. n.3.

Prælatus.

Maiore non pollet in ſeipſum poteſtate, quàm habet in ſubditos; habet tamen tantam. n.1.

Poteſtas, quam in ſe habet, illi prouenit ex poteſtate, quam habet in ſubditos, ne peioris ille conditionis ſit. n.1.

Religioſi.

Velle non habent, nec nolle. Quod eſt, voluntate propria, à Prælato independente carere. n.4.

Velle, & nolle habent in multis, ſi Prælati accedat conſenſus. n.4.

Sepulturam eligere poſſunt de licentia Prælati, & Prælatus illam pro eis eligere queit. n.1.5.

CONCLVSIO.

POteſt Religioſus ſibi eligere Sepulturam de Prælati ſui licentia, etiam in Monaſterio exiſtens. Ita docent Franciſc. Maria Samuellius, *in Praxi de Sepultur. tract.*1. *diſput.*4. *Controu.*18. *concl.*3. *&* 6. *pag.*219. & Caſtrus Palaus, *tom.*3. *tract.*16. *diſp.*4. *punct.*13. § 8. *n.*5. *pag.*367. Vbi id ſic probat. Prælatus validè ſibi poteſt eligere Sepulturam. Ergo 1

validè

validè illam ſibi eligit ſubditus de Prælati licentia. Patet conſequentia: quia maiore non pollet in ſeipſum poteſtate Prælatus, quàm erga ſubditos; immò totam, quam in ſe facultatem habet, in hac materia diſpenſandi, & in aliis, illi prouenit ex Officio, & poteſtate, quam erga ſubditos habet, ne peioris conditionis ille, quàm ſui ſubditi ſit. Ac per conſequens, ſi ſecum poteſt diſpenſare in Sepulturæ electione, potiori ratione, cum ſubdito poterit diſpenſare, concedendo vtique ei licentiam ad illam eligendam.

2 Sed obiicies Decretalem *Religioſi, la 5. & fin. de Sepulturis, lib. 6.* diſertis verbis decernentem, non poſſe Religioſum ſibi eligere Sepulturam, niſi adeò à ſuo Monaſterio inueniatur remotus, vt commodè cum moritur, ad id portari non poſſit. Ergo ſi remotus à Monaſterio non exiſtit Religioſus, nequit, etiam de ſui Prælati licentia ſibi validè Sepulturam eligere. Antecedens, ex textu recenſitæ Decretalis eſt plus quàm manifeſtum. Conſequentia etiam patet. Quia dictio ila, *nequeunt*, in Decretali appoſita, tantum importat, quantum iſta clauſula, *non poteſt*, aut *non poſſunt*. Sed clauſula, *non poteſt*, in Lege appoſita, nullitatem inducit actus, vti ait Naldus, *in Summa, verbo Clauſula, num.* 8. per hæc verba. Clauſula (inquit) *non poteſt*, tollit facultatem, ita quod ſi actus fiat, eſt nullus. Not. *in L. Gallus, in princ. de Liberis, & poſthumis*, & Decius, *vbi ſuprà*. Id eſt, *in cap. Decernimus, num.* 88. *de Iudiciis.* & Ioannes Baptiſta Lezana, *in Summa quæſtion. Regular. tom. 2. part. 3. verbo Clauſula, num.* 47. Vbi licet Naldi limitet doctrinam, illam tamen, & ſuam propriam, intra terminos noſtri caſus relinquit. Sic enim ait.

3 Melius tamen dicitur, quod quando ea non ponitur ob vitium, ſeu defectum, ſed ſolum ob honeſtatem perſonæ, & perfectionem ſtatus, tunc non inducit talem nullitatem. Secus verò, quando ponitur ob vitium, ſeu defectum perſonæ. Gregor: Lopez, *Leg. 2. verbo Frayles, tit.* 10. *partita* 6. Sanchez, *lib. 6. in Decalogum. cap.* 11. *num.* 41. & *cap.* 12. *num.* 10. Sed Bonifacius Papa Octauus clauſulam, *nequeunt*, in dicta poſuit Decretali ob defectum perſonæ Religioſi, propriæ vtique voluntatis, ait enim, cauſam, & rationem decidendi pronuncians, *Cum velle, & nolle non habeant.* Ergo cum Prælatus nequeat ſubdito concedere facultatem, ad actum, ex Iuris diſpoſitione, nullum, quia hoc eſſet, in Superioris Lege diſpenſare, propria ex authoritate, quod facere nemo poteſt, nequibit licentiam illi, ad eligendam concedere Sepulturam.

4 Fortè quidem argumentum; ſed non debilis ſolutio, ni fallor, ex ipſiuſmet doctrina offertur. Concedo igitur Bonifacium Papam ea ratione ductum ad negandam Religioſo facultatem eligendi Sepulturam, à Monaſterio non remoto, *quia velle, & nolle non habet.* Velle autem, & nolle non habere, eſt voluntate propria, à Prælato ſuo independente, carere. Ita enim illa Decretalis verba Palaus, *loco citato, num.* 5. interpretatur. Immò & omnium Religioſorum, ac Religionum vniformiſſima praxis, ſic illa intelligit. Accedente enim Prælati conſenſu, in multis, velle, & nolle Religioſus habet. Ergo eodem accedente conſenſu, habet ſufficiens velle, & nolle Religioſus, ad Sepulturę electionem, ex licentia Pręlati, illam ſibi eligere poterit, etiam à proprio Monaſterio non remotus.

5 Deniquè. Abbas poteſt pro Monacho, ſibi ſubdito, Sepulturam eligere, vt Emmanuel docet Roderiquez, *tomo 3. quæſtion. Regularium, quæſt* 60. *artic.* 1. Ergo ipſe poterit Monachus ſibi illã eligere, de Prælati venia. Patet conſequentia: quia huiuſmodi electio ab Abbate ipſo, eodem Monacho mediante fit.

§. V.

An Religioſi legitimè à Religione expulſi, ſibi poſſint Sepulturam eligere?

BREVIARIVM.

Religioſus.

Expulſus Religioſus, quandiu à Prælato non reuocatur, in multis habet velle, & nolle. n. 2.

Poteſt ſibi Sepulturam eligere. n. 1.

Talem eorum, quæ acquirit adminiſtrationem habet, vt ſi malè, & illicitè illa expendat, ad reſtitutionem non teneatur, nec qui illa ab eo accepit, in aliquorum ſententia. n. 2.

Ita dum viuit expulſus, à Religione relinquitur, ac ſi Religioſus non eſſet. n. 2.

CONCLVSIO.

Religioſi profeſſi, quos ob patrata facinora, habitu Religio ſpoliauit, & Ordine eiecit, bene ſibi queunt Sepulturam eligere. Ita docet Franc. Pellizzarius, *in Manuali Regular. tomo 2. tract.* 8. *cap.* 5. *num.* 132. 1

Ratio fundamentalis eſt, quia Religioſus expulſus, eiectus, quandiu à Superiore ad Religionem non reuocatur, habet in multis velle, & nolle. Et eorum, quæ acquirit ob hanc cauſam, talem habet adminiſtrationem, vt ad reſtitutionem non teneatur, ſi malè, ſi illicitè expenderit: neque ille quidem, qui ab eo acceperit, vti docet Leonardus Leſſius, *de Iure, & Iuſtitia, lib. 2. cap.* 41. *dubitat.* 15. *num.* 113. cum Molina, *tract.* 2. *diſputation.* 276. quia interim dum viuit expulſus, ita relinquitur à Religione, ac ſi Religioſus non eſſet. Ergo huiuſmodi Religioſus expulſus bene poteſt ſibi Sepulturam eligere. Patet conſequentia à paritate rationis. Ideò enim reſoluimus Religioſos ad Cardinalatum, Archiepiſcopatum, Epiſcopatum, & ad alias dignitates extra Religionem aſſumptos, immò & intra, poſſe ſibiipſis eligere Sepulturas, quia habent velle, & nolle, & adminiſtrationem. Ergo ſi hæc omnia habent Religioſi eiecti, etiam illas ſibi bene eligere, & validè quibunt. 2

§. VI.

An Religioſus ad Matrimonium legitimè diſpenſatus, quandiu in ſæculo degit, ſibi validè valeat eligere Sepulturam?

BREVIARIVM.

Religioſus.

Ad Matrimonium, legitimè diſpenſatus, in ſæculo exiſtens, poteſt Sepulturam ſibi eligere. n. 1. & 2.

Si abſque Sepulturæ electione huiuſmodi Religioſus in ſæculo decedat, ſepeliendus eſt in Sepulchro Maiorum, ſi illud habeat, aliàs in Parochia. n. 1.

Habet talis Religioſus velle, nolle, adminiſtrationem, & alia, quæ nõ habẽt Religioſi Cardinales. &c. n. 2.

CONCLVSIO.

1 Religioſus diſpenſatus ad Matrimonium, poteſt in ſæculo exiſtens validè ſibi eligere Sepulturam. Ita docet P. Franciſcus Pellizzarius, *in Manuali Regularium, tomo 1. tract. 4. cap. 3. num. 137. & tomo 2. part. 1. tract. 8. cap. 5. num.* 134. vbi addit, quod ſi, abſque Sepulturæ electione, morietur huiuſmodi Religioſus ad Matrimonium diſpenſatus, ſepeliendus non ſit in Religioſorum Sepulturis, ſed vbi de iure ſepeliri deberet, ſi omnino ſæcularis eſſet: in Sepulchro ſcilicet Maiorum ſuorum, ſi illud habeat, & commodè ad illud transferri queat; & in illius defectum, in Parœcia, vbi domicilium, tempore dormitionis, ſeu mortis habebat.

2 Ratio concluſionis eſt. Quia ſic iſte Religioſus eximitur mortuus à poteſtate ſuæ Religionis, ſicut eximitur viuus. Sed viuus ita eximitur à Religionis ſuæ poteſtate, vt velle habeat, nolle, adminiſtrationem etiam, & alia, quæ non habent Religioſi aſſumpti ad Cardinatum, Archiepiſcopatum; Epiſcopatum, Abbatiam, aut ad aliam Dignitatem, intra, aut extra propriam Religionem. Ergo ſi iſti omnes ;eo, quod habeant velle, nolle, & adminiſtrationem, ſibi poſſunt validè Sepulturam eligere, poterunt à fortiori, & illi.

---

§. VII.

An Regulares Conuerſi, ſeu Fratres Laïci nuncupati, poſſint ſibi Sepulturam eligere.

BREVIARIVM.

Axiomata.

Vbi eadem eſt Iuris ratio; eadem eſt Iuris diſpoſitio. num. 4.

Vbi ius non diſtinguit, nec nos diſtinguere debemus. num. 3.

Conuerſi.

Qui habitu mutato, profeſſionem ſolemnem trium votorum in Religione emittunt approbata, & extra Chorum, pro obſequiis humilioribus Monaſteriorum addicti ſunt, Conuerſi appellantur in Iure. num. 1.

Eiſdem gratiis, & priuilegiis reſpectiuè gaudent, ac potiuntur Religioſi Clerici, & ad Chorum deſtinati. n. 2.

Veri Religioſi ſunt Conuerſi. n. 2.

Si in loco à Monaſterio remoto decedant, poſſunt ſibi Sepulturam eligere. n. 2.

1 Procedit difficultas propoſita circa eos, qui ſe Religioni habitu obtulerunt mutato, profeſſione ſolemni trium votorum Obedientiæ, Paupertatis, & Caſtitatis perpetuæ emiſſa: qui extra Chorum, obſequiis humilioribus Monaſteriorum addicti ſunt: qui ſub Regula, & Religione à Sede Apoſtolica approbata viuunt. De quibus certè ſub Conuerſorum nomine, mentionem fecit Alexander Papa Tertius, *in capite Non dubium eſt, el 5. & in capite Ex tenore, el 10. de Sententia excommunicationis*, & Innocentius Secundus, *in Canone Vt lex*, vbi Gloſſa, *verbo Regulares, & verbo Atque Conuerſi, 27. quæſt. 1.*

CONCLVSIO.

Religioſi Conuerſi, ſi in diſtante, & remoto loco à ſuo Monaſterio, decedant, vnde commodè ad illud non poſſint transferri, bene ſibi poſſunt Sepulturam eligere. 2

Ita in terminis docet. Franc. Maria Samuellius, *in Praxi de Sepulturis, tract. 1. diſputat. 4. controuerſ.* 18. *concluſ.* 3. *pag.* 217. Docent & omnes Doctores allegati *ſupra* §. 3. *num.* 1. quatenus abſolutè aſſerunt Religioſos decedentes in locis à ſuis Monaſteriis remotis, & diſtantibus poſſe ſibi eligere Sepulturam. Sed Conuerſi, & Fratres Laïci, veri, & proprij Religioſi ſunt, gaudentque omnibus priuilegiis, facultatibus, & gratiis, reſpectiuè, quibus gaudent ac potiuntur Religioſi Clerici, ſeu ad Chorum deputati, vti ex diplomatibus Apoſtolicis Religionibus conceſſis, cuilibet ea inſpicere volenti, facile conſtare quibit. Ergo omnes illi Doctores noſtram, & Samuellij docuerunt concluſionem.

Quæ quidem manifeſtè probatur *ex capite Religioſi, el 5. de Sepulturis in 6.* in quo Bonifacius Papa Octauus abſolutè de Religioſis decernens, & non de Religioſis Clericis, ſeu de deputatis ad Chorum tantum, ait nequire Sepulturam eligere, niſi à propriis Monaſteriis adeo forſitan ſint remoti, quod ad ea cum morientur, commodè portari non poſſint. Quod eſt dicere, poſſe tunc illam eligere, vti expoſitum reliquimus §. 3. Ergo bene queunt ſibi illam eligere Conuerſi, & Fratres Laïci in caſu à Bonifacio excepto. Conſequentia patet. Cum, quia cum ius prædictæ decretalis non diſtinguat Religioſos Clericos, à Religioſis Laïcis, nec nos diſtinguere debemus, vti commune tenet axioma, quod ſequuntur Ioannes Caramuel, *in Theologia Fundamentali*, *numero* 1102. Lezana, *tom. 2. parte 4. verbo Leges Regularium, numero* 35. Pellizzarius *in Manuali Regular. tomo 2. tract. 6. capite 3. numero* 13. Thomas Delbene, *de Immunitate Eccleſiaſt. part. 1. capite 1. dubitat. 7. numero 2. & capite 2. dubitat. 7. sect. 1. numero 11. dubitat. 12. numero* 10. Marcus Vidal, *in Arca Vitali, tit. de Caſib. reſeruatis, numero* 79. & penes Caramuelem, Coriolanus, *fol. 244. numero* 22. Cruz, *lib. 2. capite 2. dub. 3. concluſ. 4. regula 2. pag.* 123. Portellius, *verbo Scrupulus, numero* 1. & Laymam *lib. tract. 4. cap. 18. numero* 7. Et hæc quidem aſſertio (verba Caramuelis fideliter refero) ſi materia ſit fauorabilis, certiſſima eſt (videlicet: *vbi Leges*, (aut iura) *non diſtinguunt, nec nos diſtinguere debemus.* De hac enim aſſertione, & axiomate, ibi diſſerit:) at in odioſa, etiam ſolemus diſtinguere, vbi iura non diſtinguunt: qui enim illa ſanxerunt, fuerunt homines, & potuerunt aliquid obſcurius dixiſſe aut etiam aliquid obliuioni mandaſſe. Hæc doctor præfatus. Ex quo habemus, certiſſimum eſſe Conuerſos, in caſu propoſito, ſibi poſſe eligere Sepulturam, quia diſpoſitio *capitis Religioſi*, fauorabilis eſt in hac parte, & non diſtinguit de Religioſis Clericis, aut Laïcis. 3

Tum etiam probatur conſequentia, ſeu potius patet. Quia vbi eadem eſt iuris ratio, eadem eſt iuris diſpoſitio. Aſcanius Tamburinus, *de Iure Abbatiſſar. tomo 4. diſput. 17. quæſito 2. n. 1. ex L. A Titio, de Verborum obligatione.* Pellizzarius, *tom. 2. tract. 8. c. 7. n. 174. p.* 523. Lezana, *tomo 4 conſulto 21. n. 16. p.* 161. *& in Turri Dauidica, c. 3 n. 50. pag. 526. eiuſdem voluminis, ex L. Illud, ff. Ad Legem, Aquiliam L. Si poſtulauerit, §. 2. ad Legem Iuliam, de Adulterij. L. Quidam Nummularios, ff. de Edendo*, & 4

Docto

Doctoribus *ibi* & alij, quos recenſeo *tractatu* 2. *Diſq.* 2. *dub.* 57. *num.* 2. *&* *D.* 4. *dub.* 2. n. 2. Sed ratio Decretalis *Religioſi*, eadem eſt in Religioſo Laico, ſeu in Converſo, ac in Religioſo Clerico, neuter enim velle, aut nolle habet. Ergo, quod de vno diſpoſuit, de alio diſpoſuiſſe firmiſſimè tenendum eſt. Vndè ſi in vim illius poteſt Religioſus Choro addictus, eligere Sepulturam, exiſtens in remoto loco, vndè commodè transferri nequeat ad Monaſterium, poterit & Converſus humilioribus obſequiis addictus, in ſimili caſu illam eligere.

5 Immò poterit huiuſmodi Frater Laicus in Monaſterio ſuo exiſtens eligere illam, ſi interueniat Prælati ſui facultas, vti docet P. Samuellius, *loco ſuprà allegato*: cuius doctrina mihi valdè plauſibilis eſt: & illam probatam relinquimus §. 4. vbi de Religioſo profeſſo, id probaui, præſcindendo à Clerico, & Laico.

---

§. VIII.

An Tertiarij ſibi poſſint eligere Sepulturam?

BREVIARIVM.

Religioſus ſtatus.

Vt quis in Religioſa conſtituatur ſtatu, debet tria vota eſſentialia, ſecundùm certam Regulam, & ſub Religione à Sede Apoſtolica, approbata emittere. n. 8.

Tertiarij.

Sex ſunt Tertiariorum genera. à n. 1. *ad* 6.

Qui tria vota eſſentialia emittunt in Religione approbata, ſub Prælati obedientia, ſunt veri Religioſi, & omnibus priuilegiis, quibus Patres gaudent Minores. n. 1.

Qui tria vota eſſentialia non emittunt, nec collegialiter, ſeu in communitate viuunt, ſed in domibus propriis ſub Regula S. Franciſci Aſſiſienſis, vel S. Franc. de Paula, verè ſæculares ſunt: oneribus ſæcularium, & Parocho in omnibus ſubſunt, præterquam in Pœnitentiæ Sacramento. n. 3.

Huiuſmodi Tertiarij, confiteri debent approbato ab Ordinario; gaudent tamen omnibus gratiis ſpiritualibus ad Pœnitentiæ Sacramentum pertinentibus, quibus ipſi fruuntur Fratres. n. 3.

Qui cum Fratribus Clauſtralibus, vel in communitate habitant, gaudent omnibus priuilegiis, ipſis Fratribus conceſſis. n. 4. & 7.

Tertiariæ collegialiter ſine votorum emiſſione viuentes prohibentur. n. 5.

Tertiariæ, ſeu Beatæ, quæ Regulam ſeruant Tertiariorum, caſtitatis tantum votum emittunt, & non in communitate viuunt, ſed in ſuis domibus, ſæculares ſunt; gaudent tamen exemptione, & priuilegiis, quibus Fratres Ordinis, cuius habitum geſtant, fruuntur. n. 6. 7.

Sepulturam eligere poterant Tertiarij vtriuſque ſexus, qui tria vota eſſentialia emittebant, ſed non ſub Regula à Sede Apoſtolica approbata. n. 8.

Qui Regulam approbatam obſeruant, in propriis domibus degentes, ſine trium votorum emiſſione, poſſunt illam eligere. n. 8.

Poterant illam eligere, qui in communitate ſine votis viuebant. n. 8.

Illam eligere valent Beatæ viuentes in ſuis Domibus cum voto caſtitatis. n. 8.

Tertiarij collegialiter viuentes ſub tribus votis, ſi in remoto decedāt loco, eligere Sepulturā poſſunt. n. 9.

Tertiarij, qui cum Fratribus Ordinis cuius habitum geſtant, in communitate viuunt, ſi veri Religioſi ſunt, niſi in loco decedant remoto, eligere illam non poſſunt. n. 11. *Poſſunt tamen, ſi Religioſi non ſunt.* n. 10.

PRo difficultatis propoſitæ intelligentia, ſcire oportet, aliqua eſſe Tertiariorum genera. *Primum eſt* eorum, qui in Religione viuunt, tria vota eſſentialia emittunt, & ſub Prælati degunt obedientia. De quibus Leo Papa X. *in Bulla inter cætera, la* 42. *apud Bullarium nouiſſimum Angeli Cherubini, tomo* 1. *pag.* 619. Pius Quintus, *in Bulla, Ea eſt Officij noſtri, la* 63. *tom* 2. *pag.* 257. & Sixtus Quintus, *in Bulla Romani Pontificis, la* 28. *pag.* 530. *eiuſdem voluminis.* Lezana, *in Summa quæſtion. Regularium, tom.* 1. *part* 2. *cap.* 14. *num.* 1. Samuellius, *in Praxi de Sepulturis, tract.* 1. *diſputat.* 4. *controuerſ.* 18. *concluſ.* 6. Emmanuel Roderiquez, *tom.* 3. *QQ. Regular. quæſt* 72. *artic.* 1. *concluſ.* 3. Pellizzarius, *in Manuali Regularium, tom.* 1. *tract.* 1. *cap.* 3. *num.* 35. Aſcanius Tamburinus, *de Iure Abbatum, tom.* 1. *diſputat.* 17. *quæſito* 1. *num.* 49. & Lauteotius de Peyrinis, *de Priuilegiis, tom.* 1. *ad Conſtitutionem* 4. *Sixti Quarti*, §. 7. *num.* 31. Quo loci ait, huiuſmodi Tertiariis fuiſſe à Leone X. præfato, accommodatam Regulam Sancti Franciſci Aſſiſienſis, à Nicolao Papa Quarto approbatam: fuiſſeque per Pium Quintum reformatos. Et iſti (addit) ſunt veri Religioſi, & fruuntur omnibus priuilegiis, gratiis, & indultis, quibus cæteri Ordinis Sancti Franciſci Fratres, vt expreſsè declarauit Pius Quintus *in dicta Conſtitutione Ea eſt*, §. 16. 1

Secundum Tertiariorum genus eſt, qui tria eſſentialia vota faciebant, non tamen ſub aliqua determinata Regula à Sede Apoſtolica approbata. De quibus aliqui in communitate, vel in Eremitoriis, de licentia Superiorum, & ſeparatim cum habitu Religioſo ab aliquo, Regulari accepto, vel quem propria ex authoritate acceperant, viuebant. Pellizzarius, *loco allegato*, Roderiquez, *concluſ.* 2. Lezana, *num.* 2. & 6. & Samuellius, *concluſ.* 7. *num.* 13. vel vti mauult Peyrinus, *num.* 32. non viuebant in Religione (ſcilicet in communitate,) ſed in Eremitoriis, de licentia Superiorum, de quibus Souſa. *in Tractatu de Profeſſione Tertiariorum, pag.* 201. Et iſti fuerunt ſublati in Concilio Lateranenſi, ſub Leone V. Ait tamen, & bene Lezana, *dicto n.* 6. nihil tale inueniri in Bulla *Dum intra mentis*, quam innuit Peyrinus hic. 2

Tertium genus eſt eorum, qui nec tria vota eſſentialia emittunt, nec viuunt in communitate, aut collegialiter, Regulam tamen, pro vtriuſque ſexus perſonis à S. Franciſco Aſſiſienſi, vel à S. Franciſco de Paulo datam confirmatam à Sede Apoſtolica, illa per Nicolaum Quartum, in Bulla *Supra montem*, iſtam per Iulium Secundum, in Bulla *Dum ad ſacrum Ordinem*, §. 26. obſeruant in propriis domibus habitantes. Et iſti ſunt verè ſæculares, & vt tales, ad onera Laicis debita tenentur, & coram Laicis Iudicibus conueniri debent, & ſuis Parochis ſubſunt in omnibus, præterquam in Sacramento Pœnitentiæ, ita declarante Concilio Lateranenſi ſub Leone X. in Conſtitutione *Dum intra mentis arcana, la* 26. *apud Peyrinum, de Priuilegiis, tomo* 1. §. 21. Quocirca aduertit Doctor iſte, *dicto* §. 7. *ad Conſtitutionē* 4. *Sixti Quarti, n.* 33. quod poſſunt huiuſmodi Tertiarij, & Tertiariæ frui omnibus gratiis 3

ſpiritua

ſpiritualibus ad Sacramentum Pœnitentiæ pertinentibus, quibus fruuntur ipſi Fratres, ex Caſarubio, *in Compendio, verbo Tertiarij Fratres, & Sorores, pag. 526. verſic. Aliter breuius.* Addit tamen, noo poſſe Confeſſarios Regulares, ab Ordinariis non approbatos, dictorum Tertiariorum excipere Confeſſiones, ob Declarationem Sacræ Congregationis, cauſis Epiſcoporum, & Regularium præpoſitæ, de qua infrà.

De hoc Tertiariorum genere, agunt præter Peyrinum, *dicto num.* 33. Ioann. Bapt. Lezana *dicto cap.* 14. *num.* 3. *&* 7. Samuellius, *concluſ.* 7. *num.* 11. Emmanuel Roderiquez, *loco citato, concluſ.* 1. & Pellizzarius iam citatus.

4 Quartum genus Tertiariorum eſt eorum, qui cum Fratribus clauſtralibus habitant, & Regulam profitentur Tertiariorum. De quibus (inquit Peyrinus *num.* 4.) multi ſunt in noſtra Religione, habitum noſtrum induentes, cæteraque, quæ Fratres, obſeruantes. Et iſti (addit) fruuntur omnibus priuilegiis, quibus cæteri Fratres, per Concilium Lateranenſe citatum. Et ita declarauit S. Congregatio Concilij, *Anno* 1608. paulò inferius exſcribenda eſt Declaratio, Tertiarios cuiuſvis Ordinis comprehendens. Lezana id tenet, *dicto cap.* 14. *num.* 30. *&* 31.

5 Quintum fuit Tertiariarum genus, quæ collegialiter viuebant, ſine votis tamen. De quibus, vti Peyrinus *num.* 35. ait, per Conſtitutionem Pij Quinti, *Circa Paſtoralis Officij*, *la* 8. *tom.* 2. *Bullarij Cherubini*, iuſſum fuit ſolemnem emittere profeſſionem, & clauſuram perpetuam ſeruare: & quæ profiteri nolent, prohibitæ ſunt in poſterum in ſuas recipi Congregationes. Et nunc ſi tales aliquæ reperiuntur, prohiberi poſſunt, ne in Congregatione maneant, niſi facta profeſſione. Ita declarante Sacra Congregatione Concilij, 22. *Ianuarij, de Anno* 1596. apud præfatum Peyrinum, & Barboſam, *in Collectaneis Deciſionum Apoſtolicarum, verbo Tertiarij, & Tertiaria, collectan.* 700. *num.* 4. ex Piaſec. *in Praxi Epiſcop. part.* 2. *cap.* 3. *ſub num.* 57.

6 Sextum genus eſt Tertiariarum, quæ Beatæ dicuntur. Et ſunt illæ, quæ Regulam Tertiariorum ſeruant, emitunt tantum caſtitatis votum, & in ſuis priuatis domibus, non autem in Communitate, ſeu Collegialiter viuunt. Iſtæ gaudent, non obſtante, quod verè ſunt ſæculares, omnibus priuilegiis, quibus fruuntur Fratres Ordinis, cuius tertiæ Regulæ habitum geſtant. Conceſſio eſt Concilij Lateranenſis ſub Leone Papa Decimo in præcitata Conſtitutione, *Dum intra mentis arcana*, 6. 21. *ad finem*, & docet Peyrinus, *vbi ſuprà, num.* 36. *pag. mihi* 41. qui *num.* 38. ad maiorem iſtorum probationem, ſequentem recenſet declarationem.

7 Sacra Congregatio Cardinalium Concilij Tridentini interpretum conſulta reſpondit. Fratres Tertiarios, Mantellatos, Corrigiatos, alióſque ſimiles, ita Demum Ordinis, cuius tertiæ Regulæ habitum aſſumpſerunt, priuilegiis potiri, & ab Ordinarij iuriſdictione exemptos eſſe, ſi viri collegialiter viuant, ſeu cum Clauſtralibus habitent, & mulieres virginalem, ſeu cœlibem, aut caſtam vidualem expreſſo voto, & ſub dicto habitu vitam traduxerint. Quemadmodum cauetur Conſtitutione Concilij Lateranenſis ſub Leone X. quæ habetur *ſeſſ.* 11. *in fine.* Hoc autem mulierum voto, alia duo, ſcilicet paupertatis, & obedientiæ nequaquam includi. Quinimmò huiuſmodi mulieres ſi vitam virginalem, aut cœlibem ſimpliciter, expreſsèque vouerint, etiam in conſanguineorum, & affinium ſuorum, aut propriis domibus, vel ſeorſum habitantes, ſupradictis priuilegiis Ordinis, cuius tertiæ Regulæ habitum deferunt, exemptioneque ab Ordinarij iuriſdictione frui debere: quemadmodum idem Leo poſtea declarauit, Conſtitutione edita *die* 1. *Martij, Anni* 1518. Quod ſi Fratres, Sororeſve tertij Ordinis quid amplius prætendunt vigore conſuetudinis, poſſe Ius ſuum proſequi in iudicio ordinario.

Hieronymus Cardinalis Pamphilius.

Ioannes Franciſcus Faganus, Sacræ Congregationis Concilij Secretarius.

Romæ, ex Typographia Reuerendæ Cameræ Apoſtolicæ, 1608.

His præmiſſis, vtpotè neceſſariis ad præſentis difficultatis intelligentiam, & exactam eius dilucidationem, ad eam accedamus enucleandam. Eam diſtinctis concluſionibus, libuit, claritatis gratia exoluere.

CONCLVSIO I.

Tertiarij ſecundi, tertij, quinti, & ſexti generis Tertiariorum vtriuſque ſexus, bene poſſunt ſibi Sepulturam eligere. 8

Facilè probatur iſta concluſio: quia omnes præfati Tertiarij ſæculares ſunt, & non Religioſi, vti bene Lezana, *in Summa quæſtionum Regular. tomo* 1. *part.* 2. *cap* 14. *num.* 2. *cum ſeqq. & numero* 33. Emman. Roderiquez, *tomo* 3. *quæſt. Regular. quæſt.* 72. *artic.* 1. *concluſ.* 2. Laurentius de Peyrinis, *tom.* 1. *de Priuilegiis, ad Conſtitutionem* 4. *Sixti Quarti*, §. 7. *num.* 33. 35. *&* 36. Samuellius, *in Praxi de Sepulturis, tract.* 1. *diſputat.* 4. *controuerſ.* 18. *concluſ.* 7. *num.* 11. Vni enim eorum, vota eſſentialia ſtatus Religioſi non emittunt: alij autem, ſi omnia illa emittunt Paupertatem ſcilicet, Obedientiam, & Caſtitatem, non tamen ſecundum certam, & determinatam Regulam, & ſub Religione aliqua, à Sede Apoſtolica approbata: quod certè omninò eſt neceſſarium ad conſtituendum aliquos in vero Religioſo ſtatu, *ex cap. Quod votum, vnico de Voto, & voti redemptione*, §. *Præſentis*: ibi: "Aut per profeſſionem expreſſam, vel tacitam factam alicui de Religionibus per Sedem Apoſtolicam approbatis." Et ibi Gloſſa, *verbo Approbatis, lib.* 6. Lezana, *dicto cap.* 14. *num.* 6. cum Nauarro, *Commentario* 1. *de Regularibus, ſuper cap. Cui portio, num.* 18. *& in Conſiliis, lib.* 3. *tit. de Regularibus, conſil.* 12. & Miranda, *in Manuali Prælatorum, tom.* 1. *quæſt.* 36. *artic.* 3. *concl.* 1. Sed ſæculares, quia velle habent, & nolle bene poſſunt ſibi Sepulturam eligere. Ergo poterunt, & illam eligere Tertiarij, & Tertiariæ omnes in concluſione noſtra recenſiti.

CONCLVSIO II.

Tertiarij primi generis, qui in Religione ſcilicet viuunt ſub obedientia Prælati, & ſub Regula à Sede Apoſtolica approbata, emiſſis tribus eſſentialibus votis, Paupertatis, Obedientiæ, & Caſtitatis, ſi in remoto, & diſtante loco, vndè ad Cœnobium ſuum commodè transferri nequeant, mori contigerit, ſibi poſſunt eligere Sepulturam. 9

Hanc tenent Samuellius, *vbi proximè, concluſ.* 6. *pag.* 217. *numero* 9. & omnes Doctores, quos ſuprà allegaui §. 3. Et ratio eſt: quia huiuſmodi Tertiarij ſunt veri Religioſi, vti docent Peyrinus, *loco citato, num.* 31. Lezana, *dicto cap.* 14. *num.* 5. Nauarrus, *lib.* 3. *Conſiliorum, tit. de Regularibus, conſil.* 54. Emmanuel Roderiquez, *tom.* 3. *quæſt.* 7. *artic.* 1.

artic. 1. *concluſ.* 3. Et Samuellius illam probat *num.* 18. Nam hi Tertiarij (inquit) carent proprio, velle, ac nolle, & ſubduntur *capiti finali, Religioſi, de Sepulturis in* 6. Quod & patet ex Conſtitutione Pij Quinti. *Ea eſt Officij noſtri, la* 63. *apud nouiſſimum Angeli Cherubini Bullarium, tom.* 2. *pag.* 257. *in exordio, vel Proœmio*, ibi: „Maiore tamen ſolicitudine eadem illa in Religioſorum ſodalitatibus requirimus. *Et* §.1. ibi. Itaque inter exteras Religiones, Fratrum quoque Tertij Ordininis Sancti Franciſci, de pœnitentia nuncupati, &c. Et expreſſius adhuc in conſtitutione Leonis X. *Dilecto filio, la* 16. *apud Emmanuelis Roderici Bullarium, ſub vltima die Auguſti* 1517. in qua, declarat Sorores tertiæ Regulæ, eſſe veras Religioſas, & gaudere poſſe priuilegiis Fratrum Minorum. Sed Religioſi decedentes, in loco remoto à Monaſterio, vndè ad illud commodè transferri nequeant, poſſunt beneficio dicti *capitis Religioſi*, ſibi Sepulturam eligere, vti probatum relinquimus *dicto* § 3. Ergo etiam poſſunt illam eligere præfati Tertiarij decedentes pariter in loco remoto, vndè commodè nequeant ad Monaſterium transferri.

CONCLVSIO III.

10 Tertiarij quarti generis, qui ſcilicet cum Fratribus ſui Ordinis, cuius habitum geſtant cum Clauſtralibus ſcilicet habitant, ſi veri Religioſi non ſunt, vti ſentire videtur P. Lezana *dicto cap.* 14. *num.* 30. abſque omni dubio ſibi eligere valent Sepulturam, etiam in Monaſterio decedentes, vbi cum Clauſtralibus viuunt. Ratio fundamentalis eſt, quia habent proprium, velle, & nolle, & teſtari poſſunt, ſicut reliqui ſæculares. Si autem huiuſmodi Tertiarij, veri Religioſi exiſtunt, vti ſentire videtur P. Laurentius de Peyrinis, *vbi ſuprà num.* 34. eligere poterunt Sepulturam, ſi in loco diſtante; ac remoto à Monaſterio decedant. Et probatur eadem ratione, quà ſecundam concluſionem probauimus.

§. IX.

An Sanctimoniales fœminæ, ſibi eligere valeant Sepulturam?

BREVIARIVM.

Moniales.

Nomine Religioſorum veniunt in fauorabilibus.n.2.

Priuilegiis gaudent omnibus conceſſis Religioſis, ſi illis adoptari poſſint.n.2.

Eligere valent Sepulturam, ſi in loco remoto à Monaſterio vltra vnam dictam decedant.n.1. & 2.

CONCLVSIO.

1 Moniales exiſtentes extra Monaſterium, occaſione infirmitatis, v. gr. in balneis, aut alibi de iuſtis cauſis, remotæ tamen à Monaſterio, ita vt commodè ad illud transferri defunctæ nequeant, extra vnam videlicet dictam, iuxta aliàs à nobis de Religioſis viris dicta, validè, & licitè eligere poſſunt Sepulturam.

2 Ita docet Franc. Maria Samuellius, *in Praxi de Sepulturis, tract.* 1. *diſputat.* 4. *controuerſ.* 19. *concluſ.* 3. *pag.* 220. Et probatur. *Ex cap. Religioſo,* 5. *& finali de Sepulturis, libro* 6. in quo Bonifacius Papa Octauus abſolutè, & indiſtinctè liberam facultatem conceſſit Religioſis decedentibus extra Monaſterium ſuum, in locis remotis, vndè ad illud commodè tranſportari non poſſint, ad eligendam ſibi Sepulturam, vti §. 3. vidimus. Sed Moniales in fauorabilibus, quale, dubio procul eſt hoc Bonifacij indultum, nomine veniunt Religioſorum, vti docent Tamburinus, *de Iure Abbatiſſarum, tom.* 4. *diſputat.* 6. *quæſito* 6. *nu.* 14. *& diſputat.* 17. *quæſito* 1. *num.* 1. Laurentius de Peyrinis, *de Priuilegiis, tom.* 2. *ad Conſtitutionem* 8. *Pij Quinti*, §. 2. *num.* 3. *pag. mihi* 282. Franc. Pellizzarius, *in Manuali Regularium, tomo* 2. *tract.* 8. *cap.* 1. *num.* 72. *&* 73. Zacharias Paſqualigus, *de Sacrificio Miſſæ, tom.* 1. *quæſt.* 480. *&* 481. Et multi alij penes eos. Qui omnes docent, quod quando conceditur aliquod priuilegium viris, cenſetur etiam conceſſum fœminis ab illis dependentibus, ſi illo ſint capaces, aut illis adaptari, accommodari poſſit. Nam id plures Romani Pontifices conceſſerunt iiſdem Monialibus (ait Paſqualigus) vt obſeruant Miranda, *tom.* 2. *Manualis*, *q.* 46. *art.* 2. *Roderiq. q.* 13. *art.* 21. *&* 22. *& q.* 20. *art.* 20. Hieronym. Roderiq. *in Compend. reſ.* 98. *n.* 15. *& reſol.* 116. *n.* 46. afferens diuerſa priuilegia, quibus hæc communicatio conceditur Pij V. Gregorij XIII. Clem. VIII. & Pauli V. Et addit Paſqualigus hoc verum eſſe, quamuis illæ ſint diuerſi Ordinis, & inſtituti. Allegat Ceſpedes, *de Exempt. Regular. cap.* 3. *dub.* 93. Quintanaduen. *to.* 1. *ſingular. tract.* 7. *ſing.* 34. *n.* 4. Quartum, *in Rubric. Miſſalis, p.* 3. *tit.* 10. *num.* 1. *ſect.* 2. *dub.* 8. & priuilegium Bonifacij 8. Minoribus conceſſum, in quo haberi ait: *Quæcumque Moniales*. Et facit Bulla eius 4. Bullari Emmanuelis. Ergo benè poſſint Moniales ſibi eligere Sepulturam, ſi in remoto à Monaſterio decedant loco, in vim Decretalis *Religioſi* recenſitæ.

§. X.

An Nouitij, & Nouitiæ, ſibi valeant eligere Sepulturam?

BREVIARIVM.

Nouitij, Nouitiæ.

Sibi poſſunt eligere Sepulturam.n.1. & ſeqq.

Sunt ſubſtantialiter ſæculares.n.2.

Habent velle, & nolle, & poſſunt teſtari.n.2.

In fauorabilibus veniunt ſub Religioſorũ nomine.n.4.

Secus in odioſis, & prohibitionibus.n.4.

Prælatus Regularis poteſt illos abſoluere ab omnibus caſibus, & cenſuris, a quibus poteſt profeſſo: Poteſt, & vota illorum commutare, & in eis diſpenſare.n.4.

Confiteri poſſunt approbatis, à ſolo dicto Regulari Prælato.n.4.

Immunes ſunt à Gabellis.n 4.

Gaudent priuilegio fori, & aliis, quibus gaudent profeſſi.n.4.

CONCLVSIO.

Vtriuſque ſexus Nouitij, ſiue extra, ſiue intra Monaſterium decedant, validè, & licitè ſibi poſſunt eligere Sepulturam. 1

Ita docent Ioannes Bapt. Lezana, *in Summa*

queſtionum Regular. tomo 2. parte 4. verbo Nouitij, num. 41. cum Sanchez *in Decalogum tomo 2. lib. 6. cap.* 14. *num.* 10. ex Franco, Armilla, & Tabiena. Franciſcus Pellizzarius, *in Manuali Regularium, tom. 2. tract. 8. cap. 5. num.* 133. cum eiſdem, Archidiacono, & aliis. Auguſtinus Barboſa, *de Iure Eccleſiaſtico, part. 2. lib. 2. cap.* 10. *num* 30. cum Laurentio de Franchis, *tract. de Controuerſiis inter Epiſcopos, & Regulares, in variis quaſtionibus, quaſt.* 56. Hieronymus Roderiquez, *in Compend. quaſtionum Regular. reſolut.* 128. *num.* 17. *in fine.* Caſtrus Palaus, *part. 3. tractat.* 16. *diſputat* 4. *punct.* 13. §. 8. *num.* 8. *pag.* 367. Diana, *part.* 5. *tract.* 5. *reſolut.* 109. cum Villalobos, *in Summa, tom. 2. tract.* 31. *difficult.* 2. *numero* 13. ibi: *Haſe de aduertir, que los Nouicios pueden elegir Sepultura, como pueden dejar el habito, y boruerſe al ſiglo.* Docent etiam Noctinot, *in Compendio Dianæ, verbo Nouitius, num.* 8 *& verbo Sepulturam eligere, num.* 4. Aſcanius Tamburinus, *de Iure Abbatum, tom.* 3. *diſputat.* 6. *quæſito* 27. *num.* 35. & Ioannes Bapt. Ventrigalia, *in Praxi rerum notabilium, annotat.* 52. *de electione Sepulturæ, §. vnico, num.* 8. *&* 19. *ex cap.* 1. *de Priuilegiis*, ac Medices, *de Sepulturis, part.* 1. *quæſt.* 8. *num.* 15.

2 Probatur primò concluſio: quia Nouitij per habitus admiſſionem, facultatem, quam ad eligendam Sepulturam, ſæculares habent, de quorum numero ſubſtantialiter ſunt ipſi Nouitij, non amiſerunt: habéntque velle, & nolle: teſtari poſſunt: & omnino ad ſæculum redire, eis licet. Ergo poterunt Sepulturam eligere ſibi.

3 Secundò probatur. Nullo iure prohibetur Nouitiis eligere ſibi Sepulturam. Ergo liberè, licitè, & validè, illam eligere poſſunt. Conſequentia patet. Cum quia Nouitij peioris conditionis, quàm merè ſæculares non ſunt. Sed iſti benè poſſunt ſibi eligere Sepulturam, dummodo puberes ſint, & non ſint à iure prohibiti, aut Sepultura priuati, vti *Diſquiſit.* 1. *huius Tractatus* demonſtraui. Ergo ſi Nouitij puberes ſint, & non ſunt Sepultura priuati, illam eligere poterunt, dato, quod electio non ſit eis prohibita. Tum etiam, quia omnia conceſſa cenſentur de iure communi, quæ non ſunt expreſsè prohibita, de quo prolixè *Diſquiſit.* 1. *dub.* 14. *n.* 4. & alibi ſæpe. Ergo ſi nullo iure Nouitio prohibeatur ſibi Sepulturam eligere, liberè, licitè, & validè illam eligere quibunt.

4 Antecedens autem probatur: Quia ſi alicubi Nouitij prohibetur eligere ſibi Sepulturam, maximè *in c. Religioſi, el final de Sepulturis, l.* 6 Sed nō ibi. Ergo nullo iure Nouitij prohibetur ſibi eligere Sepulturam. Minor in qua poſſet eſſe difficultas, facile probatur. In recenſita Decretali, tantum Religioſis prohibetur Sepulturæ electio. Ergo nullo modo Nouitiis prohibetur. Antecedens, euidenter apparet, ex textus inſpectione. Conſequentia verò demonſtratur. Nouitij, licet in fauorabilibus ſub nomine veniant Religioſorum, & hac de cauſa à Prælato Regulari, ſub cuius degunt obedientia, in ſuis votis diſpenſari valent: & abſolui etiam in omnibus caſibus, in quibus profeſſi poſſunt: & inter alias facultates, quas habent, ea ſunt, vt gaudeant omnibus indulgentiis profeſſis conceſſis: vt poſſint eligere Confeſſarium ex approbatis à ſuo Prælato Regulari, qui eos abſoluat ſemel in vita, & in mortis articulo ab omnibus caſibus, & cenſuris, à quibus poſſent abſolui ſi profeſſi exiſterent, & vt poſſint ſemper à ſolo ſuo Prælato Regulari approbato confiteri vt immunes ſint à gabellarum ſolutione: vt priuilegio fori gaudeant, & aliis etiam priuilegiis Religioſis profeſſis conceſſis: vt eorum vota commutari poſſint ab eorum Prælatis Regularibus. In Odioſis tamen, & prohibitionibus ſub eodem Religioſorum nomine minimè veniunt Nouitij. Vnde interdicta Ciuitate, & vnoquoque de Ciuitate, Nouitij non cenſentur interdicti: quia in præiudicialibus, ciues, ſeu incolæ Ciuitatis non reputantur. Et licet Monachis ſit interdictus vſus Bullæ Cruciatæ, quoad abſolutionem, non tamen Nouitiis eſt ille interdictus. Et quamuis profeſſis eiuſdem Ordinis prohibitum ſit ad Epiſcopatum, vel ad alias aſcendere dignitates, huiuſmodi non ſubſunt prohibitioni Nouitij. Prohibitiones etiam Religioſis in iure inflictas, ad non obtinenda Beneficia ſæcularia, & ad non acceptandam, ſine licentia Prælati electionem de ſe factam, Nouitios non afficit. De quibus omnibus, & de prohibitionibus tranſigendi, accuſandi, &c. Latè & doctiſſimè noſter Tamburinus, *tom.* 3. *de Iure Abbatum, diſputat.* 6. *quæſito* 17. cum pluribus, quos recenſet Doctoribus. Sed prohibitio adducti capitis *Religioſi*, odioſa eſt. Ergo Nouitios non afficit, ſed ſolùm profeſſos.

§. XI.

An Impubes valeat aliquando ſibi eligere Sepulturam?

BREVIARIVM.

Impubes.

Vir, qui 14. *ætatis annum non habet, impubes dicitur, & fœmina, quæ* 12. *non habet.* n. 1.

Regula.

Non firmatur tractu temporis, quod de iure ab initio non ſubſiſtit. n. 4.

Sepultura.

Impubes non poteſt ſibi Sepulturam eligere. n. 2.

Poterit illam eligere ſi malitia ſuppleat ætatem. n. 2.

SVppono impuberem eſſe virum non habentem quatuordecim ætatis annos, & fœminam duodecim non habentem. Ita Gloſſa *in capite Si paterfamilias, verbo Impuberes, el* 1. *de Sepulturis. lib.* 6. *ex L. Pupillus, in principio, ff. de verborum ſignificatione. L. Indecoram, Cod. Quando Tutores, vel Curatores eſſe deſinant, Et Inſtituta, Quibus modis tutela finitur, in principio.* Gloſſa Item *in cap. Licet pater, verbo Pubertatis, el* 4. *eiuſdem tituli, & libri.* Ioannes Bapt. Ventriglia, *in Praxi rerum notabilium, annotat.* 52. *de Electione Sepulturæ, §. vnico, n.* 11. vbi ait, eſſe indubitatum: & allegat Barboſam *de Iure Eccleſiaſtico, part.* 2 *lib.* 1. *c.* 10. *n.* 28. Additque in hoc non eſſe ſequendam Belleti opinionem, *in Diſquiſitionibus Clericorum, part.* 1. *de Clerico Debitore, §. Tertius, n.* 14. *ad finem*, vbi tenet quod filiusfamilias, ad hoc vt poſſit ſibi eligere Sepulturam, requiritur, quod ſit maior decem, & octo annis. Neque ſententiam quidem Sebaſtiani Medices, *tract. de Sepulturis, part.* 1. *quæſt.* 8. *num.* 19. dicentis filiumfamilias poſſe ſibi eligere Sepulturam poſt decimum quartum annum, ſiue vir, ſiue fœmina ſit: quaſi videatur ſentire, quod fœmina ante decimum quartum annum non poſſit eligere Sepulturam. Quo ſuppoſito, ſit. 1

CONCLV

CONCLVSIO.

2 IMpubes, ſiue vir, ſiue fœmina, ſi malitia ſupplet ætatem, benè ſibi valet eligere Sepulturam. Ita docent Franc. Maria Samuellius, *in Praxi de Sepulturis, tract. 1. diſputat. 5. controuer. 5. concluſ. 1. pag. 241.* & præfatus Ioannes Bapt. Ventriglia, *vbi proximè*: ſic enim ibi fatur. Limitatur primò in impubere. Impubes enim non poteſt ſibi eligere Sepulturam, niſi impubes eſſet, in quo malitia ſuppleret ætatem: quia tunc poſſet. Deciditur in hoc textu *cap. 1. de Sepulturis in 6.* & obſeruat Barboſa, *de Iure Eccleſiaſtico lib. 1. cap. 10. ſub num. 27.* poſt Lapum, Iulium Lauorium, Spetellium, & alios poſt eum relatos. Et eſt commune. Hactenus Ventriglia. Sed immeritò allegat dictum textum, cum in eo nihil inueniam, quòd ſuam, & noſtram doctrinam decidat. Pro ea recenſet Samuellius. D. Antoninum, *in Summa, part. 3. tit. 10.* Bartolum, *in L. Qui in poteſtate, verſic. In vno caſu, & in L. Si filius familiæ, poſt num. 3. ff. de Teſtament. Gloſſa* 8. *verſic. Item Sepulturam, num.* 3. Ancharanum, & Geminianum *in cap. Licet, el 4. de Sepulturis, lib.* 6. Lapum, *allegat.* 59. Lauorium, *tom. 1. variarum lucubrationum, tit. 2. cap. 15. n. 109. & 110.*

Ratio autem concluſionis deducitur ex eo, quod licet impubes eligere nequeat Sepulturam, eo quod vſum rationis regulariter non habeat, vti docet Gloſſa, *in cap. Licet, in formatione caſus, el 4. de Sepulturis, lib. 6.* Aliquando tamen ita malitia ſupplet ætatem, vt impubes, tanto poleat rationis vſu, vt poſſit per ſe cauſas ſpirituales tractare, independenter ab omni alio, & Matrimonium contrahere: nam quantum ad facultatem contrahendi Matrimonium, (doctrinam, & verba reddo Gloſſæ, *in cap. Si annum, in caſus formatione, el 3. de Iudiciis, libro 6.*) non attenditur ætas, ſed poteſtas coeundi: quia ſi ſint potentes ad coeundum ante 14. annum, poſſunt contrahere. Hæc Gloſſa. Sed ad eligendam Sepulturam, non requiritur tantus rationis vſus, quantum ad contrahendum Matrimonium, & quantum ad alias ſpirituales cauſas tractandas. Ergo impubes, cuius malitia ſupplet ætatem, benè ſibi valet eligere Sepulturam.

3 Sed inquires. Elegit ſibi Sepulturam impubes (cuius ſcilicet malitia non ſuppleuit ætatem,) poteritne factus pubes, in Sepultura electa tempore impubertatis ſepeliri? Reſpondet dictus Ventriglia diſtinguendo. Aut electio illa rata habetur in pubertate, aut non. Si primum, poteſt in illa ſepeliri; ſecus verò ſi non conualidetur electio poſt pubertatem. Ita ille, *num. 12.* Et id deducit (ait) ad exemplum illorum, quæ de Matrimonio ſpirituali *in cap. 1. de Regulis Iuris in 6.* dicuntur. Sebaſtianus Medices, *dicta quaſt. 8. num. 3.* & Lauorius *loco citato, num. 110.* Samuellius etiam *concluſ. 2.*

4 Ratio autem huius reſponſi, quoad primam partem, ea eſt: quia per ratihabitionem factam poſt pubertatem electionis ante eam factæ, denuò electio ipſa in tempore habili fit. Poſterioris verò partis, eſt ratio potiſſima, Decretalis 18. *de Regulis Iuris* „ *lib. 6.* vbi ita Bonifacius Papa Octauus decernit. „ Non firmatur tractatu temporis, quod de Iure ab initio non ſubſiſtit. Sed de Iure non ſubſiſtit ab initio electio Sepulturæ, ab impubere facta, *cap. Licet pa-* „ *ter, el 4. de Sepulturis eodem libro*, ibi: qui ne„ queunt antequam ad annos pubertatis perueniant, eligere Sepulturam. Ergo electio Sepulturæ per impuberem facta, per ſuperuenientem pubertatem non ſubſiſtit. Vndè vt ſubſiſtat, ratihabitione indiget.

---

§. XII.

An Filiusfamilias Sepulturam ſibi eligere poſſit?

BREVIARIVM.

Iudicium.

Sumitur aliquando pro diſpoſitione vltimæ voluntatis. n. 3.

Minor.

Viginti annorum minor, etiamſi ſit in patris poteſtate, poteſt per ſe, & per Procuratorē eſſe actor, & defenſor in iudicio in cauſis ſpiritualibus. n. 4.

Patria poteſtas.

In ſpiritualibus non attenditur. n. 3.

Sepultura.

Filiusfamilias in pubertate conſtitutus, Sepulturam ſibi eligere poteſt. n. 1. & ſeqq.

Teſtamentum.

Filiusfamilias Teſtamentum facere nequit, aut de aliquo diſponere, niſi habeat peculium Caſtrenſe, aut quaſi Caſtrenſe. n. 3.

CONCLVSIO.

POſſe Filiumfamilias in pubertate cōſtitutum ſibi eligere Sepulturam, commmunis ſententia tenet. 1 D. Antoninus, *in Summa, parte 3. tit. 10. cap. 5.* ibi. Et hoc poſt 14. annum completum, ſiue maſculus, ſiue fœmina: etiam contra voluntatem parentum. Hactenus Sanctus ille Doctor. Syluester, *in Summa, verbo Sepultura, q. 6.* In ſequentia prorumpens. Et dico, quod ſibi eligere poteſt Sepulturam quilibet tam maſculus, quàm fœmina habens liberum arbitrium, & debitam ætatem, ita ſcilicet, quod ſit pubes, quamuis ſit in poteſtate patris, etiam ſine patris conſenſu. Ioannes Bapt. Ventriglia, *in Praxi rerum notabilium, annotat. 52. de Electione Sepulturæ, §. vnico, n. 6.* Ioannes Ægidius Trullench, *tom. 3. tract. de Iure Parochi, c. 9. dub. 5. n. 4.* & ante eos Dominicus, *in Summa capitis licet pater*, & Gloſſa, *verbo Filiusfamilias, & verbo Sepulturam, el 4. de Sepulturis, lib. 6.* Samuellius, *in Praxi de Sepulturis, tract. 1. diſp. 5. controuer. 1. concl. 7. p. 224. & controu. 5. concluſ. 1.* cum Lapo, *allegat. 59.* Bartolo, *in L. Qui in poteſtate, verſic. In vno caſu, & in L. Si Filius familiæ, poſt n. 3. ff. de Teſtamentis, Gloſſa* 8. *verſiculo item Sepulturam, n. 3.* Ancharano, & Geminiano, *in c. Licet, de Sepulturis in 6.* cum Imola, *in c. ea parte, n. 6. de Reſtitutione ſpoliatorum*, Molina, *de Iuſtitia, & Iure tom. 1. tract. 2. diſp. 254.* Paulo Layman, *lib. 3. tract. 5. c. 12. q. 3. n. 5.* Belleto, *diſquiſ. Clericorum. p. 1. §. 3. de Clerico debitore, n. 12.* Paſqualigo, *deciſ. 381. n. 4.* Lauorio, *tom. 1. variarum lucubrationum, tit. 2. cap. 11. num. 109.* & Bruno Chaſſaing, *de Priuilegiis Regularium, tract. 2. cap. 7. proposit. 4. verſic. Clarius tamen, pagina mihi 126.*

Probatur *primò* concluſio ex *Canone vnaquaque, el 3. 13. q. 2.* ex D. Auguſtino deſumpto, in quo ſic 2 lego. Exemplo igitur iſtorum liquet, quod liberum eſt „ filiis ſepeliri, in Sepulchris patrum ſuorum, & libe- „ rum eſt eis alibi pro locorum, & temporum oppor- „ tunitate, corpori ſuo hoſpitium inuenire. „

3 *Secundò* euidenter probatur, ex *cap. licet el 4. de Sepulturis, lib. 6.* vbi Bonifacius Papa ita decernit. Quamuis autem Filiusfamilias abſque Patris aſſenſu, ſibi poſuit liberè eligere Sepulturam; pro anima tamen ſua, præter ipſius aſſenſum (niſi peculium caſtrenſe, aut quaſi caſtrenſe habeat) aliquid iudicare non poteſt. Vbi Gloſſa, *verbo Iudicare*, ſic illud interpretatur. Id eſt in vltima voluntate relinquere. Iudicium enim hîc ſumitur pro vltima voluntate.

4 *Tertiò* probatur ratione. Quia in ſpiritualibus, patria poteſtas non attenditur. Diſertis decernitur verbis à prædicto Bonifacio *in capite. Si annum, el 3. de Iudiciis, lib. 6.* Sub hoc tenore. Si annum quartum decimum tuæ peregiſti ætatis, in Beneficialibus, & aliis cauſis ſpiritualibus, nec non & dependentibus ab eiſdem, ac ſi minor viginti quinque, annis exiſteres ad agendum, & defendendum per te, vel per procuratorem (quem ad hoc conſtituendum decreueris) admitti debebis. Et infra, vltimum calamum decretali imponendo, dicit. In huiuſmodi quoque litibus, ſiue cauſis, quanquam in poteſtate patris exiſtas, nec aliàs abſque ipſius aſſenſu, in iudicio regulariter eſſe poſſis, eius (cum de iis ſe intromittere non habeat) nequaquam requiri debebit aſſenſus.

Hactenus Conſtitutio præfata. In cuius ſumma, ſic Ioannes Andreas. Filiusfamilias ſine patris aſſenſu agit cauſam ſpiritualem.

§. XIII.

An mulier, marito viuente, ſibi poſſit Sepulturam eligere.

BREVIARIVM.

Vxor.

Non inducantur ad imparia, aut alterius conditionis, quoad debitum coniugale, & quoad facultatem eligendi Sepulturam vxor, & maritus. n. 1.

Poteſt vxor viuente marito, & nolente Sepulturam ſibi eligere, ſicut viuente pariter, & nolente patre. n. 1.

Vxor, quæ plures habuit viros, ſi propriam non eligit Sepulturam, cum vltimo ſepelienda eſt. n. 3.

CONCLVSIO.

1 BEnè poteſt mulier vxorata, viuente marito, ſibi Sepulturam eligere.

Ita docent Gloſſa, *in cap. Is, qui §. Mulier, verbo Eligat, el 3. de Sepulturis, lib. 6.* & marginalis, ibi. Abbas Panormitanus, *in cap. De vxore, num. 1.* dicens. Sicut liberum eſt viro eligere Sepulturam, ita liberum eſt mulieri. Nulla eſt differentia inter eos in hoc caſu, cum à lege viri ſoluta eſſe intelligatur. Et paucis interiectis, proſequitur. Nota primò vnum caſum, in quo maritus, & vxor non iudicantur ad imparia; ſed ſunt eiuſdem conditionis, vt in electione Sepulturæ. Idem eſt quoad carnis debitum, *cap. Gaudemus, de Diuortiis.* Hæc Nicolaus Tudeſchus. Docent etiam Ioannes Bapt. Ventriglia, *in Praxi rerum notabilium, annotat. 52. de Electione Sepulturæ, §. vnico, num. 7.* illuminatus Moronus, *in centum reſponſis, reſponſo 51. de Sepulturis, num. 47. pag. 185.* Aug. Barboſa, *in dicto cap. de Vxore, num. 1. & 2. de Iure Eccleſiaſtico, part. 2. lib. 2. cap. 10. num. 29. in fine, & de Officio, & poteſt. Parochi, part. 3. cap. 26.* Samuelius, *in Praxi de Sepulturis, tract. 1. diſputat. 5. controu. 2. concluſ. 1. pag. 227.* vbi ait. Vxor de Iure communi, pleno iure valet licitè, & liberè Sepulturam eligere, viuente etiam marito, & nolente, atque patre viuente, & contradicente. Bernardus, *in prædicto cap. de Vxore* ait. Nota, quod vxor poteſt eligere Sepulturam ſibi, ſicut vir. Ioannes Ægidius Trullench, *tom. 3. tract. de Iure Parochi, cap. 9. dub. 5. num. 7.*

Allegantur etiam à prædictis Doctoribus pro noſtra concluſione, quàm plures alij. Sebaſtianus Medices, *de Sepulturis, part. 1. quæſt. 8. n. 10.* Belletus, *in Diſquiſitionibus Clericorum, part. 1. de Clerico debitore, §. 3. n. 15.* Spinus, *in Speculo Teſtamentorum gloſſ. 2. princip. n. 41.* Lelius Zechius, *de Republica Eccleſiaſtica, cap. 28. de Parocho, num. 17. verſic. Fallit, propè finem.* Alexander Trentacinq. *Conſil. 56. per totum. volum 2.* Iulius Lauorius, *variarum lucubrationum, tom. 1. tit. 2. cap. 11. num. 130.* Abbas antiquus, Innocentius, Zabarella, Butrius, Ioannes Andreas, Imola, Anania, Hoſtienſis, Henricus Ancharranus, cum cæteris Canoniſtis, *in cap. de Vxore, & in cap. Is, qui §. Mulier, de Sepulturis in 6.* Ximenes Toletanus, *in Concordantiis vtriuſque Iuris, cum legibus Caſtellæ, part. 1. & 2.* Viuianus, *in Rationali, lib. 3. Iuris Pontificij, fol. 240.* Alagona, *in Compendio Iuris Canonici, fol. 457.* Antonius Auguſtinus, *in Collectanea Decretalium, lib. 3. tit. 24. cap. 7.* Paſqualigus, *deciſ. 381. num. 3.*

2 Probatur *primò* concluſio *ex præfato cap. De vxore, el 7. de Sepulturis,* in quo illam apertè diffiniuit Lucius Papa Tertius, dicens. De vxore verò, vtrum quemadmodum vir liberam debeat habere Sepulturam, nobis videtur, quod nulla ſuper hoc inter virum, & mulierem ſit facienda diſtinctio, ſed vtrique in caſu iſto, æqualem eſſe credimus facultatem; cum electio iſta ad eum potius ſtatum pertineat, in quo mulier ſoluitur à lege viri. Hæc in Decretali illa, quæ quidem concluſionem noſtram concludenter probat.

3 *Secundò* probatur *ex capite. Si, qui habet, §. Mulier, el 3. eiuſdem tituli, lib. 6.* vbi in hunc modum Bonifacius Papa Octauus decernit. Mulier autem, quæ plures viros habuit ſucceſſiuè, ſi Sepulturam non eligat, eſt cum viro vltimo, cuius domicilium retinet, & honorem tumulanda. Vbi Gloſſa, *verbo Eligat*, ſic ait. Eligere enim poteſt, cum quo voluerit, vel cum nemine ſepeliri. Supra *eodem, de Vxore.* Et marginalis, ſic ait. Vxor poteſt eligere Sepulturam, vbi voluerit.

Et licet in hac Decretali, videatur ſupponi defunctus maritus, ibi: *eſt cum viro vltimo tumulanda*: benè intelligi etiam poteſt eius diſpoſitio, in caſu, quo ipſe viuat, ita vt ſenſus ſit, vt tumulari illa debeat, ſi non elegerit Sepulturam, in ea, quam ſibi parauerat Vir.

DISQVI

DISQVISITIO IX.

Qui ſint, qui aliis Sepulturam eligere valeant?

§. I.

An pater eligere queat Sepulturam pro filio?

BREVIARIVM.

Parochus.

Nequit impedire, ne patres, filios impuberes, in Eccleſia, quam maluerint ſepeliant. n.7. & 8.

Patria poteſtas.

Ciuilis eſt, & non ſe ad ſpiritualia extendit. n.5.

Sepultura.

Electio Sepulturæ ſpiritualis eſt. n.5.

Illam eligere poteſt pater pro filio impubere, ſi conſuetudo patriæ id ferat. n.1.

Poteſt etiamſi talis deſit conſuetudo. n.4.

Teſtamentum.

An pater poſſit illud facere pro filio impubere. n.4.

CONCLVSIO I.

1 SI conſuetudo patriæ id ferat, poterit pater eligere Sepulturam pro filio impubere. Ita docent Syluester, *in Summa, verbo Sepultura, num.*7. Auguſt. Barboſa, *de Iure Eccleſiaſtico part.*2. *lib.*2. *cap.*10. *num.*28. *& in cap. Nos inſtituta, el* 1. *de Sepulturis.* Ioannes Bapt. Ventriglia, *in Praxi rerum notabilium, annotat.*52. *§. vnico, num.*13. Illuminatus Moronus, *in centum reſponſis, reſponſ.*51. *num.*41. Nauarrus, *tom.*1. *conſiliorum, editione Romana, pag. mihi* 686. Samuellius, *in Praxi de Sepulturis, tract.*1. *diſputat.*6. *controuerſ.*1. *concluſ.*1. Pellizzarius, *in Manuali Regularium, tomo* 2. *tract.* 8. *cap.*5. *n.*136.

2 Allegantur etiam à præfatis Doctoribus pro concluſione noſtra Sacra Rota, coram Ludouiſio, Gregorio XV. dicto, *deciſ.*276. *num.*1. Belletus, *in Diſquiſitionibus Clericorum, parte* 1. *de Clerico debitore, §. Tertius, num.*17. Emmanuel Roderiquez, *tomo* 3. *quæſtionum Regular. quæſt.*60. *artic.*1. Thomas Sanchez, *operum Moralium lib.*6. *cap.*14. *num.*6. Petrus de Vbaldis, *de Canonica Epiſcopali, cap.*11. *in fine.* Sebaſtianus Medices, *de Sepulturis, quæſt.*8. *part.*1. Petrus de Peruſio, *Tract. de Canonica portione,* Geminianus, *in cap. Licet pater, el* 4. *de Sepulturis, lib.*6. Parladorus, Stephanus Gratianus, & alij.

3 Probatur concludenter, *ex dicto cap. Licet,* in quo ſic Bonifacius Papa Octauus decernit. Licet pater, „ minores filios, qui nequeunt antequam ad annos pu„ bertatis perueniant eligere Sepulturam, poſſit (ſi „ conſuetudo terræ id habeat) qua voluerit ſepelire; „ hoc tamen non poteſt vbi conſuetudo huiuſmodi „ non habetur: ſed ſunt cum ſuis Maioribus, vel in „ Parochiali Eccleſia tumulandi.

CONCLVSIO II.

ETiamſi conſuetudo deſit terræ, poteſt hodie pater eligere Sepulturam pro filio impubere. 4

Hæc concluſio non innititur ſententiæ Legiſtarum, quorum meminit Samuellius, *vbi proximè, concluſ.*2. aſſerentium, Patrem de Iure Ciuili poſſe pro filio impubere Sepulturam eligere, ratione patriæ poteſtatis: cum ipſe Pater poſſit pro filio impubere Teſtamentum facere. Allegat Gloſſam, *in cap. De vxore, verſic. Virum autem, verbo Diffinitum, de Sepulturis, lib.*6. Hoſtienſem, *in Summa, tit. de Sepulturis, num.*5. Molinam, *de Iuſtitia, & Iure, diſputat.*214. *verſic. Patrem eligere,* & Emmanuelem Roderiquez, *dicta quæſt.*60. *artic.*1. Et pro Teſtamenti factione, allegat *Inſtit. de Pupillar. inſtitutio. §. Liberis.* Et pro eo, quod ratione patriæ poteſtatis facere queat ſubſtitutionem in bonis maternis, allegat *Legem* 1. *ff. de Vulgari, & pupillari ſubſtitutione.* Sic ille, *pag.*270.

Non inquam concluſio dictæ innititur Iuriſtarum ſententiæ: quia, vti ipſe Samuellius *concluſ.*3. *ſequenti* docet, de Iure Canonico pater, ratione patriæ poteſtatis, filio impuberi, nequit Sepulturam eligere, ſed conſuetudinis terræ ratione. Et ratio eſt: quia patria poteſtas, ciuilis eſt, *cap. fin. de Iudiciis, lib.*6. Vnde ad ſpiritualia non ſe extendit, ſed ad ciuilia. Electio autem Sepulturæ ſpiritualis eſt. *cap. ſuam, de ſimonia.* Ergo fieri nequit ratione patriæ poteſtatis. 5

Concluſio autem noſtra, quam tenet Ioannes Bapt. Ventriglia, innititur Sacræ Congregationis Cardinalium, pro cauſis Epiſcoporum, & Regularium præpoſitæ Decreto quod recenſent ipſe Ventriglia, Laurentius de Peyrinis, *in fine tom.*2. *priuilegiorum, el* 17. *& penultimo.* Ioannes Bapt. Lezana, *in Summa quæſtionum Regular. tom.*2. *part.*4. *verbo Sepultura, num.*4. Samuellius, *vbi ſuprà, concluſ.*4. & Auguſtin. Barboſa, *in ſumma Deciſionum Apoſtolicarum, Collectanea* 671. *num.*14. *pag. mihi* 611. Illius tenor, prout à Peyrino refertur talis eſt. 6

Sacra Congregatio Cardinalium, Negotiis Regularium præpoſita ſæpius cenſuit, licere parentibus, in quacumque Eccleſia voluerint, etiam Regularium, eorum filiis Minoribus, qui ad annos pubertatis nondum peruenerunt, eligere ſepulturam; nec à Parochis locorum impediri poſſe, aut debere: præſertim verò, ſi in dictis Regularium Eccleſiis ſepeliri conſueuerint, vel in eis habeant ſepulchra Maiorum. Romæ, 20. *Ianuarij,* 1640. 7

Fr. Antonius Cardinalis S. Honuphri.

L. A. Epiſcopus Theb. Secretarius.

Alterum eiuſdem Sacræ Congregationis Decretum recenſet Pater Samuellius *loco allegato, ſub die* 22. *Februarij, de Anno* 1641. in quo *ordinauit, vt Epiſcopus Placentinus reſtitui faceret à quodam Curato ſuæ Diœceſis, Fratribus Minoribus cadauer cuiuſdam puellæ, cui Pater ſuus Sepulturam elegerat in eorum Eccleſia, cum omnibus funeralibus.* Ita illud refert Doctor ille, qui aduertit electionem fieri debere à Patre dum filius viuus eſt, non autem poſt illius mortem. 8

* * *

§. II.

An Pater eligere poſſit Sepulturam, filio impuberi emancipato?

BREVIARIVM.

Emancipatio.

Cum Filius à Patre ſuo, quaſi manumittitur, emancipari dicitur. n. 1.

Patria poteſtas.

Tribus ſoluitur modis: morte naturali; aut ciuili: & per adeptionem magnæ dignitatis. n. 1.

Sepultura.

Pater illam poteſt eligere filio impuberi emancipato. n. 2.

1 PRo difficultatis propoſitæ intelligentia, ſuppono, quod emancipatio dicitur, cum filius à Patre ſuo quaſi manumittitur; vt exeat de patria poteſtate. Ita Sebaſtianus Brant, *in expoſitione titulorum vtriuſque Iuris, lib. 1. ff. de Adoptionibus, & Emancipationibus.* Vbi, & *Inſtit. Quibus modis ius patriæ poteſtatis ſoluitur*, explicat tribus modis patriam poteſtatem ſolui: ſcilicet morte naturali: vel ciuili: & per adeptionem alicuius magnæ dignitatis, quam *Authent. Conſtitutio, quæ de dignitatibus*, ait eſſe Epiſcopatum, Conſulatum, Patriciatum, & omnem aliam dignitatem, quæ à Curiali fortuna liberat.

CONCLVSIO.

2 PAter, filio impuberi emancipato, Sepulturam benè eligere queit. Ita docet Ioannes Baptiſta Ventriglia, *in Praxi rerum notabilium, annotat. 52. de electione Sepulturæ, §. vnico, num. 15.* cum Sebaſtiano Medices, *de Sepulturis, parte 1. cap. 9. quæſt. 8. num. 7.* & cum communi Doctorum. Ratio autem concluſionis eſt: quia patria poteſtas, non confert patri facultatem vllam ad eligendam Sepulturam pro filio, cum illa ciuilis ſit, electio autem ſpiritualis, vti dictum reliquimus *in præcedente paragrapho*, ac per conſequens, emancipatio per quam filius à patria liberatur, ſoluitur poteſtate, neutiquam auferet facultatem, quam ad huiuſmodi electionem faciendam habebat. Vnde ita poterit Pater poſt emancipationem filij, illi Sepulturam eligere impuberi, ſicut poterat ante illam.

§. III.

An Pater adoptiuus, poſſit filio adoptiuo eligere Sepulturam, & arrogato?

BREVIARIVM.

Adoptio.

Eſt actus legitimus, per quem quis fit filius, qui aliàs non eſt. n. 1.

Alia eſt ſimplex, quæ fit imperio cuiuſlibet Iudicis, de eo, qui in poteſtate patris eſt, & manet in eius poteſtate, Adoptione etiam facta. n. 1.

Alia, quæ ſimplex non eſt, dicitur Arrogatio: & eſt, quæ authoritate Principis fit. n. 1.

Vtraque Adoptio fit interrogando, tam adoptatum, quam adoptantem. n. 1.

Arrogatio.

Adoptio eſt, authoritate Principis facta. n. 1.

Per Arrogationem tranſit arrogatus, ſeu adoptatus cum omnibus liberis, & bonis in adoptantis poteſtatem. n. 1. 2.

Arrogatio, dicitur, à Rogando. n. 1.

Sepultura.

Pater adoptiuus in aliquorum ſententia, illam poteſt eligere filio. n. 2. *Sed non in noſtra.* n. 3.

PRo terminorum intelligentia, adnoto cum Sebaſtiano Brant, *in expoſitione titulorum vtriuſque Iuris, lib. 1. ff. de Adoptionibus, & emancipationibus*, quod *Adoptio eſt actus legitimus, per quem quis fit filius, qui aliàs non eſt.* Inde dicta Optio, quia optionis quis efficitur filius. Adoptio autem duplex eſt: alia dicitur Arrogatio; & alia ſimplex Adoptio. Diſtinguuntur per hoc, quod Arrogatio fit authoritate Principis: quando ille, qui ſui iuris eſt, arrogatur. Et fit hoc modo. Qui adoptat, interrogatur, an velit eum, quem adoptaturus ſit, iuſtum ſibi filium eſſe? Et qui adoptatur, rogatur, an id fieri patiatur? Et inde Arrogatio dicitur à Rogando. Per Arrogationem tranſit adoptatus, cum omnibus bonis, & liberis, in adoptantis poteſtatem. Adoptio autem ſimplex fit imperio Magiſtratus, id eſt cuiuſlibet Iudicis, de eo, qui in poteſtate parentis eſt, & manet in eiuſdem poteſtate, Adoptione etiam facta. Vnde dici ſolet. 1

Conſonat Brant Gloſſ. in cap. Si qua, verbo Quandiu, vnico de Cognatione legali.

Arrogo, qui ſuus eſt, & habet meus eſſe neceſſe.
Patris adopto ſuum, nec Patris deſinit eſſe.

Hæc omnia Brant. Quo adnotato.

Ad difficultatem propoſitam reſpondent Samuellius, *in Praxi de Sepulturis, tract. 1. diſputat. 6. controuerſ. 9. concluſ. 4. pag. 285.* & Ioannes Bapt. Ventriglia, *in Praxi rerum notabilium, annotat. 5. de electione Sepulturæ, §. vnico, num. 15.* poſſe patrem adoptiuum eligere Sepulturam filio adoptiuo. Parentes, ac genitores (inquit Samuellius) licitè, ac validè Sepulturam eligere queunt pro filiis adoptiuis, & arrogatis, *ex L. 1. de Adoptionibus.* Quia ſunt ſub cura hi filij impuberes parentum, ac ſi legitimi, & naturales eſſent. Hæc ille, qui allegat Sylueſtrum, Aſſinium, *in L. Familiaria Sepulchra, ff. de Religioſis, & ſumptibus funerum, num. 4.* Lauorium, *Variar. lucubrationum, tom. 1. tit. 2. cap. 11. num. 124.* & Paſqualigum, *deciſ. 398. numero 4.* Ventriglia item, rationem reddens, ſic ait. Quia per adoptionem filius tranſit in poteſtatem Patris adoptantis. *L. 1. ff. de Adoptionibus.* Quod procedere dicit Medices, *de Sepulturis, part. 1. cap. 9. quæſt. 8. numero 8. ad finem*, quando filius impubes deceſſit Patre adoptiuo adhuc viuente; nam eo mortuo, ſecus eſt, *cap. vnico de Cognatione legali.* Lauorius, *variarum elucubrationum Iuris, tit. 2. cap. 11. numero 124.* Hæc Ventriglia, cuius reſponſio, ſi ratio, quâ ad illius vtitur probationem, rectè expendatur, iuxta modo adnotatum, procedere nequit reſpectu ſimpliciter adoptati, ſeu Adoptione ſimplici affecti, ſed arrogati reſpectu, Quia ille, in poteſtatem non tranſit adoptantis, benè tamen iſte. Et quidem nec Samuellij propoſitio, & reſponſio probatur ratione eadem, ab eo adducta, ſi filios adoptiuos ſimplici adoptione affectos intelligat, prout ab arrogatis diſtinctos. Sed pro vera difficultatis reſolutione, ſit. 2

CONCLV

CONCLVSIO.

3 QVi Filium adoptauit, aut arrogauit, non poteſt ei eligere Sepulturam. Iſta concluſio probatur ex dictis *in § præcedentibus.* Quia electio Sepulturæ ſpiritualis eſt, & prouenire non poteſt à cauſa, ſeu à principio temporali, & ciuili, vti idem Samuellius rectè docuerat *eadem diſputat.6.controuerſ. 1.concluſ.3.* Sed adoptatio, ſicut & arrogatio ciuilis eſt. Ergo ex ea non poteſt adoptans, aut arrogans habere facultatem eligendi Sepulturam filio impuberi adoptato, aut arrogato.

4 Quod ſi petas, vbi ſepeliendi ſunt filij adoptiui, & arrogati? Reſpondet Moronus, *in centum reſponſis, reſpenſ.51. num.6.* quod ſi moriantur viuente patre adoptante, ſunt in eius Sepulchro tumulandi; ſi verò decedant patre adoptante mortuo, in Sepulchro patris naturalis ſunt humandi, ſecundùm id, quod notatur *in capite vnico de cognatione legali.* Ita Moronus. Ego autem in omni caſu credo, quod ſi pater naturalis, huiuſmodi filio adoptato, aut arrogato, impuberi, Sepulturam non elegit, debeat ſepeliri in Sepulchro Maiorum ſuorum, ſi illud habeat, aut commodè ad illud transferri queat; aliàs in Parochia ſua. Et ratio eſt: quia quilibet fidelis, Sepultura non priuatus, ſi abſque electione illius decedat, à ſe ſcilicet facta, vel ab alio, qui pro eo illam facere queat, in Sepulchro Maiorum tumulari debet, & in iſtius defectu, in Parochiali Eccleſia.

---

§. IV.

An Pater filio impuberi non legitimo, poſsit Sepulturam eligere?

BREVIARIVM.

Filius.

Naturalis Filius dicitur natus ex ſoluto, & ſoluta. n.1.

Nomine Filij, an veniat ſpurius, & naturalis. n.4.

Sepultura.

Sepulturam eligere poſſe Patrem Filio naturali, non autem ſpurio, docent aliqui; ſed vtrique poſſe eligere defenditur. n.2.3. & 4.

Spurius Filius non ſepelitur cum Patre, niſi ſit legitimatus à Principe, viuente, & poſtulante Patre. n.5.

1 DIfficultati propoſitæ reſpondet Illuminatus Moronus, *in centum reſponſis, reſpenſ.51. numero 59.* cum diſtinctione. Aut Filius illegitimus, eſt naturalis, qui ſcilicet natus ſit ex ſoluto, & ſoluta; aut eſt ſpurius, natus ſcilicet ex inhabilibus ad contrahendum matrimonium, aut ſaltem ex Patre, aut ex Matre inhabili, ob vinculum matrimonij iam contracti, vel ob Caſtitatis votum. Si eſt naturalis, poteſt Pater ei eligere Sepulturam; ſecus verò ſi eſt ſpurius. Quia nec nomen Filij habet.

CONCLVSIO.

2 PRobabile eſt, Patrem eligere poſſe Sepulturam non ſolum Filio naturali impuberi, ſed etiam ſpurio. Hanc ſententiam tenet Franc. Maria Samuellius, *in Praxi de Sepulturis, tract.1. diſput. 6. controuerſ.9. concluſ.2.* vbi poſtquam *concluſ.1.* dixerat, quod probabiliter loquuntur, qui autumant, Patrem, ac Matrem, de Iure Communi non poſſe Sepulturam deligere Filiis naturalibus, ac ſpuriis, licitè, ac validè: quia Filiorum appellatione, non veniunt Filij naturales, ac ſpurij, *ex L. Generaliter, Cod. de Inſtitutionibus, & ſubſtitutionibus, & ex Clementina 1. de Baptiſmo*: & pro illa ſententia adduxerat Syluestrum, *verbo Sepultura, quæſt.7.* Aſinium, *in L.Familiaria Sepulchra, ff. de Religioſis, & ſumptibus funerum, num.46.* & Gloſſam *in dicta Clementina, verbo Liberi, in dicta concluſ.2.* in ſequentia prorumpit.

Eſt quippe longius probabile, ac in praxi obſeruandum, & conſulendum, licitè, ac validè Patrem, ac Matrem ſuis filiis impuberibus Sepulturam deligere poſſe, iure conſuetudinis locorum. 3

Probatur, quia eadem militat ratio reſpectu etiam filiorum naturalium, ac ſpuriorum, ob quam inducta fuit conſuetudo, ius præſtans Patri Sepulturam eligendi filio impuberi legitimo, ac naturali, cura videlicet paterna, quam genitores, Pater, & Mater habere debent de filiis, & conſequenter cenſeri debet introducta conſuetudo vniuerſaliter quoad omnes filios, iuxta rationis amplitudinem, qua ſit conſuetudo rationabilis.

Hactenus Pater Samuellius, qui pro ſolutione fundamenti contrariæ ſententiæ, *in 3.* docet *concluſione*, filios naturales, ac ſpurios, filiorum nomine non venire, non eſſe vniuerſaliter intelligendum, ſed tantummodo quoad commoda, & honores: venire enim quoad paternam curam, & quoad reuerentiam quam ipſi parentibus debent, aſſerit, ac per conſequens, etiam in ordine ad ius, quod parentes habent eligendi Sepulturam pro ipſis impuberibus. Et allegat dictam Gloſſam *in Clem.1. de Baptiſmo, verbo Liberi*, Syluestrum, *verbo Filij, num.29.* Lauorium, *tom.1. Variarum lucubrat. tit.2. cap.11. numero 129.* & Paſqualigum, *deciſ.398.num.2.* 4

Quod ſi quæras. Si neque Pater, neque Filius illegitimus, Filio ipſi Sepulturam elegit, vbi erit tumulandus? Reſpondet Moronus, quod ſi filius eſt naturalis, ſepeliendus eſt in Patris Sepulchro, niſi Pater eſſet in dignitate conſtitutus, *ex L. Generaliter, Cod. de Inſtitutionibus, & ſubſtitutionibus.* Si verò ſpurius eſt (inquit) non ſepelitur cum Patre: quia nec nomen Filij habet. *Authent. ex complexu, Cod. de Inceſtis, & inutilibus nuptiis.* Quod verum eſſe ait, etiamſi legitimatus eſſet à Principe, niſi legitimatio fuiſſet facta viuente Patre, & eo poſtulante. *Authent. Quibus modis naturales filij efficiantur ſui.* Et in eo caſu (addit) ſepeliretur cum matre, niſi eſſet ipſa illuſtris fœmina. *L.1. ff. Ad municipales.* 5

---

§. V.

An Filius, cui ante pubertatem Pater Sepulturam elegit, debeat in ea tumulari, ſi in pubertate decedat?

BREVIARIVM.

Sepultura.

Filius, cui ante pubertatem Pater Sepulturam elegit, ſi pubes moriatur abſque ratihabitione electionis per Patrem factæ, in ea ſepeliri non debet. n.1.

CONCLV

CONCLVSIO.

1 NOn debet ſepeliri Filius, qui deceſſit in pubertate cooſtitutus, in Sepultura, quam ei impuberi elegit ſuus Pater, ſi iam puber illam electionem ratam non habuit.

Ita doceot Franc. Maria Samuellius, *in Praxi de Sepulturis, tract.*1. *diſputat.*6. *controuerſ.*2. *concluſ. prima, & 2. pag.*272. *& ſeq.* cum Nauarro, *lib.*3. *conſiliorum, tit. de Sepulturis, conſil.* 1. Petro dc Vbaldis, *de Canonica portione, cap.*11. *num.*6. Belleto, *part.*1. *Diſquiſitionum Clericorum*, §. *de Clerico debitore, num.*18. Aſinium, *in L. Familiaria Sepulchra, ff. de Religioſis, & ſumptibus funerum, numero* 45. Spetello *in, deciſ.*89. Gauanto, *in Manuali Epiſcoporum, verbo Sepultura, num.*7. & Lauorio, *in tom.*1. *variarum lucubrationum, tit.*2. *cap.* 11. *num.*118. Auguſtinus Barboſa, *de Iure Eccleſiaſtico, part.*2. *lib.*2. *cap.*10. *num.*28. *verſic. Qua quidem*, cum eiſdem Petro de Vbaldis, & Spetello, ac Lauorio, *locis citatis.* Et Ioannes Bapt. Ventriglia, *in Praxi rerum notabilium, annotat.*52. *de electione Sepultura*, §. *vnico, num.*14. cum Sebaſt. Medices, *de Sepulturis, part.*1.*q.*8.*n.*3.*ad finem.*

2 Duas continet concluſio partes. *Prima*, quod Filius, cui Pater impuberi Sepulturam elegit, ſi ad pubertatem aduentus, electionem illam non approbauit, in Sepultura illa tumulari non poſſet. *Secunda*, quod valeat in illa ſepeliri, ſi puber factus, paternam electionem ratam habuerit. *Prima* pars probatur: Quia Pater non habet facultatem eligendi Sepulturam, niſi pro illo filio, qui tempore mortis, perfectum rationis vſum regulariter non habet: quod ex eo prouenit, quod Sepulturæ electio, ſit pars vltimæ voluntatis, vt non ſemel diximus, *Diſquiſit.*8. §.11. *num.*2. *& alibi ſape*: puber autem, vſu rationis præſumitur præditus, quo valeat ſibi Sepulturam eligere. Ergo Filius, cui Pater impuberi Sepulturam elegit, ſi puber factus illam non approbauit electionem, in Sepultura à Patre electa ſepeliri non poterit. *Secunda* etiam pars probatur. Qoia per ratificationem, & approbationem electionis paternæ, per Filium iam puberem factam, cenſetur Filius de nouo eaodem eligere Sepulturam. Ergo in illa benè tumolari quibit.

---

§. VI.

An facultas eligendi Sepulturam pro Filio impubere, Matri competat, ſicut Patri?

BREVIARIVM.

Conſuetudo.

Probare non debet conſuetudinem, qui illam allegat, ſi illa à Iure approbetur; ſecus ſi non approbetur. n.5.

Sepultura.

Poſſe Matrem Sepulturam eligere Filio impuberi, probabile eſt, & probabile eſt non poſſe. Vtrumque aſſeritur de Filio legitimo, n.1. *De illegitimo naturali.*n.7. *De ſpurio.*n.8.

PRo reſolutione difficultatis propoſitæ multa hinc inde inter ſe oppoſita inuenio Doctorum placita. Quæ, quia probabilia iudico, problematicè, ſequentibus, (etſi breuiter) concluſionibus dilucidabo.

CONCLVSIO I.

PRobabile eſt (ſuppoſita conſuetudine terræ, 1
hæc enim in omni reſolutione caſus propoſiti ſupponitur) poſſe Matrem, filio legitimo impuberi, eligere Sepulturam; probabile etiam eſt illam eligere non poſſe.

Primam concluſionis partem, tenent Auguſt. Barboſa, *de Iure Eccleſiaſtico, part.*2. *lib.*2. *cap.*10. *numero* 28. cum Gloſſa, *in cap. Licet, el* 4. *de Sepulturis, lib.*6. Geminiano *ibi, num.*4. Franco, *num.*3. Emmanuele Sa, *verbo Sepultura, num.* 11. Paulo Laymano, *tit. de Sepulturis, num.*15. Lauorio, *tom.* 1. *variar. lucubrationum, tit.*2. *cap.*11. *num.*119. Molina, *de Iuſtitia, tract.*2. *diſputat.*214. *verſic. Pater eligere*, & cum Spetello, *deciſ.*89. *à num.*6. Sylueſter, *in Summa, verbo Sepultura, num.*7. cum Archidiacono. Samuellius, *in Praxi de Sepulturis, tractat.*1. *diſputat.*6. *controuerſ.*1. *concluſ.*6. *pag.*272. *controuerſ.*5. *concluſ.*2. *&* 3. cum pluribus, quos recenſet, & ſequitur Illuminatus Moronus, *in centum reſponſis, reſponſo* 51. Tenet etiam, & probat ex Decreto Sacræ Congregationis, Magiſter Ioannes Baptiſt. Lezana, *in Summa quaſtionum Regularium, tom.*3. *in Maremagnum Pradicatorum, circa* §.28. *num.*85. *pag. mihi* 28. io ſequentia prorumpens.

2 Nouiſſimè etiam, cum conſuetudo eſſet immemorabilis io Regno, & Diœceſi Maioricenſi, quod Matres præmortuo Patre, ſi non extat Sepulchrum Maiorum, eligerent Sepulturam pro Filiis impuberibus, ortaque eſſet controuerſia à quodam Parocho cootra Patres Dominicanos, S. Congregatio, *die* 20. *Menſis Ianuary, Anno* 1640. edidit hoc Decretum Romæ impreſſum. Sacta Congregatio Cardinalium, negotiis Regularium præpoſita ſæpius cenſuit licere parentibus in quacunque Eccleſia voluerint, etiam Regularium eorum filiis minoribus, qui ad annos puberiatis noodum peruenerunt, eligere Sepulturam; nec à Parochis locorum impediri poſſe, aut debere: præſertim verò, ſi in dictis Regularium Eccleſiis ſepeliri conſueuerint, vel in eis habeant Sepulchrum Maiorum. Romæ, 20. *Ianuarij* 1640. Fr. Antonius Cardin. S. Hunuphri loco ✝ Sigilli. L.A Epiſcopus Theb. Secretarius.

3 Ex verbo autem illo parentibus, quo vtitur Sacra Congregatio, colligitur non ſolum id eſſe dicendum de Patribus, ſed etiam de Matribus, ſiquidem appellatione parentum venit etiam Mater. De quo Molina, *de Iuſtitia & Iure, tract.*2. *diſputat.* 214. *colum.* 3. §. *Idem videtur*, & tradunt Armilla, *verbo Sepultura, num.* 8. & Sylueſter *ibidem, quaſt.* 7. Laymanus, *lib.*3. *tract.*5. *cap.*9. *num.*15. Lauorius, *tom.*1. *variarum lucubrationum, tit.*2. *cap.*11. *numero* 119. & alij, quos refert, & ſequitur Paſqualigus, *deciſ.*393.

4 Huc vſque Lezana, cui conſonat Aoguſtin. Barboſa, *tract. de Appellatiua verborum vtriuſque Iuris ſignificatione, verbo Parentes, numero* 7. vbi etiam aſſerit cum Tiraquelo, *de Retractu lignag.* §.1. *gloſſa* 8. *num.*3. *&* 4. Craueta, *conſil.*80. *numero* 12. Anchar. Regien. *lib.*3. *practicarum quaſtionum, quaſt.*6. *num.*10. *cum ſeqq.* & Peregrin. *de Fideicomm. artic.*22. *num.*31. *in fine*, ac cum Robles *de Repraſent. lib.*2. *cap.*14. *num.*30. parentum appellatione venire Matres, & fœminas. Paſſeratius etiam

etiam *in Dictionario, verbum Parens*, ſic Hiſpanam in linguam vertit: *Padre, o Madre.*

5 Habemus igitur ex iam redditis, eſſe probabile, poſſe Matrem ſi adſit conſuetudo, eligere filio legitimo impuberi Sepulturam. Debet tamen in caſu, quod ſuper electione ſit orta lis, conſuetudinem probare, & non ſolum allegare; quod Pater facere non tenetur, vti ait Moronus. Ratio diſparitatis eſt, quia reſpectu Patris, conſuetudo eligendi Sepulturam pro filio, expreſsè approbatur à Iure, *in cap. Licet Pater de Sepulturis, lib. 6.* non verò reſpectu Matris.

6 Secundam concluſionis partem, negantem Matri, electionem Sepulturæ, pro filio legitimo impuberi, tenet Ioannes Baptiſta Ventriglia, *in Praxi Rerum notabilium, annotat. 52. de electione Sepulturæ, §. vnico*, cum Belleto, *in Diſquiſitionibus Clericorum, part. 1. de Clerico debitore §. 3. numero 18.* plures allegante. Pro eadem ſententia referuntur à Barboſa, *de Iure Eccleſiaſtico part. 2. lib. 2. cap. 10.* Petrus de Vbaldis, *tract. de Canonica portione, cap. 11. num. 4.* Marcus Antonius Gennuenſis, *in Praxi Archiepiſcopali Neapolitana, cap. 16. num. 4.* & Aloyſius Riccius, *in Praxi rerum quotidiana reſolut. 666.* dicentes, quod cum huiuſmodi conſuetudo ſit contra Ius commune, diſponens quemlibet non eligentem ſibi Sepulturam, in Sepulchro Maiorum, vel in Parochia, debere tumulari, & ſit etiam in tertij præiudicium, non debet ex Patre, cui eſt permiſſa *in capite Licet*, ad Matrem extendi. *L. Si viro, §. de viro, ff. Soluto matrimonio.* Ita illi, qui ſatis probabilem reddunt ſecundam concluſionis partem.

CONCLVSIO II.

7 Probabile eſt, poſſe Matrem eligere Sepulturam Filio naturali illegitimo impuberi; probabile etiam eſt non poſſe. Primam partem tenet Samuelius, *dicta diſputat. 6. controu. 9. concl. 2.* cuius fundamentum & doctrinam §. 4. recenſui. Secundam tenuit Sylueſter, *verbo Sepultura, num. 7.* eius ratio eſt, quia appellatione filiorum non veniunt filij naturales, qui legitimi non ſint.

CONCLVSIO III.

8 Probabile eſt, poſſe Matrem, eligere Sepulturam Filio impuberi ſpurio; probabile etiam eſt illam eligere non poſſe. Primam partem tenet Ioannes Bapt. Ventriglia, *loco citato, num. 15.* in caſu, quo Filius legitimatus non ſit; ſecus verò ſi legitimatus. Ad primum ducitur, ex eo, quod Mater, illo in caſu, habeat Filium in ſua poteſtate, vt aduertunt (inquit) Doctores *in cap. Licet Pater* ſæpe adductum. Ad ſecundum verò, quia per legitimationem facultas tranſiuit ad Patrem, ſicut & poteſtas. Secunda autem concluſionis probatur pars: *primò:* quia poteſtas, quam habet in Filium ſpurium, immò & in legitimum, non ſolum Mater, ſed etiam Pater, temporalis eſt, quæ extendi nequit ad Sepulturæ electionem, quæ ſpiritualis exiſtit. *Secundò,* quia cum conſuetudo, quæ introducta ſupponitur, ſit contra ius commune, & contra ius tertij, iuxta dicta *num. 6.* non poteſt extendi ex Patre, cui eſt à iure permiſſa, ad Matrem.

***

§. VII.

An Prælatus Regularis poſsit eligere Sepulturam pro ſubdito?

BREVIARIVM.

Facere.

Per ſe videtur facere, qui per alium facit. n. 1.
Qui non poteſt facere per ſe, non poteſt facere per alium n. 1.

Sepultura.

Prælatus Regularis, poteſt ſubdito Sepulturam eligere. n. 1.

CONCLVSIO.

Benè poteſt Regularis Prælatus, pro ſubdito ſuo Regulari, eligere Sepulturam. 1

Probatur concluſio. Quia Religioſus ſubditus, de licentia ſui Prælati, poteſt ſibi eligere Sepulturam, vti iam manet probatum ſupra *Diſquiſit. 8. §. 4.* Ergo poterit ipſe Prælatus illam eidem eligere ſubdito. Conſequentia patet. Quia per ſe videtur facere, qui per alium facit. Arguſtinus Barboſa, *tract. de Axiomatibus Iuris, axiomate 92. verbo Facere, fieri ex L. 1. §. Deieciſſe, ff. de vi, & vi armata. L. Ita, §. Quod ſi quis, ff. de Adminiſtratione tutorum. L. Si per alium, ff. Ne quis eum. L. Non ideo, Cod. de Accuſationibus cap. Mulieres, §. Ille verò, de ſententia excommunicationis, cap. Qui per alium, 72. de Regulis Iuris lib. 6.* Dueñas, *reg. 378.* Bart. *conſil. 142. num. 3. lib. 1.* Romanus, *conſil. 94. Viſis iis, num. 3. verſic. Ea enim.* Et quod quis non poteſt facere per ſe, non poteſt facere per alium. Idem Barboſa, *loco allegato*, cum Surdo, *conſil. 360. num. 19.* Cardinali Tuſcho, *tom. 3. Litt. F. concluſ. 7.* Belletto, *Diſquiſitionum Clericor. part. 1. tit. de fauore Clericorum Canonis, §. 1. num. 6.* Aloyſio Riccio, *in Praxi rerum fori Eccleſiaſtici, reſol. 564. num. 3. in vltima editione.* Dionyſ. Paul. *De vera quatuor Patriarchalium Sedium erectione, cap. 3. num. 44.* Alphonſo Narbona, *L. 31. gloſſ. 8. num. 1. tit. 7. lib. 1. recopilationis.* Ioanne Maria Nouario *quæſtionum forenſium, lib. 1. quæſt. 143. num. 9.* & Vincentio Carocio *in ſuis ſingularibus, ſingul. 402.* dicente, quod propriè, & verè, & non per fictionem per ſe facere dicitur, qui per alium facit in iis, quæ ſunt Iuris, & facti ſimul, & facti tantum. Ergo electionem, quam ſibi fecit ſubditus, de Prælati licentia, potuit per ſeipſum immediatè Prælatus facere, penes quem ſolum velle, & nolle reſidet, ad huiuſmodi electionem requiſitum.

§. VIII.

An Dominus poſsit eligere Sepulturam, pro impubere ſeruo?

BREVIARIVM.

Sepultura.

Dominus poteſt Sepulturam eligere ſeruo impuberi, ſi adſit conſuetudo; aliàs non. n. 1.

SVppono, quod non extante conſuetudine, vt eligant Domini Sepulturam pro ſeruis, non valeat electio Sepulturæ, quam Dominus ſuo fecerit impuberi ſeruo. Nullo enim iure probari poteſt, quod ſecluſa conſuetudine illam facere valeat. Data igitur illa procedit difficultas.

CONCLVSIO.

1 BEnè poteſt Dominus ſeruo ſuo impuberi Sepulturam eligere. Ita docent Syluester, *in Summa, verbo Sepultura, num.7.* Auguſtin. Barboſa, *in cap. Nos, el 1. de Sepulturis, num.6.* Ioannes Bapt. Ventriglia, *in praxi rerum notabilium, annotat.52. de electione Sepulturæ, §.vnico, num.17.* Antonin. Diana, *parte 5. tract.3. reſolut.107.* Et penes eos Ioann. *in cap. De vxore, de Sepulturis*, Petrus de Vbaldis, *de Canonica Epiſcop.cap.11. in fine.* Sebaſtianus de Medices, *de Sepulturis, part.1. quæſt.8. numero 9.* Aloyſius Riccius, *in praxi parte 1. reſolut.577. in principio.* Bonacina, *de Contractibus, diſputat.3.q.21. punct.3. num.8.* Henricus Villalobos *in Summa, tom. 2. tract.31. difficult.1. num.2.* Belletus, *in Diſquiſitionibus Clericorum, part.1. tit.2. de Clerico debitore, §.3. num.17.* & Genuenſis, *in praxi, cap.61. num.4.* qui ait, in Ciuitate Neapolitana, talem non exiſtere conſuetudinem.

Probant concluſionem aliqui Doctores, hac ratione. Quia ſeruus eſt in poteſtate ſui Domini. Hæc tamen ratio, illam non probat. Poteſtas enim, quam Dominus habet in ſeruum, temporalis eſt, & nequit illi facultatem conferre ad electionem Sepulturæ, quæ ſpiritualis eſt. Ratio igitur, quæ concluſionem probat, & fulcit eſt: quia conſuetudo legitimè introducta, & præſcripta, potens eſt ad conferendam facultatem, etiam in ſpiritualia, quæ ab Eccleſiæ dependent poteſtate, qualis eſt facultas eligendi Sepulturam, tam pro ſe, quàm pro aliis.

---

§. IX.

An in caſibus, in quibus conceditur, vt Pater, Mater, & Dominus eligere poſſint Sepulturam pro Filio, & pro ſeruo impubere, debeant illam in vita eligere iſtorum?

BREVIARIVM.

Sepultura.

Probabile eſt, poſſe Patrem, pro Filio iam defuncto, Sepulturam eligere; probabilius eſt non poſſe, ſed in Filij vita tantum. n.1. & ſeqq.

Mater, pro mortuo Filio, eligere non poteſt Sepulturam, nec Dominus pro ſeruo defuncto. n.4.

CONCLVSIO.

1 PRobabile eſt Patrem poſſe eligere Sepulturam Filio iam mortuo; ſed probabilius eſt, non poſſe illam eligere, niſi viuente Filio.

Hæc concluſio eſt contra Samuellium, *in tract. 1. de Sepulturis, diſputat.6. controuerſ.3.* quatenus in prima concluſione aſſerit, eſſe probabile, minimè gentium Patrem pro Filio impuberi iam defuncto, Sepulturam eligere poſſe: & in ſecunda, ait longè probabilius eſſe, aſſerere Patrem liberè, ac validè pro Filio impuberi, ſiue viuus ſit, ſiue mortuus Sepulturam eligere.

Quod ſit probabile, poſſe Patrem Filio iam defuncto eligere Sepulturam, conuincitur ex his quæ Pater Samuellius, pro ſua ſecunda concluſione probanda, adducit. Quia ſcilicet *cap. Licet, 4. de Sepulturis in 6.* dat Patri per conſuetudinem loci, facultatem eligendi Sepulturam pro Filio impubere, & abſolutè quidem illam concedit, non diſtinguendo de Filio impubere viuo, vel mortuo, & vniuerſaliter loquitur dicens licet Pater, minores Filios, qui nequeunt antequam ad annos pubertatis peruenia͠t, eligere Sepulturam, poſſit (ſi conſuetudo terræ id habeat) quo voluerit ſepelire. Ergo vniuerſaliter accipi debet dicta diſpoſitio, & promiſcuè intelligi de viuo, ac defuncto Filio. Lex enim vbi non diſtinguit, nec nos diſtinguere debemus, *cap. ſolitæ, de Maioritate, & obedientia. L. Non diſtinguemus, ff. de.... L. Preces, ff. de Officio Præſidis, L. 2. §. Conuenire, ff. de Iudiciis.* Hæc, & alia Samuellius, qui pro ſe allegat Nauarrum *lib.3. conſilior. tit. de Sepulturis, conſil.1. num.4.* Paſqualigum, *deciſ.391. n.2.* Villalobos, & Roderiquez. 2

Quod autem ſit probabilius, non poſſe Patrem eligere Sepulturam pro Filio iam defuncto, patet: cum, ex maiori numero Doctorum, abſolutè aſſerentium, illam eligere non poſſe pro Filio mortuo: tum ex Declaratione Sacræ Congregationis Cardinalium negotiis Epiſcoporum, & Regularium præfectæ, *in vna Faglinen. 27. Octobris, de Anno 1587.* decernentis, Sepulturam pro Filio minori, poſſe Patrem in vita, non autem poſt mortem eligere. Illam referunt Antoninus Diana, *part.5. tract. 3. reſolut.107.* & Auguſt. Barboſa, *in Collectaneis Deciſionum Apoſtolicarum, collectan.671. num.6.* ex Aldano, *in Compendio Canonicarum reſolutionum, lib.2. tit.17. num.5.* Lauorio, *variarum lucubrationum, tom.1. tit.2. cap.12. num.18.* & Spetello, *in Deciſionibus fori Eccleſiaſtici, deciſ.89. numero 5.* quos allegat recenſet, & ſequitur pro noſtra ſecunda concluſionis parte ipſe Barboſa, *dicto loco, & de Iure Eccleſiaſtico vniuerſo, part.2. lib.2. cap. 10. num.28.* Diana, *vbi proximè,* & Ioannes Bapt. Ventriglia, *in Praxi rerum notabilium, annotat.52. de electione Sepulturæ, §. vnico, num.18.* Quibus addo, ex Samuellio, *concluſ.1. citata,* Oldradum, *conſilio 21. num.2.* Crauettam, *conſil.19.* Cæſarem de Graſſis, *deciſ.1. & 2. de Sepulturis.* Ancharranum, *in cap. Is, qui, de Sepulturis, in 6.* & Alciatum, *in L. Appellat. parentum, ff. de Verborum ſignificatione.* 3

Ex dictis facilè colligitur, quid dici debeat, de electionibus Sepulturarum fiendis, per Matrem, pro Filio, & pro ſeruo, per Dominum: neutrum ſcilicet poſſe, pro iam defuncto Sepulturam eligere. Si enim Pater, cui ius expreſsè aſſiſtit *in cap. Licet,* ſuppoſita terræ conſuetudine, nequit Filio iam defuncto illam eligere, nequibunt Mater, & Dominus Filio, & ſeruo mortuo eligere illam, cùm talem non habeant Iuris aſſiſtentiam. 4

***

§. X.

§. X.

An electio Sepulturæ, alterius poſſit voluntati committi? & an fieri debeat electio in vita committentis?

BREVIARIVM.

Axioma.

Facere per ſe videtur, qui per alium facit. n. 1.

Sepultura.

Eligi poteſt per alium. n. 1. *An in vita committentis elige debeat.* n. 2.

Teſtamentum.

Fieri poteſt per procuratorem. n. 1.

CONCLVSIO I.

1 Electio Sepulturæ propriæ, fieri poteſt per mandatarium, vel per procuratorem. Facilè probatur iſta concluſio. *Primò*: electio Sepulturæ eſt pars vltimæ voluntatis, ſeu ſpecies illius, vti ait Diana, *part. 5. tract. 5. reſol.* 106. & ſæpè dictum reliquimus. Sed vltima voluntas, Teſtamentum ſcilicet, fieri poteſt per alium, per mandatarium, vel procuratorem. Ergo & electio Sepulturæ poteſt per alium fieri.

2 *Secundò* probatur: quia facere per ſe videtur, qui per alium facit, iuxta Iuris axioma, de quo plura diximus §. 7. Ergo, qui eligere poteſt Sepulturam per ſeipſum, poterit ſibi illam eligere per alium.

CONCLVSIO II.

3 Qvoad effectum ſepelitionis, vt valida ſit electio Sepulturæ, facta per mandatarium, fieri debet in vita mandantis, quoad alios autem effectus, ſufficiet fieri poſt mandantis vitam.

Concluſionem, quoad primam partem, Ioannes Bapt. Ventriglia tenet *in praxi rerum notabilium, annotat.* 52. §. *vnico, num.* 30. cum Lapo, *in cap. de Sepulturis*, Ancharrano, *conſil.* 214. & Belletto, *Diſquiſit. Clericalium part.* 1. *de Clerico debitore*, §. 3. *num.* 25. & penes Dianam, *part.* 5. *tract.* 3. *reſolut.* 105. Geminianus, *in cap. Is qui*, §. *Mulier. a.* 6. *de Sepulturis*. Et ita ſeruari Neapoli, teſtantur apud eoſdem Dianam, & Ventrigliam Aloyſius Riccius, *in praxi, part.* 1. *reſolut.* 574. *num.* 4. & Genuenſis, *in praxi Archiepiſcopali, cap.* 61. *num.* 2. Et ratio eſt: quia ſtatim ac mandans obiit, expirauit mandatum, & acquiſitum eſt ius Eccleſiæ illi, in qua de Iure ſepeliri debuit, abſque Sepulturæ electione decedens. Eccleſiæ ſcilicet, in qua adeſt Sepultura Maiorum ſuorum: & in iſtius defectum, & in caſu moralis impoſſibilitatis transferendi cadauer ad illam, vnius diei ſpatio, Eccleſiæ Parochiali, iuxta ſæpè dicta.

Mandatum expirat per obitum mandantis.

4 Non tamen probabilitate caret, quod licitè, & validè pro vtroque foro, fiat Sepulturæ electio poſt mandantis obitum. Et ita docet Samuellius, *in praxi de Sepulturis*, *tract.* 1. *diſputat.* 6. *contrmicu.* 13. *concluſ.* 3. *pag.* 293. & pro ſe allegat Gutierrez, *de Iuramento confirmatorio, part.* 2. *cap.* 4. Additionatorem ad Panormitanum, *in cap. Et ſi Christus, de Iuramento*, Menochium, *conſ.* 60. *num.* 6. Rubeum, *conſ.* 5. Ancharranum, *conſil.* 214. *ex L. Vtrum*, §. *Cum quidam*, *ff. de Rebus dubiis*, *& ex Regula Iuris, Qui per alium facit, &c. & ex L. Qui per alium, de Regulis Iuris.* Riccium, *deciſ.* 663. Spinum, *in Speculo teſtamentorum*, *gloſſa* 2. *tit. de electione Sepulturæ*, *numero* 40. & Paſqualigum, *deciſ.* 399. *numero* 3. Quibus aſſentire videtur, *vbi proximè*, Antonious Diana, cum vtramque ſententiam receoſeat, & iſtam in vltimo loco. Quod certè ſignum eſſe ſolet, ad dignoſcendam meotem Authoris, varias referentis opiniones, quando, ex propriis verbis, illa dignoſci nequit. Naldus *verbo Doctor, numero* 8. Barboſa *Axiomate Poſteriora, el* 183. ex P. Ancharran. *conſ.* 208. *numero* 15. Ita reſpectu Dianæ, in illa, & in quàm plurimis aliis, contingit reſolutionibus.

Opiniones diuerſas referens, illam ſequi cenſetur, quã in vltimo recenſet loco, ſi aliud ex eius non conſtet verbis.

Hæc ſententia probatur à Samuellio tripliciter. 5 *Primò*, quia licet mandatum, morte ſpiret mandantis regulariter, & in plurimum; ſed non quando effectus eſſe debet poſt mandantis obitum, vti contingit in præſenti caſu, cum mandatoris intentio, ſe extendat, vſque ad effectum incluſiuè, poſt illius obitum: quia in tali tempore, & non antea ſuus ſortitur effectus. Ergo poſt obitum mandantis, licitè & validè poterit mandatarius illi Sepulturam eligere.

Mandatum non expirat morte mandantis, quãdo effectus debet eſſe poſt mortẽ mandantis.

Secundò, quia in præſenti caſu, ius committentis extenditur vſque ad effectum Sepulturæ: quia Sepultura executioni mandatur iuxta illius præſcriptionem: vnde virtualiter permanet in cauſis, quæ ad talem concurrunt effectum, ac per conſequens in mandatario, qui eſt cauſa quædam ad dictum Sepulturæ effectum. Ergo illam eligere poterit poſt obitum mandatarij. 6

Tertiò, quia mandantis moribundi voluntas, 7 propriè eſt, vt perſona, cui Sepulturæ electionem commiſit, vt poſt eius obitum illam ſibi eligat, vbi libuerit, & non ipſo viuente, qui certè, ſi voluiſſet eam eligere, priuſquam ex hac vita migraſſet, non commiſiſſet electionem tertiæ perſonæ, ſed ipſemet illam feciſſet. Ergo ſignum eſt velle Sepulturam eligi à Commiſſario, poſt ipſius obitum. Ergo validè tunc illam eligere poterit. Hæc omnia Samuellius, quæ ſatis probabilem in praxi, ſuam reddunt ſententiam. Ad tollendas tamen lites, vtrinque iuſtas, ſemper ego conſulerem cum Diana, *dicta reſolutione* 105. cum Ventriglia, & Lauotio, *tit.* 2. *cap.* 11. *à num.* 7. vt eligeret mandatarius Sepulturam mandanti, ante illius obitum.

Secundam noſtræ concluſionis partem, tenet 8 Ventriglia, cum Gutierrez, *in tract. de Iuramento confirmatorio, part.* 2. *cap.* 4. Spino, *in Speculo Teſtamentorum gloſſa* 2. *princ. tit. de electione Sepulturæ, numero* 4. & Riccio, *in praxi, part.* 1. *reſolut.* 574. *per totam.* Ratio illius eſt: quia mandatum quod neceſſariò confertur pro tempore, quod ſit poſt mandantis mortem, morte committentis non expirat.

***

SECTIO III.

DISQVISITIO X.

Quinam ſint, qui nequeant ſibi eligere Sepulturam?

§. I.

An priuati à Iure, Sepulturâ Eccleſiaſticâ, de quibus in Tomo 2. *latè diſſero, eligere illam poſſint?*

BREVIARIVM.

Sepultura.

Sepulturam non valet eligere, qui illâ priuatus exiſtit. n.1.

CONCLVSIO.

1 NEmo ex his, quos Ius Sepulturâ Eccleſiaſticâ priuat, illam eligere queit. Ita docet Ioannes Baptiſta Ventriglia, *in praxi rerum notabilium, annotat.* 52. *de electione Sepulturæ,* §. *vnico, num.* 21. Et ratio eſt clara: quia Sepultura carens, fruſtratoriè illam eligit.

§. II.

An decapitandus, vel alio modo per Iuſtitiæ miniſtros morte plectendus, Sepulturam eligere valeat?

BREVIARIVM.

Sepultura.

Vltimo ſuplicio plectendus, eligere poteſt Sepulturam in aliquibus caſibus, in aliis non. n.1. & 2.

CONCLVSIO.

1 DEcapitandus, aut alio modo, vltimo ſupplicio plectendus, poteſt ſibi eligere Sepulturam ante latam ſententiam, & poſt illius etiam pronunciationem, ſi ſuſpenſa manet per appellationem interpoſitam: immò & poſt ſententiam latam; quæ in rem tranſiuit iudicatam, poteſt Sepulturam eligere, ſi per ſententiam priuatus non fuit facultate teſtandi.

Hanc concluſionem, quoad primam partem tenent Sylueſter, *in Summa, verbo Sepultura, num.* 1. Illuminatus Moronus, *in centum reſponſis, reſponſ.* 51. *num.* 58. & Franc. Maria Samuellius, *in praxi de Sepulturis, tract.* 1. *diſput.* 5. *controu.* 9. *concl.* 11. *pag.* 257. cum Angelo, *verbo Sepultura, num.* 2. Butrio, *in cap. ex parte, n.* 12. *de Sepulturis.* Lauorio, *tom.* 1. *variarum lucubrationum, tit.* 2. *cap.* 11. *num.* 142. & 144. & Floriano Dulpho, *cap.* 5. *num.* 1. *de Sepulturis.* Quoad ſecundam etiam partem, tenet concluſionem idem Moronus. Libuit illum, & Sylueſtrum recenſere.

2 Sylueſter igitur, poſtquam doctrinam dedit generalem, quod quilibet poſſit Sepulturam eligere, ſic ait. Fallit.... ſecundò in decapitando, & huiuſmodi, quia non poteſt eligere ſi ſententia eſt data, & appellatione non eſt ſuſpenſa: quia nullam vltimam voluntatem poteſt dimittere. *L. eius, ff. de Teſtamentis*, qui etiam pro anima aliquid relinquere non poteſt, vt notat Ioannes Andreas, *in Additionibus ad Speculatorem, in titulo de Inſtr. edi.* Licet poſſit omnia Sacramenta petere, & recipere; *vt in Clementina de Pœnitentiis, & remiſſionibus.* Si verò ſententia non eſt data, vel appellatione ſuſpenſa; ſic poteſt eligere. Hæc Sylueſter. *Sacramenta poteſt recipere morte plectendus.*

Moronus autem reſpondet, dicendò, quod, aut per ſententiam condemnatoriam priuatus exiſtit etiam factione teſtamenti, vel non. Si primum; aut eſt à ſententia interpoſita appellatio, vel non. Aut tandem eſt decapitandus, ſed nondum lata eſt ſententia. Si nondum lata eſt ſententia, benè poteſt eligere Sepulturam, & etiamſi illa lata non priuat factione teſtamenti. Ratio vtriuſque eſt, quia non exiſtit priuatus facultate diſponendi de vltima voluntate. Si autem lata eſt ſententia condemnatoria huius facultatis, & eſt ab ea appellatio interpoſita, poteſt Sepulturam eligere: quia per appellationem ſuſpenditur ſententiæ effectus. Si denique lata iam ſententia, non eſt appellatio interpoſita, eligere nequit: quia priuatus facultate diſponendi de vltima voluntate, ſeu factione teſtamenti, conſequenter priuatus exiſtit facultate Sepulturam eligendi. Iſta Pater Illuminatus. *Appellatio ſuſpendit ſententiæ effectum.*

§. III.

An leproſi, & qui morbo alio laborant contagioſo, ſibi valeant Sepulturam eligere?

BREVIARIVM.

Leproſi.

Permittitur leproſis habere Eccleſias cum Cœmeterio, & proprio Sacerdote. n.1.

Eligere non poſſunt Sepulturam in loco communi fidelibus. n.1.

Sepultura.

Leproſi, & qui infirmitate, morbóve contagioſo laborant, ſepeliri non debent in loco fidelibus communi. n.1.

IN ſententia Anchartani, quem recenſet, & ſequitur Sylueſter, *verbo Sepultura quæſt.* 17. benè poſſunt leproſi, & morbo contagioſo, epidimia v.gr. laborantes, ſibi eligere Sepulturam in qualibet Eccleſia, aut Cœmeterio vſui communi fidelium, ad Sepulturas, deſtinato, quia ceſſat, inquiunt, cauſa, quæ erat in vita. 1

CONCLVSIO.

LEproſi, & contagioſo morbo laborantes, in loco communi, pro fidelium Sepulturis, ſepeliri eligere non poſſunt. 2

Probatur concluſio. Non poſſunt in loco communi tumulari, qui huiuſmodi contagio laborant, iuxta veram Doctrinam vtriuſque Abbatis antiquioris, & Panormitani, & Samuellij,

lij, *in Praxi de Sepulturis, tractatu* 1. *diſputat.* 5. *controuerſia* 9. *concluſione* 6. pro qua plures allegat Doctores, *num.* 12. Sic enim ait Abbas Nicolaus, Tudeſchus, *in cap. Sacris*, *à num.*6. *el* 12. *de Sepulturis*, Ancharranum impugnans, & illius doctrinæ faciens ſatis. Quæro, numquid leproſus debeat cum aliis in Cœmeterio ſepeliri? Abbas hîc inducit iſtum textum *in princ.* quod non: nam ſibi non communicauimus in vita, nec etiam in morte. Contrarium tenuit Petrus de Anchatrano, motus, quia cauſa prohibitionis, quæ fuit in vita, ceſſat in morte: nam non eſt timendum, quod inficiat aliorum mortuorum corpora. Sed ego non recederem à priori dicto, quoniam eſt timor in actu Sepulturæ. Item fœtor inficit aërem. Et pro hoc adduco bonum textum in articulo, *in cap. Cum dicat*, *infra de Eccleſiis ædificandis*, vbi permittitur leproſis habere Eccleſias cum Cœmeterio, & vt gaudeant proprio Sacerdote. Si enim poſſent ſepeliri cum aliis, non permitteretur eis Cœmeterium, cum iniuria Eccleſiæ Parochialis. Hactenùs Panormitanus Abbas. Sequentia verò Samuellius. Qui morbo contagioſo laborant, vt epidimia, & huiuſmodi deceſſerunt, ſunt humandi in loco non periculoſo, vt viuis nocere non poſſint; verum carere Sepultura haud debent Eccleſiaſtica. Ergo huiuſmodi, ſibi non poſſunt liberè Sepulturam eligere. Conſequentia patet: quia fruſtratoriè illam eligerent, in loco fidelibus communi, ſi in eo tumulari nequirent.

DISQVISITIO XI.

Qui ſint, qui eligere nequeant Sepulturam, pro aliis?

§. I.

An filius pro Patre Sepulturam eligere valeat?

BREVIARIVM.

Sepultura.

Filius, pro Patre Sepulturam eligere nequit. n. 1.

CONCLVSIO.

1 Filius non poteſt Patri eligere Sepulturam. Ita docet Franc. Maria Samuellius, *in Praxi de Sepulturis, tract.* 1. *diſputat.* 5. *controuer.* 9. *concluſ* 9. *pag.*256. ibi. Nec Filius pro Patre furioſo. Allegat plures Doctores, & hanc breuem reddit rationem: quia nullam poteſtatem habet in eius perſonam. Cui aliam addo: quia huiuſmodi facultas, non competit Filio reſpectu Patris, nec ex Iuris diſpoſitione, nec ex conſuetudine legitimè introducta, & præſcripta. Ergo Filius non poteſt Patri Sepulturam eligere. Intellige, quà Filius, non quà Commiſſarius, aut Mandatarius: quà Commiſſarius enim, benè poterit illam eligere Patri committenti: quia non eſt Filius peioris conditionis, quàm quilibet alius, cui benè poterat Pater illam electionem committere, vti dictum eſt *Diſquiſitione præcedente*, §.10.

§. II.

An Auus valeat pro Nepote eligere Sepulturam?

BREVIARIVM.

Auus.

In cura nepotis, parentibus orbati, ſuccedit Auus. n.3.

An is eligere valeat Sepulturam. n.1.2.3.& 4.

Conſuetudo.

Introducere poteſt, quidquid priuilegio concedi poteſt. n.4.

Parem vim habet cum lege conſuetudo. n.4.

Lex.

A proprietate verborum legis non eſt recedendum, niſi conſtet de Legiſlatoris mente. n.2.

Nepos.

Non venit nomine Filij in materia ſtricta, & quando agitur de tertij præiudicio. n.2.

Sepultura.

Auus pro Nepote, rigore Iuris attento, eligere nequit Sepulturam. n.1. *Poteſt tamen ſi adſit conſuetudo legitima.* n.3.

CONCLVSIO. I.

IN rigore Iuris, non poteſt Auus eligere Sepul- 1
turam Nepoti. Ita docent Gauantus, *in Manuali Epiſcoporum*, *verbo Sepultura*, *num.* 11. Auguſt. Barboſa, *in cap. Nos inſtituta*, *num.* 6. *in fine*, *el* 5. *de Sepulturis.* Illuminatus Moronus, *in centum reſponſis*, *reſpon.* 51. *num.* 46. Antonin. Diana, *part.* 5. *tract.* 3. *de caſibus occurrentibus tempore mortis*, *reſolut.* 108. *ad finem*, cum Farinacio, *in cap. Licet Pater*, *de Sepulturis*, *in* 6. cum Petro de Vbaldis, *de Canonica Paroch. cap.* 11. *num.* 2. Sebaſt. Medices, *de Sepulturis*, *quæſt.* 8. Ioanne Aſinio, in *L. Familiaria Sepulchra*, *de Religioſis*, *& ſumptibus funerum*, & cum Burſato, *conſil.* 226. *num.* 118. *volum.* 3. Samuellius, *in Praxi de Sepulturis*, *tract.* 1. *diſputat.* 6. *controu.* 2. *concluſ.*4. *pag.*273. cum Nauarro, *lib.* 3. *Conſiliorum*, *tit. de Sepulturis*, *conſil.* 1. Belletto, *in Diſquiſitionibus Clericorum*, *part.* 1. §. *de Clerico debitore*, *num.* 18. Spetello, *deciſ.* 89. Lauorio *variarum Lucubrationum*, *tom.*1. *tit.*2. *cap.*11. *num.*118. Vbaldis, *num.*6. & Aſinio, *num.* 45. Idem Samuellius, *controu.* 6. *concl.* 1. *pag.*280. addit Syluestrum, *verbo Sepultura*, *num.*7. Riccium, *part.*1. *reſolut.*567. *num.*1.

Et probatur concluſio ratione. Quia ſi de Iure 2
poſſet Auus Nepoti Sepulturam eligere, ideò eſſet, quia Nepos veniret nomine Filij, & gauderet Auus, priuilegio Iuris, Patri conceſſo, *in cap. Licet Pater*, *el* 4. *de Sepulturis*, *lib.*6. Sed Nepos non venit nomine Filij, *L. Quod ſi Nepotes*, *ff. de Teſtamentaria tutela.* §. *fin Inſtit. Qui Teſtamento Tutores dari poſſunt.* Samuellius, & Moronus *locis iam dictis*, Bardel. *conſ.*83. *à n.*14. Pedroch. *deciſ.*38. *colum.*1. *&* 2 Honded. *conſ.*60. *n.*61. Menochius, *conſil.*215. *n.*95. *conſ.*315. *n.*24. vbi intelligit quando agitur de præiudicio tertij, vti contingit in præſenti

noſtro caſu, *conſil.* 347. *num.* 3. *& conſil.* 495. *n.* 11. *conſil.* 567. *num.* 14. *& conſil.* 591. *n.* 1. *ac conſil.* 233. *num.* 12. vbi intelligit in materia ſtricta, vti etiam in noſtro caſu. Et plures alij Doctores, quos cumulat Barboſa, *tract. de Appellatiua verborum vtriuſque Iuris ſignificatione, appellat.* 99. *verbo Filius, n.* 83. Qui *num* 93. *infert*, rutam non eſſe ſententiam communem eorum, qui docent, in legis diſpoſitionibus appellatione Filiorum, in dubio venire Nepotes. Eo quod ſecundùm propriam nominis ſignificationem, appellatione Filiorum, ſolos Filios, non Nepotes contineantur, & quod in Legibus à proprietate verborum recedendum non ſit, ſi de mente Legiſlatoris, contrarium non appareat. *L. Scire* §. *Illud, ff. de Excuſationibus tutorum.* Prolixè ego ipſe dixi, *in Diſquiſit. Paſtorali de Iure Prioris annexi*, *n.* 43. Ergo facultas Patri conceſſa *in dicto cap. Licet*, ad eligendam Filio Sepulturam, Auo non competit vt in vim illius eligere poſſit Sepulturam pro Nepote.

CONCLVSIO II.

3 TVta eſt in praxi, ſententia aſſerens, poſſe Auum eligere Sepulturam Nepoti impuberi, ſi de huiuſmodi electione adſit terræ conſuetudo legitima.

Ita docent Auguſtinus Barboſa, *in dicto capite Nos inſtituta, num.* 6. *el* 1. *de Sepulturis*, ibi: Quod intellige, vbi non adeſt conſuetudo, quod eligatur. Diana, *dicta parte* 5. *tract.* 3. *reſol.* 108. ibi: Niſi aliud exiſtere de conſuetudine. Allegat Gratianum, *diſceptationum forenſium, lib.* 1. *cap.* 94. poſt Francum, *in cap. Licet pater, num.* 5. *de Sepulturis, in* 6. & Samuellius, *in Praxi de Sepulturis, tract.* 1. *diſputat.* 6. *controuerſ.* 6. *concluſ.* 2. *pag.* 280. aſſerens cum dictis Franco, *num.* 3. Gratiano, *num.* 8. Paſqualigo, *deciſ.* 394. longè probabilius eſſe, ac in praxi obſeruandum, poſſe Auum eligere Sepulturam Nepotibus impuberibus in deficientia parentum eorum, quibus ſuccedit in ipſorum Nepotum cura. Et præter recenſitos Doctores, allegat Gloſſam *in dict. c. Licet, verbo Vel in Parochiali.* Et licet nec Gloſſa, nec Samuellius in terminis loquatur de Auo; vtriuſque tamen doctrina, de illo debet intelligi. Samuellij quidem, quia de conſanguineis loquitur; Gloſſæ autem, quia de amicis. Et nullus tam amicus, aut conſanguineus Nepotis, quàm Auus, in deficientia ſaltem parentum.

4 Et probatur concluſio. Quia conſuetudo introducere poteſt, quidquid priuilegio concedi queit. Aug. Barboſa, *tract. de Axiomatibus Iuris, axiomate* 56. *n.* 7. cum Oldrado *conſilio* 172. *Quia omnes, in princ. conſ.* 146. *in fine conſ.* 254. *n.* 8. *verſic. Quinto opponitur.* Anchartano, *conſil.* 50. & Baldo *conſil.* 49. *lib.* 1. Et parem vim habet cum lege. Idem Barb. *n.* 5. *ex L. De quibus, ff de Legibus*, §. *ex non ſcripto. Inſtituta de Iure Naturali Gentium, & Ciuili. L.* 2. *Cod. Quæ ſit longa conſuetudo. cap. Conſuetudo,* 1. *diſtinct. & cap. fin. de Conſuetudine.* Guidone, *ſingulari* 803. Gratiano, & aliis quàm plurimis Sed Lege *capitis Licet Pater*, ſuppoſita terræ conſuetudine, conceditur Patri facultas eligendi Filio impuberi Sepulturam, & per priuilegium poteſt eadem facultas Auo concedi, ad eligendam Nepoti Sepulturam. Ergo data terræ conſuetudine, tutè poterit Auus, & validè in praxi, Nepoti impuberi, maximè orbato parentibus, Sepulturam eligere.

§. III.

An Frater poſſit Fratri impuberi, Sepulturam eligere?

BREVIARIVM.

Sepultura.

An Frater, Sepulturam Fratri eligere valeat. n. 1.

CONCLVSIO.

IVre communi attento, nequit Frater impuberi Fratri Sepulturam eligere; poteſt tamen ſi conſuetudo terræ id ferat. 1

Primam concluſionis partem, tenent Illuminatus Moronus, *in centum reſponſis, reſpon.* 51. *n.* 46. & penes Dianam, Bellettus, *in Diſquiſitionibus Clericorum, part.* 1. *tit. de Clerico debitore*, §. 3. *n.* 18. Et pro illa faciunt, quæ §. *præcedenti* dixi pro prima concluſione. Et breuiter, ſed efficaciter probatur. Quia de Iure communi, nemo poteſt pro altero Sepulturam eligere, niſi Pater pro Filio, & data etiam terræ conſuetudine; & quilibet de Iure, debet ſepeliri in Sepulchro Maiorum, vel in Sepultura Parochiæ, ſi ipſemet, aut Pater ei, non elegerit Sepulturam. Ergo Iure communi attento, nequit Frater impuberi Fratri eligere Sepulturam.

Secundam partem tenet Barboſa, *in c. Nos inſtituta, in fine, el* 1. *de Sepulturis.* Diana, *part.* 5. *tract.* 3. *de caſibus occurrentibus tempore mortis, reſolut.* 108. *verſic. Notandum in fine*, ibi: Niſi aliud exiſtere de conſuetudine. Et allegat Gratianum, *Diſceptation. forenſium lib.* 1. *c.* 94. poſt Francum, *in c. licet Pater, n.* 3. *el* 4. *de Sepulturis, lib.* 6. Et colligitur ex Samuellio, *in Praxi de Sepulturis, tract.* 1. *diſputat.* 6. *controuerſ.* 6. *concluſ.* 2. vbi quæ modo §. *ſequenti* referam, tradit. Ratio concluſionis eſt non ſemel in præcedentibus, tacta. Quia conſuetudo potens eſt ad conferendam facultatem cuilibet, eligendi Sepulturam pro alio, quam ſoli Patri conceſſit ius, & cum dependentia ab eadem conſuetudine. Ergo ſi iſta adſit, bene poterit Frater, pro Fratre impubere, Sepulturam eligere. 2

§. IV.

An conſanguinei, & affines poſſint eligere Sepulturam, pro impuberibus orbatis parentibus?

BREVIARIVM.

Sepultura.

Conſanguinei, & affines, impuberibus, parentibus orbatis, quorum curam gerunt, poſſunt eligere Sepulturam, ſi adſit conſuetudo vt huiuſmodi eligant conſanguinei, & affines. n. 1. & ſeqq.

CONCLVSIO.

SI adſit terræ conſuetudo, vt in deficientia parentum, conſanguinei, & affines Sepulturam eligant impuberibus, quorum curam gerunt, validè eligent illam. 3

Proba

Probatur concluſio : quia per conſuetudinem legitimè introductam, poſſunt conſanguinei, & affines, hanc facultatem eligendi Sepulturam acquirere, ſicut quamlibet aliam, quæ priuilegio acquiri valeat. Et in hoc ſenſu,& non in alio tenet verum ſententia Franciſci Mariæ Samuellij *in Praxi de Sepulturis, tract.* 1. *diſputat.* 6. *controuer.* 6. *concluſ.* 2. *pag.*280. In ſequentia protumpentis.

Probabilius longè eſt, ac in praxi obſeruandum, conſanguiocos, & affines, licitè, ac liberè Sepulturam poſſe deligere filiis impuberibus in deficientia ſuorum parentum, quibua ſuccedunt, in ipſorum cura; ſecus verò dicimus de aliis.

2 Probatur pars prima : nam talis ſucceſſio in cura ipſorum Filiorum impuberum, in earentia ſuorum parentum, dat illis affinibus ius ad illa exercenda, quæ ad talium Filiorum curam ſpectant : ſed Ius ad hos affines transfert illam faculratem, quam de conſuetudine loci Parentes in ſuos Filios habebant. Ergo in eorum loco ſuccedunt in cura, & ipſis affinibus conuenit agere cum ipſis Filiis impuberibus, quæ conueniebant ſuis Parentibus, etiam quoad Sepulturam illis eligendam.

3 Secunda pars probatur : Nam cæteris, qni non ſucceduot in cura ipſa horum Filiorum impuberum, non competit talis facultas dum non habent illorum curam, nec Parentibus in hoc ſuccedunt. Ergo vera talis pars aſſertionis.

Hucuſque Author ciratus, qui allegat pro ſua aſſertione Gloſſam, *in cap. Licet Pater, verſ. Vel cum Parochiali*, & Francum *ibi, num.*3. Grattianum, *tom.* 1. *Diſceptationum forenſium, cap.* 94. *num.* 8. Paſqualigum, *deciſ.*394. & Barboſam, *in cap. Nos instituta, el* 1. *de Sepulturis*,

---

§. V.

An Tutor licitè, & validè eligere valeat Sepulturam, pro impubere pupillo.

BREVIARIVM.

Extenſio.

*In odioſis, pœnalibus, & exorbitantibus extenſio non admittitur ex identitate rationis.*n.6.

*Fit extenſio de caſu ad caſum, in quo eadem eſt ratio, ad Summum quando diſpoſitio non eſt contra Ius, ſed præter Ius.*n.6.

Odioſa.

*Odioſa, maximè, quibus Iura reſiſtunt, non extenduntur de loco ad locum, nec de perſona ad perſonam, quamuis paritas adſit rationis.*n.6.

Sepultura.

An Tutor poſſit Pupillo Sepulturam eligere. n.1. & ſeqq.

*Quod pater ſuppoſita conſuetudine Sepulturam eligat Filio impuberi, non eſt præter Ius, ſed contra Iura.*n.6.

Tutor.

*Eſt loco Patris, & eius tenet locum.*n.4. & 6.

*Poſt Pupilli mortem, eius negotia agere non poteſt; poteſt tamen perficere iam inchoata.*n.9.

CONCLVSIO I.

1 NEquit Tutor Pupillo impuberi de Iure communi Sepulturam eligere. Ita docent Aug. Barboſa, *in cap. Nos instituta, num.* 6. *in fine, el* 1. *de Sepulturis*, Antonin. Diana, *parte* 5. *tract. de Caſibus occurrentibus tempore mortis, reſolut.*108. *in fine, pag. mihi* 104. & Samuellius, *in Praxi de Sepulturis, tract.*1. *diſputat.*6. *controuer.*7. *concluſ.*1. *pag.*281. cum Bellero, *in Diſquiſitionibus Clericorum, part.* 1. *de Clerico debitore*, §. 3. *num.* 18. Burſatio, *conſil.* 226. *num.*118. *volum.*3. Petro de Vbaldis, *tract. de Canonica portione, cap.* 11. *n.*5. Sperello, *deciſ.*89 *num.*32. Aſinio, *in L. Familiaria Sepulchra, num.*51. *ff. de Religioſis, & ſumptibus funerum*, & cum Riccio, *in Praxi, part.* 1. *reſolut.*167.

Et probatur ratione. Quia in materia odioſa 2 qualis eſt præſens, Tutor nullibi gentium nomine Patris venit. Sed ſolùm Patri concedit Ius, *in cap. Licet Pater el* 4. *de Sepulturis in* 6. ſuppoſita conſuetudine, facultatem eligendi Sepulturam Filio impuberi. Ergo de Iure communi, nequit Tutor Pupillo eligere Sepulturam.

CONCLVSIO II.

NOn poteſt Tutor Sepulturam eligere Pupillo 3 ſuo, niſi adſit terræ conſuetudo, quæ hanc concedat Tutori facultatem; Poterit enim illam eligere; tali data conſuetudine.

Concluſio iſta, quoad primam partem, eſt contra P. Samuellium, *vbi proximè concluſ.* 2. ſic aſſerentem. Verum eſt aſſerendum, & in praxi obſeruandum omninò eſſe, licitè, ac validè Tutorem poſſe Pupillo impuberi Sepulturam eligere, eo viuente; nec opus eſſe ad id ſpecialem conſuetudinem adeſſe, quæ tale ius Tutori præſtet, dum Pater valeat Sepulturam eligere pro filio impubere, vt diximus ſuprà.

Probatur : quia Tutor eſt loco Patris, & in eius 4 ſuccedit, in ordine ad Pupilli curam; & conſequenter Patris Officium ad Tutorem tranſit. Ergo ad Tutorem ius eligendi Sepulturam tranſit; quia loco Patris ſubrogatur, & locum Patris tenere debet, nam hoc Ius Sepulturam eligendi Filio impuberi, eſt priuilegium, quoddam à conſuetudioe conceſſum Patri, & eſt ſecundùm exigentiam paternæ curæ, in quibus omoibus Tutor ſuccedit, ac per omnia.

Hactenùs Samuellius, qui pro ſua concluſione 5 recenſet Paludanum, *in* 4. *diſtinct.* 4. *q.* 4. *artic.* 3. Suarez, *tom.* 3. *in* 3. *part. D. Thom. diſputat.*25. *ſect.* 3. *verſic. Secundò infertur.* Speculum, *de Sponſalibus*, §. 1. *verſic. Articuli tamen.* Socinum, *conſil.* 61. *part.* 1. & Paſqualigum, *deciſ.* 345. *num.* 2. Et fauere ait Samuellius, *L. ante penult. Cod. de Praxi Sac. ſcript. lib.* 11. *& Comperimus. Cod. de Praxi Sac. ſcript. libro* 12. & ibi Bartol. *L. Decernimus, Cod. de Aquaductu, lib.* 11. *& L. Maior*, §. *Penult. de Procuratoribus*, vbi Bartolus inquit : & Tutor fruitur iiſdem priuilegiis, & Iuribus, quæ ſpectant ad ſubrogationis finem, iuxta has leges relatas.

Ego tamen de veritate huius Samuellij conclu- 6 ſionis multum dubito : quia hæc materia eſt valdè odioſa, contra Iuris diſpoſitiones, & tertij præiudicium : Eccleſiæ ſcilicet in qua Sepultura Maiorum Pupilli exiſtit, & in iſtius deficientia, in Eccleſiæ Parochialis præiudicium. Vndè non capio, cur poſſeſſio, & conſuetudo, quam habet Pater eligendi pro Filio ſuo impubere Sepulturam, Tutori ad idem faciendum ſuffragetur. Odioſa enim, & præiudicium generantia, ea maximè, quibus Iura reſiſtunt, non extenduntur de loco, ad locum, neque de perſona, ad perſonam, quamuis paritas adſit

rationis. Illuminatus Moronus, *in centum reſponſis, reſponſione* 51. *numero* 44. Auguſtinus Barboſa, *in cap. Odia, num.* 6. *el* 15. *de Regulis Iuris, lib.* 6. cum Corſett. *in Singularibus, verbo Extenſio, el* 2. *num.* 1. Tiraquel. *de Retractu, in Præfatione, num.* 62. *&* 63. Hondedæo, *conſil.* 95. *n.* 98. *&* 112. *lib.* 1. Farinacio, *Fragment. crimin. part.* 2. *Litt. E. num.* 115. Vbi *num.* 117, ſubdit, quod extenſio non conceditur ex identitate rationis, etiam quod ratio ſit expreſſa in diſpoſitione, quando ſumus in materia odioſa, & odium eſt irationabile. Idem, & ex eiſdem omnibus Doctoribus docet ipſe Barboſa, *tract. de Axiomatibus Iuris, axiom.* 166. *verbo Odium, num.* 7. *Et in cap. Quæ à Iure communi, num.* 3. *el* 28. *de Regulis Iuris in* 6. docet cum Tiraquel. *in L. Si vnquam, verbo Libertis, ſub n.* 27. Aymon. *conſil.* 6. *num.* 10. *in fine* Oſac. Pedem. *deciſ.* 120. *num.* 8. *& deciſ.* 126. *n.* 12. Menochio, *remedio* 12. *recup. num.* 27. Hondedæo, *conſil.* 96. *n.* 121. *lib.* 1. Villagut. *in tract. de Extenſione Legum, rubrica De extenſione Legum exorbitantium, num.* 3. extenſionem regulariter non fieri in exorbitantibus.
1 Quod intelligit in odioſis, & pœnalibus, cum dicto Villagu. *ibi*, & cum Farinacio, *vbi ſuprà, num.* 224. Cum quo *num.* 125. addit, extenſionem, ad ſummum fieri de caſu ad caſum in quo eadem adeſt ratio, quando diſpoſitio non eſt contra Ius, ſed præter Ius. Diſpoſitio autem *capitis Licet Pater*, in qua Patri conceditur facultas eligendi Filio ſuo impuberi Sepulturam, vbi id terræ tulerit conſuetudo, non ſolùm eſt præter Ius, ſed contra alia Iura. Ergo eſto eadem militet in Tutore ratio, cura ſcilicet Pupilli, in qua Patri ſuccedit Tutor, ſi non extat conſuetudo vt tutor Pupillo eligat Sepulturam, nequibit illam eligere quamuis poſſet Pater in vim *dicti capitis Licet*, ſimul & conſuetudinis.

7 Conſultò addidi: *Si non extet conſuetudo, vt Tutor Pupillo eligat Sepulturam*: & in Concluſione: *niſi adſit terræ conſuetudo, quæ hanc concedat Tutori facultatem.* Conſuetudine enim huiuſmodi extante, poſſe Sepulturam eligere, Pupillo ſuo, docet Diana, *part.* 5. *tract.* 3. *reſolut.* 108. *in fine*, cum Gratiano, *diſceptat. forenſium, cap.* 94. *lib.* 1. poſt Francum *in cap. Licet Pater, num.* 3. & Barboſa *in cap. Nos inſtituta, n.* 6. *el* 1. *de Sepulturis*, vbi poſtquam recenſuit Burſatij ſententiam, docentis *conſ.* 226. *num.* 18. non poſſe Fratrem Fratri eligere Sepulturam, nec Patrem Filio puberi, nec Matrem Filiis, nec Auum Nepoti, nec Tutorem Pupillo, ait ipſe Barboſa. Quod intellige, vbi non adeſt conſuetudo, quod eligatur. Quod vtique veriſſimum, eſt, & in eo noſtra concluſio, quoad ſecundam fundatur partem. Quia vti ſæpe dictum reliquimus, in præcedentibus, conſuetudo, introducere poteſt, quidquid priuilegio poteſt concedi, & vim habet parem cum lege. Ergo cum lex *capitis Licet Pater*, ſuppoſita conſuetudine, facultatem concedat Patri, eligendi Filio impuberi Sepulturam, data conſuetudine terræ, quæ Tutori permittat Pupillo Sepulturam eligere, licite, & valide illam eliget. Quoad primam verò partem, partim iam fundata eſt in prima concluſione, vbi, prout de Iure, fuit aſſertum. Et concludenter fit manifeſta ex eo, quod non extante priuilegio, ſaltim generali, illam facultatem Tutori concedente, ſicut non extare credo, illam exercere neutiquam poteſt niſi in vim conſuetudinis terræ. Ex nullo enim alio capite, illa Tutori prouenire poteſt.

8 Samuellius, *dicta controuerſ.* 7. *concluſione* 3. ſic etiam ait. Tutor quoque vi, ac virtute Tutelæ, licite, ac valide Sepulturam deligere queit Pupillo impuberi, etiam poſt illius obitum.

Illam ſic probat. Quia Tutela finita, quamuis impediat negotia gerenda, minimè autem impedit quoad inchoata, ne perficiantur, vt recte Bartolus, *in L. Ita autem, § final, ff. de Adminiſtratione, & periculo Tutorum.* Baldus, *in L. Tutori, verbo Oppon. Cod. de Negotiis geſtis & in L. c. Cod. vt cauſæ poſt pubertatem, &c.* & Ioannes de Pra, *in L.* 1. *ff. de Procuratoribus.* Quare Tutela finita, Tutor litem deſerere non debet, ſed proſequi. *L. in* 1. *in princ. Cod. de Adminiſtratione, & periculo Tutorum*, & ibi communiter Doctores docent. Sed electio Sepulturæ ad negotia iam incœpta ſpectat, nempe ad perſonalem curam, quam Tutor de Pupillo impubere habere debet incluſiuè vſque ad illius obitum. 9

Hactenus Samuellius, cuius aſſertio magnas patitur difficultates. In primis enim cum Tutela titulus ſit ciuilis, videtur non poſſe conferre facultatem ad functionem ſpiritualem, qualis eſt Sepulturæ electio. De qua certe impotentia, non ſemel in præcedentibus diximus §5. Et de difficultate eligendi Sepulturam poſt obitum illius, cui eligitur, videri poſſunt, quæ dicta reliquimus *diſquiſit.* 9. § 9.

---

§. VI.

An amicus alteri amico licitè, & valide Sepulturam valeat eligere?

BREVIARIVM.

Sepultura.

Amicus poteſt amico Sepulturam eligere, vbi extiterit conſuetudo. n. 1. & 2.

CONCLVSIO.

BEne poteſt amicus, ſi terræ id conſuetudo ferat, pro amico Sepulturam eligere. Ita Diana, *parte* 5. *tract.* 3. *de Caſibus occurrentibus tempore mortis, reſolut.* 108. *in fine*, ibi: neque amicus amico Sepulturam eligere poteſt. Riccius, *in Praxi reſolutionum, part.* 1. *reſolut.* 567. *n.* 1. niſi aliud exiſteret de conſuetudine. Gratianus, *lib.* 1. *diſceptationum forenſium, c.* 94 poſt Francum, *in dict. c. Licet* (ſcilicet *el* 4. *de Sepulturis, libro* 6.) *num.* 3. Hæc Diana. Et prius docuit Gloſſa, *in citato cap. Licet Pater, verbo vel in Parochiali*, vbi iam ſupponit cõſuetudinem introductam. Ait enim. Conſuetudo tamen habet, quod parentes, vel amici tales ſepeliunt (impuberes ſcilicet de quibus ibi agitur) in altera, quam volunt. Id eſt in Maiorum Sepultura, vel in Parochiali. Illuminatus item Moronus noſtram tenet concluſionem, *in centum reſponſis, reſponſo* 51. *n.* 42. & ita etiam conſuetudinem obtinuiſſe, vt amicus pro amico eligat Sepulturam, teſtatur. In caſibus tamen contingentibus, prudenter, & caute procedendum eſt, & terræ conſuetudo conſuli debet. Conſuetudo enim in hac materia, ſicut & in quàm plurimis aliis, non eſt iſta generalis, vt vbique terrarum illa ſeruari debeat. 1

Expende dictionem, *Niſi*, ab Antonino Diana adductam. Aliud enim omnino contrarium docet exiſtente conſuetudine, quod in præcedente docuerat propoſitione cum Riccio. Significat itaque præfata dictio, & neceſſario quidem oppoſitum antecedentis, cui immediate aduerſatur, vti bene Barboſa, *tract.* 2

Dictio aduerſatiua & neceſſario opponitur antecedenti dicto.

de

de Dictionibus, dictione 217. *num.* 3. cum Dec. *in L. Bonorum*, *in* 2. *lect. num* 27. *Cod. Qui admitti*, *& in L. Si quis in aliquo, num.* 2. *Cod. de Edendo.* Alexandro, *conſil.* 83. *num.* 3. *volum.* 1. Surdo, *de Alimentis*, *tit.* 1. *quaſt.* 104. *num.* 7. Octauian. Vulpell. *de Prapoſitionibus*, *& Aduerbiorum ſignificatione*, *ſub pradicta dictione, verſic. Regulariter, pag.* 65. & Cenedo, *poſt librum practicarum*, *& Canonicarum quaſtionum*, *ſingul.* 23. *num.* 2.

Ratio autem concluſionis noſtræ eadem, eſt, ac ea, qua concluſiones præcedentium paragraphorum probauimus. Quia ſcilicet conſuetudo legitimè præſcripta, conferre poteſt, & de facto confert facultatem eligendi Sepulturam pro aliis, ſicut illa etiam confert ad alia ſpiritualia.

SECTIO IV.

De locis in quibus electio Sepulturæ, poſſit fieri.

DISQVISITIO XII.

In quibus Eccleſiis fieri debeat Sepulturæ electio, vt licitè, & validè illa fiat?

BREVIARIVM.

Dictio, *Careo*, vel *Careat.*

Sententiam ipſo Iure latam importat non ferendam. n. 8.

Dictio *Committimus.*

Non importat alterationem, ſed excitationem iuriſdictionis. n. 17.

Dictio, *Omninò.*

Multos operatur effectus in diſpoſitionibus. Importat præciſam obligationem: præciſam executionem, &c. n. 17. & 18.

Lex.

Leges Legibus concordari debent, vt vitetur Iuris correctio, etiamſi Lex contraria clauſulam habeat derogatoriam: Non obſtante. n. 9.

Locus.

Locus profanus eſt, qui non eſt ad diuina celebranda deſtinatus, & benedictus ab habente facultatem. n. 5.

Locus religioſus eſt, ſic deſtinatus eſt benedictus. n. 5.

Locus minus religioſus eſt, in quo minus frequenter diuina celebrantur. n. 5.

Oratio.

Plus proficiunt ſpeciales Orationes, quàm communes. n. 9.

Ordinarius.

Tenetur decernere, ne Parochi plus percipiant de Sepulturis, quæ fiunt in Regularium Eccleſiis, quàm de eis, quæ in propriis, ſeu in aliorum Clericorum. n. 16.

Ad id, ſine diſpenſatione vlla, ex officio obligantur Ordinarij n. 17. & 18.

Mortaliter, & cum onere reſtitutionis delinquunt Ordinarij, in hoc negligentes. n. 18. & 19.

Parochialis.

Eccleſia Parochialis Ius habet ad tumulandos Parochianos decedentes ſine Sepultura Maiorum, vel abſque alterius electione. n. 4.

Parochus.

Impedire non poteſt, ne Parochiani eligant Sepulturas In Eccleſiis Regularium priuilegiatis. n. 13.

Ab his qui ſepeliuntur in Eccleſiis Regularium maiorem eleemoſynam exigere, quam ab iis, qui in Eccleſia propria, aut in alia Clericorum tumulantur, minimè poteſt. n. 14. & ſeqq.

In Indiis ſi maiorem exigat eleemoſynam, in Excommunicationem Papæ reſeruatam incurrit. n. 15.

Tenetur aſſociare cadauera, quæ in Eccleſiis ſepeliuntur Regularium, vſque ad dictas Eccleſias, niſi legitimè ſit impeditus. n. 21.

Si non impeditus, huic non interueniat aſſociationi, emolumenta aſſociationis non poteſt percipere, & ſi percipere queat, quæ contingunt propter Ius Parochiale. n. 20.

Peccare.

Qui contra rationem, contra inſtitutionem, aut contra conſuetudinem operatur, peccat. n. 6.

Reſtituere.

In ſolidum reſtituere qui teneantur. n. 19.

Sepultura.

Electio Sepulturæ in loco ſacro fieri debet. n. 1.

Maiorum Sepulturam laudabiliter eligi, ex Sacra Scriptura & Patribus comprobatur. n. 2.

Qui Sepulturam relinquit Maiorum, eligere debet illam in Parochiali Eccleſia, vel in alia habente priuilegium libertatis Sepulturæ. n. 3.

Illicitè, & inualidè eliget, qui in loco profano, aut minus Religioſo voluerit ſepeliri. n. 5. & 7.

Quoad locum minus religioſum, limitat Abbas, quando dolo inductus, vel ex contemptu in illo elegit Sepeliri. n. 9.

Electio Sepulturæ in loco profano, ſpernenda eſt. n. 10.

Selectior Sepulturæ electio eſt, quæ fit in loco in quo plura diuina celebrantur. n. 11. *In quo plures ſunt Sacerdotes.* n. 12. *& regulariter, in Regularium Eccleſiis.* n. 12.

In Eccleſiis Regularium licitè, & validè fit Electio Sepulturæ. n. 13.

Item in Eccleſiis exterioribus Monialium, non autem in interioribus. n. 22.

Sepelientes aliquem, quem ſepelire non poterant, reſtituere tenentur cadauer, & quidquid ratione illius receperant. n. 4.

Teſtamentum.

Vltima voluntas, minus legitima ſpernenda eſt. n. 10.

CVM multa admodum ſint, & varia loca Diuinis deputata, meritò dubitatur, in quibus illorum fieri debeat, aut poſſit electio Sepulturæ. Difficultatem breuiter diſcutiam, & ſeptem concluſionibus illam dilucidado. Sed antequam ad reſolutiones accedam, ſupponere duxi, Fidelium cadauera in loco ſacro tumulari debere. Colligitur ex plurimis Sacris Canonibus. Præcipuè *ex Can. Cum grauia peccata*, 13. *quaſt.* 2. *& ex cap. Fraternitatem*, el 3. *de Sepulturis*, in quo ſic Innocentius Papa Tertius ait. Fraternitatem tuam non credimus ignorare, mortuorum Sepulchra, & Cœmeteria apud illas Eccleſias, & Monaſteria ex antiquo eſſe diſpoſita, in quibus Religioſorum Fratrum Conuentus ſunt conſtituti, & orationes, atque Miſſarum ſolemnia, tam pro 1

viuis, quàm pro defunctis frequentiùs celebrantur. Quo ſuppoſito, ſit.

CONCLVSIO I.

a QVi Sepulturam ſuorum eligit Maiorum, licitè, validè, & laudabiliter operatur.

Probatur concluſio *ex Can. Vnaquaque*, 13. *q.* 2.
» in quo ſic D. Auguſtinus, Sancto Patriarcha Ioſeph
» moriens in Ægypto, rogauit Fratres ſuos, vt tem-
» pore viſitationis ſuæ oſſa ſua ſecum deferrent, & in
» Sepulchro Patrum ſuorum ea collocarent. Vbi
Gloſſa, *verbo Viſitatione*, in hæc prorumpit. Et hoc
petiit, quia ignominioſum erat tunc, quod aliquis
» non ſepeliretur in Sepulchro Patrum ſuorum, vt
» ſtatim ſequitur: videlicet in textu, ibi. Dictum eſt
» Prophetæ Domini, qui contra præceptum Domini
» comedetat in Bethel: Non inferetur cadauer tuum
» in Sepulchrum. Patrum tuorum. Et addit Augu-
» ſtinus. De nonnullis legitur in libro Regum:
» Obiit, & appoſitus eſt ad Patres ſuos: hoc eſt in
» Sepulchto Petrum ſuorum. Et ſtatim. In nouo Te-
» ſtamento Beatus Philipus (vnus de ſeptem Diaco-
» nibus, ait Gloſſa) legitur ædificaſſe ſibi Sepul-
» chrum, in quo ipſe, & Filij eius quieuerunt. Aliud
» adducit exemplum dicens. Beatus Seuerus Racun-
» natum Archiepiſcopus, tumulum fieri iuſſit, in quo
» ſe, & vxorem, & Filiam collocauit. Et concludit
» ſic ille magnus Eccleſiæ Doctor. Quia ergo Paren-
» tes iſtorum apud priores Eccleſias ſepulti ſunt, &
hi apud eaſdem debent tumulari. Quam certè con-
ſuetudinem approbat, & commendat Innocentius
Papa, *in recenſito cap. Fraternitatem* per hæc ver-
» ba. Qui vero relictis antiquis Eccleſiis, & Patrum,
» aliorumque Parentum ſuorum Sepulchris, contra
» conſuetudinem Patrum veteris Teſtamenti, qui
» cum Patribus ſuis ſepulti eſſe leguntur, ad noua, &
» minus Religioſa loca ſe transferunt, irrationabili-
» ter, & contra antiquam inſtitutionem facere viden-
» tur. Ergo, qui Maiorum ſuorum elegit Sepulturam,
» validè, licitè, & laudabiliter operatur.

CONCLVSIO II.

3 QVi relicta Maiorum ſuorum Sepultura, aliam eligit, eligere illam tenetur in Eccleſia ſua Parochiali, vel in altera priuilegium habente libertatis Sepulturæ, vt cuique liberum ſit apud illam ſepeliri. Aliàs illicitè, & inualidè Sepulturam eliget. Hanc tenet concluſionem Franc. Maria. Samuellius, *in Praxi de Sepulturis, tract.* 1. *diſputat.* 6. *controuerſ.* 11. *concluſ.* 5. *pag.* 289. vbi quàm plures allegat Doctores.

4 Probatur concluſio: Quia Eccleſia Parochialis ius habet ad tumulandos ſuos Parochianos nolentes in Sepulchris Maiorum ſuorum ſepeliri, aut non vtentes priuilegio libertatis Sepulturæ, aliis
» Eccleſiis conceſſo, vti patet *ex Canone Eccleſias*
» *ſingulas, c.* 1. 13. *quæſt.* 1. vbi ita Dionyſius Papa.
» Eccleſias ſingulas, ſingulis Presbyteris dedimus:
» *Parochias, & Cæmeteria eis diuiſimus: & vnicui-*
» *que ius proprium habere ſtatuimus*: ita videlicet, *vt*
» *nullus alterius Parochiæ terminos, aut ius inuadat,*
ſed ſit vnuſquiſque ſuis terminis contentus. Hactenus Dionyſius Papa. Vnde Ioannes Ægidius Trullerich *tract. de Parocho, capite* 9. *numero* 10. ait, recipientes aliquem ad Sepulturam in caſu non conceſſo, non ſolum peccare mortaliter, cum ius alienum inuadant, ſed teneri reſtituere corpus, ſi petatur, & quidquid ratione corporis acceperint. Quæ quidem, attento iure communi, & ſecluſo priuilegio, & conſuetudine, in contrarium, communiter recepta, procedunt. De quibus nonnihil dixi, *in quæſtionibus Paſtoralibus, de Iure Parochi vnitarum Eccleſiarum, parte* 3. *quæſt.* 7. Ergo, &c.

CONCLVSIO III.

QVi eligit Sepulturam in loco profano, immò in loco ſacro, minus tamen Religioſo, illicitè, & inualidè illam eligit. 5

Suppono, pro concluſionis intelligentia, quod locus profanus eſt ille, qui per Epiſcopum, aut per alium, ad id poteſtatem habentem, deſtinatus non eſt benedictus ad diuina Officia celebranda. Ita Nicolaus Tudeſchus, Panormitanus Abbas, *in capite Abolendæ, numero* 4. ibi: Tertio modo: & ibi: largo modo, *c.* 13. *de Sepulturis.* Syluester, *verbo Sepultura*, §. 1. & alij, quos aliàs allegaui.

Locus autem minus Religioſus eſt, vbi minus frequenter diuina celebrantur Officia. Gloſſa *in capite Fraternitatem, verbo Frequentius*, & ibi præfatus Abbas, *numero* 4. *c.* 3. *de Sepulturis, ad dictum verbum*, ibi: & ob hoc cautum eſt, vt quis eligat Sepulturam in loco, vbi frequentiùs celebrantur diuina Officia. Ex his enim locus dicitur magis Religioſus.

Concluſionem noſtram tenent Gloſſa, *in dict. capite Fraternitatem, verbo Ad noua*, & Barboſa *ibi, numero* 1. in ſequentia prorumpens. Electio Sepulturæ in loco minus Religioſo, dimiſſo Maiorum Sepulchro, non tenet. Colligunt ex Ordinar. Abbas antiq. Innocentius, Collect. Zabarella, Butrius, Ioann. Andreas, Imola, Anania, Hoſtienſis, Ancharranus, Henricus, Panormitanus, Baldus, Viuianus, *in rationali libri tertij Iuris Pontificij pag.* 238. Alagona *in Compendio Iuris Canonici. p.* 458. remiſſiuè Ximenez, *in Concord. part.* 2. refertur ab Anton. Auguſt. *Collect.* 1. *Decretalium, lib.* 3. *tit.* 24. *c.* 5. Hæc Barboſa. 6

Probatur concluſio, quoad vtramque eius partem, *ex dicto c. Fraternitatem*, ibi. Qui verò relictis » 7
antiquis Eccleſiis, ... ad noua, & minus Religioſa »
loca, ſe transferunt, irrationabiliter, & contra anti- »
quam inſtitutionem, facere videntur. Vnde ſi P. »
de Caſtello contra antiquam, & rationabilem con- »
ſuetudinem, aliquid de corpore ſuo ſepeliendo man- »
dauit, hoc non præiudicat rationi, ſed viribus debeat »
carere. Expende verba: *irrationabiliter*: &: *contra* »
antiquam inſtitutionem: &: *contra antiquam, & ratio-* »
nabilem conſuetudinem: quæ omnia culpam, dubio procul adeſſe demonſtrant. Quod enim contra rationem, contra inſtitutionem, aut contra conſuetudinem rationabilem, & antiquam fit, peccatum eſt. Ac per conſequens, per dicta Decretalis verba, ſæpe probata manet prima, concluſionis pars, de illicita Sepulturæ electione. Secunda verò, ex vltima recenſita clauſula: *ſed viribus debet carere*: apertè conuincitur, ita vt ipſo iure, abſque aliqua declaratione, electio irrita ſit, nulla, & inualida.

Dictio enim *careo*, aut *careat* latam importat ſententiam, & ipſo iure, non autem ferendam, vti Aug. docet Barboſa, *tract. de Dictionibus, verbo Careat, la* 53. ex Gloſſa, *verbo Foro, in L. Preuidendum, Cod. de Poſtulando, & ex Gloſſa, verbo Carebat, in L.* 1. *ff. ad Legem Iuliam, de via publica, & in c. Nihil de Electione, verbo Poteſtate.* Corſet. *in Singularibus, verbo Careo.* Tiraquello, *in L. Si vnquam, verbo Reuertatur, num.* 161. *Cod. de Reuocandis Donationibus.* Vezin, *tomo* 2. *Communium opinionum;* 8

lib. 9.

lib. 9. tit. 34. num. 354. Gama, *in tract. de Sacrament. præſtand. vltimo ſupplicio damnatis, quæſtione 5. n. 17.* Gregorio Sayro, *in Claui Regia, libro 3. c. 8. n. 26.* Cardinale Tuſcho, *verbo Priuatio, concluſ.* 719. *num.* 19. & ex Proſpero Farinacio, *In Fragment. criminal. part. 2. verbo Lex, num.* 129.

9 Sed noſtræ concluſioni aduerſari videtur *caput Cum quis, el 2. de Sepulturis, lib. 6.* vbi ita ait Bonifacius Papa Octauus. Si quis antiqua dimiſſa, nouam (etiam in loco minus religioſo) elegerit Sepulturam, electionem huiuſmodi (licet Iura ſuper hoc videantur eſſe diuerſa) nequaquam volumus impugnari. Vbi Gloſſa ait. Nota, quod quis poteſt eligere Sepulturam ſuam in loco minus religioſo; cautiùs tamen faciet ſi eligat locum magis religioſum: nam plus proficiunt ſpeciales orationes, quàm communes. Et licet in vniuerſo mundo fiant orationes communes pro omnibus defunctis; tamen ſpecialiter fiunt orationes pro benefactoribus illius Eccleſiæ. Hactenus Gloſſa.

Abbas Panormitanus, *in cap. Fraternitatem, in fine* vtramque Decretalem concordare intendit, & dicit textum *capitis Fraternitatem,* procedere, quando quis ex dolo fuit inductus, vel ex contemptu elegit Sepulturam in loco minus religioſo, *cap. 1. eod. tit. lib. 6.* vel quando non ſoluitur portio Eccleſiæ. Hæc Abbas: per quæ bene vitari videtur correctio Capitis illius, *per caput Cum quis.* Iura enim Iuribus expedit concordari, vti ait Aug. Barboſa, *tract. de Axiomatibus Iuris, verbo Iura, axiom.* 133. *ex L. Sed & poſteriores, ff. de Legibus. L. Non eſt nouum, ff. eodem tit. L. Præcipimus, in fine, Cod. de Appellationibus, L. Vnica, Cod. de Inofficioſis dotibus. cap. Cum expediat, de Electione, lib. 6.* Mantuo *lib. 3. Dialog. 59. à princip. & Dialogo 71.* & Barboſa *in L. 1. ff. Soluto matrimonio, part. 1. num. 7. & 8.* vt ſcilicet vitetur Iuris correctio. Ipſe Aug. Barboſa, *verbo Correctio, axiom. 60 per totum, maximè num. 5. ex L. Si quando, Cod. de Inofficioſo teſtamento. L. 1. Cod. de Inofficioſis dotibus, citata, ex dicta L. Præcipimus. cap. 1. de Noui operis nunciatione, & ex dicto cap. Cum expedtat.* Romano, *conſil. 40. Viſis, num. 5. conſil. 57. In cauſa vertente, num. 2. & 3. & conſil. 322. num. 2.* Vbi ſubdit procedere etiamſi Lex poſterior contraria habeat clauſulam derogatiuam: *Non obſtante:* quia adhuc correctio non ſumitur, ſi poteſt fieri conciliatio. Et extendit etiam, quando adeſſet dictio taxatiua. Vndè cum *caput Cum quis,* dictam non habeat clauſulam *Non obſtante,* nec dictionem taxatiuam, per illud non corrigetur caput *Fraternitatem,* non illi aduerſabitur; nec conſequenter, concluſioni noſtræ, eidem innixæ capiti: eo maximè, quia intelligi illud poteſt, vt vult Abbas, *& caput Cum quis,* intelligi poſſit procedere pro foro externo, ita vt velit Bonifacius, vt electioni Sepulturæ factæ in loco minus religioſo, non opponatur exceptio nullitatis, ad vitandas lites. Et hanc interpretationem ex ipſo colligo textu ibi: *electionem huiuſmodi.... nequaquam volumus impugnari,* per hoc autem non euadet in foro conſcientiæ licita.

CONCLVSIO IV.

10 Electio Sepulturæ in loco profano, ſeu non ſacro facta, ſpernenda eſt.

Hanc tenet Gloſſa *in ſæpè citata Decretali Fraternitatem, verbo Præiudicat.* Abbas, *ibi num.* 2. dicens. Nota tertiò, quod fidelis non poteſt eligere Sepulturam in loco priuato: vndè talis voluntas eſt ſpernenda: & in hoc nota iſtum textum. Rationem hanc reddit dicta Gloſſa. Quoniam minus legitima voluntas defuncti, defendi non debet. *ff. de Conditionibus inſtitutionum, Filius quidam & 12. quæſt. 5. can. 1. & ff. de Religioſis, & ſumptibus funerum, L. At ſi quis §. Hæc actio.* Sed de hoc prolixè diximus ſuprà.

CONCLVSIO V.

Optima, & ſelectior Sepulturæ electio eſt, quæ fit in loco vbi plura diuina celebrantur. 11

Hæc ſequitur concluſio *ex capite Fraternitatem citato.* Eius verba *numero* 1. recenſui. Si enim Sepulchra, & Cœmeteria bene ſunt conſtituta apud illas Eccleſias in quibus orationes, & Sacrificia frequentius celebrantur, ſelectior erit electio facta, vbi plures orationes funduntur, & plura Sacrificia celebrantur. Propter quod enim vnumquodque tale, & illud magis.

Ex quo infero, fructuoſiorem eſſe electionem Sepulturæ factam in Eccleſia plurium, quàm paucorum Sacerdotum: quia plura ibi celebrantur Sacrificia: & in plurimum, in Eccleſiis Regularibus. Conuentuum, quàm in Sæcularibus: Quia plures ibi preces, & orationes tam publicæ, quàm priuatæ funduntur, quàm hîc. Et reſpectiuè in Eccleſiis magni concurſus, tam Miniſtrorum, quàm aliorum fidelium, quàm parui: propter eandem rationem plurium precum, & orationum. 12

CONCLVSIO VI.

IN Eccleſiis Regularium, licitè, & validè eligitur Sepultura: ita vt Parochi electionem factam, quominus ſuum ſortiatur effectum, impedire nullatenus poſſint. 13

Ita docent Hieronymus Rodriquez, *in Compendio quæſtionum Regular. reſolut. 128. numero 3.* Samuellius, *in Praxi de Sepulturis, tract. 1. diſputat. 6. controuerſ. 11. concluſ. 6.* Ioannes Bapt. Lezana, *in Summa quæſt. Regular. tom. 1. part. 2. cap. 1. numero 31. pag. 352. & tom. 2. part. 4. verbo Sepultura, quoad Regulares, numero 4.* cum Riccio, *in Praxi, part. 4. reſolut.* 293. Auguſtinus Barboſa, *de Iure Eccleſiaſtico, part. 2. lib. 2. cap. 10. num. 21. & in Collectan. Deciſionum Apoſtolicarum, verbo Sepultura, collect. 671. num.* 14. & Laurentius de Peytinis, *de Priuilegiis, tom. 3. cap. 4. num. 51. qui num. 53.* inter alias Declarationes S. Congregationis Regularium Romæ factas 11. *Decembris, de Anno* 1615. quas exſcribit, tertia in ordine, huiuſmodi eſt.

Tertia, Num & illi, qui coram teſtibus duntaxat, licet abſque ſcriptura, in iiſdem Eccleſiis Sepulturam ſibi elegerint? Ad tertium. In ſupradictis Eccleſiis (Regularium ſcilicet) eſſe ſepeliendos; ſine præiudicio tamen Iurium Parochialium.

Idem Author, *pag. finali dicti voluminis,* hoc etiam Sanctæ Congregationis Decretum tranſcribit, quod eſt in ordine, *el* 17. cuius etiam meminerunt Barboſa, *dicto num.* 14. & Lezana, *num. 4. reddito,* videlicet.

Sacra Congregatio Cardinalium Negotiis Regularium præpoſita, ſæpius cenſuit licere Parentibus, in quacumque Eccleſia voluerint, etiam Regularium, eorum filiis minoribus, qui ad annos pubertatis nondum peruenerunt, eligere Sepulturam: nec à Parochis locorum impediri poſſe, aut debere:

„ præſertim verò ſi in dictis Regularium Eccleſiis ſe-
„ peliri conſueuerint, vel in eis habeant Sepulchrum
„ Maiorum. Romæ, 20. *Ianuarij*, 1640.
„ Fr. Anton. Cardinalis S. Honuphri.
„ L. A Epiſcopus Teb. Secretarius.

14 Aliam eiuſdem S. Congregationis Declarationem recenſet Lezana, *verbo Sepultura, ſub num.* 5. tenoris ſequentis.

„ Sacra Congregatio S. R. E. Cardinalium, Nego-
„ tiis, & conſultationibus Epiſcoporum, ac Regula-
„ rium præpoſita, ad tollendas indebitas exactiones,
„ quæ vt proponitur in tumulandis defunctorum cor-
„ poribus, fieri ſolent, cenſuit iniungendum, prout
„ tenore præſentis Decreti iniungit Archiepiſcopo
„ Brunduſino, cæteriſque locorum Ordinariis, ne
„ permittant, vt Parochi, aliique de Clero Sæculari
„ maiorem poſthac eleemoſinam ſibi attribui faciant
„ ab hæredibus defunctorum, qui in Eccleſiis Regu-
„ larium prædictorum Sepulturam ſibi elegerunt,
„ quam percipere poſſent, ſi in Parochiali, ſeu alia
„ ipſius Cleri ſæcularis Eccleſia ſepeliri voluiſſent,
„ contrariis quibuſcumque non obſtantibus. Romæ,
hac die 7. Decembris, 1640. Hactenus Decretum.

Recenſet idem P. Lezana alteram Declarationem præfatæ Sacræ Congregationis Epiſcoporum, & Regularium., 16. *Auguſti*, *de Anno* 1641. factam, in qua teſtatur fuiſſe declaratum, non licere Parocho vnum accipere ſcutum, vltra quartam funeralem, ab illis, qui eligunt Sepulturam in Eccleſiis Regularium.

15 Vlterius, Clemens Papa Octauus, *in Bulla expoſitum nobis, la* 2. *apud Emmanuelem Roderiquez, in Collectione Bullarum, pag. mihi* 523. *die* 28. *Ia-*
„ *nuarij*, 1604. ſic ſtatuit. Nos igitur huiuſmodi abu-
„ ſus omninò tollere, atque dicti Ordinis commodi-
„ tatibus, & prorogationi quantumcunque in Domino
„ poſſumus, proſpicere cupientes, huiuſmodi ſuppli-
„ cationibus inclinati, ex voto venerabilium fratrum
„ Noſtrorum. S. R. E. Cardinalium, ſuper conſulta-
„ tionibus, & negotiis Epiſcoporum, & Regularium
„ deputatorum, omnibus, & ſingulis Parochialium
„ Eccleſiarum, vniuerſarum Indiarum Occidentalium
„ Rectoribus, nunc, & pro tempore exiſtentibus,
„ harum ſerie interdicimus, & prohibemus, ne ſub
„ excommunicationis maioris latæ ſententiæ pœna,
„ à qua, non niſi à Nobis, ſeu Romano Pontifice pro
„ tempore exiſtenti, præter quam in mortis articulo,
„ abſolui poſſint, ex nunc, & deinceps, perpetuis fu-
„ turis temporibus, maiorem eleemoſynam ab iis,
„ qui in dictarum Domorum (Ordinis S. Franciſci
„ præfatarum Indiarum Occidentalium,) quam Pa-
„ rochialibus Eccleſiis huiuſmodi ſepeliuntur, quovis
„ prætextu, aut occaſione, etiam de conſilio, conſen-
„ ſu, ſeu mandato ſuorum Ordinariorum exigere de-
„ beant, ſeu præſumant. Non obſtantibus, &c. Hæc
omnia Clementina præfata, de qua putat Portellus, *in Dubiis Regularium, verbo Sepultura, in Additionibus, num.* 2. apud Lezanam, *dicto num.* 5. communicari omnibus Conuentibus Ordinis. Ex quo addit ipſe Lezana, etiam dici poſſe communicari omnibus Religionibus habentibus communicationem priuilegiorum cum Minoribus.

16 Aliam etiam Bullam Vrbani Papæ Octaui, cuius meminit idem Lezana, exſcribit Laurentius de Peyrinis, *tom.* 3. *priuilegiorum, in Conſtitutionibus nouiſſimis Vrbani prædicti, la* 20. tenoris ſequentis.

„ *Vrbanus Papa Octauus Ad futuram rei*
„ *memoriam.*

„ Cum ſicut dilectus filius Blaſius Procurator Ge-
neralis Fratrum Ordinis Minorum Conuentualium „
S. Franciſci nuncupatorum, Nobis nuper exponi fe- „
cit, diuerſæ extorſiones exceſſiuæ à dilectis filiis Ca- „
pitulo, & Canonicis ſæcularis, & Collegiatæ loci „
de Vegliæ Brunduſinæ diœceſis, necnon etiam à di- „
uerſis Parochis aliorum locorum fiant, pro impe- „
dienda libertate electionis Sepulturæ, in Eccleſiis „
Ordinis huiuſmodi, Nobis propterea humiliter ſup- „
plicari fecit, vt de opportuno in præmiſſis remedio „
prouidere, de benignitate Apoſtolica dignaremur. „
Nos igitur dictum exponentem ſpecialibus fauori- „
bus, & gratiis proſequi volentes, ex quibuſvis ex- „
communicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, aliiſ- „
que Eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris, & pœnis, à „
Iure, vel ab homine, quauis occaſione, vel cauſa „
latis, ſi quibus quomodolibet innodatus exiſtat, ad „
effectum præſentium dumtaxat conſequendum ha- „
rum ſerie abſoluendum, & abſolutum forè cenſen- „
dum. Huiuſmodi ſupplicationibus inclinati, de Ve- „
nerabilium Fratrum noſtrorum S. R. Eccleſiæ Car- „
dinalium negotiis Regularium præpoſitorum con- „
ſilio, Ordinariis locorum per præſentes committi- „
mus, vt prouideant *omninò*, ne diutius abuſus hu- „
iuſmodi tolerentur, & decernant, ne Parochi plus „
percipere poſſint in Sepulturis, quæ fiunt in Eccle- „
ſiis Regularium, quam in eis, quæ fiunt in propriis, „
ſeu aliorum Clericorum. Non obſtantibus Con- „
ſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, cæte- „
riſque contrariis quibuſcomque. Datum Romæ „
apud Sanctum Petrum ſub Annulo Piſcatoris, *die* „
XI. Martij M. D.C. XXXVIII. Pontificatus „
Noſtri *Anno decimo quinto.* „
M. A. Maraldus. „

Admiranda venit dictio illa, *omninò*: quæ inter 17
alios effectus, habet ſequentes. In primis, imponit Ordinariis præciſam obligationem, & neceſſitatem extirpandi ex officio præfatos abuſus. Id enim importat dictio illa, & operatur, idem, quod *ſine diſpenſatione*. Barboſa, *tract. de Dictionibus, dict.* 240. *num.* 11. cum Panormitano, *in cap. Qualiter, colum.* 3. *num.* 18. *verſic. Sed contra, el* 2. *de Accuſationibus.* Felino, *in cap. Ex parte, el* 5. *de Officio Delegati*, Cardinali Tuſcho, *Practicar. concluſionum, tom.* 2. *litt. D. concluſ.* 322. *num.* 7. Matienzo, *in Rubric. tit.* 1. *gloſſa* 1. *num.* 39. *lib.* 2. *nouæ Recopilationis.* Sanchez, *de Matrimonio, tom.* 1. *lib.* 1. *diſputat.* 32. *num.* 6. & impedire diſpenſationem vbi ponitur in Lege, quod aliquid omninò obſeruetur, vt hîc, addit Barboſa, cum Socino, *conſil.* 111. *num.* 6. *volum.* 1. Conſultò dixi, *ex officio*: quia dictio, *committimus*, non importat alterationem, ſed excitationem iuriſdictionis. Idem Barboſa, *dictione* 61. *num.* 1. cum Felino, *in cap. Licet in corrigendis, de Officio Ordinarij, numero* 1. *verſic. Adde.* Baldo *ibi*, *verſic. Quia ſemper.* Marthes. *ſingulari* 80. & cum Martha, *de Clauſulis, part.* 1. *clauſula* 186. *alias* 227. *in vltima editione, num.* 4.

Secundò importat præciſam executionem di- 18
ctio, *omninò*. Barboſa *ibidem, num.* 13. cum Menochio, *conſil.* 2. *num.* 156. Tiraquelo, *in L. Si vnquam, verbo Reuertatur, num.* 78. vbi etiam ſubdit, quod præcipuè cogit ad factum, præciſámque denotat neceſſitatem. Grammat. *voto* 31. *num.* 4. Coſin. *in Pragmat. ſanction tit. de Concubin.* §. *Quia verò, in verbo Omninò.* Cenedo, *in Singulari* 24. *n.* 2. *in fine, poſt librum Practicarum, & Canonicarum quæſtionum* & Benedict. Ægid. *ad L. Ex hoc Iure, ff. de Iuſtitia, & Iure, part.* 1. *c.* 8. *n.* 40. Et hoc ideò aſſerunt, quia præfata dictio, præciſam habet naturam.

Vndè colligo Ordinarium omittentē exequi, quod

iu

quod in prærecenſitis Vrbani Papæ litteris iniungitur, mortaliter peccare contra iuſtitiam cum onere reſtitutionis, quam debent facere Religioſis, & aliis quibuſcumque, de omnibus, quæ Parochi extorſerint, ratione Sepulturarum, quæ fiunt in Eccleſiis Regularium, vltra ea, quæ percipiunt ratione Sepulturarum, quæ in aliis Eccleſiis Clericorum fiunt, & etiam tenetur de damno, quod patiuntur Regulares ob violationem libertatis Sepulturarum ſuarum, ex actionibus huiuſmodi cauſatam. Inducitur enim quædam virtualis coactio ad non eligendum Sepulturam, in Regularium Eccleſiis.

19 Ducor: quia in his, qui in ſolidum reſtituere tenentur, & continenter in his duobus verſibus, iuxta communem Doctorum ſententiam,

> *Iuſſio, Conſilium, Conſenſus, Palpo, Reuerſus,*
> *Participans, Mutus, Non obſtans, Non manifeſtans.*

Sunt omnes, qui obligantur ex officio damnum impedire alterius. Inter quos adnumerantur Princeps, Magiſtratus, Prætor, Prælatus, Dux, & Iudex, quibus ex officio incumbit prouidere, ne damna inferantur: & ſi non prouidenr, tenentur, vt dictum eſt ad reſtitutionem. Ita Fabius Incarnatus, *in Scrutinio Sacerdotali in par.2.tract.9 de Reſtitutione, verſic. Octauo dicitur, pag.*241. Baſſæus, *tom.*1. *verbo Reſtitutio III.* §.7. *num.* 16. cum Petro Nauarra, *de Reſtitutione, lib.*3.*cap.*4.*n* 130. Syluestro, *verbo Reſtitutio* 3.*quæſt.*5 Bonacina, *de reſtitutione, diſp.*1. *quæſt.*2. *punct.*11. Fillucio, *tract.*32.*num.*75 *&* 77. Syluio, 2.2. *quæſt.*62.*artic.*4. *quæſito* 4.*& artic.*7.*de Muto, &c.* Antonius de Eſcobar, & Mendoza, *in Theologia Morali, tract.*3.*examine* 2.*de Reſtitutione, cap.*2.*num.*22. Leonard. Leſſius, *de Iuſtitia, & Iure, lib.*2.*cap.*13.*dubit.*9.*num* 61.*& dubit.*10.*n.*63. *verſic. Dico primo, & num.*77.cum Medina, *quæſt.*9. Nauarro, *in Manual.cap.*17.*n.*18. & Couarruuia, *in Regula Peccatum, part* 2.§.3.*num.*5. & Azorius, *Inſtitutionum Moralium, part.*3.*lib.*4.*cap* 6.*quæſt.*2. *verſic. Secundo, verſic. Eſt igitur, & verſic. Ex his perſpicitur.*

20 Pro vltimo totius huius difficultatis complemento, libuit duas alias S. Congregationis Declarationes recenſere, quarum ſub tenore ſequente meminit Lezana, *verbo Sepultura, num.*5.*citato.*

Nota hîc obiter ex Declaratione S. Congregationis Epiſcoporum, & Regularium, *ſub die* 1. *Februarij,* 1641. quod quando Parochi non interueniunt aſſociationi cadaueris defuncti, qui elegit Sepulturam in Eccleſia Regularium, etſi poſſint habere emolumenta, quæ illis contingunt propter Ius Parochiale, ſed non illa, quæ dantur propter aſſociationem.

21 Nota etiam eandem S. Congregationem, *eodem anno, & eodem menſe Februarij, ſub die* 22. declaraſſe ad inſtantiam Procuratoris Generalis Auguſtinianorum Diſcalceatorum, Plebanum teneri aſſociare cadauera, defunctorum vſque ad Eccleſiam Regularium ſi in ea elegerint Sepulturam, niſi fuerit legitimè impeditus. Hæc omnia Lezana.

Præter Declarationes S. Congregationis, & Litteras Apoſtolicas ſuprà recenſitas, quibus probatur noſtra concluſio, multæ aliæ adduci poſſent; ſed quia redditæ, ad intentum ſufficiunt, ab vlteriori ſuperſedeo probatione.

CONCLVSIO VII.

22 IN Eccleſiis exterioribus Sanctimonialium electio Sepulturæ fieri poteſt; non autem in interioribus.

Hanc concluſionem tenet Franc. Maria Samuelius, *in Praxi de Sepulturis, tract.*1. *diſput.*6. *controuer.*11.*concluſ.*7.*pag.*289 quoad primam probatur. Quia Moniales, earum Eccleſiæ, & loca, gaudent omnibus exemptionibus, priuilegiis, & gratiis, quibus gaudent, & potiuntur Regulares Viri, eorum Eccleſiæ, & loca, reſpectiuè, in omnibus, quæ illis adaptari poſſunt. Tamburinus, *tom.*4. *de Iure Abbatiſſarum, diſput.*6. *quæſito* 6. *num.*14. *& diſputat* 17.*quæſito* 1. *num.*1. Pellizzarius, *in Manuali Regular.tom.*2.*tract.*8.*cap.*1. *num.*72. *&* 13. Peyrinus, *de Priuilegiis, tom.* 2. *ad Conſtitutionem* 8. *Pij Quinti*, §.2.*num.*3. Ergo ſi in Eccleſiis Religioſorum eligi poteſt Sepultura, poterit etiam eligi in Eccleſiis exterioribus Religioſarum.

Moniales, & earum loca, eiſdem gaudent gratiis, & priuilegiis, quibus Religioſi viri, eorumque loca: ſi illis adaptari poſſunt.

Quoad ſecundam verò partem, etiam probatur: quia propter Sanctimonialium clauſuram, indecens valdè eſſet, & magnis periculis plenum, quod ab exiſtentibus extra illarum Monaſteria, Sepulturas eligerent in Eccleſiis interioribus earum. Hæc tamen pars fallentiam pati poterit in caſu, quo in dictis interioribus Eccleſiis, habeat quis Sepulchrum Maiorum ſuorum, aut Familiare, vel Hæreditarium.

SECTIO V.

De variis modis, quibus electio Sepulturæ probetur.

DISQVISITIO XIII.

Quomodo electio Sepulturæ probetur?

BREVIARIVM.

Confeſſarius.

A moribundo conſtituitur executor illorum quæ ad animam concernunt, quatenus debent ad forum externum deduci. n.10.

Confeſſario omnino credendum, ſi teſtatur defunctum elegiſſe Sepulturam hanc, vel illam. n.20.

Libri.

Libri in archibus reperti, vulgo Tumbos, *& alij rationes continentes debitorum & ſolutionum, & ſimiles fidem faciunt, etiamſi ſubſcripti, per perſonam authenticam. non ſint.* n.11.

Scriptura.

Scriptura authentica, & publica, non habet maiorem declarationem propriæ voluntatis, quam habet priuata propria ſubſcripta manu, ſi vera ſit ſubſcriptio. n.4.

Subſcriptio in ſcriptura, eſt teſtimonium propriæ mentis declaratiuum n.4.

Sepultura.

Eſt pars vltimæ voluntatis Sepulturæ electio. n.8.

Probatur eius electio, primò, per Teſtamentum. n.1. *Secundò, per Codicillum validum.* n.2. *Tertiò, per Codicillum inualidum.* n.3. *Quartò, per Scripturam priuatam propria manu ſubſcriptam.* num.4. *Quintò, per duos teſtes.* n.5. *Etiamſi ſint ſingulares.* n.6. *&* 8. *Sextò, per dictum Confeſſarij.*

Quando teſtes diſcordant de electione Sepulturæ, coniecturis ſtandum eſt. n. 9. *Et quænam ſint coniecturæ, quibus ſit ſtandum.* ibid.

Subrogatum.

Eiuſdem naturæ eſt cum eo, in cuius locum ſubrogatur. n. 4.

Subſcriptio.

Loco vocis ſubſtituitur, & eandem habet vim ac haberet locutio. n. 4.

Teſtes.

Vnus teſtis non facit Fidem; faceret tamen in cauſis modici præiudicij, ſi Papa interpretando Ius Diuinum, id limitaret ex cauſa faciendo Conſtitutionem, vt vni plena adhibeatur fides. n. 5.

Duo teſtes regulariter ſufficiunt ad plenam probationem in cauſis profanis, Eccleſiaſticis, & ſpiritualibus. n. 5.

Teſtes ſingulares ſunt, quorum quilibet deponit, vnum aliquid audiuiſſe, aut vidiſſe, ſed in diuerſo tempore. n. 7.

MVLTI admodum modi ſunt, de quibus dubitari queat, an eorum quilibet ſufficiat, ad probandam licitam, & validam Sepulturæ electionem. Illos ſequentibus dilucidabo concluſionibus.

CONCLVSIO I.

1 PRimus, frequentiſſimus, & conuenientiſſimus eligendi Sepulturam modus eſt, ſi Teſtator, in ſuo Teſtamento, ſub quo, diem clauſit extremum dixerit velle ſuum condi cadauer in tali Eccleſia aut Sepultura.

De huius concluſionis veritate, nullus vnquam dubitare potuit. Quia cum electio Sepulturæ ſit pars vltimæ voluntatis, & vltima voluntas per Teſtamentum frequentiſſimè, & conuenientiſſimè declaretur, hinc eſt, quod per illud optimè fiat Sepulturæ electio.

Concluſionem tenent Ioannes Bapt. Ventriglia, *in Praxi rerum notabilium, annot. 52. de electione Sepulturæ, §. Vnico, n. 45.* Ioann. Baptiſt. Lezana, *in Summa quæſtionum Regular. tom. 2. part. 4. verbo Sepultura, quoad Regulares, n. 11.* Laurentius de Peyrinis, *de Priuilegiis, tom. 3. in Additamentis ad Conſtitutionem Leonis Decimi, cap. 4. num. 52.* & Franc. Maria Samuellius, *in Praxi de Sepulturis, tract. 1. diſputat. 6. controuer. 12. concluſ. 1.*

CONCLVSIO II.

2 SVfficienter probatur electio Sepulturæ per Codicillum validum.

Probatur concluſio. Quia Codicillus inuentus eſt ad vltimas conſeruandas voluntates. Auguſt. Barboſa, *tract. de Clauſulis vſu frequentioribus, clauſula 21. num. 2.* cum Baldo, *in L. fin. columna 4. verſic. Nunc aliqua, de Codicill.* Decio, *conſilio 287. n. 3. & 4.* & Fuſar. *de Subſtitut. quæſt. 245. n. 40.* Ergo ſi benè, & validè eligitur per Teſtamentum Sepultura, benè, validè, & ſufficienter probabitur per Codicillum validum.

CONCLVSIO III.

3 VAlidè etiam eligitur Sepultura per Codicillum inualidum, ſaltem pro foro conſcientiæ.

Hanc tenent Ventriglia, & Samuellius, *locis allegatis*, & Antoninus Diana, *part. 5. tract. 3. de caſibus occurrentibus tempore mortis, reſol. 106.* ex Lauorio, *Variarum Lucubrationum, tom. 1. tit. 2. cap. 11. num. 18.* & pro illa allegat Samuellius, Menochium, *conſil. 165. n. 10. lib. 2.* Valerum, *in differentiis vtriuſque fori, verbo Teſtamentum, different. 1. n. 2.* Emmanuelem Viguerium, *in introduct. vlt. voluntatis, lib. 3. cap. 14. numer. 22.* Rotam, *in nouiſſ. deciſ. 74. part. 2.* Paſqualigum, *deciſ. 401. num. 2.* & Medices, *part. 1. quæſt. 8. n. 3. de Sepulturis.* Et probat: quia ad licitam, & validam electionem Sepulturæ in foro conſcientiæ, ſufficit ſi quomodocumque voluntas vltima morientis innoteſcat. Ergo in foro conſcientiæ valida eſt electio Sepulturæ facta in Codicillo inualido. Et *concl. 4.* ſic ait Samuellius. Codicillus inualidus, tunc ſufficienter notificat Sepulturæ electionem, quando conſtat, defunctum voluiſſe declarare ſuam vltimam voluntatem: quod per teſtes probari poteſt, qui deponant, quod in illa voluerit ſuam declarare vltimam voluntatem, licet poſtea neceſſariæ ſolemnitates defuerint. Hæc ille.

CONCLVSIO IV.

ELectio Sepulturæ, ſufficienter pro vtroque probatur foro, ita vt licita, & valida fiat, per ſcripturam priuatam, manu propria ſubſcriptam. 4

Hanc tenent Ioannes Baptiſt. Ventriglia, *vbi ſuprà*, cum Molfeſio, *in Summa, tom. 2. tract. 13. cap. 8. num. 32.* Antoninus Diana, *vbi proximè* ex Lauorio, *dicto numer. 18.* & Samuellius, *concluſ. 3.* cum omnibus Doctoribus, quos ex eo, numero recenſui præcedenti. Et illam ſic probat.

Quia ad Fidem faciendam pro foro externo ſatis eſt, cum de ipſa conſtet: & idem eſt, ac ſi defunctus publicè ſuam declarauerit voluntatem. Nam ſubſcriptio, ſe habet veluti teſtimonium declaratiuum propriæ mentis. *L. final. Cod. ſi certum petatur.* & *ibi* Baldus. Eſt namque ſubſcriptio, quædam expreſſio propriæ mentis, quoad illa, quæ ſubſcribuntur, & loco vocis ſubſtituitur, ac vim eandem habet, quam locutio haberet: quia eſt naturæ ſubrogatum eiuſdem cum eo, in cuius locum ſubrogatum eſt. *L. Imperator, §. final. ff. de Legibus, & cap. Eccleſia Sancta Maria, 1. & 2. tit. vt lite pendente.* Crat. *conſil. 76. num. 13.* Tiraquellus, *de Iure primogenit. quæſt. 4. num. 43.* Quibus addo ego Barboſam, *tract. de Axiomatibus Iuris, verbo Subrogatum, axiomate 213. num. 1. ex L. Si cum, § Si iniuriarum, ff. Si quis cautionibus*, vbi Bartolus, Baldus, Angelus, & alij. *L. 1. §. Hæc actio, ff. Si quis teſtamento liber eſſe. L. Filia, §. Titia, ff. de Conditionibus, & demonſtrationibus. L. vnica, § 1. Cod. de rei vxoriæ actione. §. Fuerat. Inſtit. de Actionibus.* Gloſſa, *in dict. cap. 1. Eccleſia S. Mariæ.* Alexand. *conſ. 88. Quod corruere, num. 4. verſic. Corrobero, lib. 1.* Anchar. *conſil. 421. Præmittendum, in princ.* Vbi dicit hanc regulam eſſe magiſtralem. Crauet. *conſil. 973. à num. 2.* Socinam *Regula 34.* Decianam *conſil 43. n. 14. & ſeqq. lib. 3.* & plures alios, quos recenſet idem Barboſa.

Et procedit abſque dubio concluſio, etiamſi ſcriptura ſit priuata, & non authentica coram Notario, & teſtibus facta, dummodo tamen conſtet ſubſcriptionem factam fuiſſe manu eligentis Sepulturam propriâ. Quia quod ſcriptura publica ſit, & authentica, maiorem declarationem propriæ voluntatis non continet, quàm priuata, ſi vera iſta ſit, & eandem vocis ſubſtitutionem habet.

Hic non incongruè inquiri poterat, An aliæ ſcripturæ

ſcripturæ priuatæ, & libri cenſuum, & ſimiles, qui in Archiuis adſeruantur, fidem faciant? Inquiram tamen, & reſoluam ad finem huius Diſquiſitionis, vt hîc digreſſionem euitem.

CONCLVSIO V.

5 Electio Sepulturæ ſufficienter probatur per duos teſtes, & non per minus.

Ita docent Laurentius de Peyrinis, *de Priuilegiis, tom.3.cap.4.num.52.* Lezana, *verbo Sepultura, num.11.* Diana, *part.5.tract.3.reſol.106,* Samuellius, *tract.1.diſput.6.controu.11.concluſ.4.& controu.12. concluſ.4.* cum Sebaſt.Medices, *de Sepulturis, par.1. quæſt.8.* Laurent. de Franchis, *in Controuerſ. inter Epiſcopos, & Regulares, quæſt.64.§.Probatur verò, num.3.* Genuenſi, *cap.61.n.10. in 2. edit.* Lauorio, *Variar.Lucubration.lib.1.tit.2.cap.11.n.18.* Paſqualigo, *deciſ.404.n.3.* Gauanto, *in Manuali Epiſcoporum, verbo Sepultura, n.20.* & Auguſtinus Barboſa, *tract.de Axiomatibus Iuris, verbo Modica, n.6.& in cap.In omni negotio, n.2.el 4. de Teſtibus, & Atteſtationibus,* quatenus hanc tradit generalem regulam, ſeu doctrinam. Collige ex textu, quod in qualibet cauſa, tam profana, quàm etiam Eccleſiaſtica, vel ſpirituali, duo teſtes ſufficiunt ad perfectam probationem inducendam; vnus verò non probat. Et *n.3.* addit. Amplia, vt nec ſtatuto, nec Conſtitutione, nec etiam à Principe, vel à Papa fieri poſſit, vt vnico teſti plena adhibeatur fides. Vtramque propoſitionem plurium probat Doctorum authoritate. Ideò hanc facit ampliationem, Papæ reſpectu; quia Lege diuina habetur *Matthæi cap.18.verſic.16.* Si autem te non audierit, adhibe tecum vnum, vel duos, vt in ore duorum, vel trium teſtium ſtet omne verbum. Aduertit tamen Barboſa cum Secatia, *in tract.de Iudic.cauſa ciuili, lib.2. cap.9.dub.9 n.396.* & Buccaron. *de Differentiis inter iudicia ciuilia, & criminalia, differentia 82.n.2.* quod in leuibus, & in cauſis modicis præiudicij poſſit Papa interpretando, limitare Ius diuinum, ex cauſa, & ſic facere Conſtitutionem, vt vni duntaxat teſti, plena fides adhibeatur.

Ratio autem noſtræ concluſionis eſt: quia in Sepulturæ electione agitur de præiudicio Eccleſiæ, in qua defunctus, de Iure ſepeliendus erat: & quia huiuſmodi electio comparatur diſpoſitioni quoad pias cauſas: & hac probari debet, per duos ſaltem Teſtes.

CONCLVSIO VI.

6 Per Teſtes etiam ſingulares ſufficienter probatur Sepulturæ electio.

Hanc tenet Auguſt. Barboſa, *in cap.Cum ſuper, n.2. el 8. de Sepulturis, & in cap. In omni negotio, limitatione 24. el 4. de Teſtibus, & Atteſtationibus,* poſt Guidonem Papam, *deciſ.544.* Rolandum, *conſil.81.n.44.lib.2.* Maſcardum, *de Probationibus, concluſ.1297.* Flores de Mena, *Variar.lib.2.quæſt.22. à n.49.* Gutierrez, *de Iuramento confirmatorio, par.2. cap.4. in fine,* Flaminium Pariſium, *de Confidentia, quæſt.67.num.20.* Azeuedo, *lib.2.noua recopilationis, L.6.n.12.tit.9.* & Spinum, *in Speculo Teſtamentorum, gloſſa 2.in princ.num.33.* quos recenſet. Tenet Anton. Diana, *par.5.tract.3.reſolut.106.* cum Iulio Lauorio, *Variar.Lucubrat.lib.1.tit.2.cap.11.num.18.* Lezana, *cum eodem Lauorio, tom.2.par.4.verbo Sepultura quoad Regulares, n.11.* & cum Genuenſi, *in Praxi Archiepiſcopali Neapolit.cap.61.n.8.* Laurentius de Peyrinis, *de Priuileg. tom.3. cap.4.n.52.* Samuellius, *in Praxi de Sepult.tract 1.diſput.6.controu.11.concluſ.2.& controu.12.n.12.* cum Azeuedo, *lib.3.tit.19.L.6.n.12.* Riccio, *part.1.reſol.565.* Belletto, *Diſquiſition. Clerici. §.3. de Clerico debitore.* Capella Toloſana, *deciſ.11.* Crauetto, *de Antiquitate tempor.part.4 n.25.* Bellamer. *deciſ.368.* Laurentio de Franchis, *in Controuerſiis inter Epiſcopos, & Regulares, quæſt 64.§.Probatur verò.* Paſqualigo, *deciſ.404.405.& 406.* & cum Molfeſio, *in Summa, tom.2.tract.13.cap.8.n.32.* Et ita in facti contingentia declarauiſſe Epiſcopum in cauſa cuiuſdam ſui Fratris, teſtatur ipſe Samuellius, *dicto n.12.* in ſequentia prorumpens.

Quam doctrinam ſanè à me dictam, ac de teſtibus etiam ſingularibus in cauſa, & occaſione mortis mei maioris Fratri germani ſecundùm carnem, Domini Horatij Samuelli, Æquitis S.Stephani, Cluſini Patritij, ac nobilis Senenſis, qui non duntaxat, ſuam dixit voluntatem liberè Patri ſuo Confeſſori, velle eſſe tumulatum in Eccleſia S.Franciſci, in Sepultura, vbi antea fuit illius Filius ſepultus; ſed etiam hanc ſuam voluntatem Dominæ Vlimpiæ Sorori noſtræ de Samuellis, & ſuæ vxori Dominæ Syluiæ de Bellarminis Politianæ, & aliis conſanguineis: Attamen Archypresbyter Curatus Eccleſiæ Cathedralis credere noluit. Vnde de re iſta D.Epiſcopus certioratus pro veritate, decrerauit, vt ſepeliretur, iuxta bonam voluntatem D. Æquitis, in Eccleſia S.Franciſci, vt die *2. Auguſti, 1639.* ni fallor, factum eſt, me præſente, &c. Hactenus ille.

7 Pro concluſionis, & doctrinæ intelligentia, aduerto, Teſtes ſingulares in præſenti caſu eſſe illos, quorum quilibet deponit audiuiſſe à N.defuncto, velle ſepeliri in tali Eccleſia, aut Sepultura; in diuerſo autem tempore illud audiuiſſe teſtantur. Ita Diana, *in dicta reſol.106.* & Samuellius, *controu.11. citata, n.4.pag.288.*

8 Ratio autem concluſionis eſt: quia electio Sepulturæ, eſt pars vltimæ voluntatis. Gloſſa, *in Additione, ad caput Animarum, el 1. de Sepulturis, lib.6.* Samuellius, *vbi proximè, n.3.* & alij paſſim. Sed vltima voluntas probatur per Teſtes ſingulares, quia in eo, quod principaliter probant, conteſtes euadunt; & licet ſint ſingulares reſpectu exterioris manifeſtationis, ſeu reſpectu temporis, in quo fit voluntatis manifeſtatio; attamen conteſtes ſunt in probanda voluntate manifeſtata. Ergo etiam per teſtes ſingulares ſufficienter probatur Sepulturæ electio.

9 Quod ſi petas, quando teſtes diſcordant circa Sepulturæ electionem iam factam, ita vt vnus teſtetur illam in tali elegiſſe loco, alius verò in altero, vbinam elector ſepeliri debeat? Sit pro quæſiti reſponſo.

CONCLVSIO VII.

10 Qvando Teſtium teſtimonia circa Sepulturæ electionem, non conueniunt, ſtandum eſt coniecturis, quibus moribundus veriſimilius moueri potuerit, ad vnam potius, quàm aliam eligendam. Si enim defunctus Capellam cum Sepulchro ſibi cum Armis, & inſcriptionibus fabricauit, licet inteſtatus decedat, tunc non eſt dubium, quin ſepeliri velit in Sepultura ab ipſo fabricata: ſtatim enim ac eam ſibi fabricauit, eam elegiſſe videtur, etiamſi alibi habeat Sepulturam, in qua Maiores ſui ſepulti ſint. Ita Laurentius de Peyrinis, *de Priuilegiis, tom.3.cap.4.n.52.in fine.* Similiter, ſi vnus ex locis, circa quos diſcordant Teſtes, ſit maiori frequentatione,

tione, & deuotione à defuncto proſecutus, illum pro ſua eligere Sepultura cenſendus eſt: & idem eſt iudicandum, de loco Sepulturæ Maiorum ſuorum: & denique de propria Parochia. Ita dictus Peyrinus cum Lauorio, *Variarum Lucubrat. lib.1. tit.2. cap.11. n.20.* Samuellius, *dicta controu. 11. concl.3.*

CONCLVSIO VIII.

10 SVfficienter probatur electio Sepulturæ per dictum Confeſſarij. Ita docent Lezana, *verbo Sepultura, n.11.* cum Mateo Antonio Genuenſi, *in Praxi, cap.61. n.8. de Praxi Neapolitana*, teſtante, Antoninus Diana, *part.5. tract.3. reſolut.106.* cum Molfeſio, *in Summa, part.2. tract.13. cap.8. num.32.* & Lauorio, *vbi proximè*, de eadem praxi Neapolitana teſtante. Ioannes Bapt. Ventrigha, *in Praxi rerum notabilium, annot. 52. de Electione Sepultura, §. Vnico, num.45.* cum Riccio, *in Praxi, part.1. reſolut.575. verſic. Et patet, ad finem*, & Samuellius, *in Praxi, tract.1. diſput.6. controu.12. concl.5.* cum Paſqual. *dec.405. & 406.* Et probat ſic Samuellius.

Cuius eſt ratio adæquata: quia Moribundus in Confeſſarij manibus diſponit de his, quæ ad animam ſpectant: & per conſequens Confeſſarius cũſtituitur veluti illorum executor, quæ ad animam concernunt, quatenus debent ad forum externum deduci. Quando igitur moribundus ſuo communicauit Confeſſario propriam, quoad Sepulturæ electionem, volũtatem, & ipſe de tali electione teſtatur Confeſſarius, omnino eſt illi credendum: quia non ſe habet vt purus, ac merus Teſtis, ſed vt executor vltimæ voluntatis, à defuncto ſibi commiſſæ. Vnde illius atteſtationi omnino ſtandum eſt.

11 Pro coronide huius Diſquiſitionis, vt promiſſis ſtemus, inquiro, An libri in Archiuis inuenti, vulgo *Tumbos*, & alij rationes continentes debitorum, & ſolutionum, ac ſimiles, fidem faciant etiamſi ſubſcripti non ſint per perſonam authenticam? Et idem inquiritur de aliis ſcripturis, ſimiliter non ſubſcriptis, & ſignatis, antiquis tamen, in dictis Archiuis adſeruatis.

Reſpondeo, huiuſmodi libris, & ſcripturis priuatis, fidem eſſe adhibendam. Ita docent Nicolaus Genoa, *de Scriptura priuata, libro 5. cap.1. n.48. & 49.* Poſtius, *de Manutentione, obſeruat. 35. à n.34.* Maſcardus, *de Probationibus, concluſ.976. n.2.* Pax Iordanus, *volum. 3. de Re Iudiciaria, lib.14. tit.20. de Fide inſtrumentorum, n.76.* Vbi ita fatur. Sextò principaliter limita, quoad libros cenſuales Epiſcoporum, Capitulorum, Monaſteriorum, & ſimilium, in quibus libris deſcripti reperiuntur cenſuales, & emphyteotæ menſæ Epiſcopalis, Capituli, vel Monaſterij, qui magna diligentia confici, & cuſtodiri, ſolent. Sic enim in his affirmatiuam concluſionem firmat Cardinalis Tuſchus, *tract. Concluſionum, ſub Littera L. concluſ.344.* quam variis modis ampliat, & declarat. Idem videtur ſentire Rota, *deciſion.290. num.5. part.1. nouiſſ.* ſaltem de conſuetudine, ex Romano, *conſil.127.* & aliis, ibi allegatis, necnon à Maſcardo, *dicta concluſ. 976. num.49* Hactenus ibi Pax, qui poſtquam *num. 77.* ſententiam recenſuit, contrarium aſſerentem huiuſmodi libros pro ſcribentibus non probare, illi adhibet nonnullas limitationes, pro iis, qui maluerint illam ſequi. Et quartam ſub hoc tenore, *num.8.* Quandò (inquit) ſublimita in libris Eccleſiæ antiquis, qui propter illorum antiquitatem probant pro Eccleſia, *dicto cap. Cum cauſam de Probationibus*, & ibi Gloſſa cum aliis plurimis, cumulatis per Maſcardum, *eodem loco, numer. 57.* Hæc Iordanus. Affirmatiuè etiam docet nobiſcum, Riccius, *part. 4. deciſ.23. num.5.* Vbi cum pluribus reſoluit ſuam, & noſtram doctrinam, maximè locum habere, procedere, circa Monaſteria, magnis redditibus prædita, habentiaque Religioſos probos, & Fideles, qui libris, ac ſcripturis præſint. Pro nobis etiam eſt doctiſſimus Iuriſperitus D. Ioannes Montero de Spinoſa, *in Allegatione Iuris ab ipſo facta pro Regio meo Hyrachenſi Cœnobio, contra Villam de Mendauia*, coram Regia Curia Maiori Pampilonenſi, *anno proximè elapſo 1664. num. eius 2.*

Reſponſum probo primò *ex Canone Peruenit, el 2.30 quæſt.1.* ibi. Inuenimus in Archiuis Apoſtolicæ Sedis. Vbi Gloſſa, *verbo In Archiuis*, ſic ait. Archa dictum eſt Archiuum: vbi ſcilicet reponuntur libri: & per tales libros fit fides.

Secundò, ex *cap. Cum cauſam, el 13. de Probationibus*, in quo Honorius Papa Tertius, ſic decernit. Mandamus, quatenus ſecundum diuiſiones, quæ per libros antiquos, vel alio modo melius probabuntur, nec non per teſtes, famam, & quæcumque alia adminicula in negotio procedatis. Vbi Gloſſa, *verbo Per libros*, ait. Nota ergo, quod Scriptura antiquorum librorum, facit fidem. Infrà *de Præſcriptionibus, Ad audientiam.* Item creditur inſtrumento producto ex Archiuo publico, etiamſi ſubſcriptionem non habeat. *30. quæſt.1. Peruenit. & in Authent. de iis, qui ingrediuntur ad appellandum, §. Illud eo. V. & Cod. de Fide Inſtrumentorum. Authent. Ad hoc, & ſuprà, de In integrum reſtitutione.* Tum ex Litteris, *& ff. de Probationibus, Cenſus, & Cod. Arbitrium tutelæ, L. vlt & Cod. Qui potiores in pignore habeantur, ſcripturas.* 12

Tertiò, ex *dicto cap. Ad audientiam, de Præſcriptionibus*, probatur. Ibi enim Innocentius Papa Tertius ſic ait. Nos igitur, magis authoritatem priuilegij, quàm depoſitiones teſtium attendentes, conſiderantes etiam librum cenſualem, quem non ſuſpectum habuimus, licet non noſtra, ſed in Cardinalis S. Adriani camera ſit inuentus. Vbi Gloſſa, *verbo Librum*, dicit. Sic enim per libros antiquos probatur diuiſio Diœceſum. Et adducit textus vtriuſque Iuris ſuprà allegatos. 13

TRACTATVS OCTAVVS.

DE HIS, QVI SEPVLTVRAM NON ELEGERVNT: VBI SINT TVMVLANDI.

HVIVS Tractatus materiam, ad duas Diſquiſitiones, iuxta ſtylum præſentis Operis reducere duxi: cum illa adæquatè conſiſtat in Sepultura Maiorum, & in Eccleſia Parochiali, in qua quis deceſſit, aut in cuius territorio, dum vixit, Domicilium habuit. In prima, de prima diuiſionis diſſeram parte; & de ſecunda, in ſecunda, in qua aliquantò fuſiùs me geram, examinando, quænam vnicuique propria Parochialis Eccleſia ad effectum Sepulturæ cenſeatur.

DISQVISITIO I.

Quænam ſit Sepultura Maiorum, & quis in ea tumulari debeat?

BREVIARIVM.

Funeralia.

Portio Funeralium Parochiæ debitur, quando quis extra illam tumulatur. n.4.& 5.

Maiores.

Maiores dicuntur Pater, Auus, & alij ſuperiores aſcendentes. n.3.

Quoad Sepulturam, nomen Maiorum in Patre, & Auo ſaluatur. n.1.

Sepultura.

Maiorum Sepultura eſt, in qua Maiores tumulati exiſtant, ſiue ſit Familiaris, ſiue Hereditaria. n.1.

In Sepultura Maiorum ſepeliendi ſunt, qui cum haberent facultatum eligendi Sepulturam, illa non electa obierunt. n.2.

Intellige, ſi commodè, & ſine periculo ad illam deportari queant n.3.

Sepultura vnio, ex dilectione, quæ fuit inter viuos procedit. n.6.

CONCLVSIO I.

1 SEpultura Maiorum, illa eſt, in qua vniuſcuiuſque Maiores tumulati, exiſtunt, ſiue illa ſit Familiaris, ſiue Hæreditaria.

Maiores dicuntur Pater, Auus, & alij ſuperiores aſcendentes, vti docet Aug. Barboſ. *de Vniuerſo Iure Eccleſiaſt. part. 2. lib. 2. cap.* 10. *n.* 32. *ex L. Maiorum, ff. de Verborum ſignificatione. In cap. Nos inſtit. n.* 3. *al* 1. *de Sepulturis. Et tract. de Appellatiua verborum vtriuſque Iuris ſignificatione, verbo Maiores, num.* 4. cum Læl. Zech. *de Republica Eccleſiaſtica, cap.* 28. *de Parocho, n.* 17. *verſ. Fallit.* & cum Oldrad. *conſil.* 25 *Thema, tale eſt, verbo Maiorum.*

In præſentia tamen nomen Maiores, in Patre tantum, & in Auo ſaluatur: ita vt vbi Pater, & Auus ſepulti fuerint, ibi dicatur Sepultura Maiorum. Ita idem Barboſa, *dicto n.* 4. cum Oldrado, *loco citato, verſic. Ad ſecundam.* Antonin. Diana, *par.* 5, *tract.* 3. *de Caſibus occurrentibus tempore mortis, reſol.* 108. cum Villalobos, *in Summa, tom.* 2. *tract.* 31. *diffic.* 2. *n.* 4. & Samuellius, *in Praxi de Sepulturis, tract.* 1. *diſput.* 5. *controu.* 4. *concl.* 8. *n.* 17. *ex Canone Ebron,* 13. *quæſt.* 2. *iuncto cap. Nos inſtituta recenſito, & L. Maiorum citata.* Et ſic declarauit S. Congregatio Epiſcoporum, & Regularium, *in vna Auſculena, die* 28. *Octobris de Anno* 1616. quam referunt Samuellius, *vbi proximè,* & Barboſa, *in Collectaneis Deciſionum Apoſtolicarum, collect.* 671. *de Sepultura, n.* 7. ex Aldano, *in Compendio Canonicarum reſolationum lib.* 2. *tit.* 17. *num.* 4.

CONCLVSIO II.

QVi abſqoe electione Sepulturæ deceſſit cum habetet eligendi facultatem, in Sepultura Maiorum ſuorum tumulari debet. 2

Ita docent D. Anton. *in Summa, par.* 3. *tit.* 10. *c.* 5. *de Sepulturis,* §. 1. cum Ioanne Andrea, *in cap. Animarum, de Sepulturis, lib.* 6. Abbas Panormitan. *in cap. Nos inſtitata, n.* 4. *el* 1. *eod. tit.* Barboſa *ibi, n.* 2. & *de Iure Eccleſiaſtico, loco citato, n.* 31. cum Spino, *in Speculo Teſtamentorum, gloſſa* 2. *in princ. n.* 38. Ioan. Garcia, *de Expenſis, cap.* 8. *n.* 4. Cardinali Tuſcho, *tom.* 7. *Littera S. concl.* 194. Iulio Lauorio, *Variar. Lucubrationum, lib.* 1. *tit.* 2. *cap.* 11. *n.* 44. Vgolino, *de Officio, & poteſt. Epiſcopi, cap.* 17. *n.* 3. *in fine,* Pateladoro, *different.* 66. §. 2. *à principio,* & Sperellum, *in Deciſionibus fori Eccleſiaſtici, deciſ.* 88. *n.* 1. Samuellius, *dicta diſput.* 5. *controu.* 1. *concl.* 10. & *controuer.* 2. *concl.* 6. *ac controu.* 9. *conc.* 13. Illuminatus Moronus, *in centum reſponſis, reſponſo* 51. *n.* 40. 50. 54. & 63. cum Archidiacono, *in cap. Is, qui, de Sepultur. lib.* 6. & Angelo, *verbo Sepultura, n.* 14. & Ioann. Baptiſta Ventriglia, *in Praxi rerum notabilium annot.* 52. *de Electione Sepulturæ,* §. *Vnico, n.* 24. *verſic. Alij verò,* vbi ait: Et eſt indubitatum.

Procedit concluſio, quando abſque periculo, aut 3 magno incommodo, cadauer ad Sepulturam Maiorum ſuorum deportari valeat, vti D. Antoninus explicat; aliàs non. Sic Moronus, *n.* 62. Vbi ita fatur. Qui habent Sepulturam in ciuitate, & egreſſi animi cauſa in villam, ſi ibi decedant, deferendi ſunt in ciuitatem, ſi commodè fieri poteſt, & ſepeliendi

ſuot in Sepulchro Maiorum, Aogelus, *n*, 28. ſi verò commodè non poteſt, ſepelientur ruri. Sebaſtianus Medices, *n*. 42. Hæc Moronus.

4 Probatur primò concluſio, *ex cap. Nos inſtitnta, el* 1. *de Sepulturis*, in quo ſic Leo Papa Tertius decernit. Nos inſtitota Patrum conſiderantes, ſtatuimus vnumquemque in Maiorum ſuorum Sepulchris iacere, vt Patriarcharum exitus docet. Nulli tamen negamus propriam eligere Sepulturam, & etiam alienam. Dominus enim, & Magiſter alienam elegit, vt propriam. Sed quia dignus eſt operarius mercede ſua, tertiam partem ſui iudicij illi Eccleſiæ dari ceoſemus, in qua Cœleſti pabulo refici conſueuit.

5 Secundò probatur ex Declarationibus Sacræ Congregationis Epiſcoporum, & Regularium, quarum primam refert Aug. Barboſ. *in Collectaneis Deciſionum Apoſtolicarnm, verbo Sepultura, n.* 7. ex Aldaoo, *in Compendio Canonicarum Reſolutionum, l.* 2. *tit*. 17 *n*. 4. datam *ſub die* 21 *Octobris, de Anno* 1616. *in vna Anſculana*, io qua fuit declaratum, quod Sepulturam ſibi eligendi facultatem non habens, in Maiorum ſuorum Sepultura humari debet.

Secundam, & tertiam recenſet Samuellius, *vbi ſuprà contron*. 4, *concl*. 9. *pag* 236. Iſtarum prior edita eſt *die* 9. *Nouembris*, 1640. in qua declaratur, qood qui habet Sepulturam ſuæ familiæ, etiam in Eccleſiis Regularibus, in illis ſepeliendus eſt, quando abſque Sepulturæ electione decedit, & oon io Eccleſia Parochiali.

Poſterior verò fuit edita 3. *Maij de Anno ſequenti* 1641. in qua S. Congregatio declaraoit, quando cadauera illorum, qui ſuot ſui iuris, & non ſibi elegerunt Sepulturam, ſepeliri debeant in Sepultura Maiorum ſuorum, etiamſi in Eccleſiis Regularium ſit; ſine præiodicio tamen iuris Paruchialis, & monito primum Parocho defuncti; ſi tamen oon obſtet conſuetodo contraria, legitimè præſcripta.

6 Tertiò probatur ratione concluſio. Quia optabile cuique eſt in Sepultura Maiorum ſuorum tumulari. Vnio enim Sepulturæ ex charitate, & mutua dilectione, quæ inter viuos fuerat, procedit. Abbas *in dict. cap Nos inſtit. n*. 4. *ex Canone* 1. *& ſeqq*. 13. *q*. 1. Samuellius *tract*. 1. *diſp*. 5. *contron*. 2. *concluſ*. 6. Sed charitas, & mutua dilectio, maximè erga Maiores viget, propter cooſanguinitatis vinculum. Ergo decedens abſque Sepulturæ electione, ſepeliri debet in Maiorum ſuorum Sepultura, attenta vniuſcuiuſque interpretatiua voluntate.

Et licet concluſio noſtra vera ſit, cum ſæpè contingat Maiores in diuerſis Sepulturis tumolatos exiſtere, non paucæ difficultates in praxi occurrere ſolent: aliquas excitare, & reſoluere operæ pretium duxi, & præcipuas quidem, vt ex illarum reſolutione, facilè alias, meus Lector, reſoluere queat.

DVBIVM I.

Si Pater, & Auus in vna ſint Sepultura tumulati, & reliqui accendentes in alia, in quanam illarum Filius ſepelietur?

BREVIARIVM.

Dilectio.

Maior eſt dilectio inter Auum, Filium, & Nepotem, quàm inter iſtum, Abauum, Proauum, & alios aſcendentes. n. 3.

Domicilium.

Patris, & Aui Domicilium Filius conſequitur, non autem aliorum aſcendentium. n. 2.

Sicut Domicilium eſt inter viuos, ſic Sepultura inter mortuos. n. 2.

Maiores.

In plurimum, ſolùm veniunt nomine Maiorum Abauus, Attauus, Tritauus, & alij his ſuperiores, non verò Pater, & Auus, n. 4.

In materia tamen Sepulturæ, nomen Maiorum in Patre, & Auo ſaluatur. n. 5.

Sepultura.

Sicut ſe habet Domicilium inter viuos, ſic ſe habet Sepultura inter mortuos. n. 2.

Sepultura vnio, ex dilectione, quæ fuit, aut debuit eſſe inter viuos, procedit. n. 3.

Qui abſque electione Sepulturæ deceſſit, debet tumulari in Sepultura, in qua Pater, & Auus iacent, non in qua reliqui aſcendentes, ſi diuerſa ſit. n. 1.

CONCLVSIO I.

IN Sepultora, in qua Pater, & Aoos tumolati exiſtunt, ſepeliri debet, qui abſque electione deceſſit Sepulturæ, non verò io qua requieſcunt cadauera Proaui, Abaui, Tritaui, aot reliquorum aſcendentium, ſi in diuerſa iaceant. 1

Ita doeent Panormitanus, *in cap. Nos inſtituta, n*. 5. *el* 1. *de Sepulturis*. Aug. Barboſa, *de vniuerſo Iure Eccleſiaſt par*. 2. *lib*. 2. *c*. 10. *n*. 32. cum Læl. Zech. *cap*. 28. *de Parocho, n*. 17. Anton. Diana, *part*. 5. *tract*. 3. *reſol*. 108. cum Villalobos, *in Summa, part*. 2. *tract*. 31. *difficult*. 1. *n*. 4. Illuminatus Moronos, *in centum reſponſis, reſponſ*. 51. *n*. 56. cum Angelo, *verbo Sepultura, num*. 15. & Samuellius, *in Praxi, de Sepulturis, tract*. 1. *diſput*. 5. *controuerſ*. 5. *concl*. 3. cum Bartolo, & Capolla, *leg*. 8. *de ſeruitutibus prædiorum vrbanorum*. Ancharrano, *in cap. Licet, notab*. 5. *verſic. Sicut maior, el* 4. *de Sepulturis in* 6. Franco *ibi, n*. 3. *verſic. Sed quid*, & Geminian. *de Sepulturis*. Medices, *q*. 7. *num*. 22. *de Sepulturis*. Archidiacono, *in cap. Is, qui* Ioanne Andrea & Gloſſa, *de Sepulturis lib*. 6. cum eodem Ioanne Andrea, *in Nouella*. Oldrado, *conſ*. 25. Ioanne Aſinio, *in L. Familiaria, n*. 7 *ff. de Religioſis, & ſumptibus funerum*, Lauotio, *Variarum Lucubrationum, lib*. 1. *tit*. 2. *cap* 15. *n*. 111. *&* 113. & Turrecremata, *in can. Facultates*, 13. *quæſt*. 2.

Probatur concluſio primò: quia ſicut Domicilium eſt inter viuos, ita eſt Sepultura inter mortuos. 2 Oldrados, & Abbas *locis citatis*, Moronus, *n*. 52. & Samuellius *concl*. 7. Sed ioter viuos qois Domicilium Patris, & Aui conſequitur, non Proaoi, Abaui, Tritaui, aut aliorum aſcendentium. Moronus, *ex L. Aſſumptio, ff. Ad municipales*, & Samuellius, *ex eadem Lege*. §. *Filij*, aliàs, (inquit iſte Author oporteret oos agrum quærere Damaſcenum, vbi Adamus eſt creatus à Deo. Ergo Filius decedēs abſque Sepulturæ electione, cōſequitor Sepulturā Patris, & Aui, oeutiquam autem aliorum ſoorum aſcendentium.

Secundò probatur. Vnio Sepulturæ ex motua 3 dilectione, quæ eſt inter viuos procedit. Oldradus, & Panormitao. *vbi ſuprà*, & Samuellius, *tract*. 1. *diſp*. 5. *contron*. 2. *concl*. 6. *pag* 229. Sed maior eſt dilectio inter Auom, Filium, & Nepotem, quàm inter iſtum, & Proauum, ac alios aſcendentes. Ergo maior eſt vnio Sepulturæ inter Filiū cum Patre, & Auo, quàm cum aſcendentibus aliis. Ergo tumolari debet, non cum iſtis, ſed cum illis, ſi inelecta obeat Sepultura.

Sed dices. Proauus, Abauus, Tritauus, & alij huic 4 ſuperiores, non verò Pater, & Auus, nomine Maiorum veniunt. *L. Quique*, §. *Parentes*. *ff. de In ius vocando*,

cando. L. Iurecenſultus. §. Parentes, ff. de Gradibus, & cap. Cum quis, de Sepulturis, dum de Maioribus loquitur Papa, addit: *ab antiquo*. Sed non dicuntur Maiores ſepeliri ab antiquo, ſi tantum Pater, & Auus ſepelirentur, & alij ſuperiores. Ergo vt quis ſepeliatur cum Maioribus, ſepeliri debet, non eum Patre & Auo, ſed cum aſcendentibus aliis.

6 Reſpondetur cum Morono, *n*. 57. in materia odioſa, qualis eſt iſta ſeparationis Filij à Patre, non eſſe Leges adeò ſtrictè interpretandas; eſt enim nimis durum ſeparare Filium à Patre. Et ideò quotieſcumque fieri poteſt, quòd non ſeparentur, Leges commodè ſunt interpretandæ. In materia denique Sepulturæ, nomine Maiorum veniunt Pater, & Auus: & in his duobus verificatur, quod ſit Sepultura Maiorum, ſi ibi duo illi tantum ſunt ſepulti. Nam *in Canone Ebron*, ad hoc vt ſepeliretur Iacob in ſepulchro Maiorum ſuorum, ſatis fuit, quod in illo eſſent Pater Iſaac, & Abraham Auus.

DVBIVM II.

Si Pater in vna iaceat Sepultura, & Auus in alia, ſiue ſolus, ſiue cum aſcendentibus aliis, in qua illarum ſepelietur Filius?

BREVIARIVM.

Amor.

Plus influit in immediatum proximum, quàm in mediatum. n. 3.

Dictio, Solitum.

Plures actus exigit, vt aliquid ſolitum fieri dicatur. num. 7.

Domicilium.

Filius domicilium Patris ſequitur, non verò ſequitur Aui domicilium. n. 2.

Domicilio comparatur Sepultura n. 2.

Lex.

Iuris, ſeu Legis diſpoſitioni ſtandum eſt, & non rationi. n. 11.

Sepultura.

Vnio Sepultura, ex mutua dilectione procedit. n. 3.

In rigore Iuris, ſi Auus, & alij ex aſcendentibus in vna exiſtunt Sepultura, & Pater in alia, Filius inelecta decedens Sepultura, cum Auo, non cum Patre ſepeliendus eſt. n. 7.

Si tamen adſit terræ conſuetudo, vt Filius abſque electione decedens Sepultura, cum Patre tumuletur, etiamſi cum Auo, & aliis aſcendentibus ille ſepultus non ſit, cum Patre eſt humandus. n. 9.

Si Pater, & alij aſcendentes in diuerſis iaceant Sepulturis, ac Filius non elegit Sepulturam, ſepeliri debet in Parochia, attenta Iuris diſpoſitione. n. 8.

In Sepulturarum materia multum tribuitur conſuetudini. n. 10.

Eo ipſo quo Sepultura conſtruitur Familiaris ei addicti exiſtunt omnes de Familia, qui alia inelecta deceſſerunt. n. 12.

1 IN diuerſis, circa propoſitam difficultatem diuerſa legi. Alij enim abſolutè tenent, quod Filius inelecta Sepultura decedens, debet in noſtro caſu, in Patris ſui Sepultura tumulari. Ita Aug. Barboſ. *de Iure Eccleſiaſtico vniuerſ. par. 2. lib. 2. c. 10. n. 32.* cum Panormit. *in cap. Nos inſtituta, n. 5. el 1. de Sepulturis*, Oldrad. *conſ* 25. Petro de Vbaldis, *de Canon. Epiſcopali, c. 9. n. 12.* Sperello, *dec. 88. n. 7. & 9* & Sebaſt. Medices, *de Sepult. q. 7. n. 22. tract. 2. diſp* 214. *verſ. Si quis è vita*, aſſerentibus id eſſe verum, etiamſi cæteri omnes Maiores, & Auus in eodem exiſtant Sepulchro; Pater verò in alio; dummodo non caſu, vel ex accidenti Pater in diuerſo tumulatus fuerit. Ioann. Bapt. Ventiglia, *in Praxi rer. notabilium annot. 52. n. 24.* Illos ſequitur, & aliam limitationem addit: dummodò contrarium non ſuadeatur ex qualitate perſonarum, vel Sepulchri, ex quibus coniecturari queat intentio præſumpta defuncti.

2 Iſta ſententia probatur. Quia Sepultura comparatur domicilio. Idem enim eſt Sepultura mortuis, quod viuis domus habitationis. Sed Filius viuens Domicilium ſequitur Patris, non autem Aui, aut aliorum aſcendentium. Ergo etiam mortuus debet Patris Domicilium, ſeu Sepulturam ſequi, non verò Aui, aut aliorum aſcendentium.

3 Tum etiam: quia amor plus influit in immediatum proximum, quàm in mediatum. Ergo cum vnio Sepulturæ ex amore, & mutua dilectione procedat, præſumi debet Filium voluiſſe potiùs cum Patre, quàm cum Auo ſepeliri. Vnde Abbas dicit, quod Sepultura paterna præ omnibus ponderatur.

4 Alij verò dicunt, quod ſi Auus, cum aliis aſcendentibus, in eodem iaceat Sepulchro, Pater verò in alio, Filius debeat ſepeliri cum Auo, & aliis Aſcendentibus. Ita ſentiunt Syluester, *in Summa, verbo Sepultura, q. 8.* Villalobos, *in Summa, part. 2. tract. 31. difficult. 3. n. 4.* Diana, *par. 5. tract. 3. de Caſibus occurrentibus tempore mortis, reſolut.* 108. cum Barboſa, *de Iure Parochi, cap. 26. n. 31* & Iulio Lauorio, *Variar. Lucubrationum lib. 1. tit. 2. cap. 11. n. 113. & 114* Illuminatus Moronus, *in Centum reſponſis, reſponſ.* 51. *num.* 55. cum Angelo Theologo, *in Summa, verbo Sepultura, n.* 15. & penes eum Ioann. Andr. Samuell. *in Praxi, de Sepultur. tract. 1. diſp. 5. contr. 5. concluſ. 3. pag.* 242. cum pluribus, quos allegat.

5 Alij dicunt: quod ſi quilibet ex Maioribus ſeparatim ſit Sepultus, debeat, qui deceſſit abſque Sepulturæ electione, in Parochia tumulari. Ita Læl. Zech. *de Republica Eccleſiaſtica, cap. 28 de Parocho, n. 17. verſic. Fallit*, prout refert Barboſa, *in cap. Nos inſtituta, n. 2. de Sepulturis el 1.* Sic & alij apud Abbatem, *ibidem, n. 5.* Et ratio eſt: quia in hoc caſu, non adeſt Sepultura Maiorum: communis ſcilicet vllis ex Maioribus.

6 Alij tandem dicunt, quod ſi aſcendentes ſeparatim ſint tumulati, debeat Filius, cum Patre ſepeliri, ſi commodè id fieri poſſit. Sic Panormit. *in dict. cap. 1. de Sepultur.* ibi: Mihi autem placet multum, vt ſepeliatur quis in Sepulchro paterno, niſi ſeriosè elegerit ſibi Sepulturam. Sic & Samuell. *dict. concl. 3.*

CONCLVSIO I.

7 IN rigore Iuris, ſi Auus, & alij ex aſcendentibus ſimul exiſtãt tumulati, & Pater in diuerſa ſit Sepultura, Filius abſque electione decedens Sepulturæ, tumulari debet non apud Patrem, ſed apud Auum.

Hanc tenent omnes Doctores, quos *n. 4.* recenſui pro ſecundo ſentiendi modo. Illam probo ſic. Iuxta Iuris diſpoſitionem debet quiſque ſepeliri, ſi non elegit Sepulturam, vbi ex antiquo ſui aſcendentes ſepulti ſunt. *cap. Fraternitatem, el 3. de Sepulturis*, ibi: » Qui verò relictis antiquis Eccleſiis, & » Patrum, aliorúmque Parentum ſuorum Sepul» chris, &c. *Cap. Cum quis, el 2. eodem tit. in 6.* Cum » quis (inquit) cuius Maiores ſunt ſoliti ab antiquo

„ in Eccleſia ſepeliri ea dimiſſa eligit alibi Sepultu-
„ ram,&c. Sed hoc non verificatur in Sepulcho ſolius Patris: cum quia Pater nomine non venit Parentum, & Maiorum, ſed Maioris tantùm,& Parentis. Tum etiam, quia Pater, non ab antiquo, ſed à proximo eſt ibi ſepultus: & ſemel quidem, non autem pluries, quod verbum *ſoliti* denotat. Dictio namque *ſolitum*, ſignificat, quod pluries obſeruatum eſt. Barboſa, *tract. de Dictionibus vſu frequentioribus, dict. 376. ex §. In pauonum, Inſtitut. de Rerum diuiſione,& in L. Si quis donaturus, ff. de Vſufructu, & in L. Solet, ff de Feriis.* Peretr. *ad Extrauagantem Ambitioſa, verbo Ac, de Rebus Eccleſiæ non alienandis, à num. 37. pag. 197.* & Bertazol. *de Clauſulis inſtrumentorum, clauſula 21. gloſſa 12. n. 2.* Vbi ait, quod ſolitus aliquid facere, vt quis dicatur, plures actus exiguntur, nec vnus ſufficit. Et tamen verificatur in Sepulchro Aui, & aliorum aſcendentium, vti ex ſe patet ob dictis contraria: quia ſcilicet ſunt Parentes, & Maiores: quia ab antiquo ibi ſepulti ſunt: & non ſimul, ſed plures, & ſolitè. Ergo Filius non eligens Sepulturam in rigore Iuris ſepeliri non poteſt cum Patre, ſed cum Auo, ſi eum aliis aſcendentibus tumulatus exiſtat, & Pater ſeparatim ſepultus ſit.

CONCLVSIO II.

8 IN rigore Iuris, ſi Pater, & alij aſcendentes in diuerſis Sepulturis tumulati reperiantur, & Filius inelecta decedat Sepultura, ſepeliri debet in Eccleſia Parochiali, & non cum Patre, aut alio ex aſcendentibus extra ſuam Parochialem ſepultis.

Hæc etiam concluſio certiſſima eſt. Quia qui abſque electione Sepulturæ decedit, debet tumulari in Sepultura Maiorum, ſi illam habeat, & in illius defectum, in Eccleſia ſua Parochiali. Sed in caſu concluſionis, non adeſt Sepultura Maiorum. Ergo qui abſque electione Sepulturæ decedit tumulari debet in Eccleſia Parochiali rigore Iuris attento, & non extra illam, in Sepultura Patris, aut alterius, ex ſuis aſcendentibus. Et in hoc ſenſu intelligi debent Authores tertij modi dicendi: in quo quidem mihi certiſſimus ille eſt, & indubitatus.

CONCLVSIO III.

9 SI terræ conſuetudo ſit, vt Filius abſque electione decedens Sepulturæ cum Patre tumuletur, etiam ſi cum Auo, aut cum aliis aſcendentibus ſepultus non ſit, illa ſeruanda eſt, & tumulandus Filius cum Patre ſepulto etiam extra Parochiam.

Hanc tenet Abbas Panormitanus, *in cap. Nos, inſtituta, num. 5. el 1. de Sepulturis.* Propoſito enim, quod Ioannes Andreas *in nonnulla* quærit. Quid ſi Pater, Auus, & Abauus ſunt ſepulti in diuerſis Eccleſiis, vbi debet ſepeliri? Reſpondet Abbas. Dic, de conſuetudine ſeruari, vt ſepeliatur in Sepulchro Patris. Hæc Nicolaus Tudeſchus, in quibus non ſolum concluſionem tenet noſtram, data conſuetudine, ſed illam adeſſe teſtatur. Tenet etiam illuminatus Moronus *reſponſo 51. n. 55.*

10 Probatur concluſio. Quia in materia Sepulturæ, etiam Summus Pontifex, multum tribuit conſuetudini, vti videre eſt, *in cap. Licet Pater, el 4. de Sepulturis in 6.* Vbi ſic Bonifacius Papa Octauus. Licet Pater minores Filios, qui nequeunt antequam ad annos pubertatis perueniant, eligere Sepulturam, poſſit (ſi conſuetudo terræ id habeat) quo voluerit ſepelire; hoc tamen non poteſt vbi conſuetudo huiuſmodi non habetur, ſed ſunt cum ſuis Maioribus, vel in Parochiali Eccleſia tumulandi. Hæc in Decretali illa. Conſuetudo autem huiuſmodi, ſepeliendi Filium cum præmortuo Patre, valdè rationabiliter induci poteſt, ratione mutuæ dilectionis, quæ inter Filium, & Patrem viuentes reperta fuit ob quam vtique vnitas Sepulturæ inducta legitur per Sanctos Patriarchas, *Nam ita diſpoſuerunt* (inquit Abbas, *vbi proximè*) *iſti Patriarchæ, quorum actio, eſt noſtra inſtructio.*

Conſuetudine tamen non extante, nulla ſufficit 11
ratio ad ſepeliendum cum Patre præmortuo. Filium inelecta Sepultura decedentem: quia dum Iuris habemus textus, illis, & non rationibus ſtare debemus, vti benè Moronus. Et per hoc patet ad rationes pro prima adductas ſententia: quæ certè multum vrgerent, ſi aliter quàm ex diſpoſitione Iuris, eſſet decernendum.

Id autem quod aſſerit Samuellius, *tract. 1. diſp. 5.* 12
controu. 1. concl. 12. Videlicet. Si Filius decedat ante ſuum Patrem, abſque Sepulturæ electione, ac eius Pater ſibi Sepulturam elegit, aut conſtruxit, in ea eſt ſepeliendus. Verum eſt, & tenet, ſi verum eſt, quod in probatione aſſerti ſupponit. Ait enim. Nam eo ipſo, quod eſt pro Familia deſtinata Sepultura, ſi nulla fiat ſpecialis Sepulturæ electio, remanet ei addictus quicumque de Familia reperitur: quia de Familia omnes cenſentur domicilium ibi acquiſiuiſſe. Hæc ille. Sed ſi non eſt verum, quod Pater pro Familia deſtinauerit Sepulturam, eſto eam ſibi elegerit, vel cõſtruxerit, vera non erit Samuelli aſſertio.

DVBIVM III.

Si Pater, & Mater habent Sepulturas Maiorum ſuorum, in quanam illarum Filius ſepelietur?

BREVIARIVM.

Dilectio.

Maior adeſt dilectio inter Filium & aſcendentes per lineam paternam, quàm per maternam. n. 3.

Filius.

Aliquando conditionem ſequitur Matris. n. 2.

Illegitimi.

Dignitatibus, Perſonatibus, & Beneficiis Curam animarum habentibus, priuati exiſtunt illegitimi. n. 2.

Sepultura.

Qui abſque electione Sepultura decedit, in Sepultura Maiorum Patris, & non Matris eſt ſepeliendus, niſi adſit conſuetudo, aut priuilegium. n. 1. & 3.

CONCLVSIO.

FIlius, qui abſque Sepulturæ deceſſit electione, ſi 1
Pater, & Mater habeant Sepulturas ſuorum Maiorum, ſepeliri debet in Sepultura Maiorum Patris, non autem in Maiorum Matris Sepultura; niſi adſit conſuetudo, aut priuilegium ratione cuius Matris conditionem ſequi debeat.

Ita docet Franc. Maria Samuellius, *in Praxi de Sepulturis, tract. 1. diſputat. 5. controuer. 5. concluſ. 8.* Vbi in hæc prorumpit verba. Filius, ſi Patrem, ac Matrem habet, & ambo Sepulturam retinent, & decedens ſine electa Sepultura, ſepelietur in Patris, & Matris minimè Sepultura. *Cap. finali, de Filiis*

Presbyte

Presbyterorum. Cap. Licet, de Coniugio leproſorum. L. Parum, ff. de Rei vendicatione; niſi conſuetudo, vel priuilegium deberet conditionem Matris ſequi. *L.1. ff. Ad municipales.* Ita ille *pag.244.*

2 Sed aduerto, quod *in cap. finali de Filiis Presbyterorum*, nihil de hac legitur materia; ſed id tantum, quod Filij Sacerdotum, & alij non legitimè nati, priuentur dignitatibus, perſonatibus, & aliis beneficiis Curam animarum habentibus: & quod de cætero ad ſimilia non promoueantur, abſque Apoſtolica diſpenſatione.

Nec in titulo de Coniugio Leproſorum *capitulum Licet* inuenio; inuenio tamen *in titulo de Coniugio ſeruorum.* Sed neque in eo agitur de Sepulturis paternis aut maternis, aut de ea quidem in qua ſepeliri debeat quis, qui inelecta Sepultura decedit. Deſeruit tamen tam textus, quàm eius Gloſſa, *verbo Secundum Leges*, ſicut & *caput Dilectus, el 8. & finali de ſeruis non ordinandis*, & ibi Gloſſa, *verbo Mater ſua*, ad probandum Filium, ſequi aliquando conditionem Matris.

Concluſio nihilominus, mihi vera probatur. Cum, quia Maiores dicuntur, vt ſuprà dictum eſt, Pater, Auus, Proauus, Abauus, Tritauus, & alij ad ſummũ eorum aſcendentes; non autem Mater, Auia, & illarum aſcendentes. Tum etiam, quia vnio Sepulturæ, ex dilectione, quæ inter viuos interuenit, procedit. Dilectio autem maior videtur adeſſe inter Filium, & inter aſcendentes per lineam paternam, quàm per maternam. Ergo Filius decedens abſque electione Sepulturæ, ſi Pater, & Mater habeant Sepulturas Maiorum ſuorum, ſepeliri in Paterna Sepultura Maiorum debet, non autem in Materna.

DVBIVM IV.

An Filius naturalis illegitimus, ſepeliendus in Sepultura Patris, & ſuorum Maiorum ſit, ſi inelecta decedat Sepultura?

BREVIARIVM.

Sepultura.

Filius naturalis illegitimus, ſepeliendus eſt in Sepultura Patris, & Maiorum ſuorum, ſi inelecta decedat Sepultura, ſi Pater non eſt conſtitutus in dignitate. n.1.

Filius ſpurius, non ſepelitur cum Patre, niſi iſto viuente, & poſtulante ſit legitimatus; ſed ſepelitur cum Matre, niſi ſit illuſtris fœmina. n.1.2.

CONCLVSIO.

1 Filius illegitimus, & naturalis, ſi abſque electione decedat Sepulturæ, in Sepultura Patris, & Maiorum ſuorum tumulari debet, dummodo Pater non ſit in dignitate conſtitutus.

Hanc concluſionem tenent Syluester, *in Summa, verbo Sepultura, quæſt.8. verſic. Quartum.* & Illuminatus Moronus, *in centum reſponſis, reſponſ.51. n.59.* vbi ſic ait. Quid de Filiis illegitimis? Si decedant impuberes, poſſúntne Pater, & Mater eligere illis Sepulturam: et ſi non ea electa decedant puberes, vbi ſunt ſepeliendi? Reſpondent aliqui, quod vel Filius eſt naturalis, vel ſpurius. Si naturalis, decedens in impubertate, Pater eligit Sepulturam, & ipſe Filius poteſt ſibi eligere: & niſi eligat ipſe ſibi, vel Pater Filio, ſepelitur in ſepulchro Patris; niſi tamen Pater eſſet in dignitate. *L. Ex facto, § Si quis rogatus, ff. de Trebelliani*; (*vel ff. Ad ſenatusconſultum Trebellianum.*) Et facit, quod notatur *in L. Generaliter, Cod. de Inſtitutionibus, & Subſtitutionibus.* Si verò ſunt ſpurij, non ſepeliuntur cum Patre: quia neque Filij nominãtur. *Authentica Ex complexu, Cod. de incertis, & inutilibus nuptiis.* Quod verum aſſerit, etiamſi eſſent legitimati à Principe, niſi tamen legitimatio facta eſſet viuẽte Patre, & eo poſtulante. Facit, quod notatur *in Authentica Quibus modis naturales efficiuntur ſui.* Et in eo caſu ſepelirentur in Sepulchro Matris. *L.1. ff. Ad municipales*, niſi etiam ipſa eſſet illuſtris fœmina. Caſu autem, quo eſſet in dignitate Pater, & illuſtris Mater, eſſet ſepeliendus in Parochia. Hæc omnia P. Moronus.

Partim ei conſonat Samuellius, *in Praxi de Sepulturis, tract.1. diſput.5. controu.5. concl.4. pag.242.* 2
Vbi ſic ait. Filius pubes naturalis, minimè verò ſpurius, viuente Patre, non electa Sepultura, ſepeliri valet in ſui Patris Sepultura dum eſt viuus, minimè autem ſi iam ſit mortuus; tunc enim eſt in Parochia ſepeliendus, niſi aliàs Sepulturam ſibi elegit. Et hoc eſt verum, ſi ad Patris viuentis contemplationem legitimetur per Principem, & non poſt Patris obitum, ſi eius legitimationem non petiit, ſepelietur in Matris Sepultura, dummodo non ſit illuſtris Mater eius. *L. Si qua illuſtris, Cod. Ad Orficianum, l.1. Ad Municipales.* Hactenus Samuellius.

DVBIVM V.

Si Filius ſuperſtite Patre, abſque electione Sepulturæ decedat, eritne in Aui Sepultura tumulandus?

BREVIARIVM.

Sepultura.

Filius inelecta Sepultura decedens viuente Patre, ſi Auus cum aliis aſcendentibus tumulatus ſit, cum eo eſt ſepeliendus. n.2. Secus ſi cum aſcendentibus non ſit Auus tumulatus. n.3.

Difficultati propoſitæ reſpondent affirmatiuè Barboſa, *de Iure Eccleſiaſtico, par.2. lib.2. cap.10. n.32.* cum Petro de Vbaldis, *de Canonica Epiſcopali, cap.9. n.8.* Samuellius, *in Praxi de Sepulturis, tract.1. diſput.5. controu.4. concl.9 n.29.* Nam ſi quis (inquit) moriatur, ſiue vir, ſiue mulier, Patre viuente, eſt ſepeliendus in Aui ſui Sepultura, & ſic vicinioris aſcendentis. Affirmat etiam Ioann. Bapt. Ventriglia, *in Praxi rerum notabilium, annot. 52. de electione Sepulturæ, § Vnico, n.24. verſic. Alij verò.* 1

Probatur hæc ſententia: quia cum vnio Sepultura proueniat ex mutua dilectione, & iſta magis in proximum influat immediatum, quàm in mediatum, ideò fit, vt nepos potius ſepeliendus ſit cum Auo, ſi Patre viuente obeat, quàm cum alio ex aſcendentibus. His tamen non obſtantibus, ſit.

CONCLVSIO I.

Si Auus tumulatus eſt cum ſuis aſcendentibus, atque adeò in Sepultura Maiorum ſuorum, cum eo eſt tumulandus Nepos, qui ſuperſtite Patre, 2

abſque electione deceſſit Sepulturæ, ſiue impubes ſit, ſiue pubes.

Ratio concluſionis eſt. Quia qui deceſſit inelecta Sepultura, ſi habeat Sepulturam Maiorum ſuorum in ea debet tumulari, vti *in Diſquiſitione dictum eſt*, & probatum, *num.* 2. *& ſequentibus.* Sed Auus, & illius aſcendentes ſub nomine Maiorum veniunt. Ergo ſi Auus, & alij illius aſcendentes in eadem iaceant Sepultura tumulati, in illa debet tumulari Nepos, qui inelecta Sepultura deceſſit.

CONCLVSIO II.

3 SI Auus tumulatus non eſt cum Proauo, aut aliis ex aſcendentibus, Nepos, qui abſque Sepulturæ electione deceſſit, non poteſt cum Auo ſepeliri. Salua Iuris diſpoſitione. Hæc concluſio veriſſima eſt, & facilè probatur. Quia ex Iuris diſpoſitione, qui abſque electione Sepulturæ moritur, debet ſepeliri in Sepultura Maiorum ſi illam habet, & in eius defectum, in Eccleſia Parochiali. Sed Sepultura Aui, in qua alter ex aſcendentibus non eſt tumulatus, non eſt Sepultura Maiorum Nepotis. Ergo Nepos, qui, viuente Patre, abſque electione Sepulturæ deceſſit nequit tumulari in Sepultura Aui, in qua ſimul alter ſaltem ex aſcendentibus humatus non ſit.

Tria ſuppono, pro vera concluſionis iſtius intelligentia. *Primum*, quod Sepultura, in qua exiſtit Auus tumulatus, non ſit Familiaris, aut Hæreditaria. *Secundum*, quod Aui Sepultura, non ſit in Eccleſia Parochiali. *Tertium*, non adeſſe conſuetudine terræ, ratione cuius Nepotes debeant tumulari cum Auo. Si enim Sepultura Familiaris eſſet, dubio procul in ea ſepeliendus eſt Nepos; & etiam ſi Hæreditaria, ſi iſte hæreditatem adiuit. Et idem omninò dicendum, in caſu, quo adeſſet præfata terræ conſuetudo. Hæc enim legitimè præſcripta, bene valet inducere facultatem, & neceſſitatem quidem ſepeliendi cum Auo Nepotem, etiamſi ille cum aſcendentibus minimè requieſcat. Et tandem, ſi Sepultura Aui, eſt in Nepotis Parochia, meritò debet iſte in illa tumulari, cum præiudicium nullum indè ſequatur, & aliàs rationabiliter præſumatur voluiſſe Nepotem ſepeliri in Aui ſui Sepultura, propter mutuam dilectionem, quæ dum vixerint interueneerat.

DVBIVM VI.

Decedens abſque Sepulturæ electione, & abſque eo, quod Maiores illam habeant, habet tamen illam Frater ſecundùm carnem, eſtne in illa tumulandus?

BREVIARIVM.

Familia.

Aliquando ſumitur hæc vox contentiuè *ſeu* paſſiuè *& tunc comprehendit omnes agnatos etiam tranſuerſales ipſius Teſtatoris, vel aliquid diſponentis.* n. 3.

Aliquando verò ſumitur actiuè, *ſeu* effectiuè: *& tunc omnes, & ſolos deſcendentes diſponentis comprehendit, tam per lineam rectam, quàm per tranſuerſales inter ſeſe.* n. 4. 5. 6. & 10.

Intelligitur diſpoſitio de Familia actiuè quando in ea apponitur pronomen aliquod poſſeſſiuum, veluti ipſius, *vel* ſuæ. n. 4. 5.

Quando in diſpoſitionem vocatur Familia recta, & tranſuerſalis, intelligitur ſolum deſcendentium reſpectu inter ſeſe, niſi aliud exprimatur. n. 6. & 10.

Sepultura.

In Sepultura Hæreditaria Fratris ſuperuenientis, non poteſt quis ſepeliri, ſi illa ſit extra Parochiam, & ipſe abſque electione deceſſit Sepultura. n. 7.

Neque poteſt Frater, inelecta Sepultura decedens, ſepeliri in Sepultura Fratris, quæ ſit Familiaris actiuè; *benè tamen ſi* paſſiuè. n. 8.

In Sepultura Hæreditaria, *ſolum debent tumulari Heredes, Filij, & deſcendentes.* n. 7.

In Familiari Sepultura paſſiuè tali, omnes qui ſunt agnati, etiam tranſuerſales illam acquirentis, ſepeliri debent. n. 8. 9.

In Familiari verò actiuè, omnes, & ſolum deſcendentes per lineam rectam, & tranſuerſalem illam acquirentis, debent tumulari. n. 10.

PAter Samuellius, *in Praxi, de Sepulturis, tractatu* 1. *diſputat.* 5. *controuerſ.* 9. *concluſ.* 8. *pagina* 256. ſic difficultatem reſoluit iſtam. Fratres Germani ſecundùm carnem ſæculares, morientes inelecta Sepultura, ſi ſuorum Maiorum, vel Fratrum eam habeant, ibi ſunt tumulandi; aliàs in Parochia, à cuius Parocho Sacramenta receperunt. Hæc ille. 1

Sed pro exacta, & vera Dubij reſolutione operæ pretium duxi adnotare, Sepulchra, ſeu Sepulturas, in duplici eſſe differentia: aliæ enim dicuntur *Hereditaria*; & aliæ *Familiaria*, ſiue de Familia. *Hereditaria* Sepulturæ ſunt, quas quis acquirit ſibi, & hæredibus ſuis: ſiue agnati iſti ſint, de propria Familia, & ſtirpe; ſiue extranei. *Familiares* verò illæ ſunt, quas pro ſe, & pro his, qui de propria ſunt Familia, quis acquirit. Ita Auguſt. Barboſa, *in cap. Nos inſtituta, num.* 5. *verſic. Et etiam alienam, el* 1. *de Sepulturis, & in cap. Abolenda, num.* 3. *&* 7. *el* 13. *eod. tit.* Illuminatus Moronus, *in centum reſponſis, reſponſo* 51. *num.* 64. Samuellius, *eodem tract.* 1. *diſputat.* 1. *controuerſ.* 5. *concluſ.* 1. *pag.* 33. & alij communiter ſcribentes. De *Familiaribus* Sepulturis, quæ etiam *Gentilitia, Agnationis*, & *Sanguinis* dicuntur, ſæpè præfatus docet Samuellius, in illis tantum, & omnes eſſe tumulandos, qui ex eâdem ſtirpe, & ſanguine fuerint orti, ſiue per lineam virilem, ſiue per fœmineam deſcendãt, etiamſi eiuſdem Familiæ nomen, *vulgò Apellido O Alcuña* ſecum non ferant, ſiue hæredes ſint, ſiue non, & etiamſi emancipati fuerint. Sic ille, *dicta diſp. controuerſ.* 4. *concluſ.* 11. *&* 17. *& controuer.* 5. *concluſ.* 5. *&* 6. 2

Quia tamen Familiæ appellatione, aliquando venit Familia *contentiuè*, ſeu *paſſiuè*, comprehendendo omnes agnatos, etiam tranſuerſales, vti docet Barboſa, *tract. de Appellatiua verborum vtriuſque Iuris ſignificatione, verbo Familia, num.* 1. ex adductis per Gabr. *conſil.* 132. *quæſt.* 6. *n.* 59. *lib.* 1. Sim. de Prætis, *de Interpretation. vltimar. voluntat. lib.* 3. *interpret.* 3. *dub.* 1. *ſolut.* 11. *n.* 26. per Rotam, *in Romana Fideicommiſſi, de Minicellis*, 17. *Iunij*, 1615. coram Patriarcha Pamphilio, apud Farinacium, *deciſ.* 707. *num.* 6. *part.* 1. *recentiorum.* Cardinal. Seraphinum, *deciſ.* 1438. *n.* 4. & per Stephanum Gratianum, *Diſceptationum forenſium cap.* 645. *num.* 3. & 4. 3

Aliquando verò venit tantum Familiæ appellatione, 4

tione Familia *actiuè*, ſiue *effectiuè*, ita vt de alicuius Familia illi tantum dicantur, qui ab ipſa deſcendunt, non autem tranſuerſales eius, vti aduertit idem Barboſa, *num.* 2. cum Sim. de Prætis, *loco citato*, Ruin. *conſil.* 153.*n.*10.*lib.*2. Pariſio, *conſil.* 51. *num.* 10.*& conſil.*88.*num.* 36.*lib.*2. Rolando à Valle, *conſ.* 70. *num.* 75 *lib.* 3. Socino Iuniore, *conſil.* 97. *num* 61.*lib.* 2. Menochio, *conſil.* 30.*num.* 13. *&* 14 *& conſ.*106.*n.*226.*& conſi.* 233. *n.* 15. *& ſequentibus conſil.*633.*conſil.*732 *àn.* 40.*conſil.* 875. *num.*25.*in fine & conſil.*1083.*n.*22. vbi, quod non continentur Fratres. Et cum aliis, quos recenſet. Et infra ait, cum Menochio, *conſ.*233 *n.*20.*&* 21.*& conſil.*1171.*n.*3. Seraphino, *deciſ.*1438 *n.*11. Gabt. *conſil.* 132. *n* 60. *lib.* 1. Stephano Gratiano, *Diſceptation. forenſ. capite* 645. *num.* 5. & Rota, *in Romana Iuris patronatus*, 15. *Martij*, 1630. coram Merlino, *verſic. Quoniam reſpondebant*, quod quando additur nomini Familiæ pronomen aliquod poſſeſſiuum, veluti *ipſius*, vel *ſua*, teſtator intelligit Familiam *effectiuè*.

5 Et addit ex Rota, *in eadem Romana*, quod quoties vocatur Familia ipſius Teſtatoris, venit ſolùm Familia *effectiuè*. Pro quo *ex dicta deciſione* citat Pariſium *conſil.* 51. *numero* 5. *verſic. Item propter, libro* 2. Cephal. *conſil.* 510. *numero* 13. Menochium, *de Præſumptionibus*, *lib.* 4. *præſumpt.* 88. *num.* 2. *& conſil.* 233. *num.* 21. *& conſil.* 1177. *num.* 5. Peregrinum, *conſil.* 31. *num.* 3. *libro* 4. *& conſil.* 149. *num.* 18. *verſic.* 3. *lib.* 5. Et concludit Barboſa, *dicto num.* 4. dicens. Quæ quidem Rotæ deciſio, *in dicta Romana Iuris patronatus*, reperitur impreſſa *tomo* 5. *recentiorum*, *deciſ.* 362. *vbi num.* 5. citat plures Doctores, tenentes ſub Familiæ nomine intelligi ſolùm de *effectiua*.

6 Hæc ille, qui *num.* 3. dicit. Amplia procedere etiam quando vocata eſſet Familia recta, & tranſuerſalis. Nam intelligitur de tranſuerſali reſpectu ſuorum deſcendentium inter ſeſe: vt reſoluit Menochius *conſil.* 1177. *num.* 9. *verſic. Non obſtant verba*: quem refert, & ſequitur Fuſar. *de Subſtitut. queſt.* 351. *n.* 30 Hæc Barboſa. Quibus prænotatis, ſit.

CONCLVSIO I.

7 SI Sepultura, quam habet Frater ſuperuiuens, Hæreditaria eſt, non poteſt in ea tumulari Frater, qui abſque electione Sepulturæ deceſſit, ſi illa ſit extra Eccleſiam Parochialem defuncti Fratris ſita. Ita Moronus, *dicto reſp.* 51. *num.* 64.

Ratio concluſionis eſt: quia in Sepulchris Hæreditariis, quæ quiſque ſibi conſtituit, & hæredibus, nulla habita ratione, ſeu prærogatiua Gentilium, aut Agnatorum, illi tantum, qui hæredes ſunt ſepeliri poſſunt, omnibus aliis excluſis præter liberos, & deſcendentes, quibus licet hæredes non ſint, debetur ius Sepulturæ *L. Si Sepulchrorum, Cod. de Religioſis, & ſumptibus funerum. L. Familiaria, & L. ſequenti, §. ſed & in vtroque, ff. eodem tit.*

CONCLVSIO II.

8 SI Sepultura ſuperſtitis, Fratris, *Familiaris* ſit *paſſiuè*, debet in ea tumulari Frater, qui abſque Sepulturæ electione deceſſit; minimè ſi ſit *Familiaris actiuè*.

9 Ratio prioris partis concluſionis eſt: quia *Familia paſſiuè* ſumpta, omnes comprehendit, qui ſunt eiuſdem Agnationis, tam aſcendentes, quàm deſcendentes, & tranſuerſales. Ac per conſequens, ſi quis conſtruit Sepulchrum pro omnibus, qui ſunt & fuerint de Familia, ſeu de Genere Guzmanorum v. gr. omnes Guzmani, etiam collaterales conſtructoris Sepulchri, in illo tumulari debent.

Poſterioris verò partis ratio eſt: quia *Familia actiuè* accepta, ſolùm comprehendit deſcendentes, non autem tranſuerſales, etiamſi Fratres eſſe reperiantur illius, qui ad aliquid eos, qui de ſuo Genere ſunt, vocat. Et ſic, ſi quis conſtruit Sepulchrum pro ſe, & ſua Familia, etiamſi addat, tam rectâ, quàm tranſuerſali, non poteſt in eo tumulari illius Frater: quia accipitur *Familia actiuè*: quæ non comprehendit niſi deſcendentes conſtructoris per lineam rectam, & tranſuerſales inter ſeſe. 10

DVBIVM VII.

An Pater, aut Auus abſque Sepulturæ electione decedens, vel ſine Sepultura Maiorum ſuorum debeat in Filij, aut Nepotis Sepultura tumulari?

BREVIARIVM.

Sepultura.

Pater decedens abſque electione Sepulturæ, & ſine Sepultura Maiorum ſuorum, ſi Filius Sepulturam Familiarem paſſiuè habeat, in illa tumulari debet; ſecus ſi habeat Familiarem Sepulturam actiuè. n. 1.

Idem dicitur de Auo, reſpectu Sepulturæ Nepotis. n. 1.

CONCLVSIO.

SI Filius, aut Nepos conſtruxit, aut acquiſiuit Sepulchrum pro ſe, & pro ſua Familia *paſſiuè* ſumptâ, iuxta ea, quæ dubio præcedente *n.* 3. *&* 9. dictum eſt, in eo ſepeliri debent Pater, & Auus decedentes abſque electione Sepulturæ, & ſine Sepultura Maiorum ſuorum; ſi autem Sepulchrum acquiſierit pro ſeipſo ſolo, aut pro ſe, & Familia ſua *actiuè* ſumpta, iuxta dicta *eodem dubio, num.* 4. 5. 6. *&* 10. in eo ſepeliri nequaquam poſſunt Pater, & Auus. 1

Probatur quoad primam partem concluſio. Quia eo ipſo, quod Filius, aut Nepos acquiſiuit Sepulchrum pro Familia ſua *paſſiuè*, acquiſiuit illud non pro deſcendentibus tantum, ſed etiam pro aſcendentibus, & pro omnibus agnatis ſuis, etiam tranſuerſalibus, proximis, & remotis: & omnes illi, eidem Sepulchro addicti fuerunt, & cenſentur ibi Domicilium acquiſiuiſſe. Ergo Pater, & Auus, qui inelecta Sepultura obierunt, & abſque Maiorum Sepultura, in illa Filij, aut Nepotis tumulari debent. 2

Secunda concluſionis pars, quam tenet Ioannes Bapt. Ventriglia, *in Praxi rerum Notabilium, annotat.* 52. *num.* 24. *verſic. Prædicta regula*, cum Sebaſtiano de Medices, *tract. de Sepulturis, part.* 1. *tract.* 2. *diſputat.* 214. *quæſt.* 7. *num.* 24. & cum Iulio Lauorio, *Variarum lucubrationum*, etiam probatur. Quia aſcendentes non ſequuntur Sepulchrum deſcendentium, nec tranſuerſales, Sepulchrum tranſuerſalium, niſi facta ſit electio iſtius, aut illi ſint hæredes, & Sepulchrum *Hæreditarium* ſit. Et quia Sepulchrum Familiæ *actiuè* ſumptæ, non deſtinatur, niſi pro ſucceſſoribus per lineam rectam, & tranſuerſalem, illud acquirentis pro ſua Familia, iuxta tradita *dubio præcedente*. 3

DVBIVM

DVBIVM VIII.

Deceſſit quis habens Maiorum Sepulturam, aliqua inelecta, poteritne ille ad quem cura funeris illius ſpectat, eligere in Eccleſia Parochiali ſepelire?

BREVIÁRIVM.

Rector.

Rector diſcretus debet eſſe in ſilentio, in verbo vtilis, & cautus. n. 4.

Regula.

In alternatiuis, debitoris eſt electio, & ſufficis alterum adimpleri. n. 1.

Non ſemper datur electio in alternatiuis, ſed datur neceſſitas ad ſeruandum diſpoſitionis ordinem. n. 4.

Sepultura.

Quando quis habens Sepulturam Maiorum, nulla electa decedit, neceſſario eſt in illa tumulandus, non autem in Parochia, niſi in ea illa exiſtat. n. 2.

Maiorum præfertur in Iure Eccleſia Parochiali. n. 3.

Verba.

Ordo verborum Conſtitutionum, ſcripturarúmque ſeruari debet. n. 4.

Ex verborum ordine, ordo intellectus præſumitur. n. 4.

1 RAtio dubitandi deſumitur *ex cap. Licet Pater, el 4. de Sepulturis, lib. 6.* vbi poſtquam Bonifatius Papa Octauus declarauerat poſſe Patrem eligere Sepulturam pro Filio impubere, ſi conſuetudo terræ id habeat, addit id non poſſe vbi huiuſmodi conſuetudo non habetur: ſed ſunt (inquit) cum ſuis Maioribus, vel in Parochiali Eccleſia tumulandi. Vbi alternatiua dari videtur, vt ſepeliantur in Sepultura Maiorum, vel in Parochiali Eccleſia. Ergo ille ad quem funeris cura ſpectat, eligere bene quibit, defunctum inelecta Sepultura decedentem, in Eccleſia Parochiali ſepelire, & non in Sepultura Maiorum. Patet conſequentia *ex Regula 70. de Regulis Iuris in 6.* in qua ſic præfatus Bonifacius decernit. In alternatiuis, debitoris eſt electio, & ſufficit alterum adimpleri. Quæ Regula vti aduertit. ibi Gloſſa, deſumpta eſt *ex L. In eo, quod plus eſt, ff. eodem titulo.* Sed his non obſtantibus, ſit.

CONCLVSIO.

2 QVando quis, potens ſibi eligere Sepulturam, abſque eius moritur electione, ille ad quem cura ſpectat funeris, eligere non poteſt illum in Parochia ſepelire, ſi extra eam habeat Sepulturam Maiorum ſuorum, ad quam commodè deferri valeat. Extante enim Sepultura Maiorum, non eſt liberum pro alio illam, aut Parochiam eligere, ſed neceſſariò dicta eligi debet Maiorum Sepultura.

Conſultò dixi: *pro alio*: quia pro ſe, bene poteſt quilibet velle habens, & nolle, & pubertatis ætatem, eligere Sepulturam, etiamſi habeat Sepulturam Maiorum ſuorum, dummodò illa priuatus non ſit.

3 Concluſionem noſtram tenet Samuellius, *in Praxi de Sepulturis, tract. 1. diſputat. 5. controuerſ. 6. concluſ. 3. pag. 245.* Illam ſic probo. In præiudicium Eccleſiæ, in qua eſt Sepultura Maiorum cederet electio Eccleſiæ Parochialis. Extantibus enim *capite Nos inſtituta, el 1. de Sepulturis, & capite Licet Pater, el 4. eod. tit. in 6.* Eccleſia in qua eſt Sepultura Maiorum, Ius habet inferendi deſcendentem, abſque electione Sepulturæ decedentem. In priori enim capite, ſic decernit Leo Papa Tertius. Nos inſtituta maiorum Patrum conſiderantes, ſtatuimus, vnumquemque in Maiorum ſuorum Sepulchris iacere. Vbi Gloſſa, *in Caſus formatione* ita fatur. Statuit Leo Papa, quod quilibet debeat ſepeliri in Sepulchro Maiorum ſuorum. Et Bonifacius Octauus, *in dicto cap. Licet*, ſic decernens ait. Licet Pater minores Filios, qui nequeunt antequam ad annos pubertatis perueniant, eligere Sepulturam, poſſit (ſi conſuetudo terræ id habeat) quo voluerit ſepelire; hoc tamen non poteſt, vbi conſuetudo huiuſmodi non habetur, ſed ſunt cum ſuis Maioribus, vel in Parochiali Eccleſia tumolandi. In vtraque igitur Decretali primatiò aſſignatur Sepultura Maiorum, & in illius defectum, Eccleſia Parochialis. Ergo ille, ad quem ſpectat cura funeris illius, qui habens Sepulturam Maiorum ſuorum, inelecta Sepultura deceſſit, nequit illum in Parochiali tumalare Eccleſia, Sepultura Maiorum relicta.

Ad rationem dubitandi, in contrarium adductam, 4
reſpondeo cum Gloſſa, *in dict. cap. Licet, verbo Vel in Parochiali, & in Regula, In alternatiuis, verbo eodem*, non ſemper in alternatiuis dari electionem, ſed aliquando dari neceſſitatem ad ordinem Conſtitutionis ſcripturæ, ſeu diſpoſitionis ſeruandum. Pro quo fundando allegat *Legem Cum pater §. penult. in 2. ff. de Legatis*, vt cum Teſtator mandat aliquid dari liberis, aut, his deficientibus, conſanguineis, aut affinibus: quia tunc ſequimur ordinem. Allegat etiam ſeipſam *in canonem 1. diſtinct. 43.* in quo noſter Gregorius Magnus, *ex cap. 4. Paſtoralis ſui, part. 2.* deſumptam ait. Sit Rector diſcretus in ſilentio, vtilis, & cautus in verbo, ne aut tacenda proferat, aut proferenda reticeſcat. Gloſſa autem, *verbo Importunitas*, quæ ſequuntur dicit. Item ordinem verborum attendendum. Et *in cap. Si quis iuſto, verbo Nominatus, el 46. de Electione, lib. 6.* ibi. Per ordinem ſcripturæ. Vbi Marginalis id probat dicens. Et ratio: quia ex ordine verborum, præſumitur ordo intellectus. Facit Gloſſa *in Can. In Chriſto Pater, verbo 6. gradum, de Conſecrat. diſtinct. 2.* ibi: Ordo enim & diſtinctio nominum, multum operatur,

DVBIVM IX.

Quomodo probetur Sepulturam Familiarem, aut Hæreditariam eſſe?

BREVIARIVM.

Dominium.

Loca Sacra, & religioſa nequeunt eſſe in alicuius dominio. n. 9.

Probatio.

Efficacior eſt probatio per Scripturam publicum, quàm per inſcriptiones facta. n. 1. & ſeqq.

Libri antiqui, bene probant. n. 7.

Inſcriptiones in loco publico ab Antiquo inuentæ probant, etiam in iis, quæ ſunt præiudicij magni. n. 4. & ſeqq.

Inſcri

Inſcriptiones noua, quæ nullius ſunt præiudicij, plenè etiam probant. n.4.

Non probant iſta in iis, quæ ſunt magni præiudicij illius, qui non conſenſit. o. 5.

An verò probent, ſi non appareat, an facta fuerint volente illo, cui præiudicant, controuertitur inter Doctores. n.5.

Sepultura.

An ſit Familiaris, vel Hæreditaria probatur efficaciter per ſcripturam publicam. n. 1.

Probatur etiam per inſcriptiones. n. 2. & ſeqq.

CONCLVSIO I.

1 SI adſit ſcriptura publica conceſſionis Sepulturæ, titulus v. gr. aut aliâ ſimilis, per quam demonſtretur, pro quorum cadaueribus conſtruatur, vel concedatur, efficaciſſimè probabitur ex ea an Sepultura *Familiaris* ſit, aut *Hæreditaria.* Si enim in ea dictum ſit, concedi Sepulturam Petro pro ſe, & ſua Familia *paſſiuè* ſumpta iuxta explicationem *n. 3. & 9. dubij ſexti* factam, Sepultura probabitur Familiaris; ſi autem dicatur concedi pro ſe, & ſua Familia *actiuè* ſumpta, iuxta explicationem *eodem dubio 6. n. 4. 6. & 10.* erit etiam Familiaris, & talis probabitur; licet non pro omnibus de eodem Familia, Guzmannrum v.gr ſed pro deſcentibus per lineam rectam, & tranſuerſales illius, cui conceditur, & non pro aſcendentibus, & tranſuerſalibus illius. Si tandem in ſcriptura dicatur concedi, aut conſtrui Sepulchrum pro Petro, ex. gr. & pro hæredibus ſuis, illud concludenter probabitur Hæreditarium.

Hæc concluſio certiſſima eſt, & eius probatio efficaciſſima, ex dicendis reſultabit: cum efficacior ſit probatio per ſcripturam publicam facta, quàm per ſcriptiones, & libros.

CONCLVSIO II.

2 PEr inſcriptionem in Sepulchra inuentam, aut in pariete quidem, in qua dicatur illam eſſe Petri v.gr. & ſuorum agnatorum, vel ſuorum Familiarium, aut deſcendentium, ſufficienter probatur Sepulturam illam Familiarem eſſe: & ſi dicatur illam eſſe Petri, & hæredum ſuorum, Hæreditariam eſſe pariter probabitur.

3 Ita docent Aug. Barboſa, *in cap. Nos instituta, num. 5 el 1. de Sepulturis,* cum Sebaſtiano Næuo, *in L. 2. ff de Operibus publicis, n. 4.* Maſcardo, *de Probationibus, concluſ.* 1297. *num* 4 Menochio, *de Præſumptionibus, lib. 2. præſumpt. 59 n. 2.* & Zerola, *in Praxi Epiſcoporum, part. 1. verbo Arma.* Franciſcus Maria Somoellius, *in Praxi de Sepulturis, tract. 1. diſputat. 6. controuerſ. 14. concluſ.* 12. cum Petro de Vbaldis, *de Canonica portione, cap. 10. num. 6.* Syluestro, *verbo Sepultura, quæſt. 3.* Lambertioo, *de Iure patronatus lib. 2. quæſt. 18. art. 9.* Lauorio, *variar. lucubrationum lib. 1. tit. 2. cap. 18. n. 18.* Grotiano, *diſceptation. forenſium, tom. 2. cap.* 210. *num.* 1. Decio, *conſil.* 135. Alexandro, *conſil. 9. num. 18. volum. 6.* Felino, *in cap. Cum cauſam, num. 7 & 8. de Probationibus.* Riccio, *part. 2. deciſ.* 130. Baldo, *conſil.* 310. *lib. 5.* Añania, *conſilio* 86. *num. 2. Ripa, in cap. Cum Eccleſia Sutrina, num. 97. de Cauſa poſſeſſionis, & proprietatis,* Aſinio, *in L. vel qua Pater, §. Si adhuc, num. 4. ff. Si certum petatur* cum Gloſſa, *in cap. Cauſam, citat. cap. Ad audientiam de Præſcriptionibus, cap. Olim. de Cenſibus, & in can. Sane, 29. quæſt 2.* & cum Rota, *in Calagurritana Sepultura. 21. Maij,* 1616. coram Coccino, *n. 14. & in Vercellenſi Beneficij, 23. Iunij,* 1595. coram Cardinali Seraphino, *deciſ.* 1141. Allegantur ab eo, *pag.* 297.

4 Tenet etiam Moronus, *in centum reſponſis, reſpon. 51. num. 65. & ſeq.* vbi in ſequentia prorumpit. Sepulchrum autem, An ſit *Familiare*, vel *Hæreditarium*, colligitur ex inſcriptione. Medices, *de Sepulturis, parte 1. q. 3.* Maſcardus, *de Probationibus, concluſ.* 1292. *num.* 4. Menochius, *lib. 2. Præſumpt.* 59. qui habet, quod ſcriptura in lapidibus, parietibus, & monumentis, ſi ſit antiqua, & poſita in loco publico, & manifeſto, facit plenam & perfectam fidem, etiam in iis, quæ ſunt magni præiudicij. Quia ſcriptura hæc publicè omnibus patet: ob id inducit notorium. Bartolus, & Baldus, *in L. Monumentorum. Cod. de Religioſis, & ſumptibus funerum.* Si verò non ſit antiqua, ſed recens, & noua, cum de nullius præiudicio agitur, hoc etiam caſu plenè, & perfectè probat: & etiamſi agatur de alterius præiudicio, ſed modico, prout eſt quæſtio confinium, in quibus ſufficiunt etiam præſumptiones. Rota, *coram Ludouiſio, deciſ. 454. num. 4.*

5 Si verò agitur de ſatis magno præiudicio illius, de cuius voluntate non apparet, quod conſenſiſſet, vt quia proteſtatus eſt contra eos, qui ſcripturam fecerunt examinare, & ſcriptura etiam ſit recens, & noua non facit fidem. Si verò agatur etiam de magno præiudicio, & ſcriptura ſit noua, & recens, & non appareat an facta fuerit eo volente, de cuius præiudicio agitur, hoc caſo, diſcrepant Doctores. Menochius concludit eſſe tribuendum multum arbitrio Iudicis. Doctores vide apud ipſum

6 Probatur ergo qualis ſit Sepultura, ex inſcriptione, quæ ſi deficiat, ius illius ſepulturæ liberè redit ad Eccleſiam, quæ poterit eimdem locum aliis concedere. Sylueſter, *verbo Sepultura quæſt. 3.* de Vbaldis, *c. 10. n. 6.* Rota, *in vna Calagurritana Sepultura, 21. Maij,* 1616. Colligi ex inſcriptionibus, qualia ſint Sepulchra, doceret etiam *Lex Familiaria, ſupra citata, & cap. cum cauſam, de Probationibus.* Hucuſque Illuminatus Moronus.

7 Colligitur inquit, & bene quidem, *ex dicto c. Cum cauſam el 13. de Probationibus:* nam ſic ibi Honorius Papa Tertius decernit. Mandamus quatenus ſecundùm diuiſiones, quæ per libros antiquos, vel alio modo melius probabuntur, necnon per teſtes, famam, & quæcumque alia adminicula, in negotio procedatis. Hæc Honorius vbi Gloſſa, *verbo Per libros antiquos,* ait. Item ſi reperiatur ſcriptura in aliqua columna, vel lapide, ei ſtatur, *24. quæſt. 2.* Sane. Item ſcripturæ, quæ olim fiebat in albo Prætoris, fides adhibebatur. *ff. de Iuriſdictione omnium Iudicum, Si quis & ff. de Albo ſcribendo, L. 1. & 2.* Hæc Bernardus.

8 Abbas noſter Panormitanus, *in dictum caput Cum cauſam, n. 1.* ita Gloſſam interpretatur, vt intelligatur, quoad partem de ſcriptura in columna, vel lapide ſculpta, hoc modo, vt in non tendentibus, in alicuius præiudicio, faciat plenam fidem. In aliis verò, adminiculatur ſecundùm qualitatem loci, vbi reperitur, & ſecundùm quantitatem præiudicij. *Dicto cap. Sane.* Plenam autem fidem non faciunt, vt *L. Monumentorum, Cod. de Religioſis, & ſumptibus funerum.* Vbi dicitur, quod ſcripturæ Monumentorum, ſeu Sepulchri, non probant proprietatem ipſius, & dic de intellectu huius legis, vt ibi plenius notatur.

9 Hæc Abbas, qui circa id, quod Gloſſa ait de ſcriptura in albo, dicit. Erat enim olim locus dealbatus ante oſtium Prætoris, in quo deſcribebantur prætoria edicta. Et vide de hoc textum iuncta Gloſſa *in verbo In albo, in Clementina 1. de Iudiciis.* Id autem, quod dicit Abbas, de ſcripturis Monumentorum,

non probare proprietatem illorum, certum eſt, & prius ipſe docuerat *in cap. Abolenda, n. 5. el 13. de Sepulturis*, ibi: quia vt dixi, loca ſacra, & Religioſa non poſſunt eſſe in dominio alicuius. Et prius dixerat, *in cap. Nos inſtituta, num.* 1. *eod. tit.* Circa id autem, quod docet, quod in præiudicialibus, non probent ſcripturæ in columna, vel in lapide ſculptæ, ſi in publico, & ab antiquo exiſtant, magis Maſcardo, & Morono, *n.* 4. recenſitis, adquieſco: quia ex ſcientia, & tolerantia præiudicium patientis, veritas ſcripturæ, ſatis benè conuincitur.

DISQVISITIO II.

Quænam Eccleſia Parochialis vnicuique propria cenſeatur, ad effectum Eccleſiaſticæ Sepulturæ?

BREVIARIVM.

Quarta funeralis.

Quando quis extra propriam Eccleſiam. Parochialem ſepelitur, ei debetur quarta oblationum, & aliorum, quæ defunctus pro anima ſua reliquit in vltima diſpoſitione. n. 5.

Sepultura.

Qui abſque electione Sepulturæ, & ſine Sepultura Maiorum deceſſit, debet in ſua Eccleſia Parochiali tumulari. n. 1. & ſeqq.

Procedit etiamſi habuerit animum aliò ſe transferendi, vt contingit in officialibus, famulis, conducentibus domum ad annum. n. 2.

Sepulturæ ius multum pendet ab adminiſtratione Sacramentorum. n. 2.

Qui alienum Parochianum ad Sepulturam admittit, delinquit. n. 3. 4. & 5.

Reſtituere debet illius cadauer, & omnia quæ illius recepit occaſione. n. 4.

1 SVppono quemlibet Fidelem, non eligentem ſibi Sepulturam per ſe, vel per alium, iuxta tradita *tract.* 7. & non habentem Sepulturam Maiorum ſuorum ſepeliri debere in ſua Eccleſia Parochiali. Quod docent Gloſſa *in cap. Nos inſtituta, in Caſus formatione, el* 1. *de Sepulturis*, ibi: vbi dum viuebat, cœleſti pabulo refici conſueuit. D. Antoninus, *in Summa, part.* 3. *tit.* 10. *cap.* 5. *de Sepulturis*, §. 1. Barboſa, *de Iure Eccleſiaſtico vniuerſo, parte* 2. *lib.* 2. *cap.* 10. *num.* 33. cum Sebaſt. Medices, *de Sepulturis, part.* 2. *quæſt.* 6. *num.* 1. & 2. Mari Antonin. *Variarum reſolutionum, lib.* 1. *reſolut.* 112. *caſu* 59. *verſic. Quarto.* Burſatio, *conſil.* 226. *num.* 119. Parladoro, *different.* 66. §. 3. *à principio*, & cum Bulletto, *Diſquiſitionum Clericalium, tit. de Clerico debitore*, §. 3. *num.* 19. Samuellius, *in Praxi de Sepulturis, tract.* 1. *diſputat.* 5. *controuerſ.* 1. *concluſ.* 11. *controuerſ.* 6. *concluſ.* 1. cum Ioanne Andrea, *in c. Religioſi, de Sepulturis in* 6. & Paſqualigo, *deciſ.* 401. *n.* 1. & Ioannes Bapt. Ventriglia *in Praxi rerum notabilium, annotat.* 52. *de electione Sepulturæ*, §. *vnico, n.* 26. vbi in ſequentia prorumpit.

2 Et eſt indubitatum: & procedit, etiamſi in Parochia, vbi quis deceſſit, & Sacramenta ſuſcepit, reperiebatur animo alibi ſe transferendi, vt eſt in Officialibus, famulis, conducentibus domum ad annum, & ſimilibus. Eſt etiam commune. Et quod in caſu præſumatur quis eligere Sepulturam in Parochia, vbi recipit Sacramenta, & quod ius Sepulturæ pendeat multum ab adminiſtratione Sacramentorum, docuerunt Gratianus, *diſceptat. forenſium, c.* 95. *num.* 74. Rota, *apud Seraphinum, in Hiſpalenſi Iuris ſepeliendi*, 9. *Iunij*, 1595. Petrus de Vbaldis, *de Quarta Parochi, c.* 6. *n.* 19. & ſeq. Latè Barboſa, vbi alios citat, *de Iure Eccleſiaſtico, lib.* 2. *c.* 10. *n.* 33. & id etiam extendit ad exteros, & forenſes habentes domicilium in loco vbi deceſſerunt. Hucuſque Ventriglia.

3 Et probatur primò, *ex cap. Nos inſtituta, el* 1. *de Sepulturis*, vbi Leo Papa Tertius, ſic decernens ait. Ne transgrediaris terminos antiquos, quos poſuerunt Patres tui: ſub anathematis vinculo deteſtamur, & contradicimus. Quem exponens Gloſſa, *verbo, Ne transgrediaris*, ait. Transgreditur quis terminos proximi ſui, cum quis Parochianum alterius admittit ad Sepulturam, vt hîc.

4 Probatur ſecundò, *ex c.* 5. *eod. tit.* in quo ſic Alexander Papa Tertius. Ex parte Canonicorum obrigens. Nobis eſt intimatum, quod Prior de Inſula, quendam Parochianum ſuum poſt appellationem ad Nos factam, in ſua Eccleſia ſepeliuit. Et infra Mandamus, quatenus præfatum Priorem compellas, vt memoratis Canonicis prædicti Parochiani corpus reſtituat, & exinde amicabiliter conueniat cum eiſdem. Hæc in Decretali illa, cuius Gloſſa, *verbo Parochianum*, cauſam recenſet ob quam reſtitutio cadaueris, & bonorum, occaſione illius perceptorum, fieri præcipiatur Canonicis: quia ſcilicet, vel non elegerat Parochianus illorum ſepeliri in Prioris Eccleſia; vel quia ab illo fuerat inductus; vel quia impubes erat. Quæcumque enim iſtarum cauſa interuenerit, de Iure reſtitui debuit ſuæ Eccleſiæ Parochiali, corpus illius Parochiani.

5 Tertiò probatur, *ex c. In noſtra, el* 10. *dict. tit.* in quo Innocentius Papa Tertius ſimiliter prohibet Hoſpitalariis, ne ad Sepulturam recipiant Parochianos Eccleſiæ Montisferrandi, niſi apud eos elegerint Sepulturam: & tunc Parochialis Eccleſia recipiat quartam partem oblationum, & aliorum, quæ defunctus, pro anima ſua, in vltima diſpoſitione reliquit.

6 Quo ſuppoſito pariter, & probato, quod diſſerendum reſtat eſt, Quænam vnicuique Parochialis Eccleſia cenſeatur, ad effectum, vt ius habeat illum tumulandi? Dupliciter in huius diſcuſſione me geram. *Primò* in genere dilucidabo, Quid ſit, per quod quiſque conſtituatur Parochianus huius, aut illius Eccleſiæ, aut per quod talis cenſeatur? An ſcilicet habitatio, vel domicilium, Parochianum conſtituat? *Secundò* in ſpecie, ſeu in particulari. Quænam reſpectu particularium perſonarum, dicatur propriè Eccleſia Parochialis? Primam partem quinque abſoluam dubiis. Secundam verò pluribus & ſi breuiter, perficere curabo. Illam quidem in Sectione prima: & iſtam in ſecunda.

SECTIO I.

SECTIO I.

De Domicilio, & Habitatione.

DVBIVM I.

An Habitatio, & Domicilium aliquem conſtituant Parochianum loci Habitationis; aut Domicilij, ad effectum, vt in eo tumuletur ſi inelecta decedat Sepultura?

BREVIARIVM.

Diœceſis.

Illa propriè dicitur alicuius Diœceſis, in qua habet Domicilium Habitationis, non in qua habet Originis Domicilium. n. 10.

Domicilium.

Aliud eſt Domicilium Originis: quod Domicilium Iuris dicitur: & eſt idem cum Domicilio Habitationis parentum. n. 8.

Non dicitur Domicilium Originis locus, in quo quis naſcitur, ſi ibi parentes Domicilium Habitationis non habent. n. 8.

Dominum Originis eſt immutabile, quia eſt naturale. n. 9. *Sed quoad quid ſit immutabile.* n. 10.

Non deperditur, ſed retinetur, cum Domicilio Habitationis diſtincto. n. 9.

Domicilium Habitationis acquiritur habitatione, & animo ibi perpetuo manendi. n. 1. & ſeqq. *Non requiris decennium, ad ſui acquiſitionem* n. 3. *Quam autem requirat voluntatem, ſeu animum.* n. 7.

Animo deperditur, & facto, ſicut acquiritur. n. 4. & 5.

In quibus differant Domicilium Habitationis, & Originis. n. 9.

Domicilium, in dubio, de Domicilio Habitationis intelligitur, non de Originis Domicilio. n. 10.

Domicilium Habitationis præfertur Domicilio Originis, & magis attenditur. n. 13.

Dubium.

In Dubiis, non eſt à proprietate recedendum verborum. n. 10.

Iuriſdictio.

Iuriſdictionem in neutro foro quis habet, niſi in ibi commorantes, etiamſi perpetuum non contraxerint Domicilium. n. 18. 19. & 21.

Mercenarij.

De illa cenſentur Parochia, quoad iura Parochialia, in qua pro tempore habitant. n. 17. 18. 20. 21. & 22.

Naturalia.

Immutabilia ſunt naturalia. n. 9.

Parochia.

Illa propriè alicuius Parochia dicitur, intra cuius territorium, Domicilium habet Habitationis, non intra quod Originis obtinuit Domicilium. n. 10.

Quoad Sacramenta, & Sepulturam acquiritur Parochia per ſolam habitationem per tempus notabile, abſque Domicilij acquiſitione. n. 14. & ſeqq. *ſecus quoad alia.* n. 18. & ſeqq.

Regula.

Omnis res, per quaſcumq; cauſas naſcitur, per eaſdem diſſoluitur. n. 4.

Scholares.

De illa cenſentur Parochia quoad Parochialia iura, in qua pro tempore habitant. n. 17. 18. 21. & 22.

Sepultura.

Qui deceſſit abſque electione Sepulturæ, & ſine Sepultura Maiorum, ſepeliri debet, vbi per tempus notabile vltimam acquiſiuit habitationem, etiam ſine domicilio. n. 14. & ſeqq.

Qui extra huiuſmodi obiit Domicilium, debet ad illud transferri, ſi commodè poſſit. n. 24.

Quando periculum adeſt corruptionis, non eſt transferendum cadauer ad locum, in quo ſepeliri debebat. n. 24.

Verba.

Cum effectu debent intelligi verba. n. 23.

PRo Dubij reſolutione ſuppono, quod ad Domicilium comparandum, non ſufficit qualiſcumque habitatio, ſed requiritur vna cum habitatione, animus perpetuò habitandi; aliàs nullo illud comparabitur tempore. Acquiritur igitur Domicilium, ſtatim ac quis incipit alicubi, animo ibi perpetuo manendi, habitare. Ita Franc. Pellizzarius, *in Manuali Regularium, tom. 2. part. 2. tract. 10. cap. 10. num. 233. verſic. Quod ſi fœmina, & verſic. Et quidem.* Et priùs Thom. Sanchez, *tom. 1. de Matrimonio, lib. 3. diſput. 23. num. 2. ex L. Domicilium, ff. Ad municipales, & de incolis*, ibi: Domicilium, re, & facto transfertur, iuncta Gloſſa *verbo Domicilium*, vbi inquit. Facto, ſub. intellige, & animo: nam hæc duo ſunt neceſſaria. Ergo cum hîc adſit factum, nempe habitatio, & animus perpetuò ibi manendi, acquiretur Domicilium. 1

Allegat Sanchez Hoſtienſem, *in Summa, tit. de Parochiis, §. penult. num. 7.* Iacobum de Sancto Georgio. Dominicum, *in cap. Cum Nullus de Temporibus Ordinationum lib. 6. in princip. num. 11.* Francum, *ibi, num. 4* Abbatem, *in cap. final. de Parochiis, num. 8.* Fellinum, *in cap. Dilectus, el 2. de Reſcriptis, num. 12. verſic. Secundo limita.* Marianum, *cap. Licet ratione, num. 25. de Foro competente.* Angelum, *verbo Domicilium, num. vnico.* Syluestrum, *eodem verbo, num. 2.* Alciatum, *in L. Pupillus, §. Incola, num. 1. ff. de Verborum ſignificatione.* Nauarrum, *libro 1. conſilior. in 2. edit. tit. de Temporibus Ordinationum, conſil. 10. num. 2.* Auiles, *cap. 2. Pretorum, gloſſa, Tales pueblos, num. 7. & 8.* Gregorium Lopez, *in L. 32. tit. 2. partita 3. verbo Diez annos.* Antonium Gabriel, *tom. 1. communium contra communes, lib. 4. fol. 192. colum. 2. verſic. Domicilium habitationis.* Menochium, *de Arbitrariis, lib. 2. centur. 1. caſu 86. num. 2.* & Henriquez, *lib. 10. de Sacramento Ordinis, cap. 22.* & multos alios, penes recenſitos Doctores. 2

Sed contra id, quod dictum eſt, ſtatim acquiri Domicilium, ac quis incipit alicubi habitare animo perpetuò ibi manendi, obſtare videntur Leges exigentes habitationem decennij, vt ſunt *L. 2. Cod. de Incolis, lib. 10. L. 32. tit. 2. & L. 2. tit. 24. p. 3.* Sed reuera non obſtant. Quia vti P. Sanchez *loco citato, num. 1.* docet, huiuſmodi Leges procedunt ad præſumendum animum perpetuò habitandi, & ſic Domicilium acquiſitum eſſe, quando dictus animus, ex aliis non deprehenditur coniecturis. Non enim decennium requiritur ad Domicilium comparandum; ſed ad animum habitantis colligendum.

Ex dictis colligit Sanchez, quod ſicut Domicilium, non ſolum animo, ſed animo, & habitatione comparatur, & acquiritur: ita vt illud deperdatur, animo, & facto habitationis opus eſt, nempè deſer-

tione habitationis, in eodem loco. Quare ſola mutatione animi perpetuò manendi, dum prius non mutatur illud Domicilium habitationis acquiſitum, non deperditur. Et ratio in promptu eſt: quia omnis res, per quaſcumque cauſas naſcitur, per eaſdem diſſoluitur, *cap. Omnis, el 1. de Regulis Iuris.* Sed Domicilium habitationis non acquiritur ſolo animo habitandi, ſed animo, & facto, nempè habitatione ipſa, vt per *Legem Domicilium, ff. Ad municipales*, docet ibi Gloſſa, *verbo Domicilium, & L. Non vtique, verbo Conſtituerit, ff. eod. tit. & L. Ciues, verbo Larem, Cod. de Incolis, lib.* 10. Bart. *in L. Placet, num.* 1. *ff. Ad municipales.* Marianus, *in L. Licet, num.* 25. *de Foro competente.* Ergo ſimiliter non deperditur Domicilium ſolo animo, & reali mutatione.

5 Item probatur *ex dicta L. Domicilium*, ibi: Domicilium re, & facto transfertur, non nuda conteſtatione. Et ita tenet ait Gloſſ. ibi, *verbo Domicilium*, & melius *L. Origine, ad finem, Cod. De municipibus lib.* 10. *& L. de Iure*, 37. *verbo Ad munera. fine. ff. eod.* Marianus, *loco citato, num.* 54. Baldus, *L. fin. Cod. de Municipibus, & Originariis, lib.* 10.

6 Non obſtat doctrina Bartoli, *dicta Lege de Iure, num.* 2. dicentis, Domicilium habitationis, quod nuda voluntate conſtituitur, poſſe nuda transferri voluntate. Quia vti Sanchez cum Mariano, *vbi proximè* explicat, intelligendus eſt Bartolus quando voluntas non ſtat in finibus ſolius deſtinationis. Aliàs falsò (ait) & contra ſeipſum aſſereret Bartolus, domicilium ſola voluntate conſtitui.

7 Sed pro dictis aduertit Pellizzarius, *loco reddito, verſic. Quod ſi fœmina*, quod ad acquirendum Domicilium neceſſaria ſit voluntas ibi permanendi abſoluta, vel conditionata reſolutiua, & quod non ſufficiat voluntas conditionata ſuſpenſiua: qualis eſt, ſi dicat: *Volo Pampilonæ habitare, ſi talis inhabitatio mihi placuerit.* Reſolutiua autem erit, ſi dicat: *Volo habitare Pampilonæ* (perpetuò ſcilicet) *niſi talis inhabitatio mihi diſplicear.* Et ratio prioris eſt: Quia ſuſpenditur animus inhabitandi in illo caſu. Cum autem ad Domicilium acquirendum ſimul concurrere debeant inhabitatio, & voluntas perpetuò ibi permanendi, hinc eſt, quod ſuſpenſa hac voluntate, nequeat Domicilium acquiri. Poſterioris verò eſt ratio: Quia voluntas in illo caſu abſoluta eſt, & efficax, quatenus eſt ex parte volentis, & determinata, ita vt adueniente diſplicentiæ caſu, animus ibi habirandi reſoluatur: quod ſignum manifeſtum eſt, animum abſolutè, & ſimpliciter præceſſiſſe, & non fuiſſe ſuſpenſiuum, quoad perpetuitatem, ſicut eſſet in priori caſu. De quo videndus etiam eſt Pater Sanchez, *in Decalog. lib.* 7. *c.* 5 *à n.* 59.

8 Præter Domicilium habitationis, de quo in præcedentibus numeris, datur etiam Domicilium Originis, quod ab Abbate, *in cap. Extirpandæ, in Repetitione, §. Qui vero, num.* 11. *el* 30. *de Præbendis, & Dignitatibus*, Domicilium Iuris appellatur: quod ſic explicat: putà paternæ originis. Eſt igitur Domicilium Originis, idem cum Domicilio habitationis parentum, ita, vt non ſufficiat aliquem eſſe natum in loco, ſeu oppido, in quo parentes Domicilium non habebant, ſed aderant ad tempus cauſa alicuius negotij expediendi: neque eſſe originarium illius loci, in quo natus eſt, ſed fingi natum in oppido in quo parentes habebant Domicilium habitationis. Docet Sanch. *de Matrim. dict. lib.* 3. *diſp.* 23. *n.* 3. *ex L. Filios, Cod. de Municipibus, & Originariis. L.* 10. *& L. Ciues, fin. Cd. de Incolis, lib.* 10. ibi: „ Vnde cum profectus eſt, peregrinari videtur. Et mater, quæ animum reuertendi habebat, ſemper fuiſſe in Ciuitate fingitur, & ita ibi peperiſſe. „ *L.* 1. *& L. Retro, ff. de Captiuis.* Et ita docent (ait) Bartolus, *in dictam Legem Filios, num.* 4. Abbas, *in cap. Rodulphus, de Reſcriptis, num.* 9. Vbi Felinus, *num.* 14. Barbatius, *numero* 97. *& conſil.* 52. *volum.* 2. Rebuffus, *Rubrica de Collationibus, §. cum vero, V. Natus.* Ripa dicens eſſe communem ſententiam, *tract. de Peſte, in* 2. *parte, octauo peſtis priuilegio.* Salzedus, pluribus citatis, *Practic. cap.* 54. *num.* 27. Angelus, *verbo Ciuis, num.* 3. Syluester, *verbo Ciuitas, quæſt.* 14. Nauarrus, *lib.* 3. *conſilior. tit. de Præbendis, in* 1. *editione conſil.* 41. Gregor. Lopez, dicens ſic ſententia Regi Senatus Pinciani declaratum eſſe, *L. verbo Maguer. tit.* 24. *partita* 4. Azebedus, *L.* 19. *tit.* 3. *lib.* 1. *noua Recopilationis, num.* 1. *&* 2. Guttierrez, *conſil.* 7. *numero* 7. Maſcardus, *de Probationibus, concluſ.* 807. *num.* 3. & Henriquez, *lib.* 10. *de Sacramento Ordinis, cap.* 22. *num.* 1. Et hoc adeo verum eſſe ait Sanchez cum Gregorio Lopez, Azebedo, *num.* 1. & Salzedo *ibidem*, vt licet parentes decennio, & vltra ibi habitauerint, non dicatur filius ibi natus, ſed in loco vbi parentes habent Domicilium.

9 Inter Domicilium habitationis, & Domicilium Originis, hoc dignoſcitur adeſſe diſcrimen: quod iſtud, eſt immutabile; illud autem, mutabile. Barboſa, *tract. de Appellatiua verborum ſignificaitone, verbo Domicilium, num.* 8. cum Menochio, *de Præſumptionibus, lib.* 6. *præſump.* 42. *num.* 4. *& conſilio* 329. *num.* 37. *& conſil.* 1171. *num.* 5. Brunore à Sole, *in locis communibus, verbo Domicilium, num.* 2. Cardoſo, *in Praxi Iudicum, & Aduocatorum, verbo eod. num.* 3. Bernard. Græua, *ad Practicam Cameræ Imperialis, lib.* 2. *concluſ.* 36. *num.* 2. & Stephano Gratiano, *Diſceptionum forenſium, cap.* 75. *numero* 10. Thomas Sanchez, *loco citato, num.* 4. *ex L. Aſſumptio, ff. Ad municipales, & de Incolis*, ibi: „ Neque recuſando quis patriam, ex qua oriundus eſt, mutare poteſt. „ Et *ex Lege Origine, Cod. de Municipibus, & Originariis, lib.* 10.

Quod & ratione probatur. Quia Domicilium Originis, naturale eſt. Sed naturalia ſunt immutabilia. Ergo & Domicilium Originis immutabile eſt. Domicilium autem habitationis, quia ſicut propriâ voluntate, proprióque facto conſtituitur, ita propriâ poteſt voluntate, & facto mutari, & amitti. *L. Domicilium, ff. Ad municipales.* Et ita docere omnes Doctores, & ſpecialiter Menochium alios referentem, *de Præſumptionibus, vbi proximè, & conſil.* 80. *num* 10. *volum.* 1. ait Sanchez, *dicto num.* 4. qui *num.* 6. dicit, quod Domicilium Originis, nunquam deperditur, ſed retinetur vnà cum Domicilio habitionis. *L. Senatores ff. de Senatoribus*, ibi: „ Senatores, licet in vrbe Domicilium habere videantur, tamen & ibi, vnde oriundi ſunt, Domicilium habere videntur. „

10 Adnotat tamen Doctor iſte, *num.* 7. & Barboſa cum Menochio, *de Præſumptionibus dicta præſumpt.* 42. *num.* 5. & cum aliis, quos recenſet, Domicilium Originis eſſe immutabile quoad munera, & honores; quoad Iuriſdictionem verò, mutabile eſſe, amitti, & deperdi, aliò tranſlata habitatione. Quod menti tene. Et *eodem numero* docet Sanchez propriè illam dici alicuius Diœceſim, & Parochiam, in qua Domicilium habet habitationis: & in dubio, nomine Domicilij, Domicilium Originis non venire, ſed habitationis. Docet & Gloſſa, *in cap. Statutum, §. cum vero verbo Vnam Diatam, vlt. de Reſcriptis, lib.* 6. Francus *ibi, num.* 12. Dominicus, *ad fin. verſic. ex fine tamen Gloſſæ.* Ancharranus,

nus, *num 4. verſic. Quærit Gloſſa, Olim dicebamus.* Alexander, *L. penult. num.11. ff. de Iuriſdictione omnium Iudicum*, & alij multi, quos recenſet, & ſequitur Tiraquellus *de Retract. lignag.* §.9. *Gloſſa 2. num.21.* Felinus, *in dict. cap. fin. num.23. verſic. Benè facit, de Foro competenti.* Brunor. à Sole, *in Compendio, Litt. D. verbo Domicilij mentio*, quos etiam refert, & ſequitur Barboſa, *dicto verbo Domicilium, num.1.* & addit Afflict. *deciſ.384. numero 7.* Cephalum, *conſil 414. numero 58.* & Ioſephum à Seſe, *Aragoniæ deciſ.59. num.9.* & ratio eſt: quia in dubio, à verborum proprietate, recedendum non eſt. *L. Non aliter, ff. de Legatis, 2.*

11 Aliam reddit rationem Barboſa, *num.2.* quia ſcilicet Domicilium incolatus, præfertur Domicilio Originis, vt docent Alexander *conſilio 16. volum.1.* Bertrand. *conſil.201. num.4. volum.2.* Natta, *conſil.139. num.16.* Et quia Domicilium habitationis, omnino, & ſemper ſpectatur. Iaſon, *in Repetit. L. Si arrogator, num. 46. ff. de Adoptionibus, & in L.1. colum.6. verſic. Tene contrarium, Cod. de Summa Trinitate.* Et magis attendi, ſaltem in muliere, aſſerit cum Surdo, *conſil.549. n.1.*

12 Ipſe tamen Barboſa, ſequi videtur ſententiam Socini, *conſil.254. num.8. volum.2.* Deciani, *conſil.71. num.11. volum.2.* Surdi, *conſil.343. num.30. & conſil.346. n.8. & 9. conſil.371. n.49.* & aliorum ſiquidem *n.5.* in ſequentia prorumpit.

13 Quod quidem concludenti probatur ratione. Quia Domicilium Originis, potentius eſt, quàm Domicilij: quia vnum naturale, aliud accidentale, ſecundùm Ancharranum, *conſil.37. Contra, num.6. in fine, & num.7.* Peralta, *in L. Vnum ex Familia, §. ſi de Falcidia, num.13. ff. de Legatis, 2.* Cardinalem Tuſchum, *Practicarum concluſionum, tom.5. Litt. N. concluſ.8. num.3.* Menochium, *de Præſumptionibus, lib.6. præſumpt.42. à num.4.* Atqui naturalis qualitas maior eſt accidentali, & magis attendi debet, quia naturalia præualent. *L. Qui habet, in princ.* & *ibi* Dynus, & Bartolus, *ff. de Tutelis*, Tiraquellus, *de Retract. lignag.* §.30. *Gloſſa 1. num.26.* Menochius, *conſil.52. num.124.* Sanchez, *dicto lib.3. diſputat.23. num 6. verſic. primò.* Ergo, &c. Hæc Barboſa, qui alia ad idem firmandum in ſequentibus addit. Sed de his ſatis. Ad reſolutionem Dubij propoſiti accedamus; pro qua ſit.

CONCLVSIO.

14 NOn ſolum Domicilium habitationis, ſed ſola inhabitatio per tempus notabile abſque Domicilio, conſtituit commorantem, Parochianum illius Eccleſiæ Parochialis, intra cuius territorium commoratur, tam quoad Sepulturam, quàm quoad Sacramenta percipienda.

Hanc concluſionem tenent quàm plurimi Doctores: & licet non omnes hanc Parochialitatem, quoad Ius exprimant Sepulturæ; exprimunt tamen quoad Ius Sacramentorum: ex quo, dubio procul, oritur Sepulturæ ius: vel multum pendet ab adminiſtratione Sacramentorum, vti docent D. Antoninus, *in Summa, part.3. tit.10. cap.5. §.1.* Barboſa, *de vniuerſo Iure Eccleſiaſtico, part.2. lib.2. cap.10. num.34.* & cum Gratiano, *diſceptation. forenſ. cap. 94. num. 75.* Mareſcot. *lib.2. variarum, cap.95. num.9.* & cum Sperello, *deciſ.87. num.8. in deciſionibus fori Eccleſiaſtici*, & Antoninus Diana, *part.5. tract.3. de caſibus occurrentibus tempore mortis, reſolut.113.*

15 Tenent igitur concluſionem Innocentius, *cap. Omnis vtriuſque ſexus, num.6. de Pœnitentiis, & remiſſionibus, vbi* Ioannes Andreas, *num.13.* Anton. *num.38.* Cardinalis, *num.6.* Ancharranus, *num.9. & in cap. de Vxore, num.7. & 8. de Sepulturis, & in cap. Is, qui, num.1. eod. tit. in 6.* Federicus de Senis, *conſil. 254. incipit. Subſequens quæſtio, verſic. Iſta Iura, & verſic. Sed diceret aliquis.* Quod quidem conſilium, magnificat noſter Abbas Panormitanus, Nicolaus Tudeſchus, *in cap. Extirpandæ, in Repetitione, §. Qui vero, num.11. pag. mihi 52. el 30. de Prebendis*, qui hanc etiam tenet concluſionem *in cap. cum contingat, num.29. el 13. de Foro competenti, pag.99. & in Clement. Religioſi, num.6. la 1. de Priuilegiis, ſicut* & Gloſſa, *ibi verbo Parochialis, vbi ſe allegat in cap. Omnis vtriuſque ſexus verbo Sacerdote*, & Hoſtienſem, *in Summa, de Paroch. §. penult. verſic. Quis intelligatur Parochianus, & de Pœnitentiis, & remiſſionibus §. Cui confitendum, ad finem*, D. Antoninus, *in Summa, part. 3. tit.24. de Excommunicatione, capite 54. verbo Parochialis, pag. mihi 226.* Cardinalis, *in cap.1. de Sepulturis, num.5. quæſt.7.* Baldus, *L. Si quis ad declinanda, 37. §. In omnibus, num.26. initio, Cod. de Epiſcopis, & Clericis.* Gabriel, *in 4. diſtinct.17. quæſt.2. artic.3. dub.2.* Patres Minores, *in conſilio 398. num.32. relato per Menochium volum.4.* Ipſe Menochius, *de Præſumptionibus lib.6. præſumpt.88. num.3.* Maſcardus, *de Probationibus, concluſ.1150. num.1. & 2.* Syluester, *verbo Excommunicatio 7. caſu 11. 44. num.5. & caſu 14. dub.1. num.31. & verbo Sepultura, num 8. verſic. Si verò, & verbo Domicilium num.2. & verbo Parochi, in fine.* Angelus, *eodem verbo etiam in fine, & verbo Domicilium, numero vnico ad finem, & verbo Excommunicatio 5. caſu 12. num.18.* Tabiena, *verbo Parochi, quæſt.2. num.3.* Selua, *de Beneficiis, part.3. quæſt.42. num.7.* Roſella, *verbo Abſolutio 1. num.41. & verbo Confeſſio Sacramentalis, 3. num.40.* Petrus de Vbaldis, *de Canonica Epiſcopali, cap.7. numero 2.* Rebuffus, *Repetit. ſuper dictum cap. Extirpandæ, §. Qui vero, de Prebendis, verſic. Contrariam opinionem, fol.385.* Bonifacius, *in Clement.1. de Priuilegiis, num.29.* Rota, *in nouiſſimis deciſ. 655. initio, volum.1.* Molina, *tom.1. de Iuſtitia, & Iure, tract.2. diſputat.214. fol.1304. §. Quando quis, & §. Illi, qui ad modum Scholaſticorum.* Thom. Sanchez, *lib.3. Matrimonio diſputat.23. num.12. & 13.* qui plures allegat ex recenſitis. Franciſcus Pollizzarins, *in Manuali Regularium, tomo 2. tract.10. cap.10. num.235. verſic. Immò puto.* Barboſa, *de Iure Eccleſiaſtico, part.2. lib.2. cap.10. num.33.* cum Salzedo, *ad Bernard. & Practic. cap.73. verſic.14. in fine.* Ceuallos, *Communium contra communes, quæſt. 458. num.36.* Menochio, *conſil.398. lib.4.* Gutierrez, *de Matrimonio, cap.63. numero 19.* Stephano Gratiano, *Diſceptationum forenſium, cap.75. numero 18.* & Sperello, *in Deciſionibus Fori Eccleſiaſtici, deciſ.87. num.5.* Samuellius, *in praxi de Sepulturis, tract.1. diſput.5. controuerſ.8. concluſ.3. & 8.* vbi plures ex præcitatis Doctoribus allegat, & non paucos addit alios. Archidiaconum, *in cap. Is, qui, num.1. de Sepulturis, lib.6.* Turrecrematam, *in Can. Facultates, 13. quæſt.2.* Gratianum, *vbi proximè, numero 58. & cap.298. num.15.* Sanchez, *in Decalogum, tom.1. lib.1. cap.37. num.24.* Molfeſſium, *in Summa, tom.2. tract.13. cap.8. num.30.* Cardinalem Seraphinum Oliuarium, *deciſ.1035.* Lauorium, *variarum lucubration. tom.1. tit.2. cap.11. num.114. & 150. & cap.17. num 46.* Belletum, *in Diſquiſitionibus Clericorum, part.1. tract. de Clerico debitore,*

§.3. *num.*21. Butrium, *in cap. Omnis vtriuſque ſexus, num.*38. Paulum Laymanum, *lib.*5. *tract.* 6. *num.*5. *cap.*10. Bonacinam, *de Contractibus, diſputat.*3. *quæſt.*21. Mancinum, *de Sepulturis, dub.*24. Barboſam, *de Parocho, cap.*19. *num.*10. Antoninus Diana, *part.*5. *tract.*3. *reſolut.*113. Libuit, ad noſtram concluſionem, ex dictis Authoribus firmandam, aliquorum eorum doctrinam ad amuſſim reddere.

16 In primis Gloſſa *in dict. Clement.*1. *de Priuilegiis,* ſic ait. Per hoc, quoad Scholares, Mercenarios, & his ſimiles, intelligo Presbyterum, in cuius Parochia inhabitant.

17 Abbas, *in eandem Clementinam, num.*6. Scholares, mercenarij, & his ſimiles cenſentur, quoad Sacramenta, de illa Parochia, in qua pro tempore habitant. Hoc notat Gloſſa *hîc, verbo Parochialis.* Et ſtatim, *num.*7. proſequitur. Ex qua nota, quod quoad Iura Parochialia, non requiritur quod quis moretur in Parochia, animo perpetuò ibi ſtandi, vel Domicilium ibidem conſtituendi; ſed ſatis eſt, quod ibidem ad tempus moritur remotus à ſua Parochia. Quod intelligo, quando tanta eſt à propria Parochia diſtantia, quod ad illam commodè pro Sacramentorum ſuſceptione accedere non valet. Argumentum optimum *in cap. is, qui, & cap. fin. de Sepulturis, libro* 6.

18 Idem Panormitanus, *in cap. Cum contingat, numero* 29. *de Foro competente*, ita fatur. Et licet ſupra dixerim hos inferiores per Canones iuriſdictionem non habere in ibidem delinquentes, & in foro Pœnitentiæ, ſi ſint extranei; habent tamen iuriſdictionem in ibidem, ſcilicet in eorum Parochia commorantes, licet ibi non contraxerint perpetuum Domicilium, vt ſunt Scholares, mercenarij, & ſimiles, quorum Parochialis eſt ille, in cuius Parochia inhabitant, vt eſt Gloſſa ſingularis *in Clement.*1. *de Priuilegiis, in verbo Parochialis.* Facit, quod *not. in cap. Omnis vtriuſque, de Pœnit. & remiſſionibus.* Ad idem in ſimili Gloſſa, *in L.*2. *Cod. Vbi de criminibus agi oportet*, quæ dicit ibi, quem poſſe conueniri, vbi commoratur, & conuerſatur, licet ibi Domicilium non habeat. Facit *L. Quiſquis, Cod. Si certum petatur*, & quod dixi *in cap. Quod Clericis, ſupra eodem.*

19 *In dicto cap. Quod Clericis, num.*4. *el* 11. *de Foro competenti*, ita dicit. Not. vltimo, argument. quod ex ſolo commorari in loco, quis contrahit ſaltem quaſi domicilium, vt poſſit ibi conueniri, etiamſi ſit Clericus. Et paucis interiectis ait. Hoſtienſis inſtar, & in effectu intelligit iſtam litteram, quod commorantes in loco poſſint conueniri ſuper contractibus, vel quaſi, delictis, vel quaſi in loco moræ initis. Et ponderat litteram *moram*, quæ dicit de commorantibus; quia de viatoribus, & tranſeuntibus, ſecus eſſet. Nam ſi ibi contraherent non cogerentur reſpondere ibi, vt *in L. Hæres abſens, ff. de iu. &c.*

20 D. Antoninus, *dicto tit.*24. *cap.*54. *circa medium,* ſic ait. Quis intelligatur Parochianus ſecundùm Franciſcum (Cardinalem ſcilicet Zabarellam,) dic, quod ſtatim cum quis vadit ad habitandum in certa Parochia, intelligitur ibi fieri Parochianus, niſi acceſſerit cauſa recreationis, vel ob aliam cauſam temporalem ſtatim reuerſurus ad propriam Parochiam; quia tunc ſecus. *De Sepulturis, cap. Is, qui, lib.*6. Hæc Florentinus Archipræſul, quo loci, exponens verbum *Parochialis* Clementinæ *Religioſi*, citatæ, recenſet Ioannem Andream dicentem. *Per hoc quoad ſæculares mercenarios, & his ſimiles, intelligo Presbyterum, in cuius Parochia habitant.* Vbi non dicit, in cuius Parochia habitant animo perpetuò habitandi, ſeu ibi manendi perpetuò; ſed habitant: quod ſaluatur ſaltem in manſione per aliquod notabile tempus.

Angelus, Syluester, Tabiena, Innocentius, Ioannes Andreas, Anton. Cardinalis, & Ancharranus. *locis ſupra num.*15. *citatis*, penes Thom. Sanchez, *dicta diſputat.*23. *num.*12. illorum dictum approbantem; aiunt, dici proprium Sacerdotem Scholaſticorum, & mercenariorum, illum, in cuius Parochia per anni ſpatium habitant. Et penes eundem Doctorem, Federicus de Senis, & Ancharranus *eiſdem locis* recenſiti, dicunt non eſſe arguendum de Iure Parochiæ, ad ius Domicilij: quia ad ius Parochiæ, conſideratur præſens ſtatus, id eſt habitatio præſens. Vnde ſi propter bellum ad aliam Parochiam quis ſe tranſtulit, animo redeundi ad primam, bello ceſſante, non erit ſua Eccleſia Parochialis illa dimiſſa, ſed quam tunc inhabitat. Et idem dicunt de mercenario, & famulo in aliena Parochia miniſtrante. Vnde concludunt, illum dici Parochianum, qui habitant in Parochia animo manendi, licet non animo Domicilium conſtituendi; ſecus quando cauſa recreationis, vt *cap. Is, qui, de Sepulturis in* 6. Vnde dicunt eſſe Parochianum loci, belli veriſimiliter duraturi: quia tunc accedit animo commorandi; ſecus ſi per tranſitum exercitus tranſeuntis, ſe ad ciuitatem tranſtuliſſet. 21

Roſella, *dicto num.*4. apud eundem Sanchez dicit, acquirere Parochiam, qui tranſlatus eſt, licet non habeat ibi Domicilium, vel animum habitandi perpetuò. Petrus de Vbaldis, *citato loco*, inquit, prout idem Sanchez: Parochianus dicitur, quando per annum, vel maiorem anni partem inhabitat. Rebuffus ait, *cap. Is, qui, de Sepulturis in* 6. dum decidit, euntem in villam cauſa recreationis, non acquirere ibi Parochiam, loqui, quando non venit ad habitandum ex cauſa in loco, ſed animo ſtatim recedendi: quare fugientem ob peſtem cauſa habitandi ad aliquod tempus, dici ſtatim Parochianum; ſecus ſi non cauſa habitandi, ſed vt vno, aut altero die ibi ſit. Bonifacius, prout Sanchez refert, ita inquit. Proprius Curatus dicitur omnium Parochianorum, etiamſi ad tempus habitent in Parochia illa, vt ſunt Scholares, & mercenarij: pro tunc enim, non ſunt actu Parochiani alterius Parochiæ. 22

Conſultò addidi in concluſione *per tempus notabile*: quia ſi quis habens Domicilium in vno loco, & ſe in alium, v. gr. in villam ruralem pro breui tempore confert, vel recreationis cauſa, vel vt ibi ruralia exerceat, ſi in huiuſmodi decedat villa, abſque Sepulturæ electione, non cenſetur propria Eccleſia, illius villæ Eccleſia, ſed illa ad quam Domicilium pertinebat defuncti. Ita præter DD. modo allegatos, docent D. Antoninus, *parte* 3. *Summa, tit.*10. *cap.*5. *de Sepulturis*, §.1. Abbas *in cap. In noſtra num.* 10. *el* 10. *de Sepulturis.* Vbi poſtquam retulit Decretalem *Is, qui habet*, ſtatim recenſendam, ſic faſſus eſt. Ecce ergo, quod aſſumitur corpus de Parochia Eccleſiæ ruralis, nec per hoc dicitur illa Parochialis illius defuncti. Nec obſtat textus (addit) dum dicit: *de cuius Parochia*: quia habuit reſpectum ad verum Parochianum: quia verba ſunt intelligenda cum effectu. Hactenus Nicolaus Tudeſchus. Ita & Samuellius, *in Praxi, tract.*1. *diſputat.* 5. *controuerſ.*8. *concluſ.*6. *pag.*252. cum Suarez, *in* 3. *part. D. Thom. tom.*4. *diſput.*25. *de Pœnitentia ſect.*2. Ægidio Coninck, *de Sacramentis, diſputat.*8. *dub.*3. *concluſ.*4. Nauarro, *in cap. placuit num.*77. 23

num.77. de Pœnit. diſtinct.6. & cum quàm plurimis aliis. Et quidem, ſic decreuit Bonifacius Papa Octauus, *in cap.3. de Sepulturis, in 6.* per hæc, quæ ſequuntur verba.

24 Is, qui habet Domicilium in ciuitate, vel caſtro, „ quandoque ad villam ruralem ſe transfert, recrea„ tionis cauſa, vel vt ruralia exerceat in eadem: ſi non „ electa Sepultura decedat ibidem, non in Eccleſia „ dictæ villæ, ſed in ſua Parochiali, vel in ea potius „ in qua Maiorum ipſius ab antiquo Sepultura extitit, „ ſepeliri debebit: dummodo abſque periculo ad ipſam „ valeat deportari.

Adnotanda valdè venit vltima iſta Decretalis clauſula: quia quoties commodè, & abſque periculo ſaltem corruptionis, deportari cadauer non valet ad locum in quo aliàs deportari debebat, minimè erit ad illum deportandum, ob moralem impotentiam, & huius textus authoritatem.

Matrimonium corà Parocho Originis, contrahi non poteſt.

25 Ex dictis infero I. ad validitatem Matrimonij, non ſufficere aſſiſtentiam Parochi Domicilij Originis alterius, aut vtriuſque contrahentes; niſi idem ſit locus Domicilij Originis, ac habitationis alterius ſaltem contrahentis. Quia illa propriè eſt alicuius Parochia, quoad Sacramenta, & Sepulturam, in qua ſolam habitationem habet per tempus notabile (maiorem ſcilicet anni partem) etiamſi nullum habeat ibi Domicilium. Et quia in dubio, nomine Domicilij, Domicilium Originis non venit, ſed habitationis. Et ita docet Sanchez, *de Matrimonio, part.1. lib.3. diſput.23. num.7.* dicens. Verum tenendum eſt, Parochum ſolius Originis, non cenſeri proprium, ad coniungendum aliquos Matrimonio.

Ordines conferre poteſt Epiſcopus Originis.

26 Nec valet dicere Epiſcopus Originis alicuius, poteſt ad Ordines illum promouere, & illius cenſetur Diœceſanus, etiamſi in illius Diœceſi Domicilium non habeat habitationis, nec habitationem. Ergo ſimiliter Parochus Originis, poterit etiam aſſiſtere illius Matrimonio validè, & licitè. Conſequentia patet à maioritate rationis, plus enim eſt Ordines conferre, quàm aſſiſtere Matrimonio. Ibi enim Epiſcopus Spiritualem poteſtatem confert ordinato, tanquam verus Ordinis Miniſter, Parochus nihil confert Matrimonium contrahentibus, ad illius ſubſtantiam neceſſarium, ſed aſſiſtentiam tantum præſtat illius celebrationi, tanquam Teſtis qualificatus, cum aliis duobus, ex præſcripto Concilij Tridentini ad vitandam nullitatem illius contractus, neceſſarius. Antecedens verò, diffinitum eſt *in cap. cum nullus de temporibus Ordinationum, lib.6.*

Matrimonio aſſiſtit Parochus tanquam Teſtis.

27 Non inquam valet, non ſolum propter modò, *numero 25.* dicta, ſed quia *in dicto cap.* expreſsè reſtrinxit Pontifex Epiſcopi Originis poteſtatem, ad ſolos Ordines conferendos, ait enim. Superior intelligitur *in hoc caſu* Epiſcopus, de cuius Diœceſi eſt is, qui ad Ordines promoueri deſiderat oriundus. Hæc ibi. Et ita obſeruat Sanchez. Cum igitur à diuerſis non fiat illatio, ex eo, quod Epiſcopus Originis poſſit Ordines conferre, non benè infertur. Ergo etiam poteſt Matrimonio Parochus Originis aſſiſtere.

Parochus ſolius habitationis, abſque Domicilio Matrimonio aſſiſtere poteſt, dummodò habitare intendant maiori anni tempore.

28 Secundò infero Parochum ſolius habitationis, acquiſitæ ad tempus maioris vnius anni partis, aſſiſtere poſſe Matrimonio illorum, qui in ipſius territorio Domicilium non habent, non ſolum Originis, ſed nec Habitationis: quod adeo eſt verum, vt ſtatim ac inhabitare incipiant, animo inhabitandi locum, pro maiori anni parte, contrahere poſſint Matrimonium licitè, & validè, coram illius loci Parocho.

Poteſt aſſiſtere ſtatim, ac huiuſmodi capitur habitatio.

29 Primam huius illationis partem, tenent Eligius Baſſæus, *in Floribus Theologiæ, tom.1. verbo Matrimonium 5. num.2.* ibi. Illos autem, qui duplicem habent Parochiam habitationis, vt qui hyeme habitant in vno loco, æſtate verò in alio, quilibet Parochus ex duabus illis habitationibus, poteſt coniungere: quia vterque eſt illorum proprius Parochus. Hermannus Buſembaom, *in Medulla Theologiæ, lib.6. tract.6. cap.3. dub.2.* ibi. I. Per Parochum, intelligitur, is, qui habet ordinariam iuriſdictionem in contrahentes, vtpote, qui Domicilium, & habitationem habeant in eius Parochia. Vbi dictio: *et*: non ponitur copulatiuè, pro habentibus Domicilium, ſimul & habitationem, ſed ponitur diſiunctiuè, pro altero eorum habentibus. Licet enim illa ſit regulariter coniunctiua, & copulatiua, vti latè probat Barboſa, *tract. de Dictionibus vſu frequentioribus, dict. 110. num.3.* aliquando tamen ponitur inter diuerſa, vti *ibidem ipſo num.25.* non minus copioſè docet: quod maximè locum habere in præſenti caſu debet, iuxta limitationem ab eodem Doctore traditam *num.26. ſequenti*: quia Domicilium, & Habitatio, non idem important: cum Domicilium Originis, paſſim detur, ſine habitatione, & Habitatio detur ſine vllo Domicilio, Originis ſcilicet, aut Habitationis. Tenent etiam corollarium, quoad vtramque eius partem, quàm plures Doctores, quorum aliquos recenſere duxi.

Dictio et non ſemper ponitur copulatiuè, ſed aliquando diſiunctiuè.

In primis enim Antonius Naldus, *in Summa, verbo Matrimonium, num.3.* vbi ita ait. Non dicitur autem alienus Parochus oppidi in quo vagus moram trahit: cùm enim is poſſit cuilibet Confeſſario peccata ſua confiteri in illo oppido, poterit etiam ſimiliter quilibet Parochus eius Matrimonio aſſiſtere ex deductis per eundem Sanchez, *eod. tom.1. lib.3. diſput.25. n.5. & 6.* Et idem erit de Scholaribus, ſeu Iudicibus locorum, qui poſt tres, vel quatuor dies aduentus ſui in loco, in quo ſunt commoraturi, dicuntur habere ibi Domicilium, ad finem, & effectum contrahendi Matrimonium; vt ſæpè cenſuit S. Congregatio. Hæc Naldus. 30

Thomas Sanchez, *dicto lib.3. diſput.23. num.14.* ſic ait. Hinc infertur I. non opus eſſe expectare vt maiori anni parte hi in Parochia, aut Diœceſi habitarint, ſed ſtatim ac animum habitandi maiori anni parte habentes, incipiunt habitare, effici Parochianos, & poſſe omnia dicta circa illos exerceri. Sicut enim ad Domicilium nullius temporis habitatio requiritur, ſed ſtatim ac quis incipit habitare, cum animo perpetuò habitandi, illud acquirit, vt dixi *num.2.* ſic ſtatim ac quis incipit habitare animum habens habitandi, toto tempore requiſito, efficietur Parochianus. Hæc Sanchez, poſtquam *num.13.* aſſeruit, quoad Matrimonium, Sepulturam, & omnia præter Ordinem, effici aliquem Parochianum, & ſubditum alicuius Diœceſis, & Parochiæ, quando maiori anni parte ibi inhabitat. 31

August. Barboſa, *de Poteſtate Epiſcopi, parte 2. allegat.32. num.57. num.63.* vbi refert S. Congregationem Concilij, *die 26. Iunij de Anno 1621.* declarationem. Dubitatum enim fuit, an relegatus ad certum locum pro tempore, arbitrio Iudicis menſurando, debent Matrimonium contrahere coram Parocho loci in quo relegatur; an illius vbi Domicilium habebat. Et deciſum fuiſſe aſſerit, coram Parocho loci in quo erat relegatus Matrimonium eſſe contrahendum, ex ea (inquit) tantum ratione, quia ſufficit præſentia Parochi habitationis. Et *n.64.* proſequitur, dicens. 32

Ex quibus ad praxim *primò* infertur, non opus 33 eſſe

eſſe expectare, vt maiori anni parte hi, in Parochia, vel Diœceſi habitent, ſed ſtatim ac animum habitandi maiori anni parte habentes, incipiant habitare, effici Parochianos, & poſſe omnia dicta erga illos exerceri. Ita ille, qui eandem pro hoc rationem reddit, quam ex Sanchez, *n.*31. recenſui.

Prædictos Doctores, & Bonacinam *quaſt.2. de Matrimonio, puncto* 8. *num.1. &* 2. ſequitur Pax Iordanus, *volum.1. de Re ſacra, lib.3. tit.7. num.71.* vbi ſic ait. Primum verò illud ſit, ſufficere Parochum habitationis, quam quis capit animo continuandi pro maiori anni parte, ſiue cum intentione gerendi aliquod negotium maiorem anni partem expoſtulans; ſecus ſi minorem: quia his caſibus contrahitur Parochiale Domicilium ad ſuſcipienda Sacramenta (præter Ordines) poteſt ibi ſepeliri, & adſtringitur ad leges, & conſuetudines illius loci. Nec opus eſſe, dictam maiorem anni partem inhabitare, ſed ſtatim, vt capitur ipſa habitatio, cum tali animo, ſufficiens contrahitur Domicilium ad hunc effectum. Sanchez, &c. Hactenus Pax.

DVBIVM II.

Suſcipit quis habitationem in aliquo loco, pro aliquo breui tempore, vnde commodè reuertere non valet ad ſuſcipienda Sacramenta, ad locum ſua Parochia, cenſebiturne propria Parochia, quoad Sacramenta, & Sepulturam, illa ad quam locus noua illius habitationis non notabilis pertinet?

BREVIARIVM.

Parochia.

Inhabitatio pro breui tempore in aliquo loco, conſtituit Parochianum illius, ſi bona fide receſſit inhabitans a propria Parochia, ad quam commodè accedere non poteſt ad recipienda Sacramenta, aut Sepulturam; ſecus ſi mala fide. n. 1. & ſeqq.

CONCLVSIO.

1 SI bona fide, & ſine fraude, in proprij Parochi præiudicium, acceſſit quis ad locum, pro breui, ſeu non notabili tempore, vnde ad propriam Parochiam commodè reuertere non valet ad ſuſcipienda Sacramenta de manu proprij Sacerdotis, cenſetur ad hunc effectum, & ad Sepulturam, illius noui loci Parochianus; ſecus verò ſi fraude, & dolo à propria receſſit Parochia.

Ita docet Martinus ab Azpilcueta Doctor Nauarrus, *tomo 1. conſiliorum. tit. de Parochiis, & alienis Parochianis, conſil.1.* & Franc. Maria Samuellius, *in Praxi de Sepulturis, tract.1. diſputat. 5. controuerſ.8. concluſ.4. pag.251.* Pro concluſionis noſtræ probatione, libuit Nauarri doctrinam reddere.

2 Quinto (inquit magnus ille Doctor,) quod videtur ſufficere habitatio bona fide, & ſine fraude ſuſcepta in aliquo loco, vnde non poteſt commodè reuerti ad ſumenda Sacramenta in loco Parochiæ vbi habebat Domicilium. Tum per præfatam Gloſſam ſingularem *dicta Clementina 1. de Priuilegiis.* Tum, quod alioquin Mercatoris, & ſtipendiarij degentes in longinquis à ſuis patriis regionibus, carerent proprio Parocho, quod videtur contra *cap. Omnis, de Pœnitentiis, & remiſſionibus*, & Innocentij, & aliorum ſcribentium, & rationem naturalem.

3 Sexto, quod habitatio fraudulenter in præiudicium Parochi proprij, vel alterius Parochi, habita in aliquo loco ad effectum acquirendi nouum Parochum, non ſufficeret. Tum, quia fraus & dolus nemini debent patrocinari. *cap. Sedes Apoſtolica, de Reſcriptis.* Tum, quia malitiis hominum obuiandum eſt. *L. In fundo, ff. de Rei vendicatione.* Huc vſque Nauarrus. *Dolus, & fraus nemini ſuffragantur* *Malitiis eſt obuiandum.*

DVBIVM III.

Habet quis Domicilium, aut Habitationem diuiſam, partim in vno loco, & partim in alio, quando iſte moriatur, in quanam illorum locorum Eccleſia, tanquam in propria illius Parochia ſepeliendus eſt?

BREVIARIVM.

Iuramentum.

An paruitas materia à mortali excuſet in Iuramento. n.6.

Luxuria.

Dari paruitatem materia, excuſantem à mortali in Luxuria materia, docent plurimi. n.7.

Matrimonium.

Si aliquis in duabus Parochiis habitat, pro æquali anni tempore, quilibet illarum Parochus illius aſſiſtere poteſt Matrimonio. n.2.

Si maiori anni tempore in vna habitat Parochia, illius Parochus debet aſſiſtere. n.2.

Intellige quando inæqualitas notabilis ſit. n.3. & ſeqq.

Modica.

Attendi non debent modica. n.3. & ſeqq.

Parochia.

Duas Parochias, & duos Parochos poteſt quis ſimul habere. n.2.

Paruitas materiæ.

Admittitur materie paruitas à culpa excuſans mortali à grauiſſ. DD. in materiis Iuramenti, Luxuriæ, Simoniæ, & Vſura. n.4.5.

Sepultura.

Si quis æqualem in duabus Parochiis habet habitationem, in qua deceſſerit, ſepeliendus, ſi abſque electione obierit Sepulturæ, & ſine Sepultura Maiorum ſuorum. n.1.

Si inæqualem tamen, in ea ſepeliendus eſt in qua maiori anni tempore, per tempus non modicum habitauerit. n.1. & ſeqq.

Simonia.

Non committit ſimoniam per traditionem modica rei temporalis, pro ſpirituali, docent graues DD. n.4.

Vſura.

Poſſe dari vſuram, quæ peccatum mortale non ſit, ratione parua quantitatis, docent graues Doctores. n. 5.

CONCLV

CONCLVSIO.

1 QVi habens duas Parochias, in quibus æqualem habitationem habuerat per anni tempus, in illa debet ſepeliri, in qua deceſſit, ſi non elegerit Sepulturam, aut Sepulturam non habeat Maiotum ſuotum.

Ita docet Samuellius in praxi de Sepulturis tract. 1. diſputat. 5. controu. 8. concluſ. 7. pag. 152. dicens. Qui habet Domicilium diuiſum, id eſt, partim in Ciuitate, vel Caſtro habitat in hyeme, & partim ruri in æſtate, in autumno commoratur, in tali caſu, ſi moriatur non electa Sepultura, & ſuorum Maiorum careat Sepultura, eſt ſepeliendus vbi decedit in ea Parochia, à cuius Patocho Sacramenta accepit, ſiue reperiatur in Ciuitate, aut Caſtro, ſiue ſit ruri. Allegat Paludanum, in 4. diſtinct. 17. quæſt. 3. artic. 2. concluſ. vlt. Syluestrum, verbo Sepultura, num. 8. & verbo Confeſſ. num. 10. Menochium, conſil. 398. num. 21. & 33. multos allegantem. Petrum de Vbaldis, de Canonica portione Epiſcopali, cap. 7. num. 12. Tiraquellum de Retruct. lignag. §. 9. gloſſa 2. n. 26. & Sperellum, decis. 87. n. 10.

2 Conſonat concluſio noſtra doctrinæ traditæ à Barboſa, de poteſtate Epiſcopi, parte 2. allegat. 32. num. 69. dicente. Sextò infertur, duos ſimul proprios Parochos, quoad dictum effectuio poſſe reperiri, vbi ſcilicet quis dimidia anni parte in vna Parochia, altero dimidio in altera habitat, tunc æqualiter ſic inhabitans duas proprias poteſt habeſe Parochias, & coram Parocho vtriuſque Matrimonium inire, quia vtraque eſt æquè Parochia. cap. Cum quis, de Sepulturis lib. 6. argum. L. Aſſumptio, §. final. ff. Ad municipales. Ita Coninch. diſputat. 27. dub. 2. num. 19. Segur. in Director. iud. part. 2. cap. 15. num. 47. Franciſc. Molin. differ. 11. num. 91. de rit. nupt. lib 2. Nauarr. conſil. 7. num. 3. tit. de Clandeſtinis deſponſ. in nou. Sanchez, lib. 3. diſputat. 24. Gutierrez, cap. 62. num. 4 & cap. 64. num. 2. Bonacina, quæſt. 2. puncto 8. num. 5. Conſonat inquam: qoia ſi pro aſſiſtentia Matrimonij, habet duos Parochos, qui dimidia anni parte in vna habitat Parochia, & dimidia in altera, duos etiam habebit pro Sacramentis, & Sepultura Parochos. Cum autem ille, in cuius decedit Parochia, maius ius habeat, ad illum tumulandum, cùm vltimò ei Sacramenta miniſtrauerit, aut ſaltem miniſtrare debuerit, vti ex ſe patet, cum intra ſitæ Parochiæ limites, nullus præter ipſum, potuerit moribundo Viaticum, & Vnctionem extremam miniſtrare, & aliàs eius cadauer in ſuo habeat territorio, conſequens eſt, illud tumulari debere in Parochia in qua deceſſit inelecta Sepultura, & abſqoe Sepultura Maiorum ſuorum, in ſententia Barboſæ.

3 Circa id, quod iſte addit Doctor loco citato, videlicet: Vbi verò inæqualitas habitationis datur maioris temporis pars, cum facit proprium Parochum, in quo habitatio (maior ſcilicet) fit, argum. textus in L. 1. §. æſtate, ff. de Aqua quotidiana, & æſtiua, Menoch. conſ. 398. num. 16. & 17. aduerto; non quamlibet maioris temporis habitationis partem, ſufficere ad conſtituendum habitatorem, Parochianum ſolius illius Parochiæ, excludendo ſcilicet illum à Parochialitate loci in quo minori anni tempore habitauit ſed requiri ad hoc vt maioritas illa temporis, ſit conſiderabilis, & non parui temporis. Ducor quia de modico non eſt curandum, vti idemmet Barboſa docet, tract. de Axiomatibus Iuris, axiomate 151. num. 2. & in Proœmio Decretalium, num. 50. ex L. Si oleum, §. fin. cum L. ſequenti, ff. de Oleo legato. L. In rebus, §. Commodan. L. Res, ff. de Contrahenda emptione. L. Scio, ff. de in integrum reſtitutione. Aloyſio Riccio, in praxi fori Eccleſiaſtici, deciſ. 39. num. 3. in 1. editione, & in 2. reſolut. 36. Thoma de Thomaſſet, in Floribus legum, reg. 422. Bertazol. in Repetit. L. Si quis maior, Cod. de Tranſactionibus, num. 422. Giurba, in Conſuetudin. Meſſanenſ. cap. 16. gloſſa 1. num. 14. Ioanne Maria Nouario, Quæſtionum forenſium lib. 1. quæſt. 37. numero 10. & 11. & quæſt. 56. num. 8. & cum Stephano Gratiano, Diſceptationum forenſium, tom. 5. cap. 951. num. 7.

Vnde modicam rem temporalem, ob ſpiritualem datam, non ſufficere ad inducendam Simoniam, docet idem Barboſa, in locis proximè allegatis, in axiomate, num. 3. & in Proœmio, num. 47. cum Cardinali Tuſcho, tom. 5. practicarum concluſionum, Litt. M concluſ. 239. num. 46. Crauet. conſil. 46. num. 12. verſic. Confirmatur. Tiraquello, de Iudicio in rebus exiguis, verſic. 30. folio 32. Riccio, in Deciſionib. Curiæ Archiepiſcopalis Neapolitanæ, deciſ. 208. a num. 1. part. 1. Valerio Regiualdo, in praxi fori Pœnitentiæ, lib. 23. num. 166. & cum Franciſco Suarez, tom. 1. de Religione, lib. 4. de Simonia, c. 3. n. 3. & ſeqq. 4

Et in materia Vſuræ docet idem Barboſa, locis citatis, num. 4. & 48. ex D. Thoma, 2. 2. quæſt. 66. art. 6. ad 2. & Couarruuia, lib. 1. variarum, cap. 3. num. 12. ratione paruæ quantitatis, poſſe dari peccatum, quod mortale non ſit, ſed veniale. 5

Et in Iuramento, tenet ipſe Barboſa, in axiomate 151. citato, num. 5. & in Proœmio Decretalium, num. 49. ex D. Antonino, in Summa, part. 2. tit. 10. cap. 4. §. 1. colum. 3 Sylueſtro, verbo Iuramentum 4. quæſt. 1. ad finem, Soto, de Iuſtit. & Iure, lib. 8. quæſt. 1. artic. 7. colum. 7. & lib. 7. quæſt. 2. artic. 2. verſic. verum ratione leuitatis. Azorio, Inſtitutionum Moralium, parte 1. lib. 11. cap. 5. quæſt. 3. Emmanuele Roderiquez, tom. 3. quæſtion. Regular. quæſt. 50. artic. 2. & Gregorio Sayro, in Claui Regia, lib. 5. cap. 46. num. 28. paruitatem materiæ excuſare à culpa mortali periurij. Quorum ſententia militare ſolum poteſt in iuramento promiſſorio; nam in aſſertorio, nullatenus admitti poteſt. 6

In materia ſimiliter luxuriæ, dari paruitatem à 7
mortali excuſantem culpam, docent apud Dianam part. 3. tract. 5. reſolut. 1. Zanardus, in Directorio Confeſſariorum, part. 1. de Sacramento Matrimonij, cap. 41. quæſt. 28. Salas, in 1. 2. diſputat. 6. ſect. 21. num. 149. Villalobos in Summa, tom. 2. tract. 40. dub. 9. num. 8. & penes eum Nauarrus, & Caietanus, & Seraphinus Freitas in Addition. ad Tractatum de Confeſſariis ſolicitantibus, quæſt. 7. num. 33. & Sancius, in Selectis, diſputat. 11. num. 22. Et apud Eligium Baſſæum, tomo 1. verbo Peccatum 1. num. 7. verſic. An autem, Sayrus, in Claui Regia, lib. 8. cap. 6. num. 1. Vazquez, in 1. 2. diſputat. 108. num. 3. & P. Soto, de Doctr. fol. 26. Docet etiam Caramuel, in Theologia Fundamentali, num. 1208 Ea autem, quæ Villalobos à mortali excuſat ob materiæ paruitatem, ſon los tocamientos leues, como de la mano de vna muger: y del pietocarle los dedos: o piſarle el pie. Immò Thomas Sanchez, tom. 3. de Matrimonio, lib. 9. diſput. 46. num. 27. admittit, non eſſe mortale, propria verenda inſpicere, ex quadam curioſitate, abſque alia mala intentione, & periculo. Quia non eſt (inquit) tanta inhoneſtas, & indecentia vt culpæ lethali tribuenda ſit, ſed ſoli veniali. Et hoc dicit pudiciſſimus iſte Doctor, poſt-

quam *num.9. pag. mihi 313.* fatetur ſibi olim non diſplicuiſſe ſententiam admittentem paruitatem materiæ in rebus venereis, & poſtquam ait, quod re benè conſiderata, tanquam certiſſimum iudicat tenendum, nullam reperiri paruitatem materiæ in delectationibus venereis, etiam ſecluſè periculo pollutionis, & conſenſus.

8 Si igitur in omnibus recenſitis materiis, iure Diuino, & naturali prohibitis, probabiliter admittitur materiæ paruitas, & quod non ſit curandum de modico, non ab Auguſtino Barboſa tantum, ſed à tantis grauiſſimis Doctoribus, cur in materia Parochialitatis, à Iure ſtabilita humano, de modico tempore habitationis in vno loco facto, plus quàm in alio, curandum ſit, capere non valeo. Et ſic credo, quod huiuſmodi inhabitator, in vtroque habeat Parochialitatem.

DVBIVM IV.

Si quis Domicilium, aut Habitationem habet in confinio duarum Parochiarum, ad quam illarum tanquam Parochianus pertinebit?

BREVIARIVM.

Domus, in confinio duarum Parochiarum exiſtens, illius erit Parochia, ad quam habet portam principalem, & cuius aditus eſt magis frequentatus. n. 3.

1 RE ſpondeo ſubdiſtinctione. Aut domus Domicilij, aut Habitationis habet vnicam portam, aut plures, quibus ingrediatur, & egrediatur: et ſi plures, aut patet aditus ad vnam tantum Parochiam, aut ad vtramque.

CONCLVSIO I.

SI vnicam habet portam, Parochianus, domus inhabitator, cenſebitur illius Parochiæ, ad quam immediatè per illius egreditur portam.

Ita docent Auguſt. Barboſa, *de Officio, & poteſta. Epiſcopi, parte 2. allegat. 32. num. 71.* cum Bartolo, *in L. 6. num. 6. in fine, ff. de Damno infecto*, & Franc. Maria Samuellius, *in praxi de Sepulturis tract.* 1. *diſputat. 5. controuerſ. 8. concluſ.* 10. cum eodem Bartolo, *vbi proximè. & in L. Prædij, §. Qui Domum, ff. Legatis* 3. Baldo, *conſil. 60. num. 5. volum.* 1. Aloyſio Riccio, *in prima editione deciſ. 333. & in 2. reſolut.* 510. Geminiano, *in cap. Cum quis, num. 4. de Sepulturis.* Vnde (ait Samuellius) Senis caſus euenit inter Parochum S. Mauritij, & Sancti Martini: quia Parochianus S. Martini accepit de domo S. Mauritij duo cubicula, cuius cauſa fuit controuerſia orta magna, quia Parochus S. Mauritij prætendebat habitantem in illis duobus cubiculis eſſe ſuæ Parochiæ, quod reuera de iure fuit deciſum, eſſe S. Martini, à cuius Patocho recepit omnia Sacramenta, & in Parochia S. Martini fuit humatus, quia aditum, ſeu portam habebat in Patochia ipſa S. Martini. Hæc Samuellius.

2 Et ratio concluſionis eſt: quia ex aditu indicatur de domo, cui cedat. *L. ei, cui ædes, ff. de Legat.* 3. Barboſa, & Samuellius, cum Baldo, *vbi proximè.* Quæ quidem ratio, & fundamentum, idem probat in caſu, quo domus plures habeat portas, per quas ad eandem Parochiam aditus pateat & ſic caſus iſte, eodem modo eſt reſoluendus, ac in hac prima concluſione eſt deciſus vnicæ portæ caſus.

CONCLVSIO II.

SI domus autem plures habet portas, per quas 3
ad plures Parochias aditus pateat, & vna ex portis principalior ſit, & cuius aditus ſit magis frequentatus, ad illam Parochiam pertinebit domus inhabitator, tanquam eius Parochianus, ad quam per huiuſmodi principaliorem portam, & magis frequentatam egreditur.

Ita docet Auguſt. Barboſa, *loco citato*, ex Bartolo *in dictam Legem Prædij. §. Qui Domum*, & Riccio, *in praxi fori Eccleſiaſtici, vbi ſuprà.*

DVBIVM V.

Aduenæ, & Hoſpites in Ciuitate, aut Caſtro hoſpitium habentes, & Peregrini, ſi inelecta Sepultura decedant, aut abſque Maiorum ſuorum Sepultura, vbi tumulari debent?

BREVIARIVM.

Aduena.

Propriè ſumptus eſt ille, qui ex vno longinquo loco, in aliquod oppidum venit. Impropriè Aduena dicitur externus, etiamſi ex longinquo non venerit. n. 1.

Hoſpes.

Ille dicitur Hoſpes, qui in aliena eſt Ciuitate, oppido, &c. n. 1.

Parochialis.

Eccleſia Parochialis fundat intentionem ſuam ſuper omnibus obuentionibus ſpiritualibus intra Parochiam prouenientibus. n. 5.

Parochus.

Tam de iure Parochi eſt ius Sepulturæ, quam ius Sacramentorum n. 3.

Pars.

Eadem ratio eſt in parte, quoad partem, quàm eſt in toto, quoad totum. n. 4.

Peregrinus.

Ille eſt, qui per aliena loca peregrè proficiſcitur. n. 1.

Sepultura.

Aduenæ, Hoſpites, & Peregrini, abſque electione Sepulturæ, & ſine Sepultura Maiorum ſuorum morientes, humandi ſunt in Parochia in qua deceſſerunt. n. 2. & ſeqq.

Sepultura multum dependet à Sacramentorum adminiſtratione. n. 3.

PRo Aduena intelligo eum, qui non eſt ciuis, aut 1
inquilinus, ſed externus; etiamſi ex longinquo loco ad Ciuitatum, vel Caſtrum non venerit: vt comprehendam, non ſolum illos, qui propriè

Aduenæ

Aduenæ ſunt, ſed etiam eos, qui impropriè, & latè. Strictè enim tales ſunt, & dicuntur, qui ex vno longinquo loco, in aliquem veniunt oppidum. Pro Hoſpite, illum intelligo, qui in aliena eſt Ciuitate, Caſtro, Villa, aut oppido. Et pro Peregrino tandem eum accipio, qui per aliena loca peregrè proficiſcitur. Qui certè ab Aduena propriè, & strictè ſumpto, differre non videtur.

CONCLVSIO.

2 OMnes in quæſito contenti, ſepeliri debent in Eccleſia Parochiali loci, in quo decedunt inelecta Sepultura, & abſque Sepultura Maiorum ſuorum.

Pro hac concluſione ſunt Archidiaconus, *in cap. 1. de Sepulturis, lib.6.* D. Antoninus, *in Summa, part.3. tit.10. cap.5. de Sepulturis*, §. 1. vterque *ex Can. Eccleſias, el 1. 13. quæſt.1.* Abbas Panormitanus, *in cap. Nos inſtituta, el 1. de Sepulturis, numero 4. paulo ante finem.* Sanchez, *tomo 1. de Matrimonio, lib.3. diſputat.23. num.17. in fine*, cum Hoſtienſe, *in Summa, 1. de Sepulturis, num.3. §. & apud quam Eccleſiam, num.6. verſic. Quid de Viatore.* Dominico, *in cap.1. de Sepulturis in 6. §. Statuentes, num.4.* Franco, *num.5.* Henrico, *cap. Abolenda num.7.* Angelo, *verbo, Sepultura, num.19.* Armilla, *eod. verbo, num.10. L.7. tit.13. partita 1.* & ibi Gregor. Lopez, *verbo O en la Ygleſia.* Auguſtinus Barboſa, *de Iure Eccleſiaſtico, part.2. lib.2. cap.10. num.33.* cum Vitalino, *in Clement.1. n.19. de Priuilegiis*, Syluestro, *verbo Sepultura, num.8.* Giga, *conſil.93. num.3.* Mareſcot. *lib.2. variar. cap.95. num.9.* Gratiano, *diſceptat. forenſ. cap.94. num.73.* Spetello, *deciſ.87. num.12.* Butrio, *in cap.1. de Sepulturis, lib.6. num.9.* Cardinali Seraphino Oliuario, *deciſ.1135. num.3.* & Samuellius, *in praxi de Sepulturis, tract.1. diſput.5. controu.8. concluſ.9. pag.253.* cum Boërio, *deciſ.175.* Federico de Senis, *conſil.253.* & cum aliis communiter.

3 Et licet aliqui ex recenſitis Doctoribus, ſupponant, defunctos recepiſſe Sacramenta in Parochia, in qua deceſſerunt, & ideo cenſeantur ibi elegiſſe Sepulturam, quia multum ius Sepulturæ dependet ab adminiſtratione Sacramentorum, abſolutè concluſio eſt vera, esto abſque Sacramentis deceſſerint. Quia Sepultura tam de Iure Parochi eſt, quàm Sacramentorum adminiſtratio, vti probaui, *in quæſtionib. Paſtoralibus, de Iure Parochi Eccleſiarum vnitarum, part. 3. quæſt.3.5. & 7.* & vt Abbatis verbis vtar: ſi poterant recipere Sacramenta à Presbytero Parochiali, cenſenda eſt illa Eccleſia Parochialis tranſeuntium. Et ſic erit idem dicendum in iure funerandi, cum omnia iſta ſint de iure Parochiali. Hæc omnia Panormitanus. Non itaque dependet ius funerandi exteros, tranſeuntes, & Peregrinos ex tacita, ſeu virtuali petitione, ſiue electione Sepulturæ, mediante receptione Sacramentorum de manu Parochi, in cuius obeunt territorio; ſed ex proprio ipſius Parochi iure, potentis in caſu neceſſitatis, Sacramenta adminiſtrare Peregrinis, & tranſeuntibus per Parochiam ſuam. Quod probat Abbas *ex cap. 1. de Celebratione Miſſarum.* Quod adducit pro prima concluſionis probatione.

4 Secunda autem huiuſmodi eſt. Eadem ratio debet eſſe in parte, quoad partem, quæ eſt in toto, quoad totum, *vt in cap. Paſtoralis, §. Item cum totum, de Officio Delegati, & in L. Quæ de tota, ff. de Rei vendicatione.* Quemadmodum ergo ratione totius Diœceſis vult Epiſcopus ſibi vendicare poteſtatem in iſtum Peregrinum, eodem modo, debet Sacerdos Parochialis poſſe reſpectu ſuæ Parochiæ. Nam Epiſcopus non habet poteſtatem in Peregrinum, ſicut nec Presbyter Parochialis, *vt in dicto capitulo Omnis.* Ex quo ergo iſte hic non habet Superiorem, debet in Diuinis recognoſcere Eccleſiam Parochialem, vbi decedit. Nam ad hoc habuit Cœmeterium diſtinctum, & Parochiam diſtinctam, 13. q.1. c.1.

Ado Rotam in Lucana Iuris patr. coram Ghiſlerio 10. Ianuarij.

645 apud Dianam, par. 8. ex Alba. conſ.199. n.2. & M noch. conſ 671. n.8.

Tertiò probat concluſionem Abbas, *ex cap. Paſtoralis, de his, quæ fiunt à Prælato.* Vbi patet, quod Eccleſia Parochialis fundat intentionem ſuam, ſuper omnibus obuentionibus ſpiritualibus prouenientibus intra Parochiam. 5

Nec obſtat doctrina Bartholomæi Gauanti, *In Manuali Epiſcoporum, verbo Sepultura, num.15.* aſſerentis Peregrinos, in Cathedrali Eccleſia ſepeliri debere. Pro cuius placito refertur à Barboſa, *de Officio Parochi, cap.26. num.35. & de Iure Eccleſiaſtico, part.2. lib.2. cap.10. num.35.* à Ioanne Baptiſta Ventriglia, *in praxi rerum notabilium, annotat.52. §. vnico, num.27.* & à Samuellio, *vbi ſuprà concluſ.2.* Declaratio S. Congregationis Epiſcoporum, & Regularium, *ſub die 5. Iulij, de Anno 1592. in cauſa quadam Fulginatenſi*, ſub his, quæ ſequuntur verbis, à Samuellio recenſitis. „Viatores, qui moriuntur, dum tranſeunt per Ciuitates, ſine Sepulturæ electione, ſepeliri debent in Cathedrali Eccleſia.„ Non inquam obſtat, quia Gauantus nullum aliud fundamentum ſui aſſerti habere voluit, quàm iſtam S. Congregationis Declarationem. Iſta autem in ſubſidium viatorum edita fuit, in caſu, quo Sepultura carerent Parochiæ, in quo obiiſſent tranſeuntes, quia Parochus noluit in ſua Eccleſia tumulare, vti aſſerit præfatus Samuellius: & ita ſapientiſſimè prouidiſſe Sacram Congregationem ait, ne vt Catholici illegitimè Eccleſiaſtica Sepultura careant, iuxta textum Iuris, *cap. Eccleſia, 13. quæſt.1. & cap. final. 17. quæſt.1. & cap. Vbicumque, 13. quæſt.2.*

SECTIO II.

De propriâ Parochiâ perſonarum diuerſorum ſtatuum, ac Dignitatum.

DVBIVM VI.

Quanam cenſeatur, & ſit Summi Pontificis Parochialis Eccleſia, vt in ea tumulari debeat, ſi inelecta decedat Sepultura, & abſque Maiorum ſuorum Sepulchro?

BREVIARIVM.

Papa.

Electio Papæ facta à paucioribus, quàm à duabus partibus Cardinalium, nulla eſt, legitima, ſi à duabus partibus. n.5.

Pœna, quibus ſubiaceant, qui electioni à duabus partibus factæ non aſſentiuntur. n.5.

Papa eſt Epiſcopus totius Eccleſiæ Vniuerſalis: Epiſcopus Epiſcoporum: Ordinarius, Ordinariorum: & habet totum orbem pro Diœceſi. n. 1.

Si decedat Romæ inelecta Sepultura, & abſque ſuorum Maiorum Sepultura, tumulari debet in Eccleſia S. Ioan. Lateranen. n. 1.

Si extra Romam reſideat cum ſua Curia, & ibi decedat ſine electione Sepulturæ, & ſine Sepultura Maiorum, in Eccleſia Maiori illius loci eſt ſepeliendus. n. 2.

Si extra locum Curiæ contingat mori, transferendus ad locum vbi reſidet Curia. n. 3.

Si abſens electus in itinere decedat, in Maiori Eccleſia loci in quo obierit, tumulandus eſt. n. 5.

Si Papatu abdicato Romæ decedat, in Eccleſia Lateranenſi eſt ſepeliendus. n. 7. *Si extra Romam, in Eccleſia Maiori loci.* n. 8.

HVic Dubio, diuerſis concluſionibus reſpondendum duxi, iuxta diuerſorum locorum, in quibus Summus Pontifex, mori contingere poteſt.

CONCLVSIO I.

1 SI Papa inelectâ Sepulturâ, & abſque Sepultura Maiorum ſuorum Romæ decedat, ſepeliri debet in Eccleſia Sancti Ioannis Lateranenſis.

Ita docet Franciſc. Maria Samuellius, *in praxi de Sepulturis, tract. 1. diſputat. 5. controuerſ. 21. concluſ. 4 pag.* 261. cum Petro de Vbaldis, Lauorio, Floriano Dulpho, & aliis. Ratio autem concluſionis eſt: quia ex quo Summum Pontificatum acceptauit Papa, addictus eſt Lateranenſi Eccleſiæ, quæ Sedes eſt Cathedralis Romani Pontificis, & illam elegiſſe cenſetur pro habitatione, Domicilio ſuo perpetuo, tam in vita, quàm in morte.

CONCLVSIO II.

2 SI extra vrbem Romanam reſideat Papa, cum Curia ſua, & ibi decedat, in Cathedrali, ſeu in Maiori, ſeu præeminentiori illius loci Eccleſia, tumulari debet.

Ita Samuellius *vbi proximè*, Doctoribus ibi allegatis, præter quorum authoritatem, nullam rationem, aut textum pro firmanda adducit concluſione. Ratio autem ni fallor iſta eſt. Quia Summus Pontifex, eſt vniuerſalis Eccleſiæ Epiſcopus. Barboſa, *de Officio, & poteſt. Epiſcopi, part. 1. tit. 1. cap. 2. numero* 11. *& in Proœmio ad Decretales num. 7. &* 11. cum Gambarupta, *de Caſibus reſeruatis, cap. 1. num. 7. &* 8. Flaminio Pariſio, *de Reſignat. Beneficiorum, lib. 11. quæſt. 13. num.* 132. Zerola, *in praxi Epiſcoporum, part. 1. verbo Pragmatica, §. 3. pag.* 280. Cardinali Baronio, *tom.* 8. *Annalium Eccleſiaſticorum, Anno Chriſti* 595. *pag.* 64. *&* 68. Bonacina, *de Cenſuris, in Bullam Cœnæ, diſputat. 1. quæſt. 1. punct. 2. num.* 2. Sic ſe appellauit Alexander Papa Tertius *in Bulla plumbea*, quæ vſque ad hodiernum diem, illæſa adſeruatur in Archiuo mei Hyrachenſis Cœnobij, & eius tranſumptum, ad calcem meanum quæſtionum Paſtoralium, in cuius ſubſcriptione ita ait, *Ego Alexander Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus*. Id eſt vniuerſalis Eccleſiæ. Eſtque totius populi Chriſtiani Paſtor: omnium Eccleſiarum Caput, & Epiſcopus Epiſcoporum, ex Chriſti inſtitutione. Baſſæus, *tomo 1. verbo Papa, numero* 1. Et eſt Ordinarius Ordinariorum. Barboſa, *in dicto Proœmio, num.* 9. cum Gonzalez, §. 2. *Proœmij, num.* 44. Camillo Borello, *in Summa omnium Deciſionum, tit. 4. num.* 10. Habétque pro Diœceſi propria, totum Orbem. Idem Barboſa *in dict. Proœmio, n.* 8. cum Gonzalez, *ad Regulam* 8. *Cancellariæ, §. 1. Proœmij, n.* 8.

Papa eſt totius Eccleſiæ vniuerſalis Epiſcopus.

Eſt Epiſcopus Epiſcoporum. Eſt omnium Eccleſiarum Caput. Totius populi Chriſtiani Paſtor. Habet pro Diœceſi, totũ Orbem.

Quod omne docuerat prius Abbas Panormitanus, *in cap. Licet, numero 45. el 20. de Foro compet.* dicens. Et ita Papa eſt Ordinarius totius Orbis, & totus Orbis eſt ſibi territorium, quoad cauſas ſpirituales: quod patet in illa authoritate. Quodcumque ligaueris ſuper terram, &c. 24. *quæſt. 1. Quodcumque.* Sicut enim Epiſcopus eſt Iudex Ordinarius ſuæ Diœceſis, & Diœceſis eſt ſibi territoriũ, *vt in c. 1. de Officio Ordinarij, & cap. Cum Epiſcopus, eod. tit. lib. 6. 16. q. 7. cap. Omnes Baſilicæ.* Et ita Papa eſt Ordinarius totius Orbis, & totus Orbis eſt ſibi territorium. *9. q. 3. cap. Cuncta per mundum, & cap. Per principalem 96. diſtinct. cap. Si Imperator. & cap. Duo ſunt.* Ipſe enim ſolus fuit electus à Chriſto ad Summum Pontificatum, vt præeſſet omnibus. Alij ſunt electi ab eo in partem ſolitudinis, 22. *diſtinct. c. 1. & 2. de Authoritate, & vſu Palij, cap. Ad honorem.* Vbicumque ergo ſit (concludit Eccleſiaſticæ Diſciplinæ Coryphæus) nemo poteſt ex defectu iuriſdictionis, & territorij, ſuum declinare iudicium, ſiue ſit Clericus, ſiue Laicus io ſpectantibus ad iuriſdictionem ſuam. De Iudiciis, *cap. Nouit.* Huc vſque D. Nicolaus Tudeſchus, Panormitanus Abbas.

Et denique ſub Innocentio Papa Decimo S. Congregationis ſupremæ, & vniuerſalis Inquiſitionis, contra Hæreticam prauitatem ſpecialiter deputatæ, Decretum hoc edidit Feria V. die 15. Ianuarij, 1654.

Circumfertur in Vrbe, & forſan aliis in locis „
quoddam manuſcriptum Idiomate Hiſpano exara- „
tum, quod incipit, *Pormano deſte Nuncio, reciuio* „
ſu Excellencia vna carta, &c. Et finit, *Lo que mas* „
conuenga al ſeruicio de Dios, bien de las Almas, y „
recta Iuſticia. Cuius manuſcripti Auctor (vt pu- „
blicè fertur) eſt Benedictus de Treglies, Collatera- „
lis Concilij, ſiue Cancellariæ Neapolitanæ Regens, „
in quo inter alias propoſitiones temerarias, & ſcan- „
daloſas habetur, quæ infrà ſequitur, videlicet. *La* „
Iuriſdicion Eccleſiaſtica que toca a ſu Santitad co- „
mo a Pontifice, fuera de ſu territorio temporal, reſpi- „
cit cauſas, & perſonas, *y a determinadas cauſas,* „
y perſonas ſe reſtringe: y en ellas, ſolamente ſe pue- „
de exercitar, pero el territorio, no es ſuyo, ſino del „
Rey: y aſſi como quien exercita Iuriſdicion en ageno „
territorio, tiene obligacion a pedir el bene placito al „
Dueño de la Iuriſdicion de aquel territorio, aſſi quan- „
do ſin tener Iuriſdicion de territorio, quiere el Ponti- „
fice exercitarla en el del Rey, ſobre las cauſas, o per- „
ſonas, en quien lo toca, deue permitir ſe examinen „
por el Principe temporal ſus Reſcriptos, para que re- „
conoſca, ſi ſon de ſu Iuriſdicion las cauſas, y perſo- „
nas que en ellos ſe contienen. Quam quidem Pro- „
poſitionem iuſſu Sanctiſſimi D.N. Innocentij Papæ „
Decimi à Qualificatoribus Supremæ, & Vniuerſalis „
Inquiſitionis examinatam, & perpenſam, iidem „
Qualificatores, vnanimi conſenſu, Schiſmaticam, & „
Hæreticam cenſuerunt. Quocirca, ne ex lectura „
præfati manuſcripti prauis opinionibus, & Hære- „
ſibus Chriſti fideles inficiantur, & deprauentur, ea- „
dem Sacra Congregatio Supremæ, & Vniuerſalis „
Inquiſitionis, prædictum manuſcriptum, ſiue Hi- „
ſpano, ſiue alio quocumque idiomate circumfera- „
tur, & diuulgetur, de ſpeciali mandato Sanctitatis „
ſuæ omnino prohibet, & damnat, ſub pœnis & cen- „
ſuris in Indice Librorum prohibitorum contentis, & „
niſi illius Auctor quamprimùm ſeſe expurgauerit, „

Propoſitio prolata [illegible] ſchiſmatica & hæretica declaratur.

censu

„ cenſuris, ac aliis pœnis Eccleſiaſticis intelligat ſe
„ omnino coërcendum.
„ Ioannes Antoninus Thomaſſius, Sanctæ Rom. &
„ Vniuerſalis Inquiſitionis Notarius.

Anno à Natiuit. D. N. Ieſu Chriſti 1654. die. 16. Ianuarij, ſupradictum Decretum, affixum, & publicatum eſt ad valuas Baſilicar. S. Ioann. Lateranen. & S. Petri, Palatij Inquiſitionis, Cancellariæ Apoſtolicæ, & in Acie Campi Floræ, per Hieronymum Maſcellam Curſorem ſuæ Sanctit. & Inquiſitionis.

Romæ ex Typographia Reuer. Cameræ Apoſtolicæ. 1654.

CONCLVSIO III.

5 SI Summus Pontifex Romæ, aut in aliqua alia Ciuitate cum Curia reſideat, & inde ob aliquam recedat cauſam, ac remanente Curia, contingat mori abſque electione Sepulturæ, aut ſine Maiorum ſuorum Sepultura, transferendus eſt ad locum vbi Curia reſidet, in Cathedrali illius tumulandus.

Ita docet Samuellius, *dicto tract.* 1. *diſputat.* 5. *controuerſ.* 11. *concluſ.* 2. Pro qua allegat *cap. Is, qui el* 3. *de Sepulturis, lib.* 6. in quo Bonifacius Papa
„ Octauus ſic decernit. Is, qui habet Domicilium in
„ Ciuitate, vel caſtro, quandoque ad villam ruralem
„ ſe transfert, recreationis causâ, vel vt ruralia exer-
„ ceat in eadem, ſi non electa Sepultura, decedat ibi-
„ dem, non in Eccleſia dictæ villæ, ſed in ſua Paro-
„ chiali, vel in ea potius in qua Maiorum ipſius ab an-
„ tiquo Sepultura extitit, ſepeliri debebit; dummodo
„ abſque periculo, ad ipſam valeat deportari. Hucuſque
„ Bonifacius.

4 Ratio autem concluſionis eſt: quia quilibet inteſtatus, quoad Sepulturæ electionem, decedens, & abſque Sepultura Maiorum ſuorum, ſi commodè fieri poteſt (abſque corruptione ſcilicet, vel impedimento epidimiæ, belli, aut alio eiuſmodi non exiſtente,) tumulari debet in propria Parochiali Eccleſia, in ea ſcilicet, in qua Domicilium, aut habitationem pro tempore habuerat notabili, iuxta dicta *diſquiſit. præſente, dub.* 1. Sed Summus Pontifex habebat Domicilium, vel habitationem pro tempore, notabili in loco vbi cum Curia reſidebat. Ergo in caſu, quo inde ob aliquam recedat cauſam, & manente ibi Curia, ipſe decedat inelecta Sepultura, & abſque Sepultura Maiorum ſuorum, ad locum ipſum curiæ reducendus eſt, ſi commodè fieri poteſt, & in Cathedrali, ſeu in Maiori illius Eccleſia tumulandus: quia cenſetur illam elegiſſe pro ſua habitatione in vita, & morte.

CONCLVSIO IV.

5 PApa electus, ſi abſens ſit, & in itinere decedat ſine Maiorum ſuorum Sepultura, aut ſine electione propriæ, ſepeliri debet in Maiori Eccleſia loci, in quo obierit.

Hanc etiam concluſionem tenet P. Samuellius, *vbi proximè, concluſ.* 3. pro qua allegat *cap. Licet, el* 6. *de Electione*; ibi tamen nec vnum verbum, ex quo illa probari, aut colligi quidem queat, lego. In eo enim Concilium Lateranenſe, ſub Alexandro Papa Tertio nihil aliud decernit, & certè dicit, præter hoc, quod ſi Collegium Cardinalium in electione Summi Pontificis, plenam non habuerit concordiam, *& duabus partibus concordantibus pars tertia concordare noluerit, aut ſibi alium præſumpſerit nominare, ille abſque vlla exceptione, ab vniuerſali Eccleſia Romanus Pontifex habeatur, qui à duabus partibus concordantibus electus fuerit, & receptus. Si quis autem tertiæ partis nominatione confiſus (quia de ratione eſſe non poteſt) ſibi nomen Epiſcopi vſurpauerit, tam ipſe, quàm ij, qui eum receperint, excommunicationi ſubiaceant, & totius ſacri Ordinis priuatione multentur, ita vt Viatici etiam eis, (niſi tantum in vltimis) communio denegetur, & ſi non reſipuerint, cum Dathan, & Abiron (quos terra viuos abſorbuit) accipiant portionem. Præterea ſi à paucioribus, quàm à duabus partibus aliquis electus fuerit ad Apoſtolatus Officium, niſi Maior concordia interceſſerit, nullatenus aſſumatur, & prædictæ pœnæ ſubiaceat, ſi humiliter noluerit abſtinere. Ex hoc tamen, nullum Canonicis Conſtitutionibus, & aliis Eccleſiis præiudicium generetur, in quibus debet maioris, & ſanioris partis ſententia præualere: quia quod in eis in dubium venerit, Superioris poterit iudicio definiri. In Romana verò Eccleſia ſpeciale aliquid conſtituitur; quia non poterit ad Superiorem recurſus haberi.* Hæc & nihil amplius (quoad Pontifices Summos in Decretali illa.

Ratio concluſionis noſtræ eſt: quia Summus 6
Pontifex cùm habeat totum mundum pro Diœceſi ſua, quatenus Epiſcopus eſt Epiſcoporum, & totius Orbis Ordinarius, hinc eſt, quod ſi inelecta decedat Sepultura, & abſque Sepultura Maiorum ſuorum, & commodè transferri nequeat in Eccleſiam Lateranenſem, quæ ſpeciali titulo Sedes illius eſt, quà Vrbis Romæ Epiſcopi, debeat tumulari in Maiori Eccleſia loci in quo deceſſerit: quia pro tunc cenſetur illa Papæ Cathedralis.

CONCLVSIO V.

PApa, qui Papatui renunciauerit, ſi decedat Ro- 7
mæ, tumulari debet in Eccleſia Lateranenſi, ſi abſque electione, vel Maiorum Sepultura moriatur.

Hanc etiam tenet Samuellius *vbi ſuprà concluſ.* 4. *pag.* 261. cum Doctoribus, quos ex illo recenſui. Ratio autem eſt: quia ex quo acceptauit Summum Pontificatum, addictus eſt Eccleſiæ Lateranenſi, & illam elegiſſe cenſetur pro habitatione, & Domicilio ſuo in vita, & in morte.

CONCLVSIO VI.

SI Summus Pontifex Papatu abdicato, vitam 8
eremiticam extra Vrbem Romanam ducat, vel per Mundum vagetur, debet in caſu Dubij, in Eccleſia Maiori loci in quo obierit, tumulari.

Procedit concluſio, in caſu, quo commodè transferri nequeat ad Lateranenſem Eccleſiam. Tunc enim transferendus eſt.

Illam tenet Pater Samuellius, *vbi proximè*, cum allegatis Doctoribus. Et ratio illius eſt: quia quando Pontificatum aſſumpſit, omnem Eccleſiam Maiorem Orbis pro ſua accepit Sede: Lateranenſem ſcilicet, pro Ordinaria; reliquas autem, pro caſibus extraordinariis, & contingentibus. Et conſequenter eodem reſpectu elegiſſe cenſetur earum quamlibet pro Sepultura, & Domicilio poſt mortem.

***

Vu 3 DVBIVM

DVBIVM VII.

Quænam cenſeatur propria Cardinalium, quoad Sepulturã Parochialis Eccleſia?

BREVIARIVM.

Cardinales.

Fratres ſunt & Coadiutores Papæ. n. 3.

Magna libertate vti debent in conſulendo Romano Pontifici. n. 3.

Eadem vti debent in Electione Papæ, & in aliorum promotione Cardinalium. n. 3.

Si inelecta Sepultura, & abſque Maiorum ſuorum Sepultura Romæ decedunt, debent de Iure in Eccleſia ſepeliri Lateranenſi; ſed de conſuetudine, in Eccleſiis titulorum ſuorum tumulantur. n. 1. & 3.

Si Papa extra Romam habeat Curiam, & in loco illo decedant Cardinales, in Eccleſia Maiori illius erunt humandi, ſi ad Eccleſias titulorum ſuorum commodè transferri nequeant. n. 4.

Si extra Curiam, ad breue tempus, Cardinales habiteut, & ibi mori contigerit, in Maiori Eccleſia illius loci ſunt tumulandi, ſi commodè transferri nequeunt ad Eccleſias titulorum, vel ad Curiæ locum. n. 5.

Si ſtatim, ac eſt Cardinalis, ad Cardinalatum promotus, priùs quàm ad locum Curiæ veniat, moriatur, ſi eſt Religioſus, & in Monaſterio deceſſerit, in illo erit humandus; ſi Clericus in Eccleſia Maiori loci defunctionis. n. 6.

Cardinalis Galero priuatus, ſeu illo abdicato, more aliorum communium Fidelium ſepeliendus in Eccleſia ſua Habitationis, aut Hoſpitij. n. 7.

Cardinalis Legatus de Latere, ſi in Prouincia ſuæ legationis deceſſerit, ſepeliendus eſt in Eccleſia Cathedrali, ſeu Maiori loci ſuæ defunctionis. Idem ſi in itinere moriatur. n. 8.

Si Legatus fuerit duarum Prouinciarum, ſepelietur ſimiliter in loco defunctionis, in Eccleſia Maiore. num. 9.

Si Romam rediens decedat durante Legationis Officio, etiam eſt humandus in Eccleſia Cathedrali loci ſuæ defunctionis. n. 10.

CONCLVSIO I.

1 CArdinalis Romæ decedens, abſque electione Sepulturæ, & abſque Sepultura ſuorum Maiorum, de rigore Iuris Sepeliri debet in Eccleſia S. Ioannis Lateranenſis; de conſuetudine autem in Eccleſia, cuius titulo eſt à Papa decoratus.

Hanc Concluſionem tenet Franciſc. Maria Samuellius, *in Praxi de Sepulturis, tract.* 1. *diſputat.* 5. *controuerſ.* 11. *concluſ.* 5. *p.* 161. cum Petro de Vbaldis, *de Canonica portione Epiſcopali, c.* 9. *n.* 18. Iulio Lauorio *tom.* 1. *Variarum lucubrationum, tit.* 2. *c.* 11 *n.* 41. & 46. & Floriano Dulpho, *c.* 4. *n.* 18. *de Sepulturis.*

Allegat Samuellius pro prima Concluſionis parte, *c. Fundamenta, §. Decet, el* 17. *de Electione, lib.* 6. & *c. Is, qui, el* 3. *de Sepulturis, eodem libro.* Sed in neutro illorum aliquid reperio deciſum, cui noſtræ faueat concluſioni. In priori enim, ſolùm agitur de libertate, qua vti Cardinales debeant in reddendis conſiliis ſuis Romano Pontifici: vti ipſos nullus ſæcularis poteſtatis metus exterreat, nullus temporalis fauor abſorbeat, nullus eis terror immineat, nihil eos à veri conſilij ſoliditate remoueat: quin (cum per ipſum Romanum Pontificem, in quibuſcumque negotiis contingeret eorum peti conſilia) in conſulendo per omnia liberè eidem Romano Pontifici in omnibus, quæ pro tempore imminent, liberè conſulant, & aſſiſtant. Et libertate, qua procedere debeant, tam in electione Summi Pontificis, quàm in aliorum Cardinalium promotione.

In poſteriori verò capite, ſolùm decernitur, quod qui habet Domicilium in Ciuitate, vel Caſtro, ſi ad villam ruralem recreationis cauſa, aut vt ruralia exerceat ſe transferat, & ibi decedat abſque Sepulturæ electione, non in Eccleſia villæ ruralis, ſed vel in ſua Parochiali vel potius in Sepulchro Maiorum ſuorum ſepeliri debeat: & quod mulier, quæ plures ſucceſſiuè viros habuit, ſi Sepulturam non elegerit, eſt cum vltimo tumulanda viro.

Ratio autem concluſionis, quoad dictam primam partem eſt: quia Eccleſia S. Ioannis Lateranenſis, eſt Eccleſia Cathedralis Romana, cuius Epiſcopus eſt Summus Pontifex, & Cardinales ſunt illius Fratres, & Coadiutores illi aſſiſtunt in executione Officij Pontificalis, vti vtrumque declarat Innocentius Papa Quartus *in Concilio Generali Lugdunenſi*, ex quo deſumpta eſt dicta Decretalis *Fundamenta*. Cum igitur Eccleſia præfata habeatur pro propria Parochiali Papæ, in qua tumulari debeat in caſu inelectionis Sepulturæ, & defectus Sepulchri Maiorum ſuorum, pro propria etiam haberi debet reſpectu Cardinalium, & in illa de Iure tumulandi ſunt in vtroque caſu inelectionis Sepulturæ, & defectus Sepulchri Maiorum. Coadiutores enim eidem adſcripti ſunt Eccleſiæ, cui principalis adſcriptus reperitur. Et ratio exigit, vt qui illius ſuſtinet onera, habeat & illius honores, & commoda, iuxta Regulam *capitis Qui ſentit, el* 55. *de Regulis Iuris, lib.* 6. 3

Pro ſecunda verò parte concluſionis probanda, ſufficiat praxis ipſa, & conſuetudo, quæ in materia de Sepulturis, præualere ſolet: de quo eſt textus expreſſus *in cap. licet Pater, el* 4. *de Sepulturis, lib.* 6. » ibi: Eligere Sepulturam poſſit (ſi conſuetudo terræ » id habeat) quo voluerit ſepelire. Hoc tamen non » poteſt vbi conſuetudo huiuſmodi non habetur.

CONCLVSIO II.

SI Papa Curiam extra Romam habeat, & in loco vbi iſta manet Cardinalis decedat abſque electione Sepulturæ, & ſine Maiorum Sepulchro, tumulari debet in Eccleſia Maiori illius loci.

Ita docet Samuellius *vbi proximè, concluſione* 7. cum Petro de Vbaldis, Lauorio, & Floriano Dulpho, *locis allegatis n.* 2. pro prima concluſione. Addit tamen hanc limitationem: ſi remotè admodum diſtet ab Vrbe, vt difficiliter ad ſuam Eccleſiam transferri poſſit, cuius titulum habet. Quæ certè limitatio procedit, ſuppoſita conſuetudine, de qua in præcedenti concluſione. Aliàs eadem limitatio addenda eſſet, reſpectu Lateranenſis Eccleſiæ.

Probatur concluſio: quia Cardinales ſequuntur Summum Pontificem in honore, & Sepultura ſicut in executione Officij Pontificalis. Summus autem Pontifex, ſi in loco in quo habet Curiam, mori contingat, ibi eſt tumulandus, vti dictum eſt *dubio præcedente, concluſ.* 2. Ergo idem dicendum eſt de Cardinale ibi decedente.

CONCLV

CONCLVSIO III.

5 SI Cardinalis extra locum vbi manet Curia ob aëris temperiem, ad tempus habitet, ibique mori contingat ſine Maiorum Sepultura, & abſque propriæ electione, ſi commodè transferri poſſit ad Romam, vel ad locum vbi Curia reſidet, ibi debet tumulari, iuxta dicta in præcedentibus concluſionibus alioquin in Maiori Eccleſia loci in quo deceſſit ſepeliendus eſt. Et idem eſt dicendum ſi ob aliam cauſam ad tempus, quod non ſit notabile, extra Curiæ locum habitare, & mori contingat.

Concluſionem iſtam, quoad primam partem, tenet etiam Samuellius, *loco citato concluſ.* 6. cum dictis Petro de Vbaldis, Lauorio, & Delpho. Quæ benè probatur ex generali regula tradita in præallegato *capite Is, qui, el 3. de Sepulturis, lib. 6.* ibi. Is, qui habet & Domicilium in Ciuitate, &c. & ibi: Dummodo abſque periculo ad ipſam valeat deportari.

Secunda verò pars, ex eo fit manifeſta: quia Eccleſia, in cuius territorio quis ad tempus habitat, quantumuis breue, ius habet in illum, quoad Sacramenta, & Sepulturam, ſi illa ſuſcipere non valet in propria Parochia, Domicilij ſcilicet, aut habitationis per tempus notabile, & iſtam non habet propriam per electionem, aut Maiorum ſuorum, vti dictum reliquimus *Dubio 5.*

Quod autem debeat tumulari in Eccleſia Maiori loci defunctionis, in prædicto caſu, ex eo probatur: quia Cardinalis, de Iure tumulandus eſt in Eccleſia, in qua in ſimili caſu eſſet Summus Pontifex tumulandus. Pontifex autem in caſu ſimili, tumulandus eſſet in Eccleſia Maiori loci, vti dictum eſt *Dubio præcedenti, concluſ.* 4. Ergo idem de Iure dici debet de Cardinale, quod in eadem ſepeliri debeat Eccleſia Maiori loci defunctionis ſuæ.

CONCLVSIO IV.

6 CArdinalis, ſi ſtatim ac eſt, ad Cardinalatum promotus, prius quàm ad Romam, aut locum Curiæ Summi Pontificis veniat, ex vita decedat præſenti, abſque electione Sepulturæ, & ſine Sepultura Maiorum ſuorum, ſi Religioſus fuerit, & adhuc in ſuo maneat Monaſterio, in eodem erit ſepeliendus; aliàs in Eccleſia Maiori loci ſuæ defunctionis erit Sepulturæ tradendus, ſiue Religioſus fuerit, ſiue Clericus ſæcularis.

Concluſionem iſtam tenet præfatus Samuellius, *vbi ſuprà, concluſ.* 9. cum eiſdem Doctoribus, pro præcedentibus, ex eo redditis. Ratio, quoad hanc vltimam partem, eſt: quia illa Eccleſia Cathedralis, ſeu Maior loci defunctionis, cenſetur pro tunc Parochialis, cuiuſlibet Cardinalis Religioſi, & ſæcularis, ſicut cenſeretur propria Parochialis Summi Pontificis, in ſimili caſu, vti dictum eſt. Quoad Religioſos autem, adhuc in ſuo manentes Monaſterio, hæc eſt ratio: quia licet de Iure ſepeliri debeant vbi alij Cardinales non Religioſi, quia tamen à Monaſterio cui fuerant mancipati, & quod pro Domicilio habuerant, non receſſerant, cenſetur, illud pro ſuá elegiſſe Sepultura.

CONCLVSIO V.

7 CArdinalis, Cardinalitia dignitate priuatus, more aliorum Fidelium ſepeliendus eſt, ſi non elegit Sepulturam, aut illam habeat Maiorum ſuorum, in Eccleſia ſcilicet ſui Domicilij, aut habitationis per tempus notabile, ſi ibi decedat, aut commodè illuc poſſit transferri; aliàs in Parochiali Eccleſia loci defunctionis, de cuius Parochi manu ſuſcepit, aut ſuſcipere debuit vltima Sacramenta, ſi abſque illorum receptione deceſſit.

Hanc etiam tenet Franciſcus Maria Samuellius ſæpe citatus, cum Doctoribus, concluſione 1. allegatis, *concluſio.* 8. vbi idem docet de Cardinale, qui Galero renunciauit. Et ratio concluſionis eſt: quia ablata, ſeu abdicata Cardinalitia Dignitate, quaſi vnus ex aliis Fidelibus factus eſt: vndè, quoad locum Sepulturæ, nihil de eo dici poteſt, quod de quolibet alio Fidele dici non debeat.

CONCLVSIO VI.

CArdinalis Legatus de Latere, ſi inelecta Sepultura, aut Sepulchrum Maiorum ſuorum non habens, in Prouincia ſuæ Legationis obierit, in Cathedrali, ſeu in Eccleſia Maiori loci, in quo deceſſit, ſepeliri debet: & ſi in itinere moriatur antequam ingrediatur Prouinciam, in Eccleſia Maiori loci defunctionis pariter debet ſepeliri. 8

Ita docet Samuellius *loco ſæpe citato, concluſione* 10. cum eiſdem Doctoribus, quos ex eo *concluſ.* 1. recenſui. Pro iſta faciunt, quæ in præcedentibus dicta iam ſunt. Quod munere Legationis fungatur, nihil addit, quod variare queat Parochialitatem, & ius Sepulturæ, quoad Cardinalem. Vnde concluſio, noua non indiget probatione.

CONCLVSIO VII.

CArdinalis Legatus duarum Prouinciarum, abſque electione decedens Sepulturæ, & ſine Maiorum ſuorum Sepultura, ſepeliri debet in Eccleſia Maiori loci, in quo vltimum diem clauſerit, ſi extra Romam, & locum Curiæ Summi Pontificis obierit, & illuc commodè transferri non valuerit. 9

Ita docet Samuellius *vbi ſuprà, concluſ.* 11. ex eiſdem Doctoribus, quos ſuprà recenſui. Et quidem eadem in eo militat, quoad hoc ratio, quæ in Cardinale vnius Prouinciæ Legato à Latere militat.

CONCLVSIO VIII.

CArdinalis Legatus à Latere Romam rediens, durante Legationis officio, ſi inelecta Sepultura, & ſine Maiorum Sepultura, ad quam commodè transferri valeat, moriatur, ſepeliri debet in Eccleſia Maiore loci defunctionis ſuæ niſi commodè poſſit ad Romam, aut ad locum vbi Curia reſidet Pontificis deportari. 10

Ita Samuellius *dicta Concluſio.* 11. & præter citatos Authores, allegat *legem finalem, ff. de Officio Proconſulis.*

DVBIVM

DVBIVM VIII.

Quænam cenſeatur, quoad Sepulturam, Nuntiorum Apoſtolicorum propria Parochialis Eccleſia.

BREVIARIVM.

Bona.

Dignitatum, Perſonatuum, Prioratuum, vel Eccleſiarum vacantium bona occupare, aut in proprios vſus conuertere, prohibentur Prælati omnes, ſæculares, & Regulares, ſub grauiſſimis pœnis, niſi priuilegium habeant, conſuetudinem legitimè præſcriptam, aut cauſam rationabilem. n. 3.

Procuratio.

Quæ Legatis, & Nuntiis Apoſtolicis debetur, præſcribi non poteſt. n. 2.

Sepultura.

Nuntij Apoſtolici vbi ſepeliendi ſint. n. 1. & 4.

CONCLVSIO.

1 NVntij Apoſtolici decedentes abſque electione Sepulturæ, & ſine Maiorum ſuorum Sepulchro, ad quam, vel ad quod non queant commodè transportari, ſiue in loco ſuæ Nuntiaturæ, ſiue in itinere, dum Nuntij manent, tumulari debent in Cathedrali ſuæ Nuntiaturæ, ſi id commodè fieri poſſit; aliàs in Eccleſia Parochiali loci, in quo deceſſerint.

2 Quoad primam partem tenet hanc concluſionem Franciſcus Maria Samuellius, *in Praxi de Sepulturis, tract. 1. diſputat. 5. controu. 11. concluſ. 12. pag. 263.* & pro ea allegat textus *in cap. Accedentes, el 11. de Præſcriptionibus, & in c. Præſertim, de Officio Ordinarij, in 6.* Sed in eorum primo, Innocentius Papa Tertius, ſolùm agit de hoc, quod Procurationes, quæ Legatis, & Nuntiis Apoſtolicis debentur, præſcribi non poſſunt. Nihil enim aliud ibi decernit præter hoc.

,, Volentes autem, vt quod omnibus imminet, ab
,, omnibus comprobetur: Mandamus, quatenus niſi
,, dicti Ordinarij per ſpeciale priuilegium Apoſtolicæ
,, Sedis, à præſtandis Procurationibus oſtenderint ſe
,, immunes (etiamſi longiſſimo tempore Procurationis
,, obſequium non impenderint: cum in talibus præſcri-
,, ptio ſibi locum nequeat vendicare) ipſos ad Procu-
,, rationis ſarcinam, ordine debitu ſubeundam, teneri,
,, decernas. Hactenus Innocentius in decretali illa.

3 In titulo autem *de Officio Ordinarij in 6.* caput, quod incipiat *Præſertim*, neutiquam reperio; ſed aliud *el 9. & finale*, quod incipit *Præſenti*. Sed nec in eo vllũ quidem verbum lego, quod ad præſentem pertineat Tractatum. Solum enim in illo agitur, vti euidenter legenti patebit, de eo quod bona Dignitatum, vel Eccleſiarum vacantium, minimè occupentur per eos, ad quos collatio, vel cuſtodia pertinet, niſi eis, de ſpeciali iure competat. Et de aliis ad idem concernentibus. Sic enim decernitur à Bonifacio Papa Octauo.

,, Præſenti prohibemus edicto, ne Epiſcopi, vel eorũ
,, Superiores, aut Abbates, ſeu quiuis alij Regulares,
,, vel ſæculares Prælati, aut Eccleſiaſticæ quæcumque
,, perſonæ, vacantibus dignitatibus, perſonatibus,
,, Prioratibus, vel Eccleſiis quibuſcumque ſibi ſubie-
,, ctis, ſeu ad collationem, ordinationem præſenta-
tionem, vel cuſtodiam pertinentibus, eorumdem ,,
bona (morientibus eorum Rectoribus, vel mini- ,,
ſtris) in ipſis inuenta, ſiue vacationis ipſorum tem- ,,
pore obuenientia, quæ in vtilitatem eorumdem ex- ,,
pendi, vel futuris debent ſucceſſoribus fideliter re- ,,
ſeruari, occupare, aut in vſus ſuos conuertere quo- ,,
quomodo præſumant, niſi de ſpeciali priuilegio, ,,
vel conſuetudine iam præſcripta legitimè, ſeu alia ,,
cauſa rationabili, hoc eiſdem competere dignoſca- ,,
tur. Alioquin Epiſcopi, & eorum Superiores, ab ,,
ingreſſu Eccleſiæ; cæteri verò, ab officio, & be- ,,
neficio tandiu eo ipſo nouerint ſe ſuſpenſos, quo vſ- ,,
que reſtitutionem fecerint de prædictis. Porro vbi ,,
ex priuilegio, vel conſuetudine, ſeu alia de cauſa ,,
rationabili, ſibi aliquis prædictorum aſſerit bona ,,
competere ſupradicta, hoc de illis bonis ſolùm de- ,,
bet intelligi, quæ ſolutis debitis, ſi qua ſint, & iis, ,,
quæ fuerint neceſſaria pro ſeruitoribus, & miniſtris, ,,
ac incumbentibus oneribus vſque ad nouos redditus ,,
ſupportandis congruè reſeruatis ex ipſis reperta fue- ,,
rint ſupereſſe. Sane Conſtitutionem, quam ſupe- ,,
rius ſpecialiter edidimus, contra Capitula, Colle- ,,
gia, Conuentus, ſeu ſingulares perſonas, bona ,,
Cathedralium, vel Regularium, aut Collegiatarum ,,
Eccleſiarum vacantium occupantes, per Conſtitu- ,,
tionem præſentem (quam in Dignitatibus, Perſo- ,,
natibus, Prioratibus, & Eccleſiis aliis locum habere ,,
cenſemus) nolumus in aliquo derogari. ,,

Hæc omnia, & nihil aliud in illa Decretali, nec in Gloſſa quidem, ad intentum noſtræ concluſionis lego; ſed bene ad intentum præfati *capitis Accedentes, in verbo Oneribus*, illa explicans onera ait: Fabricæ, hoſpitalitatis, receptionis Legatorum, & Nuntiorum Sedis Apoſtolicæ, & reliquis ſimilibus.

Allegat etiam Samuellius, *num. 26. pro hac* & aliis concluſionibus, quas in ſequentibus recenſebo dubiis, communem Canoniſtarum ſententiam in Iura iam reddita, Gloſſam, *in cap. Et temporum qualitas, 16. quæſt.* 1. & plures Doctores.

Ratio autem dictæ primæ partis concluſionis eſt: 4
quia Nuntij Apoſtolici in Prouincia Nuntiaturæ ſuæ iuriſdictionem habent ordinariam. Vnde in Cathedrali illius Domicilium, ſeu habitationem ſuam habere cenſentur: ac per conſequens, illa eorum Parochia reputatur.

Quoad ſecundam verò partem, probatur concluſio: quia deficiente propria Sepultura, vel per electionem propriam, vel per electionem Maiorum, & deficiente propria Parochiali Eccleſia, ius habet ea, in qua quis, in caſu neceſſitatis inuenitur, ad miniſtrandum ei Sacramenta neceſſaria, & etiam Sepulturam.

DVBIVM IX.

Quænam cenſeantur Eccleſiæ Parochiales Patriarcharum, Primatum, Archiepiſcoporum, & Epiſcoporum ad effectum Sepulturæ?

BREVIARIVM.

Domicilium.

Ibi Domicilium quiſque habere cenſetur vbi reſidere tenetur. n. 4.

Reſiden

Reſidentia.

Epiſcopi & alij Superiores Prælati, in ſuis Eccleſiis reſidere tenentur. n. 1. & 4.

Sepultura.

Nemo eſt in Parochiali, etiam propriâ, niſi in caſu inelectionis Sepulturæ, & carentia Sepulturæ Maiorum tumulandus. n. 2. 3. & 4.

Epiſcopi, & alij Superiores Prælati, ſi inelecta Sepultura, & ſine Maiorum ſuorum Sepulchro decedant, etſi ad illam, illudve commodè transferri nequeãt, in Cathedralibus ſuis tumulari debẽt. n. 1.

Si duas Cathedrales habent vnitas acceſſoriè, debent in dictis caſibus in principaliori ſepeliri. n. 5.

Si verò duas habent æquè principaliter vnitas, in recenſitis caſibus, tumulari debent in proximiori, loco, in quo deceſſerint, etſi commodè ad illam transferri nequeant, ſunt tumulandi in loco defunctionis, in Cathedrali, ſi adſit; & iſta deficiente, in Collegiata; & ſi vtraque deſit, in Parochiali. n. 6.

Vnio.

Vnio acceſſoria eſt, in qua id, cui aliud vnitur, remanet cum omnibus, quæ antea habebat; & quod ei vnitur, omne, quod habebat amittit. n. 5.

Vnio æquè principalis eſt, in qua vtrumque vnitum, poſt vnionem retinent, omne, quod ante illam habebant. n. 6.

CONCLVSIO I.

1 OMnes in Dubij titulo expreſſi, ſi decedant inelecta Sepultura, & abſque Maiorum ſuorum Sepulchro, vel cum altero eorum, ſed ita vt commodè ad illud transferri nequeant, in Cathedralibus Eccleſiis ſuis ſepeliri debent, ſiue in Diœceſibus ſuis moriantur ſiue extra, vndè tamen ad illas commodè valeant transferri.

Probatur concluſio: quia de Iure, omnis, qui inelecta Sepultura, & abſque Sepulchro ſuorum Maiorum decedunt, debent in Eccleſia ſua Parochiali tumulari: ita vt ordo iſte ſeruetur, & non alius. Si elegit quis Sepulturam, in illa omninò eſt tumulandus, & non alibi. Non elegit Sepulturam, ſed habet illam ſuorum Maiorum, neceſſariò debet in illa ſepeliri, & non in alia. Intellige in hoc duplici caſu, ſi commodè fieri poteſt. Tertiò, non elegit, neque habet ſuorum Maiorum Sepulturam, aut ſi habet electam, vel Maiorum nequit commodè ad illam transferri, debet omninò in propria Parochiali, ſi fieri poteſt tumulari. Sed omnes præfati Prælati habent Eccleſias ſuas Cathedrales pro Parochialibus propriis, cum enim in illis reſidere debeant, in eis cenſentur habere Domicilia ſua, ac per conſequens Parochias ſuas. Ergo omnes illi, ſi inelecta Sepultura, & abſque Sepulchro Maiorum, vbi commodè ſepeliri queant, decedunt, tumulari debent in Cathedralibus ſuis, ſi moriantur in loco, ex quo ad illas commodè transferri valeant.

2 Pater Samuellius, *in Praxi de Sepulturis, tract. 1. diſputat. 5. controuerſ. 11. concluſ.* 13. alium ordinem aſſignat, dicens. Patriarchæ, Primates, Archiepiſcopi, & Epiſcopi in ſuis propriis Eccleſiis decedentes, ibi ſunt ſepeliendi; ſi verò extra ſuas Diœceſes moriantur, non electa Sepultura, nec ſuorum Maiorum adeſt; aut in Cathedrali Eccleſia ſunt humandi, aut quod conuenientius eſt, vt transportentur ad ſuas proprias Eccleſias Cathedrales, ex *cap. Is, qui, de Sepulturis. in 6.* Hæc ille.

Sed prædicta Decretalis, licet benè probet Samuellij intentum pro caſu, quo extra Diœceſes ſuas decedant dicti Prælati, in quibus ſuas habent Cathedrales Eccleſias, proprias ſcilicet Parochiales, & careant Sepulturâ ab ipſis electâ, & Maiorum ſuorum Sepulchro, non tamen primam partem ſuæ aſſertionis probat, in qua præfert Eccleſias proprias dictorum Principum Sepulturis electis, & Maiorum ſuorum; immò potiùs improbat, & noſtram concluſionem validiſſimè propugnat, & ordinem, quem aſſignauimus. Ibi enim ſic Bonifacius Papa Octauus decernit.

Is, qui habet Domicilium in Ciuitate, vel Caſtro, quandoque ad villam ruralem ſe transfert, recreationis causâ, vel vt ruralia exerceat in eadem, ſi non electa Sepultura decedat ibidem, non in Eccleſia dictæ, Villæ, ſed in ſua Parochiali, vel in ea potius, in qua Maiorum ipſius ab antiquo Sepultura extitit, ſepeliri debebit; dummodò abſque periculo, ad ipſam valeat deportari. Hæc ſolùm ibi.

3 Vndè non aſſentior Doctori prædicto dicenti, *n. 16. ſub dicta ſua concluſione* 13. Nam D. Epiſcopus de Sermatellis, Patricius Florentinus, ac Cluſinus Antiſtes, in Ciuitate Regia, olim Tuſciæ Sedis Perſonæ Regis, in ſua patria mortuus, deportatus fuit ad ſuam Cathedralem Eccleſiam Cluſinam ſepeliendus, cuius Ciuitatis ego ſum Patritius antiquus. Et 1647. *menſe Septembris* Senis obiit D. Epiſcopus Groſſetenſis de Turraminis, & fuit Sepultus in Sepultura ſuorum Maiorum in Eccleſia D. Auguſtini, Et ſuus anteceſſor Epiſcopus eiuſdem Ciuitatis, & de Taurucis tumulatus fuit item Senis in Sepultura ſuorum Maiorum, in Eccleſia S. Martini: quod ſanè de congruo, & ſecundùm Iura Canonica, in ſuis Eccleſiis tumulandi erant, ſed propter remotionem magnam, ad expenſas euitandas, in Sepulturis ſuorum Maiorum fuére humati. Hactenùs Samuellius. Non inquam ei aſſentior, quatenus dicit, quod ſecundùm Iura Canonica, deberent Domini Epiſcopi in ſuis Eccleſiis Cathedralibus tumulari, & non in Sepulchris Maiorum ſuorum; & in his fuiſſe humatos, ſolùm ad expenſas euitandas; quia potius, Iuribus Canonicis attentis, in caſu inelectionis Sepulturæ, vti de facto tumulati ſunt, cum Patribus, & Maioribus ſuis, humari, & tumulari debuerunt.

4 Vndè etiam, quod Ioannes Baptiſta Ventriglia, *in Praxi rerum notabilium, annotat 52. de electione Sepulturæ, §. Vnico, num. 24 pag. 475.* ait, Epiſcopos, & alios habentes Eccleſias cum onere reſidendi, ſepeliendos eſſe in Sepulturis earum Eccleſiarum, quia ibi cenſentur habere Domicilium, vbi continuò reſidere tenentur: verum tenere credo in caſu ſolùm inelectionis Sepulturæ, & defectus Sepulturæ Maiorum ſuorum. Et in hoc ſenſu tantùm verum puto, quod eius placitum, & Sebaſtiani de Medices, *de Sepulturis, part. 1. cap. 7. à numero 6.* commune ſit.

CONCLVSIO.

5 SI aliquis ex præfatis Eccleſiæ Principibus, ex diſpenſatione Apoſtolica, duas habeat Cathedrales Eccleſias, vnam alteri acceſſoriè vnitam, & decedat abſque electione Sepulturæ, & ſine Maiorum ſuorum Sepulchro, tumulari debet, in Eccleſia Cathedrali principaliori, cui altera acceſſoriè reperitur vnita, tanquam in Parochiali Eccleſiâ propriâ Domicilij ſui.

Ita docet Pater Samuellius, *vbi ſupra, concluſ. 14. pag.* 263. Et facilè probatur: quia Eccleſia, cui altera eſt acceſſoriè vnita, remanet cum ſuis omnibus præeminentiis, honoribus, & qualitatibus, quibus ante vnionem eminebat; illa verò, quæ ei vnitur,

ſupprimitur, & amittit omnes præeminentias, honores, qualitates, quas antea habebat, immò & naturam ipſam, vti latè probaui *in Quæſtionibus Paſtoralibus, de Iure Parochi Eccleſiarum vnitarum, quæſt. 6. de effectibus vnionis*, & docet Gloſſa, *in canon Et temporis, verbo Vnire*, 16. *quæſt.* 1. vbi ait etiam, quod data vnione hac, dignitas Epiſcopalis erit in vna tantum Eccleſia: & per conſequens in ea, cui fit alterius vnio, cum illa altera, totum ſuum eſſe amittat. Ergo ſi Epiſcopus eſt in Cathedrali ſepeliendus, ob defectum electionis Sepulturæ, & Sepulchri ſuorum Maiorum, tumulari debet in principaliori, cui altera vnita reperitur.

CONCLVSIO III.

6 SI tamen Eccleſiæ Cathedrales ſint inter ſe æquè principaliter vnitæ, ita vt earum quælibet ſuas conſeruet prærogatiuas, Iura, & priuilegia independenter ab alia, & abſque eo, quod ad inuicem horum aliquod communicetur, & ſolùm ſint vnitæ quoad Caput, & Gubernatorem, eo ſcilicet pacto, vt vnus ſit earum Rector, & Prælatus, & neutra alteri ſubijciatur, in hoc caſu, aut moritur Præſul extra vtrumque Epiſcopatum, aut intra illorum aliquem. Si intra, tumulandus eſt in Eccleſia Cathedrali proximiori loco, in quo deceſſit; Si autem extra ſuas Diœceſes dum clauſerit extremum, vndè commodè deportari nequeat, ad viciniorem ſuam Eccleſiam Cathedralem, tumulandus eſt in loco defunctionis: in Cathedrali, ſi ibi adſit, & iſta deficiente in Collegiata; & ſi iſta etiam deſit, in Eccleſia Parochiali. Et ita etiam docet Samuellius, *concluſ.* 15.

DVBIVM X.

Quænam cenſeatur Parochialis Eccleſia Coadiutoris Epiſcopi?

BREVIARIVM.

Coadiutor.

Epiſcopi Coadiutor decedens inelecta Sepultura, & abſque Sepultura Maiorum ad quam commodè queat deportari, in Cathedrali Eccleſia, cui deſeruiuit, tumulari debet. n. 12.

Regula.

Qui ſentit onus, ſentire debet & commodum, & è contra. n. 2.

CONCLVSIO.

1 COadiutor Epiſcopi, habet pro Parochiali Eccleſia Cathedralem, cui deſeruit, ad effectum, vt in illa tumulari debeat, ſi in electa decedat Sepultura, & abſque Sepultura Maiorum ſuorum, ad quam commodè valeat transferri.

Hanc tenent concluſionem Franc. Mar. Samuellius, *in Praxi, de Sepulturis, tract.* 1. *diſputat.* 5. *controuerſ.* 11. *concluſ.* 17. & Ioannes Bapt. Ventriglia, *in Praxi rerum notabilium, annotat.* 52. *de Electione Sepulturæ*, §. *vnico, num.* 24. *pag.* 475. quatenus vniuerſaliter docet Epiſcopos, & habentes Eccleſias, cum onere reſidendi, ſepeliendos eſſe in Sepulturis earum Eccleſiarum: quia ibi cenſetur habere Domicilium, vbi continuò reſidere tenentur. Allegat Sebaſtianum *Medices, de Sepulturis, par.* 1. *c.* 7. *n.* 6. *& ſequentibus, & communem Doctorũ.*

Huic communi fundamento, aliud pro firmanda concluſione, in Iure Canonico, ſolidiſſimum inuenio, in *cap.* 55. *de Regulis Iuris, lib.* 6. in quo ſic Bonifacius Papa Octauus decernens ait. Qui ſentit onus ſentire debet & commodum, & è contra. Ex quo breue hoc, ſed efficax conficio argumentum. Coadiutor Epiſcopi onera Eccleſiæ Cathedralis ſuſtinuit dum vixit. Ergo debet habere eius commoda, honorem ſaltem Sepulturæ. 2

DVBIVM XI.

Quænam ſit Parochialis Eccleſia Abbatum, & aliorum Prælatorum Sæcularium iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem habentium?

BREVIARIVM.

Difficultas.

Aliquid permittit, quod alias prohibetur. n. 3.

Incommoditas.

Id permittitur ratione incommoditatis, quod aliàs non permitteretur. n. 3.

Neceſſitas.

Quod non eſt licitum in Lege, neceſſitas facit licitum. n. 5.

Neceſſitas; Legi non ſubiacet. n. 5.

In tempore neceſſitatis omnia ſunt communia. n. 5.

Iura, & Leges, pro tempore, loco, perſona, & negotio, inſtante neceſſitate tradita ſunt. n. 5.

Pater.

Vendere poſſe Patrem filium propter neceſſitatem ait quadam Gloſſa. n. 5.

Periculum.

Imminens periculum Ius commune mutat. n. 5.

Sepultura.

Abbates, & alij Prælati ſæculares, quaſi Epiſcopalem iuriſdictionem habentes, in Eccleſiis ſuis Abbatialibus tumulari debent, tanquam in ſuis Parochialibus, ſi Sepulturam non elegerunt, nec illam habeant Maiorum ſuorum. n. 1.

CONCLVSIO.

ABbates, & alij ſæculares Prælati, qui iuriſdictionem habent quaſi Epiſcopalem, Eccleſias principales ſuarum dignitatum habent pro Parochialibus ſuis, in quibus tumulari debent in caſu, quo nec elegerint alibi ſepeliri, nec alibi habeant Maiorum ſuorum Sepulturas. 1

Probatur concluſio: Quia prædicti Abbates, & Prælati, habent Eccleſias principales ſuarum dignitatum cum onere reſidendi, ex quo ibi cenſentur habere domicilia ſua, vti Ioannes Bapt. Ventriglia benè docet, *in Praxi rerum notabilium, annotat.* 52. *de Electione Sepulturæ*, §. *vnico, n.* 34. cum communi Doctorum. Sed decedentes inelectâ Sepulturâ, & abſque Sepultura Maiorum ſuorum, debent tumulari in Eccleſiis ſuorum Domiciliorum, ſeu habitationum ſuarum, in Parochialibus ſuis. Ergo præfati Abbates, & Prælati, ſuas habent principales Eccleſias dignitatum pro Parochialibus, in quibus debeant tumulari

mulari in caſu quo nec elegerint Sepulturam, nec illam habeant Maiorum ſuorum Minor definita eſt *in cap. Is, de Sepulturis, libro 6.*

Concluſio procedit, etiam in caſu, quo dicti Prælati decedant extra territoria dignitatum ſuarum, dummodò ad ſuas Eccleſias commodè tranſportari, transferri queant; aliàs autem, tumulari debent in Eccleſia Parochiali intra cuius limites, dies clauſerint extremos. Et hoc idem dicendum, reſpectiuè, erit in caſu, quo, vel elegerit Sepulturam eorum aliquis, vel illam habeat Maiorum, ſi commodè ad illam non valeat deportari.

3 Et ratio huius limitationis eſt, præter traditam *dub.* 5. quia vti tradit Gloſſa *in dict. cap. Is, cui, el 3. dicti tituli, verbo Deportari*, immiinens periculum, immutat Ius commune. Et *in c. Religioſi, verbo Commodè, el 5. & final. eodem tit.* ait Nota, ratione incommoditatis, id permitti, quod aliàs non permitteretur: Et *in Canone & temporum qualitas, verbo Et vicinitas, 16. quaſt.* 1. ita fatur. Argu. quod propter remotionem, vel incommoditatem multa fiunt licitè, quæ aliàs non licerent. Et *in cap. Ad audientiam noſtram, verbo Magna, el 3. de Eccleſiis ædificandis, vel reparandis*, ſic ait. Et ita difficultas aliquid permittit, quod aliàs prohibetur.

4 Quæ quidem Gloſſarum receptiſſima doctrina confirmatur *ex Concilio Toletano relato in can. Cum longè 63. diſtinct. & can. Iuxta Sanctorum Patrum, 93 diſtinct.* vbi Gloſſa *verbo De longinquo*, ſic dicit. Argum. ratione loci permitti, quod aliàs non permittitur. Et certè meritò, quia vti ex noſtro D. Iſidoro Hiſpalenſi Archiepiſcopo, Hiſpaniarum Doctore maximo, habetur, *diſtinct. 29. can.* 1. Sciendum eſt, quod pleraque Capitula (Iuris ſcilicet, de illis enim ibi ſit, vti ex ſumma apparet) ex cauſa, ex perſona, ex loco, ex tempore conſideranda ſunt: quorum modi: quia medullitus non indagantur, in erroris labyrinthum nonnulli intricando impinguntur: cum ante iudicant, quàm intelligant: ante inculpant, quàm iterando lecta perquitant.

5 Quo etiam ſpectat illud noſtri etiam Magni Gregorij Papæ Primi *ead. diſt. can. Relatum*, vbi ita fatur. Regulæ Sanctorum Patrum, pro tempore, loco, & perſona, & negotio inſtante neceſſitate, traditæ ſunt. Nec diſſonat Venerabilis Beda, *ſuper Matthæum, relatus, in cap. 4. de Regulis Iuris*, dum ait. Quod non eſt licitum in Lege, neceſſitas facit licitum. Vbi Bernardus dicit. Nota, quod neceſſitas, Legem ſeruare non poteſt. Et Gloſſa, *verbo Neceſſitas*, in ſequentia prorumpit. Hoc ideò dicit, quia neceſſitas Legi non ſubiacet. Supra *de Obſeruatione Ieiunij, cap. 2. in fine.* & ſupra, *de Conſuetudine, Quantò, & de Conſecratione diſtinctione 1. Sicut, & diſtinct. 3. Peruenit.* Vndè tempore neceſſitatis, omnia ſunt communia. 12. *q.* 1. *Dilectiſſimis, & ff. ad Legem Rhodiam, de iactu. L.* 2. §. *Cum in eadem naui, in fine.* Et ſic eſt argumentum, neceſſitatem excuſare. *De Conſecratione diſtinct. 5. Diſcipulos.* argum. 41. *diſtinct. Quiſquis & ca. Delitia, & 81. diſtinct. Cum omnibus*, & ſupra *de Furtis, Si quis per neceſſitatem.* Et propter neceſſitatem famis Dauid comedit panes propoſitionis, 25. *quaſt.* 1. *Ideò*, §. *His ita.* Et propter hoc Pater poteſt vendere Filium. *Cod. de Patribus, qui Filios diſtraxerunt, L.* 2. Hæc omnia Gloſſa *in dicto c. Quod non eſt licitū.*

Quocirca Paſqualigus, *de Sacrificio Miſſa, to.* 1. *q.* 702. *n.* 2. docet, quod in locis, in quibus non eſt liberum exercitium Catholicæ Religionis, deficiente Altari, poteſt offerri Sacrificium in quocumque Altari, omni meliori modo erecto. Quia Lex, (inquir) non obligat, niſi quatenus eſt poſſibilis eius obſeruantia. Vndè inter alias conditiones, quas Lex debet habere, eſt, vt ſit poſſibilis, vt tradunt communiter DD. *in materia de Legibus*, & habetur *ex C. Erit autem, diſt.* 4. Quod adeò verum eſt, vt neque Deus, qui habet ſupremum dominium, impoſſibilia non iubeat, vt habet Conc. Trident. *ſeſſ. 6. cap.* 11. tranſcribens verba D. Auguſt. Quod enim eſt impoſſibile, cum non ſit, in poteſtate ſubditi, nec etiam poteſt ab illo exigi. Lex autem de vſu Altaris in Sacrificij oblatione in locis, vbi non eſt liberum exercitium Religionis Catholicæ ſi ibi non adſint Altaria, fit impoſſibilis, quia non adeſt modus, quo, obſeruari poſſit. Ergo deſinit obligare. Hactenus ille. Ex quibus, & aliis modo redditis conſtat ratio, ob quam liceat tumulare in loco defunctionis, eum, qui de Iure alibi ſepeliri debebat.

DVBIVM XII.

Priores, Præpoſiti, & Decani Eccleſiarum Collegiatarum, quamnam habeant Parochialem Eccleſiam, ad effectum Sepulturæ?

BREVIARIVM.

Sepultura.

Decani, & alij Eccleſiarum Collegiatarum Prælati, dictas ſuas Eccleſias habent pro Parochialibus, & in eis debent tumulari ſi non elegerint Sepulturam, nec illam habeant Maiorum ſuorum. n. 1.

CONCLVSIO.

DEcani, Priores, & Præpoſiti, & quocumque alio nomine nuncupentur Prælati Eccleſiarum Collegiatarum, eaſdem ſuas Eccleſias habent pro propriis Parochialibus, & in eis debent tumulari, in caſu, quo nec Sepulturam alibi elegerint, nec illam habeant Maiorum ſuorum. 1

Ita docent quoad primam partem Franciſcus Maria Samuellius, *in Praxi de Sepulturis, tract. 1. diſputat. 5. controuerſ. 13. concluſ. 2. pag.* 267. & Ioannes Baptiſta Venttiglia, *in Praxi rerum notabilium, annotat. 52. de Electione Sepulturæ, §. vnico, num. 24. pag.* 475. in quantum cum Sebaſt. Medices, de Sepulturis, *part. 1. cap. 7. à num.* 6. & cum communi Doctorum ſententia docet, Epiſcopos, & alios habentes Eccleſias, cum onere reſidendi, in illis ſepeliri debere, quia ibi cenſentur habere Domicilium, vbi continuò reſidere tenentur. ex quibus certè, efficaciter noſtra probatur concluſio. Illa enim eſt vnicuique propria Eccleſia Parochialis, intra cuius limites habet Domicilium, aut habitationem ſaltem, ad tempus notabile: & quilibet, qui Sepulturam non elegit, nec illam habet Maiorum ſuorum, tumulari debet in ſua propria Eccleſia Parochiali. Sed Decani, & alij Eccleſiarum Collegiatarum Prælati, in eis habent Domicilium. Ergo dictę Eccleſiæ ſunt ipſis Parochiales, in quibus tumulari debeant in caſu, quo nec elegerint Sepulturam, nec illam habeant Maiorum ſuorum.

Addit Samuellius, quod ſi præfati Prælati, dignitati renunciauerunt, non ſunt ſepeliendi in Eccleſia dignitatis, ſed in Sepulchris Maiorum ſuorum, & in eorum defectum, in Parochiis ſuis 2

ſi eam non elegerint. Et iſtc ordo, bene conſonat Iuris diſpoſitioni, quod in caſu inelectionis Sepulturæ, præfert Sepulturam Maiorum, propriæ Parochiali Eccleſiæ. Vndè dicti Prælati ſiue renunciauerint dignitati, ſiue non, in caſu inelectionis Sepulturæ, neceſſariò debent ſepeliri in Sepultura Maiorum, ſi illam babeant, & oon in Parochiali, nec in Collegiata.

DVBIVM XIII.

Parochi, & Eccleſiarum Rectores, ſi abſque electione decedant Sepulturæ, & ſine Sepultura Maiorum, vbi ſepeliendi?

BREVIARIVM.

Parochi.

Sepeliri debent in Eccleſiis, quibus præfuerunt ſi non elegerunt alibi Sepulturam, nec illam habent ſuorum Maiorum. n. 1.

CONCLVSIO.

PArochi, Rectores, & quocumque appellentur nomine, qui præſoot Parochialibus Eccleſiis, & quibos Animarum Parochianorum illarum imminet cura, ſi decedant abſque Sepulturæ electione, & ſine Maiorum ſuorum Sepultura, tumulari debent in dictis ſuis Parochialibus Eccleſiis.

Ita docent D. Antoninus, *in Summa, part.* 3. *tit.* 10. *cap.* 5. *de Sepulturis.* §.1. vbi generaliter de omni Clerico dicit. Clerici quoque, ſi non elegerunt Sepulturam, ſepeliendi ſunt in Eccleſia vbi ſunt Clerici. Et in ſpecie de Rectoribus, Auguſtinos Barboſa, *de Officio, & poteſtate Parochi, part.* 3. *cap.* 26. *num.* 33. *&* 34. *& in cap. Nos instituta, el* 1. *de Sepulturis, num.* 5. Ioann. Bapt. Ventriglia, *in Praxi rerum notabilium, annotat.* 52. *de Electione Sepultura*, §. *vnica, num.* 2. *&* 24. & Samuellius, *in Praxi de Sepulturis, tract.* 1. *diſput.* 5. *controuer.* 13. *concluſ.* 3. *&* 7. in quarum prima ſic ait. Rectores Eccleſiarum, ſine electa Sepultura decedentes, in ſuis Eccleſiis Rectoriæ, ſunt ſepeliendi, in quibus reſident, ac tenentur; expenſis tamen ſuarum Eccleſiarum, & valent bona ſua Patrimonialia ſuis ſeruare hæredibus. In poſteriori verò, ita. Parochus, ſiue Curatus, moriens ſine electa Sepultura, eſt in ſua Parochiali Eccleſia humandus, expenſis verò eiuſdem Eccleſiæ, quibus non ſufficientibus, ſui Parochiani ſuppeditabunt.

Et non ſolum eſt præferenda ſepultura electa à Parocho, Eccleſiæ ſuæ Parochiali, vt ſupponit Samuellius, ſed etiam Sepultura Maiorum ſuorum, ſi adſit illa. Quia de Iure, quilibet, qui ſui Iuris ſit, & pubes, ſi Sepulturam non elegit, debet in Sepultura ſuorum ſepeliri Maiorum, & non in Parochiali Eccleſia, niſi tali deficiente Sepultura, *cap. Nos instituta*, vbi Abbas, *num.* 4. Barboſa, *num.* 2. *& de Iure Eccleſiaſtico, part.* 2. *lib.* 2. *cap.* 10. *num.* 31. D. Antoninus, *vbi proximè* cum Ioanne Andrea, *in cap. Animarum, de Sepulturis, in* 6. Illuminatus Moronus, *in centum reſponſis, reſp.* 51. *num.* 40. *&* 51. Ventriglia, *num.* 24. *verſic. Alij verò.* Immò & ipſe Samuellius *ead. diſputat.* 5. *contrauerſ.* 1. *concluſ.* 10. *pag.* 225. vbi ita ait. Sepulturam, qui eligere legitimè non poteſt, eſt in ſuorum Maiorum Sepultura humandus, vt ſunt præſertim impuberes, ſic Maioribus ſuis volentibus. Et melius, *contrauerſ.* 2. *concluſ.* 6. dicens Regula eſt vniuerſalis, nimirum Parochianos ſepeliri debere, haud in Parochia, ſed vbi ſunt Maiores eorum humati, ſunt tumulandi, ſi careant propria Sepultura, & eam non elegerunt, in Eccleſia tunc Parochiali, ſunt ſepeliendi. Cuios eſt ratio: quia Sepulturæ vnio, ex charitate, & mutua dilectione, procedit, quem inter viuos fuerat. Sed Parochiani dum habent propriam Sepulturam Maiorum ſuorum, inter quos, in vita fuit vnio, & charitas maxima propter Patris, & Aui conſanguinitatem. Ergo vera concluſio. Pro illa allegat Gloſſam *in cap.* 1. *de Sepulturis, & cap. Is, qui, eodem tit. in* 6. Archidianum, & Ioann. Andr. *in dict. cap. Animarum*, Syluestrum, *verbo Sepultura, num.* 8. & quàm plurimos alios Doctores. Idemmet Samuellius, *contrauerſ.* 9. *concluſ.* 13. *pag.* 257. ait Sepulturam eligendi non habens facultatem, debet humari in Sepultura ſuorum Maiorum, ſi habet; aliàs in Parochia vbi reperitur, vt declarauit S. Congregatio, 21. *Decembris*, 1616.

Ex quibus facilè probatur, & ex antea dictis, noſtra concluſio. Quia Parochi fuerunt perpetuò addicti Eccleſiis ſuis Parochialibus, cum onere reſidendi, & Domicilia in illis acquiſierunt. Sed quilibet, qui ſui Iuris eſt, & pubes, decedens inelecta Sepultura, & abſque Sepultura ſuorum Maiorum debet in Eccleſia ſua Parochiali tumolari. Ergo Curati, Parochi, & Rectores, qui decedunt inelecta Sepultura, & ſine Sepultura Maiorum, tumulari etiam debent in Eccleſiis Parochialibus, quibus dum viuerent, præerant, & fuerunt addicti.

DVBIVM XIV.

Si Rector, duas habeat, ex diſpenſatione, Parochiales Eccleſias, ſeu vnam Parochialem, & Canonicatum in Cathedrali, quænam illarum erit propria Parochialis ad effectum Sepulturæ?

BREVIARIVM.

Sepultura.

Duas habenti Eccleſias Parochiales, quibus præſit, vel vnum Curatum, & vnum Canonicatum, illa Eccleſia erit Parochialis, & in ea ſepelietur, inelecta Sepultura, & abſque Sepultura Maiorum decedens, in qua dum viueret reſidentiam habebat. n. 1.

CONCLVSIO.

QVi diſpenſatus fuerat ad duas obtinendas Parochiales Eccleſias, ſeu ad duo Beneficia Curata, ſiue ad vnam Eccleſiam Parochialem, & vnum Canonicatum in Cathedrali, illa cenſebitur illi propria Parochialis, & in illa debebit tumulari, ſi non electa Sepultura, & abſque Sepultura ſuorum Maiorum obierit, in qua in humanis agens, ſuam habebat reſidentiam, & Domicilium.

Ita docet Franciſc. Maria Samuellius, in *Praxi de*

Google

de Sepulturis, tract. 1. diſputat. 5. num. 13. concluſ. 5. pag. 267. dicens. Rector ſi diſpenſatus fuerit ad duas Eccleſias Parochiales, ſeù vnum Canonicatum Maioris Eccleſiæ, & vnam Curatam, ſepelietur moriens, in illa Eccleſia, in qua reſidet, iuxta Tridentinum Concilium, *cap. 1. ſeſſ. 23. de Reformatione*, & Ioannes Baptiſt. Ventriglia, *in Praxi rerum notabilium, annotat. 52 num....* Vbi ait, quod Sebaſtianus Medices, *de Sepulturis, part. 1. cap 7. num. 9.* dicit, quod ſi quis habuerit plura Beneficia (Ventrigliæ verba reddo) cum onere reſidendi, cum diſpenſatione, ſepelitur in Sepultura illius Eccleſiæ, vbi reſidentiam fecerit, etiam priuatiuè (addit) quoad Parochiam. Ita de Canonico dicit Diana, *tom. 5. tract. 3. reſol. 111.* Lauorius, *Variarum Lucubrationum, tit. 2. cap. 11. num.* 88. Hæc Ventriglia Diana allegat Bonacinam, *de contractibus diſp. 3. quæſt. 21. punct. 3. num. 6.*

Ratio concluſionis eſt: quia ordo à Iure Canonico ſtatutus eſt, vt qui Sepulturam elegit, in illa omninò ſepeliri debet. Si non illam elegit, & Sepulturam habeat Maiorum ſuorum, in illa neceſſariò tumulari debet. Vtraque tamen deficiente humari debet in propria Eccleſia Parochiali. Sed illa cenſetur vnicuique propria Parochialis, in qua Domicilium dum viueret habuit, aut habitationem ad longum tempus. Ergo diſpenſatus ad duas Eccleſias Curatas, ſeu ad vnam Curatam, & ad vnum Canonicatum Eccleſiæ Cathedralis, in illa debebit tumulari, ſi inelecta deceſſerint Sepultura, & ſine Sepultura Maiorum, in qua dum in humanis ageret, reſidentiam habuerat.

DVBIVM XV.

Si quis habens Parochialem Eccleſiam vnitam acceſſoriè ſuæ Dignitati, Canonicatui vel Præbendæ, quanam cenſebitur illi propria Parochialis, ad Sepulturam, ſi obierit abſque electione illius, & abſque Sepultura Maiorum?

BREVIARIVM.

Sepultura.

Qui Parochialem Eccleſiam habet vnitam acceſſoriè ſuæ Dignitati, Canonicatui, aut Præbendæ, habet pro Parochiali Eccleſia, quoad Sepulturam, Eccleſiam Dignitatis, Canonicatus, aut Præbendæ, n. 1. 2.

Vnio.

Per vnionem acceſſoriam, fit Eccleſia, quæ vnitur minus digna, minus principalior, & inferior, ei cui vnitur. n. 2.

Principalior, cui altera vnitur, omnia, quæ ad vnitam pertinebant, ad ſe trahit. n. 2.

CONCLVSIO.

1 QVi Parochialem Eccleſiam habet acceſſoriè annexam, & vnitam ſuæ Dignitati, Canonicatui, aut Præbendæ, habet pro ſua Parochiali Eccleſia, in qua tumulari debeat, ſi decedat abſque electione Sepulturæ, & ſine Sepultura Maiorum, Eccleſiam ſuæ Dignitatis, Canonicatus, ſeu Præbendæ, cui Parochialis eſt vnita.

Ita docet Franciſc. Mar. Samuellius, *in Praxi de Sepulturis, tract. 1. diſput. 5. controuerſ. 13. concluſ. 5. & concluſ. 11. pag. 268.* Vbi ait illam eſſe veram, etiamſi Domum in diuerſis habeat Parochiis.

Ratio adæquata concluſionis eſt: quia Eccleſia 2 Dignitatis, Canonicatus, ſeu Præbendæ huiuſmodi, eſt principalior, dignior, & ſuperior; vnita autem minus principalis, minus digna, & inferior exiſtit, vti apparet, & latè probaui, *in Quæſtionibus Paſtoralibus, part. 2. quæſt. 2. num. 6. 20. 21.* & alibi ſæpè, & non obſcurè decidit Rota *in Pampilonenſi Iurium Parochialium, Veneris 19. Ianuarij* 1663. ad fauorem Abbatis, & Monachorum Cœnobij mei Hyrachēſis, contra vtrumque Capitulum Villæ de Mendauia, coram R.P.D. Beuilagua, *verſic. Orta lite*, ibi: per quam vnionem ſic factam ſequitur Eccleſiam, à primæua ſui natura receſſiſſe, & prædium Monaſterij, cui fuit vnita, reputari. Felin. *in cap. Cum in noſtra, num. 30. de Reſcriptis*, Oldrad. *conſil. 257. num. 15.* Gonzalez, *ad Regulam 8. Cancellariæ, gloſſa 5. §. 7. num. 2. & 3.* Cardinalis Caualer. *deciſ. 330. numer. 5.* Duran. *deciſ. 35. num. 3.* bonæ memoriæ Merlinus, *deciſ. 37. n. 1. & ſeq. & dec. 115. num. 5. in recentior. deciſ. 352. num. 7. part. 4. & in Arcenen. Vicarij, prima Iulij*, 1654. *§. Atque*, coram bonæ memoriæ Bichio, quodque penes idem Monaſterium, illiuſque Abbatem cura Animarum, omniaque alia reſideant. Hactenus Rota. Principalius autem, & dignius, ac ſuperior trahit ad ſe minus principale, minus dignum, & inferius, & ratione vnionis, omnes actiones, emolumentaque, & iura Eccleſiæ vnitæ, & curam etiam Animarum, vti Rota *in proximè reddita Deciſione, & in eadem cauſa, 27. Iunij*, 1664. coram R.P.D. Hinot, ibi. Cum enim Parochialis Eccleſia de Mendauia; cui eſt annexa illa de Legarda, fuerit ſubiectiuè, & pleno Iure vnita Monaſterio Irachenſi penes quod propterea dicitur tranſlata cura Animarum, exercenda per vicarium ad nutum amouibilem, non autem perpetuum. Lotterius, *de Re Beneficia. lib. 1. quæſt. 33. num. 93.* Gonzalez, *ad Regul. 8. Gloſſa 5. §. 3. numer. 4. & ſeqq.* Hoied. *de Incompatibilit. Beneficiorum, cap. 15. part. 1. num. 4.* Garcia, *de Beneficiis, part. 11. cap. 2. num. 3.* Petrus de Murga, *quæſtionum Paſtoralium, part. 2. §. 7. num. 15.* Rota, *in recentior. deciſ. 297. num. 3. part. 5. & deciſ. 21. numer. 5. part. 6. & deciſ. 5. num. 7. & in Pampilonenſi Vicariæ de ſtella, 26. Martij*, 1654. coram R.P.D. meo Albergato. Hactenus Rota coram dicto R.P.D. Hinot, Et hac de cauſa, qui habet annexam Parochialem, frequentius officium exercet, & deſeruit in Eccleſia principaliori, & ibi habet Domicilium, vel habitationem. Ergo illa eſt eius Parochialis, & in illa debet ſepeliri in caſu, quo nec elegerit alibi Sepulturam, nec illam habeat Maiorum ſuorum; & non Parochiali, ſuæ Dignitati, Canonicatui, aut Præbendæ vnita.

DVBIVM XVI.

Qualis cenſeatur, Eccleſia Parochialis Commendatarij, in qua debeat tumulari, ſi inelecta deceſſerit Sepultura; & ſine Maiorum Sepultura?

BREVIARIVM.

Commendatarius.

Si inelecta Sepultura, & abſque Sepultura Maiorum ſuorum decedat, ſepeliri debet in Eccleſia commendata, ſi fieri poteſt, aliàs in Eccleſia ſuæ habitationis. n. 2. & ſeqq.

1 DIfficultati propoſitæ reſpondet Pater Samuellios, *in Praxi de Sepulturis, tract. 1. diſput. 5. controuerſ. 13. concluſ. 9.* dicens. Commendatarij decedentes ſine Sepultura electa, aut ſepelientur in ſua Eccleſia Commendata, & eiuſdem expenſis, aut in Sepultura ſuorum Maiorum, ſi habeant, vel in Parochia vbi mortui ſunt, & Sacramenta ſumpſerunt. Hæc ille. Sed pro vera reſponſione ſit.

CONCLVSIO.

2 ECcleſia Commendata, in qua Commendatarius onus ſentiebat, & commodum, & cui fuerat adſcriptus, cenſetur eius Eccleſia Parochialis, in qua tumulari debet in caſu, qoo nec elegerit Sepulturam, nec illam habeat Maiorum ſuorum, & in caſu quo illam habens, nequeat commodè ad illam tranſportari. Eſt itaque iſte ordo ſeruandus, quod ſi elegit Sepulturam, in illa eſt ſepeliendus; ſi non elegit, & illam habet Maiorum, in illa debet tumulari; in vtriuſque autem defectu, in Eccleſia Commendata, & ſi in iſta nequeat commodè, ob diſtantiam, aut aliud impedimentum, humandus eſt in Eccleſia ſuæ ſolitæ reſidentiæ: & tandem, ſi nec ad iſtam poſſit commodè transferri, ſepeliri debebit in Parochiali loci in quo vltima ſumpſit Sacramenta, & diem clauſit extremum.

3 Quod debeat ſepeliri, in caſu inelectionis, in Sepultura Maiorum, ſi illam habeat, eſt clara diſpoſitio Iuris, *in cap. Nos inſtituta, el 1. de Sepulturis*, relato ſuprà, *Diſquiſit. 1. n. 4. & in cap. Is, qui el 3. eod. tit. in 6.* & ita ſæpè declarauit Sacra Congregatio, vti vidimus *eadem. Diſquiſitione à n. 5.*

4 Si autem non habeat Sepulturam Maiorum, debere tumulari in Eccleſia Commendata, ex dictis ſuadetur, quia ſcilicet ei perpetuò fuit adſcriptus: & quia in vita illius honores ſuſtinuit, & onera, & ſic ab illa honorari debet in morte.

5 In cuius etiam defectu, humari debere in Eccleſia ſuæ ſolitæ reſidentiæ, ex eo patet, quia per habitationem intra eius limites facta, & per Sacramenta in ea ſuſcepta, acquiſiuit illa Ius Sepulturæ dicti Commendatarij.

6 Quod tandem debeat tumolari in loco defunctionis, ſi ad aliquem ex prædictis locis nequeat commodè transportari, etiam patet ex dictis *dubio 11.* incommoditas enim, & difficultas licitum faciunt, quòd aliàs erat illicitum. Patet etiam ex ratione, verſ. præcedenti tacta. Videlicet: quia per ſuſceptionem vltimam Sacramentorum, aut obligationem quidem illa ſoſcipiendi de manu Parochi eiuſdem loci, in abſentia, & deficientia proprij Parochi, Ius in ipſum acquiſiuit, quoad Sepulturam, Eccleſia loci, in quo deceſſit.

DVBIVM XVII.

Vicarius perpetuus Eccleſiæ Parochialis, quamnam habeat pro Parochiali propria, quoad Sepulturam?

BREVIARIVM.

Vicarius.

Si decedit Vicarius perpetuus, inelecta Sepultura, & abſque Sepultura Maiorum ſuorum, ſepeliri debet in Eccleſia, cuius eſt Vicarius. n. 1.

CONCLVSIO.

1 VIcarius perpetuus Eccleſiæ Parochialis illam habet pro propria Parochiali, & in illa tumulari debet in caſu, quo moriatur abſque electione Sepulturæ, & ſine Sepultura Maiorum ſuorum.

Ita docent Ioannes Baptiſt. Ventriglia, *in Praxi rerum notabilium, annotat. 52. de Electione Sepultura, §. Vnico, n. 24.* & Samuellius, *in Praxi de Sepulturis, tract. 5. diſp. 5. controuerſ. 13. concl. 6. pag. 268.*

Et probatur ex *Clementina vnica de Officio Vicarij*, quatenus in ea Concilium Vienenſe ſub Clemente Papa Quinto, eadem in pluribus de Vicario perpetuo, ac de proprio diſponit Rectore, dicens. Quæ de Eccleſiis curam Animarum habentibus, per receptionem aliarum ſimilium amittendis, ac de ipſarum Rectoribus promouendis ad Sacerdotium, & de eorum ætate, à Iure ſtatuta noſcuntur: in perpetuis Eccleſiarum Parochialium Vicariis, & aſſumptis ad eas, volumus obſeruari. Hæc Conciliare Decretum, in quo Vicarius perpetuus parificatur proprio Parocho, & Rectori in oneroſis. Vnde in honore Sepulturæ fas eſt illi parificari.

Secundò probatur ratione: quia huiuſmodi Vicarius, fuit perpetuò adſcriptus Eccleſiæ, cui deſeruit, cum onere reſidendi, ratione cuius in illa Domicilium acquiſiuit. Ergo illa eſt eius Parochialis, in qua debeat ſepeliri in caſu, quo nec elegerit Sepulturam, nec illam habeat Maiorum ſuorum.

DVBIVM XVIII.

Canonici; tam Cathedralium, quàm Collegiatarum Eccleſiarum, in qua debeant Eccleſia tumulari, tanquam in Parochiali ſua?

BREVIARIVM.

Canonici.

Canonici omnes, tam Eccleſiæ Cathedralis, quàm Collegiatæ, habent pro ſua Parochiali, quoad effectum Sepulturæ, in caſu, quo deceſſerint abſque Sepultura electione, & ſine Maiorum Sepultura, Eccleſiam ſuam Cathedralem, aut Collegiatam. n. 5

CONCLV

CONCLVSIO.

1 CAnonici, ſiue ſint Cathedralis, ſiue Collegiatæ Eccleſiæ, ſepeliri debent in ſua Cathedrali Eccleſia, aut Collegiata, etiamſi domum habitationis in alia habeant Parochia, in caſu quo decedant abſque electione Sepulturæ, & ſine Sepultura Maiorum ſuorum.

Ita docent Barboſa, *de Officio, & poteſt. Parochi part. 3. cap. 36. num. 36.* Samuellius, *de Sepulturis, tract. 1. diſput. 5. controuerſ. 13. concluſ. 11.* & Ioannes Baptiſt. Ventriglia, *in Praxi rerum notabilium, annotat. 52. de Electione Sepulturæ, §. Vnico, num. 24.* cum Sebaſtiano Medices, & communi Doctorum. Vbi ita fatur. Epiſcopos, Canonicos.... & alios habentes Eccleſias cum onere reſidendi, quia ibi cenſentur habere Domicilium, vbi continuè reſidere tenentur, ſepeliendos eſſe in Sepulturis earum Eccleſiarum, eſt commune, & habetur apud Sebaſtianum Medices, *de Sepulturis, part. 1. cap. 7. num. 6. & ſeqq.* Hæc Ventriglia, qui rationem, etſi breuiter, noſtræ reddit concluſionis, ibi: Quia ibi cenſentur habere Domicilium.

DVBIVM XIX.

Beneficiarius, in qua Eccleſia debeat ſepeliri, tanquam in Parochiali ſua, ſi decedat abſque Sepulturæ electione, & ſine Sepultura Maiorum?

BREVIARIVM.

Beneficiarius.

Si Beneficiarius duo habeat Beneficia, aut plura, illa Eccleſia erit illi Parochialis, in qua deſeruit, & in illa tumulari debet, ſi propria careat Sepultura, & propria Maiorum. n. 1.

CONCLVSIO.

1 SI Beneficiarius deſeruit Eccleſiæ ſui Beneficij, & decedit abſque electione Sepulturæ, & ſine Sepultura Maiorum ſuorum, in dicta Eccleſia ſui Beneficij tumulari debet.

Ita D. Antoninus, *in Summa, par. 3. tit. 10. cap. 5. de Sepulturis, §. 1.* & Auguſt. Barboſa, *in cap. Nos inſtituta, n. 5. el 1. de Sepulturis.*

Et ratio eſt: quia huiuſmodi Beneficiarius, in illa Eccleſia, onus ſuſtinuit in vita. Ergo in illa debet poſt mortem, honorem, & commodum Sepulturæ, & ſuffragiorum portare.

DVBIVM XX.

Coadiutor Canonici, & Beneficiarij, in quanam Eccleſia ſepeliri debeat, tanquam in propria Parochia?

BREVIARIVM.

Coadiutor.

Si Coadiutor Canonici, aut Beneficiarij, decedat abſque electione Sepulturæ, & ſine Maiorum ſuorum Sepultura, ſepeliri debet in Eccleſia Canonicatus, aut Beneficij, cui inſeruit. n. 1.

CONCLVSIO.

Eccleſia, in qua ſitum eſt Beneficium, aut Canonicatus, cui quis inſeruit, eſt illi Parochialis, ad effectum, vt in illa tumuletur, ſi decedat inelecta Sepultura, & abſque Sepultura Maiorum ſuorum. 1

Sic Franciſc. Maria Samuellius, *in Praxi, de Sepulturis, tract. 1. diſput. 5. controu. 13. concl. 10.*

Et ratio eſt: quia in dicta Eccleſia habitationem habet per tempus notabile. Ergo illam habet pro Parochiali.

Deinde: quia in illa Eccleſia, onus ſuſtinuit in vita. Ergo debet portare poſt mortem in illa, commodum, & honorem Sepulturæ, & ſuffragiorum.

DVBIVM XXI.

An Eccleſia, in qua Capellanus amouibilis, pro certo ſalario, in Diuinis inſeruit, cenſeatur eius Parochialis, quoad Sepulturam?

BREVIARIVM.

Capellanus.

Parochialis Eccleſia cui Capellanus amouibilis deſeruit, non eſt, eius Parochialis, quoad Sepulturam, ſed illa, in qua reſidet. n. 1.

CONCLVSIO.

CApellanus amouibilis non eſt Parochianus Eccleſiæ, cui in Diuinis pro certo deſeruit Salario, ſed illa intra cuius reſidet territorium, & in illa, non autem in qua deſeruit, ſepeliri debet, ſi abſque electione decedat Sepulturæ, & ſine Sepultura Maiorum ſuorum. 1

Ita docet Franciſc. Maria Samuellius, *in Praxi de Sepultur. tract. 1. diſp. 5. controu. 13. concl. 8. pag. 268.* Et ratio eſt: quia non cenſetur huiuſmodi Capellanus habere Domicilium, immò neque habitationem quidem, pro tempore notabili, in Eccleſia, cui in Diuinis amouibiliter deſeruit, ſed in Parochia in qua habitat, ſeu reſidet. Ergo Eccleſia ad quam locus habitationis pertinet, erit illi Parochialis, in qua debeat tumulari, in caſu, quo careat Sepultura propria, & Maiorum, non autem illa, cui vt præfertur deſeruit.

DVBIVM XXII.

An Eccleſia, cui Capellanus perpetuus deſeruit, cenſeatur eius Parochialis?

BREVIARIVM.

Capellanus.

Perpetuus Capellanus, Parochianus cenſetur Eccleſiæ, cui in perpetua deſeruit Capellania: & in ea ſepeliri debet, ſi decedat ſine Sepultura à ſe electa, vel Maiorum ſuorum. n. 1.

CONCLV

CONCLVSIO.

1 ILlius Eccleſiæ cenſetur quis Parochianus, in qua habet Capellaniam perpetuam, cui deſeruit:& in illa tumulari debet, ſi abſque electione Sepulturæ decedit, & ſine Sepultura Maiorum ſuorum.

Ita docent Ioannes Baptiſta Ventriglia, *in Praxi rerum notabilium, annotat.52. de electione Sepulturæ, §.vnico, num.*24. & Samuellius, *in Praxi de Sepulturis, tract.1.diſput.5.controuerſ.*13. *concl.*8.*pag.* 268. Et probatur: quia ſuppoſito, quod ad reſidentiam perpetuò tenebatur in illa Eccleſia, dum viueret, ratione perpetui ſeruitij Capellaniæ, & illi fuit obſtrictus,illam habuit pro Domicilio proprio. Ergo illam habuit pro Parochia. Et per conſequens, ſi decedit abſque Sepulturæ electione, & ſine Sepultura Maiorum ſuorum, in eadem Eccleſia debet Sepliri.

2 Deinde probatur. Capellanus iſte dum in humanis eſſet, onera illius Eccleſiæ ſuſtinuit. Ergo in eadem debet honorem Sepulturæ reportare mortuus.

DVBIVM XXIII.

Clerici, qui Beneficium non habent, nec alicui Eccleſiæ ſunt addicti, quamnam habeant pro propria Parochiali, in qua ſepeliri debeant, ſi moriantur ſine electione Sepulturæ, & abſque Sepultura, Maiorum?

BREVIARIVM.

Clericus.

*Qui non eſt Beneficiarius, nec habet Eccleſiam, cui deſeruiat, quoad Sepulturam, & alia, reputatur Parochianus Eccleſiæ, intra cuius territorium Domicilium habet, aut habitationem, ſicut quilibet alius Fidelis.*n.1.& 2.

CONCLVSIO.

1 CLericus, qui non habet Beneficium, aut Capellaniam, ratione cuius alicui deſeruiat, ex officio,Eccleſiæ, illius Eccleſiæ cenſetur Parochianus, quoad effectum Sepulturæ, & quoad alia, in cuius territorio Domicilium habet, vel habitationem, iuxta ſuprà dicta. Vnde ſi abſque electione Sepulturæ, aut ſine ſuorum Maiorum obeat Sepultura, tumulari debebit,in Eccleſia Domicilij ſui,aut habitationis.

Ita docet P.Franciſc.Maria Samuellius, *in praxi de Sepulturis,tract.*1.*diſput.*5. *controuerſ.*9.*concl.*20. ex Gloſſa, *in can. Vbicumque*, 13. *quæſt.*2. D.Antonino, *in Summa,part.*3.*tit.*10.*cap.*5. §.1. Geminiano, *conſil.*1.*num.*4.5. & 8 Belletto, *in Diſquiſitionibus Clericorum*, §.3. *de Clerico debitore, num.*12. Paſqualigo, *deciſ.*381. *num.*5. & Communi Canoniſtarum, *in cap. Fraternitatem, cap. Ex parte, & ex cap. Is, qui, de Sepulturis, lib.*6. Sic enim dicit Samuellius in concluſione illa. Clerici decedentes abſque Sepultura electa,& in nullo loco ſunt addicti, ſunt tumulandi in propria Parochia, Scilicet,in qua Domicilium habent, aut habitationem.

Ratio autem concluſionis eſt: quia Clerici, ex 2 quo,in loco non habent proprias Eccleſias,cenſentur Iure Laïcorum, quoad Sacramenta recipienda, dicit Abbas, *in cap. Non inſtituta, num.* 4. *el* 1. *de Sepulturis*, & conſequenter, quoad Sepulturam, maximam enim dependentiam habet Sepulturæ Ius, à Iure Sacramentorum. Sed Laïcus, illius Eccleſiæ Parochianus eſt, intra cuius limites habet Domicilium, aut habitationem, & in illa tanquam in propria Patochia debet Sepeliri, ſi ine lecta Sepultura, aut abſque Spultura Maiorum ſuorum decedat. Ergo idem dicendum de Clerico non Beneficiato, nec alicui Eccleſiæ aſtricto.

DVBIVM XXIV.

Eremitæ, qui Religionem aliquam non profitentur, quam habeant Parochialem Eccleſiam pro Sepultura?

BREVIARIVM.

Eremitæ.

Illam habent pro Parochiali Eccleſia Eremitæ non profeſſi, intra cuius limites eremitoria habent, & in illa tumulari debent ſi decedant abſque electione Sepulturæ, & ſine Sepultura Maiorum ſuorum. n.1.

COnſultò inquirimus de Eremitis, qui profeſſionem in Religione aliqua approbata non fecerunt: quia de his, qui profeſſionem emiſerunt, alibi diximus, vbi debeant ſepeliri. Quare pro præſentis difficultatis reſolutione, ſit.

CONCLVSIO.

ERemitæ, qui abſque alicuius Religionis pro- 1 feſſione, ad ſolitaria loca ſe conferunt, Parochiani ſunt illius Eccleſiæ, in cuius territorio Eremitoria habent: & in illa ſepeliri debent in caſu, quo nec elegerint Sepulturam, nec illam habeant Maiorum ſuorum.

Ita docet Franciſc. Maria Samuellius, *in Praxi, de Sepulturis, tract.*1.*diſput.*5.*controuerſ.*9. *concl.*2. *pag.*255. dicens. Eremitæ, qui non profitentur aliquam Religionem, ſed ſimpliciter ad ſolitaria loca ſe conferunt: ſi non eligant Sepulturam ante obitum ſuum, ſepeliendi ſunt in Parochia, intra cuius fines ſunt ſua loca ſituata vbi reſident. Idem docet *concl.*3.de Fratricellis, qui certum habitum aſſumũt, ac elemoſynantur,& quandoque ſoli manent,& aliquando in Congregatione, nullam tamen Regulam profitentur, ſepeliri ſcilicet debere in Parochia.

Ratio noſtræ Concluſionis eſt: quia huiuſmodi Eremitæ, nihil differunt à Fidelibus aliis, quod eis conferre valeat diſtinctam Parochialitatem. Quare ſicut in aliis Fidelibus regulatur eorum Parochialitas,per Domicilium,& per habitationem intra fines huius, aut illius Eccleſiæ Parochialis, ita & in Eremitis, regulari debet, & arctari ad Eccleſiam, intra cuius limites, Eremitoria ſuarum habitationum extiterint.

DVBIVM

DVBIVM XXV.

Confratrum, quænam ſit Parochialis Eccleſia ad effectum Sepulturæ?

BREVIARIVM.

Confratres.

Statuta Confraternitatum, niſi approbata ſint à Sede Apoſtolica ex certa ſcientia Iuribus Eccleſia Parochialis non derogant. n. 1.

Eccleſia Parochialis, in qua debent tumulari Confratres, ſi nec elegerint Sepulturam, nec illam habeant Maiorum ſuorum, illa eſt intra cuius fines habitationem habent. n. 1.

Si propriam habent Eccleſiam, cum priuilegio, vt in ea ſepeliri valeant, non poſſunt in ea ſepeliri, niſi electione facta. n. 3.

Si electione facta, in ſua Eccleſia, Capella, vel Oratorio ſepeliantur, Officium à Parocho territorij, non à Capellano Confratrum fieri debet. n. 5. 6. 8.

Accedere non poſſunt Confratres ad funeralia, niſi ſpecialiter vocati. n. 7. 9.

Priuilegia.

Nunquam intelliguntur conceſſa, in alterius præiudicium, niſi exprimantur. n. 2.

PAtet Samuellius, *in praxi de Sepulturis, tract. 1. diſput. 5. controuerſ.* 10. quinque concluſionibus, dubium propoſitum reſoluit, & pro illis allegat Petrum de Vbaldis, *de Canonica portione Epiſcopali, cap. 1. verſic. Variant.* Sebaſtianum Medices, *de Sepulturis, part 1. quæſt. 7. num.* 41. Marcum Antonium Genuenſem, *in Praxi Archiepiſcopali Neapolitana, cap. 26. n. 5. & 6.* Iulium Lauorium, *Variarum Lucubrationum, tom. 2. tit. 2. cap. 11. n. 106. & ſeq.* Barboſam, *de officio Parochi, cap. 26. num. 61. & in Summa Deciſionum Apoſtolicarum, verbo Confraternitas*, Lezanam, *in Summa quæſtionum Regularium, tom. 1. part. 2. cap 15. num. 29.* Mancinum, Gauantum, & alios. Aſſertiones, prout à Samuellio proferuntur, libet reddere.

CONCLVSIO I.

1 PRæfati Confratres decedentes ex hac vita, & Sepultura Maiorum ſuorum carentes, & illa minimè electa, tenentur in Eccleſia Parochiali ſepeliri, non obſtante quocumque ſtatuto harum Confraternitatum, in quibus decernatur eſſe horum Confratrum corpora humanda, in Sepultura conſtructa ad hunc effectum à Societate; niſi aliàs ipſa ſtatuta confirmata fuerint Motu proprio, & ex certa ſcientia à Sede Apoſtolica cum derogatione Iurium Parochialium Eccleſiarum; in tali caſu, ibi ſepeliri poterunt.

2 Nam præfata ſtatuta Confratrum vim non habent derogandi Iura Eccleſiarum Parochialium, & Ius commune, quod vult, vt ſepeliantur in Maiorum ſuorum Sepultura, aut in Eccleſia Parochiali, dicta corpora, non electa Sepultura, & Principis priuilegia, nunquam intelliguntur in alterius præiudicium, ſi expreſsè non derogat. *L. 2. §. Si quis à Principe, ff. Ne quid in loco publico.* Ergo vera concluſio.

CONCLVSIO II.

COnfratres, vt ſepeliri valeant in eorum Eccleſia, ſi per priuilegium eſt conceſſum illis, cum Sepulturæ electione ibi dumtaxat facta, non proinde, ſine Sepultura electa, debent ſepeliri in Eccleſia Confraternitatis, ſed ſunt tumulandi, vel vbi Sepulturam habent, vel ſuorum Maiorum, vel in Eccleſia Parochiali. 3

CONCLVSIO III.

COnfratres, ſi nullam habuerint Sepulturam in communi, aut ſi eam habuerint, & eam non elegerint; ſunt ſepeliendi in ſua Parochia, à cuius Parocho Sacramenta ſuſceperunt: quia, priuilegium ſatis operatur vt Confratres poſſint in ipſorum Eccleſia ſepeliri, ſi eam ſibi eligãt; vbi aliàs nequirent, ſine indulto ſepeliri, & priuilegia non ſunt multiplicanda in præiudicium Eccleſiarum Curatarum. 4

CONCLVSIO IV.

COnfratres ſepelientes in Oratorio, aut Capella, ſeu in Eccleſia Confraternitatis, quia in his locis ſibi Sepulturam elegerent, officium funerale ſuper cadauer à Parocho de Iure ſpectat, & nullatenus à Capellano horum locorum. 5

Ita declarauit etiam nouiſſimè Sacra Epiſcoporum, & Regularium Congregatio referente Cardinali Luduuico Taberna Epiſcopo Laudenſi, vt in illius Synodo, *fol. mihi* 63. regiſtratum eſt. 6

CONCLVSIO V.

COnfratres nequeunt accedere ad mortuorum funeralia, niſi ſpecialiter, & expreſsè vocati fuerint, vt deciſum fuit à S. Rituum Congregatione, *in vna Bononienſi, die 9. Decembris*, 1617. Et quando petiti ſunt, accedere ad cadauera aſſocianda, nullatenus Crucem erigere valent, vt eadem Sacra Rituum Congregatio, *in vna Adrianenſi*, 22. *Nouembris*, 1631. declarauit. Huculque P. Samuellius. 7

Præfatus Barboſa, *in Collectaneis Apoſtolicarum Deciſionum, collect. 207. num. 17. 22. & 28.* eandem, quam Samuellius doctrinam tradit, & eiſdem innixus Sacrarum Congregationum Declarationibus. Sic enim dictis numeris ait.

Confraternitates non poſſunt in eorum Eccleſiis per ſuos Capellanos ſolemniter celebrare. Confeſſiones audire, ſepelire, Sacramenta miniſtrare, & ſimilia; quæ ad ſolum Parochum ſpectant, abſque expreſſa licentia Ordinarij, & Parochi. S. Congregatio Rituum, *in Cæſaraugustana 14. Ianuarji*, 1612. & *in Neapolitana*, 18. *Maij*, 1602. de quibus Lezana *dicto cap. 15. n. 22. verſic. Septimum, & num. 29. verſic. Tertiò. Ego dicto lib. 2. cap. 11. num. vlt. (de Iure ſcilicet Eccleſiaſt. vniuerſo.)* 8

Confraternitates, non poſſunt accedere ad funeralia mortuorum, niſi ſpecialiter, & expreſsè vocentur. S. Congregatio Rituum, *in Bononien. 9. Decembris*, 1617. apud Lezanam, *dicto tom. 2. cap. 15. n. 26.* cuius memini, *de Officio, & poteſtate Parochi, cap. 26 num. 61.* 9

Confraternitates Laïcorum, in actu aſſociationis cadauerum, nullo modo poſſunt erigere Crucem. S. Congregat. Rituali, *in Andrian. 22. Nouembris, 1631. ad 2.* cuius memini, *de Parocho, cap. 26. numer. 61. in fine.* Hactenus Auguſtinus Barboſa, quem etiam recenſet, & ſequitur Ioannes Baptiſt. 10

Lezana, *dicto cap.* 15. *pag. mihi* 480. *num.* 29. Qui tamen, *num.* 59. refert Bullam Pij Papæ Quinti, in qua 28. *Iunij de Anno* 1569. Confratribus Roſarij conceſſit, poſſe ad quaſcumque proceſſiones accedere, & in quibus corpora defunctorum ad ſepeliendum deferuntur, cum eorum inſigniis cuiuſuis etiam Superioris licentia, minimè requiſita.

DVBIVM XXVI.

Doctores Vniuerſitatum, Scholares, & Cæteri alij in Studio, aut alio in loco moram trahentes, quamnam habeant, pro Parochiali, Eccleſiam?

BREVIARIVM.

Parochiani.

Illius Eccleſiæ Parochiani cenſentur Doctores, Scholares, & alij in cuius loco moras trahunt, & ibi tumulari debent, in defectu Sepulturæ propriæ, & Maiorum. n. 1.

CONCLVSIO.

1 ILla dicitur Parochialis Eccleſia Doctorum Vniuerſitatum, Scholarium, & aliorum intra cuius limites moram trahunt: & in illa humari debent, ſi decedant abſque electione Sepulturæ, & ſine Sepultura Maiorum ſuorum.

Hæc concluſio vera comprobatur, ex dictis, ſuprà, *Dubio* 1 *à n.* 14. Vbi probatum eſt, non ſolùm Domicilium, ſed habitationem per tempus notabile, conſtituere habitatorem, Parochianum, quoad Sacramenta, & Sepulturam, Eccleſiæ intra cuius territorium inhabitat. Et illam in ſpecie tenet P. Franciſc. Maria Samullius, *in Praxi de Sepulturis, tract.* 1. *diſput.* 5. *concl.* 5. *controuerſia* 9. *pag.* 255. Vbi ita ait.

Doctor Vniuerſitatis, Studij, Scholares, atque cæteri alij moram trahentes in ſtudio, ſeu in alio loco, ibi ſepelientur, vbi moriuntur abſque electa Sepultura, & animo venerunt moram trahendi: nam ibi dicitur eius Eccleſia Parochialis in qua recipit Sacramenta; ſi verò non veniunt animo moram trahendi, ſepelientur (inquit) in Cathedrali; ſi verò, eis Eccleſia Parochialis adminiſtrauerit Sacramenta, in Parochia ſepelientur. Hæc Samuellius, cuius doctrina, aliam patitur limitationem, præter inelectionem Sepulturæ ab eo aſſignatam, defectum ſcilicet Sepulturæ Maiorum. Hac enim exiſtente, & commoditate tranſportandi, & transferendi corpus, in illa omninò tumulari debet, & non in Parochia, qui Sepulturam ſibi non elegit, vti ſæpè in præcedentibus diximus, & demonſtrauimus, diffinitum, in Iure Canonico.

* * *

DVBIVM XXVII.

Quænam cenſeatur, propria Parochialis Eccleſia Imperatorum, Regum, & aliorum ſupremorum Principum, ad effectum Sepulturæ?

BREVIARIVM.

Princeps.

Imperator & alij ſupremi Principes habent pro ſua Parochiali, Cathedralem, & pro Parocho, Epiſcopum. n. 1.

Si inelecta Sepultura decedant, & abſque Sepultura Maiorum, in Cathedrali debent tumulari. n. 1.

CONCLVSIO.

PRincipes ſupremi, vt ſunt Imperator, Reges, & alij in temporalibus ſuperiorem non regnoſcentes habent pro Parochiali Eccleſia, Cathedralem, & in illa tumulari debent, ſi moriantur abſque electione Sepulturæ, & ſine Sepultura Maiorum ſuorum.

Ita docet Franciſc. Maria Samuellius, *in Praxi, de Sepulturis, tract.* 1. *diſput.* 5. *controuerſia* 9. *concl.* 1. Vbi ita fatur.

Imperator, Reges, ac cæteri Catholici Principes, ſepeliendi ſunt in Sepultura ſuorum Maiorum, *ex c.* 1. *& cap. Cum quis, de Sepulturis in* 6. Vel vbi ipſi ſibi eam elegerint: vel ſi eam non elegerint aut non habeant ſuorum Maiorum Sepulturam, ſunt de Iure in Eccleſia Cathedrali ſepeliendi: quia Ordinarij locorum ſunt horum virorum magnatum, ſpeciali modo Parochi eminēter. Docent Doctores in ſuperiori controuerſia allegati multi, & in propriis terminis, Hoſtienſis, *in Summa, de Pœnitentia, num.* 4. Lauorius, *tom.* 1. *Variar. Lucubrationum, tit.* 2. *cap.* 11. *num.* 108. cum aliis nominandis. Hactenus præfatus Samuellius.

DVBIVM XXVIII.

Quænam cenſeatur propria Parochialis infantium expoſitorum, ad effectum Sepulturæ?

BREVIARIVM.

Alimenta. Alere.

Alens Filium, & ſeruum expoſitum, alimenta à patre, & à Domino repetit, & etiam facta in erudiendo Filio in aliqua arte. n. 2.

Expoſiti Infantes.

Patria poteſtas deperditur ſi Pater aut Auus eo conſentiente, vel ratum habente, Filium exponat, quoad Patri vtilia; non quoad oneroſa. n. 2.

Si Filius à Patre expoſitus, Patrem occidat, non tenetur crimine parricidij, ſed homicidij. n. 3.

Expoſiti, quorum Parentes ignorantur, ſepeliri debent in Hoſpitali ſi adſit. n. 1. & ſeqq.

Parricidium.

Si patrem occidat Filius, quem ipſe expoſuerit pater,

pater, parricidij crimine non tenebitur, ſed pœna ordinaria homicidij punietur. n. 3.

CONCLVSIO.

1 EXpoſiti infantes, quorum Parentes, & Maiores ignorantur, ſepeliri debent in Hoſpitali, ſi illud adſit in defunctionis loco.

Sic docent Illuminatus Moronus, *in centum reſponſis, reſponſ.* 51. *num.* 61. *pag.* 186. Samuellius, *in Praxi de Sepulturis, tract.* 1. *diſputat.* 5. *controuer.* 9. *concluſ.* 16. *pag.* 258. dicens. Infantes expoſiti, qui eſt incertum, quis ſit eorum Pater, & Mater, ideò in Sepultura Hoſpitalium ſepeliuntur, *cap.* 1. *de Infantibus, & Languidis expoſitis. L.* 1. *Codice de Infantibus expoſitis*; ſi verò, ſit quæſitus filius, in Sepultura Matris ſepelietur, cum Patrem habeat incertum. *L.* 1 *ff. Ad municipales* Hæc ille. Docet & Ioannes Bapt. Ventriglia, *in Praxi rerum notabilium, annot* 52. *num.* 25. *ex dicto cap.* 1. *de Infantibus, & ex L. vlt. Cod. de Infantibus.* Et allegat Sebaſtianum Medices, *de Sepultur quæſt.* 7. *n.* 25. *part.* 1.

2 Sed an benè à Samuellio, & Ventriglia prædicta prima Decretalis de Infantibus allegetur, quæ vnica illius tituli eſt, aſſerere nequeo: cum in ea nihil de Sepultura legam Infantium, neque in Gloſſa quidem illius. Solùm enim decernitur, & dicitur ibi, quod ſi infans exponatur à Patre, vel Auo, eò conſentiente, vel ratum habente, eo ipſo à patria poteſtate liberatur: & idem de Filio languido, cuiuſcumque ætatis expoſito, ibi decernitur quod à patria liberetur poteſtate, ita vt hanc perdat Pater, quoad ea ſcilicet, quæ ſibi ſunt vtilia, non circa ſibi oneroſa, & damnum afferentia, vti ibi exponit Auguſt. Barboſa, *n.* 7. *& de Officio, & poteſtate Epiſcopi, part.* 2. *allegat.* 71. *n.* 157. cum Surdo, *de Alimentis, tit.* 6. *quæſt.* 18. *n.* 19. Ioanne Azorio, *Inſtitut. Moral. part.* 2. *lib.* 2. *cap.* 26. *quæſt.* 10. Acunha, *in Commentario ad caput Si expoſitus, n.* 10. *diſtinct.* 87. Sanctarelo, *Variarum reſolutionum, quæſt.* 45. *num.* 4 & Stephano Gratiano, *Diſceptationum forenſium, cap.* 267. *n.* 41. Ex quo addit, quod alens ſeruum, vel Filium expoſitum, repetit à Patre, & Domino alimenta etiam facta pro Filio expoſito erudiendo in aliqua arte.

3 Et concludit. Vnde videtur deduci, quod ſi Filius expoſitus, Patrem poſtea occiderit, non tenetur crimine parricidij, ſed tantum ordinario homicidij ſupplicio erit afficiendus, vt tradunt Petrus Gerard. *ſingulari* 2. Plac. *de Delict. cap.* 22. *n.* 15. *&* 17. Menochius, *de Arbitrariis, caſu* 396. *n.* 14. Decianus, *in tract. Crimin. lib.* 8. *cap.* 15. *n.* 29. Farinac. *in Praxi criminali, quæſt.* 120. *n.* 164. Stephanus Gratianus, *dicto cap.* 267. *n.* 3. quicquid dicat Solorzanus, *de Parricidij crimine, cap.* 5.

4 Probatur autem ratione concluſio noſtra. Quia ex quo infans fuit expoſitus, acquiſiuit habitationem, & ad longum quidem tempus in Hoſpitali. Ergo in illo debebit ſepeliri.

DVBIVM XXIX.

Quænam cenſeatur Parochialis Eccleſia, in qua debeant tumulari Mulieres, quæ in aliquibus ſolent recludi regionibus?

BREVIARIVM.

Recluſæ.

Illa eſt Eccleſia Parochialis Mulierum recluſarum intra cuius fines exiſtit recluſionis domus: Et in illa tumulari debent, ſi inelecta decedant Sepultura, & abſque Sepultura Maiorum ſuorum. n. 1. 2.

CONCLVSIO.

ECcleſia illa, intra cuius terminos, ſita fuerit Domus, in qua recluſæ fuerint Mulieres, eſt illis Parochialis in qua debeant ſepeliri in caſu, quo nec elegerint ſibi Sepulturam, nec illam habeant Maiorum ſuorum. 1

Probatur concluſio: quia ratione recluſionis acquirunt Mulieres præfatæ Domicilium in Parochia ad quam ratione territorij recluſionis Domus pertinere dignoſcitur. Ergo illa Eccleſia eſt illis Parochialis, intra cuius fines dicta exiſtit Domus recluſionis: & in illa debent ſepeliri ſi non elegerint, aut non habuerint Sepulturam Maiorum. Qui certè caſus, ſemper ſupponi debet, in his, qui puberes, & ſui Iuris ſunt, & habent velle, & nolle, vt ſepeliri debeant, & poſſint in Eccleſia Parochiali, iuxta Iuris diſpoſitionem, & ſæpè à nobis dicta. Mulieres autem præfatæ, ſi Religionem non profitentur, etiam poſt recluſionem habent velle, & nolle, ad eligendam Sepulturam, & Ius ad Sepulchra Maiorum. Ergo in caſu, quod elegerint Sepulturam, aut illam habeant Maiorum in Parochiali tumulari non debent, ſed in electis, & inelectionis defectu, in Maiorum Sepulchris.

Concluſionem tenet P. Franciſc. Maria Samuellius, *in Praxi, de Sepulturis, tractatu* 1. *diſput.* 5. *controu.* 9. *concl.* 4. *pag.* 255. Vbi ita fatur. Mulieres, quæ incarceratæ vocantur, & ſe faciunt recludi in certa Domo, & per quandam feneſtram, eleemoſynam à tranſeuntibus recipiunt, ſi non ſibi Sepulturam eligant, ſunt ſepeliendæ in Parochia, intra quam Domus illa manet, quaſi ibi Domicilium ſibi habere velint, & quia ibi reperiuntur, & Sacramenta recipiunt ab ipſo Parocho, *ex cap. Cum quis, de Sepulturis.* Hactenus Dictus Author. 2

DVBIVM XXX.

Quam habeant pro Parochiali Eccleſia, quoad Sepulturam relegati, ac confinati?

BREVIARIVM.

Confinati. Relegati.

Qui confinati ſunt, ſeu relegati, ſiue in perpetuum; ſiue ad tempus notabile, ad maiorem ſcilicet anni partem

partem, Parochiani ſunt loci, in quo ſunt relegati: & in illo ſunt ſepeliendi, tanquam in propria Parochia. n.2. & 3.

1 Difficultati propoſitæ reſpondet Samuellius, in Praxi de Sepulturis, *tract.1. diſput.5. controu.9. concluſ.10. pag.256.* in hunc, qui ſequitur modum. Relegati (inquit) & confinati ad tempus, ſunt ſepeliendi in eo loco, & Ciuitate, in qua debuiſſent ſepeliri, ac ſi non eſſent relegati. *L. Filij*, §. *Relegatus, Ad municipales. L. Exilium. L. Regulatorum*, §. *final ff. de Interdictis, & relegatis.* Si verò perpetuo ſunt relegati, ſepeliri debent eo loci, in quo relegati manent: & illorum corpora abſque Principis iuſſu, nequeunt transferri. *L. final. ff. de Cadaueribus punitorum damnatorum*: à quo poteſt impetrari, & haud denegari, ſanè debet, vt ſcribit Cæſar Auguſtus, *lib.10. de Vita ſua, in L 1. ff. de Cadaueribus punitorum.* Hæc Samuellius, ſed pro vera reſolutione, ſit.

CONCLVSIO.

2 Non ſolùm, qui in perpetuum ſunt relegati, ſed etiam, qui ad terminum, ſeu ad tempus determinatum, dummodo illud notabile ſit, ſunt Parochiani loci, in quo relegati manent, & in illo, ſeu in eius Parochiali Eccleſia tumulari debent, ſi inelecta decedant Sepultura, & abſque Sepultura ſuorum Maiorum.

Prima pars Concluſionis, de relegatis in perpetuum, admittitur, & probatur, *vbi proximè* à Samuellio, vti recenſui. Et vlterius hac ratione roboratur: quia qui in determinato aliquo loco, eſt in perpetuum confinatus, ſeu relegatus, in illo habet Domicilium: habitat enim ibi cum animo perpetuò manendi. Sed qui in aliquo loco habet Domicilium, illius eſt Parochianus, & in illius Eccleſia Parochiali debet ſepeliri, ſi decedat abſque electione Sepulturæ, & ſine Sepultura Maiorum ſuorum. Ergo relegati in perpetuum, ſunt Parochiani loci, in quo relegati manent, & in illo ſepeliri debent.

3 Quoad ſecundam verò partem, etiam probatur concluſio: quia per habitationem in loco, per tempus notabile, & non ſolùm per Domicilium, acquiritur Parochialitas in illo loco, vti benè probauimus *dub.1. à num.14.* & in illo debet inhabitator ſepeliri, ſi decedat abſque electione Sepulturæ, & ſine Sepultura Maiorum. Ergo relegatus ad tempus notabile in aliquo loco, eſt illius Parochianus, & in illo debet ſepeliri, ſi decedat abſque electione, & ſine Sepultura Maiorum. Per relegationem itaque ad tempus, nec relegatus ipſe, nec Eccleſia, ſeu Sepultura, ad quam pertinebat, ſiue iſta ab ipſo fuerit electa, ſiue fuerit Maiorum, Ius, quod ad inuicem habebant, non amiſerunt. Electio namque per huiuſmodi relegationem neutiquam redditur nulla: nec Sepultura Maiorum poteſt ſic relegato ad tempus non competere.

Contrarium contingit in relegatione perpetua: quia relegatus in perpetuum, non habet velle, & nolle ad eligendam Sepulturam, domicilium, aut habitationem; ſed omninò coactus, & publica authoritate compulſus, ad habitandum tam in vita, quàm in morte in exilij perpetui loco, poſt relegationem remanſit. Vnde Ius omne, quod ante iſtam habebat ad propriam, aut Maiorum ſuorum Sepulturam, & ad priorem Parochiam, totaliter amiſit, ſicut quod iſtæ habebant ad eius, ante relegationem, cadauer.

DVBIVM XXXI.

Quænam cenſeatur propria Parochialis, vxoris decedentis abſque electione Sepulturæ, & ſine Sepultura Maiorum ſuorum, viuente marito?

BREVIARIVM.

Coniuges.

Ad mutuum obſequium ſibi ad inuicem præſtandum tenentur. n.2.

Vxor.

Tenetur ſequi Maritum, in vita, ſub præcepto ad culpam mortalem obligante; in morte autem ſub conſilio. n.2.3.4.

Subdita eſt Viro tanquam capiti. n.2.

Si viuente Marito, habente propriam Sepulturam, abſque electione Sepulturæ, deceſſerit, in illa Mariti ſepeliri debet, ſi Matrimonium conſummauit, aut ad domum ſui Viri traducta; Aliàs ſecus. num.1.

Si Maritus non habet Sepulturam, & adſit Sepultura Maiorum ſuorum, in illa tumulari debet Vxor, quæ non elegit. Item, ſi præſumatur Maritum non eſſe in propria tumulandum. n.5.

Deficiente tandem Sepultura Maiorum, ſepeliri debet in Parochiali habitationis. n.5.

CONCLVSIO.

1 Illa Eccleſia cenſetur propria Parochialis vxori, ad effectum Sepulturæ, & in ea debet tumulari in caſu, quo non elegerit Sepulturam, in qua Maritus ſuperuiuens propriam habet, vel Maiorum ſuorum.

Ita docent communiter Doctores. Abbas Panormitanus, *in cap. De vxore, num.1. el de Sepulturis.* Syluester, *verbo Sepultura, quæſt.8. verſiculo Quintum.* Illuminatus Moronus, *in Centum reſponſis, reſpon.51. n.47.* cum Gloſſa *in dict. cap. De vxore.* Samuellius, *in Praxi de Sepulturis, tract.1. diſput.5. controuer.2. concluſ.2. & controuer.3. concl.1.* Ioann. Baptiſt. Ventriglia, *in Praxi rerum notabilium, annotat.25.* & Auguſt. Barboſa, *de Iure Eccleſiaſtico vniuerſo, part.2. lib.2. cap.10. num.29. in Collectaneis Deciſionum Apoſtolicarum, verbo Sepultura, n.12. & de Officio, & poteſt. Parochi part.3. cap.26.* cum Iulio Lauorio, *Variar. Lucubrationum, tit.2. cap.11. num.136.* Nouario, *de Electione fori, quæſt.3. ſect.3.* Riccio, *in Praxi fori Eccleſiaſtici, part.4. reſol.293. num.11.* Parladoro, *different.66. §.3. n.8.* Belletto, *Diſquiſitionum Clericorum, tit. de Clerico debitore, §.3. num.16.* Sperello, *deciſ.87. n.13.* & cum Molina, *de Iuſtitia, tract.2. diſput.214. verſic. Sicut vir.* Et eſt intelligenda concluſio, vti Syluester, & Samuellius aduertunt, quando Matrimonium fuit conſummatum, aut ſaltem vxor ad domum Mariti deducta.

Probatur primò concluſio ex *Canone Vnaquæque, 13. quæſt.2.* ex D. Auguſtino deſumpto, vbi ſic habetur. Vnaquæque mulier ſequatur virum ſuum, ſiue in vita, ſiue in morte. Cum hac tamen differentia tenetur virum ſequi Vxor, quod in vita, ſub præcepto peccati mortalis tenetur illum ſequi, & ad illum ſequendum cogi, & adſtringi poteſt, vti 2

aduertunt

aduertunt Ventriglia, *vbi proximè,n.*1. cum Nauarro, *in Manuali, cap.*13. *num.*20. & Thomas Sanchez, *tom.*1. *de Matrimonio, lib.*1. *diſput.*41. *num.*2. cum Capua, *lib.*2. *Deciſionum, cap.*59. Philiarcho, *de Officio Sacerdotis, tom.*1. *part.*2. *lib.*4. *cap.*19. *verſic.*6. & Emmanuele Roderiquez, *in Summa, tom.*1. *cap.*15 *n.*2. Et addit. De hac concluſione, nemo dubitat. Et probat ratione. *Primò* : Quia coniuges ad mutuum obſequium tenentur. Quod præſtare ſibi nequeunt, niſi ſimul habitent. *Secundò* : Quia cum vir, ſit mulieris caput, *Epheſ.*5. *&* 1. *Corinth.*11. infertur mulierum ſubditam eſſe viro in cohabitatione, *L. Sicut.*48. *ff. de Operis libertorum*, ibi : Nam
» hæc cuius matrimonio conſenſit, in Officio mariti
» eſſe debet. In morte verò, non tenetur illum ſequi ſub præcepto, ſed tantum de conſilio, vti aduertit Gloſſa, *in dict. Can. Vnaquaque, verbo In morte*, quam recenſet, & ſequitur Ventriglia, *n.*1. *citato*.

3 Secundò probatur concluſio, *ex Canone Ebron,*
» *eadem cauſa, & queſtione*, ibi. Quos coniunxit
» vnum coniugium, coniungat vnum Sepurchrum.

4 Probatur tertiò, ex Declaratione Sacræ Congregationis Rituum, *in Senogalienſi*, 15. *Ianuarij, de Anno* 1633. quam Barboſa refert, *locis ſuprà recenſitis*.

5 Si verò Maritus non habet Sepulturam ſuorum, aut propriam, & vxor viuente illo, abſque electione decedat Sepulturæ, tumulari debet in Sepultura Maiorum ſuorum, ſi illam habet; aliàs in Parochiali Eccleſia ſuæ habitationis. Ita docet Samuellius, *dicta concluſ.*2. Ventriglia, *n.*2. Barboſa, *dicto loco de Iure Eccleſiaſtico*, & Moronus, *reſponſo* 51. *n.*49. cum Panormitano, *in præcitato cap. de Vxore*, qui dicunt, quod etiamſi Maritus habeat Sepulturam propriam, aut maiorum ſuorum, non debeat Vxor in ea tumulari, in caſu, quo non elegerit Sepulturam, ſi præſumatur Maritum non eſſe in illa ſepeliendum. Nam ſequeretur inconueniens, quod vxor remaneret Sepulta cum extraneis, non ibi Sepulto Marito, contra id, quod quiſque cupit, etiam poſt mortem, à ſuis non ſeparari, imitando Sanctos Patriarchas, ſolitos iungere poſteris, vt eorum inferrent cadauera, in Maiorum ſuorum Sepulchra.

DVBIVM XXXII.

Si Vxor poſt Maritum decedat, ſine electione Sepulturæ, in quanam Eccleſia tumulari debeat?

BREVIARIVM.

Sepultura.

Vnio Sepulturæ, ex mutua dilectione, inter viuos habita, procedit. n.2.

Vxor, ſepeliri debet cum vltimo Marito. n.1.2.

Si tamen in pace vixerint, & vnione. n.2.4.

Amplia, etiamſi reuerſa ad domum Patris ſit. n.3.4.

Immò etiamſi decedat in diuerſa Parochia. n.3.

Vidua.

Etiamſi in alio habitet loco, Domicilium retinet vltimi Mariti. n.3.

Honor Vxori acquiſitus, morte Mariti non extinguitur, ipſa in viduitate manente. n.3.

Vxor.

Vide verbo *Sepultura*. Verbo *Vidua*.

CONCLVSIO.

SI defuncto Marito vltimo, Vxor, inelecta Sepultura decedat, (ſi tamen Matrimonium conſummauit, aut deducta fuit ad Mariti domum) in illius Sepultura, debet tumulari, & non in alterius Mariti Sepultura. 1

Ita docent Gloſſa, *in cap. de Vxore*, Vbi Panormitanus, *num.*6. D. Antoninus, *in Summa, part.*3. *tit.*10. *cap.*5. *de Sepulturis*, §.1. Syluester, *verbo Sepultura, quaeſt.*8. *verſic. Quintum*. Gauantus, *eodem verbo, n.*14. Barboſa, *in Canon. Vnaquaque, n.*3.13. *quaeſt.*2. *in cap. Is, qui habet*, §. *Mulier autem, de Sepulturis, lib.*6. *& de Officio, & poteſtate Parochi, part.*2. *cap.*26. *num.*29. cum Iulio Lauorio, *tom.*1. *Variarum Lucubrationum, tit.*2. *cap.*11 *num.*136. *& ſeqq.* Nauarro, *de electione, quaeſt.*3 *ſect.*3. & Aloyſio Riccio, *in Praxi rerum fori Eccleſiaſtici, part.*4. *reſolut.*293. *num.*11. Illuminatus Moronus, *in centum reſponſis, reſponſo* 51. *num.*4. Ioannes Baptiſta Ventriglia, *annotatione* 25. *n.*2. *Praxis rerum notabilium*, Antoninus Diana, *part.*5 *tract.*3 *de Caſibus occurrentibus tempore mortis, reſolut.*208. *verſic. Notandum eſt*, & Samuellius, *in Praxi de Sepulturis, tract.*1. *diſput.*5. *controuer.*2. *concl.*2. Vbi in ſequentia prorumpit.

Si verò, plures Maritos habuerit, vltimum ſequitur, quoad Sepulturam, ſi cum pace, & vnione, ac cum amore vixerint inter ſe; aliàs non: in Parochia, ſi careat ſuorum Maiorum. Qui dictam conditionalem *ſi*, appoſuit coniunctionem, ob id, quod D. Gregorius Magnus, relatus *in dict. Can. Vnaquaque*, 13. *quaeſt.*2. §. *Soror*, de ſuo, & meo Sanctiſſimo Parente Benedicto; & illius Sorore B. Scholaſtica. 2. *Dialogorum libro cap.*33. dixit. Videlicet. 2
Quo facto contigit, vt quorum mens vna ſemper »
in Deo fuerat, eorum quoque corpora, nec Sepul- »
tura ſepararet. »

Dicta procedunt etiamſi Vidua manens extra Parochiam Mariti mortui, abſque Sepulturæ electione ipſa decedat, ſi Maritus in propria quieſcat Sepultura, in eadem ſit ipſa tumulanda (ſi aliud terræ non ferat conſuetudo, legitimè præſcripta: ſi autem Maritus non ſit in Sepultura propria, ſepelienda eſt in Sepultura Maiorum ſuorum, & in illius defectum, in Parochia, in qua deceſſit. Ita Samuellius, *concluſ.*3. Diana, *loco citato*, Barboſa, *in Summa Deciſionum Apoſtolicarum, collect.*671. *verbo Sepultura, num.*12. & ante illos Syluester, *vbi proximè*. Qui cum Ioanne Andrea, *in cap. Is, qui, citatum*, & Ventriglia, *num.*2. cum Abbate, *in cap. de Vxore, num.*6. dicta procedere, etiamſi poſtquam fuit vidua, reuerſa fuerit ad domum Patris. Quia hæc priuilegia non conferuntur loco, ſed perſonæ. Et idem ſi transferat ſe ad alium locum: quia retinet Domicilium Mariti ſuum dum Archidiaconum, & Ioannem, ibi. Vt *L. Filij*, §. *Vidua, ff. Ad municipales, & incolas*. Idem docet Diana, *part.*5. *tract.*3. *reſol.*108. cum Molfeſio, *in Summa, tom.*2. *tract.*13. *cap.*8. *num.*21. & Belletto, *in Diſquiſitionibus Clericorum, part.*1. *tit. de Clerico debitore*, §.3. *num.*15. *&* 16. & Moronus, *dicto reſponſo num.*47. cum dicto Ioanne Andrea, Geminiano, *in dict. cap. Is, qui*, addens ex eodem Geminiano, quod honor acquiſitus mulieris, morte Mariti, ipſa coniuge manente in viduitate, non extinguitur. 3

Eiſdem conſonat Samuellius, *eadem diſputat.*5. *controuerſ.*3. *concluſ.*1. vbi hanc reddit rationem. Quia Vxor omnia retinet priuilegia, quæ viuente 4

Marito habebat: & hoc vtrique ſi reuerſa foret ad Patris Domum, eiuſque Domicilium ſequitur, & dicitur coniugium prioris Mariti, ſi aliàs in pace vixerint inter ſe, & amore bono coniugali. Hæc ille.

Si verò Vxor decedat abſque electione Sepulturæ, poſt Maritum, & abſque eo, quod ad Mariti Domum fuerit deducta, vel copula maritali non ſequuta, non debet in Mariti tumulari Sepulchro, ſed vbi aliàs de Iure tenetur, videlicet in Maiorum ſuorum Sepultura, ſi illam habet; aliàs in Parochia ſua. Ita Barboſa, *de Iure Eccleſiaſtico vniuerſo, part.* 2. *lib.* 2. *cap.* 10. *num.* 29. cum Sperello, *deciſ.* 87. *num.* 17. & addit caſum, in quo fuerit diuortiata, propter adulterium proprium. Ita & Syluester, *verbo Sepultura, quæſt.* 8. *verſic. Quintum*, vbi ſic ait. Vxor ſi eſt carnaliter cognita, vel deducta ad Domum Viri, ſepelietur in Sepulchro Viri: quia iam aſſequuta eſt eius Domicilium per conductionem. *L. Cum quædam puella, ff. de Iuriſdictione omnium Iudicum*: vel quia eſt effecta vna caro cum eo, *dicto cap. Ebron*; aliàs non. Hæc Syluester, qui benedictam addit limitationem, videlicet. Si tamen ſit propter adulterium ſeparata, ſecus eſt: quia iam non eſt de domo Viri, niſi ſit reconciliata.

Concluſio noſtra, deffinita eſt *in cap. Is, qui, §. Mulier, de Sepulturis, in 6.*

DVBIVM XXXIII.

An Vxor de adulterio accuſata, in Sepultura Mariti debeat tumulari?

BREVIARIVM.

Exhumatio.

Vxor de adulterio accuſata, ſi ante latam ſententiam decedat, & Sepulturam non elegerit, & in Mariti Sepultura fuerit ſepulta, non erit exhumanda, ſi poſtea declaretur adultera. Idem dicendum, ſi lite pendente ſuper nullitate Matrimonij, decedat & nullum declaretur poſt illius humationē. n. 3.

Vxor.

Accuſata de adulterio, ſi lite pendente decedat, ſepelienda eſt in Sepultura Mariti, Si aliam ſibi non elegerit ipſa; ſecus ſi poſtquam declarata fuit adultera, & ſeparatione ſequuta. n. 2. 3. 4.

1 HOc Dubium, in præcedenti videtur deciſum; non tamen adæquatè, cum ad completam illius reſolutionem diſtinctione vti, neceſſarium ſit. Aut enim Vxor de crimine accuſata adulterij, decedit, inelecta Sepultura (quam inelectionem omninò ſupponit Dubium propoſitum) lite pendente, ſuper adulterio ab ipſa perpetrato; vel poſt latam ſententiam, & ſeparatione, in illius executionem ſequuta. In vtroque enim litis ſtatu, obitus contingere poteſt, & difficultatis reſolutio varia, & diſtincta valdè in vno, quàm in alio euadere quibit. Sit ergo pro illa.

***

CONCLVSIO.

SI lite pendente, ſuper adulterio, Vxor abſque electione Sepulturæ decedat, ſepeliri debebit in Sepultura propria Mariti, ſi illam habeat, & in defectum propriæ, in Sepultura Maiorum eiuſdem Mariti; ſecus verò dicendum, ſi contingat mori poſt latam ſententiam, & executionem ſeparationis, niſi redierit ad gratiam Mariti, per reconciliationem. 2

Hanc concluſionem, quoad primam partem, tenet Franciſc. Maria Samuellius, *in Praxi de Sepulturis, tract.* 1. *diſputat.* 5. *controuerſ.* 3. *concluſ.* 3. dicens. Vxor, licet accuſata de adulterio ſit, ſi pendente lite moriatur, adhuc in Mariti Sepultura ſepelietur, ſi eam non elegerit: & dato, quod illa defuncta, ſententia feratur contra ipſam, non per hoc eſt exhumanda, quia à principio fuit legitimè ſepulta: quo caſu non retrotrahitur, etiamſi Matrimonium nullum eſſet declaratum, ſicut etiam, non retrotraheretur, in præjudicium etiam ſuſceptæ prolis. *cap. Inhibitio, de Clandeſtini deſponſatione.* Hactenus præfatus Author, *pag.* 230. qui *num.* 13. allegat Petrum de Vbaldis, *tract. de Canonica portione, cap.* 11. *num.* 20. 26. *cum ſequentibus*; Ioannem Aniſium, *in L. Familiaria, ff. de Religioſis, & ſumptibus funerum.* Sebaſtianum Medices, *de Sepulturis, quæſt.* 7. *num.* 20. Iulium Lauorium, *tom.* 1. *Variarum Lucubrationum, tit.* 2. *cap.* 11. *num.* 134. 3

Ratio autem dictæ partis concluſionis, ea eſt: quia nemo ante ſententiam ſpoliari poteſt Iure ſuo, & honore, quem poſſidet, maximè lite pendente ſuper priuatione eiuſdem Iuris, & honoris, aliàs omninò inuerteretur iudicialis ordo, cum exequeretur Sententia nondum lata, & priuata quidem authoritate. Sed Vxor Ius habet Sepulturæ Mariti, ſicut illud habet Domicilij. Sepultura enim eſt Domicilium, & habitatio pro dormitionis, ſeu mortis tempore, ſicut pro præſenti vita, Domus habitationis, vti in primo dixi Tractatu, *Diſquiſit.* 1. & ſuccedit in honore, ſicut ſuſtinuit onera. Ergo ſi lite pendente inelecta Sepultura moriatur, debebit tumulari in Sepultura Mariti. 4

Secundam concluſionis partem, tenent Syluester, *in Summa, verbo Sepultura, quæſt.* 8. *verſic. Quintum.* Illuminatus Moronus, *in centum reſponſis, reſponſo* 51. *num.* 62. & Samuellius *vbi proximè concluſ.* 4. cum Doctoribus ibi citatis. Vxor, ſi adulterium commiſerit, vndè ſequuta ſit Thori ſeparatio (inquit Samuellius;) in tali caſu, priuabitur Mariti Sepultura, & ſepelietur in Sepultura Maiorū Patris; ſi non aderit, nec elegerit, in Eccleſia Parochiali. Etſi cum Marito reconciliabitur, recuperabit Sepulturam: quia Maritus poteſt ſibi Vxorem reconciliare, nedum ante ſententiam, *cap. Quemadmodum, de Iureiurando*, ſed etiam poſt latam ſententiam. *cap. de illa, de Diuortiis.* Hæc ille *in dicta concluſione* 4. in ſexta autem, quæ ſequuntur, ait. Sententia quando fuit lata ſuper Thori ſeparatione, in cauſa adulterij, & Maritus non fuerit reconciliatus, propter quod eam de Domo eiecit, in tali euentu, eſt indigna Mariti Sepultura effecta, & deſinit eſſe illius Domicilium. *Capite Item* 13. *quæſt.* 2. 5

Et ratio, pro hac parte concluſionis eſt, quia Sepultura in morte, ſequitur, & eius vnio ad Domicilium habitum in vita, & ad vnionem, pacem, & amorem inter eaſdem perſonas, dum viuerent, conſeruatum. 6

ſeruatum. Sed in caſu concluſionis noſtræ omnia recenſita defuerunt in vita. Ergo in morte, vnio Sepulturæ debet etiam deficere. Sublato enim principali, corruit etiam acceſſorium. Barboſa, *tract. de Axiomatibus Iuris, axiom.* 4. *num.* 12. *ex L. Qui liberis, ff. de Vulgari, & pupillari ſubſtitutione, L. Cum principalis, vbi* Decius, *ff. de Regulis Iuris*, §. *Fideiuſſores. Inſtitut. de Fideiuſſoribus*, §. *Si quis ancillas. Inſtitut. de Legatis*, Anchatrano, *conſilio* 394. *Dubium eſt, num.* 3. Cardinali Tuſcho, *Practicarum concluſionum, tom.* 1. *Litt. A concluſ.* 77. *num.* 16. Surdo, *conſil.* 318. *num.* 5. Menochio, *conſilio* 8. *num.* 135. *& conſil.* 58. *num.* 14. *& de Præſumptionibus, lib.* 5. *præſumpt.* 21. *num.* 26. Caſtil. *Controuerſiarum lib.* 5. *part.* 2. *cap.* 168. *num.* 12. *cum ſeqq.* & Thoma de Thomas &c, *in Floribus Legum, regula* 92. Nec obſtat, quod Sepultura dignior ſit Domo habitationis, ſeu Domicilij. Quia ex quo eſt illi acceſſoria, ſublato minus digno, quamuis temporali, corruit acceſſorium dignius etiamſi ſit ſpirituale (quale eſt Sepulchrum) Idem Barboſa, *eodem axiomate, num.* 7. cum Romano, *conſil.* 330. *circa primum, num.* 13. *in fine*. Vbi Apoſtill. *in verbo Dignum*. Tuſcho *dicta litt. A, concluſ.* 76. *num.* 26. cum altero Barboſa, *in L. Cum prætor*, §. *fin. num.* 2. *ff. de Iudiciis*. Caſtil. *vbi proximè, cap.* 169. *num* 21. *& ſeqq. & num.* 44. & Stephano Gratiano, *Diſceptationum forenſium tomo* 4. *cap.* 657. *num.* 19. *& ſequentibus*. Et illuſtratur exemplo Iuris patronatus, quod non obſtante, quod ſpirituale ſit, quia acceſſorium rei temporali exiſtere frequentiſſimè ſolet ad iſtius ablationem, tranſlationem, immò, & venditionem, illud aufertur, transfertur, & venditur.

Acceſſorium corruit, ſublato principali, etiamſi hoc temporale ſit, & acceſſorium ſpirituale.

Acceſſorium Iuspatronatus acceſſorie vendi poteſt.

DVBIVM XXXIV.

An Vxor à Marito proditoriè occiſa, quæ nequiuit ſibi eligere Sepulturam, debeat in Mariti Sepultura tumulari?

BREVIARIVM.

Cauſa.

Quantò proximior eſt, tantò magis influit in cauſatum. n. 6.

Cauſa proxima magis attenditur. n. 6.

Sepultura.

Vnio Sepulturæ, ex mutua dilectione inter viuos habita procedit. n. 4.

Ius Sepulturæ Familiaris retinent omnes viri, & fœminæ, etiam non hæredes, & etiamſi ad aliam familiam tranſeant. n. 3.

Cui non communicauimus viuo, mortuo in Sepultura non communicamus. n. 2.

Vxor.

Quæ ex lethali vulnere à Marito accepto conualuit, ſeparari, ab illo debet, quoad thorum, & habitationem. n. 5.

Quæ à Marito fuit proditoriè occiſa, non debet ſepeliri in Sepultura Mariti, aut Maiorum illius, ſed Maiorum ſuorum, ſi non elegerit aliam. n. 1. & ſeqq.

CONCLVSIO. 1

Vxor à Marito proditoriè occiſa, quæ nequiuit ſibi Sepulturam eligere, non eſt tumulanda in Sepultura propria Mariti, neque in Sepultura Maiorum eiuſdem Mariti, ſed in propria Maiorum ſuorum.

Ita docet Samuellius, *in Praxi de Sepulturis, tract.* 1. *diſputat.* 5. *controuerſ.* 4. *concluſ.* 9. *pag.* 235. qui addit ita debere fieri de Iure Canonico, non obſtante quauis contraria conſuetudine etiam immemorabili loci, ſeu potius abuſu, & corruptela quacumque loci exiſtente, non obſtante. Et in facti contingentia ſic obtinuiſſe ſententiam D. Laurentium de Leonibus à Nuntio Apoſtolico Florentiæ *anno* 1648. declarante Filiam ſuam proditoriè occiſam à Marito; eſſe de Iure ſepeliendam in Sepultura Maiorum eiuſdem Laurentij, non verò in Sepulchro vxoricidæ Mariti. Allegat Samuellius pro concluſione, D. Antoninum, *in Summa, part.* 3. *tit.* 10. *cap.* 1. §. 1. Armillam, *verbo Sepultura, num.* 14. Roſellam, *eod. verbo, num.* 13. Syluestrum, *num.* 8. Spinum, *in Speculo teſtamentorum, gloſſa* 2. *de electione Sepulturæ, num.* 39. Gratianum, *Diſceptationum forenſium, tom.* 1. *cap.* 94. *num.* 35. Sperellum, *deciſ.* 88. *num.* 1. 3. 8. *&* 18. Petrum de Vbaldis, *de Canonica portione, cap.* 9. *num.* 1. *&* 8. Gutierrez *de Iuramento confirmatorio, cap.* 14. *num.* 1. Tuſchum, *tract. de Viſitatione, libro* 2. *cap.* 2. *num.* 9. Gualdenſem, *de Arte teſtandi, tit.* 9. *cap.* 3. *n.* 2. Zechium, *de Republica Eccleſiaſtica, cap.* 28. *de Parocho, num.* 17. *verſic. Fallit, ad finem.* Belletum, *in Diſquiſitionibus Clericorum, tit. de Clerico debitore*, §. 3. *num.* 15. Mareſcottum, *lib.* 2. *variar. reſolution. cap.* 95. *num.* 11. Abbatem *in cap. de Vxore, num.* 6. *de Sepulturis*. Geminianum, *in cap. Is, qui num.* 4. *el* 3. *de Sepulturis, in* 6. & Doctores *ibi, & in cap. Licet, eod. tit. & libro*. Rotam *in Veneta Manſionariæ*, 5. *Iunij*, 1600. *coram Corduba, & coram Cardinali Seraphino Oliuario*, 2 *deciſ.* 1135.

Probatur *primò* concluſio *ex cap. Sacris, el* 12. *de Sepulturis*, in quo ſic ait Innocentius Papa Tertius. Sacris eſt Canonibus inſtitutum, vt quibus non communicauimus viuis, non communicemus defunctis. Sed Maritus noluit cum ſua vxore viua communicare, cum illam proditoriè occiderit. Ergo huiuſmodi Vxor, Viro ſuo defuncto communicare non debet: & per conſequens, nec in eius tumulari 3 Sepultura.

Secundò probatur. Mulieres, Ius Sepulturæ Familiaris retinent, etiam quando in aliam tranſeunt Familiam, ſiue proximiores illæ ſint, ſiue remotiores. *L. Liberorum, ff. de Verborum ſignificatione*: quia Sepulchrorum Iura, quæ quis ſuæ conſtituit Familiæ, ſpectant ad Filias, Nepotes, Pronepotes, & deinceps ad omnes natos, tam Maſculos, quàm Fœminas, ſiue hæredes fuerint, ſiue non. Samuellius, *dicta Controuerſia, num.* 27. cum Couarruuia *in cap. Raynutius*. & cum aliis penes eum. Illuminatus Moronus, *in centum reſponſis, reſponſ.* 51. *numero* 64. Intellige quando eſt Familiares *paſſiuè*, ſiue *contentiuè*, iuxta ſuprà dicta *Diſquiſit.* 1. *dub.* 6. *num.* 3. 8. *&* 9. & non rarò, quando eſt Familiaris *actiuè*, ſiue *effectiuè*, iuxta ibidem dicta, *numero* 4. 5. 6. *&* 10. Ergo Vxor à Marito proditoriè occiſa, & per iſtius execrabile facinus, à Lege communica

municationis, & cohabirationis abſoluta, non in illius Sepultura, ſed in propria Familiari, Maiorum ſcilicet ſuorum, debet in caſu ineleċtæ Sepulturæ tumolari.

4 *Tertiò* probatur. Vnio Sepulturæ procedit, quoad Vxores, ex mutua dilectione, quæ inter ipſas, & Maritos in vita fuit. Vndè Syluester, *verbo Sepultura, quæſt.* 8. ait: quia vnio Sepulturæ ex charitate, & mutua dilectione procedit, quæ fuerat inter viuos. Et Moronus, *num.* 52. Vnio Sepulturæ (inquit) procedit ex quadam mutua dilectione, quæ fuerat inter viuos. Idem dicit P. Emmanuel Roderiquez, *tom.* 3. *quæſtionum Regular. quæſt.* 58. *artic.* 8. ex quodam Canone. Et eſt facto ſepelitionis Beatæ Scholaſticæ in Sepulchro Sanctiſſimi Patriarchæ Benedicti, apertè conuincitur. Sic enim ait Magnus Gregorius Papa, relatus *in canone Vnaquaque*, 13. *quæſt.* 2. Soror Benedicti ſepulta eſt in
» Sepulchro, quod ipſe ſibi præparauerat, vt quo-
» rum mens vna fuit ſemper in Domino, eorum quoque corpora Sepultura non ſepararet. Ea eadem mutua dilectione Ioſeph Patriarcha in Sepulchro Patrum ſuorum collocari voluit. *Can. Vnaquaque, citat.* Et *ex Canone Ebron, ead. cauſa, & quæſt.* habemus Adam, & Euam; Abraham, & Saram; Iſaac, & Rebeccam; Iacob, & Lyam, in eadem reſpectiuè fuiſſe, Sepultura tumulatos: & Thobiam ſeniorem præcepiſſe iuniori, vt Vxorem ſuam, & iſtius Matrem, in illius collocaret poſt mortem Sepultura. Sed dilectio mutua non fuit inter coniuges noſtri caſus, cum Maritus proditoriè Vxorem occiderit. Ergo non datur vnio Sepulturæ illius ad iſtam. Ergo in vxoricidæ Sepultura tumulari neutiquam debet ipſa Vxor occiſa.

5 *Quartò* probatur. Si ex lethali vulnere accepto, Vxor ſuperuixiſſet præfata, procul dubio eſſet perpetuò ſeparanda à Marito, quoad domum, & habitationem. Ergo per proditoriam occiſionem, à Mariti Sepultura, venit etiam ſeparanda. Sic enim ſe habet Sepultura in Defunctis, ſicut Domus, & Domicilium in viuentibus. Syluester, *loco citato*, Samuellius, *dicta controuerſ. num.* 32.

6 Probatur *quintò*. Quantò cauſa eſt proximior, tantò magis influit, & poteſt ſuper cauſatum, præſertim ſecundùm Iuriſperitos, qui proximam cuique rei potiſſimè cauſam attendunt. *L. Cum de hoc, ff. de Exceptione rei, vendita. L. penult. ff. de Conditione ob turpem cauſam, & L. Si mulier, cum de Viri vita deſperaſſet, Cod Rerum Amotarum.* Vndè Axioma Iuris frequentiſſimum eſt, *Cauſa proxima, magis attenditur, quàm remota.* Auguſt Barboſa, *tract. de Axiomatibus Iuris, axiom.* 40. *num.* 30. *ex Lege Sed etſi plures, §. In arrogato, ff. de Vulgari, & pupilari ſubſtitutione. L. Igni, in fine, ff. de Legatis* 3. Tiraquello, *de Retractu lig. §.* 36. *gloſſa* 3. *num.* 19. Anchartano, *conſil.* 212. *num.* 4. Ioſep Seſſe, *deciſ.* 187. *num.* 68. Gallet. *in Margarita Caſuum conſcientiæ, verbo Cauſa.* Cardinali Tuſcho, *tom.* 1. *Litt. C. concluſ.* 145. *num.* 1. Aloyſio Riccio, *in Deciſionibus Curiæ Neapolitanæ, deciſio.* 216. *num.* 3. *part.* 1. & cum aliis ibi recenſitis. Sed Maiores Vxoris proditoriè occiſæ proximiores ſunt, Quàm Maritus occiſor, qui diſiunctionem, & ſeparationem per execrabile facinus fecit. Ergo Maiores Vxoris huiuſmodi, magis influunt, vt in eorum Sepultura illa tumuletur, quàm Maritus, vt in ſua, aut ſuorum Maiorum.

7 *Sextò* probatur. Quia ſi propter Mariti ſæuitiam, Vxor benè ab illo propria ex authoritate ſeparari valet; & fugere, abſque vllo Iudicis decreto, Thomas Sanchez, *de Matrimonio, tom.* 3. *lib.* 10. *diſputat.* 17. *num.* 3. *pag. mihi* 399. cum Gutierrex, *lib.* 1. *quæſtionum Canonicarum, capite* 24. *numero* 8. Samuellius, *vbi ſuprà, numero* 36. cum eodem Sanchez, & Barboſa, quem etiam allegat Sanchez, *rubr.* 2. *p. numero* 26. *in fine ff. Soluto matrimonio*, licet limitet Thomas præfatus quando eſſet periculum in mora, vel non eſſet facilis aditus ad Iudicem. Ergo multò magis poteſt in diſtincta, iam defuncta, collocari Sepultura, cùm Maritus per vxoricidium, illam ſeparauerit, abiecerit.

Vxor propter Mariti ſæuitiam, propria authoritate poteſt fugere, & ſeparari.

DVBIVM XXXV.

An Maritus ineleċtâ decedens Sepulturâ, & abſque Sepultura Maiorum ſuorum, tumulari debeat in Vxoris Sepulchro, an verò in Parochiali ſua Eccleſia?

BREVIARIVM.

Maritus.

Sequi non tenetur Vxorem, neque eius diſpoſitionem n. 1.

Non debet ſepeliri in Sepulchro Vxoris, ſi decedit abſque propria Sepultura. n. 1.

Limitat Moronus, quando de illius conſenſu Vxor Sepulturam elegit. n. 4.

CONCLVSIO.

SI Maritus moriatur abſque electione Sepulturæ, & ſine Sepultura Maiorum ſuorum Familiari, vel Hæreditaria, minimè tumulari debet in Sepulchro Vxoris præmortuæ, aut ſuperuenientis. 1

Ita docent Syluester, *in Summa, verbo Sepultura, quæſt.* 8. Ioannes Baptiſta Ventriglia, *in Praxi rerum notabilium, annotat.* 25. *numero* 4. Illuminatus Moronus, *in centum reſponſis, reſponſo* 51. *numero* 50. & Samuellius, *in Praxi, de Sepulturis, tract.* 1. *diſputat.* 5. *controuerſ.* 2. *concluſ.* 5. *pag.* 229.

Et ratio eſt: quia *in Canone, vnaquaque*, 13. *quæſt.* 2. diſponitur, quod Mulier ſequatur Virum ſuum in vita, & in morte; non autem è contra. Indecens enim eſſet, quod Vir diſpoſitionem ſequeretur Vxoris. 2

Secundò: quia *in capite Is, qui, el* 3. *de Sepulturis, in* 6. aſſignantur cauſæ, quare Vxor debeat in Sepultura Mariti, ſi alia ineleċta decedat, tumulari. Quia ſcilicet Domicilium, & honorem eius retinet. Maritus autem Domicilium, & honorem Vxoris non habet. Non Domicilium, quamuis Domus habitationis ipſiuſmet Vxoris ſit, quia cum ipſa teneatur Virum ſequi, habere nequit animum in illa perpetuò manendi, qui ad Domicilium habendum, omninò eſt neceſſarius, ſed dependet ab animo, & voluntate Mariti, & conſequenter ſemper retinet 3

retinet illius Domicilium. Nec honorem quidem Vxoris retinet Vir, cùm ipſe caput illius ſit, & non è contra.

4 Limitat tamen concluſionem Moronus, in caſu, quo Vxor de conſenſu Mariti Sepulturam eligat: & tunc, in illa ſepeliri debere Maritum, aſſerit. Quia tali aſſenſu, quodammodo videtur etiam ſibi Sepulturam illam eligere.

TRACTATVS NONVS.

DE EXPENSIS, ET SVMPTIBVS FVNERVM.

IN hoc Tractatu, quem in duas diuidam Sectiones, plura dilucidabo ſcitu digna, & pro aſſumpto inſtituto, apprimè neceſſaria. In primâ agam in communi, de pluribus ad expenſas, ſeu ſumptus funerum ſpectantibus; in ſecundâ autem, in particulari diſcutiam, ad quos attineant ſumptus Funeris vniuſcuiuſque, attentâ ſpeciali ratione. Vtramque breuiter; ſed quibus potuero claritate, & fundamentis, ſaltem extrinſecis abſoluam.

SECTIO I.

De expenſis Funeris in communi.

§. I.

Supponuntur aliqua pro præſenti materiâ neceſſariâ.

BREVIARIVM.

Expenſæ.

Funerum Expenſæ, & ſumptus alij ſunt in defuncti remedium, alij in viuorum ſolatium. n.2.

Ab initio naſcentis Eccleſiæ expenſæ fiunt in tumulatione, & exequiis Fidelium. n.1.

In expenſis Funeralibus continentur, quæ in ægritudine curanda facta fuerunt. n.3.

Ad creditum, ex bonis defuncti percipiendum, concurrere debent, qui Funeris eius expenſas fecit, & qui expoſcit pro alio Funere, ad quod defunctus ipſe tenebatur. n.4.

Sub Funeralium nomine veniunt, quæ occaſione Funeris fiunt: quæ cum funere deferuntur: & quæ Eccleſiæ obueniunt ratione Funeris, ſiue ante ſepelitionem ſiue poſt vſque ad trigeſimum diem. n.5.

Statum à ſæcularibus factum circa taxam pecuniæ expendendæ in Exequiis, & Funeralibus, nullum eſt, & irritum. n.6.

Funeralia.

Vide verbo Expenſæ.

Statuta.

Statutum factum, quo prohibeatur, ne quis Religioſos vocet, niſi totum vocet Capitulum ad Funus, nullum eſt. n.6.

SVppono primò Fideles Catholicos, ab initio 1
naſcentis Eccleſiæ, expenſas, & ſumptus ſemper feciſſe & facere, vſque ad hodiernum diem, in tumulatione, & Exequiis aliorum Fidelium defunctorum, ita vt illis iniuriæ tribueretur, ſi abſque Clericis, Religioſis, Pſalmis, ſacris precibus, Sacrificiis, luminibus, & oblationibus ipſi ſepelirentur, vti benè obſeruat P. Franciſcus Maria Samuellius, *in praxi, de Sepulturis, tract.* 1. *diſp.* 6. *controu.* 15. *concl.* 15. *pag* 302.

Suppono *ſecundò*, cum Abbate Panormitano, 2
quæſt. 3. *incipit Sempronius, numero* 4. *pag. mihi* 210. quod Funerum expenſæ, ſunt in duplici differentia. Aliæ enim ſunt in remedium, & ſolatium Animæ defuncti, vt impenſa (inquit,) quæ fit circa Clericos confluentes ad Officium Sepulturæ, ſeu in cæteris, & ſimilibus. Aliæ verò tendunt ad viuorum propinquorum, & amicorum ſolatia, vt apparatur Funeris, conſtructio Sepulturæ, pretioſa exequiorum pompa, quod multi induantur veſtibus luctuoſis, & ſimilibus. Quæ certè expenſarum Funerum differentia, benè, & concludenter comprobatur ex *Canone Animæ fidelium*, 13. *quæſt.* 2. quem §. 5. *n.* 1. reddam.

Tertiò ſuppono, in expenſis Funeralibus contine- 3
ri, quod in ægritudine curanda fuit erogatum, & impenſum. Illa enim duo æquiparantur in iure, vt videre licet in *L. in reſtituenda*, vbi Baldus, *Cod. de Petitione hæreditatis, & in L. Legatum, Cod. de Religioſis, & ſumptibus Funerum.* Ita docet Antonius Naldus, *in Summa, verbo Sepultura, n.* 1.

Suppono *quartò*, pariter debere concurrere ad 4
creditum ex bonis defuncti percipiendum illum, qui eius Funeris impenſas fecit, & illum, qui expoſcit pro alio Funere, ad quod defunctus tenebatur. Sic Naldus, *num.* 2. cum Additionatore *ad Practicam Cancellariæ Apoſtolicæ Rebuffi, fol.* 624. *verſic. Concurrebat Roma.* Et allegat textum *in L.*

Aliàs quæſitum eſt, ff.de Priuatis delictis vbi apparere ait, quod vna actio, non tollit aliam circa idem delictum.

5 *Quintò* ſuppono, appellatione Funeralium, illa venire, quæ occaſione Funeris fiunt: quæ cum Funere deferuntur:& omnia,quæ obueniunt Eccleſiæ ratione Funeris, ſiue ante ſepelitionem, ſiue poſt, vſque ad trigeſimum diem: & quandiu fit memoria de Funere. Ita Gloſſa *in Clement.Dudum verbo Funeralibus*, vbi Barboſa, *num.26.& 27.la 2. de Sepulturis*, & *tract. de Appellatiua verborum ſignificatione, appellat.* 107.*& in clement. Dudum*, cum pluribus DD. & noſter Aſcanius Tamburiuus, *de Iure Abbatum, tom 1.diſputat.15.quæſt.17. n.4.*

6 Suppono *ſextò*, ſtatutum à Sæcularibus factum, circa taxam pecuniæ expendendæ in exequiis, & Funeralibus defunctorum, eſſe omninò irritum, & inualidum. Ita Samuellius, *vbi proximè, concluſ.* 13. *ex cap.Cum Laicis, de Rebus Eccleſiæ non alienandis & L. Quodſi nolit, ff.de Ædilitio edicto* & allegat Gratianum, *tom.2.Diſceptat.Forenſium.c.*298. *num.*7.Iulium Lauorium, *variarum lucubrationum, tom.* 1. *cap.* 16.*tituli 2.num.*23.Sebaſtian.Medices, *de Sepulturis, part.2.quæſt.*20.Syluestrum *verbo Sepultura, num.*15.*& verbo Immunitas*, 3. §. 9. vbi aſtruit, quod ſi Canonici ſtatuant, ne quis de ſua Parochia ad Funus vocet Religioſos, niſi vocet totum Capitulum, eſt nullum, quatenus eſt contra libertatem Eccleſiaſticam, &.Sepulturæ Funerum libertatem. Quibus ſuppoſitis, ſit

§. II.

De moderatione, à Prælato Eccleſiæ, pro expenſis Funerum, ſtatuenda.

BREVIARIVM.

Animæ defunctorum.

Defunctorum Animæ ſoluuntur Sacerdotum oblationibus: precibus Sanctorum: charorum eleemoſynis: & ieiunio cognatorum. n. 1.

Expenſæ.

Funerum ſumptus, pro qualitate, dignitate, & facultatibus defuncti fieri debent ita vt potiùs moderentur, quàm vſque ad vires fiant illarum. num. 1.

1 DEfunctorum exequiæ, debent decentes eſſe gradui, & qualitatibus defunctorum. Vndè Diœceſanus nullatenus debet permittere graues, ſuperbos, & ſcandaloſos ſumptus, ad oſtentationem potiùs ſuperbiæ, & inanis gloriæ, quàm ad exequias factos. Ait enim Gregorius Papa Septimus Bonifacio Archiepiſcopo reſcribens, relatus *in Canone Animæ*, 13. *quæſt.* 2. „ Animæ defunctorum, quatuor modis ſoluuntur: aut oblationibus Sacerdotum: aut precibus Sanctorum: aut charorum eleemoſynis: aut ieiunio cognatorum. Curatio verò Funeris, conditio Sepulturæ, pompa Exequiarum, magis ſunt viuorum ſolatia, quàm ſubſidia mortuorum. Hæc magnus,& ſanctiſſimus ille Pontifex. Sumptus igitur Funeris, pro qualitate, & dignitate defuncti arbitrari debet, & etiam pro illius facultatibus. Ita Samuellius,*in Praxi de Sepulturis,tract.1. diſputat.6. controuerſ.15.concluſ. 15. concluſ. 7. ex L.Si quis, §. ſumptus, ff.de Religioſis, & ſumptibus Funerum.* Ita tamen, vt potiùs moderetur, quàm vſque ad vires illarum intendatur. Idem.Samuellius, cum Alberico, *in L. Nec amplius, ff. ad legem Falcidiam.*

Aliquæ expenſæ, ſunt defunctorum remedium: aliæ viuorum ſolatium.

§. III.

Quod Funerum ſumptus, debeant ante omnia deduci.

BREVIARIVM.

Depoſitum.

Rei depoſitæ dominium, non transfertur in Depoſitarium. n. 2.

Expenſæ.

Funerum ſumptus, ſunt priuilegiati, & precedunt omne debitum: omnibus creditoribus præferentur, etiam Mulierum dotibus. n. 1.

Reſtitutio.

Grauis neceſſitas à reſtitutione excuſat. n. 1.

ADeò priuilegiati ſunt Funerum ſumptus vt in 1
primis, & ante omnia debeant deduci. Ita docet Panormitanus,*quæſt.3.Sempronius,num.*1. Antoninus Diana, *parte 5.tract.3.reſolut.*116.cum Molfeſio, *in Summâ tomo 2. tract.13. cap.8. num.* 43. & Petro Nauarra, *de Reſtitut.lib.4.cap.vlt.n.27.*& Samuellius, *in Praxi de Sepulturis, tract. 1. diſputat.6.controuerſ.15.concluſ.6.* ex *L.Papinianus, §.4. ff.de inofficioſo teſtamento. L. Reſtituenda, Cod. de Petitione hæreditatis.* Dicitur enim (ait Samuellius) defuncti debitum, & hæreditas. *L. 1. & L.Si quis ſepeliendus, ff. de Religioſis, & ſumptibus funerum.* Et præferentur quibuſcumque creditoribus,& Vxorum dotibus.Et ſunt magis priuilegiati, quàm omne debitum,Panormitanus, *dicto num.1.ex L. Impenſa Funeris, ff.de Religioſis, & ſumptibus Funerum.* Samuellius, ex *eadem Lege, & ex L. fin.§.In computatione.*& recenſet Aſinium,*in dictam Legem.Si quis ſepeliendus,*Caballinum,*milleloquio* 531.Gregorium XV. 17.*Iunij*, 1609.*in vna Ciuitatis Caſtelli, Fidicommiſſi.* Gloſſam,*in dictam Legem fin.§.In computatione, verbo Funus, Cod. de Iure deliberandi.* Bellarminum *ibi*.Gratianum *Diſceptationum forenſium, tomo cap.* 94.Fachinettum, *lib.*12.*c.*49.Iulium Lauorium, *tom.1.variarum lucubrationum, tit. 2. c.16. à. n.* 8. Et probatur. Cum quia impenſæ Funeris præcedunt omne debitum. *L.At ſi quis, §.1. L. penult.ff.de Religioſis,& ſumptibus Funerum* Tum quia grauis neceſſitas à reſtitutione excuſat. Tum etiam: quia creditores cenſentur hoc permittere pro re tam neceſſariâ.

Excipe tamen, cum Antonio Naldo, *in Summâ,* 2
*verbo Sepultura, n. 1.& communi Doctorum, penes eum, in Legem Si venti, §. In bonis, ff. de Priuilegiis creditorum.*Depoſitum, quod adhuc extat. Et meritò quidem, quia Dominium rei traditæ in Depoſitum,neutiquam eſt in Depoſitarium tranſlatum.

***

§. IV.

§. IV.

Quod Funerum ſumptus, ad hæredes pertineant.

BREVIARIVM.

Axioma.

Qui ſentit commodum, debet ſentire incommodum n. 1. & 3.

Expenſæ.

Funerum ſumptus hæredes facere debent, ſi defuncti laici ſint. n. 1. *Secus ſi Eccleſiaſtici, in ſententia Abbatis.* n. 3.

1 COmmunis ſententia docet, quod hæredes teneantur ad expenſas, & ſumptus Funerum. Illam tenent Abbas Panormitanus, *quæſt. 3. in principio, & num. 1. & 2. ex L. Impenſa, ff. de Religioſis, & ſumptibus Funerum.* D. Antoninus, *in Summa part. 3. tit. 10. cap. 5. de Sepulturis*, §. 2. Syluester, *verbo Sepultura, num.* 14. Illuminatus. Moronus, *in centum reſponſ. 43. num. 65.* Franciſc. Pellizzatius, *in Manuali Regularium, tom. 1. tract. 3. cap. 6. n. 34.* Emmanuel Roderiquez, *tomo 3. quæſtionum Regularium, quæſt. 60. artic. 4. ex Lege, Si quis, ff. de Religioſis, & ſumptibus Funerum*, & Samuellius, *in Praxi de Sepulturis, tract. 1. diſputat. 6. controuerſ. 15. concluſ. 5. pag.* 300. quo loci addit. Et ſemper ex hæreditate ante omnia deſumuntur. *L. Impenſa, ff. de Religioſis, & ſumptibus Funerum.* Et in caduca hæreditate, facienda eſt de bonis defuncti ante ſolutionem cuiuſcumque debiti, etiam dotis reſtitutionis, dum tamen exequiæ honeſtæ, ac defuncti qualitati, & gradu debito celebrantur. Hæc ille.

2 Ratio autem ea eſt: quia videtur ſic per hæredem fuiſſe contractum cum defuncto, ex quo hæreditatem adiuit, acceptauit. Axioma enim communiſſimũ eſt, vt qui ſentit commodum, debeat etiam ſentire Incommodum. Auguſt. Barboſa, *tract. de Axiomatibus Iuris, axiom 44. num.* 1. cum Cardin. Tuſcho, *Practicarum concluſionum, tomo 5. Litt. O. concluſ. 144. num. 5.* Ioanne Maria Nanatio, *Quæſtionum Foreuſ lib. 1. quæſt. 17. num. 7.* & Stephano Gratiano, *in ſimili tract. tomo 5. cap. 916 num. 35.* Incommodum itaque illum ſequi debet, quem & commoda ſequuntur. Idem Barboſa *ibidem, ex L. 1. ff. de Aqua pluuia arcenda, in §. finali.*

3 Dicta procedunt reſpectu hæredis defuncti Laici, & etiam Eccleſiaſtici, qui Eccleſiæ non deſeruierat, non autem reſpectu Prælati, aut Clerici, qui Eccleſiæ deſeruierat. Iſte enim de bonis Eccleſiæ ſepeliri debet, vti docet Abbas, *dicta q. 3. num* 4. quia Eccleſiaſtici (inquit) licitè ſua, conſeruant ſuis, & viuunt de bonis Eccleſiæ ratione ſui ſeruitij: & iſtius etiam ratione, de bonis Eccleſiæ ſepeliri debent; ſecus eſt in alio defuncto, cum non poſſit aliis bona ſua relinquere, & alterius impenſa ſepeliri: quia qui ſentit commodum, & onus ſentire debet. *Capite Qui ſentit, de Regulis Iuris, in 6.* Hæc Abbas; in praxi tamen etiam huiuſmodi Eccleſiaſtici, de bonis ſepeliuntur ſuis, ſicut de bonis Eccleſiaſticis teſtatur, de conſuetudine in Hiſpania ſaltem introducta.

§. V.

Quod non ſit obediendum ei, qui mandauit, ne ſuum ſepeliretur cadauer eo, quo decet honore, & ſumptibus Funeralibus.

BREVIARIVM.

Teſtamentum. Teſtatoris voluntas.

Voluntas teſtatoris mandantis, ne ſepeliatur decenti honore, adimplenda non eſt. n. 1. & ſeqq.

Neque ſi mandet proiici in mare. n. 2.

Neque ſi diſponat, vt indutus purpura tumuletur. num. 3.

Nullam hæres incurrit pœnam, ſi ineptas Teſtatoris diſpoſitiones adimplere omittit. n. 3.

MVlta, ſub diuerſis concluſionibus docet P. 1
Franc. Maria Samuellius, *in Praxi de Sepulturis, tract. 1. diſputat. 6. controuerſ. 15. quæ* huic Paragrapho adaptari poſſunt. In primis enim *concluſ.* 8. ait. Mandanti corpus ſuum minimè honorificè ſepeliri, prout decet, obediendum non eſt: talis enim voluntas non eſt recta, ſed inepta circa funus: & idcircò non eſt obſeruanda omninò. Allegat Dominicum Bannez, *2. 2. quæſt. 32. artic.* 2. Gregorium Valentia, *ibidem, diſputat. 3. quæſt.* 2. & Lonorium, *tom. 1. Variarum lucubrationum, tit. 2. capite 26. num.* 28.

Secundò dicit *concluſ.* 9. Teſtatoris voluntas in 2
Funere, ſæpè reiicitur. *L. At ſi quis, §. Quid ergo, ff. de Religioſis, & ſumptibus Funerum.* Vndè conditio Teſtatoris in teſtando oppoſita, vt exempli gra. reliquias hæres in mare proiiciat, non eſt obſeruanda. L. *Quidam, ff. de Conditionibus inſtitutionum.*

Tertiò, ſic, *concluſ.* 10. ait idem Author. Teſtator, ſi 3
purpura ſe indutum ſepeliri mandauerit, illius hæres, abſque pœnæ alicuius periculo poterit talem voluntatem reiicere, vt eſt textus *in L. Sermo alieno, § finali ff. de Legatis*: pari enim modo dicendum eſt de illo, qui gemmas ſecum recundi mandauit. *L. Non oportet, n. 1. Cod. de his, quibus vt indignis.* Et horum adæquata ratio: quia immoderatæ, & ineptæ Teſtantium voluntates, ſunt reiiciendæ.

Quartò, in vndecima concluſione, inquit ſic. Se- 4
pulturam ſi quis nullam in vita eligat, ſed vult, ac mandat ſuum corpus inſepultum exiſtat, minimè obediendum eſt: exempli gra. quia vult canibus proiici, vel in flumen mergi: non eſt exaudiendus. *Cap. Nunc autem, diſt. 21. in Gloſſa, & ff. de Conditionibus inſtitutionem, L. Quidam*, ſicut Marcelinus fecit in deteſtationem Idololatriæ, à ſe cõmiſſam. Allegat pro his concluſionibus, D. Antoninum, *in Summa part. 3. tit. 10. c. 5. de Sepulturis.* Syluestrum, *in Summa, verbo Sepultura, n.* 5. Angelum, Armillam, Roſellam, & Tabienam, *eodem verbo.* Salicetum, *in L. 5. numero 2. Cod. de His, quæ pœna nomine, in teſtamento relinquuntur.* & Iulium Lanoriom, *dicto capite 16. num.* 19.

Ex quibus benè deducitur diuitem mandantem, 5
vt corpus eius ſepeliatur cum humilibus, & paruis ſumptibus Funeralibus, ac cum paucis Sacrificiis, luminibus, & oblationibus, audiendum non eſſe, & voluntatem eius omninò eſſe reiiciendam tanquam ratione, & rectitudine carentem. Funeris enim ſumptus, pro facultatibus, & dignitate

defuncti arbitrari debent, vti docet præfatus Samuellius, *loco citato, concluſ. 7. ex L. Si quis, §. Sumptus, ff. de Religioſis, & ſumptibus Funerum.*

---

§. VI.

Quod Funus, Sepultura, & vtriuſque ſumptus, impediri non poſſunt propter defuncti debita.

BREVIARIVM.

Conſuetudo.

Legitima non eſt, & vera, quæ introducta eſt per actus, qui iure ipſo nulli ſunt, & irriti, & per quos poſſeſſio acquiri non poteſt, quod contingit quando adeſt Decretum irritans. n. 6.

Decretum irritans.

Pro infecto habetur, quidquid fit contra clauſulam, habentem Decretum irritans. n. 5.

Contra Decretum irritans, conſuetudo nulliter introducitur. n. 6.

Dictio *Omnino.*

Vim habet Decreti irritantis. n. 5.

Expenſæ.

Funerum ſumptus, impediri non poſſunt intra nouem dies à morte defuncti. n. 1.

Funus.

Funus non poteſt impediri intra nouem dies à defuncti morte. n. 1.

Hæres.

Intra nouem dies à morte defuncti, conueniri non poteſt in iudicio ob æs alienum eiuſdem defuncti. n. 1.

Manutentio.

Actus contra Decretum irritans, & clauſulam ſubla*ta, non ſunt manutenibiles.* n. 6.

Sepelitio.

Propter debita defuncti, impediri non poteſt ſepelitio eius. n. 1.

Limitat Naldus, in caſu quo adſit ſtatutum, decernens poſſe debitores virtute inſtrumenti carcerari. n. 2.

1 ANtonius Naldus, *in Summa, verbo Sepultura, num.* 11. docet Funus, Sepulturam, & vtriuſque expenſas impediri non poſſe, propter debita defuncti. Allegat Guttierrez, *de Iuramento confirmatorio, part. 2. cap. 4.* & Viuium, *lib. 1. opinion.* 171. dicentem eſſe communem, quoad impedimentum Sepulturæ. Et apertè conſtare ait Naldus, *ex Authentica, vt defuncti, ſeu Funera eorum non iniurentur à creditoribus cap. 1. & L. finali, Cod. Ad Legem Iuliam maieſtatis.* Et rationem reddit, *verbo Hæres, num. 7.* dicens. Hæres, intra nouem dies à morte defuncti, non poteſt conueniri in iudicio ob æs alienum eiuſdem defuncti, eò quod inter nos liceat ducere funus, & mortuos lugere intra illud tempus, vt probat Borellus, *tit. 55. num. 34. cum ſequent.* Hæc Naldus: in quibus probare videtur, non ſolùm ſepelitionem, ſed Funus, & expenſas, intra nouem ſaltem dies, a defuncti morte, non poſſe à creditoribus impediri defuncti.

2 Hæc de Iure communi locum habere, dicit Naldus, *dicto num.* 11. Verùm extante ſtatuto, quod vigore inſtrumenti debitores poſſint carcerari, tunc vt ſtatutum aliquid operetur contra ius commune, poſſent & cadauera mortuorum debitorum per creditores ſequeſtrare, donec ſibi ab hæredibus ſatisfiat. Gloſſa, & Archidiaconus, *in cap. Sunt quorum, 2. quæſt. 6.* Butrius, *in cap. Ex parte, el 2. Sepulturis,* & Cardinalis Alexand. *in cap. Qua fronte, colum. 2, de Appellationibus.* Hactenus præfatus Naldus, qui non benè allegat *cap. Sunt quorum:* non enim illud extat.

3 Ex dictis ſumit argumentum Naldus, contra Clericos, qui prætextu conſuetudinis, vel priuilegij aliquid accipiendi de bonis defuncti, lectum, v. gr. in quo defunctus obiit, vel pannum, quod feretro ad funus ſuperponitur, vel melius in armento pecoris caput, (quam conſuetudinem non improbare ait Hoſtienſem *in Summa, de Conſuetudine,*) defunctum ſepelire nolunt, niſi fiat eis ab hærede illius cautio de redditione bonorum, ex conſuetudine, vel priuilegio ipſis obuenientium.

4 Et multò magis (addit) ad Simoniam accederet nolendo ſepelire corpus, niſi prius accepta, vel promiſſa certa pecuniæ quantitate, contra *caput Quæſta eſt, 13. quæſt. 2.* In quo ſic noſter Gregorius Magnus, Ianuario Epiſcopo, decernens ſcribit. Quæſta eſt nobis Nercida fœmina clariſſima, quod ab ea centum ſolidos pro Filiæ ſuæ Sepultura fraternitas veſtra velit exigere. Hoc autem vitium, & nos poſtquam Deo authore ad Epiſcopatus honorem acceſſimus, de Eccleſia noſtra omnino vetuimus, & per prauam denuò conſuetudinem, nequaquam vſurpari permiſimus. Et infrà. Vnde ne hoc auaritiæ vitium in alienis denuò tentari præſumatur admoneo: ſed ſi quando aliquem in Eccleſia veſtra ſepeliri conceditis, ſiquidem Parentes ipſius proximi, vel hæredes pro luminaribus ſponte quid offerre voluerint, accipi non vetamus; peti verò aliquid, aut exigi, omninò prohibemus: ne (quod valdè irreligioſum eſt) aut venalis fortaſsè (quod abſit) dicatur Eccleſia; aut vos de humanis videamini mortibus gratulari: ſi ex eorum cadaueribus ſtudeatis quærere quolibet modo compendium. Hæc omnia in allegato Canone, deſumpto *ex libro 7. Regiſtri* D. Gregorij, *in dict. 2. epiſt. 56. colum. mihi 272. tom. 4. operum eiuſdem Sancti Pontificis.*

5 Expende dictionem *omninò*, quæ vim habet & decreti irritantis, vti Auguſt. docet Barboſa, *tract. de Dictionibus, dictione 240. num. 15.* cum Matienzo, *L. 1. Gloſſa 4. num. 58. ad finem, tit. 4. lib. 5. Nouæ Recopilationis.* Lambertino, *de Iure patronatus, lib. 2. part. 1. quæſt. 7. art. 30. num. 59.* Oſac. Pedem. *deciſ. 165. num. 14.* Mareſcotto, *variarum reſolutionum lib. 2. cap. 29. num. 11.* Vnde cum contineat clauſulam decreti irritantis, quidquid fit contra clauſulam, vbi talis dictio reperitur, pro infecto haberi debet. Idem Barboſa, per ea quæ tradunt Ojeda *de Incompatibilitate beneficiorum parte 1. cap. 10. num. 6.* Caballus, *Milleloq. 467.* & Ceuallus, *communium contra communes, quæſt. 727. num. 12. cum ſequentibus.*

6 Ex qua quidem doctrina benè colligo, irritam eſſe & nullam quamlibet conſuetudinem introductam contra præfatam Gregorianam Epiſtolam Decretalem, quam potius corruptelam appellare debemus. Conſuetudo enim legitima, & vera, introduci neutiquam poteſt, per actus, qui ſint ipſo iure nulli, & irriti, & per quos poſſeſſio acquiri non poteſt, quales dubio procul ſunt per decretum irritans, & clauſulam *ſublata* interdicti, cum manutenibiles illi neutiquam ſint. Poſtius *deciſ. 217. num. 17. Ibi.* Vnde propter decretum irritans, & clauſulam *ſublata*, appoſitam in Concilio, & in dicta Conſtitutione, non

poteſt

poteſt dari poſſeſſio releuans, quæ ſit manutenibilis: quia claudunt os parti, &c. Bartolus *in L. finali, Cod. de Canone frumentario Vrbis Romæ, verbo Rom... lib.* 11. Cardinalis, & Imola, *in cap. Quia diligenter, de Electione*. Inficiunt enim dictum Decretum & clauſula, ne dum titulum, ſed omnem etiam poſſeſſionem. Rota *in Vlisbonenſi concurſus, coram Remboldo*, 1. *Iunij*, 1615. *in Pampilonenſi Vicaria de Stella*, 16. *Iunij*, 1642. *coram Cerro*: *&* *Iunij* 1643. *coram eodem*, *& in Deturſen. Vicariæ*, 22. *Aprilis*, 1624. *coram Merlino*, vbi allegantur præter, *cap. Si eo tempore de Electione in* 6. Gabr. *tit. de Reſtitutione ſpoliatorum, concluſ.* 5. *num.* 49. Caputaq. *deciſ.* 325. *num.* 2. *part.* 1. *& deciſ.* 345. *num.* 2. *part.* 3. Bellemen. *deciſ.* 535. Rotam, *deciſ.* 3. *per totam de reſtitutione ſpoliatorum, in nouis*, *& deciſ.* 17. *num.* 2. *eod. tit. in antiq. deciſ.* 613. *num.* 7. *part.* 1. *recent. & in Barchinonen. Vicariæ*, 9. *Decembris*, 1610. *coram Buratto*. Dictæ deciſiones Remboldi, Cerri, & Merlini, editæ ſunt ad calcem meorum qq. Paſtoralium, *de Iure Parochi Eccleſiarum vnitarum, las* 9. 17. 18. *&* 21.

Conſultò dixi *contra Gregorianam*: quia ſi Populus longo tempore aliquid pro Sepultura dari conſueuerit, ad id ſponte ſe obligans, non improbatur, cùm ex mera liberalitate fidelium procedat; damnatur tamen quod auidè, & rapaciter ab Eccleſiaſticis exigatur, ad deducta per Rotam, *in deciſ. Non eſt reſpuenda, la* 1. *de Conſuetudine Guillielmi Caſſadori*, apud Antonium Naldum, *dicto num.* 11. *in fine*. Exactionem itaque Magnus prohibet Gregorius.

SECTIO I.

De expenſis Funerum in particulari.

§. I.

De Funeralibus Summi Pontificis.

BREVIARIVM.

Expenſæ.

Summi Pontificis Funeralia, expenſis Cleri, & populi fieri debere non ait Abbas, n. 2.
Impenſis Cameræ Apoſtolicæ, dicunt alij, n. 3.

1 Nicolaus Tudeſchus, Panormitanus Abbas, *quæſt.* 3. *Sempronius, num.* 3. *folio mihi* 210. videtur ſentire Summum Pontificem tumulandum eſſe, & exequias eius fieri debere, impenſis Cleri, & populi. Ait enim. Quintò pro hac parte adduci poteſt *cap. Vbi periculum*, §. *Quia vero, de electione, in* 6. Vbi ſpeciale inducitur in Papa mortuo, vt ipſius exequiæ à Clero, & populo ſolemniter celebrentur; ſecus ergo videtur in aliis Prælatis arguendo per locum à ſpeciali; quod argumentum ſatis validum eſt in iure, vt *in c. Quoniam frequenter, vt lite non conteſtata*. 32. *quæſt.* 7. *cap. Dominus*, *& in cap.* 2. *de Coniugio leproſorum. L. Cum Prætor, de re indicata*.

Argumentum per locum à ſpeciali, validum eſt.

2 *Videtur ſentire*, dixi, ſed reuera non ſentit, ſed quod debeant fieri Funeralia, quoad expenſas, quæ tendunt in remedium, ſeu ſolatium animæ defuncti, impenſis Eccleſiæ; in aliis verò, quæ tendunt ad viuorum ſolatium, Eccleſiam non teneri impenſas facere. Expreſsè id docet *num.* 4. *immediatè ſequenti. Et num.* 11. id confirmat, cum reſpondens ad vltimum argumentum, factum dicto *num.* 3. ſub forma à nobis modo recenſita, nihil aliud dicat, quàm hæc verba. *Ad vltimum articulum fuit ſatis ſupra reſponſum in ſolutione quæſtionis*. Quæ certè ſolutio, habetur *dicto num.* 4. Vbi poſtquam diuiſit impenſas Funerum, in eas, quæ tendunt in ſolatium, & remedium animarum defunctorum; & in eas, quæ ad viuorum tendunt ſolatium, quas ex eodem explicui Doctore *ſect.* 1. §. 1. *num.* 2. ſic ait. His præmiſſis, pro ſolutione, pono talem concluſionem. In tendentibus ad animæ remedium, & ſolatium defuncti, tenetur Eccleſia, licèt Prælatus defunctus alium hæredem habeat in patrimonialibus. In aliis verò concernentibus viuorum ſolatia, Eccleſia non tenetur. ſic ſoluit quæſitum primum, Eccleſiaſticæ diſciplinæ Coryphæus. Huiuſmodi illud erat. Nunquid ad impenſam Funeris Prælati, teneatur Eccleſia, an verò eius hæres? & licet nec in quæſito, nec in eius ſolutione expreſſam faciat de Summo Eccleſiæ Prælato mentionem, certum mihi videtur, voluiſſe illum comprehendere: cum, quia eadem, & maior in Papa militat, ac in Prælatis aliis ratio, ad hoc, vt expenſis Eccleſiæ, de remedio, & ſolatio animæ eius prouideatur. Tum etiam, quia poſito præfato quinto argumento, in ſpecie de Papa mortuo, illud ſoluit, cum doctrina concluſionis recenſitæ.

Nec aliud decernitur *in dicto cap. Vbi periculum*, §. *Quia verò, el* 3. *de electione, in* 6. ibi enim ſolum ſtatuitur: vt in omnibus Ciuitatibus, cæteriſque locis inſignibus, vbi primum de memorati Pontificis obitu certitudo claruerit, à Clero, & populo ſolemnibus pro eo exequiis celebratis, ſingulis diebus (donec de ipſius Eccleſiæ prouiſione indubitanter rumor pertulerit veritatem) humiles preces fundantur ad Dominum, apud eum deuotis orationibus inſiſtatur, vt ipſe, qui concordiam facit in ſublimibus ſuis, ſic efficiat eorundem Cardinalium corda, in eligendo concordiam, quod prouiſio celer, concors, & vtilis (provt animarum ſalus exigit, & totius Orbis requirit vtilitas) ex ipſorum vnanimitate ſequatur. Hactenus Gregorius Papa Decimus, in Concilio Generali Lugdunenſi, ex quo deſumptum fuit dictum *cap. Vbi periculum*: in quo, vti ex prima eius inſpectione, euidente apparet, non agitur de eo, qui ſumptus exequiarum ſoluere debeat, ſed de eo, quod debeant illæ fieri, & fundi preces, pro concordia Cardinalium exiſtentium in Conclaue, &c.

3 Franciſcus Maria Samuellius, *in praxi de Sepulturis, tract.* 1. *diſputat.* 5. *controuerſia* 12. *concluſ.* 1. Vbi allegat. Petrum de Vbaldis, *de Canonica portione Epiſcopi, part.* 2. *cap.* 13. Rubeum, *in Aphoriſmis Epiſcop. verbo Sepultura*, & Lauorium, *tom.* 1. *variarum lucubrationum, tit.* 2. *cap.* 3. *num.* 22. *&* 16. *num.* 30. ait Summum Pontificem, expenſis Cameræ Apoſtolicæ tumulari debere. Et id probare intendit *ex Clementina Ne Romani, la* 2. *de Electione*. Sed nec in ea, neque in illius Gloſſa vllum lego verbum, de ſumptibus Funerum Summi Pontificis aliquid dicens, aut innuens, & multò minus, quod fieri debeant, Cameræ Apoſtolicæ, expenſis.

4 Id etiam intendit probare ex Conſtitutione Pij Papæ Quarti, incipit, *in eligendis la 63. apud Cherubinum, in Bullario nouiſſimo, tom.2. pag. mihi 90.* in cuius §.2. nonnihil de dictis expenſis Funerum Summi Pontificis agit. Et licet non exprimat Cameram Apoſtolicam illas facere debere, videtur illud ſupponere. Sic enim ait.

Et ne quid impedimento eſſe poſſit quominus exequiæ ipſæ nono die abſoluantur, ſi quando per obſeruantiam alicuius magni impedimenti, & præcipui feſti Cardinalibus videretur officium exequiarum intermitti debere, dies illi ſic intermiſſi, in numerum nouem dierum nihilominus computari debeant, & impenſa, quæ in eis pro exequiis facienda eſſet, inter pauperes Chriſti diſtribuatur. Ac vt ſuperfluis quoque ſumptibus, qui iam in immenſum excreuerunt modus imponatur, Funus ſimplicius, quàm conſueuerit fiat, ita vt illius ratione (præter regalia Populo Romano præſtari ſolita) decem millia ducatorum ſummam pannis lugubribus, & regalibus tam Camerarij, & Clericorum, ac aliorum Cameralium, quàm aliorum quorumcumque Miniſtrorum, & Officialium ac aliis omnibus omninò computatis, impenſa non excedat. Summa autem decem millium huiuſmodi, vel ſi Collegio viſum fuerit etiam minor, aut nullo modo maior, per tres Cardinales antiquiores, vnum videlicet de quolibet Ordine, & Camerarium proportionabiliter pro rata diſtributionis aliàs fieri ſolitæ, inter prædictos omnes, & ſingulos diuidatur.

§. II.

De Funeralibus Cardinalis Legati.

1 ADeò breuis eſt Paragraphus iſte, vt Breuiario non indigeat. Vix enim ſummari poteſt.

Cardinalem Legatum Sedis Apoſtolicæ, tumulandum eſſe redditibus Officij ſui, & bonorum ſuorum ſi habeat, aliàs expenſis Prælatorum Prouinciæ ſuæ Legationis, docet Franciſcus Maria Samuellius, *in praxi de Sepulturis, tract.1. diſputat.5. controuerſ.12. concluſ.2.* & pro ea allegat Petrum de Vbaldis, *de Canonica portione Epiſcopali, parte 2. cap.13.* Rubeum, *in Aphoriſmis Epiſcoporum, verbo Sepultura.* & Iulium Lauorium, *tom.1. tit.2. cap.16. num.30. & ſequentibus, & cap.3. num.22. Variar. lucubrationum.* Nullum textum, aut rationem adducit ad ſuæ aſſertionis probationem. Sed iſta, meo videri, eſt ſufficientiſſimè fundata, quoad primam partem, in hoc, quod redditus Officij ſui, pro congrua ſuſtentatione illi ſunt aſſignati, & pro alimentis ſuis: illa autem bona, quæ obligata ſunt ad ſuſtentationem, & alimenta alicui præſtanda in vita, deberit in morte expenſas, quæ in Animæ ſolatium, & remedium tendunt, ſupplere. Bona autem propria defuncti, ſuſtinere debent expenſas Funeris, quæ in ſolatium tendunt viuorum iuxta aliàs dicta. Et quoad iſtas intelligo ſecundam partem dicti Samuelli, ibi, & bonorum ſuorum. Præterquam quod dici etiam poteſt, & benè, has etiam expenſas fieri debere ex redditibus officij: quia panni lugubres qui famulis defuncti dantur, rationem ſuſtentationis familiæ ſortiuntur.

§. III.

De Funeralibus Cardinalis non Legati.

PAter Samuellius loco, in præcedenti paragrapho, 1 citatus, docet cum eiſdem Doctoribus, ibi recenſitis, Cardinalem non Legatum, ex bonis ſuæ Eccleſiæ, ſeu cuius titulo fuit à Summo decoratus Pontifice, ſepeliri debere. Nullam aliam adducit probationem, præter authoritatem dictorum Petri de Vbaldis, Rubei, & Iulij Lauorij, & textum in *cap. Querelam, de Maioritate, & obedientia.* Sed talis Decretalis, ne dum in titulo, ab iſto Authore allegato, in Decretalibus, ſed nec in ſexto earumdem libro extat, quæ de præſenti agat materia.

Ratio autem ea eſt: quia ex quo Eminentiſſimus 2 Cardinalis, alicui Eccleſiæ adſcriptus fuit, illam cenſetur pro Domicilio, aut pro habitatione accepiſſe, & ad illius onera ſubleuanda: & conſequenter, eadem Eccleſia illi debet eſſe, locus habitationis, pro dormitionis tempore, pro morte, & illius honorem ſepelitionis, & funeralium debet ſuſtinere.

Vnum hîc aduertere duxi, Cardinales ſuper vi- 3 uentes, teneri quàm primum, ſi Epiſcopi, aut Preſbyteri ſint, vnam Miſſam priuatam, pro Cardinale defuncto celebrare: & ſi Diaconi ſint, officium defunctorum priuatè recitare: Ita Sacra Congregatione Rituum decernente, pro exequiis Cardinalium, *6. die Septembris, de anno* 1603. apud Auguſtinum Barboſam, *in Summa Deciſionum Apoſtolicarum, Collectanea 347. verbo Exequiæ Cardinalium.* Vbi ita ait.

Exequiæ Cardinalium defunctorum ſunt cele- 4 brandæ in Capella, & poſt mortem alicuius Cardinalis, quamprimùm Cardinales Epiſcopi, & Preſbyteri pro eius anima vnam Miſſam priuatè celebrent, & Diaconi Cardinales officium defunctorum priuatè celebrent. Sacra Congregatio Rituum pro Exequiis Cardinalium *6. Septembris 1603.* quam referunt Sellius, *in Selectis Canonic. cap.16. num.74.* Aldanus, *in Compendio Canonicarum reſolutionum, lib.2. tit.34. n.18.*

§. IV.

De Funeralibus Nuntij Apoſtolici.

NVntium Apoſtolicum tumulandum eſſe expen- 1 ſis Cleri, vbi reperitur, docet Samuellius, *in praxi de Sepulturis, tract.1. diſputat.5. controu.12. concluſ.4.* cum Petro de Vbaldis, *de Canonica portione Epiſcopali, part.2. cap.13.* Rubeo, *in Aphoriſmis Epiſcoporum, verbo Sepultura,* & Iulio Lauorio, *variarum lucubrationum tom.1. tit.2. cap.3. numero 22. & cap.16. num.30. cum ſeqq.* Allegat textum *in capite Cum ſecundum, el 16. de Præbendis, & dignitatibus.* In quo quidem, nihil expreſsè de dictis Funeralibus deciſum inuenio. Nihilque in eo lego, ex quo colligi queat prædicta aſſertio, præter hoc, quod qui Altario deſeruit, de Altario viuere debeat. Et qui ad onus eligitur, repelli non debeat à mercede. Ex quibus certè benè infertur, quod Nuntius Apoſtolicus humari debeat, expenſis Cleri Prouinciæ ſuæ Nuntiaturæ, in caſu, quo redditus Officij,

Officij, Funeralium impenſis, ad animæ ſolatium, & remedium tendentibus non ſufficiant; ſecus verò ſi illi ſufficientes ſint. In hoc enim caſu, adimpletur Decretalis diſpoſitio, ſi ſumptus Funeris fiant ex redditibus Nuntiaturæ: viuit enim de Altario, cui deſeruit; & non excluditur à mercede, qui onus ſuſtinuit. Vnde ex dicto capite, Clerus minimè tenebitur ad expenſas, niſi in deficientia redditum Officij; tenebitur tamen illis deficientibus, etiamſi bona habeat propria, quia de his ſolùm fieri debent expenſæ, quæ in viuorum tendunt ſolatium.

§. V.

De Funeralibus Viſitatoris Apoſtolici.

1 VIſitatorem Apoſtolicum, tumulari debere expenſis Prouinciæ, quam viſitat, tenet Pater Samuellius, *vbi proximè, concluſ.5. pag.266.* vbi allegat dictos Petrum de Vbaldis, Rubeum, & Lauorium, locis iam redditis, & vnam, & alteram Decretalem. Prima illarum eſt, *caput Accedentes, el 11. de Præſcriptionibus*, vbi decernitur, Ordinarios teneri procurare huiuſmodi Viſitatores. Ex qua benè inferri poſſe credo, Ordinarios miniſtrare debere impenſas Funeris Viſitatoris: quia ſi viuo Viſitatori alimenta miniſtrare tenentur, (*cap. cum ex officij prope finem el 16. de Præſcriptionibus*, ibi: Qui „ ſpiritualia ſeminat, non eſt magnum, ſi metat car„ nalia: cum nemo cogatur ſuis ſtipendiis militare: De quo *ibi* Barboſa, *& de Officio, & poteſtate Epiſcopi, part.3. allegat.73. num.43. verſic. Eccleſia*, qui in *cap. Romani, §. Procurationes, num.17. & 18. el 1. de Cenſibus*, declarat procurationes Viſitatori reddendas, non in aliis, quàm in moderatis victualibus conſiſtere) tenebuntur etiam ad impenſas funeris Viſitatoris, tendentes ad animæ ipſius ſolatium, & remedium, cum huiuſmodi ſumptus, Animæ victualia cenſeantur. Secunda Decretalis, à Samuellio allegata, eſt *caput Dilectus, el 29. de Reſcriptis*. Illa tamen nihil omnino dicit, quod ad aſſertum probandum, neque per capillos, vt dici ſolet, adduci valeat. Poteſt tamen ad illud fulciendum produci textus *in cap. cum ſecundum, el 16. de Præbendis, & dignitatibus.*

2 Quæ docet Barboſa *in dicto cap. Romani*, quæ ſequuntur ſunt. Viſitator (ait,) aut famulus, non debet accipere procurationem in pecuniis, ſed in moderatis expenſis victualium: item nec ipſe, nec quiſquam ſuorum quodcumque munus accipere præſumat, qualitercumque ſit oblatum: & ſi quis acceperit, & non abſoluatur, niſi duplum reſtituat, & euitetur quælibet fraus. Colligunt Doctores *in principio textus citati.*

3 *Sed in victualibus expenſas tantum, &c.* Notatur ad hoc, quòd Viſitatoribus deputatis ad Eccleſiarum deputationem, vt ſunt Epiſcopi, qui ex iniuncto ſibi munere ad hoc tenentur, alia expenſa ab Eccleſiis non eſt miniſtranda, præter victualia, vt per Surdum, *de Alimentis, tit.4. quæſt.22.* Azorium, *Inſtitutionum Moralium, part.2. lib.3. cap.42. quæſt.9.* Zerolam, *in praxi Epiſcop. part.2. verbo Viſitatio, §.6.* Bellettum, *Diſquiſitionum Clericorum, tit. de Clerico debitore. §.11.*

4 Victualium expenſarum appellatione, comprehenduntur illæ, quæ conſiſtunt in victu, non autem illæ, quæ concernunt alia neceſſaria perſonæ, vt per Zerolam, *dicto §.6. dubio 1.* quem refero ego ipſe, *de Officio, poteſtate Epiſcopi, part.3. allegat.73. num.57.* Debent autem eſſe moderata ſecundùm facultatem Eccleſiæ, non autem indebitè grauandus eſt Clericus vt reſoluit Bellettus, *dicto §.11. num.6.* ad illum tantum diem, quo viſitat Epiſcopus pro ipſo, & ſuo moderato comitatu, vt tradit Piaſec. *in praxi Epiſcopali. part.2. cap.3. num.64. in principio.*

§. VI.

De Funeralibus Collectoris Apoſtolici.

COllectorem Apoſtolicum tumulari debere de 1 ſalario illi deputato docet Samuellius, *in praxi ſua de Sepulturis, tractatu 1. diſputatione 5. controuerſia duodecima, concluſ.6. pag.266.* cum Petro de Vbaldis, *de Canonica portione Epiſcopali, part.2. cap.13.* Rubeo, *in Aphoriſmis Epiſcoporum, verbo Sepultura*, & cum Iulio Lauorio, *variarum lucubrationum, tom.1. tit.2. cap. 3. num.22. & cap.16. à num.30.* Et id probare intenditur, *cap.1. de Sepulturis, Nos inſtituta.* Et licet in Iure illo non agatur de Collectore, nec de bonis, de quibus fieri debeant expenſæ Funerum illius, aut alterius quidem, benè colligi poteſt aſſertum, ex ibi traditis de portione Parochiali. Ait enim Leo Papa Tertius in Decretali illa: Sed quia dignus eſt operarius mercede ſua, ter- „ tiam partem ſui iudicij, (ſcilicet quod reliquit huic „ Eccleſiæ, in qua elegit Sepulturam, interpretatur Gloſſa, *verbo Iudicij*) illi Eccleſiæ dari cenſemus in „ qua cœleſti pabulo refici conſueuit: vti iuxta Apo- „ ſtolum ſint conſolationum ſocij, vt fuerunt paſſio- „ num. Vbi Gloſſa, *verbo Conſolationum*, ait. Ad quem ſpectat onus, & emolumentum, *12. quæſt.2. Eccleſiaſticis, & cap. Charitatem 13. quæſt.1. §.1. Ala & 16. quæſt.6. de Lapſis, & ff. de Re iudicata ſecundùm naturam, circa principium tituli.* Si ergo Collector Apoſtolicus in collectione iurium Cameræ Apoſtolicæ laborauit, dum in humanis ageret, dignus eſt, vt mercede ſibi aſſignata, etiam mortuus fruatur, & qui paſſionem ſuſtinuit, & onus, conſolationem, & emolumentum recipiat Suffragiorum, & funeralium aliorum tendentium ad remedium animæ, ac illius conſolationem: immò & ad viuorum ab illo dependentium ſolatium competens: cum hoc ad neceſſariam familiæ ſuſtentationem pertineat, pro qua non minus ſalarium ſuetat, quàm propria Collectoris deputatum.

Faciunt etiam pro aſſertione, *cap. cum ſecundum, el 16. de Præbendis, & dignitatibus*, quatenus in eo dicitur, quòd qui Altario deſeruit, de Altario viuere debeat: & qui ad onus eligitur, repelli non debeat à mercede. Et *cap. Accedentes, el 11. de Præſcriptionibus*, ibi: cùm nemo cogatur ſuis ſtipendiis mi- „ litare. „

§. VII.

De Funeralibus Patriarcharum, Primatuum, Archiepiſcoporum, & Epiſcoporum.

OMnes Eccleſiæ Principes recenſitos ſepeliri 1 debere ſuarum Eccleſiarum expenſis, abſolutè docent Ioannes Baptiſta Ventriglia, *in praxi rerum notabilium, annotat.52. §. vnico, de Electione Sepultura*

*pultura num.*9. cum Iulio Lauorio, *Variarum elucubrationum, tit.*2. *cap.*11. *num.*6. & Franciſc. Maria Samuellius, *in praxi de Sepulturis, tract.*1. *diſputat.*5. *controuerſ.*11. *concluſ.*16. *& concluſ.*18. *pag.*264. cum pluribus, quos allegat Doctoribus. Limitant tamen duo præfati, dummodò ſepeliri non eligant extra propriam Prouinciam, ſeu extra Diœceſim reſpectiuè: quia in hoc caſu, Cathedrales Eccleſiæ, ad Funeralium expenſas, non tenentur. Et addit Samuellius, quod ſi Prælatus duas habet Cathedrales, illa in qua eſt tumulatus, & vbi Exequiæ ſunt celebratæ, expenſas ſoluere debet: & quod inter vtramque diuidenda ſit quarta Funeralium æqualiter, & pro rata.

2 Eandem limitationem poſuerat Abbas Panormitanus, *quæſt.*3. *Sempronius, num.*8. dicens. Hæc omnia arbitror procedere, vbi Epiſcopus elegit Sepulturam in Diœceſi ſua, vel Prælatus inferior apud Eccleſiam ſuam, vbi præfuit. Si autem Epiſcopus extra Diœceſim, vel inferior Prælatus extra Eccleſiam quondam ſuam elegit ſepeliri, tunc licet credam Eccleſiam propriam teneri ad eius exequias in eius Eccleſia celebrandas, argumento *dicti cap. Vbi periculum*; ad expenſas tamen fiendas in funere deferendo ad aliam Eccleſiam, non puto Eccleſiam arctari: Quia quodammodo iniuriam irrogat Diœceſi ſuæ, vel Prælatus inferior Eccleſiæ quondam ſuæ: quamobrem indignum videtur ſibi ſubueniendum per Eccleſiam, argumento *cap. Eſto ſubiectus*, 95. *diſtinct. & in cap.*1. & quod ibi notatur *de Sepulturis*, & optimè faciunt *cap. Bona rei*, 12. *quæſt.*2. *& cap. Apoſtolica, de Donationibus.* Vbi permittitur donatio pro magnificandis Sepulturis, cum fiunt in Eccleſia Diœceſis; ſecùs ſi extra Diœceſim, vt ibi notatur per Doctores. Hæc omnia Eccleſiaſticæ diſciplinæ Coryphæus, in quibus benè fundat limitationem præfatam.

3 Ipſemet Abbas, non ita abſolutè docet, Eccleſiam teneri ad expenſas Funeris Prælati proprij, quando in ea tumulatur, ſicut docent Ventriglia, & Samuellius; ſed facta diſtinctione expenſarum, tendentium ſcilicet in ſolatium, & remedium animæ defuncti, quales ſunt, quæ fiunt circa Clericos confluentes ad officium Sepulturæ, in cæreis, & ſimilibus; & tendentium ad viuorum propinquorum, vel amicorum ſolatium, vt apparatus funeris, conſtructio Sepulturæ, pretioſa exequiarum pompa, quod multi veſtibus induantur luctuoſis, & ſimilia: quoad primas expenſas, arctari docet Eccleſiam; non verò quoad ſecundas id probat, quia ideo *in cap. Vt prateritæ el* 45. *de Electione* expenſæ, quas Capitulum Sede vacante facit, pro electionis negotio, ſunt de bonis Prælaturæ deducendæ, quia neceſſariæ ſunt. Sed ipſæ expenſæ, quæ fiunt ad remedium, & ſolatium animæ defuncti ſunt neceſſariæ, cum ſine eis non debeat quis deduci ad Sepulchrum, *Canon. Qui Diuina*, 13. *quæſt.*2. & quæ fiunt ad viuorum ſolatium non ſunt neceſſariæ. Ergo expenſas funeris Prælati, ad animæ illius ſolatium, & remedium tendentes, fieri debent ab Eccleſia, minimè autem, quæ ad ſolatium tendunt viuorum. Conſonat Naldus, *verbo Sepultura, n.*9.

4 Addit tamen idem Maximus Doctor, quod adhuc teneatur Eccleſia ad expenſas funeris Prælati, tendentes ad viuorum ſolatium, ſi bona ille patrimonialia non reliquerit, & moderatè fiant. Sic enim ait, *in eodem num.*8. Et hoc puto verum, ſi habent bona patrimonialia; aliàs vbi expenſa non ſit multum exceſſiua, puto Eccleſiam teneri: quia cum licitum ſit cuique, etiam Prælato eligere Sepulturam alibi, vt *in cap.*1. *de Sepulturis*, non debet Eccleſia hanc humanitatem denegare Prælato quondam ſuo, argumento, *in cap. Aurum*, 12. *quæſt.*2. Hæc Abbas.

---

§. VIII.

De Funeralibus Prælati inferioris.

FRanciſcus Maria Samuellius, *in ſua praxi de Sepulturis, tract.*1. *diſputat.*5. *controuerſia* 12. *concluſ.*8. *pag.*266. poſtquam in præcedentibus dixerat, de quibus bonis tumulari debeant omnes, de quibus in ſeptem paragraphis præcedentibus egimus, ſic ait. Expenſæ alicuius Prælati, fieri poſſunt de ſpoliis, ex. gr. Sepulchrum marmoreum, veſtes lugubres pro conſanguineis, & famulis, ſi vſus adeſt, & Funeris expenſæ Eccleſiaſtici ad hæredem, & non ad ſucceſſorem ſpectant. Allegat Innocentium, *in cap. Apoſtolica, de Donationibus cap. Bona*, 12. *quæſt.*2. *L. Quod ſi nulla, ff. de Religioſis, & ſumptibus funerum.* Guillelmum, *de Simonia mentali, part.*1. *cap.*16. *num.*9. Rubeum, *in Aphoriſmis Epiſcoporum verbo Sepultura*, Capucium, *deciſ.*84. Decium, *conſil.*213. & Iulium Lauorium, *variarum lucubrationum, tit.*2. *cap.*18. *num.*31. *& controuerſ.*13. *concluſ.*4. ita aſſerit. Prælati Eccleſiaſtici morientes in ſuorū Conſanguineorum Domibus; qui ſi expenſas fecerint, in eorum Funeralibus, illas animo repetendi, valent eas repetere, ſed debent ſe proteſtare illas facere animo repetendi, & ſic à ſucceſſoribus Beneficij eos queunt expoſcere; excipitur ſi ſoluenda erat: quia tunc, vel de fructibus Eccleſiæ, vel de Patrimonialibus expenſis, eſt humandus. Concluſio deſumitur *ex cap. Epiſcopis, de Præbendis, ex cap.*1. 12. *quæſt.*4. *cap. Cleros*, 21. *quæſt.*2. & ex aliis Iuribus allegatis. 1

Hæc omnia ad amuſſim Samuellius, in quibus, ni fallor, non parua contradictio reperitur, nec fidelis Iurium ſaltem allegatio, vti §. ſequenti videbimus. Vera igitur doctrina eſt, huiuſmodi Prælatos, tumulandos eſſe expenſis Eccleſiarum ſuarum, quoad eas, quæ ad remedium, & ſolatium animarum defunctorum ipſorum tendunt; quoad eas verò, quæ tendunt ad viuorum ſolatium, Conſanguineorum amicorum, & famulorum, expenſis patrimoniorum ſuorum humandos fore; ſi autem bona patrimonialia non habeant, aut alia, quæ propria ipſorum ſint, & intuitu Eccleſiæ non acquiſita, debent etiam in eorum Funeralibus moderatæ expenſæ fieri de bonis Eccleſiæ, quæ ad viuorum tendant ſolatium. 2

Quoad omnes partes huius aſſertionis eſt Author Nicolaus Tudeſchus, *quæſt.*3. quem recenſui §.7. & quoad duas priores, ſequitur Antonius Naldus, *in Summa, verbo Sepultura num.*9. in ſequentia prorumpens. Sepulturæ, ſeu Funeris Prælati impenſa, an pertineat ad Eccleſiam, vel ad hæredes, diſtinguit Abbas *in quæſt.*3. *num.*4. in hunc modum. In expenſis tendentibus ad remedium, & ſuffragium animæ, tenetur Eccleſia, licet Prælatus defunctus alium hæredem habeat in patrimonialibus. In aliis verò concernentibus potius ſolatium viuorum, Eccleſia non tenetur, ſed hæredes defuncti, & in his continentur pretioſa Sepultura, veſtes lugubres, & ſimilia. Hactenus Naldus. 3

Prima pars probatur, *ex cap. Accedentes, el* 11. *de Præſcriptionibus*, decernente, neminem cogi 4

ſuis

ſuis ſtipendiis militate. Et ex *cap. cum ſecundum, el 16. de Prebendis*, in quo ſtatuitur, quod, qui Altario deſeruit, de Altario viuere debeat: & qui ad onus eligitur, repelli non debeat à mercede. Prælatus autem, ſiue Superior, ſiue inferior, militat pro ſua Eccleſia in vita, & ab illa ſuſcipit ſtipendia: viuit, & alitur de Altario, cui deſeruit: & ad onus eligitur, vti Magnus Gregorius, *lib 7. Regiſtri, epiſt. 1. 26.* & alij paſſim Eccleſiæ Patres. Ergo in morte, anima eius ali debet ab Eccleſia ipſa ſuffragiis, & non excludi ab honoris mercede.

5 Quad ſecundam verò partem, ex eo comprobatur aſſerti noſtri veritas: quia expenſæ, quæ tendunt ad viuorum ſolatium, ſi magnæ illæ ſint, neceſſariæ non ſunt defuncto. Vnde merito ab illis perſoluendis liberatur Eccleſia, quæ ad ſuperfluas non tenetur impenſas: nec poteſt quidem illas facere de bonis Patrimonij Chriſti, & Pauperum.

6 Vltimam verò partem, probat Panormitanus, *dicta quæſt. 3 num.* 8. dicens, quod cum licitum fuerit Prælato eligere in aliena Eccleſia Sepulturam, non debet propria Eccleſia ei denegare humanitatem expenſarum, quæ ſuperfluæ non ſint, & ad ſolatium viuorum tendant. Sicut enim ipſe Prælatus, quodammodo iniuriam irrogaret Eccleſiæ ſuæ, ſi in aliena ſepeliri elegiſſet, ſic & propria, quodammodo illam irrogare videretur ſuo quondam Prælato, illo honore indigenti, ob bonorum ſuorum carentiam, ſi illum ipſi non præſtaret.

§. IX.

De Funeralibus Præpoſitorum Collegiatarum Eccleſiarum.

BREVIARIVM.

Bona.

Quæ emunt Eccleſiaſtici, de rebus Eccleſiæ, proprio nomine, debent Eccleſiæ reddere conficiendo inſtrumenta nomine Eccleſiæ. n. 2.

Quæ autem acquirunt ex rebus Eccleſiæ, & propriis, diuidenda ſunt inter Eccleſiam, & hæredem pro rata, attenta quantitate, pro qualibet parte inſumpta. n. 3.

Qui propter Eccleſiæ bona detrimentum in propriis patitur, de illis iſta reſarciri debet, & è contra. n. 4.

Expenſæ.

Funerum Priorum, Decanorum, & aliorum Eccleſiis Collegiatis Præpoſitorum, de cuius fieri debeant expenſis. n. 5.

Ordo.

Epiſcopus, qui aliquem ſine certo titulo, de quo neceſſaria vitæ percipiat, in Diaconum, vel Presbyterum ordinauerit, tandiu ei neceſſaria debet miniſtrare, quandiu ei in aliqua Eccleſia conuenientia ſtipendia non aſſignat. n. 1.

1 FRanciſcus Maria Samuellius, *in praxi, de Sepulturis, tract. 1. diſputat. 5. controuerſ. 13. concluſ. 2.* docet Præpoſitos, & Priores Eccleſiarum Collegiatarum ſepeliendos eſſe expenſis, & redditibus ſuarum dictarum Eccleſiarum, & allegat pro aſſertione ſua *cap. Epiſcopus, de Præbendis, & cap. Clerus. 21. quæſt. 2.* Sed meo videri non benè allegat huiuſmodi Iura, nec *cap. 1. 12. quæſt. 4* Non quidem *cap. Epiſcopis*, non ſolùm quia tale non extat in dicto titulo, ſed quia *cap. Epiſcopus, el 4.* ſolum quæ ſequuntur continet. Videlicet. Epiſcopus ſi ali- „
quem ſine certo titulo, de quo neceſſaria vitæ per- „
cipiat, in Diaconum, vel Presbyterum ordinauerit, „
tandiu ei neceſſaria ſubminiſtret, donec in aliqua „
Eccleſia ei conuenientia ſtipendia militiæ clericalis „
aſſignet. Niſi talis ordinatus, de ſua, vel de paterna „
hæreditate ſubſidium vitæ poſſit habere. Hæc Alexander Papa Tertius in Decretali illa, & nihil amplius.

Nec *in Canone* 1. 12. *quæſt.* 4. aliquid lego, quod 2
Samuellio faueat. Hoc enim ſolum in eo habetur.
Sacerdotes, vel quilibet, quibus Eccleſiaſticarum „
rerum cura commiſſa eſt, quæcumque adminiſtra- „
tionis ſuæ tempore emerint, ſi de rebus propriis, vel „
vtile, vel earum habuerint, ad Eccleſiæ nomen, cui „
præſunt, chartarum conficere inſtrumenta procu- „
rent. Non enim iuſtum eſt, vt Eccleſia, quæ ſuſce- „
pit extraneum, efficiat in alieno diuitem, & in ſuo „
retineat fraudatorem. „

Hi verò, qui ſuarum rerum habere noſcuntur 3
compendium, ex omni re, quam poſt ordinationis „
ſuæ diem viſi ſunt conquiſiuiſſe ſiue nulla, ſiue ali- „
qua ſint inſtrumenta confecta, compenſatione tam „
ſui iuris, quàm Eccleſiaſticarum rerum habita, ſi ſe „
vtriuſque rei quantitas exæquauerit, inter Eccleſiam, „
& decedentis hæredes, æquo iure conquiſitio perti- „
nebit. „

Si quis verò pro compendio ſuarum rerum Ec- 4
cleſiæ rebus, detrimentum intulerit, vel ſi occaſione „
rerum Eccleſiaſticarum in rebus propriis detrimen- „
tum paſſus fuerit, viciſſim, qui lucrum ſentiunt, de- „
trimentum patientibus reſarcient. Hactenus Canon „
ille. Quis non videat iura iſta non benè à P. Samuel- „
lio allegari? Nihil enim ad Funerum ſumptus, & „
& expenſas ſpectans in illis inuenitur. Neque *in cauſa 22. quæſt. 2. Canon. Clerus* extare inuenio: immò neque in toto Decreti volumine, in quo illi ſimilis ſolus adeſt *Canon Cleros, 21. diſt.* ex noſtro D. Iſidoro, *lib. 7. etymologiarum, cap. 12.* deſumptus: in quo tantum agitur de etymologia nominum Eccleſiaſticorum graduum.

5 Veruntamen eſt, quod Eccleſia teneatur Collegialis, ad expenſas Funeris Præpoſiti ſui, ſiue ſit Abbas, ſiue Archidiaconus, Prior, aut Decanus, &c. Ad expenſas inquam, non omnes, ſed ad illas quæ ad ſolatium, & remedium animæ defuncti tendunt; non autem ad eas, quæ ad viuorum, Cognatorum ſcilicet, & amicorum ſolatium ſunt ordinatæ, niſi iſtæ paruæ ſint, & defunctus bona alia non habeat, quàm intuitu Eccleſiæ ſuæ acquiſita. Quoad primam partem probatur, ex dictis *in Paragrapho octauo præcedente, num.* 4. Secunda, ex ibi *num.* 5. ex dictis ſuadetur. Tertia tandem, ex *n.* 6. comprobatur. Eadem enim, quoad omnia recenſita, tam militat in Collegiatæ Eccleſiæ Præpoſito ratio, quàm in quolibet alio Prælato.

§. X.

De Funeralibus Canonicorum Cathedralium, & Collegiatarum Eccleſiarum.

1 CAnonicus ſiue Cathedralis, ſiue Collegiatæ Eccleſiæ expenſis fructuum Præbendæ, quando ſuos illos fecit, tumulandus eſt (inquit Samuellius *in praxi de Sepulturis, tractat. 1. diſputat. 5.*

contron. 13. *concluſ.* 11. *pag.* 268.) aliàs ex bonis paternis, ſeu hæteditatis, ſi illos habeat; ſi tamen illi non exiſtunt, ex fructibus Præbendæ, etiam non perceptis. Ita in Samuelli ſententia, qui pro ſe allegat textum *in cap. Si Canonici, el 2. de Officio Ordinary, lib.6.* Sed, ni fallor, immeritò: quia in illo, Concilium Generale Lugdunenſe, ſub Gregotio Papa Decimo, nihil omnino ad Sepulturam, aut ad expenſas, & ſumptus Funerum decernit, aut dicit quidem; ſed tantum agit de Canonicis à Diuinis ceſſare volentibus, & de reprobanda certa quadam conſuetudine, in tali ceſſatione introducta, circa ſacras imagines.

2 Vera tamen ſententia eſt, quod Canonicus, tumulari debeat expenſis Eccleſiæ ſuæ, & ſucceſſoris, quoad expenſas, & ſumptus tendentes ad animæ illius remedium, & ſolatium.

Probatur authoritate, & ratione Magni Nicolai Tudeſchi, Abbatis dicti Panormitani, *in quaſt.3. Sempronius, num.11. in reſponſione ad quarentm*, ſic dicentis. Sicut enim Clericus licitè in vita viuit de bonis Eccleſiæ, & ſua ſuis conſeruat, vt notatur *in dicto cap. Epiſcopus*, ita & fortius fieri debet in morte reſpectu huius piiſſimæ humanitatis. Tumulationis ſcilicet Eccleſiæ expenſis, de quibus agebat.

3 Abbati conſonat Auguſtinus Barboſa, *in cap. Apoſtolica, num.4. el 9. de Donationibus*, dicens. Notatur ad hoc, quod Clericus prædeſunctus, debet ſepeliri expenſis ſuæ Eccleſiæ, & ſuceeſſoris, vt per Geminianum, *conſil.1. num.5. & 6.* Bellettus, *Diſquiſitionum Clericorum part.1. tit. de Clerico debitore, §.3. num.5.* Vbi etiam reſoluunt nepotes, ſiue Conſanguineos ipſius defuncti huiuſmodi expenſas à ſucceſſore repetere poſſe, dummodò proteſtati fuerint, ſe illas facere, ſeu fuiſſe animo rehabendi; habita tamen conſideratione dignitatis, perſonæ, Sepulturæ, & facultatum Eccleſiæ: quia ſi tranſcendunt facultatem beneficij, non tenetur ſucceſſor ad exceſſiuas. *L. At ſi quis, §. aquum ff. de Religioſis, & ſumptibus Funerum.* Geminianus, *dicto conſilio 1. num.7.* Hactenus ille, cui conſonat Samuellius *dicta controuerſia 13. concluſ.4.* quoad repetitionem expenſarum in Funetalibus Prælatorum decedentium in Conſanguineorum Domibus, per eoſdem factarum Conſanguineos, cum repetendi animo, & proteſtatione, vidimus §.8. *num.1.*

4 Probatur etiam aſſertio *ex cap. Cum ſecundum, el 16. de Prabendis, & Dignitatibus*, in quo habetur, qui Altario deſeruit, de Altario viuere debet: &, qui ad onus eligitur, repelli non debeat à mercede. Et *ex cap. Extirpanda, §. Cum igitur, el 30.*

5 Conſultò dixi, quoad expenſas, & ſumptus tendentes ad animæ remedium, & ſolatium: quia quoad eas expenſas, quæ ad viuorum ſolatium adinuentæ ſunt, & conſiſtunt in pretioſo Sepulchro, pannis, & veſtibus lugubribus, & luctuoſis, pretioſa Funeris pompa, & in ſimilibus, minimè tenetur Eccleſia, aut Dignitas, vel Canonicus ſucceſſor, vti in præcedentibus manet dictum, & probatum paragraphis.

---

§. XI.

De Funeralibus Parochorum.

1 SVmptus Funerum Rectorum, & Parochorum Eccleſiarum, fieri debere de bonis ipſarum Eccleſiarum, ita vt patrimonialia bona illorum, ſuis hæredibus reſeruentur intacta; & ſi Eccleſiæ bona non ſufficiant, debere Parochianos, quæ deſiderentur ſuppeditare ex propriis, docet P. Samuellius, *in praxi de Sepulturis, tract.1. diſput.5. controuerſ.13. concluſ.3. & 7.* Et idem docet de Vicario, ſiue perpetuo, ſiue temporali tumulando expenſis Eccleſiæ, & Parochianorum reſpectiuè, *concluſ. 6.* dicens. Vicarius perpetuus, ſepeliendus eſt in ea Eccleſia, cui eſt Vicarius perpetuus: quia idem indicatur, ac de Rectore principali, *ex Clementina vnica, de Officio Vicary.* Et cum expenſis Eccleſiæ cuius eſt Vicarius, *cap. Extirpanda, de Prabendis, §. Quod verò.* Quod idem eſt aſſerendum de Vicario temporali, *ex cap. Peruenit de Appellationibus.*

Et quidem, quoad Vicarium Perpetuum, quoad 2 multa, idem de eodem dicendum eſſe, ac de proprio Curato, Parocho, ac Rectore, ex dictis Iuribus conſtat. In Clementina enim *Qua de Eccleſiis, vnica de Officio Vicarij*, ſic lego. Quæ de Eccleſiis »
certam animatum habentibus per receptionem alia- »
rum ſimilium amittendis; ac de ipſarum Rectoribus »
promouendis ad Sacerdotium: & de eorum ætate à »
Iure ſtatuta noſcuntur, in perpetuis Eccleſiarum Pa- »
rochialium Vicariis, & aſſumptis ad eas volumus »
obſeruari. Hæc ibi. Et in *cap. Extirpanda, dicto §.* »
habetur, quod Vicarius perpetuus debeat habere, ſicut proprius Parochus, congruentem portionem de Eccleſiæ, cui deſeruit, prouentibus. In neutro autem Iure reperitur aliquid expreſſum circa Sepulturam, aut Funeralia Parochorum, aut Vicariorum. Nec in *cap. Peruenit, 2. & 28. de Appellationibus*, aliud, quoad Vicarium temporalem decernitur, aut legitur quidem, quàm, quod ei de beneficiis aſſignetur, in caſu illo ſpeciali, vnde poſſet congruè ſuſtentari.

Vnde, licet in totum, doctrina Samuelli, in di- 3
ctis concluſionibus tradita, & abſque limitatione placeret, textus ab eo allegati, inſufficientes mihi ad illius probationem viderentur. Quid autem ego ſentiam, breuiter dicam, in ſequentibus Propoſitionibus.

I. Propoſitio. Parochus proprietarius, & Vicarius Perpetuus Eccleſiæ Parochialis, ſi in eadem tumulentur Eccleſia, cui deſeruiunt, ſumptus Funerum tendentes ad ſolatium, & remedium animæ defuncti, fieri debent de bonis ipſius Eccleſiæ, quamuis defunctus, plura relinquat hæredi, ſiue patrimonialia, ſiue hæreditaria, aut aliunde acquiſita, quàm Eccleſiæ intuitu. Minimè vero ſumptus ad viuorum ſolatium, ab Eccleſia fieri debent.

Prima Propoſitionis ſuadetur pars *ex cap.16. & 30. de Prabendis, §.10. num.4. allegatis*, & ex doctrina Abbatis, *ibidem num. 2.* reddita. Secunda verò pars, ex eiuſdem Abbatis doctrina ſæpè in præcedentibus recenſita, probatur: videlicet: quia illæ expenſæ fieri ſolitæ in Funeribus, ad ſolatium Conſanguineorum, & famulorum viuentium neceſſariæ non ſunt: Vnde aut fieri non debent: aut ſi fiant, fieri debent ab hæredibus, vt qui ſentiunt commodum, ſentiant, & onus.

II. Propoſitio. Si bona Eccleſiæ non ſufficiant 4
ad expenſas neceſſarias Funeris Parochi proprij, vel Vicarij perpetui, ad illas, quæ ad ſolatium, & remedium animæ defuncti ordinantur, illas, ex propriis, ſuppeditare tenentur Parochiani. Et ratio eſt, quia dignus eſt operarius mercede ſua: & Parochus dignus eſt, vt honoretur in morte, ab his, qui eorum ſuſcepit, & ſuſtinuit onus pro tota vita ſua: onus vtique, Angelicis humeris formidandum.

III. Propoſitio. Probabile eſt, quod ad expenſas 5

Funeris

Funeris Vicarij temporalis; non tenetur Eccleſia, cui tempore obitus deſeruiebat; niſi aliàs Clericus eſſet eiuſdem Eccleſiæ. Hæc propoſitio ex doctrina eiuſdem Samuelli, *vbi ſuprà concluſione* 8. probatur: ibi enim Capellanum amouibilem ſepeliendum eſſe ex propriis expenſis aſſerit. Sed Vicarius temporalis, eſt Capellanus amouibilis, Flores de Mena *variarum quæſtionum libro* 1. *quæſt.*10. *artic.* 2. *num.*14. Riccius, *in Praxi aurea variarum reſolutionum, reſolut.*293. *verſic.Secundo facit*, dicentes, quod huiuſmodi Vicarij potius appellantur Capellani: quod non obſcurè habetur deciſum à Pio Papa Quinto, *in Conſtitut. etſi Mendicantium, la* 41. *apud Bullarium Cherubini*, §. *Inſuper volumus*, ibi: poſſint per ſeipſos... aut aliàs Vicarios, ſeu Capellanos ſæculares, ipſorum Regularium nutu amouibiles. Et infra neque alicuius partis fructuum conſignatione, pro præfatis Capellanis, ſeu Vicariis ſæcularibus. A Rota *in Iamun. Parochialis S. Andreæ* 19. *Aprilis*, 1627. coram Vbaldo, *verſic. Nec etiam releuare viſum fuit*, ibi: ſed poſtquam dixit curam iſtius Eccleſiæ exerceri per Capellanum ad nutum Monialium amouibilem. *Et in Mindonien. Parochialis*, 3. *Martij*, 1653. *coram Zarate,verſic.Actus verò,& verſic.Quâ ſtante.Et in Piſcien. Iuriſdictionis*, 24. *Nouembris*, 1593, *coram Penia num.*3. ibi. Examen verò, & approbatio Capellani, qui pro tempore eſſet Curam animarum adminiſtraturus, ad Præpoſitum duntaxat pertinet. *Et in Portugallien. Vicariæ*, 20. *Nouembris*, 1508. *coram eodem, verſic. Et Rota*: quæ omnes appoſitæ ſunt ad calcem mearum Quæſtionum Paſtoralium, *la* 3.29. 30. *&* 31. Ergo ad expenſas Funeris Vicarij temporalis, non tenetur Eccleſia. Et quidem non ſolum ad illas, quæ tendunt in viuorum, ſed neque in animæ illius ſolarium. Probabile etiam eſt contrarium. Vide §.12.

Conſultò addidi: *niſi aliàs Clericus eſſet eiuſdem Eccleſiæ.* In quo quidem caſu, aliud eſt dicendum, vti modo, §.*ſequenti*,videbimus.

§. XII.

De Funeralibus Beneficiariorum,& eorumdem Coadjutorum.

1 Abbas Panormitanus, *quæſt.* 3. *num.*11. *in reſponſione ad quartum* docet tumulari debere Clericos, alicui Eccleſiæ addictos, de bonis eiuſdem Eccleſiæ. Sicut enim (ait) Clericus licitè in vita viuit de bonis Eccleſiæ,& ſua ſuis conſeruat, vt notatur *in dicto cap. Epiſcopus*, ita & fortius fieri debet in morte reſpectu huius piiſſimæ humanitatis. Agebat magnus iſte Doctor ibi, de expenſis Funeris, de cuius bonis fieri debeant.

2 Samuellius, *in ſua praxi de Sepulturis, tract.*1. *diſputat.*5. *controuerſ.*13. *concluſ.*10. *pag.*268. ſic de Coadjutore loquitur. Coadjutor Beneficij decedens ſine Sepultura electa, ſepelietur in ipſa Eccleſia, cui inſeruit, & expenſis de redditibus Beneficij, cui præeſt, tumulabitur. Cuius certè doctrina hîc tradita, benè conſonat Emmanueli Roderiquez, *tomo* 3. *quæſtionum Regularium, quæſt.* 60. *artic.*3. Hieronymo Roderiquez, *in illarum Compendio, reſolut.*128. *numero* 17. & Ioanni Baptiſtæ Lezanæ, *in Summa quæſtionum Regularium, tomo* 2. *parte* 4. *verbo Sepultura*, *numero* 16. cum Thoma Sanchez, *in Decalogum, lib.*5. *cap.*14. *numero* 5. docentibus Monaſterium teneri expenſas factas pro Religioſorum Sepultura ſoluere, *ex L. Si quis Sepulchrum, ff. de Religioſis, & ſumptibus funerum*, niſi Religioſi (addunt) habeant beneficium, etiam manuale: quia tunc expenſis illius ſunt ſepeliendi. Ita illi. Ex qua quidem benè comprobatur, quod ad finem dixi §. præcedentis, eſſe ſcilicet probabile, Vicarium temporalem, ſepeliri debere expenſis Eccleſiæ, qui inſeruit, contra id, quod in propoſitione dixeram illa. Vtrumque itaque, ſatis probabiliter ſuſtineri poſſe ſentio.

Quod in præſenti dictum eſt Paragrapho illuſtratur in Conſtitutionibus Synodalibus Pampilonenſis Diœceſis, de Anno Domini 1590. ſub Illuſtriſſimo D. Bernardo de Roxas, & Sandoual Epiſcopo, qui capite, *Como ſe han de partir los fructos de los Beneficios, entre los herederos del difunto, y futuro ſucceſſor, y los del Obiſpado, y Penſiones, el* 2. de Præbendis, ſic decreuit: *Y queremos, ſocorriendo a las neceſſidades de los difuntos, y declarando lo arriba dicho, que el beneficiado difunto, en todas las Ygleſias de eſte nueſtro Obiſpado, fuera de la Ygleſia Cathedral, goze la tercera parte de frutos del año venidero deſpues de ſu muerte, para que ſocorran ſus neceſſidades, y paguen ſus deudas, y hagan ſus honras.* Hæc ibi, poſtquam ſtatutum fuit Beneficiarios defunctos, ſeu eorum hæredes, percipere debere fructus Beneficiorum ſuorum, pro rata temporis elapſi, à die Sancti Martini eiuſdem, aut immediatè præcedentis anni, vſque ad diem ſuorum obituum. 3

§. XIII.

De Funeralibus Capellanorum.

Capellani, alij ſunt perpetui, & alij amouibiles ad nutum, quibus certum præſtatur ſalarium, vt in Diuinis inſeruiant. De perpetuis docet Franc. Maria Samuellius, *in ſua praxi de Sepulturis, tractat.*1. *diſputat.*5. *controuerſ.*13. *concluſ.*8. *pag.* 268. ſepeliri debere de fructibus ſuarum Capellaniarum in ipſis Eccleſiis in quibus perpetuas Capellanias habent. De temporalibus autem, & amouilibus, quibus certum præſtatur ſalarium, vt in diuinis inſeruiant (inquit,) non ſepelientur in eiſdem Eccleſiis, quibus ſeruiunt; ſed in propria Parochia, ſi decedant abſque electa Sepultura, aut in Sepultura ſuorum Maiorum, ſi eam habeant, & ex propriis expenſis, *ex cap. Acquiſiſtis, in fine de Teſtamentis.* 4

Hæc ille. Sed malè allegat dictum *caput, cum illud* nec dum extet in titulo *de Teſtamentis* ab eo allegato, in volumine quinque librorum Decretalium, aut in ſexto quidem, ſed nec in aliquo Iuris Canonici titulo, in dicto duplici volumine inſerto. Quare verum puto, ratione ductus, Cappellanum perpetuum ſepeliri debere expenſis Eccleſiæ; cui perpetuò fuerat addictus, ſeu de fructibus Capellaniæ, ob ea, quæ de Beneficiariis, §. dixi præcedenti: quia eadem de illo, ac de Beneficiario militat ratio; Capellanus autem temporalis, qui non viuebat dum in humanis eſſet de bonis Eccleſiæ, ſed de ſalario illi aliundè proueniente, expenſis Eccleſiæ ſepeliendus non eſt, ex doctrina Abbatis, §.12. *num.*1. recenſita argumento facto à contrario ſenſu,

ſenſu, quod validum eſt in iure, Barboſa, *tractat. locorum argumentorum Iuris, loco 27. numero 1. ex L.1. §. Huius rei, ff. de Officio eius, cui mandata eſt iuriſdictio. L. Qui teſtamento, §. Mulier, & ibi Gloſſa, ff. de Teſtamentis. L. Si procuratorem, §. Si ignorantes, ff. Mandati. L. Si quis locuples, 57. ff. de Manumiſſis teſtamento. L. Conuentiuncula, & ibi* Cyn. *à principio, Cod. de Epiſcopis, & Clericis. L. Apud antiquos, 21. Cod. de Furtis Can. Qualis, 25. diſtinct. cap. Cum Apoſtolica, de his, quæ fiunt à Prelato. cap. Quanquam, vbi Doctores, de Cenſibus, in 6.* Sed ſepeliri debebit de eodem ſalario, aut de aliis bonis propriis: quia in huiuſmodi Capellano, non militat ſpecialis ratio, vt de alienis tumuletur bonis, quæ in alio fidele reſpectiuè non militet.

§. XIV.

De Commendatarij Funeralibus.

1 Commendatarium debere expenſis Commendæ tumulari, docet Pater Samuellius *in praxi de Sepulturis, tractat. 1. diſputat. 5. controuerſ. 13. concluſ. 9. pag. 268.* dicens. Commendatarij decedentes ſine Sepultura electa, aut ſepelientur in ſua Eccleſia Commendata, & eiuſdem expenſis, aut in Sepultura Maiorum ſuorum, ſi habeant, vel in Parochia, vbi mortui ſunt, & Sacramenta ſumpſerunt. Hæc ille, qui nullam adducit probationem, pro ſua fundanda concluſione. Probatur autem efficaciter, licet breuiter, hac ratione: Quia Commendatarius ſuſtinuit viuus onera Commendæ, & commoda percepit illius, & de illius vixit bonis. Ergo mortuus, fortiùs ſubueniri debet expenſis Funeris, de bonis Commendæ factis, iuxta Panormitani doctrinam, *q. 3. n. 11. ad quartum* traditam, *& §. 12. num.* recenſitam.

§. XV.

De Religioſorum profeſſorum Funeralibus.

BREVIARIVM.

Argumentum.

A ſeruo ad Religioſum, valet argumentum. n. 3.

Expenſæ Funerum.

In locum alimentorum viuorum veniunt. n. 1. 2. 3.

Qui defunctum ſepelit, expenſas Funeris ab hærede petere poteſt. n. 8.

Religioſi.

Seruo comparatur Religioſus, ita vt argumentum valeat à ſeruo ad Religioſum. n. 3.

In profeſſione, ſua obligat opera, in Monaſterij obſequium preſtare, quilibet Religioſus. n. 1.

Sepulturæ, & Funeralium expenſæ fieri debent, pro Religioſo, de bonis communibus ſui Monaſterij. n. 1. & ſeqq.

Quod verum tenet, etiamſi Religioſus extra Monaſterium decedat. n. 4. & ſeqq.

Limita in caſu, quo decedat, dum alicui inſeruiat beneficio, etiam manuali, n. 4. & ſeqq.

Religioſus poteſt, pro alimentis, contra Monaſterium ſuum, nomine agere proprio, & Procuratorem conſtituere. n. 2.

Sepultura.

Inter mortuos, idem eſt Sepultura, quod inter viuos Domicilium. n. 2.

1 De bonis communibus Monaſterij, fieri debere ſumptus Sepulturæ, & Funeralium Religioſi profeſſi, in illo decedentis, certum mihi eſt.

Primò: quia vti dicam *tomo 2. Diſquiſit. 1. dub. 6. num. 24.* Religioſus in profeſſione, contractum celebrat oneroſum cum Monaſterio, vtrinque conditionatum: ille ſe obligat Monaſterio ſeruire: & hoc ei alimenta præſtare. Expenſæ autem Sepulturæ, & Funeralium, inter alimenta computari, nefas ſit dubitare. Ergo Religioſus profeſſus expenſis ſui Monaſterij ſepeliri debet, & Funeralibus ſubueniri.

Secundò, hac roboratur confirmatione Sepultura 2 venit defunctis in Domicilij locum, (ſicut enim domicilium eſt inter viuos, ita eſt Sepultura inter mortuos Moronus *reſponſo 51. num. 52.*) & ſumptus Funerum veniunt in alimentorum locum, vti videbimus §§. ſequentibus, ſicut & domicilium. Sed Monaſterium tenetur Sepulturam ſuo ſubminiſtrare Religioſo, *cap. Religioſi, el 5. de Sepulturis, lib. 6.* ibi: ſed ſunt apud ſua Monaſteria tumulandi. Ergo tenetur etiam ei expenſas Funerum ſubminiſtrare. Pro alimentis enim agere poteſt Religioſus, nomine proprio, contra Monaſterium, & Procuratorem conſtituere. Emmanuel Roderiquez, *tomo 3. quæſtionum Regular. quæſt. 38. artic. 1.* Hieronymus Roderiquez, *in illarum Compendio, reſolut. 97. num. 8.*

Tertiò. Seruus ſepelitur expenſis Domini, ratione 3 priſtinæ ſeruitutis. Abbas Panormitanus, *quæſt. 3. Sempronius, num. 8. in fine, & num. 9. ante medium, ex Lege Filiusfamilias, §. Qui ſeruum, ff. de Religioſis, & ſumptibus funerum.* Ergo etiam Religioſus expenſis ſui debet ſepeliri Monaſterij. Conſequentia patet. Cum: quia à Seruo ad Monachum, probabile, frequens, & vtile eſt argumentum. Auguſtinus Barboſa, *tractatu locorum communium argumentorum Iuris, loco 100. à Seruo,* ex adductis per Euerard. *in topicis legalibus, loco 58.* & Cantiunc. *in ſimili tract. in 30.* ſpecie *loci à ſimili.* Quia Monachus ſeruo æquiparatur, ſecundum Amicum, *in Curſu Theologico, tomo 5. diſputat. 4. quæſt. 4. num. 30.* Vbi ita fatur: Religioſi de facto fiunt inhabiles ad rerum dominia per votum ſolemne. Id apertè teſtantur Iura. Docent enim, Monachum nihil habere proprij, nihil acquirere ſibi, ſed Monaſterio: teſtari non poſſe: nec ab inteſtatu ſuccedere: illum comparant Seruo, qui iuris eſt incapax. Hæc Pater Amicus. Et ſecundùm dictum Barboſam, Nauarrum *Comment. 2. de Regularibus, num. 4. 5. 30. & 42. verſic. 14. & num. 44.* Caldas Pereira, *de Nom. Emphyt. quæſt. 6.* Ioannem Azorium, *Inſtitutionum Moral. part. 1. lib. 12. cap. 10.* Sigiſmundum Scoaciam, *de Appellationibus, quæſt. 5. num. 54.* & Melchorem Phœbum Luſitanum, *deciſ. 13. numero 19. & deciſ. 63. num. 6. tomo 1.* Tum etiam: quia expenſæ Funerum, loco alimentorum ſuccedunt: & Monaſterium tenetur Monacho alimenta ſubmini

Seruus ſepel. expenſis Domini.

Monachus, quod acquirit, Monaſterio acquirit. Teſtari non poteſt. Nec ab inteſtato ſuccedere.

ſubminiſtrare, ſicut Seruo Dominus. Tùm tàndem: quia inhumanum & iniuſtum eſſet à Monaſterio non fieri cum Monacho, voluotariè Seruo, quod à Domino cum inuoluntariè Seruo fit.

4 Et doctrina iſta vera eſt, etiam in caſu, quo Religioſus extra Monaſterium decedat, dummodò beneficium non habeat etiam manuale, & ipſi annexum Monaſterio: quia de hoc ſpecialis eſt exceptionis ratio. Pro nobis eſt Emmanuel Roderiquez, *tomo 3. quæſtionum Regularium, quæſt.60. artic.3.* cum Petro de Vbaldis, *de Canonica Epiſcopali portione, cap.13. numero 3. & 4.* Hieronymus Roderiquez, *in Compendio dictarum qq. reſolut.128. numero 17.* Franciſc. Pellizzarius, *in Manuali Regularium, tomo 1. tract. 3. cap.6. numero 34.* cum Thom. Sanchez, *in Decalogum, lib.6. cap.14. numero 5. & tomo 2. tract.8. cap.5. numero 133. verſic. Reſpond.* Quia licèt ibi de Nouitiis loquatur, rationem à fortiori pro profeſſis reddit, cum dicat: ſi non habeant patrimònium, tunc ſepeliri debent expenſis Monaſterij. Quia ſcilicet profeſſi, nec habent patrimonium, aut quidquam aliud proprium, nec habere quidem poſſunt, cum ſint dominij incapaces. Sunt etiam pro nobis Aſcanius Tamburinus, *tomo 4. de Iure Abbatiſſarum, diſputat.34 quæſito 4.* Caſtrus Palaus, *tomo 3. tractat.16 diſputat.4. punct. 13. §.8. numero 6. pag. mihi 367.* & Ioannes Baptiſta Lezana, *in Summa quæſtionum Regularium, tomo 2. part.4. verbo Sepulturæ, numero 16. ex Lege Si quis Sepulchrum, ff. de Religioſis, & ſumptibus funerum.* Libuit Emmanuelem Tamburinum, Lezanam, & Pellizzarium ad amuſſim recenſere.

5 Præfatus Emmanuel, inquiſito: Quibus expenſis debet ſepeliri Monachus decedens extra Monaſterium, aut qui præeſt beneficio manuali? in ſequentia prorumpit. Reſpondeo dicendo, quòd Monachus decedens extra Monaſterium, in Monaſterio ſepelitur, provt dictum eſt in articulo ſuperiori: & caſu, quo non ſepeliatur in Monaſterio, quia deceſſerit in partibus remotis, ita quod corpus commodè non poſſit ad Monaſterium portari, Abbas Monaſterij tenetur mittere pecuniam ad locum, vbi ille deceſſerit pro funerando eum. Ita reſoluit Vbaldus. Si tamen præſidet beneficio manuali, quod eſt de membris Eccleſiæ, videtur, quod debet ſepeliri expenſis Monaſterij, cum ſit Monachus; ſed contrarium eſt dicendum, quod ſcilicet expenſis beneficij manualis debet ſepeliri, cum curam illius gerat: & ſic onus huiuſmodi beneficio incumbit, argumento eorum, quæ in Iure notantur, (videlicet *in Clementina Dudum, §. Verum, de Sepulturis*:) quod idem de Canonicis Regularibus eſt aſſerendum. Ita Vbaldus. Hactenus Roderiquez, qui quoad Beneficiarium, loquitur de præſidente manuali beneficio: intelligendus tamen eſt etiam, & à fortiori de eo, qui præeſt beneficio perpetuo, aut ſæculari.

6 Aſcanius autem Tamburinus, ita fatur. Cum Regulares profeſſi ſepeliantur expenſis Monaſterij, & ſi extra Monaſterium decedant, vt habetur *cap. vnico de Clerico ægrotante, cap. Religioſi, de Sepulturis, lib.6.* ita etiam Moniales profeſſæ, quæ in re tam pia, & iuſta, & fauorabili, ſub nomine Regularium veniunt, vt ſæpius diximus: quod & praxis hodierna obſeruat. Hæc Abbas prædictus.

7 Verba item Lezanæ, huiuſmodi ſunt. Tenetur autem Monaſterium expenſas factas pro Religioſorum Sepultura ſoluere. *L. Si quis Sepulchrum, ff. de Religioſis, & ſumptibus funerum,* Roderiquez, *tomo 3. qq. Regular. quæſt.60. artic.3.* Sanchez, *ſuprà num 5.* Quod intelligunt, niſi Religioſi habeant beneficium etiam manuale: quia tunc expenſis illius ſunt ſepeliendi.

Pellizzarius denique dicto *numero 34.* ſic diffi- 8
cultatem proponit, & reſoluit. Quæres XVII. An, & quomodo Religio teneatur ſoluere expenſas factas in ſepeliendis ſuis Religioſis? Reſpondeo teneri: & quidem etiamſi ſepeliantur extra Monaſterium, eo quod, verbi gratia moriantur in itinere. Quo caſu ſine dubio, qui eos propriis ſumptibus ſepelit, illas iuſtè repetit à Monaſterio: non ſecùs ac ſepeliens defunctum, poteſt expenſas Funeris petere ab hærede. *L. Si quis, ff. de Religioſis, & ſumptibus funerum.* Ita Sanchez, *lib.6. Moralium, cap. 14. n.5.* Petr. de Vbaldo, & Roderiq. *to.3. q.60. art.3.* Huc vſque Doctor ille.

§. XVI.

De Nouitiorum Funeralibus.

BREVIRAIVM.

Conſuetudo.

Parem vim habet cum Lege, ſi legitimè ſit introducta, & præſcripta. n.2.
Dicitur quaſi alterum ius naturale. n.2.
Omnia poteſt conſuetudo. n.2.

Nouitius.

Si aliud conſuetudo non diſponat, ſepeliendus eſt de bonis patrimonij ſui, ſi illa habeat, aut ex bonis parentum ſuorum ſi diuites illi ſint. n.1.
Si adſit conſuetudo, vt ſepeliatur de bonis Monaſterij, omninò illa ſeruari debet. n.1.
Amplia, etiamſi extra Monaſterium decedat. n.1.
Eſt aliquo modo Membrum Monaſterij Nouitius. n.3. 4. & 5.

SEcluſa omni conſuetudine aliter diſponente, tu- 1
mulari debent Nouitij ex bonis patrimoniorum ſuorum, ſi illa habeant, aut ex parentum ſuorum bonis, ſi diuites illi ſint; aliàs Monaſterium expenſas facere tenentur. Quod procedit, ſiue in Monaſterio ipſo, ſiue extra illud decedant. Ita docet vterque Roderiquez, Emmanuel, *tom.3. quæſtion. Regular. quæſt.60. art.4.* & Hieronymus, *in illarum Compendio, reſolut.128. num.17.* Auguſt. Barboſa, *de Iure Eccleſiaſtico vniuerſo, part.2. lib.2. cap.10. num.30.* cum Laurentio de Franchis, *tractat. de controuerſiis inter Epiſcopos, & Regulares, quæſt.58.* & Petro de Vbaldis, *tractat. de Canonica Epiſcopali, cap. 13. num.13.* Pellizzarius, *in Manuali Regularium, tom.2. part.1. tract.8. cap.5. num.133.* Caſtrus Palaus, *tom.3. tract.16. diſput.4. punct.13. §.8. num.9.* Ioannes Baptiſta Lezana, *in Summa quæſt. Regularium, tom.2. part.4. verbo Nouitij, n.41.* cum Thom. Sanchez, *in Decalogum, lib.6. cap.14. num.12.* & Ioannes Baptiſt. Ventriglia, *in praxi rerum notabilium, annotat.52. num.8.* vbi addit. Vnde Monaſterium, quod tenetur reſtituere bona Nouitiæ defunctæ ante profeſſionem, poteſt ſibi retinere expenſas Funeris. Eſt indubitatum, & docet Medices, *de Sepulturis, part.2. quæſt.4. num. vltimo.* Hæc ille.

2 Si tamen adeſt conſuetudo, vt in omni euentu, Nouitij expenſis ſepeliantur Monaſterij, illa ſeruati debet omninò. Ducor, *primò:* Quia conſuetudo legitimè introducta, & præſcripta (de hac enim loquor,) parem vim habet cum Lege. Axioma Iuris eſt, quod Barboſa, *tract. de Axiomatibus Iuris, axiom.56. numero 5.* illuſtrat *ex L. de quibus, ff. de Legibus, §. ex non ſcriptis. Inſtit. de Iure naturali, gentium, & ciuili cap. fin. de Conſuetudine cap. Conſuetudo, 1. diſtinct. L. 2. Cod. Quæ ſit longa conſuetudo.* Guidone, *ſingulari* 803. Thoma de Thomaſſet, *in Floribus legum, regula* 78. Belletto, *Diſquiſitionum Clericalium, part.1. tit. de Fauore Clericorum perſonali, §.3. num.*10. & quàm plurimis aliis Doctoribus. Vnde conſuetudo dicitur forma, & quaſi alterum ius naturale: ac proinde omnia poteſt. Idem Barboſa, *num.*1.cum Baldo,*conſil.*433. Apulus Caſtrum, *colum.4. verſic. Decimo probatur, lib.*3. Surdo, *de Alimentis, tit.1. num.*7. Cardinali Tuſcho, *practicarum concluſionum, tomo 2. Litt.C. concluſ.*806. *num.*16. & Franciſco Nuñez de Velaſco, *en los Dialogos de contencion de la Milicia, y Ciencia, Dialogo tercero.pag.76.*

3 *Secundò* ducor ob authoritatem Pellizzarij, Palai, & Lezanæ, *locis modò recenſitis,* quorum doctrinam, pro viteriori noſtræ probatione, reddere operæ pretium duxi. Pellizzarius ita fatur. At difficultas eſt, quibus expenſis ſepeliri debeant Nouitij? Reſpond. de rigore Iuris, ſepeliendos eſſe propriis expenſis, ſi habeant patrimonium: & ſi Monaſterium illos ſepeliat ſuis ſumptibus, poſſe eos exigere ab hærede; ſecùs ſi non habeant patrimonium: tunc enim ſepelire debent expenſis Monaſterij. Ita Sanchez, *ſuprà num.*12. aliique. Et patet ex eo, quod in primo caſu, cum Nouitius non ſit verus Religioſus, nullam habet Monaſterium obligationem illum ſepeliendi ſuis ſumptibus, cùm ipſe habeat ex ſuo, vnde ſepeliatur; in ſecundo autem caſu, cum Nouitius non habeat vnde ſepeliatur ex bonis ſuis, æquum eſt, vt ſepeliatur expenſis Monaſterij, cum ſit aliquo modo membrum illius, vtpotè receptus ad experiendam Religionem. Dixi *de rigore Iuris*, vt indicarent hac in re ſeruandam eſſe conſuetudinem vniuſcuiuſque Religionis, quæ fortè eſt, ſaltem regulariter, vt Nouitius ſumptibus Monaſterij ſepeliatur: idque etſi moriatur diſtans à Monaſterio vbi erat obedientia Superiorum, cùm etiam in tali caſu, militet eadem ratio æquitatis, vt patet. Huc vſque P. Pellizzarius.

4 Lezana autem in ſequentia prorumpit. Sepeliri autem debent expenſis Monaſterij, ſi non habent patrimonium: tùm, ex obligatione charitatis, tùm ex iuſtitiæ: cùm tales Nouitij ſint membra Religionis. Sanchez, *dicto num.*12. Si verò patrimonium habent, quamvis Roderiguez *ſuprà artic. vlt:* dicat ſepeliendos eſſe ex propriis expenſis, ita vt ſi Monaſterium eas fecerit, repetere poſſit ab hæredibus; credo tamen conſuetudini eſſe ſtandum, & attendendum ad circumſtantias loci, & quantitatis expenſarum, Sanchez, *dicto num.*12. Hactenùs Magiſter Lezana.

5 Palaus denique, ſic ait. Quod ſi inquiras, cuius expenſis Nouitius ſepeliendus ſit? Breuiter reſpondeo, ſepliendum eſſe propriis expenſis, ſi proprium habeat, niſi conſuetudine introductum ſit expenſis Monaſterij ſepeliendum eſſe. Sanchez, *dicto cap.14. num.*12. At ſi proprio caret, Monaſterij eſt expenſis ſepeliendus: quia illius eſt membrum, & ſub illius obedientia deceſſit. Quod adeò verum eſt, vt ſecluſa conſuetudine, patentes eius diuites obligari non debeant eas expenſas ſoluere, vtpote, qui ab eorum cura ſeparatus deceſſit, quamvis reuocabiliter. Sanchez, *lib.6.c.14.n.14.*

---

§. XVII.

De Filiorum Funeralibus.

QVod teneatur Pater expenſas in Filij ſepelitione facere, docet Abbas Panormitanus, *quaſt. 3. numero 1. & 8.* & Franciſc. Maria Samuellius, *in praxi de Sepulturis, tractat.1. diſputat.6. controverſ. 15. concluſ.3. pag.*299. qui pro ſe allegat *Legem Si quis. L. Heratius, ff. de Religioſis, & ſumptibus funerum.* Syluestrum, *in Summa, verbo Sepultura, numero* 14. Tabiena, *eodem verbo, numero 23. & verbo Funus.* Angelum, *verbo Sepultura, numero* 45. Roſellam, *eod. v. numero* 21. Armillam, *numero* 27. Lauorium, *Variarum lucubrationum, tomo 1. tit.2. cap.16. numero 14. & 29.* Dilect. *de Arte teſtandi, titulo* 9. Piſanellam Hoſtienſem, apud præcitatum Syluestrum. 1 *Exp[illegible] Pater.*

Et probatur: Quia ſi Filius legitimus eſt, tenetur Pater poſt triennium ei alimenta præſtare. Barboſa, *in cap. Ex litteris numero 7. el 2. & fin. de Conuerſione infidelium, ex textu,* ibi: *& pueri poſt triennium apud Patrem, & ex Lege, Si quis à liberis, ff. de Liberis agnoſcendis, & ex L. penult. Cod. de Patria poteſtate.* Et non ſolùm præſtare debet neceſſaria ad vitæ humanæ ſuſtentationem, ſed quæ fuerint neceſſaria ad ſtatum, & dignitatem perſonæ. Idem Barboſa ex regula textus *in L. Cum in pluries 13.§. final.ff. de Adminiſtratione, & periculo Tutorum. L. Sed & ſi quid, 19. §. ſufficienter, ff. de Vſufructu.* Aretino, *conſil.*117. Couarruuia, *de Sponſalibus, part.2. cap.8. §.6. numero 8. & Variarum lib.2. cap.1. numero* 22. Ioanne Garcia, *de Expenſis, cap.3. numero* 37. Aſcan. *de Patria poteſtate, effect.17. numero 35. & ſeqq.* & altero Barboſa, *in L.1. part. 4. numero 6. verſic. iis ita explicatis, ff. ſoluto matrimonio,* vbi idem dicit de Filiis naturalibus. Spuriis verò, nulla habita ratione diuitiarum, aut dignitatis paternæ, ſeu ſtatus, ſolum alimenta dari debere, quæ præciſè fuerint neceſſaria ad vitam ſuſtentandam, docet apud Auguſtinum Barboſam, *numero* 8. cum altero Barboſa *loco citato, numero* 66. Palatius, *in repetitione cap. Per veſtras, de Donationibus inter virum, & vxorem, §.24. numero* 3. Immò & Filiis ſpuriis debentur alimenta attentis diuitiis paternis, & eius qualitate, & dignitate conſideratis, vti Auguſt. Barboſa docet, *in cap. Cum haberet, numero 12. de eo, qui duxit in Matrimonium, quam polluit per adulterium, el 5.* cum Couarruuia, *loco citato.* Gomezio, *in L.10. Tauri, numero 40.* & Molina, *de Primogen. lib.2. cap.15. numero 54. verſic. ſed verius eſt:* ac cum altero Molina, *de Iuſtitia, & Iure, tractat. 2. diſputat.*168. *in principio,* & aliis. Et Leonardus Leſſius, *in ſimili tract. lib.2. cap.19. dubitat.6. num.*68. Fagundez, etiam *de Iuſt. lib.6. cap.15. num.11. ex dicto cap. Cum haberet, & Ordinatione Luſitana, in veteribus, lib.4. tit.68. §.2. & in nouis, lib.3. tit.9.* Sed 2 *Aliment[illegible] poſt [illegible]* [illegible]

ſumptus,

ſumptus, & expenſæ Funerum loco alimentorum neceſſariorum præſtantur defunctis. Ergo Pater tenetur ad expenſas Funeris Filij ſui, ſiue legitimi, ſiue naturalis, ſiue ſpurij.

3 Præfata tamen doctrina limitatur ab Abbate, *dicta quæſt.* 3. *ante num.* 1. *& num.* 8. docet enim hîc, quod Pater non tenetur alimenta miniſtrare Filio habenti bona, vnde viuat, *ex Lege* 1. *ff. de lib. agn.* ex quo infert, idem dicendum de expenſis Funeris. Vnde ante *num.* 1. ait ad has non teneri Patrem, ſi Filius habeat ſucceſſorem, ſed eius hæredem teneri. *L. Si mihi Filius ſit, ff. de Religioſis, & ſumptibus Funerum.*

Limitatur, in caſu, quo Filius habeat vnde viuat.

§. XVIII.

De expenſis Funeris Patris.

1 SI Pater, & idem eſt de Matre, habeat bona, ex quibus ſolui poſſint ſumptus Funeris ſui, non tenetur illos, ex propriis, ſoluere Filius. Docet ſic Nicolaus Tudeſcus Panormitanus Abbas, *quæſt.* 3. *n.* 1. ibi: & Filius non debet teneri, ex quo Pater alium habet hæredem. Hæc ibi in terminis noſtris, de expenſis paterni Funeris. *Et num.* 8. *ad finem* id probat in ſimili de alimentis, dicens. Idem dico eadem ratione, ſi comparatur Prælatus Patri. Filius enim non tenetur alere Patrem de bonis, quæ habere poteſt, ſi Pater habet vnde viuat. Hæc Abbas. Et illuminatus Moronus, *in centum reſponſis, reſponſ.* 43. *num.* 65. loquens de Funere vxoris, ait illum ad maritum pertinere, qui eſt hæres vxoris: quia expenſæ Funeris pertinent ad hæredem. Et ſi maritus (addit) mortuus ſit, pertinent ad Filios, qui pariter ſunt hæredes: textus apertus *in L. Impenſa, ff. de Religioſis, & ſumptibus Funerum.* Peregrinus, *de vſufructu, ſub num.* 216. Ex his habemus Doctoribus, Filium hæredem, ad Parentum teneri Funeralia, propter regulam generalem, quod expenſæ, & ſumptus Funerum ad hæredem pertinent. Vnde ſi duo ſunt Filij, & alter tantum inſtitutus hæres, altero iuſtè, vel iniuſtè ſpreto, ſolum hæredem, ad præfatos teneri paterni Funeris ſumptus. Et meritò quidem: quia paterna bona, tranſeunt ad hæredem, cum onere ſuo.

Expenſas Funerum Parentū, facere tenetur Filius, ſi illi bona non habent.

Alere tenetur Filij Parētes, non habentes vnde viuant.

§. XIX.

De expenſis Funeris Vxoris.

BREVIARIVM.

Coniux.

Ad expenſas Funeris ſui conſortis, quando teneatur coniux, & quando non. n. 1. & ſeqq.

Quando teneatur coniux conſortem alere, & quando non. n. 2.

Coniuges ſuorum corporum poteſtatem non habent; ſed communem, & reciprocam ſeruitutem habent, & poſſeſſionem. n. 2.

Coniux ad expenſas Funeris conſortis non tenetur, ſi illius hæres non eſt. n. 3.

Limita in caſu, quo nec conſors, nec illius pater bona habeat, de quibus expenſa illa fieri poſſint. n. 7.

Expenſæ Funeris.

Funeris expenſa ad hæredem defuncti pertinent. n. 3.

Vxoris Funus, de illius dote fieri debet. n. 6. 7.

Si tamen bona alia præter dotem habeat, pro rata fieri debet, de illis, & de dote. n. 6.

ABbas Panormitanus *quæſt.* 3. de præſenti agens 1
materia, ſic *numero* 1. ait. Idem dicendum, ſi eum reputemus ſponſum: non enim coniux tenetur ad curandum funus coniugis, ſi habeat bona, in quibus alius ſuccedit. Solum enim tenetur quando inſtituitur hæres, vel quando eſt diues, & pater eſt impotens: tunc enim tenetur. Quia eius iniuria videretur, ſi quando vxor inſepulta, aut vir inſepultus relinqueretur, vt *L. Celſus, & L. Quod ſi nulla, ff. de Religioſis, & ſumptibus funerum.* Hactenus ibi: *& num.* 8. *circa finem*, in ſequentia prorumpit.

Idem dico ſi comparetur coniugi; Nam coniux 2
non tenetur alere coniugem, ſi coniux habet vnde viuat, ſiue ſit maritus, ſiue vxor. De vxore reſpectu mariti probatur *in cap. Per veſtras, de Dote poſt diuortium reſtituenda, & in L.* 1. *Cod. de Pactis dot. & L. Maritus, Cod. de Procuratoribus.* De marito reſpectu vxoris, probatur *in capite Salubriter, de Vſuris, & in dicto cap. Per veſtras.* Vir enim tenetur vxorem alere ſecundùm quantitatem dotis, vt *in dictis Iuribus, & in L. Si cum dotem, §. Sin autem, ff. Soluto matrimonio.* Et ratio eſt, quia communis, & reciproca ſeruitus, & poſſeſſio eſt: quiſque enim eorum poſſidet, & poſſidetur: nec aliquis eorum debet habere poteſtatem ſui corporis, vt *in cap. Non debet, de Conſanguinitate, & affinitate*, & notatur *in cap. Extranſmiſſa, de Reſtitutione ſpoliatorum.* Hæc omnia Abbas: in quibus plura docet.

Alere non tenetur coniux coniugem habentem bona vnde viuere queat.

Primum eſt. Coniugem inſtituentem hæredem 3
bonorum ſuorum, ſeu illa relinquentem in morte, alteri quàm conſorti ſuo, iſtum nullatenus teneri ad expenſas Funeris illius. Et iſtius ratio, in promptu eſt. Quia hæres tenetur ad Funeris ſumptus, vti ex eodem & aliis Doctoribus, *ſect.* 1. §. 4. diximus. Quocirca D. Antoninus, *in Summa, part.* 3. *tit.* 10. *cap.* 5. *de Sepulturis*, §. 2. poſtquam dixit: expenſas autem Funeris tenetur hæres facere: ſtatim, nullo interpoſito, addit. Item ſi mulier habeat dotem, de ipſa dote debent fieri. Et Naldus, *in Summa, verbo Sepultura*, *n.* 10. ait. Sepulturæ, ſiue Funeris vxoris expenſa facta à viro, repetitur per eum à Patre vxoris ad quem redit ipſa dos; ſecus autem ſi remaneret apud virum. *L. Qui vxorem, Cod. de Negotiis geſtis.* Moronus etiam *in centum reſponſis, reſponſ.* 43. *num.* 65. ſic ait. Expenſæ factæ in Funerali vxoris, pertinent ad maritum, qui eſt hæres vxoris: quia expenſæ Funerum pertinent ad hæredem.

Secundum, quod docet Abbas eſt, coniugem de- 4
mortuum ſine bonis, de quibus expenſæ ſui Funeris fieri poſſint, à conſorte tumulari non debere ſuis expenſis, ſed à defuncti Patre, ex propriis id efficere potente.

Tertium, quod ſi Pater defuncti inops eſt, & di- 5
ues coniux viuus, teneatur iſte ad expenſas Funeris.

Abbati conſonat Sylueſter, *verbo Sepultura numero* 14. vbi docet, quod ſi habeat dotem, & alia 6
bona, pro rata de iis, & de dote ſumptus Funeris vxoris fieri debent. *L. Neratius, ff. de Religioſis, &*

ſumpti

ſumptibus funerum. Si alia bona non habeat, de ipſa dote. Si tandem nec bona, nec dotem relinquat, ait cum Supplemento, Roſella, Piſa, Hoſtienſis, & Summa Confeſſorum, quod Pater omnes expenſas præſtare debet; & ſi Pater non eſt ſoluendo, maritus, in quantum poteſt, debet illas ſupplere.

7 Nec diſſonat Ioannes Bapt. Ventriglia, *in praxi rerum notabilium, annotat.* 25. *num.* 3. dicens, quod ſi vxor eſt dotata, ſepelienda eſt expenſis dotis, ita vt ſuccedentes in dote, pro rata teneantur ad expenſas, & ſi maritus dotis partem retineat, partem ſumptus Funeris contribuere debeat. Et addit, quod ſi dos penes maritum repetiatur, qui teneatur illam reſtituere, non poteſt iuuari dilatione annali ad reſtituendam dotem, ad effectum euitandi Funeris expenſas. Sic ille, ex Paulo de Caſtro, *in L. Si Filia, ff. ſoluto matrimonio.* Et vlteriùs dicit, quod ſi vxor non eſt dotata, & illa habet ſuos, maritus non tenetur ad expenſas Funeris; ſecus ſi non habeat ſuos, nec in bonis habet. Ita ille ex Bartolo, *in L. Quod in vxorem, Cod. de Negotiis geſtis.* Et in hoc quidem caſu, quod vxor non habeat ſuos, qui illam ſepeliri poſſint, & non in alio locum tenet, & procedit D. Antoninij ſententia, vbi ſuprà dicentis, quod ſi non habeat dotem, (vel alia bona) ad maritum pertineat. *L.* 1. *ff. de Religioſis, & ſumptibus funerum.*

§. XX.

De Pauperum Funeralibus.

1 QVando quis adeò pauper moritur, vt pro Funeralibus bona non habeat, & nullus eum velit ſepelire, debet Eccleſia de ſuo, ſumptus facere: & ſi Eccleſia, de ſuo non habeat, debent Parochiani, in ſententia Franciſci Mariæ Samuellij, *in praxi de Sepulturis, tract.* 1 *diſputat.* 6. *controuerſia* 15. *concluſ.* 1. expenſas Funeris agere, ne pauperum cadauera inſepulta maneant. Et idem Author, *concluſ.* 2. ait, quod Rector, & Parochus tenetur etiam pauperum ſuæ Parochiæ Funus ducere, quamvis nullam inde eleemoſynam ſperet, & illorum animas Deo commendare. Pro quibus omnibus allegat Sebaſtianum Medices, *de Sepulturis, part.* 2. *quæſt.* 3. Toletum, *in Summa, lib.* 1. *cap* 5. & Iulium Laurium, *variarum lucubrationum, tom.* 1. *tit.* 2. *cap.* 16. *n.* 15. & 16.

2 Et ratio ipſa id ſuadet: quia ſcilicet Sepultura, maximè pendet, ab adminiſtratione Sacramentorum. Sed Eccleſia, & Parochus illa tenentur Pauperi miniſtrare. Ergo & Sepulturam, cum Funere neceſſario ad animæ ſolatium, & remedium miniſtrare tenentur.

3 Deinde. Expenſæ Funerum defunctorum, ſuccedunt in locum alimentorum, viuis debitorum. Sed Eccleſia, Parochus, & Parochiani debent alimenta præſtare Pauperi viuo. Ergo debent Pauperi mortuo expenſas Funeris præſtare. Et hoc certè argumentum efficax eſt: Quia à ſimili ad ſimile valet argumentum. Barboſa, *tract. locorum communium argumentorum Iuris, loco* 101. cum Cardinali Tuſcho, *practicarum concluſion. tom.* 1. *Litt. A. concluſ.* 507. *num.* 29. Graciano, *conſil.* 30. *num.* 31. *volum.* 1. Peregrino, *conſil.* 9. *num.* 29. *volum.* 2. Maſcardo, *de Probationibus, concluſ.* 1253. *num.* 4. & cum pluribus alijs.

§. XXI.

De Funeralibus ſeruorum.

EXpenſas Funerum ſeruorum fieri debere de bonis Dominorum ſuorum, docet Panormitanus, *quæſt.* 3. *Sempronius, num.* 9. *in fine:* Cùm ſeruus (inquit) ratione priſtinæ ſeruitutis, ſepeliatur expenſis Domini, vt in *L. Filiusfamilias, §. Qui ſeruum, de Religioſis, & ſumptibus Funerum.* Docet etiam Samuellius, *in Praxi de Sepulturis, tract.* 1. *diſputat.* 6. *controu.* 15 *concl* 3. *pag.* 299. 1

Et probatur: quia Domini tenentur alimenta præſtare ſeruis viuis. Ergo tenentur præſtare illis expenſas Funerum. Conſequentia patet ex modò dictis *in præcedente §.* Antecedens autem docet Azorius, *Inſtitutionum Moralium part.* 2. *lib.* 2. *cap.* 38. *q.* 1. & *q.* 3. *capitis* 39.

§. XXII.

De Canonica Portione.

BREVIARIVM.

Canonica Portio.

Duplex eſt Portio Canonica: vna Epiſcopalis, & Parochialis altera: & quænam vtraque ſit. n. 1. 2.

Portio Parochialis, aliquando fuit media; aliquando tertia; & aliquando quarta. n. 2.

Regulares, ab vtriuſque Portionis ſolutione, exempti ſunt. n. 3. & ſeqq.

DVplex, in Iure Pontificio, Portio Epiſcopis, & Parochis aſſignata inuenitur, de iis, quæ à teſtatore pijs locis pro ipſius anima relinquuntur, & de iis, quæ cum funere ad Eccleſiam deferuntur. Vtraque Portio *Canonica* dicitur, quia à ſacris eſt præſcripta Canonibus. Portio Epiſcopalis, eſt quarta pars legatorum alicui pio loco intra Diœceſim à teſtatore relictorum, Epiſcopo debita, propter communionem, quam cum ſuis habet Eccleſiis, ex iuris diſpoſitione *in cap. Officij, cap. Requiſiſti, & in cap. finali de Teſtamentis, ac in Clement. Dudum, de Sepulturis § Verum.* D. Antonius, *in Summ. part.* 3. *tit.* 10. *cap.* 5. *de Sepulturis, §.* 4. Laurent. de Peyrinis, *de Priuilegiis Regular. ad Conſtit. Pyrrhi, §.* 12. *num.* 54. cum Molfeſio, *in Summ. tom.* 2. *tract.* 13. *cap.* 9. *num.* 19 Bruno Chaſſaing, *de Priuilegiis, Regular. p.* 2. *tract.* 8. *cap.* 4. *propoſit.* 1. cum Sylueſtro, *verbo Canonica Portio,* & cum Miranda, *in Manuali, tom.* 2. *q.* 48. *art.* 1. *concl.* 1. 1

Canonica Portio Parochialis, eſt pars, ſiue media, ſiue tertia, aut quarta eorum, quæ adueniunt Eccleſiæ in qua quis tumulatur, & quæ cum funere deferuntur: ceræ v. gr. panis, & huiuſmodi. Pellizzarius, *in Manuali Regular. tom.* 2. *tract.* 8. *cap.* 5. *numero* 160. & habetur expreſſum in Piana Conſtitutione *& ſi Mendicantium Ordines*, infra recenſenda, *num.* . Quæ vtique pars, *Quarta Funeralis,* dicitur communiter: *Funeralis* quidem: quia eſt Funeralium pars; & *quarta:* quia licet olim fuerit tertia pars Funeralium Eccleſiæ Parochiali adiudicata, *in cap. Nos inſtituta, & in cap. Certificari, de Sepulturis,* vbi approbatæ 2

approbatæ etiam fuerunt medietas,& quarta pro locorum diuerſitatibus, & eorum conſuetudinibus;& medietas etiam fuit aſſignata, *in cap. Inter cunctas de Priuilegiis*; quarta tamen fuit taxata *in cap. Super Cathedram, de Sepulturis, in Clement. Dudum, eod. tit. & in Piana præfata*, & etiam *in Concil. Trident. ſeſſ. 25. cap.* 13. Appellari etiam ſolet hæc Parochialis Portio, *iuſtitia Parochialis*, vti videre licet *in dicto cap. Certificari*, & in quàm plurimis Apoſtolicis diplomatibus, liberam Sepulturam Regularibus concedentibus, cum expreſſa clauſula iſta: *Salua iuſtitia Parochialium Eccleſiarum*. Quâ non obſtante quartæ taxatione, ſi adfuerit medietatis, aut tertiæ, conſuetudo ſeruanda omninò erit ex diſpoſitione dicti capitis *Certificari*. vbi Clemens III. ita decernit. Nos tale præbemus in hac veritate reſponſum, vt ſecundùm rationabilem conſuetudinem regionis, illa iuſtitia circa medietatem, vel tertiam, vel quartam pro locorum diuerſitatibus attendatur. Hæc ibi. Si autem non conſtet de conſuetudine loci, Standum eſt conſuetudini Eccleſiarum vicinarum; & ſi illa eſt varia, debetur quarta. Ita D. Antoninus, *vbi ſuprà*, §. 3. & §. 7. Pellizzarius *loco citato*, cum Roderiquez, *qq. Regular. q. 39. art. 1. tom. 1.* ex Anchatrano, Syluestro, & aliis, & ratio eſt, quia quarta magis conformis Iuri videtur. Et quoad Regulares quidem Canonicam ſoluere debentes, illa, & non alia pars ſolui debet; quia ad illam, per Clementinam *Dudum*, reſtricta eſt, & ab hac taxatione ſecundùm Lau. de Zen. non licet recedi, cum ſit Papalis. *diſtinct. 19. in memoriam.* Verbis vtor D. Antonini, cuius placitum firmatur ex prædicta Conſtitutione. *Etſi Mendicantium Ordines.*

5 A ſolutione Canonicæ portionis Epiſcopalis exempti ſunt Regulares, per Benedictum Papam Vndecimum, & per alios Summos Pontifices, prout ipſe refert *in dicto cap. Inter cunctas, de Priuilegiis.* Alexander Sextus, Minores excepit ab illius ſolu-
3 tione in Bulla, quæ incipit *Sacra Religionis*, quam Paulus Quartus ex certa ſcientia confirmauit, cum derogatione Clementinæ *Dudum*, in Bulla *Ex Clementi*, prout refert Chaſſaing, *citato in loco*, quæ Paulina habetur in Bullario. Emmanuelis Roderiquez, la 1. huius Pontificis. Iulius Secundus Minimos etiam ab eadem exemit Portione Epiſcopali in Bulla, *Virtute conſpicuos*, §. 26. *la* 2. apud Laurentium de Peyrinis, *de Priuilegiis Regularium.* De qua Regularium exemptione, D. Antoninus ſic vbi ſupra ait. A Fratribus autem, Epiſcopus nullam quartam detrahit, ſecundum Federicum. Peyrinus *dicto §. num.* 73. Chaſſaing,& Aſcan. Tamburinus, *de Iure Abbatum, tom. 1. diſp. 15. q. 17.* vbi pro exemptione Caſſinenſium ab vtraque Canonica recenſet Eugenium IV. *Anno 1436. quintò Nonas Iulij, in Bulla Ad Eccleſiarum*, la 11. Bullarij noſtræ Congregationis.

4 Exempti etiam ſunt Regulares à ſolutione Portionis Canonicæ Parochialis, ſeu Quartæ funeralis. Nicolaus Papa Quintus, cum derogatione Clementinæ *Dudum*, exemit Fratres de Monte Carmelo, vt refert Chaſſaing. Quam certè exemptionem illis diuerſi Pontifices conceſſerunt, vti habetur in Bulla 4. Pauli Quinti apud Cherubinum. Illam contulit Minimis Iulius Secundus, in Bulla *Dum ad Sacrum Ordinem*, §. 33. *la* 1. apud Laurent. de Peyrinis, de qua ipſe Author, *dicto num.* 73. & Chaſſaing. & Leo X. in Bulla *Exponi Nobis*, §. 2. la 10. apud dictum Laurentium. Cui Iulij Bullæ non derogauit Concilium Tridentinum *ſeſſ. 25. cap.* 13. ita declarante Sacra eius Congregatione per hæc, quæ ſequuntur verba.

Congregatio Concilij cenſuit huiuſmodi priuilegio, ante quadraginta annos ante Concilium, vt proponitur conceſſo, minimè derogatum eſſe eiuſdem Concilij Decretis.

Hanc Declarationem ad amuſſim exſcribunt Peyrinus *ad Conſtitutionem Pyrrhi*, *num* 54.& Stephanus Quaranta *in Summa Bullarum, verbo Priuilegia Regularium*, ſubſcriptam quidem per Cardinalem Matthæum. Et vterque teſtatur, adeſſe authenticam in Conuentu Sancti Ludouici de Neapoles dicti Ordinis Minimorum. Et Peyrinus addit, exiſtere etiam in Archiuio ſuo Romano.

Aliam eiuſdem S. Congregationis Declarationem tranſcribunt Emmanuel Roderiquez, *tom. 1. queſtionum Regular. q. 2. art.* 39. Quaranta *vbi proximè, pag.* 516. Peyrinus, & Chaſſaing, huius tenoris. 5

Congregatio Concilij cenſuit, non comprehendi Monaſteria ædificata à quadraginta annis citra, aut quæ in dies ædificantur, vel in futurum ædificabuntur, præſuppoſito, quod huiuſmodi Monaſteria ſint eiuſdem Religionis, cui à Sede Apoſtolica indultum ſit, vt Quartam Funeralem non debeant ſoluere Epiſcopo.

Anton. Cardinalis Carafa.

Quam certè Declarationem canonizauit Paulus Papa V. in Bulla *Decet Romanum Pontificem*; *la* 4. apud Angel. Cherubinum, *tomo 3. pag. mihi* 179.& apud Peyrinum, eodem num. 54.& obſeruari ſtatuit, dicens. Inhibentes in virtute ſanctæ obedientiæ omnibus,& ſingulis Patriarchis, Archiepiſcopis, Epiſcopis,& Parochialium Eccleſiarum Rectoribus, ac aliis, quos id concernit, ne ab ipſis Fratribus Monaſteriorum, ſeu Domorum à quadraginta annis ædificatorum dicti Ordinis Carmelitani Quartam Funeralem huiuſmodi quoquomodo exigere, aut deſuper moleſtare audeant, ſeu præſumant. Quod ſi quis contradicere præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri,& Pauli Apoſtolorum eius nouerit ſe incurſurum. Hæc ibi, poſt recenſitam prædictam Declarationem.

Pius tandem Quintus, 17. Kalend. Iulij, 1567. in Conſtitutione *Etſi Mendicantium Ordines*, omnes Mendicantes,& cum illius inſertione, noſtram Congregationem Valliſoletanam, in Conſtitutione *Cum intra mentis noſtra*, 8. Kal. Septembris eiuſdem anni, immunes,& exemptos reddidit à ſolutione Quartæ Funeralis, per hæc, quæ ſequuntur verba,& etiam ab Epiſcopali. 6

Quartam autem Funeralium, de qua *ſeſſ. 25. cap.* 13. nequaquam ſoluere teneantur Monaſteria, quæ à quadraginta annis citra fundata exiſtunt, poſtquam Concilium ipſum loquitur tantum de Monaſteriis ante annos quadraginta fundatis, quæ ipſam Quartam ſoluere conſueuerunt, & vbi ſolui conſueuit, id tantum ceræ,& aliorum, quæ in aliquibus partibus deferri contigerit, tempore, quo defunctorum corpora ad Sepulturam deferuntur, non autem de Miſſis, ſeu legatis, vel aliis Fratribus ipſis, ſeu Monialibus huiuſmodi relictis, aut aliàs quomodolibet donatis, ſolui debet: Sicque intelligi Concilij Decretum, quoad Quartam huiuſmodi ſoluendam debere decernimus. Vbi verò non eſt conſuetudo ſoluendi Quartam huiuſmodi, de nullo ſuprà ſcriptorum ſolui debere declaramus.

Et hæc de præſenti Tractatu dicta ſufficiant: quicquid autem in toto dixi Volumine, S. Eccleſię,& Doctiorum iudicio ſubmitto.

DECISIONES SACRÆ ROMANÆ ROTÆ,
Quæ per extenſum poſitæ, ad comprobanda multa in Opere iſto dicta, præſtò ſunt.

R.P.D. VEROSPIO.

Exſcripſi illam, contuli, & collationaui cum exemplari huius Deciſionis Romæ miſſo.

Pampilonenſis Parochialis, Veneris, 28. Nouembris, 1664.

BREVIARIVM.

Conſtitutio.

Synodalis Conſtitutio Pampilonenſis de Anno 1590. *circa inamobilitatem Vicariorum, irrita declaratur.* n.4.

Decretum irritans.

Titulum inficit, & poſſeſſionem, ita vt actus Contrarij, nequeant Ius aliquod, ſeu poſſeſſionem parti tribuere. n.7.

Vicarius.

Deputatio Vicarij amobilis, pro Eccleſia Iure pleno annexa Monaſterio, Abbati, & Monachis à Iure indulgetur. n.1.

Iſtarum Eccleſiarum vnitarum Vicarij, nudum Curæ habent exercitium. n.1.

Vicarios perpetuos deputandi pro Eccleſiis Cathedralibus, & Monaſteriis vnitis, committit Concilium Ordinarij arbitrio, in actu Viſitationis, partibus legitimè citatis, & Eccleſiarum exigente neceſſitate, exercendo. n.2.

Hac Concilij diſpoſitio, immutata, variataque exiſtit, reſpectu Eccleſiarum Monaſteriis vnitarum, per Pium Quintum. n,3.

In dubio Vicaria, amobilis præſumitur. n.5.

Reputari non debet perpetua ex eo, quod electi aliquoties, vſque ad obitum in Curæ exercitio perſtiterint. n.6.

Vicaria amobilis in perpetuam redigi non poteſt, niſi prius legitimè in perpetuam erigatur. n.8.

In electionibus Vicariorum Eccleſiarum Monaſteriis vnitarum, ad vnguem ſeruari debet Pij Quinti Conſtitutio n.7.

Abbas in nominatione Vicarij perpetui, nullum præiudicium inferre poteſt Monaſterio, ac Vicariæ in ſtatu amouibilitatis. n.7.

Statum amobilitatis, abſque aſſenſu Sedis Apoſtolicæ immutare nequit. n.8.

Vicaria perpetua, beneficij aſſequitur nomen. n.6.

In dimiſſione perpetuæ Vicariæ, aſſenſus requiritur Ordinarij. n.1.

Vnio.

Vnio Iure pleno, eſt vnio quoad ſpiritualia, & temporalia. n.6.

In Eccleſia vnita pleno Iure Monaſterio, titulus beneficij ſuppreſſus euaſit, & cura illius penes Abbatem reſidet, & Monachos abſque vacationis ſpe. n.1.

DECISIO I.

1 ELectio Vicarij Regularis, ſiue ſæcularis in Parochiali Eccleſia oppidi de Elizondo, Abbati, ac Monachis Præmonſtratenſibus de Vrdax, binis Deciſionibus coram me decreta fuerat, reſeruata tamen diſcuſſione, an valeat ab Abbate Vicarius ad nutum remoueri, vel perpetuus debeat potius, hoc eſt vitam nominari: Quo hodie propoſito Dubio, electionem Vicarij amobilis Abbati competere, Domini reſponderunt.

Cum enim Parochialis Eccleſia fuerit pleno Iure, nedum ſcilicet corporalis, ſed etiam ſpiritualis reſpectu, annexa Monaſterio, vt Deciſiones præcedenter editæ abſolutè conuincunt, titulus beneficialis ſuppreſſus euaſit, ita vt Cura illa, abſque ſpe vacationis penes Abbatem, & Monachos continuò cenſeatur reſidere, ex doctrina Gloſſæ, communiter recepta, in *Clement.* 1. *verbo De menſa, de Supplenda negligentia Prælatorum. Et in Clement.* 1. *verbo Haberent. de Reſcriptis.* Oldrad. *conſ.* 257. *n.* 15. Rota, *in Pampilonenſi, Iurium Parochialium,* 19. *Ianuarij,* 1693. *in* 1. §. coram R.P.D. meo Beuilaqua. Quibus ptoinde electio Vicarij amobilis, penes quem nudum duntaxat reſidet exercitium ex Iuris diſpoſitione indulgetur, de qua per Gloſſam, *in Clement.* 1. *verbo Ad menſam, de Exceſſibus Prælatorum.* Vbi contrarium in ſimplici vnione aſſerit procedere. Prob. *ad Monach. in cap. Super eo, num.* 19. *poſt medium, verſic. Et dic per Vicarium, de Præbendis, lib.* 6. Hored. *de Incompatibilitate Beneficiorum, part.* 1. *cap.* 15. *n.* 8. Rebuff. *in Praxi Beneficiorum, tit. de Vicariis perpetuis, num.* 6. *&* 7. Garcia, *de Beneficiis, par.* 11 *cap.* 2. *n.* 3. Lotterius, *de Re beneficiaria, lib.* 1. *queſt.* 33. *n.* 93. Barboſa, *de Officio, & Poteſtate Epiſcopi, allegat.* 72. *n.* 189 Sanleger, *Queſtion. Benefic. lib.* 1. *queſt* 36. *n.* 11. Rota, *deciſ.* 2. *n.* 2. *de Exceſſibus Prælatorum, in nouiſſ.* Et *in Pampilonenſi Vicariæ de Stella,* 28. *Martij,* 1659. *coram R.P.D. Albergato.* Et *in Pampilonenſi Iurium Parochialium,* 19. *Ian.* 1663. § *Non obſtat, cum ſeq. coram R.P.D. meo Beuilaqua.*

Tum etiam ex Conſtitutione Sanctæ memoriæ Pij Quinti, inter impreſſas in Bullario, *la* 47. §. 5. *&* 6. Vbi Regularibus Mendicantibus, cæteriſque vitam Monaſticam profitentibus tribuitur facultas in Eccleſiis Parochialibus propriis Conuentibus annexis, eligendi Vicarium Religioſum ad nutum amobilem præuio tamen examine à loci Ordinario approbandum. In cuius terminis Conſtitutionis, idem tradiderunt Garcia, *de Beneficiis, par.* 2. *cap.* 2. *n.* 13. Barboſa, *de Iure Eccleſ. vniuerſo, lib.* 3. *cap.* 8. *n.* 8. *ad finem.* Rota coram Durano, *deciſ.* 74. *n.* 27. *& deciſ.* 88 *n.* 1. *&* 2. *&* 27. *cum ſeq. part.* 9. *recentiorum.*

Ad exequendum, &c. Incipit.

Nec viſa fuit vrgere diſpoſitio Sacri concilij Tridentini, *in ſeſſ.* 7. *cap.* 7. *de Reformatione.* Ibi enim 2
Ordinariorum dumtaxat arbitrio remittitur, vt quoties Eccleſiarum regimini expedire dignouerint, perpetuos Vicarios adhibeant in quibuſcumque Curatis, & Eccleſiis, tam Cathedralibus, quàm Monaſteriis vnitis; non autem neceſſitas eligendi Vicarium perpetuum Monachis iniungitur, vt aduertit Barboſa, *in Collectan. ad idem Concilium, n.* 15. Rota, *in Hiſpalenſi Iuris amouendi Curatos,* 21. *Iunij,* 1641. §. *Immò, coram bonæ memoriæ Pectingero, & in Pampilonenſi, Iurium Parochialium,* 19. *Ianuarij,* 1663. §. *Quibus, coram R.P.D. meo Beuilaqua.* Quod tamen arbitrium, in actu Viſitationis, præuia partium citatione ab Ordinariis exercendum legitima,

vn a

vna cum vtilitate Eccleſiæ cauſam exquirit, vt tradit Nauarrus, *conſi. 11. de ſtatu Monachorum.* Flores de Mena, *Variarum Reſolution. lib. 1. cap. 10. n. 47.* Garcia, *de Beneficiis, part. 11. cap. 2. n. 8. & 9. cum ſeqq.* Barboſa, *de Officio, & poteſt. Epiſcopi, allegat. 72. n. 190. & in Collectan. ad Concil. Tridentinum, ſeſſ. 7. cap. 7. de Reformatione, n. 31.* Rota, *in Mindonienſi Parochialis, 3. Martij, 1653. in fine, coram R. P. D. meo Zarate.*

3 Præterea, Sacri Concilij diſpoſitio, in hac parte fuit innouata à Piana Conſtitutione poſtmodum ædita, expreſsè Regularibus Mendicantibus, ac Monachis, in Eccleſiis Monaſteriis annexis deferente electionem Vicarij Regularis ad nutum amouibilis, vt aduertit Gonzalez *ad Regulam 8. Cancelaria, gloſſ. 5. §. 3. num. 53. & 54.* vbi ita refert fuiſſe à Sacra Congregatione deciſum. Garcia *de Beneficiis, part. 11. cap. 3. num. 13.* Barboſa, *de Iure Eccleſiaſtico vniuerſo, lib. 3. cap. 6. num. 8. & 9. & de Officio, & poteſt. Epiſcopi, allegat. 72. num. 190. verſic. Quæ omnia confirmabis. Et in Collectan. ad dictam ſeſſ. 7. c. 7. de Reformatione, n. 17.* Vbi loquitur in ſpecie de Parochialibus vnitis Monaſteriis Ordinis Præmonſtratenſis. Rota *in Pampilonenſi Vicaria de Stella, 28. Martij, 1659. §. Non obſtat, coram R. P. D. meo Albergato.*

4 Hinc non obſtat Conſtitutio Synodalis Anni, 1590. prohibens Abbatibus Regularibus remotionem Vicarij, abſque legitima cauſa. Illa ſiquidem, vti diſpoſitioni Iuris, nec non Pianæ Conſtitutioni contraria, nullius propemodum roboris reputatur. Rota, *deciſ. 7. n. 16. & 17 part. 6. recentiorum,* & in ſpecie reſponſum fuit *in Pampilonenſi Vicaria, de Stella, 28. Martij, 1659 §. vltimo, coram R. P. D. meo. Albergato.*

5 In quam Domini ſententiam, eò facilius innarunt, quod ſuper poteſtate eligendi Vicarium amouibilem obſeruantia concurrat actibus diuerſis elicita, quæ plurimùm inſpici conſueuit ad dignoſcendum Vtrū Vicaria tēporalis, vel perpetua potius exiſtat, vt notant Gonzalez, *ad Regulam 8. Cancel. gloſſa 5. §. 3. n. 17. & 18.* Garcia, *de Beneficiis. part. 11. cap. 2. n. 16.* Vbi, quod in dubio, præſumitur amouibilis. Barboſa, *de Iure Eccleſiaſtico vniuerſo, lib. 3. c. 6. n. 67.* Rota, *corā Caualerio, deciſ. 350. n. 2. cū ſeq.* vbi declaratur textus *in c. vnico, de Capellis Monachorum, lib. 6. & deciſ. 389. num. 6.*

6 Cui ſanè obſeruātiæ non aduerſatur, quod Vicarij per Abbatem electi, aliquoties ad obitum vſque in exercitio Curæ perſtiterint. Cum enim illorum amotio, ex mera Abbatis voluntate pēderet, Vicaria proindè non debet ex huius non vſu facultatis, perpetua reputari, vt aduertit Gloſſa, *in Clement. 1. verbo Renouari, de Supplenda negligentia Prælatorum.* Abbas, *in c. Ad noſtram, 5 n. 11. de Confirmatione vtil.* Rebuffus, *de Pacifica poſſeſſione, n. 333.* Gonzalez, *ad Regulam 8. Cācelar. gloſſ. 5. §. 6. n. 35. & 36.* Sanchez, *ad Præcepta Decalogi, lib. 7. c. 29. n. 27.* Rota *corā Caualer Deciſ. 389. n. 4 & Deciſ. 245. n. 17. p. 6. recentiorum.* Dum maximè Vicarij ſæculares, pluries Vicariā in Abbatis manibus dimiſerunt, nullo Ordinarij adhibito aſſenſu in dimiſſione perpetuæ Vicariæ, quæ Beneficij nomen aſſequitur iuxta textū *in Clement. 1. de Officio Vicarij,* abſolutè requiſito ad textum *in c. Admonet, 4. de Renunciatione, &* reſpondet in ſpecie Rota *in Pampilonēſi Iuriū Parochialiū, 19. Ianuarij, 1663. §. Non releuat, coram. R. P. D. meo Beuilaqua.*

7 Quinimo, nec Abbas mediante nominatione Vicarij perpetui, potuiſſet Monaſterio, ac Vicariæ in ſtatu amouibili exiſtenti præiudicium inferre. Vitalinus, *in Clementi. 1. n. 56. & 57. de Officio Vicarij.* Rota, *in Salamantina Vicariæ, 15. Martij, 1596. corā Blāchetto, impreſſa per Garciā, de Beneficiis, p. 1. c. 2. n, 94.* In electione quippè Vicarij ſuper Eccleſiis Monaſterio, ſeu menſæ Capitulari vnitis, debet ad vnguem obſeruari Piana Conſtitutio, quæ ex vi Decreti irritantis, titulum inficit, ac poſſeſſionem, ita vt nequeāt nominationes aliter habitæ, aliquod Ius, ſeu poſſeſſionem aduerſæ parti tribuere, vt reſpondet Rota *coram Caualerio, deciſ. 395. num. 5. & in recentioribus deciſ. 16. n. 17. & 18. p. 6. coram Buratto. deciſ. 214. n. 8. & deciſ. 88. num. 18. part. 9. recentiorum.*

Huic Monaſterio obeſſe non poterit lis, de Anno 1620. ſuper Coadiutore Vicarij ab oppidi incolis inſtituta, necnon mediante tranſactione anni 1637. ſucceſſiuè terminata, in qua alternatim fuit Coadiutor conuentus, pro prima ſcilicet vice, Presbyter ſæcularis, pro altera verò Regularis. Quidquid enim ſit, an pro vnica vice dumtaxat, vt Monachi aſſerunt fuerit electio Presbyteri ſæcularis in tranſactione decreta, vel potius continuò, vt incolæ oppidi contendunt, exindè viſa fuit obiectio corruere, quod dum Vicaria in ſtatu manualis exiſtebat, illius natura, abſque Apoſtolicæ Sedis aſſenſu, ab Abbate non poterat immutari, vt præter authoritates ſuperius recenſitas, reſponſum fuit *in Peruſina Beneficij, 19. Februarij, 1648. §. Non obſtat,* coram bonæ memoriæ Bichio, *& in Volaterana Capellaniæ, 27. Iunij, 1650. §. In præſenti autem,* coram bonæ memoriæ Dunozetto. Præſertim, quia nullus Vicariæ perpetuæ modus præceſſerat, cuius debet erectio legitimè conſtitui, antequam Vicaria amouibilis in perpetuū redigatur, vt notant Garcia, *de Beneficiis p. 11. c. 2. n. 15.* vbi Sacræ Congregationis quoque refert reſolutionem. Barboſa, *in Collectan. ad Concilium Tridentinum, ſeſſ. 7. c. 2. de Reformatione, num. 19.* Quinimò aliqui ex Dominis animaduertebant, quod lis, ac ipſa tranſactio, vti ad Coadiutoriam expreſsè reſtricta, ſuas nequit vires ad Vicariam porrigere. 8

Et ita Abbate, ac Monachis dumtaxat informantibus, altera verò parte, pluribus citationibus laceſſita, informare recuſante, reſolutum.

R. P. D. BVRATTO.

Habetur inter eius impreſſas, la 346. tomo 21

Eugubina Capellaniæ. Mercurij, 4. Iul. 1618

BREVIARIVM.

Manutentio.

Vbi cauſa poſſidendi eſt vniuerſalis, datur manutentio etiamſi non probetur exercitium particulare. n. 1.

Alia vide verb. *Precarium: Vicarius.*

Monachus.

Inuito Abbate, beneficium & adminiſtrationem retinere non poteſt, ſed reuocari poteſt ad libitum. n. 2. *& 3. Etiamſine cauſa; ceſſante tamen odio, & malitia in amouente.* n. 4.

Nec ſtatutum, aut conſuetudo in contrariū valet. n. 4.

Precarium.

Non datur manutentio Precario poſſidenti, contra eum, quem rogauit. n. 6.

Per pactum, aut conſuetudinem, irreuocabile non redditur precarium. n. 5.

Religioſi.

Regulares ſubditi, velle non habent, nec nolle. n. 3.

Vicarij.

Si in vna Eccleſia vnita, habet Abbas poſſeſſionem remouendi Vicarium ad nutum, datur ei manutentio remouendi in aliis vnitis, etiamſi in illis poſſeſſio non probetur. Ante n. 1.

Deputatio Vicarij amouibilis, ex deputatione facta ad ſui, & ſucceſſorum beneplacitum probatur. Ibidem. Facultas remouendi, precario aſſimilatur. n. 5.

DECISIO II.

DE quaſi poſſeſſione D. Abbatis S. Mariæ de Sitria Ordinis S. Benedicti deputandi Capellanos ad nutum amouibiles in Eccleſiis, ſeu Beneficiis Regularibus Abbatiæ ſubiectis, Dominis viſum fuit conſtare ex teſtibus, *in ſummario, n. 2. & 4.* ex deputatione, ipſiuſmet Gherardi Monachi aduerſatij per dictum Abbatem, *de anno* 1575 facta ad ſui, & ſucceſſorum beneplacitum, in Rectorem Parochialis Eccleſiæ S. Ægidij dictæ Abbatiæ ſubiectæ, vt *dicto ſummario, n. 5.* ex declarationibus, ſeu reſolutionibus Sacri Concilij Tridentini Illuſtriſſimorum Interpretum, *dicto ſummario, n. 8.* in quibus approbata fuit eadem poſſeſſio ex Deciſione Rotali, *coram Illuſtriſſimo Cardinali Ludouiſio, in Nucerina, ſeu Nullius beneficij*, 28. *Maij* 1608. in qua ſimiliter hæc quaſi poſſeſſio Abbatis canonizata fuit ex teſtibus tunc coram eo examinatis, & reſolutum pro conceſſione mandati de manutenendo ad fauorem dicti Abbatis in quaſi poſſeſſione deputandi vnum ex Monachis dictæ Abbatiæ in Capellanum ad nutum amouibilem in Parochiali Eccleſia S. Mariæ Montis Rubij, quæ eſt vnum ex membris dictæ Abbatiæ. Quapropter cenſuerunt Domini eidem Abbati dandum eſſe idem mandatum de manutenendo, etiam reſpectu Eccleſiæ S. Mariæ de Platea, in Terra Pergulæ, de qua nunc agitur; nam licet quoad illam non probetur particularis poſſeſſio, cum tamen ex teſtibus *in eodem ſummario, n* 3. conſtet; eam quoque eſſe de pertinentiis, ac membris dictæ Abbatiæ, illique ſubiectam: quaſi poſſeſſio per Abbatem (vt ſuprà oſtenſum eſt) generaliter acquiſita quoad omnes Eccleſias ſubiectas ſuffraga-
1 tur ad obtinendam manutentionem deputandi dictos Capellanos amouibiles, etiam in hac particulari Eccleſia; cum magis attendatur cauſa poſſidendi, quàm actus, & exercitium, & vbi cauſa eſt vniuerſalis, datur manutentio, etiamſi non probetur exercitium particulare. Rota, *diuerſorum deciſ.* 17. *num* 2. *& ſeqq. parte* 2.

Ex his verò ſequitur, non poſſe dari manutentionem dicto Gherardo in poſſeſſione huius beneficij; nam cum ipſe ſit Monachus dicti Ordinis, vt conſtat ex teſtibus, *dicto ſummario, num.* 6. ex Congregationibus, ſeu Capitulis Monachorum dictæ Abbatiæ, in quibus vti talis interfuit, & ex profeſſione fidei ab eo tanquam Monacho facta in deputatione illius ad Curam dictæ Eccleſiæ S. Ægidij, *num.* 7. non poteſt, inuito Abbate, dictum bene-
2 ficium, & adminiſtrationem retinere, ſed ad nutum, & voluntatem illius reuocantur, *cap. Cum ad Monaſterium*, §. *Tales autem, de Statu Monachorum.* Vbi Gloſſa *in verbo perpetuo*, Butr. *n.* 26. Anchar. *n.* 20. Abbas, *n.* 8. *in fine, & ſeq.* Cardinalis, *in* 4. *notabili.* Idem Butr. *in cap.* 2. *n.* 14. *&* 20. *eodem titulo*, & ibi Anchar. *n.* 7. *verſic.* 2. *Vt tales.* Abbas, *n.* 8. *verſic. In gloſſa penult. ex n.* 9 *&* 11. Vbi quod cum
3 huiuſmodi Regulares ſub obedientia Abbatis exiſtentes, non habeant velle, neque nolle, non poſſunt reſiſtere reuocationi illius. Et Cardinalis, *propè finem, verſic. Alij verò reuocatur.* Facit textus *in c.* 1. §. *fin.* ibi. Et ſi liberè poſſint ad eadem Monaſteria reuocari, *de Priuilegiis, lib.* 6. & notatur *in cap.* 1. *de Capellis Monachorum, dicto lib.* 6. Caſſad. *deciſ.* 4. *per totam, deciſ.* 12. *ante numerum* 10. *de Prebendis.*
Gonzalez *ſuper Regulam* 8. *gloſſa* 5. §. 6. *n.* 2. etiam 4
ſine cauſa, ceſſante tamen odio, & malitia in amouente, ſecundùm opinionem, quam Rota ſequitur, *vt in Regien. prætenſi ſpolij*, 24. *Ianuarj* 1616. *coram R. P. D. meo Manzaneda*, adeò vt nec valeat ſtatutum, aut pactum in contrarium. Abbas *in dict. cap. Cum ad Monaſterium, num.* 11. quamuis interueniſſet iuramentum. Archidiaconus, & Ioannes Andreas, *in cap. Præſenti, de Officio Legati, in* 6. Gambar. *in tract. de Officio Legati, tit. de Poteſtate Legati, in reſeruata beneficia, n.* 12. Rebuffus: *de Pa-* 5
cifica poſſeſſione, n. 330. *verſic. Immò ſi Abbas.* Nec etiam conſuetudo contraria induci poſſit: hæc enim facultas ad libitum remouendi, precario aſſimilatur, quod nec pacto, nec conſuetudine irreuocabile redditur. *L.* 1. *&* 2. *& L. Cum precario, ff. de Precario.*

Et in ſpecie Rota *deciſ.* 778. *n.* 5. *part.* 1. *diuerſorum.* Rebuffus, *vbi ſupra, num* 330. *verſ. Immò ſi Abbas* Mandoſius *ſuper Regulam de Annali, quæſt.* 11. *n.* 5. Gonzalez *dicto* §. 6. *n.* 3. *&* 34. *cum ſeqq.* Ideò
in hoc manuali, & amouibili beneficio manutentio 6
Gherardo concedi non poteſt contra ipſum Abbatem, quemadmodum nec datur precario poſſidenti aduerſus eum, quem rogauit. *L.* 1. §. *fin. ff. Vti poſſidetis, & L. Qui precario, ff. de Precario* prout nec etiam eidem ſpoliato contra dictum Abbatem reſtitutionis remedium competeret. Rota, *in antiquis, deciſ.* 1. *de Reſtitutione ſpoliatorum. Et in nouis, deciſ.* 6. *eod. titulo.* Felin. *in cap. Cum dilecta, num* 16. *circa medium verſic. Et dicit Rota, de Reſcriptis.* Rebuffus, *vbi ſuprà, dicto num.* 330.

Et ita vna tantum parte informante fuit reſolutum, &c.

R.P.D: BVRATTO.

Eugubina beneficij. Veneris 1. *Martij* 1619.

SVMMARIVM.

Manutentio.

Vbi cauſa poſſidendi vniuerſalis eſt, datur manutentio, etiamſi exercitiũ non probetur particulare. n. 1.

Magis enim cauſa actus, quam ipſe actus attenditur. In annotat. Litt. A.

Vnio.

Probatio pertinentiæ vnius Eccleſiæ ad aliquam Abbatiam, ex viſitatione facta in Eccleſia de mandato Abbatis, tanquam in Eccleſia dependente ab eius Abbatia, corroboratur. n. 2.

DECISIO III.

DOmini perſtiterunt in deciſis Iunij præteriti, vi- 1
delicet dandum eſſe D. Abbati S. Mariæ de Sitria mandatum de manutenendo in quaſi poſſeſſione deputandi Capellanos ad nutum amouibiles, in Eccleſia de qua agitur, ex generali quaſi poſſeſſione reſpectu omnium Eccleſiarum eidem Abbatiæ ſubiectarum optimè in alia poſitione probata per teſtes, ſcripturas, Declarationes S. Concilij, & Deciſiones Rotales: quæ ſufficit, quia (vt dictum fuit) vbi cauſa eſt vniuerſalis, datur manutentio, licet non probetur exercitium particulare. Rota *deciſ.* 17. *nu-* 2
mero 2. *& ſeqq. parte* 2. *diuerſorum. A.* Hodie

tamen

Digitized by Google

tamen, etiam ad probationem particularis quaſi poſſeſſionis quoad iſtam Eccleſiam exhibita fuit pro D. Abbate viſitatio de eius ordine, & mandato in illa facta *anno* 1592. tanquam in Eccleſia dependente à dicta Abbatia vti manuali membro, & cum aſſertione, quod Rector eſt R.D. Gherardus Philanga Monachus prædicti Monaſterij, prouiſus à bonæ memoriæ Cardinali Vaſtauillano tunc Abbate, ad prædicti Commendatarij, & ſucceſſorum ſuorum beneplacitum, provt per litteras patentes expeditas *ſub anno* 1584. ex qua etiam corroboratur probatio
3 pertinentiæ huius Eccleſiæ ad dictam Abbatiam firmatæ in Deciſione ex teſtibus tunc datis *in ſummario n.*3. qui adminiculantur per duos ex infrà ſcriptis teſtibus examinatis per Gheratdum, deponentibus de and tu ab ipſo, quod recognoſcebat dictum beneficium à dicto Cardinali tunc Abbate, vt *in nouo ſummario, n.*3. Et contra hanc quaſi poſſeſſionem Abbatis, nihil releuans deductum fuit per Fratrem Gherardnm hodie informantem.

4 Sed quia in Deciſione fuit dictum poſſe amoueri, etiam ſine cauſa ceſſante tamen odio, & malitia in amouente, provt aliàs declarauit Rota, *in illa Regien. ſpolij*, 24. *Ianuarij* 1611, *coram R.P.D. meo Manzanedo, inter impreſſas nouiſſimas diuerſorum deciſ.* 325. *n.*2. *part.*2. Ideò ipſe adduxit teſtes deponentes de quadam contradictione, & reſiſtentia per ipſum facta Miniſtris Abbatis, ne delerent quædam inſignia bonæ memoriæ dicti Illuſtriſſimi Cardinalis Vaſtauillani in pariete Eccleſiæ depicta, & inde deducebatur cauſa odij; tum de aſperitate loci, & inſalubritate aëris dictæ Abbatiæ, ad quam reuocari prætenditur, in vertice montium ſitæ, & expoſitæ prædonibus ibi continuò morantibus, adeò vt dictus Frater Ghorardus octogenarius ſubiiciatur certo mortis periculo, vt dicunt iidem teſtes ſuper ſexto: maximè cum triginta ab hinc annis commoratus fuerit in Eccleſiæ S. Mariæ ſito (vt deponunt iidem teſtes ſuper quarto) in plano, ac commodiori loco, ibique per totum dictum tempus laudabiliter animatum curam exercendo inſeruierit; quæ in ſimili conſiderata fuerunt *in dicta Regien. ſpolij.*

Verum hæc Dominis viſa fuerunt leuiſſima; nam quoad prædictam contradictionem, illa, (vltra quod non ſufficienter probatur per duos teſtes de auditu tantum, & præſertim per ſecundum, ab ipſomet Gherardo,) eſt nimis friuola, & remota: vt enim apparet ex altero teſte, qui eſt tertius ſuper vndecimum dum deponit de auditu ab eius patre, dictum impedimentum præſtitum fuerat longo tempore elapſo, & inueriſimile eſt Abbatem ſi illud ægrè tuliſſet, tandiu diſtuliſſe.

6 Quoad alia verò non videbatur Gherardus poſſe allegare prauitatem loci, & aëris Abbatiæ, in cuius Ordine ipſe profeſſus eſt, & ſic proprium ei conſenſum obſtare, & vlteriùs coniecturam, ſi quæ hinc mala deſumi poſſet, purgari omninò per oblationem Abbatis de illi prouidendo de alio conſimili loco; ſeruitium verò per eum præſtitum in dicta Eccleſia ab annis triginta ex ſe ſolo non fuit rece-
7 ptum pro ſufficienti coniectura malitiæ in amouente, provt nec ſuper eo voluit ſe firmare Rota, *in allegata Regien. ſpolij*, ſed tranſiuit ad aliam partem.

Et ideò ex præmiſſis Domini ſteterunt in deciſis, &c.

A. ANNOTATIO.

Rota *Deciſ.*480. *n.*2. *part.*1. *recentiorum*, & fuit dictum, *in Hiſpalenſi primiciarum*, 13. *Maij*, *&* 14. *Nouembris* 1622. *coram R.P D. meo Nauarro*, ea ratione, quia magis attenditur cauſa actus, quàm ipſe actus. Baldus *in L.*1. *num.*24. *verſic. Tu dic*, *Cod. de Emancipation. Liberorum.* Aym. *conſil.*75. *n.*15.

Rota, *diuerſ. Deciſ.*788. *n.*2. *part.*1. Cardinalis B. Caualer. *Deciſ.*72. *num.*5.

R.P.D. QVEIPO DE LLANO.

In Elnenſi Iurium Parochialium. Veneris .6 *Iunij*, 1631.

*Antoninus Diana illam tranſcribit part.*7. *Reſolutionum Moralium, & Tamburinus de Iure Abbatum tom.*3. *Deciſ.* 85. *pag.*397.

SVMMARIVM.

Expenſæ Funerum.

Pro defunctis tumulatis in Regularium Eccleſiis, non poteſt Parochus illorum hæredes, aut teſtamentarios compellere ad celebrari faciendum in Parochiali Diuina Officia Noueñalia, ſeu Cabodanno. n.1.

Funeralia.

In cera, & in aliis oblationibus, quæ deferuntur, tempore, quo corpora defunctorum ad Sepulturam deferuntur conſiſtunt Funeralia. n.2.

Quarta Funeralis.

Solum debetur Parocho quarta pars bonorum, quæ deferuntur ad Eccleſias Regularium, tempore quo defunctorum corpora ad Sepulturam deferuntur: ceræ ſcilicet, & oblationum. n.2.

DECISIO IV.

PArochus Cocolibri Elnen. Diœceſis vrgebat 1 hæredes, & executores Teſtamentotum eorum, qui in Monaſterio prædicatorum eiuſdem loci Sepulturam elegerunt, ad celebrandum Nouennarium, & caput anni in Eccleſia Parochiali, poſtquam in dicto Monaſterio Prædicatorum celebratum extiterat, ſuper quo orta controuerſia, & cauſa ad Rotam deuoluta, & mihi commiſſa, propoſui Dubium, An Parocho liceat cogere hæredes, ſeu executores Teſtamentorum defunctorum, qui ſepeliuntur in Eccleſia Fratrum, ad celebrari faciendum in Eccleſia Parochiali Diuina Officia Noueñalia, ſeu Cabodanno, quæ iam in Eccleſia Fratrum fuerant celebrata. Et Dominis viſum fuit, id Parocho non licere: quia Iure communi, quo libera cuilibet Sepulturæ electio permiſſa eſt, duntaxat quarta Canonico Parocho reſeruatur. *cap.*1 *cap. Is qui, cap. In noſtra, cap. Certificari. cap. Cum ſuper, de Sepulturis.* Quæ non generaliter, ſed cum reſtrictione, de qua in *cap. vltimo de Teſtamentis*, competebat, quamuis per Textum *in Clement. Dudum, de Sepultur.* fuerit ampliata, vſu tamen, & conſuetudine generali ad quartam Funeraliũ reſtricta fuit, vt poſt Cardinalem *in dicta Clement. Dudum, §. Verum*, tradunt Couarr. *in dict. cap. fin. de Teſtam. n.*6. Molina, *de Iuſt. & Iure, tract.*2 *diſp.*217. Roder. *qq. Regular. tom.*1. *q.*39. *art.*2. *in fine*. Et de ea tantum loquitur Concilium Tridentinum, *cap.*13. *ſeſſ.*25 *de Reformatione.*

Funeralia autem ſunt, quæ cum funere deferuntur, 2 vt tradit Gloſſa, *verbo Funeralibus, in dict. Clement. Dudum, de Sepult.* & Petrus de Vbaldis, *de Canonic. Epiſcopo, & Parocho debita, part.*2. *c.*4 *n* 10. *&* 16. quem duntaxar conſiſtere in cera, & aliis oblationibus, quæ deferuntur tempore, quo defunctorum corpora ad Sepulturam deferuntur, non autem de Miſſis, & Legatis, aut aliis oblationibus eorum, qui apud dictos Fratres ſepeliuntur, declarauit Sanctæ memoriæ Pius V. 17 *Kalendas Iulij, Anno Domini* 1576. vt referunt Gutierr. *de Iuramento confirmat.* 2. *part. c.*5 *num.*3. Roderiq. *in dicta q.*39. *art.*2. Vnde

*Huiuſmodi Declaratio adeſt ſuprà, T.*9. *S.*3 *§.*22 *n.*6.

 cum

cum Iure communi oblationes factæ,aut relictæ in Monaſterio non deberetur niſi quarta Eccleſiæ Parochiali,& hoc vſu,& conſuetudine ad quartam Funeralium fuerit reſtricta,& ex conſtitutione Sanctæ memoriæ Pij Quinti declarātis Concilium Tridentinum *in dict.c.13.* fuerit conſtitutum,vt à Fratribus non deberetur niſi quarta eorum Funeralium, quæ tempore Sepulturæ fuerint oblata, idque Sixtus Quartus ad Fratrum fauorem iam conſtituerat, vt refert Syluester,*in Summ. verbo Canonic.in fin.* prætenſio dicti Parochi, omni Iure deſtituta videtur, præcipuè quia Sanctæ memoriæ Pius V. *die 9. Iulij,* 1571. in Statuto directo ad Principatum Cathaloniæ prohibuit,ne Parochi à Fratribus vltra quartam funeralium quidpiam exigerent.

3 Et cum hæc omnia fuerint tam fauore liberæ Sepulturæ,quàm Fratrum conſtituta, omninò,& directè impugnantur per Parochos agentes contra hæredes, & teſtamentarios eligentium Sepulturam in Monaſteriis, cum per hoc grauamen ab huiuſmodi Sepulturæ electione Fideles auerterentur, atque ita finis dictarum Conſtitutionum fraudaretur,quod licere non debet per Regulam textus *in Lege Non dubium,Cod.de Legib.cap. Quod vna via.de Regulis Iuris in.6.*

Et ita vna tantum parte informante, &c.

R.P.D. ROIAS.

Exſcribit illam Diana, part.7.

In cauſa Licienſi Quartæ, Veneris 27. Iunij 2642.

BREVIARIVM.

Clauſula.

Os parti claudit,& Iudicis manus ligat clauſula Sublata, *in diſpoſitione poſita.* n.1.

Concilia.

Vt Conciliorum Decretis derogetur, requiritur expreſſa illorum mentio. n.1.

Decretum irritans.

Parti claudit os, & Iudicis manus ligat aliter iudicandi, quàm in diſpoſitione, in qua apponitur, ſtatuitur. n.1.

Præiudicare.

Regulares, non ſolum particulares, ſed neque eorum Capitula, ſucceſſoribus, & Monaſterio mediante cōcordia, aut cōuentione praiudicare, non poſſūt. n.4.

Priuilegia.

Renunciare non poſſunt Religioſi priuilegiis toti Ordini conceſſis. n.4.

Probatio.

Teſtes examinati abſque authoritate legitimi Iudicis, nihil probant. n.2.

Atteſtatio non iurata, & non citatis iis, de quorum agitur intereſſe, nihil probat, etiamſi ab Epiſcopo fiat, vel Cardinali. n.3.

Quarta Funeralis.

Ad Epiſcopos, vel ad Parochos de Iure ſpectat Quarta Funeralis, n.1.

Per Papa priuilegium, eximi poteſt Religio à ſolutione Quartæ Funeralis. n.1.

Exempta eſt Religio S. Franciſci ab illius ſolutione, per multa Pontificum priuilegia. n.1.

Quibus acceſſere plures S.Congregationis Concilij reſolutiones. n.5.

An Conuentio,vt Regulares exempti à Quartæ ſolutione,illam ſoluere teneantur,ſeruari debeat. n.2.

DECISIO V.

CONtra Archipresbyterum,& Presbyteros Terræ Liquilarum tantum informantes fuit hodie reſolutum non conſtare de bono Iure Eccleſiæ Parochialis dictæ terræ pro conſequenda quarta funerali ab Eccleſia Fratrum Reformatorum Sancti Franciſci de Obſeruantia eiuſdem loci, quamuis de Iure communi iſta quarta ſpectet ad Epiſcopum,vel Parochos,vt *in Clement.Dudum,§.Verum ne Parochiales Eccleſia,de Sepulturis.* Stantibus tamen ampliſſimis priuilegiis,ac exemptionibus antiquiſſimis per Summos Pontifices Religioni Franciſcanæ conceſſis, in quibus expreſsè eximuntur à ſolutione cuiuſcumque quartæ Funeralis, illa non debetur,vt *in Conſtit.4 Clement.IV. Bullar.Conſtit.6.Sixti IV. part.Conſtit.11.Sancta memoria Pij V.Bullar.par.2. necnon Breue Iulij III. cum derogatione expreſſa dicta Clementina Dudum,* vti Conſtitutionis Conciliaris,prout requiritur,Rota *dec.122.par.1. diuerſorum,*Caual. qui plures cumulat *dec.101.n.2.in dicta Bulla Sixti IV. §.& dudum Viennenſi Concilio.* Syluester,*in Summ.verbo Canonic.portio,num.*8. Lelius Zechius, *de Republica Eccleſiaſtica, in tit.de Parocha,c.28.n.18. verſ.8. Si quis per priuilegium.* Et in puncto dixit Rota *in Hiſpalen.Quarta Funeralium, 4. Iulij* 1590. coram bonæ memoriæ Cardinale Pamphilio,*& in alia Lucien. Quarta Funeralis 25. Ianuarij* 1618.coram bonæ memoriæ Coccino.cum benè per priuilegium Papæ Religio poſſit à ſolutione cuiuſcumque quartæ Funeralis eximi, vt in præſenti,*cap.Priuilegia,3.diſtinct. c.Officij, de Teſtam.* Lauorius,*Variarum Lucubrationum, in tit.de Priſc. & recen.fun.tit.2. cap.17. n.48. & in dicta Licien. Quarta,* dixit Rota coram bonæ memoriæ Coccino,quæ priuilegia expreſsè derogant dictæ Clemētinæ, & fuit munita clauſula *Sublata*, & *Decreto irritanti,*quæ claudunt os parti,& ligant manus Iudicis aliter iudicandi.Batt.*in L.fin.n.1. Cod.de Canone frumentario Vrbis Romæ, lib.11.* Gonzalez *ſuper Regul.8.gloſſa 66.n.3.cum ſeqq.*Put.*dec.48.n.6. part.1.*Caputaq.*deciſ.134.n.4.part.3.*Rota *in recentioribus deciſ.77.n.9.part.5.*Caual.*dec.430.n.3.* 1

Nec obſtat,quod in limine Fundationis Monaſterij ſequutæ *de anno* 1613.fuerit cōuentum, vt Fratres ſoluerent Quartam Funeralium,quod potuiſſe fieri, videtur eſſe de mente Rotæ coram Caual.*deciſ.*101. *in fine;*quia in præſenti talis conuentio non probatur,cum teſtes ad eam probandam adducti fuerunt examinati litè pendente in Rota abſque litteris remiſſorialibus, & abſque vlla iuriſdictione, nullum propterea gradum probationis conſtituunt. Mantica, *deciſ.199.n.1.*Rota, *part.1.recent. deciſ.570. n.3.* Caual. *deciſ.40 n.1.& deciſ.159.n.10.* poſt Moder. Peruſin. *de Manut.*Præſertim dum dictæ litis pendentia fuit in partibus pluries proteſtatum. Rota, *deciſ.570.part.1.recent.n.3.in fine.* 2

Minus obſtat atteſtatio Epiſcopi data circa tranſactionem,ac reſeruationem Quartæ Funeralis:quia tali atteſtationi non venit ſtandum, cum non ſit Iurata,nec fuerint citati illi,de quorum intereſſe agitur. Menochius, *conſ.322.n.45.verſic. Quorum agitur intereſſe.* Aldou. *conſ.75. n.28.* licet etiam à Cardinali, *Addit.ad Greg.XV.dec.214.ſub litt.B.*præſertim, quia dicta fides videtur tendere in fauorem ipſius Epiſcopi. Rota *dec.538. n.3. part.4. diuerſorum,& deciſ.13.n.4.part.1.recentiorum.* 3

In omnem cauſam dicti Fratres non potuerunt præiudicare ſucceſſoribus, aut Monaſterio, nec renunciare priuilegiis toti Ordini conceſſis. *cap. Cum acceſſiſſet,* 4

acceſſiſſet, vbi Dec.*col.penult.verſi.Secunda prædicta concluſio,& n.*18.*de Conſtitutionibus*. Balanez,*conſ.* 43.*num.*84.*cum ſeqq. lib.*1. Rota *in dicta Hiſpalen. Quartæ Funeralium* 4.*Iulij* 1590. coram bonæ memoriæ Cardin. Pamphilio,*& in Treueren.Bonorum* 15. *Martij* 1621. coram bonæ memoriæ Dunozet.

5 Et demum dicebant Domini,pro Fratribus Franciſcanis emanaſſe quamplures reſolutione Concilij Tridentini, in quibus expreſsè firmatur Fratres eſſe exemptos à quacumq; Quarta Funerali ſtante priuilegio Iulij III. in omnibus Monaſteriis conſtructis poſt annos 40. vel quæ in dies ædificantur, nec illa comprehendi in Concilio Tridentino *ſeſſ.*25.*de Reformatione,c.*13.vt refert Frater Ioannes de la Cruz *de Statu Relig. lib.*2.*c.*19.*dub.*5.*concl.*2. *in fin.* quas Sacri Concilij Declarationes,hoc noſtrum Tribunal reuerenter amplectitur,& ſequitur,vt per Garziam, *de Beneficiis, in præfat. circa medium, verſic. Et ita* Buratt. *deciſ.*479.*num.*3.

6 Quod verò Conuentus de quo agitur,fuerit ædificatus *ab annis* 30. citra, vltra quod non conuertitur, redditur manifeſtum,tam ex licentia Ordinarij conceſſa *de anno* 1613.quam etiam ex publica atteſtatione Vniuerſitatis,ac etiam ex teſtibus ex aduerſo examinatis.

R.P.D. PAMPHILIVS.

...ſcribit ...iana, par.7. ...ciſionem ...am.

In cauſa Hiſpalenſ. Quartæ Funeralium Mercurij 4. *Iulij*, 1590.

BREVIARIVM.

Præiudicare.

Monachi particulares Monaſterio præiudicare non poſſunt. n.2.

Priuilegia.

Renunciare non poſſunt Religioſi,priuilegiis toti Ordini conceſſis.n.2.

Quarta Funeralis.

Concilium Tridentinum,priuilegia conceſſa per quadraginta annos ante illius publicationem, in quibus conceditur exemptio à ſolutione Quartæ Funeralis,non abrogauit. n.1.

Patres Dominicani, & Franciſcani ab illius ſolutione exempti ſunt per priuilegia Apoſtolica pluries per Rotam canonizata. n.1.

DECISIO VI.

1 FVit reſolutum Monaſterium S. Pauli ciuitatis Hiſpalenſis, non teneri ad ſolutionem Quartæ Funeralium, à qua per ampliſſima priuilegia Apoſtolica conceſſa toti Ordini Prædicatorum eſt exemptum, *cap. Conſtitutum, de Religioſis Domibus cap. Officij de Teſtamentis,in fine cap.In noſtra de Sepulturis.* Quæ priuilegia, vt ex eorum lectura liquet, ſunt clariſſima,& de eorum validitate,& vſu non eſt dubitatum,cum fuerint per Rotam pluries Canonizata, tam ad ad fauorem Fratrum Ordinis S.Franciſci de Obſeruantia,*in vna Hiſpalenſi*,coram bonæ memoriæ Finetto,& Domino meo de Graſſis,quàm etiam ad fauorem Fratrum Ordinis Prædicatorum, quales ſunt iſti de quibus agitur, *in alia Pampilonenſi*, coram Domino meo Blanchetto,vbi ex reſolutionibus Illuſtriſſimorum Dominorũ Sacri Concilij interpretum,fuit dictum,non eſſe abrogata per Concilium Tridentinum,*ſeſſ.*25.*c.*13.quod loquitur de priuilegiis cõceſſis à quadraginta annis citra;& nõ procedit in iſtis priuilegiis antiquiſſimis cõceſſis per quadraginta annos ante publicationem Concilij.

Neque obſtare, quod teſtes examinati pro parte 2 Beneficiatorum videantur dicere huiuſmodi Quartam aliquando fuiſſe ſolutam. Quia ſunt nulliter examinati, vt in facto deducitur, & non probant, cum ſint Curati, Beneficiati, Capellani,& Sacriſtæ Parochialium,quorum omniũ intereſt, quod huiuſmodi Quarta Funeralium de qua ipſi participant,per 4 Fratres,& per Monaſterium ſoluatur;vltra quod iſtæ aſſertæ ſolutiones, cum ſint factæ vel ab executoribus vltimarum voluntatem, vel à Monachis particularibus, qui non potuerunt renunciare priuilegio toti Ordini conceſſo, non præiudicat Monaſterio,ad notata *in cap.Cum acceſſiſſet*,Dec.*colum.penult.verſic.*2.*Prædicta concluſio,& colum.fin.n.*18.*verſ.*6.*& vltima concluſio,&c.de Conſtitutionibus.*

Sententia lata ſuper exemptione à ſolutione Quartæ Funeralis, ac Iure deferendi defunctos ad Eccleſias Cæleſtinorum, ſine Capituli, & Clerici conſenſu ſeu interuentu.

*Illam recenſet Diana, part.*7.

BREVIARIVM.

Quarta Funeralis.

Monachi Cæleſtinæ Congregationis,Ordinis S.Benedicti, exempti ſunt à ſolutione Quartæ Funeralis.

Sepelire.

Poſſunt prædicti Monachi, ſine interuentu Cleri, & Capituli defunctos ad ſuas Eccleſias ſepeliendos deferre.

IN nomine Domini Amẽ.Nouerint vniuerſi,& ſinguli hoc præſens publicum ſententiæ inſtrumentum inſpecturi,viſuri, lecturi, & audituri,quod nuper,ſeu aliàs introducta lite, & cauſa coram Perilluſtri,& Reuerendiſſ. D.Camillo Meltio S.V.D.Illuſtriſſ.& Reuerendiſſimi D. Auditoris Cameræ in Ciuilibus locum tenente, per viam Monitorij, inter admodum RR. Priorem, & Monachos Monaſterij Sanctiſſimæ Annunciationis Ciuitatis Tarentinæ Congregationis Cœleſtinorum Ordinis S.Benedicti ex vna,& RR. Capitulum, & Clerum eiuſdem Ciuitatis Tarentinæ,de,& ſuper exemptione à ſolutione Quartæ Funeralis defunctorum,rebuſque aliis,de quibus in actis,& proceſſu cauſæ, & cauſarum huiuſmodi latiùs deductis, & illarum occaſione. partibus ex altera:In qua quidem cauſa ſeruatis de Iure ſeruandis, verificatis verificandis, citatiſque dictis RR.Capitulo & Clero,prius in partibus.Deinde hîc in Curia per Audientiam Litterarum Contradictarum S.D.N.Papæ more ſolito;tandem idem Perilluſtris, & Reuerendiſſ.D.Camillus Meltius locum tenens,ſuam in his ſcriptis, in cauſa, & cauſis prædictis tulit, & promulgauit ſententiam diffinitiuam in hunc, qui ſequitur modum, videlicet. Chriſti nomine inuocato. Pro Tribunali ſedentes, & ſolum Deum præ oculis habentes, per hanc noſtram diffinitiuam ſententiam, quam de Iuriſperitorum conſilio ferimus in his ſcriptis, in cauſa, & cauſis,quæ primo,& in prima,ſeu alia veriori coram Nobis verſæ fuerunt, & vertuntur inſtantia, inter R.R.Priorem,& Monachos Monaſterij S.Annũciationis Ciuitatis Tarentinæ Congregationis Cœleſtinorum Ordinis S.Benedicti Agentes ex vna;& R.R. Capitulum,

Capitulum,& Clerum eiuſdem Ciuitatis Tarentinæ reos conuentos, de & ſuper prætenſa ſolutione dimidiæ,ſeu Quartæ Funeralis defuoctorum deferendorũ ad præfatam eorum Eccleſiã, ac Iure deferẽdi defunctos ad eandem Eccleſiam abſque interuentu ipſius Capituli,& Cleri, rebuſque aliis in actis cauſæ, & cauſarum huiuſmodi latius dedoctis, & illarũ occaſione partibus ex altera. Dicimus,pronũciamus, ſentẽtiamus,diffinimus, decernimus,& declaramus, prædictos R.R. Priorem, & Monachos Monaſterij Sanctiſſ. Annunciationis Congregationis Cœleſtinorum Ordinis S.Benedicti Ciuitatis Tarẽtinæ,non teneri,nec obligatos eſſe ad ſolutionem dimidiæ,ſeu Quartæ Funeralis defunctorum deferendorum ad præfatam eorum Eccleſiã,ſed prædictos R.R.Priorem,& Monachos fore,& eſſe exemptos,& propterea abſoluendos,& liberandos à dicta ſolutione dimidiæ, ſeu Quartæ Funeralis prætenſæ per dictum Capitulum,& Clerum,prout abſoluimus, & liberamus,& pro abſolutis, & liberatis haberi volumus: ipſoſque Priorem,& Monachos poſſe, ac debere, ac eis licere deferre ad dictam eorum Eccleſiam defunctos ſine prædicti Capituli, & Cleri interuentu, declaramus, ac reſpectiuè mandamus. Moleſtationes, oppoſitiones,perturbationes,& impedimenta quæcumque per dictos aduerſarios præſtitas, & illatas, præſtitaque & illata fuiſſe,& eſſe nullas,temerarias, indebitas,iniuſtas,ac de facto illatas, & præſtitas,illatave,& præſtita, & de,& ſuper illis perpetuum ſilentium imponendũ fore,& eſſe,prout imponimus, victoſque victoribus,in expenſis in huiuſmodi cauſa factis,condemnamus,quarum taxationem nobis,vel cui de Iure,in poſterum reſeruamus. Et ita dicimus, pronunciamus, ſententiamus, diffinimus,& declaramus,non ſolum modo,& forma præmiſſis;ſed etiam omni alio meliori. Ita pronunciaui. Ego Camillus Meltius locum tenens, Lecta,lata,& in ſcriptis promulgata fuit præ inſerta diffinitiua ſentẽtia per eundem Perilluſtrem, & Reuerendiſſimum D.Camillum Meltium in Ciuilibus locum tenentem Illuſtriſſimi, & Reuerendiſſimi D. Auditoris Cameræ, ſub Anno à Natiuitate Domini Noſtri Ieſu Chriſti Milleſimo, ſexcenteſimo, vigeſimo octauo, Indictione vodecima,Die verò Nona Menſis Februarij. Pontificatus Sanctiſſ. in Chriſto Patris, & D.N.D. Vrbani Diuina prouidentia Papæ Octaui, Anno eius ſexto; Præſentibus in Palatio ſolitæ Reſidentiæ ipſius Reuerendiſſ. D.Melrij, ibidemque audientibus,& intelligentibus DD.Franciſco Belgio,& Ioanne Zeppa teſtibus ad prædicta omnia,& ſingula vocatis, habitis ſpecialiter, atque rogatis. In quorum omnium,& ſingulorum fidem, &c. Datum hac die 20. Martij 1630.

Ego Cæſar Columna Romanus Curiæ Cauſarum Cameræ Apoſtolicæ Notarius,de præmiſſis rogatus præſens inſtrumentum ſubſcripſi,& publicaui requiſitus,&c.

Loco ſigni Notarij.

R.D.D. QVEIPO.

In Tarentina Quarta Funeralis, Mercur. 5. Decembris 1629.

Super confirmatione ſupradictæ ſententiæ pro exemptione à ſolutione Quartæ Funeralis.

BREVIARIVM.

Conſtitutio.

Piana Conſtitutio (Etſi Mendicantium) *reuocata non fuit per Greg.XIII. ſed ad terminos S.Congreg. Concilij redacta*,n.3.

Quarta Funeralis.

De Iure communi debita eſt Eccleſiæ Cathedrali, vel Parochiali. n.1.

Exempti ſunt ab illius ſolutione Congregatio Cœleſtinorum,& alij Regularium Ordines, per ſpecialia priuilegia.n.1.

Hac exemptione gaudent Regulares communicantes in priuilegiis cum Religione alia, cui huiuſmodi exemptio conceſſa eſt. n.1.

Concilium Trident.*ſeſſ*.25. *cap*.13.,*Ius Quartæ Funeralis,ſolum confirmauit Eccleſiis exiſtentibus in quaſi poſſeſſione illam percipiendi citra* 40. *annos*. num.2.

Concilium ibi non derogauit priuilegiis Religionem annos excedentibus 40.n.2.

DECISIO VII.

SEntentiam A.C. confirmandam eſſe Dominis placuit. Nã licet Quarta Funeralis Eccleſiæ Cathedrali, vel Parochiali Iure communi debeatur, *c. Cum ſuper,c.In noſtra, de Sepultur. cap.Cum quis in princ.eodem tit.l.6.Clem. Dudum,eodem tit.* Monachi autem Cœleſtini exempti,& priuilegiati exiſtunt ab hoc onere per fœlic.recordat. Cœleſtinum Quintũ, ſicut de aliis Religionibus, quæ ſimili priuilegio à diuerſis Pontificibus conceſſo fruuntur,refert Emmanuel Roderic.*quæſtion.Regular.tom*.1.*q*.39.*art*.2. Et iam olim huiuſmodi exactionem Epiſcopis interdictam fuiſſe,aduertit Petr. Gregor. *lib*.2. *Sintagm. cap*.25.*n*.10.per textum *In c. Priſcis quidem Canon. & c.Vnio*,10.*q*.3. Maximè cum dicti Monachi Cœleſtini eodem priuilegio aliis Religionibus conceſſo vti poſſint, propter priuilegiorum communicationem ipſis à S.D.N.conceſſam ex Seraph.*deciſ*.605. *num*.4. 1

Et quamuis Concilium Tridentinum *ſeſſ*.25.*c*.13. in fauorem Eccleſiarum Cathedralium,& Parochialium Ius Quartæ Funeralis confirmauerit,& priuilegiis in contrarium cõceſſis derogauerit, dumtaxat loquitur de Eccleſiis exiſtentibus in poſſeſſione percipiendi dictam Quartam Funeralem citra quadraginta annos. Atque ita priuilegia Religionum quadraginta annos excedentia, non comprehendit, vt Sanctæ memoriæ Pius Quintus expreſſit, & Sacra Congregatio Concilij ſæpè declarauit, vt referunt Emman.Rodaric.*vbi ſuprà*.Gutierrez *de iuramento confirmatorio*, *ſecunda part. cap*.3.*n*.2.*&* 3. *&* fuit dictum *in Hiſpalenſi Quarta Funeralium quarta Iulij* 1590. coram bonæ memoriæ Cardinali Pamphilio. 2 Vide ſupr. T. … n.4.&c.

Nec viſum fuit Dominis præfatam Conſtitutionem Pij Quinti fuiſſe reuocatam per Greg. XIII. quia per Gregorium ex eo quod Bulla Pij Quinti plura contineret, fuit dumtaxat reducta ad terminos S.Congregationis Concilij,refert Ioann.de la Crux *de ſtatu Religionis,l.*2.*cap*.19. *dub*.5. & fuit reſolutum coram Reuerendiſſimo Domino meo Decano, *in cauſa Licienſ.Quartæ Funeralis*,15. *Ianuarij,milleſimo,ſexcenteſimo, decimo octauo*. 3

Et ita, &c. vna tantum parte informante.

REPERTORIVM,

REPERTORIVM,

SVMMA, ET EPITOME

Locupletiſſima eorum omnium, quæ in hoc Volumine, tam ex profeſſo dilucidantur, quàm quæ obiter, & non incongruè proferuntur.

Littera T. Tractatum; S. Sectionem; D. Diſquiſitionem; d. ſub hoc charactere, Dubium; N. Numerum demonſtrat marginalem; & Pr. Præludium, aut Proœmium; & P. Paginam & nota iſta §. Paragraphum indicat.

Abbas.

IVRISDICTIONEM quaſi Epiſcopalem habet in Monaſterio ſuo. T.1.D.3.n.10.pag.10.

Illam habet in Monaſteriis, Prioratibus, Grangiis, & Eccleſiis ſuo annexis Monaſterio, D.3.n.14.p.11.& d.1.n.8.9.11. 12. 13. p.17. 18. 19.n.21.26.p.21.n.30. 31.& 32. p.22.23.

Qui habet priuilegium, vt ea facere poſſit, quæ Abbates benedicti facere poſſunt, illa exercere poteſt non ſolùm in Monaſterio; ſed etiam in eius limitibus.T.1.D.3.n.11.p.10.

Pœnæ recenſentur inflictæ his, qui huic contraueniunt facultati.T.1.D.3.n.12.ibid.

Abbas noſtræ Congregationis, in Eccleſiis ſuo vnitis Monaſterio, omnia Pontificalia exercere poteſt.D.3.n.13. & 14.p.10.& 11.

In vim priuilegiorum poteſt, pro noſtrorum vſu, vaſa ſacra, & veſtimenta benedicere.n.17.p.11.

Poteſt ad Miſſam, & Veſperas ſolemniter populum benedicere.n.17.& 18.ibid.

Poteſt ædificare Capellas, Eccleſias, ac Hoſpitalitia, & primum lapidem, & eorum fundamenta, Pontificali more benedicere. n.17.18.19.24.p.11.12. & 13.

Abbas Benedictinus accedere non tenetur ad Synodum Diœceſanam, aut ad aliam Congregationem, quàm ad Capitulum Generale Ordinis.T.1. D.3.d.1.n.6.p.17.

Iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem habet, non ſolùm in Eccleſias ad menſam ſui Monaſterij vnitas, ſed etiam in Vicarios, Beneficiatios, & in alios Eccleſiarum miniſtros. T.1.D.3.d.1.n.9.10.p.18. n.13.15.16.18.20.21.22.& 23.p.19.20.& 21.

Illam etiam habent nonnulli Abbates, in Laïcos, & in populum. d.1. n.22.p.21.

In Eccleſiis Monaſterio vnitis, in his, quæ ad ius Abbatis, & Conuentus pertinent, non Domino Epiſcopo, ſed Abbati contraria præcipienti obedientia debetur. T.1.D.3.d.1.n.29.p.22.

Abbates noſtræ Congregationis, vbique poſſunt, de Diœceſani licentia Pontificalibus vti. n.33.p.24.

Poſſunt abſque Diœceſani veniâ Pontificalibus vti in omnibus annexis Monaſteriorum ſuorum. n.37.p.26.

Id poſſunt, etiamſi Eccleſiæ annexæ per Clericos deſeruiatur ſæculares.T.1.D.3. d.1. n.37.& 38. ibid.

Abbates benedicti, & quibus conceſſum eſt, vt ea omnia facere poſſint, quæ benedicti facere poſſunt, Tonſuram, & minores Ordines ſubditis Regularibus conferre poſſunt, & alia exercere Pontificalia in Eccleſiis, & limitibus ſuorum Monaſteriorum. n.42.p.28.

Circa vſum Pontificalium, à pari cum Epiſcopis procedunt. n.37.p.26.

Pontificalia extra loca ſua exercere valent de licentia iuriſdictionem habentis, in loco, in quo exercenda ſunt, ſiue Monaſterium ille ſit, ſiue Diœceſis altera.T.1.D.3.d.2.n.1. & 2.p.30.

Poſſunt etiam Tonſuram, & minores Ordines alienis conferre, cum litteris dimiſſoriis, & Diœceſani, aut Prælati Monaſterij, in quo illos conferunt licentia. n.1. & 3. ibid.

Abbates Benedictini habentes vſum Mithræ, & Baculi, vbique celebrare poſſunt Miſſas priuatas, & ſolemnes, ſeu cum cantu, cum Pectorali Cruce, &c. nulla præhabita licentia Ordinarij, aut alterius. T. 1. D. 3. d, 3. n. 1. & ſeqq. p. 31.

Qui Pontificalium vſum habent, eadem poſſunt, qua Epiſcopi ſolemnitate Cœmeterium benedicere, & conſecrare. T. 1. D. 4. n. 1. p. 33.

Abbates S. Facundi, & Hyrachenſis Cœnobij, vſum habent Pontificalium: & alij etiam noſtræ Congregationis. T. 1. D. 4. n. 1. ibid.

Poſſunt dicti Abbates conſecrare Calices, Patenas, & Altaria Chriſmate Sacro. T. 1. D.4 n. 4 p.34.

Poteſtatem Ordinis, & dignitatis Epiſcopalis participant. T. 2. D. 11. n. 2. p. 144.

Abbas, qui Ordinarius eſt loci, & territorium habet,

poteſt monitorias generales pro rebus deperditis, & furto ablatis expedire, modo non ſit ſubiectus vlli Diœceſano. T. 6. D. 1. n. 12. p. 251.
Poteſt diſpenſare in denunciationibus matrimonialibus. n. 11. ibid.
In iis, & aliis caſibus, ad iuriſdictionem ordinariam pertinentibus, venit ſub nomine Epiſcopi. n. 13. ibid.
Abbas Regularis, velle, & nolle habet in multis, reſpectu ſubditi, & reſpectu ſui. T. 7. D. 8. §. 2. n. 2. 3. 4. & 6. p. 289. 290.
Quicquid habet facultatis in ſubditum, habet & in ſeipſum: tam quoad ieiunia, quàm quoad caſus reſeruatos, &c. n. 3. p. 289.
Poteſt ſibi Sepulturam eligere. n. 1. & ſeqq. ibid.

Abſoluere Abſolutio.

Prælati Regulares abſoluere poſſunt ſubditos ſuos, ab occultis per accidens, prout probabilibus opponuntur. T. 2. Pr. §. 2. n. 54. p. 50.
Abſolutio, & diſpenſatio competens Epiſcopo per Tridentinum ſeſſ. 24. cap. 6. competit habentibus iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem. T. 5. D. 2. n. 6. p. 232.

Acceptatio.

Virtualis contingit acceptatio, quando Religioſus gratias agit donum offerenti, & ab eo petit, vt illud alteri, v. g. conſanguineo ſuo tradat. T. 7. D. 6. d. 2. n. 24. p. 273.
Non acceptat, nec implicitè, qui dicit, ea re non indigeo: ſi tibi placuerit, gratum mihi facies, ſi dederis conſanguineo meo. n. 26. ibid.

Acceſſoria.

Acceſſorium ſequitur naturam ſui principalis. T. 2. D. 8. n. 3. & 7. p. 125. 126.
Vnum acceſſorium, alterum acceſſorium non ſequitur, etiamſi contiguum ſit. n. 7. ibid.
Corruit acceſſorium, ſuo ſublato principali. n. 3. p. 125.
Acceſſorium, ad ſe non trahit ſuum principale.
Acceſſorium ſpirituale corruit, ſublato ſuo principali, etiamſi hoc temporale ſit. T. 8. D. 2. d. 33. n. 6. p. 359.
Acceſſorium ſpirituale, acceſſoriè vendi poteſt, vendito temporali, cui acceſſorium eſt. n. 6. ibid.

Accidens.

Naturaliter deperit accidens cum ſubſtantia T. 2. D. 6. n. 78. pag. 117. n. 14. 16. p. 118. & n. 20. p. 119.
Sine ſubſtantia, cui ſemel adhæret accidens, ad aliam ſubſtantiam naturaliter tranſire non poteſt. T. 2. D. 10. n. 22. p. 141.

Acta.

Omnia acta ciuilia, & criminalia per Iudices ſæculares, & eorum miniſtros in locis facta ſacris, ipſo Iure ſunt nulla. T. 2. D. 1. d. 16. n. 3. p. 64.

Actio.

Actio confeſſoria ei competit, qui ſibi deberi ſeruitutem contendit. T. 4. Pr. n. 14. p. 161.
Actio negatoria, poſſeſſori competit pro ſuo tuendo Iure, qui negat alium habere in re ſua ſeruitutem. n. 14. ibid.
Actio vtilis in pignore, creditori competit; in fundo, vſufructuario; tributario, vulgò *al Pechero*, in re, quam in tributum, ſeu Pectam accepit; emphyteutæ, in re, quam in emphyteuſim; & feudatario, in re, quam accepit in feudum. T. 4. Pr. n. 15. 18. p. 161. & n. 20. p. 162.

Adminiſtratio.

Omnium rerum Eccleſiæ adminiſtratio, ad illius pertinet Rectorem, ſeu ad Collegium; minimè verò ad Sæculares. T. 4. D. 5. d. 1. n. 19. p. 192.
Bonorum ſuorum adminiſtratio, interdicta eſt amenti, ſurdo ſimul, & mutuo; & prodigo. T. 4. D. 7. n. 10. p. 202.
Adminiſtratio penes Abbatem reſidet; penes virum, ſeu maritum; & penes patrem; non autem penes vxorem, & filiumfamilias. T. 7. D. 8. §. 2. n. 5. p. 289.

Adoptio.

Eſt actus legitimus, per quem quis fit filius, qui aliàs non eſt. T. 7. D. 9. §. 3. n. 1. p. 302.
Alia eſt ſimplex, quæ fit imperio cuiuſlibet Iudicis, de eo, qui in poteſtate patris eſt, & manet in eius poteſtate, adoptione etiam facta. n. 1. ibid.
Alia, quæ ſimplex non eſt, dicitur Arrogatio: & eſt, quæ authoritate Principis fit. n. 1. ibid.
Vtraque Adoptio fit interrogando, tam adoptatum, quàm adoptantem. n. 1. ibid.

Aduena.

Propriè ille Aduena eſt, qui ex vno longinquo loco, in aliquem oppidum venit. Impropriè Aduena dicitur externus, etiamſi ex longinquo non venerit. T. 8. D. 2. S. 11. d. 5. n. 1. p. 338.

Alienare.

Vicarij, & Clerici Eccleſiarum Monaſteriis vnitarum, illarum bona nequeunt niſi de authoritate Prælati, & Conuentus Monaſterij alienare. T. 1. D. 3. d. 1. §. 1. n. 13. p. 19.
Sepulchrorum, ſeu Sepulturarum vſum, an alienare poſſint Regulares abſque licentia S. Congregationis Concilij, & Eccleſiæ ſæculares ſine Epiſcopi venia. T. 4. D. 3. n. 5. p. 170.
In alienatione vſus Sepulturæ, ſeruari debet forma, pro rerum Eccleſiaſticarum alienatione, præſcripta. n. 28. p. 174.
Alienatio propria, aut impropria fieri à Regularibus nequit, niſi de licentia S. Congregat. Concilij. ibid. n. 5. p. 170.
Alienatio propriè dicta eſt, quando dominium dictum rei alienatur; impropriè, quando vſusfructus transfertur. n. 5. p. 171.
Pœnæ inflictæ, res Eccleſiæ alienantibus. n. 5. ibid.
Epiſcopus Seruos, aut alia Eccleſiæ ſuæ bona. alienare non poteſt. T. 7. D. 6. d. 4. n. 9. p. 276.
Poteſt tamen Seruum benemeritum alienare. n. 9. ibid.

Alere: Alimenta.

Alens filium, & ſeruum expoſitum, alimenta à patre, & à Domino repetit. Et etiam facta in erudiendo filio in aliqua arte. T. 8. D. 2. d. 28. n. 2. p. 355.
Pater, tenetur poſt triennium, alimenta filio præſtare. T. 9. S. 2. §. 17. n. 2. p. 374.
Et non ſolùm tenetur præſtare neceſſaria ad vitæ ſuſtentationem, ſed ſtatus etiam. ibid.
Tenetur filio naturali, & illegitimo, ſicut legitimo illa miniſtrare ibid.
Limita, in caſu, quo filius vnde viuat habeat. n. 3. p. 375.
Filij alere tenentur parentes non habentes vnde viuant. T. 9. S. 2. §. 18. n. 1. ibid.
Alere non tenetur coniux coniugem, habentem bona

bona, vnde viuere queat. T. 9. S. 2. §. 19. n. 2. ibid.

Altare.

Pars Eccleſiæ eſt Altare fixum. T. 2. D. 7. n. 1. p. 120.

Pollutum cenſetur Altare fixum ad Eccleſiæ pollutionem, & è conuerſo. ibid.

Sine Altari, an liceat aliquando celebrare. T. 8. D. 2. S. 2. d. 11. n. 5. p. 342.

Non exſacratur Altare, ad Eccleſiæ exſacrationem, nec è contra. T. 2. D. 7. n. 2. & 3. p. 121.

Ex lapide fieri debet Altare tam fixum, quàm mobile T. 2. D. 9. n. 1. p. 128.

Conſecrantur tanquam ab ordinario Miniſtro, à ſolo Ordine inſignito Sacerdotali. ibid.

Nequeunt illa conſecrare Abbates non priuilegiati, etiamſi perpetui, & benedicti ſint. n. 1. & 2. ibid.

Abbates Congregationis Caſinenſis Altaria conſecrare poſſunt. n. 1. 2. & 3. ibid.

Illa etiam conſecrare queunt Abbates noſtræ Hiſpanæ Congregationis n. 4. ibid. Et de facto conſecrarunt. n. 7. p. 129.

Altare exſacratur fixum, ſi mota ſit iunctura, quâ menſa ſtipiti adhæret. T. 2. D. 9. §. 1. n. 30 p. 133.

Si ſtola Altaris menſa conſecrata eſt, & enormiter illa lædatur, exſacratur. n. 31. ibid.

In Altaris conſecratione, loco Reliquiarum, partem Hoſtiæ conſecratæ reponi, abſurdum eſt. T. 2. D. 9. §. 2. n. 39. p. 136.

Non exſacratur Altare, per hoc, quod in eo celebret degradatus, interdictus, aut excommunicatus. n. 41. ibid.

Altare portatile, ad exſacrationem Eccleſiæ, non exſacratur. n. 42. ibid.

Exſacratur Altare portatile, quando ita frangitur, vt ea pars, quæ remanet, apta non ſit commodè capere Hoſtiam, & Calicem. n. 32. p. 134.

Exſacratur, quando anguli in quibus poſitum fuerat Chriſma, franguntur. n. 33. ibid.

Non exſacratur, quando vnus tantum frangitur angulus. n. 33. ibid.

Non exſacratur, quando ſeparatur à ligno, cui aliquando innititur, vel circundatur. n. 34. p. 145.

Limita, dummodò lapis ſit per ſe ſufficiens ad capiendam Hoſtiam, & Calicem, & independenter à ligno conſecratus ſit. n. 35. ibid.

Non exſacratur per remotionem, aut fractionem loculi vbi Reliquiæ poſitæ fuerant, qui Sepulchrum, & Repoſitorium dicitur. n. 36. ibid.

De ſubſtantia conſecrationis Altaris, ſeu Aræ, non eſt, quod Reliquiæ in ea apponantur. n. 36. ibid.

Quænam Altaria, à Sacris damnentur Canonibus, declarantr. n. 38 ibid.

Eccleſia polluta, Altare mobile pollutum non cenſetur. o. 43. p. 136.

Ambo, ſeu Pulpitum.

Ad Eccleſiæ pollutionem polluitur Ambo, & è contra. T. 2. D. 7. n. 5. p. 121.

Pars Eccleſiæ eſt Ambo, & ſub eius nomine venit. ibid.

Amor.

Plus influit Amor, in immediatum proximum, quàm in mediatum. T. 8. D. 1. d. 2. n. 3. p. 323.

Ex amore procedit Sepulturæ vnio. Eodem n. 3. ibid.

Analoga.

In odioſis, & pœnalibus, pro famoſiori analogato, verba ſumuntur analoga. T. 2. D. 2. d. 9. n. 2. p. 73.

Animalia.

Irrationabilia animalia, incapacia ſunt iniuriæ tam actiuæ, quàm paſſiuæ. T. 2. D. 3. d. 1. n. 3. p. 83.

Animæ defunctorum.

Sacerdotum oblationibus ſoluuntur: Sanctorum precibus: charorum eleemoſynis: & cognatorum ieiunio. T. 9. S. 1. §. 2. n. 1. p. 362.

Aqua.

Prælati Regulares non indigent aqua ab Epiſcopo benedicta, ad benedicendas Eccleſias, Capellas, Oratoria, & Cœmeteria, & ad illa reconcilianda, ſed vti poſſunt à ſeipſis benedicta. T. 1. D. 5. o. 1. & ſeqq. p. 35.

Aqua benedicta præexiſtens in maiori quantitate, benedictionem communicat aquæ de nouo aduenienti. T. 2. D. 6. n. 13. p. 118.

Hoc autem prouenit ex eo, quod vtraque vna ſit aqua, vel præexiſtens augetur; aut per ſolam iuxta poſitionem aduenientis, aut per virtutem actiuam, conuerſiuam in propriam ſubſtantiam, in præexiſtente repertam. n. 16. ibid.

Si aquæ benedictæ, non benedicta, in maiori quantitate addatur, illa benedictionem amittit. T. 2. D. 10. n. 24. p. 142.

In minori quantitate vino conſecrando aqua miſcetur, vt à vino in propriam ſubſtantiam conuertatur. T. 2. D. 6. n. 16. p. 118.

Non conuerti aquam immediatè in Chriſti ſanguinem, docet Gloſſa. o. 16. ibid.

Ara.

Altare paruum eſt, & mobile. T. 2. D. 9. n. 1. p. 128.

Alia vide verbo *Altare portatile.*

Argumenta.

Argumentum à Simili, efficax eſt. T. 2. D. 2. d. 11. n. 2. p. 75. T. 4. D. 10. n. 1. p. 210.

Argumentum à Contrario ſenſu, validiſſimum eſt in Iure. T. 2. D. 6. n. 9. p. 117. T. 4. D. 22. n. 5. p. 225.

Inter alias limitationes, hanc admittit, vt non procedat, quando in caſu contrario eadem ſit, aut maior ratio. T. 2. D. 6. n. 20. p. 119.

Argumentum à Simili, non valet in his, quæ à legis dependent diſpoſitione. T. 4. D. 5. d. 1. n. 29. p. 195.

Argumentum à Conſuetudine ad priuilegium valet, & à Priuilegio ad conſuetudinem. T. 4. D. 12. n. 5. p. 213.

Argumentum à Præſcriptione ad priuilegium valet, ibid. p. 214.

Argumentum ab æquiparatis, validiſſimum eſt in Iure. T. 5. D. 6. n. 4. p. 236.

Valet argumentum à Seruo, ad Religioſum. T. 9. §. 15. n. 3. p. 372.

Arma.

Filius, inſignia Armorum patris, & non matris ſequitur. T. 4. D. 7. n. 9. p. 202.

Arma alicuius familiæ in re aliqua appoſita, demonſtrant rem, illius eſſe familiæ. T. 4. D. 22. n. 1. 2. & 4. p. 224. 225.

Appoſita in Eccleſia, demonſtrant, vt plurimum, Ius patronatus illius eſſe Domini Armorum. n. 3. & 4. ibid.

Arrogatio.

Eſt adoptio, anthoritate Principis facta. T.7.D.9. §.3.n.1. p.302. Attogatio dicitur à rogando. ibid.

Per Attogationem tranſit arrogatus, ſeu adoptatus eum omnibus liberis, & bonis, in adoptantis poteſtatem. ibid.n.1.& 2.

Auus.

In cura nepotis, parentibus orbati, ſuccedit Auus. T.7.D.11.n.3.§.2. p.310.

Axiomata.

Qui dat formam, dat conſequentia ad formam. T.1. D.3.n.5.p.8.

Conceſſum cenſetur, quod non eſt expreſsè prohibitum. T.1.D.4.n.2.p.33, T.4.D.10.n.1. verſ. Tum etiam. p.210.

Qni vnum exprimit, & aliud tacet, cenſetur excludere quod tacet. T.1.D.5.n.4.p.35.

Quod Ius non diſtinguit, nec nos diſtinguere debemus. T.2.D.1.d.1.n.1.p.53.d.4.n.2.p.55.T.7. D.8.§.7.n.3.p.294.

Vbi eadem eſt tatio, eadem eſt Iuris diſpoſitio. T.4. D.10.n.1.p.210.T.7.D.8.§.7.n.4.ibld.

Quando habeat locum hoc axioma. T.2.D.5.n.30. pag.107.

Id poſſumus, quod iuſtè poſſumus. Id non poſſumus quod boneſtè non poſſumus. T.5.D.8.n.15. p.240.

Quod noſtrum eſt abſque facto noſtro auferri non poteſt. T.7.D.5.n.2.p.260.

A diuerſis non fit illatio. T.7.D.6.n.11.p.265.

Iuri ſuo quilibet tenunciare poteſt. T.7. D.6.n.3. p.264. Summa ratio eſt, quæ pro Religione facit. T.1.D.5.n.4.p.35.

Facere per ſe videtur, qui per alium facit. T.7.§.10. n.1,p.297.

Qui ſentit commodum, debet ſentire incommodum. T.9.§.4.n.1.& 3.p.363.

Conſuetudo legitimè introducta, & præſcripta, parem vim habet cum Lege. T.9. S.2.§.16.n.2. p.374.

Taciti, & expreſſi, idem eſt iudicium. T.2.D.5.§.4. n.26.p.106.

Nullus videtur dolo facere, qui Iure ſuo vritur. T.4. D.3.n.15.p.172.

Voluntas pro facto reputatur, vbi actum excludit neceſſitas. T.4.D.5.n.14.p.185.

Axioma hoc ſolum eſt verum, quando factum ipſum non tequiritur.n.15. ibid.

Banchus.

Si in Bancho intra Eccleſiam exiſtente, actio fiat pollutionis inductiua, per illam polluitur Eccleſia. T.2.D.7.n.19.p.124.

Laïci, qui Banchos, in loco apponunt ſacro, dominium directum, & proprietatis quoad Ius ibi ſedendi non habent, ſed ſolum dominium vtile ad ſummum, quod ceſſare poteſt quotieſcumque Prælatus vult. T.4.D.2. n.13. & ſeqq. p.168.T.6. D.1.n.1.p.249.

Baptiſmus.

Ianua eſt Eccleſiæ viſibilis. T.2.D.4.d.7.n.5.p.100.

Ante Baptiſmi ſuſceptionem, ad alia Sacramenta non admittitur.ibid.

Fidem habens internam, adhuc Baptiſmi aqua non ablutus, ad Eccleſiam pertinet ſecundùm eſſentialem rationem. ibid.n.4.

Qui nondum eſt baptizatus, ab Eccleſia puniti non poteſt. ibid.n.5.

Extra Fontem Baptiſmalem Eccleſiæ, quibus liceat Baptiſmum miniſtrare. T.2.D.5.§.1.n.2.p.101.

Miniſtrare poteſt Baptiſmus in Domo puellæ nobilis, infanti, quem occultè peperit, ad infamiam, & vitæ periculum vitandum: non in vim Clementinæ de Baptiſmo, ſed in vim neceſſitatis, & pietatis Eccleſiæ. T.2.D.5.§.6.n.52.p.113.

Baptiſmus iterari non poteſt. T.2.D.6.n.3.p.116.

Baſilica.

Eccleſia non conſecrata, Baſilica appellatur. T.2. D.5.§.4.n.19.p.105.§.7.n.54.& ſeqq.p.114 Siue Eccleſia huiuſmodi ſit ſæcularis, ſiue Regularis. n.61.ibid.

Olim à profanis fuit dicta Baſilica, Domus ampla, & ſpatioſa, cauſarum cognitioni deſtinata. T.2. D.5.§.7.n.53.p.113.

Poſtea fuit dicta Baſilica Domus deſtinata ad negotiatorum vſum. dicto n.53.ibid.

Domus Regis, fuit etiam appellata Baſilica. n.60. p.114.

Sumitur aliquando Baſilica, pro Templo.n.60. ibid.

Sæpè vſurpatur pro Eccleſia. n.59. Sed impropriè. n.61.ibid.

Eiſdem priuilegiis gaudet Baſilica, quibus Eccleſia gaudet conſecrata.n.62 p.115.& D.11.n.2.p.144.

Benedicere: Benedictio.

Solemnis Benedictio, Regularibus conceſſa per Apoſtolica priuilegia, illa eſt, quæ ſic fit. *Adiutorium noſtrum in nomine Domini, &c. Sit nomen Domini benedictum, &c.* T.1.D.3.n.21.p.12.

Prælati Minorum, benedicere valent Eccleſias, & alia vbi Chriſma non requiritur, aqua ab ipſis benedicta.n.22. ibid. Idem alij Prælati Regul. T.2. D.11.n.5.p.144.

Plus eſt Eccleſias, & Cœmeteria benedicere, quàm loca pro eis deſignare. T.1.D.3.n.25.p.13.

Prælati Regulares vſum non habentes Pontificalium, benedicere non poſſunt Eccleſias, Cœmeteria, &c. Pontificali ritu. T.1.D.6.n.1.p.36.

Loci ſacri Benedictio, ſoli ipſi inhæret: Vnde non amittitur per parietum renouationem, aut euerſionem. T.2.D.6.n.1.p.116.

Beneficiarius. Beneficium.

Beneficiarij ad ſeruiendum Parocho tenentur, ſicut alij Eccleſiæ Miniſtri, ſinguli in ſuo gradu, & miniſterio. T.1.D.3.d.1.§.1.n.9.p.18.

Statim ac Clericus acceptat Beneficium ſibi collatum, Ius in re, & quaſi dominium in illo acquirit. T.4.Pr.n.7.9.p.160.& n.20. Et non antea p.162. T.4.D.6.n.19.p.199.

Præſentatus ad Beneficium, Ius habet ad illud, non autem habet Ius in illo ante collationem, & acceptationem. Eod.Pr.n.17.p.161.

Idem eſt de electo, & de Poſtulato. eod.Pr.n.19.ib.

In Eccleſia Patronato Laïcali ſubiecta, nullus Papa inferior prouidere poteſt de Beneficiis, niſi præuia Patroni præſentatione. T.4D.3.n.29.p.174.

Si Papa confert Beneficium de Iure patronatus Laïcalis, prouiſio nulla eſt, & ſubreptitia, ſi in litteris non faciat de dicto Iure patronatus mentionem. dicto n.29.ibid.

Si tamen de illo mentionem facit, tenet.ibid.

Beneficium Iuris patronatus Eccleſiaſtici, validè à Papa confertur abſque dicta mentione. n.29. ibid.

Legatus à Latere, irrequiſito, & inuito Patrono Eccleſiaſtico, conferre poteſt Beneficia ſui Patronatus; ſecus Patrono Laïco inuito.n.29. ibid.

Facta iam præſentatione ad Beneficium, ſi à Patrono Laïco, variari poteſt; non verò ſi ab Eccleſiaſtico fuerit facta Patrono.n.29.ibid.

Irrita, & reprobata eſt promiſſio Beneficij, ante illius

lius vacationem facta.T.4.D.9.n.10.p.208.

Qui Ius aliquod ad Beneficium habet, Simoniam committit, ſi pretio oblato, vexationem redimere intendit.T.4.D.13.n.14.16.& 19.p.216.217.

Si Parochiani Ius patronatus habent, conductores Domorum in Parochia exiſtentium, non poſſunt præſentare,ſed illarum Domini,niſi aliud conſuetudo ferat.T.4.D.14.n.5.p.218.

Beneficium Curatum, & duplex ſimplici vnitum, ſimplex efficitur.T.4 D.23.n.7.p.227.

Qui plura habet Beneficia, compellendus eſt ad oſtendendam diſpenſationem, cuius vigore illa poſſideat.T.6.D.1.n.10.p.250.

Si Beneficiarius duo habeat Beneficia,aut plura,illa Eccleſia erit illi Parochialis, in qua deſeruit,& in illa tumulari debet, ſi propria, aut Maiorum ſuorum Sepultura careat. T.8.D.2.d.19.n.1.p.351.

Berchorius.

Monachus fuit Benedictinus.T.3.D.1.n.1.p.151.

Blaſphemia.

Illa eſt publica Blaſphemia, quæ prolata eſt coram maiori parte alicuius Communitatis.T.2.Pr §.2. n.63.p.51.

Limita, dummodo præſentes,illam percipiant.n.64. ibid.

Certa Regula dari nequit ad dignoſcendam Blaſphemiam notoriam; ſed prudentis relinquitur arbitrio. n.65.ibid.

Bona Eccleſiaſtica.

Bona Eccleſiarum ab Epiſcopo, Parocho, alióve adminiſtratore, in alios vſus conuerti non poſſunt, quàm ſunt deſtinata, abſque Papæ licentia. T.4.D.5.d.1.n.19.verſic. A ſententia.p.193.

Bona Eccleſiæ inſumi non poſſunt in litibus, quæ vertuntur inter perſonas Eccleſiaſticas ad eandem Eccleſiam ſpectantes.ib.verſic.Non obſtat.

Bona Dignitatum, Perſonatuum, Prioratuum,vel Eccleſiarum vacantium occupare, aut in proprios vſus conuertere, prohibentur Prælati omnes Sæculares,& Regulares,ſub grauiſſimis pœnis, niſi priuilegium habeant, conſuetudinem legitimè præſcriptam, aut rationabilem cauſam. T.8.D.2.S.2.d.8.n.3.p.344.

Quidquid de bonis, & de redditibus,Eccleſiaſticis emitur, comparatur, aut conſtruitur à quolibet Eccleſiaſtico, Eccleſiæ acquiritur, non ementi, comparanti, aut conſtruenti,neque eius conſanguineis, aut hæredibus. T.4.D.5.d.1.n.8.12.14. p.191.n.18.p.192.n.20.p.192.n.23.& 26.p.194.

Ita, etiamſi emat nomine proprio, aut conſanguineorum, vel hæredum,n.26.ibid.

Quæ emunt Eccleſiaſtici de rebus Eccleſiæ, proprio nomine, debent Eccleſiæ reddere,conficiendo inſtrumenta nomine Eccleſiæ. T.9.S.2.§.9. n.2.p.369.

Quæ autem acquirunt ex rebus Eccleſiæ, & propriis,diuidenda ſunt inter Eccleſiam,& hæredem pro rata, attenta quantitate pro qualibet parte inſumpta.n.3.ibid.

Qui propter Eccleſiæ bona, detrimentum in propriis patitur, de illis iſta reſarciri debent, & è contra. n.4. ibid.

De bonis Eccleſiaſticis, ſumptus ſuperflui, & vani fieri non poſſunt. T.4. D.5. d.1. n.34.35.& 36. p.195.196.

De illis Palatia fabricare, non licet.n.36.

Nec licet de eis conſanguineos extollere, neque neptes nuptui tradere.n.36.ibid.

Bona Eccleſiaſtica patrimonia ſunt pauperum.n.36. ibid.

Dominium abſolutum omnium bonorum, redditeuum, ac prouentuum Eccleſiaſticorum, Eccleſia habet vniuerſalis.n.37.ibid.

In D.Bernardi ſententia, nullus Eccleſiaſticus habet dominium, aut poſſeſſionem, ſed ſolum adminiſtrationem reddituum, & prouentuum Eccleſiaſticorum.n.36. ibid.

Habent ad ſummum Eccleſiaſtici, dominium limitatum ad ſuos, & ſuorum decentes vſus, & adminiſtrationem ad opera pia.n.31.& ſeqq. p.195.

Quod liberè diſponant Clerici in Hiſpania de beneficiorum fructibus,etiam in vltima voluntate, & quod confiſcari poſſint propter hæreſim,bona ab eis, intuitu Eccleſiæ acquiſita, docet Simanca. n.31. ibid.

Proprietas rerum intuitu Eccleſiæ acquiſitarum, & de bonis Eccleſiaſticis,etiam de diſtributionibus, non eſt Clericorum,ſed Eccleſiæ. n.10 11.12.14. 15.17.18.p.191.192.n.23.24.26. p.194. & n.33. p.195.

Rerum huiuſmodi, in Eccleſiæ fauorem ab acquirente, fieri debet inſtrumentum. n.10.& 24. ib.

Quidquid Epiſcopi,& alij Eccleſiaſtici habent præſumitur acquiſitum de bonis Eccleſiæ, aut eius intuitu. n.9. p.191.

Sed contra hanc præſumptionem admittitur probatio. ibid.

Si donatio, inſtitutio,aut legatum Eccleſiaſticæ perſonæ fit ab extraneo, cenſetur conceſſio intuitu Eccleſiæ, non perſonæ facta. Si perſona ſit Epiſcopus, Eccleſiæ Rector, aut Canonici ſint, vel Clerici,eorum perſonis non nominatis; è contra verò ſi propria nomina donatariorum exprimantur,aut ſi propinqui ſint donatoris intra quartum, aut ſeptimum gradum.n.21.p.193.

Vendicare poteſt Eccleſia rem, ex eius bonis comparatam.n.12.p.191.& n.26. p.194.

Amplia, ſiue res ſit mobilis, ſiue immobilis. n.18. p.192.

Eccleſiaſticus, qui de rebus Eccleſiæ aliquid alteri, quàm Eccleſiæ comparat,fur eſt.n.12.p.191.n.23. p.194. n.32.& 34.p.195.

Eſt etiam ſacrilegus, latè ſumptus ſaltem. num.12. p.191.n.32.& 34.p.195.

Iudæ comparatur.n.12.p.191.

Bona Clerici decedentis, qui in diuerſis Eccleſiis habebat beneficia, inter illas diuidi debent poſt mortem,cum proportione iuxta quãtitatem reddituum ex illis perceptis.n.18.& 20.p.192.193.

Cui autem Eccleſiæ minus ſeruiuit, plus de dictis bonis reſtitui debet.n.20.p.193.

Qui poſt ordinationem ſuam, bona acquiſiuit propria, & illa, & Eccleſiaſtica bona reliquit, inter Eccleſiam, & hæredem, cum proportione diuidentur:æquali ſcilicet,ſi æqualia illa ſint;inæquali,ſi inæqualia. n.24.p.195.

Si Clericus inteſtatus decedat, eius Eccleſia ſuccedit in bona, etiam perſonæ intuitu acquiſita, ſi non habeat conſanguineos, qui ab inteſtato ſuccedant. n.22.p.194.

Bruno Chaſſaing.

Eius ſententia, circa ſubſiſtentiam viuæ vocis Oraculorum recenſetur.T.2.D.9.n.11.p.130.

Calix.

Eius materia aurea, argentea, vel ſtannea eſſe debet. T.2.D.10.n.1.p.137.

Conſecrationem amittit, quando ita notabiliter frangitur, vt commodè ſanguinem Chriſti continere non poſſit.ibid.n.1.

Item quando foramen, etiam modiciſſimum in

cupæ fundo fit,eſto illud ab artifice concinnetur. n.2.p.138.
Quando non torneatilis, à columna vel pede ſeparatur ſuo.n.3.& 4.ibid.
Quando denuò auro tegitur.n.10. p.139.n.19.& 20. p.141.
Non amittit conſecrationem per aliquos ictus,dummodo notabiliter non frangatur, aut interna ſuperficies, quæ Sanguinem tangit,mutetur. n.5.6. &7.p.138.
Nec illam amittit, contra aliquorum ſententiam, quando paulatim in parte interiori, totam deperdit auri ſuperficiem. n.11.p.139.
Nec torneatilis per ſeparationem cuppæ à columna, & pede, ſine fractione facta. n.27. p.142.
Statim ac Calix Chriſti Sanguinem recipit, ſpeciali, altiori, & efficaciori conſecratur modo, ac per Chriſma conſecraretur n.12.& ſeqq.p.139.
Vt licitè primo Calice vtatur, debet Chriſmate inungi. Non autem poſtquam illo Sacerdos vſus fuit, ſemel ſaltem celebrando. n.13.ibid.
Ideo Chriſmate conſecratur, vt habilis reddatur ad Sanguinis Chriſti contagium. n.15. p.140. n.19. 20.p.141.
Non conſecratur tota Calicis Materia, ſed ſolum ſuperficies interior remanet per inuentionem conſecrata. n.19. & 21.ibid.
Pars Calicis conſecrata, ad ſe non trahit partem non conſecratam præexiſtentem, aut ſuperadditam: illam non conſecrat. n.22.ibid.

Campanile.

Si intra Eccleſiæ ambitum exiſtat, polluitur ad illius pollutionem; ſecus ſi extra Eccleſiam exiſtat, vti frequenter contingit. T.2. D.7. n.6. p.121.
Si intra Eccleſiam ſit, ad eius pollutionem, polluitur Eccleſia.ibid.

Canonica Portio.

Duplex eſt Canonica Portio: Epiſcopalis, & Parochialis. T.9.§.21.n.1.2.p.376.
Parochialis, aliquando fuit media;aliquando tertia; aliquando quarta. n.2.ibid.
Regulares exempti ſunt ab vtriuſque Canonicæ Portionis ſolutione.n.3.& ſeqq.p.377.

Canonici.

Provt ſinguli, dominium, & adminiſtrationem Eccleſiæ non habent. Habent tamen provt Capitulum.T.6.D.4.n.1.p.253.
Canonici tam Eccleſiæ Cathedralis, quàm Collegiatæ, habent pro ſua Parochiali,quoad effectum Sepulturæ, in caſu, quo deceſſerint abſque Sepulturæ electione, & ſine Maiorum ſuorum Sepultura, Eccleſiam ſuam Cathedralem, aut Collegiatam.T.8.D.2.d.18.n.1.p.351.

Capella.

Si intra Eccleſiæ corpus, ſeu ambitum exiſtat Capella,ad illius polluitur pollutionem; ſecùs ſi extra Eccleſiam exiſtat.T.2.D.7.n.6.p.121.
Si autem intra Eccleſiam ſit, ad eius pollutionem Eccleſia polluitur eod.n.6.ibid.
Dominium directum, & proprietatis Capellæ penes Laïcum eſſe non poteſt. T.4. D.2. n.13. & ſeqq.p.168.
Capella res eſt ſpiritualis antecedenter, quia ordinatur ad diuinorum celebrationem. T.4. D.4. n.12.p.178.
Quod proximior ſit Altari maiori, ſecundùm vnam conſiderationem, eſt materia Simoniæ,& ſecundùm aliam,non.ibid.n.2. & 3.p.176.
Quoad materiale Capellæ, & ſine ordine, reſpectu, aut conſideratione ad ſpirituale, abſque Simonia vendi poteſt Capella. n.4.p.177.
Dominium Capellæ, quoad vſumfructum acquirit priuatiuè quoad alios, illius conſtructor, ſi ante conſtructionem licentiam obtinuit conſtruendi à potente illam concedere, & conſtructio cum effectu ſubſequatur.T.4.D.5.n.1. & ſeqq.p.183.
Si de redditibus Eccleſiaſticis Epiſcopus, aut alter Eccleſiaſticus Capellam conſtruat, ad ſucceſſores, & ad Eccleſiam, cuius fuerunt redditus pertinet, quoad proprietatem, vtile dominium,& ius patronatus; non autem ad conſanguineos,aut ad hæredes conſtructoris. T.4.D.5.d.1.n.1. & ſeqq. p.189.
Ius, & dominium vtile, quod in Capella habet Patronus,quoad præeminentiam, temporale eſt, & vendi poteſt.T.4.D.24.n.10.p.229.
Poteſt in dicta conſideratione, pro ſolutione debiti temporalis Patroni exequi. n.11.ibid.
Poterit emptor vti Sepulchro in Capella exiſtente, tanquam acceſſorio honorifico præeminentiæ directè empto.n.12.ibid.
Qui Capellam conſtruit, compelli poteſt ad competentem illius dotem.T.5.D.3.n.3.p.233.
Conſtrui poteſt Capella in Eccleſia, abſque iſtius Patroni conſenſu.T.5.D.5.n.4.p.236.

Capellania.

Capellania, abſque Epiſcopi, aut alterius Eccleſiaſtici Superioris authoritate erecta,beneficium, aut quid ſpirituale non eſt.T.1.D.2.n.13.p.5.

Capellanus.

Capellanus amouibilis, non habet pro ſua Parochiali Eccleſia, quoad Sepulturam, cui deſeruit, ſed illam in qua reſidet. T.8.D.2.d.21.n.1.p.351.

Capitulum.

Capitulum, & Epiſcopus vnum corpus ſunt. T.6. D.4.n.2.p.254.
Sede Epiſcopali vacante, ſuccedit Capitulum in iuriſdictione, quæ Epiſcopo iure ordinario competit,aliquibus tamen de Iure exceptis.n.1.p.253.
Non ſuccedit in iuriſdictione,quæ iure ſpeciali Epiſcopo competit.n.2.p.254.
Neque ſuccedit in iuriſdictione Epiſcopo delegata. n.2.ibid.
Capitulum Sede vacante iure communi attento, concedere non poteſt facultatem conſtruendi Sepulchra.n.3.ibid.
Sede non vacante, non habet Capitulum, de iure communi iuriſdictionem, ſed illa ad Epiſcopum priuatiuè competit.n.3.ibid.
Neque habet quidem dignitatem.n.3.ibid.
Per conſuetudinem tamen, in aliquibus Eccleſiis, iuriſdictionem habet Capitulum.n.3. & 4.ibid.

Cardinales.

Fratres ſunt, & Coadjutores Papæ.T.8.D.2.d.7.n.3. p.342.
Magna vti debent libertate in conſulendo Romano Pontifici.n.3.ibid.
Eadem in Electione Papæ,& in aliorum promotione Cardinalium vti debent.n.3.ibid.
Si inelecta Sepultura, & abſque Maiorum ſuorum Sepulchro Romæ decedunt, debent de Iure in Eccleſia tumulari Lateranenſi; ſed de conſuetudine, in Eccleſiis titulorum ſuorum tumulantur. n.1.& 3.ibid.

Si

Si Papa extra Romam habeat Curiam, & in loco illo Cardinales decedant, in Eccleſia maiori illius humandi erunt, ſi ad Eccleſias titulorum ſuorum commodè transferri nequeant. n. 4. verſ. ſi Papa. ibid.

Si extra Curiam, ad breue tempus, Cardinales habitent, & ibi mori contigerit, in maiori Eccleſia loci illius ſunt tumulandi, ſi commodè transferri nequeant ad Eccleſias titulorum, vel ad Curiæ locum.n.5.p.343.

Si ſtatim ac eſt Cardinalis, ad Cardinalatum promotus, priuſquam ad locum Curiæ veniat, moriatur, ſi eſt Religioſus, & in Monaſterio deceſſerit ſuo, in illo erit humandus; ſi Clericus verò, in Eccleſia Maiori defunctionis.n.6.ibid.

Cardinalis Galero priuatus, ſeu illo abdicato, more aliorum communium fidelium ſepeliendus eſt in Eccleſia ſuæ Habitationis, aut Hoſpitij. n.7. ibid.

Cardinalis Legatus de Latere ſi in Prouincia ſuæ Legationis deceſſerit, ſepeliendus eſt in Eccleſia Cathedrali, ſeu Maiori loci ſuæ defunctionis. Idem ſi in itinere moriator. n.8. ibid.

Si Legatus fuerit duarum Prouinciarum, ſepelietur ſimiliter in loco defunctionis, in Maiori Eccleſia. n.9. ibid.

Si Romam rediens decedat durante Legationis officiu, etiam eſt humandus in Eccleſia Maiori loci ſuæ defunctionis.n.10.ibid.

Pro Funeralibus Cardinalium, vide T. 9. S. 2. p.366.

Cathecumeni.

Fideles propriè non ſunt, fideles tamen cenſentur. T.2.D.4.d.7.n.2. & 3. p.100.

Membra Chriſti ſunt Cathecumeni.n.4.ibid.

Vinculo Charitatis ſunt fidelibus coniuncti. n.4. ibid.

Communicare Cathecumenis poſſumus, etiam in diuinis, tam viuis, quàm defunctis.n.4.ibid.

Habens fidem internam ad Eccleſiam pertinet ante Baptiſmi ſuſceptionem, ſecundùm rationem eſſentialem.n.4.ibid.

Alia Sacramenta ſuſcipere non poteſt, nec ab Eccleſia puniri. n.5.ibid.

Non debet in loco tumulari ſacro; ſi tamen tumuletur, ille non polluitur.n.1.& 5. ibid.

Cauſa.

Quantò proximior eſt cauſa, tantò magis in cauſatum influit.T.8.D.2.S.2.d.34.n.6.p.360.

Cauſa proxima magis attenditur.6.ibid.

Cauſæ criminales.

Agitari poſſunt cauſæ criminales coram quocumque, Ordinariam habente iuriſdictionem. T.5. D.2. n 11.p.232.

Cauſæ Matrimoniales.

In cauſis Matrimonialibus procedere poteſt quilibet, qui iuriſdictionem habeat ordinariam. T.5. D.2.n.10.ibid.

Patres, teſtes eſſe poſſunt, in cauſa matrimonij filij, & non in aliis.T.5.D.8.n.6.p.238.

Cenſura.

Eccleſiaſtica Cenſura, Iudicis requirit ſententiam, vt aliquem vitare teneamur. T. 2. D. 2. n. 20. p.68.

Charitas.

Nulla maior, quàm quæ defunctis fit in Sepultura præſtanda.T.4.D.3.n.9.p.171

Chriſma.

Præexiſtens Chriſma in maiori quantitate, oleo de nouo aduenienti, conſecrationem communicat. T.2.D.6.n.13.p.118.

Quod ex eo prouenit, quod ex vtroque vnum fit oleum, vel præexiſtens augetur, ſiue per ſolam iuxta poſitionem de nouo aduenientis; ſiue per virtutem actiuam conuerſiuam aduenientis in propriam ſubſtantiam.n.16.ibid.

Si oleum in maiori quantitate Chriſmati addatur, conſecrationem Chriſma amittit.T.2.D.10.n.24. p.142.

Chriſtus.

Eccleſiæ caput eſt Chriſtus Dominus.T.4.D.2.n.1. p.166.

Chorus.

Si extra corpus Eccleſiæ exiſtat, & ambitum, non polluitur ad Eccleſiæ pollutionem, & è contra. Secus dicendum ſi intra Eccleſiæ ambitum exiſtat: tunc enim polluto Choro, polluitur Eccleſia, & iſta polluta, polluitur Chorus. T.2. D.7. n.8.p.122.

Clauſula.

Quorum tenores, quid importet.T.2.D.9.n.7.p.129.

Clauſula, *in virtute ſanctæ obedientiæ*: idem importat, ac ſub pœna peccati mortalis inobedientiæ. T.7.D.6.n.6.p.264.

Clauſula, *ſub interminatione maledictionis æternæ*: idem, ac ſub pœna æterna peccato mortali debita, importat.n.7.p.265.

Clauſula, *Diſtrictè præcipimus*, aut *prohibemus*: inducit etiam peccati lethalis pœnam.n.7.ibid.

Clauſula poſita in quacumque diſpoſitionis parte, ad omnia in illa contenta refertur, ſi omnium tamen eadem ſit ratio.n.10.ibid.

Os parte claudit, & iudicio manus ligat Clauſula *ſublata* in diſpoſitione poſita, Sacræ Rotæ D.5. n.1. p.382.

Clerici.

Perſona Eccleſiaſtica, ſi in terra Eccleſiæ vineam, aut pomarium, aut quid ſimile ad vitam ſuam ſuſtentandam plantauit, vſque ad obitum ſuum illud poſſideat, poſtea illud Eccleſiæ reſtituat.T.4. D 5.d.1.n.13.p.191.

Eccleſiaſtici, de bonis mobilibus intuitu Eccleſiæ acquiſitis, intuitu eleemoſynæ, moderatè erogare poſſunt, in ægritudine conſtituti.dicto d.1. n.16. & 18.p.192.

Poſſunt etiam erogare moderatè intuitu ſeruitij recepti, & iuxta ſeruitij meritum, ſiue ſeruitores conſanguinei ſint, ſiue extranei. n.16.17. & 18. ibid.

De bonis intuitu Eccleſiæ acquiſitis, nequeunt Eccleſiaſtici teſtamentum condere. n.14.15.16.17. 18.p.191.192.n.20.p.193.n.22. & 25.p.194.

Nec poſſunt dimittere aliquid poſt mortem tradendum.n.16.p.192. & n.22.p.194.

Victu tantum, & veſtitu contenti eſſe debent, & totum ſuperfluum pauperibus erogare.n.17.p.192. n.32.34.p.195. & n.36.p.196.

Ex Clericatu, ditiores fieri non debent. n. 36. ibid.

De bonis patrimonialibus teſtari poſſunt.n.14.p.191. & n.24. p.194.

Poſſunt

Poſſunt etiam teſtari de bonis hæreditate acquiſitis.n.17.18.p.192.n.22.23. & 24.p.194.

Item de acquiſitis ex doctrina, poſſunt teſtari. n.18. p.192.n.22.& 24.p.194.

Similiter poſſunt de acquiſitis ex artificio teſtari. n.17.18.p.192.& n.24.p.194.

De donatis etiam à conſanguineis, aut ab aliis, non habito reſpectu ad Eccleſiam teſtari poſſunt. n.17.p.192. n.22.23. & 24.p.194.

Clericus debet expenſis Eccleſiæ, & ſucceſſoris ſepeliri.T.5.D.7.n.5.p.237.

Hæres Clerici defuncti, repetere poteſt, & quando, expenſas exequiarum illius. n.6.ibid.

Clericus, qui non eſt Beneficiarius, nec habet Eccleſiam, cui deſeruiat, quoad Sepulturam, & alia, reputatur Parochianus Eccleſiæ, intra cuius territorium domicilium habet, aut habitationem, ſicut quilibet alius fidelis. T.8. D.2.d.23.n.1. & 2.p.352.

Clotarius.

Obiit Rex Francorum Clotarius, ann.565. T.3.D.3. n.20. p.155.

Coadjutor.

Epiſcopi Coadjutor inelecta decedens Sepultura,& abſque Sepultura Maiorum, ad quam commodè deportari queat, in Cathedrali Eccleſia, cui deſeruiuit,debet tumulari.T.8.D.2.S.2.d.10.n.1. & 2.p.346.

Si Coadjutor Canonici, aut Beneficiarij decedat abſque Sepulturæ electione, & ſine Maiorum ſuorum Sepultura, ſepeliri debet in Eccleſia Canonicatus, aut Beneficij, cui inſeruiuit.T.8.D.2. S.2.d.20.n.1.p.351.

Codicillum.

Nemo directè poteſt in Codicillo hæres inſtitui. T.4.D.7.n.19.p.204.

Si in Codicillo inſtitutio fiat Vulgaris, Pupillaris, Exemplaris,Breuiloqua,vel Compendioſa,ex benigna Iuris interpretatione, vim habet fideicommiſſariæ ſubſtitutionis.ibid.

Cœmeteria.

Variæ Cœmeterij etymologiæ recenſentur. T. 1. D.1.n.4. & ſeqq.p.2.T.2.D.8.n.9.p.126.

Cœmeterium antiquitùs occupauit 40. paſſus per circuitum maioris Eccleſiæ, & 30. per minoris Eccleſiæ, & Capellæ circuitum T.1.n.1.p.1.T.1. D.7.n.3.6.p.37.& 38.

Ferè omnes Eccleſiæ, Cœmeterium extra exteriores earum parietes, pro fidelium habent Sepultura, quod immunitate gaudet Eccleſiæ, & illius priuilegiis.n.1.2.& 3. p.1.2.D.7.n.1. & ſeqq. p.36.

Cœmeterium, locus eſt ab Epiſcopo ad Sepulturas deſtinatus fidelium, & benedictus. n.11.p.2.

Non indiget conſecratione, ſed benedictione, ſicut nec Eccleſia. n. 12.ibid.D.2.n.10.p.4.D.4.n.7.8. p.35.

Quod à Diœceſano,aut ab alio idoneo miniſtro,de illius, vel Papæ licentia conſecratum, aut benedictum non eſt, locus ſacer non eſt, nec religioſus, aut idoneus pro Sepulturis fidelium.T.1.D.2. n.1.p.3. n.4. & 11.p.4.

Illud benedicit Epiſcopus cum Pontificalibus. n.2. p.3.

Conſecrare illud non poteſt Sacerdos, qui Pontificalibus non vtitur, niſi de Papæ licentia;de Epiſcopi autem authoritate illud poteſt benedicere. n 5. & 8.p.4.

Si ſit Cœmeterium conſecratum, non poteſt huiuſmodi Sacerdos illud, de Epiſcopi authoritate reconciliare. n.5.ibid.

Conſecrationem Cœmeterij, Mendicantes ab alio Epiſcopo petere non poſſunt, quàm à Diœceſano, niſi iſte bis, aut ter requiſitus, id facere recuſauerit. n.3.ibid.

Ordini Epiſcopali eſt reſeruata Cœmeterij conſecratio,& reconciliatio conſecrati, de Iure tantùm Canonico.n.8.ibid.

Prælati Regulares, propria ex authoritate, & ordinaria poſſunt deputare, ſolemniter benedicere, & reconciliare in ſuis Monaſteriis Cœmeteria. T.1. D.3.n.1.2.p.6.n.24.27.& ſeqq.p.13.

Cœmeterij deputatio, ad iuriſdictionis, non autem ad Ordinis pertinet poteſtatem. n.15.p.11.

Prælatus in Cœmeterij conſecratione Oleo ſacro, aut Chriſmatis non vtitur vnctione. T.1.D.4. n.3.p.33.

Pro illius benedictione diuerſi Ritus à Pontificali, pro Epiſcopis præſcribuntur, ac à Rituali Romano, pro quolibet Sacerdote. n.3.ibid.

Benedictio Cœmeterij cum Pontificalis Romani Ritu, latè conſecratio dicitur.n.6.p.34.

Si ab Epiſcopo benedicatur, prout à Rituali præſcribitur, benedici dicitur; ſi prout à Pontificali, conſecrari.n.6.ibid.

Polluta Eccleſia, pollutum cenſetur Cœmeterium Eccleſiæ contiguum.T.2.D.2.n.5.p.66.D.5. §.5. n.48.p.112.D.8.n.1.2.3.p125.

Cœmeterium, Eccleſiæ eſt acceſſorium dicto n.48. p.112.D.8.n.3.p.125.

Si Eccleſiæ eſt contiguum, ſub Eccleſiæ nomine venit.eod.n.48.p.112.D.8.n.3.p.125.

Plura ſunt Cœmeteria, & non vnum,quando pariete medio ſeiunguntur. T.2.D.7.n.9.p.122.

Cœmeterium Eccleſiæ non contiguum, ad Eccleſiæ pollutionem non polluitur. *D.8. n.3. & 5.* p.125.126.

Si plura ſint Cœmeteria vnius Eccleſiæ, ab inuicem ſeparata ſolo pariete, etiamſi aditus pateat vnius ad alterum per portam intermediam, vnum ad pollutionem alterius non polluitur.n.6. & 7. p.126.

Si duo Cœmeteria cum communi porta ſint, & in illa actio pollutionem inducens fiat, illud polluitur, cuius cauſa fuit facta porta. T.2. D.8. d.1. n.1.p.126.

Si non ſciatur, cuius cauſa fuerit facta porta, illud polluetur, cui proximius actio fuerit facta. n.2. p.127.

Si autem in medio portæ actio fuerit facta, & non ſciatur cuius cauſa porta facta fuerit, probabile eſt vtrumque pollui.n.3. Et probabile etiam neutrum illorum pollui.n.4.ibid.

Quando compelli poſſit Vniuerſitas, ad conſtruendum Cœmeterium.T.5.D.9.n.1.p.241.

Congruenter conſtitui poteſt Cœmeterium, aliquantulum remotè ab Eccleſia, propter fœtorem, præſertim pro cadaueribus eorum, qui peſte infecti deceſſerunt.T.3.D.3.n.31.p.157.

Cœna præſtatio.

Signum euidens Vaſſallagij, eſt Cœnæ præſtatio. T.4.D.1.n.13.p.164.

Collegium.

Idem cenſetur Collegium, etiamſi omnes Collegæ moriantur, aut aliò demigrent. T.2.D.6. n.11. p.118.

Hoc verum eſt fictione iuris, non veritate. n. 14. ibid.

Eccleſia

Eccleſiaſticum Collegium, in duobus conſtituitur. T.4.D.5.n.19.p.192.

Commenda. Commendatarius.

Eccleſiæ, aut Monaſterij Commenda, alia eſt perpetua, alia ad tempus. T.6.D.3.n.1.p.252.

Commendatarius perpetuus, eſt verè beneficiarius, & diſponit de fructibus, &c. n.2.p.253.

Commendatarius temporalis, eſt veluti Tutor, Curator, ſeu Cuſtos Eccleſiæ. ibid. n.1.p.252.

Eâdem habet adminiſtrationem Eccleſiæ commendatæ, in Eccleſiæ vtilitatem, ac habet ſui minoris Curator, ſuique pupilli Tutor. n.4 p.253.

Aſſimilatur Præſidenti, & Vicario in capite. n.4. ib.

Si Commendator inelecta decedat Sepultura, & abſque Sepultura Maiorum ſuorum, tumulari debet, ſi fieri poteſt, in Eccleſia commendata, aliàs in Eccleſia habitationis ſuæ. T.8.D.2.d.16. n.2. & ſeqq. p.350.

Funeralia eius, Commendæ expenſis fieri debent. T.9.S.2.§.14.p.372.

Communicare. Communio.

Cui non communicauimus viuo, mortuo non poſſumus communicare. T.2.D.2.n.18. p.68. D.4. n.5. & 7. p.93. D.5.§.4.n.26. & 30. p.106.107.

Quibus viuis communicauimus, mortuis communicare debemus. T.2.D.4.n.7.p.93.

Excommunicati non tolerati, Hæretici etiam non tolerati, Pagani, & non baptizati, viui, & defuncti ab Eccleſiæ communione repelluntur. dicto n.7. ibid.

Communicare poſſumus in Sacramentis, & in aliis diuinis, poſt publicationem Extrauagantis *inſuper ad euitandum*, excommunicatis, & hæreticis, non denunciatis excommunicatis. n.10. & 11. p.94.

Hæreticis, & Schiſmaticis, etiam notoriis, viuis, & defunctis poſſumus communicare, ſi eorum excommunicatio non ſit per competentem Iudicem denunciata. T.2.D.4.d.3.n.2.

Notoriis Clericorum percuſſoribus, & aliis excommunicatis denunciatis, viuis, aut mortuis communicare non poſſumus. dicto n.2.p.96.

Maior fit in Eccleſia, quàm in Cœmeterio communicatio. D.5. §.4.n.30.p.107. & §.5.n.46.p.111.

Compenſatio.

Competit Compenſatio promiſſario. T.5.D.4.n.13. p.234.

Concilia.

Conſtitutio Concilij Prouincialis, nihil præiudicat exemptis, intra Prouinciam exiſtentibus, nec eſt illis Superior. T.6.D.2.n.2.p.251.

Concilium Moguntinũ I. celebratum eſt anno 813. ſub Carolo Magno Imperatore. T.3. D.3. n.13. p.155.

Triburenſe Concilium, fuit celebratum, anno 895. ſub Arnulpho Cæſare. ibid.

Vt Conciliorum decretis derogetur, requiritur expreſſa illorum mentio. S.R. Dec.5.n.1.p.382.

Concilium Tridentinum, Vide *Trident. Conc.*

Conditio.

Si in contractibus apponatur Conditio, contra Iure communi diſpoſitum, pro non appoſita habetur. T.5.D.8.n.4.p.238.

Conditio vitioſa, & turpis in contractu appoſita, ſeruanda non eſt, & habetur pro non appoſita. Et idem eſt de Conditione impoſſibili. n.5. ibid.

Patronus poteſt in limine fundationis Eccleſiæ, conditiones ſibi benè viſas apponere, etiam contra Ius. n.3. ibid.

Non tamen poteſt apponere conditiones à Iure reprobatas, etiam in limine fundationis. n.4. ibid.

Legatum Monacho factum cum Conditione, vt illi proprium ſit, & non Monaſterio, tenet pro Monaſterio. ibid. n.10.p.239.

Conditiones turpes Legatis adiectæ, Legata non vitiant, & pro non adiectis habentur. n.11. ibid.

Confeſſio.

Alia eſt Confeſſio voluntaria; & alia ex neceſſitate iudicij: Et qualis vtraque ſit, explicatur. T.7.S.1. D.6.d.2.n.23.p.272.

Confeſſio voluntaria à Prælato, aut à Procuratore Eccleſiæ, Monaſteriive facta, in Iuribus amittendis Eccleſiæ, vel Monaſterio nõ præiudicat. ib.

Confeſſio voluntaria reuocari debet, etiam non docto de errore. ibid.

Confeſſarius.

A moribundo conſtituitur executor illorum, quæ ad animam concernunt, quatenus debent ad forum deduci externum. T.7.D.13.n.10.p.319.

Omnino credendum eſt Confeſſario, ſi teſtetur defunctum elegiſſe hanc, vel illam Sepulturam. ib.

Confeſſionalia.

Si exiſtant Confeſſionalia intra concauum parietum Eccleſiæ, ab Eccleſia pariete diuiſa, & feneſtella cratibus obducta, ad Eccleſiæ pollutionem polluuntur, & è contra. Et idem eſt ſi pariete non diuidantur, ſed linteo cerato, aut tabulis fixis; ſecus ſi velo, quod complicari, & plicari poſſit, aut tabella vncis ferreis nexa, vulgò *con gonzes*, diuidantur. T.2.D.7.n.9.p.122.

Quando polluuntur, ſolum eſt quoad partem, quæ Eccleſiam reſpicit. ibid.

Confirmatio.

Vide *Priuilegia.*

Confinati.

Qui confinati, ſeu relegati, ſiue in perpetuum, ſiue ad tempus notabile, ad maiorem ſcilicet anni partem, Parochiani ſunt loci, in quo ſunt relegati: & in illo ſunt ſepeliendi tanquam in ſua Parochia. T.8.D.2.d.30.n.2. & 3. p.356.

Confratres.

Statuta Confraternitatum, niſi à Sede Apoſtolica ſint approbata ex certa ſcientia, iuribus Eccleſiæ Parochialis non derogãt. T.8.D.2.d.25.n.1.p.353

Eccleſia Parochialis in qua tumulari debent Confratres, ſi nec elegerint Sepulturam, nec illam habeant Maiorum ſuorum, illa eſt intra cuius fines habitationem habent. ibid.

Si propriam habent Eccleſiam, cum priuilegio, vt in ea ſepeliri valeant, non poſſunt in ea ſepeliri, niſi facta electione. n.3. ibid.

Si electione facta, in ſua Eccleſia, Capella, vel Oratorio ſepeliantur, Officium à Parocho territorij, non à Capellano Confratrũ fieri debet. n.5.6.8. ib.

Accedere non poſſunt Confratres ad Funeralia niſi ſpecialiter vocati. n.7. & 9. ibid.

Congius.

Menſura eſt liquidorum, ſex continens ſextarios. T.3.Pr. n.25. p.151.

S. Cardinalium Congregatio.

Accedente Papæ authoritate, tantam vim habet S. Concilij Congregationis Declaratio, quantam ipſum Concilium. T.1.D.3.n.14.p.11.

Declarationes recenſentur, quibus aliqua prohibet, & aliqua concedit Regularibus, Cardinalium S. Congregatio. T.7. D.8. S.2. §.3. n.7.8.9. & 10. p.291.292.

Coniuges.

Ad mutuum obſequiũ ſibi ad inuicem præſtandum tenentur. T.8.D.2.d.31.n.1.p.356.

Coniux ad expenſas Funeris ſui conſortis, quando teneatur, & quando non. T.9. §.19.n.1.& ſeqq. p.371.

Quando teneatur coniux conſortem alere, & quando non. n.2. ibid.

Coniuges corporum ſuorum poteſtatem non habent; ſed communem, & reciprocam ſeruitutem habent, & poſſeſſionem. n.2. ibid.

Coniux ad expenſas funeris conſortis non tenetur, ſi illius hæres non eſt. n.3. ibid.

Limita in caſu, quo nec conſors, nec illius pater bona habeat, de quibus expenſæ illæ fieri poſſint. n.7. p.376.

Connexa.

Diſpoſitum à Lege in vno connexorum, in alio diſpoſitum eſſe cenſetur, T.2.D.5.n.48.p.112.

Conſecrare. Conſecratio.

Eccleſiæ conſecratio iterari non debet, niſi ſit illa exuſta. T.1.D.2.n.2.

Conſecrationem non amittit Eccleſia per tecti, ſed per parietum renouationem, aut euerſionem, vel combuſtionem, ſeu per dealbationem. T.2.D.6. n.2.3. p.116. & n.18. p.119.

Iterari debet Eccleſiæ conſecratio, ſi parietes euertantur. n.2. p.116.

Si exuſtionem patiantur. n.3. ibid.

Si dealbentur. n.18.p.119.

Omnia hæc intellige, ſi in maiori fiant parte. n.4. verſ. Hæc omnia. p.116.

Conſecratio conſiſtit in exteriori parte vncta. n.4. ibid. & n.7.p.117.

In interiori ſcilicet parte reſpectu Eccleſiæ. n.18. p.119.

Conſecratio fit cum vnctione, & Crucibus in ſuperficie. n.7 p.117.

Conſecratio deperditur per euerſionem, & ſimultaneam omnium parietum reædificationem, aut maioris partis. n.5. ibid.

Deperditur etiam conſecratio, ſi non ſimul, ſed paulatim per partes, & ſucceſſiuè refectio fiat. n.8. ibid. & n.14.p.118.

Conſecratio, eſt accidens parietis. n.8. p.117. n.14. p.118.

Conſecrationem non communicat paries conſecratus præexiſtens, parieti de nouo addito: quia contigui ſunt, & non continui: & vnus non habet virtutem actiuam conuerſiuam alterius, in propriam ſubſtantiam. Vnde ſuum accidens conſecrationis, illi nequit communicare, n.16. ib.

Cõſecratio Eccleſiæ præexiſtẽtis deperditur, ſi tota, aut in maiori parte, laminis tegatur. n.19. p.119.

Abbates noſtri Altaria, Calices, campanas, & Patenas conſecrant. T.2.D.9.n.7.p.129.

Conſecratio, non tantum eſt opus humanum, ſed efficax eſt ex Chriſti Sacerdotio. T.2. D.10.n.7. & 8. p.138. 139.

Res per conſecrationẽ habiles redduntur ad excitandam in nobis reuerẽtiam, & deuotionẽ. n.7. p.138.

Sicut aqua fuit ad Baptiſmum apta per contactum Corporis Chriſti, n.7. ibid.

Rebus conſecratis præſens eſt Deus, quarto, & ſpeciali modo, ſicut inſtrumẽto, ad excitandá reuerẽtiam, & deuotionẽ circa diuinum cultum. n.7. ib.

Circa Conſecrationem, aut exſacrationem, nihil poteſt conſuetudo operari. n.8. ibid.

De Iure tantum humano reſeruata eſt Conſecratio, & reconſecratio Ordini Epiſcopali. T.2. D.11. n.2. p.214.

Conſecratio, in cruſta, & ſuperficie imprimitur. n.6. p.145.

Conſtitutio.

Eugenij Quarti Cõſtitutio, *Etſi ex debito*, pro Benedictinis cõdita, à S.Rota eſt ſæpè canonizata, & in obſeruãtia exiſtit. T.1.D.3.d.1.§.1.n.2. & ſeq. p.16.

Synodalia Pampilonenſis de Anno 1590. annullatur à S.Rota, quoad perſonalem acceſſum Abbatis Hyrachenſis ad Synodum, & quoad Vicariorum inamobilitatem. n.5. p.17. & n.21. p.21.

Synodalis conſtitutio pampilonenſis de anno 1590. circa inamobilitatem vicariorum irrita declaratur. S.R. Deciſ.1. n.4. p.378.

Piana Conſtitutio (*Et ſi Mendicantium*) reuocata non fuit per Greg. XIII. Sed ad terminos S. Congregationis Concil. redacta S.R.D.7.n.3.p.384.

Conſtantinus Imperator.

Anno 337. obiit Conſtantinus Magnus, & ſepultus eſt in veſtibulo Baſilicæ Sanctorum Apoſtolorum. T.3.D.3.0.2.p.153.

Conſuetudo.

Parem vim habet cum Lege Conſuetudo. T.2.Pr. n.14.p.41.T.7.S.3.D.11.§.2. p.310. Si legitimè introducta. T.9.§.16.n.2.p.374.

Valet inducere, quod Lex inducere poteſt. T.2.D.2. d.2. n.5. p.81. Et quidquid priuilegio concedi poteſt. T.7.S.3.D.11.§.2.n.4.p.310.

Impotens omninò eſt conſuetudo in ſpiritualia. T.2. D.10.n.8.p.138.

Nulla introduci poteſt Conſuetudo contra Legem diuinam, poſitiuam, aut naturalem. n.9. p.139. T.4.D.4.n.23.p.179. & n.31. p.181.

Ex eo habet vim derogandi legibus humanis, quia earum conditores conſentientes eidem deferunt Conſuetudini. T.1.n.9.p.139.

A pœna excuſat temporali, non à Generali. ibid. n.8.p.138.

Inducere valet Ius Conſuetudo, & priuilegium conferre. T.3.D.3.n.56.p.158.

Conſuetudo, eſt Ius quoddam moribus inſtitutum, quod pro Lege ſuſcipitur. T.4. D.4.n.23.p.179.

Antequam ſit legitimè præſcripta, conſuetudo non eſt, ſed conatus illam introducendi. n.25.p.180.

Legitimè introducta, & præſcripta, nouum Ius inſtituere cenſetur. n.23.p.179.

Omni humano derogat Iuri ex Papæ tolerãtia. n.23. ibid. Non autem ſi præſcripta non ſit. n.25.p.180.

Vt Iuri deroget humano, rationabilis eſſe debet: & vt rationabilis ſit, ſufficit, vt non ſit repugnans Legi diuinæ, & naturali. n.26. ibid.

Quæ ſtatuto induci poſſunt, poſſunt & conſuetudine. n.23.p.179.

Dat Conſuetudo iuriſdictionem. n.23. ibid.

Dat priuilegium. n.23. ibid.

Non extenditur de loco ad locum, nec de perſona ad perſonam. n.24.p.180.

Eſt quid odioſum, & ſtricti Iuris, & ſtrictè interpretanda. n.25. ibid.

Conſuetudo per Legem reprobata, non ſolùm in præteritum, ſed etiam in futurum, poteſt ex noua cauſa contra illam Legem induci. n.28.p.181.

Ad acceſſoria extenditur. T.4.D.23.n.5.p.226.

Probare non debet Conſuetudinem, qui illam allegat, ſi illa à Iure approbetur; ſecùs ſi ab illo non approbetur. T.7.D.9. §.6.n.5. Sect.2.p.305.

Legitima non eſt, & vera Conſuetudo, quæ introducta eſt per actus, qui Iure ipſo nulli ſunt & irriti, & per quos poſſeſſio acquiri nõ poteſt, quod cõtingit quãdo Decretũ irritãs adeſt. T.9.S.1.§.6.n.6.p.364.

Conſuetudo dicitur quaſi alterum Ius naturale. T.9.S.2.§.16.n.2.p.374.

Omnia poteſt Conſuetudo. ibid.

Contigua.

Illa ſunt Contigua, quorum terminus vnus eſt. T.2. D.6.n.16.p.118. & D.8.n.7. p.126.

Illa ſcilicet, quorum extrema inuicem ſe contingunt. T.2.D.8.n.2.p.125.

Continua.

Illa ſunt Continua, quorum extrema ſe inuicem coniungunt. T.2.D.6.n.16.verſ.Ad id quod p.118.

Quæ vnum corpus conſtituunt. T.2. D.8. n.7. p.126.

Contractus.

Ex Monachi contractu, Monaſterium non tenetur, niſi quatenus ſit ei tacitè, vel expreſsè aliqua commiſſa adminiſtratio. T.7. D.6. d.2. n.28. S.1. p.273.

Si nomine ſuo, aut Monaſterij contrahat, probabile eſt obligari naturaliter, & teneri operam dare, vt Prælatus approbet. ibid.

Valdè etiam probabile eſt non obligari niſi damnum intulerit. n.29. ibid.

Emptionis, & Venditionis contractus, tria pro forma requirit, mercem, pretium, & mutuum conſenſum. T.4.D.4.n.6.p.177.

Contractus, eſt actus externus inter duos, aut plures ex conſenſu ipſorum vltro, citróque obligationem patiens. T.4.D.5.n.54.p.187.

Conuerſi.

Qui habitu mutato, profeſſionem ſolemnem trium votorum in Religione emittunt approbata, & extra Chorum, pro obſequiis humilioribus Monaſteriorum addicti ſunt, Conuerſi appellantur in Iure. T.7.S.2.D.8.§.7.n.1.p.294.

Eiſdem gratiis, & priuilegiis gaudent reſpectiuè, ac potiuntur Religioſi Clerici, & ad Chorum deſtinati. n.2.ibid.

Veri Religioſi ſunt Conuerſi. n.2.ibid.

Si decedant in loco à Monaſterio remoto, poſſunt ſibi Sepulturam eligere. n.2.ibid.

Creditor.

Ius habet in pignore Creditor: & datur ei actio vtilis. T.4.Pr.n.15.18.& 20.p.161.162.

Crypta.

Si deſtinata ſit ad diuina Crypta, (quæ vulgò *Cauerna* dicitur,) vel ad Sepulturas, ad Eccleſiæ pollutionem polluitur, & è contra ad eius pollutionem polluitur Eccleſia: dummodò tamen ad eam pateat aditus per Eccleſiam. T.2.D.7.n.11. p.123.

Cubiculum.

Non cenſetur pollutum Cubiculum, vulgò *Tribuna*, per actiones pollutionis inductiuas. T.2.D.7.n.10. p.122.

Cura.

Curam habet Eccleſiæ, qui illam habet per Vicarium deſeruitam. T.1.D.3.d.1.§.1.n.10.p.18.

Per vnionem Eccleſiæ alicui factam, Cura illius ad eum transfertur. ibid §.2.n.45.p.27.

Cura animarum Eccleſiæ ad menſam vnitæ, non exercetur à Vicario nomine proprio, ſed illius nomine, cui vnita reperitur, & ad illius libitum. ibid.

Curator.

Ille dicitur Curator, qui Minoris curam gerit; illius ſcilicet, qui 25. annos completos non habet. T.6. D.3.n.4.p.253.

Adminiſtrare tenetur bona, in Minoris vtilitatem. n.4.ibid.

Debitum coniugale.

Sine peccato in Eccleſia ſoluitur ab iis, qui diuturno tempore habitare coguntur, etiamſi deſit incontinentiæ periculum. T.2.D.3.d.10.n.10.& 11. p.91.92.

Decimæ.

Conductores, & Feudatarij ſoluere debent, & ſine vlla mora Eccleſiæ Parochiali Decimas, non autem Clericis, aut Religioſis prædia in locationem, aut in feudum concedentibus, cum pacto, vt eis illas ſoluere tenerentur. T.7.S.1.D.6.d.11.n.3.& 4. p.283.

Declaratio.

Non habet locum in iis, quæ ſunt clara. T.5. D.5. n.4.p.236.& T.7.S.1.D.6.d.7.n.4.p.279.

Multæ Cardinalium Declarationes recenſentur. T.7. S.2.§.3.n.7. & ſeqq. p.291.

Decretum irritans.

Pro infecto habetur, quidquid fit contra clauſulam habentē Decretū irritans. T.9.S.1.§.6.n.5.p.364.

Contra Decretum irritans, nulla introducitur conſuetudo. n.6.ibid.

Titulum inficit, & poſſeſſionem, ita vt actus contrarij nequeant Ius aliquod ſeu poſſeſſionem parti tribuere S.R.Deciſ.1.0.7.p.379.

Parti claudit os & Iudicis manus ligat aliter iudicandi quàm in diſpoſitione in qua apponitur ſtatuitur. S.R.Deciſ.5.n.1.p.382.

Dedicatio.

Eccleſiæ Dedicatio, eſt illius conſecratio. T.2. D.5. §.7.n.54. & ſeqq.p.114.

Defuncti.

Inter miſerabiles perſonas, computantur defuncti. T.5.D.2.n.4.p.231.

Defunctorum voluntates tenentur exequi Ordinarij, etiam quoad profana, teſtamentariis, & hæredibus negligentibus. n.3.& 4. ibid.

Et ſub culpa quidem lethali, ſi materia grauis ſit. n.4. ibid.

Delegatus.

Eandem habet iuriſdictionem in omni acceſſorio, ac habet in principali. T.4.D.23.n.5.p.226.

Mortuo Epiſcopo delegante, non cognoſcit Capitulum Sede vacante, ſed expectatur Epiſcopus ſucceſſor, vt de delegatis cognoſcat. T.6. D.4. n.2. p.254.

Delictum.

Attendi non debet ad factum materialiter ſumptum ſolum, ſed ad ipſum formaliter in ratione delicti, quando de delicto agitur. T.2.Pr.§.2.n.49.p.49.

Ex vnius de Eccleſia, aut Monaſterio delicto, quādo tota communitas damnum patiatur. T.7.S.1.D.6. d.2.n.6.p.270.n.21.23.p.272. & n.28.p.273.

Depoſitum.

Rei depoſitæ dominium, in Depoſitarium non transfertur. T.9.S.1.§.3.n.2.p.362.

Deus.

Omnibus rebus præſens eſt, præſentia, eſſentia, & potentia: & rebus conſecratis, etiam alio quarto modo, tanquam inſtrumento ad excitandam reuerentiam, & deuotionem circa cultum diuinum. T.2.D.10.n.7.p.138.

Dictio.

Aut dictio, alternatiua eſt aliquando, & non diſiunctiua: & attribuit actum cuilibet in ſolidum. T.2. D.2.n.7.p.66.

Dictio *Careo*: *Careat*, ſententiam importat ipſo iure latam, non ferendam. T.7.S.4.D.12.n.8.p.314.

Dictio *Committimus*, non importat alterationem, ſed excitationem iuriſdictionis. ibid.n.17.p.316.

Dictio *Et*, ponitur aliquando, non inter diuerſa, ſed inter idem ſonantia. T.4.D.4.n.9.p.177.

Non ſemper ponitur copulatiuè, ſed aliquando diſiunctiuè. T.8.D.2.d.1.n.29 p.335.

Dictio *Etiam*, implicatiua, & inuoluit, & ampliat diſpoſitionem, ita vt idem ſit in caſu non expreſſo, quamvis contrario, ac in expreſſo. T.1. D.5. n.7. p.35.

Dictio *Licet*, eſt aduerſatiua: & idem importat quod, *Quamvis*. T.2.D.2.d.11.n.3.p.75.

Dictio *Nequit*, idem importat, ac dictio *Non poteſt*. T.7.S.2.D.8.§.4.n.2.p.293.

Dictio *Niſi*, exceptiua eſt, & præcedentibus aduerſatur. T.2.D.2.n.7.p.66.

Eſt aduerſatiua, & neceſſariò opponitur antecedenter dicto. T.7.S.3.D.11.§.6.n.2.p 312.
Multa pro illius explicatione afferuntur, & pro illius efficacia demonſtranda. T.7. S.2. D.8. §.3. n.4.p.290.
Dictio *Non poteſt*, in plurimum nullitatem actus importat. T.7.S.2.D.8.§.4.n.2.& 3.p.293.
Nullitatem tamen non inducit quando apponitur ſolum ob honeſtatem perſonæ, & ſtatus perfectionem. n.3. ibid.
Dictio *Omninò*, omnia indiſtinctè, ac omni ex parte comprehendit. T.7.S.1.D.6.d.7.n.5.p.279.
Excludit omnem gratiam, & diſpenſationem. n.6. ibid.
Præciſam importat executionem. n.6.ibid.
Multos operatur effectus in diſpoſitionibus. Importat præciſam obligationem: præciſam executionem, &c. T.7.S.4.D.12.n.17.& 18.p.316.
Vim habet Decreti irritantis. T.9.§.6.n.5.p.364.
Dictio *Omnis*, nullam permittit reſtrictionem. T.2. D.11. n.26.p.148.
Dictio *Plures*, aut *Plurimi*, in duobus verificatur. T.1.D.7.n 8.p.38.
Dictio *Præſertim*, eſt implicatiua, ſeu inuolutiua eiuſdem Iuris, & diſpoſitionis in caſu non expreſſo, quamuis contrario, ac in expreſſo. T.1. D.5.n.7.p.35.
Dictio *Sæpiſſimè*, in tribus actionibus, aut vicibus verificatur. T.1.D.7.n.8.p.38.
Dictio *Solitum*, plures actus exigit, vt aliquid ſolitum fieri dicatur. T.8.D.1.d.2.n.7.p.323.
Dictio *Vel*, non ſemper eſt copulatiua, ſed aliquando idem importat, quod *etiam*. T.2.D.5.§.4. n.19.p.105. & T.3.D.3.n.13.p.155.
Dictio *Vniuerſis*, omnes, & ſingulas perſonas, maiores, & minores comprehendit. T.7.S.1.D.6.d.2. n.12.p.271.

Difficultas.

Aliquid permittit Difficultas, quod aliàs prohibetur. T.8.D.2.d.11.n.3.p.347.

Dignitas.

Dignitatem ſolus habet ille, qui Iuriſdictionem habet. T.6.D.4.n.3.p.254.

Dignum.

Minus dignum, non trahit ad ſe magis dignum. T.2.D.8.n.4.p.125.

Dilectio.

Maior eſt dilectio inter Auum, Filium, & Nepotem, quàm inter iſtum, Abauum, Proauum, & alios aſcendentes. T.8.D.1.d.1.n.3.p.322.
Maior adeſt dilectio inter Filium, & aſcendentes per lineam paternam, quàm per maternam. T.8.D.1. d.3.n.3. Verſ. concluſio nihilominus. p.325.
Vnio Sepulturæ, ex Dilectione procedit. T.8.D.1. n.6.p.322.

Diœceſanus. Diœceſis.

Sub nomine Diœceſani venit, qui iuriſdictionem Epiſcopalem, aut quaſi Epiſcopalem habet in loco, licet regulariter ſolus veniat Epiſcopus. T.6.D.1.n.10.p.250.
Ille propriè dicitur alicuius Diœceſis, in qua habet Domicilium habitationis, non autem in qua habet originis Domicilium. T.8. D.2.S.1.d.1.n.10. p.332.
Quoad Ordines tamen ſuſcipiendos, Domicilium attenditur Originis. ibid.n.26.p.335.

Diſpenſare. Diſpenſatio.

Prælati Regulares diſpenſare poſſunt cum ſubditis ſuis ſuper occultis per accidens, prout probabilibus opponuntur, etiamſi à duobus ſciantur. T.2. Pr.§.2.n.54.p.50.
Diſpenſare poſſunt Epiſcopi, & dicti Prælati Regulares, ſi crimen notorium non ſit. dicto §.2. n.59.60.& 61.p.51.
Limita in caſu, quo rei diſpenſandi, inquiſiti non ſint, etiamſi crimen probari nequiuerit. n.58. & 60. p.50.51.
Diſpenſare poteſt Epiſcopus, vbi non eſt prohibitum. T.2.D.5.§.5.n.47.p.112.
Diſpenſatio Epiſcopis competens per Trident. ſeſſ. 24. cap.6. competit etiam iuriſdictionem habentibus. T.5.D.2.n.6.p.232.
Abbas, Ordinarius loci, diſpenſare poteſt in Denunciationibus matrimonialibus. T.6.D.1.n.11.verſ. Idem. p.251.
In Superioris Lege, nemo diſpenſare poteſt. T.7. S.2. D.8.§.4.n.3.p.293.
Quilibet Prælatus Regularis, etiam localis, & eius Vicarius, ſeu Præſidens, ſuum diſpenſare poteſt in omnibus, in quibus poteſt diſpenſare cum ſubditis. T.7.S.2.D.8.§.2.n.3.p.289.

Diſtinguere.

Vbi Ius non diſtinguit, nos diſtinguere non debemus. T.2.D.2.d.16.n.2.p.77.

Diuina.

Fieri nequeunt Diuina in Eccleſia, aut loco polluto, ante illius reconciliationem. T.2.D.2.n.18. p.68.

Dolus.

Dolus, & fraus, nemini ſuffragantur. T.8.D.2.d.2. n.3.p.336.

Domicilium.

Patris, & Aui Domicilium, Filius conſequitur. T.8. D.1.d.1.n.2.p.322. Non aliorum aſcendentium ibid.
Sicut Domicilium eſt inter viuos, ſic Sepultura eſt inter mortuos. eod.n.2.ibid.& d.2.n.2.p.323.
Filius Domicilium Patris, non verò Aui ſequitur. T.8.D.1.d.2.n.2. ibid.
Domicilium, aliud eſt *Originis*, quod Domicilium Iuris dicitur, & eſt idem, quod Domicilium habitationis parentum. T.8.D.2.S.1.d.1.n.8.p.332.
Non dicitur Domicilium Originis locus, in quo quis naſcitur, ſi ibi parentes Domicilium habitationis non habent. ibid.
Domicilium Originis eſt immutabile, quia eſt naturale. n.9.ibid.
Et quoad quid immutabile ſit, explicatur. n.10.ib.
Non deperditur, ſed retinetur cum diſtincto Domicilio Habitationis. n.9. ibid.
Domicilium Habitationis acquiritur habitatione, & animo ibi perpetuo manendi. n.1. & ſeqq. p.331.
Non requirit decennium ad ſui acquiſitionem. n.3. verſ. Sed contra id. p.331.
Quam autem requirat voluntatem, aut animum, declaratur. n.7.p.332.
Animo deperditur, & facto, ſicut acquiritur. n.4. verſ. Ex dictis. p.331.& n.5.p.332.
In quibus differant Domicilium habitationis, & Domicilium Originis. n.9. ibid.
Domicilium, in dubio, de Domicilio intelligitur Habitationis, non de Originis Domicilio. n.10. ibid.
Domicilium Habitationis præfertur Domicilio Originis, & magis attenditur. n.13.p.333.
Ibi Domicilium habere cenſetur, vbi reſidere tenetur. T.8.D.2.S.2.D.9.n.4.p.345.

Dominium.

Dominium.

Rerum, quasquis Eccleſiæ contulit, dominium, ant poteſtatem poſt donationem non habet. T.a.D. 5.§.7.n.59.p.114.

Domioium, eſt Ius de re corporali perfectè diſponendi, niſi Lex obſiſtat, vel conuentio prohibeat. T.4.Pr.n.1.p.159.

Dominium, aliud Directum, & aliud Vtile. n.2. p.160.

Dominium Directum, ſecundùm ſe conſideratom, eſt cum ſola rei proprietate, & ſine illius fructu, cum ſpe tamen conſolidationis.n.2.ibid.

Sæpè ſolet vtrumque, in Domino rei, eſſe conſolidatum. n.a. ibid.

Dominium Vtile, eſt cum vſufructu rei.n.a.ibid.

Eſt verum Dominium. n.3. & 16. p.160.161.

Domioium perfectum ſolum eſt, quando Directum, & Vtile conſolidata ſunt, in eodem ſcilicet ſubiecto; imperfectum verò, quaodo quodlibet eorum, ſine alio datur. n.a. & 16. ibid.

Dominium fundi dotalis, quoad Directum,&.proprietatem, penes vxorem eſt: quoad Vtile verò, penes maritum.n.3.p.160.

Omne Dominium, Ius eſt; non autem omne Ius, Dominium eſt. n.5. ibid.

Domioium, & Ius, in quinqoe differunt. n.6. & ſeqq. ibid.

Pater, Dominium non habet io Filiom; habet tamen Ius. n.5. ibid.

Vir, habet Ius io vxorem, ſed non Dominium. n.5. ibid.

Dominium, ſolùm rerum corporalium eſt. n.6. ibid.

Dominium non acquiritur ante traditionem veram, vel fictam à Iure approbatam.n 7.ibid.

Fallit in donatione, & priuilegio Principia, quando de eius voluntate aliud non conſtat.n.8.ibid. & 11. p.161.

Quando aliquid donatur, veoditur, aut relinquitur ciuitatibus, Eccleſiis, ſeu aliis piis locis, vel in captiuorum redemptionem, acquiritur etiam illius Dominium ante traditionem.n.10.p.160.

Idem contingit io contractu Societatis omnium bonorum per matrimonium.n.10.ibid.

Idem etiam quando aliquid donat quis ſub ea conditione, vt donatarios præbeat donatori alimenta, ſtatim ac iſta non præbeat, Dominiom, & poſſeſſio rei, ad donatorem, abſque vlla reddit traditione. n.11.p.161.

Dominium, ſolum eſt reſpecto proprietatis, non poſſeſſionis reſpecto. n.13.ibid.

Habenti Dominium in re, datur actio Confeſſoria, non verò Negatoria. n.14. ibid.

Qui Dominium habet in re, habet Ios in re.n.15. ibid.

Dominium, in hoc differt à proprietate, quod Dominium comprehendat Directum, & Vtile, ſiue ſimul in vno Domino, ſiue ſcorſim in duobus ſint, proprietas verò, de ſolo Dominio directo dicitur. n. 16. ibid.

Dominium imperfectum datur, quando proprietas, & vſusfructus in eodem ſubiecto non ſunt, ſed io diuerſis. n. 16. ibid.

Dominium rei poteſt ſimul in duobus exiſtere ſubiectis, quoad proprietatem in vno, & quoad vſumfructum in alio. n.18. ibid.

Quaſi Dominium, multipliciter dicitur. num.4. p.160.

Dominium directum, & proprietatis tunc alicuius rei datur, quaodo aliquis ſuo nomine, & authoritate propria, tanquam ſua vti poteſt ad omnem eius vſum, & diſpoſitionem, niſi Lex prohibeat, aut conuendo quidem, in toto, aut io parte. T.4. D.1.n.2.p.162.

Dominium Vtile alicuius rei, tunc datur, quando aliquis, quoad vſum, ea vti poteſt, tanquam ſua, & poteſt impedire, ne alius vtatur ea, quoad vſum, etiamſi ille alius, ſit directus, & proprietarius illius rei Dominus. n.5.p.163.

Peteeptio annua partis fructuum alicuius hæreditatis, vel termini, arguit Dominium proprietatis iſtius, in percipiente.n.12.p.164.

Maximè ſi per longi temporis curſum, annua fructuum penſio fuerit perſoluta. n.22.p.166.

Regolares, qui in communi ſuot Dominij capaces, Dominium immediatum habent ſuarum Eccleſiarum, & Sepulchrorum earum. T.4. D.3.n.5. p.170.

Loci ſacri, & Religioſi Dominium, ſub nullius Sæcularis dominio, quoad proprietatem cadit.T.4 D.5.n.2.p.183.T.7.D.5.n.4.p.262. & T.8. D.1. d.9.n.9.p.329.

Monaſterij, aut alterius rei, de Eccleſiaſticis redditibus ædificatæ Dominium, ad Eccleſiam illam pertinet, cuius fuerunt ipſi redditus, etiamſi in proprio ſolo, & fundo fuerit facta conſtructio. T.4.n.21. dictæ D.5.p.185.

Idem eſt, ſi conſtructio fuit ex bonis Militis, Pupilli, aut Vxoris. n.21.ibid.

Dominium rei conſtructæ in alieno fundo, quæ Eccleſiæ non ſit, ad fundi Dominum pertinet. T.4. D.5.d.1,n.7.p.190.

Dominium rei emptæ, comparatæ ex bonis Eccleſiaſticis, Militis, & Pupilli, ad Eccleſiam, Militem, & Pupillum pertinet.n.12.p.191.n.26.& 27. p.194.195.

Siue res mobilis ſit, ſiue immobilis.n.18.p.192.

Eccleſia, rem ſic emptam, vendicare poteſt. n.12. p.191.

Si pecunia, aut pretium, quo res emitur, aut acquiritur, non ſit Militis, aut Pupilli, etſi ſit Eccleſiæ, non ematur ab habente adminiſtrationem illius, dominium acquiritur ementi. n.12.p.191. n.26.& 27. p.194. & 195.

Dominium Directum, & proprietatis, vt de vno ad alium per contractum, priuilegio Legis transferatur, requiritur ſemper rei traditio, etiamſi in Eccleſiam transferatur, ſecus ſi priuilegio Legis, ex vltima voluntate transferatur. Quia in primo caſu, eſt penes quem remaneat Dominium, ſed non in ſecundo. n.28. p.195.

Dominium Vtile rei acquirit Eccleſia antè rei traditionem ex contractu priuilegio Legis. n.28. ibid.

Dominicum vſus rei Legatæ, acquirit Legatarius, à die mortis teſtatoris; directum autem illius Dominium, penes hæredem remanet, vſque ad traditionem, adita hæreditate.n.28.ibid.

Dominium directum, aot vtile, non transfertur in conductorum temporalem. T.4. D.54.n.3.& 6. p.219.

Transfertur tamen Dominium vtile, in locatione perpetua. n.3.ibid.

Dominium vtile Sepulchri Hæreditarij, traosfertur io locatione perpetua vniuerſitatis bonorum, & in conceſſione in Feudum, Emphyteuſim, & Pectam. N.1.& 4. ibid.

Dominium rei, in qua alicuius Armorum inſignia

ſunt, probatur eſſe Domini Armorum. T. 4. D. 22. n. 12. & 4. p. 224. 225.

Inuito vſufructuario, Dominus directus rei, illa vti non poteſt. T. 7. D. 5. n. 2. p. 262.

Domus.

Per euerſionem, & ſimultaneam omnium parietum, aut maioris partis, deſtruitur Domus, itavt ſi inſimul reficiatur, eadem non cenſeatur Domus: nec remaneat in ea obligatio, quæ reſpectu illius aderat. T. 2. D. 6. n. 6. p. 117.

Domus ſi per partes ſucceſſiuè, etiam tota corruat, & reficiatur, eadem ac antea erat cenſetur. n. 3. & 9. p. 116. 117.

Hoc tamen in veritate non eſt, ſed fictione Iuris. n. 14. p. 118.

Donare: Donatio.

Nemo abſque Iudicis interuentione donare poteſt, de Iure Cæſareo, vltra centum aureorum ſummam. T. 7. S. 1. D. 6. d. 4. n. 8. p. 276.

Quaſcumque conditiones, ſibi bene viſas, poteſt Donator in Donatione apponere: & illas tenetur adimplere Donatarius. T. 7. S. 1. D. 3. n. 4. p. 266.

Intellige, ſi Donatarius Donationem acceptet. ibid.

Dos.

Pater, obligatur ad dandam filiæ Dotem competentem. T. 5. D. 3. n. 2. p. 233.

Qui Capellam, aut Eccleſiam conſtruxit, vel iſtam conſecrari fecit, Dotem illi præſtare tenetur. & n. 3. ibid.

Dubium.

In dubiis, non eſt à verborum proprietate recedendum. T. 8. D. 2. S. 1. d. 1. n. 10. p. 332.

Eccleſia.

Mendicantes non poſſunt petere ab alio, quam à Diœceſano Epiſcopo, conſecrationem Eccleſiæ, vel Altaris, nec primi lapidis poſitionem, niſi bis, aut ter requiſitus Diœceſanus, id facere recuſauerit. T. 1. D. 2. n. 3. p. 4.

Eccleſiæ conſecratio, & conſecratæ reconciliatio, ſunt actus, de Iure Canonico Ordini Epiſcopali reſeruati. n. 8. ibid.

De Epiſcopi authoritate nequit quilibet Sacerdos Eccleſiam conſecrare, nec conſecratam reconciliare; ſed benè poteſt de Papæ licentia. n. 5. & 8. ibid.

Quilibet tamen Sacerdos, de Epiſcopi venia, poteſt Eccleſiam benedicere. n. 5. ibid.

De Iure communi, nemo poteſt Eccleſiam ædificare antequam Epiſcopus Diœceſanus accedat, atrium deſignet, &c. T. 1. D. 3. n. 16. p. 11.

Abbates, poſſunt Eccleſiam ædificare, & primum lapidem, ac fundamenta ritu benedicere Pontifali. Abbates intellige, vſum habentes Pontificalium. n. 17. 18. 19. p. 11. & n. 24. p. 13.

Prælati Ordinis Minimorum Eccleſiam poſſunt ſolemniter benedicere, & reconciliare, aquâ, non ab ipſis benedictâ, ſed per aliquem Catholicum Antiſtitem. n. 20. & 21. p. 12.

In Eccleſia Iuriſpatronati Laici, ſtatuta in limine fundationis, à Fundatore appoſita, immutari non poſſunt ab Epiſcopo; neque à Legato à Latere: neque præſumitur, quod Papa illa velit immutare. T. 1. D. 3. d. 1. n. 29. p. 22.

Neque in Eccleſia Iuriſpatronatus Eccleſiaſtici poſſunt illa ab Epiſcopo immutari. n. 29. ibid.

Eccleſiæ Regularibus vnitæ, Regulares ſunt. n. 30. à verſ. Omnia iſta. p. 22. & n. 31. p. 23.

Eccleſia S. Ioannis de Stella, ab Abbate, & Monachis Hyrachenſis Cœnobij eſt ædificata. T. 1. D. 3. d. 1. §. 2. n. 44. p. 28.

Eſt illis vnita Iure pleno, quoad ſpiritualia, & temporalia. n. 45. & 46. ibid.

Abbas, & Præſidens Cœnobij, ſunt veri illius Rectores, & Parochi. n. 45. ibid.

Eſt Eccleſia Regularis. n. 48. p. 29.

Poteſt Abbas, propria ex authoritate, in illa omnia exercere Pontificalia. n. 49. ibid.

Vitio laborant Decretum S. Congregationis, à Vicario, Beneficiariis, & Parochianis obtentum Anno 1617. & Breue Vrbani Octaui, pro illius confirmatione, & obſeruantia, de Anno. 1631. n. 41. & ſeqq. p. 27.

Eccleſia, conſecrari debet, aut ſaltem benedici. T. 1. D. 4. n. 8. p. 34.

Qui cauſas ſanguinis, aut pœnarum in Eccleſia, aut Cœmeterio agitat, anathemati ſubiacet. T. 1. D. 7. n. 3. p. 37.

Eccleſiá, amoto Altari, aut parietibus dirutis, reconſecrari debet. T. 2. D. 1. n. 2. p. 52.

Polluta per homicidium, aut per adulterium Eccleſia, reconſecrari non debet, ſed reconciliari per aquam benedictam cum vino, & cinere. n. 2. ibid.

Reconſecrari debet Eccleſia anteà conſecrata, ſi exuſta fuerit. T. 2. D. 2. n. 2. 66.

Eccleſia conſecrata, ſanguinis effuſione polluta, reconciliatur per aquam cum vino, & cinere benedictam. n. 3. ibid.

Eccleſia non conſecrata, ſanguinis, aut ſeminis effuſione polluta, aqua benedicta, protinus reconcilietur. n. 4. ibid.

Si infideles in Eccleſia ſepulti ſunt non conſecrata, conſecrari illa non debet, niſi extractis corporibus, raſis tignis, & parietibus, & illa reparata. T. 2. D. 4. n. 3. p. 93.

In Eccleſia conſecrata, in qua fideles ſepulti ſunt, Miſſæ celebrari poſſunt. n. 3. ibid.

Eccleſia, & Cœmeterium, in quibus ſepulti fuerint excommunicati, reconciliari debent, & quomodo. n. 4. ibid.

Materialis Eccleſia, deſtinata eſt ad ornandum: ad Diuina in ea celebranda: & ad Sacramenta miniſtranda. T. 2. D. 4. d. 2. n. 3. p. 96.

Sub nomine Eccleſiæ, veniunt Prælati. d. 5. n. 5. p. 98.

Illa propriè Eccleſia dicitur, quæ conſecrata eſt. T. 2. D. 5. §. 4. n. 18. p. 105.

Eadem immunitate Eccleſia gaudet qua Cœmeterium. ibid. n. 23. p. 106.

Dignior eſt Eccleſia, Cœmeterio. T. 2. D. 5. §. 5. n. 46. p. 111.

Sub Eccleſiæ venit nomine, Cœmeterium Eccleſiæ contiguum. n. 48. p. 112.

Dupliciter vſurpatur nomen *Eccleſia*: pro vniuerſitate omnium fidelium Chriſtianorum, qui per vniuerſum ſparſi ſunt orbem, & Congregatio fidelium dici ſolet. T. 2. D. 5. §. 7. n. 53. p. 113.

Et pro Domo deſtinata ad Diuinum cultum, poſt illius dedicationem, aut conſecrationem. n. 54. & ſeqq. p. 114.

Eccleſia poſt ſucceſſiuam per partes reparationem, etiam diuturnam, eadem quoad alios cenſetur effectus, fictione Iuris. T. 2. D. 6. n. 9. p. 117.

Quoad effectum autem conſecrationis, eadem non cenſetur, cum iſtam non cauſet fictio Iuris, ſed vera vnctio, quæ deperdita fuit, per parietum deſtructionem. n. 14. p. 118.

Eccleſia non polluitur ad pollutionem Cœmeterij, etiam ſibi contigui. T. 2. D. 8. n. 4. p. 125.

Vniuer

Vniuerſalis Eccleſia habet Dominium directum, & proprietatis omnium rerum Eccleſiaſticarum. T. 4. D. 2. n. 1. p. 166. & D. 5. d. 1. n. 37. p. 196.
Eccleſiæ, ante rei traditionem, Dominium tantum vtile illius acquirunt. n. 28. p. 195.
Limita, niſi transferatur priuilegio Legis ex vltima voluntate. n. 28. & 29. ibid.
Rei emptæ, aut acquiſitæ ex redditibus Eccleſiaſticis, Dominium directum, & poſſeſſionem acquiri ab Eccleſia, aſſerit, Sarmientus; negat. Vazquez. n. 29. ibid.
Vide alia, verbo Bona *Eccleſiaſtica.*
Dotem Eccleſiæ dare debet, qui illam fundat, aut conſecrari facit. T. 5. D. 3. n. 2. p. 133.
Eccleſiæ Iura, æquè ab Epiſcopo, & à Capitulo poſſidentur. T. 6. D. 4. n. 2. p. 254.

Eccleſiaſtici.

Vide verbo *Clerici.*

Electio.

Religioſis, abſque licentia ſui Prælati, petita, & obtenta, inualidè aſſenſum præbet electioni de ſe factæ ad Prælationem extra Monaſterium ſuum. T. 7. S. 2. D, 8. §. 2. n. 1. p. 289.
Prælatus localis, irrequiſito Conuentu, poteſt ſubdito licentiam conferre ad præſtandum aſſenſum electioni, & ad tranſeundum ad Prælationem. ibid.
Electio papæ. Vide verbo *Papa.*
Electio Sepulturæ. Vide verbo *Sepultura.*

Eleemoſyna.

Non omnibus defunctis pro quibus ſit prodeſt; ſed his tantùm, pro quibus dum viuunt, cooperantur vt proſit. T. 3. D. 3. n. 29. p. 157.
Extremè indigentibus, de alienis fieri poteſt eleemoſyna. T. 4. D. 3. n. 9. p. 171.
Fieri non poteſt eleemoſyna, de malè acquiſitis. T. 5. D. 13. n. 2. & 5. p. 148.

Emancipatio.

Cum filius à patre ſuo, quaſi manumittitur, emancipari dicitur. T. 7. S. 2. 2. D. 9. §. 2. n. 1. p. 302.

Emphyteuta.

In re accepta in emphyteuſim, dominium directum non habet emphyteuta, ſed qui rem in emphyteuſim dedit; habet tamen dominium vtile. T. 4. Pr. n. 3. p. 160.
Habet in dicta re in emphyteuſim accepta, Ius in re, & actio vtilis ei competit. n. 15. 161.
Illius Dominus eſt, ſed non proprietarius. n. 16. ibid.
Bene poteſt impedire ne Dominus, re in emphyteuſim conceſſa, vtatur. T. 4. D. 1. n. 5. p. 169.

Emptio.

Contractus eſt obligans venditorem, ad tradendam mercem pro pretio. Seu eſt pactio pretij, pro merce. T. 4. D. 4. n. 6. p. 177.

Epiſcopus.

Formare non poteſt proceſſus contra Religioſos, ac Religioſas exemptione gaudentes, irrequiſitis Regularibus Prælatis. T. 1. D. 3. n. 6. p. 9.
In Clericos Eccleſiarum Regularibus vnitarum, aut in earum bona, aliquid attentare non poteſt. T. 1. D. 3. d. 1. §. 1. n. 10. p. 18.
Eccleſias Regularium, in quibus Cura animarum per Clericos exercetur ſæculares, viſitare poteſt Epiſcopus, & huiuſmodi Vicarios, tantum quoad ea, quæ ad animarum pertineant curam. ibid. n. 21. & 24. p. 21.
Viſitare non poteſt Eccleſias, in quibus Regulares habent iuriſdictionem in Laicos. n. 23. ibid.
In Eccleſiis, quas viſitare poteſt, iuriſdictionem habet cumulatiuam cum Prælatis Regularibus, quorum Cœnobiis illæ ſunt annexæ, non autem priuatiuam. n. 25. & 26. ibid.
Præcipere non valet Epiſcopus, vt Eccleſiæ Monaſteriis vnitæ reficiantur. Neque ad id poteſt aliquos ſequeſtrare fructus. n. 28. p. 22.
Clericis Eccleſiarum Monaſteriis vnitarum, non licet Domino. Epiſcopo obedire, aliquid præcipienti contra Iura dictorum Monaſteriorum: & in his, Abbatibus contrarium præcipientibus obedire tenentur. n. 29. ibid.
Procuratio non debetur Epiſcopo, Archiepiſcopo, nec Capitulo Sede vacante viſitantibus Eccleſias vnitas Benedictinis, neque à Monaſteriis, neque ab Eccleſiis, neque ab iſtarum Clericis. n. 4. p. 17.
Epiſcopus debet viſitare ornamenta Eccleſiæ, bona eius ſtabilia, & prouentus fabricarum, & in vſus vtiles, & neceſſarios Eccleſiæ expendi curare. T. 4. D. 5. d. 1. n. 19. p. 192.
Liberè diſponere poteſt, prout voluerit etiam in teſtamento, de bonis patrimonialibus, & aliundè acquiſitis, quam Eccleſiæ intuitu. n. 8. 14. p. 191. n. 18. pag. 192. n. 20. pag. 193. n. 22. 23. 24. & 25. p. 194.
Defendere, & exequi tenetur vltimas teſtatorum voluntates. T. 4. D. 10. n. 6. p. 212.
Et quomodò. T. 5. D. 2. n. 3. & 4. p. 231.
Circa aliorum vltimas voluntates, ampliori non gaudet poteſtate, quàm quilibet alius Summo Pontifice inferior gaudet. T. 4. n. 6. ibid.
Si abſque cauſa legitima, ſuper Iuribus tertij diſpenſet, nulla erit, contra iuſtitiam, & iniqua diſpenſatio. n. 7. ibid.
Non poteſt Epiſcopus alicui Ius patronatus concedere, qui nec fundauit, nec conſtruxit, nec dotauit Eccleſiam, aut Capellam. T. 4. D. 12. n. 3. p. 213.
Non poteſt, ſine legitima cauſa, rei ſacræ ſeruitutem imponere. ibid.
Sub nomine Epiſcopi, & Diœceſani, venit Abbas, & quilibet habens iuriſdictionem ordinariam, quamquam illam in tota non habeat Diœceſi. T. 5. D. 2. n. 8. p. 232.
Quidquid officij, & iuriſdictionis Diœceſano tribuitur, exerceri poteſt ab habente iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, ſeu Ordinariam in loco. n. 6. & ſeqq. ibid.
Centeſimam partem bonorum immobilium Eccleſiæ ſuæ, poteſt Epiſcopus alienare pro conſtruendo, & magnificando Sepulchro ſuo. T. 5. D. 7. n. 1. 2. & 9. p. 237.
Amplia, etiam ſine conſenſo Capituli. n. 2. ibid.
Limita, dummodò graue nocumentum Eccleſiæ non inferat Cathedrali. n. 1. & ſeqq. ibid.
Exequiæ Epiſcopi, fieri non debent ſui hæredis expenſis, ſed ſuæ Eccleſiæ Cathedralis. n. 8. & 9. ibid. & T. 9. S. 2. §. 7. per totum. p. 367.
Dotare poteſt de bonis Eccleſiæ ſuæ aliam Eccleſiam, vel Capellam. T. 5. D. 7. n. 3. p. 237.
Commutare poteſt Epiſcopus vltimam teſtatoris voluntatem, quando illa exequi non poteſt; de conſenſu tamen hæredis: & ſi iſte diſſentiat, & legatum ſit relictum Eccleſiæ, de iſtius conſenſu. T. 5. D. 11. n. 8. 9. 10. & 11. pag. 143. 144.
Immò ſi relictum ſufficiens non ſit ad effectum, ſeu ad vſum ad quem fuit à teſtatore deſtinatum,
poteſt

poteſt illud in alium conuertere.n.1.7.& 9.p.242.
243.
In acquiſitis per meretricem, manum nequit apponere Epiſcopus. T.5.D.13.n.4.p.248.
Eligere poteſt Sepulturam Epiſcopus, in qualibet extra Parochialem Eccleſia, etiamſi Religioſus ille ſit.T.7.S.2.D.8.§.1.n.1. & 3.p.288.
Quicquid acquirit Epiſcopus,ſuæ acquirit Eccleſiæ. n.3.ibid.
Solum habere adminiſtrationem, non autem dominium, grauiſſimi tenent Doctores.n.3.ibid.
Epiſcopi Religioſi ſine Papæ licentia, teſtari non poſſunt.n.2.ibid.
Alia vide verb. *Capella. Clerici. Bona Eccleſiaſtica. Defuncti. Sepulchrum.*

Eremita.

Illam habent pro Parochiali Eccleſia Eremitæ non profeſſi,intra cuius limites eremitoria habent. Et in illa tumulari debent ſi decedant abſque Sepulturæ electione, & ſine Sepultura Maiorum ſuorum.T.8.D.2.d.24.n.1.p.352.

Erubeſcere.

Erubeſcimus ſine textu loqui. T.2. D.4. d.4. n.3. p.97.

Ethnos.

Vox Græca eſt, & ſignificat, quod Latina *Gens* importat.T.2.D.4.d.4.n.1.ibid.

Euchariſtia.

Sumi poteſt poſt pollutionem in ſomniis. T.2.D.3. d.2.n.7.p.85.
Aquam non conuerti immediatè in Chriſti Domini Sanguinem,docet Gloſſa. T.1.D.6.n.16. verſ. Et hoc vltimum p.118.

Excommunicatio.

Ipſo iure eſt lata contra Epiſcopos, & quoſcumque alios, qui inuitis Benedictinis Congregationum S. Iuſtinæ, & Valliſoletanæ, in eorum Monaſteriis, & locis, functionem aliquam facere tentauerint: eſtque Papæ reſeruata.T.1. D.3.n.8.9. & 10.p.10.
Excommunicatus non denunciatus, vitari non debet, niſi ſit notorius Clerici percuſor. T.2. D.2. n.20.p.68.
Clericus, aut Religioſus, qui ſe percutit, excommunicationem incurrit Canonis. T.2. D.2. d.16. n.4.p.77.
Excommunicatio lata eſt contra ſepelientes excommunicatos, interdictos, & vſurarios manifeſtos. T.2.D.4.n.9.p.94.
Contra Hæreticos, & Schiſmaticos, quotannis fertur excommunicatio Papæ reſeruata, in Bulla Cœnæ Domini.T.2.D.4.d.3.n.2.p.96.
Extrauagantes *Inſuper ad euitandum,& Ad euitanda ſcandala*, excommunicatis ipſis, directè non fauent.n.3.ibid.
Excommunicatio Canonis *Si quis ſuadente diabolo*,non ſolum afficit viros, ſed fœminas.T.2.D.5. §.4. n.34.p.107.
Afficit etiam ſeipſum percutientem. n.34. ibid. & n.36.p.108.
Canon ille, fauorabilis eſt, & odioſus.n.34. & ſeqq. p.107.
Afficit percutientem profeſſum, aut Nouitium vtriuſque ſexus cuiuſlibet Ordinis, non ſolum Choro deſtinatum, ſed Conuerſum, Oblatum, Donatum, & Tertiarium, & Eremitam ſub obedientia Prælati Eccleſiaſtici, alicui deſeruientem Eccleſiæ.n.35.36. & 37.p.108.
Incurrit hanc cenſuram, non ſolùm,qui manus violentas in perſonam iniecit Eccleſiaſticam, ſed qui in rem illius corpori coniunctam:qualis eſt,quam manu tenet; equus,cui inſidet; veſtis,qua operitur,&c. n.43.p.109.
Non incurritur per percuſſionem minatam: neque per exercitam, ſi illa careat effectu: neque per ſui percuſſionem pœnitentiæ gratia: neque ſi correctionis cauſa moderatè, provt culpæ ratio, perſonæ qualitas, & conſuetudo exigit, Prælati, Magiſtri, & Pedagogi percutiant.n.44.p.110.
Excommunicatio iſta, eſt Papæ reſeruata. n. 35. p.108.
Ab iſta reſeruatione, excipiuntur Canonici Regulares, Monachi, & Moniales.n.36.ibid.
Excommunicatus non toleratus, Sepultura priuatur Eccleſiaſtica. T.2. D.5. n.32. p.107. & n.42. p.109.
Si huiuſmodi tumuletur in loco ſacro, vt iſte poſſit reconciliari, debet ille exhumari. T.2.D.11.n.17. p.146.
Si tamen ante mortem ſigna dedit pœnitentiæ, extumulari non debet.n.19.20.& 21.p.146.147.
Debet tamen in hoc caſu poſt mortem, ab excommunicatione abſolui.n.20.p.147.
Excommunicatio maior ferri non poteſt, niſi ob lethale peccatum.T.5.D 4.n.2.p.234.
Pro rebus deperditis, & furto ablatis, poſſunt Ordinarij, qui Epiſcopi non ſunt, excommunicationem promulgare. T.6 D.1.n.12.p.251.
Lata eſt excommunicatio Papæ reſeruata contra Clericos, & Religioſos inducentes ſcienter, aut cum ingenti temeritate, ad eligendam Sepulturam in Eccleſiis ſuis, cum iuramento, voto, aut promiſſione, aut ad illam non mutandam. T.7. S.1.D.6.n.9. & 10.p.265.
Non comprehendit Nouitios inducentes.n.1.p.266.
An comprehendat Fratres Laïcos.n.12.ibid.
Non ligat Clericos,nec Religioſos inducentes ad electionem in aliena Eccleſia, cum iuramento, &c. n.17.ibid.
Neque inducentes ad eligendam Sepulturam in propria, dummodò non inducant ad iurandum, vouendum,aut promittendum. n.15.ibid.
Neque ligat inducentes ad iurandum, vouendum, &c. ſi effectus iuramenti, voti, aut promiſſionis non ſequitur. Hoc eſt, ſi inductus, non iurat, vouet, aut promittit.n.16.ibid.
Nunquam infligitur Excommunicatio Communitati, ſed ſingularibus perſonis. T.7.D.6.d.2.n.12. p.271.
In cap. *Animarum de Sepulturis*, non eſt inflicta excommunicatio Clericis,& Religioſis inducentibus ad electionem Sepulturæ cum iuramento, voto, aut promiſſione in propria Eccleſia, ſed præceptum tantum. T.7.S.1.D.6.d.9.n.4. & 7. p.281.
Infligitur tamen excommunicatio Papæ reſeruata, in Clementina *Cupientes, de Pœnis*. n.4.ibid.

Exemptio.

Perſonæ, Monaſteria, Prioratus, loca, & res omnes, ad Congregationem Benedictinam Hiſpanam ſpectantia, Capellani etiam, & Vicarij Eccleſiarum ſuarum, exempta ſunt à viſitatione, & iuriſdictione Ordinariorum. T.1.D.3. d.1.§.1.n.2. 3.4.& 5.p.16. & 17.
Exempta etiam ſunt à Nuntiorum, & Delegatorum Apoſtolicorum poteſtate. n.2. & 7.p.16.& 17.
In aliquibus eſt hæc exemptio limitata, & non in omnibus.n.3.& 4.p.17.

Exhare

Exhæredatio.

Patres, exhæredare an poſſint filios. T.4. D.7.n.12. p. 203. & n. 26. p.205.

Exhumare.

Exhumari debent infidelium corpora exiſtentia in Eccleſia, vt conſecrari illa valeat. T.2. D.4. n.3. p.93.

Extumulare cadauera, ſub cenſura vetatur. T.4.D.1. n.9.p.163.

Profanum cadauer in loco ſacro Sepultum, exhumari debet, & foras iactari. n.2.3. & 6. T.2.D.4. p.93.

Vxor de adulterio accuſata, ſi ante latam ſententiam decedat, & Sepulturam non elegerit, & in Sepultura mariti fuerit tumulata, non erit exhumanda, ſi poſtea declaretur adultera. T.8. D.2. S.2. d.33.n.3.p.358.

Idem eſt dicendum, ſi lite pendente ſuper nullitate Matrimonij decedat, & nullum illud declaretur, poſt illius humationem.ibid.

Expenſæ Funerum.

Funerum, & exequiarum expenſæ, omne debitum præcedunt. T.5.D.6.n.3.p.236.

Ante omnia, de hæreditate deduci debent. ibid.

Pro illis ſoluendis, alienari poſſunt bona fideicommiſſo ſubiecta.n.1.& 3. ibid.

Expenſæ exequiarum Epiſcopi, fieri non debent de hæredis bonis, ſed de Eccleſiæ Cathedralis propriis.T.5.D.7.n.8.& 9.p.237.

Clericus, debet de bonis Eccleſiæ, & ſucceſſoris ſepeliri. n.5.ibid.

Hæres Clerici defuncti, repetere poteſt, & quando expenſas exequiarum illius.n.6.ibid.

Portio expenſarum Funeris, Parochiali Eccleſiæ debetur, quando quis extra illam tumulatur. T.8. D.1.n.4.& 5.p.322.

Funerum expenſæ, & ſumptus, alij ſunt in defuncti remedium; alij, in viuorum ſolatium. T.9.S.1.§.1. n.2.p.361.& §.2.n.1.p.362.

Ab initio naſcentis Eccleſiæ, expenſæ fiunt in tumulatione, & exequiis Fidelium. §.1.n.1.p.361.

In expenſis Funeralibus continentur, quæ in ægritudine curanda fuerunt factæ.n.3.ibid.

Ad creditum, ex bonis defuncti percipiendum, concurrere debent, qui Funeris eius expenſas fecit, & qui expoſcit pro alio Funere, ad quod defunctus tenebatur.n.4.ibid.

Sub Funeralium nomine veniunt, quæ occaſione Funeris fiunt: quæ cum Funere deferuntur: & quæ Eccleſiæ obueniunt ratione Funeris, ſiue ante ſepelitionem, ſiue poſt, vſque ad trigeſimum diem.n.5.p.362.

Statutum à ſæcularibus factum circa taxam pecuniæ expendendæ in Exequiis, & Funeralibus, nullum eſt, & irritum.n.6.ibid.

Funerum ſumptus, pro qualitate, dignitate, & facultatibus defuncti fieri debent, ita vt potius moderentur, quàm vſque ad vires illarum fiant. T.9.S.1. §.2.n.1.ibid.

Ita ſunt priuilegiati ſumptus Funerum, & omne debitum præcedunt, vt omnibus præferantur creditoribus, & Mulierum dotibus.§.3.n.1.ibid.

Hæres ſumptus Funerum defuncti Laici, facere tenetur.§.4.n.1.p.363.T.9.S.2.§.19.n.3.p.375.

Ad ſumptus Funerum Eccleſiaſtici defuncti, non tenetur hæres, in Abbatis ſententia. T.9.S.1.§.4. n.3.p.363.

Expenſæ Funerum impediri non poſſunt intra nouem dies à defuncti morte. S.1. §.6.n.1.p.364.

Sumptus Funerum, in locum veniunt alimentorum. T.9.S.2.§.15.n.1.2.& 3.p.372.

Qui defunctum ſepelit, expenſas Funeris ab hærede petere poteſt.n.8.p.373

Seruus expenſis Domini ſepelitur. n.3. p.372. & §.21.p.376.

Nouitius, ſepeliri debet de Monaſterij bonis, ſi adſit conſuetudo. §.16.n.12.p.374.

Si talis deſit conſuetudo, & habeat ille bona, de illis tumulandus eſt: & ſi non habeat, de parentum bonis. n.1.p.373.

Vxoris Funus, fieri debet, de illius dote.§.19.n.6.& 7.p.375.376.

Si tamen vxor, bona alia præter dotem habeat, pro rata de illis, & de dote fieri debet.n.6.p.375.

Funeralia Papæ; Cardinalium; Nuntiorum; Viſitatorum Apoſtolicorum; Collectorum; Patriarcharum; Primatum; Archiepiſcoporum, & Epiſcoporum; Prælatorum inferiorum; Præpoſitorom; Collegiatarum; Canonicorum; Commendatariorum; Religioſorum; Filiorum; Parentum, & Pauperum, quibus expenſis fieri debeant, declaratur. T.9. in ſingulis eorum Paragraphis.p.361.

Expenſæ litium, vide *Lis.*

Pro defunctis tumulatis non poteſt Parochus illorum hæredes, aut teſtamentarios compellere ad celebrari faciendum in Parochiali diuina officia ſeu Cabodanno.S.R. Deciſ.4.n.1.p.381.

In cera, & aliis oblationibus quæ deferuntur tempore quo corpora defunctorum ad Sepulturam deferuntur, conſiſtunt Funeralia. S. R. Deciſ.4.n.2. p.381.

Expoſiti infantes.

Patria poteſtas deperditur ſi Pater, Auuſue, eo conſentiente, vel ratum habente, filium exponat, quoad Patri tamen vtilia; non quoad oneroſa. T.8.D.2.S.2.d.28.n.2.p.355.

Si Filius à Patre expoſitus, Patrem occidat; non tenetur crimine patricidij, ſed homicidij.n.3.ibid.

Expoſiti, quorum Parentes ignorantur, ſepeliri debent in Hoſpitali, ſi adſit.n.1. & ſeqq.ibid.

Exſacratio.

Locus ſacer, non exſacratur per homicidium in eo perpetratum.T.2.D.1.d.4. n.1.p.55.

An idem ſint exſacratio, & violatio, ac conſecrationis amiſſio.T.2.D.11.n.1.p.144.

Exſacratio, per ſolam nouam conſecrationem auffertur.n.1.ibid.

Per dealbationem exſacratur Eccleſia. n.12.13.14.& 15.p.145.& 146.

Extenſio.

In odioſis, & pœnalibus, ac in exorbitantibus, extenſio, ex identitate rationis, non admittitur.T.7. S.3.D.11.§.5.n.6.p.311.

Ad ſummum, extenſio fit de caſu, ad caſum, in quo eadem eſt ratio, quando, diſpoſitio non eſt contra ius, ſed præter ius.ibid.

Extrauagantes.

Directè non fauent excommunicatis extrauagantes, *Inſuper ad euitandum, & Ad euitanda ſcandala.* T.2.D.4.d.3.n.3.p.96.

Facere.

Per ſe videtur facere, qui per alium facit. T.7. S.2. D.9.§.7.n.1.p.305. & §.10 n.1.p.307.

Qui non poteſt facere per ſe, non poteſt facere per alium. T.7. S.2.D.9.§.7 n.1.p.306.

Falcidia.

A Falcidio eius Authore nuncupatur.T.4.D.7.n.23. p.204.

Falcidia, eſt quarta pars bonorum, quam ſibi hæres, cui legitima non debetur, retinet, quando contingit hæreditatem exhauriri legatis. n.22, ibid.

Si hæres ſit, cui legitima debeatur, poteſt à legatis proportionaliter detrahere, donec legitimam ſibi debitam impleat, etiamſi quartam excedat partem.n.22. & 26.p.204.205.

A legatis ad pias cauſas, Falcidia non detrahitur, niſi hæreditas ſit etiam ad pias cauſas. n. 21. p.204.

Neque detrahitur, ſi id expreſsè teſtator prohibeat. n.21.& 27.p.204.205.

Neque detrahitur, ſi res ſit legata ea conditione, vt res alienari non poſſit.n.21.p.204.

Neque quando hæres non conficit inuentarium, intra tempus à iure præſcriptum. n. 21.ibid.

Non detrahitur quando hæres à Iudice monitus, intra annum, teſtatoris voluntatem executioni non mandat.n.21.ibid.

Neque quando alicui legatur inſtrumentum, aut ſcriptura, cuius erat Dominus n.21.ibid.

Neque quando conſcius valoris hæreditatis, quibuſdam ab initio legata ſoluit.21.ibid.

Alia pro Falcidiæ vſu notantur, n.24 p.205.

Fama. Famoſum.

Fama, eſt illæ dignitatis ſtatus, vita, & moribus comprobatus, & in nullo diminutus. T.2. Pt.§.2. n.32.p.46.

Procedit aliquando Fama, ex ſcientia; aliquando ex ſuſpicione; aliquando ex certo authore; & aliquando ex incerto. ibid.

Famoſum, idem eſt, quod Publicum: & vtrumque, quod eſt fama publica proclamatum. n.32. ibid.

Quando ex ſcientia procedit, idem eſt, quod Notorium. Quia non poteſt vlla tergiuerſatione celari. Quando verò ex ſuſpicione, impropriè dicitur Notorium.ibid.

Familia.

Aliquando ſumitur vox *Familia*, contentiuè, ſeu paſſiuè: & tunc comprehendit omnes agnatos, etiam tranſuerſales ipſius Teſtatoris, vel aliquid diſponentis.T.8.D.1.d.6.n.3.p.326.

Aliquando verò ſumitur actiuè, ſeu effectiuè: & tunc omnes, & ſolos deſcendentes diſponentis comprehendit, tam per lineam rectam, quàm per tranſuerſales inter ſeſe.ibid.n.4.5.6. & 10.p.326. & 327.

Intelligitur diſpoſitio de Familia actiuè, quando in in ea apponitur pronomen aliquod poſſeſſiuum, veluti *ipſius*, vel *ſua*.n.4.& 5. ibid.

Quando in diſpoſitione vocatur Familia recta, & tranſuerſalis, intelligitur ſolum deſcendentium reſpectu inter ſeſe, niſi aliud exprimatur. n.6. & 10.p.327.

Fauor.

Conuenit ampliari fauor. T.2.D.4.n.8.p.93.

Feudum.

Qui rem accepit in Feudum, ius habet in ea, & actio vtilis ei competit.T.4.Pt.n.15.p.161.

Eſt rei Dominus, ſed non proprietatis. n.16.ibid.

Fides humana.

Seruari debet ſub mortali peccato fides data amicis, & inimicis.T.5.D.4.n.3.p.234.

Illam adimplere tenemur, tam ex iuſtitia, quàm ex veracitate.n.9.ibid.

Alia vide verbo *Promiſſio.*

Filius.

Dum Filius, ſub Patris poteſtate exiſtit, quicquid acquirit, Patri acquirit.T.4.D.5.n.29.p.195.

Filius ſequitur conditionem Patris, non Matris, quoad nobilitatem, honores, gentilitia, Armorum inſignia,&c. T.4.D.7.n.9.p.202.

Sub Patris, non autem ſub Matris eſt poteſtate.n.9. ibid.

Filius naturalis dicitur, natus ex ſoluto, & ſoluta. T.7.S.2.D.9.§.4.n.1.p.308.

Nomine Filij, an veniat ſpurius, & naturalis. n. 4. ibid.

Filius, aliquando conditionem Matris ſequitur. T.8. D.1.d.3.n.2.p.325.

Filius illegitimus, & naturalis, ſi abſque Sepulturæ electione decedat, ſepeliendus eſt in Sepultura Maiorum, ſi Pater non eſt in dignitate conſtitutus. T.8.D.1.d.4.n.1.ibid.

Filius ſpurius, non ſepelitur cum Patre, niſi iſto viuente, & poſtulante ſit legitimatus; ſed cum matre ſepelitur, niſi ſit illuſtris fœmina.n.1.& 2. ibid.

Filius inelecta Sepultura decedens viuente Patre, ſi Auus cum aliis aſcendentibus ſit tumulatus, cum eo eſt ſepeliendus.T.8.D.1.d.5.n.2.ibid.

Secus, ſi cum aſcendentibus non ſit Auus tumulatus.n.3.p.326.

Si de Patris conſenſu Filiusfamilias Sepulturam eligat, nequit, niſi de eiuſdem conſenſu, aliquid pro anima ſua relinquere, niſi habeat peculium caſtrenſe, aut quaſi caſtrenſe. T.7. S.1. D.1. n.4. p.257.

Filiusfamilias in pubertate conſtitutus, Sepulturam ſibi eligere poteſt. T.7.S.2.D.8.§.12.n.1. & ſeqq. p.299.

Nequit facere teſtamentum, niſi habeat peculium caſtrenſe, aut quaſi caſtrenſe.n.3.p.300.

Fœmina.

Sub Maſculino comprehenditur, in legibus humanis, & diuinis. T.4.D.9.n.9. 11. 12. & 13. p.208. & 209.

In gerendis per Vniuerſitatem, vocandæ ſunt fœminæ innuptæ, & viduæ, ſi aliud tamen non ferat conſuetudo.n.12.p.209.

Alia vide verb.*Ius patronatus*, & *Sepulchrum.*

Forma.

Mutata Forma, interimitur ſubſtantia rei. T.2.D.11. n.14. p.146.

Fraus.

Nemini ſuffragatur Fraus, ſicut nec dolus. T.8. D.2. d.2.n.3.p.336.

Funeralia. Funus.

Vide verbo *Expenſæ Funerum.*

Gentiles.

Qui Baptiſmi Sacramentum non ſuſceperunt, Gentiles ſunt, Ethnici, & Pagani. T.2. D.4. d.4. n.1. p.97.

Gloſſa.

Cæteros omnes antecellit Doctores. T.2. D.5. §.4. n.28. & 29. p.107.

Quando

Quando textus non reperitur, Gloſſæ opinio, legis vigorem habet. ibid.

Gloſſæ opinio, ſemper eſt ſequenda, niſi vſus, & conſuetudo ſit contraria. n.29.ibid.

Gloſſæ Interlinealis Author, noſter Anſelmus fuit. ibid.

Gratia.

Spiritualis Gratia, pretio æſtimari non poteſt. T.4. D.4.n.31.p.181.

Gregorius Magnus.

Creatus fuit Summus Pontifex Anno Domini,590. & obiit Anno 604.T.3.D.3.n.6.p.154.

Magnis nobilitauit prærogatiuis ſui, & noſtri Ordinis Cœnobium, in honorem S. Medardi conſtructum.ibid n.20.p.155.

Sancti huius Doctoris ſententia, circa Sepulturam eorum, qui in lethali decedunt culpa, recenſetur. n.29.p.157.

Hæreditas. Hæres.

Vt quis ſit verus Hæreditatis Dominus,ſiue ad eum per teſtamentum,aut ab inteſtato pertineat,ſufficit vt illa adeatur,vt acceptetur.T.4.Pr.n.9.p.160.

Per acceptationem Hæreditatis ius in re acquirit in ea, & ei tribuit acceptatio, actionem realem in eam.n.20.p.162.

Hæres, alius eſt, qui primo ad Hæreditatem eſt vocatus; alius, qui ſecundo, tertio, aut vlteriori loco vocatus eſt.T.4.D.7.n.3.p.201.

Hæres, illius perſonam, cuius hæres eſt, repræſentat, & vna perſona cum illo reputatur.T.5.D.10. n.2.p.241.

Succedit Hæres, in omnia iura, & onera realia ſui auctoris.n.2 & 3. ibid.

Hæres, liber eſt ad acceptandum, & non acceptandum Hæreditatem.T.7.S.1.D.3.n.4.p.260.

Hæres, qui res ſubtrahit hæreditarias,quartam Trebellianicam, & ius inſtitutionis debitum perdit. T.7.S.1.D.6.d.14.n.2.p.286.

Intra nouem dies à morte defuncti, conueniri non poteſt in iudicio, ob æs alienum eiuſdem defuncti.T.9.S.1.§.6.n.1.p.364.

Alia plura vide, verbo *Falcidia*: verbo, *Subſtitutio:* & verbo *Trebellianica*, in T.4.D.7.p.199.

Hæreticus.

Neque viuus, neque mortuus, etiam notorius vitari debet, ſi denunciatus non ſit excommunicatus. T.2.D.2.n.18.

Hemina.

Menſura eſt exigua, T.3.Pr.n.25.p.151.

Homo.

Vox *Homo*, vniuocè,pro homine ſumitur viuo;analogicè,pro mortuo.T.2.D.2.d.9.n.2.p.73.

Homo,per mortem,deſinit eſſe Homo.n.2.ibid.

Idem eſt Homo, etiamſi per partes corrumpatur, & partes nouæ generentur.T.2.D.6.n.12.p.118.

Hoc ex eo prouenit, quod habeat virtutem actiuam, & conuerſiuam in propiam ſubſtantiam. n.15.ibid.

Honorius PP. I.

Cathedram Summi Pontificatus aſcendit,Anno Domini 122.T.3.D.3.n.5.p.154.

Hoſpes.

Ille Hoſpes dicitur, qui in aliena eſt Ciuitate, oppido,&c.T.8.S.1.D.2.d.5.n.1.p.338.

Hoſpitia.

Regulares poſſunt Hoſpitia,pro ſuis erigere Religioſis.T.1.D.3.n.17.p.11.

Hoſpitale.

Non eſt locus ſacer, nec gaudet immunitate, ſi de Epiſcopi authoritate fundatum non ſit; ſecus tamen, ſi dicta interuenerit authoritas. T.1.D.2. n.13.p.5.

Hypotheca.

Qui ius habet in Hypothecam, fructus ſuos facit. T.4.Pr.n.20 p.164.

Ius Hypothecæ ſine traditione, aut apprehenſione, ex ſola legis diſpoſitione, vel conuentione acquiritur.ibid.n.12.p.161.

Illegitimi.

Dignitatibus, Perſonatibus, & Beneficiis Curam animarum habentibus, illegitimi priuati exiſtunt. T.8.D.1.d.3.n.2.p.325.

Illegitimus, ſi deceſſit abſque Sepulturæ electione, ſepeliendus eſt in Sepultura Maiorum, ſi Pater non eſt conſtitutus in Dignitate.T.8.D.1.d.4.n.1. ibid.

Filius ſpurius, cum Patre non ſepelitur, niſi iſto viuente,& poſtulante ſit legitimatus; ſed cum matre ſepelietur, niſi ſit illuſtris fœmina. ibid. dub.4. n.1.& 2.ibid.

Imagines.

Olim Imagines ex Templis auferebant hæretici. T.2.D.9.§.2.n.39.p 136.

Immunitas Eccleſiaſtica.

Nulla Laïcalis poteſtas, præiudicium afferre poteſt Eccleſiaſticæ immunitati.T.5.D.8.n.1.p.238.

Immunitas Eccleſiæ.

Gregorij XIV. Conſtitutio, circa Eccleſiæ immunitatem, recenſetur. T.1.D.1.n.8.p.38.

Immunitate Eccleſiæ gaudent Oratoria, & loca ſacra, etiamſi benedicta non ſint. T.2. Pr.§.1.n.1. & 3.p.39.40.

Limita, dummodò Regularia illa ſint;ſecus ſi ſæcularia.n.25.p.43.

Gaudere immunitate, vnicè dependet ab Eccleſiaſticis Conſtitutionibus, non ab animo, aut fiducia, quâ quis delinquit, vt ab Eccleſiâ defendatur. T.2.D.1.d.10.n.8.p.60.

Illa gaudent habitacula intrinſeca, & extrinſeca Eccleſiarum, & Monaſteriorum, ac Xenodochiorum, Epiſcopi authoritate erectorum. ibid. n.5. p.59.

Illa gaudet, qui in Eccleſia exiſtens, extra eam, exiſtentem occidit.ibid.n.1.& ſeqq.ibid.

Immunitate nemo priuatur, niſi in caſibus in Iure expreſſis. n.3. Et in expreſsè à Gregorio Papa XIV. in Conſtitutione ſua recenſitis. n.8.p.60.

Immunitate gaudent Eccleſiæ, quæ extra illius ambitum internum extant, v. gr. tectum externum, infra pauimentum, externique parietes. T.2.D.2. d.19.n.2.p.79.

Impoſſibile.

Illud impoſſibile dicitur, quod licitè fieri nequit.T.5. D 8.n.15.p.240.

Impubes.

Vir, qui 14. ætatis annum non habet, impubes dicitur, & fœmina, quæ 12. T.7. S.2. D.8.§.11.n.1. p.298.

Incommoditas.

Id ratione incommoditatis permittitur, quod aliàs non permitteretur T.8.D.2.S.2.d.11.n.3.p.347.

Indumenta Sacra.

Illa poſſunt benedicere Prælati Regulares.T.1.D.3. n.22.p.12. & T.2.D.11.n.5.p.144.

cedat? T. 4. D. 8. n. 7. & 8. pag. 206.

Fundatoribus conſtructoribus, & dotatoribus Eccleſiarum Ius patronatus Iota conceduntur. T. 4. D. 9. n. 9. 10. & 13. p. 208. 209.

Ius patronatus, quod eſt de parentela, extraneo renunciari non poteſt. n. 6. p. 207.

Fœminæ etiam priuatæ, & quæ dignitates non ſunt, Ius patronatus poſſunt habere. n. 19. 11. 12. & 13. p. 208. 209. & præſentare valent. o. 12. & 13. p. 209.

Tantum habet de Iure patronatus paupercula, quantum Rex habet. n. 12. ibid.

Pupillus, poſt ſeptennium, ſi Ius habeat patronatus, ad Beneficia præſentare poteſt. n. 11. 12. p. 208. 209.

Qui plures habet Patronorum voces computando Patronos per ſtirpes, & non per capita, & qui maioribus meritis iuuatur, inſtituendus eſt. n. 13. p. 209.

Omnes Filij, & Filiæ hæredes, etiam inæqualiter in parte bonorum Patroni defuncti, vnius Patroni locum habent. n. 13. ibid.

Qui hæres Patroni non eſt, in illius Ius patronatus hæreditarium non ſuccedit. n. 13. ibid.

Fœminæ innuptæ, aut nuptæ intra familiam, in Ius patronatus familiare ſuccedunt. n. 14. 15. & 16. ibid.

Vocem habent in præſentatione, ſi aliud Intentio fundatoris, aut conſuetudo non ferat. n. 15 ibid.

Donari poteſt Laïco Ius patronatus, de Epiſcopi conſenſu, & abſque eo Eccleſiæ, & cuilibet Religioſo loco, ibid. n. 7. p. 208. & D. 10. n. 2. 3. & 4. p. 211. 212.

In Laïcum, aut in Clericum nomine proprio, nequit transferri Ius patronatus, ſine Epiſcopi conſenſu præuio; bene tamen illo interueniente. T. 4. D. 10. n. 2. 3. & 4. ibid.

Poteſt legari Laico, & Clerico abſque præuio Epiſcopi conſenſu; vt validum tamen ſit eius legatum, ſaltem poſtea illum præſtabit. n. 1. & 2. p. 210. 211. D. 23. n. 3. p. 226.

Ante Epiſcopi conſenſum Ius patronatus. legatum, penes hæredem remanet. D. 10. n. 2. p. 211.

Exigitur Epiſcopi conſenſus in translatione Iuris patronatus in Laicum, & in Clericum nomine proprio, vt ille in quem transfertur capax illius fiat, & vt aduertat Epiſcopus an interueniet Simoniæ labes. ibid. n. 3.

Ius patronatus priuilegio acquiri poteſt. T. 4. D. 12. n. 2. p. 213.

Epiſcopus non poteſt Ius patronatus concedere ei, qui nec fundauit, conſtruxit, aut dotauit Eccleſiam, aut Capellam. n. 3. ibid.

Per ſe vendi non poteſt Ius patronatus abſque labe Simoniæ. T. 4 D. 13. n. 5. 6. & 7. p. 215.

Poteſt acceſſoriè. T. 4. D. 22. n. 6. p. 225.

Si per ſe vendatur, Eccleſia remanet libera à Iure patronatus. n. 4. p. 215.

Qui per ſe vendit Ius patronatus, ſi eſt perſona particularis, excommunicandus eſt; ſi autem Vniuerſitas, debet interdicto feriri. n. 4. ibid.

Quando dicatur vendi per ſe declaratur. n. 7. ibid.

Committitur etiam Simonia, quando ſimul venditur cum rebus, quibus eſt annexum, ſi in emptione mentio fiat de ipſo Iure patronatus, aut ſi vendi, vel emi intendatur. n. 11. p. 216.

Item Simoniaca eſt venditio, ſi res venditur maiori pretio, eo quod habeat annexum Ius patronatus. n. 7. p. 215.

Quando cum rebus, quibus eſt annexum Ius patronatus, ipſo Iure expreſſo venditur, valet venditio, quoad res ipſas ſolum. n. 13. p. 216.

Licitè, & validè venditor cum vniuerſitate rei, aut rerum, quibus eſt annexum. n. 3. 6. & 7. p. 214. 215.

Actio ad Ius patronatus vendi non poteſt. n. 14.

Donari poteſt Ius patronatus cum vniuerſitate bonorum. n. 20. p. 217.

Pretium datum pro emendo Iure patronatus, ad Eccleſiam pertinet patronatam. ibid. n. 5. p. 215.

Patronus litigioſus, pactum cum Cauſidico faciens, de illo præſtando, ſi ſedulò, & diligenter cauſam agat, Simoniam committit. ibid. n. 18. p. 217.

Ius patronatus cum vniuerſitate bonorum tranſit, ſi ſpecialiter non excipiatur. T. 4. D. 14. n. 2. & 6. p. 218.

Tranſit in Feudatarium. n. 3. & 5. ibid.

Tranſit etiam in Emphyteutam. o. 1. & 5. ibid.

In donatione cauſa dotis bonorum, quibus annexum eſt Ius patronatus, Ius ipſum donatur. T. 4. D. 15. n. 1. & 2. p. 219.

Probabile eſt Ius patronatus annexum rei publicatæ, ſeu confiſcatæ, cum eadem re tranſire in Fiſcum Eccleſiaſticum, & non in Laicum confiſcatorem. T. 4. D. 16. o. 1. ibid.

Probabilius tamen eſt tranſire etiam in Fiſcum Laicum. ibid. n. 2. 3. & 4. p. 219. D. 22. n. 6. p. 225.

Sequeſter rerum, quibus annexum eſt Ius patronatus, eodem Iure vti poteſt, ſicut poterat ipſe Patronus. T. 4. D. 17. à n. 7. p. 220.

Curator bonorum iacentium, vti poteſt Iure patronatus illis adhærente. T. 2. D. 18. n. 3. verſu Ratio autem. p. 222.

Vſusfructuarius bonorum, quibus adhæret Ius patronatus vti illo poteſt. T. 4. D. 19. n. 1. ibid.

Præſcriptis bonis, quibus Ius patronatus adhæret, ipſum etiam præſcribit Ius. T. 4. D. 20. n. 5. & 6. p. 223.

Vno effectu Iuris patronatus præſcripto, alij non intelliguntur præſcripti. ibid. n. 6.

Ad præſcribendum Ius patronatus, neceſſaria eſt poſſeſſio quadragenaria ex actu continuato; bona fides præſcribentis, & ſcientia, & patientia Domini contra quem præſcribitur. n. 3. & 6. ibid.

Iuris patronatus poſſeſſio nullis præſentationum actibus acquiritur, ſi per viam fiant petitionis. n. 7. ibid.

Iuris patronatus poſſeſſio, ſeu quaſi, per Scripturas probatur publicas. n. 8. ibid.

Poſſeſſor bonorum, quibus Ius patronatus adhæret, in illud ſuccedit. T. 4. D. 21. n. 2. p. 224.

Nulla Vniuerſitas poteſt Ius patronatus, per ſolam probare immemorabilem, ſed addere debet præſentationes factas, continuatas per quinquaginta annos, de quibus per publicas conſtet Scripturas. T. 4. D. 20 n. 9. ibid.

Ex exiſtentia Armorum in Eccleſia probatur illam eſſe de Iure patronatus Domini Armorum. T. 4. D. 22. n. 4. & 6. p. 225.

Iudex ſæcularis, in executionem ſuæ ſententiæ, per quam alicui bona adiudicauit, mittere poteſt in poſſeſſionem Iuris patronatus illis acceſſorij, qua talis. n. 6. ibid.

Quando Ius patronatus cum vniuerſitate tranſit bonorum, Epiſcopi non requiritur conſenſus. T. 4. D. 23. n. 1. & 5. p. 226.

Nequit quis ſibi retinere, aut alteri concedere Ius patro

Digitized by Google

patronatus ſine Epiſcopi licentia, niſi Eccleſiæ, aut Religioſo loco. n.2.& 3. ibid.

Quando ſeparatim à bonis, quibus adhæret Ius patronatus legatur, manet apud hæredem vſque dum Epiſcopi accedat aſſenſus. num.3. & 4. ibid.

Ius patronatus acceſſorium eſt rei, cui adhæret.n.5. ibid.

Acceſſoriè cum re, cui adhæret tranſit quando rea datur in Feudum,& in Emphyteuſim,& quando confiſcatur. n.5. ibid.

Pro ſolutione debiti temporalis Patroni, poteſt honorificum Iuris patronatus vendi, & exequi: quia temporale illud eſt. T.4 D.24.n.11. & 12. p.229.

Honorifico tamen acquiſito per emptorem, Iure ſpirituali præſentandi ad beneficia, tanquam acceſſorio honorifico, vti poterit.n.12.ibid.

Ex gratia, & tolerantia habent Laïci Ius patronatus in Eccleſia. T.6.D.1.n.1.p.249.

Alia Vide, verbo *Beneficium.*

Ius plenum.

Dupliciter contingere poteſt, vt pertineat Eccleſia aliqua, Iure pleno, ad Regulares. I. ita vt populus, illis pleno Iure ſubdatur. II. Vt ſolum ſubdatur Eccleſia.T.1.D.3.d.1.§.1.n.25. p.21.

Ius Sepulchri.

Cum bonis, quibus eſt annexum Ius Sepulchri, cauſa dotis donatis, illud transfertur.T.4.D.15. n.1.& 2. p.219.

Sequeſter rerum, quibus adhæret Ius Sepulchri hæreditarij, illo vti poteſt. T.4.D.17.n.6.p.220.

Qui habet vſumfructum rerum, quibus adhæret Ius Sepulchri, vti illo poteſt. T.4. D.19. n.1. p.222.

Ius, & Dominium Vtile Sepulchri, præſcriptione acquiritur, ad præſcriptionem bonorum, quibus illud eſt annexum. T.4. D.20.n.1.& 4.p.223.

In Ius Sepulchri ſuccedit poſſeſſor bonorum quibus illud annexum repetitur. T.4. D.21.n.1. p.224.

Ius, & Dominium Vtile Sepulchri, per Maiorum illationem, & Armorum Familiæ appoſitionem, acquiſitum cenſetur.T.4.D.22.n.1. & 5.p.224. 225.

Ius, quod ſibi in Sepulchro reſeruat Patronus in limine erectionis Eccleſiæ, merè temporale eſt; vendi, & exequi poteſt, qua tale, pro temporalis debiti Patroni ſolutione. T.4.D.24.n.2.p.228.

Ius Sepulchri, quod acquiritur poſt erectionem, & conſecrationem Eccleſiæ, merè temporale eſt, vendi poteſt, & exequi quoad præeminentias, V.gr. quoad hoc, vt ſit in præeminentiori loco; vt ſit priuatiuum illud acquirenti, ſuæ Familiæ, vel hæredibus; & vt impedire valeant, ne alter in eo tumuletur. ibid. n.3.4.5.6.7. & 9. p.228. 229.

Quoad Ius autem principale, ſpirituale eſt, & vendi, ac exequi non poteſt directè. n.3.5.& 9. ibid.

Si præeminentia loci Sepulturæ attendatur in quantum propinquior eſt Summæ Aræ, Sanctiſſimo Sacramento, ſpiritualis eſt, vendi non poteſt, aut exequi pro temporali.n.7.& 8.p.229.

Ius principale Sepulchri, ſpirituali eſt annexum, & non eſt pretio æſtimabile. ibid. n.3.5. & 8. p.228.229.

Iuſtitia.

Finis Iuſtitiæ eſt, vnicuique ſuum Ius reddere, & facere æquale.T.5.D.4.n.12.p.234.

Legatarius.

Si ante rei legatæ traditionem, in Fiſci Fraudem, & creditorum Legatarius legato renunciet, renunciatio tenet.T.4 D.5.d.1.n.28.p.295.

In legatis acquiritur Legatario dominium vſus rei legatæ, à die mortis teſtatoris: & dominium directum, vſque ad traditionem remanet penes hæredem, adita hæreditate.n.28.ibid.

Legatum.

Statim ac hæres hæreditatem acceptat, fit Legatarius verus legati Dominus. T.4.Pr.n.10.p.160.

Legatum, & quædam donatio à defuncto relicta; & ab hærede præſtanda. T.4. D.10. n.2. & 4. p.211.212.

Legatum factum Monacho cum conditione, vt illi ſit proprium, & non Monaſterio, tenet pro ipſo Monaſterio.T.5.D.8.n.10.p.239.

Conditiones turpes legatis adiectæ, legata non vitiant,& pro non adiectis habentur.n.11.ibid.

Legatum factum Monacho, cum conditione, vt illi proprium ſit, aliàs ad extraneum pertineat, ad Monaſterium Monachi Legatarij pertinet. n.12. ibid.

Legatum relictum cum conditione peccaminoſa, tenet; conditio tamen pro non appoſita habetur. n.14. p.240.

Legatum alicui relictum cum conditione, vt Matrimonium contrahat, ad Legatarium pertinet, ſi fit Religioſus, etiamſi non contrahat. n.15. ibid.

Legatum Moniali ſub ea conditione relictum, vt egrediatur è Monaſterio, illi debetur etiamſi non egrediatur. n.16. ibid.

Legatum relictum Laïco ſub conditione vt Matrimonium contrahat, ad illum pertinet, ſi Religionem ingrediatur. n.17. ibid.

Legatum ad vnam cauſam piam relictum, nemo præter Summum Pontificem, in alium valet vſum conuertere.T.5.D.11.n.2 p.242.

Limita ſi ad illum non ſufficiat vſum: quia tunc poterit Epiſcopus, in alium conuertere vſum: ibid.n.1.7 8.& 9. p.242.243.

De conſenſu tamen Eccleſiæ, cui fuit relictum: n.11 p.244.

Vel de hæredis conſenſu. n.10 ibid.

In relictis ad pias cauſas, non requiritur, quod teſtamentum ſit abſolutum. T.5. D.12. num.5: p.245.

Neque requiritur, quod teſtes ſint rogati.n.6.

Valida ſunt Legata pia, relicta in teſtamento inualido, ſecundùm Ius Ciuile. n.10. & 16.p.246. 247.

Legata non pia in teſtamento ad pias cauſas facta; ſine ſolemnitatibus Iuris Ciuilis, tenent.n.12.& 13. p.246.

Legata, hæreditati ſunt acceſſoria.n.13.ibid.

Legitima.

Patri debetur Legitima.T.4.D.7.n.22.& 26.p.204. 205.

Filio Iure naturæ debetur.n.22.& 26. ibid.

Defunctis Filiis, debetur nepotibus legitimè ex eis natis. n.26.p.205.

Si Filij Filios habent, non debent parentibus Legitimam.n.26. ibid.

Debetur

Debetur à matre filiis, etiam naturalibus; non autem ſpuriis. n. 26. ibid.
Grauari non poteſt Legitima per legata, aut per fideicommiſſa. n. 22. 25. & 26. p. 2c4. 205.
Per debita tantum grauatur. n. 26. p. 205.
Legitima, ſi filij quinque, vel plures ſint, eſt, ſolutis debitis, & ſumptibus funeris, dimidium bonorum defuncti; ſi infrà quinque verò ſint, eſt tertia bonorum pars. n. 26. ibid.

Lemma.

Paucis verbis indicat Lemma, argumentum eius, cui præfigitur. T. 2. D. 5. §. 4. n. 23. p. 106.

Leproſi.

Leproſis permitttitur habere Eccleſias cum Cœmeterio, & proprio Sacerdote. T. 7. S. 3. D. 10. §. 3. n. 1. p. 308.
Eligere non poſſunt Sepulturam leproſi, in loco fidelibus communi. ibidem.

Leſio.

Enormis læſio, quænam ſit. T. 2. D. 9. n. 32. p. 134.

Lex.

Ceſſat Lex, Legis ratione ceſſante. T. 1. D. 2. n. 14. p. 5.
Attendit Lex ad ea, quæ frequenter accidunt. T. 2. D. 3. d. 10. n. 11 p. 92.
Omnem efficaciam, & vim accipit Lex à Legiſlatotoris mente, & voluntate. T. 2. D. 5. §. 4. n. 24. p. 106.
Legiſlatoris mens, ex ratione expreſſa intelligitur. dicto. n. 24. ibid.
Lex aliqua fauorabilis eſt, & odioſa reſpectu diuerſarum conſiderationum: & ſecundùm vnam, ampliabilis; reſtringibilis verò ſecundùm aliam. T. 2. D. 5. §. 4. n. 34. p. 107. 42. & 43. p. 109.
Lex abſolutè eſt fauorabilis, quæ bonum publicum Religionis reſpicit, quamuis alias perſonis particularibus ſit odioſa. dict. n. 34. p. 107.
Regula ad dignoſcendum quænam ſit Lex fauorabilis, quænam verò odioſa traditur. n. 38. 39 40. & 41. p. 108. 109.
Quando odium à fauore diſtingui nequit in Lege, ex principali Legiſlatoris intento, fauorabilis, aut odioſa iudicanda eſt. eod. n. 41 p. 109.
Quando fauor, & odium diſtingui poſſunt in Lege, amplianda eſt quatenus fauorabilis, & quatenus odioſa reſtringenda. n. 41. ibid.
Lex, eſt ordinatio rationis ab bonum commune, ab eo, qui curam habet communitatis promulgata. T. 2. D. 5. §. 5. o. 45. p. 111.
Omnis Lex, prudens, & iuſta eſſe debet o. 45. ibid.
Extendi debet ad caſum in ea non expreſſum, quoties aliàs ſequeretur iniquitas, abſurditas, aut imprudentia in Legiſlatore. n. 45. ibid.
Quæ diſponit Lex in vno connexorum, in alio diſponere cenſetur. n. 48 p. 112.
Quando inutilis, & illuſoria redditur Lex, aut vilipendi valet ſi non extendatur vltra verborum proprietatem naturalem, & ciuilem, ad impropriam debet ſignificationem extendi. n. 49. ibid. & T. 7. S. 1. D. 6. d. 2. n. 13. p. 271.
Lex ſemper debet intelligi, ita vt Legiſlatoris mens, & intentio ſoluetur dicto. d. 2. n. 15. ibid.
Intentio Legiſlatoris, & Legis intelligentia, ex præfatione, prooemio hauritur. Legis. ibid. n. 16. p. 272.
Legiſlatoris intentio, eſt anima Legis. n. 15. & 16. p. 271. 272.
Lex pœnalis, interpretari debet ſecundum naturalem verborum ſignificationem. T. 7. S. 1. D. 6. d. 3. n. 2. p. 274.
Non eſt extendenda ad caſus in ea non expreſſos, ſed reſtringenda. n. 2. ibid.
De illa vulgatum intelligitur axioma: ***Si aliud Legiſlator voluiſſet, illud expreſſiſſet.*** n. 2. ibid.
Lex generalis poſterior, & indiſtinctè loquens, limitanda eſt per ſpecialem priorem & iuxta illam interpretanda, niſi expreſſis illi contradicat verbis. ibid. d. 4. n. 4 p. 276.
Amplia I. etiamſi in lege poſteriori adſit clauſula: ***Non obſtante***: Quia intelligi debet de Lege contraria, quæ cum poſteriori ſuſtineri non poſſit per aliquam limitationem, aut diſtinctionem. n. 4. ibid.
Amplia II. etiamſi prior Lex abrogata iam fuerit, per illam eſt limitanda poſterior, & iuxta illam interpretanda. n. 5. ibid.
Non ſolum eſt limitanda Lex poſterior per priorem, ſed per illius rationem. n. 5. ibid.
Quando prior Lex ponit caſum ſpecialem, Lex noua generaliter loquens, illi ſpeciali non derogat caſui. n. 6. ibid.
Lex, ſeu ſtatutum, vbi aliquid mandat fieri, intelligitur, ſi petatur, licet verba ſint præciſa, & neceſſaria. T. 7. S. 1. D. 6. d. 11. n. 10. p. 284.
Quando aliquid prohibet Lex attento non ſolum effectu, ſed etiam initio, non ſufficit, quod ad tempus referatur habile. Exemplis declaratur. T. 7. S. 2. D. 8. §. 3. n. 2. p. 290.
A proprietate verborum Legis recedendum non eſt, niſi de Legiſlatoris conſtet mente. T. 7. S. 3. D. 11. §. 2. n. 2. p. 309.
Leges, Legibus concordari debent, vt Iuris vitetur correctio, etiamſi Lex contraria clauſulam derogatoriam habeat: ***Non obſtante.*** T. 7. S. 4. D. 12. n. 9. p. 315.
Iuris, ſeu Legis diſpoſitioni, & non rationi ſtandum eſt. T. 8. D. 1. d. 2. n. 11. p. 324.
Quod non eſt licitum in Lege, neceſſitas licitum facit. T. 8. D. 2. S. 2. d. 11. n. 5. p. 347.
Legi non ſubiacet neceſſitas. n. 5. ibid.
Lex ad moraliter impoſſibilia non obligat. o. 5. ibid.
Iura, & Leges pro tempore, loco, perſona, & negotio inſtante neceſſitate traditæ ſunt. n. 5. ibid.

Libri.

Libri in Archiuis reperti, ***vulgò Tumbos***, & alij rationes continentes debitorum, & ſolutionum, & ſimiles fidem faciunt, etiamſi ſubſcripti per authenticam perſonam non ſint. T. 7. S. 5. D. 13. n. 11. p. 320.

Librorum apppobatio.

Approbatio librorum, ad omnes Ordinariam habentes iuriſdictionem pertinet. T. 5. D. 2. n. 9. p. 232.

Licitum.

Cui non licet, quod minus eſt, neque quod maius eſt licebit. T. 2. D. 5. §. 5. numero 46. pag. 111.
Licitum facit neceſſitas, quod aliàs eſſet illicitum. T. 2. D. 4. d. 3. o. 2. p. 96.
Quod in Lege non eſt licitum, facit neceſſitas. T. 8. D. 2. S. 2. d. 11. n. 5. p. 347.

Lis.

Lis.

Litis expenſas, nemo collitiganti miniſtrare tenetur. T. 4. D. 5. d. 1. n. 19. verſ. Quæ eò facilius. p. 193.

Bona Eccleſiæ inſumi nequeunt in litibus, quæ vertuntur inter perſonas Eccleſiaſticas ad eandem Eccleſiam ſpectantes. Ibid. verſ. Non obſtat.

Quando pro Eccleſiæ defenſione lis vertitur inter extraneos, expenſis Eccleſiæ ſubſtentari debet, ſecus quando inter perſonas eiuſdem Eccleſiæ. T. 5. D. 11. n. 5. p. 243.

Expenſæ debentur Monacho collitiganti. T. 4. D. 5. d. 1. n. 37. verſ. Sed nota. p. 196.

Loca Sacra.

A perſonâ priuatâ non fiunt, ſed, ex Iure communi, ab Epiſcopo. T. 1. D. 2. n. 12. & 13. p. 5. T. 5. D. 1. n. 2. & 3. p. 230.

Signa ad dignoſcendum, an locus Sacer authoritate Epiſcopi fuerit fundatus, recenſentur. T. 2. Pr. §. 1. n. 6. p. 40. & 26. p. 44.

Quoad effectum pollutionis, loca ſacra non cenſentur, quæ conſecrata, aut benedicta non ſint ab Epiſcopo, vel ab alio ad id poteſtatem habente, etiamſi ad Diuina celebranda ſint deputata. Et idem eſt quoad reconciliationis effectum. ibid. n. 2. 3. & 4. p. 39. 40.

Quoad pollutionem locus Sacer non cenſetur, qui non exiſtit intra ipſius loci corpus. ibidem. n. 7. p. 40.

Amittunt loca ſacra conſecrationem, benedictionem, & omnia alia priuilegia, ſi diruta ſunt ſine reparationis ſpe. n. 17. p. 42.

Locus Sacer benedictus, per parietum euerſionem profanus non redditur, nec vendi poteſt: quia benedictio ſoli inhæret. T. 2. D. 6. n. 1. p. 116.

Locus ad Diuina deputatus legitima authoritate, non poteſt humanis vſibus deputari. T. 5. D. 1. n. 2. p. 230.

Locatio.

Dominium directum, aut vtile, non transfertur in conductorem temporalem. T. 4. D. 14. n. 3. & 6. p. 218.

Transfertur tamen dominium vtile, in locatione perpetua. n. 3. ibid.

Locus.

Profanus locus eſt, qui non eſt ad diuina celebranda deſtinatus, & benedictus ab habente facultate. T. 7. S. 4. D. 12. n. 5. p. 314.

Religioſus locus eſt, ſic deſtinatus, & benedictus. n. 5. ibid.

Locus minus religioſus eſt, in quo minus frequenter Diuina, celebrantur. eod. n. 5. ibid.

Lucius.

Prænomen erat *Lucius*, eorum, qui prima luce nati ſunt. T. 3. Pr. n. 22. p. 151.

Luxuria.

Mortale peccatum admittit, qui voluntariè paruam ſeminis emittit guttam. T. 2. D. 3. n. 8. p. 82.

In luxuriæ materia, paruitas non datur materiæ, in multorum ſententia Doctorum. n. 8. ibid.

Auditiones, cogitationes, aut locutiones, non ſolùm neceſſarias, ſed vtiles circa materiam veneream, nemo omittere tenetur propter commotiones corporis, aut pollutiones inuoluntarias directè indè contingentes. T. 2. D. 3. d. 6. n. 2. p. 87.

Dati paruitatem materiæ, in Luxuriæ materia, à culpa excuſantem lethali, docent plurimi. T. 8. D. 2. S. 1. d. 3. n. 7. p. 337.

Maiores.

Dicuntur Maiores, Pater, Auus, & alij ſuperiores aſcendentes. T. 4. D. 5. n. 31. p. 187. & T. 8. D. 1. n. 1. p. 321.

In plurimum, ſolum veniunt nomine Maiorum, Abauus, Atauus, Tritauus, & alij his ſuperiores, non verò Pater, & Auus. T. 8. D. 1. d. 1. n. 4. p. 322.

In materia tamen Sepulturæ, nomen Maiorum, in Patre ſaluatur, & Auo. T. 8. D. 1. n. 1. p. 321. & d. 1. n. 5. p. 323.

Malitia.

Malitiis eſt obuiandum. T. 8. D. 2. S. 1. d. 2. n. 3. p. 336.

Mandatum.

Per mortem mandatis expirat mandatum. T. 7. S. 2. D. 9. §. 10. n. 3. p. 307.

Non expirat tamen, quando effectus eſſe debet poſt mandantis mortem. n. 5. ibid.

Manifeſtum.

Illud dicitur manifeſtum, quod facilè probari poteſt, ſaltem per multos, licet non euidenter. T. 2. Pr. §. 2. n. 33. p. 46.

Manius.

Prænomen erat *Manius* eorum, qui nati ſunt mane. T. 3. Pr. n. 22. p. 151.

Manutentio.

Qui eſt in quaſi poſſeſſione viſitandi vnam Eccleſiam Abbatiæ vnitam, manutenibilis eſt in quaſi poſſeſſione, alias ſic vnitas viſitandi. T. 1. D. 3. d. 1. n. 5.

Qui eſt in quaſi poſſeſſione remouendi Vicarium, & Capellanum vnius Eccleſiæ ſuæ Abatiæ vnitæ, manutenibilis eſt in quaſi poſſeſſione remouendi Vicarios aliarum Eccleſiarum eidem Abbatiæ vnitarum, etiamſi non probetur ſpecialis poſſeſſio. ibidem.

Actus contra *Decretum irritans*, & clauſulam *Sublata*, manutenibiles non ſunt. T. 9. S. 2. §. 6. n. 6. p. 364.

Vbi cauſa poſſidendi eſt vniuerſalis datur manutentio etiamſi non probetur exercitium particulare. S. R. Deciſ. 2. n. 1. p. 380.

Vbi cauſa poſſidendi vniuerſalis eſt datur manutentio etiamſi exercitium non probetur. S. R. Deciſ. n. 1. p. 380.

Magis enim cauſa actus quàm ipſe actus extenditur in annotat. Littera (A) *alia vide verb, Precarium. Vicarius.*

Maritus.

Se qui non tenetur vxorem, neque eius diſpoſitionem. T. 8. D. 2. S. 2. d. 35. n. 1. p. 360.

Non debet in Sepultura ſepeliri vxoris, ſi decedit abſque propria. n. 1. ibid.

Limitat Moronus, quando de illius conſenſu, Vxor Sepulturam elegit. n. 4. p. 361.

Martyr.

Qui ſe ob deteſtationem proprij peccati interimit, Martyr non eſt. T. 2. D. 1. d. 4. n. 4. p. 55.

Per mortem, & per effuſionem ſanguinis Martyris, locus polluitur Sacer. T. 2. D. 1. d. 2. n. 1. p. 54. & D. 2. d. 14. n. 1. p. 69.

Maſculus.

Sub Maſculo comprehenditur fœmina, tam in Legibus Diuinis, quàm in humanis. T. 4. D. 9. n. 11. 12. & 13. p. 208. 209.

Matrimoniales cauſæ.

Matrimonium coram Parocho originis contrahi non poteſt. T. 8. D. 2. S. 1. d. 1. n. 25. p. 335.

Matrimonio aſſiſtit Parochus tanquam teſtis. n. 26. ibid.
Parochus ſolius habitationis aſſiſtere poteſt matrimonio, abſque domicilio, dummodò habitare intendant maiori anni tempore. n. 28. ibid.
Poteſt aſſiſtere, ſtatim ac huiuſmodi capitur habitatio. n. 29. ibid.
Si aliquis in duabus habitat Parochiis, pro æquali anni tempore, quilibet illarum Parochus, illius aſſiſtere poteſt Matrimonio. T. 8. D. 2. S. 1. d. 3. n. 2. p. 337.
Si maiori anni tempore in vna habitat Parochia, illius Parochus aſſiſtere debet. n. 2. ibid.
Intellige quando inæqualitas notabilis ſit n. 3. & ſeqq. ibid.

Medicinæ.

Inexpenſis funeralium continentur, quæ in ægritudine curanda fuerunt impenſæ. T. 9. S. 1. §. 1. n. 3. p. 361.

Membra.

Nemo membrorum ſuorum dominus eſt. T. 2. D. 2. d. 16. n. 4. p. 77.

Mendacium.

Qui mendacium dicit, mortaliter peccat, ſicut qui falſum iurat. T. 5. D. 4. n 5. p. 234.

Meniana.

Si intra Eccleſiæ ſint corpus, polluuntur ad Eccleſiæ pollutionem, & è contra. Tract. 2. D. 7. n. 12. p. 123.

Mercenarij.

De illa cenſentur Parochia mercenarij, quoad Iura Parochialia, in qua pro tempore habitant. T. 8. D. 2. S. 1. d. 1. n. 17. 18. 20. 21. & 22. p. 334.

Mereri.

In naturalibus, & neceſſariis nec meremur, nec demeremur. T. 2. D. 2. d. 20. n. 2. p. 79.

Meretrix.

Nequit oblationes publicas facere. T. 5. D. 13. n. 2. p. 248.
Poteſt tamen illas, & eleemoſynas poſt pœnitentiam facere. n. 3. & 4. ibid.
Poteſt etiam poſt pœnitentiam, ex turpiter acquiſitis, Sepulchrum conſtruere. n. 3.
Non tamen poteſt antea. n. 1. p. 247. & n. 3. p. 248.
Poſt conuerſionem, poteſt de turpiter acquiſitis, per teſtamentum, & vltimam voluntatem diſponere. n. 4. ibid.

Minima.

De minimis non curat Prætor. T. 2. D. 2. n. 11. p. 67.

Minor.

Ille dicitur Minor, qui viginti quinque annos completos nondum habet. T. 6. D. 3. n. 4. p. 253.
Non poteſt ſeruum manumittere Minor. T. 7. S. 2. D. 8. §. 3. n. 2. p. 290.
Minor 25. annorum, etiam ſi ſit in patris poteſtate, poteſt per ſe, & per Procuratorem eſſe actor, & defenſor in iudicio in cauſis ſpiritualibus. T. 7. S. 2. D. 8. §. 12. n. 4. p. 300.

Minus dignum.

Non trahit ad ſe magis dignum. T. 2. D. 8. n. 4. p. 125.

Miracula.

Ob incontinentiam coniugum in Eccleſia exercitam; miracula, quæ acciderunt referuntur. T. 2. D. 3. d. 10. n. 7. p. 90.

Miſerabiles perſonæ.

Defuncti, inter miſerabiles perſonas computantur. T. 5. D. 2. n. 4. p. 231.

Miſſa.

Ritus pro Miſſis celebrandis alicui præfixis, ab eo vbique ſeruandus. T. 1. D. 3. d. 3. n. 6. p. 29.
Nihil addendum, vel prætermittendum tam in verbis, quàm in actibus, propria ex authoritate, aliàs peccatum admittetur mortale, niſi paruitas excuſet materiæ. n. 2. 4. 6. p. 29. 30.
Satisfaciunt præcepto de audienda Miſſa, intereſſentes Miſſæ Oratorij Regularium; non verò intereſſentes Miſſæ Oratorij priuati ſæcularium. T. 2. Pr. §. 1. n. 25. p. 43.
Miſſam celebrare, quænam nocturna impediat pollutio. T. 2. D. 3. d. 2. n. 7. p. 85.
Ideò poſt ſanguinis ſumptionem in Miſſa præcipitur, vt vinum, & aqua in maiori quantitate miſceantur, quàm erant ſpecies Sacramentales, vt iſtæ ab illis in ſeipſas conuertantur, & nulla conſecratarum in Calice permaneat, ac per conſequens, nec ſanguinis Domini. T. 2. D. 10. n. 24. 25. & 26. p. 142.
Pro Miſſis celebrandis ſtipendium datur, non per modum pretij, ſed per modum eleemoſynæ ad Sacerdotis ſuſtentationem. T. 4. D. 4. n. 5. p. 177.
Quænam ſit Miſſa ſolemnis. T. 1. D. 3. d. 3. n. 1. p. 29.

Moderamen inculpatæ tutelæ.

Quinque requiruntur ad moderamen inculpatæ tutelæ. T. 2. D. 1. d. 12. n. 2. p. 62.
Alia vide verb. *Irregularitas*, & *Pollutio loci Sacri.*

Modica.

Non veniunt in conſideratione modica. T. 2. D. 2. n. 11. p. 67.
Attendi non debent. T. 8. D. 2. S. 1. d. 3. n. 3. & ſeqq. p. 337.

Monachus.

Quod acquirit Monachus, Monaſterio acquirit. T. 9. S. 2. §. 15. n. 3. p. 372.
Teſtari non poteſt. ibidem.
Nec ab inteſtatu ſuccedere valet Ibidem.
Alia vide verb. *Religioſus.*
Inuito Abbate beneficium, & adminiſtrationem retinere non poteſt ad libitum. S. R. Deciſ. 2. n. 2. 3. p. 379. Etiam ſine cauſa ceſſante tamen odio & malitia in amouente. n. 4. ibid.

Monaſterium.

Nomine Eccleſiæ venit Monaſterium. T. 2. Pr. §. 1. n. 5. p. 40. Et quælibet eius pars. ibid.
Limita, in fauorabilibus; non in odioſis. ibid.
Ex delicto, aut contractu Monachi, aut Prælati, non tenetur Monaſterium, niſi quatenus indè aliquid eſt in ipſius Monaſterij commodum conuerſum. T. 7. S. 1. D. 6. d. 2. n. 28. p. 273.

Moniales.

Nomine Religioſorum veniunt Moniales, in fauorabilibus. T. 7. S. 2. D. 8. §. 9. n. 2. p. 297.
Omnibus priuilegiis Religioſis conceſſis gaudent, ſi illis adaptari poſſint. n. 2. ibid.
Si in loco à Monaſterio remoto decedunt, vltra vnam ſcilicet dictam, Sepulturam ſibi poſſunt eligere. n. 1. & 2. ibid.
Non ſolum Moniales, priuilegiis gaudent Religioſorum, ſed earum loca, gaudent etiam eiſdem priuilegiis, quibus loca Religioſorum potiuntur, ſi illis adaptari poſſunt. T. 7. S. 4. D. 12. n. 22. p. 317.

Mors.

Mortem propria arripere manu, in vllo licet caſu; bene

benè tamen in perſecutione illam libenter accipere. T.2.D.1.d.4.n.4.p.55.
Alia vide verb. *Suicidium. Vita.*

Naturalia.

Immutabilia ſunt naturalia, T.8. D.2. S.1. d.1. n.9. p.332.
In naturalibus nec meremur, nec demeremur. T.2. D.2.d.20.n.2.p.79.

Nauis.

Eadem nauis cenſetur, licet pro deſtructis tabulis, nouarum acceſſio fiat. T.2.D.6.n.10.p.117.
Non tamen ita eſt in veritate, ſed fictione iuris. n.14. p.118.

Neceſsitas.

Licitum facit neceſſitas, quod aliàs erat illicitum. T.2.D.4.d.3.n.2.p.96. & T.8.D.2.S.2.d.11.n.5. p.347.
Legi non ſubiacet neceſſitas eod.d.11.n.5.ibid.
In tempore neceſſitatis, omnia ſunt communia. n.5. ibid.
Iura, & Leges, pro tempore, loco, perſona, & negotio, inſtante neceſſitate traditæ ſunt. n.5.ibid.

Negotiatio.

Negotiationes, maximè nundinarum, in loco ſacro, in Iure prohibentur. T.2. D.1. d.16.n.3. p.64.
Qui pecuniam alterius non priuilegiati, exponit negotiationi, lucrum ex negotiatione procedens, ſuum facit, dummodo pecuniæ Dominus tantumdem ex illa lucraturus non fuiſſet. T.4. D.5. n.23. p.186.

Nepos.

Nomine Filij, non venit Nepos, in materia ſtricta, & quando de præiudicio agitur tertij. T.7. S.3. D.11.§.2.n.2.p.109.
In cura Nepotis ſuccedit Auus, parentibus defunctis, ibid.n.3.p.110.
Poteſt Auus Nepoti impuberi Sepulturam eligere, ſi adſit terræ conſuetudo legitima. n.3. ibid. Non autem rigore Iuris attento. n.1.p.109.

Nobilitas.

Filius nobilitatem ſequitur Patris, non autem Matris. T.4.D.7.n.9.p.202.

Notorium.

Illud eſt Notorium, quod adeò clarè, & euidenter patet, vt negari non poſſit. T.2.Pr.§.2.n.34.p.46. & n.45.p.48.
Confunditur aliquando Notorium, cum Famoſo, aut Publico, & cum Manifeſto. n.31 p.46.
Notorium, aliud ſimpliciter; aliud ſecundùm quid reſpectu determinati loci.n.36.p.47.
Ad Notorium ſimpliciter requiritur, vt ſciatur à pluribus communitatibus, etſi non omnibus. n.36. ibid.
Ad Notorium ſecundùm quid requiritur, vt factum ſciatur certè à maiori parte incolarum particularis communitatis, ita vt nulla tergiuerſatione celari poſſit. n.36.ibid.
Notorium, aliud Facti; aliud Iuris; & aliud Præſumptionis.n.37.ibid.
Notorium Facti, eſt, quod ita ſe exhibet conſpectui hominum, vt nulla poſſit tergiuerſatione celari. n 35.& 38. ibid.
Notorium Facti, ſex requirit conditiones, quæ recenſentur. n.39.ibid.n.63.& 64.p.51.
Ad Notorium Facti, communitas debet habere ſecundùm aliquos, decem incolas. n.36.p.47.n.63. & 64. p.51. & ſecundùm alios ſufficiunt tres. n.39. p.47.
In dubio, an aliquid ſit Notorium Facti, relinquitur prudentis arbitrio. n.40.ibid.
Notorium Facti, per duos teſtes deponentes de viſu facti, & de eo, quod ibi aderat maior incolarum pars, quæ idem, quod ipſi videre potuit; aut vidiſſe populum præſentem facto, & ſi ipſi non viderint probatur. n.41.ibid.
Vt Iudex procedat per modum Notorij, debet in proceſſu declarare, delictum eſſe notorium: & per hoc, quod intendit procedere per viam notorij. Et ad hanc Declarationem, duorum teſtium examen, qui de Notorio deponant, debet præcedere. n.42.p.48.
An hæc requiratur Declaratio in Notorio Facti permanentis, & in Notorio Facti coram ipſo Iudice, controuerſum eſt.n.43.ibid.
Reus in Notorio, non dubitatiuè, ſed aſſertiuè examinatur. n.44.ibid.
Quando de delicto agitur Notorio, non attenditur ad factum materialiter ſumptum; ſed ad ipſum formaliter in ratione delicti. Explicatur exemplo. ibid.n.49.p.49.
Notorium Iuris eſt, quod clarè conſtat, vel per Iudicis ſententiam diffinitiuam, vel per confeſſionem rei in iudicio, vel per idoneorum teſtium plenam probationem in iudicio factam, quæ neque coloratè impugnari queat. n.45.p.48.
Confeſſio rei extraiudicialis, Notorium Iuris non facit. n.46.p 49.
Notorium Præſumptionis eſt, quod publicè habetur pro tali; ſed verè probati nequit, vt quod vnus ſit alterius filius, frater, aut conſanguineus. n.47. ibid.
Quod ſemel fuit Notorium Facti, aut Iuris, fieri poteſt occultum, ſi omnes moriantur, qui illud nouerunt: & ſi Iudicis ſententia, rei confeſſio, & probatio deperdantur.n.48.ibid.

Nouitia. Nouitij.

In materia pœnali Nouitij, non veniunt nomine Religioſorum. T.7.S.1.D.6.n.13.p.266.
Caſus à Regulari Prælato reſeruati, Nouitios non afficiunt.ibid.
Non obligantur per ſe, & directè Nouitij, ſub culpa, aut pœna ad vota Religionis, nec ad obſeruantias Regulares. n.14.ibid.
Nouitij, & Nouitiæ ſubſtantialiter ſunt ſæculares. T.7.S.2.D.8.§.10.n.2.p.298.
Teſtari poſſunt, & habent velle, & nolle. n.2.ibid.
In fauorabilibus, ſub Religioſorum nomine veniunt; ſecus in odioſis, & prohibitionibus. n.4. ibid.
Gaudent priuilegio fori, & aliis, quibus gaudent profeſſi. n.4. ibid.
Immunes ſunt à Gabellis. n.4.ibid.
Confiteri poſſunt approbatis à ſolo Regulari Prælato. n.4.ibid.
Prælatus Regularis illos poteſt abſoluere ab omnibus caſibus, & cenſuris à quibus poteſt profeſſos. Poteſt & illorum vota commutare, & in eis diſpenſare. n.4.ibid.
Poſſunt Nouitij, & Nouitiæ ſibi Sepulturam eligere. ibid. à n.1. p.297.
Si aliud conſuetudo non ferat, ſepeliri debent de bonis patrimoniorum ſuorum, ſi illa habeant, aut ex bonis parentum ſuorum, ſi diuites illi ſint. T.9. S.2.§.16.n.1.p.373.
Si adſit conſuetudo vt ſepeliantur de Monaſterij bonis, omnino illa ſeruari debet. n.2.p.374.

Amplia, etiamſi extra Monaſterium decedant. n.1. p.373.
Nouitij, ſunt aliquomodo Monaſterij membra. n.3.4. & 5. p.374.

Nuntij.

Apoſtolici Nuntij iuriſdictionem habent ordinariam, in Prouincia Nuntiaturæ ſuæ. T.8.D.2.S.2. d.8.n.4.p.344.
Si decedant abſque electione Sepulturæ, & abſque Sepultura ſuorum Maiorum, tumulari debent in Cathedrali ſuæ Nuntiaturæ, ſi fieri poſſit; aliàs in Parochiali loci defunctionis.n.1.ibid.
Quibus expenſis tumulari debeant Nuntij, declaratur. T.9.S.2.§.4.n.1.p.366.

Nuptiæ.

Omnes, quæ poſt primam celebrantur Nuptiæ, ſecundæ dicuntur, in quocumque numero ſint. T.4.D.7.n.2.& 3. p.201.
Alia Vide verbo *Matrimoniales cauſæ.*

Obedientia.

Inobedientiæ peccatum, grauiſſimum eſt. T.7.S.1. D.6.n.6.p.364.
Depoſitionis pœna, à Canone inobedienti infligitur. ibid.

Oblatio.

Ex turpiter acquiſitis, Eccleſia non poteſt oblationes recipere. T.5.D.13. n.1.p.247. & n.5. p.248.

Obligatio.

Obligatio, ita ex ſimplici loquela, ac ex iuramento naſcitur.T.5.D.4.n.15.p.335.
Stipulatio neceſſaria non eſt, vt pollicitatio obliget, ibid.

Occidere.

Innocentem priuata occidere poteſtate, nulla Lex concedit. T.2.D.1.d.4.n.4.p.55.

Occultum.

Quod non eſt notoriè cognitum, publicè, aut manifeſtè, occultum eſt. T.2. Pr.n.50.p.49.& n.61.p.51.
Occultum, aliud *per ſe*, aliud per accidens. Occultum *per ſe*, eſt, quod nihil habet ex natura ſua, vnde ab hominibus cognoſci poſſit. Occultum *per accidens*, eſt, quod ex natura ſua ab hominibus cognoſci poteſt; de facto tamen non cognoſcitur, quia defuit, qui illud agnoſceret.n.51. p.49.
Occultum *per accidens*, aliud eſt, quod opponitur *probabili*, & eſt, quod licet externè fuit factum, teſtibus idoneis probari non poteſt, etiamſi ab aliquibus ſciatur. Aliud opponitur *famoſo*, ſeu *publico*. Eſtque illud, quod etſi probari poſſit, infamia tamen non laborat. Aliud eſt, quod *notorio* opponitur. Et eſt illud, quod etſi laboret infamia, & probari poſſit, non tamen ita clarum eſt, quod nequeat tergiuerſatione celari. n.52. p.49.& n.61.p.51.
Occultum *per ſe*, non cadit, in odioſis, ſub Eccleſiæ iuriſdictione, immò nec in fauorabilibus.n.53. p.50.
Limita in actibus internis, qui exteriores perficiunt. n.53.ibid.
Occultum *per accidens*, prout opponitur *famoſo*, & *publico*, ſub fauorabili cadit conceſſione, quoad forum conſcientiæ, in Litteris Pœnitentiariæ habentibus clauſulam: *Dummodo impedimentum Occultum ſit*; ſecus quoad facultatem diſpenſandi in omni irregularitate, excepto homicidio voluntario.n.57.ibid.
Occultum *per accidens*, prout opponitur probabili, ſub fauorabili venit conceſſione. n.54. & 58. ibid.
A pollutione loci ſacri excuſat.n.56. ibid.

Odia. Odioſa.

Reſtringi debent. T.2. Pr. §.1.n.13.p.41. T.2.D.2. d.11.n.1.p.75.
Non irrogantur, niſi expreſsè infligantur in Iure. T.2. Pr.§.1.n.13.p.41.
Vltra id, quod verba patiuntur, extendi non debent. T.2.D.1.d.15.n.2.p.63. T.2.D.4.n.8 p.93.
Ad propriam, & rigoroſam verborum ſignificationem arctari debent. T.2.D.2.d.9.n.2.p.73.
Imponi non debent, niſi exprimatur, quod ſint imponenda. T.2.D.4.n.8.p.93.
In odioſis, benignior eſt interpretatio facienda. T.2. D.4.n.8.ibid.
Ad caſum in diſpoſitione expreſſum, reſtringi debent. T.2.D.5.n.14. in §.4.p.104.
In Odioſis, & pœnalibus Legibus, non valet argumentum à paritate, aut à maioritate rationis, dict. n.14. ibid. & §.6.n.51.p.113.
Odioſa, & pœnalia non attendunt ſimilia, ſed expreſſam diſpoſitionem. n.51.ibid.
Odioſa, maximè quibus Iura reſiſtunt, non extenduntur de loco ad locum, nec de perſona ad perſonam, quamuis paritas adſit rationis. T.7.S.3. D.11.§.5.n.6.p.311.

Oleum.

Præexiſtens Oleum in maiori quantitate, ſi benedictum ſit, aut conſecratum, benedictionem, & conſecrationem Oleo de nouo aduenienti communicat. T.2.D.6.n.13.p.118.
Quod ex eo fit, quod ex vtroque Oleo vnum fiat, vel præexiſtens augetur, ſiue per ſolam iuxta poſitionem de nouo aduenientis: ſiue per virtutem actiuam conuerſiuam aduenientis Olei in propriam ſubſtantiam.n.16.ibid.

Opinio.

Vnius Doctoris Opinio, contra reliquos in re opinabili, & obſcura, ſequi poteſt, ſi maturo nitatur fundamento. T.2.D.5.§.2.n.4.& 5.p.102.
Opinio communiter ſequuta, non rarò ab aliquo refutatur Doctore, illa rectè examinata, & à pluribus illa relicta, contraria ſequitur.n.5.ibid.
Communis Opinio, non eſt præferenda illi, quæ validioribus, & melioribus vtitur rationibus. n.5. ibid.
Non eſt temeraria Opinio, & ſententia, quæ pro ſe habet graue fundamentum authoritatis aut rationis, etiamſi communi contrarietur. T.2.D.5. §.3.n.6. & ſeqq. ibid.
Vnicus Doctor probus, pius, & doctus, qui rem ex profeſſo diſcutit, opinionem facit probabilem. n.6.& 7. ibid. Et tutam in conſcientia.D.9. n.19.p.131.
Authores graues, ſua ſola authoritate, fundare benè poſſunt extrinſecè Opinionem probabilem. D.5.§.3.n.6.p.102.
Opiniones communes ſæpè erroribus, & hallucinationibus obnoxiæ ſunt.n.9.p.103.
Tantæ non ſunt authoritatis communes Opiniones, vt oppoſitæ non ſint aliquando probabiles. n.9. ibid.
Opiniones diuerſas referens, illam ſequi cenſetur, quam in vltimo recenſet loco, ſi aliud ex eius non conſtet verbis. T.7. S.2. D.9. §.10. num.4. p.307.

Oracula Viuæ vocis.

Priuilegia conceſſa Mendicantibus, & noſtræ Congregationi per Viuæ vocis Oracula ante Pium Quintum,

Quintum, & Gregorium XIII. iam non ſunt Oracula, ſed Bullata. T.2. D.9.n.5.19.20.21.23. 25. & 29. p.131.132.133.
Non ſunt reuocata per Gregorium XV. & per Vrbanum Octauum iſta priuilegia. n.5. & ſeqq. verſ. Nec obſtat. p.128.
Oracula indulgentias concedentia, non reuocantur per præfatos Pontifices. n.7. p.129. & num. 27. p.132.
Nec reuocantur Oracula concedentia communicationem priuilegiorum, per ſcripturas conceſſorum. n.8.p.130.
Nec reuocantur explicationes, & declarationes factæ per Viuæ vocis Oracula.n.9.22.p.130.132.
Nec reuocantur Oracula,quæ ſortita ſunt effectum, etiamſi iſte tractum habeat ſucceſſiuum.n.10.13. 16.17.22.p.130.132.
Priuilegia conceſſa Regularibus,etiam per viuæ vocis Oracula, Pius Quintus confirmauit. num.12. p.130.Et per Gregorium XIII.n.20.p.131.n.28. & 29. p.132.133.
In reuocatione Oraculorum per Gregorium XV. facta, excipiuntur conceſſa Cardinalibus pro Regularibus, & Regibus, ſeu ad eorum inſtantiam conceſſa. n.13.p.130.
Nullum Oraculum excepit Vrbanus Octauus, in reuocatione ſua. n.12. ibid.
Reuocationes Oraculorum per iſtos Pontifices factæ, non ſortiuntur effectum, niſi intimatæ fuerint, & publicatæ; ordine ab Vrbano Octauo præſcripto. n.11.14. ibid.
Vbi Bulla reuocatoria Vrbani non eſt publicata,& intimata,poſſunt vti Regulares,in foro conſcientiæ, omnibus priuilegiis expreſsè per Tridentinum Concilium reuocatis. n.18.p.131.
Paulus Quintus confirmauit Oracula; & alia priuilegia Dominicanis, Anno 1605. cum aliquorum exceptione. n.24.p.132.

Oratio.

Non omnibus prodeſt Oratio, ſed iis tantum, pro quibus dum viuunt, cooperantur vt proſit. T.3. D.3.n.29.p.157.
Plus ſpeciales Orationes proficiunt, quàm communes. T.7.S.4.n.9.p.315.

Oratoria.

Regulares in ſuis Domibus, & Hoſpitiis, erigere poſſunt Oratoria. T.1. D.3. n.17.p.11.n.24.p.13. & n.34. p.14.
Priuata Oratoria, campanas habere non poſſunt, niſi priuatas ad ſolos incolas Domus conuocandos. T.2.Pr.n.6 p.40. & n.26.p.44.
Oratoria exiſtentia in Eremitoriis, Hoſpitalibus, & in Domibus priuatis abſque authoritate Epiſcopi, aut alterius poteſtatem habentis conſtructa, per nullam actionem polluuntur, etiamſi de legitima licentia, in eis poſſint Miſſæ celebrari,& celebrentur: Vnde poſt actionem in eis celebrari poteſt.n.18.p.42.
Oratoria abſque tali conſtructa licentia, ad nutum fundatoris, ad vſus poſſunt profanos conuerti. n.18.ibid.
Ex quibus ſignis inferantur legitima ex authoritate erecta, oſtenditur. n.6. p.40.& n.26.p.44.
Poſſunt hodie Regulares Prælati Oratoria erigere, abſque Diœceſani conſenſu, in omnibus ſuis locis, & Hoſpitiis, vt in eis Miſſæ celebrentur, Tridentino, & aliis non obſtantibus. n.20.21. 22. & 23.p.42.43.
In Oratoriis Regularium, omnes etiam Sæculares celebrare poſſunt. n.23.p.43.
Quæ debeant obſeruari in his Oratoriis, vt in eis Miſſæ, & alia Diuina celebrentur. n.23. & 24. ibid.
In Oratoriis Regularium plures Miſſæ eodem die celebrari poſſunt;ſecus in ſæcularium Oratoriis. n.25. ibid.
Regularium Oratoria localia ſunt; perſonalia verò Sæcularium Oratoria.n.25.ibid.
Oratoria, benedictione non indigent.n.25.ibid.
Præcepto de audienda Miſſa ſatisfaciunt, qui interſunt Miſſæ in Oratorio Regularium celebratæ; non verò qui interſunt celebratæ in Oratorio priuato Sæcularium.T.2.Pr.§.1.n.25.ibid.

Ordinarius.

Qui Ordinariam habent iuriſdictionem omnia poſſunt in ſuo territorio, quoad poteſtatem iuriſdictionis, quæ Epiſcopus in ſua Diœceſi. T.6.D.1. n.10.p.250.
Habent in ſuis locis ſacris, & in eorum bonis iuriſdictionem, & adminiſtrationem.n.2.ibid.
Tenetur Ordinarius percipere,ne Parochi plus percipiant de Sepulturis, quæ fiunt in Regularium Eccleſiis, quàm de eis, quæ in propriis, ſeu in aliorum Clericorum. T.7.S.4.n.16.p.316.
Ad id obligantur Ordinarij ex officio, ſine vlla diſpenſatione.n.17. & 18.ibid.
Mortaliter, & cum onere reſtitutionis delinquunt Ordinarij in hoc negligentes. ibid. n.18.& 19. p.317.

Ordo.

Ordines conferre poteſt Epiſcopus Originis ordinandorum. T.8.D.2.S.1.d.1.n.26.p.335.
Epiſcopus, qui aliquem ſine certo titulo, de quo neceſſaria vitæ percipiat, in Diaconum, vel Preſbyterum ordinauerit, tandiu ei neceſſaria debet miniſtrare, quandiu ei in aliqua Eccleſia conuenientia ſtipendia non aſſignat. T.9.S.2.§.9.n.1. p.369.

Pactio. Pactum.

Pactum, eſt duorum in idem conſenſus. T.5.D.4. n.2.p.234.
Pactum non ſeruans, excommunicari poteſt.ibid.
Quæcumque Pactio, & conuentio pro ſpiritualibus acquirendis, reprobatur: & quæ in animæ vergit detrimentum.T.5.D.8.n.7. p.238.
Pactum rei impoſſibilis, aut turpis, nullam inducit obligationem. ibid.
Pactio in ſpiritualibus, Simoniaca eſt. T.7.S.1.D.6. d.1. n.9.p.268.
Pactio, in ſuggeſtione virtualiter continetur.n.10. ibid.
Licitum, & validum eſt pactum, quo Regularium Conuentus, ad non tumulandos in Eccleſia ſua aliquos Parochianos, adſtringitur. T.7.S.1.D.6. d.13. n.1. & ſeqq. p.285.
Per pactum priuilegio derogatur.n.2.3. & 4.ibid.

Paganus.

Omnis ille Paganus eſt, qui Baptiſmum non ſuſcepit, etiamſi Filius Catholici ſit. T.2.D.4.d.4. n.1.p.97.
Fidelium Filius non baptizatus, infidelis, & Paganus eſt negatiuè.ibid.d.5.n.2.3. & 4. p.98.

Papa.

Diſpenſare poteſt ſuper omni Iure Canonico. T.1. D.2.n.8. & 9. p.4.
Iuri Canonico authoritatem impertitur. T.1.D.2. n.9. ibid.
De Papæ authoritate, quilibet poteſt in aliena Diœceſi, Pontificalia exercere.T.1.D.2.num.2. p.3.

De eiuſdem authoritate, quilibet valet Sacerdos Cœmeterium, & Eccleſiam conſecrare. T.1.D.2. n.1.p.3.n.4.8. p.4.& n.11. ibid.
Omnia, quæ de Iure humano ſunt, alterare benè poteſt Papa. T.2.D.11. n.2.p.144.
Papa, Vicarius eſt Chriſti. T.4.D.2.n.1.p.166.
Abſolutam habet adminiſtrationem rerum, & iurium Eccleſiaſticorum. n.1. ibid.
Poteſt Papa conferre beneficia de Iure patonatus abſque præſentatione; ſi tamen ſint de Iure patronatus Laïcali, non tenet collatio, niſi in Litteris fiat de tali patronatu mentio. T.4.D.3.n.29. p.174.
Supra Ius humanum poſitiuum eſt. T.4.D.4.n.25. p.179.
Liberam habet adminiſtrationem in Beneficiis. T.4. D.12.n.2. p.213.
Solus Papa alterare poteſt vſum eorum, quæ religioſis locis donata ſunt. T.5.D.11.n.2. p.242. & n.4. p.243.
Solus ipſe poteſt vltimas commutare voluntates. n.3. ibid.
Supremam habet adminiſtrationem rerum Eccleſiaſticarum. T.7.S.1.D.6.d.2.n.9.p.271.
Obligationem, quam quis alteri tenet ad certum quid Eccleſiaſticum, tollere poteſt de plenitudine poteſtatis. T.7.S.1.D.6.d.2.n.9.& 12. ibid.
Sine cauſa poteſt, in ſententia Borgaſij Eccleſiaſticos, ſuis iuribus Eccleſiaſticis priuare. n.10. & 12. ibid.
Non tamen poteſt bona temporalia, aut Laïcalia auferre. n.10. ibid.
Plenariè vices Chriſti gerit in tota Eccleſia. n.11. & 12. ibid.
Habet plenitudinem poteſtatis diſpenſandi in omnibus diſpenſabilibus votis. n.11.& 12. ibid.
Papæ electio à paucioribus, quàm à duabus Cardinalium partibus facta, nulla eſt; legitima, ſi à duabus partibus. T.8.D.2.S.2.d.6.n.5.p.341.
Pœna, quibus ſubiacent, qui electioni à duabus partibus factæ non aſſentiuntur, recenſentur. n.5. ibid.
Papa eſt Epiſcopus totius vniuerſalis Eccleſiæ: Epiſcopus Epiſcoporum: Ordinarius Ordinariorum: & habet totum orbem pro Diœceſi. n.2. p.340.
Si Romæ decedat inelecta Sepultura, & abſque Sepulchro Maiorum ſuorum, in Eccleſia S. Ioannis Lateranenſis, tumulari debet. n.1. ibid.
Si extra Romam reſideat cum ſua Curia, & ibi decedat ſine electione Sepulturæ, & ſine Sepultura Maiorum, in Eccleſia Maiori illius loci, ſepeliendus eſt. n.2. ibid.
Si extra locum Curiæ mori contingat, transferendus eſt ad locum vbi reſidet Curia. n.3. p.341.
Si abſens electus in itinere decedat, in Maiori Eccleſia loci in quo obierit, tumulandus eſt. n.5. ibid.
Si Papatu abdicato Romæ decedat, in Eccleſia Lateranenſi eſt ſepeliendus. n.7. ibid.
Si autem extra Romam moriatur, in Eccleſia Maiori loci defunctionis humabitur. n.8. ibid.
Abſque beneplacito Regum, & Dominorum temporalium, poteſt Papa ſuam exercere iuriſdictionem Pontificiam in eorum territoriis. num.2. p.340.
Funeralia Summi Pontificis, quibus expenſis fieri debeant, declaratur. T.9. S.2. §.1.n.1. & ſeqq. p.365.

Parochia. Parochialis. Parochianus. Parochus.

Parochia, quaſi partitio Curæ dicitur. T.4 D.6. n.9 p.198.
Non poteſt Parochus impedire, ne quis ſepeliatur in Sepultura à ſe electa, in loco Sepulturæ capaci. T.7. S.1.D.1.n.10.p.257.
Si vocatus ad funus ſepeliendi extra Parochiam, accedere recuſet Parochus, aut licentiam dare nolit, licitè ille ſepeliri poterit, abſque Parochi interuentione. n.10. ibid.
Ius Parochi eſt mortuos Parœciæ ſuæ Eccleſiaſticæ tradere Sepulturæ. T.7.S.1.D.6.d.1.num.13. p.268.
Parochus inducens ad eligendam Sepulturam in propria Eccleſia Parochianum, aut ad illam non mutandam, graues pœnas incurrit. n.4.p.267.
Et nulla eſt electio facta etiam ex ſuggeſtione. n.12. p.268.
Parochus, qui violenter corpus eius, qui alibi elegit Sepulturam, vel funus ſpoliauit, antequam veniret ad manus eorum, quibus debebatur, Ius, quod habebat, amittit. T.7.S.1. D.6.d.1. n.5. p.267.
Nequit Parochus impedire, ne Pater, Filium impuberem, in Eccleſia, quam maluerit, ſepeliat. T.7.S.2.D.9.§.1.n.7.& 8. p.301.
Parochialis Eccleſia, Ius habet ad tumulandos Parochianos decedentes ſine Sepultura Maiorum, vel abſque alterius electione. T.7.S.4.D.12.n.4. p.314.
Impedire non poteſt Parochus, ne Parochiani eligant Sepulturas in Eccleſiis Regularium priuilegiatis. n.13.p.315.
Ab his, qui ſepeliuntur in Eccleſiis Regularium, maiorem eleemoſynam quàm ab iis, qui in Eccleſia propria, aut in aliis Clericorum tumulantur, minimè exigere poteſt Parochus. n.14. & ſeqq. p.316.
Si in Indiis maiorem exigat eleemoſynam, in excommunicationem incurrit Papæ reſeruatam. n.15. ibid.
Tenetur aſſociare cadauera, quæ in Eccleſiis ſepeliuntur Regularium, vſque ad dictas Eccleſias, niſi legitimè impeditus ſit. n.21.p.317.
Si non impeditus, huic non interueniat aſſociationi, emolumenta aſſociationis percipere non poteſt, etſi percipere valeat, quæ propter Ius parochiale contingunt. n.20. ibid.
Illa propriè alicuius Parochia dicitur, intra cuius territorium Domicilium habet Habitationis, non intra quod Originis obtinuit Domicilium. T.8.D.2.S.1.n.10.p.332.
Quoad Sacramenta, & Sepulturam acquiritur Parochia per ſolam habitationem per tempus notabile, abſque Domicilij acquiſitione. n.14. & ſeq.p.333. Secus, quo ad alia. n.18.& ſeqq.p.334.
In habitatio pro breui tempore in aliquo loco, conſtituit Parochianum illius, ſi bona fide receſſit inhabitans à propria Parochia, ad quam commodè accedere non poteſt ad recipienda Sacramenta, aut Sepulturam; ſecus ſi mala fide. T.8. D.2.S.1.d.2.n.1. & ſeqq.p.336.
Domus, in confinio duarum Parochiarum exiſtens, illius erit Parochiæ, ad quam habet portam principalem, & cuius aditus eſt magis frequentatus. T.8.D.2.S.1.d.4.n.3.p.338.
Parochialis Eccleſia, fundat intentionem ſuam, ſuper omnibus obuentionibus ſpiritualibus intra Parochiam prouenientibus. ibid.d.5.n.5.p.339.

Tam

Tam de Iure Parochi eſt Ius Sepulturæ, quàm Ius Sacramentorum. cod.d.5.n.3.ibid.

Doctores, Scholares, & alij illius Eccleſiæ Parochiani cenſentur, in cuius loco moras trahunt, & ibi tumulari debent in defectu Sepulturæ propriæ, & Maiorum. T.8.D.2.S.2.d.26.n.1.p.354.

Parricidium.

Si Patrem occidat Filius, quem ipſe expoſuerit Pater, Parricidij crimine non tenebitur, ſed pœna ordinaria homicidij punietur. T.8.D.2.S.2.d.28. n.3.p.355.

Pars.

Eadem ratio eſt in parte, quoad partem, quàm eſt in toto, quoad totum. T.8.D.2.S.1.d.5.num.4. p.339.

Paruitas materiæ.

Materiæ Paruitas, admittitur à grauiſſimis Doctoribus, in materiis Iuramenti, Luxuriæ, Simoniæ, & vſuræ, à mortali excuſans culpa. T.8.D.2.S.1. d.3.n.4.5.6. & 7. p.337.

Pater.

Patrem poſſe vendere Filium propter neceſſitatem, ait quædam Gloſſa. T 8.D.2. S.2.d.11. num.5. p.347.

Patena.

Materia Patenæ, ſicut & Calicis, debet eſſe aurea, argentea, vel ſtanea. T.2.D.10.n.1.p.137.

Amittit conſecrationem, quando ita frangitur, vt commodè continere non valeat Corpus Chriſti ſub panis ſpecie. n.1. ibid.

Per aliquos ictus, non exſacratur, ſi tamen notabiliter non frangatur, aut ſuperficiem, quæ Corpus Domini tangit, mutet. n.5.6.& 7.p.138.

Exſacratur quando denuo auro tegitur. n.10.p.139. n.19 & 20. p.141.

Non amittit conſecrationem, quando paulatim aurum ſuperficiei deperditur. n.11.p.139.

Statim ac Patena non conſecrata Corpus recipit Domini, altiori conſecratur modo. à n.12.ad 18. ibid.

Vt licitè prima vice deſeruiat Patena, prærequiritur in ea conſecratio; poſtea alia non eget conſecratione, quàm acquiſita per contactum corporis Domini. n.13. ibid.

Ideo conſecratur Patena, vt ad dictum contactum habilis reddatur. n.15.19.& 20. p.140.141.

Non conſecratur tota illius materia, ſed ſolum ſuperficies, quæ Corpus Domini tangit. n.19. & 21. p.141.

Pars Patenæ conſecrata, alias ſuas non conſecrat partes. n.22. ibid.

Patria poteſtas.

Patriam poteſtatem habet Pater, non autem Mater. T.4.D.7.n.9. p.202.

Nulla quamuis longæua ætate Filij, Patria diſſoluitur poteſtas. n.9. ibid.

In ſpiritualibus Patria poteſtas non attenditur. T.7. S.2. §.12. num.3. Diſquiſitionis octauæ. p.300.

Ciuilis eſt, & non ſe extendit ad ſpiritualia. T.7. S.2.D.9.§.1.n.5.p.301.

Tribus ſoluitur modis: morte naturali; aut Ciuili; & per adeptionem magnæ dignitatis. T.7.S.2. D.9.§.2.n 1.p.302.

Paſchalis PP. II.

Ex Benedictino Monacho, Pontifex fuit creatus anno 1099. T.3.D.3.n.16.p.155.

Paſſus.

Menſura eſt quinque pedum. T.1.D.7.n.6.p.38.

Paſtophoria.

Idem ſignificat, quod Thalamus, ſeu interius Cubiculum, Domicilium Præpoſiti Templi. T.2. D.7.n.27.p.123.

Patronus.

In Sacramentorum adminiſtratione, in viſitatione ornamentorum Eccleſiæ, in bonis ſtabilibus eius, aut in prouentibus fabricarum, ſe ingerere non poſſunt, Patroni, niſi in fundatione, ac inſtitutione cautum ſit. T.4.D 5.d.1.n.19.p.192.

Honores, Iura, & onera Patronorum recenſentur. T.5.D.5.n.2.& 3. p.235.

Per Sepulchri conſtructionem in Eccleſia patronata, nec detrahitur aliquid honoribus, & Iuribus Patronis debitis, nec onere vllo Patronus grauatur. n.2. ibid.

Idem dicendum, quoad vtrumque, quando Capella, ſine Patroni conſenſu, in Eccleſia conſtruitur patronata. n.4.p.236.

In limine fundationis poteſt Patronus conditiones ſibi benè viſas, etiam contra Ius apponere. T.5. D.8.n.3.p.232.

Non poteſt apponere etiam in limine fundationis Eccleſiæ conditiones à Iure reprobatas. n.4. ibid.

Alia Vide verbo ***Beneficium***, & ***Ius patronatus.***

Peccare. Peccator. Peccatum.

Nullum datur peccatum, quod non ſit voluntarium, & liberum. T.2.D.1.d.5.n.3.p.56.

Actiones aliarum facultatum à voluntate, non ſunt peccata, nec malitiam habent moralem, niſi pro eo tempore, quo imperio ſubſunt voluntatis, & quo ab iſta poſſunt reuocari. n.3. ibid.

Si à voluntate habuerint exordium, & reuocari non poſſunt, erunt peccati effectus, non peccata: quia non continuatur libertas ad peccatum neceſſaria. n.3. ibid.

Irrationabilia peccare non poſſunt, cum libero arbitrio, & voluntate careant. T.2.D.3.d.1.n.3.verſic. *nec peccare poteſt*. p.84.

Peccator, in lethali decedens culpa, à nemine iuuari poteſt eleemoſynis, orationibus, aut Sacrificiis. T.3. D.3.n.28. verſic. *Conſultò Dixi* p.156.& n.29.p.157.

Regula ad diſcernendum numerum peccatorum interruptorum aſſignatur. T.7.S.1.D.6.d.11.n.6. & 7. p.284.

In inueſtigando numero peccatorum interruptorum Confeſſarius ſeſe ſcrupulosè gerere non debet. n.7. ibid.

Qui contra rationem, contra inſtitutionem, aut contra conſuetudinem operatur, peccat. T.7.S.4. d.12.n.7.p.314.

Pecta.

Qui rem habet in Pectam, Ius habet in ea, & actio vtilis ei competit. T.4.Pr.n.15.p.161.

Dominus rei dicitur, ſed non proprietarius. n.16. ibid.

Plura de Pectæ qualitatibus, & effectibus, ſcitu digniſſima traduntur. n.11.& ſeqq.ibid.

Qui rem habet in Pectam, impedire poteſt, ne Dominus illa vtatur. T.4.D.1.n.5.p.163.

Pectæ in Nauarræ Regno, perſonales ſunt. num.14. p.164.

Filij Villanorum degentes in locis Domini parentum ſuorum ei debent pectam ſoluere, etiamſi bona ipſi vlla non habeant. n.14. ibid.

Villani,

Villani, nullas poſſunt habere terras, de quibus pectam Domino non perſoluant ſuo. n.15.ibid.

Pecta, regale tributum eſt: ſoluitur enim pro terris. n.17.p.165.

Eſt tributum mixtum: perſonale ſcilicet, & regale: quia pro perſonis ſoluitur, & rebus. ibid.

Afficit in Nauarræ Regno, perſonas, & bona. n.18. ibid.

Qui pectam ſoluit, vaſſallus eius eſt, cui illa ſoluitur. n.18.ibid.

Pecta ſoluitur in recognitionem Dominij, & Vaſſalagij. n.22.p.166.

Pellizzarius.

Recenſetur, & eius doctrina, circa viuæ vocis Oracula. T.2.D.9.n.22.p.131.

Perceptio annualis:

Annua perceptio partis fructuum alicuius hæreditatis, vel termini, arguit dominij proprietatem iſtius, in percipiente. T.4.D.1.n.12.p.164.

Qui partem hanc fructuum alteri præſtat, videtur terram ab eo accepiſſe. ibid.

Huiuſmodi præſtatio, in percipiente ſupponit dominium proprietatis. ibid.

Dominium terræ, comprobatur eſſe penes eum, cui per longi temporis curſum, annua fructuum penſio fuerit perſoluta. n.22. p.166.

Peregrinus.

Ille Peregrinus eſt, qui per aliena loca peregrè proficiſcitur. T.8.D.2.S.1.d.5.n.1.p.338.

Peregrini decedentes abſque Sepulturæ electione, & ſine Sepultura Maiorum, ad quam commodè transferri queant, ſepeliri debent in Eccleſia Parochiali loci, in quo decedunt. n.2.p.339.

Peregrinis tranſeuntibus per Parochiam ſuam, poteſt quilibet Parochus, in neceſſitatis caſu, Sacramenta miniſtrare. n.3.ibid.

Periculum.

Imminens periculum, ius immutat commune. T.8. D.2.S.2.d.11.n.3.p.347.

Pes.

Eſt menſura quindecim digitorum. T.1. D.7. n.6. p.38.

Petrus Lombardus.

Floruit Petrus Lombardus, Magiſter Sententiarum, anno 1140.T.3.D.3.n.29.p.157.

Peyrinus.

Laurentius de Peyrinis, circa viuæ vocis Oracula, refertur. T.2.D.9.n.7.p.129.

Pietas.

Maior Pietas non adeſt, quàm quæ defunctis fit, in Sepultura præſtanda. T.4.D.3.n.9.p.170.

Pignus.

Sine traditione, aut apprehenſione, ex ſola conuentione, vel legis diſpoſitione ius acquiritur pignoris. T.4.Pr.n.12.p.161.

Vendi poteſt pignus, ſi debitor, illius Dominus noluerit, aut non potuerit debitum ſoluere. n.18. ibid.

In pignore ius habet creditor, & ei actio vtilis datur. n.15.18.ibid.& n.20.p.162.

Pollicitatio.

Eſt oblatio vnius, ab alio non acceptata, ſeu ſolius offerentis promiſſio. T.5.D.4.n.15.p.235.

Actionem producit pollicitatio de Iure Canonico, vt qui pollicetur, cum effectu compellatur promiſſum adimplere. n.1. p.133. n.4. p.134. & n.5. p.135.

Eſt neceſſario adimplenda, eſto ſcriptura, aut alia ſolemnitate munita non ſit. n.15.ibid.

Stipulatio neceſſaria non eſt, vt pollicitatio obliget. ibid.

Pollutio loci ſacri.

Pollutio reconciliationem exigens, non contrahitur per actionem illius inductiuam in clauſtro factam ſuperiori, in Dormitorio, aut in Officina Regularium, etiam benedicta, ſi non ſit ad diuina deſtinata. T.2.Pr.n.5.p.40.

Loci ſacri pollutio, ſe habet inſtar cenſuræ interdicti. n.8.ibid.

Introducta eſt Iure Eccleſiaſtico, vt Sacrum, & diuina in loco ſacro non celebrentur, nec cadauera tumulentur quando actio in eo facta, in grauem cedit illius irreuerentiam. Et in hac conſiſtit prohibitione. n.8.ibid.

Locus ſacer, per nullam actionem verè polluitur, ſed ad fidelium terrorem, tanquam pollutus habetur. n.9. & 10. p.40. & 41.

Differt pollutio, ab exſacratione, & violatione. n.11. & 12. p.41.

Incurritur quando materiali forma, & figura manente, tale ſcelus in loco ſacro patratur, quod veluti à loci ſanctitate alienum, fidelibus horrorem ingerit, & ſcandalum. n.12.ibid.

Pollutio conſecrationem, aut benedictionem loci non tollit: ideo noua non indiget, ſed reconciliatione. n.12.ibid.

Per nullam actionem, quæ in Iure expreſſa non ſit, pollutio inducitur, aut ſaltem conſuetudine non introducta. n.13.14. & 15. ibid.

Pollutio loci ſacri, debet tanquam odioſa reſtringi. n.13.ibid.

Inducitur tam loco conſecrato, quàm benedicto. n.16. p.42.

Locus ſacer directus, ſine reparationis ſpe, per nullam polluitur actionem. n.17.ibid.

Non inducitur pollutio, per actionem aliquam, quæ notoria, voluntaria, iniurioſa, & intra locum ſacrum facta non ſit. n.27. & ſeqq. p.44.

Occulta eſt pollutio, non ſolum quando probari non poteſt, quia nulli interfuerunt, ſed etiam quando interfuerunt, ſed non publicarunt; dummodo tamen tot non ſint, qui multitudinem conſtituant. T.2. Pr.§.2.n.62.p.51.

Per homicidium, polluitur locus ſacer. T.2.D.1.n.1. & ſeqq. p.52. *Pollutio e homicidio cauſa.*

Si tamen ſit iniurioſum. n.4. p.53. Si voluntarium. n.5.ibid. Si notorium. n.6.ibid. Si per ſententiam Iudex factum declarauerit. n.7.ibid.

Inducitur pollutio, per martyrium, in loco ſacro perpetratum. T.2.D.1.d.2.n.1. & ſeqq.p.54.

Non polluitur locus ſacer, ex paſſione Sancti, ſed ex actione mortem inferentis: illa enim eſt grata, & meritoria; iſta verò ſacrilegè peccaminoſa. n.2. & 3. ibid.

Per mortem in loco ſacro illatam ex ſententia iuſta, ille polluitur. T.2.D.1.d.3.n.1.2.ibid.

Fallit quando Reipublicæ perturbator, aliter capi non poteſt. n.3. p.55.

Locus ſacer, per ſuicidium, & per effuſionem proprij ſanguinis polluitur. T.2.D.1.d.4.n.1.& ſeqq. ibid.

A Iure inducta eſt pollutio loci ſacri, in deteſtationem actionis in illo, contra reuerentiam illi debitam, factæ. n.3.ibid.

Non inducitur per homicidium, aut ſuicidium rationis vſum præueniens. T.2.D.2.d.5.n.1.p.56.

Non inducitur per homicidium, quod iniurioſum non ſit, & iniuſtum. n.2.ibid.

Inducta eſt à Iure pollutio loci ſacri, non tam in

perſo

perſonarum gratiam, quàm in deteſtatiooem actionis factæ in loco ſacro contra honorem, & reuerentiam illi debitam. T.2. D.1. d.6. num.2. p.57.

Ita pollutus ceoſetur locus ſacer per homicidium Pagani,&c. in eo factum,ac per Fidelis homicidium. n.1. ibid.

Per homicidium factom in loco ſacro dando operam rei illicitæ, etiamſi in ſe illud volitum non ſit,locus ipſe pollutus cenſetur.Declaratur exemplis, T.2.D.1.d.7.n.1.p.57.

Fallit in caſu,quo homicidium ſit omnino caſuale. n.2.p.58.

Per homicidiom .in loco ſacro factum ab eo, qui extra illum exiſtit, illi pollutiooem inducitur. T.2,D 1.d.8.n.1.ibid.

Non polluitur locus ſacer, ſi quis in eo exiſtens, extra illum exiſtentem occidat. T.2. D.1. d.9. n.1. p.58.

Pollutionis pœna, quia odioſa, non extenditur ad partes extrinſecas loci ſacri. T.2. D.1. d.10.n.5. p.59.

Non polluitur locus ſacer per homicidium factum ad ſui, aut proximi defenſionem, cum moderamine inculpatæ tutelæ.T.2.D.1.d.11.n.1.&ſeq. p.60. Secus ſi excedatur moderamen.n.7.p.61.

Polluitur tamen, ſi prius occiſus effuſionem ſanguinis, per vulnus occiſori illatum, cauſauit.n.8, ibid.

Non polluitur locus ſacer per homicidium in eo cauſatum, ſi extra illum mors ſequatur. T.2. D.1.d.13.n.1.2.& 3.p.62.

Nec polluitur ſi membra in eo conterantur, mors autem,aut effuſio ſanguinis ibi non ſequatur.n.2. ibid.

Non polluitur per mortem factam ſupra tectum, infra pauimentum, aut ad parietem exteriorem. T.2.D. 1.d.14 n.1.p.63.

Iura pollutionem indicentia, odioſa ſunt,& reſtringenda.T 2.D.1.d.15.n.2.ibid.

Si quis moriatur io loco ſacro ex vulnere extra eum accepto, ille pollutus non cenſetur.n.1.ibid.

Nec pollutus cenſetur, per homicidium extra eum factum, in executionem ſententiæ in eo latæ. T.2.D.1.d.16.0.1.p.64.

Ideò ex homicidio pollutio ſequitur ſacro loco, quia homicida actionem iniurioſam in illo exercuit. T.2.D.1.d.17. n.2. verſic. Ratio autem. p.65.

Per nullius animalis irrationalis mortem, in loco ſacro factam, pollutus ille cenſetur. num.1. p.64.

Per iniurioſam ſanguiois effuſionem, locus ſacer polluitur. T.2.D.2.n.1.& ſeqq.p.65.

Polluta Eccleſia, pollutom cenſetur Cœmeterium illi contiguum. n.5.p.66.

Non polluitur locus ſacer per effuſionem ſanguinis non iniurioſam. n.8.p.67.

Neque per effuſionem ſanguinis alterius, quàm hominis. n.9. ibid.

Non quælibet ſanguinis emiſſio, eſto illa iniurioſa ſit, ſufficit ad inducendam pollutionem loco ſacro, ſed requiritur, qood effuſio ſit, quæ largitatem oſtendit, non modicam fuſionem. 0.11.& 12. ibid.

Quanta autem debeat eſſe hæc largitas, ſeu quaotitas, arbitrio viri prudentis relinquitur. n.15. p.68.

Actio per quam cauſatur ſanguinis effuſio, vt pollutionem inducat, debet eſſe voluntaria, iniurioſa, & notoria: & non ſolum quoad effuſionem debet eſſe notoria, ſed de eo quod voluntaria, & iniurioſa fuerit.n.16.ibid.

Non ſufficit quælibet notorietas, ſed quæ habetur ex Iudicis ſententia, declarantis pollutionem proceſſiſſe ex hoc,vel illo delicto.n.17.18. & 20. ibid.

Pollutio loci ſacri impedit, ne in eo Diuina celebrentur, aut cadauera ſepeliantur, antequàm recoocilietur.n.5.p.66 & n.18.p 68.

Non ioducitur pollutio Eccleſiæ per Sepulturam Hæretici notorij, qui non ſit denunciatus excommunicatus.n.18.& 19. ibid.

Neque per Sepulturam Fidelis excommunicati notorij, ſi tamen non ſit denunciatus, aut notorius Clerici percuſſor.n.19.ibid.

Pollutionis pœna, eſt inſtar cenſuræ interdicti, & veluti ceoſura, ſententiam requirit iudicis. n.20. ibid.

Pollutio loco ſacro non inducitur per effuſionem copioſam ſanguinis naturaliter ab ore, vel naribus. T.2.D.2.d.1.n.1.p.69.

Actio pollutionem inducens, ita iniurioſa eſſe debet, vt mortalis ſit eius iniuria, in ratione peccati.n.2.ibid.

Non cauſatur loco ſacro pollutio per emiſſionem ſanguinis in eo, remedij, & ſanitatis gratia factam. T.2.D.2.d.2.n.1.p.69.

Si ex caſuali percuſſione, ſanguis effundatur in loco ſacro, iſte non polluitur. T.2.D.2. d.3.n.1. p.70.

Per ſanguinis effuſionem ex ludo, aut ioco licito, & licitè io loco ſacro facto contingenti, pollutus ille non cenſetur. T.2. D.2.d.4.n.1. & 2. ibid.

Secus ſi illicitè: quia actio periculoſa: & quia non fuit adhibita conueniens circunſpectio, ne talis ſequeretur effuſio.n.3. ibid.

Si abſque dolo, & culpa notabili effuſio ſanguiois in loco ſequatur ſacro ex repræſentationibus ſacris in eo factis, pollutus ille non cenſetur. T.2.D.2.d.5.n.1.p.71.

Per effuſionem ſanguinis, aut mortem præter intentionem ſequutam in loco ſacro, ex repræſeotationibus profanis in eo factis, pollutus ille non cenſetur. T.2. D.2. d.6. num.1. & 2. p.71.

Actio pollutionis inductiua non eſt, quæ non eſt mortaliter peccaminoſa in ratione percuſſionis, eſto aliàs mortalis ſit. n.2. verſic. *Probatur concluſio*. ibid.

Per effuſionem ſanguinis in magna quantitate de naribus, auricula, aut ore, etiam mortalem in ratione offenſæ, pugno, alapa, & ſimilibus, non ita grauem in ratione percuſſionis, locus non polluitur ſacer. T.2. D.2. d.7.num.1. p.72.

Verum tenet, etiamſi percuſſus maior ſit quatuordecim annorum. n.3. ibid.

Si tamen grauis ſit, adhuc in dictis partibus percuſſio, qoa talis, effuſio ſanguinis polluet locum in quo fuerit facta. n.2. ibid.

Non inducitur pollutio loco ſacro per magnam ſanguinis effuſionem, nec per homicidium cauſatum ab eo,qui ſe defendit cum moderamine inculpatæ tutelæ. T.2.D.2.d.8.n.1.p.73.

Nec inducitur pollutio loco ſacro, per magnam effuſionem ſanguinis defuncti ab inimico cauſatam in illo, per vulnus illi in Eccleſia illatum. T.2.D.2.d.9.n.1. ibid.

Cauſa vnica pollutionem loco ſacro inducens, eſt Eccleſiæ Lex, non maior culpæ grauitas. n.4.p.74.

Per effuſionem ſanguinis è vulneribus occiſi, ad occiſoris præſentiam factam in loco ſacro iſte non polluitur. T.2.D.2.d.10.n.2.& 3. ibid.

Non inducitur pollutio loco in quo vulnus fuit illatum, ſi ſanguis extra illum fluat attento Iure; ſecus attenta plurium Doctorum ſententia. T.2. D.2.d.11.n.1.& ſeqq.p.74.

Homicidium, locum ſacrum non polluit, ſi cauſa mortis in eo data eſt, & mors extra illum ſequatur. n,2.p.75.

Pollutio inducitur per effuſionem ſanguinis ex vulnere iniurioſo in loco ſacro facto, etiamſi in terram non cadat, ſed in vaſe recipiatur ille. T.2. D.2.d.12.n.1.p.76.

Non inducitur per ſententiam in loco ſacro latam, dummodo extra illum executioni mandetur. T.2. D.2.d.13.n.1. ibid.

Per ſanguinem Martyris Eccleſia polluitur. T.2. D.2.d.14.n.1.p.76.

Ex effuſione ſanguinis facta in loco ſacro, ex percuſſione iaculo ab eo facta, qui extra illum exiſtit, pollutus ille cenſetur. T.2.D.2.d.15. num.1 p.77.

Per mortem, & per effuſionem iniurioſam ſanguinis; grauem in ratione percuſſionis, ab ipſo cauſatam patiente in loco ſacro, pollutus iſte cenſetur. T.2.D.2.d.16.n.1.& ſeqq.ibid.

Pollutio loci ſacri à Iure indicta eſt, non tam in gratiam perſonarum, quibus irrogatur iniuria, quàm in deteſtationem actionis in illo factam, contra reuerentiam ipſi debitam. n.3. ibid.

Per effuſionem ſanguinis Pagani, Hæretici, &c. in loco ſacro, polluitur iſte. T.2.D.2.d.17.n.1.p.78.

Quantumuis iuſta ſit iudicis ſententia, ſi, in vim illius, ſanguis in loco ſacro effundatur, pollutus ille cenſeri debet. T.2.D.2.d.18.n.1.p.79.

Sanguis effuſus extra externum loci ſacri ambitum, illum non polluit. T.2.D.2.d.19.n.1.ibid.

Vt pollutio loco inducatur ſacro ratione percuſſionis, iſta mortalis debet eſſe in ratione peccati, & grauis in ratione percuſſionis. T.2.D.2.d.21. n.1.p.80.

Probabilius eſt locum ſacrum non pollui per percuſſionem tam grauem vt oſſa frangantur, ſi nec mors nec ſanguinis ſequatur effuſio. num. 2. ibid.

Probabilitate tamen non caret contrarium. num.4. ibid.

Vbi conſuetudo viget, vt locus ſacer, in quo percuſſio grauis fit citra mortem, & ſanguinis effuſionem, pollutus cenſeatur, ſeruanda eſt. num.5. ibid.

Pollutus non cenſetur locus ſacer niſi in caſibus in Iure expreſſis. n.5. Vel in caſu conſuetudinis. p.80.

Per menſtrua mulierum in loco ſacro fluentia, pollutus iſte non cenſetur. T.2. D.2.d.10. num.1. p.79.

Pollutio ex effuſione ſeminis. Per quamcumque ſeminis humani effuſionem voluntariam in loco factam ſacro, pollutus iſte cenſetur. T.2.D.3.n.1.& ſeqq.p.81.

Non polluitur per ſeminationem alterius animalis, quàm hominis vtriuſque ſexus. num.3.& 5. ibid.

Ad loci ſacri pollutionem, non ſufficit vnius, aut alterius guttæ ſeminis emiſſio, dummodo conſummata non ſit, ſed copioſa eſſe debet. n.7.8. & 9. p.82.

Vt illum polluat ſeminis effuſio, iſta eſſe debet voluntaria, iniurioſa, & mortalis. n.6. ibid.

Debet etiam intra ambitum loci ſacri fieri. num.10. ibid.

Debet eſſe notoria effuſio, vt pollutus cenſeatur locus ſacer. n.12. ibid.

Incipit cenſeri pollutus, à tempore, quo fit notoria ſeminis effuſio. n.12. ibid.

Dum illa notoria non eſt, ab illam ſcientibus, non debet locus ſacer haberi pro polluto. n.13. p.82.

Per adulterium locus polluitur ſacer. n.15.p.83.

Per nullius animalis irrationalis coitum, in loco ſacro habitum, ille polluitur. T.2.D.3.d.1.n.1. & ſeqq. ibid.

Pollutio loci ſacri in pœna conſiſtit prohibitionis vtendi illo ad Diuina, donec reconcilietur. n.2. ibid.

Non cenſetur pollutus locus ſacer per effuſionem ſeminis in ſomniis factam. T.2.D.3.d.2.num.1. p.84.

Non inducitur pollutio loco ſacro, ex pollutione in ſe inuoluntaria, etiamſi ex culpa contingat præcedente, aut poſt ipſam delectatio ſequatur peccaminoſa. T.2.D.3.d.3.n.1.p.85.

Nec inducitur per ſeminis effuſionem ex infirmitate contingentem. T.2 D.3.d.4.n.1.& ſeq. p.86.

Inducitur per culpabilem effuſionem, etiamſi in terram non cadat ſemen. n.3. & 4. & d.7.n.2. p.86.

Per effuſionem ſeminis hominis à mente alienati, non polluitur locus ſacer. T.2.D.3.d.5.n.1. p.87.

Neque polluitur per pollutionem in ſomniis factam, indirectè voluntariam. T.2.D.3.d.6.n.1. ibid.

Neque per pollutionem, quam Confeſſarius patitur, Confeſſiones audiendo. n.1.ibid.

Si actus luxurioſus fiat in loco ſacro, & extra illum ſequatur ſeminis emiſſio, rigore Iuris attento, ille non polluitur; ſecus Doctorum attentis doctrinis. T.2.D.3.d.8.n.1.p.88.

Iura omnia indicentia loco ſacro pollutionem, ob ſeminis effuſionem, recenſentur. n.2. ibid.

Per effuſionem ſeminis extra corpus loci ſacri factam, iſte non polluitur. T.2.D.3.d.9.n.1.p.88.

Explicatur, quod ſit loci ſacri corpus. n. 1. ibid.

Multi explicantur caſus, in quibus polluitur locus ſacer, quia actus inductiui pollutionis, intra illius corpus fiunt. n.2.p.89.

Explicantur etiam multi, in quibus non polluitur, quia extra illius corpus fiunt dicti actus, pollutionis inductiui. n.4 & ſeqq. ibid.

Non inducitur pollutio loci ſacri per actum coniugalem, quando ex neceſſitate coguntur coniuges in illo diu permanere, & in eorum aliquo adſit incontinentiæ periculum. T.2.D.3.d.10.n.1. p 89. & n.8.p.91.

Immò, eſto abſit tale periculum, dummodo ibi cogantur diu permanere. n.10.& 11.

Neceſſitate tamen ceſſante diu ibi permanendi coniuges, per eorum coitum locus polluitur ſacer. n.14. p.92.

Per humationem profani cadaueris in loco ſacro, pollutus iſte cenſetur. T.2.D.4 n.1. & ſeqq. *Pollutio ex humatione profani cadaueris.*

Amplia, etiamſi deſit in omnibus ſepelientibus culpa. n.12. ibid.

Debet tamen eſſe talis humatio notoria. num.13. ibid.

Non inducitur pollutio loco ſacro per humationem ſuſpenſi, interdicti, aut alterius quàm excommunicati

municati non tolerati, Hæretici non tolerati, Pagani,& non baptizati.n.8.p.91.

Nec inducitur per excommunicati Sepulturam qui non ſit notorius Clerici percuſſor,aut per Iudicis ſententiam excommunicatus denunciatus. T.2. D.2.d.4.n.1.p.94.& d.2.n.1.p.95.

Non inducitur per humationem in duello occiſi, quamuis ille ſit excommunicatus, & Sepultura priuatus.n.3.& 4.dicti d.1.ibid.

Per humationem Hæretici notorij, qui non eſt denunciatus excommunicatus pollutio non inducitur.T.2.D.4.d.3.n.1.p.96.

Inducitur tamen per humationem Hæretici denunciati excommunicati. n.3.ibid.

Inducitur per humationem hominis non baptizati, etiamſi infans ſit, & Fidelis Filius. T.2.D.4.d.4. n.2.& 3.p.97.& d.5.n.1.& ſeqq. p.98.

Per humationem infantis mortui in vtero matris,& & cum matre ſimul ſepulti, locus non polluitur Sacer.T.2 D.4.d.6.n.1.& ſeqq. p.99.

Si viuus incluſus in ventre matris mortuæ ſepeliatur, polluetur locus Sacer.n.2.ibid.

Vix accidere poteſt iſte caſus, cum ſtatim mortua matre, fœtus ſuffocetur.n.3. ibid.

Non polluitur locus Sacer per Cathecumeni Sepulturam. T.2.D.4.d.7 n.1.p.100.

An ſequatur Pollutio, ex benedictione, aut conſecratione per excommunicatum. Non inducitur pollutio loco ſacro, ex eo quod conſecretur, aut benedicatur per Miniſtrum excommunicatum denunciatum, aut notorium Clerici percuſſorem. T.2.D.5.§.2.n.3.& ſeqq.p.101. & §.3.n.11.& ſeqq.p.103.

Ex ſola Iuris diſpoſitione prouenit loci ſacri pollutio. dicto §.3. n.11. ibid.

Ad pollutionem loci ſacri non attenditur maior actionis grauitas,nec ſcandalum ex illa procedens, ſed præcisè Iuris Canonici diſpoſitio. T.2.D.5. §.4.n.13.p.104.& n.15.16.& 17.p.105.

Non cenſetur pollutus per humationem ſuſpenſi, & interdicti. n.15.ibid.

Solum cenſetur pollutus ex Iuris diſpoſitione, per homicidium, effuſionem ſanguinis, & ſeminis,& per humationem excommunicati denunciati, & notorij, percuſſoris Eccleſiaſtici.n.15.ibid.

Polluta non cenſentur Altaria, Calices, Patenæ,ac veſtes ſacræ quibus excommunicati non tolerati, & degradati celebrant, nec indigent benedictione, aut reconciliatione. n.17. ibid.

Polluta Eccleſia, polluitur Cœmeterium ei contiguum.T.2.D.5.§.5.n.48.p.12.

Pollutio loci ſacri, ſupponit illum ſacrum: id eſt conſecratum, aut benedictum. ibid. n.50.p.113.

Pollutio loci ſacri, omnes eius afficit partes,cum eius corpus ſit vnitum,& indiuiſum.T.2.D.7.n.1. 3.4. p.120.121.

Per reconciliationem tollitur pollutio Altaris, & loci ſacri. T.2.D.11.n.1.p.144.

Vide verbo *Altare. Ambo. Campanile. Chorus, Confeſſionaria. Cœmeterium. Crypta. Cubicula. Eccleſia. Meniana. Porta Eccleſiæ. Propylæi. Sacriſtia. Scala. Sedes. Sepulchrum. Tectus.*

Pollutio venerea.

Qui nimis bibit, aut comedit, vel calida eo fine, vt eueniat pollutio in ſomniis, mortaliter peccat in genere Luxuriæ. T.2. D.3.d.2. n.3. & ſeqq. p.84.

Qui vt gulæ ſatisfaciat, nimis bibit, aut comedit, peccatum Luxuriæ non committit, etiamſi prævideat euenturam pollutionem in ſomniis. ibid.

Pollutio nocturna, ex quibus procedat cauſis.n.7. p.85.

Eucharistia ſumi poteſt poſt pollutionem in ſomniis. n.7. ibid.

Miſſam celebrare, quæ pollutio impediat nocturna. n.7. ibid.

Pontificale. Pontificalia.

Clementis Papæ Octaui Pontificale, vim Legis habet. T.1.D.2.n.2.p.3.

Pontificales functiones, nemo in aliena Diœceſi exercere queit, niſi de Papæ, aut de Diœceſani licentia.n.2.ibid.

Aut habentis quidem iuriſdictionem in loco. T.1. D.2.n.1.& 2.p.29. Plura circa Pontificalia ſcitu digna, Vide in dicta Diſq.& in eius Dubiis.

Extra proprium territorium Pontificalia exercens, & in non ſubditum,ab illorum ſuſpenditur exercitio: & ab eo ordinatus, ab Ordinum ſuſpenditur vſu. T.1.D.3.n.14 p.11.

Abbates noſtri, illa exercere poſſunt in annexis ſuis. n.13.& 14. p.10.11.

A nemine exerceri poſſunt vbi iuriſdictionem non habet Epiſcopalem, aut quaſi, niſi illorum vſum habeat, & licentiam inibi iuriſdictionem illam habentis: aut vtrumque habeat à Iure, vel priuilegio. T.1.D.3.d.1.§.1.n 1.p.16.& n.34. p.24.

Illa Abbates exercent,& vbi.n.33.p.24.n.37.& ſeqq. p.25.

Inſignia Pontificalia recenſentur. T.1. D.3. p.31. & D.4. n.1. p.33.

Pœna.

Non irrogatur, niſi expreſsè contineatur in Iure. T.2.Pr.§.1 n.13.p.41. Et exprimatur, quod ſit imponenda.D.8.n.4.

Non obligat ante iudicis ſententiam declaratoriam. Remiſſiuè.T.1.D.2.n.17.

Infligi poteſt pro minori culpa, quæ pro maiori non infligatur.T.1.D.2.d.9.n.4.

Extendi non debet ad caſum non expreſſum. T.2. D.3.n.11.p.82.

Non cenſetur infligi, niſi in caſibus in Iure expreſſis. T.2.D.3.d.1.n.2.p.83.

Pœnæ addictio actui prohibito, ipſo Iure eſt nulla. T.5.D.8.n.3. p.238.

Eſt etiam nulla ſi imponatur actui impoſſibili, vel probroſo, vulgò *Feo*.ibid.

Populus.

Idem Populus cenſetur etiamſi omnes illius incolæ moriantur, aut aliò demigrent. T.2.D.6. n.11. p.118.

Hoc tamen verum eſt ſolum,Iuris fictione.n.14.ib.

Porta Eccleſiæ.

Actio inductiua pollutionis loci ſacri,facta in linea, quam attingunt baluæ in liminibus portæ Eccleſiæ, Eccleſiam polluit, & polluta Eccleſia, linea illa polluta cenſetur; ſecus ſi actio extra illam fiat lineam. T.2.D.7.n.13.p.123.

Poſſeſſio.

Non acquiritur poſſeſſio,niſi naturaliter apprehendatur. T.4 Pr.n.9.p.160.

Præiudicare.

In acquirendis præiudicare poſſunt Prælatus Monaſterio ſuo; Parochus ſuæ Eccleſiæ; & ſeruus Domino, ſecus in acquiſitis. T.7.S.1.D.6.d.14. n 2.p.286.

Vide verbo *Delictum*, & verbo *Prælati*.

Regulares non ſolùm particulares;ſed neque eorum Capitula ſucceſſoribus, & monaſterio mediante concordia,aut conuentione præiudicare non poſſunt. S.R. Dec.5.n.4.p.382.

Monachi particulares monaſterio præiudicare non poſſunt. S.R.Deciſ.6.n.2.p.383.

Prælati.

Omnes Prælati Regulares, ſupremi, mediati, & locales, & eorum Præſidentes, ſeu Vicarij in capite, habent Ordinariam iuriſdictionem, & adminiſtrationem, pro vtroque foro. T.6. D.2.n.7. p.252.

Sub nomine Epiſcopi veniunt dicti omnes, quoad facultatem per Concilium Tridentinum *ſeſſ.24.de Reform. cap.6.* ad abſoluendum, &c. conceſſam. n.8. ibid.

Cum ſuis Conuentibus, ſunt immediati Eccleſiarum ſuarum Domini.n.5.& 6. ibid.

Niſi de licentia Prælatorum Regularium, nemo in eorum Eccleſiis conſtruere valet Sepulchra. n.3. p.251.

Prælati immediati, & locales Regulares, concedere poſſunt Sepulchra in Eccleſiis ſuis.n.4.ibid.

De licentia tamen Sacræ Congregationis,& de ſuorum Conuentuum conſenſu. ibid.

Præiudicare poſſunt Prælati Eccleſiis, & Monaſteriis ſuis in acquirendis; non verò in acquiſitis. T.7. S.1. D.6. d.2. n.3.5.p.270. n.18.19.20.21. 22.p.272.& n.24.p.273.

Prælati, vice Dei funguntur. T.7. S.2.D.8. §.2. n.1. p.289.

Penes Prælatos Regulares eſt velle, & nolle, in multis, tam ſui, quàm ſubditorum reſpectu. ibid. n. 2.3.4. & n.6.p.290.

Maiore non pollent Prælati in ſeipſos poteſtate, quàm in ſubditos habent ſuos: habent tamen tantam.T.7.S.2.D.8.§.4.n.1.p.292.

Poteſtas, quam in ſeipſos habent, illis prouenit ex poteſtate, quam in ſubditos habent, ne peioris ſint conditionis.ibid.

Vide verb. *Abbas : Adminiſtratio : Diſpenſatio : Electio : Sepultura.*

Præſcriptio.

Cum aliquali titulo, bona fide, & poſſeſſione quadragenaria præſcribitur. T.4. D.20. n.2. & 3. p.223.

Sufficit ad præſcriptionem titulus inualidus, & putatiuus.n.2.ibid.

Poſſeſſione immemorabili præſcribitur abſque omni titulo.n.2.ibid.

Immemorabilis poſſeſſio, eſt præcipua præſcriptionis cauſa.n.3.& 4. ibid.

Præſcripto principali, v.gr. fundo, cenſetur præſcriptum acceſſorium, v. gr. ſeruitus fundo competens.T.4.D.23.n 5.p226.

Amplia, etiamſi acceſſorium dignius ſit principali. n.6.verſic. *Et dicta doctrina*.p.227.

Quando non præſcribatur ex titulo illegitimo declaratur. T.5. D.7.p.237.

Præſentia.

Corporalis præſentia, ſine intelligentia,non ſufficit. T.2.Pr.n.64.p.51.

Precarium.

Non datur manutentio precario poſſidenti contra eum quem rogauit. S.R.Deciſ.2.n.4.p.379.

Nec ſtatutum, aut conſuetudo in contrarium valet. n.4.ibid.

Pretium.

Pretium datum pro emendo iure patronatus, ad Eccleſiam pertinet pottonatam. T.4. D.13. n.5. p.215.

Principes.

Supremi Principes, vt Imperator, Reges,& alij non recognoſcentes in temporalibus Superiorem, habent Epiſcopum, pro Parocho, & Cathedralem Eccleſiam, pro Parochiali. T.8.D.2.S.2.d27.n.1. p.354.

Si inelecta decedant Sepultura, & abſque Sepultura Maiorum, in Cathedrali tumulandi ſunt. n.1. ibid.

Priuilegia.

Quæ priuatis conceduntur, ſtrictè interpretantur, tanquam Iuri odioſa; quæ verò Communitati, vel Ordini Regulari, latè interpretantur: quia cenſentur leges Iuri communi inſertæ. T.1. D.3. n.28.p.13. & d.1.§.1.n.34.p.24.

Priuilegium perpetuum dignitati, vel officio conceſſum, iuriſdictionem Ordinariam priuilegiario concedit, & tribuit, etiamſi contra ius commune illud ſit.T.1.D.3.n.29.p.13.

Congregationis S. Iuſtinæ, & Caſinenſis priuilegia, communicata ſunt Congregationi Benedictinæ Hiſpanæ. T.1. D.3. d.1. §.1. n.4. p.17. & n.36. p.25.

Priuilegia à Principe conceſſa, ſi in tertij non cedant præiudicium, latè debent interpretari. ibid. n.35. & D.5.n.4 p.35. Sicut conceſſa Motu proprio D.3.d.1.§.1.n.2. p.16.

Quoties dubium adeſt, circa priuilegiorum Benedictinorum intelligentiam, ad illorum debent interpretari fauorem. n.36.p.25.

Quando duæ adſunt ſententiæ contrariæ, quod priuilegium aliquod ſit reuocatum,aut non:quod valeat,aut non:valere,& non eſſe reuocatum,cenſendum eſt. n.36.ibid.

Sæpè conceduntur priuilegia ad ea, quæ iam obtinebantur. T.1.D.3.d.1.§.2.n.49.p.28.

Priuilegia vni ex noſtris Cœnobiis conceſſa, reliquis communia ſunt. ibid. n.34.p.24.

Priuilegia interpretari debent iuxta conditionem, & ſtatum perſonæ, cui conceſſa reperiuntur. T.1. D.4.n.5.p.34. Maximè in his, quæ clarè non exprimunt.T.1.D.6.n.2.p.36.

Priuilegia quilibet conceſſa Monaſterio, Domui, & loco Congregationis Caſinenſis, & noſtræ, omnibus, & ſingulis aliis Monaſteriis, Domibus, & locis illius conceſſa ſunt. T.2.D.9.n.4.p.128.

Varia priuilegia extenſionis priuilegiorum aliarum Congregationum, & Ordinum, noſtræ Congregationi factæ recenſentur. Eodem. n.4.ibid.

Priuilegia pœnas continentia, quoad eas, non extenduntur per communicationem illorum. T.2. D.2. d.11.n.1.p.75.

Priuilegia viuæ vocis Oracula Regularibus conceſſa ante Pium Quintum, & Gregorium XIII. per illos fuerunt per Bullas ſuas confirmata.T.2.D.9. n.7.p.129.& n.20.p.131.

Oracula per Bullam confirmata, deſinunt eſſe Oracula, & fiunt bullata. Eod.n.7.p.129. & n.19.20. p.131.

Oracula indulgentias concedentia, per Gregorium XV. & Vrbanum Octauum non reuocantur. ibid.

Indulgentiæ non veniunt nomine priuilegiorum,aut gratiarum. ibid.

Per reuocationem Oraculorum, non reuocatur Oraculum concedens communicationem priuilegij, per ſcripturam conceſſi.n.8.p.130.

Per reuocationem Oraculorum, non reuocatur explicationes,&declarationes factæ viuæ vocis Oraculo. n.9.ibid. & n.22.p.131.

Nec reuocantur Oracula,quæ ſortita ſunt effectum, etiamſi iſte tractum habeat ſucceſſiuum. n.10.& 16.ac 17.p.130. & n.22. p.131.

Pius

Pius Quintus Regularibus confirmauit omnia ſua priuilegia,etiam Oracula.n.12.p.130.
Gregorius XV. in reuocatione Oraculorum excepit, quæ ſortita fuerant effectum: conceſſa Cardinalibus pro Regularibus: & Regibus conceſſa, ſeu ad eorum inſtantiam. n.13.ibid.
Reuocationes Oraculorum per Gregorium, & per Vrbanum Octauum factæ, effectum non ſortiuntur, niſi fuerint intimatæ, & publicatæ ordine ab eodem Vrbano præſcripto.n.14.ibid.
Priuilegiis omnibus, per Conc. Trident. reuocatis, vti poſſunt Regulares in foro conſcientiæ, vbi Bulla Vrbani Oraculorum reuocatoria, non eſt publicata,& intimata. ibid.n.18.p.131.
Vrbanus Octauus non reuocauit omnia Oracula Regularibus conceſſa ante Gregor. XV. n.21. ibid.
Oraculum confirmatum ex certa ſcientia per Bullam, idem ius acquirit, ac habet, quod conceſſum eſt per authenticam Conſtitutionem. n.20. 21.ibid.
Confirmatio priuilegiorum ex certa ſcientia, vel ex plenitudine poteſtatis, aut non obſtante lege in contrarium, nouæ conceſſionis habet vim. n.7. p.129 & n.20.& 23.p.131.
Gregorius XV. ex certa ſcientia confirmauit, & de nouo conceſſit Clericis Regularibus omnia ſua priuilegia. n.21.ibid.
Regulares gaudent priuilegiis aliis Ordinibus conceſſis. n.21.ibid.
Priuilegio, per pactum illius, cui conceſſum eſt, derogatur.T.7.S.1.D.6.d.13.n.2.3.& 4.p.285.
Renuntiare non poſſunt Religioſi priuilegiis toti ordini conceſſis.S.R.Deciſ.5.n.4.p.382.& Deciſ.6. n.2.p.383.

Probatio.

Declarationem veritatis intendit probatio.T.5.D.5. n.4.p.236.
Ad probationem, magis attendi debet authoritas priuilegij, quàm teſtium depoſitiones. T.7. S.5. D.13.n.13.p.320.
Efficacior probatio per Scripturam publicam,quàm per inſcriptiones facta.T.8.D.1.d.9. n.1. & ſeqq. p.329.
Libri antiqui benè probant.n.7.ibid.
Inſcriptiones in loco publico ab antiquo inuentæ probant,etiam in iis, quæ ſunt magni præiudicij. n.4.& ſeqq. p.329.
Inſcriptiones nouæ, quæ nullius ſunt præiudicij, plenè etiam probant.n.4.ibid.
Non probant iſtæ in his, quæ ſunt magni præiudicij illius, qui non conſenſit.n.5.ibid.
An verò probent ſi non appareat, an factæ fuerint volente illo, cui præiudicant,controuertitur inter Doctores. n.5.ibid.
Scriptura authentica, & publica maiorem declarationem propriæ voluntatis non habet, quam habet priuata, propria manu ſubſcripta, ſi vera ſit ſubſcriptio.T.7.S.5.D.13.n.4.p.318.
Libri in Archiuis, maximè Religioſorum reperti, vulgò *Tumbos*, & alij rationes continentes debitorum,& ſolutionum,& ſimiles, probant,etiamſi ſubſcripti non ſint per perſonam authenticam. ibid.n.11.p.320.
Teſtes examinati abſque authoritate legitimi Iudicis nihil probant. S.R.Deciſ.5.n.2.p.382.

Procuratio.

Præſcribi non poteſt procuratio Legatis, & Nuntiis Apoſtolicis debita. T.8.D.2.S.2.d.8.n.2.p.344.

Procurator.

Ad vindicandam Eccleſiam, & eam defendendam, quilibet particularis admittitur.T.7.S.1.D.6.d.2 n.23.p.272.

Promiſſa.

Vt adimpleantur promiſſa cum effectu, Iudex ſtudioſè agere debet. T.5.D.4.n.14.p.234.

Promiſſio.

Eſt oblatio vnius, ab alio acceptata. T.5.D.4. n.15. p.235.
Obligat ſub culpa mortali.ibid.à n.1.p.233. Etiamſi ſimplex ſit.n.6 p.234.
Omnis promiſſio eſt executioni mandanda. n. 1. p.233.n.14.p.234 & n.15.p.235.
Qui promiſit, compelli poteſt, cum effectu adimplere promiſſum.Eiſdem.n.1.14.& 15. ibid.
Promiſſio, ſiue Deo, ſiue homini fiat, ex eadem iuſtitiæ ratione debet adimpleri n.7.p.234.
Promittens, cogitur per legem adimplere promiſſum n.11.ibid.
Promittens,ad reſtitutionem tenetur.n.13.ibid.
Promiſſario, compenſatio competit occulta. n.13. ibid.
Promiſſio quælibet, etiam non ſtipulata, Scriptura, vel alia ſolemnitate munita, neceſſariò eſt adimplenda.n.15.p.235.
Promiſſio nondum acceptata, eſt ſtipulatio. n.15. ibid.
Eſt quædam promiſſio, quæ reuocabilis ſit, & non obliget ad mortale. T.7. S.1.D.6. d.8. n.3. & 6. p.280.281.

Profanum.

Cadauer Pagani, non baptizati, Hæretici denunciati excommunicati, & etiam excommunicati pariter denunciati, profanum eſt. T.2. D4. n.1. p.93.

Propoſitio temeraria.

Sententia, & propoſitio temeraria illa dicitur, quæ ſine graui fundamento authoritatis, vel rationis, aliquid aſſerit contra communem Doctorum. T.2.D.5.§.2.n.4.p.102.

Proprietas.

De ſolo directo dominio,dicitur proprietas.T.4.Pr. n.16. p.161.

Proprietarius.

Dominium proprietatis non habere, eſt de ſubſtantia,& eſſentia voti ſolemnis Religionis.T.5.D.8. n.8.p.238.
Vſus temporalium dependenter à Prælato,non conſtituit Religioſum proprietarium.n 8.ibid.
Statui Religioſo, talis vſus non contrariatur. n.9. Contrariatur tamen proprietas, dominium, & vſus independens à Superioris voluntate.ibid.
Abſque vitio proprietatis poteſt Religioſus in profeſſione ſibi reſeruare vſum temporalium dependenter à Prælati voluntate.n.9.p.239.
Religioſus nullo modo acceptans donum ſibi oblatum, proprietarius non efficitur, ſi vt illud alteri det,ſuadet.T.7.S.1.D.6.d.2.n.26. & 27.p.273.

Propylei, vulgò Cornijas.

Si intra corpus exiſtant Eccleſiæ, ad iſtius pollutionem polluuntur,& è contra.T.2.D.7.n.14.p.123.

Puber.

Pubertatis annus in fœmina,duodecimus eſt;in viro autem quartus decimus. T.7. S.1.D.1.n.5.p.257.

Publiciana.

A Publio eius Authore denominatur. T.4. D.7. n.23.p.204.

Publicum.

Propriè ſumitur publicum, pro notorio, quando publicitas orta eſt ex euidentia, impropriè verò, quando ex ſuſpicione. T. 2. Pt. n. 32. & 35. p. 46. 47.

Publicum vt ſit, in plurimum non ſufficit, vt à duobus, vel tribus ſciatur. n. 66. p. 52.

Nec ſufficit, vt coram multitudine adſtantium actio fiat, ſi illam non intelligant. n. 64. p. 51.

Pulpitum, *vulgò* Ambo.

Pars eſt Eccleſiæ, & ſub eius nomine venit. T. 2. D. 7. n. 5. p. 121.

Ad Eccleſiæ pollutionem polluitur, & è contra ibid.

Punitio.

Grauius punitur vulnus cadaueri illatum, quàm viuenti. T. 2. D. 2. d. 9. n. 3. p. 74.

Pupillus.

Ille appellatur pupillus, qui impuber eſt. T. 6. D. 3. n. 4. p. 253.

Quarta funeralis.

Quando quis extra propriam Eccleſiam Parochialem tumulatur, ſuæ Parochiali debetur quarta oblationum, & aliorum, quæ defunctus pro anima ſua reliquit in vltima diſpoſitione. T. 8. D. 2. n. 5. p. 30. Moderatur. T. 9. §. 21. n. 6.

Ratio.

Vbi æqualis, aut maior eſt ratio, ad ſimilia procedi poteſt. T. 2. D. 5. §. 1. n. 2. p. 101.

Rationis identitas, non tam operatur extenſionem Legis, quàm Legem enocleare. n. 2. ibid.

Recluſa.

Illa eſt Eccleſia Parochialis mulierum recluſarum, intra cuius fines exiſtit recluſionis Domus: & in illa ſepeliri debent ſi nelecta decedant Sepultura, & abſque Sepultura Maiorum ſuorum. T. 8. D. 2. S. 2. d. XXIX. n. 1. & 2. p. 355.

Reconciliare : Reconciliatio.

Minus eſt reconciliare, quàm conſecrare Eccleſiam, vel Cœmeterium. T. 1. D. 2. n. 7. p. 4.

Eccleſia conſecrata, polluta ſanguinis, vel ſeminis effuſione, reconciliatur per aquam cum vino, & cinere benedictam. T. 2. D. 1. n. 3. p. 66.

Eccleſia verò non conſecrata polluta, per aquam benedictam reconciliatur. n. 4. ibid.

Ad reconciliationem Eccleſiæ, conuocatur Clericus Ciuitatis (caſtri, vel populi) & fit proceſſio. n. 7. ibid.

Simplex Sacerdos, poteſt de Epiſcopi licentia, locum Sacrum reconciliare, cum aqua à ſeipſo benedicta. T. 2. D. 11. n. 2. p. 144.

Prælati Regulares reconciliare poſſunt Baſilicas, Eccleſias, & alia loca ſua Sacra polluta. n. 3. 4. 5. & 6. p. 144. 145.

Poſſunt ad id aquam benedicere ipſi Prælati. n. 5. 6. ibid. & n. 23. 24. p. 147.

Vt fiat reconciliatio, prius extrahi debent, & procul iactari corpora, per quorum humationem, locus Sacer fuit pollutus. n. 7. 8. 9. & 10. p. 145.

Limita dummodò ab aliis corporibus non profanis diſcerni illa poſſint. n. 9. ibid. n. 17. & 18. p. 146.

Excommunicati etiam non tolerati corpus extrahi non debet ſi ante mortem ſigna dedit pœnitentiæ, ſed debet abſolui. n. 19. ibid.

Parietes etiam radi debent ante reconciliationem. n. 9. & 10. Et quomodo radendi. n. 11. 12. & 13. p. 145.

Radi non debent parietes, ſi Eccleſia conſecrata ſit. n. 13. ibid. n. 14. & 15. p. 146.

Eccleſia polluta per ſanguinis effuſionem, in reconciliatione lauandus eſt locus ſanguinis. T. 2. D. 1. d. 2. n. 3. p. 54.

Reconſecrare : Reconſecratio.

Iure communi attento, ſolus Epiſcopus Diœceſis reconſecrare poteſt Eccleſiam, & Epiſcopus alienus de proprij licentia, cum aqua à Diœceſano benedicta cum vino, ſale, & cinere. T. 2. D. 11. n. 2. p. 144.

Abbas, immò & ſimplex Sacerdos, reconſecrare poteſt Eccleſiam, ſi habeat priuilegium à Papa conceſſum. n. 2. ibid.

Reconſecrari debet Eccleſia, ſi eius parietes, in toto, aut in maiori parte eorum exuſti ſunt, aut ſimul, aut ſucceſſiuè corruerint. n. 16. p. 146.

Rector.

Qui Eccleſiam ſibi plenariè vnitam habet, Rector illius eſt, & curam habet animarum T. 4. D. 5. d. 1. n. 19. Verſic. *Non obſtat* p. 193.

Rector, bona Eccleſiæ in alios vſus conuertere nequit, quam in eos ad quos ſunt deſtinata, niſi de Papæ licentia. ibid. verſic. *A ſententia.*

Qui Eccleſiam habet ſuo Monaſterio annexam, illius Rector eſt, & curam habet animarum. T. 5. D. 11. n. 5. p. 243.

Rector, diſcretus debet eſſe in ſilentio, in verbo, vtilis, & cautus. T. 8. D. 1. d. 8. n. 4. p. 328.

Regula.

Cui non licet, quod minus eſt, quod maius eſt non licebit. T. 1. D. 2. n. 6. p. 4.

Cui licet, quod eſt plus, licet, quod eſt minus. T. 1. D. 3. n. 24. p. 13 D. 5. n. 5. p. 35. T. 2. D. 5. §. 5. n. 46. p. 112. T. 5. D. 5. n. 4. p. 236.

Non debet, cui plus licet, quod minus eſt non licere. T. 1. D. 5. n. 5. p. 35. T. 5. D. 5. n. 4. p. 236.

Fauores conuenit ampliari, & odia reſtringi. T. 1. D. 5. n. 5. p. 35. T. 2. D. 1. d. 15. n. 2. p. 63.

Qui facit per alium, eſt perindè ac ſi faciat per ſeipſum. T. 4. D. 5. n. 13. p. 185.

Quod iuſſu alterius ſoluitur, pro eo eſt, quaſi ipſe ſoluiſſet, vel ipſi ſolutum eſſet. T. 4. D. 5. n. 13. ibid.

Ratihabitionem retrotrahi, & mandato non eſt dubium comparari. T. 4. D. 5. n. 13. ibid.

Vtile, non debet per inutile vitiari. T. 4. D. 13. n. 13. p. 116.

Intellige, quando vtile ab inutili ſeparari poteſt, ſecus quando nequit vtile ab inutili ſeparari. Vtrumque exemplis illuſtratur. T. 7. S. 1. D. 6. d. 4. à n. 3. ad 10. p. 276.

Quod ob gratiam alicuius conceditur, non eſt in eius diſpendium retorquendum. T. 7. S. 1. D. 6. d. 1. n. 2. pag. 167. S. 1. D. 6. d. 7. n. 8. p. 279.

Non firmatur tractu temporis, quod de Iure ab initio non ſubſiſtit. T. 7. S. 2. D. 8. §. 11. n. 4. p. 299.

In alternatiuis, debitoris eſt electio, & ſufficit alterum adimpleri. T. 8. D. 1. d. 8. n. 1. p. 318.

Non ſemper datur electio in alternatiuis, ſed datur neceſſitas ad ſeruandum diſpoſitionis ordinem. n. 4. ibid.

Omnis res, per quaſcumque cauſas naſcitur, per eaſdem diſſoluitur. T. 8. D. 2. S. 1. d. 1. n. 4. verſic

verſic. *Ex dictis. colligit.* pag. 331.

Qui ſentit onus, ſentire debet, & commodum: & è contra. T. 8. D. 2. S. 2. d. 10. n. 2. p. 346.

Locupletari non debet aliquis cum alterius iniuria, vel iactura. T. 4. D. 13. n. 6. p. 215.

Regulares.

Qui dominij ſunt capaces in communi, dominium habent immediatum ſuarum Eccleſiarum, & earum Sepulchrorum. T. 4. D. 3. n. 5. p. 170.

Dominium non habent abſolutum Regulares rerum ſuarum, quamuis illius ſint capaces; ſed limitatum ad vſus tantum eis à Iure permiſſos. T. 4. D. 5. d. 1. n. 37. p. 196.

Alia vide verbo *Religioſi.*

Religioſa.

Quæ religioſis adhærent, religioſa cenſentur. T. 2. D. 6. n. 13. p. 118.

Limita, dummodò continuentur, vel augeantur. ibidem. n. 17. & 19.

Religioſi.

Per exemptionem à Diœceſanorum iuriſdictione, remanent immediatè Summo Pontifici ſubiecti, à quo tamen illorum cura, & ſolicitudo, in Superiores Conuentuum cenſetur, ordine translata Hierarchico. T. 1. D. 3. n. 3. 4. & 5. p. 7.

Peioris conditionis poſt exemptionem non ſunt, ac erant ante illam, & quàm ſunt ſæculares. n. 4. ib.

Qui expreſsè, vel tacitè profeſſus eſt, cum effectu Religioſus cenſetur. T. 2. D. 5. n. 36. p. 108.

Religioſi, alij Laici ſunt; alij Clerici ad chorum deputati. T. 7. S. 1. D. 6. n. 12. p. 266.

Si Religioſus Cathedraticus, aut Concionator, legere, aut prædicare omittat, ne Monaſterium emolumenta ex ſuis percipiat laboribus, Monaſterio præiudicat; non tamen tenetur ad reſtitutionem. T. 7. S. 1. D. 6. d. 2. n. 24. & 25. p. 273.

Religioſus non acceptans donum ſibi oblatum, Monaſterio præiudicat; ſed ad reſtitutionem non tenetur. n. 24. ibid.

Religioſus eſt Religioni obligatus ex obedientia, & ex charitate; non autem ex iuſtitia. n. 25. ibid.

Religioſus niſi ex iuſta cauſa acceptare nolit ab extraneo oblata, contra Charitatem Monaſterio debitam peccat. n. 27. p. 273.

Ex vi voti Paupertatis, non obligatur Religioſus ad acquirendum, ſed ad non alienandum. n. 27. ibid.

Quod tamen acquirit, Monaſterio acquirit. n. 28. ibid.

Religioſus ſubditus, velle non habet, nec nolle. T. 7. S. 2. D. 8. §. 2. n. 1. 2. & 5. p. 289.

Epiſcopus Religioſus, ſine Papæ licentia, teſtari non poteſt. T. 7. S. 2. D. 8. §. 1. n. 2. p. 288.

Religioſus abſque licentia Prælati ſui petita, & obtenta, inualidè præbet aſſenſum electioni de ſe factæ ad Prælationem extra ſuum Monaſterium. T. 7. S. 2. D. 8. §. 2. n. 1. p. 289.

Poteſt dictam concedere licentiam Prælatus localis irrequiſito Conuentu. n. 1. ibid.

Religioſus non ſolum caret voluntate, ſed nec poteſt illam declarare per electionem Sepulturæ. T. 7. S. 2. D. 8. §. 3. n. 2. p. 290.

Religioſus, etiam Nouitius extra Monaſterium ęgrotans, Viaticum, & Extremam Vnctionem debet de manu ſui Prælati accipere, & non de Parochi manu, in ſententia Pellizzarij. n. 11. p. 292.

Religioſus ſubditus, ſi decedat in loco ita à Monaſterio diſtante, vt ad illud commodè transferri nequeat, vnico ſcilicet die, poteſt ſibi eligere Sepulturam. T. 7. S. 2. D. 8. §. 2. n. 4. §. 3. n. 1. & ſeqq. p. 290.

Poteſt irrequiſito, & inuito Parocho transferri Religioſi cadauer. §. 3. n. 6. & 9. ibi: X. p. 291.

Ius nullum prætendere poteſt Parochus in Religioſum. ibidem. n. 7.

Omnes Prælati Regulares, etiam locales ſibi poſſunt Sepulturam eligere, & eorum Præſidentes, ſeu Vicarij in capite. T. 7. D. 8. §. 2. n. 1. p. 289.

Poteſt etiam eligere [illegible] quilibet Religioſus præfectus beneficio R[illegible], Monaſterio vnito. n. 6. p. 290.

Quilibet Religioſus poteſt illam eligere de Prælati ſui licentia. T. 7. S. 2. D. 8. §. 4. n. 1. & 5. p. 292. 293.

Poteſt Prælatus illam eligere pro ſubdito. n. 5. p. 293.

Velle, & nolle habent Religioſi in multis, ſi accedat conſenſus Prælati. T. 7. S. 2. D. 8. §. 4. n. 4. ibid.

Velle, & nolle non habere, eſt voluntate propria, à prælato independente, carere. n. 4. ibid.

Expulſus Religioſus, quandiu non reuocatur à Prælato, habet in multis velle, & nolle. T. 7. S. 2. D. 8. §. 5. n. 2. p. 293.

Poteſt ſibi Sepulturam eligere. ibid. n. 1.

Talem eorum, quæ acquirit adminiſtrationem habet, vt ſi malè, & illicitè illa expendat, ad reſtitutionem non teneatur, nec qui illa ab eo accepit, in aliquorum ſententia. n. 2. ibid.

Ita dum viuit expulſus, à Religione relinquitur, ac ſi Religioſus non eſſet. n. 2. ibid.

Religioſus diſpenſatus ad Matrimonium, in ſæculo exiſtens, poteſt ſibi Sepulturam eligere. T. 7. S. 2. D. 8. §. 6. n. 1. & 2. p. 294.

Si abſque electione Sepulturæ huiuſmodi Religioſus in ſæculo decedat, ſepeliendus eſt in Sepulchro Maiorum, ſi illud habeat, aliàs in Parochia. n. 1. ibid.

Habet talis Religioſus velle, & nolle, adminiſtrationem, & alia, quæ Religioſi Cardinales non habent, &c. n. 2. ibid.

Seruo comparatur Religioſus, ita vt argumentum valeat, à Seruo, ad Religioſum. T. 9. §. 15. n. 3. p. 372.

In profeſſione, ſua obligat opera, in Monaſterij obſequium præſtare. ibid. n. 1.

Sepulturæ, & Funeralium expenſæ fieri debent pro Religioſo, de bonis communibus ſui Monaſterij. n. 1. & ſeqq. ibid.

Quod amplia, etiam ſi Religioſus extra Monaſterium decedat. n. 4. & ſeqq. ibid.

Limita in caſu, quo decedat dum alicui inſeruit beneficio, etiam manuali. n. 4. & ſeqq. ibid.

Religioſus poteſt pro alimentis, contra ſuum Monaſterium, nomine proprio agere, & Procuratorem conſtituere. n. 2. p. 373.

Alia vide verb. *Abbas. Conuerſi. Prælati. Proprietarius.*

Regulares ſubditi velle non habent nec nolle S. R. deciſ. 2. n. 3. p. 350.

Religioſus ſtatus.

Vt quis conſtituatur in ſtatu Religioſo, debet tria vota eſſentialia ſecundùm certam Regulam, & ſub Religione à Sedę Apoſtolica approbata emittere. T. 7. S. 2. D. 8. §. 8. n. 8. p. 296.

Relegati.

Relegati in perpetuum, vel ad tempus notabile, ad maiorem ſcilicet anni partem, Parochiani ſunt loci, in quo ſunt relegati: & in illo ſunt ſepeliendi tanquam

tanquam in propria Parochia. T. 8. D. 2. S. 2. d. 30. n. 2. & 3. p. 356.

Reliquiæ.

Auferebantur ab Hæreticis olim ex Templis. T. 2. D. 9. §. 2. n. 39. p. 136.

Remittere.

Idem eſt remittere, ac donare. T. 4. D. 13. n. 21. p. 217.

Repræſentare.

Turpes, & profanas repræſentationes fieri in loco Sacro, ſub lethali prohibentur. T. 2. D. 2. d. 6. n. 1. p. 71.

Res Deo dicata.

Quod ſemel fuit Deo dicatum, in vſus profanos conuerti non poteſt. T. 4. D. 1. n. 3. p. 162.

Reſidentia.

Epiſcopi, & alij Superiores Prælati, in ſuis Eccleſiis reſidere tenentur. T. 8. D. 2. S. 2. d. 9. n. 1. & 4. p. 345.

Reſtitutio.

Actus eſt iuſtitiæ, quo reparatur damnum proximo per iniuriam illatum. T. 7. S. 1. D. 6. d. 2. n. 7. p. 270.

Tunc eſt facienda, quando quis priuatur re poſſeſſa, vel ſibi ex iuſtitia debita. n. 25. p. 273.

Clerici, & Religioſi, qui aliquem induxerunt ad eligendam cum voto, iuramento, aut promiſſione Sepulturam in propria Eccleſia, & ipſamet Eccleſia, ſtatim nulla præmiſſa petitione, reſtituere tenentur Eccleſiæ in qua ille de Iure ſepeliri debebat, omnia, quæ occaſione Sepulturæ illius acceperunt. T. 7. S. 1. D. 6. d. 11. n. 1. & ſeqq. p. 283.

Debent etiam intra decendium, de momento ad momentum computandum, corpus defuncti reſtituere, ſi tamen petatur. n. 8. & 9. p. 284.

Quicquid occaſione pacti electionis Sepulturæ recipitur, Eccleſiæ, cui de Iure debetur cadauer; reſtitui debet. n. 3. p. 282.

Malè accipiens, ſemper eſt in mora culpabili reſtituendi. n. 4. & 5. ibid.

Quicunque obſtrictus eſt oneri reſtitutionis ratione rei acceptæ, vel iniuſtæ acceptionis, aut retentionis, ſtatim ac commodè poteſt, tenetur ſub lethali reſtituere culpa, niſi dilationem obtineat à creditore, vel iſte ſit irrationabiliter inuitus. n. 5 ibid.

Toties quis peccat non reſtituendo, quoties proponit non reſtituere: & quoties ſe offert occaſio commoda reſtituendi, & non reſtituit, illam aduertens occaſionem. n. 6. & 7. p. 284.

Parochus violenter rapiens, vel ſpolians funus antequam veniat ad manus eorum, quibus debetur, reſtituere tenetur cadauer, & quicquid cum eo accepit, & Ius quod habebat, & quartam Canonicam perdit. T. 7. S. 1. D. 6. d. 14. n. 1. & ſeqq. p. 285.

Item ſi totus Conuentus, aut maior illius pars violenter funus ſpoliet, ad ſimilem tenetur reſtitutionem; ſecus ſi minor pars, aut Prælatus violenter ſpoliet. n. 2. p. 286.

Qui violenter Officium pro defunctis facit, reſtituere tenetur candelas, & quicquid accepit de funere. n. 7. ibid.

Ad reſtitutionem, qui ſint, qui teneantur in ſolidum. T. 7. S. 4. D. 12. n. 19. p. 317.

Qui alienum Parochianum ad Sepulturam admittit, illa non electa, ad reſtitutionem corporis, & omnium, quæ illius recepit occaſione, tenetur. T. 8. D. 2. n. 4. p. 330.

Grauis neceſſitas à reſtitutione excuſat. T. 9. S. 1. §. 3. n. 1. p. 362.

Rex.

Succeſſor Rex, quas donationes à prædeceſſore factas reuocare poſſit, & quas non. T. 5. D. 7. n. 4. p. 237.

Reges in Hiſpania, in principio, propter debellationem Sarracenorum, dominium, & propritatem terrarum particularium acquiſiuerunt. T. 4. D. 1. n. 19. p. 165.

Terræ particulares deſertæ, Regalis patrimonij præſumuntur. ibid.

Sacerdos.

De Papæ authoritate, quilibet Sacerdos conſecrare poteſt Cœmeterium, & Eccleſiam, & conſecrata reconciliare; non tamen ſine illa. T. 1. D. 2. n. 1. 4. 8. & 11. p. 3. 4.

Sacer locus.

A perſona priuata non fit locus Sacer, ſed ex Iure communi, ab Epiſcopo. T. 1. D. 2. n. 12. & 13. p. 5.

Locus Sacer benedictus, per parietum euerſionem, profanus non redditur, nec vendi poteſt: quia benedictio ſolo inhæret. T. 2. D. 6. n. 1. p. 116.

Simplex Sacerdos, poteſt de Epiſcopi authoritate, locum Sacrum pollutum, ſeu violatum reconciliare, aqua, à ſeipſo benedicta, adhibita. T. 2. D. 11. n. 2. p. 144.

Sacra.

Quādo non Sacrum Sacro continuatur, Sacrum redditur: & verum eſt, quod dicitur: *Sacrum trahit ad ſe non Sacrum*; ſecus verò quando fit illi contiguum. T. 2. D. 6. n. 17. & 19. p. 119.

Sacra, & Religioſa, in Dominio alicuius eſſe non poſſunt, Laici ſcilicet, aut Eccleſiaſtici, quoad directum, & proprietatem. T. 4. D. 2. n. 2. & ſeqq. p. 167.

Rei ſacræ, nequit, ſine cauſa legitima, Epiſcopus ſeruitutem vllam imponere. T. 4. D. 12. n. 3. p. 215.

Sacramenta.

Nouæ Legis Sacramenta, maximè ſpiritualia ſunt, in quantum ſunt cauſa gratiæ ſpiritualis. T. 4. D. 4. n. 31. p. 181.

Sacrilegium

Qui Eccleſiam infringit, aut Cœmeterium, perſonam, aut quid aliud indè auſert, vel diripit, Sacrilegium committit. T. 1. D. 7. n. 3. 4. & 5. p. 37. 38.

Sacriſtia.

Ad Eccleſiæ pollutionem polluitur, & è contra, dummodò ad Diuina celebranda, vel ad Sepulturas ſit deſtinata, & per Eccleſiam pateat ad eam aditus; ſecus ſi iſte non pateat, nec ad prædicta ſit deſtinata. T. 2. D. 7. n. 15. & 17. p. 123.

Sanguis.

Humani cadaueris ſanguis, non eſt propriè humanus, ſed impropriè, & analogicè. T. 2. D. 2. d. 10. n. 2. p. 74.

Sæpè ſolet ad præſentiam occiſoris, è vulneribus occiſi copioſè effluere, qui ad aliorum non effluxerat præſentiam. n. 1. ibid.

Scala.

Per actionem pollutionis loci Sacri inductiuam, in Eccleſiæ Scala factam, polluitur Eccleſia, & è contra, ſi Scala intra Eccleſiæ corpus ſit; ſecus ſi extra illud T. 2. D. 7. n. 20. p. 124.

Scamnum.

Scamnorum, quæ apponunt Laici in loco Sacro, dominium directum, & proprietatis, quoad Ius ibi ſedendi

ſedendi non remanet penes ipſos Laïcos apponentes, ſed ſolum dominium vtile ad ſummum ex tolerantia, quæ ceſſare poteſt, quotieſcumque Prælatus vult. T.4 D.2.n.13. & ſeqq. p.168. & T.6.D.1.n.1. p.249.

Si in ſcamnis, ſeu banchis, aut ſedibus intra Eccleſiam exiſtentibus, actio fiat pollutionis inductiua, per illam polluitur Eccleſia. T.2.D.7.n.19. p.524.

Scholares.

De illa Scholares cenſentur Parochia, quoad Iura Parochialia, in qua pro tempore habitant. T.8. D.1.S.1.d.1.n.17.18.21.& 22.p.334.

Scriptura.

Authentica, & publica ſcriptura, non habet maiorem propriæ voluntatis declarationem, quàm habet priuata, manu propria ſubſcripta, ſi vera ſit ſubſcriptio. T.7.S.5.D.13.n.4.p.318.

Subſcriptio in ſcriptura, eſt teſtimonium, propriæ mentis declaratiuum.ibid.

Sedes. Sedilia.

Vide omnia *de Scamno* dicta.

Sententia.

Ad ſui valorem, & effectum, ſemper in iudice illam pronunciante competentiam petit ſententia. T.2. Pr.n.48. p.49.

Sententia Iudicis, obligat ſub mortali culpa in foro interno, ſi non innitatur falſæ præſumptioni. T.5.D.4.n.11.p.234.

Sepelire. Sepeliri. Sepelitio.

Qui in Duello occiſum ſepeliunt more Eccleſiæ, lethaliter peccant. T.2.D.4.d 1.n.4.p.95.

Olim permiſſum non fuit omnibus Fidelibus intra Eccleſias, nec intra Baſilicas ſepeliri. T.2.D.5.§.4. n.19. & ſeqq. p.105.

Immò nemini. T.3 D.3.n.3.& ſeqq.p.153.

Excommunicatus non toleratus, Eccleſiæ more ſepeliri non poſt. T.2.D.5.§.4.n.32.p.107.& n.42. p.109.

Propè Altare ſepelire non licet. T.3.D.3.n 4 & 8. p.154.

Fuit tempore antiquo prohibitum ſepelire in Eccleſia, & quare. T.3.D.3.n.8. ibid.

Fuit poſtea permiſſum ſepelire intra Eccleſiam viros eximiæ virtutis, & ſanctitatis, & in Eccleſiaſtica dignitate, & Sacerdotali conſtitutos. n.12. & ſeqq. ibid.

Indifferenter tandem permiſſum eſt omnes Fideles in Eccleſiis ſepelire. n.15.& ſeqq. Et quare. n.19. p.155.

Qui ſepelit, quem ſepelire non poterat, debet illius oſſa reſtituere illi Eccleſiæ ad quam pertinebat. n.17.ib. Et T.7.S.1.D 5.n.3.p.257. T.8.D.2.n.3. 4.5.p.330.

Debet etiam illi reſtituere omnia, quæ occaſione recepit Sepulturæ. T.5.D.3.n.18.p.155 T.8.D.2. n.4.p.330.

Sepeliri iuxta Sanctorum corpora, optatiſſimum ab antiquis ſæculis fuit. T.2. D.3.n.20. p.155. Et quare. n.21.& 27. p.156.

Sepeliri in loco ſacro prodeſt iuſtis. n.21.27. & 28. ibid.

Obeſt tamen improbis. n.21.& ſeqq. ibid.

Horribilibus comprobatur exemplis. à n.23. & 26. ibid.

Qui habet Sepulturam prohibere poteſt ne aliquis in ea ſepeliatur. n.11.p.154. & T.7.S.1.D.5.n.1.2. & 3. p.262.

Non ſolùm prohibitum eſt ſepelire prope Altare, ſupra, aut infrà, ſed iuxta Altarium bradellas, & iuxta Scabella lignea, vulgo Peañas. T.6. D.1. n.4.5.6.& 7. p.250.

Hoc prohibitum eſt Ordinariis, ſub ſuſpenſionis à Diuinis pœna; & Gubernatoribus, ſub excommunicatione latæ ſententiæ. n.4. ibid.

Sepelire aliquem in aliena Sepultura nequeunt Parochi, neque Regulares. T 7.S.1.D.5.n.2.p.262.

Limita, in neceſſitatis caſu. n.1.& 2. ibid. Et d.1.n.1. p.163.

Limitant & alij, in caſu extinctionis familiæ. n.2. ib.

Clerici, & Religioſi, qui præſumpſerint ſepelire in ſuis Eccleſiis, quos induxerunt ad eligendam Sepulturam in illis, cum iuramẽto, voto, aut promiſſione, aut ad non mutandam electam, tenentur intra decendium reſtituere corpora, & omnia, quæ ratione Sepulturæ receperint; aliàs Eccleſiæ, aut Cœmeteria in quibus fuerint tumulata interdicto ſubiiciuntur. T.7 S.1.D.6.n.5.p.264.& d.11. n.1. & ſeqq.p.283. Si tamen petantur. ibid.

Qui violenter rapit corpus eius, qui alibi elegit Sepulturam, vel funus ſpoliauit antequam veniſſet ad manus eorum, quibus debebatur, quod habebat Ius amittit. T.7.S.1.D.6.d.2.n.5.p.270

Filius, cui ante pubertatem Pater Sepulturam elegit, ſi pubes moriatur abſque ratihabitatione electionis per patrem factæ, in ea ſepeliri non debet. T.7.S.2.D.9.§.5.n.1. p.304.

Leproſi, & qui infirmitate, vel morbo contagioſo laborant, ſepeliri non debent in loco Fidelibus communi. T.7.S.3.D.10.§.3.n.1.p.308.

In Sepultura Maiorum ſepeliendi ſunt, qui cum haberent facultatẽ eligendi Sepulturam, illa inelecta deceſſerunt. T.8.D.1.n.2.p.321. & d.8.n.2.p.328. *De Sepultura Maiorum, & de Familiari & de Hæreditaria, quoad ſepelitionem.*

Illa eſt Sepultura Maiorum, in qua Maiores tumulati exiſtunt, ſiue Familiaris, ſiue Hæreditaria ſit. T.8. D.1.n.1. p.321.

Intellige, ſi commodè, & ſine periculo ad illam queant deportari. T.8 D.1.n.3.p.321.

Qui abſque electione Sepulturæ deceſſit, debet tumulari in Sepultura in qua Pater, & Auus iacent, non in qua reliqui aſcendentes, ſi diuerſa ſit illa. T.8.D.1.d.1.n.1. ibid.

In rigore Iuris, ſi Auus, & alij ex aſcendentibus in vna exiſtunt Sepultura, & Pater in alia, Filius inelecta decedens Sepultura, cum Auo, non Patre ſepeliri debet. T.8.D.1.d.2.n.7.p.323.

Si tamen adſit conſuetudo terræ, vt Filius abſque electione decedens Sepulturæ, cum Patre ſepeliatur, etiamſi cum Auo, & aliis aſcendentibus ille ſepultus non ſit, cum Patre ſepeliri debet. T.8.D.1. d.2.n.9.p.324.

Si Pater, & alij aſcendentes in diuerſis iaceant Sepulturis, & Filius Sepulturã non elegit, ſepeliri debet in Parochia Iuris attenta diſpoſitione. n.8. ibid.

In materia Sepulturarum, & ſepelitionis, multum conſuetudini tribuitur. n.10. ibid.

Eo ipſo, quo Sepultura conſtruitur Familiaris, ei addicti ſunt omnes de Familia, qui inelecta alia deceſſerunt, & in illa ſepeliri debent. n.12. ibid.

Qui abſque electione Sepulturæ deceſſit, in Sepultura Maiorum Patris, & non Matris ſepeliri debet, niſi adſit priuilegium, aut conſuetudo in contrarium. T.8.D.1.d.3.n.1.& 3.p.324.325.

Filius naturalis illegitimus, ſepeliendus eſt in Sepultura Patris, & Maiorum ſuorum, ſi inelecta obeat Sepultura, dummodo Pater in dignitate conſtitutus non ſit. T.8 D.1.d.4.n.1.p.325.

Filius ſpurius non ſepelitur cum Patre, niſi iſto viuente, & poſtulante ſit legitimatus; ſed cum Matre ſepelitur, niſi ſit illuſtris fœmina. n.1.& 2. ibid.

Filius inelecta decedens Sepultura viuente Patre, ſi Auus cum aliis aſcendentibus ſepultus ſit, cum eo eſt ſepeliendus. T.8.D.1.d.5.n.2.ibid.

Secus ſi cum aſcendentibus non ſit Auus tumulatus. n.3.p.326.

In Sepultura Hæreditaria Fratris ſuperuiuentis, non poteſt quis ſepeliri, ſi illa ſit extra Parochiam, & ipſe abſque electione deceſſit Sepulturæ. T.8. D.1.d.6.n.7.p.327.

Neque poteſt Frater abſque electione Sepulturæ decedens, ſepeliri in Sepultura Fratris, quæ ſit Familiaris actiuè; bene tamen ſi ſit paſſiuè Familiaris. n.8.ibid.

In Sepultura Hæreditaria ſolùm ſepeliri debent Hæredes, Filij, & deſcendentes. n.7.ibid.

In Sepultura Familiari, paſſiuè tali, debent ſepeliri omnes, qui ſunt agnati, etiam tranſuerſales illam acquirentis. n.8.& 9. ibid.

In Familiari Sepultura, actiuè tali, omnes, & ſolum deſcendentes per lineam rectam, & tranſuerſalem illam acquirentis, ſepeliri debent. n.10.ibid.

Pater decedēs inelecta Sepultura, & abſque Sepultura Maiorum ſuorum, ſi Filius habeat Sepulturam paſſiuè Familiarem in illa ſepeliri debet; ſecus ſi habeat Sepulturam Familiarem actiuè. T.8.D.1. d.7.n.1.ibid.

Idem dicitur de Auo reſpectu Sepulturæ Nepotis. n.1. ibid.

* Quando quis habens Sepulturam Maiorum, nulla electa decedit, neceſſario eſt in illa ſepeliendus, non autem in Parochia, niſi in ea illa exiſtat. T.8, D.1.d.8.n.2.p.328.

Qui inelecta Sepultura, & abſque Maiorum ſuorum Sepultura decedit, debet in ſua ſepeliri Parochiali. T.8.D.2.n.1.& ſeqq. p.330. *

Procedit, etiamſi animum habuerit aliò ſe transferendi, vt contingit in officialibus, famulis, condecentibus Domum ad annum. dicta D.2.n.2.ib.

Qui alienum Parochianum ſepelit, delinquit. n.3.4. & 5. ibid.

Qui deceſſit abſque Sepulturæ electione, & ſine Maiorum Sepultura, ſepeliri debet, vbi per tempus notabile vltimam acquiſiuit habitationem, etiam ſine domicilio. T.8. D.2. S.1.d.1.n.14. & ſeqq. p.333.

Qui extra huiuſmodi obiit Domicilium, debet ad illud, vt ſepeliatur, transferri, ſi commodè fieri poſſit. n.24.p.335.

Quando periculum adeſt corruptionis, non eſt transferendum corpus ad locum, in quo ſepeliri debebat. dicto n.24.ibid.

Si quis æqualem in duabus Parochiis habitationem habet in qua deceſſit, ſepeliri debet, ſi obiit abſque Sepulturæ electione, & ſine Sepultura Maiorum ſuorum. T.8.D.2.S.1.d.3.n.1.p.337.

Si inæqualem tamen habet habitationem, in ea debet ſepeliri, in qua maiori anni tempore, per tempus non modicum habitauit. à n.1. ibid.

Peregrini, Aduenæ, & Hoſpites ſine electione Sepulturæ, & abſque Sepultura Maiorum morientes, debent ſepeliri in Parochia in qua deceſſerunt. T.8.D.2.S.1.d.5.n.2.& ſeqq. p.339.

Nemo eſt in Parochiali ſepeliendus, niſi in caſu inelectionis Sepulturæ, & carentiæ Sepulturæ Maiorum, etiamſi ſit propria Parochia. T.8.D.2. S.2.d.9.n.2.3.& 4. p.345.

Epiſcopi, & alij ſuperiores Prælati, ſi inelecta decedant Sepultura, & abſque Sepultura ſuorū Maiorum, & ſi ad illam transferri nequeant commodè, in Cathedrali debent ſepeliri ſua. n.1.ibid.

Si duas habent Cathedrales vnitas acceſſoriè, debent in dictis caſibus, in principaliori ſepeliri. n.5. ibid.

Si verò duas æquè principaliter habent vnitas, debent ſepeliri in proximiori loco, in quo deceſſerint, etſi commodè ad illam transferri nequeār, ſepeliri debent in loco defunctionis, in Cathedrali, ſi adſit; & iſta deficiente, in Collegiata; etſi vtraque deſit, in Parochiali. n.6.p.345

Abbates, & alij Prælati ſæculares iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem habentes, in Eccleſiis ſuis Abbatialibus ſepeliri debent, tanquam in Parochialibus ſuis; ſi tamen Sepulturam non elegerunt, nec habeant Sepulturam, Maiorum ſuorum. T.8.D.2.S.2.d.11.n.1.p.346.

Decani, & alij Collegiatarum Eccleſiarum Prælati, in dictis ſuis Eccleſiis ſepeliri debent, ſi abſque electione deceſſerint Sepulturæ, & ſine Sepultura Maiorum ſuorum. T.8 D.2.S.2.d.12.n.1.p.347.

Qui duabus præeſt Eccleſiis Parochialibus, vel vnum habet Curatum, & vnum Canonicatum, in illa Eccleſia ſepeliri debet, ſi abſque electione Sepulturæ, & ſine Sepultura Maiorum deceſſit, in qua dum viueret, reſidentiam habebat. T.8.D.2. S.2.d.14.n.1.p.348.

Qui Parochialem habet vnitam acceſſoriæ ſuæ Dignitati, Canonicatui, aut Præbendæ, ſi decedat abſque Sepultura propria, aut Maiorum ſuorum ſepeliri debet in Eccleſia Dignitatis, Canonicatus, aut Præbendæ. T.8.D.2.S.2.d.15.n.2.p.349.

Commendatarius abſque Sepultura propria, aut Maiorum decedens, ſepeliri debet in Eccleſia Commendata, ſi fieri poteſt; aliàs in ſuæ habitationis Eccleſia. T.8. D.2.S.2.d.16.n.2. & ſeq. p.350.

Vicarius perpetuus, ſepeliri debet in Eccleſia, cuius eſt Vicarius, ſi obeat inelecta Sepultura. T.8. D.2.d.17.n.1.ibid.

Canonici, tam Cathedralium, quàm Collegiatarum, ſepeliri debent in ſuis Eccleſiis Cathedralibus, & Collegiatis, ſi obeant abſque electione Sepulturæ, & ſine Sepultura Maiorum. T.8.D.2. S.2.d.18.n.1.p.351.

Beneficiarius, qui duo habet beneficia, in illa Eccleſia ſepelietur, in qua deſeruit; ſi tamen propria, aut Maiorum careat Sepultura. T.8.D.2.S.2.d.19. n.1. ibid.

Coadiutor Canonici, & Beneficiarij, decedens ſine Sepultura, in Eccleſia Canonicatus, aut beneficij ſepelietur. T.8.D.2.S.2.d.20.n.1.ibid.

Capellanus perpetuus, debet ſepeliri in Eccleſia ſuæ Capellaniæ, ſi decedat ſine Sepulturæ electione, & abſque Maiorum Sepultura. T.8. D.2. S.2. d.22.n.1.p.352.

Secus dicendum de Capellano amouibili. T.8.D.2. S.2.d.21.n.1.p.351.

Clericus, qui non habet Beneficiū, neque alicui Eccleſiæ addictus eſt, & obiit ſine Sepultura propria, aut Maiorū, ſepeliri debet in Eccleſia Domicilij, vel habitationis. T.8.D.2.S.2.d.23.n.1.& 2.p.352.

Eremita non profeſſus, abſque Sepultura decedens, in Eccleſia, intra cuius limites eremitorium habet, ſepeliri debet. T.8 D.2.S.2.d.24.n.1.ibid.

Confratres, in illa Eccleſia debent ſepeliri, ſi Sepulturam non habeant electam, aut Maiorum, in qua habent habitationem. T.8.D.2.S.2.d.25.n.1.p.353.

Si propriam habent Eccleſiam, cum priuilegio, vt in ea ſepeliri valeant, in ea tumulari nequeunt, niſi in ea elegerint ſepeliri. n.3.ibid.

Si in huiuſmodi Eccleſ. Capella, aut Oratorio priuilegiato

legiato ſepeliantur, officium à Parocho territorij, non ab eorũ fieri debent Capellano.n.5.6.& 8.ib.
Doctores,Scholares,& alij,in Eccleſia,in cuius loco moras trahunt,ſepeliri debent,ſi propria,aut Maiorum careant Sepultura. T.8.D.2.S.2. d.26.n.1. p.354.
Imperator, & alij Principes ſupremi,ſi inelecta decedant Sepultura, vel abſque Sepultura Maiorum,ſepeliri debent in Cathedrali Eccleſia. T.8. D.2.S.2.d.27.n.1. ibid.
Expoſiti, quorum parentes ignorantur, ſepeliri debent in Hoſpitali, ſi adſit. T.8.D.2.S.2.d.28.n.1. & ſeq p.355.
Confinati, & relegati ſepeliri debent ſi inelecta decedant Sepultura, aut ſine Sepultura Maiorum, in loco, in quo ad tempus notabile, maioris partis anni ſunt,relegati.T.8 D.2. S. 2.d.30.n.2.& 3. p.356.
Mulieres recluſæ decedentes abſque electione Sepulturæ,& ſine Sepultura Maiorum, ſepeliri debent in Eccleſia Parochiali intra cuius fines recluſionis domus exiſtit.T.1.D.2.S.2.d.29.n.1.& 2. p.355.
Vxor decedens inelecta Sepultura, viuente Marito, & propriam habente Sepulturam, ſi Matrimonium conſumauit, aut ad Viri Domum fuit traducta,in eius Sepultura debet ſepeliri,aliàs ſecus. T.1.D.2.S.2.d.31.n.1.p.356.
Si Maritus non habet propriam Sepulturam, & Vxor habeat Sepulturam Maiorum ſuorum, in illa ſepeliri debet Vxor, quæ aliam non elegit. n 5. p.357.
Idem dicendum,ſi Maritus habeat Sepulturam propriam, & præſumatur illum non eſſe in ea ſepeliendum. n. 5. ibid.
Deficiente tãdem Sepultura Maiorum,in Parochiali debebit vxor ſepeliri,in caſu inelectionis. n.5.ibid.
Cum vltimo Marito debet ſepeliri. T.8 D.2. S.2. d.32. n.1. & 2.p.356. & T.7. S.2. D.8. §.13.n.3. p.300.
Si tamen in pace,& vnione vixerint. T.8.D.2.d.32. n.2. & 4. p.357.
Amplia, etiamſi reuerſa ſit ad Domum Patris. n.2. & 4. ibid.
Amplia ſecundo, etiamſi in diuerſa decedat Parochia. n.3. ibid.
Vxor de adulterio accuſata,ſi ante ſententiam deceſſit, & fuit in Mariti Sepultura ſepulta, non eſt exhumanda ſi poſtea declaretur adultera. T.8. D.2.S.2.d.33.n.3.p.358.
Accuſata de adulterio, ſi lite pendente decedat,ſepeliri debet in Sepultura Mariti, ſi aliam non ſibi elegerit;ſecus ſi poſtquam fuit declarata adultera,& ſeparatione ſequuta n.2.3. & 4. ibid.
Cui non communicauimus viuo,mortuo non communicamus. Sepeliendo ſcilicet in loco ſacro. T.8 D.2.S 2.d.34.n.2.p.359.
Propter defuncti debita, impediri non poteſt ſepelitio eius. T.9 §.6.n.1.p.364.
Limitat Naldus, in caſu, quo adſit ſtatutum, decernens poſſe debitores virtute inſtrumenti carcerari. n.2. ibid.
Alia Vide verbo *Sepulchrum*, vbi erit hoc ſignum *
Sepultura. Sepulchrum.
Varia Sepulchri nomina explicantur. T.3. Pr. n.1. p.148.
In primitiua Eccleſia locus fuit ab Eccleſia ſeparatus pro Sepulturis deſtinatus, vt ſacer Cœmeterium appellatus. T.1.D.1.n.1.p.1.
Sepultura abſque Epiſcopi,aut alterius Prælati Eccleſiaſtici authoritate conſtructa, profana eſt, & vendi poteſt abſque Simonia. T.1.D.2.n.14.p.5.
Triplex genus Sepulturæ explicatur. T.3.D.1.n.1.& ſeqq. p.151.
Sepultura Eccleſiaſtica,quæ corporalis dicitur, materialiter ſumitur, & formaliter.n.5.p.152.
Materialiter ſumitur, quando accipitur pro loco, in quo cadauer reconditur; formaliter verò,quando pro actione ipſa,ſeu officio ſepeliendi. eod.n.5.ib.
Sepultura loci ſacri,nihil prodeſt,ſed obeſt ei,qui in mortali deceſſit. Horribili illuſtratur exemplo. T.2.D.5.num.20.p.106. T.3. D.3.à n.21.ad 29. p.156
E contrario autem iuſtis prodeſt.T.3.D.3.n.21.27. & 28. ibid.
Locus aptus, & licitus pro Sepulturis eſt Eccleſia, Baſilica, Cœmeterium, & quilibet alius locus Eccleſiæ proximus, ad Sepulturas ab Epiſcopo deſtinatus n.30. Vel à Prælatis Regularibus,reſpectiuè, in propriis locis.n.32.p.157.
Pro Sepulturis,aſſignati poſſunt Sacriſtia,Clauſtra, & Capitula Regularium.n.31.ibid.
Varia recenſentur priuilegia,noſtræ,& aliis Religionibus,pro libera,in earum Eccleſiis,Sepulturarum electione conceſſa.n.33.34.& 35.p.157.158.
Nihil obeſt iuſtis,quod in nulla,vel in vili tumulentur Sepultura: nec prodeſt impiis, quod in celebri ſepeliantur, aut ſpecioſo humentur Sepulchro. T.2.D.11,n.18.p.146.
Sepultura eſt res ſpiritualis antecedenter, quia ordinatur ad Eccleſiaſticam humationem.T.4.D.3. n.31.p.174. & D.4.n.12.p.178.
Sepultura, conſiderari poteſt ſecundùm materiale, provt ſcilicet terra eſt,vel ædificium in ea factum: & ſecundùm formale,provt ſcilicet eſt locus ſacer, religioſus,& benedictus ad corpora Fidelium,Eccleſiaſtico more,tumulanda.n.1.p.176.
Quod ſit proximior Altari Maiori,ſecundùm vnum reſpectum, ad materiale pertinet Sepulturæ; & ad formale ſecundùm alterum,n.2.& 3.ibid.
Materiale Sepulchri, & Sepulturæ habito reſpectu ad materiale, & ad expenſas, vendi poteſt. n.4. p.177. *Sepulchrum, Sepultura, quoad acquiſitionem Iuris, & dominij illius, per emptionem, constructionem, &c.*
Limita, ſi adſit conſuetudo patriæ legitimè introducta,& præſcripta,n.22.& 23.p.179.
Aliàs erit Simonia de Iure Eccleſiaſtico. n.14.15. p.178.n.16.20.21.22.p.179.& n.29 p.181.
Ius,& dominium Vtile Sepulchri vendi poteſt cum vniuerſitate bonorum.T.4.D.13.n.1 & ſeq.p.214.
Non poteſt vendi per ſe abſque Simonia. n.5.p.215.
Si per ſe vendatur, venditor Iure, quo habebat in Sepulchro priuatur. n.4.ibid.
Si res, cui Ius Sepulchri eſt annexum, maiori vendatur pretio, ratione huius annexionis, Simonia committitur. n.7.ibid.
Actio ad Sepulchrum ſine Simonia vendi non poteſt. n.14.p.216.
Ius, quod ſibi in Sepulchro reſeruat Patronus in limine erectionis Eccleſiæ merè temporale eſt:vendi,& exequi poteſt, quà tale,pro ſolutione debiti temporalis Patroni.T.4.D.24.n.2.p.228.
Ius Sepulchri, quod acquiritur per erectionem & conſecrationem Eccleſiæ, merè temporale eſt, vendi, & exequi poteſt quoad præeminentias: V. gr. quoad hoc, vt ſit in præeminentiori loco; vt ſit priuatiuum acquirentis,ſuæ familiæ,vel hæredibus;& impedire valeant,ne alter in eo tumuletur. n.3.4 5.6.7 & 9. p.228.229.
Quoad Ius autem principale, vendi, & exequi directè non poteſt.n.3.5.& 9. ibid.

Si præeminentia loci Sepulturæ attendatur in quantum propinquior eſt Summæ Aræ, Sanctiſſimo Sacramento, ſpiritualis eſt vendi non poteſt, aut exequi pro temporali, n.7.& 8. p.99.

Ius principale Sepulchri & Sepulturæ ſpirituali eſt annexum, & non eſt pretio æſtimabile.n.3.5. & 8. p.228.229.

Cautè procedi debet in emptione, & venditione Sepulchri, & Sepulturæ, nè Simonia committatur, & qua ſit vtendum cautela. T.4.D.4.n.3. & 4. p.176.177.

De Sepultura, provt eſt officium tumulandi, non verò provt eſt mortuorum habitaculum, loquuntur Decretales, *Non ſatis*, & *Cum in Eccleſia, de Simonia*. n.29.p.181.

Nomen *Sepultura*, trifariè ſumitur I. Pro loco ipſo, in quo cadauera tumulantur Fidelium. II. Pro Iure ſepeliendi. III. Pro ipſo officio, quod cadaueribus impenditur. n.9.p.177.

Iure hæreditario, à parentibus ad Filios transfertur Sepulchrum, & Sepultura. n.4. ibid.

Donari poteſt Ius Sepulchri cum vniuerſitate rerum, aut rei, cui eſt annexum. T.4.D.13.n.20. p.217.

Dominium vtile Sepulchri acquirit illius conſtructor, ſi ante conſtructionem licentiam obtinuit à potente illam concedere, & conſtructio fuit cum effectu ſequuta.T.4.D.5.n.1.& ſeqq.p.189.

* Qui habet dominium vtile Sepulturæ, prohibere poteſt, ne aliquis abſque eius licentia in ea ſepeliatur. T.4.D.3.n.6.p.171.n.20.p.172.T.7.D.5. n.1.2.& 3. p.262.

Qui Sepulturam conſtruxit, Ius patronatus illius latè ſumptum, habet.T.4.D.5.n.2.p.183.

* Qui Sepulturam ſibi fabricauit, ſi abſque electione alterius Sepulturæ decedat in illa eſt ſepeliendus, etiamſi aliam alibi habeat. n.3.& 4. ibid.

Sepulturam conſtruens, tacitè cenſetur reſeruare ſibi Ius ſepeliendi. n.4.& 5. ibid.

Si vnus incipiat Sepulchrum conſtruere, & alius perficiat, vterque acquirit dominium Vtile illius. n.9. & ſeqq. p.184.

Limita, ſi perficiat opus de mandato, aut commiſſione incipientis illud. n.12.& 13. ibid.

Qui cœpit Sepulchrum conſtruere, ſi deſiſtat, poteſt ab Epiſcopo ad perficiendum illud compelli. n.9. ibid.

Si quis pro ſe, & pro aliis Sepulchrum conſtruat, dominium illius Vtile pro omnibus acquirit. n.17. p.185.

Qui Sepulchrum pecunia conſtruxit alterius, illius dominium acquirit, Vtile ſcilicet, ſi pecuniæ Dominus id ratum habuerit. n.19. ibid.

Si pecuniæ Dominus fuerit Eccleſia, Miles, Pupillus, aut vxor, dominium Vtile Sepulturæ, pecuniæ Domino acquirit.n.21.22.23.& 24. ibid.

Si tamen pecuniæ Dominus fuerit perſona priuata, non priuilegiata, ſibi acquirit Sepulchri dominium Vtile illud conſtruens.n.22.& 23. ibid.

Sepulchrum conſtructum ex bonis reſtitutioni obnoxiis, ſi illa non fuerint Eccleſiæ Militis, Pupilli, aut Vxoris, ad hæredes tranſit conſtructoris. n.24. ibid.

Qui Sepulchrum ſuæ familiæ conſtruxit, dominium Vtile illius acquirit omnibus deſcendentibus ſuis maribus, & fœminis, ſiue hæredes ſint, ſiue non. n.25.26.27.ibid.

Si illud tantum conſtruit pro ſe, & ſuis hæredibus, aut ſucceſſoribus, dominium Vtile illius, deſcendentibus ſuis non acquirit.n.25.26.& 27.ibid.

Si Sepulchrum ab Epiſcopo conſtruatur, aut ab alio Eccleſiaſtico de redditibus, aut bonis Eccleſiaſticis, ad Eccleſiam, quoad dominium vſus pertinet, non ad conſanguineos, aut hæredes contructoris. T.4.D.5.d.1.n.1.p.189.n.7.9.p.190.& n.30. p.195.

Secus erit, ſi Sepulchrum fiat de bonis intuitu Eccleſiæ non acquiſitis.n.1.p.189.

Dominium Vtile Sepulchri Hæreditarij hæredi acquiritur, etiamſi in minima parte hæres ſit. T.4. D.6.n.1.& ſeqq.p.197.

Ante poſſeſſionem hæreditatis illud acquirit; ſi tamen hæreditatem adiecit, n.17.p.199.

Si hæreditas diuidatur, dominium Vtile Sepulchri, vni hæredum adiudicari non poteſt.n.12.p.198

Ius, ſeu dominium Vtile Sepulchri, cum vniuerſitate venit bonorum. n.12.ibid.

Acceſſorium illud eſt rei, cui illud fuit acquiſitum. n.12. ibid.

Quando hæreditas diuiditur, ſi minorem partem hæreditatis recipienti, dominium Vtile adiudicetur Sepulchri, adiudicatio nulla eſt, & ſimoniaca. n.16.p.199.

Si teſtator, dominium Vtile hæreditarij relinquat Filio, & ab illo deſcendentibus, & Filius ſine deſcendentibus decedat, ad illius hæredes illud ſpectabit, ſiue collaterales illi ſint, ſiue extranei. n.20.21.& 22. ibid.

Sepulchrum Familiare, ad eos ſolum, qui de cognatione ſunt, pertinet.n.23. ibid.

In Sepulchri dominium, in quod ſuccedunt hæredes, ſuccedunt ſubſtituti. T.4.D.7.n.1.p.201.& n.28. p.205.

Debent tamen prius hæreditatem adiicere: illam acceptare.n.28. ibid.

In Sepulchrum Hæreditarium ſuccedit Fideicommiſſarius, non in Familiare, *niſi ſit de Familia.* T.4.D.8.n.1.& ſeqq.p.205.

In Sepulchro Familiari, quilibet de parentela, abſque traditione, in ipſa prius acquiſitione, Ius acquiſiuit: quo ſine iuſta cauſa, ſpoliari à nemine valet.T.4.D.10.n.5.p.212.

Ex Iure patronatus, quod quis acquirat in Eccleſia, aut Capella ex fundatione, conſtructione, vel dotatione, Ius non acquirit Sepulchri priuatiuè, quoad alios. T.4.D.11.n.1.& 2.p.214.215.

Vt tamen Ius illud Sepulchri acquirat, ſufficit tacita Epiſcopi licentia: & quando illa intelligatur adeſſe, declaratur.n.2.ibid.

Ius, & dominium Vtile Sepulchri, quod non ſit Familiare, aut Hæreditarium, priuilegio acquiri poteſt.T.4.D.12.n.1.& ſeqq.p.213:

Ius Sepulchri, præſcriptione acquiri poteſt.n.5.ibid.

Ius, & dominium Vtile Sepulchri cum vniuerſitate bonorum tranſit in locatione perpetua bonorum, & in conceſſione in Feudum, vel in Pectam.T.4.D.14.n.1.& 4. p.218.

Qui habent vſumfructum bonorum, quibus Ius adhæret Sepulchri, iſto Iure vti poſſunt. T.4. D.19.n.1.p.222.

Ad præſcriptionem bonorum, quibus Ius, & dominium Vtile Sepulchri eſt annexum, illud præſcriptione acquiritur.T.4.D.20.n.1.& 4.p.223.

Ius, & dominium Vtile Sepulchri, per Maiorum illationem, & Armorum Familiæ appoſitionem, acquiſitum cenſetur. T.4. D.22.n.1.& 5. p.224. 225.

Abſque Epiſcopi conſenſu transfertur Ius, & dominium Vtile Sepulchri, cum bonis, quibus eſt annexum. T.4.D.23.n.1.& 5.p.226.

Ius Sepulchri dari non poteſt, ſine Superioris authoritate, & ſeruatis variis Iuribus formam indicentibus ſeruandam in alienatione rerum Eccleſiæ. T. 6. D. 1. n. 1. p. 249.

Qui Epiſcopalem, aut quaſi Epiſcopalem habent iuriſdictionem, poſſunt in territorio ſuo Ius Sepulchri, & facultatem ad aliud conſtruendum concedere, n. 1. ibid.

Ius, & dominium vtile Sepulchri haberi non poteſt, niſi ex gratia, & tolerantia. n. 1. ibid. &. D. 3. n. 23. p. 169.

Dominium proprietatis Sepulchri nulla priuata perſona habet. T. 7. D. 5. n. 4. p. 262.

Datur verum dominium directum, & proprietatis Sepulturæ. T. 4. D. 1. n. 1. & 7. p. 161. 163.

Datur dominium illius vtile; ſeu vſusfructus illius. n. 4. & 5. p. 163.

Fideles habere non poſſunt directum, & proprietatis Sepulturæ, ſed bene poſſunt habere dominium vtile illius. n. 4. & 5. ibid. & D. 2. n. 2. p. 167. & T. 7. D. 5. n. 4. p. 262.

* Inuito vſufructuario Sepulturæ, non poteſt aliquis in ea inferri. T. 4. D. 1. n. 4. p. 161.

Dominium directum, & proprietatis Sepulturæ frequenter à dominio vtili illius ſeparatum reperitur. n. 6. ibid.

Extincto illo, aut familia, cui fuit conceſſus vſusfructus Sepulchri, aut Sepulturæ, ſtatim ille ad Eccleſiam redit. n. 1. &. 7. p. 162. 163.

Extincta familia vſufructuaria Sepulchri, aut Sepulturæ, alteri illius vſus dari poteſt in aliquorum ſententia; ſed verius credo non poſſe. n. 1. 7. 8. & 9. ibid.

* In Sepultura Familiari hæres extraneus, etiamſi vniuerſalis hæres ſit, ſepeliri non poteſt. n. 8. p. 163. & D. 5. à n. 27. p. 186.

Dominium directum, & proprietatis Sepulchrorum, & Sepulturarum eſt penes Eccleſias in quibus aut in quarum Cœmeteriis exiſtunt, & penes illarum Miniſtros, eo modo, quo reſidet penes Religioſos dominij capaces in communi rerum, quas poſſident dominium, T. 4. D. 2. n. 1. p. 166 & 10. p. 168.

Eccleſia, & eius Miniſtri habent dominium vtile Sepulturarum antequam aliquibus illas concedant. T. 4. D. 3. n. 1. p. 170.

Ante dictam conceſſionem, habent perfectum illarum dominium: directum ſcilicet, & proprietatis, ſimul cum vtili. n. 2. & 4. ibid.

De licentia Epiſcopi, poſſunt Eccleſiæ ſæculares, & earum Miniſtri dominium vtile, ſeu vſumfructum Sepulturarum Laicis concedere, forma à Iure præſcripta, pro rerum Eccleſiæ alienatione, ſeruata. n. 3. & 5. ibid.

Regulares verò ad id indigent Sacræ Congregationis Concilij Tridentini licentia. n. 5. ibid.

* Qui dominium vtile Sepulturæ habet prohibere poteſt ne aliquis in ea fine eius ſepeliatur licentia. n. 6. p. 171. & 20. p. 172. Habet enim in ea Ius priuatiuè, quoad alios omnes. n. 6. ibid.

* Inuito tamen vſufructuario Sepulturæ, in caſu neceſſitatis, Eccleſiarum Rectores Sæculares, & Regulares poſſunt illam alteri concedere. n. 7. 8. 9. & 10. p. 171.

Qui abſque Superioris diſpenſatione, vel Domini vſusfructus Sepulturæ in illam immiſſus fuit, extrahi debet. n. 12. & ſeqq. ibid.

* Qui relicto Sepulchro Maiorum ſuorum, in loco minus religioſo ſe ſepeliri mandauit, exhumari debet, & cum ſuis tumulari Maioribus. n. 13. ibid.

Qui in Eccleſia ſua ſepeliuit, quem non poterat, exhumare illum debet, & reſtituere cum omnibus, quæ occaſione Sepulturæ illius recepit. n. 14. p. 172. *

Non præſumitur acquiſitum dominium vtile Sepulturæ, ex ſolo decurſu decennali, ac cadauerum illatione. n. 7. ibid.

Non præſumitur acquiſitum Ius Sepulturæ, ex Iure patronatus, quod quis habeat in eadem Eccleſia. n. 18. ibid.

Qui haber dominium vſus Sepulturæ, poteſt concedere licentiam immittendi, quos ipſe voluerit. n. 19. ibid. *

Si tamen multi ſint Domini talis vſus, omnes debent dictam concedere licentiam. n. 20. ibid. *

Qui habet dominium vtile Sepulchri, Patronus illius dici poteſt n. 20. ibid. Impropriè tamen. n. 21. p. 173.

Ius Sepulturæ ſimilitudinem cum Iure patronatus habet. n. 21. 22. 23. 24 & 25. p. 173.

Dominium vſusfructus Sepulturæ non acquiritur à Laico abſque Prælati Eccleſiaſtici licentia. n. 22. ibid.

Transferri in alium non poteſt, niſi de Superioris licentia. n. 25. ibid.

Neque cum illa, & ſeruata forma, pro alienatione rerum Eccleſiæ, ſtatuta. n. 28. p. 174.

Ab alio quàm à Summo Pontifice præiudicate non poteſt, qui hoc habet Sepulturæ vſum, niſi ex iuſta cauſa neceſſitatis, vel maximæ vtilitatis. n. 30. ibid.

Patroni Sepulturæ non dicuntur Regulares, in quarum Eccleſia illa ſita eſt, nec Parochus Sepulturæ Eccleſiæ ſuæ, ſed illi ad quos tranſlatum eſt dominium vſus illius. T. 7. D. 5. n. 2. p. 261.

Ius Sepulchro Familiari quilibet de parentela, abſque traditione, in ipſa prima illius acquiſitione, Ius acquiſiuit, quo ſine iuſta cauſa, ſpoliari à nemine valet. T. 4. D. 10. n. 5. p. 212. & D. 5. n. 25. 26. & 27. p. 186.

Non poteſt Epiſcopus efficere vt Sepulchrum de mandato Teſtatori pro certis conſtructum perſonis pro aliis deſeruiat niſi iuſta exiſtente cauſa. T. 4. D. 10. n. 6. p. 212.

Qua non ſuperueniente cauſa, nulliter, iniquè, & iniuſtè faciet. n. 7. ibid.

Ius, & dominium vtile Sepulchri Hæreditarij, accedente Epiſcopi conſenſu, acquiri poteſt à Clerico nomine proprio, & à Laico etiam mediante legato. n. 1. p. 210.

Ius autem Sepulchri Familiaris, nequit acquiri legato. n. 5. 6. & 7. p. 212.

Si Epiſcopus non permittit conſtrui Sepulchrum in loco à Teſtatu præſcripto, ſatisfacit mandatarius ſi illud alibi conſtruat. T. 5. D. 1. n. 1. & 2. ac 3. p. 230. *Sepulchrum; quoad conſtructionem, & conceſſionem.*

Qui cœpit Sepulchrum conſtruere, compelli poteſt ab Epiſcopo ad illud perficiendum. T. 5. D. 3. n. 1. p. 233.

Qui promiſit Sepulchrum conſtruere, ad illud cum effectu conſtruendum poteſt compelli. T. 5. D. 4. n. 1. p. 233. & n. 16. p. 235.

Ad conſtruendum in Eccleſia Sepulchrum, neceſſaria eſt licentia Domini eiuſdem Eccleſiæ, vel Ordinarij loci, cui illa eſt ſubiecta. T. 5. D. 5. n. 1. ibid.

Non requiritur licentia Patroni, qua talis. n. 1. ibid.

Cauſa eſt pia Sepulchri conſtructio: & legatum factum pro conſtruendo illo. T. 5. D. 6. n. 2. p. 236.

Pro Sepulchri conſtructione, alienari poſſunt bona Fdeicommiſſo ſubiecta. n. 3. & 4. ibid.

Conſtrui bene poteſt in loco, eaſub conditione vendito, vt in illo conſtrui nequeat. T. 5. D. 8. n. 1. p. 238.

Sepulchrum conſtruere tenetur illius hæres, qui illud conſtruere debuerat. T. 5. D 10. n. 1. p. 241.

Pecuniam pro conſtruendo Sepulchro relictam, ſi inſufficiens ſit, poteſt Epiſcopus in aliud minus ſumptuoſum Sepulchrum conuertere. T. 5. D. 11. n. 1. p. 242.

Immò & in quemlibet vſum pium illam conuertere queit. n. 1. ibid.

Debet conſtrui Sepulchrum, quod fieri mandauit Teſtator in teſtamento inualido ob defectum ſolemnitatum Iuris. T. 5. D. 12. n. 15. 16. & 17. p. 247.

Fieri non poteſt Sepulchrum de turpiter acquiſitis. T. 5. D. 13. n. 1. Intellige ante pœnitentiam ibid. Poteſt tamen poſt illam. n. 3. p. 248.

Regulares concedere poſſunt Sepulchra in Eccleſiis, & locis ſuis exemptis ab Ordinariis locorum, ſi eis non ſit per Ordinis Conſtitutionis interdictum. Seruata tamen diſpoſitione S. Congregationis Concilij Tridentini. T. 6. D. 2. n. 1. 6. & 7. p. 251. 252.

Sine illorum licentia, nemo poteſt Sepulchra conſtruere in eorum locis. n. 3. p. 251.

Illa concedere poſſunt Commendatarij perpetui, & temporales. T. 6. D. 3. n. 4. p. 253.

Sede non vacante, non poteſt Capitulum, de Iure, facultatem conſtruendi Sepulchra concedere. T. 6. D. 4. n. 3. p. 254.

Poterit tamen ſi habet priuilegium, aut conſuetudinem legitimè præſcriptam. n. 4. ibid.

In Eccleſiis pleno Iure annexis Monaſteriis exemptis ab Ordinarij iuriſdictione, non poteſt Epiſcopus, neque Capitulum Sede vacante Sepulturam concedere. T. 6. D. 5. n. 3. p. 255.

Sepulchra concedere, eſt iuriſdictionem exercere, & adminiſtrationem in Eccleſia pro qua conceduntur. n. 3. & 4. ibid.

Sepulchra. quoad varia. Sepulchrum, ad ſolatium tendit defunctorum. T. 5. D. 12. n. 17. p. 247.

Si in Sepulchris intra Eccleſiam, aut in Cryptis, ſub Eccleſiæ pauimento, ad quas pateat per Eccleſiam aditus, actio fiat pollutionis inductiua, Eccleſia polluitur, & è contra. T. 2. D. 7. num. 21. p. 124.

Ortâ lite ſuper reſtitutione cadaueris, Eccleſia, cui reſtitui debet, exceptionem ſpolij opponere non poteſt Eccleſiæ ſpoliatrici. T. 7. S. 1. D. 6. d. 12. n. 2. p. 284.

Regulares, qui Parocho per pactum promiſerunt aliquos Parochianos non ſepelire, promiſſum adimplere coguntur. T. 7. S. 1. D. 6. d. 13. n. 34. p. 285.

Officium ſuper cadaueribus, quæ in Regularium Eccleſiis ſepeliuntur, ad ipſos Regulares facere ſpectat, non ad Archipresbyteros, aut ad Parochos etiam Cathedralium. T. 7. S. 1. D. 6. d. 14. n. 7. p. 286.

Quæ reſtitui debeant ob violentum ſpolium funeris. n. 7. ibid.

Qui violenter facit officium pro defunctis, reſtituere tenetur candelas, & quicquid de funere accepit, ſicut qui funus ſpoliat. n. 7. ibid.

Sicut ſe habet domicilium inter viuos, ſic ſe habet Sepultura inter mortuos. T. 8. D. 1. d. 1. n. 2. p. 322.

Eſt enim mortuorum domicilium. T. 9. §. 15. n. 2. p. 372.

Sepulturæ, vnio, ex mutua dilectione, quæ fuit, aut eſſe debuit inter viuos, procedit. T. 8. D. 1. d. 1. n. 3. p. 322. d. 2. n. 3. p. 323. & D. 2. S. 2. d. 32. n. 2. p. 357. & d. 34. n. 4. p. 359.

Sepulturæ Ius, multùm ab adminiſtratione dependet Sacramentorum. T. 8. D. 2. n. 2. p. 330. & d. 5. n. 3. p. 339.

Quilibet fidelis, qui liberum habet arbitrium, & puber eſt, ſiue vir, ſiue fœmina, eligere poteſt Sepulturam in quocumque loco Sepulturæ capaci. T. 7. S. 1. D. 1. n. 1. & ſeqq. p. 256. *Sepulchrum quoad eius electionem*

Illam poteſt eligere filiusfamilias. n. 4. p. 257.

Eligere poteſt minor 25. ann. n. 2. ibid.

Ante pubertatem nemo eligere illam poteſt. n. 4. ibid.

Neque leproſi in loco communi. T. 7. S. 3. D. 10. §. 3. p. 308.

Non poſſunt illam eligere, qui ſunt à Iure prohibiti, ne illam eligere valeant. T. 7. D. 1. n. 7. p. 257.

Neque illi, qui Sepultura ſunt ipſo Iure priuati. n. 8. ibid.

Electio Sepulturæ ſpiritalis eſt. T. 7. S. 2. D. 9. §. 1. n. 5. p. 301.

Pater eligere poteſt Sepulturam pro filio impubere, ſi id ferat patriæ conſuetudo. T. 7. S. 2. D. 9. §. 1. n. 1. ibid.

Poteſt etiam ſi talis deſit conſuetudo. dicto. §. 1. n. 4. ibid.

Amplia etiam pro filio emancipato. §. 2. n. 2. p. 302.

Immò poſſe eligere pro filio adoptiuo, minus benè docent aliqui. §. 3. n. 2. ibid.

Poteſt eligere pro filio naturali, & pro ſpurio. §. 4. n. 2. 34 p. 303.

Poſſe Matrem eligere Sepulturam pro filio impubere legitimo, probabile eſt. §. 6. n. 1. p. 304. Immò & pro illegitimo naturali. n. 7. p. 305. Et pro ſpurio, n. 8. ibid.

Electio Sepulturæ, eſt pars vltimæ voluntatis. T. 7. S. 1. D. 1. n. 6. p. 257. & D. 2. n. 3. p. 258. & S. 5. D. 13. n. 8. p. 319.

Electio Sepulturæ ſemel, aut ſæpè facta, vſque ad vitæ finem reuocari poteſt. T. 7. S. 1. D. 2. n. 1. 2. 3. 6. p. 258. 159.

In graui, & periculoſa infirmitate facta, non cenſetur per conualeſcentiam reuocata, & per poſteriorem longæuam vitam. n. 9. p. 259.

Reuocari non poteſt electio, ſi fuit firmata vltroneo iuramento, aut voto. n. 4. & 5. p. 258.

Fideicommiſſarius, & donatarius promittens ſub iuramento eligere Sepulturam, illam tenetur eligere ſub duplici vinculo: iuſtitiæ, & Religionis. T. 7. S. 1. D. 3. n. 1. 3. & 4. p. 359. 260.

Voluntas fidelis eligentis non ſepeliri, aut Sepulturam non Sacram, exequi non debet. T. 7. S. 1. D. 4. n. 1. p. 261. & S. 4. D. 12. n. 5. 7. p. 314. & n. 10. p. 315.

Errauit D. Marcellinus Papa, qui ob idololatriam à ſe commiſſam, voluit in pœnam illius non ſepeliri: & eos excommmunicauit, qui ipſummet tumulaſſent. T. 7. D. 4. n. 3. p. 261.

Hæres, qui teſtatorem congruè tumulat contra illius præceptum, & voluntatem eligentis non ſepeliri, nullam pœnam à teſtatore inflictam, ob illud incurrit facinus. n. 2. & 3. ibid.

Non debet exequi voluntas mandantis, ne corpus ſuum ſepeliatur, niſi cum vna candela, aut vt tumuletur cum tubis, &c. n. 2. ibid.

Alienam

Alienam Sepulturam ſibi eligere nemo poteſt niſi de conſenſu illius, qui vſum illius habet. T.7.S. 1. D.5.n.1.2.3.4.& 7. p. 262,& D. 1. n. 1. p. 263.
Effectum tamen habebit electio, ſi in caſu neceſſitatis diſpenſet Prælatus, aut Rector.dicto. d.1.n. 1. 2. & 3. ibid.
In caſu, quo non diſpenſetur ab eorum aliquo, ſi alia non electa decedat, inteſtatus quoad electionem Sepulturæ decedet. n. 1. ibid.
Nulla eſt,& inualida, ac illicita Electio Sepulturæ, ſi fiat cum iuramento, voto,aut promiſſione ab eo, quem ad huiuſmodi electionem induxerant Clerici, aut Religioſi Eccleſiæ electæ.T. 7. S.1.D.6. n. 1. p. 264.
Qui ſic Sepulturam elegit, factus, eſt incapax aliam eligendi. n. 4. ibid. & D. 4. n. 2. p. 275.
Mortaliter peccant Clerici, & Religioſi inducentes ad electionem cum iuramento, &c. in propria ipſorum Eccleſia. T. 7. D. 6. n. 2. & 3. p. 264.
Excommunicationi etiam ſubiiciuntur Papæ reſeruatæ. n. 9. p. 265.
Dummodò tamen ſcienter, aut cum ingenti induxerint temeritate. n. 10. ibid.
Prohibitum etiam Clericis, & Religioſis eſt ne inducant ad non mutandam Sepulturam iam electam in ſuis Eccleſiis, aut Cœmeteriis. n. 3. p. 264.
Non procedunt prædicta, quando inducentes Nouitij ſunt. n. 13. p. 266.
Neque quando Laici Secnlares etiamſi ſint Eccleſiarum œconomi. n. 11. p. 265.
Electio Sepulturæ facta ad inductionem, vel ſuggeſtionem Parochi, probabile eſt, quod ſit valida, ſolo Iure Eccleſiaſtico attento. T. 7. S. 1.D.6.d.1. n. 1. 2. & 3. p. 267.
Longè probabilius eſt, quod inualida illa ſit. n. 4. & ſeqq. ibid.
Pœnas incurrit Parochus *cap. Animarum, & Clementina Cupientes*, ad electionem, vt præfertur, inducens. n. 14. p. 268.
Electio Sepulturæ facta ad ſuggeſtionem, vel inductionem Laici ſæcularis, habentis connexionem cum Eccleſiaſticis, valida eſt attento Iure Eccleſiaſtico. n. n. 12. ibid.
Irrita eſt, & ſimoniaca Iure naturæ electio Sepulturæ, facta cum pacto, etiam virtuali, quod in ſuggeſtione includitur. n. 7. 8. & 9. p. 267. 268.
Electio Sepulturæ facta cum iuramento, &c. ex inductione Religioſi, aut Beneficiarij particularis, ſeu priuati, valida eſt, in quorundam ſententia. D. 6. S. 1. d. 2. n. 1. 2. 3. & 4. p. 269. 270.
Immò in Petri de Vbaldis placito, valida eſt etiam ex Prælati inductione. n. 3. p. 270.
Verior tamen ſententia tenet, nullam, & inualidam eſſe electionem factam ex inductione priuati, aut Prælati, & pœnas incurrere inducentem. n. 6. & ſeqq. ibid.
Religioſus, aut Clericus ad electionem Sepulturæ in aliena Eccleſia inducens, pœnas non incurrit *capit. Animarum*. T. 7. S. 1. D. 6. d. 3. n. 1. & 2. p. 274.
Electio Sepulturæ ſic facta in aliena Eccleſia, licet non ſit nulla de Iure Eccleſiaſtico, inualida eſt de Iure naturæ. n. 4. ibid.
Electio Sepulturæ liberè facta, ſi poſtea, qui illam elegit, inductus à Clerico, aut à Religioſo Eccleſiæ electæ, illam non mutare promiſit, irrita redditur, & nulla. T.7.S. 1. D. 6. d. 4. n. 1. & 2. p. 275.
In caſu electionis, & promiſſionis non mutandi Sepulturam ex inductione, ſepeliendus eſt promittens, vbi de Iure ſepeliri deberet, ſi nullam feciſſet electionem. n. 2. ibid.
Attento ſolo Iure Canonico, licitè inducunt Clerici, & Religioſi ad electionem Sepulturæ, in Teſtamento, aut in Codicillo faciendam. T. 7. S. 1. D. 6. d. 5. n. 1. & 2. p. 277.
Inducere ad eligendam Sepulturam in propria Eccleſia ſine iuramento, voto, aut promiſſione, in Iure non prohibetur Canonico. T. 7. S. 1. D. 6. d. 6. n. 1. ibid.
Clerici, & Religioſi inducentes ad eligendam Sepulturam in ſuis Eccleſiis, ſi non inducunt ad iurandum, &c. pœnas non incurrunt à Iure inflictas. dicto n. 1. ibid.
Non eſt irrita, & inualida in vim Iuris Canonici electio Sepulturæ facta ex inductione, non tamen ex inductione ad iurandum, vouendum, aut ad promittendum. n. 1. ibid.
Qui cum iuramento, voto, aut promiſſione ex inductione Clerici, aut Religioſi eiuſdem Eccleſiæ in qua de Iure quis ſepeliri deberet, ſi inelecta deceſſiſſet Sepultura, elegit ibi ſepeliri, ibi ſepeliendus eſt, non obſtante tali inductione. T.7.S.1. d. 7. n. 1. & ſeqq. p. 278.
Non tamen ibi ſepeliendus eſt ex vi electionis, ſed ex Iuris diſpoſitione. n. 5. & 7. p. 279.
Per huiuſmodi enim electionem, non perdit Ius, quod ei de Iure competebat. n. 2. p. 278. & n. 3. p. 279.
In fauorem Eccleſiæ, cui Sepultura debetur, emanarunt Iura *capitis Animarum, & Clementinæ Cupientes*. n. 3. & 8. ibid.
Electio Sepulturæ ex inductione Clerici, aut Religioſi Eccleſiæ electæ facta cum promiſſione reuocabili, Iure Canonico non prohibetur. T. 7. S. 1. D. 6. d. 8. n. 1. & ſeqq. p. 280.
Clerici, & Religioſi inducentes ad electionem Sepulturæ cum iuramento, voto, aut promiſſione irreuocabili, pœnas incurrunt *capit. Animarum, & Clementinæ Cupientes*, electione ſic facta, eſto ſepelitio ipſa non ſequatur.n.1.& ſeqq.dictæ.D.6. d. 9. ibid.
Illas tamen non incurrunt electione non ſequuta cum iuramento, voto, &c. n. 2. 5. & 6. p. 280. 281.
Qui ſponte, non coactus elegit Sepulturam cum iuramento, voto, aut promiſſione, aut ſic electam non mutare promiſit, validè elegit, & promiſit. T. 7. S. 1. D. 6. d. 10. n. 1. 2. & 3. p. 282.
Tenetur ſepeliri in Sepultura electa cum iuramento, voto, aut promiſſione ſponte factis.n.4.& 5.ibid.
Clerici, & Religioſi, qui induxerunt ad electionem Sepulturæ in propria Eccleſia cum iuramento, &c.& ipſa Eccleſia tenentur reſtituere ſtatim Eccleſiæ, cui de Iure corpus debebatur, omnia, quæ ratione Sepulturæ receperant, & etiam cadauer, (ſi tamen hoc petatur, aliàs non) intra decendium, à die, & momento petitionis. T. 7.S. 1. D. 6. d. 11. n.1. & ſeqq. p. 283.
Propoſitum eligendi Sepulturam, electione non ſequuta, non ſufficit pro Sepulturæ electione.T.7. S. 1. D. 7. n. 1. p. 287.
Probatur Sepulturæ electio per Scripturam priuatam propria manu ſignatam, ſubſcriptam; per Codicillum inualidum; per tres, aut duos teſtes ſingulares. n. 3. ibid.
Probatur etiam per dictum Confeſſoris. num. 4. ibid.
Eligere ſibi poſſunt Sepulturā Religioſi ad dignitates aſſumpti

Qui ſint, qui ſibi poſſunt Sepulturam eligere, de quibus poterat dubitari.

aſſumpti extra Ordinem. T. 7. S. 2. D. 8. §. 1. n. 1. & ſeqq. p. 288.

Illam ſibi valent eligere Religioſi præfecti beneficiis Regularibus Monaſteriis annexis. n. 1. ibid.

Item omnes Prælati Regulares, etiam locales, & Vicarij in capite, ſeu Præſidentes Monaſteriorum illam eligere ſibi poſſunt. T. 7. S. 2. D. 8. §. 2. n. 1. & ſeqq. p. 289.

Illam poſſunt eligere Religioſi extra Monaſterium decedentes, ſi commodè ad Eccleſias ſuorum Monaſteriorum indè nequeant tranſferri. num. 4. ibid.

Vxores illam ſibi eligere valent. n. 5. ibid. & §. 13. n. 1. p. 300.

Filijfamilias eligere illam poſſunt. §. 2. n. 5. p. 289. & §. 12. n. 1. & ſeqq. p. 299.

Religioſus expulſus, quandiu à Prælato non reuocatur, eligere poteſt Sepulturam. T. 7. S. 2. D. 8. §. 5. n. 1. p. 293.

Religioſus legitimè ad Matrimonium diſpenſatus, in ſæculo exiſtens, poteſt illam eligere. T. 7. S. 2. D. 8. §. 6. n. 1. & 2. p. 294.

Conuerſi, ſeu Fratres Laïci, ſi in loco decedant à Monaſterio remoto, poſſunt eligere Sepulturam. T. 7. S. 2. D. 8. §. 7. n. 2. ibid.

Tertiarij vtriuſque ſexus, qui tria vota eſſentialia emittebant, & non ſub Regula à Sede Apoſtolica, approbata, eligere poterant Sepulturam. T. 7. S. 2. D. 8. §. 8. n. 8. p. 296.

Qui Regulam approbatam obſeruant Tertiarij, in propriis Domibus degentes, ſine trium votorum emiſſione, poſſunt Sepulturam eligere. n. 8. ibid.

Poterant illam eligere Tertiarij, qui ſine votis in Communitate viuebant. n. 8. ibid.

Illam poſſunt eligere Beatæ in ſuis Domibus viuentes cum voto Caſtitatis. n. 8. ibid.

Tertiarij collegialiter viuentes ſub tribus votis, ſi in remoto decedant loco, poſſunt eligere. num. 9. ibid.

Tertiarij, qui cum Fratribus Ordinis, cuius habitum geſtant, in Communitate viuunt, ſi veri ſunt Religioſi, ſi in loco decedant remoto, illam poſſunt eligere, aliàs non. n. 11. *Concluſione*. 3. p. 297.

Poſſunt illam eligere vbicumque decedant, ſi veri Religioſi non ſunt. n. 10. ibid.

Moniales eligere valent Sepulturam ſi in loco remoto à Monaſterio, vltra vnam dictam decedant. T. 7. S. 2. D. 8. §. 9. n. 1. & 2. ibid.

Impubes eligere non poteſt Sepulturam, niſi malitia in eo ſuppleat ætatem. Tunc enim bene poterit eligere. T. 7. S. 2. D. 8. §. 11. n. 2. p. 299.

Nouitij, & Nouitiæ eligere poſſunt. T. 7. S. 2. D. 8. §. 10. n. 1. & ſeqq. p. 297.

Qui poſſint eligere pro aliis Sepulturam.

Eligere quando poſſint vltimo ſupplicio plectendi. T. 7. S. 3. D. 10. §. 2. n. 1. & 2. p. 308.

Parentes poſſunt eligere Sepulturam pro filijs impuberibus, prout ſuprà ibi: *Sepulchrum quoad eius electionem.*

Prælatus Regularis poteſt illam Subdito eligere ſuo. T. 7. S. 2. D. 9. §. 7. n. 1. p. 305.

Dominus illam poteſt eligere ſeruo impuberi ſi, adſit conſuetudo; alias non. T. 7. S. 2. D. 9. §. 8. n. 1. p. 306.

Probabile eſt poſſe Patrem eligere Sepulturam Filio iam defuncto; probabilius eſt non poſſe. §. 9. n. 1. & ſeqq. ibid.

Poteſt quis eligere pro alio electionem committente. T. 7. S. 2. D. 9. §. 10. n. 1. p. 307.

Quoad effectum Sepulturæ debet fieri electio in vita committentis; quoad alios verò effectus ſufficiet fieri poſt mandantis mortem. n. 2. ibid.

Mater, & Dominus non poſſunt Filio, & Seruo eligere Sepulturam poſt mortem Filij, & Serui. §. 9. n. 4. p. 306.

Auus pro Nepote eligere poteſt, ſi adſit conſuetudo. T. 7. S. 3. D. 11. §. 2. n. 3. p. 310. Aliàs non. ibid. n. 2. p. 309. Intellige de impubere.

Frater poteſt eligere Fratri impuberi ſi adſit conſuetudo; aliàs non. §. 3. n. 1. p. 310.

Conſanguinei, & affines, impuberibus, parentibus orbatis, quorum curam gerunt, poſſunt eligere Sepulturam, ſi adſit conſuetudo, vt huiuſmodi conſanguinei, & affines eligant. T. 7. S. 3. D. 11. §. 4. n. 1. & ſeqq. p. 310.

Tutor poteſt eligere ſuo Pupillo Sepulturam, ſi id conſuetudo terræ ferat; aliàs non. §. 5. n. 3. & ſeqq. p. 311.

Amicus poterit amico Sepulturam eligere, ſi adſit conſuetudo; aliàs non. §. 6. n. 1. & 2. p. 312.

Electio Sepulturæ vbi fieri debeat.

In loco Sacro fieri debet electio Sepulturæ. T. 7. S. 4. D. 12. n. 1. p. 313.

Maiorum Sepulturam laudabiliter eligi, ex Scriptura Sacra, & Patribus comprobatur. n. 2. p. 314.

Qui Sepulturam non eligit Maiorum ſuorum, eligere illam debet vel in Eccleſia Parochiali, vel in alia habente priuilegium libertatis Sepulturæ. n. 3. ibid.

Illicitè, & inualidè eliget, qui in loco profano, aut minus religioſo ſepeliri voluerit. num. 5. & 7. ibid.

Quoad locum minus religioſum, limitat Abbas, quando dolo inductus, vel ex contemptu in illo elegit ſepeliri. n. 9. p. 315.

Electio Sepulturæ in loco profano, ſpernenda eſt, n. 10. ibid.

Selectior Sepulturæ electio eſt, quæ fit in loco, in quo plura Diuina celebrantur. n. 11. ibid. In quo plures ſunt Sacerdotes. n. 12. ibid. Et regulariter, in Regularium Eccleſiis. n. 12. ibid.

In Regularium Eccleſiis, licitè, & validè electio fit Sepulturæ. n. 13. ibid.

Item in Eccleſiis exterioribus Monialium, non autem in interioribus. n. 22. p. 317.

Leproſi, & qui morbo contagioſo laborant, eligere non poſſunt Sepulturam in loco communi pro fidelium Sepulturis. T. 7. S. 3. D. 10. §. 3. n. 1. p. 308.

Quomodo electio Sepulturæ probetur.

Electio Sepulturæ probatur, primò per Teſtamentum. T. 7. S. 5. D. 13. n. 1. p. 318.

Probatur ſecundò, per Codicillum validum. n. 2. ibid.

Tertiò probatur per Codicillum inualidum. n. 3. ibid.

Quartò, per Scripturam priuatam propria manu eligentis ſubſcriptam. n. 4. ibid.

Quintò, per duos teſtes. n. 5. p. 319. etiamſi ſingulares ſint. n. 6. & 8. ibid.

Sextò, per dictum Confeſſarij. n. 10. ibid.

Quando teſtes diſcordant de electione Sepulturæ, coniecturis ſtandum eſt. n. 9. ibid.

Quænam ſint coniecturæ, quibus ſit ſtandum, declaratur. Eod. n. 9. ibid.

De Sepult. Famil.

Sepultura Familiaris, ſeu Agnationis eſt, quæ pro ſe, & pro iis, qui ſunt de eius Familia conſtruitur. T. 4. D. 5. n. 27. p. 186.

Sepultura Familiaris ad omnes de Familia etiam non hæredes pertinet, & in ea ſepeliri debent. ibid. n. 34. p. 187. & D. 9. n. 16. p. 199.

In

In Sepultura Familiari alterius Agnationis ſepeliri non poteſt, qui per fœminam deſcendit, etiamſi hæres ſit. T.4.D.4.n.31.p.187.

Colligitur an Sepultura ſit Familiaris, ex inſcriptione.n.27.p.186.T.8.D.1.d.9.n.2.p.329.

Efficaciter probatur, per, Scripturam. n.1.ibid.

Sepultura Familiaris, ad eos ſolum, qui de cognatione ſunt, pertinet.T.4.D.6.n.23.p.199.

Sepultura Familiaris, ex hæredato non tollitur. T.4. D.9.n.1.2.6.p.207.n.8.p.208.& n.16.p.209.

Nec tollitur, hæreditatem renuncianti, Sepulchrum Familiare.n.3.p.207.

Nullam dependentiam habet Familiare Sepulchrum ab hæreditate, aut cum illa connexionem. n.2.ibid.

Si tamen ex iuſto odio quis exhæredetur, Sepulchrum Familiare eſt ei denegandum.n.4.ibid.

Sepulchrum Familiare differt in hoc ab Hæreditario, quod Familiare acquirit quis pro ſe, & pro omnibus ſuæ familiæ, aſcendentibus, deſcendentibus, & tranſuerſalibus, etiamſi hæredes non ſint; Hæreditarium verò, pro ſe, & hæredibus. ibid.n.2.

In Sepulchro Familiari, quilibet de Parentela, abſque traditione, in ipſa illius prima acquiſitione ius acquiſiuit, quo ſine iuſta cauſa à nemine valet ſpoliari.T.4.D.10.n.5.p.212.

Eo ipſo, quo Sepulchrum conſtruitur Familiare, ei omnes de Familia, qui alia inelecta deceſſerunt, addicti cenſentur.T.8.D.1.d.2.n.12.p.324.

Quod tamen ita intellige, vt ſi illud ſit Familiare paſſiuè, omnes, qui ſunt agnati, acquirentis illud, etiam tranſuerſales, in illo debeant tumulari. T.8. D.1.d.6.n.8.& 9.p.327.

Si vero ſit actiuè Familiare, omnes, & ſolum deſcendentes illud acquirentis, per lineam rectam, & tranſuerſalem, in illo humari quibunt. num.10. ibid.

Ita ius Sepulchri Familiaris retinent omnes viri, & fœminæ, etiam non hæredes, vt in illo debeant ſepeliri etiamſi ad aliam Famam tranſeant. T.8. D.2.S.2.d.34.n.3.p.359.

De Sepulchro Hæreditario. Sepulchrum Hæreditarium eſt, quod quis pro ſe, & pro ſuis conſtruit, aut acquirit hæredibus. T.4. D.5.n.27.p.186.

Qui illud tantum pro ſe, & ſuis conſtruit, aut acquirit hæredibus, aut ſucceſſoribus, dominium illius vtile deſcendentibus non acquirit ſuis. n.25.26. & 27. ibid.

In Sepulchro Hæreditario, ſolùm hæredes, filij, & deſcendentes tumulari poſſunt.n.27.ibid.& n.34. p.187.T.8.D.1.d.6.n.7. p.327.

Sepulchrum Hæreditarium ex inſcriptione colligitur.n.17.& T.8.D.1.d.9.n.2.& ſeqq.p.239.

Efficaciter autem, per ſcripturam acquiſitionis, probatur.T.8.D.1.d.9.n.1.ibid.

Differt Hæreditarium Sepulchrum, à Familiari, in hoc, quod illud pro ſe, & hæredibus; hoc autem pro ſe, & pro Familiaribus acquiritur, T.4. D.9. n.2.p.207.

In Sepulchro Hæreditario humari debent deſcendentes conſtructoris, etiamſi illius hæredes non ſint, ratione coniunctionis ſanguinis, & amoris; non autem in vim contractus, ſi pro ſe, & pro ſuis tantum hæredibus, aut ſucceſſoribus illud acquiſiuit. T.4.D.9.n.2.in fine, & n.3.ibid.

Sepulchro Hæreditario vti poteſt Curator mortuos inferendo, & prohibendo, ne cadauer vllum in illo tumuletur, ipſo Curatore, aut Tutore inuito. T.4.D.18.n.1.p.222.

Alia vide verb. *Confratres. Expenſæ funerum, & Ius Sepulchri.*

Sequeſter. Sequeſtratio. Sequeſtrum.

Ille eſt Sequeſter, apud quem res deponitur controuerſa, vt lite finita, victori reddatur. T.4. D.17. n.1.p.220.

Duplex eſt Sequeſter, vnus neceſſarius, & voluntarius alter.ibid.n.2.

Neceſſarius Sequeſter eſt, qui ex officio ponitur Iudicis, aut ad inſtantiam alterius ex partibus. Eod. n.2.ibid.

Voluntarius Sequeſter eſt, qui partibus conuenientibus ponitur. n.2.ibid.

Rem depoſitam, Sequeſter voluntarius poſſidet, non autem actor, aut reus.n.4. & 5.ibid.

Sequeſter, ſi fructus rei depoſitæ ſeruari poſſunt, illos vendere non poteſt, ſed in proprio ſpecie debet litis victori reddere.n.12.p.221.

Si autem fructus non poſſunt, aut non ſolent conſeruari, ſi ſtantes non ſunt illorum æſtimationem debet Sequeſter litis victori reddere.n.12.ibid.

Si beneficium, aut dignitas apud Sequeſtrem deponatur, æquum eſt, vt iſte ſit in Ordine conſtitutus, quem beneficium, aut dignitas poſtulat.n.10. ibid.

Exercere poteſt Seqoeſter omnia iura beneficio, dignitati, Patrono, aut cuilibet alteri annexa, ſi aliàs capax ad illud munus exeqoendũ ſit.n.10.ib.

Sequeſtratio, eſt rei, de qua agitur, ſeparatio, vel poſſeſſionis interdictio.n.4.p.220.

Sequeſtrum, eſt illud ſcriptum, quod de ſequeſtratione conficitur.n.3.ibid.

Seruus.

Quæ acquirit Seruus, Domino ſuo acquirit. T.4. D.5.d.1.n.29.p.195.

Domino ſuo præiudicare non poteſt in acqoiſitis; poteſt tamen in acquirendis. T.7. S.1. D.6. d.2. n.3.& 5.p.270.

Seruus, Domini ſepelitur expenſis. T.9. S.1. §.15. n.3.p.372.

Sextarius.

Genus menſuræ eſt, binas heminas capiens.T.3.Pr. n.25.p.151.

Similia.

De ſimilibus, idem eſt iudicium. T.2.D.2.d.11.n.2. p.75.& D.4.d.2.n.2.p.95.& D.5.n.2.p.101.

Argumentum à ſimili, efficax eſt, dicto.n.2 ibid.

De ſimilibus ad ſimilia, rectè proceditur. T.2. D.5. n.2.ibid.

Simonia.

Quoties res maiori venditur pretio, eo quo ſit ſacra; Simonia committitur.T.4.D.13.n.7.p.215.

Qui actionem habet ad rem ſacram, ad beneficium, v gr.ad ius patronatus, ad Sepulchrum, illam vendens, Simoniam admittit. n.14.p.216.

Qui dictam habet actionem, pretio redimens vexationem, ne ab illius impediatur conſecutione, Simoniam committit. n. 14. 16. & 18. p.216 217.

Simonia committitur in ſpirituali annexo. ibid. n.6. p.215.

Simonia, ipſo iure, contractum irritat, n.6.ibid.

Simonia non eſt redimere vexationem, quæ patitur circa ſpirituale iam conſequutum. n.16. p.216.

Simoniam non committit, qoi beneficium obtinuit, ſi ne impediatur à poſſeſſione capienda, pretio redimat vexationem, n.17.p.217.

Simoniam committit Patronus pactum cum Cauſidico faciendo, de illo præſtando, ſi ſedulò, & diligenter cauſam agat.n.18.ibid.

Committitur Simonia quoties venditur, exequitur, & acquiritur pm pretio temporali Ius patronatus Capellæ, aut Eccleſiæ, quoad prioeipale, poſt Eccleſiæ erectionem, & benedictionem. T.4. D.24.n.3.5.& 12. p.228.229.

Et idem eſt de principali Sepulchri Iure. n.3.5.& 8. ibid.

Noo committi Simoniam per traditionem modicæ rei temporalis pro ſpirituali graues docent Authores. T-8.D.2.S.1.d.3.o.4.p.337.

Simonia, eſt ſtudioſa voluntas emendi, aut vendendi pretio temporali, aliquid ſpirituale, vel ſpirituali annexum. T,4.D.4.n.31.p.181.

Committitur contra Ius Diuinum, & naturale, quoties merx, & pretium ſunt diuerſi Ordiois, ſpiritualis, & temporalis. n,31.ibid.

Ius, & dominium vſuſfructus Capellæ, & Sepulchri acquiri poteſt ſine Simonia per contractum emptionis, ſi id terræ conſuetudo ferat, & materiale tantum à contrahentibus intendatur, & non vllus ſpiritualis reſpectus. num.5. & ſeqq. p.177.

Semper committitur Simonia quoties datur pretium rei temporalis pro re ſpirituali annexa conſequenter: ſeu quæ ſpirituale ſuppooit ordioe temporalis. n.7. ibid.

Abſque Simooia poteſt dari temporale pretium pro re annexa antecedenter ſpirituali, ſeu quæ ordinetur ad ſpirituale tempore poſterius; dommodo non detur ratione reſpectus, & ordinis ad ſpirituale. o.7. ibid. & n.11.p.178.

Si temporale autem detur ratione illios reſpectus, & Ordinis, Simonia committitur contra Ius oaturale, & Diuinum. n.30.& 31. p.181.

Pretium accipere pro materiali Sepulturæ, prohibitum ſæpè ſuit io Iure Canooico. n.14.15.p.178. n.20.21.p.179. & n.27. p.181.

Simonia contra Ius Canonicum committitur in emptione, & venditione materialis Sepulturæ. n.22.p.179.

Excuſantur à Simooia ementes, & vendentes materiale Sepulturæ, ſi id ferat conſuetudo patriæ legitimæ introducta, & præſcripta. num.22. & 23. ibid.

Exigi, & extorquere pecunias pro Fidelium exequiis, reprobatur. n.10.15.p.178. n.18.19.p.179. & n.31.p.181.

Poſſuot tamen Eccleſiaſtici, officium iudicis implorare, pro obſeruatione conſuetudinis, pia Fidelium deuotione introductæ, erogandi pecuoias, exequias mortuorum celebrantibus. o.10.p.178. & n.31.p.181.

Exigere tamen poſſunt, quod qui ſepeliatur viuens iuſſerit de ſuis bonis tradi. o.15.p.278.

In ingreſſu Religionis aliquid ab ingredientibus, etiam paliatè exigere, Simoniacum eſt. o.19. p.179.

Stipendium pro Miſſis, & pro Diuinis officiis celebrandis, ſioe Simonia datur, dummodo per modum eleemoſynæ ad Miniſtrorum detur ſuſtentatiooem, & non per modum pretij. n.5.p.177.

Spiritualia.

Spiritualibus anoexa illa ſunt aoteeedenter, quæ ex ſpiritoalibus iam præexiſtenobus dependent. T.4.D.4.n.11.p.178.

Spiritualibus annexa conſequenter, illa ſunt, quæ ad Spiritualia ordinantur, tempore poſteriora. o.11. ibid.

Spolium.

Io cauſis Spolij, ſpoliatus allegare poteſt partem aduerſam audiendam non eſſe, niſi prius ipſe reſtituatur. T.7.S.1.D.6.d.12.n.1.p.284.

Spoliatus, ante omnia debet reſtitui. n.2.ibid.

Stipulatio.

Non eſt neceſſaria ſtipulatio, vt obliget pollicitatio. T.5.D.4.o.15.p 235.

Subrogatum.

Eiuſdem naturæ, eſt ſubrogatum cum eo, in cuius ſubrogatur locum. T.7.S.5.D.13.n.4.p.318.

Subſcriptio.

Io loco vocis ſubſtituitur Subſcriptio, & eandem vim habet, ac haberet locutio. T.7. S.5.D.13. n.41. ibid.

ſubſcriptio in ſcriptura, eſt teſtimonium propriæ meotis declaratiuum. ibid.

Subſtitutio.

Eſt vocatio vnius, aut plurium ad hæreditatem, in locum alterius, vel aliorum. T.4. D.7. num.2. p.201.

Poſt primam hæredis inſtitutionem, omnes ſubſtitutiones, ſecundæ inſtitutiones dicuntur, ſicut omnes ouptiæ poſt primas, ſecundæ etiam dicuntur nuptiæ. o.2. & 3. ibid.

Semper fit ſubſtitutio cum hac conditione expreſſa, aut tacita: *Si iſte, quem hæredem inſtituo, nolit, aut non poſſit ſuccedere, ſuccedat ſubſtitutus.* o.3. ibid.

Subſtitutio, alia *Vulgaris*; alia *Pupillaris*; alia *Exemplaris*; alia *Breuiloqua*, ſeu *Reciproca*; alia *Compendioſa*, & alia *Fideicommiſſaria.* o.3. & ſeqq. ibid.

Subſtitutio *Vulgaris* dicitur, quia vulgò ita fit. Petrus, v.gr. mihi hæres ſit; ſed ſi hæres mihi non ſit, tunc ſit Andreas; & ſi non ſit Andreas, ſit Paulus. n.3 & 4. ibid.

Subſtitutio *Pupillaris* dicitur, quia fit tantùm Pupillo, num.5. p.201. & n.21. verſic. *Exemplaris.* p.203.

Subſtitutio *Exemplaris* dicitur, quia ad exemplum Pupillaris iouenta eſt. n.21. ibid.

Subſtitutio *Compendioſa* dicitur, quia verborum compendio fit, dicendo v.gr. *Inſtituo Petrum hæredem, & quandocumque morietur*, vel *ſi abſque liberis, ſubſtituo Paulum.* n.15.ibid.

Subſtitutio *Pupillaris*, hoc modo fit. *Si Filius meus decedat impubes, Filia ſit hæres.* n.4.p.201.

Expirat hæc ſubſtitutio, ſi Filius ad pubertatem perueniat. n 4 ibid. & n.6. p.202.

Adinuenta eſt hæc Subſtitutio, ne pupilli inteſtati *Pupillaris*
decedant: in cuius loco pater teſtari cenſetur, *Subſtitutio*
media ſubſtitutione. n.4. p.201. & n.13. p.203.

Subſtitutus *Pupillari* ſubſtitutione, ſuccedit non ſolum in bona, quæ à Patre Popillus obtinoit, ſed in omnia ad Pupillum ſpectanoia. n.4.p.201.

Nequit fieri Subſtitutio *Pupillaris* ab eo qoi Pupillum in ſua noo habeat poteſtate. Vnde neque à Matre. Neque Pater Filio illegitimo poteſt pupillariter ſubſtituere. n.5. ibid.

Si Pupillus, cui fit Subſtitutio poſt teſtatoris mortem, io alterius recidit poteſtatem, nulla eſt ſubſtitutio. n.5. ibid.

Auus viueote Filio, nequit pupillariter oepotem ſubſtituere: quia iſte io illius recidit poteſtatem. o.5. ibid.

Viuente Auo, non poteſt Pater Filium pupillariter ſubſtituere: quia mortuo Patre, recidit Filius in Aui poteſtatem. o.5. ibid.

Subſtitutio *Pupillaris* tribus fit modis, qui recenſentur. n.7.p.202.

Pupillaris Subſtitutio, excludit Matrem à ſucceſ-

ſiono

ſione Filij impuberis, propter independentiam, quam habet à Matre. n. 8. & 9. ibid.

Exemplaris Subſtitutio.

Subſtitutio *Exemplaris* eſt cum Filio, cui bonorum adminiſtratio eſt interdicta, amenti ſcilicet, ſurdo ſimul, & mutuo, vel prodigo ſubſtitutio fit n. 10. ibid. & n. 13. p. 203.

Exemplaris ſubſtiturio, ſimul erit Pupilaris, ſi inſtitutus ſit impubes. n. 10. p. 202.

In ſubſtiturione *Exemplari*, ſemper continetur *vulgaris*. n. 10. ibid.

Fieri poteſt *Exemplaris* ſubſtitutio à Patre, à Matre, Auo, Auia, à Proauo, & Proauia. n. 12. p. 203.

Subſtitutio *Exemplaris* paterna, valet in bonis à paterna prouenientibus linea, materna verò, in prouenientibus à linea materna. n. 12. ibid.

Si ille, cui *Exemplaris* fit ſubſtitutio, liberos habeat, vel fratres, an vnus ſubſtitui debeat eorum, relicta aliis legitima. n. 12. ibid.

Adinuenta eſt ſubſtitutio *Exemplaris*, nè Filij inteſtati decederent: in quo cum *Pupillari* conuenit; & in aliis diſconuenit. n. 13. ibid.

Subſtitutio Breuiloqua.

Subſtitutio *Breuiloqua*, aliàs *Reciproca* eſt, qua inſtituti ſibi inuicem ſubſtituuntur. n. 14. ibid.

Sub ſe continet ſubſtitutiones *Vulgares, Pupillares, Exemplares*, & *Fideicommiſſarias*. n. 14. ibid.

Subſtitutio Compẽdioſa.

Compendioſa ſubſtiturio, plures, quoad diuerſa tempora, ſubſtitutiones continet. n. 16. ibid.

Subſtitutio. Fideicommiſſaria.

Subſtitutio *Fideicommiſſaria* contingit cum inſtituitur hæres cum onere dandi alteri vel totam hæreditatem, vel partem aliquotam eius, vt tertiam, vel quartam, &c. n. 16. ibid.

Hæc ſubſtitutio obliqua eſt; reliquæ verò directæ. n. 18. p. 204.

Iſta fieri poteſt in Codicillo; reliquæ autem non; ſed ex benigna Iuris interpretatione, vim Fideicommiſſariæ ſubſtitutionis habebunt. num. 19. ibid.

Hæres grauatus reſtituere hæreditatem per ſubſtitutionem *Fideicommiſſariam*, ſibi reſeruare poteſt quartam illius partem, in quo fuit inſtitutus, quæ Trebelhanica dicitur. n. 20 ibid.

Non tamen poteſt dictam partem, à legatis reſeruare. n. 21. ibid.

Si Hæres Fideicommiſſarius ſit, cui legitima à Teſtatore debetur, detrahet in primis legitimam ſibi debitam: & poſtea, quartam etiam Trebellianicam. n. 25. p. 25.

Quando tamen à Teſtatore prohibetur, Trebellianica non detrahitur. n. 27. ibid.

Suicidium.

Grauius delictum eſt Suicidium, quàm alterius homicidium. T. 2. D. 1. d. 4. n. 3. & 4. p. 55.

Tactus. Tangere Sacra.

Tangere Sacra, Fratribus Laicis conceſſum eſt, per viuæ vocis oraculum. T. 2. D. 9. n. 11. p. 130.

Tactus Corporis Chriſti, aquas reddidit ad Baptiſmum aptas. T. 2. D. 10. n. 7. p. 138.

Calicem conſecrat, & Patenam tactus eiuſdem Chriſti, ſub ſpeciebus conſecratis. à n. 12. ad 18. p. 139.

Tectum.

Nulla actio ſupra tectum loci Sacri facta, illum polluit; ſecus ſi infrà illud fiat pollutionis inductiua. T. 2. D. 7. n. 22. p. 124.

Temeraria.

Propoſitio, aut ſententia temeraria illa dicitur, quæ ſine graui fundamento authoritatis, vel rationis aliquid contra communem Doctorum aſſerit. T. 2. D. 5. §. 2. n. 4 p. 102.

Non eſt temeraria opinio, & ſententia, quæ pro ſe habet graue fundamentum authoritatis, & rationis, etiamſi contrarietur communi. §. 3. n. 6. & ſeqq. ibid.

Terra.

Terrarum particularium dominium, & proprietatem acquiſiuerunt Hiſpaniæ Reges, in principio, propter Sarracenorum debellationem. T. 4. D. 1. n. 19. p. 165.

Terræ particulares deſertæ, Regalis cenſentur, vel præſumuntur patrimonij. n. 19. ibid.

Tertiarij.

Sex ſunt Tertiariorum genera, quæ explicantur. T. 7. S. 2. D. 8. §. 8. à n. 1. ad 6. p. 295.

Qui tria vota eſſentialia emittunt in Religione approbata ſub Prælati obedientia, veri ſunt Religioſi, & omnibus priuilegiis gaudent, quibus Patres Minores potiuntur. n. 1. ibid.

Qui tria vota eſſentialia non emittunt, nec collegialiter, ſeu in communitate viuunt, ſed in Domibus propriis ſub Regula S. Franciſci Aſſiſienſis, vel S. Franciſci de Paula, verè ſæculares ſunt: oneribus ſæcularibus, & Parocho in omnibus ſubſunt, præterquam in Pœnitentiæ Sacramento. n. 3. ibid.

Huiuſmodi Tertiarij confiteri debent approbato ab Ordinario; gaudent tamen omnibus gratiis ſpiritualibus ad Pœnitentiæ Sacramentum pertinentibus, quibus ipſi fruuntur Fratres. num. 3 ibid.

Qui cum Fratribus Clauſtralibus, vel in communitate habitant, gaudent omnibus priuilegiis ipſis Fratribus conceſſis. n. 4. & 7. p. 296.

Tertiariæ collegialiter, ſine votorum emiſſione viuentes, prohibentur. n. 5. ibid.

Tertiariæ, ſeu Beatæ, quæ Regulam Tertiariorum ſeruant, caſtitatis tantum emittunt votum, & non viuunt in communitate, ſed in ſuis Domibus, ſæculares ſunt, gaudent tamen exemptione, & priuilegiis, quibus Fratres Ordinis, cuius habitum geſtant, fruuntur. n. 6. & 7. ibid.

Quoad electionem Sepulturæ, vide verbo *Sepultura*, ibi: *Qui ſint, qui ſibi poſſunt Sepulturam eligere, &c.* in margine adnotatum.

Teſtamentum Teſtator.

Epiſcopi, & alij Eccleſiaſtici, teſtari non poſſunt de bonis Eccleſiaſticis, aut Eccleſiæ perceptis intuitu; bene tamen poſſunt de patrimonialibus, & de aliundè acquiſitis in teſtamento diſponere. T. 4. D. 5. d. 1. n. 8. 14. p. 191. n. 18. p. 192. n. 20. p. 193. n. 22. 23. 24. & 25. p. 194.

Teſtamentum, & teſtatoris voluntas pro Lege habetur. T. 4. D. 6. n. 20. p. 199.

Teſtatoris voluntas, adimplenda eſt. T. 5. D. 2. n. 3. p. 231.

Epiſcopus voluntatem teſtatoris exequi tenetur. n. 4. ibid.

Teſtamentum, aliud eſt clauſum, quod in ſcriptis dici ſolet. Aliud dicitur apertum, ſeu nuncupatiuum, quod ſine ſcripto fit. T. 5. D. 12. n. 2. p. 245.

Vtrumque teſtamentum eſt imperfectum, & inualidum, ob defectum voluntatis, poteſtatiſque teſtatoris, & incapacitatis hæredis. n. 3. ibid. & 10. p. 146.

Teſtamentum factum ſine hæredis inſtitutione, valet ad pias cauſas. n. 4. p. 145.

Teſtamentum factum ſine hæredis inſtitutione, inualidum, niſi apponatur in eo, qui illud exequatur. n. 4. ibid.

Teſtamenti executor, gerit hæredis vicem. n. 4. ibid.

Teſtamentum incœptum,& non abſolutum,imperfectum eſt.n.5.ibid.
De Iure Canonico, duo teſtes pro Teſtamenti ſufficiunt valore, ſi legitimi ſint.n.6.ibid.
Non requirit Ius Canonicum ad valorem teſtamenti, quod illius teſtes ſint rogati.n.6.ibid.
Neque requirit, quod omnes ſint maſculi. n.6.ibid.
Teſtamentum, cui deſunt ſolemnitates, de Iure Canonico requiſitæ, inualidum eſt.n.6.ibid.
Quando agitur de Teſtamento, ſecundum Ius Canonicum,& non ſecundum leges iudicandum eſt. n.6.ibid.
In conſcientiæ foro, nullus ad valorem teſtamenti teſtis requiritur.n.7 ibid.
In teſtamento clauſo, quinque de Iure Ciuili ſolemnitates deſiderantur, pro illius valore,& duæ pro aperto,& nuncupatiuo. Et omnes adnumerantur. n.8.ibid. & n 9.p.246.
Teſtamentum, & Codicillum, in quo differant. n.1. p.245.
Teſtes exiguntur, non ad valorem teſtamenti, ſed vt illud probari quear.n.7.ibid.
Teſtamentum ad pias cauſas, factum coram duobus teſtibus, & ſine Parochi aſſiſtentia, valet. T.5.D. 13 n.4.p.248.
Duæ fœminæ, etiam non rogatæ,teſtes idoneæ ſunt, ad teſtamentum ad pias cauſas. n.4.ibid. & ſufficientes.ibid.
Teſtamentum, aut vltima diſpoſitio, ſeu voluntas facta in graui infirmitate, per conualeſcentiam,& vitam longæuam, reuocata non recenſetur. T. 7. S.1.D.2.n.9.p.259.
Teſtamentum, valere incipità tempore mortis teſtatoris.T.7.S.2.D.8.§.1.n.3.p.288.
Pars eſt teſtamenti, Sepulturæ electio.n.2.ibid.
Filiusfamilias, non valet facere teſtamentum,aut de aliquo diſponere, niſi habeat peculium Caſtrenſe, aut quaſi Caſtrenſe. T.7.S.2.§.12.n.3.p.300.
Nec pro anima quidem ſua,aliquid poteſt relinquere,etiamſi eligat Sepulturam. T.7. S.1. D.1. n.4. p.257.
Pater facere poteſt teſtamentum,pro filio impubere. T.7.S.2.D.9.§.1.n.4.p.301.
Fieri poteſt teſtamentum per Procuratorem. T.7. S.2.D.9.§.10.n.1.p.307.
Alia vide verbo *Subſtitutio*, & verbo *voluntas vltima*.

Teſtes.

Duo vt plurimum plenè probant.T.2.Pr.n.54. & 58. p.50. Etiam in cauſis ſpiritualibus,&c. T.7. S.5. D.13.n.5.p.319.
Plures recenſentur cauſæ, in quibus duo non ſufficiunt teſtes ad plenè probandum, ſed plures requiruntur.T.2.Pr.n.55.p.50.
Parentes poſſunt eſſe teſtes in cauſa matrimonij filij; non autem in aliis.T.5.D.8 .n.6.p.238.
Teſtes exiguntur ad probandum teſtamentum, non ad illius valorem.T.5.D.12.n.7.p.245.
Quot, & quales requirantur teſtes, ad Legatorum valorem,& ad teſtamenta, vide Verbo *Legata*, & verbo *Teſtamentum*.
Teſtis, qui vero aliquid falſitatis miſcet, eius nihil valet teſtimonium.T.7.S.1.D.6.d.4.n.11.p.276.
Ad probationem Sepulturæ, & cuiuſlibet piæ diſpoſitionis, duo, vel tres requiruntur teſtes. T.7. S.1 D.7.n.3.p.287.
Vnus teſtis fidem non facit; faceret tamen in cauſis modici præiudicij, ſi Papa ius interpretando diuinum, id limitaret ex cauſa Conſtitutionem faciendo, vt vni plena adhibeatur fides. T.7. S.5. D.13.n.5.p.319.
Teſtes ſingulares ſunt, quorum quilibet deponit, vnum aliquid audiuiſſe, aut vidiſſe, ſed in diuerſo tempore.n.7.ibid.
Electio Sepulturæ, per teſtes ſingulares probatur ſufficienter.n.6.ibid.

Trebellianica.

A Trebelliano, à quo fuit conſtituta, denominatur. T.4.D.7.n.20.& 23.p.204.
Trebellianica, eſt reſeruatio quartæ partis hæreditatis, pro hærede fideicommiſſario.n.20.ibid.
Recenſentur cauſæ, ob quas adinuenta fuit Trebellianica.n.20.in fine ibid.
A Legatis non detrahitur Trebellianica.n.21.ibid.
Nec quando prohibitum eſt à teſtatore detrahitur. n.27.p.205.

Trident. Concilium.

Caput ſextum ſeſſionis 24. Concilij Tridentini, à Sacta Congregatione Cardinalium, illius interpretum declaratur. T.2. Pr.n.58.p.50.

Tutor.

Ille dicitur Tutor, qui curam gerit pupilli. T.6.D.3. n.4.p.253.
Bona adminiſtrare tenetur Tutor, in pupilli vtilitatem.ibid.
Tutoris delictum, pupillum non obligat. T.7. S.1. D.6.d.2.n.22.p.272.
Tutor eſt loco patris,& eius locum tenet.T.7.D.11. §.5.n.4.& 6.p.311.
Poſt pupilli mortem, eius negotia agere non poteſt Tutor; poteſt tamen iam inchoata perficere.n.9. p.312.

Vaſſallagium. Vaſſalli.

Vaſſalli, alij *ſimplices*; alij *qualificati*. Simplices Vaſſalli ſunt Regis, omnes, qui in Regno habitant, ratione protectionis; qualificati vero Vaſſalli ſunt, qui ſeruitium præſtant, aut tributum Regi, aut cuilibet alteri. T.4.D.1.n.13.p.164.
Qui Pectam alicui ſoluit, illius vaſſallus eſt. n. 18. p.165.
Vaſſalagium abſtractum à iuriſdictione, in præſtatione ſeruitiorum perſonalium, & regalium conſiſtit.n.22.p.166.
Pecta,in recognitionem dominij,& Vaſſalagij ſoluitur. n.22.ibid.

Infans,& Comes, D.Velà.

D. Vela Aragoniæ Infans, Ayalæ Domus Fundator fuit: Maior, & origo omnium ferè Hiſpaniæ Principum, Regum Chriſtianorum, & Alemaniæ Imperatorum. T.3.D .3.n .1 .p. 153.
Extra Eccleſiam S. Mariæ de Reſpaldiza tumulatus iacet.ibid.

Vendicare.

Quilibet rem, in qua habet ius, vendicare poteſt quocumque tranſeat, tanquam ſibi obſtrictam. T.4.Pr.n.20.p.162.

Venditio.

Si res vendatur vni, & antequam emptori tradatur, alteri de nouo vendatur, & tradatur, primus emptor Ius ad rem venditam non habet, ſed ad venditorem,

ditorem: res enim, per traditionem, ſecundi emptoris fit, cum ipſa obligata non fuerit, ſed venditor. T.4.Pr.n.19.p.161.
Venditio, eſt contractus obligans venditorem, ad tradendam mercem, pro pretio. Vel eſt pactio mercis, pro pretio. T.4.D.4.n.6.p.177.

Verba.

Intelligi debent verba, cum effectu. T.7. S.1. D.6. d.9. n.2. & 6. p.281. & T.8. D.2. S.1. d.1.n.23. p.334.
Ordo verborum Conſtitutionum, & ſcripturarum ſeruari debet. T.8.D.1.d.8.n.4.p.328.
Ex verborum ordine, ordo intellectus præſumitur. n.4. ibid.

Vicarij.

Pro Eccleſiis vnitis Regularibus, deputari poſſunt Vicarij amouibiles ad nutum. T.1.D.3. d.1.§.1. n.5.p.17. & n.21.p.21.
Illorum inſtitutio, & deſtitutio, quoad ſpiritualia, & temporalia, ad ipſos pertinet Regulares. n.21. ibid.
Vicarius Eccleſiæ vnitæ, ab eo deputari debet, cui illa vnita reperitur. T.1. D.3. d.1. §.2. o.46. p.27.
Data quaſi poſſeſſione deputandi Vicarium amouibilem in vna Eccleſia Abbatiæ vnita, manutentio datur ad deputandum amouibiles Vicarios in aliis Eccleſiis eidem Abbatiæ vnitis. n.30.p.28.
Si Vicarius perpetuus inelecta decedat Sepultura, & abſque Sepultura Maiorum ſuorum, debet in Eccleſia, cuius eſt Vicarius ſepeliri. T.8.D.2.d.17.n.1. p.350.
Deputatio Vicarij amobilis pro Eccleſia Iure pleno annexa Monaſterio Abbati, & Monachio à Iure indulgetur. S.R.Deciſ.1.n.1.p.378.
Iſtarum Eccleſiarum vnitarum Vicarij nudum curæ habent exercitium.n.1.ibid.
Vicarios perpetuos deputandi pro Eccleſiis Cathedralibus, & Monaſteriis vnitis committit Concilium ordinariè arbitrio in actu viſitationis partibus legitimè citatis, & Eccleſiarum exigente neceſſitate exercendo.n.2.ibid.
Hæc Concilij diſpoſitio immutata variatáque exiſtit reſpectu Eccleſiarum Monaſteriis vnitarum per Pium V. S.R.Deciſ.1.n.3.p.379.
In Dubio Vicarij amobilis præſumitur. n.5.ibid.
Reputari non debet perpetua ex eo quod electi aliquoties vſque ad obitum in Curæ exercitio præſtiterint.n.6.ibid.
Vicaria amobilis in perpetuam redigi non poteſt niſi prius legitimè in perpetuam erigatur. S.R. Deciſ. 1.n.8.ibid.
In electionibus Vicariorum Eccleſiarum Monaſteriis vnitarum ad vnguem ſeruari debet Pij V. conſtitutio.n.7.ibid.
Abbas in nominatione Vicarij perpetui nullum præiudicium inferre poteſt Monaſterio, ac Vicariæ in ſtatu amouibilitatis.n.7.ibid.
Statum amobilitatis abſque aſſenſu Sedis Apoſtolicæ immutare nequit.n.8.ibid.
Vicaria perpetua beneficij aſſequitur nomen.n.6. ibid.
In dimiſſione perpetuæ Vicariæ aſſenſus requiritur ordinarij S.R.Deciſ.1.n.1.p.378.
Si in vna Eccleſia vnita, habet Abbas poſſeſſionem remouendi Vicarium ad nutum datur ei manutentio remouendi in aliis vnitis etiamſi in illis poſſeſſio non probetur. S. R. Deciſ. 2. n.1. p.380.
Deputatio vicarij amouibilis ex deputatione facta ad ſui, & ſucceſſorum beneplacitum probatur ibidem. Facultas remouendi precario aſſimilatur. S.R.Deciſ.2.n.5.ibid.

Marcus Vidal.

Doctrina Marci Vidal, circa priuilegia viuæ vocis, recenſetur.T.2.D.9.n.19.p.131.

Vidua.

Domicilium retinet Vidua vltimi Mariti, etiamſi in alio habitet loco. T.8. D.2.d.32.n.3.p.357.
Honor vxori acquiſitus, Mariti non extinguitur morte, ipſa in viduitate manente.n.3.ibid.

Villani.

Villanorum filij degentes in locis Domini ſuorum parentum, ei Pectam ſoluere debent, etiamſi ipſi bona non habeant vlla.T.4.D.1.n.14.p.164.
Villani, nullas habere poſſunt terras, de quibus Pectam Domino non perſoluant ſuo. n.15.ibid.

Vis.

Vim, vi repellere licet, ſi maiori violentia, quàm oporteat, aggreſſus non vtatur. T.2. D.1. d.11. n.4. p.61.
Vim, vi repellere, omnia iura permittunt. T.2. D.2. d.8.n.4.p.73.

Viſitatio.

Qui eſt in quaſi poſſeſſione viſitandi vnam Eccleſiam ſuæ Abbatiæ vnitam, manutenetur in quaſi poſſeſſione viſitandi alias Eccleſias eidem vnitas Abbatiæ, eſto illa non probetur. T.1.D.3.d.1.§.2. n.50.p.28.

Vita.

Propriæ vitæ, & membrorum dominium, non habet homo. T.2. D.1.d.4.n.4.p.55. & D.2. d.16. n.4.p.77.

Vnio.

Vnio ad menſam: vnio iure pleno: & vnio quoad ſpiritualia, & temporalia, idem ſunt. T.1. D.3. d.1.§.1.n.12.p.19.
Tripliciter ſtare poteſt vnio alicuius Eccleſiæ ad Monaſterium.n.13.ibid.
Quid iuris habeant Regulares, in vnoquoque modo vnionis, declaratur.n.13.& ſeqq. ibid.
Aliqui recenſentur effectus vnionis acceſſoriæ, ſubiectionis, & ad menſam, n.30. 31. p.23. & §.2. n.45. p.27.
Ex vnione Eccleſiæ plenariæ facta Monaſterio, fit, vt illius Prælatus reputetur Rector, Curam animarum Eccleſiæ vnitæ habens. T.5. D.11. n.5. p.241.
Vnio pleno iure, eſt quoad ſpiritualia, & temporalia. T.6. D.5.n.1.p.255.
De vnione pleno iure, variis modis conſtare poteſt. n.1. ibid.
Per vnionem plenariè factam, Eccleſia vnita earum fit qualitatum, & naturæ quibus gaudet principalis, cui acceſſoriè fuit vnita n.2.ibid.
Vnio acceſſoria eſt, in qua id, cui aliud vnitur remanet cum omnibus, quæ antea habebat, & quod ei vnitur omne, quod habebat amittit. T.8.D.2.S.2. d.9.n.5.p.345.
Vnio æquè principalis eſt, in qua vtrumque

vnitum, poſt vnionem, retinent omne, quod ante illam habebant. n.6.p.346.
Per vnionem acceſſoriam fit Eccleſia, quæ vnitur, minus digna, minus principalis, & inferior ei cui vnitur. T.8.D.2.d.15.n.2.p.349.
Principalior, cui altera vnitur, omnia, quæ ad vnitam pertinebat, ad ſe trahit. n.2.ibid.
Vnio Iure pleno eſt vnio quoad ſpiritualia, & temporalia S.R.Deciſ.1.n.6.p.379.
In Eccleſia vnita pleno Iure monaſterio, titulus beneficij ſuppreſſus euaſit, & cura illius penes Abbatem reſidet, & Monachos abſque vocationis ſpe.S.R.Deciſ.1.p.378.
Probatio pertinentiæ vnius Eccleſiæ ad aliquam Abbatiam, in viſitatione facta in Eccleſia de mandato Abbatis tanquam in Eccleſia dependente ab eius Abbatia corroboratur. S.R. Deciſ. 3.n.2.p.380.

Vniuerſitas.

Quælibet Vniuerſitas eadem cenſetur, etiamſi omnes moriantur, aut aliò demigrent, & alij de nouo naſcantur. T.2.D.6.n.11.p.118.
Non tamen ita eſt verè,ſed fictione Iuris.n.14.ibid.
Vniuerſitas rei, vel bonorum, quomodo intelligatur,exponitur.T.4.D.13.n.7. & 8. p.215.216.

Voluntarium.

Moraliter voluntarium, & peccaminoſum eſt homicidium, quando actio fit periculoſa, non adhibita conuenienti circunſpectione, ne illud ſequeretur. T.2.D.1.d.7.n.1.p.57.
Voluntarium in cauſa, quoad bonitatem, & malitiam moralem menſuratur ſecundùm bonitatem, & malitiam cauſæ tantum. T.2. D.3. d.6. n.2. p.87.
Voluntarium directum eſt, quod poſitiuè procedit ab aliquo, in quantum eſt agens.n.2.ibid.
Voluntarium indirectum eſt, quod non agitur, cum in poteſtate ſit voluntatis illud agere.n.2.ibid.
Voluntarium indirectè, non imputatur voluntati quando poteſt facere, aut omittere, & non facit, aut omittit, ſed quando poteſt,& ſimul tenetur. n. 2.ibid.

Voluntas vltima.

Voluntas vltima teſtatoris, adimplenda eſt.T.5.D.2. n.3.p.231.
Illam exequi tenetur Epiſcopus.n.4.ibid.
Amplia, etiam quoad profana, hæredibus, & teſtamentariis negligentibus.n.3. & 4. ibid.
Ad id ſub lethali culpa tenentur Ordinarij, ſi materia grauis ſit.n.4. ibid.
Huiuſmodi onus competit etiam Abbatibus iuriſdictionem habentibus, & Capitulo Sede vacante. n.7. p.232.
Commutari poteſt vltima voluntas ab Ordinario, quando exequi illa non poteſt; de conſenſu tamen hæredis: & ſi iſte diſſentiat; & legatum ſit relictum Eccleſiæ, de iſtius conſenſu. T.5. D.11. n.8.9.p.243.n.10.& 11.p.244.
Immò, ſi relictum non ſit ſufficiens ad effectum, ſeu ad vſum ad quem fuit à Teſtatore deſtinatum, poteſt illud in alium conuertere. n.7. & 9. p.243.
Solus Papa poteſt vltimas voluntates commutare. n.3.p.243.
Pecuniam pro Sepulchro conſtruendo relictam, ſi inſufficiens illa ſit, poteſt Ordinarius in aliud minus ſumptuoſum conuertere.Immò in quemlibet pium vſum.n.1.p.242.
Voluntas vltima, ambulatoria eſt vſque ad mortem, & reuocari ſemper poteſt, quo vſque adueniat illa. T.7. S.1.D.1. n.6. p.257. & D.2. n.3. p.258.
Sepulturæ electio, pars eſt vltimæ voluntatis. D.1. n.6.p.257.& D.2.n.3 p.258.
Voluntas Catholici eligentis non ſepeliri in loco ſacro exequi non debet.T.7.S.1.D.4.n.1 p.261.
Errauit Marcellinus Papa, volens in pœnam idololatriæ à ſe commiſſæ, in Sepultura non tumulari Eccleſiaſtica.n.3.ibid.
Hæres, qui teſtatorem congruè tumulat contra illius vltimam voluntatem eligentis non ſepeliri, nullam pœnam, ob illud facinus, à teſtatore ipſo inflictam incurrit.n.2.& 3.ibid.
Voluntas mandantis, ne corpus ſuum ſepeliatur,niſi cum vna candela, aut vt tumuletur cum tubis, &c. exequi non debet.n.2.ibid.
Vltima voluntas,minùs legitima,ſpernenda eſt. T.7. S.4.D 12.n.10.p.315.
Electio Sepulturæ in loco profano, illicita eſt, & inualida. n.5. & 7.p. 314. Eſtque ſpernenda. n.10. p.315.
Voluntas Teſtatoris mandantis, ne decenti ſepelialiatur honore, adimplenda non eſt. T.9. S.1. §.5. n.1.& ſeqq.p.363.
Neque ſi mandet in mare proiici. n.2.ibid.
Neque ſi diſponat, vt indutus purpura ſepeliatur. n.3.ibid.
Nullam hæres incurrit pœnam, ſi ineptas Teſtatoris diſpoſitiones adimplere omittit.n.3.ibid.

Votum.

Valor voti emiſſi, vnicè à voluntate dependet vouentis. T.5. D.8.n.8.p.239.
Votum reale, ad quod tenebatur defunctus, tenetur hæres, ſalua legitima portione adimplere. T.5. D.10.n.3 p.241.
Non tamen tenetur ſub vinculo, & reatu voti; ſed quia hæreditatem adeptus eſt illius, qui ad illud extiterat obligatus.n.4.ibid.
Votum factum à Ciuibus, Canonicis, &c. ſucceſſores non obligat, qua votum.n.4.ibid.
Si tamen abiit in conſuetudinem illius obſeruantia, obligabit tanquam lex, per conſuetudinem, introducta.n.4.ibid.
Ad votum mixtum ex reali, & perſonali defuncti, tenetur hæres, qua reale, non qua perſonale. n.5. ibid.
Votum, quod in animæ interitum vergat, non obligat. T.7.S.1.D.2.n.5 p.258.
Noua cauſa orta, non præuiſa tempore voti, obligatio ceſſat voti.n.6.ibid.verſic. *Qua tamen.*

Vſurarius. Vſus.

Ius habet vſufructuarius in fundo, & actio vtilis ei competit.T.4.Pt.n.15.p.161.
Qui vſum, aut vſumfructum rei alicuius habet, impedire poteſt, ne alter, etiamſi Dominus directus, proprietarius illius rei ſit, illa vtatur. T.4. D.1.n.5. p.163. Limità in caſu, quo qui vſum habet,Religioſus ſit.
Vſurario, & vſufructuario extinctis, vſus, & vſuſfructus, ad eos, qui vſum, & vſumfructum conceſſerant, redeunt. n.8.& 9.ibid.

Inuito

Inuito vſufructuario, rei Dominus directus, & proprietatis, illa vti non poteſt. T.7. S.1. D.5. n.2. p.262.

Vſura.

Iure diuino, & humano prohibita eſt vſura.T.7.S.1. D.3.n.2.p.260.

Solui non debet Vſura, niſi quis ſe ſub iuramento ad illam obligauerit ſoluendam: quo in caſu, ad illius compelli poteſt ſolutionem.n.2.ibid.

Poſt ſolutionem tamen vſuræ, compelli poteſt Vſurarius ad illam reſtituendam, etiam per cenſuras. n.2. ibid.

Poſſe dari Vſuram, quæ peccatum mortale non ſit, ratione paruitatis materiæ, docent graui Doctores.T.8.D.2.d.3.n.5.p.337.

Vulnerare.

Seipſum nemo Vulnerare poteſt.T.2.D.2.d.16.n.4. p.77.

Vxor.

Quæ plures viros habuit, ſi propriam non elegerit Sepulturam, (aut illam habeat Maiorum ſuorum,) cum vltimo ſepelienda eſt. T.7. S.2.D.8. §.13.n.3.p.500.ſi in pace vixerint.n.2. & 4. ibid.

Vxor, & Maritus non iudicantur ad imparia, aut alterius conditionis, quoad debitum coniugale, & quoad facultatem eligendi Sepulturam. n. 1. ibid.

Poteſt Vxor viuente, & nolente Marito, Sepulturam eligere, ſicut viuente, & nolente Patre. n.1. ibid.

Vxor tenetur Maritum ſequi in vita, ſub præcepto ad culpam obligante mortalem; in morte autem, ſub conſilio.T.8.D 2.d.31.n.2.3. & 4. p.356.357.

Viro ſubdita eſt tanquam capiti. n.2.p.356.

Si viuente Marito habente propriam Sepulturam, abſque electione deceſſerit, in illa Mariti ſepeliri debet, ſi Matrimonium conſummauit, aut ad Viri Domum fuit traducta; alias ſecus.n.1.ibid.

Si Maritus non habet Sepulturam, & adſit Sepultura Maiorum ſuorum, in illa Vxor tumulari debet, quæ non elegit. Item ſi præſumatur Maritum in propria tumulandum non eſſe.n.5.p.357.

Deficiente denique Maiorum Sepultura, in Parochia, in qua tempore dormitionis habitabat, humari debet. n.5.ibid.

Vxor de adulterio accuſata, ſi ante ſententiam decedat, in Sepultura Mariti humari debet, ſi aliam non elegerit; ſecus ſi poſt, poſtquam adultera declarata fuit, & ſeparata. Tract.8. D.2. S.2. d.33. n.3.p.358.

Si ante ſententiam latam, ſiue in cauſa adulterij, ſiue nullitatis Matrimonij, tumulata fuit Vxor in Sepulchro Mariti, exhumari non debet, ſi poſtea declaretur adultera, aut nullum Matrimonium. n.3.ibid.

Vxor, quæ ex lethali vulnere à Marito accepto conualuit, ab illo, quoad thorum, & habitationem ſeparari debet. T.8.D.2.S.2.d.34.n.5.p.360.

Vxor, quæ fuit proditoriè à Marito occiſa, in Mariti Sepulchro tumulanda non eſt, nec in Sepulchro Maiorum Mariti, ſed ſuorum, ſi ipſam aliam non elegerit. n.1. & ſeqq. p.359.

Vxor, propria poteſt authoritate, fugere, & ſeparari propter Mariti ſæuitiam. n.7.p.360.

SERIES TITVLORVM REPERTORII.

A

ABBAS.	p.1.col.1
Abſoluere.	p.2.ſ.1
Abſolutio.	ibid.
Acceptatio.	ibid.
Acceſſoria.	ibid.
Accidens.	ibid.
Acta.	ibid.
Actio Confeſſoria.	ibid.
Actio Negatoria.	ibid.
Actio Vtilis.	ibid.
Adminiſtratio.	ibid.c.2
Adoptio.	ibid.
Aduena.	ibid.
Alienare.	ibid.
Alimenta.	ibid.
Altare.	p.3.c.1
Ambo.	ibid.
Amor.	ibid.
Analoga.	ibid.c.2
Animalia.	ibid.
Animæ defunctorum.	ibid.
Aqua.	ibid.
Aqua benedicta.	ibid.
Ara.	ibid.
Argumenta.	ibid.
Arma.	ibid.
Armorum inſignia.	ibid.
Arrogatio.	p.4.c.1
Auus.	ibid.
Axiomata.	ibid.

B

BAnchus.	ibid.
Baptiſmus.	ibid.
Baſilica.	ibid.c.2
Benedicere. Benedictio.	ibid.
Beneficiarius. Beneficium.	ibid.
Berchorius.	p.5.c.1
Blaſphemia.	ibid.
Bona.	ibid.
Bona Eccleſiarum.	ibid.
Bona Eccleſiaſtica.	ibid.
Bruno Chaſſaing.	ibid.c.2

C

CAlix.	ibid.
Campanile.	ibid.
Canonica Portio.	p.6.c.1
Canonici.	ibid.
Capella.	ibid.
Capellania.	ibid.c.2
Capellanus.	ibid.
Capitulum.	ibid.
Cardinales.	ibid.
Cathecumeni.	p.7.c.1
Cauſa.	ibid.
Cauſæ criminales.	ibid.
Cauſæ matrimoniales.	ibid.
Cenſura.	ibid.
Charitas.	ibid.
Chriſma.	ibid.c.2

Chriſtus. ibid.
Chorus. ibid.
Clauſulæ. ibid.
Clerici. ibid.
Clotarius. p.8.c.1.
Coadiutor. ibid.
Codicillum. ibid.
Cœmeteria. ibid.
Cœnæ præſtatio. ibid.c.2.
Collegium. ibid.
Commenda. Comendatarius. p.9.c.1.
Communicare. Communio. ibid.
Compenſatio. ibid.
Conceſſa. Conceſſio. ibid.
Concilia. ibid.
Conditio. ibid.
Confeſſio. Confeſſarius. ibid.c.1.
Confeſſionalia. ibid.
Confirmatio priuilegiorum. Vide *Priuilegia.* ibid.
Confinati. ibid.
Confratres. ibid.
Congius. ibid.
S. Congregatio. ibid.
Coniuges. ibid.
Coniunctio. ibid.
Connexi. p. 10.c 1.
Conſecrare. Conſecratio. ibid.
Conſtitutio. ibid.
Conſtantinus. ibid.c.2.
Conſuetudo. ibid.
Contigua. ibid.
Continua. p.11.c.1.
Contractus. ibid.
Conuerſi. ibid.
Creditor. ibid.
Cubiculum. vulgò *Tribuna.* ibid.
Cura. ibid.
Crypta. vulgò *Camera.* ibid.
Curator. ibid.

D

Debitum coniugale. ibid.
Decimæ. ibid.
Declaratio. ibid.c.1.
Declarationes Cardinalium. ibid.
Decretum irritans. ibid.
Dedicatio. ibid.
Defuncti. ibid.
Delegatus. ibid.
Delictum. ibid.
Depoſitum. ibid.
Deus. ibid.
Dictio. ibid.
Difficultas. p.12.c.1.
Dignitas. ibid.
Dignum. ibid.
Dilectio. ibid.
Diœceſanus. ibid.
Diſpenſare. Diſpenſatio. ibid.
Diſtinguere. ibid.c.2.
Diuina. ibid.
Dolus. ibid.
Domicilium. ibid.
Dominium. p. 13. c. 1. Dominus. ibid.
Domus. p.14.c.1.
Donare. Donatio. ibid.
Donatarius. Donator. Vide *Donare.*
Dos. ibid.
Dubium. ibid.

E

Eccleſia. ibid.
Eccleſia vnita. ibid.
Electio. p.15.c.1.
Eleemoſyna. ibid.
Emancipatio. ibid.
Emphyteuta. ibid.
Emptio. ibid.
Epiſcopus. ibid.
Eremitæ. p.16.c.1.
Erubeſcere. ibid.
Ethnos. ibid.
Euchariſtia. ibid.
Excommunicatio. ibid.
Exemptio. ibid.c.2.
Exhæredatio. p.17.c.1.
Exhumare. ibid.
Expenſæ Funerum. ibid.
Expoſiti infantes. ibid.c.2.
Exſecratio. ibid.
Extenſio. ibid.
Extrauagantes. ibid.
Extumulare. Vide *Exhumare.*

F

Facere. p.18.c.1.
Falcidia. ibid.
Fama. Famoſum. ibid.
Familia. ibid.
Fauor. ibid.
Feudum. ibid.
Fides humana. ibid.c.2.
Filius. ibid.
Filius Familias, vide, *Filius.*
Fœmina. ibid.
Forma. ibid.
Fraus. ibid.
Funeralia. Funus. Vide *Expenſæ funerum.*
Funerum ſumptus. Vide ibidem.

G

Gentiles. ibid.
Gloſſa. ibid.
Gloſſæ Interlinearis Author. ibid.
Gratia. p. 19. c.1.
Gregorius Magnus. ibid.

H

Hæreditas. Hæres. ibid.
Hæreticus. ibid.
Hemina. ibid.
Homo. ibid.
Honorius Papa Primus. ibid.
Hoſpes. ibid.
Hoſpitia. ibid.
Hoſpitale. ibid.c.2.
Hypotheca. ibid.

I

Illegitimi. ibid.
Imagines. ibid.
Immunitas Eccleſiaſtica. ibid.
Immunitas Eccleſiæ. ibid.
Impubes. ibid.

Incommo

Incommoditas. ibid.
Indulgentiæ. ibid.
Indumenta ſacra. ibid.
Iniuria. p.20.c.1
Iniuſtitia. ibid.
Innocentius. ibid.
Interdictum. Interdictus. ibid.
Interpretatio. ibid.
Inuentarium, ibid.
Irregularitas. ibid.
Iudex. Iudicium. ibid.
Iuramentum. ibid.
Iuriſdictio. ibid.c.2
Ius. p.21.c.1
Ius humanum. ibid.
Ius in re. ibid.
Ius patronatus. ibid.
Ius plenum. p.23.c.1
Ius Sepulchri, & Sepulturæ. ibid.
Iuſtitia. ibid.c.2

L

LEgatarius. ibid.
Legatum. ibid.
Legitima. ibid.
Lemma. p.24.c.1
Leproſi. ibid.
Lex. ibid.
Libri. ibid.c.2
Librorum approbatio. ibid.
Licitum. ibid.
Lis. p.25.c.1
Loca Sacra. ibid.
Locatio. ibid.
Locus. ibid.
Lucius. ibid.
Luxuria. ibid.

M

MAiores. ibid.c.2
Malitia. ibid.
Mandatum. ibid.
Manifeſtum. ibid.
Manus. ibid.
Manutentio. ibid.
Maritus. ibid.
Mater. ibid.
Maſculus. ibid.
Matrimoniales cauſæ. ibid.
Medicinæ. p.26.c.1
Membra. ibid.
Mendacium. ibid.
Meniana. Vulgò *Valcones*. ibid.
Mercenarij. ibid.
Mereri. ibid.
Meretrix. ibid.
Minima. ibid.
Minor. ibid.
Minus dignum. ibid.
Miracula. ibid.
Miſerabiles perſonæ. ibid.c.2
Miſſa. ibid.
Moderamen inculpatæ tutelæ. ibid.
Modica. ibid.
Monachus. ibid.
Monaſterium. ibid.
Moniales. ibid.
Mors. ibid.

N

NAturalia. p.27.c.1
Nauis. ibid.
Neceſſitas. ibid.
Negotiatio. ibid.
Nepos. ibid.
Nobilitas. ibid.
Notorium. ibid.
Nouitiæ. Nouitij. ibid.c.2
Nuntij. p.28.c.1
Nuptiæ. ibid.

O

OBedientia. ibid.
Oblatio. ibid.
Obligatio. ibid.
Occidere. ibid.
Occultum. ibid.
Odia. Odioſa. ibid.c.2
Oleum. ibid.
Opinio. ibid.
Oracula. ibid.
Oratio. p.29.c.1
Oratoria. ibid.
Ordinarius. ibid.c.2
Ordo. ibid.

P

PActio. Pactum. ibid.
Paganus. ibid.
Papa. ibid.
Parochia, Parochialis, Parochianus, Parochus. p.30.c.2.
Parricidium. p.31.c.1
Pars. ibid.
Paruitas materiæ. ibid.
Paſchalis Secundus Papa. ibid.
Paſſus. ibid.c.2
Paſtophoria. ibid.
Patena. ibid.c.1
Pater, Patria poteſtas. ibid.
Patronus. ibid.c.2
Peccare. Peccator. Peccatum. ibid.
Pecta. ibid.
Pellizzarius. p.32.c.1
Perceptio annualis. ibid.
Peregrinus. ibid.
Periculum. ibid.
Pes. ibid.
Petrus Lombardus. ibid.
Peyrinus. ibid.
Pictus. ibid.
Pignus. ibid.
Pollicitatio. ibid.
Pollutio loci ſacri. ibid.c.2
Pollutio Venerea. p.35.c.1
Pontificale. ibid.c.2
Pontificalia. ibid.
Pœna. ibid.
Populus. ibid.
Porta Eccleſiæ. ibid.
Poſſeſſio. ibid.
Præiudicare. ibid.
Prælati. p.36.c.1
Præſentia. ibid.
Precarium. ibid.

Præſcriptio.

Præſcriptio. ibid.
Pretium. ibid.
Principes. ibid.
Priuilegia. ibid,c.2
Probatio. p.37.c.1
Procuratio. ibid.
Procurator. ibid.c.2
Promiſſa. ibid.
Promiſſio. ibid.
Profanum. ibid.
Propoſitio temeraria. ibid.
Proprietas. ibid.
Proprietarius. ibid.
Propylei. Vulgò *Cornijas.* ibid.
Puber. ibid.
Publiciana. ibid.
Publicum. p.38.c.1.
Pulpitum. Vide verbo *Ambo.* ibid.
Punitio. ibid.
Pupillus. ibid.

Q

QVarta funeralis. ibid.

R

RAtio. ibid.
Recluſæ. ibid.
Reconciliare. Reconciliatio. ibid.
Reconſecrare. Reconſecratio. ibid.c.2
Rector. ibid.
Regula. ibid.
Regulares. p.39.c.1
Religioſa. ibid.
Religioſi. ibid.
Religioſus ſtatus. ibid.c.2
Relegati. ibid.
Reliquiæ. ibid.c.2
Remittere. p.40.c.1
Repræſentare. ibid.
Res Deo dicata. ibid.
Reſidentia. ibid.
Reſtituere. ibid.
Reſtitutio. ibid.
Reuocatio priuilegiorum. Vide, *Priuilegia.*
Rex. ibid.c.2
Rex Hiſpaniæ. Vide *Rex.*

S

SAcerdos. ibid.c.2
Sacer locus. ibid.
Sacra. ibid.
Sacramenta. ibid.
Sacrilegium. ibid.
Sacriſtia. ibid.
Sanguis. ibid.
Scala. ibid.
Scamnum. ibid.
Scholares. p.41.c.1
Scriptura. ibid.
Sedes. Sedilia. ibid.
Sententia. ibid.
Sepelire. Sepelitio. ibid.
Sepulchrum. Sepultura. ibid.
Sepulturæ nomina. ibid.
Sequeſter. Sequeſtratio. Sequeſtrum. p.49.c.2
Seruus. ibid.
Sextarius. ibid.
Similia. ibid.
Simonia. ibid.
Solemnitas. ibid.
Spiritualia. p.50.c.1
Spolium. ibid.
Statuta. ibid.
Stipulatio. p.50.c.2
Subrogatum. ibid.
Subſcriptio. ibid.
Subſtitutio. ibid.
Suicidium. ibid.

T

TActus. Tangere ſacra. p.51.c.1
Tectum. ibid.
Temeraria. ibid.
Terra. ibid.c.2
Tertiarij. ibid.
Teſtamentum. Teſtator. ibid.
Teſtes. p.52.c.1
Trebellianica. ibid.c.2
Tridentinum Concilium. ibid.

V

VAſſallagium. Vaſſalli. ibid.
Don Vela, Infans, & Comes de Ayala. ibid.
Vendicare. ibid.
Venditio. ibid.
Verba. p.53.c.1
Vicarij. ibid.
Marcus Vidal. ibid.c.2
Vidua. ibid.
Villani. Villanorum Filij. ibid.
Vis. ibid.
Viſitatio. ibid.
Vita. ibid.
Vnio. ibid.
Vniuerſitas. p.54.c.1
Voluntarium. ibid.
Voluntas vltima. ibid.
Votum. ibid.c.2
Vſuarius. Vſus. ibid.
Vſufructuarius. Vide, *Vſuarius.*
Vſura. p.55.c.1
Vulnerare. ibid.
Vxor. ibid.

FINIS.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google